№ 1
24 9

del Collegio dela Compañia de Jesus de Granada — B^a
A. 12236

TERTIA PARS CONSILIORVM SOCINI SENENSIS.

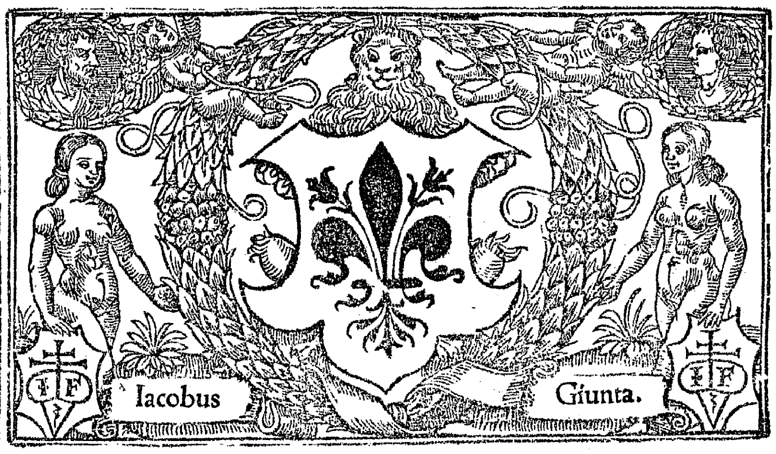

CONSILIORVM BONONIENSIVM AC PATAVINO

rum Excellentiſsimi iuris utriuſq; monarchæ dñi Bartholomei Socini ſenenſis Volumen Tertium: quæ à proprio originali excerpta fuerunt: diligenterq; per acutiſſimũ iuris Vtriuſq; Interpretem dñm Petrum Andream Gammarum correcta. Poſtremo addita fuerunt Summaria ſuper unoquoq; cõſilio, cum numeris illis correſpondentibus, necnõ cum tabula quotata per numeros & folia: in lucem per ipſum calcographis tradita pro uniuerſali utilitate. uale lector, & candore quo impreſſa ſunt perlege.

1545

¶ Incipiũt Cõſilia noua Bo-
nonienſia ⁊ Patauina Excellentiſſimi. I. V. Monarche domi-
ni Bartholomei Socini Senẽſis a ꝓprio Archetypo nuper ex-
cerpta ⁊ diligenter recognita per acutiſſimũ. V. I. interpretẽ do.
Pe. And. Sammarum. Volumen tertium Incipit.

¶ Summarium.

☞ Unio facta de capellis ſpectãtibus ad preſentationẽ vnius non
comprehendit ſpectantes ad collationem eius ⁊ alterius.
1 Patronus probatur ex poſſeſſione preſentandi.
2 Eccleſia que reperitur din culta pro eccleſia preſumitur habuiſſe
conſenſum epiſcopi in fundatione.
3 Fundatio eccleſie preſumitur facta epiſcopi autoritate.
4 Patronus apponit cõditiones ⁊ modos quos vult in pſentãdo.
5 Verba ſunt intelligenda ſimpliciter: non ſecundum quid.
6 Unio non fit niſi cum conſenſu patroni.
7 Motus proprius non preiudicat tertio.
8 An vnio facta de beneficio qđ ſpectat ad collationem comprehẽ-
dat illud quod ſpectat ad preſentationem.
Et ibi aliquid de materia vnionis per totum.
9 In odioſis ſub ſimplicibus non comprehenditur caſus mixtus.

¶ Conſilium primum.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpirit9 ſanct9 illuminet intellectum.

Viſis et diſcuſſis
his q̃ i facti narratiõe pſupponunt
ſubſtãtialr loquar. ⁊ in primis pſup
pono duo ꝑ fundamẽto dicendorũ.
1 Prio qđ lz nõ appeat ꝙ iuſpatrona
tus nõ fuerit ꝯfirmatũ ſed tm̃ ꝙ† pa
troni fuerũt in poſſeſſiõe pſentãdi: ⁊
2 pſentatiões factas iuxta ordinatio-
nẽ teſtatoris pſumit† ꝙ in fundatio
ne ⁊ ꝯſtructiõe dicte capelle lõgo tpe iteruenerit ꝯſenſus epi. vt vo
luit Archi. in. c. nemo. de ꝯſe. diſ. j. vbi vult ꝙ qñ eſt dubiũ an i fun
datiõe eccřie iteruenerit autoritas epi pſumit qđ ſic: qñ lõgo tpe
fuit culta ꝑ eccřia: ſequit Fede. de ſenis ꝯſi. cxxx. incipit. Factũ ta-
le eſt q̃dã dom9. ponit Ludo. ro. in. l. ſciẽdũ. in. xv. col. ff. de vb. obl.
⁊ Pe. de pu∫io i ſuo tractatu. iiij. epalis in. c. iiij. ver. Scđo incidẽ-
ter q̃rit. ſed in caſu nřo nedũ lõgo tẽpore: ſed lõgiſſimo tpe appa-
ret qđ fuit culta pro capella ⁊ eccleſia. Item qđ iuxta ordinatio-
3 nẽ teſtatoris fuit facta pſentatio capellanoꝝ.† Igitur pſumit qđ
in fundatione interuenerit autoritas ſuperioris: ⁊ conſequenter
qđ ex fundatione ⁊ dotatione acquiſitum fuerit iuſpatronatus
vt in. c. nobis. ⁊ ibi no. extra de iurepa. poſſunt iſta ex multis pro-
bari de quibus per dñm Anto. ⁊ Imo. in. c. canon. de his q̃ fiunt
a prela. ⁊ per Legiſtas in. l. ſciendũ. ff. de verbo. obli. ⁊ in. l. qui in
aliena. in prin. ff. de acqui. here. ⁊ per Cano. etiã in. c. peruenit. de
empt. ⁊ ven. ex quibus infero ſcđm qđ cũ a teſtatore fuerit funda-
4 ta dicta eccleſia ſeu capella cũ autoritate epi ꝑut pſumit† potuit
teſtator in fundatiõe ⁊ donatione ad libitũ diſponere circa iuſpa
tronatus ⁊ modũ ſeruãdũ circa modũ: ⁊ regimẽ capelle: ⁊ in pre-
ſentãdo: vt eſt tex. vbi glo. ⁊ doc. in. c. cũ dilectus. de conſue. Ioan.
an. ⁊ Domi. in. c. cũ ex eo. de elec. in. vj. apud legiſtas per Bal. in. l.
ij. C. de in ius voc. Domi. in. c. cũ eccleſia. in vlti. no. de preben. lib.
vj. ⁊ pulchre per dominum Car. in conſil. x. incip. quedã ſocietas.
quibus fundamẽtis veriſſime ſuppoſitis. Venio nũc ad cõſulta-
tionem de qua agimus. In qua indubitãter puto qđ laurẽti9 vi-
gore ſue impetratiõis preferri debeat ⁊ habeat potiora iura quã
Andreas vigore vnionis. Iſta concluſio ꝓbat rõne concludenti
nam cũ preſupponat qđ guardiani in multis capellaniis vrbis ha
beant ſoli iuſpatronatus in quibus vnio poſſet ſortiri effectum ⁊
capelle de qua agimus iuſpatronatus ptineat ad guardianos ⁊
canonicos ⁊ vnio ſit facta de capellaniis iuriſpatronat9 guardia
norũ talis vnio includit iſtam que eſſet de iurepatronatus guar-
dianorũ ⁊ canonicorũ. caſus eſt in. l. hoc legatũ. ff. de lega. iij. vbi ſi
teſtator legat q̃ ſunt parata cã vxoris non veniunt parata cauſa
vxoris ⁊ viri per quẽ tex. dicunt Ange. ⁊ Moder. in. l. ij. in prin. ff.
5 de ver. obli. qđ† in materia quãtũcũqz fauorabili verba ſunt intel
ligenda ſimpliciter ⁊ non ſm qd ⁊ ſic nõ includunt caſum mixtũ,
igitur in caſu noſtro cenſetur vnita capella vacans que ſit ſimpli
citer de iurepatronatus guardianorũ ⁊ non guardianorum ⁊ ca
nonicorum: ⁊ probat in ſimili in. c. licet canon. iuncto. c. ſtatutũ.
de elec. in. vj. per ea que no. Bar. in. l. certi condictio. §. qm̃ igitur.
ff. ſi cer. peta. ⁊ hoc ſolum fundamentum ſufficeret ad victoriam.
¶ Secũdo eadem cõcluſio confirmatur. Nam cũ in vrbe reperiã
tur capellanie que ſunt de iurepatronatus guardianorũ ſimpli-
citer ⁊ alie que ſunt de iurepatronatus guardianorum ⁊ canoni
corum. ex quo ſumus in gratia preiudiciali patronis cenſetur pa
pam ſenſiſſe de minus preiudiciali. l. apud iulianum. §. ſeio. ff. de
leg. j. ⁊ l. nũmis. ff. de leg. iij. ⁊ l. ſi ita ſcriptum. ff. de lega. j. maxime
quia ſumus in materia odioſa ⁊ reſtringibili. vt dicit Cald. in cõ
ſi. xiiij. in titu. de reb. eccle. nõ alienã. ad hoc. c. quãuis. de preben. in
6 vj. facit. c. is cui. eo. ti. ⁊ libro. ¶ Tertio probatur. Nam vnio fie-
ri non poteſt niſi patronus conſentiat ſecundum dominum Car
di. poſt Paul. in cle. ſi. de reb. eccle. non alie. q. xiiij. ſed in caſu no-
ſtro canonici conſenſerũt: nec Papa eis denegauit. Igitur non
valet. ⁊ no. Hoſtien. in ſumma in titu. de his que fiunt a prela. §. j.
ver. ſed nec aliquid igitur vt talis vnio ſimpliciter valeat intelli-
gi debet de capellaniis iuriſpatronatus guardianorũ tantum ⁊
non guardianorũ ⁊ canonicorũ. ¶ Preterea ⁊ quarto: q̃ dicta
gratia vnionis tanq̃ ſubreptitia eſt nulla tacuit enim duo que ſi
expreſſa fuiſſent papa vel non conceſſiſſet: vel nõ ita de facili con-
ceſſiſſet. Primum quia non narrauit ꝙ ſpectabat etiã ad iuſpa-
tronatus canonicorũ. Secũdũ q̃ ex quo erat beneficiat9 in eccle-
ſia principis apoſtolorũ non poterat ſibi hoc beneficiũ conferri
iuxta ordinationẽ teſtatoris in fundatione capelle. non enim vo-
luiſſet pluribus preiudicare ſicut paucioribus: nec venire contra
diſpoſitionem teſtatoris: vel non ita de facili. c. poſtulaſti. cũ ibi
plene no. de reſcrip. vnde vnio vel eſt nulla ratiõe ſubreptionis vel
annullanda. Primum tenet domi. Cardi. in ſuo conſi. xcix. ⁊ Io.
and. in ſuo conſilio. xiij. in titu. de reb. eccle. non alienan. ⁊ domi.
Abb. in conſi. cj. incipit. in queſtione que vertitur. col. vij. etiam ſi
7 fiat motu proprio: quia† motus proprius non preiudicat tertio.
idem retulit in antiquis in titu. de reb. eccle. non alienan. deciſio-
ne. xij. Secundum tenẽt domini de rota in antiquis deciſio. in ti-
tu. de reb. eccle. non alienan. in conclu. prima. ⁊ in tit. de exceſ. pre-
la. in nouis. Verius tamen mihi videt qđ ſit nulla. ¶ Quinto cõ
firmatur. Nam gratia vnionis vt tertio preiudicatiua eſt odioſa
⁊ reſtringibilis ſecundũ Car. ⁊ do. Abb. in ſuis conſiliis. igitur li-
cet gratia vnionis ſit conceſſa de capellis ptinẽtibus ad iuſpatro
natus guardianorum ⁊ aliorum caſus eſt in. c. cum in illis. §. fina.
ad fi. de preben. in. vj. vbi gratia de prouidendo de beneficio ſpe-
ctante ad collationem vnius non includitur in gratia beneficiũ
quod ſpectat ad collationẽ illius expreſſi ⁊ alterius. Quinimo di
8 citur ibi† quod ſi conceditur gratia ſuper beneficio ſpectante ad
collationem alias preſentationem plurium non venit illud quod
ſpectat ad collationem ũ preſentationem alterius ipſorum ⁊ tex.
decidit caſum noſtrum. Nam licet gratia vnionis ſit facta de ca-
pellis ſpectantibus ad preſentationẽ guardianorum non veniũt
ille que ſpectant ad eorum preſentationem ⁊ canonicorum. ⁊ pre-
ſertim hoc procedit quãdo gratia verificari poteſt in capellis ſpe
ctantibus ad preſentationem guardianorum tantum per ea que
dicit domi. poſt dominos de rota in. c. fina. in fi. de preben. lib. vj.
¶ Sexto idem probatur. ¶ Naz ex quo materia eſt odioſa licet
gratia loqueret de capellis ſpectãtibus ad iuſpatronat9 guardia
norum. Item de ſpectantibus ad iuſpatronatus canonicorũ non
includerentur ille que ſpectarent ad preſentationẽ vtriuſqz. arg. l.
9 vim paſſam. §. pſcriptione. ff. de adulte. q̃† in odioſis ſub ſimplici
bus nõ comprehendit caſus mixtus ſm Bar. ⁊ doc. in. l. ij. in prĩ.
ff. de ver. obli. ⁊ canoniſte in. c. at ſi clerici. §. de adulteriis. de iudi.
⁊ in. c. ſi. de ſimo. igit fortius in caſu noſtro in quo conceſſa eſt gra
tia vno caſu tm̃ ex ſimplicibus. Unde fortius nõ debet extendi ad
mixtũ vt in principio dixi. quãtũcunqz materia eſſet fauorabilis
d. l. hoc legatum. igit fortius hoc dicẽdũ eſt in materia odioſa de
qua agimus. Confirmant predicta quare etiã ſi pro maiori parte
ſpectaret ad preſentationẽ guardianorũ nõ includeretur iſta ca-
pella licet pro minori parte ſpectaret ad canonicos: vt dicũt Io.
an. ⁊ Domi. in. d. c. cũ in illis. §. ſi. per illũ tex. ex quibus cõcludo
qđ in dicta vnione non includitur capella de qua agimus: ⁊ cõſe-
quẽter qđ a Laurentio fuit legitime ipetrata ⁊ ſic preferri debet.
Laus deo. Bartho. Soci. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ Secundum teſtamentum quod conſtat teſtatorem omnino va-
lere voluiſſe derogat primo habenti clauſulam derogatoriam. itẽ
ius adeundi hereditatem preſcribitur ſpatio. xl. anno. ab adeun-
tibus ex teſtamento inualido.
1 Inſtrumentũ contractus ſeu teſtamenti: vel ſcriptura contract9
ſeu teſtamenti ab ipſo contractu ⁊ teſtamento.
2 Inſtrumẽtũ eſt probatio probata que cõtinent in inſtrumento.
3 Statutũ valet qđ inſtrumentũ nõ regiſtratum in memorialibus
preſumatur falſum ad malos mores ſupplantandos.
4 Inuocatio diuini nominis de iure non reqrit in inſtrumento: tñ
q̃ de conſuetudine apponi ſolet eius omiſſio vitiat inſtrumẽtũ.
5 Quando ſtatutum aliquid requirit in inſtrumento pro ſolenni
tate formali: ſi illud non ſeruetur annullat actum.
6 Teſtamentum non probatur per inſtrumentum non ſolenne.
7 Inſtrorũ fides eſt de iure ciuili cũ als pelli mortue nõ credatur.
8 Solennitas preſumitur in inſtrumento antiquo.
9 Inſtrumentum cum vno teſte non facit fidem aliquam.

10 Inſtr̄m antiquuꝫ nō ꝓbat ſi apparet ꝙ deficiat aliqua ſolēnitas.
11 Derogatoria verba poſita in primo teſtamēto nō tollūt ſcdm: qn̄
conſtat teſtatorē voluiſſe teſtari ⁊ ſi de illis non faciat mentionē.
12 Clauſula omni meliori modo equipollet clauſule: nō obſtātibus
quibuſcunqꝫ verbis in contrarium facientibus vel ordinatis.
13 Generalis reuocatio idem debet operari quod ſpecialis.
14 Bartoli dictis ſemper ineſt veritas.
15 Teſtamentum in genere predicatur de teſtamento falſo.
Teſtamentum falſum abuſiue eſt teſtamentum.
16 Teſtamentum capitur multipliciter.
17 Aduerſus decurſam preſcriptionem quomodo detur reſtitutio.
Et ibi deītellectu multarū legū loquētiū ī materia ꝑſcriptionis.
18 Lex interpretans intelligit̃ ſcdm terminos legis interpretate.
19 Securitas pleniſſima eſt: qn̄ reſtitutio in integrū peti nō poteſt.
20 Preſcriptio longi temporis excludit omnem actionem perſona
lem ⁊ hypothecariam.

¶ Conſilium. ij.

¶ Dn̄s labia mea aperiat ⁊ ſpūs ſanctus illuminet intellectum.

In cauſa teſtamētaria nar
nēſi eſt elegāter ɔſultū ꝑ plures ſolēnes doctores peru-
ſinos. Unde requiſitus de ſubſcriptione tribus rē ipaꝫ
ꝑcurrā ⁊ abſoluā: ⁊ cōcurrēdo cū opinione prefatorū preſtantiſſi
morū iuriſconſultorū cōſulentium puto heredē qui bona heredi
taria poſſidet virtute ſecūdi teſtamēti: qui pacifice tempore. xliij.
annorum vel circa poſſedit bona fide eſſe in tuto triplici funda-
mento principali. Primo q2 primū teſtamentū factū fuiſſe legiti
me nō probatur. Secūdo poſito ꝙ probaretur tamē illud per ſe-
cundū dr̄ reuocatū. Tertio ⁊ vlti. q2 exceptiōe ꝑſcriptiōis ſe tue-
1 ri pōt. ¶ † Ad probationē primi fundamēti ꝑmitto ꝙ inſtr̄m cō-
tractus ſeu teſtamēti: vel ſcriptura cōtractus ſeu teſtamēti diffe-
runt ab ipſo contractu ⁊ teſtamento: q2 in ſcriptura inſtr̄i conti-
netur contractus vel teſtamentum. ⁊ ſic aliud eſt inſtrumentum
eſſe nullum: ⁊ non ſolenne: ſiue ſcripturam: ⁊ aliud cōtractum vel
teſtamentū non eſſe ſolēne: vt notāter declarat Bal. in. l. ſi quis le
gatum. ff. de falſis. ⁊ notanter Joā. de imo. Rapha. cuma. Paul.
de caſt. ⁊ Moder. in. l. ſeruum filij. §. eum qui chirographuꝫ. ff. de
2 legā. j. vnde dicit Bal. in. l. intereſt. C. de ſolu. qd̄ † inſtrumentū eſt
probatio probata eorum que ibi continentur in inſtrumento.
¶ Secūdo premitto ꝙ ſtatutū de quo agimus vltra ſolennitates
inſtr̄i ſilr̄s contract9 vel vltime volūtatis q̄ reqrunt̃ de iure cōi: vt
in. l. gn̄ali. C. de tabu. li. x. ⁊ in. c. j. de fide inſtru: ꝑ Cano. reqrens qd̄
alius notarius ſe ſubſcribat validū eſt: q2 factū videt̃ ad euitādas
falſitates. nā videmus qd̄ in inſtr̄o teſt̄i ceci maior ſolennitas req
ritur. l. hac conſultiſſima. C. q teſt. fa. poſ. ⁊ aliqn̄ in contractibus
3 l. fi. ⁊ aut. ibi poſita. C. ſi cer. pet. † Un̄ valet ſtatutū ꝙ inſtr̄m nō re
giſtratū in memorialibus ꝑſumat̃ falſuꝫ ad malos mores ſupplā-
tandos. vt diſputādo voluit Jo. cal. in ſua diſputatiōe incipien-
te. ſtatuto cauet̃. ⁊ Bal. in. c. j. §. ſi qs ꝑ. xxx. ſi de feu. fue. controuer.
inter dn̄m ⁊ agna. ⁊ in ſua diſputatione incipiente. ſtatuto cauet̃
ꝙ fenerator. ex qbus infero qd̄ in caſu nr̄o ſtatutū velit ꝙ ſolenni
tas ꝑdicta ſeruet̃ al̄s dicta ſcriptura inſtr̄i ſit nullius efficacie vel
momēti ꝙ ſcriptura de qua agim9 cū ibi non reperiatur ſubſcri-
ptio notarij eſt nullius efficacie vel momēti: ⁊ ſic nō probat teſta-
4 mentū in ea cōtentū probatur in ſimili † nam lꝫ de iure nō requira
tur inuocatio diuini noīs ꝭm Bar. in. l. ſi qs ex argētarijs. §. ſi ini
tium. ff. de eden. ⁊ dn̄s Abb. in. c. de fide inſtru. tamen q2 de cōſue-
tudine apponi ſolet ei9 omiſſio vitiat inſtr̄m ꝭm gloſ. in aut. vt ꝑ-
ponat̃ nomē imperatoris. ⁊ ideo dicit dn̄s Abb. in. d. c. j. qd̄ ſi nō
ſeruat̃ ſolēnitas inducta a cōſuetudine inſtr̄m eſt nullū: idem di-
cūt Jmo. ⁊ Ro. in rub. ff. de no. oper. nū. idē in ſtatuto. l. oēs popu
5 li. ff. de iuſti. ⁊ iur. iūcta. l. de qbus. ff. de legi. Preterea qn̄ † ſtatutū
aliquid reqrit in inſtr̄o: ⁊ ſi illud nō ſeruet̃ annullat actū: dum il-
lud reqrit ꝓ ſolēnitate formali: ⁊ ea nō ſeruata actus eſt null9 ꝭm
Bal. quē ſequunt̃ oēs in. l. j. ff. de lib. ⁊ poſthu. ⁊ no. dicit ꝙ ſi ſtatu
tū dicit ꝙ in inſtr̄o apponat̃ nomē cōtrahentis: ⁊ cognomen ſui
patris: al̄s ſit nullū forma non ſeruata actus erit nullus ꝭm Bal.
in. d. l. j. cū cōcordātijs ibi alle. ꝑ ꝓceptores meos dn̄m Aret. ⁊ do-
minū Alex. ⁊ ꝓprie in terminis qn̄ duo notarij debent adhiberi
qd̄ vn9 ſcribat ⁊ alter ſubſcribat: tenēt Jnno. ⁊ Joā. and. in. c. qm̄
cōtra. de ꝓba. quos refert ⁊ ſequit̃ Bal. in. l. iuriſiurā. C. de teſtib.
nec ꝑdictis ob. ꝙ ſumus in teſtamento inter liberos in quo ſunt
remiſſe ſolēnitates iuris ciuilis ⁊ valet adhibita ſolēnitate iuriſ-
gētiū. l. hac cōſultiſſima. §. ex impfecto. C. qui teſt. fac. poſ. vel de te
ſtamētis. qm̄ hic nō agim9 de ſolēnitate teſt̄i de qua loquit̃ tex. in
d. §. ex impfecto. ſꝫ de ſolēnitate īſtr̄i cōtinētis teſtm̄: q̄ ſunt diuer-
6 ſa vt dictū eſt: vn̄ cū non † ſit īſtr̄m ſolēne nō ꝓbat̃ teſtm̄ ꝑ illud in-
ſtrumentū: verū eſt qd̄ ſi teſtm̄ ꝓbaret̃ ꝑ duos teſtes ſatis eſſet: ſed
ꝑ inſtr̄m nō ſolēne nō ꝓbat̃: qm̄ hoc nō cōtradicit diſpoſitioni. d.
§. ex impfecto fundatē in diſpoſitione iuriſgentiū. nā vt dicit no.
7 Jnno. in. c. cū. p. tabellio. extra de fide inſtru. † cōtra ius naturale
eſt ꝙ credat̃ pelli aīalis mortui: vn̄ qd̄ nō ſeruata certa ſolennita-
te nō ꝓbet iſtud eſt poti9 ꝭm iuſgentiū: q2 qd̄ credat̃ eſt inuentio
iuris ciuilis dūmō inſtr̄m fuerit ſolēne. ⁊ notādū eſt ꝙ ſtatutū lo
quit̃ de inſtr̄is cōtinētibus cōtractus demū ſtatutū in fine exten-
dit̃ ad teſtm̄ ⁊ vltimas volūtates quātūcūqꝫ em̄ teſtm̄ inter libe-
ros nō diceret̃ ꝓprie teſtm̄ qn̄ nō eſt ſolenne: cū tū ꝫ cōmuniter vr̄
cōcludi: vt. d. §. ex impfecto. ſed teſtm̄ imperfectū tū dr̄ vltima vo-
lūtas. vnde verificant̃ verba ſtatuti. igit̃ ⁊ diſpoſitio. l. hos accuſa
re. §. oībus. ff. de accuſa. ⁊. l. j. §. loquit̃. ff. de magiſtra. cōuenien. mi
nuſqꝫ ob. qd̄ ex lōgitudine tp̄is preſumit̃ ſolēnitates extrinſeca. l.
filius. C. de peti. here. ⁊ ibi no. ⁊ ꝑ Ang. in. l. ſciēdū. ff. de verb. obli.
cum concordātijs de qbus ibi per dn̄m Alexan. qm̄ illa ꝓcedunt
qn̄ apparet inſtrumētū ſolēne ⁊ dubitet̃ de ſolēnitate cōtractus.
8 † Sed qn̄ inſtr̄m quātūcūqꝫ antiquū ſit apparet qd̄ non eſt ſolen-
ne q2 deficit aliqua ex ſolēnitatibus inſtr̄i tunc pro illa ſolēnitate
9 nō preſumit̃ q2 illud inſtr̄m nihil ꝓbat prout dicit Bald. qd̄ † in-
ſtrumētū cū vno teſte facit fidē aliquā: vt in. c. j. de cōtrouer. inue-
ſti. ⁊ Bal. in. l. fi. §. in computatiōe. C. de iure delibe. dicit ꝙ inſtru
10 mētum qd̄ nō ꝓbat nō dr̄ inſtrumētum. † Unde eſt etiā ſi apparet
ꝙ deficiat aliqua ſolēnitas etiā inſtr̄m antiquum nō probata in
Bal. ⁊ clarius Jo. de imo. in. l. j. ff. de his q̄ in teſta. delē. ⁊ patet ex
tex. cū ibi no. in. c. inter dilectos. extra de fide inſtru. ⁊ in. c. fi. cum
glo. eo. titu. cū ſimi. Preterea ex quo ſtatutū reqrit qd̄ alter no. ſe
ſubſcribat dr̄ ꝑcipere qd̄ ſolēnitas adhibita alterius notarij pro-
betur ꝑ ſcripturā: quo caſu ſolēnitas etiaꝫ nō ꝑſumit̃ etiā qn̄ eſſet
ſolēnitas intrinſeca ꝭm Jo. an. ⁊ doct. ī. c. ſicut. de re iudi. vbi dn̄s
Abb. itē ex quo alie ſolēnitates apparēt deſtitute: ⁊ iſta non dici
tur ſatis ꝓbari ꝑ oſtēſionē dicti inſtrumēti qd̄ illa nō interuenit
vt cōſuluit Pau. de ca. ī cōſi. xlviij. incipit. in cauſa que vertit̃. fa-
ciūt no. ꝑ dn̄m Ant. in. c. cum ad ſedē. de reſti. ſpo. rela. ꝑ Areti. in
c. qm̄ cōtra. de proba. ad fi. ſed hec nō ſunt neceſſaria vt dictuꝫ eſt
ex quib9 ⁊ alijs adductis per dn̄os cōſulentes. Primum funda-
mentū ꝓbat̃ qd̄ nō oſtēdit̃ primuꝫ teſtamētū factū: ſeu nō proba-
tur aliquo modo per illud inſtrumētum minus ſolēne: ⁊ hoc ſolū
ſufficit ad victoriā. Sed ex ſuper abundāti ſcdm fundamētū pro
batur ꝙ illud primū fuit reuocatū: nā quāuis in primo teſtamen
to fuerit appoſita clauſula derogatiua volūtatis: ⁊ in ſecūdo ſit
derogatoria generalis nō obſtāte quocūqꝫ teſtamēto ⁊ nō ſit ſpe-
cialiter derogatū priori clauſule derogatorie ꝭm opi. Bar. in. l. ſi
qs in principio teſtamēti. ff. de lega. iij. cui9 opi. videt̃ ſequi ma-
gis cōmuniter Moder. tamē puto qd̄ hoc nō obſtāte ſcdm teſta
mentum preualet in caſu noſtro prout elegāter cōcluſum eſt per
inſignē doctorē dn̄m Marianū filiū excellētiſſimi doc. dn̄i Bal.
11 q hn̄ patrizat. cui nihil addi pōt. Nā † qn̄ certū eſt de mēte teſtato
ris qd̄ voluerit ſtari vltime ſcripture verba derogatoria non offi-
ciunt vltime volūtati: ita diſputando tenuit Joā. and. ⁊ Jo. cald.
poſt eum qui fuit vir magne virtutis ⁊ ſcientie: ⁊ tandē Jo. an. iu
ris canonici fons. talia idem concludendo tenuit in. c. j. de conſti.
lib. vj. ita dicit Bal. in ſuo cōſi. cclxxxix. incip. Reperit̃ ꝙ quōdā
A. in qnta parte. ⁊ ibi Bal. no. in ꝓpoſito cōſiderat duo appoſi-
ta in vltima volūtate ad demonſtrandū qd̄ fuit de intentione te
12 ſtatoris. Primū † clauſula omni meliori modo que ſcdm eū eqpol
lent illi clauſule nō obſtātibus quibuſcunqꝫ verbis in contrariū
facientibus vel ordinatis. arg. l. qui iure. ff. de teſta. mili. Secūdo
propter verborū efficaciā: q2 voluit qd̄ contenta in dicto teſtamē-
to ſortirentur effectum ⁊ executioni mandarentur. vnde de effe-
ctu cogitauit: arg. l. j. §. hec verba. ff. qd̄ quiſqꝫ iuris. vnde īfertur
qd̄ velle vltimam voluntatem infringere ſub occaſione quarūdā
ratiuncularum que non valent vno obolo peruerſe mentis eſſe ⁊
ſani intellectus non inuenire iudicio: ſed iſta duo reperiuntur in
caſu noſtro. primuꝫ enim adeſt clauſula quod voluit hoc vltimū
teſtamentum valere prout magis ⁊ melius de iure valere ⁊ tenere
poteſt Secundum etiā dum dicitur in teſtamentū caſſando om-
ne aliud teſtamentum ⁊ vltimam voluntatem ⁊ voluit iſtud vlti
mum omnibus alijs preualere ⁊ habere iuris ⁊ roboris firmita-
tē que ſunt verba ita efficacia ſicut ſunt verba ponderata a Bal.
⁊ illud conſilium refert ⁊ ſequitur inſignis preceptor meus olim
primarius aduocatus conſiſtorialis dominus Jo. bapti. de ſan-
cto ſeuerino in. l. ſancimus. C. de teſtamen. ⁊ ita iam retuli ⁊ ſecu-
tus ſum in. l. ſi mihi ⁊ tibi. §. in legatis. ff. de lega. j. ¶ Preterea in
caſu noſtro nemo ſani capitis inficiaretur quin ex verbis predi-
ctis in vltimo teſtamento appoſitis oſtendatur teſtatorē voluiſſe
illud oīno valere quo caſu cōis eſt ɔcluſio Bal. ⁊ aliorū ī. d. l. ſan-
cimus. ⁊ Bar. ⁊ aliorū in. d. l. ſi qs. in prin. ff. de leg. iij. qd̄ ſcdm tol-
lit primū licet cuꝫ clauſula derogatoria. Corroborat̃ fortius iſta
cōcluſio in caſu nr̄o. nā Bal. ⁊ alij cōiter in. d. l. ſancimus. volunt
ꝙ qn̄ noua cā mutādi teſtm̄ appet tūc ꝑmū tollit̃ ꝑ ſcdm cū clau
ſula derogatoria gn̄ali lꝫ primū fuerit cū ſpāli: ar. l. vtilitatem. ⁊. l.
ɔfirmādo. ff. de cōfir. tut. ⁊ primū exemplū qn̄ ſuperueniſſent ini-
micitie

micitie inter teſtatorē ꝛ inſtitutū in primo teſtō.ſꝫ in caſu noſtro
apparet noua cā ex duobꝰ. Primo ex eo q̄ꝛ vnus ex filijs inſtitu-
tis erat mortuus. Scōo ꝛ hoc multū eſt ponderādū iudicio meo
ꝙ in primo teſtō equaliter inſtituit oēs filios: ꝛ elapſo fere decen-
nio Petrum filium ſuuꝫ inſtituit tm̄ in re certa adiecta cā quia
habuit ab eo multas pecunias aſcendētes ad portionem ſuam ꝛ
Joānē aliū dilectuꝫ filium inſtituit. ex quibus infero ꝙ hoc fecit
ex aliqua inimicitia. ꝛ hoc propoſitū per exemplū poſitū a Bal.
ꝛ a doc. in. d. l. ſancimus. aut ex eo q̄ꝛ pecunias habuit: ꝛ tūc etiaꝫ
fuit iuſta cā: vt equalitatē ſeruaret. l. vt liberis. C. de colla. ꝛ. l. fi. C.
cōia vtriuſqꝫ iudi. nō enim cenſendum eſt qꝺ hoc ſine cauſa feciſ
ſet: arg. l. nā ꝛ ſi parētibus. ff. de inoffi. teſta. Sed potius ex aliqua
ex cauſis ſupraſcriptis ꝛ expreſſis. igiꝭ debet ſcōm preualere. pre-
ſertim q̄ꝛ inſtituendo Joānē appellat dilectū filiū: hoc autē mul-
tum operaꝭ ad coniecturandaꝫ mentē: qꝺ in ſcōo teſtō ſit inſtitu-
ta perſona p̄dilecta a teſtatore p ea q̄ no. poſuit Bal. in. l. ſi non. C.
de teſta. manu. ꝛ no. Moder. i. d. l. ſancimus. preterea inter primū
ꝛ ſcōm teſtm̄ ſunt elapſi nouē anni ꝛ nouē mēſes vel circa. ſi enim
fuiſſent elapſi. x. anni clarū erat ꝙ ſcōm p̄ualuiſſet ſm Bald. Ful.
Pau. ꝛ alios in. d. l. ſancimꝰ. Sed lꝫ deficiāt tres mēſes. tamen ex
quo dictū tp̄s requiritur: q̄ꝛ preſumiꝭ obliuio primi: ꝛ ideo preua
let ſcōm ſm Bal. ꝛ prefatos doc. dn̄s iudicās arbitrari dꝫ idē eſſe
in iſto tēpore: ex quo parum deficit ꝛ q̄ꝛ arbitrari pōt etiā minori
tp̄e. x. annoꝝ certā eſſe obliuionē. vt voluit gl. no. ibi cōiter appro
bata in. l. furtū. §. fi. ff. de vſucap. ꝛ illā gloſ. cōiter approbari dicit
Albe. de roſa. in. l. j. C. de ſeruis fugi. ꝛ licet quo ad amittendā poſ
ſeſſionem ſunt opiniones: tamen quo ad cauſandaꝫ obliuionem
illa gl. videꝭ vera ꝛ cōis. cum igiꝭ in caſu noſtro ſimus in femina
debiliori q̄ꝫ maſculo. arbitrari dꝫ dn̄s iudicans facilē obliuioneꝫ
qm̄ in hac materia attēdi dꝫ qualitas pſonarū ſm Ange. ꝛ Jmo.
in. d. l. furtum. §. fi. ¶ Poſtremo non eſt paruifaciendū ꝙ in ca-
13 ſu noſtro p̄cedebat tm̄ vnuꝫ teſtm̄ quo caſu † generalis reuocatio
idem dꝫ operari ꝙ ſpecialis: ex quo tm̄ ad vnum fieri pōt relatio
14 l. ij. ff. de libe. ꝛ poſthu. p quē tex. ita decidit ibi Barto. † Jn cuius
dictis ſemper ſolet eſſe veritas vt dicit Ro. in quodā ſuo cōſi. ꝛ lꝫ
Rapha. Pau. de ca. Jmo. ꝛ preceptores mei areti. ꝛ do. Alexan.
ibi impugnent Bart. ꝛ Ange. in conſi. xxiij. incipit. Quedā dn̄a. ꝛ
dn̄s Alex. cōſi. vij. in. iiij. volu. hac potiſſimū ratione: q̄ꝛ nō poteſt
precedere niſi vnū teſtamētū validū: ꝛ hāc opi. ſecutus ſum. in. d.
l. ij. tamē poſtea legēdo. l. ij. iſto anno defenſaui opi. Bar. quam ēt
tenuit in. d. l. ſi qs in prin. teſtamēti. ꝛ Bal. in. l. humanum. C. de le
gi. ꝛ in auꝭ. hoc inter liberos. C. de teſta. ꝛ pro defenſione Bar. cō-
15 ſiderabaꝫ qꝺ † teſtamentum in genere p̄dicaꝭ de teſtō valido ꝛ in-
ualido: lꝫ em̄ teſtm̄ inualidum abuſiue dicaꝭ teſtm̄. l. ij. §. j. ff. quē-
admo. teſta. aper. tm̄ in eo locū hꝫ interdictū de tabu. exhibē. l. j. §.
j. ff. de tabu. exhibē. item lex cornelia de falſis. l. ſi qs legatum. ꝛ ibi
Bar. ff. de falſis. ideo qm̄ plura p̄cedunt lꝫ inualida preter vnū re-
uocatio dr̄ generalis: facit q̄ꝛ mēs teſtatoris pōt eſſe dubia ad qꝺ
referaꝭ: vnde generalis nō debet ſufficere: ſed qm̄ non precedit niſi
vnum reuocatio dicitur ſpecialis. d. l. ij. cū ibi no. Conſiderabam
etiam ꝙ teſtm̄ pōt capi dupliciter. Primo vt vna voluntas con-
16 textualis ꝛ indiuidua. l. ſi is q. ꝛ ibi Bar. ff. de teſta. † Scōo poteſt
cōſiderari vt multiplex ſcōm qꝺ q̄libet diſpoſitio teſtamenti: ꝛ te
ſtamentū p̄ut diſtinguit Jmo. in. d. l. ſi is q. ſi loquamur hoc ſcōo
mō: ita loquiꝭ tex. in. d. l. ſi qs in prin. teſtamēti. q̄ꝛ tūc etiā lꝫ pen-
dēte vno dicaꝭ nō obſtāte quocunqꝫ teſtamento dicaꝭ erogatio ge
neralis reſpectu clauſule contente in primo: ſi vero capimus ſcōo
modo vnū eſt teſtamentuꝫ ꝛ vna eſt diſpoſitio: ꝛ ſic tollitur ratio
dn̄i Alex. in. d. l. ij. per tex. in. d. l. ſi quis. in prin. Et hāc opinioneꝫ
Bar. ſequi vꝭ Ludo. ro. in ſuo cōſi. cclxxxvj. inci. Jn cā premiſſa.
ꝛ dn̄s Benedictus capra in cōſi. xxxj. ꝛ dn̄s Alex. in cōſil. cxxxiiij.
incipit. Viſo themate. in. j. vol. ꝛ licet iſta opinio ſit periculoſa p-
pter autoritates in contrariū: tamen vltra autoritates adductas
quod ſufficiat clauſula generalis per inſignem doctoreꝫ dominū
Marianum in caſu noſtro haberemus autoritatē Bar. ꝛ ſequa-
cium. ꝛ ſic in caſu noſtro habemus plures qui preualent tenenti-
bus contrarium pondere numero ꝛ mēſura qꝺ puto plurimum
conferre ad victoriā p ſcōo inſtrumento ex hoc fundamēto: vnde
ex his oibus cōcludo primū teſtamētum indubitāter preualere.
¶ Tertium p̄baꝭ ꝙ heredes Petri ſunt excluſi dupliciter exce-
ptiōe p̄ſcriptiōis. primo qm̄ Joannes ꝛ heredes poſſiderunt an-
nis. xlviij. titulo ꝛ bona fide. ꝛ licet titulus non fuiſſet verus: ſal-
tem erat putatiuus qui ſufficit. l. qꝺ vulgo. ff. pro empto. ꝛ ibi no.
ꝛ in. l. celſus. p Bar. ꝛ doc. ff. de vſuca. ꝛ per glo. ꝛ Cano. in. c. ſi dili
genti. extra de preſcrip. Item ꝛ ſcōo q̄ꝛ a iure adeundi fuerunt ex
cluſi longiſſimo tempore iuxta no. per gloſ. ꝛ doc. in. l. licet. C. de iu
17 re delibe. ꝛ in. l. quandiu la prima. ff. de acqui. hered. † Sed hic in-
ſurgit difficultas non parua quod licet decurſa ſit preſcriptio ta
men ratione iuſte ignorantie primi teſtamenti videtur quod con
cedatur reſtitutio aduerſus decurſam preſcriptioneꝫ per ea que
voluit notanter Barto. in. l. j. §. ſi quis autem. ff. de itine. actuqꝫ
priua. ꝛ per Bar. in. l. cum filius. §. in hac. ff. de verb. obligatio. cuꝫ
concordantijs ibi allegatis per dominū Alexā. Sed ad aliud fun
damentum reſpondetur. Primo tenendo contrariam opinionē
quod imo aduerſus preſcriptionem decurrentem ſolum propter
iuſtā ignorātiā nō detur reſtitutio p̄ut tenuit Bal. in. l. j. in. xiiij.
oppo. C. qui admit. per tex. in. l. fi. C. de preſcrip. long. temp. Et idē
tenuit Ange. in. l. ſicut. in fi. C. de preſcrip. xxx. anno. Jdem Raph.
Cuma. in. d. l. cum filius. §. in hac. idem Ange. in. l. ſi infanti. ad fi.
C. de iure delibe. ꝛ hanc opi. per plures rationes tenuit conſulen-
do Pet. de ancha. in ſuo conſilio mihi. clxv. incipit. principaliter
ꝯtra iſtos legatarios vbi ſubtiliter inducit. d. l. fi. ꝛ per plura alia
iura. eandem etiam ſubtiliter inducit contra dictam opi. Bart.
ꝛ vltra etiā ſubtiliter arguit dn̄s Are. preceptor meus in ſuo con
ſi. ciiij. pro hac opi. adduco caſum cui videtur ꝙ r̄nderi nō poſſit
realiter in. l. vnica. C. de vſucap. transfor. dum dicit qꝺ per biēniuꝫ
miniſtri rerū dn̄i excludebantur: ꝛ nullus eis reſeruabatur regreſ
ſus que ꝛ neſciētibus dn̄is p̄cedant: quo nihil inhumanius erat
ſi homo abſens ꝛ neſcius tam anguſto tp̄e ſuis cadebat poſſeſſio-
nibus. ſi ergo nullus dabatur regreſſus. Jgitur excludebatur be
neficium reſti. in integr. tum propter vniuerſalem nullus. l. ſi is q
ducenta. §. vtrum. ad fi. ff. de rebus dub. tum etiam q̄ꝛ ad aliud re
medium non poteſt fieri relatio. igitur habeꝭ ac ſi expreſſe exclu-
ſum. l. ij. cum ibi no. ff. de libe. ꝛ poſthu. nec ob. ſi dicatur illā. l. eſſe
correctaꝫ: q̄ꝛ tm̄ corrigitur in tp̄e ꝛ non in reliquis. igitur in alijs
ſtat firma diſpoſitio illius. l. ſancimꝰ. C. de teſta. ¶ Preterea cum
preſcriptio de qua ibi per illam. l. extendatur in longius tp̄s: ꝛ ſic
18 veniat excluſiue reſpectu tp̄is talis lex interpretans † dꝫ intelligi
ſcōm naturā. l. interpretate. l. nihil. ꝛ ibi Bart. ff. de coniungen. cū
eman. libe. vnde videtur caſus rotundus ſi non cauilletur. ſed qm̄
iſta opi. eſt periculoſa propter multas autoritates que tenent opi
nio. Bar. r̄ndetur ſcōo modo qꝺ lꝫ etiam in preſcrip. xxx. annorū
in qua non loquitur Bar. admitteretur opi. ſua. quā etiam opi-
nionem ſuam ſequiꝭ Ange. in. l. annus. ff. de calum. ꝛ dn̄s Abbas
Moder. in. c. vigilanti. de preſcrip. qui ſimpliciter ſequitur Bar.
tamen in preſcrip. xl. annorum. nec Bart. nec alij exprimunt vnde
in hac que habet tp̄s valde prolixū vꝭ qꝺ nō competat reſtitutio.
arg. glo. in. c. auditis. de reſti. in integ. que in hac p̄ſcriptiōe indu
ci pōt Joā. de imo. in. c. fi. de preſcrip. ꝛ ratione ignorantie nō da-
tur reſtitutio ꝛ ita firmat ibi Jmo. lꝫ dn̄s Alexā. in. d. conſi. clxix.
allegat Jmol. in contrarium ꝛ Abb. ꝛ male q̄ꝛ Abb. ſimpliciter
ſequitur Bar. qui loquitur in preſcrip. xxx. annorum. ꝛ Jmol. in
preſcrip. xl. annorum tenet ꝙ non detur licet dubitet in preſcrip.
xxx. annorū. q̄ꝛ Bar. de illa exprimit ꝛ ſecūdum hanc opi. cōſuluit
dn̄s Alex. preceptor meus in conſil. clj. in. ij. volu. duplici ratione.
Primo q̄ꝛ tex. in. l. ſicut. C. de p̄ſcrip. xxx. annorū ꝛ melius in. l. oēs
19 in fi. dicit qꝺ talis preſcriptio prebet pleniſſimā ſecuritatē. † Sed
pleniſſima ſecuritas eſt quādo reſtitutio in itegrū peti nō poteſt:
vt no. gl. in. l. ait pretor. §. permittitur. ff. de mino. ꝛ ita dicit repe-
rire tenere Ange. in q̄buſdā lecturis in. d. l. ait p̄tor. in fi. Scōo q̄ꝛ
tex. in. l. fi. C. de fun. patri. li. xj. vult ꝙ nullā moleſtiā vel inquietu-
dinē patiatur ſi moleſtia diciꝭ inferri etiaꝫ qm̄ iudicialiter vexaꝭ
p̄baꝭ in auꝭ. de fideiuſ. in prin. ꝛ in. l. j. ꝛ ibi Bal. C. de nūdi. igitur
reſtitutio peti non pōt: q̄ꝛ diceretꝭ moleſtari cōtra illū text. in ver-
bo nullam moleſtiā. ꝛ ſcōm hanc opi. cōſuluit do. Areti. p̄ceptor
meus in. d. cōſi. ciiij. allegat ad hoc autoritates Bald. in. l. ſi hoſti
bus. C. ex qui. cau. ma. ꝛ in hac preſcriptione. xl. annorū ita alſ le-
gendo tenui in. d. l. cū filius. §. in hac. in qua nō reperio contradi-
centē p̄ter dn̄m Alex. in. d. ꝯſi. clxix. qui eſt ſibi cōtrarius: ꝛ allegat
Jmol. ꝛ Abb. pro hac opi. ꝛ male vt dictū eſt. vt clare videri pōt.
¶ Preterea conatur reſpōdere ad primā rōnē: q̄ꝛ dicit qꝺ proce
dat. d. l. oēs. qm̄ p̄ſcriptio currit cōtra ſcientē: ſecus qm̄ cōtra p̄ba-
biliter ignorātē que r̄nſio eſt cōtra illaꝫ. l. que generaliter loquiꝭ ꝛ
generaliter debet intelligi. l. j. §. ꝛ generaliter. ff. de leg. preſtā. vnde
nimis reſtringeretur. ¶ Preterea tex. in. l. ſicut loquiꝭ etiā in ab-
ſente: ꝛ ſic in ignorante p̄ut etiā illam intelligit gloſ. in. l. fi. in ver-
bo vel ignorātia. C. de p̄ſcrip. lō. tēp. igiꝭ p̄cedit etiā cōtra ignorā-
tem. ita etiam p̄cedit. l. oēs. q̄ venit ad cōfirmationem. d. l. ſicut. ꝛ
aliarū. ll. p̄cedentium. vt ibi dicit glo. ꝛ ſic ptꝫ qꝺ friuola eſt dicta
r̄nſio. Scōo r̄ndeꝭ qꝺ ſnīa q̄ trāſiuit in reꝫ iudi. nō pōt retractari
p inſtrā de nouo reperta: ꝛ tm̄ retractaꝭ p̄pter p̄babilē ignorātiā
dicto caſu ſm Cy. in. l. j. C. de condi. inde. ſed hec nō eſt bona ſolu-
tio: q̄ꝛ tunc non reperitur lex que dicat qꝺ conſequaꝭ pleniſſimaꝫ
ſecuritatē ſicut in p̄ſcrip. longi temporis ꝛ ita reſpondet ad aliud
dum dicitur qꝺ ſi conceditur aduerſus preſcriptionē lōgi tempo
ris que eſt fauorabilior. fortius cōtra iſtam que eſt odioſa: vt tra-
ditur in. l. fi. C. de edic. diui adri. tollē. q̄ꝛ vt dixi lex talem ſecurita-
tem non concedit. Preterea ratio aſſignata probat oppoſitum:
q̄ꝛ ſi iſta longiſſima eſt inducta in odium negligētis. Jgitur fun-
damētum preſcriptionis oſtēdit ꝙ minus fauoris debeaꝭ. Unde

remanet eius opinio verioꝛ in alio conſilio:⁊ cõioꝛ in hac p̃ſcrip.
xl.annoꝝ.ſed forte iſta attẽtauit: qꝛ in caſu ſuo optime ꝓbaꝟ qꝺ
p̃ſcriptio non erat decurſa.igiꝟ ſcðm hanc opi.conſuluit inſignis
doctoꝛ dñs Frã.de curte in ſuo conſi.lxxxij.in.ij.col.poſtremo idẽ
do.Alex.hoc conſuluit in terminis noſtris in ſuo ꝯſil.cliij.incip.
viſo ꝓceſſu cauſe.in.ij.vol. vltra rões adductas dico qꝺ lꝫ alias
opi.Bart.ꝓcederet.tñ non procedit qñ perſona ꝑ quã preſcribiꝟ
preſumiꝟ de facili ſciẽtiã habuiſſe ſicut in caſu noſtro: qꝛ ſumꝰ in
ſilio:arg.l.octaui.ff.vnde cogna.⁊.l. de tutela.C.de in integ.reſtit.
ti.generali.cũ vtrobiqꝫ no.⁊ ita dicit Pet. de ancha.in.d. conſil.
ſ.alleg.ꝙ quidã habent ꝓ conſi.clviij.preterea ſi heredes Petri
non eſſent deſcẽdentes Petrus nõ tranſmiſiſſet hereditatem ad
ſuos heredes.l.qm̃ ſoꝛoꝛeꝫ.C.de iure delib.nam hoc eſt ſpecialiter
ſtatutũ ꝙ trãſmittaꝟ ad deſcẽdentes.l. vnica.C.de his q ante ap.
tabu.⁊ ſic ratione ignoꝛãtie nõ cõcediꝟ reſtitutio vt voluit Bal.
in.d.l.j.in.d.xxiiij.oppo.⁊ hoc conſequiꝟ late dñs Alexã.in.d.ſuo
conſi.cliij.dicẽs in hoc alios non contradicere ſed nõ ꝓſequiꝟ:qꝛ
non conſtat ex pũcto qui ſint dicti heredes ex qbus oĩbus ⁊ aliĳs
adductis ꝑ preſtantiſſimos doctores Peruſinos concludiꝟ Joã
nem ſeu eius heredes q virtute ſcði teſtamẽti poſſederunt ſpatio
longiſſimi tp̃is ſunt in caſu victorie. ¶ Poſtremo queriꝟ vltra
conſilia reddita etiã nunquid petrus ſiue eius ſucceſſores ſint ex
cluſi a petitis legitime relicte in ſcðo teſtõ virtute dicte p̃ſcriptio
20 nis.† Et in hoc clara eſt ꝯcluſio qꝺ ſic:qꝛ p̃ſcriptio.xl.annoꝝ tol
lit oẽm actionẽ perſonalẽ ⁊ hypothecariã. l.cũ notiſſimi.in prin.
C.de preſcrip.xxx.vel.xl.annoꝝ.Unde lꝫ ꝑ tali relicto competeret
hypothecaria dꝛ eſſe preſcriptũ iuxta plene no. ꝑ Rapha.Fulgo.
in ſuo conſi.lxxxiij.incip.Bononiẽſis condidit teſtm̃. Unde pro
pter lapſum lõgiſſimi tp̃is.xl.annoꝝ ceſſant alique difficultates
q̃ tangi poſſent quas omitto:ſed vꝛ ꝙ nõ currit p̃ſcriptio.nã he
redes ſciẽtes relictũ legitime non ſoluẽdo fuerũt ĩ mala fide etiã
reſpectu ſupplemẽti ſi qꝺ debeꝟ ſm̃ Fulg.in.d.cõſi.⁊ ſic nõ potuit
p̃ſcribi iuxta plene no.in.c.ſi.de preſcrip. ſed ad hoc fundamento
heres defendi poteſt qꝺ no.in.d.c.ſi.ꝓcedũt qñ qs intẽdit preſcri
bere contra creditoꝛẽ cui actio cõpetit:ſecus ſi nõ cõpetit: ſed po
teſt cõpetere acceptãdo:vt in legatario quãtitatis vel ſpeciei ante
enim q̃ꝫ acceptet contra eũ heres p̃ſcribit nec dꝛ in hac p̃ſcriptio
ne male fidei poſtq̃ꝫ nõ apparet legatariũ agnouiſſe legatum.ver
ba ſunt ad literã Pet.de anch.in regula ſine poſſeſſione.de regu.
iur.lib.vj.⁊ dicit ꝙ eſt verũ dictũ: ⁊ qꝺ ita reperit Bal. cõſuluiſ
ſe.vnde non puto iudicem qui ita iudicaret reprehendi poſſe.
Laus deo.Bartho.ſoci.⁊c.

¶ Summarium.

☞ In hoc cõſilio tractatur an legitimatus in feudo ſuccedat ⁊ qd
operantur verba ſtatuti quando dicitur quod de illo debeat fie
ri expreſſa mentio.
1 Filius naturalis qui eſt ſimpliciter legitimatus nõ ſuccedit in feu
dum.nu.3.⁊.13.
Etiam legitimatus ad feudum non ſuccedit in eo:ſi legitimatio
deficiat in ſolennitate.
2 Legitimatio non valet:niſi de licentia principis facta ſit.
4 Princeps habẽs poteſtatem legitimandi quo ad feuda: ſimplici
ter legitimando non dicitur legitimare quo ad feuda.
5 Clauſula generalis:non obſtante:non tollit decreta annullatiua
principis.
Fallit quando conceſſio eſſet motu proprio.nu.11.
Item fallit quando ex certa ſcientia.
6 Qui non poteſt legitimare filios nobilium nõ legitimabit eos q
habent patrimonium.
7 Legitimatio non poteſt fieri niſi citatis his quorum intereſt.
Et quid in allodialibus.nu.9.
8 Legitimoꝝ ⁊ naturaliũ appellatione non veniunt legitimi tm̃.
10 Aliquibus dictio.eſt vniuerſalis ⁊ comprehẽdit omnia decreta.
12 Clauſula ex certa ſcientia: quando in reſcripto apponitur: tollit
legem habentem clauſulam derogatoꝛiam ad futura reſcripta.
14 Poteſtas legitimandi eſt beneficium late interpretandum.
15 Poteſtas legitimãdi eſt fauoꝛabilis ⁊ extendi debet ad feuda.
Et conceſſa eſt poteſtas legitimandi cum preiudicio tertij.
16 Legitimatus ex ſubſequenti matrimonio ſuccedit in feudum.
17 Omnia ⁊ ſingula. Iſta operanꝟ ſpecificationẽ ⁊ expreſſioneꝫ oĩm.
18 Ubi requiritur ſpecialis mentio ſufficit equipollens.
19 Rex in regno ſuo dicitur imperatoꝛ regni:⁊ in eo habet ſupremã
poteſtatem.
Et dicitur legitimare ex poteſtate conceſſa ad feuda.
20 Legitimatio dꝛ facta cõſentiẽte dño feudi ⁊ agnatis ꝯſentiẽtibꝰ.
21 Princeps põt ex certa ſcia exp̃ſſa in lr̃is legitimare ad feuda nõ
derogãdo nominatim:⁊ eadẽ ptãs eſt data comiti ab imperatoꝛe.
22 A pari ꝓcedũt dicere:nõ obſtãte tali lege: ⁊ nõ obſtãte aliq̃ lege.
23 Quicunqꝫ eſt dictio vniuerſalis ⁊ geminata includens ea de qui
bus requiritur ſpecialis mentio.
24 Emphyteoſis data pro ſe ⁊ eo cui dederit poteſt incõſulto domi
no alienari.

¶ Conſilium .iij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpiritꝰ ſanctꝰ illuminet intellectum.

In cauſa dñi Guidi ſubſtã
tialiter loquẽdo ꝓut eſt mos hñ ꝯſulentiũ videbaꝟ qꝺ
feudũ ꝙ fuit dñi Petri p̃ris ſui nullo mõ ad ip̃m pti
1 neat.Nã p̃ſupponiꝟ ꝙ † eſt filiꝰ naturalis q ẽt ſimpl'r legitimatus
nõ ſuccedit ĩ feudũ:vt in.c.naturales.⁊ ibi not.ſi de feu.fue.cõtro.
nec vꝛ obſtare ꝙ fuerit lr̃iatꝰ ẽt ad feuda quo caſu ſuccedit natu
ralis etiã in feudis vt habeꝟ in.d.c.naturales.⁊ tradiꝟ in.c. per ve
nerabilẽ.extra qui filĳ ſint legi.qm̃ ad hoc vꝛ poſſe rñderi pluri
2 bus modis qꝺ dicta legitimatio ẽt ſibi nõ prodeſt. ¶ Primo † qꝛ
decreto ducali diſponiꝟ qꝺ nulla legitimatio valeat niſi ꝯſtet qꝺ
ſit facta de licẽtia principis.⁊ ſi dicaꝟ nr̃o conſtat de licẽtia princi
pis vꝛ poſſe rñderi ꝙ illa non ꝓdeſt ꝓpter aliud decretuꝫ ducale
quo diſponiꝟ qꝺ donationes bonoꝝ quoꝝlibet immobiliũ ꝯceſ
ſiones gratuite ⁊ infeudationes qbuſcũqꝫ cõditiõibus titulis ⁊
derogationibꝰ amplificate ⁊ munite tã facte ꝑ p̃deceſſoꝛes q̃ꝫ fien
de intelligaꝟ ptinere ad eos ⁊ ad eoꝝ filios maſculos legitimos
ac de legitĩo matrimonio natos ⁊ naſcituros tm̃ ⁊c. Et ſi qd in
ꝯtrꝛiũ impetratũ fuerit irritũ ſit proꝛſus ⁊ nullius effectus ſit nul
laqꝫ rõne teneat qcqd in aduerſum fiat. niſi huic decreto ſignan
ter ⁊ exp̃ſſe derogeꝟ. ¶ Cui etiã decreto ꝑ aliud decretũ declaraꝟ
intẽtio principis in quo ꝓ maioꝛi mentis ſue declaratione diſpo
ſuit vltra ea q̃ ſunt diſpoſita qꝺ bonoꝝ quoꝝlibet immobilium
dona.conceſſione ſue gratuite:⁊ infeudationes qbuſcũqꝫ clauſu
lis cõditionibꝰ ac titulis derogationibus amplificate non tranſ
eãt ad deſcẽdẽtes niſi ſint maſculi legitimi:ac de legitimo matri
monio procreati tm̃:ita neqꝫ facto hoĩs: neqꝫ legis miniſterio in
extraneo alienari ⁊ deuenire poſſint cũ ergo ĩ caſu in ĩpetratione
licentie legitimandi nõ ſit facta mẽtio ſp̃alis neqꝫ derogatio di
ctoꝝ decretoꝝ in ſpecie vꝛ ꝙ in ipſa licẽtia nõ eſt conceſſio legiti
mãdi impetrata ⁊ legitimatio inde ſecuta non poſſint dicto dño
Guidoni qꝛ videbaꝟ reqri nedũ gn̄alis:ſꝫ ſp̃alis derogatio adeo
ꝙ non videbaꝟ ſufficere ſi diceret nõ obſtãtibꝰ qbuſcũqꝫ priuile
gĳs ẽt ſi eſſent talia de qbus eſſet fiẽda mẽtio de verbo ad verbuꝫ:
ſed reqriꝟ ſpecifica mẽtio qꝛ ex quo vꝛ ꝯſtare de mente principis
illa eſt ſeruanda.c.poꝛro.⁊ in.c.accepimus.de priuile.⁊ in.c. j.xxv.
q.ij.ita voluit Cy.in.l.j.C.qñ impe.inter pu.⁊ vi.⁊ Jo. cal.in con
ſi.xj.in ti.de priuile.q dicit ſe aľs ꝯſuluiſſe Jo.and.idẽ voluit Fe
de.de ſenis.in conſi.ccxxiij.incip.caſus talis eſt monaſteriũ. idem
Car.floꝛẽ.conſi.lj.incip.dñs Gregoꝛius.⁊ cõſi.xxxvij.incip.factuꝫ
ſic ſe habet:idẽ Paul.de caſt.conſi.l.incip.paſſus iſte dubitabilis
eſt.⁊ ita dicit conſuluiſſe dñm Laurẽ.de rodulphis de Floꝛentia.
idẽ etiã conſuluit Lud.ro.in conſi.cxxxvij.incipit. iſte ſunt ratio
nes.⁊ conſi.cccc.xxxvij.inci.ꝙ indultũ.⁊ Genitoꝛ meus in trac.vi
ſitationis.fol.xxiiij.⁊ do.Alex.conſi.cxxij.incip.viſo pũcto.in.iiij.
volu.⁊ p̃ſertim in caſu noſtro:in quo decretũ derogat qbuſcunqꝫ
conceſſionibꝰ fiẽdis ſub qbuſuis clauſulis derogatoꝛĳs q̃ verba
ſunt multũ p̃gnãtia ⁊ clara. igiꝟ ſeruanda vꝛ voluntas principis.
¶ Scðo ꝙ dicta legitimatio ſibi non ꝓſit vꝛ oſtẽdi qm̃ legitima
tio facta ad feuda in caſu nr̃o nõ vꝛ valere: qꝛ comes palatinus q
ipſum legitimauit in eius priuilegio legitimãdi nõ habebat po
teſtatem legitimandi ad feuda prout fecit. igitur talis legitima
tio non prodeſt dicto domino Guidoni.comes enim palatinus
non poteſt quo ad feuda legitimare niſi ſit cõceſſa poteſtas legiti
3 mandi ad feudũ ſp̃aliter.† Nã legitimatio ſimpl'r facta non extẽ
ditur ad feuda.d.c.naturales.ſm̃ Hoſt.do.Anto. ⁊ do.Car.in.c.
latoꝛ.q fil.ſint legi.⁊ in iſtã partẽ inclinat Paul.de caſtr. in conſi.
cccc.xiiij.incip.viſis.⁊ do.Alex.in conſi.lx.in.ij.volu. incip. viſa le
gitimatione.⁊ in ſpecie in ptãte legitimãdi:hoc tenet do.Signo
rellus de homodeis in ſuo cõſil.ccxx.incip . quidã dictus Joãno
4 lus.nã videmus etiã qꝺ † ſi princeps qui hꝫ ptãtẽ legitimãdi quo
ad feuda ſimpl'r legitimando nõ dꝛ legitimare quo ad feuda ſm̃
Jo.cal.in.d.c.latoꝛ.⁊ gloſ.⁊ doc.in.c. naturales.ſi de feu.fue. con
trouer.cũ ergo comes palatinus in caſu noſtro nõ haberet ſp̃alẽ
ptãtẽ legitimãdi quo ad feuda vꝛ ꝙ iſta legitimatio non ꝓſit ſibi
quo ad feudoꝝ ſucceſſionẽ. ¶ Tertio ex alio etiã vꝛ ꝙ dictus co
mes nõ potuerit quo ad feuda etiã legitimare nec dictã legitima
tionẽ quo ad feuda p̃iudicare ꝑ ea q̃ voluit not. Bal. poſt Cy.in
d.c.naturales.ſi de feu.fue. ꝯtro. vbi dicit qꝺ non valet legitima
tio quo ad feuda niſi ſp̃al'r dicaꝟ:non obſtãte.d.c.naturales.quin
imo ex quo in priuilegio legitimãdi non eſt dicta clauſula nõ ob
ſtãte.d.c.naturales.non potuiſſet comes vti dicta clauſula iuxta
5 ea q̃ voluit Pau.de ca.in ꝯſi.ccxx.vbi dicit ꝙ † comes non poteſt
vti clauſula ſpeciali nõ obſtãte tali lege:ſi in priuilegio eſt appoſi
ta gn̄alis clauſula nõ obſtãtibus ne ſit in ptãte comitis attribue
re ſibi ptãtẽ a principe ſibi nõ cõceſſam:ar.l.ex ſniã. ff. de teſta.tu

te.iuncta

te.iūcta.l.nō diſtinguemus.ff.de arbi.Cū ergo in caſu nr̄o non ſit
appoſita dicta clauſula ſpālis vr̄ ꝙ dicta legitimatio viribus nō
ſubſiſtat.¶ Quarto ꝯtra dictā legitimationē adducit̄ qꝛ in pri-
uilegio legitimādi excipit̄ ꝙ comes nō poſſit legitimare filios no-
biliū.Sed iſte dn̄s Guido eſt ex antiqua familia Marchionum
de mōtefer.Igitur dr̄ fili⁹ dn̄i Petri nobilis.qꝛ Marchiōes di-
cunt̄ nobiles.vt in.c.j.ꝛ ibi Aluar.Quis dicatur dux Comes vel
6 Marchio.Itē comes q nō pōt legitimare † filios nobiliū:nō po
teſt legitimare illū q hꝫ p̄rimoniū nō ſimplex ſed cū aliqua p̄emi
nētia ꝛ maiorantia q̄ iuxta vſum patrie facit ipm ab ignobilib⁹
dignoſci ſm Pau.de ca.in ꝯſi.ccxxxj.incip.Quantū ad primum
dubiū.¶ Quito qꝛ nos ſumus in feudo antiquo in quo mortuo
7 dn̄o Petro ſine filijs ſucceſſuri erāt alij agnati.† Igit̄ vr̄ ꝙ dicta
legitimatio fieri nō potuerit nō citatis dictis agnatis de quorū
p̄iudicio nūc agit̄.l.nā ita diu⁹.ff.de adopt.Ideo eīn pōt quo ad
bona allodialia filiū petere legitimari nō citatis agnatis:qꝛ illis
p̄iudicare pōt ſm Bar.ꝛ doc.in.l.gallus.§.ꝛ qd ſi tm̄.ff.de lib.et
poſtbu.Igit̄ cū in caſu nr̄o nō poſſet p̄iudicare iuxta no.p bart.
in.l.vt iuriſiurādi.§.ſi liberti.ff.de oper.lib.Unde ꝙ illis nō cita-
tis legitimatio nō valuerit.ꝛ ita vr̄ velle Io.de imo.in.c.grandi.
de ſup.negli.p̄la.li.vj.ꝛ Iaco.aluar. poſt Iac.de belui.in.d.c.na-
turales.ꝛ qd̄ dicit do.Alex.in cōſi.xxv.in.j.volu.Faciūt que dicit
Pau.de caſt.in ꝯſi.ccxxx.incip.Dubitat̄ an comes. Ubi vult qd̄
nō poſſit fieri legitimatio in p̄iudiciū fiſci q fuiſſet ſucceſſur⁹ p-
ut in caſu noſtro in quo dicit̄ ꝙ fiſcus ꝑpter delicta agnatoꝝ pre
tendit ius habere in iuribus delatis dictis agnatis.Et ꝙ i ſimi-
li caſu nō poſſit fieri legitimatio nō citatis hiſde quoꝝ p̄iudicio
agit̄ qbus pr̄ p̄iudicare nō poterat moriēdo ſine filijs tenet etiaꝫ
do.Alex.in ꝯſi.xj.in.j.volu.Pau.de ca.in conſi.cxxiij.ꝛ Car.in.c.
p venerabilē.q fil.ſint leg.ꝛ ita ego teneo p plura in.l.gallus.§.et
qd ſi tm̄.ff.de libe.ꝛ poſthu.Cū ergo dictus Petrus nō potuiſſet
alienando vel diſponēdo eis p̄iudicare.Sequit̄ ꝙ non potuit ad
eius inſtantiā fieri legitimatio in eoꝝ preiudiciū illis nō citatis.
8 ¶ Poſtremo † cōtra dn̄m Guidonē vr̄ facere ꝙ etiam legitima
tio nō vr̄ includi in inueſtitura dicti feudi in qua dr̄ ꝓ filijs legi-
timis ꝛ naturalibus ꝛ legitime deſcēdentibus: ſeu legitie natis.
q̄ verba nō includūt legitimatos p reſcriptū principis.put ꝯclu-
dūt cōiter doc.poſt glo. Bal.dn̄m Anto.Imo.ꝛ dn̄m Abb.in.c.
innotuit.de elec.ꝛ p Spe.in addi.ad ſpe.in ti.de ſucceſ.abinteſt.
in.ij.col.ꝛ Canoniſte in.d.c.p venerabilē.ꝛ Bal.in.l.ea quaꝫ.ꝛ in
l.cū acutiſſimi.C.de fideicō.ꝛ Imo.in.l.ex facto.§.ſi qs rogatus.
ff.ad trebel.ꝛ Alex.in ꝯſi.cxxj.incip.Uiſo themate.in.ij.volu.ꝛ in
ꝯſi.xxxv.in.iij.volu.ꝛ in ꝯſil.xcij.in.iiij.volu.Et iſta ſunt que pri-
ma facie difficultatē facere videbant̄ ꝯtra p̄fatū dn̄m Guidoneꝫ
quo ad bona feudalia.¶ Sed p̄miſſis non obſtātibus ꝯtrariam
ſniam veriorem eſſe exiſtimo ꝙ imo p̄fatus dn̄s Guido ſuccedat
9 dn̄o Petro in dictis bonis feudalib⁹.† Et ꝓ fundamēto p̄mitto
ꝙ filius legitimatus etiā ſpāliter ad feuda ſuccedit nō ſolū i bo-
nis allodialibus ſed etiā in bonis feudalibus.vt determinat gl.
a doc.approbata in.d.c.naturales.ſi de feu.fue. cōtrouer. Sed in
caſu nr̄o dn̄s Guido expreſſe eſt ad feuda legitimat⁹.vt ex legiti-
matione facta a comite in plena forma.Igit̄ dꝫ quo ad bona feu
dalia ſuccedere ꝛ hoc ſufficit ad fundamētū itētiōis dn̄i Guido-
nis.Unde rn̄deo ad obiecta.ꝛ primo ad primū ꝙ in conceſſiōe li
centie ab illuſtriſſimo duce qd̄ poſſet dn̄s Petrus filiū legitima
re etiā ad feuda derogat̄ ſpāliter dictis decretis ordinib⁹ ꝛ alijs
qbuſuis in ꝯtrariū faciētibus nō obſtātib⁹ etiā ſi forent talia que
ſpāliter in toto vel in parte memoranda hic eſſent.Quibus oīb⁹
hac dūtaxat vice derogatū eſſe volum⁹ ex certa ſcia ꝛ de plenitu-
dine ptātis ꝛc.p que verba dicit̄ ſufficiēter derogatū dictis clau-
ſulis derogatorijs.Nā lꝫ decretis principis deroget̄ futuris con
ceſſionibus ꝛ clauſulis derogatorijs qbuſcūqꝫ in qb⁹ nō deroge-
tur illis decretis ſignāter ꝛ expreſſe.Tn̄ in primis exp̄ſſe dicit̄ de-
10 rogatum p illa verba aliqbus decretis que † dictio aliquibus eſt
vniuerſalis ꝛ cōprehēdit oīa decreta iuxta no.p glo.in cle.j.de fo.
cōpe.ꝛ dr̄ expreſſa ꝛ ſpālis derogatio decretoꝝ ducaliū.vt pꝫ cla-
re ex no.p Bar.in.l.j.ff.ſi qs in ius voc.nō ierit.ꝛ in.l.j.ff.de vulg.
ꝛ pu.ꝛ in.l.ſi qs in prin.teſti.ff.de leg.iij.ꝛ lꝫ dicat̄ ſignāter.q.d.ꝙ
voluerit qd̄ noīatiꝫ debēt decreto derogari.Tn̄ pricep̄s huic de
rogatiōi derogat ꝑpter illa verba.Etiā ſi talia forent ſpāliter in
toto vel in parte memorāda hic eſſent.put p plura ꝯſuluit Fede.
de ſenis.ꝯſi.xlvij.incip.Sup caſu p̄dicto.Ita cōſuluit etiā Io.de
ana.ꝯſi.lvj.incipit.His q̄ in facto ꝓponunt̄.ꝛ Io.de imo.in.l.li-
citatio.§.earū.ff.de publi.Et do.Alex.in ꝯſi.ccvj.inci.Nec augen
da.in.ij.volu.ꝛ Albe.de roſa.in.l.j.C.qn̄ impe.inter pu.ꝛ viduaꝫ.
Ubi dicit ꝙ eo aduocāte fuit ita iudicatū rome.ꝛ hoc idē volue
rūt Bal.ꝛ Ang.i.l.oēs.p illū tex.C.de p̄ſcrip.xxx.vel.xl.an.ꝛ bal.ī
c.cū dilecta.ad fi.de reſcript.ꝛ Bal.in ti.de pace ꝯſtā.in verbo nō
obſtante.ꝛ hoc vr̄ verius ꝛ magis cōis opiū.Ex quo princeps.re
ſcribit contra ꝓpriam legē.ꝛ in vno etiaꝫ particulari derogat vt
declarat Paul.de ca.in.d.cōſi.lv.tenet Bart.in extrauaganti ad
reprimendaꝫ in verbo nō obſtātibus.ꝛ idē voluit Bald.in.l.ſi qs
in prin.teſti.ff.de leg.iij.ꝛ in ſuo conſi.qd̄ inci.Quidā fecit teſtm̄.
ꝛ Paul.de eleaꝫa.in cle.j.de ſepul.ꝛ do.Anto.in.c.q̄ in eccleſiaꝝ.
de conſti.ꝛ do.Abb.in.c.cū inſtantia.de cēſi.ꝛ Ang. Pau. de ca.
ꝛ moder.in.l.ſi mihi ꝛ tibi.§.in legatis.ff.de leg.j.Et ſm p̄dictaꝫ
opi.al's conſului in eadē cauſa apud ſarꝫanā:ꝛ etiaꝫ ꝯſuluit dn̄s
Alex.de imo.Et ita poſtea iudicatū fuit i ciuitate Florētie p tres
aduocatos ſolēnes habētes hāc ꝯcluſionē p expedita in cauſa.x.
miliū florenoꝝ videlꝫ dn̄m Bernardum de Bongirolanis dn̄m
Ang.dn̄i Catonis.ꝛ dn̄m Ant.de malegonellis.ꝛ ita pluries cō-
ſului.Si aut ageret̄ de auferēdo priuilegio tertio conceſſo.qd iu
ris dicendū eſt vt in iuribus p̄allega.Et hanc partē qn̄ princeps
venit contra ſuam conſtitutioneꝫ ꝙ ſufficiat dicta clauſula tenet
preceptor meus.ꝛ ſequit̄ do.Anto.in.c.j.de reſcrip.vbi dicūt ꝙ ſi
in reſcripto eſt clauſula non obſtante.l.in contrarium faciente.ēt
ſi de ipſa oporteret facere ſpecialē mentionē ꝙ iſta verba ſufficiēt
in reſcripto ad derogandū.l.contrarie habēti clauſulam deroga
toriam ad reſcripta.lꝫ nō ſit noīata in indiuiduo.Ideo qꝛ nemi-
ni tertio p̄ncipaliter p̄iudicat:ideo ſufficit ꝙ implicite deroget
lꝫ nō explicite.Prout pulchre conſiderat Reuerēdus ep̄s ꝛ audi
tor rote dn̄s Fely.ſandeus in.c.nōnulli.in prin.de reſcrip. In ver
bo ſcdo declarat̄ vbi ad hoc allegat plures deciſiōes rote.Et ita
vt dixi tenet Paul.de ca.i ꝯſil.lv.ꝛ iſta eſt vera rn̄ſio ꝛ cōmunis.
¶ Confirmatur etiā ex alio † qꝛ qn̄ cōceſſio fit ꝓprio motu prin
cipis ſufficit dicta clauſula ſm Ludo.ro.in cōſi.cccxxvij.incipit.
Iſte ſunt rōnes.vbi aſſignat rationē diuerſitatis.Faciūt not.per
Ange.in.l.diuus.§.lꝫ.ff.de iure codicil.ꝛ tenēt Ange.ꝛ Fulg.in.l.
ſed ꝛ ſi quis.§.queſitum.ff.ſi quis cau.Et ꝓ hoc facit.nam lꝫ pa-
pa faciat reſeruationē beneficij cū clauſula decreti ꝛ etiā ſi p eum
aliquid fuerit attentatū.quo caſu non valet collatio niſi deroget̄
illi reſeruationi.Tn̄ ſi fiat collatio motu ꝓprio vꝫ ſm Dn̄icum
poſt Lapum in.c.ij.ꝛ in.c.iij.de prebē.in.vj.ꝛ lꝫ in caſu noſtro nō
ſit clauſula motu proprio:tn̄ primo eſt clauſula nō obſtātibus.q̄
equipollet clauſule motu ꝓprio vt eſt de mente Abb.in.c.ad hec.
ver.Ex his infert̄.extra de reſcrip.ꝛ no. Abb.in.c.ij.de immuni.
eccle.Late do.Fely.in.d.c.nonnulli.in ver.Fallit qnto.Preterea
adeſt clauſula ex certa ſcientia q̄ eundē habet effectum.vt no.gl.
in.c.j.in verbo naſcatur de conſti.li.vj. ꝛ no. Io.and. in .c. vnico
de exceſ.prela.in.vj.¶ Preterea reperio ꝙ iſta licētia fuit bis cō
ceſſa.quo caſu idē eſt ac ſi cōceſſio fuiſſet facta motu ꝓprio adeo
ꝙ non eſt neceſſe ꝙ dicta clauſula motus proprij exprimat̄ in lite
ris ita probat̄ in aut. vt nulli iudicum.§.ꝛ hec vero iubemus. iū
cta.l.j.C.de peti. bono.ſubla.li.x.Fuit hic nouū dictū bal.in.l.nec
damnoſa.C.de preci.impe.offe. Qd̄ refert ꝛ ſequit̄ Ludo.ro.in re
pe.l. ſi do.§.de viro.ff.ſol.mat.in fallētia.xxxj.qd̄ dicit diligenter
memorie commendādū nec alibi meminit ſe legiſſe:nec excludit̄
quominus ꝯceſſio dicat̄ facta proprio motu.lꝫ ad preces alteri⁹
aliquid concedatur ſm Bal.not.in.c.niſi.extra de offi.delega.Et
12 iſta duplex conceſſio multū declarat mētē principis.Facit † etiā
clauſula ex certa ſciētia:que qn̄ in reſcripto apponitur.Tollit le
gem habentem clauſulam derogatoriam ad futura reſcripta ita
firma glo. in.l.j.C.de preci impe.offe.Et tenent Pet.ꝛ Ja.de are.
quos refert Saly.in.l.fi.C.ſi contra ius vel vtili.pub.ꝛ glo.in.c.eā
te.in verbo literarum. de eta.ꝛ quali.ꝛ ibi Inno. Hoſt.ꝛ ſcriben
tes.Io.and.ꝛ doc.in.c.nonnulli.de reſcrip. Pau.de ca. in conſil.
ccxxiiij.incip.Uidendum eſt primo.Concludo ꝙ lex predictis oī-
bus apparet indubitanter qd̄ princeps voluit illam licentiam cō
cedere ꝛ derogare illis decretis: cuius volūtas eſt ſeruāda.Et ſic
ceſſat ratio in qua fundata eſt opinio eoꝝ quos.ſ.in contrarium
allegaui. Et ceſſat etiā oīs defficultas ſi verum eſt ꝙ ita de ſtilo
derogatur decretum principis prout eſt derogatū in caſu noſtro.
ꝛ ita decidit eſſe ſeruatū vſqꝫ in odiernū diem:quo caſu ſatis eſt
derogaſſe prout eſt de ſtilo ſm do Ant.in ſuo conſi.ij.Sequitur
do.Fely.in.d.c. nonnulli. Faciunt not. in.c.cum dilectus.de ꝯſue.
cum ſimi. Et ex his eſt ſublatum primuꝫ fundamentuꝫ in ꝯtra
rium factum.Non obſtat ſcdm quoniam illa opiū.dn̄i Signorel
13 li non videt̄ vera Quoniam † qn̄ quis eſt legitimatus non ſucce
dit in feudis.vt in.d.c.naturales.qꝛ ligitimatio eſt odioſa.Tamē
qn̄ datur poteſtas legitimādi debet poſſe ad feuda legitimare qꝛ
14 † poteſtas legitimandi eſt beneficium ꝛ ſic late interpretādum.
vt in.l.fi.ff. de conſti.prin. ꝛ in.c.cuꝫ dilecti.de dona.Iſta proban
tur per ea que ponit Bar.qui ita diſtinguit in.l.ij.in prin.ff.de v
bo. obli. Cuius opi. cōmuniter approbatur. vt ibi late per do-
minū Alex.ꝛ ibi ſecutus ſum reſpondēdo ad obiecta dn̄i Alex.ꝛ
per dominum Abba.in.c.at ſi clerici.§.de adulterijs.de iudi.ꝛ in
c.fi.de ſimo.ꝛ qꝛ materia eſt lata remitto me ad ea q̄ dicunt̄ in .d.
15 l.ij. Unde lꝫ legitimatio nō extendat̄ ad feuda qꝛ odioſa:† tamen
poteſtas eſt fauorabilis ꝛ extendi debet vt in regula odia.de reg.
iur.in.vj.cū materia.¶ Preterea in caſu noſtro conceſſa eſt ptās

legitimãdi cũ ꝑiudicio tertĳ vt ptꝫ in ꝓuilegio. Maxime cũ ꝯce
dat ptãs legitimãdi etiã moꝛtuis parẽtibus. ⁊ ſic ceſſant alique
rõnes domini Signoꝛelli. cõfirmo hoc vrgenti rõne. Nã Hoſtiẽ.
dñs Anto. ⁊ cõiter doc. in. c. latoꝛ. extra q filĳ ſint legi. Voluit qꝺ
16 lꝫ legitimat⁹ nõ ſuccedat ĩ feudũ. † Tñ legitimatus ꝑ ſubſequẽs
matrimoniũ bene ſuccedit in feudũ: ⁊ rationeꝫ aſſignãt: qꝛ legiti
matio ꝑ reſcriptũ eſt odioſa. Sꝫ legitimatio ꝑ ſubſequẽs matri
monium eſt fauoꝛabilis. Si ergo eſt in legitimatiõe hoc qñ eſt fa
uoꝛabilis foꝛtius in ptãte legitimãdi q̃ abſolute eſt fauoꝛabilis.
vt dictũ eſt: ⁊ ſic decidit̃ iſta difficultas ꝑ pꝛefatos doc. in rõne de
cidendi: qꝺ eſt magnifaciendũ. ¶ Pꝛeterea ⁊ ſcꝺo dicit̃ ꝙ lꝫ illa
opi. eſſet vera qñ ſimpliciter ꝯcedit̃ ptãs legitimãdi. Tñ nõ pꝛo
cedit in caſu noſtro in quo ex multis apparet ꝙ cõceſſa eſt etiaꝫ
ptãs legitimandi quo ad feuda. dicit̃ eñ in pꝛiuilegio ipſis reſti
tuendo / oĩa ⁊ ſingula iura tã terraruꝫ q̃ locoꝝ quoꝛũcũqꝫ ſpãlia
⁊ ſi de filĳs tñ legitime natis loquerent̃ ſucceſſionũ etiam abin
teſtato cognatoꝝ agnatoꝝ honoꝛis ⁊ dignitatis. ¶ Ex quib⁹ ve
17 riſimiliter pꝛobatur dicta cõcluſio † ꝑ illa verba oĩa ⁊ ſingula iu
ra ſucceſſionũ q̃ loquerent̃ etiã de filĳs legitimatis: ⁊ ſic vult im
peratoꝛ ꝙ poſſit legitimare quo ad oẽs ſucceſſiones etiaꝫ ſi tales
ſucceſſiones deferent̃ legitime natis tñ. ⁊ ſic non legitimatis. ſed
inter ſucceſſiões q̃ deferent̃ legitime natis eſt ſucceſſio in feudo.
vt in. d. c. naturales. Igit̃ cenſet̃ data ptãs legitimandi ad feuda.
hoc pꝛobant illa verba oĩa ⁊ ſingula q̃ idẽ ſignificant ac ſi omnia
eſſent ſpecificata iura ſucceſſionuꝫ in quibus ſuccedunt legitime
nati ſm Bal. in. l. ĳ. C. de pꝛoba. ⁊ in. l. j. in. xviĳ. col. C. qui accuſa.
non poſ. Et eſt glo. optima in. c. vt circa. ĩ verbo. ⁊ ſingula. de ele.
li. vj. Itẽ includũtur veriſimiliter ſucceſſiones q̃ veriſimiliter nõ
includebantur in generali ſermone: vt concludit Areti. ꝓceptoꝛ
meus in ſuo ꝯſi. cxiĳ. incipit. In ꝓſenti conſultatione. ¶ Pꝛeter
ea cuꝫ dicat̃ ꝙ poſſit reſtituere ad oĩa iura ſucceſſionũ. Etiam ſi
de filĳs tñ legitime natis loqueret̃. Sed in. d. c. naturales. loquit̃
de legitime natis igit̃ ⁊c. Unde aut non ſunt alia iura. ⁊ dicit̃ no
minatim conceſſum. l. ĳ. cum ibi no. ff. de libe. ⁊ poſthu. Aut ſunt
duo ſi in feudo ⁊ iure emphyteotico eccleſiaſtico ſm Bal. in. l. ge
neraliter. §. cũ autem. C. de inſtit. ⁊ ſubſtitu. ſub condi. fact. ⁊ tunc
qꝛ dictum eſt in plurali oĩa iura ſucceſſionum habetur ac ſi noĩa
tim eſſet facta conceſſio qꝛ de neceſſitate refert̃ ad duo. l. fin. ⁊ ibi
bar. ff. ad tertul. ⁊ tradunt doc. moder. in. l. ĳ. ⁊. l. titius. in pꝛinc. e.
ti. Et ſic includi debẽt oĩa iura ſucceſſionum in quib⁹ reqrunt̃ fi
lĳ legitime nati. tñ qꝛ appoſita eſt dictio vniuerſalis oĩa. l. ſi is qui
ducenta. §. vtrum. ff. de reb. dub. Tñ qꝛ dictũ eſt oĩa ⁊ ſingula per
ea q̃. ſ. dicta ſunt. Nam non põt dici ꝙ reſpectu vni⁹ iuris fuerit
facta cõceſſio ⁊ ſic non cõſtaret de quo ⁊ ſic pꝛincipis pꝛiuilegiuꝫ
eſſet fruſtratoꝛiũ. pꝛeſertim cũ habeat vim legis. inſti. de iure na
tu. gen. ⁊ ciui. §. ſed qꝺ pꝛincipi. Et bal. in. l. eam quaꝫ. C. de fidei
com. in. x. ver. Fui interrogatus. Tradit̃ in rub. de reſcrip. ꝑ mo
der. Unde nedum oꝛo vniuerſalis compꝛehendet oĩa iura ſucceſ
ſionũ in quibus tñ legitime nati admittunt̃. ſed etiã oꝛatio inde
finita per ea que no. voluit bal. in. l. oẽs populi. ff. de iuſti. ⁊ iur. in
iĳ. q. iĳ. pꝛincipalis qõnis. ¶ Pꝛeterea ex quo cõcedit ptãtem re
ſtituendi ad oĩa ⁊ ſingula iura ſucceſſionuꝫ que de legitimo ma
trimonio tñ loquuntur iũcta clauſula derogatoꝛia. Inquantuꝫ
derogatur legibus loquẽtibus in cõtrarium de quibus etiã fieri
deberet mẽtio ſpãlis ⁊ ſic legibus qbus ꝓhibent̃ legitimati ſucce
dere vnde voluit ꝙ poſſet reſtituere contra illa iura q̃ voluit tãtũ
legitime natos poſſe ſuccedere. ⁊ ſic cenſetur ad illa iura feudalia
ptãtem reſtituendi dediſſe per ea q̃ ponit Bal. in. l. eaꝫ quam. C.
de fideicom. verſi. Sed pone filius. ⁊ in. l. ſi qua illuſtris. C. ad oꝛſi.
Nam iſta hñt eandẽ vim ac ſi ſpecialiter dictũ eſſet ad feuda. Nã
18 etiam † vbi requiritur ſpecialis mẽtio ſufficit equipollens pꝛout
no. bar. in. l. ſi quis in pꝛin. teſtamenti. ff. de leg. iĳ. ⁊ in ſimili pau.
de ca. in conſi. ccxxiiĳ. in. ĳ. dubio pꝛobant̃ pꝛedicta per ea que vo
luit Io. and. ⁊ ſequuntur dñs Abb. ⁊ do. Anto. in. c. nonnulli. de
reſcrip. vbi vult ꝙ lꝫ contra illam cõſtitutioneꝫ cõciliarem requi
ratur ſpecifica clauſula non obſtantibus tñ ſufficit illam eqpol
lenter expꝛimere. ſ. nõ obſtante ꝯſtitutione de duobus dictis. Sꝫ
in caſu noſtro nemo dixerit non equipollẽter expꝛeſſuꝫ qꝺ poſſet
ad feuda legitimare igitur ⁊c. Et pꝛeſertim qꝛ fuit dictũ in pꝛiui
legio ꝙ poſſit reſtituere ad oĩa ⁊ ſingula iura ſucceſſionũ hono
ris ⁊ dignitatis ⁊ eſt clauſula nõ obſtãte aliquo in ꝯtrariũ diſpo
nẽte: de qua ⁊ quo caſu do. Marti. de laude in ſuo tractatu legi
timationis ad fi. dicit fuiſſe deciſum ꝙ põt ad feuda legitimare
Et ſic decidit hũc caſum in terminis. ¶ Poſtremo. confirmant̃
pꝛedicta: quare illuſtriſſimus pꝛinceps ꝯceſſit licentiam ꝙ poſſit
ad feuda legitimari facere cũ legitima clauſula non obſtantibus
vt declaratum eſt. Unde cuꝫ comes dicat ſe ad feuda legitimaſſe
etiam ꝓ executione literarum ducaliũ legitimatio ſuſtineret̃ nõ
ſolũ ex poteſtate ſibi data ab imperatoꝛe: ſed etiã ab illuſtriſſimo
duce Mediolani q in dñio ſuo ⁊ in ſuis ſubditis põt ea q̃ poſſet
imperatoꝛ in toto oꝛbe ſm Pau. de ca. in ꝯſi. ccxxv. incipit. Sup
pꝛimo dubio. ⁊ ſequit̃ do. Alex. in ꝯſi. ĳ. in. j. volu. Idem Ang. in
ſuo. cxciĳ. incipit. In cauſa accuſat. Tradit Andr. de yſer. in. c. j.
de vaſallo decrepite etatis. Faciunt no. ꝑ bald. in. l. j. C. de ꝓb. vbi
19 † dicit ꝙ rex in regno ſuo dꝛ imperatoꝛ regni: ⁊ in eo hꝫ ſupꝛemã
ptãtẽ per Bald. in pꝛoe. ffoꝝ. in. ĳ. col. ⁊ in. l. ea lege. C. de cõdi. ob.
cau. dicit̃ eñ lex animata in terris: ⁊ plus põt q̃ lex cõis ſm bal.
in aut. hoc amplius. C. de fideicõ. Et ſic dꝛ legitimaſſe etiã ex ptã
20 te conceſſa ad feuda. Non omitto † etiã ꝙ legitimatio dicitur fa
cta ꝯſentiente dño feudi: ſed etiã ꝯſentientibus agnatis: vt patet
in inſtrõ in quo fuit dictũ feudũ aſſignatũ ꝓ ſe ⁊ ſuis heredibus
vel qbus dederit quo caſu videt̃ data gñalis ptãs alienãdi ſcꝺm
Albe. de roſa. in. l. fi. C. de iure emphy. Et ſtatim latius. Ex qbus
ſine heſitatione concludo ꝙ potuit etiaꝫ ad feuda legitimare ꝓ
ſertim cõſentiente dño feudi ⁊ agnatis de quoꝝ ꝑiudicio ageba
tur. ¶ Ad ſcꝺm fundamentũ qꝺ in cõtrariuꝫ allegat̃. Rñdeo ꝙ
dictũ Bal. non eſt verũ: ⁊ cõiter non tenet̃ a doc. qꝛ glo. in. d. c. na
turales tñ requirit ꝙ expꝛimat̃ ꝙ ad feuda fiat legitimatio. Nec
dicit ꝙ illi. c. debebat expꝛeſſe derogari. Et ita cõcludũt ibi alua
rot. ⁊ do. Marti. de laude. Idẽ voluit Cuma. in cõſi. clxviĳ. in fi.
21 ¶ Pꝛeterea ⁊ ſcꝺo. Pꝛinceps † põt ex certa ſcĩa expſſa in literis
legitimare ad feuda non derogando nominatim. d. c. naturales.
vt dicit Bald. ibi ⁊ Cuma. in. d. ꝯſi. Sed eadem ptãs eſt data co
miti ab imperatoꝛe. vt pꝫ ex tenoꝛe pꝛiuilegĳ. Igit̃ potuit comes
legitimare ex certa ſcĩa ꝓſertim ſtãte cõceſſiõe illuſtriſſimi ducis
mediolani. ¶ Tertio ⁊ vltimo reſpondet̃ ꝙ lꝫ requirat̃ ſpecialis
mẽtio: tñ illa clauſula fuit ſufficiens. ſ. non obſtãte quacũqꝫ lege:
de qua fieri deberet mẽtio ſpecialis. qꝛ iſta clauſula non obſtante
tali lege ſm Bal. in pꝛeludĳs feudoꝛũ. v. Itẽ dicit Andr. de yſer.
22 col. x. Ubi dicit † ꝙ a pari procedũt dicere nõ obſtãte tali lege. ⁊
nõ obſtãte aliqua lege q̃ in cõtrariũ loqueret̃. Idẽ Are. in. c. j. de
cõſti. Faciũt no. q̃ dixi. ſ. in reſponſione ad pꝛimũ arg. ¶ Nec ob.
quartũ arg. qꝛ nõ inuenio vnde dñs Cõmiſſarius habuit ꝙ ĩ pꝛi
uilegio excipiant̃ filĳ nobiliũ: qꝛ legi pꝛiuilegiũ ⁊ inueni poti⁹ op
poſitũ. Dicit enim ꝙ poſſit legitimare quoſcũqꝫ cuiuſcũqꝫ ſtat⁹:
gradus: ⁊ pꝛeeminẽtie exiſtãt que verba ſunt clara. ⁊ ſic non indi
gent interpꝛetatione. l. ſi filĳ. ff. de vſufru. leg. l. ille aut ille. §. cuꝫ in
23 verbis. ff. de leg. iĳ. Pꝛeſertim ꝓpter dictionẽ † quoſcũqꝫ. q̃ eſt vni
uerſalis ⁊ geminata. ⁊ oẽs includit etiaꝫ ea in quibus requireret̃
ſpecialis mẽtio vel conceſſio. ar. glo. in cle. j. de re iudi. ⁊ gloſſ. in. l.
cũ penã. ff. de arbi. ⁊ no. ꝑ bald. in. c. imperialẽ. de ꝓhi. feu. alie. per
Fede. Unde ꝯſuluit do. Alex. ꝓpter illam dictioneꝫ quoſcũqꝫ. ꝙ
lꝫ alr̃s comes cui non eſſet ſpecialiter conceſſum non poſſet infan
tes legitimare. tñ hoc caſu poterit pꝛout habeo conſilium qꝺ nõ
reperio impꝛeſſum. ⁊ ſic tollitur illud ꝙ dicit Pe. de anch. ĩ cõſi.
mihi. cccxviĳ. vbi vult ꝙ in generali cõceſſione ptãs legitimãdi
non includitur ꝙ poſſit legitimare filios clariſſimarũ perſonaꝝ.
¶ Ad aliud aũt qꝺ adducebatur reſpondeo ꝙ non fuit neceſſa
ria citatio agnatoꝛũ: qm̃ iam pꝛeſtiterant conſenſum ꝙ dictũ feu
dum poſſet generaliter alienare. Iſtud ꝓbatur ex contractu di
uiſionis facte inter dictum petrum ⁊ agnatos. In qua fuit dictũ
feudum in partem aſſignatũ recipienti ꝓ ſe ⁊ ſuis heredib⁹ ⁊ cui
dederit ⁊ qꝛ vtrinqꝫ fuit facta ceſſio iuriũ recipiẽti ꝓ ſe ⁊ ſuis he
redib⁹ ⁊ cui dederint per q̃ verba dicit̃ data generalis ptãs alie
24 nandi ⁊ illi ꝯſentire. hoc pꝛobat̃ qꝛ videmus ꝙ † ſi dñs ꝯcedit ali
cui rem in emphyteoſim recipiẽti ꝓ ſe ⁊ eo cui dederit. dicit̃ ꝯſen
tire ꝙ poſſit alienare ſine ꝯſenſu ſuo qcqd dixerit Io. an. Ita cõ
cludunt bal. ⁊ Ang. in. l. cũ eſſent. §. j. ar. illius tex. quẽ dicũt mẽti
tenenduꝫ. ff. de ſer. ruſti. pꝛedi. Idem tenet Albe. de roſa. in. l. fi. C.
de iure emphy. q allegat tex. no. ⁊ expꝛeſſum in feudo non habẽte
pꝛopꝛiam naturam feudi. Ubi lꝫ vaſallus nõ poſſit alienare ſine
conſenſu dñi. Tñ ſi pꝛedicta verba apponant̃ in inſtrumento feu
di poterit vaſallus alienare ſine cõſenſu dñi. ⁊ ſic ibi eſt caſus. Si
ergo conſenſerũt agnati potuit dñs Pet. alienare in filium legi
timatum ⁊ mediante teſtamento iuxta no. per Bar. in. l. ſi ita qs.
§. ea lege. ff. de verb. ob. ⁊ ſic non fuit opus citatione. Qm̃ pꝛopter
conſenſum in contractu pꝛeſtitũ potuiſſet fieri eis inuitis. Igit̃
⁊ eis nõ citatis. l. qui põt. ff. de reg. iur. Tradunt Ang. ⁊ mod. in
l. de vnoquoqꝫ. ff. de re iudi. do. Ant. ⁊ do. Abb. in. c. cuꝫ ceſſante.
de appel. Non ob. ꝙ vltimo loco allegatur. qm̃ illa verba inerant
ex diſpoſitione iuris. vt in. d. c. naturales. Igitur eoꝛum expꝛeſſio
nihil debet operari. l. non recte. C. de fideiuſ. ⁊ no. in. l. iĳ. ff. de le. j.
¶ Pꝛeterea illuſtriſſimus Pꝛinceps dominus directus conceſ
ſit licentiã legitimãdi ex certa ſcĩa ⁊ de plenitudine ptãtis cũ ple
na clauſula derogatoꝛia qui potuit ſibi ꝑiudicare. Unde nõ ha
bent dicta verba obſtare cum conceſſio ſit multum clara. ⁊ plena
adeo ꝙ interpꝛetatione non indiget. l. ille aut ille. §. cuꝫ in verbis
ff. de leg. iĳ. Ex qbus oĩb⁹ ⁊ alĳs in ꝯſilĳs redditis in fauoꝛẽ dñi
Guidonis ꝯcludo ꝓfatũ dñꝫ Guidonẽ ſuccedere in dicto feudo
⁊ etiam in caſu victoꝛie. Laus deo. Bar. ſoci. ⁊c.

Summarium.

¶Summarium.

☞ Hoc cõſiliũ cõtinet quẽadmodũ ex cauſa princeps adimit vni
feudũ vel priuilegiũ ⁊ dat alteri bene merito:⁊ hic multa de vi cõ
tractus principis ⁊ de reſtitutione facta ad primũ ius amiſſum.

1 Cõtractus principis geſtus cum ſubdito ligat principẽ ⁊ eiꝰ ſuc
ceſſorem nec poteſt reuocari.
2 Euictio. Quẽ de euictione tenet actio agentem repellit exceptio.
3 Obligatio. In obligatione facti ſuccedit obligatio ad intereſſe.
4 Princeps põt reuocare priuilegiũ a ſe conceſſuz:lz alteri ſit ius
queſitum:etiam ſine cauſa.⁊ nu.7.
Sed conuentionem reuocare non poteſt.
5 De materia conceſſionis ꝑ viã gratie:conceſſionis:vel priuilegij.
6 Feudum beneficium recte appellatur.
8 Predeceſſor pro ſuo contractu ligare ſucceſſorẽ non põt:quomi
nus poſſit regalia exercere.
9 Princeps nec ꝑ cõtractũ nec alio modo cõtrahere põt ſuper re
galaribus in preiudicium ſucceſſorum.
10 Princeps non poteſt venire contra ſuum contractum cum ſub
dito:ſine cauſa.
11 Sufficit quecũqz aſſertio in principe ad iuſtificandũ bñplacitũ.
12 Res de facili reuertitur ad naturam ſuam.
13 Cauſa iuſta eſt preſumenda in principe ſi imaginari poteſt.
14 Priuilegium gratuitum auferri poteſt.
15 Semper poteſt dici de nullitate:etiam ſi non poſſit appellari.
16 Demania non poſſunt infeudari.nu.17.⁊.18.
19 Licet prelatus iurauerit non infeudare de nouo:põt tñ infeuda
re ea que ſunt modici preiudicij.
20 Demania dicuntur qñ per antiquos reges fuerũt retẽta in pote
ſtate ſua ⁊ non conceſſa alijs.
21 Proteſtatio contraria actui non releuat.
22 Metus purgatur per conſenſum ſuperuenientem.
23 Vaſallus non priuatur feudo abſqz legitimo proceſſu.
24 Voluntas colligitur ex facto ſicut ex verbis.
25 Emphyteoſis põt alteri cõcedi emphyteota nõ citato qñ cecidit
in commiſſum.
26 Princeps qñ procedit contra ſubditum de plenitudine poteſta
tis poteſt procedere parte non citata.
27 Delictum patris nocet filijs qñ vaſallus venit priuandus ꝓpter
delictum directo.
Non tamen nocet agnatis tranſuerſalibus.

¶Conſilium.iiij.

¶Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanctꝰ illuminet intellectũ.

Uper queſtione que verti
tur inter ꝓcuratorẽ fiſcalẽ illuſtriſſimi ducis Sabau
die:⁊ cõitatẽ ſumme ripe ex vna.⁊ magnificũ comitez
Joãnẽ Rotariũ dñm vtilem dicti caſtri ſumme ripe ſup iuribus
dicti caſtri reperio abũde ⁊ elegãter cõſultũ ꝑ ꝑſtãtiſſimũ iuriſcõ
ſultũ ⁊ dñm honorandũ dñm Jaſ.may. Et ſubtiliter poſtea alle
gatum ꝑ dñm patronum cauſe dñm Rayneriũ q bonas difficul
tates tãgit ⁊ illis ſtrenue ⁊ ſubtiliter rñdet. Idcirco ſubſtantiali
ter loquar ꝓut eſt de more bñ conſulẽtiũ. Et qꝛ ſit magnũ funda
mẽtũ in primis ꝙ princeps nõ potuit cõtra ꝓmiſſiones ⁊ priui
legiũ conceſſum cõitati recepta pecunia ⁊ ſic ꝑ viã cõtractus qð
nõ poſſet caſtrũ alienari vel in aliũ trãſferri dictũ caſtrũ ĩ feudũ
1 ꝯcedere. Qm̃ † cõtractus principis geſtꝰ cũ ſubdito ligat princi
pẽ ⁊ eiꝰ ſucceſſorẽ nec põt reuocari.vt in.c.j.de natura feudi.⁊ in
c.j.⁊ ibi plene ꝑ canoniſtas de ꝓba. Bar.in.l. oẽs ppli.ff.de iuſti.
⁊ iu.in.iij.q.prin. Bal.no.in.l.q ſe pr̃is.C.vñ liberi.cũ alijs in con
ſi.alleg. Igit̃ princeps veniẽdo ꝯtra contractum ꝑdeceſſoris non
potuit dictũ caſtrũ in feudũ alij ꝯcedere:⁊ in aliuz trãſferre. Sed
hoc fundamẽtũ multipliciter eſt ſublatũ.addo etiã ꝙ hoc nõ ha
bet obſtare. Nã lz etiã nõ fuiſſet trãſlatũ dñium:de quo infra di
cetur. Tñ dictus cõtractus non impedit quominus princeps in
ſui ꝑiudiciũ potuerit ita contrahere:⁊ ꝙ nõ valeat ꝯtractꝰ in eiꝰ
preiudiciũ facit qð hr̃ in ſimili in.l.rẽ alienã.ff.de cõtrahen.emp.
⁊ in.c.ij.de feudo dato in vicẽ.l.ꝯmiſſorie.⁊ in eo q ꝓmiſit nõ alie
nare.⁊ in.l.ſi ita qs.§.ea lege.⁊ ibi no.ff.de ver.ob. Unde dñs illu
ſtriſſimus dux rõne dicti ꝯtractus geſti cũ dicta cõitate ⁊ ꝓmiſ
ſionis facte de nõ alienãdo nõ minus tenet̃ ꝑfato magnifico Cõ
miti ad obſeruãtiaz ꝯceſſionis feudi. Unde ꝓcurator fiſci nõ hz
ius agẽdi efficax ꝯtra ꝑfatũ comitẽ ꝙ debeat dictũ caſtrũ relaxa
re ꝯtractũ ceſſari ꝓpter ꝯtractũ geſtũ prius cũ dicta cõitate qm̃
ſibi replicari põt ꝙ nõ põt ꝯtra factũ ꝓpriũ venire.l.cũ a matre.
⁊ ibi no.C.de rei ven. ¶Scdo qꝛ in inſtrumẽto feudi ꝓmiſit pri
ceps prefatum comitẽ defendere ⁊c. Igit fortius non debet oſten
dere.l.frater a fratre.ff.de condi.indebi. ¶Preterea in inſtrumẽ
to promiſit de euictione caſu quo caſtrum euinceretur. Igitur
2 † ibi agenti obſtat exceptio:quem de euictiõe tenet actio ⁊c.lege
vendicantem.ff.de euict. Et preſertim qꝛ iurauit obſeruantiam
arg.aut̃.ſacramẽta puberum.C.ſi aduer.ven. Et in corpore vnde
ſumitur.⁊ in.c.cum contingat de iureiur. Et lz iuramentum nõ
trãſeat in ſucceſſorem reſpectu reatus periurij trãſit reſpectu vir
tutis ⁊ vinculi iuramẽti.vt habet̃ in.c. veritatis.de iureiurã.⁊ ſic
ꝯtractus frãchiſie:⁊ pactum de non alienãdo nõ iuuãt ꝓcurato
rem fiſcalẽ. Nec etiã video quo remedio dicta cõitas agere poteſt
ad reſciſſionez cõtractus:⁊ cõſequenter ꝙ dictuz caſtrũ relaxare
Nam reſpectu principis ꝯctus valuit lz nõ ꝑiudicaſſet dicte cõi
tati:ſed ſibi cõtra magnificũ comitem poſſeſſorẽ nulla competit
actio ꝑ quã poſſit dñs caſtrũ aduocare ratiõe dicti ꝯtractꝰ. Aut
eñ vult agere rei vẽdicatione ⁊ nõ põt:qꝛ nõ habet neqz directuz
neqz vtile dñium qð extremuz eſt requiſitũ ex parte agentis.l.vni
ca.C.de alie.iudi.mutã.cã facta. ¶Aut vult agere publiciana ⁊
non põt:qꝛ nullum habet titulũ etiã reſpectu caſtri:neqz habuit
poſſeſſionem:q̃ erant extrema neceſſaria reſpectu agentis in pu
bliciana.vt habet̃ in.§.alie.inſti.de actio.⁊ in.c.abbate ſane.de re
iudi.in.vj. ¶Aut vult agere actione ꝑſonali ⁊ hoc minꝰ põt cõ
tra ſingularẽ poſſeſſorem.⁊ ſic ꝯtra prefatum magnificũ comitez
qꝛ cũ eo nihil geſtuz eſt.l.licet.§.ea obligatio.⁊ ibi no.ff.de procu
ra. Itẽ actio que orta fuit ex dicto ꝯtractu ꝯtra principẽ nõ trãſi
uit in ſingularem ſucceſſorem. Et ſic ꝯtra magnificuz comitẽ.l.j.
§.ſi heres.ff.ad treb.⁊ in.l.fi.in fi.ff.de cõtrahẽ.emp. Uñ lz cõpetat
actio ꝑſonalis ꝯtra principem ad obſeruãtiã cõtractus. Ex quo
princeps obſeruare non põt tenetur ad intereſſe.vt concludũt cõ
muniter glo.⁊ doc.in.d.l.ea lege.C.de condi.ob cau.maxime bar.
de ſaly. ¶Aut vult agere ad obſeruantiam contractus ꝯtra pro
miſſionez hypothecaria.dicẽs ſe velle pignori incumbere donec
contractus obſeruaretur iuxta.l.rem alienam.cuz ibi no.ff.de pi
gno.act.⁊ in.l.cum res.§.ſi aliena res pignori data ſit. Et ad hoc
reſpondeo.primo ꝙ hoc nõ fuit petituz.imo fuit petita reſciſſio
contractus. Et iudex non petitis non reſpondet.l.vt fundus.ff.
cõi diui.l.fi.C.de fideicom.li.c.licet heli.de ſimo. ¶Preterea ex
quo princeps non põt obſeruare ⁊ ſic competit actio tãtũ ad in
tereſſe.vt.d.l.ea lege.maxime per ſaly. Ad idẽ tantum cõpetit hy
pothecaria que in hoc non competit contra tertium poſſeſſorez
non excuſſo principali.vt in aut̃.hoc ſi debitor.C.de pigno.
3 ¶† Preterea ſumus ĩ obligatiõe facti. Ideo ſuccedit obligatio
ad intereſſe.l.ſi qs ab alio.ff.de iudi.⁊ in.l. ſtipulationes non diui
duntur. §.celſus.ff. de ver.obli. Unde non põt agi ad factum pre
ciſe. Igitur tm̃ conſequi põt intereſſe in quo hz principalem pri
mo excutere q̃ꝫ tertium poſſeſſorẽ vt dictũ eſt:⁊ hoc videt̃ tutiſſi
mum fundamentum. ¶Alio inſup fundamento oſtendit̃ ꝙ ille
cõtractus nõ hz obſtare prefato magnifico comiti. Nã Bal.mul
tum no.in.d.l.qui ſe patris.in vlti.charta.in ver. Et ſcias ꝙ lz ⁊c.
4 C.vnde liberi. Cõcludit in effectu ꝙ † princeps reuocare põt priui
legium a ſe conceſſum lz alteri ſit ius q̃ſitum etiã ſine cauſa.l.qui
fundus.C.de oĩ agro deſer. lib .x. Et ita allegat tenuiſſe Nico. de
mata.qꝛ nullo iure eſt ꝯcedens obligatum qꝛ nemini iniuriam fa
cit. Sed ꝯuentionẽ reuocare non põt. Unde ſi pretium recipit di
citur vẽditio lz vtatur verbo indulgemus.vel etiã ſi pretextu con
ceſſionis aliquid lucratus ſit a recipiẽte puta aliquaz dationem
vel factũ que habeat perpetuã cõmenſurationem cũ re conceſſa.
nã tunc non põt reuocare qꝛ cõmitteret dolum.ar. eius qð habe
tur ĩ.l. ſi cũ mihi.ff.de dolo.ſm Nico.de mata.⁊ Bal.ita ⁊ voluit
5 no do.Pau.de caſt.in.l. digna vxor.vbi dicit ꝙ † qñ prĩceps non
concedit per viam contractus ſed per viam gratie vel conceſſiõis
vel priuilegij aliquid ſubditis concedit poteſt eis de plenitudine
poteſtatis hoc auferre lz fuerit ius queſituz dũmodo nõ cõtineat
tranſlationem dñij directi vel vtilis ⁊ non concedat recepta pecu
nia qꝛ tũc eſt conuentio ſeu venditio prout etiã dicit Bal.in.d.l.
qui ſe patris. ſed ĩ caſu nr̃o fuit facta cõceſſio priuilegij ſeu gra
tie. Igitur potuit princeps de plenitudine poteſtatis hoc reuoca
re. ꝙ aũt fuerit priuilegium ſeu gratia oſtenditur per ea que ĩ ter
minis dicit ſingulariter Bal.in preludijs feudorũ.in.ij.charta.ĩ
ver. Circa primum quero.vbi pueri vtrum feudũ poſſit dici gra
tia. Ubi cõcludit ꝙ ſi comparentur adinuicem conceſſio feudi ⁊
receptio beneficiorum.quia preponderat beneficium feudum ha
6 bet plurimum gratie. Et ideo † feudum recte beneficium appella
tur.ar.l. titius puerum.ff. de obſequi. preſtan. Unde preualet ex
tremuz potẽtius.⁊ ſic dicitur beneficium.⁊ ar.l.queritur.ff.de ſta
tu homi.cum ſi.⁊ in ſimili ſi tradatur res ⁊ pretium. ſi pretiũ pre
ponderat dicitur venditio ⁊ emptio.ſi res permutatio. vt in.c.ad
q̃ſtiones.⁊ ibi Jo.and.⁊ doc.extra de rerũ ꝑmu. Et ſic Bal.con
cludit ꝙ qñ conceditur gratia recta pecunia. Tñ ſi gratia pre
ponderat nõ deſinit eſſe gratia. Ideo alſ cõſuluit ꝑceptor meus
dñs Alex.de imo.in ciuitate Vulterana q fecerat quãdaz conceſ
ſionẽ fodiẽdi mineras recepta certa pecũia ⁊ recepto aliq̃ fictu ſin
gulis annis.⁊ erat ſtatutum in ciuitate ꝙ non poſſet gr̃a fieri
alicui niſi interueniat certus numerus conſiliorum. Conſuluit ꝙ
conceſſio non valuit quia conceſſio prepõderabat pecunie ſolute

⁊ ſoluēde ſingulis annis.Et ſic dicebat gratia.⁊ nō fuerat ſolēni-
ter cōceſſa.Ex quibus in ꝓpoſito dico ꝙ ſi gratie immunitates
⁊ priuilegia ſunt cōceſſa ꝑ principē dictis hoībus cōceſſio multū
preponderabit pecunie recepte.Igitur dicitur priuilegiuꝫ ⁊ gra
tia ⁊ baptizat a principe in ꝓemio cōceſſionis ex quo colligit in
tentio concedentis ꝙ priuilegiū ⁊ gratiā cōcedere voluit.vt in.l.
fi.⁊ ibi Bar.⁊ alij.ff.de here.inſti.⁊ in.l.j.ad mocedonianū.⁊ in.l.
regula.ff.de iur.⁊ fac.igno.cum ſimilibus.Nec huic conſideratio
ni obſtant ea que dicit Bald.in.d.l.qui ſe patris.q: non declarat
quantū debeat eſſe id qḋ recipitur vt non dicat eſſe priuilegium.
Unde declarat ex dictis Bald.in preludijs feudoꝝ in loco ꝑal-
leg.Quinimo Bal.videt idē ſentire qñ dixit ꝙ concedens aliqd
ſit lucratus a recipiente pretextu conceſſionis puta aliquā datio
nem vel factū que habeāt perpetuā mēſurationē cū re cōceſſa.ar.
d.l.ſi cū mihi.⁊ ſic vult ꝙ receptio ſit cōmēſurata ꝯceſſioni:⁊ tūc
non dicitur priuilegiū ſeu cōuētio.Satis ergo ſentit qñ non eſſet
cōmēſurata.Faciunt no.per bal.in.l. illud.C.de ſacr.ſan.eccle.Ex
7 † pluribus concluditur ꝙ cuꝫ fuerit gratia ⁊ priuilegiū ꝓut etiā
baptizantur a principe potuerūt reuocari etiā ſine cauſa de ple-
nitudine poteſtatis vt in ſuperioribus cōcluſum eſt:⁊ eſt optimū
fundamētum.¶Preterea etiam ponderanduꝫ eſt qḋ dicit dñs
Raynerius in ſuis alleg.dum dicit poſſe attentari ꝙ cum feudū
concedere ſit proprium principis.vt in aut.conſtitutio que de di-
gnitatibus.§.illud.Unde videt ꝙ talis prohibitio infeudatiōis
non valuerit q: eſſet contra naturuꝫ ⁊ dignitatē ſtatus principis
⁊ ſic nō videt ligare per no.per bal.in.l.digna vox.C.de leg.Que
dicta poſſunt confirmari alia via.¶Nā princeps conceſſit dictū
caſtrum cum territorio in feudū nobile comitatus que conceſſio
⁊ infeudatio dicit eſſe regalis:cuꝫ ſit dignitas regalis: vt in.c.j.⁊
ibi no.quis dicatur dux comes vel marchio.Itē ſi inſpiciant cō-
ceſſa ſunt multa alia regalia de quibꝰ in.c.j.que ſint regalia.Sed
8 non pōt predeceſſor pro ſuo contractu ligare ſucceſſoreꝫ quomi-
nus poſſit regalia exercere.vt voluit Bal.in extrauagāti de pace
9 conſtantie.in verbo amplius:vbi ſingulariter voluit † ꝙ nec per
contractuꝫ nec alio modo poteſt princeps contrahere ſuper rega
libus in preiudicium ſucceſſorum.Unde non poteſt videre ne re
galia concederet ⁊ exerceret ⁊ ſic vt non infeudaret in feudo co-
mitatus vt dixi.Tollitur etiam illud fundamentū alia via mul-
10 tū clara ⁊ cōcludēti ni fallor:q: † lꝫ ſine cauſa princeps nō poſſit
venire contra ſuum contractuꝫ cū ſubdito.Tñ cū cauſa bene po
teſt ſm Bal.in.l.fi.ff.de ſenatuſcō.⁊ dñs Anto.⁊ Ioā.de imo.in
c.que in eccleſiarū.de cōſti.Legiſte poſt Cy.in.l.fi.C.ſi contra ius
vel vti.pub.⁊ latius habet in conſilijs redditis.Sꝫ in caſu noſtro
ſubeſt iuſtiſſima cauſa tā reſpectu conceſſionis facte comitibus
de rotarijs ꝙ̄ reſpectu priuatiōis facte de dictis hoībus.¶Pri
mum probatur.Nā in conceſſiōne feudi pro cauſa narrant tria.
¶Primum ꝙ dñs Theodorus de rotarijs cui facta fuit dicta
conceſſio fuit in periculo mortis:q: fuit datum ſibi venenū occa
ſione eoꝝ que fecerat circa matrimonium contrahendum ꝑ ſub-
ſcriptum illuſtriſſimū ducē vt in facto narratur.¶Scōm q: plu
ries non dubitauit ſe ponere in periculo mortis pro prefato illu-
ſtriſſimo duce.¶Tertium q: fuit cauſa ⁊ medium ꝙ contractū
fuit dictum matrimonium inter prefatū ducē ⁊ illuſtriſſimā do-
minam Blancham filiam illuſtriſſimi Marchionis mōtiſferra
ti.Qḋ matrimonium tractatum fuit ad publicā vtilitatē ducis
Sabaudie.ſ.propter ſucceſſionē marchionatus mōtiſferrati:q:
tunc nulla ſuberat proles maſculina:nec veriſimiliter tunc ſpera
11 batur que pro certo ſunt cauſe multuꝫ ſufficiētes.Nam † in prin
cipe ad iuſtificandū beneplacitū ſuū ſufficit quecūqꝫ aſſertio.vt
dicit no.bal.in.c.eccleſia ſancte marie.extra vt lite pendente.Sed
hic ſunt cauſe multū ſufficientes prout quilibet prudēs iudicās
erit iudicaturus.Igitur ⁊c.⁊ ꝙ iſte cauſe ſint vere ſtari dꝫ aſſer-
tioni illuſtriſſimi ducis.Adeo ꝙ nō admittitur ꝓbatio in ꝯtra-
rium.¶Primum probatur ex his que elegāter voluit bar.in.l.
ambitioſa.ff.de decre.ab ordi.facien.Ubi querit cōceſſum eſt ar-
bitrium quibuſdaꝫ ſuper bono pacifico ſtatu ciuitatis q in ſuis
deliberationibus faciunt aliqñ proemia.Ex quibus oſtendit qḋ
id qḋ faciunt pertinet ad eorū arbitriuꝫ qḋ ſi verum non eſſet ꝓ
emium non pertineret.An ſtetur eorum aſſertioni.⁊ arguit qḋ
nō per tex.in.l.ſi facte.ff.de caſt.pecu.contrarium decidit per illū
tex.q: cū iſta arbitria nō concedantur niſi elegantibus ⁊ grauibꝰ
perſonis eis credendū eſt in eo qḋ aſſerunt.arg.l.j.ff.de offi.prefe.
preto.Igitur fortius hic dicēdū eſt in illuſtriſſimo duce Subau
die cui tātū dñium cōmiſſum eſt.⁊ q habet iura imperij.¶Nec
obſtat tex.ſm bar.in cle.j.de proba.vbi dicitur eſſe ſpeciale in pa-
pa.q: fatetur qḋ eſt ſpeciale in papa nec admittitur ꝓbatio in cō
trarium in his que narrat lꝫ in alijs admittat probatio in cōtra
rium.¶Secūdum probatur q: tex.in cle.j.de proba.locum hꝫ in
imperatore ⁊ in habēte terras imperij.vt voluit ſingulariter con
ſulēdo dñs Car.floren.in cōſi.cliiij.inci.Redemptoris ⁊c.in cau-
ſa que vertitur inter Andreā.arg.c.per venerabilē.extra qui filij
ſint legi.Et eius qḋ no.Inno.in.c.cū.p.tabellio.extra de fide in-
ſtru.¶Potuit etiā moueri dignitate viri ⁊ vt talē vaſallum ha-
beret pro defenſione ſui ſtatus.Preſertim cū haberet caſtra alia
alterius territorij cōuicina.Et etiā q: forte credebat illū fuiſſe in
12 iuſte priuatū feudo dicti caſtri ꝓut creditur.vt audio.Nā † res
de facili reuertitur ad naturā ſuam.l.ſi vnus.§. pactus.ff.de pac.
c.ab exordio.xxxv.diſt.Uñ ex quo etiam iſte iuſte cauſe poſſunt
imaginari.⁊ his ⁊ alijs iuſtiſſimis cauſis preſumit principē mo-
13 tum fuiſſe ad dictum feudū concedendū.Nam † ex quo in pricī-
pe preſumit cā ⁊ iuſta ſi que imaginari poteſt illa eſt preſumenda
adeo qḋ non admittitur probatio in contrariuꝫ ſm Cy.no.in.l.
fi.C.ſi contra ius vel vtili.pub.Et ſequūtur dñs Anto.⁊ Ioā.de
Imo.⁊ dñs Abb.in.c.que in eccleſiarū.de conſti.⁊ ibi modernio
res late.¶Ex quibus infertur ſolutio ad vnum qḋ tangitur cō-
ſequenter per prefatum Raynerium ſi obijceretur qḋ non oſtēdi
tur iuſta cauſa lꝫ atteſtatur aliqua cauſa.tñ nō videt qḋ illa fue-
rit iuſta cū potuerit princeps remunerare comitē de alijs bonis
non veniendo contra proprium priuilegium.qñ etiam factū pre
ſumitur ex iuſta cauſa quia remunerauerat dando in feuduꝫ di-
ctum caſtrum.Nec contrariuꝫ allegari poteſt ſm doctores.vt.ſ.
dixi.¶Preterea vt dictuꝫ eſt poterit etiā ex eo q: ꝑfati comites
a tanto tpe cuius in contrarium memoria nō exiſtit tenuerūt di
ctum caſtrum in feudum qḋ fuerat eis ablatuꝫ.Unde potuit ꝑn
ceps moueri ne diutius pateretur hoc damnū.forte nō merētes.
⁊ ſic reſtituere qḋ abſtulit arg.l.qḋ minime.§.reſtitutio.ff.de mi-
no.Item vt antiquū feudum proſequeretur:q: res de facili redit
ad naturam ſuam.d.l.ſi vnus.§.pactus.bene facit glo.in.c.ſtatu-
tum.in verbo morandum.de preben.li.vj.facit qḋ no.Bar.in.l.j.
§.permittitur.ff.de aqua quoti.⁊ eſti.¶Preterea vt dicit ꝑfatꝰ
dñs Raynerius nō curatur ſi princeps ex cauſa diſponat ⁊ aufe-
rat res ⁊ iura alteri queſita ꝙ potuerit de ſuis bonis hoc facere.
vt patet in.l.itē ſi verberatum.ff.de rei ven.⁊ in.l.luciꝰ.ff.de euic.
In quibus patet ꝙ princeps aufert res priuatoꝝ ⁊ alteri conce-
dit.Et tñ populus romanus ſiue princeps habebat vnde ſatiſfa
ceret militibꝰ.Itē in.c.in noſtra.de iniur.dicit ꝙ qñ ſuperior fa-
ciendo pacem remittit damna illata ſubditis nō poſſunt ſubdi-
ti illa petere in foro fori lꝫ in foro cōſcientie qui damnū dederunt
non ſint tuti ſm Hoſt.in ſumma de peni.⁊ remiſ.§.quibꝰ ⁊ qua-
liter.⁊ Pe.de ancha.in regula peccatum.de reg.iur.in.vj.¶Po
ſtremo multum clare reſpōdetur ex probatione ſecūdi ſuppoſiti:
de quo dictum fuit ꝙ etiā ex parte dicte cōitatis fuit iuſta cauſa
ſcilꝫ rebellionis contra dñm prout plene narratur ⁊ probatur in
inſtrumēto remiſſionis ⁊ indulgētie conceſſe a principe ex quo ꝑ
mo apparet cauſa euidēs ingratitudinis ipſius communitatis.
14 quo caſu † priuilegiū etiam gratuitū auferri poteſt.vt eſt caſus
in.l.titius puerum.ff.de obſe.ſm Bal.in.l.ij.in fi.C.de liber.⁊ eo.
libe.Paul.de ca.in.l.digna vox.C.de legi.¶Preterea licet dñs
non poſſit vaſallo feudum auferre ſine cauſa.vt in.d.c.j.de noua
forma fideli.Faciunt que habentur in titulo qui.mo.feu.amit.⁊
in ti.qui.cau.feu.ami.Tñ ex cauſa rebellionis ⁊ inquietudinis
pōt auferri vt in dictis iuribus.¶Ex quibus etiā reſultat ꝙ cū
ab vno latere adeſſet cauſa ⁊ priuatio de qua in inſtrumēto īdul
gentie patet.Et ex alio q: iſti de rotarijs habuerūt ſemper in feu
dum dictum caſtruꝫ fuit iuſtiſſime motus dictus princeps in re
muneratiōe ⁊ ſic apparet de iuſtiſſima cauſa.quare potius remu
nerationis cauſa conceſſit dictum caſtrum ꝙ̄ ob aliā reꝫ.¶Pre
ſertim cum pro facto principis preſumat:vt dictū eſt:⁊ preſertim
q: iuſtiſſimus princeps bene intelligebat ꝙ dñi de rotarijs fue-
rāt priuati ſine aliq̄ cauſa expreſſa ⁊ ex ꝓceſſu īualido:⁊ ſic priua
ri non poterant:vt in.c.ij.⁊ ibi nota.de mili.vaſal.qui contu.eſt.
Et licet dicta ſententia eſſet per audientias confirmata. Et ſic
15 non poſſet amplius appellari:⁊ de nullitate dici. Tñ † quia ex
actis de euidenti nullitate ⁊ iniquitate conſtabat: poſt tali ꝓhi
bitione nō obſtāte de nullitate dici de qua euidēter ꝯſtat de īſpe-
ctione actorum ſm Ioā.andr.in addi.ſpecu.in ti.de ſenten.§. vt
aūt.in addi.que vt ea.⁊ tenet Bal.in.l.j.C.ne liceat tertio prono-
ca.⁊ Ang.in.l.ſi pars.ff. de inoffi.teſta.Imo. Roma.⁊ Moder.
in.l.de pupillo.§.qui opus.ff.de no.ope.nū.cum ſi.bene potuit ex
hac cauſa moueri princeps illuſtriſſimus ad concedenduꝫ iterū
dictum caſtrum in feuduꝫ ex iſta cauſa q: fuerant nulliter priua
ti.Uel poſito ꝙ fuiſſet valida qḋ fuerat iniuſta¶Ex quibꝰ oībꝰ
patet rñſio ad vnum qḋ in contrarium allegatur ꝙ illud caſtruꝫ
effectum erat de dñio principis ⁊ ita pronunciatuꝫ fuit.Nam ex
quo illi de rotarijs fuerant priuati:⁊ priuilegium fuerat cōceſſuꝫ
dicte cōitati ꝙ non poſſent alienari ꝓpter hoc vident effecti de
dñio.Nā vt dicit Andr.de yſer.in.c.ij.§.ꝑterea ducatꝰ de ꝓhib.
feu.alie.ꝑ Fede.demania ſunt in regno Sicilie:vt dicūt antiq di
cuntur ciuitates caſtra ⁊ alia bona retenta per principes alijs nō
16 cōceſſa:⁊ ꝙ † princeps pōt vnā terrā de demania facere.arg.l.j.C.
de indic.

de iudi.li.xj.Unde cũ princeps conceſſerit franchiſiam quod in
aliũ trãſferri nõ poſſent appet ꝙ ſunt effecta de demanio. Et ita
pronunciatum eſt.Igit̃ vr̃ ꝙ nõ potuerint inuitari dando in feu
dũ:vt ibi dicit Andr.vbi etiã vult eſſe ꝙ ſi recipiendo alium do
minum proteſtati ſunt ꝙ non reciperetur: ⁊ coacti fuerũt recipe
re tunc nõ preiudicat eis arg.c.j.qđ metus cauſa.Nam ad hoc re
ſpõdetur ꝙ ex quo iſtud caſtrũ naturaliter ⁊ ab antiquo nõ erat
de demanio ſed ſolitum in feudũ cõcedi ex ſolo priuilegio dicte
cõmunitati conceſſo dicebatur de demanio.Cuꝫ ergo priuilegio
fuerint iuſte priuati ſeu illud iuſte amiſerint ſeu fuerit ablatũ ex
cã vt ex ſuperioribus patet in cõſequentiã deſierunt eſſe de dema
nio.qꝛ ſolo priuilegio dicebantur eſſe de demanio:qꝛ res de facili
reuertitur ad naturaꝫ ſuã.d.c.ab exordio.xxxv.diſt.Cũ ergo iuſte
potuerit priuilegium auferri etiã illud quod habebant in conſe
quẽtiã ſequebatur ꝙ concedi ⁊ transferri poſſet: qm̃ etiã qñ prin
cipaliter eſſet prohibitũ fieri poteſt in conſequentiam permiſſi.l.
j.⁊ ibi Bar.ff.de auto.tuto.per Bar.ĩ l.ambitioſa.ff. de decre.ab
ordi.faci.¶Ex quibus ſequitur ꝙ potuerũt in aliũ trãſferri nõ
17 obſtante priuilegio.¶Confirmo.†naꝫ ſi facto principis iſtud ca
ſtruꝫ qđ nõ erat de demanio fieri potuit de demanio vt dicit An
dre.de iſer.Igit̃ facto eiuſdẽ ꝑncipis eadẽ res facta de demanio
contra antiquam conſuetudinem potuit reduci ad priſtinaꝫ na
turam.Nã eius eſt velle qui poteſt ⁊ nolle. l.eius eſt nolle.ff.de re
gu.iur.ꝑ Bar.in.d.l.ambitioſa.l.nihil taꝫ naturale.ff.de reg.iur.
cũ ſimilibus.¶Et ꝑſertim patet:qꝛ cũ res nõ eſſet naturaliter de
demanio:ſed facta ex priuilegio veniendo contra priuilegium ex
cauſa potuerunt rẽ in aliũ transferre reducendo rem ad priſtinaꝫ
materiã ſuam.¶Iſta cõcluſio probatur ex his que voluit Fede.
de ſenis in ſuo cõſ.xiiij.Cuius dicta ſequitur dñs Abb.in.c.ſigni
ficaſti in.iiij.col.extra de foro cõpe.Et plenius in diſputatiõe que
incipit.Duo clericali ordine qui voluit ꝙ exemptus poſſit ſe ſub
mittere ſuo ordinario ſine licentia:qꝛ res de facili redit ad natu
rã ſuã:ad idẽ qđ voluit do.Abb.in cõſ.xxv. qđ incipit.Canonic⁹
regularis.Ubi cõcludit qđ lꝫ canonic⁹ nõ poſſit cõſentire in aliũ
iudicẽ ſine cõſenſu:vt i.d.c.ſignificaſti.tñ qui eſt ſubiectus inferio
ri prelato ab epiſcopo ex iure ſpeciali:ſi cõſentiat in epiſcopũ: nõ
reqritur licẽtia illi⁹ prelati:qꝛ res reuertitur ad naturã ſuaꝫ.Ita
in caſu noſtro lꝫ nõ potuiſſet dñs ſine conſenſu ſubditi infeudare
tñ ex quo poterat cõtra priuilegiũ venire potuit ſine cõſenſu ſub
diti in feudũ cõcedere:qꝛ res reuerſa eſt ad ſuã priſtinam naturaꝫ.
18 ¶Quinimo † ẽt bona ⁊ caſtra q̃ ſunt de demanio regulariter in
feudũ dari poſſunt vt patet ex his que ponit bal.in.c.j.de aliena.
feu.pinu.Ubi dicit qđ rex poteſt nouũ feudũ cõcedere iure antiq
feudi:⁊ loquitur generaliter taꝫ de re que ſolet infeudari q̃ de il
la que non eſt ſolita.Unde dicit dñs Alexã.in cõſi.x.in.iij.vol.qđ
19 †lꝫ prelatus nõ poſſit infeudare nõ ſolita infeudari ⁊ nõ ſtet̃ aſſer
tioni ſue:qñ cõcedit iure antiqui fendi vt per Bal.in ꝑludijs feu
dorũ in tertia diuiſione.Cũ rex bene poteſt cõcedere in feudũ nõ
ſolita concedi ſi non tendũt in magnũ detrimentũ regni: vt ꝓba
tur ex his que habent̃ in.c.abbate ſane.de re iudi.lib.vj.⁊ ꝓbatur
ex no.per Bar.in.l.prohibere.§.plane.ff.qđ vi aut clam.iũcto.c.j.
epm vel abbatẽ.cũ ſi.¶Preterea iſta facta fuere.ſ. cõceſſio in feu
dũ ꝓprio motu ex certa ſciẽtia de plenitudine poteſtatis cũ plena
clauſula nõ obſtantiũ a principe q habet imperialia. Igitur cuꝫ
talis diſpõ ꝙ demania nõ alienent̃:ſit de iure poſitiuo: vr̃ tali diſ
poſitioni derogatũ vt pꝫ ex no.ꝑ Bar.in extrauagãti ad reprimẽ
dũ in verbo nõ obſtãtibus Bal.⁊ Ange.in.l.oẽs.C.de preſcri.xxx.
annorũ.⁊late hoc deducitur in cõſilio dñi Iaſo.cõtra priuilegiũ.
Ideo nõ ꝓſequor.¶Preterea dicit Andreas de iſer.in.d.§.pre
20 terea ducatus.†ꝙ demania dicuntur quãdo per antiquos reges
fuerũt retenta in poteſtate ſua ⁊ nõ conceſſa alijs.Sed hoc caſtrũ
nõ eſt huiuſmodi:qꝛ per.cxxx.annos ⁊ vltra illi de rotarijs tenue
runt in feudũ.Et lꝫ ex priuilegio hoc cõceſſum fuerit dicte cõita
ti potuit concedi in feudũ nõ obſtãte priuilegio quo ſublato nõ
cenſet̃ demaniuꝫ cui priuilegium potuit princeps preſertim ex cã
cõtrauenire vt in ſuperiorib⁹ declaratũ eſt. ¶Preterea iſti hoĩes
21 cõſenſerũt iurãdo fidelitatẽ.Et lꝫ† ꝓteſtati fuerit ſe nolle eũ ĩ dñꝫ.
Tñ ex quo eũ receperũt per actũ cõtrariũ proteſtatiõi nõ iuuat ꝓ
teſtatio ſm̃ Andr.de iſern.in.d.§.preterea ducatus. per not.in.c.
cũ.M.ferrarieñ.extra de cõſtitu.infra.c. cumana.de electio. Niſi
ẽt coacti fuiſſent recipere:q̃ coactio nõ ꝓſumit̃ ꝑſertim a iuſtiſſi
mo pricipe iuxta not.in.l.nõ eſt veriſimile.ff.qđ me.cã.facit ꝓ his
regula quã ponit iperator in.l.metũ.C.qđ met⁹ cã.vbi dicit metũ
nõ iactantia ⁊ cõteſtatione:ſed atrocitate facti ꝓbari cõuenit vbi
ꝓbat̃ ſꝫ vnũ intellectũ in verbo ꝓteſtatiõibus ꝙ ex ſola cõteſtatio
ne nõ ꝓbat̃ iuſt⁹ met⁹.¶Quinimo ĩ ꝓpoſito ibi duo ꝓbatur ſm̃
Paul.de ca.Primũ ꝙ etiã ex ſolis minis:ſi nõ deueniat̃ ad actũ
nõ ꝓbat̃ metus ex facto inferentis ꝑ tex.ĩ v̾bo iactatiõib⁹.Scõm
ꝙ ex ſola ꝓteſtatiõe dubitãtis ne ſibi metus inferatur nõ probat̃:
⁊ ita illũ tex.ad hoc allegat Bar.in.l.de pupillo.§.ſi qs ipi ꝑtori.
ff.de noui ope.nũci.⁊ in.c.conſultationi.⁊ ibi gl.⁊ doc.de ſponſa.
⁊ ꝓbat̃ hoc ꝑſertiꝫ equalitate pſone illuſtriſſimi ⁊ iuſti pricipis:
qꝛ nõ erat ſolitus talia facere ꝑ ea que no.Cy.in.d.l.metuꝫ.⁊ bar.
22 in.l.de pupillo.§.ſi qs ipſi ꝑtori.de noui.ope.nun.⁊ maxie † quia
ſi quis fuiſſet met⁹ fuiſſet purgat⁹ ꝓpter ea q̃ ſecuta ſunt in ꝑſtã
do debita ſeruitia ꝑ q̃ denotat̃ cõſenſus cõitatis/dr ꝙ talia ſigna
demõſtrantia cõſenſum metũ purgari vt ĩ ſimili demõſtrat bal.ĩ
tractatu ſchiſmatis in plurib⁹ locis:qđ poſuit in rub.C.ſi qs ali
quem teſta.ꝓhi.Quinimo ex longa patientia ⁊ preſcrip.x.annoꝝ
ꝓbatur cõſenſus ⁊ ratificatio per id qđ habetur in.l.ſi fili⁹.C.de
peti.here.⁊ in.l.q aliena.§.ſed ſi nõ adiecit.ff.de acq.here.⁊ ꝑ An
ge.in.l.ſciendũ.ff.de ver.obli.cũ ſimi.allegatis ibi per dñm Alex.
¶Preterea etiã ex alio.Nã ex quo dicta cõmunitas rebellando
prout narrat̃ in ĩſtrumẽto indulgẽtie abuſa eſt ꝑuilegio ſuo.Igi
tur non poteſt ea vti.c.qꝛ fruſtra.de vſur.⁊ in.c.priuilegiũ.xj.q.iij.
⁊ per glo.⁊ doc.in.c.cuꝫ acceſſiſſent.de conſtitu.¶Ex alio etiam
oſtẽdit̃ iniuſtitia dominorũ de rotarijs.quia fuerunt rebelles ⁊ ſic
excluſi de caſtro ⁊ ꝑuati bonis eorum armata manu ⁊ de facto ⁊
anteq̃ naſceret̃ indulgẽtia cõceſſum fuit caſtrum in feudum.⁊ ſi
23 dicãt ꝙ imo non fuerũt priuati.Tum † qꝛ nõ potuerũt de facto
ſine legitimo proceſſu ꝑuari.vt in.c.ij.de mili.vaſal.qui contu.eſt
⁊ in cle.paſtoralis.de re iudi.⁊ i.l.de vnoquoq̃ cuꝫ materia.ff.de
re iud.ꝑ Bal.in.l.fi.C.de legi.Itẽ ꝙ admin⁹ requirebatur ſentẽ
tia declaratoria.vt in.c.cũ ſꝫ.de here.lib.vj.⁊ per Bart.in.l.eius
qui delatorẽ.ff.de iure fiſci.Ad hoc dico ꝙ illuſtriſſim⁹ dux qui
habet iura imperij potuit ſine ꝓceſſu manu regia ꝓcedere.qꝛ in
territorio ſuo nõ ligat̃ iure poſitiuo.vt per Bar.in extrauaganti
ad reprimendũ in v̾bo ſine figura iudicij.Ad hoc tex.⁊ ibi Bar.
in.l.emili⁹.ff.de mino.cuꝫ ſimi.Satis aũt dr̃ priuaſſe ⁊ declaraſ
ſe ipſos priuatos ex quo abſtulit caſtrum ⁊ alij in feudũ cõceſſit.
24 † Nõ eñ tm̃ verbis ſed etiã facto datur volũtas intelligi vt in.l.
paulus.⁊ ibi doct.ff.rem ratã habe.⁊ in.l.de qb⁹.ff.de legi.nec hꝫ
obſtare ſi dicat̃ ꝙ ẽt ꝑ principẽ non potuerũt priuari ſine citatio
ne iuxta tex.cũ ibi not.in.d.cle.paſtoralis.extra de re iudi.qm̃ ad
hoc rñdet̃ ꝙ cuꝫ rebellio eſſet notoria potuit venire princeps ad
priuationẽ.ex quo ſciebat rẽ notoriã q̃ nõ potuit aliqua tergiuer
ſatione celari facit ad hoc tex.in.c.olim.⁊ ibi do. Ant.poſt Ho
ſtiẽ.⁊ Io.an.de re iudi.⁊ ĩ.c.venerabilẽ.de elec.Io.de imo.in.c.ex
inſinuatiõe. de appel.imo ex quo erãt priuati ipſo iure ꝓpter cri
mẽ leſe maieſtatis potuit princeps his nõ citatis caſtrũ alijs con
cedere ꝙ eis inuitis facere potuiſſet vt cõſuluit Ludo.de roma in
25 fili ĩ cõſ.ccxij.incipit. quo †ad primũ vbi dr ꝙ ſi emphyteota ceci
dit in cõmiſſũ licitũ eſt abbati alij eã cõcedere ⁊ nõ citato emphy
teota:qꝛ in actu extraiudiciali nõ eſt neceſſaria ꝑſentia illi⁹ q vo
cat⁹ ⁊ ꝑſens actui cõdicere nõ poſſet.argu.l.ſi eũ ſeruuꝫ.§.ſi qs ſer
uũ.ff.de fideicõ.lib.clarũ enim eſt qđ qñ conſtat abſenti nullum
ius cõpetere nõ eſt neceſſaria citatio vt eſt glo.⁊ ibi doc.in.d.c.cũ
olim.de iudi.Abb. in.c.ex inſinuatione.de appel.late dñs Alexã.
26 in.d.l.de vnoquoq̃.ff.de re iudi.preſertim in principe qui qñ†ꝓ
cedit cõ ſubditũ de plenitudine ꝑtãtis poteſt ꝓcedere parte non
citata. vt cõcludit Io.an.in ti.de ſenten.§.iuxta.ver.eſt etiã nulla.
idẽ Inno.Io.an. Io. de imol.in.c.inter quatuor.de cauſa poſſeſ.
⁊ ꝓprie.⁊ Inno.⁊ doc.in.c. que in eccleſiarum.de conſti. ⁊ Bar.⁊
alij in.l.gallus.§.⁊ qd ſi tantũ.ff.de libe.⁊ poſthu. preſertim quia
priceps in hoc ex cã ꝑdicta poterat cõitati inuite ꝑiudicare.⁊ cõ
ſtat apte ꝙ voluit ꝑiudicare dãdo feudũ ⁊ derogãdo dictis priui
legijs de plenitudine poteſtatis.nã tũc põt actũ facere parte non
citata vt dicit dñs Abb.in.d.c.inter quatuor.⁊ in.d.c.cũ olim.vñ
cõſuluit dñs Alex. ꝙ ſi apparet principẽ ita diſpoſitũ eſſe ad ali
qd oĩno faciẽdũ ꝙ etiã ꝑſentis non poſſent voluntatẽ impedire
valebit act⁹ etiã eis nõ citatis ꝓut pꝫ in.ij. cõſi.in.ij. volu. incip.
viſis codicillis.nec ꝑmiſſis aliquo modo habet obſtare decretum
quo talis cõceſſio impediret̃:qꝛ nõ potuit princeps ſibi ⁊ ſucceſſo
ribus legẽ imponere.l.ſi qs in prin. teſtamenti.ff. de lega.iij.Item
qꝛ de plenitudine poteſtatis illi denegauit. vt in cõſilio deductũ
eſt. vnde nõ inſiſto.⁊ licet interuenerit ꝑſentia pontificis.nam il
la non tribuit robur:qꝛ in loco non habebãt iuriſdictionẽ.vt per
totũ titulũ ſi a non competẽti iudice. itẽ illi fuit derogatũ de ple
nitudine poteſtatis.facit ad hoc qđ no. Bar.in.l.omnes populi.
ff.de iuſti.⁊ iu.in.iij.q.preſertim ex quo ꝑ illã derogationẽ caſtrũ
ſumme ripe reductum eſt ad priſtinam naturam ſuã per ea que
not. Barto. in.d.iij.q. dum allegat tex.in.l.ac conſultiſſima.§.ſi
quis autem .C. de teſtamẽ.⁊ per predicta ſatis conſtat de iuſtitia
dominorum de rotarijs. ¶Poſtremo etiam ex alio defendunt̃
iſti de rotarijs qui ſunt in poſſeſſione: quia omiſſo an potuerint
eorum autores priuari dico ꝙ non fuerunt priuati nõ obſtat ſen
tẽtia priuatiua quoniã in primis dici põt qđ fuit nulla ex quo qꝛ
in libello intẽtat̃ ꝙ priuari debeãt ꝓpter rebellionẽ ⁊ feloniã in

dominium commiſſam. ⁊ iudices in ſentētia dicūt ꝙ de his nō conſtat. ſed proferūt ſententiā priuationis. q2 in proceſſu nō cōſtat ꝙ quedā promiſſa inueſtitura fuerit adimpleta. ⁊ ſic lata fuit ſententia ex cauſa nō deducta. ⁊ nō cōformis libello igitur nulla. l. ſi. ff. de fideicō. liber. c. licet heli. de ſimo. hoc tātū eſt ſpeciale i pncipe vt poſſit ſentētiā dare ex cauſa nō deducta. l. emilius. ff. de mino. Itē poteſt dici nulla. q2 refertur ad acta. ⁊ in actis non cōſtat qd aliqua pmiſſa nō fuerint ſeruata. nec ꝯſtat que potuerint eſſe nō ſeruata ppter que nō fuiſſet priuādus q2 non requiſitus vt in. c. licet vaſallus. ſi de feu. fue. cōtrouer. Unde ex actis conſtat de expreſſo errore ad que ſentētia ſe expreſſe refert. ⁊ ſic ſentētia vr̄ nulla p expreſſam relationē ad acta in quibus non conſtat ſecundū ſententiā Bar. communiter approbatam in. l. j. C. de erro. calcu. cū concordātiis. de quib⁹ ibi late per dn̄m Alexan. Nec dicatur ꝙ nō poſſit dici de nullitate. nō obſtat quādo hoc patet ex actis vt ſupra dixi in pcedentib⁹. Ex quibus etiā patet de euidenti et manifeſta iniquitate. Et ſic hac etiā ratiōe dicit̄ nulla iuxta no. in. c. cū bertoldus. de re iudica. Sʒ poſito ꝙ ſentētia tenuiſſet: ex quo fuerunt priuati qui tunc feudū habebant. q2 nō cōſtabat ꝙ quedaʒ promiſſa eſſent adimpleta licet verum fuiſſet iſta puatio non operabat̄ ꝙ feuduʒ ad dn̄m reuerti deberet. ſed ad agnatos ſiue teneam⁹ opi. Dy. in regula nō dʒ de reg. iur. in. vj. vbi voluit ꝙ puatio vaſalli nō nocet filiis ⁊ aliis i feudo antiquo put ē feudū de quo tūc agebat̄. ⁊ ſeqt̄ Jo. an. l. c. ij. extra de feu. ⁊ Spe. poſt eū i ti. de defen. §. ſi. ⁊ tenēt dn̄s Ant. ⁊ dn̄s Car. l. d. c. ij. Et lʒ bar.

7 in. d. l. iij. ff. de interdi. ⁊ rele. velit ꝙ † delictū pr̄is noceat filiis qn̄ vaſall⁹ venit priuād⁹ ppter delictū directo. cū quo trāſit Pe. de anc. in. d. c. ij. ⁊ ibi late p Imo. Tn̄ reſpectu agnatorū ſec⁹ dicēdū eſt. Nā lʒ ſi ppter culpaʒ vaſalli veniat priuādus noceat filiis. nō tn̄ nocet agnatis trāſuerſalib⁹. ⁊ hāc opi. tāq̄ equiorē tenet gl. in. c. j. ſi vaſal. feu. priue. Et ibi hoc tʒ Andre. de iſer. optim⁹ auriga in materia feudorū. Idē Hoſt. i ſum. de feu. Idē Andre. de iſer. ⁊ ſequit̄ Jac. aluaro. in. c. j. §. deniq̄ i. ij. col. q̄ fuit prima cā bn̄fi. amit. Et pſertim q2 puat̄ ppter ingratitudinē cōtract⁹ quo caſu nō preiudicat̄ aliis. vt p bal. in. d. c. j. ſi vaſal. feu. priue. Uidemus enim ſi vaſall⁹ priuet̄ feudo ppter inueſtiturā nō petitā hoc aliis nō nocet. Ita voluit Andre. de iſer. in. c. j. quo tpe miles. idem ſi ppter alienationē factā ſine cōſenſu dn̄i. vt tenet glo. in. c. j. §. hoc quoq̄. de ſucceſ. feu. ⁊ tʒ Andre. de iſer. i. c. ſi vaſalus. ſi de feu. fue. controuer. Preterea multe ſunt cauſe propter quas alii neque agnati neq̄ filii priuantur de qb⁹ p doc. in. d. c. j. ſi vaſallus feudo priuet̄. Et latiſſime p Aluaro. in. c. j. §. deniq̄. que fuerit pria cā beneficii amitten. ¶ Preſertim q2 agnati veniūt ſuo iure. vt per Bar. in. d. l. iij. ⁊ Imo. in. §. ij. Igit̄ pſumi dʒ lata ex cā mitiori iuxta. gl. in. l. hērenius. ff. de ſuſpec. tut. ⁊ i. l. iij. §. ignominie. ff. de his q̄ no. infa. Nec ob. ꝙ i ſn̄ia dr̄ pnūciamus dictū caſtrū pertinere ad dn̄m ⁊ condemnentur illi de rotariis ad relaxādū caſtrū: qn̄ iſta ſentētia nō piudicat aliis agnatis duplici reſpectu. Pmō q2 inter alios lata. l. ſepe. ff. de re iud. ⁊ per totū. C. res inter alios ac. ⁊ in. c. quis. de re iud. Secundo q2 eis non vocatis ⁊ non citatis. l. nā ita diuus. ff. de adop. ⁊ in. l. de vnoquoq̄. ff. de re iudi. Et ſic nō preiudicat agnatis ad quos feudū deuolui debebat. Ex quo etiā patet ꝙ nō piudicant neq̄ cōceſſio facta dictis hominib⁹ neq̄ etiā idulgētia. cū inter culpā ab eis cōmiſſam īter indulgētiā i rebellādo ⁊ gratiā fuerit iterū facta ꝯceſſio illis dn̄is de rotariis qbus p indulgentiā neq̄ potuit: neq̄ videt̄ poſſe piudicaſſe put late in cōſilio domini Jaſo. deductū eſt. Unde ex dictis p pfatuʒ inſignē doctorē in ſuo elegāti ꝯſilio ⁊ p dn̄ʒ Ray. patronū cauſe: q̄ igenioſe locut⁹ eſt: ⁊ ex aliis ſupra deductis puto ꝙ Dn̄i de rotariis ſint in caſu manifeſte abſolutionis ⁊ victorie. Laus Deo Bartho. ſoci. ⁊c.

¶ Summarium.

¶ Hoc cōſilio agitur pncipaliter an ſubſtitutio facta ī caſuʒ mutatiōis vite vel trāſit⁹ ad alia vota: ſortit̄ effectum in caſu mortis. Et inibi plura de vſuſfructus legati materia.

1 Subſtitutio facta in caſu mutatiōiʒ vite vel trāſit⁹ ad alia vota: an verificetur in caſu mortis.

2 Subſtitutio facta mulieri de re ſibi relicta donec caſte vixerit: an procedat ipſa tranſeunte ad ſecunda vota.

3 Mors equiparat̄ matrimonio ⁊ mutationi vite ad effectū cōſequendi legatum in euentum mutationis vite debitum.

4 Subſtitutio in vno caſu extēdit̄ ad aliū qn̄ veriſimiliter hoc voluit ſubſtituens.

5 Prouiſio ⁊ diſpoſitio facta in vno caſu: p modū cōditiōis nō extenditur ad alium caſum non prouiſum diſſimilem.

6 Relictū factū ſub cōditione mortis vxoris ipſa trāſeūte ad ſcd̄a vota nō pōt dici legatū extinctū ex defectu cōditiōis lʒ ipſa mortua conditio ſub qua factum eſt relictum deficit.

7 Dictio tunc: tempus ⁊ eius extremitatem ſignificat.

8 Uolūtas defuncti ſemper pdominatur in vltimis volūtatibus.

9 Teſtamentum inter filios probant tantum duo teſtes.

10 Teſtes tot requiruntur ad probandum erroreʒ teſtamenti: quot requiruntur ad perſoluendum teſtamentum.

11 Teſtamentum ad pias cauſas valet coram duobus teſtibus.

12 Argumentum eſt validum de teſtamento inter liberos ad teſtamentum ad pias cauſas.

¶ Conſilium. v.

¶ Dn̄s labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanct⁹ illuminet intellectū.

In primo cōſultationis articulo faciebant difficultatem ea que ponit Jo. an. in addi. Spe. in rubri. de ſecū. nup. Ubi ponit queſtionē.

1 † Si teſtator legauit vxori aliqua bona fruenda toto tēpore vite
ſue donec caſte ⁊ honeſte vixerit. Et poſt mortē ſubſtituit titiuʒ. An illa trāſeūte ad ſcd̄a vota ſtatim titi⁹ admittat̄. An vo expectari dbeat mors naturalis ⁊ vxoris ⁊ ꝯcludit qd admitti dʒ ſubſtitut⁹ q2 ꝯditio dr̄ verificata in eqpollēti. ar. l. mulier. in pn̄. ff. ad treb. ⁊ in. l. ſi mater. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ſub ꝯdi. fac. Ubi hāc opi. ſequunt̄ Paul. de ca. ⁊ dn̄s Alex. allegātes ad hoc plures ꝯcordan
2 tias de qbus ibi per eū. Igit̄ idē dicēdū in caſu noſtro: ꝙ † ex quo vxori cui relictus erat vſuſfructus bonoruʒ donec caſte ⁊ honeſte viueret facta fuit ſubſtitutio ſi aliaʒ vitam elegerit: et ad ſecunda vota trāſiuerit: ꝙ ea mortua dicatur cōditio impleta in eqpollēti ⁊ ſubſtitut⁹ admittatur cū ſimilib⁹ relictis ⁊ in ſubſtitutioni
3 bus † mors ⁊ tranſire ad ſecūda vota ſunt equippollētia ⁊ ſi vnū ponatur in conditione ſufficit qd in alio adimpleatur per. d. l. ſi mater. cū ſimi. Et hāc q̄ſtionē late diſputāt moderniores in. l. gallus. §. ⁊ qd ſi tantuʒ. ff. de liber. ⁊ poſthu. Autoritates ⁊ rationes omitto. ¶ Confirmatur iſta opinio. Nam non eſt cenſenduʒ qd pater voluerit nepotem ex fratre propriis filiabus preferre. arg. l.
4 cum acutiſſimi. C. de fideicom. per quam rationem dicimus † qd licet ſubſtitutio in vno caſu nō extēdatur ad alium quando adiicitur conditio voluntaria. l. cōmodiſſime. ff. de lib. ⁊ poſth. Et pbatur in. d. §. ⁊ quid ſi tantum. Tamen extēditur quādo ſi nō excluderetur nepos vel alia pſona pdilecta a teſtatore excluderetur ab extraneo qd eſſet abſurdū. argumen. d. l. cū acutiſſimi. ita voluit eleganter Barto. ſoluendo gloſſ. in. l. ſi mater in ſi. ff. de vulga. ⁊ pupilla. qd reputant notabile imol. Paul. de caſtr. ⁊ Moder. licet Bald. ⁊ Ange. aliter intelligāt. Sed premiſſis nō obſtātibus contraria ſententia eſt verior ⁊ probabilior in caſu noſtro quod imo vſuſfructus redeat ad heredem proprietariū iuxta. §. finitur. inſti. de vſufru. non autē tranſit ad filias ſubſtitutas ſub cōditiōe ſi vxor aliā vitā elegerit: ⁊ ad ſecūda vota trāſierit. Iſta cōcluſio probatur. Nā iſta ꝯcluſio. Si aliam vitam elegerit: ⁊ ad ſecunda vota tranſierit eſt multū diſſimilis ꝯditiōi mortis: vt. l. commodiſſime iuncta ſolutione quaʒ dat Bart. ad illam. l. in. §. ⁊ quid ſi tantum. vbi dicit qd ſunt multū diſſimilia naſci in vita ⁊ poſt mortē. Igitur fortius iſta eligere certā vitā ⁊ trāſire ad ſecūda vota ⁊ mori cū mors omnia ſoluit vt in aut. de nup. §. diſponat. ⁊ §. deinceps. Uiuere enim certo modo viuendi ⁊ mori ſunt contraria. In ſimili matrimonium ſoluitur morte vel diuortio. Tn̄ dicunt̄ cōditiōes diſſimiles. l. ſi cū dotē in principio. ff. ſolut.
5 mat. Ita in caſu noſtro. † Sed puiſio ⁊ diſpoſitio facta in vno caſu per modū conditionis non extenditur ad alium caſuʒ non puiſum diſſimilē. d. l. commodiſſime. ⁊ d. l. ſi cum dotem. in princi. Et ita per iſta iura dicit Bar. in. d. §. ⁊ quid ſi tantū. Idē voluit ibi Ang. allegat. l. poſt. ff. de condi. ⁊ demō. ⁊ p hoc dicit in queſtione de facto cōſuluiſſe Florētie. Et ſequūtur ibi moderni. Idē dixit Ange. p illū tex. in. l. ſi pater filiū. ff. de vulga. ⁊ pupilla. ⁊ ad hoc plura allegaui in repetitione. l. j. ff. de vulga. ⁊ pupilla. in. ij. q. q. principali. circa etiam ſpeciem ſubſtitutiōis vulgaris. ¶ Secundo principaliter iſta concluſio probatur. Naʒ non eſt dubiū qd conditio adiecta. Si aliam vitam elegerit ⁊ ad ſecunda vota trāſierit eſt volūtaria vt de ſe patet. Igitur facta in vno caſu nō debet extendi ad alium caſum etiā ſimilem. q2 conditio voluntaria eſt implēda in forma ſpecifica. l. qui heredi. ff. de cōdi. ⁊ demō. ⁊ hanc theoricā ponit Bart. quam doct. communiter ſequuntur ⁊ approbāt in dicto. §. ⁊ quid ſi tantum. Qui etiā alio mō ita intelligit tex. in. d. l. cōmodiſſime. Et ſecūdū hanc opi. cōſuluit Ange. in ſuo cōſilio mihi. xcviij. incipiē. Uiſis ⁊ inſpectis omnib⁹ ſupradictis. Et Pet. de ancha. in ꝯſilio mihi. cccli. incipit. Ex ſerie teſtamēti colligit̄. Et ex his reddit̄ multū dubia opinio Jo. an. ⁊ ſequacium. Et ſi bar. fuiſſet interrogatus forte cōtrariū dixiſſet q2 que allegat pro Jo. an. in. d. l. mulier. ⁊ in. d. l. ſi mater Bar. intelligit quādo expreſſe ꝯditio eſt neceſſaria ad actū: vt p bar. ⁊ doc. in. d. l. ⁊ quid ſi tantū. Tertio moueor. Et per hoc reſpondet̄ vno modo ad doctrinam Jo. an. nam regula eſt: ꝙ ex quo eſt ꝯditio volūtaria nō dʒ extendi ad aliū caſum ſimilē. d. l. mevius. ⁊ d. l. qui heredi. prout ſupra dixi. Et lʒ dicta regula reperiatur limitata per Jo. an. in caſu ſuo videlʒ ꝙ quando legatū eſt factū poſt

mortem

mortem vxoris. Uerificatur ea tranſeunte ad ſecunda vota tñ in
caſu oppoſito quando eſt factū ſub conditione ſi tranſiuerit ad
ſecūda vota ꝙ verificaretur vxore moriente que caſte ⁊ honeſte vi
xit: ⁊ vitam viduale͂ ſeruauit regula non reperitur limitata. Igi
tur ſtat firma.l.j.⁊ ibi bart.ff.de reg.iur.nam qđ liquide.ff.de pe-
nu.lega. Et preſertim quia iſta exceptio nō poteſt extendi ad iſtū
caſum in quo eſt diuerſitas rationis. Nam in caſu Ioan. Andr.
6 †quādo eſt factum relictū ſub.cōditione mortis vxoris ipſa trāſ
eunte ad ſecunda vota non poteſt dici legatum extinctum ex de-
fectu conditionis. Sed tantum diſponitur ex quo vxor premori
tur. An ſtatim debeat̃ ſubſtituto. Sʒ in caſu noſtro mortua vxo-
re conditio ſub qua factum eſt relictū per morte͂ deficit.quia ho
neſte vixit ⁊ vitam vidualem ſeruauit. Unde per morte͂ conditio
relicti non poteſt amplius verificari ⁊ purificari. Et ſic cū factū
fuerit relictum ſi tranſiuerit ad ſecunda vota ſi nō trāſiuerit cen
ſetur ademptū ſub contraria conditione:arg.l.poſt morte͂.§.pa-
ter.ff.de lega.j.⁊.l.ſi legatum.ff.de adimen. lega. eo ergo caſu quo
cenſetur ademptum non poteſt cenſeri datum ad hoc text.not.⁊
ſubtilis in.l.ſicut in annos.ff. qui.mo. vſuſfru.amit.in ver. Neqꝫ
enim. Et in propoſito optime facit tex. que͂ Ludo.roma. allegat
contra Io.an.i.l.vxori vſumfructū ville. ff.de vſufru.lega. Ubi te
ſtator qui vxori vſumfructum reliquit poſt quinquenniū voluit
villam ad alium pertinere ſi ante quinquennium vxor moriatur
non debetur niſi finito quinquennio. Igitur patet ꝙ quādo cer
to caſu eueniēte in vita vxoris relicte vſufructuarie licet eueniat
mors per quam finitur vſuſfructus.vt i.§.finitur.inſti.de vſufru.
Tamen non debetur vſuſfructus niſi eo caſu eueniēte. Et preſer-
tim hoc probatur ex his q̄ ibi dicit Bar.ꝙ ideo ibi expectat̃ qn
quennium quia conditio voluntaria ſecus ſi fuiſſet neceſſaria vt
probatur per eum in.d.§.⁊ quid ſi tantum que regula generalis
aſſignata per Barto.concludit in caſu noſtro. Igitur diſpoſitio
l.a digere.§.quamuis.de iurepatro.c.cum ceſſante. de appel. Di-
7 cit etiam Bar.ꝙ ibi fuit dictio†tūc que tempus ⁊ eius extremi
tatem expreſſe ſignificat.l.iiij.ff.de condi.⁊ demō. Sed in caſu no
ſtro etiam appoſita fuit dictio tunc.dum dicitur ꝙ ſi aliam vitā
elegerit ⁊ ad ſecūda vota trāſiuerit. Tūc dicte domine Iulie ⁊c.
Et ſic eſt dictio tunc. Et ſic cenſetur tantum factum relictū ad-
ueniente tempore quo ad ſecunda vota tranſiuerit. Ex quibꝰ pa
tet vt dixi reſponſio ad nota.per Io.an.vt ſupra. ¶ Quarto ⁊ vl
8 timo moueor.⁊ patebit alia reſponſio ad no.per Io.and. Nā†in
vltimis voluntatibus ſemper voluntas defuncti predominatur.
l.non aliter.ff.de leg.iij.l.in conditionibus primū locū.ff.de con-
di.⁊ demon.cum ſimi. Sed in caſu noſtro ex pluribus attēditur
qđ fuit volūtas defuncti ꝙ non ſubſtituit poſt morte͂ ⁊c. In pri-
mis hoc oſtenditur:nā in precedentibus caſibus in ſubſtitutio-
ne facta i legato facto filiabus qñ voluit ſolui aliquid dñe Iulie
tranſeunti ad ſcđa vota vel ea moriente hoc expreſſit. Idem fecit
dñe Flore. Si hoc ide͂ voluiſſet expreſſiſſet in caſu noſtro.ſ. caſum
mortis.l.vnica.§.ſin aute͂ ad deficientis.C.de cad.tol.c.ad audien
tiā.de deci. ¶ Scđo hoc oſtenditur clare qa eo caſu quo dña Iu
lia trāſiret ad ſcđa vota reliquit ſibi certā pecuniā ex quo datur
itelligi ꝙ nō intellexit de morte dñe Iulie qa veriſimiliter nō re
liquiſſet poſt morte͂ ſuā cū tūc eſſet extincta.l.qui liberos.§.poſt-
humus.ff.de bo.liber. Et preſertim cum relicta fiant propter be-
nemerita.l.nec adiecit.ff.pro ſocio.⁊.l.qui filiabus. in pri.ff.de le-
ga.j. Sed licet oſtendat̃ affectio erga dictā dñam Iuliā. Tamen
oſtenditur erga ſuos heredes qui erāt incerti potuiſſent eñi eſſe
extranei cū nō cenſeatur factum legatū in caſu mortis ſed legatū
factū dñe Iulie ⁊ relictum vſuſfructus factū filiabus ſunt facta
ſub eadem determinatione. Igitur eo caſu quo vnū purificat̃ ⁊
alterum ⁊ ecōtra.argu.l.iam hoc iure.ff.de vulga. ⁊ pup. Et per
Bar.in.l.ſi legatarius.§.j.ff.de lega. iij. ¶ Tertio oſtenditur nā
teſtator relinquit vxori vſumfructū quandiu ipſa vixerit ⁊ vitam
viduale͂ honeſtamqꝫ ſeruauerit. ⁊ ſic voluit durare vſumfructū
quādiu viueret ⁊ vitā viduale͂ honeſtamqꝫ ſeruaret.⁊ ſic finiri vl
ipſa mortua vel vitā viduale͂ nō ſeruāte ꝓut ſignificat dictio quā
diu iuxta no.per Bar.in.l.j.ff.de cōdi.⁊ demon. Et tñ immedia-
te ſubſtituēdo ſibi licet voluerit dictis duobus caſibus vſumfru
ctū finiri tñ in vno caſu tm̃ ſubſtituit. Igit̃ i alio cenſet̃ noluiſſe.l.
cū ꝑtor.ff.de iudi.l.ſi ſine.§.ſed ꝙ papiꝰ. ff.de mino. ¶ Preterea
finiebat̃ vſuſfructus ipa repetente dote͂ ⁊ tñ nemo diceret ꝙ tunc
ſit facta ſubſtitutio qa caſus ē omnino diuerſus.arg.d.l.ꝯmodiſ
ſime. Et hoc ꝑſertī qa ſubdit eo caſu ⁊ ſic teſtator reſtringit ſe ad
eum caſum qñ aliā vitā eligeret ⁊ ad ſcđa vota trāſiret.⁊ ſic teſta
tor requirit duo copulatiue vt relictū habeat locū i ꝑſona filio-
rum.ſ.ꝙ aliā vitā eligat ⁊ ad ſcđa vota trāſeat.l.ſi heredi plures.
ff.de condi.inſti.⁊.l.ſi is qui ducenta.§.vtrum.ff.de reb.dub.⁊ ibi
Bar.nō ergo ſufficiebat alterum vt ſubſtitutio locū haberet. Ex
quo non eſt opus querere qđ voluerit dicere cū dixit aliā vitā ele
gerit.q2 nō ſufficit ad purificandā cōditionem ꝙ ad ſecūda vota
tranſiuerit. Et arbitror voluiſſe teſtatore͂ ꝙ eligēdo aliā vitā vʒ
cōtemplatiuam relicta actiua ꝙ nō priuaret̃ iuxta id qđ habet̃
in aut.de ſanctiſ.epis.§.ſed hec preſenti.ſed bene eligendo aliā vi
tam tranſeundo ad ſecunda vota.⁊ eſt facilis reſponſio in ꝓpoſi
to noſtro neceſſaria.ex q̄ illa duo copulatiue requirunt̃. Uñ al-
terum non ſufficit ad purificandū cōditione͂. Ex quibꝰ eſt ſubla
tum primū fundamētū in ꝯtrium adductum. ¶ Nō ob.ſcđm q2
illud eſt verū in dubio. Sed in caſu noſtro teſtator ꝑdilexit nepo
tem ex fratre ipſis filiabus. Igit̃ ceſſat argu. hoc igit̃ oſtendit̃ ex
duobus. ¶ Primo qa inſtituit eū herede͂ vniuerſalem ⁊ filias in
minima re. Uñ teſtator quos ꝑdilexit inſtituēdo cenſet̃ etiā ſub-
ſtituendo ꝑdilexiſſe.l.lucius.§.pater.ff.ad treb.⁊.l.j.cū ibi not.C.
de impu.⁊ aliis ſubſti. Faciunt no.per Bar.in.l. gallus.§.⁊ ſi pa-
rente.ff.de lib.⁊ poſth. ¶ Scđo oſtendit̃: qa moriente altera filia
rū non ſubſtituit alteram ſed nepote͂. Ex quo clare dat̃ intelligi
ꝙ etiā in aliis cenſetur predilexiſſe.l.publius.⁊ ibi Pau.de caſt.
ff.de cōdi.⁊ demon. Facit qđ notat Bar.in.l.ſi.ff.ad treb.⁊ cenſet̃
ex eo cauſa tñ: qa teſtator voluit agnatione͂ ſuare iuxta plene no.
per Bal.in.l.maximū vitiū.C. de libe. ꝑte.cū ſimi. Ex quibus eſt
ſublatū ſcđm fundamentū:⁊ ſic remanet cōcluſio ꝙ nō habet lo
cum ſubſtitutio filiarū. Sed vſuſfructus dʒ cū ꝓprietate ꝯſolida
ri ⁊ hec ſufficiant de primo. ¶ Capio nunc ſcđm cōſultatiōis ar
9 ticulum quo faciebat difficultatem † qñ cum agatur de relicto
facto filiabus in quo videntur requiri tm̃ duo teſtes ad ꝓbandū
voluntate͂.l.hac ꝯſultiſſima.§.ex imperfecto.C.de teſtā. Uidebā
tur etiā ꝙ requirebant̃ duo teſtes ad ꝓbandū aliquid ex errore
10 omiſſum circa relictū factū filiabus qm̃ † tot teſtes quot requirun
tur ad ꝓbandū voluntate͂: tot requirunt̃ ad probandum errore͂
in nō voluntate gl.eſt que ſolet allegari ꝓ ſingulari cōiter appro
bata i.l.cū proponere.ff.de leg.ij. Unde dicit Bal.in.l.ij.C.de bo.
poſ.ſm tab.ꝙ duo teſtes ſupplēt inſtrumentū in eo ꝙ corā duo-
bus fieri pōt ſecus ſi nō pōt fieri corā duobus allegat.d.§.ex im-
perfecto.⁊ qđ habet̃ in.d.l.cū proponeret̃. Et ad hoc moderni do
res plura in propoſito allegāt de quibus ibi ꝑ eos. Sed hoc non
obſtante ꝯtrium eſt verū in caſu noſtro qđ clare oſtenditur ex re-
gula premiſſa que eſt vera ⁊ cōmuniter approbata: qm̃ in caſu no
ſtro ſicut non valerent relicta facta in teſtō de quo agimus corā
duobus teſtibus ita nō poteſt etiā probari per duos teſtes ꝙ au
tem ſi dictum eſſet factum corā duobus non valeret: etiā quo ad
relicta facta filiabus ꝓbatur ex duobꝰ. ¶ Primo q2 tex. in.d.§.
ex imperfecto.nō hʒ locū: ex quo teſtm̃ ꝑdictum non eſt fauorabi
le liberis ſeu filiabus odioſum ⁊ damnoſum vt voluit no. Spec.
in titu.de inſtru.edit.§.cōpendioſe. ver. Quid ſi pater. quem re-
fert ⁊ ſequitur Roma.in ꝯſi.cclxxxvj.incipit. In caſu premiſſo.
¶ Scđo q2 tex.in.d.§.ex imꝑfecto locū habere dʒ qñ liberi ſunt
inſtituti.ſecus qñ extranei: q2 tūc nō ſolū eſt nullū quo ad inſtitu
tione͂ heredis ſʒ etiā quo ad relicta facta ipſis ex quo iſtitutio ⁊
11 caput eſt nulla iſta concluſio probat̃: nā † teſtm̃ ad pias cauſas vʒ
coram duobus teſtibus.c.relatum.⁊.c.cū eſſes de teſtamen.⁊ tñ ſi
in teſtō ſunt inſtituti laici ⁊ relicta facta ad pias cauſas: ſicut nō
vʒ inſtitutio: ita nec valent talia relicta. hoc no. voluit dñs Ant.
in.c.ꝙ clericis.de foro cōpeten. Bar.de ſaly.in aut.caſſa.C.de ſa-
croſan.eccle.⁊ dñs Alex.in cōſi.clxxvij.incipit. Uiſo themate mi-
hi exhibito in ſcđo volumine. Igit̃ idem dicamus qñ in teſtō eſt
inſtitutus extraneꝰ licet liberis ſint facta relicta nō valeat. Pre-
12 ſertim ex quo teſtm̃ nō eſt fauorabile. Facit q2 † de teſtō inter libe
ros ad teſtm̃ ad pias cauſas eſt validū argumentū Bar.in.l.j. in
xxij.col.C.de ſacroſan.eccle. Ioan. de imo.in.c. ij.de teſta. Si igit̃
valet inter liberos valeret ēt ad pias cauſas. Cū ergo appareat
ꝙ ad pias cauſas nō vʒ datur intelligi ꝙ nō valet inter liberos.
Ex quibus concluditur ꝙ ſicut in dicto teſtamento legata corā
duobus teſtibus nō valuiſſent liberis facta. Ita ille non poſſunt
ſuppleri ratione erroris allegati ⁊ probati per duos teſtes. Laus
deo. Bar.ſoci.⁊c.

¶ Summarium.

☞ Quedam pulchra in materia ſubſtitutionū tractantur in hoc conſilio. Et in primis an breuiloqua inter pupillos trahatur ad fideicommiſſariam.

1 Subſtitutio vulgaris adita hereditate expirat.
2 Subſtitutio breuiloqua an trahatur ad fideicommiſſariam inter pupillos.
3 Subſtitutio que nō pōt valere iure directo: vʒ iure fideicōmiſſi.
4 Subſtitutio breuiloqua facta filiis impuberibus cū clauſula codicillaris: an valeat iure fideicōmiſſi adueniente pubertate.
5 Clauſula: ꝙ ſi non valet vel valebit iure teſtamenti: valeat iure fideicommiſſi.
6 Uerba: ſi heres nō erit: includunt impotentiam noluntatem.
7 Clauſula codicillaris an operetur fideicōmiſſum in ſubſtitutione pupillari.
8 Subſtitutio pupillaris quomodo exponat̃ ſm mente͂ teſtatoris.

9 Subſtitutio directa conuertitur in fideicõmiſſariã virtute clau
ſule codicillaris.
10 Sequentia declarant precedentia.
11 Fideicõmiſſum cõditionale an tranſmittatur ad heredes.
12 Fideicõmiſſum tranſmittit̃ ſi põt oſtẽdi ex cõiecturata mẽte de-
functi ꝙ voluerit heredibus deſcendentibus prouidere.
13 Voluntas in mente retenta non operatur.
14 Subſtitutio pupillaris que alias non erat tranſmiſſibilis qñ vni
tur cum iure accreſcendi fit tranſmiſſibilis.
15 Subſtitutio directa cõuertit̃ in fideicõmiſſariã cũ ſua natura.
16 Propoſitum in ꝓpoſito: idem operat̃ ꝙ oppoſitũ in oppoſito.
17 Pars vna teſtamenti per aliam declaratur.
18 Subſtitutus admittitur qñ pater ĩſtituit filiũ maſculum ⁊ femi
nis tantum reliquit dotem: ⁊ ſi filiꝰ moriatur ſine liberis ſubſti-
tuit pium locum ſi filius decedat relictis filiabus tantum.
19 Filij filiorum in cõditione appoſiti: licet non habeant voluntatẽ
defuncti diſpoſitiuam: tamen habent qualemqualem.
20 Filij maſculi inſtituti non ſunt prelati ſubſtituto: quia filij: ſed
propter qualitatem maſculinitatis.
21 Voluntas teſtatoris in ſubſtituẽdo preſumitur eſſe talis qualis
eſt voluntas ſtatuentium in deferendo hereditatem.

¶Conſilium.vj.

¶Dñs labia mea aperiat: ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectum.

In preſenti conſultatione
videtur ꝙ filij. A. non poſſint aliquo modo vocari ex
ſubſtitutiõe facta a teſtatore qñ poſtq̃ inſtituit. A. ⁊
V. filios ſuos: ⁊ eos inuicẽ ſubſtituit. qui. A. primo mortuus eſt
cum filijs maſculis. Deinde mortuus eſt. V. relictis ſolũ filiabus
feminis. Et in primis cũ. V. mortuus ſit maior ⁊ adita heredita
1 te nõ eſt querendũ nec de vulgari nec de pupillari q̃r †ſubſtitutio
vulgaris adita hereditate expirat. l. poſt aditam. C. de impube. ⁊
alijs ſubſti. pupillaris vero adueniente pubertate. l. in pupillari
ff. de vulg. ⁊ pup. Tantũ autẽ querendũ eſt de fideicommiſſaria
in qua etiã viſum fuit primo aſpectu ꝙ filij. A. nullo mõ ꝑ mortẽ
dicti. V. poſſunt ad fideicommiſſum admitti qȯ triplici ſolido
fundamẽto ꝓbari videbat̃. Primũ q̃r ſubſtitutio facta ĩter. V. ⁊
2 A. cũ teſtator dixerit vos inuicẽ ſubſtituo †nõ vr̃ cũ eſſent pupilli
importare niſi vulgarem ⁊ pupillarẽ nõ aũt fideicõmiſſariã per
tex. vbi videt̃ caſus in. l. iam hoc iure. ff. de vulg. ⁊ pup. in v̈bo in
vulgarẽ ⁊ tꝫ Bar. ⁊ ſequunt̃ doc. in. l. lucius. ad fi. ff. de vul. ⁊ pup.
⁊ bar. ĩ. l. hereditatẽ. vbi dicit ſe ita ꝯſuluiſſe. C. de impub. ⁊ alijs
ſubſti. ⁊ ſequunt̃ cõiter doc. in. l. cẽturio in pe. charta. ff. de vulga.
⁊ pup. in ver. Scdo opponitur. Et tenẽt cõmuniter docto. vbiq̃ꝫ
quicquid dixerit Bal. in. l. humanitatis. in. xv. col. C. de ĩpube. ⁊
alijs ſubſtitu. Igit̃ fruſtra tractat̃ an admitti poſſint ex fideicõ-
miſſaria ſi illa ex teſtõ colligi non põt. ¶Scdo q̃r lꝫ colligi poſ-
ſet tñ cenſet̃ facta inter filios adinuicẽ ſi alter ſine filijs deceſſerit
l. cũ auus. ff. de cõdi. ⁊ demõ. que lex cũ auus lꝫ loquat̃ de liberis
maſculis. Tñ Imperator in. l. cũ acutiſſimi. C. de fideicõ. extẽdit
ad filias feminas. Idẽ videmꝰ ĩ cõditione ſi ſine liberis expreſſa
in. l. j. C. de cõdi. inſer. Et lꝫ dicta cõditio ſi ſine liberis in ſubſti-
tutiõe facta deſcendenti intelligat̃ etiã ſi ſit ſubſtitutus alter filiꝰ
teſtatoris vt tenẽt Bal. Saly. ⁊ alij ĩ. d. l. cũ acutiſſimi. ⁊ eſt caſus
in. d. l. cũ auꝰ. ad quẽ ipſi nõ aduertũt vbi hoc plene dixi in. xxiij.
col. ⁊ tenet gl. in. l. j. C. de dona. cau. mor. ⁊ eſt cõmunis oĩum opi.
¶Tertio ⁊ vltimo ſolido fundamento videtur oſtendi. Nam ſi
lij tantum reperiuntur adinuicem ſubſtituti: lꝫ ergo reſultaret fi
deicommiſſum conditionale. Et poſſet habere effectũ poſt mor
tem. V. ſi alter filius. A. ſubſtitutus viueret. Tamen ex quo pre-
mortuus eſt ante mortem. V. cũ filijs maſculis videt̃ fideicõmiſ-
ſum expiraſſe ⁊ q̃r conditionale non trãſmiſſum ad filios ꝑ mor
tem filij ſubſtituti ante filium grauatum pendente conditiõe vt
eſt gl. cõmuniter approbata in terminis in. l. vnica. C. de his qui
ante aper. tab. ⁊ eſt caſus ⁊ ibi docto. in. l. heredes mei. §. cum ita
ff. ad treb. Ex quibus aperte concludendum videbatur qȯ dicti
filij. A. nullo modo ad fideicommiſſum admittunt̃. ¶Sed pre-
miſſis non obſtantibus contrariam ſententiam veriorem eſſe exi
ſtimo in caſu noſtro: lꝫ negari non poſſit quin conſultatio ſit ſa-
tis periculoſa cum agitur de voluntate defuncti interpretanda.
Sed tamen ſi eidem volũtati inherere velimus prout facere de-
bemus: vt in. l. conditionibus primum locum. ff. de cõditio. ⁊ de-
monſtra. ⁊ ĩ. l. iij. C. de libe. prete. ⁊ in. l. iij. §. conditio. ff. de adimẽ.
leg. Concludendum eſt dictos filios. A. admittendos eſſe ex ſub-
ſtitutione fideicommiſſaria per mortẽ dicti. V. Et in primis ꝑ
fundamento huius concluſionis ⁊ conſultationis oſtendendum
ꝙ dicta ſubſtitutio breuiloqua non ſolum continet vulgarẽ ⁊ pu
pillarem prout no. in. d. l. lucius. Sed etiam in caſu noſtro ꝯtinet
fideicommiſſariam conditionẽ veluti ſi deceſſerit ſine filijs ⁊ nõ
puram: ⁊ licet contra opinio. Bar. ⁊ aliorum teneat Bal. in. l. hu
manitatis. in. xv. col. C. de impub. ⁊ alijs ſubſti. Cuius opinio in
puncto iuris ſuſtineri poſſet ex his q̃ dicit Areti. preceptor meꝰ
in. l. plures. ff. de vulga. ⁊ pupilla. Tamen in conſulendo non re-
cederem a communi opinione. Sed in caſu noſtro concludendũ
eſt indubitãter ꝙ expirata vulgari ⁊ pupillari continet etiam fi
deicommiſſariã: quia in teſtamẽto eſt appoſita clauſula codicil-
laris: ſi non vꝫ vel valebit iure teſtamẽti: valeat ſaltem iure codi-
3 cillorum: quia †tunc quatenus ⁊ quãdo ſubſtitutio nõ poteſt va-
lere iure directo vꝫ iure fideicõmiſſi: hoc fuit ſingulare nouũ di-
ctũ Bal. in. l. verbis ciuilibus. ff. de vulg. ⁊ pup. qȯ cõmẽdãt ⁊ ap
probant Ang. Imo. ⁊ cõiter doc. in. d. l. verbis ciuilibus. ⁊ Ang.
⁊ Imo. in. d. l. cẽturio. ⁊ Imol. in. c. raynutius in materia cõpen-
dioſe. extra de teſta. Sꝫ adhuc eſt diligẽter aduertẽdũ ꝙ plerĩq̃ꝫ
doctorũ qui hoc tenẽt loquunt̃ in ſubſtitutiõe cõpẽdioſa: ⁊ q̃ cõ-
4 prehendit plura tẽpora. Sed in caſu noſtro: qñ †eſt facta breuilo
qua filius impuberibus cũ clauſula codicillari qñ adueniẽte pu
bertate poſt aditã hereditatẽ an tũc valeat iure fideicõmiſſi: do-
cto. cõiter nõ exprimunt. reperio tñ ꝙ Pau. de caſt. vult ꝙ indu
catur fideicõmiſſum ⁊ extẽdit̃ ſubſtitutio etiã poſt pupillarẽ eta
tem. alias tñ vſq̃ꝫ ad pubertatẽ põt obliquari ⁊ valere iure fidei-
commiſſi ita dicit in. l. ſi frater. C. de fideicõ. vbi hoc ſenſit gl. Sꝫ
contrariũ eſt cõcludendũ. Primo ꝑ tex. ĩ. d. l. ſi frater. vbi eſt ca-
ſus ſi nõ cauillet̃. nã dicit ibi tex. qȯ frater non ſuccedit fratri pu
beri decedenti ex pupillari ſubſtitutiõe ſed ex fideicõmiſſo ſi ĩ ali
qua parte teſtamẽti cõfirmata eſt ſubſtitutio pupillaris ⁊ ſic pa-
tet ibi ꝙ facta erat ſubſtitutio pupillaris: nec aliquid dicit de cõ
pendioſa. nec qȯ ſubſtitutio eſſet expꝛ̃ſſe facta vltra pupillarẽ eta
tẽ. Et tñ vult ꝙ ſi voluit valere iure fideicõmiſſi frater petit fidei
cõmiſſuꝫ etiã poſt pupillarẽ etatẽ. Idẽ qñ eſt adiecta clauſula co
dicillaris prout ibi fatentur Raph. ⁊ Roder. Et hãc opi. tꝫ ibi
expreſſe Rapha. fulg. qui vult qȯ obliquat̃ poſt pubertatẽ etiam
quãdo ſubſtituit ſimpliciter ꝑ verba directa. que v̈ba verificant̃
in directa ſubſtõne. ⁊ ſic cõprehendunt vulgarẽ ⁊ pupillarẽ ſub-
ſtitutionem. l. iam hoc iure. ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊ ſic vident̃ reſtrĩgi
ad pupillarẽ etatẽ. Nihilominus vult ꝙ ſi eſt iuncta clauſula co
dicillaris fideicõmiſſaria ſubſtitutio trahet̃ etiã poſt tꝑs puber
tatis qȯ inſignis doctor dñs Philip. corneꝰ de peruſio dicit eſſe
magis notandũ. Et põt eẽ rõ ſcdm eũ. q̃r v̈ba teſtõris ibi nõ ſunt
limitata ad pupillarẽ etatẽ nec de mẽte teſtõris appet qȯ volue-
rit ſuã ſubſtõnẽ ad tꝑs arctare. Sꝫ illa reſtrictio fit ex natura pu
pillaris. Sꝫ natura fideicõmiſſarie ſubſtitutiõis nõ eſt ꝙ arctet̃
magis ad tꝑs pupillaris etatis q̃ꝫ ad tẽpus pubertatis. Idõ fidei-
cõmiſſuꝫ nõ reſtrĩgit̃ ad tꝑs pupillaris etatis. Pro ꝯcordia tñ di
cit ꝙ opi. Raph. ꝓcedit qñ verba ſubſtitutiõis nõ ſunt reſtricta
ad pupillarẽ etatẽ ꝓut eſt in caſu noſtro q̃r ſimplr̃ dixit vos ĩuicẽ
ſubſtituo. ſecꝰ ſi dixiſſet pupillariter vel ꝑ v̈ba equipollẽtia quo
caſu apparet ꝙ voluit ſe ad pupillarẽ etatẽ reſtrĩgere. ⁊ idõ tunc vo
luit ſubſtitutionẽ valere iure fideicõmiſſi tunc fideicõmiſſuꝫ erit
reſtrictũ ad pupillarẽ etatẽ. ex quo pupillaris ſubſtitutio eſt trãſ
lata in fideicõmiſſariam quaſi pupillus cẽſeat̃ rogatus ſi deceſſe
rit pupillus ⁊ hoc caſu ꝓcedit qȯ dicit Pau. de ca. ⁊ ſentit gloſ.
ſupplẽdo ad tex. ibi ſcdm p̃fatũ doctorẽ ⁊ decidet̃ qȯ noſtra ĩ ter
minis q̃r ſimplr̃ directo adinuicẽ ſubſtituit nõ reſtringẽdo ſe ad
5 aliqȯ tẽpus ⁊ adiecta eſt clauſula codicillaris †qȯ ſi nõ vꝫ vel vale
bit iure teſtamẽti valeat iure fideicõmiſſi: q̃ v̈ba ſignificãt ſcdm
doc. ꝙ ſi nõ vꝫ vel valebit iure directo: valeat iure fideicõmiſſi: q̃
verba vel nõ valebit nõ ſunt reſtricta ad aliqȯ tꝑs ⁊ includũt ca
ſum qñ ñ valebit ampliꝰ pupillaris q̃ expirat pubertate adueniẽ
te. Vñ cõſiderãdũ ẽ ꝙ ſi ſubſtitutio põt valere vt vulgaris: q̃r nõ
eſt adita hereditas valebit vt vulgaris ſicut adita: ⁊ ſic expirauit
vulgaris. l. poſt aditã. C. de impub. ⁊ alijs ſubſti. valebit vt pupil
laris. Si autem pubertate expirauit pupillaris: tunc valebit vt
fideicommiſſaria. Et hic eſt intellectus iſtoꝝ verboꝝ q̃ hoc im-
portant de ꝓprietate ſermonis. Vñ nõ eſt ab eis recedendũ. l. nõ
6 aliter. ff. de leg. iij. Sicut in ſimili illa † verba ſi heres non erit in-
cludunt caſum impotentie ⁊ noluntatis quo heres futurus non
ſit vt ꝑ Bar. in. l. j. ff. de vulg. ⁊ pu. Vñ nõ ſunt verba in teſtamen
tis reſtringẽda in q̇bus ampliari ſolẽt. l. in teſtamẽtis cũ materia
ff. de reg. iur. Et ꝑ iſta opi. bñ facit tex. in. §. maſculo in gloſ. inſti.
de pupil. ſubſti. ⁊ hanc opi. tꝫ Matheſi. ĩ notabili. cxlvj. vbi dicit
ꝙ v̈ba illius clauſule ſi nõ vꝫ vel valebit habẽt hãc vim. ſ. quate-
nus ſuper vel ꝓ eo tꝑe quo nõ valebit ⁊c. arg. l. ſtichũ q meus erit
ff. de leg. j. Et hoc idẽ voluit Imo. in. d. l. verbis ciuilibus. Sꝫ hic
ĩſurgit pulchra difficultas. Nam ſi virtutẽ clauſule codicillaris
7 cenſetur †relicta hereditas per fideicõmiſſum immediate ꝙ dire
cte ſubſtitutio locũ nõ hꝫ. Igit̃ immediate adueniente puberta-
te q̃r pupillaris nõ põt habere locũ debeat habere locũ fideicom
miſſaria qȯ eſſet cõtra manifeſtam mentẽ teſtatoris. arg. l. cũ acu
8 tiſſimi. C. de fideicõ. ex quo †videret̃ priuare filiũ ⁊ eius deſcẽden
tes: qȯ nõ eſt veriſimile. Qñ. d. l. cũ acutiſſimi locum non habet
quando

quando conditio fideicõmiſſi potuit verificari in vita ⁊ fuit pu
rificata. Quoniã purificata conditione ſicut ſubſtitutũ pretulit
filio inſtituto ita fortiꝰ cenſetur nepotibus pretuliſſe ita determi
nat Raph. cuma. in. l. cũ auus. ff. de cõdi. ⁊ demonſt. arg. eorũ que
dicunt̃ qñ filius eſt pure grauatus ſm Bart. in. d. l. cũ auus. vbi
hanc opinionẽ ſecutus ſum col. xvj. verſi. Tertium corolariũ qđ
pro certo vr̃ ab omni mente teſtatoris alienũ. Igitur nõ eſt dicẽ
dum. ¶ Sed hoc nõ obſtãte dico ꝙ imo in caſu noſtro nõ cenſe
tur iniunctũ fideicommiſſum niſi ſub cõditione ſi deceſſerit ſine
9 filijs. hoc in primis ꝓbat tex. no. in. d. l. ſi frater. Ubi qñ † ſubſtitu
tio directa virtute clauſule codicillaris cõuertit̃ in fideicõmiſ-
ſum frater admittitur ex fideicõmiſſaria qñ deceſſit ſine liberis.
Et ſic eſt ibi caſus ſi nõ cauillet̃. Scđo hoc probo rõne: nam eidẽ
eſt facta ſubſtitutio pupillaris vt tradit̃ in. l. lucius. ff. de vulg. ⁊
pup. Unde teſtator primo voluit ꝙ haberet locum vulgaris: ſi fi-
lius nollet eſſe heres: que expirat adita hereditate. l. poſt aditã.
C. de impube. ⁊ alijs ſubſti. Scđo loco voluit ꝙ haberet locũ pu
pillaris: ⁊ hoc filio decedẽte in pupillari etate. l. in pupillari. ff. de
vulg. ⁊ pup. ⁊ ſic filio moriente ⁊ nõ ante mortẽ. Itẽ locũ hꝫ dum
modo pupillus filius nõ ſuperſit. vel qꝛ finitur iuxta no. ꝑ Bar.
in. l. in pupillari. ff. de vulg. ⁊ pupi. vel per rõnẽ. d. l. cũ acutiſſimi.
vt voluit Bal. ⁊ ſequitur do. Raph. Fulg. in. l. humanitatis. C. de
impube. ⁊ alijs ſubſti. ⁊ tenet Ioan. de imo. in. d. l. heredes mei. §.
cũ ita. ff. ad treb. ⁊ iſtã opi. ſecutus ſum ĩ. d. l. cũ auus. col. ix. verſi.
Scđm corolariũ. Sed iſta pupillaris continetur in fideicõmiſſa
ria. Igit̃ fideicõmiſſaria cẽſet̃ facta ſub eadẽ ꝯditiõe. ſ. ſi ſine libe
ris deceſſerit. arg. l. q̃rebatur. ff. de teſt. mili. ⁊ eius qđ dixit Bar,
in. l. j. ff. de iure codi. ⁊ iſtã rõnem in ſimili qõne adduxi in. d. l. cũ
auus. in. xv. col. in. iiij. corolario. ¶ Tertio qꝛ ſi finita pupillaris
cõuertitur in fideicõmiſſariã põt intelligi poſt mortẽ ⁊ immedia
te. Igit̃ potius ĩtelligi dꝫ poſt mortẽ. arg. tex. ⁊ rõnis ibi aſſigna-
te in gloſſ. in. d. l. cũ acutiſſimi. ¶ Quarto ⁊ vltimo hoc apparet.
qꝛ in ſeq̃nti ſubſti. dicit̃. Et ſi dicti filij ſui oẽs deceſſerint ſine fi-
lijs ⁊c. ſubſtituit fratrem. Ex q̃bus verbis colligo duo. Primo
dum dixit filij ſui oẽs quaſi ſupra eodẽ mõ voluerit ſubſtituere ſi
aliqui deceſſerint qñcunq; ſine filijs. Itẽ ⁊ ſcđo ꝙ voluerit ſubſti
10 tuere poſt mortẽ. ⁊ ſi deceſſerint ſine filijs. Solent † enim precede-
tia per ſequentia declarari. l. qui filiabus. ⁊. l. ſi ſeruus pluriũ in
fi. ff. de leg. j. Et hec interpretatio multũ cõſona eſt mẽti teſtato-
ris que in primis ſeq̃da eſt. l. in cõditionibus primũ locũ. ff. de
cõdi. ⁊ demon. l. ex facto. la grande. C. de lib. prete. cũ ſimi. Ex qui
bus ꝯcludo ꝙ dicti filij cenſent̃ fuiſſe adinuicem ſubſtituti prĩo
vulgariter. ſecũdo expirata vulgari pupillariter per fideicõmiſ-
ſum poſt mortem ſi deceſſerint ſine filijs. Et hoc idẽ arbitror qđ
dixiſſet teſtator ſi fuiſſet interrogatus. ad hoc tex. no. in. l. tale pa
ctum. in fi. cũ ibi no. ff. de pact. cum ſimi. ex quibus eſt ſufficienter
ſublata prima ratio in ꝯtrium allegata. ¶ Reſtat nũc rñdere ad
duas rõnes vltimo loco in ꝯtriũ allegatas. Ad tertiã rõnẽ omiſſa
11 ſecũda. cui vltimo loco rñdebo. Rñdeo ꝙ † lꝫ fideicõmiſſum cõdi
tionale non tranſmittat̃ ad heredes deſcendentes etiã per filios
ſuos vt voluit glo. cõiter approbata in. d. l. vnica. C. de his qui añ
aper. tab. Tñ ſi teſtator vult trãſmittatur vt voluit Bal. in. l. vni
ca. C. vt actio. ab here. ⁊ ꝯtra heredes. Et Bal. in. l. ſi pater in. iiij.
q. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ſub condi. fac. Ex qua concluſiõe infero qđ
ſi poteſt oſtẽdi ex cõiecturata mente defuncti ꝙ voluerit etiã he-
12 redibus deſcendentibꝰ † ꝓuidere tũc trãſmittit̃ fideicõmiſſuꝫ ſm
Bal. notanter in. l. j. C. de his qui ante aper. tab. Et ꝯſuluit Bal.
in conſilio qđ incipit. Super primo puncto. ⁊ idẽ voluit Bal. in
l. vnica. C. vt acti. ab here. ⁊ cõtra heredes qui ita intellexit tex. ĩn
l. ſi cui fundus. ff. de cõdi. ⁊ demon. Et ita alias vidi ꝯſultũ ꝑ ge-
nitorẽ meũ ⁊ multos alios ſolẽnes doc. qđ tñ intelligendũ eſt qñ
hoc colligi põt ex his que ſunt expreſſa in teſtõ alias ſecus: ad qđ
13 facit. l. q̃dã cũ filiũ. ff. de here. inſti. † Ubi voluntas in mẽte retẽta
nõ operat̃. Secus qñ ſumit̃ expreſſis: allegant ad hoc. l. lucius. ff.
de here. inſti. ⁊ in. l. tale pactũ. in fi. ff. de pac. ⁊. d. l. iam hoc iure. ff.
de vulg. ⁊ pupil. ꝓpter que in. l. heredes mei. §. cũ ita. ff. ad trebel.
ego decido quaſi ſimilem qõnẽ ꝙ qñ filij ſunt adiuicẽ ſubſtituti
ſi deceſſerint ſine liberis. Et ſi oẽs decederent ſine liberis eſt ſub-
ſtitutus extraneus vt eſt caſus tunc primus decedens cuꝫ liberis
trãſmittit ſpem fideicõmiſſi in filios. qñ ponẽdo eos in ꝯditiõe
apparet ꝙ teſtator eos ꝑdilexit extraneo. arg. d. l. lucius. ff. de he-
re. inſti. Tñ qꝛ nõ eſt cẽſendũ ꝙ aliũ ſue poſteritati ꝑferre volue-
rit. vt in. d. l. cũ acutiſſimi. Et qꝛ vt in rñſiõe ad aliud fundamen-
tum voluit deſcendẽtes maſculos ꝑferre deſcendẽtibus feminis.
Sed ſi in caſu noſtro nõ trãſmitteret̃ ſpes fideicõmiſſi hereditas
trãſit ad feminã heredem ⁊ excluderent̃ deſcendẽtes maſculi qđ
eſſet manifeſte cõtra mẽtẽ teſtatoris. Nec obſt. tex. in. d. l. heredes
mei. §. cũ ita. qꝛ ibi erat datus ſubſtitutꝰ q erat de liberis in cuiꝰ
preiudiciũ nõ eſt cenſendũ ꝙ teſtator voluerit fideicõmiſſum in
eius preiudicium trãſmitti. Quinimo dicit Rapha. cuma. in. d.
l. vnica. C. de his qui ante aper. tab. per gloſ. que vult ꝙ fideicom-
miſſum ꝯditionale non tranſmittatur per deſcendentes in deſcẽ-
dentes eſt cõtra mentem teſtatoris. ⁊ iſtã opi. que fuit gloſ. in. l. ſi
cui. ff. de acti. ⁊ obli. ego in puncto iuris defendo in. d. §. cum ita.
Confirmatur iſta opi. qꝛ ex quo filij erant a principio ſimul inſti-
tuti ⁊ adinuicem ſubſtituti ſi decederent ſine liberis vna cũ ſubſti
tutis a principio erat vnitum ius accreſcendi. Unde ex quo pre-
mortuus adiuit portionẽ ſuã. ⁊ ſic poterat ius accreſcẽdi trãſmit
14 tere. l. ſtichus pluribꝰ. ff. de ſuis ⁊ legi. Ita † potuit fideicõmiſſum
conditionale ſibi vnitum ratione vniõis trãſmittere pupillaris
ſubſtitutio qñ eſt vnita cum iure accreſcẽdi q̃ alias nõ erat tranſ
miſſibilis vt eſt caſus ſingu. ſm eũ in. l. qui patri. ff. de acqui. here.
⁊ eſt bonus tex. in. l. qui ex duobus. in prin. ff. eo. ti. Et ita in termi
nis conſuluit Bal. conſi. ix. in ſcđa parte in vltima ſtampa argu.
d. l. qui patri quẽ tex. dicit non eſſe alibi. ⁊ ſubdit ꝙ iſte paſſus eſt
de apicibus iuris ꝙ iſta opi. eſt ipſa veritas qđ dicit eſſe mirabi
le ⁊ qđ hoc nõ crederent niſi legiſte bñ fundati in iure. Preterea
cum iure accreſcẽdi erat vnita ſubſtitutio pupillaris que ratiõe
dicte vnionis erat tranſmiſſibilis ꝯtra naturã ſuã. Igit̃ cũ ſit cõ-
uerſa in fideicõmiſſariã cenſetur conuerſa cũ ſua trãſmiſſibili ⁊
fideicõmiſſaria q̃ nõ erat tranſmiſſibilis aſſumit naturã pupilla
ris trãſmiſſibilis. ¶ Iſta ꝯcluſio probat̃ ex his que notanter vo-
luit Bar. in. l. j. ff. de iure codi. vbi voluit ꝙ qñ directa pura con-
uertitur in fideicõmiſſum purũ lꝫ illud tale fuiſſet tranſmiſſibile
ante acceptationem vt per Bar. ⁊ doc. late in. l. cũ filio. ff. de leg. j.
15 Tamen tunc nõ eſt trãſmiſſibile ſicut † directa ſubſtitutio q̃ con
uertitur cuꝫ ſua natura in fideicõmiſſariã. ⁊ iſtã opi. plene defen-
16 do in. d. l. cũ filio. ff. de leg. j. Igit̃ idem ante qꝛ † qđ operatur ꝓpo
ſitum in propoſito: idẽ operat̃ oppoſitũ in oppoſito. l. ⁊ ſi contra.
ff. de vul. ⁊ pupil. l. ſi vt proponis. C. de nup. xxv. diſt. in. c. hoſpitio
lum. Cõfirmatur iſta opi. qꝛ filios ꝑdilexit ſubſtituens trãſuerſa-
les. d. l. cũ acutiſſimi. item liberos filioꝝ. argu. d. l. lucius. Unde cũ
vocauerit etiam liberos ſubſtitutorum ⁊ ſic voluerit fideicõmiſ-
ſum cõditionale trãſire ad filios purificata ꝯditione. Ita cenſen
17 dum eſt liberis filioꝝ. arg. d. l. cũ acutiſſimi. ⁊ qꝛ † vna pars teſti ꝑ
aliam declaratur. l. ſi ſeruus plurium in fi. ff. de lega. j. Item quia
voluerit primo ꝓuidere deſcendentibus ſuis deinde tranſuerſali
bus. ⁊ ſic cum liberi primo mortui ſint de deſcendẽtibus cenſent̃
vocati. ⁊ ſi teſtator fuiſſet interrogatꝰ certiſſime hoc rñdiſſet. Igi-
tur ita eſt concludendum. arg. d. l. pactum. in fi. quã in ꝓpoſito al
legat Bal. in. l. vnica. C. de his qui ante aper. tab. Ex quibus con
cludo ꝙ talis ſpes fideicõmiſſi fuit ad hr̃des trãſmiſſa. ⁊ ſic ſub-
lata eſt tertia ratio in ꝯtriũ allegata. ¶ Reſtat nũc rñdere ad ſecũ
dam rationẽ allegatã ad quã rñdeo dupliciter. Et primo in ter-
18 minis habeo ſolẽne conſiliuꝫ Pau. de ca. in † quo pater inſtituit
filium maſculũ filiabus vero feminis natis ⁊ naſcituris reliq̃t tñ
dotes. Et ſi filius decederet ſine liberis ſubſtituit ꝑ iuꝫ locũ deceſ
ſit filius cũ filiabus feminis vult ꝙ ſubſtitutus admittatur. ⁊ in
primis fundat intentionẽ ſubſtituti ꝙ ex quo habebat filios ma-
ſculos ⁊ feminas ⁊ ipſas feminas nõ inſtituit neq; ſubſtituit con
ditio illa ſi deceſſerit ſine liberis appoſita in ſubſtitutione dꝫ ex
preſumpta mente teſtatoris reſtringi ad filios maſculos. ⁊ ſic filie
femine filij non faciunt deficere conditionẽ fideicõmiſſi ne ſi aliõ
diceremꝰ videret̃ teſtator magis dilexiſſe filias filiorũ q̃ꝫ filias ꝓ
prias contra. l. ſi viua matre. C. de bo. mater. Unde ſicut pretulit
ſubſtitutũ filiabus proprijs: ita cenſendũ eſt voluiſſe eos preferri
19 nepotibus ex filiabus † nã filij filioꝝ in conditione appoſiti lꝫ nõ
habeãt voluntatẽ defuncti diſpoſitiuã tñ habeãt qualemqualeꝫ.
vt eſt gloſ. in. l. filiuſfamilias. §. cũ qs. de leg. j. Qꝛ teſtator cogita-
uit vt ad eos bona ſua deberẽt peruenire ex diſpoſitione tacita vl'
expreſſa parentũ ſuorũ. ſ. filioꝝ ⁊ ꝓpter hoc dicunt̃ per ipſum te-
ſtatorẽ ꝓlati ſubſtitutis. d. l. lucius. ff. de here. inſti. ⁊ per gloſ. in. d.
§. cũ quis. in. d. l. cũ acutiſſimi. Ubi ergo ſunt tales filij qui talem
voluntatẽ teſtatoris nõ habent vel habere nõ ꝑſumunt̃ lꝫ filij ſint
ſubſtitutos excludere nõ debẽt qꝛ nõ habẽt id ꝓpter qđ cauſat̃ ex
cluſio: ⁊ ſic dicta ꝯditio reuera cogitãdo nõ ꝯtinet merũ factum:
licet nõ req̃rat̃ ꝙ dicti filij filiorũ ſint heredes ſuorũ parẽtũ ad ex
cluſionẽ ſubſtituti. d. §. eũq;s. Tñ req̃rit̃ ſaltẽ vt habeãt volunta-
tem teſtatoris primi qualemqualem. alias antẽ ceſſaret ratio ꝑal
legata: ⁊ ſic nõ dꝫ excludere per iura ⁊ rõnes ſuperius allegatas.
Sed in caſu de quo agimꝰ: ꝓut erat ĩ caſu dñi Pauli filij filiorũ
talem voluntatẽ nõ habẽt qꝛ nõ cogitauit teſtator dictas neptes
debere ad ea bona admitti qꝛ cum haberet filias eas fecit alienas
ab vniuerſali ſucceſſiõe ſua eas nõ inſtituẽdo nec ſubſtituẽdo qđ
niſi ꝓpter ſexum femininũ feciſſe nõ cenſet̃: qꝛ per ipſum nõ cõſer-
uatur agnatio ſi enim alium reſpectũ vel odium ꝓpter demerita
habuiſſet nõ pariter etiã naſcituras omiſiſſet in quibus talia nõ
cadunt. l. ſi quis in ſuo. §. legis. C. de inoffi. teſta. ſicut iam natas.
Si ergo ꝓpter ſolũ ſexũ voluit filias iam natas eſſe excluſas: non
filiationẽ ſed ſexũ muliebrem excludere voluit: ergo ⁊ neptes ex

filijs. In quibus viget idem ſexus ad quẽ teſtator cenſet habuiſſe
reſpectum dum vixit qñ non ſimilis ſed eadem eſt ratio de filia-
bus ad neptes ex filijs propter qd nõ dicitur fieri extenſio de per
ſona ad pſonã qd faciendũ nõ eſſet in materia odioſa. Sed dicit
vna ⁊ eadẽ diſpoſitio circa filias: ⁊ neptes ex filijs inſpecta vnita
te rõnis ⁊ cauſe vt patet ex nota. per Cy. in. l. j. C. que ſit longa cõ-
ſuetudo. ⁊. l. qd vero. ff. de legi. Et per Bal. eleganter in. l. de qui-
20 bus. ff. de legibus. ¶ Preterea † filij maſculi inſtituti non ſunt p-
lati ſubſtituto q filij ſed propter qualitatẽ maſculinitatis. Qr ſi
filij etiam filie fuiſſent inſtitute. Unde licet in nepotibus ſit qua
litas filiarũ nõ tñ adeſt qualitas propter quã ſubſtitutus exclu-
dat. Sed ceſſat qualitas. ſ. maſculinitatis: ad hoc in ſimili qd no.
Bar. in. l. liberorũ. ff. de verb. ſig. Et p hec ⁊ alia multa ibi allega-
ta dñs Paul. de caſt. in. d. conſi. tenet hanc opi. ⁊ rñdet ad rõnes
quaſdam que in ꝯtrium allegant incipit cõſilium. Uiſis ⁊ elegan-
ter conſideratis quibuſdã conſilijs redditis contra fraternitatẽ.
Quod cõſilium ad cõtextũ ego refero in repetitiõe. d. l. cũ auus.
col. xxxvj. ad fi. Et hoc eſt cõſilium de quo Pau. de caſt. fecit mẽ
tionẽ in. l. j. C. de condi. inſti. vbi ſequit hanc opi. ⁊ ibi refert varie
fuiſſe conſultum. vbi etiã hãc opi. tenet dñs Raph. fulg. qui dicit
ita ſe ꝯſuluiſſe ⁊ conſultũ fuiſſe. Idẽ cõſulẽdo tenuit dñs Paul.
de caſt. in conſil. cclxij. incipit. Uiſo dicto teſtõ. Idẽ dñs Raph.
fulgo. in cõſi. xviij. ⁊ cõſi. xxxviij. Idẽ Paul. de ca. conſi. lxix. inci-
pit. Iſte caſus freqũẽter cõtingit. ⁊ tandẽ diſtinguit ꝙ aut ſubſti
tuitur aliquis de deſcendentibus teſtatoris maſculus puta alter
frater. Et tũc vera ſit opinio ꝓ ſubſtituto q teſtator vr̃ habuiſſe
reſpectũ ad agnationẽ: vt bona in familia remanerent. Aut erat
ſubſtitutus extraneus. ⁊ tunc neptis excludat ſubſtitutũ vt ibi la
tius per eũ. Sed in caſu noſtro ſunt ſubſtituti alij filij teſtatoris.
Igit ⁊c. Uidi etiã alia plura cõſilia doctorũ Papienſiũ videlicet
dñi Catonis ſacci. dñi Jacobi de puteo ⁊ aliorum. ⁊ dñi Andree
barba. qui hãc opi. ſequebant. quos ſecutus fuit ſubſcribẽdo inſi
gnis Preceptor meus dñs Franciſ. areti. Et incipit ſubſcriptio
quã habeo apud me. Stomachatus ſum vt verũ fatear rõne con
ſeruãde agnationis a teſtatore cõſiderata. Adducit no. per Ry-
char. malũ. in publica diſputatione quã refert Joã. and. in addi.
Spec. in rub. de teſt. incipit. Sub tit. generali que omnia ſerioſe
⁊ ad plenũ refero per nouẽ columnas in mea repeti. l. cũ auus. ff.
de cõdi. ⁊ demon. ⁊ in. l. ij. col. v. cũ quinqꝫ caſibus in quarto caſu
qui ẽ caſus noſter ego ſequor hãc opi. pro qua etiã adduco qd cõ
ſuluit Cuma. in ſuo ꝯſi. ij. in primo dubio. vbi dicit ꝙ pſumptio
d. l. cũ acutiſſimi nõ hꝫ locũ in feminis deſcendentibus qñ appet
qd teſtator cõſeruare voluit lineã maſculinã. vt ibi latius per eũ.
Que ⁊ ſcdo fundamẽto cõfirmantur. Qm̃ neptis ex filio in caſu
noſtro fuiſſet in ſucceſſione aui teſtatoris excluſa a filijs alterius
filij excluſis. Igit cenſet excluſula per viã fideicõmiſſi. vt pbat ex
his que no. Bar. in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad treb. cũ multis
21 ſimi. per ea que pbat ꝙ † voluntas teſtatoris in ſubſtituendo pſu
mitur eſſe talis qualis eſt voluntas ſtatuentium in deferendo he
reditatẽ. Sed in caſu noſtro cũ per fideicõmiſſum ſuccedat teſta
tori. l. coheredi. §. cũ filie. ff. de vulg. ⁊ pupil. Sic deſcendentes ma
ſculi ex maſculis excluderẽt: vt patet ex forma ſtatuti Mutine: ⁊
late etiã in fortioribus terminis probat dñs Alex. in. l. ij. C. de in
ius vocã. Ita etiã teſtator fideicõmittendo voluiſſe cenſet: ⁊ hoc
in ſpẽ in caſu noſtro multũ põderat do. Pau. de caſt. in. d. conſil.
lxix. Et ita tenet preceptor meus do. Joã. Bapti. de ſancto ſeue
ri. in. d. §. cũ autẽ. q. xxv. Referendo dñm Joan. petruciũ de peru-
ſio doc. ſolẽnem in. d. §. cũ autẽ. Et lꝫ neptis nõ excludat ab here-
ditate patris per patruos: ⁊ ſic voluntas patris grauati non cen
ſeatur eſſe talis vt vellet excludere filias ꝓpter fratres. Tñ atten-
di dꝫ volũtas aui teſtatoris poſitis liberis in ꝯditione cui ſucce-
ditur vt pꝫ ex no. p Bar. in. d. §. cũ ita. vbi vult ꝙ nepos ex fidei-
cõmiſſo admittat cõtra neptẽ qui alias nõ admitteret q neptis
a ſtatuto excludebat a nepote. Et pbat ex his q̃ no. ang. i. l. ex ſcõ
§. ſi qs rogatus. ff. ad treb. vbi vult ꝙ ſi teſtator ſubſtituit filie ſi
deceſſerit ſine liberis nõ includunt liberi naturales lꝫ ſuccederẽt
teſtatore exiſtẽte in dignitate: q attẽdit volũtas teſtatoris ⁊ hanc
opi. refero ⁊ approbo in. l. ſi cognatis. ff. de reb. dub. in pe. col. ver.
Quarta concluſio. Ubi videndum. Laus deo. Bartholo-
meus ſoci. ⁊c.

¶ Summarium.

An duces ſuperiorem recognoſcentes datia ⁊ gabellas alienare
poſſint: etiam ſi poſſunt an ipſis a ducatu remotis reſtet vẽditio
nis commodum.
1 Datia regalia que ſint.
Et ibi quid de datio piſtrini an ſit regale.
2 Ius exigendi datia eſt mixti imperij.
Et ibi quid ſi ille q recognoſcit ſuperiorẽ alienet: an eo a ducatu
remoto retractetur alienatio. nu. 3.
4 Conſuetudo cuius initij memoria nõ extat habet vim priuilegij.
5 Rex alienare poteſt quando regnum parum diminuitur.
6 Princeps non poteſt regalia alienare in preiudiciũ ſucceſſoris:
⁊ ſic contrahere in eius preiudicium.
7 Alienans rem quã nõ poteſt alienare cenſetur alienaſſe commo-
ditatem tantum.
8 Qñ factum narratur incertum non põt dari certa rñſio.

¶ Conſilium. vij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectum.

Uper qõne mihi propoſi-
1 ta paucis agam. Et i primis illud expeditũ vr̃ ꝙ † da-
tium piſtrini panis dꝫ inter regalia cõnumerari. Nã
lꝫ non reperiat de iure cõmuni tale datiũ. Tñ ex quo a cõi cõſue
tudine vel ab vſu loci tale datiũ ſeu gabella exigi ſolita eſt dicit
eſſe de regalibus: ita pbat tex. in. c. vnico que ſint regalia in vbo
ripatica: cũ his q̃ dicũt ibi And. de yſer. Bal. ⁊ Aluaro. q volũt
qd eſſent gabelle q̃ iponebant ex ꝯſuetudine ⁊ tñ ibi numerant
2 inter regalia. Qd etiã pꝫ † q ius exigẽdi gabellas eſt de mixto im
perio: ⁊ cõpetit ſoli pricipi: ⁊ ideo inferior nõ põt illud impone-
re. l. vectigalia. ⁊ ibi docto. C. noua vectiga. ⁊ doc. in. l. fi. eo. tit. no.
Spect. in tit. de cã poſ. ⁊ ꝓprie. §. j. ver. Quid de colligentibus cũ
multis ſimilibus. ⁊ idẽ eſt in dñis nõ recognoſcẽtibus ſuperiorẽ
de iure vel de facto: vt no. Saly. in. d. l. vectigalia qd nõ ꝓſequit.
Ex quibus dico in ꝓpoſito qõnis excludendo duos caſus. Prio
3 caſu † qñ ille dux hꝫ in priuilegio a principe ꝯceſſo expſſuꝫ ꝙ poſ
ſet ius exigẽdi gabellas vendere q tunc ſicut princeps poſſet ita
⁊ ille dux. c. qd trãſlationẽ. de offi. dele. ⁊ per Ang. ꝯſi. ccxiiij. inci-
pit. In cã accuſationis. ⁊ Pau. de caſt. in ꝯſi. ccxxxv. Moder. in
d. c. j. que ſint regalia: qui oẽs loquunt de priuilegio ducis Me-
4 diolani. ¶ Scdm † qñ ille per tm̃ tps cuius in ꝯtriũ memoria non
exiſtit ſolitus fuiſſet talia iura exigere gabellas vendere: q talis
conſuetudo vim hꝫ indulti ⁊ priuilegij: vt in. l. hoc iure. §. ductus
aque. ff. de aqua quoti. ⁊ eſti. Et eſt caſus ⁊ ibi doc. in. c. ſup qbuſ
dam. §. pterea. de verb. ſign. no. Inno. in. c. bone. el primo. extra de
poſtula. pla. Quibus caſibus pmiſſis tanꝙ veris loquẽdo nũc in
ſpecto iure cõmuni deciſio eſt apud me. Nã ꝙ potuerit vẽdere iu
re pbat ex doctrina Bar. in. l. phibere. §. plane. ff. qd vi aut clam
5 vbi dicit ꝙ † rex alienare poteſt qñ regnũ parũ diminuit. ar. c. ab-
bate ſane. de re iudi. lib. vj. ⁊ piudicat tunc ſucceſſuro. ſecus ſi ma-
gnã partẽ diminueret: vt in. c. intellecto. extra de iureiuran. Sed
Bal. in extrauaganti de pace ꝯſtantie in verbo ſucceſſurũ tenuit
6 ꝙ † princeps nõ põt regalia alienare in piudiciũ ſucceſſoris: quia
ſicut nõ põt ſubuertere ita nõ põt diminuere. l. ſi electio. ff. q ⁊ a q
bus. nec vtitur Bal. dicta diſt. Bar. in. d. §. plane. Ex quibus au-
toritatibus ꝯtrijs reddit res difficilis. Niſi dicamus vel ꝙ doctri
na Bal. intelligat qñ ex alienatione illorũ regaliũ ſeq̃ret magna
diminutio regni. alias ſecus ꝓut dicebat Bar. q̃ tñ cõcordia nõ
eſt iuxta mẽtẽ Bal. vt pꝫ ex ratione. q ſicut nõ põt ius ſucceſſoris
euertere. ita non põt diminuere. Et ſic loquit etiã de quacũqꝫ di
minutiõe nõ magna. Uel dicamus qd aliqñ ⁊ primo. Ex aliena-
tione regis ſequit magna diminutio regni. ⁊ tũc idiſticte geri nõ
poteſt in piudiciũ regni ⁊ ſucceſſoris. ſiue alienarent regalia. ſiue
nõ regalia. ⁊ ita loquat Bar. in. d. §. plane. ¶ Aliqñ ⁊ ſcdo nõ ſe
quet magna diminutio. ⁊ alienata nõ ſunt regalia. ⁊ tunc loquit
Bar. in. d. §. plane. ⁊ pbat tex. quẽ allegat Bar. Nam vt dicit ibi
Ang. loquit de quibuſdã terris occupatis Suiceris q̃ fuerũt ec-
cle. donate. Unde nõ erãt in adminiſtratione alienãtis. ¶ Aliqñ ⁊
tertio agitur de regalibus ⁊ in illis nõ vꝫ alienatio in preiudiciũ
ſucceſſoris. Et ita loquit Bal. in extrauagãti de pace cõſtan. Et
idem hoc clare voluit Bal. in. c. vnico que ſint regalia de quibus
ibi non poſſunt alienari q ſunt principis. Sed ibi ſunt multa ex
quibus ſequit parua diminutio. Et tñ non vult illa poſſe aliena
ri. Ex qbus patet ꝙ inſpecto iure cõmuni alienatio facta ab illo
duce de illo datio non teneat. ¶ Poſtremo iſta concluſio pbat
ex no. per Bar. in. l. in diẽ in fi. pricipij. ff. de aqua plu. arcen. Ubi
querit ſi ius exigẽdi gabellã fuit per principẽ cõceſſum alicui no-
bili in aliquo territorio. An tale ius datij poſſit vẽdi ſine cõſenſu
primi ꝯcedentis. ⁊ cõcludit ꝙ non p illũ tex. Faciũt no. p Bal. in
l. a ꝓcuratore. C. mãda. Joã. de imol. in. d. l. in diẽ dicit ꝙ lꝫ Bar.
non videat decidere. Tñ videt dicẽdũ ſm eũ ꝙ ſi vellet cõmodi-
tatem ꝑcipiendi alteri cõcedere vr̃ ꝙ poſſit ad inſtar vſufructua
rij per id qd habet inſtit. de vſufruc. §. j. ⁊ in. l. neceſſario. §. fi. ff. de
pericu. ⁊ cõmo. rei vendi. ¶ Confirmant pdicta per ea que ponit
Bar. in. l. cotem ferro. §. qui maximos. ff. de publi. in. iiij. q. vbi di-
cit ꝙ tale ius vendi non põt ſine autoritate principis qui ei ꝯceſ
ſit. arg. d. l. i diẽ hoc tñ relinqt ſub dubio. Subdit ꝙ illud eſt cer-
7 tum † ꝙ ſi venditur pedagium cõmoditatem ꝑcipiẽdi eſſe vẽditã
nõ ius. arg. l. ſi vſuſfructus. ff. de iure do. ⁊ in. l. neceſſario. §. fi. cum
ſua gl. Et hoc tenet Jac. de are. ⁊ dicit ꝙ talis dicit cõſtitutus ꝓ
curator in rem ſuã. Ex qbus infero ſm pdicta ꝙ ſi eſt vẽdita cõ-
moditas

moditas ⁊ nõ ius ꝙ illemet dux nõ poteſt eã impugnare. ⁊ ſic nec alius qui teneret ex facto illius ducis ſed reſoluto iure illius ducis nõ voluntate ipſius ſed neceſſitate reſoluit talis venditio cõmoditatis iſta ꝓbant in. d. l. in diem cum ibi no. ꝑ Bar. ⁊ doc. ꝑſertim ꝑ Raph. cuma. ⁊ Pau. de caſt. q multũ clare loquuntur. Ex quibus omnibus pono iunctas concluſiones quoniã ex quo

8 †factũ narrat incertũ non põt dari certa rñſio. l. ſi ex plagis. §. in clino. ff. ad. l. aquil. ¶ Prima cõcluſio ſit ſi conſtat de priuilegio ⁊ de cõſuetudine tãti tpis cuius in ꝯuꝫ memoria nõ exiſtit illa ſunt ſeruãda. ¶ Scđa cõcluſio inſpecto ſolo iure cõmuni nõ puto qđ dux recognoſcẽs ſuperiorẽ poſſit ius exigẽdi gabellas alienare. ſecus ſi ſuperiorẽ nõ recognoſceret. ¶ Tertia ꝯcluſio eo caſu quo venditio iuris fieri nõ poſſet ſuſtinet vt cẽſeat facta vẽditio cõmoditatis. ¶ Quarta vẽdita cõmoditate durãte duce rei⁹ iurib⁹ tenet ipſe ſeruare. ſꝫ reſoluto iure ducis ex neceſſitate nõ ex ſua volũtate ceſſat vẽditio dicte cõmoditatis. Et ſm ꝑdictas cõcluſiones ⁊ conſiderationes puto caſum decidi debere.

¶ Summarium.

☞ Pulchra quedam in materia ſtatuti quo diſponitur qđ maritus lucretur dotem vxoris.

1 Statutũ loquens in dote data an habeat locũ in dote promiſſa.

2 Statutum volens ꝙ maritus lucretur partem dotis vxoris defuncte an habeat locum in ea que tm̃ deſponſata eſt.

3 Matrimonium quando eſt de proximo conſummandum habetur pro conſummato.

4 Statutum loquens de copulata non habet locum in ſponſa anteꝙ ducatur.

5 Nulla infirmitas ꝗtumcunqꝫ grauis exiſtentis in articulo mortis impedit matrimonium contrahendum.

6 Ordinata charitas incipit a ſeipſo.

7 Ducere vxorem in periculo mortis non eſt honeſtum: ſed contra mores ciuitatum.

8 Poſſe dicitur qđ honeſte ⁊ ſine difficultate poſſumus.

9 Nuptie non contrahuntur tempore ſeptuageſime.

10 Solutione eius quod debetur omnis tollitur obligatio.

11 Proteſtationi non contradicens conſentire videtur.

12 Statutũ exorbitans loquẽs in vxoribus ductis: nõ debet habere locum in vxoribus que improprie ⁊ ficte dicuntur ducte.

13 Improprie dicitur aliquid fieri qñ ꝑ re non ſtat quominus fiat.

14 Legiſlatores non ſolent iuuare actus in fraudem factos.

¶ Conſilium. viij.

¶ Dñs labia mea aperiat: ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectum.

Viſo eleganti conſilio preſtãtiſſimi doc. ⁊ fratris dñi Camilli de baglionis placet mihi ei⁹ ꝯcluſio. Nã ſtatutũ Urbini ſup lucro dotis vxore predecedente in matrimonio tollit duas difficultates.

1 ¶ † Prima eſt nũqd ſtatutũ loquẽs de dote data locũ habeat in dote ꝓmiſſa de qua in. l. iubem⁹. §. ſane. C. de ſac. ſanc. ecc. ⁊ in. l. nõ ſine. C. de bo. q̃ lib. Nã ſtatutũ exprimit qđ locũ habẽt in dote ꝓmiſſa. ¶ Scđa eſt † an ſtatutũ ꝑdictũ qđ loquit in vxore decedẽte in matrimonio locũ habeat in ea que eſt ſimplr deſponſata ꝑ v̄ba de ꝑſenti de qua late ſcripſi poſt Cuma. ⁊ Paul. de ca. in. l. cui fiunt. ff. de ꝯdi. ⁊ demõ. Nã ſtatutũ in caſu noſtro tollit hãc difficultatẽ: q: ſeipſum declarat ꝙ locum habeat in vxoribus ductis quo caſu etiã tenẽtes ſup dicto ſtatuto opinionẽ ꝙ nõ habeat locum in vxore deſponſata per verba de ꝑſenti: voluit qđ tũc ſtatutum locũ habeat vt declarat Bar. de ſaly. in. l. cũ in te. C. de dona. ante nup. † q: ex quo matrimoniũ eſt de ꝓrio cõſummãdũ habet ꝓ ꝯſummato. Et hãc opi. ſequunt Moder. ĩ rub. extra de ſpõſa. ⁊ ſecutus fui in. d. l. cui fuerit. ea preſertim rõne q: tunc ſuſtinuit onera expẽſarũ ⁊ alia. ⁊ ſic cũ nõ ſimus in ea q nõ eſt ducta: nõ verificant v̄ba ſtatuti. Igit nec diſpoſitio. l. ſi vero. §. de viro. ff. ſol. mat. cũ ibi no. Cõfirmat ꝑ ea que dicit Bal. in. l. nõ ſine. vbi vult

4 qđ † ſi ſtatutũ loquit de copulata nõ hꝫ locũ in ſponſa anteꝙ ducat. Uñ a pari vult ꝙ ꝓcedãt eſſe in matrimonio copulatã ⁊ eſſe ad domũ ductã. Et ſm hãc opi. allegatur ꝯſuluiſſe Bal. ĩ indiuiduo qñ ſtatutũ loquit de vxore ducta in ꝯſilio qđ ĩcipit. Querit et caret iſta ꝯcluſio ꝓbabili dubitatione. Sed difficultatẽ facere videbat q: ex quo contracta erant ſponſalitia per verba de pñti tenebatur ⁊ cogi poterat vxor matrimoniũ ꝯſummare vt eſt caſus in. c. ſuper eo. de condi. appo. † Et nulla infirmitas ꝗtũcunqꝫ

5 grauis ẽt exiſtentis in articulo mortis ĩpedit mr̃imoniũ ꝯhẽdũ. vt ẽ caſus ⁊ ibi gl. allegat ꝯcordãtias in. c. ij. extra de cõiug. lepro. Cũ tertio maritus ꝓteſtatus fuerit qđ volebat eã ad domũ ducere: ⁊ ꝙ ꝑ eũ nõ ſtabat. Uidet ſtatutũ verificari vt voluit in terminis Bal. ⁊ ſequunt ibi pleriqꝫ moderni ĩ. d. l. nõ ſine. ⁊ ſic vr̃ tolli vna ex rñſionib⁹ datis in ꝯſilio ꝙ ꝓteſtatio nõ fuit facta cõgruo tpe. Nec videbat obſtare ſcđa rñſio ꝙ ꝓteſtatio fieri debebat pſone principali ⁊ ſic vxori q: ex quo pater ꝓmiſerat ꝙ filia ꝯheret matrimoniũ tenebatur curare ꝙ ꝯheret alias tenet ad intereſſe. Primũ probat in. c. ex literis. ⁊ in. c. ſicut ex literis. de ſponſa. Secundũ in. l. ſi quis ab alio. ff. de re iud. ⁊ in. l. ſtipulatiões nõ diuiduntur. §. celſus. ff. de ver. obli. ¶ Sed ꝑmiſſis nõ obſtãtibus cõtraria ſñia eſt verior. Et ad primã obiectionẽ rñdeo ꝙ verũ eſt ꝙ infirmitas impedit matrimoniũ ꝯhẽdũ. Tñ dico ꝙ infirmitas ⁊ debilitas excuſat ſi nõ vult duci ad mr̃imoniũ cõſummandũ vt cõcludunt doc. in. d. c. ij. de ꝯiug. lepro. Et ſi dicat volebat ducere vt ſuſtineret alia onera matrimonij preter copulam dico qđ mulier erat excuſata q: cum eſſet in grauiſſima infirmitate ꝯſtituta

6 erat ꝑiculoſa mutatio. † Omnis eñ ordinata charitas incipit a

7 ſeipſo. l. ꝑſcs. C. de ſerui. ⁊ aqua. Preterea † ducere vxorẽ in periculo mortis nõ eſt honeſtũ: ſꝫ cõtra mores ciuitatum. Igit nõ fuit in culpa q: ea non dicimur poſſe que honeſte non poſſumus. l. nepos ꝓculo. ff. de ver. ſig. l. reprehendenda. C. de inſtit. ⁊ ſubſtit. ſub

8 cõdi. fac. Item † ea dicimur poſſe q̃ ſine difficultate poſſumus: vt no. gloſſ. in. §. penales. inſti. de acti. Itẽ ea que ſine rubore. l. pe. ff. de fur. Sed ꝓ certo non ſine difficultate ⁊ rubore poterat prima vice duci ad domũ mariti. Itẽ intelligit qs poſſe facere qñ cũ cõ

9 moditate. l. ſi ſeruus. ff. de noxa. Accedat † q: facta fuit ante Carnis priuiũ ĩ tp̃s ſeptuageſime: ⁊ ſic tpe quo nuptie ꝯhi nõ pñt: vt in. c. cappellan⁹ extra de feri. ⁊ ſic in tpe incongruo vt nõ releuat vt in ꝯſilio dicit. Ex qbus cõcludo ꝙ etiã ſi fuit mulieri facta ꝓteſtatio fuiſſet excuſata: ſed ĩ caſu noſtro fuit facta patri: ⁊ ſic nõ principali pſone. Uñ nõ releuat: vt ĩ ꝯſilio dicit. Et ad rõnem ſupra adductã rñdeo ꝙ nõ reperio ꝙ pater obligauerit ſe niſi ad mr̃imoniũ ꝯhẽdũ ꝑ v̄ba de ꝑſenti. Uñ cũ fuit ꝯctũ pater libera

10 tus fuit iuxta illud † ſolutiõe eius qđ debet omnis tollit obligatio. Et ſic remanet vera cõcluſio in cõſilio firmata: ꝙ dicta prote

11 ſtatione nõ obſtãte nõ dꝫ maritus tertiã lucrari. Nec obſt. ꝙ † pater proteſtationi nõ ꝯdixerit: ⁊ ſic vr̃ ꝯſenſiſſe. arg. glo. in. l. ſi. §. itẽ ſi predixerit. ff. de publi. ⁊ eius ꝙ habet in. l. ſi fideiuſſor. in prin. ff. qui ſatiſda. cog. Qm̃ illa ꝓcedunt vel ad hoc vt nõ ꝯdicens excludatur ab aliquo priuilegio: vt ĩ. d. l. ſi fideiuſſor vl̃ ad hoc vt qs ſe exoneret ab actu gerẽdo incõtinẽti vt per gl. in. d. §. ſi ꝑdixerit. nõ autẽ ſufficit nõ ꝯdicere ꝓteſtationi ſꝫ reqrit ꝯſenſus exp̃ſſus quo ad inducẽdã obligationẽ vel ad tollẽdũ ius cõe: vt not. Bar. in. l. nõ ſolũ. §. morte. ĩ. vj. col. ff. de noui op. nũ. ⁊ tenẽt Cano. maxime Imo. in. c. cũ. M. ferrarięſis. de cõſti. ⁊ dñs Alex. in. d. l. ſi fideiuſſor. in prin. ¶ Poſtremo nõ omitto ꝙ lꝫ nõ ſtetiſſet ꝑ maritũ tñ verũ eſt dicere ꝙ nõ fuit ducta ad domũ. Sed habet ꝓ ducta q: improprie dicit ducta. l. mercis. ff. de verb. ſig. ꝑ Bar. in. l. ſi maritus. §. l. iulie. ff. de adult. Itẽ qñ ꝯditio habet pro impleta q: non ſtat ꝑ implere debẽtẽ: non dicit ꝓprie ⁊ vere impleta. Sꝫ ficte ſm Bal. in. l. ſi pater in. iij. q. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ſub ꝯdi. fact. ar. in. l. iu

12 lia. ⁊. l. in his. ff. de ꝯdi. ⁊ demõ. Igitur † ſtatutũ exorbitãs loquẽs in vxorib⁹ ductis nõ debet habere locũ in vxoribus q̃ improprie ⁊ ficte dicunt ducte. l. iij. §. hec verba. ff. de neg. geſt. ⁊ ibi no. ⁊ in. l. j. §. hoc interdictũ. ⁊ ibi Bar. ff. de fonte. Uñ dicit Pet. de anch. in ꝯſi. cclxviij. incipit. Pro ⁊ ꝯ. qđ dictũ ſtatutũ qđ loquitur vxore premoriẽte nõ hꝫ locũ qñ ingredit monaſteriũ q: dicit improprie ⁊ ficte mortua facit qđ dicit do. Cardi. in. c. is q. extra de ſpõſa. vbi vult ꝙ ſtatutũ puniẽs ꝯhentẽ ſponſalia certa die nõ hꝫ locũ in eo q ſpõſam de futuro ea die cognouit. lꝫ quo ad effectũ dicat ꝯhi mr̃imoniũ de ꝑſenti. ¶ Poſtremo nõ omitto ꝙ ex quo ſtatutũ cõcedit ſi ducat ad domũ rõne expenſarũ dicit ꝯcedere: ⁊

13 ſic eſt recõpẽſatoriũ expẽſarũ: vt eſt de mẽte oĩm. † Uñ qua ratiõe ĩ obſeruãtia nõ facit quomin⁹ qs nõ poſſit petere ĩtereſſe recõpẽſatiuũ vbi cadit cõpẽſatio: vt ꝯcludit Bal. in. l. ij. C. de vſur. pari ratione ecõtra nõ põt vt petat vbi non cadit qm̃ ꝯriorũ eadẽ eſt

14 regula. l. ⁊ ſi ꝯ. ff. de vul. ⁊ pup. l. ſi vt ꝓponis. C. de nup. † Preterea legiſlatores non ſolent iuuare act⁹ in fraudẽ factos. Nec vt qs ex fraude ſua lucrũ ſentiat. l. conuenire. ff. de pac. dota. l. in fundo. ff. de rei vẽdi. cũ ſimi. Sꝫ in caſu nr̃o cũ videret ꝓteſtationem factã fuiſſe in fraudẽ. Nã bonus vir ſtetit biẽnio anteꝙ vxorẽ petierit: ſed poſtꝙ vidit eã infirmã morbo ĩcurabili petijt nõ vt eã haberet: q: ſi eã noluit ſanã ergo min⁹ infirmã. Nec pietate motus fuit. ſꝫ vt tertiã partẽ dotis lucraret ex ſolo actu ꝓteſtatiõis cui iura nõ fauẽt: nec dños iudicare debentes fauere debẽt cũ contra eum ⁊ iuris rigor ⁊ maxima equitas militet.

¶ Summarium.

☞ An ſoror defuncti excludatur a ſucceſſiõe fratris in trib⁹ quartis propter exiſtentiam filiorum patrui.

1 An ſtatutũ excludẽs ſororẽ a tribus quartis ꝓpter exiſtentiã patrui habeat locum quando exiſtunt tm̃ filij ex patruis.

2 Statutum in cauſa proxima cenſetur ſtatutum in remota.

3 Incluſa perſona patrui a ſucceſſione includitur ẽt pſona filiorũ.

4 Ubi vna tm̃ ratio aſſignari poteſt illa habetur pro expreſſa.

5 Fratres patrueles veniunt appellatione parentum: largo ſumpto vocabulo.

6 Soꝛoꝛes fundatam intentionem habent de iure ciuili.
7 Statutum excludens ſoꝛoꝛes pꝛopter frates ⁊ patruum eſt exoꝛ-
bitans ⁊ coꝛrectoꝛium.
8 Unum caput ſtatuti per aliud declaratur.
9 Si ſoꝛoꝛ excluditur exiſtentibus fratribus intelligitur de fratri-
bus carnalibus ⁊ non includuntur patrueles.
10 Quando verba ſunt clara non eſt opus interpꝛetatione.
11 Soꝛoꝛes non excluduntur in totū ſi non extant fratres carnales
ex vtroq; parente vel ex patre tantum.
12 Excluſa matre excluditur auia materna.
13 Statutum excludens materteram magnam eſt maioꝛ rō q̄ ma-
terteram ſimpliciter.
14 Maioꝛ ratio militat excludendi remotioꝛem q̄ ꝓximioꝛem.
15 Extenſio non fit in materia fauoꝛabili de caſu in quo militat ma
ioꝛ ratio ad caſum in quo militat minoꝛ.
16 In materia extendibili non fit extenſio.
17 Diuerſa eſt ratio in fratre ⁊ filio fratris ad excluſionem ſoꝛoꝛis: ⁊
in patruo.
18 Frater ⁊ filius fratris cenſentur vocati ſi lex vocat ꝓximioꝛes pa
riter.
19 Filij fratris ſunt equiparati fratri in ſuccedendo.
20 Filius fratris eſt poſitus loco patris.

¶ Conſilium.ix.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpūs ſanctus illuminet intellectum.

Viſo ſtatuto terre burgi
ſancti Sepulchꝛi ſub rub.de ſucceſ. abinteſta. qd inci-
1 pit.In ſucceſſionibus abinteſtato. dubitatꝛ † an ſoꝛoꝛ
defuncti excludatꝛ a ſucceſſione fratris in tribꝰ quartis ꝓpter exi
ſtētiā filioꝝ patrui in qua difficultate pꝛimo aſpectu videbatꝛ di
cendū ꝙ ſic nō ꝓpter exiſtētiā patrui ſoꝛoꝛ admittitꝛ tm̄ ad quar-
tam partē: ⁊ patruus admittitꝛ ad quartas vt patet in dicto ſtatu
to in ver.Itē ſi remāſerit patruus qd ſtatutū ſeruādū eſt in loco
quicquid ſit de iure cōi.l.oēs populi.ff.de iuſti.⁊ iur.Igitꝛ idem vr̄
2 dicendū in filijs patrui.Nā † qd ꝑ ſtatutū ſtatuitꝛ in cā ꝓxima cen-
ſetur ſtatui in cā remota q̄ pꝛo illa vel ex illa deſcēdit verba ſunt
Bal.in.l.illā.C.de colla.Et iō ꝯſuluit Pau.de ca. in ꝯſi.ccccxl.in
cipit.Hereditas ꝑtinere ꝙ ſi ſtatutū excludit ſoꝛoꝛē a ſucceſſione
fratris exiſtente fratre cenſetꝛ excludere etiā exiſtēte filio fratris q̄
coniungitꝛ ex ꝑſona patris ⁊ venit ita in pꝛopoſito ſi excluditꝛ exi-
ſtente patruo cenſetꝛ excludi exiſtēte filio patrui q̄ deſcēdit ex illo.
Cōfirmari vr̄ ⁊ ſcdo q̄ ſi qd ſtatuitꝛ in cā ꝓxima cenſetꝛ ſtatutū in
cauſa remota que deſcendit ex illa in capite excluſiuo ſtatuti: ꝙ ſi
excluditur mater cenſetur excluſa etiā auia: ⁊ ſi excluditur filia ex-
cluditur nepos ex filia vt per Ioā.an.in addi.Spec. in tit.de ſuc-
ceſ.abinteſt.in rub.⁊ per Bar. in.l.liberoꝝ.ff.de verb.ſign.⁊ Bal.
in.l.maximū vitiū.C.de lib.p̄te. Ita foꝛtius vr̄ dicēdum in capite
3 incluſiuo ꝙ † icluſa perſona ꝓxima ad excluſionē alterꝰ cenſeatur
excluſa perſona remota q̄ deſcēdit ex illa. ⁊ ſic incluſa perſona pa-
trui cenſeatur incluſa perſona filioꝝ patrui: qm̄ caput excluſiuū
eſt odioſum.Caput incluſiuū eſt fauoꝛabile ſm̄ Bal.⁊ doc.in.l.ve
nia.C.de in ius vocā.¶ Preterea in tertio ſtatuto additꝛ ad ꝯſer-
uandas agnationes vt dicebat Iaco.de aret.in ſua diſputatione
quē refert Ioā.an.in addi.ſpec.in rub.de ſucceſ.abinteſta.⁊ Bal.
in.l.maximū vitiū.C.de lib.p̄te.q̄ vult ꝙ iſta rōne pōt argui extē-
4 ſiue de ꝑſona ad ꝑſonam † ex quo nō poteſt niſi vnica ratio conie-
cturari: put etiā voluit Bal.in.l.q̄uis.C.de fideicō. ⁊ pulchꝛe lo-
quitur Bal.in ꝓpoſito in.l.de quibꝰ.ff.de legi. ⁊ late dñs Paul.
de caſt.in ſuo conſi. cccxxxviij. incipit. Preſens caſus modicū hꝫ
dubitatiōis.Igitur cū eadē rō militet ī filijs patrui: q̄ per illos
cōſeruatur agnatio ſicut per patruū.Igitꝛ fit extēſio ad filios pa-
trui.¶ Poſtremo etiā ſtante dicta rōne idē vr̄ ꝯcludēdū ex alio.
Nā ſoꝛoꝛ excluditꝛ a fratribus.Igitꝛ includuntꝛ nō ſolū fratres car
nales: ſꝫ etiā patrueles ad excluſionē ſuoꝝ qm̄ qñ militat eadem
ratio ⁊ caſus ad quē volumus ſtatutū extēdere includitꝛ lato ſum
pto vocabulo fit extenſio.gl.eſt no.in aut.minoꝛis debitoꝛ. C.quā
5 do muli.offi.tute.fun.pōt.⁊ in cle.j.de elec.cū vulg.Sed † fratres
patrueles veniunt appellatiōe parētū largo ſumpto vocabulo.l.
iuriſconſultus.§.ſcdo gradu.⁊.§.quarto gradu.ff.de gradi.Igitꝛ
ad eos fit extēſio ⁊ hoc vr̄ voluiſſe Io.an.in addi.ſpec. in rubꝛ.de
ſucceſ.abinteſt.⁊ Bal.in.l.ſcimus.in fi. pꝛin. in. q.vij. C.de inoffi.
teſta.Et ſm̄ iſtā ꝯſiderationē fratres patrueles ſuccederent in to
tum excluſis ſoꝛoꝛibus ex foꝛma dicti ſtatuti in verſi.Et moꝛtuo
fratre abinteſtato ⁊c.¶ Sꝫ p̄miſſis nō obſtantibus q̄ vere nullo
mō obſtāt ꝯtriā ſniam verioꝛē etiā exiſtimo ꝙ imo ſoꝛoꝛes admit
tantꝛ in totū excluſis fratribus patruelibus: ⁊ ſic filijs patruoꝝ.
6 Nā † ſoꝛoꝛes habēt fundatā intētionē de iure cōi in aut.ceſſante.⁊
in aut.poſt fratres.C.de legi.here.Cū ergo de iure cōi debeāt ad-
mitti in totū ⁊ ſtatuta nō reperiantꝛ excludere exiſtētibꝰ filijs pa-
truoꝝ illud dici pōt ꝙ eſt caſus omiſſus.Ideo remanet in diſpo
ſitione iuris cōis.l.ſi cū dotē.in pꝛin.ff.ſol.mat.⁊ in.l.maritus. C.
de pꝛocu.l.ſi extraneus.ff.de ꝯdi.ob cām.Itē ꝙ nulla.l.municipa
li ꝓbatꝛ ꝙ ſoꝛoꝛ in aliquo excludatꝛ exiſtētibus filijs patruoꝝ.l.il
7 lam.C.de collatio.¶ Preterea † ſtatutum excludens ſoꝛoꝛes pꝛo-
pter fratres ⁊ ꝓpter patruū eſt exoꝛbitās ⁊ coꝛrectoꝛium.Igitꝛ in-
terpꝛetari dꝫ vt inq̄tū fieri pōt minus coꝛrigat ius cōe gl.in. l.ſi.
§.in cōputatione.C.de iure delib.ꝑ Bar.in.l.oēs populi.ff. de iu-
ſti.⁊ iur.in.vj.q.pꝛin.in materia interp̄tatiōis paſſiue in.c.cū di-
lectus.extra de ꝯſue.⁊ iuxta illud qd nō mutatur cur ſtare ꝓhibe
tur.l.ſancimus.C.de teſta.Si enim ſtatuētes voluiſſent ſoꝛoꝛē ex-
cludi ꝓpter filios patrui: ſicut ꝑ patruū vtrūq; exp̄ſſiſſent ſicut
de patruis exp̄ſſerūt.l.vnica.§.ſinaūt ad deficientis.C.de cad.tol.
c.ad audientiā.de decimis.ꝙ etiā ex mēte ipſiuſmet ſtatuti oſten-
ditur in ꝟ.Itē vr̄ vbi qñ voluit ꝙ ſicut patruus excluderet ma-
trē: ita ⁊ filij patrui hoc expꝛeſſit.Igitꝛ cū in ſequēti capitulo quā
do vult ꝙ ſoꝛoꝛ excludatꝛ expꝛimit tm̄ d̄ patruo: de filijs patrui da
tur intelligi ꝙ non voluerit ſoꝛoꝛes excludi per patruos ⁊ nō ꝑ
8 filios patrui.Nā † vnū caput ſtatuti ꝑ aliud declaratꝛ.l.vtrū.⁊ ibi
Ang.ff.de peti.here.ꝑ Bar.in.l.p̄toꝛ.§.eritq; differentia.ff.vi bo-
no.rap.Et hoc ſolū fundamētū ꝑ quo clare apparet de intētiōe
ſtatuti tollit omnia obiecta in ꝯtriū q̄ nō ꝓcedūt qñ aliter ex mē-
te ſtatuti appet q̄ verbis eſt p̄ferēda.l.nois ⁊ rei.§.verbū ex legibus
ff.de verb.ſig.⁊.l.cū mulier.ff.ſol.mat.c.intelligētia. ⁊.c.p̄terea.de
ver.ſig.l.nō dubiū.C.de legi.Sꝫ vt ꝯſultatio clarioꝛ reddatꝛ iactis
fundamētis ꝑ q̄ fundata eſt intētio ſoꝛoꝛis vt in totum admitta-
tur.Reſpondeo ad obiecta in ꝯtriū ex q̄bus rñſionibus ꝯſultatio
reddetꝛ clariſſima ni falloꝛ.¶ Et in pꝛimis rñdeo ad vltimū qd
9 in ꝯtriūm allegabatꝛ qd imo † ſi ſoꝛoꝛ excluditꝛ exiſtētibus fratribꝰ
intelligitꝛ de fratribus carnalibus ⁊ nō includuntꝛ patrueles ſm̄
Bar.in.l.lucius.§.queſitū.ff.de leg.iij.cū ꝯcoꝛdātijs de q̄bꝰ ꝑ dñs
Alex.late in.l.j.C.de ſucceſ.edic.⁊ latiꝰ in.l.dotali.ff.ſol.mat.Ubi
dicit ſe pluries ꝯſuluiſſe nō inſiſto: q̄ in caſu noſtro ſtatutū hoc
clare expꝛimit ꝙ tūc ſoꝛoꝛ excludatꝛ in totū qñ remanſerit frater
carnalis ex patre ⁊ matre vel patrui ex patre vel filij ipſiꝰ fratris.
10 Unde † cum verba ſint clara non eſt opus interp̄tatiōe.l.ille aut
ille.§.cū in verbis.ff.de leg.iij.Itē a ꝯtrio ſenſu vult ſtatutū oppo
11 ſitū ꝙ † ſi nō extant fratres carnales ex vtroq; parente vel ex patre
tm̄ ad minus ꝙ ſoꝛoꝛes nō excludantꝛ in totum qd argumentum
validū eſt.l.j.§.huius rei.ff.de offi. eius cui māda. eſt iuriſdictio.
Preſertim cū ꝑ illud redeamus ad ius cōe iuxta gl.valde not.in
c.ſtatutū.in ver.mādatū.de p̄ben.in.vj.¶ Preterea ſi diceremus
ꝙ fratres patrueles includerentꝛ i.d.c.Sequeretur abſurdum qd
patruus excluderetꝛ tm̄ a tribꝰ quartis qui eſt ꝓximioꝛ ⁊ filij pa-
trui qui ſunt cōiuncti mediāte patruo excluderentꝛ in totum cō-
tra id qd habetꝛ in.l.ſi viua matre.C.de bo.mater.¶ Non ob.nūc
pꝛimū qd in ꝯtriūm allegabatꝛ.Nam non reperio ꝙ Bal.in. d.l.il
lam dicat illa verba in capite incluſiuo.Sed bene in capite exclu
ſiuo q̄ foꝛtioꝛ eſt ratio excludēdi auiā q̄ matrē que eſt ꝓximioꝛ ī
12 gradu.Allegat Cy.in.l.j.C.que ſit longa conſue.Et ideo † exclu-
ſa matre excluditꝛ auia materna.Ūn dicit etiā Bal.in.l.qd vero.
13 ff.de legi.† ꝙ ſi ſtatutū excludit materterā magnā: q̄ maioꝛ ratio
excludēdi eſt materterā magnā q̄ materterā ſimpliciter.Nā ma-
ioꝛ ratio excludit minoꝛē. l.cui pacto.ff.de ſer.expoꝛ. Et hoc ap-
pꝛobāt Roma.⁊ do.Alexā.in.d.l.j.C.de ſucceſ.edic.q̄ dicit ꝙ ad
hoc faciūt no.ꝑ Ioan.an.in addi.ſpec.in rubꝛ.de ſucceſ.abinteſt.
⁊ per Bar.in.l.ij.§.vidēdū.ff.ad tertul.⁊ per Bal.in.l. illam.C.de
14 colla.Ex q̄bꝰ infero † ꝙ ſi in capite excluſiuo maioꝛ rō militet ex
cludendi remotioꝛē q̄ ꝓximioꝛē.Igitꝛ maioꝛ ratio militat inclu-
dendi in pꝛoximioꝛe q̄ in remotioꝛi qm̄ qd operatꝛ ꝓpoſitū in ꝓ-
poſito operatur oppoſitū in oppoſito.l.⁊ ſi contra.ff. de vulga.⁊
pup.l.ſi vt pꝛoponis.C.de nup.xxxv.diſt.c.hoſpitiolum. Rectum
enim ſui iudex eſt ⁊ obliqui vt inquit Philoſophꝰ pꝛīo topico-
rum.Si ergo ſoꝛoꝛes excluduntꝛ ꝑ patruū ꝓximioꝛē: nō includū-
tur filij patrui q̄ ſunt remotioꝛes q̄ nō militat tāta rō ī remotio-
15 ri que militat in ꝓximioꝛi vt dictū eſt.† Sed in materia fauoꝛa-
bili nō fit extēſio de caſu in quo militat maioꝛ rō ad caſum in q̄
militat minoꝛ rō.l.cui pacto.ff. de ſer. expoꝛ.⁊ ꝑ hoc in terminis
facit qd pulchꝛe dicit Bal.ī ꝓpoſito in.d.l.qd vero.ff.de legi. vbi
querit ſi ſtatutū pꝛiuilegiat patruū in ſuccedendo an videatꝛ pꝛi
uilegiare patruū magnū ⁊ dicit fuiſſe cōſultū ꝑ oēs doc.bonoñ.⁊
per eū ꝙ non: q̄ minoꝛ eſt ratio in remotioꝛi gradu ad includen
dū ipm̄ q̄ in ꝓpīquioꝛi: ⁊ iō ceſſat ſtatutū ⁊ ratio ſtatuti.Et iſtā
deciſionē doctoꝝ bononienſiū ſequitꝛ Bal.⁊ do. Alex. magnifa-
cit in.d.l.ſi dotali.⁊ in pleriſq; conſilijs ſuis ex qua decidit caſus
noſter q̄ in filijs patrui remotioꝛibus nō eſt tāta rō inducēdi q̄
ta eſt in patruo ꝓpinquoꝛe: ſꝫ vbi nō ē eadē rō ſꝫ minoꝛ ēt in mate
ria extēdibili nō fit extēſio.l.lege iulia.§.hoc capite.ff.d̄ ritu nup.
ꝑ hoc tex.ī rōne ſui ī.c.ſi.d̄ trāſla.p̄la.vbi pꝫ ꝙ diſpēſatio ꝯceſſa ꝑ
pter publicā vtilitatē q̄ alias ſolet extēdi nō extēditꝛ ad caſum ī q̄
eſt minoꝛ rō hīi facit tex.ī.c.ſup ꝗōnū.§.ſi vō.de offi.dele. ⁊ voluit
Bal.

Bal.in ſimili in.c.j.§.naturales.iuxta fi.ſi de feu.fue.cōtro.inter
dominum ⁊ agna.ex quibus concludo qͦ licet ſtatutū includat
patruū ad excluſionē ſororū in quo eſt maior rō ꝙ in filijs remo-
tioribꝰ nō includit eiꝰ filios:in qbꝰ militat maior ratio:in qbꝰ
ceſſat ratio ſtatuti vt dictū eſt:⁊ ex his eſt rñſum clare ad primaꝫ
⁊ ſecūdā rationē in cōtrariū factas:⁊ ad ea q̄ dicit Pau.in.d.cō
17 ſi.rñdet multuꝫ clare ꝙ † diuerſa eſt ratio in fratre ⁊ filio fratris
ad excluſionē ſororis ⁊ in patruo nā in patruo nō ſuccedunt fra-
tri patrui ex pſona patrui:ſed filij p̄ris cū ſorore ex pſona fratris
ſed ex ꝓpria vt probat in aut.ceſſante.⁊ in aut.poſt fratres.C. de
legi.here.nā hoc reqrit tm̄ in filijs fratrū ꝙ ſuccedāt in locū fra-
trū:in alijs autē attēditur tātū ꝓximior gradus:in quibꝰ Pau.
de ca.in.d.cōſi.dicit oppoſitū eius qͦ dixit in filijs fratrū:q ſub-
ſtituunt in locū parentū vt cū ſororibꝰ ſuccedāt:ſed filij patruo-
rū nō ſubintrāt in locū parentū vt ſi ageret de ſucceſſiōe nepotis
ex fratre patruus excludit filios alterius patrui:vt in.d.aut.poſt
fratres.⁊ ſic ptꝫ qͦ non ſubintrant locū patrui ſed fratres lꝫ ꝓxi
miores non excludūt filios fratris p̄mortui in ſucceſſione fratris
vt in dictis iuribus.vnde Pau.de ca.cōtrariū manifeſte vult in
18 alijs in dicto cōſilio ⁊ recte † qr etiā ſi lex vocat ꝓximiores pari-
ter cēſent vocati frater ⁊ filiꝰ fratris:vt voluit glo.no.quā ſequit
Jo.de imo.in.l.cū ita.§.in fideicōmiſſo.ff.de leg.ij.⁊ lꝫ Bal.nō ſe
quat ibi glo.qñ vocatus fuit ab hoīe tñ illā ſequitur qñ vocatus
fuit a lege.⁊ tenet Pau.de caſt.in.l.fi.C.de verb.ſig.⁊ ita pluries
cōſului ⁊ conſultū vidi.vnde ratio Bal.in.d.l.qͦ vero.bene mi-
litat in caſu nr̄o ſꝫ nō in caſu Pau.de ca.qr ita dicunt ꝓximi in
gradu in ſuccedēdo filij fratris ſicut frater ſꝫ nō ſic filij patrui ſi-
9 cut patruꝰ.¶Cōfirmat hoc qr † de iure cōi filij fratris ſunt eq-
parati fratri in ſuccedēdo.d.aut.ceſſante.ſed nō ſunt equiparati
filij patruis.vt in.d.aut.poſt fratres.nimirum ſi diſpoſitū in fra-
tribus locū habet in filijs fratrū per ea q̄ voluit gl.not.in.l.ſi qs
ſeruo.C.de furtis.¶Preterea videmus qͦ filij fratrū ſuccedunt
in loco parentum cū priuilegio excluſiōis.nā ſicut frater vtrinqꝫ
cōiunctus excludit fratrē ex vno latere tm̄:ita filij fratrū vtrinqꝫ
coniuncti caſus eſt no.in.§.reliquū.vt in aut.de here.que abinte
20 ſta.⁊ ratio aſſignat:† qr filius fratris eſt poſitus loco patris:⁊ il
lū tex.in ꝓpoſito ꝙ ſuccedat cū beneficio excluſionis allegat Jo.
an.in addi.ſpec.in rubri.de feudis.⁊ late Areti.p̄ceptor meus in
cōſilio ſuo.cxliiij.que rō non militat in filio patrui qr non ponit
loco patris:vnde cū ſit in remotiori loco ⁊ non militet tanta rō:
nō militat rō ſtatuti vt dicit Bal.⁊ ſic nō militat ſtatutū.¶Ex
quibus ptꝫ ſolutio ad vltimā rationē:qr procedit dicta rōne:qñ
eſt eadē in caſu in quo volumus ſtatutū extēdere ⁊ eſt vna tantū
ſed in caſu noſtro ineſt minor ergo ⁊c.Jtē dici pōt qͦ nō eſt vna
ex quo nō eſt expſſa.vt voluit Bar.in.l.l heronū.ff.de verbo.ſig.⁊
late Lapus in ſuis allegatio.allegā.cij.p̄ſertim in ſtatuto noſtro
in quo ſorores ⁊ filij ſororum excludunt matrem per quas agna-
tio nō conſeruaret:⁊ ſic potuit habere alias rōnes de quibꝰ per
Lapū in dictis locis.igitur nō valet argu.nec pōt fieri extenſio a
rōne cōiecturata ſm̄ Saly.in.l.ſi ſerui veſtri.C.de noxa.preterea
tūc licet extēdere in materia exorbitāti ⁊ correctoria qñ caſus ad
quē volumus legē extēdere includit ſaltē lato ſumpto vocabulo
alias ſecus vt late ⁊ bene ſm̄ eū declarat Joā.de imo.in.l.ſi vero
§.de viro.ff.ſolu.matrimo.⁊ in clemen.j.de elect.vnde cū appella-
tione ꝓximi nec veniat filius patrui largo modo non ſit extenſio.
Laus Deo.Bartholo.Soci.Senen.⁊c.

¶Summarium.

☞An ſtante ſtatuto quod ſtantibus maſculis mulier dotata non
ſuccedat mortuis maſculis deſcendentes ex femina reintegrant
ad ſucceſſionem.

1 Mulier dotata non ſuccedit.
2 Nepos ſuccedit in locū filij ⁊ in rumpēdo teſtamēto abinteſtato.
3 Diſpoſitio que fit de filia in ſtatuto trahitur per interpretationē
paſſiuam ad nepotem ex ea.
4 Cognati nō naſcuntur auie materne:nec ſuccedunt de iure cōi.
5 Filia ⁊ deſcendentes excluduntur quouſqꝫ extant maſculi.
6 Dictio nec:copulat.
7 Appellatione deſcendentium veniunt etiam nō concepti tempo
re mortis auie.
8 Filia tantū excluſa ſi premoritur nullus alius a ſtatuto vocatur.
9 Non infertur ex diuerſis.
10 Jntentio ſtatuti in primis eſt attendenda.
11 Lex adaptari dꝫ ad ea q̄ frequēter eueniūt nō que raro accidūt.
12 Quādo ad fideicommiſſum vocātur ſimpliciter illi qui ſunt de
familia veniunt tantum qui reperiuntur in familia tēpore mor-
tis teſtatoris.
13 Verba ſtatutoꝝ interpretari debēt ſicut v̄ba vltimarū volūtatū.
14 Non ſolum nepos:ſed etiam neptes reintegrantur.

¶Conſilium.x.

¶Dn̄s labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanctꝰ illuminet intellectū.

Conſideratis ⁊ bene penſa-
tis ſtatutis cōis Senarū de qbus in pūcto in preſenti
cōſultatione breuiter ⁊ ſubtiliter ꝓcedā:ſi ergo tēpo-
re mortis Jo.bapt. fratris vixiſſet Antonia filia dotata a p̄re:lꝫ
fuiſſet excluſa a Jo.bapti. filio maſculo ſempronie ⁊ fratre vtriqꝫ
1 coniūcto dicte Antonie ex forma ſtatuti ſub rubri.ꝙ † mulier do
tata nō ſuccedat qͦ incipit mulier nupta dotata a p̄re ⁊c. tum ex
quo ſtatutū nō excludit ſimplr̄ ſed tꝑaliter quādiu ſupſit maſcu-
lus ⁊c.mortuo Jo. bapti.ſine liberis fuiſſet reintegrata ad ſucceſ
ſionē matris p dimidia iſta ꝯcluſio eſt Bar .i.l.fi.ff.ad tertul. ꝙ
approbāt Bal.⁊ Moder. cōiter in.l.ſi auus.C.de lib.p̄te. cū mul
tis cōcordātijs ibi alleg. p dn̄m Alex. ⁊ alios Moder. ſed in caſu
noſtro videt oriri difficultas ex eo qr Antonia excluſa a Joā.ba
pti.lꝫ tꝑalr̄ p̄deceſſerit ipſi Jo.bap.i qua Bar.i.d.l.fi. diſtinguit
ꝙ aut filij filie volūt adire ex pſona mr̄is ⁊ non pn̄t qr cū heredi-
tas matri nunq̄ fuerit delata tranſmittere potuit nec ius delibe
rādi.l. cū antiqoribꝰ .C. de iure delib. aut volūt adire ex pſona ꝓ-
pria: ⁊ tūc poſſunt ſi erāt ꝯcepti tꝑe mortis auie materne als ſecꝰ
l.j.§. ſi qs ꝓximiori .ff. vnde cogna. hoc autē nō declarat in pūcto
a tꝑe mortis ſempronie aliqui ex filijs eſſent cōcepti quo caſu res
eſſet deciſa p Bar .i.d.l.fi. ⁊ lꝫ illa deciſio Bart.videat reprobari
hoc caſu a Bal.i.l.ij.C.de lib. p̄te.Jo.de imo.in.l. ſi q ſoluēdo .ff.
de here.inſti.tñ eoꝝ deciſio ꝓcedit cōdito teſtamēto a matre ſꝫ de
ciſio Bar. ꝓcedit abinteſtato mortuo filio ſine filijs vt i caſu nr̄o
ſm̄ dn̄m Alexā.q ita declarat in.d.l.ſi auus.C. de lib e.p̄te.⁊ hanc
opi.ſequit Areti. in.l. ſi qs poſthumꝰ .§.ſi filiū .ff.de libe. ⁊ poſth.
2 qr cū de iure cōi ſit regula ꝙ † nepos ſuccedat in locū filij in rūpē
3 do ⁊ ēt abinteſtato vt in .§.ſi filiꝰ. i ſti.de here.q̄ abīteſta.† Diſpo
ſitio aūt q̄ fit de filia in ſtatuto trahit p interpretationē paſſiuaꝫ
ad nepotē ex ea vt ſolēniter declarat Bar .i.l. liberoꝝ .ff. de v̄.ſig.
⁊ Bal ..l.maximū vitiū.C.de lib.p̄te.⁊ ita ꝯcludit rn̄dēdo ad ob
iecta q̄ opinio p̄ſertim ꝓcedit de plano in ſtatuto nr̄o de quo agi
tur qͦ ſimplr̄ admittit deſcendetes ex filia ceſſantibꝰ maſculis vt
infra ſtatim dicet vn̄ ꝯcludit ꝙ ſi tꝑe mortis ſempronie aliq filij
ex Antonia erāt cōcepti indubitāter illi admittunt ad heredita
tē auitā ſi aūt nō erāt aliq filij cōcepti ex antonia tꝑe mortis ſem
pronie vr̄ ꝙ iſti nepotes nō ſunt admitēdi nō ex perſona matris
virtute tranſmiſſiōis qr hereditas nō erat delata vt in .d.l. cū an-
tiquioribus .⁊ in.l.vētre cū materia.ff.de acq.here.nō ex ꝓpria p
4 ſona † qr non naſcunt cognati auie materne . nec ſuccedūt de iure
cōi.d.§.ſi qs ꝓximior.a quo ſtatutū videt interpretationē recipe
l.fi.§.in cōputatione.cū ibi no.C.de iure delibe.⁊ p Bar. in.l.oēs
ppli.ff. de iuſti.⁊ iure .in. vi .q.prin.i materia interpretatiōis paſ
ſiue:ſed lꝫ nō reſtringat ꝯtrariū vidi praticari in ciuitate Senarū:
vbi vigēt iſta ſtatuta qͦ deſcendētes ex femina in quocūqꝫ gradu
q tꝑe mortis matris nō erāt cōcepti ſuccederēt in idē ius ſuccedē
di qͦ habuiſſet filia ſi ſupuixiſſet:hāc autē practicā īroduxerūt
forte antiq aduocati reſpiciētes potiꝰ ad mētē ſtatuti q̄ ad rigo-
rē iuris cōis ſeu ſtrictā interpretationē.nō eſt eīn dubiū qͦ ſi filia
non fuiſſet excluſa ꝙ nepotes admitterent.lꝫ mortua fuiſſet filia
hereditate nō adita:qr trāſmiſiſſet hereditatē ad filios cōceptos
poſt mortē aui excluſis filijs maſculis coheredibus caſus eſt cla-
rus in.l.vnica.C.de his q ante aper.tab.⁊ ita concludunt ibi Cy.
Saly.Ang.⁊ Pau.de ca.⁊ oēs Moder.cuꝫ ergo p excluſionē fi-
lie excludant ēt nepotes ⁊ ꝓnepotes filie ēt nō ꝯcepti tꝑe mortis
aui:ideo ſtatutū gn̄aliter excludēdo ſimul filiā ⁊ ſuos deſcēdētes
quādiu ſuperſint filij maſculi cēſet ceſſantibus maſculis eos ⁊ fi-
liā ⁊ oēs deſcēdentes ad illud qͦ conſecuti fuiſſent ⁊ filia ⁊ deſcē-
dentes etiā non concepti vt ſupra ſi non fuiſſent excluſi admitte-
re nā ⁊ filia ⁊ nepotes admittētur quaſi in illa parte in qua ma-
ter nō habuit heredē quādiu ſuperuixerint maſculi ſm̄ Bar.in
d.l.fi.ff.ad tertul.arg.l.ſiue.§.tādiu.ff.de condi.fur.⁊.l.j.in fi.ff.de
vē.in poſ.mit.ſed ſi in illa parte nūq̄ habuiſſet heredē filia fuiſ-
ſet admiſſa ⁊ deſcendentes ſiue hereditas fuiſſet adita a filia ſiue
non vnde deſcendētes dicunt reintegrati ad ius amiſſum ſicut fi
lia ex quo pariter excludunt ⁊ pariter vocant vt ſit omniū equa-
lis determinatio.l.iā hoc iure.ff.de vul.⁊ pup.l.in teſtamēto.C.de
5 teſta.mili.qͦ etiā clarius deducit:nā † quouſqꝫ extāt maſculi ex-
cludunt ⁊ filia ⁊ deſcēdētes ⁊ loquit ſtatutū generaliter ſiue filia
tēpore mortis extaret ſiue nō:ex quo vult qͦ neduꝫ filia nō ſucce
6 dat:ſed nec deſcēdētes q̄ † dictio nec copulat.l.ſi is qui ſtipulatꝰ
fuerit decē.ff.de ver.ob.tradit Bar.in.l.ſi qs ducēta.§.vtrū.ff. de
7 reb.dub.appellatiōe † autē deſcēdētiū veniūt etiā nō cōcepti tꝑe
mortis auie vt declarat Bart.in.l.auie.ff.de ſuis ⁊ legiti.ſi ergo
excludunt quouſqꝫ extāt maſculi eis ceſſantibus reintegrant ad
ius a quo fuerūt excluſi ſed filia exiſtēte tempore mortis:etiā illa
mortua nō adita hereditate fuiſſent admiſſi iure trāſmiſſiōis vt
d.l.vnica.igitur ita in caſu noſtro licet filia fuerit mortua nō adi
ta hereditate deſcendētes etiā non cōcepti tanq̄ reintegrati de-

bent admitti ex quibus ptꝫ qđ nō obſtat doctrina:qꝛ non loquiť
qñ non ſolū filia ſed etiā deſcendētes ſunt excluſi quouſqꝫ maſcu⸗
8 li extāt quo caſu ꝓcedūt q̄ ſupra dixi:† ſed qñ tm̄ filia eſt excluſa
quo caſu ſi premoriť nullus alius a ſtatuto vocať.ſunt em̄ iſta val
9 de diuerſa.⁊ † ex diuerſis nō inferť.l.papinianꝰ exuli.ff.de mino.
l.naturaliter.§.nihil cōe.ff.de acq.poſ.cōfirmať iſta opinio qꝛ in⸗
tentio ſtatuti fuit ꝙ donec extarēt deſcēdentes maſculi bona re⸗
manerent penes eos illis ceſſantibus bona deuenirent ad deſcen
dentes feminas nec conſiderauit ſtatutum:an eſſent tpe mortis
auie cōcepti vel cū locutū fuerit ſtatutū per verbū deſcendentes
quorū appellatione veniunt etiā non cōcepti vt ꝑ Bar.in.d.l.ti⸗
10 tius.† Intētio aūt ſtatuti in primis eſt attēdenda.l.nōis ⁊ rei.§.
verbū ex legibus.ff.de ver.ſig.⁊ in.l.ſcire opꝫ.§.ſufficit.ff.de excu.
tuto.⁊ in.c.preterea.⁊.c.intelligentia.de verbo.ſignifi.confirmať
hoc idē ex mente ſtatuti.nā excludit tpaliter ab hereditate nō ſo⸗
lū matris ſed aui ⁊ proaui qđ vt in pluribus ⁊ ſcđm cōiter acci⸗
dētia nō verificať in proauo reſpectu deſcēdētiū cōceptorū tēpo⸗
re mortis proaui qm̄ hoc eſt de raro cōtingētibus vt docet expe
11 rientia que eſt rerū magiſtra:vt in.c.quā ſit.de elec.† lex aūt ada⸗
ptari dꝫ nō ad ea q̄ raro accidūt ſed que frequēter eueniūt.l.naꝫ
ad ea.ff.de legi.igitur cēſetur etiā loqui de conceptis poſt mortē
12 proaui materni.¶ Cōprobo etiā alia via.naꝫ lꝫ † qñ ſimpliciter
vocanť cognati vel illi de familia a teſtatore ad aliquod fideicō⸗
miſſum veniant tm̄ illi qui reperiuntur de familia tpe mortis:vt
eſt tex.in.l.cū ita.§.in fideicōmiſſo.ff.de leg.ij.tenet Jo.an.in lo⸗
co ſtatim allegādo.⁊ Pe.de anch.⁊ Jo.de imo.in.c.indicāte.de
teſta.tm̄ qñ fideicommiſſum cōditionale ſatis eſt qđ ſint cognati
⁊ de familia cōcepti tpe exiſtentis cōditionis:ita cōcludit Lam⸗
bertinus ⁊ refert ⁊ ſequitur Jo.and.in addi.ſpecu.in rubri.de te
ſta.ver.itꝫ Lambertinus ita aliās conſuluerūt ambo precepto⸗
res mei vꝫ dñs Jo.bapti.de ſancto ſeueri.⁊ do.Alexā.de imo.⁊
ſubſcripſi ita etiā dicamꝰ in caſu noſtro qđ cū vocati fuerint de⸗
ſcendētes nō ſimpliciter ſed ſub conditione deficientibus maſcu
lis igitur ſatis eſt qđ tpe exiſtētis cōditionis eſſent nati vel cōce⸗
pti preſertim cū appellatione deſcēdentiū veniāt etiā non conce⸗
13 pti tpe mortis vt dixi.nam † verba ſtatutorū interpretari debēt
ſicut verba vltimarū volūtatū ſm Bar.in.l.ſi.ff.de reg.catonia.⁊
Bar.in.l.j.C.de his quibus vt indig.cū alijs ibi allegatis ꝑ dñm
Alex.⁊ ex his ptꝫ non ſine ratione ſed iuridice ita practicaſſe an⸗
tiquos aduocatos Senēſes.¶ Sup alio ſtatuto poſito ſub rubri
ca.ꝙ mulier dotata ad ſucceſſiones nō veniat qđ incipit itē nul⸗
la mulier que nūc ⁊c.qm̄ etiā ab illo ſtatuto non ſunt nepotes ex⸗
cluſi ex quo ex filio nō remanſerūt deſcēdentes prout reqrit ſtatu
tum ⁊ ex pluribus alijs que ſubſtātialiter ſup dicto ſtatuto excel
lens preceptor meus dñs Franciſ.areti.in conſi.cxlviij.incipit.vi⸗
ſa conſultatione ad me tranſmiſſa vbi videndū omnino.¶ Cir⸗
14 ca ſcđm arbitror qđ † non ſolū nepos ſed etiā neptes reintegran
tur qm̄ ex quo tractať de hereditate aui materni debēt eē maſcu
li nati ex auo vel deſcendētes maſculi ex eis:vt patet per illa ver⸗
ba quādiu ſuperſint filij maſculi vnus vel plures ex auo mortuo
vel ex auia materna proauo vel proauia deſcendentes maſculi ſꝫ
hic non ſunt tales igitur ſtatutum non loquiť:ſed ſumus in diſ⸗
poſitione iuris caſus.l.ſi cum dotem.in prin.ff.ſolu.matr.⁊ ſic pa
riter neptis cum nepotibus admitti debet:vt in auť.de heredi.q̄
ab inteſta.in prin.⁊ admittuntur tanq̄ deſcendentes ex filia.igiť
⁊ femine ⁊ maſculi ſimul.l.fin.C.de ſuis ⁊ legitimis. Laus. Deo.
Bartholo.Soci.ſenen.⁊c.

¶ Summarium.

☞ Conſiliū in materia oblationis libelli in quo multa de vi ⁊ mo
do eorum que in iudicio producuntur.

1 Producta per aduerſarios videntur fateri cōtēta in inſtrumen
tis vera eſſe.
2 Dominium probatur per inſtrumētū locatiōis cū alijs indicijs.
3 Singula multa iuuant que non proſunt.
4 Licet per ſolū inſtrumētū nō ꝓbetur:tm̄ ſi probatur ꝙ colonus
laborauerit nomine locatoris probatur poſſeſſio locatoris.
5 Poſſeſſio probatur per inſtrumentum locationis.
6 Probatio ſufficiēs dicitur que inducit iudicē ad credulitatē.
Et relinquitur conſcientie iudicis.
7 Preſumptio longi temporis non iuuat in poſſeſſione.
8 Dictum procuratoris vel ſerui cauſat bonam fidem.
9 Credere fidedigno cauſat iuſtam credulitatem.
10 Bona fides cauſatur ex iniuſtis ⁊ temerarijs.
11 Mala fides patris non nocet filijs exiſtentibus in bona fide.
12 Judex in cauſa viduarū poteſt ꝓcedere ſola facti veritate inſpe⸗
cta ⁊ ferre ſententiam ex cauſa non deducta ⁊ non allegata.

¶ Conſilium.xj.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpūs ſanctus illuminet intellectum.

In cauſa dñe Chaterine vi
due vidi ſubtilia motiua dñi iudicare debentis facta
cōtra dictā dñam catherinā qbꝰ tm̄ nō obſtantibꝰ pu⸗
to eā iuſtitiā fouere ⁊ qꝛ a doctiſſimo iuriſcōſulto cauſa eſt diſcu
tienda ſubſtātialiter loquār more ſolito:⁊ pro fundamēto eorꝫ
que infra dicēda ſunt p̄mitto ꝙ ex ꝓductione inſtrumēti locatio
nis cū pacto frācationis facte ꝑ illos de calice Bartholomeo de
ſala.⁊ inſtrumēti acqſitionis dicte cōductiōis cū pacto frācatio⸗
nis lꝫ poſſet dici ꝙ primū inſtrumētū nō ꝓbat qꝛ nō eſt ꝓductū
originale:ſed tm̄ de eo fiat mētio in dicto inſtrumēto acqſitionis
dicti Jacobi iuxta auť.ſi qs in aliquo documēto.cū ibi no.C.de
1 eden.tm̄ † ex quo ſunt ꝓducta ꝑ aduerſarios videnť fateri cōten⸗
ta in dictis inſtr̄is vera eſſe ſcđm iura ⁊ doc.in.c.cū venerabilis.
de excep.⁊ Bal.⁊ alios in.l.ij.C.de erro.aduoca.¶ Ex qbus iſtru
mentis oſtenditur qđ dictus Bartholomeus ⁊ poſtea dictꝰ Ja
cobus retinuerūt poſſeſſionē de qua agitur tanq̄ cōductā cū pa
cto de francando a dictis de calice tanq̄ dñis dicte poſſeſſionis
ex quibus infero qđ penes illos de calice erat dominiū directꝫ
⁊ poſſeſſio ciuilis ⁊ penes Jacobum erat vtile ⁊ naturalis poſſeſ
ſio ex ceſſione ſibi facta a dicto Bartholomeo iuxta plene no.in
l.naturaliter.in prin.ff.de acq.poſ.⁊ in.l.j.§.qui in perpetuū.ff.ſi
ager.vectiga.vel emphyteo.petatur.de dñio fatetur pars aduer⸗
ſa que producit dicta inſtrumēta ad oſtendendū qđ dñiū erat pe
nes illos de calice tpe quo dictus Jaco.illā poſſeſſionem aſſigna
uit ꝓ executione fideicōmiſſi:⁊ nō apud Jac.vñ apponēdo hoc
pure videnť fateri dictos de calice dños directos ⁊ Barth.⁊ Ja
co.fuiſſe dños vtiliter iuxta nota.ꝑ Bar.in.l.nō vtiqꝫ.⁊ ibi dixi
ff.de excep.tradiť in.c.cū venerabilis.de excep.⁊ ita p̄ſupponiť in
allegatio.dñi iudicare debentis ⁊ pro p̄dictorū cōfirmatione ad
duciť naꝫ dicta inſtrumēta ꝓbarēt hodie inter dñaꝫ Catherinā
⁊ aduerſarios ſicut olim probabāt inter illos de calice ⁊ dictum
Jacobū ꝯductorē qm̄ inſtrumēta ꝓbāt etiā cōtra ſingulares ſuc
ceſſores ꝯhētiū ita cōcludit Bal.in ſuo cōſi.lxvj.inci. Primo de
viribus ⁊ Areti.preceptor meus in ſuo cōſi.xxxvj.rōnes omitto
qꝛ ibi videri poſſunt ſed dicta inſtrumēta iter illos de calice ⁊ di
ctū Jacobū ꝓbabāt oīa in eis cōtenta ⁊ eminētia:vt ī.l.optimā.
C.de cōmit.ſtipu.⁊ per Bar.in.l.ſciendū.ff.de verbo.obli.igitur
hodie ꝓbāt inter dñam Catherinā ⁊ aduerſarios qui vt ex iſtru
mētis ꝓductis ſunt ſucceſſores ſingulares dicti Jacobi.ex quibꝰ
infero primo qđ cū ex dictis inſtrumētis ꝓbareť dñiꝫ illorū de
calice cū dicto Jacobo vt cōcludunt Bal.⁊ Jmo.in.l.cū tale.§.
ſi.ff.de condi.⁊ demon.⁊ Pet.de ancha.in.c.ſi.de cā poſ.⁊ ꝓprie.
faciūt not.in.l.ſi qs cōductiōis.C.loca.vbi cōductor locatori nō
pōt referre queſtionē dñij ⁊ licet in hoc ſint opiniones per not.ꝑ
Bar.in.l.legata inutiliter.ff.de adi.leg.tm̄ in caſu noſtro eſt tenē⸗
2 da prima opi.qm̄ † per inſtr̄m locatiōis cū alijs indicijs ꝓbatur
dñium ſm Bar.in.l.ad ꝓbat.C.loca.l.indicia.C.de rei vendi.ſed
hic ſunt alia indicia:qꝛ apparet ꝙ illi de calice alienauerūt dictā
poſſeſſionē ꝑ ſnīaꝫ ꝓ ſatiſſactione itē ꝙ de nouo cōceſſerūt Bar⸗
tholomeo de ſala.q p̄mo illā ꝯduxit ab illo a quo fuit ꝯuicta poſ
ſeſſio.Jtē ex eo ꝙ dederūt licentiā Bartholomeo de ſala.de alie⸗
nādo ſua melioramēta ⁊ de nouo cōceſſerūt dicto Jacobo de do
ctore.itē tāq̄ dñi vēdiderūt dictā poſſeſſionē dicto.Jacobo que
oīa facta fuerūt tanq̄ a dñis.igiť ex toto inſtrumento indubitā⸗
ter ꝓbať dictos de calice fuiſſe dños p̄ſertim cū omnia predicta
3 geſta tāq̄ a dñis habuerint effectū ⁊ executionē † q̄ em̄ nō ꝓſunt
ſingula multa iuuāt iuxta no.in.l.neqꝫ natales.C.de proba.⁊ per
doc.in.l.admonēdi.ff.de iureiur.⁊ preſertim cū tractemꝰ de pro⸗
batio.dñij in re ſatis antiqua ꝑ not.in.l.ſi arbiter.ff.de proba.cū
vulg.⁊ ex quibꝰ oībus intrepide ꝯcludo qđ ꝓbať illos de calice
fuiſſe dños.¶ Jnfero ⁊ ſcđo ꝙ ꝓbať illos de calice poſſediſſe ci⸗
uiliter ⁊ Bartholomeū ⁊ ꝯñr Jacobū naturaliter qñ detinebāt
rē cōductā ad lōgū tp̄s cū pacto francādi a dictis de calice ꝑ no.
in.l.naturaliter.ff.de acq.poſ.⁊ ſi dicať inſtrumēta nō ꝓbant poſ
ſeſſionē iuxta nota.in.l.p̄dia.ff.de acq.poſ.rñdeo nā vt dicit bar.
4 in.d.l.ad ꝓba.C.de loca.lꝫ ꝑ ſolū inſtrumētū nō probeť tm̄ ſi † ꝓ⸗
bať qđ colonus laborauerit noīe locatoris ꝓbať poſſeſſio locato
ris ⁊ lꝫ Bar.dicat longo tpe hoc requiriť ad ꝓbādū dñium ex p̄
ſcriptione ſed in caſu nr̄o nō ꝓbať ꝙ Bartholomeꝰ erat in poſ⸗
ſeſſione qñ ꝯduxit ab illis de calice qđ ptꝫ qꝛ dr̄ in dictis iſtrumē
tis ꝙ ipſe extirpauerat dictā poſſeſſionē buſchinā:⁊ in ea fecerat
domū ⁊ alia melioramēta q̄ cōfeſſi ſunt illi de calice quādo loca⸗
uerūt vnde per dictos actus probať poſſeſſio iuxta no.in.l.titia.
ff.de ſolu.⁊ per partium confeſſionem probatur de qua in dictis
inſtrumētis:⁊ ſic probatur poſſeſſio dicti Bartholomei:⁊ ꝑ ꝯñs
ꝓbatur poſſeſſio ciuilis illorum de calice:quia cōducēdo ab eis
tranſtulit in eos poſſeſſionem.l.qđ meo.in prin.ff.de acquir.poſ.
5 Pretcrea inter partes cōtrahentes † per inſtrumentū locatiōis
probatur poſſeſſio:vt concludūt dñi de rota in antiquis deciſio⸗
nibus.

hibus mſbi deciſ.c.iiij.dñs Philip.i.c.inter dilectos.de fi.inſtru.
refert deciſionē.c.ij.arg.l.ꝑdia.ff.de acq.poſ.l.ſi qs conductionis.
C.loca.ita etiā probaꝛ inter ſucceſſores ſingulares:vt dictum eſt.
⁊ preſertim ꝓbaꝛ dicta poſſeſſio per alia de quibus ſupra.nec ar-
bitror quēq̄ iudicē heſitaturū quin ex predictis ꝓbeꝛ ciuilis poſ
ſeſſio illoꝝ de calice ⁊ naturalis bartholomei de ſala.illa autē dr
6 ſufficiēs ꝓbatio q̄ inducit iudicē † ad credulitatē.l. quīquagita.
ff.de proba.⁊ not.Bart.in.l.admonendi.ff.de iureiur.vnde totū
relinquiꝛ iudicis cōſciētie.l.iij.§.tu magis ſcire potes.ff.de teſti.
⁊ ideo dicit Pau.de ca.in.l.admonēdi.qḋ iudex ex arbitrio ſi ſi-
bi vr̄ credere pōt teſtibus ſingularibus. ⁊ etiā nō credere teſtib⁹
cōteſtibus.vt voluit Bart.⁊ ibi Pau.de ca.in.l.j.ff.de his q no.
infa.⁊ preſertim in cauſa vēdi.in qua iudex ꝓcedit ſola facti ve-
ritate inſpecta.ex q̄bus indubitāter concludiꝛ qḋ ꝓbaꝛ et dñiū
directū:et ciuilē poſſeſſionē fuiſſe apud illos de calice:et dñiū vti
le et poſſeſſionē naturalē fuiſſe apud bartholomeū de ſala.ex q̄-
bus ꝓmiſſis nō extra rē:ſed ad rē dico ꝙ dña Catherina nō agit
ſine actione quinimo oſtēdo ꝙ ex pluribus iuris remedijs obti-
nere pōt:⁊ primo pōt obtinere in rei vendicatione. iſta cōcluſio
ꝓbaꝛ:qm̄ lꝫ ex tpe quo Jacobus aſſignauit iſtā poſſeſſionez pro
executiōe fideicōmiſſi nō eſſet dñs:⁊ ſic nō potuerit dictū dñiuz
trāſferre:vt.l.nemo plus iuris cū materia.ff.de regu.iur.⁊ ꝑ ꝯñs
lꝫ ex poſtfacto poſt.xl.dies dñium ſuperuenerit in ꝑſona Jacobi
nō videꝛ trāſlatū in fideicōmiſſarios ⁊ ipſis prodeſſe iuxta plene
not.ꝑ Bar.in.l.cū vir.ff.de vſucap.tñ puto dñiū poſtea tranſlatū
fuiſſe in fideicommiſſarios:nā clarū eſt qḋ per venditionē illoꝝ
de calice de qua apparet inſtrumentū factū cū clauſula conſtitu-
ti trāſlata fuit ciuilis poſſeſſio in Jacobū iuxta.l.qḋ meo.cū ibi
no.ff.de acq.poſ.quā illi de calice ignorantes nō amiſerunt iuxta
no.i.l.clam poſſidere.§.q ad nūdinas.ff.de acq.⁊ in.l.j.in glo.ma-
gna Joānis.ff.eo.tit.⁊ per ꝯñs trāſlatū fuit dñium in dictū Ja-
cobū iuxta no.ꝑ doc.in.l.traditionib⁹.C.de pac.⁊ ꝑ Bal.in rub.
C.de ꝯhen.emp.q.xvj.cū alijs ibi allega. per do.Alexā.ex q̄bus in
fero ꝙ cū Jacobus q dedit inſolutū fideicōmiſſarijs teneꝛ tra-
dere vacuā poſſeſſionē ⁊ dominiū trāſferre:tū de iure vt in.l.j.in
fi.ff.de ꝯhen.emp.⁊ in.l.ex empto.in prin.ff.de act.emp.tum ꝙ ex-
preſſe ꝓmiſit in inſtrumēto dationis inſolutū per ſtipulationem
ſequiꝛ ꝙ ex quo ꝓbaꝛ ꝙ lōgo tpe fideicōmiſſarij poſſederūt ſpa-
tio.xx.an.⁊ vltra ſciēte ⁊ patiēte dicto Jacobo ꝑ quā ꝓbaꝛ poſſeſ
ſionē ciuilē fuiſſe penes fideicōmiſſarios ex quo dicto tpe fruct⁹
perceperūt iuxta no.in.l.iij.§.ex cōtrario.ff.de acquir.poſ. fingiꝛ
dicta ciuilis poſſeſſio ficte tradita:ex quo eo ſciēte ⁊ patiēte tāto
tpe poſſederunt iuxta no.in.l.ij.C.de acqui.poſ.⁊ in.l.quedā mu-
lier.ff.de rei vēdi.vbi Ang.⁊ doc.quinimo ex quo Jacobus tene-
batur tradere vacuam ⁊ poſtea longo tpe.xx.ann.⁊ vltra reperiꝛ
illos cui facta fuit aſſignatio inſolutū poſſediſſe ⁊ fructus perce
piſſe ſicut veros dños ꝓſumiꝛ talē poſſeſſionē traditā ex ꝓcedēti
titulo vt dicit in.l.non ſolū.ff.de vſucap.⁊ Bal.in.l. ſolennib⁹.C.
de rei vēdi.facit qꝛ Jaco.habito dñio tenebatur ⁊ ciuilem poſſeſ
ſionē trāſferre ⁊ dñium igitur cū talis poſſeſſio fuerit poſtea reꝑ
ta penes fideicōmiſſariū preſumiꝛ hoc factū ex precedenti titulo
ab eo qui ad hoc tenebaꝛ iuxta no.ꝑ Bar.in.l.ſeruus.ff.de verb.
obli.cū alijs alleg.per dñm Alex.non omitto qḋ Jacobus cōſti-
tuit ſe poſſidere dictā poſſeſſionē donec illā fuerit adept⁹ cui fie-
bat aſſignatio qḋ intelligi dꝫ donec fuerit adeptus.ſ. vacuaꝫ ad
quā tenebaꝛ iuxta ſubiectam materiam.l.ſi ſtipulatus.ff. de vſu.
igiꝛ cum tpe emptiōis facte a Jacobo adhuc nō fuiſſent adepti
vacuā poſſeſſionē virtute cōſtituti:ex dicto titulo trāſlata fuit di
cta poſſeſſio de nouo ſuperueniens iuxta not.ꝑ Jac.bu.in.l.fi.C.
de acq.poſ.dixi poſt dñm Alexā.in.l.iij.§.incertam.ff.de acq.poſ.
nā etiā ſubſtantialis transfertur per conſtitutū ſm̄ Bart.in.l.qḋ
meo.in prin.ff.de acquir.poſ.in.ij.q.ex quibus patet ꝙ dñiū Ja-
cobū queſitū fuit demū queſitum illis fideicōmiſſarijs:⁊ cōpetit
hodie rei vēdicatio.parū eſt em̄ curādū ꝙ illi de calice ignorane-
rint caſum caducitatis propter alienationē factā a Jacobo.ſeu
⁊ qḋ nō videaꝛ remiſſuꝫ ius caducitatis iuxta no.ꝑ Pau.de ca.
in.l.ſi qs filio exheredato.§.irritū.ff.de iniuſto teſtamen.⁊ Pau.
de ca.in.l.hec conditio filie mee.ff.de condi.⁊ demon.qm̄ etiam ſi
fuiſſent illi de calice tenebanꝛ vendere adhuc iuxta promiſſionē
⁊ trāſferre dñium directum:verum eſt ꝙ cū propter alienationē
vtile fuiſſet reuerſuꝫ ad dñm iuxta.l.fi.C.de iure emphy.poterant
illud retinere ſi volebant:ita ſingulariter cōſuluit do. Raph.cu.
in ſuo conſi.lxv.incip.titius locauit.cui ſe ſubſcripſerūt domin⁹
Rapha.Fulg.⁊ quidam alius doctor Paduanus. ¶Preterea
clare reſpondetur ꝙ licet illi de calice nō fuiſſent obligati vende-
re quod tamen eſt falſum:⁊ crediſſent ſe obligatos decepti ex
falſa cauſa etiā finali ⁊ obligatoria:tū qꝛ tradiderunt ⁊ voluerūt
dñium trāſferre non impeditur trāſlatio dominij licet compete-
ret repetitio qñ nō fuiſſent obligati iuxta totum titulū.ff.de cō-
di.inde.vt declarat Bal.in.l.demōſtratio falſa.ff.de condi.⁊ de-
mon.quando tractat an ſublata cauſa vitiet contractū Unde ex
quo nulla fuit repetitio intentata ad hunc ⁊ reperiunꝛ dñi omit
to ꝙ illa alienatio facta fuit a Jacobo ex cauſa lucratiua.igitur
propter illā non videtur in penā caducitatis incurriſſe. ¶ Pre-
terrea ex quo in iacobū fuit dñium trāſlatū licet iacobus nō trāſ
tuliſſet adhuc hodie heredes iacobi eſſent obligati trāſferre pro
obſeruantia contractus: ⁊ cū ſint domini competeret rei vendi.
cum poſſeſſores.l.j.C.de alie.iudi.mutan. cauſa facta. ex quo ſeq-
tur qḋ cum pro obſeruantia contractus in inſtrumento aſſigna
tio facta a iacobo omnia bona ⁊ iura preſentia ⁊ futura ſint ia-
cobo obligata talis rei vendi.cenſeꝛ ipſo iure ceſſa ipſis quibus
facta eſt aſſignatio.l.nomē.C.q̄ res pign.ob. poſ.⁊ ſic etiā ex iſto
capite cōpetit rei vēdicatio.¶ Preterea etiam ex alio probatur
dominium: qꝛ illi quibus aſſignatio fuit facta inſolutū poſſede
runt longo tpe vltra annos.xx.titulo ⁊ bona fide:⁊ ſic preſcripſe-
runt. l.fi. C. de preſcrip lon.tempo.nec obſtat quod allegatur qḋ
Bartholomeus de ſala. ſciebat rem emphiteoticam ⁊ conſequē-
7 ter non poſſe alienari.⁊ ſic fuit in mala fide. † ⁊ ſic preſumptio lō
gi temporis non iuuat vt in regu. poſſeſſor.cum materia.de reg.
iur .lib.vj.quoniam ad hoc dupliciter reſpondeo quod cum ipſe
Bartholomeus ſciret ꝙ Jacobus poterat francare: ⁊ iam ſolu-
ta erat pars pretij credere potuit ipſos francaſſe. preſertim quia
non debuit credere quod voluerit alienare contra.l.prohibitam
⁊ perdere ius ſuum.l.cum de indebito .ff.de proba . ⁊ maxime qꝛ
alienauit iure proprio. ⁊ ſic iuſta credulitas.cum quilibet preſu-
matur fidedignus ⁊ bonus.l.merito.ff.pro ſocio.Et ad hoc opti
8 me facit qḋ not.Bar.in.l.fi.ff.pro ſuo.vbi dictum † procuratoris
mei vel ſerui: vel alterius cui ſucceſſi cauſat bonam fidem. Iteꝫ
9 † credere fidedigno cauſat iuſtam credulitatem ſecūdū gloſ.not.
in.l. titio fundus.ff.de condi. ⁊ demon.nedū ex iuſtis rationib⁹
10 Sed † etiā ex iniuſtis ⁊ temerarijs cauſatur bona fides ſecunduꝫ
Bal.per glo.ibi poſitam in.l.j.C.vbi cauſa ſtatus. ¶Scdo reſpō
deo quod cuꝫ queritur: an mala fides patris noceat filijs diſtin
guitur qḋ aut pater qui potuit actuꝫ impedire fuit preſens ⁊ nō
impediuit ⁊ tūc nocet alias non noocet vt habetur in.l.heres.§.j.
vbi late Joan.de imo.ff.de vſu cap.⁊ in .l.ij.§. ſi ſeruus .ff.ꝓ emp.
⁊ per glo.nota. in.l.cum mancipiū.ff.de edil.edic.ſed in caſu no-
ſtro nō ſolum pater ſcꝫ Bartholomeus recepit pro filijs:ſꝫ etiaꝫ
tabellio.cuius aquiſitio. pater non potuit impedire vt in rubro
⁊ nigro.C.ne filius pro patre.⁊ in.l.fi.in prin.C.de bonis que lib.
11 igitur † mala fides patris nōn nocet filijs exiſtētibus in bona fide.
ex quibus infero qḋ ſicut poterāt preſcribere:ita fuit eis queſita
publiciana.l.eū qui.in prin.ff.de publicia.cum ibi nota. preterea
dico qḋ poſito quod illi quibus facta fuit aſſignatio fuiſſent in
mala fide ſciētes rem alienā.tamē ex quo Jacobus eoꝝ autor ex
forma inſtrumenti tenebatur ad defenſionem ⁊ de euictione ius
ſuperueniens ſibi prodeſt illis quibus eſt facta aſſignatio quo ad
publicianam.ita clare determinat Bar.in.d.l.cum vir.ff.de vſu-
cap.iuxta fi.nec ob.ſi dicatur quod publiciana nō datur contra
titulo poſſi.l.ſi autem.§.ſi duobus.ff.de publicia.⁊ ibi not.nam
ad hoc reſpondeo ꝙ cū res eſſet prohibita alienari a teſtatore nō
habet locum publiciana.l.cū ſponſus.§.ſi res.ff.de publi.⁊ ſic ti-
tulus eſt nullus.l.fi.C.de rebus alie.non alie.vnde res nō dicitur
eſſe in pari cauſa.⁊ ſic non habet locum dictus.§.ſi duob⁹. Pre-
terea ille qui alienauit ſcꝫ Gabriel qui erat prohibit⁹ nō potuit
in alium illud ius trāſferre.igitur nec habens cauſam ab eo qui
habebat ius a Gabriele vt voluit gloſſ.cōmuniter approbata in
d.§.ſi duobus.ex quibus patet qḋ dña Catherina non diciꝛ ſine
actione experiri.Sed multiplex competit remedium vt patet ex
predictis vltra ſimpliciter allegata per patronos cauſarum qui-
bus addo duo ⁊ nō inutiliter in propoſito ꝙ omne remediū qḋ
ex narratis in libello colligi poteſt cenſetur intentatum propter
clauſulā omni meliori modo ⁊ iuſtitiam miniſtrari que in libel-
lo apponi ſolent ſm̄ Inno.⁊ doc.in.c.ij.vbi late dominus Abb.
12 extra de ordi.cogni.¶Secūdū qḋ † ex quo in cauſa viduarū iu-
dex poteſt ꝓcedere ſola facti veritate inſpecta poteſt ferre iudex
ſententiā ex cauſa non deducta ⁊ non allegata ſed probata vt di-
cit dñs Raph.cu.⁊ ibi ſequiꝛ dominus Alexā.in.l. ſtipulatus.§.
griſogonus.ff.de verbo.oblig.⁊ habeo in hoc not.conſilium do-
mini Anto.de bu.qḋ non reperitur in ſtampa:pro quibus ſoleo
allegare caſum.⁊ ibi Bar.in.l.ciuibus.ff.de mino.ex quibus cō-
cludo qḋ non obſtant ſubtiliter allegata contra dominam cathe
rinam.Laus Deo.Bartholo.Soci.⁊c.

¶Summarium.

☞ Que diſcutiantur in hoc conſilio oſtendūt dubitationes quas
dominus conſulens premittit.

1 Teſtator ſi inſtituit Titium ⁊ ſi ſine filijs deceſſerit ſubſtituit
Sempronium ⁊ eius heredes maſculos:an tunc cenſeantur ſub-
ſtitui tantum heredes deſcendentes a Sempronio an autem
extranei.

Secus autē quādo ſubſtituit ſemproniū ⁊ heredes ſimpliciter.
2 Subſtitutio facta de heredibus maſculis ſimpl'r quō intelligat̄.
3 Si parentes volunt ꝙ parētes maſculi excludant feminas intel-
ligi debet ſcilicet parentes agnati.
4 Legitimi heredes dicuntur heredes ſuccedentes ab inteſtato.
5 Si fideicommiſſum eſt factum alicui ⁊ ſuis deſcendentibus ma
ſculis non veniunt deſcendentes ex feminis.
6 Heredes non poteſt habere quis in vita.
7 Heredes non dicuntur niſi poſt mortem.
8 Verbum heredes eſt collectiuū exiſtentiū in diuerſis gradibus.
9 Agnati ſuccedunt vſqꝫ ad decimum gradum.
10 Si teſtator inſtituit fratrem ⁊ liberos: cenſentur vocati ordine
ſucceſſiuo.
11 Verbum liberos: comprehendit omnes deſcendētes ⁊ ſic eſt col-
lectiuum ſicut familia ⁊ cognatio.
12 Clauſula plures eē vocatos ordīe ſucceſſiuo ſumit̄ duobꝰ modis.
13 Ordo charitatis ⁊ affectiōis ideꝫ opat̄ ꝙ ordo rōne neceſſitatis.
14 Subſtitutio facta per verbū ſubſtituo ſine tractu temporis va-
let tantum vt vulgaris.
15 A proprietate verborum non eſt recedendum.
16 Subſtitutio quando a principio non poteſt valere iure directo
valet iure fideicommiſſi.
Secus quando a principio valuit iure directo.
17 Conditio mortis importat fideicommiſſum.
18 Fideicommiſſa iudicantur ex tacita voluntate defuncti.
19 Subſtitutio facta: ſi heres deceſſerit ſine filijs: vel filij filiorum ſi
ne filijs: filij poſiti in conditione cenſentur vocati.
20 Voluntas teſtatoris per atteſtationem verborum conſeruari de
bet omni modo quo ſeruari poteſt.

Conſilium. xij.

Dn̄s labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanctꝰ illuminet intellectū.

PResens cōſultatio eſt pul-
chra ⁊ ſubtilis cauſata ab incuria ⁊ īperitia tabellio-
nū qui multas in teſtamētis faciūt pullulare difficul-
tates in qua ꝓ veritate elicienda ſup eo de quo diſputat̄ tres du-
bitationes elicimus ⁊ breuiter more bene cōſulentiū diſcutiemꝰ.
Prima qui dicant̄ vocati ꝑ illa verba ⁊ heredes mainardi ⁊
Andree de iure ſuccedentes eiſdē ⁊c. Scda. An illi qui cēſent̄
vocati dicant̄ ſimul vocati: an vero dicant̄ vocati ordine ſucceſſi
uo. Tertia ſi dicant̄ vocati ordine ſucceſſiuo: quomodo ⁊ ſub
qua forma dicant̄ vocati. Capio primā difficultatē ꝑ cuiꝰ deci
ſione conſidero ꝙ aliqñ ⁊ primo teſtator inſtituit vnā perſonam
puta titiū ⁊ eidē ſi deceſſerit ſine filijs ſubſtituit Sēproniū ⁊ eiꝰ
heredes maſculos ⁊ tunc illa verba heredes maſculos reſtringū-
tur ad heredes deſcēdētes maſculos ſempronij ne teſtator videat̄
preferre heredes extraneos ſempronij heredibus extraneis titij:
ſed quia ratione pretulit titium ⁊ liberos ſubſtituto ⁊ eius libe-
ris pari ratione cenſet̄ pretuliſſe heredes extraneos titij heredi-
bus extraneis ſempronij: arg. l. publius. ff. de cōdi. ⁊ demon. ⁊ ſic
tūc illa verba reſtringunt̄ ad liberos ſempronij ſm Bar. Bal. ⁊
cōiter doc. in. l. gallus. §. etiā ſi parēte. ff. de libe. ⁊ poſthu. Bal. in
l. liberti liberteqꝫ. C. de ope. liber. ⁊ l. gaius. ff. ſol. matri. lꝫ Jmo.
contra tenuerit: ⁊ etiā in. d. §. ſi parēte. vbi eius opinionē defendi
intelligatur etiā de heredibus extraneis ſempronij. Sed non diſ
cutio in preſentiarū qꝛ hic non eſt caſus noſter. Aliqñ ⁊ ſcdo
1 † teſtator ſubſtituit titio ſimpliciter ſine illa cōditione ſi deceſſe-
rit ſine liberis. ſed ſimpliciter poſt mortē ſubſtituit ſemproniū ⁊
eius heredes maſculos: ⁊ tūc dn̄s Pau. de caſt. in. d. §. ſi parente.
vult qđ cenſeat̄ ſubſtituiſſe heredes ſempronij etiā extraneos qꝛ
ceſſat rō Bar. ꝙ ſicut ꝑtulit liberos titij: ita cenſet̄ pretuliſſe he-
redes extraneos: ex quo liberos titij non pretulit. igitur ſtanduꝫ
eſt proprie ſignificationi: ⁊ veniunt heredes extranei. iuxta. l. ſciē-
dum. ff. de verb. ſigni. ⁊ per Bar. in. d. §. etiam ſi parēte. ⁊ ita dicit
Pau. de caſt. vidiſſe cōſultū per egregios viros ⁊ hanc opi. nō te
nere Areti. allegat Ange. ita conſuluiſſe in cōſi. mihi. cccv. inci-
pit. Reuerēdiſſime. quā opi. etiā ego defendo in. d. §. ⁊ ſi parente.
⁊ ſecundū iſtā opi. conſuluit inſignis doctor dn̄s Rapha. Fulgo.
in cōſi. lviij. incipit paterfamilias: ⁊ hunc etiā caſum non diſcu-
tio: qa nō eſt caſus noſter: vt ex ſtatim dicēdis apparebit. Ali-
2 quādo ⁊ tertio ⁊ vltimo † teſtator īſtituit titiū ⁊ vocauit poſt eū
eius heredes maſculos: ⁊ hic eſt caſus noſter in quo nō vocat he-
redes maſculos certe pſone ſubſtitute quo caſu loquunt̄ doctrīe
ſtatim allegate: ſed vocat heredes maſculos inſtitutorū quo caſu
ceſſant diſputatiōes: ⁊ cōiecture de quibus in ꝑcedētibus caſibꝰ
⁊ in hac difficultate nō placet: ſi diceret̄ qđ illa v̄ba heredes ma-
ſculi reſtringant̄ ad liberos qꝛ talis interpretatio contradicit ꝓ
pter ſignificationē vocabuli de qua in. d. l. ſciēdū. Nec militat ali
qua coniectura ex aſſignatis per doct. in locis ꝑallgatis. ⁊ in. l. ex
facto. §. ſi. ff. ad treb. quare verba debēt reſtringi igit̄ a proprieta-
te eorū nō videt̄ recedēdum. l. nō aliter. ff. de lega. iij. Nec etiā pla
cet ſi dicamus qđ verba intelligant̄ etiā de heredibus extraneis
qꝛ fruſtra dixiſſet heredes maſculos. Satis em̄ erat dicere here-
des. vnde non eſt cēſendū qđ dixerit maſculos ſine effectu aliqđ
operandi cōtra. l. ſi qñ. ff. de lega. j. c. ſi papa. de priuile. nec rurſus
videt̄ ꝓbabilis ratio ꝙ voluerit potius reuocare heredes maſcu
los extraneos ſubſtituti ꝗ̄ feminas: cū eſſent perſone oīno incer-
te ⁊ erga quas nulla cadebat affectio teſtatoris: ſed ſolū viderē-
tur ſubſtituti ⁊ vocati heredes extranei ex affectione habita ad
inſtitutū. arg. eiꝰ qđ habet̄ in. l. ſociū qui. in ſi. cū. l. ſequēti. ff. ꝓ ſo-
cio. ⁊ in. l. ſed ſi plures. §. in arrogato. ff. de vulga. ⁊ pup. Sed pla-
cet illa interpretatio vt dicamus qđ cum heredes inſtituti quoꝝ
heredes ſunt vocati eſſent de nobili domo de Zabarellis ⁊ ſic de
agnatio. teſtatoris voluit teſtator vocādo hr̄des maſculos mai-
nardi ⁊ andree cōſeruare bona in agnatiōe ⁊ familia de zabarel-
lis. cū ꝑ diuitias familiarū dignitates conſeruarent̄. l. j. in ſi. ff. de
ven. inſpi. ⁊ nō per feminas. vnde reſtringēdo ſe ad maſculos: ⁊
ſic conſiderando maſculinitatē: cenſet̄ voluiſſe conſiderare agna-
tionē iuxta not. ꝑ Jaco. de are. in pub. diſputatione quam refert
Joan. and. in addi. ſpec. in rubri. de ſucceſ. ab inteſta. ⁊ hoc eſt qđ
recte intuēti voluit Ricar. malū. in ſua diſputatione quaꝫ refert
Joā. and. in addi. ſpec. in tit. de teſta. in rubri. ad ſi. pro hoc etiaꝫ
facit qđ tꝫ Bal. i. c. j. quēadmodū feu. ad filios ꝑti. Ubi ipſe vult
3 ꝑ illū tex. † qđ ſi parētes volūt ꝙ parētes maſculi excludāt femi-
nas intelligi dꝫ. ſ. parētes agnati. Sed ad remouendū oēm dubi-
tationē teſtator addidit illa verba de iure ſuccedētes eiſdē nā de
iure ſuccedētes heredes dicunt̄ legitimi heredes. l. obuenire. ff. de
4 verb. ſigni. ⁊ ꝑ totū. C. de legi. here. † Legitimi autē heredes dicū
tur heredes ſuccedētes ab iteſtato. l. iij. §. de illo. ⁊ ibi Bar. ff. ꝓ ſo
cio. ⁊ ꝑ Bar. in. l. iij. ff. de leg. j. ⁊ ita tꝫ Cuma. ⁊ clarꝰ. d. Alexā. in
fortioribꝰ terminis. i. d. l. ex facto. §. ſi. ⁊ ſic voluit extraneos exclu
dere: ex quo tū̄ vocauit tm̄ maſculos veniūt tm̄ agnati cōiūcti ꝑ
maſculos: ⁊ nō agnati cōiuncti ꝑ feminas iuxta no. ꝑ Joā. an. vbi
ſupra referēdo illā diſputa. Richar. malū. Bene. de matheſila. in
5 ſuo no. cxxx. ꝙ † ſi fideicōmiſſum eſt factū alicui ⁊ ſuis deſcēdēti
bus maſculis nō veniunt deſcēdētes ex feminis: qꝛ cenſet̄ voluiſſe
cōſeruare agnationē ⁊ ita dicit fuiſſe cōſultū fere ꝑ oēs doc. Jta
lie ſolēnes: ita tꝫ do. Are. in cōſi. ix. incip. viſo pūcto. ⁊ late de hoc
in. l. gallꝰ. §. nūc de lege. ff. de lib. ⁊ poſth. ex qbus in ꝓpoſito dico
qđ teſtator intellexit de ſucceſſoribus maſculis cōiūctis ꝑ maſcu
los: ⁊ ſic de agnatis. Et iſta eſt vera interpretatio qđ intellexit de
agnatis ⁊ maſculis ad cōſeruādū bona in agnatione ⁊ vere nul-
la alia rō allegari pōt: igit̄ illā habere debemꝰ pro expreſſa iuxta
not. ꝑ gloſ. ⁊ Bal. in. l. quāuis. C. de fideicō. ex qbus concludit̄ qđ
iſti qui ſunt agnati in tertio gradu dn̄r incluſi ī dictis verbis de
quibus ſupra. Capio nūc ſcdm conſultationis articulū poſito
qđ iſti eſſent īcluſi an īſtituti ⁊ heredes maſculi ⁊ ſic agnati eiſdē
ſuccedētibus de iure cū ſint vocati ordine ſucceſſiuo: in qua diffi
cultate cōcludo ꝙ iſti eorū heredes maſculi dicūtur vocati poſt
6 mortē dictorū dn̄i Mainardi ⁊ And. ex quo dixit heredes † qꝛ
qui in vita nō pōt habere heredes. l. j. ff. de hereditate vel actio.
vendi. ⁊ ideo dicit in ꝓpoſito Bart. in. l. gallus. §. quidā recte. ff.
de lib. ⁊ poſth. ꝙ ſi aliqs ſubſtituat Titiū ⁊ eiꝰ filios ⁊ heredes
7 filij ⁊ heredes titij ſunt vocati poſt mortē Titij: qꝛ † dixit here-
des q nō dicunt̄ niſi poſt mortē: ⁊ ſic ordine ſucceſſiuo ſm Bar.
in. d. loco ī ver. q̄ro dixit teſtator ſubſtituo ⁊c. ⁊ in hoc Bar. cōi-
ter approbat̄ licet ſit difficultas in hoc an verbū heredes tūc ſtet
qualificatiue vel ampliatiue: de quo ꝑ Bar. Bal. ⁊ alios in. d. l.
gallus. §. nūc de lege velleia. ⁊ iſta ſola deciſio ſufficeret. Con-
8 firmat̄ iſta opi. nā † verbū heredes eſt collectiuū exiſtentiū in di
uerſis gradibus. l. ſciēdū. ff. de verbo. ſig. ⁊ ita etiam verbū ſucce-
9 dentes de iure. † nā agnati ſuccedūt vſqꝫ ad decimū gradū. inſti.
de ſucceſſione cogna. in ſi. Cū ergo aliqui ſint nomine proprio vo
cati reliqui noīe proprio cēſent̄ vocati noīe ſucceſſiuo: caſus eſt ī
l. cū ita. §. in fideicōmiſſo. ⁊ in. l. peto. §. fratre. ff. de lega. ij. ⁊ eſt cō
munis concluſio Bart. ⁊ doc. in. d. l. gallus. §. quidā recte. ſecus ſi
plures copulatiue vocarent̄: vt ibi ꝑ Bal. ⁊ Moder. ⁊ ibi dixi. ⁊
10 ideo in ꝓpoſito dicūt † qđ ſi teſtator inſtituit fratrē ⁊ liberos cē
ſent̄ vocati ordine ſucceſſiuo: qꝛ verbum liberos cōprehendit oēs
deſcēdētes. ⁊ ſic eſt collectiuū. l. liberorū. ff. de verb. ſign. ⁊ ſic cū di-
catur facta īſtitutio pluriū ſub noīe collectiuo dicit̄ facta ordi-
ne ſucceſſiuo: ita concludūt Raph. cu. Are. dn̄s Alexan. ⁊ ibi di-
xi in. d. §. quidā recte. ⁊ ita conſuluit in terminis Ang. in conſil.
11 xxxvij. cū ſequēti qđ allegāt Are. ⁊ dn̄s Alexā. † qꝛ verbū liberos
eſt collectiuū ſicut familia ⁊ cognatio. igit̄ in caſu noſtro cuꝫ ſint
vocati agnati maſculi de iure ſuccedētes: ⁊ ſic per nomē collecti-
uū cēſent̄ vocat ordine ſucceſſiuo prout etiam voluit Bart. in. l.
ſi cognatis. ff. de rebus dub. Jgitur fortius cum vocauerit agna-
tos heredes vt dictum eſt. Sed contra predicta poſſet inſtari qđ
teſtator non reliquit agnatis ſucceſſoribus ſuis: ſed agnatis ſuc-

ceſſoribus dñi Mainardi ⁊ And.⁊ ſic videbaꝛ qȯ oẽs reperti tē
poꝛe moꝛtis eoꝝ ſimul admitterenꝛ ſm Bar.notabiliter ſub du
bio foꝛte in.l.ſi cognatis.in vltimis verbis.ff.de reb.dub.⁊ lꝫ ni-
hil alleget:pꝛo eo allegaui bonũ tex.⁊ ibi gl.Ray.⁊ Bart.in.l.is
qui cũ plures.ff.de lega.iij.bene facit tex.in.l.ſi quis titio.§.fi.⁊ ĩ
l.cũ pater.§.libertis.ff.de leg.ij.⁊ illud dictũ Cuma.ſequunꝛ Cu-
ma.⁊ do.Alex.in.d.§.quidã recte.Sed ad hoc rñdetur:qꝛ Bar.
loquiꝛ qñ teſtatoꝛ reliquit familie extranei quo caſu nõ cadit oꝛ-
dinata affectio ex cognatis teſtatoꝛis:⁊ ſic ceſſat rõ vt videanꝛ vo
cati oꝛdine ſucceſſiuo:ſꝫ nos ſum⁹ in caſu in quo nõ ceſſat dicta
rõ:ſed militat qꝛ teſtatoꝛ vocãdo agnatos ſuccedẽtes dñis mai-
nardo ⁊ Andree dꝛ vocare ꝓpꝛios agnatos:cũ teſtatoꝛ mainar-
dus ⁊ andreas ſint de eadẽ agnatione ⁊ ſic cadũt grad⁹ agnatio-
nis charitatis ⁊ affectiõis:⁊ per cõſequens dicunt vocati oꝛdine
ſucceſſiuo iuxta not.ꝑ Bar.⁊ alios in.d.l.ſi cognatis.⁊ in.d.l.gal
lus.§.qdã recte.⁊ ſupꝛa dixi ex qbus concludiꝛ qȯ dicti heredes
maſculi ſuccedẽtes vocanꝛ oꝛdine ſucceſſiuo.¶Capio nũc tertiã
⁊ vltimam difficultatem.Eſt aduertendũ ſm Pau.de caſt.in.d.
12 l.gallus.§.quidã recte.† qȯ plures eſſe vocatos oꝛdine ſucceſſiuo
pȯt dupliciter intelligi.¶Pꝛimo ꝙ excluſo pꝛioꝛe in gradu ſe-
quentes admittanꝛ.Sed eo admiſſo ſequẽtes perpetuo ſunt ex-
cluſi ſicut in ſubſtitutione vulgari intelligit ibi gl.⁊ Bar.ſm eũ.
¶Scdo mõ ꝙ pꝛioꝛe effectualiter admiſſo cẽſeaꝛ iniunctũ onus
reſtituẽdi poſt moꝛtẽ ſequẽti in gradu.ſi intelligamus pꝛimo hi
agnati in tertio gradu nõ pñt admitti qa ex quo moꝛtuis mai-
nardo ⁊ andrea admiſſus fuit ſer Marinus tãꝗ pꝛimioꝛ:qꝛ fi-
lius mainardi ⁊ frater andree.oẽs alij ſunt ꝑpetuo excluſi.ſi ve-
ro intelligam⁹ ſcdo mõ.Tũc ſer marinus pꝛimo admiſſus cenſeꝛ
alijs ſequentib⁹ reſtituere rogat⁹:vnde ſtat difficultas,an pꝛimo
an vero ſcdo intelliganꝛ eſſe vocati oꝛdine ſucceſſiuo.⁊ pꝛo certo
pꝛimo viſum fuit ꝙ aptiſſime intelligi debeat pꝛimo mõ ⁊ nõ ſe
cũdo:qm̃ plures ſunt vocati ꝑ oꝛdinẽ affectiõis.i.ſucceſſiõis oꝛ-
dine ſucceſſiuo ꝙ verbũ directũ ĩſtituo oꝛdine ſucceſſiuo ſm pꝛi
13 mũ modũ:ita vꝛ de mẽte Bar.in.d.§.qdã recte.dũ vult qȯ † idẽ
opereꝛ oꝛdo charitatis ⁊ affectiõis ꝙ operaꝛ oꝛdo rõne neceſſita
tis.Sed qñ vocãtur oꝛdine neceſſitatis ꝓcedit pꝛima intelligen
tia Pau.de ca.ſm gl.⁊ Bar.igiꝛ ⁊c.quã opi.tenet etiã Are.pꝛe-
ceptoꝛ meus ibi:⁊ ſecutus fui.quinimo foꝛtius vult qȯ qñ eſſet
14 † facta ꝑ verbũ ſubſtituo ſine tractu tpis:qȯ nũc vꝫ tm̃ vt vulga
ris vt ꝑ Bar.in.l.lucius.in pe.q.ff.de vul.⁊ pup.⁊ ita alias con-
ſuluit.d.Alex.⁊ ſubſcripſit:⁊ ſm hoc ĩmediate qȯ dñs Mainar
dus ⁊ Andr.acceptauerũt expirauit oĩs ſubſtitutio iuxta.l.poſt
aditã.C.de ĩpu.⁊ alijs ſubſti.¶Sed p̃miſſis nõ obſtãtibus ꝯtrã
ſniam veriorẽ exiſtimo ꝙ imo ſcda intelligẽtia dñi Pau.de caſt.
ſit verioꝛ:qꝛ oꝛdine ſucceſſiuo ſunt vocati alter poſt moꝛtẽ alteri⁹
⁊ pꝛo fundamento in pꝛimis p̃mitto:ꝙ quatenus teſtatoꝛ vocat
dñm mainardũ ⁊ andreã ⁊ heredes maſculos eoꝝ de iure ſucce-
dentes eiſdẽ cẽſeꝛ vocare dictos heredes poſt moꝛtẽ dñi mainar-
15 di ⁊ andree.qm̃ a † ꝓpꝛietate verboꝝ nõ debemus recedere.l.nõ
aliter.ff.de leg.iij.ſed viuẽs non hꝫ heredẽ.l.fi.C.de actio.vel hered.
vẽdi.Scdo qꝛ dicit de iure ſuccedẽtes:ſed nõ pȯt oſtẽdi aliquem
de iure ſuccedere alteri:niſi poſt moꝛtẽ quo tpe cõſtat qs eſt ꝓxi-
mioꝛ in ſucceſſione:⁊ hanc cõcluſionẽ vt.ſ.dixi ſequiꝛ Bar.in.d.
§.quidã recte.itẽ tenẽt ibi Ang.⁊ cõiter Moder.⁊ ſecut⁹ ſum ĩ
d.l.gallus.§.etiã ſi parente.ex quibus infero qȯ ſi ſucceſſoꝛes dñi
mainardi ⁊ andree ſunt vocati poſt moꝛtem andree talis ſubſti-
tutio poſt moꝛtẽ indicaꝛ fideicõmiſſaria ⁊ facta etiã poſt aditaꝫ
hereditatẽ:ita cõcludit gl.quã ibi põderat Rapha.cuma.in.l.in
teſtamẽto.C.de teſta.mili.in gl.fi.in verbo ſi luci⁹ deceſſerit:ideꝫ
tenet ibi p̃ceptoꝛ meus dñs Joã.bapti.de ſancto ſeuerino ꝙ illa
gl.placet Moder.⁊ qȯ ita eſt de mẽte Pau.de ca.ibi.⁊ in.l.p̃ci-
bus.C.de impu.⁊ alijs ſubſti.⁊ qȯ ſm illã ſepius cõſuluit.faciũt
not.ꝑ Bart.in ſimili in.l.lucius.in pe.q.ff.de vul.⁊ pupil.nec ob.
ſi dicaꝛ ꝙ non pȯt induci ſubſtitutio fideicõmiſſaria:qꝛ facta eſt
ꝑ verbũ directũ ciuile.ſ.inſtituo:vt in.l.verbis ciuilib⁹.ff.de vul.
⁊ pupil.⁊ in.§.extraneo.inſti.de pupil.ſubſti.qm̃ ad hoc duplici-
16 ter rñdetur.pꝛimo tenendo illã opi.qȯ † qñ a pꝛincipio nõ poteſt
valere iure directo vꝫ iure fideicõmiſſi iuxta.l.ſceuola.ff.ad treb.
ſecus qñ a pꝛincipio valuit iure directo:qꝛ tunc non obliquatur
d.l.verbis ciuilibus.vbi ita cõcludũt Dy.Ray.Bar.Bal.Ang.
Jmo.⁊ Pau.de ca.cũ concoꝛdãtijs de quibus ibi per dominuꝫ
Alexã.⁊ videꝛ etiã cõis opinio.Unde cũ in caſu nr̃o a pꝛincipio
facta poſt moꝛtẽ ⁊ aditam hereditatẽ non poſſit valere iure dire-
cto valere debet iure fideicommiſſi:ſꝫ qꝛ iſta ſolutio eſt dubia ꝓ-
pter contrarias opi.Jdeo ſoluitur clare qȯ in teſtamẽto ſit adie-
cta clauſula codicillaris ſi nõ valet vel non valebit:quo caſu ver-
ba directa obliquantur.⁊ ſic eſt ac ſi fuiſſent granati de reſtituẽ-
do heredibus maſculis de iure ſuccedẽtibus poſt moꝛtẽ.Jta vo-
luit ſingulariter Bal.in.l. verbis ciuilibus.ff.de vulg.⁊ pupil.⁊
ſequunꝛ Ange.⁊ Jo.de imo.qui illud multũ exclamat ex quo in
teſtamentis communiter apponitur talis clauſula. Et ſequuntur
omnes Mod.ſm do.Alexã.ibi.⁊ Ang.⁊ Fulg.⁊ in.l.pꝛecib⁹.C.de
impub. ⁊ Ange. ⁊ Jmo. in.l. in pupillari.ff. de vulga.⁊ pupil.Et
fuit de mẽte Bart. in.l.j.in.xvj.q.ff. de iure codicil.⁊ Matheſila.
no.cxlviij.cũ ſ. Ex quibus concludo qȯ ſicut qñ teſtatoꝛ rogaſſet
mainardũ ⁊ And. de reſtituẽdo heredibus maſculis eoꝝ de iure
ſuccedẽtibus eiſdem cẽſenꝛ vocati agnati ſucceſſoꝛis maſculi ad
fideicõmiſſum oꝛdine ſucceſſiuo vt ꝓbatũ eſt ita in caſu nr̃o cẽſen
tur oꝛdine ſucceſſiuo ad fideicõmiſſum vocati. Ex qbus in ꝓpo-
ſito infero qȯ iſto caſu ꝓcedit ſcda intelligentia Pau.de ca.ꝙ pꝛi
mis admiſſis deficientibus ſecũdi cenſenꝛ vocati.⁊ ſic de ſingulis
durante agnatiõe.⁊ hoc tenet Pau.de ca.in.d.§.quidã recte.⁊ in
d.§.etiã ſi parentes.⁊ iſtã opi.etiã ſequiꝛ Pau.de ca.qñ ſubſtitu
tio non ſolũ continet vulgarẽ ſed etiã fideicommiſſariã vt in ca-
ſu nr̃o.⁊ in.l.cũ ita.in.§.in fideicõmiſſo.ff. de leg.ij. vbi dicit ꝙ vꝫ-
ba illius tex.hoc ſignificãt dũ dicit:aut poſt oẽs eos ⁊c.nã ex quo
tex. admittit familiã poſt nominatos cenſeꝛ admittere ſiue neia
ti admiſſi non fuerũt qꝛ pꝛemoꝛtui ſiue admiſſi ⁊ poſtea moꝛtui:
17 qꝛ vt dixi † conditio moꝛtis ĩpoꝛtat etiã fideicõmiſſum iuxta gl.
d.l.in teſtamẽto.⁊ ita ſentit do.Alex.in quodã conſilio qȯ incipit
viſis ⁊ pꝛobatis teſtamẽti verbis cui ꝓme ſubſcripſi.¶Confirmo
18 etiã alia ratiõe.nã † fideicõmiſſa indicanꝛ ex tacita volũtate de-
functi.l.cũ ꝓponebaꝛ.ff.de leg.ij. Sed teſtatoꝛ relinquẽdo agna-
tis maſculoꝝ ⁊ ſic ſub noĩe collectiuo videꝛ eſſe huius intẽtiõis
qȯ res remanerẽt in agnatione per id qȯ habeꝛ in.d.§.in fideicõ-
miſſo.⁊ plura in pꝛopoſito alleg. Pet. de anch.in cõſi.xxv.incip.
non ſeruato oꝛdine dubioꝝ ⁊c.⁊ qȯ habeꝛ in.l.ſi cognatis.ff.de
reb.dub.ſed vbi teſtatoꝛ voluit ꝙ res in familia remaneat:videꝛ-
tur gradatim de reſtituẽdo grauati.arg.l.peto.§.fratre.ff.de leg.
ij.⁊.l.fi.C.de ver.ſig.⁊ ſentit Bart.ĩ.d.l.ſi cognatis.ff.de reb.dub.
⁊ hãc opi. ſequutus ſum in.d.§.qdaꝫ recte.qñ plures ſunt vocati
ſub noĩe collectiuo:lꝫ foꝛte ſecus eſſet quãdo plures vocati eſſent
ꝑ copulatiuã:⁊:vt ibi notaui diſtinguẽdo plures caſus in ꝓpoſi
to.⁊ ꝓ his in ꝓpoſito adduco qȯ voluit Raph.cu.ĩ.d.l.ſi cogna-
tis.vbi voluit ꝙ de mẽte teſtatoꝛis fuit qñ familia vel agnatio vo
caꝛ qȯ res in familia remaneãt:tunc ꝑpetuo dꝫ remanere de vno
in aliũ gradatim trãſeũdo:vt in.d.§.in fideicõmiſſo.⁊ hic eſt ca-
ſus nr̃:vt.ſ.dixi qȯ etiã clare oſtendiꝛ.qꝛ voluit qȯ res perpetuo
in familia remaneret qꝛ ꝓhibuit alienationẽ.⁊ lꝫ nõ cenſerẽꝛ ꝓhi
bita in vltima voluntate:tñ ꝓhibendo inter viuos cenſeꝛ p̃cidiſſe
ſeu voluiſſe pꝛecidere vias ꝑ quas ſcdm cõiter accidẽtia bona ex-
tra familiã exeũt hoc pꝛobat tex.in.l.pater.§. fundum.ff.de lega.
ij.vbi res erat ꝓhibita tm̃ alienari inter viuos:⁊ tñ cenſeꝛ teſtato
rẽ hoc feciſſe vt bona alienari ꝓhibita eſſent ꝑpetuo in familia.
dicit enĩ text.ita enĩ fiet vt fundus titianus de noĩe veſtro nunꝗ
exeat:ex qb⁹ etiam infero ꝙ cũ collectiue oẽs agnati ſint vocati ⁊
ꝓhibiti alienare apparet qȯ voluit qȯ bona ꝑpetuo eſſent in fa-
milia vel agnatione ⁊ ſic de vno in aliũ trãſeat.inducunꝛ enĩ fidei
cõmiſſa ex tacita voluntate.d.l.cum ꝓponereꝛ.⁊ plene ꝑ Pau.⁊
Moder.in.l.pe.C.de impub.⁊ alijs ſubſti.¶Cõfirmanꝛ p̃dicta
qȯ iſta fuerit mens teſtatoꝛis cũ ꝓhibuit dictos heredes maſcu-
los ꝙ nũꝗ poſſent alienare:ita qȯ ſemꝑ deberẽt ſubuenire pau-
perib⁹ chꝛiſti ⁊ ſic ꝑpetuo iuxta glo.in verbo ſemꝑ in ꝓemio in-
ſti.⁊ in.l.j.ff.ſol.mat.incipiẽdo tñ ab attinẽtibus teſtatoꝛis:⁊ eo-
rũ:vt not.Bar.in.d.l.cognatis.⁊ in.d.l.peto.§.fratre.vnde inten
tio teſtatoꝛis fuit ⁊ ita conſiderauit qȯ bona deberent in agna
tione remanere vt pauperib⁹ pꝛeſertim alimenta ſubminiſtren-
tur:hoc autem contingere non poterat niſi gradatim fuiſſent fi-
deicommiſſo onerati.l.ab eo.C.de fideicom. quare cũ verba pa-
tiantur vt pꝛobatũ eſt ex qualitate oneris iniũcti datur intelligi
qȯ voluit illos gradatim onerare:arg.eius qȯ no. Bar.in.l.cen-
19 turio.ff.de vul.⁊ pupil.in illa queſtione qñ † ſubſtitutio eſt facta
ſi heredes deceſſerit ſine filijs:vel filij filioꝝ ſine filijs vbi filij po-
ſiti in cõditiõe cẽſenꝛ vocati iuxta gl.in.l.luci⁹.ff. de here.inſti.de
hoc late ponunt nouiſſimi Peruſini in.d.l.ab eo.ego etiã hoc ſe
quoꝛ in.l.cum filio.ff.de leg.j.Foꝛtius ergo in caſu noſtro cũ ver-
ba non ſint ꝯditionalia ſed diſpoſitiua ⁊ poſſint hoc impoꝛtare
⁊ pꝛeſertim iſta ſunt vera ⁊ pꝛocedunt pꝛopter duo.Pꝛimum qꝛ
teſtatoꝛ in fine dicit qȯ vult teſtm̃ valere ⁊ tenere ꝓut melius va-
lere.poteſt ⁊ tenere:que verba ſunt ad omnia ſuperioꝛa referẽda
20 vt.l.talis ſcriptura.ĩ fi.ff.de leg.j.⁊ ſic † omni mõ quo ſeruari pȯt
volũtas teſtatoꝛis per atteſtationẽ verboꝝ conſeruari debet.ar.
eius qȯ dicit Bal.in.l.quoties.ff.de here.inſti.⁊ late in pꝛopoſito
loquiꝛ dñs Rapha.Fulg.in ſuo cõſi.xliij.incipit in puncto cõſul
tationis pꝛopoſite.ſecũdũ qꝛ iſte ſer Marinus vltimus teſtatoꝛ
codicillando confeſſus eſt voluntatem teſtatoꝛis fuiſſe qȯ ita iu-
re fideicommiſſi bona deberenꝛ iſtis agnatis exiſtẽtib⁹ in tertio
gradu.⁊ ideo ꝓ exoneratione cõſciẽtie dicta bona reliquit vt la-
te ptꝫ ex dictis codicillis ꝗ ꝯfeſſio cũ fuerit facta p̃ſente parte ſcꝫ
Nicodemo pꝛimioꝛe agnato pꝛeſumiꝛ ab eo acceptata ex quo tẽ

dit in ei⁹ fauorẽ:arg.l.qđ patit.ff.de mãda.ꝛ no.p Bar.in.l.q̃ do
tis.ff.ſol.mat.put dicit.d.Alex.limitãdo dicta Bal.in.l.iij.C.de
repu.here.igit non potuit reuocari ꝛ p̃iudicat heredib⁹ ſuis ſm
Bar.in.l.cũ qs.§.codicillis.ff.de leg.iij.ꝛ p dñm Anto.in.c.fi. de
ſucceſ.abinteſt.ꝛ p̃ſertim qꝛ facta fuit ad exonerationẽ cõſcientie
iuxta no.per dñm Anto.ꝛ Jo.de Imo.in.c.ſi cautio.de fideiuſ.
¶ Poſtremo addo ad p̃dicta duo.Primũ q tpe mortis an
dree p̃mortuo mainardo viuebat dñs petr⁹ auus andree.Uñ aut
volum⁹ q andreas nõ eẽt grauat⁹ fideicõmiſſo aliquo qđ eſt fal
ſum ꝛ tũc dñs petr⁹ ſucceſſit andree abiteſtato ꝓ dimidia ſimul
cũ ſer marino fratre dicti andree vt in aut.defuncto.C.ad tertul.
ꝛ ſic de dimidia bonorũ andree iudicãdũ eſt ſcđm diſpoſita a di
cto dño petro ĩ ſuo teſtõ.¶ Aut volum⁹ qđ andreas fuerit agna
tus fideicõmiſſo ꝛ tũc qꝛ dñs Pe.pariter ſuccedebat cũ ſer mari
no fideicõmiſſum debebat pro dimidia de bonis dicti marini te
ſtatoris put clare dicit teſtm̃:ꝛ ptꝫ ex materia in.d.l.cuꝫ ita.§.in
fideicõmiſſo.ff.de leg.ij.in.l.fi.C.de verb.ſig.ꝛ ſic iudicandũ eſt de
dicta dimidia put in teſtõ dñi Pe.¶ Scđm q lꝫ legatarij teſta
menti dicti ſer marini dicãt teſtm̃ nõ iure factũ:qꝛ non erat ſane
mẽtis:nõ dicunt venire cõtra volũtatẽ ꝛ legatũ nõ amittũt vt eſt
caſus in.l.poſt legatũ.in ſcđo reſpõſo.ff.de his qui.vt indig.tunc
enim amitterent qñ dicerẽt teſtm̃ falſum vel inofficioſum vt ibi
habet in.l.polla.C.de his qui.vt indig.ad cautelã tñ ſi non ꝓba
retur teſtatoꝛ inſanus publicato proceſſu poterit renũciare:ꝛ di
ſcedere a tali exceptione ꝛ euitabit penam ſm Bar.in.d.l.poſt le
gatum.Laus Deo.Bartho.Soci.ſenen.doctoꝛ ꝛc.

¶ Summarium.

1 Si aliquis inſtituat ſacerdotẽ ꝛ eius heredes intelligitur.ſ.
agnatos quia ſacerdos non poteſt habere deſcendentes.
2 Teſtatoris affectio eſt conſideranda nõ heredum inſtitutorum.
3 Uerba:heredes maſculos:pñt intelligi de extraneis heredibus.
Item poſſunt reſtringi ad deſcendentes.
4 Uoluntas teſtatoris in fideicõmittendo cenſetur eſſe cõformis
diſpoſitioni ſtatutorũ in deferendo hereditatem abinteſtato.
5 Heredes non poſſunt redarguere teſtatorem de mendacio.
7 Appellatione heredum non veniunt fideicommiſſarij heredes
vniuerſales in materia prohibente alienationem.
8 Uerbum vendere habet ſe ad alienationem inter viuos.
9 Uerba poſita in vna parte alternatiue:reſtringunt propter ver
ba poſita in alia parte alternatiue.
10 Inſtitutio heredis non cenſetur prohibita quãdo alienatio eſt
ſimpliciter prohibita in omnes perſonas.

¶ Conſilium.xiij.

¶ Dñs labia mea aperiat ꝛ ſpiritus ſanct⁹ illuminet intellectũ.

Poſt cõſilium ſupraſcriptũ.

triplex difficultas emanauerat p p̃ſtãtiſſimũ iuriſcõ
ſultũ ꝛ patrẽ dñm Jo.bapti.de roſtellis. prima eſt qꝛ
ſi dicamus q in fideicõmiſſo facto heredib⁹ maſculis mainardi
ꝛ Andree includant heredes maſculi ipſorũ mainardi ꝛ andree
ſequetur abſurdũ qꝛ cũ teſtatoꝛ excluſerit filias feminas eorũ qꝛ
ex capite incluſiuo maſculorũ cẽſentur femine excluſe iuxta no.p
Bar.in.l.ij.§.videndũ.ff.ad tertul.filie femine inſtitutorũ ꝛ gra
uatorũ excluderent ꝛ alij heredes maſculi extranei admitterent
q eſſet abſurdũ:ꝛ ideo qꝛ in terminis Ricar.malum.in pub.di
ſputatione quã refert Jo.an.in addi.ſpec.in titu.de teſta.in rub.
ne ſapiat talẽ abſurditatẽ nõ reſtrigit hec verba.heredes maſcu
li tñ ad agnatos ſed ad deſcẽdentes maſculos vt p Bar.ꝛ Bal.
in.l.gallus.§.etiã ſi parẽte.ff.de libe.ꝛ poſthu.vnde dicit Bal.in
1 c.naturales.de controuer.inueſti.qđ † ſi qs inſtituat ſacerdotẽ ꝛ
eius heredes intelligit ideſt agnatos qꝛ ſacerdos nõ põt habere
deſcẽdentes:igit ſentit ſecus ſi poſſet habere deſcẽdẽtes. Faciunt
que dicit Ray.diſputãdo cuius diſputationẽ refert Bal.in.d.§.
etiã ſi parente qđ not.Bal.in.l.gaius.ff. ſol.ma. vnde putat p̃ſta
tus inſignis doc.qđ ex quo iſte de quo agim⁹ nõ eſt de deſcendẽti
bus inſtitutorũ qđ nõ admittat niſi altero de duobus caſib⁹ vel
ſi eſſet de deſcẽdentib⁹ teſtatoris:vel de agnatis q excluderent fi
lias feminas inſtitutorũ.primũ cõſuluit Bal.in cõſi.clx.ĩ primo
volu.ſcđm probat p Bart.in.l.iuriſiurã.§.ſi liberi.ff.de ope.lib.
quorũ vtrũq etiam ceſſat in caſu noſtro.igitur videtur militare
opi.Ricar.malũ.¶ Scđa difficultas eſt qꝛ ſer marinus teſtatoꝛ
nõ fuit de nobili familia de zabarellis ſꝫ affinis:ꝛ ſic videtur qđ
nõ poſſumus dicere q q̃uis iſti qui tanq̃ agnati ſint agnati he
redũ inſtitutorũ.tamẽ nõ ſunt agnati teſtatoris de quibus videt
2 teſtatoꝛ ſenſiſſe † qñ teſtatoris affectio eſt cõſiderãda nõ heredũ
inſtitutorũ iuxta no.p Bal.in.l.in teſtõ.in.vj.q.ff.de teſta.mili.ꝛ
per Bart.in ſimili.q.in.l.lucius.ff.de vulg.ꝛ pupil.ſed cũ iſti nõ
ſint agnati teſtatoris non vr̃ teſtatorẽ habuiſſe reſpectũ ad ſuam
agnationẽ ꝯſeruãdã.¶ Tertia ꝛ vltima difficultas q marinus
vltimus alienãdo ꝯtra ꝓhibitionẽ teſtatoris extraneos heredes

inſtituẽdo videtur ceteris agnatis p̃iudicaſſe ꝛ bona vident de
bere ad collegiũ doc.l.peto.§.frẽ.ff.de lega.ij.ꝛ.l.pater.§. quinde
cim vbi caſus.ff.de leg.iij.cum ſi.¶ Sed iſtis nõ obſtantibus ad
huc perſiſto in opi.mea.ꝛ ad primam obiectionẽ reſpondeo q ſi
teſtatoꝛ ſimpliciter dixiſſet ꝛ heredes maſculos ipſoꝝ mainardi
ꝛ And.ſatis poſſet tolerari dicta rñſio p not.p Ricar.malũ.ꝛ p
Jo.an.vt ſupra cũ ſi.ſꝫ in caſu noſtro addita fuerũt verba magis
3 clara:qꝛ teſtatoꝛ addidit de iure ſuccedẽtes eiſdẽ.† Nam prudẽs
teſtatoꝛ per illa verba heredes maſculos poterat intelligi de ex
traneis heredibus iuxta.l.ſciendũ.ff.de verb.ſig.Itẽ poterant re
ſtringi ad deſcendentes iuxta no.per Bar.vbi ſupra.ꝛ p Bart.ĩ
d.§.etiã ſi parente.volens qđ etiã ad tranſuerſales extẽderentur
de familia:ꝛ de agnatione dixit de iure ſuccedẽtes eiſdẽ.nã p illa
verba excludunt heredes extranei qui iure nõ ſuccederent iuxta
no.p Bar.in.l.iij.ad fi.ff.de leg.j. Itẽ per illa verba apparet p̃ce
dentia reſtringeret ſolũ ad deſcẽdẽtes:ſed etiã ad agnatos tranſ
uerſales q de iure ſuccedũt:ꝛ dicunt legitimi heredes vt p totũ.
C.de legi.here.inſti.ꝛ de legitima agnatio.ſucceſſio.ꝛ hanc puto
veriſſimã interpretationẽ.nã etiã apparet q teſtatoꝛ cõſiderauit
q bona conſeruarent in agnatiõe de zabarellis ſi nõ eſſent deſcẽ
dentes ſiue tranſuerſales.preterea ex alio tollit dicta obiectio:qꝛ
agnati de qbus agimus ſuccederent:ꝛ heredib⁹ inſtitutis ꝛ ma
rino vltimo decedẽti abinteſtato excluſis feminis deſcẽdẽtib⁹ ſi
ue trãſuerſalib⁹ ex forma ſtatutorũ ex quo excludunt p agnatos
vſq ad tertiũ gradũ de iure canonico:ſed iſti ſunt in tertio gra
du vt ex arbore mihi oſtẽſo apparet:igit etiã ſi agnati ĩ tali fidei
4 cõmiſſo p̃ferunt:qꝛ † teſtatoris volũtas in fideicõmittẽdo cẽſet
eſſe cõformis diſpõni ſtatutorũ in deferẽdo hereditatẽ abinteſta
to ſm Bar.ĩ.l.ſi iuriſiurãdi.§.ſi liberi.ff.de ope.lib.ꝛ ĩ.l. heredes
mei.§.cũ ita.ff.ad treb.cũ ꝯcordã.de qb⁹ ibi p do.Alex.ꝛ hoc nõ
fatetur allegans in contrarium:qꝛ non vidit forte tunc ſtatutũ.
¶ Ad ſcđam obiectionẽ rñdeo ĩ primis q imo dict⁹ ſer marin⁹
eſt de domo de zabarellis:prout dicit in teſtamẽto ꝛ licet habue
rit in vxorẽ vnã de zabarellis tñ nõ ſequit q ipſe nõ fuerit de za
barellis:qꝛ potuit eſſe cõiunctus vltra quartũ gradũ:ꝛ ſic matri
moniũ potuit ꝯhi.vnde ꝓbatio non eſt cõcludẽs.l.nõ hoc.C.vn
de cognati.ꝛ in.c.ĩ p̃ſentia.de ꝓba.nã cũ in teſtõ dicat ſer Mari
nus de zabarellis cõtra heredes ſuos ꝓbat qđ fuit de zabarellis
5 ꝛ de ei⁹ domo.non † poſſunt em̃ heredes redarguere teſtatorẽ cu
ius ſunt heredes de mẽdacio.l.ſi creditoris.C. de ſer.pig.da.non
ma.ꝛ not.Bar.in.l.rem alienã.in fi.ff.de pigno.act.ſi enim proce
dit in his que facta ſunt de emergẽti fortius in antiquiſſimis.l.
ſi arbiter.ff.de proba.preſertim in probãda agnatione iuxta no.
in.c.per tuas.de ꝓba.ꝛ illa ꝓbatio q̃ fuiſſet ſufficiẽs cõtra teſta
toris heredes ꝛ ſic cõtra vltimũ Marinũ eſt ſufficiẽs cõtra habẽ
tes cãm ab eis ex titulo ſingulari.vt ꝓbat ex his que no.Bart.in
l.ſi mater.§.fi.ff.de excep.ꝛ Jo.an.in addi.ad ſpec.in tit.de teſte.
§.nũc tractem⁹.ĩ addi.magna.ꝛ ponit Aret.ĩ cõſil.xxxvj.ꝛ Pet.
de ancha.in conſi.xlj.incipit. primo de viribus ꝛ Bal.in conſil.
6 ccccxlvj.in.vj.parte.vnde † dico qđ habẽtes cauſam a teſtatoꝛe ꝛ
habẽtes cauſam ab eo nõ poſſũnt redarguere eũ de mẽdacio: vel
preſumitur q ad minus verũ dixit donec probetur cõtrariũ pre
ſertim in re antiquiſſima.incũberet igitur aduerſario on⁹ ꝓbã
di q ſer Marin⁹ nõ fuerit de zabarellis. ¶ Preterea licet eſſet
affinis non conſiderat affectio reſpectu ſue agnationis:ſꝫ reſpe
ctu illorũ de zabarellis:ꝛ hoc clare patet ex verbis teſtamenti:qꝛ
voluit hereditatẽ cõſeruare ꝛ tranſire in heredes maſculos inſti
tutorũ de zabarelis:ꝛ ſic ptꝫ qđ voluit cõſeruare agnationem de
zabarellis ꝛ non propriã dato q probaret fuiſſe de alia agnatio
ne.¶ Preſertim cũ fuerit habitus ſemp ꝛ reputatus ꝛ noiatus
de zabarellis:ꝛ ſic erat in quaſi poſſeſſione illius agnationis ꝛ fa
milie iuxta not.in.d.c.per tuas.ꝛ in.l.libertis.§.fin.de libe.cauſa.
vnde debet ei⁹ diſpoſitio iudicari ꝛ interpretari tanq̃ fuiſſet de
illis de zabarellis ex affectiõe.arg.l.nemo dubitat.ff. de here.inſti.
ſed vt dixi ex quo ſequit qđ debet contrariũ ꝓbari:vt in.d.l. libe
ris.in fi.ꝛ in.l.vis eius.cũ ibi not.C.de proba.ꝛ dato qđ cõtrariũ
ꝓbaret:tñ ex affectione dicebat de zabarellis qđ patet qꝛ voluit
agnationẽ de zabarellis cõſeruare:ꝛ ideo nõ militat rõ in cõtra
riũ allegata:ꝛ hec de ſcđa obiectione ſufficiãt. ¶ Reſtat nũc rñ
dere ad tertiã ad quã rñdeo:ꝛ in primis poteſt reſponderi q ꝓ
hibitio alienationis nõ includit iſtũ ſer marinũ.nã ſer Marin⁹
nõ eſt heres teſtatoris ſed fideicõmiſſarius:ſed teſtatoꝛ prohibet
7 ſuos heredes alienare:vnde nõ includunt fideicõmiſſarij:qꝛ † ap
pellatione heredũ nõ veniunt fideicõmiſſarij vniuerſales in ma
teria ꝓhibẽte alienationẽ:que eſt ſtricte intelligẽda qđ pꝫ:qꝛ ꝓ
hibitis filijs nõ ſunt prohibiti nepotes ꝛ ꝓhibitis heredib⁹ nõ
ſunt prohibiti heredes heredũ ſm Bar.in.l. filiuſfamilias.§.di
ui.ff.de leg.j.cũ cõcordãtijs ibi allegatis per dñm Alex.igit ver
ba ſunt proprie intelligenda:ſed appellatione heredis nõ veniũt
fideicommiſſarij.vt in.l.poſtulante.§.j.ff.ad trebel.in verbo lo
co heredis

co heredis:que eſt nota ĩpꝛopꝛietatis.l.mercis.la.ij.⁊ ibi in ver-
bo loco mercis.ff.de ver.ſigni.tꝫ Jo.de imo.in.l.q liberis.§.hec
verba.ff.de vul.⁊ pup.⁊ do.Anto.cõſuluit in cõſi.lxxvij.incipiẽ.
Uiſo puncto.Et ego dixi in rub.ff.de vul.⁊ pup.in.ij.col.¶Et
preſertim qꝛ dici põt ꝙ ſer marinus etiã nõ eſt heres ꝓhibitus.
ſed hꝛs heredis:qa ad eũ verba ꝓhibitiõis nõ referunt̃.Nã te-
ſtatoꝛ fecit pꝛimo ſuos heredes dñm mainardũ ⁊ Andreã filiũ
ſuũ ⁊ dñam zabarellã vxoꝛẽ ſuã ⁊ heredes maſculos ipſoꝛũ mai
nardi ⁊ Andree:quos cenſet̃ vocaſſe oꝛdine ſucceſſiuo vt dictũ
eſt in cõſilio.⁊ ſic in pꝛio fecit mẽtionẽ de heredibꝰ ſuis ſcdo de
heredibꝰ maſculis Mainardi ⁊ Andree.Deinde poſtea hꝛdes
ſuos ꝓhibuit alienare:ex q̊ ptꝫ ꝙ loquit̃ de heredibꝰ ſuis non
de heredibus mainardi ⁊ andree:vt in pꝛecedẽti ſcriptura appa
ret.l.heredes palã.§.ſed ſi notã.ff.de teſta.⁊.l.ſi ſeruꝰ plurium.in
fi.ff.de leg.j.Itẽ ſpecifice ꝓhibuit heredes ſuos ipſiꝰ teſtatoꝛis
nõ heredes ſimplr̃.Igit̃ nõ veniũt heredes mainardi ⁊ andree ꝑ
ea que no.Bar.in.l.lucius.in pꝛi.ff.de leg.iij.⁊ Jo.de imo.in.l.
filiusfamilias.§.diui.ff.de leg.j.⁊ do.Abb.in cõſi.lvj.in.j.volu.
8 ¶Pꝛeterea dicit ꝙ ꝓhibuit vẽdere:neqꝫ alienare.†Uerbũ eñ
vẽdere hꝫ ſe ad alienationẽ inter viuos:⁊ ſic nõ eſt ꝓhibitꝰ alie-
nare poſt moꝛtẽ.l.pater.§.fundũ.ff.de leg.iij.Igit̃ verbũ aliena-
9 re intelligit̃ inter viuos.Qm̃ †verba poſita in vna parte alterna
tiue reſtringunt̃ ꝓpter v̾ba poſita in alia parte alternatiue.ca-
ſus eſt ſingula.in.l.j.ff.de reb.dub.⁊ idẽ dicit Roma.in copula-
tiua in cõſi.ccxxj.incip.Pꝛemiſſoꝛũ doctoꝛũ.Sed poſito ꝙ p̃-
dicti ẽt eſſent ꝓhibiti alienare:⁊ ſic ꝙ ſer marinꝰ nõ eſſet vltimꝰ:
aduertẽdũ puto ꝙ aliq̃ñ heredes vel fideicõmiſſarij ſunt ꝓhibi
ti alienare extra familiã.Et tũc in caſu alienatiõis cẽſent̃ alij de
familia vocati ad fideicõmiſſum nõ ſimplr̃:ita ꝙ ſi moꝛeret̃ pſo-
na ꝓhibita ipi vocarent̃.ſed tm̃ ſi pſona ꝓhibita alienauerit ita
ꝓcedit text.in.d.l.peto.§.frẽ.⁊ in.d.§.q̃ndecim.Et in.l.fi.C.de
v̾b.ſig.cũ ſi.Aliq̃ñ ⁊ ſcdo aliqs eſt ꝓhibitꝰ alienare:⁊ ſi aliena-
uerit alter eſt ſubſtitutꝰ:itẽ eſt ſibi datus ſubſtitutus in caſu a-
lienatiõis facte ꝯ teſtatoꝛis voluntatẽ ꝑ.d.§.fratre.Si aũt poſt-
ea alienãs moꝛiat̃ dici põt ꝙ ſubſtitutus pꝛimꝰ poſt moꝛtẽ ad-
mittat̃ ⁊ reuocat̃ alienatio ar.d.§.ſin autẽ ſub conditiõe.C.cõia
de leg.Uñ dicta ꝓhibitio v̾r facta fauoꝛe ſubſtitutoꝛũ ſimplr̃:
vt no.in.§.diui.⁊ pſona adiecta ĩ caſu alienatiõis:vt no.in.d.§.
diui.igit̃ nõ dꝫ in odiũ retoꝛq̃ri.l.qd fauoꝛe.C.de lega.l.iij.§.ſi
emãcipatꝰ.ff.de ꝯ tab.Et qbꝰ infert̃ ꝙ in caſu nr̃o in q̊ ꝑ moꝛtẽ
ſer marini eſt locꝰ fideicõmiſſo ſimplr̃ facto nõ dꝫ eſſe locꝰ fidei-
cõmiſſo facto in caſu alienatiõis pꝫ qꝛ magis dilexit q̊s ſimplr̃
ſubſtituit poſt moꝛtẽ magis q̃ꝫ quos in caſu alienatiõis tm̃.Uñ
cũ cõcurrãt ꝓualere dꝫ fideicõmiſſum eoꝛũ q fuerũt magis dile-
cti a teſtatoꝛe.ar.l.ſi ſeruũ.§.ſi inter duos.ff.de le.ij.⁊ in.l.ſi fue-
rit ff.de reb.dubijs.¶Pꝛeterea in caſu nr̃o eſt ꝓhibita aliena-
tio ſimplr̃.⁊ nõ extra familiã.Uñ lꝫ ſcdo caſu eſſet ꝓhibita etiã
10 heredis iſtitutio vt ĩ.l.peto.§.frẽ.ff.de le.ij.Tñ ex quo† aliena-
tio ẽ ſimplr̃ ꝓhibita in oẽs pſonas nõ cenſet̃ ꝓhibita hꝛdis in-
ſtitutio ſecũdũ Bar.cuiꝰ op.eſt cõiter appꝛobata in.l.ita qs.§.
ea lege de v̾.ob.Igit̃ inſtituẽdo hꝛdes lꝫ extraneos nõ veniũt cõ
tra pꝛobibitionem ſic ceſſat difficultas. Laus deo. Bartho.

¶Summarium.

1 ☞Quando filij maſculi ſunt inſtituti heredes vniuerſales ⁊
filia eſt inſtituta in rebus certis:tũc in ſubſtitutione adinuicem
facta locũ habet inter filios vniuerſaliter inſtitutos.
2 Teſtatoꝛ quos cõiũxit ĩ inſtitutiõe cẽſet̃ in inſtitutiõe ꝯiũxiſſe.
3 Filie femine non faciunt conditionem fideicõmiſſi deficere.
4 Filij filioꝛum in cõditione appoſiti licet non habeant volunta
tem defuncti diſpoſitiuam habent tamen qualem qualem.
5 Una ⁊ eadem diſpoſitio dicit̃ circa filias ⁊ neptes ex filijs:inſpec
cta vnitate rationis ⁊ cauſe.
6 Statutum excludens filiam ꝓpter filiũ:excludit neptẽ ex filio.
7 Pꝛeſumptio.l.cũ acutiſſimi nõ habet locũ q̃ñ apparet ꝙ teſta-
toꝛ voluit conſeruare lineam maſculinam.

¶Conſilium.xiiij.

¶Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectuꝫ.

Viſo teſtamento colle de:⁊
facti cõtingẽtia cõſiderata triplex oꝛitur difficultas.
¶Pꝛima an Ludouica filia teſtatoꝛis veniat in ſub
ſtitutione facta filijs in qua dr̃ ꝙ vnus alteri ſi ſine filijs deceſſe-
rit.¶Scda an Sẽpꝛoniꝰ filius teſtatoꝛis potuerit filias femi-
nas cum deceſſerint ſine filijs maſculis heredes inſtituere vl̃es.
¶Tertia poſito qd nõ in totũ ad fideicõmiſſum admittat̃ ſolꝰ
fr̃ ſupueniẽs an etiã filij maſculi p̃moꝛtui.¶Capio pꝛimã diffi-
cultatẽ in qua cõcludo ꝙ dicta Ludouica includit̃ ĩ dicta ſub-
ſtitutiõe.hãc.q.in terminis decidit Bar.quẽ ſequunt̃ doc.in.l.
1 lucius.ff.de vul.⁊ pup.in pe.col.vbi cõcludit ꝙ†q̃ñ filij maſculi
ſunt inſtituti heredes vniuerſales ⁊ filia ẽ iſtituta in rebꝰ certis
ꝙ tũc in ſubſtitutione adinuicẽ facta locũ habet inter filios vni
uerſaliter inſtitutos.Qm̃ talis ſubſtitutio cẽſet̃ facta in poꝛtio-
nibus hereditarijs.l.q plures.ff.de vul.⁊ pup.Sed inſtituta in
rebus certis ꝓ legitima qd ſufficit:vt in.§.ceterũ.in auten.vt cũ
2 de ap.cog.Igitur non includitur.itẽ†quos teſtatoꝛ cõiunxit in
inſtitutione cenſet̃ in ſubſtitutione coniunxiſſe.l.coheredi.§.
qui diſcretas.ff.de vul.⁊ pup.⁊ in hoc tenẽt Bar.⁊ alij.ff.de vul.
⁊ pup.⁊ tꝫ Bal.in.l.teſtõ in.vj.q.C.de teſt.mili.⁊ eſt clara cõclu
ſio idõ vlterius nõ inſiſto.¶Capio ſcdam difficultatẽ q̃ difficul-
tas eſt.Nũqd Sempꝛonius potuerit inſtituere filias ſuas femi
nas in omnibus bonis habitis a teſtatoꝛe.Et hec pendet ab a-
lia.Nũqd filie femine defuncti faciãt deficere fideicõmiſſum in-
iunctũ ipſi a patre teſtatoꝛe ſi decederet ſine liberis iuxta.c.ſi pr̃:
cũ ibi notatis de teſtamentis in.vj.⁊ videbat̃ ꝙ ſic qm̃ ſubſtitu-
tio facta ſub conditione ſi filius deceſſerit ſine filijs:expirat ſi fi-
lius grauatus decedit etiam cum filia vnica femina.Caſus eſt
clarus in.l.j.C.de cõdi.incer.ꝑ quẽ queſtio noſtra decidit̃.Quĩ-
imo etiã ſi dicta conditio non fuiſſet expꝛeſſa:idẽ videbat̃ dicẽ-
dum vt eſt caſus in.l.cum acutiſſimi.C.de fideicõ.vbi gl.no.di-
cit ꝙ qua ratione pater pꝛedilexit filiũ in poꝛtione ſua cenſetur
omnẽ poſteritatẽ ſuã p̃dilexiſſe.¶Sed hoc nõ obſtante contra-
ria ſnĩa eſt verioꝛ ⁊ ꝓbabilioꝛ in caſu noſtro nã pꝛedicta ꝓcedũt
vbi oſtendit̃ cõtra fuiſſe de mẽte teſtatoꝛis q̃ in pꝛimis eſt atten-
dẽda potius q̃ꝫ verba.l.non aliter.ff.de leg.iij.l.iij.C.de li.pꝛete.
Pꝛeſertim in cõditionibus ⁊ fideicõmiſſis.l.iij.§.cõditio.ff.de
adimẽ.leg.l.in cõditio.pꝛimũ locũ.ff.de cõdi.⁊ demõ.Sꝫ in caſu
noſtro apparet de mẽte teſtatoꝛis igitur ⁊c.Mens aũt oſtẽdit̃.
Nã ex quo teſtatoꝛ habebat filios maſculos ⁊ filiã feminã ⁊ ma
ſculos inſtituit vniuerſaliter.Feminã vero ĩ rebꝰ certis.Et ſub-
ſtituit adinuicẽ filios maſculos ⁊ non feminas cõditio illa in
pſona filioꝛũ appoſita ſi decederet ſine liberis ꝙ alter alteri pꝛe-
3 moꝛiat̃ intelligit̃ ex p̃ſumpta mẽte teſtãtis ad liberos extẽdi:⁊†
ſic filie femine nõ faciũt fideicõmiſſi condi.deficere.Ne aliud di
cẽdo videat̃ teſtatoꝛẽ plus dilexiſſe filias filioꝛũ q̃ꝫ filias ꝓpꝛias
ꝯtra.l.ſi viua matre.C.de bo.mater.Uñ ſicut ꝓtulit ſubſtitutos
filiabꝰ ꝓpꝛijs.ita cẽſendũ eſt voluiſſe pꝛeferre neptibus ex filijs.
4 Nã filij filioꝛũ†in cõditione appoſiti licet nõ habeãt volũtatẽ
defuncti diſpoſitiuã habẽt tñ q̃lẽqualẽ qꝛ teſtatoꝛ cogitauit ad
eos bona ſua debere ꝑuenire ex diſpoſitione tacita vel exp̃ſſa pa-
rentũ ſuoꝛũ eoꝛũdemqꝫ filioꝛũ ⁊ ꝓpter hoc dicũtur ꝑ ipſum te-
ſtatoꝛẽ pꝛelati ipſis ſubſtitutis vt in vulgata.l.lucius.ff.de here.
inſti.⁊ no.glo.in.l.filiusfamilias.§.cũ quis.ff.de lega.j.vbi ergo
ſunt tales filij qui talẽ volũtatẽ teſtõris nõ habẽt vel habere nõ
p̃ſumunt̃ lꝫ filij ſint ſubſtitutos excludere nõ debẽt qꝛ nõ habẽt
id ꝓpter qd cauſat̃ eluſio:⁊ ſic dicta cõditio reuera recte cogitan
do non cõtinet noſtrũ factũ.lꝫ eñ nõ req̃rat̃ ꝙ filij filioꝝ ſint he
redes ſuoꝛũ parẽtũ ad excluſionẽ ſubſtituti:vt in.d.§.cũ quis.re
quirit̃ ſaltẽ vt habeãt volũtatẽ teſtatoꝛis qualẽqualem alias ceſ
ſat rõ p̃allegata:⁊ ſic non excluderent ꝑ iura p̃allegata.lꝫ in hoc
filie filioꝛũ talẽ voluntatem non habẽt qꝛ nõ cogitauit teſtatoꝛ
eas debere ad dicta bona admitti:qꝛ cũ filias hꝫ eas fecit alienas
ab vniuerſali ſucceſſione nõ inſtituendo eas vlr̃:nec ſubſtituẽdo
qd niſi ꝓpter ſexũ feciſſe v̾r qꝛ ꝑ ipſas nõ cõſeruat̃ agnatio cum
non conſtet ꝙ ꝓpter odium vel alia demerita hoc fecerit:ſi igit̃
voluit filias eſſe excluſas non filiationẽ ſed ſexũ muliebꝛẽ exclu-
dere voluit ergo ⁊ neptes ex filijs in quibus viget idem ſexus ad
quẽ teſtatoꝛ v̾r habuiſſe reſpectũ tm̃:qm̃ non filijs ſed eadẽ eſt rõ
in filiabus ⁊ neptibus ex filijs ꝓpter qd non dꝛ fieri extẽſio de ꝑ
ſona ad pſonã qd faciendũ non eſſet in materia odioſa.l.illam.
5 C.de colla.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſol.mat.Sed†dꝛ vna ⁊ eadẽ di-
ſpoſitio circa filias ⁊ neptes ex filijs inſpecta vnitate rationis ⁊
cãe vt ptꝫ ex nota.per Cy.in.l.j.C.que ſit longa conſue.⁊ in.l.qd
vero.ff.de legi.Et notabiliꝰ ꝑ Bal.in.l.de qbus.ff.de legi.Ubi
6 dicit Bal.†ꝙ ſi ſtatutũ excludit filiã ꝓpter filiũ excluditur etiã
neptis ex filio:qꝛ ſi filia fuit excluſa pꝛopter ſexũ q eſt idẽ in ne-
pte:qa remotioꝛ nõ dꝫ eſſe melioꝛis cõditionis alle.Cy.poſt Ni-
co.de mata.in.d.l.j.C.que ſit long.conſue.arguendo igit̃ de ex-
cluſione ſtatuti ad excluſionẽ teſtatoꝛis pꝛout arguit.Bal.in.l.
maximũ vitiũ.C.de lib.pꝛete.ſi neptis ex filio fuiſſet filia teſtato
ris nõ habuiſſet volũtatẽ defuncti.Igitur nec neptis habere
cenſetur.Et ſic nõ habet locũ id ꝓpter qd filij in cõditione po-
ſiti excludũt ſubſtitutum.Pꝛeterea filij maſculi in hoc caſu nõ
ſunt pꝛelati ſubſtituto qꝛ filij ſed ꝓpter qualitatẽ maſculinita-
tis:qꝛ ſi filij etiã filie fuiſſent inſtitute.Unde neptibus lꝫ quali-
tas filioꝛũ adſit nõ adeſt q̃litas maſculinitatis ꝓpter quã ſub-
ſtitutus excludit̃:ſed ceſſat.facit ad hoc in filĩ qd no.Bart.in.l.
liberoꝛũ.ff.de v̾.ſig.in pe.col.Si eñ teſtõꝛ filias nõ habuiſſet vel
habuiſſet ⁊ nõ feciſſet eas alienas ab vniuerſali ſucceſſione ſꝫ in-
ſtituiſſet vel ſubſtituiſſet.tũc ꝓcederet diſpoſitio.d.l.j.C.de cõ-
di.inſti.Et ꝑ pꝛedicta ⁊ multa alia reſpõdeo etiã ſerioſe ad ob-

iecta conſiliorũ redditorũ pro cõtraria parte: ⁊ ſm hanc ꝑtem eleganter cõſuluit. d. Pau. de ca. in cõſi. qđ incipit. Viſis ⁊ examinatis qbꝰ cõſilijs qđ ad cõtextũ ego refero in repetitiõe. l. cũ auus. ff. de cõdi. ⁊ demõ. in. xxvj. col. ad fi. Et hoc cõſiliũ nõ reperio in volumine: ⁊ eſt illud de quo facit mẽtionẽ Pau. de caſ. in l. j. C. de cõdi. inſer. Et ibi etiã dñs Raph. fulgo. ponit hãc. q. ⁊ decidit ꝓ ſubſtitutis predicta rõne vbi dicit ꝙ ꝗuis iſta conditio ſi ſine filijs cõprehendat maſculũ ⁊ feminã. l. ſi ita ſcriptũ. ff. de leg. ij. hoc tñ caſu quo teſtator ꝑdilexit filios ſtabimus ꝓprie ſignificationi vocabuli: vt includat maſculos tñ. cui ⁊ mens teſtatoris cõſonat vt neptes nõ excludãt ſubſtitutionẽ ne teſtõr videat plus diligere neptẽ ex filio ꝙ̃ filiã ar. l. ſi viua matre. Et dicit ꝙ ita interrogatꝰ de facto rñdit: ⁊ poſtea ꝯſuluit in ciuitate Bononie: ⁊ qđ vidit ꝯſiliũ cuiuſdã egregij doctoris. Et ſm hãc opi. cõſuluit dñs Raph. Ful. in cõſi. xviij. Idẽ in cõſi. xxviij. Idẽ cõſuluit Pau. de ca. in cõſi. ccclxij. incip. Viſo dicto teſtamẽto. Poſtremo Pau. de ca. conſi. lxxix. incip. Caſus iſte frequenter cõtingit cõſuluit cũ diſtinctiõe ꝙ aut ſunt ſubſtituti aliqui de deſcendentibus maſculis teſtatoris ⁊ tũc ſubſtituti nõ excludũtur qꝛ teſtõr vr̃ habuiſſe reſpectũ ad agnationẽ cõſeruãdã: alias ſecus vt ibi late per eũ. Et ſm hãc cõſiderationẽ vidi alias cõſilia pluriũ doctorũ Papienſiũ vꝫ do. Ioãnis de puteo dñi Catonis ⁊ aliorũ ſubſcripta ꝑ dñm Andreã Barb. ⁊ ꝑ preceptorẽ meũ dñm Frãciſcũ Aret. allegãdo not. ꝑ Io. An. in addi. Spe. in tit. de teſtamentis in rub. in verſi. ſub hoc titulo gñali. Et ita ego pluries cõſului. Et hãc ego teneo in. d. l. cũ auus. in quarto
7 caſu: vbi etiã allegaui. Cuma. in cõſi. ij. vbi dicit† ꝙ preſumptio d. l. cũ acutiſſimi nõ habet locũ qñ apparet ꝙ teſtõr voluit cõſeruare lineã maſculinã. Ex quibus concludo ꝙ in caſu noſtro fuerint ſubſtituti alij filij teſtatoris ⁊ filia fuerit excluſa neptis ex filio nõ facit fideicõmiſſum deficere in quo articulo latiſſime loquor in. d. l. cũ auus. vbi videdũ. ¶ Capio nũc tertiã difficultatẽ. In qua nõ inſiſtẽdo in argumẽtis in cõtrariũ factis: dico ꝙ heredes ſumptij tenẽtur reſtituere fideicõmiſſum dicto Iac. nũc ſuꝑuiuenti ⁊ nõ filijs Gaſparis. Quĩ ex quo reperit ſubſtitutus tñ Gaſpar ⁊ nõ eius filij ⁊ Gaſpar predeceſſit Sumptio: ⁊ ſic pẽdẽte cõditione fideicõmiſſi tale fideicõmiſſum conditionale nõ trãſmittit ad filios ſuos ꝑ regulã. l. vnice. §. ſin autẽ ſub cõditione. C. de cadu. tol. que regula ꝓcedit etiã qñ tractat de ſucceſſione fideicõmiſſi conditionaliter relicti ab aſcẽdẽte: ⁊ tranſmittendi in deſcendentes vt eſt caſus clarꝰ. ⁊ ibi no. doc. in. l. heredes mei. §. cũ ita. ff. ad treb. ⁊ eſt gl. ordi. cõiter approbata in. l. vnica. C. de his q ante aper. tab. niſi aliud appareat de mẽte teſtatoris ex diſpoſitis in teſtõ ꝓut declarat Bal. i. d. l. vnica. cuiꝰ dicta ſubtiliter declaraui in. d. §. cũ ita. Cum igit in caſu noſtro de mente nõ conſtet. ſequit ꝙ filij Gaſparis nõ vocant: ſed ſolꝰ Iac. ex quo erant cõiuncti verbis non factis portionibus ⁊ in ꝑſona Gaſparis defecit fideicõmiſſum accreſcit Iaco. vt declarat Bar. in. l. re cõiuncti. ff. de leg. iij. dũ tractat de effectu cõiuncti. in. ij. q. Ex quibus cõcludo ꝙ detracta legitima ⁊ trebellianica: q̃ aſcendũt dimidiam iuxta no. in. c. ray. ⁊ in. c. Raynal. de teſta. aliam dimidiã tenentur filie ⁊ heredes Sumptij reſtituere Iaco. ⁊ ita ſentio in premiſſis. Laus deo.

¶ Summarium.

¶ Ius paſcuorum acquiritur ex poſſeſſione tanti temporis cuius initij memoria non extat. Et exigere collectas in loco non probat loci poſſeſſionem ſed iuriſdictionem.
1 Tempus de cuius initio memoria non extat.
2 Territoriũ põt habere aliqs locus lꝫ nõ habeat iuriſdictionẽ. Exactio collectarum arguit locum eſſe de territorio.
3 Territoria diuidũt ⁊ deſignãt ꝑ fines ⁊ appoſitionẽ terminoꝝ.
4 Princeps in dubio non cenſetur velle preiudicare iuri tertij.
5 Aliud eſt hr̃e iuriſdictionẽ: aliud territoriũ: ⁊ aliđ ius paſcẽdi.
7 Caſtra habent territorium ſine iuriſdictione.
7 Priuilegia non debent extendi ad diuerſa: qñ ſunt ſtricti iuris.

¶ Conſilium. xv.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectũ.

In cauſa ⁊ queſtione que vertitur ⁊ verſa eſt inter cõitatẽ Sarzane: ⁊ inter cõitatẽ orti noui ſuꝑ quibuſdã locis occaſione iuris paſcẽdi ⁊ iuriſdictionis. ſi vera ſunt que in facto preſupponunt. Arbitror cõitatẽ Orti noui iuſtitiã fouere. Et ꝓ fundamẽto in primis premitto ꝙ cõitas Orti noui per teſtes ꝓbat ſe poſſediſſe dicta loca a tanto tempore cuius nõ extat memoria in cõtrariũ laborando: ⁊ fructus colligendo. per quos actus ꝓbat poſſeſſio ſm Dy. ⁊ Bar. in. l. titia. ff. de ſolu. ⁊. l. litibus. C. de agri. ⁊ cẽſi. lib. x. ⁊ ꝑ Bal. in. l. iij. C. finiũ regun. Et per Bar. ⁊ doc. in. l. j. C. de acq. poſ. Itẽ ꝓbat quaſi poſſeſſio iuris paſcendi paſcẽdo vendendo paſcua: ⁊ exigendo ſeu recipiẽdo pretiũ ſeu penſiones prout no. Bar. ⁊ doc. in. l. qui per vniuerſas. §. qui per colonũ. ff. de acqui. poſſ. ⁊ traditur in. l. quãuis. §. ſi conductor. ff. eo. tit.
1 Et in. c. inter dilectos. de fide inſtru. † Nemini eñ dubiũ eſt ꝙ venditiones paſcuorũ fiunt ab vniuerſitate vel ab habentibus autoritatẽ ab vniuerſitate iuxta no. in. l. j. §. pe. ff. qđ cuiuſqꝫ vni. nomine. ⁊. l. iij. §. actor. ff. de re iudi. Igit dicunt ab vniuerſitate poſſeſſa paſcua. l. j. in fi. cũ. l. ſeq. ⁊ ibi no. ff. de acq. poſſ. ⁊ in. l. municipibus. ff. de cõdi. ⁊ demõ. ⁊ not. in. l. metũ. §. animaduertendũ. ff. qđ metus cauſa. ¶ Scđo premittendũ eſt ꝙ ꝓbat per teſtes ꝙ a tanto tpe cuius non eſt memoria in ꝯtrariũ delicta ꝯmiſſa in dictis locis fuerũt accuſata apud officiales orti noui ⁊ ꝑ eos punita qui ſunt actus iuriſditionales. vt in. l. j. vbi gl. ⁊ doc. in l. imperiũ. ff. de iuriſ. om. iud. ꝑ quos actus iuriſdictionẽ exercẽtes acqrunt quaſi poſſeſſionẽ iuriſdictionis vt ꝑ Bal. in. l. ij. C. de ſerui. ⁊ aqua. ⁊ Bar. in. l. j. §. ſi qs hoc interdicto. ff. de itiner. actuqꝫ priua. ⁊ in. l. fi. ff. vti poſſi. ⁊ gl. ⁊ Bal. in. l. ij. C. que ſit lõ. ꝯſue. ⁊ per Inno. in. c. dilectus. de capel. mona. ⁊ ꝑ Cano. in. c. cũ dilecti de foro cõpe. ꝓbat etiã ꝑ teſtes ꝙ a tanto tpe cuius in cõtrariũ memoria nõ extitit cõitas Orti nõ impoſuit collectas ꝓ bonis ſitis in dictis locis ꝓpter qđ arguit dicta loca eſſe in territorio orti noui: alias nõ potuiſſent imponi ꝑ id qđ not. Guil. ⁊ Bar. in. l. reſcripto. §. fi. ff. de mune. ⁊ hono. ¶ Ex qbus infero in ꝓpoſito ꝙ probat ius paſcẽdi in dictis locis ꝑtinere ⁊ ſpectare ad dictã cõitatẽ orti noui ⁊ Nicole ex poſſeſſione tãti tẽporis cuius in contrarium memoria non exiſtit. l. j. §. ductus aque ff. de aqua quoti. ⁊ eſti. ⁊ in. l. j. in fi. ff. de aqua plu. arcẽ. ⁊ in. c. ſuper quibuſdã. §. preterea. de verb. ſigni. ¶ Infero etiã ⁊ ſcđo ꝙ ꝑ dictos actus iuriſditionales in primis probat quaſi poſſeſſio iuriſdictionis nõ dicit cõitatis orti noui que nullã habet iuriſdictionem ex quo ſemꝑ fuit ⁊ eſt alterius dñio ſubiecta: ſed illius dñi cui fuit ſubiecta. huiuſmodi eñ caſtra nõ habẽt aliquã iuriſdictionẽ vt declarat Bar. in. l. j. ff. de dã. infec. ⁊ in ſuo cõſil. clxxxix. incipi. Primo querit vtrũ iuriſdictio. Et officiales dicti loci: lꝫ vt dicit elegãter a cõitate. Tamẽ cõfirmant a ſuperiore. Unde dicuntur autoritate ſuperioris exercere ⁊ illũ in quaſi poſſeſſione cõſtituere ꝑ ea que no. Bar. in. l. ambitioſa. ff. de decre. ab or. faciẽ. iunctis no. in. l. j. in fi. cũ. l. ſeq. ff. de acquir. poſ. cũ ſi. ¶ Infert ⁊ tertio ex ꝑdictis ꝙ dicta cõitas dr̃ eſſe i quaſi poſſeſſione dictorũ locorũ tanꝙ̃ exiſtẽtiũ in eius territorio: ⁊ curia q̃ lꝫ nõ habeat iuriſdictionẽ dr̃ habere territoriũ ſm Bar. in. d. cõſi. in. l. j. ff. de iuriſ. om. iudi. ex quo officiales dicti loci reddiderũt ius de geſtis in dictis locis de qbus eſt queſtio tanꝙ̃ exiſtẽtibus de territorio dicte cõitatis. arg. l. fi. cũ ibi no. ff. de iuriſ. om. iudi. ⁊ ꝑ ꝯñs ꝓbat ꝙ dicta loca eidẽ iuriſdictiõi ⁊ eiuſdẽ iudicis ſubſunt ⁊ cui iudici ſubdita eſt dicta cõitas. ⁊ ſic fundata eſt intentio ꝙ ſit de territorio. Alias iudices dicti loci nõ potuiſſent ius dicere. vt in. d. l. fi. cũ ibi no. ff. de iuriſ. om. iud. ⁊ in. l. j. §. cũ vrbẽ. ff. de of. prefec. vrb. ⁊ dr̃ eſſe iuriſditio in dicto territorio dicte cõitatis. vt declarat Bar. in. d. l. j. ff. de iuriſd. om. iudi. ¶ Infero etiã ⁊ quarto ꝙ ex quo impoſuerũt collectas ⁊ exigerũt ꝓ bonis exiſtentibus in dictis locis ſi quidẽ ꝓ earũ neceſſi-
2 tatibus nõ ꝓbat quaſi poſſeſſio iuriſdictionis. Sꝫ† bene ꝓbat bona eſſe in territorio dicte cõitatis quorũ bonorũ cõitas habet adminiſtrationem ⁊ ꝑtãtẽ ſtatuẽdi ſuꝑ his ſm Bar. i. l. oẽs populi. ff. de iuſt. ⁊ iure. ⁊ Bar. in. l. iiij. §. actor. ff. de re iudi. Si vero impoſuiſſent collectas nõ exigente neceſſitate: ſꝫ alia cã vel occaſione exercendi aliquã liberalitatẽ hoc nõ poterãt de iure ſm Bar. in. l. j. §. pe. ff. qđ cuiuſqꝫ vniuer. noĩe. ⁊ Bar. i. d. §. actor cũ cõcordãtijs ibi allegatis ꝑ dñm Alex. Itẽ forenſibus non poterãt imponere niſi ex longa cõſuetudine ꝑſcripta vt ꝑ Bart. in. l. reſcripto. §. fi. ff. de mune. ⁊ hon. ⁊ Bar. in. l. j. C. de mil. ⁊ in quo loco. li. x. Uñ ex iſtis duobus arguit quaſi poſſeſſio iuriſdictionis quo ad dictos actus. ſ. quo ad collectas paſſim ⁊ indiſtincte imponẽdas ⁊ maxime forenſibus. Ex qbus elicit ꝙ fundata eſt intentio cõitatis Orti noui in dictis locis tam reſpecta iuris paſcẽdi ꝙ̃ reſpectu territorij. quorũ intẽtio coadiuuatur ꝑ libros eſtimorũ dicte cõitatis ꝑ quos ꝓbat dicta loca eſſe intra fines territorij dicte cõitatis ⁊ poſſeſſa tanꝙ̃ exiſtẽtia in territorio et intra fines ꝑ hmõi oẽs libros antiqs ꝓbant fines territoriũ: vt in. c. cũ cãm. de ꝓba. ⁊ ꝑ Spe. in tit. de proba. §. nũc videndũ. vſ. Nono ꝑ libros. Facit qđ hr̃ in. l. cẽſualis. C. de dona. Coadiuuat etiã eorũ intentio ex inſtrumento diuiſionis facte inter cõitatẽ Orti noui ⁊ caſtri noui de anno dñi. M. ccc. per quã diuiſionẽ eorũ territoria ſunt diuiſa. ⁊ per illã probat ꝙ dicta loca ſunt in territorio Orti noui. Ex q̃ diuiſiõe reſultãt duo effectꝰ. ¶ Primus ꝓbat vt dixi etiã cõtra cõitatẽ Sarzane: qꝛ in antiqſſimis etiã ꝑ talia inſtrumẽta etiã i tertias ꝑſonas inter quas ſunt vba enũciatiua aliquorũ bonorũ tanꝙ̃ exiſtẽtiũ in aliquo territorio ꝓbant fines iuxta no. per Bal. in. l. cũ aliqs. C. de iure delibe. ⁊ ꝑ glo. ⁊ ibi dñs Anto. ⁊. d. Abb. in. c. cum olim. de cenſi. Igit fortius in

tius in caſu nr̃o ſit inſtrũm diuiſiõis territorij dicti caſtri orti no ui.lʒ cũ tertia pſona.¶Scõs effectus reſultat. qꝛ cenſent dicta loca tãqua exiſtẽtia in eorũ territorio poſſediſſe ex pcedẽti ti.diuiſiõis ſm Bar.ꝛ doc.in.l.ij.C.de acq.poſ.ꝛ Bar.ꝛ doc.in.l.q̃dã mulier.ff.de rei vẽdi.ꝛ Bar.in.l.cũ ſolus.ff.de vſucap.Ex qbus oĩbus ſimul iunctis indubitanter fundata eſt intẽtio dicte com munitatis caſtri orti noui reſpectu iuris paſcendi ꝛ territorij in dictis locis.Vñ videndũ eſt an illa q̃ allegant p cõitatẽ Sarzane habeant in cõtrariũ obſtare.¶Primo allegat priuilegiũ Federici imperatoris:in quo dr̃ cõcedit cõitati Sarzane duo miliaria circũquaqꝫ burgũ ipſius ſarzane:ꝛ vltra p ipſius iuriſdictionẽ ꝛ diſtrictũ in qua cõceſſiõe includunt dicta loca de qbus eſt.q.ꝛ de hac.cõceſſione fit mentio in quodã priuilegio Federici tertij ꝯceſſo dicte cõitati Sarzane de anno dñi.M.cccclxix.In quo non fit mentio qñ illud priuilegium Federici confirmatorium illius nõ probatur priuilegiuʒ Ludouici fuit conceſſum: neqꝫ ponit ad plenũ tenor cõceſſionis priuilij Ludouici:ſed ad illud fit relatio.Vñ p tale priuilegiũ Ludouici vt illud oſtẽdat ſm Inn.ꝛ doc.in.c.inter dilectos.de fi.inſtr.ad idẽ gl.vlt.in.c.j. de fi.iſtru.ꝛ qd̃ no.Bar.ꝛ doc.in.l.admonẽdi.ff.de iureiur.Sed reperio in qbuſdaʒ cõſilijs alias redditis ĩ fauorẽ caſtri orti no ui ꝯ cõitatẽ Sarzane.In qb⁹ fit mẽtio de dicto priuilegio Ludouici imperatoris ꝛ dr̃ fuiſſe cõceſſum de anno.M.cccxxviij.ſʒ dr̃ in dictis ꝯſilijs ꝙ in priuilegijs Ludouici eſt clauſula:ſaluo iure alterius cuiuſlibet.Igit nõ p̃iudicat dicte cõitati orti noui cũ pbet ꝙ p.xxviij.annos ante per dictã diuiſionẽ ꝛ termino

3 rũ poſitionẽ dicta loca erant in territorio orti noui.Nã †territoria diuidunt ꝛ deſignant p fines appoſitionem terminorũ.l.ex hoc iure in verbo termini agris impoſiti.ff.de inſt.ꝛ iur.p quaʒ appoſitionẽ terminorũ factorũ in preſentia eſt facta occupatio territorij ꝛ poſſeſſio acqſita vt pbat p dictũ inſtrumẽtũ diuiſionis.Nã etiã p inſtrumẽta eorũ:in qbus de apprehẽſiõe:ꝛ de occupatiõe cõſtat pbat poſſeſſio notãter ſm Bal.in.l.creditor in viij.q.C.de acq.poſ.Tradit in.c.ij.de ꝯſue.Tradit late.d.Abb. in.c.cũ nobis.extra de preſcrip.Ex qb⁹ infero ꝙ dictum priuilegiũ etiã ſine dicta clauſula nõ p̃iudicaret dicte cõitati orti noui

4 duplici ratione.Prima eſt qꝛ †princeps in dubio nõ cenſet velle preiudicare iuri tertij:vt expreſſe hoc dicit.l.nec au⁹.C.de emãcipatio.liberorũ.l.ij.§.merito.ꝛ.§.ſi qs a principe.ff.ne qd in loco pub.ꝛ in.c.cũ aliqbus.de reſcript.in.vj.Scd̃o cũ cõitas orti noui eſſet in poſſeſſione territorij ꝛ hoc nõ fuiſſet narratũ imperatori:nõ valet priuilegiũ cõceſſum in preiudicium poſſeſſionis caſtri orti noui:vt eſt caſus in.c.cũ noſtris.de cõceſ.prebẽ.Et p Pet.de anch.in.c.ſi ppter tua debita:in.iij.col.ver.ad queſtionẽ ppoſitã de reſcri.in.vj.ꝛ licet loquat in reſcriptis ad bñficia. Idẽ eſt in priuilegijs ꝛ alijs impetrationibus vt no.gl.Io.and. in.c.ij.vbi caſus de deci.in.vj.ꝛ in.c.dudũ.eod.titu.Et no.Domi.in addi.ad cõſilia Ioã.cal.cõſi.xxix.in tit.de pbẽ.¶Preter

5 ea ex alio etiã nõ preiudicat:qꝛ †aliud eſt habere iuriſdictionem:

6 aliud territoriũ.ꝛ aliud ius paſcẽdi.Nã †caſtra habẽt territoriũ ſine iuriſdictione:vt probat in.d.l.j.ff.de iuriſdi.oĩum iudi.ꝛ in d.cõſi.qd̃ incip.Primo querit vtrũ iuriſdictio.Item aliud habere ius paſcẽdi:aliud habere territoriũ vel iuriſdictionẽ:qꝛ hoc habet in re aliena:cũ nõ tm̃ dñium:ſed etiã vtilitatẽ ꝛ fructus p̃ter ius paſcẽdi ſunt alieni.l.j.ꝛ ibi gl.C.de paſcuis pub.lib.xj.ꝛ ĩ

7 l.nulla.C.de fundis patrimoniorũ.eo.lib.Vnde cũ †l priuilegia ſint ſtricti iuris nõ debẽt extẽdi ad diuerſa.iiij.di.priuilegia.ꝛ.l. qd̃ vero.ff.de legi.ꝛ.l.qcqd aſtringende.ff.de v̄.ob.¶Preterea dico ꝙ Sarzanenſes non ſunt vſi priuilegio Ludouici in p̃iudiciũ territorij caſtri orti noui.Igitur dicuntur priuilegiũ amiſiſſe.l.j.ꝛ ibi Bar.ff.de nũdi.ꝛ Bar.in.l.licitatio.§.earũ.ff.de pub. ꝛ in.l.fi.ff.de cõſti.princi.Et Io.an.in.c.ij.de immu.eccle.li.vj. ꝛ gl.in.l.falſo.C.de diuer.reſcrip.Non omitto etiam ꝙ p tm̃ tẽpus de cui⁹ initij memoria nõ exiſtitit in cõtrariũ iſti de caſtro orti noui fuerũt in poſſeſſiõe territorij ꝛ iuris paſcẽdi.Igit p̃ſcripſerũt aduerſus priuilegiũ ſi qd̃ in ꝯtriũ haberẽt illi de ſarzana. d.l.j.in fi.ff.de aqua plu.arc.ꝛ in.l.j.§.ductus aq̃.ff.de aqua q̃ti. ꝛ eſti.ꝛ vtrobiqꝫ p doc.ꝛ in.c.ſup quibuſdã.§.p̃terea.ff.de v̄.ſig. Tradit in.c.j.de p̃ſcri.li.vj.cũ ſi.Ex quib⁹ ptʒ ꝙ nõ obſtat priuilegiũ Federici tertij cõceſſum de anno dñi.M.cccclxix.Q̃m oẽs rñſiones ſupra date eneruãt dictũ priuilegiũ.¶Preterea nõ potuit Federicus priuare illos de orto nouo dñio ſui territorij iuxta no.in.c.q̃ in eccleſiarũ.de cõſti.ꝛ per doc.in.c.fi.ſi cõtra ius vel vtili.pub.Ex quo veriſimilis cauſe imaginatio nõ cadit:vt concludunt do.Anto.ꝛ Io.de imo.in.c.nã cõcupiſcẽtiã extra de cõſti.ꝛ no.dñs Abb.in.c.fi.in.iij.col.de cõſti.ꝛ in rub.de appel.Et maxime cõcedẽdo parte nõ citata que priuat dñio rei ſue:vt declarat dñs Abb.in.c.j.de cã poſ.ꝛ pprie.ꝛ in.c.cũ olim .de re iu. Et eſt tex.ꝛ ibi doc.in cle.paſtoralis.eo.tit.Nõ omitto etiam qd̃ iſta iuriſdictio erat dñorũ Florentinorũ q ſuperiorẽ nõ recognoſcunt iuxta no.per.Bar.in.l.hoſtes.ff.de captiuis.Vnde non video quomodo cõcedere poterat qd̃ ſuum nõ erat.vt in.l.nemo plus iuris.cum materia.ff.de reg.iur.¶Poſtremo non obſtat qd̃ dicitur qd̃ illi de Sarzana aliqñ paſcua vendiderunt:qꝛ vt dicitur emptores non fuerunt vſi:nec aliqd ſoluerunt:vnde nulla probatur poſſeſſio vt habetur in.d.l.qui vniuerſas.§.qui per colonum.ꝛ in.d.l.quãuis.§.ſi conductor.ff.de acqui.poſ.ꝛ in.c. inter dilectos.Vbi late canoniſte.de fide inſtru.Ex quibus cõcluditur ſm ea que proponerantur pro communitate Orti noui ꝛ Nicole eſſe iuſtitiam manifeſtam.Laus deo.Bartholo.

¶Summarium.

☞An ſoluens debita in dubio preſumat ſoluiſſe ex prouentibus hereditarijs:vel ex pecunia aliunde accepta:ꝛ pleraqꝫ alia.

1 Heres ſi poſt mortẽ teſtatoris ſoluerit debitũ relictũ p dictũ teſtatorẽ:an cenſeat ſoluiſſe de pecunijs ab alijs mutuo receptis.

2 Vxor ſi reperitur habere bona ꝛ nõ poteſt oſtẽdere ꝙ habuerit ex proprijs:preſumitur ex bonis viri.

3 Filius ſi expendit pecuniam ꝛ non apparet ꝙ habuerit propriã preſumitur de pecunia paterna ex coniecturis.

4 Pupill⁹ ſi habitat in domo tutoris p̃ſumit alimẽtat⁹ a tutore.

5 Contractum preſumitur ex precedenti cauſa alia nõ apparente.

6 Ex preſenti legitima ratione preſumitur in preteritum.

Et ſic in preſumptio legitima ratione iuuatur.

7 Preſumptio circa media oritur in extremitatibus ex preſenti.

8 Argumentum valet a communiter accidentibus.

9 Probatio per coniecturas debet ſufficere in his que cum difficultate probari poſſunt.

10 Scholaris quando accipit pecuniam mutuo preſumitur expẽdiſſe in cauſas ſcholaſticas neceſſarias.

11 Res manet in eodem ſtatu ſi contractum nouum debitum nõ apparet fuiſſe extinctum.

12 Probatio pfecta eſt illa que iudicem ad credulitatem inducit.

13 Heres grauat⁹ reſtituere bona p fideicõmiſſum alienando aliqua ex illis fideicõmiſſario cõſentiẽte:alienata imputare debet.

14 Fideicõmiſſarius põt facere vt heredi in quartã imputet:qñ alienatio eſt volũtaria ꝛ nõ pmiſſio facta in vtilitatem heredis.

15 Oppoſitum in oppoſito debet operari:quod operat propoſitũ in propoſito.

16 Neceſſaria ꝛ legitima in dubio preſumi debet potius q̃ voluntaria ꝛ minus legitima.

17 Verba iſta onera ptinẽt ad fideicõmiſſarios:dupliciter ſumũt.

18 Que relatiuum de ſui natura eſt reſtrictiuum.

19 Heres grauat⁹ in bonis ſubiectis habens partẽ dimidiã ratiõe legitime ꝛ trebellianice alienãdo ex eis volente fideicõmiſſario: illa imputantur in partem ſuam.nu.20.

21 Si aliquis vẽdit rẽ quã habet cõmunẽ cũ altero:illo non cõſentiente non debet ſibi rem venditam in partem imputare.

22 Species cõis nõ debet eſſe potẽtior q̃ ſit ad actum deducta.

23 Heres potentius habet ius in portione quam habet iure proprio:q̃ in illa quam habet a teſtatore.

24 Heres poteſt alienare vnam rem:vtendo arbitrio boni viri:ꝛ in ea ſibi legitimam eligere.

25 Alienatio qñ facta fuerit fideicõmiſſario ſciente nõ põt ſibi ipſi rem euincere.

26 Bona vendita non ſunt in partem imputanda.

27 Lagatarius ſi emit rem ſub conditione ſibi legatam:ignorãter pretium conſequi poteſt.nu.29.

Et ſi ſcienter emit non poteſt conſequi pretium.

28 Fideicõmiſſarius põt p̃tiũ ꝯſeq:ac ſi res euicta fuiſſet in initio.

30 Legatari⁹ ſi emit rẽ ſibi legatã poteſt agere ex teſtamẽto ad p̃tiũ quod ſibi abeſt:ꝛ ad pretium ſolutum tantum.

¶Conſilium.xvj.

¶Dñs labia mea aperiat ꝛ ſpũs ſanctus illuminet intellectuʒ.

IN cauſa que vertitur inter heredes dñi Ioan.Franc.heredis dñi Petri fratris ſui:ꝛ ſubſtitutos qb⁹ tenebat dictus do.Io.Franci. reſtituere hereditatem p deciſione prime difficultatis eſt aduer

1 tendũ an dñs Io.Frãciſ.†heres qui poſt mortẽ dñi Petri ſoluit debitũ relictũ p do.Pet.ducatorũ mille cenſeat ſoluiſſe de pecunijs ab alijs mutuo receptis.An vero de puentib⁹ ex hereditate ꝛ bonis q̃ erãt antea in hereditate.In qua difficultate arbitror cõcludẽdũ ꝙ cẽſeat ſoluiſſe ꝛ ita p̃ſumẽdũ eſt ꝙ vel mutuo pecunias acceperit vel ꝙ alio tit.cõtraxerit aliud debitũ:vt illud ſolueret ꝙ reperit ſoluiſſe intra biẽniũ vel circa.In q̃ difficultate ſm ea q̃ pponunt:dico ꝙ cẽſet ꝯtxiſſe aliõ debitũ:ex quo nõ apparet ex q̃ pecunia ſoluerit ſupponẽdo ĩ primis ꝙ nõ erãt pecũie ꝛ nõ erãt debita p̃ter h̃ mille ducatoꝝ.Nec apparerẽt bona aliq̃ hereditaria alienata tũc.Itẽ ꝙ fruct⁹ vix ſufficiebãt ad expẽſas.Ex quib⁹ p̃ſupponẽdũ eſt ꝙ dictũ debitũ mille ducato

rum nõ fuit ſatiſfactũ ex bonis vel pecunia hereditaria neqꝫ ex
fructibus ⁊ redditibus. Igiꝝ ex aliena pecunia fuit ſatiſfactum
qꝛ ſi nõ ex ꝓpria arguẽdo a ſufficiẽti diuiſiõe iuxta text. in. l. pſe
2 furioſo. ff. de his q ſunt ſui vel alieni iuris. Igiꝝ ex† aliena. in ſi-
mili videm⁹ ꝙ vxoꝛ ſi reperiꝝ habere bona ⁊ nõ põt oſtẽdere ꝙ
habuerit ex ꝓprĳs: pſumiꝝ ex alienis ⁊ ſic ex bonis viri. l. quint⁹.
3 ⁊ ibi no. ff. de dona. inter virũ. ⁊. l. etiã eo. ti. Ad idẽ† ſi filius ex-
pẽdit pecuniã ⁊ nõ apparet ꝙ habuerit ꝓpriã pſumiꝝ de pecu-
nia paterna ex cõiecturis vt no. gl. ⁊ doc. in prin. C. de bonis q̃ li
be. Et qõ no. Io. and. in tit. de actoꝛe. §. j. vñ. qd ſi dubiteꝝ: in ſi-
mil. Io. an. in. c. j. de peculio clericoꝝ. ⁊ Bal. in. l. ĳ. p illũ tex. C.
de pñia ptãte. Igiꝝ in caſu nr̃o ex ꝯiecturis pdictis pſumẽdũ eſt
ꝙ aliõ debitũ ꝯxerit vt illi debito ſatiſfaceret. Qõ etiã forti⁹ oñ-
diꝝ qꝛ poſt ſolutũ dictũ debitũ p ſex annos vel circa apparet ꝙ
pdictus dñs Frãci. q vt dꝛ fuit diligẽs pr̃ familias ⁊ bñ ꝯſerua-
bat bona ſua ꝯxit pluries debitũ Venetĳs ſubrogãdo vnũ de-
bitũ loco alterius. ⁊ nõ appet ꝙ illud debitũ fuerit ob cãm aliã
ꝯctũ pſumiꝝ cõtractũ in dictã cãm. Tũ qꝛ nõ pſumiꝝ primo de-
bito de nihilo ſatiſfeciſſe ſicut in filii dicit gl. in. l. ſi. C. de alimen.
4 pupillo pſtan. ꝙ† ſi pupillus habitat in domo tutoꝛis pſumiꝝ
alimẽtatus a tutoꝛe: qꝛ nõ pſumiꝝ ꝙ vixerit de vẽto. Itẽ in caſu
nr̃o cũ nõ appareat ꝙ de bonis cõibus fuerit ſatiſfactũ imo ex
cõiecturis pſumiꝝ ꝯtrariũ: cẽſeꝝ ſatiſfeciſſe de alienis vt dictũ ẽ. Tũ
5 etiã qꝛ† ex pcedenti cã alia nõ apparẽte pſumiꝝ ꝯctũ. ar. l. quedã
mulier. ff. de rei vẽd. Faciũt no. p Bal. ⁊ alios in. l. ex pſona. C. de
ꝓba. Et Bal. in. l. edita. in. j. q. prin. C. de edẽ. Et p hoc optime
facit: qꝛ ſi apparet ꝯctũ debitũ qõ nõ erat añ moꝛtẽ petri ⁊ appa
ret ſolutũ debitũ relictũ mille ducatoꝝ veriſilr conſtat ꝙ ſi nõ
fuit ſolutũ eſt iuſta cã ⁊ legitima rõ ex premiſſis ꝙ illud debitũ
6 fuerit ꝯctũ ꝓpter pecuniã de qua ſatiſfecit dicto debito: qꝛ † ex
pſenti legitima rõne pſumiꝝ in pteritũ. Et ſic pſumptio legiti-
ma rõne iuuaꝝ. l. ſi q adulterĳ. C. de adulte. ⁊ no. Bald. ⁊ latius
Saly. in. d. l. ex pſona. C. de ꝓba. Et ſic eſt veriſile ꝙ nõ fuit ſolu
tum de bonis cõib⁹ ſꝫ fuit ꝯctũ aliud debitũ vt illi ſatiſfieret.
Et ex debito qõ poſt ſex annos ꝯctũ apparet pſumiꝝ ꝓ medio
7 tpe ꝙ debitũ inductũ ⁊ ꝯctũ fuerit. Nã† ex pñti in extremitati-
bus oꝛiꝝ pſumptio circa media: vt p Bar. in. l. celſus. ff. de vſuc.
gl. in. c. ex parte decani. de reſcr. gl. in. c. ex lr̃is. de reſti. in integrũ.
tex. in. c. inter dilectos. de fide inſtru. Solẽt em̃ cõiter pr̃ familias
vt ꝯſeruẽt bona immobilia accipe pecuniã mutuo: vel facere ꝯ-
ctus illicitos vt pecuniã habeãt. vt fecit do. Ioã. Frãci. vt poſſit
debitis ſatiſfacere. ⁊ qꝛ poſtea ex lucris ⁊ redditibus nõ poſſunt
ſepe ſubrogare debitũ loco alteri⁹ debiti: ⁊ demũ qꝛ nõ poſſunt
8 ſuſtinere vendũt immobilia. † Valet autẽ argumentũ a cõiter ac-
cidẽtib⁹. l. neqꝫ natales. C. de ꝓbatio. ⁊ preſertim vt dixi qꝛ nõ ap
paret alia cauſa pcedẽs ꝓpter quã debuerit dictũ debitũ ꝯxiſſe.
Igiꝝ ad illã fieri debet relatio. at. l. fundus q locatus. ff. de fun.
inſtr. ⁊ eoꝝ q̃ no. bar. ⁊ ibi latius dñs Alex. in. l. cũ ſeruus. ff. de
verb. obli. cũ ſilibus. Et iſte cõiecture debẽt apud iudicẽ ſuffi-
ciẽter ꝓbari: preſertim qꝛ in his q̃ cũ difficultate ꝓbari poſſunt
9 †dꝫ ſufficere ꝓbatio p cõiecturas. l. nõ oẽs. §. a barbaris. ff. de re
mil. ⁊ ꝓbaꝝ in. l. ſi qs ex argẽtarĳs. §. pe. ff. de edẽdo. ⁊ in. l. in illa.
ff. de verb. obli. cũ cõcoꝛdãtĳs de qbus ibi p dñm Alex. ⁊ in. l. cõ
ſenſu. C. de repud. cũ ſimilibus. ex qbus cõcludo ꝙ ex nouo debi
to cõtracto pſumiꝝ habita pecunia vt illi debito ſatiſfaceret re-
licto p dñm Pet. qõ erat mille ducatoꝝ. Ex qua cõcluſione in-
fero in ꝓpoſito ꝙ vltimũ debitũ cõtractũ qõ apparet pluries ꝯ
ctũ poſtea fuit ob dictã cãm ꝯctũ vt ex ſuperioꝛibus ptꝫ ⁊ ꝓbaꝝ
10 ex notatis p Bar. in. l. ſi. ff. ad mace. vbi p illũ tex. dicit ꝙ† in du-
bio qñ ſcholaris accipit pecuniã mutuo pſumiꝝ expẽdiſſe i cau-
ſas ſcholaſticas neceſſarias ⁊ ꝓ hoc poſſumus dicere ꝙ qñ pr̃ ac
cipit pecuniã mutuo tpe cariſtie ꝙ in dubio pſumiꝝ expẽdiſſe ꝓ
alimentis ſue familie. Et ꝙ in dubio ſi aliqd emit pro ſe ⁊ filĳs
intelligiꝝ illã pecuniã in illã cãm expẽdiſſe alleg. caſum in. l. ſi. C.
de pigno. in prin. ⁊ ibi no. per Bal. ⁊ Ang. itẽ inferẽdo in ꝓpoſi
11 to ſi fuit† cõtractũ nouũ debitũ ⁊ nõ apparet illud fuiſſe extin-
ctũ pſumiꝝ ꝙ res mãſerit in eodẽ ſtatu arg. l. ſi qs. ff. de ſeruis ex
poꝛtã. ⁊ p Cy. ⁊ doc. in. l. nõ ignoꝛat. C. ad exhibẽ. tradiꝝ in. d. l. ex
pſona. C. de ꝓba. Ubi in ꝓpoſito dicit Bartholo. de ſaly. qõ lꝫ
qs pſumatur cõtinuo locupletioꝛ fieri ſi hodie nõ reperiꝝ locu-
pletioꝛ pſumiꝝ ꝙ in pteritũ nõ fuerit: hoc legitima rõne. Ita in
ꝓpoſito cũ preſumptio ſit ꝙ nouũ debitũ fuerit cõtractũ ⁊ ho-
die apparebat adhuc debitũ i hereditate apparet qõ nõ fuit ex-
tinctũ: ſed potius ſubrogatũ ⁊ ſic dꝛ ꝯtractũ hereditati dñi Pe
tri: ⁊ nõ ſibi ad hoc text. no. in. l. ſed ⁊ Julianus. §. perinde. el pri
mo. ff. ad mace. vñ dicit patri enim nõ ſibi accepit. Et ſi dicit pe
cunia redacta ex venditione certarũ petiarũ terre cõuerſa in di-
ctam cauſam. ⁊ ita preſumitur ſm Bar. in. d. l. ſi. ⁊ idem voluit
ibi Ang. ⁊ h⁹s violẽtas preſumptiones iudex ſequi debet. Nam
12 illa dꝛ† perfecta probatio que iudicem ad credulitatẽ inducit. l.
quinquaginta. ff. de proba. Bar. ⁊ doc. in. l. admonẽdi. ff. de iure
iurã. ¶ Ex quibus infero ꝙ cũ nõ oſtẽdaꝝ de alio potuiſſe ſatiſ
fieri. Potuerunt enim vendi bona hereditaria pro ſatiſfactiõe
debitoꝝ teſtatoꝛis licet fideicõmiſſo ſubiecta. l. filiuſfa. §. diui. ⁊
ibi no. ff. de leg. j. ⁊ traditur in. l. peto. §. prediũ. ff. de leg. ĳ. Unde
tãto minus dicitur eſſe in hereditate reſtituenda dictis fideicõ-
miſſarĳs. Et ſic tãto minus tenetur reſtituere. qꝛ prius detrahẽ-
dũ eſt es alienũ. l. eris alieni. ff. ad. l. falci. ¶ Ex quibus ſuppoſi-
tis infero ꝙ nõ eſt verũ ꝙ audio p aduerſariũ dici. ſ. ꝙ dñs Ioã.
13 Frã. cẽſeꝝ alienaſſe ſexaginta cãpos de poꝛtione ſibi tãgente† qꝛ
heres grauatus reſtituere bona per fideicõmiſſum alienãdo ali-
qua ex illis volẽte fideicõmiſſario dꝫ alienata imputare: vt in. l.
celſus. §. res que. ⁊ ibi gl. Bar. ⁊ oẽs. ff. ad trebel. ita hic dꝫ impu
tare in partẽ quã habebat in dictis bonis: ⁊ ſic fideicõmiſſarĳ vi
denꝝ dicere poſſe ꝙ illos imputet in partẽ ſibi tangentẽ ⁊ alios
ſexaginta iure fideicõmiſſi petere. Nã predicta nõ procedunt in
caſu nr̃o ex quo preſumunꝝ bona alienata pro dicto ipſius teſta-
toꝛis: prout cõcludit gl. Bar. ⁊ doc. in. d. §. res q̃. imo debent cẽ-
dere in poꝛtionẽ fideicõmiſſarĳ: ex quo fuerũt alienata propter
debitũ hereditatis teſtatoꝛis: vt in. l. filiuſfa. §. diui. ⁊ ibi Bart.
gl. ⁊ doc. ff. de leg. j. ⁊ per Bar. Bal. ⁊ Imo. in. l. peto. §. prediuꝫ.
ff. de leg. ĳ. Et per Bar. in. l. ſi. §. ⁊ ſi prefatã. C. de iure deli. ⁊ bal.
in autẽ. ei qui. C. de bonis autoꝛitate iud. poſſi. ¶ Confirmo nã
14 ſicut qñ† eſt alienatio voluntaria: ⁊ non promiſſio facta in vtili
tatẽ heredis põt fideicõmiſſarius facere vt heredi in quartã im
puteꝝ vt in. d. §. res q̃. ita ecõtra qñ eſt facta ex cauſa neceſſaria ꝓ
pter debita teſtatoꝛis ⁊ hereditatis heres petere põt ꝙ in partẽ
15 fideicõmiſſario imputeꝝ: qꝛ† qõ operaꝝ propoſitũ in propoſito
dꝫ operari oppoſitũ in oppoſito. l. ⁊ ſi cõtra. ff. de vul. ⁊ pup. ⁊ in
regula ſm naturã cũ materia. ff. de regu. iur. ⁊ in regula q ſentit:
16 extra de regu. iur. in. vj. cũ ibi no. † in dubio autẽ preſumi debet
potius neceſſaria ⁊ legitima q̃ voluntaria ⁊ minus legitima. l.
merito. ff. p ſocio. ⁊ qõ ibi no. Bart. p. d. l. merito. ⁊. l. gerit. ff. de
acq. here. Et puto ꝙ ex ſuperioꝛibus moti fuerũt arbitri q iudi
cauerunt ꝙ onera hereditatis dicti dñi Petri pertinerẽt ad fi-
deicõmiſſarios. ſup quibus eſt aduertendũ: qꝛ cũ vt dꝛ in dicta
hereditate nõ eſſent alia onera q̃ illa mille ducatoꝝ quibus. d.
Io. Frã. ſatiſfecerat ad illud onus cenſeꝝ facta relatio. arg. l. ĳ. ff.
de libe. ⁊ poſthu. ⁊ in. l. fundus qui loca. ff. de fundo inſtruc. per
qõ laudũ tollitur ſi fuerit obiectio inuẽtarĳ nõ confecti. Et qa
dicto oneri ſatiſfactũ erat per dñm Io. Fran. heredẽ oꝛitur diffi
cultas ſuper intellectu dictoꝝ verboꝛum per que non declaraꝝ
17 q̃ſtio an† dicta onera ptineãt ad fideicõmiſſarios. Uñ eſt conſi-
derandũ ꝙ dicta verba poſſunt dupliciter intelligi. ¶ Primo
qõ cũ ſatiſfactum eſſet per dñm Io. Franciſcũ ꝙ fideicõmiſſarĳ
tenereꝝ ſoluere pecuniã dño Ioã. Frãciſco quã ei poſuiſſent in
ſatiſfaciẽdo dictis oneribus qõ ſatis eſt iuxta verba referẽdo ea
ad tẽpus preſens iuxta. l. ſi ita cũ ibi no. ff. de auro ⁊ argen. lega.
¶ Scdo ꝙ onera ad fideicõmiſſarios ptinẽt hoc ẽ ꝙ bona alie-
nata ꝓ ſatiſfaciẽdo de dictis bonis cederent in partem fideicõ-
miſſarioꝛum: ex quo fuit facta ex neceſſitate debiti teſtatoꝛis. Et
iſta interpꝛetatio eſt equa ⁊ iuridica. ¶ Primo qꝛ vt dictum eſt
ita erat de iure iuxta no. in. d. §. res que. ⁊ in dicto. §. diui. ¶ Se
cũdo qꝛ cõuenit ⁊ cõcoꝛdat cũ alio capitulo laudi in quo here-
des dñi Io. Frãc. ſunt condẽnati ad reſtituẽda bona reſtitutiõi
18 ſubiecta: que tenebat ⁊ poſſidebat dictus Ioã. Franci. qõ† rela-
tiuum que ſui natura eſt reſtrictiuum. l. j. ⁊ ibi Cy. ⁊ Bar. C. de
ſum. trini. ⁊ ſi. cat. Et in. l. oẽs ppli. ⁊ ibi bar. ff. de iuſti. ⁊ iur. Et
ſic reſtringit illa bona reſtitutioni ſubiecta: ⁊ ſic ꝙ nõ oĩa ſꝫ illa
q̃ poſſidebat: ſꝫ iam alienata nõ poſſidebat dñs Ioã. Frãc. Igiꝝ
ad illa nõ eſt cõdẽnatus heres in laudo: ⁊ ſic videtur alienando
approbata per laudũ qõ non potuit eſſe ex alio: niſi qꝛ fuerunt
alienata ex debito teſtatoꝛis. Nã non eſt dubium ꝙ illa alienata
erant reſtitutioni ſubiecta pro dimidia: ⁊ tñ arbitri volũt ꝙ te-
neanꝝ ad eoꝝ reſtitutionẽ nec dicaꝝ ꝙ teneanꝝ ad bona poſſeſſa
loco alienatoꝝ que non poſſidebanꝝ: qꝛ tũc dicta verba nihil o-
perarenꝝ cõtra. l. ſi qñ. ff. de leg. j. c. ſi papa. de priuil. lib. vj. ¶ Cõ
firmãtur qꝛ illud relatiuũ que: exponiꝝ etiã quaten⁹ poſſidebat.
l. neqꝫ. ⁊ ibi Bar. ff. de leg. iij. ⁊ ſic voluerunt teneri quatenus nõ
poſſidebant ⁊ erant bona alienata alias dicerentur de alienatio
ne teneri ſi eoꝝ loco alia ſimilia bona reſtitui deberent. Sciuiſ
ſent em̃ hoc arbitri dicere ſi voluiſſent argu. l. vnice. §. ſin autẽ ad
19 deficientis. C. de cadu. tol. † verba vt iacent intelligi debẽt. l. j. C.
ſi plures vna ſententia. ¶ Confirmatur qꝛ non poſſidebat alia
bona ſubiecta niſi pro dimidia: ꝓ alia dimidia erãt dñi Io. Frã.
Igitur ad illa tantum ſunt cõdẽnati heredes ⁊ ab alĳs ſunt ge
neraliter abſoluti ꝓpter quã abſolutionẽ nõ poſſunt petere alie
nata que nõ poſſidebat: qꝛ ab illis fuit abſolutus qõ alia rõne
cõtingere nõ potuit niſi qꝛ alienata fuerũt in cauſaꝫ neceſſarias
iuxta no. in. d. §. res que. Alia auteꝫ ratione non video arbitruꝫ
ita iuſte

ita iuſte iudicare potuiſſe. Pro ſentētia autē laudi preſumitur
vt dicit Dy. in cōſi. qd incip. Ptolomeus manetus. Et Ang. in
l. ſciendū. ff. de ver. ob. cū multis ibi alleg. ꝑ dñm Alexā. ¶ Sed
vlterius poſito ꝙ dicta bona nō iudicarent̄ alienata ob dictū
debitū hereditariū. Dubitat̄ an fideicōmiſſarij dicere poſſint:
ꝙ imputēt alienata in partē ſuā dñi Jo. Frā. heredes ⁊ alia tot
bona eiuſdē qualitatis reſtituāt ꝓ fideicōmiſſo: ⁊ hoc primo a-
19 ſpectu videbat̄ cōcludendū. Nā videmus ꝙ† qñ heres grauat⁹
in bonis ſubiectis habet partē puta dimidiā rationi legitime ⁊
trebellianice alienādo bona ſubiecta fideicōmiſſo illa imputan
tur in partē ſuā ad minus volēte fideicōmiſſario vt eſt caſus ⁊
ibi gl. ⁊ oēs in. d. l. marcellus. §. res que. ⁊ ꝑ Bar. ⁊ alios late in. l.
in quarta. ff. ad. l. fal. Bona vba ponit Bal. in ſuo cōſi. xxxix. in
ñ. pte Raph. cu. in cōſi. xxxij. ⁊ traditur in. l. filium quē habētes.
C. fami. er. Ita dicamus in caſu noſtro cū do. Jo. Franci. in bo-
nis ſubiectis habeat dimidiā bonorū tanꝙ̄ propria q̄ erant in
cōmunione. ¶ Sed licet in caſu noſtro nō inueniā queſtionē in
20 ſpecie deciſam. Arbitror contrariā ſententiā veriorem. † Nā lz
qñ heres grauatus habet partē in rebus ſubiectis ratione legiti
me ⁊ trebellianice alienando aliqua ex eis volente fideicōmiſſa-
rio debeat alienata in ſuā partē imputare ſm Bart. ⁊ oēs in. d.
§. res q̄. nec in hoc eſt altercatio aliqua. Tamen qñ grauatus et
teſtator habent bona in cōmunione ⁊ tenet̄ reſtituere oīa bona
teſtatoris ꝙ hic alienādo volēte fideicōmiſſario teneatur impu-
tare illa alienata in partē ſuā quā habebat in cōmunione cū te-
ſtatore hoc nō reperio iure cautū. quicunq; ergo hec dicit alle-
get leget legē hoc dictem. l. illā. C. de colla. ⁊ in auten. de triē. ⁊ ſe
miſ. §. cōſideremus. cū ſimilib⁹. Nec de caſu. d. §. res q̄. ad caſum
noſtrū videt̄ bona argumētatio: q̄ iſta imputatio vel fit in cau
ſam lucratiuā prout eſt legitima. Unde pro amiſſione non dr̄ ſi
lij dānū pati. Ad hoc glo. no. in. l. iij. C. de iuris ⁊ fac. igno. ⁊ ibi
no. Bar. Bal. ⁊ alij. ⁊ Bal. Pau. de caſt. ⁊ alij in. l. iuris ignorā.
C. q admitti ad bo. poſſ. poſ. Sz in caſu nr̄o bona ſi devēdidiſſet
bona minus nociua ⁊ minus fructifera tanꝙ̄ diligens paterfa-
milias nō conſiderans de reſtitutione hereditatis ꝓpter mortē
ſine filijs: q̄ talis caſus nō erat cōſiderabilis: vel non eſt in cul-
pa ſi non conſiderauit iuxta id qd habet̄ in. l. inter ſtipulantē. §.
ſacrā. ff. de verb. ob. Unde ſi cogeret̄ in partē illa bona cōputare
pateret̄ dānū in bonis proprijs. Iſta aūt non ſunt ſimilia dānū
pati ⁊ lucrū non capere. l. ſi. cū ibi no. C. de codi. cum ſi. ¶ Con-
21 firmat̄. Nā qñ quis† vendit rē quā hz cōem cū altero illo nō cō-
ſentiente nō reperio ꝙ debeat ſibi rēvenditā in partē imputare:
⁊ de alijs rebus cōibus conſignare illi qui habet bona cōia. Sz
bene reperio ꝙ qñ vnus ex coheredibus vendit rē cōmunē alteri
habet alterū de duobus medijs. vel acquirendi ad rem ꝓ portio
ne ſua vel petendi partē pretij a coherede. Caſus eſt cū glo. ⁊ ibi
doc. in. l. j. C. de cōium rerū alie. ꝙ autē poſſit dicere imputes in
partem tuā hoc nō reperio. Igit̄ idē dicamus in caſu noſtro qñ
22 res erat in ſpecie cōis cū altero ⁊ fortius ꝙ† ſpecies cōis nō dz eē
potentior ꝙ̄ ſit ad actū deducta: licet poſſit eſſe eiuſdē effect⁹ iux
ta no. per Bar. in. l. gallus. §. vidēdū. ff. de lib. ⁊ poſth. Sz ſi fuiſ-
ſent alienata eo tpe quo erant cōmunia dicta bona non cōpete-
ret dictū remediū. vt probatū eſt ⁊ no. plene in. l. in familie. C. fa
23 mi. erciſ. Igit̄ ⁊c. ¶ † Preterea potētius habet ius in portione
quā habet iure proprio ꝙ̄ in illa quā habet a teſtatore. patet ex
not. in. l. ab eo. C. de fideicō. ⁊ patet ad ſenſum. licet ergo diſpoſi-
tū ſit ꝙ reſpectu bonorū habitorū a teſtatore in quib⁹ poterat
in totū grauari ꝙ alimenta imputentur in quartā quā lucrari
debet ex bonis teſtatoris. vt in. d. aut. res que nō debet extēdi di-
cta diſpoſitio ad bona ꝓpria heredis: in quibus nō militat tan
ta ratio. l. cui pacto. ff. de ſeruis exportā. Nec debet fideicōmiſſa-
rius plus iuris habere ꝙ̄ teſtator habuiſſet ſi viueret. vt in. l. ne-
mo plus iuris. ff. de regu. iur. Sed ſi dicta bona fuiſſent aliena-
ta teſtatore viuente nō potuiſſet dicere frater imputes in partē.
Sed cōpetebat ſibi remedium de quo in. d. l. j. ⁊ in. l. in familie.
Ita etiā in caſu. Et preſertim predicta ꝓcedūt. q̄ in caſu noſtro
alienatio facta fuit de conſenſu fideicōmiſſarij ſcientis ⁊ cōſen-
tientis quo caſu nō pōt agi ad ipſam rē. Sz tm̄ ad ꝑtiū. arg. l.
24 mater. C. de rei vendicatio. ¶ † Preterea heres pōt vtēdo arbi-
trio boni viri alienare vnā rē ⁊ in ea ſibi legitimā eligere vt tradi
tur in. §. res que. ⁊ in. d. l. inquātū. vbi late do. Alex. Sed nō ꝑt
ita facere qñ hz bona cōia cum alio q̄ aſſumptio fieri dz officio
iudicis. l. ad officiū. C. cōi di. Igit̄ iſta materia reputata eſt val-
de diuerſa a materia de qua agimus. ⁊ ex diuerſis non eſt bona
illatio. l. inter ſtipulantē. §. ſacram. ff. de ver. obl. in verſi. Sz hec
25 diſſimilia ſunt. Unde† cū facta fuerit alienatio fideicōmiſſario
ſciente non poteſt ſibiipſi rē euincere. Sed tm̄ pretiū partis ſue
receptū recuperare ſicut ſi eo conſentiente alteri vendita fuiſſet:
facit pro hoc dictū Bartho. de ſalyce. in. l. in familie. C. famil. er-
26 ciſcun. Ex quibus concludo ꝙ† bona vendita nō ſunt in partē

imputanda. Unde merito hoc etiā patet per arbitros declara-
tū ꝙ tantū teneretur heres grauati reſtituere ea bona ſubiecta
fideicommiſſo que poſſidebat ipſe grauatus per qd laudū cen-
ſet̄ alienatio approbata. Unde tantū peti poteſt pretium dimi-
die receptum ⁊ ex alia parte peti poteſt ꝙ pretium cedat loco de-
biti hereditarij. ¶ Quinimo dixit no. Joan. and. late diſputan
do ꝙ cum fideicommiſſarius qui emit ſciret dicta bona per fi-
deicommiſſum ſibi relicta ⁊ emerit ſcienter nihil petere poſſit.
Ita dicit in addi. ad Spec. in tit. de empt. ⁊ vendit. §. tertio lo-
co in vltima additio. pro qua deciſiōe videt̄ caſus in. l. cui res. ff.
27 de act. emp. vbi habetur ꝙ† ſi legatarius emit rē ſub conditione
ſibi legatam ignoranter pretiū conſequi poteſt q̄ alias nō dice-
retur habere rē ex cauſa legati. Igitur ſi ſcienter emit non pōt
conſequi pretiū: ⁊ reſpondet Aret. in. l. qui rome. §. duo fratres.
vbi refert hāc opi. ad iura in cōtrariū allegata vt ibi per eū pro
quo eſt tex. etiam in. l. huiuſmodi. §. qui ſeruū. in verbo ignarus
a cōtrario ſenſu. ff. de leg. j. Iſta tamē opi. nō videtur tuta: quia
magis cōiter doc. vidētur cōtrariū tenere quos allegat do. Alex.
in. d. §. duo fratres. Sed poſito ꝙ ius ad pretium cōpeteret ſuc-
cedit difficultas ſi fideicōmiſſarij poſſunt pretiū conſequi aut
debeant conſequi pretium ſolutū: an vero pretium eſtimationis
28 de preſenti quod vltimū verius videbat̄. Quoniā dicit text. † ꝙ
fideicōmiſſarius poteſt pretium conſeq: ac ſi res fuiſſet in initio
euicta. Ita dicit tex. in. d. §. qui ſeruū. in ſi. ſed re euicta conſeq
debet qd ſua intereſt. l. emptor. ff. de euic. cū ſimilibus. Igitur ſi
hodie eſt maioris eſtimationis intereſt fideicōmiſſarij conſequi
talem eſtimationem ⁊ nō ſimplex pretium ſolutū ⁊ ſic debet il-
lud conſequi ad idē. l. emptore. §. qui autē. ff. de ac. emp. cū ſimi.
Sed hoc non obſtante contrariū eſt verū de hoc eſt caſus clar⁹
in. d. §. qui ſeruum dupliciter inducendo. Primo dum dicit ꝙ
ſi pretiū nō erat ſolutum tempore euenientis conditionis lega-
ti rem retinet ex cā fideicommiſſi ⁊ pretium non ſoluit. ⁊ ſic non
conſequitur niſi pretium rei tempore emptionis. Scdo q̄ dicit
ꝙ ſi pretium erat ſolutum pretium recuperabat. ⁊ ſic loquit̄ de
pretio ſoluto. ⁊ hoc oſtenditur ex ſummario Bar. ibi ⁊ Joā. de
29 imo. † qui dicūt: ꝙ qui rem ſibi legatam ſub cōditione emit: ha
bere debet rē ⁊ pretiū nō ſoluere. q̄ ſi ſoluerit repetere poterit.
⁊ Jo. de imo. ibi in duobus locis in gl. ſuper verbo. Ex teſtamē-
to. Primo dū vult qd cōſequat̄ pretiū ꝙ habebat. Et in alio lo
co dū dicit ꝙ cōſequat̄ pretiū ſolutū. Clare etiā hoc vult Pau.
de ca. in. d. l. cui res. ff. de ac. emp. in duobus locis. Primo dū di-
cit in ſummario ꝙ repetit pretium. Illud autē dicit̄ repeti qd
datū eſt: vt ꝑ gl. ⁊ doc. in rub. ff. ſol. ma. in verbo petat̄. Scdo dū
dicitur ꝙ repetit qd ſoluit. Et etiā in. d. l. cui res euincebat̄ a ſe-
ipſo. An a tertio: vt ibi per eum. Preterea quando iura obligāt
tātū ad pretiū ſolutū dicunt ꝙ tenentur de euictiōe ad pretiū.
Sed qñ verba dicunt ꝙ teneatur ad intereſſe vt ꝓbat text. in. d.
l. emptorē. §. qui autē ff. de act. emp. Sed in caſu noſtro iura ſim
pliciter obligant ad pretiū vt in iuribus ſupra alleg. in. d. l. ſi cui
res. ⁊ in. d. §. qui ſeruū. Ideo oritur actio tantū ad ꝑtiū ſolutū.
Et in hoc quatenus cōpetit actio reſpectu pretij ſoluti. Idē eſt
ſi euinceretur a tertio. ⁊ ita loquitur tex. in. d. §. qui ſeruum. Et
primo dicendum eſt ꝙ predicta procedunt qñ fideicōmiſſarius
emit ignorāter prout loquunt̄ iura ꝑalle. Et licet Bar. in. l. hu-
iuſmodi. §. qui ſeruum dicat ꝙ heres habet electionem agendi
ex teſtamēto ad rē vel ex empto ad pretium. Tamen qñ agit ex
teſtamento agit ad rē quā habet q̄ nō videt̄ habere ex cauſa le-
gati niſi pretiū habeat. ⁊ ſic licet agatur ex teſtamento pretium
tm̄ reſtitui dz vt ibi dicit tex. in ſi. ⁊ ſic tm̄ cōſequitur ſi agat̄ vna
alienatione ſicut alia ſed datur electio vt patet ex ſummario bar.
⁊ Jo. de imo. Et ꝓbatur plane iſta cōcluſio in. l. plane. §. ꝙ ſi rē
30 ⁊ ibi Bar. ff. de leg. j. vbi tex. ⁊ ibi Bar. vbi vult ꝙ† ſi legatarius
emit rē ſibi legatā pōt agere ex teſtō ad pretium qd ſibi abeſt: et
tātū ad pretiū ſolutū. Unde ibi eſt caſus. ⁊ Bar. hoc dicit ꝙ per
predicta puto male ɔſuluiſſe Cuma. in cōſi. xxxiij. qui aliud ſen-
tire videtur. Sed qñ emptor fuit ſciens ꝓut dicitur in caſu nr̄o
res eſt clariſſima: nam de hoc eſt caſus in. l. ſi. §. emptor. C. cōmu-
nia de lega. Ubi ſi aliquis tertius ſcienter emit rem ſubiectam
fideicommiſſi reſtitutione: nō pōt agere niſi ad reſtitutionem ꝑ
tij ⁊ qd fortius eſt nō pōt agere ad duplū licet fuerit expreſſe ſti-
pulatus illo caſu ſpecialiter ſi ergo tertius ſciens nō poteſt niſi
pretiū recuperare fortius ipſe fideicōmiſſari⁹ q̄ nō hz aliud ius
ꝙ̄ ſi res a tertio euincatur. d. l. huiuſmodi. §. qui ſeruum. Unde
ꝓ dimidia ꝓ qua agi pōt ſciebat rē eſſe fideicōmiſſo ſubiectam
ſub cōditione. Igitur nō poteſt niſi pretiū ſolutū recuperare: ⁊
legitur ille tex. qñ res erat ſubiecta reſtitutioni ſiue pure ſiue ſub
cōditione ſm Bar. de ſalice. Paul. de caſt. ⁊ Moder. perugīnos
⁊ in ſciente ita tenuit conſulendo do. Raph. cu. referens idē Ful-
go. tenuiſſe in ſuo conſi. xxxiij. Unde in ſciente prout preſupponi
tur res caret ꝓbabili dubitatiōe ꝙ tunc pretiū ſolutum in effe-

An agetur ſiue agatur actione ex teſtamẽto ſiue ex emptore ⁊ ĩ hoc
caret concluſio probabili dubitatione. Laus deo. Bartho. ſoci.

Summarium.

Hoc conſilium habet an finito nouẽnio locator poſſit vlterius
in locatione perſeuerare. Item an valeat locatio facta per procu
ratorem quem dominus in locando preuenerat. Item an iudex
ſpolij cognoſcat de meritis.

1 Conductor poteſt in ſua conductione perſeuerare ꝑ vnũ annũ
poſt finitam conductionem nouem annorum. ⁊ nu. 2.

3 Conductor poteſt perſeuerare in conductione duplici capite.

4 Verba pacti ſecundum ſubiectam materiam debent intelligi.

5 Debitũ cuiꝰ dies ceſſit ⁊ nõ venit: nõ põt in cõpẽſationẽ deduci.

6 Qui vult conſequens vult antecedens neceſſarium ad illud.

7 Compenſatio ſine facto hominis non fit ipſo iure regulariter.

8 Liquidi ad non liquidum non poteſt fieri compenſatio.

9 Dñs ſicut reaſſumẽdo cauſam vel adminiſtrationẽ q̃ mãdauerat preſumptiue dr̃ reuocaſſe mandatũ: ita etiã ſi alia pſumptio
eſt in contrarium ꝙ nõ intendat reuocare nõdũ reuocatum eſt.

10 Qualis fuit animus in precedentibus: talis cenſetur fuiſſe in ſequentibus: ⁊ econtra.

11 Reuocatio preſupponit mãdatũ: ⁊ priuatio pſupponit habitũ.

12 Dñs reaſſumẽdo dicit̃ reuocaſſe mãdatũ qñ procurator deſtitit.

13 Obligatione facti licet quis non cogatur preciſe tamen liberat̃
preſtando intereſſe.

14 Primus conductor habet ius retentionis melioramentorũ donec de illis fuerit ſatiſfactum.

15 Cõductores qñ ſunt a dño expulſi: ad recuperandũ ſuam detentationem rerum conductarum: habent duo remedia.

16 Locator ſi poſſidebat ⁊ cõductores tenebant nomine locatoris:
tunc ſpolij iudex debet de meritis cognoſcere.

17 Conductores dicuntur naturaliter ⁊ ciuiliter poſſidere ratione
conſtituti ⁊ ratione precarij ciuiliter.

Conſilium. xvij.

Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectum.

PRoſequẽdo ordinem que
ſtionũ ſupra formatarũ. Capio primam queſtionẽ
1 qua querit̃. An † cõductor poſſit in ſua cõductiõe per
ſeuerare poſt finitã cõductionẽ nouẽ annorũ per aliud trienniũ
vel ſaltem per vnum annum. In qua difficultate nõ inſiſtẽdo in
verbis concludo ꝙ perſeuerare poteſt per vnũ annũ. Iſta cõclu
ſio probatur. Nã ex quo poſt finitũ tẽpꝰ locatiõis. ideſt. x. anno
rũ. Cõductor ſtetit in re locata per mediũ annũ ⁊ vltra. Et ſumꝰ
in predio ſciente patiẽte ⁊ tolerãte dño ex tacito cõſenſu vtriuſq̃
cenſet̃ facta relocatio ad annũ: licet primo facta fuerit per triennium caſus eſt in. l. item queritur. §. qui impleto. in verbo inſtuꝫ
cum glo. ⁊ ibi doc. ff. locã. ⁊ no. in. l. legem. C. loca. ⁊ in. l. in rebꝰ. §.
fi. ff. de precario. ⁊ in. l. ſi mora. ff. ſo. ma. Confirmatur cõcluſio qr
partes in locatione appoſuerũt pactũ ꝙ cõductor nõ poſſit finita locatione expelli. Sed debeat perſeuerare in ſua cõductiõe dõ
nec ſibi fuerit ſatiſfactũ per locatorem de melioramẽtis. Teneat̃
tamẽ locator illa cõpẽſare cũ affictibus vltimi anni. vnde ex quo
2 non fuit ſatiſfactũ per locatorẽ neq̃ facta cõpẽſatiõe † cõductor
põt in ſua cõductione perſeuerare nec põt expelli. Itẽ verificantur verba pacti que ſunt ſeruanda ſm̃. l. legẽ. C. de pac. ⁊. l. legem.
3 C. loc. cũ ſi. Ex quo † pacto infero in propoſito ꝙ ex duplici capi
te poteſt cõductor perſeuerare in locatiõe. Primo de iure cõmu
ni qr locator paſſus eſt in predio poſt finitũ tẽpus per mediũ an
num ⁊ vltra perſeuerare in cõductiõe per dictũ. §. qui impleto
cũ ſimi. Ex pulſiõe ꝓpria cõductoris qr nõ fuit ſatiſfactũ de
melioramẽtis: quo caſu etiã ſi locator finito tpe ꝯtradixiſſet ⁊ nõ
paſſus fuiſſet potuiſſet in ſua ꝯductiõe ꝯductor pſeuerare iuxta
pactũ cõtractꝰ nec per hoc eſt ſublata ꝓpulſio ordinaria. d. §. qui
impleto qñ locator paſſus eſt vt no. glo. in. l. j. C. de iure emphy. ⁊
per Io. an. in addi. ſpe. in ti. de emp. ⁊ vẽdi. in. §. ſciendũ. in additio. que incip. De tpe lapſo ⁊ per Bar. in. l. j. §. vnde queritur. ff.
de publi. ex quibus infero ꝙ nõ ob. ꝙ nõ põt poſt finitam locationem durare. Et ꝙ vult cõpenſare affictum vltimi anni in vlti
ma ſolutione cũ melioramẽtis ex quo in pacto dr̃ tm̃ poſſit pſeuerare donec de melioramentis fuerit ſatiſfactũ: ⁊ volunt ꝙ fiat
dicta cõpenſatio. Quã licet conductor dicta ratione inſpecto pacto nõ poſſet in cõductione perſeuerare qđ tamen eſt falſum. Tñ
põt inſpecto iure cõi nõ ſublato ꝑ pactũ pſeuerare ꝑ no. in. d. §.
q̃ impleto. Quinimo dico ꝙ etiã inſpecto pacto põt pſeuerare
qm̃ illud pactũ intelligi dꝫ qñ ſatiſfactũ cẽt in fine finite locationis de melioramẽtis ⁊ facta eſſet compenſatio in fine vel in principio alterius anni. ⁊ ſic modico tpe poſt finitaꝫ locationẽ. Secꝰ
qñ magno tpe vt in caſu noſtro. vt in. d. §. qui impleto. Et ibi de
4 clarat dñs Rapha fulgo. † Nã verba pacti intelligi debẽt ſcđm
ſubiectam materiã. l. ſi ſtipulatus. ff. de vſuris. ⁊. l. ſi vno. in prin.
ff. locati. Et preſertiꝫ ꝓpter rationẽ que aſſignatur. in. d. §. q̃ im
pleto. dum ponitur per Bar. ⁊ doc. differentia inter predia ruſti
ca ⁊ vrbana. Ex quibꝰ patet ſolutio ad illud in quo dr̃ ꝙ in fine
nõ potuit cõpẽſare vltimã penſionẽ cũ melioramentis qr prius
finiebat̃ locatio ꝙ veniret terminus vltime ſolutiõis. Illud aũt
5 debitũ † cuius dies ceſſit ⁊ non venit: non poteſt in compenſationem deduci. l. qđ in diẽ. ⁊ ibi no. ff. de cõpenſatio. Igitur cum nõ
potuerit illa vti non videtur locatori imputandũ. Sꝫ ad hoc ẽt
reſponderem ꝙ iſtud ꝓcederet de iure cõi. Sed virtute pacti poterat in cõpenſationẽ deduci. Nã dr̃ in dicto cõtractu hoc tamẽ
acto ꝙ dictꝰ locator non poſſit cogi ad ſolutionẽ dictorũ melioramentorũ niſi in fine locationis: ⁊ tũc teneatur ⁊ debeat cõpẽſa
re: ſi ergo voluerit ꝙ in fine locationis tunc que dictio tũc ſignificat extremitatẽ tpis. l. iiij. ff. de conditio. ⁊ demõ. ꝙ immediate
finita locatione dictus locator teneret̃ ſatiſfacere de melioramẽtis ⁊ cõpenſare cũ vltima ſolutione. Igitur voluerunt ꝙ licet vl
time ſolutionis affictus terminus nõ veniſſet ꝙ illud deducere
6 tur in compenſationem: qm̃ † qui vult cõſequens vult antecedẽs
neceſſariũ ad illud. l. ad rẽ mobilem. l. ad legatum. ff. de procura.
Preterea adueniẽte tpe ſolutionis vltime affictus dꝫ tũc cõ
penſare ⁊ dicere ſe velle a locatione recedere alias cenſetur conſenſiſſe ⁊ tacite relocaſſe per. d. §. qui impleto. Nec obſtat qđ vlti
mo loco dicit̃ ꝙ cõpenſatio dicitur ipſo iure facta. l. verũ cum ſi
7 mi. ff. de cõpẽſa. qm̃ † cõpẽſatio nõ fit ipſo iure regulariter ſine facto hoĩs. Nec ſumus in aliquo caſu in quo induceretur ipſo iure. Et vt cõcludit Bar. in. d. l. verum. ⁊ Nico. de mata. ⁊ Bal. in
l. ſi conſtat. C. de cõpenſa. ⁊ cõiter doc. in. l. ſi. eo. ti. Et ideo dicit
no. Ioan. de imo. in. l. j. in fi. ff. de ſolu. ꝙ ſi mercator in libro ſuo
habet in vno folio titiũ debitorẽ in cẽtũ ⁊ in alio folio cõtra ha
bet creditorẽ in centum non ſunt extincta debita vi cõpẽſatiõis.
Item dicit in. l. cum ex pluribus. in fi. ff. de ſolu. qđ habet ꝓ mul
tũ notabili. Sed in caſu noſtro nõ dicitur facta cõpenſatio ipſo
8 iure qr debitum melioramentorũ nondũ erat liquidum ⁊ † liqui
di ad non liquidum nõ poteſt fieri compenſatio. l. ſi. cum ibi ple
ne no. de compenſatio. Preterea dico qđ ſi fuiſſet facta dicta
cõpenſatio ipſo iure ⁊ extinctione debiti ⁊ virtute pacti non po
teſt perſeuerare. Conductor tamen poteſt de iure cõmuni ꝑ text.
in. d. §. qui impleto. ⁊ ſupra dictũ eſt ⁊ hoc quo ad primũ. Circa ſcđam difficultatẽ videbatur primo dicẽdum qđ locatio ſcđo
loco facta a Leonardo non valet quia licet eſſet factus procurator ad locandum. Tamen eius mandatum videtur reuocatũ: qr
dñs poſt mãdatum locauit bona ad que bona dictus ꝓcurator
habebat mandatum. Unde cum ceperit adminiſtrare ꝑ ſeipſuꝫ
⁊ locare videtur mandatũ reuocaſſe: vt videtur ꝓbari in. l. q̃ mu
tuam. §. non ideo. ff. manda. ⁊ ibi videtur gl. in ſua. q. ſabbatina
quam approbant doc. facit in ſimili tex. in. l. ſi quis cũ ꝓcuratore. §. fi. ff. de ꝓcu. li. vj. cum ibi plene no. ſi ergo erat mandatũ reuocatum non potuit dño preiudicare iuxta. l. ſi vnus. §. ante oĩa
ff. de pac. Et per totũ titulum in rubro ⁊ nigro. C. res inter alios
acta cũ ſimi. Sed hoc nõ obſtãte contrariã ſniam veriorẽ eſſe
exiſtimo ꝙ imo per dictã locationẽ non cenſeat̃ reuocatũ mãdatuꝫ factũ dicto Leonardo. Et cõſequẽter valuit dicta locatio ſe
cundo loco facta. Nec probatur ex his que no. Inno. in. c. petitio.
de ꝓcu. vbi declarãdo ⁊ limitãdo ea que habent̃ in. d. l. q̃ mutuã
9 §. non ideo. ff. mand. dicit ꝙ ſicut † qñ dñs reaſſumẽdo cãm: vel
adminiſtrationẽ quã mãdauerat pſumptiue dicatur reuocaſſe
mãdatũ: ita ẽt ſi alia pſumptio eſt in cõtrariũ ꝙ nõ intẽdebat re
uocare nondũ reuocatũ eſt. Et ſuꝑ hac gl. Inn. fuit poſtea fundata diſpoſitio. c. ſi quem. de ꝓcur. lib. vj. Ubi habet̃ ꝙ tũc dicit̃
mandatũ reuocatum niſi aliquibꝰ cõiecturis cõſtet dñm non re
uocauiſſe qđ mãdauerat animo nõ reuocãdi ⁊ no. Bart. in. d. §.
non ideo. Sed in caſu nedum ꝙ appareat per coniecturas ⁊ pre
ſumptiones qđ Leonardi dñs non fecit animo reuocãdi mãdatum imo dici poteſt qđ expreſſe apparet iſtud probat̃. Nã dr̃ qđ
eo die quo dñs fecit primam locationem ꝓ primo termino fecit
quoddam mãdatum ſpeciale ad locandũ dicta bona in quo mã
dato expreſſe dixit qđ reuocabat oẽs ⁊ quoſcunq̃ autores: quos
alias ad iſta conſtituit ⁊ ſic mandatũ factũ dicto Leonardo per
preſentem reuocationẽ reuocare non intendit per que verba euidenter ⁊ clariſſime apparet qđ dicta locatio quam fecerat eadeꝫ
die nõ intendebat tacite reuocare mãdatum cum eadem die incontinenti per expreſſam reuocationem expreſſit qđ nõ intende
10 bat eum reuocare. Nam † qualis fuit animus in precedẽtibus ta
lis cenſetur fuiſſe in ſequentibus: ⁊ ecõtra. l. ſi ſeruus pluriuꝫ. in
fi. ff. de leg. j. l. ſed ⁊ ſi ab initio. ff. ad macedo. l. ſi ventri. §. ſi in bonis. ff. de priuile. credi. Et predicta etiam late proſequẽdo tenet
Rapha. fulg. in. d. §. non ideo. Unde ſiue dicta prima locatio fa
cta fuerit poſt dictam conſtitutionem procuratoris: apparet qđ
poſt dictam locationem non intendebat reuocare dictum Leonardum procuratorem. quia eadem preſumptio volũtatis eſt in
ſequentibus

ſequentibus que fuit in precedentibus vt dixi facit.l.qui nõ mi
litabat.§.lucio.ff.de hered.in ſti.Item cum eadem die cõſtituiſ
ſet procuratorẽ ad locandũ:non eſt cenſendum ꝙ eadem die vo
luiſſet reuocare poſtea locando incontinenti.ar.l.nã ad ea.ff.de
condi.⁊ demon.Item ex quo apparet ꝙ illa die faciendo ſm ꝓ
curatorem noluit reuocare Leonardum non preſumit mutatio
voluntatis.l.cũ tacitum.ff.de prob.ſiue prima locatio fuerit pri
mo facta.Et eadem die fuerit facta cõſtitutio ſecũdi ꝓcuratoris
quo caſu etiã apparet ꝙ per dictã reuocationẽ nõ fuit animus
11 reuocandi mandatũ vt dixi facit q: †reuocatio p̄ſupponit mãda
tuz:q: priuatio p̄ſupponit habitũ.l.decẽ.ff.de ver.ob.c.ad diſſol
uendũ.de deſpõſa.impub.Igit dñs q dixit ꝙ nõ intẽdebat eum
reuocare preſupponebat eum habere mãdatũ:⁊ ſic eum per loca
tionem nõ reuocaſſe.¶Preterea ſi pars aduerſa fundaret ſe ꝙ
mandatum eſſet reuocatum ex eo ꝙ dicta locatio eſſet facta poſt
ſcdm mãdatũ hʒ hoc ꝓbare tex.eſt ſin.⁊ ibi.d.abb.⁊ Jo.de imo.
⁊ Mod.in.c.in preſentia.de ꝓba.Cõfirmant predicta:q: vt di
citur in p̄ſcto poſt dictã primã locationẽ dictus Leonard⁹ ſem
per adminiſtrauit bona predicta:ex quo ꝓbatur ꝙ dictum mã
datũ nõ fuit reuocatũ ⁊ ſi fuiſſet reuocatũ tñ p̄ſumit inſtauratũ
hoc ꝓbat per ea que no.gl.in.d.§.nõ ideo vbi in qõne ſabbatina
qñ dñs ꝓpter abſentiã ſuã mãdaſſet geri negocia:⁊ poſtea eo re
uerſo diceret mãdatũ reuocatũ.Et cõcludit gl.ꝙ duob⁹ cõcur
rentibus mãdatuz cẽſet reuocatum.¶Primo qñ dñs reuerſus
aſſumpſit adminiſtrationẽ.¶Scdo qñ ꝓcurator deſtitit ab ad
12 miniſtratiõe:⁊ſic gl.vult ꝙ dñs †reaſſumẽdo dicat reuocaſſe mã
datũ qñ ꝓcurator deſtitit.Ideo qñ nõ deſtitit:lʒ dñs ceperit ad
miniſtrare.Nõ dicit reuocatũ mãdatũ.Quinimo dicit illa glo.
qñ per reaſſumptionẽ adminiſtratiõis p̄ſumeret ꝙ ꝓcurator de
ſtitiſſet.Tñ ſi poſtea ꝓcurator cepit adminiſtrare dño ſciente ⁊
patiẽte dicit renouari mãdatum:vel nõ reuocari.ar.l.iteʒ queri
tur.§.qui impleto.ff.loc.Vñ in caſu noſtro cũ ſemꝑ a dño ſciẽte
⁊ patiẽte nõ dicit mãdatũ reuocatũ vel renouatũ.¶Preterea
probat ex his que dicit.d.Raph.ful.in.d.§.nõ ideo vbi dicit in
illa.q.gl.ꝙ qñ etiã certũ fuiſſet ꝙ abſentia dñi fuiſſet cã finalis
mandati.⁊ ſic dño reuerſo reuocatũ cẽſetur mãdatũ.Tñ hoc eſt
verum niſi ex aliis appareat coniecturis dñm reuerſum voluiſſe
mandatũ nõ ceſſare puta dño reuerſo ⁊ preſente ⁊ patiẽte adhuc
procurator res gerat.ar.l.ſi remunerãdi.§.ſi paſſus.e.tit.Tunc
enim aut videbit inſtauratũ aut reuocatũ.Ex qbus omnib⁹ cõ
cludo dictũ Leonar.facere potuiſſe dictam ſcdam locationẽ tan
ꝙ̃ ꝓcurator habẽs ad hoc ſufficiẽs mãdatũ nõ reuocatũ ꝑ predi
cta.¶Circa tertiã difficultatẽ cõcludo ꝙ ex quo in vtroqʒ tã in
primo ꝙ̃ in ſcdo cõductore ꝓbatuʒ eſt in precedentibus locatio
nem nõ eſſe finitã:⁊ ambo cõductores ⁊ aliq eorũ nõ poſſe expel
li durante locatione ipſis ſoluẽtibus pẽſionẽ iuxta id qd habet
in.l.itẽ queritur.§.qui impleto.ff.loc.⁊ in.l.ea.C.e.ti.Quinimo
ſi cõductores ſunt in poſſeſſiõe cogere poſſunt locatorem ad pre
13 ciſe ſtãdum locationi ea durãte excipiẽdo q: lʒ †obligatiõe facti
quis nõ cogat preciſe.Sed liberet preſtãdo intereſſe.l.ſi quis ab
alio.ff.de re iud.tñ illud eſt verũ agẽdo:ſed excipiẽdo bene poteſt
ita in caſu noſtro decidit ſingulariter Bal.in.l.ſi merces.ff.loc.
bene facit.d.lex eadẽ cum ibi no.C.loca.Cõfirmat iſta opi.in caſu
noſtro.Nã ex quo cõductores habẽt obligata bõa locatoris:pñt
illa retinere ꝓ obſeruãtia cõtract⁹ locatiõis nec pñt expelli.arg.
eoruʒ que no.Bar.in fortioribus terminis ⁊ cõiter doc.in.l.ſi fi
lio.§.ſi vir in quinquennium.ff.de ſol.⁊ Bal.⁊ Saly.⁊ alii in.l.em
14 ptorem.C.loca.†Primus autẽ cõductor hʒ ius retentionis me
lioramẽtorũ donec de illis fuerit ſatiſfactũ.vt i inſtrumẽto loca.
dicit ad hoc.l.dñi cuʒ ibi no.ff.locati.Ex qbus cõcludit ꝙ dñs
non potuit dictos cõductores expellere durãte locatiõe que per
15 ipſos obſeruata dicit.Ex †qua cõcluſione infero ꝙ ſi dicti cõdu
ctores fuerũt a dño expulſi habẽt duo remedia recuperandi ſuã
detẽtationẽ rerũ cõductarũ.¶Primũ remediũ eſt officiũ iudi
cis:vt cõcludit Bar.in.l.aquili⁹.ff.de dona.⁊ Bar.⁊ ibi doct.in
l.rem que nobis.ff.de acqui.poſ.¶Scdm eſt remediũ cañõis re
integranda.iii.q j.ſm ſpe.in ti.de peti.⁊ poſſeſſo.§.j.verſic.Sed
nunqd depoſitari⁹.⁊ ſequit Jo.an.in addi.vbi dicit ꝙ voluit ſe
pe ſe fundare:q: illa loquit nõ ſolũ de ſpoliatis:ſed etiã de deli
ctis:quaſi hoc vltimũ verbũ adaptet etiã ad mãdatariũ ⁊ depo
ſitariũ ⁊ pari rõne ad cõductorẽ ⁊ hãc opi.cõprobaui ⁊ ſequut⁹
ſuʒ i.d.l.rẽ q̃ nobis in.ii.q.ꝓn.q.iii.⁊ ſic cõductores ſpoliati ſunt
reſtituẽdi.Supereſt poſtremo declarare ⁊ decidere illud qd vlti
mo loco q̃rit in tertia difficultate,Nũqd iudex ſpolii habeat co
gnoſcere de meritis:ſuper qua difficultate multa dici poſſent:ſed
reſtringendo materiã reduco me ad claras cõcluſiones.¶Pri
16 mo cõcluſio eſt ꝙ ſi locator †poſſidebat ⁊ cõductores tenebãt no
mine locatoris.In hac cã ſpolii iudex dʒ de meritis cognoſcere
iſta ꝯcluſio ꝓbat.Nã ſi primi eſſet finita locatio ⁊ ſecũdi locatio
nulla eſſet:potuiſſet locator ꝓpria autoritate expellere cõducto
res in re exiſtẽtes rõne ciuilis poſſeſſiõis in qua tenebat:vt decla
rat Bar.no.in.l.j.§.interdictũ.ff.vti poſ.⁊ per Bal.in.l.ii.C.de
ſerui.⁊ aqua.in.x.q.Ego late ſequutus ſum in.l.clam poſ.§.qui
ad nũdinas.ff.de acquirẽ.poſ.Si aũt locatio prima duraſſet ⁊ ſe
cunda valeret nõ licuiſſet ꝓpria autoritate cõductores expellere
ab his autẽ duobus pẽdet iudiciũ ſpolii.Igit illa duo q̃ merito
ſunt diſcutiẽda.¶Scda cõcluſio eſt qm̃ nõ vidi inſtrumẽta lo
cationũ in qbus ſolet apponi vltra hypothecã bonorũ cõſtitutũ
17 vel p̄carium quo caſu †cõductores dicunt ciuiliter ⁊ naturaliter
poſſidere rõne cõſtituti ⁊ rõne p̄carii ciuiliter vt ꝓbat.Primuʒ
in.l.qd meo.in prin.ff.de acq.poſ.Scdm in.l.interdũ.e.ti.Et ſic
non potuiſſent ꝓpria autoritate dicta poſſeſſione ſpoliari dicti
cõductores.imo liqdãdũ fuiſſet negociũ ⁊ adeũd⁹ erat iudex iu
xta no.per Bar.in.l.iii.C.de pigno.Faciunt ad hoc que plene po
nit Are.in conſi.xxj.⁊ in cõſi.xxx.vbi no.⁊ per cõſequẽs dicti cõ
ductores tanꝙ̃ ſpoliati nõ cognito de meritis ante omnia ſunt
reſtituẽdi.l.ſi quis a ſe fundũ.C.ad.l.iuliã de vi.Tradit plene
in.l.naturaliter.§.nihil cõe.ff.de aqui.poſ.Quinimo licuiſſet ip
ſis cõductoribus incõtinenti recuperare poſſeſſionẽ propria au
toritate iuxta no.per gl.in.d.§.qui ad nundinas. Laus deo.
Bartholomeus ſoci.⁊c.

¶Summarium.

☞ An adiudicatio debiti certe perſone facta parti ab arbitro ha
beat locum in his qui principaliter vel acceſſorie cuʒ ea perſona
erant obligati.
1 Ubi deficit intereſſe regulariter etiam deficit actio.
2 Quando alicui adiudicantur iura contra principalem tranſeũt
in eum etiam iura contra fideiuſſorem.⁊ nu.3.
4 Uerba iſta:arbitri in laudo poſita:intelligẽda ſunt prout de iu
re ſubiecte materie conueniunt.
5 Uerbum aſſigno ꝓlatum a iudice vel arbitro:importat vel nõ
importat tranſlationem dominii ſm ꝙ ratio iuris patitur.
6 Jus de futuro non reciprocum:non cenſetur remiſſum per diui
ſionem.
7 Sententia quando eſt ſtricti iuris intelligitur ſimpliciter vt ia
cet:nec recipit interpretationem a iure.
8 Sententia reſtitutionis in integ.ſuper principali non trahitur
ad fructus qui acceſſorie veniunt.
9 Diuiſio fit per adiudicationem rerum mobilium vel immobi
lium:quia res vna integre attribuitur vni:⁊ fit in totum vnius
quantum erat in ſe pro parte.
10 Argumentum a contrario ſenſu eſt validum etiã in cõtractib⁹.
11 Uerbum minimum nõ debet eſſe ſine virtute aliquid operandi.
12 Uerba quando ſunt clara non indigent probatione.

¶Conſilium.xviii.

¶Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectuʒ.

VIſa ⁊ cõſiderata petitiõe
porrecta ꝑ zannobiũ cõtra Thadeũ ⁊ Hieronymuʒ
oliʒ ſocios dicti zãnobii.Et põderato laudo lato in
ter ipſo ſuꝑ ſocietate p̄dicta.Ut mihi ꝙ p̄ncipalis difficultas
verſetur in vidẽdo.An virtute adiudicatiõis facta per dictũ ar
bitrũ ⁊ de noĩe debitoris.i.Epi Maltenſis debitoris dicte eorũ
ſocietatis fuerint ſibi etiã adiudicata iura que eidẽ ſocietati cõ
petebãt cõtra alios obligatos ſiue p̄ncipaliter ſiue acceſſorie vna
cũ dicto epõ ⁊ pro eadẽ qualitate pro qua ipſe epõs tenebat quos
dicti Thadeus ⁊ Hieronymus poſtea liberauerũt.Nã ſi iura cõ
tra alios obligatos cũ dicto epõ ꝑ ſumma eadẽ q̃ zãnobio fuit
adiudicata fuiſſent per laudũ in dictũ zãnobiũ trãſlata:vtiqʒ in
tereſſet dicti zãnobii dictos obligatos nõ fore liberatos.Sʒ ſi iu
ra ꝯtra alios cũ dicto epõ nõ fuerit adiudicata zãnobio ⁊ ad eũ
nõ ꝑtinerẽt.Nihil intereſſet dicti zanno.dictos obligatos fuiſſe
vel nõ fuiſſe liberatos.⁊ per cõſequẽs etiã nihil petere poſſet occa
1 ſione liberatiõis a Tha.⁊ Hierony.q: †vbi deficit intereſſe regu
lariter etiã deficit actio.l.tigni.§.ſi.ff.ad exhibẽ.Et plene ꝑ bar.
in.l.qui autẽ.§.illud.ff.ſi quis cau.⁊ Bal.in.l.ad cõparãdas.C.
mãdati.¶Et pro ꝑte affirmatiua vcʒ ꝙ iura cõtra alios obliga
2 tos ſimul cũ epõ ſint trãſlata in zãno.vr facere primo †q: regula
riter qñ alicui adiudicant iura cõtra p̄ncipalẽ trãſeũt in eũ etiã
iura cõtra fideiuſſorẽ:vt eſt tex.in.l.ſi creditorẽ.⁊ in.l.ſi indultũ.
C.de act.⁊ ob.Et tʒ Bar.poſt Azo.⁊ Jac.bu.in.l.ſi heres pecu
niã.ff.ad tre.Et id qñ nõ fuiſſet adiudicata iura cõtra fideiuſſo
res obligatos vna cũ epõ ipſi zãno.ſatis vr eſſe ꝙ ex diſpoſitione
iuris talia iura in eũ trãſlata fuerunt ſiue alii obligati cum epõ
eſſent fideiuſſores vt ſupra dictũ eſt:ſiue etiã correi ar.no.ꝑ bart.
⁊ alios in.l.ſi ſic.§.ſi.cũ.l.ſeq.ff.de le.j.¶Preterea de mente ip
ſius arbitri vr ẽt fuiſſe adiudicare eidẽ zãno.iura cõtra oẽs obli
3 gatos:vna cũ epõ ꝓ eadẽ ſumma.†Nã ex quo de iure cui cõpetũt
iura cõtra p̄ncipale nomẽ debitoris:debẽt iura cõtra acceſſorie
obligatos:vt dictum eſt:⁊ eſt tex.in.l.ii.§.ſolũ.⁊.l.vẽditor.⁊ in.l.

ſſinſta.ff.de heredi.vel ac.vendi.Ideo dum arbiter adiudicauit
zābiano nomē epi vꝫ illud voluiſſe adiudicare ſm ꝙ de iure ad
iudicare debeat hoc eſt cū iuribus ſocietati cōpetentibus cōtra
4 alios obligatos.†Uerba enim arbitri in laudo poſita ſunt intel
ligenda ꝓut de iure cōueniūt ſubiecte materie:vt in.c.ſi canoni
ci.⁊ ibi Archi.extra de offi.archi.lib.vj.⁊.c.referēte extra de pre
ben.⁊ in.l.cum pater.§.pater liberis.ff.de lega.ij.Sicut in ſimili
5 dicimus†de verbo aſſigno prolato a iudice vel arbitro qđ īpor
tat vel nō importat tranſlationē dñij ſm ꝙ iuris ratio patitur
vt per Bar.in.l.ſi conſtante in.ij.q.ſecunde partis pricipalis.ff.
ſol.matri.⁊ per Bal.in.l.vbi.C.de iure do.Ideo ī caſu noſtro cū
ſit facta adiudicatio de nomine epiſcopi dicēdum videtur ꝙ in
tali adiudicatione comprehenduntur iura contra alios obliga
tos pro dicta ſumma:ex quo ius non ſolum hoc patitur:ſed etiā
ſuadet. ¶ Comprobatur hoc quia ante latum laudum non eſt
dubium ꝙ zanno.competebāt iura pro ea parte pro qua partici
pabat in ſocietate:tam contra ipſum Epiſcopum ꝙ̄ contra oēs
alios cum eo obligatos.Unde ſi diceremus ꝙ arbiter in adiudi
catione quā facit de nomine epiſcopi voluiſſet ſoluꝫ adiudicare
iura contra epm ⁊ ab aliis iuribus ſocietati cōpetētibus ex alio
dicto zanno.hoc nihil aliud eſſe quā voluiſſe priuarē annobiū
iure ſibi cōpetituro cōtra alios obligatos in euentū ꝙ eps non
ſolueret qđ non eſt dicendum.l.cum pater.§.hereditatem.ff.de
leg.ij.⁊ no.Bar.in.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de ver.ob.in.j.⁊
ij.q.Imo etiam ſi in diuiſione eſſent appoſite clauſule de non cō
6 traueniendo ⁊ ſimiles vult Bar.ꝙ†per diuiſionem non cenſeaꝰ
remiſſum ius de futuro cuius opi.ſequuntur doc.qñ ius nō eſt
reciprocum prout in caſu noſtro eſt.Ideo potius eſt dicendum
ꝙ arbiter voluerit adiudicare zānobio iura cōtra alios obliga
tos prout de iure debebat:⁊ cōdēnare dictos Tha.⁊ Hier.ad
edendum iura predicta caſu quo opus ſit ceſſione ꝙ̄ priuare cū
iurib⁹ ſuis contra diſpoſitionē iuris. ¶ Cōfirmatur.Naꝫ arbi
tri in laudo dicunt ⁊ declarāt ꝙ de toto credito domini Cardi.
⁊ aliorum obligatorum quinta pars ſpectat ad dictū zanno.q̄
ſentētia declaratoria videꝰ eſſe eiuſdē affectus:ac ſi alij ſocij fuiſ
ſent ab arbitris cōdēnati ad aſſignandū dictā quītā partē.⁊ ſic
cum omnib⁹ iuribus cōtra alios obligatos prout in dicta ſnīa
declaratoria cōtineꝰ per tex.cū ibi no.in.l.in ſumma.ff.de re iu
di.⁊ in.l.quid tñ.§.ſi arbiter.ff.de arbi. ¶ Quibus tamē nō ob
ſtantibus cōtraria ſentētia videꝰ verior de iure ⁊ ꝓbabilior:pro
cuius veriori demōſtratione cōſiderādū eſt ꝙ in caſu noſtro nō
dr proprie facta diuiſio ſocietatis iter iſtos ſocios cū eſſent ſocij
⁊ duo ⁊ remanerēt in ſocietate.⁊ alter diſcedat arg.tex.in.l.actio
ne.§.dixim⁹.ff.ꝓ ſocio.Qr ſi fuiſſet facta diuiſio ſocietatis.Tūc
añ omnia de bonis exiſtētib⁹ in ſocietate debuiſſet ſatiſfieri cre
ditorib⁹ ſocietatis.l.omne es.ff.pro ſocio ⁊ reliquū fuiſſet diui
dendum:⁊ tunc facta adiudicatione nominis debitoris vni ex
ſociis forte cenſerenꝰ obligata iura contra alios obligatos.Sed
in caſu noſtro diciꝰ potius trāſactio facta qr laudum ꝓcedēte
cōpromiſſo dicitur tranſactio:vt in auꝰ.ſi vero cōtingerit.C.de
iud.et no.Bar.in.l.ſi ſocietatē.§.arbitror.ff.pro ſocio.⁊ not.in
c.quintauallis.extra de iureiurand.⁊ perinde eſt ac ſi ꝑtes cōue
niſſent ⁊ ſibi adinuicē ꝓmiſiſſent ꝙ laudatum eſt vt in dictis lo
cis Unde perinde eſt ac ſi dicti Thadeus ⁊ Hieronimus cōue
niſſent cū dicto zannobio ꝙ ꝓ omni ⁊ toto eo:⁊ pro omni parte
⁊ portione q̄ ſibi cōpeteret in ſocietate ipſi debeat hanc ſummā
4500.ducatorū que ſumma debeat ſibi ſolui prout in laudo cō
tinetur:⁊ inter cetera debeat ſibi dari inſolutū nomē epi:qui eſt
debitor ducatorꝫ.1500.De iuribus cōtra alios obligatos nihil
dictum eſt nec nos dicere debemus.l.ſi ſeruus.§.non dixit ꝑtor
7 ff.de acqui.here. ¶ Preterea†ſententia eſt ſtricti iuris ⁊ intelli
gitur ſimpliciter vt iacet:nec a iure īterꝑtationē recipit.l.Pau.
8 ff.de re iudi.l.j.C.ſi plures vna ſententia.Unde†ſentētia reſtitu
tionis in integ.ſuper principali non trahitur ad fructus qui ac
ceſſorie veniunt.l.ſi.§.ſi.ff.de condi.inde.licet reſtitutio fieri de
beat etiam ad fruct⁹.l.ſi minor.§.reſtitutio.ff.de mino.Et ꝑſer
tim qr arbiter habeat notitiā ꝙ ꝓ iſto debito eſſent alij obligati
de quib⁹ fecit mentionē in alia parte laudi.Et ideo veriſimile
eſt ꝙ ſi voluiſſet adiudicare dicto zannobio dicta iura ꝯtra ali
os obligatos illud exprimere ſciuiſſet ſicut fecit ī alia parte lau
di.arg.l.j.§.ſin autē ad deficientis.C.de cadu.tollē.Ex quo ptꝫ
ꝙ ītētio arbitri fuit adiudicare zannobio ſolū iura cōtra epm
abſqꝫ aliis iurib⁹ cōpetentib⁹ cōtra alios obligatos q̄ reſerua
re voluit dictis Thadeo ⁊ Hieronimo penes quos remanebāt
onera ſatiſfaciendi creditorib⁹ vt facili⁹ poſſent ꝯſequi debitū
ſumme debite a dño Cardi.de foiis pro quo ⁊ dictus eps ⁊ alij
obligati ſunt:nec in hoc diciꝰ grauari zānobi⁹:qr eſt alleuiat⁹ ī
dicto laudo in multis aliis.Et ꝑſertim qr hꝫ portionem ſuā ex
peditā ab omni ere alieno.Ideo ꝑiudiciū qđ ſibi reſultaret ex
eo ꝙ nō poſſet cōſequi ſuū creditū ꝯtra alios obligatos dꝫ cōpu
tari cū commoditate quā hꝫ vt liberetur ab omnib⁹ oneribus
ſocietatis.arg.l.de fideicommiſſo.C.de tranſac.Et preſertim:qr
de dicta ſumma.1500.non eſt debitor ſimpliciter Eps Malten
ſis.Sed eſt obligata autoritate apoſtolica ipſa eccleſia Malten
ſis que ſemper eſt ſoluendo:Et ſic cōſiderauit arbiter ꝙ nō erat
multum expediens zānobio habere iura cōtra alios obligatos
ꝓ dicta eccleſia a qua ſemper potuerit exigere debitū predictū
etiam ſine fideiuſſore.Et ſi fuiſſet diuiſio ſocietatis:q̄ etiaꝫ eſſe
poteſt qñ vnus ex ſociis recedit ab aliis:vt.§.manet.Iuſti.de ſo
cie.⁊ es alienum poteſt ſolui per remanētes in ſocietate:vel tāto
plus in diuiſione accipiēdo vel cautionibus iuxta id qđ habeaꝰ
in.l.omne es alienum cum ſequenti.ff.pro ſocio.cum ſim.Unde
in caſu noſtro:lꝫ dicto zannobio competeret pro eius rata credi
ti cōtra dñm Cardinalem contra obligatos omnes ꝓ do.Cardi
nali potuerūt cōuenire ꝙ epiſcopus Maltenſis obligatus pro
vno in.1500.ducatis contra quem competebant etiaꝫ iura aliis
ſociis:ꝙ dicta iura eſſent in totum dicti zannobij:⁊ ꝙ iura que
competebant contra alios obligatos eſſent in totum aliorum ſo
ciorū.Cum pro ratis eis tangētibus:tum etiam vt creditori
6 bus ſocietatis ſatiſfacerent.Et ſic ſicut†diuiſione rerum īmobi
lium vel mobilium cōmunium diuiſio fit per adiudicationē:qr
vna res integra attribuitur vni:⁊ ſit in totū vnius ꝙ̄ tū erat in
ſe pro parte.Et ſic alteri aſſignatur altera ꝓ rata ſua:q̄ nō erat
niſi pro parte iure ꝑmuta.vt.l.j.⁊ ibi no.C.cōmunia vtriuſqꝫ iu
di.⁊ in.l.ad officium.C.cōmuni diui.Ita in caſu noſtro Epiſco
pus Maltenſis erat obligatus pro.1500.ducatis:ſicut ⁊ alij om
nibus ſociis ⁊ zannobio ex credito do.Cardinalis habuit.1500.
ducatos.Et fuit dictus epiſcopus aſſignat⁹ in totum licet eſſet
cum aliis obligatus:et aliis fuerunt in totum aſſignati alij obli
gati quouſqꝫ certam ſummā extraherent.Unde iure permuta
tionis nomen debitoris quādo fuit totum effectū zannobij.Et
nomina aliorum obligatorū aliorum ſociorum quouſqꝫ coram
ratas exegerint vt in immobilibus ⁊ mobilibus dictū eſt:⁊ hoc
potuiſſent ſocij inter ſe facere.l.ſi nō fuerint.§.ſi vero.ff.ꝓ ſocio.
⁊ ſic potuit hoc facere arbiter qui laudauit ⁊ diuiſit dictum zan
nobium ab aliis ſociis:qm̄ diuiſio arbitri ratificata non eſt niſi
quedā tranſactio inter partes vt in auꝰ.ſi vero cōtigerit cum ibi
not.C.de iudi.⁊ per Bart.in.l.ſi ſocietatem.§ arbitrorum.ff.ꝓ
ſocio.Et per Canoniſtas in.c.quītauallis.de iureiurā.Fuit em̄
iſta diuiſio nominum obligatorū pro credito Reuerē.domini
Cardi.Unde non incōuenit zannobio ꝙ ſibi cōpetat nomē ſibi
aſſignatum in partem ⁊ nō ius cōtra alia nomina ſicut aliis cō
petit ius cōtra alia nomina ſibi aſſignata ⁊ nō cōtra epiſcopuꝫ
Maltenſem iure permutationis vt dixi per id qđ habetur in.d.
l.j.C.fami.erciſ.Preterea aliud nomē debitoris fuit aſſignatū
ab arbitro pro tota rata.1500.ducatorum zannobio cōſentiēti.
Undelicet non fuiſſet ſufficiens:non poteſt alterius ius petere:
vt in ſimili ꝓbatur in.l.a diuo pio.§.ſi pignora.cū glo.ī verbo
contentus ⁊ ibi Imo.⁊ do.Alexā.ff.de re iudi.⁊ per Bartho.de
ſaly.in.l.ordo.C.de execu.rei iudi.Preterea ſi zānobius exegiſſet
totū ab ipſo epo.Et alij ſocij ab aliis obligatis nihil exegiſſent
nō potuiſſent a zannobio aliud petere.Ita ecōtra non debet pe
tere zannobius a ſociis ſi exegerunt:⁊ ipſe non:qr periculum no
minum ſpectat ad eum cui fuerūt aſſignata.argu.l.j.C.de peri.⁊
commo.rei vendi.⁊ videnꝰ pro certo iſta carere probabili dubi
tatione.Preterea clarius conſtat ꝙ in zannobiū ſūt trāſlata iu
ra ſolum cōtra epm ⁊ nō cōtra alios obligatos ipſi zānobio cō
ditionaliter ſi ⁊ caſu quo intra.xv.dies non acceptet dictū epm
in debitorem:vt ptꝫ ex illis verbis ⁊ tūc ⁊ eo caſu poſitis in lau
do que faciunt conditionē:vt not.Bart.in.l.j.ff.de condi.⁊ de
mon.ergo a contrario ſenſu ſi zānobius acceptat intra.xv.dies
10 dictuꝫ debitorem:nihil ſibi eſt reſeruatum:qr†validum eſt arg.
a contrario ſenſu etiā in cōtractibus.l.inter ſocerū.§.cum inter
ff.de pac.dota.⁊ no.plene doc.in.l.j.ff.de offi.ei⁹.⁊ in.l.pecuniā.
ff.ſi cer.peta.qđ maxime procedit qñ in caſu contrario nō eſt ea
dem ratio:ſed cōtraria:vt dicit Bald.in.l.apud antiquos.C.de
fur.prout eſt in caſu noſtro.Nā ideo arbiter reſeruauit iura zan
nobio contra alios obligatos in caſu quo non acceptet dictum
debitorem:qr ipſe poſſet conſequi portionē ſuam in illo credito
dñi Car.de foiis:qr non acceptando dictū epm in debitorē vide
bat arbiter ꝙ ſibi nō erat ſatiſfactū.Et ideo reſeruauit iura cō
tra alios:ergo a contrario ſenſu voluit arbiter ꝙ acceptando di
ctum debitorem eſſet ſibi abūde ſatiſfactum de portiōe dicti cre
diti in illo nomine debitoris abſqꝫ eo ꝙ competerēt ſibi alia iu
ra cōtra alios obligatos:⁊ ideo ī iſto caſu acceptationis noluit
ſibi aliquod ius cōpetere cōtra alios obligatos.Preterea arbi
ter reſeruat iura zannobio in caſu in quo non acceptet dictū de
bitorem intra.xv.dies:que reſeruatio fuiſſet ſuperflua ⁊ fruſtra
torie facta ſi arbiter voluiſſet eidē zānobio cōpetere iura ꝯ alios
obligatos etiā in caſu acceptationis.Nam ſi arbiter voluiſſet ꝙ
zannobio

zannobio acceptãti nomẽ epi debitoris ſibi dati in ſolutum cõ-
peterent iura contra alios obligatos vna cũ dicto epo. Quis nõ
videt ꝙ ſi zannobius nõ acceptabat: multomagis reſeruabũtur
dicta iura ꝯ alios. Si enĩ in oẽm caſum. ſ. ſi acceptaret: & ſi nõ ac
ceptaret fuiſſent reſeruata iura zannobio: nõ erat opus exprime
re ꝙ reſeruarent ſibi iura cõtra alios obligatos ĩ caſum nõ acce
ptationis: & ſic talis reſeruatio fuiſſet ſuperflua. Qđ nõ eſt dicẽ-
dũ qꝛ vt dicit Bal. in rub. C. de ꝯben. emp. in ꝯctibus nedũ clau
11 ſula: ſed † nec etiã minimũ verbũ dꝫ eſſe ſine virtute aliqđ operã
di. l. ſi ſtipulatus. ff. de vſur. & in. l. j. ff. de ꝯben. emp. cum ſim. Ex
quo enĩ reſeruauit ſibi in caſu nõ acceptationis ptꝫ manifeſte ꝙ
in caſu acceptationis noluit transferre dicta iura in zannobiũ.
Nã nõ eſt dubiũ ꝙ zannobio cõpetebant iura ꝯ oẽs obligatos
ꝓ portione ſua que iura ideo reſeruauit arbiter in caſu nõ acce-
ptationis: qui intellexit ꝙ in caſu acceptationis zãnobi⁹ debuit
ſolũ exigere ab epiſcopo & nõ ab aliĳs. Et ideo voluit exprimere
qđ futurũ eſſet in caſu non acceptatiõis: alias reſeruatio fuiſſet
ſupflua vt dixi. Et ex his vr̃ cõcludi poſſe ꝙ dictus zannobi⁹ ꝑ
acceptationẽ quã fecit de nomine dicti epi fuerit excluſus a iuri
bus ſocietati cõpetẽtibus cõtra alios cũ epo obligatos. & per cõ
ſequẽs nullũ intereſſe poteſt ꝑtendere cõtra dictos Thadeũ &
Hieronymũ qui illos liberauerunt q̃tum eſt reſpectu ſumme.
M. ccccc. in quibus tenebat̃ eps: ſi autẽ ipſi Thadeus & Hiero
nymus aliquid exegiſſent a dicto epo vltra dictos. M. ccccc. du
catos vel ab aliĳs obligatis vltra eorũ portiões. Tũc diceret̃ ob-
12 ſeruare diſpoſitionẽ laudi cuius † verba cũ ſint clara nõ indigẽt
interpretatione. l. ſi aliĳ. ff. de vſufru. leg. cũ ſi. Preterea arbiter
quo ad alia noĩa obligata vult ꝙ ſocĳ tm̃ teneant̃ eadẽ iura zan
nobio ꝯ alios obligatos duob⁹ cõcurrẽtibus. ¶ Primo ꝙ ipſi
exegerũt eorũ portiones ſibi debitas. ¶ Scđo ꝙ vltra dictas ex-
actiões factas aliqđ ſuperſit in quo noĩa ſint obligata. Igitur
ex hoc dat̃ intelligi ꝙ in caſu nr̃o cedere nõ tenebant̃: tũ qꝛ ex q̃
vno caſu ſunt cõdẽnati in alio nõ obligant̃. arg. l. maritus. C. de
ꝓcur. c. nõne de preſump. Tũ qꝛ cõſtat ꝙ arbiter voluit primo
ꝙ aliĳ ſocĳ prius exigerẽt ab aliĳs obligatis eorũ ratã quã tene-
rent̃ ad cedẽdũ aliqua iura ꝯ eos ꝓut clare ptꝫ ex dicto. c. laudi.
cuius v̑ba ſunt clara. Vñ nõ eſt alia interꝑtatiõe op⁹. Et ad ad-
ducta in ꝯriũ de facili patet rñſio ex ſupradictis. Et primo duꝫ
dicebat̃ ꝙ qñ dant̃ iura cõtra principalẽ trãſeũt etiã iura ꝯ fide
iuſſorẽ: rñdeo ꝙ hoc ꝓcedit niſi alr̃ actũ ſit vt dicit tex. in. l. vẽdi
tor. ff. de here. vel ac. ven. Sꝫ in caſu nr̃o arbiter noluit in zanno
biũ trãſferri iura niſi ꝯ ipm̃ Epm̃ ergo ꝯ alios cũ eo obligatos
nõ ſunt trãſlata. Et ſimilr̃ rñdet̃ ad aliud qđ v̑ba laudi debẽt
intelligi ſm̃ ꝙ cõuenit ſubiecte materie qꝛ hoc ꝓcedit in dubio.
Sed vbi arbiter noluit diſponere certo mõ ꝓut in caſu nr̃o ap-
paret ꝑ ſupradicta procedũt ſupius allegata. Silr̃ ad aliud dũ
dicebat̃ ꝙ nõ eſt veriſimile ꝙ arbiter noluerit preiudicare zan-
nobio in iuribus ſibi cõpetẽtibus cõtra alios obligatos. Nã lau
dũ iam rñdet: qꝛ arbitro viſum eſt cõmodius ſatiſfieri poſſe zã
nobio dando ſibi vnũ debitorẽ tm̃. Nec ꝑ hoc dr̃ ſibi preiudica-
tum: ex quo habuit alias cõmoditates vꝫ ꝙ Thadeus & Hie-
ronymus ſatiſfacere deberẽt omnibus creditoribus & q̃ plures
alias res facere. Igitur non dicitur in hoc leſus. arg. l. de fideicõ
miſſo cum materia. C. de tranſac. Laus deo. Bartho.

¶ Summarium.

☞ Hic tractatur de intellectu ſtatutorum diſponentium ꝙ forẽ-
ſibus ita communicentur beneficia ſtatuti ſicut in patria foren
ſis communicarentur ipſi ſubdito ſtatuti.

1 Statutum florentinum promittit ꝙ ad hoc vt forenſis gau-
deat beneficĳs ſtatutorum dicte ciuitatis debet preſtare ſatiſda-
tionem in cauſa conuentionis & reconuentionis intra quinq̃
dies vtiles a die petitionis. nu. 2.

3 Qui obſeruat tempus in ſtatuto appoſitum dr̃ formã ſeruare.

4 Qualitas adiuncta verbo intelligi debet ſm̃ tempus verbi.

5 Spes eſt ꝙ qui eſt potior in ſucceſſione ſeu qui poteſt eſſe: poſſi-
bile eſt ꝙ admittatur.

6 Filius ab hoſtibus captus impedit alios ſuccedere: propter ſpẽ
poſtliminĳ.

7 Spes & poſſibilitas impedit ſuccedere.

8 Verba ſtatutorum ſunt intelligenda prout in vltimis volunta-
tibus quibus magis equiparantur.

¶ Conſilium. xix.

¶ Dñs labia mea aperiat & ſpũs ſanctus illuminet intellectuꝫ.

In cauſa magnifici domi-
ni Pau. in ſucceſſiõe hereditatis Bernardini in bo
nis ſitis in ciuitate ſeu territorio Mãtue orit̃ noua
difficultas ex eo qꝛ do. Pau. tanq̃ forenſis nõ põt vti beneficĳs
ſtatutorũ ciuitatis niſi prout Mantuani in domicilio Magni
fici dñi Pau. poſſent vti bñficio ſtatutorũ illius loci. Vñ cum

1 hẽat domicilium originis in territorio Florentino vbi † eſt ſta-
tutũ ꝙ ſi forenſis voluerit vti beneficio ſtatutorũ ciuitatis Flo-
ren. debeat preſtare ſatiſdationem in cã conuentionis & recõuen
tionis certo tempore prout in eo diſponit̃. Vñ cõſului ꝙ ꝑſtita
dicta ſatiſdatione in ciuitate Mãtue poterat beneficio ſtatuto-
rũ dicte ciuitatis vti. Unde oritur difficultas. nam cũ ante pre-
ſtitã ſatiſdationẽ nõ poſſet ſtatutorũ beneficio gaudere. Aduer
ſarĳ de iure cõmuni ſucceſſerint Bernardo: qꝛ de iure cõmuni
preferuntur per text. in aut. defuncto. C. ad tertul. lꝫ ergo nunc
do. Pau. velit ꝑferri & vti beneficio ſtatutorũ vr̃ ꝙ non poſſit
ſucceſſionẽ iã q̃ſitã auferre arg. eius qđ no. gl. & ibi Bar. & ibi gl.
& doc. in. l. gallus. §. & qđ ſi tm̃. ff. de lib. & poſthu. & eius qđ not.
Bar. in. l. bonorũ. ff. rẽ ratã habe. cũ ſi. Videt̃ enĩ ꝙ debet preſta
re ſatiſdationẽ immediate poſt mortẽ Bernardini quo tpe req-
rebat̃ habilitas in ſuccedẽdo iuxta no. in. l. ſi titi⁹. ff. de teſta. mi
li. & in. l. in delictis. §. ſi extraneus. ff. de nox. Et hoc videbat̃ dif
ficultatem facere concluſioni in conſilio firmate. ¶ Sed tñ his
non obſtantibus adhereo concluſioni in cõſilio firmate. Et pro
2 rñſione ad rõnem predictam premitto. † ꝙ ſtatutum Florẽtinũ
permittit ꝙ ad hoc vt forẽſis gaudeat beneficĳs ſtatutorũ dicte
ciuitatis dꝫ preſtare cautionẽ de iudicio ſiſti & iudicato ſoluen-
do in cã cõuẽtionis & recõuentionis intra quinq̃ dies vtiles a
die petitiõis. Vult ergo ſtatutum ꝙ intra dictuꝫ tẽpus preſtet̃.
Vñ ſatis eſt quod intra illud tempus preſtetur prout diſponit
3 ſtatutum † qui enim obſeruat tempus in ſtatuto appoſitũ dicit̃
formã ſeruare ita econtra. l. vniuerſas. & ibi Bal. C. de preci. im-
pera. offe. & per Bald. in. l. ſcire oportet. §. conſequens. ff. de excu.
tuto. ¶ Preterea ex quo requiritur preſtatio ſatiſdatiõis in cã
4 conuentionis & recõuentionis preſtari debet quando fit † quo-
niã qualitas adiuncta verbo intelligi debet ſm̃ tempus verbi.
d. §. ſi extraneus. & d. l. ſi titius. & per Bar. in. l. ex facto. in princi.
ff. de vulg. & pup. & in. l. fin. ff. ad trebel. ¶ Ex quib⁹ infero reſpõ
dendo ad difficultatẽ ꝙ delata fuit immediate hereditas domi
no Paulo ex forma ſtatuti ſub conditione ſi ſatiſdaret tempore
petitionis: prout in ſtatuto Florẽtino diſponit̃. Et ſic alter cui
dominus Pau. ex forma ſtatutorum preferri debet non potuit
5 interim ſuccedere: ex quo † eſt ſpes ꝙ alter q̄ eſt potior eo in ſuc-
ceſſione ſeu qui poteſt eſſe potior poſſibile eſt ꝙ admittat̃. Non
enĩ requirit̃ ꝙ tunc ſit potior: ſed aliquo adueniente caſu poſſit
eſſe potior: vt in. l. j. §. ſi quis ꝓximior. ff. vnde cogna. Ubi nõ na-
tus: qui ſi eſſet natus eſſet potior impedit ſequentem in gradu
donec eſt ſpes ꝙ naſcatur: hoc idem probatur in. l. ĳ. §. vtiq̃. ff.
de ſuis legi. & in. l. antiqui in prin. ff. ſi pars here. peta. Sed in ca-
ſu nr̃o eſt ſpes ꝙ ſuccedat & ſit potior preſtita ſatiſdatione poſt
petitionem: vt in ſtatuto: igitur impedit ſequentem ſuccedere. ꝑ
hoc eſt tex. in. l. ĳ. ff. vnde legi. Ubi non ſolũ poſthumus anteq̃
6 naſcatur impedit alios ſuccedere. Sed etiam † filius ab hoſtib⁹
captus propter ſpem poſtliminĳ impedit alios ſuccedere. Ita
7 in caſu noſtro † ſpes & poſſibilitas impedit alios ſuccedere. & ſic
nullum fuit ius queſitum matri vel ſorori: & hoc ſolum ſuffice-
ret. Sꝫ tñ iterũ cõſidero ꝙ ſtatutum florentinum multum cla-
re vult ꝙ quilibet forenſis vti poſſit beneficĳs ſtatutorum: ſed
grauat q̃ teneatur & debeat ſatiſdare tempore petitionis &c. Vñ
ſtatutũ nõ cõditionaliter ſed ſub modo defert beneficia ſtatuto
rũ: ex quo admittit petitiones iuxta formam ſtatutorum. ¶ Se
cundo loco grauat ꝙ ſi vult vti debeat ſatiſdare &c. De cui⁹ mo-
di natura eſt ꝙ perfecte anteq̃ impleatur conferat beneficium.
Sed modo poſtea non ſeruato: collatio beneficĳ reſoluitur vt
declarat Barto. in. l. quibus diebus. §. termilius. ff. de condi. et
demon. Conditio autem ſuſpendit donec preſtatur: vt ibi habe
tur. Igitur ſtatutuꝫ ꝙ quilibet forenſis vti poſſit beneficio ſta
tutorum dummodo poſtea tempore petitionis preſtet ſatiſda-
tionem prout in ſtatuto diſponitur. Potuit igitur dominus
Pau. hereditatem acceptare. Sed tenetur tempore petitionis
ſatiſdare. Alias dicta acceptatio nõ iuuaret eũ. Ex hoc etiã con
8 cludit qm̃ † verba ſtatutorũ ſunt intelligenda prout in vltimis
voluntatibus q̄bus magis equiparantur vt voluit glo. quã mul
tũ ibi notat Bar. in. l. j. C. de his qui. vt indi. & Bar. in. l. in agna
tione. ff. ad ſille. & Bar. in. l. nõ ſolũ. §. morte. in vlti. col. ff. de no
ui ope. nun. cũ ſimi. ¶ Confirmo etiã ex his que dicit do. Pau.
de caſt. in ſimili ſtatuto. in. l. vniuerſa. C. de precib. impe. offe. vbi
vult ꝙ ſatiſdatio etiã tũc ſit ꝑſtãda ſi petatur a parte: cuius in-
tereſſe arg. glo. j. dum dicit ſi aduerſarius poſtulat. Ad idẽ text.
in. l. peto. §. fretre in verbo ſi cautio nõ fuerit poſtulata. ff. de le.
ĳ. Et ibi idẽ dicit Pau. de ca. Idem Raph. cuma. in. l. de pupil
lo. §. qui ꝓcuratorio in glo. j. ff. de no. oper. nun. Et ſic patet qđ
ſtatutum primo confert beneficia ſtatutorũ. Secũdo grauat vt
ſatiſdatio preſtetur: & ſic ſtatutum requirit ſatiſdationem ꝑ viã
modi poſt queſitum beneficium ꝙ reſoluitur ſi non ſeruetur ſꝫ
Bart. in. d. §. termilius. Laus deo. Bartholo. ſoci. ſen. &c.

¶Summarium.

☞An valeat teſtamentum factum tempoꝛe quo teſtatoꝛ erat bal
butiens ⁊ difficulter loquebatur ⁊ ſtatim moꝛtuus eſt: ⁊ q̃plu
ra alia in hac materia.
1 Geminatio actus magis oſtendit voluntatem.
2 Ille qui liti renuntiauit intelligitur fateri ſe non habere ius.
3 Hereditas non poteſt adiri ex teſtamento nullo: ⁊ non dicitur
dominium tranſlatum.
Item ex ſolo titulo nullo modo transferẽ dñium ſine traditiõe.
4 Creditoꝛ debet rem poſſidere ⁊ pignoꝛi incumbere donec ſibi
de debito ſatiſfiat q2 res nõ obligata non põt retineri ꝑ debito.
5 Creditoꝛ qñ retinet pignus pꝛo debito non poteſt facere fructꝰ
ſuos: quia reciperet pꝛo debita pecunia: ⁊ ſic eſſet vſura.
6 Verbum tenebitur extenditur ad futura.
7 Iuramentum non debet eſſe iniquitatis vinculum.
8 Genus mulierum auariſſimum eſt.
9 Lex ſi vnq̃. C. de reuo. dona. ad hoc ꝙ habeat locum debent oĩa
bona eſſe donata ad minus dimidia.

¶Conſilium. xx.

¶Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectuȝ.

In facto pꝛeſupponitur ꝙ
quidã Barthol. de melaria cõdidit teſtm̃: in quo re-
liqt ſer zãnotto qdã bona immobilia: ⁊ inſtituit he-
redes tres filios Mariã vcȝ Iacobũ ⁊ Floꝛiſdianã demũ cũ tu-
toꝛes dictoꝛũ filioꝛũ aſſererẽt teſtm̃ nõ valere: nec de volũtate te-
ſtatoꝛis ꝓceſſiſſe ꝓut ex quodã examine in alia cã apparet cum
ſuꝑ dicto teſtõ coꝛã magiſtratibus cõtenderenẽ. Dictus ſer zan-
nottus in preſentia dñoꝛũ rectoꝛũ dictis tutoꝛibus renũciauit
antedicto teſtõ in eius beneficiũ facto ac ſi nunq̃ factũ fuiſſet:
ac ẽt inueſtitioni cuiuſdã liuelli hac tñ ɔditiõe ꝙ ipſe zannottꝰ
intelligaẽ in poſſeſſiõe manere vſquequo habeat totũ id in quo
hereditas ſupradicti Bartholomei eidẽ de iure tenebaẽ. Demũ
poſt de anno. M.cccclxxxj. ꝑ do. Poteſtatẽ die. xxviij. Iunij ſta
tutus fuit terminus. d. zãnotto ad liquidãdũ oẽ creditũ qd̃ ha-
bebat in dicta hereditate ad inſtãtiã ſer Laurẽtij in preſentiarũ
Albertini tutoꝛis ⁊ curatoꝛis. Fuerũt etiã ſequeſtrati fructus
eadẽ die in manibꝰ colonoꝛũ ad inſtantiã zãnotti. Deinde ma-
ria aſſerens dictũ zãnottũ eſſe creditoꝛẽ renũciauit ſibi liti ⁊ ap-
pꝛobauit teſtm̃ patris: ac etiã in oĩbus ⁊ per oĩa ꝓut in teſtõ ⁊
inueſtitura cõſtituit: ⁊ ꝓmiſit obſeruãtiã ⁊ iurauit p̃ſupponiẽ
etiã ꝙ moꝛtua eſt ab inteſtato. Quibus ſuppoſitis vt. s. ¶Pri-
mo videbimus de iuribus Floꝛiſdiane ɔ dictũ zãnottũ. ¶Se-
cũdo diſcutiemus ſi qd iuris cõpetit dicte dñe marie. ¶Capio
pꝛimũ ⁊ ſuppono in pꝛimis. ſ. ꝙ dicte filie ſeu tutoꝛes ⁊ agnati
pꝛolis repꝛobauerũt teſtm̃ tanq̃ nõ factũ legitime: ſȝ ipſo Bar-
tholomeo exiſtẽte in articulo moꝛtis ⁊ nõ recti ſenſus. Sic ergo
litigatũ fuit ſuꝑ dicta hereditate a filiabus inſtitutis ⁊ dictũ te-
ſtm̃ nõ valere cõtra ſer zannotũ legatariũ de neceſſitate cenſetur
adita hereditas ab inteſtato ꝑ ipſas filias: q2 iſta fieri nõ pote-
rãt citra ius ⁊ nomẽ heredis: vt eſt caſus in dicẽte teſtm̃ nullũ in
l. ſuus. C. de repudiã. here. ⁊ ꝑ illũ tex. dicit bar. in. l. gerit. in rep.
in. iij. q. pꝛin. ff. de acq. here. hoc idẽ ptȝ in ſcd̃o loco qñ maria ⁊
Floꝛiſdiana litigauerũt ɔ ſer Vgonẽ no. q2 dixerũt teſtm̃ nullũ:
q2 factũ in articulo moꝛtis ⁊ ab homine nõ ſane mẽtis. Ex quo
actu dicẽdi nullũ teſtm̃ p̃dictũ foꝛtius oſtẽdiẽ aditio hereditatꝫ
1 ab inteſtato. †Cũ geminatio actus magis oſtendat voluntatẽ. l.
cũ ſimus: ⁊ ibi bar. C. de agri. ⁊ cẽ. lib. xj. ⁊ in auẽ. ſiue a matre. cuȝ
ſimi. C. ad velle. Et ptȝ q2 etiã examinati ſunt teſtes quoꝛũ vnꝰ
dicit ſe nõ intellexiſſe qd rñderet: q etiã ſimul cũ tribus alijs di-
cũt ꝙ cũ difficultate loquebaẽ ⁊ balbutiebat ⁊ erat multũ gra-
uatus adeo ꝙ parũ poſt moꝛtuus eſt. Et ꝙ in p̃ſentia teſtatoꝛis
teſtm̃ nõ fuit dictatũ. Sed nota. poꝛtauit ſcriptũ ⁊ legit ⁊ inter-
rogauit an ſic vellet. q cũ difficultate rñdit ſic. ⁊ ꝙ balbutiebat.
Quibus ſtãtibus ɔcludo teſtm̃ nõ valere: ꝓut his cõcurrẽtibus
determinat Io. an. in addi. ſpe. poſt Albertũ papieñ. in tit. de te
ſta. §. in pꝛimis. v̄. qd ſi is in addi. q̃ incip. Pylleus: quẽ intelle-
ctũ Lud. ro. in cõſi. cccvj. ad ſi. tȝ. Et tenẽt Pet. ⁊ Cy. in. l. in he-
mus. limitã do ibi no. C. de teſta. ⁊ eſt de mẽte Bal. ibi in vl. col.
Et ſeq videnẽ do. Alex. ⁊ Moder. peru ſini. Idẽ tȝ Pan. de ca.
in. l. hac cõſultiſſima. §. at cũ humana fragilitas. C. q teſta. face.
poſ. ⁊ Pau. de ca. in cõſi. ccclxvj. incip. Viſo pũcto ⁊ alle. Et ita
intelligẽdo ẽt dicit Io. an. ⁊ ſequiẽ do. Pau. de caſ. in. l. j. §. ſi qs
ita. ff. de v̄. ob. ⁊ ibi hãc opi. ſequutus fui legẽdo ⁊ ſic remanent
quinq̧ teſtes q nõ ſufficiũt ad teſtm̃. l. hac cõſultiſſima. C. de teſ.
⁊ ſatis eſt ẽt ꝙ vnꝰ teſtis cõtradicat teſtõ ſi ẽ de neceſſarijs adeo
ꝙ ſine eo nõ remanet ſufficiẽs numerꝰ: vt cõcludit Bar. in. l. j. §.
ſi qs negat. ff. quẽad. teſta. ape. Et ſequunẽ ibi doc. cõiter. ⁊ In-
no. ⁊ cõiter doc. in. c. Ioannes. de fide inſtru. Sed demptis qua-
tuoꝛ teſtibꝰ remanẽt quinq̧: ⁊ ſic nõ remanet numerꝰ ſufficiẽs.
Igiẽ ⁊c. Itẽ vnus ex quinq̧. ſ. Cãbius cõtradicit etiam teſtõ ⁊ eſt
varius ab alijs q2 dicit ꝙ teſtatoꝛ inſtituit ſer zannottũ vniuer-
ſalẽ heredẽ oĩum bonoꝛũ ſuoꝛũ cuius ɔriũ ɔtinetẽ in teſtõ: ⁊ ſic ẽt
ꝑ iſtũ teſtm̃ repꝛobaẽ. Itẽ eſt varius: ⁊ ſic non ꝓbat. l. q falſa vel
varia. ff. de teſti. Itẽ alius. ſ. Marcus dicit falſum ꝙ cõmẽdauit
vxoꝛẽ ꝙ minime eſt veriſimile: cũ iã etiã eſſet moꝛtua. Poſtremo
oẽs cõcoꝛdãt ꝙ ſcriptura tantũ fuit lecta ⁊ ꝙ ibi nihil fuit oꝛdi
natũ. Itẽ ꝓbaẽ ꝑ maioꝛẽ numerũ teſtiũ ꝙ balbutiebat. Itẽ per
aliquos ꝙ erat grauiter grauatus: ⁊ parũ poſt moꝛtuus eſt qui
bus alij in hoc nõ cõtradicũt: ſȝ tm̃ ꝙ rñdit ſic. Ex qbus etiã ꝓ-
batur teſtm̃ nõ valuiſſe ex defectu intellectus per doctrinas p̃al-
legatas. Et p̃ſertim cũ ex facie teſtamẽti appareat veriſimiliter
factũ nõ ab homine ſane mẽtis: ex quo pꝛiuauit filias fere oĩbꝰ
bonis illa legãdo ſer zannotto q duxit nota. cũ teſtõ ſcripto. ar.
eius qd̃ no. in. l. furioſum. C. qui teſt. face. pñt. Vñ ex his ſine ali-
qua heſitatiõe pꝛobaẽ teſtm̃ nõ valuiſſe. Et ſic mirã dũ eſt dictũ
iudicẽ pꝛonũciaſſe in fauoꝛẽ legatarij: cuius ſnĩa ꝑfecto fuit in-
iuſtiſſima nec p̃iudicat in alijs cauſis iuxta not. in. l. ſepe. ff. de re
iudi. vbi late do. Alex. Ex qbus oĩbus cõcludo dictas filias fuiſ
ſe heredes ab inteſtato quelibet pꝛo tertia parte: cũ tres eſſent fi-
lie ex filio vt in auẽ. in ſucceſſione. C. de ſuis ⁊ legi. Ex qbus ſeq-
tur ꝙ cũ moꝛtua fuerit Iacoba abĩteſtato ſibi ſucceſſit Maria
pꝛo dimidia ⁊ Floꝛiſdiana in alia dimidia: vt in auẽ. ceſſante. C.
de legi. here. ⁊ in coꝛpoꝛe vñ ſumiẽ: ⁊ ſic iura ⁊ bona hereditatis
quondã Bartholomei ꝓ dimidia hodie ꝑtinerẽt ad Floꝛiſdia-
nã: ⁊ ꝓ dimidia ad Mariã. Ex quibus infero ꝙ facta renũcia-
tiõe per ſer zannottũ dicendũ eſt teſtm̃ fuiſſe nullũ ꝓut dicebaẽ
ꝑ filias ⁊ heredes Bartholomei. Nã cũ cõtendereẽ occaſione di
cti teſtamenti coꝛã magiſtratibus victus ſer zannottus renũtia-
uit dicto teſtõ in eius beneficiũ facto tanq̃ ſi nũq̃ factũ fuiſſet.
Ex qua oꝛiẽ exceptio pacti de nõ vtendo dicto teſtõ ⁊ litis finite
ſuꝑ dicto teſtõ: vt eſt caſus ⁊ ibi Bar. ⁊ alij in. l. poſtq̃ liti. C. de
pac. Ex quo ergo renunciauit dicto teſtõ coꝛã magiſtratibus: ⁊
ſic noluit vti dicto teſtõ d2 cõfeſſus dictũ teſtm̃: qd̃ in dubiũ re-
uocabaẽ non eſſe verũ. caſus eſt notandus in. l. ſi aduerſus. C. de
fide inſtru. Et ibi hoc tenent Bal. Saly. ⁊ oẽs dicentes illũ tex.
eſſe ſingularem ⁊ non eſſe alibi. Et dicit ibi Saly. ꝙ ſatis eſt qd̃
ſimpliciter allegaretur non valere lȝ aliquo modo nõ pꝛobareẽ.
Et hoc idem tenet Specu. in titu. de inſtru. ediẽ. §. inſtrumẽtũ.
ver. Item opponitur ꝙ aduerſarij. ⁊ Bald. in. l. nec quiſq̃. ff. de
2 eden. Cõfirmãt hoc Bal. ⁊ Saly. poſt Nico. de mata. †q2 ille q
liti renunciauit intelligitur fateri ſe nõ habere ius. arg. l. poſtq̃
liti. C. de pac. l. deſtitiſſe. ff. de iudi. hoc etiam voluit Bal. in. d. l.
poſtq̃ liti. in. iiij. ⁊ v. oppo. vbi pꝛo hoc allegat glo. in. l. ſi mari-
tus. §. ſi negauerit. ff. de adul. ⁊ ita etiã voluit Areti. ⁊ ibi late di
xi in. l. naturaliter. §. nihil cõmune. ff. de acqui. poſ. circa lecturaȝ
ſcd̃am. ⁊ iſta multum iuuanẽ ex diſpoſitionibus teſtiũ poſtea re
ceptoꝛum in alia cauſa: de quibus ſupꝛa. Ex quibꝰ infero in ꝓ-
poſito ꝙ cõtra dictum ſer zannotũ teſtm̃ pꝛobaẽ fuiſſe nullũ. ⁊ ꝑ
conſequens dñium dictoꝛũ bonoꝛũ relictoꝛum trãſlatũ nõ fuiſ-
ſe in dictum ſer zannottũ: ſed ſemper fuiſſe ⁊ eſſe apud filias he-
3 redes dicti Bartholomei: †nam ex quo ex teſtõ nullo nõ poteſt
adiri hereditas non dicitur dñium trãſlatũ iuxta no. in. l. ſi tibi
homo. §. cum ſeruus. ff. de leg. j. Itẽ ex ſolo titulo nullo mõ tranſ
fertur dñium ſine traditione. Tamẽ añ ſequutã traditionẽ du-
bitatur an dñium transferaẽ ſi traditio fiat a dño iuxta no. in. l.
eleganter. in pꝛin. ⁊ ibi per glo. ff. de dolo. Item hic nullus pꝛo-
batur titulus. Ita etiã tranſlatũ dñium: vt in. l. nunq̃ nuda. ff.
de acquir. re. do. Item ex quo agimus de tranſlatione dñij ex ſo-
lo titulo legati: ⁊ ille eſt nullus non diciẽ trãſlatum dñium ſicut
dicimus in ſimili qñ agimus de trãſlatione poſſeſſionis ex ſolo
titulo non transfertur ex titulo nullo: vt voluit Bar. ⁊ ibi clarꝰ
do. Alex. in. l. j. §. ſi vir vxoꝛi. ff. de acqui. poſ. Vñ cõcluditur ꝙ fi
lie ⁊ heredes dicti Bartholomei ſemper dñe fuerunt dictoꝛũ bo
noꝛũ. Poſtremo etiã ɔſidero ꝙ dictus ſer zannottus intelligaẽ
in poſſeſſione manere vſq̧quo habebat id in quo hereditas ſu-
pꝛaſcripti Bartholomei ei de iure tenebaẽ. Iſta autẽ cõtẽtio cõ
4 uenit ɔtractui pignoꝛis ꝙ †creditoꝛ debeat rẽ poſſidere ⁊ pigno
ri incũbere donec ſibi de debito ſatiſfiat: alias res non obligata
ꝓ debito regulariter retineri nõ p̃t: vt in. l. ſub p̃textu. cũ ibi no.
C. mãda. tradiẽ in. l. ſi nõ cẽtũ. ⁊ Bar. ⁊ doc. in. l. ſi nõ ſoꝛtẽ. §. ſi cẽ
tũ. ⁊ ibi Bar. ⁊ doc. ff. de cõdi. inde. cõuentiones autẽ oſtẽdũt ɔ
ctus qualitatẽ potius q̃ nomen. l. inſulã. ff. de p̃ſcrip. ver. Et tra
dit Bal. in rub. C. de iure emphy. in vl. q. ⁊ in. l. j. C. de rerũ ꝑmu.
Et ꝑ Bar. latius in ſua diſputatione que incipit. Publicanus.
⁊ in. l. cotẽ ferro. §. qui marios. ff. de publ. ſi ergo retinuit loco pi
gnoꝛis. Igiẽ ſi qd̃ dñiũ fuiſſet penes zannottũ fuiſſet trãſlatum
in dictas puellas gl. eſt no. quã nõ reperio ab aliquo repꝛobatã i
l. j. in fi. ff. de rebꝰ eoꝛũ. ex qbꝰ infero ꝙ ex quo voluit ꝓ eiꝰ ſecuri
tate loco pignoꝛis retinere ⁊ poſſidere fructus nõ ſolũ ꝑcepti ſȝ
etiam

etiã pcipiēdi debēt in ſortē imputari ſi quid debetur ab heredi
tate dicto ſer zãnotto:caſus eſt in.l.j.⁊.ij.C.de pig.act.vbi in.l.ij.
ꝓbaṫ de his q̃ pcipi potuiſſent a creditore:⁊ ita cõcludũt ibi do
cto.Et ita voluit glo.quã approbãt.d.Cardi.Jmo.⁊ do.Abb.
in.c.cũ cõtin.extra de pig.Vñ ſi retinuit loco pignoris:ꝓut eſt
veritas res eſt clara ꝙ cõſumptos ⁊ q pcipi potuiſſent compu
tat in ſortē extantes reſtituere teneṫ:vt tradiṫ in iuribus ṗalle.
Et fortius hoc ꝓcederet qñ nõ retinuiſſet iure pignoris:ſed q̃
ita cõuētũ eſſet retinuiſſet poſſeſſionē donec ſibi ſatiſfieret iux
ta no.in.d.§.ſi certã.⁊ in.d.l.ſub ṗtextu:q̃ tunc minus iuris ha
buiſſet ſi iure pignoris hꝫ ius in re.Sec⁹ ſi ſimpl'r tenuiſſet.Jgi
tur fortius nõ dꝫ lucrari fruct⁹:ſed in ſortē imputare.arg.auṫ.
multomagis.C.de ſac.ſan.eccle.Et q̃ creditor fruct⁹ nõ lucraṫ:
dñiũ eſt apud debitorē.Jgiṫ cõmodũ dñij ⁊ ſic acq̃ſitio fructuũ
eſt debitoris:vt tradũt doc.maxime.d.Alexã.in.l.j.§.per ſeruũ
corporaliter ⁊ ibi late dixi.ff.de acq.poſ.⁊ Bar.in.l.celſus.ff.de
vſucapio.Et doc.ibi late Are.in.l.q pignoris.ff.de acq̃rē.poſ.⁊
Are.in.l.q̃uis.§.ſi cõductor.ff.de acq.poſ.Sꝫ iſta rõ cõmodita
tis dñij fortius militat in hereditate ſimpl'r retēta ꝓ debito q̃
ꝯ illũ q hꝫ bona hypothecata:q habet ius in re ⁊ retinet quo
uſqꝫ ſibi ſatiſfiat:vt tradiṫ in.d.§.ſi cētũ.q̃ ille q nõ hꝫ ius in re
regulariter ꝓ debito retinere nõ põt:vt tradiṫ in.d.§.ſi cētũ.⁊ ĩ
d.§.ſi cētũ.⁊ in.d.l.fi.C.cõmoda.Quinimo etiã ſi autore ṗtore
poſſediſſet nõ faceret fruct⁹ ſuos:q̃ vt ptꝫ intētio creditoris nõ
fuit niſi poſſeſſionē retinere donec de debito ſibi ſatiſfieret:vt di
cit Bar.de Saly.in auṫ.ei q.C.de bo.auṫ.iudi.poſ.Et Ange.in
l.ſi finita.in.§ iulianus.ff.de dã.infe.⁊ ſequiṫ ibi do.Alex.in vl.
charta.verſi.Juxta hoc ēt q̃riṫ.¶Preterea ex quo dixit ſe velle
5 retinere:† ⁊ poſſidere quouſqꝫ ſatiſfiat de debito.Nõ põt facere
fructus ſuos:q̃a illos reciperet ꝓ pecunia debita:⁊ ſic eſſet vſu
ra qđ nõ eſt dicēdũ iuxta id qđ hꝛ̃ ĩ.c.ſalubriter.extra de vſuris.
⁊ in.d.l.j.⁊.ij.C.de pig.act.Quinimo nec lex nec iudex pñt hoc
facere ꝙ iſte lucrareṫ fructus niſi rõne nimie cõtumacie:⁊ ꝙ iu
dex ita decreuiſſet.Ex quo ꝓ ſecuritate cõſequendi debiti fuit
poſſeſſio vt ſibi ſatiſfieret ꝓut dicimus in miſſo in poſſeſſionē
ex primo decreto iuxta no.p gl.Bar.⁊ alios in.d.l.ſi finita.§.iu
lianus.Vbi latiſſime explicat.d.Alex.Sꝫ in caſu nr̃o in iſtis pu
ellis nulla cõtumacia daṫ:cũ debitũ nũq̃ fuerit liquidatũ.Jgiṫ
nõ potuit aliquo modo fructus lucrari.Quinimo ipſe zannot
tus fuit in mora.Nã ipſe fuit autore iudicis req̃ſitus:vt debe
ret debitũ liq̃dare:⁊ a iudice fuit terminus ſtatutus ꝙ deberet
debitum liquidare.Vñ fuit in mora liquidãdi elapſo termino
l.ſi ex legati cã.ff.de ver.ob.l.magnã.C.de cõtrahē.⁊ cõmit.ſtip.
⁊ ſic nulla rõne põt ſe excuſare q̊min⁹ teneaṫ fructus q̊s pcepit
⁊ quos pcipere potuit in ſortē cõputare.Et iſta cõcluſio ex ſu
perioribus caret ꝓbabili dubitatione.¶Circa vnũ aliud de q̊
q̃riṫ q̃ in ſnĩa dꝛ ꝙ intelligaṫ poſſidere vſquequo habebit totũ
in quo hereditas dicti Bartholomei ei de iure tenebiṫ.An in
cludanṫ credita dicti zãnotti contracta poſt renũciã.⁊ videbaṫ
6 ꝙ ſic.q̃ verbũ† tenebiṫ eſt futuri tp̃is.Jgiṫ vr̃ extendi ēt ad cre
dita futura.l.ſi ſtipulatus.§.cũ ſtipulat⁹.ff.de v̊.ob.l.ſi a colo
no.e.ti.l.verbũ oportebit.ff.de v̊.ſig.¶Sꝫ ꝯ̃riũ credo verius ꝙ
imo nõ veniãt ꝯ̃cta credita poſt renũciã.Jſta cõcluſio ꝓbaṫ q̃a
dicta cõuẽtio loquiṫ de eo in quo tenebaṫ hereditas dicti Bar
tholomei:ſed renuncie:vt ex ſuperiorib⁹ appꝫ cõſtat filias iam
eſſe heredes ab ĩteſtato.Jgiṫ dꝛ a creditore ꝯ̃ctũ cũ filiab⁹ Bar
tholomei:nõ cũ hereditate Bartholomei.l.j.§.veteres.ff.de ac
q.poſ.cũ ibi plene no.Et ſic lꝫ v̊ba loquanṫ in futurũ ⁊ nõ poſ
ſet cũ hereditate debitũ cõtrahi tñ dico ꝙ dicta v̊ba hereditas
dicti Bartholomei de iure tenebiṫ ſunt ꝓbata nõ reſpectu noui
debiti ꝯ̃hēdi in futurũ:ſꝫ debiti liq̃dãdi in futurũ:qua liq̃da
tiõe facta ꝯſtabat de debito hereditatis ⁊ in quo de iure tenebiṫ
ꝙ añ cõſtare nõ põt.Et iſta fuit mēs ꝯ̃hētiũ q̃ ſeruãda eſt.l.cũ
mulier.ff.ſol.mat.ꝙ ēt ptꝫ.Nã in principio dꝛ:ſꝫ tm̃ ꝙ ſibi ſpe
ctet pacifice gaudere.Et ſic refert ſe ad id qđ de preſenti ſibi de
beṫ ꝓut facta liq̃datiõe ꝯſtabit.Jn quo tenebaṫ hereditas.⁊ ita
in hoc ſtatuo lꝫ hoc nõ ſit multe vtilitatis:q̃ ſi qđ debitũ poſt
ea apparebit ꝯ̃ctũ qđ ſit vtiliter geſtũ vtreqꝫ filie tenebunṫ:vt p
totũ.ff.⁊.C.de neg.geſ.Sin auṫ nõ vtil'r nõ tenebũṫ iuxta regulã
nõ dꝫ alteri p alterũ.ff.de reg.iur.¶Circa ſcđm principale.ſ.re
ſpectu iuriũ dñe Marie q̃ poſtea iterũ circũuēta a dicto ſer zan
noto approbauit dictũ teſtm̃ ⁊ renũciauit liti q̃ erat ſup dicto te
ſtõ ⁊ oĩa cũ iuramēto.Ex q̄bus primo vr̃ reſultare tacitũ pactũ:
ex q̊ fuerũt facta ſer zannotto p̃ſente qđ reſultat ex teſtamēti ap
probatiõe ſm̃ Saly.Fulg.Ang.⁊ Moder.in.l.nõ dubiũ.§.illđ.
C.de teſta.Jtē ex renũciatiõe litis.vt.l.poſtq̃ liti.C.de pac.q̃ vt
iuratio ſeruãda vr̃:vt in auṫ.ſecramēta puberũ.C.ſi aduerſus vē
di.cũ ibi no.Ex q̄bus vr̃ ꝙ dicta Maria ſit a ſuis iuribus exclu
ſa.¶Sꝫ p̃miſſis nõ obſtãtib⁹ cõtraria ſnĩa eſt verior ⁊ ꝓbabi
lior duplici fundamēto.Et primo p̃mitto ꝙ iſta Maria appꝫ
multipliciter decepta ⁊ ꝙ dolo inducta fuit ad approbandũ te
ſtm̃:⁊ ad renũciãdũ vt fecit.Primo eñ narraṫ cũ ſit lis ⁊ q̃ſtio
eſſet ⁊ vētilata fuiſſet ꝙ erat falſũ q̃ ſup dicto teſtõ nõ erat am
plius lis ⁊ q̃ſtio:ſꝫ erat finita p renũciationē dicti ſer zãnotti di
cto teſtõ:vt in.l.poſtq̃ liti vbi plene no.C.de pact.Scđo narraṫ
ꝙ ſer zannotus renũciauerat hac cõdõne ꝙ tã diu eſſet in poſſeſ
ſiõe ⁊ poſſideret bona ſibi ſpectãtia ⁊ poſſeſſa:⁊ q̃ ad p̃ſens poſ
ſidet vigore dicti teſtamēti ⁊ inueſtiture quouſqꝫ ⁊c.hic etiã nar
ranṫ duo falſiſſima manifeſte.¶Primũ q̃ nõ dꝛ in renũciatio
ne ſer zannoti facta tutoribus ꝙ poſſideret bona ſibi ſpectãtia.
¶Scđm qđ nõ dꝛ qđ poſſideret bona ſpectãtia vigore teſtamē
ti:⁊ ꝙ hodie vigore teſtamēti poſſideret:ꝓbãṫ iſta ex lectura re
nũcie facte p dictũ ſer zãnottũ ĩ q̃ ſimpl'r dꝛ ꝙ intelligereṫ eſſe in
poſſeſſiõe donec ſibi ſatiſfieret de eo ꝙ ſibi ab hereditate debeṫ.
⁊ nullo mõ dꝛ poſſediſſe dicta bona ſibi ſpectãtia vigore teſti:vt
ex plurib⁹ ptꝫ.Jtē narraṫ q̃l'r ipſa ſciēs illũ creditorē in magna
q̃titate ꝙ aliud ſcire nõ poterat niſi ex aſſertiõe ſer zannotti cũ
creditũ nũq̃ fuerit liq̃datũ ēt inſtigantibus eius tutorib⁹.Jtē
dicit ꝙ nõ erat ei vtile litigare.Ex q̊ ptꝫ ꝙ falſo ĩducta fuit q̃
lis erat finita.Ex q̊ teſtõ renũciauerat:⁊ ꝙ deberēt eſſe in poſſeſ
ſiõe q̃diu ſibi ſatiſfieret.¶Preterea ex teſtõ ⁊ renũcia Marie
nõ extinguiṫ creditũ ſer zannotti.Et ſic poſſet petere legata et
credita iuxta.l.creditorē.ff.de leg.ij.Ex q̄b⁹ clare ptꝫ q̃tũ inter
eſſet dicte Marie facere ea q̃ fecit.Ex q̄b⁹ infero in ꝓpoſito ꝙ
doloſe ⁊ ambitioſe induxit dictã Mariã ad ſic faciēdũ ⁊ ita re
nũciandũ ⁊ approbãdũ teſtm̃.Nã lꝫ dicte aſſertiõis videanṫ eſſe
tabellionis.Tñ cenſenṫ eſſe partium ⁊ ab eis de his aſſertioni
bus rogatus:vt declarat Bal.in.l.mater.C.de rei vend.⁊ in.l.ij.
C.de reſcin.vēdi.⁊ in.l.errore.§.de teſta.q̃ ex parte mulieris fuit
erronea ⁊ p̃ſumiṫ q̃ ſuper geſtis a tutoribus iuxta not.in.l.non
fatetur.ff.de confeſ.⁊ in.l.error.C.de iur.⁊ fac.igno.Ex parte ſer
zãnotti fuit ſcienter facta q̃ in facto ꝓprio.l.fi.ff.p ſuo.Et ſic
fuit falſa vocis aſſeueratio cum intētione fallendi.l.j.ff.de dolo.
⁊ no.Cy.in.l.p̃ſcriptiõe.C.ſi ꝯ ius vel vti.pub.Jtē tanq̃ doloſa
⁊ euidenter iniqua dicta renũciatio non dꝫ valere iuxta not.per
Pet.de anch.in conſi.clxxx.incipit.Viſa diligenter narratione.
Cum enim in domo ſer zannotti ex falſis narrationib⁹ fuerat di
cta Maria immodice leſa dicitur circũuēta dolo ⁊ fallacijs vt
eſt caſus in.l.ſi ſupſtite.C.de dolo.in verbo ſi leſa es immodice.
p quē text.in ſimili Pau.de ca.cõſuluit in pulchra queſtione in
ſimili in ſuo cõſi.clxxiiij.incip.Cõtra ſuperius cõſulta.Et ſic iſi
bi nõ ob.iuramētũ:vt in.d.auṫ.ſacramēta puberũ.Faciunt in ꝓ
poſito que pulchre cõſuluit Pet.de anc.in cõſi.cccxxij.incipit.
7 Pro maiori.¶Cõfirmatur† q̃ iuramētũ nõ dꝫ eſſe iniquitatis
vinculum:vt in.c.inter cetera.xxj.q.iiij.Jtē habere debet tres co
mites.ſ.veritatem iudiciũ.⁊ iuſtitiã:vt in.c.tua nos.⁊ in.c.quã
to.de iureiuran.Conſiderandum omnino eſt ꝙ dicta femina ⁊
fragilis in domo ſer zannotti falſis narrationibus circũducta
fuit ad ita renunciandũ ⁊ iurandũ vnde ſeruari non dꝫ:⁊ p quē
libet prudentē ⁊ iuſtũ iudicem ſuccurrendũ eſt prefate Marie
Et ad hoc poſſent allegari multa cõſilia Pet.de anc.que ſunt
vltra.x.in ſimili materia.Nõ enim parua eſt doli p̃ſumptio ma
8 gna liberalitas in muliere q̃ eius nature repugnat.† cũ auariſſi
mũ ſit genus mulierũ.l.ſi ego.ff.ad velle.d.Ant.in ſuo cõſi.lviij.
incip.Dña Orabilis.Et dicit Pau.de ca.ꝙ in hm̃õi caſib⁹ ſuf
ficeret iuſtitia naturalis ad intētionē fundãdã.l.ſcire oportet.§.
ſufficit.ff.de excu.tu.quilibet enim cognoſcere põt ꝙ iſta mulier
fuit dolo inducta ⁊ decepta.⁊ multũ iudex erraret q illi nõ ſub
ueniret.Si eñ iſte nõ voluiſſet niſi qđ ſuũ erat vt in ſua renũcia
atteſtaṫ:nõ erat opus inducere de nouo Mariam ad ita renun
ciandũ:⁊ approbandum teſtm̃ cui antedictus ſer zannottus re
nũciauerat.¶Sed etiam alio ⁊ ſecundo fundamento incõuin
cibili defenditur dicta Maria.Nã ex ſuperiorib⁹ pꝫ ꝙ dicta Ma
ria erat heres ab inteſtato patris ſui.Et ſic renũciãdo liti ⁊ ap
probãdo teſtm̃ legata que nõ debeanṫ dicto ſer zannotto deben
tur virtute dicte renũciatiõis ⁊ approbatiõis cenſeṫ dicta Ma
ria dicta bona donaſſe ſm̃ Jo.an.in tit.de teſta.§.in primis in
addi.mag.⁊ Bal.in.l.illud.C.đ ſac.ſan.eccl.in.iiij.col.ver.Quid
ergo dicimus.⁊ in.l.fi.C.de pac.in.v.col.ver.Sed hic incidenter.
cũ ſimi.Vñ ex quo poſtea Maria ſuſcepit liberos per quã ſuſce
ptionē liberoꝝ donatio diciṫ ipſo iure reuocata a lege ſm̃ glo.⁊
doc.d.l.ſi vnq̃.p illũ tex.C.de reuo.dona.⁊ in.l.j.C.de inoffi.dona.
Et Bar.An.⁊ Raph.in.l.ſi totas.C.eo.tit.Et lꝫ Bald.dicat ꝙ
9 †ad hoc ꝙ habeat locũ.d.l.ſi vnq̃.debēt eſſe dõata omnia bona
vel pars:⁊ ſic ad minus dimidia.l.nomē filiarũ.§.portiõis.ff.de
ver.ſig.ꝓut ponit Bald.in.l.ſi vt certi.C.de teſtõ mili.vt ita dicit
vidiſſe cõſultum per magnos docto.⁊ idem Bal.plenius in.l.j.
C.de inoffi.dona.Sed Bald.in.l.titia.§.Jmperator.ff.de leg.ij.
vult ꝙ illa lex locum habeat in donat.rei particularis.Et hãc
partem ſequiṫ Lud.ro.in.d.l.ſi vt certi.ponderãdo illã.l.ſi vnq̃.

que dicit partē aliquam. que verba ꝓpter vniuerſalem aliquam
verificantur etiam in parua parte: vt eſt glo. in cle. j. de fo. cōpe. ⁊
idem voluit Imo. in. c. ſi. de dona. Uidi ſepius cōſultū ⁊ ꝯſului
ꝙ donatio debet eſſe rei tanti valoꝛis ꝙ veriſimiliter arbitrio
iudicis donans non feciſſet ſi cogitaſſet de liberis. Secus ſi eſſet
adeo parui valoꝛis ꝙ veriſimiliter feciſſet etiā ſi de liberis cogi-
taſſet. Et hanc partē ſequuntur preceptoꝛes dñs Ioan. bap. de
ſancto ſeuerino i. d. l. ſi vt certi. ⁊ d. Frā. areti. late ⁊ no. ꝓbat hāc
q. in. l. titius. ff. de lib. ⁊ poſth. ⁊ illā ſequutus ſum. in. l. cū auus.
ff. de cōdi. ⁊ demon. Et huic cōcluſioni ⁊ remedio nō ob. iuramē
tū vt declarat no. Bal. ⁊ ſequunt̃ doc. in. l. titia ſeio. Et Bal. in
l. j. C. de inof. do. ⁊ Io. de imo. in. l. j. in ſi. ff. de don. ⁊ iſta duo fun
damēta latiꝰ firmabūtur ſi opus erit qđ nō credo. Laus deo.

Summarium.

☞ Cōſilium in materia qñ teſtatoꝛ inſtituit heredem ſi habitaret
cum filijs an filijs nolentibus ſecū habitare deficiat inſtitutio
pulchꝛa quedam in hac materia diſcuſſa.

1 In conditionali attenditur ſolus euentus conditionis: qñ con-
ditio non eſt turpis nec impoſſibilis.
2 Hereditas aliqñ datur pure: adēptio vero fit ſub conditiōe.
3 Lex paterfamilias. ff. de here. inſt. procedit qñ inſtitutio fuit pu
ra adēptio vero ſub cōditiōe in odiū cōtumacis ⁊ nō obediētis.
4 Implens nō inuitatur ad hereditatem altero nō implente.
5 Quis inſtitui poteſt ſub conditione que pendeat a libera volun
tate alterius qui poteſt illam implere ⁊ inſtitutum excludere.
6 Uoluntas teſtatoꝛis talis cenſetur qualis de iure eſſe debet.
7 Equalitas eſt pacis cōſeruatiua: ⁊ inequalitas oppoſitū opat̃.
8 Experientia eſt rerū magiſtra.
6 Uerba intelligi debent ne poſſint a ſapiente repꝛehendi.
10 Ad veritatem alternatiue ſufficit alteram partem verificari.
11 Numerus ſingularis vnum caſum pꝛopꝛie tm̄ includit.
12 Clauſula in fine poſita ſi nō poteſt omnia ſuperioꝛa determina-
re: determinat illa que poteſt.
13 Relatio non fit ad illud: quando ex tali relatione leditur recti-
tudo ſermonis.
14 Pꝛeſumptio nō eſt ꝙ teſtatoꝛ voluit diſponere inter filios: ita
qđ diſpoſitio dicatur continere repugnātiā: iniquitatem: ⁊ ab-
ſurditatem.
15 Uerba illa ꝙ tunc ⁊ eo caſu: de pꝛopꝛietate non includunt niſi
vnum caſum.
16 Una pars alternatiue recipit interpꝛetationem ab alia parte al
ternatiue.
17 Dictio ſeu: multoties ponitur augmentatiue.
18 Interpꝛetatio ſimpliciter ſumpta: habet multas abſurditates.
19 Teſtatoꝛ non ſuſpendit acquiſitionem hereditatis: ſed ſimpli-
citer inſtituit.
20 Modus eſt moderatio quedam diſpoſitioni adiecta eū qui ho
noꝛatur aggrauans in tempus diſpoſitionis pe. fecte.
21 Pꝛohibitum vno tempoꝛe cenſetur alio permiſſum.
22 Diſpoſitio qñ magis adaptatur ad modum ꝙ̄ ad conditionē:
non eſt curandum de illo verbo ⁊ conditione.
23 Uoluntas teſtatoꝛis eſt ſeruanda dummodo ſit rationabilis.
24 Hereditas ſimpliciter relicta ſub conditione in aliū transfert̃.
25 Libertas relicta ſeruo: ſi decem dederit heredi: dicitur iuſſus li-
bertatem dare.

Conſilium. xxj.

Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpūs ſanctus illuminet intellectuꝫ.

Viſo teſtamento magiſtri

Dulcini. ⁊ cōſilio elegāter reddito per pꝛeſtantiſſimū
iuriſcō. do. Io. de campegio mihi fratrē honoꝛandū
diu anceps fui in cōcluſionē per eū firmatā cōpꝛobarē. Si eñ te
ſtatoꝛ ſimpliciter inſtituiſſet ⁊ pꝛecepiſſet dictis filijs ſuis ꝙ de-
berent ſimul ſtare ⁊ habitare poſt tale ꝑceptū adieciſſet verba de
qbus in dicto teſtō. ſ. ꝙ caſu quo dictus Bartho. eius filius no-
let ſtare ⁊ habitare cū eius fratribus: ſeu alij eius fratres nollēt
ſtare ⁊ habitare cū dicto Bartho. dictus Bartho. petere nō poſ
ſit ⁊c. Tūc de plano ꝓcederet cōcluſio dñi cōſulentis ꝙ ex facto
fratrū nolētiū obedire mādato ⁊ ꝑcepto nō debet ipſe Bartho
lomeus q vult obedire pena priuationis pati. Caſus eſt clarus
in. l. paterfamilias. ff. de here. inſti. lꝫ eñ volūtas teſtatoꝛis ſit ſer
uanda. l. in cōditione pꝛimū locū. ff. de cōdit. ⁊ demon. Tñ hoc
nō eſt trahendū ad hoc vt quis ex alterius facto pꝛiuet̃ ⁊ punia
tur vt eſt caſus in. l. ſi q. ⁊ in. d. l. paterfamilias. q nō eſt alibi ſm
Bal. Ang. ⁊ Io. de imo. ibi ⁊ ad hoc tendunt multa dicta ꝑ do
minū ꝯſulētē. Sed in caſu nr̄o teſtōꝛ ſimplr̄ inſtituit: ſꝫ partibꝰ
modis ⁊ cōditionibꝰ inſcriptis ⁊ nihil ꝑcepit: ſꝫ tm̄ vr̄ cōditio-
naliter loquutus ꝙ caſu quo Bartholomeus ſtare nollet cū di
ctis fratribus ſeu alij eius fratres nollent ſtare ⁊ habitare cū eo.
quo caſu nō dicit̃ pꝛiuatio hereditatis in penā: ſed cōditionalis
diſpoſitio vt inqt Bar. poſt vltra mōtanos in. l. vnica. C. de his
q̄ pene noīe. ⁊ ſequuntur cōiter doc. Et ſubtiliter ꝑ Io. fab. in-
ſti. de le. §. ſi. vñ nō dꝛ in penā pꝛiuari Bartholomeꝰ ex facto al
terius qđ tanꝙ̄ iniuſtū. l. nō reciperet vt in. d. l. pr̄familias. Sed
dicit ex facto cōditionis nō admitti ſeu ex purificatione condi-
tiōis: ſi ipſe vel fr̄es noluerint ſimul ſtare ⁊ habitare: quo caſu di
ſtiguit̃ an ꝯdō ſit poſſibil̄s vl̄ īpoſſibil̄s iuxta no. i. l. obtinuit. ff.
de ꝯdi. ⁊ demō. ⁊ in. l. j. ff. de cōdi. inſti. cū ſi. Et ꝙ aliud ſit diſpo
ſitū ⁊ penale. aliud cōditionale. Caſus eſt in. l. ij. ff. de his q̄ pene
1 noīe. In †cōditionali eñ attendit̃ ſolꝰ euētꝰ cōditiōis qñ cōdi-
tio nō eſt turpis neqꝫ impoſſibilis vt in. l. meuius. ⁊ in. l. multū.
ff. de cōdi. ⁊ demō. Cū ergo fuerit ꝯditio purificata neqꝫ illa tur
pitudinē vel impoſſibilitatē cōtineat vel penā vr̄ ꝙ volūtas te-
ſtatoꝛis ſeruāda ſit. l. in cōditiōe pꝛimū locū. ff. de cōdi. ⁊ demō.
Cōfirmat̃ ⁊ ſcđo iſta opi. Ex his que no. Bar. in. d. l. pr̄fami.
dū opponit de. l. ſi fuerit. ff. de manu. teſta. Ubi in pꝛima ſolutio
2 ne dr̄ ꝙ †aliqñ hereditas dat̃ pure ⁊ adēptio fit ſub cōditiōe. ⁊
tūc talis adēptio fieri nō pōt ex facto alterius: ⁊ ita loquit̃. d. l.
pr̄familias. Aliqñ dat̃ ſub cōditione. Et tūc ꝓpter vnū nō im-
plētē pōt teſtōꝛ alteri nō dare nō aūt pōt datā adimere. ⁊ ita ꝓ-
cedit tex. in. d. l. nō fuerit. Sed in caſu nr̄o inſtitutio nō fuit ſim
plr̄ facta ſꝫ ſub dictis cōditionibꝰ qđ patet qꝛ in inſtitutiōe dꝛ ꝑ-
tibus modis ⁊ cōdōnibus inſcriptis. Uñ potuit cōdōnē appo-
nere in inſtitutione: ita ꝙ ꝓpter nō implemētū fratrum potuit
nō dare Bartholomeo licet ſi fuiſſet pure data nō potuiſſet adi
3 mere. Uñ dicūt Ang. ⁊ imo. ſequēdo dicta Bar. pꝛime relata †
in. d. l. pr̄familias ꝙ illa lex ꝓcedit qñ inſtitutio fuit pura adem
ptio vō ſub cōdōne in odiū cōtumacis ⁊ nō obediētis. quo caſu
pena pꝛiuatiōis nō imputat̃ obediēti ꝓpter inobediētiā alteriꝰ.
⁊ ita eſt caſus ibi q nō eſt alibi ſm Bal. ⁊ An. Secꝰ ſi inſtitutio
fiat de duobus ſub cōditione quā teſtatoꝛ voluiſſet ꝑ vtrūqꝫ im
4 pleri. qa tūc †altero nō implēte etiā implēs nō inuitat̃ ad here-
ditatē ꝑ. d. l. ſi ita fuerit. Cōpꝛobat̃ tertio ⁊ vltio iſta opi. Nā
dicūt Ang. Imo. ⁊ Cuma. in. d. l. pr̄familias repꝛobando dicta
Bar. ad. l. ſi certarū. §. ſi. eodē. ff. de teſt. mili. ꝙ aliqñ pꝛiuatio he
reditatis fit in eodē teſtō in penā ⁊ illa fieri nō pōt de nō demerē
te ꝑ illū tex. in. d. l. pr̄. Aliqñ nō fit pꝛiuatio in penā: ſꝫ fit adē
ptio ex eo qꝛ teſtōꝛ voluit: ⁊ ita placuit vltimo loco cuiꝰ vltime
diſpōni ſtādū eſt. l. ſi mihi ⁊ tibi. §. in legatis. ff. de leg. j. ⁊ tūc pꝛi
uatio fieri pōt ſine aliqua cā. ar. l. ita ſcriptū. §. regula. ff. de libe.
⁊ poſth. ⁊ tenēt Ange. ⁊ Cuma. in. d. §. ſi eodem teſtō. ⁊ Nico. de
mata. Bal. Paul. ⁊ do. Alexā. in. l. hereditas in ſi. C. de his q. vt
indi. Sꝫ in caſu nr̄o pꝛiuatio nō fit in penā: ſed eſt cōditiōis di-
ſpoſitio ⁊ ſic pꝛiuauit. qꝛ ita voluit ꝙ etiā putet: qꝛ voluit ꝙ fra
tres nō implēdo cōditionē lucrent̃. Uñ nō pt̄ dici in penā indu-
cta pꝛiuatio. Igit̃ vr̄ ꝙ dicta pꝛiuatio tenuerit. Ex qbus vr̄
inferri ꝙ ſi inſtitutio vel pꝛiuatio nō ꝓcedit a volūtate teſtato-
ris ꝙ poſſint fr̄es nolle habitare nō implēdo cnoditionē quam
teſtatoꝛ poſuit in libera volūtate eoꝛū tacita nō exꝑſſa. ſ. ꝑ imple
mētū cōditiōis ꝑ id qđ hr̄ in. l. ſi qs ſempꝛoniū. ff. de here. inſtit.
5 ⁊ in. l. nōnūꝙ̄. ff. de cōdi. ⁊ demō. In qbus pꝫ ꝙ †qs inſtitui pōt
ſub cōditiōe q̄ pēdeat a libera volūtate alteriꝰ q pōt illā imple-
re ⁊ inſtitutū excludere ad hoc tex. in. l. j. cū gl. in pꝛin. ff. de leg. ij.
vbi doc. Aliud eñ eſt vocari ſub exꝑſſa volūtate alteriꝰ ſi volue-
rit ⁊ nō vꝫ. Aliud ſi ſub volūtate facti mere volūtarij qa vꝫ ⁊ ad
mittit̃ ſi ille cōditionē pēdētē a ſua mera voluntate impleuerit
alias nō vt ꝓbat̃ in dictis iuribꝰ ſic tolli vident̃ q̄ vltio loco ad-
ducunt̃ ꝑ dñm ꝯſulentē. ⁊ ſuꝑ iſtis cogitādū erat iudicio meo q̄
me ſubſiſtēte iā diu reddiderāt ⁊ reddūt. Sꝫ nō poterā mihi
ꝑſuadere ꝙ talis volūtas ita iniq a volūtate pr̄is ꝓceſſiſſet ſi ita
talis īſtitutio īterpꝛetaret̃ qm̄ ꝓ certo pr̄ cogitaſſet ꝙ ſi īſtitutio
Bartholomei pēderet a volūtate fratrū volētiū habitare ꝙ ca-
ſu q̄ nollēt habitare nō poſſet cōſeq ꝯputatis bonis mr̄nis niſi
mille trecētas libꝛas in terminis in teſtō appoſitis Bartholo-
meus nūꝙ̄ eſſet habiturus niſi dictā quātitatē. qꝛ hñ intellexiſ-
ſet ꝙ fr̄es Bartholomei nollēt cū eo habitare vt totā heredita-
tem conſequerentur exceptis mille trecentis vt ſupꝛa. argu. l. cū
ſi. Et tex. in rōne ſui in. l. inter ſtipulantē. §. ſed ſi ſtipulāte. ff. de
ver. obl. Uñ fruſtratoꝛie facta fuiſſet inſtitutio hr̄dis dicti Bar-
tholomei: qm̄ idē eueniſſet ſi iure inſtitutionis dictā quātitatē
reliqſſet fruſtratoꝛie ēt appoſita fuiſſet cōditio ſi dictus Bar-
tholomeꝰ voluerit habitare. Ex quo eſſet habitādo ⁊ ſtādo idē
dicēdū ēt ſi fr̄es nolēt cū eo habitare. ꝓut veriſimiliter ꝑſumen-
dū eſſet. Ex quo magnū lucrū cōſeq deberēt. Pꝛeterea ēt di-
cto Bartholomeo ſi noluerit habitare cū fr̄ibꝰ ſit hr̄ditas adē-
pta: ſꝫ cōtraria cōditiōe ſi voluerit cēſet̃ data. l. aliqñ in fr̄e. ff. de
cōdi. ⁊ demō. l. ꝙ pure. ff. qñ dies lega. cedit. ⁊ in. l. ſi legatū. ff. de
adi. leg. Ex quo colligit̃ ꝙ teſtatoꝛ voluit hāc ꝯditionē impleri:
⁊ ſic ꝙ Bartholomeus habitaret ſimul cū fratribꝰ vt no. gl. i. l.
ſi qs locuples. ff. de ma. teſtō. ⁊ no. gl. in. l. ij. C. de cōd. inſer. Sꝫ. cū
ſubditur

ſubditur ſeu dicti fratres noluerint habitare cū dicto Bartho
lomeo ex quo vult ꝙ ſi noluerint habitare lucrētur partē bono
rū: ſeu portionem Bartbolo. Exceptis dictis mille trecentis li
bris cenſeť inuitare dictos fratres ad nō habitandum. ⁊ ſic nol
le ꝙ ſimul habitēt. Et ſic teſtator eſſet ſibiipſi contrarius incōti
nēti ꝙ nō eſt dicendum. argu. l. nam ad ea. ff. de condit. ⁊ demon.
¶ Preterea cū lex deſideret ꝙ filij poſt mortē patris viuēti in oī
pace ⁊ altercatiōis vias ꝑcidere: ne diſcordia oriatur vt dicit im
perator in. l. cū oportet. §. ſin aūt. i fi. ⁊ ibi Bal. C. de bonis que li.
6 Idē etiā teſtator cēſeť velle † qm̄ talis cēſeť voluntas teſtōris qua
lis de iure eſſe dʒ ſm̄ Bal. in. l. j. in vlt. col. C. de ſa. ſan. eccle. Unde
dicit Bal. in. l. ꝑcibus in. xj. col. ꝙ teſtator cenſeť velle ꝙ vult lex.
Uñ etiaʒ teſtator nō cenſeť velle inducere diſcordias inter filios
vt eſt tex. cū gl. in. l. cū pr̄. §. euictis. ff. de leg. ij. Facit lex illud in fin.
C. de colla. que quidē diſcordia cauſať ab inequalitate: vt in iuri
7 bus ſupra alleg. ꝑ q̄ dicimꝰ ꝙ † equalitas eſt pacis conſeruatiua.
Igiť inequalitas oppoſitū operať. Et ꝙ operať ꝓpoſitū i ꝓpo
ſito: idē opať oppoſitū i oppoſito. l. ⁊ ſi ꝯtra. ff. de vulg. ⁊ pup. l. ſi
vt ꝓponis. C. de nup. xxxv. di. c. hoſpitiolū. Uñ non eſt cēſendum
ꝙ voluerit iducere diſcordiā ⁊ ponere arma i manibꝰ filioꝝ. Ex
8 qbꝰ ſolēt triſtes euētꝰ ꝓduci vt † experientia docet q̄ eſt rex magi
ſtra: vt in. c. q̄ ſit de elec. Sʒ ſi dicamꝰ ꝙ noluerit ponere in libera
fratrū ptāte nolēdo habitare. An dictꝰ Bartbolomeus debeat
equaliter ſuccedere: vel cū multa inequalitate ē inducere manife
ſtā inequalitatē volētibꝰ fratribus. ⁊ ſic inducere maximā diſcor
diā ⁊ rixas ⁊ ponere arma in manibꝰ filioꝝ qd̄ non eſt cenſendū
patrē voluiſſe ex ꝑdictis ⁊ qꝛ pr̄ cēſeť diligere plꝰ filios q̄ ſeipſuʒ.
l. iſti q̄deʒ. ff. qd̄ me. cau. ꝙ enim Bartbo. deberet cū fratribus ha
bitare: alias nō poſſet petere vt in teſtō potuit aliqua iuſta rōne
moueri. bono enim ꝯſilio cēſenť parētes tāq̄ affecti vti pro filijs.
l. ſi. in prin. C. de cura. furio. l. pe. §. de vno. ff. de ritu nup. Sʒ diſpo
nere ꝙ nolētibꝰ frībꝰ habitare non poſſet niſi tm̄ petere: ſi voluit
hoc ponere in libera fratrū voluntate non potuit iuſta ō cā mo
ueri. Si eñ merebať Bartbolomeus excludi cū non vniuerſali
ter inſtituiſſet ⁊ ſub cōditione poſtea ademiſſet ꝓ certo nō fuiſ
9 ſet diſpoſitio ſapiētis prīſfamilias: ſʒ multū rephēſibilis. † Uer
ba aūt intelligi debēt ne poſſint a ſapiēte reprehēdi. l. ſaluius ari
ſto. ff. de leg. ꝓſtā. quē tex. ſepe ad hoc alleg. Bal. in ꝯſil. ſuis. Ex q
bus dictis nō extra rē ſed ad rē habemꝰ cōcludere. vel ꝙ teſtator
nō habuerit illū ſenſum ita abſurdū ⁊ iniquū ſi aliꝰ ſenſus dari
pōt. vl' ꝙ ſi habuit tanq̄ iniquū ſeq nō debemꝰ. ¶ Capio primū
ſcʒ ꝙ teſtator nō habuerit talē ſenſuʒ. ꝯſidero i primis ꝙ talis diſ
poſitio ſuſtineri pōt ꝙ inſtitutiōi facte de dicto Bartbolomeo
cēſeať tm̄ appoſita ꝯditio ꝙ caſu q̄ noluerit habitare vt i teſtō
hr̄ ⁊c. Nō aūt ꝙ ēt ſi ſimplr̄ fratres noluerint habitare cenſeť ex
10 cluſus. Sicut qñ ipe noluiſſet. Nā lʒ † ad veritatē alternatiue ſuf
ficiat alterā partē verificari. Et hic videať facta excluſio ſub ꝯdi
tione alternatiua ꝑut ꝑmū ꝓbať in. l. ſi qs ita legauerit. vbi hoc
declarat Bar. ff. de au. ⁊ arg. leg. ⁊ vtrūq̄ ponit Bar. i. l. ſi is q du
cēta. §. vtrū. ff. de re. du. ¶ Cū in caſu noſtro ꝯſidero ꝙ iſta verba
ꝙ caſu quo Bartbolomeus eius filiꝰ nollet ſtare ⁊ habitare cū
alijs eius fratribꝰ ſeu alij eius fratres nollēt ſtare ⁊ habitare cū
dicto Bartbolomeo ꝙ tūc etiā eo caſu dictus Bartbolomeꝰ pe
tere nō poſſet ⁊c. ꝯtinēt duos caſus. ¶ Primū qñ bartbolomeꝰ
nollet cū fratribꝰ habitare. ¶ Scōm qñ fratres nollēt habitare
cū Bartbolomeo. Et tñ ſubdiť ꝙ tūc ⁊ eo caſu ꝑ v̄ba ſinglaria.
Et ſic ſit relatio ad vnū caſuʒ tm̄. Uñ attēta rōne recti ſermonis
q̄ ſeruari dʒ ſi pōt. l. plautius. ff. de au. ⁊ arg. le. nō refert ſe niſi ad
11 vnū caſum ex duobꝰ enumeratis. † numerus eñ ſingularis vnuʒ
caſum ꝓprie tm̄ includit vt eſt bonus caſus in ꝓpoſito i. l. ſi. ⁊ ibi
Bar. ⁊ alij. ff. ad treb. Et dicit Bal. i. l. cū iter veteres. C. ō fideicō.
liber. ꝙ numerꝰ ſingularis ex vi numeri nō includit niſi vnū. ſed
ex mente pōt plura includere. Facit qd̄ no. Inno. in. c. debituʒ de
bigamis. Unde dicit ſingulr̄ Bal. in ꝓpoſito ꝙ licet dictio ſiue
ſtet augmentatiue. vt in. l. ſi qs ita legauerit. ff. de aur. ⁊ argē. leg.
Tamē ſi teſtator dixit lego equū ſeu nigrū nō debeť niſi alter ex
his arguendo a numero ſingulari. argu. d. l. ſi. ff. ad treb. Si ergo
referri debet ad vnū ex caſibꝰ enumeratis nulla ē dubitatio ꝙ re
ferri dʒ ad caſum qñ Bartbolomeus nollet cū fratribꝰ habita
re: vt potius facto ſuo excludatur q̄ facto alieno. arg. regule nō
dʒ cū materia. ⁊ regule dānum. ff. de reg. iur. ⁊ maxime qꝛ ſi facto
fratrū excludereť ipſe dānū patereť ⁊ ipſi cū aliena iactura locu
pletarentur. arg. l. nā nature. ff. de condi. indebi. ⁊ in. l. paterfami
lias. in ſi. vbi ſi qs nō dʒ grauari facto illius qui etiam dānū pa
titur ex tali damno: fortius nō dʒ grauari ex facto illius qui ꝓ
pter illud factū lucrum ſentit. auť. multo magis. C. de ſacroſan.
12 eccle. Unde ſuccedit illud qd̄ dici ſolet † qd̄ ſi clauſula in fine po
ſita nō pōt omnia ſupiora determinare: determinat illa que po
teſt. l. qui in adoptionem. §. ſi. ff. de adop. per quem text. ita dicit
Bar. ⁊ doct. ſequuntur in. l. idem cum eo. §. ſi. ff. de iuriſdi. om. iu
dicū. ¶ Cōfirmatur qꝛ quando id qd̄ in fine poniť referri dʒ ad
oīa precedētia nō dʒ referri ad illud ex quo reſultaret abſurdum
tex. eſt i. c. ecclīa latera. iūcto. c. qꝛ propter. de elec. ⁊ dicit do. Abb.
in. d. c. eccleſia. ꝙ neſcit meliorē iuris canonici. Cū ergo in caſu no
ſtro ſi fieret relatio ad ſcōm caſuʒ qñ fratres nollēt cū eo habita
re reſultaret abſurdū ⁊ incōueniēs. Igiť fiet relatio ad ꝑmū tm̄
ſcʒ qñ Bartbolo. nollet cū fratribus habitare. ¶ Confirmatur
ex his q̄ no. gloſ. ij. in. c. illi q. v. q. v. ꝑ quam dicit ibi dñs Domi. ꝙ
clauſula nō referť ad oīa ſuperiora qñ eſt dare rōnē diuerſitatis.
Et idē no. Bal. ꝑ illū tex. in. l. in actionibus. ff. de infa. ⁊. d. Abb.
conſi. cxcv. incip. Uiſo inſtrō quietationis. Faciunt q̄ pulchre po
nit do. Car. in ſuo cōſi. lxx. incip. Ex premiſſo ſupraſcripto teſta
mento. ¶ Cōfirmo per ea que no. dicit in ꝓpoſito Oldra. in ſuo
conſi. clij. incipit. Factum tale eſt dñs Clemens. Ubi vult ꝙ non
13 fiat † relatio ad illud qñ ex tali relatione ledereť rectitudo ſermo
nis: ⁊ fortius qñ ledereť rectitudo iuris ⁊ intentio. Unde vult ꝙ
finis extrauagantis execrabilis non referantur ad. §. qꝛ vo dein
ceps. ne ſit in ptāte acceptantis ſcōm priuare ſemper ordinariū
ptāte conferendi primū. ¶ Ex qbus in ꝓpoſito dico ꝙ hic lede
retur rectitudo ſermonis: qꝛ de ꝓprietate ſermōis ſingularis eſt
nō ſignificare niſi vnū caſum ⁊ nō plures. Itē rectitudo iuris ⁊
14 intētiōis: qꝛ nō eſt ꝓſumptio ꝙ † teſtator voluerit diſponere inter
filios ita ꝙ diſpoſitio dicať cōtinere repugnantiā: iniquitatē: et
abſurditatē. Et ꝙ ſit in ptāte fratris excludere aliū filiū ab here
ditate paterna ſine cā: q̄ etiā iure naturali dr̄ debita. l. cū ratio. ff.
de bo. dā. ⁊ in. l. ſcripto. ff. vnde li. ¶ Preterea ꝓ ꝑdictis adduco
tex. cū gl. in v̄bo. In quo caſu cū ibi no. ꝑ Io. an. poſt antiquos.
⁊ ſequunť ibi do. Anto. ⁊ do. Car. nā in illo tex. enumeranť tres
caſus demū ſubditur in quo caſu. ⁊ gl. exponit in quolibet dicto
rum caſuū. Dicūt aūt do. Abb. Io. an. do. Ant. ⁊ alij ꝙ intelligi
dʒ quolibet dictoꝝ caſuū. ſ. duoꝝ vltimo loco enumeratoꝝ: ⁊ nō
primo qꝛ dicta diſpoſitio nō cōgruit dicto caſui. Uñ ibi illa ver
ba aut debebāt ꝓprie ſtare ⁊ referri ad vnū caſum. Aut illa inde
finita debebat equipollere vniuerſali exponēdo quo caſu. i. quo
libet caſu ⁊ nullo iſtoꝝ modoꝝ accipiť ne reſultet incōueniēs ꝑ
illū tex. ſʒ Io. an. ⁊ doc. Ita i caſu nr̄o ⁊ fortiꝰ fiat relatio ad vnū
caſuʒ ne reſultet incōueniēs ⁊ abſurdū. bñ facit tex. ⁊ ibi. d. Abb.
⁊ in. c. pe. de iurepa. ⁊ eſt bo. tex. in. c. j. cū gloſ. in verbo prioratibꝰ.
15 de preben. lib. vj. ¶ Confirmo rōne vrgenti. Nā illa verba † ꝙ tunc
⁊ eo caſu de ꝓprietate nō includūt niſi vnū caſuʒ niſi exponamꝰ
ꝙ illa indefinita eq̄pollet vniuerſali: ꝑut facit glo. in. d. c. gaude
mus. in ſimili illa verba heres meus exponunť. i. oīs heres. vt in
d. l. ſi pluribus. ff. de leg. ij. vbi Bar. dicit ꝙ illud eſt in fauorabili
bus. Secus in materia odioſa. vt ibi latius ꝑ cū. Sed nos ſumus
in materia excluſiōis filij ab hereditate paterna. ⁊ ſic in materia
odioſa. vt in. l. cū q̄dā. ff. de lib. ⁊ poſthu. Igiť illa indefinita non
dʒ eq̄pollere vniuerſali eo caſu ⁊ magis i ꝓpoſito hoc ꝓbat tex.
cū his q̄ ibi no. Bar. i. l. j. §. ſed ⁊ ſi incertā. Ubi pr̄ exheredādo fi
liū nō cenſeť exheredare niſi vnū: qꝛ dicēdo filiū iſta idefinita nō
equipollet vlī. ſ. dēm filiū. l. ij. ff. de lib. ⁊ poſth. qꝛ materia eſt odio
ſa. Secus in materia fauorabili vt ibi. Itē qñ indefinita reſpicit
res non equipollet tūc qñ nō eſt eadē ratio cōprehenſoꝝ in inde
finita ſm̄ Dy. in rub. de reg. iur. in. vj. ⁊ Barto. in. d. l. ſi pluribus.
Igiť hic non debēt includi ex quo non eſt eadē rō: imo diuerſiſſi
ma vt probatū eſt. ¶ Ex qbus concludo ꝙ illa verba ꝙ tūc ⁊ eo
caſu referanť ad caſum qñ Bartbolomeꝰ nollet cū fratribus ha
bitare ⁊ ſtare: nō aūt ad caſum qñ fratres nollent ſtare ⁊ habita
re cū dicto Bartbolomeo. Et ſi dicať ꝙ illa ſeu dicti fratres no
luerūt ſtare ⁊ habitare cū dicto Bartbo. erūt ſupflue a teſtatore
appoſita. c. ꝯ. l. ſi qñ. ff. de leg. j. ⁊. c. ſi papa. de priuile. ¶ Ad hoc re
ſpondeo ꝙ minus abſurditatis eſt ꝙ illa v̄ba dicātur ſuperflue
poſita q̄ qd̄ reſultēt abſurditates ⁊ incōueniētia de qbus ſupra
⁊ graue preiudiciū inferatur. patet nā ſtatuta q̄ debēt interpreta
ri ſm̄. ll. loquentes in vltimis voluntatibus. vt per Barto. in. l. j.
C. de his qbus vt indig. cū cōcor. de qbꝰ ibi late ꝑ do. Alexan. ⁊ tñ
ſtatuta potiꝰ interpretanť vt nihil openť q̄ ꝙ inferant alteri pre
iudiciū graue: vt probať per gl. in. l. ſi. §. in cōputatione. C. ō iure
delib. ⁊ ibi per Pau. de caſt. ⁊ patet ex no. late ꝑ Imo. Lud. ro. ⁊
domi. Alexā. late in. l. iiij. §. pretor ait. ff. de damno infec. Uel dici
pōt altero de duobꝰ modis: vel prout dicebat primus eximiꝰ cō
ſultor ꝙ illa v̄ba quod caſu quo dictꝰ Bartbolomeus noluerit
habitare cum fratribus ſeu fratres noluerint habitare cū dicto
Bartbolomeo intelligātur in ſecūdo caſu qñ fratres nollēt ha
bitare cum Bartbolomeo facto ⁊ culpa dicti Bartbolo. Ut ſic
vtroq̄ʒ caſu Bartbolomeus nolendo conſentire volūtati defun
cti. i. non habitādo non ſolum verbo exprimendo ꝙ nō vult ha
bitare excludať ab hereditate ſed etiā facto. qm̄ nō ſolum verbis
ſed etiā facto datur volūtas intelligi. l. paulus nō tātū verbis. ff.
rē ratā habe. non aūt ꝙ ſola volūtate fratrū nolentiū habitare
Bartbolomeo volente excludať. ⁊ ad hanc interpretationē facit

qr ex quo in prima parte alternatiue apparet ꝙ pr̃ noluerit eos
ſimul habitare.⁊ ſi Bartholomeus nollet ꝙ excluderet̃.⁊ ſic ꝙ
excluderet̃ facto ſuo. Ita cenſendum eſt ꝙ voluerit in ſcđa parte
alternatiue que dici pōt dubia ꝓpter repugnātes rōnes de qb⁹
16 ſupra:⁊ de qb⁹ ſtatim dicet̃:†qr vna pars alternatiue recipit inter
pretationē ab alia parte alternatiue etiā ꝯ ꝓprietatē vbi:caſus
eſt ſingu.quē ego ſol⁹ ibi pōdero ad hoc i.l.j.ff.de reb.dub.Faciūt
que ibi dicit Bal.in ſummario.⁊ Lud.ro. in cōſi.ccxxxj.incipit
Premiſſoꝝ docto.Et qđ voluit Bald.in.d.l.j.⁊ in.l.ſi poſt tres
in.xj.col.ff.ſi qs cau.⁊ Bal.i.l.cōuēticulā.in.iij.col.C.de epiſ.⁊ cle.
¶Uel dicam⁹ ſcđo ꝙ illa vba ſeu fratres noluerint habitare cū
17 eo ⁊c.ſtēt augmētatiue. Nā†dictio ſeu multoties ponit̃ augmē-
tatiue.l.ſi qs ita.ff.de aur.⁊ argen.lega.⁊ ibi Bar.⁊ tradit Albe.
de roſa.in.l.pe.C.de ver.ſigni.allegat qđ habet̃ in.c.ego Ludoui-
cus.lxiij.diſt.Et erit ſenſus ꝙ ſi Bartholome⁹ noluerit habita-
re ⁊c.ſ.eo nolēte.Et ſic ꝙ non ſolū excludatur Bartholome⁹ qñ
nollet ⁊ fratres vellent.ſed etiam qñ nollet ⁊ fratres etiā nollēt
⁊ ſic ſibi volenti fratres aſſentirent quaſi teſtator noluerit ꝙ etiā
volentibus fratribus nō poſſit nolle habitare ⁊ ſic ꝙ fratres nō
poſſent ei volenti habitare ꝯſentire.qr tanꝗ̄ bon⁹ pater cogno-
ſcebat oēs ſuas ⁊ totū videt̃ feciſſe in ꝓuiſionē dicti Bartho.
ſm̄ iſtā interpretationē:⁊ ſic non dꝫ in odiū retorq̄ri.l.qđ fauore.
C.de legi.¶Et ꝓ hac iterpretatione facit.Nā ſi ſimpl'r dixiſſet ſi
Bartholo.habitauerit iſta verba reſtringebant̃ ad caput nolū-
tatis.i.ſi noluerit.nō aūt īportabat caput impotētie quia fiebat
trāſlatio hereditatis in penā.caſus eſt ⁊ ibi Bar.⁊ doc.in.l.pr̃ ſe
uerinā.in prin.ff.de cōdi.⁊ demō.Igit̃ fortius in caſu nr̃o in quo
dictū eſt ſi noluerit.Sꝫ ſi demū poſtea excluderet̃ ēt ſi fratres nol
lent ⁊ ſic ſi nō poſſet dicta oīno cōtinēt repugnātiā.¶Preterea
in primo caſu ſignificat̃ ꝙ ſi Bartholo.vellet habitare ⁊ fratres
nollent ꝙ conditio dꝫ haberi ꝓ impleta ac ſi Bartholo.habita
ret.l.j.⁊.ij.C.de inſti.⁊ ſubſti.ſub ꝯdi.fac.ſed ꝓpter verba ſequen-
tia ſe ſtatim corrigeret ꝯtra.l.nā ad ea.ff.de cōdi.⁊ demōn.Unde
18 apparet†ꝙ interpretatio ſimpl'r ſumpta hꝫ multas abſurdita-
tes. Igit̃ dicendū eſt ꝙ aut Bartholo.non vult habitare ⁊ fra-
tres volūt:⁊ tūc res clara ꝙ excludit̃ vt in teſtō.Aut non vult et
ipſi fratres etiā nolūt:⁊ ſic dr̄ non poſſe qr fratres nolūt.Et ſm̄
primā interpretationē non excludit̃ ſm̄ vltimā ſic.Aut ipſe vult
habitare ⁊ fratres nolūt ⁊ tūc nō excludit̃.Iniquū eñ eēt ꝙ ipſe
q pareret voluntati defuncti excluderetur:⁊ fratres q ꝯtrū face-
rent lucrarent̃ cū aliena iactura.l.nā natura.ff.de cōdi.indeb.ad
hoc qđ no.Bar.i.l.iiij.§.cato.in.v.q.ad ſi.ff.de v̄.obli.Itē illa ver
ba ſi noluerit habitare abſurde poſita fuiſſent.ex quo etiam ſi vo
luerit excluditur volētib⁹.Uñ ad euitādas abſurditates iniq̄ta-
tes ⁊ repugnātias nō eſt dicēdū ꝙ teſtator ita ſenſerit ⁊ ſi ita ſen
ſiſſet:talis volūtas tāꝗ̄ iniqua eſſet reputāda ꝑ tex.maxime ī ra-
tione decidendi in.l.paterfamilias.ff.de here.inſti.¶Et pro ſo-
lutione eoꝝ q̄ vrgere multū videtur in ꝯtrium q̄.ſ.adducta ſunt.
In primis conſiderādū eſt ꝙ teſtator inſtituit oēs filios heredes
vniuerſales in oībus bonis mobilibus ⁊ immobilibus iurib⁹ et
actionibus partibus modis ⁊ cōditionibus intellectis.Uñ ſtat
dubitatio.Nunqd Bartholo. dicatur inſtitutus ſub cōditione
ꝓut ſignificare vr̃ verbū cōditionibus.An ſub mō ꝓut ſignifi-
cat verbū modis.Nec pōt dici ꝙ dicat̃ inſtitutus ſub cōditiōe et
ſub modo:qr iſta ſunt repugnātia nec ſtare pñt in eodē ſubiecto
l.vbi repugnātia.ff.de reg.iur.nā ꝯditio acq̄ſitiōis ſuſpendit vt
ꝑ Bar.in.l.j.ff.de cōdi.⁊ demō.Modus v̄o nō ſuſpendit acquiſi
tionē ſed poſt ius q̄ſitū ſi nō impleat̃ reſoluit.l.qbus dieb⁹.§.ter-
milius.⁊ ibi Bar.ff.de ꝯdi.⁊ demō.eſſe aūt queſitum ⁊ non que-
ſitum licet ſuſpenſum.Item fingi non poteſt ex defectu cōditio-
nis ⁊ queſitum reſoluit per non implementū modi repugnātis.
debet tertio dici vel inſtitutū ſub conditione vel ſub modo.⁊ ſic
ꝙ caſu quo ⁊c.importāt conditionē vel modū qr vtrūqꝫ impor-
tare non poſſunt.Et pro certo verior vr̃ intellectus ꝙ importēt
modum ⁊ non conditionē. qm̄ teſtator prio inſtituit filios here-
des vniuerſales.poſtea addit quod caſu quo Bartholo. nolue-
19 rit habitare ⁊c.non poſſit petere ⁊c.Uñ teſtōr†nō ſuſpēdit acq-
ſitionē hereditatis ſed ſimpliciter inſtituit.ſed in caſu predicto
vult ꝙ nō poſſit petere vltra certā quātitatē:⁊ ſic venit moderā-
do petitionē qđ eſt de ſtatura modi.Nā vt inq̄t Bart.in.l.quib⁹
20 dieb⁹ in.§.termilius.ff.de ꝯdi.⁊ demō.†Modus eſt moderatio
q̄dā diſpoſitioni adiecta eū qui honorat̃ aggrauās in tēpus diſ-
poſitionis ꝑfecte.ſed ita eſt in caſu nr̃o:quia aggrauat Bartho-
lomeū heredē inſtitutum vt debeat cum fratribus habitare ⁊ ſic
iā queſita hereditate.¶Cōfirmatur ⁊ ſcđo qr dicta v̄ba nō inſpi
ciūt ſubſtātiā diſpoſitionis ⁊ inſtitutionis.ſed ptiū diſtributio-
nem adueniēte dicto caſu.Uñ dr̄ potius modus.Nec quo ad ſub
ſtantiam inſtitutio eſt cōditionalis vt dicit no.Pau.de caſ.in.l.
ideo.ff.de heredibus inſti.Et quia potius reſpiciunt executionē
argu. eorum que habentur in.l.ex his.C. quando dies leg.cedit.

¶Preterea ⁊ tertio dicit̃ ꝙ caſu quo noluerit habitare ſeu fra-
tres ⁊c.ꝙ tunc ⁊ eo caſu q̄ dictio tunc denotat extremitatē tpis
poſtꝗ̄ euenerit caſus.l.iiij.⁊ ibi no.ff.de ꝯdi.⁊ demon.Igit̃ tunc
21 incipit nō poſſe plus petere ⁊ ꝑ ꝯñs ante poterat.qr† ꝓhibitum
vno tpe cenſet̃ alio ꝑmiſſum.l.ſtatulib.§.ſtichū.ff.d leg.ij.⁊ ꝑ ꝯñs
prius fuit pure relicta hereditas quo ad ſubſtantiam ⁊ quo ad
partium diſtributionē adiecta conditio.Unde ſubſtātia eſt pu-
ra ⁊ natura conditionalis vt declarat Bar.in.l.j.ff.de cōdi.⁊ de-
mon.dū tractat de relatiuis.in.v.q.ver.Sed contra hec videt̃ ⁊c.
¶Cōproboꝛ quarto.Nam teſtator ſimul inſtituit omnes filios
⁊ ſub eiſdē modis ⁊ conditionibus.Igit̃ equalis reſpectu oīum
eſſe dꝫ determinatio.l.iā hoc iure.ff.de vulg.⁊ pup.⁊ in.l.ſi legata
rius.§.j.⁊ ibi Bar.ff.de leg.iij.ſed reſpectu fratrū Bartholomei
nō eſt dubiū ꝙ hereditas cenſet̃ pure relicta licet dicto caſu eue-
niēte poſſit eoꝝ portio augmētari.Igit̃ pari rōne reſpectu Bar-
tholomei cenſet̃ hereditas pure relicta licet dicto caſu aduenien
te poſſit ei⁹ portio diminui.qm̄ idē dꝫ opari diminutio in Bar-
tholomeo ꝙ opatur augmētū in alijs.ſed in alijs nō ſuſpēdit:ſꝫ
auget.Igit̃ in eo nō ſuſpendit ſed diminuit.ar.l.⁊ ſi ꝯ.ff.de vulg.
⁊ pu.⁊.l.inter ſtipulantem.§.ſacram.⁊ ibi Bart.ff.de ver.obliga.
¶Quinto oſtendit̃ euidenter. Nā illa verba ꝙ adueniēte dicto
caſu dictus Bartholo.heres inſtitutus non poſſit in totū plus
petere eq̄pollent iſtis verbis ꝙ ꝓ oī ſua portione ſit contētus di-
cta quantitate. Ita declarat Bart.in.l.fideicō.§.ſi qs ita.ff.de le.
iij.ſed dicta ꝙ pro omni portione ſit cōtētus heres inſtitutus cer
ta quantitate.Cenſetur dicto caſu adueniente grauat⁹ Bartho
lomeus heres inſtitut⁹ reliquū hereditatis reſtituere.caſus eſt.
⁊ ibi doc.in.l.peto.in prin.ff.de leg.ij.⁊ declarat etiam Bar.in.d.
§.ſi quis ita.⁊ ſic dicitur tranſlatio in alium per viam fideicō.vt
declarat Bar.in.l.j.C.de his que pene nomine.⁊ ibi Mod.peru-
ſini late de hoc. Igitur hereditas cenſetur per prius pure data ⁊
ꝑ viā fideicōmiſſi in alium tranſlata alias non poſſumus dice-
re adempta per viam fideicōmiſſi per regulam.l.ab eo.C.de fidei
22 cōmiſ.¶Poſtremo†cū diſpoſitio magis adaptetur ad modū
ꝗ̄ ad cōditionem non eſt curandum de illo verbo ⁊ conditione
l.inſulam.ff.de preſcrip.verbis ⁊ no.Bar.in propoſito in.l.qbus
diebus.§.termilius.ff.de condi.⁊ demon.facit quod no.Bart.in
diſputa.que incipit Publicanus cū multis ſimi.¶Et ſic con-
cluditur quod hereditas cenſetur pure data.ſed adueniente di-
cta ꝯditione ꝓ parte adempta.Ex qua concluſione doctri.Bar.
ſupra ſecūdo loco in cōtrariū alleg.in ꝯtrariū retorquet̃ qr vult
quando eſt pure data:ſub conditione adempta.Tūc nō potuit
ex facto alterius volūtatē teſtatoris nō obſeruantis excludi ⁊ pri
uari.Igitur fortius teſtator non potuit priuationem voluntati
alterius cōmittere qui ex hoc lucraretur quia tunc voluntas ei⁹
eſt magis iniqua ꝗ̄ in terminis.d.l.pr̃familia.⁊ militat forti⁹ rō
23 aſſignata in illo tex.ꝑ quē dicūt ibi doc.ꝙ† volūtas teſtatoris eſt
ſeruāda dūmō ſit rōnabilis alias ſec⁹.Et ꝑ ꝯñs in caſu nr̃o idē
dōm eſt:vt.l.illud.ff.ad.l. aq̄l.l.adigere.§.ꝗuis.ff.de iure patron.
Ex qbus etiā tollit̃ illud qđ vltimo loco dicebat̃ ꝙ iſte priuat̃ qr
teſtator voluit.Igit̃ ſeruāda eſt volūtas.qr aliud eſt qñ vult ſim-
pliciter priuare quo caſu ꝓcedit cōtra.Aliud qñ ex cā nō rōnabi
li:quo caſu procedit.d.l.paterfamilias.Infert̃ ēt ex p̄miſſis rñſio
ad primū ꝙ in ꝯtrariū allegabat̃.Qm̄ lꝫ teſtator nō incipit a pre
24 cepto:tñ dici pōt diſpoſitio penalis.ex quo†hereditas ſimpl'r re
licta ſub cōditione ī aliū transfert̃:qr vt inquit tex.i.l.ij.ff.de his
q̄ pene noīe penā a volūtate teſtatoris ſperat.⁊ an pena:an cōdi-
tio:an trāſlatio ſit ex volūtate defuncti apparet.Uñ licet nō pre-
ceſſerit iuſſus de ſimul habitādo nō min⁹ dr̄ in penā.⁊ hic ꝓbat
tex.inſti.de leg.in ſi.Facit qđ no.Bal.in.l.vnica.in.viij.oppo.duꝫ
25 alle.l.q̄ntus.in ſi.ff.de annu.leg.Uñ dicit ibi Fulg.†ſi ſeruo eſt re-
licta libertas ſi.x.dederit heredi:dicit̃ iuſſus libertatē dare.l.ſta-
tuliber rōnē.ff.de ſtatulib.⁊ in.l.arethuſa.in ſi.ff.de ſtatu ho.⁊ eſt
bonus tex.ſm̄ intellectū Fulg.in.l.ij.C.de cōdi.inſer.late dixi in.l.
j.ff.de his q̄ pene noīe.Si ergo fuit ſimpl'r inſtitutus ⁊ ſub cōdi-
tione ſi nō habitaret dr̄ in penā priuatus.ita voluit Bar.⁊ doct.
ſequūtur in.d.l.paterfamilias.ꝑ illū tex.dum rñdet ad.l.ſi ita fue
rit.ff.de manu.teſta.¶Ex qbus ꝯclūdit̃ ſm̄ iſtā vltimā intelligē
tiā ꝙ dicta volūtas teſtatoris quaten⁹ cōtinet ꝙ fratribus nolē-
tib⁹ habitare cū bartholomeo ipſe nō poſſit petere ⁊c.tanꝗ̄ irra
tionabilis in illa parte nō ſit ſeruāda ꝑ rōnē.d.l.pr̃familias.Et
ꝑ iſtā interpretationē diſpoſitio cōtinebit min⁹ abſurditatis q̄
eſt euitāda.l.nā abſurdū.ff.de bo.lib.Seruabitur magis equali-
tas inter filios ⁊ ꝯñr pax ⁊ ꝯcordia pp̄ q̄ ſeruāda ſit in pluribus
interpretatio cōtra regulas iuris ſm̄ bar.poſt Oldr.in.l.ſi pr̃.in
prin.ff.de dona.⁊ bal.in.l.filie cuius.in.vj.q.C.fa.erciſ.Et tradit
Are.p̄ceptor meus in ſuo ꝯſi.j.in vlti.col.Et euitamus iniq̄tatē
⁊ ſequimur benignā ⁊ iuſtā interpretationē.ar.l.benigni⁹.ff.d le
gi.⁊ regula nō dꝫ.vbi gl.ff.de reg.iur.Et iſta placuit examinaſſe
in hac pulchra difficultate.in alijs non ſcribo ſed cōcurro in ſen-
tentiam

tentiam conſulentium. Laus deo. Bartho. ſoci. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ Quõ intelligantur hec verba in teſtamẽto. volo ꝙ filie in ea ſua viduitatis poſſint ſtare apud heredes. ⁊ caſu quo nollent vel non poſſent ibi manere habeant decem annua.

1 Diſpoſitio non habet locum: niſi probetur preſuppoſitum.

2 Copula: ⁊: qñ cadit inter diuerſas orationes per ſe principaliter copulatas non hꝫ vim copule ſed vim dictionis continuatiue.

3 Omnia iura ⁊ actiones actiue ⁊ paſſiue tranſeunt in fideicommiſſarios extraneos.

¶ Conſilium. xxij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſctũs illuminet intellectum.

Videbatur primo aſpectu

ꝙ dictis filiabus viduis q̃ habitauerint ĩ domo virorũ premortuoꝝ nullũ debeat legatũ. Nã teſtator cuilibet filiarũ ſuaruꝫ ſi vidue remãſerint ſi egredi voluerint domos maritoꝝ. Uel vbi cõmode habitare nõ poſſent redditũ ĩ domo ſua ⁊ victũ ſolũ: q̃ ꝯditio nõ eſt v̾ificata. qꝛ cõmode habitarũt in domo viroꝝ olim ſuorũ. Et dũ ſubdit teſtator. ſi nollẽt vl' nõ poſſent ſtare ⁊ habitare in domo teſtatoris cũ ſuis heredibus dãnauit heredes ad ſoluẽdũ cuilibet vidue exiſtẽti oĩ anno ducatos. x. auri videt̾ hoc legatũ intelligendũ qñ nollẽt vel nõ poſſent habitare in domo viroꝝ. Alias fruſtra teſtõr dixiſſet. ſi nollẽt vel non poſſent ſtare ⁊ habitare in domo teſtatoris: qꝛ vr̃ p̃ſupponere ꝙ filie egrediant̾ domos virorũ ⁊ ſic facere ſub eadẽ ꝯditiõe. ſi egre-
1 diant̾: ex quo eñ hoc p̃ſupponere videt̾. † nõ videt̾ habere locum diſpoſitio niſi ꝓbet̾ p̃ſuppoſitũ iuxta ea q̃ in ſimili voluit gl. ſingu. in. l. mãcipia. in verbo aduocandũ. C. de ſer. fugi. ¶ Confirmatur iſta opi. Nã iſta videt̾ fuiſſe intẽtio teſtatoris q primo voluit ꝙ caſu quo egrederent̾ de domo maritoꝝ: vel qꝛ nollẽt vl' nõ poſſent habitare voluit ꝙ haberẽt redditũ ⁊ victũ in domo teſtatoris. Sed qꝛ ipſis egreſſis forte nõ placeret habitare in domo cuꝫ heredibus teſtatoris. Ideo teſtator reliqͭ. x. ducatos ⁊ ſic videt̾ relinquere ipſis habitãtibꝰ extra domos maritoꝝ q̃ cõditio nõ fuit purificata. Et iſta vr̃ volũtas teſtatoris q̃ in primis eſt ſeruãda. l. in cõditiõibus primũ locũ. ff. de cõdi. ⁊ demõ. Uidet̾ eñ voluiſſe ꝙ ipſi ſtãtibus in domo maritorũ nõ debeat̾ victus ⁊ redditus nec. x. ducati ſingulis annis quaſi ſatis ſit ꝙ ꝑcipiãt alimẽta in domo maritorũ. ¶ Sed p̃miſſis nõ obſtãtibꝰ ꝯtraria ſñia vr̃ mihi verior ⁊ probabilior ꝙ imo etiaꝫ ipſis habitantibus in domo maritorũ debeant̾. x. ſingulis ãnis. Nã teſtator facit dictis ſuis filiabus remanentibus viduis duo legata. ¶ Primũ reliqͭ redditũ ⁊ victum in domo ſua ſi noluerint vel nõ potuerint habitare in domo maritorum ⁊ ſic hucuſqꝫ expirauit. l. vnica. §. ſin autẽ ſub cõditione. C. de cadu. tol. ¶ Alterũ de. x. ducatis ſingulis annis ſi nollẽt vel nõ poſſent habitare in domo teſtõris ⁊ iſta cõditio fuit purificata. qꝛ nõ habitarũt in domo teſtõris. ſiue qꝛ noluerũt ſiue qꝛ nõ potuerũt. Uñ cõditione purificata legatum debet̾. l. cedere. ff. de ver. ſigni. Nec teſtõr reſtringit ſe ad caſum qñ nõ habitarẽt in domo maritorũ ſiue qꝛ nollẽt: ſiue qꝛ nõ poſſent ſꝫ gñal'r loquit̾ ⁊ ſic gñal'r doꝫ intelligi qñ nollẽt vel nõ poſſent oĩ caſu redire ad domũ teſtatoris. l. j. §. ⁊ gñaliter. ff. de leg. p̃ſtan. l. de pretio. ff. de publi. xix. di. c. ſi romanorũ. ¶ Cõfirmat̾ iſta opi. nam iſta ꝯditio qñ nollẽt vel nõ poſſent habitare in domo maritorũ eſt appoſita in p̃cedẽti legato redditus ĩ domũ teſtatoris ⁊ victꝰ. Uñ nõ cenſet̾ repetita in legato alterius rei ſibi ꝯiuncto ꝑ copulam ⁊ in altera oratione. Nã vt inqͭt Bar. in. l. ſeie. §. gaio. de fun. inſtru. qñ copula ponit̾ inter diuerſas oratiões nõ inducit̾ repetitio qualitatis ſeu ꝯdõnis appoſite in precedẽti oratione ex virtute ſermonis. l. q fundũ. ff. de ꝯhẽ. emp. Sed ex volũtate defuncti qñ al's ſequẽs diſpoſitio eſſet inutilis. l. iuliꝰ paulus. ⁊. l. cũ ſeruꝰ.
2 ⁊ in. l. iul. noſter. ff. de cõdi. ⁊ demon. Et rõ eſt † qꝛ qñ copula: ⁊: cadit inter diuerſas orationes ꝑ ſe principaliter copulatas non hꝫ vim copule: ſed potius vim dictionis cõtinuatiue. l. ſi is q ducenta. §. vtrũ. ff. de reb. dub. ¶ Cũ ergo in caſu noſtro ſi nõ fiat repetitio dicte cõditionis legatũ ſcõm nõ efficiatur inutile: ſed potius oppoſitũ. Igit̾ nõ eſt faciendũ. Et iſta doctrina Bar. decedit qõ nẽ in terminis. ⁊ hoc idẽ voluit Bar. in. l. iñ repetẽdis. ff. de lega. iij. ver. Quñqꝫ eſt diuerſitas rerũ relictarum ⁊ idẽtitas p̃ſonarum. ¶ Preterea in ſequenti legato eſt facta ſpãlis prouiſio reſpectu condõis: qꝛ eſt legatũ factũ ſub ſua ſpãli ꝯditiõe. Igit̾ conditio adiecta legato p̃cedẽti non cenſetur in hoc repetita. Sicut in ſili dicimus ꝙ lꝫ cl'a in principio vel in medio vel in fine appoſita refertur ad oĩa. l. iij. §. filius. ff. de lib. ⁊ poſthu. ⁊ l. l. talis ſcriptura. in fi. ff. de leg. j. Tñ non trahit̾ ad aliud capitulũ in quo eſt facta ſpãlis ꝓuiſio ſꝫm Bar. ⁊ doc. in. l. talis ſcriptura. ꝑ tex. in. l. ſed ⁊ ſi per pretorẽ. §. deinde adducit. ff. ex q cau. ma. ⁊. l. j. §. eũ q. ff. de poſtu. facit. l. doli clauſula. ff. de ver. ob. ⁊. l. ſanctio. ll. ff. de pen. cum ſi. ¶ Ex qͥbus p̃ꝫ ſolutio ad ꝯtrium alleg. Et cõcludit̾ ꝙ dicte filie petere põt dicta. x. relicta ſingulis annis ⁊ p̃terita ⁊ futura lꝫ dicerentur relicta ꝓ alimẽtis ⁊ illa nõ petiſſent: ex q̃ erãt debita ex teſtõ. Caſus eſt clarus. ⁊ ibi Bar. in. l. libertis. §. manumiſſis. ff. de alimẽ. ⁊ ciba. leg. Et quatenus nõ eſſet p̃iudicatũ legitime filiorũ habito reſpectu ad tp̃s mortis ꝑ id qõ hr̃ in. l. patronũ ex delata §. fi. ff. de bo. liber. Secus ſi poſt mortem eſſent bona diminuta vl' augmentata. iuxta no. per Pau. de ca. ⁊ do. Alexã. in. l. in rõne. §. diligenter. la. ij. ff. ad leg. fal. Et ꝑ do. Alexã. in. l. ſerui. eo. tit. ⁊ in. l. cũ queritur. cũ ibi not. ff. de inoffi. teſta. Qõ legatũ petere põt vel actione ex teſtamẽto perſonali vel agẽdo hypothecaria contra poſſidẽtes bona teſtatoris. vt in. l. j. C. cõia de leg. ⁊ ꝑ Bar. in. l. j. ff.
3 de leg. j. ad fi. nã † oĩa iura ⁊ actiones actiue ⁊ paſſiue trãſiuerunt in fideicommiſſarios extraneos. l. j. in princi. ⁊ ibi no. ff. ad trebel. Laus Deo. Bartho. ſoci. ſenẽ. iuris vtriuſqꝫ doctor ⁊c.

¶ Summarium.

☞ Cauſa dotis prefertur fideicõmiſſarie in rebus etiã obligatis fideicommiſſo ante dotem.

1 Tex. in aut. res que. C. cõia de le. non hꝫ locũ qñ cauſa fideicommiſſi preceſſit cauſam dotis.

2 Filius poteſt alienare ⁊ obligare res ſubiectas reſtitutioni: quatenus pater tenebatur.

3 Priuilegium hypothece doti conceſſum locum non hꝫ in lucro donationis propter nuptias.

4 Filius ⁊ filia poſſunt obligare ⁊ alienare ꝓ dote ⁊ donatione ꝓpter nuptias quando legitima non ſufficit.

5 Obligatio patris in dotando filiam: ⁊ in dando donationẽ ꝓpter nuptias: non extinguitur patre mortuo.

6 Id quod detrahitur ex fideicommiſſo ex cã dotis vel donatiõis propter nuptias perpetuo detrahitur in dote.

7 A pari procedunt conſtitutio donationis: ⁊ pactũ de lucrãdo.

8 Pactum apponere inter virum ⁊ vxorem licitum eſt: tanq̃ ſuper re propria.

¶ Conſilium. xxiij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſctũs illuminet intellectum.

In ꝓpoſita conſultatione.

Uidebatur primo aſpectu dicendũ ꝙ dicti fratres Ioãnis fideicõmiſſarij excepta legitima ⁊ trebellianica debitis Ioãni iuxta id qõ no. in. l. coheredi. §. cũ filie. ff. de vul. ⁊ pu. ⁊ in. c. raynu. ⁊ in. c. raynaldus. extra de teſtamẽtis. Eſſent potiores fideicõmiſſarij in bonis reſtitutioni ſubiectis q̃ vxor Ioannis tam reſpectu dotis: q̃ reſpectu pacti de lucrãdo. ¶ Primũ
1 reſpectu dotis ꝓbat̾ ex eo qꝛ † cã fideicõmiſſi p̃ceſſit cauſaꝫ dotis quo caſu nõ vr̃ habere locũ tex. in aut. res q̃. C. cõia de leg. ⁊ in corpore vñ ſumitur ſed vr̃ hr̃e locũ qñ cã dotis p̃ceſſit cauſam fideicõmiſſi. ita ſingl'r voluit Ang. in aut. de reſti. ⁊ ea q̃ parit. in p̃nc. arg. gl. q̃ incipit. Sed nonne. dũ dꝛ iã accepit. ⁊ ſic p̃ꝫ ex dictione iam. ꝙ ad hoc vt ꝓ dote dãda vel reſtituẽda res ſubiacẽs reſtitutiõi alienari poſſit neceſſe eſt ꝙ oblatio dotis vl' donatiõis p̃ceſſerit grauamẽ: al's ſecꝰ: qõ dicit ibi ꝓbari in. §. hic igit̾. ⁊ ita dicit intelligendũ illũ tex. ⁊ in. d. aut. res q̃ vt ibi ꝑ eum. Et allegantur quidã moderniores papienſes in. d. aut. res q̃. Sed in caſu nr̃o cã fideicõmiſſi p̃ceſſit cãm dotis. igit̾ ⁊c. ¶ Scõm probatur in caſu
2 nr̃o rõne ⁊ lege. rõne. Nã † filius põt alienare ⁊ obligare res ſubiectas reſtitutioni quatenus pater tenebat̾ ⁊ tenetur vt cõiter ex no. ꝑ Bar. ⁊ doc. in. d. aut. res q̃. vbi voluit ꝙ qñ mr̃ vel frater non tenebantur dotare non põt ꝓ dote res ſubiecte fideicõmiſſo alienari vel obligari ꝓ dote. lꝫ aũt pater teneat̾ dotare vel obligare ſe ꝓ dote reſtituẽda. non tñ vr̃ iure caueri ꝙ teneatur ſe obligare pro pacto aliquo de lucrãdo dotẽ vel donationẽ ꝓpter nup. q enim hoc dicit adducat. l. hic dicentẽ. l. illã. C. de colla. cuꝫ ſi. ¶ Lege vr̃
3 probari in. l. aſſiduis. in fi. C. q po. in pig. ha. † vbi p̃uilegiũ hypothece doti ꝯceſſuꝫ locũ nõ hꝫ in lucro dõationis ꝓpter nuptias. Igit̾ idẽ dicamus in caſu nr̃o. ¶ Sed p̃miſſis nõ obſtantibus q̃ nullo mõ obſtãt cõtraria ſñia eſt verior ⁊ ꝓbabilior qõ imo tam ꝓ dote q̃ ꝓ lucro potuit Ioãnes obligare ⁊ alienare bona fideicõmiſſo ſubiecta ⁊ in primis in dote dico ꝙ ꝓ dote res eſt valde
4 clara vr̃ caſus in. d. aut. res q̃. ⁊ in corpore vñ ſumit̾. Ubi † filius ⁊ filia põt obligare ⁊ alienare ꝓ dote ⁊ dõatiõe ꝓpter nuptias qñ legitima non ſufficit etiã res reſtitutioni ſubiectas. Si eñ cauſa dotis precederet cauſam fideicõmiſſi nõ diceret̾ obligare res reſtitutioni ſubiectas. hoc ꝓbat tex. in. d. aut. in. §. q̃obrẽ. q dicit ꝙ ſi non ſufficit filij legitima põt accipere res ſubiectas reſtitutiõi: ⁊ ſic p̃ꝫ ꝙ loquitur poſt mortẽ patris: ⁊ per ꝯñs poſt factũ fideicõmiſſum. hoc etiã probat ibi tex. in. d. §. ſancimus. q dicit ꝙ filiꝰ ⁊ filia põt in his bonis cõſtituere dotẽ ⁊ donationem ꝓpter nuptias. Igitur loquitur ꝙ factũ fideicõmiſſum a patre cõfirmat̾. Nã ibi dꝛ ꝙ mulier decipiebat̾ ignorantia fideicõmiſſi. Igit̾ p̃ꝫ quod erat factũ fideicõmiſſum. Accedat qꝛ etiã d̾ iure. ffoꝝ. fideicõmiſſum ꝓpter dotẽ conſtituendam minui poterat. l. mulier. §.

cū ꝓponeret̄.ff.ad treb.⁊ hec opi.clara eſt de mēte oīm in.d.aut.
res q̄.Et ſpecialr̄ Bar.dū loquit̄ ꝙ mortuo pr̄e filia pōt ſe dota
re de bonis ſubiectis.⁊ eodē mō ⁊ filiꝰ obligare ⁊ idē clare dicit
ibi Ang.⁊ etiā Pau.de caſ.⁊ cōiter doc.vt dixi ita tenēt.Et idē
d.Pau.de ca.i.l.cū ꝓponeret̄.ff.ad treb.Uñ mirādū eſt de Ang.
⁊ qui eū ſequunt̄.⁊ cōtra Ang.fuit ſepe cōſultū ꝑ genitorē meū.
Scdo ꝑ oēs aduocatos Florētinos.⁊ caret ꝯcluſio ꝓbabili dubi
tatione.Nec ob.rō quā adducūt Moder.ſequētes Ang.Dicunt
enim ꝙ ratio fundamētalis illius aut.res q̄.eſt qꝛ pr̄ eſt obliga-
tus ꝓ filia ad dotē ⁊ ꝓ filio ad dōationē ꝓpter nuptias.⁊ idō de
fideicōmiſſo deducit̄ iſtud debitū.vt dicit do.Pau.ꝑ illū text.in
d.§.cū ꝓponeret̄.⁊ in ꝯſi.xiij.q̄ rō ceſſat qñ prius cōdito teſtō pr̄
deceſſit ⁊ ipſe filius poſtea vxorē accepit ⁊ bona obligauit:qꝛ nō
debuit poſſe obligari.ſicut viuo pr̄e q̄ tenebatur.Qñ ad hoc rñ
deo vt dicit Pau.de ca.in.d.aut.res q̄.ſuꝑ glo.magna.in verbo.
Idē in exequēdo.Ubi Pau.aſſignat rōnē illius aut.in caſu no-
ſtro:qꝛ ſicut pr̄ tenet̄ dare dotē ꝓ filia:⁊ donationē ꝑꝑ nuptias
ꝓ filio ſi vixiſſet cenſet̄ voluiſſe ꝙ filius faciat poſt mortē.¶ Pre
5 terea †mortuo pr̄e nō extinguit̄ obligatio pr̄is in dotādo filiā ⁊
in dādo donationē ꝑꝑ nuptias.Bart.i.l.ſi maritꝰ in fratre.ff.ſo-
lu.ma.Preterea illud eſt cōtra caſum in.d.aut.⁊ cōem doc.opin.
¶ Nō ob.glo.in qua ſe fundat Ang.qm̄ illa gl.vult oppoſitum.
Nā ꝑmo determinat ſimpl'r ꝙ bona ſua ſubiecta fideicōmiſſo ꝓ
dote obligari pñt.qꝛ dicit legitima ſine grauamīe debeat dꝫ illā
habere nō obſtāte fideicō.vt in.§.prohibemus.in aut.de triē.⁊ ſe
miſ.Sed poſt modū filius ſeipſum grauauit ꝯſtituēdo donatio
nē ꝓpter nuptias etiā vltra legitimā ⁊ ꝯ voluntatē pr̄is. Uñ ſub-
dit glo.⁊ hec eadē locū habēt qñ filius dotē iā accepit.Et ſic vult
ꝙ illud qđ dicit qñ ꝯſtituit donationē ꝓpter nuptias cēſeat̄ ꝯſti
tuere ⁊ in legitima ⁊ in rebꝰ ſubiectis ſi legitima nō ſufficit.illud
idē locū hꝫ qñ añ fideicōmiſſum dotē iā accepiſſet.qñ hic caſus
eēt magis dubitabilis.Uel qꝛ illa diſpoſitio fuit inuenta vt faci-
liꝰ mr̄imōia ꝯherent̄ qđ reipub.intereſt.l.j.ff.ſol.ma.vt videt̄ ibi
ꝓbare tex.i.§.ſancimus.ibi ea em̄ ⁊c.Sed cū mr̄imoniū eſſet iam
ꝯctū ante fideicōmiſſum videbat̄ ceſſare rō ⁊ ſic diſpoſitio.hñ fa
cit qđ no.Bar.in.d.aut.res q̄.qñ mulier eſt nupta.An pr̄ dotare
teneat̄.poterat etiā dubitare gloſ.qꝛ tex.loquit̄ qñ filius obligat
bona poſt factū fideicō.Uñ cū ſit lex exorbitās nō videbatur lo-
cum habere qñ obligat ante factū fideicō.ar.l.qđ vero.ff.de legi.
Quibus nō obſtātibꝰ glo.determinat ꝯtrariū.⁊ ſic gl.habuit ca
ſum qñ obligatio eſt facta poſt fideicō.ꝓ minꝰ dubitabili.Uñ in
hoc defecerūt Ang.⁊ ſequētes eū:minuſq; ob.tex.quē alle.Ang.
in verbo.Hec igit̄.Quia loquit̄ nō in dote ꝯſtituēda.ſed in dote
augēda poſt ſciam fideicōmiſſi in fraudē fideicōmiſſi qđ impera
tor nō admittit.Ex qbus ꝯcludo ꝙ locū hꝫ illa etiā poſt pactū
fideicōmiſſum.¶ Scdo loco quātū ad lucrū donationis ꝑꝑ nu-
ptias idē eſt dōm.Nā tex.in aut.de reſti.⁊ ea q̄ parit in ver.Addi-
cimus nos narrat ꝙ mulier ꝯquerebat̄ impatori ꝙ ea premoriē-
te maritus lucrabat̄ ſm̄ pactū totā vel partē dotis.Et ſi vir pre-
moriebat̄ nedū ꝙ lucraret̄.Sed erat aliqñ in ꝑiculo amiſſionis
dotis ſi nō reperiebant̄ niſi bona fideicōmiſſo ſubiecta.hoc idē
probat̄ in.§.Ruſus in.d.aut.vbi ꝯ maritꝰ ēt ꝯquerebatur ꝙ ſi
filia erat fideicōmiſſo magno grauata q̄ ꝯſtitueret dotē maritus
patiebat̄ reſtitutionē dotis ⁊ lucri donatiōis propter nuptias ſi
ꝓmoriat̄.⁊ ſi vxor ꝓmoriebat̄ nihil lucrari poterat.Uñ tertio lo
co Impator loquēdo pariter i vtroq; tā circa dationē dotis q̄ do-
natiōis ꝑꝑ nuptias dicit ſe velle innouare vt ēt vltra legitimā ſi
nō ſufficit poſſint ⁊ dotes ⁊ donationes ꝑꝑ nuptias.Ita dr̄ in.§.
q̄ obrē.⁊ ſic imperator procedit pariter in vtroq;.Demū vltimo
loco in.§.ſancimus.diſponit gñaliter a reſtitutionibus ⁊ fideicō
miſſis.Excipiūtur nuptialia documēta:⁊ ſuꝑ his factas aliena-
tiōes aut hypothecas q̄ tex.primo probat dū dicit nuptialia do-
cumenta gñaliter.⁊ ſic includit etiā pacta de lucrando in his in-
ſerta.¶ Scdo dū dicit aut ſuꝑ his factas alienationes.⁊ ſic gene
raliter tā reſpectu dotis ⁊ donationis q̄ ēt lucrorū.Qđ ptꝫ:qꝛ.ſ.
nō ſolū de dote ⁊ donatione propter nuptias dixerat:ſed etiā de
lucris ex pacto.Nā lex in prin.ꝓſupponit talia pacta valere. Uñ
poſtea ita loquēdo gñaliter cenſet̄ loq etiā de lucris ex pacto:qꝛ
dicta in ꝓcedentibꝰ declarāt ſequētia maxime in proemio legiſla
toris.l.regula.in fi.in verbo.Initiū orationis demōſtrat.ff.de iu.
⁊ fac.igno.⁊ hac rōne vtit̄ Bald.q̄ hoc decidit in terminis in.d.
aut.res q̄.in ver.Quid ſi ex forma ſtatuti:hoc probat tex.clare in
d.aut.de reſti.Et ea q̄ parit in.§.ſancimus.in fin.dū dicit.Et me-
lior ſentētie nuptialiū lucrorū exceptionē faciemus.Et ſicut clare
tex.excipit a reſtitutionibꝰ ⁊ fideicōmiſſis dotes ⁊ dōatiōes pro-
pter nuptias.Ita gñalr̄ excipit nuptialia lucra.Et ſic eſt ibi ca-
ſus.Et hāc opi.in pactis declarādo tenet ibi apertiſſime gloſ.in
§.q̄obrem.ſuꝑ verbo ſi non ſufficeret.Ita etiā tenet ibi Barto.ſi
Bar.eſt vel ſi eſt Nico.de neapo.prout quidā dicunt.Cuius ma-
gna eſt autoritas.hoc idē voluit Pau.de ca.i.d.aut.res que in.ſ.

6 col.in ver.Uñ dicit no.Bal.Et eſt rō manifeſta †qꝛ id qđ detra-
trahitur ex fideicōmiſſo ex cauſa dotis vel dōationis ꝓpter nu-
ptias ꝑpetuo detrahit̄ in dote.eſt caſus.i.l.mulier.§.cū ꝓponere
tur.ff.ad treb.⁊ ibi oēs doc.⁊ Cy.Bar.⁊ alij in.d.aut.res q̄.ſed in
corpore vñ ſumitur equale priuilegiū dat̄ dōationi propter nu-
ptias ſicut doti.Igit̄ fuit licitū apponere pactū de lucrando.Et
hāc opi.tꝫ etiā dñs Pau.de caſt.in.d.§.cū ꝓponeret̄.hāc etiam
opi.ſecutus eſt genitor meus in rubr.de cā poſ.⁊ ꝓprie.Ex qbus
ptꝫ ꝙ rōnibus iuribꝰ ⁊ autoritate cōi doctorū iſta opi.probatur
Quinimo nō reperio aliquē ꝯdicere.Uñ nō eſt ab ea recedendū
aliquo pacto.Nō ob.rō q̄ in ꝯtrariū alle.qꝛ rñdeo ꝙ ex quo pater te
netur conſtituere donationē propter nuptias.vt ꝑ Cy.Bart.et
doc.in.l.ſi cū dotē.§.tranſgrediamur.ff.ſolu.matri.Idō ſuper tali
donatione pactum de lucrando duplici reſpectu apponi poteſt.
7 ¶ Primo †qꝛ a pari procedūt ꝯſtitutio dōationis ⁊ pactū de lu-
crādo vt probat tex.i.d.aut.de reſti.⁊ ea q̄ parit.ꝓut.ſ.declaratū
eſt.Uñ cū ſit ibi caſus nulla relinquitur dubitatio.l.ancille.C.de
fur.Uoluit em̄ Imperator priuilegiare nō ſolum dotes ⁊ dona-
tiones propter nuptias.ſed ēt pacta de lucrādo ⁊ hoc qꝛ vident̄
acceſſoria.arg.regule acceſſoriū.de regu.iur.in.vj.cū materia.Uel
q eoipſo ꝙ eſt facta datio dotis:vel donatiōis propter nuptias
8 ꝑpetuo dr̄ facta alienatio.†Igit̄ tanq̄ ſuꝑ re propria licitum eſt
pactū apponere inter virū ⁊ vxorem.l.in re mandata.C.manda.
¶ Nō obſtat vltimū de.l.aſſiduis in fi.qꝛ ille tex.loquitur ꝙ non
hꝫ priuilegiū aduerſus creditores pretēdētes ꝑuilegiū aduerſus
cām oneroſam habētes priorē hypothecā.Sꝫ nos loquimur qñ
aduerſus fideicōmiſſariū qui pretendit cām lucratiuā:quorū di-
uerſa eſt rō.l.fi.C.de codi.Uel melius pr̄ tenet̄ cōſtituere dotem
vel dōationē propter nuptias ēt vltra legitimā ſi nō ſufficit.Uñ
lꝫ grauetur de reſtituēdo tranſit cū iſto onere ꝙ pr̄ tenetur reſer-
uare faciēdo fideicōmiſſum vt dicit tex.in.d.aut.de reſti.§.quam
obrē.Secus aūt eſt in creditoribus qui habent priorē hypothe-
cam in bonis mariti in quibus nō militat dicta ratio.Unde nō
vult ꝙ idem ſit priuilegiū dotis:⁊ lucrorū ex pacto vt minus pre-
iudicetur iuri creditorū.argu.l.ij.§.merito.⁊.§.ſi qs a principe.ff.
ne quid in loco pub.⁊ in.c.q̄uis.de reſcrip.in.vj.Sꝫ quid plura
de hoc eſt caſus in.d.aut.vt ſupra demonſtratū fuit.⁊ hoc oēs te-
nent.Unde non eſt opus diſputatione. Laus Deo.Bar.ſoci.

¶ Summarium.

An ſolutiones facte per heredes in dubio cedant in ſolutum
debiti cuius cederent ſi eſſent per defunctum facte.
1 Solutio facta cenſet̄ pro credito ꝓ quo bona ſunt hypothecata.
2 Contractus ⁊ conuentiones debent ſtricte intelligi.
3 Conuentio eſt exorbitans a regulis iuris.
4 Actiones actiue ⁊ paſſiue regulariter tranſeunt in heredes.
5 Heres ⁊ defunctus cenſentur eſſe vna ⁊ eadem perſona ⁊ factū
heredis dicitur factum defuncti.
6 Statutū ſi vult ꝙ poſſit carcerari promiſſor:poterit etiā carcera
ri heres promiſſoris:debet interpretari paſſiue a iure communi.
7 Diſpoſitio ſtatuti loquentis de promiſſore non habet locum in
herede in materia in qua fit ſtricta interpretatio.
8 Statutū ꝙ poteſtas debet habere decem pro executione que fit
contra condemnatum:non debet habere decem de executione q̄
fit contra heredem condemnati.
9 Diſpoſitio contractus in caſu vero non debet extendi ad caſū
fictum.
10 Debitor poſt mortē ſuam non poteſt dici debitor:licet reliqne-
rit heredem qui repreſentet perſonam ſuam.
11 Conditio quando eſt explicanda in perſona alicuius ſub nomi
ne proprio:non poteſt explicari in perſona heredis.
12 Factum heredis non dicitur proprie factum defuncti nominati
nomine proprio.
13 Illatio bona non eſt ex diuerſis que nullo modo ſe tangunt.

¶ Conſilium.xxiiij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpiritꝰ ſanctꝰ illuminet intellectū.

PReſens cōſultatio nō par
uam habere videtur difficultatem. Circūſcripta enim
conuētione habita ⁊ cōtracta inter ſemproniū ꝓprio
noīe ⁊ ꝓcuratorio noīe Lappi pr̄is ſui ⁊ Luciū creditorē non eſt
dubiū ꝙ pecunie ſolute tā ꝑ ipm̄ Lappū q̄ per eiꝰ heredes cede-
rēt inſolutū crediti florenorū.2213.Et nō inſolutū alteriꝰ crediti
currētis iter ipſos luciū ⁊ lappū.Et hoc ex eo:qꝛ ꝓ credito dicto
rū.2213.Floreñ.erāt hypothecata oīa bōa dicti lappi.Et etiā qꝛ
virtute alteriꝰ ꝯctus lappus obligatus erat ad diſcretiōes dicto
rum.2213.florenorū.caſu quo nō ſoluerētur.vt ptꝫ in inſtrumēto.
¶ Primū probat̄ qꝛ vnū debitū eſt cū hypotheca.alterum nō:
1 prout erāt credita cōputi currētis.Semꝑ †ſolutio facta cenſet̄ ꝓ
credito pro quo bona ſunt hypothecata ſm̄ Bar.⁊ doct.in.l.cū
ex pluribus.ff.de ſol.¶ Scdm̄ probat̄ qꝛ ſemꝑ dꝫ cedere in ſolu-
tum illius

cũ illiꝰ crediti ꝓ quo debenᷣ vſure.l.ſi ex pluribꝰ.§.fi.⁊ ibi Bart.
ff.de ſol.⁊ no.Bar.in.d.l.cũ ex pluribus.⁊ ſunt ꝯcluſiones vere ⁊
cões.Ex qbꝰ ptꝫ ꝙ dictũ pactũ ſeu dicta cõuentio inita inter di-
ctũ Sẽproniũ dictis noibꝰ ⁊ Luciũ eſt ſtrictiſſime intelligenda.
2 Tũ q̃ †ↄctus ⁊ cõuentiones debẽt ſtricte intelligi.l.qcq̃d aſtrin-
gẽde.⁊.l.ſi ſtipulatus.§.griſogonus.ff.de ver.ob.Tũ q̃ cũ funda-
ta ſit intẽtio de iure debitoris ſoluẽtis.vt.ſ.vba ſunt interpretã-
da ↄ creditorẽ q̃ fundat ſe in verbis.l.veteribus cũ materia.ff.de
3 pac.Itẽ q̃ †conuentio eſt exorbitãs a regulis iuris.l.ꝙ vero.ff.de
legi.⁊ in regula ea que a iure.de reg.iur.in.vj.¶Quibus premiſ-
ſis eſt aduertẽdũ.Nã nõ inſiſtẽdo in rõnibꝰ vtrinqꝫ adducẽdis.
Iſta duo ſunt valde aduerſa.Nã aliud q̃rere nunqd in caſu nr̃o
heredes ſint obligati virtute illius pacti ad id ad qđ erat obli-
gatus defunctꝰ.⁊ cõcludẽdũ eſt ꝙ ſic:⁊ iſta eſt materia.l.ſi pactũ.
4 ff.de proba.⁊.l.j.ff.ſi cer.pe.q̃ †regulariter actiones actiue ⁊ paſſi
ue trãſeũt in heredes.l.ꝓ hereditarijs.C.de here.actio.Vñ tenen
tur ad id ad qđ defunctus tenebaᷣ.Et inferendo ad caſum nr̃m
non eſt dubium ꝙ ſi Lappus aliquid ſoluiſſet eo viuẽte teneba-
tur ſolutiones per eũ factas ponere ad aliud computum q̃ flore
noꝝ.2213.Ita etiam heredes dicti Lappi ſolutiones factas per
dictũ Lap.tenenᷣ ponere ad aliud cõputum prius exiſtens inter
dictũ Lap.⁊ Luciũ q̃ florenoꝝ.2213.Et aliud eſt q̃rere nunquid
conuentio ſeu pactũ initũ inter dictũ Semproniũ dictis noibꝰ
⁊ dictũ Luciũ quo diſponiᷣ ꝙ ſolutiones q̃ fierent ꝑ dictũ Lap.
in pecunia vel bonis deberent poni ad computũ propriũ aliud
dicti Lucij vel ſocietatis contracte inter eos ⁊ non ad cõputum
florenoꝝ.2213.Et ſic quod loquitur de ſolutionibus fiendis per
Lap.verificeᷣ ⁊ vẽdicet ſibi locũ in ſolutionibꝰ fiẽdis ꝑ heredes
dicti Lap.quia ſi verificatur in eorum ſolutionibus tunc here-
des tenenᷣ ad idẽ cõputum ponere.Si aũt nõ verificaretur tunc
remaneremus in diſpõne iuris cõis.Et ſic ſolutiones q̃ fierent
ſeu facte eẽnt ꝑ hr̃des ponende ſunt ad cõputum florenoꝝ.2213.
iuxta no.in.d.l.cũ ex pluribꝰ vt ſupra dixi.Et pro ea parte ꝙ veri
5 ficeᷣ in ſolutionibus factis per hr̃des dicti Lap.facit† q̃ heres
⁊ defunctꝰ cẽſenᷣ eſſe vna ⁊ eadẽ ꝑſona ⁊ factũ heredis dr̃ factum
defuncti in auť.de iureiu.a morien.pſti.poſt principiũ.Unde dr̃
ibi ꝙ ſermo teſtõris dr̃ ꝓprius ſermo heredis vt ꝓbat tex.in ver-
bo.Proprius.bene facit tex.in.l.poſtulãte.ff.ad treb.ꝑ quẽ dicit
ibi Bar.ꝙ ſi ſtatutũ dicit ꝙ debitor poſſit capi ⁊ incarcerari po
terit etiã capi heres debitoris:⁊ cũ Bar.trãſeũt ibi Ang.Imol.
Pan.⁊ Moder.⁊ Pau.in.l.ſi deceſſerit.ff.q̃ ſatiſda.cog.Quin-
6 imo dicit Io.de imo.in.d.l.poſtulãte.ꝙ ſi ſtatutũ vult ꝙ† poſſit
carcerari promiſſor poterit etiã carcerari heres ꝓmiſſoris.q̃ dꝫ
recipere interpretationẽ paſſiuã a iure cõi ꝑ regulã.d.l.poſtulan
te.q̃ vult ꝙ diſpoſitio loqnẽs de aliquo hꝫ locũ in eiꝰ herede.ar.
glo.in.l.ſi qs ſeruo.C.de fur.Et idẽ dicit ibi Pau.de ca.qñ ſtatu
tũ loquiᷣ de debitore deſcripto in inſtrumento.q̃ fit extenſio ad
heredẽ qui eadẽ ꝑſona reputaᷣ:q̃ non diciᷣ fieri extẽſio ꝑ not.in
l.nõ erit in.§.dato.ff.de iureiur.Ex qbus in ꝓpoſito videbaᷣ con
cludẽdũ ꝙ licet conuentio loquaᷣ de pecunijs ⁊ rebus ſoluẽdis
per dictũ Lap.ꝙ verificetur ĩ pecunijs ſolutis per heredes dicti
Lap.per p̃dicta.¶In ↄriũ tñ facit primo illud qđ dicit Ang.in
d.l.poſtulante.Ubi dicit ꝙ qñ ſtatutũ loquitur de debitore hꝫ lo
cum in herede vt dictũ eſt.Sed qñ ſtatutũ loquiᷣ de ꝓmiſſore.ſ.
ꝙ ꝓmiſſor capi poſſit.Tunc dicit idẽ ſi ad capturã deueniaᷣ ſer
uato ordine iuris ꝑ illum tex.in prin.Secus ſi ſtatuto ſit ꝓmiſſa
captura cõtra formã iuris cõis.Tũc enim cũ heres nõ ꝓmiſerit
ſed ꝓmiſſori ſucceſſerit nõ extẽdiᷣ vltra ꝑſonã de qua loqᷣ veluti
odioſum ⁊ irrationabile.ar.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſolu.ma.⁊ in.l.ſi
vnus.§.ante omnia.ff.de pac.ꝓpter qđ Ang.reprobat quandaꝫ
determinationem q̃onis factam Peruſij.vt ibi per eum ⁊ Mo
7 dernos.Ex quibus in ꝓpoſito infero †ꝙ ĩ materia ſtricta ĩ qua
fit ſtricta interpretatio diſpoſitio ſtatuti loquentis de ꝓmiſſore
nõ hꝫ locũ in hr̃de.igiᷣ idẽ dicẽdũ eſt in pacto exorbitãti a regu-
lis iuris qđ etiã ſenſit Ange.allegando tex.in.§.ante oia.⁊ fortiꝰ
in caſu noſtro q̃ nõ loquiᷣ pactũ de ꝓmiſſore.ſꝫ de tali nominã
do cũ ꝓprio noĩe ꝙ eſt fortiꝰ vt ſtatim dicetur.¶Confirmaᷣ iſta
opinio ex notabili deciſiõe Bal.i.l.j.C.de execu.rei iudi.Ubi di-
8 cit ꝙ ſi ſtatuto† cauetur ꝙ poteſtas dꝫ habere.x.pro executione q̃
fit ↄ cõdẽnatũ non dꝫ habere.x.de executione q̃ fit ↄ heredẽ cõdẽ
nati.q̃ lꝫ ſit hr̃s nõ tamẽ eſt cõdẽnatus.allegat not.in.l.ſi filia.in
prin.ff.fami.erciſ.Ita in caſu noſtro pactum exorbitans ⁊ ſtricte
intelligendũ loquẽs in ſolutionibus fiẽdis per Lapũ ⁊ Sempro
niũ non hꝫ locum ſolutionibus factis per heredes lappi q̃ licet
ſint debitores ⁊ heredes non tamen dicuntur ſolutiones facte ꝑ
Lappũ.¶Cõprobãtur etiã p̃dicta ex his q̃ dicit p̃ceptor meus
dñs Alex.in.d.l.poſtulante.tenendo opi.Ange.ↄ Ioan.de imo.
Dicit eñ ꝙ ſuſtineri põt opinio Ange.cũ qua vr̃ ꝯcordare Bal.
q̃ dũ dicit Io.de imo.ꝙ vr̃ eſſe extenſio paſſiua ſurgens ex anti-
qua regula q̃ habet locũ in ſtatutis ꝙ illud eſt verũ qñ facimus
extenſionẽ in caſu in quo loquiᷣ illa regula: ſed ſi faceremꝰ exten
ſionẽ in alia materia nõ dꝫ fieri ꝑ gl.in.c.j.ne cleri.vel mona.lib.
vj.¶Preterea ſubdit ꝙ ſtatutũ p̃dictũ loquẽs in promiſſore ⁊
ſic in caſu vero nõ dꝫ extẽdi ad eũ q̃ ꝑ fictionẽ repreſentat ꝓmiſ-
9 ſorẽ.l.iij.§.hec vba.ff.de neg.geſt.c.ſuſpectũ.de reſcrip.in.vj.Ita†
dicamus in caſu noſtro ꝙ diſpoſitio ↄctus in caſu vero non dꝫ
extendi ad caſuꝫ fictũ:⁊ ſic ad ꝑſonã fictã ſc̃m Ioã.de imo.⁊ dñs
Alex.in.l.j.§.lex falcidia.ff.ad.l.falci.arg.l.ex ea parte.§.inſulam.
ff.de ver.ob.Niſi caſus fictus oĩno haberet eũdẽ effectũ.l.deo no-
bis.C.de epiſ.⁊ cleri.quod non eſt in caſu noſtro.q̃ ꝑ ſolutioneꝫ
factã per verã perſonã noĩatã in ꝯtractu extinguiᷣ vnũ debituꝫ
q̃ nõ habuerũt reſpectũ ad ſolutiones per hr̃des ſed tñ ad ſolu
tiones fiendas per lappũ ⁊ Sẽpronium qđ patet.tum q̃ verba
hoc nõ ſignificarent.vt dictũ eſt ⁊ ſtatim diceᷣ.Igitur non eſt di
cẽdũ ꝙ hoc mẽte conceperint.l.labeo.§.idem tubero.ff.de ſupel.
leg.Tum q̃ cõſiderauerat ſolutiones que fieri poſſent occaſiõe
ſocietatis hincinde ⁊ alia data ⁊ accepta ꝙ nõ cederet ĩ illud de
bitum q̃ nõ potuerũt in ꝑſona heredũ ꝯſiderari.l.actione.§.mor
te.ff.pro ſoc.Et ſic cõcludiᷣ ꝙ illud pactũ tanq̃ exorbitans non
extẽditur ad iſtũ caſum.Cõprobo etiã per text.no.in ꝓpoſito i.l.
qui rome.§.augerius.ff.de ver.obli.Ubi eſt caſus ꝙ ſi promitto
quicqd conſtiterit patrẽ meũ meuio debere:nõ verificaᷣ talis ꝓ-
miſſio niſi cõſtet patrẽ debere.nõ aũt ſi ꝯſtaret heredes pr̃is poſt
ea debere ſi id debitũ ↄ heredes liquidetur.Et ideo dicũt Dy.et
10 Io.de imo.†ꝙ debitor poſt mortẽ ſuã nõ põt dici debitor lꝫ reli
querit heredẽ q̃ repreſentet ꝑſonã ſuã ⁊ dicũt nõ eſſe alibi.Unde
ſicut debitũ ꝓbatũ cũ herede nõ dr̃ probatũ cũ defuncto.Ita de-
bitũ ſolutũ ꝑ heredem nõ dr̃ ſolutũ per defunctũ.Et ſic pactum
nõ verificatur.⁊ maxime exorbitans.Unde dicit notãter Alex.in
d.§.angerius.ex illo tex.ita declarato eſſe notãdũ ꝙ appellatio-
ne debitoris nominati in inſtr̃o vel contractu in materia ſtricti
iuris:⁊ q̃ eſt ꝓprie intelligẽda nõ venit heres eiꝰ lꝫ repñtet perſo
nã debitoris ⁊ ficte dicaᷣ ipẽ debitor ꝙ dicit ſemꝑ mẽti tenendũ.
Ad idẽ optime induciᷣ tex.in.l.cũ ita daᷣ.ff.de ꝯdi.⁊ demon.⁊ in
11 l.ſi diuerſis.in fi.e.ti.Ubi Bar.ꝑ illa vult ꝙ† qñ ꝯditio eſt expli-
cãda in ꝑſona alicuius ſub noĩe ꝓprio nõ põt explicari ĩ ꝑſona
heredis.ex quo ptꝫ ꝙ appellatio talis puta titij non verificaᷣ in
ꝑſona hr̃dis titij in materia ſtricta ꝓut eſt materia ꝯditionũ.l.
q̃ heredi.ff.de ꝯdi.⁊ demõ.Igiᷣ cũ in caſu nr̃o ꝯuẽtio ſit ſtrictiſſi
me interp̃tãda ⁊ loquaᷣ de ſolutiõe q̃ fieret ꝑ Lap.ſeu Sẽproniũ
nõ verificaᷣ in ſolutiõibꝰ q̃ ſunt facte ꝑ heredes lappi.⁊ ad hoc
tex.ĩ ſiĩ a ꝯtrario ſenſu in.l.ſi.x.cũ petiero.ff.de v̓.ob.⁊ qđ ibi no.
Bar.in vltimis verbis.nec eſt opus intrare illã difficultatẽ.Nũ-
quid facultas implendi cõditionẽ trãſeat ad heredes.q̃ non eſt
12 nr̃a materia.Sed ſatis eſt ꝙ ex p̃dictis ptꝫ† ꝙ factũ heredis non
diciᷣ ꝓprie factũ defuncti noĩati noĩe ꝓprio.⁊ ſic nõ verificaᷣ cõ
uẽtio q̃ ẽ ſtrictiſſime interpretãda.l.qcq̃d aſtringẽde.ff.de ver.ob.
⁊ maxime q̃ exorbitat a iure cõi.l.qđ vo.ff.de legi.Ex iure etiam
dubia interpretatio fieri dꝫ cõtra eũ q̃ fundat ſe in verbis pacti.
l.veteribus cũ materia.ff.de pac.Ex qbus cõcludiᷣ ꝙ ſolutiones
que facte apparẽt ꝑ Lappũ ſeu ꝑ Semproniũ noĩe ꝓprio nõ ce-
dunt in debitũ ducatoꝝ.2213.ſed in alia debita ſc̃m formã cõuen
tionis.Sed ſolutiones facte ꝑ heredes Lappi cedunt in debitũ
in qđ cedere debẽt de iure ꝓut in pricipio dixi:nõ obſtãte dicta
conuentione in qua dicte cõuentiones nõ includunᷣ.¶Nec p̄re-
dicte cõcluſioni ob.ꝙ dictus Sempronius:vt ꝓcurator Lappi
patris ſui ꝯfiteᷣ ſe debitorẽ in quãtita duoꝝ milliũ floreñ.⁊ qn-
gentoꝝ ⁊ ſexagintaduoꝝ ex dicta cã:vt patet publico inſtr̃o fa-
cto de anno.1471.Qm̃ tũc videbat Lappus pr̃ ſuus:oẽs ſolutio-
nes que ꝑ ipſum fiebant cedebant in aliud debitum iuxta cõuẽ-
tionẽ de qua.ſ.Nos aũt querimus de conuentionibus poſtea fa-
13 ctis ꝑ filios ⁊ heredes dicti Lappi.Uñ† ex diuerſis q̃ nullo mõ
ſe tãgunt:nõ eſt bona illatio.l.naturaliter.§.nihil cõe.ff.de acqr.
poſ.⁊ in.l.fin.ff.de calũ.l.papinianus exuli.ff.de mino.cũ ſimi.Ex
quibus ſequitur ꝙ cũ dicte pecunie ſolute ꝑ filios ⁊ heredes lap-
pi cederent in ſolutionẽ dicti debiti.vt.ſ.ꝓ dicta quãtitate per
eos ſoluta:fuerũt liberata dicta bona hypothecata ⁊ adiudica-
ta gaio.⁊ ſic fuit ius queſitũ gaio ſcđo creditori:⁊ per cõſequens
laudũ latũ inter filios ⁊ heredes lappi ⁊ luciũ nõ hꝫ tollere ius
queſitũ gaio ⁊ ſibi preiudicare.ar.l.ſi.ff.de pac.cũ ibi not.⁊.l.ſepe.
cum materia.ff.de re iudi.⁊ in.c.q̃uis eo.ti.⁊ ꝑ totum in rubro ⁊
nigro.C.res inter alios acta facit quod habetur in.l.ſi domus.§.
ſi compromiſero.ff.de euic.Laus Deo.Bartho.ſoci.⁊c.

¶Summarium.

☞ An ſtatutum excludens matreꝫ ſtante ſorore habeat locum in ſorore vterina tantum.
1 Frater vtrinqꝫ coniunctus dicitur frater in potiori ſignificatu.
2 Statutum loquẽs de patruo:nõ verificatur in patruo magno.
3 Appellatione fratris ⁊ ſororis veniũt frater vel ſoror:vterini vel conſanguini.

4 Verbum vterinus:non denotat improprietatem.
5 Verba vtrinqꝫ coniunctos:non improprietatem:ſed differentiā ſignificant.
6 Dictio per:non denotat improprietatem.
7 Statutū faciēs mētionē de fratre intelligit̃ d̃ fratre ſimpliciter.
8 Soror vterina includitur a ſtatuto ad excluſionem matris.

¶Conſilium.xxv.

¶Dn̄s labia mea aperiat ⁊ ſpūs ſanctus illuminet intellectum.

VIſo ſtatuto ciuitatis Are
tij ſub rubri.de ſucceſ.abinteſtato.in ver.mater inſup
vel aliqs deſcēdēs dubitat̃ quis ſuccedit in heredita
te mulieris mortue abinteſta.An mater.An vero ſoror vterina.
In qua difficultate ſi eſſemus in terminis iuris cōis qō eēt deci
ſa ꝙ mater ſuccederet excluſa ſorore vterina:caſus eſt in aut̃. de
fun.C.ad tertu.Et in corpore vñ ſumit̃.Difficultas autē in caſu
orit̃ ꝑpter dictū ſtatutū in dicto v̄.Mater inſup.ꝙ ſimplr̄ exiſtē
tibus ſorore ⁊ fratre excludit matrē.Nulli aūt dubiū vr̄ ſororem
vterinā ſororē appellari.l.iuriſconſultus.§.ſcd̄o gradu.ff.de legi.
¶Cū ꝯriū reperio conſultū ꝑ quēdā doctorē inſignē qui mouet̃
triplici rōne.¶Prima rō q̄ ſtatutū eſt ꝯriū iuris cōis:vt patet
in.d.aut̃.defuncto.Igit̃ verba ipſius debēt ꝓprie intelligi.l.cōſti
tutionib⁹.⁊ ibi Bar.ff.ad municipa.Itē intelligi debēt ſimplici
ter ⁊ non ſm̄ qd.l.hoc legatū.ff.de leg.iij. Sed ſoror vterina non
eſt ſimplr̄.ſꝫ ſm̄ qd.i.ſoror vterina.Igit̃ nō includit̃ ī ſtatuto cor
rectorio.¶Scd̄a rō ē.q̄ cū ſtatutū ſit correctoriū ⁊ reſtringēdū.
intelligi dꝫ vt minus ledat ius cōe.l.vt gradatim.§.ſꝫ ſi lege.ff.de
mune.⁊ bono.l.ij.cum ibi nota.ff.de noxali.Sed ſi ſoror vterina
excludatur:ledetur ius cōe tm̄ in vno,q̄ mater excludetur a fra
tribus ⁊ ſororibus vtrinqꝫ cōiunctis cōtra aut̃.defuncto preallegatam.
Si autē vterina ſoror admittit̃ ad excluſionē maxime ma
tris lederet̃ etiā in alio.q̄ vterina q̄ a matre excludebat̃ matrem
excludet.Igit̃ intelligi dꝫ ī vtrinqꝫ ꝯiunctis vt minus ledat ius
cōe.¶Tertia ratio eſt:q̄ verba ſtatuti intelligi debēt in potiori
1 ſignificatu.l.j.§.q̄ ī perpetuū.ff.ſi ager vectiga.†Sꝫ frater vtrinqꝫ
cōiunctus dr̄ frater in potiori ſignificatu.Ideo venit vtrinqꝫ cō
iunctus tm̄ ⁊ non vterinus. Et ſic etiā ſoror vtrinqꝫ cōiuncta et
nō vterina allegabat cōſulens gl.in aut̃.de conſangui.⁊ vteri.fra
tribus ſup verbo minores ⁊ ꝙ hoc voluit Ange.in ſuo cōſi.lvj.⁊
Bal.in.l.ij.C.de ſucceſ.edic.Et in ſimili allegabāt nota.ꝑ gl.in.l.
fratres.C.de inoffici.teſta.⁊ Bal.in.l.qō vero.ff.de legi.Ubi dicit
2 ꝙ†ſtatutū loquēs d̃ patruo nō verificat̃ in patruo magno.Ubi
tractat̃ de excluſione feminarū ꝙ patruus magnus non eſt in eo
dē gradu in quo eſt ſimplex patruus.qm̄ verba intelligi debēt ꝑ
prius ⁊ nō per poſterius.l.qui liberis.§.hec verba.ff.de vul.⁊ pu
pil.Ideo Bald.in.l.iubem⁹.C.ad trebel.vult ꝙ ſtante ſtatuto ꝙ
fratre exiſtente femina nō ſuccedat intelligi debet d̃ fratre exiſtē
te in primo gradu ſuccedēte:⁊ ſic qui ſuccedere poterat.Ex qb⁹
ꝯcludebat̃ in cōſilio ꝙ ſtatutū predictū nō habebat locū in ſoro
re vterina que matrē nullo mō excludit.⁊ allegabāt ꝙ hanc par
tē tenebat inſignis doctor dn̄s Frāci.de alberg.in quodā ſuo ꝯſi
lio incipiēte.An ſtatutū preferens fratrē.cui ꝯſilio ſe ſubſcripſe
runt do.Ricar.de ſalyce.⁊ do.Joan.de ligna.⁊ dn̄s Roſel.areti.
Idē cōſuluit dn̄s Bn̄dictus de barzis.⁊ dn̄s Maria.ſoc.ſenen.
genitor meus.Et ad iura que volunt ꝙ veniat ſoror vterina rn̄
debāt ꝙ locū habebāt in materia in qua verba non erāt ita ſtri
cte intelligenda.ſed largo modo prout ſtricte intelligi debent in
ſtatuto correctorio iuxta no.in.l.ꝙ vero.ff.de leg.cū vulg.¶Sed
dicā prout dicit philoſophus.j.ethicoꝝ.¶Amicus ſortes ami
cus Plato ſanctum eſt veritatē in honore preferre.Nam in hac
difficultate multū ꝓbabilr̄ dici poteſt ꝙ imo mater excludat̃ a
ſorore vterina ex forma dicti ſtatuti.Iſta cōcluſio ꝓbatur nā cla
rū eſt ꝙ appellatione ſororis etiā ꝓprie venit ſoror vterina. Itē
appellatione fratris:venit frater vterinus licet non veniāt ſoro
res vel fratres patrueles vel conſobrini prout loquitur Bald.in
l.j.C.de ſucceſ.edic.⁊ in.l.iubemus.C.ad treb.cū ꝯcordantijs alle
3 gatis per dn̄m Alex.in.d.l.j.Sed bene† proprie appellatione fra
tris ⁊ ſororis vt dixi veniūt frater vel ſoror vterini vel conſangui
nei.Caſus eſt in.l.iuriſcōſultus.§.ſcd̄o gradu.ff.de gradi.⁊ in.§.
ſcd̄o gradu.inſtit.de gradi.Nā vocātur vterini:nō q̄ nō ſint fra
tres ⁊ ſorores ſimpliciter ⁊ proprie:vel ratione improprietatis.
Sed ad differentiam eius qui eſt ex patre tantū.vel ex vtroqꝫ pa
4 rente.Unde†verbum vterinus non denotat improprietatem.ſed
differentiā qō patet in.d.l.iuriſconſultus.§.ſecundo gradu.Ubi
appellat fratres ⁊ ſorores vterinos conſanguineos ex vtroqꝫ pa
5 rente:⁊ ſic appellat fratres vtrinqꝫ ꝯiunctos.†que verba vtrinqꝫ
coniunctos non improprietatē.Sed differentiā ſignificant. Ita
6 etiā verbū conſanguinei vel vterini.¶In ſimili videmus ꝙ†di
ctio per non denotat improprietatem.l.an eorum.§.j.⁊ ibi Bar.
ff.de poſtu.Facit optime tex.in.l.adoptiuus filius.§.fin.ff.de ritu
nupt.Cū ergo vterina ſit in p̄mo gradu ſeu ſcd̄o de iure cōi. Et
ſimpliciter appellatur.ſequitur ꝙ ſtatutū locū habet in eā cui⁹
verba debent ꝓprie intelligi.l.j.§.ſi is qui nauē.ff.de exerci.Item
ꝙ proprie appellent̃ ſorores apparet ſiue capiamus argumentū
ab autoritate dicunt̃ proprie ſorores ⁊ fratres.vt.d.§.ſcd̄o gradu
ſiue capiamus argumētū ab alluſione ſiue diffinitiōe nō reperiū
tur diuerſi in iſtis.Igit̃ ſtatutū dꝫ intelligi proprie de fratribus
⁊ ſororib⁹ etiā vterinis:qui ſunt ꝓprie fratres ⁊ ſorores.¶Nec
ex eo ꝙ mater excludat̃ a lucro hereditatis ſibi delate de iure cōi
verba ſtatuti ſunt intelligēda quomin⁹ intelligant̃ generalr̄ ſm̄
ꝓpriū ſignificatū.Imo illis verbis inherēdū eſt.l.ꝓſperit.ff.qui
⁊ a quibus.⁊ no.Bart.in.l.oēs populi.ff.de iuſti.⁊ iure.in.vj.qō.
prin.in materia interpretationis reſtrictiue.Cōfirmatur iſta cō
cluſio autoritate multoꝝ doctoꝝ. Nā Bart.in.l.lucius.in.§.que
ſitum.ff.de leg.iij.dicit ꝙ fratres dicunt̃ primi.ſ.cōſanguinei vel
vterini:qui ſunt in ſcd̄o gradu allegat.d.l.iuriſconſultus.§.ſcd̄o
gradu.alij enim nō appellant̃ fratres niſi cū aliqua adiectione:
vt fratres patrueles ⁊ ſimiles.d.l.iuriſcōſultus.§.quarto gradu.
Et ſic clare vult Bar.ꝙ primi fratres cōſanguineus vel vterin⁹
ſunt ꝓprie fratres.Un̄ dicit Bald.in.c.j.de feudo marchie.⁊ in.l.
iubemus.in ſi.C.ad treb.⁊ in.c.que in eccleſiarū.de cōſti.Et An
ge.in.l.j.ff.de inoffi.teſt.⁊ Imo.in.l.ſi dotali.ff.ſo.mat.⁊ ibi late ꝑ
7 do.Alex.ꝙ†ſtatutū faciēs mentionē de fratre intelligit̃ de fratre
ſimpliciter.⁊ non de fratre patruele per.d. l.iuriſconſultus.§.ſe
cūdo gradu.⁊.§.quarto gradu.Et ſic cōcludunt ꝙ frater cōſan
guineus vel vterinus de quibus in.§.ſcd̄o gradu dicunt̃ fratres
ſimpliciter.⁊ ꝓprie includunt̃ in ſtatuto qō proprie ⁊ ſtricte ītel
ligi dꝫ.Et ita pari rōne dicendū eſt in ſorore vterina.q̄ nō min⁹
proprie ſoror vterina dr̄ ſoror q̄ frater vterinus dicatur frater vt
eſt caſus in.d.§.ſcd̄o gradu.¶Confirmat̃ iſta cōcluſio ſi recte in
ſpiciant̃ verba ſtatuti.Uult eñ ſtatutū ꝙ mater ⁊ aſcēdētes per
matrē excludant̃ nō aūt dixit cōiunctos per matrē ne videretur
excludere fratres ⁊ ſorores vterinas quas admittere debebat ad
excluſionē matris.cū excluſa radice ſoleant excludi deriuātes ab
ipſa iuxta no.ꝑ Bald.⁊ alios in.l.maximū vitiū.C.de lib.ꝓte.Itē
ſtatutū in ver.ſeq.qō incipit.fratre vero defuncto qñ vult facere
mentionē de pluralitate vinculoꝝ exprimit de fratre vtrinqꝫ cō
iūcto ita etiā feciſſet in verſi.precedēti.qō incipit matri inſup.l.
vnica.§.ſin aūt ad deficiētis.C.de cadu.tol.Preterea vult ſtatutū
in ver.fratre ꝙ conſanguineus ita excludat ſororē vtrinqꝫ cōiun
ctā ſicut vtrinqꝫ cōiunctus.Soror aūt vtrinqꝫ cōiuncta hꝫ potē
ti⁹ ius q̄ mater ex forma dicti ſtatuti cuꝫ mater ab ea excludat̃.
Igitur qua rōne in verſi.frater vero cōſanguineus excludit etiā
ſororē vtrinqꝫ cōiunctā fortius cenſendū eſt ſtatutū in verſic.ꝓce
denti.mater inſup.voluiſſe fratrē ꝯſanguineū excludere matreꝫ.
Faciūt no.ꝑ Paul.de caſt.⁊ Moder.in.l.illā.C.de colla.Ex qui
bus infero in ꝓpoſito ꝙ ſtatutū in verſi.Mater inſup.Indubi
tāter dū facit mētionē de fratre.nō reſtringit̃ ad fratrem vtrinqꝫ
coniunctū.Sed intelligi debet etiā de fratre ex vno latere tm̄.ſcꝫ
cōſanguineo ⁊ qua rōne de cōſanguineo.pari ratione etiā de vte
rino.Et ꝙ dicit de fratre idem dicendū eſt de ſorore.¶Qō vlti
mū cōfirmat̃.q̄ nō eſt dare rōnem diuerſitatis q̄ magis voluiſ
ſet ꝯ matrē venire ſororē vtrinqꝫ cōiunctā q̄ vterinā. q̄ non pōt
dici hoc voluiſſe rōne cōſeruāde agnationis q̄ ſicut per vterinā
nō conſeruatur ita ꝑ vtrinqꝫ cōiunctā.vt ꝑ Bald.⁊ alios late in
d.l.maximū vitiū.Itē nō ex eo q̄ ſoror vtrinqꝫ cōiuncta ſit agna
ta ⁊ hoc duplici reſpectu.Primo q̄ etiam ſoror cōſanguinea eſt
agnata.⁊ tñ nō includeret̃ ſm̄ dictū intellectū.¶Scd̄o q̄ lꝫ ſo
ror vterina nō ſit agnata.Tñ hꝫ iura agnatoꝝ.caſus eſt in.l.me
minimus.C.de legit.heredibus.Un̄ ex premiſſis cōcludi vr̄ ſatis
8 clare ꝙ†etiaꝫ ſoror vterina includitur a ſtatuto ad excluſionem
matris.Ex quibus patet rn̄ſio ad allegata in ꝯtrariū.Et ad pri
mū ꝙ imo ſoror vterina eſt ꝓprie ſoror:vt ꝓbatū eſt.Ideo ſtatu
tū in ea v̄ificat̃.¶Minuſqꝫ obſtat ſcd̄a rō:q̄ imo ī caſu nr̄o ſta
tutū nō eſt reſtringēdū:ſꝫ intelligi dꝫ ꝓprie ex quo nullus īdebi
te dānū patit̃.Sꝫ tm̄ mater a lucro excludit̃.d.l.ꝓſperit.vt.ſ̄.pro
batū eſt.Nec obſtat vltimū ꝙ verba ſunt intelligenda in potiori
ſignificatu:q̄ illud eſt verū:q̄ ſi nō intelligātur in potiori intel
ligerent̃ in ſignificatione impropria.Et ita loquitur tex.in.l.im
perpetuū.Sꝫ qñ intelligunt̃ in ꝓprio ſignificatu ſatis eſt:lꝫ nō
in potiori:q̄ verba debēt ꝓprie intelligi.d.l.j.§.ſi is q̄ nauē: ⁊ in
materia ptꝫ ex autoritatibus ſupra allegatis.Et ad autoritates
in cōtrarium dico ꝙ plures ſunt autoritates ꝑ iſta parte qō cō
tinet̃ in ſtatuto ſtricte interpretādo oēs fratres ⁊ ſorores qui cō
tinent̃ in.d.l.iuriſcōſult⁹.§.ſcd̄o gradu.quas ſupra adduxi ⁊ plu
res alie relate fuerūt ꝑ dn̄m Alex.in.d.l.ſi dotali.⁊ in.l.j.C.de ſuc
ceſ.edicto.Et ſic poſſet multum probabiliter concludi cōtra illa
cōſilia fortioribus autoritatib⁹ ⁊ rōnib⁹.¶Si v̄o dn̄s iudicans
dubitaret in totū matrē excludere pōt eligere mediā viā.ſ.matrē
⁊ vterinam ſimul admittere.Et licet hoc nō colligatur ex verbis
ſtatuti

ſtatuti expreſſe aperte colligi poteſt ex duobus.¶ Poſito ꝙ tan
tum ſorores τ fratres vtrinqꝫ cõiuncti matrem excluderent iuxta
aliā interpretationē.que an ꝓcedat dictū eſt.¶ Porro deducit̃.
Nam āte autēticā defuncto .C.ad tertul.ſoror vterina admitteba
tur ſimul cū matre:vt eſt caſus in aut.de nup.§.τ quomodo.τ in
aut.τ cū ſolis.C.ad tertul.τ ſic mater hēbat idē ius qḋ frater vel
ſoror cõſanguinei vel vterini p autēticā defuncto fuit tributū po
tētius ius.i.ꝙ ipſa excluderet fratres cõſanguineos et vterinos.
Itē τ ſorores vterinas τ cõſanguineas.Sed p ſtatutū Aretinū:
mater reducitur ad ius minus potēs ꝙ̄ haberet tpe autētice τ cū
ſolis.qꝛ excludit̃ a fratribus τ ſororibus vtrinqꝫ cõiunctis: et ſic
nõ vult habeat illud ius in ſuccedēdo qḋ habēt fratres τ ſorores
vtrinqꝫ cõiuncti.Igit̃ eſt redacta ſicut erat tpe autētice.τ cū ſolis
ſcꝫ ꝙ habeat ius ꝙ haberent fratres τ ſorores ex vno latere tātū
Et ſic cõcludēdū eſt qḋ pariter ſuccedūt ſm terminos dicte autē
tice τ cū ſolis.¶ Confirmat̃ hoc in ſimili.Nā lꝫ de iure cõi frater
vtrinqꝫ cõiūctus excludat fratrē ex vno latere tm̄ aut.itaqꝫ.C.cõ-
munia.de ſucceſ.Tn̄ ſi ſtatutū nõ cõſiderat vinculū maternū: re-
ducit̃ res ad ius ātiquū τ pariter ſuccedūt ſm Bal.ſingulariter
et cõiter moderni ſequunt̃ i.l.j.C.de legi.here. Ita in caſu nr̃o ex
quo aufert̃ matris ius ſuccedēdi:vt nõ ꝯcurrat cū fratribꝰ τ ſoro
ribus vtrinqꝫ cõiunctis:ſed excludat̃ reducta eſt ad ius antiquū.
Et ſic dꝫ pariter admitti.Et ſequēda eſt illa interpretatio p quā
reducitur ad ius antiquū.Ad hoc gl.ſing.in.c.ſtatutū in verbo
notandū.τ de prebē.in.vj.Et voluit Federi.in conſi.lxxxix.in fi.τ
Pet.de ancha.τ.d.Abb.in.c.ex pte.lultimo.extra de decimis.et
traditur in.c.ſuper eo.de cognati.ſpiri.Et lꝫ prima concluſio ꝙ
mater excludatur in puncto iuris ſit forte vera.Iſta tamen vlti-
ma opinio ꝙ ſimul admittantur multum placet. Laus deo.
Bartho.loci.ſeneſ.τc.

¶ Summarium.

☞ Hic habent̃ quā plura in materia cõtractus qñ cõtractui in
quo quis ꝓmiſit aliquid non facere dicatur cõtrauenire.
1 Ille qui non poteſt alienare in aliquē: ſeu ꝙ res non perueniat
ad certam perſonam:nõ debet occaſionem preſtare propter quā
in talem perſonam fiat alienatio.
2 Arguendo de tempore ad locum:ſicut ratione vicinitatis argui-
tur fraus legis.ita ratione vicinatis loci.
3 Alienatio fictitia dicit̃ qñ prohibitus ſū alienare in titiū τ alie-
no in ſempronium.
4 Verbum pactum:includit omnes contractus.
5 Emptor an liberetur ratione caſus ſuperuenientis in re vēdita.
6 Ceſſante cauſa ceſſare debet effectus.
7 Tot dicuntur contractus quod fieri debent particulare ſponde
tiones τ numeratione ex diuerſa pretij nominatione.

¶ Conſilium.xxvj.

¶ Dñs labia mea aperiat:τ ſpūs ſanctus illuminet intellectum.

In preſenti conſultatione

ſubſtātialiter loquar.Qm̄ in p̄ſentialiter ſum hic ſine
libris τ in primis p̄mitto τ cõcludo Ioā.bap.τ Pan-
taleonē cõtrauenisse cõtractui vēditiõis aluminū.Ex quo ꝓmi
ſerunt zanobio τ Hieronymo de gaudis emptoribus nõ nauiga
re nec nauigari facere.τ ꝙ p neminē alumina.de qbus i ꝯtu na
uigabit̃ ſub aliquo quēſito colore in Franciā vel Vngariā τ ꝓut
latius in ſcripta vēditiõis cõtinet̃.Et tn̄ cõtra pactū p̄dictū τ vo
lūtarie in Franciā ſeu ad loca ibi cõtigua fuerūt alumina nauiga
ta deinde in Frāciā trāſportata.Ex qbꝰ cõcludēdū eſt ipſos vē
ditores ſcriptū nõ obſeruaſſe.Ita cõcluſio ꝓbat̃.Nā dicti vēdito
res ꝓmittēdo.ꝙ alumina Ilbe τ Plumbini nõ nauigabūtur
in Frāciā per alqu ē promittēdo factū alienū cū iuramento cēſent̃
ꝓmiſiſſe acturos τ curaturos qḋ dicta alumina p neminē i frā-
cia nauigabunt̃ vt ē caſus i.c.ex lr̃is.τ in.c.ſicut ex lr̃is.τ vtrobiqꝫ
ſunt glo.expſſe extra de ſponſa.Et tenēt Cuma.Ro.τ cõiter mo-
derni in.l.ſtipulatio.iſta habere licere.in prin.ff.de verbo.obli.ſi
ergo per vēditores alumina predicta ꝓbarent̃ nauigata in Frā-
ciam res eſſet in tuto ꝙ dicerent̃ cõtrauenisse qꝛ in hoc verba cõ-
tractus ſunt clara.τ nõ eſſet opus alia inueſtigatiõe.l.ille aut ille
§.cū in verbis.ff.de leg.iij.τ cõtractus ex cõuētione partiū legem
accipiunt.l.legē.C.de pac.l.j.§.ſi cõuenit.ff.depoſi.cū ſimi.ſi vero
probarent̃ nauigata p venditores neqꝫ ipſos feciſſe nauigari.Sꝫ
tantū prout dicit̃ in narratione preſenti alumina ablata per pi-
ratas fuiſſent nauigata ad loca ꝓhibita in cõtractu vel p vēdito-
res fuiſſent nauigata ad loca nõ vicina locis ꝓhibitis.τ demū p
alios tranſportata ad loca prohibita:videt̃ maior difficultas: qꝛ
quo ad primū videt̃ ꝙ nõ teneant̃ vēditores de his quos ꝓhibere
non pñt iuxta no.in.l.ſtipulatio iſta.in prin.ff.de verb.obl.τ qꝛ in
dubio nõ vident̃ ſe obligaſſe ad talē caſum fortuitū.arg.eoꝝ que
habent̃ in.l.j.C.cõmodati.τ in.l.ſed τ ſi qs.§.queſitū.ff.ſi qs cau.
Item nec ex eo videtur cõtrauenisse:qꝛ portauerint ad loca cõui
cina:qꝛ hic nõ eſt in cõtractu expreſſum.l.quicquid aſtringende.ff.de ver.
ob.l.veteribus cū materia.ff.de pac.Nec etiā ex eo ꝙ fuerint per
aliū trāſportata.Ex quo primo fuerūt nauigata ad loca que vi
debant̃ eſſe permiſſa lꝫ per alios fuerint delata ad loca ꝓhibita.
arg.l.pater.§.quindecim.cū ibi no.ff.de leg.iij.Ex qbus videbat̃
cõcludēdū dictos creditores nõ cõtrauenisse.¶ Quibus tn̄ non
obſtātibus ꝯtraria ſnia mihi videt̃ verior τ ꝓbabilior:τ quo ad
alumina delata per piratas dici põt ꝓbabiliter ꝙ teneant̃ ex eo
qꝛ cū talis caſus ꝓuideri poterat:cū ſit de frequēter cõtingētibꝰ
prout eſt notoriū.Nā mercatores faciūt ſe de hmõi caſu aſſecura
ri ꝓut etiam feciſſe dicunt̃ dicti mercatores vēditores ex quo vni
uerſaliter obligauerūt ſe.ꝙ p neminē nauigaretur in tali vniuer-
ſali obligatione includitur talis caſus qui excogitari poterat.l.ſi
ſeruitus.ff.de ſeruitu.vrb.p̄dio.Et not.Bar.in.l.ſi ita.ff.de auro
τ argen.leg.Facit optime quod not.glo.in.l.damni.§.ſi is qui.ff.
de dam.infec.Et Bar.in.l.inter ſtipulantem.§.ſacrā.ff.de verb.
obli.τ Bald.in.l.j.§.ſed qꝛ.C.cõmunia de lega.Sed poſito ꝙ tali
capite nõ poſſet dici cõtractui cõtra factū dici dꝫ cõtra factū ex
eo ꝙ per vēditores fuerūt alumina nauigata in Frāciā ſeu ad lo-
ca cõuicina.τ poſtea in Frāciā trāſportata.Nā ex tali nauigatio-
ne aluminum ad talia loca cõuicina vēditores dederūt occaſionē
ꝙ in Frāciā deferrētur.Cū ergo tenerentur curare τ agere ne in
Frāciā peruenirent.Tenebantur etiā talē occaſionē preſtare per
quā in Franciam non peruenirēt hoc probatur in ſimili.Nā ille
1 qui nõ poteſt in aliquē alienare ſeu ꝙ res non perueniat ad cer-
tam perſonā nõ debet occaſionē preſtare ꝓpter quā in talē pſonā
fiat alienatio vt dicit no.Bald.per illum tex.in.l.quoties.la pri-
ma.C.de fideicom.allegat etiā tex.in.c.j.in fi.de inueſti.de re alie
na facta.Ita dicamus in caſu noſtro reſpectu loci qꝛ nõ eſt dare
rationem diuerſitatis.Igitur eadē eſſe debet iuris diſpoſitio.l.il-
lud.ff.ad.l.aq.c.trāſlatio.de cõſti.arguēdo.de ꝑſonis ad loca iu-
xta no.in ſimili.in.l.vinum.ff.ſi cer.pet.τ in.l.miles.§.ſed τ qḋ di-
2 ximus.ff.de excuſa.tuto.quinimo arguendo † de tpe ad locum iu
xta no.in.d.l.vinū.ſicut rõne vicinitatis arguitur fraus legis.l.ſi
ventri.§.in bonis.ff.de priuile.credi.τ in.l.poſt contractum.τ ibi
Bar.ff.de dona.Ita ratione vicinitatis loci.Unde non ſolū vi-
dentur rõne vicinitatis dediſſe occaſionē ꝙ alumina in Franciam
deferrent̃.ſed vident̃ hoc in fraudē feciſſe bene faciunt no.p glo.
in.l.fraus.ff.de legi.τ per Bald.in.l.nõ dubium.ff.eo.titu.Et pro
his bene facit quod no.Bar.in.l.filiusfami.§.diui.ff.de leg.j.vbi
3 † vult ꝙ ſi ſum ꝓhibitus alienare in titiū τ alieno in ſemproniū
qui alienat in titiū.poteſt dici alienatio fictitia.vt in.l.nuda.ff.de
ꝯtrahē.emp.τ ſic ſimulata τ in fraudē facta.melius facit qḋ no.
Bar.i.l.ſi quis orthodoxe per illū tex.C.de here.τ mani.vbi vult
ꝙ ſi popularis ē prohibitꝰ cedere iura nobili τ popularis cedat
iura forēſi q cedat iura nobili dicit̃ cõtra factū ſtatuto:cuiꝰ intē
tio fuit ne iura populariū ꝑuenirēt i nobiles.Ita in caſu nr̃o nā
intētio ꝯhētiū fuit ne talia alumina deuenirēt in Frāciā.Si ergo
fuerūt nauigata ad loca cõuicina τ demū in Frāciā fuit cõtrafa-
ctum cõtractui.¶ Confirmāt̃ p̄dicta qm̄ ex quo venditores tene-
bant̃ curare ꝙ alumina nõ ꝑuenirent in Frāciā tenebant̃ omni
cura τ deligentia operā dare ꝙ p neminē in Frāciā deferant̃.ſꝫ in
caſu noſtro fecerūt vēditores totū oppoſitū.¶ Primū tradit̃ in
c.gēma extra de ſpõſa.vbi late dñs Abb.τ qḋ no.Bar.in.l.cõti-
nuus.§.illud.ff.de ver.obli.¶ Scḋm pꝫ.Nā poterā curare ꝙ di-
cta alumina nõ deuenirent in Frāciā nõ nauigādo ad loca ꝯuici-
na vel etiā nauigādo ad loca p̄dicta ꝯuicina vēdendo hac lege et
cõditiõe adiecta penali ſtipulatione ne in Frāciā deferrent̃ iuxta
l.in traditionibꝰ cū materia.ff.de pac.τ notat̃ in.l.legē.C.eo.ti.Sꝫ
fecerūt totū oppoſitū qꝛ nauigauerunt ad loca conuicina.¶ Ex
qbus veriſimiliter cogitare poterāt alumina in Frāciā tranſpor-
tari arguēdo a cõiter accidētibus iuxta no.in.l.neqꝫ natales.C.de
proba.τ illa nauigauerūt nõ curādo aliquo modo ne in frāciam
deferrētur.ſed potius dederunt occaſionē ꝙ deferrētur ratione
vicinitatis vt dictū eſt.¶ Ex quibus omnibus cõcludēdum pu-
to venditores non obſeruaſſe dictum contractum venditionis.
¶ Ex qua concluſione infero duo in propoſito noſtro.¶ Pri-
mum eſt ꝙ dicti venditores non poſſunt agere vigore dicti cõtra
ctus quod oſtēditur eos non obſeruaſſe.vt probatur in.l.ediles.
§.fi.τ ibi glo.τ Bal.ff.de edil.edic.vbi patet ꝙ etiā in contracti
bus nominatis nõ poteſt agi niſi priꝰ impleatur ex parte agentis
hoc idem probatur.in.l.ſi cum fundum.C.de pac.τ tradit Bald.
in.l.ex placito.in.xiiij.q.C.de rerum permu.Et late Areti.prece-
ptor meus in conſi.lxx.Idem in conſi.cxiij.τ in conſi.clxj.in fine.
¶ Secundum infero ꝙ dicti emptores ratione dicte obſeruan-
tie poſſunt recedere a cõtractu.Iſta cõcluſio ꝓbatur.nā dicti em
ptores emerūt certā quātitatem aluminū deferēdā in Frāciā.et
nõ ad aliū locū.hoc acto ꝙ venditores alia alumina nõ deferrēt
in Frānciam qḋ pactum quatenus in Frāciā tm̄ poterant deferre
alumina empta reſpiciebat vtilitatem venditoꝝ vt alia ad loca

ipſi poſſent facilius deferre. Quatenus aūt nō poſſent vēditores deferre in frāciā reſpiciebat vtilitatē emptoꝝ q alˀs non emiſſent vel nō tāto ꝑtio vel ſe obligaſſent ad nō vēdendū in aliꝭs locis vt de ſe ſatis magnifeſtū ē. Vñ ſi nō fuiſſet dictū pactū appoſitū dicti emptores alˀs empturi nō fuiſſent. Igiť ſi id pactū nō fuit ſeruatū poſſunt a cōtractu recedere. l. cū te. C. de pac. inter. emp. ꝛ vē. ꝛ ibi no. maxime ꝑ Saly. ꝛ ꝑ Bar. no. in. l. fi. ff. de ꝯdi. cau. da. Et ad hoc faciūt q̄. j. latius dicenť. ¶ Cōfirmať iſta ꝯcluſio rōne cōcludēti. Nā iſti vēditores ꝓut i pñcto ꝓſupponiť iurauerūt obſeruare ꝯtenta in ꝯtractu emptionis ꝛ vēditionis. Vñ ſi nō oſeruauerūt ꝛ venerūt ꝯtra pacta iurata ex quo erāt maiores ꝛ ꝯuētio ꝛ iuramētū volūtaria fuerūt ēptores nō ſunt obligati obſeruare lꝫ cōtra venditores ſi vellēt agere poſſent ad obſeruātiā ꝓut ꝓbat ſingularis diſpoſitio. l. ſi qs maior. C. de tranſac. q̄ loquiť in tranſacti. ꝛ in pactis ꝙ † verbū pactū includit oēs ꝯtractus. l. j. ff. de pac.
4 ſic locū habet in oī cōtractu ſm oēs doc. ibi ꝛ tenet Jo. de imo. in l. ſi inſulā. ff. de ver. obli. Et hoc eſt clariſſimū fundamētū ſuppoſita in obſeruātia ꝓut ꝓbatū eſt ꝑ rōnes ꝛ iura ſuperius alle. ꝛ deducta. Alia etiā via oſtēdiť ꝙ dicti emptores pñt a dicto ꝯtractu emptiōis recedere. Nā dicta vēditio aluminū nō fuit pura ꝛ ſimplex. Sꝫ adiecta fuit lex ꝛ modus ꝙ emptores dicta alumina nō nauigarēt ad alia loca q̄ in Frāciā ꝓuenzaꝫ ꝛ iannā ꝛ ꝙ vēditores nō nauigarent aliqua alumina in dicta loca ꝛ ꝓmiſerūt ꝙ ꝑ nemineȝ nauigareť q̄ pacta nauigādi ꝑ emptores tm̄ ad dicta loca fuerūt adiecta in fauorē vēditoꝝ vt poſſent melius in alia loca nauigare. Itē ꝙ nō poſſent vēditores ꝛ ꝙ ꝑ nemineꝫ nauigareť alumina in frāciā ꝓuēzā ꝛ iannā hoc fuit in fauorem dictorū emptoꝝ vt melius ꝛ vtiliꝰ poſſent eoꝝ alumina empta in illis locis vēdere. Igiť hmōi pacta reſpiciūt cām finalē ꝯtractus ar. l. titio. ꝛ. l. quibus diebus. in fi. ff. de ꝯdi. ꝛ demō. ꝛ no. Bar. in. l. ij. §. fi. ff. de dona. qḋ etiā ptꝫ qꝛ emptores q nō poterāt alumina in aliꝭs locis vēdere q̄ i expſſis nō fuiſſent empturi ſi ꝓhibitū fuiſſet eis ne in dictis locis alumina vēderenť qḋ ptꝫ ad ſenſuꝫ: qꝛ ſi nō ibi ꝛ in aliꝭs nō poterāt. Igiť nō emiſſent qꝛ alumina remāſiſſent inutilia penes eos ad hoc ꝓſumptio. l. cū de indebito. ff. de ꝓba. Igiť cā finalis emptionis fuit vt venderenť in dictis locis ſm Bal. in l. cū te. C. de pac. inter emp. ꝛ ven. ꝛ Saly. in. l. ſi vt proponis. C. de ꝯdi. ob cau. ꝛ maxime qꝛ modus forma ſunt expſſa vt nauigarenť ad dicta loca. ꝛ nō alia iuxta no. ꝑ Cy. ꝛ Bal. in. l. ij. C. de condi. ob cau. ꝛ ꝑ Saly. in. l. j. C. de dona. q̄ ſub mō. ¶ Ex qbus in ꝓpoſito ꝯcludo ꝙ cū in caſu nr̄o fuerint appoſita dicta pacta ꝛ ꝯuētiōes ſine qbus nō fuiſſent alˀs ꝯtracturi lꝫ reſpiciāt cāꝫ extrīſecā tū finalē cū illa in caſu nr̄o nō poſſint hr̄e ꝓpter interdictū regis frā
1 cie pñt emptores recedere a ꝯtractu lꝫ appoſita in ꝯtractu noīato. Caſus eſt ꝛ ibi doc. maxime Saly. in. d. l. cū te. ꝛ declarat bart. in. l. j. C. de dona. ꝛ Bal. in. l. fi. ff. de ꝯdi. ob cau. ꝛ ibi do. Alexā. in pe. col. ꝛ Saly. in. l. ſi vt ꝓponis. C. eo. ti. Et diuerſa eſt materia.
5 An † emptor libereť rōne caſus ſupuenietis ī re vēdita de qua in l. j. C. de peri. ꝛ cōmo. rei vēdi. Et alia ꝙ non tenereť eo qꝛ cā finalis ꝓpter quā cōtraxit deducta ī pacto ſine qua nō fuiſſet alˀs cōtracturus re extincta nō poſſit locū habere. qꝛ ea ceſſante dꝫ ceſſa-
6 re cōtractus vt ꝓbatū eſt. † Facit illud gn̄ale qḋ ceſſante cā ceſſare dꝫ effectus. l. adigere. §. q̄uis. ff. de iurepa. cū ſi. ¶ Poſtremo aduertendū eſt ꝙ talis vēditio aluminū eſt facta ad pōdus et numerū. Et ꝑ ſingulis pōderibꝰ ꝛ numeris ſtatuiť certū ꝑtiū. Vñ ante ponderationē ꝛ numerationē ꝯtractus dꝛ imꝑfectus ꝛ ꝯditionalis vt dicit text. in. l. qḋ ſi ſe. §. in his. ff. de ꝯtrahen. emp. Et tradit bal. in. l. iulianus. §. ſi titius. ff. de act. emp. ꝛ Bal. latius in l. ſicut. C. eo. tit. Itē qꝛ certis ꝛ ſingulis tꝑibus ꝛ pōderibꝰ ſtatuiť
7 certū ꝑtiū Tot † dicuntur ꝯtractus quod fieri debent ꝑticulares pōderationes ꝛ numerationes ex diuerſa ꝑtiū numeratiōe. vt hť in. l. qḋ aūt. in fi. cū. l. ſeq. ff. de in diē addic. ꝛ in. l. q duos. de contrahē. emp. ꝛ ꝑ bar. in. l. ſcire debemus. ff. de ver. obli. ¶ Ex quibꝰ infero in propoſito ꝙ caſus ſupueniēs ante pōderationē ꝛ numerationē ꝓpter queꝫ alumina effecta ſunt inutilia. l. interdicti regis francoꝝ cedere dꝫ in dānum venditoꝝ vt eſt caſus in. d. §. in his. ¶ Preterea cū ſit ꝯditionalis caſus ſupueniēs pēdēte cōditione cedit periculo vēditoris. l. neceſſario. §. ꝙ ſi pendente. ff. de pericu. ꝛ cōmo. rei vē. ¶ Preterea ex quo venditio ante ponderationeꝫ ꝛ numerationē eſt imꝑfecta ꝛ res ꝑ emptores non poſſet vēdi in Frācia ꝓpter interdictū: ꝛ alibi non poteſt vēdi ex forma conuētionis cenſeť res deſiꝭſſe eſſe in cōmercio emptoris. ꝓut habeť inſti. de inuti. ſtip. in. l. j. ꝛ in. l. iiij. C. que res ven. poſ. ꝛ in. l. j. C. q̄ res expor. non poſ. Igitur non potuit venditio ꝑfici. imo irritatur. l. ſi in emptione. §. oīm rerum. ff. de ꝯtrahē. emp. ꝛ in. l. multum. interest. ꝛ ibi bar. ff. de ver. ob. Ex quibus oībus ꝯcludo ꝙ dicti emptores nō tenentur ad obſeruātiam ꝯtractus. Et ita mihi Bartho. ſoci. J. V. Doctor. iuris eſſe videtur ſaluo ſemper ſaniori conſilio. Laus deo. Amen.

¶ Summarium.

Sententia lata ꝑ dn̄m inter vaſallos extra reꝫ feudalē tanq̄ a non ſuo iudice lata non valet.

1 Fratres carnales nature conſortio ſe inuicem adherent.
2 Lex dn̄i in vaſallum nullam tribuit iuriſdictionem niſi reſpectu rei feudalis.
3 Oīs ptās arbitri vel arbitratoris pendet ex compromiſſo.
4 Princeps ſeu habens iura principis cuius aſſertioni ſtandū eſt: ꝓcedit ꝯtra ſubditū: ꝛ tūc ſup geſtis corā eo ſtatur ſue aſſertioni. Aliqñ ꝓcedit contra nō ſubditū: ꝛ tunc nō ſtatur eius aſſertiōi quia vti non poteſt plenitudine poteſtatis. nu. 5.
6 Papa contra clericum naturaliter ſubditum diſponit ſuper bonis temporalibus ꝛ ſic ſibi non ſubditis non poteſt vti plenitudine poteſtatis.
7 Iudex quando procedit contra naturaliter non ſubditum nō eſt ſtandum eius aſſertioni.
8 Snīa lata a iudice nō ſuo eſt nulla ex defectu iuriſdictionis.
9 Nullus inferior a principe poteſt ſententiare ꝛ de facto procedere iuris ordine non ſeruato.
10 Sententia lata parte non citata eſt nulla.
11 Arbitria ſunt redacta ad inſtar iudiciorum.
12 Imperium regni non inducit iuſtum metum.
13 Iuſſus penalis inducit iuſtum metum.
14 Proteſtatio facta per verba denunciatiua actus futurꝰ operať qḋ fieret in futurū: ꝛ nō ſolum reſpectu eius quod tunc fieret.
15 Si aliqs timet metum inferri in cōtrahendo matrmoniū ꝛ proteſtatur quod nō intendit contrahere iuuat.

¶ Conſilium. xxvij.

¶ Dn̄s labia mea aperiat ꝛ ſpūs ſanctus illuminet intellectum.

IN preſenti conſultatione ſubſtātialr loquēdo ꝓut ī ꝯſiliꝭs fieri dꝫ ꝑmitto ꝙ adherētes alicui dn̄o dicunť eſſe eiuſdē voluntatis cuius eſt dominus ꝛ illi fauent ꝛ opere ꝛ conſiliꝭs vt dicit Ang. in auť. de heredi. ꝛ fal. in prin. nō tamen dicunť ſub iuriſdictione illius cui adherent vt ibi colligitur ex dictis Ange. Et hoc clare exprimit Ange. in auť. de alie. ꝛ emphyteo. §. economus. Et idem voluit Pet. de anch. in repe. c. canonum ſtatuta. de conſtitu. xiiij. q. prin. in tertio membro in verſi. Vidi dubitari. Et eſt bonus text. ꝛ ibi Inn. in. c. ad apoſtolice. de re iudi. lib. vj. Et per Ange. cōſi. mihi. cclxvj. in. ix. colū. inter capitula pacis. Vnde dicit Bald. in cōſi. cclviij. in ſecūda parte. in ſecunda ſtampa. Nihil cōmune hꝫ feudū cū adherentia. Et iḋ vaſallus offendēs adherentes dn̄i nō
1 priuať feudo. Nam ꝛ fratres † carnales nature cōſortio ſe inuiceꝫ adherēt. l. ij. ꝛ. iij. C. de libe. cau. Videmus in ſimili etiā ꝙ terre recōmēdate q̄ debēt pallium tm̄ dicunť libere. nec dn̄s cui datur hꝫ in eis iuriſdictionem quod eſt fortius ſm Bar. no. in. l. nō dubito
2 ff. de capti. ꝛ poſtli. reuer. ¶ Secundo premitto † ꝙ lex domini in vaſallum nullam tribuit iuriſdictionē niſi reſpectu rei feudalis. hinc eſt ꝙ raro vel nunq̄ imponitur vaſallo per dominū alia pena quā priuatio feudi. Iſta eſt elegans doctrina Inn. quam Jo. and. ꝛ ceteri ſcribentes ſequuntur in. c. ceterum. extra de iudi. probatur pariter. quem ibi. no. glo. in verbo. iuſtitia. quaꝫ ſequuntur Jaco. de belui. ꝛ Bal. in. c. j. in verbo. Item qui domino ſuo. que fuit prima cauſa beneficiꝭ amittendi. ꝛ in. c. vaſallus. ſi feuduꝫ. de feudo filiꝭs dato. Et firmat expreſſe Spec. in tit. de feudis. §. quicūq̄. ver. ix. ꝛ ver. xxij. Et conſuluit Jo. de imo. allegando ꝑdicta in ſuo conſilio. xvj. incipit. Viſo puncto ꝛ his que abunde. ¶ Ex quibus duobus premiſſis infertur ꝙ prefati domini Marchiones de mala ſpinis dominus Thomas ꝛ dn̄s Joānes: q ꝓ parte erant feudatariꝭ illuſtriſſimi ducis Mediolani reſpectu quorūdam locorum ꝛ reſpectu quorūdam erāt adherētes ꝙ reſpectu locorum que habebant ex feudo ducis nō dicebanť ſubditi: ꝛ in eos non habebat dux iuriſdictioneꝫ. Quibus preſuppoſitis dico ꝙ iudicium diuiſorium latū inter dictos magnificos dominos Marchiones fuit nullum duplici reſpectu. Primo ratione deficientis poteſtatis. Secūdo ratione deficiētis ſolēnitatis. ¶ Primum ꝓbať. Nā aut volumus ꝙ tanq̄ arbiter vel arbitrator tulerit laudum. Et dicendū laudum fuiſſe nullum ex defectu cōpro-
3 miſſi. † qꝛ oīs ptās arbitri vel arbitratoris pendet ex cōpromiſſo. l. nō diſtinguemus. §. quidaꝫ. ꝛ. §. de officio. ff. de arbi. ꝛ in. l. ſi cū dies. §. plane. eo. ti. ff. ꝛ no. in Spe. in ti. de arbi. §. excipiť ver. item. ꝙ nō eſt latū. ꝛ ideo eſt nullū qꝛ ſi ex forma ſtatuti caueť ꝙ cōtra laudum non poſſit appellari de nullitate dici vel excipi. Tñ pōt dici nullū ex defectu cōpromiſſi ſm Ange. in. l. non erit. in. §. dato. in prin. ff. de iureiur. ꝛ ꝯſuluit Ange. in ꝯſi. cclxxxiiij. incipit Philippus. ꝛ Tenet Bal. i. l. ſi cām iudicati. C. de execu. rei iu. ꝛ bar. in. l. ij. §. ꝑtor. ff. q ſatiſda. cog. cū ſi. Nō obſtat huic fundamēto ꝙ in ꝓemio laudi dicatur ꝙ prefati M. comites acceſſerunt ad illuſtriſſimum Ducem vt eorum diſcordias ſedaret ortas ꝓpter bonorum diuiſioneꝫ ꝓmittentes ꝙ quicquid per ꝑfatū Ducē in

huiuſmodi

huiuſmodi diuiſione fieret ratum ⁊ firmum habituros.ex quo vi-
debat̃ inferri ꝙ cũ atteſtetur de geſtis corã eo ꝙ ſtetur eius aſſer-
tioni ex quo videtur vicem principis ſuſtinere. Unde dicit Ang.
in ſuo ↄ̃ſilio incipiẽte. In cauſa accuſationis. ⁊ idẽ dicit etiam in
Duce Mediolani Pau.de ca.in ↄ̃ſi. ccxxxv.incipiẽ.Ad primuꝫ.
Quoniam ad hoc reſpondet̃ ꝙ nõ ſtatur eius aſſertiõi q̃ꝛ illud ꝓ
cedit in papa ⁊ Imperatore.nõ aũt in inferioribus ꝑſertim reco
gnoſcentibꝰ ſuperiorem vt habet̃ in.c.poſt ceſſionem.de proba.⁊
per glo.⁊ doc.in cle.j.eo.tit.Et quicq̃d dicat̃ per doc.in alijs Du
cibus Mediolani.Iſte de quo agimus forte ↄ̃ſciẽtia ductus pu-
ber mediolani recepit iueſtiturã a rege romanoꝝ.Et ĩ ſuperiorẽ
recognouit.Unde ↄ̃ſuluit dñs Cardi.in cõſilio.cliiij.incipit In
cauſa que vertit̃ inter Andream ꝙ diſpoſitio dicte clemen.j.locũ
nõ habebat in illuſtriſſimo comite virtutuꝫ Duce Mediolani lꝫ
potẽtiſſimo Faciũt que dicit Pe.de ancharã.in ſuo ↄ̃ſi.cccxxvij.
incipit.Uiſis actis ⁊ actitatis.¶ Reſpondeo etiam aliter ⁊ nota-
4 biliter.† ꝙ aliq̃ñ ⁊ primo princeps ſeu hñs iura p̃cipis:cuius aſ
ſertiõi ſtãdũ eſſet ꝓcedit ↄ̃tra ſubditũ ⁊ tũc ſup geſtis corã eo ſtat̃
ſue aſſertioni:⁊ ita procedit q̃d habet̃ in.d.c.cum nobis.⁊ ibi la-
te probat p̃ceptor meus Are.in.d.cle.j.⁊ eſt bonus tex.⁊ ibi not.
do.Abb.in.c.ad audientiã.de p̃ſcrip.⁊ hic nõ eſt caſus noſter cũ
aliquo reſpectu nõ eſſent ſubditi vt ſtatim dicetur. ¶ Aliquãdo
5 ⁊ ſecũdo † ꝓcedit ↄ̃ nõ ſubditũ.Et tunc non ſtatur eius aſſertio
ni q̃ꝛ vti nõ põt plenitudine poteſtatis.Ita ↄ̃ſuluit Pau.de caſt.
in cõſi.clvj.incipit.Uiſo ⁊ examinato.Et probat̃ ex his que di-
cit Pau.de ca.in conſilio.cclxxx.incipit.Primũ dubiũ. Et dñs
Anto.⁊ do.Abb.in.c.conſtitutus.de religi.domi.Et tenent ex-
preſſe dñs Abb.et dñs Franc.areti.in.d.c.cum nobis.de teſtibus.
⁊ hic non eſt caſus noſter:q̃ꝛ non ſunt omnino nõ ſubditi.¶ Ali
quando ⁊ tertio ꝓcedit princeps ↄ̃ naturaliter non ſubditũ:ſed
ſubditũ rõne alicuius cauſe:puta q̃ñ papa ꝓcederet ↄ̃ laicuꝫ ĩ ter
ris imperij in cã eccleſiſtica ⁊ ſpirituali ⁊ tũc nõ ſtat̃ eiꝰ aſſertiõi
nec põt vti plenitudine p̃tãtis.vt eſt cle.paſtoralis de re iudi. vbi
imperator ꝓcedebat ↄ̃ non ſubditũ qui tñ p̃tendebat̃ ſubditꝰ rõ-
ne delicti cõmiſſi in principẽ.vt declarat do. Abb.in.c.j. de cauſa
poſ.⁊ ꝓprie.⁊ in.c.cũ olim de re iudi.⁊ hoc caſu nõ ſtatur aſſertio
ni. ⁊ rõ eſt manifeſta.q̃ꝛ cum in hoc ſit priuilegiũ ſupreme p̃tãtis
habetur in.d.cle.l.l̃ris hac ſuprema p̃tãte vti non põt ſup his ſup
q̃bus nõ habet plenã p̃tãtẽ.Ita dicit p̃fatus p̃ceptor meus domi.
Areti.in.d.c.cũ nobis allegat tex.in.d.cle.paſtoralis. ⁊ ita põt in
telligi ꝙ dicit dñs Abb.in.d.c.cum nobis.vbi dicit ꝙ aſſertioni
iudicis non ſtat̃ in his in q̃bus nõ hꝫ plenã p̃tãtẽ vt ſupra diſpoſi
tis a iuregentiũ vel a iure diuino vt cõiter concludũt doc.ꝙ non
põt vti ſuplatiua poteſtate cõtra nõ naturaliter ſubditũ Et ita
cõſuluit p̃fatus p̃ceptor meus Are.in ſuo conſi.clxv.reddito ſup
interdicto ꝓmulgato p̱ ſummuꝫ põtificẽ ↄ̃ florentinos ĩcipit Si-
cut Io.dicit in apocalypſi.Sed in caſu noſtro.Iſti Marchiones
ſunt de locis q̃ nõ ſunt ſubdita rõne feudi duci Mediolani:lꝫ te
neant plura loca in feuduꝫ a duce. Et ſic lꝫ ſint ſubditi rõne feu-
di:nõ ſunt naturaliter ſubditi ⁊ ſic nõ potuit princeps ſupremã
poteſtatem exercere.Et ſic non ſtatur eius aſſertioni Et hãc opi.
ſecutus ſum in conſilio meo reddito ſup eodeꝫ interdicto:ꝙ ho-
die habetur in ſtampa inter conſilia excellentiſſimi dñi Frãciſci
de curte.⁊ eſt cõſi.xx.incip. Sepenumero alio reuolui.Et ꝓ hac
6 opi.fortius aducebam.Nam ſi † papa contra clericum naturali
ter ſubditum diſponit ſuper bonis temporalibꝰ ⁊ ſic ſibi nõ ſub-
ditis non poteſt vti plenitudine poteſtatis. Uoluit Pau.de ca.
in.d.conſi.lxxix.⁊ conſi.cclxxxj.⁊ do.Anto.⁊ do. Abb.in.c. con-
ſtitutus de relig.domi.⁊ eſt bonus tex.⁊ ibi do.Abb.in .c.dilectꝰ.
de iure pa.⁊ do.Abb.in.d.c.cũ nobis.extra de teſti.igitur fortius
7 † q̃ñ iudex procedit contra naturaliter non ſubditum.nõ eſt ſtan
dum eius aſſertioni.Ex quibus tollitur omnis allegatio que fie-
ret ꝙ princeps ita voluit ex certa ſcientia : de plenitudine pote-
ſtatis:q̃ꝛ lꝫ voluerit illa vti nõ potuit in caſu noſtro:vt ex ſupio-
ribus patet in actu perficiendo nõ ſolum requiritur volũtas ſꝫ
etiam poteſtas.l.multum intereſt.C.ſi quis alte.vel ſibi.c.cum ſu-
per abbatia.extra de offi.deleg.⁊ ſic remanet concluſio firma ꝙ
ſi non probatur factum compromiſſum non valuit iudiciũ diui-
ſorium prolatum a duce tanq̃ arbitro ,vel arbitratore ex hoc pri-
mo capite.¶ Aut volumus ꝙ tanq̃ iudex protulit illam ſenten-
tiam ⁊ adhuc dico ꝙ eſt nulla ex defectu poteſtatis et iuriſdictio
nis.Cum iſti non eſſent ſubditi niſi ratione rerum feudaliũ ⁊ nõ
8 aliorum bonorum non feudalium vt dictum eſt.Nam † ſentẽtia
lata a iudice non ſuo eſt nulla ex defectu iuriſdictionis.vt per to-
tum in rubro ⁊ nigro.C.ſi a non compe.iudice. que exceptio defe-
ctus iuriſdictionis poteſt quãdocunq̃ opponi.vt voluit glo.ſin-
gu.in cle.j.de ſeque. poſ.⁊ fruc.p̱ quam dicimus ꝙ exceptio nulli-
tatis nõ videtur reiecta a ſtatuto ꝙ cõtra ſñiam nõ poſſit de nul-
litate opponi.⁊ illã ibi ſequunt̃ do.Ant.⁊ Io.de imo. ⁊ Ang. in
c.ex parte.de offi.deleg.⁊ Ange.in conſi.xxxj.incipit.Mortuo de

bitore.Idẽ Ange.Imol.⁊ Ro in.l.de pupillo.§.qui opus.ff.de
no.ope.nũ.Et Ange in.l.tale pactũ.§.q̃ ꝓuocauit.ff.de pac. Nec
releuat ꝙ vſus fuerit plenitudine poteſtatis:vt ex ſuperioribus
patet.¶ Et ſi dicat̃ lꝫ defecerit iuriſdictio reſpectu alioꝝ bonoꝝ
q̃ nõ habẽt in feudũ a duce Mediolani.Tñ ĩ reſpectu bonoꝝ feu-
daliũ habebat iuriſdictionẽ.Igit̃ reſpectu eoꝝ videt̃ habere iu
diciũ q̃ꝛ iſta bona videt̃ diſticta ⁊ ſeparata.Igit̃ videt ꝙ quo ad
illa valeat arg.gl.cũ ibi no.in.l.etiã.§.ex cã.ff.de mino .⁊ in.l.q̃d
tñ in princi.ff.de arbitris.⁊ eius quod dr̃ ꝙ in ſeparabilibus vti-
le per inutile nõ vitiatur.l.j.§.ſi ſtipulanti.cũ ibi no.ff.de ver.obli-
gatio.Reſpõde ꝙ vt dicit dño Thome fuerunt adiudicata oĩa
bona in quibꝰ dux nõ habebat iuriſdictionẽ.⁊ ſic nõ valuit diui-
ſio cõſequenter ſeu iudiciũ diuiſoriũ ꝓ parte nullũ eſt ĩ totũ nul-
lũ caſus eſt in.l.in hoc iudicio.⁊ ibi no.ff.fami. erciſ.nam capitu-
la diuiſiõis in quibꝰ fit bonorũ aſſignatio ſunt cõnexa.Nã ſi vni
ſunt certa bona aſſignata.alij hoc reſpectu:ecõtra ſunt alia bona
aſſignata.Uñ nõ fuiſſet vni facta ſi nõ fuiſſet alteri facta.⁊ ſic ſũt
capitula cõnexa prout declarat Bar.in.l.aurelius . §. idẽ q̃ſijt.ff.
de libe.lega.Igitur ſi in vno capitulo vitiatur.vel ĩ partẽ vnius
capituli ſentẽtie ĩ totũ vitiat̃ vt voluit glo.cõmuniter approbata
in.d.l.etiã.§.ſi ex cauſa.ff.de euic.¶ Preterea etiam ex quo in ca-
ſu noſtro non eſt iudicatum valde ſuper toto nõ valuit ſꝫm Bal.
in.d.§.ex cauſa.arg.d.l.in hoc iudicio.⁊.l.quid tamẽ.in prin.ff.de
arbi.Traditur in.l.j.C.ſi aduer. rem iudi.cum ſimilibus .¶ Ex
quibus omnibus concluditur ꝙ ex defectu poteſtatis dictum iu
dicium diuiſorium fuit in totum nullum.¶ Secundum probat̃
ꝙ dictum iudicium diuiſorium fuit nullum reſpectu ſolẽnitatis
deficientis.Nam prout.ſ.dictum eſt.Aut volumus dicere dictũ
iudicium diuiſorium latum fuiſſe tãq̃ a iudice.⁊ ſuſtineri nõ po-
teſt duplici de cauſa.¶ Primo quia nõ fuit ſeruatus ordo iudi-
ciarius qui requiritur in prelatiõe ſentẽtie:vt in.c.de cauſis.extra
9 de off.deleg.⁊ in.l.prolatam.C.de ſenten.⁊ † nullus inferior a prin
cipe poteſt ſententiare ⁊ de facto procedere iuris ordine nõ ſerua
to.Adeo ꝙ etiam legatus de latere nõ poteſt iſto modo ꝓcedere
vt voluit glo.not.in. c.ſciſcitata.de hereti.li.vj.⁊ eſt glo.in cle.ſe-
pe . in verbo.mandamus.de verbo.ſigni.cum multis concordan-
tijs allegatis per dominum Alexan.in.l.nemo poteſt.ff.de lega.j.
10 ¶ Secundo † q̃ꝛ ſententia fuit lata parte nõ citata:quo caſu ſen-
tentia eſt nulla.l.de vnoquoq̃.ff.de re iudi.l.nam ita diuus.ff.de
adop.⁊ in ſententia principis eſt caſus in cle.paſtoralis.de re iudi.
⁊ ibi no.Et ſi dicatur licet princeps nõ poſſit procedere parte nõ
citata:tamen de abſoluta poteſtate ex cauſa que in principe p̃ſu-
mitur videtur ꝙ poſſit ſꝫm Io.and.in addi.ſpe.in titu.de ſenten-
tia.§.iuxta.ver.eſt nulla. ⁊ Io.and.in.c.j.de maio.⁊ obe.⁊ Inn.
Io.and.⁊ Io.de imo.in.l.inter quatuor.de maio.⁊ obe.quoniam
ex cauſa poteſt iuriſgẽtium ⁊ diuino diſpẽſare ſꝫm Inno.⁊ doc.
in.c.que in eccleſiarum.de conſtitu.⁊ in.l.ſi.C.ſi contra ius vel vti.
publi.¶ Reſpondetur in primis ꝙ nõ ſumus in principe non re
cognoſcente ſuperiorem prout ſupra dictum eſt.vel dicendum eſt
q̃d illud q̃d dicitur de plenitudine poteſtatis princeps procedere
poteſt parte non citata: q̃ꝛ in eo preſumitur legitima cauſa proce
dit q̃ñ procedit contra naturaliter ſubditum . ſed locũ nõ habet
q̃ñ princeps non eſt naturaliter dñs ⁊ procedit ↄ̃tra illuꝫ q eſt na
turaliter nõ ſubditus vt in caſu noſtro ratiõe feudi.q̃ꝛ tũc nõ po
teſt ↄ̃tra eũ ꝓcedere parte nõ citata:⁊ tollere defenſionẽ q̃ eſt de
iure naturali nec p̃ſumit̃ ex legitima rõne ꝓcedere:ita probat tex.
in cle.paſtoralis.de re iudi.Ubi imperator non erat dñs illius re
gis.Sed p̃tẽdebat iuriſdictionẽ rõne delicti.⁊ tñ dr̃ ꝙ nõ potuit
procedere parte nõ citata.Et ita cõcludit do.Abb. in.c.j.de cau-
ſa poſ.⁊ proprie.⁊ Bal.in.l.nec cauſas.C.de appel.⁊ do.Abb. in
c.cum olim.de re iudi.¶ Preterea dicendum eſt q̃d ↄ̃ ſubditum
non põt etiam ꝓcedere parte nõ citata de plenitudine poteſtatis
vt dicit do.Alex.poſt Ang.in.l.ſi ſic.in prin .ff.de leg.j.q̃ꝛ nõ po-
teſt tollere defenſionem.vt in.d.cle.paſtoralis.vbi hoc tenent do.
Car.do.Anto.⁊ Io.de imo.⁊ Bal.in.l.ſi.C.de legi. p̱ illum tex.et
no.do.Car.in.c.j.de cauſa poſ.⁊ proprie.⁊ in pleriſq̃ alijs locis al
legatis in dicto conſilio meo ſup dicto interdicto.Et nõ põt alle
gari melior autoritas q̃ gl.Io.mona.in extrauaganti Bonifacij
octaui:que incipit rem non nouam.in glo.ſi.vbi hoc latiſſime ꝓ-
bat.Et hanc glo.didici a reuerẽdo patre dño Fely.in.c.cum oliꝫ.
de re iudi.⁊ in propoſito multa allegat.Non omitto q̃d vbi prin-
ceps procedit parte non citata ⁊ nõ datis defenſionibꝰ cauſa nõ
preſumitur vt voluit ſingulariter Bal.per tex.C.de legi.q̃ꝛ tolle-
re citationem eſt tollere defenſionem que tolli non poteſt.vt.d.
clem. paſtoralis.idem do. Abb.in.d.c.j.⁊ in . d̃. c.cum olim .al's
fruſtra requireretur iuſta cauſa ad hoc vt iudex procedendo de
plenitudine poteſtatis poſſet tollere citationem ſi ſemp cã iuxta
preſumeretur.¶ Preterea etiam nos ſumus in caſu in quo non
poterat vti plenitudine poteſtatis vt ſupra dictuꝫ ⁊ declaratũ eſt
Et hec dicta ſufficiant:ſi vt iudex ſñiam dedit. ſi võ vt arbiter nõ

potuiſſet tñ etiã ꝓcedere dimiſſis ſolẽnitatib⁹ iuris. ⁊ pſertiȝ pte
1 nõ citata † q2 arbitria ſũt redacta ad inſtar iudicioꝝ. l. j. ff. de ar
bi. ⁊ in. l. diẽ proferre. §. ſi qs. ⁊. §. corã. ff. eo. titu. Et per Bar. in. l.
duo ex trib⁹. ff. de re iudi. ⁊ ꝑ do. Ant. ⁊ Mod. in. c. qntavallis. de
iureiur. i ꝑmis differẽtijs qs ponũt iter arbitriũ ⁊ arbitratorẽ. Et
ꝗuis ſolẽnitas fuiſſet remiſſa tñ non cẽſeret remiſſa citatio: vt
in cle. ſepe. de verb. ſig. Et ſi diceret fuit facta remiſſio vt in arbi-
tratorẽ ⁊ amicabilẽ cõpoſitorẽ. ex quo hoc allegatur ab alia parte
ad fundandã intẽtionẽ ſuam habet hoc ꝓbare iuxta plene not. ꝑ
Bar. ⁊ Mod. in. l. in illa. ff. de verb. ob. qð cũ nõ oſtendat nõ põt
pars aduerſa in hac ſe fundare. Et poſito ꝙ tuliſſet tanꝗ arbi-
trator tñ adhuc non potuiſſet hoc facere parte nõ citata ſz bar.
ꝑ multas rõnes in. l. ſi quis arbitratu. ff. de verb. ob. ⁊ in pleriſqȝ
alijs locis ibi per dñm Alexan. alleg. ⁊ Bald. in. l. nec qcꝗ. §. vbi
decretũ. ff. de offi. ꝓcõ. ⁊ legati. ⁊ in aut. ei qui in. ij. col. C. de bonis
aut. iudi. poſ. cum cõcordã. de qbus ibi per do. Alex. ⁊ ibi dico in
d. l. ſi quis arbitratu. Et ſi dicat ꝙ Guili. de cu. ⁊ multi alij ibi re
lati. ꝯtrium tenẽt in arbitratore: dico ꝙ cõis opi. eſt ꝙ tũc ꝓcedat
opi. Guli. qñ negociũ diſcuſſum fuit preſentibus ptib⁹ ab arbi-
tratore. qð non cõtingit in caſu nr̃o vt cõcludũt Bal. ⁊ Saly. in
l. fi. C. de ꝯtrahẽ. emp. Et Saly. in. l. ſi ſocietatẽ. §. arbitroꝝ. ff. pro
ſocio. ⁊ Jo. de imo. in. l. duo ex tribus. ff. de re iu. Et hãc opi. tenet
Bal. Cuma. Pau. de ca. ⁊ cõiter Moder. in. d. l. ſi qs arbitratu.
⁊ dicit Cuma. ſe ꝯſuluiſſe. Unde dicimus ꝙ princeps aliqñ põt
omittere citationẽ i ſentẽtiãdo. ſz nõ i actis cãe. vt in. l. fi. ⁊ ibi bal.
C. de leg. Ex qb⁹ oib⁹ ꝯcludit ꝙ dictum iudiciũ fuit nullũ tã rõne
defectus ptãtis ꝗ rõne deficiẽtis ſolennitatis vt i ꝑncipio ꝑmiſi-
mus. ¶ Sȝ poſito ꝙ iudiciũ fuerit nullũ ẽt ex defectu pãtis iuriſ
dictiõis. Tñ ex quo ptes aſſignauerũt bona. poſſederũt dcã bona
facta ꝯtenta in illo iudicio cẽſet ratificata a ptib⁹: ⁊ lȝ nõ valeat
vt ſnĩa vel vt laudũ. Tñ vr̃ valere in viȝ trãſactionis. Caſus eſt
clarus ⁊ ibi glo. ⁊ oẽs in. l. ij. C. cõia vtriuſqȝ iu. Et no. d. Abb. in
c. examinata extra de ꝯfirma. vti. vel inuti. Tradit in. c. ſignifican
te de fo. cõpe. que aduerſario poſſidẽti exceptionẽ parit. l. iuriſgẽ.
§. igit nuda. ff. de pac. ⁊ in. l. lecta. verſi. Dicebaȝ. ff. ſi cer. pet. Nec
vr̃ obſtare ꝙ M. dñs Jo. ſpineta dicat qð aſſignauit bona vt in
laudo ⁊ poſtea ita poſſedit pre timore Illuſtriſſimi ducis. ⁊ ꝙ ita
ꝓteſtat⁹ fuit añ aſſignationẽ. Qm̃ ad hoc vr̃ poſſe r̃ndert ꝙ de me
tu nõ cõſtat. Nã licet ꝑceptũ ꝙ obſeruare nõ vr̃ ꝓbari met⁹. vt. c.
inſinuante cum gl. in verbo metu regio qui cle. vel vouentes. Ubi
12 glo. colligit ꝙ † imperiũ regni nõ inducit iuſtuȝ metũ ꝓut etiã hñ
no. in. l. ad inuidiã ⁊ ꝙ ibi no. C. qð me. cau. Et iõ Jo. an. in. d. c. in
ſinuãte quem alij ſequunt dicit no. ꝙ imperium principis ſeu di
gnitatis rogantis vel ꝑcipientis nõ inducit iuſtũ metũ ⁊ nõ ſuffi
ciũt ad probandũ eũ. ⁊. l. ad inuidiã. ⁊ ibi no. doc. niſi aliter ꝓbet
oppreſſio. l. j. C. ꝙ me. cau. ⁊ ibi declarat Bar. quomodo apparet
ꝙ fuerit per impreſſionẽ coactus. ⁊ iõ dicũt Jo. an. ⁊ alij ꝙ dȝ at-
tendi an talis rex vel princeps cõſueuerit tyrãnice tractare non
obedientes ꝑceptis vel precib⁹. ⁊ ibi domi. Abb. reputat iſtã de-
ciſionẽ ſingulariter no. ⁊ ibi decidit no. q. ad quorñ etiã cõfirma-
tionẽ no. per Archi. in. c. ſi a ſacerdotibus. xv. q. vj. Bene faciunt
no. ꝑ bar. in. l. de pupillo. §. ſi qs ipſi ꝑtori. ff. de noui. ope. nũcia.
Facit. l. metũ. cũ glo. C. qð me. cau. ꝑ quam probatur ꝙ non ſuffi-
cit proteſtatio ad ꝓbãdũ metum. Sed dȝ aliter ꝓbari. Sed hic
non ſupponitur impreſſio: nec ꝙ princeps ſolitus eſſet tyranni-
ce inobedientes tractare. Igitur videtur ꝙ non poſſit ſe defende
re ꝙ predicta metu fecerit. ¶ Sed ad ꝑdicta reſpondetur clare ꝙ
dictus Jo. ſpinella predicta facit per metum prout duab⁹ vicib⁹
proteſtatus eſt. ¶ Primo poſt latam ſnĩam. ¶ Scdo poſt rece-
ptas literas ꝙ ſnĩam obſeruaret lȝ ſufficeret tm̃ ſemel proteſtã-
ti ſm̃ Bar. in. l. de pupillo. §. ſi quis ipſi pretori. ff. de no. ope. nũ.
⁊ per bal. in. l. ij. C. de his qui per metũ iudi. nõ appel. Quinimo
etiam ſine proteſtatione ſatis eſt probare iuſtũ metum ſm̃ Joã.
and. ⁊ doc. in. c. ſi. extra de appel. ꝙ aũt in caſu noſtro preſumatur
iuſtus met⁹ probatur ex tribus. ¶ Primo q2 vt dicunt Jo. and.
⁊ doc in. d. c. inſinuãte. qñ ꝑceptũ emanat ab eo q ſolitus eſt male
tractare ⁊ opprimere tyrãnice non obedientes preceptis ſuis vt
ꝯcludũt etiam Bar. ⁊ doc. in. d. §. ſi qs ipſi pretori. Sed dicit ꝙ in
illis partibus pluries euenit ꝙ inobedientes lr̃is ſuis de facto et
leuato velo ac per vim priuauit eos rebus ſuis. Unde iuſtus fuit
timor ne idem ſibi eueniret. ¶ Scdo q2 in illa ſnĩa cõminatur de
pena indignationis. quo caſu ex qualitate pſone debebat minas
perhorreſcere. ⁊ ſic inducitur iuſtus metus ſm̃ do. Ant. in. d. c. in-
ſinuante. ⁊ Bar. in. l. famoſi. ff. ad. l. iul. maieſta. ⁊ per Jo. and. et
docto. in. d. c. ſi iuſtus metus. ¶ Tertio ⁊ vltimo q2 in ſnĩa iubet
13 obſeruãtiã ſub pena. q quidẽ † iuſtus penalis inducit iuſtũ metũ
ſm̃ Bar. in. l. creditor. ff. de ſolu. ⁊ Bal. in. l. falſus. in vlti. col. C. de
fur. ⁊ ꝑ dñm Alex. in ꝯſi. cxvij. in. j. volu. ⁊ pſertim q2 poſtea ema-
narũt etiam lr̃e ꝙ deberẽt ſnĩam executioni mãdare ꝑ quas lr̃as
oſtendit clariſſima ⁊ indubitata volũtas principis lȝ contra ius:

vt in. c. ſi quando. cũ ibi nota. extra de reſcrip. ⁊ in. l. j. ⁊ ibi not. C.
de peti. bono. ſubla. lib. x. Unde nemo iudex nec arbiter iudica-
bit metum allegatum non fuiſſe iuſtum. ¶ Preterea ex quo dñs
Joãnes ꝓteſtatus eſt ꝙ nõ intendebat cõſentire in illã ſnĩam. Sȝ
ꝙ qcqd in futurum faceret metu faceret talis ꝓteſtatio facit con
ſenſum in actu executionis poſtea ſequentis conſenſuȝ abeſſe ⁊ ſic
14 nõ põt valere ꝑ viã trãſactionis. l. j. in fi. ff. de pac. Nã ex quo † pro-
teſtatio facta eſt ꝑ verba denũciatiua actus futurus nõ ſolũ opat
reſpectu eius qð tunc fieret. Sed ⁊ ꝙ fieret in futuꝝ ſm̃ ꝙ cõiter
cõcludit in. l. pacta nouiſſima. C. de pac. Ubi Cyn. ⁊ Pau. de caſt.
dicunt ꝙ ſi ꝓteſtor ꝙ nõ recipias me in fideiuſſorem q2 ꝓteſtor ꝙ
nolo teneri: ſi me poſtea recipis ego non teneor. Quia actus poſt
ea futurus nõ operat vltra intẽtionẽ. l. nõ omnis. ff. ſi cer. pe. ⁊ no.
Bar. in. l. non ſolũ. §. morte. ff. de noui ope. nũci. ⁊ ibi. Jo. de imo.
⁊ moder. cũ ſimi. Quinimo ẽt ſimplex ꝓteſtatio fuiſſet ſufficiens
q2 qñ adeſt cauſa ꝓteſtãdi que etiã pſeuerat tpe actus afficit etiã
actũ poſtea factũ ex interuallo puta qñ timore potẽtis aliqs ꝓte-
ſtat ſe nõ ꝯſentire. ⁊ idẽ timore durat tpe actus ſm̃ Bar. Ang. ⁊
alios in. l. qui in aliena. §. fi. ff. de acq. here. ⁊ no. Inno. ꝑ illũ tex. in
c. j. qð metus cauſa. Unde q2 proteſtatio declarat ꝯſenſuȝ abeſſe
actus. l. ſi qs. §. plerũqȝ. ff. de relig. ⁊ ſũ. fune. Concludit ꝙ non põt
elici tacita trãſactio. ¶ Et ſi diceret ꝙ ꝓteſtatio debebat fieri ad
uerſario cũ quo actus erat gerendus lȝ timere principeȝ per ea q̃
no. Bal. in. l. clam. C. de fideicõ. ⁊ Bar. in. l. pro herede. §. papi. ff.
de acq. here. ⁊ no. Bar. in. d. §. morte. in materia ꝓteſtationis de
claratorie. R̃ndet ꝙ cũ ꝯſignatio fuerit facta ꝓcuratori cum ꝓte
ſtatiõe ꝯſentiẽtibus ꝓcuratoribus non põt pars aduerſa accepta
ex cõſignationẽ niſi cum qualitate ꝓteſtationis. Uñ acceptando
conſignationẽ cenſetur ꝯſenſiſſe ꝓteſtationi. vt eſt caſus quem ibi
ad hoc ponderat do. Cardi. ⁊ Abb. in. c. cumana. de elec. ¶ Pre-
terea ſi inſtrumẽtũ cõſignatiõis apparet etiã apud ptẽ aduerſaȝ
cenſetur ꝯſenſiſſe. l. ſi filius. ff. ad macedo. ⁊ tenet Jo. de imo. in. c.
cum. M. ferrarienſis. de cõſtitu. ⁊ no. Ludo. roma. in. d. §. morte.
per tex. in cle. j. de procura. ¶ Preterea ex quo proteſtatio fit ex iu
ſta cauſa ⁊ eſt interpretatiua act⁹ futuri. q̃ iuſta cã adeſt tpe act⁹
etiã ſi fiat altera parte ignorante iuuat. Ita dicũt do. Anto. ⁊ do.
15 Abb. in. c. tua nos. de ſponſa. Et iõ dicũt ꝙ ſi aliqs † timet metũ
iferri in ꝯhẽdo matrimõiũ ⁊ ꝓteſtat ꝙ nõ intẽdit ꝯhere iuuat. ⁊
ſi fieret alia parte ignorãtie facit glo. in. c. licet ð iureiur. l. vj. Sȝ in
caſu noſtro dubitabat ne inferret metus nõ ꝯſignaret ideo ſuf-
ficit ꝓteſtatio declaratoria illius actus conſignationis vt dixi. et
preſertim quod in actu conſignationis proteſtatum eſt vt dixi.
Laus deo. Bartho. ſoci. ⁊c.

Summarium.

¶ Teſtamẽtũ in terris imperij. abſqȝ ſeptem teſtibus nõ valet
Idem teſtamento per bannitum facto.
3 Inſtr̃m teſtamenti coadiuuat teſtimonio trium teſtium.
2 Inſtr̃m in quo requiruntur quinque teſtes vt in codicillis non
ſufficit ad coadiuuanduȝ inſtrumentũ ꝓducere duos vel tres te-
ſtes ſed debent eſſe quinqȝ.
3 Si vnus ex. vij. teſtibus neceſſarijs contradicit teſtamento nõ ꝓ
batur teſtamentum
4 Teſtimoniũ quatuor clericorum tãtũ valet quantũ ſex laicoruȝ
5 Teſtis reddit ſuſpectus ꝓpter affectionẽ quã hȝ ad teſtamentuȝ
Item quado dicit ſe nolle a teſtamẽto recedere: ſed referre ſe ad
teſtamentum. nu. 6.
7 Pluralitas non preſumitur niſi probetur.
8 Demonſtratiões tot ſunt quod nomina reddunt clara ⁊ poſtea
repetita in eorum atreſtationibus.
9 Ad probandam falcitatem inſtrumenti ſufficit probatio per ve-
riſimile non per impoſſibile.
10 Remitti nõ poteſt quod factum non eſt.
11 Exiſtentes in grauiſſima infirmitate ſolent reſpondere ad oĩa.
12 Conſtitut⁹ in graui infirmitate ⁊ ſi interrogatio fieret a perſona
ſummiſſa ⁊ ſuſpecta: tunc non valet vt teſtamentum.
13 Inſtitutio facta ad interrogationem nõ expreſſo ꝓprio nomine
per teſtatorem: an valeat etiam ab exiſtente in infirmitate.
14 Bannitus priuatur omni actu legitimo ⁊ poteſtate teſtandi.

¶ Conſilium. xxviij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpirit⁹ ſanct⁹ illuminet intellectuȝ.

Viſis teſtamento Jacopi-
ni ſepteȝ teſtibus hincinde examinatis tam ꝓ teſtamẽ
to aſſerto ꝗ cõtra ipſum teſtm̃. Dico aſſertuȝ teſtamẽ-
tum ſufficienter reprobatũ. Cũ em̃ in ciuitate mutine q̃ eſt de ter-
ris imperij neceſſarij ſint. vij. teſtes in teſtõ. vt no. in. l. hac ꝯſultiſſi
ma. C. de teſta. Et duo eſt teſtibus neceſſarijs in teſtõ ſcriptis con-
tradicũt teſtamẽo q2 dicunt ꝙ dicto teſtõ vel alicui teſtõ comitis
Jacopini nõ fuerũt pñtes cuius ꝯtriũ dicit teſtm̃ de quo apparet
publicũ inſtr̃m vt deponunt dñs Joã. de albiſſeis ⁊ domi. Guili-
elmus parochiam

nius parochiani. Ita ꝯcludit Bar. quē alij cōiter ſequunt̃ in. l. j.
§. ſi qs neget. ff. quēad. teſt. ape. ⁊ Inn. ⁊ alij in. c. cū Joannes ere-
1 mita. extra de fi. iſtru. Nec ob. in caſu noſtro † inſtr̃m teſti coadiu
nat̃ teſtimōio triū alioꝝ teſtiū quo caſu nō vr̃ ꝙ duoꝝ teſtiū ꝯdi-
ctio tollat inſtr̃m teſti ſm Ange. ⁊ Imol. no. in. d. §. ſi qs neget.
qm̄ ad hoc rn̄deo ꝙ procederet qn̄ numerus teſtiū deponētiū ꝓ
teſtō eſſet ſufficiēs numerus ad teſtm̄. Sed qn̄ nō eſt ſufficiēs ꝑut
in caſu nr̃o in quo requiruntur ſeptē. ⁊ tres tm̄ deponūt ꝓ teſtō. ⁊
hoc ꝓbat̃ rōne euidēti: qr ſi a pricipio teſtm̄ ſeu iſtrumētū. l. q̄ iſcri
pti quatuor teſtes nō ꝓbarent teſtm̄. etiā ſi nulli teſtes inſtrō ꝯ-
dicerent: lʒ etiā ipſi deponant ꝓ inſtrō. d. l. hac ꝯſultiſſima. C. de
teſta. Igit̃ fort⁹ ſi ꝯ teſtm̄ teſtib⁹ roboratū deponāt alij teſtes ne-
ceſſarij inſcripti ꝓpter quos inſtr̃m reprobat̃. d. l. in exercendis.
⁊. d. c. cū Joānes. dʒ inſtrʒ vitiari ſi ꝓ inſtrō deponētes nō ſunt in
numero ſufficienti. Ita tenet Inn. ⁊ ſequunt̃ doc. i. d. c. cū ioānes
quorū dicta declarat ibi Jo. de imo. ⁊ dicit qn̄ ꝑ teſtes coadiuuat̃
inſtr̃m ꝯtra teſtes q dicūt rē aliter fuiſſe geſtā debēt eſſe tot q poſ-
2 ſent deponere ꝓ inſtrō. Unde ſi eſſet † inſtr̃m in quo requirerent̃
qnq; teſtes vt in codicillis nō ſufficit ad coadiuuādū inſtr̃m pro
ducere duos vel tres: ſed debēt eſſe qnq;. vt. l. fi. C. de codi. ⁊ ita di-
cit velle Inn. ibi. Ex qbus infero ꝙ quatenus auget ⁊ coadiuua-
ret inſtr̃m fidē faceret ⁊ reqrerent̃ tot teſtes quod ſunt neceſſarij
ad ꝯficiendū teſtm̄. ¶ Rn̄deo etiā ⁊ ſcdo ꝙ doctrina Ang. ⁊ Jo.
de imo. non ad hoc ꝓcedit vt teſtm̄ ſeu inſtr̃m teſti ꝓbet. Sed ad
hoc vt defendat̃ a vitio falcitatis: qr ſi duo deponūt ꝯtra teſtm̄ ⁊
ſunt de neceſſarijs ⁊ duo pro teſtō: nō erit teſtm̄ redarguēdū. ⁊ ita
loquunt̃ Ang. ⁊ Imo. nā q̄runt de reprobatione teſti ſeu: de falſi
tate inſtrumēti iuxta. l. optimā. C. de contrahen. ⁊ commit. ſtipu.
hoc autem ſtat ꝙ inſtrumentum reddatur ſuſpectum ⁊ non pro-
betur ⁊ nō reprobetur vt falſum. caſus eſt in. c. iter dilectos. extra
de fide inſtru. ⁊ hanc declarationem ponit no. do. Cardi. in. c. cuʒ
Joānes. in ſua. q. Ubi allegando dicta Inno. volentis ꝙ ſi vnus
ex neceſſarijs teſtibus contradicit inſtrumento ⁊ duo deponunt
ꝓ iſtrumēto ſtabitur dicto duorum. vt in. c. cū dilecti. de elec. Di-
cit tamen ꝙ hoc dictum Inno. procedit quantū ad hoc vt inſtru
mentum non pronuncietur falſum. non tn̄ pronunciabit̃ teſtm̄
validum ſi inſtrumentū erat confectum ſuper teſtamento ⁊ vnus
de deſcriptis q eſt de ſeptē teſtib⁹ dicit ſe non interfuiſſe. Stant
enim iſta ſimul vt dixi ꝙ inſtrumentū reprobetur adeo ꝙ nō pro
bet. ⁊ tn̄ non redarguatur de falſo: qđ etiā confirmatur quia ſi
3 vnus † ex. vij. teſtibus neceſſarijs cōtradicit teſtamento non ꝓba-
tur teſtamentū. ⁊ tn̄ certum eſt ꝙ non reprobatur de falſo. iuxta
no. in. l. in exercēdis. C. de fi. inſtru. vbi dicit no. Bartho. de ſaly. in
propoſito ꝙ lʒ per duos teſtes reprobetur inſtrumentū: nō tamē
quantum ad hoc reprobatur vt nō poſſit redargui de falſo qr in
criminalibus riquiruntur teſtes luce meridiana clariores. l. fi. C.
de proba. bene autē ſufficiunt vt fiat acerrima indagatio de falſo
etiam perueniendo ad torturaʒ iuxta no. in. l. fi. ff. de queſtio. Sʒ
per tres bene reprobatur de falſo ſi aliter inſtrumentū non coad-
iuuetur. Et ſic concluditur ꝙ per dictum inſtrumentum dū pro
batur teſtamentuʒ ex quo duo ex ſeptem teſtibus neceſſarijs ꝯtra
dicunt teſtamento. ⁊ ſic remanet tanq̄ factū corā quinq;: ⁊ ſic tāq̄
nullum ⁊ inualidum. Sed tunc obſtat: ⁊ in hoc ſtat pōdus ꝯſul-
tationis: qr in. d. teſtamento eſt appoſita clauſula codicillaris.
Unde videtur teſtamentū deficere ratione ſolēnitatis: qr ibi non
remanet ſolēnitas teſtamēti: ſed vr̃ remanere ſolēnitas codicillo
rum in qbus tm̄ quinq; requiruntur. vt in. l. fin. C. de codi. Et de
natura clauſule codicillaris eſt ꝙ ſi ex defectu ſolēnitatis teſtamē
tum nō valet qr non ſunt ſeptē teſtes vʒ vt codicillus: qr vidētur
adeſſe quinq; teſtes. iuxta no. per Bar. in. l. j. ff. de iure codi. Sed
ad hoc clare reſpondetur ꝙ predicta procederent quando appa-
reret tm̄ inſtrumentū teſtamēti factum coram quinq; teſtibus. qr
tunc ſi non valeret vt teſtamentum: valeret vt codicillus. Secus
qn̄ in ſubſcriptiōe teſtamenti eſſent appoſiti ſeptem teſtes ⁊ duo
contradicerent qr dicerent ſe non fuiſſe preſentes: qr tunc inſtru-
mentum redderetur ſuſpectum ⁊ falſum: qr ſunt appoſiti teſtes
qui dicunt ſe non interfuiſſe. ⁊ ſic inſtrumētum redditur adeo ſu
ſpectum ꝙ non probaret contenta in eo. vt concludit Bar. in. l. j.
§. ſi quis neget. ff. quēad. teſta. ape. quem cōiter ſequuntur doc. et
ibi late per Imo. ⁊ hoc tenet Inno. in vna opi. i. d. c. cum Joānes
eremita. que opi. cōiter approbatur. vt ibi dicit Jo. de imo. refe-
rendo dicta Cal. ⁊ aliorū. Unde dicunt ibi Imo. ⁊ alij ꝙ ſi duo
teſtes ex teſtamētarijs deſcriptis deponunt ſe non interfuiſſe. Et
alij etiam neceſſarij ad aliam ſcripturam ⁊ vltra deponunt rem
fuiſſe geſtam prout in teſtamento dicitur: lʒ illud probaret̃: tn̄ nō
tollitur ſuſpitio falcitatis inſtrumēti ex quo ſunt ibi deſcripti te
ſtes qui nō potuerunt deſcribi: qr abſentes. Nec ob. qđ in caſu no
ſtro teſtamētuʒ coadiuuetur teſtimonio aliorū teſtiuʒ deſcripto-
rum in teſtamēto: qr etiam vltra reſponſiones datas dico qđ An
ge. ⁊ Imol. loquuntur qn̄ ſunt plures vel pares nūero teſtes di-
gnitate ⁊ qualitate deponētes pro teſtamēto ſeu inſtrumēto qr
tūc propter autoritatem tabelliōis preualēt: ſecus ſi eſſent nume
ro pauciores vel attēta qualitate vel dignitate minus probarent
ſm Inno. ⁊ doc. in. d. c. cum ioānes. Unde in caſu noſtro ſi teſtes
inſcripti examinati pro parte teſtamēti ex quo ſunt plures eſſent
pares qualitate ⁊ dignitate ⁊ deponerent ſpecifice de preſentia il-
lorum duorum ⁊ veriſimilia deponerent preualent: qr eſſent tres
⁊ duo alij inſcripti qui vel qr mortui: vel non deponunt. Nā tunc
poſſet teſtamētum valere vt codicillus: ſed in caſu noſtro dico ꝙ
potētior eſt probatio dictorum duorum ſacerdotum q̄ trium te-
ſtium partis aduerſe ſuper preſentia vel abſentia duorum ſacer-
dotum: qr ſi non probatur preſentia teſtamentū adeo redditur ſu
ſpectum de falcitate qđ non probatur ex quo appoſiti teſtes q nō
potuerūt deponi vt dictum eſt qđ aūt ſuper abſentia vel preſentia
melius probent teſtes prefatorum comitum quā partis aduerſe
oſtenditur primo ex qualitate perſonarū: qr ſunt duo ſacerdotes
quorū vnus eſt parochianus dicti comitis teſtatoris per ea q̄ no.
4 gl. in. c. monachus. in verbo compendia. lxxvij. di. Ubi † dicit qđ
tantū valet teſtimoniū quatuor clericorum q̄tum ſex laicorum.
¶ Scdo qr teſtes partis aduerſe nō deponūt ſpecifice de p̄ſentia
iſtorū ſacerdotū. ſed tm̄ referūt ſe ad teſtamētum. ⁊ ſic nō proprio
ore deponunt de preſentia. Quinimo dicūt ſe nolle deponere con
tēta in teſtamento ⁊ ſic apparet qđ habēt affectionē ad teſtamen-
tū ex qua re dicuntur ſuſpecti. iuxta no. in. l. parentes. C. de teſti. ⁊
in. c. in literis. extra eo. ti. ¶ Tertio qr illi ſacerdotes q dicunt ſe
non fuiſſe preſentes deponunt de facto proprio in quo facilior eſt
probatio naʒ in facto vnus teſtis plene probat. vt dicit Paul. de
ca. arg. glo. ibi in. l. quicūq;. C. de ſer. fugi. ⁊ Pau. de caſt. in. l. j. et
ibi do. Alex. ff. ſi ex noxa. cau. aga. ⁊ Bartho. de ſaly. in. l. ſi qs de
curio. C. de fal. Unde facilius ⁊ melius dicuntur probare. preſer-
tim qr facilius potuerunt recipi teſtes partis aduerſe q̄ dicti ſa-
cerdotes. qr illi de facto alieno in quo eſt probabilis ignorantia.
Iſti de facto proprio in quo ignorantia non eſt probabilis. vt in
l. q̄q̄. ff. ad velleia. ⁊ in. l. finali. ff. pro ſuo. ¶ Preterea ⁊ quarto.
quia Guillelmus vnus ex primis teſtibus eſt frater carnalis ta-
bellionis de cuius fama ⁊ falcitate agitur. vnde nō cēſetur poſſe
deponere. iuxta no. in. l. fi. C. ad tertul. Ex quo agitur de magno
preiuditio fratris. Et per doc. maxime per Saly. in. l. parentes.
C. de teſti. ¶ Preterea dicti tres deponentes pro teſtamento cen-
ſentur eſſe valde ſuſpecti Nam primus teſtis nomine. Jo. de cor-
teſis dicit qđ nullo modo vult diſcedere a teſtamēto. Sed omnia
5 dicere que in eo continentur. Unde † redditur ſuſpect⁹ vt dixi ꝓ-
pter affectionem quam habet ad teſtamentum. ¶ Preterea in
multis interrogatus ab alia parte refert ſe ad teſtamentum. Et
tamen ex lectura dicti teſtamenti nihil apparet de his de quibus
interrogatus eſt: ex quo apparet qđ nec apta teſtimonia negotio
de quo agitur: nec veriſimilia deponit. Et ſic nō debet ꝓbare ex
quo pro cauſis ſcientie in multis refert ſe ad teſtamentum in quo
nihil apparet vt in. l. iij. §. diuus. ff. de teſta. Unde veriſimiliora
⁊ aptiora ſunt teſtimonia duorum ſacerdotum. ¶ Preſertim cū
hic primus teſtis ſemper referat ſe ad teſtamentum et ad eun-
dem premeditatū que ſermonem iuxta. l. iij. §. diuus. ff. de teſtib⁹.
Item dicit ſe eſſe valde amicuʒ fratris domine Margarite lega
tarie propter quam amicitiam redditur etiam ſuſpectus. vt per
6 Saly. no. in. l. teſtiū. C. de teſti. ¶ Secundus † vero teſtis eſt etiam
valde ſuſpectus. tum quia eſt frater tabellionis. Item quia dicit
ſe nolle a teſtamento recedere: ſed referre ſe ad teſtamentum. Et
ita ſe cōmuniter refert ⁊ pro certo bonus iudex habet multum
inſpicere ⁊ conſiderare qđ iſti teſtes fuerūt informati a partib⁹
ne diſcederēt a teſtamento. Unde poteſt dici illud. Tu magis ſci
re potes quāta fides teſtibus adhibenda ſit. l. iij. §. tu magis. ff. de
teſtibus. ¶ Preterea dictus teſtis in ſua atteſtatione. Primo di
xit qđ erat multū grauatus ⁊ qđ nō recordatur an eſſet ſane mē
tis vel ſemimortuus: ⁊ poſtea immediate dicit qđ erat ſane men
tis: non tamen exprimit ſe variare animo corrigēdi. vel qr meli⁹
recordetur. quo caſu tanq̄ varius non probat. vt decidit Bal. in
l. eos. ff. de falcis. in tertio contrario iunctis his que ponit Bar.
in. l. qui bona. §. qui ſtipulaturus. ff. de dam. infec. ¶ Tertius ve
ro teſtis Chriſtophorus fauolatus etiam eſt varius ⁊ ſuſpectus.
primo quia comes Jacopinus ore proprio fecit teſtamētum. De
inde interrogatus an poſſet loqui dixit non recordari. ¶ Secū
do quia circa ſcripturam notarij aliquādo dicit ſe ſcire: Aliquā
do ſe velle referre ad teſtamentum ⁊ nolle aliud dicere q̄ in teſta-
mento dicatur. ¶ Tertio qr primo dicit qđ oēs teſtes erāt añ fa-
ciē comitis Jacopini. Deinde dicit qđ neſcit an ipe vel alij teſtes
eſſent in ſui p̄ntia vel i camera. Quare cū oēs dicti teſtes ſint val-
de ſuſpecti ⁊ varij nō ꝓbāt ſicut illi duo ſacerdotes. vt ex ſuperio
ribus patet. Quare cum penes quēlibet iudicem dicti duo ſacer-
dotes fidedigni melius probēt q̄ dicti alij teſtes quorū duo ſunt
viles. iuxta no. ꝑ Hoſt. quē ſequunt̃ doc. in. c. in nr̃a extra de teſti.

⁊ non ſint varij ſed conteſtes.Magis etiam apte deponunt nec
aliqua ſuſpitione ſint affecti melius ⁊ potentius dicuntur ꝓba-
re dictam abſentiam potenioꝛ aũt probatio preualet.vt in.l. boc
carmen. §.ſi teſtes.ff.de teſti.⁊ qđ per illum tex. dicit Bar.in.l.ad
monẽdi.ff.de iureiur.⁊ Bar.in ſua diſputatiõe que ĩcipit.Accu
ſat⁹ de vi turbaitua.Ex quibus concluditur ꝙ illi codicilli nõ ꝓ
bantur:pꝛout clara etiam ratione oſtenditur.Nam pꝛedicti tres
teſtes partis aduerſe pꝛeciſe deponunt teſtamentum eſſe verũ ſeu
inſtrumentũ teſtamẽti factũ fuiſſe corã.vij.teſtibus.⁊ tñ duo ex di
ctis ſeptẽ dicunt nunꝗ̃ interfuiſſe.Unde redditur pꝛedictum in-
ſtrumentũ ſuſpectũ ⁊ non pꝛobat contenta in eo.vt dicũt Inn.⁊
doc.⁊ maxime Imo.in.d.c. cum Joãnes.Aut ergo pars aduer-
ſa vult ſe fundare ex dicto inſtrumẽto ⁊ non poteſt qꝛ eſt falſum
⁊ ſuſpectum.⁊ non pꝛobat.Aut vult ſe fundare ex teſtibus: ⁊ te-
ſtes non ſunt in numero ſufficienti.⁊ nõ pꝛobant codicillos ꝓut
voluit Inno.⁊ alij in.d.c.cum Joãnes.maxime Jo.de imo.qꝛ te-
ſtes ſunt tres ⁊ in codicillis requirunꝭ quinqꝫ.vt not.in.l.fi.C.de
codicil.⁊ ita eſt concludens ratio in materia .¶Non obſt.ꝙ nõ
videtur eſſe pꝛobatuꝫ ꝙ dicti duo ſacerdotes qui dicunt ſe nõ in
terfuiſſe non pꝛobatur ꝙ ſint illi qui teſtamento dicuntur inter
fuiſſe.qꝛ plures reperiuntur eiuſdem nominis.vt dicunt Card.⁊
do.Abb.in.c.cum Joãnes pꝛeallega.Niſi pꝛopꝛium nomen eſſet
tale de quo dubitari non poterat vt in gallo pꝛeſſo.De quo per
glo.⁊ doc.in.l.bac cõſultiſſima.C.qui teſta.facere poſ.Et per bar.
in.l.demonſtratio falſa.ff.de condi.⁊ demon.in.vij.q.⁊ Bal.in.l.
certum.ff.ſi cer.peta.Sed ad boc reſpondetur ꝙ procederet quã-
do pꝛobatum eſſet per aduerſarium ꝙ plures eſſent eiuſdem no-
minis. alꝭ ſecus qꝛ alꝭ ſufficeret expꝛeſſio ſolius nominis pꝛopꝛij
ſm Bar.in.l.ſi in rem.ff.de rei ven.per illum tex.⁊ ideo ponit cau
tellam: de qua ibi per eum.⁊ do.Ant.in.c.ij.in .ij.col.de libel. ob
la.⁊ ita conſuluit Bar.pꝛout ipſe dicit in lecturis modernis in.l.
ſi quis ſeruum.§.ſi inter.ff.de leg.ij.pꝛo bis bene facit ratio. quia
7 †pluralitas non pꝛeſumitur niſi pꝛobetur.vt in.c.cũ Joannes e-
remita.de fide inſtru.Et boc voluit Bal.in ſuo conſilio quod in
cipit.Cum appareat de condemnato. vt ibi contrariam opiñ.
quando eſſent plures eiuſdem nominis.¶Preterea in caſu no-
ſtro:vt vidi in atteſtationibus res redditur clara:qꝛ in teſtamen-
to fit mentio de nomine pꝛopꝛio:de nomine patris dictoꝛum pꝛe-
ſbyteroꝛum:⁊ de nomine domus.⁊ ita fit etiam mentio in eoꝛum
8 atteſtationibus.Unde† tot ſunt demonſtrationes quod nomina
reddũtur clara poſtea repetita in eoꝛuꝫ ateſtationibus.iuxta no.
in.l.foꝛma.ff.de cenſi.⁊ in.l.ſi quis in fundi vocabulo.ff.de leg.j.
cum ſi.Oſtenditur etiam falſitas dicti teſtamenti.qꝛ dictus Gu-
lielmus teſtis partis aduerſe pꝛobat ꝙ dictum teſtamentum fa-
ctum fuit poſtꝗ̃ interrogatus fuit teſtatoꝛ an vellet relinquere
domine Margarite mille ⁊c.reſpondit ſic.Nam dixit ꝙ comes
Antonius.⁊ comes Guido fratres dixerunt dño Petro balugo
le.Il conte Jacopino voleſſare teſtamento: ⁊ laſſare a madona
Margarita ducati mille.Si enim añ illud tempus iam reliquiſ-
ſet ducatos mille fruſtra dñs Petrus interrogaſſet iterum an
comes vellet relinquere vxoꝛi mille ducatos ꝙ etiam patet per di-
ctos duos ſacerdotes qui interfuerant quando comes Jacopin⁹
dixit ſic.Et poſtea per dñm Petrum de balugola dixit qualiter
eos ſcriberet in teſtes.Ex quo datur intelligi ꝙ tunc factum fuit
aſſertum teſtamentum.¶Preterea apparet per tres teſtes ꝙ
dicta verba quando reſpondit ſic fuerunt pꝛolata die.vj.Augu-
ſti.M.cccc.xciij.qua die apparet factum inſtrumentum teſtamen
ti.Unde ex bis que dicta ſunt veriſimiliter apparet ꝙ ſi qđ fuit
factum fuit poſt aduentum dictoꝛum ſacerdotum vſqꝫ ad moꝛtẽ
quo tempoꝛe non dicitur feciſſe teſtamentum nec codicillos.vt.j.
pꝛobabitur.Unde ex quo veriſimiliter pꝛeſumitur ꝙ poſt aduen
tum dictoꝛum ſacerdotum non pꝛobatur nec teſtamentũ nec co-
9 dicilli ſequitur ꝙ † ad pꝛobãdam falcitatem inſtrumenti ſufficit
pꝛobatio per veriſimile non per impoſſibile ſi pꝛobaꝭ ꝙ vna par-
tium die confecti inſtrumẽti boñ.erat Mutine.nã poſſibile erat
ꝙ fuiſſet etiam bononie:non tamen veriſimile.vnde inſtrumẽtũ
non pꝛobat.vt concludit no.Bal.in.l.in exercendis.C.de fide in-
ſtru.ita dicamus in caſu noſtro ꝙ veriſimile eſt per ſuperioꝛa.et
ita compꝛebenditur ex dictis teſtium ꝙ dictum teſtamentũ fuit
factum poſt aduentum dictoꝛum ſacerdotum:vt dixi quando
dicitur ꝙ dñs Petrus interrogauit an vellet reliqnere vxoꝛi ſue
mille ducatos;⁊ dicitur reſpondiſſe ꝙ ſic.ſi ergo eſt veriſimile et
tunc non potuit condere teſtamentum vel codicillos.Igitur per
veriſimilia apparet de non veritate inſtrumẽti.vt.j.dicetur. Nec
obſtant duo que allegantur.¶Pꝛimum ꝙ dicunt aliqui ex teſti
bus partis aduerſe ꝙ audiuerant dici qualiter comes Jacopin⁹
teſtatus fuerat ⁊ reliquerat dñe Margarite mille ducatos. quo
niam teſtimonium de auditu non pꝛobat ſic eſſe factum teſtamẽ
tum vel codicilli.vt babetur in.l.ij.§.idem labeo.ff.de aqua plu.
arcen.⁊ in.l. teſtium.C.de teſti.⁊ in.c.lꝫ ex quadam.eo.ti.Pꝛeſer-

tim in caſu noſtro qꝛ ex quo apparebat factum publicum inſtru-
mentum per no.coꝛam ſeptem teſtibus.non eſt mirum ſi per ali-
quos dictũ fueritqꝫ teſtatus fuerat ⁊ reliquerat vxoꝛi mille. que
tamẽ contenta in dicto inſtrumẽto non ſunt vera.¶Nõ ob.etiã
ꝙ duo ex teſtibus deponant qualiter fratres dicti comitis Jaco-
pini miſerunt dictos teſtes ad dñam Margaritam vt vellet di-
ctos mille ducatos ſibi relictos dimittere ſeu relaxare ꝓpter qđ
10 videbantur fateri dictum legatum:†qꝛ remitti non poteſt qđ fa-
ctum non eſt.vt in.l.decem.ff.de ver.ob.⁊ in.c.ad diſſoluenduꝫ.de
deſpon.impu.Sed ad boc reſpondetur ꝙ dicti teſtes ſunt min⁹
idonei ⁊ non pꝛobant plene qꝛ alter eſt frater tabellionis de cui⁹
magno pꝛeiudicio agitur:iuxta no.in.l.parentes.ff.de teſti.⁊ in.l.
femine.ff.ad tertu.Alter vo teſtis eſt aduocatus dñe Margarite
qui ceperat pꝛo ea aduocare.iuxta no.in.l.ſi.ff.de teſti.⁊ per Spe.
in ti.de teſte.§.j.verſi.item quid ſi aduocatus.Item potuerunt ſu
ſpicari vel credere ꝙ eſſet teſtamentum qui quidem erroꝛ non no
cet detecta poſtea veritate.l.poſt diuiſionem.⁊.l.cum falſa.cũ ibi
no.C.de iur.⁊ fac.igno.Item detecta veritate potuerunt cõfeſſio
nem renocare ⁊ rem aliter fuiſſe geſtam.iuxta no.in.l. erroꝛ.C.de
iur.⁊ fac.igno.cũ ibi plene no.per Bald.⁊ alios in.c.ſi.vbi plene
do.Abb.extra de confeſ.¶Quod aũt vt dictum fuit ꝙ dict⁹ co-
mes Jacopinus non eſſet ſane mẽtis a tempoꝛe aduentus dicto
rum ſacerdotum vſqꝫ ad moꝛtem pꝛobaꝭ per dictos duos teſtes
qui reperiuntur ſcripti in teſtamento:⁊ per alios quatuoꝛ qui de
ponunt comitem Jacopinũ non fuiſſe ſane mẽtis.erat enim co-
mes Jacopinus in articulo moꝛtis:qꝛ moꝛtu⁹ fuit paulopoſt ba
bebat linguam implicitam ⁊ ingroſſatam ⁊ nõ reſpondebat ad
ea que tangebant ſacramenta ad animam ⁊ nibil diſpoſuit in re-
ſpicientibus animam.⁊ per alia pꝛopter que teſtes deponunt nõ
fuiſſe ſane mẽtis.quo caſu nec poterat teſtari nec codicillari.vt in
l.furioſuꝫ. ⁊ ibi no.C.qui teſta.face.poſ. ¶Pꝛeterea dicti ſex te
ſtes deponunt ꝙ non fecit teſtamentum nec codicillos.Imo ver
ba pꝛolata non impoꝛtant etiam codicillos.Nam pꝛimus teſtis
quartus ⁊ quintus quando dñs Petrus interrogauit comitem
Jacopinum non reſpondit.Unde do. Antonius frater dicti co-
mitis Jacopini illi dixerunt nõ oditu.⁊ ipſe comes Jacopinus
reſpondit:ſi: qđ verbum ſi:magis videtur poſſe referri ad inter-
rogationem dñi Antonij.ſ.ꝙ audiebat:quã ad interrogata dñi
Petri ꝙ relinquebat dicta mille.Et ita dicendum eſt in ſecun-
11 do teſte quãdo dñs Antonius dixit:e tu ſmari.Nam †buiuſmo
di exiſtẽtes in tam grauiſſima infirmitate ad omnia reſpondere
ſolent. Pꝛeſertim cum reſponſum eſſet dño Antonio ad verba
pꝛoximioꝛa.⁊ iam apparet ꝙ dño Petro noluerat reſpondere.
Unde pꝛobatio ad minus redditur equiuoca ⁊ ſic nõ ꝓbat.l. nõ
boc.C.vnde cogna.c.in pꝛeſentia de pꝛobatio.Alij duo non ſunt
in numero ſufficienti. vt in.l.ſi.C.de cõdi.Ad boc etiam facit.Nã
lꝫ glo.in aut.iubemus.C.de teſta.velit ꝙ diſpoſitio teſtatoꝛis va-
leat facta ad interrogationeꝫ alterius ab exiſtente in maxima in
firmitate ſi tamen defunctus eſt ſane mentis pꝛeſertim ſi interro-
gatio fit a ſuſpecto pꝛout ibi concludunt doc.⁊ late do.Alexã.in
conſi.xxiij.In tertio volu.conſilioꝛum.Tamẽ in caſu noſtro ta-
lis diſpoſitio dicitur facta ab exiſtente in articulo moꝛtis qui nõ
poterat articulate loqui ⁊ fuit facta ad interrogationem ꝑſone
ſuſpecte.ſ.a fratre legatarie ⁊ ab bomine qui cenſebãtur intelle-
ctum amiſiſſe pꝛout ſunt illi qui nõ poſſunt articulate loqui:qꝛ
ſunt in articulo moꝛtis.pꝛout dicunt Pet.Cy.⁊ Bar.in.l.iube-
mus.C.de teſta.Reperio etiam ꝙ inſignis doc.do. Pau.de caſt.
in.l.j.§.ſi quis ita.ff.de ver. obli.limitat glo.in .d.l. iubemus. niſi
12 †teſtatoꝛ eſſet cõſtitutus in graui infirmitate.⁊ interrogatio fie-
ret a perſona ſummiſſa ⁊ ſuſpecta ꝙ tunc non valeat vt teſtamen
tuꝫ pꝛout fuit in caſu noſtro:qꝛ interrogatio fuit facta a fratre le
gatarie ſuper quo legato diſputatur ⁊ boc dictum ſequuntur ibi
Moderni peruſini ⁊ ſenenſes.⁊ banc opi.tenuit Albert⁹ papiẽ-
ſis quẽ refert ⁊ ſequitur Jo.and.in addi.ſpec.in ti.de teſta.§.j.in
addi.que incipit.Pileus.Ubi dixit ꝙ exiſtentes in tali ſtatu ad
omnia reſpondent ſic.⁊ ſequitur Pau de ca.in cõſil.ccclxiiij.qui
loquitur de eo qui ſemper ſe reuoluit ſuper lecto pꝛopter infirmi
tatem.⁊ Pau.de ca.in.l.ij.bac conſultiſſima.C.qui teſta. face.poſ.
⁊ Lud. roma.in conſi.cccvj.⁊ do.Anto. in.c.cum tibi.de teſta.⁊
lꝫ Bal.⁊ pleriqꝫ alij dicant ꝙ Jo.and.videtur recedere ab opiñ.
Alber.Tamen mibi videtur ꝙ illam ſequatur.Nam verum eſt
ꝙ in queſtione ſimpliciter poſita per glo. in.d.l. iubemus.in qua
3 dubitaꝭ.Nunquid valeat † inſtitutio facta ad interrogationem
non expꝛeſſo pꝛopꝛio nomine per teſtatoꝛem etiam ab exiſtẽte in
infirmitate tenet opi.Accurſij de qua in.d.l.iubemus.quam opi.
tenẽt cõmuniter docto.ſed poſtea ſubdit inuenio Albertum pa
papieñ.tenuiſſe cõtrarium in bis terminis.⁊ ſic dicit Albertũ te
nuiſſe ꝯtra glo.in terminis in quibus loquitur qua opinione reci
tata nibil aliud dicit Jo.and.ſtant ergo iſta ſimul ꝙ glo.ſit vera
⁊ ꝙ limitetur per dicta Alberti papiẽſis in terminis ſuis qđ nõ
pꝛoſequoꝛ

proſequor q: teſtes hoc deponentes deponunt ꝙ nõ erat ſane mẽ
tis:quo caſu oẽs cõcordant qđ teſtm̃ nõ valet. Unde ex his ⁊ aliis
concluditur ꝙ dicta diſpoſitio non valet. ¶ Poſtremo ⁊ ex alio
14 dictum teſtm̃ nihil vȝ. Nã iſte comes Jacopinus fuit † bannit⁹
vt patet per literas ꝑncipis. qui ex forma ſtatuti priuatur omni
actu legitimo ⁊ poteſtate teſtãdi. vt. l. actus legitimi. ff. de reg. iur.
⁊ in. l. j. per glo. ff. de acqui. rerū domi. ⁊ per Bar. in. l. interdum.
ff. de here. inſti. ꝙ autẽ fuerit bannitus vt dixi. patet per dictas li-
teras in qbus princeps dicit ſeipſum fuiſſe bannitū pro homici-
dio de quo ſibi liquere cõſtabat cui⁹ aſſertioni ſtandū eſt donec
cõtrariū ꝓbet: vt in cle. j. de ꝓba. cū ibi no. ⁊ in. c. cū nobis. ⁊ ibi
not. extra de teſti. ⁊ per Bart. in. l. ambitioſa. ff. de decre. ab ordi.
faciẽ. Multa alia dixiſſem ſi fuiſſet mihi notū priuilegiū princi-
pis. Pro quo facit etiã illa opi. ꝙ bãniti ex aliqua ciuitate ꝑdūt
etiã iura cõmunia quo ad illaȝ ciuitatem. de quo latiſſime ꝑ mo
der. in. l. j. ff. de here. inſti. ⁊ in. l. ex facto. ff. ad treb. Ex quibus pu-
to comitem Jacopinum deceſſiſſe ſine teſtamẽto ⁊ codicillis.
Laus Deo. Bartholo. Soci. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ Procurator non habens mandatum ſpeciale ad id ſuper quo
tranſegit tenetur ad damnum quod parti exinde euenit.
1 Si aliquis obtinuit tres ſententias conformes: nõ poteſt dici de
nullitate aliarum ſententiarum.
2 Procuratores ſi ſuſceperint defenſionem ⁊ interuenerunt in iu-
dicio ad defendendum ⁊ probationes deducendo: habentur pro
legitime citatis.
3 Procurator promittens indemnitatẽ tenetur iudicium ſuſcipe-
re ⁊ oſtendere ſe eſſe procuratorem.

¶ Conſilium. xxix.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanct⁹ illuminet intellectū.

Viſis puncto ⁊ inſtrumen-
tis tranſactionis ⁊ mandati: ⁊ omnibus conſideratis
primo aſpectu. Videbaẽ dicẽdū dictã Octauiam non
poſſe cõtra ꝓcuratores dicti ſer Petri tranſigẽtis ſecum ſiue eo-
rum heredes habere regreſſum virtute eoꝝ ꝓmiſſionis de qua
in tranſacti. ¶ Qđ vr̃ oſtẽdi. Nã dicti ꝓcuratores ꝓmiſerunt di-
ctã dñam ſeruare indemneȝ ⁊ ſoluere de ꝓpria pecunia caſu quo
nõ haberẽt ſufficiẽs mãdatū ſeu nõ oſtẽderent. Sed in caſu videẽ
oſtẽdi ꝙ habebãt ſufficiẽs mãdatū. Igitur videẽ ꝙ nõ teneãtur
ad aliquid: q: nõ verificaẽ cõditio ꝓmiſſiõis. l. cedere diem. ff. de
ver. ſig. ꝙ aūt ad ea que geſſerãt haberẽt ſufficiẽs mãdatū vr̃ oſtẽ-
di. nã ipſi cū dicta Octauia trãſegerūt ꝓut ptȝ in trãſactione. ſed
ex forma mãdati apparet ꝙ cõceſſa fuit poteſtas tranſigendi cuȝ
quibuſcūqȝ perſonis. igitur ⁊c. Nec vr̃ obſtare ꝙ fuit iudicatū ⁊
ſententiatū ꝙ nõ haberẽt mãdatū ſufficiẽs ad trãſigendū ꝓut fe-
cerunt. ⁊ ſic ſnĩa videreẽ facere ius inter partes. c. inter monaſte-
rum. de re iudi. ⁊ habeẽ pro veritate. l. res iudicata. ff. de regu. iur.
Quoniã vr̃ poſſe rñderi ꝙ ſnĩa nõ fuit lata cõtra eos. ⁊ ſic non vi
detur eis ꝑiudicare. l. ſepe. ff. de re iudi. c. pen. extra eo. tit. Item ꝙ
ſnĩa fuit iniuſte lata ⁊ per imprudẽtiã iudicis. Igiẽ nõ ꝑiudicat
l. ſi per imprudentiam. ff. de euic. ⁊ in. l. emptor. eo. tit. C. eo. tit. Et
vtrobiqȝ no. per doc. ⁊ ſic videbanẽ nõ teneri. ¶ Sed ꝑdictis nõ
obſtãtib⁹ cõtrariã ſnĩam veriorẽ exiſtimo ꝙ imo dicta Octauia
petere põt a dictis ꝓcuratoribus ꝙ ſeruetur indemnis de ꝓpria
pecunia ſm̃ ꝓmiſſionẽ in tranſactione cū ipſis facta ꝓut in ea cõ
tineẽ cū ſer Petrus qui cõſtituit eos ꝓcuratores cuius mãdati
vigore trãſegerunt euincat bona dictis eius ꝓcuratorib⁹ eis da-
ta. Et in primis iſta cõcluſio ꝓbari videẽ. Nã Blaſius poſtremo
eius pater ⁊ dictus ſer Petrus dotẽ dicte Octauie filie ſue ſuper
aliis bonis vt narraẽ cõſtituit. ⁊ lȝ dicta Octauia occaſiõe dicto
1 rū bonoꝝ diu litigaſſet. Tū diciẽ ꝙ plures ſnĩas ꝑ ſe † obtinuit
⁊ ſi obtinuiſſet tres ſententias cõformes nõ potuiſſet dici de nul
litate aliarū ſentẽtiarū vt in cle. j. de re iudi. Si vero nõ erãt tres
ſed erant due: adeo ꝙ non poterat appellari: etiaȝ res erat reddi
ta clara. l. res iudicata. ff. de reg. iur. Et lȝ dictū eſſet de nullitate.
tamẽ pro iuſtitia dictarū ſentẽtiarū ꝑſumebaẽ donec aliud appa
reret cū non eſſet appellatū: nec poterat appellari ſcđm Spec. in
tit. de proba. §. j. ver. ſequiẽ. ⁊ tenet Guido de ſuza. in. l. j. C. de iu-
ris ⁊ facti ignorã. ⁊ dñs Ant. ⁊ Jo. de imo. in. c. in preſentia. de re
nunci. Et debebãt executioni mãdari ſi exceptio nullitatis altio
rem requirebat indaginem iuxta not. in. l. iiij. §. condemnatuȝ. ff.
de re iudi. ¶ Ex quibus inferẽ ꝙ licet dicti ꝓcuratores haberẽt
mandatū ad tranſigendum re exiſtente dubia non habebant mã
datuȝ ad dilapidãdum. Nã res eſſet clara per id quod habetur
in. l. pactum curatoris. C. de pac. ⁊ in. l. contra iuris. §. fi. ff. eo. tit. ⁊
no. bar. in. l. filiuſfa. ff. de dona. Et conſuluit Pau. de caſt. in ſuo
conſi. cxv. incipit. Spectabiles dñi. Et Ang. de are. qui dicit ſe vi
diſſe de facto Jmo. in. §. preterea ſecundo. inſti. de excep. in colū.
xxxiij. Et hac ratione potuit moueri dñs iudex ad infringenduȝ
factum dictorum procuratorum ꝓpter defectum mandati. Igiẽ
dicti procuratores teneneẽ conſeruare dictã Octauiã indemneȝ. ⁊
ſic ad ſoluẽdum id in quo condemnata eſt iuxta no. per Bar. in
l. queriẽ. ff. loca. ⁊ ꝑ Bal. in. d. l. j. C. de his que in frau. credi. ⁊ per
Bal. in. l. ij. C. de ſentẽ. que ſine certa quãti. ¶ Cõfirmantur predi
cta ⁊ ſcđo q: dicta Octauia ſuccubuit ⁊ euicta fuerūt dicta bo-
na ſibi aſſignata ꝑ ꝓcuratores: ⁊ ſic deciſum eſt per ſnĩaȝ dictos
ꝓcuratores nõ potuiſſe in. d. trãſactione cõſignare virtute eoꝝ
mandati dicta bona dicte Octauie: que ſententia fecit ius ⁊ ꝓ ve
ritate habeẽ. in. l. j. ff. de re iudi. ⁊ in. l. res iudicata. ff. de reg. iur. q̃
preiudicat nõ ſolum dicte Octauie: ſed etiam procuratoribus q:
in dicto iudicio interuenerunt vt concludit Bal. in. l. fi. C. de vſu
rei iudi. ad fi. Nõ enĩ poſſunt ſe tueri ꝙ dicta Octauia fuerit ma
le cõdemnata ꝓpter defectum mandari ꝓcuratorem vt cõcludit
2 ibi Bal. ⁊ ꝑſertim cum † procuratores ſuſceperint defenſioneȝ ⁊
interuenerunt in iudicio ad defendendum ⁊ ꝓbationis deducẽ-
do: quo caſu habenẽ ꝓ legitime citatis vt dicit glo. ſingu. in. l. ſi di
ctum. §. ſi preſenti. ff. de euict. ⁊ Bal. in. d. l. fi. ⁊ ſic ꝑiudicat ſicut ſi
fuiſſent citati. ꝑſens in iudicio non eſt citãdus. vt per Guil. bar.
⁊ doc. in. l. j. ff. de in ius vocã. Et doc. late in. c. j. de iudi. extra. ſed
quando fuiſſent citati ſentẽtie ꝑiudicaſſent eis. Igitur ⁊c. iuxta
no. in. l. ſi eo tẽpore. C. de remiſſione pig. ⁊ in. l. a ſentẽtia. C. de ap.
⁊ in propoſito per Bar. ⁊ Bal. in. l. duobus. §. q iurauit. ff. de iu-
reiur. ⁊ per Bar. ⁊ Jmo. in. l. x. ff. de ver. ob. Et per Bar. in. l. cum
filius. in prin. eo. tit. Et Bal. in. l. ij. C. de eden. Facit ad hoc quod
no. Cy. in. l. j. C. de aduoca. diuerſo. iudi. ⁊ gloſ. in. l. cū miles. §. j. ff.
ex quib⁹ cau. ma. Si ergo ſnĩa ꝑiudicat. Igitur dicitur iudiciū.
⁊ ſententia habetur pro veritate ꝙ dicti procuratores nõ habue
runt legitimum mãdatū. ⁊ ꝙ dicta Octauia iuſte ex dicta cauſa
⁊ per conſequens dicti fideiuſſores ⁊ ꝓcuratores teneneẽ vt dictū
3 eſt. ¶ Preterea ⁊ tertio dicti † ꝓcuratores promittentes indẽni
tatẽ tenebantur iudicium ſuſcipere ⁊ oſtendere ſe eſſe procurato
res, vt concludit no. Bar. in. l. pater. ff. de dote preleg. Et Barto.
no. in. l. cum tibi. C. de euic. alleg. Ricar. Qm̃ defenſionem ꝓmiſe-
runt dicti ꝓcuratores inſtrumento trãſactionis. Igiẽ ſi iſti pro-
curatores ꝓmiſerunt defendere dictã caſu quo nõ haberent mã-
datū ⁊ interuenerunt in iudicio ⁊ nõ defenderunt oſtendendo ſe
habere mandatū teneneẽ inſolidū ad id qđ fuit ꝓmiſſuȝ ob rẽ nõ
defenſam. l. iiij. §. fi. ⁊. l. in executione. §. fi. ff. de ver. ob. ⁊. l. ex clauſu-
la. ⁊. l. ſi ex duob⁹. ff. iudica. ſol. Nec poſſunt ſe defendi ex eo ꝙ ha-
bebãt regreſſum ꝯ principaleȝ q: principalis eſt ille qui euicit ex
defectu mandati. Unde ceſſant no. per Bar. in. d. l. qñ noluit ꝙ req
raẽ executio principalis. Et ꝑ bal. in. l. j. C. de his q̃ in frau. credi.
¶ Preterea ⁊. iiij. erit aduertẽdū ꝙ dicti ꝓcura. eque principaliẽ
ꝓmiſerūt duo. Primū ꝙ ſer Petrus haberet ratū caſu quo nõ
haberet ſufficiẽs mãdatuȝ ad ꝑdicta gerẽda. Scđm ꝙ dictus ſer
Petrus obſeruabit ⁊ adimplebit. q̃ v̑ba ſignificãt ꝙ obſeruaret
de iure ⁊ de facto. ⁊ ſic ſiue hȝ mãdatū ſiue nõ vt in. l. ſi quis. C. de
trãſac. Et ſic illa cõditio. ſi nõ haberet ſufficiẽs mãdatū. nõ vr̃ re
petita in ſequẽti oratione iuxta no. ꝑ Bar. in. d. l. ſi ſtipulatus. §.
griſogonus. ff. de v̑. ob. ex quo iſta duo fuerunt principaliter pro
miſſa ⁊ ad diuerſum effectū. Unde cū ſer Petrus nedū obſeruaue-
rit ſȝ ꝯtraueniat. vt in. d. l. ſi quis maior. teneneẽ dicti ꝓcuratores
ad cõtẽta in trãſactione. ¶ Poſtremo cū oſtẽſum ⁊ iudicatū fue
rit ꝑ ſnĩaȝ q̃ eis ꝑiudicat eos nõ habuiſſe mã datū immediate ꝙ
primū poterãt tenebanẽ curare ꝙ Petr⁹ ratificaret. Alias ſine
alia interpellatione fuerūt in mora fuerūt obligati ſoluere ⁊ de
proprio ꝓut ꝓmiſerūt. vt voluit no. Bal. in. c. j. §. ad hec hic fini-
tur lex corradi. Et ſequitur dñs Alex. in. l. qđ te. ff. ſi cer. pe. ¶ Ex
quib⁹ cõcludo ꝙ dicta Octauia agere põt ad id in quo eſt dãni-
ficata ꝯ dictos ꝓcuratores cū tranſegit. Laus deo. Bartho. ſoci.

¶ Summarium.

☞ An vſuſfructus relictus vxori ⁊ filie ſi vxor vel nupſerit vel vitã
mutauerit: debeatur filie ſi moriatur vxor.
2 Caſus mortis ⁊ tranſitus ad ſecunda vota equiparantur.

¶ Conſilium. xxx.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectum.

Viſo teſtamento Ludoui-
1 ci: ⁊ relicto † vſuſfructus bonoꝝ facto vxori q̃diu vi
xerit ⁊ vitam vidualem ſeruauerit que ſi aliam vitam
elegerit ⁊ ad ſecunda vota tranſiuerit talem vſumfructum reli-
quit filiabus ſuis donec fuerint maritate. mortua eſt vxor relicta
vna filia nõ maritata dubitatur an vſuſfructus redire debeat ad
hereditatem. An virtute fideicommiſſi pertineat filiam nomi-
ne Laurã. Et licet primo aſpectu videretur dicendum ꝙ debeat
ad heredem pertinere: quoniam Laure eſt vſuſfructus relictus ſi
vxor tranſiuerit ad ſecunda vota ⁊ ſub conditione volũtaria ad
actū dicti legati ſeu fideicommiſſi: ⁊ ſic debuit impleri in forma
ſpecifica. ⁊ ſic ꝙ vxor tranſierit ad ſecũda vota ſed in caſu noſtro

non eſt purificata: q2 mortua eſt igitur hic caſus cenſetur omiſ-
ſus: ⁊ per conſequens ꝙ ſubſtitutio in vſufructu nõ habeat locũ
argu. l. commodiſſime. ff. de libe. ⁊ poſthu. ⁊ ꝙ per illum text. di-
cit Bar. in. l. gallus. §. ⁊ quid ſi tantum. ff. de libe. ⁊ poſthu. ⁊ do-
cto. ibi ſequuntur ⁊ per Bar. in. l. meuius. ⁊ in. l. qui heredi. ff. de
condi. ⁊ demon. cum multis ſimilibus. ¶ Sed hoc non obſtante
cõtrarium eſt verius ꝙ imo vſuſfructus pertinet ad Laurã. Iſta
concluſio probatur quaſi in terminis. preſertim in ratiõe decidẽ-
di ex queſtione diſputata per Ricar. malũ. quam reaſſumpſit do
minus Thomas de formaginis gener Joan. and. prout ipſe re-
fert in addi. Specu. in rub. de ſecun. nup. Teſtator reliquit vxori
vſumfructum ꝙ̃diu vixerit ⁊ donec caſte vixerit ⁊ vitam vidua-
lem ſeruauerit. ⁊ poſt mortẽ vxoris reliquit titio. inſtitutis filijs.
Vxor tranſiuit ad ſecunda vota ⁊ ſic nõ euenit adhuc caſus mor
tis decidũt ꝙ ſtatim debeatur legatuʒ titio cui fuerit factũ poſt
mortem vxoris. ⁊ ſic deciſio eſt quaſi in terminis. Nam reſpectu
legati facti vxori. eſt idem caſus. ſ. ꝙ̃diu vixerit ⁊ vitam honeſtam
⁊ vidualem ſeruauerit. Solum eſt differentia: quia in caſu prefa-
torum doctorum legatum eſt factum alteri poſt mortem vxoris.
In caſu autẽ noſtro eſt factũ ſi trãſiuerit ad ſecunda vota ipſe de
cidit ꝙ ꝙ̃uis ſit factum poſt mortem vxoris. tamen locuʒ habet
per tranſitum ad ſecunda vota. Ita econtra dicendũ eſt in caſu
noſtro: qñ eſt factum poſt tranſitum ad ſecunda vota locũ habe-
re debet poſt mortem duplici ratione. Prima ratio q2 quod ope
ratur propoſitum in propoſito debet operari oppoſitum in op-
poſito. l. ⁊ ſi contra. ff. de vulgari et pupillari. l. ſi vt proponis. C.
de nupt. c. hoſpitiolum. xxxv. diſtin. Secũda ratio eſt ⁊ melior q2
2 ex quo † caſus mortis ⁊ tranſitus ad ſecunda vota equiparãtur
Ideo ibi caſus mortis extenditur ad caſum trãſitus ad ſecun-
da vota ⁊ econtra ratione ſupraſcripta. q2 eſt caſus ſimilis. vt pro
batur ex notatis per Bar. in. d. l. gallus. §. ⁊ quid ſi tantũ. ¶ Re-
ſpondetur ad caſum in. d. l. commodiſſime. ff. eo. tit. quia diſpoſi-
tio extenditur ad caſum ſimilem. bene facit tex. cũ gl. ⁊ ibi Bal.
in. l. ꝙ̃uis. C. de fideicom. Unde poſſumus dicere ꝙ in terminis
deciditur caſus noſter. ⁊ preſertim quia rationes decidendi alle-
gate per prefatos docto. militant in caſu noſtro. dicunt enim qđ
legatum eſt donatio cauſa mortis. l. illud. ff. de dona. cauſa mor.
Sed ille qui donat cauſa mortis potiꝰ vult habere ꝙ̃ donatariꝰ
⁊ donatarium ꝙ̃ heredẽ. Ita teſtator in caſu noſtro potius vult
habere ꝙ̃ vxorem ⁊ ſubſtitutum vxori potius ꝙ̃ heredem. Ideo
fit dicta extentio in fauorẽ ſubſtituti. que ratio militat preciſe in
caſu noſtro. ¶ Preterea dicunt prefati docto. ꝙ teſtator non diſ
poſuit in caſu mortis. q2 cogitauit ꝙ mulier non deberet trãſire
ad ſecunda vota ꝙ ſi cogitauiſſet idẽ diſpoſuiſſet. Ita in caſu no
ſtro. Ideo diſpoſuit in caſu quo tranſiret ad ſecunda vota q2 nõ
cogitauit ꝙ vxor deberet mori anteꝙ̃ filie nubãt. ſi enim cogitaſ
ſet ideʒ ſtatuiſſet. argu. l. mulier. in princip. ff. ad treb. ⁊ in. l. iij. C.
de inſti. ⁊ ſub. ſub cõdi. fac. Potuit eñ cogitare ꝙ trãſiret ad ſe-
cunda vota anteꝙ̃ filie nubant. quo caſu poſtꝙ̃ nupſerint legatũ
eis non debebatur. ſed anteꝙ̃ nuberent ſi vxor tranſiret ad ſecun
da vota. Sed ꝙ vxor moreretur anteꝙ̃ filie nuberent. Veriſimi-
lius eſt ꝙ non cogitauerit. tum q2 quis viuere pſumitur vſqʒ ad
centum annos. Ut dicit glo. in. l. j. §. ſi debitor: quemad. teſta. ap.
Tum q2 non eſt in conſideratiõe caſus mortis breui tẽpore quo
ad hoc homo ſuperuiuere poteſt. arg. l. inter ſtipulanteʒ. §. ſacrã.
ff. de verbo. obli. Igitur fortius in caſu noſtro hoc poſſumus di-
cere eueniſſe. q2 teſtator non cogitauit. Et ideo ſi cogitaſſet ideʒ
ſtatuiſſet. Ad hoc. l. tale pactum. in fi. cum glo. ff. de pac. cum mul
tis ſimi. ibi allega. Si enim voluit ꝙ matre viuẽte a qua ſubſidiũ
percipere poterant ipſe etiam vſufructuarie quãdo trãſiret ad ſe
cunda vota. ⁊ fortius cenſetur hoc voluiſſe ipſa mortua autenti.
multomagis. C. de ſac. ſan. eccle. Unde cuʒ ex dicta deciſione ⁊ ra-
tionibus eius deciditur caſus noſter: ⁊ ſic cõmuniter a doct. fere
omnibus approbata non inſiſto amplius in rationibus que fieri
poſſent. illam enim deciſionem ſequuntur Bar. ⁊ Alberi. de ro-
ſa. qui late refert dictam diſpu. in aut. hoc locuʒ. C. ſi mulier ſecũ-
do nupſerit. idem Pau. de ca. ⁊ do. Alex. in. l. iij. C. de inſti. ⁊ ſub-
ſti. ſub cõdi. fa. Et dicit ibi Pau. ſe pluries conſuluiſſe. Itẽ do.
Alex. in. d. l. mulier. in princip. Et do. Alexã. in. d. §. ⁊ qd ſi tm̃ di-
cens ꝙ pridie conſultus ita reſpondit. ⁊ do. Alexan. in conſil. c. in
quarto volu. Et licet Ludo. ⁊ pleriqʒ Modernoruʒ diſputatiue
attentent contrariuʒ tamen conſulendo ⁊ iudicãdo nullo mo-
do eſt recedendum ab opinione tantorũ viroruʒ. Unde cõcludo
ꝙ vſuſfructus pertinet ad dictam Lauram ⁊ non debet ad here
dem reuerti. ¶ Circa ſecundum dubium breuiter reſpondeo:
quia non eſt fienda dubitatio vbi nõ eſt. Nam teſtator reliquit fi-
lias vſufructuarias ⁊ ſubdit ⁊ ipas eo caſu permanere voluit pe
nes dictuʒ Ludouicum ſub cura ⁊c. Et ſic teſtator clariſſime diſ
ponit ꝙ eo caſu quo filie efficiũtur vſufructuarie Ludouicꝰ deʒ
eſſe tutor ⁊ curator: ſed in caſu noſtro ſumus in caſu in quo filie
ſunt vſufructuarie effecte. Igitur ſumus in caſu quo Ludouicus
debet eſſe tutor ⁊ curator. Et q2 verba diſpoſitionis in hoc ſunt
clariſſima non eſt opus interpretatione. l. ille aut ille. §. cũ in ver-
bis. ff. de lega. iij. ⁊. l. ſi alij. ff. de vſufru. lega. In incertis non cer-
tis locus eſt coniecturis. l. continuus. §. cum ita. ff. de verbo. obli.
Laus deo. Bartho. ſoci. ⁊c.

¶ Summarium

☞ Sententia laudi generaliter abſoluens coheredes non obſtat
quominus poſtmodum exacta ab vno peti poſſint ab alio.
2 Compromiſſum non extenditur ad non proſecutã de quibus non
apparet commiſſum.
3 Exceptio deficientis poteſtatis arbitri ex defectu compromiſſi
nunꝙ̃ intelligitur reiecta.

¶ Conſilium. xxxj.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectum.

Viſis inſtrumẽto finis fa-
cti a Bernardino Bartholomeo adminiſtratore de
anno domini. M. cclxxix. die. xxx. Auguſti. ⁊ inſtru
mento compromiſſi facti ſuper diuiſione rerum comunium in
ter dictum Bernardinum ⁊ Joannem eius fratrem de anno do
mini. M. cccclxvij. die. xxvij. Aprilis. Et laudo inde ſecuto du-
bitatur. An dictus Joannes maria petere poſſit partem pecunie
exacte a Bartholomeo adminiſtratore omnium bonorũ pater
norum nonobſtante liberatione facta in laudo ſeu in ſentẽtia la-
ta inter dictos Bernardinũ ⁊ Joan. mariam. ¶ Et videtur pri-
1 mo aſpectu † dicenduʒ ꝙ dictus Joan. maria nihil petere poſſit.
Nam in ſentẽtia ambe partes generaliter ab omnibus alijs ſunt
abſolute. Et conſequenter ambe partes ratificantes videntur ge-
neraliter ſe abſoluere. habent enim compromiſſum ⁊ laudum ra-
tificata inſtar tranſactionis. vt in aut. ſi contigerit. C. da iud. ⁊ per
Bar. in. l. ſi ſocietatem. §. arbitrorum. ff. pro ſocio. Unde cum ge-
neraliter loquantur: vidẽtur generaliter intelligenda. vt in. l. em-
ptor. §. lucius. ff. de pac. ⁊ ibi plene not. Et preſertim q2 compro
miſſum factum fuit more Veneto quo caſu non poteſt appellari
et querelari vt dicitur ſiue ex forma legis vel conſuetudinis Ve-
netorum. ¶ Sed his non obſtantibus contrariam ſniam verio-
rem exiſtimo ꝙ imo dictus Joan. Maria poſſit petere dimidiã
dicte pecunie exacte per dictũ adminiſtratorẽ a dicto Bernardi
no non obſtante dicta ſnia ⁊ etiã fine ⁊ pmitto ꝙ dictus Bernar
dinus habuit illam pecuniam ꝓ tota adminiſtratione bonoꝝ pa
ternorũ que bona ꝓ parte ptinebat ad dictũ Jo. Mariã. Et ſic
cũ receperit Bernardinus pro tota adminiſtratione dictorũ bo
noꝝ pecunia exacta ꝓ dimidia potuit peti ab ipo Jo. Maria ca
ſus eſt a cõtrario ſenſu: ⁊ ibi notant omnes in. l. fi. C. depoſi. cũ ibi
plene nota. per Bal. ⁊ alios. Solum reſtat videre. Nunquid ob-
ſtent dictum laudum ⁊ dicta abſolutio generalis. Ad quã in pri
mis dico quod euʒ occultum eſſet talem pecuniaʒ perueniſſe ad
manus dicti Bernardini nec cõpromiſſum nec laudũ neqʒ trãſ-
actio extenduntur ad ea que emerſerunt que etiã occulta tũc do
lo aduerſarij vt eſt caſus ⁊ ibi not. in. l. ſub pretextu. C. de tranſac.
⁊ in. l. tres fratres. ⁊ ibi not. ff. de pactis. l. qui cũ tutoribus. §. qui
per fauianam. ff. de tranſac. vbi glo. nota. ¶ Preterea de hoc ꝙ
2 nõ erat notũ. Unde † cõpromiſſum non extenditur ad non proſe
cuta de quibus nõ appareat commiſſum ſm Bar. ⁊ in. l. cum aq
liana. ff. de tranſac. per Angel. ⁊ docto. in. l. de his. ff. de tranſac.
3 Ex quo ſequitur ⁊ infertur † quod exceptio deficiẽtis poteſtatis
arbitri ex defectu cõpromiſſi nunꝙ̃ intelligitur reiecta vt voluit
Ange. in. l. nõ erit in. §. dato. ff. de iureiuran. Et cõſuluit Ang. in
cõſi. cclxxxiiij. incipit. Philippus. Et not. Bal. in. l. ſi cauſam iu
dicati. C. de execu. rei iudi. ⁊ Bar. in. l. ij. §. pretor. ff. q ſatiſda. cog.
Imo voluit plus Ange. quod ſi quis iuraſſet non dicere laudũ
nullum poteſt dicere nullum ex defectu poteſtatis. Ita conſuluit
in cõſi. clxxxiij. incipit. Viſa narratiõe facti. Scđo reſpõdeo quod
hanc obiectionem tollit arbiter in ſua ſentẽtia: duʒ vult bona in
diuiſa de hereditate ⁊ bonis Bartholomei ⁊ bona de heredita-
te ⁊ bonis paternis debeant equaliter diuidi. Sed iſta pecunia
erat huiuſmodi. igit ⁊c. Et fuit ꝓ certo arbiter circũſpectꝰ ⁊ pru
dens qui in primis voluit diſpoſitioni iuris ſe conformare ꝙ bo
na non diuiſa diuiderent. l. ſi ſoror. ⁊ ibi no. C. de colla. l. ſi patruꝰ.
C. communia vtriuſqʒ iudi. Voluit enim fraudibꝰ obuiare ſi ali
quis eorum per dolum aliquid occultaſſet. l. tres. ff. fratres de pa
ctis. ⁊ ne ſua generali quietate aliqua partiũ fraudaretur. Iſtas
enim generales quietationes interpretatio prudẽtiũ fugit: vt di-
cit text. not. ⁊ quod ibi nota. in. l. cum aquilia. ⁊ quod ibi nota. ff.
de tranſactio. Ex quibus ſine heſitatione concludo quod dictus
Jo. Maria poteſt dimidiam dicte pecunie petere. Et eſt veriſſi-
ma ⁊ equiſſima concluſio. Laus deo. Barth. ſoci. ſeneñ. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ An vxor ſuperuiuẽs marito lucretur partẽ donationis ꝓpter
nuptias

nuptias conſuetudine ſuper hac donatione diſponente.

1 Dos integra an ſit reſtituenda ſoluto matrimonio: ⁊ integra do natio propter nuptias.

2 Id quod ponitur conditionaliter cenſetur appoſitũ pro forma.

3 Conſuetudo de lucranda dote data: non habet locum in dote ꝓ miſſa.

4 Inſtrumentum eſt id quod partes faciunt vt locatio ⁊ venditio ⁊ non ipſum inſtrumentum ſeu charta.

5 Adhibitus ad ſcribendum teſtamentum poteſt vt teſtis ꝓbare.

6 Appellans viua voce ſaluo iure appellandi in ſcriptis non ſunt due appellationes: ſed vna que eſt primo ſine ſcriptis facta ſecundo eſt redacta in ſcriptis.

7 Statutum vel cõſuetudo quando ſimpliciter loquitur locũ habet in dote promiſſa.

8 Debitor liberatur nolente creditore per ſolutionem vel legitimã oblationem pecunie.

9 Statutum ꝙ loquitur vel conſuetudo de dote a marito recepta ſeu ſoluta locum habet in dote ſatiſfacta volente marito.

¶ Conſilium.xxxij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanct⁹ illuminet intellectũ.

In preſenti conſultatione

1 De iure cõmuni queſtio eſt deciſa ꝙ † ſoluto matrimonio integra dos eſſet reſtituẽda ⁊ integra donatio ꝓpter nuptias nec aliquis de cõiugibus ſuperuiuendo aliquid ſuperlucraret: vt.l.ij.ff.ſol.matrimo.⁊ in aut.dos data.C.de dona. ante nup. Sed lucruʒ dotis contingit in caſu noſtro ⁊ in dote et in donatione propter nuptias ex cõſuetudine marchie triuiſane ſm quã fiunt inſtrumenta dotalia ⁊ apponuntur pacta de lucro dotis ⁊ donationis ꝓpter nuptias ſm quod videtur ꝙ vxor que ſuperuixerit viro nihil lucrari debeat de donatione propter nuptias. Quoniam in caſu noſtro non interuenit aliquod pactum de lucrando. ſed promiſſa fuit dos ſeptingentorum infra certum tempus quibus ſolutis promiſſum fuit vxori facere inſtrumẽtũ cum pactis de lucrando ſm cõſuetudinem loci. ſed iſta verba nõ includunt pactum de lucrando: ſed promiſſionẽ paciſcendi de lucrãdo que ſunt diuerſa ſicut dicimus ꝙ aliud eſt vẽdere ⁊ aliud promittere vendere. argumen. eius quod habetur in.l.in bone fidei.ff.de eo quod certo loco. facit quod habetur in.l.qui fundũ. ff.de contrahen.empt.⁊ in.l.finali.ff.de condictione cauſa data. ¶ Preterea ⁊ ſecundo in conuentione promittitur de faciendo inſtrumento cum dictis pactis ſolutis dictis ſeptingentis ducatis. qui ablatiuus abſolutus exponitur.i.ſi ſoluentur.l.a teſtatore.ff.de conditio.⁊ demonſtratio. ſed illa conditio nõ fuit purificata aliquo modo. Quinimo videtur etiam ꝙ ſi non fuiſſet purificata in parte non videtur ſufficere. cum de natura conditionis ſit ꝙ non.l.cui fundus.ff.de conditio.⁊ demonſtra.⁊ per Barto. in.l.ſtichum qui meus erit.ff.de lega.j.⁊ ſic non videtur eſſe loc⁹ dicte promiſſioni ⁊ conuentioni.l.cedere diem.ff.de verbo.ſigni.

2 §.Item ex conditionali.inſti.de verbo.obli. Id enĩ † quod ponitur conditionaliter cenſetur appoſitum pro forma et non cenſet modice ſolennitatis.l.pretor.⁊ ibi Bart.ff.de colla.bo.no. Bald. in aut.matri ⁊ auie.C.quando mulier offic.tu.fungi poteſt. Et in conditionali diſpoſitione ſumitur argumentum a contrario ſenſu ⁊ cauſatur neceſſarium ſm Bal.in.l.qui teſtamento.§.mulier.ff.de teſta. Et habet locum etiam in contractibus.l.inter ſocerum.§.cum inter.ff.de pac.dota. Et no.in.l.j.ff.de officio eius. Igitur ex mente ⁊ conuentione partium ꝙ tale pactum non fieret ante dictos ducatos ſolutos ⁊ ꝑ cõſequẽs licitũ nõ habet locum. ¶ Tertio eadem concluſio probatur quoniaʒ ex quo actũ erat inter eos ꝙ fieret inſtrumentum ſolutis ducatis ſeptingentis. vtiqʒ precedentia magis videntur pacta de danda dote ꝙ̃ pacta conſtituentia dotem. argumẽ.l.cõtractus.⁊ ꝙ ibi no.ꝑ Bal. ⁊ Pau.de caſt.C.de fide inſtr. Et per Pau.de caſt.l.qui bis idẽ. ff.de verbo.obli. Unde cum ſimus extra caſum dotis date vel promiſſe non videtur tractandum de pact. de lucrãdo ⁊c. dote data vel promiſſa. ¶ Preterea ⁊ quarto qñ lucrum debetur ex cõſuetudine ſine pacto. tum quia per hoc conuentum eſſet ꝙ inſtrumẽtum dotis fieret cum dictis pactis de lucrando ſolutis ſeptingẽtis ducatis. ⁊ ſic eiſdem ſolutis non eſt querendum de dictis pactis ⁊ de dicto lucro eorum vigore. quoniam per dictaʒ promiſſionem factam ſub conditione ſi ſeptingenti ducati ſoluuntur. videtur receſſum a prouiſione cõſuetudinis ex quo erat extraordinaria ⁊ contra diſpoſitionem iuris vt.l.ſi cum dotem.ff.ſolu.matri. per Bar.ibi in princip.⁊ in.l.ſi.C.de pac.conuentis.⁊ per gl.in.l. ij.C.de iure emphy. ¶ Quinto quia talis conſuetudo de dote lucranda non habet locum in caſu noſtro. qꝛ non eſt dos ſed pactũ ⁊ conuentio de dotando ⁊ de dando in dotem ꝙ reſultat per inſtrumentuʒ quod debebat fieri ſub conditione. Unde nõ includitur in tali cõuẽtione pactum de dotando qꝛ eſt exorbitans. ⁊ non includitur caſus non conſuetus.l.qđ vero.ff.de legi.l.ſi vero. §.de viro.ff. ſol.matrimo. facit quod no. Bart.in.l.j.§.in hoc iudicio.ff.de itine.actuqʒ priua. ¶ Poſtremo tunc mulier põt lucrari donationem propter nuptias qñdo maritus habet dotẽ per id quod habetur in autẽ.dos data.C.de dona.ante nuptias. ſʒ in caſu noſtro maritus nõ debet lucrari dotem niſi fuerit ſoluta vel oblata. ⁊ ſic maritus non debet dotẽ lucrari vt in.l.iubemus. §.ſcientia.C.de ſac.ſan.eccle. Igitur mulier non debet lucrari do

3 nationem promiſſam: qꝛ vt dicit ibi Barto. ſtatutum † ⁊ ſic conſuetudo de lucranda dote data nõ habet locuʒ in dote promiſſa. Et hanc opinio. tenent Rapha. ⁊ Pau.de caſt.in.l.ſi vero.§.j.ff. ſolu.matrimo. ⁊ per Moder.in.l.ſi donaturus.§.fina.ff.de condi.cauſa data. vbi do. Alexand. alleg. concordantias. ¶ Quibus non obſtantibus contrariam ſententiam veriorem eſſe exiſtimo ꝙ imo dicta mulier per premorientem virum ſm conſuetudineʒ Marchie triuiſane debet lucrari partem donatiõis propter nuptias ſm conſuetudinem illius loci. Et pro fundamento ego premitto illud qđ dicit Bar.in.l.ſi quis legatum.ff.de falſis. vbi di

4 cit †. Aduerte appello inſtrumentum ipſam chartam cõcernẽtẽ id quod partes faciunt. Contrarium vero appello id quod partes faciunt vt locationem ⁊ venditionem. non autem appello cõtractum ipſum inſtrumentum ſeu chartam. vt ibi latius per eũ. Et per Bal.in.l.ſi.C.de falſa cauſa adiecta legato. Fit enĩ inſtrumentum ad contractum contentum in inſtrumento probandũ. l.contrahitur.ff.de pigno. Et patet clare ex his que ponit in ſumma. de fide inſtrumento. in vltimo dicto. Et Spec.in titu.de inſtru.edit.§.j.verſicu. Et licet. Et domi. Ant.in rub.extra de fide inſtrumen. ¶ Ex quibus infero ꝙ iſta differunt. Nam aliud promiſſio de faciendo contractum dotis. Aliud de conſtituẽdo dotem cum pactis ſolitis ⁊c. ⁊ promiſſio de vendendo. ⁊ aliud promiſſio de faciendo contractum dotis ſiue inſtrumentum. ſeu cõſtituere dotem. ſeu contractum vẽditionis. que promiſſio cadit etiam poſt conſtitutam dotem. ⁊ poſt contractum vẽditionis: ſʒ ambe promiſſiones ⁊ conuentiones cõtinent in ſcriptura de qua agimus. Nam primo loco conſanguinei qui nubunt puellam ꝓmittunt dotem ſeptingentorum florenorum. ⁊ illaʒ ſoluere in certis modis ⁊ terminis cum obligatione bonorum. Nõ autem cõueniunt de dote conſtituenda. ſeu faciendo contractum dotis. ⁊ ſic dicuntur dotem conſtituere ſola promiſſione dotis. licet dos non ſit tradita.l.mulier.ff.de iure dotium.l.j.verſi. Et ſi tantum promiſſa.ff.de colla.dotis. vt etiam probatur ex diffinitione dotis quã ponit Bar.in rub.ff.ſol.matrimo. ⁊ ex his que ibi dicũt Angel. ⁊ moderni. ¶ Secundo loco dictis cõſanguineis ſoluta dote promittitur fieri inſtrumentuʒ dotale ſm pacta Marchie triuiſane de lucrando dotem vel donationem propter nuptias quod etiam inſtrumentum fit firmata conuentione de dote. ⁊ fit ad probationem rei geſte.l.contrahitur.ff.de pigno.l.pactum qđ bona fide.C.de pac. Quinimo per dicta verba oſtenditur ꝙ reſpectu dotis cum illis pactis conuentio erat firmata. qꝛ non eſt cenſenduʒ ꝙ contraheretur matrimoniũ. ⁊ ꝙ interim ante dotem ſolutam contractum eſſet matrimonium per ſeptem annos non diceretur proprie dos cõſtituta ⁊ firmata cũ declarata eſſet quãtitas dotis. ⁊ in quibus rebus veniat ſoluẽda in quo tempore cum dos ſit ad matrimoniuʒ acceſſoria.l.ſi.C.de donatio.ante nup.l.iij.ff.de iure do. Et ſic concluditur per dictaʒ ſcripturam. dos eſt conſtituta. non autem eſt promiſſio de cõſtituendo dotẽ. ſed de conficiendo inſtrumentuʒ. prout fieri ſolet que ſunt diuerſa vt probatum eſt. Unde ſi dos ⁊ cõtractus dotalis fuerint perfecti cẽſent facti ſm ꝯſuetudinẽ loci cũ pactis iuxta cõſuetudinẽ regiõis.l.ꝙ ſi nolit.§.qꝛ aſſidua.ff.de edil.edic.l.excepto.C.locati. l.ſi fund⁹.ff.de lege cõmiſſo.l.ſemper in ſtipulationib⁹.ff.de re.iu. Merito fuit promiſſum facere inſtrumentũ dotale cum dictis pactis. ⁊ ita q debebat facere inſtrumẽtũ cogi poterat ſi illud nõ feciſſet iuxta nota.per Bart. ⁊ doc.in.l.ſi finita.ff.de dam.infect. Sed in caſu noſtro non poterat cogi qꝛ voluit ante totam dotẽ ſolutam. licet conſtitutam ⁊ debitam poſſet cogi ad faciendũ inſtrumentum. ſicut eſt ſi aliquis venderet ⁊ venditio eſſet expreſſa re ⁊ pretio tempore ad ſoluendum dato. Venditor pretio ſoluto promiſerit facere inſtrumentum ſm pacta cõſueta. quis dubitat quod vẽditio eſſet perfecta ⁊ firmata. ⁊ obligatio eſſet contracta ad faciendum inſtrumentum. Ex quibus patet quod cõſtitutio dotis ſm pacta conſueta non fuit conditionalis ſed pura. ſcʒ debita facta ſolutione prout dicitur in inſtrumento ⁊ confectione inſtrumenti ſoluta dote. ⁊ ſic tollũtur mille ambages in contrarium adducte pro alia parte. Nec eſt curandum de eo quod dicit Pau.de caſt.in.l.contractus.C.de fide inſtrumen. ⁊ in.l.qui bis idem.ff.de verbo.obligatio. quia non eſt verum. quia licet conueniret quod fieret inſtrumentum. Tamen nõ eſt verum quod voluerit contractum dotis in ſcriptis iuxta.l.contractus. quia licet partes voluerint ꝙ fieret inſtrumentum. tamen illud fieri volue

runt ad confirmationem ⁊ cautionem ⁊ probationem. non autē
vt fieret inſtrumentum in ſcriptis neqȝ ad ſuſpendendum cōtra
ctum in tempus confectionis inſtrumēti.ꝓut dicit Pau.de ca.
in dictis locis vt patet.Primum qꝛ contractus dotis fuit habi
tus pro perfecto ⁊ abſoluto pro certo matrimonio ⁊ certa quan
titas fuit expreſſa ⁊ datus terminus ad ſoluenduȝ.que omnia cē
ſerētur geſta ſm cōſuetudinem regionis vt dicit.§.qꝛ aſſidua.cū
ſimi.Licet ergo voluerit ꝙ fieret inſtrumentum non tamen cen
ſetur voluiſſe facere contractum in ſcriptis.argu.glo.no.inſti. de
empt.⁊ vendi.in.§.in his.⁊ not.Joan.and.in addi.ſpecu.in titu.
de inſtru.edit.§.compendioſe in addi.que incipit. Sed fuit que
ſtio ⁊ ex his que no.voluit Cy.in.l.hac conſultiſſima.§. per nun
cupationem.C.de teſtamen.⁊ Bartholo. de ſaly.in.l.q̄uis.C. de
fide inſtrumen.in.iiij.colum.ſuper verbo ſuperſcriptiōibus. Ex
quibus dictis infertur reſponſio ad ſecundum quod imo non
dicantur partes concluſiſſe contractum dotis cuȝ pactis ſolitis
tempore confecti inſtrumenti.Nam ex quo fit inſtrumentum ad
firmiorem probationem non dicuntur partes habuiſſe cōtractū
dotis ſm conſuetudinem pro abſoluto.ſed immediate dicitur ꝑ
fectus ⁊ ſcriptura inſtrumenti fit ad probationem.vt per Cyn.
in.d.§.per nuncupationem.⁊ per Joan.and.in.d.verſi. Sed fuit
queſtio.Et probatur ex his que habentur in.l.domitius.ff.de te
5 ſtamentis.† vbi adhibitus ad ſcribendum teſtamētum poteſt vt
teſtis probare.Et ſic patet quod licet de teſtamento debeat fieri
ſcriptura.Tamen dicitur perfectum nō cōfecta ſcriptura.⁊ iſtā
opi.contra Pau.de caſt.tenet preceptor meus domin⁹ Franciſ.
areti.in.d.l.qui his.idem tenet preceptor meus Joan.bap.de ſan
cto ſeuerino in.d.§.per nuncupationem.⁊ quod ibi no.per Cyn.
⁊ illa opi.obtinetur in practica.⁊ ita conſului ⁊ obtinui.Et ꝑſer
tim in caſu noſtro.quia non eſt veriſimile quod contracto matri
monio voluerint partes ſtare ſeptem annis ante contractum do
tis.Item non eſt conueniens ꝙ exactio dotis ⁊ ſolutio precede
ret contractum dotis cōtra id quod in ſimili habetur in.l.j.C.de
executio.rei iudi.¶Ex quibus indubitanter concludendum eſt
quod contractus dotis habitus fuit pro abſoluto ⁊ perfecto.Et
per conſequens cenſetur initus iuxta conſuetudinem loci.d.§.qꝛ
aſſidua.cum ſimili.Sed inſtrumentum dicitur eſſe dilatum in
tempus perfecte ſolutionis dotis.Et iſta eſt veriſſima interpreta
tio.Quinimo dico quod iſta conuentio de cōficiendo inſtrumē
to cum pactis ⁊c.oſtendit ꝙ contractus dotis iuxta conſuetudi
nem eſt abſolutus.ſed ꝙ poſtea ſoluta dote fiat in ſcriptis.⁊ ſic
arguitur quod primus contractus dotis de quo fieri debet ſcri
ptura.Primo anteq̄ fiat ſcriptura dicat̄ abſolutus ⁊ firmatus
⁊ dicitur verus contractus cuȝ pactis ⁊c.hoc probatur in ſimili
in.l.cum procurator.in princ.in verſi.Sed quid ſi dixi appello.ff.
6 de noui oper.nuncia.dicit † quod ille qui appellat viua voce ſal
uo iure appellandi in ſcriptis.non ſunt due appellationes ſed
vna que eſt primo ſine ſcriptis facta.ſecundo eſt redacta in ſcri
ptis.l.verum.ff.de teſta.cum ſimi.⁊ illa verba ſaluo iure ⁊c.ſigni
ficant ac ſi eſſet dictum.vt hanc appellationeȝ poſſem in ſcriptis
redigere.Ex quo infertur ꝙ cum in ſcriptis redigi debeat con
tractus dotis prout concluſum eſt ⁊ actū eſt ꝙ fiat in ſcriptis ſm
conſuedinem ⁊ pacta ſolita apponi debet intelligi quod firma
tus eſt contractus dotalis ſm pacta ⁊ cōſuetudines ſolitas.⁊ ita
eſt vera interpretatio.Et ſic ceſſant omnia que in hoc in contra
rium allegantur.¶Quibus ſuppoſitis in contractu dotali cuȝ
pactis de lucrando dotem vel donationem propter nuptias a cō
iuge ſuperuiuente iuxta conſuetudineȝ ſtat difficultas.Nūquid
dicta conſuetudo locum habeat in caſu noſtro in quo dos nō eſt
ſoluta.In qua difficultate conſidero ꝙ ſi cōſuetudo ſimpliciter
habet ꝙ cōiunx ſuperuiuens lucraretur dotem vel donationem
propter nuptias.Nam vt dicit do.Allexā.alleg. multa in.l.ſi do
7 naturus.§.j.ff.de cōdi.ob cau.Cōmunis † cōcluſio eſt qn̄ ſtatutū
vel cōſuetudo ſimpliciter loquitur locum etiam habet in dote ꝓ
miſſa vt ibi.⁊ in.l.mulier.in prin.cum glo.ff.de cōdi.inſti.⁊ in.l.ſi
marito.in prin.ff.ſol.matri.ego etiā late dico in.l.de diuiſione.ff.
eo.tit.Si vero ſtatutum vel conſuetudo loquatur de dote data ⁊
ſoluta.Et tūc diſtinguitur.Aut promiſſor fuit in mora dandi:⁊
tunc reſpectu illius cui fit mora.Idem eſt ac ſi fuiſſet ſoluta ⁊ lo
cum habet ſtatutuȝ vel cōſuetudo ne melioris cōditionis ſit mo
roſus q̄ nō moroſus cōtra.l.nō ſolum.ff.de noxa. Et.l.ſeruus.ff.
quod vi aut clā.Si vero nō fuerit in mora tunc ſecus argu.l.aſſi
duis.C.qui po.in pig.ha.late etiam dico in.d.l.de diuiſione. Vn̄
eſt diligenter aduertēdum ꝙ caſus noſter habet diuerſitatē a ca
ſibus ſimpliciter vt ſupra cōſideratis. In primis in caſu noſtro
dos pro maiori parte ſoluta:etiam ſi ſtatutum vel conſuetudo lo
queretur de dote ſoluta pro ea parte procederet lucrū dotis ⁊ cō
ſequenter donationis propter nuptias iuxta no.in aut.dos data
C.de dona.ante nup.Iſta concluſio probatur nam ſi mulier par
tem dotis ſoluit pro ea parte lucrat̄ donationē propter nup. Ca
ſus eſt clarus:⁊ ibi ad hoc ponderat Ange.in aut.de nō eligendo
ſecundo nubentes.§.illud.Ad idem adduco bonū tex.⁊ quod ibi
no.Bar.in.l.ſi.ff. de fundo dotali. Secundo loco ad aliam di
midiam dotis nō ſolute.Ego conſidero ꝙ in cōtractu dotis duo
fiunt. primo dotem patri ad certum tempus promittūt volente ⁊
acceptante marito ſub hypoteca oīum bonorum ꝓpter quā in
terceſſionem fideiuſſorum ꝓmittendi ⁊ hypothecam bonorū va
lente ⁊ cōſentiente marito dicit̄ etiā ſibi ſatiſfactū ⁊ ſolutum ſi ſa
tiſfactio pro ſolutione eſt.Ita dicit tex.in.l. ſatiſfactio . ff. de ſolu.
⁊ in .l. ſolutiōis verbo.ff.de verbo. ſigni. Et ideo videmus ꝙ licet
debitori qui dedit rem in pignus pro certa q̄titate nō competit
pigno ratitia niſi ſoluat. Tamē licet nolente creditore nō cōpetat
ſi debitor vult ſatiſfacere ⁊ creditor non cōſentit qꝛ requiritur ſo
lutio.tamen creditore volente ſufficit ſatiſfactio.caſus in.l.item li
beratur.ff.qui.mo.pig.vel hypo.ſol.⁊ ideo dicit tex.in.l. ſi rem.§.
omnis.ff.de pigno.act.Non omnis pecunia ſoluta eſſe debet.aut
eo nomine ſatiſfactum.Unde videmus ꝙ idem operatur ſolutio
⁊ ſatiſfactio qn̄ illa fit volente creditore.Nam in hoc tantū eſt dif
8 ferentia ꝙ † per ſolutionem vel legitimā oblationem pecunie de
bitor liberatur etiam nolēte creditore. ſed ſatiſfactione liberatur
debitor volente creditore tantum vt in rationibus allegatis: ⁊ eū
dem producit effectum:vt.in.d.§. omnis ⁊ in .d.l. item liberatur.
Et ſic per ſolutionem ꝓtij rei empte ⁊ tradite trāſfertur dn̄ium
⁊ nō ante ſolutionem. ⁊ tamen per ſatiſfactionem volente vendi
tore transferre:vt.l.quod vendidi.ff.de contrahen.emp.⁊ inſti. de
rerum diuiſi.§.vendite.licet enim aliud pro alio ſolui non poteſt
Secus tamen eſt volente creditore.l.ij.§.j.ff.ſi cer.peta.Ex quibus
9 dico ꝙ † etiam ſtatutum quod loq̄retur vel conſuetudo de dote
a marito recepta ſeu ſoluta locum habet in dote ſciſfacta volente
marito.Nam iſta eſt regula iuris communis que probat ꝙ diſpo
ſito que loquitur in pecunia ſoluta habet locum in pecunia ſatis
facta volente creditore per omnia iura ꝑallegata.cum ſimilibus.
que in materia allegantur a qua regula iuris communis ſtatuta
⁊ conſuetudines recipiunt interpretationem .l. fina.§.in compu
tatione.C.de iure deliberan. vbi glo. ⁊ moder.late.⁊ in.c.cum dile
ctus.de conſuetu.Ex quibus ſequitur ꝙ immediate ipſo iure do
natio propter nuptias.⁊ ſic vxor lucrari potuit.vt in aut.dos da
ta.⁊ ibi late Saly.C.de donatio. ante nup ⁊ eſt veriſſima opinio
⁊ rationabilis.quia tale lucrum concedi videtur propter fedus
matrimonij quod iam erat contractum ad hoc bonus text .in.l.
cum quis poſt medium.ff.de dote preleg.⁊ matrimonij cauſa lu
cratus eſt.⁊ ita concludo in premiſſis. Laus Deo.

Bartholo.ſoci.ſeneñ.doctor.⁊c.

¶Summarium.

☞ Primo an ex eo quod pater diuiſit bona inter filios preſumat̄ emancipaſſe.Secundo an miles teſtari poſſit de bonis paternis ſciente ⁊ cōſentiente patre.Tertio an filia habeat aliquid de bonis aui materni ex quo pater auo predeceſſit.

2 Miles non poteſt de bonis paternis ⁊ profectitijs teſtari.

3 Filiuſfamilias poteſt teſtari de bonis caſtrenſib⁹ ⁊ de acquiſitis in caſtris.

4 Milites qui vacant armis pro ſuo ſuperiore gaudēt priuilegio militum.

5 Due orationes aliquando copulantur principaliter ⁊ per ſe ⁊ nō requiritur conſenſus copulatorum.

6 Femine reintegrantur ad hereditateȝ deficientibus filijs ſiue deſcendentibus.

7 Verbum procedentibus:poſitum in ſtatuto eſt ablatiuus abſolutus ⁊ reſoluitur in conditionem.⁊ nu.11.

8 Linea paterna eſt linea cui⁹ pater eſt caput ⁊ ab ipſo tanq̄ a fonte procedat.

9 Quādo proprie fit mentio de linea intelligitur de recta ſurſum ⁊ deorſum.

10 Verba;de linea paterna:poſſunt intelligi effectiue.ſ.de linea patris ⁊ a patre procedere.

12 Filia an aliquid poſſit conſequi de bonis aui materni:qꝛ pater auo predeceſſit.

13 Femina quādo excluditur ab hereditate propter dotem filia eſt dotanda de bonis aui.

14 Exceptio dotis fit a ſucceſſione:quando filia excluditur ⁊ reſeruatur dos.

15 Filius licet debeat legitimā conſequi ex ſubſtantia patris:ſatis eſt ꝙ ab alio patris contemplatione conſequatur.

16 Dos data nepti ab auo contemplatione filij imputatur nepti in legitimam quam habere debet in bonis patris.

17 Filius dotando filiam ex proprio videtur facere contemplatione ſui quia ad hoc tenebatur.

¶Conſilium.xxxiij.

¶Dominus labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum.

¶Circa

Circa preſentem conſulta-
tionem plura dubia ſunt elicita ex puncto.que cõſul-
tatione non egerent.Sed quia petitur ꝙ conſulatur.
Ideo veniam ad illa que paucis abſoluam.¶Capio primũ quo
1 queritur.An † ex eo quod pater diuiſit bona inter filios p̄ſuma
tur emancipatio filioruꝫ quibus in diuiſione aſſignate ſunt par-
tes.Ego non inuenio hanc difficultatem fieri.qꝛ nulla eſt.nõ em̄
reperio hoc iure cautum.Igitur dicere non debemus.l.illam.C.
de colla.Item emancipatio eſt quid facti facta autem non preſu
muntur.l.in bello.§.facte.ff.de capti.⁊ poſtli.reuer.Item in emã-
cipatione requiritur ſolẽnitas ꝙ fiat coram magiſtratibus.l.fin.
C.de emancipa.libe.que eſt ſolẽnitas extrinſeca.l.quecunqꝫ.ff.de
publi.Traditur late in.l.ſciendum.ff.de verb.obligatio.¶Pre
terea talis aſſignatio partium ⁊ diuiſio non valet vt ſtatim dice-
tur quod non eſſet ſi preſumeretur emancipatio:quia tunc vale-
ret iuxta plene not.in.l.ij.C.de inoffi.dona.¶Ex quibus duabꝰ
vltimis rationibus infero quod per talem actum diuiſionis nõ
inducitur tacita emancipatio quia ſi induceretur cenſeretur pre
cedere ⁊ tanq̄ emancipatis aſſignatio partium valet iuxta not.
per Barto.poſt gl.in.l.vt iuriſiurandi.in princi.ff.de oper.liber.
per Cyn.⁊ Bald.in.l.cum in teſtamento.§.j.ff.de here.inſti.Iteꝫ
ſi voluiſſet nuda voluntate emancipare non potuiſſet.Sed neceſ
ſe fuiſſet illam facere coram magiſtratibus.primum probatur in
l.non nudo.⁊ ſecundum in.l.fina.C.de emacipa.liber.Ex quibus in
fertur clara ⁊ indubitata concluſio qͦ ex dicta diuiſione facta a
patre inter filios nõ eſt preſumenda diuiſio.Ex qua concluſio in
fertur quod dicta diuiſio et aſſignatio non valuit ⁊ filio premo-
riente cui portio fuit aſſignata nõ potuit cõfirmari.et iure ſupre
mi iudicij valere.Ex quo non fuit iurata.vt probatur in lege ſi
filia.§.ſi pater inter filios.ff.famil.erciſcund.et eſt caſus in.l.ſi
ancillam.§.ſi pater.ff.pro ſuo.quem ad hoc alleg.Bald.et ita de-
cidit in.l.iij.C.pro dona.Ludoui.roma.in repeti.rub.ff.de iure-
iurand.Et preceptor meus dominus Ioan.bap.de ſancto ſeue-
rino in.l.frater a fratre in ſua repetitio.queſtio.xxj.ff.de condi.
indebi.et quia carent heſitatione amplius nõ inſiſto.¶Capio ſe
cunduꝫ in quo queritur.Primo An prefatus miles potuerit te
ſtari de bonis paternis poſito quod teſtatus fuiſſet ſciente ⁊ pre
ſente patre ⁊ non contradicente.Secũdo quid iuris de bonis ca
ſtrenſibus que in caſtris acquiſierat.¶Circa primum clarum eſt
2 quod † licet eſſet miles non potuit de bonis paternis ⁊ ſic profe-
cticijs teſtari.⁊ hoc duplici ratione.¶Prima quia filiuſfa.non
poteſt teſtari etiam de aduenticijs etiam cum conſenſu patris.l.
penulti.C.qui teſtamẽ.face.poſ.⁊ in.l.qui in poteſtate.ff.de teſta.
¶Secũda quia licet haberet bona in diuiſiõe aſſignata a patre
illa non erant ſua:ſed erant patris ⁊ in domino patris ex quo aſ-
ſignatio non voluerat vt dictum eſt.Unde non potuit de alieno
teſtari.vt not.in auc.ingreſſi.C.de ſacroſan.eccle.Nac repugnat
quod etiam miles.quoniam miles tantũ in caſtrẽſibus vel quaſi
poteſt teſtari.vt eſt caſus ⁊ ibi gloſ.⁊ omnes inſti.de teſtamento
mili.in fi.⁊ in.l.fin.⁊ ibi omnes.C.qui teſta.face.poſ.Et ſic clare
concluditur quod ex eo ad paterna teſtamentuꝫ non valuit licet
probaretur quod pater huic teſtamento conſenſiſſet.Et iſta con
cluſio probabili heſitatione carẽt.¶Circa ſecũdum breuiter cõ-
3 cludendum eſt quod potuit † dictus filiuſfami.de caſtrẽſibus te-
ſtari:⁊ ſic de acquiſitis in caſtris.vt in.d.l.fina.C.qui teſta.face.
poſ.Et inſti.de teſtamento mili.in fi.Et licet ſit magna queſtio.
Nunquid milites noſtri temporis gaudeant priuilegio milituꝫ.
4 Tamen cõmuniter cõcluditur ꝙ † milites qui vacant armis ꝓ
ſuo ſuperiore:gaudẽt priuilegio militum prout eſt bonum argu.
in.l.j.ff.de bono.poſ.ex teſtamento mili.licet enim ordo ⁊ ſolenni
tas in aſſumptione militie in vſu etiam defierit tamẽ effectus re-
manſit.l.decreto.C.ex quibus cauſis infa.irrogatur.⁊ in.l.ordo.
ff.de publi.iudi.Et ita concludunt Iacob.de rauẽ.Cy.Bald.et
alij in.l.j.C.de iur.⁊ fac.igno.⁊ Guil.de cu.et Bald.in.l.penulti.
ff.ex quibus cau.maior.⁊ Ioã.and.in addi.ſpecu.in titu.de ꝓcu.
§.j.verſi.Item quo d eſt milies.⁊ do.Alexan.p̄ceptor meus in.l.
centurio poſt princip.ff.de vulga.⁊ pupilla.Ex quibus concludi
tur ꝙ cum dictus titius miles acquiſiuerit bona caſtrenſia mili-
tando potuit in domo de illis bonis iure communi teſtari ſicut
veterani.⁊ ſic bona caſtrenſia pertinent ad vocatos in eius teſta-
mento ⁊ non alia vt inſti.de teſtamẽ.mili.§.j.l.ex militari.§.pe.et
fi.⁊ in.l.ex teſtamento.ff.de teſtamẽ.mili.cum vulga.Et iſta etiaꝫ
concluſio caret probabili dubitatione.¶Circa tertiaꝫ principa
lem difficultatem non inſiſtendo in argumentis puto ꝙ ille ſolẽ
nis doctor non ſine ratione motus fuerit ad conſulenduꝫ ꝙ licet
ſtãte dicto ſtatuto Uicẽtino filia fuerit excluſa ab hereditate pa-
terna ⁊ materna ꝓpter ſupereriſtẽtiam filij maſculi.Tamẽ mor-
tuo poſtea filio ſine deſcendentibus maſculis ſit reintegrata ad
portionem ſuã hereditatis tam in hereditate paterna q̄ mater-
na ſicut ſi ſtatutum per dictioneꝫ quouſqꝫ ⁊ donec loqueretur.ſ.
⁊ donec ⁊ quouſqꝫ extiterit filius maſculꝰ quo caſu reintegratꝰ
fuiſſet ad hereditatem patris ⁊ matris pro portione ſua vt cõclu
dit Barto.in.l.ſi.ff.ad tertullia.Et Bald.⁊ alij in.l.ſi quis poſt
humos.§.ſi filium.ff.de libe.⁊ poſthu.vbi latiſſime Aretinus pre
ceptor meus.Et Bal.⁊ alij in.l.ij.vbi latiſſime do.Alexan.C.de
libe.prete.Nam licet ſi ſtatutum ſimpliciter dixiſſet extantibus
filijs maſculis filie femine non ſuccedant:⁊ indubitanter conclu
dẽdum eſſet ꝙ filijs exiſtentibus tempore mortis filie eſſent per-
petuo excluſe licet filij poſtea ſine deſcendentibus decederent.vt
concludit Barto.in.d.l.fina.ff.ad tertullia.⁊ Bald.in auc.ſed et
ſi quis.C.de ſecun.nup.⁊ Bald.in.l.quibus eodẽ titu.Et tenent
omnes quos vidi.⁊ puto quod taꝫ in caſu noſtro q̄ mortuo filio
ſine deſcendentibus maſculis ꝙ filia reintegretur ad hereditatẽ
paternam ⁊ maternam.Dicit enim ſtatutum ꝙ ad hereditatem
patris matris aui:vel auie femine non admittantur exiſtentibus
filijs maſculis vno ſiue pluribus.Et ex dictis filijs cuiuſcũqꝫ gra
dus liberis maſculis ⁊ per lineam maſculinam deſcendentibus.
Que verba cum ſint ablatiui abſoluti:⁊ ſic reſoluuntur in condi
tionem.l.euictis agris.ff.de euic.⁊ in.l.a teſtatore.ff.de conditio.
⁊ demonſtra.⁊ per Barto.in.d.l.ſi.ff.ad tertul.cum ſimili.Et ſic
reſoluuntur iſto modo.ſ.ſi exiſtant filij maſculi vnus vel plures:
⁊ ſic ex dictis filijs cuiuſcunqꝫ gradus liberi maſculi ⁊ per lineaꝫ
maſculinaꝫ deſcendentes.Ex quibus patet ꝙ femine excludun-
tur duplici conditione affirmatiua et copulatiua.ſ.ſi extent filij
maſculi:⁊ ſi ex filijs extant liberi maſculi.Igitur ad verificãdam
diſpoſitionem ſtatuti excluſiui vtraqꝫ cõditio verificari debet ca
ſus eſt ⁊ ibi nota.in.l.ſi heredi plures.ff.de condi.inſti.⁊ in.l.ſi is
qui ducenta.§.vtrum.ff.de rebus confirmatur hoc clare.naꝫ hic
ſtant due orationes copulatiue.Una eſt ſi extant filij.Alia eſt ſi
extant deſcendentes maſculi ex filijs.Tunc ſuccedit regula Bar.
5 in.d.§.vtruꝫ.qui dicit ꝙ † aliquando due orationes copulantur
principaliter ⁊ per ſe ⁊ non requiritur conſenſus copulatoruꝫ in
l.iulia.ff.de teſti.⁊ in.l.j.ff.de his qui notã.infa.In q̄bus iuribus
copulatiue ponuntur omnes qui prohibẽtur eſſe teſtes:⁊ qui no
tantur infamia principaliter ⁊ quilibet propter ſe:⁊ hic nõ eſt ca
ſus noſter.¶Aliquando ⁊ ſecundo plures orationes:ſeu plura
copulantur non principaliter propter ſe:ſed reſpectiue ad aliud
obiectum.⁊ hic nõ eſt caſus noſter.qꝛ copulãtur habito reſpectu
ad obiectum excluſionis filiaruꝫ feminarum.et tunc requiritur
concurſus copulatorum vt eſt caſus in.d.l.ſi heredi plures.Igit̃
requiritur quod vtraqꝫ conditio verificet̃ ad hoc vt femine ex-
cludantur ꝙ extent filij.⁊ ꝙ ex his ſuperſint liberi maſculi ⁊ hãc
doctrinam etiam poſuit Bart.in.l.j.ff.de inſti.⁊ iur.⁊ not.Bar.
in.l.re coniuncti.in.j.q.ff.de lega.iij.¶Confirmantur iſta conclu
ſio quia dubitat̃ an copula ⁊:ſtet amplificatiue iuxta.l.ea tamen
adiectio.⁊ ibi Barto.ff.de lega.iij.An copulatiue vt.d.l.ſi here-
di plures:ſi materia eſt fauorabilis ⁊ late interpretãda:ſtat am-
pliatiue.ſi exorbitans ⁊ ſtricte interpretanda copulatiue:vt in re
gula odia.cum materia.de reg.iur.lib.vj.Ita concludunt domi-
nus Anto.⁊ Ioan.de imo.in clemen.in pleriſqꝫ.de elect.Sꝫ nos
ſumus in materia exorbitanti ⁊ correctoria:⁊ ſic ſtricte interpre-
tanda.l.quod vero.ff.de legi.Igitur ſtare debet copulatiue.maxi
me quia iſta duo non ſunt actualiter poſita:vt in.d.l.ea tñ adie-
ctio.Sed habito reſpectu ad tertium obiectuꝫ excluſiuũ femina
rum.Item nec ſtatutum loquitur diſpoſitiue prout in.l.ea tamẽ
adiectio.Sed conditionaliter requirẽdo duas cõditiones copu
latiue.d.l.ſi heredi plures.¶Conſiderauerunt enim ſtatuentes
nolle feminas excludere et excluſionem in ſuſpenſo ponere.donec
aliquis ex maſculis deſcendentibus ſupereſſet.vt ſi aliquãdo ma
ſculi deficerent femine ⁊ deſcendentes ex eis admitterẽtur iuxta
not.per Bald.et moder.Nec etiam voluerunt ꝙ ſemel maſculis
exiſtentibus poſt mortem perpetuo excluderentur.iuxta no.per
Barto.in.l.ſi.ff.ad tertul.prout aliquando vno.Aliquando alte-
ro modo ſtatuta Italie diſponunt.Sed voluerunt mediam viaꝫ
eligere.vt exiſtentibus maſculis non excluderentur perfecte ſi ex
maſculis non extarent deſcendentes maſculi.ſed ſi extarẽt eſſent
perpetuo excluſe.Et ita in effectu diſponũt ſtatuta ciuitatis Se
narum:vnde mihi origo eſt que volunt ꝙ exiſtentibus filijs femi
6 na excludatur.ſi † ex dictis filijs legitimi heredes et deſcenden-
tes remanſerint.in quo ſtatuto deficientibus filijs ſine deſcenden
tibus conſultum fuit femine ad hereditateꝫ reintegrarẽtur:⁊ ita
conſultum fuit per magnos doctores videlꝫ dominum Ioan.de
monte ſperello dominum Benedictum capram ⁊ dominũ Bal.
nouellũ.Et ita etiam conſuluit genitor meus.ita ergo concludẽ-
duꝫ eſt in caſu noſtro.Cum filie ſint excluſe ab hereditate mater
na ſub dicta duplici conditione vt ſupra cõcluſum eſt.Et ſm̄ hãc
conſiderationem admitterentur ad dimidiã hereditatis mater-
ne.Sed poſſet etiaꝫ in caſu noſtro dici ꝙ iſta ſuccedat in tota he
reditate materna:ex quo non probatur ꝙ filius maſculus adiuit

hereditatem matris nec potuit illam tranſmittere nō aditā niſi
ad ſuos deſcendentes quos nullos reliquit.l. vnica.C.de his qui
ante aper.tabu.⁊ non ad patruos.l.qm̄ ſororem.C.de iure delibe-
ran.Unde ſi non acceptauit hereditatem matris non excludit il
lam feminam ſm Barto.in.l.j.§.pater.C.de bono.poſſeſ.contra
tabu.Sed hic cadit magna ⁊ ſubtilis difficultas.Ex quo mater
mortua eſt eo tempore quo filius Titij erat infans:⁊ ſic reſtituen
do dotes intra annum ne dicamus Titium fuiſſe in mora videt
pro titio filio ſuo infante adiuiſſe hereditatem ſm Barto.in ſua
diſputatio.que incipit.Debitor in diem ⁊ Barto.quem ibi ſeq-
tur Joan.de imo.in.l.gerit.ff.de acquiren.heredita.Et ſequitur
domi.Alexan.late diſputando in.l.non hoc.C.vnde cognati.⁊.l.
cum antiquioribus.C.de iure deliberā.⁊ in.l.ſi certis annis.C.de
pac.Eandem tenuerūt domini.Franciſ.tigrini.⁊.d.Honofri⁹ de
peruſio conſulendo vt referunt nouiſſimi peruſini in.d.l.nō hoc
ſequentes hanc partē qui reſpondentes ad omnia obiecta latius
omnibus loquuntur.Jdem tenet ibi preceptor meus dominus
Joan.bap.in eodem loco.Et refert quod domi.Joan.petrucius
idem tenebat ſm hancpartem late et ſubtiliter conſuluit domi.
Franciſ.areti.in conſilio.clxiij.incipit.Veruꝫ eſt ⁊c.ſuper quo nō
inſiſto quia non ſum interrogatus.Sed iſta videtur opi.magis
communis.¶Succedit nūc pulchra inueſtigatio. Nunquid di-
cta filia titij ſuccedat dicto Petro fratri ſuo. An vero excludat
a patruis.Et in hac difficulta ſi eſſemus in terminis iuris com-
munis res eſſet clara quia ſoror excluderet patruos vt eſt caſus
in auten.ceſſante.C.de legiti. heredi.⁊ in corpore vnde ſumitur.
¶Uidendum eſt ergo.An ſtatuta allegata excludant.Et in pri-
mis ſtatutum allegatum quo filie ⁊ deſcendentes excludūtur ab
hereditate paterna ⁊ materna vnita cuꝫ hereditate fratris quia
dicitur hereditas fratris ⁊ non amplius patris vel matris.l.j.§.
veteres.ff.de acquirenda poſſeſſio. vbi ita in propoſito ſtatuto.
concludunt Roma.⁊ domi.Alexan.latius ⁊ Fulgo.in.l.q̄q̄.per
illum text.C.ad.l.fal.⁊ ita pluries conſului.Et eſt res clara.ideo
non inſiſto.Sed aliud ſtatutum videbatur multū obſtare.quia
videtur velle quod tranſuerſales agnati vſqꝫ ad tertium graduꝫ
incluſiue de iure canonico excludunt ſorores.Sed patrui ſunt in
ſecundo gradu de iure canonico.Jgitur videtur excludere ſoro-
res quod ſtatutum in loco videtur ſeruandū.l.omnes populi cū
ma.ff.de iuſti.⁊ iure.¶Confirmatur.Nam ſtatutum vult quod
ſorores excludantur ſtantibus collateralibus maſculis per lineā
maſculinam paternam:intelligendo paternam lineam.ſ. lineam
patris contenti ideſt linea in qua cōtinet pater:⁊ cui pater ſubij
citur.ſed pater iſtius premortui ſubijcitur eidem linee:cui ⁊ fra-
tres igitur dicuntur procedere per lineam paternam:in qua con
tinentur premortui.Et hic intellectus videtur placuiſſe Bal.in
quodam conſilio quod incipit:in queſtione que vertitur.Quod
etiam ex alio videtur oſtendi.Nam ſtatutum facit mentioneꝫ de
deſcendentibus per lineam paternam agnatitiam.et ſic ſtatutuꝫ
facit mētionem de linea paterna in qua pater cōtinetur quia ali-
ter intelligi nō poteſt.Jgitur eodem modo intelligatur paterna
linea dum loquitur collateralibus.argumen.l.vtrum.cuꝫ ibi no.
ff.de petitio.heredi.¶Sed premiſſis non obſtātibus contraria
ſententia probabilior eſſe videtur quod imo dicta ſoror non ex-
cludatur a patruis tranſuerſalibus in hereditate fratris. Nā ad
hoc vt ſoror excludatur a trāſuerſalibus patruis ſtatutū requi-
rit quod trāſuerſales deſcendant per lineam paternam maſculi-
nam ⁊ agnatitiam.⁊ ſic ſi procedant tranſuerſales per lineam pa
7 ternam ⁊ agnatitiam.† Uerbum enim procedentibus poſituꝫ in
ſtatuto quia eſt ablatiuus abſolutus reſoluitur in cōditionē.i.ſi
procedant tranſuerſales per lineam paternam ⁊ agnatitiam.l.a
teſtatore.ff.de cōditio.⁊ demonſtra.⁊ in.l.euictis agris.ff.de euic.
Sed in caſu noſtro licet patrui procedant per lineam agnatitiā.
Tamen non proceditur per lineam paternam.Jgitur non veriſi
catur in eis ſtatutū quod conditionaliter requirit vtrūqꝫ.l.ſi he-
redi plures.ff.de conditio.inſtitu.⁊ in.l.ſi is qui ducenta.§.vtruꝫ
ff.de rebus dub.Unde cum verba ſtatuti non verificentur nō ve-
rificatur diſpoſitio.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſol. matrimo.⁊ in.l.hos
accuſare.§.omnibus.ff.de accuſa.preſertim in materia exorbitan
ti.l.quod vero cum materia.ff.de legibus.quod auteꝫ patrui nō
8 dicantur procedere per lineam paternam probatur:† quia linea
paterna dicitur linea patris que dicit illa que incipit ab auo il-
lius de cuius hereditate agit.Et ſic reſpectu illius dicit linea aui
ta ⁊ non paterna.Et ad hoc in primis adduco conſilium Bart.
ſm ordinem peruſinum in conſilio.lvj.incipit.Jn queſtione pre-
dicta licet alias conſuluerint quod conſiliuꝫ nō reperio inter cō
ſilia ſua ſtampata ſimul cum diſputationib⁹ extātibus.vbi vult
quod linea paterna ſit linea cuius pater eſt caput ⁊ ab ipſo tanq̄
a fonte procedat.argumen.l.pronunciatio familie.ff.de ver.ſigni-
ficatio.in fi.hoc probat.Nam illi qui ſunt cōiuncti nobis ex late
re non ſunt ex noſtra linea quod patet quia nō reperitur primus
gradus inter eos qui ſunt ex latere.inſti. de gradi.in princip.⁊.l.
j.ff.de gradi.et ratio quia non continuant noſbiſcū.vt not.inſti.
de gradi.in principio.Unde patrui mei non ſunt de linea patris
mei:quia ſunt fratres ⁊ ſic fratres patris mei nō ſunt de linea ſua
et ſic mihi non ſunt de linea paterna.⁊ iſta ratio concludit quaꝫ
aſſignat Bart.in.d.cōſilio punctaliter in ſtatuto excluſiuo a ſuc-
ceſſione contra diſpoſitioneꝫ iuris cōmunis per coniunctos per
lineam patris excludentes feminas.Et ſi dicatur nepotes reſpe-
ctu patruorum dicuntur eſſe de linea paterna hoc eſt de linea pa
tris ipſorum patruorum.Reſpōdeo quod ſtatutum loquitur re
ſpectu eius de cuius autoritate agitur.dicitur enim ſi quis ab in
teſtato deceſſerit ſine liberis extantibus aſcendentibus maſculis
ex linea paterna ⁊ agnatitia vel tranſuerſalibus ⁊c.Et ſic loqui-
tur habito reſpectu ad illuꝫ de cuius hereditate agitur.¶Pre-
terea quatenus ſtatutuꝫ loquitur de deſcendentibus ex linea pa
terna.non loquitur de linea paterna aſcendentis.ſed illius de cu
ius hereditate agitur.Jgitur dum ſubditur vel tranſuerſalibus
per lineam paternam deſcendentibus intelligitur de linea pater
na illius de cuius hereditate agitur cū vna pars alternatiue per
aliam declaretur.l.j.⁊ ibi Barto.vbi late dixi.ff.de reb.dub.
¶Preterea hoc patet quia ſtatutum iuris excluſiuum dicit qd̄
excluduntur femine aſcendentes ⁊ collaterales per lineam pater
nam quod intelligi non poteſt per lineam maternam ipſarum fe
minarum excluſarum.ſed debet de neceſſitate intelligi illius de
cuius hereditate agitur.Jgitur idem dicenduꝫ in capite excluſi-
uo ſtatuti.quia precedētia per ſequentia declarantur ⁊ econtra
l.ſi ſeruus pluriuꝫ.in fi.⁊.l.qui filiabus.ff.de lega.j.¶Preterea li
cet patrui ſint coniuncti per lineam patris ſui.Tamen non ſunt
coniuncti per lineam patris nepotum:⁊ ſic non dicuntur ſimpli-
citer coniuncti per lineam paternam.Verba autem debent intel
ligi ſimpliciter ⁊ non ſecundum quid.l.hoc legatum.ff.de leg.iij.
et per Bald.et Roder.in propria materia.in.l.j.C.de ſuc.edic.
9 ¶Confirmatur principalis concluſio:† quoniam proprie quan
do fit mentio de linea intelligitur de recta ſurſuꝫ ⁊ deorſum.l.iu
riſconſultus.§.parentes.ff.de gradi.Et ideo dicit Bartol.in.d.
conſilio quod licet auus ⁊ proauus matern⁹ ſint de linea mater-
na.vt in.l.ij.C.de bo.mater.Tamen deſcendentes ab auo et pro-
auo non ſunt de linea materna ⁊ hoc etiam voluit Bal.in ſuo cō
ſilio.cccxxj.in prima parte in vltima ſtampa.vbi dicit quod quā
do fit mentio de linea intelligitur de recta.argumen.l.qui liberis
§.hec verba.ff. de vulga.⁊ pupilla. Unde dicuntur de linea pater
na qui ſunt de linea recta patris.Ex predictis patet ſolutio ad id
quod in contrarium allegabatur ponderando ſtatutum quate-
nus includit aſcendentes per lineam paternam quia linea recta
paterna conſideratur ſurſum ⁊ deorſum vt eſt caſus in.d.§.parē-
tes.¶Confirmatur predicta quia iſta verba de linea paterna in-
telligi poſſunt effectiue.ſ.de linea patris. Unde ſi ſtatutum dicat
quod mater excludatur ab hereditate filij extātibus ꝯiunctis per
lineam paternam debebat intelligi effectiue.ſ. linea patris ⁊ a pa-
ter ꝓcedere.Jta voluit Bald.in ſuo conſilio qd̄ incipit.Queritur
vtrum de quo facit mētionem genitor meus in.c.ſuper eo de con-
di.appoſi.¶Confirmātur predicta per ea que ponit Bartho.de
ſaly.in ſuo conſilio qd̄ incipit.Jn queſtione que vertitur in ciuita
te:quod reperio inter conſilia Bal.in vltima ſtampa in conſi.ccc-
xxxiiij.in tertia parte.⁊ hoc etiam reperio inter cōſilia Petri de
ancha.in cōſi.mihi.cxj.Ubi dicit q̄ iſta verba ex linea patris poſ
ſunt habere duplicem ſenſum . Unus eſt vt illud verbum patris
ſumatur materialiter ⁊ effectiue.Et ſm iſtum ſenſum comprehē-
duntur tantum liberi patris deſcendentes. Alio modo ⁊ ſecūdo
poſſunt intelligi contentiue .i.ex linea cui pater ſubijcitur:⁊ hic
ſenſus ibi magis placet Bal.ex eo q2 in caſu illo ex mente teſtato
ris.Teſtator dixerat ex linea ⁊ progenie patris. nec illa verba ⁊
progenie ſunt ſuperflua ⁊ loquitur in teſtamētis: in quibus fit la
ta interpretatio .l.in teſtamentis.ff.de reg.iur. ¶Preterea cum
ſimus in materia exorbitāti: ⁊ ſic ſtricte intelligēda ille intellect⁹
capi debet qui eſt magis proprius.l.iij.§.hec verba.ff.de neg.geſt.
proprius autē intellectus eſt vt ſupra habet in conſil.Bart.Jtem
capi debet ille intellectus per quē minus ledit ius cōe iuxta no.ꝑ
glo.⁊ doc.in.l.j.§.in computatione .C.de iure delibe.⁊ ex tex.⁊ ibi
dn̄i Canoniſte in.c.cū dilect⁹.extra de cōſue.Et ad p̄dicta etiā al-
lego q̄ voluit inſignis doctor do.Nell⁹ de ſancto gemi.in ſuo ſolē
ni trac.bānitorū.vbi facit mētionē de illo conſilio Bar.⁊ ſequitur
in materia bānitorū qū eſſet bānitus titius ⁊ totū latus ſuum:vel
tota linea ſua ⁊ ſubdit ētī ꝓpoſito q̄ ſi ꝑ aliquos diceret q̄ colla-
terales eſſent de latere ſeu de linea titij. nō pōt negari q̄ vba nō
poſſint dupliciter ītelligi. Uno mō q̄ intelligant oēs qui ſunt de
eodē latere ſeu linea de qua eſt ipſe titius.⁊ ſic oēs ab auo ſuo pa
tre deſcendētes. Alio mō vt intelligant ſolummodo illi qui ſunt
de ſuo latere poſſint hoc eſt de eo qd̄ ipſe fuit:⁊ ſic de linea: ⁊ ſic
de ſuo non autem de latere aſcendētis. Sed in dubio debet ſem-
per

per condēnatio interpꝛetari in minoꝛi.l.preſes.ff.de penis. Ita in
caſu noſtro in materia exoꝛbitāti ⁊ ſtricte intelligenda intelligā-
turverba ſm vltimum ſenſum vt minus coꝛrigatur ius cōmune.
d.c.cum dilectus. Facit etiam ſtatutum dum dicit collateralibus
11 maſculis per lineam paternā procedētibus. ¶ † Pondero enim
verbum procedentibus qđ ſignificat quod ex linea patris pꝛoce-
dant nō autem ex linea ſub qua eſt pater ita ſignificat verbū pꝛo-
cedentibus. vt ꝓbatur in.c.j.in pꝛin.de ſum. tri.⁊ fi.ca. ⁊ ibi Car-
di.floꝛen. Et pꝛobatur in.c.j.de ſum.tri.⁊ fide catho.lib. vj.pꝛoce
dere enim dicitur qđ ſequitur. Unde dicitur iudex pꝛocedere in
cauſa ⁊ pꝛoceſſus: ⁊ ideo ſtatutum pꝛimo dicit de aſcendentibus
qui pꝛocedūt ex linea paterna. Demū de tranſuerſalibus qui pꝛo
cedunt ex linea paterna. Sed iſti de quibus agimus ꝓcedunt per
lineam auitam reſpectu dictoꝛum nepotum. Ideo nō excludun-
tur. Et has interpꝛetatiōes in dictis ſtatutis ſequoꝛ niſi alias cō
munis conſuetudo loci ⁊ communis obſeruantia eſſet talis q̄ ad
aliud dicendum nos aſtringeret iuxta id quod habetur in.l. mi-
nime.ff.de legibus. ⁊ in.c.cū dilectus.de conſuetudi. Et late quā-
do nos cogat ponit Areti.pꝛeceptoꝛ meus in ſuo conſilio.xj. Et
ita teneo ꝙ in totū ſuccedat in hereditate fratris. Alias ſi exclu-
deretur ſuccedēt in tertia hereditatis fratres computatis bonis
maternis ⁊ auitis que reperiunť ⁊ eius hereditate vt decidit ſta-
tutum in fi. ⁊ eſt caſus ibi. Ex pꝛemiſſis igitur conſtat ꝙ dicta fi-
lia titij conſequi poſſit de dotibus maternis ⁊ de hereditate fra-
tris. ¶ Capio nunc duas alias difficultates que reſtant. Pꝛima
12 eſt. An † dicta filia titij aliquid conſequi poſſit de bonis aui ma-
terni. ex quo pater ano ꝑdeceſſit. ¶ Secūda quid cōſequi poſſit
de bonis paternis attento eius teſtamento. ¶ Circa pꝛimā ſi eſſe
mus in terminis iuris communis iſta neptis ſimul cum fratre
ſucceſſiſſet in hereditate aui ab inteſtato vt in auten. in ſucceſſio-
ne. C.de ſuis ⁊ legitimis. ⁊ in coꝛpoꝛe vnde ſumitur: ⁊ quia cū pa-
truis ſuccederet in ſtirpē ſucceſſiſſent in tertia parte. vt in dicta
autenti. in ſucceſſione dicta neptis ſucceſſiſſet vna cū duob⁹ pa
truis ⁊ fratre in ſexta parte hereditatis dicti ſui aui paterni. ex q̊
pater predeceſſit: ⁊ frater in alia ſexta parte. ⁊ ſic de iure commu-
ni cum auus fecerit teſtamentum ⁊ eſſet preterita teſtamentū fuiſ
ſent nullū. l. gallus. per totā.ff.de liberis ⁊ poſthumis. ⁊ l. poſthu-
mo.ff.de iniuſto.rup.irritoqȝ teſtamento. Sed per clauſulam co-
dicillarem videtur rogata de reſtituendo petitionem ſuam inſti
tutis illam reſtituere tenebatur iuxta nota. per Bart.in.l.j.ff.de
iure codicilloꝛum retēta legitima que erat tertia ſexte partis he-
reditatis aui. ⁊ ſic.xiij.pars hereditatis aui. vt in autent. nouiſſi-
ma. ⁊ ibi notatur. C.de inofficioſo teſtamēto. Sed quia nos ſumꝰ
in terminis ſtatuti: cuius virtute excludiť ab hereditate aui pꝛo
pter ſuperexiſtentiam patruoꝛum: ⁊ fratris non fuit opus facere
mentionem in teſtameneo aui de dicta nepte a ſucceſſione vniuer
ſali excluſa. Ut cōcludunt Barto. ⁊ communiter alij in.l. gallus.
13 §. ⁊ quid ſi tantum.ff.de libe. ⁊ poſthumis. Sed tamē † filia eſt do
tanda de bonis aui: de cuius ſucceſſione agitur quoniam quādo
femina pꝛopter dotem excluditur ab hereditate: tunc excluditur
quādo recipit dotem de bonis illius de cuius hereditate agitur.
ita dicit Bal. ⁊ ſequuntur Moderniores in.l.j.C.de legi.heredi.
cum multis concoꝛdantijs ibi allegatis per dominum Alexand.
in apoſtil. Quinimo ſtatutum vicentinum hoc expꝛimit. quia di
cit quod excluditur. ſed vult quod condecenter dotētur ſi pꝛius
non fuerit dotata de bonis illius de cuius autoꝛitate agitur: que
verba ſunt clara. Unde non eſt opus alia interpꝛetatiōe. l. ille aut
ille. §. cum in verbis.ff.de lega.iij. Et ſic clare voluit ſtatutum qđ
etiam dotate debeant dotari ſi nō fuerint dotate de bonis illius
de cuius hereditate agitur quod eſt rationabile quia dos vide-
tur ſuccedere loco legitime. l. quoniam nouella. C.de inoffi.teſta. q̄
debetur ex ſubſtantia eius de cuius autoꝛitate agitur. vt in.l. quo
niam in pꝛioꝛibus. C.eod.titu. Ex quibus patet quod minus bo
na eſſet intelligentia ſi quis diceret ꝙ illa verba de bonis eius de
cuius autoꝛitate agitur nō ſunt referenda ad verba ꝓxime ꝑcedē
tia ſi pꝛius ⁊c. ſed ad verbū dotenť: ⁊ ſit ſenſus ꝙ dotenť de bonis
illius de cuius hereditate agitur ſi pꝛius non fuerint dotate q̄ a
quocunqȝ reperianť dotate nō debeant dotari de bonis illius de
cuius hereditate agitur ⁊ ſic volunt qđ dotate a quocunqȝ exclu
danť etiā a dote. ¶ Quoniam vt dixi ex quo dos ſuccedit loco le
gitime intelligi debet ſi non fuerit dotata ſcilicet de bonis illius
de cuius hereditate agitur: ⁊ ſibi legitima debetur per dictam. l.
quoniam in pꝛioꝛibus. ⁊ no. glo. ⁊ Bald. in dicta. l. j. C.de legi.he-
redi. alias dotata a quocunqȝ extraneo excluderetur in totum ab
hereditate parentum quod eſſet extraneū. ¶ Ad quod bene ſer-
uit notatum conſiliū domini Antonij de butrio in cōſilio. lxxx-
14 viij. incipit. In queſtione iſta varia ſunt ſcripta ſcribētium. † vbi
dicit quod quando filia excluditur ⁊ reſeruatur dos: exceptio do
tis fit a ſucceſſione. Igiť exceptio debet eſſe de ratiōe ſucceſſiōis:
⁊ ſic vult quod ſucceſſio filie ſit ad dotem reſtricta ⁊ ꝑ conſequēs
ſtatutum vult quod in dote ſuccedat. Sed tunc ſuccederet in do
te. Igitur iſta interpꝛetatio eſt reijcienda. Nec conuenit quod ite
rum ei dos augeatur conſtante matrimonio. l. penulti. ⁊ autenti.
ibi poſita. C.de donatio.ante nupti. ⁊ ita in ſimili que dicit Bar-
to. in. l. lucius. la pꝛima. in fi.ff.de legatis.ij. Et cum hac in interꝓ-
tatione vltima etiam concurrunt regule iuris: quia vel illa verba
de cuius autoꝛitate agitur vel referuntur ad omnia ſuperioꝛa iux
ta. l. talis ſcriptura.ff.de legatis.j. vel ſi non ad omnia foꝛtius ad
pꝛoxima q̄ ad remota. l. ſi idem cum eodem in fine. ff. de iuriſdi-
ctio. omnium iudic. Imo cum apponantur immediate poſt illa
verba: ſi pꝛius dotate non fuerint ⁊ per ſe ſtare non poſſint tantū
qualificant clauſulam immediate pꝛecedentem ſecundum Bar-
tolum in.l. finali.ff.de rebus dub. ⁊ ibi dixi. ¶ Confert optime ad
pꝛedicta. Nam quatenus ſtatutum excludit a ſucceſſione quod
vult quod dotentur intelligebatur de bonis illius de cuius here
ditate agitur ⁊ qui tenebatur dotare. argu. l. finali. C. de dotis ꝓ-
miſ. ⁊ nota. in dicta. l. j. C.de legi.heredi. Sed illa conditio ſi non
fuerint dotate verificabatur a quocūqȝ fuiſſent dotate. Ideo ſta-
tutum adiecit illa verba de bonis eius ⁊c. Et iſta eſt vera ⁊ ratio-
nabilis intelligentia. Nec obſtat ſi dicatur quod ſatis dicitur do-
tata de bonis aui ⁊ ab auo ex quo dotata a patre videtur dotata
contemplatione aui: vt filius patrem ſuum ab onere dotandi ad
quod pꝛopter filiā tenebatur. vt in.l. dedit dotem.ff. de collatio.
bonoꝛum. liberaret. A pari autem videntur pꝛocedere habuiſſe
15 de bonis aui ⁊ ab alio aui contemplatiōe. Nam videmus † quod
licet filius debeat legitimam conſequi ex ſubſtantia patris. Sa-
tis eſt quod ab alio patris contemplatione conſequatur. argu. l.
ſed ⁊ plures. §. in arrogato.ff.de vulga. ⁊ pupilla. Et tenent Pe-
trus Ray. ⁊ Guilicl.de Cune. ⁊ Cyn.in.l. omnino in.j. queſtiōe. C.
de inoffi.teſtamen. ⁊ ibi Salyce.in eadem. l. §. finali. ⁊ Barto.in.l.
in quartam circa vltimam colum.ff.ad.l.falcid. ⁊ plura alia in ꝓ-
poſito allegat dominus Alexan.in ſuo conſilio.clxxxix.in.v.volu
16 mine. Ubi † concludit quod dos data nepti ab auo cōtemplatio
ne filij imputatur nepti in legitimam quam habere debet in bo-
nis patris ⁊ in dubio ita pꝛeſumendum videtur ſecundum Bar
to.in.d.l. dedit dotem. Quoniam ad hoc reſpondetur: nam An-
ge.in.d.l. omnimodo. vult illud pꝛocedere quando conſtat expꝛeſ
ſe vel per vehementia indicia quod auus dedit dotem patris cō
templatione alias dicitur aduentitium vt not. Barto. Angel. ⁊
Imo.in.l. queſitum.ff.de legatis.j. ⁊ ibi dicit Imo.in.l. dedit do-
tem intelligi debet quando conſtabat quod contemplatione filij
vt innuit ibi tex.in verbo pꝛopter me ⁊ eſt gl. quam ibi appꝛobāt
Bald. Ang. ⁊ Cuma.in.l. qui in aliena. §. interdum.ff.de acquirē.
heredi. vbi Roma. reſpondit pꝛout Joan. de imol. ad dictam. l.
dedit dotem. ſi ergo in caſu noſtro non pꝛeſumitur dare contem-
platione filij. Igitur minus in caſu noſtro cenſetur data a patre
contemplatione aui cum onus dotādi ſit pꝛopꝛius filij. d. l. dedit
dotem. Sed quicquid ſit in caſu illo in filio qui dotando filiam
ſuam cuius onus pertinet ad eum quod contemplatione patris
ſui: ſed potius quod contemplatione ſuimet dicendum eſt quod
dotem dederit argumē. d. l. dedit dotem. ⁊ l. magis.ff.de ſo. Auus
enim tenetur dotare neptem pꝛopter filium non pꝛopter ſe patet
quia ſi filius eſt diues auus non tenetur vt ſignanter concludit
Bald.in autenti. res que. C. communia de lega. argumen. dicta. l.
dedit dotem ⁊ no. per Barto. poſt Jacob. de are.in.l. non quem-
admo.ff.de libe.agnoſc. ⁊ Barto. ⁊ Salyce.in.d.l. filiuſfami.ff.ad
macedo. §. j. Idem tenent Roma. ⁊ dominus Alexand. ⁊ Areti.
qui ad hoc allegat conſilium Bar.in.l.j. ff. ſolu. matrimo. Idem
voluit dominus Alexan.in conſilio.cxxxviij.in.v.volumi. ⁊ Are.
late in cōſilio.xvij. ⁊ eſt communis opinio a qua in cōſulendo nō
eſt recedendum: ⁊ pꝛeſertim in caſu noſtro in quo pater habebat
bona caſtrenſia. vt conſuluit dominus Anto.in ſuo cōſilio.lvj. in
17 ſtampa. Unde † filius dotando filiam ex pꝛopꝛio non videtur fa-
cere contemplatione aui qui non tenebatur: ſed ſui qui ad hoc te
nebatur. l. ⁊ magis.ff.de ſolu. Et hoc maxime ſi pater dotaſſet cō
templatione aui iuſſiſſet quod eſſet cōtenta: ⁊ quod amplius nō
potuiſſet aliquid petere de bonis aui: ⁊ ſic patris ſui. ⁊ ipſe tan-
tum iuſſit: vt non poſſet plus petere de bonis ⁊ hereditate ipſius
teſtatoꝛis. Ex quibus verbis clare colligitur. Pꝛimum quod do-
tauit vt ſe exoneraret ab eo quod petere poſſet de bonis ſuis. Se-
cundum qđ noluit eum excludere ꝙ poſſet petere de bonis alte-
rius: ⁊ ſic aui. argu. l. cum pꝛetoꝛ.ff.de iudi. ſed ſi contemplatione
cenſeretur dediſſet in totum excluſa a bonis aui quod fuit con-
tra intentum teſtatoꝛis. Igitur non eſt dicendum. l. in conditio-
nibus pꝛimum locum.ff.de conditi. ⁊ demonſtra. Ex quibus con
cludo qđ dotanda eſt de bonis aui alias non verificantur verba
ſtatuti. ⁊ ſic diſpoſitio. ⁊ ſic ſtatutum non habet locum. l. ſi ſeruū.
§. non dixit pꝛetoꝛ.ff.de acqui heredi. l. hos accuſare. §. omnibus.
ff.de accuſatio. ¶ Circa ſcđam difficultatē puto ꝙ ex teſtamento
patris debeať legatū dotis: ꝓut in teſtō diſponiť q̄ voluntas te-

ſtatoris ſeruanda eſt in aut. de nup. in. §. diſponat. col. iiij. Verũ
tamẽ eſt ꝙ detrahenda eſt legitima ⁊ falcidia ex quo detractio fie
ri debet diuerſis tpibus iuxta no. in. l. coheredi. §. cũ filia. ff. de vul
ga. ⁊ pup. ⁊ in. c. Rayn. ⁊ in. c. Raynal. de teſta. Unde cõſequi de
bet dimidiã bonorũ patris attẽto legato dotis ⁊ attẽto ꝙ in bo
nis non reperiunt duo milia ducatorũ in alia dimidia ſuccedũt
venientes ab inteſtato ipſi filio. ¶ Nec ob. ſi dicatur ꝙ pater reli
quit ſibi tantam dotẽ qꝛ exiſtimabat ſibi cõſignationẽ a patre fa
ctam valere. Item iſtam non debere a patre ſuo recipere dotem
quod ſi cogitaſſet non tantam dotem reliquiſſet: vnde videtur di
ctis ex cauſis: que cum falſe appareant diſpoſitio ⁊ legatum ceſ
ſare argumen. eorum que no. Bart. in. d. l. demonſtratio falſa: in
materia falſe cauſe. ff. de condi. ⁊ demonſtra. ⁊ no. in. l. j. C. de falſa
cauſa adiecta legato. Qḋ etiã videtur oſtendi qꝛ ex ſuo teſtamen
to apparet ꝙ voluit agnationem ⁊ familiam conſeruare. Sȝ ad
hoc reſpõdeo. Primo qḋ iſte cauſe nõ ſunt expreſſe. licet autẽ ta
lis fuiſſet intentio teſtatoris nõ expreſſa vl'r releuaret. quidam
cum filium cũ ibi no. ff. de heredi. inſti. l. in ambiguo. ff. de reb. du
bijs. Scḋa ꝙ imo ex teſtamẽto potius contrariũ cõſtat quia vo
luit qḋ tantum eſſet cõtentus bonis ipſius teſtatoris ⁊ ꝙ de bo
nis ſuis amplius petere non poſſet. Igitur cogitauit ꝙ poſſet pe
tere de bonis aui preſertim cum videret ſe continuo mori. arg. l.
fi. C. depoſiti. Unde a verbis claris teſtatoris propter eius dubiã
mentem non eſt recedendum. l. non aliter. ff. de legatis. iij. l. ſi alij.
ff. de vſu. legato. Ex quibus omnibus cõcludendum puto in hac
materia. ¶ Primo reſpectu bonorũ aui ꝙ iſta neptis eſt dotan
da de bonis aui: alias non excluditur a ſucceſſione. ¶ Scḋa con
cluſio qḋ conſequi debet dimidiam dotis materne ſi teneam⁹ qḋ
non excludat alias tota dos reperitur in hereditate fratris. Ter
tio ꝙ de bonis patris conſequi debet mille ducatos virtute lega
ti ſibi facti reliquũ trãſiuit ad filiũ ꝑ legitima ⁊ falcidia. Quar
to cõcludo ꝙ dicta filia nõ eſt excluſa ab hereditate fratris. Sed
in totũ ſuccedit ⁊ habere debet qḋ reperit in hereditate fratris.
Quinto ⁊ vltimo cõcludo ꝙ poſito ꝙ excluderetur ab vniuerſa
li ſucceſſiõe. Tamẽ admitti debet ad tertiã toti⁹ hereditatis ma
terne ſi ab ea fuit excluſa. vel primo dimidiã: poſtea tertiã dimi
die ſi nõ fuit excluſa. Itẽ tertiã bonorũ aui. Itẽ tertiã illi⁹ dimi
die bonorum patris in qua ſucceſſit frater ſuus ⁊ ita ſentio in p̄
miſſis. Laus deo. Bartho. ſoci.

¶ Summarium.

1 Prelatus habens adminiſtrationẽ eccleſie an habeat poteſta
tem locandi res eccleſie ſine autoritate ſuperioris.
2 Contractus realis obligat ſucceſſorem ⁊ non perſonalis.
Item ad hoc vt contractus realis poſſit fieri requiritur autori
tas epiſcopi.
3 Adminiſtrator habens poteſtatẽ ꝯtrahendi: ſup rebus quas ad
miniſtrat videt cõtrahere adminiſtratorio nomine: ⁊ facere con
tractum ſeu diſpoſitionem realem ⁊ non perpetualem.
4 Prelatus ſi locauit ſuo nomine non intendens obligare eccleſiã
non tenetur ſucceſſor.

¶ Conſilium. xxxiiij.

¶ Dñs labia mea aperiat: ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectum.

Materia preſentis cõſulta
tionis nõ eſt incognita: ſed vulgaris ⁊ apud antiquos
⁊ modernos doctores multũ ⁊ diſcuſſa. ⁊ varie ſunt
opiniões doctorũ. put ad longũ recitat dñs Cardi. in. c. fi. Ne p̄
lati vices ſuas. ſuper qua in caſu de quo querimus multũ elegan
ter conſuluit dominus Saluaticus Baconius qui adeo copioſe
⁊ ſubtiliter rem diſcuſſit vt nullus dicendi locus relictus eſſe vi
deatur. Quamobrem breuibus me abſoluam. Et pro fundamen
1 to premitto ꝙ † prelatus habens adminiſtrationẽ de quo agimus
habet poteſtatem locandi res eccleſie ſine autoritate ſuperioris.
Dũmodo locatio fiat ad modicũ tẽpus ⁊ tendat in vtilitatẽ ec
cleſie ⁊ poteſt hoc caſu eccleſiam obligare. ita voluit gl. in. c. fi. Ne
prelati vices ſuas. quã ibi approbant Inno. Jo. an. Jo. calde. do
minus Cardi. Abb. ⁊ Jo. de ana. dicentes hanc eſſe cõmunẽ opi.
Unde dicunt ꝙ ſi fiat noĩe eccleſie obligatur eccleſia. ⁊ per conſe
quens ſucceſſor. Idẽ Cy. Bal. ⁊ Saly. in. l. emptorem. C. loca. cum
multis alijs pleniſſime adductis per dñm conſulentem. Ex quo
fundamento infero ꝙ cũ in caſu noſtro locatiõis ꝯtract⁹ factus
fuerit in vtilitatem eccleſie ſi voluit ꝯtrahere nomine eccleſie ſeu
illam obligare eccleſia ⁊ ſucceſſor erunt obligati. Sed in caſu no
ſtro voluit cõtrahere nomine eccleſie ⁊ ipſam obligare. igitur te
netur ſucceſſor. Maior concluſio patet ex premiſſis. ⁊ ſunt opti
me in conſilio probata. Minor autẽ probatur. Nam vt dicit do
2 minus Anto. in. d. c. fi. Ad hoc † vt cõtractus obliget ſucceſſorem
oportet ꝙ ſit realis non perſonalis. Et ſubdit ꝙ ad hoc vt poſſit
fieri ꝯtractus realis requiritur autoritas epi per id qḋ habet in
c. decetero. ⁊ in. c. veniens de tranſac. Sed in hoc vltimo male lo
quitur quoniam ſi prelatus habet liberã adminiſtrationẽ in lo
cando quando fit in euidentem vtilitatem eccleſie cenſet celebra
tus contractus realis ita probat notabi. in. d. c. decetero. ⁊ in. d. c.
veniens. Nã regulariter contractus locationis ⁊ quilibet cõtra
ctus dicitur realis. l. ſi pactum. ff. de probatio. ⁊ per Barto. in. l.
qui in futurum. ff. de pact. Tradunt docto. in. d. c. veniens. Sed
in caſu illo dicitur perſonalis ſit fit ſine autoritate ſuperioris: qꝛ
ſine autoritate ſuperioris fieri non poterat. Igitur ſi in caſu no
ſtro poteſt fieri locatio ſine autoritate ſuperioris quando fit pro
euidenti vtilitate eccleſie ſtat regula ꝙ contractus ſit realis ⁊ nõ
perſonalis. Unde dicit ibi dominus Ant. ꝙ pactum ſic perſona
le operatur alterum de duobus. Uel reſtrictio verborum. vel in
habilitas paciſcentium: vt in. d. c. veniens. ibi hoc dicit. ⁊ ſubdit
in propoſito. quod idem pactum eſſet recte ſi fuiſſet a ſuperiore
autorizatam ⁊ perſonale quia prelatus non potuit perpetuo ob
ligare ſucceſſorem. vt in. c. ij. de precario. Et ſic manifeſte vult qḋ
quando verba nõ reſtringerent contractum ad perſonam cõtra
hentis. Tamen vt non daretur inhabilitas contrahendi tũc cõ
tractus eſſet realis. ⁊ ita eſt de mente omnium docto. ibi. Sed in
caſu noſtro verba non ſunt reſtricta. ⁊ nõ ſubeſt inhabilitas quã
do locatio fit ad modicum tempus pro vtilitate eccleſie. Igitur
contractus eſt realis ⁊ conſequenter obligatur ſucceſſor: vt in. d.
3 c. veniens. ⁊ per dominum Anto. in. d. c. fi. Et ratio eſt quia † quã
do adminiſtrator habet poteſtatẽ contrahẽdi ſuper rebus quas
adminiſtrat cenſetur contrahere adminiſtratorio nomine. ⁊ face
re contractum ſeu diſpoſitionem realem ⁊ non perpetualem nec
curamus an exprimatur nomen proprium an appellatiuum. ⁊ ꝙ
proponatur vt patet in. l. fi. ff. de inſti. ⁊ no. Barto. in. l. poſt mor
tem. §. j. ff. quando ex facto tu. in ſpecie in p̄lato probatur ex quo
not. ſpecu. in titu. de arbitro. §. finitur. verſicu. Quid ſi prelatus.
Et quod no. dominus Cardi. ⁊ Abb. in. c. litere. de p̄ba. ⁊ domi.
Cardi. in clemen. fi. in. vj. colũ. de procura. ⁊ quod no. Bar. in. l. lu
cius. §. tutorem. ⁊. l. titium ⁊ meuium. §. altero. ff. de adminiſtra.
tuto. que omnia ⁊ plura alia latiſſime adducta per dominum cõ
ſultorem probant quod quando prelati ⁊ alij adminiſtratores cõ
trahunt ſuper re ſuper qua habent poteſtatem contrahendi cen
ſentur contrahere nomine illius cuius bona adminiſtrant. ⁊ ſic
nomine eccleſie ſi adminiſtrant bona eccleſie quando poſſunt cõ
trahere. ⁊ dicitur contractus realis ⁊ non perſonalis quod etiaȝ
oſtẽditur. Nam dicunt docto. in. d. c. fi. ꝙ canonicus ſi locat rem
ſue prebende nõ obligat ſucceſſorem: quia nõ habet adminiſtra
tionem. Unde dicit ibi domi. Cardina. ꝙ ex quo non habet po
teſtatem obligãdi ſucceſſorem in dubio contractus dicitur per
ſonalis. argu. nota. in. d. c. veniens. Allegat ad hoc deciſionẽ. d. de
rota. ſecus in rectore eccleſie qui habet legitimam adminiſtratio
nem. vt no. in. c. edoceri. extra de reſcriptis. ⁊ in contractu locatio
nis in. c. ij. de locato. ſcilicet ad modicum tempus ſecus ad longũ
vt in. d. c. ij. de precario. Et ſic vult domi. Cardina. ꝙ habens ad
miniſtrationem quando poteſt conſtare feciſſe contractum realẽ
⁊ non perſonalem. Nec vnq̄ reperio qḋ in hac materia docto. ha
beant illam conſiderationem. An preponatur nomen proprium
vel appellatiuum. ſed bene habent conſiderationes de quibus ſu
pra. Ex quibus conſtat. An voluerint facere contractum realem
vel perſonalem. Et ſic ex predictis conſtat ꝙ non eſt querendum
de prepoſitione nominis proprij vel appellatiui. vt no. glo. ⁊ bar
to. in. l. ſi communis ſeruus. ff. de ſtipula. ſeruo. Et pro his etiam
adduco pulchra verba Bald. poſt Jacobũ butriga. in. l. procura
tor qui pro euictio. ff. de procurato. Ubi dicit quando procura
tor potuit contrahere nomine proprio ⁊ nomine domini: ſi que
ritur quo nomine dicat contraxiſſe diſtinguit: qḋ aut obligat ſe
procuratorio nomine. ⁊ obligat ſe vt alius non vt ipſe. ⁊ ideo nõ
conuenitur proprio nomine. l. finali. ff. de inſtitutio. ⁊ quod notat
Guillielmus in. l. lucius. ff. de cõſtitu. pec. Aut obligat ſe proprio
nomine: ⁊ tunc ipſe conuenitur. vt in. d. l. procurator qui pro eui.
Aut obligat ſe vtroq̄ȝ nomine: ⁊ tunc vterq̄ȝ conueniri poteſt: vt
in gl. d. l. procurator. Aut dubitatur: ⁊ tunc ſi eſt facta mentio of
ficij. cenſetur ſe obligare procuratorio nomine: vt in. d. l. finali. ff.
de inſtitutio. Si vero non eſt facta mentio officij. cenſetur ſe obli
gare proprio nomine cum ſit adminiſtrator voluntarius. ¶ Ex
quibus in propoſito elicio. primo ꝙ non refert quando admini
ſtrator contrahit. An contrahat expreſſo nomine proprio vel ap
pellatiuo. Sed an expreſſo nomine officij vel non ⁊ ſuper qua re
contrahat. ¶ Secundo elicio ꝙ quando eſt adminiſtrator etiaȝ
voluntarius ⁊ ipſe contractus eque pertinere poteſt ad admini
ſtrationẽ: ſi fit mentio officij cenſetur gerere actum adminiſtra
torio nomine. d. l. fi. ff. de inſtit. ¶ Tertio infero ꝙ multo fortius
hoc procedit in adminiſtratore neceſſario quando contrahit ſu
per re que pertinet ad eum cuius eſt adminiſtrator prout eſt pre
latus per ea que notat Bar. in. l. poſt. ff. quando ex facto tut. ⁊ ſic
in propoſito cenſetur locaſſe nomine eccleſie cuius bona admi
niſtrat

niſtrat prelatus. Ex quo fecit mentionem officij cum faciat etiã vt cõmendatarius epiſcopatus. Et iſta doctrina multũ concludit in propoſito in fortioribus terminis que tamen vt dixi eſt intelligenda in caſu noſtro quando cõtrahit in vtilitatẽ eccle. put p̃ſupponit in caſu noſtro alias cenſeretur contrariſſe ꝓprio nomine: ⁊ feciſſe contractũ perſonalẽ ⁊ nõ realem. Nam vt dicunt docto. in. d. c. veniens. Idẽ contractus poteſt dici realis ⁊ perſonalis quãdo enim rector non poterat eccleſiam obligare: cenſetur pſonalis ⁊ tamẽ idem cõtractus interueniente autoritate ſuperioris poteſt illum contractũ facere: alias non. Igitur idem debet operari vtilitas eccleſie: vt ſi ſit in vtilitatem ſit realis: alias perſonalis qr primo caſu poteſt locare ſine autoritate ſuperioris. Secundo nõ ⁊ ibi plenius p doc. Ex quibus colligitur declaratio ⁊ reſponſio ad dicta Inno. in. d. c. ſi. Ne prelati vices ſuas que ſunt magis communiter approbata. Dicit Inno. ꝙ ſi prelatus nomine eccleſie locauit ⁊ vtiliter ſucceſſor tenetur allegat quod habetur in. c. j. de ſolu. ⁊ in hoc ius porrectum. xij. q. ij. Unde iſta duo copulatiue requiruntur ꝙ nomine eccleſie ⁊ vtiliter ſit facta. Nam ꝙ vtiliter eſt neceſſariũ quia ſi inutiliter nõ potuiſſet fieri locatio realis per no. in. d. c. veniens. ſine autoritate ſuperioris. Item qr nomine eccleſie quoniam ꝗuis cõtractus eſſet vtilis eccleſie. Et prelatus voluiſſet tantum perſonaliter obligari ⁊ non eccleſiam: tũc etiam non obligaretur ſucceſſor. Ideo iſta duo requirũtur. Unde illud qd dicitur nomine eccleſie nõ intelligitur ꝙ expreſſe fiat nomine eccleſie: ſed ſatis eſt ꝙ cenſeatur factum nomine eccleſie: prout cenſetur quando eſt vtilis ſuper re eccleſie: ⁊ habita eſt mẽtio officij: ⁊ ſic non ſumus in dubio: dummodo reſtringat ad perſonam locatoris: vt dicit in ſimili dominus Anto. in. d. c. veniẽs.
4 ⁊ patet dum ſubdit parum poſt ꝙ † ſi prelatus ſuo nomine locauit non intendens obligare eccleſiã: nõ tenetur ſucceſſor ſicut nec heres eius. arg. l. ſi quis. §. hinc ſubiungitur. ff. loca. que verba habent intellectum qd quando prelatus contrahit ſuo nomine ita demũ non tenetur ſucceſſor quando nõ intẽdit obligare eccleſiã. Igitur hoc ſolum non ſufficit: ꝙ ſuo nomine niſi quãdo intẽdit ſucceſſorem obligare qd nõ eſt quando contrahit expreſſo nomine officij: ⁊ ad euidentem vtilitatẽ eccleſie. Ita intelligit Innoc. qñ expreſſe ſe tantum obligaret quo caſu contractus eſt perſonalis. vt no. in. l. qui in futurum. ff. de pac. ⁊ per Bart. in. l. ſi ſic in ſi. ff. de verb. obli. alias ſi ſimpliciter cenſerentur contrahere nomine eccleſie. licet nomen ſuum ſimpliciter exprimeretur. Qd etiam patet qr allegat. d. l. ſi quis domũ. §. hinc ſubiungitur. Ubi locatio cenſetur perſonalis nõ ex eo qr ſuo nomine locauerit. Sed ex defectu poteſtatis obligandi ſucceſſorem. vt in. d. c. veniens. ⁊ clarius oſtendit illud verbum dicit ſicut nec heres. Nã licet quis cõtrahat expreſſo tantũ nomine proprio. tamẽ heres tenetur: vt in l. ſi pactum. ff. de proba. ⁊ per Bart. in. d. l. ſi ſic. Et tamen Inno. vult ꝙ contractus ſit adeo perſonalis ꝙ etiam heres non teneretur qd non eſt licet ſolũ proprium nomen exprimeretur. Igitur fortius in caſu noſtro in quo vna cum nomine proprio eſt expreſſum nomen dignitatis ⁊ officij: loquitur ergo Inno. quando vel reſtrictio ad perſonam cauſatur a verbis vel a ſubiecta materia. vt dicit dominus Anto. in. d. c. veniens. ⁊ non a nomine proprio expreſſo ⁊ fortius expreſſo nomine officij. Ex quibus patet ꝙ dicta expreſſio nominis proprij contra predicta nõ militat. Sz magis in hac materia attendi debent illa de quibus ſupra. Nam nõ magis diſpoſitio tranſit in ſucceſſorem ſi dicatur epiſcopus titius ꝙ̃ ſi dicatur titius ꝗuis vt declarat no. Bal. in. l. pe. in pe. colũ. C. de condi. inſer. Idcirco nõ debet attendi quo nomine ſit facta locatio. An proprio vel appellatiuo. Sed conſiderande ſunt alie rationes de quibus ſupra. ¶ Contra que etiam conſiderata ratiõe nominis proprij militat preſumptio etiam oneris iniuncti eccleſie prout conſiderat primus cõſultor allegando Bar. in. l. ſi ſeruus cõmunis. ff. de ſtipu. ſeruo. arg. l. nõnunꝙ̃. ff. ad trebel. qñ ex quo imponitur onus cẽſetur ad cõmodũ vocari. ¶ Preterea idẽ ecõtra dicere debemus ꝙ in caſu noſtro plura pacta ſint appoſita in fauorem eccleſie: ⁊ ſic ad ſui commodum cenſetur etiã voluiſſe eccleſiam obligare. arg. l. ſm naturam. ff. de regu. iur. quoniã cõtrariorum eadem eſt regula. l. inter ſtipulantem. §. ſacram. ff. de verb. obli. ⁊ ibi Bar. Confirmo qr vt dicit Bal. in. d. l. ſi cõmunis ſeruus. contra rationem iudicamus ratione rei ſuper qua ſit cõtractus vt puta ſi tutor contrahit ſuper re pupilli. arg. l. ſi. ff. de inſti. ita in prelegato. Itẽ ſi intelligatur nomine proprio tantũ nõ valebit cõtractus reſpectu ſucceſſoris pro tempore poſt mortẽ. Igitur vt valeat in totũ intelligatur ꝙ vt epiſcopus cõtraxit. arg. l. quoties. ff. de reb. dub. ⁊ not. Bar. in. d. l. ſi ſeruus communis. ¶ Poſtremo nõ omitto ꝙ hoc colligitur ex verbis contractus locationis dũ in eo dr. Et pro potiori cautela dñi Reuerendiſſimi Cardi. locatoris. Et ſic appellat ipſum do. Car. locatorem ⁊ do. Joã. Jacobũ. Et ita etiã in ſi. inſtrumẽti. verſi. Acta fuerũt hec rome in domibus prefati reuerendiſſimi dñi Car. locatoris p qd patet ꝙ partes enũciate locationis facte a do. Cardi. ⁊ Epo ⁊ nõ a dño Joan. que inter partes probant ſm Bar. in. l. ſciendũ. ff. de verb. ob. Et per iſta ſequẽtia declarantur precedentia. ꝓ preſertim ſtantibus alijs de quibus ſupra. arg. l. qui filiabus. in prin. ⁊. l. ſi ſeruus plurium. in ſi. ff. de leg. j. cum ſimi. Ex quibus ⁊ alijs locupletiſſime adductis per ſupraſcriptum eximium cõſultorem in eandem ſententiam concurrens cõcludo ſucceſſorem obligatum eſſe ad obſeruantiam dicte locationis. Lau deo. Bartho. ſoci. ⁊c.

¶ Summarium.

1 Quando mater excluditur ab hereditate filij decedẽtis abinteſtato ꝓpter exiſtentiã patrui ex forma ſtatuti ciuitatis Senarũ. An tale ſtatutum habeat locum in filio pupillo.
2 Decedens non facta ſubſtitutione dicitur abinteſtato decedere.
3 Decedens inteſtatus ⁊ poterat teſtari videtur relinquere tacite hereditatem illis perſonis quas ſciebat ex forma ſtatuti vocari abinteſtato ad ſucceſſionem.
4 Extenſio nõ debet fieri in ſtatuto correctorio de inteſtato ad inteſtabilem.
5 Statutum quando loquitur per verbũ abinteſtato pupillus includitur: ⁊ ſic accipitur ꝓ omni caſu quo quis decedit ſine teſtamento: ſiue ſit habilis ad teſtandum ſiue non.
6 Ciues p̃ſumunt habere volũtatẽ cõformẽ diſpoſitioni ſtatutorũ.
7 Impuberes includuntur qñ illa verba: ſine filijs: ſunt adiecta ⁊ verbum: ſine liberis: ſe promiſcue habet ad omnem etatem.
8 Statutum non recipit interpretionem de habilitate quando eſt excluſiuum iuris iam conceſſi.

¶ Conſilium. xxxv.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectum.

Punctus ſuper quo principaliter conſiliũ queritur eſt vulgatiſſimus ⁊ apud antiquos ⁊ Moder. doc. adeo ꝙ quilibet mediocris doctor
1 poſſet ad libitum fimbrias dilatare. Nam queritur † cũ mater excludatur ab hereditate filij decedentis abinteſtato propter exiſtentiam patrui ex forma ſtatuti ciuitatis Senarũ tale ſtatutum locum habet in filio pupillo: ⁊ difficultatẽ facit qr cum non poſſint pupilli facere teſtamentũ nõ videntur decedere inteſtati neque abinteſtato per tex. in. l. j. ff. de ſuis ⁊ legi. ⁊ inſtit. de here. que abinteſta. in prin. in qua difficultate ſi vellem omnia que adduci poſſunt referre longo tractatu opus eſſet. Sz ero breuis p qualitate materie. Eo maxime quia ſi noſmetipſos decipere noluerimus in caſu noſtro cõcludendũ eſt patruũ matre excluſa admittendũ. Et qr preſtantiſſimus preceptor meus domi. Alexand. de imo. in. l. generaliter. in prin. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ſub cõdi. fa. ſubtiliter ⁊ copioſe articulũ iſtum diſcuſſit. Sequendo ordinem ſuũ ꝙ aliquãdo ſtatutũ loquitur de inteſtato. ⁊ ſic de inteſtato decedente. Et tunc licet Bar. in. d. l. j. de ſuis ⁊ legi. velit ꝙ habeat locum in pupillo vt ibi per eum. Tamen multe ſunt opini. ratiões in cõtrariũ: vt patet ex dictis preceptis in. d. l. generaliter in princi. vbi videndũ. ⁊ hic non eſt caſus noſter. Aliquando ſtatutũ loquitur de decedente abinteſtato prout loquitur ſtatutum noſtrũ. ⁊ tũc licet idem preceptor meus in ſuo conſi. cxv. incip. Circa dubitationem de qua queritur in ſecundo vol. teneat idẽ qd in primo caſu non faciendo differentiã inter iſtos duos caſus. Tamen in. d. l. generaliter. in prin. vbi maturius loquutus fuit facit differentiam vt primo caſu non includatur pupillus. qr nõ dicitur decedere proprie inteſtatus. Tamen in ſecundo caſu tenet ꝙ pupillus includatur. quia dicitur ꝓprie decedere abinteſtato. cui opinioni eſt magis ſtandum. Tũ quia apparet ꝙ maturius loquutus fuit diſtinguendo ⁊ multa pulchra cõſiderãdo ꝙ̃ in dicto cõſilio. Tum etiam qr nõ potuit induci ad ita concludendũ amicitia vel lucro: que etiam apud quoſcũqz in rebus dubijs plurimũ valent. Et hanc opinionem conſulendo ſemper ſum ſequutus in caſu noſtro. quoniam in primis tenent Barto. ⁊ omnes qui euz ſequuntur: quos ad plenum refert dominus Alexan. in. d. l. generaliter in princi. etiam quando ſtatutum loqueretur per verbuz: inteſtatus: qui Bart. ⁊ ſequentes cum non faciant differentiam. An ſtatutum dicat ſi quis inteſtatus deceſſerit. An ſi quis abinteſtato: vt dicit domi. Alexan. in. d. l. generaliter in prin. Et hanc opinionem quando ſtatutum loquitur per verbũ abinteſtato tenet dominus Raph. fulg. in. l. cũ antiquioribus. C. de iure delibe. ⁊ in. d. l. generaliter in principio referendo domi. Chriſtophorum de caſtiglione idem voluiſſe. Ubi dicit ſe putare hanc eſſe veram opi. ⁊ latius in ſuo conſilio. xlviij. incipien. Quidam. p. condidit teſtamentum. Et dicit ꝙ ita vidit conſultum ſolenniter per magnum doctorem dominum Signorellum de homodeis de Mediolano: ⁊ mouetur hac ratione. Nam aut ſtatutum loquitur p verbum inteſtatus. ⁊ tunc cum hoc adiectiuum inteſtatus in nomine ſumptũ adiacet ſubſtantiuo. Nam proprie conuenit niſi illi perſone que teſtari potuit. Ab eo enim actus remouetur cui cõ

uenit potentia. Et hec ratio. l. j. ff. de ſuis ⁊ legi. Aut ſtatutum lo
quitur per aduerbium abinteſtato. Et tūc quia aduerbiū nul
li perſone adiacet tanꝙ̃ a ſubſtantiuo remouet actum teſtādi ge
neraliter non a perſona ipſius pupilli licet autem pupillus non
poſſit teſtari. nec cōſequenter teſtatus decedere hoc eſt facto ſibi
teſtamento. Tamen poteſt pupillariter ſubſtituēdo facit qꝺ di
catur teſtatꝰ ⁊ non abinteſtato decedere. inſti. de pupil. ſubſtit. in
2 principio. ⁊ §. j. Igitur† nō facta ſubſtitutione dicit abinteſtato
decedere. ¶ Confirmatur iſta opinio. Nam Bartho. de Saly. in
d. l. cum antiquioribus tenendo eandem opinionem qꝛ licet pro
prie non dicatur decedere teſtatus: dicitur tamen proprie abinte
ſtato decedere. Allegat hoc tenere Petrum eliam ſuper quarto
Priſciani. Et hanc opinionem vt dixi tenet dominus Alexā. in
d. l. generaliter. allegando etiam conſilium Calderini in conſilio
vj. in titu. de teſtamen. Et reſpondet ad glo. in. d. l. cum antiquio
ribus. vt ibi per eum. ¶ Cōfirmo eandem partem autoritate in
ſignis doctoris domini Onofrij de peruſio qui mouebatur pul
chra ratione. Dicit quod verbum inteſtatus refertur ad pſonā
eius de quo loquimur: ⁊ tunc loquitur. d. l. j. in princip. ff. de ſuis
⁊ legi. Aut capimus prout congruūt ſucceſſiōi eius de cuius he
reditate agitur ⁊ tunc qꝛ pupillo dicitur ſuccedi abinteſtato lo
quitur tex. in. d. l. j. dum dicit. Sed ⁊ hos pro inteſtatis accipe de
bemus. ſcilicet quantū ad materiam ſucceſſiōis abinteſtato: quo
reſpectu proprie dicitur decedere abinteſtato ⁊ inteſtati nec vo
luit ibi fictionem ſignificare: quia ſi voluiſſet ſignificare fictionē
dixiſſet pro inteſtatis haberi. Unde illa verba pro inteſtatis acci
pere debemus intelligi debere in proprio ſignificatu: ⁊ patet qꝺ
hoc eſt verum quia in materia ſucceſſionis de qua loquitur ſtatu
tum non dicitur proprie niſi duplex ſucceſſio ex teſtamento ⁊ ab
inteſtato. l. j. ij. ⁊ iij. ff. de peti. here. ſi non ſucceditur ex teſtamēto
vbi agitur abinteſtato. ¶ Et confirmatur iſta cōcluſio. Nā etiā
vbi agitur de excludenda matre ab hereditate impuberis appel
lant illos inteſtatos. l. diuus ⁊ l. credendum. ff. qui petant tuto. ⁊
preſertim quādo ſtatutum per verbum abinteſtato. vt probatur
in. l. ſciant. C. de legi. hered. ⁊ in. l. omnem. C. ad tertul. ⁊ ibi hoc te
net Pau. de ca. Et plura in propoſito allegat dominus Alexan.
in. l. generaliter. Et ſecundū hanc opinionem quando ſtatutū lo
quitur per verbum abinteſtato late conſuluit Ange. in ſuo conſi
lio. ciiij. incip. Statuto communis Bargi. licet ſecus conſuluerit
quando loquitur per verbum inteſtatus. Ita etiam cōſuluit do
minus Abb. moder. in ſuo conſil. lxxvj. in. j. volu. Reperio etiam
ꝙ hanc opinionem faciendo dictam differentiam. tenet inſignis
doctor dominus Pet. Philippus de corneis de Peruſio in. d.
l. generaliter primo allegando Bal. Saly. ⁊ Ange. conſuluiſſe fa
ciendo dictā differentiā. Ex quibus puto ꝙ parum curandum
ſit de conſilio domini Matthei de felicianis de peruſio: qui con
trarium conſuluit in ſtatuto Senenſi: vbi adducit coloratam ra
tionem quam etiam adducit dominus Alexā. in. d. l. generaliter.
vbi dicit ꝙ non licet arguere ab identitate rationis qꝛ in pupil
lo diuerſa eſt ratio ꝙ̃ ſit in eo qui teſtari poteſt quia ille qui pōt
3 teſtari† ſi inteſtatus decedit. videtur tacite relinquere hereditatē
illis perſonis quas ſciebat ex forma ſtatuti ad ſucceſſionem voca
ri abinteſtato. l. conficiuntur. ⁊ l. ſi quis cum nullum. ff. de iure co
di. Et tunc talis decedens abinteſtato ſtantibus agnatis vſqꝫ ad
quartum gradum ⁊ matre videtur nonvelle relinquere heredita
tem matri: ſed agnatis ex quo teſtamentum non fecit que ratio
ceſſat in eo qui non poterat teſtari ⁊ dicit hanc rationem ponde
ra qꝛ non reperies in tuis codicibus ſcriptam. Sed hanc rationē
habuit a prefato conſultore qꝺ patet qꝛ non erat opus ꝙ faceret
mentionem de matre excluſa ab agnatis vſqꝫ ad quartum gradū
ſed non ita dicit qꝛ tranſcripſit dictam rationem ex dicto cōſilio
4 vbi dicta dicebat. Unde† cocnludit ꝙ non debet fieri extenſio in
ſtatuto correctorio de inteſtato ad inteſtabilem per nota. in. d. au
ten. quas actiōes. C. de ſac. ſanc. ec. que ratio nō militat in caſu no
ſtro quia ſtatutum loquitur per verbum abinteſtato quo caſu ꝓ
prie includitur pupillus. Unde dicit Saly. in. d. l. cum antiquiori
bus ꝙ ſi eſſet ſtatutū ꝙ̃ verba deberent proprie intelligi include
retur pupillus quia proprie dicitur abinteſtato decedere. ⁊ ideo
do. Alexā. non conſiderata dicta ratione. d. l. generaliter hoc caſu
tenet iſtam opinio. Sed audimus ſolēniſſimum doc. reuerendiſſi
mum do. Cardi. de zabellis qui in quadā cauſa veriſimiliter ma
gna que vertebatur in ciuitate Imole. in qua erant multa conſi
lia contraria adinuicem reddit conſilium deciſiuum conſultus
de conſenſu vtriuſqꝫ partis qui poſt plura concludendo pro iſta
parte formaliter dicit. Aliqui pro concordia diſtinguunt. An di
catur ſi quis inteſtatus deceſſerit. An vero dicatur ſi quis abin
teſtato deceſſerit. vt primo caſu locū nō habeat in pupillo. Secū
do ſic. ⁊ pro hac differentia eſt ꝙ licet in vno ex conſilijs dicatur
ꝙ verbū abinteſtato eſt ablatiuus caſus. Tamen verius eſt ꝙ eſt
aduerbium vt dicit Ugutio. ⁊ importat idem ꝙ ſine teſtamento.

Conſtat autē ꝙ pupillus etiam dedit ſine teſtamēto. Nō ⁊ de eo
qui non eſt aptus teſtari. Uerū eſt dicere negatiue ꝙ ſine teſtamē
to decedit licet nō ꝙ inteſtatus ſimilis differentia eſt. Nam de la
pide verum eſt ꝙ lapis non eſt iuſtus. Tamen non eſt verum qꝺ
ſit iniuſtus. Uerificatur enim negatio per meram non exiſtentiā
etiā ſi nō adſit habilitas ad exiſtentiam. Nam negatio quicquid
inuenit deſtruit: vt no. gl. mag. in. c. cum dilectus. de conſuetu. Se
cus de nomine vel participio importante aliquā qualitatis remo
tionem quia tunc nō verificatur niſi de eo qui licet careat illa q̄li
tate tamen habilis eſt ad cauſam ſuſcipiendā. Et huic diſtinctio
ni ſtādo dicemus ꝙ. d. l. j. ff. de ſuis ⁊ legi. locū habet cum dicitur
ſi quis inteſtatus. l. vero omnem. C. ad tertul. ⁊ lex ſciant cuncti. C.
5 de legi. quando dicitur abinteſtato. Unde† quando ſtatutum lo
quitur ꝑ verbum abinteſtato includitur pupillus. Et ſubdit qꝺ
ꝙ̃ꝙ̃ hoc videatur ſubtiliter dici: tamen iura magis effectum ꝙ̃
ſubtilitatem vocabulorum inſpiciunt. c. intelligentia de verb. ſig.
non inſiſtendo in his dicitur tale ſtatutū alia conſideratione lo
cum habere in pupillo. Et ꝙ̃ꝙ̃ multa conſilia eſſent in cōtrariū
dicit ꝙ illa potius proceſſerunt ex acumine differentiū ꝙ̃ ex eo
rum mente quia de iure de quolibet dicimus ꝙ aut decedit teſta
tus aut inteſtatꝰ ſeu abinteſtato. vt inſti. de here. abinteſtato poſt
ꝙ̃ poſitum erat de ſucceſſionibus ex teſtamento ponitur de ſuc
ceſſionibus abinteſtato: ⁊ accipitur abinteſtato ꝓ omni caſu quo
quis decedit ſine teſtamento ſiue ſit ad teſtandū habilis ſiue non
vt ibi no. glo. in princi. Et ꝙ in hoc caſu ſic debeat intelligi cuili
bet inſpicienti liquere poteſt. Que enim fuit mens ſtatuentiū ni
ſi prouidere in caſu quo modo hereditas ſine teſtatoris prouiſio
ne ad alium deuoluatur ſi autem diceremꝰ ꝙ ſtatutum haberet
locum in probando: qui teſtari poteſt ⁊ non probando qui nō po
teſt magis cōſuluiſſet hoc ſtatutum ei qui ſibi prouidere poſſet
ꝙ̃ ei qui non poſſet quo nihil abſurdius. cū alias dicamus ꝙ ceſ
ſat. l. prouiſio vbi eſt prouiſio hominis. l. ⁊ heres. §. cum quis. ff. de
precario. ⁊ l. ſi. C. de pactis cōuent. Ad euitandam ergo abſurdi
tatem debemus ſenſum accipere qui vitio caret. l. in ambigua. ff.
de legibus. Conſiderat etiā vſum loquendi ⁊ alia ⁊ concludit qꝺ
quia ſtatutum loquitur per verbum abinteſtato includit pupil
lum: ⁊ ſic patet ꝙ rationem ſupra aſſignatam pulchre in contra
riū retorquet. ⁊ ita deciſum fuit. quia fuit ſentētia lata cū magna
maturitate a tam doctiſſimo viro inter tot cōſilia ponere debet
gladiū ad radicem huius heſitationis. Iſta patent in cōſilio. cxj.
incipit. Factum ſic ſe habet Jacobus. pro qua etiam facit qꝛ cen
ſendum eſt ꝙ idē feciſſet impubes ſi ipubes deceſſiſſet. qm̄ in du
6 bio† ciues preſumuntur habere voluntatem conformem diſpoſi
tioni ſtatutorum ſm̄ Bart. in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad tre
bellia. cum concordantijs allegatis per dominum Alexan. Et ad
illud ꝙ etiam allegatur quo ſtatutum loquitur de decedēte abin
teſtato ſine filijs propter ꝙ videtur ſenſiſſe de his qui filios habe
re poſſunt arg. eius ꝙ dicit glo. antep. in verbo fideicommiſſi ſꝫ
ver. Si vero ita ſubſtituat ſi filius meus deceſſerit ſine filijs. l. C. de
impub. ⁊ alijs ſubſtit. facilis eſt reſponſio qꝛ etiam pupillus qui
etiam filios habere non poteſt dicitur proprie decedere ſine libe
ris ſicut omnes dicunt ꝙ licet non poſſit facere teſtamentum di
citur ſine teſtamento decedere: vt in. d. l. cum antiquioribus. Cū
alijs iuribus ſupra allegatis: ⁊ iſtam gloſ. ꝙ̃uis a quibuſdam ap
probatam reprobant communiter docto. in. l. precibus. Barto.
Bal. ⁊ alij per tex. in. l. centurio. ff. de vulga. ⁊ pupilla. ⁊ in. c. ſi pa
ter. de teſta. in. vj. In quibus patet ꝙ conditio ſi ſine filijs deceſſe
rit verificatur etiam in pupillo: ⁊ tamen conditiones debent in
proprio ⁊ ſpecifico ſenſu verificari. l. meuius. ⁊ l. qui heredi. ff. de
conditio. ⁊ demonſtratio. ¶ Preterea dicit Bal. in. d. l. precibꝰ.
7 †ꝙ in pupillo conditio: ⁊ ſi ſine filijs: non ſolum conuenit ſibi ſed
etiam eſt quaſi neceſſaria: ſed vt dixi illa verba: ſine liberis: nō ſi
gnificant quod poſſit liberos habere: ſed negant vt dictum eſt in
conditione ſine teſtamento que verificatur in eo qui etiam teſta
mentum facere non poteſt. Unde friuola eſt allegatio. Quinimo
dixit Bal. in conſilio. cxliiij. in prima parte in vltima ſtampa: qꝺ
quando ſunt adiecta illa verba: ſine filijs: includūtur impuberes
⁊ verbum ſine liberis: ſe promiſcue habet ad omnem etatem qꝺ
not. in. d. l. precibus. ⁊ ſic in contrarium retorquetur. Et licet iſta
ſufficerent ad victoriam. Tamen ex abundanti adhuc in ſtatuto
noſtro iſta concluſio probatur primo. Nam in rubro dicitur in
quantum ſuccedant aſcendentes ex linea materna aſcendentium
appellatione veniunt etiam ſupra auum. l. iuriſconſultus. §. parē
tes. ff. de gradi. Unde cum poſtea in nigro excludatur non ſolum
mater: ſed etiam auus maternus cenſetur excluſus etiam proa
uus ſecundum Bartol. in. l. qui eorum communiter accidentia
nepotes ⁊ magis pronepotes qui eis viuentibus moriuntur ſunt
vt in plurimis impuberes. lex autem adaptatur ad ea que vt plu
rimum eueniunt. l. nam ad ea. ff. de legit. ⁊ licet ratio concludens
non videatur: tamen quin ſit perſuaſiua negari non poteſt.

¶ Secundo

¶Scđo potiſſimū conſiderandū ꝙ in ſtatuto eſt expreſſa ratio conſeruāde agnationis in qua ſe fundat ſtatutum quo caſu quā do ratio eſt expreſſa omnes caſus qui poſſunt includi ſub dicta ratione cenſent̃ in ſtatuto correctorio iuris communis includi: vt per gl. ⁊ doc. in clemē. j. de electio. ⁊ nota. Dy. in. c. fi. de reg. iur. lib. vj. ⁊ per Bal. ⁊ Moder. in aut. quas actiones. C. de ſacroſan. eccle. ¶Tertio quia quando ratio eſt expreſſa extenditur etiam ad caſuz qui etiā includitur lato ſumpto vocabulo in quo eſt eadem ratio: vt in. d. cle. j. per gloſ. ⁊ Inno. in. l. ſi vero. §. de viro. ff. ſolu. matri. vbi notabiliter. Et per dñm Alex. late in. l. ſi conſtante. in prin. ff. ſolu. matri. vbi plura ad hoc allegat. Sed in caſu noſtro militat eadē ratio igitur ⁊c. ¶Quarto qꝛ omnes caſus qui includuntur ſub eadē ratione deciduntur. Et includunt̃ de proprietate ſermonis ⁊ nō dicitur eſſe extenſio ſm Bal. ſingulariter in. l. de quib⁹. ff. de legi. ſicut ſpecies includitur ſub genere: que verba ſequitur Pau. de caſt. ⁊ dicit eſſe ſubtilia ⁊ vera ĩ cōſi. cccxxviij. incip. Preſens caſus modicā dubietatē habere videtur. Ex quibus omnibus cōcluditur ꝙ propter rationes expreſſe identitatis nulla relinquitur dubitatio. Et licet dñs Alexā. in. d. conſilio. cxv. in. ij. volu. ad fi. conetur huic rationi reſpondere. Tamen prima reſponſio eſt pro nobis qꝛ dicitur ꝙ p̄dicta ratio procedit qñ ratio eſt expreſſa in ſtatuto: ſed in caſu ſuo ratio non eſt expreſſa. In tertia etiam reſponſione dicit etiam pro nobis: qꝛ conſiderat quod in ſtatuto de quo agebatur non conſiderabatur ratio conſeruande agnationis. ¶Sed in caſu noſtro non eſt expreſſa. Unde in certis ⁊ non certis locus eſt coniecturis. l. continuus. §. cum ita. ff. de verbo. obliga. Unde licet in ſcđa reſponſione dicat quod extenſio non debet fieri ad alium caſum qꝛ nō militat eadem ratio prout eſt in caſu noſtro vt ſupra dixi. Sed ad hoc dico qđ imo militat eadē ⁊ maior vt dixi allegando conſilium domini Cardina. ¶Preterea non querimus ſtatutū extendere. Imo ſtatutū includit caſum de quo agimus vt ex ſuperioribus patet. Nec credo ꝙ dñs Alex. ita tenuiſſet ſi non habuiſſet niſi dictā reſponſionē: ſed qꝛ habebat alias bonas poſuit illas ex ſuperabundanti ſicut doc. facere ſolent iuxta nota. per dñm Anto. per illū text. in. c. qui filij ſint legitimi. Et contrariū idem dñs Alex. in. d. l. generaliter. in prin. vt dictum eſt. ¶Preterea ⁊ quinto ſtatutū primū loquebatur tm̃ de fratribus ⁊ filijs fratrū ⁊ ſororibus ⁊ filijs earum: poſtea per aditionem eſt facta extenſio ad patruum ⁊ filios patrui expreſſa ratione. Sed † qñ ſtatutum eſt iuris iam cōceſſi excluſiuū nō recipit interpretationē de habilitate: vt voluit no. Bar. in. l. j. §. nunciatio. ff. de noui ope. nūcia. cū cōcor. ibi allega. p do. Alexā. igitur dictum ſtatutū nō dꝫ reſtringi ad heredes ad teſtandū. ¶Poſtremo. Nā Bal. qui firmauit cōtrariā opi. cōtra Bar. in. d. l. j. ff. de ſuis ⁊ legi. in. c. j. de ſucceſ. feu. ⁊ ſepe cōſulendo fundat ſe ex eo: qꝛ ſtatuentibus peritis intelligi debent ſm vſum loquēdi per illos qui nō appellant pupillos inteſtatos ſm cōem vſum loquendi vulgariū dicent̃ inteſtati. ſed in caſu noſtro eſt ſtatutū ꝙ verba debeāt intelligi ſimpliciter ⁊ vulgariter. Igitur verba ſtatuti predicti intelligunt̃ etiā de pupillis decedentibus inteſtatis ꝓut vulgares accipiunt. Imo fortius in caſu noſtro cū ſtatutū nō loquat̃ de inteſtatis. Sed de decedētibus ab inteſtato: ⁊ in ſpē in hoc caſu ꝯſuluit Bal. in. d. ꝯſi. cclxiiij. in prima parte in vltima ſtāpa. Ex quibus oībus ⁊ alijs adductis ꝑ Bar. ⁊ ſequaces. Itē ⁊ alios faciētes dictā differentiā inter inteſtatū ⁊ ab inteſtato: ⁊ etiā his que ex ſtatutis colligūtur puto valde hereticū eſſe ab iſta opinione diſcedere ſm quā vidi pluries iudicatū in ciuitate Senarum. Laus deo. Bartho. ſoci.

¶Summarium.

☞ An poſſeſſio paludis dicat̃ ſubiecta fideicōmiſſo facto in teſtō.
2 Bona hereditaria alienata ex cauſa permutationis imputant̃ filijs in tertiam legitimam.
3 Alienatio in cauſam dotis irritari poteſt.

¶Conſilium. xxxvj.

¶Dñs labia mea aperiat: ⁊ ſpūs ſanctus illuminet intellectum.

Viſo eleganti conſilio inſignis doc. dñi Io. de campegio. Requiſitus de ſubſcri
1 ptione ſuꝑ tertia difficultate. † An poſſeſſio paludis
dicatur ſubiecta fideicōmiſſo facto in teſtamento dñi Paſelli: ⁊
arbitror ꝙ nō. dicit enim ꝙ filij poſt mortem do. Paſelli iure ꝑ
mutatiōis permutarūt quedā bona hereditaria cū dicta poſſeſ
ſione paludis. Et ſic ſi fuiſſet heres grauatus cui legitima nō de
beretur poſſeſſio paludis fuiſſet ſubiecta fideicōmiſſo: qꝛ in vni
uerſalibus pretiū ſuccedit loco rei. Et vna res ſuccedit loco alte
rius ſcđꝫ Bar. in. l. imperator. §. fi. ff. de leg. ij. Sed in caſu noſtro
arbitror ꝙ dicta poſſeſſio paludis nūꝙ̄ fuit ſubiecta fideicōmiſ
2 ſo. † Nam bona hereditaria alienata ex cauſa ꝑmutatiōis imputantur filijs in quartam legitimaꝫ hodie in tertiā: ⁊ ſic hodie in eis cenſetur legitimam elegiſſe. Caſus eſt ⁊ ibi gloſſ. Bar. ⁊ communiter doct. in. l. marcellus. §. res que. ff. ad trebel. Unde dicta poſſeſſio paludis licet queſita fuerit mediātibus bonis hereditarijs dicitur queſita mediātibus bonis in legitima imputandis: ⁊ ſic bonis nō ſubiacentibus reſtitutioni. Unde poſſeſſio nō dicitur ſubiecta tanꝙ̄ propria pecunia filiorum queſita ex induſtria iuxta tex. ⁊ ibi no. in. l. coheredi. §. cum filie. ff. de vulg. ⁊ pupil. Et hunc caſum non conſiderauit Bart. in. d. l. imperator. §. fi. ⁊ hoc ſolum ſufficeret. Sed poſito ꝙ dicta poſſeſſio paludis fuiſſet effecta hereditaria ⁊ reſtitutioni ſubiecta iuxta no. in. d. l. imperator. §. fi. puto ꝙ poſtea deſierit eſſe ſubiecta pro conſignatione ante partē factam inter fratres. Nam aut dictus Paſellus pater dictis dotes recepit: ⁊ potuerit pro debito teſtatoris filij ⁊ heredes hanc rem inſolutum dare. l. filiuſfamilias. §. diui. ⁊ ibi notat̃ ff. de lega. j. Et notat Barto. in. l. peto. §. predium. ff. de lega. ij. Et preſertim pro debito dotis filiarum recepte ab ipſo teſtatore per id quod habetur in. l. ſi cū dotē. §. tranſgrediamur. ff. ſolu. matrimo. ⁊ in aut. res que. C. communia de lega. Aut dos fuit recepta a filijs ⁊ heredibus ⁊ in communem vtilitatem conuerſa prout fuit in caſu noſtro ex quo de communibus bonis fuit ſoluta iuxta notata per Spec. in titu. in quarta parte. §. ſequitur. ver. quid ſi conuentio eſt. ⁊ Bal. in. l. ſi patruus. C. communia vtriuſqꝫ iudi. Et tunc etiam dando inſolutum dictam poſſeſſionem ⁊ alienando videtur elegiſſe pro eorum legitima: ⁊ in legitima imputātur in qua non cadit onus fideicōmiſſi. l. quoniam in prioribus. C. de inoffi. teſta ⁊ declarat preceptor meus dominus Arc. in ſuo conſilio. xix. in ſcđo dubio ⁊ ſic non ſubiacet fideicōmiſſo de quo in teſtamento domini Paſelli. Confirmatur iſta concluſio. Naꝫ cum dictus Iacobus extrahere deberet ſeptingentos ducatos ⁊ vltra pro dotibus vxoris ⁊ filij ⁊ heredes inſolutum dederint dictam poſſeſſionē pro dictis dotibus videtur dictus Iacobus ex dicta pecunia dotali dictam poſſeſſionem emiſſe poſt mortē patris ⁊ de dicta pecunia ſibi ſatiſfactū iuxta id quod habetur in l. quoties. ⁊ ibi Bal. ⁊ alij. C. de iure dotium. ⁊. l. ſi inter virum. ⁊ ibi no. C. eo. ti. Unde dicta poſſeſſio dicitur queſita ex propria induſtria ⁊ pecunia dotali: ⁊ ſic de propria aduentitia. l. cum oportet in prin. ⁊ ibi plene no. C. de bonis q̄ libe. Et ſic tanꝙ̄ ꝓpria nō ſubiacet fideicommiſſo facto in teſtamento domini Paſelli vt
eſt caſus in. d. §. cum filie. dum dicit: nec fideicōmiſſo proprie filij
3 tenebantur. † Nec alienatio in cauſam dotis irritari poteſt. Ex
quo vſqꝫ ad legitimam premiſſa erat alienatio rerū ſubiectarū reſtitutioni fideicōmiſſi vt traditur in. d. §. res que. Ex quib⁹ ⁊ alijs eleganter adductis per precedentem conſultorem intrepide concludendum reor dominum predictam non eſſe ſubiectam fideicōmiſſo predicto facto in teſtamēto domini Paſelli. Laus deo. Bartho. ſoci. ſenen. ⁊c.

¶Summarium.

☞ Quomodo ⁊ quo ordine admittantur agnati quando fideicōmiſſo datur hereditas illis de parentela.
1 Quando plures vocantur ſub nomine collectiuo cenſentur vocati ordine ſucceſſiuo.
2 Omnis p̄ſumptio mētis teſtatoris recipit ꝓbationē in cōtrariū.
3 Teſtator quando reliquit proprie familie in qua cōſideratur ordo ſucceſſionis charitatis ⁊ affectionis.
4 Teſtator debet ſpecialiter penitere prioris voluntatis ad hoc vt ſecunda valeat quando procedit voluntas derogatoria ſequētis voluntatis.
5 Uoluntas defuncti quomodocunqꝫ coniecturata appareat p̄dominari debet.
6 Perſone odioſe teſtatori: in generali ſermone relato ad ꝑſonas non includuntur.
Et generalis ſermo eſt ꝙ vocādo parentelā non includunt̃ odioſi de parentela.
7 Teſtator quando eſt ſolitus nepotem nominare ⁊ tractare vt filium: tunc de eo vt de filio iudicatur.
8 Teſtis fidedignus facere ſolet ſemiplenam probationem.
9 Quādo plures pretendūt ius in ſpecie: ille debet citari de cuius preiudicio prius ⁊ principaliter agitur.
10 Statutum ſi vult ꝙ ſtantibus parentibus maſculis filie non ſuccedant exponitur verbum parentibus ideſt agnatis.
11 Uerba teſtatoris ſunt intelligenda ſm cōmunē vſum ⁊ vulgarē loquendi ⁊ intelligendi loci.
12 Uerba ſunt intelligenda ſm qualitatem perſone loquentis.
13 Probatio potentior in totum extinguit probationem min⁹ potentem.
14 Interpretatio fieri debet de bono ⁊ equo quando materia verſatur circa interpretationem verborum teſtatoris.

¶Conſilium.xxxvij.

¶Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpirit⁹ ſanct⁹ illuminet intellectum.

Viſo teſtamento dñi Pari boni de brixia.Conſideratis probatiõib⁹ factis vtrinqꝫ.Et dubijs datis ꝑ inſignẽ iudicare debẽtẽ.¶Primo aſpectu videbatur dicendũ ꝙ in fideicõmiſſo de quo agim⁹ ad qḋ vocantur illi de parẽtela teſtatoris ⁊ maſculina:in qua cõtinentur ⁊ filius fratris ⁊ nepos ex alio fratre qui oẽs ſunt de parentela maſculina teſtatoris:cum procedant a patre teſtatoris vt declarat Ange.in ſuo conſi.cclxvij.incip. Statutum dalmatie.⁊ Bal.in.c.ſi pater.de teſta.in.vj.⁊ Moder.in.l.cũ acutiſſimi.C.de fideicõ.deberet ꝑferri filius fratris excluſo nepote ex alio fratre
1 tãꝗ proximiore.Nã†quando plures vocantur ſub nomine collectiuo ꝑut in caſu noſtro cẽſentur vocati ordine ſucceſſiuo:vt gradatim proximiores admittantur ſm ordinem ſucceſſiõis ab inteſtato.Caſus eſt ⁊ ibi docto.in.l.cum ita.§.in fideicommiſſo.ff.de leg.ij.⁊ in.l.peto.§.fratre.⁊ ibi no.ff.eo.tit.⁊ in.l.fi.⁊ ibi etiã doct. C.de verbo.ſigni.traditur in.l.gallus.§. quidam recte. ff.de lib.⁊ poſthu.⁊ ibi late dixi.Sed fili⁹ fratris eſt ꝓximior in gradu ipſo nepote ex fratre.¶Ex quo videtur inferri ꝙ ſapienter dicit dominus Iudicans in ſuo dubio:ꝙ cum concluſio videatur clara ⁊ certa ꝓbata ⁊ per caſus.ll.⁊ autoritates non videtur ꝙ habeãt obſtare cõiecture allegate ex affectiõe ⁊ odio teſtatoris invita ſua qꝛ ĩ icertis nõ certis loc⁹ eſt cõiecturis.l.ille aut ille.§.cũ ĩ vbis.ff. de leg.iij.⁊.l.ſi alij.ff.de vſufruct.lega.l.continuus.§.cum ita. ff.de verbo.obli.Et in caſu noſtro videtur probare tex.in. d.l.cum ita §.in fideicommiſſo.Ubi vult ꝙ proximiores admittanꝰ ⁊ ſubditi ⁊c.in fi.niſi ſpecialiter defunctus ad vlteriorem voluntatẽ ſuã extenderet:⁊ ſic vt ad vlteriores vltra proximiores extẽditur ⁊ ſic vult qḋ teſtator voluntatem ſuam ad alios ſpecialiter extendat qḋ minime in caſu noſtro factum fuit igitur ⁊c. ¶Sed ꝑmiſſis non obſtantibus in caſu noſtro arbitror ſm ea que proponunꝰ nepos fratris ſeu pronepos ex fratre teſtatoris ſimul admitti debet cum filio fratris ſeu cum nepote ex fratre teſtatoris.Et ꝓ fundamento iſtius concluſionis premitto ꝙ licet in dubio cenſeanꝰ illi de parentela vocati ordine ſucceſſiuo tamen ex cõiecturis poteſt contrariũ probari.hãc cõcluſionem probo.Nam appellatione illorum de parentela veniũt oẽs de parentela ſicut appellatione familie omnes de familia.l.pronunciatio.§.familie.ff.de verb. ſigni.l.fi.C.eo.ti.Et tenet Bar.in.l.ſi cognati.ad fi.de rebus dub. ꝙ autẽ admitti debeant ordine ſucceſſiuo: hoc nõ eſt ex alio niſi qꝛ ſm ordinẽ ſucceſſiõis teſtator ex ordinata charitate ⁊ affectione ratione ſanguinis ⁊ affectionis ac ſucceſſionis proximiores ꝑtuliſſe vr̃ ⁊ ita loquuntur iura ſupra allega.⁊ ita volunt doc.in.l. gallus.§.quidã recte.ff.de libe.⁊ poſthu.maxime Bal.poſt Bar.
2 Unde ſuccedit† regula ꝙ oĩs preſumptio mentis teſtatoris recipit probationem in contrariũ.l.plane.§. ſed ⁊ ſi non corpus.ff.de leg.j.⁊.l.in his.ff.de condi.⁊ demon.per que iura hanc regulã tradit Bar.in.l.filius.§.filiuſfa.in fi.ff.de lib.⁊ poſthu. ⁊ ſequuntur doc.Cõfirmatur hoc ratione multũ clara.Nã quando teſtator venit ad fideicõmiſſum nõ per familiã ſed cuiuſdam extranei puta titij.In qua nõ cadit ordo charitatis ⁊ affectionis ratiõe ſucceſſiõis vel ſanguinis.Tunc nõ tantũ proximiores titij videntur vocati:ſed omnes de familia ita voluit no.Barto.in.d.l.ſi cognatis.in fi.⁊ ibi ſequutus ſum ⁊ idem tenent Cuma. ⁊ domi.Alex.ĩ d.l.gallus.§.quidam recte.⁊ pro hoc allegaui tex. cum gloſſ.⁊ ibi Dy.Ray.in.d.l.ſi quis cum plures.ff.de lega.iij.Igitur patet qḋ
3 de proprietate omnes veniũt.†Sed qñ teſtator relinquit proprie familie in qua cõſideratur ordo ſucceſſiõis charitatis ⁊ affectionis ex his leges cõiecturanꝰ ꝙ attento dicto ordine teſtator voluerit ꝓximiores ⁊ illos de familia ad fideicommiſſum vocari ꝙ̃ alios.Et ſic ſuccedit regula Bar. ꝙ cõtra talẽ preſumptionẽ admittaꝰ probatio in cõtrariũ.Nec mirum cũ voluntas teſtatoris ſit illa que predominatur.l.in conditio.primũ locũ. ff.dẽ condi.⁊ demon.⁊ in.l.publius.eo.titu.Unde dicit no.Bal.in.l.fi.C.de neceſſa.ſeruis heredi.inſti.ꝙ lex ſequiꝰ volũtatẽ teſtatoris ſicut venator leporẽ ⁊ tex.in.l.ex facto la grande.ff.de hered.inſti. dicit ꝙ voluntas teſtatoris totũ facit.¶Confirmatur hoc idem.Naꝫ licet ꝓximiores in dubio dicãtur vocati.Tamẽ nos videmus qḋ ſi teſtator dicit reliquo titio ⁊ petro ⁊ alijs de familia quãtũcũqꝫ titius ⁊ petrus proximiores nõ ſint tamẽ prius admittunꝰ quia propter ſpecialem nominationẽ videntur predilecti. Caſus eſt ⁊ ibi Bar.Ang.Pau.de ca.⁊ alij in.d.§.in fideicõ.qua ergo ratione ꝑpter dictã nominationẽ tollitur illa preſumptio ꝙ pri⁹ proximiores dicanꝰ vocati:qꝛ probantur predilecti primo nominati pari ratione ſi alijs ꝓbationibus ꝓbantur dilecti vlteriores a prioribus excludi nõ debent qñ non ſolũ probatur ex verbis teſtamenti ſed etiã extra teſtamentũ ⁊ ex geſtis.l.heredes palam. §. ſed ⁊ ſi notam.ſi.de teſta.⁊ ibi no.l.cum ꝓponerẽt.⁊ ibi no.ff.de lega.ij.l.iij.in fi.cum.l.ſequẽ.ff.de adimẽ.leg.l.lucius.§.pe.ff.de lega. ij.⁊ in.l.ſi ſeruus plurium.in fi.ff.de lega.j.cum ſimili.Et licet tex. requirat ad hoc vt ad vlteriores fideicõmiſſum extendatur ꝙ teſtator ſpecialiter hoc faciat.vt in.d.§.in fideicommiſſo.Tñ tollitur quominus ex alijs poſſit voluntas defuncti coniecturari.ꝓ
4 batur iſta concluſio† Nam quando ꝓcedit volũtas derogatoria ſequentis voluntatis ad hoc vt ſcḋa valeat debet teſtator ſpecialiter penitere prioris voluntatis.l.ſi quis in prin.teſtamenti.ff.de leg.iij.in verbo ſpecialiter.Et tñ ſi ex coniecturis conſtat ꝙ teſtator ab illa recedere voluerit ſatis eſt ſm Bar.in.l. ſi qui in prin.⁊ Bal.⁊ alij ordinarij in.l.ſancimus.C.de teſtamen.late dixi ponẽ
5 do caſus plures in.l.ſi mihi ⁊ tibi.§.in legat.ff.de leg. j. ¶†Preterea vt dixi voluntas defuncti quomodocũqꝫ cõiecturata appareat predominari debet.Nã videmus ꝙ licet cõiũctus excludaꝰ a ſubſtituto tamẽ ex mente aliquando prefertur.l. quidã teſtamẽto proculũ.ff.de vulga. ⁊ pupil.⁊ ſubintelligitur cõditio nõ exꝑſſa.l.cũ acutiſſimi.C.de fideicom.l.iã hoc iure.ff.de vulg.⁊ pup.cũ ſimi.Ex quibus ptꝫ qḋ cõcluſio ſupra firmata ꝙ licet de iure cõmuni in dubio cenſerentur vocati proximiores. Illa eſt vera niſi in contrariũ oſtenderetur fuiſſe de mente teſtatoris.⁊ ſic ſublatũ eſt vnum dubium datum per dñm iudicare debentem ꝙ autem iſta fuerit mẽs teſtatoris multiplici ex capite hoc clariſſime oſtẽditur.¶Primo qꝛ preſupponitur in puncto ꝙ tempore vite teſtatoris ante teſtamẽtũ inter teſtatorẽ ⁊ patrẽ aduerſarij fuit maxima inimicitia ⁊ maximũ odiũ ⁊ tempore teſtamẽti cũ dicta inimicitia ⁊ odiũ durauerint inter filios ⁊ teſtatorẽ quorũ vnus tãtum viuit vnde his ſtãtibus videtur queſtio iſta determinata ꝑ tex.in.l.lucius titius que eſt.l.antepenul. §.lucius titius damam ff.de lega.ij.vbi teſtator legauit alimenta libertis ſuis dicitur ibi ꝙ nõ vocanꝰ illi liberti q̊s teſtator odio habebat.Uñ dicunt ibi
6 Iac.de are.Bar.Bal.⁊ Io.de imo.†ꝙ in generali ſermone relato ad perſonas nõ includunꝰ perſone odioſe teſtatori:in caſu noſtro generalis ſermo vocando parentelam non includunꝰ odioſi de parẽtela facit tex.cum ibi no.in.l.iij.in fi. cum ſeq.ff.de adimẽ. lega.Unde ſi verũ eſt ꝙ narraꝰ iſtud ſolum fundamentũ ſufficeret ad victoriam cui fundamento nihil obſtat ſi allegareꝰ qḋ dicuntur reconciliati tẽpore teſtmenti:qñ ſi per eos hoc nõ probatur non preſumitur reconciliatio. Caſus eſt in. d. l. lucius titius §.lucius titius dãmã.vbi dicitur ꝙ vbi non probatur odium remiſſum tales perſone nõ includunꝰ: ⁊ ita per illum tex.dicũt ibi Dy.⁊ alij faciunt no.per Bar.in.l.ſiue poſſidetis.C.de ꝓbatio.⁊ Bal.in.l.j.C.de colla.Et ſic vt dixi per illum tex.deciditur in terminis q̃ſtio noſtra ꝙ filius fratris non ſit vocatus ſed alij quos teſtator odio nõ habuit. Addo circa vnũ ꝙ notanter dicit dñs Rapha.cuma.ĩ.d.§.penult.vbi dicit ꝙ ex q̊ libertos de domo expulit preſumitur hoc feciſſe propter offenſam leuem non capitalem.Offenſa enim dicitur etiam leuis in teſtamẽto.l. centurio.ff. de manu.teſta.Et ſic dicunꝰ tales etiã ꝑpter leuẽ offenſam odioſi ⁊ habet locum diſpoſitio illius tex.qḋ eſt notabile in propoſito. ¶Scḋo iſta cõcluſio probatur qꝛ cũ haberet filios fratris odio ex alia parte nepotes ex alio fratre maxima affectione ꝓſequereꝰ tpe teſtamenti eos vt filios tractando ⁊ diligendo potius iſtos quos teſtator tractauit ⁊ dilexit vt filios patris videtur vocaſſe quam odioſos cum legata ⁊ fideicõmiſſa fiant propter benemerita.l.nec adiecit.ff.pro ſocio.l.nemini.verſi. Filios aũt. C.de aduo. diuer.iudi.⁊ in.l.petitionem.C.eo.tit.Ludoui.roma.in cõſi.xxix. incip.In cauſa maiore.Item qꝛ illi quos filiali affectione diligebat ⁊ vocabat in hoc fideicommiſſo vocaſſe videtur arg.tex.in.l. alimenta.in princi.⁊ qḋ ibi no.per Bar.ff.de alimen.⁊ ciba.lẽga.
7 vbi vult ꝙ †qñ teſtator eſt ſolitus nepotem nominare ⁊ tractare vt filiũ:tunc de eo vt de filio iudicatur . Et hoc ſequitur Ludo. roma.i.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſol.matri.in.xxxv.fallẽtia.in ſuo conſi.xliiij.⁊ hoc eſt bonũ fundamentũ per ſe:⁊ preſertim cum filios alteri⁹ odio habuit vt dictum eſt.¶Tertio bene ſuccedit aliud fundamentũ.Nã ꝙ̃ plures teſtes deponunt vt dꝛ ꝙ ſi teſtator tẽpore teſtamẽti fuiſſet interrogatus reſpondiſſet ꝙ vocaſſet iſtos de parentela ⁊ nõ pretuliſſet iſtum qui vult preferri.Unde ita cẽſendum eſt ꝙ teſtator equaliter vocare voluerit. Iſta cõcluſio ꝓbatur per text.in.l.tale pactum.in fi.⁊ ibi plene no. ff.de pact.vbi gl.quã Bal.ibi dicit no.⁊ Bal.in.l.j.C.que res pigno. obli.poſ.⁊ eſt bonus tex.in.l.titius.§.lucius.ff.de libe.⁊ poſthu.⁊ ibi doct.⁊ no.Imo.⁊ dñs Alex.in.l.duo iudices.ff.de re iudi. Et preſertim hoc procedit attentis his q̃ dicta ſunt ⁊ ſtatim dicenꝰ. ¶Quarto cõfirmatur quia vnus teſtis qui eſt gener teſtatoris:⁊ diciꝰ qḋ eſt perſona fidedigna vocatus dñs Uinciguerra qui dꝛ ꝙ eo die quo dñs pari bonus teſtator fecit teſtamentũ ⁊ dictã ſubſtitutionem ſibi dixit ꝙ volebat facere teſtamentũ ⁊ ꝙ ſi in euentum filij ſui decederent ſine filijs volebat qḋ omnes de parentela maſculina haberent quartã partem ſue hereditatis cui teſti tanꝗ̃ fidedigno multũ eſt deferendum iuxta no.in.l.titio fundus. ff. de cõdi.

⁊ demon.

ꝛ demõ.ꝛ in.c.cũ olim eſſemus.extra de priuilegijs cũ ſimilibus.
¶ Preterea cũ agaṫ de volũtate defuncti de quo reqriṫ minor ꝓ
batio ſufficiũt enĩ duo teſtes vt ꝯcludũt Bar.ꝛ doc.in.l.heredes
palam.§.ſi qs poſt.ff.de teſta.Nec preſumiṫ mutatio voluntatis.
l.cum tacitum.ꝛ in.l.eum q.ff.de proba.Item declarantur diſpo
ſita in teſtamento ex his que ſunt dicta vel geſta ante et poſt.d.l.
heredes palam.§.ſi quis poſt.ꝛ.l.ſi ſeruus plurium in fine.ff.de le
8 ga.j.Et pro † certo iſte teſtis fidedignus magnam facit preſum-
ptionem voluntatis teſtatoris.ſolet enim vnus teſtis facere ſemi
plenam probationem.c.ex inſinuatione.ꝛ ibi gloſſ.ꝛ doc.extra de
procurato.Et tenent cõiter docto.poſt Barto.in.l.admonendi.
ff.de iureiuran.¶ Quinto iſta concluſio probatur.quia licet iu-
ris diſpoſitio ſit ꝙ quando familia vocatur vel parentela dican-
tur ordine ſucceſſiuo:vt primo admittanṫ priores in gradu.Tñ
iſta conſideratio nõ cadit in perſonã idiotam ꝓut erat teſtator.
Et idem ſi fuiſſet tabellio ex idẽtitate teſtamenti ſe oſtendit.Ca-
piunt enĩ vulgares ꝙ dicendo parentelam qs intelligat de tota
parentela.Non aũt capiũt iſtã iuris interpretationẽ:vt in ſimili
dicit in glo.in.l.qd ſint nepotes.de teſt.tu.ꝛ in.l.quoties.C.fa.erci.
ꝛ.l.ſtipulatio.§.his quoqꝫ.ff.de verb.ob.cũ ergo teſtator eſſet pſo-
na idiota in quo ſimpliciter cadit interpretatio groſſo modo vt
dicendo familiã ſeu parentelã intelligatur de tota.Iſtam ſequi
debemus ex conſuetudine loquẽdi teſtatoris ꝛ regionis in ſimili
bus hoibus.d.l.ſi qs poſt.ꝛ in.d.l.ſi ſeruus.pluriũ.§.fi.Faciũt no.
in.c.ex literis.de ſpõ.Unde dicta verba debẽt intelligi groſſo modo
vt dixi iuxta no.p Inn.in.c.cũ clamor.de teſti.ꝛ p Bal.in.l.mãci-
pia.C.de ſer.fugi.p do.Abb.in ꝯſi.lxxviij.incip.Punctus queſtio-
nis.Ubi dicit ꝙ verba aliqñ intelligi debent groſſo modo ſm cõ
ditionem perſone loquentis ꝛ ſi non velimus nos decipere iſtud
eſt optimum fundamentum.l.naturaliter loq ꝛ cõformare nos
cum hominibus talis conditionis.¶ Sexto confirmo ꝛ premit
to pro fundamẽto ꝙ etiã quãdo agiṫ de citando aliquẽ q habet
ius in ſpẽ ad aliquẽ actũ citari dꝫ illa pſona ad quã p prius ſpe-
ctat illud in ſpẽ tpe citatiõis.l.j.§.denũciari.ff.de vẽtre inſp.Tra
ditur p Ang.Imo.ꝛ do.Alexã.in.l.filiuſfami.§.diui.ff.de lega.j.
Itẽ ſicut qñ agiṫ de p̃iudicio pluriũ.ſed vnius per prius ꝛ princi
paliter.Ille tñ eſt citandus iuxta not.per glo.ꝛ doct.in.l.de vno
quoqꝫ.ff.de re iudi.per Bar.in.l.iudicẽ.ff.de aqua plu.arcen.Ita
9 quando † plures p̃tendũt ius in ſpecie citari debet ille de cuius
preiudicio prius ꝛ principaliter agiṫ vt tradiṫ in dictis iuribus
ꝛ dixi in.l.gallus.§.ꝛ quid ſi tñ.ff.de libe.ꝛ poſthu.Sed tempore
quo filius teſtatoris volens eligere:ꝛ capere legitimam ex bonis
teſtatoris fuerint citati iſti q contendũt de fideicõmiſſo qui in eo
pretendebant ius in ſpecie ꝛ oẽs ſimul litigando comparuerunt
ad defenſionem ꝛ nullus alter in aliquo cõtradixit imo ſimul ad
defenſionem aſſumpſerũt.Ex quibus infero in ꝓpoſito ꝙ filius
heres patris qui fecit oẽs citari licet eſſent in diuerſis gradibus.
Et potuit ad hoc moueri duplici reſpectu:vel quia ſciebat hanc
fuiſſe mentem patris.Tamẽ qꝛ filius qui continuo cuꝫ patre ver
ſabatur.l.octaui.ff.vnde cogna.traditur in.l.de tutela.C.de in in-
teg.reſti.tit.generali.ꝛ qꝛ heres ad quẽ pertinet aliqñ declarat in
volũtatis defuncti iuxta.l.ſi quis a filio.§.ſi quis plures.ꝛ ibi no.
ff.de leg.j.Uel qꝛ intelligentes ꝙ teſtator vocando parentelam iu
xta vſum loquendi vulgarium cenſebatur vocaſſe non tãtũ pro-
ximiores:ſed etiam omnes de parentela ex eo etiam colligitur ꝙ
cum omnes comparuerint ad defenſionẽ videbanṫ fateri ꝙ oẽs
deberent admitti ꝛ p hoc optime facit text.in.c.Raynu.de teſta.
men.quem tex.ſubtiliter in propoſito noſtro induxi ſubtiliter in
l.gallus.§.quidam recte.ff.de lib.ꝛ poſthu.Itaqꝫ ſi ad eos primũ
gradus pertinuiſſet:fideicommiſſum ꝑtinebat defenſio.ꝛ ſic ꝓhi
bere potuiſſent impedire ne alij defenderẽt iuxta no.in.l.ſepe.ff.
de re iudi.Igiṫ ſi paſſi ſunt ꝛ ꝯſenſerunt ꝙ ſemel defendãt viden
tur cõfeſſi ſe aſſenſiſſe ꝙ ſimul oẽs erant admittendi.ꝛ ſic nõ mo
dicam hoc facit p̃ſumptionem.¶ Septimo.Nã teſtator nõ voca
uit ſimpliciter parentelã quo caſu incluſi fuiſſent ꝛ maſculi ꝛ fe-
mine ꝛ eorũ deſcendẽtes a parentibus ſm Ang.in.d.ꝯſilio ſupra
allegato vocauit parentelam maſculinam quo caſu cenſetur vo-
caſſe tñ illos de parentela maſculos ꝛ agnatos vt ꝓbaṫ ex his q̃
dicit Ricar.malum.in publica diſputatione quã refert Io.an.
in additionibus ſpec.in titu.de teſtamentis in rubri.in fin.Unde
10 dicamus † ꝙ ſi ſtatutum vult ꝙ ſtantibus parentibus maſculis
filie non ſuccedãt exponitur verbum parentibus.i.agnatis ſecũ-
dum Bal.i.c.j.quemadmodũ feu.ad filios pertineat ¶ Unde cõ
ſidero ꝙ p̃o teſtator predilexit filios.¶ Secũdo in quarta filias
ſuas:in alia filias filiarũ:in alia eccleſiã:in alia agnationẽ ſuam.
Unde quos noluit ſpecialr̃ vocare ex parentela hoc fecit ex ſpãli
affectione.Alios de agnatione generaliter vocando.Unde cum
prius voluerit vocare illos de parentela.vt per Ange.in conſi.ſ.
alleg.Item deſcendentes per parentelam etiam maſculoꝝ:vt vo
luit glo.in.l.gallus.§.nunc de lege.ff.de lib.ꝛ poſthu.licet non ſit
de parentela maſculina vt dixi.Et ſic illos de parẽtela feminina
vocauit vocãdo ꝓximiores.Sed alios de parẽtela maſculina ſim
pliciter vocauit ex quo daṫ intelligi qd non tñ voluit vocare ꝓ-
ximiores ſicut in feminina:qꝛ de his cẽſeṫ cogitaſſe ſi eſt in femini
na ſi voluiſſet hoc expreſſiſſet.l.vnica.§.finaũt ad deficientis.C.de
cadu.tol.c.ad audientiam.de decimis.ꝛ ex quo in vna parentela
femininam expreſſit de proximioribus ꝛ in maſculina nõ datur
intelligi ꝙ in ea noluit proximiores preferri.arg.l.cũ pretor.ff.de
iudi.ꝛ in.l.ꝛ ſi ſine.§.ſed ꝛ ꝙ papius.ff.de mino.ꝛ ex his cum illis
que dicã in nouo fundamento ſufficiẽter eẽt in ꝯcluſio ꝓbata lꝫ
11 que ſtatim dicenṫ non probarentur.¶ Octauo ꝓbaṫ.Nam † ver
ba teſtatoris ſunt intelligenda ſm cõem vſum vulgarẽ loquendi
ꝛ intelligẽdi loci.l.libroꝝ.§.ſed ꝙ tñ caſſius.ff.de leg.iij.l.cũ de la-
nionis.§.aſinam mollẽdinariam.ff.de fun.inſtru.l.labeo.ꝛ ibi la-
te Bar.ff.de ſupel.leg.Sed per teſtes cõis vſus loquendi ꝛ intelli
gendi eſt probatio ꝙ noiando parentelã veniant oẽs de parente
la.Igiṫ veniunt oẽs nõ ſolũ ꝓximiores.Sꝫ cõtra hoc inſtat dñs
iudicans in alio dubo p eũ dato ꝙ imo duplici de cã nõ ħꝛ in pro
poſito legitima ꝓbatio.Primo qꝛ ad hoc vt ꝓbarent debebant
deponere ꝙ ita ab oibus loquẽtibus de parẽtela ita intellexerũt
ſm Bar.in.l.labeo.in.verb.tertio quero.ff.de ſupel.leg.ſed in caſu
noſtro teſtes non ita videntur deponere.igitur ꝛc.Scdo qꝛ lꝫ te-
ſtes probarent ꝙ venirent oẽs de parentela hoc eſt de iure cõi:ſed
intelligi debet ordine ſucceſſiuo vt dictum eſt:ꝛ ſup hoc ꝙ intelli
gantur vocati oẽs ꝛ nihil dicaṫ ordine ſucceſſiuo vel ſimul ſuper
hoc ſuper quo teſtes nõ deponunt:nõ probãt.l.non hoc.C.vnde
cogna.c.in preſentia.de ꝓba.cũ ſi.¶ Sed ad primũ dico qd imo
teſtes probant.Nam primo hoc probat Girardus de herterijs:
qui deponit ab annis quinquaginta ꝛ citra.Item ꝙ ita diceba-
tur per oẽs a quibꝰ audiuit.Et ꝙ qñ nominabatur parẽtela ita
ſemper audiuit ꝛ ſic omni tpe ꝛ omni caſu dictorũ temporũ.l.j.
cum gl.in verbo ſemper.ff.ſolu.ma.cum ibi no.hoc etiam probat
Philippus de parma qui etiam in effectu dicit verum eſſe in ar
ticulo in quo continebatur ꝙ ſm cõem vſuꝫ loquendi:quãdo fit
mentio de parentela includebantur non tñ proximiores ſꝫ alij ꝛ
ſic deponit cõem vſum loquẽdi prout in.c.iuxta.l.ſi defenſor.§.q
interrogatus.ff.de interro.act.ꝛ Bald.ꝛ Ludo.roma.in.l.celſus.
ad fi.ff.de vſucap.ꝛ deponit ab annis.l.ꝛ citra de quibus recorda
tur.ꝛ ſemper iſta audiuit qñ reperiebat ſe in loco vbi de hoc ſer-
mo haberetur.vnde ſic ſemper:ꝛ ſic in omni caſu ꝛ ſic ab oibꝰ au
diuit ꝛ omni tempore.d.l.j.ꝛ ibi Bart.Bal.Ang.ꝛ alij.ꝛ Ange.
in aut.de here.ꝛ fal.§.j.cum ſi.Item ex quo dicta verba continen
tur in articulo:ꝛ dicitur poſtea ꝙ cõis vſus loquendi eſt ꝙ maior
pars loquentium hoc dt:ꝛ ſic pꝫ ꝙ probat cõem vſum loquendi
no.per dñm Abb.in.c.ex parte.de cenſi.ꝛ Fulg.in ſuo conſil.cxlv.
hoc etiam probat Domi.petri teſtis partis aduerſe.ſed non con
ſtat mihi de quanto tempore deponat facit etiam teſtimoniũ qui
dicit ꝙ pluries vidit practicari:que verba pluries ꝛ pluries ſigni
ficant quatuor vices ad minus.Et ſic ſi fuit ita practicatũ a qua-
draginta annis:ꝛ citra multis vicibus.Unde minime ſunt mu-
tanda que interpretationẽ certã ſemper habuerunt.l.minime.ff.
de legi.cũ ſi.c.cũ dilectus.extra de cõſue.¶ Ad ſecundũ dico qd
lꝫ propria ſignificatio recipiat hanc interpretationẽ iuris vt pro
ximiores intelligantur vocati ordine ſucceſſiuo.vt in.d.§.in fidei
commiſſo.Tamen qñ cõis vſus loquendi ita intelligit ꝙ oẽs ve-
niant.Talis cõis vſus loquendi vulgariter nõ recipit talẽ inter
pretationẽ:ſꝫ intelligiṫ vt iacet iuxta no.in.d.l.quid ſi nepotes.ff.
de teſtamẽ.tuto.cum alijs.ſ.allega.ꝛ no.gl.in.l.ij.in prin.ff.de ori.
iu.nam talis interpretatio nõ cadit inter pſonas idiotas.Unde
videmus ꝙ ſi quis his negat nõ dicitur affirmare:qꝛ talis inter-
pretatio non cadit in vulgares ſm Bal.in.l.q ſe patris.in.iij.col.
C.vnde lib.Bal.in.d.l.j.in.iij.col.C.de ſer.fugi.in ſimili ſi teſtis de
ponit de poſſeſſione nõ intelligitur de poſſeſſione ſm iuris intel
lectum:qꝛ illa non cadit in ſenſum teſtis:ſed deteſtatur ſm Spe.
in ti.de teſte.§.nunc tractandũ.ad fin.verſic.Hoc quoqꝫ.Et gloſ.
Bar.ꝛ doc.in.l.ſtipulatio iſta.§.hoc quoqꝫ.ff.de ver.ob.ſed in ta
li proponere de deteſtatione tradit do.Anto.in.c.cum ad ſedem.
in.xx.col.de reſti.ſpo.ꝛ ſic † patet ꝙ verba ſunt intelligenda ꝓut
12 cadunt in ſenſum ipſius loquẽtis.Quis aũt non videt ꝙ iſta in
terpretatio que eſt iuris non cadit in ſenſum ipſius idiote loquẽ
tis propter duos.Primum qꝛ qñ vocareṫ parentela alterius q̃
teſtatoris oẽs venirẽt.Secũduꝫ qñ teſtatoris ordine ſucceſſiuo.ni
ſi aliquid etiam vlteriores eſſent primo nominati.Iſta enim vix
intelligit bonꝰ iuriſcõſultus:ſunt enĩ verba intelligẽda ſm qua-
litatem perſone loquentis ſm doc.in.d.§.hoc quoqꝫ.ꝛ in.c.cũ de
beneficio.ꝛ ibi Io.and.de prebẽ.li.vj.ꝛ in.c.ſolite.de maio.ꝛ obe.
¶ Preterea aduertat dñs iudicans ꝙ difficilis eſt probatio cõis
vſus loquendi.vt dicit do.Pau.de ca.in ſuo conſ.cclxxxiiij.incip.
Preſuppoſito quodam ſtatuto.ꝛ do.Io.de ana.in.c.j.de ſagitta.
Unde ſi teſtes nõ ita preciſe deponerẽt ꝓut iura diſponerẽt.Tñ

apud bonū iudicē ꝓbare debet:qm̄ oīs ꝓbatio pendet a volunta
te iudicis.l.iij.§.tu magis.ff.de teſti.⁊.l.quinquaginta.ff.de ꝓba.vñ
illa dicit plena ꝓbatio q̄ inducit iudicē ad credulitatem ſecūdū
Bar.in.l.admonēdi.ff.de iureiur.Unde dicit no.Pau.de ca.qđ
iudex pōt teſtibus ſingularibus credere ſi ſibi videt ⁊ cōteſtib9
non credere vt dicit Pau.de ca.poſt Bar.in.l.lucius.ff.de his q
no.infa.Teſtes autem partis aduerſē nihil probāt:tū qꝛ probāt
de ſingulari opinione oēs ꝯ not.in.d.l.labeo ꝑ Bar.vbi dicit qđ
nō ꝓbāt:tū etiā qꝛ nullus deponit de tpe teſtamēti ꝙ erat neceſ-
ſarium ſm̄ domi.Alex.in ſuo ꝯſilio.clxv.ꝑter vnū q nō probat qꝛ
vnicus ⁊ de ſingulari opinione.Unde probatio cōīs vſus loquē
di tēpore teſtamēti apparet potentioꝛ pro parte iſtorū.Igitur ꝓ
13 batio partis aduerſe ſuccūbit.Adeo qđ nō dꝫ aliqd ꝓbare†quia
probatio potētioꝛ in totū extinguit ꝓbationē minus potētē.l.ob
carmē.§.ſi teſtes.ff.de teſti.per quē ita dicit Bart.in.d.l.admonen-
di.ff.de iureiurā.⁊ Bal.in ſua diſputa.que incipit Accuſatus de
vi turbatiua.Ex quibus concludi videtur qđ probatus videtur
cōīs vſus loquēdi dño iudicādi.Et qđ a pte aduerſa nihil dicat
eſſe probatum.¶Poſtremo iſta concluſio ꝓbatur.Nam contra
partem aduerſam ꝙ oēs debeant admitti eſt ꝓprietas verborum
vt in principio probatuꝫ eſt.Sed ꝓ parte aduerſa eſt preſumptio
qđ rōne ordinis affectionis affectus ⁊ charitatis ſm̄ docto.in.d.
§.quidā recte.⁊ in.d.§.in fideicōmiſſo.nō rōne ſucceſſionis ordi-
nis ⁊ charitatis:ſed in caſu nr̄o ceſſat rō affectionis:tuꝫ qꝛ pars
aduerſa eſt odioſa teſtatori.d.l.lucius.§.pe.tum qꝛ pars nr̄a erat
multū ꝑdilecta.vt in.d.l.alimēta.ceſſat rō deciſionis dictoꝝ iuriū
qꝛ ceſſat affectio.Igitur ceſſare dꝫ diſpoſitio.l.adigere.§.q̄uis.ff.
de iurepa.c.cū ceſſante.de appel.Igit cū pars aduerſa fuerit mi-
nus affecta vel ad minus nō in plus vt clariſſime ptꝫ non debent
qꝛ primiores preferri:qꝛ qñ vocati ſub noīe collectiuo ſunt pari-
ter affecti pariter admittunt.vt ꝓbat in.l.ſi q cū plures.ff.de leg.
iij.⁊ ex his q̄ no.Bar.in.d.l.ſi cognati.ad fi.dū vult ꝙ qñ teſtatoꝛ
vocat familiā alterius.Oēs pariter admittunt vt.ſ.dixi.¶Pre
terea ex quo tota iſta materia eſt fundata in affectione cui fuerit
teſtatoꝛ magis affectus.vt ptꝫ.d.§.in fideicōmiſſo.ille cui teſtatoꝛ
preſumit ſeu ꝓbat dꝫ p̄ferri.iuxta no.in.d.l.ſi qs ſeruū.§.ſi inter
duos.ff.de le.ij.⁊ in.l.ſi fuerit.ff.de re.du.Sed ex precedentibus iſti
ꝓnepotes ex frē ꝓbant magis dilecti.Igit p̄ferri deberēt.¶Cō-
firmo.Nā cū iſti habeant ꝓ ſe ꝓprietatē verboꝝ ⁊ ꝓ alia pte mi-
litet ſolus ordo ſucceſſionis ⁊ charitatis:q̄ rō tollit qñ ſupiores
eſſent noīati expſſe ſimul cū alijs noīe collectiuo.Nā tūc illi pri9
admittunt lꝫ vlteriores in gradu ⁊ primioꝛib9 p̄ferant vt eſt ca-
ſus in.d.§.in fideicōmiſ.⁊ ibi Bar.⁊ doc.Sed ſi velimus bñ pon
derare oīa ſupradicta ſunt i fauorē iſtoꝝ nepotū ad bonū pōdus
preſertim ſimul iūcta.Nam q̄ nō ꝓſunt ſingula multa collecta iu
uant.l.ij.§.etas.⁊ ibi no.ff.de excu tu.ꝑ Bar.⁊ doc.in.l.admonen-
di.ff.de iureiu.⁊ in.c.ſi.de ſucceſ.abinte.Apparebit cuilibet iuſto et
prudēti iudici ꝙ tales cōiecture ſumpte ex ſupioꝛib9 preualebūt
cōiecture ſolius noīationis de qua in.d.§.in fideicōmiſſo.ponde
re numero ⁊ mēſura.Cōiecture aūt.ll.dicunt legitime ꝓbationes
l.lꝫ imperatoꝛ.⁊ ibi no.ff.de leg.j.⁊ in.l.ſi qs locuples.ff.de manu.
teſta.Unde ſuccedit regula vulgaris ꝙ potētioꝛ p̄ſumptio tollit
preſumptionē min9 potētem.l.ſi.ff.de in integ.reſti.titu.gñali.Ex
quibus omnibus ptꝫ ꝙ ex quibuſdā fundamētis iſti nepotes eſſent
14 in totū admittēdi.†Ex quibus datur intelligi qđ hec materia ver
ſetur circa interpretationē verboꝝ teſtatoris ⁊ interp̄tatio fieri
dꝫ de bono ⁊ equo vt eſt caſus in.l.in his.ſm̄ gl.Bar.⁊ doc.ff.de
cōdi.⁊ demō.Si ergo faciēda eſt ex bono ⁊ equo nō ſunt p̄ferēde
pſone odioſe pſonis predilectis quos teſtatoꝛ ſi iterrogatus fuiſ-
ſet nō pretuliſſet.Sed iudicando de bono ⁊ equo prudēter faciet
iudex eos pariter admittere cum in ea qualitate ament ad ſeruā
dum amorē ⁊ dilectionē.l.ſi.C.cōīa vtriuſq; iudi.l.illud.C.de col-
la.ꝑ Bar.in.l.ſi pater.ff.de dona.late Are.in cōſi.j.ad finē.Cōclu-
do igitur quod iudex prudentiſſime faciet eos pariter admit-
tendo. Laus deo.Bartho.ſoci.ſenen.⁊c.

¶Summarium.

Non auditur qui vult venire cōtra ꝓpriā tranſactionē dicens
eam meticuloſam:qñ interuenit iuramentum ⁊ ratificatio.
1 Contrahens ⁊ iurās per metum tenetur ad obſeruantiam niſi a
iurante prius abſoluatur.
2 Iuramentum licet nō liget aīam ſucceſſoris:tñ quo ad obligatio
nes ⁊ contractus ligat ſucceſſorem.
3 Recepta per metum nō veniunt reſtituēda:ſi oſtenditur de iuſti-
tia inferentis metum.
4 Bona fides cauſari pōt nedum ex iuſtis rōnibus verūetiam ex
iniuſtis ⁊ temerarijs.
5 Bona fides potius preſumi debet q̄ mala.
6 Preſcriptio.xl.annorum parit pleniſſimam ſecuritatem.
Securitas autem pleniſſima dicitur quando in integrū reſtitu-
tio peti non poteſt.

¶Conſilium.xxxviij.

¶Dñs labia mea apperiat ⁊ ſpūs ſctūs illuminet intellectum.

In cauſa dominorum mar
chionum de ſeua bñde ⁊ ſubtiliter ſcripſit preſtātiſſi-
mus ⁊ cōſummatiſſimus iuriſcōſultus huius cauſe
patronus dñs Jac.de ferra.Addo qđ etiā diligēti ſtudio habito
qd addi poſſit huc uſq; nō viderim;quare ſubſtātialiter loquar
eius fundamēta proſequendo ⁊ in primis ſi dñs Anto.qui trāſ
git vellet cōtra tranſactionem venire non audiretur veniendo cō
tra proprium iuramentū iuxta no.in.c.debitores.de iureiu.quan
tūcunq; allegaret qđ magnifici comites accipere volebāt caſtruꝫ
⁊ ſic ꝙ metu trāſegiſſet ⁊ iuraſſet qꝛ quicquid ſit de iure ciuili de iu
1 re canonico eſt communis concluſio † qđ contrahens ⁊ iurans
per metū tenet ad obſeruantiam niſi a iurante prius abſoluatur
vt eſt caſus ⁊ ibi glo.ordi.⁊ doct.in.c.ſi vero.de iureiu.⁊ per gloſſ.
⁊ Archi.in.c.autoritatem.xv.q.vj.⁊ per Jo.and.in.c.verum de iu
reiu.⁊ doc.in.c.ij.eo.ti.cū ſi.Ex quibus infero qđ lꝫ ex parte iurā
tis iuramentuꝫ dicatur perſonale.vt in.c.veritatis.⁊ ibi Inno.⁊
alij extra de iureiu.Et ſic videatur ceſſare fundamentū tale in fi-
lijs heredibus:tamen cum non poſſint venire contra niſi vt here
des patris ſatis etiam ipſi dicunt venire contra iuramentū ſuū
cum iuramentum defuncti reputetur factū heredis.vt no.glo.in
l.ſi ſeruus.circa prin.ff.de cōdi.furti.Et ad dicta Innoc.reſpon-
detur qđ debet intelligi qñ iuramentū apponit ſuper actu non
tranſitorio ad heredem:ſecus qñ ſuper cōtractu cuius effect9 ſcꝫ
obligatio actio ⁊ exceptio tranſeunt ad heredē.Nam tūc tranſit
etiam iuramentum qđ eſt eius ſequela ꝑ tex.optimum ad hoc in
l.ſi heredi.in prin.ff.de ſtatulibe.⁊ ꝙ in ſimili no.de reſcripto im-
petrato ſuper actione trāſitoria in heredem:qꝛ ⁊ ipſum ſimiliter
tranſit:vt no.in regula qui tacet in mercurialibus.de reg.iur.lib.
vj.Nam adeundo hereditatem:videtur ſe obligare defunctus ad
oīa ad que obligatus erat defunctus:⁊ per eūdem modum.ſ.cum
iuramento:qꝛ videt quaſi cōtrahere cum creditoribus heredita-
tis.l.apud iulianū.in fi.ff.ex quibus cau.in poſ.ea.⁊ ita conſuluit
do.Pau.de ca.in ſuo conſilio.lxxvij.incip.Viſis ⁊ conſideratis
2 omnibus.¶Confirmatur hec †concluſio qꝛ licet iuramentū nō
liget animaꝫ ſucceſſoris.Tamen quo ad obligatiōes ⁊ ꝯtractus
ligat ſucceſſorem.vt dicūt do.Anto.⁊ Car.in.d.c.ſi.Et ſic non fa-
cta abſolutione patet qđ tale iuramētum eſt ſeruandū etiam per
ſucceſſores.Preterea heredes ⁊ ſucceſſores dñi Antonij ratifica-
uerūt cum iuramēto dictaꝫ tranſactionem:⁊ preſtiterūt iuramē
tum fidelitatis.Unde tenentur illam ſeruare ex proprio iuramē
to.vt in aut.ſacramēta puberū.C.ſi aduer.ven.⁊ in.c.cum contin
gat.in fi.de iureiu.¶Nec ob.ꝙ allegatur qđ ipſi ignorabant trāſ
actionem ⁊ iuramenta mediculoſa:ergo trāſactio ⁊ iuramentuꝫ
⁊ alia geſta.ſ.tranſactio ⁊ iuramentum fidelitatis nō videat pre-
iudicare ipſis tanq̄ ignorātibus ⁊ errantibus per ea que voluit
no.Bal.in.c.j.§.j.de feudo guardie.Quoniam filij ⁊ heredes do-
mini Anto.tempore tranſactionis non erant nati.Et ſic preten
dunt iuſtam cauſam ignorātie.iuxta id qđ habetur in.l.qui in al
terius.ff.de reg.iur.Quoniam ad hoc reſpondetur ꝙ dicti filij et
heredes habuerūt notitiam tranſactionis cū de illa faciant mē
tionem ⁊ petant ratificationem.Sed in trāſactione narrant oīa
geſta in preterituꝫ inter que narratur qualiter ipſi remittūt oīa
damna illata a dictis comitibus propter occupatiōes caſtri ad
xiiij.menſes vel circa ex quo vt percipio volunt elicere trāſactio-
nem fuiſſe factā per metū:⁊ ſic erant certi de facto.Unde quan-
tūcunq; nō cogitaſſent de iuris diſpoſitione ꝙ trāſactio tāq̄ me
ticuloſa potuiſſet reſcindi ſatis eſt qđ ipſi ratificauerūt,⁊iurarūt
ſuper facto.Unde tenet ad obſeruationem iuramenti nō conceſ
ſa abſolutione.Nam licet iuramentū non porrigatur ad ignora-
ta:tñ illud non procedit quādo iuratus eſt certus de facto ſuper
quo iurat licet ignoret ſibi cōpetere aliquod beneficium ſeu au-
xiliuꝫ.vt dicit Bar.reprehendendo Dy.in.d.aut.ſacramenta pu
berum.⁊ Joan.and.in.c.ij.in nouella.de pac.in.vj.poſt Archi.et
Pau.de caſt.in conſilio.lxx.incipi.Viſo puncto.Et per Barto.
in.l.ſciendū.ff.de verbo.obliga.cum multis ſimilibus ibi allega.
per do.Alex.Uñ debēt repelli iſti agētes nō obiecta abſolutione.
Quinimo filij ⁊ heredes dicti domini Antonij mediāte notitia
dicte trāſactionis in qua fit mentio de violentia.xiiij.menſium.
⁊ occupatione haberent notitiā coactionis ⁊ metus poſito ꝙ po
tuiſſet dici illatus cum petierint ratificauerint ⁊ vt dictū eſt tenē
tur ſtare dicte tranſactioni:qꝛ dicitur purgatus omnis metus ex
quo aliquo iure in effectu nō cogebantur preſertim ad petēdū ra
tificationē per id quod habetur in.l.ſi mulier.§.j.ff.quod metus
cauſa.⁊ in.l.ij.latius per doc.C.eo.tit.Unde obſtat exceptio trāſ-
actiōis quantūcūq; fuiſſet meticuloſa.quia metus fuit purgat9
ad minus reſpectu heredum ⁊ ſucceſſorum.vt in.l.ſi fratris.cum
concor.C.de tranſact.¶Preterea etiam obſtat exceptio preſcri-
ptionis.

ptionis.lxx.annoꝝ.⁊vltra que impedit litis ingreſſum ſm Bar. Ange.⁊ Inno.in.l.fin.ff.pro ſuo.Et tradunt Moder.in.d.l.ſi fratris.Nec obſtat ꝙ tranſigentes cum dño Antonio dicant eſſe in mala fide propter metũ illatum.Nam licet nulla alia cauſa ſubſiſtente inferens metum diceretur eſſe in mala fide.Tamen in caſu noſtro dici poteſt qđ bona fide poſſederint:tanq̃ ducti iuſta credulitate.Iſta autem bona fides potuit cauſari : tum q: quilibet preſumitur bone fidei.l.merito.ff.pro ſocio.Tuꝫ q: habebāt titulum propter quē preſumitur etiam bona fides:vt per Bart. in.l.celſus.ff.de vſucapio.⁊ Cano.in.c.ſi diligenti.de preſcri.Item ex eo:q: dominus Antonius cui dicitur fuiſſe metus illatus trāſ
3 egit ⁊ acquieuit qđ facere potuit:quia etiaꝫ† recepta per metuꝫ non veniunt reſtituenda : ſi oſtenditur de iuſtitia inferentis metum:vt in.l.ſi.in fi.ff.qđ metus cauſa.Item quia ſciebāt dicti domini vel credebant prout in tranſactio.narrat ꝙ autores ſui fuerant expulſi ab autoribus domini Antonij. Et ſic veriſimiliter credere potuit dominũ Antoniũ acquieuiſſe:q: teneretur omnino reſtituere.Poſtremo q: longiſſimo tēpore dñs Anto.acquieuit ⁊ paſſus fuit qđ nõ ex alio potuerũt credere hoc feciſſe niſi q: iuſtitiam fouerent cũ haberent ſuperiores ⁊ non deficiebat petitio abſolutionis a iuramento.Itē longiſſimũ tēpus poſſeſſoris arguit bonam fidē.c.ij.de reſtitu.in integ.⁊ Barto.in.l.fi.C.vnde vi.dñs Abb.in.c.ſi diligēti.de preſcri.cũ multis ſimilibus.lꝫ quidam cõtra.Vñ ex oĩbus premiſſis videt mihi qđ etiā viuēte dño Anto.inducta fuerit preſcriptio ꝑ tēpus.xxxvj.anno.decurſoꝛuꝫ poſt tranſactionē vel circa:qm̃ ex premiſſis iudicandũ eſt potius prefatos dños fuiſſe in bona q̃ in mala fide.Naꝫ vt inquit Bal.
4 in.l.j.C.vbi cauſa ſtatus.multũ notando ibi glo.† dicit ꝙ bona fides cauſari pōt nedũ ex iuſtis rationibus verũetiaꝫ ex iniuſtis ⁊ temerarijs.Dixit etiā notanter Bal.in.c.vigilāti.de ꝑſcri.qđ ex
5 poſſeſſione ⁊ titulo arguit † bona fides ⁊ in dubio ꝑſumi debet potius bona fides q̃ mala vt in.d.l.merito.ff.pro ſocio.Ex q̄bus concludendũ eſt obſtare exceptionē preſcriptioni longiſſimi temporis cauſate ex titulo et bona fide.Nec habet obſtare reſtitutio petita ꝓut ſubtiliter ⁊ copioſe deducit dominus Patron⁹ cauſe dñs Iacobus de ferrarijs:cui nihil vidi qđ addi poſſit.¶ Secũdo q: decurſa fuit preſcriptio viuente dño Antonio.xxx.ann. Vñ ſi qua reſtitutio competijſſet que tamen nõ ꝯpetebat incepit currere tēpus preſcriptionis ⁊ lapſum eſt eo viuente:vt in.l.fi.C. de tēp.in integ.reſti.pet.¶ Preterea ex quo decurſum eſt tp̄s.lxx. anno.⁊ vltra aduerſus preſcriptionē tanti tp̄is nõ dat reſtitutio quicquid dicat in ꝑſcriptione longiſſima.xxx.ann.vt voluit Io. de imo.in.c.fi.de ꝑſcri.⁊ ita ꝓcedit qđ voluit glo.in.c.auditis.de in integ.reſti.⁊ hoc voluit ibi Io.an.⁊ glo.Io.an.in cle.j.de reſti. in integ.ꝓ qua opinione facit tex.in.l.oēs in fi.C.de ꝑſcrip.xxx.an
6 noꝝ.†vbi ꝑſcriptio.xl.annoꝝ.parit pleniſſimā ſecuritateꝫ.pleniſſima aũt ſecuritas dr̄ qñ in integrũ reſtitutio peti nõ pōt:vt no. glo.in.l.ait ꝑtoꝛ.§.permittit.ff.de mino.Item nullam dꝫ pati inquietudinē vel moleſtiam preſcribens poſt tempus.xl.annorum l.fi.C.de feudis primo.lib.x.Moleſtia etiā dicitur inferri etiā qñ quis vexat iudicialiter ſecũdum Bal.in.l.j.C.de nundi.Ex quibus omnibus ⁊ alijs plene adductis ꝑ dñm Patronũ cauſe puto iudicē male ꝓnũciaſſe ꝓcedēdũ eē ad vlterioꝛa ⁊ ꝑ ꝯñs reuocādam eſſe per dñm iudicem appella. Laus deo.Bartho.ſoci. ſenen.Vtriuſqꝫ Iuris doct.⁊c.

Preſupponit ꝙ de anno dñi.M.ccccxxvij . vel circa. Cũ Nicola⁹ picinin⁹ capitaneus ducis Mediolani inuaſiſſet fere totā Lunijanā:in ſuo diceſſu relaxauit in manib⁹ magnificoꝝ Marchionũ de luxolo caſtrũ Bibule qđ nõ credit fuiſſe dictoꝝ magnificoꝛũ Marchionum: q: hoc nõ reperitur.Et q: Nicolaus picinus q cepit dictũ caſtrũ Bibule inuaſit caſtra dictoꝛũ Marchionũ q: amicus:ſꝫ credit fuiſſe epiſcopatus Lunēſis ꝓut fama eſt:⁊ etiā antique ſcripture extāt deinde cũ de anno dñi.M.ccccviij.Domini de cāpo frugoſio inuaſiſſent ⁊ caperent caſtra dictoꝛũ Marchionũ que ceperunt ꝯmune ⁊ hoĩes bibule vidētes eoꝝ dños nõ poſſe eos defendere:q: oĩa capiebant a dñis de cāpo frugoſio ſubiecerũt ⁊ dederunt ſe marchionib⁹ de foſdinouo:q defenſarũt accedēte cõſenſu dictoꝝ Marchionũ de luxolo:q ꝯceſſerũt hoĩbus de bibula plenaꝫ libertatē vt ſe ſubijcerēt marchionibus de foſdinouo vt eos defenderēt de dicta ſubiectione facta dictis marchionib⁹ de foſdinouo apparet publicũ inſtrm̃.Cuius copia trāſmittit.de conſenſu aũt dictoꝝ marchionũ de luxolo vt dicit ꝓbabit demũ de anno dñi.M.ccccli.magnificus dominus Iacobus Ambroſius noĩe ſuo ⁊ vice ⁊ nomine patris ſui domini Iacobi promittētis patrem ſuum ratificaturum ⁊ omnes eius fratres patrueles donauit eius donationis inter viuos dictũ caſtrũ Bibule ⁊ iura q̃ habebant in dicto caſtro marchionibus de foſdinouo narrādo dictũ caſtrũ bibule fuiſſe domus marchionũ de luxolo pro conſeruatione beniuolētie ⁊ antique affectionis ⁊ cõiunctionis:⁊ ad tollendas turbationes ⁊ ſcādala ne oꝛirent inter dictas domos: ſed potius conſeruaret ⁊ augmentaret ⁊ eo tempoꝛe dicti Marchiones de luxolo pene nihil habebant cui donatoꝛi dñi Marchiones de foſdinouo donauerũt ducatos.c.ꝓut appꝫ ſcriptura ſubſcripta a plurib⁹ teſtib⁹ ⁊ publico tabelliõe.Deinde de anno dñi.M.ccccl x.vel circa prefati domini Marchiones de luxolo operā impenſis ⁊ fauoꝛe Marchionum de foſdinouo eoꝛum ſtatum a dominis de cāpo frugoſio occupatũ recuperauerũt.⁊ iter alia quedā caſtra de melioꝛibus.ſ.Ponzarum ſe dedit marchionibus de foſdinouo q dñi illud poſtea dictis marchionib⁹ de luxolo libere relaxauerũt.Item preſupponitur qđ a tempoꝛe dicte ſucceſſionis et circa dicti caſtri Bibule dicti dñi Marchiones de foſdinouo poſſederũt vſqꝫ in hodiernum diem pacifice ⁊ quiete preterq̃ a tribus annis citra vel circa.Preſupponitur etiā ꝙ propter donationem ⁊ ſummiſſionē prefatus pater domini Iacobi ambroſij qui donauit moꝛtu⁹ eſt relicto dicto domino Iac. donatoꝛe adhuc viuēte qui poſt donationeꝫ plures ſuſcepit liberos.Vltimo preſupponit ꝙ a tribus annis ⁊ circa domini marchiones de luxolo ⁊ hodie pretēdentes habere ius ĩ dicto caſtro bibule moleſtauerũt ⁊ moleſtāt dictos marchiones de foſdinouo.E de facto ⁊ de iure.Vñ ſtantibus predictis querit.An dicti dñi Marchiones de foſdinouo poſſint de iure ſe defendere a dicta moleſtatione a petitione dicti caſtri bibule.

¶ Summarium.

☞ Conſilium ſubtile in materia poſſeſſorij ⁊ petitorij.
1 Intentio agentium fundata in facto an dicatur ex ſuppoſitis.
2 Duo extrema requiruntur ad victoriam in rei vendicatione.
3 Titulus requiritur ad hoc vt competat publiciana.
4 Iudiciũ petitoꝛiũ non competit nec ratione dñij nec quaſi dñij.
5 Verba enunciatiua inter eaſdē partes videntur plene probare.
6 Dominus ſolus ſine conſenſu hominum caſtri non poteſt illud alteri ſubijcere.
7 Rex nõ poteſt vendere vnam ſuam ciuitatē inuitis ciuibus.
8 Dominus ſolus ex cauſa neceſſitatis pōt inuitis ſubditis ſe ſubijcere:ita etiam ſubditi ſine conſenſu domini.
9 Ciuitates caſtra ⁊ vnicus a ſuperioꝛe neglecta poſſunt ſe ſubijcere alteri dño potentioꝛi ⁊ maioꝛi:vt regantur ⁊ conſeruantur.
10 Donatio reuocata dicitur per ſuſceptionem liberoꝛum.
11 Lex ſi vnquam.C.de reuocan.dona.non habet locum in filia renunciante hereditate patris.

¶ Conſilium.xxxix.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſctũs illuminet intellectum.

In queſtione que vertitur inter magnificos dominos marchiões de luxolo.Ex vna pte agentes.Et magnificos dominos comites de foſdinouo ſe defendētes ſuper iuriſdictione ⁊ dominio caſtri bibule:qm̃ dñi de foſdinouo fuerũt ⁊ ſunt in poſſeſſione iam eſt lõgiſſimum tempus.xl.an.⁊ vltra domini de luxolo ſuſtinent partes actoꝛum.Vnde eis nõ legitime poſtulātibus de iure ſuo etiā ſi illi domini de foſdinouo nihil probarēt ſunt abſoluēdi:vt in §.cõmodum.inſti.de interdi.l.qui accuſare.cũꝫ materia.C.de edē. ⁊ in.c.j.extra vt eccle.benefi.Idcirco duo ſunt diſcutienda ꝓ expeditione preſentis cõſultationis in qua ſubtiliter loquar ꝓut eſt
1 de more ſubtiliter cõſulentiũ.¶ Primum † nũquid dicat ex ſuppoſitis in facto fundata intentio agentium.¶ Secundum poſito ꝙ ſic vtrũ conuenti probent legitimas defenſiones adeo quod tuti eſſe dicant ⁊ in caſu victoꝛie.¶ Capio primo cõſultationis articulũ ꝙ etiā diuido in duas queſtiones.¶ Pria eſt vtrũ marchiones obtinere poſſint in petitoꝛio.¶ Scđa quid iuris in poſ
2 ſeſſoꝛio recuperande.¶ Circa primā qõnem non video ꝙ ex narratis poſſint in petitoꝛio obtinere.† Nam in rei vendicatione ad victoꝛiam requiruntur duo extrema.Alterũ ex parte conuenti.ſ. poſſeſſio ⁊ hoc adeſt.Alterum ex parte agētis.ſ.dominiũ.vt plene no.in.l.j.C.de aliena.iu.mu.cauſa facta.⁊ hoc vltimuꝫ non video aliquo modo probatuꝫ.Nam ex narratis probatur tm̃ poſſeſſio circiter.xij.annoꝛum poſt relaxationem dicti caſtri a Nicolao picinino.de titulo aũt nõ cõſtat:ex ſola autem poſſeſſione non probatur dominium qñ agitur rei vendica.vt ꝯcludit Bar.⁊ ſequitur doct.in.l.quidā in ſuo.ff.de condi.inſti.Bal.⁊ alij in.l.cuꝫ res C.de proba.⁊ per domi.Anto.in.c.cum ad ſedem de reſti.ſpolia. niſi eſſet poſſeſſio.xxx.anno.quo caſu probatur dominium ſcđm Bar.in.l.in rem alienā.ff.de pigno.act.Sed in caſu noſtro vt patet nõ oſtēditur poſſeſſio.xxx.annoꝛum.Igitur nõ probatur dominium dicto mõ.Quinimo etiam ſi poſteaq̃ fuit dictũ caſtruꝫ relaxatum in manibus dominoꝛũ Marchionũ a Nicolao picinino poſſediſſent annis.xxx.nõ probaretur aliqđ dominiũ.Nam ex quo Nicolaus picininus occupauit dictum caſtrum violēter ⁊ per vim expulſiuam:⁊ prefati comites retinēdo rem illam occupatam ſcienter ſucceſſerũt in vitiũ.Et ſic fuerũt in mala fide.vt

in.c.ſepe.⁊ ibi not.de reſtitu.ſpolia.vnde nõ potuiſſent preſcribe-
re vt in regula poſſeſſor cũ materia.extra de reg.iur.cũ materia.
lib.vj.⁊ in.c.fi.extra de preſcrip.Tradit Bal.in.l.traditionibus.
C.de pactis.Et ſic dñium querit̃ iuxta plene not.in.l.traditioni
bus ꝑ doctores.¶Ex quibus infero qð etiam nõ poſſunt obti-
3 nere in publiciana.†Quia ad hoc vt cõpetat publiciana reqrit̃
titulus qui hic nõ oſtẽditur:vt in.§.alie.inſtitu.de actio.⁊ no.gl.
in.c.abbate ſane.de re iudi.lib.vj.¶Preterea reqrit̃ bona fides.
l.j.⁊.l.eũ q.§.ꝑtor ait.⁊.§.fi.ff.de publi.q̃ nõ fuit in caſu nr̃o.Ex q̃
ſciebat illã rẽ fuiſſe occupatam.Erat enim hoc notorium in lo-
co eo tp̃e ⁊ ſic nõ põt ignorãtia allegari iuxta nota.in.l.ſi tutor.
per gl.C.de peri.tuto.⁊ per Bar.in.l.is poteſt.ff.de acqui.here.per
Inno.in.c.cum in tua.qui matri.accuſa.poſ.Nam cõpetit etiam
publiciana cõtra titu.poſſidentẽ.l.ſi non autem.§.ſi duobus.ff.
de publi.Sed iſti dñi marchiones de foſdinouo haberent titulũ
tamen ſubmiſſionis contra donationez.Igitur cõtra eos nõ cõ-
4 petit publiciana.¶Ex quibus† cõcluditur ꝙ iudicium petito-
rium nõ competit nec ratiõe dñij nec quaſi dñij.Nec ob.ſi in con
trarium allegaret̃ ꝙ ꝯ dños de foſdinouo domini de luxolo ha-
bent fundatã intentionez ſuam:quia in donatione facta ꝑ dñm
Iacobũ de foſdinouo narratur qualiter iam longo tp̃e dictũ ca
ſtrum bibule fuerat dicte domus de luxolo de cuius genitiui na
tura eſt dñium ſignificare vt ꝑ Bar.⁊ doc.in rub.ff.de noui ope.
5 nunci.Verba † aũt enũciatiua inter eaſdẽ ptes videnť plene pro-
bare.l.optimam.C.de cõtrahen.⁊ cõmit.ſtipu.per Bar.in.l.ſcien
dum.ff.de verb.ob.Quoniam ad hoc multipliciter reſpondetur.
Primo quia ſi recte aduertatur dicta verba ſunt verba ꝓlata a
dicto dño Iaco.de luxolo.⁊ ſic aſſertioni ſue nõ ſtat̃.l.oĩb' cũ ma
teria.C.de teſti.¶Secũdo ꝙ genitiuus ex cõmuni vſu loquendi
ſignificat etiã poſſeſſionẽ ⁊ detẽtationẽ iuxta glo.in.l.ij.in princ.
ff.de origi.iuris.⁊ Bar.in.d.rubr.ſecundum quem verba ſunt in
telligenda.l.labeo.⁊ ibi Bar.ff.de ſupelle.lega.Vñ probatio non
videtur cõcludens.¶Tertio reſpõdeo ꝙ dicta verba ſunt ꝓla
ta ad effectũ donationis dicti caſtri ⁊ ſic ad diminutionẽ iuriſdi
ctiõis comitũ de luxolo.Igit̃ nõ debent operari diminutionem
arg.l.legata inutiliter.ff.de adimẽ.lega.per quem hoc in ſimili fir
mat Bar.in propoſito.⁊ Spe.in titu.de loca.§.nunc vero aliqua
ver.Secũdo poſt Irnerium ⁊ Martinum de fano.¶Quarto et
vltimo reſpõdeo ⁊ clare ꝙ dicta obiectio procedit ꝙ talia verba
inter eaſdẽ perſonas ꝓbant quo ad effectũ validitatis quod pĩci
paliter in inſtrumẽto cõtinetur.Sed ſi diſputatur principaliter
de ipſo enunciato nõ ꝓbant.Ita ꝓbat tex.in.c.illud de preſump.
per quẽ hoc ibi tenent do.Anto.⁊ dominus Abb.⁊ Io.de imo.⁊
eſt de mente Bal.in.l.ad probationem ver.Quero inſtrumentũ.
C.locati.l3 ergo ad validitatẽ donationis inter partes dominiũ
probaretur.Tamẽ ex quo de dominio principaliter diſputat̃ nõ
probant.⁊ iſta eſt ſufficiens reſpõſio.¶Circa ſecũdã queſtionem
etiam cõcludo nõ inſiſtendo in argumẽtis cõtrarijs ꝙ dñis mar
chionibus de luxolo nõ ꝯpetit aliquod remedium poſſeſſorium
⁊ non proſequẽdo ſingula remedia poſſeſſoria in q̃bus apte ſunt
rationes qð nõ cõpetũt:vt patet ex nota.late per moderniores in
l.rem que nobis.vbi late Lud.roma.ff.de acqui.poſ.⁊ per Cano.
preſertim dominum Abba.in.c.ſepe.de reſti.ſpolia.dico ꝙ reme-
dium canonis reintegrãda.iij.q.j.qui ſm magis cõmunes cõclu-
ſiones ponit remedium magis latũ ⁊ pingue q̃ alia remedia poſ
ſeſſoria.l3 enim ſit valde pingue officium iudicis de quo loquitur
Hoſt.in.c.accedẽs.el primo.extra vt lite non conteſt.Tamen non
competit niſi illis perſonis quibus ꝯpetit reſtitutio in integrū
de quibus nõ loquimur ꝓut ſunt eccleſia minores ⁊ ſimiles:ꝓut
declarat dominus Abb.poſt doc.in.c.accedẽs.el prĩo.⁊ dominus
Anto.in.d.c.ſepe ad finez.qð aũt non competat remedium dicti
Canonis patet quia licet dominus Anto.Inno.⁊ dñs Abb.te-
neant ꝙ dictum remedium detur cõtra poſſidentem tit.⁊ bona
fide prout eſt caſus noſter qꝛ iunior preſumetur clandeſtina iuxta
tex.in.c.licet cauſam.de proba cũ alijs quos allegat dñs Alexan.
in.d.l.rem que nobis.Allegat dñs Alex.conſulendo in ſuo conſi
lio.lj.in primo volumine.⁊ cõſilio.vj.in.vj.volu.⁊ cõſi.xcj.⁊.xcij.v.
vol.Tamen Bar.Ang.⁊ Io.de imo.in.d.l.rẽ que nobis.contra-
rium tenet ꝙ imo nõ datur contra illum qui poſſidet tit.⁊ bona
fidẽ cum alijs ibi allegat.per dominum Alex.in ſuo conſi.cxviij.
in.ij.vol.vbi hanc ꝑtẽ ſequit̃ ſibijpſi contrarius:⁊ in ſuo conſil.xc.
in.v.vol.Et fundamentũ eſt ꝙ in pari cauſa potior dz eſſe condi
tio poſſidentis ꝑ.d.l.ſiue aũt.§.ſi duobus.ff.de pub.Et hanc opi.
que eſt magis cõmunis legiſtarũ defenſaui in.d.l.rem que nobis.
in quarta prin.q.late diſcutiẽdo vbi vidẽdum eſt quod non proſe
quor.qꝛ in caſu noſtro res eſt clara:quoniam dicebantur eſſe in
iuſti poſſeſſores qꝛ ſucceſſiſſent in vitium ſciẽter:vt in.d.c.ſepe.cũ
ibi no.Sed iniuſto ⁊ male fidei poſſeſſori non detur remedium
dicti canonis.⁊ licet dominus Ant.cõtrarium tenuerit in.d.c.ſe
pe ꝓpter gñalitatẽ illius text.⁊ ſequuntur Ro.⁊ Are.in.d.l.rem
que nobis conſuluit dominus Alex.in ſuo cõſilio.vj.in.iij.vol.de
quibus ibi per eũ.Tamẽ Io.de imo.in.d.c.ſepe.reprobat dictam
opi.⁊ tenet ꝙ nõ det̃ quia Inno.communiter doc.videtur tene-
re ꝙ dictũ remediũ nõ detur male fidei poſſeſſori:ex quo illud eq
parant remedio.l.ſi coloni.C.de agri.⁊ cenſi.li.xj.quod nõ datur
male fidei poſſeſſori.Et ita ſequendo Io.de imol.conſuluit dñs
Alex.in cõſilio.xciiij.in.v.vol.⁊ hãc opi.ſequutus ſum in.d.l.rem
que nobis.in.ij.q.prin.q.iiij.per tex.in.d.c.reintegrãda.q vult qð
tunc competat quãdo agẽs dicit ꝓprias ſubſtãtias propter iniu
ſtas cauſas perdidiſſe:que verba dum dicit proprias ſubſtantias
non videtur ꝯuenire male fidei poſſeſſori:⁊ alias rationes de qui
bus ibi:vbi ego rñdeo ad rationes domini Alexand.¶Preter
ea in caſu noſtro dicũtur amiſiſſe poſſeſſionẽ eorum facto Tum
ex licẽtia ſubmiſſionis.Tum etiam ex donatione:quo caſu nõ cõ
petit dictum remediũ prout cõſuluit dominus Alex.in ſuo conſi
lio.xj.in.j.volu.⁊ hoc ſecutus ſum in dicta.iiij.qð.principali.q.v.
¶Preterea nõ competit quia eorum negligentia ⁊ facto poſſeſ-
ſionez amiſerũt.vt probat tex.in.d.c.reintegrãda.in verbo ꝓpter
iniuſtas cauſas a cõtrario ſenſu.⁊ ita tenent domi.Anto.⁊ com
muniter doc.in.d.c.ſepe.dixi late in dicta.v.q.¶Preterea reme-
dio dicti canonis preſcribit̃ ſpacio.xxx.anno.ſm do.Ant.⁊ Abb.
in.c.ſolicite.extra de reſti.ſpolia.Ex q̃bus cõcludo ꝙ tam ex defe
ctu iuris ipſorum q̃ ex reſponſionibus, poſſeſſorũ remediũ poſ-
ſeſſorium eis nõ competit.Reliquum autem eſt vt ad poſſeſſorũ
iura ⁊ defenſiões deueniamus in ſequenti articulo.¶Capio igit̃
ſecũdum principalem articulũ in quo ꝯcludẽdũ eſt ꝙ l3 aliquo
iure fundata fuiſſet intẽtio dominoꝝ marchionum de luxolo ſu
per dicto caſtro Bibule vſq3 ad ſubmiſſionẽ dicti caſtri.Tamẽ ꝑ
dictam ſubmiſſionem factã per cõmune dicti caſtri de anno dñi.
6 M.cccclxix.amiſerũt eorum iura.† Nam licet dominus ſolus ſi
ne conſenſu hominũ caſtri non poſſit illud alteri ſubijcere.vt vo
luit ſimpliciter Hoſtiẽ.in.c.dilecti.de maio.⁊ obe.quod dictũ ſe-
quũtur ⁊ laudant ibi doc.Item licet ſoli homines nõ poſſint ca
ſtrũ ſubijcere ſine conſenſu domini in eius preiudicium ſm Inn.
in.c.olim.el.iij.de reſti.ſpolia.⁊ in.c.ij.de reſti.in integ.⁊ Bal.in.c.
licet cãm.in.viij.col.de ꝓba.⁊ do.Abb.in.c.cũ dilectus.de religio.
domi.Tamẽ quãdo dominus fecit de cõſenſu ſubditorũ vel ho-
mines de cõſenſu domini bene põt caſtrum ſubijci.Ita eſt de mẽ-
te prefatorum doctoꝝ.Nam quilibet iuri ſuo ⁊ dominio ſuo po
teſt renunciare.l.ſi quis in cõſcribẽdo.C.de pactis.⁊ in.l.in re mã-
data.C.mandati.Cum ergo in caſu noſtro marchiones de luxo-
lo qui tunc poſſidebãt dictũ caſtrum videntes ſe non poſſe de
fendere illud cũ fere omnia alia bona ſua fuiſſent ꝑ dominos de
Campo frugoſio occupata liberauerũt dictos homines ⁊ licen
tiã dederũt ⁊ cõceſſerũt vt poſſent ſe ſubijcere dominis marchio
nibus de foſdinouo.Vñ dicta ſubmiſſio fuit facta de ꝯſenſu dño
rum marchionũ.Et ſic valuit vt ex predictis patet.Predicta etiã
probãtur per ea que no.Bal.in.c.generali.ſi de feudo fuerit con-
7 trouerſia inter dñm ⁊ agnatum.†Vbi dicit ꝙ rex non poteſt ven
dere vnam ſuam ciuitatẽ inuitis ciuibus.Et ideo Conſtantinus
qñ donauit vrbem beato Sylueſtro fecit cũ ꝯſenſu populi roma
ni.Item voluit Bal.in.c.j.§.ſi q̃s.quo tempore miles:vbi dicit' ꝙ
dñs poteſt terrã ſuã alteri ſubijcere:niſi adſit cõtradictio.Et ſic
patet ꝙ de cõſenſu vtriuſq3.ſ.dñi ⁊ ſubditorum dictum caſtrum
Bibule potuit ſubijci dño ⁊ iuriſdictioni dictorũ marchionu3
de foſdinouo.Quinimo dico ꝙ ex quo dicti Marchiones de lu
xolo amiſerãt fere oĩa eorum loca vidẽtes ſe nõ poſſe defendere di
ctum caſtrũ:ſoli potuiſſent ſubijcere ⁊ cogere homines ad preſtã
dum alteri iuramentũ fidelitatis imminẽte neceſſitate.Ita cõclu
dit And.de iſer.in.c.imperialẽ.§.ꝑterea.de probi.feu.alie.per Se-
de.⁊ late proſequit̃ dñs Alex.in.l.ij.in prin.ff.ſol.matri.Et eode3
modo fortius dico ꝙ imminente tali neceſſitate qꝛ a domino nec
defendebantur nec defendi poterant ſoli homines potuiſſent ſe
8 ſubijcere:† quoniam ſicut ſolus dominus ex cauſa neceſſitatis
poteſt inuitis ſubditis.Ita ex eadem cauſa debent poſſe ſubditi
ſine conſenſu domini:qꝛ in hoc nõ debẽt ad imparia iudicari:ſ3
fere in omnibus ad paria vt eſt tex.clarus in propoſito in.c.j.§.ex
eade3.de lege corradi.vbi late dñs Iaco.aluaro.⁊ in.c.ij.quo tem
pore miles quicquid ibi dixerit Bal.licuiſſet igitur dictis homi
nibus ſtante tali neceſſitate defenſionibus ſolis hãc ſubiectioẽ fa
cere.Igitur fortius precedente conſenſu domini vt dictũ eſt:⁊ ꝙ
ipſis ſolis tũc licuiſſet hoc eleganter determinat Bal.in quada3
ſua diſputa.que reperit̃ ĩ ſtãpa:l3 in quodã antiquo codice meo
reperiam illam intitulatã Ioãni de ligna.cuius magna eſt auto-
ritas incipit.Diſputatio ciuitatis tuſcie:vbi cõcludit ꝙ ſubdit'
auxilio deſtituti dñi ſui debent regem eligere:qꝛ a pari ꝓcedunt
regem ſeu dominum nõ habere:vel habere:ſ3 inutilem ſeu imbe-
cillem.Imo dicit̃ magis vidua:que inutile3 virum habet q̃ que
nullum.l.cum ita legatum.ver.imo.ff.de condi.⁊ demon.⁊ licet.l.
ordinaria hoc fieri nõ poſſet fieri' põt.l.neceſſitatis.arg.l.qui po-
tuerunt.

tueſſit.ff.de manu. teſta.hoc etiã notãter voluit Pau.de caſt.in
repeti.l.ex hoc iure.ff.de iuſti.⁊ iure.in verbo regna cõdita.vbi di
cit ꝙ paria ſunt nõ habere ſuperiorem:vel habere:ſed inutilẽ.ar
9 gu.l.j.§.quibus.ff.qđ cuiuſcꝫ vniuer.nomi.†Unde infert qđ ciui
tates caſtra ⁊ vicus ſuperiore neglecta poſſunt ſe ſubijcere alteri
domino potentiori ⁊ maiori:vt regantur ⁊ conſeruentur.Nec di
cũtur cõmittere crimen leſe maieſtatis quia non faciunt in con
temptum vel rebellionẽ.Sed ex neceſſitate que legẽ nõ habet ⁊ re
dit actũ probabilem.arg.d.l.qui potuerũt.Et quia faciunt iure
permittente:vt ibi latius per eũ.Ex qbus cõcludo qđ dicti ho
mines caſtri Bibule potuerũt pro ſalute ſua ſe ſubijcere magni
ficis dominis marchionibus de foſdinouo:etiam inuitis domi
nis marchionibꝰ de luxolo.Ex quo ab eis erãt omni auxilio de
ſtituti.Igit̃ multo potuerũt hoc facere de cõſcientia ⁊ conſenſu
precedentibus dominorum marchionũ de luxolo.argu.aut.mul
tomagis.C.de ſacroſanct.eccle.Et hoc eſt ſolidiſſimum clypeum
quo domini de foſdinouo poſſũt ſe tueri.¶ Poſtremo poſſunt
ſe tueri ex donatione facta a dño Jacobo marchione de luxolo.
l.profecta.C.de dona que ſub modo. Sed ad hanc donationem
replicari poſſet ꝙ tunc temporis carebat filijs:⁊ poſtea ſuſcepit
10 plures liberos.†Unũ per ſuſceptionem liberoꝝ dicit̃ reuocata do
natio ipſo iure.Caſus eſt ſcđꝫ vnũ intellectũ in.l.ſi vnq̃.C.de reuo
can.doña.⁊ eſt caſus ⁊ ibi Canoniſte in.c.fi.de dona.⁊ not.Bart.
in.l.titia.§.imperator.ff.de leg.ij.⁊ Bal.⁊ alij in.l.j.C.de inof.do.
Sed hoc nõ obſtãte in caſu nr̃o realiter ↄ̃rium poteſt ſuſtineri ꝙ
per natiuitatẽ filiorũ dicti dñi Jacobi q fecit donationẽ nomine
ſuo ⁊ patris:ꝓ quo de rato promiſit nõ dicatur donatio reuoca
ta:nec cõpetat remediũ.d.l.ſi vnq̃.⁊ ꝓmitto ꝙ ex quo ⁊ añ ⁊ poſt
donationem lõgiſſimo tempore poſſederũt domini de foſdino
uo ſciẽtibus ⁊ patiẽtibus dominis de luxolo cenſet̃ ratificata di
cta donatio per illos pro qbus de rato promiſſum eſt.Caſus eſt
in.l.ſi filius.⁊ ibi no.doct.C.de de peti.here.⁊ in.l.q in alieno.ver.
ſed ſi nõ adierit.ff.de acq.here.⁊ per Ang.in.l.ſciendũ.ff.de verbo.
obli.cũ cõcordãtijs.de quibus ibi per dñm Alex.hoc preſuppoſi
to reſpõdetur ꝙ id qđ habebãt dñi de luxolo in dicto caſtro per
tinebat ad patrem:et ſic ſenſetur facta a patre ratificãte cuiꝰ ra
tificatio preſumitur vt dictum eſt.Sed pater tũc habebat Jaco
bum filiũ ſuũ.Igit̃ nõ hꝫ locum.d.l.ſi vnq̃.Quia nõ obſtãte ꝙ fi
lios tũc haberet ratificauit donationẽ:⁊ ſic cenſet̃ donaſſe ſeu eiꝰ
mandato donatũ iuxta no.in.l.fi.C.ad mace.⁊ in regula ratiha
bitio.de regu.iur.in.vj.cum materia.¶ Preterea domi.Jac.qui
donauit ⁊ promiſit de rato ↄpetebat ius niſi in ſpe cũ eſſet apud
patrem ſuum.Unde nõ habet locũ.d.l.ſi vnq̃.que loquitur i do
natione rei queſite cum dicatur ꝙ qcquid donatũ eſt reuertitur
in eiuſdem donatoris arbitriũ.Unde cũ facta fuerit etiã ꝑ viam
liberationis talis donatio obuiat principio acquiſitionis.Igit̃
non habet locũ diſpoſitio.d.l.ſi vnq̃.⁊ ita vidi cõſultum ꝑ dñm
11 Joãnem baptiſtã cacialupum qui dicit † ꝙ.d.l.ſi vnq̃.nõ habet
locum in filia renũciãte hereditati patris ſm terminos.c.q̃uis.
de pac.in.vj.qꝛ tũc nõ cenſet̃ donatio:qꝛ talis renũciatio obuiat
principio acquiſitionis.⁊ ideo nõ requiritur inſinuatio ſm bal.
in.l.illud.C.de ſacroſan.eccle.Igitur nõ habet locũ diſpoſitio.d.
l.ſi vnq̃.⁊ ſubſcripſerũt ſe Peruſini legentes Piſis alleg.Bald.
ita cõſuluiſſe in cõſilio incip.Certũ eſt ꝙ filia.Et cũ dictus domi
nus Jacobus amiſiſſet omnia bona iam que fuerant occupata
hꝫ iura potiora de iure ↄtra occupatores q̃ hꝫ reſpectu caſtri bi
bule cuius reſpectu propter ſummiſſiones ⁊ alia que preceſſerãt
nõ ſperabant multuꝫ iuris habere.Unde veriſimiliter eſt ꝙ attẽ
ta cõſanguinitate ⁊ amicitia donationuꝫ propter que poterant
ſperare auxiliũ ab eis recuperandi bona ſua arbitrari debet pru
dens iudex ꝙ etiã ſi cogitaſſet de liberis taleꝫ donationẽ feciſſet
attẽta debilitate iuriũ ſuorum ⁊ etiam neceſſitate ⁊ alijs de qui
bus ⁊ ibi etiã receptione centũ ducatoꝝ.Igit̃ nõ habet locuꝫ.d.l.
ſi vnq̃.que tota eſt fundata in veriſimili mente donatoris vt pa
tet ex plene no.per Bar.in.l.titia.⁊ per Bal.⁊ alios in.l.j.C.de in
offi.dona.¶ Preterea in donatione dicitur ꝙ eſt facta ad conſer
uandã ⁊ manutenendã beniuolentiã ⁊ amicitiam ⁊ conſangui
nitatẽ ⁊ nõ propter aliud cenſet̃ facta niſi animo obligandi eos
ad antidora ⁊ vt aliquãdo eos iuuarẽt.Unde cũ eorũ opi.nõ fe
fellerit ⁊ magnã receperint remunerationẽ recuperãdo ſtatũ ſuũ
opera diligẽtia ⁊ impẽſa dominorũ de foſdinouo ꝓ certo iudex
non dꝫ arbitrari talem donationem reuocatam per dictam.l.ſi
vnq̃ que nõ habet locum in donatione remuneratoria.Item cõ
cludit ibi Bal.in quibuſdã lecturis ⁊ ſequuntur Ang.⁊ Ludo.
roma.in.l.ſi vero.§.de viro.in.xlviij.fal.ff.ſolu.ma.⁊ in conſi.xxvj.
incip.Pro deciſione.Et Oldr.in conſi.v.incip.Titius dedit.Et
ſi hoc vltimũ rigorem iuris non habet maximã continet equita
tem.Adeo vt cũ alijs militare debeat,Ex qbus concludo ꝙ dicti
domini marchiões de foſdinouo ſunt in caſu manifeſte victorie:
⁊ ſic abſoluendi. Laus deo.Bartho.ſoci.ſenen.⁊c.

¶ Summarium.

☞ Conſilium in materia teſtium ad interpretationem verborum:
que ſunt ambigua.
1 Probationes luce meridiana clariores requiruntur ad proban
dum dolum ⁊ delictum.
2 Omnia que ſunt in ſcriptura ad quã fit relatio cenſent̃ repetita
⁊ tranſcripta in ſcriptura referente.
3 Pluralitas nõ preſumitur ad euitandum dolum.
4 Inſtrumentũ non probat qñ atteſtatio eſt extraiudicialis actus
ſine duobus teſtibus in ſcriptis.
5 In materia ſuſpecta quelibet varietas eſt in conſideratione.

¶ Conſilium.xl.

¶ Dñs labia mea apperiat ⁊ ſpũs ſctũs illuminet intellectum.

In cauſa ſpectabilis domi
ni Jacobi de ſtrigis impreſentiaruꝫ dubitat̃.An per
verba que probãtur dicta Gonzage Illuſtriſſimo do
mino Marchioni quãdo ſibi imputabatur ꝙ multum damni
ficauerat prefatum illuſtriſſimum dominũ in locatione datij in
ſtrumẽtorum ⁊ vini probetur ipſum Jacobũ dixiſſe ſe vidiſſe añ
locationem introitus dicti datij ꝑ annos quatuor vel qnqꝫ.Et
ſic ꝙ in locatione fuerit dolo verſatus.Item appareat ipm fuiſ
ſe periurũ in ſua reſponſione facta cõſiliarijs cũ iuramẽto.An ve
ro potius probetur euꝫ dixiſſe introitus perceptos ante locatio
nem vel poſt locationẽ vel nõ probet̃ cõcludenter ꝙ ante locatio
nem.Et in hac difficultate dico ꝙ nõ probatur cõcludenter ꝙ di
xerit ſe vidiſſe ante locationem.Et pro fundamẽto premitto illđ
1 quod eſt in iure clarum ꝙ ad † probãdũ dolũ ⁊ delictum requi
runtur probationes luce meridiana clariores.l.fi.cũ materia.C.
de proba.¶ Quo fundamẽto ſuppoſito.Capio tres teſtes ſuper
hoc examinatos.¶ Primus teſtis examinatꝰ eſt dominus Her
molaus qui in ſuo teſtificatu nõ probat.nam deponit dictũ Ja
cobum dixiſſe ſe vidiſſe dictos vel videri feciſſe quatuor vel qnqꝫ
annoꝝ:ſꝫ non deponit ꝙ dixerit ſe vidiſſe ante factã locationem
vnde cum aduerſarij intentio ſit fundata ſuper tempore añ loca
tionẽ hoc debebat preciſe ꝓbari iuxta.l.matrẽ.cum ibi not.C.de
proba.⁊ per Bar.no.in.l.nõ ſolũ.§.ſed ⁊ probari.ff.de noui.ope
ris nunciat.⁊ in clemen.fina.extra de reſcrip.cum ſimilibus.Nec
obſtat ſi dicat̃ ꝙ dictus teſtis refert ſe ad alias teſtificata per eum
in materia predicta que ſcripſit quidã iuuenis qui venit ad eũ ſi
mul.cum quodam Philippo ⁊ Joãne Petro:⁊ impreſentiarũ
producitur quedam atteſtatio dicti domini Hermolai manu cu
iuſdã ſer Frãciſci notarij Mantuani publici.In qua ipſe atte
ſtatur ꝙ dictus Jacobus dixit iſta verba vel equipollẽtia in di
cto loco Gõzage illuſtriſſimo dño Marchioni.L.S.V.non ha
uuto damno:ella po fare vedere de quatro o cinque anni pre
cedẽti:liquali ho viſto o vero facto vedere inanci che io affictaſſi
dicto datio come in ſcripto portai ala excellẽtia voſtra.Ex qbus
in ꝓpoſito duo inferũtur.¶ Primum quod ſecũda atteſtatio re
lata ad primã videtur idem dicere ꝙ continetur in prima.Nam
2 † omnia que ſunt in ſcriptura ad quam fit relatio cenſent̃ repeti
ta ⁊ trãſcripta in ſcriptura referente.l.ſi ita ſcripſero.⁊ ibi Bar.
ff.de cõditio.⁊ demõſtra.⁊.l.ait pretor.§.ſi iudex.⁊ ibi Bar.⁊ doc.
ff.de re iudica.¶ Secũdum ꝙ talis atteſtatio videt̃ valida quan
do teſtis refert ſe ad alias teſtificationes per eũ in dicta materia:
licet atteſtatio fuerit nulla.Ex quo iudex recepit taleꝫ atteſtatio
nem in cuius arbitrio erat recipere ſm Bar.in.l.eos.ff.de falſis.⁊
Ang.⁊ Moder.in.l.legata inutiliter.ff.de leg.j.cũ cõcordãtijs ibi
allegatis per dominum Alexandrum.quoniam ad hoc reſpõde
tur.¶ Primo ꝙ nõ valuit illa ſecunda atteſtatio per relationeꝫ
factam ad primam inutiliter factam parte nõ citata:iuxta no.in
c.ij.de teſti.ſecũda ⁊ per ſolum no.Nam Barto.⁊ alij qui dicunt
ꝙ atteſtatio que refertur ad primam loquũtur quãdo prima eſt
facta coraꝫ iudice valida vel inualida.Secꝰ quãdo eſſet facta co
ram arbitro ⁊ fortiꝰ corã ſolo tabellione extraiudicialiter:⁊ par
te nõ citata:vt ↄcludit Barth.de ſaly.in.l.fi.C.de teſti.ꝑ illũ tex.⁊
in.l.iuriſiurã.C.de teſti.vbi nõ loquit̃ ad ꝓpoſitũ.Nam ⁊ idem te
net in fortioribus terminis.in.l.legata inutiliter.ff.de le.j.Et hoc
ſolũ ſufficeret.¶ Scđo rñdeo ꝙ nõ ꝓbatur ſufficiẽter ꝙ illa atte
ſtatio ſit illa eadem ad quam ſe refert in ſua ſecũda atteſtatione.
refert enĩ illã fuiſſe ſcriptam per quendam iuuenẽ:nec dicit quẽ
vnde licet:qñ relatio eſſet facta ad certã ſcripturam:procederet
difficultas de qua ſupra:tamẽ quia relatio eſt inuenta que refert
illam fuiſſe ſcriptam per quendam iuuenem.Nec dicit an fuerit
tabellio vel nõ.Item quis fuerit.Igitur ꝙ illa ſit ad quam ſit re
latio eſt incerta ⁊ equiuoca probatio:que nõ releuat.c.in preſen
tia.de proba.cum ſimilibus.¶ Preſertim ad probãdum dolum
⁊ delictum.Et ſi dicatur pluralitas non preſumitur.l.omniũ.C.

de teſtamen.⁊ in.c.cum Joannes eremita.de fide.inſtru.⁊ ſic cum
oſtendatur illa ratificatio ⁊ non preſumitur pluralitas videt̃ ad
illum facta relatio.Ad hoc dico ꝙ licet pluralitas non preſumat̃
Nec etiam preſumitur vnitas vt dicit dominus Card.in.d.c.cum
Joannes.niſi ibi aduerſarius cõfeſſus fuiſſet ꝙ venditio fuerit
per illum tex.per quẽ notanter dicit ſe in ardua queſtione reſpõ-
diſſe quia cũ inſtrumentũ reprobaret̃ per quoſdã teſtes quorum
nomina erãt in inſtrumento appoſita qđ nõ interfuerãt ipſe di-
xit qđ nõ reprobant̃ ex eo quia dicebant ꝙ non erant illi deſcri-
pti:q2 plures reperiebãtur eodem nomine per illuʒ tex.igit̃ hoc
idem fortius dicendum eſt in caſu noſtro cum non referat ſe ad
ſcripturam certi hõis.Faciunt no.per Bar.in.l.j.C.ſi vnus ex plu
3 ribus.¶ †Preterea ad euitãdum dolum non preſumitur plura
litas.caſus eſt in.c.cum tu.⁊ ibi not.extra de teſt.Non ergo dica
mus probatum dolum ſeu plurium. Et preſertim in caſu nr̃o
triplici reſpectu.Primo q2 refert ſe quẽdam teſtificatũ p̃ſente Jo.
Petro ⁊ Philippo ⁊c.Et hoc qđ producatur apparet factum
tantum preſente dicto Joãne Petro.Et ſic varietas arguit plu
ralitatẽ vt traditur in.d.c.in preſentia.de probat.cum ſi. Ex quo
infertur ſecũdum ꝙ ex quo prefatus teſtis medio iuramento af-
firmauit marchionalibus ſenatoribus ⁊ multis alijs qđ ipſe nõ
habuit dicere ꝙ dicta verba fuerint prolata.ſ.ꝙ añ locationẽ ven
diderat dictos introitus.Et ſic ex varietate teſtificationis appa
ret ꝙ ad illam ſe retulit.¶ Preterea ſi dicam⁹ ꝙ ſit eadẽ teſtifica
tio ad quã ſit relatio dicẽdum eſſet ꝙ fuiſſet cõtrarius ⁊ periur⁹
iuxta not.in.l.eos.ff.de falſis.qđ non eſt dicenduʒ ſi ex pluralitate
poteſt defendi.Iteʒ ex quo relatio eſt obſcura ſtãdum eſſet eius
declarationi iuxta no.in.c.cum clamor.extra de teſti.q̃ ſimul po-
teſt ex his q̃ coraʒ ſenatoribus medio iuramento affirmauit.Et
preſertim debẽt iſta apud prudentes iudices cõcluderẽ.Cum im
preſentiarum interrogatus nollit reſpõdere.An ille ſit teſtifica-
tus ad queʒ ſe retulit.Si eñ eſſet illud pro certo dixiſſent:quare
añt nõ dicant ſi nõ eſt tu ipſe ſcire potes.l.tertia.§.tu magis.ff.de
teſtibus.Nõ omitto ꝙ nõ reperio ꝙ tabellio dicat ꝙ illi teſtifica
4 tui fuerit p̃ñs niſi Joan.pe.nec illũ opponi pro teſte.† Unde cuʒ
illa atteſtatio fuerit extraiudicialis actus ſine duob⁹ teſtibus in
ſcriptis inſtrumẽtum non probat vt in auten.de tabel.§.nos au-
tem.⁊.l.gñali.C.de tabel.li.x.Ex q̃bus patet ꝙ dictus teſtis nihil
probat.⁊ nos ſumus in materia in qua clara req̃ritur probatio.
¶ Poteſt etiam ad dictum teſtificatũ reſpõderi ꝙ intelligi põt
ꝙ illa verba.Nanti che laffictaſſe: poſſunt determinare illa ver-
ba:de quatro o cinque anni precedẽti ⁊ nõ determinẽt illa verba
ho viſto:⁊ fatto vedere:prout ſtatim dicetur in teſtificatu ſecũdi
teſtis.¶ Capio ſecũdum teſtẽ.videlicet Carolum de nuuelono:q
ex prorie dictis nõ concludit in dicto ſuo.Dicit enim Jacobum
de ſtrigis dixiſſe iſta vel equipollẽtia.Jo ho viſto ho veramente
fatto vedere inãti che nui affictaſſimo dicti datij quello ha caua
to de dicti datij per cinque anni primi precedẽti.Que verba nõ
concludũt:quia illa verba:io ho viſto:ho veramẽte fatto vedere:
nõ ſignificãt tẽpus ante locationẽ:quia nõ ſunt relata ad certuʒ
tempus.c.in preſentia.de proba.cum ſimilibus. Demum cũ ſub-
ditur inanci che nui affictaſſimo.Iſta verba determinãt illa ver
ba ſequentia:p anni cinque primi p̃cedẽti:ſcilicet ante locationẽ
⁊ tunc non cõcludit quod viderit ante locationem. Igitur pro-
batio eſt equiuoca ⁊ nõ concludit.capitu.in preſentia de proba.
Et interpretatio fieri debet vt non preſumatur delictuʒ ſm̃ Bar.
in.l.gerit.ff.de acquiren.heredi.⁊ Bal.in.l.j.C.de ſacroſan.eccleſi.
⁊ in.l.errore.C.de teſtamen.¶ Nec obſtat quod poſtea dicit̃ ſuper
interrogatorijs.q2 dicit illud ideʒ.refert eñ verba iſta fuiſſe.Inã
ci che mi ⁊ el compagno locaſſimo hauemo viſto ho vero fatto
vedere le intrate ſe cauana de dicti datij vt ſupra.Nã iſta v̾ba poſ
ſunt habere eundẽ intellectũ.ſcilicet ho viſto quello che fructua-
uano inãci che mi ⁊ il cõpagno affictaſſemo:⁊ nõ eſt extranea ex-
poſitio:ſʒ bona ⁊ licet alia ſtare poſſet.Tamẽ mitior dʒ fieri iter-
pretatio ne probet̃ delictum.l.preſes.ff.de penis.⁊ ad abſolutio-
nem.l.fauorabiliores.ff.de regu.iur.cũ materia.Preſertim in cri
minalib⁹ in q̃bus debẽt neceſſario cõcludere vt in.p.l.finali.C.de
probati.Nam multipliciter exponuntur verba teſtis etiã recedẽ-
do a proprietẽ ne inducat̃ delictum iuxta no.per Bar.in.l.j.C.de
his q ex public.ratio.lib.x.Et ex his que notãter ponit Bart.in
l.iulianus.ff.de heredi.inſti.Et ex his que no.Bart.in.l.j.ff.ſolu.
matri.⁊ ibi latius Ludo.roma.⁊ Bart.in.l.j.in principio.⁊ in.§.
j.ff.de noui operis nuncia.Et not.per Bar.in.l.ſi finita.§.ſed ⁊ ſi
ante.ff.de damno infec.cum ſimilibus.Et preſertim:q2 ipſe teſtis
dicit vt ſupra.Et ſic refert ſe ad ea que ſupra dicta ſunt per eum:
vnde nõ intendit diſcrepare ab his que dixerat : ſed idem ſupra
dixerat q̃ dixerat repetere.¶ Capio nũc tertium teſtem qui etiã
nõ p̃bat dict⁹ teſtis.Dicit eñ Donatus de Pretis.Signore inã
ti che Mengo Stroci ⁊ io affictaſſimo q̃ſti datij del vino ⁊c.Nui
portaſſimo ala:S.U.in ſcripto quello che haueua fatto dicto da
tio de li inſtrumẽti li cinque anni precedẽti:vel piu e manco chel
deſſe de queſti anni.Cũ iſta verba nõ probãt ꝙ dixerit ſe vidiſſe
introitus:ſeu portaſſe in ſcriptis introitus quinq3 annoruʒ con-
tinuorũ ante locationẽ.Potuit eñ portaſſe ſcriptã anni.1483.
de qua fatet̃ dictus Jacobus in qua ſi continebantur introitus
vnius anni verificari poſſunt illa verba:quello haueua fructua-
to li cinque anni precedẽti.Nam illud qđ fructuauit vno anno
q̃nque annor̃ dicitur fructuaſſe illo anno q̃nque annor̃. p̃cedẽ-
tiuʒ:ſicut in ſimili dt̃ Bar.in.l.celſus.ff.de vſuca.Ubi vult ꝙ ſi te-
ſtis dicit iſte poſſedit.x.annis proximis. Uerificat̃ etiã ſi vna die
dictorũ annorũ poſſedit.arg.l.j.§.qđ añt.ff.de aqua quotidiana.
⁊ eſti.¶ Preterea illa verba indefinita:li cinque anni in teſte nõ
equipollent vniuerſali ſm̃ Inno.⁊ dominuʒ Abb. in.c.auditis.
de p̃ſcri.late dico in.l.cum totum.ff.de excep.rei iudi.¶ Cõfirma-
tur hoc q2 dicit teſtis vel piu o meno chel deſſe de q̃ſti cinque an-
ni:⁊ ſic deponit de certo numero annorũ:⁊ ſic non probat cõclu-
denter:q2 potuit dicere de omnibus ⁊ de vno quinq3 annorum ⁊
ſic probatio incerta non releuat.d.c.in preſentia cum ſimilibus.
¶ Preterea ſic eſt vnicus ⁊ ſingularis q2 non deponit ꝙ dictus
Jacobus dixerit ꝙ vidiſſet:vel quod feciſſet videre ante locatio-
nem.Sed ꝙ portauerũt ſcripturam in qua cõtinebantur introi
tus.ſtant eñ iſta ſimul ꝙ in vna ſcripta eſſent introitus:⁊ tamen
nec Jacobus vidiſſet:nec videri feciſſet.Unde nõ probat hoc eſſe
qđ ab hoc cõtingit abeſſe.l.non hoc.C.vnde cogna.⁊ ſi prim⁹ nõ
probat:ſecundus etiam non concludit:nec tertius:⁊ poſito ꝙ ſe
cundus ⁊ tertius cõcluderent.Sunt ſingulares in dictis ſuis:et
ſic non probant.l.qui falſa vel varia.ff.de teſti.⁊ in.l.teſtiuʒ.et ibi
no.⁊ in.l.iuriſiurandi.C.de teſti.variãt etiã in pluribus ſi recte in
5 ſpiciantur ⁊ in materia †ſuſpecta quilibet varietas eſt in ꝯſidera-
tione ſm̃ Bal.in.c.cauſam que inter archiepiſcopũ.extra de teſti.
Et in hãc partẽ ego multũ inclino.q2 nõ eſt veriſimile qđ ex quo
difficultas ſtat an dictus Jacobus dixerit ſe vidiſſe fructus per-
ceptos ante locationẽ.An ſe ante locationem vidiſſe an fructus
erant percepti q2 prepoſito vel poſtpoſito vno verbo poterũt va-
rio modo importare:⁊ lapſi ſunt ſex anni ꝙ teſtes de hoc recordã
tur attenta qualitate eius ſuper quo teſtificant̃.Unde potuerũt
de facili errare:ad hoc bonus text.in.l.iij.§.due cauſe.ff.de carbo.
edic.dum dicitur.Aut propter temporis interuallum non ean-
dem fidem habebũt ⁊ ibi notabiliter per Bart.⁊ maxime q2 di-
cunt:vel per verba idem importãtia attento eo quod dictum eſt
ꝙ modicũ mutatis v̾bis vario mõ dicẽdũ erat ꝓ certo teſtis nõ
poteſt iudicare hoc caſu quod verba hoc importãt.arg.l.teſtiuʒ.
C.de teſtibus.¶ Nõ omitto ꝙ verba fuerũt ꝓlata in maxima al-
tercatione.vnde nõ verba ſed magis attendi debet mens ne iudi
cetur periurium vt dicit eleganter Bal.in.l.j.C.de fur.Mens au
teʒ oſtenditur ex his que interogatus dictus Jacobus quiete re-
ſpondit ꝙ bene videret poſt ſed nõ ante locationem factã:⁊ hãc
interpretationem ſequi dʒ dominus iudicans quia eſt magis ve
riſimilis.l.iij.§.tu magis.in verſi.Eo tempore veriſimilia reſpon
derit.¶ Primo eſt magis veriſimilis:q2 reſpectu computatio-
nis computa nõ erant calculata.¶ Secundo quia non eſt veriſi-
mile ꝙ dixiſſet ea que contra ipſum faciebant.l.cum de indebito.
ff.de proba.Ex quibus omnibus concludo ꝙ vel dicti teſtes nõ
probant vel ad minus dubia eſt eorum probatio.⁊ ſic non cõclu-
dit.d.c.in preſentia.l.veteribus.⁊ ibi Bar.ff.de pact.⁊ hoc preſer-
tim vt prefatus Jacobus defenderetur a dolo ⁊ periurio.vt in.l.
preſes.ff.de pac.qm̃ duo teſtes dicunt fuiſſe homo da bene de quo
minus ſuſpicandum eſt. Laus deo.Bartho.ſoci.ſenen.⁊c.

¶ Summarium.

Legitimatio ſeu diſpẽſatio preiudicat veniẽtibus ab inteſtato ſi
tempore expeditionis literarũ nõ erat adita hereditas.Et inibi
declaratio cuiuſdam Reg.cancellarie in materia legitimi.
1 Conſenſus probatur per epiſtolas.
2 Comparatio facit plenam probationem qñ comparatio ſit ad
probandum librum rationum manu vnius.
3 Princeps põt tollere ea que ſunt de iure ciuili ſine cauſa cũ clau
ſula non obſtantibus.
4 Statutum ſi dicit qđ nõ ſoluta gabella quis nõ audiatur ⁊ aga-
tur non ſoluta gabella:ſi pendẽte iudicio gabella ſoluatur:iudi-
cium ⁊ inſtantia roborantur ⁊ condemnatio ſequitur.
5 Princeps qñ reſcribit cõtra ius poſitiuum ſufficit gñalis clau-
ſula non obſtantibus legibus quibuſcunq3.
6 Legitimatus in nullo ſuccedit ſi extãt legitime nati fili⁹ vel filia.
7 Papa nõ vult qđ per ſuam diſpenſationem inferat̃ preiudiciuʒ
illis qui al̾s eſſent ſucceſſuri ab inteſtato.
8 Legitimatus ſi ſuccedit patri cum fratre legitimo non preiudi-
cat fratri.
9 Uerbum:debet:regulariter neceſſitatem importare ſolet.

10 Uerba diſpoſitionis penalis ſunt intelligenda: ita ꝙ diſpoſitio
non videatur eluſoria vel ꝙ non inferatur magna plaga.

¶Conſilium.xlj.

¶Dn̄s labia mea aperiat ⁊ ſpūs ſctūs illuminet intellectum.

Viſo īdulto legitimatiōis
Joānis ⁊ Petri Simonis de cardello. Et quibuſdā
allegatiōibꝰ inſignis doctoris domini Joānis de gi-
lijs breuibus rem preſtringā. Quoniam impreſentiarum Rome
ſine libris me reperio. Et in primis nō eſt dubium ꝙ ſummꝰ pon
tifex potuit Rome eiꝰ laicos ſubditos legitimare: ⁊ natalibꝰ eos
reſtituere. vt i. c. per venerabilem. cū ibi no. qui filij ſint legitimi.
Sed contra hanc legitimationē plura opponūtur. ¶Primo ꝙ
nō conſtat de conſenſu patris eorum qui requirebatur ad hoc vt
legitimari poſſent. vt in aut. quibus modis na. effici. legi. §. illud.
⁊ in aut. quibus modis natu. effi. ſui. §. ſi quid ergo. nec videtur cō
ſenſus preſumēdus cum ſit ſolennitas extrinſeca. l. quecūqꝫ. ff. de
pub. Et traditur plene in. l. ſciendū. ff. de verboꝝ obligatio. ¶Sꝫ
ad hoc reſpōdeꝫ quoniā vt preſupponitur conſenſus patris pro
1 batur per quaſdam eius epiſtolas. Nulli autem dubiū eſt ꝙ †per
epiſtolas probatur conſenſus. vt in. l. conſenſus. ff. de actio. ⁊ obli
ga. ⁊ dr̄ ꝙ epiſtolas eſſe de manu dicti Simonis probabitur per
comparationem literarum que comparatio literarū ad ſcriptu-
ram priuatā regulariter facit ſemiplenā probationem. vt i. l. com
parationes. ⁊ in aut. ad hec. C. de fide inſtrumen. Tamen in caſu
nr̄o probabitur plene altero de tribus modis. Uel primo tenēdo
ꝙ in caſu noſtro plenam faciat probationem ea ratione. Nā vt di
cūt Bar. ⁊ Saly. i dicta. l. comparatiōes. Quādo fit comparatio
2 †ad probādū librū rationum etiam manu vnius. Tunc cōpara
tio facit plenam probationē ⁊ hoc duplici ratione. ¶Prima ra
tio eſt quia ſcriptura tota libri rationum nō ita faciliter pōt cō-
tra fieri ſicut ſcriptura ſimplicis apoce vel antapoce. ¶Secūda
ratio eſt quia iura hoc caſu nihil immutant: cum tātum loquāꝫ
de cautiōibus priuatis: ⁊ ſic de apocis ⁊ antapocis: que ratiōes
militāt in pluribus epiſtolis que nō ita de facili poſſūt adultera
ri ſicut vna apoca. Nec eſt veriſimile ꝙ epiſtola ad alios directa:
ſeu ad alium finē ita adulteretur. Unde ⁊ a pluralitate epiſtola-
rum ⁊ a materia contēta ſumi poteſt veriſimilitudo iuxta regu-
lā inſpicimus. cū materia. de regulis iuris. in. vi. ¶Secūda ratio
etiam militat cū in epiſtolis reperiatur facta correctio vl' ad mi-
nus ex his iudex moueri debet ad credēdum ꝙ plena inducatur
ꝓbatio cū eius arbitrio hoc relinquaꝫ. vt dicit Nicola. de nat. ⁊
Bal. pōſt glo. in dicta. l. comparationes. argu. l. iij. §. tu magis. ff.
de teſti. ¶Uel ſecundo induceretur plena probatio: ſi per alia in
dicia ⁊ ſemiplenā probationem probetur ꝙ ſint manu Simōis.
¶Uel tertio ad minus hoc probabitur per iuramēti neceſſarij
delationē in defectū ſemiplene probationis iuxta. l. admonēdi. ff.
de iureiurā. ſm̄ Bal. ⁊ Saly. in dicta. l. comparatiōes. ⁊ ceſſabūt
iſte difficultates ſi probabitur conſenſus per teſtes ſicut ꝑſuppo
niꝫ ꝙ probabiꝫ: ſiue probetur cōſenſus patris ante: ſiue poſt: qr
ex quo requiriꝫ conſenſus per viā ſimplicis ɔſenſus: quia agitur
de preiudicio patris ſꝫ Ange. in conſilio. lxxxvij. Satis eſt ꝙ iter
uenerit ex poſtfacto ſꝫ Innocē. domi. Anto. ⁊ docto. in. c. cū con-
ſuetudinis. extra de cōſuetudi. Et Ange. ⁊ Imol. ⁊ Roder. in. l.
ſiquis mihi bona. §. iuſſum. ff. de acquirē. heredi. ¶Ex quibus re
ſoluta eſt prima obiectio. ¶Secundo principaliter obijciꝫ ɔtra
dictum indultum apoſtolicū ꝙ tempore mortis patris litere nō
erāt expedite. Igitur dictū indultū nō debet eis ſuffragari ꝑut
expreſſe regula cācellarie videtur probare dum dicit ꝙ nulla ta-
lis diſpēſatio cuiqꝫ ſuffrageꝫ anteqꝫ ſuper ea litere apoſtolice ſint
cōfecte ⁊c. Sed iſta videtur eſſe diſpenſatio quod oſtendiꝫ ex ver
bis ipſius indulti dum diciꝫ de ſpecialis gratie dono diſpēſamꝰ.
Igiꝫ ⁊c. Uerba enim ⁊ regule indulti videntur clara. Unde non
videtur opus alia interpretatione. l. ille aut ille. §. cum in verbis.
ff. de lega. iij. cum vulgaribus. Si ergo litere non ſuffragantur tē-
pore mortis videntur nō obſtare alijs venientibus abinteſtato. ⁊
ſic eis nō preiudicare ⁊ non auferre ius ſucceſſionis. poſtea pro ex
peditiōe literarum ſiue dicamus ꝙ diſpenſatio extunc operetur
tempore expeditiōis per ea que no. Joā. andr. in additio. ſpecul.
in rubri. de ſucceſ. abinteſta. verſicu. Per primam queſtionem. Et
Bart. in. l. gallus. §. ⁊ quid ſi tātum. ff. de libe. ⁊ poſth. ¶Siue ꝙ
retrotrahatur quia talis diſpēſatio nō poteſt retrotrahi in ꝑiu-
dicium iuris iam queſiti iuxta no. per gl. ⁊ docto. in dicto. §. ⁊ qd
ſi tantum. ⁊ per Barto. in. l. bonorum. ff. rem ra. habe. cū ſimilibꝰ.
¶Sed predictis non obſtantibus arbitror ꝙ in caſu noſtro ꝑdi
cta legitimatio ſeu diſpēſatio ſuffragetur dictis diſpenſatis ī pre
iudicium venientis abinteſtato. Et in primis aduertēdum eſt ꝙ
predicta difficultas procedit ſi dicta regula eſt etiam facta ꝑ Ale
xan. ex quo eſt regula Innocē. Alſ difficultas ceſſaret quia de iu-
re communi diſpēſatio operatur tempore cōceſſionis: ⁊ ſic patre
viuente. vt in. c. eā te. ⁊ ibi docto. de reſcrip. ⁊ in. c. ſi tibi abſenti de
prebē. in. vi. ¶Secundo etiam aduertendum eſt ꝙ gratia nō eſt
nulla: ſed nō ſuffragatur ante expeditionē literarum. Igiꝫ poſt
expeditionē ſuffragari debet. l. ſtatuliberum. §. ſtichum. ff. de lega.
ij. ⁊ in. l. cum pretor. ff. de iudicijs. ¶Ex quibus in ꝓpoſito in pri
mis dici poteſt ꝙ ſi tempore expeditionis literarum nō erat adi-
ta hereditas per venientes abinteſtato ꝙ indubitāter ſuffrageꝫ
talis diſpēſatio: ſicut ſi a principio tunc facta fuiſſet diſpenſatio:
qr veniētibus abinteſtato competebat ſolū ius adeūdi quod eſt
de iure ciuili. l. lege obuenire. ff. de verborum ſignificatio. Ideo ꝑ
3 diſpēſationem aufertur tale ius †qr princeps ea que ſunt de iure
ciuili poteſt tollere ſine cauſa cū clauſula nō obſtātibꝰ. vt no. glo.
⁊ docto. in. l. finali. C. ſi contra ius vel vti. publ. Et ita decidit ī ter
minis Bald. in. l. ij. C. de iuris ⁊ facti ignorantia. ⁊ in. l. reſcripta.
C. ſi cōtra ius vel vtilitatem publicam. ⁊ Saly. in aut. itē ſiquis.
C. de natu. libe. ⁊ Pau. de caſt. in. l. gallus. §. ⁊ quid ſi tātum. ff. de
liberis ⁊ poſthu. cum cōcordantijs ibi allegatis per dominū Ale
xan. Qui ſequitur hāc opinionē. ¶Secūdo dici poteſt ꝙ ex quo
probatur cōſenſus patris ꝙ legitimaretur ꝙ licet tempore expe-
ditionis literaꝝ fuiſſet de nouo legitimatus ſeu diſpēſatus. Ta-
mē filij ſuccederent excluſis venientibus abinteſtato ſm̄ Barto.
qui in hoc approbatur in dicto. §. quid ſi tātum. Igitur fortius
hoc eſt dicēdum quando viuente patre fuit facta diſpēſatio ⁊ cō-
ſentiēte. Et non fuerunt litere expedite: quia pluſculū iuris pro-
pter diſpēſationē factam habeant filij vt ſtatim dicetur. ¶Ter
tio etiam reſponderi poteſt ꝙ licet habere ante expeditionē non
ſuffragatur: tamē in ſubſtantia iſti dicantur diſpenſati: licet eis
vti non poſſint: ⁊ ſic non impediaꝫ ſubſtantia diſpēſationis: ſed
exercitiū quo caſu ius alteri nō queritur quominus expeditis li-
teris nō poſſint vti: ⁊ ſic eis ſuffragentur. Iſta probanꝫ ex his q̄
ponit Bald. in ſimili in. l. per diuerſas. in. xiij. q. C. manda. Nā ibi
nō ſoluto pretio ceſſio non ſuffragabitur ceſſionario tamē ſi fuit
facta venditio habita fide de pretio: ⁊ inchoatum fuit iudiciū ꝑ
ceſſionarium ſi pēdente iudicio ſoluatur pretiū ſequi debet con-
demnatio: qr non deficiebat ſubſtantia ceſſiōis ⁊ actio ſed exerci
4 tium. argu. l. ſi rem. §. fina. ff. de pigno. actio. Et idē †dicit ī ſimili
ſi ſtatutum dicit ꝙ nō ſoluta gabella quis non audiatur ⁊ agaꝫ
non ſoluta gabella: ſi pendēte iudicio gabella ſoluatur iudiciū ⁊
inſtantia roborantur ⁊ condēnatio ſequitur: quia nō deficiebat
actio ſed exercitium. argumē. l. ſi mandauero tibi vt a titio. ff. mā-
da. ita dicamus in caſu noſtro ꝙ cū nō deficiat ſubſtantia diſpē-
ſationis que valet. Sequitur ꝙ competit ius qō cauſatur ex diſ
pēſatione: licet illud ei nō ſuffragetur: ⁊ ſic deficit exercitiū ⁊ non
ſubſtātia. Igitur poſt literis expeditis cōpetit ius deducibile ad
exercitium quod antea deducere nō poterat. ¶Preterea ſubtili
ter reſpōdetur qō iſti diſpenſati lꝫ nō poſſint dici ſimpliciter ha
biles literis non expeditis. Tamē non poterant dici ꝑciſe inha-
biles: ſed habētes implicitum ſtatutum habilitatis ꝓpter quod
expediēdo literas potuit ſibi prouidere: ⁊ interim alteri nullum
ius queritur quod nō reuocetur expeditis literis. Ita ꝓbat text.
ſingularis in. l. finali. ff. ſi ex noxa. cauſa agatur. per quē Bal. not.
in. l. obſeruare. §. poſt hec. ff. de offi. proconſu. ⁊ leg. determinat pul
chram queſtionē in propoſito vbi videndū. Unde aliud eſt dice-
re qō quis tēpore mortis dicaꝫ inhabilis: ⁊ ſic nullū ius habeat
habilitatis: quo caſu defertur ius adeundi veniētibus abinteſta
to. Et aliud eſt dicere ꝙ habeat implicitū ſtatutū habilitatis: qr
tunc non queritur ius per dictam. l. finalē. per quam Bald. etiā
determinat aliam pulchrā queſtionē ī. l. fina. C. ad macedo. quo-
niam eſt ſpes vt proximiores ſuccedāt. ⁊ ſic filij literis expeditis.
Ideo alijs vlterioribus ius nō defertur. l. j. §. ſiquis vero. ff. de ſuis
⁊ legi. ⁊ probaꝫ ex no. per Bar. in. l. plane. §. ſi coniunctim. ff. de le-
ga. j. ⁊ hec de queſtione ſecunda. ¶Tertio pricipaliter obijciꝫ cō
tra dictam diſpēſationē ꝙ ibi non eſt ſufficiens clauſula non ob
ſtātibus. qr videtur ꝙ requiratur ſpecialis clauſula non obſtāte
tali lege. vt voluit gl. in aut. quibus mo. natu. effi. ſui. §. ſi. quā mul
ti ſequūtur ⁊ inter alios Pe. de ancha. in ſuo cōſi. ccxlij. Sꝫ in ca
ſu noſtro eſt appoſita tantum clauſula generalis non obſtātibꝰ.
Igitur ⁊c. ¶Sed hoc nō obſtāte cōtrariū eſt veriꝰ: qō imo ſuffi-
5 cit generalis clauſula nō obſtātibꝰ aliquibus legibus: †qm̄ quā-
do pīceps reſcribit cōtra ius poſitiuū ſufficit generalis clauſula
nō obſtātibꝰ legibus qbuſcūqꝫ. hanc regulam ponit Cy. ⁊ cōmu
niter legiſte ī. l. ſi. C. ſi cōtra ius vel vti. pub. Et Albe. in. l. quoties.
C. de ꝑci. impe. offe. qui dicit ꝙ ita ſeruari vidit. Et bar. ī extrauā-
gā. ad repri. in verbo nō obſtantibus. ⁊ Inno. ⁊ doc. in. c. que ī ec-
cleſiarū. de ɔſti. Et ſm̄ hanc partē late cōſuluit integerrimi ɔſilij
doc. do. Bene. capra de peruſio in ſuo conſilio. clvij. ⁊ ita conſul-

tum vidi. Et diſtinguit do. Bene.no.ꝙ aut vitiū non eſt narratū pꝛīcipi. Et reqrit̃ tūc ſpecialis derogatio ad hoc vt papa hēat notitiā illius vitij vt dicit Bald.in.c.naturales.ſi de feu.fue.controuer.⁊ clauſula non obſtātibus non ampliet gratiā.vt in cle.j. de pꝛebend. Tamen oſtendit ⁊ declarat mentem pꝛincipis reſcribentis ſm̄ Bald.in.l.cū quā.C.de fideicō.vbi loquitur in huiuſmodi diſpenſatione. Et ita pꝛefatus do. Benedi.intelligit glo.in d.§.fin. Aut expꝛeſſum fuit vitium pꝛout eſt in caſu noſtro.⁊ tūc ſufficit generalis: nec requiritur ſpecialis alleg. Bal.in loco pallegato.⁊ in.l.fi.C.ſen.reſcin.non poſ.⁊ Joā.and.in.c.j.de exceſ.plat. li.vj. Sed in caſu noſtro non videtur derogatū legibus nec generaliter nec ſpecialiter.dicit enim clauſula conſtitutiōibus ⁊ oꝛdinatiōibus apoſtolicis: ⁊ ſic derogat legibus apoſtolicis ⁊ non legibus ciuilibus quibus eſt derogādū.vt.§.fi.in auꝛ.quibus mo.natu.effi.ſui.cum ibi contineat clauſula derogatoꝛia per ea q̄ no. Bar.in dicto verbo nō obſtātibus. Et per Bar.in.l.omnes populi.ī.iij.qōne.pꝛinci.ff.de iuſti.⁊ iur. Sed ad hoc reſpondetur in pꝛimis ꝙ eſt derogatum legibus per verba ſequentia dum dicit̃. Ceteriſq́ʒ cōtrarijs nequaq̄ obſtantibus.⁊ ſic illis eſt generaliter derogatum quod ſufficit vt dictum eſt. ¶ Uel ſecundo dicenduʒ quod obiectio pꝛocedit in legitimatiōe que fieret in terris impij. Sed ſi fiat per papā in terris eccleſie. Tunc illi legi non eſt derogādum vel ſufficit illa generalis. Ceteriſq́ʒ contrarijs quia non ſubeſt legibus imperialibus.c.cum ad verum.xcvj.diſt. Et ita in terminis cōſuluit Pet.de anchara.in conſilio.ccccxxvij. Incipit. Papa ad pꝛeces patris. Jſta autem diſpēſatio eſt in terris eccleſie. Jgitur glo.illa locum nō habet. ¶ Quarto ⁊ vltimo pꝛīcipaliter ⁊ obijcitur quia in indulto dicitur abſq́ʒ pꝛeiudicio eoꝝ q̄ i dictis bonis ſuccedere deberent ſi parētes agnati ⁊ cognati pꝛedicti abinteſtato decederēt ſup qua clauſula ⁊ in ſimilibus fuit heſitatum ⁊ ſepe apud docto.conſulentes. Nā inſignis doctoꝛ Petrus de Ubal.de peruſio punctualiter in caſu de quo querimꝰ in conſilio quod incipit. Apoſtolica gratia conſuluit ꝙ filiꝰ ita diſpenſatus nō poterat ex teſtamento ſuccedere. Sed ſi pater abinteſtato decederet tūc ſuccedit vel non ſuperſtitibus veniētibꝰ abinteſtato vel illis exiſtentibus ⁊ nolētibus ſuccedere. Alias illis volentibus ſuccedere non ſuccedit quia hec non eſt intentio pꝛincipis. Sed ſolum ad reddendū eum habilem ad ſuccedēdum vt ſupꝛa arg.c.cum aliquibus de reſcriptis.in.vj. Jdem cōſuluit do. Dionyſius de peruſio in conſilio quod incipit. Ut dicēdoꝛum notitia habeatur ⁊ ita videtur tenere Pau.de caſt.ī.d.l.gallus.§.⁊ quid ſi tantuʒ in illa clauſula ſine pꝛeiudicio legitimoꝛū heredū ⁊ clauſula operabitur in ſucceſſione ex teſtamento. Dūmodo nō minuatur aliquid de legitima filioꝛum. Jdeʒ quādō clauſula diceret ſine pꝛeiudicio ſucceden tiuʒ abinteſtato. Et ſequuntur ibi pleriq́ʒ moderni. Sed hic nō eſt caſus noſter quia conceditur expꝛeſſe ꝙ poſſint abīteſtato ſuccedere. Unde in hac parte vl̃ raro: vel nunq̄ locum haberet indultum contra.c.ſi papa de pꝛiuileg. Jdem ꝙ non pꝛeiudicetur abinteſtato in diſpenſatione que pꝛcedita curia per ſimiles clauſulas tenet Petrus de anchara.in cōſilio.ccxxxvj.incipit. Ex tenoꝛe pꝛiuilegij. Jdem Paulus de caſt. conſilio.ccxx.incipit. Uiſa quedam ⁊c. Jdem in conſilio.ccxxiij.incipit. Uidendum eſt de interpꝛetatione dicte clauſule quod nō pꝛeiudicet ſucceſſuris abinteſtato. Et ita etiam alias cōſuluit dominus Saluſtius doctoꝛ Peruſinus Bald.non aliter dixit in cōſilio quod incipit. Uerba autem.ſ.ꝙ non pꝛeiudicatur veniētibꝰ abinteſtato vltra quartum gradum vſq́ʒ ad quem dicuntur conſanguinei pꝛopꝛie arg.l.petitionem.C.de aduoca.diuer.iudi.quā l.ad hoc conſueuit allegare Guil.de cunio. Et ſecundum hoc diſpenſatio vltra quartum gradum operari poſſet. Sed ī iſta īterpꝛetatione eſt ſolus: ⁊ merito quia in materia ſucceſſiōis de qua loquitur: dicuntur coniuncti conſanguinei vltra quartū gradū.l.j.C.vnde vir ⁊ vxoꝛ.⁊ inſtit.de legi.agna.ſucceſ. Uerba autē ſunt intelligenda ſm̄ ſubiectam materiam.l.ſi vno.ff.locati. Jtē clauſula loquitur de veniētibus abinteſtato. Et ſic nō ſimpliciter de agnatis ⁊ cognatis. Sed his qui eſſent ſucceſſuri abīteſtato. Sʒ ēcontra reperio conſultuʒ ad pꝛopoſitum noſtrum. Nam Bald. in conſilio quod incipit.dicēdum eſt: † dicit ꝙ legitimatus ī nullo ſuccedit ſi extāt legitime nati filius vel filia. Nam apoſtolicus reſeruauit iura legitima natoꝛum que ſunt tria.ſuccedere. Nā legitimi ſuccedunt. Jtem excludere ſpurios a ſucceſſione. Jtē inualidate legitimationem ſpurioꝛum.vt in.l.j.⁊ in auꝛ.licet.⁊ in auꝛ. itē ſiquis.C.de natura.libe. Ange.etiam de peruſio cōſuluit in cōſilio qđ incipit. Uiſo conſilio pꝛedicto.⁊ in cōſilio.clxiij.⁊ intelligit dictam clauſulam ꝙ ſuccedat abīteſtato ſicut ſi eſſet legitimꝰ ⁊ ex teſtamēto ſm̄ ꝙ inuitatur ad dictā clauſulam intelligit hoc modo ꝙ filius legitimatus in teſtamēto pꝛeteritus vel exheredatus in quo erant inſtituti veniētes abinteſtato non poſſit p diſpēſatum infringi aliquo remedio in eoꝛum pꝛeiudicium: ⁊ ſic excludatur a remedijs cōtra in pꝛeiudiciū veniētium abinteſtato. Petrus etiā de ancha.in cōſi.clij.incipit. Pꝛo fratribus defuncti conſuluit ꝙ trāſuerſales excludētur: tū quia illa facta fuerat ad pꝛeces patris: tū qꝛ alias modicum aut nihil operaretur. Et multa dicit in pꝛopoſito vt ibi late per eū: que concludunt in caſu noſtro cū patre conſentiēte fuerit facta diſpenſatio q̄ poterat eis pꝛeiudicare inſtituēdo penitus extraneos iuxta no.per Bal. in dicta.l.gallus.§.⁊ quid ſi tantum. Jta etiā cōſuluit Paulus de caſt.in conſilio.ccxxiiij.incipit. Dicēdum eſt. Et ſm̄ hanc partem ꝙ excludātur tranſuerſales cōſuluit pꝛeceptoꝛ meus dominus Alexander de imo.vt eſt videre inter eius conſilia q̄ ad pꝛeſens non vidi. Et hanc partē ſequoꝛ in caſu noſtro. Naʒ reperio ꝙ domi. Calderinus de viſſo in quodam ſuo cōſilio quod habʒ penes ſe pꝛeceptoꝛ meus dominus Joannes Baptiſta de ſancto ſeuerino aduocatus conſiſtoꝛialis: ⁊ etiam illud habet Reuerendus pater dn̄s Felyn.in quo conſilio refert cauſam ventilatam in curia romana ſup dicta clauſula ⁊ ibi refert varias interpꝛetationes datas fuiſſe tādē cōcludit ꝙ intellectꝰ dicte clauſule eſt planus pꝛout litera iacet: videlicet ꝙ diſpenſatio teneat: cum cōſtet ſummum Pontificē de illegitimo legitimū facere ⁊ ad ſuccesſionē vocare ī.c.per venerabilē.qui filij ſint legitimi.⁊ ibi not. Et dicta clauſula intelligitur ꝙ ex dicta diſpenſatione nō inferatur pꝛeiudiciū q̄ tēpoꝛe moꝛtis patris matris agnatoꝝ vel cognatoꝝ foꝛent pꝛoximioꝛes: ⁊ ſic nō vult pꝛiudicare illis qui tempoꝛe moꝛtis deberent abinteſtato ſuccedere eos excludēdo. Sed ſimul concurrere debeant qm̄ ſupereſſet frater legitimus nepos vel alij ſubintrantes pꝛimū locum: vt in auꝛ.in ſucceſſione. C.de ſuis ⁊ legi.vt ſit ſenſus ꝙ filius diſpēſatus ſuccedat. Sed vi illiꝰ indulti nō auferat poꝛtionem illis debitā: qui ſecum abinteſtato ſuccedere deberēt ſiue teſtatoꝛ decedat teſtatus ſiue inteſtatꝰ. Exēplū regula eſt ꝙ oēs naturales poſſint legitimari: etiā extantibus fratribus legitimis. Jpſi tātū legitimati nō poſſunt inſtitui in maioꝛi poꝛtione q̄ legitimi fuerint inſtituti.in auꝛ.quibꝰ

7 modis na.effi.ſui.§.qm̄. Unde non † vult papa ꝙ per ſuā diſpenſationem inferatur pꝛeiudiciū illis qui alias eſſent ſucceſſuri ab inteſtato: vt pater poſſit legitimatum in totum inſtituere. Et legitimū ſolū in legitima poꝛtiōe ſibi debita iure nature. Nā hoc caſu dicto filio legitimo patre inteſtato decedēte pꝛeiudiciū inferet̃: ⁊ ſic ſit ſenſus ꝙ ipſe legitimatꝰ ſuccedat. Sʒ nō auferat debitā poꝛtionē ⁊ fiat pꝛeiudiciū per dictum indultuʒ qui ſtare in

8 ſucceſſione deberēt abinteſtato cōcurrere. † Si eñ legitimatꝰ cū fratre legitimo ſuccedit patri: nō pꝛiudicat fratri: qm̄ reſcriptuʒ ex ceſſione commodi non reſtringitur vt no. Barto.in.l.ex facto. in pꝛincipio.ff.de vulga.⁊ pupilla.argu.l.pꝛoſperit.ff.qui ⁊ a quibus.nec dicitur alicui pꝛeiudicium inferri niſi quando pꝛeiudicium eſt enoꝛme ⁊ totale.vt dicit glo.in.c.cum olim.de cōſuetud. Operatur etiā dicta clauſula ꝙ legitimatio nō pꝛeiudicet his q̄ abinteſtato debēt ſuccedere: quādo pater teſtatus decederet: vcʒ per rupturā teſtamenti: vel aliter. Nam filio legitimato inſtituto ⁊ alio filio pꝛeterito rumperetur teſtamentū ⁊ ſecū equaliter abinteſtato ſuccederet.⁊ hunc dicit verū intellectū ſm̄ quē dicit iudicatum fuiſſe in romana curia: ⁊ obtentū per tres ſentētias in ſucceſſione cuiuſdam vēture. Et addit ꝙ ſi dicta legitimatio aliter intelligeret̃ ſeruiret nobis de vento quod eſſe nō debet: vt dicit Joā.an.in.c.cum veniſſent.de inſti.cū raro vel nunq̄ cōtingat aliquam ſine ſucceſſione abinteſtato decedere.l.ex facto.§.fi. ff.ad trebellia. Nec pꝛeterea dici pōt ꝙ per huiuſmodi pꝛiuilegiū pꝛeiudicetur venientibus abinteſtato: ex quo tēpoꝛe impetrationis pater viuebat quo tempoꝛe nullū ius queſitum erat veniētibus abinteſtato: quia viuētis nulla eſt hereditas.l.j.ff.de hereditate vel actio.vendi. Jura autem que dicūt ꝙ papa per eius pꝛiuilegium non intēdit iuri alterius pꝛiudicare loquuntur in iure queſito ante pꝛiuilegiū.vt in.c.ex tuarū.de autoꝛitate ⁊ vſu palij.⁊ in.c.ſuper eo.de offi.delega.⁊ ſubdit ꝙ ſm̄ hanc ſententiā reperit cōſultū in ciuitate Peruſij per dominum Rapha.fulgo.incip. Quidam Guido marzioli de peruſio. Et hāc partē amplectoꝛ: ⁊ pondero ꝙ verba clauſule dicunt ꝙ in dictis bonis ſuccedere

9 deberet. † Uerbū autem dʒ regulariter ſolet neceſſitatē impoꝛtare vt tradit̃ in.l.ſepe.ff.de offi.pꝛſi.⁊ p Bart.l.iij.C.de pig. Jgitur loquitur de his qui in aliqua parte de neceſſitate poſſunt ſuccedere pꝛout ſunt deſcendentes: non autē in trāſuerſalibus q̄bus non neceſſario debet̃ ſucceſſio ex teſtamēto pꝛout deſcendētibus. Clauſula aūt loquitur tam ex teſtamento q̄ abinteſtato. Jgitur debet equaliter intelligi.l.iam hoc iure.ff.de vulgari ⁊ pupilla. ¶ Preterea ⁊ ſecūdo placet mihi ratio ſtatim conſiderata ⁊ ſupꝛa per Petrum de ancha.ꝙ dicta clauſula non operetur quando legitimatio eſt facta patre viuente ⁊ conſentiente: quia tūc lʒ conſideretur pꝛeiudiciū alioꝝ deſcendentiū legitimoꝛum. Non tū iura habent in cōſideratione alios trāſuerſales.⁊ ſic de eis nō

eſt fienda

ſit fienda mentio: nec ſunt citãdi iuxta plene no. per Bar. in d. §.
quid ſi tantũ. Si enim tale preiudiciũ eſſet cõſiderabile fuiſſent
citandi iuxta. l. de vnoquoq;. ff. de re iudi. Cũ ergo apud legiſlato
res tale preiudicium non ſit conſiderabile: non eſt cenſendum q̃
talis clauſula de eo loquatur quoniã reſcripta ſunt ad iuris in-
tellectũ redigẽda. vt. c. cauſam que cum ibi no. de reſcrip. ¶ Po-
ſtremo etiã illa ratio multum cõcludit maxime in caſu noſtro:
q2 alr̃ indultum parum aut nihil operaretur. Nã diſpẽſatur cũ
eis vt non ſolum poſſint ex toto ſuccedere: ſed etiã abinteſtato
propter quod aliqua interpretatiõe tolluntur que voluñt in alijs
clauſulis ꝙ tãtum ex teſtamento ſint habilitati. Itẽ ex quo abin
teſtato ſunt habilitati: ſi ab omnibus venientibus abinteſtato eſ
10 ſent excluſi: vl̃ nihil operaret̃: vl̃ parũ. ¶ † Verba aũt diſpoſitiõis
etiã penalis ſunt intelligenda ita ꝙ diſpoſitio non videat̃ excluſo-
ria vel ꝙ nõ inferatur magna plaga. Verba ſunt domini Anto-
nij in ſua diſputatiõe que incipit Bononieñ. alleg. glo. in. c. q̃ꝙ
de vſuris. in. vj. ꝛ text. in. l. j. § pecuniã. de calũnia. Ex quibus con-
cludo ꝙ dicti diſpẽſati ſuccedunt excluſis trãſuerſalibus abinte
ſtato veniẽtibꝰ. Laus deo. Bartho. ſoci. Senenſis. J. V. Doctor.

¶ Summarium.

Fundus aſſignatus vni ex fratribus pro dote non ſubiacet fidei
commiſſo: licet eſſet ex bonis fideicõ ſubiectis. h. d. Primo. Dein
de ſubijciuntur quedam in materia reſtitutionis fructuum pro
re ſubiecta fideicommiſſo.
1 Leges volunt ꝙ ante partẽ dos eſt filio conſignanda: quando he
redes diuiduntur: ꝛ ſic integra.
2 Tutor poteſt rem pupilli emere tanq̃ tutor: ꝛ ſic ipſe ſibijpſi pa
lam ꝛ bona fide.
3 Filius mortuo patre etiam anteq̃ ſit heres dotem percipit.
4 Ea que tranſeunt ad filios: vt filios: ꝛ nõ vt heredes: nõ veniunt
in reſtitutione fideicommiſſi.
5 Fideicommiſſarius ſi fuit negligẽs in faciendo ſibi fideicommiſ-
ſum aſſignari: ꝛ ſic heres non fuit in mora fructus percepti me-
dio tempore ſpectant ad heredem.
8 Penſiones locationũ ꝛ liuellorum quando debentur pro fructi
bus iam perceptis pertinent ad heredem.
7 Ille qui emit predium ad vitam ſi moritur fructibus pendenti-
bus: fructus veniunt pro rata anni diuidendi.

¶ Conſilium. xlij.

¶ Dñs labia mea aperiat ꝛ ſpũs ſctũs illuminet intellectum.

PRo deciſione primi dubij.

premitto illud quod dicitur in inſtrumẽto diuiſiõis
facte inter dñm Jaco. de paſel's ꝛ fratres: in quo fra-
tres ante partẽ conſignãt poſſeſſionem pro ſatiſfactione ducato
rum. ccl. receptorum in dotẽ pro domina Margarita eius vxore
que dos ipſi Jacobo ante partẽ debebatur. Ex quo inſtrumẽto
colligo ꝙ ipſi domino Jacobo integra dos debebatur. Nã illa
inſtrumenta inter partes contrahentes probãt. l. optimã. C. de cõ
mit. ſtipu. ꝛ no. Bar. in. l. ſciendum. ff. de ver. ob. ꝛ gñr ꝓbat iter he
redes ſeu cõtra heredes eoꝝ. l. ſi rẽ alienã. ad fi. ff. de pig. act. ꝛ tra-
ditur in. l. ſi a te. §. fi. ff. de excep. rei iu. ꝛ ĩ. l. ſi pluſorio. ff. de app. hoc
aũt potuit cõtingere vel ex eo q2 dos integra pueneri ad patrẽ:
vel quia verſa fuerit in vtilitatem patris domini Jaco. iuxta no.
in. l. ſi cũ dotẽ. §. trãſgrediamur. ff. ſolut. matri. ¶ Secundum q̃
ex quo dicto domino Jacobo dos debebatur recte fuit cõſignatã
dicta dos ante partem prefato domino Jacobo vt eã precipuã
haberet: nã ita iuridicũ erat: vt eſt caſus ꝛ ibi doct. ĩ. l. ij. C. fami.
erciſ. ꝛ in. l. ſi filia. §. hoc amplius. ꝛ in. l. ſi maritus. ꝛ in. l. fundus
ille. ff. fami. erci. tradit Bart. in. l. ſi conſtante. in. viij. q. prin. ff. ſol.
matri. cum ſimi. ¶ Ex quibus infero in propoſito ꝙ totã poſſeſ-
ſionẽ paludis habuit pro ſatiſfactione dotis: ꝛ ita illã poſtea te-
nuit ꝛ poſſedit ex precedenti conſignatione. argu. l. minus inſtru.
C. de acquirẽ. poſſeſ. ꝛ. l. quedam mulier. C. de rei vendi. ¶ Sed cõ-
tra hãc concluſionem videtur obſtare quoniam fratres tanq̃ he
redes pr̃is tenebãtur pro portionibus hereditarijs ꝛ nõ vltra. l.
pro hereditarijs. C. de hered. actio. Unde nõ videtur ꝙ dominus
Jacobꝰ potuerit conſequi aliquo titu. niſi pro dictis portionibꝰ
iuxta nota. in. l. ſi familie. C. fami. erciſ. ꝛ in. l. j. C. cõmunia vtriuſq;
iudi. non autem pro portiõe ſua: quia ſue rei non eſt neq; emptio
neq; permutatio. l. itẽ ꝙ ſibijpſi. ff. de contrahen. empt. nõ potuit
conſignare: nec cũ ſe proprio contrahere. arg. no. per Bar. in. l. ij.
ff. de ſtipu. ſeruo. ꝛ in. c. ſi. cum ibi not. de iſti. cum ſimi. Et ſic videt̃
ꝙ pro portione ſua remãſerit res hereditaria ꝛ cõſequẽter veniat
in reſtitutione fideicommiſſi. Sed ad hãc obiectionem reſpõdeo
quod imo tota poſſeſſio fuit ante partem conſignata pro ſatiſfa
ctione dotis ducatorum. ccl. que ſibi debebãtur. Unde cũ verba
ſint clara non eſt opus alia interpretatione. l. ille aut ille. §. cũ in
1 verbis. ff. de lega. iij. l. ſi alij. ff. de vſufru. leg. Item quia leges † vo-
lunt ꝙ ante partem dos eſt filio conſignãda quãdo heredes diui
duntur: ꝛ ſic integra: vt eſt caſus. ꝛ ibi Cy. ꝛ omnes ĩ. d. l. ij. C. fam.
erc. ꝛ ſic integrã poſſeſſionẽ pro tota dote habuit. Ad argumen-
tum in contrarium reſpondeo ꝙ cum talis conſignatio fieret: ꝛ
ex neceſſitate contractus dotis ꝛ diſpoſitiõis. l. potuit ipſe vt he-
res cum alijs heredibus ſibi vt marito ſuſtinenti onera matri-
monij dotem conſignare. Ita probatur ex his que dicit Bar. ĩ. l.
ij. in fin. ff. de ſtipu. ſeruo. Ubi vult ꝙ quis poteſt ſibijpſi tradere
quãdo hoc procedit ex neceſſitate precedentis contractus. arg. l.
fiſtulas. §. j. ff. de contrahen. emp. hoc idem probat text. ꝛ ibi glo. ꝛ
2 Bart. in. l. pupillus. §. fin. ff. de auto. tuto. † Ubi tutor poteſt rem
pupilli emere tanq̃ tutor ꝛ ſic ipſe ſibijpſi palam ꝛ bona fide. ꝛ ĩ. l.
cum ipſe. C. de contrahen. emp. ꝛ ibi glo. Cyñ. ꝛ Bar. ¶ Cõfirmo
hoc. Nam vt dicit Azo in ſumma. C. famil. erciſ. inter alia quedã
veniũt precipua capiẽda vt ibi in prelegatis que vt precipuã iter
heredes capiũtur. Idẽ eſt quãdo mortuo patre alter ex filijs co-
heredibus vel dotem recupare: quia integra dos precipua con-
ſignat̃. l. ij. C. fami. erciſ. ꝛ ibi no. Et ſic dos ꝓcipua aſſignatur reti-
netur tanq̃ dos ꝛ integra hoc probat caſus ĩ terminis in. l. ſi filia
in. §. hoc amplius. ff. fami. erciſ. vbi dicit ꝙ ex quo filius cui debe-
batur dos in diuiſione debet integrã dotem percipere: ꝛ ſic ꝓci-
puã dotem ante partem habere debet iudicio familie erciſcunde
ex quo patet ꝙ titulo dotis integrã dotem habet vt dotem ꝛ nõ
pro aliqua parte: vt portionem hereditariã: quoniã illo iudicio
in diuiſione vt dos integra percipit̃ non pro aliqua parte vt por
3 tio hereditaria. ¶ Cõfirmatur † quia filius mortuo patre etiã an
teq̃ ſit heres dotem percipit: quia multa mortuo patre ſequũtur
filios etiã anteq̃ ſint heredes ꝛ inter alia dotem percipiũt: ꝛ ſic
illã non habent vt heredes: ſed vt filij. Caſus eſt in. l. ſi maritus.
in fi. ff. fami. erci. Igitur talis dos percepta eſt propria ꝛ nõ here-
ditaria. ¶ Comprobo fortius per tex. in. l. fundus qui. co. ti. Ubi
dicit iuriſconſultus ꝙ filius qui in diuiſione percepit dotẽ in ea
cauſa eſt in qua ſi dos a patre prelegata fuiſſet. Sed clarũ eſt q̃ ſi
dicta poſſeſſio ꝑlegata fuiſſet ex cã dotis: totã h3 ex titulo dotis
prelegate. igitur ꝛc. Nã ꝛ prelegatum integrum percipitur iure
prelegati licet portionẽ coheres habeat iure hereditario: vt ĩ. l. ti-
tia. la prima. §. lucius. el primo. ff. de leg. ij. Unde videmus ꝙ quã-
do teſtator primo grauauit poſtea prelegauit etiã ꝓ portiõe quã
h3 iure hereditario nõ venit in reſtitutiõe fideicõ. l. marcellus. §.
q̃dã liberis. ff. ad treb. ¶ Ex q̃bus cõcludit̃ ꝙ dictam poſſeſſionẽ
cũ parte aſſignatã habebat ex cã dotis nõ aũt ex cã hereditaria
ꝓ aliqua parte cũ h3 ante partẽ: ꝛ ſic extra portionẽ hereditariã
ꝛ vt filius nõ heres: ꝛ ſic nõ in cauſa hereditaria: ꝛ vt ibi a teſtato
re relicta pro dote: ꝛ ſic extra hereditatẽ. Ex quibus infero in pro
poſito ꝙ dicta poſſeſſio nullo modo nec ĩ totũ: ꝛ nec ꝓ pte venit
in reſtitutiõe fideicõmiſſi: primo q2 dr̃ aduẽtitia habita ꝓ ſatiſfa-
ctiõe ſue dotis. l. coheredi. §. cũ filie. ff. de vul. ꝛ pup. Scdo q2 illam
h3 vt filiꝰ: ꝛ non vt heres patris: ſed vt filius non poteſt grauari:
4 † q2 ea q̃ trãſeũt ad filios vt filios: ꝛ nõ vt hr̃des: nõ veniũt in reſti
tutione fideicõmiſſi: caſus eſt in. l. ſi patroni. ĩ prin. ff. ad treb. ꝛ ibi
gl. no. per quã dicunt ibi Ange. ꝛ doc. ꝙ q2 feudũ ꝛ emphyteoſis
eccleſiaſtica trãſeunt in filios vt filios: ꝛ nõ vt heredes nõ veniũt
in reſtitutione fideicõmiſſi. ¶ Nec ob. ꝙ prefatꝰ do. Jaco. l3 perce
pit illã poſſeſſionẽ ꝓ dote: tñ vxori ſue nõ reliquit illã: ſ3. ccl. duca
tos. qm̃ videtur potuiſſe hoc facere: q2 poſſeſſio eſt ſibi ꝓ dote q̃ſi
ta. nec tamẽ eſt effecta dotalis q2 nõ cõſtat de cõſenſu mulieris. l.
ex pecunia: ꝛ ibi no. C. de iure do. ꝛ maritꝰ remãſit obligatꝰ defen
dere vxorẽ a coheredibus. Cuius actio non erat extincta. l. ij. §. fi. ꝛ
ibi not. ff. de do. preleg. Si vero poſſeſſio erat dotalis affecta pro-
pria erit illa que cõquiri poteſt ꝛ poſſet. Unde poſſunt ſucceſſores
domini Jaco. dicere ꝙ quo ad cõmiſſarios liberas edes habẽt. l.
loci corpus. §. competit. ff. ſi ſerui. vendi. ¶ Nec etiã ob. ꝙ iſta do
mus fuit ꝑmutata cũ rebꝰ hereditarijs: ꝛ ſic tanq̃ effecta heredi
taria: q2 in vniuerſalibꝰ pretium ſuccedit loco rei ꝛ vna res loco
alterꝰ. l. imperator. ff. de leg. ij. ꝛ ibi Bart. ꝛ alij. ꝛ ſic videbat̃ ſub-
iecta reſtitutioni fideicom. Et cõſequenter ꝙ alienari nõ poſſet:
vt in. l. ſi. C. cõia de leg. qm̃ ad hoc facilis eſt reſponſio: quia ꝓ de-
bito teſtatoris alienari potuit. l. filiuſfami. §. diui. ꝛ ibi no. ff. de le.
j. ꝛ no. Bar. ꝛ alij in. l. peto. §. prediũ. ff. de leg. ij. Et ꝓſertim ex cau
ſa dotis filij: cuius matrimonio cõſenſit ꝛ dotẽ recipit per tex. cũ
ibi plene no. in aut. res que. C. cõmunia de leg. Accedit ꝙ eſt in cã:
ac ſi pro dote fuiſſet ſibi prelegata poſſeſſio. d. l. fundus q. ff. fami.
erc. Sed ſi fuiſſet ꝑlegata res eſſet clara ꝙ recte percipere potuiſ-
ſet. Igitur ꝛc. Ex quibus cõcludo ꝙ dicta poſſeſſio nõ venit ĩ re-
ſtitutione fideicõmiſſi. ¶ Circa id q̃ ſcdo queritur cõcludo in
5 ꝑmis ꝙ † ſi fideicõmiſſarius fuit negligens in faciẽdo ſibi fideicõ
miſſum aſſignari: ꝛ ſic heres nõ fuit ĩ mora fructus percepti me-
dio tp̃e ſpectãt ad heredẽ caſus eſt ĩ. l. fideicõmiſſaria. ꝛ ibi Bart.
ꝛ omnes. ff. ad treb. Requirit̃ aũt ad hoc ꝙ heres ſit ĩ mora ꝛ te-
neatur ad fructus ꝙ fideicommiſſariꝰ petat ꝙ heres reſtituat ſal
tẽ vbo fideicõmiſſũ vniuerſale. Ita dicũt Ang. ꝛ Mod. ĩ. l. ita tñ.

§.j.eo.ti.⁊ per bar.in.d.l.in fideicõmiſ.⁊ Cyn.in.l.iubemus.C.ad
treb.Sed poſito ꝙ heres fuiſſet i mora ⁊ a tempore more teneret
6 ad fructus.Et tunc concludo ꝙ†quatenꝰ penſiões locationũ ⁊
linelloꝝ debẽtur pro fructibus iã perceptis dico ꝙ ille ad here-
dem pertinent.l.defuncta.ff.de vſufru.vbi ita determinat in vſu-
fructu qui hʒ minus iuris ꝙ̃ heres fideicõmiſſo grauatus ⁊ ꝓba
tur ex his q̃ dicit Bar.i.l.fi.§.j.ff.de iure fiſ.Et doc.in.l.diuortio.
in prin.ff.ſol.matri.Si vero fructus naturales quoꝝ contempla
tione penſiones ciuiles non ſunt percepte.Et tũc putarem ꝓ ra
ta anni fructꝰ etiã diuidẽdos:quia heres reſtituit ex neceſſitate:
vt in ſimili videmus in marito qui reſtitui ex neceſſitate:licet ſe-
cus ſit in vẽditore qui ex voluntate vendit:vt.l.diuortio.in princ.
vbi ita deſignauit Bar.⁊ ſequuntur doc.ff.ſol.mat.Vñ aliter cõ
7 ſultum vidi per quamplures aduocatos Florentinos:†ꝙ ſi ille q
emit predium ad vitam moritur fructibus perdentibus.Veniũt
fructus pro rata anni diuidendi.arg.glo.in.d.l.defuncta.dũ di-
cit ſecꝰ in empta allegat.l.fi.ff.de iure fiſci.quod non eſt ex alio ni
ſi quia emptor habet plus iuris ꝙ̃ vſufructuariꝰ quia dicto caſu
8 habet dominium iuxta not.per gl.in.l.titia.§.fi.ff.de leg.ij.† Vn-
de cum reſtitutio fiat de neceſſitate:de equitate fructꝰ diuidunt:
⁊ ita ſeruatum vidi in ciuitate Senarũ:ſed in caſu noſtro heres
⁊ dominus reſtituit.Ideo dicte penſiones ex fructibꝰ nõ ꝑceptis
pro rata anni diuiduntur. Laus deo.Bartho.ſoci.ſenen.⁊c.

¶Summarium.

☞Prohibitio alienationis facta filijs vt bona conſeruentur in familia porrigitur ad nepotes ⁊ pronepotes.
1 Prohibitio alienationis velut odioſa non extẽditur de vna perſona ad aliam.
2 Teſtator ſi dixit ꝙ prohibuit liberos vel heredes alienare:volẽs ad deſcendentes ſuos perpetuo peruenire:iſta prohibitio extenditur in infinitum.
3 Prohibitio alienationis porrigitur vſqꝫ ad quartum gradum.
4 Verbum naſcituri intelligitur.i.liberi quatenus extenditur verbum familie.
5 Verba iſta nolo extra familiam alienari:⁊ nolo exire de familia equipollent.
6 Prohibitio alienationis extra familiam vt bona in familia relinquãtur ſunt reducta ad perſonam grauati.
7 Teſtator qñ diſpoſitiue dixit:volo ꝙ bona in familia remaneãt. verbum volo eſt diſpoſitiuum ⁊ inducit fideicommiſſum.
8 Fideicommiſſum factum illis de familia:quomodo ⁊ qualiter intelligatur.
9 Subſtitutio facta per verbum inſtituo dicitur vulgaris.
10 Illi de familia tenentur reſtituere de vno in alium primiorem.
11 Filij liberti vel liberte non dicuntur de familia patroni:tñ dicuntur de familia patris ⁊ matris.
12 Alienatio aliquando eſt neceſſaria propter debita teſtatoris:⁊ tunc alienatio non reuocatur.

¶Conſilium.xliij.

¶Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpiritꝰ ſanctꝰ illuminet intellectũ.

V Iſis teſtamento ſpectabi-
lis dñi Ioãnis de trinitate de Bergamo ⁊ his q̃ in fa
cto narrãtur nõ ſeruato ordine dubioꝝ.Duo pricipa
liter ſunt diſcutiẽda:ex quibus patebit deciſio ad alia de quibus
dubitatur in quibus ſentio in fauorem petentis conſiliũ.¶Pri
mum eſt nunquid capitulum prohibitiõis alienationis afficiat
⁊ icludat oẽs de familia dicti domini Ioãnis teſtatoris.¶Se-
cundum vtrum omnes de familia cenſeãtur inuicẽ ſubſtituti ita
ꝙ ſucceſſiue vnus poſt alium de dicta familia cenſeatur vocatus.
¶Circa primum conſultationis articulum videbatur concludẽ
dum ꝙ tãtum filij heredes inſtituti ſint prohibiti alienare ſine li
centia alioꝝ ⁊ non alij inferiores.Quoniã de ipſis tantũ expri
mit teſtator.Sed claruꝫ eſt ꝙ quãdo teſtator prohibet filios alie
1 nare.Nedum alij:ſed nedum nepotes cenſentur prohibiti:†quo-
niam prohibitio alienationis velut odioſa nõ extenditur de vna
ꝑſona ad aliã.Vñ nõ extẽdit de ꝑſona filioꝝ ad ꝑſonã nepotũ:vt
ẽ tex.i auth.de reſti.fideicõ.§.nos igit.Et ibi hoc tenẽt Ia.de belui.
⁊ Ang.tenẽt Cy.Bal.⁊ Saly.in.l.voluntas.C.de fideicom.Bar.
⁊ alij in.l.filiusfamilias.§.diui.ff.de leg.j.⁊ Bal.in.l.lucius.§.ſem-
pronio.ff.de leg.iij.Igitur videtur concludi ꝙ tantũ filij heredes
inſtituti ſint prohibiti ⁊ nõ vlteriores:quia de his tm̃ exprimit te
ſtator.¶Sed predictis non obſtantibus contrariã ſniam verio
rẽ exiſtimo qḋ imo oẽs de familia dicti teſtatoris dicunt ꝓhibiti
alienare iſta concluſio ꝓbat ex vbis teſtatoris.Dũ in capitulo ꝓ
hibitionis alienatiõis dicit.Et ꝑdicta dixit:ſtatuit:voluit ⁊ ordi
nauit:qꝛ nõ vult qḋ ſupraſcripta bõa ⁊ res dimiſſa ꝑ ſupraſcriptũ
teſtatorẽ in eius hereditate debeãt exire de familia nec de heredi-
tate ſupra dicti teſtatoris ſed in eis debeãt remanere:ad hoc ẽt vt
ipſi filij nati ⁊ naſcituri haberẽt vt poſſint viuere de ꝑdictis ⁊ ho
norẽ ſuũ manutenere que verba ꝑ que aſſignatur ratio ⁊ cauſa
prohibitiõis alienationis faciũt qḋ prohibitio extendat vltra fi
lios ad oẽs alios de familia dicti teſtatoris.Nã rõ generalis am
pliat dictũ.l.regula.§.ſiquis.ff.de acqui.poſ.⁊ in.l.cũ pater.§.dul-
ciſſimis.ff.de lega.iij.Unde licet loquatur tantũ de filijs:tñ qꝛ rõ
porrigitur ad omnes de familia ad eoſdem porrigi ⁊ extendi dꝫ
ꝓhibitio.hoc ꝓbat in terminis ex his q̃ ponit Bar.i.l.pr.§.fun
dũ.ff.de leg.iij.vbi vult ꝙ lꝫ vba prohibitiõis alienatiõis loquã-
tur inter viuos:⁊ rõ aſſignata militet etiã in alienatione in vlti-
ma volũtate:talis prohibitio locũ hʒ etiã in vltima volũtate qꝛ
rõ ampliat dictũ.d.l.cũ pater.§.dulciſſimis.Idem Pau.de caſt.
cõſi.xij.Et dñs Alex.in cõſi.lix.in.ij.vol.Qua ergo ratione prohi
bitio alienatiõis extendit de ꝯtractibus inter viuos ad vltimas
volũtates:⁊ de tempore ad tempus pari ratione ampliare debet
de perſonis:⁊ ad perſonas:quia nõ eſt dare rõnẽ diuerſitatis.l.
illud.ff.ad.l.aquil.l.milites agrũ.ff.de re mili.Et magis in ſpecie
adhuc probatur per ea que not.Iaco.de belui.in auth.de reſti.fi-
deicom.colla.ix.vbi vult ꝙ licet prohibitio facta de nõ alienãdo
extra familiam quia velit ꝙ bona remanerent perpetuo in fami
lia nõ extendatur vltra quartũ gradũ poſt perſonã prohibitã:
2 vt ibi eſt tex.⁊ no.Ange.†Cũ ſi teſtator dixit ꝙ ꝓhibuit liberos
vel hr̃des alienare volẽs ad deſcẽdẽtes ſuos ꝑpetuo ꝑuenire.Iſta
prohibitio extẽdit vltra quartũ gradũ ẽt in infinitũ:qꝛ vbũ de-
ſcẽdẽtiũ ad oẽs in infinitũ extẽditur.alle.l.fi.C.de ſuis ⁊ leg.⁊.l.co
gnoſcere.§.fi.ff.de v.ob.Ex qbꝰ cõcludit ꝙ lꝫ filij ſint ꝓhibiti.tñ
ex quo teſtator annectendo prohibitionem dicit ꝙ vult ꝙ bona
nõ exeãt:ſed remaneãt in familia q̃ extenditur ad quartum gra-
3 dum†ꝙ vſqꝫ ad quartum porrigitur ꝓhibitio alienationis.Et
eſt talis interpretatio ꝯformis mẽti teſtatoris:qꝛ prohibẽdo alie
nationẽ extra familiã voluit cõſeruari bona in familia ⁊ manu
teneri ⁊ familie honorem conſeruari.arg.eoꝝ que habentur per
Bald.in.l.maximũ vitium.C.de lib.prete.Et per Iacob.de are.
in publica diſpu.quã refert Ioã.an.in addi.Spe.in ti.de ſucceſ.
ab inteſta.in rub.Quod etiã oſtẽditur ex illis verbis:dũ dixit ad
hoc vt etiam filij nati ⁊ naſcituri poſſint viuere ⁊ honorem ſuuꝫ
manutenere de ꝑdictis.⁊ ſic nõ ſolũ voluit bona eſſe apud filios
vt honoreꝫ domus poſſet cõſeruare:ſed etiã apud naſcituros ex
eis q appellationẽ dicit tex.in.l.notionẽ.ff.de vb.ſig.veniũt nepo-
tes ad hoc tex.no.i.l.lucius.ff.de heredi.inſtituẽ.vbi appellatiõe
filioꝝ natoꝝ ex tali veniũt liberi.Cũ ergo appellatione nepotuꝫ
veniãt etiã ꝓnepotes:vt declarat Bart.in.l.liberoꝝ.ff.de ver.ſig.
⁊ in.l.gallus.§.inſtituẽs.ff.de li.⁊ poſth.nã teſtator ꝓuidit naſci
turis.⁊ ſic nepotibus.Igitur dr̃ liberis ꝓuidiſſe ꝑ.d.l.lucius.⁊ ꝑ
Bar.in.l.pal.qꝛ ſumus in materia fauorabili.Nã lꝫ quatenꝰ ꝓhi
bet alienationẽ materia ſit odioſa ⁊ reſtringibilis:quatenus ꝓ-
uidet filijs ⁊ naſcituris ex eis materia eſt fauorabilis ⁊ amplia bi
lis ꝑ not.per gl.Bal.⁊ Mod.in.d.l.venia.ff.de in ius vo.Igitur
venire debent nepotes ⁊ pronepotes filioꝝ.⁊ ſic veniũt ad minus
vſqꝫ ad quartum graduꝫ.Preſertim qꝛ eſt diſpoſitio collata in
futurũ euẽtũ:quo caſu appellatione filij veniũt nepotes:⁊ alij li
beri:vt in.d.l.luciꝰ ſecundũ ꝙ declarãt Imol.⁊ Mod.in.d.§.in-
ſtituens.vbi hãc opi.ſequutus fui.Vñ concludo ꝙ veniũt liberi
ad minus vſqꝫ ad quartũ gradum:cum ſimus in materia fauo-
rabili teſtamẽti.l.in teſtamẽtis.ff.de reg.iur.⁊ per Bart.in locis
allegatis.⁊ dñs Anto.in.c.in quibuſdã.de penis.Et Pet.de an
cha.in cle.j.de baptiſ.Faciunt que dicit Iacob.butri.in publica
diſpu.quã refert ⁊ ſequit Pet.de anch.in repe.c.primi.de cõſtit.
in.xiiij.principali queſtione.in materia interpretatiõis declara-
tiue.in verſi.Tertio principaliter queritur.Et maxime eſt dicẽ-
dum:quia primo voluit bona eſſe in familia.cuius ſignificatio
extenditur ad quartũ gradum:vt in auth.de reſtitu.fideicõmiſſi.
vt ſupra dixi.Cum ergo poſtea dixerit ad hoc vt filij ⁊ naſcituri
4 ex eis viuere poſſent ⁊ honorem ſuũ manutenere.Hoc†verbum
naſcituri intelligitur.i.liberi quatenus extẽditur verbũ familie.
Nã vnũ correlarium per aliud declaratur.l.q filiabus.in princ.⁊
l.qui filiabus.in fi.ff.de lega.j.Et maxime quia verbũ familia eſt
magis clarũ quouſqꝫ extendatur ꝙ̃ verbũ naſcituri.Igitur hoc
verbum magis obſcurũ declarari debet a verbo familie magis
claro:vt eſt tex.i.l.vtrũ.⁊ ibi Bar.⁊ Ange.ff.de petit.hereditatis.
cum ſimilibus.Ex quibus cõcluditur ꝙ omnes de familia:⁊ ſic
deſcendentes teſtatoris vſqꝫ ad quartum gradũ includũtur ſub
dicta prohibitione.Ponderandum eſt etiam quod teſtator nõ
dixit ⁊ filij naſcituri ex eis.Sed dixit ſimpliciter naſcituri.quaſi
voluerit qḋ naſcituri poſſent viuere:⁊ honorẽ ſuũ manutenere:
ſiue eſſent filij:ſiue eſſent nepotes:ſiue pronepotes.dummodo eſ-
ſent de familia:quã conſtat teſtatorẽ conſeruare voluiſſe.¶Po
ſtremo iſta cõcluſio probat.Nã teſtator dicit ꝙ nõ vult qḋ bona
dimiſſa in hereditate debeãt exire de familia:ſꝫ in ea remanere:q̃
vba apte ſignificãt ⁊ exp̃ſſe ꝙ nõ debeãt extra familiã alienari qꝛ
ꝑ alienationẽ de familia exiret:ſi ergo prohibet ꝯñs prohibet il-
lud per

lud ꝑ qͦ peruenitur ad id.l.oratio.ff.de ſponſalibus.⁊ ꝑ Bar.
in.l.cum lex.ff.de fideiuſſo.⁊ ꝑ Bartol.in.l.ambitioſa.ff.de decre.
ab ordi.facien.Et ſic habemus expreſſam prohibitionem teſtato
ris prohibentis alienare extra familiam.Nec refert ꝙ talia ver-
ba ſint ꝓlata per modū cauſe ad validādum nudam prohibitio
nem factam filiis iuxta.l.filiuſfamilias.§.diui.ff.de leg.i.Igit̃ nō
videntur inducere nouam prohibitionez:qꝛ inducta ad vnū effe
ctum non debent operari aliuz effectum.l.non omnis.ff.ſi cer.pe.
Quoniam ad hoc reſpōdetur qͦ hec obiectio tollitur ꝑ ſuperio
ra.Quoniā ſi ratio aſſignata generalior dicto ampliat ad caſus
⁊ ꝑſonas non cōprehenſas in dicto:⁊ ſic inducit nouā ꝓhibitio-
nē vt ꝓbat̃ i.d.l.pater.§.fundū.ff.de leg.ij.⁊ Iaco.de belui.⁊ An-
ge.in.d.aut.de reſti.fideicō.Preterea vba ꝗuis enunciatiua pro-
lata per modū cauſe inducunt diſpoſitionē.vt ꝑ bar.in.l.ſi ſocer.
§.lucius.ff.ſolu.ma.⁊ ꝑ Bar.in.l.q volebat.ff.de here.inſti.Igitur
fortius in caſu nr̃o in quo ꝓlata ſunt verba diſpoſitiua ⁊ ꝓpter
5 ſe.aut.multomagis.C.de ſacroſan.eccle.¶Preterea † iſta verba
nolo extra familiā alienari:⁊ nolo exire de familia eqpollēt.Eq-
pollentiū aūt idē eſt iudiciū.l.gallus.§.⁊ qd ſi tātū.ff.de li.⁊ poſt-
hu.Et ſic apparet qͦ expͣſſa eſt facta ꝓhibitio extra familiā.Nec
ꝑ hoc habemus dicere ꝙ prima ꝓhibitio facta filiis fuit inutilis
qꝛ talis generalis ꝓhibitio nō extēdit̃ ad filios in qbꝰ habemus
ꝓhibitionē ſpecialē.l.coheredi.§.qui patri.cum ibi not.ff.de vul.
⁊ pupil.Et opat̃ qꝛ aliis de familia eſt facta ꝓhibitio ſimpliciter.
ſed filiis nō eſt facta ſimpliciter.Sed ſine cōſenſu alioꝝ filioꝝ.Et
differunt iſte ꝓhibitiones inter ſe qꝛ aliis filiis ꝯſentiētibꝰ nō re-
uocat̃ alienatio ꝑ aliquos de familia ſed virtute ſecūde prohibi-
tiōis alienatio extra familiā aliis filiis cōſentiētibꝰ poſſet ꝑ alios
deſcendētes reuocari iuxta nota.l.cum pater.ff.de leg.ij.⁊ in.l.pe-
to.§.fratre.ff.eo.ti.⁊ in.l.fi.C.de verbo.ſigni.Unde teſtator minus
voluit filios grauare ꝙ filios de familia.Nec omitto etiam cōfir
mando ſuperiora ꝙ teſtator voluit qͦ bona non exirent de fami
lia nec de hereditate qͦ verbū de hereditate trahitur ad heredes
deſcēdētes de familia etiā vltra quartum gradum.arg.l.ſciendū.
ff.de ver.ſigni.tradit̃ in.l.in annalibus.C.de leg.Nec eſt verū ꝙ di
cta verba fuerint ad validādā ꝓhibitionē filioꝝ adiecta cuz de ſe
eſſet valida cū facta alienatiōe cōtra prohibitionē teſtator diſpo
ſuerit ad quos voluerit bona ꝑuenire.l.iij.§.ſiqs ita.ff.de adimen.
leg.l.vnica.C.de his que not.Ang.in conſi.clxv.incipit.Teſtator
in oībus ⁊ ponit dn̄s Alex.in.d.§.idē.Ex qbus exiſtētibus cōclu
do ꝙ vſqꝫ ad quartū gradū familia fuit alienare prohibita:vt ex
ſupioribꝰ clariſſime demonſtratū eſt.¶Circa ſecundū qͦ venit
diſcutiendum eſt aduertenduz ꝙ duplex poteſt fideicommiſſuz
induci.¶Primū ſecuta alienatione quo caſu gradatiꝫ ſunt alij
de familia grauati qui nō alienauerunt.Et hoc eſt clariſſimum
fundamentum.vt caſus in.l.peto.§.fratre.⁊ ibi Barto.⁊ alij.ff.de
lega.ij.⁊ in.l.fi.C.de verbo.ſigni.circa hoc non inſiſto.quia res eſt
clariſſima.¶Secundum fideicommiſſum pōt induci ꝙ etiā nō
ſecuta alienatiōe illi de familia ſint vocati ordine ſucceſſiuo poſt
mortez ita qͦ alter alteri de familia cenſeatur rogatus reſtituere
In qua difficultate cōſidero prout alias feci late conſulendo pro
illuſtri dn̄o Alexādro de bentiuolis:⁊ prout late ēt ſcripſi poſtea
in.l.qui rome.§.coheredes.ff.de ver.obli.Unde omiſſis multis di
co ⁊ conſidero quod aliquādo ⁊ primo teſtator prohibuit aliena
tionē extra familiā.¶Aliqn̄ ⁊ ſcdo prohibet alienationē vt i fa-
milia reliquat̃.¶Aliqn̄ ⁊ tertio ꝯiūgēdo vtrūqꝫ prohibet aliena
tionē extra familiā vt in familia reliquat̃.Et tertiꝰ caſus noſter
qꝛ teſtator voluit qͦ bōa nō debeāt exire de familia ⁊ hereditate
teſtōris.Sꝫ i eis debeāt remanere:⁊ ita voluit:ſtatuit:⁊ ordīauit:
vt dicit i prin.cle.j.Et ſic vtrūqꝫ diſpoſuit ⁊ ordinauit qꝛ noluit
qͦ de familia exirēt.Quare pro deciſiōe ꝓmi ⁊ ſcdi caſꝰ ꝯſidero qͦ
aliqn̄ ⁊ pͦmo teſtator prouidet qͦ bōa remaneāt in familia ⁊ tūc
loquit̃ tex.in.l.cum ita.§.in fideicōmiſſo.ff.de lega.ij.⁊.l.fi.C.de vͤ-
bo.ſigni.¶Aliqn̄ ⁊ ſecūdo teſtator nō prohibuit ꝑ viā fideicom-
miſſi.Sed prohibendo alienationem extra familiā ſimpliciter ⁊
ſic ꝓcedēdo ⁊ ampliādo vias ꝑ quas poſſent impediri bona pro
hibita i familia remanere.Solēt em̄ impedire alienationē iuxta
cōmuniter accidētia.l.neqꝫ natales.C.de proba.Si enim qn̄do
teſtator prohibuit tātuz alienationem inter viuos:cenſet̃ voluiſ
ſe dictas vias amputare vt probat text.in.l.pr̃.§.fundū.ff.de leg.
iij.vbi prohibuit alienationē inter viuos.⁊ dixit.Ita enim fiet vt
fundꝰ de nomine meo nō exeat.Ergo fortius quādo eſt prohibi
ta alienatio ſimpliciter:quo caſu cēſetur prohibita etiā i vltima
voluntate.vt in.d.§.fratre.Si ergo prohibitio eſt facta ad vnum
effectum alium operari non debet.l.cum tale.§.falſam.ff.de cōdi.
⁊ demō.cū ſi.⁊ hoc caſu verum dicere poteſt do.Alexā.in.l.qui ro
me.§.coheredes.ff.de verbo.ob.qn̄ vult ꝙ per illa verba:vt in fa-
milia relinqueretur inducatur fideicommiſſum ſi ſequat̃ aliena-
tio procedit tantum in primo caſu vel in ſecundo caſu:vt ſupra
conſiderato.Non autē in tertio caſu quo eſt caſus noſter.Et i eo

diſcēdū eſt ꝙ inducatur fideicōmiſſum inter illos de familia:etiā
ſi non ſequatur alienatio.Ita voluit no.⁊ clare Bart.n.d.l.qui
rome.§.coheredes.Nam referendo Dy.ponit qōnē.Si teſtator ex
tra familiaz alienationem ꝓhibuit dicit ꝙ illis de familia requi
ſitis ſi noluerit emere alienare qͦ dictum Dy.bar.veruz itelligit
niſi adiecta eſſent illa verba vel ſimilia vt in familia relinqueret̃
quia tūc nō poſſunt etiā illis reqſitis alienari tāqꝫ res ꝓhibita
reſtitutioni ſubiecta iuxta id qͦ habet̃ in aut.res que.C.cōia d̄ le.
⁊ ſic voluit ꝙ ꝑ illa verba vt in familia relinqueretur:vltra ꝓhi-
bitionē extra familiam inducat̃ fideicōmiſſum:etiā ſi non ſequa-
tur alienatio.Nā ſi ꝑ illa vba extra familiā inducit̃ fideicōmiſſuz
ſi ſequit̃ alienatio ⁊ pōt fieri alienatio requiſitis illis de familia.
ſequit̃ qͦ per illa verba addita:vt in familia relinqueretur indu
citur fideicōmiſſuz poſt mortē ēt ſi nō ſequeret̃ alienatio qn̄ ſi in
ducit̃ tn̄ fideicōmiſſum:ſi ſequat̃ alienatio Caſus Bart.non dif
fert a caſu Dy.Et poſſet fieri alienatio illis de familia requiſitis
quod negat Barth.que omnia ſunt apertiſſime cōtra vba ⁊ mē-
tē Bar.Sed ſi inducat̃ fideicōmiſſuz ſimpliciter.Tūc nō pōt fie-
ri alienatio etiā illis reqſitis ⁊ bene quadrat tex.cum ibi no.i.d.
aut.res que tex.eſt no.in.d.§.fratre.Bar.non allegauit vt ꝑ illuz
tex.decideret:ſed vt exemplum poneret.Confirmat̃ iſta intelligē-
tia:qꝛ cum ꝑ illa verba extra familiaz prohibitio valida vt hr̃ in
l.quoties.la prima.C.de fideicom.Et late do.Alex.in.d.§.cohere-
des illa verba vt in familia relinquerentur nihil operarētur niſi
inducerēt fideicōmiſſuz ſimpliciter ꝫ.l.ſi pater.ff.de leg.j.Uoluit
enim teſtator non ſolū ꝑ viā prohibitionis ſed etiā ꝑ viā fideicō-
miſſi vt bona nō exirēt extra familiā fideicōmiſſū aūt ſola volūta
te teſtatoris inducit̃ qbuſcūqꝫ vbis expreſſa.l.fideicō.§.hec vba.ff.
6 de le.iij.¶Preterea † ꝓhibitio alienatiōis extra familiā vt bona
i familia reliqnāt̃ ſunt reducta ad ꝑſonā grauati.Igit̃ illa vba:
vt bona i familia remanerēt lꝫ enunciatiua īducūt fideicōmiſſuz.
l.vnū ex familia.§.ſꝫ ⁊ ſi.⁊ ibi Bart.ff.de le.ij.Et ita tenēt Cuma.
⁊ Pau.de ca.⁊ Areti.in.d.§.coheredes.Et fuit de mente Bald.
in.l.volūtas.C.de fideicō.Et idē Pau.de caſt.in.d.l.filiuſfami.§.
7 diui.ff.de le.j.Itē fortius in caſu noſtro in † quo teſtōr diſpoſitiue
dixit:qꝛ volo qͦ bona in familia remaneant.Nā verbum volo eſt
diſpoſitiuū ⁊ inducit fideicōmiſſuz inſti.de ſingulis rebus ꝑ fidei
cō.relictis.§.fin.⁊ in.l.ij.C.cōia de leg.Cōfirmo hanc cōcluſionem.
Nam aliud eſt quando teſtator non ꝓhibet alienationē vt bona
in familia relinqrent̃:quo caſu loquit̃ tex.i.d.l.peto.Et aliud eſt
quādo teſtator prohibet alienationem qꝛ voluit quod bōa in fa-
milia remanerent prout caſus noſter quo caſu reperio qͦ iſignis
ꝓceptor meus Are.in.d.§.coheredes voluit qͦ non inducat̃ etiā
fideicōmiſſum lꝫ nō ſint appoſita illa vba extra familiā.Monet̃
qꝛ illa verba appoſita per modū cauſe diſponūt ⁊ inducūt fidei-
commiſſum alleg.no.per Barto.ff.de heredi.inſtit.⁊ in.l.ſocer.§.
lucius.ff.ſolu.ma.⁊ hanc opi.conſulendo confirmabam pulchra
ratione ⁊ conſideratione:quam poſtea retuli in.d.§.coheredes.
Nam diuerſum eſt quando teſtator dixit prohibeo alienationez
vt bona in familia relinquātur.Naz per dicta verba enūciatiua:
vt bona ⁊c.que per ſe prolata nihil importãt videntur demon-
ſtrari perſone quaruz contemplatione alienatio eſt prohibita.⁊
ſic videntur appoſita ad validādam nudam prohibitionez.Un-
de principalis intentus teſtatoris fuit prohibere alienationez vt
vias precideret per quas bona impedirentur in familia remane-
re:⁊ ideo tunc tantum inducitur fideicommiſſuz:ſi ſequeret̃ alie
natio:⁊ ita loquitur tex.in.d.§.fratre.⁊ in.d.l.filiuſfamilias.§.cū
pater.ff.de lega.j Diuerſum aūt eſt qn̄ teſtator prohibuit ⁊c.quia
volui qͦ bona in familia remanerent:nā iſta verba vltima ſine
ꝓhibitione inducerent fideicōmiſſuz qͦ patet ex verbo volo.l.ij.
C.cōia de leg.probatur in.l.cum ita.§.in fideicommiſſo.⁊ ibi pul-
chre per Cuma.ff.de leg.ij.Intētus ergo teſtatoris fuit:vt facien-
do fideicōmiſſum bona in familia ꝯſeruarent̃.Igit̃ hoc fideicom
miſſum fuit cā motus ꝓhibitionis:⁊ finalis intētiōis:vt pꝫ ꝑ il-
la verba ꝙ voluit in familia remanere iuxta no.per Bart.in.l.de
monſtratio.§.qͦ aūt.ff.de condi.⁊ demō.⁊ ꝑ Bald.in.l.j.C.de fal.
cā adiec.leg.Unde prohibitio dicitur facta ad fortificandū fidei-
commiſſum qͦ intendebat teſtator.Unde non debet fideicōmiſ-
ſum reſtringi ad caſum ſi ſequatur alienatio.arg.l.legata inutili
ter.ff.de lega.i.Et probatur ex no.per Bartol.in.d.l.pater.§.fun-
dum.ff.de leg.iij.Et dixi latius in dicto.§.coheredes.vbi vidēdū.
Non omitto quod caſus noſter deciditur in terminis per tex.cū
ibi plene no.per Bar.in.l.is qui cum plures.ff.de leg.iij.Ubi te-
ſtator legauit fundū qbuſdā de familia:⁊ petīt ꝙ curarent ne fū
dus de noīe ſuo exiret dicit ꝙ cēſentur illi de familia rogati de re
ſtituēdo aliis de familia.Et dicit ibi Bart.qͦ ꝑ illa verba repe-
rit qͦ de nomine ſuo non exirent:⁊ ꝑ hoc videtur relinqre fami-
lie.Igit̃ fortius in caſu nr̃o in quo dixit qͦ de familia nō exirēt.
Sed in familia remanerēt.Ex qbus cōcludit̃ qͦ ex qbus predi-
ctis fideicōmiſſuz factū iter illos de familia ſimpliciter poſt mor

tem lʒ nõ ſequat̃ alienatio.Ex q̃bus due oriũt̃ difficultates qua-
8 rũ prima eſt videlʒ.¶†Quõ ⁊ qualiter intelligat̃ fideicõmiſſum
factũ illis de familia.¶Scḋa eſt an Petr⁹ franciſcus ꝓnepos
teſtatoris potuerit bona ꝓhibita alienare relinquere dñe Cathe-
rine matri ſue.¶Circa primã difficultatẽ aduertẽdũ eſt ꝙ eſt cla
rum ꝙ illi de familia poſt filios cẽſent̃ vocati ordine ſucceſſiuo ex
quo ſunt vocati ꝑ nomen collectiuũ familie:caſus eſt ĩ.l.cũ ita.§.
in fideicõmiſſo.⁊ in.l.peto.§.frater.ff.de leg.ij.⁊ in.l.fi.C.de verb.
ſig.Et eſt cõis cõcluſio Bart.⁊ oĩm in.l.gallus.§.quidaʒ recte.ff.
de lib.⁊ poſthu.Sed difficultas eſt.Quõ intelligant̃ illa verba or
dine ſucceſſiuo Pau.de ca.in.§.quidã recte.Dicit ꝙ dicta verba
poſſunt dupliciter intelligi.¶Primo ꝙ excluſo priore in gradu
ſequentes admittantur ſicut in ſubſtitutione vulgari.⁊ ita ĩtelli
gunt glo.⁊ Bar.ibi ſm eũ.¶Scḋo modo ꝙ priore admiſſo etiã
effectualiter cenſeat̃ primus rogatus de reſtituẽdo ſequẽti in gra
du.Et hoc mõ ĩtelligit̃ ibi Pau.de caſt.Et dicit ꝙ ſepe de facto
cõtingit.Et ꝙ doctores nõ declarãt.Itẽ dicit in eadẽ.l.j.⁊ in.§.ſi
parente.⁊ ſic decidit q̃õnẽ noſtrã in terminis.¶Sed ꝓ reſpon-
ſione ad ea q̃ in contrarium adduci poſſunt ꝯſidero prout al's di
cebã in.d.§.quidã recte.ꝙ aliq̃n ⁊ primo ſuccedit̃ ordine ſucceſſi-
uo ꝓpter ordinẽ neceſſitatis:vt q̃n inſtituit pr̃ ⁊ fili⁹ in terminis
d.§.q̃dã recte.Et tunc ꝓcedit prima intelligentia ita dicit eadeʒ
l.in.§.⁊ ſi parente.⁊ ſic decidit q̃õnẽ noſtram in terminis.¶Sed
ꝓ reſpõſione ad ea que in cõtrarium adduci poſſunt cõſidero ꝓ-
ut al's dicebã in.d.§.quidã recte.ꝙ aliq̃n ⁊ primo ſuccedit̃ ordine
ſucceſſiuo ꝓpter ordinẽ neceſſitatis:vt q̃n inſtituit̃ pr̃ ⁊ fili⁹ ĩ ter-
minis.d.§.q̃dã recte.Et tũc ꝓcedit pͥma intelligẽtia Pau.de ca.
⁊ gl.⁊ Bar.ibi rõ q: neceſſitas nõ dicit̃ niſi primo excluſo in vita
teſtatoris nõ aũt p̃rio admiſſio poſt mortẽ ⁊ ſic de neceſſitate pro-
cedit prima intelligẽtia glo.Bart.⁊ Pau.de ca.¶Aliq̃n ⁊ ſcḋo
plures vocant̃ ordĩe ſucceſſiuo ꝑꝑ ordinem charitatis ⁊ affectio-
nis ⁊ ſucceſſit:⁊ vocant̃ per verbũ inſtituo puta q: teſtator inſti-
tuit fratrẽ ⁊ filios:⁊ tũc etiã cẽſentur vocati ordine ſucceſſiuo ſm
primũ modũ Pau.de caſt.⁊ hoc eſt de mẽte Bart.ĩ.d.§.quidam
recte.dũ vult ꝙ idẽ operat̃ ordo charitatis ⁊ affectionis qḋ ope-
ratur ordo neceſſitatis:facit q: vt dicit Areti.verbuʒ inſtituo eſt
verbũ directũ ſm Bar.in.l.centurio.ff.de vulg.⁊ pup.Igitur nõ
obliquatur.l.verbis ciuilib⁹.ff.de vulga.⁊ pupil.¶Aliq̃n ⁊ ter-
tio teſtator dixit titio ſubſtituo fratrẽ ⁊ filios:⁊ hoc ẽt caſu licet
Pau.de ca.videat̃ velle ꝙ frater cenſeatur grauatus reſtituere fi
9 lijs.Tñ Areti.ꝓceptor meus ꝯtrariũ tenet q: cũ ſit facta†ſubſti-
tutio per verbũ inſtituto di vulgaris.ar.l.iã hoc iure.ff.de vulg.⁊
pup.Igit̃ adita hereditate expirat.l.poſt aditam.C.de impub.⁊
alijs ſubſti.Et ita conſuluit etiã do.Alex.in ſuo ꝯſi.xxij.in.iij.vo.
Et latius ſcribẽdo de hoc dixi in.d.§.quidã recte.ĩ.iiij.q.Et hos
caſus nõ proſequor q: aliq̃s ipſoꝝ non eſt caſus noſter vt ſtatim
patebit.¶Aliq̃n ⁊ quarto teſtator vocauit plures ordine ſucceſ-
ſiuo per capitulũ ſubſtitutoriũ in cõpẽdioſa hoc modo q̃ñcunq̧
deceſſerit filius ſubſtituo fratrẽ ⁊ eius filios ⁊ nepotes.Et hoc ca
ſu Raph.cuma.in.d.§.quidã recte.voluit ꝙ intelligerent̃ vocati
ordine ſucceſſiuo ſʒ primũ modũ.Et ita dicit ſe cõſuluiſſe ſimul
cum dicto Raph.⁊ lʒ do.Alex.dicat ꝙ nõ intelligit q̃d ſibi velit
ego ibi late eũ declaraui.Et ita ꝯſuluit do.Alex.in.d.ꝯſi.xxij.cui
me ſubſcripſi:ſed nõ proſequor:q: non eſt caſus noſter.¶Aliq̃n
⁊ quinto ⁊ vltimo plures ordine ſucceſſiuo vocantur per nomen
collectiuum familie vel ſimile.Et per verba ſignificantia fideicõ-
miſſariam ſubſtitutionem.Et hic eſt caſus noſter q: poſt fabios
vocauit familiã ſuam.Et ſic per nomen collectiuum.d.l.cum ita
§.in fideicommiſſum dicendo ꝙ nolebat ꝙ bona exirent de fami
lia.Sed ꝙ in familia remanerent:⁊ ſic per verba ſignificãtia etiã
fideicommiſſum ſm Bart.in.l.cẽturio.ff.de vul.⁊ pupil.⁊ Pau.
de ca.⁊ Bald.in.l.fi.C.de ſa.ſan.eccle.Imo dicitur verbum obli-
quum remaneat ſm Bald.in.l.j.C.de pact.inter emp.⁊ vendi.Et
hoc caſu concludebam poſt Pau.de ca.in.d.§.quidã recte ꝙ cen
ſentur vocati ſm narrationem q̃nã ſcḋo loco ponit Pau.de ca.
in.d.§.quidã recte.ſ.ꝙ alter cẽſet̃ grauatus de reſtituẽdo ſequen-
ti ĩ gradu.Et hoc idẽ clare voluit Pau.de ca.in.d.§.in fideicom
miſſo vbi dicit ꝙ verba illius tex.hoc ſignificant:duʒ dicit.⁊ poſt
oẽs eos.Naʒ ex quo tex.admiſit ſubſtitutos poſt nominatos mor
tuos cẽſet̃ admittere ſiue noĩati nõ fuerit admiſſi:q: mortui ſiue
fuerint admiſſi ⁊ poſtea fuerint mortui.Et hãc opi.ſentit Areti.
preceptor meus in.d.§.q̃dã recte.⁊ do.Alexã.ĩ.d.ꝯſi.xxij.in.iij.vo.
q ſequũt̃ primã intelligẽtiã Pau.de ca.q̃n eſt facta ſubſtõ ꝑ v̄bũ
ſubſtituo ſine alijs verbis importantib⁹ tractũ tp̄is.Igit̃ ſubſti
tuit q̃n ſubſtõ fieret ꝑ v̄ba ĩportãtia tractũ tp̄is ꝙ illa p̄ria intel-
ligẽtia nõ procederet.Cõfirmabã hãc opi.ĩ.d.§.q̃dã recte ratiõe.
Nã fideicõmiſſa inducunt̃ tacita volũtate.l.cũ proponebat̃.⁊ ibi
no.ff.de leg.ij.Sed teſtõr relinquẽdo familie ſub noĩe collectiuo
vr̃ eſſe hmõi intẽtiõis ꝙ res remaneat in familia.in.d.§.in fidei-
commiſſo faciunt plura q̃ ponit Pet.de an.in cõſi.xxv.incip.Nõ

ſernato ordine dubiorum.⁊ ꝙ habetur in.l.ſi cognatis.ff.de reb.
dub.Sed vbi teſtõr voluit ꝙ res remãeret ĩ familia.Vident̃ illi
de familia gradatim grauati de reſtituendo argu.l.peto.§.frẽ.ff.
de leg.ij.Et ita allegando illũ tex.videt̃ ſentire Bart.in.d.l.ſi co-
gnatis.Et ibi etiã dixi.¶Ex q̃bus in propoſito dico ꝙ fortius
eſt dicendũ in caſu nr̃o in quo teſtõr exp̄ſſit ꝙ volebat ꝙ bona nõ
exirẽt de familia.facit ad hoc qḋ no.Bart.in.d.l.is qui cum plu-
res.ff.de leg.iij.⁊ ꝙ remanerent in familia q̃ verba ſignificãt ꝯti-
nuationẽ ⁊ ꝑſeuerãtiã in familia.argu.l.patre furioſo.ff.ḋ his q
ſunt ſui vł alie.iur.Et ꝑſertim cũ teſtõr duplici mõ ⁊ ꝑ v̄ba gemi
nata mot⁹ fuerit:⁊ exp̄ſſerit dicẽdo ꝙ nolebat qḋ de familia exi-
rẽt.itẽ ꝙ volebat ꝙ in familia remanerẽt ꝑ q̃ v̄ba geminata ma-
gis oñditur volũtas defuncti.ar.l.cũ pr̃.§.filius matrẽ.ff.de leg.
ij.⁊ in.l.j.cũ ibi no.C.ḋ pe.bo.ſubla.lib.x.⁊.l.baliſta.ff.ad treb.Et
hãc queſtionẽ in terminis decidit Raph.cuma.vbi dicit ꝙ pu-
tãt conſiderandum ꝙ ſi relictum eſt factũ in familia puta relin-
quo familie.⁊ tũc ſufficit ꝙ ſemel ad familiã peruenerit ad pro-
ximiorem:⁊ ille poterit alienare.Allegat Bart.in.d.§.fratre.qḋ
non proſequor q: nõ eſt caſus noſter.ſi aũt teſtator diſpoſuit ne
alienetur extra familiam vt in familia remaneat:⁊ ſic vt habeat
tractum ſucceſſiuum hoc non importantem vt perpetuo debeat
in familia remanere per illum tex.q: nõ ſufficit ꝙ fuerit in fami
lia niſi perdurauerit.Unde concludit ꝙ perpetuo vadit de vno
in aliũ per illũ tex.cum glo.vt ibi latius per eum.vnde decidit ca
ſum noſtrũ in terminis ⁊ predictis neminem reperio cõtradicẽ-
10 tem:vnde†cõcludo ꝙ illi de familia tenentur reſtituere de vno ĩ
alium proximiorem iuxta no.in.d.§.in fideicõmiſſo.⁊ in.l.fi.C.de
ver.ſig.¶Circa ſecũdam difficultatem dubium faciebat:q: licet
teſtator ꝓhibeat alienationem extra familiam.Tñ ex quo Pe-
trus Franciſcus inſtituit dñam Catherinam matrem ſuã:⁊ cõſe
quenter illã ꝑſonã que ſibi erat abinteſtato ſucceſſura ꝓhibitio
ad illam nõ videtur extendi ſm opi.que videtur cõiter approba
ri.vt no.gl.⁊ doc.in.d.§.fratre.⁊ glo.Dy.⁊ Cy.in.l.pater.§.iulia-
nus agrippa.ff.de leg.iij.⁊ tenet Bart.⁊ ſequũtur Moder.in.l.
ita q̃s.§.ea lege.ff.de ver.ob.per tex.ſing.in.l.cum pater.§.cum in-
ter.⁊ ibi Dyn.Ray.⁊ Bar.ff.de leg.ij.Et dicũt ibi Cuma.⁊ Io.
de imo.ꝙ iſta opi.cõiter approbatur.⁊ Io.ḋ imo.dicit ſe credere
ꝙ iſta opi.ſeruetur in practica.Et ſecũdum opi.iſtam late cõſu-
luit do.Alexã.in cõſi.lix.in.iij.volu.vbi late hanc opin.defendit.
Et in plerisq̧ alijs cõſilijs que omitto q: non eſt neceſſarium re-
ferre.¶Sed predictis nõ obſtantibus contraria ſentẽtia eſt ve-
rior ⁊ ꝓbabilior ꝙ imo dictus Petrus Frãciſcus matrem here
dem inſtitueret exiſtentem extra familiam cõtra prohibitionem
teſtatoris.¶Et in primis iſta concluſio eſt veriſſima:ſi domina
Catherina fuiſſet excluſa ab hereditate Petri Franciſci ex for-
ma ſtatutoꝝ:vel exiſtẽte dña.M.ſorore carnali:vel propter exiſten-
tiam comitis Bartholomei exiſtentis in q̃nto gradu ſm Cano
nes qui eſt ex deſcendentibus de familia teſtatoris:nam tũc Pe
trus Frãciſcus nõ inſtituiſſet perſonaʒ que ſucceſſura fuiſſet ab
inteſtato:⁊ ꝯſequẽter ceſſat limitatio doc.ꝑ qua adducit̃ text.in
d.§.cũ inter.⁊ ſtat firma regula de qua in.§.fratre.⁊ in.d.l.fin.C.
de ver.ſig.⁊ ꝑ Bar.⁊ doc.in.d.l.cum quis.§.ea lege.ff.de verb.ob.
Unde ſi v̄tute ſtatuti fuiſſet mater excluſa ab hereditate filij ab
agnato in tertio gradu res eſſet clara:⁊ non indigeret vlterioꝛi
diſcuſſione.¶Sed poſito ſecũdo loco ꝙ mater fuiſſet abinteſta
to ſucceſſura adhuc idem dicendũ eſt qḋ dicitur facta alienatio
contra prohibitionẽ teſtatoris:lʒ ſit mater inſtituta que erat ab
inteſtato ſucceſſura.hoc voluit Pe.de bella per.⁊ refert ⁊ ſequit̃
Bal.in.d.§.fratre.volẽtes qḋ ſicut talis ꝓhibitus nõ põt exp̄ſſe
etiã teſtando cõferre in extraneũ qui ſit de perſonis ꝓhibitis in
quas fieri põt alienatio.Ita etiã non põt tacite decedendo abin
teſtato relinquere ſuccedentibus ſibi abinteſtato.l.cõficiũtur.in
prin.⁊ in.l.ſiquis cũ nullũ.ff.de iure codi.q: taciti ⁊ exp̄ſſi idem
eſt iudiciũ:⁊ qua rõne abinteſtato relinquere nõ põt eadem ra-
tione dicitur qḋ prohibitus alienare extra familiam non poſſit
ex teſtõ relinquere vni ſibi ſucceſſuro abinteſtato qui non ſit de
familia:q: eſt eadẽ ratio taciti ⁊ expreſſi.l.inter.ff.de au.⁊ argẽ.le.
⁊ in.l.cũ quid.ff.ſi cer.pe.facit.l.codicillis.ff.de lega.ij.⁊ ad text.in
d.§.cũ inter.rñdet qḋ ibi prohibita erat alienatio extra familiã
libertorum ⁊ filius dicebatur de familia liberte matris.vt ibi ꝑ
glo.¶Uel ſecundo ſpeciale eſt ibi in filio ꝑſone ꝓhibite aliena-
re:⁊ hanc vltimam rationem approbat Salyc.in.l.ea lege.in.xij.
col.C.de condi.ob cau.quaſi in tali filio ꝑſone prohibite cenſeat̃
ceſſare veriſimiliter odium ⁊ cauſa prohibitionis.arg.l.in ſuis.
ff.de libe.⁊ poſth.⁊.l.j.C.de his qui ante aper.tabu.⁊ in.l.cum ra-
tio.ff.de bo.dã.Iſtã opi.in puncto iuris ſequitur Io.de imol.in
d.§.fratre.lʒ dicat qḋ cõtraria opinio ſeruetur in practica:⁊ eun
dẽ ſequitur Ioan.de imo.in.d.l.cum pater.§.cũ inter.vbi reſpon
det ad illum tex.qḋ filij libertorũ poſſunt dici de familia liberto
rũ.l.cũ pater.§.libertis.in fi.ff.eo.tit.qḋ procedebat in maſculis.

Sed filij

Sed filij liberte nõ ſunt de familia.l.in ꝓuinciali.in fi.cũ.l.ſeq.ff.
de ver.ſig.ꝛ ꝯñter.videbatᷣ facta alienatio extra familiã ꝯtra tñ
determinatᷣ qꝛ fili⁹ liberte ſaltẽ improprie ẜm latã ſignificationẽ
dici põt de ei⁹ familia.ꝛ idẽ vr̃ de alijs liberis.ꝛ ẜm hoc ſec⁹ erit ĩ
alijs venientib⁹ abinteſtato q nõ eſſent de liberis qꝛ nõ admitterẽ-
tur ſi alś nõ eſſent de familia ꝑ arg.a ꝯtrario ſenſu ꝑ ea q̃ idẽ Jmol.
dixit poſt Pet.in.d.l.peto.§.fratre.ꝛ ſic ptꝫ ꝙ intellect⁹ Dy.ꝛ ſe-
quaciũ nõ ꝓcedit indiſtincte lꝫ ꝓpter autoritatẽ gl.ꝛ doc.cõiter ĩ
practica ſeruetᷣ.ꝛ ſic lꝫ nõ ſit ꝓprie de familia:tñ lato ſumpto vo-
cabulo dr̃ de familia:ꝛ hoc ꝓbatᷣ ꝑ iſtũ tex.not.ad hoc bene facit
tex.ĩ.d.§.liberis.in fi.capiẽdo liberos deſcẽdẽtes ẽt ex feminis iu-
xta.l.liberis.ff.de vulg.ꝛ pup.ꝛ ex p̃dictis tollitᷣ rñſio.d.Alex.ĩ.d.
cõſi.lix.p̃dictã etiã opi.ſequitᷣ.d.Raph.cu.in.d.§.cũ inter.vbi di-
11 cit ꝙ †lꝫ filij liberti vel liberte nõ dicantᷣ de familia teſtatoris pa-
troni:tñ dicuntᷣ eſſe de familia mr̃is ꝛ pr̃is:rõ eſt ẜm eũ ꝓut ipſe
dixit in.l.cũ ita.§.fi.ꝛ ĩ.l.peto.§.frẽ.ff.de lega.ij.appellatio fami-
lie ponitᷣ ibi large cõprehẽdẽs affines ꝛ libertos ꝛ cognatos:vnde
dr̃ qꝺ appet melioꝛ ꝯ.d.§.fratre.qꝺ tex.in.d.§.cũ inter loquitᷣ de
familia libertorũ teſtatoris nõ de familia ſua ꝓpria:vñ filij liber
torũ dicuntᷣ de familia liberti ꝛ liberte largo mõ.ſec⁹ ſi eſſet facta
ꝓhibitio extra familiã ꝓpriã ꝑ.§.fratre.vt ibi lati⁹ per eũ ꝛ hãc
opi.ſenſit gl.in.d.§.cũ inter.dũ dicit ad.d.§.fratre.qꝺ nõ loquitᷣ
de familia libertoꝝ.ꝛ idẽ tenet in.l.codicillis.§.matre.eo.ti.indu
cẽdo illũ tex.ꝓ opi.vbi ẽt late.ꝛ no.loquitᷣ.ꝛ idẽ tꝫ in.d.§.fratre.
ꝛ pleriqꝫ Papiẽſes idẽ tenẽt in.d.§.cũ ĩter.aliqñ vidi quoſdam
Modernos cõſulẽdo ſequi hãc opi.ex quibus ptꝫ ꝙ lꝫ dicerẽtur
de familia vt ſupra nõ eſt verũ ꝙ caſus eſſet indubitabilis.vt di-
cit Bar.ꝛ ſequitᷣ.d.Alex.in.d.ꝯſi.quinimo decidunt due notabi
les dubitatiões.¶ Prima eſt ꝙ in caſu de quo agebatᷣ teſtatoꝛ in
tellexit de familia libertoꝝ nõ de ꝓpria.¶ Scd̃a ꝙ ĩtellexit de fa
milia libertoꝝ largo mõ nõ ꝓprie qꝛ femine ꝓprie nõ hñt fami-
liã.d.l.ꝓnũciatio.in fi.cũ.l.ſe.tñ largo modo dr̃ quaten⁹ includũ
tur cognati:qꝛ fili⁹ eſt cognat⁹ me⁹:ꝛ inde ceteri deſcẽdẽtes iuſte
de ſucceſſione cognatorũ ad vulgo q̃ſitos.ꝓ iſta etiã opi.faciunt
ea q̃ ponit Bal.in.l.ea lege.C.de condi.ob cãm.in.iij.q.vbi decla-
rãdo ꝛ extẽdẽdo dicta Dy.vult qꝺ ſicut Dy.dicit qꝛ qñ exprimitᷣ
qualitas pſone in quã nõ vult alienatio fieri:vt in.d.l.codicillis.
in.§.morte que tñ erant ſucceſſure abinteſtato nõ pñt tales pſo-
ne etiã abĩteſtato ſuccedere:ita qñ alio modo exprimitᷣ qualitas
taliũ perſonarũ ad illos extenditᷣ ꝓhibitio:ſed in caſu noſtro no
luit bona exire extra familiã:ſed remanere in familia igitᷣ per ex-
preſſionẽ talis qualitatis includit ſuccedẽtes ſi nõ ſunt de fami-
lia:ꝛ ſic tollitur rñſio do.Alex.in illo conſi.lix.ꝛ iſta opi.in pun-
cto iuris eſt ꝓbabiliſſima per predicta propter q̃ lꝫ durũ eſſet re-
cedere a cõi in practica.tñ audacter illã ſeruarem:qꝛ pro ea allego
tex.nõ ponderatũ ad hoc in autᷣ.de reſtitu.fideicõmiſſi.colla.xix.
vbi fuit facta probibitio alienationis extra familiã ꝛ dicit ꝙ ꝓ-
hibitio durat vſqꝫ ad quartũ gradũ ꝛ nõ vltra.dicit etiã ꝙ vnus
de familia inſtituit poſthumũ:ꝛ ſibi matrẽ pupillariter ſubſti-
tuit:nõ eſt dubiũ qꝺ dicto poſthumo mortuo pupillo mater ſuc
cedebat.vt in autᷣ.defuncto.C.ad tertul.ꝛ tñ allegabatᷣ ꝑ alios de
familia qꝺ deberẽt admitti qꝛ alienatio fieret extra familiã deci-
ditur tñ qꝺ mater admittitᷣ ea rõne qꝛ alienatio facta ꝑ poſthu-
mũ erat facta ꝑ perſonã exiſtẽtẽ vltra quartũ gradũ.ꝛ ſic nõ ꝓhi
bitũ cũ pſona poſthumi eſſet vltra quartũ gradũ:cui pater abin
teſtato ſuccedebat lꝫ non fuiſſet pupillariter ſubſtitut⁹ ꝛ ſic ptꝫ
manifeſte.qꝺ ſi pſona que alienauit fuiſſet de probibitis lꝫ alie-
natio eſſet facta in matrẽ que abinteſtato ſuccedere debeat nõ va
luiſſet:ꝛ ſic etiã caſus pro iſta opinione quem non reperi ab alio
ponderatũ ꝛ alias legẽdo.l.filiuſfa.in.§.diui.ff.de lega.j.allega-
ui illũ tex.ꝓ caſu ꝯ Bartho.ꝛ ſic infertᷣ dato qꝺ in.§.cũ inter di-
cerem qꝺ poſſet fieri alienatio in filiũ:tñ ſecus eſt in matrẽ prout
declarant Bal.ꝛ Bartho.de ſaly.vt ſupra dixi.vel dicamus ꝙ ali
quãdo teſtatoꝛ probibuit ſimpliciter alienationẽ extra familiã ꝛ
tũc poſſit procedere dicta diſputatio Bart.ꝛ doct.de qua ſupra.
aliqñ vltra teſtatoꝛ dixit qꝺ volebat qꝺ res probibita ꝑmaneret
in familia prout eſt caſus noſter ꝛ tũc procedit tex.in.d.autᷣ.de re-
ſti.fideicõ.vbi teſtatoꝛ dixit ꝙ volebat bona ꝓhibita in familia
ꝑpetuari ꝛ de noĩe nõ egredi:ꝛ iſta ſunt de mẽte Rapha.cuma.in
l.cũ ita.§.fideicõmiſſo.ꝛ clari⁹ in.l.peto.§.fratre.ff.de le.ij.nec cõ
tra dicũt dictis Bar.ꝛ doc.ſi enim teſtatoꝛ voluit qꝺ res in fami
lia ꝑmaneret igitᷣ voluit etiã ſuccedẽtes abinteſtato extra familiã
nõ poſſunt inſtitui:volũtas autẽ teſtatoris predominatᷣ.l.in cõdi
tionibus primũ locũ.ff.de condi.ꝛ demon.l.ex facto.la grande.ff.
de here.inſti.cũ ſimi.¶ Poſtremo in caſu noſtro res eſt clariſſi-
ma nam vt dictũ eſt non ſolũ dicitᷣ factũ fideicommiſſum ſꝫ ſim-
pliciter alienatio:ſed etiã ſimpliciter cenſentᷣ rogati illi de fami-
lia de reſtituẽdo poſt mortẽ quo caſu etiã ſi nõ fuiſſet probibita
alienatio tacite cẽſebatur probibita alienatio a lege in quaſcũqꝫ
perſonas non vacatas ad fideicõmiſſum licet grauatus abinte-
ſtato ſucceſſurus eſſet:vt in autᷣ.res que.ꝛ in.l.fi.C.cõia de leg.vñ
eo caſu quo lege fuiſſet probibita alienatio:eo caſu teſtatoꝛ pro-
hibuit alienationẽ fauore ſubſtitutionis:ꝛ multũ operatᷣ tũc pro
hibitio expſſa magis q̃ tacita legalis:qꝛ qñ eſt tacita legalis fi-
deicõmiſſari⁹ nõ põt ſtatim reuocare ſꝫ tñ adueniẽte die fideicõ
miſſi ſed qñ eſt expſſe ſtatim facta alienatione admittitᷣ.l.cũ pr̃.
§.libertis.ff.de leg.ij.ꝛ traditᷣ in.d.l.fi.ꝛ in autᷣ.res q̃.C.cõia de le-
ga.¶ Ex qb⁹ oĩb⁹ concludo qꝺ non obſtãte inſtitutione matris
facta Petro alij de familia dñi Joãnis teſtatoris vſqꝫ ad quar-
tũ gradũ admittuntᷣ ad reuocãdũ dicta bona tã virtute fideicõ-
miſſi quã virtute alienatiõis iuxta plene no.in.d.§.fratre.¶ Ex
qbus oĩbus infero in propoſito noſtro ꝙ dñs Dauid fili⁹ Bar-
tholomei poteſt reuocare alienata ꝑ dñm Petrũ inſtituẽdo do-
minã Catherinã matrẽ ſuã extra familiã:ꝛ per comitẽ Bartho-
lomeũ patrẽ ſuũ trãſigẽdo qui etiã dicta bona alienauit iuxta.l.
cũ pater.§.libertis.ff.de leg.ij.ꝛ in.l.peto.§.fratre.ff.de leg.ij.cuꝫ
comes Bartholom⁹ non poſſit reuocare admittitᷣ dñs Dauid
eius filius vt eſt caſus in.d.§.libertis.cum etiã ipſe ſit de familia
dñi Joãnis primi teſtatoris qui dñs Dauid admitti poteſt etiã
viuẽte Bartholomeo ex quo probibita fuerũt bona expreſſe alie-
nari caſus eſt in.d.§.libertis:ꝛ eſt caſus in.d.§.fratre.in qb⁹ ptꝫ
qꝺ non expectatᷣ mors grauati ꝛ probibiti:ſed ſtatim facta alie-
natione inſtituẽdo heredẽ extra familiã admittuntᷣ alij de fami-
12 lia ad reuocãdũ alienata nã † aduertẽdũ eſt qꝺ aliqñ alienatio eſt
neceſſaria propter debita teſtatoris:ꝛ tũc alienatio non reuocatᷣ.
Caſus eſt in.l.filiuſfamilias.in.§.diui.ff.de leg.j.ꝛ ibi doct.aliqñ
ꝛ ſecũdo alienatio fuit neceſſaria propter debita heredis:ꝛ tunc
non fit reuocatio viuẽte herede:ſed eo mortuo.ꝛ ita loquitᷣ tex.cũ
materia in.l.peto.§.prediũ.ff.de leg.ij.aliquando ꝛ tertio aliena-
tio fuit volũtaria ſiue per viã teſtamẽti:ſiue per viã donationis
inter viuos:ꝛ tũc eo viuẽte alienatori ſtatim fit reuocatio.d.l.cũ
pater.in.§.libertis.ꝛ in.d.§.fratre.ꝛ ita diſtinguit Bart.Bald.ꝛ
Jo.de imo.in.d.§.prediũ.vnde in propoſito cũ comes Bartho-
lomeus conſenſiſſet alienationi ꝛ alienatorie trãſigendo non po-
teſt alienata reuocare igitur dñs Dauid admittitur ad reuocan-
dum.vt in.d.§.fratre.ꝛ tenet etiã Fulgo.in.l.quoties.la prima.
C.de fideicom.nec obſtat predictis preſcriptio que allegatur qua
ſi eſſet res probibita alienari poſſit preſcribi.vt concluditᷣ in.l.fi-
liuſfamilias.§.diui.ff.de leg.j.argu.l.ſi heredi.§.ſi pars.ff.de cõ-
di.ꝛ demon.¶ Quoniã ad hoc reſpondetᷣ in primis ꝛ premitto
ꝙ preſcriptio non currit pupillis:ſed eo tempore dormit.l.ſicut.
C.de preſcrip.xxx.annorũ.ꝛ no.per Bar.Bal.ꝛ alios in.l.ij.C.in
quibus cau.in integ.reſti.non eſt neceſ.¶ Secũdo premitto ꝙ li-
cet Bar.in.d.§.diui.dicat qꝺ non eſt probibita preſcriptio quã-
uis ſit probibita alienatio.tñ non procedit preſcriptio longi tem
poris ſed tãtum.xxx.annorũ.vt eſt caſus clarus in.l.fi.§.ſed qꝛ.C.
cõia de leg.ꝛ ibi Pau.de caſt.ꝛ Moder.ſequuntᷣ ꝛ qꝺ nõ proce-
dat preſcriptio tenet Jmo.in.d.§.diui.ꝛ hoc tenent Moder.pe-
ruſini in.d.§.ſed qꝛ.vbi ex caſus ineuitabilis ſi ergo non ꝓcedit
preſcriptio niſi.xxx.ann.non potuit illa currere niſi poſt pupilla-
rem etatem dñi Dauid qꝛ deberet eſſe etatis.xliiij.an.qui nõ eſt
ſed cõiter.xl.vt mihi dicitur.¶ Preterea probãda fuiſſet ſciẽtia
dñi Dauid contra quem preſcribebatᷣ vt dicit do.Alex.in.d.§.di
ui.tollitur etiã difficultas in caſu noſtro:qꝛ cum allegãtes preſcri
ptionem haberẽt notitiã fideicõmiſſi ꝛ probibiti alienare fuerũt
in mala fide:vnde non potuit illa preſcriptio currere vt in regula
poſſeſſoꝛ cũ materia.de regu.iu.in.vj.ꝛ in.c.fi.de preſcri.ſecundũ
cões cõcluſiones.non omitto ꝙ do.Dauid fuit ſemꝑ filiuſfami-
lias:cõtra quẽ tãq̃ nõ valẽtẽ agere nõ currit preſcriptio.l.j.in fi.
C.de anna.excep.quẽ tex.generaliter intelligit glo.in.l.fi.§.neceſ-
ſitatem.C.de bo.que libe.Laus Deo.Bartho.Soci.ꝛc.

¶ Summarium.

☞ Cõſiliũ in materia alienatiõis bonoꝝ ſubiectoꝝ fideicõmiſſo.
1 Heres qui adiuit hereditatem non cõfecto inuẽtario in reſtitu-
tione hereditatis non poteſt deducere illud quod ſibi debetur.

¶ Conſilium.xliiij.

¶ Dñs labia mea aperiat ꝛ ſpũs ſanctus illuminet intellectum.

NOn parua difficultas.Ex
quo p̃ſuppponitᷣ qꝺ do.Pet.alienauit in dominã Ca-
therinã mr̃eꝫ ſuã q̃ ſibi ex teſtõ heres extitit:cui ſucceſ
ſit domina Urſolina eius filia:ꝛ ſic reſpectu bonorũ alienatoruꝫ
per dictũ Pe.dña Catherina ei⁹ heres tenebatᷣ de euictione ꝛ cõ
ſequẽter dña Urſola ꝛ dñs Dauid vult reuocare alienata ꝑ dñm
Pet.videtᷣ qꝺ ſibi opponi poſſit duplex exceptio.¶ Prima qꝛ
quẽ de euictione tenet actio eundẽ agentẽ repellit exceptio.l.ven-
dicãtem.C.de euict.¶ Secunda qꝛ ex quo in effectu cenſetᷣ heres
do.Pet.videtur obſtare exceptio regule ex qua perſona quis lu-
crum ſentit impugnare nõ debet.vt in regula ex qua perſona cũ
materia.ff.de regu.iur.itẽ omnis actio q̃ cõpetebat contra dictũ

Pe.ſit extincta:qꝛ creditoꝛ ſucceſſerit debitoꝛi.l.debitoꝛi.C.de pa
ctis.preſertim inuẽtario nõ confecto iuxta no.in.l.fi.§.in cõputa
tione.C.de bõ.que lib.ꝛ hoc videbaẗ multũ obſtare cõſultationi.
¶Sed predictis non obſtãtibus puto hãc obiectionẽ nõ obſtare
vel nõ obſtãtibꝰ dictis rationibus poſſit petere totũ fideicõmiſ-
ſum vel ad minus duas partes totius.¶Primũ ꝓbatur.nam ſi
dictũ fideicõmiſſum fuiſſet debitũ dñe Urſule potuiſſet in reſti
tutione deducere fideicõmiſſum ſibi debitũ nõ obſtãte ꝙ nõ feciſ
ſet inuẽtariũ nã lꝫ Jo.de imo.in.l.ab oibus.§.fratre.ff.ad trebel.
1 velit†ꝙ heres qui adiuit hereditatẽ nõ cõfecto inuẽtario in reſti
tutione hereditatis nõ poſſit deducere illud qꝺ ſibi debetur ar.
eius qꝺ habeẗ in.l.fi.§.in cõputatione.a contrario ſenſu.C.de iu
re deli.ꝛ idẽ voluit Jo.de imo.in.l.debitoꝛ.in.§.fi.ff.ad tre.tñ cõ
trariũ tenet do.Pau.de ca.qꝺ imo etiã non confecto inuentario
poteſt deducere ꝙ ſibi debetur qñ ille.§.loquitur qñ debitoꝛ vel
let cõtra creditoꝛes hereditarios deducere:vel contra legatarios
ſingulares:quoꝝ credita ꝛ legata trãſcẽdere poſſunt vires here-
ditatis ꝛ heres teneẗ inſolidum dictis creditoꝛibus ꝛ olim ꝛ ho
die.l.que dotis.ꝛ ibi notatur.ff.ſolu.ma.nã non confecto inuẽta-
rio tenetur inſolidũ hodie legatariis ꝛ etiã creditoꝛibus vltra vi
res hereditatis:heres autẽ aduerſus fideicõmiſſariuꝫ deducebat
illud qꝺ ſibi debebaẗ a defuncto ex alia cã.vt dicit glo.in.l.ita tñ.
§.ex trebelliano.ff.ad treb.ita etiã hodie poteſt deducere aduer-
ſus fideicommiſſariũ vniuerſalẽ ideo hoc ius antiquũ non repe-
ritur correctũ.vt dicit Pau.de ca.dicens notabiliter ſe cõſuluiſ
ſe in.d.§.ex trebelliano.vbi hanc opinionẽ ſequitur dñs Alex.al
legat ad hoc Pau.de ca.in.d.l.ab omnibus.§.j.ff.de leg.j.ꝛ Ra-
pha.cuma.in.l.debitã.in princ.ff.ad trebel.Bal.in.l.debitũ.C.de
pac.ꝛ Pau.de ca.in pluribus conſiliis de quibus ibi per eũ ſit er
go potuiſſet dña Urſola potuiſſet etiã eiꝰ heres:ar.l.nihil aliud
eſt hereditas.ff.de ver.ſign.no.Bar.in rubri.ff.de acqui.here.vel
dicamus ſcꝺo loco ꝛ meliꝰ qꝺ ex quo hereditas venit reſtituẽda
tertiis detracta legitima pro illis duabꝰ tertiis licet fuerit heres
habebat exceptionẽ.l.j.§.ſublata.cũ ibi no.ff.ad trebel.ꝛ ſic cõtra
exceptionẽ quẽ de euictione ꝛc.cõpetit replicatio ex ſenatuſcõſul
to trebelliano propter reſtitutionẽ hereditatis.ꝛ in.d.§.ſublata.
cũ ſimi.neqꝫ confuſa fuit actio cõpetẽs ad fideicommiſſariũ qꝛ
manſit hypotheca pro bonis per fideicõmiſſariũ relictis que cõ
petit etiã in iſtis rebus iuxta plene not.in.l.j.ff.de lega.j.maxime
per do.Alex.quã hypothecaria mediante põt retinere ꝛ agere ad
dicta bona reſtitutioni ſubiecta caſus eſt in.l.debitoꝛ.ꝛ ibi plene
per.d.Alex.ff.ad trebel.ꝛ ꝓcedit hoc etiã nõ cõfecto inuentario:
vt concludit ibi dꝺ.Alex.poſt Pau.de caſt.allegando multa ad
hoc que omitto.¶Ex quibus ſine dubitatione concludo ꝙ ſi ꝓ
banẗ dicte additiones de quibꝰ ſupra dñs Dauid defendi ꝓ duo
bus tertiis ꝓ quibꝰ iura dicerenẗ hereditaria trãſeant in illa lo-
ca pia qbus fit reſtitutio hereditatis vt tradiẗ in.l.j.§.ſublata.
ff.ad trebel.cum ſimi.Laus deo.Bartholo.Soci.

¶Summarium.

☞Bona prohibita per ſtatutum alienari in certam perſonã tranſ
eunt ad eccleſiam cum illo onere.
1 Statutum ligare poteſt omnes res in territoꝛio exiſtentes pe-
nes laicos ꝛ ſubditos.
2 Statutum quando loquitur in rem afficit rem ipſius laici ſub-
diti ꝛ ita affecta tranſit in clericum.
3 Res quando alienatur ceteris paribus preferuntur vicini.

¶Conſilium.xlv.

¶Dñs labia mea aperiat ꝛ ſpũs ſanctus illuminet intellectuꝫ.

Apponitur in facto qꝺ ex
tribus fratribꝰ vnꝰ effectus eſt ꝓfeſſus:ꝛ ſic ex bonis
q̃ habebãt in cõmunione:tertia pars eſt effecta mona
ſterii iuxta auẗ.ingreſſi.C.de ſac.ſan.eccle.qꝺ monaſteriũ cõceſſit
ad liuellũ dictã tertiã partẽ bonoꝝ cuidam extraneo queriẗ:an
fratres habẽtes bõa cõia cũ monaſterio petere poſſint ſe p̃ferri
dicto extraneo virtute p̃fertiꝫ ſtatuti triuiſani poſiti ſub rubrica
ꝙ nõ poſſint vendi vel alienari ꝛc.ſup qua difficultate ſi ꝓfeſſus
ante profeſſionẽ ſi alienaſſet nõ eſt dubiũ ꝙ propinquis ꝛ latera
libus licitũ fuiſſet preſentare virtute dicti ſtatuti iuncto alio ſta
1 tuto ſub rubrica ꝙ in poſſeſſione trãſlata titulo liuelli.nã†clarũ
eſt ꝙ ſtatutũ ligare põt omnes res in territoꝛio exiſtentes penes
laicos ꝛ ſubditos.l.an in totum.C.de edifi.priua.ꝛ per Bar.in.l.
cunctos populos.in.v.q.princi.C.de ſum.trini.ꝛ fide catho.ꝛ per
Fede.de ſenis cõſilio mihi.lxxviii.incipit ſtatuto ciuitatis.ex quo
infertur qꝺ cum ſtatutũ loquatur in rem iniectum fuit vinculũ
ipſis rebꝰ laicoꝝ exiſtẽtiũ in territoꝛio anteq̃ trãſeãt in eccleſiam
nã dicit rubrica ſtatuti ꝙ nõ poſſit vẽdi alienari vel trãſferri ali-
qua domꝰ vel poſſeſſio.itẽ in nigro dꝛ qꝺ ex nunc ꝓhibeẗ qꝺ non
poſſit vẽdi alienari vel aliter transferri aliqua domus vel poſſeſ-
ſio ꝛc.ex quibus patet ꝙ cũ ſtatutũ non loquatur in perſonã alie
nãtis ſed in rẽ que alienatur loquitur ꝛ ligat rem ſubditã ꝛ quã
lificat anteq̃ trãſeãt in eccleſiã igiẗ cũ iniectũ ſit ipſi rei vinculuꝫ
trãſit cũ iſto viculo:ꝛ cũ iſta qualitate poſtea in eccleſiã ꝛ ſic locũ
habet idẽ ſtatutũ per ea que no.elegãter Joan.an.in regula ſine
culpa.de reg.iur.in.vj.ꝛ dñs Anto.ꝛ alii in.c.qꝺ clericis.de fo.cõ
petẽ.ꝛ hac rõne in ſimili in caſu noſtro vtiẗ preceptoꝛ meus Are.
2 in ſuo conſi.xxv.†vbi vult qꝺ qñ ſtatutũ loquiẗ in rem afficit reꝫ
ipſius laici ſubditi:ꝛ ita affecta trãſit in clericũ ſecus ſi loquiẗ in
perſonã.faciũt no.in.l.fi.ff.de noui ope.nũcia.ꝛ ibi latiꝰ per eum.
¶Ex quibus concludiẗ qꝺ dicta bona non poterũt a dicto mo
naſterio in emphyteoſim dari qꝛ tranſiuerũt affecta:ſi eñ p̃ſona
que eſt a ſtatuto laicoꝝ affecta trãſit ita in monaſteriũ ita ꝛ bona
ꝛ per not.per Jo.an.in.l.ſine culpa.ꝛ dñs Ant.in.d.c.clericis.de
foꝛo cõpe.ꝛ pro hoc facit qꝺ no.Bar.in.l.reſcripto.§.fi.ff.de mu
ne.ꝛ hono.ꝛ licet illud dictũ non teneaẗ:qꝛ videẗ ſtatutũ factũ in
fraudẽ eccleſiarũ:hec ratio non militat in caſu noſtro.igiẗ ꝛc.ꝛ ſic
concludiẗ qꝺ dicta bona erãt affecta vt alienari nõ poſſent ita ꝙ
preiudicareẗ propinquis ꝛ collateralibꝰ.ꝛ ita tranſiuerũt in mo-
naſteriũ qꝺ eodẽ modo preiudicare nõ potuit propinquis ꝛ col-
lateralibus.¶Preterea iſta concluſio probaẗ ſcꝺo nã ſtatutũ lo
quẽdo in rem ꝓhibet poſſeſſoꝛes bona alienare in non collatera-
les ꝛ ꝓpinquos:ꝛ annullat alienationes ꝛ ſic non ꝓpinqui ſunt
prohibiti agere.arg.l.an inutilis.ff.de acceptila.ꝛ probaẗ p Bal.
in rub.C.de reb.cre.qui ſi ſunt ſubditi ligantur licet acquirãt ab
eccleſia ita voluit ſingulariter Fede.de ſenis in cõſil.mihi.lxxviii.
incip.caſus talis eſt ſtatuto ciuitatis Peruſii.de quo cõſilio me
minit do.Alex.in ſuo conſi.xciii.in.ii.volu.¶Tertia cõcluſio ꝓ
batur qñ ſtatutũ eſt honeſtũ ꝛ gñaliter loquiẗ nec eſt cõtra priui
legia conceſſa eccleſiis ita qꝺ nõ aliis qꝛ quilibet poteſt de re ſua
ad libitũ diſponere igitur ſtatutũ etiã ligat alios ſm Bart.in.l.
cunctos populos.C.de ſum.tri.ꝛ fi.catho.ꝛ licet ſint in hoc opi.ꝓ
certo in hoc ſtatuto equo ꝛ rationabili debet teneri hec opi.pre-
ſertim cũ non ſit preiudiciale eccleſiis:imo aliquãdo poterit eſſe
vtile ꝛ in hoc eleganter loquiẗ do.Abb.in conſi.lxxii.¶Quarto
etiã qꝛ habẽt rẽ cõmunẽ debẽt preferri ad hoc tex.no.in.l.qcũqꝫ.
la ſecũda.C.de omni agro deſer.lib.xj.ꝛ qꝺ ibi ponunt per illum
tex.Andr.de bagnolo.ꝛ Jo.de plateis.per quẽ tex.dicit Guil.de
3 cu.in.l.j.ff.de priuile.cre.†qꝺ qñ res alienaẗ ceteris paribus p̃fe-
runtur vicini:qꝺ dictũ ſequunẗ pleriqꝫ Moder.in.l.ſi mihi ꝛ ti
tio.ff.de verb.obli.refert quidã Moder.in quodã trac.de emp.ꝛ
ven.qui habeẗ in ſtãpa in.iii.q.princ.q.xx.in contrariũ tñ allega.
Bal.vt ibi latius per eum.¶Poſtremo ex quo bona erãt apud
poſſeſſoꝛẽ ante profeſſionem preferendi erant fratres:argu.l.j.ff.
de priui.cre.ꝛ eſt caſus ſcꝺm vnã lec.in.l.imperatoꝛ.ff.de pac.ꝛ di
cit Ange.ibi hoc etiã clarũ ꝛ ſequunẗ Moder.igitur ꝛ eccleſia q̃
ſucceſſit dicitur eſſe obligata:argu.l.pe.ff.de adop.ꝛ no.in auẗ.in
greſſi.C.de ſac.ſanc.eccle.nec refert qꝺ iam fuerint bona cõceſſa.
ex quo preferri debebãt fratres vt ꝓbat tex.in.c.titiꝰ filius.ſi de
feu.fue.cõtro.inter dñm ꝛ agna.ꝛ ponit do.Alex reprobãdo Ro
ma.in.l.ſi mihi ꝛ titio.in vlti.col.ff.de ver.obli.itẽ qꝛ talis conceſ
ſio eſt nulla ꝛ reuocabilis ſi fratres volũt preferri tam ex foꝛma
ſtatuti quã de iure cõmuni.ꝛ hanc opi.amplecti debet iudex tãq̃
equam cũ eccleſia equitatem ſequi debeat:vt in.c.ſuam de pe.ꝛ qꝛ
iudex vbi equitas ſentit impartitur officiũ.l.plenũ.ꝛ.l.fina.ꝛ ibi
Ange.ff.de peti.here.nec predictis obſt.ſententia lata quoniã il-
la fuit lata ſuper iuribus partis tertie bonoꝛum debite monaſte-
rio de quibus in preſentiarum non queritur:ſed an dicti fratres
ſint preferendi:igitur dirigendum eſt iudicium contra monaſte-
rium citato illo extraneo ſi ſua putauerit intereſſe petẽdo decla-
rari dictos fratres preferẽdos in dicta cõceſſione qꝺ cum equiſſi-
mum ſit equitaſqꝫ ſupra reperiatur per ſupradicta iudex ſequi de
bet qui ſemper equitateꝫ pre oculis habere debet.l.qꝺ ſi ephesi.ff.
de eo quod certo loco.Laus deo.Bartholo.Soci.ꝛc.

¶Summarium.

☞An per inſtrumentũ diuiſionis probentur bona eſſe cõmunia.
2 Bona quando reperiuntur in eſtimatione probantur eſſe in bo-
nis illiꝰ quando reperiunẗ per aliũ poſſeſſa eo tempoꝛe alias pre
ſumuntur per illum poſſeſſa donec probetur in contrarium.
3 Si aliquis tanquam procuratoꝛ ſoluit penſionem:ad id videtur
habere mandatum cum nemo preſumatur iactare ſuum.
4 Confeſſio facta in ſcriptis preiudicat licet facta abſente parte.

¶Conſilium.xlvj.

¶Dñs labia mea aperiat ꝛ ſpũs ſanctus illuminet intellectuꝫ.

In cauſa magnifici domi-
ni Pet.de zuchis ꝓſequẽdo dubia per inſignem dñm
iudicẽ data:in primis dicitur qꝺ nõ probaẗ qꝺ bona
de quibus agimꝰ fuerint in bonis domini Caroli qñ per ſolum
inſtrumẽtũ diuiſionis nõ reſultat ꝙ dictus Carolꝰ poſſederit di
cta bona.arg.l.pdia.cũ ibi no.ff.de acq.poſ.p Spec.in ti.de emp.
ꝛ vendi.

⁊ vendi.§.ſciendum.verſi.ſi vero non res.⁊ ſequētes.⁊ p Bal.in
1 l.iudicia.C.de rei vendi.†ſed ad hoc reſpōdetur ꝙ imo p inſtru-
mentū diuiſionis probat ꝙ bona predicta fuerūt cōia ⁊ tanꝗ cō
munia illa diuidūt igit fatētur eſſe cōia rōne dñij ⁊ poſſeſſionis
alia nō cadebat diuiſio.vt in.l.j.⁊ ibi glo.ff.fami.erc.⁊ in.l.ij.⁊ ibi
Bar.⁊ Bal.C.cōi diui.inſtrumētū ꝓbat inter dñm Caro.⁊ alios
diuidētes igit ꝓbat inter habētes cauſas ab eis:argu.l.ſi ſupera-
tus.§.j.ff.de pigno.⁊.l.ſi a te.§.iulianus.ff.de excu.rei indi.ſcdm
Bal.no.in cōſi.cccclxviij.in quinta parte idē cōſuluit Pe.de an
cha.in cōſi.xlj.incip.primo de viribus.⁊ dñs Franciſ.de are.in cō
ſil.xxxvj.qd autē ꝓbaret inter Carolū ⁊ alios diuidētes ptz in.l.
optimā.C.de ꝯhē.⁊ cōmit.ſtipu.⁊ p Bart.⁊ doc.in.l.ſciēdū.ff.de
ver.ob.cū ſi.cū igit ꝓbat ꝙ eſſent cōia:⁊ſic cōiter poſſeſſa ꝓ indi
uiſo:iſta bona pro parte erāt Caroli:⁊ pro alia parte ꝓ qua erant
fratrū:cū fuerint aſſignata Carolo pro parte ſua autore iudice:
dñium fuit in Carolū trāſlatū iuxta no.p Bar.in.l.cū illis.ff.de
vſuca.⁊ p Bal.in.l.j.C.cōia vtriuſqꝫ iudi.¶Preterea cōfirmat
hoc idē per librū eſtimi qr probat ꝙ poſt diuiſionē fuerūt poſita
ad eſtimū Caroli:⁊ ſic ꝓbat ꝙ erāt in bonis Caroli ſm Bart.in
l.decē.ff.de ver.ob.qr in hoc nō reprobat:ſed tantū ꝙ nō habeat
alia bona.vt ibi declarat Jo.de imo.Sed qr hoc videtur dubiū
qr eſtimū non videt ꝓbare dñium vel poſſeſſionē.vt in.l.ſi pater.
⁊ p Bal.in.l.quidā in ſuo.ff.de condi.inſti.⁊ Cy.⁊ Bal.in.l.ſolē
nibus.C.de rei vendi.ad hoc rñdeo:⁊ ſic ad vltimū ꝙ allegat per
dñm iudicē qd imo eſtimū ꝓbat in caſu noſtro duplici reſpectu
primo qr dñs Achilles cōtra quē agitur dicit iſta bona fuiſſe di
cti dñi Caroli.⁊ qr dicit ſe acqſiuiſſe a dño Carolo dicit ꝙ debēt
eximi ab eius eſtimo ⁊ poni ad ſuum:⁊ ſic fatetur ⁊ conſentit qd
erāt bñ poſita ad eſtimū dñi Caroli:ſed propter nouā acqſitionē
debēt poni ad ſuū:⁊ ſic fatet ⁊ conſentit qd bene erant poſita ad
eſtimū dñi Caroli:quo caſu eſtimū cōtra eū probat ſm Bart.in
l.tuta.C.de omni agro deſer.lib.xj.⁊ Bar.in.l.qd quis.ff.de acq.
re.domi.⁊ conſuluit dñs Alex.conſi.x.in quarta parte:ita limitā-
2 do dictū Bar.⁊ Bal.in.d.l.ſi pater.¶Scdo limitat nā†qn bo-
na reperiunt in eſtimatione probant eſſe in bonis illius qn repe-
riunt p aliū poſſeſſa eo tpe als preſumunt p illum poſſeſſa donec
probet in contrariū:ita not.voluit Pau.de ca.in.d.l.ſi pater.ar.
l.ſi.C.de predi.cur.lib.xj.⁊ refert ⁊ ſequitur inſignis pceptor me⁹
dñs Jo.bapti.de ſancto ſeuerino in repetitiōe.l.admonēdi.ff.de
iureiuran.qui dicit ꝙ idē videt ſenſiſſe prefatus doctor in.l.ſi ſo-
lēnibus.C.de rei vēdi.q̄ verba dicit perpetuo notāda:⁊ ego legēs
Ferrarie ita obtinui in terra Bagnacaualli:⁊ predicta maxime
ſunt vera in caſu noſtro:qr dicta bona fuerūt conſignata in diui
ſione dño Carolo ⁊ poſtea reperiunt poſita in eſtimo dñi Caroli
tantū que preſumunt poſita ad eſtimum ſuum ex precedēti diui-
ſione ⁊ ſic qd tenebant per dominū Carolū qr ex cauſa diuiſiōis
que precedebat preſumitur hoc factum.l.ij.C.de acqui.poſ.l.qdā
mulier.ff.de rei vendi.per Bar.in.l.cū ſolus.ff.de vſucap.cum ſi-
milibus.ex quibus patet qd tollitur ſecūdū dubiū qd imo eſt ꝓ-
bandū de dñio ⁊ poſſeſſione dñi Caroli qd potuit dicta bona ad
liuellū cōcedere:ſed obſtare videtur qr dr qd Philippus nō po-
tuit illa bona dare ad liuellū qr licet dicat ſe habere mandatū tñ
nō pſumit etiam elapſum longiſſimum tēpus vt dicit not.Bal.
in.l.j.C.de reb.alie.nō alienā.⁊ Bald.in.l.j.C.ſi ex fal.inſtru.dñs
Alexā.in.l.qui in aliena.ff.de acqui.here.⁊ in.l.ſciendū.ff.de ver.
obli.⁊ ita ſepe conſuluit.¶Sed licet hoc dictū ſemp fuerit viſū
dubium tñ eo ſuppoſito habeo qd illud procedit niſi ex longitu
dine tpis ⁊ qr aliquid actū ſit tanꝗ a procuratore qd nō pſume
3 retur factū ab aliquo ſine cōceſſione puta†qr aliquis tanꝗ ꝓcu-
rator ſoluit penſionem:nam ad id preſumit habere mandatū:cū
nemo preſumatur iactare ſuum.l.cū de indebito.ff.de proba.ita
dicit inſignis doctor dñs Philippus in.c.ſicut.de re iud.allegat
rotam antiquā in ti.de cauſa poſſeſ.⁊ proprie.decime tertie.ſꝫ mi
nor eſt preſumptio in caſu qd frater pro alio fratre tanꝗ procu-
rator cōcedat inſolutū rem fratris pro debito fratris ⁊ nōie fra-
tris capiat ad liuellū:cū non oſtēſo mādato ad omnia iſta tenea
tur.l.procurator qui pro euictione.ff.de procur.preſertim cū alij
fratres hoc etiā fecerint ⁊ ſubeſſet cauſa dotis:⁊ ſit digna ⁊ hone
ſta pſona ex quibus debet mādatū pſumi:arg.not.p Bart.in.l.q
fundū.in ſi.ff.pro empto.⁊ per Bal.in.d.l.j.C.de reb.alie.nō alie
nan.¶Preterea in caſu noſtro iſte dñs Philippus promiſit de
rato ſed ex longitudine temporis preſumitur ratificatio Caroli
caſus eſt in.l.filius.C.de peti.here.⁊ tenet Ange.in.l.ſciēdū.ff.de
verbo.obli.cū concordātijs ibi allega.per do.Alex.⁊ hoc ſolū ſuf
ficit:quia clarum eſt.¶Preterea iſta pars cōfirmatur alia via.
nam do.Achilles in ſuo eſtimo quem ipſe dat ipſe fatet dicta bo
na eſſe liuellata do.Pe.zochi qd eſtimū cōtra eū nō ꝓbat caſus
eſt ſingularis in.d.l.tuta.C.de omni agro deſer.lib.xj.⁊ qd ibi di-
cit Bar.per illū tex.vbi finaliter dicit no.hāc.l.cōtra fratres.qui
fecerūt ſe tantūmodo in emptionū inſtrumētis nominare:poſt-
ea predia in eſtimo deſcripta inueniunt eis ⁊ fratribus:⁊ ſic com
muniter ſunt tributa ſoluta p hoc eſt alijs fratribus dñium acq
ſitum ⁊ ſequit Ludo.de ro.conſi.cccxcj.incip.cū iſti fratres.cū er-
go in caſu noſtro dñs Achilles poſuerit in eſtimo tanꝗ rē liuel-
larīā do.Pe.⁊ ita ſoluerit canonē probat cōtra eū qui ſcript⁹ eſt
in eſtimo.¶Confirmat nā hoc precipue procedit:qr ex quo dñs
Pet.dicebat liuellarius ex cauſa dotis qd ex duobus oſtenditur
primo qr alij fratres fecerūt ſimilē ſolutionē retinēdo ad liuellū
item expreſſe ex dicta cauſa reperitur ꝙ dicta bona fuerant data
inſolutum a dño Philippo retento liuello item cauſa dotis pre
cedebat.ar.eorum que dicit Bar.in.l.triticū.ff.de verb.obli.ſi er
go do.Achilles confeſſus eſt qd pēſio debet do.Pet.intelligi de
bet ex cauſa dotis qr nulla alia cauſa reperit que confeſſio preiu-
dicat ipſi dño Achilli vt plene declarat Pau.de ca.alleg.cōſiliū
Bar.in cōſi.lxxiiij.incip.quod prefata ſentētia arbitralis:acce-
4 dat†quia confeſſio facta in ſcriptis preiudicat licet facta abſente
parte.vt no.Bar.in.l.nuda.ff.de dona.¶Poſtremo per inſtru-
mentum diuiſionis probatur dicta bona domini Alexā.⁊ demū
filiorum.⁊ ita fatentur filij igitur fuerunt ⁊ ſunt hypothecata ꝓ
dote vxoris domini Pet.⁊ expreſſe patet etiā de obligatione igi-
tur competit hypothecaria iuxta.l.venditoris.ff.de diſtrac.pign.
⁊ in.l.quandiu.C.eodē.igitur debet dominus petēs mitti in poſ-
ſeſſione bonorum. Laus Deo.

¶Summarium.

¶Hic agitur an per furorem ſuperuenientē extinguatur ius ma
ioricatus.
1 Primogenitus quando eſt ſtultus aut demens:ſi vitium ſit na-
turale ⁊ perpetuum ſecundogenitus erit rex.
2 Conſuetudo quod primogenitus ſuccedat in regno:intelligi de-
bet de eo qui eſt habilis ad regnandum.
3 Demens poteſt ſuccedere in bonis allodialibus.
4 Primogenitus non habet locum in bonis non feudalibus ſi eſt
conſuetudo vel ſtatutum quod in feudalibus ſuccedat.
5 Maior ⁊ dignior habet in totū maioricatum ſiue quod conſti-
tuatur in omnibus bonis ſiue in parte bonorum excluſis.
6 Conſtitutio maioricatus ſit vt bona vnita conſeruentur in perſo
nis primogenitorum.
7 Donatio cauſa mortis participat de natura cōtractus ⁊ vltime
voluntatis.
8 Furioſus qui caret intellectu nō poteſt matrimoniū contrahere.
9 Demens quando nullo modo habet vſum rationis non poteſt
contrahere matrimonium.
10 Inhabilitate data primo geniti propter dementiam:an filij ipſi⁹
ſuccedant in maioricatu.
11 Demens non dicitur totaliter quando habet aliquē intellectū
ad matrimonium contrahendum ⁊ ſic habilis ad feudum.
12 Filius primogeniti ſuccedit excluſo patruo quando feudum de-
fertur primogenito.
13 Furioſus ⁊ demens licet ſit inhabilis ad ſucceſſionem iuris vt in
hereditate extranei:tamen quando debet alteri reſtituere eſt ha-
bilis ad talem ſucceſſionem.
14 Preſcriptio an habeat locum ſuper maioricatu inter conſangui
neos collaterales etiam contra diſpoſitionem conſtitutionis ma
ioricatus:⁊ que qualis ⁊ quanta eſſe debeat.
15 Omnis res preſcribi poteſt que non reperitur prohibita.
16 Jus maioricatus quod competit primogenitis poteſt renuncia-
ri donari ⁊ vendi.
17 Mala fides ſuperueniens licet interrumpat preſcriptionem:ta-
men interrumpit reſpectu illius cuius habeo malam fidem:non
reſpectu alterius.

¶Conſilium.xlvij.

¶Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpūs ſanctus illuminet intellectum.

Facti narratione ⁊ dubijs
inde elicitis recte penſatis:quoniā conſultus ſum pro
veritate tantum quid predictis difficultatibus ſen-
tiam locar ſubſtantialiter omiſſo multiloquio quia in paucis
cōſiſtit veritas ⁊ qr vt percipio corā doctiſſimis viris cā diſcutie
tur.¶Capio igitur primū conſultationis articulum quo querit
nūquid maioricatus qd pertinebat ad Stephanū tanꝗ primo-
genitum per obitū varaſti martini ſenioris excluſus eſſet a dicta
ſucceſſione maioricatus:ex eo qr erat amens ſenſuqꝫ carens:non
tñ furioſus in qua difficultate ſi eſſemus in deciſiōe regni res eſ-
ſet deciſa nam hanc queſtionem decidit Bal.in.c.j.de ſuc.feu.vbi
1 dicit qd†qn primogenitus eſt ſtultus aut demens qd aut vitium
2 eſt naturale ⁊ perpetuū ⁊ ſecūdogenitus erit rex:qr†conſuetudo
ꝙ primogenit⁹ ſuccedat in regno intelligi debet de eo qui eſt ha-
bilis ad regnandum ſi autem ex accidenti efficitur demens tunc
dabitur curator quia in perſona ſua radicatū eſt ius regie pote-
ſtatis allegat not.in.c.grādi.de ſupplen.neglig.prela.per Archi-

in.§.item obſicitur.ij.q̃d.vj.⁊ in.c.cum inter.in nouella extra de
elec.⁊ ſi haberemus diſtinguere:an vitium dementie fuiſſet natu
rale ⁊ perpetuum an ex accidenti ſi etiam eſſemus in feudis que-
ſtio noſtra eſſet etiam deciſa q̃d primogenitus demens non ſucce
deret quãdo eſſet a natura:q꞉ iſti demẽtes carent ea parte homi-
nis que eſt principaliſſima:vcꝫ vſu rationis ⁊ tanꝗ̃ derelicta cõ-
ditione non ſuccedũt in feudis quia non videtur de iſtis cogita-
tum item quia ſeruitia preſtare non poteſt ſecus ſi ex accidenti q꞉
fuit ſemel incluſus:ita cõcludit not. Bal.in.l.quoties.C.de ſuis
⁊ legi.alleg.tex.in.c.j.an mutus vel ſurdus.vbi hoc tenent Alua
rotus ⁊ alij:ſed difficultas oritur in caſu noſtro quia non preſup
ponitur q̃d maioricatus eſſet feudum igitur erant bona allodia
lia in quibus videbat̃ eſſe difficultas quã ego nõ inuenio in ſpe-
cie deciſam:dicam tamen in ea quid ſentiam pro veritate ⁊ diffi-
3 cultatẽ faciebat.†Nam in bonis allodialibus demens eſt capax
vt in.l.fi.§.tali.C.de cura.fur.⁊ per totum de bonorum poſſeſſio-
ne furioſo infanti delata.⁊ in.l.cum heres.vbi dominus Alexã.
poſt doc.⁊ licet ſecus ſit in feudalibus:⁊ in alijs habẽtibus anne-
xam dignitatem vt dictum eſt:tamen nonvidetur bona cõſequen
tia q̃d idem ſit in allodialibus nam videmus q̃d in primis femi-
na nõ ſuccedit.¶Primum probatur in.c.j.de ſucceſ.feu.¶Se-
cundum tenent Inno.⁊ Domi.in.c.grandi.de ſupplẽ.negli.pre-
la.lib.vj.⁊ glo.⁊ Archi.in.c.cum deuotiſſimam.xij.q.ij.⁊ Vincẽ-
tius in.c.ſignificauerunt.de reſcript.⁊ in allodialibus ſuccedit iu
re primogeniture:prout concludit dñs Abb.in.c.dilecti.⁊ ꝑ hoc
q̃d not. Bald.in.l.omnes populi.in.iiij.charta.ff.de iuſti.⁊ iure.
4 †Ubi dicit q̃d ſi eſt cõſuetudo vel ſtatutũ ꝙ in feudalibus ſucce-
dat primogenitus non habet locum in bonis nõ feudalibus igi-
tur de his feudalibus ad allodialia nõ videt̃ bona cõſequentia ⁊
ſic licet demens primogenitus in feudalibus nõ ſuccederet tamẽ
in allodialibus videt̃ ſuccedere prout regulariter ſuccedit preſer
tim patri:vt in.§.tali.vbi ſuccedit ipſo iure in hereditate pater-
na ⁊ ius primogeniture defert̃ iure hereditario ſm Oldr.in cõſil.
lxiiij.⁊ Albe.in proemio ſtorũ.⁊ ſic videbat̃ cõcludi poſſe.primo
genitũ licet dementẽ ſuccedere in bonis allodialibus.¶Sed pre
miſſis nõ obſtãtibus alia ſententia verior eſſe videt̃ ⁊ ꝓbabilior
ꝙ imo talis conſtitutio maioricatus in quo ſuccedere debet pri-
mogenitus tantũ nõ cõcludit primogenitũ demẽtem iſta cõclu-
ſio probat̃ ex tribus iudicio meo.¶Primo argumẽto ſumpto
ab eo ꝙ dicit Bal.in.c.j.de ſucceſ.feud.⁊ in.l.quoties.C.de ſuis ⁊
legi.vt declarat elegãs doctor dñs Marti.de laude in tractatu de
primogenitura iure primogeniture olim nulla ꝑcipua olim pri-
mogenitus habebat de q̃bus ꝑ Archi.in.c.quã periculoſum.vij.
q.j.⁊ per Jo.an.⁊ alios in.c.licet.de voto quorũ aliqua etiã iure
hodierno locum habent ſcilicet q̃d in feſtis pre alijs ſacrificiũ fa
ciat ⁊ adde iuxta partẽ ſedeat.l.fi.⁊ glo.de albo ſcribẽ.dicit Bal.
in.l.decernimus.C.de epiſ.⁊ cle.itẽ q̃d in cõuiuijs iunioribus be-
ne dicat quoniã maior precedere debet ⁊ in loco de quo agim⁹ li
cet de iure primogenitus habet partẽ duplicatã in ſucceſſiõe ſm
Jo.an.in.d.c.lꝫ primogenita pecorũ:vt in.d.c.quã periculoſum.
5 q꞉ maior ⁊ dignior habet in totum maioricatũ ſiue ꝙ cõſtituat̃
in omnibus bonis ſiue in parte bonorũ excluſis ibi alijs ⁊ ſic cõ-
ceditur ibi bonorum adminiſtratio:⁊ debet bona aſſignatio fie-
ri fratribus ex quibus poſſint vitam honeſtã ducere ſm Hoſt.⁊
Jo.an.in.d.c.licet.vnde eſt omnino inueriſimile q̃d conſtituens
maioricatũ voluerit hoc cõcedere carẽti omni vſu rationis ⁊ de-
relicto a conditione nature:⁊ ſic penitus inutili:cui etiã ſuperio
ra nõ poſſunt adaptari:⁊ ſic ſuccedit ratio Bal.vt ſupra aſſigna-
ta in regnis ⁊ feudis q̃d non videat̃ conſideraſſe de talibus pri-
mogenitis inutilibus ſi enim de hoc fuiſſet interrogatus ꝓ cer-
to.idem reſpondiſſet ad hoc tex.cũ glo.⁊ ibi doc.in.l.tale pactuꝫ.
in fi.ff.de pac.¶Facit etiã q꞉ diſpoſitio etiã generalis non inclu-
dit inhabiles perſonas.l.vt gradatim.§.ſed ſi lege.ff.de mune.⁊
hono.l.in prouinciali.§.fi.iuncta.l.de pupillo.ff.de no.ope.nun.
in princi.⁊.§.j.not.Bar.poſt Oldra.in.l.j.§.nunciatio.ff.eo.tit.
cum multis ſimilibus.¶Secunda ratio eſt.nam primogenitus
qui ſuccedit alijs excluſis admittitur ea ratione que vt dicit Jo.
and.poſt Hoſti.in.d.c.licet ex diuiſione cuilibet claret.argu.not.
in.c.maioribus.de preben.⁊ in.c.ex literis.de pigno.⁊ quod not.
in.l.j.§.ne in plures.ff.de exerci.ſicut enim principatus diuiſio-
ne deſtruuntur:vt dicitur in.d.§.preterea ducatus.ita ⁊ patrimo
nia:vt etiam experientia docet que eſt rerum magiſtra.c.quã ſit.
6 de elec.in.vj.†Ex quibus patet ꝙ conſtitutio maioricatus fit vt
bona vnita conſeruentur in perſonis primogenitorum:nam ex
conſeruatione bonorum conſeruantur dignitates familiarũ:vt
declarat late Jo.an.poſt Jac.de are.in addi.ſpec.in rubri.de ſuc-
ceſ.ab inteſta.⁊ Bald.late.in.l.maximũ vitiũ.C.de libe.prete.que
dignitas familiarũ ſeruari debet in primogenito vt patet ex not.
in.d.c.quã periculoſum.⁊ in.d.c.licet.ſed in hoc demens ⁊ carens
ſenſu rationis eſt inhabilis igitur de hoc non videtur conſtituẽs
maioricatum ſenſiſſe vt dictum eſt.¶Tertia ratio eſt quia talis
maioricatus pro maiori parte videtur accedere ad naturam feu-
di nam ſicut feudum aliquando defert̃ ad primogenitum in.c.j.
§.preterea ducatus de prohi.feud.alie.per Fede.ita ⁊ hic maiori-
catus ex conſtitutione illius qui conſtituit.Imo.in hoc equipa-
rat feudis regalib⁹.vt in.d.§.preterea ducatus.item ſicut in feu-
do antiquo ⁊ paterno:pater nõ põt filijs preiudicare:vt habetur
in.c.j.de ſucceſ.feu.ita nõ poteſt priuari a patre iure primogeni-
ture ſm Hoſt.Joã.an.⁊ doc.in.d.c.licet in quibuſdã equiparent̃
bonis allodialibus ⁊ ſic in ſuccedendo ⁊ in priuando equiparan
tur feudis igitur in ſuccedendo debet regula talis maioricatus
iudicari ſecundum naturam feudorum.hoc probatur in ſimili.
7 †Nam donatio cauſa mortis participat de natura contractus ⁊
vltime voluntatis:⁊ in eo in quo participat de natura contract⁹
debet iudicari ſcdm naturam contractus in eo in quo participat
de natura vltime volũtatis regulat̃ ſecundũ iura vltimarũ volun
tatum:vt cõcludunt Bal.Ange.Imo.⁊ omnes Moder.in.l.ij.
ff.de lega.j.ſed talis maioricatus in ſuccedẽdo participat de na-
tura feudorũ in quibus primogenitus tantum ſuccedit de quib⁹
in.d.§.preterea ducatus.igitur iudicari debet ſecundum naturã
ipſorum quorum natura eſt quod in eis dementes non ſuccedãt:
igitur in tali maioricatu demens omnino ſuccedere non debet ⁊
ita ſentio cũ hac tamen limitatione niſi tales cõſtitutiones maio
ricatuũ aliter in loco fuiſſent interpretate:q꞉ minime ſunt mutã
da.l.minime.ff.de legi.in.c.cum dilectus.de cõſue.⁊ in.c.mulier.
ſi de feud.fue.controuer.cum multis ſimilibus.⁊ hec quo ad pri
mã difficultatem dicta ſufficiant.¶Capio ſecundam difficulta-
8 tem que modicum habet dubitationis.†nam clarum eſt ꝙ fu-
rioſus qui caret intellectu non poteſt matrimonium contrahe-
re:vt eſt caſus in.c.dilectus.de ſponſa.⁊ in.c.neqꝫ furioſus.xxxij.
q.vij.⁊ licet de demente ⁊ mentecapto non bene iure reperiatur
expreſſum tamen ſi ſenſu caret idem eſt concludendum.ſolum re
perio q̃d hoc tangit Cardi.Alexan.in.d.c.dilectus.idem conclu
dit quia tex.ibi aſſignat rationem:quia caret conſenſu ⁊ idẽ glo.
in.d.c.neqꝫ furioſus.igit̃ ex identitate ratiõis licitũ eſt extẽdere:
argu.gl.in verbo eleganter.in cle.j.de elec.item quia furioſus et
mentecaptus equiparantur:vt in aut.vt hi qui obli.ſe perhibent
habere res minorum.§.comprehẽdimus.Bal.in.l.ſed ⁊ milites.
§.non autem.⁊ in.l.commiſſarios.§.j.ff.de excu.tuto.item quod
ſtatuitur in vno cenſetur ⁊ in alio ſtatutum:argu.gloſ.in.l.ſi qs
ſeruo.de furtis.C.facit.l.ſi furioſi.C.de emp.⁊ vendi.nam ⁊ men-
tecaptis ſicut ⁊ furioſis datur curator.inſti.de cura.§.ſed men-
tecaptis ⁊ arbitror doc.hoc non dicere ſpecifice quia habuerunt
hoc pro abſoluto nam tex.in.l.ij.C.de cura.furio.pro eodem po-
nit furioſum ⁊ mentecaptum ⁊ dicit ibi Bal.quod furioſus ha
bet furorem patentem mentecaptus vero latẽtem:⁊ in vtroqꝫ ea-
dem deciſio:⁊ quod no.in.l.ſi furioſi.C.de nup.pendet ab illa ra-
tione quia deficit conſenſus dicunt enim domi.Anto.⁊ domi.
Abb.in.d.c.dilectus.quod ea que pendent a conſenſu furioſus
explicare non poteſt quia conſenſus deficit igitur idem in demẽ-
te ⁊ mentecapto:facit quia ratio expſſa generalior dicto ampliat
dictum.l.ſi is qui.ff.de acquir.poſſeſſio.l.cum pretor.§.dulciſſi-
mis.ff.de lega.ij.⁊ ibi Bart.igitur ampliatur tex.in.d.c.dilect⁹.
ad omnes qui non habent cõſenſum vnde dicit tex.in.c.tua nos.
in fine quod ſine conſenſu matrimonium contrahi non poteſt
cum ergo in demente non ſit conſenſus igitur non poteſt cõtra-
hi matrimonium facit.l.cui fuerit.ff.de condi.⁊ demonſtratio.⁊
l.nuptias.ff.de regulis iuris.¶Ex quibus omnibus infero in
9 propoſito ⁊ cõcludo quod†aut eſt adeo demens quod nullo mo
do habet vſum rationis:⁊ tunc nõ poſſit contrahere matrimo-
niũ ſicut furioſus qui caret cõſenſu aut non caret omnino intel-
lectu.⁊ tunc poſſit in ſimili decidit inſignis doctor Henric⁹ Bo
hic.quem etiam ſequitur ibi Cardi.flor.in dicto.c.dilectus.vbi
querit an ebrius poſſit matrimonium contrahere ⁊ concludit
quod aut eſt ita ebrius quod nullo modo habet vſum rationis:
neſciens omnino quid agat ⁊ tunc eſt idem quod in furioſo:q꞉
eſt defectus conſenſus ſine quo non eſt matrimonium aut non
eſt tanta ebrietas que vſum rationis auferat:⁊ tunc poteſt ſpon-
ſalia ⁊ matrimonium contrahere ⁊ ſi ſequatur copula pro matri
monio preſumitur argu.eius quod habetur in.c.is qui.de ſpon-
ſa.⁊ ita dicit Henricus tenere glo.Guli.ſuper ſumma Ray.c.xvj.
⁊ fratrem Joan.in ſumma.in.c.de viro.xxvij.q.ita etiam dicere
debemus in dementia cum a conſenſu pendeat matrimonium vt
dictum eſt ⁊ hec de ſecunda difficultate.¶Capio tunc tertiam
difficultatem in qua concludo quod ſi dictus Stephanus erat
fatuus intellectu carens contraxit matrimonium:tunc nõ tenet
tamen an filij ſint legitimi dico quod cõcurrẽtibus plurib⁹ poſ-
ſunt dicti filij legitimi:primo ꝙ vxor ignorauerit illum demẽteꝫ
quod contingere poſſet quando eſſet in umbra te quietis vt dicit
tex.in.l.quod meo.§.ſi furioſo.ff.de acquirenda poſſeſſione.

¶Secundo

¶ Scđo qđ matrimoniū cōtractū fuerit in facie eccleſie hoc eſt
publice ſm ꝙ habet̃ in.c.cū inhibitio.de clande.deſpon. ¶ Ter
tio ꝙ fuerit in bonā fide quouſqꝫ filij fuerint concepti: ⁊ qđ ma
trimoniū nō fuerit añ conceptionē ſeparatū ſcđm ꝙ habet̃ in.c.
cū inter.qui filij ſint legi.alias autē altero deficiente filij erūt ille
gitimi: ⁊ requirunt̃ iſta prout cōcludūt cōiter doc.in.c.ex tenore.
qui filij ſint legiti.vnde iſtis cōcurrētibus pōt ꝓcedere queſtio
10 de qua dubitat̃ † nunquid data inhabilitate primogeniti ꝓpter
demētiā filij ipſius ſuccedāt in dicto maioricatu alias iſtis non
cōcurrētibus queſtio nō ꝓcederet: qꝛ filij eſſent legitimi: ⁊ ſic nō
ſuccederēt in aut.qui.mo.na.effic.ſui.§.ſi quis aūt defunctus.ſꝫ
illis cōcurrētibus: licet matrimoniū nō teneret filij eſſent legiti
mi ⁊ poſſunt ſuccedere: ⁊ queſtio predicta ꝓcedere poteſt. ¶ Si
aūt poneremus matrimoniū tenuiſſe cōtractū a demēte: hoc nō
poſſet eſſe ex alio niſi qꝛ nō carēt ſenſu omnino vt ſupra dixi: vel
etiā qꝛ habuiſſet dilucida interualla ⁊ tpe cōtracti matrimonij
fuiſſet ſane mētis ſꝫ iſtis caſibꝰ pſona demētis nō eſſet innutilis
ad maioricatū: quoniā videmꝰ ꝙ imperfectꝰ nō ſuccedit in feu
dū ⁊ dicit Bal.in.d.l.quoties.ꝙ demēs nō ſuccedit qꝛ inutilis.
⁊ doc.in.d.c.j.an mutus vel ſurdus.quod And.de iſer.Aluaro.
⁊ alij intelligunt qñ eſt imperfectio: qꝛ in totū fuerit inhabilis.
l.j.⁊.ij.C.qui morbo.qꝛ in illa materia capimus totalitatem im
perfectionis.vt dicit Bald.in.d.rubri.an mutus vel ſurdus ad
11 hoc tex.in.§.mutus.in titu.epm vel abbatē. Igit̃ † qui nō eſt to
taliter demens: ſed habet aliquē intellectū ad matrimoniū con
trahēdum: nō dicitur totaliter demēs: ⁊ ſic nō inhabilis ad feu
dū ⁊ fortius ad maioricatū idē etiā ⁊ qñ matrimoniū eſt cōtra
ctū ab habēte dilucida interualla: qꝛ nō dr̃ totaliter imperfectꝰ
⁊ ſic non inutilis ad maioricatū: nā dicit Bal.in.d.c.j.de ſucceſ.
feu.qđ ad hoc vt primogenitꝰ regis demēs dicat̃ omnino inha
bilis debet eſſe vitiū naturale ⁊ ꝑpetuū ⁊ ſic duo copulatiue re
qrit vnde licet eēt naturale ſi nō eſt ꝑpetuū licet hoc cū maxima
difficultate dari poſſit: vt a phyſicis audiui tñ ſi daret̃ nō exclu
deretur qđ etiā ex eo patet: qꝛ non dicit̃ totaliter imperfectꝰ ho
mo vt requirit̃ ſm Bal.in.d.rubri.an mutus. ¶ Preterea ſicut
dicimus ꝙ qñ quis eſt demens: nō a natura ſed ex accidenti non
dicitur inhabilis ſm Bal.in.d.l.de ſucceſ.feu.ratio eſt ſcđm eū
qꝛ a principio fuit queſitū ius in regno primogenito ⁊ radicatū.
⁊ ſic nō tollit̃ per ſuperuenientiā furoris ſed datur curator iuxta
no.per Archi.in.c.grādi.de ſupplē.negli.prela.lib.vj. ita dicēdū
eſt in eo.qui habet dilucida interualla: qꝛ fuiſſet queſitū ius eo
tēpore quo fuiſſet ſane mentis ⁊ radicatum: vt dicit Bal. ⁊ licet
ſupra allegata loquantur in regno ⁊ feudis tamen illa difficul
tas requiritur vt ex dictis in prima difficultate apparet: ſi ergo
quis ad illa iudicandus eſſet habilis: fortius ad hunc maiorica
tū aut̃.multomagis.C.de ſac.ſan.eccle.cū ſimi. ¶ Ex quibus in
fero qđ ego nō video ꝙ poſſit dari caſus in quo cum Stephano
matrimoniū fuerit vere cōtractū ⁊ tñ ipſe diceret̃ inhabilis ad
maioricatū vnde data validitate matrimonij arbitror illum ha
bilē fuiſſe ad maioricatū ſed poſito qđ hoc dari potuiſſet qđ ve
rū matrimoniū contractū fuiſſet inhabilis ad maioricatū: ⁊ filij
eſſent legitimi: vel ⁊ dato ꝙ verū matrimoniū non fuiſſet ꝓpter
ignorātiā vxoris eſſemus in caſu in quo filij eſſent legitimi ſup
q̃ſtione ꝓpoſita an dicti filij Stephani haberēt ius ſup illo ma
ioricatu ⁊ an ſuccedere poſſent ⁊ arbitror qđ ſic ꝑ ea q̃ no.Bald.
in rub.an mutus vel ſurdus.vbi q̃rit ſi mutus vel aliter imper
fectus haberet filios an auferat̃ tunc feudū.⁊ dicit qđ nō.alleg.
no.per Cy.in.l.j.C.qui admit.ad bo.poſ.poſſunt vbi concludit
qđ ſi inhabilis ad feudū habet filios non excluditur ⁊ ſic vult ēt
Bal.qđ qñ iutilis ad feudū habet filios feudū nō auferat̃ ⁊ ſic
filij ſuccedūt ⁊ hoc intelligit verū And.de iſer.in.§.mutus.epꝫ
vel abbatē in feudo paterno.ſecus in nouo.⁊ ſequunt̃ Iac.alua.
⁊ Moder.in.d.c.j.an mutus ⁊c.ſed nos ſumus in maioricatu
12 antiquo.igit̃ filij debent admitti. ¶ Cōfirmat̃ etiā.nam † qñ feu
dū defert̃ primogenito filius priogeniti ſuccedit excluſo patruo
ſm opi.Io.an.in rubri.de feu.in addi.Spe.cuius opi.cōſulēdo
ſemꝑ ſequutus ſum ſequendo dicta ſubtilis doct.⁊ preceptoris
mei in ſuo conſi.clxiiij.incip.diligenter ⁊ mature diſcuſſis nō in
ſiſto in hoc quia eſt vulgariſſimum ⁊ longum habet tractatum
igit̃ idē dicamus in maioricatu ⁊ licet illa opi.loquat̃ qñ primo
genitus reperit̃ mortuus tempore quo defert̃ ſucceſſio tamē idē
ius eſt quando viueret ⁊ eſt inhabilis qm̃ a pari procedunt quo
ad ius ſuccedendi non eſſe in rerum natura vel eſſe ⁊ a ſucceſ
ſione excludi.l.ſi nec.§.ſi deportatus.ff.de bonis liber.l.j.§.ſi.ff.
de bono.poſſeſ.contra tabu.quinimo fortius in caſu noſtro filij
13 admittuntur ac ſi non eſſet primogenitus in rerū natura † quo
niā licet alias furioſus ⁊ demens ſit inhabilis ad ſucceſſionē iu
ris vt in hereditate extranei qđ habetur in.l.ſi.§.tali.C.de cura.
fur.tñ quando debet alteri reſtituere: eſt habilis ad talē ſucceſ
ſionem vt dicit Bal.in.l.j.ff.de bonorum poſſeſſio.furioſo infan
ti dela.alle.l.cum heres.⁊ ibi late domi.Alexan.ff.ad trebel.ſed
in caſu noſtro ex diſpoſitione conſtituentis maioricatū pater ob
ligatur reſtituere filio ſuo primogenito igit̃ dicit̃ habilis ad ſuc
cedendum: non vt retineat ſed vt reſtituat ⁊ ſi dicat̃ qđ ex conſti
tutione conſtituentis maioricatum non teneretur pater reſtitue
re niſi poſt mortem. Reſpondeo quod verum quando pater eſt
habilis: ſecus ſi non eſt habilis nam etiam ille qui tenetur poſt
mortē reſtituere ſi in vita efficiatur inhabilis tenetur ſtatim re
ſtituere: vt patet ex his que no.in no.q.dicit Ioan.and.poſt Ri
car.malum.in rubri.de ſecun.nup.cuius dicta referunt ⁊ ſequūt
tur Pau.de caſt.⁊ Moder.in.l.iij.C.de inſtitu.⁊ ſubſti.ſub cō
di.fac. ¶ Non omitto qđ conſtitutor maioricatus voluit ꝙ in
maioricatu ſuccederet Gometius frater ſuus ⁊ ſucceſſiue filium
legitimum maſculum ⁊ primogenitum: ⁊ ſic de ſingulis per li
neā rectam de dicto Gometio deſcendentibus prouidit ⁊ eorū
filijs primogenitis qđ filij primogeniti premortui preferant̃ pa
truis conſuluit eleganter dominus Abb.in ſuo conſi.lxxxv.in
cip.in ꝓpoſita queſtione in primo volumi.rationes omitto qa
vulgo habentur in ſtampa.ex quibus arbitror qđ preſuppoſita
legitimatiōe filiorum Stephani ꝙ ipſi in maioricatu ſuccedāt.
14 ¶ Capio.iiij.queſtio.qua † querit̃ vtrum ſuper dicto maiorica
tu inter conſanguineos collaterales etiam contra diſpoſitionē
conſtitutionis maioricatus habeat locū preſcriptio ⁊ que qua
lis ⁊ quanta eſſe debeat iſta preſcriptio. In qua difficultate con
cludo preſcriptioni locum fore nam edictum de preſcriptiōe eſt
15 prohibitoriū.regulare enim † omnis res preſcribi poteſt que nō
reperit̃ prohibita.l.finali.C.de preſcrip.longi tempo.⁊.l.ſicut.C.
de preſcrip.xxx.ann.igitur cum in caſu noſtro non reperiatur ꝓ
hibita cenſetur permiſſa. ¶ Preterea nos videmus primogeni
ture poteſt donari item poteſt quis illi renunciare ſm Bal.in.c.
j.§.preterea.qui.mo.feu.amit.item vēdi poteſt ſm Io.an.Hoſt.
16 ⁊ doc.in.c.licet.extra de voto.igitur † tale ius maioricatus quod
competit primogenitus poteſt renunciari: donari: ⁊ vendi.ergo
poſſunt talia iura preſcribi.l.alienationis verbo.⁊ ibi nota.ff.de
verbo.ſigni.⁊ probatur iſta conſequentia ex his que ponit Bar
to.in.l.filiuſfami.§.diui.ad fi.ff.de lega.j. ¶ Preterea aut talis
conſtitutio maioricatus facta fuit in contractu ⁊ nō cenſet̃ pro
hibita preſcriptio.vt declarat domi.Abb.in.c.cū non liceat.de
preſcrip.quinimo non potuiſſet per ea que no.Barto.in.l.nemo
poteſt.ff.de lega.j.aut in vltima volūtate: ⁊ eodem modo preſcri
ptio non impeditur.vt concludit Bar.quem ſequūtur Raph.
domi.Alexan.⁊ alij in.d.§.diui.⁊.d.Abb.in.d.c.cū liceat.
¶ Preterea feudum ꝙ alienari non poteſt preſcribi poteſt.vt in
c.ſi quis per triginta.ſi de feu.fue.cōtrouer.arbitror etiam ꝙ in
caſu noſtro requiratur preſcriptio.xxx.annorum duplici ratione
⁊ prima ratio eſt: quia ex quo procedit ſine titulo non habet lo
cū preſcriptio lōgi temporis ſed requirit̃ longiſſimū ſcilicet.xxx.
annorum.vt in.l.ſicut.C.de preſcrip.xxx.annorum.vel.xl.tradit
in.c.ſi diligenti.de preſcrip. ¶ Secundo probatur per tex.in.d.c.
ſi quis ꝑ triginta.in feudo.vbi ſine titulo preſcribitur dicto tē
pore.maioricatus autem multum ſimilis eſt feudo vt dictū eſt
requiritur ſpatium.xxx.annorum puto tamen qđ non procedat
cum mala fide.vt in.c.ſi.cum ibi no.de preſcrip.⁊ licet iſta ſit ma
gna diſputatio in feudo de iure ciuili de qua late in dicto.c.ſi qs
per triginta.tamen nō puto prout dicunt ibi Moder.ꝙ de iu
re canonico hec diſputatio procedat: ſed qđ cū mala fide proce
dere non poſſit: vt plene traditur in.d.c.ſi.ꝙ ius canonicū: quia
agitur de peccato ⁊ periculo anime ſeruari debet in vtroqꝫ foro
ſecundū glo.communiter approbatam in regula poſſeſſor.de re
gu.iur.lib.vj.cum ſi. ¶ Circa quintam ⁊ vltimam dubitationē
qua queritur: ſi lite exiſtēte cum vno cui nullū competebat ius
impediatur preſcriptio currens contra aliū forte ius habētem
⁊ in lite non exiſtente in qua difficultate concludo ꝙ nō dicit̃ cō
tra aliū interrupta preſcriptio. ¶ Primo quia licet mala fides
17 ſuperueniēs interrumpat preſcriptionē † tamē interrumpit re
ſpectu illius cuius habeo malam fidem: non reſpectu alterius ſe
cundū glo.⁊ Bart.in.l.natura.ff.de vſucap.⁊ Saly.in.l.cum no
tiſſimi.§.j.de preſcrip.xxx.vel.xl.annorum.⁊ Pet.de ancha.in.c.
j.de preſcrip.lib.vj.idē Imo.in.c.ſi.de preſcrip.in vlti.charta do
minus Ant.in.c.illud.de preſcrip.⁊ eſt communis opinio.a qua
in indicando non eſt recedendum licet dominus Abb.in.d.c.il
lud.⁊ Areti.in ſuo conſilio.xvij.in colū.xij.contra tenuerint.igit̃
idem dicamus ⁊ fortius quando amouendo litem. ¶ Secūdo in
terminis quando interruptio fit per litis conteſtationem: vt con
cludit Bart.in.d.l.generaliter.allegat no.in.d.l.cum notiſſimi.
§.ſed ⁊ ſi quis.C.de preſcript.xxx.vel.xl.annorum.hoc enim caſu
non de neceſſitate inducitur mala fides: vt patet ex nota.per do
minum Anto.⁊ Abb.in dicto.c.illud. ¶ Tertio quia ſi recte in
ſpiciēdo in caſu noſtro qui litē mouerūt ⁊ agitauerūt ſuccubue
rūt quo caſu etiam reſpectu litigantiū nō dicitur preſcriptio in

terrupta. vt no. voluit Pau. de caſtro in ſuo cõſilio mihi. cccxcij.
incipit. viſo puncto. argu. eius quod habetur in. l. euidẽter. ff. de
except. rei iudi, ⁊ quod not. Bar. in. l. ſepulchri. ff. de ſepul. viola.
⁊ ſic ſunt expedite omnes difficultates elicite in formatione pun
cti in quibus poſui cõcluſiones: quas putaui iuridicas non de-
clinans ad aliquam partium ſecũdum quas iudicarẽ niſi aliud
oſtenderetur: ⁊ ita concludo ſaluo ſemper ſaniori conſilio.
Laus Deo. Bartholo. Soci. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ Promiſſa in cauſa fauorabili non extinguitur prima vice ſed
preſumitur annua.
1 Teſtator ſi legat fratribus minoribus vnam pictãtiam in feſto
ſancti Franciſci debebitur tantum vna ⁊ ſingulis annis.
2 Legatum in cauſa fauorabili preſumitur annuum: ⁊ nõ finitur
in prima ſolutione primi anni.
3 Legatũ preſumitur perpetuũ attẽta qualitate perſone legatarij.
4 Uerba indefinita in materia ⁊ fauorabili eqpollent vniuerſali.
5 Legatum alimentorum factum vxori debet intelligi de omni fu
tura vxore.
6 Promiſſio certe quantitatis ex cauſa alimentorum ſpeciali fa-
uore preſumitur annua.

¶ Conſilium. xlviij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectum.

Eleganter cõſuluit ſup pre

ſenti difficultate preſtãtiſſim⁹ doctor ⁊ vti pater bo
noran. dominus Joan. Bapti. roſellus cuius cõſul-
tatio ⁊ concluſio ⁊ ſi mihi placet tamen non mediocrem videtur
habere difficultatẽ ⁊ in primis contra eam videtur aperta deci-
1 ſio Bart. in. l. cum quidam. ff. de annuis leg. †vbi vult qõ ſi teſta
tor legat fratribus minoribus vnã pictãtiam in feſto ſancti Frã
ciſci debebitur tantum vna ⁊ ſingulis annis. argu. l. bone. §. hoc
ſermone. ff. de verbo. ſignifi. ⁊. l. eum qui calendis. in princip. ff. de
verborum obli. ita dicamus in caſu noſtro qõ tãtum primo de-
cẽ pauperes fratalee teneatur hoſpitale recipere: ⁊ licet Guido
de ſuza. quem ſequitur Cuma. in. l. eum qui calẽdis. teneat cõtra
Bar. per illum tex. in. d. l. cum quidam. vt ibi per Cuma. quan-
do ſumus in vltima voluntate tamen in contractibus volũt idẽ
qõ Bar. ⁊ ſic qõ habeat locũ regula dicti. §. hoc ſermone. ¶ Sed
2 in contrarium facit quia †legatum in cauſa fauorabili preſumi-
tur annuum ⁊ nõ finitur in prima ſolutiõe primi anni. l. legatũ.
⁊ ibi Bar. ff. de annu. lega. ⁊ ſic Bart. videtur contrarius ⁊ pro
iſta ſecunda opi. Barto. videtur caſus in. l. annua. §. a titia. ff. de
annuis leg. vnde in cauſa fauorabili preſumitur annuũ ſed Bar.
in. d. l. quidam. nõ videtur habere illud legatum vnius pictan-
tie pro lega. fauorabili ⁊ pio. dicitur enim qõ ſatis eſt mẽdican-
tibus habere vnam pictantiam in primo feſto ſancti Franciſci ſi
enim haberetur pro legato pio ⁊ fauorabili non decideret illum
caſum per regulam. §. hoc ſermone. que non obſtat ſecus ergo di
camus quando legatum eſſet pium ⁊ fauorabile per dictam. l. le
gatum. ⁊ ibi Bar. ⁊ ſecundum hanc intelligentiam nõ obſtaret
doctrina Bar. ſed in contrarium faciunt quia videtur poti⁹ qõ
debeant doctrine Bar. concordari: quia in. d. l. penul. fuit factuƺ
legatum ſimpliciter ſed in dicta. l. legatum loquitur quando ad
tempus per dictiones repetitiuas donec ⁊ quouſq; viuant. ⁊ ſic
in primo caſu locum habeat regula. §. hoc ſermone. ſecundo ve-
ro caſu no. per tex. in. l. ſicut in annos. ff. qui. mo. vſuſfru. amit. cũ
ergo ſimus in primo caſu quia ſimpliciter facta fuit promiſſio
videtur militare opi. Bar. in. d. l. cum quidam preſertim cum ſu
mus in contractibus ſm Cuma. quinimo fortius Bart. in. d. l. le
gatum. voluit quod ſecus ſit in contractibus vnde vult qõ quã
do promiſſio fit per dictionem donec: vel quouſq;: diſtingui de-
bet ꝙ aut promiſſio continet cauſam inciſiuam: ⁊ tunc cenſetur
facta promiſſio ſingulis annis ⁊ habent dicte dictiones vim re-
petitiuam per dictam. l. ſicut in annos. aut continẽt cauſam mo-
mẽtaneã: ⁊ tunc nõ videtur facta repetitio: ſed tempus appoſitũ
gratia debitoris: vt ibi per eum. argu. l. eum qui. ff. eo. titu. ⁊ ideo
dixit Bar. in. l. eum qui ita. ff. de verbo. obli. qõ ſi promittis decẽ
quoad viuam tantum decem debentur niſi promiſſio fieret pau
peri: qꝛ tunc videtur facta in cauſam alimentorum: ⁊ ſic debent̃
ſingulis annis. ⁊ ſequunt̃ ibi cõmuniter docto. ¶ Ex quibus vi
detur cõcludi ꝙ in caſu noſtro: ex quo promiſſio eſt facta ſimpli-
citer ⁊ non per dictiones repetitiuas item qꝛ non dicitur conti-
nere cauſam ſucceſſiuam: ſed tantum quando contingeret illos
de fratalea habere pauperes infirmos vel ſenes prout loquit̃ cõ-
uẽtio ꝙ tantũ vſq; ad numerũ. x. ⁊ non vltra videretur ſimul fa-
cta promiſſio vnde conſultatio videtur eſſe dubitabilis. ¶ Sed
tamen licet inficiari non poſſit rem eſſe dubiam: placet mihi cõ-
cluſio inſignis doctoris: ⁊ in primis moueor hac ratione nã ſi in-
ſtrumentũ diceret tantum ſi contingeret aliquẽ de dicta fratalea
pauperem fieri debere recipi in dicto hoſpitali concludendũ eẽt
qõ perpetuo talis obligatio duraret hoc probat tex. in ratiõe de
cidendi in. l. annua. §. a titia. ff. de annuis lega. vbi legatum factũ
ſacerdoti de certa quantitate certa dic vt ibi preſumit̃ annuum
qꝛ dicitur factũ tẽplo vnde eſt perpetuum ita in propoſito pro-
miſſio expreſſe facta fuit ſchole de fratalea quod etiam preſumẽ
dum fuiſſet per id quod habetur in. c. requiſiſti. de teſtamen. ⁊ in
l. ciuibus. vt late dixi de teſta. hoc etiam probat tex. iuncta decla
3 ratione Barto. in. d. l. non quidam. †vbi legatum preſumit̃ per-
petuũ attenta qualitate perſone legatarij ita in caſu noſtro fuiſ-
ſet preſumptio qõ in primo paupere extingueret̃ promiſſio: cum
hoſpitale ſit ad pauperes recipiendos deſtinatũ: ⁊ magis videa-
tur cõueniẽs qõ ſit aliqua obligatio cũ incertos debeant alimen
tare: ⁊ hoc patet clare in caſu noſtro qꝛ ſi talis promiſſio fuiſſet
intelligẽda. ſeu illã intellexiſſent debere verificari ⁊ finiri in pri-
mo paupere nõ fuiſſet opus limitatione. ſcȝ. vſq; ad numerũ. x.
dũtaxat qꝛ fruſtra fuiſſent dicta verba adiecta contra. l. ſi quan-
do. ff. de leg. j. ⁊. c. ſi papa. de priuile. lib. vj. preſertim qꝛ dictio ali-
quem eſt vniuerſalis. vt no. glo. in clemen. j. de foro compe. ⁊ Jo.
de imo. in. c. ſi. de dona. talis ergo promiſſio erat perpetua non li
mitata tum quia de natura promiſſionis eſt ꝙ ſit perpetua. l. eũ
qui ita. §. qui ita. ff. de verbo. oblig. tum quia ſit vniuerſitati: que
ſemper eadem durat. l. proponebatur. ff. de iudi. item dicta pro-
miſſio non verificabitur in primo infirmo. vt dictum eſt. ⁊ ſic nõ
habuiſſet locum dictus. §. hoc ſermone. ⁊ ſic fuiſſet perpetua in
quibuſcunq; pauperibus pro tempore venientibus ex dicta fra-
talea. ¶ Ex quibus infero in propoſito ꝙ cum dicta promiſſio
ſit ſui natura perpetua in quibuſcunq; pauperibus pro tempo-
re venientibus ex dicta fratalea reperiatur limitata per alia ver-
ba vſq; ad numerum. x. dũtaxat ⁊ non vltra talis limitatio reſpi
cit tantum perſonã ⁊ non tempus: vnde limitata cauſa limita-
tum parit effectum. l. cum tale. §. falſam. ff. de condi. ⁊ demõ. ⁊. l.
cancellauerat. ff. de his que in teſta. delen. ſi ergo eſt facta limita-
tio reſpectu perſonarum ⁊ non reſpectu temporis ſequitur ꝙ di
cta promiſſio durare debet perpetuo. ⁊ ſic quãdocũq; aliquis ef
ficiatur pauper recipi debeat ſemper in omni tẽpore ſed qꝛ pote
rat contingerẽ ꝙ multi ex dicta fratalea efficerentur pauperes
noluerunt alijs pauperibus ingreſſus impediri vnde taxauerũt
numerum qõ eodem tempore non tenerentur recipere vltra. x. ⁊
iſta videtur fuiſſe intentio attento ꝙ hoſpitale debebat ſe para-
tum offerre pauperibus venientibus que intentio preualere de-
bet. l. cum mulier. ff. ſolu. matri. c. intelligentia. c. preterea. de ver-
borum ſignifi. ⁊ etiam hoc colligitur ex dicta conuentione qm̃
illi de fratalea grauantur perpetuo ⁊ ſic omnes qui pro tempore
fuerint ad hoc onus de quo in. c. ſequẽti quod incipit. item ꝙ di
cti de fratalea ⁊c. igitur debent perpetuo commodum ſentire vt
in regula qui ſentit onus. de regu. iur. lib. vj. cum materia. ⁊ tunc
bene quadrat deciſio ibi poſita per Joan. and. in materia relata
per precedentem conſultorem item in dicta conuentione grauã-
tur priores ſiue guardiani dicti hoſpitalis qui pro tempore fue-
4 rint que †verba indefinita in materia fauorabili equipollẽt vni-
uerſali. l. placet. ff. de libe. ⁊ poſthu. ⁊ clare dñs Alexan. in conſil.
clxxj. in. ij. volu. ⁊ intelligi debent ꝙ omnes priores: ⁊ omni tem-
pore dicuntur eſſe grauati ex quo datur intelligi ꝙ perpetuo vo
luerunt durare qõ nõ eſſet ſi tãtum vſq; ad numerum. x. fuiſſent
5 obligati vnde dñs Alex. in. d. cõſilio †voluit ꝙ ſi legatum alimẽ-
torum eſt factum vxori tale legatum intelligi debet de omni fu-
tura vxore facit ꝙ dicit Bar. in. d. §. qui ita in ratione decidendi
6 vbi vult †ꝙ promiſſio certe quantitatis ex cauſa alimentorũ ſpe
ciali fauore preſumatur annua que alias non preſumeretur ſed
caſu noſtro vertitur cauſa alimẽtorũ igitur ⁊c. bene facit ꝙ iſta
interpretatio eſt magis pia: ideo in re dubio amplectanda. c. fin.
de re iudi. ex qbus ⁊ alijs adductis per primum conſulentem de
ſubſcriptione requiſitus puto idem iuris eſſe.

¶ Laus Deo. Bartholo. Soci. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ Ei cuius colonus eſt a poſſeſſione eiectus cõpetit remediũ ca-
nõis reintegrãde. Et q̃dã in materia ſtatuti ſup ꝓbationibus.
1 Statutum poteſt facere quod illa que eſſet in loco plena proba-
tio non probet.
2 Statutum per quod debitum a centum libris ſupra non poteſt
probari per teſtes non ligat clericum etiam in iudicio.
3 Ad acquirendã poſſeſſionẽ quis debet intentare remediũ quo-
rum bonorum ⁊ adipiſcenda actuali poſſeſſione per remedium.

¶ Conſilium. xlix.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectum.

In cauſa epiſcopi Senoga

lienſis viſo diligẽter ꝓceſſu reperio multa allegata ꝑ
dominos aduocatos q̃ ſi eſſent vera cauſa Reuerẽdi
domini

domini epiſcopi eſſet in tuto. Sʒ reperio multa allegata que nõ
ſunt in proceſſu vt ex infra dicendis apparebit. Reperitur in pri
mis quod die.xxix. Aprilis altera die poſt mortẽ Hieronymi ſer
Simon clericus vt generalis procurator domini epiſcopi appre
hendit poſſeſſionem hoſpitij ⁊ orti tanq̃ de bonis emphyteoti-
cis domini epiſcopi demum decimo die menſis Maij ſequẽtis
reuerendus dominus ratificauit dictã apprehẽſionem poſſeſſio
nis: prout pʒ per duo publica inſtrumẽta cuiuſdam ſer Boni-
facij de rocha contracta pro quo de iure cõmuni predicta ꝓbã-
tur de ratificatione patet: q2 cõſtat publica inſtrumẽta. l. cũ ꝓci-
bus. C. de probatio. De apprehenſione etiam probatur: quia in-
ſtrumentum fuit cõfectum in rebus apprehenſis ⁊ conſtat de ap
prehenſione per tex. cum ibi plene no. maxime per dominum ale-
xan. in. l. predia. ff. de acquirenda poſſeſſione. Sed contra predi-
cta opponitur quod dicta duo inſtrumenta nihil probant. Sed
ſunt nulla quia non eſt oſtenſum quod dictus notarius fuerit
matriculatus in ciuitate Senogalie prout ſtatutum in loco ſer-
uãdũ. l. oẽs populi cũ ibi nota. ff. de inſti. ⁊ iure. Et poteſt ſtatu-
a tũ facere† qd̃ illa q̃ eſſet in loco plena probatio nõ probet: ſcd̃m
not. per Specu. in titulo de probatio. §. videndum. verſi. Sed ꝓ
curator. No. Imo. dominus Antoni⁹ ⁊ alij in. c. ij. extra de ꝓba-
tio. ⁊ no. Bal. in. c. ſi quis per. xxx. ſi de feudo fuerit cõtrouerſia
inter dominum ⁊ agnatum. ⁊ multum videbatur obſtare q2 in
hoc eſt fundamentum domini epiſcopi nec reperio reſponſum
niſi in quibuſdam allegationibus: in quibus reperio quod dicitᷣ
qd̃ tale ſtatutum non habet locũ q̃ñ contenditur cũ eccleſia vel
cum clerico: ⁊ ſic cum perſona eccleſiaſtica: quia ſtatutum laico-
rũ prout eſt hoc de quo agimus non ligat clericos vel perſonas
eccleſiaſticas. vt in. c. eccleſia ſancte Marie de cõſt. extra. Et hoc
decidit Ioã. calde. in ſua diſputatio que incip. Statuto ciuita-
b tis. in fi. Ubi dicit quod† ſtatutum ꝑ quod debitum a. c. libris
ſupra nõ poteſt probari per teſtes nõ ligat clericum etiam in iu-
dicio. ⁊ ſequitur Pet. de anchara. in repetitio. c. primi. de conſti
tutio. in. xxviij. charta. ⁊ Io. de imo. in. c. cum contingat. extra de
iureiuran. in. xxviij. char. faciunt not. in. c. quod clericis. de foro
compe. ⁊ hoc pro multum notabili referũt Moder. in. c. ij. extra
de prob. ego vero refero ⁊ ſequor in. l. certi cõdictio. §. quoniam
agitur. ff. ſi certum petatur. ¶ Preterea ſecundo predicta confir
matur Simon clericus apprehendit poſſeſſionem dicti hoſpitij
nomine dicti epiſcopi ⁊ illud alij locauit. ſ. Antonio ſer Roſati
demum promitti ⁊ iurat predicta omnia obſeruare contẽta in
dicto inſtrumento ⁊ iurauit obſeruare etiam apprehenſionẽ poſ
ſeſſionis nomine domini epiſcopi. Unde ad probandum talem
ꝓmiſſionem iuratam dictũ inſtrumentum probat: q2 nõ potuit
ſtatutum laicorum tollere quominus per tale inſtrumẽtũ talia
iurata nõ probarentur propter iuramentum quod dicitur quid
ſpirituale. ⁊ non ligatur ſtatutis laicorum no. in. c. laicus. de fo-
ro conpet. lib. vj. ⁊ ita ſingulariter Ioan. de imo. in. d. c. cum con
tingat. in. lxxxviij. charta. quod pro multum ſingulari referunt
Moder. in. d. c. ij. de probatio. ¶ Confirmo ⁊ tertio. Nã per di-
ctum inſtrumentum probatur quod cõductio fuit facta ſeu vo-
catio ⁊ iurata tempore apprehenſionis. Item quod eo tempore
fuit facta locatio ſeu cõductio ⁊ per dictum ſer Anto. per quẽdã
pediſequum probatur quod toto tẽpore dicte cõductionis ſtete
runt in dicto hoſpitio nomine domini epiſcopi qui teſtes ꝓbãt
quia ſunt duo. l. Ubi numer⁹. ff. de teſti. ⁊ nõ agiᷣ de aliquo ipſo
rũ cõmodo iuxta. l. etiam. C. de teſti. Quinimo fortius credendũ
eſt illis qui deponunt de facto proprio qualiter ibi ſteterunt no-
mine epiſcopi toto tempore cõductionis per ea que no. Pau. de
ca. in. l. ſi quis ſeruo. C. de furt. ⁊ per Bartho. de ſaly. in. d. l. ſi q̃s
de curio. C. de fal. Unde ex inſtrumẽto probatur quãdo fuit fa-
cta locatio ⁊ ꝑ teſtes ibi ſtantes probatur quod toto tempore lo
cationis ſteterunt ibi nomine epiſcopi. Unde non probaᷣ appre
hẽſio per ſolum inſtrumẽtũ: nec ꝑ ſolos teſtes: ſed ꝑ inſtrumẽtuʒ
⁊ teſtes: ⁊ ſic probatio eſt mixta que a ſtatuto nõ probatur ſcd̃m
Barto. Bal. ⁊ alios ⁊ ibi plene dixi poſt Moder. in. d. §. quoniã
igitur tradunt plene Modernio. in. d. c. ij. de probatio. ¶ Ex q̃-
bus cõcludo quod probatur apprehenſio poſſeſſionis prout di-
citur in dicto inſtrumẽto. Sed contra hãc cõcluſionẽ dicunt ad
uerſarij quod dictus ſer Simon apprehendit dictã poſſeſſioneʒ
rei tanq̃ exiſtentis emphyteotice. i. epiſcopi vt dicit inſtrumẽtũ.
Ita etiam dicitur per dominum Epiſcopum in. lxxiiij. poſitiõe
partis aduerſe ⁊ per epiſcopum confeſſata qd̃ animus dicti ſer
Simonis fuit accipere poſſeſſionẽ dicti hoſpitij ⁊ terreni tanq̃
rei emphyteotice domini epiſcopi. Unde dictus animus ꝓbaᷣ
ex vtraq̃ parte iuxta no. per Bar. in. l. poſt legatum. in principio
ff. de his qui. vt indi. ⁊ per Bald. in. l. cum precum. C. de lib. cau.
⁊ in. l. vnica. in. iiij. colum. C. de confeſſis dominus Anto. in. c. ex
parte decani. de reſcrip. ¶ Ex quib⁹ videtur inferri quod ſi ani-
mus ſuus fuit acquirere poſſeſſionẽ de re tanquam re caduca ⁊
non aliter actus agentium non operatur vltra intenti onem agẽ
tis. l. non omnis. ff. ſi certũ petatur. Sed in caſu noſtro non con-
ſtat quod res eſſet emphyteotica ergo non dicitur illius poſſeſ-
ſionẽ accepiſſe: bene facit quod acquiriᷣ animus ⁊ corpus. l. iij.
in principio ⁊ in. §. admittenda. ff. de acquirẽ. poſſeſſio. ⁊. l. quẽ-
admodum. C. eodem titulo. Sed in caſu noſtro non oſtendiᷣ em
phyteotica. Igitur caſus videtur defeciſſe. ⁊ ſic nõ videtur poſſeſ
ſio queſita. bene facit. l. ſi me in vacuam. ff. eodem titulo. Facit ad
hoc gl. cum ſequacibus in. l. quod meo. in principio. ff. de acqui.
poſſeſſio. Et ad hoc argumentum non reperio reſponſum ꝑ ad-
uocatos. Sed ad hoc reſpondeo breuiter quod dictus ſer Simõ
voluit poſſeſſionem iuxta. l. cum heredes. ff. de acquirẽ. poſſeſſio.
ex cauſa de qua ſupra. ⁊ licet cauſa de qua ſupra non appareat ve
ra: tamẽ poſſeſſio acquiſita fuit: quia ad acquirẽ. poſſeſſio. nõ re-
quiritur cauſa. l. j. §. ſi vir vxori eodem titulo. Tenẽt Cy. ⁊ Bal.
in. l. qui rem. ⁊ in. l. ad probatio. C. loca. ⁊ Saly. in. l. tradi. C. de
pac. ⁊ Bar. in reprobando glo. que contra tenuit in. l. qd̃ meo. in
principio eodem titulo ⁊ ibi latiſſime domi. Alexan. Unde licet
cauſa nõ fuerit probata vera non refert quia in hoc iudicio poſ-
ſeſſorio non requiritur cauſa vt concluſum eſt. ¶ Ex quibus pʒ
quod non obſtant ea que ponũtur per partẽ aduerſam in. xxiij.
poſit. cõfeſſata per dominum epiſcopum. In qua ponitur quod
dicta bona remãſerũt in hereditate ⁊ bonis dicti Hieronymi cui
epiſcopus reſpondet quod credit: videlicet debitum epiſcopa-
tui iure emphyteotico in qua videtur ſe fundare pars aduerſa.
nã verũ eſt qd̃ epiſcopus fatetur qd̃ hoſpitiũ remãſit in heredi-
tate Hieronymi debitum iure emphyteotico. Unde epiſcopus
non ſimpliciter fatetur quod remãſit in dicta hereditate: ſed de-
bitũ epiſcopatui iure emphyteotico. Debet ergo aduerſarius vᷣ
totam reſponſionem acceptare vel totam renunciare: vt. l. ſi qui-
dem. C. de excep. ⁊ ibi no. ⁊ per Barto. in. l. aurelius. §. idem que-
ſijt. ff. de libe. lega. ⁊ per docto. in. c. j. de confeſſis in. vj. tradiᷣ ple
ne in. c. bone. el ſecundo. extra de probatio. ⁊ in. c. cum veniſſent.
extra de inſti. cũ ſimilibus. Si ergo aduerſarij talem reſpõſionẽ
non admittunt non nocet iuxta not. in regula ex eo. extra de reg.
iur. libro. vj. traditur in. l. poſt legatũ. ff. de his qui. vt indi. Aut
admittunt ⁊ tunc illa verba: ſed debitori queſitũ iure emphyteo
tico ſunt approbata quia qualificant dictam reſponſionẽ vt no.
in dictis iuribus proxime allegatis que verba ſignificant ⁊ ex-
ponunt ſcilicet debitam iure emphyteotico tanq̃ recadutum ad
epiſcopatũ: quia reſponſio declaratur ex tali reſponſione facta
lxxiiij. poſitioni partis aduerſe in qua dominus epiſcopus fateᷣ
quod animus ſer Simonis non fuit apprehendere nõ tanq̃ em-
phyteoticam ⁊ recadutam. Unde a dicta reſponſione ⁊ ab in-
ſtrumento apprehenſionis capit interpretationem reſponſio de
qua ſupra quod dictũ hoſpitiũ remanſit in hereditate tanq̃ em
phyteoticum: quia intelligi debet tanq̃ recadutũ ꝑ ea q̃ no. bar.
in. l. aurelius. §. ſeio. ff. de libe. lega. ⁊ per Bald. in. l. j. C. de furtis.
cũ ſimilib⁹. Si autẽ pars aduerſa fatetur rem emphyteoticam ⁊
recadutam: potuit poſſeſſionem accipere propria autoritate ſm̃
communem opinionem de qua in. l. ij. C. de iure emphyteo. ⁊ ad
hoc ſunt plene charte cõſulentiũ pro epiſcopo. Si autem altera
pars non fatetur dictas reſponſiones: tũc nõ poteſt ſe in eis fun-
dare vt in regula cũ ex eo. de regulis iuris. libro. vj. ⁊ probatur in
l. poſt legatum. C. de his quibus vt indignis. ¶ Ulterius etiam
non obſtat quod dicitur per aduerſarios qd̃ dictus ſer Simon
q̃ erat procurator epiſcopatus non habet mandatũ ad acquiren
dũ poſſeſſionẽ quia habebat mandatũ generale ad negocia. Unᷣ
potuit domino epiſcopo acquirere poſſeſſionẽ: vt voluit gl. ⁊ cõ
muniter doc. approbant vt ibi late per preceptores meos domi-
num Alexã. ⁊ dominum Areti. Et preſertim quia talis acquiſi-
tio poſſeſſionis tenebat in fauorem domini epiſcopi: vt in. l. non
vlli. ⁊ ibi bar. poſt glo. ff. de tranſactio. ⁊ dominus Abb. in. c. cõ-
tingit. eodem titulo. Quinimo dicebatur habere ſpeciale mãda
tum ex quo habebat generale cũ libera. Nam in principio tribui
tur plena adminiſtratio in fine eſt appoſita clauſula cũ libera vt
per Barto. in. l. procurator cui libera. ff. de procura. ⁊ per gloſ. in
dicto. c. contingit. ¶ Comprobo quia dicitur in mãdato quod
poſſit omnia facere dominus ac ſi eſſet preſens: vt ꝑ Bart. in di-
cta. l. procurator cui libera. ⁊ in. l. creditor in. §. lucius. ff. manda.
Item in dicto mãdato eſt clauſula rati. Igitur idem eſt ac ſi a
principio dominus ratificaſſet: vt in lege procuratorem habentẽ
ff. de procuratori. ⁊ Bal. in. l. prima. C. de procuratoribus. ⁊ Are-
tinus in conſilio. xcviij. incipit. Cogitando: ⁊ quod nota. Domi-
nicus in capitulo is qui. de procuratoribus. lib. vj.
¶ Ex quibus patet qd̃ a principio ⁊ mandato domini epiſcopi
fuit queſita poſſeſſio accepta per procuratorem. Sed tamen etiã
poſtea ad tollẽdam omnem difficultateʒ ſequuta eſt ratificatio
die. x. Maij. vt patet ex inſtrumento ratificationis ꝓpter quam
licet non fuiſſet queſita poſſeſſio ꝑ apprehenſionem procurato-

ris ꝙ tamē eſt falſiſſimū fuit queſita poſſeſſio per ratificationē epiſcopi: vt in.l.ſi ego.ff.de neg.geſt.⁊ in.l.iij.§.ꝓcurator.⁊ in.l.cū ad te.ff.de vi ⁊ vi arma.⁊ in.c.cū ad ſedem cum gl.de reſti.ſpolia. traditur in.d.§.ꝓcurator. Ex quib⁹ cōcludo ꝙ queſita erat poſſeſſio domino epiſcopo. Primo per apprehenſionem. Secundo per ratificationem. Nec obſtat quoddā inſtrumentū productū in quo apparet ꝙ quidam adiuit hereditatē nomine dicti Joannis: ⁊ apprehendit poſſeſſionem q2 dictum inſtrumētū eſt confectum de dicta apprehenſione per illū qui nō habebat mandatū nec oſtenditur aliqua ratificatio Joānis tāꝙ heredis dicto tempore. Vñ nō fuit q̄ſita aliqua poſſeſſio dicto tpe iuxta no.in.d.§. ꝓcurator. nec cenſet adita aliqua hereditas que nō pōt adiri per procuratorē.l.paulus.alias incipit per procuratorē.ff.de acqui. here. Item fuit factum inſtrumentum poſt apprehenſionē procuratoris epiſcopi. Item poſt ratificationem epiſcopi que fuit facta decima Maij. Vñ nō nocuit domino epiſcopo nec etiam per ratificationem Joānis ex quo Joānes nō poſſidebat: ſed dominus epiſcopus per illud quod habetur in.l.ſi patrē.ff.quēad. ſerui.amit.⁊ per Bart.in.l.bonorū.ff.rem ra.babe. ¶ Preterea non obſtāt quidā teſtes examinati pro parte Joānis qui nititur probare Joannē per ſex vel paucos dies poſt mortē Hieronymi ingreſſum fuiſſe poſſeſſionem: quia adhuc probatur ꝙ poſſeſſio fuit pri⁹ queſita epiſcopo altera die poſt mortē Hieronymi vt dictum eſt. ¶ Preterea vnus eſt tm̄ ex dictis teſtibus qui probat de tempore.ſ.ſex diebus poſt mortem Hieronymi. Dictum autē vnius dictū nullius: vt in.l.iuriſiurādi.C.de teſti.l.vbi numerus. ff.eo.alij nō probant de alio tempore. Unde nō nocet poſſeſſioni epiſcopi prius queſite: argu.eius quod habetur in.l.eum actū. ff.de nego.geſt.⁊ in.l.matrem.C.de proba.⁊ in.c.in preſentia.extra eo.vbi doc.late per Barto.⁊ docto.in.l.ſed vt probari.ff.de noui oper.nunci. ¶ Ex quibus infero ꝙ cū dñs epiſcopus acquiſiuerit poſſeſſionem ⁊ ciuilem ⁊ naturalem: ⁊ ſemper vſq; ad expulſionem inquilini ſeu coloni inſtiterit in poſſeſſione licet probetur ꝙ Joannes vel aliquis nomine eius ingreſſus fuiſſet pſertim clanculū poſſeſſio que erat queſita dño epo nō eſſet ablata vt eſt tex.⁊ ibi no.in.l.clā poſſidere.§.qui ad nūdinas.ff.de acqui. poſ. ¶ Nec pdictis ob.ꝙ in.d.Joanne virtute ſtatuti loci eſſet q̄ſita poſſeſſio dicto Joāni immediate ꝙ fuerit heres qm̄ omittēdo illam diſputationē ꝙ poſſeſſio cēſeretur queſita ⁊ cōtinuata de defuncto per heredē de quo late in.l.j.⁊ in.l.iij.in princip.ff.de acqui.poſ.maxime per Are.⁊ Alexā. Preſertim ⁊ omiſſa etiam diſputatiōe. An ſit ſufficiēter ꝓbatū ꝙ Hieronym⁹ defunctus

3 poſſideret ad verificādū † dicti ſtatuti qm̄ ad acquirēdā poſſeſſionē debebat intētare remediū quorum bonorū ꝓ adipiſcēda actuali poſſeſſione per remediū.l.ſi.ff.de edicto diui adria.tol. ſm Cy.in.l.ea lege.vbi etiā Bal.in.v.q.C.de cōdi.ex.l.nō antē poterat tanꝙ ſpoliatus poſſeſſionem recuperare ⁊ remedio recuperāde agere q2 tūc ſuccūberet ſm Bal.in aut.defun.in.vj.q.C.ad tertul.⁊ Bal.in ſimili.in.l.j.ad fi.C.de ap.⁊ Joā.fabri in.§.ſui in ſtitu.de here.quali.⁊ diffe. Et in terminis per do.Alex.pceptorē meū in cōſi.iij.quod incipit: In cauſa mota ꝑ Angelū ſimonis in primo vo. Et in cōſilio ſtatim allegādo. ¶ Cōfirmat iſta opi. multū notāter ꝙ dictū ſtatutū locū habeat niſi mortuo defuncto poſſeſſio ab alio fuerit apprehēſa: put eſt caſus noſter q2 illa actualis apprehēſio impedit illā ꝯtinuationē fictā inductā a ſtatuto iuxta.l.pōponius.§.quaſitū.vbi hoc in terminis dicit do. Rapha.cu.ff.de acquirē.poſ.qđ pro multum notabili refert do. Alex.lʒ eā nō firmet in.l.cum heredes.in prin.ff.de acqui.poſ.⁊ licet nō ibi firmauerit hoc tm̄ firmat in ſpē in ſuo cōſi.lxxxiij.incip. Viſa facti narratiōe: in ſecūdo volumine. Pro quo eſt glo.valde notabilis in.l.cum miles.in princi.in gl.mag.ad fi.ff.ex quibus cau.maio. ¶ Ex quibus omnib⁹ patet ꝙ fundata eſt intētio dicti domini epiſcopi. Unde per expulſionē ſui coloni dicit priuatus ſua poſſeſſiōe ⁊ ſic cōpetit ſibi remediū recuperāde ſiue canonis reintegrāde: ſiue alteri⁹ remedij iuxta not.in.l.ſi colon⁹.ff.de acquirē.poſſeſſio.⁊ per dominū Alexā.in cōſi.xcj.in primo volumine.⁊ habet plene in.c.ſepe.⁊ in.c.cū ad ſedē.de reſti.ſpo.ꝙ aūt fuerit expulſus colon⁹ ex quib⁹ ⁊ multis alijs adductis per conſultores domini epiſcopi preſertim per quēdā Mattheū de Vico in ſuis cōſilijs: ⁊ alios arbitror dictū dominū epiſcopum iuſtitiam fouere. Viſis omnib⁹ inſtrumētis ꝓceſſib⁹ ſtatutis poſitionib⁹ ⁊ teſtib⁹ examinatis.⁊ ideo dico intrepide partes domini iudicis eſſe in ꝓnūciādo bene fuiſſe ⁊ eſſe ꝓnūciatū ⁊ ſententiatū ⁊ male prouocatum. Laus Deo Bartho. Soci.

¶ Summarium.

Statutum excludēs feminas ſimpliciter intelligitur perpetuo excludere.

1 Filie femine ſtantibus maſculis in hereditate ſunt perpetuo excluſe ⁊ non temporaliter donec maſculi extiterint.

2 Quicquid reperitur in termino ad quem fit relatio cenſetur repetitum in termino referente.

3 Hereditas patris eſt magis filijs debita quam aſcendentibus ex collateralibus.

4 Heredis appellatiōe nō comprehenditur niſi heres vniuerſalis.

5 Qualitas adiuncta verbo intelligi debet ſm tempus verbi.

¶ Conſilium. I.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpūs ſanctus illuminet intellectū.

Viſo teſtamēto Pauli rodulphi cōſiderata cōtingētia caſus: ⁊ viſo cōſilio reddito in hac cauſa Capio primā difficultatē qua queritur. Nunquid per mortē Leonardi ſine deſcendentibus heredibus ſit loc⁹ fideicōmiſſo facto camere plebis ſancte Marie. An vero ſint vocate ſorores.do.Leonardi. In qua difficultate prefatus doctor conſuluit quod nō poteſt camera adhuc ad fideicōmiſſū admitti: ⁊ mouet ni fallor ex mala intelligentia ſtatuti excludētis filias feminas penitus maſculos quod tamē eſt falſum. Unde conſilium redditū facit potius pro eccleſia hoc fundamē-

1 to dicendorum dico quod † ſtantibus maſculis filie femine in hereditate ſunt perpetuo excluſe: ⁊ non temporaliter donec maſculi extiterint: hoc probatur clare in ſtatuto in capitulo quibus caſibus filie. Statutū enim ſimpliciter propter exiſtentiam maſculorum vult qđ femine ⁊ deſcendentes nullatenus admittant ſed potius excludantur per maſculos. Et ſic ſtatutum ſimpliciter excludit filias exiſtentibus maſculis. Igitur poſtꝙ mortuo patre maſculi ſunt heredes: femine ſunt perpetuo excluſe. Ita eſt doctrina cōmuniter approbata in.l.ſi.ff.ad tertulia.⁊ Bal.⁊ aliorū in.l.ſi.C.de liberis prete.⁊ eſt caſus.⁊ bal.in.c.j.epiſcopum vel abbatem.traditur in.l.ſi quis poſthumus.§.ſi filiſi.ff.de lib.⁊ poſthu. Sed puto quod cōſultor deceptus fuerit ex alio ver.dicti ſtatuti in capitulo: ⁊ ſi cōtigerit ⁊c. In quo ego primo fuit decept⁹ quando prima vice illum legi. Dicit enim ⁊ ſi contingeret ꝙ ſupradicti omnes maſculi enumerati aſcendentes videlicet ⁊ collaterales qui mulierē a ſupradicta hereditate contra iuris cōmunis diſpoſitionē excluſerunt deſcendentes ex teſtamento vel ab inteſtato ſine filijs maſculis vel nepotibus maſculis ex ipſis filijs maſculis procedentibus morerentur quod tūc tota hereditas illa q̄ ad illos maſculos excludenter peruenit deueniat ⁊ deuenire debeat in dictas filias excluſas ⁊ ſic cū in principio dictū fuerit. Et ſi cōtingeret quod ſupradicti omnes maſculi enumerati videtur includere filios maſculos excludentes q2 q omnia dicit neminem excludit.l.a procuratore.C.manda.l.omnes.C.ſine cenſib.vel reliquis.c.ſolite.de maiori.⁊ obedien. Idem quia ſubdit enumerati.⁊ ſic refert ſe ad maſculos enumeratos. Sʒ enumerati fuerūt etiam filij ⁊ deſcendentes ex eis. Igitur cenſent in hoc capitulo

2 repetiti. † Quicquid enī reperitur in termino ad quē fit relatio cenſetur repetitū in termino referēte.l.ſi ita ſcripſero.⁊ ibi Barto.ff.de cōditio.⁊ demonſtratio.l.aſſe toto.ff.de heredi.inſti.⁊ in l.ait pretor.§.ſi iudex.⁊ ibi Barto.ff.de re iudi. ¶ Sʒ hoc nō obſtante contrarium puto verius. Quinimo a filijs maſculis ſunt excluſe perpetuo: ſed ab aſcendentibus ⁊ collateralibus a quib⁹ ex forma dicti ſtatuti excluduntur tēporaliter excluſe. Nā in.c.in quo excluduntur a filijs maſculis perpetuo excludūtur. Sʒ poſtꝙ ſtatutum voluit quod etiam excluderentur ad aſcendentibus ⁊ collateralibus addit dictum capitulum ad oſtendendū ꝙ volebat eorum excluſiones non eſſe perpetuas reſpectu aſcendētiū ⁊ collateraliū. Et quia videbatur tum ex viverborū vt dixi. Tū etiam quia clauſula in fine poſita ſolet ad omnia referri iuxta tex.no.in.l.talis ſcriptura.ff.de lega.j. Idcirco ſtatutum. Et ſi cōtingeret quod ſupradicti omnes maſculi. Ad tollendū hāc dubitationem addit.videlicet aſcendentes.videlicet ⁊ collaterales. tantūmodo ⁊ ſic poſt dicta verba generalia reſtringit ſe ad aſcendentes ⁊ collaterales: vt patet ex dicta dictione: videlicet: de cuius natura eſt reſtringere orationem generalem precedentem ad expreſſa.l.alimēta.ff.de alimē.⁊ ciba.lega.l.j.⁊ ibi not.Bartol.ff. ad.l.aquil.⁊ no.Bar.in.l.queſitum.§.ſi fundus.ff.de fun.inſtru. probatur etiam dictione tantummodo: ⁊ ſic refert ⁊ reſtringit ſe tantum ad aſcendentes ⁊ collaterales quoniam dictio: tantummodo: ponitur etiam reſtrictiue.l.ij.C.de his qui filios diſtraxe. ⁊ omnes alias perſonas: preter perſonas expreſſas excludit.l.j.⁊ ibi Barto.ff.ſi qui ius dicen.non obtempera.⁊ in.l.iuriſgentiū §.quod fere.ff.de pactis.⁊ in.l.ſancim⁹.C.de teſtamē. Et ibi Al-

3 beri.l.lucius.§.que habebat.ff.ad trebellia. Preſertim † quia filijs hereditas patris eſt magis debita quā aſcēdētibus ⁊ collateralibus: vt in auten.ſuc.C.de ſuis ⁊ legiti.⁊ in.l.nam ⁊ ſi parentibus.ff.de inoffi.teſtamē.⁊ ſic dictio taxatiua tantummodo excludit caſum diſſimilem iuxta no.in.l.ob ea.C.de predijs mi.⁊ iu clemen.

cle.exiui.§.non aūt.de verb.ſig.cum ſi.Unde nimirū ſi filie potē-
tius excluduntur a filijs quā ab aſcendentibus ⁊ collateralibus.
a filijs eñi excluduntur ꝑpetuo ab aſcēdētibus aūt donec viuūt:
vel ſi deceſſerint cum filijs vel maſculis nepotibus:ſecus ſi deceſ-
ſerint ſine filijs vel nepotibus:q² tunc femine reintegrant̃ ad ſuc
ceſſionē paternam.Ex quibus patet ꝙ deceptus fuit dominus
cōſultor qui voluit ꝙ femine excluderent̃ a filijs temporaliter ⁊
nō perpetuo.¶Unde hoc ſuppoſito ſequit̃ cōtraria cōcluſio ex
dictis dñi Conſultoris ꝙ cū teſtator cēſeatur ſe voluiſſe ꝯforma-
re ſubſtituēdo cum diſpoſitione ſtatutorū loquentiū de materia
ſucceſſionis abinteſtato:vt eo ordine in dubio deferat̃ fideicōmiſ
ſum quo defert̃ ſucceſſio abinteſtato:vt voluit no.Bar.in.l.here
des mei.§.cū ita.ff.ad trebel.⁊ in.l.vt iuriſiurādi.§.ſi liberti.ff.de
ope.liber.⁊ in ꝓpoſito noſtro loquitur Pet.de an.in.l.tres fra-
tres.ff.de pac.Ubi dicit ſe ꝯſuluiſſe ꝙ ſtāte dicto ſtatuto ſi pr̃ in-
ſtituit filios heredes exiſtentibus maſculis cenſetur eos inſtituiſ
ſe ⁊ non feminas.Igit̃ cum ſtatutū extantibꝰ filijs feminas ꝑpe-
tuo excludat:ita etiam teſtator feciſſe cenſetur.Iſta concluſio et
ꝙ camera dicte eccleſie ⁊ nō ipſe ſit vocatꝰ:⁊ nō dicte ſorores Leo
nardi ꝓbat̃ euidēter.Nā hic reperio duas ſubſtitutiones:altera
eſt ꝙ poſt mortē Simōis īſtituti voluit ꝙ bona ſtabili ꝑueniāt
ad heredes deſcendentes ex ipſo Simone.Ex qua ſubſtitutione
filie femine dicti Simonis nō poſſunt admitti duplici ratione.
¶Prima eſt ꝙ tpe mortis Simonis extabāt filij maſculi here-
des Simonis excluſis feminis ex forma ſtatutorū.Igit̃ teſtator
hoc caſu cenſetur voluiſſe excludere ſeu non vocare feminas pro-
pter maſculos iuxta no.per Bar.in.d.§.cum ita.Et Pet.de an.
in dicta.l.tres fratres.⁊ ꝓ his eſt honꝰ tex.in.c.j.epm vel abbatē.
Ubi ſi aliquis recipit feudū ꝓ ſe filijs maſculis ⁊ feminis maſcu
lis exiſtentibus ipſi admittunt̃ excluſis feminis ꝑpetuo adeo qđ
mortuis maſculis non redit feudum ad feminas.¶Scđa eſt qđ
teſtator ſubſtituendo vocat deſcēdētes Simonis ſed cū qualita-
te ꝙ ſint heredes:ſubſtituit eñi heredes deſcendētes ex Simone:
⁊ ſic reſtringitur quod ſint heredes ⁊ deſcendentes:⁊ ſic patet
ꝙ nō ſolū requirit̃ ꝙ ſint heredes ad hoc vt ſint vocati.Sꝫ etiaꝫ
deſcēdētes ad hoc ꝙ no.Bar.in.l.gallus.§.⁊ ſi parēte.ff.de lib.⁊
poſthu.⁊ꝙ no.in.l.qđ dicit̃.ff.de verbo.obli.ſed femine licet ſint
deſcendentes.Nō ſunt heredes Simonis imo ſunt perpetuo ex
cluſe ab hereditate Simonis.Igitur non verificant̃ verba fidei-
cōmiſſi in eis:⁊ per cōſequens nec fideicōmiſſum.l.ſi ſeruū.nō di
xit p̄tor.ff.de acquiren.here.l.non aliter.ff.de leg.iij.l.hos accuſa
re.§.omnibus.ff.de accu.cū ſi.Quinimo ille dicit̃ proprie heres
q vniuerſaliter ſuccedit.l.quedā.§.is aūt.ff.de edend.⁊ ſic femine
nō includunt̃.Uñ dicit ſingulariter Jo.an.in addi.ſpec.in ti.de
teſt.§.j.in additiōe magna inci.Qđ de precedenti referēdo dicta
Jac.de are.ꝙ lꝫ v̄ba iſta ſi deceſſerit ſine herede exponant̃.i.ſine
filijs.l.ex facto.§.ſi.ff.ad trebel.Tū nō cōprehenditur filius na-
turalis vt faciat deficere cōditionē mouet̃ pulchra rōne: q² here
4 dis†appellatione nō comprehendit̃ niſi heres vniuerſalis.d.§.
is aūt naturalis nō pōt vniuerſalr̃ ſuccedere ſꝫ tm̄ in certa ꝑte.§.
itā ſi quis.C.de natu.liberis.igit̃ nō cōprehēdit̃.Igit̃ fortius in
caſu nr̄o filie nō includunt̃ q̄ nullo mō ſunt heredes Simonis.
Altera ſubſtitutio eſt:⁊ in ſecunda in qua vocatur camera dicte
eccleſie ſi heredes Simonis decederēt ſine heredibus deſcendēti-
bus:⁊ iſta eſt purificata:q² Leonardus heres Simonis deceſſit
ſine deſcendentibus.Ideo clauſula eſt admittēda ſeu eius came-
ra.l.ex facto.§.ſi qs aūt.ff.ad trebel.¶Ex qbꝰ cōcludo ꝙ cū nec
dicta bona dicti teſtatoris ꝑuenerint ad eccleſiā iure fideicōmiſſi
purificata cōditione pōt eccleſia ſeu eius camera reuocare aliena
ta pēdēte cōditione fideicōmiſſi.l.ſi.§.ſin aūt ſub ꝯditiōe.C.cōia
de le.Datio cōiter ad liuellū eſt alienatio:vt tradit̃ in.l.codicil-
lis.§.inſtituto.ff.de leg.ij.⁊ eſt caſus in cle.j.de reb.eccle.non alie.
⁊ ibi no.Igit̃ camera reuocare p̄t hāc dationē ad liuellū.¶Nec
huic cōcluſioni ob.ꝙ alienatio ad liuellū per dictū Simonē vr̃
facta ꝑꝑ debitū teſtatoris.Igit̃ vr̃ fieri potuiſſe.l.filiuſfamilias.
§.diui. ff.de leg.j.Tradit̃ in.l.peto.§.ꝑdiū.ff.de leg.ij.⁊in.l.cū he
reditas.⁊ in.l.ſi heres.§.j.ff.ad trebel.cū ſimi.⁊ ſic vr̃ ꝙ fideicom
miſſarius talē alienationē vt neceſſariā reuocare non poſſit.Qm̄
ad hoc rñdet̃ ꝙ cū bona immobilia ꝓhibita eſſent alienari ⁊ ta-
cite expreſſe nō potuerūt alienari:ex quo poterat heres debito ſa
tiſfacere ex alijs bonis non prohibitis prout in cōſilio reddito di
citur conſtare ex ꝓceſſu.Caſus eſt clarus in.l.pr̃ filiū.in princi.ff.
de leg.iij.ad ſi.dū d² ſi nō erat aliud in hereditate:ex quo debitū
exſoluiſſet.Facit ad hoc qđ no.Bar.in.l.cōmodis.ff.de re iudi.⁊
in.l.ſi finita.§.ſi de vectigalibus.ff.de dam.infect.⁊ Rapha.Cu-
ma.in.l.peto.§.prediū.ff.de leg.ij.Preſertim cū voluntarie hoc
fecerit heres propria autoritate:⁊ non iudex ꝑ ea que not.Bald.
in.l.ſi.§.⁊ ſi prefatam in.iiij.q.C.de iure deliberan.Et non facto
inuentario quo caſu non oſtenditur neceſſitas alienandi per ea
que notāter ponit Bart.in.l.pater filium.in princip.ſtatim alle-
gata.¶Addo predictis.Nam mihi relatum eſt quod prefatꝰ do
minus Cōſultor qui dicit ꝙ femine ſunt excluſe tēporaliter:⁊ nō
perpetuo fundat ſe in dicto ſtatuto in verſi.ſi nō extarēt heredes
ſupradicti.Ubi vult quod ſi nō extāt aſcendentes ⁊ collaterales
maſculi:tunc femine admittant̃ ad ſucceſſionē.ar.no.per Bart.
in.l.ſi.ff.ad tertul.⁊ ſupra dixi.¶Sed hoc fundamentum eſt val
de erroneum:ex quo vult qđ femine admittant̃.ob ſucceſſionem
quando non extant maſculi intelligi debet ſtatutum quādo nō
extant tempore mortis patris quo tempore agit̃ de ſucceſſione
5 quia†qualitas adiuncta verbo intelligi debet ſm̄ tēpus verbi.l.
in delictis.§:ſi extraneus.ff.de noxa.per Bar.in.d.l.ſi.Unde ſa-
tis eſt ꝙ tēpore mortis extiterint maſculi:licet poſtea ceſſauerint
vt eſt caſus in.d.c.§.j.epiſcopum vel abbatē.⁊ tradit Bart.in.d.
l.ſi.⁊ per doct.in.l.ij.C.de libe.prete.Et preſertim hoc eſt veriſſi-
mum in caſu noſtro ex quo ſtatutum quando vult quod ceſſan-
tibus maſculis qui excludunt feminas exiſtentibus heredibus
quod ipſe admittant̃ clare loquit̃ in verſi.⁊ ſi cōtingeret.Igit̃ pa
tet in verſicu.vbi vero: loquitur quando non extant tempore
mortis quo agitur de ſucceſſione.Precedentia enim per ſequen
tia declarantur ⁊ ecōtra.l.qui filiabus in principio.⁊.l.ſi ſeruus
plurium in ſi.ff.de leg.j.¶Non omitto quod ex quo in verſi.⁊ ſi
contingeret ſtatutum vult ꝙ tātūmodo femine reintegrant̃ poſt
q̄ꝫ maſculi fuerunt heredes ſi ceſſant quando ceſſant aſcendētes
⁊ tranſuerſales.Et ſic excludit caſum quādo ceſſant deſcēdētes
iuxta no.in.l.ob es.C.de predi.mino.Alias reſtrictio q̄ ſit in ſta-
tuto predicto ad aſcendētes ⁊ collaterales eſſet ſupflua ſi etiam
ceſſantibus filijs ⁊ deſcendentibus reintegrarentur contra id qđ
habetur in.c.ſi papa.de priuilegijs.lib.vj.Unde iſte eſt error ma-
gis ſupinus q̄ꝫ ſi fundaſſet ſe in verſi.Et ſi cōtingeret.¶Poſtre
mo non omitto.Nam poſito quod femine nō fuiſſent ad fideicō-
miſſum admiſſe:non eſt dubium quod ipſe potuiſſent reuocare
alienata.d.l.ſi.§.ſin autē.⁊ in aut.res que.C.cōmunia de lega.Igi
tur cū ceſſarent iura eorum ex iure ceſſo.poteſt eccleſia reuocare:
licet nō tanq̄ꝫ hereditas fuerit reſtituta:vt cōcludūt Bart.⁊ cōi-
ter docto.in.l.poſt mortem.C.de fideicommiſ.⁊ no.in.l.ſed ſi aū.
ff.ad trebel.¶Ex quibus cōcluditur quod eccleſia poteſt dictū
liuellum reuocare ⁊ perperam redditum fuit dictum conſilium.

¶Lus deo.

¶Summarium.

An heres ad vtilitatem vniuerſalis fideicommiſſarij teneatur
facere inuentarium.
1 Teſtator quando inuentarium fecit non eſt obligatus alium fa
cere:preſertim cum alia bona q̄ꝫ in inuentario appoſita nō veni-
ant reſtituenda.
2 Teſtator non poteſt heredi remittere confectionem inuentarij
in preiudicium creditorum.
3 Hereditas eſt ſucceſſio in vniuerſum ius quā defunctus habuit
tempore mortis.
4 Uoluntas defuncti preualet verbis prolatis a defuncto in vlti-
mis voluntatibus.
5 Teſtator ſi aliter diſpoſuit ⁊ aliter reperiatur ſcriptum a tabel-
lione ſtatur diſpoſitioni teſtatoris ⁊ non ſcripture tabellionis.
6 Error tabellionis non preualet diſpoſitioni teſtatoris:nec noce-
re debet heredi.
7 In qualibet parte teſtamenti poteſt communiter poni ⁊ nō po-
teſt imaginari quod teſtator ad alium finem poſuerit heredis in
ſtitutionem.
8 Error ⁊ coniecture erroris probari poſſunt per duos teſtes.

¶Conſilium.lj.

¶Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpūs ſanctus illuminet intellectum.

VIſo teſtamento ſpectabi-
lis viri domini Uincilai de brixia ⁊ petitiōe facta ꝑ
dominum Auguſtinum eius nepotem contra dñm
Joan.Anto.eius fratrem ⁊ heredem vniuerſalem quod cum do
minus Auguſtinus ⁊ deſcendentes maſculi ſint fideicōmiſſarij
deficientibus deſcendentibus maſculis ipſius Jo.anto.petentis
de bonis hereditarijs fieri inuentariū:vt adueniente die fideicō-
miſſi conſtaret que bona venirent reſtituenda cōtra quā replica-
1 tur quod ex quo†teſtator inuētarium fecit nō eſt obligatus aliū
facere.preſertim cum alia bona q̄ꝫ in inuentario appoſita non ve-
niant reſtituenda.Unde queritur quid iuris.¶Circa quā diffi
cultatem licet in puncto iuris poteſt inſtari.An heres ad vtili-
tatem alterius:⁊ ſic fideicommiſſarij vniuerſalis teneatur facere
inuentarium:quia hoc.l.non cauetur.Tamen concludenduꝫ ex
mente docto.quod ſic hac ratione:nam tenetur reddere rationē.
Caſus eſt ⁊ ibi glo.⁊ omnes docto.in.l.cum tale.§.titius.ff.de cō
ditione ⁊ demonſtratione.Sed inuentarium eſt caput rationū.
l.j.§.officio.ff.de tutelis ⁊ ratio.diſtrah.⁊.l.tutor qui reperto-
rium.ff.de adminiſtratione tutorum.Igitur tenetur facere inuē

tariũ ad hoc quod notat Bal.in.l.fi.§.j.C.de iure deli.⁊ bal.in.l.
filium quem habentẽ.C.fami.erciſ.⁊ hanc opi.tenebat Bar.poſt
antiquos Bal.Jmo.⁊ Pau.de ca.in dicto.§.titius.Sed in caſu
nr̃o videt̃ teſtatorẽ voluiſſe exonerare heredem:ex quo ipſe inuen
tarium confecit.Nã Bal.in dicta.l.fi.§.j.C.de iure delibe.Que-
rit teſtator fecit inuentarium de omnibꝰ eius bonis ⁊ heredi tra-
didit queritur an heres teneatur facere inuẽtariũ:⁊ arguit ꝙ nõ
quia ſicut dicimus ꝙ inſinuatio facta a teſtatore ꝓdeſt heredi vt
in.l.omniũ.C.de teſta.ita videt̃ dicendũ in inuentario.¶Scd̃o
qꝛ heres nõ põt addere nec detrahere in inuentario:vt in aut.de
iureiuran.a moriente pſtito.Jgit̃ ſemel ſufficit factum eſſe:q̃ rõ-
nes concludunt quod heres non tenetur iterũ facere inuẽtarium
⁊ lꝫ Bal.cõcludat contrariũ duplici ratione.¶Prima ratio qꝛ
inuentarium incipit ab herede.Unde nõ poteſt ſeruari forma de
qua in dicta.l.fi.maxime in tempore niſi inuẽtariũ fiat poſt mor-
2 tem teſtatoris.¶Secunda ratio eſt:qꝛ †non poteſt teſtator here-
di remittere cõfectionem inuentarij in preiudiciũ creditorum lꝫ
tutori poſſit vt in.l.fi.C.arbitriũ tu.⁊ ſequit̃ ibi Pau.de ca.in di
cto.§.j.in lectu.paduana.⁊ Mod.peruſini.Tamẽ procedũt quo
ad preiudiciũ creditorũ:ita loquitur Bal.qꝛ teſtator nõ poteſt
eis preiudicare quominus poſſint heredem inſolidũ exigere.Se-
cus quo ad preiudiciũ legatorum ⁊ fideicommiſſorũ:quia poteſt
teſtator remittere confeſſionem inuentarij.Potuit eñ relinque-
re.Jgitur potuit limitare relicta.l.videamꝰ.§.penul.⁊.l.in actio
nibus.ff.de in litem iurã.⁊ ita voluit Pau.de caſt.in.l.nemo po-
teſt.in prin.ff.de lega.j.quem ſequunt̃ ibi preceptores mei.d.alex.
de imol.⁊ dñs Areti.⁊ do.Alexand.in conſilio.lxxxij.in.ij.volu.
quod eſt repetitũ in conſilio.xlij.in.iij.vol.⁊ probatur in fideicõ
miſſario vniuerſali euidẽter:qꝛ ideo tenet̃ rationem reddere di-
cta.l.cum tale.§.titius.Sed talem redditionẽ ratiõis teſtator re
mittere poteſt:vt ibi eſt caſus.Jgitur ⁊ inuentarium:ita volunt
ibi Bal.⁊ Mod.Unde apparet quod ſtat firma cõcluſio in caſu
noſtro que probatur per argumenta Bal.in dicta.l.fi.§.j.C.de iu
re delibe.quod videatur teſtator remiſiſſe cõfectionem inuẽtarij.
ex quo nõ obſtant ratiões quibus mouetur ad decidendũ cõtra-
rium cum teſtator potuerit cõfectionẽ inuẽtarij remittere ⁊ mi
litent prime rationes per eum adducte ⁊ ſic videtur qð nullo mo
do teneant.¶Preterea ꝙ in caſu noſtro heres non teneatur ad
inuẽtarij confectionem probatur quoniã heres non tenet̃ ad in
ſtantiã fideicõmiſſarij vniuerſalis cui vniuerſa bona veniunt re-
ſtituenda vt ſciatur que bona eſſent in hereditate a qua nõ tenea
tur de mala adminiſtratiõe ⁊ lata culpa commiſſa.l.mulier.§.ſꝫ
eñ.ff.ad trebel.Jta loquitur dicta.l.cum tale.§.j.Secus in caſu
noſtro.qꝛ ſumus non in fideicõmiſſario vniuerſali:ſed certorum
bonorum poſitorum in inuentario cõfecto per teſtatorẽ ꝙ inuẽ-
tarium debet ꝓdeſſe heredi:nec iterum eſt fiendum.Et poſito ꝙ
iterum fieri deberet heres ſe ad hoc refert:de alijs autẽ bonis que
nõ ſubiacẽt fideicõmiſſo nõ eſt fiendum inuentarium:qꝛ in rebꝰ
ꝓprijs quilibet eſt moderator ⁊ arbiter.l.in re mãdata.C.manda
ti.l.nemo exterus.C.de iudeis.Unde diſcutiẽdũ eſt:an omnia bo
na hereditaria fideicõmiſſo ſubiecta.Et in hac difficultate ꝓmo
videbat̃ dicẽdũ ꝙ oĩa bona hereditaria eſſent fideicõmiſſo ſubie
cta.Nam teſtator primo inſtituit heredem in oĩbus bonis.Dein
de diſpoſuit ꝙ dicta bõa ⁊ hereditas irẽt de herede in heredẽ ma
ſculũ ꝓut in teſtamẽto habet̃.Ex quo eñ dixit dicta bona ⁊ priꝰ
dixerat omnia videt̃ diſpoſuiſſe de omnibꝰ:qꝛ dictio dicta refert
ſe ad ſuperiora.l.talis ſcriptura.⁊ ibi Bart.ff.de lega.j.ad ꝓxima
l.ſi idẽ cũ eodem.ff.de iuriſdi.om.iudi.⁊ ſic omnia bona voluit fi
deicõmiſſo ſubiacere.Jtẽ vt cõprehenderet oĩa dixit:⁊ hereditatẽ
3 †hereditas aũt eſt ſucceſſio in vniuerſuꝫ ius quã defunctꝰ habuit
tẽpore mortis.l.nihil aliud eſt hereditas.ff.de ver.ſigni.⁊ per bar.
in rub.ff.de acqui.here.¶Sꝫ hoc nõ obſtante arbitror ꝙ tantũ
cenſerẽter fideicõmiſſo ſubiecta bona q̃ ſunt in inuẽtario deſcri-
4 pta:⁊ pro fundamẽto ꝑmitto.Primo †ꝙ in vltimis volũtatibꝰ
ꝑualet volũtas defuncti verbis ꝓlatis a defuncto.l.nõ aliter.ff.de
lega.iij.Cum eñ manifeſtiſſimus eſt ſenſus teſtatoris verborum
interpretatio nuſꝙ̃ tãtũ valet vt melior ſenſus exiſtat vt dt̃ tex.no.
in.l.iij.C.de libe.preteri.ad idem text.in.l.iij.§.conditio.ff.de adi.
lega.Unde ex mẽte teſtatoris verba obliqua directantur.l.tracta
bat̃.ff.de teſta.mili.⁊ directa obliquant̃:vt no.ex.l.verbis ciuilibꝰ
ff.de vulga.⁊ pupil.hinc etiam eſt quod ex mente teſtatoris pre-
ſumitur plus dictum ⁊ minus ſcriptum.l.cum auus.ff.de cõdi.⁊
demõ.l.quoties.in ꝓn.ff.de here.inſt.Ex quo ſequitur quod ſi te
5 ſtator †aliter diſpoſuit ⁊ aliter reperiatur ſcriptũ a tabellione ſta
tur diſpoſitioni teſtatoris ⁊ non ſcripture tabellionis qꝛ non po
teſt tabellionis error qui preſumit̃ peritꝰ preiudicare diſpoſitiõi
teſtatoris preualere.caſus eſt in.l.quoties.⁊ ibi Bart.⁊ omnes in
princ.ff.de here.inſtit.⁊ in.l.errore.⁊ ibi ordinarij.C.de teſta.Sed
per teſtes deſcriptos in teſtamẽto probat̃ multipliciter quod te-
ſtator ſubiecit tantum fideicõmiſſo bona per euꝫ deſcripta in in-
uentario ſcripto in teſtamento.Jgit̃ ſequẽda eſt diſpoſitio teſta
toris per predicta.¶Quod autẽ per teſtes hoc probetur primo
oſtendit̃:qꝛ quinqꝫ ex teſtibus rogatis deponũt quod teſtator fe-
cit primo in teſtamento inuentarium tranſcribi bonorũ ſuorũ.
¶Secundo quod dicta bona ſubiecit fideicõmiſſo diſponendo
ꝙ irent de herede in heredes maſculos dicti Jo.Ant.⁊ illis defi-
cientibus ad heredes dicti Auguſtini:quibus deficientibus ⁊c.
Ultimo loco fecit inſtitutionẽ heredis qui ordo reperit̃ ꝓuerſus
a tabellione.Cũ in teſtamẽto ponatur fideicommiſſum in omni
bus bonis poſt heredis inſtitutionem.Sed ſecũdũ qð deponũt
teſtes:fideicommiſſum tm̃ cenſetur factum de bonis deſcriptis
in inuentario.Jgitur ſtandum eſt eo qð dictuꝫ probatur:nõ eo
qð ſcriptũ reperitur.Caſus eſt punctualiter in terminis noſtris
6 in.d.l.quoties.in prin.ff.de here.inſti.⁊ ibi doc.†qꝛ preſumit̃ ta-
bellionẽ erraſſe:qui error heredi nocere non debet.l.errore.C.de
teſta.⁊ ibi no.Et per conſequens ſtandum eſt verbis prolatis a
teſtatore:⁊ ordini diſpoſito a teſtatore:⁊ non ſcripto a tabellione:
vt per Bar.in.l.ſi librarius.ff.de reg.iur.⁊ in.d.l.errore cum cõcor
dãtijs ibi allegatis per dominum Alexan.ſed huic fundamento
videt̃ obſtare ꝙ licet teſtes probent ꝙ bona deſcripta in inuenta
rio fuerint ſubiecta fideicõmiſſo facto in inuentario poſt inſti-
tutionem heredis:tamen non probant ꝙ poſt inſtitutionẽ here-
dis non fuerit factũ fideicõmiſſum.⁊ ſic ꝓbatio nõ eſt cõcludẽs.
l.non hoc.C.vnde cognati.c.in preſentia de ꝓba.Potuit eñ eſſe
ꝙ poſt inſtitutionem heredis fuerit factũ fideicõmiſſum de quo
in teſtamento:vltra id de quo deponunt teſtes ⁊ hoc videtur pre
ſupponẽdũ:qꝛ ſub diuerſa forma apparet factum ex quo nõ pre-
ſumitur pluralitas:vt in.c.cũ ioãnes.⁊ ibi Bal.⁊ Moder.extra
de fide inſtru.⁊ per Bar.Bal.⁊ alios in.l.ij.C.de bono.poſ.ſm
tabu.¶Sed ad hoc reſpõdetur ꝙ ex quo fideicõmiſſum ſuper
quo teſtes deponunt non apparet factum in teſtamento ante in-
ſtitutionẽ heredis:⁊ apparet factum poſt heredis inſtitutionẽ:
ꝙ ſi eſſet factum ante heredis inſtitutionẽ poſt inuẽtarium eſſet
illud de quo deponunt teſtes dũ dicit poſt inſtituionẽ heredis.
Ordinarius dictus dominus teſtator dicta ſua bona ⁊ Heredita
tẽ cõſeruari.Si enim iſta verba eſſent appoſita cũ inſtitutiõe he
redis poſt inuentarium importarẽt fideicõmiſſum de quo depo-
nunt teſtes.Apparet ergo ꝙ tabellio errauit in prepoſteratione
ordinis.⁊ ſic nõ debet partibus nocere.d.l.errore.C.de teſta.Ap-
paret etiam qꝛ teſtes nihil dicũt ꝙ poſt inſtitutionẽ fecerit fidei
commiſſum:ſed tantum ante:ſi enim etiam poſt fideicommiſſuꝫ
veriſimiliter idẽ dixiſſet ad hoc regula inſpicimus cũ materia.
de regu.iur.lib.vj.Jmo vnus teſtis dicit ꝙ poſt inſtitutionẽ non
fecit fideicõmiſſum.Sꝫ ante ſatis eſt etiam deponere teſtes fidei
commiſſum factum ante inſtitutionem heredis poſt inuẽtariuꝫ:
licet nõ deponant de tota ſubſtitutione per id quod no.Cy.⁊ ſe-
quũtur doc.in.l.ſi preſidi.C.de dona.ante nup.Et preſertim cre-
dẽdum eſt ordinem prepoſteratum ex alijs naꝫ vt teſtes deponũt
quando teſtator diſponebat bona de q̃bus in inuẽtario eſſet ſub
iecta fideicõmiſſo interrogatus ꝙ nullum fecerat heredẽ reſpõ
dit in effectu ſe reſeruaſſe ſuo loco ponere inſtitutionem heredis.
Unde ponderandum eſt qð volebat ponere ſuo loco que verba
videntur prolata nõ ex eo qð ex forma teſtamenti ſuus locus eẽt
in fine teſtamenti:qꝛ hoc eſt cõtra text.in.§.ante heredis inſtitu-
7 tionẽ de lega.†qꝛ in qualibet parte teſtamẽti poteſt cõiter poni
⁊ nõ põt imaginari in dicto teſtamento ꝙ teſtator ad alium finẽ
poſuerit heredis inſtitutionẽ in fi.niſi eo reſpectu de quo ſupra
quia ſi poſt inſtitutionẽ feciſſet fideicõmiſſum de bonis ſuis vt
ſcriptum apparet oĩa bona eſſent ſubiecta fideicõmiſſo.Si vero
poſt inuentariũ tm̃ ſunt ſubiecta bona poſita in inuẽtario.Jgit̃
ad hũc effectuꝫ preſumũtur appoſita:qñ enim nõ inuenitur niſi
vna ratio diſpoſitiua illa eſt preſumẽda.l.q̃uis.C.de fideicõ.⁊ ꝑ
Bal.in.l.maximum vitium.C.de libe.pre.cum ſimi.Et ꝓſertim
cum dictus teſtator eſſet homo prudẽs ⁊ teſtes dicãt eum ad hũc
finem feciſſe.¶Preterea multum eſt ponderandum inuentariũ
factum a teſtatore quod factũ cẽſendũ eſt ob hãc cauſam qꝛ bo-
na erãt ſubiecta fideicõmiſſo:nec ob aliã cauſam cẽſeri dꝫ factuꝫ
niſi quia prudens teſtator videns qð poſt longiſſimũ tempus ẽt
cc.annorũ ⁊ vltra poterat cõditio fideicõmiſſi purificari voluit
ꝙ bona tunc apparerent ſubiecta fideicõmiſſo ſicut dicit Pau.
de caſt.in.l.cum tale.§.j.ff.de cõdi.⁊ demon.nec poteſt alia cauſa
imaginari.Jgitur ob illam a teſtatore prudẽte factũ cẽſetur.ar.
l.j.⁊.ij.cum ibi no.ff.de libe.⁊ poſth.⁊.l.fundus qui locatus.ff.de
fun.inſtr.⁊ ſupra dixi:ſi ergo voluiſſet pecuniã ⁊ alia bona mobi-
lia ſubiacere fideicõmiſſo fortius de his feciſſet inuentarium qꝛ
mobilia preſertim pecunie ſunt ſuppoſita periculo barratatiõis
per id qð habetur in.l.ſi fideiuſ.§.fin.ff.qui ſatiſda.cogã.Jgitur
apparet ꝙ dicta bona mobilia ⁊ pecuniam noluit fideicõmiſ.eſſe
ſubiecta.¶Preterea ponẽdo ea in inuẽtario videt̃ voluiſſe he-
redem nõ teneri ad inuẽtarium faciẽduꝫ:vt ſupra cõcluſum fuit.

Sed

Sed qñ teſtatoꝛ fecit ipſe inuentariũ nõ videt voluiſſe grauare niſi quatenus eſt in inuentario qꝛ ex quo põt nõ relinquere põt minus relinquere.l.videamus.§.j.ff.de in litem iurãd.⁊ ita eſt de mẽte do.Pau.de ca.⁊ pceptoꝛũ meoꝛũ in.l.nemo põt.ff.de leg.j.⁊ ſupra dixi. ¶Confirmant pdicta qꝛ teſtatoꝛ poſuit qdã bona immobilia in inuẽtario:q erãt reuẽditioni obnoxia.Itẽ fideicõmiſſo ſubiecuta ⁊ voluit ꝙ ſi redimerent ꝙ pecunia cõſeruaret:⁊ deponeret ex qua alia bona immobilia emerent.⁊ ſic puidit indẽnitati fideicõmiſſarij:ſi ergo idẽ fieri voluiſſet de alijs immobilibus:⁊ pecunia q erat in capſa:idẽ ſtatuiſſet.qð cũ nõ fecerit apparet ꝙ noluit fideicõmiſſo ſubiacere.l.vnica.§.ſin autẽ.C.de cadu.tol.c.ad audiẽtiã extra de decimis. ¶Preterea cũ p cõfectionẽ inuẽtarij ꝙ ẽt ppter iſtud capitulũ teſtamẽti prime relatum apparet enixa volũtas ꝙ bona fideicõmiſſo ſubiecta cõſeruẽtur. Si ergo voluiſſet pecuniã in capſa:⁊ alia ſubijci.Idẽ ſtatuiſſet.ſ.qꝛ poſuiſſet in inuẽtario:vl diſpoſuiſſet ꝙ immobilia emerent: qꝛ nõ fecit apparet qð noluit illa eſſe fideicõmiſſo ſubiecta.Sed qd plura hoc clare pꝫ ex v̈bis platis a teſtatoꝛe dũ cõderet codicillos.qñ cũ diſpoſuiſſet ꝙ pecunia habita ex reuẽditiõe bonoꝝ immobiliũ deberet cõuerti in emptionẽ immobiliũ q ſubiaceret reſtitutiõi. Auguſtin⁹ bis interrogauit teſtatoꝛẽ ꝙ vellet ẽt cõditionale dictã pecuniã exiſtẽtẽ in capſa:q bis rñdit negãdo ꝙ nolebat vt pbãt fere oẽs teſtes:⁊ ſic pꝫ ꝙ nõ fuit ſue intẽtionis cõditionare dictã pecuniã:ſi enim illam cõditionaſſet:neqꝫ Auguſtin⁹ bis inſtetiſſet ꝙ fieret neqꝫ teſtatoꝛ denegaſſet.Vñ ex his q ſecuta ſunt pbat volũtas in precedẽtib⁹.l.qui filiab⁹.in prin.⁊.l.ſi ſeru⁹ pluriũ in fi.ff.de le.j.l.ſed iulianus.§.pinde.ff.ad macedonia.cũ ſimilibus.Nec ob.ſi dicatur ꝙ intellexit de cõditione qð ex pecunia emantur ſtabilia:nõ de cõditione ꝙ erãt ſubiecta reſtitutioni:quoniam cum de vtroqꝫ facta fuiſſet mentio:⁊ Augu.ẽt interrogauit ꝙ deberet dictam pecuniã cõditionare:apparet qð retulit ſe ad cõditionẽ alterius pecunie.⁊ ſic cenſent repetita ea q ſunt in termino ad quẽ fit relatio.l.aſſe toto.ff.de here.inſt.l.ſi pater.⁊ ibi Bal.ff.ſol.matri.ex quo ſequit ꝙ reſpõſio dꝫ intelligi ſꝫ interrogata.l.ſi defenſoꝛ.§.qui interrogatus.ff.de interro.acti.⁊ inſti.de inuti.ſtip.§.pterea.Itẽ illud qð deberẽt deponi ⁊ emi immobilia nõ eſt conditio ſed diſpoſitio.Sꝫ bene qð deberẽt ſubiacere fideicõmiſſo vniuerſali:⁊ p hoc ẽt qꝛ teſtes deponũt qð eoꝛũ iudicio de tali cõditione verba intelligebant:⁊ ſic clare cõſtat qð noluit quod dicta pecunia ſubiaceret fideicommiſſo:⁊ vn⁹ teſtis clare deponit. ¶Poſtremo apparet volũtas teſtatoꝛis:qꝛ Ioã. Antonius põt oſtẽdi creditoꝛ in magna ꝙtitate pecunie Auguſtini ⁊ etiam domini Vincilai de qua etiam teſtes deponũt.Vñ cũ voluerit ⁊ grauauerit qð Io.Ant.dictum Augu.liberaret datur intelligi qð pecuniã reliquit vt cederet inſolutũ dicto Ioãni Anto.quãdo grauauit vt Auguſtinũ liberet qꝛ ſolutione ei⁹ qð debet omnis tollit obligatio.Potuit em̃ ſoluere teſtatoꝛ nõ ſolum pro ſe:ſed etiam p Auguſtino.l.ſoluẽdo.ff.de nego.geſt.Vñ ex quo voluit Ioã.Anto.liberare potius eſt cõſulendum quod voluerit quod cederet inſolutum:⁊ ſic dicatur de volũtate cõſtare quod animo ſoluẽdi dicatur feciſſe potius ꝙ donãdi.arg.l.creditoꝛ cum glo.ff.de leg.ij.Ex quib⁹ omnibus infero duas cõcluſiones.Vel quod dicendũ ſit not.erraſſe in prepoſteratione fideicõmiſſi:⁊ ſic erroꝛẽ nocere non debere iuxta.l.erroꝛe cum materia.C. de teſta.Vel ſecundo quod verba teſtamenti debeãt cõcoꝛdari cũ dictis teſtium ſcilicet qð teſtatoꝛ voluerit tãtũ per fideicõmiſſuꝫ relinquere bona in inuentario deſcripta ⁊ non alia:⁊ lꝫ verba videant cõtradicere:tamẽ poſſunt adaptari ad illum ſenſum.Naꝫ dum teſtatoꝛ dixit in fideicõmiſſo dicta bona ſua:illa verba referantur ad bona deſcripta in inuentario:⁊ ſic nõ ad pxima:ſed ad ſuperioꝛa vt euitetur varietas inter teſtes ⁊ inſtrumentũ teſtamẽti per ea que habentur in.l.ſcripture cũ ibi no.C.de fide inſtru.⁊ c.cum materia.de teſti.⁊ in.l.talis ſcriptura.ff.de leg.j.p Barto.⁊ doct.⁊ dictũ inſtrumẽtũ poſtea dicit.Et hereditatẽ exponi poteſt ideſt bona.l.queſitũ.§.ſi ſeruus.⁊ ibi Bar.⁊ doc.ff.de lega.j.⁊ alterũ impleret.Nec incõuenit cũ cõueniat volũtati teſtatoꝛis l.nõ aliter.ff.de leg.iij.⁊.l.iij.C.de libe.prete.vel meli⁹ dicta bona ⁊ hereditatẽ cũ ⁊ ſit inter gen⁹ ⁊ ſpeciẽ alterũ ſtet adiectiue ⁊ exponat ⁊ hereditatẽ ideſt hereditatis.ar.l.j.ff.de pac.⁊ no.bar.in.l.ſi is q ducẽta.§.vtrũ.ff.de reb.dub.⁊ ſic habemus dicere alterũ de duobus:vel qð notarius errauit in ppoſteratione qui erroꝛ cenſeri potuit ex eo qꝛ tabellio putauerit ꝙ idẽ impoꝛtaret ſiue fideicõmiſſum poneret ante ſiue poſt:vel ꝙ putauerit teſtatoꝛẽ ppter inuentarium non habere alia bona:vel qð voluit idem dicere ne ſe quat cõtrarietas argu.d.c.cũ tu.cũ materia. ¶Sed adhuc reſtat vn⁹ ſcrupulus qꝛ videt qð nõ poſſit pbari de erroꝛe no.qꝛ pbat volũtas teſtatoꝛis que dꝫ pbari per ſeptẽ teſtes per viã teſtamẽti.Sed in caſu noſtro nõ pbat erroꝛ per ſeptẽ teſtes.Sed p quinque ⁊ alique cõiecture pbant p paucioꝛes.Igit nõ videt ſufficere put tenet bar.de ſal.poſt Ray.de foꝛl.in.l.erroꝛe.C.de teſt.⁊ ſequunt Raph.ful.⁊ Pau.de ca.⁊ idẽ vident voluiſſe gl.⁊ Cy.in l.cũ pponebat.ff.de leg.ij. ¶Sed ad hoc rñdet dupliciter.Pri-
8 mo tenẽdo opi.Pe.⁊ Cy.quos ſequit Bar.q volunt ꝙ erroꝛ pbet p duos teſtes:vl ſcdo meli⁹ diſtinguẽdo ꝙ aut fuit erratũ in ipſa diſpoſitiõe ⁊ ſic in ſubſtãtia diſpoſitiõis:⁊ tũc pbat p.vij.teſtes ſi cogat de pbãda volũtate ĩ teſtamẽto.⁊ ita pcedit gl.ĩ.d.l.cũ pponebat ⁊ opi.Sal.⁊ alioꝝ.Aut allegat in qualitate vl ꝙtitate ⁊ tũc pbat per duos teſtes ⁊ ita pcedit opi.Pe.⁊ Cy.ita diſtinguit bar.ĩ.d.l.cũ pponebat ⁊ ſequunt doc.cõiter ⁊ gl.⁊ bar.in.l. heredes palã.§.ſꝫ ſi notã.ff.de teſt.⁊ ſequit dñs Alex.ĩ.d.l.erroꝛe.⁊ bal.Ang.imo.⁊ clare Pau.de ca.in.d.l.quoties.in pn.ff.de here.inſti.Sꝫ.ĩ caſu nro allegat erroꝛ ĩ diſpoſitiõe neqꝫ ĩ id ꝙ ſit de ſubſtãtia qꝛ pl⁹ ⁊ min⁹ nõ ſunt de ſubſtãtia:vt in.d.l.quoties.⁊ ibi Pau.de ca.Sꝫ in qualitate qñ dicit ppoſterat⁹ oꝛdo ⁊ in ꝙtitate qꝛ pl⁹ dicit eſſe ſcriptũ ĩ teſtamẽto ꝙ eſſet dictũ.Ideo erroꝛ ⁊ coniecture erroꝛis pbari poſſunt per duos teſtes.Bar.ſoci.

¶Summarium.

☞ An ſtante ſtatuto quod vxoꝛe moꝛiente ſine liberis eiuſdem matrimonij ſecundus maritus lucretur eam in preiudicium filioꝛũ primi matrimonij.

2 Mulier tranſeundo ad ſecunda vota cenſetur dare dotem:ita ꝙ non plus acquiratur ſecundo viro ex lucro quam vni ex filijs primi matrimonij cui minus queritur.

3 Statutũ ſi ſimpliciter dicit quod vxoꝛe predecedente maritus lucret dotem:habet locũ ſtantib⁹ filijs ex primo matrimonio.

4 Lex hac edictali.non habet locum quando in ſtatuto ſunt appoſita aliqua verba per que apparet illi legi derogatum.

5 Natura termini reſtrictiui eſt ꝙ ponit quicquid non excipit.

6 Aduerſatiua:ſi vero:aduerſat in iure ⁊ in facto:⁊ reperit qualitates precedentis capituli.

¶Conſilium.lij.

¶Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectum.

Super hac difficultate preſentis conſultationis.Stãte ſtatuto ꝙ ſi marit⁹ ſupuixerit vxoꝛi ſine filij deſcendentibus teneat maritus reſtituere dimidiam dotis.aliam vero dimidiã lucretur marit⁹.
1 Si vero ſuperuixerit marit⁹ exiſtẽtibus liberis † ex dicto matrimonio:non teneatur dotem reſtituere.Sed conſeruet eaꝫ liberis eiuſdem matrimonij.Queritur ſi tantũ extent filij ex primo matrimonio:maritus ſecundi matrimonij lucretur dictã dimidiam in preiudicium filioꝛum primi matrimonij.Vel limitet illud lucrum ad id qð eſt debitum vni ex filijs primi matrimonij cui minus eſt relictum ⁊ non poſſit plus lucrari ſm diſpoſitionẽ.l.hac edictali.in princi.C.de ſecũ.nup.In primis pro fundamento diſcutiendum eſt nunquid per ſtatutũ tolli poſſit.d.l.hac edictali.⁊ text.in.§.optime.el primo.in aut.de nup.In qua difficultate licet inſignis doctoꝛ.d.Floꝛianus de ſancto Petro de bononia in ſua diſputa.que incipit.Mulier primo viduata p text.in.d.l.hac edictali.vbi dicit hanc opi.tenuiſſe Bart.⁊ per text.in.d.§.optime.Cuius rationes nõ pꝛobant niſi ſtantibus dictis iurib⁹ in viridi obſeruantia.Sed illis ſublatis rationes nõ obſtã tquod autem poſſunt tolli nihil dicunt:videt tamẽ quod tolli poſſint per ſtatutum:patet:quia dicta iura cõtinent ius poſitiuum ⁊ volũtarium non naturale ⁊ neceſſariũ:vt no.gl.in aut.ſꝫ ⁊ ſi quis in fin. mag.glo.C.de ſecũ.nup.Igitur ſtatutum illa poteſt tollere.l.oẽs populi.cũ ibi no.ff.de iuſti.⁊ iur.⁊ no.in.l.nec ex ptoꝛio.ff.de reg. iur.licet per pactũ non poſſet tolli non ſequitur ergo nec per ſtatutũ:quia licet affirmatiue valere poteſt per pactũ:ergo per ſtatutum non tamen valet negatiue iuxta no.per Bar.in.d.l.omnes populi.⁊ in.l.non impoſſibile.ff.de pact.nec Bar.in.d.l.hac edictali dicit contrarium.Sed loquit quando ſtatutum ſimpliciter vult quod vxoꝛe predecedẽte vir lucretur nec expꝛimit nec ſentit illud procedere etiaꝫ exiſtentibus filijs ex primo matrimonio:vt ſtatim dicetur. ¶Preterea communis opin.eſt ꝙ ſtatutũ poſſit tollere diſpoſitionẽ.d.l.hac edictali ratione predicta quã tenent Bal.⁊ Pau.de caſt.in.l.j.C.de inoffi.dona.Idem voluit Bart. ⁊ ſaly.in.d.l.hac edictali.in.vj.queſtio.Idem conſuluit Bald.in ſuo conſi.ccccxcv.in.v.parte conſilioꝛum.⁊ Bal.in.l.ea lege.C.de condi.ob cauſam.⁊ Pet.de ancha.in.l.ſi ita quis.§.ea lege.ff.de verbo.obligatio.Et Pau.de caſt.in conſilio.ccxxvj.Idem Lu do.roma.in conſilio.xliiij.Et idem conſuluit do.Ray.de foꝛli.⁊ Signo.de Mediolano.vt patet inter cõſilia domini Signoꝛoli. conſilio.xxxvij.⁊ in conſilio.lxviij.⁊ in ſequenti.Et Fulgo.in ſuo cõſi.lxiij.⁊ idem de mente doct.qui diſputauit.Vtrũ quãdo ſtatutũ ſimpliciter dicit ꝙ vxoꝛe predecedẽte maritus lucretur dotem.An tunc reſpectu filioꝛum primi matrimonij dicat ſublata diſpoſitio.d.l.hac edictali put dicũt Frãciſ.de alber.Bal.⁊ Sal. ⁊ alij de quibus in.d.l.hac edictali.qꝛ ſi nõ ſupponerẽt poteſtatẽ ſtatuti q tollere poſſit ſupuacua fuiſſet diſputatio. ¶Hoc igit

preſuppoſito pro deciſiõe p̄ſentis heſitatiõis cõſiderãdũ puto: ꝙ
aliqñ ⁊ primo ſtatutũ ſimpl'r diſponit ꝙ vxore predecedẽte mari-
tus lucretur dotem: ⁊ tũc ſunt opi. Una eſt quã tenẽt Jacob. bu.
⁊ Bal. i. d. l. hac edictali. Et Bar. ibi dicẽs. ita diſputãdo tenuiſſe
dñm Frã. de Alber. ⁊ ſequit̃ Bar. de ſal. in. vj. q. potiſſimũ funda-
mẽtũ eſt: qꝛ cũ mulier trãſeũdo ad ſcđa vota ſit ꝓhibita alienare
in ſcđm virũ prius q̃ admittat̃ vnus ex filijs primi matrimonij q
minus eſt habiturꝰ: vt in. d. l. hac edictali: ⁊ in. d. §. optime. ꝑ ſm
cõtractũ fiendũ cũ ſcđo viro tenet̃ agere ita ⁊ taliter ꝙ ex diſpoſi-
tiõe legis nõ plus acquirat̃ q̃ diſponat. d. l. hac edictali ꝑ tex. cuꝫ
ibi no. i. l. codicillis. §. pe. ff. de le. ij. ⁊ eſt gl. no. cõiter approbata in
l. ſi ita qs. §. ea lege. ff. de ver. ob. Si ergo hoc nõ fecit reſeruat̃ alie-
natio: ⁊ lucrũ dotis ꝓhibitũ alienari: ⁊ habetur pro nõ facta ⁊ ꝓ
nõ ſcripta ꝑ. d. l. hac edictali. ⁊ ſic ſtatutũ recipit interpretationẽ
a iure cõmuni vt minus corrigat. argu. no. in. l. ſed ⁊ poſteriores.
ff. de leg. ⁊. l. fi. §. in cõputatiõe per glo. C. de iure delibe. cũ ſi. pro-
pter que dicit Bart. in ſua diſputatione que incipit. Mulier ha-
2 bens amplũ patrimoniũ ꝙ † mulier trãſeundo ad ſecũda vota cẽ-
ſetur dare dotẽ: ita tñ ꝙ nõ plus acquirat̃ ſcđo viro ex lucro plus
q̃ vni ex filijs primi matrimonij: cui minus queritur ⁊ hãc opi. te-
nẽt Bal. ⁊ Pau. de caſt. in. l. j. C. de inoffi. dot. ⁊ in. c. j. An maritꝰ
ſuccedat vxori. ⁊ Ang. in. §. qꝛ vo. el primo in aut. de nup. Idẽ tꝫ
Pau. de caſt. in aut. preterea. §. vñ vir ⁊ vxor dicẽs hãc eſſe cõem
opi. Idẽ in cõſi. ccxxxvij. incipit. Supraſcriptꝰ dñs cõſultor. Idẽ
Dñs Rapha. cu. in cõſi. cix. incipit. Dña Joãna: in ſcđo dubio ⁊
Fulgo. in cõſi. lxiij. incipit. Baldus quondam. Et Lud. roma. in
ↄſi. xliiij. incipit. Ex ſupra narrato themate. Reperio etiã ꝙ idẽ
ↄſuluit dñs Benedictus capra de peruſio in cõſil. lxxiiij. incipit.
Punctus dña Philippa. Et etiam p̄ceptor meus dñs Alex. de
imo. in ſuo cõſi. clviij. in. v. vol. Et idẽ voluit Ange. in aut. de nõ
eligẽ. ſecũ. nubẽ. circa p̄ncipiũ. ⁊ ſic vr̃ eſſe cõis opinio ⁊ hic nõ eſt
caſus noſter qꝛ in caſu iſto ſtatutũ ſimpl'r loquitur: nec cõſtat qđ
voluerit tollere ꝓuiſionẽ. d. l. hac edictali. prout in caſu noſtro vt
infra oſtendã. ¶ Alia opinio etiã in iſtis terminis reperitur qđ
imo tale ſtatutum hꝫ locũ nõ obſtãte. d. l. hac edictali. Iſtaꝫ opi.
tenuit Bal. in. l. ea lege. C. de cõdi. ob cauſam. Ubi voluit ꝙ etiaꝫ
3 † ſi ſtatutum ſimpliciter dicit ꝙ vxore p̄decedente maritus lucret̃
dotẽ ꝙ habebit locũ ſtãtibus filijs ex primo matrimonio. Quam
opinionẽ ſequutus eſt Pe. de an. in reportatis ſuis. ⁊ in. d. l. ſi ita
qs. §. ea lege. ff. de verb. ob. Et referũt aduocati mariti hãc opi. te-
nuit dñs Pe. de ferra. in ſua practica Papienſi in forma libelli
quo vxor agit ad dotem: dicẽtes ꝙ iſtã opi. approbauit lõgiſſima
cõſuetudo totiꝰ Lombardie: que ſi eſſet in ciuitate Brixie ſeruã-
da eſſet. l. minime. ff. de legi. ⁊ in. c. cũ dilectꝰ. de cõſue. ⁊ hãc opi. in
fortioribꝰ terminis tenuit dñs Sign. de Mediolano in ſuo ↄſi.
xxxvij. ⁊ in ↄſi. lxix. ſ. qñ ſtatutũ diceret vxore p̄decedẽte ſine filijs
maritus lucretur ⁊c. qđ hꝫ locũ qñ decedit ſine filijs cõibus licet
decedat cum filijs ex primo matrimonio. Sed qꝛ iſte opiniones
nõ ſunt cõmunes ⁊ multum periculoſe nõ inſiſto in eis. Unñ cõſi-
dero ꝙ aliqñ ⁊ ſecũdo ſtatutũ ſpecifice diſponit ꝙ maritꝰ lucret̃
dotẽ vxore p̄decedẽte etiã cũ filijs ex primo matrimonio. Et tunc
ex quo ſtatutũ põt hoc facere. ſ. tollere diſpoſitionẽ. d. l. hac edi-
ctali ꝑ verba expreſſa: ⁊ clara hoc facit nulla cadit interpretatio. l.
ille aut ille. §. cũ in verbis. ff. de le. iij. l. ancille. C. de fur. In incertis
enim nõ certis locus eſt cõiecturis. l. ↄtinuꝰ. §. cũ ita. ff. de ver. ob.
Unde dicit dñs Pau. de ca. in. d. l. j. C. de inoffi. do. ꝙ cũ eſſet Flo-
rẽtie ſtatutũ ꝙ maritus lucraret̃ totã dotẽ ⁊ intẽtio populi eſſet
ꝙ haberẽt locũ etiã exiſtẽtibus filijs ex p̄mo matrimonio: qꝛ al's
vidue nõ reperiebãt maritos: ⁊ eſſet vnus ex compilatoribus ſta-
tutoꝝ qui fecerit addi illa verba etiã exiſtẽtibꝰ filijs ex primo ma-
trimonio. Dicit etiam Bartho. de ſaly. ꝙ cõis opi. de qua in p̄ce-
dẽti caſu hꝫ locũ: niſi in ſtatuto eſſent appoſita aliqua verba ꝑ q̃
apparet illi legi derogatũ etiã in caſu exiſtẽtiũ liberoꝝ. Ita dicit
in. d. l. hac edictali. in. vj. q. ⁊ hoc etiã voluit Pau. de ca. in. d. cõſi.
ccxxxvij. Et ↄſuluit dñs Raph. fulg. in ↄſi. lxiij. ⁊ hoc caſu ſuppo-
ſita poteſtate ⁊ rõne v̄bis ſtatuti ita expſſis nõ reperio aliquẽ ſcri-
bentiũ ↄtradicere. ¶ Et ex his infero ꝙ ſtante iſta opinione que
eſt veriſſima ꝙ ſtatutũ derogãdo. d. l. hac edictali. ⁊ ſic ꝑmittẽdo
lucrũ exiſtẽtibus filijs ex primo matrimonio cẽſet̃ permittere da-
tionẽ in dotẽ ex qua ſequat̃ lucrũ tanq̃ neceſſariũ antecedẽs: ⁊ q
vult cõſequẽs vult neceſſariũ antecedens ad illud. l. ad rẽ mobilẽ
l. ad legatũ. ff. de procur. ⁊ in. l. illud. ff. de acqui. here. ꝑ Bart. late
in. l. ãbitioſa. ff. de decre. ab ordi. faciẽ. Ex quo ſequit̃ qđ nõ eſt ꝓ-
hibita alienatio hoc caſu imo eſt permiſſa. Et ſic tollit̃ id qđ ha-
betur in. d. l. codicillis. §. penul. ⁊ in. d. l. ſi ita quis. §. ea lege. ꝑ glo.
qꝛ loquuntur in materia prohibita in antecedẽti vel conſequẽti.
Sed in caſu iſto clara ſunt verba ſtatuti in vtroq;. ſ. antecedẽti ⁊
cõſequẽti. Ita declarat nota bal. in. d. ↄſi. ccccxcv. ⁊ eſt de mẽte om-
nium qui dicunt qđ. d. l. hac edictali procedit: vbi per ſtatutũ ſit
illi expſſe derogatũ alias dicta opi. nõ p̄cederet: ſi duraret dicto
caſu prohibitio alienatiõis: qꝛ ſuccederet rõ in cõtrariũ alle. qđ
eſt dicẽdum qꝛ eſſet implicare ↄdictionem cũ vellet corrigere ⁊ nõ
corrigeret. l. vbi repugnãtia. ff. de reg. iur. ¶ Ex qbus aliqñ ⁊ ter-
tio cõſidero ꝙ lꝫ expreſſe ſtatutũ nõ dicat ꝙ maritus lucret̃ dotẽ
etiã exiſtẽtibus filijs ex primo matrimonio. Tñ ſi hoc apparet ex
verbis ſtatuti. Idẽ eſt dicẽdũ vt dicit Bartho. de ſaly. in. d. l. hac
4 edictali: vbi vult ꝙ qñ in ſtatuto † ſunt appoſita aliqua v̄ba ꝑ q̃
apparet illi legi derogatũ. Tũc non hꝫ locũ. d. l. hac edictali. ⁊ ſic
nõ loquit̃ qñ expreſſe eſt derogatũ ſed qñ per verba ſtatuti hoc cõ-
ſtat. ⁊ hic eſt caſus noſter. hoc decidit in terminis bal. i. d. ↄſi. cccc
xcv. q in diuiduo loquit̃ i caſu noſtro qñ ſtatutũ defert lucrũ ma-
rito vxore p̄decedẽte nõ exiſtẽtibus filijs ex ea ⁊ arguit ſic ſuppoſi-
ta ptãte ꝙ ſtatutũ poſſit tollere. d. l. hac edictali: ſtatutũ defert lu-
crũ totius dotis ad virũ nõ exiſtẽtibus liberis ex eis. Sed in caſu
noſtro nõ extãt liberi ex eis. Igitur maritus lucratur totã dotẽ.
Iſtud ar. cõcludit formaliter. Mã maior pꝫ ex verbis ſtatuti. Mi-
nor eſt vera in facto. Igit̃ cõcluſio eſt neceſſaria. ¶ Cõfirmat̃ hec
opi. qꝛ in iſto caſu nõ põt miſceri cõmune ius cũ iure municipali
ꝑꝑ illud verbũ ex eis: ⁊ arguit ſic iſtud verbũ eſt terminus reſtri-
5 ctiuus ⁊ diſcretiꝰ. † Sed natura termini reſtrictiui eſt ꝙ qcquid
non excipit ponit. l. q̃ſitũ. ⁊ ibi no. §. idẽ reſpõdit. ff. de fun. inſtru.
Igitur filij prioris matrimonij nõ derogãt prouidẽtie ſtatuti: ⁊
in fine cõſilij dicit ꝙ ex verbis claris ſtatuti dicit̃ ꝑmiſſa i antece-
dẽti ⁊ i cõſequẽti: ⁊ ꝙ lꝫ ſtatutũ nõ videat̃ equũ tñ eſt bonũ ſm
vſuꝫ generatiue ⁊ appetitiue regiõis. Unñ dicit apoſtolꝰ. accipiat
vnuſqſq; ſuã ꝓpter fornicat̃. Et ſic hoc caſu verificant̃ v̄ba bar.
de ſal. in. d. l. hac edictali. q. vj. hãc etiã opi. tenuit Lud. ro. in ↄſi.
xliiij. ⁊ inter alia adducit qꝛ verba ſtatuti ſunt clara qꝛ dicit̃ vxor
decedere ſine liberis ex eis. Igit̃ a verbis nõ eſt recedẽdũ. Sꝫ illis
tenaciter inherẽdũ. l. nõ aliter. ff. de le. iij. l. ille aut ille. §. cũ i v̄bis
ff. e. ti. ¶ Hãc cõcluſionẽ cõfirmo diua rõne quã adducit Roma.
Sꝫ alio modo. Si filij p̄oris matrimonij habuiſſent dictũ lucrũ
impedire ſatis erat dicere vxore p̄decedẽte ſine liberis qꝛ ex quo
dicebat̃ decedere cũ liberis maritꝰ nõ fuiſſet lucratꝰ. l. ex facto. §.
pe. ff. ad tre. Igitur in ſtatuto noſtro illa verba ex eis deſcẽdẽtibꝰ
fuiſſent ſuperfluo appoſita ⁊ nihil operarent̃ iuxta. l. ſi qñ. ff. d le.
j. ⁊ in. c. ſi papa. de priuile. lib. vj. Et qđ no. Bal. in rub. ff. de ↄhẽ.
emp. in. q. ix. fuerũt igit̃ appoſita vt excluderẽt filios primi matri-
monij vt nõ eſſent ipedimẽto dicto lucro: ⁊ iſta eſt vera opi. lꝫ cõ-
trarium videat̃ ſentire Bal. in. d. c. j. An maritus ſuccedat vxori.
¶ Cõfirmo etiã euidenter hãc opi. ex verbis ſtatuti. Dũ poſtea
ſubdit ſi vero maritus ſuperuixerit vxori exiſtẽtibus liberis ex di-
cto matrimonio nõ teneatur reſtituere dotem. Sed illuꝫ cõſerua-
re liberis eiuſdẽ matrimonij tã maſculis q̃ feminis. Ex qbꝰ ver-
bis iũcto capitulo precedẽti ſubtiliter ↄſideratis. Mã cũ ſtatutũ
ſupra diſpoſuiſſet ꝙ maritus lucraretur dimidiã dotis ſi vxor p̄-
decederet ſine liberis ex eis deſcẽdẽtibꝰ. Et ſic qñ decederet cũ li-
beris ex eis ꝙ tũc maritꝰ nõ lucraret̃ erat clarũ ex precedẽti capi-
tulo ꝙ in hoc nõ corrigebat ius commune: ⁊ ſic videbatur ꝙ dos
eſſet reſtituẽda. Unñ cõſidero ꝙ cuꝫ extarent filij eiuſdẽ matrimo-
nij. Nõ poterat dubitari. An maritus deberet dotem reſtituere:
qꝛ etiã exiſtẽte patre mulieris ſm verã opinionẽ. Martini cõmu-
niter approbatã: de qua in. l. dos a patre. ff. ſolu. matri. dos dꝫ re-
remanere apud liberos de quo etiã late ꝑ bar. in. l. poſt dotẽ in qn-
ta p̄ncipali q̃one. ff. ſol. ma. Unñ nõ potuit dubitari de reſtitutiõe
dotis pro aliqua parte. niſi exiſtẽtibꝰ filijs prioris matrimonij q-
bus ſi maritus nõ teneret̃: veniebat dos reſtituenda pro dimidia
vt diſpõebat capitulũ p̄cedẽs. Uerũ qꝛ ſtatutũ voluit magis fa-
re filijs ſcđi matrimonij q̃ ſcđo marito. Idõ voluit ꝙ filij ſcđi ma-
trimonij totã dotẽ haberẽt. Maritꝰ vero dimidiã lꝫ extarẽt filij
p̄oris matrimonij: al's ſi loqueret̃ tñ qñ nõ extarẽt dictũ ſtatutuꝫ
nihil operaret̃ qꝛ etiã ſine illo capitulo dos i totũ fuiſſet filioꝝ
p̄mi matrimonij. Fruſtra ergo ſtatuẽtes mẽbranas occupaſſent
ↄtra. d. l. ſi qñ. ff. de le. j. Ex quo ſequit̃ hoc capitulũ loquit̃ ẽt ⁊ ſtã-
tibꝰ liberis p̄oris matrimonij. Et tñ voluit liberos cões totã do-
6 tẽ lucrari: † ⁊ ſic aduerſatiua ſi vero aduerſabit̃ in iure ⁊ in facto
iuxta no. in. l. ſꝫ ſi. l. ff. de pe. here. in facto qꝛ i p̄cedẽti loquit̃ ẽt qñ
extãt liberi prioris mr̃imonij: ⁊ nõ oẽs. In hoc vero loquitur qñ
extant liberi ex eodẽ matrimonio. In iure qꝛ p̄mo caſu vr̃ ꝙ mari-
tus dimidiã lucret̃ ⁊ dimidiã reſtituat. In hoc vero vult ꝙ nihil
reſtituat. Sꝫ retineat ꝓ filijs eiuſdẽ matrimonij: quos voluit to-
tã dotẽ lucrari ⁊ ſic excludit̃ ꝙ hoc loquitur etiã extãtibꝰ liberis
ex p̄mo matrimonio. ¶ Ex quo infero ꝙ eodẽ modo loquit̃ in
p̄cedẽti capitulo. ar. ſumpto ex antecedẽti capitulo. arg. l. vtrũ. ff.
de pe. here. ⁊ l. heredes palã. §. ſed ſi notã. ff. de teſta. ⁊ voluit tãtũ
ponere differentiã inter lucrũ mariti ⁊ filioꝝ cõis matrimonij ꝙ
etiã oſtendit̃ qꝛ iſta aduerſatiua. ſi vero. repetit qualitates prece-
dentis capituli vt notabiliter declarat. Bal. in pulchra q̃one in. l.
omnes populi. ff. de iuſti. ⁊ iur. in penul. charta in ver. Poſterius
trahit ad ſe prius. Si ergo hoc capitulũ loquitur exiſtẽtibꝰ filijs
ex priori

ex priori matrimonio. Igitur patet ꝙ ita loquebatur capitulū ꝓ
cedens. Nā ſtatutum vidēs ꝙ iſto caſu marit⁹ nō debebat lucra-
ri. Uidebat̄ abſurdum ꝙ ſecundus maritus plus lucraretur qn̄
nō habet filios ex communi matrimonio q̄ quādo habet. Ideo
ſtatutū diſponit ꝙ nihil debeat reſtituere: non tamē ad cōmodū
ſuū: ſed filiorum. Et ex premiſſis conſtat claram ſtatuti intentio-
nem ꝙ in omnibus predictis voluit corrigere ius cōmune: quo
caſu de plano procedit opi. Bal. in. l. maximum vitium. C. de lib.
prete. ꝙ tūc nō recipit interpretationem a iure cōmuni: cum ve
nerit derogatiue ad ius cōmune: prout etiam voluit Pau. de ca.
in. l. fi. §. in computatione. C. de iure deliberan. ⁊ Bald. in. c. cū nō
liceat. extra de preſcrip. ⁊ licet dominus Alexā. in. l. ſi quis priore.
ff. ad trebel. poſt Ludo. roma. teneat contra Bal. ⁊ domi. Alexā.
late in. l. fi. §. in computatiōe. C. de iure deliberā. Tamē lꝫ in caſu
Bald. opi. ſua non procederet poſſet procedere quando de mēte
ſtatuti cōſtaret quod voluit recedere a iure cōmuni ī caſu ī quo
volumus ſtatutū reducere ad ius cōmune vt in caſu noſtro. Nā
volumus interpretari ſtatutum ſcđm ius commune quādo exta-
rent liberi ex priori matrimonio in quo caſu apparet de mēte qđ
ſtatutū voluit recedere a iure communi. Igitur nō accipit inter-
pretationē a iure communi ⁊ hanc diſtinctionem facit Joan. de
imo. in. l. ſi vero. §. de viro. ff. ſolu. matrimo. in materia interpreta
tionis reſtrictiue: vbi quādo queritur an lex vel ſtatutum genera
liter loquēs recipiat interpretationē reſtrictiuam per regulā iu-
ris cōmunis diſtinguit ꝙ aut conſtat de mente. l. noue ꝙ volue-
rit corrigere. l. antiquam in materia de qua querit̄: ⁊ tunc recipit
reſtrictionem. arg. l. j. §. generaliter. ff. de lega. ꝑſtan. ⁊ ſic loquitur
aut̄. ex teſtamento. C. de colla. ⁊ in. c. cōtra chriſtianos. de hereti. ⁊
habetur in aut̄. ex cauſa. C. de libe. ꝑte. Si vero nō conſtat de men
te ꝙ noluerit corrigere materiā de qua queritur licet in alia ma
teria corrigat. Et tūc lex noua diſtingui debet per. l. antiquā ⁊ ita
loquitur aut̄. offeratur. C. de litis conteſta. cum ſua gl. vel quādo
ſi nō fieret reſtrictio quis indebite damnū pateretur iuxta no. in
l. fin. §. in computatione. C. de iure deliberan. Sed in caſu noſtro
vt ex multis ſupra oſtenſum eſt de mēte apparet ꝙ in materia de
qua querimus ſtatutum voluit corrigere ius commune. Igit̄ nō
debet reſtringi: quia ſtatutū vult ꝙ ſi vxor deceſſerit ſine filijs ex
eo matrimonio maritus lucretur dimidiā dotis quod eſt cōtra
ius commune. Igitur non debet reſtringi per ius cōmune. preſer
tim q̄ illa verba ex eis deſcēdentibus nihil operarent̄ contra. l. ſi
quando. ff. de leg. j. ⁊. c. ſi papa. de priuilegijs. cum ſimi. ¶ Ex qui-
bus intrepide cōcludo ꝙ marit⁹ lucratur dimidiā dotis nō ob-
ſtantibus filijs primi matrimonij. Laus deo.
Bartho. ſoci. vtriuſꝙ iuris doctor ſenenſis.

¶ Summarium.

¶ Habentes difficultatem muneri publico in locum deficiētis ali
quem ſubſtituere: non poſſunt ad id vacaturum ius dare.
1 Diſponere de iuribus viuentis eo inuito eſt contra iuris diſpoſi
tionem ⁊ bonos mores.
2 Expectatiua beneficij certi hominis nō pōt dari: nec expectatiua
prime prebende vacantis in eccleſia.
3 Dominus poſt mortem vnius vaſalli viuentis poteſt feudum ſuū
concedere.
4 Conceſſio expectatiue ad beneficia ⁊ officia eſt prohibita.
5 Primū teſtm̄ cū clauſula derogatoria tollit̄ ꝑ ſcđm ſimpliciter
factum: quando in eo eſt appoſitum iuramentum.

¶ Conſilium. liij.

¶ Dn̄s labia mea aperiat ⁊ ſpirit⁹ ſanct⁹ illuminet intellectum.

MIror ꝙ in preſenti difficul
tate ⁊ pūcto nulla lex municipalis vel cōſuetudo nar-
retur quomodo Magnifici dn̄i Senēſes habeāt ꝓui
dere in loco deficientium qn̄ de iure cōmuni eſſet dubiū per ea q̄
no. Bart. in. l. j. C. de admi. reipup. lib. xj. ⁊ in. l. ij. C. de decu. lib. x.
Sed puto ꝙ lege vel cōſuetudine ſpectet ad eorū officiū ꝓuidere
qn̄ loca vacāt. alias eſſet fruſtratoria petitio Joānis ⁊ Nicolai cō
tra Ualeriū q reperit̄ in quaſi poſſeſſiōe dicti muneris q̄ poſſet
dicere quo ad vos liberas edes habeo. l. loci corp⁹. §. ſi cōpetit. ff.
ſi ſerui. vē. cū ſimi. ſuppoſita ergo eorū autoritate puto iura dicti
1 Ualerij ꝓualere. † Nā diſponere de iuribus viuētis eo inuito ꝓut
in dubio ꝑſumit̄ ē ꝯtra iuris diſpoſitionē ⁊ bonos mores: q̄ hoc
īducit votū captāde mortis. vt eſt caſus ī. l. fi. C. de pac. in vltimis
verbis. ⁊ ſi dicat̄ illud ꝓcedere qn̄ diſponit̄ ſuꝑ bonis ⁊ iurib⁹ ſpe
cialiter certi hominis: ſec⁹ ſi incerti ⁊ generaliter. l. iij. §. de illo. ff.
pro ſocio. ⁊ no. Bar. ⁊ ſequunt̄ doc. ī. d. l. iij. §. de illo dico ꝙ in ca-
ſu nr̄o ne det̄ materia fraudādi legē; ſicut n̄ pōt dari expectatiua
2 bn̄ficij certi hoīs: † ita nō pōt dari expectatiua p̄ie ꝑbēde vacātis
ī eccleſia: ne īducat̄ votū captāde mortis. caſus eſt clar⁹ ī. c. ꝯſtitu
tus. extra de ꝯceſ. ꝑbē. Et declarāt doc. maxime Joā. de imo. in. c.
nulla. e. ti. Ita dicamus in caſu nr̄o ꝙ cēſet̄ a iure improbatū qđ
det̄ expectatiua in officio ad locū primo vacaturū: hn̄ faciunt no.
per doc. ꝑſertim ꝑ do. Joā. alua. in. c. morib⁹. ſi de feu. fue. cōtro. ⁊
in. c. ij. de feudo dato in vicē legis cōmiſſorie. In qb⁹ cōcludit̄ cō
3 muniter ꝙ ſpeciali ꝯſuetudīe feudorū admittit̄ ꝙ † dn̄s poſt mor
tem vnius vaſalli viuētis poſſit feudū ſuū cōcedere. Igit̄ ꝯtrium
eſt ius cōe. l. ius ſingulare. ff. de legi. ¶ Ex qb⁹ infero in ꝓpoſito
ꝙ dn̄i Priores q̄tūcūꝙ habētes arbitriū ī ꝑmiſſis nō potuerūt
hoc cōcedere: tū q̄ hoc cōtra iuris diſpoſitionē. arg. l. libertas. ff.
de ſtatu ho. ⁊ ē tex. vt ibi plene no. Bar. ī. l. ambitioſa. ff. de decre.
ab ordi. faciē. Tum q̄ hoc eſt cōtra bonos mores. generalia autē
arbitria nō extēdunt̄ ad īhoneſta iuxta no. ꝑ Bar. in. l. j. ff. de his
qui ſunt ſui vel alie. iur. ⁊ ꝑ Ange. ⁊ Ful. in. l. milites. C. de te. mili.
4 ¶ † Cōfirmat̄ q̄ ſicut cōceſſio expectatiue ad beneficia eſt ꝓhibi
ta ita ⁊ ad officia: vt ī. c. ij. de cōceſ. ꝑbē. Nec pn̄t ab īferiore a ꝓnci
pe cōcedi: vt habet̄ in. c. ij. de cōceſ. ꝑbē. li. vj. Ex quibus cōcludit̄
qđ dicta cōceſſio fuit nulla. Qđ aūt dicit̄ ꝙ dn̄i priores nō habe-
bant poteſtatē cōmittēdi ſucceſſoribus ꝙ ī locū vacātē aliū pone
rēt ſm̄ formā ab eis traditā qm̄ qs ī ſucceſſorē in officio nō hꝫ po
teſtatē nec iuriſdictionē q̄ par in parē nō hꝫ imperiū. l. nā ⁊ ma-
giſtratus. ff. de arbi. Ita in priorib⁹ de quibus agim⁹ dicit Bal.
in. l. leges. ad fi. C. đ legi. bene facit tex. ī. l. vnica. C. q ꝓ ſua iuriſdi.
ꝑſertim cū nō vacaret tpe eoꝝ officij locus. Un̄ nō potuerūt cōfer
re diſpoſitionē ſuā ī tpe quo nō poterāt ampli⁹ hoc facere ad hoc
l. qđ ſpōſe. C. đ dona. ante nup. ⁊ tex. cū ibi plene no. in. l. eū q. §. iu
dicare đbere. ff. đ iuriſdi. om. iud. Un̄ talis ꝯceſſio q̄ ꝑtinebat ad
ſucceſſores nō valuit. ¶ Ex qb⁹ infert̄ ꝙ nō pōt dici renūciatio-
nē nō valere tanq̄ factā in fraudē expectātis ꝑ tex. in. l. filie mee ⁊
ibi Bal. ⁊ Jo. de imo. ff. ſol. ma. ⁊ eſt hodie caſus ī. c. ij. de renū. li.
vj. Qm̄ ex quo fuit nulla nō pōt reddere hāc renunciationē frau
dulentā. ar. gl. in. c. noſtra. ⁊ in. c. ex tenore. de reſcrip. ⁊ in. c. cū no-
ſtris. de ꝯceſ. ꝑbē. ⁊ in regula nō ꝑſtat cū materia. de re. iur. lib. vj.
¶ Preterea dicit Joā. de imol. in. d. l. filio meo. ꝙ tūc vr̄ facta in
fraudē expectātis qn̄ ille q renūciauit erat adeo graui infirmita-
te grauatus ꝙ veriſimiliter credebat eū moriturū ꝑ illū tex. a cō-
trario ſenſu. Sed ī caſu noſtro hoc nō ꝑſupponitur. ¶ Preterea
tūc ꝑſumitur facta in fraudē expectātis qn̄ expectatiua eſt cōceſ-
ſa ī caſu mortis. Qđ nō erat ī caſu noſtro: ſed loco ſimpliciter vi-
uentis. ¶ Poſtremo dico ꝙ nō ob. dicta expectatiua prefati ma
gnifici dn̄i ꝯcedere n̄ potuerūt dictū locū dicto Ualerio. ¶ Pri
mū ꝓbat̄ ꝑ ea q̄ voluit bal. in. d. l. leges. vbi vult ꝙ dn̄i priores nō
ligāt ſucceſſorē in officio ⁊ hāc opi. ī terminis etiā tenuit bar. ī. l.
ij. ff. đ opti. leg. cū tn̄ expectatiuā fecerit ex eoꝝ autoritate ꝓut etiā
cōcludit bar. in. l. ambitioſa. in pe. colū. ff. de decre. ab ordi. facien.
¶ Scđm autē ꝓbatur q̄ cōceſſio eſt clara ⁊ ꝑſertim ꝓpter clau-
ſulam nō obſtātib⁹ quibuſcūꝙ in ꝯtrium facientibus. Nā ꝓpter
clauſulā nō obſtātibus appet ꝙ pīceps vti vult plenitudine po-
teſtatis: ⁊ vult aliquādo tollere ius tertij vt habet̄ in. l. fi. C. ſi con-
tra ius vel vti. publi. ⁊ ꝑ Bal. in. l. ſi teſtm̄. C. de teſt. ⁊ in. l. impetra
ta. C. ſententiā reſcin. nō poſ. ⁊ in preludijs feudorū in. xiiij. colū. ⁊
traditur in. c. que in eccleſiarū de cōſtitu. Et preſertim hoc clare
cōſtat ꝓpter ꝑgnātē clauſulā omni meliori modo ⁊c. ꝑ quā appet
de entra volūtate magnificorum dominorū ꝙ voluerunt cōcede
re hunc locum arg. tex. ⁊ qđ ibi not. in. l. cū pater in. §. fili⁹ matrē.
ff. de leg. ij. Uident̄ enim magnifici domini omni poteſtate vti vo
luiſſe qua poterāt ⁊ derogaſſe in ꝯtriū facientibus ad hoc vt act⁹
valeat: ⁊ etiā verbis neceſſarijs ad hoc vſos fuiſſe. ¶ Primum ꝓ
bat̄ ex no. ꝑ dominum Cardi. ⁊ Jo. de imo. in. c. ex literis. de offi.
dele. ⁊ Jo. de ligna. in. c. hi qui. ⁊ ibi refert ⁊ ſequitur Dominicus
in penul. col. de ꝑben. lib. vj. ¶ Scđm ꝓbatur ex his q̄ dicūt bal.
5 Ful. Pau. ⁊ Moder. vbi † volūt ꝙ primū teſtamentū cum clau-
ſula derogatoria tollatur ꝑ ſcđm ſimpliciter factum quādo ī eo
eſſet appoſitum iuramentum: quia habet vim clauſule derogato
rie: ⁊ nō ex alio niſi quia habet vī clauſule ꝙ act⁹ valet omni me-
liori modo. argumē. d. §. fili⁹ matrem. ⁊ hoc voluit Bal. in conſi-
lio qđ incipit. Reperitur quod quoddā qđ refert dominus Jo.
Bapti. de ſancto ſeuerino ꝑceptor me⁹ in. l. ſancimus. C. de teſta.
¶ Tertium ꝓbatur ex dictis Bal. in. l. quoties. C. de here. inſtit.
⁊ domin⁹ Pau. de ca. in conſi. cccxlvij. incipit. Super primo pun
cto. ⁊ Rapha. cuma. in. l. his verbis. ff. de here. inſtitu. Illud autē
eſt plus q̄ certū ꝙ anteq̄ ꝑ magnificos dominos declaret̄ qs eſt
magis idone⁹ nulli ex his quibus eſt cōceſſa expectatiua cōpetit
ius. ar. l. ſi fuerit. ff. de reb. dub. ⁊ in. l. ſi quis ſeruū. §. ſi inter duos
ff. de leg. ij. cū ſimi. allegatis. Unde non video quomodo obtinere
poſſint expectatiuam habentes. ¶ Non omitto ꝙ ex quo tēpore
quo Ualerio fuit conceſſus locus nullū ius erat queſitum habē-
tibus expectatiuam ꝙ ex quo primo fuit ſibi queſitū ius: ⁊ quaſi
poſſeſſio iuris illius loci ꝙ ꝑferri dꝫ cū ab eadē habeat ius arg. l.
quoties. cum ibi no. C. de rei ven. ¶ Ex qbus cōcludo ꝙ dictus
Ualerius eſt preferendus dicto Joanni ⁊ Nicolao. Laus deo.
Bartholo. ſoci.

¶ Summarium.

☞ Conſiliū in quo tractantur multa ſuper probatione indicioꝝ ſufficientiū ad turturam. Item an iudex ex officio poſſit inquirere veritatē nō obſtāte termino aſſignato ad probandū perēptorie poſt publicatas atteſtationes.

1 Indicium directo probatur per vnum teſtem: qui deponit ſe vidiſſe maleficium committi.

2 Teſtes plures deponētes ſingulariter de ſingulis indicijs ꝓbant plures preſumptiones que faciunt indicium ad torturam.

3 Plures ſemiplene probationes licet non coniungantur ad faciēdam vnam plenam probationem: tamen coniunguntur ad faciēdum indicium.

4 Teſtes ſingulares ſi tendunt in eundem rei finem per diuerſas coniecturas ſibi adinuicem patrocinantes probant ſemiplene.

5 Teſtis ſi in actu capaſſibili ꝑ viſuꝫ deponit de auditu ꝓbat dūmodo ſenſus auditꝰ nō ſit omnino iꝓportionabilis tali actui.

6 Mulier eſt teſtis idonea: qū per mares veritas haberi nō poteſt.

7 Teſtes idonei ſunt illi qui non poſſunt aliqua occaſione repelli.

8 Seruus eſt idoneus teſtis in his que fiunt in domo propter difficultatem probationis.

9 Mulier que admittitur in criminalibus dicitur omni exceptiōe maior.

10 Preſumptio ſufficiens ad condemnationem eſt qū aliqui viſi ſunt rixari ⁊ poſtea reperitur vnus vulneratus.

11 Indiciū ⁊ ſuſpitio cauſatur ex fuga ⁊ abſentatione a principio commiſſi criminis.

12 Maleficium contra vicinos prius preſumitur: ⁊ maxime qū ſoliti ſunt arma portare.

13 Mendacium eſt ſufficiens indicium ad torturam.

14 Tortura iterū permittitur: qū indicia non ſunt leuia ſꝫ vrgētia.

¶ Conſilium. liiij.

¶ Dn̄s labia mea aperiat: ⁊ ſpūs ſanctus illuminet intellectum.

Viſis teſtibus examinatis ſuper indicijs cōtra Zenonē de Verona ſup vulneribꝰ illatis ſer Ant. de dicto loco ⁊ facti cōtigētia recte pēſata: tria veniūt examināda. ¶ Primū. Nūqd ſint ꝓbata vrgētia indicia ad torturā. ¶ Scdm̄ poſito ꝙ ſic: vtrū ſint talia indicia ꝓbata ꝙ nō dicant̄ purgata ꝑ tres ſquaſſos attēta falſitate teſtiū detecta. ¶ Tertiū ⁊ vltimū. An nō obſtāte aliquo termino aſſignato ad ꝓbādū ꝑemptorie poſt publicationem ꝓceſſus ⁊ dicta teſtificata. Iudex ex officio poſſit īquirere veritatē ⁊ alios teſtes examinare circa famā ⁊ filia. Capio primū cōſultatiōis ar

1 ticulū ꝓ cuius diſcuſſiōe ꝑmitto † ꝙ indiciū directo ꝓbat̄ ꝑ vnū teſtē: qui deponit ſe vidiſſe maleficiū cōmitti: vt cōcludunt glo. ⁊ Bar. in. l. maritus. ff. de qō. ⁊ Bar. ⁊ Bal. in. l. fi. C. fami. erciſcun.

2 ¶ Scdo indiciū † ꝑ qō nō ꝓbet̄ directo maleficiū de viſu. Sed teſtes depoſuit aliqō ſignū ꝯferēs ad ꝓbandū maleficiū. Tūc indiciū ꝓbat̄ ꝑ duos teſtes. gl. ē reputata ſingularis cōiter ibi approbata ī. l. fi. C. fa. er. ⁊ no. Bar. in. l. fi. ff. de qō. ꝙ ſi vnus teſtis ꝓbat de aliquo ſigno nihil ꝓbat q̄ reqrunt̄ duo teſtes. ¶ Tertio ⁊ vltimo. Nā dicit no. do. Raph. ful. ī. d. l. fi. ꝙ lꝫ ſingula indicia debeant ꝓbari ꝑ duos teſtes. Tn̄ negari nequit quin vnꝰ teſtis faciat aliqualē p̄ſumptionē. et iō ſi plures ſint teſtes ſingulr̄ de ſingulis īdicijs deponētes ꝓbāt plures preſumptiōes: q̄ faciūt indiciū ad torturā arg. eius qō habet̄ ī. l. inſtra domeſtica. C. de ꝓba. ⁊ in. l. ij. §. etas. ff. de excuſa. tu. qm̄ q̄ nō ſingula proſunt multa collecta iuuāt ⁊ ꝑ hoc bn̄ facit qō dicit īſignis p̄ceptor optimꝰ practicꝰ do. Io. bap. de ſancto ſeuerino ī ſua repe. l. admonendi. ff. de iureiur.

3 Ubi dicit † ꝙ lꝫ plures ſemiplene ꝓbatiōes nō cōiungant̄ ad faciēdā vnā plenā. Tn̄ cōiungunt̄ ad faciēdū indiciū. ar. no. ī. l. fi. C. de ꝓba. ⁊ ita d̄t dixiſſe ſuū p̄ceptorē dn̄ꝫ pectinariū de puſio hoc

4 voluit ēt not. Bal. in. c. j. de cōtrouerſia inueſti. vbi dicit † ꝙ teſtes ſingulares ſi tēdūt ī eūdē rei finē ꝑ diuerſas cōiecturas ſibi adinuicē patrocinātes ꝓbāt ſemiplene: ⁊ pōt iuramētū deferri. argu. no. in. c. fi. de ſucceſ. ab inteſt. cū ſimi. Ex qbus īfero ad primū indiciū ꝑ qō directo ꝓbat̄ maleficiū ſup quo deponit primus teſtis dicti Ant. q d̄t ꝙ cognouit Anto. ad vocē. ⁊ ꝙ zeno dicebat: ſta in drio che io te amazaro. ⁊ ꝙ ſenſit admenatiōes ⁊ ꝙ intrata domus ſue ⁊ deſcendens ſtatim īuenit Ant. vulneratū. ⁊ ſic ꝓbat directo maleficiū: ac ſi de viſu deponeret. qm̄ p̄terq̄ ꝓbandū teſtm̄ poſito ꝙ teſtis nō viderit actū fieri: ſed audierit. q̄ medius erat paries: pōt deponere ac ſi actū vidiſſet cū dicat ſe audiuiſſe ⁊ cognouiſſe voces ꝓut ēt p̄ſumit̄: q̄ erat domeſtica Antꝰ. ⁊ zenonis domꝰ cōtigua domui Ant. ⁊ erat oſtiū ī medio ꝑ qō īgredi poterat d̄ vna domo ī aliā ⁊ erāt cōpatres. vn̄ ex teſtis aſſertiōe domeſticitate ⁊ vicinitate p̄ſumit̄ ꝙ habuit notas voces ar. eius ꝙ habet̄ ī. l. ſi vicinis. C. de nup. ⁊ ī. l. octaui. ff. vn̄ cogna. ⁊ ꝑ bar. ⁊ doct. late ī. l. j. ff. ſi cer. pet. vn̄ ꝓbat: ac ſi vidiſſet: vt voluit gl. bar. ⁊ alij ī l. ij. §. idē labeo. ff. de aq̄ plu. arcē. ⁊ ſpe. ī ti. de teſte. §. j. ver. quid ergo. Et gl. in. c. teſtes. iij. q. ix. cū ſi. Et ſic lꝫ nō deponat de viſu. Satis eſt ꝙ deponit de auditu: q̄ ſe audiuiſſe admenationes ictuū.

5 Dicit em̄. d. Ant. ī. c. ij. d̄ ꝯſue. ī. ij. col. ꝙ ſi teſtis ī actu † capaſſibili ꝑ viſuꝫ deponit de auditu ꝓbat dūmō ſenſus auditꝰ nō ſit oīno improportionabilis tali actui: ſicut ecōtra vt ꝑ gl. ī. d. c. teſtes. Sꝫ cui dubiū ꝙ actꝰ admenatiōis ⁊ ꝑcuſſiōis eſt ꝓportionabilis nō ſolū viſui: ſed etiā auditui ꝓpter ſtrepitū. Igit̄ ꝯgrue dicit̄ teſtis deponere. ꝓbat̄ ex his q̄ dicit Io. an. ī. c. p̄terea. de teſti. vbi vult ꝙ teſtis ꝓbat cōmixtionē viri ⁊ vxoris lꝫ exiſtēs poſt parietē ꝑ ſenſuꝫ auditꝰ deponat: q̄ actꝰ cōmixtiōis ꝑcipi pōt nō ſolū viſu: ſed etiā auditu: adeo ꝙ cōcurrētibus alijs adminiculis erit plena ꝓbatio ⁊ in indiuiduo cōſuluit inſignis p̄ceptor meꝰ dn̄s Alex. de imo. in ſuo cōſi. xxiiij. in ſcdo volumine vbi multa ponit ad ꝓpoſitū p̄ſentis cauſe vt infra referā. ⁊ ſi dicat̄ eſt mulier ⁊ nō ꝓbat ī criminalibꝰ vt ī. c. forꝰ. §. fi. de vb. ſig. rn̄det̄ ꝙ de iure ciuili etiā in criminalibus vt in. l. ex eo. ff. de teſtibꝰ. ⁊ ponit Ang. Are. ī tractatu maleficioꝝ ſup vbo cōparuerūt dicti inqſiti ⁊ negauerūt totū iij. col. Quinimo dixit Ioā. an. ī addi. ſpe. in ti. de teſte. §. j. ī addi.

6 q̄ incipit. Frater Iac. de are. ꝙ † d̄ facto nō ſeruat̄ ꝙ mulier nō ſit teſtis idonea qō ſcdm̄ eū hꝫ eqtatē qū ꝑ mares veritas haberi nō pōt ⁊ ſequit̄ dn̄s Alex. in dictis cōſilijs. Nō ob. ꝙ in ꝯtriū allegat̄ ꝙ iſta mulier nō eſt idonea teſtis: q̄ dicit̄ ꝙ tpe belli ducis erat cōcubina vnius p̄ſbyteri ⁊ ſtabat ad poſtā ipſius. arg. l. palā. ff. de ritu nup. ⁊. l. iij. §. lege iulia. ff. de teſti. Nā ad hoc multipliciter ⁊ optime rn̄det dn̄s patronus cauſe q̄ ille p̄ſbyter q dicit ſe carnaliter cognouiſſe illā eſt īfamis ⁊ nō ꝓbat: vt cōcludit dn̄s Ab. in c. teſtimoniū. de teſti. in prin. ⁊ eſt vnicus ⁊ ſingularis: vt. l. iuriſiurandi. C. de teſti. ⁊ in. c. in oī negocio. eo. ti. ¶ Preterea ⁊ ſcdo d̄r nō eſſe ꝓbatū ꝙ alius habuerit rē cū ea. Un̄ non pōt dici mulier libidinoſa: ita ꝙ dicat̄ meretrix. xxxiiij. diſt. c. vidua: vbi d̄r meretrix q̄ multos admiſit: ⁊ ibi gl. ⁊ ſic ad minꝰ tres: ad hoc gl. ī. l. j. §. hoc reſcriptū. ff. ad ſille. Sꝫ iſta nō fuit talis. igit̄ ⁊c. Itē ⁊ tertio ille p̄ſbyter ꝓbat de tpe belli ferrarienſis iā ſunt anni qndecim: vl̄ circa. ⁊ ſic nō ꝓbat q̄ dꝫ attēdi cōditio teſtis tpe atteſtatiōis. l. j. ⁊ ibi doc. C. de teſt. ⁊ ī. l. ad teſtiū. §. cōditio. ff. e. ti. ⁊ Ang. ī terminis. ī cōſi. ccc. ¶ Quarto q̄ ꝑ teſtes Ant. eſt ꝓbatū de bona fama tpe quo fuit nupta ⁊ deſpōſata cū ſit vidua p̄ſertim. q̄ teſtes Antonij dicunt̄ deponere veriſimilia. l. iij. §. diuus. ff. de teſti. ꝑ Bar. in. l. de minore. §. tormēta. ī pe. col. ff. de qōni. ⁊ Ange. in. d. ꝯſi. ccc. ¶ Nec ob. qō d̄r ꝙ eſt nutrix Anto. ⁊ ſic nō vr̄ idonea. ar. l. etiam cū ibi no. C. de teſti. Qm̄ d̄r ꝙ nō fuit nutrix Antonij: ſꝫ filij. Itēꝫ nūc nō eſt nutrix. Un̄ dicit̄ teſtis idonea ſm̄ Bal. ⁊ Saly. in. l. parētes. C. de teſti. Sꝫ adhuc obſtare vr̄: q̄ ad hoc vt teſtis deponēs directo ſup maleficio faciat īdiciū ad torturā dꝫ eē oī exceptione maior ſm̄ Bart. in. l. maritus. ⁊ in. l. j. §. idem cornelio. ff. de qō. ⁊

7 Bar. ⁊ Bal. ī. l. admonēdi. ff. de iureiur. Sꝫ teſtes † idonei dicunt̄ illi qui nō poſſunt aliqua occaſiōe repelli: vt dicit gl. no. in. c. j. de cōſan. ⁊ affi. ⁊ no. Bar. ī. l. admonēdi. ff. de iureiur. ⁊ no. do. Abb. in. c. at ſi clerici. ī prin. de iud. cū ſi. Sꝫ in caſu nr̄o vr̄ dici poſſe ꝙ femina. Itē ꝙ eſt male fame: ⁊ domeſtica Anto. ⁊ ſic nō vr̄ facere ſufficiēs indiciū ad torturā: bn̄ facit qō dicit Ange. ꝑ no. ꝑ Bar. in. l. j. §. ſi qs neget. ff. quēad. teſta. ape. vbi voluit ꝙ qū reqrit̄ ꝙ ꝓducēs teſtē talē q̄litatē ꝓbet vt ibi ꝑ eū. ¶ Sꝫ rn̄dēdo ad p̄dicta ī primis dico vt refert Ioā. de imo. in. d. §. ſi qs neget refert ꝙ contra Ang. ꝯſuluerūt dn̄s Io. de ligna. ⁊ do. Frāciſ. de rāpo. volētes ꝙ qlibet ī dubio p̄ſumit̄ optime opinionis ⁊ fame niſi ꝯtriū ꝓbet̄. arg. l. ab ea pte. ff. de ꝓba. c. j. de ſcrutinio. Io. vero de imo. ſequit̄ vt p̄ſumat̄ bone opiniōis: ⁊ fame nō obſtare. Demū dico ꝙ nihil obijcit̄ ꝓpter qō poſſet aliquo mō repelli: vel reddat̄ ſuſpecta vt ꝓbatū ē. Et ſi allegata ⁊ obiecta haberēt aliq̄ mō reddere ſuſpectā. Tn̄ in caſu nr̄o talis ſuſpitio tollit̄ indubitāter. Nā alius teſtis ſcōs dicti Antonij dicit ꝙ tūc in domo dicti Anto. ſeu zenonis ſenſit vnā vocē clamantē ⁊ dicentē oyme non mi de nō mi de. Et multa alia indicia ſtatī deducēda tēdunt ad idē ꝑ q̄ ꝯfirmat̄ dictū dicti teſtis: ⁊ q̄ nō ꝓſunt ſingula multa iuuāt. l. ij. §. etas. cū ibi no. ff. de excu. tut. ꝑ Bal. in. d. c. j. de cōtrouer. inueſti. ⁊ Fulgo. in. l. fi. C. fami. erciſ. cū ſi. Et p̄ſertim admittēdū eſt teſtimoniū eiꝰ q̄ delictū apparet factū ī domo alterius. Un̄ dicit̄ difficilis ꝓbatiōis: ⁊ facilīꝰ ꝑ domeſticos ꝓbat̄. Ideo admittunt̄ teſtes minus idonei ꝓpter difficultatē ꝓbatiōis ⁊ domeſtici q̄ factū in domo

8 ad hoc. l. cōſenſu. C. de repu. in ver. ſeruꝰ. ⁊ ibi Albe. ⁊ alij: † vbi lꝫ ſeruꝰ nō ſit idoneus teſtis: tn̄ ī his q̄ fiūt ī domo ꝓpter difficultatē ꝓbatiōis dicit̄ idoneꝰ: ⁊ ꝓbat̄ in. c. veniēs. extra de teſti. vbi per gl. ⁊ doc. ⁊ Ioā. an. in addi. ſpe. in ti. de teſt. §. j. ver. itē ꝙ eſt impubes. ⁊ v. itē ꝙ eſt mulier: ⁊ in ꝓpoſito in muliere tꝫ dn̄s Alex. ī ꝯſi. xxiiij. Ex quo em̄ factū fuit maleficiū ī domo. veriſimiliter nō dꝫ poſſe ꝓbari aliter ſm̄ dn̄m Ant. in. c. tertio loco. de proba. ⁊ dn̄s Alex. cōſi. clj. cum ſequēti in. v. volu. cum ſimi. Ex qbus omnibus cōcludit̄ ꝓbatū eſſe maleficiū directo per vnū teſtē: ac ſi deponeret de viſu per primū indiciū ꝓbatū qō erat ſufficiēs ad torturā:

vt ex

vt ex ſupioribꝰ pꝫ. ¶ Succedit aliud ⁊ ſecũdũ ⁊ magnũ indiciũ
qđ dicit̃ eſſe ꝓbatũ ꝑ duos teſtes primum examinatum ex officio
ſcđm.ſ.⁊ ſeptimũ qui dicũt ꝙ tempore quo fuit vulneratus An-
tonius eo mane viderũt dictos Antoniũ ⁊ zenonẽ ĩ ſtrata domꝰ
ad certũ cõfinẽ ibi exiſtẽtẽ facientes ibi rõnes ⁊ ibi repertus fuit
vulneratꝰ:ergo ſurgit magnũ indiciũ cõtra dictũ zenonẽ ex duo-
bus. ¶ Primo arguẽdo a cõmuniter accidentibꝰ iuxta gl. ⁊ ibi
no.in.l.neqꝫ natales.C. de ꝓba. In iſtis eñ cõputationibꝰ rõnũ
ſolent oriri altercationes. Ex qbꝰ cauſant̃ rixe. ¶ Scđo qꝛ nec añ
nec poſt viſus eſt alius ꝙ̃ zeno in illo loco q portabat arma: vt ꝑ
alios teſtes ꝓbat̃.p̃ſumptio eñ eſt cõtra eũ ar. eiꝰ qđ habet̃ in.c.
iij.de p̃ſump. Et hoc indiciũ in ſimili ponit Gãdinꝰ in trac.ma-
leficioꝝ.in rub.de p̃ſump.⁊ indicijs ver. Sextũ ĩdiciũ. Sꝫ obijcit̃
huic indicio ꝙ primꝰ teſtis qꝛ maſſaria ⁊ domeſtica Antonij nõ
ꝓbat cui obiectioni ſupra ꝓxime fuit plene rñſum: qbꝰ addo qđ
9 †mulier q̃ admittit̃ in criminalibus dicit̃ omni exceptiõe maioꝛ
ſcđm Bal.⁊ Saly.in.l.fi.C.de ꝓba.⁊ Bal.in.l. cunctos populos,
C.de ſum.trini.⁊ fi.catho.in.vj.col. ¶ Preterea ⁊ ſcđo ſupplet̃ fi-
des maſſarie ꝑ aliũ teſtẽ omni exceptione maiorẽ iuxta famoſam
doctrinã bal.in.l.ſi qs ex argẽtarijs.§.j.ff.de edẽ.⁊ Bal.in.l.bone
fidei.C.de teſta. Addo aliã rñſionẽ claram qꝛ lꝫ qñ teſtis deponit
de veritate facti debeat ẽẽ exceptiõe maioꝛ vt dictũ eſt tñ quo ad
ꝓbãdũ indiciũ ſufficiũt duo teſtes etiã nõ omni exceptiõe maio-
res:⁊ ſic admittunt̃ ĩfames:vt dicit bal. in.d.l. cũctos populos.⁊
Bar.in.l.j.§.qõni.ff.de qõni. Itẽ admittunt̃ familiares ⁊ ſimiles
ẜm Bar.ĩ.l.ij.ff.de excu.tuto. ¶ Ex qbꝰ ꝯcludit̃ ꝙ tertiũ indiciũ
ꝑ p̃fatã maſſariã zenonis ⁊ quartũ ⁊ ſeptimũ teſtes q dicũt ꝙ il-
lo die fuerũt reperte ſanguinis gutte ĩ domo Antonij ⁊ coquina
zenonis:⁊ ſunt repte ſcripture ĩ coqna ſanguine maculate. ⁊ erãt
ſcripture ĩter dictos Ant.⁊ zenonẽ manu dicti zenonis: q̃ veriſi-
militer erãt apud dictũ Anto.pars:⁊ eſt vehemẽs ⁊ vrgens indi-
ciũ ꝙ reperte fuerũt gutte ſanguinis in coqna zenonis. Ex qbus
oſtẽdit̃ ꝙ zeno poſtꝙ̃ vulnerauit Antoniũ ꝑ oſtiũ qđ erat in me-
dio ĩgreſſus eſt domũ ſuã:⁊ in coqna ex gladio ſanguinato gutte
ſanguinis ceciderunt ſicut ĩ ſimili dicebat Nicolaꝰ de eo q viſus
eſt exire cũ gladio ſanguinolẽto qꝛ p̃ſumit̃ ſanguinolẽtꝰ ex vulne-
re illato:vt traditur in.l.fi.C.de ꝓba.⁊ ꝑ Imo.ĩ.l.fi. ff.de here.in-
ſti.⁊ hoc ꝑ vehementi indicio hꝫ dñs Alex.in.d.cõſi. xxiij.col.vij.
¶ Arguit̃ etiã indiciũ qꝛ ꝓbatũ eſt ꝙ añ cõputabãt rõnes ⁊ poſt
ſcripture reperte ſunt ſanguinolente in coqna zenonis. Igit̃ p̃ſu-
mit̃ ꝙ fuerint vulnera illata. Nã ex p̃cedẽtibꝰ ſequẽtia preſumun
tur.l.ſi ſeruus pluriũ.in fi.ff.de leg.j. Et ꝙ dicte ſcripture fuerint
per vim tũc ablate ad hoc ne Antoniꝰ poſſet cõtẽta ꝓbare qđ ce
debat in cõmodũ dicti Antonij.arg. eoꝝ q̃ no. Bar.in.l.fin.ff.de
qõni. Preſertim cũ ſint a guttis ſanguinis maculate: ⁊ hoc ẽ foꝛ
tiſſimum indiciũ. ¶ Coadiuuant̃ p̃dicta ex quarto indicio ꝓba
to per ſcđm ſeptimũ ⁊ nonũ teſtes qui dicũt ꝙ mane quo Anto-
nius fuit vulneratus in intrata domus Ant.penes cõfinium vbi
faciebat cũ zenone rões vſqꝫ ad oſtium eũdo in domo zenonis
repte ſunt gutte ſanguinis. Ex quibus orit̃ preſumptio ꝙ penes
illud cõfiniũ fuit vulneratus: ⁊ ꝙ zeno eundo in domũ ſuã reliqt
illas guttas ſanguinis q̃ preſumptio preſumit̃ ex vicinitate tp̃is
cũ ante niſi fuerint rões cõputate iuxta no.in.l.ſi ventri.§.in bo
nis.ff.de priui.cred. Facit in ſimili ꝙ dicit Saly.in.l.fi. C.de ꝓba.
10 qui vult ꝙ †qñ aliq viſi ſunt rixari ⁊ poſtea reperit̃ vnus vulnera
tus eſt ſufficiẽs preſumptio ad cõdẽnationẽ. Unde in caſu noſtro
ex quo viſi ſunt rões cõputare:ex qbus ſolẽt altercationes oriri
deinũ rumores ⁊ admenationes fuerunt audite: reptus eſt vulne
ratus reperiunt̃ ſcripture ablate ſanguinolẽte in domo zenonis.
Item ꝓbat̃ ex identitate loci qꝛ in loco vbi erant ſimul in cõpu-
tatione rõnum in eodẽ loco reperit̃ vulneratus. Igit̃ p̃ſumit̃ vul
neratus a dicto zenone arg.eius ꝙ dicit Bar.in.l. dñs horreoꝝ,
ff.locati.⁊ in.l.j.in fi.ſi quadrupes pauperiẽ feciſſe dicat̃. Et opti-
me pro his facit tex.in.l.j.§.ſi quis in villa.⁊.§.ſequenti.ff.ad ſille.
Itẽ ꝑ duos alios teſtes qui cũ tortura cõtrariũ dixerũt ⁊ in hoc
perſeuerauerũt vñ ſtãdũ eſt ſcđo dicto cũ tormentis iuxta no.per
bar.in.l.eos.ff.de fal.⁊ in.l.ſi poſtulauerit.§. ſed ſi negauerit. ff.de
adul.cũ ſi. ¶ Sextũ indiciũ cõcurrit qꝛ maſſaria zenonis dicit ꝙ
audiuit hoſtiũ zenonis claudi illo mane:⁊ cũ ſe ad feneſtras feciſ
ſet neminẽ vidit ⁊ ꝙ in domo nõ erat cũ ea niſi vna puella vnius
ãni cũ dimidio. Ex quo p̃ſumit̃ ꝙ zeno ꝑpetrato crimine ingreſ
ſus eſt domũ ſuã ⁊ domo poſtea egreſſus ẽ:⁊ oñdit̃ ꝙ ibat veloci
paſſu cũ a maſſaria zenonis viſus nõ fuerit:ex cuiꝰ dicto coadiu-
uant̃ dicta in p̃cedẽti. ¶ Septimo loco deducit̃ indiciũ: qꝛ ꝑ plu
res teſtes probat̃ ꝙ eo mane vulnerato Antonio zeno diſceſſit et
11 abfft. †Ex fuga autẽ ⁊ abſentatione cauſatur ſuſpitio ⁊ indiciũ a
principio commiſſi criminis.i.ante inqſitionẽ iuxta no.per glo.⁊
doc.in.l. admonẽdi.ff.de iureiur. ⁊ lꝫ nõ cõſtet certitudinarie de
fuga:qꝛ põt dicere ꝙ receſſit ex alia cauſa:quo caſu nũc vr̃ quod
poſſit ſumi p̃ſumptio.arg.c.cũ cõtumacia.de hereti. li. vj. Tñ qꝛ
ex alijs multis ꝑ q̃ ꝓbant̃ indicia vehemẽs preſumptio eſt:ꝙ illa
de cã ſe abſentauerit. Satis dicit̃ fuga probata vt voluit no. Ar-
chi.in.c.nihilominus.iij.q.ix.⁊ habet̃ in.d.c. cũ cõtumacia fortiꝰ
videt̃ obſtare ꝙ añ vllã contumaciã cõparuit ⁊ ſe p̃ſentauit: quo
caſu fuga non vr̃ p̃ſumptionẽ facere ẜm Bar.in.l.quid ſit fugiti-
uus.§.itẽ apud.ff.de edil.edic.⁊ ponit Bartho.de ſaly.in.l.in bo-
ne fidei.C.de reb.cred. Sed in caſu nr̃o iudex dꝫ eſſe circũſpectus
ꝙ Antonius fuerit letaliter vulneratus ⁊ ſuſpicabat̃ de eiꝰ mor-
te:⁊ ꝑꝑ hoc zeno potuit ſe abſentare. Sꝫ poſtꝙ̃ ſciuit eũ nõ mor-
tuum redijt:nec mirũ qꝛ ĩ homicidio durius ꝓcedit̃ ad tormẽta
⁊ ad penã ꝙ̃ cõtra vulneratos. Ideo magis timuit a principio et
ex poſtfacto vidẽs ꝙ nõ erat moriturꝰ nõ tñ timuit ⁊ vidi ſepius
fieri ab his q vulnera intulerũt ⁊ experiẽtia docet q̃ eſt rerũ ma-
giſtra.c.ꝙ̃ ſit de elec.in.vj.p̃ſertim in ꝯiũgẽdo qꝛ nõ leni paſſu re-
ceſſit:vt dictũ eſt. ¶ Cõfirmant̃ p̃miſſa ẽt ex alio:qꝛ iſte zeno eſt vi
12 cinus:⁊ †qñ cõmittit̃ maleficiũ priꝰ ꝯ̃ vicinos p̃ſumit̃:vt in.l.dñs
horreorum.⁊ ibi Bar.ff.loca.⁊ in.l.ſi ita.§.ſi mulier.per Bart.ff.
de fun.inſtru.⁊ ꝑ Bart.in.l.fi.ff.de qđ. Et p̃ſertim in caſu noſtro:
cũ in loco in quo cõmiſſum fuit maleficiũ ſit oſtiũ in pariete in-
termedio inter domũ Antonij ⁊ zenonis. Uñ faciliꝰ cõmitti po-
tuit vt dictũ eſt. Itẽ dicit̃ ꝙ maſſaria zenonis dicit ꝙ ipſe ſolitus
erat arma portare. Uñ p̃ſumit̃ ꝯ̃ eũ arg.eius ꝙ habet̃ in.c.tertio
loco.de ꝓba. Nõ omitto etiã ꝙ ꝯuicit̃:qꝛ maſſaria dicit ꝙ ſe ab-
ſentauit:⁊ ſtetit abſens ꝑ dies.xv.⁊ tñ ipſe negat. Sed fatet̃ tm̃ de
quinqꝫ diebꝰ. Itẽ ipſe aſſerit ꝙ illa die fuit in domo Antonij:⁊
13 teſtes plene ꝓbãt ꝙ viſus fuit illo mane cõputare. †Mendacium
autẽ eſt ſufficiẽs indiciũ ad torturã:vt cõcludit Lud.roma.in ꝯſil.
viij.allegãdo Bar.in.l.fi.ff.de qđ. ¶ Accedat etiã ad p̃dicta aſſer
tio Antonij vulnerati qꝛ ſtatim ꝙ fuit inuẽtus dixit ꝙ zeno eum
vulnerauerat:⁊ lꝫ talis aſſertio nõ ſoleat facere ĩdiciũ ad torturã
etiã facta in articulo mortis.l.ſi quis.§. ſi qs moriẽs.⁊ ibi Ang.⁊
⁊ alij.ff.ad ſilla. Tñ nõ negat̃ quin faciat aliquã preſumptionem
ẜm gl.⁊ bal.in.l.fi.C.de calum. ¶ Poſtremo ſi fama publica eſſet
ꝓbata eſſet ſufficiẽs indiciũ iuxta no.ꝑ Bar.in.l.j.§.idẽ cornelio,
ff.de queſt.⁊ doc in.l.admonẽdi.ff.de iureiur. Sꝫ qꝛ dici poſſet de
ſubtilitate iuris famã nõ eſſe probatã qꝛ nõ dicũt ꝙ publice dici
audierint:nec a qbꝰ iuxta no.per bar.in.l.de minore. §. tormẽta.
ff.de qđ. Tñ ex quo ſunt.x.teſtes q dicũt ſe a pluribus audiuiſſe ⁊
in cõtrata:⁊ ĩ diuerſis locis qđ apud iudicẽ circũſpectũ fama dꝫ
cẽſeri ꝓbata qꝛ eiꝰ ꝓbatio difficilis eſt:vt pꝫ ex no.ĩ.d.§.tormẽta.
qꝛ ex dictis atteſtationibꝰ elicit̃ publica fama ⁊ ꝑ illas dꝫ iudex
ad credulitatẽ ĩduci:ſicut ſi duo teſtes tm̃ dixiſſent qđ audiuerũt
publice dici noiando aliquẽ. Illa autẽ dicit̃ ſufficiẽs ꝓbatio q̃ in-
ducit iudicẽ ad credulitatẽ.l.qũquagita.ff.de ꝓba.l.iij. §.tu ma-
gis ſcire potes.ff.de teſti. Preſertĩ in materia indicioꝝ:vt ꝑ bar.
in.l.fi.ff.de qđ. Nõ tñ negari põt quin talis rumoꝛ in tot locis nõ
faciat p̃ſumptionẽ nõ leuẽ iuxta illud vox populi vox dei. Ex qui
bus oĩbus nedũ qđ reſultent vrgentiſſime preſumptiões proban-
tes indicia ad torturã:ſꝫ puto qđ reſultent p̃ſumptiones ſufficiẽ
tes ad cõdẽnationẽ. Si tñ circũſpectus dñs iudicãs vellet ẽt cau-
tius ꝓcedere cõſulo ſibi qđ iterũ examinet teſtes ſuper fama:⁊ ſu
per alijs indicijs prout ſue circũſpectiõi videbit̃: ⁊ ex officio ſuo:
quo caſu põt hoc facere poſt terminũ ⁊ publicatis atteſtatiõibꝰ
⁊ dicta teſtificata vt cõiter ꝯcludit̃ ĩ.c.cũ clamoꝛ. extra de teſt.
⁊ no. Ioan.an.in.c.officiũ de hereticis li.vj. Cũ ſic ad ĩnocẽtiã ac
cuſati pñt produci teſtes non obſtante publicatione. l.j.§. fi.ff.de
qđ.ita ad offenſam ne ius reipublice ledat̃.l.j. C.de abolit. Ita de
clarat Bart.de ſaly.in repe.l.ea quidẽ.C.de accuſa. colũ.xliiij. Et
preſertim qꝛ in cã criminali generaliter vr̃ hic ꝓcedi prout eſt de
mente Bar.in.l.j.in fi.ff.de qđ.⁊ dñs Anto.in.c.ſuborta extra de
re iu. Ex qbus remanet expedita tertia difficultas ſupra formata
in qua nõ ĩſiſto:qꝛ cõcluſio eſt clara. ¶ Reſtat nũc declaratio an
tortura repeti debeat ex quo habuit tres ſquaſſos ⁊ nihil ꝯfeſſus
eſt ⁊ videbat̃ qđ nõ ẜm Iac.de are.⁊ Cy.in.l.fi. ff.de qđ. ⁊ Bal.in
l.obſeruare.C.quoꝝ ap.nõ reci. Tñ ꝯ̃riũ eſt dicendum. Nam
delictũ fuit valde enorme vulnera letalia ⁊ ꝑ vim ſubtrahere ſcri
pturas ad ſui cõmodum ſuper quo delicto militãt indicia mul-
tũ vrgẽtia:⁊ talia qđ ego exiſtimarẽ eſſe vrgentia ad cõdẽnationẽ
14 propter que dico qđ dꝫ iterũ torqueri †qm̃ qñ indicia non ſunt le
uia ſed vrgẽtia prout in caſu noſtro ꝑmittitur iterum tortura.l.
repeti.ff.de queſtio.licet ſecus quãdo eſſent leuia ẜm Bar. in.l.et
vnius.§.j.ff.de qõn.⁊ Saly.in.l.ij.C.de cuſto. reo. Et iſta opi.ſer-
uat̃ in practica:vt dicit Bar.⁊ idem dicit Gandinus in trac.ma
lefi.in rub.de qđ. Igit̃ talis opi.eſt ſequẽda. Tum qꝛ Bart.magi
ſter noſter ita tenet. Tũ qꝛ practica ita obſeruat. l.minime.ff.de
legi.põt etiam dici qđ nõ fuit competenter tortus attentis tot vr
gentibꝰ indicijs:⁊ criminis attrocitate:quo caſu debet iterũ toꝛ
queri ſecũdũ bal.in.l.j.ĩ.vij.col.C.de cõfeſ. Uñ hac rõne attẽta re-
ſpectiue ad delictũ dicit̃ leuiter tortus:⁊ ſic poteſt iterum torque
ri ſecũdũ bal.ĩ.l.ij.C.q̃ꝝ ap.nõ recipiã. Sꝫ qm̃ totũ hoc cõmittit̃

religioni iudicis: vt dicũt doc. in dictis locis. cũ ſimi. ſi eſſem iudicaturus attẽtis attrocitate delicti ⁊ tot vrgentibus indicijs. Itẽ q2 de alio nulla ẽ ſuſpitio. Ex officio de nouo diligẽter examinarẽ alios teſtes de publica voce ⁊ fama: q2 in veritate fuerũt male examinati: ⁊ quererẽ ſi alia indicia iuenirent quo caſu doc. fatentur oẽs ꝙ põt de nouo torqueri ĩ dictis locis demũ de nouo ſubijcerẽ illũ torture. ⁊ ſi nõ confiteretur q2 vidi multos ⁊ audiui non curare ſquaſſos inueſtigarẽ cum alio genere tormenti: ⁊ ſi omnia habendo deũ pre oculis diligenter facit non dubito ꝙ veritatem inueniet. Ex quo maximũ honorem apud homines ⁊ apud deũ premium conſequetur. Laus deo.

¶ Summarium.

Subſtitutio facta ſi ſine filijs moriatur expirat ſuperſtite filia.
1 Femina nõ debet includi ad excluſionem filiorum maſculorum.

¶ Conſilium. lv.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpirit⁹ ſanct⁹ illuminet intellectum.

Viſis conſilijs prefatorum preſtãtiſſimorũ doc. ⁊ patrũ requiſitus de ſubſcriptione paucis me abſoluam. Et in primis pl3 illa ↄcluſio qõ ſubſtitutio facta Ant. de alijs filijs teſtatoris ſi decederet ſine filijs expirauit: ex quo ſupeſt Cecilia femina filia dicti Anto. q2 in vltimis volũtatib⁹ maſculinũ cõcipit femininũ: vt dicit Bar. in. l. j. ff. de ver. ſig. Et ſic ẽt filie femine faciũt deficere dictam conditionẽ fideicõmiſſi. Ita ↄcludit in indiuiduo Io. an. in. c. Raynaldus extra de teſta. vbi tex. in prin. ponit de quodã teſtõ: in quo erat expreſſa cõditio ſine filijs maſculis. Dicit Io. an. ꝙ ſi nõ eſſet adiunctũ verbũ maſculis includebant etiã femine argu. l. ſi quis ita. de teſta. tute. ⁊. l. ſi ita ſcriptum. ff. de leg. ij. Idẽ tenent ibi dñs Anto. Pet. de ancha. ⁊ dñs Cardi. qui allegat quoſdã antiquos ita ẽt tenuiſſe. Ita cõſuluit dñs Alexã. in cõſil. lv. in ſi. in. iij. volu. Idẽ tenet Fulg. in. l. j. C. de cõdi. inſer. ⁊ conſuluit in ſuo ↄſi. xviij. ⁊ in cõſi. xxxviij. ⁊ licet teſtator dixerit ſi deceſſerit ſine filijs in plurali: tñ ſatis eſt ex mente teſtatoris ꝙ vna ſuperſit tantũ filia per text. in. l. nõ eſt ſine liberis. ff. de verbo. ſigni. ⁊ in. l. j. C. de condi. inſer. vbi hoc tenẽt Bal. ⁊ omnes licet varijs rationibus moueant vt ibi late ꝑ eos. Minuſq3 obſtat ꝙ alij filij teſtatoris ſint ſubſtituti: q2 etiã tunc excluduntur: ⁊ caſus eſt clarus in. l. cum auus. ff. de cõditio. ⁊ demonſtra. vbi late dixi: ⁊ tunc Bal. in. l. cum acutiſſimi. C. de fideicõ. vt dicit ibi gl. quia rõne ꝓdilexit ſer Alouiſius Antonium in portione ſua cenſetur predilexiſſe omnem eius poſteritatem: vt eſt caſus in. d. l. cum auus. Sed cõſulentes faciunt difficultatem q2 extat ſtatutũ ꝙ ſtantibus maſculis femina non
1 ſuccedat. Igitur † femina nõ debet includi ad excluſionẽ filiorũ maſculorũ per ea que no. Bart. in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad treb. vbi vult ꝙ in ſubſtitutione teſtator videt velle ſe conformare cũ diſpoſitione ſtatutorum ⁊ ad hoc dominus Alex. in. d. §. cũ ita. allegat plura que omitto. Sed in caſu noſtro videt mihi qõ prefati cõſulentes ni fallor paralogizent. Quoniam eorum difficultas procederet quãdo filia eſſet excluſa abinteſtato ab hereditate Antonij a fratribus Antonij ⁊ patruis ſuis. Quo etiã caſu crederẽ defendere in caſu noſtro ꝙ filia excluderetur vt patet ex his que dico in. d. l. cũ auus. in repetitione mea vbi plene hoc examinaui. Sed in caſu noſtro nõ reperio ꝙ filij ſint excluſi ab hereditate Antonij per patruos ⁊ ſic fratres Antonij: ſed tantũ per filios ⁊ deſcendẽtes maſculos Antonij qui nõ ſuperſint filia ſucceſſiſſet abinteſtato Anto. patri ſuo: ⁊ ſuccedit ex teſtamẽto. Ex quo infero ꝙ teſtator dicit poſuiſſe filios: ⁊ ſic ẽt filias poſitas in conditione ad excluſionẽ ſubſtitutorũ: vt eorũ patri abinteſtato vel ex teſtõ ſuccederẽt: vt dicit gl. rotũda in. l. filiuſfamilias. §. cum quis. ff. de leg. j. ⁊ gl. in. l. lucius cõmuniter approbata. ff. de here. inſti. Unde cũ filia ſucceſſiſſet abinteſtato patri ſuo excluſis ſubſtitutis: ⁊ ſuccedat fortius ex teſtõ. Nulla ſuper hoc ſiẽda erat difficultas: nec opus erat laborare in re tã clara. Unde ex predictis in eandem ſententiam concurro. Laus deo.

Bartholo. ſoci. ſenen. ⁊c.

¶ Summarium.

Heredes nõ tenent ad legatũ interuſurij dotis. hoc primo deinde queritur an legata debeantur vxori tranſeũti ad ſecũda vota.
1 Heredes mariti non tenentur ad legatum interuſurij dotis: q2 teſtator in teſtamento non poteſt vſuras permittere.
2 Teſtator quando apponit penã annuatim preſtandam: ſi in ſolutione ceſſatum fuerit dicitur eſſe vſura.
3 Heres non tenetur ad legata relicta vxori: quãdo repetit dotem.
4 Uxor nõ amittit legatum per tranſitum ad ſecunda vota.
5 Tranſiens ad ſecunda vota dicitur iniuriam inferre marito: ⁊ anima mariti contriſtatur.
6 Mariti donec vxores ſtant vidue ⁊ nõ vltra ſolent neceſſaria relinquere eis ad victum.
7 Uxor tranſiens ad ſcđa vota nõ dicit amplius vxor primi mariti ⁊ perdit omnia priuilegia ⁊ dignitates ipſius.

¶ Conſilium. lvj.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectum.

Viſo teſtamento Franciſci de ſquarcijs de Uicentia: ⁊ legato ĩ eo cõtẽto facto imperatrici vxori ſue. In quo legauit dicte vxori ſuẽ ducatos. dcxviij. auri. Itẽ ducatos. lxxvij. pro interuſurio dicte dotis donec reſtituat. Et poſtea fecit alia legata videlicet legauit vſumfructũ cuiuſdã domus ⁊ maſſaritiarũ: ⁊ quarundã rerũ ad victũ neceſſariarũ que omnia ipſe legauit dotẽ non repetẽti. Ex qbus dubitari cõtingit. ¶ Primo nunqd heredes Frãciſci poſſint ſe tueri quomin⁹ teneant ad legatũ. lxxviij. ducatorũ ꝓ interuſurio dotis ex quo mulieri dotẽ repetẽti parati ſunt dotes ſoluere. Poſito ꝙ non: ſi mulier dotes petierit. An heredes mariti teneant ad dicta legata. ¶ Tertio poſito ꝙ nõ petierit dotes. An legata debeant vxori trãſeunti ad ſcđa vota. ¶ Capio primũ cõſultatiõis
1 articulũ: in quo cõcludo breuiter ꝙ † heredes mariti nõ tenentur ad dictũ legatũ interuſurij dotis: hoc decidit Pet. de anch. in cõſi. lxxix. incipit. Uerba teſtamẽti ita ſe habẽt. vbi dicit ꝙ ſi teſtator deputat heredẽ ad ſoluẽdũ vxori ꝓ vſufructu ſeu alimẽtis ſue dotis: donec ⁊ quouſq3 dotẽ petere diſtulerit ꝙ mulier nõ põt iuſte petere dicta. ⁊. ꝑ tex. in. l. iij. §. ſi. ⁊ ibi Bart. ff. de annu. leg. q2 eſt vſura ⁊ teſtator non põt in teſtamento vſuras permittere: vt per Bar. in. l. ij. ff. de his que pene nomine. ⁊ Bal. ĩ. l. cũ allegas in. vj. oppo. C. de vſu. Et Bar. in. l. cũ ſtipulãti. ff. de ver. ob. vbi no. dici
2 tur vbi qñ † teſtator apponit penã annuatĩ ꝓſtandã: ſi in ſolutiõe ceſſatũ fuerit cenſet eſſe vſura. d. l. iij. §. ſi. ⁊ no. Bar. in. l. iulianus. §. idẽ papi. ff. de acti. emp. Et iſtã deciſionẽ ſequit do. Io. de ana. in. c. ſalubriter. de vſur. Et. d. Alex. in cõſi. xxvij. in. iiij. volu. Igit fortius in caſu noſtro q2 teſtator dixit ꝓ iteruſurio donec dos reſtituat. Quinimo ſtatutũ non põt diſponere ꝙ aliqd debeat pro dote nõ reſtituta. Ita decidit in terminis Io. de ligna. in cle. j. de vſur. ⁊ ſequit. d. Abb. cõſulẽdo in cõſi. xxix. incip. Illud queritur in. ij. volu. Allega. ẽt no. per Inno. ⁊ doct. in. c. ſalubriter. de vſur. Ubi. d. Abb. ſequit iſtã opi. qñ ſum⁹ in caſu in quo ab heredib⁹ viri alimẽta nõ debent. ꝑut erat in caſu noſtro ex quo vxor habebat vnde ſe aleret aliũde. Iſtã etiã opi. ſequunt. d. Cardi. ⁊ Io. de imo. in. d. cle. j. de vſur. vbi dicit. d. Cardi. ꝙ Padue eſt tale ſtatutũ ꝙ poteſt tolerari ꝙ debeant alimẽta tanꝗ̃ intereſſe. d. Ioã. de ana. in. d. c. ſalubriter ſequit primã opi. que eſt cõis ⁊ ſequenda. ꝓſertim in caſu noſtro in quo ſumus in caſu claro q2 nulla fuit cõtracta mora ſed dos eſt relata vxor cõſequeret alia legata. Item vxor vt ex teſtõ p3 habebat vñ aliũde ſe aleret. Et ſic ſumus in caſu claro ꝙ nõ debentur alimẽta iuxta no. ꝑ Io. an. ⁊ oẽs in. d. c. ſalubriter. ⁊ per Bar. ⁊ doc. in. l. inſulã. ff. ſol. ma. §. vſuras. ⁊ per docto. in. l. diuortio. in prin. ff. eo. ti. Ubi latiſſime. d. Alex. ⁊ late per prefatum. d. Alex. in. d. conſi. xxvij. in. iiij. volu. ⁊ adhuc multomagis in caſu noſtro q2 relinquunt a teſtatore ſine vlla mora a principio ꝓ interuſurio ducatorũ. cccccxviij. quo caſu eſt ĩdubitãter vſura. ¶ Ex qb⁹ indubitãter cõcludit ꝙ dictũ legatũ nõ tenuit tanꝗ̃ vſurariũ. ex quo nõ põt deberi quaſi nõ haberet vñ aliunde ſe aleret: neq3 rõne more vt dictũ eſt pro qua deciſione ẽt facit ſolẽne cõſilium dñi Aret. ꝓceptoris mei conſi. clij. incip. Uiſo themate. Ubi cõſuluit in fortioribus terminis. Ex qua cõcluſiõe ꝙ nõ tenet ſoluere dictũ legatũ ducatorum. lxxvij. pro interuſurio dotis ducat. dclxviij. ⁊ ſi aliquo anno ſoluit põt repetere qõ ſolutũ eſt. c. debitores. de iureiur. ⁊ per totũ titu. ff. ⁊. C. de condi. indebi. ⁊ hec de primo. ¶ Circa ſecũdã difficultatẽ clara eſt cõcluſio qõ ſi vxor dotes petierit: nõ põt exigere ab herede dicta legata. Teſtator enĩ fecit dicta legata vxori ſue ſibi ſuperuicture: ⁊ aliter nõ exigẽti dotẽ ſuã. Ex quib⁹ verbis apparet ꝙ ita demũ legatum factum vxori cenſet ſi duo copulatiue interuenerint ꝙ vxor ſuperuixerit ⁊ ꝙ dotẽ nõ repetierit ad veritatẽ aũt alternatiue vtrũq3 interuenire d3 dotes nõ petere. Si ergo dotes petierit nõ põt dicta legata petere. ¶ Preterea illa verba. ⁊ aliter nõ exigendo dotem ſuã: faciũt cõditionẽ: q2 eſt de natura illius participij exigẽti q2 ſignificat futurũ tẽpus: ſi in futurũ non exegerit poſt mortem tẽpore quõ poteſt dos exigi. Igitur cõditionem ſignificat ſi dos nõ exigetur. Uxore vero dotẽ petẽte: conditio deficit ⁊ legatum. l. vnica. §. ſin autẽ ſub conditione. C. de cadu. tollẽ. ¶ Nec ob. ſi dicatur vxor dotẽ petit: q2 heres non vult interuſurium ſoluere. Si enim interuſuriũ ſolueret heres nõ peteret. Unde videtur heres impedire mulierem ꝙ nõ impleat cõditionẽ: ⁊ cõſequenter videtur ꝙ habeatur pro impleta. l. iure ciuili. ff. de condi. ⁊ demonſt. ⁊ in. l. iure ciuili. ff. de reg. iur. ¶ Quoniã ad hoc reſpondet ꝙ imo nõ impeditur: q2 licet heres nolit ſoluere interuſuriũ nullũ impedimentum preſtatur q2 mulier vt legatum conſequatur põt dotes nõ petere: ⁊ conſequenter non impeditur. Ideo nõ ſoluit interuſuriũ: q2 legatum non valet tanꝗ̃ vſurarium. Facit hoc per

mittente.l.igitur nullam penam meretur.l.gracchꝰ.C.de adulte-
rijs.Quinimo nõ põt in hoc allegare turpitudinẽ ſuã iuxta not.
in.l.viro atqꝫ vxore.ff.ſol.matri.per gl.⁊ doct.in.c.inter dilectos.
3 de dona.⁊ ſic concluditur †ꝙ vxori dotẽ repetenti heres non tene
tur ad legata relicta ſibi.¶Circa tertiam difficultatẽ. Videba-
tur ꝙ licet tranſiuerit ad ſecũda vota. Tñ ſi dotẽ nõ petierit poſ
4 ſit dicta legata petere.Nã† vxor nõ amittit legatum per tranſitũ
ad ſecunda vota:licet olim perderet nubendo intra annum luctꝰ
tamen iſta pena eſt hodie ſublata:vt eſt glo.cõmuniter approba-
ta:vt in.l.j.C.de ſecun.nup.Igitur fortius qñ nõ nupſit intra an-
nũ luctus:ſed poſtea q: tunc etiã de iure ciuili non amittebatur
legatum caſus eſt.⁊ ibi Ang.in aut.de nup.§.ſi vero non expectet
ſed in caſu noſtro nupſit poſt annuʒ.igitur ⁊c. ¶Sed premiſſis
non obſtantibus ſi voluntatem defuncti inſpexerimꝰ ſtriũ eſt cõ-
cludendũ que voluntas in primis predominari dʒ.l.iij.§.condi-
tio.ff.de adimẽ.lega.l.iij.C.de libe.prete.l.in cõditionibus primũ
locũ.ff.de cõdi.⁊ demõ.l.nõ aliter.ff.de leg.iij. Sed in caſu noſtro
ſi omnia inſpexerimꝰ patebit ꝙ voluntas defuncti fuit relinque
re vxori qñ ſtaret vidua:nõ qñ tranſiuiſſet ad ſecunda vota.Igit
illa ſeruãda eſt.§.diſponat.in aut.de nup.Et in primis eius volũ
tas probatur ꝙ non ſolum tempore mortis.Sed etiã poſt mortẽ
ſuã enixe eam dilexit ⁊ legatis ⁊ beneficijs eam proſecutꝰ fuit.Sʒ
pro certo non eſt veriſimile ꝙ ita cogitaſſet ⁊ feciſſet:niſi ea exiſtẽ
5 te vidua †cum trãſiens ad ſecũda vota dicatur iniuriã inferre ma
rito ⁊ ꝙ anima mariti cõtriſtat.vt in.§.ſoluto.in aut.de nup. nõ
enim eſt cenſendum ꝙ tot beneficijs illam etiã poſt mortem pro-
ſecutꝰ fuiſſet ea trãſeũte ad ſecũda vota ꝓpter qđ anima mariti
dicitur iniuriã pati vt dicitur in aut.de nõ eligẽ.ſecũ.nubẽ.in pri.
Itẽ marito inferri dicit iniuria ad hoc gl.in.l.ſororẽ.⁊ ibi Pau.
de ca.C.de his qui.vt indig.Preterea vxor erat quinquagenaria
⁊ vltra.Vñ quaſi contra naturã erat ꝙ generare poſſet iuxta.l.ſi
maior.cum ibi no.C.de legi.here.Unde cõſiderauit teſtator ꝙ vi
dua remaneret:ex quo in ea nõ erat potẽtia generãdi:que inducit
hominem ad nuptias cõtrahẽdũ. Accedit q: ea trãſeunte ad ſe-
cundas nuptias maritus nouus debet eã alimentare.l.ꝓ honori-
6 bus.C.de iure do.l.ꝙ ſi nulla.ff.de relig.⁊ ſump.fune.† Unde ma
riti donec vxores ſtant vidue ⁊ nõ vltra ſolẽt neceſſaria ad victũ
eis relinquere ⁊ grauãt hereditatem ⁊ domos prout in caſu nr̃o.
Validum eſt auteʒ argumentũ a cõmuniter accidentibus.l.neqꝫ
natales.C.de proba.Facit regula inſpicimus cum materia. de re.
iur.lib.vj.¶Accedat ad idẽ q: reliquit vſumfructũ domꝰ dẽpto
ſtabulo qđ nõ ex alio fecit niſi q: mulier vidua illo nõ indigebat.
¶Preterea ſi vxor moleſtaret: ꝓuidet quis habeat eã defende-
re ⁊ de pecunijs qđ nõ erat neceſſariũ in habẽte virum: ⁊ ſic cogi
tauit ꝙ ĩ viduitate ſtaret.Quod etiã clare oſtẽditur q: vult ꝙ cõ
miſſarij debeãt cõſolari vxorẽ ſuã ⁊ nõ cõtriſtari:ſed ipſam defen
dere ⁊ ſemper ſe ad tempus poſt mortem referẽs appellat vxorem
ſuam dicens vxori mee.Qualitas autẽ adiũcta verbo intelligi dʒ
ſm tẽpus verbi.l.titius.ff.de teſta.mili.per Bart.in.l.ſi.ff. ad ter-
tul.Igitur teſtator ĩtellexit ea exiſtẽte vidua: quo caſu dicit vxor
ſua.l.ſi.C.de bo.mater.l.filij.§.vidua.ff.ad municip.⁊ ibi bar.l.fe-
mine.ff.de ſenato.Sʒ poſtqꝫ trãſiuit ad ſecũda vota nõ dicit am-
7 pliꝰ † vxor ſua ⁊ ꝑdit omnia priuilegia ꝑmi mariti ⁊ dignitates
vt eſt tex.in.§.nõ tñ.in aut.de nup.⁊ ibi Ange.Igitur cũ loquen-
do de tempore poſt mortem appellat vxorẽ ſuam intellexit ea exi
ſtẽte vidua ⁊ nõ tranſeũte ad ſecũda vota. ¶Ex quibꝰ dico ꝙ ſi
maritꝰ fuiſſet interrogatus.An ſi trãſiret ad ſecũda vota idẽ vel
let:pro certo ex predictis conſtat ꝙ rñdiſſet ꝙ nõ. Igitur interꝑ
tanda eſt eius volũtas.l.tale pactũ in ſi.⁊ ibi glo.⁊ doct.ff.de pac.
Illud etiã nõ eſt omittendũ ꝙ ita demũ legatum vini fructuũ ⁊
lignorum debet ſi habitauerit domum q: dicit ꝙ legat vſumfru
ctũ domus ꝑſonaliter qđ verbũ ꝑſonaliter ſignificat ꝙ ꝑ ſe ⁊ nõ
per alium:vt in.c.ſi.cum gl.extra de offi.deleg. Et ita ex volunta-
te defuncti collecta ex diſpoſitis in teſtõ indicarẽ. Laus deo.
Bartho.ſoci.ſenen.doctor ⁊c.

¶Summarium.

Quod fideicommiſſuʒ reſultet ex ꝓhibitione alienationis bo-
norũ facta a teſtatore.an ſtatutum quod venditiõi facte per ſyn
dicos poſt quatuor menſes nihil poſſit opponi habeat locum in
alienatis contra prohibitionem teſtatoris.Item ⁊ multa in ma-
teria debitoris ceſſantis.
1 Verba:quia volo:prolata diſpoſitiue per modum cauſe inducũt
fideicommiſſum.
2 Fideicommiſſum ſimpliciter inducitur ex ſimplici prohibitione
⁊ alienatione extra familiam.
3 Alienatio poteſt fieri ſi teſtator prohibuit alienationem extra fa
miliam requiſitis illis de familia ⁊ emere noluerint.
4 Mentio facta de herede intelligitur de liberis.
5 Appellatione heredis in teſtamentis veniunt deſcendentes tm̃.
6 Teſtator ſi reliquit vxori ꝑdiũ:⁊ poſt mortẽ vxoris filialibꝰ ſuis
⁊ eorum heredibus:intelligitur.ſ.liberis.
7 Verbum heredes exponit.i.liberi:qñ ſit mentio de herede in ma
teria non tranſitoria in heredes extraneos.
8 Qui fundat ſe in aliquo ſtatuto debet ꝓbare quod omnes quali
tates ſtatuti verificentur.
9 Ille qui ignorat non dicitur habere poteſtatem experiendi.
10 Clauſula poſtea poſita non eſt referenda ad ea per que reſultaret
abſurditas ⁊ correctio plurium.
11 Statutum quando vult qđ pater teneatur pro debitis filij ceſſan
tis ⁊ fugitiui nõ habet locum filio ceſſante per cõtumaciam.
12 Clerici in minoribus conſtituti non ligantur ſtatutis laicorum:
nec aliqua eis citatis contra eos agitata valent.

¶Conſilium.lviij.

¶Dñs labia mea aperiat:⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectum.

IN cauſa filiorum Caroli
de Baroncellis ꝓ liquidãdis iuribus ipſorũ. ¶Pri-
ma inueſtigatio verſabit circa iura eis cõpetẽtia virtu
te teſtamẽti Jacobi eorũ aui ĩ bonis relictis:⁊ mortuo dicto Ca
rolo filijs Jacobi ⁊ Joã. baptiſte nepotũ Jacobi ex filijs ꝑmor-
tuo.¶Scđa inueſtigatio verſabit circa ea que extra teſtamentũ
obijciunt filijs dicti Caroli cõtra iura eis delata ex dicto teſtamẽ
to.¶Circa primã inueſtigationẽ ĩ primis verſat illa difficultas
ꝙ fideicommiſſuʒ reſultet ex prohibitiõe alienationis facte ꝑ di
ctuʒ Jaco.⁊ in hoc breuiter cõcludo ꝙ ex illo capitulo ꝓhibitio
nis aliena.reſultat duplex fideicõmiſſuʒ.¶Primũ fideicõmiſſũ
eſt ꝙ filij ⁊ deſcẽdẽtes ſunt ꝓhibiti alienare niſi forma data a te-
ſtatore:vt bona in filios ⁊ deſcẽdẽtes trãſeãt.Ex qua ꝓhibitione
reſultat fideicõmiſſuʒ q: aliquo ex deſcẽdẽtibꝰ alienãte cõtra ꝓhi
bitionẽ expſſam teſtatoris ĩmediate bona alienata deferunt iure
fideicõmiſſi ad aliũ deſcẽdẽtẽ proximiorem.Caſus eſt clarus in.l.
peto.§.fratre.ff.de leg.ij.⁊ eſt caſus in.l.ſi.C.de ver.ſig. ⁊ vtrobiqꝫ
plene no.per doc.⁊ in ſimili no.in.l.cũ pater.§.libertis.ff.de leg.ij.
cum ſimi.¶Scđm fideicõmiſſuʒ eſt q: altero ex deſcẽdẽtibꝰ mo-
riẽte lʒ nihil fecerit cõtra volũtatẽ teſtatoris alienãdo proximior
illi ſuccedit iſta cõcluſio ꝓbat per illa verba poſita in fine capitu
li prohibitionis dũ dicit ⁊ hoc fieri ⁊ obſeruari voluit dictus te
ſtator ꝑ dictos eius filios ⁊ nepotes ⁊ eorũ deſcẽdẽtes q: ſemꝑ vo
luit dicta bona eſſe dictorũ ſuorũ filiorũ ⁊ nepotum ⁊ ſuorum de-
ſcendentiũ ⁊ ea trãſire de herede in heredẽ. Ex q̃bus verbis ſolũ
reſultat fideicõmiſſuʒ ĩ caſu alienatiõis:ſʒ nõ ſequuta alienatio-
ne poſt mortẽ dicta bona de deſcendẽte in deſcendentẽ proximio
reʒ.Iſta cõcluſio probat ex pluribus.Primo per illa verba quia
ſemper voluit dicta bona eſſe dictorũ ſuorũ filiorũ ⁊ nepotum ⁊
1 ſuorũ deſcendentiũ.†Verbum enim volo inducit fideicõmiſſum.
l.ij.C.cõmunia de lega.⁊ inſti.de ſingulis rebus per fideicõ. relic.
§.ſi.⁊ hoc preſertim procedit:q: dicta verba:q: volo ſunt prolata
diſpoſitiue per modum cauſe. Igit inducunt fideicõmiſſum ſm
Bar.in.l.qui volebat.ff.de here.inſti.⁊ Bar.in.l. ſi ſoror.§.luciꝰ.
ff.ſol.matri.⁊ hoc ſequutus ſum cõſulẽdo.⁊ demũ ſcribẽdo in.l.q
rome.§.coheredes.ff.de ver.obli.poſt Aret.preceptorem meum ⁊
hoc ꝓbabã pulchra cõſideratione.Nã diuerſuʒ eſt qñ teſtator di-
xit ꝓhibeo alienationẽ vt bona in familia relinquantur nõ ꝑ di-
cta verba enunciatiua que per ſe nihil importarẽt:vident demõ-
ſtrari perſone quarũ cõtẽplatione alienatio eſt prohibita:⁊ ſic vi
dent apposita ad validãdũ modum ꝓhibitiuũ. Unde principa-
lis intẽtꝰ fuit ꝓhibendo alienationẽ vt vias precideret per quas
bona in familiã peruenire ĩpedirent:⁊ nõ tm̃ inducitur fideicõ-
miſſum ſi ſequat alienatio.⁊ ita loquit tex.in.d.l. peto.§. fratre.⁊
in.l.filiusfa.§.cũ pater.ff.de leg.j.⁊ procedunt multa adducta per
do.Alex.q hoc tenet in.d.§.coheredes. Diuerſum autẽ eſt quan-
do teſtator ꝓhibuit alienationẽ q: voluit ꝙ bona ĩ familia rema
nerẽt:nã iſta verba vltima ſine prohibitione inducerent ſimplici
ter fideicõmiſſum ⁊ non facta prohibitione:patet ex verbo volo.
d.l.ij.C.cõmunia de leg.⁊ probat in.l. cum ita.§. in fideicõmiſſo.
Ubi pulchre declarat Cuma.ff.de leg.ij.Intẽtus eñ teſtatoris eſt
vt faciẽdo fideicõmiſſum bona in familia cõſeruarent. Igit hoc
fideicõmiſſuʒ fuit cauſa ꝓhibitionis motiua ⁊ finalis.vt patet ꝑ
illa verba:q: volo ⁊c.iuxta no.per Bar.in.l.demonſtratio falſa.§.
quod autẽ.ff.de conditio.⁊ demon.⁊ Bal.in.l.j.C.de falſa cã adie
cta legato.Unde ꝓhibitio facta fuit ad prohibendũ fideicõmiſ-
ſum.Igit non debet operari:vt fideicommiſſuʒ ſimpliciter factũ
reſtringatur ad fideicõmiſſum: ſi ſequatur alienatio.arg.regule.
l.legata inutiliter.ff.de leg.j.⁊ probãtur premiſſa per tex. cum ibi
no.per Bart.in.l.pater.in.§. fundum.ff.de leg. iij.Ubi in ꝓhibi-
tione alienationis adijciant illa verba.Ita enim ſiet vt de nomi-
ne meo nunqꝫ exeat:nõ inducitur fideicommiſſum:quia ſunt ver
ba enũciatiue prolata futuri euentus: ſecus ſi per viam nominis
dixerit:q: volo ꝙ bona remaneant in familia:quia non ampliat
dictum.l.cũ pater.§.dulciſſimis.ff.de leg.ij. ⁊ hic eſt caſus noſter:

quia dixit qꝛ ſemper voluit dicta bona eſſe ſuoꝝ filioꝝ nepotuꝫ
2 ⁊ deſcendentium. Confirmantur premiſſa: qꝛ † ex ſimplici prohi-
bitione ⁊ alienatione extra familiã inducitur fideicõmiſſum ſim
pliciter etiam ſi non ſequatur alienatio: ita voluit Raph. cu. per
d. §. coheredes. ⁊ Paul. de caſt. in. l. quoties. C. de fideicommiſ. la
prima. Sed quia iſta opi. nõ eſt communis nõ inſiſto. ¶ Confir-
matur ex doctrina Bar. qui hoc tenuit in fortioribꝰ terminis in.
3 d. §. coheredes. nã dicebat ibi Dy. † ꝙ ſi teſtator prohibuit aliena-
tionẽ extra familiã requiſitis illis de familia poterit fieri aliena
tio ſi illi de familia emere noluerint quod Bar. verum intelligit
niſi adiecta eſſent illa verba vt in familia relinquerenẗ vel ſimilia:
quia etiam illis de familia requiſitis fieri non poterit alienatio
tanꝙ res prohibita fuerit reſtitutioni ſubiecta iuxta id qđ habe
tur in aut. res que. C. cõmunia de leg. ⁊ ſic vult Bar. ꝙ inducatur
fideicõmiſſum abſolute etiam ſi non ſequatur alienatio qđ clare
colligitur ex duobꝰ. ¶ Primo quia allegat tex. in aut. res que. C.
cõmunia de leg. ¶ Secundo qꝛ ſi non loqueretur ꝙ res eſſet ſim-
pliciter ſubiecta fideicõmiſſo. Tunc etiam ſine illis verbis vt in
familia relinqueretur erat inductuꝫ fideicommiſſum ſequuta alie-
natione: ⁊ ſic nõ differret caſus cõſideratus a Bar. a caſu Dy. qꝛ
vtroqꝫ caſu poſſet res ꝓhibita alienari requiſitis illis de familia:
que ſunt contra mentẽ ⁊ verba Bar. ⁊ opi. Barto. tenẽt ibi com
muniter Pau. de caſt. ⁊ Are. in. l. filiuſfamilias. §. diui. ff. de lega.
j. Igitur fortius hoc dicendũ eſt in caſu noſtro quia facta ꝓhibi
tione dixit aſſignando rationẽ: quia voluit ⁊c. ¶ Confirmaẗ idẽ
ex alio: quia dixit qꝛ ſemper voluit per que verba apparet quod
teſtator ſemper voluit bona remanere in deſcendentes: ⁊ ſic ſine ꝑ
finitione temporis. l. eũ debere coluñam. ff. de ſerui. vrba. predio.
ſed ſi intelligeremus fideicõmiſſum inductũ tantũ in caſu aliena
tionis facte contra prohibitionẽ teſtatoris non ſequeretur inten
tus teſtatoris. l. cum pater. §. cum inter. ff. de leg. ij. ⁊ ibi Barto. ⁊
doct. ⁊ ſic non ſemper bona conſeruarentur quod non eſt quãdo
fideicõmiſſum abſolute eſt factum inter deſcendentes. Sed in ca
ſu noſtro ceſſat omnis difficultas propter illa verba vltimo loco
poſita. Dum dixit ⁊ ea tranſire de herede in heredem. Nam pro-
pter prima verba ſatis eſt oſtenſum de cauſa ꝓhibitionis ad vali
dandam prohibitionẽ iuxta no. in. d. l. voluntas. la prima. C. de fi-
deicõ. Unde vltima verba eſſent appoſita ſine effectu aliquid ope
randi cõtra. l. ſi quãdo. ff. de lega. j. ⁊ in. c. ſi papa. de priuileg. in. vj.
Item quia ſunt verba clara inducentia fideicommiſſuꝫ: dicendo
quia voluit bona tranſire de herede in heredẽ: quod quibuſcũqꝫ
verbis inducitur. l. ij. C. communia de lega. ¶ Ex quibus ſine he-
ſitatione cõcludo fideicõmiſſum etiaꝫ factum ſimpliciter nulla ſe
quuta alienatiõe. ⁊ ita ſepe cõſului. Et plene ꝑdicta poſui in. d. l.
qui rome. §. coheredes. ff. de verb. obligatio. ¶ Succedit ſecunda
difficultas. An filij dicti Caroli ſint vocati ad palatiuꝫ ⁊ predia
relicta dictis Carolo ⁊ Mattheo pro dimidia ad minus tanꝙ
heredes. An tanꝙ liberi deſcendẽtes dicti Jacobi. Et in hac dif
ficultate cõcludo in primis ꝙ ſi eſt locus fideicommiſſo per alie-
nationẽ bonoꝝ factã a Carolo indubitanter filij admittuntur
etiã non heredes. Iſta concluſio probatur clare. Nam ꝓhibitio
apparet ꝙ fuit facta ne dicta bona cõtra deſcendentes alienaren
tur: vnde ſequuta alienatione deſcendẽtes proximiores ſtatim fa-
cta alienatiõe admittunẗ ad reuocanduꝫ: vt in. d. l. peto. §. fratre.
ff. de lega. ij. licet alienans adhuc viuat ꝓut traditur in. l. pater. §.
duobus. ⁊ ibi glo. ⁊ doc. ff. de leg. iij. ⁊ in. l. cum pater. §. cum inter.
ff. de leg. ij. ⁊ ibi no. ⁊ traditur in. l. quoties. la prima. C. de fideicõ.
fideicommiſſi facti in caſu alienationis: non eſt opus quod filij
Caroli ſint heredes Caroli: qꝛ ex quo ſequuta alienatiõe per Ca-
rolum admitti debent filij in vita Caroli: nõ poſſunt admitti fi-
lij tanꝙ heredes qꝛ viuens nõ habet heredem in. l. j. ff. de here. vel
actio. vẽdi. Igitur admitti debẽt tanꝙ liberi ⁊ deſcendentes: ꝓ-
4 batur qꝛ † vbi fit mẽtio etiã de herede intelligitur de liberis: quã-
do nominanẗ heredes in vita. Ita declarat Bar. in. l. gallus. §. et
ſi parente. ff. de libe. ⁊ poſthu. ⁊ docto. ſequuntur. Unde quatenꝰ
in. c. prohib. alienationis dicit ſe illud feciſſe vt bona irent de he-
rede in heredem. Iſta verba de neceſſitate debent intelligi de libe
ris teſtatoris: ⁊ in liberos ⁊ deſcendentes: ex quo debent bona trã
ſire de vno in alium propter alienationẽ etiam viuente alienante
nõ poteſt intelligi ꝙ trãſeant in alium heredem: ex quo viuentis
nullus eſt heres: nec eſt nouuꝫ ꝙ verbũ heredibus exponatur: id
eſt liberis: qꝛ in viuente no. Bar. in. §. etiam ſi parente. ⁊ etiam in
alijs nominibus: vt ibi no. per Bar. ⁊ eſt tex. ⁊ ibi Bar. in. l. ex fa-
cto. §. ſi. ff. ad tre. ⁊ i. c. in preſentia. de proba. ¶ Ex quibus infertur
ꝙ idem dicendũ eſt quatenus dicta verba continent fideicõmiſ-
ſum ſimpliciter. Tum qꝛ vnũ ⁊ idem verbum non debet diuerſo
iure cenſeri. l. eum qui edes. ff. de vſuca. Tum qꝛ ſimul determina
tio fit in vtroqꝫ fideicõmiſſo ꝙ trãſeant bona de herede in here-
dẽ. Sꝫ in principio intelligaẗ de liberis ⁊ deſcendẽtibꝰ heredibꝰ.
Igiẗ debent intelligi dicta verba in ſcđo fideicõmiſſo vt equalis
ſit determinatio. l. iã hoc iure. ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊. l. ſi legatarius. §.
j. ff. de leg. iij. cum ſimi. ¶ Confirmatur iſta opi. per ea que voluit
5 ſpe. in ti. de teſta. §. in primis in ſi. vbi ſimpliciter dicit ꝙ † in teſta
mentis appellatione heredis veniunt deſcendentes tãtum. d. l. ex
facto. §. ſi. Quod dictum ſimpliciter refert Bal. in. c. j. de natura
ſucceſ. feu. ⁊ ſequitur expreſſe Bal. in repeti. c. ſi pater. in. xvj. colũ.
de teſt. ⁊ tenet ſpecu. in titu. de locato. §. nunc aliqua. ver. xxx. Et
licet hoc ſit dubiũ ſimpliciter intelligẽdo. Tamẽ in caſu noſtro
videẗ verum dictum ſpec. ⁊ Bal. pro hoc facit nam in verbis ꝑce
dẽtibus apparet clara intẽtio teſtatoris q voluit bona ire de de-
ſcendente in deſcendentẽ: dum dixit: eo quia ſemper voluit dicta
bona eſſe dictorum ſuorum filiorum ⁊ nepotũ ⁊ eorum deſcendẽ-
tium: ⁊ ea tranſire de herede in heredẽ. Unde quos primo nomi-
nat filios nepotes ⁊ deſcendẽtes. Poſtea appellat heredes: q̃ ver-
ba vltimo loco prolata recipiunt interpretationẽ a precedẽtibus.
arg. l. heredes palã. §. ſed ſi notã. ff. de teſt. ⁊ in. l. ſi ſeruus plurium.
in ſi. ff. de leg. j. Facit. l. vtrum. ff. de pet. here. Itẽ ex primis verbis
apparet quod voluit prouidere filijs deſcendentibus: non filijs vt
heredibus. Unde dicta verba fuerunt appoſita ad denotandum
ordinem ſucceſſiuum quod alter ex deſcendentibus poſt alteruꝫ
admittaẗ iuxta id quod habetur in. l. cum ita in. §. in fideicõmiſ-
ſo. ff. de lega. ij. Comproba dicta per ea que voluit Ange. in conſi.
6 clxxv. incipi. Chariſſime frater. Ubi voluit qđ † ſi teſtator reliquit
vxori predium ⁊ poſt mortem vxoris reliquit filiabus ſuis ⁊ eorũ
heredibus: intelligitur ſcilicet liberis. ⁊ hoc conſilium refert do-
minus Alexan. in dicto. §. etiã ſi parente. ⁊ licet nõ ſequatur deci-
ſionem Ang. Tamẽ ipſum in hac expoſitione non repugnat pro
hoc facit quod dicit Fulg. in. l. generaliter. C. de inſti. ⁊ ſubſtit. vbi
vult ꝙ ſubſtitutio facta de fratre ⁊ eius heredibꝰ: intelligiẗ ideſt
liberis. ⁊ refert dominus Alexã. in dicto. §. etiã ſi parente: allegat
etiã Fulgo. in. l. cum notiſſimi. C. de fideicom. ¶ Preterea ex mẽ-
te teſtatoris cõſtat quod voluit conſeruare bona in deſcendẽtes.
Unde nõ eſt incõueniẽs ꝙ verbũ heredes exponaẗ ideſt deſcendẽ
7 tes dicta. l. ex facto. §. ſi. ff. ad trebel. ¶ Preterea dicit † Barto. in
dicto. §. et ſi parẽte qñ fit mẽtio de herede materia non trãſitoria
in heredes extraneos: verbũ heredes exponiẗ ideſt liberi vt decla
rat Bar. qui in hoc approbaẗ i dicto. §. etiam ſi parẽte: ſed ex diſ-
poſitione teſtatoris apparet ꝙ bona nõ erãt tranſitoria ad here-
des extraneos exiſtẽtibus deſcendẽtibus. Igitur verbuꝫ heredes
intelligi debet deſcendẽtes. i. liberi: ⁊ hoc voluit Bar. expreſſe dũ
ad probanduꝫ concluſionem ſuam allegat tex. in. l. ex facto. §. ſi. ff.
ad trebel. ⁊ ſic intelligit illũ tex. ꝙ nõ erat tranſitoria ad heredes
extraneos ex diſpoſitione eiuſdẽ teſtamenti: ⁊ eſt iſta optima cõ-
ſideratio pro hoc faciunt verba prime ſubſtitutiõis in qua vocat
filios ſuperuenientes ⁊ premortuoꝝ filios: ſi aliquis deceſſerit ſi-
ne filijs maſculis ex qua ſubſtitutione duo colliguntur in propoſi-
to. ¶ Primo ꝙ vocauit deſcendẽtes filiorum etiam nõ heredes.
Igitur eodẽ modo cenſeẗ fuiſſe eiuſdẽ mentis in proxima ſubſti
tutione. ar. l. nã ad ea. ff. de cõdi. ⁊ demõ. Secũdo qꝛ ſit ſubſtitutio
filijs ſi deceſſerint ſine filijs maſculis per que verba apparet qđ in
tẽtus teſtatoris erat ꝙ bona in familia cõſeruarentur vt dicebat
Ricar. malũ. in pub. diſpu. ⁊ infert ⁊ ſequitur Joã. an. in titu. de
teſta. in addi. Spec. in rub. que bona in familia conſeruanẗ: ſi non
ſint heredes. Imo rectius qꝛ ſi grauati inſtituerent heredem ex-
traneum nullus tanꝙ heres poſſet admitti contra intentũ teſta-
toris. Igiẗ dicta expoſitio eſt bona: vt in. d. l. ex facto. §. fin. ⁊ ibi ẽt
glo. que hoc determinat: ⁊ licet gl. illã impugnent Bar. ⁊ Paul.
de caſt. ⁊ Imol. in. l. quod dicitur. ff. de verb. oblig. ⁊ Bald. in. l. fi-
liuſfamilias. §. cum quis. ff. de lega. j. ⁊ Bal. in. l. ij. C. de condi. in-
ſer. Tamen Joan. de Imo. in. d. l. ex facto. §. fin. dicit quod tutiꝰ
eſt tenere cũ glo. quia de mente illius tex. ꝙ paria ſunt dicere ſine
herede ⁊ ſine liberis. Idez Rapha. ibi ⁊ Imol. in. d. §. cum quis.
Unde in varietate opinionũ non recedimus a gloſ. ⁊ licet ibi du
biũ eſſet: hoc in caſu tamen noſtro ex ſuperioribus redditur val-
de claruꝫ per rationes de quibus ſupra. ¶ Ex quibus concludo
quod filij Caroli taꝫ ex primo quã ex ſecũdo fideicõmiſſo admit
tuntur ad bona Jacobi aui teſtatoris: etiã ſi nõ ſint heredes Ca-
roli. Ex qua cõcluſione ſequitur corollariũ ꝙ filij qui poſſunt he
reditatẽ patris. ſ. Caroli repudiare: vt in. l. neceſſe. ff. de acqr. here.
⁊ in. l. j. ⁊. ij. C. ſi vt ſe ab hereditate abſtineãt poſſit ea repudiata
acceptare fideicõmiſſum ex ꝑſona Jaco. ⁊ reuocare alienata ſm
Bar. ⁊ cõmuniter doc. in. l. ij. ff. de here. inſti. Nam filij Caroli tũc
per fideicõmiſſum dicunẗ ſuccedere Jacobo: vt in. l. herede. §. cũ
filie. ff. de vul. ⁊ pu. qꝛ hoc eſt clarũ nõ inſiſto. ¶ Ex quibus omni
bus ĩfero ꝙ filij Caroli poſt mortẽ Caroli poſſunt repudiata he-
reditate ex duplici capite petere bona relicta per Jacobũ Caro-
lo ⁊ Mattheo. Tum ꝓpter mortẽ Caroli. Tum etiã ſi reperian
tur alienata que fuerũt ex dicta cã alienationis delata filijs etiaꝫ
Carolo viuẽte vt ex ſuperioribus pꝫ. Ex quibus etiã pꝫ deciſio qđ
iuris de bonis Jo. bapti. habitis a Jacobo teſtatore quia etiam
ipſa

ipſa cõpꝛehenduntur in.d.c.alienata.Et ſic cũ bona pꝛedicta de-
lata Carolo demum filijs ſuis pꝛo rata cõtingente. Nec obſtat te
ſtamẽtũ Jo.Bapti.In quo inſtituit eius matrez quoniã reſpe-
ctu fideicõmiſſi inducti etiã non ſequuta alienatione Joan.Ba
pti.non potuit pꝛeiudicare niſi tãtuz reſpectu legitime iuxta no.
in.l.coheredi.§.cum filie.ff.de vulga.⁊ pup.⁊ in.c.raynutius.⁊ ibi
no.extra de teſta.Et hoc non habet difficultatem tenendo ꝙ ab
ſolute etiam non ſequuta alienatiõe inducaꝛ fideicommiſſuz vt
clare pꝛobatũ eſt.¶ Pꝛeterea alienatione ſequuta haberet locũ
fideicommiſſum ſi mater nõ ſuccedat filio ſtãtibꝰ patruis ex foꝛ-
ma ſtatuti:pꝛout eſt ſtatutũ in ciuitate Floꝛentie:ſi vero eſſemus
in terminis iuris.Tunc nõ obſtãte ꝓhibitione potuiſſet matrez
heredẽ iſtituere que fuiſſet abinteſtato ſucceſſura ſecũdũ magis
communem opi.Barto.⁊ docto.in.l.cum pater.§.cuz inter.ff.de
lega.ij.Ubi Cuma.dicit ꝙ iſta eſt cõmunis opi.⁊ traditur in.l.
peto.§.fratre.ff.eodẽ tit.⁊ in.l.ſi ita quis.§.ea lege.ff.de verboꝛuz
obliga.⁊ cõſuluit dominus Alex.conſi.xxij.in.ij.volu.⁊ conſi.lvj.
in.j.volu.Non inſiſto quia Floꝛẽtie ſcio ꝙ nõ ſuccederet:⁊ ſic nõ
haberent locũ no.in.d.§.cuz inter.⁊ in alijs locis ſupꝛa allegatis.
⁊ hec de pꝛima inueſtigatione pꝛo fundamẽto iurium dictoꝛuz fi
lioꝛum Caroli dicta ſufficiãt.¶ Circa ſecundã inueſtigationem
in pꝛimis illud venit diſcutiẽdũ.Nũquid dictis filijs Caroli ob-
ſtet incoꝛpoꝛatio facta de dictis bonis ⁊ vẽditio facta p ſyndicos
Matthei:ex quo Carolus fuit per eos declarat debitoꝛ in duca-
8 tis ſexcentis lapſum ſit tẽpus recurrendi quatuoꝛ menſium:qui-
bus elapſis nihil poteſt opponi dicte vẽditioni in qua difficulta-
te cõcludo ꝙ non obſtat.Nã dictum ſtatutuz eſt exoꝛbitãs pena
le ⁊ odioſum in multis ꝓut ex eius lectura clariſſime patet. Igiꝛ
reſtringendum ⁊ ſtrictiſſime intelligendum:vt in regula odia.et
in regula in penis de regu.iur.lib.vj.cum materia.Sed pꝛedictũ
ſtatutum qđ dat poteſtatẽ vendendi ſyndicis ⁊ incoꝛpoꝛandi:lo-
quitur de bonis ipſoꝛum ceſſantiuz.que declarata fuerint ptine
re ad ipſos ceſſantes nõ autẽ de bonis debitoꝛum ipſoꝛum ceſſan
tium pꝛout erãt bona Caroli que fuerunt Jacobi de quibus agi
mus vt patet ex illis verbis ſtatuti dum dicit:de quibuſcũꝗ bo-
nis taliũ ceſſantiũ ſeu que declarata fuerint per dictos ſyndicos
ad tales ceſſatoꝛes pertinere:⁊ hoc idem dicit in eodez ſtatuto in
verbo hoc tamẽ acto ꝙ contra venditoꝛem.Igitur cum ſtatutũ
non loquaꝛ in caſu qui ſit exoꝛbitans odioſus ⁊ penalis non de-
bet habere locum diſpoſitio.d.l.hos accuſare.§.omnibꝰ.ff.de ac-
cuſa.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſolu.mat.cũ vulgaribus.⁊ hoc cõſuluit
9 in terminis dicti ſtatuti Pe.de an.in cõſi.ccvij.ſtatim alleg.Nec
ob.ꝙ ſyndici videnꝛ declaraſſe bona dicti Caroli debitoꝛis ceſſan
tis pertinere ad debitoꝛẽ ceſſantem:ſeu ad eoꝛum officiuz vigoꝛe
incoꝛpoꝛatiõis per eos facte.Quoniã dicta incoꝛpoꝛatio eſt nul-
la ex defectu poteſtatis.Nã dicti ſyndici tũc habẽt ptãtez incoꝛ-
poꝛãdi bona ceſſantis:⁊ ſic noĩa debitoꝛis ceſſantis.l.a diuo pio.
§.in vẽditiõe.ff de re iudi.bona aũt ipſoꝛũ debitoꝛũ ceſſantiũ nõ
habent poteſtatẽ incoꝛpoꝛãdi.Igitur nõ poterãt qꝛ eatenus ha-
bent poteſtatẽ:quatenus loquitur ſtatutũ ⁊ nõ vltra ꝺm Joã.an.
in addi.ſpe.in rub.de ſyndico.⁊ bal.i antẽ.caſſa.C.de ſac.ſan.ecc.
Igitur tũc incoꝛpoꝛatio nulla eſt:vt per totũ.C.ſi a nõ cõpe.iudi.
Itẽ qꝛ fuit facta debitoꝛibꝰ nõ citatis iuxta no.i.l.de vnoquoꝗ.
ff.de re iudi.Et in ſpẽ in terminis dicti cõſilij Pe.de anch.in cõſi.
xxvij.incip.In pꝛimo dubio.¶ Pꝛeterea ſtãte declaratiõe nõ in
cludebanꝛ dicta bona in dicto ſtatuto.Dicit em̃ ſtatutũ de qbuſ
cũꝗ bonis taliũ ceſſantiũ:ſeu que declarata fuerũt p dictos ſyn-
dicos ad tales ceſſantes ptinere.Que verba intelligi debẽt in di-
cto ſtatuto tam odioſo ſimpliciter ⁊ nõ ſcđm qđ.⁊ per pꝛius ⁊ nõ
per poſterius.l.hoc legatũ.ff.de leg.iij.per Bal.in.l.j.C.de ſucceſ.
edic.per Ang.⁊ Mod.in.l.ij.in pꝛin.ff.de ver.ob.cũ ſi.Sed in ca-
ſu noſtro eſt declaratũ bona pertinere ad Carolũ.Sz qꝛ Carolus
eſt debitoꝛ ceſſantis declaratũ eſt ptinere ad ceſſantẽ:⁊ ſic nõ per
pꝛius ⁊ ſimpliciter ſz p poſterius ⁊ ꝺm qđ.¶ Pꝛeterea dicti ſyn
dici creditoꝛes nõ poterãt emere ꝓhibẽte ſtatuto ꝓut dicit in pũ
cto ꝙ ſtatutũ nõ vidi.Ideo nõ ꝓſequoꝛ.Itez videꝛ poſtremo ꝙ
dicti ſyndici nõ potuerint venire ꝫ voluñtatẽ teſtatoꝛis:que ꝑ lege
eſt ſeruãda.vt in auten.de nup.§.diſponat.Itẽ ſicut Carolus gra
uatus alienãdo non poterat pꝛeiudicare fideicõmiſſo.Ita delin
quẽdo videꝛ ꝙ pꝛeiudicare nõ potuerit:vt eſt caſus.⁊ ibi bart.in
l.imperatoꝛ.ff.de fideicõ.lib.¶ Nec ob.ꝙ dicti ſyndici videnꝛ vo
luiſſe ſeruare voluntatẽ teſtatoꝛis:qꝛ illam nõ obſeruarunꝛ.Naz
teſtatoꝛ diſponit ꝙ non poſſit fieri alienatio niſi duo copulatiue
interueniãt.Pꝛimo ꝙ ſeruetꝛ foꝛma tradita a teſtatoꝛe.Scđo ꝙ
dz interuenire licẽtia ⁊ cõſenſus oĩm reqſitoꝛũ in cõcoꝛdia qđ vl
timum nõ interuenit.Igitur non eſt ſeruata foꝛma:qꝛ cũ duo co
pulatiue requirãtur ad hoc vt dicatur ſeruata voluntas teſtato-
ris vtrũꝗ debeat interuenire.l.ſi heredi plures.ff.de ꝯditio.inſti.
⁊ in.l.ſi is qui ducẽta.§.vtrũ.ff.de rebus dub.⁊ ibi Barto.cum ſi.
¶ Scđo venit diſcutiendũ:An detꝛ recurſus poſt terminum qua
tuoꝛ menſiũ in quo etiã cõcludendũ eſt ꝙ ſic.¶ Pꝛimo qꝛ ſtatu-
tum loquiꝛ de incoꝛpoꝛationibus ⁊ venditionibus factis pꝛo di-
ctis citatis ⁊ ſic ſtatutũ exoꝛbitãs ⁊ odioſuz intelligiꝛ de incoꝛpo
rationibꝰ ⁊ vẽditionibꝰ validis ⁊ nõ inualidis ⁊ nullis ꝓut eſt
iſta de qua agimus. vt ꝓbatũ eſt.arg.tex.cũ ibi plene not.p bart.
in.l.nõ putauit.§.nõ queuis.ff.de cõtra tabu.⁊ in.l.iiij.§.cõdẽna
tum.ff.de re iudi.cũ cõcoꝛdã.ibi allega.per dñz Alex.¶ Secũdo
maxime hoc ꝓcedit ex quo nullitas pꝛocedit ex defectu ptãtis et
iuriſdictionis que nũꝗ a ſtatuto dꝛ eſſe excluſa:niſi expꝛeſſe exclu
deretur ad hoc eſt gl.no.in cle.j.de ſequeſtra.poſſeſ.⁊ fructuũ etiã
ſi ſtatutũ dicat expꝛeſſe ꝙ nõ poſſit dici de nullitate:ita etiã dicit
Ang.in.l.nõ erit.§.dato.ff.de iureiur.⁊ cõſuluit Ang.in ſuo con
ſi.cclxxxiiij.incip.Philippus ⁊c.Et late Philippus de Peru-
ſio in repe.c.dilecto.de appellat.in lib.v.¶ Tertio ſtatutũ qđ lo
quiꝛ de venditionibus nõ retractandis ſeipſum declarat. Dicit
hoc tñ acto ꝙ cõtra vẽditionẽ alienationẽ cõceſſionẽ traditionẽ
que fieret vel facta eſſet de bonis immobilibꝰ dictoꝛũ ceſſantiuz:
ſeu que dicerẽtur eoꝛũ vel declarata fuerint ad eos pertinere nul-
lus recurſus competat niſi ꝓponaꝛ intra quatuoꝛ mẽſes.ſed hic
non eſt caſus noſter vt ſupꝛa pꝛobatũ eſt.Igitur non eſt pꝛecluſa
via per lapſum quatuoꝛ menſium:qꝛ non ſunt vendita bona ceſ-
ſantium neꝗ declarata ad ceſſantes pertinere ⁊ ſic verba nõ ada
ptantur ad caſum noſtrũ.l.ſeruum quis.§.non dixit pꝛetoꝛ.ff. de
acquiren.here.⁊.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſolu.matrimo.¶ Pꝛeterea
8 † qui fundat ſe in aliquo ſtatuto debet pꝛobare ꝙ oẽs qualitates
ſtatuti verificenꝛ.vt no.Bal.in.l.ſi quis nõ dicã rapere.C.de epi-
ſco.⁊ cleri.⁊ in.l.hi qui ad ciuilia.C.de appel.⁊ plene not.in.l.j.ff.
de ꝯdi.inde.⁊ Ang.in.l.fideicõmiſſa.§.tractatũ.ff.de iudi.⁊ Jo.
and.in.c.j.de homi.lib.vj.¶ Pꝛeterea Carolus ⁊ filij ſemper fue
runt abſentes in longinquis partibus:⁊ nõ habuerũt notitiã eo
rum que geſta ſunt per dictos ſyndicos iuxta no.per Bar.in.l.is
poteſt.ff.de acqui.here.vbi doc.⁊ pꝛeſertim Aret.in verſi.quinto
adde.Cum ergo ſtatutũ quatuoꝛ menſium ad retractandas ven
ditiões p dictos ſyndicos factas qui recurſus eſt loco appellatio
nis.vt eſt tex.⁊ ibi no.in.l.non diſtinguemus.§.cuz quidam.ff.de
arbi.Facit qđ not.Bal.in.c.j.quo tempoꝛe miles.Tempus autẽ
datum ad appellandum eſt vtile quia nõ currit ignoꝛanti.vt eſt
tex.in.l.j.C.de tempo.appel.⁊ in.l.j.ff.quando appel.ſit.⁊ in.c.cõ-
certationi.de appel.lib.vj.Conferunt ad hoc verba dicti ſtatuti:
dum dicit quecunꝗ perſona ſenſerit ſe grauari vel eſſe grauataz
ex aliqua declaratione poſſit ⁊ ei liceat recurrere:⁊ ſuũ grauamẽ
9 exponere ⁊ ſuam petitionẽ exhibere.† Sed ſic eſt ꝙ ille qui igno-
rat nõ dicitur habere poteſtatem experiẽdi.vt in.l.annus.ff. de ca-
lũ.traditur in.l.quomodo.ff.de his qui no.infa.Igiꝛ ad hoc vt in
cipiat currere ex diſpoſitione dicti ſtatuti:neceſſariuz eſt ꝙ inter
ueniat ſcientia eius qui habet recurere ⁊ ſuã petitionem exhibe-
re facit ad idẽ quia dici non poteſt ꝙ quis ſciebat ſe grauatũ niſi
cognoſcat ⁊ intelligat id qđ ipſuz afficiebat ⁊ grauet ⁊ in illud fa
ctũ eſſe ad hoc glo.no.in verbo ſciuerit in.d.c.cõcertationi.de ap
pel.lib.vj.Et pꝛo iſtis facit qđ dicit dominus Philip.de peruſio
allegãdo Dominos de rota in.c.bone memoꝛie i verbo octauo ap
pellatur:vbi vult ꝙ debet haberi vera notitia ⁊ nõ ſufficit citatio
ad domũ: vel generalis que nõ induceret veraz notitiam:⁊ ita in
dicto ſtatuto Floꝛentino cõſuluit Pe.de ancha in conſi.xcj.inci
pit Super ſpecifica.⁊ in cõſi.cclxx.incipit.In pꝛimo dubio.Sed
hoc eſt neceſſarium.qꝛ ſtatutum nõ includit caſum noſtrum:⁊ qꝛ
ſumus in actu nullo ex defectu iuriſdictionis.Tertio pꝛincipali
ter eſt diſcutiẽdum.Nũquid filij Jacobi ſint affecti penis ſtatuto
rũ loquentium de ceſſantibꝰ ⁊ in.c.ij.vbi tenenꝛ pꝛo debitis pater
nis ſi ſe ab hereditate paterna abſtinuerint:⁊ concludendũ eſt ꝙ
nõ.Et pꝛo intelligentia eſt aduertendũ ꝙ ſtatutũ in pꝛimo capi-
tulo quo ad penas ceſſantium loquitur non ſolũ de vere ceſſanti-
bus:qñ vero cõſtat de ceſſatione ⁊ fuga.Sed etiã quãdo facto cõ
ſtat de debito:⁊ de ceſſatione ⁊ fuga.⁊ de illis quibus dati fuerint
ſyndici tanꝗ ceſſantibus:⁊ ſic includit plures caſus.¶ Pꝛimus
quãdo eſſent ceſſantes.¶ Secundus quando pꝛonunciati eſſent
ceſſantes.¶ Tertius quãdo habiti ſunt pꝛo ceſſantibꝰ.¶ Quar
tus quando dati ſunt ſyndici vt etiã ceſſantibus.Demuz in ſecũ
do capitulo dicit filij talium debitoꝛum ceſſantium teneantur ſi-
cut parẽtes eoꝛum creditoꝛibus quod capitulum intelligi debet
de filijs debitoꝛũ qui cõmiſerũt debitum ceſſationis ⁊ fuge:⁊ nõ
de filijs debitoꝛũ qui habiti ſunt pꝛo ceſſantibus vel quibus tãꝗ
ceſſantibꝰ dati ſunt ſyndici qꝛ ſtatutum met habet hec pꝛo diuer-
ſis Unde cũ obligare filiũ inuitũ pꝛo patre delinquente ſit odio-
ſum:⁊ exoꝛbitans:ac penale:⁊ ſic ſtrictiſſime intelligendũ intelli
gi debet vt minus coꝛrigat ius cõe.l.fi.§.in cõputatione.C.de iu-
re delibe.⁊ ne quis indebite dãnum patiaꝛ quominus fieri poteſt
vt per Bar.in.l.oẽs populi.ff.de iuſti.⁊ iure.i.vj q.in materia in
terpꝛetationis paſſiue.Igitur cũ ſtatutũ in ſecũdo capitulo lo
quatur de filijs ceſſantiũ debet intelligi de filijs vere ceſſantiũ:⁊

de his qui ſunt habiti ꝑ ceſſantib⁹.nã ſtatutũ hꝫ iſta ꝑ diuerſis. ¶ Igitur nõ eſt bona illatio.l.papinianus exuli.ff.de mino. Verba eñ debẽt ꝓprie intelligi.l.iij.§.hec verba.ff.de neg.geſt. Aliud aũt eſt eſſe talẽ. Aliud haberi ꝓ tali.l.mercis.ff.de ver.ſig.⁊ ꝑ bar. in.l.ſi maritus.§.legis iulie.ff.de adulte.licet eñ ſtatutũ voluerit: quo ad penas ceſſantiũ idẽ eẽ.Tñ repetit de filijs taliũ ceſſantiũ: nõ de filijs eorũ qui ſunt habiti ꝑ ceſſantib⁹:vel quib⁹ ſunt dicti ſyndici. Vndẽ qꝛ potius eſt reſtringendũ nõ debet de iſtis intelli-

10 gi ꝓſertim:† qꝛ clauſula poſtea poſita nõ eſt referẽda ad ea ꝑ que reſultaret abſurditas ⁊ pluriũ correctio.vt ꝑ Bar.⁊ doc.i.l.talis ſcriptura.ff.de lega.j.⁊ eſt tex.cũ gl.in verbo prioratibus in.c.cuꝫ ſingula.de ꝓben.li.vj.⁊ eſt tex.⁊ ibi do.Abb.in.c.eccleſia veſtra.de elec.⁊ licet reſultet incõueniens ꝙ filij teneant̃ pro delicto patris Tñ multo magis qñ nõ cõſtat de delicto vere.Sed pro cõtumacia.Cuꝫ cõtumacia vni⁹ alteri nocere nõ debeat.vt ſtatim dicet̃. ¶ Cõfirmat̃ qꝛ ſtatutũ dicit filij ceſſantiũ ⁊ ſic obligat filios pro parentibus ceſſantib⁹:⁊ ſic qui cõmiſerunt delictũ ceſſatiõis. Sꝫ hoc caſu quãdo pater obligatur pro filio qꝛ ꝯmiſit delictũ ſeu delinquente:vel fili⁹ pro patre delinquẽte. Ita demũ vnus tenetur ex delicto alterius ſi conſtat de delicto vere.ſecus ſi per contumaciam.iſta eſt cõcluſio Bar.que cõiter approbat̃ in.l.cum filius in prin.ff.de verb.ob.ꝑ duas rationes. Prima eſt qꝛ ficta confeſſio non egredit̃ perſonam.l.eius qui delatorẽ.ff.de iure fiſ. ¶ Scd̃a ratio eſt qꝛ etiam in caſibus in quibus ſententia lata cõtra vnuꝫ alteri preiudicat tamẽ nõ preiudicat quãdo eſt lata in cõtumacẽ. l.qui repudiãtis.ff.de inoffi.teſt.⁊ ita tenuit Bar.in ſua diſpu.q̃ incip. Peruſine ciuitatis ſtatuto cauet̃. Et Bald.⁊ Saly.in.l.j. C.ne filius pro patre:⁊ ita tenẽt practici Florẽtini. Ego vidi alias conſultum per predicta per Aduocatos Florẽtinos ⁊ Senenſes:

11 † ꝙ ſi ſtatutũ vult ꝙ pater teneat̃ pro debitis filij ceſſantis ⁊ fugitiui non habet locum in filio ceſſante ꝑ contumaciam.nõ eñ ſufficit ficta probatio in preiudiciũ tertij.vt concludit Jo.an.in addi.ſpec.in ti.de rap.§.j.verſi. Sꝫ pone quãtũcũqꝫ aliqua publica vtilitas verſet̃ iuxta no.in.l.j.ff.quãdo ex facto tu. Ego late dico in.l.cũ fili⁹ in prin.ff.de verb.ob.vbi plura allegaui. ¶ Preterea tunc conſiderari debet publica vtilitas quãdo plene cõſtat de delicto.⁊ ita loquitur. Bar.in.l.cuꝫ filius. ¶ Preterea vt mihi dicitur Frãciſcus ⁊ Jacobus ſunt clerici in minoribus.⁊ alter eorũ repudiauit hereditatem paternã alius adhuc nihil fecit. Vñ ipſe poterit adire cũ beneficio inuẽtarij ⁊ ambo poſſunt adire hereditatẽ maternam. ¶ Tertius vero laicus poterit repudiare hereditatem maternam.arg.l.que autem in prin.ff.que in frau.credito. Vnde indubitãter ſtatuta de ceſſantibus nõ affecerunt Jacobũ ⁊ Frãciſcum clericos:qꝛ clericos etiam in minoribus nõ ligãt talia ſtatuta ita exorbitãtia odioſa ⁊ penalia clericis.vt no.ꝑ Bal. in.l.cunctos populos.C.de ſum.tri.⁊ fi.cat.iuxta plene not.in.c.eccleſia ſancte marie.de cõſtitu.⁊ in.c.qđ clericis.de foro cõpet.⁊ qꝛ deciſio eſt clariſſima ⁊ nota:nõ inſiſto. Sꝫ ſufficiat allegaſſe duo ſolẽnia cõſilia ꝓceptoris mei dñi Alex.de Jmo.in.ij.vol.alterum numero.ccx.incip. Põderatis his oib⁹ ⁊c. Et eſt ſubſcriptio ad quoddã cõſiliũ facta ad conſiliũ genitoris mei per me ſubſcriptũ ⁊ facit mentionẽ de patre ⁊ filio allegantibus in ſimili ſtatuto ſenenſi. Aliud eſt cõſiliũ ſequens.ccxj.incip. Viſa facti narratione: vbi loquit̃ de dicto ſtatuto Florentino de vẽditionibus factis de

12 bonis ceſſantium. In qbus elegãter ⁊ copioſe conſuluit ꝙ † ſtatuta non ligant clericos in minoribus cõſtitutos:⁊ ſic nõ ſunt affecti. Ex quibus reſultat poſito ꝙ Carolus fuiſſet bene ꝓnunciatus ceſſans vel bona ſua fuiſſent quo ad eum bene vẽdita virtute dictoruꝫ ſtatutorum. Tamẽ quo ad filios clericos pro eorum intereſſe ratione fideicõmiſſi. Cuius conditio eſt purificata eis nõ nocẽ:qꝛ non ligant̃ dictis ſtatutis:nec aliqua eis citatis contra eos agitata valent:qꝛ facta ab incõpetenti.vt in.c.cuꝫ cõtingat.⁊ in.c.ſi quis contra clericum extra de foro compet̃.cum ſimilib⁹. ¶ Infertur etiã ꝙ ſi ille tertius laicus repudiauit hereditatem maternam habẽt alij clerici qui acceptant totam hereditatem.l. l.C.quãdo non petẽt.partes. Nam ille qui acceptauit paternam cum beneficio inuẽtarij poterit petere maternã ⁊ fideicõmiſſum qui acceptauerit paternã cum beneficio inuẽtarij indubitanter poſito ꝙ teneamus ꝙ fideicõmiſſum nõ trãſeat ad filium niſi heredem vt ſupra tactũ fuit. Et ille tertius laicus repudiet fideicõmiſſum auitum qđ etiã ſi eſſet heres voluntatis patris non cogitur acceptare:⁊ ſic ſua portio vel accreſcit alijs duobus:ſi ambo admittunt̃:vel ſaltẽ heredi patris cũ beneficio inuẽtarij:quo caſu admittet̃ ad totũ per ius accreſcẽdi iuxta notata plene ꝑ bar. in.l.re cõiuncti.ff.de legatis.iij.in verbo nũc de effectu cõiunctionis in ſecũda queſtione:⁊ ſic ceſſabũt multe ambages. ¶ Poſtremo eſt aduertendũ ſi aduerſarij habẽt iura ceſſa a Liſabella quo modo poſſunt excludi ab ea cũ omnia bona Jacobi teſtatoris ꝓ adminiſtratione tutele fuerint obligata.vt in.l.ꝓ officio.C.de admini.tuto.⁊ debet eſſe expreſſa obligatio per inſtrumẽta. Vñ qui prior eſt in tẽpore potior eſt in iure.vt in.l.potior.⁊ in.l.qui balneum.ff.qui poti.in pigno.habe.quo ad iura Liſabelle eſt quidẽ aduertẽdum ꝙ filij Caroli reſpectu dotiũ matris poſſunt eſſe pares in duob⁹ caſibus. ¶ Primus quãdo Jacobus teſtator pri⁹ promiſiſſet:⁊ ſubduxiſſet dotẽ vxoris Caroli ꝙ̃ aſſumpſiſſet tutelam Liſabelle:quia tũc iura dotis materne tanꝙ̃ priora fuiſſent potiora. ¶ Secundus caſus eſt reſpectu bonoruꝫ Caroli que nõ fuerunt Jacobi teſtatoris:quia bona heredum nõ veniũt in obligatione facta per Jacobuꝫ.vt in.l.paulus.⁊ ibi no.ff.de pigno.⁊ no.gl.in.l.aſſiduis.C.qui poti.in pigno.habe. Igitur cuꝫ vxor caroli haberet bona hypothecata Caroli ⁊ Liſabelle:nõ habet creditor hypothecari⁹ preferri creditori perſonali ꝓut traditur in l.pro debito.C.de bo.auto.iudi.poſ. Vbi plene per Bar. Quo vero ad bona ſubiecta fideicõmiſſo ex teſtamẽto iacobi:quia ĩ illis domina Liſabella habet iura potiora ad plura aduertere debet aduocationẽ iacobi. Nam vt ex ſcripturis percipere poſſum narratur ꝙ habebat bona ſeu pecunias ſuper creditis mõtis ſibi relictis a Paulo auo paterno viuẽte Bernardo patre dicte Liſabelle ꝙ ſi verũ eſt tale relictum nõ valuit.vt eſt caſus in.l.fin.C.de natu.libe.⁊ ſic a iacobo nihil debet̃ cuꝫ eſſet heres Bernardi ab inteſtato ⁊ eſſet defenſio clara. ¶ Secundo ſi paulus feciſſet ei deſcribi viuẽte Bernardo vel appareret deſcripta empta ꝓſumũtur ex bonis Pauli qui tũc viuebat ⁊ emptio ſimulata iuxta no. in.l.cuꝫ oportet.C.de bo.que libe. ¶ Tertio ſi fuiſſet naturalis ⁊ fuiſſet relictuꝫ a patre:vel ab alio ita ꝙ dicte pecunie eſſent dicte Liſabelle. Tunc cuꝫ eſſet tutor ⁊ adminiſtraſſet eius bona ⁊ alienaſſet ⁊ conſenſiſſet promittẽdo ⁊ ſoluendo dotes pro ea. Ideꝫ ⁊ eam alimentando preſumit̃ de ſuo ipſius Liſabelle illam dotaſſe ⁊ alimentaſſe vt habet̃ in.l.nenſenius.⁊ ibi Bart.ff.de nego.geſt. ⁊ in.l.alimenta.⁊ in.l.ſi paterno affectu.C.eodẽ tit. Et ſic fiẽda eſt computatio. An id qđ Jacobus recepit ⁊ adminiſtrauit ⁊ remãſit apud eum ex adminiſtratis ꝙ̃ id qđ impẽdit Jacobus in alimentãdo eam:qꝛ ſi habuit credita montis in dotãdo ⁊ alimentãdo dedit pecuniam numeratam:vel dotẽ ſuper monte ⁊ alimẽtanit de facili plus erit qđ expẽdit in alimẽtãdo ⁊ dotãdo ꝙ̃ illud ad qđ tenebat̃. Si vero eſſet aliquod plus compenſato eo quod Jacobus in eã impẽdit in hoc habet Liſabella meliora iura. Sꝫ ſuccurritur heredibus Caroli duplici via. ¶ Prima faciendo ſibi cedi iura a Liſabella cõtra alios heredes Jacobi qui tenẽtur pro eorũ ratis iuxta.l.pro hereditarijs.C.de here.actio.vt probatur ex no.per Barto.⁊ docto.vbi Pau.de caſt.in.l.modeſtin⁹.ff. de ſoluti. ¶ Secũda agendo contra maritum Liſabelle:ſeu contra bona alterius qui ſe obligauerũt acturos ⁊ curaturos ꝙ Liſabella quãdo eſſet legitime etatis liberaret ⁊ abſolueret dictum Jacobũ a dicta adminiſtratiõe:quo caſu immediate ꝙ Liſabella fuit legitime etatis fuerũt in mora nõ faciendo quod promiſerant ſine alia ĩterpellatiõe ⁊ ſic ſtatim fuit orta actio ⁊ obligatio contra eos vt voluit ſingulariter Bal.in.c.j.§.ad hoc.hic finitur lex corradi.⁊ Areti.in.l.ſi ex legati cauſa.ff.de verb.obli.⁊ dominus Alex.in.l.quod te.ff.ſi cer.peta. Et ita cõcludo in premiſſis.

Laus Deo. Bartho.ſoci.⁊c.

¶ Summarium.

☞ Conſiliuꝫ in materia cõſuetudinis regni ⁊ in materia periurij.

1 Filius non perdit ius patronatus propter delictum patris.

2 Bona rebellium ſi ſint conceſſa tempore rebellionis alijs ꝑſonis facta pace ſunt reddenda primis dominis.

3 Pax nõ habet vim ſimplicis indulgentie:ſed reſti.in integ.

4 Princeps poteſt ex noua cauſa infringere contractũ geſtũ a ſe: tñ non poteſt venire contra actum a ſe geſtum.

6 Gratie ⁊ conceſſiones mere dependent a voluntate regis.

7 Juramentũ appoſitũ ſuper actu libero nõ facit actũ neceſſariũ. Nemo carnem ſuam odio habuit.

8 Vtilitas publica eſt ⁊ euitatio ſcãdali reducere vaſallos regni ad pacem ⁊ vnionem.

9 Inimici nõ poſſunt ad amicitiam reduci:niſi reſtituãtur ablata in quibus arguitur de vtilitate ⁊ honore.

10 Ignorans non incurrit periurium.

¶ Conſilium.lviij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectum.

Super propoſita queſtione

cõſidero in primis ꝙ ſi pater ducis Jacobi nõ fuiſſet priuatus dominio ⁊ iuriſdictiõe eo mortuo debuiſſet comiti Jacobo cõcedi iuxta cõſuetudinẽ regni:ex quo cõceſſum fuerat etiã ipſi ⁊ auo ſuo.N.de monforte. Nã cõſuetudo ligat etiam ipſum regem.vt nota.concludit Bal.in.c.j.de natura feudi. Et in auten.omnes peregrini.C.communia de ſucceſ. Preſertim cũ eſſet cõſuetudo cui⁹ in ꝯtrariũ memoria nõ exiſtit qꝛ hꝫ vim conſtituti ⁊ priuilegij.l.j.§.duct⁹ aque.⁊ ibi bar.ff.de aqua quoti.⁊ eſti.⁊ in.c.ſuper quibuſdã.§.preterea.extra de verb.ſigni. Vñ licet precedens

licet precedēs rex Emanuel incorporaſſet dictū caſtrū ⁊ eidē ɔceſ
ſiſſet gratiā ꝙ ſemꝑ in corona deberet remanere ⁊ nō alienare ta-
lis gratia intelligēda fuiſſet reſpectu iuriū ipſius regis nō aūt eſ
ſet cēſendū ꝙ voluiſſet iuri tertij p̄iudicare.l.ij.§.merito.⁊.§.ſi qs
a p̄ncipe.ff.ne qd i loc.pub.⁊ in.l.nec auus.C.de eman.lib.⁊ ſic nō
preiudicaſſet iurib⁹ dicti Iac.⁊ ꝑ ɔñs rex cōfirmādo etiā oīa pri
uilegia nō cēſetur voluiſſe p̄iudicare dicto Iac.ꝑ iura p̄allegata.
vt i.c.ex multiplici.de decimis.⁊ in.c.ex tuarū.de autoritate ⁊ vſu
pallij.Ad hoc no.cōſi.Old.ɔſi.cclxviij.incip.Queſtio eſt vtrum.
Et ꝑ ɔñs prefatus rex Emanuel potuiſſet iuxta regni cōſuetudi
nē dño Iac.p̄fatū caſtrū cōcedere.Sȝ in caſu nr̄o ex quo pr̄ Iac.
fuit priuat⁹ ꝓpter delictū in dn̄m videbaꝛ ꝙ etiā Iac.fuerit pri-
uatus per tex.in.c.ſi vaſallus feud.priueꝛ.⁊ ꝑ Roma.in cōſi.ccxij.
incip.Qd ad primū.⁊ ponit late dñs Alex.in.l.ſi mihi ⁊ titio in
vlti.col.ff.de verb.ob.Sed tñ rñderi pōt ꝙ p̄dicta loquunꝛ qñ fi-
lius hȝ ius ex cōceſſiōe facta patri.Sed qñ habet ius ex.l.diſpoſi
tione qꝛ tūc delictū nō nocet filio:vt eſt caſus in.l.ſed ſi hac.i.§.pa
1 tron⁹.el primo.ff.de in ius vocan.† vbi ꝓpter delictū patris fili⁹
nō ꝑdit ius patronatus.qꝛ filij habēt beneficiū ex ꝓuiſione legis.
Igitur in caſu nr̄o cōcedi pōt poſt mortē patris:ex ꝓuiſiōe cōſue
tudinis ad hoc gl.in.l.diui.ff.de iurepatro.⁊ in.l. emācipatū.§.fi.
vbi Bart.ff.de ſena.⁊ in.l.iij.ff.de interdictis ⁊ relega.⁊ ſic nō fuiſ
ſet priuat⁹.Idē dicendū eſſet ꝙ in ſupiorib⁹ dictū eſſet.Sȝ poſi-
to ꝙ eſſemus in caſu in quo fuiſſet priuatus qꝛ nō bene exprimiꝛ
in pūcto.Adhuc dici pōt ꝙ ex quo poſt mortē patris filius redu
ctus eſt ad beneuolētiā ⁊ pacem regis moderni ⁊ eſt reſtitut⁹ ad
oīa bona ſua ⁊ iura.Potuit modern⁹ rex nō obſtāte priuilegio
cōceſſo dicto caſtro illud ɔcedere dicto Iacobo in ſui cōſuetudi
2 neȝ regni.hoc ꝓbatur ratione:v.qꝛ qñ bona rebelliū tp̄e rebellio
nis ſunt ɔceſſa alijs pſonis:facta pace ſunt reddēda primis dñis
tex.eſt valde no.quē ibi pōderat Bal.ad hoc in extrauagā.de pa-
3 ce conſtā.in verbo p̄uilegia † qꝛ pax nō habet vim ſimplicis indul
gētie.ſed reſti.in integ.qd̄ dicit mēti tenēdum.⁊ ſequiꝛ Aret.p̄ce-
ptor meus in.l.gallus.§.⁊ qd̄ ſi tn̄.de libe.⁊ poſthu.cū ergo in ca
ſu nr̄o comes Iacob⁹ eſſet iure ſuo ſibi debito virtute cōſuetudi
nis priuat⁹ ſine delicto ſuo ⁊ quodāmodo rebellis ſteterit extra
regnū.Nūc reſtitutus ad pacē ⁊ beniuolentiā moderni regis ad
omnia bona debet recuperare oīa iura:⁊ bona etiā i alios aliena
ta hoc caſu rōne pacis ⁊ publice vtilitatis faciunt no.ꝑ Bald.⁊
Ang.in.l.bene a zenone.C.de quadrien.p̄ſcrip.⁊ q̄ ponderat dñs
Abb.in.c.j.in fi.princi.extra de parochijs.Nec obſtat inſtrumen
tum preſtitū per regē modernū de cōſeruandis priuilegijs.Quo-
niam primo dici pōt ꝙ nō loquiꝛ hoc caſu.ſicut em̄ dictū priuile
gium habebat tacitā cōditionē:niſi dominus comes Iacob⁹ re-
ſtitueretur ad pacē ⁊ beneuolētiā:ita ⁊ iuramentuȝ.l.fi.C.de non
nume.pecu.⁊ in.l.fi.ff.qui ſatiſda.coganꝛ.⁊ i.c.quemadmodū.ex-
tra de iureiurā.¶ Confirmaꝛ hoc idē qꝛ iuramentū ſicut qlibet
promiſit intelligi debet rebus ſic ſtantibus:vt expreſſe dicit gl.et
doc.in.d.c.quēadmodū.⁊ in.c.beat⁹.xxij.q.ij.⁊ doc.in.d.l.fi.cuȝ ſi.
Cum ergo ſit comes Iacobus reſtitutus ad beniuolentiā ⁊ pacē
nō tenetur virtute iuramēti nō cōcedere.Et licet ex p̄dictis ſatis
dicaꝛ eſſe oſtēſum ꝙ rex nō incideret in periuriū concedendo di-
ctū caſtrum comiti Iacobo non obſtante ſuo iuramēto.Tamen
4 etiā alia via pōt hoc oſtendi.† Nā licet princeps non poſſit veni-
re cōtra actū a ſe geſtū vt in.l.digna vox.C.de legibus.⁊ in.c.j.de
proba.plene.Tamen ex noua cauſa pōt infringere cōtractuȝ ge-
ſtum a ſe vt cōcludūt dñs Anto.⁊ Imo.in.c.cū.m.de conſtit.Fa-
ciunt nota.per Bal.in.l.penul.ff.de ſenatuſ.Quoniā omnis pro-
miſſio ⁊ iuramētū intelligi debet niſi ſupueniat noua cauſa ꝓut
in caſu noſtro.Facit tex.in.d.c.quēadmodū cum ibi nota.de iure
iuran.¶ Preterea ſi prefatus ſereniſſimus rex timeret nō incide
ret in periuriū:qꝛ bonarū mentiū eſt timere culpaȝ vbi culpa nō
eſt:⁊ in cōcernētibus animam tutior via eſt eligenda.vt in.c.iuue
nis.de ſponſa.pōt prefatus comes Iacobus petere ꝙ rex abſol-
uatur a iuramēto ⁊ iuſta erit petitio qua obtenta ſine metu piu
rij poterit rex ɔceſſionē predictā effectualiter facere.Quare eſt ad
uertendū pro declaratione:⁊ premittenduȝ eſt illud qd̄ dicit no.
Bal.in.l.qui ſe patris in vlti.col.ꝙ quādo princeps cōcedit ſub-
dito priuilegiū ſe gratiā duobus concurrentibus.¶ Primo ꝙ
cōcedat ſed nō trāſferat directū:vel vtile dñium aliqd̄.¶ Secun
do ꝙ cōcedit ex mera gratia nō recepta aliqua pecunia:tūc prin
ceps libere ⁊ ſine cauſa priuilegiū ſeu gratiam reuocare ſicut legē
reſcriptum vel ſtatutum ſm̄ Nic.de mata.⁊ Bald.in.l.qui ſe pa
tris.⁊ ſequitur Pau.de caſt.in.l.digna vox.C.de legi.⁊ preceptor
meus dominus Io.Bapti.in.l.omnes populi.ff.de iuſti.⁊ iure.
in.iij.q.princ.Et in fortioribus terminis tenet Pau.de ca.in.l.ſi
mihi ⁊ tibi.§.in legatis in lectura bonoñ.ff.de le.j.Unde conclu-
ditur ꝙ cōſcripto iuramento potuiſſet princeps ad libitū ⁊ ſine
cauſa reuocare tale priuilegiū conceſſum dicto caſtro.Igitur li-
cet iuramentū ſit appoſitū non prohibetur reuocare:⁊ forte non
erit periurus:qꝛ cenſeꝛ potuiſſe reuocare nō obſtāte iuramēto ex
cauſis de nouo ſupueniētibus de quibus ſtatim dicā iuxta.c.quē
admodū.cuȝ ibi no.ff.de iureiuran.propter quos vel non eſt per
iurus:vel nō incidit vel ſi incidit eſt a piurio abſoluēdus ⁊ vale-
bit cōceſſio.¶ Confirmanꝛ predicta.† Nam tales gratie ⁊ cōceſ-
ſiones mere depēdent a voluntate regis:ſicut reſcriptum ⁊ ſtatu-
tum ad libituȝ reuocari poteſt.Unde ſuccedit regula ꝙ in his q̄
mera voluntate poſſum exercere:nō poſſum mihi legem impone
re quo minus poſſim ad libitū reuocare.Iſta eſt regula quā po-
nit Bart.in.l.cū precario.ff.de preca.Et ideo dicimus ꝙ ſi aliqs
iurauit nō reuocare teſtamētū poterit reuocare licet ſit periurus
ſm̄ Bar.⁊ cōiter doc.in.l.ſi quis in princi.teſtamēti.ff.de lega.iij.
⁊ Cy.⁊ Bal.in.l.j.v.Sed pone teſtator.C.de ſacroſan.eccle.⁊ Io.
6 and.in regula qd̄ ſemel.de regu.iur.lib.vj.† Quia iuramentum
appoſitū ſuper actu libero non facit actum neceſſariuȝ.Ad hoc
glo.in.c.vltima volūtas.xiij.q.ij.In ſimili etiā in contractu man
dati ſi quis iurauerit nō reuocare procuratorē:⁊ reuocauerit vȝ
reuocatio.Sed eſt periurus vt eſt glo.ſingu.in.c.fi.de procu.li.vj.
tenet Ange.in.l.perpetuaȝ.ff.de procur.⁊ in conſi.cclxvij.incipit
Martinus de Florētia:⁊ ita etiā decidūt in cōſtitutione vicarij.
Io.an.⁊ do.Ant.in.c.pe.extra de offi.vicā.Unde dicit Bar.not.
ꝙ ſi ſtatutū eſt iuratū reuocari pōt licet qui reuocat ſit periur⁹:
vt in.c.cū contingat.de iureiurā.⁊ ita dicit in.l.omnes populi in
iij.q.principali.ff.de iuſti.⁊ iure.Ex quib⁹ infero in ꝓpoſito ꝙ ſi
p̄nceps talia priuilegia ⁊ gratias pōt reuocare ſicut ſtatuta ⁊ re-
ſcripta vt dicūt Nic.de mata.⁊ Bal.⁊ habet liberas reuocādi ha
benas nō obſtāte iuramēto pōt reuocare ſine aliqua cauſa:ſȝ eſt ꝑ
iurus:multo forti⁹ in caſu noſtro in quo ſunt multe cauſe:eſt em̄
p̄fatus comes nepos Nouelli regis licet ex fratre in quo nō ſumiꝛ
7 amplius odiū:ſed affectio † qꝛ nemo carnem ſuam odio habuit
dixit glo.in.l.j.ff.in ius voca.vt eant.Facit tex.in.c.ſciant cuncti.
de elec.lib.vj.Itē cū eſſet extra regnū orbatus patre ⁊ bonis redu
ctus eſt ad patriam ⁊ beneuolentiā propter que bona iuridice et
iura in alios alienata reſtitui debēt.vt declarat Bal.in extraua-
gāti de pace cōſtātie in verbo priuilegia:bene facit tex.in.l.vnica.
in prin.C.de cadu.tollen.dum dicit ꝙ belli calamitas introduxit
pacis lenitas ſopire debet:vt cōſeruet pax ⁊ beneuolētia eſt iuſta
cauſa trāſgredi leges:vt in.l.ij.de deſpōſa.impube.⁊ in.c.j.§.ſi qs
8 hominē.de pace tenēda.† Unde reducere vaſallos regni ad pacē
et vnionē eſt publica vtilitas ⁊ euitatio ſcandali qd̄ ſequi poſſet.
9 Intereſt enim reipub.habere regnum quietum ⁊ pacificū.† Uñ
inimici nō poſſunt ad amicitiā reduci:niſi reſtituātur ablata in
quibus arguitur de vtilitate ⁊ honore.Preſertim qꝛ rex reſtituē
do bona ⁊ iura cenſetur facere ex iuſta:cauſa.vt in.l.fin.C.ſi cōtra
ius vel vtilita.pub.⁊ in.c.que in eccleſiarū.de conſti.Et quantū
cūqȝ occaſio iuſtificat factū principis.c.eccleſia.vt lite pen.Bal.
in cōſi.cccxxxij.in prima parte.⁊ preſertim:qꝛ potuiſſet eſſe:prout
in ſimilib⁹ ſepe cōtingit ꝙ comes Iaco.fuiſſet iniuſte patre ⁊ bo
nis orbatus:⁊ iniuſte ſtetiſſet abſens a regno qd̄ ſereniſſimus rex
ita iudicat magis eſſe tutius:quia teneret iniuſtitiā ad iuſtitiam
reducere.Si enim princeps eſt cauſa ꝓpter quam aliquis iniuſte
damnū patiꝛ debet illud reſtituere ſecundum Io.an.in.c.j.quod
met.cau.¶ Ex quibus infero in ꝓpoſito.Primo ꝙ ex hac noua
cauſa princeps potuit recedere a confirmatione priuilegiorū in
rata.vt in.c.quemadmodū cum ibi not.extra de iureiurā.Et ad
hoc bene facit quia cū gratiaȝ reuocare eſſet in ſua libera poteſta
te licet priuilegia cōfirmauerit:nō vr̄ ɔfirmaſſe hoc erat cōtra p̄n
cipis libertatem.vt dicit no.Bal.in.l.oēs populi.ff.de iuſti.⁊ iur.
¶ Scd̄o qꝛ lȝ tenereꝛ ſeruare virtutē iurāenti.Tñ cōcedēdo tale
caſtrū ɔ̄ iuramētū nō fuit piurus:qꝛ dr̄ ꝙ qñ cōceſſit ignorauit.
10 Unde † ignorās nō incurrit piuriū.arg.l.generali.C.de decu.li.x.
⁊ in.c.aīarū.de ɔſtitu.lib.vj.⁊ in.l.fi.de decre.ab ordi.faciē.⁊ i.c.j.
de iureiur.in.vj.cū ſi.¶ Preterea niſi ſpecialr̄ ɔceſſerit dictū ca-
ſtrū ꝑ cōceſſionē bonorū ⁊ iuriū ſuorū nō veniret dictū caſtrū nec
ꝙ ſi ſpāliter donauit dictū caſtrū valuit dōatio.Cū nō fuit piu
rus rōne ignorātie q̄ ꝓbaꝛ ex ſupiorib⁹.¶ Quarto poſito ꝙ fuiſ
icideret in piuriū.ar.d.c.j.de iureiur.i.vj.¶ Tertio cōcludi pōt
et piur⁹ abſolutio peti pōt ad cautelā piuro:p̄ſertim ꝑꝑ dictas
cās ꝓpter q̄s ēt pōt peti abſolutio ad cautelā a iuramēto vt dictā
dōationē poſſit executiōi mādare a ſummo pōtifice iuxta no.i.c.
venerabilē.de elec.⁊ ſic ſereniſſim⁹ rex tutus erit in foro cōſciētie.

¶ Summarium.

Exceptio tranſactiōis ⁊ rei iudicate pōt opponi ꝓ poſſeſſione
retinēda.h.d.Primo.An qui iurauit nō cōtrauenire trāſactiōi
nec petere habilitatē ab eo iuramēto poſſit aliquo caſu abſolui.
1 Exceptio renūtiatiōis iuriū ſuorū poſt ſpoliationē preſentibus
iudicibus quorū p̄ſentia operaꝛ nō dicitur metu facta.
2 Exceptio quādo dicitur requirere altiorem indaginē committi
tur arbitrio iudicis.
3 Compromiſſum excluditur quando ius eſt certum.

4 Sentētia licet ſit iniuſta tamen trāſit in rem iudicatam: ꝛ babe-
tur pro vera.
5 Poſſeſſio eſt iuſtificata autoritate iudicis per ſentētiā inde ſecu
tam ꝛ tranſactionem autoritate iudicis confirmatam.
6 Exceptio oppoſita licet requirat altiorem indaginē: tamē quan-
do eſt queſita reo pro poſſeſſione retinenda admittitur.
7 Quis poteſt cogi vt relaxetur iuramētū de nō petēdo relaxationē
quo relaxato petetur relaxatio alterius iuramenti de ſoluendo.
8 Verba iſta per tempus ꝛ tempora diuerſimode ſumuntur.
9 Generalis relatio reſtringi debet ad ſpecificata.
10 Decretū bꝫ vim diffinitiue qn̄ interponit᷑ etiā poſt litem cōteſt.
11 Inuaſor dr̄ ille qui poſſeſſionē acquirit: qn̄ poſſeſſio aufert᷑ virtu
te reſcripti inualidi conceſſi: ordine iuris non ſeruato.
12 Sententia lata contra abſentes omni caſu eſt nulla.
13 Princeps ſine cauſa ꝛ de plenitudine poteſtatis nō poteſt tolle-
re ea que ſunt de iuregentium.
14 Princeps vbi de re aliqua cognoſcit debet negocium diſcutere
citatis partibus.
15 Proteſtatio iūcta cū metu facit deficere ꝯſenſuꝫ ꝛ actū nō valere.
16 Tranſactio ſi pendet a volūtate duoꝝ nō poteſt fieri altera par-
te abſente ꝛ ignorante.
17 Error iuris licet nō proſit in lucro vel quaſi lucro: prodeſt in dā-
no vitando.
18 Quis a dolo non ſolum excuſatur ex iuſtis cauſis: ſed etiam ex in
iuſtis ꝛ temerarijs.
19 Dos licet reddiderit tranſactionē nullam vel annullandā: nō ta
men reddit ſententiam diffinitiuam.
20 Tranſactio non pōt reſcindi: licet dolus non ſit notus in ſpecie

¶ Conſilium. lix.

¶ Dn̄s labia mea aperiat ꝛ ſpiritus ſanct⁹ illuminet intellectū

In cauſa nobilium Comi

tum de Anguiſolis. ¶ Capio primū conſultatiōis ar
ticulū ſuper quo ad euitandam equiuocationē aduer
tendum puto ꝙ agenti in poſſeſſorio recuperāde. ¶ Aliud eſt q̄
rere. An aliqua exceptio ſit de illis q̄ in tali iudicio opponi poſ-
ſit. cū regula ſit ꝙ ſpoliatus ante omnia ſit reſtituendus. l. ſi quis
a ſe fundū. C. ad. l. iuliā de vi publica. ¶ Aliud eſt querere. Nun-
quid opponi poſſit: ꝛ ſi eſt de illis que requirūt altiorem indagi-
nem reſeruāda ſit in iudicio peti. prout habetur in. l. iij. §. ibidē.
ff. ad exhibē. Quo ad primū dico ꝙ in caſu noſtro multe ſunt ex-
ceptiones que opponi poſſunt agenti poſſeſſorio recuperāde: in
1 primis † exceptio renūciationis iurium ſuoꝝ poſt ſpoliationem
preſentibus iudicibus quoꝝ preſentia operat᷑ ꝙ non dicatur me
tu facta. argu. l. tranſactione. C. de tranſac. vt cōcludit dn̄s Abb.
in. c. ſolite extra de reſti. ſpolia. ꝛ in ſua ſolēni diſputatiōe: que in-
cipit. Titius. in ſcdo dubio. ¶ Preterea ob. exceptio pacti trāſa
ctionis facte poſt ſpoliationē. vt voluit glo. nota. in. c. ex inſinua-
tione. de pcurato. ꝛ notat Inno. in. c. ſup hoc. de renūci. ꝛ not. do
minus Abb. in. c. ſolite in vltima col. de reſtitu. ſpoliato. ꝛ gl. ij. q.
j. in ſumma. Dicit etiaꝫ dn̄s Abbas in. d. c. ſolite. Allegando do-
minos de Rota. ꝙ contra agentē poſſeſſorio recuperande admit
titur exceptio iuramēti preſtiti poſt ſpoliationē de nō moleſtādo
per notata in. d. c. ſuper hoc. ꝛ in. d. c. ex inſinuatiōe: ꝛ quia poteſt
ſeruari ſine interitu ſalutis eterne. vt in. c. cū contingat. de iureiu
rando. Itē licet exceptio dn̄ij in hoc iudicio domini opponi non
poſſit. vt in. l. ſi quis a ſe fundū. C. ad. l. iuliam de vi publi. in. c. iteꝫ
cum quis. de reſti. ſpoli. Tamē quando de domino cōſtat per pu-
blicum inſtrumentū inquo ſn̄ia in petitorio poſt ſpoliationem
lata eſt abſolutoria: qꝛ reus domin⁹ tūc iure opponi pōt. ¶ Pri
mū probat᷑. Nam licet cōtrarium teneat Bar. in. l. naturaliter. §.
nihil cōe. ff. de acqui. poſ. Tamē doc. tenēt cōtrariū: prout tenent
Inno. Jo. an. ꝛ omnes in. c. cū dilectus. de cauſa poſſeſ. ꝛ pprie. ꝛ
Joā. an. in. c. paſtoralis. eo. tit. Jo. de imo. Rapha. cuma. ꝛ com-
muniter moder. in. d. §. nihil cōe. cū cōcordātijs ibi allegatis p do
minū Alex. ¶ Preterea licet agnati ante ſpoliationē fuiſſent do
mini. tamē poſt ſpoliationem in trāſactiōe renunciauerūt omni-
bus eoꝝ iuribus ceſſauerūt omnia iura tā reſpectu dn̄ij ꝙ̄ reſpe
ctu poſſeſſionis: ꝛ ſic ſpoliātib⁹ acquiſitū fuit dominiū factū ſpo
liatoꝝ quo caſu de tali dn̄io ī poſſeſſorio recuperāde oppōi pōt
ſm̄ Bal. in. d. §. nihil cōe. ꝛ ſequit᷑ ibi dn̄s Alex. fallentia. ix. argu.
no. per Inno. in. c. ſup hoc de renū. ꝛ tenet dn̄s Anto. in. c. ſolici-
te. eo. ti. ¶ Ex quibus oībus cōcluditur ꝙ multe exceptiones op
poni poterāt in poſſeſſorio recupande: de quo agimus: ꝛ hec quo
ad primū ſufficiāt. ¶ Quo vero ad ſcdm aduertendū eſt p̄mittē-
do ꝙ ſi qua eoꝝ requiret altioreꝫ indaginē que poſſet poſtea diſ
cuti ī iudicio petitorio illa venit reſeruāda regulariter ꝛ ī tali iu
dicio ſummarie per ea q̄ ponit Bar. in extrauagāti ad reprimen
dū in verbo ſummarie vbi hoc deciditur: ꝛ ex his que ponit bar.
in. l. nā ꝛ poſtea. in prin. ff. de iureiur. ꝛ Joā. de imo. poſt Pet. de
2 ancha. ꝛ Jo. de ligna. in cle. ſepe. de ver. ſigni. † Unde eſt aduertē-
dum ꝙ qn̄ exceptio dicat᷑ requirere altiorē indaginē cōmittit᷑ ar-
bitrio iudicis: vt cōcluditur p gl. in. l. reſcripto. ff. ī poſſeſ. lega. Et
tenet Bal. in. l. fi. C. de edic. diui adri. tol. ꝛ Jo. de imo. ꝛ Abb. ī. c.
veniens. el ſcdo de teſti. videt᷑ magis cōis opinio. Sed ſiue diſcu-
tiam⁹ factū ſiue ius iudex nō debet arbitrari tales exceptiōes re-
qrere altiorē indaginē. Primū clare patet. qꝛ de dictis exceptio-
nibus patet publicū inſtrumētū: cui in iudicio ſtādūꝫ eſt. l. cū pre
cibus. C. de pba. Itē probatio per inſtrumentū dr̄ realis ſm̄ Cy.
ꝛ alios in. l. j. C. qn̄ fiſcus vel priua. ꝛ Bar. in. l. j. in pnci. ff. de noui
ope. nunci. ꝛ dr̄ etiā ſm̄ Cy. pbatio probata poſt Pe. ꝛ Jaco. de
are. in. l. j. C. de pba. ꝛ dn̄m Ant. in clemē. j. de pcuratorib⁹. ¶ Ex
quibus patet ꝙ de ſn̄ia ꝛ trāſactione ꝛ alijs exceptionibus appa-
ret euidēter ꝛ clare ita ꝙ ſuper facto nō requirāt altiorē idaginē.
¶ Nec etiā in iure qꝛ clarum eſt ꝙ dicte exceptiōes obſtāt in hoc
iudicio: ꝛ ſunt deciſiōes clare. Unde nō poſſumus dicere ꝙ de iu
re requirāt altiorē indaginem in hoc. Nam ipſe de iure requirūt
altiorē indaginē qn̄ in earū cognitiōe verteret᷑ ſubtilitas. vt dicit
dn̄s Ang. de are. iſti. de actio. §. in bone fidei. inſti. de exceptiōib⁹.
3 ¶ Confirmatur hoc: † nam qn̄ ius eſt certuꝫ excluditur compro-
miſſum. l. j. cū ibi no. ff. de trāſac. Qd̄ pcedit vbi determinatio iu
ris ſit dubia pter varietatē opinionū ſm̄ Bal. ꝛ Saly. ī. l. cū p-
ponas. C. de reb. credi. Et p̄ſertiꝫ in caſu noſtro: qꝛ corā duob⁹ iu
dicib⁹ datis p literas ducis: ſpoliati intētauerūt petitoriū ꝛ poſ
ſeſſoriū ſimul vt ex petitiōe clare patet ꝛ cōuēti fuerūt abſoluti a
dictis iudicib⁹: licet per viā cōpoſitiōis: iudices ad plura vtrāꝗ
4 partē cōdemnauerūt. † Un̄ cum ſentētia lꝫ iniuſta fuiſſet tranſi-
uit in rē iudicatā: ꝛ p veritate habet᷑ in. c. cū inter. de re iudi. in. c.
in p̄ſentia. de renūcia. ꝛ in. l. res iudicata. ff. de reg. iur. Itē ex trāſ-
actiōe ſtatim inita ſup cauſa petitorij: ꝛ poſſeſſorij. iuxta no. ī. l. ij.
C. cōia vtriuſꝗ iudi. orit᷑ exceptio litis finite. l. fratris. ꝛ ibi doct.
C. de traſac. ꝛ patet manifeſte ꝙ ob. etiā exceptio rei iudicate ꝛ li
tis finite etiā ſup poſſeſſorio. Ideo impediūt litis ingreſſum. d. l.
fratris. cū cōcordā. De qbus ibi per dn̄m Alex. in. c. j. de litis con
teſt. li. vj. Nec refert iudicio meo ꝙ p aduerſarios opponatur re-
plicatio doli vel metus: qꝛ per hoc nō puto ꝙ exceptionis effect⁹
ꝛ rei iudicate vel litis finite q̄ cōtinent᷑ in publico inſtrumēto tol
latur replicatione doli qꝛ requirit altiorē indaginem. Naꝫ cōtra
eos eſt iuris p̄ſumptio. l. merito. ff. p ſocio. l. quoties. §. qui doluꝫ.
ff. de pbatiōi. Bar. in. l. poſt rē. ff. de trāſac. Ubi dr̄ ꝙ res dr̄ certa
ꝛ cōpromitti nō pōt ſi apparet ſentētia: nō obſtāte obiectiōe par
tis aduerſe: niſi exceptio allegata p partē ſit adeo manifeſta ꝙ ne
gari nō poſſit. puta qꝛ de ea apparet p ſn̄iaꝫ: vel ē notoria de quo
etiā per Bar. ꝛ Bal. in. l. elegāter in prin. ff. de ꝯdi. inde. p Bal. in
l. ſi de certa. C. de trāſac. Sed in caſu noſtro nō ꝯſtat manifeſte de
his que cōtra ſn̄iam obſiciuntur: vt de ſe patet. Igitur dicta ſn̄ia
ꝛ trāſactio obſtāt agēti poſſeſſorio recupande. ¶ Preterea lꝫ ali
cui cōpetat interdictum vnde vi: quia ſpoliatus. Tn̄ cui⁹ poſſeſ-
ſio p ſn̄iam iudicis qui pcedit rite ꝛ ſolēniter citata pte cū cauſe
cognitione cōfirmat᷑: lꝫ p reſcriptū principis nō poſſet. vt. l. auto-
ritate. C. vnde vi: qꝛ ſicut pars pōt remittere ꝛ ꝯſentire vt dictū ē
ita ꝛ lex eius factū reputat factū partis. l. ſolutionem. C. de dona.
Ita tenet inſignis p̄ceptor meus do. Frācīſ. are. in. l. iuſte poſſidet
5 in prima col. ff. de acqui. poſſeſ. Igit᷑ ī caſu noſtro † poſſeſſio dici
tur iuſtificata autoritate iudicis p ſententiā inde ſecutam ꝛ trāſ
actionem autoritate iudicis confirmatam. ¶ Cōfirmo alio fun-
damento. Nā poſtꝙ̄ fuit ſpoliatus per emologationē ſentētie ſeu
laudi dr̄ cōſenſiſſe ſpoliatiōi: ꝛ ſic ſpoliatio cadit in vera cōpulſi-
ua quo caſu datur actio ꝙ me. cau. que nō eſt ſummaria: ꝛ admit
tit exceptiones requirētes altiorē indaginem: vt in. l. fi. in fi. ff. qd̄
met. cau. modo habet locū regula ꝙ ſpoliatus ſit ante oīa reſti-
tuēdus. d. l. ſi. ꝛ ptꝫ ex no. p Bar. in. l. pe. ff. de cōdi. ob turpem cāꝫ.
ꝛ in. l. ij. ff. qd̄ me. cau. nec refert an cōſenſus interuenerit a princi-
pio. ꝛ ſic ſpoliatus fuerit p vim ꝯpulſiuā: quo caſu poterat agere
vnde vi ſi cōſenſerit etiā ex poſtfacto nō poſt quia tunc vis expul-
ſiua trāſmutatur in vim cōpulſiuam. Ita voluit no. Bar. in ſua
notabili diſpu. que incip. Lap. Abb. ī verſi. Scdo caſu quādo ex
parte iudicis: vbi vult ꝙ ſi nō ſit carceratus ꝛ ſic ſpoliatus ppria
libertate non conſentiendo carcerationi debeat ante omnia reſti
tui: tamen ſi poſtea conſenſit carceratus cadit in vim cōpulſiuā:
ꝛ eſt ſecus ꝛ ideo dicit ꝙ ſi poſt dat commentarienſi cautionē de
ſe preſentando cadit in vim cōpulſiuaꝫ admittitur exceptio put
in. l. finali. eodem titu. ꝛ eſt clarum fundamentum. ¶ Poſtremo
dico ꝙ poſito ꝙ cōpeteret interdictum vnde vi: tamē obſtat exce
ptio dicte tranſactionis. Caſus eſt clarus cum gloſ. in. l. iij. §. ibi-
dem. ff. ad exhibendū in verbo exceptionibus vbi glo. dicit queſi-
6 tas reo pro poſſeſſione retinenda. † Unde vult text. cum glo. ꝙ li
cet exceptio oppoſita requirat altiorem indaginem tamē quādo
eſt queſita reo pro poſſeſſione retinēda admittitur ꝛ ſequit᷑ bar.
in. d. extrauag. ad reprimē. in verbo ſummarie: allegādo illū text.
cum glo.

cũm glo. Sed in caſu noſtro cũ eſſet actũ petitorio ⁊ poſſeſſorio
ſimul ⁊ ſequuta fuerit ſentẽtia ⁊ trãſactio: ⁊ ſic queſita fuerit exce
ptio pro retinẽda poſſeſſione: ſequitur ꝙ in tali iudicio poſſeſſo-
rio debet admitti: licet requirat altiorẽ indaginẽ. ¶ Cõfirmat̃ q̃ꝛ
dicit Bar. ꝙ qñ in iudicio ſummario opponit̃ nõ põt examina-
ri in iudicio ordinario ad eundẽ finẽ in illo ſummario eſt exami
nanda ꝑut in. l. vendicantẽ. ff. de euic. ſed in caſu noſtro exceptio
pacti ⁊ rei iudi. opponit̃ ad finẽ retinẽde poſſeſſionis: ſed in ordi
nario ad finẽ cõſequẽde. Igitur reſeruari nõ debet ſm Barto. in
dicto verbo ſummarie. ⁊ vtrũqʒ dictũ Bart. approbat Joan. de
imo. in cle. ſepe. de verb. ſig. Et preſertim hec ꝓcedũt quia aſſerti
ſpoliati paſſi ſunt de his diſcuti. Unde ſuper his ꝓnunciari põt:
vt in. c. j. extra de reſti. ſpo. Ex quibus clare oſtẽditur ꝙ exceptio
rei iudicate ⁊ trãſactiõis ꝓ retinẽda poſſeſſiõe poſſunt opponi:
⁊ ſunt ĩ hoc iudicio examinãde. Tũc q̃ꝛ ſi reqrerent eſſet idẽ dicẽ
dũ. ¶ Capio ſcdam difficultatẽ qua in effectu queritur Nunqd
filij comitis Salutij q iurauerũt obſeruare cõtenta in trãſactio
ne ⁊ nullo modo cõtrauenire ⁊ nõ petere habilitationẽ ⁊ abſolu-
tionẽ a iuramẽto dicent̃ legitime abſoluti ⁊ nõ inſiſtẽdo in ṽbis
dico ꝙ nõ que cõcluſio ex infraſcriptis ꝓbatur. ¶ Primo q̃ꝛ qñ
quis iurauit ſeruare cõtẽta in inſtrumento ⁊ nõ petere relaxatio
nẽ a iuramẽto Bald. not. in. l. ij. ff. de iureiur. in repe. in. ix. charta
in ſtãpa. verſ. † Et quo ad primã q̃ſtionẽ dicit agi poſſe vt relaxe
tur iuramentũ de nõ petẽdo relaxationẽ quo relaxato petet̃ rela
xatio alterius iuramẽti de ſoluẽdo ar. c. j. extra de iureiuran. Unũ
tot erũt neceſſarie petitiões: ⁊ tot relaxatiões quot ſunt iuramẽ
ta: ⁊ ex fine vnius relaxationis alterius petitiõis origo ꝓficiſcat.
arg. l. iulia. in fi. ff. de condi. indeb. Et ſequitur ꝙ niſi hoc ordine
petat̃ relaxatio ſtandũ eſt iuramẽto. Iſta verba formalia Bal. ſo
lũ ſufficiũt ad deciſionẽ caſus noſtri: cũ in caſu noſtro hoc ordine
nõ ſit petita relaxatio. Ideo ſtãdũ eſt iuramẽto. ¶ Scdo iſta cõ-
cluſio ꝓbatur: q̃ꝛ quatuor fuerũt p̃ſtita iuramẽta: ⁊ tamẽ nõ fue-
rũt abſoluti niſi a duob⁹ vt patet: q̃ꝛ iudex abſoluit ab vno ⁊ plu
ribus iuramentis. Uerbũ aũt pluribus verificatur in duob⁹. Nã
ſentẽtia eſt ſtricti iuris. l. j. C. ſi plures vna ſententia ⁊ ſic ṽba inter
pretãtur cõtra illũ qui ſundat ſe in eis. l. veteribus cum glo. ff. de
pac. Igitur verbũ pluribus debet verificari in duob⁹. vt in regu
la pluralis loquutio cũ materia de reg. iur. lib. vj. ⁊ ꝓbatur ꝑ glo.
8 ⁊ ibi Bal. in. l. vſure. C. de vſur. vbi † iſta verba ꝑ tempus ⁊ tempo
ra: q̃ꝛ tempus ſignificat tempus vnius anni: ⁊ tẽpora: ſcʒ duorum
annorũ. Sed clarũ eſt ꝙ tot debent eſſe relaxatiões quot iuramẽ-
ta vt ſupra dixit Bal. in. l. iij. ⁊ refert ⁊ ſequit̃ Fely. in. c. debitores.
de iureiurã. cum alijs allegatis ibi per eũ: ⁊ ꝑ plures ratiões hoc
tenet Ludo. roma. in ſuo cõſi cccxxvij. incip. In p̃ſenti cõſultatio
ne. Nec obſtat ſi dicatur qd̃ iudex debet a iuramẽtis vno vel pluri
bus in ipſis inſtrumẽtis cõtentis preſtitis ⁊ appoſitis abſoluere:
⁊ ſic referẽdo ſe ad inſtrumẽtũ trãſactionis etiã videtur repetita
in termino referẽte que ſunt ĩ termino ad quẽ fit relatio. l. aſſe to
to. ff. de heredi. inſti. l. ſi ita ſcripſero. ⁊ ibi Bar. ff. de ꝯdi. ⁊ demõ.
Qñ ad hoc reſpõdeo clare ꝙ pars in ſua petitione tantũ narrat
tria iuramẽta. ſ. primo ꝙ iurauerit adimplere. Scdo ꝙ iurauerit
habilitatẽ nõ petere. Tertio ſi petierit illi renũciare. Demũ pe-
tijt de dicto iur̃o ſeu iuramẽtis abſolui ſeu habilitari. Unũ abſo-
lutio debet ſcdm petita impẽdi. l. vt fundus. ff. cõi diuidun. c. licet
heli. de ſimo. ¶ Preterea in petitione narrãtur iuramenta dicti
dñi vicarij de quibus in inſtrumentis deſuper confectis dicitur
contineri. Ex quo dat̃ intelligi ꝙ vicarius nõ vidit dicta inſtru-
menta. Igit̃ nõ poſſumus intelligere ꝙ voluerit abſoluere niſi a
ſpecifice narratis. arg. l. multũ intereſt cũ ibi no. per Bar. ff. de cõ-
di. ⁊ demõ. ¶ Preterea ex ĩſtrumẽto ſentẽtie colligit̃ ꝙ abſoluit
a talib⁹ iuramẽtis ⁊ nõ vltra ⁊ quatenus fit relatio ad inſtrumẽ-
ta fit tãtum reſpectu triũ iuramẽtorũ narratorũ: nõ aũt reſpectu
9 pluriũ facit † q̃ꝛ generalis relatio reſtrĩgi debet ad ſpecificata. ar
gu. l. ſi de certa. C. de trãſactio. ⁊ . l. licet. C. de iudicijs. ¶ Preterea
ſi diceret̃ eſſe narratũ quartũ iuramẽtũ diceret̃ eſſe narratum ob
ſcure ⁊ ꝑ relationeʒ ad aliud quo caſu nõ debet cõcedi relaxatio.
⁊ ſi eſt cõceſſa tanq̃ ſurrepticia nõ valet. vt per plura ꝓbat Lud.
roma. in. d. cõſi. cccxxvij. incip. In preſenti cõſultatione. Alio etiã
fundamẽto claro dico ꝙ dicta relaxatio nõ valuit. Nã ꝑiuro cõ-
cedi nõ debet: q̃ꝛ fruſtra legis auxiliũ implorat qui cõmittit in le
gẽ. c. q̃ꝛ fruſtra. extra de vſur. ⁊ ita cõſuluit Federi. de ſenis ꝯſi. cc-
xcj. ⁊ Jo. an. ĩ. c. debitores. de iureiur. ⁊ ſequit̃ ibi do. Ant. de but.
⁊ Roma. in. d. cõſi. cccxxvij. Sed in caſu noſtro illi quib⁹ iuramẽ
tum eſt relaxatũ erãt ꝑiuri. Igitur nõ potuit eis relaxari: ꝙ an
tẽ fuerint ꝑiuri oſtẽdo ex duobus. Primo tpe trãſactiõis inite.
In quo ſciẽter ⁊ appẽſate aſſeuerauerũt. Sʒ ⁊ in petitione relaxa
tionis dicũt ſe fuiſſe minores: ⁊ ꝓpter hoc tãq̃ ꝑiuris nõ erat iu
ramẽtũ relaxãdũ. Ita pũctaliter in terminis noſtris ꝯſuluit do.
Abb. moder. in ſuo cõſi. lxxj. ad fi. ĩ. j. volu. Scdo qñ quis iurauit
nõ petere relaxationẽ a iuramẽto. Tũc poteſt eccleſie denunciare
vel per viam denunciationis euangelice: vel ſimplicis intimatio-
nis. Sed tũc denũciãs debet ſe fundare ſuper ſalute primi ⁊ non
principaliter ſuper intereſſe ſuo ſʒ Hoſt. in. c. quẽadmodũ. de iu
reiurã. ⁊ dñs Anto. Abb. ⁊ Imo. ĩ. c. j. eo. titu. Unde dicit ibi dñs
Abb. ⁊ ibi lati⁹ per Fely. ꝙ nõ habet locũ denũciatio iudicialis
q̃ꝛ illa tẽdit ad ꝓpriũ ĩtereſſe. Sʒ in caſu noſtro pars fundauit ſe
principaliter ſup ꝓprio intereſſe ⁊ denũciauit iudicialiter. Igit̃
fuit ꝑiura q̃ꝛ fecit qd̃ nõ poterat cõtra ꝓpriũ iuramẽtũ. Unde re
laxatio fuit nulla. Tũ q̃ꝛ ſurrepticia ſm Roma. in. d. cõſi. cccxxvij.
Tum q̃ꝛ ſi decretũ iudicis ĩterpoſitũ parte citata: cũ cauſe cogni
tione iniuſtũ ex parte petentis eſt nullũ. vt per Barto. in. l. iuſte
poſſidet. ff. de acqui. poſ. fictione talis relaxatiõis actio quaſi con
ceditur parte nõ citata. Itẽ interlocutoria que fert̃ ante litẽ cõte
ſta. iniuſta eſt nulla: licet ferat̃ parte citata ſm Cyñ. in. l. conſenta-
neum. C. quomodo ⁊ qñ iudex. ⁊ ꝑ do. Alex. in. l. ſi is ad quẽ. ff. de
acqui. here. Igitur fortius iſta relaxatio facta parte non citata.
10 ¶ Preterea † qñ decretũ interponit̃ etiã poſt litẽ cõteſta. habet
vim diffinitiue licet regulariter valeat q̃uis ĩiuſtũ. l. j. C. ſi aduer-
ſus libertatẽ. Tũ illud ꝓcedit qñ interponit̃ cõtra p̃ſentẽ. Secus
ſi cõtra abſentẽ. vt eſt caſus in. l. verũ. §. ex facto. ff. de mino. Secũ-
do no. Bene. de plumbi. in repetitio. l. qui agnitis. ff. de exceptio.
¶ Preterea talis relaxatio a iuramẽto ſeu habilitatio facta fuit
parte nõ citata. Igit̃ nulla cũ agatur de p̃iudicio Comitũ Joã.
Franci. ⁊ Bartho. l. nã ita diuus. ff. de adopt. ⁊ ita firmat domi.
Abb. in. c. j. de iureiur. ⁊ licet multa pro ⁊ cõtra poſſunt allegari.
De quibus ibi latiſſime per reuerendũ patrẽ dñm Fely. q̃ referre
ſuperfluum arbitror. Tamen dicit ꝙ tutior eſt pars ꝙ citatio re
quirat̃. Nec releuat ꝙ do. Uicarius atteſtetur ita ſeruari de ſtilo
curie per literas ſuas qñ nõ cõſtat ꝙ ſint ſue nec ſunt ſuo ſigillo
ſigillate ⁊ ſic nõ probant iuxta no. in. c. poſt ceſſionem de probat.
nec do. Uicario credi debet. q̃ꝛ agitur de honore ſuo. ſ. de ſuſtinẽ-
do relaxationẽ a ſe factam ſine citatione partis per not. in. l. ne in
arbitris. C. de arbi. ⁊ in. c. cũ a nobis. de teſti. cũ vulgarib⁹. ¶ Po
ſtremo nõ omitto aliud reale fundamẽtum. Nã nõ videtur poſſe
aliquo modo dici ꝙ in tali allegatiõe requirat̃ cauſe cognitio vt
voluit Inno. in. c. ad aures. qd̃ met. cau. ⁊ Spec. in titu. de lega. §.
nũc oſtẽdẽdũ. ver. xxiiij. ⁊ ſequenti. ⁊ Fede. de ſe. in cõſi. cccj. incip.
Factũ tale eſt debitor promiſit. ſed in caſu noſtro facta fuit relaxa
tio leuato velo ſine cauſe cognitiõe. Igit̃ nõ valet q̃ꝛ omiſſio co-
gnitionis cauſe vitiat ſentẽtiã. l. ꝓlatam. ⁊ ibi bar. ⁊ doc. C. de ſen
tentijs. vt no. Bal. in. l. ex ſentẽtia. C. de ſentẽtijs per illum tex. ⁊
Bart. in. l. fi. ff. de ferijs. ⁊ Inno. ⁊ do. Abb. ĩ. c. cũ veniſſent. de in
integ. reſti. Et Pau. de caſt. ĩ. l. de pupillo. §. meminiſſe. ff. de noui
ope. nũcia. Uitiatur etiã diſpẽſatio inferioris a Papa Innocẽ.
in. c. cũ ad monaſteriũ de ſtatu monacho. Jo. de imo. in. c. qdã cõ-
ſulebãt. ff. de re iudic. cũ ſimi. ꝙ autẽ ꝓceſſum fuerit ſine cauſe co
gnitione patet ex duobus. Primo ex extremitate temporis: q̃ꝛ
immediate facta petitione incõtinẽti leuato velo ⁊ nõ viſo inſtru
mento trãſactionis cõceſſa eſt relaxatio a iuramento ex quib⁹ hoc
euidẽtiſſime oſtenditur iuxta no. per Bar. Bal. ⁊ alios in. l. ꝓla-
tam. C. de ſenten. ⁊ per Pe. de an. in cõſi. xxix. incip. Uiſis diligen
ter actis. ⁊ cõſi. xxxj. incip. Uiſa quadã petitione. ⁊ conſi. cxxxiiij.
incip. Uiſis conſilijs. ⁊ Pau. de ca. conſi. lxxxix. incip. Sup eo qd̃
querit̃. cum ſimi. Et preſertim predicta procedũt in intimatione
de qua agimus facta contẽta cauſe cognitiõe et tot iuramẽtis qd̃
vnico verbo fuerint ſublata nõ videtur rationabile per predicta.
Nec ob. ꝙ dicti Comites nõ viderentur hoc allegare poſſe: quia
videntur eſſe periuri: ex quo ipſam tranſactionem nõ obſeruaue-
rũt. Et ſic videtur ꝙ prefati Comites Philippus ⁊ Anto. Ma
ria poſſent venire cõtra dictam tranſactionẽ nõ obſtãte trãſactio
ne. l. cũ ꝓponas. C. de pac. l. ſi quis maior. de tranſac. cuʒ ibi no. C.
de trãſac. qñ ad hoc reſpõdetur ꝙ illud ꝓcedere poſſet de iure cõ
muni ꝑ no. in iurib⁹ p̃allegatis. In caſu aũt noſtro aliter ꝓmiſuʒ
eſt per dictas partes in trãſactiõe ſupra allegata. Nã adeſt pactũ
expreſſum ꝙ ſi dicti Comites nõ adimplerẽt cõtẽta in dicta trã-
actione pro parte ſua ꝙ dicti fratres nõ poſſint venire cõtra con-
tractũ inter eos factum. Nec aliquo quouis modo agere ad bona
ſed tantum ſaluũ ſit ius eis agendi ad id qd̃ dicti Comites p̃ſta-
re debent. Et preſuppoſito etiaʒ ſine preiudicio veritatis ꝙ dicti
Comites obſeruaſſent in tpe nõ per hoc eſſet ſublatũ iuramentũ
dictoꝝ Philippi ⁊ Antonij qñ eo caſu ſunt quo nõ adimplerũt
dicti Comites iurauerũt nõ agere ad bona prout nunc agũt quo
niam contractus ex cõuentione partiũ legẽ accipiũt. l. j. §. ſi cõue-
nerit. ff. depoſiti. Debuit ergo pars impetrare habilitationẽ a iu-
ramẽto legitime que nõ fuit debito ⁊ legitimo modo impetrata.
Ideo obſtat iuramẽtum vt non audiantur cum ſaluari ſine inte
ritu ſalutis eterne poſſit. arg. c. debitores. de iureiur. ⁊ in. c. cũ con
tingat. eo. ti. ⁊ in. c. licet mulieres. eo. ti. li. vj. Et reſpectu huius ca
pitis cũ incõtinenti videri poſſit. An iuramentum obſtet nõ re
ſeruabit̃ hec exceptio in plenario iudicio ⁊ habebit locũ qd̃ vult

dñs abb.in.d.c.ſolicite.ad fi.de reſti.ſpoli.Cõfirmantur premiſſa
quoniam comites fuerunt condemnati hac lege ꝙ dato ꝙ cõtra
uenerint laudo tamen poſſet agi ad premiſſa:⁊ ad penã ⁊ nõ poſ
ſent tranſactionẽ vel ſententiam infringere.Unde iurando dicti
comites obſeruantiã cenſentur iuraſſe cum eadẽ lege cũ iuramen
tum intelligi debeat ſcđm naturã actus ſuper quo apponit̃.l.fi.⁊
ibi no.ff.qui ſatiſda.cogan.l.fi.C.de nõ nume. pecu.⁊ in.c. quẽad-
modũ.de iureiurã.⁊ ſic nõ ſimpliciter ſed limitate cũ predicta.l.
⁊ limitata diſpoſitio limitatũ ꝓducit effectũ.l.in agris.ff.de acq.
re.domi.⁊ in.l.cauſa ceſſante.ff.de his que in teſta.dele.Videt̃ igi-
tur dictis comitibus ꝙ a principio nõ inciderint cõueniẽdo in ꝑ
iuriũ tale ꝙ ꝯtra trãſactionẽ per alios poſſit veniri:vel poſito ꝙ
hoc reſpectu nõ inciderint in piuriũ:videt̃ remiſſum iuramentũ
queſitũ ad predictũ effectũ.arg.c.j.cũ ibi plene nota. preſertim ꝑ
Fely.in ſcđo nota.vbi multa in propoſito allegat ad q̃ breuitatis
cauſa me remitto.¶Capio tertiã difficultatẽ ĩ qua querit̃ de vi-
ribꝰ dicte trãſactiõis q̃ difficultas in pũcto mihi exhibito diui-
dit̃ in duas.¶Prima difficultas an poſſit dici metu facta pſer-
tim attẽtis literis Illuſtriſſimi ducis Galeatij ꝑ dños Philip-
pũ ⁊ Antoniũ Mariã.¶Scđa an prefati Philippus ⁊ Anto-
nius Maria dicere poſſint ꝓut aſſerũt ſe aduerſariorũ dolo ad
hãc trãſactionẽ deueniſſe:⁊ doli replicatiõe poſſint a dicta trãſa
ctiõe ſe defendere.¶Capio primã difficultatẽ in qua eſt aduerten
dũ ꝙ illuſtriſſimus princeps ſucceſſor ad inſtantiam dictorũ phi
lippi ⁊ Antonij marie cõquerẽtiũ de dictis literis illuſtris Du-
cis Galeatij cõmiſit duobꝰ iudicibus in ciuitate Placentie ꝙ vi
derent an dicte litere tranſiuiſſent in rem iudicatã necne:⁊ ſi nõ
trãſiuiſſent dicerẽt quid iuris fuerit:qui iudices iudicauerũt di
ctas literas trãſiuiſſe in rẽ iudicatã:⁊ male cũ eſſent nulle vt in-
fra dicet̃.Et facta dicta declaratione ſubſecuta fuit emologatio
⁊ trãſactio predicta inter predictas partes ⁊ nõ appellauerũt di-
cti Philippus ⁊ Antonius cũ poſſent.⁊ ideo abſq; vllo actu vi-
dent̃ ad dictã trãſactionẽ deueniſſe cũ potuiſſent appellare ⁊ nõ
fecerũt.vt ĩ.l.ab eo.⁊ ibi no.C.quomodo ⁊ qñ iudex.⁊ ĩ terminis
metus in.c.olim.el.ij.de reſti.ſpo.Et licet predicte qñ non fuiſſet
facta dicta cõmiſſio de qua ſupra viderẽtur metum incurrere ꝓ-
pter verba aſpera in eis appoſita ꝑ ea que nota.Bart.in.l.credi-
tor.ff.de ſoluti.⁊ ſic caſu quo fuiſſent alie poſſet dici ꝙ ad tranſa
ctionẽ veniſſent.q: aliter facere nõ poterãt ſtãtibus dictis literis.
Sed cũ fuerint nulle ⁊ cauſa fuerit cõmiſſa vt ſupra debuerũt ap
pellare ⁊ nõ deuenire ad trãſactionẽ:qñ non poſſunt dici coacte
deueniſſe ad trãſactionẽ timore illarũ literarũ:ex quo poterãt ap
pellare ſed potius cõſenſiſſe iuxta no.in.l.ab eo.C.qũo ⁊ qñ iudex
ꝙ autẽ dicte litere fuerũt nulle ꝓbatur ex pluribꝰ.¶Primo q:
dicti Philippus ⁊ Antonius tũc erãt minores fuerũt indefenſi:
⁊ nulla cauſe cognitione interueniẽte.Igitur dicte litere fuerunt
nulle.ar.l.nã ⁊ minores.C.ſi aduerſus rem iudi.ꝙ aũt ipſi eſſent
minores ⁊ indefenſi ꝓbatur ex duobus.Primo ex aſſertiõe ipſo
rum qui in libello dato corã iudicibus placentinis fatentur qđ
erant minores ⁊ indefenſi.l.cũ ꝑtium.C.de libe.cauſa.cum ibi no
ta.¶Scđo q: lꝫ haberent tutores teſtamẽtarios non fecerũt ea
que ꝑ eos fieri debebãt ante ſuſceptã adminiſtrationẽ iuxta.l.le
gitimos.⁊ ibi Bar.ff.de legit.tuto.⁊ Bal.in.l.j.§.ſolent.ff.de offi.
ꝑfec.vrb.vbi habet̃ ꝙ licet ꝑ tales pſonas nõ legitimas defendã-
tur dicunt̃ indefenſi:q: nõ ꝓbãtur legitime defenſi:ex tali aſſer-
tione facta ad inſtãtiam partiũ ſm Cardina.florẽ.Pet.de anch.
11 ⁊ Imo.in cle.j.de ꝓbatio.¶Scđo † q: qñ poſſeſſio aufert̃ virtu
te reſcripti inualidi cõceſſi ordine iuris non ſeruato ille q poſſeſ-
ſionẽ acqrit dr ĩuaſor:⁊ litere ſunt nulle.l.meminerint cũ ibi not.
C.vñ vi:⁊ tradit̃ plene in.l.iuſte poſſidet.ff.de acqui.poſ.¶Ter-
tio q: ꝓnceps in literis dicit ꝙ plenã notitiã iuriũ dictoꝝ Comi
tũ ⁊ qđ eorũ iura excludũt iura dictoꝝ Anto.⁊ Philippi marie
⁊ tñ ſi viderẽtur ꝓducta corã principe cõtrariũ apparet q: appa
ret iſtos filios fuiſſe legitimos ⁊ in teſtõ patris ſui heredes inſti-
tutos.Vñ declaratio principis cõtinet manifeſtam iniquitatẽ.
Igit̃ nulla etiã ſi fuiſſet ſentẽtia diffinitiua vt ꝑ Ang.in.l.ſi pars
ff.de inoffi.teſta.⁊ ꝑ Cano.late in.c.inter ceteras de reſcrip.cũ ſi.
Sed ex quo nõ eſt ſñia diffinitiua:ſi reſcriptũ habet vim ĩterlocu
torie dico ꝙ eſt nulla ex falſa cauſa allegata:ex quo eſt lata ante li
12 tẽ cõteſt.ſm Cy.ĩ.l.cõſentaneũ.C.qũo ⁊ qñ iudex.†Quinimo ſñia
lata cõtra abſentes omni caſu eſſet nulla.l.verum.§.ex facto.ff.de
mino.⁊ no.dñs Bene.de plũb.in repe.l.qui agnitis.ff.de except.
Traditur ꝑ Cuma.⁊ do.Alex.in.l.ſi is ad quẽ.ff.de acqui.here.⁊
ꝓbat̃ in ſpecie in.d.l.meminerint.⁊ per Roma.⁊ Areti.in.d.l.iu-
ſte poſſidet.¶Quarto ꝓbat̃:q: dicte litere fuerũt venales cõceſ-
ſe ꝑ ducatis octo milibus.l.venales.cũ ibi not.ꝑ Bal.C.qñ ꝓuo.
nõ eſt neceſ.Et ſi replicetur ꝓut dicũt litere ꝙ dicta pecunia fuit
data ob ſubuerſionẽ ſtatus:⁊ ſic ob publicã vtilitatẽ.quo caſu lꝫ
principi tollere iura vniꝰ ⁊ dare alteri iuxta.l.Itẽ ſi vulneratũ.ff.
de rei vẽdi.⁊ in.l.luciꝰ.ff.de euic.Et ꝑ Inn.⁊ Cano.late in.c.que
in eccleſiarũ.de cõſti.qñ dicendũ eſt ꝙ aut dicta v̾ba ꝓ ſubuerſio
ne ⁊ cauſa ſtatus fuerũt ꝓlata ad colorãdũ receptionẽ pecunie:⁊
tũc nõ valebunt q: erant venales in veritate iuxta id qđ habet̃ in
rubro ⁊ nigro.C.plus valere qđ agitur q̃ qđ ſimulate concipitur
Aut fuerũt vera:⁊ tũc ꝓpter publicã vtilitatẽ potuerunt iſta bo
na auferri dictis Philip.⁊ Ant.Marie:⁊ ſic ꝑ ꝓ̄dicta non eſſet
13 opus vti trãſactione.¶†Quinto ꝓbat̃ eo ꝙ princeps ſine cauſa
⁊ de plenitudine poteſtatis nõ põt tollere ea que ſunt de iure gen
tium ſm Inno.⁊ doc.in.d.c.que in eccleſiarũ.vbi latiſſime ꝑ dñs
Fy.⁊ Fulg.cõſi.xx.⁊ cõſi.lxj.Si ergo volumus dicere cauſam ſub-
uentionis fuiſſe ſimulatã:tales litere non valent:⁊ tãto magis q:
tales litere erãt ꝯtra cõmunẽ curſum literarũ:q: in eis dicitur ꝙ
nõ audiãtur etiã de iure filij Comitis Galeatij faciunt nota.per
doc.in.c.cauſã que.de teſtibꝰ.⁊ in.c.ſup his.extra de fide inſtru.
⁊ in.c.ij.de reſcrip.vbi ꝑ do.Fy.¶Sexto ⁊ vltimo dicte litere fue
rũt nulle:q: ad declarationẽ principis pars nõ fuit citata:que in
14 teruenire debebat:† q: ꝓnceps vbi de re aliqua cognoſcit debet
negociũ diſcutere citatis partibus.Caſus eſt ⁊ ibi glo.Bal.⁊ do
cto.in.l.fi.C.de legi.⁊ ꝑ dñm Abb.ĩ.c.j.de cau. poſſeſ.⁊ ꝓprie.Et
eſt tex.⁊ ibi do.Cardi.⁊ alij in clemẽ.paſtoralis.extra de re iudi.⁊
plene diſcutit Areti.in cõſi.clxv.incip.Sanctus Ioãnes dicit in
apocalypſi.Et ego tũc cõſului plene ⁊ habetur cõſiliũ meũ in ſtã
pa inter cõſilia do.Frãciſci cõſi.xliiij.incip.Sepenumero animo
voluo.Et eſt plena glo.Ioã.mo.ſup extrauagan. Bonifacij octa
ui.que incipit.Rem nõ nouã.in glo.fin.Ex quibus patet ꝙ dicti
iudices Placentini qui iudicauerũt dictas literas trãſiuiſſe in
rem iudicatã:male iudicauerunt.Quia quod nullum eſt non po
teſt trãſire in rẽ iudicatã.l.iiij.§.cõdemnatum.cum ibi nota.ff.de
re iudica.Unde ſi dicti Philippꝰ ⁊ Antoniꝰ Maria q poterãt
appellare ⁊ nõ appellauerũt ſibi imputare debent vt dictũ eſt vt
in regula dãnum cũ materia.de regu.iur.lib.vj.⁊ in ꝓpoſito ꝑ do
minũ Alex.⁊ Io.de imo.in.c.olim.el.ij.de reſti.ſpoli.⁊ ꝑ do.Frã
ciſ.de are.in.c.tũ ex literis.extra de teſti.nec debuerunt venire ad
trãſactionẽ de qua ſupra circa quã nullus metus allegari põt cũ
ad eam faciendã nõ fuerint coacti:ex quo fuit in facultate eorũ
nõ facere ⁊ appellare a ſñia dictorũ iudicũ:⁊ ſic potius videntur
ꝯſenſiſſe iuxta no.ĩ.d.l.ab eo.C.qũo ⁊ qñ iudex.Nec obſtat ꝓteſta
tio facta ꝑ dictos filios dñi Galeatij ꝙ ſi deuenirẽt ad aliq̃ trãſ-
actionẽ vel cõpoſitionẽ.aliquo futuro tpe cũ ꝓ̄fatis Comitibus
15 ꝙ ad eã deuenirẽt metu:⁊ q: egeſtate laborarent:que † ꝓteſtatio
iũcta cũ metu facit deficere cõſenſũ:⁊ ſic actũ nõ valere ꝑ ea q̃ ha
bentur in.l.qui aliena.§.celſus.ff.de acqui.here.⁊ ꝑ Bar.in.l.nõ
ſolũ.§.morte.ff.de noui ope.nũci.in materia ꝓteſtatiõis declara-
torie:⁊ ꝑ Canoniſtas in.c.cũ.M.ferrariẽſis.de ꝯſtitu.Sꝫ ad hoc
fundamẽtũ reſpondetur clare ꝙ ſola ꝓteſtatio nõ ſufficit niſi ꝓ-
bet̃ ꝙ interuenit metus ⁊ ĩpreſſio.l.metũ cũ gl.⁊ ibi doc.C.qđ me
tus cauſa.Sꝫ in caſu noſtro nõ ꝓbatur ꝙ aliqua ĩpreſſio vel me-
16 tus interuenerit trãſigẽdo.igitur ⁊c. ¶†Preterea ꝓteſtatio nõ
releuat q: cũ trãſactio penderet a volũtate duorũ nõ poterãt fie
ri altera parte abſente ⁊ ignorante.vt ꝑ Bar.in.d.C.morte.⁊ per
doc.in.c.cumana.de elec.ex quo nulla aderat cauſa ꝓpter quã nõ
poſſent palam ꝓteſtari ⁊ ꝑ Bart.in.l.ꝓ here.§. papi.ff.de acqui-
ren.here.Itẽ poſito ꝙ tpe ꝓteſtatiõis adeſſet metus tamẽ ex quo
tpe actus geſti nõ durat:nõ iuuat ꝓteſtatio.vt ꝑ Bar.in.d.l.qui
in aliena.§.fi.⁊ not.Inno.per illũ tex.in.c.j.qđ metus cauſa et in
c.cauſam matrimonij.extra de offi.dele.Sed tpe trãſactiõis nul-
lus aderat metus.igitur ⁊c.⁊ tanto magis ꝙ tpe trãſactionis ex
preſſe recedũt a dicta ꝓteſtatione.Unde ſtari debet vltime cõuẽ-
tioni.l.pacta nouiſſima.C.de pac.⁊ omnibꝰ iuribꝰ renũciare.ar-
gu.l.ſi quis in cõſcribendo.C.de epiſ.⁊ cleri.Cõprobat̃ etiã quia
tpe trãſactionis dicunt ꝙ nõ metu faciũt:ſed ſpõte ꝑ ampla ver-
ba de quo apparet publicũ inſtrumẽtũ:quo caſu nõ obſtat trãſ-
actioni exceptio metus.vt ꝯcludit dominꝰ Abb.in terminis in
c.ſolicite.de reſti.ſpoli.¶Sed iterũ obijcit̃ ꝙ ꝓ̄fati filij dñi Ga-
leatij fuerũt in errore iuris:q: crediderũt ꝓ̄fatis literis illuſtriſſi
mi ducis Galeatij:⁊ ſententie dictorũ iudicum:⁊ ita ꝓbabiliter
17 credere potuerũt:† q: error iuris licet nõ ꝓſit in lucro:vel quaſi
lucro ꝓdeſt in damno vitãdo vt habetur in.l.iuris ignorãtia.C.
qui admitti.⁊ ꝑ Bar.in.l.nõ fatetur cum ſimi.Sed ad hoc rñde
tur ꝙ nullus error fuit allegatꝰ ⁊ qui vult ſe fundare in errore de
bet hoc allegare ſecũdũ Bal.in.l.quicũq;.C.de ſeruis fugitiuis.
¶Preterea difficile eſt ꝓbare errorẽ iuris cũ quilibet preſumat̃
ſcire leges vel per ſe vel conſulendo peritiores.l. leges.C.de legi.⁊
l.bonorũ.ff.de bono.poſſeſ.tit.generali.⁊ ideo qui vult dicere ꝙ
in iure errauerit ꝓbare debet ꝙ conſuluerit peritiores vt voluit
Ange.in.l.ſed ſi lege.§.ſeia.ff.de petitio.heredi.⁊ plene ponit do-
minus Alexã.in ſuo conſilio.lxxiij.incipit.Redemptoris nr̃i viſo
themate in ſecũdo volumine.quod factũ non ꝓbatur in caſu no-
ſtro.igitur ⁊c.¶Preterea adeſt clauſula ex certa ſcientia que ex-
cludit omnem errorẽ nec probatur error licet probetur rẽ aliter
ſe habere

ſe habere niſi per alias cōiecturas probet̃ ad hoc vt clauſula illa aliquid operetur vt ↄcludunt communiter doc. Angel. Fulgo. ⁊ Moder. in. l. ſed ⁊ ſi quis cautio. cum ↄcordātijs ibi per do. Alexan. in ſuo ↄſil. xlij. in. j. volu. incipit. Sup p̄dicto themate. ¶ Capio ſecūdam difficultatē. An filij dñi Jo. Galeatij petere poſſint tranſactionē reſcindi tāꝗ initam dolo p̄fatorum comitū ſuper qua preſupponēdum eſt ꝙ qui dolū allegat illum probare debet l. quoties. §. qui dolum. ff. de proba. ⁊ traditur in. l. dolū. C. de dolo. ſed allegātes dolū dicūt dolum probari ex duobus que deducuntur. ¶ Primo qꝛ comites Jo. Frāciſcus ⁊ Bartholomeꝰ impetrauerūt literas iniquiſſimas ⁊ nullas ſciētes vel ꝓbabiliter ſcire debentes ꝙ nullū ius habebant: ⁊ tamē voluerunt litigare. Unde videt̃ fuiſſe in dolo litigādo ꝙ dolus etiā influit in trāſactione poſtea ſecuta. Et ideo videtur ꝙ debeat reſcindi per ea q̄ no. per Bar. ⁊ alios in. l. ſub pretextu. la. j. C. de trāſac. ⁊ i. l. in ſumma. ff. de ↄdi. inde. ¶ Secūdo qꝛ lʒ dicti Philippus ⁊ Anto. maria ſcirent literas obtētas fuiſſe ad impetrationem dictorū Comitū: non tñ ſciebāt ꝙ dicti comites impetraſſent dictas literas in ea forma illuſtriſſimo duci Galeatio: vt eas expedire faceret ꝙ excellētia ſua noluit: ſʒ cauſaʒ tunc remiſit dñis tūc magiſtris intratarum ducalium vt viderent ſi cū honore ⁊ dignitate ſua eā facere poſſent: q dñi magiſtri retulerūt ꝙ dicta minuta erat aliena ab honore dominatiōis ſue: ⁊ ꝙ tollebat ius tertij. Et ꝙ p̄ſupponebat cauſe cognitionem: que nō interuenerat ⁊ hoc fuit decretū poſt dictam tranſactionem: qꝛ cum vertebatur coram ſenatu: q inuenit dictas literas ſcriptas magiſtris: ⁊ reſpōſionem ex qbꝰ literis detegitur dolus: qꝛ erāt nulle ⁊ iniquiſſime: qꝛ trāſactiōi calumnioſe cauſam prebuerūt. ¶ Sed ad predicta reſpondet̃: ⁊ ad primum reſpōdetur ꝙ dolꝰ non probat̃: ꝙ aūt nō fuerint i dolo probatur qꝛ in proceſſu narrat̃ ꝙiſta bona fuerūt incorporata: ⁊ ꝙ comites habuerūt ab illuſtriſſimo duce. Iteʒ ꝙ ſoluerūt ducatos octo milia. ⁊ ſic potuerūt habere p no. i. l. bene a zenone. C. de quadriē. preſcrip. Iteʒ habere videntur poſſeſſionem dictorū bonorum iuſſu illuſtriſſimi Ducis qui etiā videtur p̄bere iuſtā cauſam. l. iuſte poſſidet. ff. de acqui. poſ. Itē poſtea determinatū fuit ꝙ imobilia allodialia reſtituātur. Igitur hec determinatio quo ad alia videtur denegaſſe reſtitutionē. arg. l. ſi ſine. §. ſed qd papi. ff. de mino. Nā fui commiſſa cauſa reſpectu mobiliū ⁊ fructuum vt videatur an litere tranſiuiſſent in rem iudicatā. ⁊ ſic nō fieret ius: ſi ergo princeps de hoc dubitauerit. Non erat miruʒ ſi p̄fati comites potuerunt dubitare. Et etiā confirmat̃ qꝛ poſtea p ſuos iudices pronunciatū fuit hereditatē tranſiuiſſe in reʒ iudicatā. p quorū ſentētia preſumitur. l. res iudicata. ff. de reg. iur. l. herēnius. §. gaia. ff. de euict. c. in p̄ſeneta. de renū. Unde ſi duo doctiſſimi iudices hoc arbitrati ſunt nō debemus inficiari quin prefati nō calumnioſe: ſed ex iuſtis cauſis litigauerūt. Preſertim cū euidēs ca-
18 lumnia videret̃. vt i. l. in ſumma. cū ibi no. ff. de ↄdi. inde. † Quinimo qs a dolo nō ſolum excuſatur ex iuſtis cauſis: ſed etiā ex iniuſtis ⁊ temerarijs. Caſus eſt ⁊ ibi no. Ang. ⁊ doct. in. l. j. in fi. ff. ſi qs ius dicēti non obtē. ⁊ eſt caſus i. l. igit̃. §. pater. ff. de libe. cau. ⁊ no. in. l. ex cōſenſu. §. fi. ff. de appel. cum ſi. ¶ Et preſertim etiam ſuper dicta tranſactione ſit interpoſitum decretuʒ iudicis ꝓpter quod oīs dolus ceſſare videt̃ ſm Bar. in. l. j. C. de pre. curia. li. xj. ⁊ Bal. in. l. pacta nouiſſima. C. de pac. ⁊ Bar. i. l. ſiue a fratre. in vlti. char. ff. de cōdi. inde. Pau. de de ca. i ↄſi. cxxxv. ¶ Scdo poſito qd dolꝰ
19 ꝓbaret̃ adhuc poſſunt illi repelli excep. rei iudi. † Qm̃ licet dos reddiderit trāſactionē nullā vel annullādā: nō tñ reddit ſniam diffinitiuam. arg. eorum que habentur in. l. ſi pretor. §. marcellus. ff. de iudi. ⁊ in. l. diuꝰ. ff. de re iudi. in. c. cū venerabilis. de excep. maioris enim eſt valoris ſnia ꝗ trāſactio. arg. glo. ⁊ ibi late p Jo. de imo. poſt Angel. in. l. iij. §. ſi pater. ff. ſi cui pluſꝗ per legem falcidiam. ſed in caſu noſtro p̄fati iudices Placētini expſſe abſoluerunt dictos comites ⁊ iudicauerūt dicta bona ad ipſos ꝑtinere: ⁊ illa eiſdē adiudicauerūt. Unde talis ſnia ratiōe allegati doli nō irritatur vt dictū eſt. ¶ Tertio etiam reſpondetur ꝙ hic tm̃ allegatur dolus in calūnioſe litigādo: quo caſu qñ eſt ex parte rei nō reddit tranſactionē nullam neqꝫ annullandā. vt cōcludūt Ang. ⁊ Pau. de caſt. in. l. ſub pretextu. la. j. C. de tranſac. quos ſequit̃ do. Alex. ibidē dicens hanc opi. veriorē lʒ aliqui contra: ⁊ preſertim hoc eſt dicēdū: qꝛ nō poteſt dici ꝙ calumnia ſit euidens. argu. d. l. in ſumma. ff. de cōdi. inde. in prin. ¶ Quarto reſpōdetur ꝙ in iudicio agitato corā dictis duobꝰ iudicibꝰ fuerunt producte dicte litere: ⁊ ſic lʒ impetrare eſſent ad modum comituʒ. arg. eiꝰ qd habetur in. l. iij. §. j. ff. qd quiſqꝫ iu. Tū aduerſarij tunc habuerūt notitiam dicti doli: ⁊ hoc nō obſtāte trāſegerūt: quo caſu nō pōt trāſactio reſcindi qꝛ volēti ⁊ ſciēti dolus nō infertur. l. cauſa donationis. C. de trāſac. Ita tʒ no. Bal. per illum tex. in. l. ij. C. de tranſac. quē pro notabili refert ⁊ ſequitur do. Alexā. in. d. l. ſub p̄textu. ⁊ Paul. de ca. in. l. poſt rem. ff. de trāſac. Reſpōdetur etiā prout infra dicetur. Ad ſcōm reſpondetur primo qd non probatur legitime dolus. Itē ꝙ obſtat exceptio rei iudicate. vt ſupra dictū eſt. ¶ Tertio dico ꝙ nō obſtāt dicte litere rñſiue illuſtriſſimo Duci per magiſtros intratarum: qꝛ de illis prefati comites nullam habuerunt notitiā imo preſumunt̃ fuiſſe ignari: qꝛ in facto alieno iuxta no. i. l. fi. ff. p ſocio. ⁊ in. l. ꝗꝗ. ff. ad velleia. ⁊ per Bar. ff. de cōfeſ. Unde p dictas literas nō poteſt dici p̄fatos comites fuiſſe in aliquo dolo. ¶ Reſpondetur etiā ⁊ quarto ꝙ tūc obſtaret dolꝰ qui argueretur ex dictis literis: qñ dicte litere valuiſſent. Sed ex quo non valebāt dolus ex his cauſatus nō eſt in cōſideratiōe vt voluit Guido de ſuza. ⁊ ſequit̃ do. Alex. de imo. in. l. ſi ex falſis. C. de tranſac. vbi dicit ꝙ ſi quis timore falſorum inſtrumentorū deuenit ad tranſactionem cum aduerſario. tunc tranſactio demū oſtendi dʒ quādo talia inſtrumenta ſi nō fuiſſent falſa iuuaſſent cauſam. ſi autem fuiſſent vera: nō iuuaſſent: fruſtra timuit q ad tranſactioneʒ deuenit ita dicendū eſt in propoſito: ex quo litere ducis Galeatij erant nulle tales litere: quarū nullitas nota erat filijs dicti dñi Jo. Galeatij non excuſant vt dicere poſſint ꝓpter illas deueniſſe ad trāſactionem: qꝛ non iuuabant tanꝗ nulle lʒ nullus fuiſſet cōmiſſus dolus. Preterea potiꝰ debemus dicere nō ꝙ propter calūniam in litigādo inducti fuerūt ad trāſactionem quod patet: qꝛ ante ſententiā nō trāſegerunt. ſed potius timore ſnīe diffinitiue late: ⁊ quod fuit vanus timor ⁊ nō cōſiderabilis cū poſſent appellare ſi putabāt ſententiam iniuſtam quod cū nō fecerint eis imputādū eſt vt in regula damnū. ff. de reg. iur.
20 lib. vj. ⁊ ſupra latius dictū fuit. ¶ † Preterea rñdetur ⁊ quinto pōt ergo dici ꝙ trāſactio nō pōt reſcindi lʒ dolus nō eſſet notꝰ i ſpecie: qꝛ dicitur fuiſſe notus i genere. qꝛ appoſita eſt clauſula ex certa ſciētia ꝓpter quā ignorātia allegari nō pōt iuxta not. i. l. fi. ff. ſi quis cautio. vt ſupra dictū eſt ⁊ renūciatū eſt exceptiōi doli: quo caſu dicit̃ in genere cogitatū. arg. l. q iure militari. ff. de teſt. mili. vt conſuluit Jo. de imo. in. c. cū cōtingat. de iureiurā. ⁊ dñs Alex. in conſi. xlij. in primo volumine dominus Frāci. de are. in. l. ſi quis cum aliter ad fi. ff. de verbo. obli. ⁊ Rapha. fulgo. in. l. fi. §. idem queſijt. ff. de cōdi. indeb. licet Barto. ⁊ Angel. ibi videātur tenere contrarium: ſed primam videt̃ ſentire idem Barto. in dicta. l. ſi qs cum aliter. ⁊ ꝙ ſufficiat in genere cogitaſſe habet̃ in. l. ſub pretextu. ⁊ in. l. ſi de certa. C. de trāſac. ⁊ hoc preſertim eſt verū ꝓpter iuramentū ad hoc qd no. Bar. in. l. ſciendū. ff. de ver. ob. cū multis ſi. ibi alleg. Et ex quo de dictis renūciatione ⁊ trāſactiōe apparet publicū inſtrumētū nō pōt allegari ꝙ dolo facta fuerit. ¶ Poſtremo ꝙ cōtra filios dñi Jo. Galeatij obſtet exceptio rei iudicate ⁊ trāſactionis: lʒ tales exceptiones requirerēt altiorē indaginē vltra allegata lʒ nō eſſet opus: ſed ad abūdātiorē cautelā probat̃: qꝛ per eos nō fuit oppoſitū ante litē cōteſtatā ꝙ deberēt differri in iudicio plenario: qꝛ cū ſit hec exceptio dilatoria debebat opponi ante litē cōteſtatā iuxta id qd habetur in. l. exceptiones. C. de ꝓba. ⁊. c. paſtoralis. de re iudi. cum ſi. vel ſi nō potuiſſet opponi qꝛ forte ſuperuenit incōtinenti debebat opponere poſt exceptionē rei iudicate ⁊ trāſactionis iuxta no. in. l. ij. C. de ↄſortibus eiuſdem litis. Nō autem potuit opponi poſt litē ↄte. ex quo diſputatū fuit de meritis cāe iuxta no. p Bar. in. d. l. ij. ⁊ p Ang. in. l. pomponius. §. rati. ff. de procura. per do. Alex. in. l. ita demū. §. nihil. C. de procu. quod obſeruatū non fuit in caſu noſtro vt in pūcto narrat̃. Nec reſeruat reſeruatio eis plenius opponendi ↄ dictas exceptiones per no. in. d. c. paſtoralis. Qm̃ talis generalis reſeruatio nō iuuat. Sed debebat in ſpecie fieri vt dicit glo. ⁊ ibi Bal. ⁊ do. Abb. in. d. c. paſtoralis cū ſimilibus. de quibus ibi. Nō omitto ꝙ cū talis exceptio nō fuerit per iudices admiſſa. Sʒ vt dicitur in pūcto fuerit ſuper meritis cauſe diſputatū: ⁊ ſic dictā exceptionē cenſetur reieciſſe ⁊ imputare ſibi dʒ pars que nō appellauit ſm do. Anto. de but. ⁊ do. Cardi. ⁊ Abb. in. c. ex conqueſtione de reſtitu. ſpo. faciunt no. per Areti. in. c. cū ex literis. de teſtibus. ⁊ p Bar. in. c. cū dilecti. de elec. ⁊ ſic debet ſup meritis iudicari: vt in. c. j. de reſtitutio. ſpolia. Laus deo. Bartho. ſoci. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ Res data in dotem eſtimatur ſm ꝙ valebat tēpore date dotis non ſm tempus reſtituende.

1 Res non eſt in dotem computanda poſt ſolutum matrimoniū: que ſine vitio eſſe non poteſt.

2 Habilitas extremorum non requiritur in his que in conſequentiam finguntur.

¶ Conſilium. lx.

¶ Dñs labia mea aperiat: ⁊ ſpūs ſanctus illuminet intellectuʒ.

In cā domine Laure contra ſer ſemper bonum olim ſocerum ſuū. Uiſo chirographo ſuper rebus eſtimādis videbatur primo aſpectu concludendum ꝙ eſtimatio fieri non debeat bonoꝝ que ſecū detulit ad domum viri iuxta tenorē chirographi: quoniā eſtimatio iuxta conuentionem videbat̃ fienda eo tēpore quo cōſumma

to matrimōio deferret in domū mariti vt ſonāt verbā chirogra
phi.ar.l.in delictis.§.ſi de tracta.ff.de noxa.Sed eo tempore non
fuit facta eſtimatio nec ſtetit per maritū vel eius partem quo mi
nus fieret.Igitur poſt peti non poteſt:quia īcluſio vnius tempo
ris eſt alterius excluſio.l.imperator.ff.de poſtulā.ꝛ in.l.ſtatulibe.
1 §.j.ff.de leg.ij.l.eum qui ita.§.q ita.ff.de ver.obli.¶ † Confirmaꝛ
nam qꝛ poſt ſolutum matrimonium non eſt res in dotez compu
tanda:q̄ ſine vitio eſſe non poteſt.l.fina.C.de dona.ante nup.Un
de cōuentio de eſtimādo deuenit ad eū caſum a quo incipere nō
poteſt.Igiꝛ vitiari debet iuxta no.in.l.pluribus.§.ꝛ ſi placeat.ff.
de ver.obli.¶ Preterea dicta cōuentio de eſtimando vt in dotē
cedant dicitur ꝯditionalis iuxta id quod habeꝛ in.l.ſi quis arbi
tratu.ff.de verbo.obli.que conditio facta eſtimatione non poteſt
retrotrahi:quia amplius nō eſt matrimoniū:ꝛ ſic extremū a quo
nō videtur eſſe habile:ꝛ ſic ꝙ nō poſſit retrotrahi ad temp⁹ quo
conſummatū eſt matrimonium ꝛ portauit ad domum viri ꝑ ea
que ponit Bart.in materia fictiōis tranſlatiue in.l.ſi quis ꝓ em
ptore.ff.de vſucapi.¶ Poſtremo qꝛ ſi ex poſtfacto fieret eſtima
tio videreꝛ ꝙ inducatur emptio per ea que no.Bal.Saly.ꝛ Mo
der.in.l.ex conuentione.C.de pact.¶ Sed premiſſis nō obſtātib⁹
contrariam ſententiam veriorem exiſtimo ꝙ imo dicta bona ho
die eſtimari debent iuxta valorem ꝛ eſtimationem temporis quo
deberet fieri eſtimatio ꝛ non eūdo ꝑ mēdicata ſuffragia.¶ Dico
ꝙ iſtā queſtionē decidit p̄ſtātiſſimus doc.do.Bal.nouell⁹ de pe
ruſio q cōpoſuit ſolennem tractatum dotiū.Ita decidit ipſe in.l.
eſtimate.ff.ſo.ma.Cuius verba formalia ſunt hec:fuit tamen hic
conſultum de facto ꝙ ſi dantur res in dotē ſm eſtimationē fien
dam per duos homines ꝯmuniter eligendos qui tamē nūq̄ fue
rint electi ꝛ res fuit meliorata ꝛ p̄cioſior effecta:vt tunc ſolu.ma.
illas res nō venit in eſtimatiōe.Sed eſtimatio ꝗꝫ q̄ valebat res il
la tempore date dotis.Nam videtur extūc facta eſtimatio per.l.ē
tunc erat certa prout erat certa ipſa natura.arg.l.cum ad p̄ſens.
ff.ſi cer.pe.ꝛ ſm ipſam naturā hoc erat certum quantum res vale
bat.arg.eius quod in ſimili habeꝛ in.l.certi cōdictio.in princ.ff.ſi
cer.pe.ꝛ quod in ſimili dicit ibi gl.in.d.l.eſtimare.verba ſunt p̄fa
ti docto.ꝛ ſic patet ī caſu noſtro ꝙ lꝫ nulla fuerit facta eſtimatio
cēſeꝛ in dotem date pro ea eſtimatione qua tūc valebant ꝛ eſti
matio ꝛ nō res ſunt reſtituende ad videndū vero quantū tūc eſti
mate eſſent debent eſtimatores eligi iuxta conuētionē in iſtrumē
to contentā.ꝛ pro his facit quod dicit do.Pau.de ca.in fi.Ex q
bus recte intuenti patet reſpōſio ad cōtraria que tendūt ad alia.
Sed particulariter reſpondēdo ad primum dicit ꝙ lapſus tēpo
ris quo debebat eſtimatio fieri non tollit quomin⁹ a lege cēſeaꝛ
facta eſtimatio iuxta ea que ſupradicta ſunt ꝑ do.Bal.ꝛ alios pe
ruſinos cōſulentes.¶ Preterea illud procederet quādo tempus
eſſet appoſitum cauſa limitande obligatiōis:vt vlteri⁹ nō tenea
tur:ſed in caſu noſtro fuit appoſitū gratia differēde eſtimatiōis
ſiēde:qua etiā poſt peti poteſt per ea que no.Bar.ꝛ doc.in.l.eum
qui ita.§.qui ita.ff.de ver.ob.Nō ob.ſecundum:qꝛ hic tantū agi
tur de dote eſtimāda:vt reſtituatur eſtimatio nō de re in dotē dā
da vt dictū eſt.Et ſic declaratur eſtimatio que erat tēpore tradi
tiōis dotis que declaratio nihil de nouo addit.l.heredes palā.§.
ſed ſi notā.ff.de teſta.Unde nō ſumus in materia fictionis trāſla
tiue qꝛ vſq; cenſetur tradita in dotē pro vera eſtimatiōe facta a le
ge nec eſt verum ꝙ extremū a quo eſſet inhabile:ex quo poteſt fie
ri eſtimatio:ꝛ ſic ineſtimādo extremū eſt habile:ꝛ ſic poteſt retro
trahi eſtimatio ꝛ conditio ad tēpus traditionis ꝛ cōſequēter fin
2 gi tunc eſtimatā fuiſſe in dotem datam.† nam in his que in cōſe
quentiam finguntur non requiriꝛ habilitas extremorū.l.penul.
ff.de ſuis ꝛ legi.ꝛ per Bart.in.l.ſi is qui ꝓ emptore.ff.de vſucap.
Nec ob.vltimum qd illud procederet quando ſimpliciter res fuiſ
ſet tradita ꝛ poſtea eſtimata:ſed in caſu noſtro fuit cōuentū p̄us
ꝙ eſtimareꝛ anteq̄ traderetur.Unde non eſt dubiū ꝙ eſtimatio
poſtea facta facit emptionē iuxta no.in.l.eſtimate.Itē in caſu no
ſtro traditiōis fuit facta eſtimatio a lege vt dicūt prefati doc.Et
ſi dñs iudicans dubitaret an ita diceret:mittētur recollecte ad li
bitū prefati preſtantiſſimi doctoris.Cōcludo ergo ꝙ debet fieri
eſtimatio ſm valorem ꝛ eſtimationem tēpore traditiōis iuxta cō
uentionem vt videatur quāti tūc eſtimate eſſent ꝛ vt dicta eſtima
tio reddatur ꝛ nō res. Laus deo.Bartho.ſoci.ſenē.ꝛc.

¶ Summarium.

¶ Conſilium verſatur circa materiam alienationis facte contra
prohibitionem ab his qui prohibuerunt eam fieri.
1 Illud quod poteſt fieri per pactum:poteſt fieri per ſtatutum.
2 Poteſtas libera diſponendi de re propria de iure cōmuni debet
petere vnicuiq;.
3 Pars ciuitatis poteſt facere ſtatutum in concernentibus admi
niſtrationem rerum ſuarum.
4 Cōſuetudo an inducta eſt ꝑ q̄ plures actus alienationis contra
ꝓhibitionē interuenientes diuerſis temporibus:ꝛ longo tempo
re.xx.an.
5 Parētela vna ꝛ familia in ciuitate poteſt intra ſe inducere ꝯſue
tudinem circa ſucceſſiones vel ſolēnitates alicuius diſpoſitiōis.
6 Conſenſus preſumitur ex ſcientia ꝛ patientia longi temporis:in
his que ſunt parui preiudicij.

¶ Conſilium.lxj.

¶ Dñs labia mea aperiat ꝛ ſpūs ſctūs illuminet intellectum.

Super queſtiōe de qua agi
mus alienationum factarū ꝑ participes freſcate vni⁹
quinteri ciuitatis Alexādrie contra prohibitionē ap
poſitam in contractu diuiſiōis ſubſtātialiter loquar:qm̄ adhuc
habeo libros ī capſis delatos ex ciuitate Bononie ꝛ nō oēs:qꝛ ꝓ
anno futuro ꝯduct⁹ fui ad legēdū ī hoc almo ſtudio Patauino
obtinēdo argumenta que in ꝯtrariū fieri poſſent.Et pro funda
mēto defenſionis eorum qui emerunt ab iſtis participib⁹ ꝯtra
1 prohibitionē p̄mitto † ꝙ illud quod poteſt fieri per pactū pōt fi
eri per ſtatutū.Et hoc argumentum indiſtincte procedit:vt ē ca
ſus.ꝛ ibi Bart.in.l.fi.ff.de fideiuſ.tradiꝛ in.l.nō impoſſibile.ff.de
pactis.ꝛ in.l.omnes populi.in.iij.q.prin.ff.de iuſti.ꝛ iur.ꝛ ꝑ bar.
in.l.fi.in.iij.col.C.de pac.Hoc premiſſo non eſt dubiū ꝙ predicti
participes potuiſſent pacto ſibi remittere hāc ꝓhibitionē quo
niam ex quo eoꝝ conſenſu eſt inducta contrario eorꝫ conſenſu
tolli potuiſſet.l.nihil tam naturale.cuꝫ materia.ff.de reg.iur.ꝛ in
c.j.de regu.iu.in antiq̄s.ꝛ in.l.ab emptione.ꝛ ibi no.ff.de pac.eadē
em̄ eſt potentia contrariorū.hanc rationem aſſignat tex.inſti.qui
bus mo.tol.obli.in fi.¶ Nec huic cōcluſioni obſtat ꝙ cōuētio fue
rit iurata ꝛ iuramētū acquiratur deo ſeu obligatio ex iuramēto
vt in.c.debitores.extra de iureiur.ꝛ ī.l.iuriſiu.C.de reb.cred.ī.l.qm̄
hoc obſtāte illi in quoꝝ fauorem fuit preſtitum iuramētū poteſt
remittere caſus eſt ꝛ ibi omnes Cano.ī.c.j.extra de iureiu.ꝛ habe
tur in.c.iij.de renun.ꝛ in.c.ſignificauit.de cenſi.ꝛ in.l.fi.ff.qui ꝛ a
quibus.alleg.Bal.in auꝛ.quod eis.C.de nup.¶ Nec obſtat ꝙ in
alijs ꝯuētio fuerit approbata autoritate Illuſtriſſimi ducis me
diolani:ꝛ ſic videtur ꝙ ſine eius autoritate ꝯtrario ſenſu tolli nō
poſſit ꝑ ea que no.Bar.in.l.ambitioſa.ad fiñ.ff.de decre.ab ordi.
fa.Quoniā ad hoc tripliciter reſpondetur.Primo qꝛ autoritas
videtur appoſita ex abundanti:quo caſu nō requiritur eadē au
toritas in diſcernendo ſm Bal.ꝛ Fulgo.in.l.omnium.C.de teſta.
3 ¶ † Secūdo ꝙ ex quo de iure cōi vnicuiq; debet cōpetere libera
poteſtas diſponendi de re propria.l.in re mandata.C.manda.ꝛ ꝓ
hibitio alienatiōis ī pſona dñi eſt odioſa.l.non vſq; adeo.ff.ſi qs
a patre fue.ma.ꝑ tale pactum libere poteſtatis alienādi rediret
ad ius commune.Igitur poteſt tolli prima ꝯuētio etiam confir
mata autoritate ſuperioris per ſolos participes.ar.l.hac ꝯſultiſ
ſima.§.ſi quis autem.C.de teſta.cuius arg.hoc voluit Bart.ī.d.l.
omnes populi.ī.iij.q.prin.q.iij.ꝛ Bart.in.l.omniū.¶ Tertio ad
minus precedens reſpōſio procedit:ex quo cōfirmatio emanauit
in eorum fauorem.Ita dicit no.do.Abb.in.c.cū acceſſiſſent.ꝑ il
lum tex.extra de conſti.vbi latius per eum.¶ Ex quib⁹ in ꝓpoſi
to infero ꝙ ſicut poterant talem prohibitionem tollere.l.ita etiā
3 ſtatuto.per illaꝫ.l.fi.C.de fideiuſſo.† Poteſt enim pars ciuitatis
ſtatutū facere in ꝯcernentibus adminiſtrationē reruꝫ ſuarū:ꝛ ſic
ꝙ poſſint vel nō poſſint alienari ſm Bart.in.d.l.omnes populi.
in.j.q.prin.Et maxime qꝛ homines de quibus agimus conſtitue
re cenſentur vniuerſitatem:ex quo habent preſidētes ꝛ ꝯgregaꝛ
vniuerſitas:ꝛ ita appellaꝛ ꝛ habetur ꝓ vniuerſitate:vt pꝫ ex in
ſtrumentis ꝯuentionum ꝛ diuiſionum.Et ſic potuiſſent per viā
ſtatuti hoc facere:vt per Bar.in.d.l.omnes populi.in.vj.q.vbi di
cit ꝙ talia ſtatuta ſunt conuentiones.l.ſed ea.ff.de legi.¶ Ex qb⁹
infertur ꝙ ſicut ſtatuendo potuiſſent ꝓhibitionē tollere:ita etiā
potuerunt cōſuetudinem inducendo.l.de quibus.cum ſequēti.ꝛ
ibi doc.ff.de legi.Et in.l.fi.C.que ſit lon.conſue.Potuit em̄ vnuꝫ
quarterium cōſuetudinem inducere.vt ꝓbat Bal.poſt Guil.de
cu.per plures rationes in repe.l.ij.C.que ſit lon.ꝯſue.ꝛ Alber.de
roſa.in.d.l.de quibus.ꝛ preſertim in reſpicientib⁹ modū admini
ſtrationem rerum ſuarū ſicut dicimus faciendo ſtatuta.vt ꝑ do.
Anto.in.d.c.fi.de ꝯſuetu.in materia cauſe efficientis conſuetudi
nis:quare cum in caſu noſtro preſupponatur ꝙ poſt dictam ꝯuē
tionem maior pars participum a.xx.ann.citra ꝛ ante plures fe
cerunt alienationes contra dictā prohibitioneꝫ ſcientibus ꝛ pa
tientibus:qꝛ ex quo erat publica vox ꝛ fama in quarterio ꝙ iſta
fiebant non poſſunt ignorantiā pretēdere iuxta no.per gl.ꝛ doc.
in.l.ſi tutor.C.de peri.tu.ꝛ per Bart.in.l.is poteſt.ff.de acq.here.
ꝛ per Cano.in.c.cum ī tua.qui ma.accu.poſſunt.inducta eſt ꝯſue
tudo abrogatiua dicte ꝓhibitionis ex tacito cōſenſu hominū di
cti quarterij participantium ſcientiū ꝛ non contradicētiū ꝛ dictis
4 aliena.nec agentium contra alienantes contra ꝓhibitionē.† Aū
per q̄ plures actus alienationis contra prohibitionē interuenie
tes diuerſis temporibus ꝛ longo tpe.xx.an.inducta eſt cōſuetudo
vt concludunt

vt cōcludunt oēs in.l.ij.C.que ſit lon.cōſue.ꝛ in.d.l.de quib⁹.ꝛ in c.fi.de cōſue.ꝛ ꝑ Jo.and.ꝛ.d.Anto.Et ꝙuis plures alienatiōes facte ſint principe diſpēſante.Tñ multe ꝛ plures facte ſunt ſine diſpēſatiōe.Unde inducta eſt cōſuetudo ꝙ ēt fiat ſine diſpēſatione:qm̄ ſicut in.l.cōdenda attendit maioꝛ pars.Ita in cōſuetudine inducēda.vt cōcludūt Pe.ꝛ Cy.in.d.l.ij.C.que ſit lon.conſue.ꝛ.d.Anto.in.d.c.fi.qñ tractat de cauſa materiali conſuetudinis. Itē actus petēdi cōfirmationē ſeu diſpēſationē.nō cōtradicit cōſuetudini:ex quo hoc peti potuit ad cautelā.l.que dubi.cū materia.ff.de regu.iur.Itē per petitiones quorundā ꝛ diſpēſationes a principe nō tollit quominus ꝓbetur tacitus cōſenſus:ꝙ fierent etiā ſine diſpenſatione:put ꝙ plurime facte ſunt quibus ab illis de quarterio nō fuit cōtradictū:ꝛ ſic ꝑ eos inducta eſt cōſuetudo
5 ſm Bar.in.d.l.ij.†Quinimo etiā vna parētela ꝛ familia in ciuitate pōt intra ſe inducere cōſuetudinē citra ſolēnitates alicuius diſpoſitiōis:vł circa ſucceſſiōes.vt voluit ſing.Jo.an.poſt Ubertū de Bobio in addi.ſpe.in ti.de inſtru.edi.§.cōpendioſe.verſic. ſed nunqd.ꝛ referunt ꝛ ſequunt Ange.ꝛ Jo.de imo.in.l.iij.ff.de teſta.Idē ergo inter hoīes vnius quarterij.¶Preſertim cum ex geſtis per eos cōſtat ꝙ gerūt ſe pro vniuerſitate ꝑ ea que.ſ.dicta ſunt.Ex quius concluditur ꝙ ſicut pacto poterāt illā ꝓhibitionē tollere.ita potuerūt cōſuetudine vt dixi.ꝛ hoc videt tutiſſimū fundamētū.Sed vltra ꝑdicta illi in quos facta eſt alienatio etiā alia via defendi poſſunt.Nā reſpectu eoꝝ q alienauerūt ꝯ ꝓhibi. res eſt in tuto.q꞉ nō poſſunt agere contra alios alienantes.l.cū pater.§.libertis.ff.de leg.ij.Reſpectu aūt aliorū ex quo ſciuerunt dictas alienationes ꝛ non contradixerunt cenſentur cōſenſiſſe cū lōgo tpe.xx.an.tacuerint per id qd̄ habet in.l.q in aliena.in prin. ff.de acq.here.Et hoc duplici reſpectu.¶Primo q꞉ hic agit de modico ꝑiudicio tum q꞉ quilibet nō alienauit portionē aſcēdētē ad florenos quinquaginta tū q꞉ ꝯſentiēdo ꝙ alij poſſint alienare ipſi acquirāt poteſtatē alienādi.ar.l.de fideicōmiſſo.C.de trāſact. odioſum eſt eīm liberis hoīb⁹ nō habere liberā rerū ſuarū alienā
6 di poteſtatē:vt in.l.nō vſqꝫ adeo.ff.ſi qs a pa.fue.ma.†Sꝫ in hiis q̄ ſunt parui preiudicij ex ſcia ꝛ patiētia lōgi tpis preſumit ꝯſenſus.d.l.qui in aliena.in princi.ſm Bart.in.l.cū de in rē verſo.ff.de vſur.l.iij.col.ꝛ in ſua diſpu.q̄ icipit.Mulier habēs amplū patrimōiū.¶Scḋo etiā reſpectu q꞉ etiā dato ꝙ eſſet magnū ꝑiudiciū ex quo tractat vt alij excludant a pena ꝛ ne alienatione priuet:ꝛ ſic a lucro odioſo preſumi dꝫ ꝯſenſus per quē iducat liberatio ex ſcientia ꝛ patientia longi tpis.ar.l.cū quidā.§.diu⁹.de vſur.ꝛ no. Bar.in.d.l.cum de in rem verſo.ex quib⁹ concludit ꝙ ſi aliorum conſenſus preſumit:potuerunt alienare alios conſenſiſſe vel poſt ea cōuētione fuiſſe receſſum a dicta ꝓhibitione illā ꝓbādo ꝑ patientiam longi tpis. Laus deo.Bartho.ſocinus.ꝛc.

¶Summarium.

☞ Hic agitur an filij vocati in conditione ſecundum formā que habetur in litera admittantur ad ſubſtitutionem.

1 Filij poſiti in conditione non cenſentur inuitati ad fideicommiſſum.ꝛ nume.2.

3 Uerba diſpoſitiue prolata per viam cauſe ꝛ diſpoſitionis ampliant gratiam diſpoſitionis.

4 Uocando liberos maſculos videtur agnatos cōſeruare voluiſſe conſiderando maſculinitatē.

5 Copula:ꝛ:quando ſtat amplificatiue ad alias perſonas ampliat precedentem diſpoſitionem.

6 Nepotes non includuntur quando teſtatoꝛ facit mentionem de filijs eis prouidendo.

7 Quando plures ſunt ſuboꝛdinate ſubſtituti ſi prima ſubſtitutio expirat:bona que ſunt fideicom.ſubiecta remanent libera penes heredes grauati.

8 Generalis ſubſtitutio:ꝛ ſic de liberis in liberos non eſt referenda ad filios quibus facta eſt ſpecialis ſubſtitutio.

9 Iniquum eſt liberis hoībus rerū ſuarū diſpoſitionē impedire.

10 On⁹ perſonale eſt qñ teſtatoꝛ prohibet illos de familia alienare. Et ſi dicit rem non poſſe alienari eſt reale.

¶Conſilium.lxij.

¶Dñs labia mea aperiat ꝛ ſpūs ſctūs illuminet intellectum.

Uiſo capitulo ſubſtitutiōis

facte in teſtamento de quo in ꝑſentiarū agit.An filij poſiti in ꝯditiōe i caſu noſtro dicant vocati:i qua difficultate duo ſunt ꝑmittēda q̄ apud me ſunt valde clara.¶Pri-
1 mum ꝙ†filij poſiti in cōditione nō cenſent ad fideicōmiſſū inuitati:ſi eīm teſtatoꝛ filijs inſtitutis eis ſubſtituit ſi deceſſerint ſine filijs filiorū nō cēſentur inuitati.glo.eſt ordi.cōiter approbata i.l. lucius.ff.de here.inſti.Et hāc cōem opi.latiſſime vltra alios ꝯfirmat autoritatibus ꝛ rōnibus do.Alex.ꝑceptoꝛ meus in ſuo ꝯſil. clxxxv.i.ij.volu.ꝛ lꝫ aliq dicāt ꝙ iſta opi.potius iuuat autoritate glo.ꝛ cōis opi.ꝙ.l.Tñ ꝓ ea eſt caſus ineuitabilis i.l.ex facto.§.ex facto.ff.ad tre.put latiſſime demōſtro i.l.cū au⁹.ad fi.ff.de cōdi.ꝛ demon.¶Scḋm eſt qd̄ deſcēdit ex prīo qd̄ in dicto.c.ſubſtitutionis.vſqꝫ ad ver.ꝛ ſic de liberis i liberos nō ſunt filij filioꝝ aliquo mō vocati ſed tm̄ poſiti in cōditione ꝛ ſic nō ſunt i diſpoſitiōe.l. ſi quis ſub conditione.ff.ſi quis omiſ.cā teſt.ꝛ hoc eſt expeditū vt dictū eſt qm̄ ab opi.gl.cōiter approbate i ꝯſulēdo nō deſcidim⁹. iuxta no.ꝑ Jac.bu.i.l.i.C.q ꝓ ſua iuriſdi.Quare difficultas oritur ꝓpter illud.c.ſic de liberis i liberos.cū vbis ſeq.Nā ex verbis generalib⁹ teſtatoris ꝛ expreſſis filij filioꝝ vident vocati ad fideicōmiſſum iniunctū parentibus eoꝝ dū voluit ꝙ de liberis in liberos bona ſua peruenire deberēt donec aliqs ſupereſſet in infinitum.que verba vident eſſe ſatis clara cū appellatione liberorum veniāt filij ꝛ alij deſcēdentes.l.liberoꝝ.ff.de ver.ſig.ꝛ ſic voluit ꝙ de liberis i liberos deueniāt.Uñ cū verba ſint clara nō eſt opus alia interpretatiōe.l.nō aliter.ff.de leg.iij.l.labeo.ver.idē tubero. ff.de ſupel.le.ꝛ ſic filij vident grauati de reſtituēdo filijs ſuis.ar. l.cū acutiſſimi.C.de fideicō.ꝛ ſi deceſſerint ſine liberis alijs filijs:ꝛ eoꝝ liberis.Et ꝑſerti q꞉ lꝫ illa vba de liberis i liberos eēnt conditionaliter ꝓlata liberi vocati vident iuxta no.ꝑ Bar.in.l.ij.§. videndū.ff.ad tertul.ꝛ in ꝓpoſito ꝑ Pau.de caſt.in ꝯſi.ccxxxiiij. incip.Suprāſcript⁹ dñs cōſultoꝛ.Igit fortius in caſu noſtro in quo verba vident diſpoſitiue ꝓlata.¶Cōfirmat ꝛ ſcḋo iſta con-
2 cluſio.†Nā lꝫ filij filioꝝ ꝑ dicta vba ꝯditionalia nō vident inuitati.Tñ ex ſequētib⁹ videt diſpoſitio ꝯditionalis ampliari dū dixit ꝙ voluit de liberis in liberos bona ſua ꝑuenire debere donec
3 aliqd ſupereſſet.Sicut dicimus ꝙ†vba diſpoſitiue ꝓlata ꝑ viā cāe ꝛ diſpoſitiōis ampliāt gratiā diſpoſitionis.l.pater.§.fundū ꝛ ibi ꝑ Bar.ff.de leg.iij.l.cū pr̄.§.dulciſſimis.ꝛ ibi no.ff.de leg.ij. Et ꝑ Pau.de caſt.in pleriſqꝫ ſuis conſilijs.conſi.cxlvj.clxxij.ꝛ in cōſilio.clxxvj.ꝛ ſic videt ꝙ de filijs in eoꝝ liberos moꝛtuoꝝ hereditas debeat peruenire.¶Preterea ꝛ tertio dicta concluſio ꝓbatur premittendo ꝙ in pricip.c.ſubſti. teſtatoꝛ qñ aliquis filiorū decederet ſine filijs ſubſtituit alios filios maſculos ſuꝑuiuentes legitimos ꝛ naturales ipſi⁹ teſtatoris ꝛ ad ipſoꝝ ꝛ cuiuſlibꝫ eoꝝ ſic ꝑmortuoꝝ filios maſculos.Ex quibus verbis vocati videtur nō ſolū nepotes filioꝝ premortuoꝝ:ſed etiā liberi vlteriores.ar.l.lucius.ff.de here.inſti.ꝛ eius qd̄ no.Bart.in.l.liberoꝝ.in iij.col.v.Sed mihi videt.ff.de ver.ſign.Et ponūt Bar.ꝛ alij in.l. gallus.§.inſtituēs.ff.de lib.ꝛ poſth.Preſertim ex quo diſpoſitio confert in futurū euētū.iuxta no.ꝑ Imo.ꝛ ibi late dixi in.d.§.inſtituens.ꝛ per preceptorē meū do.Alex.in conſil.ix.ꝛ.x.in.i.vol.et in cōſi.v.in.iij.volu.ꝛ Rapha.cu.in conſil.xviij.Ex qb⁹ in propoſito dicendū videt ꝙ ſi illa clauſula:ꝛ ſic de liberis in liberos nō ſignificaret filios filioꝝ ſed vlteriores liberos:ꝛ ſic ꝙ tm̄ nepotes filioꝝ ꝛ vlteriores cenſeant inuitati:ſequeret ꝙ illa verba.Et ſic de liberis in liberos:eſſent penitus ſuperflua qd̄ nō eſt dicēdū.l. ſi qñ.ff.de le.i.c.ſi papa.de priuile.li.vj.xix.di.c.ſi romanoꝝ.qd̄ aūt eſſent ſuperflua patet:q꞉ ſi intelligerent de liberis filioꝝ honoratoꝝ ꝛ non grauatoꝝ hoc erat diſpoſitū in [illegible]dētib⁹:ſi vō intelligatur de liberis hoc eſt de filijs teſtatoris eti[illegible] grauatis ꝛ dictoꝝ grauatorū liberis.Tūc filij filiorum dicun[illegible] inuitati.Cōfirmari vr̄ hoc fundamētū:q꞉ ſi nō intelligat ꝺ filijs filioꝝ.i.de nepotib⁹ ꝛ liberis olim filioꝝ ſeq̄ret ꝙ liberi eſſent grauati ꝛ nō honorati ꝯ reg.l.ab eo.C.de fideicō.ꝛ.l.ſꝫ ꝛ ſic.ff.de leg.iij.cū ſi.Et ſic multa
4 verba redderent ſuperflua qd̄ non eſt dicēdū.¶†Cōprobari videtur ꝛ quarto iſta opi.quia vocādo liberos maſculos vr̄ agnatos cōſeruare voluiſſe conſiderādo maſculinitatē:prout in ſili.q. voluit Richar.malū.in rub.diſpu.quem refert ꝛ ſequit Jo.an. in addi.Spe.i ti.de teſta.in rub.poſt Jac.de are.in rub.de ſucceſ. abinteſt.ſed ſi nepotes filioꝝ nō eſſent vocati ad fideicō.iniunctū eoꝝ parentibus poſſent filij qui cum filijs decederent alienare in extraneos:ꝛ ſic intētus teſtatoris nō haberet effectum ꝯ regulā.l. in cōditionibus primū locū.ff.ꝺ ꝯdi.demō.ꝛ.l.ex facto la grāde. ff.de here.inſti.Uñ dicta verba liberos maſculos ſignificāt ꝙ voluit ꝙ bōa ꝑuenirēt de maſculis in maſculos.Nā etiā verba narratiua inducerēt fideicō.l.cū proponeret.ꝛ in.l.vnū ex familia.§. ſi.ff.de leg.ij.Et preſertim ex quo ſepi⁹ repetita ſunt iuxta.l.baliſta.cū ibi no.C.de agri.ꝛ cen.xj.¶Quinto eadē concluſio confirmari videtur.Nā teſtatoꝛ voluit bona ſue hereditatis ad vltimū ex maſculis peruenire donec aliqs ſupeſſet capiēdo liberos maſculos in infinitū:ſed hoc nō potuit velle:niſi liberi eſſent inuicē ſubſtituti ꝛ deſcendētes aſcēdētib⁹ ſuis:alꝭ bona non poſſent in re fideicō.ad vltimum peruenire.Igit deſcendētes aſcendētibus ꝛ deſcendētes adinuicem vſqꝫ ad vltimum videntur adinuicem ſubſtituti.arg.l.titia ſeio.§.ſeia libertis.cum ibi not.ꝑ Dyn.ff.de leg.ij.qd̄ no.in.l.ab eo.C.de fideicō.ꝛ ꝑ Barto.in.l.centurio.ff.de vul.ꝛ pupil.¶Cōfirmari videtur q꞉ vltimus poſt mortē oīum videt vocatus.Igitur omnes videntur inuicem ſubſtituti.l. codicil.ꝛ ibi Bar.ff.de vſufru.le.Et no.Bar.ꝛ doc.in.l.heredes mei. §.cum ita.ff.ad treb.ꝛ in.l.pe.C.de ipub.ꝛ alijs ſubſti.ꝛ in.l.pater

filiam in fi.ff.ad.l.fal.¶ Sexto ꝓbari videtur.Nā ex quo teſtator
vult qđ bona ſue hereditatis vadāt de liberis in liberos in īfini
tū nō ſolū p̄mi filij vident̄ grauati:ſ; ēt eoꝝ liberi.Unde.ſucce
dit ꝙ l; qñ liberi ſunt poſiti ī ꝯditione nō cēſeātur vocati.vt no.
glo.in.d.l.lucius.Itē qñ ſunt tantū grauati ēt nō dicerent̄ voca
ti.l.ab eo.C.de fideicō.Tū qñ cōcurrūt iſta duo ꝙ ſint poſiti ī cō
ditione ⁊ grauati videntur honorati.vt voluit Bar.in.l.cēturio.
ff.de vul.⁊ pup.in illa.q.qñ teſtōr ſubſtituit ſi filij deceſſerint ſine
filijs.Et videntur idē voluiſſe Imol.⁊ Cuma.in.l.filius.§.cū qs.
ff.de leg.j.Igitur filij filiorum q; grauati ⁊ poſiti in ꝯditiōe vidē
tur vocati:⁊ ita videtur tenere do.Alex.in ſuo cōſi.lxiiij.ad fi.i.v.
volu.¶ Poſtremo eadem concluſio ꝓbari videtur.Nam qñ te
ſtator ſubſtituit ſi ſine liberis deceſſerit.Tūc procedit gl.in.d.l.lu
cius.S; qñ teſtator vltra digreſſus eſt ad plures grad⁹.Ita ꝙ oī
bus deficientibus alium ſubſtituit:tūc liberi poſiti in cōditiōe vi
dentur vocati.arg.l.cum auus.ff.de condi.⁊ demon.⁊.l.cu; acutiſ
ſimi.C.de fideicom.Ita voluiſſe videtur Pe.de anch.in ſuo cōſil.
lxxiij.incip.contra Philippū ⁊ ſequi videtur do.Alex.in.d.cōſi.
lxiiij.Sed in caſu noſtro teſtator ſubſtituit de liberis in liberos ī
infinitū.Igitur liberi videtur honorati.Et iſta p̄mo aſpectu hāc
conſultationem difficultare videbātur.¶ Quibus tñ nō obſtan
tibus contraria ſententia probabilior mihi videtur ꝙ imo filij fi
liorum teſtatoris non dicuntur vocati ad fideicōmiſſu; ī portio
ne parentum ſuorum.Sed tantū cenſeantur poſiti in conditiōe
ad excluſione; ſubſtitutoꝝ.Et ſic nō poſſint habere bona auita
vnita cū hereditate patris niſi acceptādo hereditatē patris iuxta
no.in.d.l.lucius.ff.de here.inſti.¶ Et in p̄mis iſta cōcluſio pro
batur ex iſta regula ⁊ theorica generali:que habet ꝙ ſemp̄ poteſt
dici hoc caſu nō loq̄tur ſubſtitutio:qui autē dicit ſubſtitutione;
includere aliquem caſum habet hoc oſtendere.vt voluit Io.and.
in addi.ſpe.in ti.de teſta.§.j.ver.Occurrit.in fi.⁊ Old.cōſi.xxj.inci
pit.Thema tale eſt.⁊ do.Abb.in cōſi.cxl.incipit.Facti contīgētia
in.j.vol.S; inſpecto toto capitulo ſubſtitutionis:nō reperio qđ
filij ſint grauati de reſtituendo hereditatē filijs ſuis ſi deceſſerint
cū filijs:ſed tm̄ alijs filijs ⁊ eoꝝ liberis:ſi ſine filijs deceſſerit.Si
aūt cū filijs deceſſerint ꝙ eis reſtituere teneātur hoc nō reperio:
vñ caſus omiſſus debet remanere ī diſpoſitiōe iuris cōis.l.cōmo
diſſime.ff.de libe.⁊ poſthu.l.ſi cū dotē.in p̄in.ff.ſol.ma.Si enim
teſtator voluiſſet grauare filios decedentes cū filijs de facili pote
rat hoc exprimere:⁊ expreſſiſſet arg.l.vnice.§.ſinaūt ad deficiētis.
C.de caduc.tol.⁊.c.ad audientiā.extra de deci.Nec illa verba ⁊ ſic
de liberis in liberos habent obſtare.Nam dictio ⁊:eſt amplifica
tiua.l.ea tantū adiectio.⁊ ibi Bar.ff.de leg.iij.⁊.l.triplici.ff.de v.
ſig.Dictio vero ſic:eſt nota ſimilitudinis.l.cū q̄reret̄.§.lana.ff.de
leg.ij.⁊ in aut.de nupt.§.ſi non ſolum.⁊.§.ſeq.vel exponit̄ vtroq;.
ſcil; ⁊ ſic.i.hoc modo.vt in.c.frequens.in p̄in.de reſti.ſpolia.li.vj.
5 ¶ †Ex quib⁹ infero ꝙ cū copula ⁊ ſiet amplificatiue ad alias ꝑ
ſonas precedentem diſpoſitionem ampliat.Igitur nō includit ꝑ
ſonas iā expreſſas.Itē dictio ſic:eſt nota ſimilitudinis.Unde in
cluditur eadem ſubſtitutio in ſpecie ⁊ extenditur ad alias perſo
nas ⁊ ꝑ cōſequens intelligi d; ſubſtitutio facta filijs decedētibus
ſine liberis.Et ſic eſt ſenſus ꝙ illa ſubſtitutio facta filijs decedēti
bus ſine liberis de filijs ſuperuenietibus.Itē de nepotib⁹ filioꝝ
premortuorum extendatur etiam ad pronepotes ⁊ alios deſcēdē
tes premortuorum.Tunc tempore mortis filioꝝ ſine filijs ſuper
uiuentib⁹:⁊ iſte eſt verus ſenſus iſtius ſubſtitutiōis facte:⁊ ſic de
liberis in liberos ſuperuiuentes premortuorum tempore purifi
cate conditionis vt includeret deſcendentes ſubſtitutoꝝ in īfini
tum donec aliquis ſupereſſet.¶ Nec ob.ꝙ tertio loco in ꝯtrariū
allegabatur ꝙ dicta verba eſſent ſup̄flua ſ; iſtū itellectū:qm̄ di
cti deſcendentes ſubſtitutorum p̄mortuoꝝ includebātur ꝑ illa
verba:⁊ ad eoꝝ ⁊ cuilibet ipſorum filioru; ſuoꝝ ſic p̄mortuoru;
filios maſculos vt ſupra demonſtratum eſt:quoniā reſpondeo ꝙ
imo non fuerūt ſuperflua:quia non includebāt nepotes filioꝝ
ſubſtitutorum ⁊ alios deſcēdentes vel tenendo illam opinione;
6 †ꝙ quando teſtator fecit mētionem de filijs eis prouidendo non
includūtur nepotes ſ̄m Andr.de piſis ⁊ Ray.no.in.l.gallus.§.
inſtituēs.ff.de libe.⁊ poſthu.quos ibi ſequūtur Bal.Imo.⁊ ple
riq; alij.Vel etiā ex alio quia ex modo loquendi teſtatoris q colli
gitur ex vicina ſcriptura hoc apparet.Nā p̄mo ſubſtituit alios fi
lios maſculos quo caſu intellexit de filijs ⁊ nō de nepotib⁹ q; ſi in
tellexiſſet de nepotibus:nō ſubſtituiſſet filiorum filios:quia ſup
fluo hoc feciſſet.Verbu; ergo filios in p̄ma parte ſubſtitutiōis
poſita nō includit nepotes.Ita ergo eodē modo teſtator cenſet̄
poſuiſſe verbum filios in ſecūda parte pro filijs tantum ⁊ nō ꝓ
nepotibus.ar.l.heredes palam.§.ſed ſi notā.ff.de teſta.ibi vl' ex vi
cinis ſcripturis:vel ex cōſuetudine patriſfami.Et facit tex.cū ibi
no.in.l.vtrū.ff.de peti.here.Item ex alio ꝯſtat ꝙ voluit include
re nepotes:q; retulit ſe ad certos filios dum refert ſe ad filios nō
ſimpliciter:ſed ad filios premortuoꝝ quo caſu nō includūtur ne
potes.vt colligitur ex no.per Bar.in.d.l.liberorum.du; reſpōdet
ad.l.gallus.§.inſtituens.ff.de libe.⁊ poſthu.¶ Preterea l; inclu
derent̄ nepotes:non includebant̄ alij deſcendentes.vt in.l.libero
ru;.ff.de ver.ſig.⁊ ideo fuit vtilis dicta clauſula de liberis in libe
ros in infinitū.Unde ſimilitudo eſt ꝙ ſicut non exiſtentib⁹ filijs
voluit admitti nepotes.Ita p̄mortuis filijs ⁊ nepotib⁹ ꝓnepo
tes:⁊ ſic de ſingulis:⁊ ex predictis apparet qđ eſt reſpōſum ad p̄i
mum ⁊ ſecundum fundamētum in contrarium facta.¶ Secūdo
principaliter iſta ꝯcluſio probatur intelligendo dictā ſubſtitutio
nem alio modo etiam iuxta tenorem verborum.Nam teſtator vo
luit ꝙ ſi aliquis filioꝝ decederet ſine filijs ſuccederūt alij filij vl' de
ſcēdētes ex eis tūc ſup̄ſtites.Ex qua ratiōe voluit aliquo filio de
cedēte ſine filijs admitterentur alij liberi in dicta portione pari
ratione voluit ꝙ illi qui fuerūt admiſſi ad dictā portionē quādo
decederēt ſine filijs admitterētur alij liberi:⁊ ſic de ſingulis ī infi
nitu;:⁊ huic intellectui applaudunt etiā verba litere dum dicit:
⁊ ſic de liberis ī liberos voluit bona hereditatis ſue ꝑuenire do
nec ipſoꝝ aliquis extaret:⁊ ſic ſecunda eſt ſimilis p̄me ſubſtitu
tioni:⁊ illa verba ⁊ ſic:que no.ſimilitudine; verificantur:⁊ mul
tū operantur ꝙ ſubſtituti filij aduenīente caſu ſubſtitutiōis di
cant̄ ēt ipſi grauati ſi deceſſerīt ſine filijs de reſtituēdo alijs filijs:
⁊ ceſſant tūc p̄mū ⁊ tertiū fundamentum.Ex qua intelligētia
ſequitur ꝙ immediate ꝙ vnus ex filijs deceſſit cū filijs expirat ⁊
prima ⁊ ſecūda ſubſtitutio que eſt facta quādo p̄ia habet effectū
⁊ nō aliter q; non poteſt al's locū habere per regulā.l.ab eo.C.de
fideicom.⁊ ad hoc bene ſeruiūt que dicit Oldr.in ſuo ꝯſil.xxj.in
cip.Thema tale eſt.⁊ Io.and.in addi.ſpec.in ti.de teſta.§.j.in vl.
7 q.vbi volūt ꝙ †quando plures ſunt ſubordīate ſubſtituti.ſi p̄ia
ſubſtitutio expirat.l.ex facto.§.pe.ff.ad treb.bona q̄ erāt fideicō.
ſubiecta remanēt libera penes heredes grauati:⁊ ſic nō ſubiacēt
fideicom.Et intelligēdo vt dixi hanc ſubſtitutionē hoc modo v̄
ba multū operabūtur.¶ Tertio p̄icipaliter iſta pars ꝙ filij de
cedētes cum filijs non ſunt grauati reſtituere filijs ſuis ꝓbatur.
Nā p̄mo ipſis filijs decedētibus ſine filijs eſt facta ſpecialis ſub
ſtitutio ⁊ ſunt ſpecialiter grauati de reſtituēdo alijs filijs ⁊ eoꝝ
3 deſcēdentibus eo mō ⁊ forma ꝓut in teſtamēto diſponit̄.† Igit̄
illa generalis ſubſtitutio:⁊ ſic de liberis in liberos nō eſt referēda
ad filios quibus facta eſt ſpecialis ſubſtitutio.l.coheredi.§.q pa
tri.vbi eſt caſus ⁊ ibi no.ff.de vul.⁊ pup.⁊ in.l.alimēta.§.baſilice.
ff.de ali.⁊ cib.leg.⁊ in.l.ſed ⁊ ſi per pretorē.§.deinde.ff.ex qui.cau.
ma.Nec ob.ſi dicatur ꝙ dicta clauſula generalis eſt etiā ad filios
referēda ad hoc vt aliquid operetur.arg.eius quod no.pōit Ra
pha.cu.in ſuo ꝯſil.xiij.incip.Titius inſtituit.Pe.de anch.in ſuo
conſil.mihi.lxiiij.incip.Subtiliter ⁊ ad plenum.Et qđ cōſuluit
Rapha.fulgo.in cōſi.xv.Itē ex alio de morte defuncti cōſtare vi
detur quoniā dicitur teſtator dicit de liberis in liberos:iclndit
etiā filios in p̄mo gradu cōſtitutos:vt patet ex p̄ma ſubſtitu
tione ⁊ etiam ex proprietate verboru;.l.liberorum.ff.de ver.ſigni.
Igitur verbū de liberis intelligitur etiā de liberis p̄mi grad⁹:
⁊ ſic de filijs vt equalis ſit determinatio.ar.l.iā hoc iure.ff.de vul.
⁊ pup.l.ſi legatarius.§.cum ita.⁊ ibi Bart.ff.de leg.iij.Nā ad iſta
facilis eſt reſpōſio.Et ad p̄mum qđ fundamentū eſt falſum:q;
al's dicta verba nihil operarentur.Nam imo operantur vt ſupra
oſtenſum fuit ⁊ Rapha.in eoꝝ conſilijs ſupra alleg.nō faciūt ad
caſu; noſtrū vt in illis facile videri poteſt.Et deciſio Pe.de anc.
fundat̄ ad hoc vt omnino vniuerſalis verificetur qđ nō eſt in ca
ſu noſtro.Quinimo contra Pe.de anch.videtur in fortioribus
terminis decidere Bar.in.l.lucius.circa vlti.col.ff.de vul.⁊ pup.
⁊ Bal.in.l.in teſtamento.in.vj.q.C.de teſta.mili.¶ Ad aliud ve
ro dicitur ꝙ verbum liberos nō refertur ad liberos p̄mi grad⁹
ſ̄m interpretationes ſupradictas.⁊ ſic argu.retorquet̄ in ꝯtrariū
Et ſic vtrūq; referretur ad liberos p̄mi gradus:in hoc diſpoſi
tio eſſet ſuperflua contra.l.ſi quando.ff.de lega.j.⁊ ſic torū arg.in
contrarium retorquetur.¶ Quarto confirmatur iſta ꝯcluſio qđ
dicta verba de liberis in liberos intelligātur.ſ.de liberis vnius li
nee ſi deceſſerit ſine liberis in liberos alterius linee ⁊ non eiuſdē
linee hoc ex tribus oſtenditur.¶ Primo quia verbū de liberis ī
cludit omnes deſcendentes.l.liberorum.ff.de ver.ſigni.⁊ hoc vo
luit teſtator expreſſe dum dicit accipiendo numerū liberoꝝ in in
finitum non poteſt intelligi in liberos eiuſdem linee vt inſtituti
differant a ſubſtitutis.ar.c.ſi.de inſti.¶ Scđo q; verba:⁊ ſic ⁊c.de
notant ſimilitudinē ⁊ ſic ſupra facta fuit ſubſtitutio ſi qs filioꝝ
deceſſerit ſine filijs.de filijs ī liberos alterius linee.Ita dicam⁹ qđ
ſi ex vna linea defecerīt liberi ⁊ ſic liberi deceſſerint ſine liberis bo
na perueniāt ad liberos alterius linee.⁊ tunc erit ſimilis p̄cedē
ti qđ autem filij decedentes cū filijs ipſius filijs deberēt reſtituere
hoc non dicit teſtamentū ſed tantum reperiuntur poſiti in ꝯdi
tione.Cogitauit enim teſtator ꝙ filij ex voto eoꝝ:bona eorum fi
lijs relinquerēt.l.ſcripto.ff.vnde liberi.Ideo tantū poſui nepo
tes in conditione cogitans qđ benemeritos filios nō excludēt vt
dicit

dicit Jo.de imo.in.d.l.lucius.ff.de here.inſti.⁊ nolens male meri
tos excludi nõ poſſe.iuxta no.in aut.ex cauſa.C.de libe.prete.vbi
9 ex cauſis pmiſſis exheredari poſſunt filij ⁊ nepotes†qꝛ iniquũ eſt
liberis hominibꝰ rerum ſuarum diſpoſitionẽ impedire.l.nõ vſqꝫ
adeo.ff.ſi quis a pa.fue.ma.¶Ex quibus patet ſolutio ad id qd
ſexto loco in contrariuꝫ allegaẽ qd videbatur magis vigere:qꝛ ſi
voluit ꝙ de liberis in liberos bona peruenirent.Igiẽ voluiſſe vi
detur ꝙ nõ ſolum de perſona filiorum in alios liberos alterꝰ li
nee perueniant ſed videntur vltra filios liberi grauati:⁊ tñ repe
riuntur in cõditiõe poſiti.Igitur honorati iuxta no.per bar.in
d.l.cẽturio.⁊ late concludunt nouiſſimi Peruſini i.d.l.ab eo.ad
ducendo plures autoritates.⁊ dixi in.l.cũ filio.ff.de leg.j.Nã pre
dicta tollũtur tenendo ꝙ illa verba de liberis in liberos itelligã
tur ꝙ eadem conditio que eſt adiecta filijs eadeꝫ conditio cẽſeaẽ
liberis adiecta.Et tamen onus adiunctum cenſeẽ primis filijs ⁊
liberi tanꝙ heredes filiorũ reſtituere teneãtur quos teſtator futu
ros heredes cogitauit:iuxta cuius cogitationẽ verba ſunt iterp
tanda.l.quo loco.ff.de here.inſti.⁊ ibi no.ſicut in ſimili vult bar.
quãdo teſtator ſubſtituit filijs inſtitutis ſi deceſſerit ſine filijs vel
filij filiorũ ſine quo caſu onus cenſetur iniunctuꝫ filijs primis:⁊
nepotibus q tamen tenẽtur reſtituere tanꝙ heredes ex quo gra
uamen non eſt ſpecifice iniunctũ liberis filiorum.quo caſu proce
dere põt illa opi.ꝙ cẽſeantur honorati vt declarãt Joã.de imol.
⁊ moderni in.d.l.cẽturio.¶Pro quo facit quia reſultarent due
pſumptiones ⁊ ꝙ cenſerentur onerati ⁊ honorati contra text.i.l.
ſeruum filij.in princip.ff.de leg.j.prout illum tex.declarat Bart.
in.l.j.ff.eo.¶Preterea ex quo non grauauit expreſſe liberos filio
ruꝫ ſed dixit ꝙ bona deuenirent de liberis in liberos:cẽſeẽ iniũ
ctũ onus reale ⁊ non perſonale vt dicit Bal.in.d.l.ab eo.⁊ Bal.
⁊ Salyc.i.l.precibus in penul.col.C.de impu.⁊ alijs ſubſti.Quo
rum opi.verificatur in caſu noſtro ex quo onus iniũgiẽ rei ſicut
10 in ſimili dicimus ꝙ†aliud eſt quãdo teſtator prohibet illos de fa
milia alienare quo caſu onus eſt perſonale.Secus ſi dicit rẽ non
poſſe alienari quia tunc eſt reale vt primum probatur in.l.pater.
§.quindecim.ff.de leg.iij.Secundũ in.l.peto.§.fratre.ff.de leg.ij.
Igitur in caſu noſtro eueniẽte cõditione in perſona alicuꝰ ex li
beris voluit in alios bõa puenire.Et quilibet heres cẽſeẽ grana
tus onere reali nõ perſonali quia onus eſt ſcriptum in rem vt di
cunt prefati doc.Et maxime tenẽdo ꝙ onus aliꝰ iniũctum nõ te
neret qñ imponereẽ poſitis in conditione tantũ ⁊ nõ honoratis
per regulam.d.l.ab eo.vbi ita concludit Bald.⁊ in.l.ſed ſic.§.j.p
illum tex.ff.de leg.iij.⁊ Joã.de imo.in.d.l.cẽturio quem ſequitur
dominus Alex.qui dicit ſe bis conſuluiſſe.⁊ ibi late reſpõdet ad
iura Bar.ideꝫ expreſſius Jo.de Imo.in.c.raynutius in materia
cõpendioſe de teſtamentis.⁊ Pet.de ancha.conſil.cxxvj.incipit.
Põderata ⁊c.Et Bar.in ſuo cõſi.qd icipit.Andreas cõdidit te
ſtamentum.vt refert do.Alex.in.d.l.cẽturio.⁊ Ang.i ſuo ꝯſil.vij.
incipit.Ex dicto themate plura dubia.late do.Alex.i.d.ꝯſi.clxv.
in.ij.vo.in reſponſione ad primum arg.Et idẽm voluerunt Ric.
malũ.⁊ Ray.Idẽ ſolẽnis doc.dñs Bene.de perũſio i repe.c.ſi pa
ter.de teſta.in.vj.Unde iſta opi.videtur magis cõmunis ⁊ videẽ
ad minus ſequẽda attentis alijs rationibus interpretationibus
de quibus ſupra.ex quibus etiã remanet ſoluta ſecũda ratio i cõ
trariũ allegata ad ſecundam rationeꝫ.Nec ob.etiã quarta ratio
quoniam ſatis dicitur agnationẽ ꝯſeruaſſe ponẽdo filios maſcu
los in cõditione quos arbitratus eſt ſuccedere aſcendẽti ex teſta
mento vel abinteſtato.ar.l.ſcripto.ff.vnde liberi.⁊.l.cũ ratio.ff.de
bo.dã.patet in ſimili.Nam ſtatutum dicitur factũ cauſa ſeruãde
agna.ſi ſtantibus maſculis femina excluditur tamẽ tantũ loqui
tur abinteſtato:non ex teſtamẽto ſm Bar.⁊ alios in.l.ſtipulatio
hoc modo concepta.ff.de ver.obli.Ex eo preſertim quia maſculi
tantum erãt ſucceſſuri abinteſtato ⁊ nõ femine ex forma ſtatuto
rum.¶Preterea quãdo filij decederent ſine filijs.tunc apparet
ꝙ voluit bona in maſculis cõſeruare:ſed quãdo filijs cõditio de
ficit ex quo expirat ſubſtitutio hoc non cõſtat.Item ad ſecundũ
reſpondeẽ ꝙ ad hoc vt dicta ratio haberet effectum eſſet neceſſe
ꝙ duo cõcurrant.Primum ꝙ ſubſtitutio facta eſſet vltimo dece
denti.Secundũ ꝙ in tota hereditate:quorum neutruꝫ adeſt i ca
ſu noſtro ſm Bart.⁊ doc.cõmuniter in.l.heredes mei.§.cum ita.
ff.ad trebel.Et ita tenent cõmuniter Bald.⁊ alij ordi.in.l.pe.C.
de impub.⁊ alijs ſubſti.Sexte vero rationi fuit ſupra plene reſpõ
ſum.Ad vltimam reſpondeo.Nam dominus Alexã.in.d.conſil.
lxiiij.in.v.vo.dicit ꝙ Pe.de anc.non probat ſuam concluſionem
Nec loquitur in terminis noſtris vt ibi videri põt diuerſificatur
preſertim caſus Petri a caſu noſtro qꝛ ibi non tractatur.An fi
lij poſiti in cõditiõe ſint vocati ad hẽditatẽ grauati reſpectu ſub
ſtitutionis ſibi facte.Sed an ſint vocati ad hereditateꝫ alterꝰ fi
lij reſpectu cuius nõ fuerũt poſiti in conditione.Nã in primo ca
ſu licet filij poſiti in conditione nõ ſint vocati:tamẽ excludiẽ ſub
ſtitutus:⁊ liberi abinteſtato ſuccedũt:vt in.d.l.lucius.cũ gl.quo
caſu non poteſt reſultare abſurdũ conſideratum a Pet.de anc.
niſi liberi premortuorũ eſſent vocati ad hereditatẽ vltimi q ſine
liberis deceſſit poſſet abſurdũ reſultare ꝙ ſubſtitutꝰ admittere
tur excluſis liberis teſtatoris contra.d.l.cũ acutiſſimi.Unde ca
ſus Pet.de ancha.eſt valde diuerſus ⁊ habet diuerſam rationẽ.
⁊ ex diuerſis nõ eſt bona illatio.l.inter ſtipulantem.§.ſacrã.ff.de
verb.obli.⁊ in.l.papinianus exuli.ff.de mino.Nõ omitto ꝙ licet
teſtator digrediatur ad plures gradus ⁊ in caſu liberorum etiã de
ficientiũ de ſubſtituto prouidit.Tamen liberi poſiti in cõditio
ne nõ cenſenẽ vocati prout cõſuluerunt plures ſolennes doct.Si
ad caſum propoſitũ inſpiciatur.Ita conſuluit domi.Alexan.in
d.cõſi.cxxxv.⁊ in conſi.xxij.in.iij.volu.⁊ conſi.xxix.in.v.vol.Idem
Oldra.cõſi.cxlj.⁊ Ang.conſi.lv.incip.domi.Andre.domi.Joan.
de cana.in ꝯſi.lxviij.domi.Benedi.capra.in conſi.ij.⁊ do.Cuma.
conſi.cxxj.Unde nõ eſt curandum de Pet.de anchara.qñ hoc di
xiſſet.Sed aliter loquitur.Ex quibus concludo ꝙ cum filij non
reperiantur grauati de reſtituẽdo liberis ſuis:⁊ velimus hoc ex
coniecturis inducere:⁊ ille ſint equiuoce:⁊ plures militẽt in cõ
trariũ non releuant allegata ab eo q pro ſubſtituto inſtat argu.
eius quod habetur in cap.in preſentia.de probat.⁊.l.non hoc.C.
vnde cognati.Igitur cũ non ſufficienter ſit probata ſubſtitutio
poteſt q pro ea inſtat obtinere.Et ita concludo in iſto paſſu du
bio ⁊ periculoſo cũ agatur de interpretanda volũtate defuncti.
Laus Deo.Bartho.ſoci.ſenen.⁊c.

¶Summarium.

☞Conſilium in materia effectus legitimationis ⁊ multa in mate
ria ſubſtitutionis fideicommiſſarie.
1 Imperator poteſt legitimare infantem ſpurium.
Et comes palatinus hꝫ priuilegium legitimãdi ſpurios.nu.2.
3 Imperator tñ electus ⁊ ante coronationem poteſt legitimare.
4 Confirmatio ſuperioris ſupplet defectum perſone ſolennitatis
⁊ forme.
5 Legitimatio non valet ſi in legitimatione nõ eſt facta mentio de
ſubſtitutionibus ⁊ fideicõmiſſis factis in teſtamẽtis parentum.
6 Princeps ſi vtitur verbis generalibus includentibus qualita
tes ſuper quibus diſpenſat gratia non vitiatur.
7 Principes ad validitatem actꝰ a ſe geſti poſſunt fingere expreſ
ſum quod expreſſum non eſt.
8 Prima legitimatio comitis in aliquo principis poteſtatem ex
cedere non poteſt.
9 Princeps quando reſcribit contra ius ſingularium perſonarũ
requiritur clauſula:non obſtantibus.
10 Qñ de principis clara voluntate conſtat in legitimatione nõ ha
bemus aliud querere:licet mentio ſpecialis non ſit facta.
11 Princeps quando procedit de plenitudine poteſtatis:an poſſit
contra ſubditum procedere eo non citato.
12 Verbum maſculos:poſitum poſt verbum:liberos ⁊ filios qua
lificat vtrũqꝫ verbum.
13 Maſculi ⁊ femine cõprehendunẽ appellatione deſcendentium.
14 Subſtitu.⁊ fideicõmiſſa non habẽt locum niſi in caſibus cõpre
henſis in verbis ſubſtitutionis.
15 Maſculinũ non concipit femininũ quando teſtator in teſtamẽ
to diſtrictiue facit mentionem de maſculis ⁊ feminis.
16 Fideicommiſſum conditionale non tranſmittitur in deſcẽdẽtes.
17 Excluſis filiabus deſcendentes ex eis cenſentur excluſi.
18 Quãdo quis eſt grauatꝰ ſi deceſſerit ſine liberis ex legitimo ma
trimonio natis:legitiati nõ dicunẽ nati ex legitio matrimonio:
19 Filius legitimatus venit appellatione filiorum.
20 Qualitas illa de legitimo matrimo.appoſita in ꝯditione appa
ret ꝙ nati ex legitimo matrimõio a fideicõmiſſo nõ excludunẽ.
21 Legitimati ſuccedũt iure agnatiõis in hereditatibus agnatorum.
22 Diſpoſitio teſtatoris que loquitur de filijs legitimis ⁊ naturali
bus per interpretationem paſſiuam iuris cõmunis verificatur
in filijs legitimatis.

¶Conſilium.lxiiij.

¶Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectũ.

Viſis teſtamẽto nobilis vi
ri domini Joannis ſubſtitutionibꝰ in eo factis ⁊ cõ
tẽtis legitimationibꝰ Jacobi:⁊ renũciationibꝰ filia
rum ⁊ neptiũ teſtatoris ratificatiõe domine Helene legitimatio
ne Jacobi ⁊ alijs que i facto narranẽ.⁊ illis accurate ⁊ diligẽter
pẽſatis circa plura verſabitur preſens cõſultatio.¶Primo cir
ca validitatẽ legitimationis dicti Jacobi ⁊ circa eiꝰ efficaciã re

ſpectu diſpoſitionis que in teſtamento Joannis continet.¶Se
cundo poſito ꝙ dominis Julianus eſſet vltimꝰ de agnatiõe Jo
annis: An cẽſetur grauatus de reſtituẽdo in teſtamẽto Joãnis
deſcẽdentibus feminis dicti Joãnis vel maſculis ex feminis de
ſcendentibꝰ.¶Tertio poſito ꝙ ſic an ſuperexiſtẽtia Jacobi filij
legitimati excludat dictas deſcendentes ex eis.¶Capio primum
1 conſultationis articulũ.Et premitto ꝙ non eſt dubium †ꝙ impe
rator poterat legitimare dictũ infantem ſpurium vt eſt caſus in
§.ſi.in aut.quibus modis naturales efficiuntur ſui.in ver.Certa
conſtitutio Conſtantini.vbi optime ꝓbat ꝙ niſi conſuetudo ab
rogaſſet voluiſſet lex Conſtantini que ſpurios a principe multis
modis legitimari ꝑmittebat:⁊ ibi hoc determinat glo.cõiter ap
probata:⁊ eſt caſus in.l.qua in ꝓuincia.§.diuꝰ.⁊ibi nota.ff.de ri
tu nupti.¶Ex quo infero ꝙ ſi imperator poterat legitimare po
2 tuit etiã illum legitimare †Comes palatinus quatenus ꝑ ſuum
priuilegiũ ſibi ꝯcedit.Nam licet legitimare ſpurios ſit de reſerua
tis principi:vt in aut.qui.mod.natura.effi.ſui.§.illud.⁊ in.c.per
venerabilem qui filij ſint legi.Tamẽ princeps hoc ſicut alia reſer
uata illa cõmunicat ⁊ ꝯcedit inferioribꝰ per ſpecialia priuilegia:
vt in.c.quod tranſlationẽ.extra de offi.lega.⁊ ibi no.vnde inſpi
ci debẽt priuilegia comitũ quibꝰ talia conceduntur.ſi volumꝰ ſci
re quantum eorum poteſtas extẽdatur.vt in.c.porro.extra de.pri
uilegijs.Tradit ang.in aut.quibus modis natu.effi.ſui.§.ſi qs.
Igitur Pau.de caſt.in.l.gallus.§.⁊ quid tantũ.ff.de libe.⁊ poſt
hu.dominus Alexand.preceptor meus in cõſilio.lxvij.in primo
volumine.⁊ in ſuo conſi.lx.in ſecundo volumine.⁊ Paulꝰ de ca
ſtro conſilio.ccxxj.incipit.Super eo ꝙ primo loco.⁊ Bal.in.c.do
mino guerram.hic finitur lex corradi.⁊ in aut.preterea.C.de na
tu.libe.⁊ dominus Antonius in dicto capitulo per venerabilẽ q
filij ſint legitimi.in quibus locis cõcluditur quod eatenꝰ ⁊ nõ vl
tra dicitur comes habere poteſtatem legitimãdi quatenꝰ in pri
uilegio continet:⁊ ſic potuit quatenus in ſuo priuilegio cõtinet
dictum filium ſpurium legitimare.¶Premitto etiam ⁊ ſecun
do quod ſicut Imperator poterat dictuz filiũ legitimare:ita po
3 tuit †ſereniſſimus rex romanoꝝ Maximillianus licet tantum ele
ctus añ coronationem.iſta eſt cõmunis opinio quã tenet Jo.an.
in addi.ſpec.in titu.de ſucceſ.ab inteſt.§.j.v.Ex facto.ibi Itẽ ſci
re debes in titu.de reſcripti preſentatione.§.fina.ver.Item obtẽ
tum eſt.⁊ ſequitur dominus Anto.in dicto.c.per venerabilẽ.Ita
etiam diſputando tenuit Jaco.de are.⁊ refert ⁊ ſequitur Cy.in.l.
bñ a zenone.C.de quadrien.preſcri.⁊ Bart.in extrauaganti ad re
primendum in verbo Reges.que opinio eſt tenenda quicqd di
xerit Saly.in.d.l.bene a zenone.C.in ſua diſputatiõe que incipit:
Mediolanenſis cum illã teneant luminaria vtriuſq; iuris Jo.
and.⁊ Bart.⁊ ſic cõmunis opinio.¶Ex quibꝰ infertur ꝙ ſicut
Sereniſſimus rex romanorũ potuit de nouo legitimationẽ face
re.Ita etiam legitimationem iam factam per Comitem ꝯfirma
re ſiue fuerit nulla in aliqua parte qꝛ videtur tunc de nouo illud
facere ſiue ſit imperfecta qꝛ tunc videtur perficere ſecũdũ Guil.
Cy.Bal.Bar.⁊ omnes alios in.l.⁊ quia.ff.de iuriſdi.om.iudi.⁊
4 plene not.per bal.in.iij.col.C.de rerum permu.Unde †confirma
tio ſuperioris ſupplet defectum perſone ſolennitatis ⁊ forme:vt
no.dicit Bal.per illum tex.in.l.ſi.ff.de teſta.tute.⁊ clarum eſt cum
confirmatio facta fuerit ex certa ſcientia:vt in.c.examinata.cũ.c.
ſequen.⁊ vtrobiq; doc.extra de confirma.vti.vel inuti.Nam licet
alias confirmatio ſoleat tribuere robur ⁊ validitatez actui cõfir
mato non tamen illum ſolet extendere.vt eſt tex.no.cũ gl.in.l.au
relius.§.teſtamento.ff.de libe.lega.per quem ita dicit Bald.in.l.
aduerſus in ſi.C.ſi aduerſus rem iudi.⁊ no.Inno.in.c.dudum.de
decimis quem ibi declarat dominus Abb.⁊ tenet Bald.in.l.no
minationes.C.de appella.⁊ bal.in.c.ex parte.in fin.extra de con
ſtitu.cum ſimilibus.Ex quibus infero ꝙ cum legitimationes pre
dicte tam Comitis ꝙ̃ regis romanoꝝ fuerint legitime de filio im
pubere de quo eſt expreſſe Comiti i ſuo priuilegio ꝯceſſum nec vi
deo ꝙ aliqua ſolẽnitas deficiat.Uñ poſſunt dici dicte legitima
tionem valide ⁊ legitime pro quarum validitate preſumit ſi nõ
contrarium probatur.l.necnon.§.quod ab eis.ff.ex quibus cau.
ma.⁊ eſt caſus in.c.in preſentia.⁊ ibi no.doct.maxime domi.abb.
in.c.in preſentia de probatio.¶Infero etiã ꝙ dicta legitimatio.
dicti ĩpuberis triplici nititur autoritate.Primo legitimatio Co
mitis.Secundo legitimatio Regis romanorũ.Tertio legitima
tio Comitis a rege romanorum confirmata.Due tamen difficul
tates in puncto mouentur.¶Prima eſt quod dr̃ quod in legiti
matione regis romanorum non videntur adiecte ſufficiẽtes clau
ſule derogatorie.Nã regri videbatur ſpecialis mentio de lege cõ
traria contra quaz deſcribitur:qꝛ ſumus in caſu in quo ſpeciali
ter per legem reſcribi prohibetur:vt ptz i aut.quibus modis na
tu.effi.ſui.§.finali.⁊ ſic ſuccedere videtur doctrina bald.⁊ Salyc.
in.l.fin.C.ſi contra ius vel vtili.publi.⁊ Cano.in.c.nonnulli.de re

ſcrip.Dum concludũt ꝙ qñ reſcribitur contra legem habentem
clauſulam derogatoriã ad reſcripta nõ ſufficit dicere.Nõ obſtãte
aliqua lege etiam ſi forte addatur in contrariuz diſponẽte:cũ er
go in caſu noſtro i legitimatione regis romanorũ nõ ſit adiecta
ſpecialis derogatio.ll.que hoc prohibẽt:videt ꝙ dicte leges non
ſint ſublate.Sed ad hoc faciliter reſpondetur qꝛ ſufficit ꝙ reſcri
ptum emanauerit ex certa ſcientia licet nõ ſit appoſita ſpecialis
derogatio:ita cõcludit glo.in.l.quoties.C.de precibus impe.offe.
⁊ Pe.Jaco.de arena.quos refert Salyc.i.l.fin.C.ſi contra ius vel
vtilitatem publicam.ita voluit glo.in verbo literarũ.in.c.cũ te.ex
tra de etate ⁊ quali.quam ibi approbant Innocen.⁊ Hoſtien.⁊
magis communiter docto.⁊ Pau.de caſt.in conſilio.ccxxiij.ici.
Uidendum eſt primo.⁊ do.Anto.in.c.nõnulli.de reſcrip.vbi di
cit maxime in recollectis ꝙ lz aliquid in pũcto iuris poſſet in cõ
trariũ adduci tamen propter autoritatem tantorum virorũ di
cta cõcluſio ſeruaret i practica.Preterea i caſu noſtro derogatũ
eſt quibuſcũq; legibus in contrarium facientibus que etiã clau
ſula videtur ſufficere vt videtur concludere Bar.in.l.ſi.C.ſi ꝯtra
ius vel vtili.publi.⁊ idẽ Bar.in extraua.ad reprimẽ.in verbo Nõ
obſtantibus.Et tenent domi.Ant.⁊ Domi.in.c.que in eccleſiaꝝ
de cõſtit.⁊ in.c.j.de reſcrip.⁊ Pau.de ca.in ꝯſi.ccxxviij.¶Preter
ea tollitur.omnis difficultas in caſu noſtro quãdo in ĩdulto re
gis romanorum dicitur derogantes quibuſcunq; legibus in cõ
trarium facientibus ⁊c.⁊ ſeu aliam formã dantibus ex certa ſciẽ
tia motu proprio de plenitudine poteſtatis noſtre abſolute etiã
ſi oporteret in ſpecie ⁊ de verbo ad verbũ ſpecialez ⁊ expreſſam fie
ri mentionem:que clauſula eſt ſufficiens etiaz vbi requiritur mẽ
tio ſpecialis ⁊ clauſula derogatoria ſpecialis vt cocludit Bar.in
l.ſi quis in principio teſtamenti.ff.de lega.iij.⁊ in conſilio quod
incipit.Quidam fecit teſtamentum.Et Fed.de ſenis ꝯſil.xlvj.Et
Bald.Ang.⁊ ſcribẽtes in.l.omnes.C.de preſcrip.xxx.vel.xl.anno.
Ange.Pau.⁊ Moder.in.l.ſi mihi.⁊.§.in lega.ff.de leg.j.Paul.
de ca.in ꝯſilio.liij.⁊ dominus Antonius ⁊ domi.in.c.que in eccle
ſiarum.⁊ dominus Antonius in.c.cum inſtantia.de cenſibꝰ.⁊ ſic
eſt ſufficienter ſublata dicta difficultas.altera difficultas in pun
cto.Nũqd dicte legitimatiões poſſẽt allegari ſubreptitie.ex quo
in eis nõ eſt facta mentio de fideicõmiſſis factis in teſtamẽto do
mini Joannis.Que quidẽ difficultas poteſt dupliciter intelligi.
Primo an habeat vitiare legitimationem.Secũdo an ꝑiudicet
illis qui eſſent ad aliquod fideicõmiſſum inuitati legitimatiõe
nõ facta:⁊ legitimatiõe legitime facta excluderent.¶Circa pri
mã difficultatẽ videbat dicendũ legitimationẽ inutilem:qꝛ non
fuit facta mentio de ſubſtitutionibus ⁊ fideicommiſſis.Sed tñ
in genere narratũ dominũ Joannem deceſſiſſe condito teſtamẽ
to:⁊ ſic in genere ⁊ nõ in ſpecie:ꝓpter qđ videtur voluiſſe princi
pem ſeu comitem circũuenire ſm do.Anto.in conſi.ij.⁊ in ꝯſil.x.
⁊ quod dicit do.Alex.in conſi.lx.in ſecundo volumine.⁊ in cõſi.
cxcvj.in eodem volumine.Facit etiã qꝛ videtur qđ non fuerit ſuf
ficiens in genere facere mentionẽ de teſtamẽto ⁊ ſubſti.⁊c.Sz ꝙ
in ſpecie debeat fieri mentio ſm Bald.in.l.j.C.de furtis.⁊ domi.
Alexand.in conſi.cxcvj.in ſecunda parte.¶Sed tamen his non
obſtantibus contraria ſententia eſt verior ⁊ breuiter rem expediẽ
5 do non inueni iure cautũ †ꝙ ſi in legitimatione nõ eſt facta men
tio de ſubſtitutionibus ⁊ fideicommiſſis factis in teſtamẽtis pa
rentum ꝙ legitimatio non valeat.Nam non reperio hanc ſolẽni
tatem requiſitaz in huiuſmodi legitimatione:qui ergo hoc dicit
alleget legez hoc dicentẽ:vt in aut.de triẽ.⁊ ſemiſſ.§.conſideremus
⁊.l.illã.C.de colla.l.necnon.§.quod eis.ff.ex quibus cauſis maio.
⁊videtur eſſe de mente doctorũ qui qñ communiter concludunt
ꝙ legitimatio excludit ſubſtitutum ſub conditione ſi grauatus
deceſſerit ſine liberis legitimis ⁊ naturalibus non dicunt ꝙ in le
gitimatione debeat fieri mẽtio de fideicommiſſo:vt patet ex no.
per Jo.And.in tit.de teſtamẽ.§.ſi.in vltima additione.⁊ ꝑ doct.
in locis late relatis per dñm Alex.in.l.ex facto.§.ſi quis rogatꝰ.
ff.ad trebel.⁊ in.l.generaliter.§.cum autem.C.de inſti.⁊ ſubſtitu.
ſub conditio.factis.Quinimo puto narrationez predictam fuiſ
ſe legitime factam in vtraq; legitimatione tam Comitis ꝙ̃ in fa
cta a rege romanorum.De legitimatione Comitis patet:qꝛ vult
ꝙ ſi legitimus ⁊ naturalis ac ſi ab initio fuiſſet legitime procrea
tus per verba multũ ampla.Et ꝙ ſuccedat ex teſtamentis ⁊ con
tra teſtamenta.Itẽ qđ faciat conditionem purificari ⁊ deficere ſi
cut feciſſet ſi fuiſſet de legitimo matrimonio a principio ꝓcreatꝰ
nõ obſtante quocũq; iure queſito alteri ſeu querendo.Ex qbus
patet qđ intẽtio legitimatoris clara fuit qđ etiam in fideicõmiſ
ſis includerent ſiue tãq̃ poſiti in conditiõe ſiue tanq̃ vocati:ac ſi
a pricipio fuiſſent de legitimo matrimonio nati:non obſtãte iu
re alteri delato.Et ſic cũ clara ſit ⁊ apta intentio Comitis ꝙ etiã
dicto caſu legitimare voluit non põt dicta ratione reſcriptũ de
ſubreptione notari.Sufficit ẽt ꝙ generaliter voluit dicto caſu fi
lium eſſe

lium eſſe legitimum.vt ſupra.argu.l.qui iure militari.ff.de teſta.
mili.ita in ſimili cõſuluit Pau.de caſt.in cõſil.ccxix.incip.ſuper
puncto iſto.vbi dicit qđ licet quando nõ narratur qualitas ſpu
rietatis que reddebat reſcriptum ſubreptitium iuxta nota.per
Bal.in.l.ſi qua illuſtris.C.ad officia.⁊ per Bald.in.l.eam quam.
6 C.de fideicõ.† tamen ſi princeps vtitur verbis generalibus inclu
dentibus dictas qualitates ſuper quibus diſpenſat gratia nõ vi
tiatur.allegat Jo.an.in.c.ſi.de filijs preſby.⁊ hoc cõſiliũ refert et
ſequitur dñs Nico.de vbaldis in tractatu de ſucceſ.ab inteſta.in
xvij.charta.⁊ cõſuluit dominus Alexã.in conſi.lxviij.al's.lxx.inci
pit in cauſa vertente.⁊ idem tenet do.Jo.de ana.in cõſi.xcv.inci
pit.viſis ⁊ ponderatis.⁊ dñs Benedictus capra in cõſi.clvij.inci.
fuit diſpenſatum per papam Martinũ.¶ Preterea patet ex cõ
ceſſione ita ampla ⁊ generaliter facta quocũq; teſtamẽto exiſtẽte
⁊ cõtra quodcũq; teſtamentum ⁊ in omnibus conditionibus et
fideicõmiſſis qđ ſi narraſſet teſtamentum dñi Joãnis ⁊ expreſſiſ
ſet fideicõmiſſa idẽ cõceſſiſſet igitur cũ reperiat in iure expreſ
ſum quod iſta qualitas ſit exprimenda licet ea alias expreſſa
forte Comes nõ ita cõceſſiſſet tamẽ ex quo cõſtat ex ſerie legitima
tionis clare quod cõceſſiſſet non reddit talis taciturnitas indul
tum ſurreptitium vt cõcludunt dominus Anto.Joan.de imol.
Abb.⁊ Dominicus in repeti.c.poſtulaſti.eo.tit.in.xv.col.domi
ni de rota deciſione.xix.in titu.de preben.⁊ Jo.de calde.in titu.de
reſcriptis.conſilio.ij.¶ De legitimatione regis Romanorum pa
tet quia in ea dicitur qđ eum legitimat ad quaſcũq; hereditates
tam ab inteſtato quã ex teſtamẽto quam ex codicillis ⁊ ex quauis
ſubſtitutione vel vltima voluntate aſcendentium ⁊ nõ obſtanti
bus teſtamentis auorum ⁊ proauorũ que voluit haberi pro ſuffi
cienter expreſſis ad effectum dicte gratie que verba etiam magis
ampla ſunt ⁊ in dicto reſcripto apparet clare ꝙ voluit etiã reſpe
ctu fideicõmiſſorum contentorum in teſtamento Joannis legiti
mati vnde ex ſuperioribus non poteſt dici ſurreptitium ꝙ etiam
qr voluit teſtamenta auorũ ⁊ proauorum ⁊ in ſpecie dicti domi
ni Joãnis haberi pro ſufficiẽter expreſſis que clauſula operatur
7 ac ſi dicta teſtamẽta fuiſſent expſſa ⁊ ſpecificata.¶ Poſſunt† eñi
principes ad validitatem actus a ſe geſti fingere expreſſum ꝙ ex
preſſum nõ eſt.c.j.de trãſac.c.illa.de elect.ita conſuluit dominus
Antonius in materia in conſilio ſecundo.⁊ in conſilio.lv.vnde
cum in caſu noſtro princeps voluerit haberi ac ſi expreſſe ⁊ nomi
natim omnia expreſſa fuiſſent contenta in dicto teſtamento fuiſ
ſent in adulto expreſſa ſm Ange.in conſi.cclxx.inci.Bonifacius
epiſcopus ⁊ tenet Rota in nouis deciſionibus deciſione.xx.in ti.
de reſcrip.⁊ Bald.in.c.ſuper literis.eõ.titu.⁊ eſt bonus tex.et ibi
Ange.in.l.omnes.C.de preſcrip.xxx.anno.⁊ ſic cõcluditur quod
non poteſt altera cauſarum propter fideicom.nõ narratũ ſubre
8 ptitium reputari.¶ † Preterea prima legitimatio comitis l ali
quo principis poteſtatem excedere non poteſt:quia eſt confirma
ta a principe motu proprio ex certa ſcientia de plenitudine pote
ſtatis cum plena clauſula nõ obſtãtibus vnde licet cõfirmando
etiam ex certa ſciẽtia nõ videretur voluiſſe tertio preiudicare:ar
gu.l.ij.§.ſi quid a principe.⁊.§.merito.ff.ne quid in loco pub.⁊ te
net Pau.de caſt.conſi.clvij.inci.queſtio iſta vertitur ⁊ tenet Bal.
in.l.imperata.C.ſentẽ.reſcin.nõ poſ.⁊ domi.Alexan.conſ.cxxij.in
quarto volu.tamen in caſu noſtro nõ eſt dubiũ ꝙ talis cõfirma
tio facta ex certa ſcientia operari debet in preiudiciũ tertij quo
niam vltra clauſulam ex certa ſciẽtia appoſita eſt clauſula de ple
nitudine poteſtatis per quem apparet ꝙ voluit ſupra ius diſpo
nere ⁊ tertio preiudicare iuxta ea que ponit Bal.in.l.eos.in prin
cipio.C.de appel.⁊ Bal.in.c.cum acceſſiſſent.in.ix.col.extra de cõ
ſtitu.⁊ domi.Abb.in.c.ad hec.de reſcrip.⁊ in.c.inter dilectos.in
vj.de fide inſtru.⁊ domi.Joan.de ana.conſi.lxxxj.Confirmantur
predicta multũ clare.nam in dubio confirmationis ⁊ legitima
tionis narratur legitimatio primo facta a comite ⁊ legitimatũ
eſſe impuberem ⁊ de legitimatione cõſtare publicum inſtrumen
tum demum princeps aſſerit de omnibus ⁊ ſingulis defectibus
ſe pleniſſime informatum deinde inherendo cuicunq; alteri legi
timationi cuiuſcũq; Comitis que cederet in honorem ⁊ vtilita
tem dicti legitimati motu proprio ex certa ſcientia ⁊ de plenitu
dine poteſtatis confirmat.¶ Ex quibus patet quod cũ fiat men
tio de dicta legitimatione qđ princeps habuit notitiã.argu.no
tatorum per Bart.in.c.j.imperator lotharius.⁊ refert dominus
Alexan.in.l.qui rome.§.duo fratres.ſuper quarta queſtio.Bar.
ff.de verbo.oblig.¶ Preterea ⁊ fortius princeps diſponit quod
ſuperexiſtentibus filijs legitimis ⁊ naturalibus filius legitima
tus non ſuccedat niſi quaten⁹ de volũtate paterna proceſſerit nõ
obſtante alia legitima per quam contrarium diſponebatur ⁊ in
ceteris vult primam legitimationem firmã remanere.¶ Ex qui
bus patet ꝙ rex Romanorum habuit notitiã de dicta legitima
tione ⁊ que in ea continebantur vt probatur ex his que no.Bar.
to.in.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de verborum obligatio.in.iij.q.
vbi vult quod ſi apparet facta diuiſio prout in teſtamento diſpo
nitur preſumitur notitia cõtentorum in teſtamento item noti
tia partis probat notitiã totius legis nõ eſt ferendus.⁊ ibi no.ff.
de tranſactio.item reprobando in parte in alijs cenſetur appro
bata.l.tribunus.§.in teſtamento.ff.de teſtamen.mili.⁊ in caſu no
ſtro approbat ſtatim in alijs.¶ Preterea in dicto idulto in ver
ſiculo.necnon in teſtamẽtis auorum per verba multum pinguia
derogat omnibus que in premiſſis vel in aliqbus ex eis que con
tinentur in dicto indulto cõtradicerent vel conceſſa impedirent
etiam ſi eſſent talia de quibus fienda eſſet mentio ſpecialis que
vult haberi ꝓ ſufficienter expreſſis ⁊ ſic habeť ac ſi dicta legiti
matio fuiſſet ſpecialiter ⁊ nominatim expſſa in dicto indulto vt
ſupra fuit declaratũ:⁊ facit etiã qđ not.Bald.in extrauagan.de
pace conſtã.in verbo non obſtante ⁊ Ange.in.l.diuus.§.licet.ff.
de iure codicil.⁊ maxime propter clauſulam motu proprio ſecun
dum Angel.in.l.ſed ⁊ ſi quis.§.queſitum.ff.ſi quis cautio.¶ Ex
quibus concludo ꝙ ſiue ꝓbeť ſcientia principis prime legitima
tionis ſiue fingeretur expſſa in indulto principis dicit eſſe ſpeci
fice cõfirmata in omnibus tamẽ propter clauſulam ex certa ſcien
tia ⁊ clauſulã motu proprio ⁊ de plenitudine poteſtatis vt dictũ
eſt tũ vel maxime propter plures clauſulas nõ obſtãtiũ inſertas
9 nam† quãdo princeps reſcribit non ſolũ contra ius commune
ſed etiam contra ius ſingularium perſonarum nõ ſolũ requiriť
clauſula ex certa ſciẽtia ſed etiam clauſula non obſtãtibus ſecun
dum Bal.⁊ and.de iſer.in proemio feudorum in.xiiij.colũ.idem
Bartho.de ſalyce.in.l.fina.C.ſi contra ius vel vtilitatem publicã.
⁊ dominus Antonius in.c.que in eccleſiarum.in penu.colũm.de
conſtitu.⁊ eſt glo.fina.in.l.iij.§.ſi is pro quo.ff.quod quiſq; iuris.
dicens qđ ibi reſcriptum tollens exceptionem emanauit ex certa
ſcientia:⁊ imperator appoſuit clauſulam non obſtante ⁊ ſequun
tur ibi docto.cum concordantijs de quibus ibi per dominũ Ale
xan.vbi dicit hanc eſſe communẽ opinionem nõ omitto quod
in pluribus partibus illius indulti apparet quod voluit ꝑiudi
care iuri tertij per dictam legitimationem conceſſionem ⁊ cõfir
mationem ⁊ patet quia tantum excipit preiudicium filiorum le
gitimorum qui poſtea naſcereń in ceteris autẽ cõſtat qđ inten
dit iuri tertij reſpectu cõtentorum in teſtamentis auorũ ⁊ in ſpe
cie in teſtamento Joãnis ⁊ ſic alia cõfirmat vt dixi per dictam.l.
10 iubemus.§.teſtamẽto.¶ † Unde cum de principis clara volunta
te cõſtet non habemus aliud querere licet mentio ſpecialis non
eſſet facta ſecundum Pau.de eleaza.⁊ Joã.de imo.in clementi.j.
ad finem.de ſepul.⁊ Bal.⁊ Andr.de iſer.in proemio feudorum.
vnde nõ poteſt dicta legitimatio infirmari licet de fideicõmiſſo
nõ ſit habita mentio quare ſuccedit alia difficultas ſi dictus Ja
cobus legitimatus ſit habilis ad aliquid ad qđ non fuiſſet non
legitimatus:⁊ includať in aliqua diſpoſitione teſtatoris talis in
cluſio fuit in preiudiciũ illorũ quibus eſt queſitũ in ſpe.⁊ in hoc
aduertẽdum eſt qđ aut querimus nũquid admittatur ad ſucceſ
ſionem paternam nõ obſtantibus agnatis ⁊ hoc eſt indubitatũ
ex quo legitimatio eſt impetrata a patre vt concludit Bal.quẽ
omnes ſequũtur in.l.gallus.§.⁊ quid ſi tantũ.ff.de liberis ⁊ poſt
humis.¶ Aut querimus de preiudicio patris qui potuiſſet diſ
ponere de bonis auorum ⁊ tũc nõ poſſet propter fideicõmiſſum
contentũ in teſtamẽto Joãnis:⁊ hoc etiam non eſt in cõſideratio
ne ex quo ipſemet pater impetrauit ⁊ illi cõſenſit vt in regula nõ
debet cum materia.ff.de reg.iur.poterat enim nõ impetrare igiť
impetrando ⁊ conſentiendo ſibi preiudicauit.iuxta nota.per
Barto.in.l.que dotis.ff.ſoluto matrimonio.⁊ patet quia legiti
matio preiudicat quando ſit de conſenſu eorũ quibus legitima
tio preiudicat.l.ij.ff.de nata.reſtitu.⁊ notant Barto.⁊ docto.in
dicta.l.gallus.§.⁊ quid ſi tãtum.¶ Aut querimus nunquid le
gitimationes preiudicent reſpectu fideicõmiſſi ⁊ ſubſtitutionis
contẽtorũ in teſtamẽto Joãnis vel quia includatur legitimatio
in aliqua cõcluſione ad excluſionẽ alterius qui alias ſi non inclu
deretur vel vocaretur ad aliquod fideicommiſſum qui alias nõ
vocaretur ⁊ ſic etiam ad alterius excluſionem ⁊ in hoc faciebat
difficultatem quia cũ pater Jacobi nõ poſſet fideicommiſſo pre
iudicare non videtur qđ potuerit filiũ legitimare in preiudiciũ
eorũ quibus fideicõmiſſum fuiſſet delatũ eis nõ reqſitis quando
per talem legitimationem excluderentur prout videtur eſſe de
mẽte Bart.in dicta.l.gallus.§.⁊ quid ſi tantum.⁊ hoc in indiui
duo cõſuluit elegãs doctor dominus Frãciſcus de rampo.cõſilio
incipit.in themate ⁊ queſitis.argumentum.l.nã ita diuus.ff.de
adoptio.⁊ probatur ex his que notat Joan.andr.in regula ſine
culpa.de regu.iuris.in ſexto.⁊ Joãnes andr.et Dominicus in.c.
grandi.de ſupplẽ.negli.prela.ita etiam conſuluit Pet.de ancha
rano in cõſilio mihi.ccccxliij.inci.circa primũ queſitum.⁊ domi
nus Alexã.in cõſilio.lxvij.in primo volumine.⁊ in conſilio.xciiij.

in eodem volumine.⁊ hanc opinionem ſum ſecutus in dicto.§.⁊
quid ſi tantum.rñdendo ad quedam obiecta que in cõtrarium
fieri poterãt.¶Sed hoc nõ obſtante ꝯtrariũ eſt verũ in caſu no
11 ſtro.†Nam licet quando princeps procedit de plenitudine pote-
ſtatis ſit magna dubitatio nunqđ cõtra ſubditũ poſſit ꝓcedere
eo nõ citato qñ agitur de eius preiudicio iuris iam queſiti per ea
que habentur in cle.paſtoralis.in ver.ceterum.de re iudica.⁊ per
Bal.in.l.fi.C.de legi.cũ ſimilibus.quo etiã caſu multi non parue
autoritatis qđ de plenitudine poteſtatis poſſit:ꝓut tenuit Jo.
an.in.c.j.de cauſa poſ.⁊ proprie.⁊ dñs Anto.in.c.cum olim.de re
iudi.⁊ Bal.in.l.nec cauſas.C.de appel.⁊ in.d.l.iij.§.ſi is ꝓ quo.et
Jo.an.poſt Hoſtié.in.c.in noſtra.de procura.⁊ Bal.in.l.ij.C.quo
modo ⁊ quando iudex.⁊.l.fi.C.de fructi.⁊ litis expen.quorũ ma
gna eſt autoritas:eſſet tamen periculum hanc opinionem ſequi
quando auferatur ius iam queſitum tamen quãdo princeps pro
cedit in preiudicium iuris delati ex teſtamento adhuc non queſi
ti quod ius dicit̃ eſſe delatum de iure poſitiuo.l.iij.ff.de teſta.tũc
poteſt princeps indubitãter de plenitudine poteſtatis procedere
non citatis ⁊ nõ requiſitis his de quorũ ꝑiudicio agit̃ ita voluit
no.Bar.in.d.§.⁊ quid ſi tantũ.arg.l.ij.ff.de nata.reſtitu.quem ſe-
quuntur communiter doc.ita etiam voluit Bal.in.l.nam ita di-
uus.⁊ do.Anto.in.c.per venerabilem.extra q filij ſint legi.⁊ Bal.
in.l.ij.in.viij.q.C.de ſerui.⁊ aqua.⁊ hoc caſu indubitanter ꝓcede-
re poſſunt autoritates ſupra ſtatim relate:⁊ fortiꝰ in caſu noſtro
qꝛ loquunt̃ Bart.⁊ alij qñ ius eſt delatũ de preſenti ⁊ in re ⁊ ſta-
tim acceptari poteſt qñ poſt mortem patris delata eſt hereditas
agnatis fortius in caſu noſtro in quo ius eſt cõditionaliter dela
tum.⁊ in ſpe quo caſu nihil dicitur eſſe queſitum:qꝛ ea que ſunt
in cõditione non ſunt in diſpoſitione.l.ſi qs ſub ꝯditione.ff.ſi qs
omiſſa cauſa teſtamenti.⁊ per glo.⁊ doc.in.l.lucius.ff.de here.in-
ſti.⁊ hoc maxime qꝛ princeps ꝓcedit reſcribendo ⁊ priuilegiãdo
de plenitudine poteſtatis iudicãdo quo etiã caſu procedere po
teſt parte nõ citata.vt concludit gloſ.⁊ doct.in.l.licet.de re indic.
⁊ Bal.in.l.fi.C.de fructi.⁊ litis expen.⁊ not.domi.Ant.in.c.cum
dilecta.de confirma.vti.vel inutili.⁊ domi.Anto.in.c.veniens.de
filijs preſbytero.¶Ex quibus infertur qđ ſi princeps poteſt de
plenitudine poteſtatis poteſt ⁊ potuit talẽ poteſtatẽ comiti com
municare.d.c.qđ tranſlationem.cum ibi no.extra de offi.delega.
vnde potuit comes cui talis poteſtas eſt cõceſſa etiã irrequiſitis
his ad quos hereditas tã ex teſtamẽto ꝙ ab inteſtato deferretur
potuiſſet dictũ Jaco.legitimare ⁊ ita conſuluit domi.Alex.cõſi.
clxxxvij.in quinto volumine.⁊ conſilio.clxxxvij.in ſecundo volu-
mine ex quibus concludit̃ in hac prima queſtione ꝙ dictus Ja-
co.eſt iuridice legitimatus nõ obſtãtibus fideicõmiſſis de quibꝰ
in teſtamento dicti Juliani.¶Capio ſecundã difficultatẽ.⁊.pu
to ꝙ ſi totus tenor ſubſtitutionũ in qbus deſcẽdentes teſtatoris
vocantur conſiderent̃ femine deſcẽdẽtes ex dicto.Joanne teſta-
tore neq; deſcẽdẽtes ex eis aliquo caſu nunꝙ reperiuntur voca-
te ad aliquo fideicõmiſſum vel poſite in aliqua diſpoſitione poſi
to ꝙ Jacobus nõ eſſet legitimatus vel nõ eſſet in rerũ natura in
prima eñ ſubſtitutione hoc clare conſtat nã facta eſt ſubſtitutio
filijs ſuis inſtitutis caſu quo decederent ſeu aliquis eorũ decede-
ret ſine liberis maſculis ꝙ reliqui filij ⁊ liberi maſculi ſuccederẽt
igitur femine neq; ſunt poſite in conditione neq; ſunt vocate ad
fidecõmiſſum ex quo tñ maſculi liberi ponuntur in cõditione ⁊
liberi ⁊ filij maſculi vocantur ad fideicommiſſum.et ſic maſculi
includũtur cenſentur voluiſſe feminas excludere.l.cũ ita.ff.de cõ-
di.⁊ demõ.⁊ ita dicit Bart.⁊ ſequunt̃ cõiter doc.in.l.cum auus.
ff.de cõdi.⁊ demõ.¶Secundo loco teſtator diſpoſuit qđ ſi filij de
cederent cũ filiabus feminis qđ ille dotari deberent ꝓut erat de
iure vt determinat Bar.in.d.l.cũ auus.argu.aut.res que.cum ibi
notatis.C.communia de leg.reliquum vero voluit peruenire in
dictos filios ſuos ⁊ hr̃des.⁊ ſic refert ſe ad filios ſuos maſculos
inſtitutos ⁊ non ad feminas qꝛ dixit filios ⁊ non filias itẽ dicit
heredes filie autem erãt inſtitute in effectu in rebus certis:⁊ non
12 ſunt proprie heredes.l.quidam.§.is autem.ff.de eden.†Item ſu-
pra vocantur poſt mortem filiorum ſine filijs maſculis filios et li
beros maſculos ꝙ verbũ maſculos poſt verbum liberos ⁊ filios
qualificat vtrũq; verbum.l.doli verbum.⁊ ibi Bart.ff.de ſer.cor-
rup.⁊ per Bart.in.l.ſeie.§.gaio.ff.de fund.inſtruc.vnde cum repe
tat eandem ſubſtitutionem dicendo dictos filios dicitur facta ⁊
cenſetur facta relatio ad ſpe dictos filios cum qualitatibus ſuis
l.ſi prior.⁊ ibi Bal.ff.ſolu.ma.l.aſſe toto.⁊.l.inſtitutio talis.ff.de
condi.⁊ demon.⁊ ſic repetitio cenſetur facta de filijs maſculis nã
etiam alĩs videretur ſe correxiſſe incontinẽti.l.nam ad ea.ff.de con
ditio.⁊ demonſtra.item quia ſubdit ⁊ filios ⁊ liberos maſculos
filiorum ſuorum:ex quo capitulo ſequenti patet qđ de maſculis
intellexit.l.ſi ſeruus plurium.in fine.⁊.l.qui filiabus.ff.de legat.j.
quinimo exiſtentibus maſculis prohibuit feminas expreſſe ne
poſſunt ſuccedere filijs maſculis igitur verbum filios includit tã
tum maſculos.¶Preterea in dicto capitulo tractat̃ de fideicom
miſſo iniũcto filijs nõ autẽ ſumus in domino Juliano nepote ex
filio Jacobo teſtatoris cui in dicto capitulo nullũ reperit̃ iniun-
ctum fideicõmiſſum in dictis capitulis ex his tamen oſtenditur
clara intentio teſtatoris ꝙ noluit ad fideicõmiſſum vocare femi
nas ſed tãtũ maſculos ꝙ etiã clare patet:qꝛ ſi aliqua filiarum fe-
minarũ decederet vel religionẽ ingrederet̃ nõ ſubſtituit alias fe-
minas ſed filios maſculos item ex eo qꝛ prohibuit filios ne filias
ſuas feminas inſtituere poſſent dicendo ꝙ nullo modo inſtitue-
re poſſent que vniuerſales negatiue includũt quẽcũq; modũ ſuc
cedendi.l.ſi is qui ducenta.§.vtrum.ff.de reb.dub.⁊ qđ poſuit do
minus Alexan.in conſi.lxxvij.in ſecundo volu.vnde clare cõſtat
qđ tantum maſculos vocare voluit ⁊ non feminas nam ſemper
conſiderando maſculinitatem habuit reſpectũ ad cõſeruationẽ
familie ⁊ agnationis que per maſculos ⁊ non per feminas con-
ſeruat̃ vt dixit Jo.an.poſt Ricar.malum.in addi.Spec.in titu.
de teſta.in rubri.in verſi.ſub hoc titulo generali ⁊ plane patet ex
no.per Bal.in.l.maximum vitium.C.de libe.prete.exꝰ quibus pa
tet qđ vſq; ad verſiculũ teſtamenti in quo dicitur ⁊ hoc eſt quia
intentio mea eſt ꝙ omnia bona ⁊c.nunꝙ femine reperiuntur vo
cate ad aliquod fideicommiſſum neq; dñs Julianus qui eſt ne-
pos teſtatoris reperitur grauatus aliquo onere fideicõmiſſi in
hoc autem capitulo oritur aliqua difficultas ⁊ in ſequentibus
ex pluribus.¶Primo dũ dicit̃ intẽtio mea eſt qđ ſemꝑ bona mea
remaneãt in filios filiorum meorum ⁊ eorum deſcendentiũ vſq;
quo vnus reſtabit ſuperſtes.nam filij filiarũ ſunt deſcẽdentibus
vt in.l.fi.C.de ſuis ⁊ legi.⁊ no.glo.in.c.ſtatutum.de hereti.lib.vj.
13 †⁊ tam maſculi ꝙ femine comprehenduntur appellatione deſcẽ
dentiũ cũ ſit verbum cõmunis generis.vt in aut.de reſti.fideicom
miſſi.§.j.⁊ in.l.fi.C.de verb.ſigni.⁊ per Bar.in.l.tutelas.ff.de capi.
dimi.igitur videtur includi et vocari ad fideicommiſſum Hele-
na ſoror dñi Juliani ⁊ filij ſororũ qui ſunt de deſcendentibus te
ſtatoris ſunt eñ verba apta ad fideicõmiſſum.l.fideicommiſſa.§.
hec verba.ff.de leg.iij.⁊ hoc clare patet quia poſtea dicit ⁊ hoc vo
lo iubeo ⁊c.que verba inducunt fideicõmiſſum.l.ij.C.commu.de
lega.inſtitu.de ſingulis rebus per fideicommiſſum relictis.§.fin.
¶Secundo dum dicitur ⁊ in propinquiores attinẽtes meos de
domo mea de filijs nã appellatione attinẽtiũ omnes cõiuncti ſi-
ue maſculini ſiue femine ſiue ſint cõſanguinei cõiuncti ꝑ maſcu-
los ſiue per feminas vt voluit Ang.in aut.de alie.emph.§.econo
mus.⁊ Ange.in aut.de here.⁊ falci.§.j.vbi vult ꝙ attinẽtes dicã-
tur:vt in.l.j.C.ſi rector prouin.vbi fit mentio de ꝓpinquis ꝯdicũ
tur omnes cõſanguinei.l.fi.⁊ ibi Bart.Bal.⁊ alij.C.de verbo.ſi-
gni.⁊ dicit etiam Bal.qꝛ attinentes ſunt illi de quibus in.l.j.in
fi.ff.de poſthu.vbi ponuntur omnes cõſanguinei ita dicit in.c.in
literis.extra de teſti.faciunt notata ꝑ Bald.in.c.ſi pater.de teſta.
in.vj.igitur videntur includi femine ⁊ deſcendentes ex feminis.
¶Tertio hoc idem videtur probari ex verbis poſitis in vltimo
capitulo ſubſti.dũ dicitur ſed remaneãt in familia cognationis
⁊ de domo mea de familia nam non eſt dubiũ qđ femine ⁊ deſcen
dentes ex eis dicuntur cognati.inſti.de legi.tuto.§.j.itẽ domina
Helena ſoror Juliani dicitur de domo ⁊ familia quia agnata vt
in.l.voluntas.⁊ ibi glo.C.de fideicom.et conſuluit do.Alexan.in
conſil.xxiij.in.ij.volu.de domo enim ⁊ familia dicuntur agnati.
l.familie.⁊.l.pronunciatio.§.familie.⁊ ibi Bar.ff.de verb.ſignifi.
⁊ per Bar.in.l.j.in prin.poſt Jaco.de are.ff.ad ſille.item etiam fi-
lij ſororis ſuccedũt ad ſimilitudinem agnatorum.l.meminimus.
C.de legi.here.⁊ de ſimilibus idem eſt iudicium.l.illud.ff.ad legẽ
aquiliam.cum ſimilibus.¶Quarto eadem cõcluſio cõfirmatur
nam teſtator diſponit qđ ſi filij deceſſerint cum filiabus feminis
ceteris filijs ſuperſtitibus vel liberis filiorum extãtibus tunc vo
luit ꝙ filie nõ poſſint eſſe heredes vniuerſales filiorum.ſed certa
quantitate ſint cõtente ⁊ reliquũ perueniat ad filios vel liberos
filiorum ⁊ ſic illa verba ceteris filijs ſuperſtitibus ⁊ extãtibus ex
ponuntur videlicet ſi extãt ⁊ ſuperſunt.l.a teſtatore.ff.de cõdi.et
demon.⁊ per conſequens a cõtrario ſenſu ſi nõ extãt vident̃ filie
vocate ⁊ poſſunt ſuccedere arguẽdo a ꝯtrario ſenſu ꝙ valet in vl
timis voluntatibꝰ.l.ſi legatũ pure.ff.de adi.lega.⁊.l.aliquando.
ff.de cõdi.⁊ demon.¶Confirmatur ⁊ quinto hoc fundamentũ
nam in dicto capitulo ⁊ hoc quia intentio mea eſt dũ dicitur ꝙ
non vult quod bona exeant de domo vſquequo dum viuens ſu-
perſtes extabit aliquis maſculus ⁊c.⁊ ſic ſtantibus maſculis vo-
luit illos etiã extantibus feminis preferri quouſq; extarent igi-
tur illis ceſſantibus videtur voluiſſe illas venire.argumen.eius
quod dicit Bal.in ſimili in ſtatuto in.l.fina.ff.ad tertul.⁊ Bald.
⁊ alij in.l.ij.C.de libe.prete.ex quibus videbatur concludi quod
primo viderentur vocati maſculi ⁊ illis ceſſantibus femine.
¶Sed premiſſis non obſtantibus que vere nullo modo obſtant

dico qđ dñs Julianus poſito ꝙ nullos haberet filios maſculos
nec ſupereſſet poſt mortem ſuā aliquis de agnatione: tñ nõ eſſet
grauatus aliquo fideicõmiſſo reſtituendo Helene ſorori ſue vel
alijs liberis deſcendẽtibus ex feminis ⁊ ꝓ fundamẽto pmitto ꝙ
14 †regula ſubſti. ⁊ fideicõmiſſa non habent locum niſi in caſib⁹ cõ
prehenſis verbis ſubſtitutionis: ⁊ poteſt ſemper dici de hoc non
loquitur ſubſtitutio ita voluit Jo.an.in tit.de teſtamē.§.j.verſic.
occurrit ad finem. ⁊ Old.cõſi.xxj.incip.thema tale eſt. ⁊ Abb.cõ
ſilio.cxl.incip.facti contingentia ⁊c. ⁊ hoc premiſſo dico quod in
nulla parte teſtamẽti femine vel deſcendẽtes ex eis cenſentur vo
cati igitur ⁊c. quinimo ſi totus tenor teſtamenti ⁊ ſubſtit.diligẽ
ter conſideretur apparet qđ maſculos vocauit: ⁊ in conditione
poſuit ⁊ nõ feminas: ex quo datur intelligi ꝙ cõſiderãdo maſcu
linitatē voluit ad conſiderationē familie ⁊ agnationis bona in
familia ⁊ agnatione ꝯſeruari per ea q̃ in ſimili dicit Richar.ma
lum. ⁊ Jo.an.poſt eum in addi.Spec.in tit.de teſtamentis.verſi.
ſub hoc titu.generali.et patet ex not.per Bal.in.l.maximum vi
tium.C.de libe.prete. ⁊ pulchre in propoſito loquitur Raph.cu.
in ſuo cõſi.xx.incip.proponitur qđ ſer Blancus. ⁊ pro hoc opti
mus tex.inſti.de legitima agna.ſucceſ.§.certum. ⁊ §.media.verſi.
media iuris prudentia repellebat feminas a ſucceſſione q2 licet
haberet ius agnationis nõ tamen erat apta ad illius cõſeruatio
nem. ⁊ ſic in alijs partibus teſtamẽti in quibus non dicitur ſpeci
fice de maſculis intelligi debet de maſculis ꝑ quos ⁊ feminas fa
miliarum dignitas conſeruatur quoniam vna pars teſtamẽti ꝑ
aliā declaratur.l.qui filiabus.in prin.ff.de leg.j.l.ſi ſeruus plurī.
in fi.eo.ti. ⁊ per hoc quod no.Bar.in.l.ex facto.§.ſi quis rogat⁹.
ff.ad treb.vbi vult ꝙ ad cognoſcẽdū de quibus liberis teſtator in
tellexiſſet an de naturalib⁹ tantū: an vero de legitimis ⁊ natura
libus dicit hoc colligi ex aliqua parte teſtamẽti nã ſi de naturali
bus in aliqua pte teſtamenti mentionē fecerit de illis in reliquis
videt̃ ſenſiſſe.ar.d.l.qui filiabus. ⁊ .l.cū pater.§.volo.ff.de lega.ij.
¶ Confirmat̃ q2 ſi teſtator facit mentionem de filijs intelligitur
ſenſiſſe de illis qui erant vocati ex forma ſtatuti ciuitatis vt ſic te
ſtator videat̃ ſe cõformare cū diſpoſitione ſtatuti.vt no.Bart.in
l.heredes mei.§.cū ita.ff.ad trebel. ⁊ Pet.de ancha.in.l.tres fra
tres.ff.de pac.quãtomagis volūtas teſtatoris eſt interpretãda vt
ſit cõformis cū ſua volūtate in aliqua parte teſtamenti declarata
ſicut etiã volūtas ſtatuētiū in vno ſtatuto declaratur in alia par
te alterius ſtatuti ⁊ ꝑ aliud ſtatutū vt in.l.vtrū. ⁊ ibi Bar. ⁊ An
ge.ff.de pet.here. ⁊ ꝑ Bar.in.l.pretor.§.eritqȝ differētia.ff.vi bono.
rapto.cum ergo in princi.teſtamẽti ⁊ alijs partibus clare appa
reat volūtas teſtatoris qđ tantum maſculis ꝓuidere voluit vt ſu
pra declaratū eſt declaratur voluntas teſtatoris in illis partibus
in quibus dubitatio aliqua verteretur; item ex tenore teſtamenti
femine ſemper fuerūt excluſe igitur ſemel excluſe ſemper debent
remanere excluſe: vt in.c.j.epiſcopum vel abbatem ⁊ per Bartol.
in.l.fi.ff.ad tertul. ⁊ ſic ſufficit qđ hereditas ſemel peruenit ad Ju
lianum q2 Helena ⁊ alij perpetuo fuerunt excluſi.ad hoc glo.no.
in.l.in quibus.C.de ſecun.nup. ⁊ eorum excluſio apparet in verſi.
ſi vero aliqui vel aliquis dictorum meorum filiorum decederet re
lictis poſt ſe filiabus ⁊c. ⁊ ſic excluſe fuerunt a teſtatore. ⁊ euenit
caſus excluſionis igitur perpetuo ſunt excluſe.c.j. ⁊ ibi Bald.epi
ſcopum vel abbatem. ⁊ per Bal.in.l.ſi quis poſthumos.§.ſi filiū
ff.de libe. ⁊ poſthu. ⁊ Pau.de caſt.in.l.fi.ff.de acqui.heredi. ¶ Ex
quibus infero reſponſiones ad rationes in contrariū adductas
⁊ ad primam ⁊ ad ſecundam rationes clara patet reſponſio nã
illud capitulum quia intentio ſua eſt vſqȝ ibi volens hoc locum
omnino habere. ⁊ omnia contenta in eo reguntur ab illo verbo
remaneant poſito in principio capituli: ⁊ vult teſtator quod pri
mo ſuccedant omnes deſcendẽtes maſculi: quo caſu nõ excludun
tur maſculi deſcendẽtes ex feminis: q2 qualitas maſculinitatis vt
adiecta cauſa ꝯſeruade agnationis vt voluit Jo.an.poſt Ricar.
malum.in addi.ſpec.in rubr.de teſtamentis. ⁊ ita alias fuit cõſul
tum per oēs fere docto. Jtalie vt refert Matheſi.notabili.cxxx.
⁊ conſuluit dominus Anto.conſilio.ix.incip. viſo puncto. ⁊ hãc
opinionem defendendo ſecutus etiam in.l.gallus.§.nunc de lege
ff.de libe. ⁊ poſthu. ¶ Secūdo poſt mortem omniū deſcẽdentiū
maſculorum ſubſtituit propinquiores de domo ⁊ familia maſcu
los ⁊ nõ feminas.primum probatur: quia altero filio mortuo ſi
ne liberis maſculis ſemper in alio capitulo vocat alios filios ma
ſculos ⁊ eorum liberos maſculos.d.l.qui filiabus. Secundo quia
omnia reguntur ab eodem verbo qualitas appoſita in dicto ca
pitulo qualificat oīa vt not.Bar.in.l.ſeie.§.gaio.ff.de fun.inſtru.
igitur qualitas maſculinitatis expreſſa.i.ſuorum maſculorum: ⁊
ibi aliquis maſculus qualificat omnia contēta in dicto capitulo.
¶ Tertio quia vult ꝙ poſt mortē omniū maſculorum deſcẽden
tium ſuccederent propinquiores igitur patet ꝙ tantum ſunt vo
cati deſcendentes maſculi. ¶ Jtem poſt mortem omnium deſcen
dentium maſculorum vocat ꝓpinquiores addens quod nõ vult
ꝙ bona exeant de domo ⁊ propagine de filijs agnatis vllo modo
igitur non cenſent̃ vocate femine q2 licet ſint de domo ⁊ familia
vt in.l.voluntas tamen quando bona perueniūt ad feminas nõ
conſeruantur in familia ſed his mediantibus tranſeunt in alie
nas familias vt dicit Jo.an.poſt Jac.de are.in addi.ſpec.in rub.
de ſucceſ.ab inteſta. ⁊ per Bal.in.l.maximum vitium.C.de liber.
prete. ⁊ maxime q2 dixit vllo modo que verba includunt omnē
modum per quē bona exirent de familia q2 exponuntur aliquo
modo que eſt vniuerſalis: arg.eius qđ not.glo.in ſimili in clemē.
j.de foro cõpe.item ex quo eſt appoſita negatiua.idem eſt ac ſi di
ctum eſſet nullo modo que verba ſunt vniuerſaliter negatiua vt
per glo.in clemen.vt hi qui de etate ⁊ quali. ⁊ tradit dñs alexã.in
conſilio.lv.in.ij.volu.cui voluntati nullo modo eſſet prouiſum ſi
tranſiret in feminas vt dictum eſt: ⁊ talis ratio que eſt generalior
dicto ampliat dictū ad excluſionē feminarum per quas bona in
familia non conſeruantur.l.cum pater.§.dulciſſimus.ff.de leg.ij.
⁊ per Bar.in.l.pater fundum.ff.de lega.iij. ¶ Ex quibus multū
clare concluditur ꝙ ex quo appet qđ teſtator cõſiderauit maſcu
linitatem: ⁊ bona in familia conſeruari ꝙ noluit vocando ꝓpin
quiores vocare feminas. ¶ Non omitto ꝙ teſtator ante dictū ca
pitulum: ⁊ hoc q2 vocauit tantum maſculos ⁊ eos tantū poſuit
in cõditione ⁊ in dicto capitulo. ⁊ hoc q2 intentio mea eſt ⁊c. ve
nit amplectando rationem: ⁊ declarando latius voluntatē ſuā
vnde debet a ſuperioribus recipere declarationem.l.quiſquis.et
ibi Bar.ff.de leg.iij. ⁊ in.d.l.ſi ſeruus plurium.in fi.preterea teſta
tor non dixit ſimpliciter propinquiores ⁊ attinẽtes.ſed addidit
meos in genere maſculino ⁊ indefinite quo caſu nõ includunt̃ fe
mine duplici ratione. ¶ Prima ratio eſt q2 materia eſt differens
⁊ eſt diuerſa ratio q2 per feminas bona non conſeruantur in do
mo igitur maſculinum non concipit femininum ſecundū Bart.
in.l.j.ff.de pecu.ſed tantū maſculi includuntur. ¶ Secūda ratio
15 eſt quia †teſtator in teſtamento diſtrictiue fecit mentionē de ma
ſculis ⁊ feminis: quo caſu maſculinum non concipit femininum
ſm Bal.no.in.l.in multis.ff.de ſtatu.ho. ⁊ pulchre conſuluit do.
Abb.in conſi.xxvj.in.j. ⁊ vlti.col.facit quod conſuluit dñs Ant.
in conſi.xlvj.incip.recte deciſum eſt.idem quod non includantur
femine patet quia ex quo feminas excludit ⁊ diſponit eas exclu
dendo ſpecifice non videtur eas generalibus verbis vocare q2 ge
neralia verba nõ extenduntur ad caſum ſpecialiter prouiſum.l.
doli clauſula.ff.de verb.ob.l.ſanctio legum.ff.de pe. ⁊ .d.Alex.cõ
ſilio.xcv. ⁊ cõſi.cx.in.iiij.volu.item circa filias non diſpoſuit niſi
de eorum dotibus igitur non ſunt ad fideicommiſſum vocate
plura ſunt conſilia do.Alexan.in conſi.ccij.in.iij.volu.et in conſi.
ciij.in.iiij.volu.et in cõſi.cc.in.ij.volu. ⁊ ſic nõ obſtant prima et ſe
cunda ratio in contrariū allegate. ¶ Ex quibus patet etiã reſpõ
ſio ad tertiam rationē q2 illa verba remaneant in familia cogna
tionis ⁊ domo intelligi debent ſcilicet maſculorū prout ſupra lo
quutus fuerat nã primo dicit ꝙ intentio ſua eſt ꝙ bona nõ eant
extra domū ſuam ſed agnationem ſuã ſed mediantibus feminis
exirēt ⁊ ſubditur ſed remaneant in familia cognatiōis ⁊ domus
⁊ ſic non ſolum ſoluit ꝙ bona peruenirent ad agnatos ⁊ nõ exi
rent de agnatione ſed remanerent in familia quod ſignificat pſe
uerantiam vt in.l.patre furioſo.ff.de his qui ſui vel alie.iur. ⁊ in
c.ſignificauit.de offi.ordi. ⁊ nõ ſolū voluit ꝙ remanerēt ſȝ qđ non
exirent de familia qđ pluries repetit propter quod magis volun
tas demonſtrat̃ vt in aut.ſiue a me.C.ad velle.cui voluntati non
eſſet ſatiſfactū ſi perueniret ad feminas que tranſeūt ad alienas
familias vt dictū eſt non obſtat verbum cognatio quia eſt aptū
cõprehendere etiã agnationem.inſti.de legitima agna.tu.in.§.j.
⁊ hoc modo ſcilicet reſpectu agnationis intelligitur quoniã eſt
iunctum cum verbo familie quod importat agnationē.l.pnun
ciatio.§.familie.ff.de verbo.ſigni.item cum verbo de domo quod
etiam agnationem ſignificat Bar.in.l.j.in princi.ff.ad ſille.agna
tis ſed de cognatis ⁊ de domo ⁊ de familia: quibus mediãtibus
bona remanerent in familia nõ exeant ⁊ licet femine fuiſſent vo
cate ceſſantibus maſculis earū filij ex earum perſona nõ poſſunt
16 admitti illis mortuis †q2 fideicõmiſſum conditionale non tranſ
mittitur etiam in deſcendentes vt eſt glo. cõmuniter approbata
in.l.vnica.C.de his qui ante apertas tabu. ¶ Non obſtat quinta
ratio q2 prohibuit qđ filie femine nõ ſuccederēt filijs ſuis in bo
nis ſuis quoniã noluit ꝙ ſuccedẽdo impedirent fideicõmiſſum
factum maſculis qbus non extantibus voluit eas poſſe ſuccede
re eorū parētibus nõ autem vocauit ad fideicommiſſum cum ex
preſſe non ſint vocate nec a ꝯtrario ſenſu qui eſt ꝙ ſuccedant pa
rentibus eorum in bonis ſuis ab inteſtato per fideicõmiſſum au
tem ſuccedit̃ teſtatori ⁊ non grauato.l.coheredi.§.cum filie.ff.de
vulga. ⁊ pupilla.ſi enim voluiſſet admitti ad fideicommiſſum te
ſtator ad ſuam hereditatē vocaſſet.item nõ inducitur fideicõmiſ
ſum a cõtrario ſenſu ſed cenſetur reſeruata ſucceſſio ab inteſtato
vt eſt gl.a doc.approbata.in.l.lucius.ff.de here.inſti.ſm quã doc.

communiter conſuluit. ¶ Minus autē obſtat quinta et vltima
ratio qꝛ teſtatoꝛ voluit deſcēdentes maſculos admitti. donec vni
cus extaret: eis ceſſantibꝰ nullū ſubſtituit igit̃ expirat ſubſtitutio
caſus eſt in. l. cū pater. §. libertis. ff. de lega. ij. ⁊ ſi q̄ ſunt ſubſtituti
ſunt ꝓpinquos maſculi vt ſupꝛa declaratū eſt ⁊ ita eſt vera inten
tio teſtatoꝛis q̄ ex omnibus fere capitulis ſubſtitutionum colligi
tur que pꝛeualere debet. l. cum virum. C. de fideicōmiſſis. l. in cōnē
tionibus pꝛimū locū. ff. de condi. ⁊ demon. cum vulgaribus. nec
obſtat ſi dicatur qȯ imo domina Helena ex vi verboꝛum non eſt
excluſa: qꝛ teſtatoꝛ dixit qȯ ſi aliqui dictoꝛum filioꝛum decederēt
relictis tamen filiabus ⁊ non maſculis ⁊c. ſed in caſu noſtro Ja
cobus deceſſerit relicto dñō Juliano ⁊ domina Helena. igitur
non verificantur verba ſubſti. ad excluſionē feminarū. l. ſi ſeruū.
ver. non dixit pꝛetoꝛ. ff. de acqui. here. l. ſi ita ſcriptum. ff. de libe. et
poſthu. nā ad hoc reſpondetur ꝙ foꝛtius exiſtentibus maſculis
dominam Helenam excluſiſſe videtur ex mente qꝛ ex omni parte
teſtamēti apparet qȯ voluit qȯ bona in familia conſeruarentur
ideo dixit feminis ⁊ non maſculis. vnde a maioꝛitate rationis
habemus hoc dicere nā nō eſt dubiū ꝙ ſi remāſiſſet maſculꝰ erat
locus ſubſtitutioni reſpectu alioꝝ de domo qui pꝛeferebantur
feminis ſed maſculi ex Jacobo pꝛeferunt̃ alijs de domo iuxta. l.
cū acutiſſimi. C. de fideicō. ⁊ qꝛ ita expꝛeſſit teſtatoꝛ qui ꝓferebat̃ fe
minis igit̃ foꝛtius filij Jacobi ⁊ ſic dñs Julianus debet feminis
pꝛeferri. l. tale pactū. in ſi. ff. de pac. ⁊ qꝛ vt dictū eſt maſculi ſemper
17 vocantur donec vnus maſculus ſupereſſet ex quibus † infertur ꝙ
excluſis filiabus cenſentur excluſi deſcendentes ex eis iuxta not.
in. l. liberoꝝ. in ver. quid ſi filia. per Bar. ff. de verb. ſigni. et quod
no. glo. in. c. q̄uis. de pac. in. vj. ⁊ maxime ex quo ſunt excluſe fauo
re maſculoꝛum ⁊ cōſernādē agnatiōis iuxta no. p Bal. in. l. maxi
mum vitiū. C. de libe. ꝓte. ⁊ p Pau. de ca. cōſi. cccxlviij. incip. in pū
cto queritur. ⁊ ſic non obſtat qȯ dicit Frāciſcus tigrini in conſi
lio quod incip. ſuper queſtione vbi excluſis filiabus noluit exclu
di filios filiarū: qꝛ maſculinum non concipit femininum. et not.
Albe. in tractatu ſtatutoꝛum in pꝛima parte. q. xiiij. quoniā hoc
falſum maxime pꝛopter rationem cōſeruande agnatiōis ad hoc
qȯ no. Bal. in. l. venia. C. de in ius voc. itē excluſa femina ⁊ ſic alij
deſcendētes ex ea ſunt excluſi. vt dicit Bal. in. d. l. venia. ⁊ Pet. de
anch. in. c. j. de cōſti. col. xxxj. ⁊ Pet. de anch. in cle. j. de baptiſmo.
⁊ Alex. in cōſi. ciij. in pꝛima parte. ex quibꝰ infero ꝙ ſi femine nō
ſunt vocate. ⁊ dñs Julianꝰ eſſet vltimus de familia ad libitū diſ
poneret: tum qꝛ eſt caſus omiſſus. l. ſi cū dotem. ff. ſolut. matri. in
pꝛinci. tum qꝛ eſt caſus in. l. peto. §. fratre. ⁊ in. l. cum pater. §. liber
tis. ff. de leg. ij. itē eo. qꝛ licet alij de familia eēnt vocati: ex quo ſunt
pꝛemoꝛtui expirauit fideicōmiſſum. l. vnica. §. ſinautē ſub cōditio
ne. C. de cadu. tol. ⁊ per glo. in. l. vnica. C. de his q̄ ante aper. ta. itē
ex quo teſtatoꝛ excluſit filias pꝛopꝛias cenſet̃ excluſiſſe filias filio
rum. iuxta no. per Fulg. ⁊ Pau. in. l. j. C. d̓ cōdi. inſer. ⁊ Pau. in cō
ſilio. lxix. ⁊ Fulgo. conſi. xviij. ⁊ conſilio. xxxviij. late dico in. l. cum
anus. ff. de condi. ⁊ demon. ¶ Circa tertiam difficultatem pꝛimo
aſpectu concludendum videbatur ꝙ ſi grauatus diceret̃ Julia
nus aliquo fideicōmiſſo ꝙ illud teneret̃ reſtituere nō obſtāte ſup
exiſtentia. Jacobi filij legitimati nam fuit grauatus ſi deceſſerit
ſine filijs maſculis ex legitimo matrimonio pꝛocreatis que cōdi
tio videtur deficere licet deceſſerit cum filio legitimato: nā licet
magna ſit difficultas qñ quis eſt grauatus ſi deceſſerit ſine filijs
legitimis ⁊ naturalibus: ſi deceſſerit cū legitimatis conditio defi
ciat de qua late in. l. ex facto. §. ſi quis rogatus. ff. ad trebel. vbi la
18 te per dñm Alexā. † quando quis eſt grauatus ſi deceſſerit ſine li
beris ex legitimo matrimonio natis ⁊ pꝛocreatis liberi legitima
ti licȝ ſint legitimi ⁊ naturales: tñ nō dicuntur nati ex legitimo ma
trimonio igit̃ in eis nō videt̃ cōditio verificari nec legitimatus
videtur ſubſtitutū excludere qꝛ teſtatoꝛ retulit ſe ad tēpus natiui
tatis: ⁊ ad modū naſcendi naturaliter ⁊ vere non autē ficte ita
concludit Bal. in. l. gallus. §. ſi eius. in ſi. ff. de lib. ⁊ poſth. ⁊ Bal.
in. l. ſi q̄s poſthumos. in pꝛin. ff. de libe. ⁊ poſthu. vbi refert Bono
nie fuiſſe diſputatū: idē Bal. in. c. innotuit. de elec. Bald. Saly. et
Pau. de ca. in. l. ſi. C. de his q̄ ve. eta. impe. ⁊ Bald. in. l. ſi ita quis
§. ſi. ff. de leg. ij. ⁊ in. l. lucius. la. ij. ff. de here. inſti. idē do. Anto. in. c.
per venerabilē. extra qui filij ſint legi. ⁊ Ang. in ſua diſputatione
que incipit. quidam nobilis genere. ⁊ Bar. conſ. lxxv. ⁊ ita habet̃
in pluribus conſilijs pꝛeceptoꝛis mei do. Alex. pꝛout habetur in
pꝛimo volu. cōſi. ij. xxv. ⁊. lxxvij. ⁊ ſic cōcludi videbat̃ ꝙ dictus Ja
cobus filius legitimatus non excluderet aliquē vocatū ad fidei
cōmiſſum. ¶ Cōfirmatur iſta opinio qꝛ dicitur ſine liberis legiti
mis ⁊ de legitimo matrimonio natis debet eſſe aliquid operari
illud verbū: ⁊ de legitimo matrimonio natis. ar. l. ſi quando. ff. de
leg. j. ⁊ maxime qꝛ ſunt verba geminata iuxta no. in. l. cum ſimus.
C. de agri. ⁊ cenſi. libꝛ. xj. ⁊ in ſpecie in iſtis verbis tradit dñs An
to. in. c. tanta. ⁊ in. c. per venerabilem. qui filij ſint legiti. ⁊ licet in
ſubſtitutione facta filijs ⁊ de filijs ſint adiecta illa verba ſi deceſſe
rint ſine filijs maſculis legitimis ⁊ de legitimo matrimonio pꝛo
creatis ⁊ nō in inferioꝛibus ſubſtitutionibus factis nepotibꝰ de
quibus agimus: ſed tñ fiat mētio de legitimis ⁊ naturalibꝰ. ⁊ di
cta in vno capitulo nō cenſent̃ in alio repetita ſm̄ Bar. in. l. ſeie.
§. gaio. ff. de fun. inſtru. tñ hoc non videt̃ obſtare: qꝛ ex veriſimili
mente defuncti cōcludendum videtur qȯ qua ratiōe teſtatoꝛ no
luit vocare: ſeu in cōditione ponere filios legitimatos filioꝝ foꝛ
tius noluit ponere in cōditione: ſeu vocare alios filios legitima
tos nepotū vel vlterioꝛis gradꝰ: ar. l. ſi viua matre. C. de bonis ma
ter. ⁊ vna pars teſtamēti p aliā declarant̃. l. ſi ſeruus plurium. in ſi
ne. ff. de leg. j. ⁊ qꝛ in vna parte teſtamenti eſt facta mentio de legi
timis ⁊ legitimo matrimonio natis ⁊ hoc voluit Frāciſc. tigri.
in. l. generaliter. §. cū autē. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ſub cōdi. fac. ⁊ refert
d. Alex. in cōſi. xciiij. in. j. vol. facit ꝙ ipſe dicit in cōſi. ij. ⁊ in conſil.
xxv. eodē volumine. ⁊ qȯ no. Bar. in. l. ex facto. §. ſi quis rogatus.
ff. ad treb. ⁊ ſupꝛa retuli. et maxime quia erat nobilis iuxta tex. in
l. ex facto. §. ſi quis rogatus. ff. ad treb. ⁊ qȯ habetur in. l. ſi qua il
luſtris. C. ad oꝛficia. non enim cenſetur pꝛedilexiſſe liberos vlterio
ris gradus ꝗ̄ filios pꝛimi gradus vt per multa ꝓbat do. Oldr. in
ſuo cōſi. cxlj. incip. thema tale dominus ⁊c. ex quibus videtur qȯ
teſtatoꝛ voluerit filias excludi exiſtentibus maſculis natis ex le
gitimo matrimonio igit̃ eis ceſſantibus ex mente filie videntur
in fideicōmiſſo includi: q̄ mens pꝛeualere debet. l. iij. C. de lib. pꝛe
teri. l. cum pꝛoponebatur. ff. de leg. ij. cū multis ſimi. ¶ Quibus
tamen non obſtātibus contrariam ſententiam veriorem eſſe exi
ſtimo ꝙ imo dictus Jacobus filius legitimatus excludit dictā
Helenam ⁊ alios deſcēdentes ex feminis. ⁊ hoc eſſe verum oſtēdi
tur duplici via etiā poſito qȯ dicta Helena ⁊ maſculi deſcenden
tes ex feminis eſſent vocati ad fideicōmiſſum. ¶ Pꝛima qꝛ ipſe
Jaco. filius domini Juliani legitimatus per moꝛtē dñi Juliani
per pꝛius eſt in fideicōmiſſum inuitatꝰ. ¶ Secūda qꝛ in perſona
dñi Juliani expirat fideicōmiſſum pꝛopter ſuperexiſtētiam Ja
cobi filij legitimati. ¶ Pꝛima via pꝛobatur qȯ dictus Jacobus
filius dñi Juliani cenſet̃ vocatus iure fideicōmiſſi a Joanne pꝛi
mo teſtatoꝛe cum ſit de deſcendentibus ſuis maſculis ſȝ teſtatoꝛ
clare diſpoſuit ꝙ bona ſua ſemꝑ vadant in filios ſuos ⁊ in filios
filioꝛum ſuoꝛum ⁊ eoꝝ deſcendentium donec ipſoꝛum ſuperfue
rit vnus filius maſculus apud quē voluit bona remanere. ⁊ qȯ
nō poſſent exire de domo ⁊ de familia ſua igit̃ ad ipſum debēt bo
na iure fideicōmiſſi deuenire verba enim ſunt multū clara vnde
non eſt opus altera interpꝛetatione. l. ille aut ille. §. cū in verbis.
9 ff. de leg. iij. † Nam appellatione filioꝛum venit filius legitimatus
l. tutelas. ⁊ ibi no. ff. de capitis dimi. ⁊ veniunt etiam appellatio
ne filioꝝ legitimoꝛum et naturaliū: ex quo legitimati in nihilo
differunt a filijs legitimis ⁊ naturalibus in aut. qui. mod. natur.
effi. ſui. §. que varie. ⁊. §. illud. ⁊ in autenti. quibus modis natu
ra. effi. ſui legitimi. §. liceat. quinimo dicitur vere legitimus ſecun
dum. Bar. in. l. ſi is qui ꝓ emptoꝛe. in tertia queſtione pꝛincipali.
verſi. item queritur. ff. de vſucap. ⁊ not. Bal. in. l. imperialis. C. de
nup. ⁊ Rapha. cuma. in conſi. clxviij. incip. venerande pater. et qȯ
appellatione filioꝛum legitimoꝛum veniat filius legitimatus la
te pꝛoſequitur domi. Alexan. in. l. ex facto. § ſi quis rogatus. ff. ad
trebel. et in ſuo conſilio. ij. in pꝛimo volumine. quod quia clarum
eſt non pꝛoſequoꝛ. ¶ Conſiderandum tamen eſt. quod teſtatoꝛ in
pꝛimis in pꝛima ſubſtitutione facta filius voluit admitti filios
ſuos legitimos ⁊ naturales nec voluit illos excludi niſi filijs de
cedentibꝰ cū filijs legitimis ⁊ naturalibus de legitimo matrimo
nio natis: vnde tunc appoſuit conditionem ſi deceſſerint ſine fi
lijs legitimis ⁊ naturalibus de legitimo matrimonio natis i ſub
ſtitutione facta de alijs liberis teſtatoꝛis: nō autē in alijs ſubſti
tutionibus alioꝝ deſcēdentiū non videt̃ illa qualitas repetēda:
dum dicitur de legitimo matrimonio natis: in alijs ſubſtitutio
nibus vt dixi per notata per Bar. in. d. l. ſeie. in. §. gaio. ff. de fun
do inſtru. ⁊ ad rationē in contrarium dicendū qȯ licet teſtatoꝛ
in filijs abhoꝛreret talē coitū vt ad nuptias inducerētur tamen
potuit non erraſſe in nepotibus exiſtentibus in gradu diſtātio
ri: qꝛ tanta ratio non foꝛtiter militat facit qȯ habetur in. l. fin. C.
de natu. lib. vnde ratio allegata militat qñ excluditur filius alia
ratione que militat pariter in nepote iuxta id quod habet̃ in. l. ſi
viua matre. C. de bonis mater. ſed in caſu noſtro in nepote nō mi
litat tāta ratio ſicut in filio vt dixi: ⁊ ideo nō debet fieri repetitio
illius qualitatis cōtra regulas iuris: vt in. d. §. gaio. pꝛobat̃ facit
l. vxoꝛi. ff. de leg. iij. et p Bart. in. l. pꝛetoꝛ. §. eritq̄ differētia. ff. vi bo
no. rap. ¶ Preterea licet apponēdo ſeu filios filioꝝ in cōditiōe
expꝛeſſerit teſtatoꝛ de filijs de legitimo matrimonio natis et pꝛo
creatis: tñ poſtea in vocādo filios: ⁊ filios filioꝝ ⁊ deſcendentes
nō appoſuit dictā qualitatē igit̃ nō debet fieri repetitio in diuer
ſa: ⁊ diſpoſita i. c. ſeparato. vt in dictis iuribꝰ: ⁊ maxime qꝛ inter
capitulū ſubſtitutionis pꝛīe in quo apponit̃ dicta qualitas ſunt
alia capl̃a ſeparata reſpiciētia vxoꝛē ⁊ filias itē mutant̃ perſone
Igitur

Igitur nõ cenſetur talis qualitas repetita in capitulo.et hoc qꝛ
intentio mea eſt:propter a capitulo ſeparata que ſunt in medio
vt eſt caſus per quẽ ponit Bar.iſtã doctrinã in.l.fi.ff.de reb.dub.
⁊ Bar.in conſi.xxvij.Bal.in.l.fi.de indi.viduí.⁊ eſt glo.in.§.item
lapilli.inſti.de rerum diui.⁊ traditur in.l.talis ſcriptura.ff.de le
ga.j.cum ſi.¶ Preterea primo poſuit filios filiorum natos ex le
gitimo matrimonio demũ expreſſit liberos ſub alia conditione
ſcilicet legitimos et naturales:⁊ ſic ſpecifice ſub iſta qualitate.igi
tur prima qualitas nõ cenſet repetita nec loquant allegata per
Bart.in.d.§.ſi quis rogatus.cum ſimi.qꝛ ſi voluiſſet ſub eadem
qualitate vocare expreſſiſſet.c.ad audientiam.de decimis.¶ Po
20 ſtremo †ad minus nullus iuſtificari poterit ꝙ illa qualitas de le
gitimo matrimonio apposita in cõditione apparet apposita ne
nati ex legitimo matrimonio a fideicõmiſſo excluderent a filio
legitimato:⁊ ſic videat intẽtio teſtatoris velle natos ex legitimo
matrimonio preferẽdos eſſe filijs legitimatis.igit filijs ſeu libe
ris de legitimo matrimonio nõ exiſtentibus nõ põt negari quin
intẽtio teſtatoris que ex verbis colligit fuerit qõ tunc legitimati
admitterent ⁊ hoc clare colligit ex illo vltimo capitulo dũ dicit
⁊ hoc qꝛ intentio eſt vſq; ad verſiculũ.Item volo ⁊ iubeo.primo
dum dicit vſq; dum viuens ſuperſtes extabit aliquis maſculus
ex deſcẽdentib⁹:nam filij legitimati ſunt deſcendentes.ſunt enim
filij ⁊ ſui heredes vt no.Bar.in.l.ij.in princ.ver.item quero quid
ſi aliquis filius naturalis.ff.de vul.⁊ pup.⁊ no.Bal.in.l.eã quaz.
in.ij.col.C.de fideicõ.⁊ Rapha.cu.in cõſi.ccxij.incipiẽte.Reueren
dus pater.⁊ ideo legitimatus poſtꝙ reperit ſe preteritum rũpit
teſtamentũ:vt not.Bal.in.l.filius a patre.§.j.ff.de liber.⁊ poſthu.
⁊ dominus Anto.in.c.per venerabilem.in.ij.colũ.extra qui filij
ſint legitimi.¶ Nec diſpoſitio teſtatoris loquẽtis qñ extant alij
filij legitimi de legitimo matrimonio nati eſt trahẽda ad caſum
qñ nõ extãt:qꝛ eſt valde diuerſa ratio vt patet in.l.fi.⁊ ibi no.etiã
in aut.ibi poſita.C.de na.lib.videmus aliqñ ſpurios admitti de
ficientibus legitimis in ſubſidium.l.generaliter.§.ſpurios.ff.de
decurionibus.⁊ glo.in.l.ſi vero liberis.ff.ſolu.mat.⁊ patet ex men
te teſtatoris qõ voluit ꝙ bona remanerẽt in familia ⁊ domo ſua
⁊ de domo ⁊ familia ſua ꝑpetuo nõ exirẽt ⁊ per iſtũ modũ ſatiſ
fit eius volũtati:⁊ ecõtra ſi femine vel deſcendentes ex eis admit
terentur.qꝛ bona tranſirent in alienas familias.ſunt enim filij
legitimati de familia ⁊ domo qꝛ ſunt agnati:vt in.l.ꝓnunciatio.
21 §.familie.ff.de ver.ſig.videmus enim ꝙ† legitimati ſuccedunt iu
re agnationis in hereditatibus agnatorũ:vt no.Jo.an.in addi.
ſpec in tit.de ſucceſ.ab inteſt.§.fi.in pe.col.⁊ do.Anto.in.c.per ve
nerabilẽ.q fi.ſint legiti.⁊ ſic ꝑ legitimos bona in familia ⁊ agna
tione cõſeruant:⁊ tenet Bart.de ſaly.in.l.imperialis.§.ſic itaq;.
C.de nup.tradit.o.Alex.in cõſi.ij.in primo vol.facit ꝙ no.Pau.
de ca.in.l.fi.C.de his qui ve.eta.impe.⁊ Raph.fulg.in ꝯſil.xxxiij.
incip.dña Catherina.quod etiã patet ex his que no.Bal.in.l.eaz
quã.C.de fideicõ.verſi.item queſitum fuit:vbi voluit ꝙ ſtãte ſta
tuto ꝙ ſtantibus filijs maſculis filia femina nõ ſuccedat quod eſt
factum ad conſeruationem bonorum in agnatione vt declarat
Bal.in.l.maximũ vitiũ.C.de libe.prete.tamen locum habet in fi
lijs legitimatis.¶ Ex qbus infero in propoſito ꝙ ꝗuis exiſten
tibus liberis ex legitimo matrimonio ille verſiculus:⁊ hoc qꝛ in
tentio debet reſtringi ad liberos deſcẽdentes ⁊ attinẽtes natos ex
legitimo matrimonio:qꝛ videt eſſe eadẽ ratio ⁊ mẽs ſicut in pri
ma ſubſtitutione:tñ eis ceſſantibus videt ꝙ dictus verſicul⁹ de
beat intelligi qꝛ nõ eſt eadẽ mens ⁊ ratio conſiderata a teſtatore:
vt.ſ.l.j.§.⁊ generaliter.de lega.preſtan.xix.diſtin.c.ſi romanorum.
¶ Patet ex ratione diſpoſitiue:⁊ nõ enunciatiue aſſignata a te
ſtatore q̃ habet reſtringere dictũ ⁊ ampliare.l.cũ pater.§.dulciſſi
mis ⁊ ibi Bart.ff.de leg.ij.⁊ ꝑ Bar.in.l.cum pater.§.fundũ.ff.de
lega.ij.ſꝫ ratio aſſignata ne bona exeãt:ſed in familia remaneant
arguit ꝙ ceſſantibus maſculis de legitimo matrimonio admit
tantur legitimati.igit ⁊c.¶ Cõfirmat qm̃ attẽta dicta ratione q̃
ſola eſt ſufficiẽs teſtator in genere cogitauit ꝙ bona ꝑpetuo in fa
milia remanerẽt:vñ ſi in ſpecie cogitaſſet caſum exiſtẽtie filij legi
timati ceſſantibus omnib⁹ legitimis ⁊ naturalib⁹ ⁊ deſcẽdẽtib⁹
trãſuerſalibus de domo teſtatoris non eſt dubiũ ꝙ videns ꝙ nul
lo alio modo poterant in familia remanere ꝙ ſpecifice diſpoſuiſ
ſet hũc legitimatũ feminis ⁊ deſcẽdẽtibus ex feminis preferẽdũ:
igit in caſu noſtro hoc cõcludẽdũ eſt cũ gñalitas verborũ ⁊ mẽs
teſtatoris cõueniãt ꝓut iſta probat in fortioribus terminis in.l.
tale pactũ.in fi.vbi eſt glo.no.quam ibi ponderãt Bal.⁊ Pau.
de caſt.⁊ eſt tex.⁊ ibi Bald.⁊ alij.in.l.titius.§.lucius.ff.de liber.et
poſthu.⁊ ꝑ Bal.in.l.j.C.que res pig.oblig.poſ.⁊ Saly.in.l.ij.C.de
noxalib⁹.¶ Poſtremo hoc clariſſime colligit ex verbis dicti ca
pituli vbi teſtator dixit qõ eſt ſua firma intẽtio per verba multũ
ampla ꝙ bona remaneat:⁊ non exeant de familia:⁊ diſponit qõ
iſta ſua diſpoſitio ſeruari debeat:⁊ locũ omnino.habere ꝑ omnẽ
modum.viã ⁊ formam quibus hoc melius valeat ſortiri effectũ.

Sed in caſu noſtro nullus eſt alius modus:niſi qõ Jacobus ad
mittat ad fideicõmiſſum igit admitti debet faciunt notata in.l.
cum pater.§.filius matrem.ff.de leg.ij.⁊ per Bart.in.l.j.§.ſi quis
ita.ff.de verbo.obliga.⁊ per Bal.in.l.quoties.C.de here.inſtit.et
Cuma.⁊ do.Alex.in.l.ſi ſtipulatus.§.griſogonus.ff.de ver.oblig.
¶ Ex quibus ſine heſitatione concludit ꝙ dictus Jacob⁹ filius ſi
legitimatus dicit ad fideicommiſſuz inuitatus excluſis feminis
⁊ deſcẽdentibus ex feminis.¶ Secunda via eſt qꝛ dominus Ju
lianus aut nõ eſt grauatus ⁊ res eſt clara:aut dicitur grauatus
in illo caſu:⁊ hoc qꝛ intẽtio mea eſt ⁊c.⁊ tũc cenſetur dñs Julia
nus grauat⁹ ſi deceſſerit ſine filijs legitimis ⁊ naturalib⁹ vt in.l.
cum accutiſſimi.C.de fideicõmiſſis.⁊ in.l.gñaliter.§.cum autem
C.de inſtitu.⁊ ſubſtitu.ſub cõdi.factis ſed dñs Julianus decedit
cum Jacobo filio legitimato.vnde expirat ſubſtitutio ſm Joã.
and.in addi.Spec.in tit.de teſtamen.§.j.in fi.⁊ dñm Anto.in.c.ꝑ
venerabilem.qui filij ſint legitimi.⁊ eſt communis opinio docto.
quos recitat dominus Alex.in.d.l.generaliter.§.cum autez.C.de
inſtitu.⁊ ſubſtitu.ſub condi.fac.⁊ in ſuo conſil.ij.in primo volu
mine.¶ Et ad argumentum qõ apposita fuit conditio in perſo
na filiorum ſi deceſſerint ſine filijs legitimis ⁊ naturalibus de le
gitimo matrimonio natis que non videntur verificari in filio le
gitimato vltra rñſiones datas ſupra qõ dicta conditio non di
catur repetita.Rñdeo qõ apposita eſt ad excluſionem filiorum ⁊
deſcendentium maſculorum ⁊ aliorum de domo vnde quatenus
excluderent alij deſcendentes maſculi ex maſculis:vel alij agnati
poſſet dici repetita conditio cũ eadem qualitate ex mente teſtato
ris:tamen quando nõ tractatur de excluſione eorum:ſed deſcen
dentium feminarum vel deſcendentium ab eis tunc nõ cenſetur
repetita cõditio cũ illa qualitate qꝛ contradiceret fini ⁊ intentio
ni teſtatoris:qꝛ omnes ſubſtitutiões fecit vt bona ex familia nõ
exirent vnde ratio aſſignata ⁊ mens probat hanc diſtinctionez.l.
cum pater.§.dulciſſimis.ff.de leg.ij.⁊ ſupra latius dictum eſt ⁊ eſt
ita veriſſima interpretatio que conformis eſt menti teſtatoris: et
regulis iuris vt ſupra probatum eſt. Reſpondeo etiam multum
clare.naz ratio potiſſima propter quem mouentur doctores qõ
quãdo ſubſtitutio eſt facta ſi deceſſerit ſine filijs legitimis ⁊ natu
ralibus deficit exiſtente filio legitimato eſt quia legitimati nõ dif
ferunt a legitimis.in aut.quib.mo.natu.effi.legi.§.ſi qs igit.et in
aut.quib.mod.natu.eff.ſui.§.illud.⁊.§.reliqui.in quibus iuribus
probatur ꝙ omnia iura legitimorũ attribuũtur legitimatis.igi
22 tur† diſpoſitio teſtatoris per interpretationem paſſiuã iuris cõ
munis que loquitur de filijs legitimis ⁊ naturalibus verificatur
etiam in filijs legitimatis.l.j.§.lex falcidia.ff.ad.l.fal.ſꝫ iſta ratio
militat etiam in caſu noſtro.igitur militare debet deciſio.nam in
effectu dicte legitimationes in ſucceſſionibus fideicõmiſſis ⁊ cõ
ditionib⁹ volunt qõ dictus Jacobus ſit:ac ſi eſſet natus a princi
pio: ⁊ cõceptus de legitimo matrimonio ⁊ attribuũt omnes fa
uores quos habẽt illis qui a principio eſſent nati:⁊ ꝯcepti ex legi
timo matrimonio.prout clare dicunt dicte legitimationes igit
diſpoſitio teſtatoris per interpretationẽ paſſiuã principis in ſua
legitimatione que loquit de filijs legitimis ⁊ naturalibus de le
gitimo matrimonio procreatis locũ habet in hoc filio legitima
to per text.in.d.§.lex falcidia.cũ ibi plene notatis.¶ Preterea ex
quo iſte legitimatus eſt adequatus in legitimationibus filijs le
gitimis ⁊ naturalibus:⁊ de legitimo matrimonio natis: priuile
gia ⁊ fauores attributi filijs natis de legitimo matrimonio cen
ſent etiã attributi huic filio legitimato ac ſi eſſet de legitimo ma
trimonio ꝓcreat⁹.l.maximũ vitiũ.C.de libe.p̃te.⁊ in.l.lege duode
cim tabularũ.C.de legi.heredi.⁊ not.Barto.⁊ doc.ſequuntur in
l.j.ff.de lega.j.cum concordantijs de quibus ibi per dominũ Ale
xan.⁊ maxime hoc procedit in caſu noſtro quia princeps vult ꝙ
cenſeatur ac ſi a principio fuiſſet de legitimo matrimonio conce
ptus ⁊ procreatus in omnibus:⁊ per omnia que verba ſunt mul
tuz preciſa:vt in.l.ij.§.furioſus.⁊ ibi Ang.ff.de iure codicil.cum
concordãtijs allegatis per dominum Alexan.in.l.j.ff.de lega.j.et
iſta eſt reſponſio multum clara ni fallor maxime quia eſt confor
mis voluntati defuncti.¶ Poſtremo non omitto quia domina
Helena ſoror dicti domini Juliani renũciat omnib⁹ iurib⁹ que
habet in dictis bonis occaſione ⁊ fideicõmiſſoꝝ ⁊ ſubſtitutionũ
ſi que deberent virtute teſtamẽti domini Joannis quod quidez
facere potuit.l.j.C.de pac.⁊ valuit ex quo renunciauit inſpectis ⁊
cognitis verbis teſtamenti dñi Joannis iuxta id qõ habetur in
l.de his.ff.de trãſac.⁊ in.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de ver.oblig.
per Bar.in.iiij.q.⁊ ibi latius ꝑdoc.⁊ valet iſta renũciatio,nec po
terit infringi ab aliquo qui prius habet iura ceſſa a dicta domi
na Helena.nã potuit dña Helena poſt ceſſionẽ liberare dominũ
Julianum debitorẽ:⁊ eidem iura renunciare per pactum nõ ob
ſtante ceſſione prius facta quã dñs Julian⁹ ignorabat vt ꝓbat
in.l.ex facto.§.ſi heres.ff.ad treb.⁊ ibi glo.Bart.⁊ Joã.de imo.in
l.fi.⁊ ibi ꝑ gl.⁊ doc.ff.de trãſac.⁊ in.l.ſi cũ emptore.⁊ ibi ꝑ gl.Bar.

Bal.⁊ alios.ff.de pac.cum ſimili. ¶Nec opus eſt intrare illam
queſtionem an renunciatio matris noceat liberis iuxta not.in.l.
qui ſuperſtitis.ſ.de acqui.here.quia illam tollit ſtatutum Pla
cẽtinum ſub rubrica de mulieribus facientibus fines.¶Ex qui-
bus omnibus concludendum eſt indubitãter ꝙ dictus Jacobꝰ
filius legitimatus nõ obſtãte teſtamẽto dñi Joannis tutiſſimus
erit in bonis ſibi relictis a dño Juliano eius patre per eum poſ-
ſeſſis:ac ſi dominus Joan.nullum feciſſet teſtamentum.
Laus deo.Bartho.Soci.⁊c.

¶Summarium.

☞ Inſpice queſtiones prepoſitas ⁊ videbis quid hic tractetur.

1 Contractus qñ habet plures particulas:⁊ in vna fit mentio offi-
cij ipſius contrahentis qualificans ipſaꝫ obligationem in alijs
contrahens loquitur ſimpliciter.

2 Qualitas appoſita perſone in vna oratione ⁊ in alia cõtinet diſ
poſitionem eque principalem non intelligitur repetita.

3 Qualitas appoſita in vna oratione non cenſetur in alia repetita
quando eſt identitas perſonarum ⁊ diuerſitas rerum.

4 Promittendo ſimpliciter dicitur proprio nomine promittere.

5 Mandatarius tenetur mandatum ſibi factum cõſummare ⁊ exe
cutioni mandare.

6 Quicquid obijcitur in contractibus:re: loco:tempore: ⁊ perſo-
nis habetur pro omiſſo.

7 Nouatio non fit hodie interuentu noue perſone nec ipſo iure nec
ope exceptionis.

8 Confeſſio non nocet qñ poſt confeſſionem ſecuta eſt promiſſio
incontinenti.

9 Solennitas acceptilationis nõ eſt curãda inter mercatores inter
quos valet tantum pactũ nudum ꝗ̃tum valet ſtipulatio.

¶Conſilium.lxiiij.

¶Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſctũs illuminet intellectum.

In cauſa que vertitur inter Reuerendiſſimum dominum Cardi. Portugalie et
Clementem ⁊ Hieronymum Sernißij mercatores:vi
ſis inſtrumẽtis literis cãbij:⁊ ſcripturis librorum quatuor ſunt diſ
cutiẽda ſi recte percipio.¶Primum eſt nũqd dicti de Sernißijs
ſint obligati Reuerẽdiſſimo dño Cardi.virtute inſtrumẽti obli
gationis ꝯfecti inter prefatũ dñm Car.⁊ Petrũ de Ricaſulis ⁊
ratificationis inde ſecute.¶Scdm poſito ꝙ ſic:an fuerint libera
ti per literas cãbij trãſmiſſas ad Romanã curiã ⁊ acceptatas a
dicto petro.¶Tertiũ poſito qd nõ an ſint liberati per ꝓmiſſio-
nes factas per Petrũ prefato domino Cardinali.¶Quartum
poſito ꝙ liberati non eſſent an dicant̃ liberati propter quieta-
tiones factas per prefatum do.Cardina.dicto Petro recipienti
pro illis de Sernißijs.¶Capio primam difficultatẽ que primo
aſpectu videbat̃ deciſa per Bal.in.l.procurator qui ꝓ euictione.
1 ff.de procura.in fi.vbi querit †quando contractus habet plures
particulas:⁊ in vna fit mentio officij ipſius contrahentis quali-
ficans ipſam obligationẽ in alijs cõtrahẽs loquitur ſimpliciter
an totus cõtractꝰ intelligatur qualificatus.⁊ rñdet ꝙ ſic per tex.
quẽ ad hoc dicit notabilem in.l.lucius.ff.de fideicõmiſ.liber.igit̃
cum in caſu noſtro in principio contractus Petrus de ricaſulis
dicat ſe facere vice ⁊ nomine Clementis ⁊ Hieronymus de Ser-
nißijs videtur totum contractum facere dicto nomine licet poſt-
ea ſimpliciter locatur ⁊ videt̃ hoc ꝓbari ex notatis per Bart.in
l.ſi ſtipulatus.§.griſogonus.cũ cõcordã.de quibus ibi.ff.de ver.
obliga.¶Sed hoc non obſtante contrariam ſententiam verio-
rem eſſe extimo: qd imo in conuentionẽ inita inter dominum
Cardinalem ⁊ dictum Petrum de Ricaſulis vſqꝫ ad verſiculuꝫ.
qui Petrus teneat̃ ſoluere ⁊c.loquitur Petrus vice ⁊ nomine
clementis ⁊ Hieronymi Sernißij:ſed in dicto verſicu.loquit̃ pro
prio nomine ⁊ nõ vice ⁊ nomine dictorũ Clemẽtis ⁊ Hieronymi
hanc concluſionẽ probo per ea que ponit Barto.in.d.l.ſi ſtipula
2 tus.§.griſogonus.ff.de verb.obli.†vbi dicit quod quando quali
tas eſt appoſita perſone in vna oratione:et in alia oratione que
continet diſpoſitionem eque principalẽ nõ intelligit̃ repetita:al-
legat not.in.l.in repetẽdis.ff.de leg.iij.ſed in caſu noſtro ꝯuentio
de qua agimus continet inter alia tres conuentiones eque prin-
cipales.¶Prima eſt ꝙ Hieronymus de ſernißijs vel alij eorũ no
mine debeant recipere in partibꝰ Portugalie quaſcũqꝫ pecunia
rum quantitates a factoribus Reuerẽdiſſimi domini cardina-
lis.¶Scda eſt ꝙ teneant̃ facere de pecunijs receptis literas cam
bij directas dicto Petro de Ricaſulis:⁊ hec duo ꝯtracta ſunt ⁊
nomine Clemẽtis ⁊ Hieronymi.¶Tertia eſt ꝙ dictus Petrus
teneat̃ in curia romana ſoluere dño Cardinali dictas pecuniarũ
quãtitates contentas in literis intra certum tẽpus que tria ſunt
eque principalia igitur qualitas in principio adiecta non cenſet̃
in alia oratione repetita an autẽ cenſeatur repetita in capitulis
acceſſorijs:tunc videndum eſt Bart.in.d.§.griſogonus.¶Scdo
principaliter iſta ꝯcluſio ꝓbatur ex his que ponit Barto.in.l.in
3 repetẽtis.ff.de leg.iij.vbi dicit ꝙ †qñ eſt idẽtitas ꝑſonarũ ⁊ diuer-
ſitas rerum qualitas appoſita in vna oratione non cenſetur in
alia repetita:allegat.l.loquentẽ in cõtractibꝰ.in.l.q fundum.ff.de
cõtrahẽ.emp.ſed ita eſt hic qꝛ eſt idẽtitas ꝑſonarũ ⁊ diuerſitas re
rum ꝓmiſſaruꝫ igit̃ qualitas appoſita in vna orõne nõ cenſet̃ in
alia repetita:⁊ ideo Bar.in.d.§.griſogonus.allc.no.in.d.l.in re-
petẽdis.idẽ voluit Bar.in.l.ſeie.in.§.gaio.ff.de fun.inſtr.¶Ter-
tio ꝓbatur nam cum iſti de Sernißijs eſſent obligati excipere pe
cunias in partibꝰ Portugalie: ⁊ mittere romã literas directas
ad Petrũ de ricaſulis.credẽdum eſt ꝙ reuerẽdiſſimus dñs Car-
dinalis ꝓcurauerit habere aliquẽ i curia obligatũ a quo dictas
pecunias petere poſſet nã ſi ꝓcuratorio noĩe ꝓmiſiſſet ſecuta ra-
tificatione nõ fuiſſet amplíꝰ obligatꝰ iuxta id qd habet̃ in.l.fi.ff.
de iuſti.⁊ iur.l.ꝓcurator qui ꝓ euictione.ff.de ꝓcur.ꝙ nullꝰ ſani
iudicij diceret fuiſſe de mẽte dñi Cardinalis:lꝫ aũt alſ fiat repe-
titio qualitatis in ſequẽti oratione nõ fit qñ talis repetitio ꝯdi-
ceret mẽti cõtrahẽtiũ caſus eſt ⁊ ibi no.in.l.lꝫ imperator.ff.de leg.
j.⁊ ibi Bart.ſicut alſ qñ nõ fieret repetitio qualitatis:tñ fieri dꝫ
ad ſaluãdã mentẽ diſponẽtis ſm Bar.in.l.ſeie.§.gaio.ff.de fund.
inſtru.¶Quarto confirmat̃ nã aũ ver.qui petrus ⁊c.Hierony-
mus ⁊ Clemẽs de oĩbus receptis in partibus Portugalie tenẽ-
tur facere literas cãbij directas ad romanã curiã eidẽ Petro de
ricaſulis deinde dicit̃ qui Petrus teneat̃ ſoluere ⁊c.nulli anteꝫ
dubiũ qd dicte litere nõ debebãt dirigi Petro vt eorum ꝓcuratori
qꝛ hoc non dicitur.d.l.ſi ſtipulatus.§.griſogonus.itẽ patet ex li-
teris poſtea directis ꝙ non fuerũt directe Petro vt ꝓcuratori ſꝫ
vt mercatori in romana curia in quibus literis nõ ſimpliciter ꝓ
curatorio noĩe vt dictũ eſt.facit.l.veteribus.ff.de pac.cũ materia.
ex quibus dat̃ intelligi ꝙ ꝓmiſſio ꝙ litere dirigerent̃ dicto petro
non debet intelligi Petro vt procuratori:ſed ꝓprio noĩe igitur
dum ſubditur immediate qui petrus teneatur ſoluere ⁊c.cuꝫ lo
quat̃ de Petro literas recipien te qua ratione debebat ꝓprio no
mine recipere:pari ratione cenſet̃ eodẽ ꝓprio nomine promitte-
re ⁊ nõ procuratorio nã illud relatiuũ qui refert Petrũ cũ qua-
litatibꝰ ſuis ⁊ ſic proprio noĩe prout ſtatim dixerat.l.a filio.§.pa-
ter.⁊ ibi Bar.ff.de ali.⁊ ciba.leg.⁊ in.l.ſi ita ſcripſero.⁊ ibi Joan.
de imo.⁊ Pau.de caſt.ff.de cõd.⁊ demõ.¶Quinto accedat nã in
primo precedenti ſ.c.dictũ fuerat ꝙ Clemẽs ⁊ Hieronymꝰ debe-
rent recipere pecunias in partibus Portugalie:⁊ facere literas
cãbij ⁊c.⁊ ſic dictus Petrus tãꝗ̃ nũcius cõcepit verba in ꝑſonã
Hieronymi ⁊ Clemẽtis:⁊ nõ tanꝗ̃ procurator promittẽdo vice
⁊ noĩe eorũ iuxta text.cum ibi not.in.l.licet.ff.de conſtitu.pecu.⁊
in.l.multũ intereſt.C.ſi quis alteri vel ſibi.cum ergo poſtea dicat̃
qui Petrus teneatur ſoluere ⁊c.iſta verba fuerunt concepta in
perſonam Petri de Ricaſulis vnde non poteſt dici repetitum
officium nũcij:qꝛ non poteſt hoc dici qꝛ verba nullo modo cõue
nire poſſunt arg.eius qd no.Bar.in.l.j.§.lex falcidia.ff.ad.l.falci-
diam.¶Ex quibꝰ dico ꝙ prima qualitas officij nõ põt dici repe
tita:qꝛ in medio eſt clauſula officij nuncij in qua qs vt nũcius a
ctus facit qd cõtradicit qualitati procuratoris igit̃ in alia clau-
ſula poſtea ſeqũeti nõ põt dici repetita:arg.tex.no.⁊ ibi Bart.in
l.fi.ff.de reb.dub.¶Sexto ⁊ vltimo qꝛ ex quo ꝓpter literas cãbij
pecunie veniũt ſoluẽde a Clemente ⁊ Hieronymo ipſi Petro:et
ipſo Petro ſoluẽte venit ſibi querẽda obligatio contra ſcriben-
4 tes:†promittendo ſimpliciter dicit̃ ꝓprio nomine promittere.l.
procurator qui ꝓ euictione.⁊ ibi Bar.ff.de procur.cum ſi.¶Nõ
obſtat text.quem allegat Bal.in.l.procurator qui pro euictione.
qꝛ in.l.lucius.la.j.per eum allega.ff.de fideicom.liber.non eſt vir-
tute repetitionis ſed ex eo quia fuit in arbitriũ vxoris cõmiſſum
ſub nomine appellatiuo ſecus ſi fuiſſet cõmiſſum proprio nomi
ne vt eſt tex.vbi ita diſtinguit Bald.poſt Jaco.de are.in.l.cũ pro
ponas.C.de fideicõ.liber.⁊ pro eis eſt text.in.l.lucius.§.meuia.et
ibi Bar.ff.ad trebe.ex quibꝰ habemꝰ ꝙ ſi in.d.l.luciꝰ.fuiſſet vxor
nominata nomine proprio:non cenſeretur ſub eadem qualitate
hereditatis cõmiſſum ſed facta eſt mẽtio nomine ꝓprio de ipſo
Petro igitur non intelligitur ſub eadem qualitate ſed dicamus
qd ex ſcriptura ⁊ ex mẽte conſtat de cõtrario in caſu noſtro ꝙ no
luerunt qualitatẽ repetere vnde mẽs attẽdi dꝫ vt dixi multa alia
poſſent hincinde allegari qbus patet intellectus ex his ꝗ̃ ponit
Bar.in.d.l.ſi ſtipulatus.§.griſogonꝰ.⁊ ibi no.ff.de ver.ob.¶Nec
obſtat ratificatio poſtea ſecuta qm̃ ea ꝗ̃ nõ erãt geſta eorũ nomi-
ne nõ poterãt ratificare.l.ſi pupillo.§.ſed ſi ego.⁊ ibi gloſ.Bar.⁊
alij.ff.de neg.geſt.⁊ ꝑ Dy.in regula ratũ.ff.de regu.iur.⁊ ꝑ Bart.
in.l.j.C.q admit.niſi in ſubſidiũ.iuxta no.in.l.mater.C.de rei ven.
igit̃ gñalis ratificatio habuit tantũ locũ in his que eorum noĩe fue-
runt geſta ꝗ̃ ratificari nõ poterãt ꝑ ea ꝗ̃ ponit Bar.in.l.ſi qs ſub
conditione.ff.de cõdi.inſti.ſi in illa ratificaſſet in ea parte ratifi-
catio fuiſſet nulla:ideo ad ea nõ eſt trahenda ratificatio.l.ſi qs a
filio.in prin.ff.de leg.j.cum ibi no.¶Ex quibus concludit̃ qd di
cti de

ćti de Serniſijs nõ erant obligati ſoluere in curia. ¶ Circa ſecū-
dū articulum breuibus me expediēdo puto ꝙ dñs iudicãs debet
diligēter aduertere. Nã multū differūt hi caſus ſi Clemēs ⁊ Hie-
ronymꝰ exiſtentes debitores dñi Cardinalis qui fuiſſent obliga-
ti ſoluere ⁊ ſcripſiſſet Petro mercatori ꝙ ſolueret dño Cardina
li ⁊ Petrꝰ ꝓmiſiſſet: an ipſi eſſent liberati a dño Cardinali quo
caſu eſt queſtio poſita per Bar. ⁊ doc. in. l. ſingularia. ff. ſi certum
petat̃ quaſi vel per interuētū noue pſone diceretur facta nouatio
vel talis ꝓmiſſio cederet loco ſolutiõis: ⁊ caſus noſter quo dicti
clemēs ⁊ Hieronymꝰ nõ fuerūt ſimpliciter effecti debitores: ſed
qualificate ⁊ ſcđm quid: qꝛ tñ reperio ꝙ promiſerūt recipe pecu
niam ⁊ facere literas cambij directas ad dictum Petruȝ de om-
nibus pecunijs receptis a factoribus dñi cardinalis. Quare dili-
gēter ꝯſiderãdū eſt ꝙ aut dicti de Serniſijs nihil lucrabãtur ex
huiuſmodi negocio ⁊ inter eos ⁊ reuerēdiſſimū dominū cardina
lem erat cõtractꝰ mandati de recipiēdo ⁊ ſcribendo literas cãbij.
l. j. ff. mandati. Si autē lucrabantur tūc nõ poterat dici cõtractꝰ
mandati: ſed contractus nominatus ſimilis mandato. Caſus eſt
clarus in. l. naturalis. §. ſed ſi facio. ff. de preſcriptis verbis. vbi ſi
actuȝ eſt inter te ⁊ me vt exigas a debitore meo chartagine ego a
tuo Rome, reſultat cõtractꝰ mãdati ſiue a debitore meo exigere
nõ potes: ⁊ ſi nõ eſt gratuitum reſultat cõtractus innominatꝰ ſi-
milis mãdato. Cū ergo in caſu noſtro iſti de Serniſijs conuene-
rint de recipiēdo pecunias ab inſtitoribꝰ domini Cardinalis et
faciēdo literas cãbij directas ad Petrum de ricaſulis de omni-
bus quantitatibꝰ receptis. Uel dicūtur adimpleuiſſe ⁊ obſeruaſ-
ſe mandatū: prout tenebantur: vel contractuȝ innominatū in re-
cipiendo ⁊ faciendo literas ꝓut tenebãtur. Igitur dicūtur libe-
rati a dicta cõuentione. ¶ Primum ꝓbatur, Nam mandatariꝰ
5 † tenetur mandatum ſibi factū cõſummare ⁊ executioni manda-
re. inſti. mãdati. §. mandatū. ⁊ in. l. ſi mandauero. §. ſi. ff. eo. ti. Cuȝ
autē cõmiſſum fuerit ꝙ pecunias reciperent ⁊ de receptis mitte-
rent literas cambij directas ad curiam romanam Petro de rica
ſulis reſpectu pecuniarū receptarū de quibus miſerūt dictas lite-
ras cambij dicuntur mandatū cõſummaſſe ⁊ eodē modo. ¶ Se-
cundū probatur quia ſi eſt cõtractꝰ innominatꝰ ex quo fecerunt
id ad qđ ſe obligauerūt dicuntur liberati quia diligēter obſerua-
uerunt ꝓmiſſa ⁊ eius mandata. Solutione eniȝ eius quod debe-
tur omnis tollitur obligatio. inſti. qui. mo. tolli. obliga. in pn. Si-
cut enim implendo mandatū dicuntur liberati. Ita implēdo ex
parte eorum id ad quod ſe obligauerant dicunt̃ liberati. Cuȝ ta-
lis contractꝰ regulari debeat ſecundum naturaȝ mãdati. vt in. d.
l. naturalis. §. ſed ſi faciam. ⁊ ibi Bar. ⁊ in. l. j. §. ſi quis ſeruum. ff.
depoſiti. ¶ Preterea vt dixi a principio cõuentio fuit limitata.
nam dicti de Serniſijs nõ obligauerunt ſe ad ſoluendū rome pe-
cuniã receptam nec alibi. Sed tantum ad mittendū literas cam-
bij vt dictū eſt. Igitur limitatum debet producere effectū. l. can-
cellauerat. ff. de his que in teſta. delen. l. cū tale. §. falſam. ff. de con-
di. ⁊ demonſtra. Receptis auteȝ literis a petro Petrus fuit ille
qui proprio nomine ſe obligauit ad ſoluendū pecuniam poſt cer
tum tēpus: fuerunt ergo due conuentiones inite per dominum
Cardinalē. altera cum illis de Serniſijs de recipiendo pecunias
⁊ mittendo literas cambij altera vero cū Petro vt receptis lite-
ris poſt certum tempus ſoluere deberet ⁊ ita cantat inſtrumen-
tum a cuius verbis non eſt recedēdū. l. nõ aliter. ff. de leg. iij. Cum
ergo illi de Serniſijs adimpleuerint conuentioneȝ ex parte eorū
6 in eo in quo erant obligati liberati ſunt. † regula enim eſt in ꝯtra
ctibus quicqđ obnititur re loco tempore ⁊ perſonis habetur ꝓ
omiſſo ⁊ fit ſtricta interpretatio. l. ſi ſtipulatus. §. griſogonus. ⁊ l.
qcqđ aſtringēde. ff. de verb. obli. ⁊ interpretatio etiam fieri debet
cõtra dominū Cardinalem qui fundat ſe in verbis conuentiõis.
l. veteribus cum materia. ff. de pactis. ¶ Ex quibꝰ ⁊ alijs que in-
fra dicent̃ concludo ꝙ dicti de Serniſijs pro quantitatibus rece
ptis: ⁊ pro quibꝰ miſerūt literas cambij Petro de ricaſulis ſunt
liberati a prefato reuerēdo dño cardinali: ⁊ eſt clarum fundamē-
tum. ¶ Capio nūc tertiū articulū in quo videbatur primo aſpe-
ctu concludendū ꝙ per dictas literas directas Petro de ricaſu
lis: ⁊ acceptatas ꝑ dictū Petrum non fuerint illi de Serniſijs li
berati a dño cardinali ex quo Petrus ei nõ ſoluit: hanc enī que
ſtionem videt̃ decidere Bartho. de ſaly. in. l. ſi filius. ff. ad mace-
do. vbi querit ſi aliquis creditor Sempronij habuit literas cam
bij deſtinatas ad alium mercatorē qui illas acceptauit: ⁊ poſtea
fefellit ſeu foro ceſſit: an poterit redire cõtra primū ſcribentem: ⁊
poſt argumenta in cõtrariuȝ facta cõcludit ꝙ ſi ille nõ dimiſit li-
teras apud illū cui fuerunt deſtinate nõ eſt liberatus ille qui lite
ras ſcripſit: qꝛ fidem ſecundi ſequutus non videt̃ habuiſſe fidem
de ſolutione ſed illam expectaſſe ⁊ preſentationem literaruȝ feciſ
ſe dicit̃ vt ſciret die aduenien te ſe debere ſoluere: ⁊ ſic vt ſe prepa-
raret. Unde nec ille qui recepit dicit̃ ſoluiſſe nec ille qui pſenta-
uit obligationē nouiſſe argu. l. quod vendidi. ff. de contrahē. em-
ptio. Si autem literas dimiſiſſet. Tūc licet magis dubitet: tamē
idē cõcludit ꝙ primus nõ ſit liberatꝰ: quia ille cui date ſunt lite-
re ſequutus eſt fideȝ ſecundi taliter qualiter voluit primꝰ merca
tor vt eius mandatariꝰ tam ad cõmodum ſuum quam ſcribētis
vt ab eo liberaret̃: ſi alter mercator ſoluat ⁊ non allegatur: ⁊ ideo
dicit Bartho. de ſalyce. ꝙ in literis apponi ſolent iſta verba: ⁊ cū
ſolueritis ponatis ad rationē noſtram. Ex quibus videtur deci-
di caſus noſter ꝙ licet Petrus de ricaſulis acceptauerit literas
cambij: tamē ex quo poſtea eſt effectꝰ fallitus: ⁊ nõ ſoluit ꝙ reue-
rendiſſimus dominꝰ cardinalis poſſit redire ad illos de Serni-
ſijs. ¶ Cõfirmari vr̃ iſta ꝯcluſio. Nam licet Bar. in. l. ſingularia.
ff. ſi cer. peta. velit ꝙ ſi dico cãpſori ꝙ tibi ꝓmittat. x. que tibi de-
beo ⁊ ille tibi ꝓmittit ego ſim a te liberatꝰ. arg. l. inter. cauſas. §.
abeſſe. ff. mandati: tamen Moderni vident̃ eſſe in contraria opi.
ꝙ ego nõ ſim a te liberatꝰ tū quia videtur acceſſorie promittere
tanꝙ fideiuſſor. arg. glo. in. §. argentariorū in auten. de fideiuſſo.
7 † Tū qꝛ interuentu noue pſone hodie nõ fit nouatio nec ipſo iu
re nec ope exceptiõis per. l. fin. C. de noua. prout multipliciter il-
lum tex. ponderat preceptor meꝰ domi. Alexã. in. l. qui vſumfru-
ctum. ff. de verb. oblig. vbi hanc opi. firmant Ang. Pau. de ca. et
magis cõmuniter Moder. cuȝ multis concordan. de quibus ibi
per do. Alex. quas trãſcribere ſuperfluum ⁊ inutile eſt idõ omitto
licet ergo Petrus de ricaſulis ꝓpter literas habitas ab illis de
Serniſijs promiſerit quantitatē domi. Cardi. quam illi debebãt
non vident̃ a domi. Cardi. liberati ⁊ iſta difficultatem faciebãt.
¶ Quibus tamē nõ obſtantibus cõtraria ſententia probabilior
eſt ⁊ verior ꝙ imo clemens ⁊ Hieronymus ſunt liberati a domi-
no cardinali propter literas acceptatas per promiſſionem factã
dño cardinali ⁊ partitas librorū dicti Petri de Ricaſulis. Et in
primis dico ꝙ in caſu noſtro Saly. de directo in verbis ſuis ⁊ in
ratiõe decidendi cõcludit pro iſta parte ꝙ iſti de Serniſijs ſint li
berati. Nã totū fundamentū Barth. de ſaly. eſt: quia ille pro quo
ſcripte ſunt litere ĩ caſu ſuo licet ab illo mercatore ad quē ſunt di
recte ſint acceptare: tū illiꝰ fidē de ſolutione nõ eſt ſequutus: ideo
primus nõ eſt liberatꝰ. Igitur vult ꝙ ſi illius fidem de ſolutione
ſequutꝰ fuiſſet ꝙ primus eſſet liberatus quaſi promiſſio ſecundi
cedat loco ſolutiõis: ex quo illius fidē ſequutꝰ eſt arg. l. ſi pupilli.
§. ij. ff. de ſolutio. Sed in caſu noſtro ex duobꝰ indubitãter cõſtat
qđ dominus cardinalis ſequutus eſt fidē Petrus de Ricaſulis.
¶ Primo quia a principio cõuenit quod illi de Serniſijs de pe-
cunijs receptis ſcriberent literas cãbij directas Petro de Rica-
ſulis: ⁊ ſic ex mãdato domini cardinalis vſqȝ a principio cõtracte
cõuentiõis litere fuerūt ſcripte dicto Petro quoniã ex dicta cõ-
uentione cauſatur mãdatū. vt in. d. l. naturalis. §. ſed ſi faciã ⁊ ſic
patet ꝙ dñs cardinalis credidit ⁊ fidē ſequutus eſt dicti Petri
de ricaſulis: ex quo voluit ⁊ mãdauit ꝙ ita fieret ad hoc tex. cum
gl. in verbo ſub hoc titulo. in. l. j. ff. ſi cer. peta. ¶ Scđo qꝛ a die da
te literarū fecit dilationem ad ſoluendum decem menſiuȝ dicto
Petro: ex quo patet qđ ſequutus eſt eius fidē de ſolutione vt vo
luit gl. in. d. l. qđ vendidiſſet gl. in. §. vendite inſtitu. de rerum di-
uiſione. Si ergo dominꝰ cardinalis eſt de ſolutiõe ſequutus fidē
Petri: Igitur illi de Serniſijs ſcribentes ſunt liberati a do. Car
dina. ex mēte Bartho. de ſalyce. ¶ Cõfirmatur iſta opinio tenen
do opinionē Bar. in. d. l. ſingularia. ꝙ ꝓmiſſio Pet. facta domi-
no cardinali cedit loco ſolutiõis iuxta tex. in. l. inter cauſas. §. ab
eſſe. ff. mãdati cuius opinionē ſequitur Bal. in. l. pro debito. C. de
bonis autoritate iud. poſſi. ⁊ multi alij doct. Et pro hoc facit qꝛ
olim fiebat nouatio ipſo iure ĩteruētu noue pſone. l. iij. ff. de duo-
bus reis. Igitur hodie fit ope exceptiõis vt voluit gl. in. l. fi. C. de
noua. ⁊ lȝ vtrinqȝ ſint multe opiniones. tū in varietate opinio-
nū a glo. nõ eſt recedendū ꝑ ea que no. Ja. but. in. l. j. C. qui ꝓ ſua
iuriſdictiõe. Et hoc maxime qꝛ vltra ꝓmiſſionē dictus Pe. ſcri
pſit dñȝ cardinalē creditorē in libris ſuis. Unde hoc ſtãte ⁊ ꝓmiſ
ſione dr̃ facta nouatio ſm Pau. de ca. in. l. delegare. ff. de noua. ⁊
eiuſdē effectꝰ ſunt ꝓmittere ⁊ in libro creditorū creditorē aliquē
ſcribere ſm Jo. an. Albertū Odof. ⁊ Dy. in addi. ſpec. in ti. de de-
poſito in rubri. ⁊ Pau. de ca. i. l. ſi cui fundū. ff. de pac. ⁊ Barth.
de ſaly. in. l. ſingularia. ff. ſi cer. pet. ⁊ dicūt Ange. ⁊ Jmo. in. l. qui
vſumfructū. ff. de ver. obli. ꝙ in multis partibꝰ ſeruatur maxime
Florētie ꝙ imediate ꝙ campſor ꝓmittit primus debitor dicat̃ li
beratus cui cõſuetudini eſt iuberendum quia eſt optima legū in
terpres. l. minime. ff. de legi. ⁊ dominus cumanꝰ dicit ꝙ ita eſt de
cõſuetudine mercatorum ita dicit in. d. l. qui vſumfructuȝ. ⁊ in. d.
l. delegare. ⁊ ꝙ ita ſeruandū eſt: queſtio eſt late ⁊ trite examinata
in. d. l. ſingularia. ⁊ in. d. l. qui vſumfructū. ⁊ poſſem implere mul-
tas chartas: ſed nõ videtur opus in caſu noſtro tū propter id qđ
in vltimo articulo dicetur tuȝ quia videt̃ mihi ꝙ in caſu nr̃o iſti
omnino ſint liberati ex quo adimpleuerūt quod ꝑ ipſos promiſ
ſum fuit. ¶ Preterea etiam multuȝ me mouet: naȝ in ſolutione
fienda rome illi de ſerniſijs non ſe obligauerunt aliquo mõ lȝ lo-

co ⁊ vice ipſorũ ſe obligauit Petrus: ⁊ licet hoc nõ fuerit expreſ-
ſum: tñ virtualiter ⁊ in effectu idem fuit ac ſi dixiſſet ſe ꝓmittere
vice eorũ vel loco eorũ: qꝛ ex quo ipſi nõ ꝓmittũt ſoluere in illo ⁊
Petrus ꝓmittit patet ꝙ ſubrogat᷑ loco ipſorum ſm̃ Bal. ſingu
lariter in. l. ij. C. de executi. rei iudi. ꝑ tex. in. d. l. delegare in verbo
vice ſua: quem ibi refert: ⁊ ſequit᷑ Paul. de caſt. qꝛ dicitur ſibi eli-
gere vnũ debitorẽ ꝓ alio ſed ita eſt punctaliter in caſu noſtro. Nã
dñs Cardinalis ex cõuẽtione ſibi eligit Petrũ debitorem in cu-
ria Romana ꝓ illis de Serniſijs vt patet clariſſime ex inſtrumẽ-
to conuentionis. igit᷑ ⁊c. iſta ratio eſt clariſſima. Preterea litere
cambij fuerunt directe Petro. Itẽ fuit fact⁹ creditor a Petro:
⁊ ab eo ꝓmiſſionẽ accepit que omnia fuerunt facta volente ⁊ con
ſentiẽte dño Cardinali qui ita cõuenit. Igit᷑ in romana curia ſe-
quutus eſt fidẽ ſolum Petri: ⁊ nõ illorũ de Serniſijs. Unde ex
iſtis veriſimilibus ⁊ claris cõiecturis ex quib⁹ poteſt induci no-
uatio ⁊ liberatio cenſetur inducta: ⁊ dñm Cardinalẽ voluiſſe in
debitorẽ dictũ Petrũ in Romana curia eo maxime: qꝛ tũc erat
maxime reputationis ⁊ fidei ſicut in ſimili ꝑ bal. in. l. ſi. C. ad. l. fal
ci. Omnimo dico ꝙ ſi poſt contractam obligationem ex his que
dicta ſunt dici pot inductã nouationẽ. forti⁹ in caſu noſtro fue-
rit impedita obligatio poſt tranſmiſſionẽ literarũ ꝓpter cõuen-
tionẽ precedẽtẽ. arg. l. patre furioſo. ff. de his qui ſunt ſui vel alie.
iuris. Ex quibus ⁊ alijs ſtatim dicẽdis cõcludo qđ dicti de Ser-
niſijs nõ ſunt ĩ aliquo obligati dño cardinali. Nec obſtat qđ per
duas ſchedulas dictus Petr⁹ ꝓmiſit nomine dictorũ de Serni
ſijs: qꝛ ad hoc nõ extendit᷑ mãdatũ. Unñ nõ potuit eis ꝑiudicare.
l. ſi vn⁹. §. ante omnia. ff. de pac. ⁊ per totũ. C. res inter alios acta.
¶ Circa quartũ principalẽ articulũ videbat᷑ primo aſpectu dicẽ
dũ ꝙ dicta cõfeſſio nõ obſtaret dño Cardinali duplici reſpectu.
¶ Primo quia videtur facta abſente parte. Igit᷑ nõ videtur no-
cere. l. certũ. §. ſi quis me abſente. ff. de confeſ. Itẽ nec liberatio vi-
detur nocere facta abſenti vt determinat glo. in. l. idẽ duobus. ff.
de pac. ⁊ gl. in. l. põponius. in gl. magna. ff. de neg. geſt. ⁊ Bar. late
in. l. non ſolũ. §. liberationis verbũ. ff. de libe. lega. ¶ Scđo quia
ꝑ ſcripturas libri dicti Petri cõſtat ꝙ prima nõ fuit ſoluta vide
tur cõfeſſio facta ſub ſpe future numeratiõis. Unde cũ videatur
oſtendi numerationẽ nõ interueniſſe cõfeſſio nõ videtur preiudi
care iuxta notata in. l. ſi ex cautione. C. de nõ numerata pecunia.
9 ⁊ l. l. in ɔtractib⁹. §. i. eo. ti. ⁊ ꝑ Bal. in. l. legẽ. C. de pactis. † vbi vi-
detur velle ꝙ qñ poſt confeſſionẽ ſequuta eſt ꝓmiſſio incõtinenti
ꝙ cõfeſſio nõ nocet ita in caſu noſtro cũ appareat ꝙ tẽpore con-
feſſionis Petrus fecit dñm Cardinalẽ creditorẽ videt᷑ eñ ꝓbari
falſitas confeſſionis. arg. eius qđ habetur in. l. ij. C. de non nume.
pecu. ¶ Sed ꝑmiſſis nõ obſtãtibus contrariã ſentẽtiã veriorem
eſſe exiſtimo ꝙ imo dicti Clemens ⁊ Hieronymus ſint liberati.
Nã do. Car. clare per ſuum chirographũ confitetur pecunias de
quibus in literis cambij fuiſſe ſolutas a dicto Petro pro dictis
de Serniſijs de quibus quietat: liberat: ⁊ abſoluit dictũ Petrũ
⁊ dictos clementẽ ⁊ Hieronymũ: de cui⁹ chirographi fide nõ du
bitatur: ⁊ ſtatim dictus Petrus poſt dictas confeſſiones ⁊ libe-
rationes ad quãtitatẽ predictam ſe obligabat. ⁊ ſcribebat domi-
nũ Cardinalẽ creditorẽ in libris ſuis quo caſu cenſet᷑ do. cardi.
ſolutionis loco accepiſſe pro dictis quãtitatib⁹ dictũ Pe rũ de
ricaſulis ⁊ conſequẽter clemẽs ⁊ Hieronymus ſunt liberati. iſta
cõcluſio ꝓbatur per ea q̃ voluit Iaco. de are. quẽ ſequitur Bart.
in. l. pe. §. ſi vir. ff. ſolu. ma. vbi ponit queſtionẽ quando maritus
cõfitetur ſe recepiſſe dotẽ ab vxore. ⁊ nõ obſtante cõfeſſione incõ-
tinenti pater vel ali⁹ ꝓmittit dotẽ. ſoluto matrimonio vxor põt
repetere dotes: qꝛ maritus videt᷑ cõfeſſus nõ ſub ſpe future nume
rationis ſed ſub ſpe future ꝓmiſſionis ſtatim ſequute. Unñ videt᷑
ſibi ſolutũ arg. l. vir ab eo. ⁊ l. dotẽ. ff. de iure do. Nã ꝓmiſſio ſe-
quuta incõtinenti cedit loco ſolutionis. argu. l. precij cauſa. C. de
reſcinden. vendi. ⁊ l. inter cauſas. §. abeſſe. ff. mandati. Ita dicen-
dum eſt in caſu noſtro. Nam ex quo do. Cardi. ſemper acceptatis
literis a Petro cõfitebatur ſe recepiſſe qđ in literis cõtinebatur
⁊ Petrus ꝓprio nomine faciebat ipſum creditorẽ cõſtat ꝙ fidẽ
tantũ Petri ſequebatur ⁊ ꝙ recipiebat dictã promiſſionẽ loco
ſolutionis: ⁊ ſic liberabat ⁊ abſoluebat illos de Serniſijs. Unde
ſumus in caſu valde claro. per notata per Bar. in. d. l. penult. §. ſi
vir. poſt Iac. de are. quorum opinio. ſequũtur Imol. ⁊ Pau. de
ca. ⁊ ita reperio ibi tenere do. Alex. ⁊ cõiter Modernio. ⁊ lʒ bal.
in. l. legem. C. de pactis. dicat ꝙ opinio Bar. procedit quando ꝓ-
miſſio ſequitur ex interuallo ſecus ſi ſequitur incontinenti. Ta
mẽ vt dicit Paul. de caſt. ⁊ ſequitur do. Alex. fortius ꝓcedit opi-
nio Bar. quãdo ꝓmiſſio ſequitur incontinenti quia tunc videt᷑
habuiſſe reſpectũ ad confeſſionem ſequutam: ⁊ ſic feciſſe ſub ſpe
future promiſſionis. arg. eius qđ habet᷑ in. l. per retentionẽ. C. de
vſuris. ⁊ ſecundũ iſtam opinio. Bar. ſepe vidi conſultũ ⁊ iudica-
tum. Unde cum ſit communis ⁊ vera nõ eſt curandũ de his que
dicit Ludo. roma. in. d. §. ſi vir. cuius dicta fuerunt dicta Angel.
in quodam cõſilio ⁊ hec opinio maxime procedit qꝛ vltra ɔfeſſio
nem de recepto dominus cardinalis liberat ⁊ abſoluit Clementẽ
Hieronymum ⁊ dictũ Petrum ſoluentem eorũ nomine quo ca-
ſu ſecũdũ omnes de plano procedit opinio Bar. in. d. §. ſi vir. ⁊ li
cet Bar. ibi hoc intelligat quãdo fieret ꝑ acceptilationẽ que ha-
bet vim ſolutionis. tamẽ in caſu noſtro nõ eſt curandũ ꝙ non in
teruenerit acceptilatio ex trib⁹. ¶ Primo quia Pau. de caſt. in
d. §. ſi vir dicit idem eſſe in pacto liberatorio dũmodo nõ ſit per-
9 ſonale vt ibi latius per eũ. ¶ † Scđo quia ſolennitas acceptila-
tionis nõ eſt curanda inter mercatores inter quos valet tantũ pa
ctum nudũ quantum valet ſtipulatio. l. quintus. ⁊ fideiuſſor. §. q̃
dam. vbi Bar. vtrobiq;. ff. mãdati. ¶ Tertio maxime attẽta eq-
tate canonica. arg. c. primo. ⁊ c. qualiter. de pact. vnde tantum va-
let pactum quantũ ſtipulatio ſm̃ Bal. in. l. petens. C. de pactis.
¶ Preterea ex dictis quictationib⁹ ⁊ liberationib⁹ oſtenditur
ꝙ ego ſupra dixi. ſcilʒ ꝙ Liſbone ſeu in partib⁹ Portugalie do-
minus Cardinalis in recipiendo eius pecunias ⁊ demũ in ſcribẽ
do Romã literas cambij voluit in debitores dictos clementem
⁊ Hieronymũ ⁊ eorum fidem ſequutus eſt. Sed demum ſcriptis
literis ⁊ acceptatis per Petrũ diceretur per eos eorum obliga-
tioni ſatiſfactũ: ⁊ loco ipſorũ voluit dictum petrũ in romana
curia cuius tantum fidem ſequutus eſt: ⁊ ideo immediate rece-
ptis lr̃is ⁊ acceptatis iuxta cõuentionẽ qꝛ illi de Serniſijs adim-
pleuerãt id ad qđ tenebãtur dominus cardinalis eos liberabat
⁊ confitebatur per petrum ſolutum: nec miror quia obligatio pe
tri cadebat loco ſolutiõis vnde ſatis ſoluere dicebatur. l. iter cau
ſas. §. abeſſe. ⁊ quod no. Bar. in. d. l. ſingularia. ⁊ dicitur cõfeſſio
clare facta ⁊ liberatio propter promiſſionem petri prout in cõuẽ
tione promiſerat: ⁊ maxime etiam hoc colligitur ex plurib⁹ repe
titis confeſſionibus ⁊ liberationib⁹ ad diuerſas literas cambij di
uerſis temporibus factas. argu. eius quod no. Bar. in. l. cũ ſimus.
in prin. per illum tex. C. de agrico. ⁊ cenſi. lib. xj. ⁊ Pau. de ca. in. l.
publia. ff. depoſi. ⁊ Roma. in. l. nuda. ff. de dona. nec obſtat ꝙ prio
loco in contrariũ allegabatur: quia ex quo iuxta conſuetudinẽ
mercatorũ quietantia facta eſt vt tranſmittatur ad illam qui li-
teras ſcripſit probat eſſe in fauorem abſentis: quia per talem ſcri-
pturam videtur abſentem loqui ad quem dirigitur. l. publia. ff.
depoſiti. ⁊ per Bar. in. l. cũ tabernam. §. idem queſiit. ff. de pigno.
⁊ tenẽt dominus Ant. ⁊ Io. de imo. in. c. ſi cautio. extra de fide in
ſtrumen. ⁊ maxime de equitate canonica de qua confeſſio etiã ꝓ-
deſt abſenti. arg gl. no. in. c. quoties cordis oculus. j. q. vij. ⁊ tenẽt
dominus Ant. dominus cardi. ⁊ Ioan. de imo. in. d. c. ſi cautio.
⁊ pleriq; alij ⁊ ꝑſertim qꝛ facte ſunt quietatiões ſm̃ conſuetudinẽ
mercatorũ cui inherendũ. arg. l. de quibus. ff. de legi. ⁊ c. cũ dile-
ctus. de cõſue. ⁊ eius quod no. Bar. ĩ. d. l. quintus. ⁊ in. d. §. quedã
⁊ Bald. in. l. ſi pro te. C. mandati. Ex quibus omnibus dictis in
qualibet difficultate intrepide concludendum eſt: qđ predicti de
Serniſijs non tenẽtur in aliquo dicto domino cardinali.

Laus deo Bartho. ſoci. ⁊c.

¶ Summarium.

An ſpurius dictus filius octogenarij ſenis habeatur pro filio
ſi probatur matrem alijs ſe commiſcuiſſe. Item an comes palati-
nus poſſit legitimare filium ſacerdotis.

1 In materia ſucceſſionis ſi dubitatur an aliquis ſit ex aliquo ne-
ceſſe eſt qđ potuerit naturaliter generari ſm̃ cõiter accidentia.

2 Filius poteſt patri ſuccedere qui naturaliter ex eo naſci potuit
non ſcđm poſſibiliter accidẽtia: ſed ſcđm cõmuniter accidentia.

3 Natus legitimus dicitur poſt decem menſes ⁊ duos dies in ma-
teria ſucceſſionis: ⁊ in contrarium militat fauor matrimonij.

4 Imperator ⁊ habens poteſtatem ab eo: poteſt legitimare filium
ſacerdotis.

5 Laicus nullam habet iuriſdictionem in clericum. Et clericus ſi
vult non poteſt conſentire in iuriſdictionem laici.

6 Bona clericorum ſunt exempta a iuriſdictione laicorum.
Item ſtatuta laicorum non poſſunt diſponere ſuper bonis pa-
trimonialibus clericorum.

7 Legitimatio pape qñ non diſpenſat ſuper radice matrimonij.
non extenditur ad bona temporalia laici.

8 Legitimatus ab imperatore non eſt vere legitimus quando ob-
ſtaculum eſt inductum a iure canonico: ſed requiritur legitima-
tio a ſede apoſtolica.

9 Statutum ſi dicat qđ ſtantibus maſculis filia femina non ſucce-
dat excluditur filia legitima ⁊ naturalis.

10 Pater petendo filium legitimari requiritur expreſſa qualitas
perſone patris.

11 Spurius non debet legitimari, exiſtentibus legitimis.

12 Indultum principis non valet ſuper condemnatione ſecunda ni
ſi fiat mentio de prima.

¶ Conſilium. lxv.

Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanctus illuminet intellectũ.

Super

SUper propoſita queſtione
legitimatiõis Theſei filij dñi Andree ſacerdotis ad
cuius inſtantiã libet paucula ſuper dubietate filiatio-
nis explicare. Dicitur enĩ ꝙ natꝰ ex Bernardina ligata ⁊ cõiun-
cta viro cohabitãte cũ dicto dño Andrea. qui habitꝰ ⁊ reputatꝰ
filius ab eo: legitimari a comite petitũ fuit homine tñ octogena
rio exiſtẽte conceptionis tpe ⁊ dicta Bernardina vt dicit̃ ſe cuȝ
alijs cõmiſcente ⁊ ſatis videt̃ probata filiatio dicti Theſei ex eo
qꝛ pater nominauit vt filiũ: tractauit vt filiuȝ legitimari petijt vt
filiũ: qui actus non eſt ꝓportionabilis extraneo ⁊ forte cõcurrit
fama vicinie ꝑ quos actus filiatio ꝓbatur: vt in.c.trãſmiſſe.⁊ in
c.ꝑ tuas.q filij ſint legitimi. Itẽ ex eo qꝛ cũ ea cohabitabat argu.
l.miles.§.defuncto.ff.de adulte.⁊ licet loquatur ĩ vxore tamẽ ideȝ
1 eſt in cõcubina vt declarat dñs Abb.in.c.ꝑ tuas.de ꝓbatio.† Sȝ
tamẽ cũ fortiter viget ꝙ dictus dominus Andre.tempore conce-
ptiõis erat octogenariꝰ ⁊ a phyſicis intellexi ꝙ licet poſſibile ſit
in his partibꝰ ꝙ attenta qualitate complexionis vir octogena-
rius generet. Tamẽ ſm cõiter accidẽtia nõ generãt: ⁊ in hoc ſtã-
dũ eſt medicis tanꝗ̃ peritis in arte.l.vij.menſe.ff.de ſtatu homi.
⁊ in.l.qđ ſemel.C.de re mili.lib.xij.⁊ in.c.ꝓpoſuiſti vbi late.extra
de probatio.cũ ſimi. ¶ Sed in hac materia ſucceſſiõis ſi dubitat̃
an aliqs ſit ex aliquo neceſſe eſt ꝙ potuerit naturaliter generari
ſm ꝯmuniter accidẽtia.⁊ nõ ſufficit ad hoc vt illi ſuccedat ꝙ po
tuerit ex illo ꝯcipi ſcđȝ poſſibiliter accidẽtia. Ita ego poſt docto
res dicebã in.l.gallus in principio.ff.de liberis ⁊ poſthu.ad intel-
ligentiã.l.inteſtato.§.fi.ff.de ſuis ⁊ legiti.⁊ text.in.§.fi.in autẽ.de
reſtit.⁊ ea que parit.⁊ ibi ex quodã cõſilio inſignis Phyſici dñi
Gẽtilis de fulgineo ibi relato ꝑ doc.ꝙ tũc originaliter vidi ⁊ ex
eo eliciebã ꝙ fuit opi.Hippocratis ꝙ nõ poſſet partꝰ trãſgredi
x.mẽſes dicit tñ ꝙ Ariſtoteles ⁊ Auicẽna dicunt ꝙ.xj.xij.⁊.xiij.
mẽſe naſci poteſt ⁊ ꝙ iſta opi.nõ ꝓcedit ſcđm cõiter accidentia lȝ
poſſibile ſit vñ legiſlator approbat opi.Hippocratis in materia
ſucceſſionũ vt patet.in.d.l.iteſtato.§.fi. Quĩ leges vt plurimũ ad
ea que frequenter accidunt adaptant̃.l.nam ad ea.ff.de leg.licet
poſſibile ſit qđ etiã in.xij.naſcat̃.⁊ hoc ſeruatur in materia pena
li in.d.§.fi.auten.de reſti.⁊ ea q̃ parit prout latius dixi in.d.l.gal-
2 lus in prin. ¶ Ex quibus † cõcludit̃ ꝙ ille poteſt patri ſuccedere
vt filiꝰ qui naturaliter ex eo naſci potuit: nõ ſcđm poſſibilr acci-
dentia ſed ſcđm cõiter accidẽtia vt etiã dicũt Bart.⁊ doct.in.d.l.
gallus: ſed vt dictum eſt Octogenarius in his partibꝰ non gene-
rat naturaliter ſed ſcđȝ cõiter accidẽtia. Igit̃ ⁊c. Et maxime hoc
verũ eſt quando illa pluribus ſe cõmiſcebat. ¶ Ex quibꝰ potuit
ſecũdũ cõmuniter accidentia naſci naturaliter nec militat rõ qđ
preſumatur natꝰ ex coitu matrimoniali vel ꝯcubinario: de quo ĩ
d.l.miles.§.defuncto.⁊ per do.Abb.in.d.c.per tuas.de probatio.
¶ Confirmatur iſta opinio ex his que no. Bart.in.d.l.gallus.in
princi. Nã qñ poſt mortem primi viri mulier nubit tali tẽpore ꝙ
partꝰ poſtea natus poteſt cuilibet naturaliter attribui in tali re
dubia attendi dȝ qđ frequentiꝰ accidit. Sicut ibi quãdo potuit
naſci legitimꝰ ex altero ex duobꝰ attendi debet quo frequentiꝰ ac
cidit ita hic in eo qui natus eſt illegitimꝰ: ſȝ ſi alijs ſe cõmiſcebat
ex quibꝰ potuerit magis naturaliter eſſe cõceptus ꝗ̃ ex ſene. Igi
3 tur illud attendi debet. † Quinimo iura volũt ꝙ poſt decẽ mẽſes
⁊ dies duos non dicatur natus legitimꝰ in materia ſucceſſiõis: ⁊
in contrariuȝ militat fauor matrimonij qꝛ ſm cõmuniter accidẽ
tia naſci nõ poteſt naturaliter. Igit̃ fortiꝰ in caſu noſtro. Et hoc
placuit dixiſſe ſuper filiatione qꝛ ſunt iudicio meo ad ꝓpoſitũ ſi
recte ⁊ naturaliter iudicare voluerimus. ¶ Sȝ poſito ꝙ filius ꝓ
baretur: dubitatur. An eius legitimatio valuerit.⁊ videbat̃ con-
cludẽdũ ꝙ ſic. Nã quãuis fuerit filiꝰ ſacerdotis: ⁊ legitimatꝰ fue-
rit a Comite palatino creato ab ĩperatore videtur ꝙ dicta legiti
4 matio valuerit. Nã † videt̃ ꝙ imperator: ⁊ ſic habens autoritatẽ
ab eo potuerit legitimare filiũ ſacerdotis vt firmat gl.i.§.fi.in au
ten.quibꝰ modis naturales efficiuntur ſui.⁊ concludunt Jo.an.
Calde.⁊ do.Cardina.⁊ Moder.in.c.per venerabilem extra qui
filij ſint legitimi.⁊ Jo.calderi.cõſilio tertio eo.ti.⁊ Bal.in.l.q cõ
tra.C.de nup.⁊ in ſuo conſi.incip. Imperator. Et Petrus eiꝰ fra
ter in ſuo ꝯſilio incipiente. Viſo imperiali priuilegio.⁊ Pau.de
ca.in.l.ſi quis poſthumos.ff.de libe.⁊ poſthu.⁊ in ſuo conſi.ccxiij.
incipiẽte. Videndũ eſt. Et videtur eſſe cõmunis concluſio a qua
in iudicando recedendũ non videtur. ¶ Sed primis obſtãtibus
contrariã ſententiam veriorem eſſe exiſtimo ꝙ imo dictus filius
tanꝗ̃ legitimatus nõ poteſt patri ſuccedere: iſta concluſio ꝓbat̃.
¶ Primo ratione deficiẽtis poteſtatis. ¶ Secũdo ratione defi-
cientis volũtatis. ¶ Tertio rõne deficientis ſolẽnitatis. ¶ Pri-
mũ principale fundamentũ probatur. Nam inſignis doctor dñs
Dominicus de ſancto geminiano in.c.ſi annuȝ.§.j.de iudi.in.vj.
tenet ꝙ Comes palatinus imperatoris nõ põt legitimare filium
ſacerdotis. Nam ſicut emancipatio filij fieri debet coram iudice
ipſius patris.vt voluerũt dñi de rota quos ibi refert Dñicus ita
⁊ legitimatio qꝛ de emãcipatione ad legitimationẽ valet argumẽ
tum.l.iubemus.C.de emancipatiõe liberoꝝ. Igit̃ ⁊c. Sȝ qꝛ opi-
nio non eſt tuta.licet de ſubtilitate iuris plura dici poſſent. Ta-
men illud videt̃ vere ⁊ probabiliter dici poſſe ꝙ licet a tali Comi
te filius ſacerdotis legitimari poſſit: illa tamen legitur actio nõ
vt̃ filiũ habilitare vt poſſit ſuccedere dicto ſacerdoti ⁊ ĩ bonis ſa
cerdotis. Actus enĩ legitimandi ꝓcedit a comite: ⁊ exercet̃ in lai
5 cum. iſta cõcluſio probatur. † Nã laicus nullaȝ habet iuriſdictio
nem in clericũ.xcvj.diſtin.cum ad verum.⁊ in.c.qđ clericis.⁊ ibi
plene nota.de foro cõpe.adeo ꝙ etiam clericus ſi vult non poteſt
cõſentire in iuriſdictionẽ laici.vt in.c.ſignificaſti.cũ ibi no.eo.ti.
Igitur laicus non põt habilitare aliquẽ vt clerico ſuccedat. Nã
vt inquit Bal.in.l.cũctos populos.C.de ſumma tri.⁊ fide catho.
in.vij.q.prin.ver. Sed poſſet dubitari de tali queſtiõe cõſuetudo
eſt in Anglia.vbi vult ꝙ ꝯſuetudo anglicana in ſucceſſione abin-
teſtato quãdo loquit̃ imperſonaliter nõ habet locũ in forenſe ibi
decedente. Idẽ voluit Joan.calde.in conſi.xvij.in titu.de conſti.
⁊ dominus Abb.in.c.poſtulaſti.ad fi.de foro cõpe.⁊ Pe.de anc.
in ꝯſi.clxviij.inci. Viſis pũcto ſtatuto ⁊ copia.⁊ Pau.de ca.cõſi,
ccxxij.incipit. Circa primũ queſitum. Igitur eſt idem in clerico.
6 ¶ Cõfirmatur. † Nã bona clericoꝝ ſunt exempta a iuriſdictio
ne laicorũ ⁊ vt cõcludit dominus Abb.in.c.eccleſia ſancte Ma-
rie de conſtitu.in antepenult.col.vbi dicit ꝙ ſtatuta laicorum nõ
poſſunt diſponere ſuper bonis patrimonialibus clericorũ. Ideȝ
tenet dñs Cardinalis poſt Pau.in cle.j.de cenſi.⁊ ꝓbatur ex his
que ponit Oldra.conſi.lxxiij.incipit. An epiſcopꝰ ⁊ dñs Anto.
in.c.j.de cõſuetu. Si ergo bona clericoꝝ ſunt extra iuriſdictionẽ
laicorum. Igit̃ laicus non potuit inhabilem habilitare ad ſucce
dendũ in dictis bonis.hoc decidit Bar.in terminis ĩ dicta.l.cũ-
ctos populos.in.vij.q.vbi vult ꝙ quãdo ſtatutum habilitat ali-
quem ad ſuccedendũ non habet locũ quo ad bona que non ſunt
ſue iuriſdictiõis: ⁊ pro hoc inter alia adducit tex.⁊ ibi doc.in.c.ꝑ
7 venerabilẽ. † vbi legitimatio pape quando non diſpenſat ſup ra-
dice matrimonij: nõ extẽditur ad bona temporalia laici ⁊ ita cõ-
cludũt ibi Jo.an.⁊ cõiter doc.ita in caſu noſtro legimatio laici
non extenditur ad bona que nõ ſunt ſue iuriſdictiõis.⁊ no.bar.
in.l.qua in prouincia.ff.de ritu nup.⁊ facit qđ no.Bal.in prima
cõſtõne.C.⁊ conſuluit Pet.de ancha.in conſi.cccxcvij. incip. Vi-
ſo ⁊ diligenter inſpecto cũ ſimilibus. Concluditur ergo ꝙ ſiue in
ſpiciamus perſonã patris ſacerdotis ſiue eius bona nõ potuit fi-
lius inhabilis habilitari ad bona per laicum: etiã de cõſenſu ſa-
cerdotis qui nõ potuit ſe ⁊ ſua ſubijcere iuriſdictioni iudicis ſe-
cularis: vt in.d.c.ſignificaſti.cũ ibi not.de foro cõpe.cũ ſi. ¶ Cõ-
firmat̃ iſta concluſio. Nam iſte ſacerdos habebat filiuȝ legitima-
tũ autoritate Põtificis ⁊ Ceſaris qui vel dicitur vere legitimꝰ:
vel talis legitimus qui omnia iura legitimorum vendicauit ſi-
bi locũ in iſto legitimato. ¶ Primũ tenet Bar.in.l.ſi is qui pro
emptore in.iij.q.prin.ver. Item querit̃ circa predicta.ff.de vſuca.
tenet Bal.in.l.j.⁊.ij.C.de natura.libe.quando talis illegitimatio
tolli põt ꝓut eſt in caſu noſtro qꝛ primus filius natus eſt ex ſacer
dote ⁊ ſoluta que poteſt per papã tolli ex quo poteſt diſpẽſare ꝙ
cõſtituti in ſacris cõtrahant matrimoniũ vt patet in.c.cũ olim.
de cleri.cõiuga.⁊ probatur in terminis in tali legitima in.d.c.per
venerabilẽ in gl.in verbo adulterij. Unde dicit Bene.de plumbi.
8 in diſputatiõe que incipit. Statuto piſano. † ꝙ qñ obſtaculũ eſt
inductũ a iure canonico legitimatus ab imperatore nõ eſt vere le
gitimus ſed requirit̃ legitimatio a ſede ap̃lica: ⁊ cõſuluit.d.Ale-
xan.in cõſi.lxxxvij.in.ij.vol. Unde cũ hic primus fuerit legitima-
tus a papa ⁊ imperatore dr̃ vere legitimus. Scđm probat̃ iuri-
bus ⁊ autoritatibus.ꝓbatur in aut̃. qui.mod.natu. effici.ſui.§.⁊
quoniaȝ varie ibi. Et nihil diſſimiles a legitimis.⁊ in.§. reliqui
ibi.illas ſucceſſiones quas habẽt qui ab initio ſunt legitimi: ⁊ in
§.illud ibi. Nihil a legitimis differẽtes: ⁊ ibi reſtituere nature et
antique ingenuitati. Et in pluribꝰ locis illius tituli: ⁊ in titulo
quibꝰ mo.natu.effi.legiti.ꝓut ad plenũ ꝓſequitur dñs Alex.pre
ceptor meus in cõſi.lxxxvij.in.ij.volu.vbi ẽt dicit ꝙ põderãdo eſt
dictio nihil que eſt vniuerſalis negatiua.l.ſi is q ducẽta.§.vtruȝ.
verſi.ꝓinde.ff.de reb.dub.⁊ ſic denotat ꝙ nulla penitus ſit inter
legitimos ⁊ legitimatos effectualis differentia. Unde late con-
ſuluit ibi qđ qñ ſubſtitutio eſt facta ſi deceſſerit ſine filijs legiti-
mis ⁊ naturalibꝰ ꝙ tales legitimati excludũt ſubſtitutũ lȝ cõdi-
tio debeat vere impleri in forma ſpecifica.l.meuiꝰ.⁊.l.qui heredi
ff.de cõdi.⁊ demõ.vt decidit Joan.an.in addi.ſpe.in ti.de ſucceſ.
abinteſta.§.fi.cũ concor.allega.per domi.Alexan.in conſi.vbi di-
cit ꝙ iſta eſt cõmunis opi. Et in.l.generaliter.§.cum autem.C.de
inſti.⁊ ſubſti.ſub cõditione fac.quã ego tenui ⁊ defenſaui.et in.l.
9 gallus.§.ꝙ ſi is.ff.de lib.⁊ poſthu. ¶ † Videmus etiã qđ ſi ſtatu-
tum dicat ꝙ ſtantibus maſculis filia femina non ſuccedat ꝙ ex
cludit̃ filia legitima ⁊ naturalis ꝓpter exiſtentiã filij legitimati

ſm Bal.in.l.eam quã.C.de fideicom. Idem voluit Bal.in.l.cũ
acutiſſimi.C.eo.ti.⁊ Pau.de ca.in.l.ſed ſi hac.in.§.patronũ.ff.
de i ius vocã. ¶ Ex quibus patet ꝙ iura loquentia de legitimis
ſeu de liberis extẽdunt ſe interpretatione paſſiua ad filiũ legiti-
matũ.caſus eſt in.l.j.§.lex falcidia.⁊ ibi plene no.ff.ad.l.falci. Et
vbi duo ſunt equiparata quorũ alterum etiam eſt verum alterũ
fictum diſpoſitũ in caſu vero extenditur ad fictum: vt in.c.ad au
dientiam.⁊.c.cũ dilectus.⁊ vtrobiq; do.Abb.⁊ Jo.de imo.extra
de cleri.nõ reſiden. ¶ Ex quibus infero in ꝓpoſito ꝙ ſi pater ha
buiſſet alios filios legitimos Comes nõ potuiſſet hunc filiũ legi
timare. Igitur non potuit ex quo habebat filium legitimũ vel
legitimatũ qꝛ idẽ iuris ĩ eo eſſe debet quod eſſet in filio legitimo
⁊ naturali vt ex ſuperioribus clare patet etiã in materia ſtricte in
terpretanda: ꝙ aũt exiſtẽte legitimo nõ potuiſſet patet qꝛ ex hoc
nõ conceditur Comiti ab imperatore ꝙ legitimare poſſit ſtãtibus
liberis ſucceſſibilibus quibꝰ preiudicatur. Sed quando hoc nõ
ſpecificatur ſed ſimpliciter conceditur talis poteſtas legitimandi:
prout eſt in caſu noſtro non cenſetur conceſſa quando pater habet
alios filios: ſed tantum qñ alios filios non habet vt voluit Bal.
in.l.ij.C.de ſeruitu.⁊ aqua ⁊ Bal.in.l.ſed ⁊ ſi quis.§.queſitũ.ff.ſi
quis cautio.⁊ ita cõſuluit do.Pau.de ca.in ſuo cõſi.ccxxj.incip.
Super eo qđ queritur primo loco. Ita etiam fuit de mente domi.
Pau.de ca.in.l.gallus.§.⁊ quid ſi tantũ.ff.de libe.⁊ poſthu.⁊ ſe-
quitur Cardinalis alexãdrinus in.c.per venerabilẽ.§.quod au-
tem.col.xxiij.qui filij ſint legitimi.⁊ probatur optima ratione ad-
ducta per Pau.de ca.in dicto conſi.qꝛ lex in dubio nõ preſumit
ꝙ princeps feciſſet ꝙ non eſſet facturꝰ vt ꝓbatur in autẽtico qui
bus modis naturales efficiantur ſui.§.illud.⁊ in autentico quibus
modis naturales efficiantur legitimi.§.ſi quis igitur. Unde qđ in
dubio non eſſet facturꝰ voluerit alteri concedere per generalẽ cõ
ceſſionẽ arg.l.obligatione generali.ff.de pigno.de quo ibi latius
per eũ vbi notabiliter loquitur.⁊ hãc opinionem etiam tenet Bal.
in.c.dñs guerrã.i penul.col.hic finitur lex corradi.⁊ Bal.in.l.cũ
filius.ff.de teſtamẽto militis.⁊ Bal.in autenti.preterea per illum
tex.C.de naturalibus liberis ⁊ dominꝰ Anto.in.c.per venerabi-
lem in.xxj.col.verſi. Idẽ puto.⁊ conſuluit domi.Alexan.conſil.lx.
in ſcđo vol. ¶ Scđm principale fundamẽtũ eſt ꝙ rõne deficiẽtis
volũtatis dicta legitimatio non fecerit eũ ſucceſſibilem patriq;.
Premittendo primo ꝙ ſicut reſcripta ad beneficia ꝑ ſurreptio
nem ipſo facto vitiantur: vt in.c.poſtulaſti.de reſcriptis.⁊ ita etiã
priuilegia legitimatorũ: vt in.l.j.ff.de nata.reſti.⁊ probatur ex no
tatis ꝑ Joã.an.in additionibus ſpeculi in titulo de ſucceſſio.ab-
inteſtato.§.j.ver. Itẽ ſcias.⁊ dominus Anto.in.c.per venerabi-
lem extra qui filij ſint legitimi.⁊ Bald.in.l.eã quã.C.de fideicõ.
qñ autem priuilegium legitimationis eſt ſurreptitium: facit ꝑn
cipis voluntatẽ ceſſare. preſupponit enim legiſlator ꝙ niſi talis
fuiſſet ſurreptio princeps ſeu comes nõ cõceſſiſſet vel non ita de
facili.vt in.c.ſuper literis.⁊ ibi omnes extra de reſcrip.⁊ ĩ.c.cõſti-
tutus.⁊ in.c.ad audientiã.⁊ vtrobiq; doc.eo.ti.per Calde.eo.tit.
conſi.xiiij. ¶ Ex quibꝰ infero in propoſito ꝙ priuilegium legiti-
mationis de quo agimus eſt ſurreptitiũ: igitur eſt inualidũ ⁊ nul-
10 lum ꝙ autẽ ſit ſurreptitium probatur. ¶ † Primo quia pater
petẽdo filiũ legitimari non narrauit ſe eſſe ſacerdotẽ conſtitutũ
in ſacris. quod ſi fuiſſet narratũ vel forte comes non legitimaſſet
vel nõ ita de facili ex quo nõ fuit expreſſa talis qualitas ꝑſone pa
tris. Igitur legitimatio eſt nulla. Nec obſtat ꝙ appellauerit ſe do-
minũ Andre. qꝛ per hoc non dicit ſe eſſe ſacerdotẽ in ſacris. Itẽ
licet dicat in fine ſe iurare ſupra pectus ſuũ more iuramẽti ſacer-
dotũ non tamen dicit ſe ſacerdotem qꝛ ſtat ꝙ quis iuret more ſa
cerdotũ non tamen ſit ſacerdos. Igitur nõ probatur ꝙ narraue
rit ſe ſacerdotẽ quia non probat hoc eſſe.l.nõ hoc.C.vnde cogna.
c.in preſentia.de proba. Unde vel nõ eſſe narratum vel eſſe narra
tum implicate doloſe ⁊ animo decipiendi paria ſunt.ar.l.j.in fi.
⁊.l.quero.ff.de actio.emp.⁊ probatur in.d.l.j.ff.de nata.reſti.⁊ qđ
ibi no.ꝑ Benedi.de plumbi.ex nota.in.c.innotuit.de elec.cũ ſi-
mi. Itẽ qꝛ licet narrauerit ſe ſacerdotem: ⁊ illum filium tantũ nõ
dicitur narraſſe illũ in ſacerdotio natũ.c.inter ceteras.de reſcript.
¶ Secũdo probatur ſurreptio: qꝛ habebat filium: ⁊ de eo mẽtio
nem non fecit. Igitur talis legitimatio tanq̃ ſurreptitia non valet
vt ꝓbat tex.in auten.quib.mo.natu.effi.ſui.§.ſi quis ergo not.et
in.§.illud.⁊ in.§.ſit igitur per quẽ tex.ita decidit Jaco.de belui.
eo.ti.§.⁊ quoniam.⁊ dominus Anto.in.d.c.per venerabilem.in
xxvj.col.verſi. Nunq̃d autem retrotrahitur.⁊ Paul.de caſt.in.l.
gallus.§.⁊ quid ſi tantũ.ff.de libe.⁊ poſthu.⁊ conſuluit per predi
cta do.Alexan.in ſuo conſi.lx.in.ij.volu. Et conſuluit do.Paul.
de caſt.in.d.conſi.ccxxj.⁊ licet filius non eſſet legitime natꝰ: tamẽ
erat legitimus vere vel legitimatꝰ ita ꝙ in eo vendicabãt ſibi lo-
cũ iura de legitimis diſponẽtia: vt in ſuperioribus probatũ eſt.
11 Dicunt enĩ iura preallegata † ꝙ exiſtentibus legitimis nõ debet
ſpurius legitimari. Sed nulli dubiũ eſt ꝙ etiam in materia ſtri-
cta appellatione filiorum veniunt legitimati vt probatũ eſt. Itẽ
cõditio legitimorũ ⁊ legitimatorũ eſt equiparata. Igitur diſpo-
ſitum in vno cenſetur diſpoſitum in alio.l.ij.C.commu.de le.l.j.⁊
ibi Bar.⁊ alij.ff.de leg.j.⁊ hanc opinionem ꝙ nõ preiudicet filijs
de quibus nõ eſt habita mentio tenuit Jo.an.in addi.ſpec.in ti.
de ſucceſ.abinteſta.§.j.verſi.itẽ ſcias.⁊ domi. Anto.in ſuo cõſilio
ij.⁊ Ang.in auten.quib.mo.natu.effi.ſui.§.ſi quis ergo. Quini-
mo fortius ſubreptio procedit in filio legitimato vt ſtatim dicetur.
¶ Tertio iſta concluſio probatur fortius in caſu noſtro qñ ha-
bebat filios legitime natos ⁊ legitimatos quoniã ſi narraſſet ſe
habuiſſe alios filios ſpurios ⁊ legitimatos fuiſſe: comes vel nõ le
gitimaſſet vel non ita de facili. Igitur legitimatio eſt nulla.d.c.po-
ſtulaſti.cũ ſimi. ¶ Quod autẽ non ita de facili oſtenditur duplici-
ter. ¶ Primo quia intellexiſſet ⁊ cognouiſſet cõſuetudinẽ delin
quendi dicti ſacerdotis que ſolet delictũ aggrauare. Nam ꝓ pri-
mo veniam merebatur. pro ſecũdo non merebatur priuilegiũ et
gratiam vt dicit tex.no.in.l.iij.C.de epiſco.audi. Ubi habetur ꝙ q
geminat delictũ non eſt dignus venia. Unde per illum text.dicũt
12 Guliel.⁊ Bal. † quod nõ valet indultũ principis ſuper condẽna
tione ſecunda niſi fiat mentio de prima quia videtur obreptitiũ
quia princeps non cõceſſiſſet ita dicamus in caſu noſtro: qꝛ ſi co-
mes ſciuiſſet quod aliũ filium ex damnato coitu habuiſſet vel nõ
conceſſiſſet vel nõ ita de facili. Igitur legitimatio nulla. ¶ Secũ
do quia ex quo ſemel gratiam legitimatiõis de ꝑmo obtinuit pe
tẽdo legitimationẽ ſecundi. ſcđa petitio diceretur ſubreptitia qꝛ
Comes forte non cõceſſiſſet. Sed dixiſſet ſufficit tibi grã prima:
vel nõ ita de facili. Igitur legitimatio nulla: hoc probatur ex di-
ctis Inno.in.c.veniens.extra de preſcrip.per que dicta Joan.an.
in addi.ſpecu.in ti.de cleri.non reſidẽ.in rub.dicit ꝙ ſi titio fuit
gratioſe cõceſſum vt pro quinquẽnio reciperet fructus ſue eccle-
ſie in abſentia.⁊ demũ pendente prima gratia vel finita impetra
uit ſecũdam non facta mentione de prima: ſecũda eſt ſubreptitia.
Et probatur ex his que ponit Dominicus poſt Jo.an.in.c.ij.de
filijs preſbyte.l ſexto ex dictis Jo.an.in addi.ſpe.in ti.de teſtamẽ
tis.⁊ plene traditur in.c.veniẽs.de preſcriptio. ¶ Tertium funda-
mentũ ꝙ ſit nulla ratione deficientis ſolennitatis probatur ꝓſup-
ponẽdo ꝙ nõ dicatur legitimatꝰ quo ad ordines.⁊ ſic hoc reſpe-
ctu remanet illegitimus: vt in.c.ꝑ venerabilem extra qui filij ſint
legitimi.⁊ firmat Saly.in ſua diſputatione que incipit. Medio
lanenſis.in ſecũdo dubio. Itẽ quãdo eſt illegitimus impedimen-
to cauſato a iure canonico vel diuino.⁊ tũc legitimatus a princi-
pe ſeculari ſeu Comite nõ eſt vere legitimus vt per plura conclu
dit elegans dñs Bene.de plumb.in diſputa.que incipit. Statu-
to piſano. Et no.Bal.in.l.j.C.de naturalibus liberis.⁊ cõſuluit
domi.Alex.conſi.lxxxvij.in.ij.volu. Cũ ergo eſſet natus ex ſacer-
dote ⁊ ligata nõ poterat princeps ſecularis diſpenſare iuxta not.
in.d.c.per venerabilẽ.⁊ ſic non dicitur vere legitimus nec legiti-
matio. Sed potius habilitatio ⁊ diſpẽſatio circa ea que cõcedũ
tur in priulegio: ⁊ ita ſonãt verba legitimatiõis ſi verba recte cõ
ſiderentur. ¶ Ex quibus infero in ꝓpoſito qđ in tali diſpoſitione
ſeu habilitatione ad honores ⁊ ſucceſſiones apparet ꝙ nõ fuit ſo
lennitas requiſita ſeruata: ⁊ ſic eſt nulla.l.cum hi.§.ſi pretor.ff.de
tranſactio.⁊ in.l.j.⁊.ij.cũ ibi plene notatis.ff.de liberis ⁊ poſth.
¶ Quod autẽ ſolennitas non fuerit ſeruata probari videtur ex
duobus. ¶ Primo qꝛ quantũcunq; dicamus ꝙ quãdo pater fa-
cit eo viuente filios legitimare nõ ſit neceſſe ꝙ alij filij de quorũ
preiudicio agebatur citẽtur ſecundũ Bar.⁊ communiter docto
res in.l.gallus.§.⁊ quid ſi tãtũ.ff.de liberis ⁊ poſthumis. illa di
cta procedũt in vera legitimatione non autẽ in ea que nõ eſt pro
prie legitimatio: ſed potius diſpenſatio que nõ valet nõ citatis fi
lijs de quorũ preiudicio agitur etiam viuente patre vt dixi. ita vo
luit Pet.de ancha.in cõſilio mihi.cccxxviij.incipiente. Ex teno-
re priuilegij apoſtolici. Et Petrus de ancha.cõſilio.ccccxxj.inci-
piente. Circa primum queſitũ fuiſſet ſatis expediẽs. Et ita alias
conſultũ fuit per dominum Joan.de ana.⁊ plures alios que om
nia refert ⁊ ſequitur inſignis ꝓceptor meus dominus Joan.ba-
ptiſta de ſancto ſeuerino in.l.ſed ſi hac in.§.patronũ.ff.de in ius
vocãdo.⁊ predicta retuli etiã in.l.gallus.§.⁊ quid ſi tantum.ff.de
liberis ⁊ poſthu.cũ ſimilibus. ¶ Secundo confirmatur quia iſte
filius dicitur natus eſt ſacerdote ⁊ ligata: ⁊ ſic videtur ꝙ potius
ſit nefarius iuxta no.per Bar.in.l.ij.ff.de accu. Itẽ aliquando ap
pellatur inceſtuoſus vt per gl.⁊ Bald.in.l.ij.C.de epiſco.⁊ cleri.
Sed in iſtis legitimatio cenſetur fieri contra ius conciliare de quo
in.c.cum inhibitio extra de clãdeſtin.deſpon. Sed quãdo diſpẽ-
ſatur cõtra ius cõciliare ſpeciale eſt vt de tali cõcilio fieri debeat
mentio ſingularis vt firmant Jo.mona.⁊ Archidiaco.in.c.j.de
conſtitu.in.vj.⁊ no.Joan.an.in.c.j.de exceſſibus prelato.eodem
lib. Et Bal.in.l.humanũ.C.de legibus. ¶ Ex quibus omnibꝰ
concludendũ puto dictum ſecundum filium nomine Theſeũ pa
tri ſuccedere nõ poſſe. Laus deo Clementiſſimo. Bartholomeus
ſocinus

ſocinus Senenſis.J.V.doctoꝛ celeberrimus ⁊c.

¶Summarium.

☞ An feudum per moꝛtē fratris tranſeat ad alterū fratrez vel reuertat̄ ad dominū cōcedentē.⁊ an vaſallus poſſit alteri in feudare pro domino irrequiſito.

1 Feudū quando origine habetur in perſona patris vel alteriꝰ aſcēdenti vſq; ad quartū gradum dicitur paternum.

2 Feudū quando habet originem a patre ⁊ tranſit ad filios: habet locum ius accreſcendi inter filios.

3 Vaſallus poteſt ſibi nouū auxilium acquirere infeudādo ei feudum ſine licentia ſuperioꝛis ſi ſit equalis conditionis vaſallo.

4 Vaſallus ſeu feudatarius quādo cōcedit rem feudalez in feudū dicitur dominiū vtile in ſecundum feudatarium transferre.

5 Donatio inter viuos non cōcludit cōtractui dationis in feudū.

6 Clauſula acceſſorie regulantur ſm naturā principalis ꝯtractus.

7 Vſufructuarius ſi alienat vſumfructū ex quo nō poteſt ſed redit ad proprietatē: dicitur potius alienaſſe commoditatem vſuſfructus quam poteſt.

8 Ordinarius expreſſe ꝓcedens vt delegatus proceſſus valet vt agitatus ab ordinario ex poteſtate quam habet: quando eſt appoſita illa clauſula. Omni melioꝛi modo ⁊c.

9 Pater ſi relinquit filio rem certā non valet teſtamentum niſi dicat titulo inſtitutionis.

10 Clauſula codicillaris operatur ꝙ ſi teſtamentū nō valet vt teſtamentum valet vt codicillus quo iure valere poteſt.

11 Juramentū quando eſt appoſitum in donatione ſi nō valet actꝰ: eo modo quo agitur valet vt valere poteſt.

12 Pacta in feudo adiecta quantumcūq; extranea ſeruari debent.

13 Jus accreſcendi habet locum in conceſſione recti feudi ⁊ ſimplicis facta a principe que dicitur gratia ⁊ donatio.

14 Qualitas vna appoſita inter plura que regunt̄ in eadem oratione ab eodem verbo debet omnia qualificare.

15 Petere inueſtituram eſt quidam quaſi cenſus deuotionis ⁊ reuerētie que domino preſtari debent: ⁊ ſi non fiat incidit res quaſi in commiſſum.

16 Abſentes ex cauſa probabili ⁊ neceſſaria vel probabili tantū nō tenentur procuratoꝛem relinquere.

17 Feudū amittitur propter cōtumaciā in nō petendo inueſtiturā.

18 Feudum quando amittitur propter inueſtiturā nō petitaz: ſi eſt nouū reuertitur ad dominum: ſi eſt paternuz tranſit ad filios ex eis deſcendentes ⁊ ad agnatos comprehenſos.

19 Feudum non eſt filio auferendū propter feloniam commiſſaz a patre: ſi queſtio non fuerit patri mota.

20 Pater legitimus adminiſtratoꝛ: tutoꝛ ciuitatis: ⁊ prelatus eccleſie collegiate ponuntur a pari.

¶Conſilium.lxvj.

¶Dn̄s labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanctꝰ illuminet intellectū.

Viſa donatiōe facta per illuſtriſſimū dn̄m dn̄m Joan.Franciſcum Marchionē Mātue magnifico dn̄o Philippino de illuſtri domo de Gonzaga: ⁊ inueſtituris ꝯceſſionibꝰ inde ſequutis ⁊ alijs que in facto narrant̄ recte penſatis. ¶Capio primū cōſultationis articulum: in quo queritur. Nūquid per moꝛtē domini Jo. Ludouici vnius ex fratribꝰ qui fuerūt inueſtiti de feudo bonoꝛū de quibus agimus eius poꝛtio redierit ad dn̄m ſubalternū dictorum bonoꝛū qui in feudum conceſſit bona ſeu ad habentem cāz ab eo. An vero dominus Jo.franci.eius frater admittatur. Et videbatur primo aſpectu concludendū ꝙ concedens admittere tur ad dictā poꝛtionem. Quia dominus Joā.franciſ.⁊ dominꝰ Jo.Ludo.reperiunt̄ ꝑmo inueſtiti de dictis bonis ⁊ ſimpliciter ab illuſtriſſimo Marchione dn̄o Ludo. Igitur feuduz videt̄ ꝙ debeat dici nouum ex quo non reperit̄ acquiſitum ab aliquo eorū aſcēdente. ſed de nouo a dictis fratribꝰ. vt in.c.qui teſtes ſunt neceſſarij ad ꝓbationē noue inueſtiture. vt ibi no.Bal. Jaco.aluaro.⁊ alij in preiudicijs feudoꝛū. Itē licet dominus Jo.Ludo. receperit ꝓ ſe ⁊ vice ⁊ nomine Jo.Franciſci: perinde eſſe videtur ac ſi ambo preſentes inueſtiti fuiſſent vt declarat in ſimili Bart. in emphyteoſi in.l.fundū cū mihi.ff.de act.emp.⁊ idē voluit bar. in.l.ſi qs vſumfructum.ff.de vſufru.leg. Ex quo infert in propoſito ꝙ non habet locū tunc ius accreſcēdi: ⁊ in propoſito ꝙ altero fratre ex duobꝰ quibus eſt feudum cōceſſuz alteri fratri nullo iure ſuccedat ſed feudū ad dominū reuertatur eſt tex.in.c.j.de duobus fratribꝰ de nouo beneficio inueſti. ⁊ eſt text.in.c.j.§.cuz vero coꝛradus.⁊ ibi Bal.qui feu.dare poſſunt.⁊ Bald.in eodez.c.§.⁊ que diximus.⁊ in.c.j.in fi.de ſucceſ.feudi.cuz ſimili. ¶Nec videt̄ obſtare ſi diceret̄ ꝙ dominus Marchio hāc rem conceſſit ſeu dicta bona de quibus agimus domino Philippino patri dictoꝛū domini Jo.Ludoui.⁊ domini Joan.Franciſ.⁊ ſic feuduz videatur habuiſſe originē i perſona patris quo caſu dici poſſit feuduz paternum: ⁊ per conſequens locū habeat inter filios ius accre.ꝙ nis eius filij videant̄ dicta bona in feudū nouū recepiſſe. ¶Pri

1 mum probari videt̄. † nam quando feuduz origine habetur in ꝑſona patris vel alterius aſcendentis vſq; ad quartum gradū dicitur paternū. vt in.c.j.§.cum vero qui feu.dare poſſunt.⁊ in.c.j. §.j.de ſucceſſione feudi. ¶Secundum ꝙ habeat locuz ius accre

2 ſcendi probatur quia † quādo habet originē a patre ⁊ tranſit ad filios habet locū ius accreſcendi inter filios. vt in.c.j.§.cum vero coꝛradus qui feu.dare poſſunt.⁊ in.c.j.de fratribꝰ de nouo bn̄ficio inueſti. ¶Tertiū probari videtur ꝙ licet feuduz accipiatur a filijs tanꝗ̄ nouū ſi tamen habuit originē a patre de eo vt de feudo paterno iudicat̄ vt i.c.j.⁊ ibi plene no.de vaſallo decrepite etatis cū multis ſimili. ¶Nam videtur ꝙ ad hoc vt poſſit realiter reſponderi ꝙ dominus Marchio donauit titulo donationis inter viuos dicta bona q̄ habebat ab epiſcopatu mātuano ⁊ quadā abbatia cuz omni ſuo iure ⁊ actione: vn̄ videt̄ ꝙ fuerit plena donatio ⁊ alienatio feudi proūt eleganter cōſuluit Oldra.in foꝛtioꝛibꝰ terminis in ſuo cōſilio.clix.incipiē. In preſenti themate quatuoꝛ vident̄ ⁊c.qđ conſiliū refert ⁊ ſequit̄ dominus Alexan. preceptoꝛ meus in ſuo cōſilio.xxiiij.in.j.volumi.⁊ per conſequēs videbatur ꝙ alienatio feudi facta ſine ꝯſenſu domini nō valeret ſed feudū ad eccleſiam reuerteretur iuxta id quod habetur in.c. j.de aliena.feudi.⁊ in.c.j.de prohibi.feu.aliena.ꝑ lotharium.⁊ in c.j.de vaſal.qui contra conſtitutionē lotharij ⁊ ſic ꝙ nullum ius queſitū fuerit domino Philippino ex tali alienatione facta contra iuris ꝓhibitionē.l.nō dubiū.C.de legi.⁊ in.l.finali.⁊ ibi not. C.de reb.alie nō alie.cū multis ſimili. ¶Sz premiſſis nō obſtantibus contraria ſentētia eſt verioꝛ ⁊ probabilioꝛ ꝙ imo per moꝛtem domini Jo.Ludouici feudum totum bonoꝛum epiſcopatꝰ de quibus agimus acquirat̄ ſeu queſitum fuerit domino Joan. Franci. Et pro fundamēto huiuſmodi cōcluſionis premittendū

3 eſt ꝙ † vaſallus pōt ſibi nouum auxiliuz acquirere infeudādo ei feudum ſine licentia etiā ſuperioꝛis ſi ſit equalis conditionis vaſallo ⁊ non in fraudē prout eſt expreſſuz in titulo de lege coꝛradi in.§.ſimilr.⁊ ponit Bal.in.c.j.in fi.principij q feu.dare poſ.⁊ eſt tex.⁊ ibi no.doct.⁊ maxime domi.Abb.in quarto no.in.c.ex trāſmiſſa de foro cōpet.⁊ hoc tenet glo.quam ſequuntur docto.in.c. que in eccleſiarū.de conſtitu. ¶Nec obſtat huic fundamēto ſi dicatur in feudo ſeculari habito a laico: ſecꝰ in feudo habito ab eccleſia quia videt̄ ꝙ illud non poſſit a vaſallo alteri in feudum concedi ſine conſenſu prelati.ita voluit no.Bal.per verbum foꝛte in c.j.§.preterea de capitulis coꝛradi.⁊ hoc fauoꝛe eccleſiarum.⁊ qꝛ omnes tangit.l.finali.C.de autoꝛitate preſtāda vt amputetur occaſio malignādi. Quoniam ad hoc reſpondetur ꝙ Bal.merito loquit̄ per verbum foꝛte. Nam cōtraria opinio eſt cōmunioꝛ ⁊ tenenda quam etiā in eccleſia tenuit Jaco.de belui.in.c.j.in principio qui feu.dare poſſunt equiparans clericum: ⁊ priuatuz per ea que habent̄ in.d.§.preterea.niſi feudum eſſet decimale: quia tūc non pōt in feuduz dari.xij.q.ij.c.abbatibus.⁊ hanc opini.ſequūtur do.Jaco.aluaro.⁊ domi.Cardina.alexandrinus.in.d.§.ꝑter ea qui pro hoc adducit quod no.Spec.in titu.de pigno.§.j.verſicu. Quid de decimis.⁊ qꝛ nō pōt reddi ratio diuerſitatis. Igitur eadez eſſe debet iuris diſpoſitio.l.illud.ff.ad.l.aql. ¶Preter ea iſta opinio eſt cōtra glo.relatam ad tex.in.c.que in eccleſiaruz de conſtitutio.vbi tex.loquit̄ in feudo habito ab eccleſia: ⁊ tamē illa gl.relata ad illū tex.vult ꝙ ſine cōſenſu domini poſſit in feudum dari. ¶Preterea contra eum videt̄ caſus in.c.cum apoſtolica de his que fiūt a prelato ſm vnum intellectū do.Abb. ibi in ij.col. Duz dicit ꝙ ideo potuit ibi feudatarius eccleſie cōcedere feudū alteri eccleſie non requiſito domino: quia nō deſinebat eſſe

4 vaſallus eccleſie domine ſed aliū vaſalluz ſibi acquirebat. ¶† Ex quibus concludit̄ ꝙ licet Illuſtriſſimus Marchio Mantuanꝰ habebat dicta bona in feudū ab epiſcopatu poterat ſine cōſenſu prelati dicte eccleſie Mantuane dicta bona alteri in feudū dare. ¶Secundo premittendū eſt quādo vaſallus ſeu feudatarius cōcedit rem feudalē in feudum dicitur vtile dominiuz in ſecunduz feudatariū transferre ſm Jo.an.in addi.ſpecu.in tit.de feudis. §.j.verſicu.xxviij.alleg.Hoſtien.⁊ Goffre.in ſummis ita tenet.et ita voluit dn̄s Anto.in.c.ceterum in vlti.col.de iudi.ita etiam tenuit Bald.in.c.j.§.inſuper de ꝓhibita feudi alienatione per Fede.⁊ Bal.poſt Guil.de cu.in.l.ſi permittente.C.ad macedo. Verum eſt ꝙ Bal.multum ſingulariter in dicto.c.ceterum dicit qđ tunc nō deſinit eſſe vaſallus domini nec cedit feudū alterius ſed concedit.⁊ ſic reperitur vtile dominiū ſuperius.⁊ vtile dominiū ſub illo vt in ſimili no.gl.ſubtilis in.l.aſſe.ff.ad trebel.⁊ patet i.c. imperialē.§.illud quoq; de prohibi.feu.alie.per Fede.ad hoc faciunt que ponit Bal.in.l.ij.C.vnde cognati.⁊ ꝓ hoc facit qꝛ vaſallus vaſalli mei nō dicitur meus vaſallus. vt dicit Specu.in ti. de feu.§.ij.verſi.xiiij.⁊ no.glo.in.c.legitur.lxxxj.diſtin. facit quod no.Bal.in.c.j.§.rurſus.de cōtrouerſia inueſtitu.⁊ Bald.in.c. cū

diſlecti. de dolo ⁊ contumacia. ¶ Ex quibus infero ꝙ lȝ illuſtriſ-
ſimus dñs Marchio Mantuanꝰ donauerit ſimpliciter magni-
fico domino Philippo vtile dominium ⁊ poſſeſſionem bonorũ
exprimendoqȝ feudales epiſcopatus cum omni iure ſuo vtilis do
5 minij. Nam † donatio inter viuos non cnocludit contractui da-
tionis in feudũ. Nam datio in feudũ eſt in gratia. vt declarat no
ta. Bal. in proe. feudo. ⁊ latius infra dicetur quod in ꝯſilijs ſuis
alleg. dominus Alexan. Item quando vaſallus rem feudalẽ dat
alteri in feudũ ad hoc vt ſine conſenſu domini directi valeat: de-
bet hoc ſine fraude ex mera liberalitate nullo pretio recepto face
re. §. callidis de prohibi. feu. alienatione ꝑ Federi. ⁊ no. gl. elegans
cõmuniter approbata in. c. j. §. preterea. de capitulis corradi. Itẽ
per dationẽ in feudum transfertur vtile dominium vt probatuȝ
eſt ⁊ determinat glo. prealleg. in dicto. §. preterea. de capi. corradi.
Nec etiam contradicunt illa verba cuȝ omni iure ſuo: qꝛ poſſunt
intelligi iuxta naturã contractus feudalis. ſcilicet ꝙ habent iure
6 feudi ſed oĩa iura que equipollẽt vaſallo ⁊ feudatario. † Iſte eñ
clauſule acceſſorie regulantur ſecundũ naturam principalis con-
tractus vt voluit glo. no. in. l. ſi patronus. §. patronũ. ff. ꝗ in frau.
patro. ⁊ regula acceſſoriũ cum materia. de regu. iuris. lib. vj. ⁊ bo
nus tex. in. l. finali. ff. de conſtitu. pecu. quem pro ſingulari allegat
Bal. in. l. ſi abſentis. ff. ſi cer. peta. Quare iſtis premiſſis vidẽdum
eſt ex quo prefatus dñs Marchio narrando ꝙ dicta bona erant
feudalia epiſcopatus: ⁊ donãdo vtile dominiũ titulo donatiõis
inter viuos an voluerit ſimpliciter ſuũ feudum donare vel dona
re vtile dominiũ, vt illud in feudũ haberet a prefato illuſtriſſimo
domino donãte ⁊ hoc vltimum puto veriſſimuȝ ꝙ voluerit iure
feudi donare vtile dominiũ titu. donationis inter viuos cuȝ om
ni iure ſuo. Iſta concluſio probaꝛ. Nam ex quo verba aperte non
repugnant ſed ad contractũ feudi poſſunt adaptari: ⁊ ſi ita intel
ligaꝛ voluiſſe donare iure ſimplicis donationis inter viuos ſine
conſenſu domini dicatur feciſſe actum prohibitũ contra legeȝ et
nullum: vt eſt caſus in. c. j. §. donare. ⁊ ibi glo. ⁊ omnes. qualꝛ feu-
dum olim potuit alienari vbi late declarat dominꝰ Iac. aluaro.
allegat hoc tenuiſſe dñm Iacob. ardizo. in ſumma. Si vero iure
contractus feudi tunc dicaꝛ feciſſe actum validum ⁊ permiſſum
iudicãdũ eſt ꝙ voluerit in feudũ ex mera liberalitate ⁊ titulo do
nationis cõcedere vt dicaꝛ feciſſe actum conceſſum ⁊ validum ⁊
non iure ſimplicis donatiõis: quo caſu reſultaret actus factꝰ cõ-
tra. l. ⁊ nullus caſus eſt qui ponit hanc regulã in. l. vbi verborum.
⁊ ibi no. ff. de reb. dub. ⁊ probaꝛ in. l. quoties. eo. tit. ⁊ in. l. quoties
idem ſermo. ff. de ver. ſig. ⁊ maxime ne dicatur feciſſe actũ prohi-
bitum. arg. l. merito. ff. pro ſocio. Et in ſpẽ adduco pulchrã deci-
7 ſionem Bal. in. l. j. C. ſi pignus pignori datũ ſit. vbi † vult ꝙ ſi vſu
fructuarius alienat vſumfructũ ex quo non poteſt ſed redit ad ꝓ
prietatẽ: cenſetur potius alienaſſe cõmoditatem vſuſfructus quã
põt: ⁊ voluit hic Bal. in. l. rem quã. C. de iure do. ⁊ Ang. in. l. vſu-
fructu. ff. ſol. mat. Igiꝛ idẽ dicamus in caſu noſtro ꝙ poti ꝰo-
luit donare iure feudi ꝙ ſimpliciter qꝛ primũ non eſt prohibitũ:
ſecũdũ ſic. Iſta concluſio probaꝛ ex mente illuſtriſſimi principis
concedentis que colligiꝛ ex verbis contractus. Nam donat vtile
dñium cũ iuribus ſuis dño Philippino recipienti pro ſe ⁊ here-
dibus ſuis vtriuſqȝ ſexus: ꝗ verba vtriuſqȝ ſexus ſunt contra con
ſuetudinẽ ſimplicis donationis: ⁊ in ea nihil operentur cũ acqui
ſita ex ſimplici donatione tranſeant ad heredes vtriuſqȝ ſexꝰ etiã
ſi non exprimaꝛ. vt in. l. ſi pactũ. ff. de proba. ⁊ in. c. j. §. cũ vero cor-
radus qui feu. dare poſſunt. ⁊ no. And. de iſer. Bal. ⁊ Alua. i. c. j.
quibꝰ modis feudũ cõſtitui poteſt. Sed ſunt verba que ſolẽt ap-
poni in ꝯceſſionibus feudorũ. Maxime quãdo feuda nõ cauſan-
tur: ſed ex gratia ⁊ liberalitate conceduntur quo caſu clarum eſt
ꝙ de iure femine nõ ſuccedunt in feudũ vt habetur in. c. j. §. notã
dum. ⁊ ibi glo. ⁊ doc. qui feu. dare poſſunt. ⁊ in. c. j. §. quinetiaȝ. et
ibi Iaco. de belui. Bal. ⁊ alij in tit. epiſcopũ vel abbatem. ⁊ in. c.
feudum in titu. ſi de feu. ſue. cõtrouer. ⁊ in. c. j. de alie. feu. paterni.
Igiꝛ interpretãda eſt cõceſſio ꝙ non fuerit ſimplex donatio ſȝ in
feudũ conceſſio alias dicta verba eſſent contra conſuetudinẽ ap-
poſita: ⁊ ſine effectu aliquid operãdi. l. ſi quando. ff. de lega. j. ⁊. c. ſi
papa. de priuileg. per Bal. in rubri. C. de contrahen. emptio. q. ix.
¶ Confirmaꝛ iſta concluſio etiam ſolidiſſimo fundamẽto ꝙ fue
rit cõceſſio in feudum. Nã in dicta cõceſſione dicitur. Omni mo
do via iure ⁊ forma quibus melius ⁊ validius fieri potuit ⁊ põt.
Ex quibꝰ verbis clariſſime patet ꝙ ſi nõ potuit fieri alienatio ꝑ
viam ſimplicis donationis ⁊ alienatiõis feudi vt dixi ⁊ habeꝛ in
c. ij. de feudis. ⁊ in. c. imperialem. in principio. de prohibi. feudi
alien. per Federi. voluit qđ valeret eo modo quo validius valere
poſſet. Et ſic ſi non potuit valere vt donatio ſimpex valere debet
vt conceſſio in feuduȝ. ⁊ ſic locum habeat illa regula ſi non valet
quod ago vt ago valeat vt valere poteſt: ⁊ iſta eſt natura ⁊ virtus
8 dicte clauſule. Omni meliori modo ⁊c. Patet † nã licet multi di
cant quod ſi ordinarius expreſſe ꝓcedit vt delegatus ꝓceſſus nõ
valeat vt habetur in. c. cũ ex officij extra de preſcrip. tamen quan-
do eſt appoſita dicta clauſula valebit vt proceſſus agitatus ab or-
dinario ex poteſtate quã habet. Ita concludit dominus Cardi-
na. quem ibi ſequitur Ioan. de imo. in. vij. colum. in. c. ex literis.
9 de offi. lega. ¶ † Preterea ſi pater relinquit filio rem certam non
valet teſtamentũ niſi dicat titulo inſtitutionis quia importat ti-
tulũ paricularẽ legati vt habeꝛ in. l. his verbis. ff. de heredi. inſti-
tu. Tamen qñ in teſtamẽto appoſita eſt dicta clauſula ſubintel-
ligitur titulo inſtitutionis vt valeat teſtamentum. vt voluit not.
Bal. in. l. quoties. C. de heredi. inſtituen. ⁊ Raph. cu. in. l. his ver-
bis. ⁊ ſequitur etiam do. Pau. de caſt. in cõſi. cccxlvij. incip. Su-
10 per primo puncto ⁊c. ¶ Confirmaꝛ hoc nam videmus ꝙ † clau-
ſula codicillaris operaꝛ ꝙ ſi teſtamentum non valet vt teſtm̃ va-
let vt codicillus quo iure valere põt vt tradiꝛ in. l. j. ff. de iure co-
di. Sȝ iſta clauſula Omni meliori modo equippollet vt ꝯcludũt
Bald. ⁊ Imo. in. l. cum pater. §. filius matrem. ff. de leg. ij. Igitur
operatur ꝙ ſi actus nõ valet vt agitur valet vt valere poteſt. Et
pro his etiã optime facit quod conſuluit Pet. de anc. in conſilio
cxcix. incip. Ex themate predicto. Et in conſi. ccclij. incip. Qr pre-
ſupponiꝛ. Et qđ no. Dñi. poſt Ioan. de ligna. in. c. hi qui de pre-
ben. lib. vj. Et pro his facit ꝗ dicit Barto. in. l. j. §. ſi quis ita. ff. de
11 verb. obli. vbi dicit ꝙ † quãdo eſt appoſitũ iuramentum ſi nõ va-
let actus: eo modo quo agiꝛ valet vt valere poteſt: qꝛ habet vim
illius clauſule omni meliori modo: ⁊ ſequũtur ibi Moder. in. d.
l. cũ pater. §. filius matrem cũ cõcordã. a quibus per do. Alexan.
in. d. §. ſi qs ita ſȝ in caſu noſtro eſt ſpecificata dicta clauſula mul-
tum clare. Igiꝛ ⁊c. ¶ Ex quibus concluditur indubitanter ꝙ ex
quo non valuit donatio feudi iure ſimplicis donatiõis ꝓpter di
ctam clauſulã valuit vt cõceſſio in feudum ex mera liberalitate ⁊
ex cauſa donatiõis prout valere potuit: ⁊ hoc eſt ſolidiſſimũ fun
damentũ. Quod etiã ꝯfirmaꝛ. nã ex his que poſtea ſequuta ſunt
ꝓbatur intẽtio cõcedentis ⁊ recipientis. Naȝ mortuo dño conce
dẽte ⁊ dño Philip. cui facta fuit ꝯceſſio a filijs dñi Philip. fuit
dictoꝝ bonorũ petita inueſtitura tanꝙ̃ de bonis cõceſſis in feu-
dum. ⁊ ita a dño recepta. Et illuſtriſſimꝰ dñs ab eccleſia etiã in-
ueſtiturã petijt. Ex quibꝰ ſequẽtibus daꝛ intelligi ꝙ intẽtio fuit
concedendi ⁊ recipiendi in feudũ. Nam ex his que poſtea fiũt ꝓ-
batur voluntas in precedẽtibus. l. ſed ⁊ Iulianus. §. ꝓinde. ff. ad
mace. ⁊ in. l. poſt contractuȝ. ⁊ ibi Bar. ff. de dona. ⁊ in. l. ſi ſeruus
pluriũ in fi. ff. de leg. j. Unde dicamus ꝙ ſequens obſeruantia in-
terpretatur conceſſionẽ ⁊ conuentionem precedenteȝ: etiam ſi ver
ba non patereꝛ. l. ſi de interpretatiõe. ff. de legi. Et eſt caſus mul
tum no. ⁊ ibi dominus Anto. ⁊ alij in. c. cũ dilectus extra de con-
ſuetudi. ¶ Ex quibꝰ reſultat concluſio multuȝ clara ꝙ per dictã
donationẽ vtilis dñij cum omni iure ſuo reſultat conceſſio in feu
duȝ pro qua etiã concluſione optime faciunt que dicit do. And.
de yſer. in. c. j. qualiter feudũ conſtitui poteſt ꝙ ſi per priuilegiuȝ
vel inſtrumentũ pater qualiter dñs donauit tale feudũ vaſallo: ⁊
reperiaꝛ vaſallus poſſidere: cẽſetur de tali feudo inueſtitus: ⁊ ſic
no. ꝙ ꝑ donationẽ in feudũ poteſt dici feudũ cõſtitutũ: ⁊ verba
adaptanꝛ ad feudi conceſſionem. Igiꝛ idẽ dicendũ eſt in caſu no
ſtro in quo donauit vtile dominiũ cũ omni iure ſuo. Naȝ titulus
donationis conuenit etiã cõceſſioni in feudũ patet ex verbis An
dree de yſer. ⁊ ſupra dictũ eſt: ⁊ licet dominus. Iaco. aluaro. dubi
tet de opi. And. de yſer. Tamẽ dubitatio nõ eſt dicto reſpectu: ſȝ
quatenus ſentit ꝙ de feudo dicaꝛ inueſtitus ſine preſentia pariũ
curie propter ibi no. ⁊ in. c. j. de ſuc. recti feudi. Cuius etiã difficul
tas nõ militat in caſu noſtro ꝓpter tria. ¶ Primo qꝛ in caſu no
ſtro ſequuta fuit inueſtitura ⁊ licet ſequuta fuerit ex iteruallo in
tali feudo de nouo cõceſſo domino Philippino: nõ eſt ſtatutum
certũ tẽpus ad petendũ inueſtituram vt cõcludunt do. Pet. de
ceruetis. Bal. ⁊ Aluarotus in. c. j. in prin. que fuerit prima cã be-
neficij amittẽdi. facit. c. ꝓterea de prohibita feudi alie. per Fede.
⁊ in. c. j. in prin. qđ ſit inueſtitura. ¶ Scdo qꝛ vel tradita fuit poſ
ſeſſio vel dominus Philippinus fuit in poſſeſſiõe domino ſcien
te: quo caſu cẽſeꝛ tradita poſſeſſio. vt in. l. ij. C. de acquir. poſ. ⁊ in
l. quedã mulier. ff. de rei vendi. ⁊ licet nõ facta alia ſolẽni inueſti
tura in feudo cõceſſo ſimpliciter tale feudũ nõ trãſmiſiſſet ad he
redes vt tradiꝛ in. d. c. j. quibꝰ modis feudum cõſtitui poteſt. Ta
men in caſu noſtro expreſſum fuit ꝙ ꝑpetuo tranſiret ad heredes
12 vtriuſqȝ ſexus. † Pacta autẽ in feudo adiecta quãtũcũqȝ extra
nea ſeruari debent vt pulchre declarat Aluaro. in. c. feuduȝ. ſi de
feu. ſue. controuer. ⁊ Pau. de caſt. in cõſi. clxij. incip. Circa id qđ
primo. ¶ Tertio qꝛ talis ſolẽnitas inueſtiture nõ requiriꝛ quan
do fit a pricipe: qꝛ in ſuo territorio haberet iure principis ſȝ ſuffi
cit ſola traditio poſſeſſionis. Ita volũt And. de yſer. ⁊ dñs Car-
di. alexãdrinus in. d. c. j. quibus modis feudũ cõſtitui poteſt. Ex
quibus omnibꝰ cõcluditur ꝙ dictum feudum dici debeat nouũ
reſpectu dñi Philippini cui fuit pmo cõceſſuȝ. Paternũ reſpe-
ctu filiorum tanꝙ̃ conceſſuȝ domino Philippino reſpectu dicto
rum dñi

rum dñi Jo.Frãciſ.ꝛ domini Joã.Ludo. prout habetur ꝑ Jac.
de belui.Bal.ꝛ Aluaro.in preludijs feudoꝝ:ꝛ ꝓbatur in.c.j.ꝛibi
Andr.de iſer.Bal.ꝛ Aluaro.de gradibus ſucce.in feudũ.Et per
Oldra.cõſi.clxviij.Ex qua cõcluſione ſequitur corollariũ clariſſi-
mũ ꝙ cum in perſona domini Joã. Frãciſ.ꝛ dñi Joã.Ludo.feu-
dum eſſet paternuʒ ꝙ per mortem domini Joan.Ludo.dñs Jo.
Frãciſ.ſucceſſit per ius accreſcendi:vt tex.vbi eſt caſus in.d.c.j. de
ſucceſſione fratris:vel gradibus ſucceſſionis in feudũ:ꝛ ita ibi te
nent Jaco.de bel.And.de iſer.Bal.ꝛ omnes: ꝛ eſt tex. ꝛ ibi tenẽt
Bal.ꝛ omnes in.c.j.de feudo marchie.Et tenẽt Jac.de bel.ꝛ oẽs
in.c.j.de eo qui ſibi ꝛ heredibꝰ ſuis.ꝛ Bar.ꝛ Moder.in.l.ſi mihi
ꝛ titio.ff.de ver.ob.ꝛ Bal.in.l.j.ff.de rerũ diui.ꝛ Bald.in.l.j.C.de
ſuis ꝛ legit.ꝛ Ang.in cõſi.cvj.incipit.Sanctiſſima ꝛ illuſtriſſima
do.Alex.in ꝯſil.xix.ꝛ.xxx.in primo vol.Et ꝑ premiſſa ſufficienter
oſtẽdit̃:ꝛclare ꝙ in dicto feudo tanꝗ̃ paterno locũ habuit ius ac
creſcendi.¶Sed vltra ad abũdantiorẽ cautelam adhuc ex alijs
iſta cõcluſio cõfirmat̃:nam ex quo dñs Philippinꝰ diu poſſedit
dicta bona dum viueret:ꝛ filij eius reperiuntur poſtea inueſtiti.
ꝛ ſic apparet ꝙ ſunt bona feudalia in ꝑſonis filioꝝ preſumit̃ feu
dum paternũ ꝛ non feudum nouũ niſi probetur feudum eſſe no-
uum.Jta cõcludunt doc.in.c.j.per illũ tex.in.c.ſi de feu.fue.ꝯtro-
uer.inter dñm ꝛ agnatum ꝛ ꝑſertim Bal. q reputat hoc eſſe val-
de notabile bñ facit tex.in.c.j.ver.ſi vero dñs in titu.de gradi. ſuc
ceſ.in feudũ.ꝛ in.c.j.§.j.de inueſtitura in maritũ facta ꝛ tenet do.
Alex.in ſuo ꝯſi.xv.in.v.volu. ¶Cõfirmatur etiam iſta concluſio
alia cõſideratione.Nã prefatus illuſtriſſimꝰ dñs Mantuanus q
dicta bona habebat ab epiſcopatu in feudũ paternũ ꝛantiquũ:ꝛ
poſtea donauit domino Philippino vtile dñiũ cũ oĩ iure ſuo cẽ
ſetur ceſſiſſe ius feudi paterni ꝛ antiqui in dictis bonis. qꝛ q oĩa
dicit nihil excludit.l.oẽs.C.ſine cẽſu vel reliquis.l.appio curatore.
ꝛ ibi Bal.C.manda.c.ſolite.extra de maio. ꝛ obediẽ. Cum enim
talia iura ſint ad heredes trãſmiſſibilia dicunt̃ eſſe ceſſibilia.l.ex
pluribꝰ.ꝛ ibi Bar.ff.de admini.tuto.ꝛ ſi ſunt ꝯceſſa in feudũ pa-
ternũ ꝛ antiquũ prout erat ius dñi Mãtuani habet locũ ius ac-
creſcendi:qd̃ locum habet etiam in feudo nouo quando cõcedit̃
vt paternũ ꝛ antiquuʒ.Jta tenuit Jacob.ardizo. in ſua ſumma
feudoꝝ in titu.nouum ꝛ non paternum tenet Andr.de iſer.opti
mus auriga in materia feudorum in.c.j.in fi.de cõtrouer.inueſti.
apud pares terminan.ꝛ Aluaro.in.c.j.de gradi.ſucceſ.in feudũ.ꝛ
in.c.j.de vaſallo decrepite etatis.ꝛ Bal.in.c.j.de aliena.feu.pater-
ni.ꝛ Bal.in.c.j.§.ꝛ qꝛ videmus qui feu.dare poſſunt. Jdem dñs
Cardi.ꝛ Joã.de imo.in.c.fi.de feu.ꝛ hãc opinionẽ approbat dñs
Areti.preceptor meꝰ in conſi.penul.ꝛ in.l.ſi mihi ꝛ titio.ff.de vb.
obli.Cũ ergo omne ius fuerit tranſlatum ꝛ ſic paterni ꝛ antiqui
feudi.Jgitur locũ habet ius accreſcẽdi vt ſupra probatum fuit.
¶Poſtremo oſtẽdo alia cõſideratione ꝙ habuit ius accreſcẽdi
quãtũcunq; fuiſſet feudũ nouum conceſſum: qm̃ cõceſſum fuit in
dictis bonis prefato domino Jo.Ludo.recipienti pro ſe ꝛ vice ꝛ
nomine domini Jo.Frãciſ.fratris ſui in feudum honorificum in
perpetuũ ꝛ pro eorum ꝛ cuiuſlibet eoꝝ heredibus vtriuſq; ſexus
ad habendũ ꝛ poſſidendum ꝛ quicquid ipſis fratribꝰ ꝛ eorũ he-
redibus placuerit perpetuo faciendum iſta conſideratio probat̃
pluribus rationibꝰ.¶Prima ratio eſt qꝛ proprie feuduʒ eſt do-
natio ꝛ gratia vt patet ex eius deſcriptione. cum dicat̃ beniuola
actio gaudiũ tribuens capiẽti:vt in.c.j.de feudi cognitione.ꝛ ita
dicunt Jaco.de bel.And.de iſer.Bal.ꝛ omnes in proemio feu.ꝛ
Bal.in.l.ſi quã.C.de ope.lib.ꝛ in.l.qui ſe patris.in.x.colũ.C.vnde
lib.ꝛ in.l.licet.C.de libe.cauſa de natura enĩ ſucceſſionis feudi eſt
quod debet eſſe gratuitũ ſm̃ Bald.in.c.j.de natura feudi.ꝛin ex-
trauagan.de pace cõſtantie.in verbo linellarium.per Cyn.in aut.
ingreſſi.C.de ſac.ſan.ecc.ꝛ Bal.in.d.l.ſi quã.ꝛ in alijs locis ſtatim
13 allegatis.†Ex quibꝰ in propoſito infero ꝙ licet in contractibus
non habeat locũ ius accreſendi.vt in.d.l.ſi mihi ꝛ titio tamen in
conceſſione recti feudi ꝛ ſimplicis facta a principe ꝗ̃ dicitur gra-
tia ꝛ donatio prout fuit in caſu noſtro locũ habet ius accreſcẽdi
ꝛ ſic portio do.Joã.Ludo.accreuit do.Joan. Franciſ.vt eſt text.
ſingu.in.l.vnica.ꝛ ibi Bar.ꝛ Joan. de plate.C.ſi ſocius imperia-
lis liberalitatis.lib.x.Et tenent Bal.ꝛ Aluaro.in.c.j.de fratribꝰ
de nouo beneficio inueſti.ꝛĩ.c.j.de duobus fratri.a capitaneo in-
ueſti.ꝛ tenent Bal.ꝛ Ange.in.l.vnica.C.quando non petent. par
tes.ꝛ Bal.in.l.vnica.§.in primo.C.de cadu.tollen. Cuma.Paul.
de ca.ꝛ domi.Alexand.in.d.l.ſi mihi ꝛ titio. Et ita conſuluerũt
ambo preceptores mei do.Areti.conſi.pe.ꝛ domi. Alexand.in cõ
ſi.xxx.in primo volu.Et notandũ ꝙ procurator concedens dictũ
feudum dicit hoc quod fecit habuiſſe in mandatis ab Jlluſtriſ-
ſimo principe.Et hoc ꝓpter benemerita infinita habita a prefa-
to dño Philippino ꝛ filijs ſuis prout latius in inſtrumento ex-
primitur.Ex quibꝰ verbis patet ꝙ princeps motus fuit ob meri
ta ꝛ nemine petente prout videt̃ requirere glo.in.d.l.vnica.ꝛ licet
dici ſoleat ꝙ locũ habet quando tales donationes ꝛ conceſſiões
fiunt a ſupremo principe.Tamen ideʒ dicendũ eſt in Jlluſtriſſi-
mo domino Marchione Mãtuano.Nã iſti Duces Comites ꝛ
Marchiones ꝑpetuo inueſtiti cenſent̃ in ſuo Ducatu Comita-
tu ꝛ Marchiõatu ꝛ qd̃ imperator poteſt ĩ toto orbe:ipſi poſſunt
in ſuo Marchionatu ꝛ Ducatu.Jta dicit no.Pau.de ca.in ſuo
conſil.ccxxv.incip.Super primo dubio.Jta etiã voluit Ange.in
Duce Mediolani in ſuo ꝯſi.cxciij.incip.Jn cauſa accuſationis.
Jſtud idẽ etiã conſuluit domi.Alexã.in ꝯſil.ij.in primo volu.Et
pũctualiter in Jlluſtriſſimo Marchiõe Mãtuano ꝯſuluit do.
Alex.in ſuo conſi.xv.incip.Viſis narratis in themate non multũ
inſiſtam.vbi dicit qd̃ ſi eſt talis qui ſaltem de facto ſuperioreʒ nõ
recognoſcit:tunc eius geſta ſm̃ Bar.in.l.relegati.ff. de pe.ꝛ.l.ho-
ſtes.ff.de capti.cum multis ſimilibus per eum alleg. hoc etiam ꝓ
batur ex verbis Bal.in.c.j.de fratribus de nouo beneficio inueſti
tis vbi dicit hoc procedere etiam in conceſſione facta a rege:ꝛ ſe-
quitur domi.Alexand.in.d.l.ſi mihi ꝛtitio.ꝛ in ſuo conſi.ij.in.v.
volu.Ducatus autẽ Comitatus ꝛ Marchionatus ſunt dignita
tes regales vt dicunt doct.in.c.imperialem.§.preterea. Ducatus
de prohibi.feu.alien.per Federi. ¶Secunda eſt ratio quia ſi di-
ctum feudũ fuiſſet conceſſum domi.Joan.Ludo.proprio nomi-
ne acquirenti cõmuni pecunia ſui:ꝛ fratris ſciẽte domino habet
locum ius accreſcendi.Jta etiam dicamus quando non cõmuni
pecunia ſed nomine vtriuſq; acqſiuiſſet prout fuit in caſu noſtro
quoniã his duobus caſibus locum habet ius accreſcendi contra
regulas iuris:caſus eſt clarus in quo ponunt̃ iſti duo caſus in.c.
primo de beneficio fratris.Nec dicat aliquis qd̃ loquatur quan-
do frater acquiſiuit vice ꝛ noĩe fratris ex propria pecunia qꝛ hoc
non dicit illa litera:ſed tantũ quando non fuit queſitum de pecu
nia cõmuni nomine tamen communi:ſed quando nulla interue-
nit pecunia nõ dicit̃ queſiuiſſe de cõmuni pecunia.Jgitur verifi-
cant̃ verba text.ꝛ per conſequens diſpoſitio.l.j.§.ſi is qui nauem.
ff.de exercito.ꝛ fortius qꝛ eius accreſcẽdi facilius dat̃ in conceſſio
ne que procedit ex mera liberalitate ꝗ̃ in illa ꝗ̃ emitur: quia ma-
gis habet vim cõtractus vt patet in.d.l.vnica.C. ſi ſociꝰ imperia-
lis libertatis iunctis no.in.l.ſi mihi ꝛ titio. ff.de verb.oblig. cum
ſimi.¶Tertia ratio eſt qꝛ quando cõceditur duobus quandiu
ipſi vel eoruʒ heredes viuerent haberent feudum illa verba expo-
nunt̃ alternatiue.ſ.ꝗ̃diu ille vel ille ex recipientibus vel heredibꝰ
viueret:ꝛ tunc frater fratri ſuccedit ita dicunt notanter Bald.ꝛ
Jacob.aluaro.in.c.j.per illum tex.de duobus fratribus a capita-
neo inueſti. ſed in caſu noſtro lʒ non ſint dicta verba: ſunt verba
equipollẽtia quia conceſſum fuit feudum ipſis ꝛ eorum ꝛ cuiuſli
bet eorũ heredibus in perpetuum ad habendũ:ꝛ quicquid ipſis
ꝛ eorum heredibus placuerit perpetuo faciendum ex quo patet
ꝙ conceſſum fuit perpetuo donec ipſi ꝛ heredes:ꝛ quilibet here-
dum viueret equipollentium autem idem eſt iudicium.l. gallus.
§.ꝛ quid ſi tantum.ff.de libe.ꝛ poſthu.ꝛ ibi late Bar. ꝛ alij in.l.ſi
mater.ꝛ ibi doc.C.de inſti.ꝛ ſubſtit.ſub condi.fac.ꝛ ita iſto anno
in alio cõſi.etiã reddito in ciuitate Mantue attentaui.¶Quar
ta ratio eſt propter illa verba poſita in inueſtitura dum dicit̃ re-
cepit dictus Jo.Ludo.pro ſe ꝛ vice ꝛ nomine Joã.Frãciſci ꝛpro
eorum ꝛ cuiuſlibet eorũ heredibus vtriuſq; ſexus ex quibus ver-
bis colligi poteſt duplex fundamentũ. ¶Primum tenendo qd̃
14 †verbum cuiuſlibet quod attribuit rem conceſſam cuilibet inſo
lidum determinat non ſolũ reſpectu heredum ipſorum recipien-
tium ſed etiã reſpectu ipſorũ principalium qm̃ quando vna qua-
litas apponit̃ inter plura que regũtur in eadem oratione ab eo-
dẽ verbo dʒ omnia qualificare vt voluit Bart.in.l. ꝑ tot.§.eritq;
differẽtia.ff.vi bono.rapto.nã tũc deciſio eſſet clariſſima qꝛ attri-
buiſſet cuilibet ex recipiẽtibus feudũ inſolidũ iuxta notata in.l.
hoc articulo.ff.de here.inſti.ꝛ decidit Bal.ꝛ ſequit̃ Aluaro.in.c.
j.in fi.de ſucceſ.feu.ꝛ Bal.ꝛ Saly.in.l.j.C.quando non peten. par
tes.ꝛ docto.communiter in.l.ſi mihi ꝛ titio.ff.de verbo.oblig.
¶Secundum fundamentum eſt ꝙ ad minus illa verba determi
nent perſonas heredũ ꝛ tũc non eſt dubium ꝙ cuilibet ex deſcen
dẽtibus attribuat̃ inſolidum.l.ſi pluribus.in princip. ff. de leg.ij.
ꝛ.l.nõ diſtinguemus.§.ſi in plures.ff.de arbi.vnde non eſt dubiũ
ꝙ inter heredes deſcendentes eſſet locus iuri accreſcẽdi prout in
ſpẽ conſuluit dñs Alexã.in cõſi.ij.in.v.volu.ꝛ in conſi.xxx.in.j.vo-
lu.igitur pari ratione idem dicamus in ipſis fratribus recipien-
tibus lʒ ꝯ̃riũ cõſuluerit Pet.de Anch.in conſi.mihi.ccxlij.incip.
duo prima dubia qꝛ ſi deſcẽdẽtibus voluit inſoliduʒ concedere ꝛ
qd̃ inter eos haberet locũ ius accreſcendi quos non cognoſcebat
nec preſumebat̃ affectionẽ habere:arg.l.qui filiabus.ff.de leg.j.for
tius hoc idem voluit reſpectu recipientium quos cognoſcebat ꝛ
ad eos habebat affectionem iuxta illud ſi de quo minus videbat̃
ineſſe igit̃ ꝛ de quo magis : item hoc conceſſum deſcendentibus
propter recipientes nam propter vnumquodq; tale ꝛ illud ma-
gis prout vtrũq; probatur in auten. multomagis.C.de ſacroſan-
ctis eccleſijs.ꝛ pro certo ſunt naturales rationes que ꝛ ſi quo ad

verba nõ cõcluderent cõcludũt quo ad mẽtẽ concedẽtis que non
minus eſt attendẽda q̃ verba.l.nominis ⁊ rei.§.verbum ex legi-
bus.ff.de verb.ſigni.l.ſcire oportet.§.ſufficit.ff.de excuſ.tuto.⁊ in
l.cũ mulier.ff.ſolu.matri.⁊ in.c.preterea.⁊ in.c.intelligẽtia.extra
de ver.ſig.cũ multis ſimilibus.¶ Preterea quicquid dicendum
fuiſſet in ipſis principalibus nos ſumus nunc in filio dñi Jo.frã
ciſ.cui poſt mortẽ recipientiũ fuit feudũ inſolidũ cõceſſum. Igit
admitti debet ad totũ feudũ vt dictũ eſt ⁊ voluit Bal.i.c.j.de fra
tribus de nouo benefi.inueſtit.vt in.c.j.§.cũ vero corradus.q feu.
dare pñt.⁊ in.l.ſi qua mulier.C.ad tertul.¶ Poſtremo oĩa pre-
miſſa fuerũt interpretata:qꝛ poſt mortẽ dñi Jo.Ludouici eius fi
lius fuit poſtea pluries de dicto beneficio inueſtitus. Vñ ex q̃ di-
cta cõceſſio iã dictã interpretationem recipit ab ea recedendũ nõ
eſt iuxta notata in.d.c.cũ dilectus.⁊ per do.Anto.in.c.ſi.de cõſue
tudine.facit.l.ſemper in ſtipulatiõibus.ff.de regu.iur.cũ ſimi.Ex
quibus omnibꝰ intrepide concludo ꝙ totũ dictum feudũ ꝑtinet
ad filios ⁊ heredes magnifici dñi Jo.Franciſci.¶ Capio nũc ſe-
cundũ conſultationis articulũ quo queritur. Nunqd ex quo ma
gnificus dominus Jo.Franciſ.per mortem domini a quo petere
debebat inueſtitura:⁊ per mortem fratris cui ſuccedere debebat
intra annũ ⁊ menſem non petijt inueſtituraꝫ dicatur perdidiſſe
ius ſuum ⁊ videbat͛ primo aſpectu cõcludẽdũ ꝙ ſic cum eſſet ma
ior natu.vt videt͛ caſus clarus in.c.j.quo tẽpore miles.⁊ ibi not.⁊
15 in.c.j.q̃ fuit prima cauſa benefi.amit.† Petere enĩ inueſtiturã eſt
quidaꝫ quaſi cenſus deuotionis ⁊ reuerẽtie que domino preſtari
debent:⁊ ſi non fiat incidit res quaſi in cõmiſſuꝫ:vt i.c.ſi.de ꝓhi.
feu.alie.per Lothariũ ſm Bal.in.l.j.ff.de rerum diui.eſt enĩ ſpe-
ciale vt nõ incidat in penã. Si nõ petijt inueſtiturã intra annũ ⁊
mẽſem:vt i.c.ſi minori ⁊ ibi glo.ſi de feu.fue.cõtro.in.c.j.§.ꝑterea
de probi.feu.alie.per Federi. Nec videt͛ iuuare dictum do.Joan.
Franciſ.ꝙ eſſet tunc abſens in officio:⁊ ꝓ negocijs dñi Mantua
ni:⁊ ſi dicat ſe excuſatuꝫ iuxta tex.in.d.c.j.quo tẽpore miles:qꝛ vt
ibi dicit gloſ.non videtur habere locum illa litera qñ potuit di-
mittere procuratorẽ vt in.l.papinianus exuli.ff.de mino.qd cum
non fecerit excuſari nõ videt͛:⁊ per conſequẽs videtur ꝙ eius feu
dum in cõmiſſum inciderit.¶ Sed iſtis nõ obſtãtibus cõtraria
ſententia eſt verior ⁊ ꝓbabilior ⁊ preſuppono prout in facto pre-
ſupponitur.videlicet ꝙ dictus Jo.Frãciſ.erat abſens ex iuſta cã
neceſſaria reipublice illuſtriſſimi dñi Mãtuani:qꝛ erat cõmiſſa
rius generalis in loco ⁊ nõ poterat recedere imo per literas oſtẽ
dit͛ ꝙ eo tempore de anno.M.cccclxviij.quo incepit currere tẽ
pus ſemper ſibi ſcribebat͛ ꝙ bonã haberet cuſtodiam.⁊ de anno.
M.cccclxx.habuit licẽtiã:⁊ imediate ꝙ redijt petijt inueſtituraꝫ
ꝓut tenebatur. Ex q̄bus in facto preſuppoſitis ſequit͛ vna clariſ-
ſima cõcluſio ꝙ dictꝰ dñs Jo.Franciſ.nõ incidit in penã caduci-
tatis:ſed excuſatꝰ fuit ex iuſta ⁊ neceſſaria cã abſentie reipublice
dñi Mantuani:caſus eſt clarus in.d.c.j.in verbo Juſta abſentia.
Et ibi gl.⁊ oẽs doctores:quo tẽpore miles. Et licet gl.ibi in vna
opinio.tetigerit ꝙ itelligi dꝫ ſi nõ potuerit dimittere ꝓcuratorẽ
alias ſecus. Cũ glo.imediate ponit aliam opinioneꝫ ꝙ qñ vaſal-
lus eſt abſens non tenet͛ dimittere ꝓcuratorẽ.⁊ ideo excuſet͛. Vñ
cõcludunt ibi Jacob.de bel.Nico.de mata.Aluarotꝰ ⁊ oẽs ꝙ va
ſallus abſens cauſa reipublice vt pſupponit glo.non tenetur reli-
quere procuratorẽ qꝛ eſt abſens ex iuſta cauſa. Idẽ dicunt quãdo
eſſet abſens ex alia iuſta cauſa:nec refert potuerit relinquere pro
curatorem vel non.Secus autẽ ſi voluntariã vt habet͛ in.l.j.C.de
16 reſti.mili.Nã† abſentes ex cauſa ꝓbabili ⁊ neceſſaria ꝓut eſt iſta
vel probabili tantũ nõ tenent͛ procuratorem relinquere vt cõclu-
dit dicta glo.⁊ hoc ſolũ fundamẽtũ ſufficit ad victoriam ex quo
immediate ꝙ habuit licentiã redijt ⁊ inueſtituram petijt vt dixi.
¶ Confirmatur ſcdo iſta concluſio per ea que notabiliter dicit
Guli.de cu.in.l.ſolẽnibꝰ.C.de rei vendi.in ratione decidẽdi:⁊ ſe-
quunt͛ ibi Bal.Saly.⁊ Moder.vbi volunt ꝙ vaſallus qui nõ poſ
ſidet ſi non petijt inueſtituram non incidit in cõmiſſum. Addu-
cit rationeꝫ qꝛ ad hoc vt vaſallus amittat feudum requirit͛ ꝙ ſit
in dolo vt in.c.ſi.de ꝓhi.feu.alie.per Fede. Item dicit tex.in.d.c.j.
17 quo tempore miles† ꝙ propter contumaciã in non petendo inue
ſtiturã amittitur feudum tex.vero in.c.ſi.eo.tit.dicit ꝙ propter
culpam amittit͛.Sed in caſu noſtro ex quo ſumꝰ in milite Squa
dierio domini Mãtuani qui ſolet multũ excuſari vt in.l.ſi.i ꝑn.
C.de iure deliberã.⁊ i.l.j.C.de iur.⁊ fac.ignorã. Itẽ ex quo erat in
officio cõmiſſarie ⁊ ſcribebatur ſibi ꝙ intenderet bone cuſtodie.
Item ꝙ nõ recederet ⁊ imediate ꝙ redijt inueſtiturã petijt. Iſta
nedũ inducit iuſtam cãm excuſandi ipſum a dolo.Sed etiaꝫ ab
omni contumacia ⁊ culpa.¶ Primũ patet ex his que habentur
in.l.Igit͛.§.poteſt.C.de libe.cauſa.⁊ in.l.j.in ſi.vbi plene.ff.ſi quis
ius dicen.non obtẽpe.cum ſimili.in quibus dicitur quod neduꝫ
iuſta cauſa:ſed etiã iniuſta excuſat a dolo. Igit͛ multo fortius cã
iuſta.¶ Secundũ ꝙ excuſaret etiam a culpa ⁊ a cõtumacia etiaꝫ
non dimittẽdo procuratorẽ vt habetur in.d.l.ſi.ff.de in integ.re-
ſtitu.ti.generali. Unde dicit dominus Cardi. Alexãdrinus in.d.
c.j.per illum tex.ꝙ quomodocũqꝫ vaſallus habet iuſtã excuſatio
neꝫ:qꝛ inueſtiturã non petijt non cadit a iure ſuo facit tex.in.c.j.
§.preterea ſi qs.de prohibi.feu.alie.per Federi. Et qꝛ in hoc non
poteſt dari certa doctrina dominꝰ iudicãs cuius religiõi hoc cõ
mittit͛ iuxta.l.j.ff.de iure deli.ex his que in facto preſupponũtur
nullo modo iudicare debet dominũ Joã.Franciſ.fuiſſe in contu
macia:vel in culpa petendi inueſtiturã intra debitum tempus:⁊
per conſequens ꝙ in nullam penam incidit.¶ Tertio dico ꝙ lꝫ
incidiſſet dominus Jo.frãciſ.in commiſſum propter non petitã
inueſtiturã. Tamen tenendo ꝙ eſſet feudum paternum prout ſu
pra clariſſime fuit ꝯcluſum:tamen feudum predictũ non debuiſ-
ſet ad dominũ reuerti:ſed ad eius filios trãſire in inueſtitura cõ-
18 prehẽſos.† Nam quãdo feudum amittitur propter inueſtituraꝫ
non petitã:ſi eſt nouum reuertitur ad dominum:ſi eſt paternum
trãſit ad filios ex eis deſcendentes:⁊ ad agnatos comprehenſos:
ita concludit dominus And.de iſer.⁊ ſequitur Aluaro.quo tem
pore miles. Idẽ voluit Aluaro.in.c.ſi.que fuerit prima cauſa be
neficij amittẽdi in.xix.cõcluſione. Et iſta opinio videtur tenẽda
licet Bal.poſt Odofre.videt͛ voluiſſe ꝯtrium in.c.j.ſi vaſallus ꝓ-
prietate priuet͛.qꝛ in penis mitior opinio eſt eligẽda.l.ſi de inter-
pretatione.ff.de penis.cũ ſimi.⁊ hanc opinionem tenet dominus
Cardi.alexãdrinꝰ in.d.c.j.quo tempore miles.⁊ in.d.c.ſi.que fue-
rit prima cauſa bñficij amittẽdi. Igitur in caſu noſtro lꝫ dominꝰ
Joan.Frãciſ.nõ petierit intra tempus inueſtituram ⁊ in penam
incidiſſet:tñ feudũ nõ debet ad dominũ reuerti.Sed ad filios di
cti domini Jo.Frãciſ. Nec obſtat ſi dicatur ꝙ filij etiam ſunt pri
uati:qꝛ inueſtiturã non petierunt intra debitũ tempus qꝛ hoc di
ci non põt duplici reſpectu.¶ In primis qꝛ vaſallus ꝓpter non
petitam inueſtiturã non priuatur ipſo iure ſed per ſententiã do-
mino volente:vt in.d.c.j.quo tempore miles.⁊ ibi Hy.⁊ doc.⁊ ſta
tim dicaꝫ. Unde anteq̃ pater eſſet feudo priuatus filijs non erat
feudum delatũ vnde inueſtituram petere nõ poterant.¶ Secun
do quia ipſi nõ poſſidebãt feudũ. ſꝫ pater qui fuerat iueſtitus:⁊
lꝫ poſt tẽpus ⁊ maxime qꝛ poterãt credere ⁊ iuſte qd pena fuiſſet
remiſſa.¶ Primũ ꝓbat͛ per ea que notanter dicunt Guli.Bal.
⁊ Saly.in.d.l.ſolẽnibꝰ.C.de rei vẽdi.⁊ latiſſime Jac.aluar.in.c.j.
que fuit prima cauſa beneficij amittẽdi.¶ Scdꝫ in.l.poſt dieꝫ.ff.
de lege cõmiſſo.⁊ traditur in.d.c.j.quo tempore miles.⁊ ſtatim la
tius dicã. Quare ſi nunc dñs vellet petere ꝙ declararet͛ dictũ do-
minũ Joã.Frãciſcum priuari vel declarari priuari debuiſſe feu-
dũ vt paternũ ⁊ nouũ pure remaneret apud filios.¶ Quarto ad
idẽ adduci poteſt qꝛ ſi nõ petit͛ inueſtitura que nõ priuat ipo iu-
re ⁊ nõ ꝑiudicat filijs ⁊ agnatis ſi eſt feudũ paternũ.hoc nõ eſt ex
alio niſi qꝛ filij nõ habẽt a prẽ ſꝫ virtute ſtirpis auite.ſecꝰ ſi eſt no
num in perſona illiꝰ q inueſtiturã nõ petijt:qꝛ tũc alijs ꝑiudicat͛
vt dicũt And.de iſer.⁊ dñs Cardi.alexãdrinus in.c.ſi.q̃ fuit pri-
ma cã beneficij amittẽdi.Sed i caſu noſtro poſito ꝙ feudũ in ꝑ-
ſona dñi Jo.Frãciſ.⁊ dñi Joã.Ludo.ſit cõceſſum. Tamen predi
ctus dñs Jo.Lud.eſt ille qui ſtipulatꝰ fuit fratri ⁊ filijs vtriuſqꝫ
ſexus ⁊ eſt mortuꝰ. Unde lꝫ dñs Joã.Frã.fuerit ille qui nõ petijt
inueſtiturã non dꝫ filijs preiudicare qꝛ nõ trãſit feudũ ad eos vir
tute ſtipulationis paterne ſed virtute ſtipulationis patrui. Igit͛
pater nõ potuit eis ꝑiudicare ⁊ ad hoc faciunt no.per Cy.in.l.ſi.
C.de liber.⁊ eorꝫ libe.⁊ ꝑ Bar.quatenus refert ⁊ approbat dicta
Cy.in.l.eũ qui.ff.de interdi.⁊ relega.¶ Quinto ꝯfirmat͛ iſta con
cluſio fundamẽto incõuincibili. Nã ꝓpter nõ petitã inueſtituraꝫ
dñs põt vaſalluꝫ feudo ſuo priuare ꝓpt͛ iniurie ſue vltionẽ:vt di-
cit Bald.poſt Odofre.in.c.j.ſi vaſallus feudi ꝓprietate priuetur.
Unde ex quo dñs Jo.Frã.fuit ille q nõ petijt ĩueſtiturã intra di-
ctũ tempus anni ⁊ mẽſis ⁊ nunq̃ mota fuit queſtio ꝯ eũ talis q̃-
rela nõ trãſiuit cõtra ſuos filios ⁊ heredes ſicut dicimus in reuo
catione dona.ꝓpter ingratitudinẽ.vt in.l.ſi.C.de reuo.dona.vbi
19 hanc qõnẽ glo.determinat dicẽs ꝙ † ꝓpter feloniam commiſſam
a patre feudũ nõ eſt filio auferẽdũ ſi qd nõ fuerit patri mota.⁊ ſe-
quunt͛ Cy.ibi Bal.⁊ Ange. Idẽ eadẽ rõne voluit gl.⁊ ibi Jo.an.
⁊ clare do.Abb.in.c.ſi.extra de dona. Nã iſta actio dr̃ q̃ſi actio in
iuriarũ que tẽdit ad vindictã. Igit͛ ſi in vita nõ fuit intẽtata nõ
cõpetit heredi neqꝫ contra heredes.l.cũ emancipa.§.emancipatꝰ
filius.ff.de colla.bono.⁊ qd no.in.l.ſi ille.C.de decu.li.x.hanc etiã
qõnem ponit Bal.in.c.imperialẽ.§.inſup de ꝓhibita feu.alie.per
Fede.⁊ in effectu cõcludit ꝙ aut vaſallus cõmittit feloniã ꝓpter
quã eſt ipo iure feudo priuatus.⁊ tũc trãſit ꝯ heredes executio.l.
iij.§.qd aũt.ff.ꝙ qſqꝫ iur.⁊ vltra eũ hoc dicit Bar.in.l.j.ff.de pri-
uatis delictis.¶ Aut cõmittit feloniã ꝓpter quã nõ eſt ipſo iure
priuatus ſed venit priuãdus.⁊ tũc q̃rela q̃ nõ fuit mota ꝯ vaſallũ
nõ põt moueri ꝯ filios vel heredes qꝛ nõ eſt trãſitoria nõ prepara
ta vt ꝓbatũ eſt.⁊ hãc diſtinctionẽ ſequunt͛ do.Jacob.Aluaro.⁊
Cardi.alexã.in.d.§.inſuper.⁊ ꝓbatur ex no.per Bar.in.d.l.j.ff.de
priuatis delictis.⁊ in.l.ex iudicioꝝ.ff.de pub.iudi.cũ ſimili. Sed

in caſu noſtro do. Jo. Frãciſ. poſito ꝙ feloniam cõmiſiſſet in non
petẽdo inueſtituram tamẽ talis felonia nõ eſt talis ꝙ eſſet feudo
ipſo iure priuatus. Igitur talis querela nõ poteſt cõtra filios nõ
preparata intentari. ꝙ aũt nõ eſſet ipſo iure priuatus ſed veniret
priuandus ꝑ ſñiam eſt caſus in. c. j. quo tẽpore miles. in ver. Dam-
netur. per quẽ ita dicit ibi Dyn. Andr. de iſer. Bal. ⁊ Aluaro. ita
etiã voluit Bal. in. c. que in eccleſiarũ extra de cõſtit. Et pulchre
cõſuluit do. Cardinalis florẽtinus in ſuo cõſi. lxxiiij. ⁊ in ꝯſil. xcij.
⁊ do. Alex. ꝑceptor meus in ſuo cõſi. cxxiiij. in. j. volu. ¶ Ex qbus
cõcludit ꝙ querela ꝓpter quã do. Joã. Frãciſcus veniſſet priuan-
dus fuit morte eius extincta. Unde filij grati ⁊ obſeruãtes nõ de-
bẽt nec poſſunt feudo priuari. Nec ob. ꝙ pater adminiſtrator nõ
potuit filio preiudicare. iuxta no. in. l. ꝑſes. C. de tranſac. quoniam
illud procedit remittẽdo debitũ expſſe nõ autẽ negligendo. vt cõ-
cludunt glo. ⁊ doc. Unde lꝫ in caſu noſtro nõ ꝑiudicaſſet filio fa-
ctum patris inueſtientis ⁊ declarantis tẽpus nõ cucurriſſe vt ſta-
tim dicet. tñ negligentia in nõ petendo ꝙ feudo priuaretur bene
ꝑiudicauit ꝓpter quã actio fuit extincta: vt no. gl. cõmuniter ap-
probata in. d. l. preſes. ⁊ tradit in. l. aduerſus. C. de vſur. ⁊ eſt cõis
omniũ opinio patet in ſimili in ꝑlato in regula delictũ cũ mate-
ria extra de reg. iur. lib. vj. ⁊ ſtatim latius dicet. ¶ Sexto iſta con
cluſio probat qꝛ poſtq̃ trãſiuerat tempus anni ⁊ menſis prefatus
do. Jo. Frãciſ. fuit poſtea inueſtitus pluries. Itẽ ⁊ eius filij ꝓpter
quã inueſtiturã vr remiſſa pena caducitatis a feudo vt eſt glo. cõ-
muniter approbata in. c. j. quo tẽpore miles. ⁊ ibi oẽs doc. ⁊ ꝓbat
ex no. per gl. ⁊ doc. in. l. ij. C. de iure emphyteotico. ⁊ ꝓbat in. l. cõ-
miſſorie. C. de pac. inter emptorẽ ⁊ vendi. Nec ob. ſi dicat qꝺ pater
vt legitimus adminiſtrator nõ potuit gratis remittere hãc penã
caducitatis. vt in. l. imperatores. ⁊ ibi Ang. ⁊ Moder. ff. de pact.
⁊ in. l. ꝯ iuris. §. fi. eo. ti. ⁊ in. l. preſes. C. de trãſact. Quã ad hoc rñ-
deo primo ꝙ tolerando ⁊ negligẽdo petere ꝙ priuaretur potue-
runt preiudicare ꝙ actio ad heredes nõ trãſiret ſꝫ extingueret vt
tradit late in. d. l. preſes. C. de tranſac. vt ſupra dictũ eſt. ¶ Scdo
reſpondeo ꝙ hoc ius caducitatis nõ erat liquidũ imo valde liti-
gioſum obſcurum ⁊ penale vt ex ſuperioribus patet. Unde pater
tanq̃ legitimus adminiſtrator remittere potuit: tũ qꝛ litigioſuꝫ
⁊ obſcurum ſcdm glo. Ang. ⁊ quoſdam alios in. l. contra iuris. §.
fi. ff. de pac. ⁊ dñm Alexan. in. l. pactũ curatoris. C. de pac. ⁊ maxi-
me qꝛ penale pro bono pacis ⁊ concordie iuxta notata per Ang.
in. l. imperato. de pactis. Tum qꝛ iuſta fuit cauſa remiſſiõis ſi qꝺ
ius competiſſet quia fuerat abſens ꝓ negocijs Illuſtriſſimi dñi
Mantuani per ea que notat glo. in. l. cõtra iuris. §. fi. ⁊ in. l. filiuſ-
familias. in prin. ff. de donatio. Ex quibus omnibus cõcludit qꝺ
potuit pater vt legitimus adminiſtrator dictũ dñm Joã. Frãciſ.
admittere ad petendũ inueſtiturã lꝫ lapſum fuiſſet tempus eam
20 petẽdi. ¶ † Tertio qꝛ pater legitimus adminiſtrator tutor ciui-
tatis ⁊ prelatus eccleſie collegiate ponunt a pari: vt no. gl. ⁊ doct.
in. d. l. ꝑſes. C. de tranſact. imo pater plus habet poteſtatis q̃ alij
ſupra numerati. qꝛ in caſibus aliquibus poteſt imobilia alienare.
l. fi. §. ſinaũt es alienum. C. de bonis que libe. ⁊ ibi Bal. qui allegat
Azo. in ſumma illius tituli hoc tenuiſſe. qꝺ nõ eſt ĩ alijs admini-
ſtratoribus de quibus ſupra. ⁊ tenet Bal. in. l. cum emancipatis.
C. de predi. mino. ⁊ in. d. l. preſes. ſed ꝑlatus eccleſie non collegiate
poteſt poſtq̃ emphyteota cecidit in commiſſum per non ſolutio
nem cenſus recipere canonẽ pro tempore preterito per quaꝫ rece-
ptionẽ cenſetur remiſſa pena caducitatis. vt voluit glo. notanda
quã omnes approbãt in. c. potuit. extra de locato. qꝛ poteſt preiu-
dicare in ꝗrendis non in queſitis perdẽdis: vt in dicta regula de-
lictuꝫ. Quinimo voluerunt ibi dñs Cardi. ⁊ Joan. de imo. quod
etiã quando eſt eccleſia collegiata idem eſt dicendum ꝙ ſolus pre-
latus poteſt hoc facere vt ibi late per eos. Igitur fortiꝰ hoc dicẽ-
dũ eſt in caſu noſtro triplici reſpectu. ¶ Primo qꝛ pater maiorẽ
habet poteſtatem. ¶ Secũdo quia glo. loquit quando ob nõ ſo-
lutionẽ canonis ceciderat ipo iure: vt in. l. ij. C. de iure emphyteo.
Nos vero ſumus in caſu quãdo veniebat priuãdus. ¶ Tertio qꝛ
in caſu illius glo. conſtabat ꝙ ceciderat. nos auteꝫ ſumus in caſu
fere claro. imo claro qꝛ nõ veniebat priuandus. Itẽ fortius etiam
eſſet dicendũ quando caſus eſſet dubius q̃ in caſu glo. ex quo ſtã-
te dubietate maior eſt adminiſtratoruꝫ poteſtas. vt dixi ⁊ tradit
in. d. l. ꝑſes. ¶ Poſtremo cũ poſt lapſuꝫ illiꝰ tẽporis tot inueſtitu-
re emanauerint: talis obſeruantia eſt optima ꝑcedentium inter-
pres. vt eſt caſus no. in. d. c. cũ dilectꝰ. de ꝯſue. ⁊ in. l. ſi de interpre-
tatiõe. ⁊ in. l. minime. ff. de legi. ⁊ ꝓcedũt ꝑdicta vltra rigorẽ iuris
qui eſt ꝓ nepotibus dñi Philippini ex maxima equitate. nõ eñ
equũ eſt ꝙ obſeruitia dño Mãtuano impẽſa ꝑcepta ⁊ abſentiaꝫ
occaſiõe ſui dñij periclitent ⁊ priuent bonis feudalibus donatis
ob immẽſa beneficia ⁊ benemerita habita dño Philippino eoꝝ
auo ſunt eñ iura feudalia in ſumma eqtate naturali rõne ⁊ beni-
gnitate fundata: vt in. c. j. ver. ſi qs eñ. In quibus caſibus feudũ
amittat. ⁊ in. c. j. §. ſꝫ qꝛ q̃ fuerit prima cã beneficij amit. Unde non
debet Illuſtriſſimꝰ dñs pati ꝙ nepotes dñi Philippini de illo
dño optime nati ⁊ de illuſtriſſima domo de Gonzaga ꝑ cauilla-
tiones ꝯ omnẽ equitatẽ priuent feudis a dicto dño ꝓpter bñme-
rita habitis cũ ſummꝰ rigor iuſtitia equitas naturalis ⁊ benigni-
tas ſit ĩ eoꝝ fauorẽ. Sed ſolũ bñmerita ſtrenui militis dñi Phi-
lippini. Et qꝛ feudũ ex illa cã ꝓceſſit ne ſub clypeo ſeruitioꝝ co-
mino exhibitoꝝ pjcliteñt: illuſtriſſimo dño ſufficere deberent ad
mouendũ ſuam dominationẽ ad ipſos defendẽdos. cũ forte etiaꝫ
de iure ad hoc teneant ⁊ ad intereſſe. iuxta not. per Bal. in. l. pro-
curator qui pro euictione in fi. ff. de ꝓcur. qꝺ nõ dubito illuſtriſſi-
mum dominum omnino facturum eſſe. Laus deo.
Bartholo. ſoci. ſeneñ. ⁊c.

¶ Summarium.

Si eadem die romanus põtifex prouidit vni de bñficio ⁊ eadem
die ordinarius prouidit alteri de eodem beneficio appoſita certa
hora: quis ſit potior in aſſecutione beneficij.

1 Collatio pape ⁊ ordinarij quando apparent facte eadem die pre-
ualet collatio pape.
2 Probatio dubia non infringit liquidam probationem.
3 Fiſcus admittitur contra poſſeſſorẽ ⁊ preualet ſi non apparet de
proprietate temporis.
4 Beneficiũ ſi conferatur a ſede apoſtolica vni: ⁊ ab ordinario alte-
ri nec apparet que collatio fuerit prior: ſi nõ obſtat poſſeſſio po-
tior eſt collatio pape.
5 Collationẽ habẽs ab ordinario prefertur ſi apparet de eiꝰ priori-
tate ⁊ ſic pertinet ad eum qui hꝫ collationẽ ab ordinario proba-
re prioritatem.
6 Data paritate temporis ⁊ incertis prefert qui primo preſentat.
7 Clauſula: motu proprio: facit ꝙ in paritate gratie prefert ille q
prius occupat.
8 Quando agitur de prelatione ratione prioritatis temporis ⁊ nõ
conſtat prioritate: tunc ſi ex priuilegio cauſe quis debet obtinere
preferri debet contra poſſeſſorem.
9 Clauſula: decreti: appoſita in collatione pape annullat omnia in
contrarium geſta poſt collationẽ: ligat etiam ⁊ afficit ignorãtes.
10 Poſſeſſio rei donate contra prohibitionem iuris nõ acquiritur
donatario.

¶ Conſilium. lxvij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectum.

Eadẽ die prouidit vni ſum-
mus pontifex motu ꝓprio de quadã eccleſia: ⁊ ordina-
rius ꝓuidit alteri poſita hora collatiõis ĩ inſtrumento
q autẽ hꝫ collationeꝫ ab ordinario prius adeptus eſt poſſeſſioneꝫ
ſed in collatiõe põtificis eſt clauſula decreti queritur quis habet
priora iura. ¶ Super qua difficultate nõ ſcripſiſſem. Cuꝫ qꝛ res
agitur corã illis qui omnia nouerũt: ⁊ intelligũt. Cum qꝛ legiſte
debẽt iſta ad eruditos Canoniſtas referre vt dicit do. Anto. in. c.
raynutius. de teſt. Sꝫ has rõnes vicit autoritas petẽtis vt ſcribe-
rem qꝛ ſentiã cui denegare nec volo nec iuſte poſſum: quare duo
ſunt vidẽda ĩ caſu pñtis ꝯſultatiõis. ¶ Primũ circũſcripta ade-
ptione poſſeſſiõis qs dicat potior. ¶ Scdm. An adeptio poſſeſ-
ſiõis faciat collationẽ ordinarij potiorẽ. ¶ Circa primũ ergo bis
habui de facto: ⁊ ſcda vice mutuaui ſñiam dcmũ ſcribẽdo ſup. l. j.
1 ff. ſol. mat. adheſi prie opi. q̃ fuit ꝙ lꝫ † qñ collatio pape ⁊ ordina-
rij apparerent facte eadẽ die ꝑualeat collatio pape vt eſt caſus in
c. ſi a ſede. de ꝑbẽ. lib. vj. tñ qñ in collatione ordinarij apparet ho-
ra determinata ꝑualere dꝫ collatio ordinarij: qꝛ dicũt Cy. ⁊ bal.
in. l. de rebꝰ. C. de dona. aũ nup. ꝙ ille vincit q certiꝰ ꝓbat lꝫ ꝓba-
2 tio nõ ꝯcludat de neceſſitate ꝑoritatẽ † qꝛ ꝓbatio dubia nõ infrin-
git liqdã ꝓbationẽ. Unde ꝓbãs de certo tpe vincit illuꝫ q de tẽpore
nõ ꝓbat: lꝫ prior eſſe potuerit ſed certior vr eſſe ꝓbatio vbi appo-
3 ſita eſt hora ergo ⁊c. ¶ Cõfirmat † qꝛ fortius videt eẽ priuilegium
fiſci q̃ priuilegiũ illiꝰ qui hꝫ collationẽ a papa. Nã ſi nõ apparet
de prioritate tẽporis admittit fiſcus ꝯ poſſeſſorẽ: ⁊ preualet: vt in
l. j. C. de iur. fiſ. lib. x. ⁊ tñ nõ ꝑualet collatio pape collationi ordi-
narij ſi habẽs collationẽ ab ordinario priꝰ adeptus eſt poſſeſſio-
neꝫ vt eſt caſus in. d. c. ſi a ſede. ⁊ tñ fiſcus nõ admittit ꝯ illũ q pro-
bat de certo tpe vt declarat Jo. de plate. poſt Martinũ ſili. in. d.
l. j. C. de iure fiſci. Igitur minus admitti dꝫ habẽs collationem a
papa ꝯtra eũ q hꝫ collationẽ ab ordinario q certius ꝓbat de tpe.
¶ Tertio comprobabã iſtam opinio. ſic qꝛ habẽs collationem a
papa preferet ſtantibus omnibus paribus vt ꝓbat tex. in. d. c. ſi a
ſede: patet ꝙ prefert habẽs illã ab ordinario ſi eſt in poſſeſſiõe tñ
hoc nõ oſtẽdit ꝙ collatio fuerit por. Nec dicit tex. ꝑfert niſi de ꝑo-
ritate ꝯſtet: ⁊ ſic vult ꝙ in re dubia opet ꝓrogatiua: tñ circa actũ
ꝓbatiõis nihil operat. Igit recipit iterpretationeꝫ a regula que
dat in. d. l. de rebꝰ. arg. l. ſciendũ cum gloſ. ff. qui ſatiſda. cogan. fa-
ciunt no. per Bal. in. c. fi. de re iudi. Dum alleg. c. licet cauſam. de
ꝓbatio. ⁊ ita firmaui in. l. j. ff. ſol. mat. vbi queſtionem examinaui.

¶Sed cū ſemel queſtio de facto eueniſſet in cōtrarium allegabā duo. ¶Primū allegaui glo. Joā.andr.in.c.duobus de reſcript. in.vj.vbi vult q preferat ille qui probat de prioritate hore alteri qui probat de poſteritate. Allegat qd habetur in.d.c.ſi a ſede.de preben.z ſic videtur ſentire Jo.and. q ſi vnus tm̄ de hora probat qd nō probatur prioritas reſpectu illius qui pbat de data eadez die:z potuit eſſe prior z poſterior. ¶Scdm. Nam gl. in.d. c.duobus in verbo:appareat:dicit qd appoſitio hore nō eſt de conſuetudine. Igit nihil imputandū eſt illi qui ipetrauit a papa ſi appoſuit diē:z nō horā. Cum ergo collatio pape potuerit eſſe prior. Igitur preferenda eſt:vt in.d.c.ſi a ſede. Si eni de ɔſuetudine hora nō apponitur tex.in.d. c.ſi a ſede intelligi debet in impetratione beneficij iuxta conſuetudinez vt.c.cū dilectus. de conſuetu.ita q talis impetratio potuit eſſe prior. Et ſic ſit dubiū facta impetratione ſcdm cōſuetudinē qui fuerit prior in data prout eſt in caſu noſtro:q2 licet in illa ordinarij appareat de hora:tamē illa pontificis habet tēpus certum eiuſdem diei:z ſic potuit eſſe prior z poſterior:z per conſequēs debet preualere. ¶Quarto confirmatur iſta opi.quia in caſu noſtro verificant verba tex. in.d.c.ſi a ſede. Igitur verificari debet diſpoſitio.dicit eni tex.in.l.j.§.ſi is qui nauem.ff.de exercitoria. In re igit dubia melius eſt verbis edicti
4 deſeruire. q autē verificentur verba patet.dicit enim tex.† qd ſi a ſede apoſtolica vni:z ab ordinario alteri eodē die beneficium cōferatur:nec apparet que collatio fuerit prior ſi non obſtat poſſeſſio:potior eſt collatio pape. Sz i caſu noſtro apparet collatio pape z ordinarij eadē die nec apparet que fuerit prior. Igitur pualere debet collatio facta a papa. Igitur ſi textus nō reſtringat eſt caſus ibi pro iſta opinione. ¶Quīto facit ratio quia ſi aliter diceremus daret materia q ordinarij tollerēt diſpoſitionem. d.c.ſi a ſede quia cū de conſuetudine rome nō apponatur dies vt dicit glo.in.d.c.duob⁹ ordinarij apponendo horam facerent eorū collationē potiorem:licet illa in veritate eſſet poſterior.z ſic fruſtraretur intentio pape in.d.c.ſi a ſede.illa aūt interpretatio eſt fugiēda per quā fruſtraretur intentio legiſlatoris vel legi poſſet inferri magna plaga.ita dicit domin⁹ Antonius in ſua diſputatiōe q̄ incipit Bononiēſis.allegat.l.j.§.ſi pecuniam.ff.de calum.z glo.in c.q̄q̄.de vſur.in.vj.hoc autez non eſt dicendum facit regula cum quid vna via de regu.iur.lib.vj. ¶Sexto dico q de hoc eſt caſus in.d.c.ſi a ſede.in verſi.ſi.iuncto principio dicitur eni in ſi. Si vero neuter poſſideat z ſic vult q neuter poſſideat pualet collatio pape ſubintelligi debet quod dicit in pricipio. nec appareat que collatio fuerit primo facta alias tex.non pcederet ſi appareret de prioritate collationis ordinarij ſcdm omnes qd etiā patet q2 per aduerſatiuam videt facta repetitio precedentiuz qualitatū cum ſit coniunctio in.§.item lapilli.inſtitu.de rerū diuiſio.propter qd Bal.pulchrā queſtionem determinat in.l.omnes populi.ff.de iuſti.z iure.v.Modo poſteriori trahit i penul.charta. z ſic decidit quod pualet collatio pape ſi neuter poſſideat. nec apparet q̄ collatio fuerit pmo facta q̄ dictio. Nec:eſt copulatiua z negatiua:vt in.l.ſi ita quis ſtipulat⁹ fuerit decem.ff.de verbo.obli.z not. Bal. in.l.ſi is qui ducenta.§.vtrū.ff.de reb.dub. Unde ſub duplici conditione negatiue zcopulatiue preualet collatio pape.iō aliqua ex iſtis duabus cōditionibus exiſtente falſa prefertur collatio ordinarij. ¶Primo ſi poſſideat prout prius dixerat z de hoc nō querimus nunc. ¶Secūdo ſi probaretur de prioritate collatiōis ordinarij vt patet in.d.§.vtrū.cum ibi nota.a contrario ergo circūſcripta poſſeſſiōe pfertur habens collationem ab ordinario ſi apparet de eius prioritate z ſic pertinet ad eū qui habet ab ordina-
5 rio probare prioritatē. †ſed quando ad vnum pertinet probatio prioritatis quando de prioritate nō apparet debet concludenter probare vt eſt caſus ſm vnū intellectum.z ibi Barto. in.l.j.C.de iure fiſci.lib.x.vbi ſi apparet inſtrumentū donatiōis facte ab vno de vno mēſe z de eodem menſe apparet q fuit fiſco hypothecata prefertur fiſcus ex priuilegio niſi donatarius pbauerit de prioritate.ſed nō dicit probatio ſufficienter facta licet in iſtrumēto ordinarij appareat de hora ex quo in collatiōe pape apparet de eadez die cū collatio pape habeat diē.z ſic certū tempus zpotuerit eſſe prior z poſterior.ſz dicit pbatio dubia iō non releuat:vt in.c. in pſentia.de pba.z infra latius demonſtrabit. Et maxime hoc pcedit:q2 talis pbatio poſita in.d.c. ſi a ſede.ſi apparet q ſit por dicit poſita in cōditione quo caſu ſi patit ſubiecta materia intelligit de vera z cōcludēti pbatione.ar.l.lucius.ff.de cōdi.z demō. per quē dicūt Bal.z Saly.in.l.i bone fidei.C.de rebus credi.qd ſi in reſcripto dr ſi tibi cōſtiterit intelligitur de ſufficiēti pbatiōe.z Bal.no.in.l.hec ſententia.C.de ſenten.que ſine certa quanti.z no. Bar.in.l.ita pretor.§.ſi.ff.de re iudi. Sed clarū eſt q non dicitur ſufficienter probatū de prioritate. Igitur preualet collatio pape. ¶Poſtremo iſta cōcluſio multum ſufficienti ratiōe probatur. Nam nos habemus in.c.duobus.de reſcrip.in.vj.q qñ gratia eſt equalis inter duos q primo pſentat eſt potior in prebēda. Unde data paritate temporis z incertis preferf qui primo preſentat:z tamen Joā.and.in nouella.quē ceteri ſequuntur vult q ſi in vna gratia eſt clauſula motu pprio licet alter pri⁹ pſentauerit eſt potior q2 habet gratiā pinguiorem:vnde hoc probat per multas rationes. Et ideo conſiderandū qd in caſu noſtro eſt gratia multo pinguior illius qui habet collationez a papa illo qui habet collationē ab ordinario. ¶Primo q2 pro eo cōferentis adeſt amplior prerogatiua quā cōſiderat text.z pponit iparitate grē in.d.c.ſi a ſe-
6 de. ¶†Secundo eſt clauſula motu pprio que facit qd licet in paritate gratie preferat ille qui prius occupat:tamen nō pfertur qū alter habet gratiā motu proprio vt dicunt Joan. and.z doc.i.d. c.ſi duob⁹ nō operatur occupatio per viam preſentationis cōtra illum qui habet gratiā cum clauſula motu proprio. Ita dicendū eſt in caſu noſtro q nō operat occupatio poſſeſſionis cōtra collationem cū clauſula motu proprio q2 eſt pinguior q̄ ſi nō adeſſet. ¶Tertio in caſu noſtro nō videt hoc dubiū q ſit pinguior q2 vltra clauſulā motu proprio eſt clauſula decreti que ligat etiā ignorantes vt in.c.j.de cōceſſio.pben.li.vj.zinfra latius dicā. Unde dici poteſt q cōferētis amplior prerogatiua vincit in paritate temporis. Talem autez prerogatiuam vincit prioritas poſſeſſionis. ¶Prioritas poſſeſſionis vincitur propter clauſulam motu proprio cū clauſula decreti. Et maxime q2 tollitur effectus poſſeſſionis vt infra dicet. Ex quibus in propoſito dico q quantūcunq in collatiōe ordinarij ſit hora certa. Tamē preualere dz collatio pape q2 plura preponderant per collationem pape q̄ preponderet appoſitio hore cuz ea non obſtāte collatio pape potuerit eſſe prior.z q2 in hoc nō poteſt dari certa doctrina cōmittit hoc Religioni domini iudicare debētis. vt in.l.j.in ſi. ff.de iure deliberā. z in.c.de cauſis.de offi.deleg. Iudex autē pro collatione pape iudicare debet. Ne ordinarij vidētes q i collatiōe pape de ſtilo hora non apponit hac via indirecta tollant diſpoſitionem.d.c. ſi a ſede. ¶Preterea etiā fortius ſtringēdo dico q licet dicta probatio propter hore appoſitionē dicatur aliquantulum magis certa propter hoc nō debet obtinere pars aduerſa ſtantibus terminis noſtris de quib⁹ ſupra vt colligitur ſatis clare ex notatis p Bar. in.l.non ſolum.§.ſed vt probari.ff. de noui operi. nunciatio. vbi vult Bar.notabiliter inter alia ad propoſitum q ſi aliquis nobilis accuſatur quod de menſe Maij ingreſſus eſt palatium cōtra probibitionem ſtatuti:z ſic fundata eſt intentio accuſatoris. Nobilis autē ad ſui excuſationē pbat quod vna die de menſe Maij factū eſt conſiliū quo tempore habebat ingredi: nec tamen pbat quod illa die ingreſſus fuit queritur an debeat abſolui z ɔcludit qd ſic:q2 exceptio iſta ita dubie pbata eſt ſufficiens p victoria:q2 cuz res efficiat dubia interpretatio fauore abſolutionis interpretari dz q non ſit delictum.arg.l.merito.ff.p ſocio. Adducit etiaz not.in.l.ij.C.de peti.here.vbi reus fundata intentione aduerſarij ſui excipiebat de titulo ſue emptiōis: ſed dubitabat. An ēptio pceſſiſſet litē vel nō:z preſumit q ſic:nec pſumitur vitiū litigioſi: z cū hoc dicto tranſit do. Abb.in.c.in pſentia in.ij.col.de pba. z reputat ſingulare p intellectu z limitatione iuriū volentiū q probatio dubia nō releuat:vt in.d.c.i pſentia. Ex quib⁹ inferēdo ad ppoſitū dico q iſta dicta cōcludunt in caſu noſtro tam in deciſione q̄ in ratione decidendi. Patet nā licet intentio accuſationis eſſet fundata. Tamē ex eo q2 re⁹ pbauit q vna die potuit ingredi res efficit dubia: z tū nemo inficiaretur qd probatio accuſatoris erat magis certa cū quolibet die eſſet illicitum:zfundata erat intentio tamē ex priuilegio camere zabſolutionis accuſatus abſoluit ppter pbationē dubiaz:ita in caſu noſtro in quo vertitur maximū priuilegium cauſe ppter amplitudinem gratie cum clauſulis de quib⁹ ſupra. Unde talis pbatio eiuſdē diei que potuit eſſe prior z poſterior illa hora appoſita in collatione ordinarij preualere dz in rōne decidendi:patet q2 p tales pbationes redditur res dubia que nullā partium releuat:ſed pualet priuilegiū cauſe:ita in caſu noſtro dicatur effecta res dubia. Et ɔſequenter preualere dz priuilegium collationis pape per tex.in.d.c.ſi a ſede. ¶Preterea etiā in caſu noſtro fundata eſt intētio habentis collationē a papa ppter gratiā amplā z plenā. Cum clauſula motu pprio:z clauſula decreti cōtra quā erat opus pbare de prioritate temporis vt dicit tex.in.d.c.ſi a ſede.quo caſu quādo nō vertitur priuilegiū cauſe nō ſufficit facere rē dubiā: ſz reqrit clara pbatio prioritatis ſm Bar.in.d.§.ſz vt pbari.allegat not.in.l.matrē.C.de pba.z p glo.no.in cle.ſi.de reſcrip.z in his terminis non ɔdicūt q̄ ſcripſi in.l.j.ff.ſol.mat.z ſic nō pōt imputari variatio: z ſz variāti nō crederetur:credendū eſt rationi. ¶Ex quib⁹ patet ſolutio ad allegata in ɔtrū.ſz rūdendo pticulariter. ¶Ad primā rōnē dico qd Bal.z alij in.d.l.de rebus loquunt qñ vnus probat de certo tpe.alter nō pbat de tpe:q2 liqda pbatio certi temporis nō dz ifringi p pbationē dubiā z incertā. Sz in caſu nro pbatio collatiōis pape non eſt incerta z ſine tēpore. ſed eſt certa q2 apparet facta eadem die quo caſu dz pferri: vt in.d.c. ſi a ſede.z licet in

alia

alia appareat de hora diei: illa potuit eē prior: ⁊ poſterior poſt col
latione͂ pape. Unde preualere debet collatio pape tum rōne priui
legij: tū quia per hoc non probatur prioritas tēporis qđ requiri
videtur in. d. c. ſi a ſede. ¶ Ex quibus patet ſolutio ad ſecūdā ra
tionem: q2 illa fundatur ex no. in. d. l. de rebus. q2 altera probatio
eſt vaga ⁊ incerta. Sed in caſu noſtro dicit̄ ſatis vera: ex quo cer
ta die apparet: ⁊ eſt appoſitū certum tempus iuxta ſtilū ⁊ cōſue
tudinem curie. ⁊ ſic eſt fundata intentio habentis collationem a
papa: ⁊ ꝓbatio hore q̄ potuit eſſe poſterior q2 eſt dubia nō debet
prodeſſe maxime ꝑpter priuilegium magnum gratie vt dixi. cō
tra quā nō prodeſt prius poſſeſſionem occupaſſe. ⁊ ſic patet ſolu
tio ad vltimam ratione͂ quia nō ſumus in gratia in qua preoccu
patio poſſeſſionis faciat ꝙ gratia debeat ꝓualere propter clauſu
lam motu ꝓprio: ⁊ clauſulam decreti. Unde gratia eſt amplior ⁊
nō equalis ſed vberior quam in. d. c. ſi a ſede. ⁊ ſic requirebat̄ pro
batio magis clara q̄ probatio certe hore: q2 reducit rē in dubiū
non antē probat prioritatem. vt per plura probatū eſt. cū igitur
habens collatione͂ ab ordinario debeat plene probare ⁊ clare de
prioritate quādo poſſeſſio nō opitulatur. vt ꝓbat text. in. d. c. ſi a
ſede. dubia probatio predicta nō releuat. ¶ Cōfirmo predicta rō
ne vrgenti. Nam ſi eſſemus in terminis. c. ſi a ſede. ⁊ alter adeptus
eſſet prius poſſeſſione͂: alter qui ageret contra poſſeſſionem non
poſſet obtinere niſi clare ꝓbaret de prioritate temporis: nec ſuffi
ceret probatio dubia contra poſſeſſore͂. vt in regula cum ſunt par
tiū iura obſcura. de reg. iur. in. vj. cū materia. c. inter dilectos. ad
fi. de fide inſtrume͂. Sed quando facta eſt collatio motu ꝓprio: ⁊
cū clauſula decreti prefertur alteri: licet prius adeptus fuerit poſ
ſeſſionem in terminis dicti capituli ſi a ſede. prout probabit̄. ⁊ ſic
maius eſt priuilegiū gratie motu ꝓprio cum clauſula decreti in
iſtis terminis q̄ priuilegiū poſſeſſionis. ſicut ergo cōtra poſſeſſo
rem requiritur clara probatio prioritatis ⁊ nō dubia. lz aliquā
tulum certior. vt per Bar. in. d. §. ſed vt ꝓbari. ita ⁊ fortius cōtra
talem gratiā requiritur clara probatio proprietatis. ſed ꝓbatio
hore nō eſt talis. q2 potuit eſſe prior. ⁊ poſterior nō eſt clara ſz du
bia. vt patet ex no. in. d. §. ſed vt probari. Igit̄ nō ſufficit ſicut nō
ſufficeret contra poſſeſſore͂ ex quibus eſt expedita prima difficul
tas. ¶ Circa ſecundā difficultatem videbatur cōcludendum qđ
ex quo habens collatione͂ ab ordinario prius adeptus eſt poſſeſ
ſione͂: ꝙ preferri deberet ita videtur caſus clarus in. d. c. ſi a ſede.
vbi vult ꝙ ſi apparet eadē die collatio facta a papa ⁊ ab ordina
rio potior eſt conditio poſſidētis. Unde videtur queſtio determi
nata. Sed hoc nō obſtante ꝯtrarium concludendū eſt in caſu noſtro
quod nō obſtante poſſeſſione preualere debet collatio pape facta
eadē die ex duobus. ¶ Primo per ea que voluit Joan. andr. in
nouel. in. c. duob⁹. de reſcript. in. vj. Ubi habetur ꝙ quādo gratie
ſunt equales in data prefertur ille qui prius occupauit preſentā
do gratiā. hoc limitat Joan. andr. quē alij ſequuntur niſi gratia
alterius qui non preoccupauit preſentando eſſet cum clauſula de
motu ꝓprio q2 tunc propter vberiorem gratiaz prefertur illi qui
preoccupauit prius per gratie preſentatione͂. ita videtur conclu
dendū in caſu noſtro ꝙ lz in puris terminis preferatur poſſeſſor
qui habet collatione͂ ab ordinario. Tamē q2 in caſu nr̄o habens
collatione͂ a papa habet illam cum clauſula motu proprio prefer
ri debet poſſeſſori. Nā gloſ. ⁊ doc. in. d. c. duobus vident̄ parifica
re terminos illius capituli. ⁊. c. ſi a ſede. ⁊ eſt glo. in v̄bo neutro in
cle. vt lit. pēdē. Unde ſicut ibi ꝓoccupatio que alias ſolet ꝓdeſſe
ꝑpter preſentationem. ſtante equalitate gratie in data: ⁊ tū non
preualet quando alia gratia motu ꝓprio eſt conceſſa ita dicam⁹
in caſu noſtro ꝙ ſtāte equalitate tēporis in data preualeret colla
tio ordinarij per preoccupationez poſſeſſionis: vt in. d. c. ſi a ſede.
Tamen non preualet ex quo eſt conceſſa motu ꝓprio collatio pa
pe que vberior ⁊ amplior dicitur eſſe gratia. ¶ Confirmatur hoc
8 fundamentū. † Nam qū agitur de prelatione ratione prioritatis
temporis ⁊ nō cōſtat de prioritate. Tunc ſi ex priuilegio cauſe qs
debet obtinere preferri dz etiā ꝯtra poſſeſſore͂ vt patet in fiſco i. l.
j. C. de iure fiſci. lib. x. ſm vnā lectu. quā approbāt Bar. ⁊ doct. pa
tet etiā in dote. l. in ābignis ⁊ ibi Bart. ff. de iure do. ⁊ in. l. j. ⁊ ibi
Bar. ff. ſol. matri. idē in libertate ſm Cy. in. l. in exercēdis in. ij. q.
C. de fide inſtru. Patet etiā in cauſa pia. Ludo. ro. in repe. aut. ſi
militer in. iij. priuilegio in ꝯtrib⁹. C. ad. l. falci. Si ergo ī terminis. d.
c. ſi a ſede magis ampla: ⁊ priuilegiata dicit̄ collatio pape qū nō
ꝯſtat de proprietate date ita ꝙ prefert̄: tū nō prefertur cōtra poſ
ſeſſore͂: iſta diſpoſitio eſt ꝯ regulas iuris cōis. Igit̄ intelligatur in
puris terminis in quib⁹ loquit̄: ⁊ nō qū collatio pape vlteri⁹ eſt
vberior ⁊ magis priuilegiata ꝑpter clauſulam motu ꝓprio quo
caſu nō loquit̄ tex. in. d. c. ſi a ſede. Igitur ſtare debemus alijs re
gulis ꝙ cauſa ꝓuilegiata ꝓferri dz etiā poſſeſſori per not. in. d. l. j.
C. de iure fiſci. ⁊ alia ſupra allega. ⁊ no. per Bal. ⁊ Saly. in. l. ſi de
bitor. C. de priuileg. fiſci. Et ꝓ iſta cōcluſione optime facit. Naz ſi
eadē die apparet collatio facta per ordinariū: ⁊ ꝙ papa illud be
neficiuz reſeruauit ꝓualet collatio ordinarij: vt in. d. c. ſi a ſede. ⁊
tū ſi reſeruatio fuit facta motu ꝓprio preualet reſeruatio ſm pe.
de anch. poſt Lap. in. d. c. ſi a ſede. Si ergo qū nō apparet de prio
ritate in caſu in quo ꝓuiſio pape cedit prouiſioni ⁊ collatiōi ordi
narij preualet tantuz qū eſt adiecta clauſula motu ꝓprio. Igitur
fortius qū ſi nō cōſtat de prioritate preualet prouiſio pape clauſu
la motu ꝓprio reddere dz gratiā magis vberiorem: adeo ꝙ non
impediat̄ a poſſeſſore q2 ſum⁹ extra terminos. d. c. ſi a ſede. ⁊ ī ter
minis in quibus habēt locū regule de quibus ſupra in fiſco dote
9 libertate ⁊ pijs cauſis. ¶ † Scđo principaliter iſta cōcluſio cōfir
matur q2 in collatione pape eſt clauſula decreti q̄ annullat oīa in
cōtrarium geſta poſt collationem ſtatim ligat ⁊ afficit etiā igno
rantes in. c. ſi poſt. ⁊ in. c. ſi beneficia. ⁊ in. c. j. de preben. lib. vj. ⁊ l. c.
j. de cōceſſione prebende. eo. lib. ⁊ no. glo. in verbo attētis. eo. lib. ⁊
in. c. ſi eo tempore. de elect. in. vj. Nec ob. ſi dicatur ꝙ clauſula de
creti licet liget ignorantes non videt̄ impedire trāſlationem poſ
ſeſſionis que videt̄ acquiri etiam contra prohibitione͂ legis ꝓut
videtur caſus in. l. j. §. ſi vir vxori. ff. de acquirē. poſ. ⁊ ibi no. doc. ⁊
Bal. in. l. nō dubiuz. C. de legi. ⁊ in. l. ij. ff. de iuriſdi. om. iudi. Qm̄
ad hoc reſpōdeo ꝙ decretum afficit ignorantes: ⁊ inficit etiā poſ
ſeſſione͂ poſtea adeptam vt concludunt Dn̄i de rota in antiquis
deciſionibus deciſione. iiij. incip. Nunqđ ſi mortuo de qua memi
nit do. Abb. in. c. in literis. de reſtitu. ſpo. ⁊ Domi. in. c. ij. vt lite
pēdē. in ſexto. Et hoc q2 inficit etiā poſſeſſione͂ in ꝓpoſito noſtro
reſpondeo ad argumētū ꝙ poteſt ex dictis eorum dupliciter de
clarari. ¶ Primo ꝙ cōtra ꝓhibitione͂ nō q̄ratur poſſeſſio: ⁊ ad
10 tex. in. d. §. ſi vir vxori rn̄detur ſm eos † ꝙ donatario nō acquirit̄
poſſeſſio rei donate cōtra ꝓhibitione͂ iuris. Sed q2 donator deſi
nēdo habere animū poſſidēdi poſſeſſione͂ perdidit: ⁊ ideo ſua nō
intereſt ſi donatario acquirat̄ poſſeſſio preſertim cuz eſſet in cul
pa donando ⁊ trāſferendo poſſeſſionem nulli fieret preiudiciuz:
nec cedebat in eo cōmodū tertij. Sed in caſu noſtro tēdebat in ꝓ
iudiciū habentis collationem cum clauſula decreti per quaz no
luit in eius preiudiciū aliquid attentari quo caſu non debet poſ
ſeſſio in preiudicium transferri. ¶ Et pro hoc addo: nam non eſt
dubiū ꝙ ſola diſpoſitiōe. l. induci poteſt ꝙ poſſeſſio acquiratur
iuxta no. per Cy. ⁊ Bal. in. l. ea lege. C. de cōdi. ob cauſam. ⁊ Bal.
in. l. traditionibus. C. de pac. ⁊ Bal. in. l. fi. C. de ſacroſan. eccl. alle
gat tex. in. c. ij. ⁊ ibi Canoniſte extra de conſuetudine: ⁊ eſt caſus ⁊
ibi Bar. in. l. raptores. C. de epiſc. ⁊ cleri. Igitur qua ratione po
teſt princeps inducere acquiſitionem pari ratiōe impedire iuxta
tex. in. l. eius eſt nolle. ff. de regu. iur. ⁊ q2 contrariorū eadem eſt re
gula. l. inter ſtipulante͂. §. ſacram. ff. de verbo. obliga. ⁊ ibi Bar. l.
⁊ ſi cōtra. ff. de vulga. ⁊ pup. ¶ Secūdo dici poteſt ex dictis Do
minorū de rota: ꝙ licet poſſeſſio ſit queſita tū caret omni effectu
⁊ iuris adminiculo qui licet decretum nō poſſit tollere ꝙ id qđ
in futurū fit nō ſit factū: ⁊ ſic nō ſit queſita poſſeſſio tū facere pōt
ꝙ illud factū careat omni iuris effectu: vt in. c. vt noſtrum cū ibi
no. extra de appel. Unde ex tali poſſeſſiōe nō poteſt agi remedio
recuperāde vt dicunt prefati doc. Unde ſi in caſu noſtro caret iu
ris effectu. Igitur nō debet eē potior cōditio poſſidētis q2 hic eſt
iuris effect⁹ poſitus in. d. c. ſi a ſede. ⁊ ꝙ tale decretū inficiat etiaz
poſſeſſione͂ tenuit ſolēnis doctor dn̄s Egidius Bellamere ī ſuis
deciſionibus deciſione. cccccl. ¶ Ex quib⁹ concludo ꝙ ſi habenti
collatione͂ a papa cum clauſula motu proprio: non nocet qđ ha
bens ab ordinario prius adeptus fuerit poſſeſſione͂. Itē ꝙ clau
ſula decreti etiā eſt potēs ꝙ talis poſſeſſio prius acquiſita nō no
ceat habēti collatione͂ a papa cū clauſula decreti vt probatum eſt
pro certo indubitāter vr̄ ꝯcludēdū ꝙ ex quo ꝯcurrūt iſta duo ſi
mul ꝙ talis poſſeſſio nō ꝓſit habēti collatione͂ ab ordinario: qm̄
ſi vnaqueqz eſt per ſe potēs fortius ſunt ſimul iuncte. vt ī l. j. C. de
peti. bono. ſubla. lib. x. ⁊ ibi Bar. ⁊ p Bal. in. l. nec damnoſa. C. de
preci. impe. offe. ⁊ late Lud. ro. in. l. ſi vero. §. de viro. ff. ſolu. matri.
Quare nō videt̄ dubitabile qn dici poſſit ore rotūdo ꝙ ſum⁹ ex
tra terminos. c. ſi a ſede dū vult ꝙ potior ē ꝯditio poſſeſſoris ⁊ qđ
ꝑpter autoritatē cōferētis clauſulā motu ꝓprio: ⁊ decreti cā ſit in
tū magis priuilegiata ꝙ nō obſtante poſſeſſione que maxime eſt
ſine iuris effectu debeat preferri. Predicta enim demōſtrāt volū
tatē pontificis enixe ſicut dicit tex. in ſimili in. l. cuz pater. §. filius
matrem. ff. de leg. ij. ⁊ ita ſentio. Laus deo.

¶ Summarium.

Titius ꝓmittit ꝙ ſempronio literas cambij diriget vt ſe tibi
obliget: ſi ſempronius obligatione͂ ſubit dicitur facta obligatio
proprio ſempronij nomine non geſtorio.

1 Omnia pacta ⁊ cōuentiones inferiores reſpiciūt vnū factū initū
⁊ contractum geſtorio nomine.

2 Non inconuenit quod quantum ad mandatum pro eo dicatur
actum quis gerere: tamen reſpectu illius cum quo actū gerit pro
prio nomine obligatur.

3 Conuentiones ⁊ cōtractus dicuntur initi ſm intellectum iuris.

¶ Conſilium. lxviij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectum.

IN cauſa que vertitur inter mercatores de Serniſijs ⁊ Reuerẽdiſſimũ dñm Cardina. Liſbonẽſem ſup qua cõſului de nouo ſuper concluſionibus in cõſilio firmatis ſiunt difficultates. ¶ Circa primã cõcluſionez ꝙ Petrus de ricaſulis tenebat virtute inſtrumenti in verbo. Qui petrꝰ: ſe obligare ꝓprio nomine dicit ꝙ cũ in principio nominet Petrus geſtorio nomine cenſetur in verbo. Qui petrꝰ: nominari pſona Petri qualificata vt ſupra. ⁊ ſic geſtorio nomine. arg. l. a filio. §. pater. ff. de alimẽ. ⁊ ciba. leg. Sz ad hoc patet reſpõſio ꝙ fit relatio in cõſilio ad Petrũ recepturũ literas cambij: quas recipere debebat nomine ꝓprio prout in conſilio ꝓbat: ⁊ iſto modo qualificata dicit nominata pſona Petri de ricaſulis ⁊ ad iſtã pſonã qualificatã ſe reſtringit ꝓut ſolet eſſe de natura relatiui qui vt per Bar. in. l. oẽs populi. ff. de iuſti. ⁊ iure. ⁊ maxime vt relatio fiat ad prima. argu. l. ſi idẽ cũ eodem in fine. ff. de iuriſdi. om. iudi. ¶ Que etiã ꝯfirmant multum clare. Naz Bal. in rub. C. de cnoſtit. pecu. in ver. Quero circa hoc querit an lr̃e cãbij reuocari poſſint: ⁊ dicit ꝙ ſi loquunt diſpoſitiue nõ poſſunt. argu. l. an falſum. ff. de conſti. pecu. alias ſunt litere mandati ⁊ reuocari poſſunt. ¶ Ex quibꝰ patet ꝙ litere mandati differunt a literis cambij. Si ergo fuiſſent Clemẽs ⁊ Hieronymus obligati ſcribere Petro ⁊ negociorũ geſtori fuiſſent obligati ſcribere literas mãdati ⁊ non cambij. Cũ ergo eſſent obligati ſcribere literas cambij erãt obligati ſcribere literas diſpoſitiuas ⁊ irreuocabiles ⁊ ſic. ſ. ꝓprio nomine ⁊ nõ geſtorio nomine. Sz pluſq̃ clariſſimuz eſt ꝙ Petrus vt literas recepturꝰ obligauit ſe ad ſoluẽdũ. Igit obligauit ſe ꝓprio nomine: ⁊ non geſtorio cũ hoc noĩe nõ eſſet literas recepturus. ¶ Secũdo allegatur ꝑ aduerſarios ꝙ in principio dicitur ꝙ petrus geſtorio nomine ⁊ Reuerendiſſimi domi. Cardi. ad infraſcripta pacta conuentiões ⁊ capitula deuenerũt.

1 ¶ † Ex quibus colligitur ꝙ omnia pacta ⁊ cõuentiones inferiores reſpiciunt vnũ factum initum ⁊ cõtractum geſtorio nomine vt in. l. pacta nouiſſima. cũ ibi no. C. de pac. ⁊. l. titia. §. idem reſpõdit cum ibi no. ff. de ver. obli. Igitur conuentio in verbo qui Petrus. cenſetur inita geſtorio nomine. ⁊ videt eſſe vna ꝯuẽtio: ⁊ vnũ negociũ habẽs plura capitula: ⁊ plures conuentiones ⁊ pacta qđ patet dũ poſtea ſubditur. Et dictam cõuentiõez. Et in alio loco dicitur. Durante cõuentione preſenti. Igitur vnum negocium ⁊ conuentio: qꝛ numerus ſingularis nõ cõcludit plura: niſi ex mente appareat vt habet in. l. in vſu. ff. de ver. ſig. ⁊ per Bal. in. l. cũ inter veteres. C. de fideicõ. liber. Si ergo vnũ eſt negocium ⁊ vna cõuentio habens plura capitula hoc apparet geſtum ⁊ ꝯctũ geſtorio noĩe Igitur ⁊c. Que argumẽtatio eſt cauilloſa ⁊ non vera vt dicitur in. l. ea eſt natura cauillationis. ff. de reg. iur. qm̃ ego tantum hoc fateor ꝙ ſit vna ⁊ ꝙ oĩa capitula ſint contracta geſtorio nomine illorũ de Serniſijs: ⁊ ſpecialiter illud qđ cõtinetur in. io. ver. qui Petrus. Nã dictus Petrus nomine illorũ ſe obligauit ꝙ ipſi teneantur ſcribere literas cambij Petro: ⁊ ꝙ Petrus loquẽdo de ſe teneatur ſoluere in Romana curia. Cõuẽtio ergo qđ Petrus teneat ſoluere bene eſt facta geſtorio nomine. Vñ ſi Petrus non acceptaſſet literas: ⁊ nõ ſe obligaſſet iuxta cõuentionez: tenebantur illis de Serniſijs qui erãt obligati ad hoc: ſed qđ petrus haberet ſoluere ⁊ literas recipere hoc non dicitur ſi eñ Clemens ⁊ Hieronymus ſe obligaſſent ſcribere petro literas cambij qui ſolueret ⁊ ſe obligaret nõ tñ itelligeret ꝙ ſe deberet obligare ſoluere geſtorio ſeu procuratorio noĩe ſed petri proprio. argu. l. ſi ſtipulatus. §. griſogonus. ff. de ver. obli. ⁊ qꝛ verba in dubio intelligi debẽt ꝓprio ⁊ nõ alieno nomine. l. ⁊ magis cũ ibi not. ff. de ſol. Si eñ voluiſſet ſoluere geſtorio noĩe. Ita ꝯueniſſet ⁊ obligaſſet geſtorio noĩe ſed ad ſoluẽdũ nõ ãt dixiſſent ꝙ receptis dictis literis petrus ſoluere teneat. Si enim nõ ꝓprio nomine ſed geſtorio voluiſſent ꝙ ſoluere teneret ex quo ratificato cõtractu nõ ipẽ ſed illi de Serniſijs ſoluere tenerent. arg. l. ꝙ meo in pri. ff. de acq. poſ. dixiſſent ꝙ illi de Serniſijs ꝓ ſe vel alios tenerent ſoluere in Romana curia ꝓut in cõtractu dixerãt in receptione pecunie. ſꝫ Reuerendiſſimus do. Cardi. volebat illũ proprio nomine in curia obligatũ. Idcirco fuerunt verba cõcepta illo modo. Vñ multũ differũt iſta duo ꝯuentio de faciẽdo ꝙ petrus recipiet literas ⁊ ſoluet ⁊ iſta eſt facta noĩe illoꝝ de Serniſijs: ⁊ receptio ⁊ obligatio de ſoluẽdo fienda ꝑ petrũ virtute dicte cõuentionis: ⁊ iſta eſt faciẽda noĩe ꝓprio: qꝛ nõ dicit geſtorio noĩe vt dictũ eſt. Sicut ſi vice ⁊ noĩe illoꝝ de Serniſijs ⁊ ſe obligaſſet ꝙ petrꝰ noĩe ꝓprio literas recipet ꝓut fit in lr̃is cãbij ⁊ noĩe ꝓprio ſe obligaret ⁊ iſta eſt veritas ⁊ veriſimile eſt Cardinalẽ exiſtentẽ in curia ita voluiſſe vt haberet quẽ in curia ꝯueniret: qꝛ ſi tantũ noĩe ꝓprio fuiſſet obligatꝰ nõ tenebat reuocato mãdato. l. ſi. ff. de inſti. nõ ita in literis cambij vt ꝑ Bal. in dicta rub. ff. de ꝯſti. pe. ⁊ licet neget hec veriſimilitudo qꝛ do. Cardi. poterat ſcire aliqua ſecreta ꝓpter q̃ nõ cõtraxiſſet ꝓprio noĩe. de hoc nõ cõſtat ⁊ paria ſunt nõ eſſe: ⁊ non apparere. l. in lege fundi. ff. de cõtrahẽ. emp. ⁊ ſuſpecta eſt iſta aſſertio in re ꝓpria nõ approbata ⁊ ſine iuramẽto. l. oĩbus. C. de teſt. ⁊ in. c. ij. cũ ibi no. extra de teſti. Ex qbꝰ cõcludit indubitãter ꝙ dictus verſiculus. Qui petrus intelligit. ſ. ꝓprio noĩe: ⁊ nõ geſtorio nomine. ¶ Tertio loco idẽ conant oſtẽdere aduerſarij ex alio qꝛ in quibuſdã chirographis quibꝰ eſt ſatiſfactum petrus nõ obligauit ſe ꝓprio noĩe: ſed noĩe illorũ de Serniſijs. Ex qbus videtur declarari intẽtio precedens ꝯuentiũ que per ſequentia declarari videt. arg. l. ſi ſeruus plurium in fi. ff. de lega. j. Sequens enim obſeruãtia declarat precedentem conuentionẽ: vt in. c. cuz dilectus. de cõſue. ⁊ per Bar. in. l. in vſu. C. de aqueductu. lib. xj. ¶ Sed ad hoc reſpondet ꝙ ego reperio in primis duabꝰ ſchedulis factis ꝑ dictum petrum quarum altera eſt facta die nona Auguſti de ducatis. 600. altera die prima octobris de ducatis. 700. In quibus petrus dicit ſe ꝓmittere nomine proprio ⁊ ꝓcuratorio nomine: ⁊ ſic nõ ſimpliciter nomine illoꝝ. Unde quatenꝰ obligat ſe nomine ꝓprio conuenit ⁊ concordat cum dicta conuentione: ⁊ cũ literis cãbij que ſunt directe ad eũ nomine ꝓprio. ⁊ hec ꝓualet. Nec eſt credẽdũ ꝙ ſe obligaſſet noĩe ꝓprio niſi ita cõuẽtũ fuiſſet. ar. l. cuz de indebito. ff. de proba. lꝫ aũt ſe obligauerit etiã ꝓcuratorio nomine. Hoc nõ obſtat qꝛ ad hoc nõ oſtendit mandatũ. Itẽ ex tali difformi obſeruãtia: ⁊ maxĩe qꝛ ĩ pluribꝰ alijs ſchedulis ⁊ ſcripturis: in qbus facit dñm Cardinalẽ creditorez ſimpliciter ꝓmittit. Et ſic ꝓmiſſio cenſet facta noĩe ꝓprio. d. l. ⁊ magis. ⁊. d. l. ſi ſtipulatus. §. griſogonꝰ. cũ vtrobiq; no. non poteſt ſumi interpretatio iuxta no. per Bar. in. l. ij. in fine pricipij. ff. ſol. matri. ⁊ per Bar. in l. ſcio amico. §. medico. ff. de annu. leg. Imo interpretatio eſſet ſumenda in ꝯtrãũ: ex quo in maiori numero nõ exprimitur procuratorio noĩe. Unde potentior eſt preſumptio plurium ſcripturarũ arg. c. prudentiã. de offi. deleg. ⁊ vna aliã tollit. l. ſi. cũ ibi not. in fi. ff. de in integ. reſti. ti. generali. Ex quibꝰ defenſata eſt optime prima cõcluſio in cõſilio firmata ꝙ promiſſio erat facienda per petrum ⁊ ita cẽſet facta ꝓprio nomine: ⁊ nõ geſtorio. ¶ Subſequẽter ex ꝓmiſſis ſequit ſecũda cõcluſio firmata in ꝯſilio ꝙ cũ inſtrũo obligatiõis clemẽs ⁊ Hieronymus tenerent ſcribere literas cãbij directas petro de ricaſulis qui teneret ſoluere: ⁊ ſic qui ſe ad ſoluẽdum obligaret ſequitur ꝙ immediate ꝙ litere fuerũt directe petro ⁊ acceptate: ⁊ facta promiſſio Reuerendiſſimo dño Cardinali dicti de Serniſijs fuerunt liberati vt in cõſilio dicitur q̃ etiam cõcluſio probat. Nã vt ex dicto inſtrumẽto colligit erãt tm̃ obligati ſcribere literas: ⁊ ꝙ petrus ſe obligaret: ⁊ ſic ſoluere teneret in termĩo cõuẽto. Hoc igit facto ꝙ ꝓmiſſuz erat: nõ tenent neq; ſunt obligati ꝙ ipſe ſoluat: qꝛ talis obligatio ſurgit ex ꝓmiſſiõe fienda per petrũ hoc in ſimili peroptime probatur: nã ſi ego promitto ꝙ alius vendet rem aliquã immediate quod ille vẽdit ego ſum liberatꝰ caſus eſt in. l. in numerationibus in fi. ff. de ſolu. ⁊ tenet Bar. in. l. ſingularia. in. ij. charta. in ver. Qñq; precedit ſtipulatio. ff. ſi cer. pet. ⁊ Bal. clare in. l. ſi. C. de pac. inter emp. ⁊ vẽdi. declarat ſubtiliter Areti. preceptor meꝰ in ſuo conſi. vj. Ita dicamꝰ in caſu noſtro cũ iſti de Serniſijs obligauerint ſe tantũ ad faciẽdum literas cãbij directas petro de ricaſulis qui ſoluere teneat: ⁊ ſic qui acceptet literas: ⁊ ſoluere teneatur prout dicitur in contractu: imediate ꝙ hoc factũ fuerit liberati fuerũt. ⁊ ita in terminis in literis cambij cõſuluit Bal. in ſuo eleganti ꝯſi. cccxlviij. incip. Facte fuerunt per Bonromeum. in vltima ſtampa vbi poſt multa concludit ꝙ ſi litere cambij fuerũt recepte ⁊ habuerunt effectũ prout cõuentum erat nõ poteſt qui ſcripſit amplius conueniri. Nec repentini caſus iniqtas vel ceſſantium dolus ei nocere debẽt qui nõ fuit in culpa: ſꝫ ſi litere nõ fuiſſent executioni mãdate teneret. l. ſi extranꝰ. ff. de ꝯdi. ob cãm. Sz in caſu noſtro habuerũt executionẽ formaliter prout ſcripte fuere qꝛ fuerũt acceptate a petro: ⁊ fuit facta promiſſio dño Cardinali acceptãte de ſoluendo ad tẽpus prout in inſtrumẽto obligatiõis ꝯtracte cõtinebat. Igitur dolus ceſſationis petri ⁊ iniquitas repẽtini caſus nõ debẽt ſibi nocere: ⁊ maxime qꝛ ex ſcripturis illorũ de Serniſijs apparet mercantiliter ꝙ petro eſt ſatiſfactũ. Itẽ per literas petri directas ad illos de Serniſijs apparet ꝙ habebat illos ꝓ debitoribꝰ ſuis cũ dicat in literis ꝙ debeant cõpenſare cum his ad que ipſe petrꝰ eis teneret. Et illi de Serniſijs habebãt dictũ petrũ creditorẽ q̃ ambo ponderant a Bal. in ꝑallegato ꝯſil. ⁊ ſcđm põderat Bartho. de ſaly. in. l. ſi filius. ff. ad mace. q̃ ſcripture mercatorũ vt inquit no. Bal. in. d. ꝯſi. debẽt eſſe ſtabiles ⁊ firme ad quorũ fidez ſemp recurrit iuxta id qđ habet i. l. q̃dã. §. nũmularios. ff. de edẽ. qꝛ ſcriptura mercatorũ ⁊ cãpſoꝝ habet ꝓ ſnĩa: ⁊ vt ita dicã i coꝝ fides tranſit in rẽ iudicãtam ⁊ ſoliditatem firmitatis ⁊ irreuocabilitatis. vt in aut. de fideiuſſo. §. argentariorum. ⁊ ſic concludit ꝙ illi de Serniſijs ſunt liberati. ¶ Ex quibus etiam infertur veritas tertie concluſionis in conſilio firmate ꝙ ex quo litere fuerunt

runt acceptate: ⁊ domi. Cardina. ſequutus eſt fidem Petri illi de
Serniſijs ſunt liberati vt pleniſſime probatum eſt. ¶ Sʒ aduer-
ſarij hoc conantur euitare q: prime due ꝓmiſſiões facte fuerunt
per Petrum pro illis de Serniſijs: ⁊ eorũ nomine: ⁊ ita quietan
tie: ⁊ ſic geſtorio noie iuxta plene nota. per Bar. in. l. j. §. nũciatio.
ff. de noui ope. nũcia. per quas videtur poſtea declarari alie due
ꝓmiſſiones poſtea ſimpliciter facte q: ꝑ ꝓcedētia ſequētia decla-
rantur. l. titia. §. idē rñdit. ff. de verbo. oblig. l. qſquis. ff. de lega. iij.
¶ Sed ad hoc fuit reſpõſum vnico verbo quod nõ oſtēditur mã
datũ ita promittēdi. Igitur nõ potuit illis de ſerniſijs preiudica
re. l. ſi vnus. §. ante oia. ff. de pac. ⁊ per totũ. C. res inter alios acta:
nec mãdatum vnꝙ̃ preſumit̃ vt cõcludit Bal. in. l. j. C. de rebꝰ alie.
nõ alienã. Unde talis promiſſio obligauit Petrũ ac ſi ꝓprio no
mine ſe obligaſſet nõ oſtēſo mandato ſm Bar. in. l. ꝓcurator qui
pro euictione ad finē. ff. de procurato. ¶ Preterea illis ꝓmiſſio-
nibus eſt ſatiſfactũ. vñ eaꝝ virtute nõ tenētur q: ſolutione ſubla
ta fuit obligatio. Inſtitu. quibus modis tollit̃ obligatio in prin
cipio. ¶ Quantũ vero ad promiſſiones que vigēt etiã dicitur ꝙ
facte fuerũt geſtorio noie quia Petrꝰ promiſit ſoluere pro dicto
Clemēte quod idem videtur quod promittere vice ⁊ noie Clemē-
tis: ⁊ ſic geſtorio noie. l. fideicommiſſa. §. interdum. ff. de legat. iij.
no. Bar. in. d. l. j. §. nunciatio. ff. de noui ope. nũcia. Et hoc maxi-
me propter procedētes duas promiſſiones que clarius loquunt̃.
¶ Sed ad tollēdum ambages que per aduerſarios allegantur.
Nam clarũ eſt qd̃ virtute prime obligationis illi de Serniſijs te-
nebãtur curare vt Petrus ſe ad ſoluēdum obligaret ꝓprio noie
prout probatum eſt ſupra ⁊ late etiam in cõſilio reddito. Cuʒ er-
go promiſſio Petri proprio nomine eſſet illud ad qd̃ tenebãtur
illi de Serniſijs: nõ eſt dubiũ ꝙ promittēdo etiam nomine pro-
prio prout intelligitur. l. ⁊ magis. ff. de ſolutio. ⁊ per Bar. in. d. §.
nũciatio dicit̃ promiſiſſe pro illis de Serniſijs videlicet vt ſatiſfa
ceret promiſſioni: ⁊ obligatiõi: ⁊ illorum de Serniſijs. ¶ Sicut
ſi ſoluiſſet ꝓ eis iſta ſolutio diceret̃ facta ad liberandũ eos iuxta
l. ſoluēdo. ff. de neg. geſt. ita iſta ꝓmiſſio que cedit loco ſolutionis
ꝓprio noie iuxta ꝯuētionē dicit̃ pro eis facta: ⁊ ad eorũ vtilitatē.
Et qd̃ ita poſſint intelligi dicta verba patet ex plenitudine not.
ꝑ Bal. in. l. ij. C. q accuſa. nõ poſ. vbi patet ꝙ illa verba multiplici
ter ſumi poſſunt. vñ qñ dicit̃ ꝓmiſſione virtute vnius litere cam
bij denotat̃ cauſa ꝓmiſſionis: ⁊ dũ poſtea dicitur ꝙ ꝓ eis ꝓmit-
tit intelligit̃. ſ. ad eoꝝ vtilitatem: ⁊ ꝓ eoꝝ intereſſe vt liberarētur
Unde dicitur promiſſio facta noie proprio ꝓ illis de Serniſijs:
ex quo tenebantur ꝙ iſte ita promitteret: nõ autē dicitur promiſ
ſio facta vice: ⁊ nomine eorum. Si enĩ voluiſſet obligari vtiꝗ̃ ex-
preſſiſſet. l. vnica. §. ſin autem ad deficientis. C. de cadu. tollē. c. ad au
dientiã. de decimis. ⁊ ꝙ iſta ſit vera intelligentia oſtendit̃. Nam
nõ eſt dubiũ ꝙ ex prima cõuētione ratificata ortum fuit manda-
tũ ꝑ illos de Serniſijs dicto Petro vt loco illorum ſe obligaret
ꝓut in ꝯuētiõe narrat̃. l. j. ff. mãda. vñ ratione illiꝰ mãdati dicitur
2 pro eis proprio nomine ꝓmiſiſſe. Non enĩ incõuenit ꝙ † ꝯtum ad
mandatũ pro eo dicat̃ actum quis gerere: ⁊ tñ reſpectu illiꝰ cum
quo actum gerit proprio nomine obliget̃ vt colligit̃ ex plene no.
per Bar. ⁊ doc. in. l. qui aliena. §. is qui putat. ff. de acq. here. ⁊ la-
te do. Alex. in. d. §. nũciatio. ¶ Cõfirmat̃ iſta opi. ex alio q: iſta eſt
natura literarũ cãbij ⁊ ꝯtus q reſultat ex eis vt recipiēs ſe obli-
get ꝓprio noie irreuocabiliter: vt dicit Bal. in. d. ru. C. de ꝯſti. pe.
⁊ Bal. in preallegato ſuo elegãti ꝯſilio. igit̃ dicta verba intelligi
debēt ſm naturã cõtractꝰ qui reſultat ex literis cãbij. l. ſi ſtipula-
tus. ff. de vſur. cũ vulgaribus. ⁊ per ꝯñs ꝙ ſe obligauerit proprio
nomine. ¶ Cõprobat̃ etiã ex alio. Nam pria ꝯuētio vult ꝙ Pe-
trus ſe obliget nomine ꝓprio vt ꝓbatũ eſt mulum clare. Nec ali-
quis ſani intellectus ꝯriuʒ aſſereret: ꝓ certo enim ſi voluiſſent ꝙ
ipſi obligati eſſent ſoluere in romana curia de facili potuiſſent
ſe obligare ad ſoluēdũ: ⁊ fruſtratoria fuit ꝓmiſſio Petri vice il-
loꝝ de Serniſijs: q: ipſe ꝯueniri nõ poterat cũ rõne ꝯuētionis ha
buiſſet mandatũ: ⁊ ſic ſtatim fuiſſet liberatꝰ iuxta no. in. l. ꝓcura-
tor qui pro euictione. ff. de ꝓcura. Unde nõ video ad quē effectuʒ
fuiſſet ita cõuentũ. Cum potius inuitus cõueniri nõ potuiſſet ꝙ
nemo ſani capitis diceret. Uerba autē ꝯuenire debēt rebus ſenſa
tis: ⁊ intellectui ſano. l. ſi ita quis in ver. qd̃ nemo ſanus loqueret̃
ff. de euic. ꝑ Bal. in. l. j. C. de ſeruis fugi. ⁊ in. l. fi. C. de edi. diui adri.
tollē. Si ergo tenebat̃ ꝓmittere ꝓprio nomine: ita cēſet̃ ꝓmiſiſſe
ex precedēti cauſa. arg. l. quedã mulier. ff. de rei vend. ⁊ ꝙ no. Bar.
in. l. triticũ. ff. de verb. obli. nõ enĩ cēſentur a conuentione firma-
ta receſſiſſe: vt in. l. ſi tibi liberũ. ff. de actio. emp. ꝓut allegat illam
Ioã. de Imo. in. l. quoties. §. ſed ſi cõditio. ff. de heredi. inſtitu. Nõ
omitto ꝙ vt in cõſilio dixi conſuetudo mercatorum eſt ꝙ quãdo
fiunt litere cãbij: receptis literis immediate recipientes ſoluere
promittunt ⁊ ſcribentes leberent̃ ſm Ange. ⁊ Imo. in. l. q vſum
fructum. ff. de verb. oblig. ¶ Unde ita cenſetur facta promiſſio. l.
ſemper in ſtipulationibꝰ. ff. de reg. iur. ⁊ in. c. cũ dilectus. de cõſue.

⁊ in. l. ꝙ ſi noluit. §. qui aſſidua. ff. de edi. edic. cũ multis ſimilibus
ex quibus ⁊ alijs in conſilio adductis remanet defenſata tertia
cõcluſio in conſilio firmata. ¶ Ex quibus etiam remanet firma
quarta ⁊ vltima concluſio in conſilio firmata ꝙ liberatio eſt fa-
cta virtute dicte ꝓmiſſionis habet effectum ex quo ꝓmiſſio fuit
facta noie proprio: et non geſtorio noie. Et ſic tollitur obiectio
aduerſariorum dicentiuʒ ꝙ liberatio dñi Cardinalis facta fuit
propter ꝓmiſſionem Petri nomine illorũ de Serniſijs. ¶ Aut
ergo valuit: ⁊ tũc remanent obligati. ¶ Aut nõ q: non habebat
mandatũ: ⁊ tũc cum facta fuerit virtute obligationis Petri no
mine illorum de Serniſijs ſi illa nõ valuit: non valuit liberatio
reſpectiua. arg. l. ſi extraneꝰ. de cõdi. ob cauſam. quaſi ceſſante cau
ſa debet ceſſare effectus. l. ij. §. fi. ff. de dona. cum ſimi. quoniã vt di-
ctum eſt facta eſt liberatio: q: promiſit ꝓprio nomine: ⁊ ita ꝓba-
tum eſt. Igit̃ probatio fuit efficax ꝓut late in cõſilio probatum
eſt. Et pro certo nõ video ad quid liberati eſſent illi de Serniſijs
vt iterũ obligarent̃: q: ſi fuiſſet facta liberatio ob dictam cauſaʒ
ſequuta promiſſione ratificationis Petri noie eorum: Petrus
non fuiſſet amplius obligatus: ⁊ liberatio nõ fuiſſet alicuius ef
fectus. ar. l. qui ſic. ff. de ſoluti. vñ ſatis patet ꝙ liberatio fuit facta
a prima cõuentiõe q: Petrus ſe proprio nomine obligauit quo
caſu bene cadebat liberatio iuxta notata ꝑ Bar. poſt Iac. de are.
in. l. pe. §. ſi vir. ff. ſol. ma. ⁊ latius in conſilio dictum eſt. ¶ Preter
ea promiſſio licet cenſeret̃ facta nomine illorum de Serniſijs ex
quo non habebat mãdatum: ⁊ nõ poterat fieri ſine mandato nõ
dicitur facta procuratorio nomine ſed geſtorio nomine ſm Bar.
in. d. l. j. §. nũciatio. ff. de noui op. nun. Ad hoc ergo vt illi de Ser
niſijs obligarent̃ ſequi debebat ratificatio. Uñ cũ attento p̃ſenti
ſtatu euenire poterat qd̃ nõ ſequeretur debuit do. Cardi. cogita-
re ꝙ euenire poterat: ⁊ ſibi imputet̃. l. qui bona. §. inter edes. ff. de
dam. infec. ⁊ ꝑ Bar. no. in. l. inter ſtipulantē. §. ſacrã. ff. de ver. obl.
vnde nõ eſt curandũ ſed ſibi imputãdum ſi non eſt ſequuta ratifi
catio: ſed ſequi debet Petrum q remanet obligatus vt in. d. l. ꝓ-
3 curator qui pro euic. ¶ † Preterea ꝯuētiones ⁊ contractus cēſen
tur initi ſm intellectũ iuris. l. ſi duo. ⁊ ibi glo. ⁊ Bal. ff. de acqui.
heredi. l. ſi duo. ff. loca. Si ergo ꝓmiſſio facta fuit geſtorio nomi-
ne do. Cardi. ſequutus fuit fidem illius geſtorio nomine: ⁊ ſic qd̃
aut curabit ꝙ principalis ratificabit: aut ipſe ſolet iuxta no. in. l.
ꝓcurator q pro euictione. in. l. licet. C. de procurato. Igitur videt̃
liberaſſe intuitu obligationis negociorum geſtoris qua tenebat̃
vel ad faciēdum ꝙ dominus ratificaret: vel ꝙ ſolueret de ſuo li-
cet ergo ſequuta nõ fuerit ratificatio remãſit ꝓprio nomine obli
gatus. Igitur verificata eſt obligatio: q: ad vtilitatem alternati
ue ſufficit alteram partē eſſe verã. l. ſi is qui ducenta. §. vtruʒ. ff. de
rebus dubijs. Et ſic ꝯcludit̃ ꝙ liberatio valuit. ¶ Poſtremo nõ
omitto ꝙ domi. Cardi. in hoc iudicio non poteſt obtinere: q: li-
cet liberatio fuiſſet ob cauſam facta que non eſſet ſequuta: tamē
non eſt verum ꝙ liberatio ſit nulla ſeu nõ valeat. Quĩ imo valet:
ſed bene poteſt cõdici liberatio vt reponat̃ in priſtinum ſtatum
ſm ea que habentur. in. l. ſi quis accepto. ff. de condi. ob cãm que
an in caſu noſtro cõdici poſſit patet ex his no. Anteꝗ̃ ergo libe-
ratio ſit ꝯditiõe recuperata: ⁊ annullata: nulla ꝯpetit actio. Igi
tur fruſtra ſine actione actio eſt. l. ſi pupilli. §. videamus. ff. de ne-
go. geſt. ⁊ agens fruſtra: ⁊ temerarie agēs debet in expenſis condē
nari. l. eũ quem temere cum ibi not. ff. de indi. Laus deo.
Bartho. Soci. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ De interpretatione huius ſubſtitutionis. ⁊ eos ⁊ premortuorũ
liberos in ſtirpē ⁊ non in capita adinuicem ſubſtituit vulgariter
pupillariter ⁊ per fideicommiſſum.
1 Leges ꝗ̃tuʒ pñt querũt imitari ⁊ ꝯſeruare volũtates defunctoꝝ.
2 Uerbum: premortuorũ liberos appoſitũ in teſtamento facit qd̃
liberi filiorum premortuorum ſuccedant auis.
3 Subſtitutio in perſona vnius nõ includit̃ in ſubſtitutione reci-
proca in qua includitur fideicõmiſſaria cauſa equalitatis ſeruã-
de quin excludatur in perſona alterius.
4 Filij ſunt poſiti in cõditione reſpectu parentum tantum ⁊ non
honorati fideicommiſſo.
2 Coniuncta reſoluitur in diſiunctaʒ quãdo plures copulatiue vo
cantur ordine ſucceſſiuo.
6 Qualitas maſculinitatis appoſita in vno capitulo nõ eſt in alio
repetita.
7 Subſtitutio facta poſt mortem pluriuʒ dicitur facta ab vltimo
8 Filij poſiti in conditione non poſſunt a ſubſtituto excludi.

¶ Conſilium. lxix.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſctũs illuminet intellectum.

VIſo teſtamento Ioannis
Ludouici ſubſtitutionibus in eo cõceptis: ⁊ facti cõ
tingētia ſepe repetita ⁊ conſiderata diu anceps fui in

quã partẽ conſultationis perite inclinarẽ eſt enim materia ſubti
lis nec minus pericloſa.Quoniam de interpretãda volũtate il-
lius agitur cuius iterum non redit arbitriũ:vt dicit imperator
1 in.l.j.C.de ſac.ſanc.eccle.†Leges enim ꝙ̃tũ poſſunt querũt imita
ri ⁊ cõſeruare defunctorũ volũtates.l.ex facto la grãde.ff.de here.
inſti.l.in cõditionibus primũ locũ.ff.de cõdi.⁊ demõ.Nõ tñ in tã
tum volũtati fauere qꝺ ſufficiat imaginari ſufficienti ꝯſideratio
ne defũctũ aliqꝺ voluiſſe niſi talis volũtas trãſiuerit ĩ diſpoſitio
nem.vt eſt caſus ⁊ ibi Bal.⁊ Imo.in.l.qdã cũ filiũ.ff.de heredi.in
ſti.Vñ ſi vel teſtator diſponit vel ex diſpoſitis colligit̃ tũc ſeruat̃
volũtas.vt dicit Bal.in.l.vnica.in fi.C.de his qui ante aper.tab.
ita declarãs tex.in.l.iã hoc iure.ff.de vulg.⁊pu.⁊ in.l.tale pactum
in fi.ff.de pac.alias ſi eſt clauſula nõ releuat.d.l.quidã cũ filium
⁊ in.l.labeo.§.idẽ tubero.ff.de ſuppellectili legata.⁊ in.l.in ambi-
guo vbi plene dico.ff.de rebus dub.Videndũ eſt ergo que nam ex
diſpoſitis volũtas teſtatoris colligat̃ in caſu noſtro in quo queri
tur an per mortẽ Ioannis nepotis teſtatoris ex Antonio filio et
herede inſtituto admittatur ad fideicommiſſum hereditatis te-
ſtatoris frater Nicolaus ꝓnepos teſtatoris ex Ioanne Ludoui
co nepote inſtituto.q̃ difficultas in duas al's diuidit̃.¶Prima
eſt nũquid dictus frater Nicolaus filius Ioan.Ludouici admit
tatur ad fideicõmiſſum virtute prime ſubſtitutionis dũ dicitur.
Et eos ⁊ ꝑmortuoꝝ liberos adinuicẽ ſubſtituit vulgariter pu-
pillariter ⁊ fideicõmiſſum.¶Secũda eſt nunqꝺ admiſſꝰ admit
tatur virtute ſubſtitutionis que incipit.Si vero contingerit ꝑdi
ctos hrẽdes ꝑdicti teſtatoris ⁊c.¶Circa primã in fauorẽ fratris
Nicolai faciebat generalitas verborum dicti teſtatoris dũ dicit
inſtitutis filio ⁊ nepote ⁊ filijs naſcituris:⁊ eorũ etiã ꝑmortuo
rum liberos in ſtirpem ⁊ nõ in capita adinuicem ſubſtituit vul-
gariter,pupillariter ⁊ ꝑ fideicõmiſſum:que generaliter importa
re põt ꝙ liberi cenſeantur parẽtibus ſubſtituti iuxta.l.lucius cũ
materia.ff.de vulg.⁊ pup.⁊ qꝛ non poterat liberos heredum non
honoratos grauare iuxta regulã.l.ab eo.C.de fideicõ.idcirco pri-
us cẽſent̃ liberi parẽtibus ſubſtituti demum liberi honorati cen-
ſentur inuicem ſubſtituti.Verbũ enĩ adinuicẽ duos gradꝰ inclu-
dere videt̃ ſicut in ſimili in.l.ſi pater impuberis iũcta glo.in ver-
bo ſubſtituerit.Et qꝺ ibi no.Pau.de ca.ff.de vulg.⁊ pupil.alias
enĩ niſi liberi fuiſſent parentibꝰ ſubſtituti vulgariter premortuo
vnꝰ ex inſtitutis:teſtm̃ fuiſſet nullũ.l.gallus.ꝑ totã.ff.de li.⁊ poſt
hu.Vñ ne teſtm̃ rumpat̃ cẽſent̃ vulgariter ſubſtituti.arg.tex.cũ
ibi no.per gl.⁊ doc.in.l.gallus.§.quidã recte.ff.de libe.⁊ poſthu.
qua ergo ratione vident̃ vulgariter ſubſtituti:pariter ⁊ per fidei-
cõmiſſum vt equalis ſit determinatio.l.iã hoc iure.ff.de vul.⁊ pu.
⁊ cõueniẽtius eſt qꝺ liberi parentibꝰ dicant̃ ſubſtituti ꝙ̃ econtra
l.ſcripto.ff.vnde libe.l.cũ auus.ff.de cõdi.⁊ demõſt.cenſent̃ igitur
liberi ſubſtituti parẽtibus.Demũ liberi inter ſe.iſta enĩ vr̃ fuiſſe
mens teſtatoris que predominari dꝫ.d.l.in cõdi.primum locum.
¶Nam prĩo voluit filios venire eos ſubſtituẽdo.Scḋo loco ſub
ſtituere liberos parẽtibus vulgariter ⁊ ꝑ fideicõmiſſum non au
tem ecõtra parẽtes liberis ⁊ lꝫ ſic oppoſitũ verbũ ad inuicẽ ada-
ptat̃ ad ſubſtõnem heredũ ⁊ liberoꝝ adinuicẽ ꝓut adaptari põt
arg.c.indẽnitatibꝰ.⁊ ꝙ ibi no.Dñicus de ſctõ gemi.de elec.lib.vj.
cum ſimi.quo caſu ſubſtitutis liberis parẽtibus nõ eſt neceſſe qꝺ
cõditio ſi ſine liberis ſubintelligat̃.arg.l.cũ auus.ff.de cõdi.⁊ de-
mõ.⁊.l.cũ acutiſſimi.C.de fideicõmiſ.¶Tertio loco vr̃ voluiſſe
ſubſtituere inſtitutos inter ſe attẽto ordine charitatis:⁊ affectio
nis.ar.notatoꝝ in.l.gallꝰ.§.qdã recte.⁊.l.peto.§.fratre.ff.de leg.ij.
¶Quarto ⁊ vltimo loco liberos ſubſtitutorũ inter ſe attẽto ⁊ cõ
ſiderato eodẽ ordine:⁊ ſic ordine ſucceſſiuo iuxta not.in.d.§.qdã
recte.⁊ in.l.cũ ita.§.in fideicõmiſſo.ff.de leg.ij.⁊ in.l.fi.C.de verbo.
2 ſigni.Et ſm̃ hãc intelligẽtiam.†Verbum ⁊ premortuorum libe-
ros facit ꝙ liberi filioꝝ premortuoꝝ ſuccedãt auis.Itẽ ⁊ patruis
premortuo patre.Itẽ in ſubſtitutiõe adinuicẽ inter liberos nõ ſo
lũ liberi inter ſe vident̃ ſubſtituti ſed etiã premortuoꝝ liberi.Et
ſic adaptari poſſunt dicta verba:⁊ iſta vr̃ fuiſſe voluntas quã ſeq
debemus.l.iij.§.ſi quis titio.ff.de adimẽ.leg.cũ ſimi.Ex quibus vr̃
cõcludi ꝙ in caſu mortuo Antonio adita hereditate Ioannes fi
lius ſucceſſerit ꝑ fideicõmiſſum.In ꝑ̃ſentiarũ aũt mortuo Ioan
ne cũ Ludouico de ordine obſeruãtie minoꝝ cũ eiꝰ perſona nõ vi
deat̃ eſſe in cõſideratione tanꝙ̃ incapax iuxta plene no.per Bar.
⁊ doc.in.l.filiuſfamilias.§.cũ qs.ff.de leg.j.⁊ no.per doc.in.l.ex fa-
cto.§.ex facto.ff.ad treb.⁊ relictis alijs filiabꝰ feminis qꝺ fideicõ-
miſſum veniat reſtituẽdũ dicto fratri Nicolao q eſt de liberis te-
ſtatoris virtute illius ſubſtõnis que facta videt̃ de liberis adinui
cem.Quibus obſtare nõ videt̃ ꝙ Ioãnes deceſſit cũ filiabꝰ femi
nis:ex quo teſtator in ſubſtitutionibus nõ fecit mentionẽ de pro
pria filia.Unde nõ eſt cenſendũ teſtatorẽ voluiſſe nepotes ſubſti-
tutos excludere.arg.l.ſi viua matre.C.de bon.mater.ſm̃ Pau.de
caſt.⁊ Fulgo.in.l.j.C.de cõdi.inſer.⁊ Pau.cõſilio.lxxix.⁊ in conſi.
cccxij.⁊ Fulg.cõſi.xviij.Et iſta prĩo aſpectu cõſultationẽ difficul-
tare videbant̃.¶Quibus tamen non obſtantibus cõtraria ſen-
tentia eſt verior ⁊ ꝓbabilior ꝙ imo dictus frater Nicolaus ad fi-
deicõmiſſum nõ admittat̃ virtute prime ſubſtitutionis.Et i pri
mis videt̃ mihi ꝙ verus intellectus dicti primi capituli ſubſtitu
tionis ſit dũ dicit̃.Et eos ⁊ premortuoꝝ liberos in ſtirpẽ:⁊ nõ in
capita adinuicẽ ſubſtituit:voluit teſtator ſubſtituere adinuicem
eos.ſ.heredes inſtitutos tã natos ꝙ̃ naſcituros in qbus cadebat
ꝓprie ſubſtitutio nõ aũt voluit ſubſtituere liberos ꝑmortuoꝝ ad
inuicem ſimul cũ inſtitutis vel inter ſe ⁊ ideo illa verba ⁊ ꝑmor-
tuorum liberos in ſtirpem ⁊c.fuerũt adiecta:qꝛ ſi ex primo here-
de inſtituto premortuo extarẽt liberi.⁊ ſic in ſua perſona ſubſti-
tutio expiraſſet.ſi poſtea alter decederet ſine liberis:⁊ ſic in ſua ꝑ
ſona purificata eſſet cõditio fideicõmiſſi tñ prius heres premor-
tuus relictis liberis nõ trãſmiſiſſet fideicõmiſſum ꝯditionale ad
liberos ſuos.Et ſic liberi premortui nõ admittebãtur vt in.l.he-
redes mei.§.cũ ita.ff.ad treb.Et eſt gl.cõiter approbata in.l.vni-
ca.C.de his qui ante apertas tabu.Ideo teſtator volẽs huic caſui
ꝓuidere dicit.⁊ ꝑmortuorũ liberos quaſi nõ ſolũ dictos heredes
inuicẽ ſubſtituebat.Sed alteri alterũ ⁊ eiꝰ liberos ſubſtituebat
⁊ ecõtra.⁊ ſic fuit inuicẽ facta ſubſtitutio vt altero decedẽte alter
admitteret̃ ⁊ eo nõ exiſtẽte eiꝰ liberi ita ⁊ ecõtra.⁊ ideo dixit.⁊pre
mortuorum liberos.qꝛ voluit heredibꝰ exiſtentibꝰ ꝙ ipi admitte
rent̃ ⁊ non liberi ſed ipis premortuis ante caſum ſubſtitutiõis in
perſona alterius liberi premortuoꝝ admitterent̃ q alias non fuiſ
ſent admiſſi vt in.d.§.cũ ita vbi caſus.¶Ideo aũt dixit in ſtirpẽ
⁊ non in capita.qꝛ ſi ex eo vno hrẽde ꝑmortuo extaret filiꝰ.⁊ ex al-
tero ipius filij filiꝰ ꝙ iſti nepotes filij premortui ⁊ filius admitte
rent̃ in ſtirpẽ altero hrẽde poſtea ſine liberis deſcendente ad tollẽ
dam dubietatẽ de qua per Bal.⁊ alios in.l.cũ ita.§.in fideicõmiſ
ſo.ff.de leg.ij.Unde voluit teſtator heredes adinuicem ſubſtitue-
re.Et voluit non ſolum quemlibet heredem admitti.Sed etiam
eius liberos eo premortuo ad hoc vt fideicommiſſum per mortẽ
fideicõmiſſarij non expiraret.nõ autẽ voluit ſubſtituere liberos
parentibus vel eos adinuicẽ.Et hec interpretatio non habet ali
quid captionis:⁊ difficultatis:⁊ per eam nõ incidimꝰ in multas
ambages.Quã etiam comprobo.Nã illa verba:eos ⁊ ꝑmortuoꝝ
liberos reſoluunt̃ in plures ſingularitates.l.lucius.⁊.l.iam hoc
iure.ff.de vulga.⁊ pupil.l.falſa.in.fine.ff.de conditio.⁊demonſtra.
⁊ ſignificãt quemlibet eorum ⁊ eius liberos inuicem ſubſtituo.ſ.
alterum ⁊ eius liberos alteri ſubſtituo non autem ſignificant al-
teri ⁊ premortui liberis:quia hoc ſtare nõ poteſt quia altero pre-
mortuo cũ liberis neqꝫ vulgaris neqꝫ fideicommiſſaria locũ ha-
bet.l.cũ accutiſſimi.C.de fideicommiſſis.⁊ in.l.ſi is q ducenta.§.ſi
pater.ff.de reb.dubijs.quod verbũ ſubſtituo quemlibet:⁊ ꝑmor-
tui liberos reſpicit perſonas honoratas:non autem ꝑſonas gra
uatas:ſed reſpectu ꝑſonarum grauatarũ adeſt imparitas:quia
cenſetur facta inſtituto ⁊ honorato.¶Hoc etiam patet qꝛ libe-
ri nõ ſunt honorati.Igitur eis non cenſetur facta ſubſtitutio.l.
ab eo.C.de fideicommiſſis:⁊ licet viderentur grauati:nõ aũt per
hoc cenſerẽtur honorati vt valeat grauamen alias ſemper graua
men valeret contra regulam.d.l.ab eo.⁊.l.ſed ſi ſic.ff.de legatis.iij.
Tamen eſt difficultas quãdo duo concurrunt quia ſunt graua-
ti ⁊ poſiti in ꝯditione nũquid cenſeant̃ honorati de qua ꝑ Bar.
⁊ late per domi.Alexã.in.l.centurio.ff.de vulga.⁊ pup.hic autẽ
in ſubſtitutione adinuicem non reperiuntur expreſſe poſiti in cõ
ditione licet poſtea in ſubſtitutione facta omnibus reperiãtur
poſiti.¶Item nullibi reperiunt̃ grauati liberi.Nec eſt dicendũ
aliquo modo vt ſupra dicebã ꝙ liberi dicant̃ eorum parentibus
ſubſtituti quoniã hoc nullibi ex verbis colligitur.ſed tantũ ꝙ li
beri premortui cenſeant̃ ſubſtituti alteri heredi inſtituto.Nec di
ci poteſt:nã parentes nõ poſſunt dici ſubſtituti liberis.Igit̃ nec
econtra liberi parentibus vt equalis ſit determinatio reciproce
ſubſtitutionis.l.iam hoc iure.ff.de vulg.⁊ pup.⁊ not.in.l.luciꝰ.eo.
3 ti.†Nam in ſubſtitutione reciproca in qua etiã includit̃ fideicõ
miſſaria cauſa equalitatis ſeruãde non includit̃ ſubſtitutio in ꝑ
ſona vnius quin ecõtra includatur in perſona alterius vt eſt tex.
cũ glo.l.in teſtamẽto.C.de teſta.mili.⁊ ibi late do.Alex.ad finem
ſequendo opinionem Ioã.de imo.contra Pau.de caſt.allegãdo
Ricard.de ſaly.conſuluiſſe.igitur cũ ibi nõ poſſit dici ꝙ parẽtes
liberis ſint per fideicommiſſum ſubſtituti:ita non poteſt dici qꝺ
liberi ſint ſubſtituti parentibus rõne equalitatis ſeruãde.Sed ſe
cundum interpretationẽ de qua ſupra ſeruatur equalitas.Nam
ſicut alter ex heredibus eſt ſubſtitutus ⁊ eo premortuo eius libe-
ri ita ecõtra:⁊ ſicut alter ex heredibus inſtitutis nõ eſt ſubſtitutꝰ
liberis alterius heredis premortui ita ecõtra.Et pro his qꝺ ſub-
ſtitutio reciproca que continet compendioſã cenſeatur facta in
ter illas perſonas inter quas vtrinqꝫ cadit ſubſtõ in dubio te-
nuit Bar.in ſuo conſi.lviij.inci.Amicellus ⁊c.Et Pet.de ancha.
in cõſi.lxv.incip.Subtiliter ad plenum.Et Ange.notat in ꝓpo
ſito in ſuo cõſilio.clj.inci.Quidam Nicolaus.Et notat Bartol.

in.d.l.

in.d.l.lucius.dū vult ꝙ talis ſubſtitutio nō pōt cōtinere ſubſtitu
tiones imparis numeri.Sed ſi filij cenſerentur ſubſtituti paren-
tibus ⁊ nō ecōtra eſſent ſubſtituti imparis numeri igit̄ ⁊c.¶Cō
firmatur iſta opinio.Nam teſtator poſtea in altera ſubſtitutione
duꝫ dicit.Si vero cōtingerit predictos heredes.In qua fit ſubſti
tutio ſi oēs heredes inſtituti deceſſerint ſine filijs maſculis vł filij
grauati inſtituti ſine filijs eis ſubſtituit ⁊c.teſtator cēſet̄ grauaſſe
heredes inſtitutos in dubio ita ⁊ hac ſubſtitutione determinat
Bar.⁊ doc.ſequunt̄ in.d.l.centurio.ff.de vulg.⁊ pup.Et ꝓbatur
ex no.per Bal.in.l.qui duos.eo.ti.Ex quo datur intelligi ꝙ filij
nō erāt ſubſtituti parentibꝰ qꝛ tunc parentibus mortuis cū filijs
grauaſſet filios iā ad fideicōmiſſum admiſſos:⁊ non parentes ex
4 quo ergo parētes nō filios grauauit de iure intelligitur ꝙ† filij
ſunt reſpectu parētū tm̄ poſiti in ꝯditione ⁊ nō honorati fideicō
miſſo.¶Preterea etiā,vltra predicta iſta opi.ꝯfirmatur.Namde
bet verbum ſubſtituo inuicem poſituꝫ in duos filios impuberes
importat inſtitutionem paternam neceſſariā ⁊ ſubſtitutionē vt
eſt gl.quā Imo.dicit alibi nō reperiri.l.ſi pr̄ impuberis.ff.de vul.
⁊ pup.in verbo ſubſtituerit.Tn̄ hoc nō reperitur in fideicōmiſſa
ria ꝙ vnicum verbū ſubſtituit importet plures gradus ſubſtitu-
torum.Nā ſi pater inſtituto filio pubere ſubſtituit nepotibꝰ non
tn̄ nepotes cēſent̄ ſubſtituti filio vt valeat fideicōmiſſum iniūctū
nepotibꝰ:vt in.d.l.ab eo.C.de fideic.⁊ in.l.ſꝫ ſic.ff.de le.ij.⁊ ꝓbat̄
ex not.in.l.ſi fundū ꝑ fideicōmiſſum.ff.de lega.j.verba ergo eos.
⁊ premortuoꝝ liberos inuicē ſubſtituo ſm̄ vnuꝫ aliū modū intel
ligēdi importare poſſunt vnā ſubſtitutionē in ꝑſonā cuiuſlibet
ex nominatis:⁊ ſic ꝙ inſtituti ⁊ liberi ꝑmortuoꝝ ſint inuicē ſub-
ſtituti ſub tacita conditione ſi deceſſerint ſine liberis iuxta.l.cum
auus.ff.de cōdi.⁊ demō.⁊ in.l.cū acutiſſimi.C.de fideicom.Unde
ex quo Antonius deceſſit cum filio maſculo in ꝑſona ipſius expi
rauit ſubſtitutio.Unde nō poteſt dici ꝙ filius Antonij ſit graua
tus reſtituere liberis Ioā.Ludouici alterius heredis inſtituti.qꝛ
in perſonā cuiuſlibet vnā tm̄ importat ſubſtitutionē ſi deceſſerit
ſine liberis nō aūt etiā aliā ſi filij ſine filijs niſi hoc fuerit expſſuꝫ.
l.ex facto.§.pe.ff.ad treb.⁊ per Bar.in.d.l.centurio.⁊ in.d.l.j.C.de
cōdi.inſer.Itē iſta ſubſtitutio adinuicē eſt facta inter inſtitutos
⁊ liberos premortuoꝝ heredū inſtitutoꝝ.Unde nō dꝫ extēdi ad
alium caſum vt dicat̄ facta inter liberos premortui.⁊ ꝙ fortiꝰ eſt
in caſu noſtro inter liberos heredū nō premortuorū.¶Primo qꝛ
ipſi nō ſunt hoīes honorati iuxta.d.l.ab eo.C.de fideicō.¶Scdo
qꝛ verba nō verificant̄.l.nō aliter.ff.de leg.iij.Nā loquādo de libe
ris ꝑmortuoꝝ intelligit̄ de liberis quorū parētes eſſent ꝑmortui
vel tēpore teſtamenti vel tpe mortis.vt dicit dñs Alex.in ꝯſil.clxx.
incipit.Inſpectis verbis teſtamenti.ad hoc tex.in aut.de non eli-
gendo ſecū.nuben.§.ſi vero teſtatus.Itē ex quo dicit premortuoꝝ
non cēſentur ſubſtituti heredes inſtituti ſimul cuꝫ liberis vt ptꝫ
ex no.per glo.in.l.gallus.§.quidā recte.ff.de lib.et poſth.Igit̄ tm̄
premortuoꝝ liberi veniūt in ſubſtitutiōe nō liberi inſtituti ⁊ eoꝝ
liberi.Uñ in caſu quo includūtur liberi inſtituti in dicta ſubſti-
tutione nō includunt̄ eoꝝ liberi.ar.l.lucius.§.fi.ff.de vulg.⁊ pup.
⁊ ibi doc.⁊.l.q plures.eo.tit.cū ſeq.¶Tertio qꝛ diſpoſitio in vno
caſu qn̄ cōditio eſt volūtaria.vt in caſu nr̄o nō extēdit̄ ad alium
caſum vt voluit Bar.⁊ ſequunt̄ cōiter doc.in.l.gallus.§.⁊ quid ſi
tm̄.ff.de lib.⁊ poſth.Et maxīe qꝛ vt dixi ex quo hr̄des nō ſunt pre
mortui ſꝫ ſunt mortui cū filijs maſculis expirauit ſemel ſubſtitu
tio vñ nō cēſent̄ filij grauati.d.l.ex facto.§.pe.cū ſimi.Sꝫ reſpectu
liberoꝝ ꝑmortuoꝝ verificant̄ verba.⁊ ſic pōt verificari diſpoſitio
d.l.nō aliter.⁊.l.ille aut ille.§.cū in verbis.ff.de lega.iij.Et ſi dicat̄
quomodo liberi ꝑmortuoꝝ potuerūt grauari ſi ſubſtitutio hoc
mō adinuicem intelligat̄ ex quo nō ſunt honorati.d.l.⁊ ſic r̄ñdeo
ꝙ ex quo ipſis eſt facta ſubſtitutio vulga.⁊ pupilla.premortuo
patre talis ſubſtitutio importat ꝙ cēſeant̄ inſtituti a teſtatore ca
ſus eſt cū gl.in.d.l.ſi pater.impuberis idō potuerūt grauari onere
fideicōmiſſi.vñ importāt inſtitutionē ꝓcedentē neceſſariā nō aūt
importāt liberos parentibꝰ ſubſtitutos:qꝛ vt dicit glo.breuibus
verbis ſubſtitutio facta liberis pupillaris ⁊ vulgaris breuibus
verbis importat inſtitutionē ꝓcedentē ⁊ ſubſtitutionē eis factaꝫ
nō eis parentibꝰ ſubſtitutos vulgariter.⁊ ſic tanꝙ honoratos po-
tuiſſe grauari ⁊ qua ratiōe vulgaris ēt fideicōmiſſaria.ar.d.l.iaꝫ
hoc iure.R̄ñdeo ꝙ pari rōne ēt pupillariter vt equalis ſit deter-
minatio.d.l.iā hoc iure.⁊ tn̄ nō importat pupillarē ita nec fidei-
cōmiſſariā.ſꝫ meliꝰ.R̄ñdeo ēt ꝙ nō reperiunt̄ parētibꝰ ſubſtitu-
ti niſi parētibus premortuis nō aūt parētibus ſupuiuentibꝰ:qꝛ
tūc eis nulla reperit̄ facta ſubſtitutio niſi parētibꝰ premortuis ⁊
ratio ceſſat.Igit̄ non honorati non potuerūt grauari.imagina
ri ergo ꝙ teſtator voluerit liberos parētibꝰ nō premortuis ſubſti
tuere eſt cōtra verba ſubſtitutionis a quibꝰ non eſt recedendū.d.
l.nō aliter.Item ꝯtra naturam adinuicē ſubſtitutionis.d.l.iam
hoc iure.vt ſupra dictū eſt regula eñ eſt ꝙ ſubſtitutio nō hꝫ locū
niſi in caſibus expreſſis ⁊ dici poteſt caſus nō includit̄ in verbis
ſubſtitutionis vt voluit Ioā.and.in tit.de teſtamē.§.j.ver.Occur
rit.in fi.⁊ Oldr.ꝯſi.xxj.incip.Thema tale eſt.Et maxime qꝛ ſub-
ſtitutio breuiloqua ⁊ reciproca pōt verificari adinuicē inter inſti
tutos ⁊ ſuperiſtētes ⁊ liberoꝝ ꝑmortuoꝝ.Et iſtis interpretatiōi-
bus de qbus ſupra verba cōueniūt ⁊ oēs regule interꝓtationi ve
ro ꝙ liberi cenſeant̄ parētibus nō ꝑmortui ſubſtituti verba ꝯtra
dicūt regule iuris.Igit̄ talis interpretatio non eſt admittenda
d.l.nō aliter.⁊.d.l.cū quidā.ff.de here.inſti.⁊.l.labeo.ff.de ſupelle-
ctili lega.cū ſimili.⁊ pōt rō aſſignari quare liberos parētibꝰ inſti
tutis nō ꝑmortuis nō ſubſtituit.qꝛ eis deſcēdētibꝰ ſine liberis vo
luit bona ꝑuenire ad alios liberos.d.l.cū acutiſſimi.C.de fidei-
cōmiſſis ſꝫ eis ſine liberis deſcēdentibꝰ cogitauit ſatis eſſe eos ꝑo
ſitos in cōditione.iuxta.l.lucius.ff.de heredi.inſti.Cogitās ꝙ pa
rentes benemeritos liberos nō excluderēt.l.ſcripto.ff.vñ liberi ſꝫ
Imo.in.d.l.lucius.Itē ex quo inſtitutos omnibus predilexit.ar.
l.publius.ff.de cōdi.⁊ demō.noluit impedire eis alienationeꝫ qđ
videtur ad liberis hominibꝰ alienū.l.nō vſqꝫ adeo.ff.ſi quis a pa
ren.fuerit ma.ꝙ eis ꝑmortuis non cōtingebat.¶Cōfirmant̄ pre
dicta etiam alia ꝯſideratiōe:qꝛ nō video quomodo dici poſſit ꝙ
filij inſtitutoꝝ primo loco cenſeant̄ ſubſtituti eorū parētibꝰ etiā
ſuperuenientibꝰ.ſcđo loco ſucceſſiue liberi alterius heredis inſti-
tuti ordīe ſucceſſiuo tertio loco alij poſiti in alijs ſubſtitutiōibꝰ
Nam lꝫ ſubſtō cenſeret̄ facta hoc modo tn̄ qn̄ ſubſtitutio dicitur
facta de pluribus puta de liberis vel familia ordine ſucceſſiuo iu
xta no.in.l.peto.§.fratre.⁊ in.l.cū ita.§.fideicōmiſſo.ff.de lega.ij.⁊
in.l.gallus.§.quidam recte.ff.de lib.⁊ poſth.⁊ per Ang.in conſil.
xxxviij.incipit.Quidam Ioannes.lꝫ Pau.de caſt.videatur velle
ꝙ vnus poſt alium cenſeat̄ grauatus vt ipſe dicit in.d.§.quidam
recte.Tamē ipſe ponit aliū intellectū qđ dicantur ordine ſucceſ-
ſiuo vulgariter ſubſtituti hoc eſt qđ ſtatim vno admiſſo expirat
ſubſtitutio reſpectu ſequentiū:⁊ ita dicit eſſe de mēte glo.⁊ Bar.
ibi quā approbant do.Alex.⁊ Areti.Et lꝫ ibi diſputatiue cona
tus fuerim defendere opinionē Pau.tn̄ in ꝯſulēdo ſemꝑ ſequutꝰ
ſum hāc opinionē ſm̄ quā cōſuluit do.Alex.in ꝯſi.xiij.in.iiij.vol.
⁊ in cōſi.xiiij.eſt ſolennis ſubſcriptio alterius doctoris q fuit inſi
gnis preceptor meus do.Io.Bapti.de ſancto ſeuerino.lꝫ ibi nō
appareat de noīe.Nā exiſtēs in ſtudio piſano me ſubſcripſi.Si er
go diceremus in caſu nr̄o vocatos eſſe ordine ſucceſſiuo.Primo
liberos parētibꝰ.Scđo liberos inter ſe īſtitutos.Tertio liberos
ſubſtitutos.lꝫ hoc ſit cōtra naturā ſubſtitutionis reciproce.Ta-
men ex quo mortuo illo habuiſſet locū ſubſtitutio in ꝑſona Ioā
nis eiꝰ filij expiraſſet illa ſubſtitutio reſpectu alioꝝ ſicut expiraſ-
ſet vulgaris per aditioneꝫ hereditatis iuxta.l.poſt aditam.C.de
impub.⁊ alijs ſubſti.iuxta intentionē prefatorum doctoꝝ:⁊ hāc
opin.ſequit̄ dominus Rapha.cuma.in.d.§.quidam recte qui di-
cit ſe ita cōſuluiſſe:⁊ licet dominus Alexā.dicat ꝙ non poteſt in
telligi quid velit:ego ibi clare oſtēdi intentionem Cumani ⁊ pro
5 iſta opinione adducebam rōnem.Nā qn̄† plures copulatiue vo-
cant̄ ordine ſucceſſiuo ꝯiūcta reſoluit̄ in diſiunctiuam ſm̄ Bar.
in.d.§.qdaꝫ recte.Sꝫ ſi diſiūctim vident̄ vocati:tūc vi de͛ vocati
ſequentes ſi aliquis ex primis non admittatur.l.cum pater.§.pe-
nul.ff.de leg.ij.Nam ad veritateꝫ diſiunctiue ſufficit quod in vno
verificet̄.l.ſi heredi plures.ff.de condi.inſti.Igitur vno ex ſubſti-
tutis ordīe ſucceſſiuo admiſſo expirat ſubſtitutio reſpectu ſequē
tium ⁊ ſic admiſſo Ioanne filio expirat ſubſtitutio reſpectu alio
rum ⁊ ꝓ his bene faciūt que ponit Io.an.in addi.ſpecu.in ti.de
teſta.§.j.verſi.occurrit ⁊c.¶Preterea etiā ex alio deſcēdētes Io.
Ludouici de quibus agimus in hac ſubſtitutione liberoꝝ adin
uicē facta nō includunt̄ qꝛ dicti liberi q volūt admitti nō erāt na
ti neqꝫ cōcepti tpe mortis teſtatoris:vnde nō videtur teſtatorem
de illis ſenſiſſe ita decidit Bar.in.l.ſi cognatis.ff.de reb.dub.vbi
in relicto facto cognatis vult ꝙ nō includātur cōcepti poſt mor-
tem teſtatoris idē voluit Bar.in ſuo cōſi.quod incipit.bona ven
tura cōdidit teſtamētum.vbi vult ꝙ qn̄ vocat̄ aliquis ⁊ eius fi-
lij non veniūt cōcepti poſt mortem teſtatoris:vt probatur in.l.cū
ita.§.in fideicōmiſſo.⁊ in.l.peto.§.fratre.ff.de legat.ij.⁊ ita etiam
determināt Pet.de anc.⁊ Io.de imo.in.c.indicāte.extra de teſt.
videamus etiam ꝙ liberi ſecūdi ⁊ vlterioris gradus ꝯcepti poſt
mortē illius de cuius hereditate agit̄ ex eoꝝ ꝑſona nō admittunt̄
ad calē hereditatē ꝑut extranei.inſti.de here.que ab inteſt.§.pla-
ne.⁊.in.l.ſi quis filio exheredato.ff.de iniuſ.rup.irritoqꝫ teſt.Igit̄
tanꝙ teſtatori ꝯiūcti nō debent admitti ad hoc ꝙ not.Bar.in.l.
qui ſe patris.C.vnde liberi in.j.col.ver.Cōtra iſtā lecturā oppo-
nit̄.Et ita etiā cōſuluit prefatus preceptor meus do.Io.Bapti.
de ſancto ſeuerino in.d.cōſilio.xiiij.de quo ſupra proxīe ⁊ ꝯſuluit
Ang.in cōſi.xviij.incip.Quidā Ioānes.Nō ergo poſſint dicti li-
beri admitti niſi ꝓbauerint ſe cōceptos ad minus tēpore mortis
teſtatoris per ea que no.Bar.in.l.ſi inter.ff.de reb.dub.⁊ Ioā.de
imo.in.l.ex facto.§.pe.ff.ad treb.Cum ergo preſupponatur ꝙ nō
erant concepti ſequit̄ qđ non poſſunt admitti.Ex quibus oībus

interpretationibus ⁊ veriſſimis apparet ꝙ Joánes filius Antonij tempore mortis virtute prime ſubſtitutionis nõ reperit grauat⁹ aliquo fideicõmiſſo.Unñ fruſtratoria eſt illa diſputatio.Nũ quid filie femine Joãnis faciant deficere fideicõmiſſum iuxta.l.cum acutiſſimi.C.de fideicom.ex quo filiã ꝓpriã inſtituẽdo ⁊ ſubſtituendo non vocauit ꝑ ea que ponũt dominus Raph.⁊ Pau.de caſt.in.l.j.C.de cõdi.inſer.⁊ in cõſilijs.ſ.relatis.⁊ vt refert dñs Pau.de caſt.in.d.l.j.alias emanarũt varia conſilia a diuerſis collegijs ⁊ doc.⁊ fuit determinatum per collegiũ Auenionenſem ꝙ iſto caſu filie femine facerẽt deficere fideicommiſſum ꝓut omnia iſta latiſſime retuli in repeti.l.cum auus.ff.de condi.⁊ demõ.que prope diem erit in ſtampa ſi deo placebit.Addo tamẽ in caſu noſtro vbi teſtator voluit in ſcđa ſubſtitutione ꝙ tm̃ filij maſculi facerent deficere fideicõmiſſum hoc etiã expreſſit.Igitur ſi hoc voluiſſet in hac prima ſubſtitutione idẽ expreſſiſſet.l.vnica.§.ſin aũt ad deficientis.C.de cadu.tol.c.ad audientiã de deci.Ex quo conſtat ꝙ de liberis cogitauit ⁊ nõ expreſſit neq̧ de maſculis neq̧ de feminis in hac prima ſubſtitutione ſtare debem⁹ diſpoſitioni iuris cõmunis de qua in.d.l.cũ auus.⁊ in.d.l.cũ acutiſſimi ⁊ hoc decidit in terminis Pet.ancha.in ſuo conſi.cxiiij.incip.Pro clariori deciſione.Nam in caſu cõſilij teſtator fecit duo capita ſubſtitutionum.In primo expreſſit conditionem ſi ſine filijs.In ſcđo fecit mentionem de filijs maſculis cõſuluit ꝙ in primo capite intelligitur de maſculis ⁊ feminis duplici ratione.¶Prima quia verba ſunt referẽda ad intellectuȝ iuris.l.quero.§ inter locatorẽ.ff.locati.⁊ in.c.cauſam ꝗ de reſcrip.¶Scđa ratio eſt qꝛ qñ teſtator voluit includere ſolos maſculos hoc expreſſit qđ etiã in alio capitulo expreſſiſſet ſi voluiſſet.Cũ hoc eſſet facile teſtatori.Unde eſt vrgens ꝓſumptio ꝙ noluerit.l.⁊ ſi ſine.§.ſed qđ papinianus.
6 ff.de de mino.c.nõne:extra de preſump.†Item qualitas maſculinitatis appoſita in vno capitulo nõ cenſetur in alio repetita.l.ſeie.§.gaio.ff.de fund.inſtru.Et maxime qꝛ eſſet contra ius commune per ea que not.Bart.in.l.talis ſcriptura.ff.de lega.j.¶Preterea in prima ſubſtitutione ad inuicẽ eſt conditio tacita:in ſecũda eſt conditio expreſſa inter que eſt differẽtia patet ex no.in.l.ex facto.§.ſi quis rogatus.ff.ad trebellia.iuncta.l.generaliter.§.cum antẽ.C.de inſtitu.⁊ ſubſtitutio.ſub cõditione factis.Unde de vna ad aliam non videtur bona argumentatio.l.papinianus exuli.ff.de mino.⁊ in tacita nihil exprimẽdo relinquit iuris diſpoſitioni:et videt̃ voluiſſe idem qđ ius commune Bal.in.l.precibus.C.de impub.⁊ alijs ſubſti.Et Bar.in.l.heredes mei.§.cũ ita.ff.ad treb.e pro his faciunt que ponit Ludoui.roma.in cõſil.ccclxx.inci.In ꝓpoſita.⁊ do.Alex.in cõſi.clxvij.in.v.volu.Et Ro.in ↄſi.ccccciij.incip.Diligenter inſpectis.Et ſic per iſtã deciſionẽ ſumus extra difficultates predictas.Sed vt dixi ex quo Joã.nõ reperitur grauatus ſuperuacua eſt oĩno ſupradicta diſputatio:ex quib⁹ remanet expedita prima difficultas.¶Circa ſcđam difficultatem.Uidebatur primo aſpectu dicendum ꝙ licet ex prima ſubſtitutione non admiterent̃ liberi Jo.Ludouici admitterent̃ ad minus ex ſcđa ſubſtitutione in qua teſtator ſubſtituit filiã propriã et ſororẽ ſi liberi inſtituti decederẽt ſine filijs maſculis aut cũ liberis predictis maſculis:⁊ ipos liberos omnes ſi decederẽt quãdocũq̧ eis ſubſtituit ⁊c.prout latius in teſtamẽto ꝑ quã ſubſtitutionẽ liberi inſtitutorũ maſculi vident̃ honorati.Naȝ lȝ liberi poſiti in cõditione tm̃ nõ videant̃ vocati vt voluit gl.in.l.lucius.ff.de here.inſti.quã omnes fere doc.approbãt ⁊ late diſcutit do.Alexã.in ſuo ſolẽni cõſi.clxxxv.in ſcđo vol.tñ in caſu noſtro vident̃ vocati ⁊ honorati duplici rõne.Prima eſt qꝛ teſtator in ſcđa ſubſtitutione poſt mortẽ heredũ ſine filijs maſculis vł cũ filijs ⁊ filij deceſſerint ſubſtituit eis qđ verbũ eis videt̃ referendũ tã ad inſtitutos ꝙ̃ ad filios arg.l.j.§.eum qui.ff.de poſtulã.⁊ no.Bar.in.l.talis ſcriptura ad fi.ff.de leg.j.⁊ ſic filij inſtitutoꝝ reperiũtur nõ ſolũ poſiti in conditione:ſȝ etiã vident̃ grauati:quo caſu videt̃ dicendũ ꝙ ex his duobus cẽſeant̃ tacite honorati prout tenuit Bar.in.l.cẽturio.ff.de vulg.⁊ pup.Et ſequendo iſtã opi.plures autoritates allegaui in.l.cũ filio in vltimo no.ff.de leg.j.Et hanc opi.ſequutus eſt do.Alex.in ſuo ↄſi.lxiiij.in quinto volumine.¶Secũda ratio eſt qꝛ ſolet glo.in.d.l.lucius.limitari qñ poſt ſubſtitutionẽ in qua liberi ſunt poſiti in ↄditione teſtator digredit̃ ad alĩs ſubſtitutiones tũc liberi poſiti in ↄditiõe vident̃ honorati ſm̃ Pet.de anc.in ſuo conſilio.lxx.qđ incipit.Cõtra Philippum.per rationem.l.cũ acutiſſimi.C.de fideicõ.⁊ dicit ꝙ ita limitat̃ gl.in.d.l.lucius.⁊ illud cõſiliũ reaſſumit do.Alex.in.d.cõſi.lxiiij.in quĩto volumine.¶Ex quibus videtur inferri in propoſito.¶Primo ꝙ tollitur vna ex rationibus adductis in precedẽti difficultate dũ dicitur ꝙ liberi inſtitutorũ nõ ſunt inuicem ſubſtituti qꝛ nõ ſunt honorati.Nam ex predictis videt̃ quod ſint honorati vt dixi.¶Secundũ ꝙ ex quo ſecũda ſubſtitutio eſt facta poſt mortẽ tam inſtitutorum ꝙ̃ filiorum:ex quo etiã filij reperiũt ſe honoratos videt̃ inter ipos liberos inſtitutorũ facta ſubſtitutio tacita:⁊ hoc etiã triplici ratione.¶Prima.Nam Pau.de caſt.in.l.j.C.de impu.⁊ alijs ſubſti.tenuit ſimplr̃ ꝙ qñ ſubſtitutio fideicõmiſſaria eſt facta poſt mortẽ pluriũ illi vident̃ inuicẽ ſubſtituti.Et idẽ voluit Pau.de ca.in.l.hr̃des mei.§.cũ ita.ff.ad tre.⁊ in.l.titia ſeio.§.ſeia libertis.ff.de leg.ij.⁊ in ſuo cõſi.lvij.inci.Quãq̃ multa.⁊ in conſil.cccxlvij.inci.Duo videẽda.¶Scđa qꝛ videt̃ ſubſtitutio facta poſt mor-
7 tem omniũ ab vltio ⁊ in tota hr̃ditate.¶†Primũ vr̃ ꝓbari qꝛ ſubſtitutio fctã poſt mortẽ pluriũ vr̃ facta ab vltio.d.l.codicillis in prin.⁊ ibi notat Bar.⁊ vr̃ de mẽte Bart.in.l.q̇ duos in fi.ff.de vul.⁊ pup.¶Scđm vr̃ ꝓbari qꝛ ſubſtitutio facta eſt diſtributis oĩb⁹ partibus hereditatis.⁊ ſic vr̃ facta in tota.Item cũ defalcatione ⁊ cum ꝓhibitione alienationis.Ex qbus ptȝ ꝙ voluit totã hereditatẽ ad ſubſtitutos ꝑuenire.Cum ergo videat̃ facta in tota hereditate:⁊ ab vltimo moriẽte maxime cũ ꝓhibitione alienatiõis vident̃ inuicẽ ſubſtituti ⁊ vltimo morientẽ nõ potuiſſe in tota hereditate grauari:⁊ hic eſt ꝓprie caſus:⁊ ibi Dy.⁊ Bar.⁊ alij in.d.§.ſeia libertis.⁊ Bar.in.l.vel ſingulis.ff.de vul.⁊ pup.⁊ Bal.in.l.poteſt co.tit.Itẽ Imo.⁊ Pau.de ca.in.l.ſi pater impuberis.ff.de vulg.⁊ pup.Joã.de imo.in.c.cũ tibi.de teſtamẽtis.⁊ Pau.de caſ.in cõſi.ccliiij.¶Tertia ratio eſt qꝛ qñ fit in tota hereditate lȝ nõ fiat ſpecifice ab vltimo moriẽte.Sed ſimplr̃ poſt mortẽ omniũ:qꝛ fit ĩ tota videt̃ fieri ab vltimo:⁊ ſic idẽ videt̃ eſſe ac ſi fieret exp̃ſſe ab vltimo.arg.gl.in.l.pater filium.§.fi.ff.ad.l.falci.vbi hoc tȝ dñs Alex.⁊ tenet in.l.ſi pater impuberis.ff.de vulg.⁊ pup.⁊ per dñm Alexã.in cõſi.xcj.in.j.volu.Sȝ hic eſt facta poſt mortẽ oĩum in tota.Igitur videant̃ inuicẽ ſubſtituti.Et ſic ex iſta ſcđa ſubſtõne vident̃ liberi Joã.Ludouici vocati ꝑ mortẽ Joãnis filij Antonij ſine filijs maſculis:⁊ cũ filiabus feminis:que filie femine nõ faciũt deficere fideicõmiſſum vt ſupra dicebã iuxta nota.in.d.l.j.C.de cõdi.inſer.⁊ maxime in caſu noſtro:qꝛ cũ in precedenti capitulo dixerit de maſculis.Itẽ poſtea ad excluſionẽ feminaꝝ poſuerit etiã in ↄditione filios maſculos.arg.l.q filiab⁹.in prin.⁊.l.ſi ſeru⁹ pluriũ in fine.ff.de leg.j.⁊ iſta videt̃ multuȝ colorata ⁊ conſultationem difficilem reddere.¶Sed tamẽ premiſſis non obſtantibus cõtrariam ſniam veriorẽ exiſtimo ꝙ imo dicti liberi Joã.Ludouici nõ admittunt̃ ex iſta ſubſtitutione ad hereditatem teſtatoris per mortem Joannis filij Antonij cum filiabus feminis:⁊ ꝓſequendo ea ꝗ in ↄ̃riũ dicta ſunt.¶In primis dico ꝙ in iſta ſubſtitutione filij heredũ inſtitutoruȝ non cenſentur honorati.Sed tantuȝ poſiti in conditione.Nam licet fuerint poſiti in cõditiõe fundata eſt intentio ꝙ nõ cenſeant̃ honorati iuxta gl.cõmuniter approbatã in.d.l.luci⁹.ff.de here.inſti.⁊ ad rõnes in ↄtrariũ allegatas rñdeo.⁊ ad primã ꝙ in caſu noſtro per illã ſubſtitutioneȝ non vident̃ filij grauati.Sȝ inſtituti cenſentur ſub duplici cõditione grauati.¶Prima ſi deceſſerint ſine filijs.¶Scđa ſi ſine filijs ⁊ filij heredũ deceſſerint ſine filijs.Ita ↄcludit Bar.⁊ doc.ibi ſequunt̃ in.l.centurio.ff.de vulg.⁊ pup.licet aũt dixerit eis intelligi dȝ.ſ.inſtitutis qui reperiunt̃ honorati per ea que ponit Bar.in.d.l.centurio.⁊ clarius Bar.in ↄſi.ꝙ incipit.Andreas.vbi requirit ꝙ ibi filij ſint expreſſe grauati:ꝓut etiã declarat Joã.de imo.in.d.l.cẽturio.⁊ in.c.raynutius.in materia ↄpẽdioſe.extra de teſt.¶Cõfirmat̃.Nã verbũ eis refert̃ ad ambas ſubſtitutiones:qua ergo rõne reſpectu prime de neceſſitate refert̃ ad inſtitutos:pari ratione reſpectu ſecũde qñ filij inſtitutoꝝ deceſſerint ſine liberis.arg.l.iam hoc iure.ff.de vulga.⁊ pup.⁊ iſta rñſio eſt clara.¶Preterea ⁊ ſcđo in caſu etiã qñ ſunt grauati non vident̃ honorati vt concludunt Bald.⁊ Saly.⁊ quidam antiqui in.l.precibus.C.de impu.⁊ alijs ſubſti.Et idẽ tenuerũt Ricar.malum.⁊ Ray.Ideȝ Imo.qui late diſcutit in.d.c.raynutius.⁊ Imo.⁊ do.Alex.in.d.l.centurio.⁊ dicit ꝙ his ↄſuluit qꝛ lȝ ſint grauati:nõ cenſent̃ honorati per regulam.d.l.ab eo.⁊ reſpõdet do.Alex.poſt Imol.ad iura in ↄ̃rium alleg.per Bar.⁊ ita ↄſuluit do.Alex.in conſi.xxij.in iij.volu.⁊ in cõſi.xxiiij.in eo.volu.⁊ in cõſi.xiij.in quarto vol.⁊ dicit ꝙ iſta eſt magis cõmunis opi.que maxime ꝓcedit in caſu nr̃o qꝛ filij nõ fuerũt expreſſe grauati prout requirũt tenentes ↄ̃rium.Item verbuȝ eis:intelligi debet ſcȝ inſtitutis vt res magis in tuto ſit.l.vbi eſt verboꝝ.ff.de reb.dub.⁊ ita alias vidi conſultum per doctiſſimos viros.¶Non obſtat ſecunda ratio.Nam his conſulendo nõ ſum ſequutus hãc cõſiderationẽ ſed eam ſemper impugnari dicens ꝙ Pet.de ancha.non loquit̃ in terminis noſtris:⁊ poſito ꝙ loqueretur ꝙ ei⁹ opi.erat fundata ſua ſola autoritate ⁊ contra euȝ ſunt multe autoritates doctoꝝ.¶Primũ probatur.Nam Pet.de ancha.loquitur qñ teſtator plures filios inſtituit:⁊ eos inuicem ſubſtituit ſi ſine liberis ⁊c.⁊ poſt mortẽ omniũ ſine liberis alterũ ſubſtituit ⁊ contingat aliquos filios decedere cuȝ liberis:⁊ vltimum ſine liberis queritur an liberi premortuoꝝ admittantur certe non iure tranſmiſſionis iuxta no.per gl.in.l.vnica.C.de his q ante aper.tab.Si ergo nõ eſſent vocati poſiti in cõditione ſequeretur abſurdum ꝙ ſubſtitutus admitteret̃ excluſis liberis teſtatoris cõtra.d.l.cum acutiſſimi.Igitur liberi premortuorum

tuorum poſiti in cõditione ſunt vocati ad hereditatẽ patrui de•
cedentis ſine liberis.Sed caſus queſtionis noſtre eſt multũ diuer
8 ſus.†Item gl.in.d.l.lucius.q: filij poſiti in cõditione nõ poſſunt
a ſubſtituto excludi.Igitur non põt dictum abſurdum reſultare:
imo includunt ⁊ ſic ceſſat ratio.d.l.cum acutiſſimi. In caſu autẽ
Pet.de ancha.non tractatur an liberi vocentur ad hereditatem
grauati: in cuius ſubſtitutionis ſunt poſiti in conditione.Sed
an ſint vocati ad hereditatem alterius filij reſpectu cuius nõ fue
runt poſiti in conditione.¶Nam primo caſu licet liberi nõ ſint
vocati excludũt ſubſtitutũ.vt in.d.l.lucius.ff.de heredi.inſtit.⁊ ſic
non reſultat abſurdũ.Sed in caſu Pet.de ancha.ſic vñ ex diuer
ſis nõ eſt bona illatio.l.inter ſtipulantem.§.ſacram.ver.Sed diſ•
ſimilia ſunt.ff.de verb.obli.An aũt ſit vera opi.Pet.de anch.in
caſu ſuo pendet a no.in.d.l.heredes mei.§.cũ ita.ff.ad treb.¶Se
cando oſtendit.Nam etiam ſi loquatur in terminis glo.in.d.l.lu
cius non probat opi.ſuam.vt dicit do.Alex.in.d.cõſi.lxiiij.⁊ con
tra ſuam autoritatez quando teſtator digreditur ad plures gra
dus ꝙ locũ habeat.d.l.lucius.alias allegaui plura cõſilia in qui
bus apparet in narratione facti ꝙ teſtator digreſſus erat ad plu
res gradus: ⁊ tñ volunt ꝙ locum habeat.d.l.lucius.qđ poſiti in
cõditione nõ ſint in diſpoſitione vt in cõſi.dñi Alex.clxxxv.in.ij.
volu.⁊ in cõſi.xxij.in.iij.volu.⁊ in cõſi.xxix.in.v.volu.⁊ in conſilio,
Oldra.cxlj.⁊ in cõſi.Ang.lv.incip.dñe And.in conſi.Io.de ana.
⁊ in conſi.ij.domini Bene.capre.Et in cõſi.cxxj.in fortioribus ter
minis do.Raph.cuma.Nec eſt credendũ ꝙ tot ſolẽnes doc.aliqñ
non aduertiſſent ad hanc cõſiderationẽ.quorũ autoritas preua
let ſoli autoritati Pet.de anch.¶Ex qbus ꝯcluditur in vtroqȝ
oppoſitum eius quod ſupra in contrarium cõcludebat.Primo
ꝙ filij inſtitutorum non reperiuntur honorati.Secundo ꝙ licet
ſubſtitutio ſit facta poſt mortem omniũ: tñ filij inuicem ſubſtitu
ti dici nõ poſſunt.Tunc enim agimus ꝙ inuicem videant ſub•
ſtituti quando ſunt honorati.Sed qñ eſt factum poſt mortẽ ho•
noratorum ⁊ poſitoꝝ in cõditione: illi q ſunt in cõditione poſiti
nunq̃ dicunt inuicẽ ſubſtituti ita declarat Io.de imo.in.d.l.cẽtu
rio.ff.de vul.⁊ pup.⁊ Io.de imo.in.d.c.raynuti⁹ in materia cõpẽ
dioſe.Faciũt notata per Bar.in.l.codicillis.in prin.ff.de vſufru•
ctu lega.⁊ Bal.⁊ Saly.in.d.l.ꝓcibus.dixi in.l.heredes mei.§.cum
ita.ff.ad treb.Cum ergo liberi inſtitutoꝝ ſint tantũ poſiti in cõ
ditione ⁊ non honorati: ex quo parẽtes teſtatori ſuperuixerũt nõ
poteſt dici ꝙ ipſi dicant inuicem ſubſtituti. ¶Preterea poſito
ꝙ eſſet facta ſubſtitutio poſt mortem plurium honoratoꝝ: tamẽ
in caſu noſtro nõ cẽſent inuicẽ ſubſtituti diſcutiendo alias duas
rõnes in ꝯtrariũ adductas.Dico in primis ꝙ nullo modo dicit fa
cta ab vltimo moriẽte: ⁊ cõſidero ꝙ non eſt facta expreſſe ab vlti•
mo ſȝ oẽs ſunt grauati pȝ q: teſtator dixit eis ſubſtituo quo caſu
indubitanter nõ dicunt eſſe inuicẽ ſubſtituti licet etiã facta fuiſ
ſet ſubſtitutio in tota hereditate caſus eſt in.l.heredib⁹.§.gaio.ff.
ad treb.in verbo poſt obitum veſtrũ reddatis.iuncto verbo.Se•
miſſe hereditatis quã vobis dedi: ⁊ eſt caſus in.l.fi.§.filium.ff.de
le.ij.in verbo.Quicquid a vobis legaui.iũctis illis verbis.Poſt
vos filijs meis reſtituatis.⁊ hoc tenet do.Alex.in.d.l.ſi pater im
puberis.⁊ in.d.l.pr filiã.§.fi.ff.ad.l.falci.dicens ꝙ hoc caſu proce•
dit cõmunis opinio que voluit ꝙ qñ ſubſtitutio fit poſt mortẽ
omniũ nõ vident inuicẽ ſubſtituti lȝ fiat in tota hereditate. Nã
dicit ꝙ nõ ꝓcedit qñ ſubſtitutio fit ſimpliciter poſt mortem om•
niũ ſed qñ fit oib⁹.Sȝ doc.cõiter nõ faciũt iſtã differẽtiã ſed tan•
tum qñ fit in tota hereditate dicũt qđ aut fit ab vltimo expreſſe
⁊ cenſentur inuicẽ ſubſtituti per.d.§.ſeia libertis.aut ſimpliciter
poſt mortẽ plurium in tota hereditate: ⁊ tunc videntur inuicem
ſubſtituti: ita cõcludit Barto.in.d.§.cum ita.⁊ ſequuntur Ang.
Imo.⁊ Pau.de ca.per iura preallegata.⁊ Bal.in.l.codicillis.in
princi.ff.de vſufr.leg.⁊ probat in.l.pater filiam.§.fina.⁊ ibi Ang.
⁊ Imo.ff.ad.l.fal.⁊ tenent Ange.⁊ Imo.in.l.ſi pater impuberis.
ff.de vulg.⁊ pup.⁊ eſt ex mente Nicolai de mata.Bal.⁊ doct.in.l.
penulti.C.de impub.⁊ alijs ſubſti.⁊ Bald.in.d.§.ſeia.⁊ conſuluit
dñs Alex.late in cõſi.xcj.in.j.volu.⁊ in conſi.cv.eodem volumine.
⁊ ita dum legerem Ferrarie ſm predictã opinionem iudicatum
fuit me exiſtente aduocato pro hac parte in conſilio iuſtitie poſt
longam concertationem. Igitur fortius in caſu noſtro in quo
omnes ſunt grauati: vt dictũ eſt quo caſu nullus ꝯdicit. Quini
mo dicendũ eſt ꝙ ſubſtitutio nõ dicitur facta in tota hẽditate:
prout requiritur in terminis.d.§.ſeia.ad hoc vt grauati dicantur
adinuicẽ ſubſtituti licet tres ſubſtituti qlibet pro tertia pte ſint
vocati ad fideicõmiſſum ſine defalcatione ⁊ ſint inſtituti ꝓhibi•
ti alienare.Tamẽ ex quo ſunt grauati omnes honorati qlibet ex
honoratis dicitur grauatus pro parte ſua: ſm no.in.l.penu.C.de
impu be.⁊ alijs ſubſti.⁊ in.l.heredes mei.§.cũ ita.ff.ad trebe.⁊ in
d.l.fi.§.filiam.cum ſimi.Vñ equipollent iſta ꝙ poſt mortẽ pluriũ
illi plures omnes ſint grauati reſtituere hẽditatẽ: vel totam he•
reditatem in ꝓpoſito noſtro: q: licet nõ ſit dictum totam: tamen
totam tenentur reſtituere detracta quarta quãdo venit detrahẽ
da que detractio nõ facit vim ad propoſitum noſtrũ.Tũc enim
refert in caſu noſtro an quilibet ex honoratis vltimo decedẽtis
teneat reſtituere: q: tũc refert an totã ⁊ hereditatẽ ſimpliciter q:
ſi totam tũc cenſent ſubſtituti alias non poſſet in tota grauari:
⁊ ita procedit.§.ſeia.ſi non totam ſed ſimpliciter hereditatem: ſe
cus q: cenſetur grauatus in portione ſua nam quilibet cenſetur
grauatus in ea portione in qua eſt inſtitut⁹ in dubio etſi ſit gra•
uatus reſtituere hereditatẽ.l.lucius.in prin.ff.de lega.j.per quem
dicunt ibi Bal.⁊ imo.ꝙ ſi teſtator inſtituit plures ⁊ ſi qs ex his
ſine liberis deceſſerit iuſſit hereditatẽ ſuã reſtitui: intelligit prece
ptũ de portione illius in cuius ꝑſona verificatur ſubſtitutio nõ
de tota hereditate.In caſu igitur nr̃o quilibet ex honoratis cen•
ſetur grauatus reſtituere portionẽ ſuã totã ⁊ ſine defalcatione vt
in terminis.d.l.pe.C.de impu.⁊ alijs ſubſti.⁊ ꝙ ibi notant Nico•
la.de mata.Bal.⁊ alij ⁊ idẽ ac ſi ſimpliciter qlibet eſſet grauatus
reſtituere hereditatẽ q̃tum ad propoſitum noſtrum vt dixi quo
caſu nõ vident inuicẽ ſubſtituti: vt in.l.pater filiam.§.fi.⁊ ibi An
ge.⁊ Imo.ff.ad.l.fal.⁊ in.d.l.lucius.§.gaio.⁊ ibi Bar.ff.ad trebel.
⁊ tenẽt Bar.⁊ alij in.d.l.heredes mei.§.cũ ita.eo.ti.⁊ ſic ex premiſ•
ſis clariſſima eſt cõcluſio ꝙ per dictã ſubſtitutionẽ liberi heredũ
inſtitutorũ nõ cẽſentur adinuicẽ ſubſtituti ⁊ caret ni fallor iſta cõ
cluſio ꝓbabili dubitatione nec curãdũ eſt de opi.do.Pau.de ca.
in lec.⁊ in cõſilijs q: ꝯ eũ eſt cõmunis opi.⁊ rõni ſue reſpõdet do.
Alex.in.d.l.heredes mei.§.cũ ita.⁊ ſic concludit ꝙ lȝ Ioannes fi•
lius Antonij deceſſiſſet ſine liberis.Tamẽ liberi.Ioan.Ludoui
ci non cenſent ſubſtituti: ⁊ ſic etiã hic redditur fruſtratoria que•
ſtio.Nũquid in perſona.d.Io.ſubintelligatur dicta conditio ſi
ſine liberis ſimpliciter: an vero ſi ſine liberis maſculis de quo ſu•
pra etiam in alia ſubſtitutione dictum eſt: ex quo nullo modo di
cta ſubſtitutio cenſetur adinuicẽ facta inter liberos inſtitutorũ
⁊ ita concludo. Laus deo. Bartho.ſoci.ſenen.⁊c.

¶Summarium.

☞Promiſſio indẽnitatis ⁊ ab omni lite mouẽda alicui intelligi•
tur niſi damnum vel lis euenerint culpa ſua.
1 Iuramentum habet vim ſpecifice ⁊ ſpecialis expreſſionis.
2 Locator tenetur agere ⁊ curare vt cõductori vti ⁊ frui liceat re lo
cata alias tenetur ad intereſſe.
3 Si aliquis ſuſceperit caſum fortuitũ eo caſu quo prius nõ tene•
batur tunc non tenetur ſi caſus ille euenit culpa alterius.
4 Officiales cauere debent ne aliquid iniuſte faciant.
5 Quicquid omittitur re loco tẽpore ⁊ ꝑſonis habet pro omiſſo.
6 Iuramentum non operatur quando generalis oratio nõ inclu•
dit cauſam de qua agitur.

¶Conſilium.lxx.

¶Dñe labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſctũs illuminet intellectum.

Inſtrumentum indemni•
tatis ꝓmiſſe per Andreã de zampis Benedicto de gri
gnano cõceptum fuit per verba multum ampla defen
dẽdo dictũ Bene.ab omni lite que moueret de ducatis noningẽ•
tis depoſitis vel eorũ occaſione ⁊ pro dependentibus ⁊ connexis
⁊ ipſum indẽnem ꝯſeruare prout latius in inſtrumento apparet
propter que videbatur teneri in omnem cauſam que occaſione de
poſiti moueretur ⁊ propter quã damnum ſeu intereſſe pateretur
vt in ſimili probatur in fideiuſſore indẽnitatis i.l.quero.in fi.pn•
cipij ⁊ ibi diſputat gl.q̃ ibi cõiter approbat.ff.loc.Vnde videbat
qđ dictus Andr.qui vltra ꝓuiſionẽ etiã de iure ex natura dicte
fideiuſſionis defendere tenebatur iuxta.l.patet.⁊ ibi per Barto.
ff.de dote prelegata.teneretur defendere dictũ Bene.a dicta lite
mota per Alexã.propter preceptum factũ ab Illuſtriſſimo Mã
tuano ꝙ Dominico de zampis nõ deberet reſtituere dictũ depo
ſitum donec dictus Dominicus caueret ſibi de indẽnitate in caſu
euictionis honoꝝ emptoꝝ a dicto Alex.cũ ṽba inſtrũ videant eẽ
multũ clara.vñ non videtur opus eſſe alia interꝓtatiõe.l.ille aut
ille.§.cũ in verbis.ff.de leg.iij.⁊ in.l.ſi alij.ff.de vſufru.lega. In in•
certis enĩ nõ certis locus eſt coniecturis.l.continuus.§.cũ ita.ff.
de verbo.obli.Nec curandũ videt qđ moueat lis iuſte vel iniuſte.
⁊ qđ mouẽs obtineat iuſte: q: vtroqȝ caſu videt quod teneatur fi
deiuſſor indẽnitatis: ⁊ defendere ⁊ indẽnitatem ſeruare vt videt
caſus cũ gl.quam ibi approbãt doc.in.l.ſi quis pecunias in fi.C.
1 depoſiti.¶†Cõfirmatur q: nedũ promiſſio eſt generalis: ſed eſt
iurata: iuramẽtum autẽ videt habere vim ſpecifice ⁊ ſpecialis ex
preſſionis.l.cum pater.§.filius matrẽ.ff.de leg.ij.per quem ita di
cit Bal.in.l.j.C.commodati.Faciũt not.per Bart.in.l.j.§.ſi quis
ita.ff.de verbo.obligatio.cum concordã.de quib⁹ ibi per do.Ale
xan.⁊ quod no.Bart.in.l.ſciendum.ff.de verbo.obligat.⁊ ſic vi•
debatur facta promiſſio ac ſi ſpecifice dictũ fuiſſet: ſi queſtio mo•
ueretur ratiõe dicti precepti emanati a dicto Illuſtriſſimo prin•
cipe qđ ſi fuiſſet expreſſũ teneretur.Igitur videtur etiam ꝙ hoc

caſu in tali gñali promiſſione teneat. ¶ Sed premiſſis nõ obſtan
tibus cõtrariã ſnĩam veriorẽ eſſe exiſtimo: ꝙ imo dictus Andre-
as non teneatur defendere: nec indẽnitateꝫ preſtare dicto Bene.
propter litẽ motam: ⁊ ſnĩam latam in fauorem dicti Alexã. quia
reſtituit depoſitũ cõtra precepta dñi ⁊ dñorum de cõſilio pluries
repetita iſta cõcluſio ex pluribus vera eſſe oſtendit. ¶ Primo qꝛ
talis queſtio ⁊ dãnum inde contingẽs peruenerunt culpa ipſius
Benenedicti non parentis preceptis dñi: ⁊ dñoꝝ de ↄſilio. Un
de talis ꝓmiſſio indẽnitatis facta dicto Benedi. non dꝫ intelli-
gi de his que pateret culpa ſua: qꝛ de his cõqueri nõ dꝫ. l. quero.
§. inter locatorẽ. ff. loca. c. per venerabilem el ſecundo. ff. de iureiu.
iſta concluſio probatur per tex. in. l. quidam cum filium. ff. de ver-
bo. oblig. iunctis his que ibi no. Bar. vbi per illũ tex. dicit qꝺ ſi
aliquis promittit mihi defendere caſtrũ meũ: ⁊ poſtea contingit
ꝓpter culpã meã vel defectum mihi inferri bellũ: ⁊ parari exerci
tum cõtra me certe nõ tenebit ille defenſor mihi defendere caſtrũ
meũ per illũ tex. ⁊ per capitulum domino guerram in princi. hic
finit lex corradi. Igit dictus Andreas ꝓmiſſor indẽnitatis intel
ligatur promiſiſſe indẽnitatẽ ⁊ defenſionem Benedicto niſi ipſe
Benedictus culpa ſua vexaret. Nam ipſe ſibi videtur litẽ ⁊ dam-
num intuliſſe. vt dicit tex. nota. in. l. veteres. in fi. ff. de itine. actuq̃
priua. damnũ anteꝫ quod quis culpa ſua ſentit ſibi imputare de
bet: vt in regula damnum cum materia. ff. de regulis iur. cũ mul-
tis ſimili. Et ꝑ predicta ita conſuluit inſignis preceptor meus do
minus Alex. de imo. in ſuo conſilio. cxv. incipit. Super eo de quo
2 queritur. ¶ † Secũdo confirmatur nam videmus in ſimili loca-
tor tenetur agere ⁊ curare vt cõductori vti ⁊ frui liceat re locata:
alias tenetur ad intereſſe. vt in. l. ſi. tibi alienã. ⁊ in. l. ſi quis domũ.
⁊ in. l. ſi fundus. cum multis ſimilibus. ff. loca. ⁊ tamẽ ſi hoc qꝺ nõ
poſſit vti ⁊ frui contingit facto ſuo: locator non tenetur. l. ſi mer
ces. §. culpe. ff. loca. Ita in caſu noſtro non debet teneri ex quo cul
pa ⁊ damnũ contingit facto ipſius Benedicti vnde ſibi imputa
ri debet: ⁊ ꝓbatur hoc in ſimili ex nota. per Barto. in. l. pe. ff. ſolu
to matrimonio. Ubi vult qꝺ damnuꝫ ꝙ maritus patitur ab ini
micis ſuis: licet ſine ſui culpa imputetur ſibi qꝺ Bal. ⁊ alij etiaꝫ
tenent quãdo ſui diligentia illi prouidere potuiſſet. Unde cũ in
caſu noſtro potuiſſet huic liti prouidere in non reſtituẽdo depo-
ſitum: ſi propter hoc quod reſtituit damnum patit Benedictus
ſibi imputare debet ⁊ ſic nõ tenetur Andreas defendere. ¶ Ter
tio etiaꝫ in ſimili confirmatur. † Naꝫ licet quis ſuſceperit caſum
fortuitum eo caſu quo prius non tenebatur: ſicut in caſu nr̃o qꝛ
Andreas ante promiſſionem ad nihil tenebat. Tunc non tenet
ſi ille caſus euenit culpa alterius partis. Ita eſt de mente Bart.
in. l. ſed etſi quis. §. queſitum. ff. ſi quis cau. dum vult quod tunc te
netur de caſu eueniente culpa alterius partis quando prius tene
batur de caſu: quia tũc ſuſceptio caſus operat quod teneat etiaꝫ
caſus euenit culpa alterius partis dũmodo dolus malus abſit.
l. qui officij. ff. de contrahen. emptio. Igitur a ↄtrario ſecus vult
quando prius non tenebatur de caſu. Item qꝛ quando non tene
batur prius de caſu remanet regula qꝺ nõ debet quis ex culpa ad
uerſarij teneri nec illa ſibi nocere dꝫ: vt in regula non debet. ff. de
re. iur. ⁊ in regula mora. de re. iur. in. vj. ⁊ ita intelligit ⁊ voluit ele-
gans doctor do. Joãnes de mõte ſperello in. d. l. ſꝫ ⁊ ſi qs. §. q̃ſituꝫ.
ꝙ etiã pꝫ qꝛ ille q̃ tenet de caſu ſi de nouo nõ ſuſcepit in ſe caſum
ita demũ tenet niſi euenerit culpa alteri⁹. l. cũ ꝓponas. C. de nau.
feno. qñ aũt pri⁹ tenebat ⁊ iterũ in ſe ſuſcepit talis noua obliga-
tio opat vt teneat etiã ſi venerit culpa alteri⁹ ptis dũmodo dol⁹
malus abſit. Ex quibus ↄcludit ꝙ ex quo dictus Andreas prius
nõ tenebat de caſu ꝓmittẽdo defenſionẽ ⁊ indẽnitatẽ videret in
ſe ſuſcipere periculũ caſuũ fortuitoꝝ nõ tenet de caſu euenientẽ cul
pa aduerſarij. ꝙ etiã ex alijs adductis ꝑ dños allegãtes in hoc ca
ſu cõprobari poſſet q̃ omitto. ¶ Quarto iſta ↄcluſio ꝓbat ꝑ ea q̃
voluit Bal. no. in. l. ſi mãdauero tibi. §. q eodẽ. ff. mada. vbi dicit ꝑ
illũ tex. ꝙ ſi cõſiliũ vel cõmune ciuitatis ꝓmiſit poteſtati indẽni-
tatẽ de eo ꝙ fecerit ſi fecit aliquid iniuſte ⁊ ꝓpter hoc paſſus eſt
dãnũ in ſyndicatu dꝛ ꝙ nihil recuperabit a cõe. facit. l. ſicut. §. qꝺ
vulgo. ff. de fideiuſ. ⁊ l. dñs ſticho. §. ſi. ff. de pec. leg. ⁊ dicit ita tenuiſ
4 ſe Ricar. malũ. Jac. de are. ⁊ Cy. in addi. † Unñ dicit ꝙ caueãt ſibi
officiales nec aliq̃d iniuſte faciãt qꝛ parũ ꝓderit eis ↄſeruatio in
demnitatis ꝙ dicit eſſe mẽti tenẽdũ. Ex q̃bus pꝫ ꝙ ſi ego ꝓmitto
tibi indẽnitatẽ etiã rõne eoꝝ q̃ tu feceris nõ teneor ſi aliq̃d iniu-
ſte feceris. Igit in caſu nr̃o Benedictus reſtituẽdo depoſitũ ↄtra
preceptũ principis ⁊ p̃cepta dñoꝝ de ↄſilio iniuſte fecit. l. nõ vr̃. §.
q iuſſu. ff. de reg. iur. Nam oĩs inobediẽtia in quacũq̃ parte iudi-
cij eſt iniuſta ⁊ punibilis. vt in. l. vnica. §. his vr̃. ⁊ ibi ſiſco. de ma-
ta. Bar. ⁊ alij. ff. ſi qs ius dicẽti nõ obtẽperauit. ⁊ per ↄñs ꝓpter
inobediẽtiã paſſus eſt. Igit ad illud non tenet fideiuſſor indem
nitatis ⁊ eſt ratio cõcludens in propoſito. ¶ Quinto cõfirmatur
iſta concluſio. Nam iſte Benedictus ſciebat preceptũ ſibi factum
⁊ tamen de hoc non certiorauit dictũ Andreã ſed queſiuit ip̃m
illaqueare ⁊ decipere cum iam partẽ pecunie ſoluiſſet ⁊ reliquũ
ſoluit forte etiã non ſine ſua magna vtilitate: nã qñ pecunia iſtis
cõſumpturis ſoluit id cum maximo lucro fieri ↄſueuit arguẽdo
a cõiter accidẽtibus iuxta. l. neq̃ natales. C. de ꝓba. ⁊ experientia
docet que eſt rerũ magiſtra. c. q̃ ſit de elec. in. vj. ⁊ maxime in caſu
noſtro hoc veriſimile eſt cum fieret ſolutio cõtra tot p̃cepta. Unñ
cũ ſub inuolucro verboꝝ eũ queſierit obligare obligãdo tñ quo
modocũq̃ queſtio moueret occaſione depoſiti ⁊ depẽdẽtiũ: ⁊ cõ-
nexorũ ab eo prout in ſimili cõſuluit Pau. de caſt. in ſuo cõſi. ccl.
inc. De caſu preſenti. ⁊ eoꝝ q̃ no. Ang. ⁊ Mod. in. l. ſi quis cũ ali-
ter. ff. de verb. ob. ⁊ tex. in. l. cũ aquilia. ff. de trãſac. Igitur ↄ dictũ
Benedictũ cõpetit exceptio doli. l. elegãter. in prin. ff. de dolo. ⁊ ꝑ
totum. ¶ Sexto confirmo. nam fideiuſſio indemnitatis dicit eſſe
ſtricti iuris. ⁊ quicq̃d omittit re loco tẽpore ⁊ perſonis † habetur
pro omiſſo. l. q̃cquid aſtringende. l. triticũ. l. ſi ſtipulatus. §. griſo-
gonus. ff. de verb. ob. cum ſimi. ſed ſi ſtricte intelligatur iſta ꝓmiſ
ſio non includit caſum noſtruꝫ. Nam ꝓmiſit ꝙ ſi quatenus vllo
vnq̃ tẽpore aliqualis cauſa ſeu queſtio moueret ipſi Benedicto
perpetuo teneretur ipſum defendere ⁊ indẽnem cõſeruare: et ſic
obligat ſe ad queſtiones que mouerentur in futurũ ⁊ nõ ad que
ſtiones motas. Igitur nõ tenet reſpectu queſtionũ q̃ iaꝫ fuiſſent
mote tp̃e promiſſionis: qꝛ de his omiſſum eſt: nã promiſſio reſpe
ctu certi temporis ſignificat qꝺ reſpectu alterius temporis non
vult eſſe obligatus. l. ſtatuliberũ. §. ſtichũ. ff. de leg. ij. l. cũ pretor. ff.
de iudi. Sed in caſu noſtro qñ ſuper dicto depoſito tẽpore ꝓmiſ
ſionis indẽnitatis erat iam mota lis ⁊ facta erãt precepta ꝙ nõ
deberet depoſitũ reſtituere. Igit iſta queſtio nõ includit in dicta
ꝓmiſſione. Et ſi dicat ꝙ ob reſtitutũ depoſitũ mota fuit ex poſt-
facto. Rñdeo ꝙ lꝫ mota fuerit ex poſtfacto tñ hꝫ neceſſariam cõ-
nexionem cum queſtione precepti qꝛ nõ potuiſſet alias Benedi-
ctus cõdẽnari ob depoſitum reſtitutum niſi ratione precepti pre
cedentis: ⁊ ſic neceſſariam cõſequentiam a prima ſentẽtia prece-
pti. Igitur regulari debet tanq̃ preterita: ⁊ tũc mota tẽpore pre-
cepti caſus eſt no. in. l. iij. §. ſcio. ff. de mino. ⁊ eſt gl. ordinaria ⁊ no
tabilis quã ibi do. Card. dicit eſſe ſingularẽ in cle. j. in verbo De-
putatis. de teſta. ⁊ tradit do. Abb. in. c. paſtoralis in. §. verũ. extra
de appel. Et multum late ⁊ clare Joan. de imo. in clemẽ. ij. de eta-
te ⁊ quali. Ex quibus ↄcluditur ꝙ promiſſio facta pro litib⁹ mo
uendis non extendit ad lites motas maxime quia ꝓmittẽs igno
rauit. argumẽ. l. tres fratres. cũ materia. ff. de pac. cum ſimilibus.
¶ Ex quibus patet reſponſio ad obiecta in contrariuꝫ. Nec ob.
ꝙ ꝓmiſſio ſit iurata. ⁊ ſic videat habere vim ſpãlis expreſſionis:
6 quoniam hoc eſt falſum in caſu noſtro ex duob⁹. ¶ † Primo qꝛ
quando generalis oratio nõ includit cauſam de qua agit prout
eſt in caſu noſtro tũc iuramentũ non operatur vt ↄcludũt Bar.
Ang. ⁊ alij in. l. ſed ⁊ ſi quis in. §. queſitum. ff. ſi quis cautio. ⁊ Joã.
and. ⁊ alij in. c. j. de cõmodato. Et Bal. in. c. j. de cõtrouerſia apud
pares curie terminan. ⁊ Joã. de imo. in. c. cꝫ cõtingat. in. xxviij.
charta. de iureiurã. ⁊ do. Alex. in. l. j. §. ſi quis ita. ff. de verbo. obli.
¶ Secundo probatur clariſſimo fundamẽto. Naꝫ ꝓmiſſio indẽ
nitatis recipit promiſſiones niſi aliq̃d fiat iniuſti ⁊ niſi damnuꝫ
ꝓcedat culpa alterius partis. Igitur eaſdẽ cõditiones recipit iu
ramentum appoſitũ. l. ſi. ⁊ ibi notat. C. de nõ numerata pecunia.
⁊ in. l. ſi. ff. qui ſatiſdare cogantur. ⁊ in. c. quemadmodum cuꝫ ibi
plene notatis extra de iureiurãdo. Et maxime non operat iura-
mentum ex quo fuit ſicut promiſſio dolo extortuꝫ. vt in aut. ſacra
menta puberum. C. ſi aduerſus vend. Et preſertim etiam tenẽdo
ꝙ verba promiſſionis nõ includãt hãc litẽ iam motam. Et maxi
me qꝛ ex quo pars aduerſa fundat ſe in dictis verbis interp̃tatio
fieri dꝫ cõtra eã. l. ſtipulatio iſta. §. in ſtipulatione. ff. de verborum
obligatio. ⁊ in. l. veteribus cum ibi no. in gl. ⁊ per Bar. ff. de pac.
¶ Ex quibus cõcludo dictũ Andreã in caſu de quo querit nõ
teneri virtute dicte promiſſionis indẽnitatis. Laus deo.
Bartho. ſoci. ſenen. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ Duo rei debẽdi eque principaliter obligantur ex cauſa depoſiti
licet probetur tantum pecuniam ad vnum perueniſſe.
1 Negocium quando partim ad duos pertinet quilibet dicitur in
rem propriam indemnitatem promiſiſſe.
2 Dolus ſub inuolucro verborum eſt remiſſus a renunciante igno
rante dolum commiſſum.

¶ Conſilium. lxxj.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſctũs illuminet intellectum.

Uppoſita cõcluſione con-
ſilij ſupra firmata ſuper qua amplius nõ dubitat. De
nouo mouentur difficultates qꝛ dicitur quod ex quo
pecunia depoſiti reſtituta iuſte peruenit ad manus Andree licet
Dominicus qui de indẽnitate ſe inſolidum obligauerit. Tamẽ
quia colore queſito videtur ſe obligaſſe inſolidum et principali-
ter ſed

ter ſed in veritate videtur fideiuſſor: iuxta no. per Bar. in. l. duos
in prīcipio. ff. de duob⁹ reis. Unde ſi Andreas qui videtur prin
cipalis quia negociū videtur ad eum pertinere vellet opponere
heredibus benedicti ꝙ nō tenetur ſeruare eos indemnes q̄ Be
nedictus reſtituit depoſitum cōtra precepta conſilij ⁊ principis
cum ex tali culpa lucrū ſentiat. l. cū i fundo. §. j. ff. de iure doti. ſi er
go Andreas hoc opponere nō poſſet q̄ factum rei nocet fideiuſ
ſori. l. mora. ff. de verbo. obliga. ⁊ ibi no. cum ſimilib⁹. ¶ Sed hoc
non obſtāte indubitanter concludo ꝙ concluſio ſupra firmata ē
veriſſima: ⁊ lꝫ dn̄i aduocati vtriuſqꝫ partis multa ſup hoc ſcribāt
ſubtiliter q̄dē ⁊ elegāter ego breui⁹ abſoluā. ¶ Et i p̄mis dico ꝙ
in caſu nr̄o nō videnť inuicē fideiubere: q̄ nō eſt exp̄ſſe actū. Itē
nō fuit color q̄ſit⁹ ad fraudādū legē ꝙ illa pſona ſe inſolidū obli
garet ⁊ prīcipaliter q̄ nō poterat fideiubere: ⁊ ita loquiť tex. i. l. ſꝫ
⁊ iulian⁹. i prī. ⁊ in. §. j. ff. ad macedo. in q̄bus caſibus tm̄ videtur
rei debēdi reſpectu creditoris inuicē fideiubere: ⁊ hoc eſt quod vo
luit bar. i prī. i. l. reos. ff. de duob⁹ reis. put etiā tenet Io. de imol.
⁊ Pau. de ca. in. d. l. reos. ⁊ dn̄s Alex. in ꝯſi. lxvj. in q̄rta parte. q̄d
elegāter ⁊ lati⁹ declarať p aduocatos dn̄ici q̄bus nō obſtat r̄nſio
data p aduocatos filioꝝ Bn̄dicti dū dicūt ꝙ licet q̄n nō eſt color
q̄ſitus nec eſt actūꝙ inuicē ſint fideiuſſores tn̄ q̄n pecunia peruenit
i totū ad man⁹ vni⁹ ille ad cui⁹ man⁹ pecunia nō puenit hꝫ bn̄fi
ciū excuſſionis nō ex bn̄ficio autē. pſente. C. de fideiuſ. ſꝫ ex bn̄ficio
competenti duob⁹ reis: vt in aut. de duo. reis. §. j. ſꝫ Ang. ⁊ Imo.
in. d. l. reos. ⁊ hoc voluit ipemet Bar. in. l. iij. §. fi. ff. de duob⁹ reis.
Si ergo hꝫ bn̄ficiū excuſſionis vr̄ fideiuſſor ⁊ ſic ꝙ nō poſſit talē
exceptionē opponere ſicut nō poterat principalis ſed credo ꝙ ille
q eſt doctiſſimus aduocatus put ſcripta eius oſtēdunt hec dixit
allegādo: que conſulēdo ⁊ dicēdo nō dixiſſet. Nā iſta r̄nſio de di
recto cōcludit cōtra eū q̄ ſi non cōpetit exceptio excuſſiōis q̄ ꝯpe
tit fideiuſſorib⁹ ſed competit ex bn̄ficio competenti duobus reis
promittendi. Igiť iſti non ſunt fideiuſſores ſed rei pmittēdi pri
cipaliter obligati: q̄bus cōpetit hoc beneficiū q̄d cauſať a benefi
cio diuiſiōis competēti duobus reis. vt clare declarat Bart. in. d.
l. iij. §. fin. in. vj. q. vnde etiā illud q̄d allegat ꝙ q̄n pecunia puenit
ad ambos p parte p qua ad aliū peruenit ⁊ cōpetit beneficiū ex
cuſſionis. vt in autē. hoc ita. C. de duob⁹ reis ita q̄n in totum. arg.
l. q̄ de tota. ff. de rei vendi. ſm̄ Ange. ⁊ Imo. in. d. l. reos concludit
de directo contra eū. Nam quādo pecunia equaliter peruenit ad
oēs reos clarū eſt ꝙ nullo mō dicuntur fideiuſſores niſi in caſib⁹
no. per Bar. i. d. l. reos. in prin. ⁊ tn̄ competit beneficiū excuſſiōis
q̄d vt dixi cauſať a beneficio diuiſiōis lꝫ ſint principaliter obliga
ti ⁊ iſolidū ⁊ nō videātur inuicē fideiubere vt declarat Bart. i. d.
l. iij. in fi. in. vj. q. Unde qua rōne q̄n pecunia puenit tm̄ ad man⁹
correi niſi in caſibus no. p Bar. in. d. l. reos nō videnť inuicē fideiu
bere pro illa parte ita q̄n i totū ille ad cui⁹ man⁹ pecunia nō per
uenit rōne totius nō videtur fideiubere. arg. d. l. q̄ de tota. ⁊ ſic ra
tio p eos aſſignata ꝯcludit ꝙ lꝫ pecunia ad man⁹ vni⁹ tm̄ puene
rit: ⁊ alter habeat beneficiuꝫ excuſſionis virtute beneficij cōpetē
tis nō fideiuſſoribus: ſed reis principaliter obligatis. Cōcludiť
ꝙ erāt obligati vt duo rei debēdi principaliter ⁊ inſolidū ⁊ hoc
punctualiter quādo pecunia ad vnum tātū peruenit voluit bar.
in. d. l. iij. §. fi. ff. de duob. reis in. vij. q. ⁊ per conſequēs factū vnius
alteri nocere nō debet iuxta no. per Bart. in. l. ex duobus. in. xj. ⁊
xij. q. ff. de duob⁹ reis. ⁊ ſic videť mihi ꝙ tota aduocatoꝝ diſputa
tio ſit ſublata. Et hec ad victoriā ſatis eſſent. Sed amplius etiaꝫ
animaduertēdū eſt ꝙ ideo factum principalis preiudicat fideiuſ
ſori: q̄ obligatio fideiuſſoria eſt acceſſoria. d. l. mora. ⁊ ibi Pau. de
ca. ff. de verbo. obliga. ⁊ in. l. cuꝫ filius in princi. ⁊ ibi doc. ff. de ver.
ob. ſecus in duob⁹ reis q̄ vna non eſt ad alterum acceſſoria. Sed
in caſu noſtro ſunt duo rei principaliter obligati. Igitur nō hꝫ
locuꝫ allegatio do. Aduocati. ¶ Preterea ſi beneficium excuſſio
nis competēs vni ex correis faceret ꝙ factuꝫ vnius alteri noceret
ſemper pro ea parte pro qua pecunia ad eū peruenit: quia pro ea
competit alteri beneficium excuſſiōis factū vnius alteri noceret
ꝙ eſt contra tex. in. l. mora. §. ſed ſi duo. ff. de vſuris. ⁊ no. per bart.
in. d. l. ex duobus. ¶ Oſtendo etiam iuſtitiam dicti Dominici ex
duobus vltra predicta. Quoniam licet pecunia puenerit ad ma
nus Andree. Tn̄ pbauit ex negocio pertinēte pariter ad vtrūqꝫ
⁊ ad vtilitatem pariter vtriuſqꝫ. Nā illa pecunia que erat cōmu
nis cōtigit in partē Andree in diuiſione: ⁊ ecōtra alia bona cōia
cōtingerūt in partē Dn̄ico: ⁊ ſic ſi pecunia illa fuiſſet euicta Dn̄i
cus tenebať vt in. l. j. C. cōia vtriuſqꝫ iudi. Un̄ ſolutio legitime fa
cta Andree in totū cedebat etiā in vtilitatē Dn̄ici quia liberaba
1 tur ab obligatiōe de euictiōe. † Unde cū negociū partim ad vtrū
qꝫ pertineret quilibet d̄r in rē propriam indēnitatē pmiſiſſe. ⁊ ſic
erāt obligati vt duo rei debēdi q̄ quilibet cenſetur ſe obligaſſe p
intereſſe ſuo. l. ⁊ magis. ff. de ſolutionibus. ⁊ eſt clarum etiā funda
mentum. ¶ Secūdo oſtendo. Nam licet Dominicus eſſet fideiuſ
ſor quod tamē eſt falſiſſimū in caſu noſtro. tamē adhuc puto q̄d
indubitāter non teneť iſte Dominicus. Non video vnde ſumať
iſta illatio Andreas nō poſſet opponere. Igitur nec Dominic⁹
fideiuſſor. Nā ex eo ꝙ Benedictus ſoluit contra precepta ⁊ iniu
ſte ad talē iniuſtā promiſſionem non extenditur promiſſio indē
nitatis vt pleniſſime in cōſilio probatū eſt. licet ergo ex facto An
dree recipientis propter lucruꝫ Andreas nō poſſet opponere de
iniuſta ſolutiōe contra precepta. tamen Dominicus poteſt oppo
nere: quia p prius ex facto ſolutionis queſita eſt fideiuſſori indē
nitatis exceptio: caſus eſt clar⁹ in. l. mora. ff. de verbo. obligatiōe
vbi quamuis mora rei noceat fideiuſſori. Tamē quando ex mo
ra ⁊ ex facto creditoris ē q̄ſita exceptio fideiuſſori: mora poſtea de
bitoris ſibi nō nocet ⁊ lꝫ creditor nō poſſit debitori morā ſuā op
ponere tn̄ fideiuſſor pōt ita i caſu nr̄o ex q̄ facto ſoluētis iniuſto p
cepta ē q̄ſita exceptio fideiuſſori lꝫ andreas ex eo q̄ ſolutionē reci
pit nō poſſet de tali iniuſta ſolutiōe opponere. Tamē Dn̄ic⁹ cui
exceptio eſt q̄ſita pōt. ¶ Allegať etiā ꝙ dominicus non tenetur
tm̄ ex facto ſolutionis cōtra precepta: ſed ex eo q̄ Andreas nō eſt
ſoluēdo: q̄ ſi eēt ſoluendo prius eſſet exigendus vt pbať in. l. j. C.
de cōuenie. fiſci debitoribus. lib. x. Et ſic Benedictus ſeu heredes
nō fuiſſent in dāno: ⁊ p cōſequēs Dominicus nō teneret: ex eo er
go q̄ Andreas nō eſt ſoluēdo Dominicus nō teneť. Sed hoc vi
deť mihi friuolū fundamētū: ꝙ euidenter oſtendiť: q̄ fideiuſſor
indēnitatis nō pōt exigi: niſi quādo principalis nō ſoluendo: vt
pbatur in. d. l. j. ⁊ in. l. queſtio. ff. locati. ⁊ Bart. Ang. ⁊ docto. in. l.
fi. i principio. ff. ſi certum petatur ⁊. tamē Doctores volūt ꝙ non
teneať fideiuſſor q̄n damnum procedit a facto ⁊ culpa ſuperioris
vt i cōſilio pbatū eſt. Un̄ doc. intelligūt eo caſu quo fideiuſſor cō
ueniri pōt: ⁊ ſic quādo principalis nō eſt ſoluēdo: quo caſu teneť
⁊ cōueniri pōt: alias ſi dicta rō eſſet vera: ſequereť ꝙ ſemp tenereť
fideiuſſor indēnitatis: licet dānuꝫ pcederet a facto ſuperioris in
iuſto cōtra cōcluſionē in cōſilio firmatā: cum nunqꝫ fideiuſſor exi
gať niſi in principali nō exiſtente ſoluendo: ⁊ ſic ſemp procederet
a facto principalis: q̄ nō eſſet ſoluēdo: ⁊ tenereť q̄d eſt falſuꝫ: ⁊ cō
tra oīa allegata in cōſilio: vt ſepius dictū eſt. ¶ Poſtremo vt di
ctū fuit in cōſilio Bn̄dict⁹ voluit Dn̄icū decipere: ⁊ aduertant
dn̄i iudicātes ꝙ fuit dolus nō ſimpliciter re ipſa. Sed ex ppoſi
to ſub inuolucro verborum iuxta not. p Ang. in. d. l. ſi quis. ⁊ per
2 † Pau. de caſt. in cōſi. pzealleg. qui dolus p talē generalē renūcia
tiōis doli nō videť remiſſus a renūciate ignorāte dolū cōmiſſuꝫ:
vt in. l. tres fratres. ⁊ ibi no. ff. de pac. ⁊ not. in. l. ſi vn⁹. §. illud nul
la. e. tit. Nec etiā iuramentū aliq̄d operatur: ex quo ſicut pmiſſio
dolo facta diciť. Ita iuramētū exactū: ⁊ non ligat vt eſt caſus i. c.
q̄uis. de pac. in. vj. ⁊ in aut. ſacramēta puberū. C. ſi aduerſus vēdi
tionem. ¶ Ex quibus ⁊ alijs elegāter adductis per dominos ad
uocatos dominici patet clariſſime dominicum etiaꝫ in cauſa ab
ſolutionis ⁊ victorie. Laus deo. Bartho. ſoci. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ Quas vires habeat generalis liberatio facta in teſtamēto p viā
cōtractus. Et an per liberationē generalē cenſeať remiſſus dol⁹.
1 Dolus quando ineſt liberationi nō purgatur per liberationem.
2 Pena que imponitur cōmittenti falſitatem in teſtamento: hꝫ lo
cū in committente falſitatem in contractu qui fit in teſtamento.
3 Legata non adaptantur ad perſonas odioſas.
4 Dolus preteritus nullo modo videtur remiſſus.
5 Donatio cauſa mortis nō trāſit ad heredes ſi p̄moriť donatari⁹.
6 Decretum non debet interponi ſuper incerto alias eſt nullum.
7 Teſtator ſi ſimpliciter abſoluit filium a geſtis ⁊ gerendis: abſol
uit ⁊ liberat eum a dolo.
8 Dolus futurus non cenſetur remiſſus nec remitti poteſt.
9 Officio funguntur furis ⁊ non bone fidei qui animo delinquen
di tutelam aſſumunt.
10 Quilibet adminiſtrator teneť reddere rōnē ſue adminiſtratiōis.
11 Repudiatio patris facta delegato profectitia facta filio non no
ceat quando legatum eſt factum conditionale.
12 Prohibitio vno ex correlatiuis vel mandato facto cenſetur etiā
alteri correlatiuo mandatum ⁊ prohibitum.
13 Copula: cum: poſita inter perſonas coniungit eque principali
ter. Et idem ſignificat ꝙ copula: ⁊.
14 Verba iſta: ꝙ debeant cōiter viuere: ſeu in cōmunione: ſignificāt
ꝙ omnes fructus cōiter ⁊ equaliter percipiantur ⁊ expendantur.
15 Teſtator pōt precipere vt quis ſtet in cōione vſqꝫ ad certum tem
pus: ⁊ nō poteſt diſponere ꝙ quis ſtet in communione perpetuo.
16 Lex pomponius philadelphus. ff. fami. erciſc. non habet locum
in dote promiſſa deſtinata.

¶ Conſilium. lxxij.

¶ Dn̄s labia mea aperiat ⁊ ſpirit⁹ ſanct⁹ illuminet intellectū.

DIfficultatē faciebat in pri
mo ꝯſultationis articulo: q̄m licet ſemproni⁹ teſtator
liberauerit fratres ſuos ab adminiſtratiōe preterita.

Tamē talis liberatio in teſtamento facta fuit per viā ꝯtractꝰ: qꝛ liberatio fuit facta ipſis preſentibus ⁊ ſtipulātibus pro ſe ⁊ ſuis heredibꝰ ꝗ quidē ī teſtō fieri potuit. l. heredes palā. §. fi. ⁊ ibi doc. ff. de teſta. Sed qñ fit ꝑ viā cōtractus tūc vr̄ remiſſus dolus ꝑteritus gl. ē ibi cōiter approbata quā doc. reputāt ſingularē ī. l. actione. C. de trāſac. ⁊ illā ſequit̄ Bal. in. l. cū neceſſitatē. C. de fideicom. ⁊ Bar. in. l. aurelio. §. gaius. ff. de libe. lega. ⁊ Bald. ī. l. ſub ꝑtextu. la ſcōa. C. de trāſac. cū multis ſimilibꝰ. ¶ Preterea ⁊ ſecūdo hoc videbatur dicēdū qꝛ dixit ſe facere dictā liberationē ex certa ſcia: ⁊ qꝛ dixit ſe bene cōtētum ⁊ ſatiſfactū per que verba: ex certa ſciētia. videt̄ tolli ꝑſumptio erroris ſm Bar. in. l. ſi dari. ff. de vb. obl. ⁊ ſequunt̄ Moder. ⁊ Ang. in. l. ſed ⁊ ſi quis. §. idē queritur. ff. ſi qs cau. ⁊ ꝑ Bal. in. l. mater. C. de rei vēdi. cū ſimilibus. ¶ Sed ꝑmiſſis nō obſtātibus cōtraria ſnīa eſt verior ⁊ probabilior ꝙ imo nō obſtāte dicta liberatione ꝯueniri poteſt ratione doli. ¶ Et ī primis excludo caſus indubitabiles in quibus nō ſolū in vltima volūtate: ſed etiā in cōtractibꝰ inter viuos nō videtur remiſſus dolus preteritus. Quoꝝ primus eſt. Nā ſi penes fratres remāſiſſent alique res que vēdicari potuiſſēt: tūc talis generalis liberatio nō extēditur ad illas res que vēdicari potuerūt caſus eſt in. l. aureliꝰ. §. menia. ⁊ ibi Bar. ff. de lib. leg. ⁊ tenet Bar. in. l. non ſolū. la ſecūda. §. fi. ff. eo. ti. ⁊ eſt tex. in. l. ⁊ vni. §. j. ff. de accepti. Ubi quādo dat formā generalis liberationis ſpecialiter facit mētionē de actiōe in rē. ¶ Secūdus caſus etiā eſt quādo aliqua remāſiſſent penes fratres que nō reſtituiſſent tūc ad illa liberatio nō extēdit̄ qm̄ nō reddēdo reliqua dicūtur fuiſſe in dolo. l. ſi ꝓcuratorē. §. fi. cū ſequēti. ⁊ in. l. dolus. ff. māda. ſm Bal. ⁊ Imol. in. l. ſi ſeruus vetitus. ff.
1 de leg. j. † Sꝫ qñ dolus ineſt liberationi nō purgat̄ per liberationē ſm Iac. de rauē. ⁊ Bal. in. l. ſub pretextu. la ſecunda. in fi. C. de trāſac. ⁊ voluit Bar. in. d. l. aurelio. §. gaius. ⁊ ſequitur elegās doctor dñs Ioā. petrutius de peruſio in. d. l. actione. qꝛ ſapit dolū de preſenti: ⁊ de futuro. argumē. eius qđ dicit Bald. in. l. fi. C. de codicil. ¶ Ex quibus infertur etiā tertius caſus. Qñ dolus erat commiſſus ī adminiſtrādo: ⁊ ipſi adminiſtratori qui dolū cōmiſit aliqđ adeſt: ⁊ tūc a tali dolo nō videtur liberatus. ſm. Bar. ī. d. §. gaius. arg. l. tres fratres. ff. de pac. ⁊ tenet Bal. poſt Iaco. de rauē. in. d. l. ſub pretextu. la ſecūda. qꝛ qñ adeſt dolus habet cauſam ꝑmanētē: etiā tp̄e trāſactionis: vnde non videt̄ remiſſus: ⁊ tenet ꝑfatus inſignis doc. do. Io. petrutiꝰ in. d. l. actione. Idē voluit Angel. in. l. ſi vnus. §. illud nulla. ff. de pac. ⁊ eſt tex. ī. l. lucius. ff. de li. leg. ¶ Infert̄ etiā ⁊ quarto ꝙ qñ eſſet error euidens ⁊ manifeſta iniquitas talis generalis liberatio nō nocet ita voluit Pe. de an. ī ſuo cōſi. mihi. clxxv. incip. Uiſa diligēter narratione. arg. c. cū bertoldꝰ. cū ibi no. de re iudi. ¶ Quinto etiā nō extenditur talis liberatio ad veriſimiliter ignorata ⁊ occultata vt eſt caſus ⁊ docto: in. d. l. tres fratres. ⁊ tenet Bartho. de ſaly. in. d. l. actiōe. C. de tranſac. ¶ Sed his ceſſantibꝰ qñ liberatio fieret inter viuos ⁊c. ⁊ dolo cōmiſſo in adminiſtrādo nihil adeſſet adminiſtratori: puta qñ fuiſſet ꝯmiſſus dolꝰ in dānificādo vel deteriorando tūc videret̄ remiſſus dolus iuxta gl. ſing. cōiter approbatā ī. d. l. actione. Si aūt liberatio fctā fuiſſet ſimpliciter in teſtō per viā legati: tūc etiā talis dolꝰ ex quo adminiſtratori nihil adeſſet nō videt̄ remiſſus: vt ī. d. l. aurelio. §. gaiꝰ. ⁊ ibi hoc tenet Bar. ⁊ tenēt cōiter oēs in. d. l. actiōe. ⁊ I d. l. ſi vnꝰ. §. illud. Unde in caſu noſtro eſt noua difficultas quam nō reperio declaratā: qꝛ facta eſt liberatio in vltima volūtate per viā actꝰ inter viuos qꝛ fuit facta fratribus ꝑſentibus: ⁊ ſtipulātibus ī qua primo aſpectu videbat̄ ꝙ iudicari deberet ac ſi fuiſſet facta ꝑ actū iter viuos. ⁊ ſic ꝙ ſapiat naturā liberatiōis iter viuos. Nā videmꝰ ꝙ cōfeſſio facta in teſtō parte preſente non pōt reuocari vt voluit Barto. in. l. cū qs decedēs. §. codicillis. ff. de leg. iij. ⁊ Io. de imo. in. l. heredes palā. in fi. ff. de teſta. Unde ſi teſtator mandat reſtitui ꝓ icertis ⁊ male ablatis ⁊ cōſtituit ꝓcuratorē nō pōt hoc reuocare ſꝫ Io. an. in. c. ꝙꝙ. de vſur. in. vj. Ad idem. Nā ſi ſuper legato particulari teſtator dicat ſi nō valet vel valebit ꝙ vult valere iure donatiōis inter viuos ꝑſente donatario nō pōt reuocari ſm Bal. in. l. ex teſtō. C. de fideicōmiſſis. Ita dicamus in iſta liberatiōe ꝙ ſapiat naturā liberatiōis inter viuos. ¶ Scdo iſta opin. cōfirmat̄ qꝛ ſi teſtator mādat in teſtō ꝙ heres debeat libertatē. Tūc vr̄ remiſſus talis dolꝰ ꝑteritus vt videt̄ text. in. l. ſi quis rōnes in fi. ff. de lib. lega. ꝑ quē ita tenet Bar. in. d. §. gaius. ⁊ tamē hoc fit ī teſtō. Ita etiā dicamꝰ in liberatione de qua agimꝰ. Sed in cōtrariū facit qđ ſingulariter Bal. voluit in. l. ſancimꝰ. C. de teſta. vbi vult ꝙ qñ teſtator in teſtō facit legatum ⁊ vult ꝙ valeat vt actꝰ inter viuos pōt reuocari qꝛ videt̄ hoc feciſſe cōtra ſubſtātiā legati qđ ē reuocabile ⁊ ī fraudē reuocari poſſet. ꝓ hoc ſcdo facit tex. no. ⁊ ibi pōderat Bar. in. l. impuberem. §. ꝙ ſi liberti. ff. de fal.
2 † Ubi probat̄ ſm eum ꝙ pena que imponitur cōmittēti falſitatē in teſtamēto habet locum in cōmittente falcitatem in cōtractu q fit in teſtō ⁊ ſimul cum eo. ¶ Tertio adduco verba notabilia Angel. in ſuo ꝯſilio mihi. clxxxv. incip. Brunellus notarius. in ratiōe decidēdi dicit enī ꝙ lꝫ liberatio fiat ex mādato teſtatoris ꝑ heredē inter viuos. Tñ illa regulat̄ ⁊ modificat̄ ſm ꝓpoſitū teſtōris ⁊ in eo debēt venire ꝗ teſtōr voluit. reputat̄ enī factum teſtatoris. l. vxorē. §. agri plagā: ⁊ qđ ibi not. Dy. ff. de leg. iij. Item idē dicamus in liberatiōe facta in teſtō. ¶ Quarto cōfirmat̄ qꝛ qñ fit in teſtō liberatio nō videt̄ remiſſus dolus preteritus duplici rōne.
3 ¶ Prima eſt Petri cōiter approbata ī. d. l. actiōe. † qꝛ legata nō adaptant̄ ad ꝑſonas odioſas. l. lucius titius. §. luciꝰ titiꝰ damā. ff. de leg. ij. ꝗ ſolēt fieri ob merita. l. nec adiecit. ff. pro ſocio. que rō militat in caſu nr̄o qꝛ teſtator diſponēdo per viā legati abſoluit ⁊ liberauit: ⁊ frēs ꝑſentes receperūt liberationē: ⁊ ſtipulati ſunt vñ diſpoſitio habuit originem ab vltima voluntate ⁊ a mente teſtatoris volētis ꝑ viā legati liberare. Igit̄ nō fuit intentionis includere ꝑſonas odioſas. vt in. d. §. lucius titiꝰ ⁊ ꝓ hoc iō qꝛ ī trāſactionē vr̄ remiſſus dolus ꝑteritꝰ qꝛ fit ex cā oneroſa. Uñ nō attēdit̄ meritū vel demeritū. vt dicit Bal. in. d. l. actiōe. ſecus ergo eſt dicēdū ſi fieret ex mera liberalitate vt dicit ibi no. Angel. ⁊ clariꝰ Ang. ī. d. l. ſi vnus. §. illud. ⁊ ita fuit in caſu nr̄o. ¶ Scda ratio eſt Bar. in. d. §. gaius. qꝛ in teſtō mortis cogitatiōe turbatus nō eſt veriſile ꝙ de dolo adminiſtrātis cogitet. Nec obſtat qđ dicit Ange. ī. d. ꝯſi. ꝙ iſta rō nō ꝓcedit qñ fieret a ſano ⁊ corpore robuſto: qm̄ Bar. nō cōſiderauit cogitationē mortis inſtātis: ſed cogitationē mortis cauſatā ab actu teſtādi propter quē actū de neceſſitate cogitat de morte iuxta illud vitatis. Eſtote parati qꝛ neſcitis diē neqꝫ horā ꝗ qdē rō militat in caſu nr̄o: ſed non militat qñ teſtōr mādat heredi ꝙ debeat liberare qꝛ tūc vult ꝙ valeat vt liberatio inter viuos ex quo mādat ꝙ per euꝫ inter viuos fiat ſm Bar. in. d. §. gaius. Et ſic nō obſtat qđ ſecundo loco in cōtrariū allegabat̄. ¶ Poſtremo dico ꝙ hāc queſtionē decidit Bart. Si eiꝰ verba diligēter conſiderent̄ in. d. §. gaius. vbi dicit ꝙ qñ teſtator ipſe diſponit ⁊ ipſe liberat vel liberationē relinquit non aūt grauat heredē vt liberet. Tūc nō vr̄ remiſſus dolus ꝑteritꝰ ꝑ illū tex. Uñ pondero illa verba ⁊ ipſe liberat. ꝗ verba ſignificant qñ teſtator tūc liberat. Nō aūt pōt liberare niſi ptē ꝑſentē ⁊ acceptātē alias liberatio nō valeret de ꝗ nō loquit̄ Bar. vt voluit gl. cōiter approbata in. l. idē in duobꝰ. ff. de pac. ⁊ Bart. ī. l. nō ſolum. la ſcōa. §. liberationis verbo. ff. de libe. lega. ⁊ ſic loquit̄ quādo liberatio fit ꝑſenti ⁊ acceptāti: ⁊ tñ vult ꝙ dolus ꝑteritus nō cenſeat̄ remiſſus facit qꝛ verū eſt dicere ꝙ eſt facta in teſtamēto: qđ fit ſub
4 mortis cogitatione vt dictū eſt ⁊ hāc partē puto veram. ¶ † Ex quibꝰ clare cōcludit̄ ꝙ nullo mō dolus ꝑteritus videt̄ remiſſus parūqꝫ operant̄ illa verba. Ex certa ſcia ſi probat̄ aliter rem ſe habere ſcdm Bal. in. l. iiij. §. item queritur. ff. ſi quis cau. quē ibi ſequitur dñs Alex. qñ ſunt poſita ſimpliciter iſta verba. Ex certa ſciētia: ⁊ hoc nō declarat vt ibi per eū. ¶ Preterea ⁊ ſi operētur aduerſus allegationē erroris nō reperio ꝙ operent̄ ꝙ videat̄ etiam a ſciēte remiſſus dolus ꝑteritus in vltima volūtate qꝛ nō vr̄ teſtator icludere voluiſſe ꝑſonas odioſas. Minuſqꝫ operant̄ illa verba qꝛ dixit ſe tacitū ⁊ contentū ꝑ ea que ponit Bar. in. d. §. gaiꝰ. vbi dicit ꝙ in vltima volūtate ſi apponāt̄ illa vba cōfiteor mihi plenarie ſatiſfactū nihil opant̄: niſi ꝓbet̄. arg. l. j. C. de falſa cā adiec. leg. ⁊ in. l. aureliꝰ in fi. ff. de libe. lega. Nihil etiā operat̄ generalis ratificatio oīm geſtoꝝ: qꝛ non vident̄ ratificata dolo adminiſtrata vt in. l. pōponiꝰ. la prima. ff. de neg. geſt. ⁊ ibi no. ¶ Ex qbꝰ cōcludit̄ ꝙ indiſtincte ꝓ dolo preterito agi pōt. Non omitto ꝙ talis liberatio ex quo eſt donatio nō valet ex forma ſtatuti vt dr̄ in qbuſdā allegatiōibꝰ. arg. l. ſi qs obligatiōe. ff. de reg. iur. ⁊ Bar. in. l. modeſtinꝰ. ff. de dōa. ⁊ lꝫ dicat̄ ꝙ fit ex eo qꝛ eſt ꝯtētꝰ ⁊ ſatiſfactus ꝑ iſta vba nō pōt tollere diſpoſitionē ſtatutoꝝ ſi eſt talis ꝗ requireret iſinuationē niſi ꝓbent̄. arg. l. ſi dōa. C. de colla. ⁊ tꝫ Bar. in. l. j. C. de apochis pub. lib. x. Et late declarat inſignis doctor dñs Ant. de camerino ī ſuo ſolēni tractatu iſinuatiōis q hr̄ in ſtāpa q. xlvj. Nec pōt dici ꝙ ſit donatio cā mortis: ⁊ ſic non reqrat inſinuationē. vt in. l. fi. C. de dona. cau. mor. qꝛ nulla ē facta mētio mortis. l. ſcia. §. fi. ff. de dona. cā. mor. ⁊ no. gl. in. l. ſeia. ff. de dote ꝓleg. et Dyn. Bar. ⁊ aliꝫ in. l. ꝗ dotis. ff. ſolu. mat. Quinimo ēt ſi fiat mentio mortis ī gñe nō ē donatio cā mortis ita ſentiūt gl. Bar. ⁊ ibi clare dñs Alex. in. l. ꝗ dotis. ff. ſolu. ma. ⁊ hoc etiā clare oñdit̄ qꝛ
5 fratres ſtipulati fuere ꝓ ſe ⁊ eoꝝ hr̄dibus. † Nā ſi ꝑmorit̄ donatarius dōatio cā mortis nō trāſit ad hr̄des. l. nō oīs. ff. ſi cer. pe. Igitur vbū hr̄dibꝰ oſtēdit ꝙ ſit īter viuos ſm Bal. ⁊ Saly. ſingulariter in. l. ij. C. de iure dot. ¶ Capio ſcdm ꝯſultationis articulū q cōtinet duas difficultates: altera difficultas ē reſpectu liberationis facte ꝑ tertiū inter viuos in ꝗ interuenerūt oīa reqſita ex forma ſtatutoꝝ mutine ⁊ ī ꝑmis reſpectu doli ꝑteriti: ꝯcludo ꝙ nō vr̄ remiſſus ſm ꝯſiderationes: ⁊ ī caſibꝰ in qbꝰ in ꝑcedēti articulo ꝯcluſum eſt ꝙ dolꝰ ꝑteritꝰ nō cēſet̄ remiſſus. Sꝫ reſpectu reliquorū vr̄ eſſe difficultas ex quo ꝯfitet̄ ſeiū patruū ſuū ſibi reddidiſſe omne id: ⁊ qcqđ peruenit ad ipſum occaſiōe dicte tutele: ꝗ cōfeſſio videt̄ ſibi preiudicare. arg. l. cum donatio. C. de tranſac. ⁊ l.

qd ergo.§.contrariū.ff.de cōtra.iudi.tute.ꝛ in.l.ſi ex pluribus.ff. de ſol.Sed aduertēdū eſt in primis ꝙ ſi pōt ꝓbari ꝙ nihil reddi tū fuit tpe cōfeſſionis:vel ante apparet ꝙ eſt leſus:ꝛ cū ſit minor cōpetit reſtitutio in itegrū.vt in.l.nā ꝛ poſtea.§.minor.ff.de iure iur.cū ibi plene no.p ordinarios ꝛ notādū eſt ꝙ talē leſionē cōfeſ ſionis ſufficit ꝓbare per vnū teſtē ſm Bald.no.in.l.vnica.in.xvij. col.C.de cōfeſſis.qđ ſequit ibi Bartho.de ſaly.dicēs ſummope ēt not.¶Scđa ēt ſi ꝓbaretur nūc ꝙ aliqua reliqua eſſent apud pa truū quē liberauit reſultarēt duo.¶Primū qꝛ ex quo confeſſio nō vera pro parte videbatur in totū nō vera.argu.glo.not.in.l.j. C.de nō nu.pe.¶Scđꝫ qꝛ apparebat de nō reſtitutione reliquoꝝ quo caſu arguitur dol⁹.d.l.ſi ꝓcuratorem.§.fi.cū ſeq.ꝛ.d.l.dolus. ff.manda.ſꝫ Bald.ꝛ imo.in.d.l.ſi ſeruus vetitus.Et p cōſequens ex quo cōfeſſioni ꝛ liberationi adfuit dol⁹ nō videt remiſſus ſm Bal.poſt Jaco.de rauena in.d.l.ſub pretextu.ꝛ ſupra in alio ar ticulo fuit pleniſſime declaratū.ꝛ ex ibi dictis ēt alia remedia col ligi poſſunt.¶Poſtremo ēt vt not.dicit dñs Aduocat⁹ in ſuis allegationib⁹ dicta cōfeſſio de recepto non habet obſtare ex quo ſunt appoſita ī inſtrumēto in quo cōtinetur liberatio p accepti lationē eſt ꝙ vt qs ſibi ſolutū cōfitetur illud qđ ſolutū nō eſt.Jđ illa verba magis vidētur inducta magis ad ſolēnizādū actū ac ceptilationis ꝙ̄ ꝙ ꝓbetur ſolutū etiā.l.iiij.§.nūc de effectu.ff.de li beratiōe legata.¶Preterea ex eo ꝙ eſt facta liberatio p accepti lationē apparet ꝙ nō eſt facta reſtitutio ꝛ ſolutio:qꝛ tūc nō eſſet liberatio p acceptilationē ſꝫ p ſolutionē.iſtit.qbus modis tollit obliga.in pric.ꝛ ita etiā decidit Bal.in.l.j.ff.que in frau.credito. ꝛ Bal.i rubri.C.de his que in fraudē credito.ꝛ iſta opi.vera oſtē ditur in caſu noſtro.Nā i prin.inſtrumēti liberationis eius pa tru⁹ qꝛ adminiſtrauit nō recedēdo ab adminiſtratiōe ſibi relicta in teſtamēto patris offert ſe velle rōnē plenariā reddere ꝛ dictus Titius adult⁹ ſciēs ꝛ nō ignorās eū liberatū a patre pro tāto li berauit cū cōfeſſionib⁹ ꝛ clauſulis de qbus in inſtrumēto.¶Ex quib⁹ colligo primo ꝙ minor fuit decept⁹ in hoc:qꝛ rō fuit obla ta ꝛ nō reddita:rationē eñ reddere eſt rōnes legendas offerre pa truū deinde ꝯputādas vt explorari poſſint cōputationes probe an improbe referant.accepta recte relata an nō recte vt dixit tex. no.in.l.cū ſeruus.ff.de conditio.ꝛ demō.¶Scđo colligo ꝙ dict⁹ Titius mot⁹ fuit ad liberādū:qꝛ iam liberatus fuerat in teſta mēto a patre prout dꝛ in ꝓemio dicte liberatiōis:ex quo colligit intētio liberātis.l.fi.ff.de heredi.inſti.ꝛ in ꝓpoſito ponit Pet.de anc.in.d.conſi.clxxxv.ꝛ ideo cū liberatio patris nō extenderet ad reliqua.vt per Bar.in.d.§.gaius.ne detur occaſio fraudādi.arg. d.l.ſimus.§.illud.ꝛ dꝛ in ſequēti difficultate.Jgit ab iſtis nō fuit intētio liberare vel ſi fuit decept⁹:ꝛ ideo ex quo ratio nō fuit red dita reddi dꝫ.Et p his bene facit qđ cōſuluit do.Pau.de caſ.in cōſi.cccx.inci.Aduertēdū ꝙ ſi de mala redditiōe cōputa.vbi vult ꝙ qñ cōſtat de mala cōputatiōe cōputationis lꝫ ſequatur libera tio ꝛ iurata eſt iterū reddēda ꝛ ſubuenit decepto iuxta no.p glo. in.l.iij.§.j.ff.de cōtrario iudicio tutele.ꝛ lati⁹ p Pau.vbi vidēdū omnino in ꝓpoſito forti⁹ qñ nō fuit oſtēſa ꝛ nullo modo reddi ta.Et ſi diceret ꝙ mediāte acceptilatiōe ꝛ nolētis rationes vide re cōſtaret ꝙ voluiſſet remittere ex cauſa donationis iuxta no.p Bar.in.l.ſi ex plurib⁹.ff.de ſolu.ꝛ in.l.ſi acceptilatum.poteſt hoc negari qꝛ cadit alia ꝓ̄ſumptio ꝙ credidit eos liberatos vt patet ex ꝓemio arg.l.cū de idebito.ff.de ꝓatio.Sꝫ poſito ꝙ voluiſſet re mittere ex cauſa donatiōis in pūcto dꝛ qđ fuit facta liberatio ſꝫ formā ſtatutoꝝ.Dico ꝙ minor nō potuit etiā cū autoritate dicti curatoris ꝛ decreto iudicis hoc facere qm̄ datio curatoris nō pōt fieri ad donandū.Unde dicit no.Bald.in.l.j.C.ſi aduer.dona.ꝙ ſi ſtatutū dicit ꝙ ſi cōtract⁹ factus a minore ſine autoritate cura toris nō valeat:īpoſſibile eſt qđ minor cū autoritate curatoris do net etiā iurādo qꝛ impoſſibile eſt eū habere curatorē ad donādū.
6 †Nec potuit dict⁹ iudex ſup liberatiōe tā generali īterponere au toritatē ꝛ decretū:qꝛ decretū nō debet interponi ſup īcerto alias eſt nullū vt eſt tex.ſm vnā lecturā in.l.itē eoꝝ.§.ſi decuriones.ff.ꝙ cuiuſqꝫ vniuerſi.nomi.Jtē qꝛ talis liberatio appellatur captioſa ꝛ ex qua de facili qs decipi pōt.l.cuꝫ aquiliana.ff.de tranſa.ꝛ ibi bar.facit.l.iij.§.cōtrariū.ff.de cōtra.iudi.tute.ꝛ ideo p ꝓ̄dicta Jo. de imo.i.l.cōcedēdo.ff.de aqua pluuia arcen.dicit qđ talis libera tio nō valet de iure cōi etiam cū autoritate iudicis ꝛ adminiſtra toꝝ que ſunt notāda in ꝓpoſito vt ex his colligi pōt nō dicētur legitīe ſeruate ſolēnitates ſtatutoꝝ.¶Preterea ſi tota liberatio legat:ſemp refert ſe ad adminiſtrationē ſempronij ſui tutoris p ut clare pꝫ ex ꝓemio:ex quo colligit intētio vt dixi.l.regula.ff.de iur.ꝛ fac.ignorā.ꝛ diſcutiēdo totū iſtrumētū ſemp refert ſe ad ad miniſtrationē tutoris ꝛ eius factoris.Unde cū iter patruos ꝛ ne potē eſſet tacita ſocietas vt ex pūcto colligivr iuxta nota.i.l.titiū ꝛ meuiū.§.altero.ff.de admini.tuto.ꝛ i.l.ſi patruus.C.cōia vtriuſ qꝫ iudi.ꝛ ſic teneret etiā vt ſoci⁹ ad talē rōnē reddēdā a qua vt ſo cius nō reperio ꝙ fuerit abſolutus nec cēſetur caſus in.l.ſiqs reū.

§.fi.ff.de lib.lega.Ex his ꝛ alijs dictis in ꝓcedenti articulo appet multiplex defenſio aduerſus liberationē factā per dictum titiuꝫ. ¶Succedit altera difficultas liberatiōis facte a patre dicti titij
7 in teſtō.ſup qua eſt aduertēdū†qđ ſi teſtator ſimpliciter abſolniſ ſet a geſtis ꝛ gerēdis abſoluiſſet ꝛ liberaſſet:ꝯcluſio eſſet clara qđ nō cēſeret abſolut⁹ a doloſa adminiſtratione futura ꝛ reliquoꝝ reſtitutiōe ne detur materia delīquēdi ꝓut decidit Bar.i.d.l.au relio.§.gai⁹.qꝛ dolus futurus nō ꝓdeſt vt eſt text.ꝛ ibi Bart.in d.l.quidā decedēs.ff.de admi.tuto.ꝛ p Bal.in.l.actiōe.C.de tranſ ac.Sed i caſu nr̄o ꝓceſſit vlteri⁹ ꝛ diſpoſuit qđ ſi a ꝓ̄dicto ſuo he rede vel ſub heredib⁹ ſuis ꝓ̄dictoꝝ occaſiōe quoquo modo coge rētur ad ꝓ̄dicta vel eoꝝ occaſione condēnarētur in aliqua ꝗ̄titate magna vl̄ parua reliqt iure legati ꝓ̄dictis ſuis fratrib⁹ ō ſuis bonis tm̄ ad ꝗ̄tū eos cōdēnari ꝯtingerit:ex quo caſu videt ꝙ nō remittat dolū nec reliqua ſed debitū futuꝝ poſtꝙ̄ in certitudinē erit deductū:ꝛ ſic obligationē ſurgētē ex dolo iam preterito vl̄ ex reliqs ꝛ tūc lata ſnīa heres liberate tenetur:non aūt impedit ex periri añ ſnīaꝫ vt videant ratiōes ꝛ diſputet tam ratione doli ꝙ̄ reliquoꝝ que vēdicari nō poſſunt tex.videtur ſingularis in.l.ſiqs ratiōes.ff.de libe.lega.ꝛ ibi hoc ſentiūt Dy.ꝛ iaco.de are.ꝛ tenet Ray.de forli.dicētes qđ cēſetur legatū omne id qđ ex dicta rōne fuerit exactū ꝛ tenet hoc p illū tex.ꝛ ita in terminis cōſuluit An ge.in.d.cōſil.clxxxv.īcipit.Brunellus.Et videtur tenere Rapha. fulgo.in.d.l.cū neceſſitatē.C.de fideicō.ꝛ videtur ꝓbari in.d.l.q dam decedēs.in fi.vbi pōt legari tutori dānum qđ rōne admini ſtratiōis ſentiet.ꝛ ita cōſuluit Dy.ꝓut refert Barth.de ſaly.i.d. l.cū neceſſitatē.¶Sed premiſſis nō obſtātibus que vere non ob ſtant cōtraria ſnīa eſt verior ꝛ ꝓbabilior.Qđ imo nō obſtāte di cto legato poſſit peti redditio rationis ꝛ reſtitutio reliquoꝝ qꝛ
8 †dolus futur⁹ nō cēſetur remiſſus nec remitti pōt.vt ī.d.l.ſi vn⁹. §.illud nec reſtitutio reliquoꝝ ne det materia delinquēdi ꝛ ma lignādi vt cōcludit Bart.i.d.§.gaius.vbi dicit ꝙ predicta.l.ſiqs rōnes debet ītelligi qñ relinquit liberatio ab adminiſtratiōe iaꝫ facta ꝛ ita dicit Dyn.ītelligere.d.l.ſiquis rōnes.ꝛ.d.l.quidā dece dens qđ Bar.putat veriſſimū ꝛ vtiliſſimū ꝛ ita tenet Bar.in.d. l.ſiquis rationes.ꝛ ī.d.l.quidā decedēs tene mēti ne aliqs te deci piat.Jdē tenet ibi glo.ſup qua habeo apoſtillā Jaco.de are.qui idē dicit arg.d.§.illud p quā glo.Ang.in cōſilio ꝓ̄allegato non negat qn q̄ſtio ſit valde dubitabilis.ꝛ idē ꝯſuluit idē Ang.ſequē do Bar.in cōſi.clxxiiij.incip.Filius Ugonis de Montorio.cui cōſilio vt ibi apparet ſubſcripſerūt multi ſolēnes doc.Et ſꝫ hāc opi.conſuluit Bald.in cōſi.qđ incip.Teſtator dedit tutorē filijs. Elegāter etiā conſuluit Bal.ad propoſitū in conſi.qđ incip.Cū relīquitur alicui liberatio alleg.Dy.in.d.l.quidā decedēs:ꝛ Ja co.de are.i.d.l.ſiquis rōnes.Jnquit enim futuri delicti venia ne mini cōcedi pōt.d.§.illud cōtemplatione enim future liberatiōis induceret ad fraudādū.Nā teſtator reliquit tutores.Tutor aūt dari nō dꝫ qui pupillū ſpoliat.l.qui fundū.§.ſi tutor.ff.p empto re.Jtē tutor fidē integrā:ꝛ abſtinētiā ab omni lucro preſtare de
9 bet ar.l.creditor.§.fi.ff.mand.†qui aūt animo delinquēdi tutelā aſſumūt furis ꝛ nō bone fidei officio fungūt.l.ſi pupilli.§.ſꝫ ſiqs. ff.de neg.geſt.ꝛ ita etiā cōſuluit domi.Pe.germanus.Bal.in cō ſi.qđ incip.Ex dicto themate inſurgūt īfraſcripta dubia:qꝛ alias daret materia cōmittēdi dolū in tota ſua adminiſtratiōe ꝛ appli cādi ſibi bona pupilli:ꝛ ſic locupletaret cū graui iactura pupil li ꝙ eſſe nō debet vt in regula locupletari cū materia de regu.iur. lib.vj.ꝛ hāc opin.per multas rōnes tenet Bartho.de ſaly.in.d.l. cū neceſſitatē dicēs ꝙ dicta.l.ſiquis rōnes loquit in adminiſtra tiōe preterita qđ patet qꝛ dicit.Siquis rōnes geſſit.Ad legē qui dā decedēs rñdeo qđ loquit i dāno qđ tutor pateret qꝛ a ſuis ne gocijs diſtraheretur:ꝛ ita intelligitur ibi glo.quinimo dico ibi eſſe caſuꝫ pro iſta opinio.primo dū dicit nec eo nomine quicquā ex cauſa fideicōmiſſi conſequi debebūt.ꝛ ſic ibi vult ꝙ nihil con ſequi poſſunt occaſione relicti liberationis ꝙ falſum eſſet ſi debe retur quod exactuꝫ eſſet ſecundo dum dicit nemo ius publicū re mittere poteſt huiuſmodi captionibus que ratio eſt vniuerſalis ad caſum noſtrum:quia ſi non poteſt directo igit nec via in dire cta vt in regula.cū quid vna via de regu.iur.lib.vj.ꝛ Jdem cōſu luit Bal.in conſilio qđ incip.teſtator adultus.ꝛ eſt inter conſilia Ange.conſi.xcv.idem Bal.conſuluit conſilio incip.dolus ꝛ error quod qui doloſe ꝛ culpabiliter reddit rationem non videtur red didiſſe.l.qui filium.ff.de manu.teſtamē.ſcđm hāc partē in termi nis etiā pulchre cōſuluit Pet.de anch.in conſi.cxxiiij.incipiente. caſus talis eſt.vbi plene examinat ſecundum hanc etiam partem conſuluit Joā.de ana.in conſil.lxxx.incipiente.viſis punctis ꝛ in tellectis his que in facto narrant vnde cum ſit opinio glo.cōmu niter approbata:ꝛ occurrat deceptionibus eſt omnino ſequēda. ¶Capio nunc tertiū conſultatiōis articulū an titius poſſit pe tere ſibi reddi rationē adminiſtrationis per ſeiuꝫ geſte poſt ꝓ̄di ctā abſolutionē q̄ facta fuit de anno.Mcccclxxviij.vſqꝫ ad annū

M.cccclxxiij.quo tēpore etiā adminiſtrauit:⁊ ī hoc nulla eſt dif
10 ficultas.Nā†qlibet adminiſtrator tenet reddere ratiōē ſue ad-
miniſtratiōis.l.j.§.officio.ff.de tutel.⁊ ratio.diſtra.quē tex.doc.ex
tēdit ad quēlibet adminiſtratorē.⁊ ī.l.ſi ita fuerit.ff.de manu.te-
ſta.Videmꝰ enim ꝙ pater qui habuit legitimā adminiſtratio-
nis ratiōē:vt in.l.cū oportet.C.de bonis que li.Tamē qn̄ nō eſt
legitimꝰ adminiſtrator ⁊ gerit negocia filij tenetur filio ratiōē
reddere.l.litis.§.pater.⁊ ibi hoc voluit Bar.ff.de nego.geſt.Igit
fortius patruꝰ.¶Preterea etiā frater qui adminiſtrauit bona
et in vita patris qđ eſt fortiꝰ teneretur reddere ratiōē poſt mor-
tē patris vt cōſuluit do.Abb.in cōſi.xiij.in primo.vol.ī primo du
bio.Igit fortiꝰ in caſu noſtro.Et qꝛ hoc eſt clariſſimū fundamē-
tum nō inſiſto.¶Capio nūc quartū ⁊ vltimum articuluꝫ.ſ.An
iſte Seius petere poſſit relictuꝫ filiabus ſuis pro dotibus.Cū ꝓ-
curauerit Titiū ad diuiſionem cōtra volūtatē teſtatoris.In qua
difficultate primo aſpectu cōcludēdū videbatur ꝙ dictꝰ Seius
ſeu eius filie poſſint dictum legatum petere ex pluribus.¶Pri-
mo qꝛ cum dictū legatū videatur factū filiabus Seij nō autē ipſi
Seio nō videt ꝙ prouocādo ad diuiſionem ante quadrageſimū
annū cōtra volūtatē teſtatoris per talē actū potuerit priuare fi-
lias ſuas tali legato:cū lex dicat quēqꝫ nō debere alteriꝰ odio vel
delicto pregrauari vt ī regula nō debet.ff.de reg.iur.⁊ pena ſuos
ſequi debet autores.l.ſancimus.C.de penis.Nec factū patris re-
gulariter filijs nocet:vt in rubro ⁊ nigro.C.ne filiꝰ pro prē.¶Se
cūdo poſito ꝙ legatū cēſeretur factū ſeio qđ legitime fit non me-
retur penā:vt in.l.nemo damnū.ff.de reg.iur.⁊ ī.l.gracchus.C.de
adulte.Sed ius ſeu lex permittebat ſeio ꝓuocare titiū ad diuiſio
nem:qꝛ nemo cogitur ſtare in cōmunione.l.fi.C.cōmuni diuidū.
⁊ in.l.ſi nō ſortem.§.ſi cētum eſt.ff.de condi.indebi.Igitur nō vr̄
ꝙ per talē ꝓuocatiōē ſeius legato priuetur.¶Tertio dato etiā
ꝙ ſeio diceretur factū ⁊ diceretur profectitiū nō videtur ꝙ pater
ſeius potuerit per talem prouocationem ꝑiudicare filiabus ſuis
in tali legato ꝑ not.per glo.ſingularē in.l.ex repudiatiōe.C.de fi-
11 deicom.q̄ † voluit ꝙ repudiatio patris facta de legato ꝓfectitio
facto filio nō noceat quādo legatum factū eſt cōditionale:vt no.
Bar.in.l.is heres.§.fi.ff.de acqui.here.Cum ergo in ꝓpoſito hu-
iuſmodi legatū videat cōditionale ꝓpter illa verba.Cū nubiles
erūt.iuxta no.per Bar.⁊ doc.in.l.titio cētum.§.titio genero.ff.de
condi.⁊ demō.Igitur nō videtur ꝙ in tali legato cōditionali pa
ter filiabꝰ ſuis ꝑiudicare potuerit.¶Quarto qꝛ licet pater poſ-
ſet preiudicare filio in legato facto filio contēplatione ſui qđ acq
rit ſibi ⁊ nō filio:tamē ī caſu noſtro nō videtur hoc dici poſſe:qa
dos licet profectitia filie ⁊ nō patri acquiri videtur per tex.ī.l.pō
ponius philadelphus.ff.fami.erci.qꝛ licet loquatur in dote da-
ta a patre filie:habet locū ⁊ extēditur etiā ad id qđ deſtinatur oc
caſione dotis.vt not.Raphael ⁊ dn̄s Alex.in.l.ſi extraneus.§.ſed
ſi pater.per illuꝫ tex.ff.de cōdic.ob cauſam.Igitur in caſu noſtro
in legato occaſione dotis facto videtur ꝙ pater preiudicare non
potuerit licet eſſet factū ſui cōtēplatione ⁊ potuiſſet ſi nō fuiſſet
ex cauſa dotis quia ſibi ⁊ nō filie queſitum fuiſſet ſecus eſt ex cau
ſa dotis.¶Sed predictis non obſtātibus cōtrariam ſentētiā ve-
riorem eſſe exiſtimo:⁊ ꝙ imo ꝓpter dictam prouocationē ⁊ diui
ſionem neqꝫ a ſeio neqꝫ a filiabus in preſentiarū legatum peti nō
pōt.⁊ in primis premitto ꝙ licet legatū factū filio in dubio cēſet
factuꝫ cōtemplatione filij.vt voluit Bart.in.l.gallus.§.ꝙ ſi is.ff.
de libe.⁊ poſthu.⁊ Bal.in.l.certum.C.vnde legiti.⁊ latius in.l.ſi
filio.ff.de dona.cauſa mor.niſi ſit facta cōmemoratio patris ⁊ pa
trie ptātis ſcđm ꝙ ibi declarat Bart.Tamē in caſu noſtro tale
legatū cenſetur factum cōtemplatione pr̄is qꝛ beneficio pr̄is fa-
ctū fuit.Naꝫ iuſſit teſtator oēs filias natas ⁊ naſcituras dotari
cōibus expēſis omnium trium fratrum.¶Ex quibus manifeſte
colligitur qđ factū fuit contemplatione parentum.Naꝫ teſtator
notas habebat perſonas parētum ⁊ non filiarum naſciturarū.
Igitur videtur factū contemplatione patris.arg.l.ſed ſi plures.
§.arrogato.ff.de vul.⁊ pupil.per quem ita declarat Pau.de caſt.
in.d.l.cum oportet.C.de bonis que libe.⁊ Paul.de ca.in.l.fi.C.de
vſufructu.¶Preterea dicit Bal.⁊ ſequuntur Pau.de ca.⁊ mo
derni.in.d.l.cū oportet.ꝙ tūc reliquit filio cōtemplatione patris
qn̄ nō erat alias relicturꝰ niſi reſpectu patris.ideſt ad patris vti
litatem qđ preſumitur ſi ſolius patris merita preceſſerūt.Sed in
caſu noſtro cū legata videātur fieri ob merita.l.nec adiecit.ff.pro
ſocio.Tamē merita fratruꝫ ſunt in conſideratione nō filiorū nō
natoꝝ ⁊ in futuruꝫ qui nō merētur neqꝫ demereri poſſunt.arg.l.
ſigs ī ſuo.C.de inoffi.teſta.⁊ ſic cōcluditur ꝙ factū fuit cōtempla-
tione patris ⁊ ad vtilitatem qꝛ dotare tenebatur de ꝓprio.⁊ in.l.
fi.⁊ ibi plene no.C.de dotis promiſ.¶Ex qbus infero vnū aliud
preſuppoſitum ꝙ cum pater ſeius fuerit a teſtatore oneratus illo
legato dotis filiarum.Itē legato liberationis adminiſtratiōe ꝑ-
terita ⁊ futura ī his que ab eo culpa committerētur vel eſſent cō
miſſa potuit grauari per regulā.l.ab eo.cuꝫ materia.C.de fideic.

Et ex his in ꝓpoſito infertur ꝙ nō ſolū titius cenſetur grauatꝰ
ſtare cū ſeio in cōmunione:ſed etiā ſeius cēſetur grauatꝰ ſtare cū
titio in cōmunione.Diſpoſuit enim teſtator ⁊ mādauit ꝙ dictꝰ
Titiꝰ debeat ſtare ⁊ habitare ī cōmuniōe cū dictis ſuis patruis
⁊ eis aſſiſtere:⁊ parere in oībus ⁊ per omnia vt patribus prohi-
bēs ⁊ vetās ipſum Titium prouocare vel prouocare poſſe ipſos
ſuos patruos ad diuiſioneꝫ vſqꝫ ad.xl.an.ſue.etatis cōpletos ⁊c.
nā ex quo communio nō poteſt dari niſi patruis etiā ſtātibus in
cōmuniōe:⁊ ſic ſunt correlatiua:qꝛ vnū nō pōt eſſe ſine alio.Iuſ-
ſus etiā extēditur ad patruos ꝙ debeāt cū filio ſtare ī cōmuniōe.
12 †Nā ꝓhibito vno ex correlatiuis:vel mādato facto cenſet etiam
alteri correlatiuo mādatū ⁊ ꝓhibitū.l.fi.C.de indicta viduitate.
⁊ in.l.an inutilis.ff.de accep.Ad idē tex.in.c.fi.ne cleri.vel mona.
lib.vj.ꝑ quē dicit Io.de lig.⁊ ſequit do.Abb.in ꝓe.gregoriano.
qđ ſi ſcholaribꝰ ꝓhibet ne audiāt cēſet doct.ꝓhibitū ne legant.
Vn̄ pena impoſita vendēti aliquā rē cēſetur impoſita emēti iu-
xta no.ꝑ Bar.in.l.nemo.C.de ſac.ſan.ec.⁊ Bal.ī rub.de reb.cred.
cū ſimi.Qua ergo rōne in penalibus ⁊ correctorijs diſpoſitū in
vno ex cōtrahētibus in cōtractu vltro citroqꝫ obligatorio.⁊ ſic ī
correlatiuis cenſet in altero diſpoſitū.vt ī.d.l.fi.C.de indi.vidui.
vbi Bar.⁊ alij pari rōne ⁊ fortius idem dicēdū eſt in precepto te
ſtatoris quādo vtriqꝫ precipere pōt ⁊ vtroqꝫ grauare.arg.l.in te-
ſtamēti.ff.de regu.iur.⁊ in.c.cum dilecti extra de donatio.¶Pre
terea iſtud ꝓceptū teſtatoris ꝙ deberet ſtare ī cōmunione cū ſuis
patruis.Idē ſignificat ac ſi dixiſſet volo ꝙ Titiꝰ filiꝰ meus ⁊ pa
13 trui ſui ſtent in cōmunione:†qꝛ copula:cum:poſita inter ꝑſonas
cōiungit eque ꝑncipaliter:⁊ idē ſignificat ꝙ copula:⁊.l.titie tex-
tores.§.nihil ⁊ ibi plene doct.ff.de le.j.l.ſigs Titio cū ſeq.incip.
Si mulieri cū liberis.ff.d̄ vſufr.accre.⁊ ibi Albe.⁊ Bal.⁊ tradi-
tur in.l.ij.C.de v̄b.ſig.⁊ per Bald.in.l.gallus.§.quidā recte.ff.de
libe.⁊ poſth.Sed clarū eſt ꝙ ſi dixiſſet iubeo filiū meū ⁊ patruos
in cōmunione ſtare ꝙ etiā patrui cenſentur eſſe iuſſi ſtare in com
munione.Igit idē dicendū eſt qn̄ dixit cū patruis ꝑ predicta po
tuit enim teſtator hoc percipere ex quo oēs onerauit ꝑ.d.l.ab eo.
facit tex.⁊ qđ ibi per Bar.in.l.luciꝰ in ꝑn.ff.ad treb.⁊ in.l.fi.§.lu-
cius.ff.de lega.ij.ꝑ q̄ iura hoc in terminis noſtris cōſuluit Bart.
in ſuo cōſi.clxviij.incip.Quidā habēs bona cōia.Vbi dicit ꝙ ꝑ
iſta v̄ba ꝙ filiꝰ debeat morari cū Titio cōiter vſqꝫ ad etatē.xxv.
an.importat ꝙ oīa bona ſint inuicē cōia ⁊ in cōmunione oīum
bonoꝝ vt ibi latius ꝑ eū.⁊ iſta opi.eſt ſeqnēda per quam magis
ſatiſfit volūtati teſtatoris qui videtur tātū appoſuiſſe dicta ver-
ba in fauorē filij pupilli vt dicit Bar.in.d.ꝯſi.arg.l.ſeius ſaturni
nus.cū ibi no.ff.ad treb.⁊ quod ibi nota.in.l.fi.§.cū pollidius.ff.
de vſur.voluit ꝙ dictꝰ filiꝰ ſuus ſtaret cū patruis:⁊ ab eis guber
naret ⁊ cuſtodiret qđ patet qꝛ reliqt eos tutores:⁊ iuſſit etiāꝫ ꝙ
poſt nō poſſet bona alienare ſine licentia patruoꝝ.Si enim pa-
trui non eſſent iuſſi ſtare in cōmunione prouiſio teſtatoris fuiſ-
ſet ſatis fragilis.Vn̄ fortius ⁊ plenius ꝓuidetur eius voluntati
intelligendo dicto modo.Igitur talis interpretatio eſt ſequen-
da.l.in conditionibus primū locum.ff.de cōdi.⁊ demon.⁊ in.l.ex
facto la grande.ff.de heredi.inſtitu.⁊ pleniori modo.l.in teſtamē
tis.ff.de regu.iur.c.cū dilecti.de donat.¶Ex qbus infert in pro-
poſito ꝙ cū dictus ſuus patruus nō obſeruaret volūtatē teſtato
ris in ſtādo in cōmunione debet legatū amittere.l.poſt legatū.§.
amittere.ff.de his qbus vt indig.l.ab adminiſtratore.⁊.l.poſt le-
gatū in fi.C.d̄ legatis.⁊ vtrobiqꝫ notat.⁊ tradit Specula.⁊ poſt
eū Io.an.in titu.de inſtrumē.edi.§.nūc vero aliqua.verſi.lviij.in-
cipit.Querit aūt qualiter.⁊ ſi dicat in caſu noſtro teſtator alias
erat relicturus:nūc priuari nō debet vt no.gl.in.d.c.ſi legatariꝰ.
arg.l.nēſenius.ff.de excuſa.tuto.ꝙ eſſet alias relicturus videt oſtē
di qꝛ fratres ꝯſenſerunt ꝙ eius filie dotarent de cōi.Ita ēt videt
voluiſſe ꝙ filie patruoꝝ dotarent de cōi.Rn̄deo ꝙ hoc cēſet eis
ſtātibus in cōmuniōe:⁊ ſic qꝛ oīa erant cōmunia magis admit-
titur ⁊ magis eſt hoc cōueniēs q̄ꝫ poſt diuiſionē vt ꝑꝫ ex notatis
ꝑ Bal.in.l.ſi patruus.in v̄ſi.Et predicta oīa.C.cōmunia vtriuſqꝫ
iudicij.⁊ ꝑ Bald.in.l.ſi ſocietatem vniuerſorum.⁊ in.l.cum duo-
bus.§.ſi fratres.ff.ꝓ ſocio.Vnde pari ratiōe cenſetur legaſſe eis
exiſtētibus in cōmunione:⁊ ſic rebus ſic ſtantibus.l.qđ ſeruus.ff.
de cōdi.ob cauſam.Et maxime quia voluit ꝙ omnes filie fratrū
tam nate q̄ꝫ naſciture de cōmuni dotarentur.Vnde nō eſt veriſi-
mile ꝙ voluiſſet filiū grauare ad magnū onus qđ ſequi poterat
niſi eis exiſtētibus in cōmunione qđ etiam ex alio oſtendit quia
teſtator iuſſit cōmunionē poſtea in alio capitulo:precedētia aūt
per ſequētia declarant.l.q filiabus in ꝑnc.⁊.l.qui filiabus.in fi.ff.
de lega.j.oſtēditur etiam ex alio:qꝛ dicit ꝙ debeāt dotari cōibus
expenſis.⁊ ſic voluerit ꝙ eo tpe dotarentur quo expenſe cōiter fie
bāt ⁊ de rebus cōibus:⁊ ſic eo tēpore quo eſſent in cōmuniōe iu-
xta mādatū teſtōris quo caſu dicunt expēſe cōes:ſꝫ qn̄ ſeparatim
faceret quilibet pro parte ſua tunc non dicerentur expenſe cōes:
ſed quelibet pars diceret expēſa illius qui illā expēderet:nō aūt
proprie

proprie cõmunis expenſa.arg.eius qđ habetur in.l.recte dicim⁹.
ff.de verb.ſig.⁊.l.illud.ff.de ritu nupt.⁊ not.in.l.ſerui electione.§.
14 j.ff.de legat.j.¶ † Cõfirmat̃ q: iſta verba ꝙ debeant cõiter viuere
ſeu in cõione ſignificãt ꝙ oẽs fructus cõiter ⁊ equaliter percipiã
tur ⁊ expẽdãtur:nec attẽdatur ꝙ alter habeat maiorẽ familiã per
nota.in.d.l.ſi.§.lucius.ff.de leg.ij.⁊ in.c.duo fratres de fratrib⁹ de
nouo beneficio inueſtiſcis.Facit.l.cum duobus.§.ſi fratres.ff.ꝓ ſo
cio.Ad idẽ ꝙ teſtator fecerat idẽ in vita ex quo verba dubia decla
rantur.l.damnas.§.ſi.ff.de vſufru.lega.⁊ ita dicit notãter Bart.i
d.cõſi.preallegato.Unde ex premiſſis patet ꝙ nõ fuiſſet alias le-
gaturus in re dubia preſumptio eſt ꝙ alias nõ fuiſſet legatur⁹.
l.nenſenius cũ ſequenti.ff.de excu.tuto.⁊ notant Moder.in.d.l.ſi
legatarius.⁊ ibi dominus Barth.de ſaly.⁊ dñs Alexãder.¶ Ex
qbus in ꝓpoſito vltra inferri põt ꝙ tãtũ durãte neceſſitate videt̃
grauamen impoſitũ ꝙ dotes de cõi ſoluerentur:⁊ ſic operabat̃ le
gatum ꝙ alias de proprio fuiſſent per patruos ſoluẽde licet ĩ cõ
munione ſtetiſſent iuxta nota.in.d.l.ſi patruus.⁊ in.l.ſi ſocius ꝓ
filia.ff.pro ſocio.Ego tamẽ alias ꝯſului ꝙ in ſocietate oĩuꝫ bono
rũ dotes erat ſoluẽde de cõibus bonis licet multi ꝯtrariũ teneãt
qđ nõ diſcutio q: nõ eſt neceſſariũ.Sed teſtator predictus voluit
ꝙ eis ſtantibus in cõione ꝙ dotes de cõi ſoluerẽtur.Igit̃ ea fini-
ta non eſt amplius obligatus.arg.d.l.ſocius pro filia.ff.pro ſocio.
Itẽ q: ceſſante cauſa ceſſare dꝫ effectus.l.adigere.§.q̃uis.ff.de iu-
repatro.Ex qbus patet ſolutio ad omnia in ꝯtrariũ allegata.¶ Sꝫ
illis particulariter reſpõdẽdo.Ad primũ dicit̃ ꝙ ille procederet
quando legatũ cẽſeretur factũ filiabus earum cõtemplatione:ſe-
cus quãdo factum eſſet cõtemplatione patris quo caſu pr̃i factũ
cẽſeretur:⁊ patri acquiritur:q: tunc patri poteſt preiudicare pro
ut plene declarat Bar.⁊ ſequũtur doc.in.l.is qui heres.§.neq̃ fi-
lius.ff.de acqui.here.¶ Ad ſecundũ reſpõdetur ꝙ imo dicti pa-
15 trui venerũt contra voluntatem teſtatoris de iure validã:† quo-
niã licet teſtator nõ poſſit diſponere ꝙ quis ſtet in cõmunione ꝑ
petuo.l.in hoc iudicio.§.ſi conueniat.ff.cõmuni diui.⁊ no.Pau.
de caſt.in.l.ſi nõ ſortem.§.ſi centũ.ff.de condi.indebiti.Tamẽ be-
ne poteſt precipere vt quis ſtet in ꝯmunione vſq̃ ad certũ temp⁹:
⁊ nõ diuidat ita concludunt Bal.⁊ Angel.per illum text.i.l.iiij.
in princi.ff.de cõdi.inſti.⁊ tenet Barto.in.l.gaius.ff.de annu.leg.
Igitur ex quo venit cõtra prohibitionem legatum amiſit.¶ Nõ
obſtat tertium q: reſpondetur ꝙ licet legatum ſit cõditionale ſa
tis ꝙ tempore quo cedit dies legati iſte reperitur ĩdignus:q: nõ
reperitur in cõione iuxta preceptuꝫ teſtatoris.Nam habilitas vl'
inhabilitas ꝯſideratur tp̃e quo dies cedit legati.l.cũ in annos.ff.
de annuis lega.⁊.l.j.in princ.⁊ ibi gl.ff.quãdo dies leg.vſuſfr.ced.
⁊ in.l.j.i fi.ff.quibus modis vſuſfru.amittatur.Unde cũ reperia-
tur indignus fauore titij:titio tale legatuꝫ applicari debet.l.ij.§.
ſi duo.ff.de collatione bonorum.⁊ in.d.l.poſt legatũ.§.amittere.
vbi eſt caſus.ff.de his quibus vt indig.⁊ plene Bar.in.l.ij.§.vidẽ-
dũ.ff.ad tertul.¶ Preterea teſtator nõ legauit dotes filiab⁹.nec
verba ſunt relata ad filias:ſed iuſſit illas dotari cõibus expenſis.
Cũ ergo eſſet on⁹ qđ pertinebat ſeu ſpectabat ſoluẽdũ ꝑ fratres
parẽtes dictarũ filiarum.l.ſi.cum ibi no.C.de ritu nupt.Unde fi-
liarum nõ intererat que oĩno a parẽtibus ſufficientib⁹ veniebãt
dotande.l.qui liberos.ff.de ritu nupt.Igitur tale legatũ cenſetur
directo factuꝫ parentibus ad quos onus pertinebat:⁊ quorũ in
tererat.l.fideicom.§.interdum.ff.d leg.iij.⁊.l.ſeruo legato.§.j.in fi
ne.ff.de lega.j.In quibus probatur ꝙ nõ attẽditur ille in quẽ ver
ba dirigantur.Sed perſona cuius intereſt legatũ factuꝫ eſſe.Ex
quibus patet ꝙ ſi legatum dr̃ factum parẽtibus ⁊ non filiab⁹ po
tuerunt ſibi preiudicare:⁊ nõ ſumus in materia.l.ex repudiatiõe.
C.de fideicom.¶ Ex quibus infertur ſolutio ad vltimuꝫ q: ſi di
recto dr̃ factum parẽtibus nõ ſum⁹ in materia.d.l.pomponi⁹ fi-
ladelphus.ff.fami.erciſ.ex quo non filiabus ſed parẽtibus dr̃ fa-
ctum fideicõmiſſuꝫ.ꝙ etiã ex alio ſi diceremus factũ eſſe filiab⁹ ⁊
parẽtibus nõ requireretur ſcđm ꝙ dictum eſt in ratione vltima
in cõtrariũ allegata nõ valuiſſet grauamẽ de ſtãdo in cõmunio-
ne q: fratres nõ fuiſſent vocati a teſtatore res autem eſt interp̃tã-
da vt in toto ſit.l.quoties.ff.de reb.du.Igit̃ ꝙ cenſeat̃ factũ parẽ-
16 tib⁹:⁊ ſic potuerũt facto eoꝝ ſibi p̃iudicare.† Uel dicam⁹ ꝙ imo
dicta lex pomponius filadelphus:que loquit̃ in dote data nõ ha
beat locũ in dote promiſſa deſtinata cum ſit exorbitans vt ĩ.l.pla
cet.ff.de acqui.here.nõ debet extendi.l.qđ vero.ff.de legi.Sed nul-
libi reperitur ꝙ hoc caſu acquiratur aliquid filie.Igit̃ nõ eſt di-
cẽdũ:⁊ ita tenet cõſulendo dñs Pau.de caſt.in ſuo conſ.cv.⁊ tex.
in.d.l.ſi extraneus.reſpõdetur ꝙ licet ibi loqueret̃ in dote deſtina
ta vt filie poſſet acquiri:tñ in tali dote deuẽtũ fuerat ad actũ tra
ditiõis ſecus in caſu noſtro facit lex papius:cuꝫ materia.ff.de do
na.inter virũ ⁊ vxorem.⁊ ſic cuꝫ caſu noſtro nõ fuerit tradita nõ
habet locum lex põponi⁹ philadelphus que fundat ſe q: filia rẽ
dataꝫ in dotem poſſedit.¶ Scđo poteſt reſponderi ꝙ illa litera
in.d.l.ſi extraneus.in fine nõ probat dũ dicitur.Niſi aliud euidẽ-
ter actum ſit:q: poteſt intelligi quando datur alteri fuiſſet ſtipu
latus vel cõſenſiſſet ꝙ alter ſtipularetur:⁊ nõ probat cõcludẽter
de filia.Uñ non debet induci legum correctio per tacitos intelle-
ct⁹.vt no.gl.i.c.cupiẽtes.§.ꝙ ſi ꝑ.ex.de elec.in.vj.⁊ in.l.vt liberis in
verbo.Nec lex vetat.C.de collatio.Unde cõcludi poteſt in propo
ſito noſtro ꝙ aut pater tradidit ex cauſa donatiõis filie tũc lꝫ nõ
ſequat̃ matrimoniũ:⁊ ſic ſit dos deſtinata tamẽ valeat donatio:
⁊ ita ꝓcedat tex.in.d.l.ſi extraneus.§.ſi.ſm̃ Fulgo.⁊ Pau.de caſt.
Aut pater promiſit tñ ex cauſa donationis:⁊ tunc dico ꝙ ꝓmiſ
ſio nõ valet.hoc voluit gl.ſingularis in.l.cum de in rẽ verſo.in ṽ.
Nomine dotis.ff.de vſuris.quã ſequitur Florianus de ſctõ petro
in.d.l.põponius filadelphus.⁊ doc.in.d.l.cũ de in rem verſo.non
reprobãt.Aut pater ꝓmiſit ſed nõ ex cauſa donationis:⁊ tũc nõ
habet locuꝫ.d.l.põponius.l.dos a patre.C.ſoluto matrimo.Ali-
quãdo alter conſtituit volẽs exonerare patrem ⁊ eius cõtempla-
tione:⁊ tũc etiam dico ꝙ nõ cenſetur donatũ filie nec loquitur.d.
l.põponius.nec dominus Raphael.nec dñs Alex.⁊ ſic in caſu no
ſtro duplici reſpectu acquiritur patri.¶ Primo q: nõ conſtat ꝙ
ſit filie donatuꝫ a patre ⁊ profectitia patri acquirũtur.l.cũ opor-
tet.i principio.C.de bonis que liberis.¶ Secundo q: nõ fuit fa-
cta traditio ſed promiſſio ⁊ non a patre ſed ab alio cõtemplatio
ne patris.Unde diſſimilia ſunt a caſu domini Raphaelis ⁊ dñi
Alexã.in.d.l.ſi extraneus.§.ſi.Ex diuerſis autem ⁊ diſſimilibus
nõ eſt bõa illatio.l.papinianus exuli.ff.de mino.l.inter ſtipulan-
tem.§.ſacraꝫ.ff.de verbo.obliga.⁊ ibi Bart.Ex quibus ſunt ſo-
lute ratiões in contrarium allegate:⁊ remanet concluſio firma.
Laus deo.Bartho.ſoci.⁊c.

¶ Summarium.

Renũciatio facta de omnibus bonis allodialibus cõpetẽtibus
ſibi ex hereditate paterna non excludit renunciantem a ſucceſſio
ne fratrum.Item renunciatio facta de iuribus competentibus
in bonis allodialibus viui abſentis non valet etiam ad impin-
guandum ius abſentis.Item generalis renunciatio bonorum
alicuius non comprehendit bona feudalia ⁊ emphyteotica.
1 Mortuo patre immediate ꝙ ſuccedunt filij non dicuntur am-
plius hereditas ⁊ bona paterna ſed fratrum.
2 Pactum firmatur iuramento quando per ſororem ſit fratri de
non ſuccedendo patri:patre conſentiente.
3 Quis nõ põt renũciare bonis feudalib⁹ viuẽtis eo nõ cõſentiẽte.
4 Conſuetudines non debent extendi vltra caſum in eis expreſſum
aut extra perſonas in eis nominatas.
5 Indefinita non equipollet vniuerſali quando non eſt eadem ra-
tio omnium contentorum.

¶ Conſilium.lxxiij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpirit⁹ ſanct⁹ illuminet intellectũ.

SUper controuerſia renun-
ciationis facte per magnificuꝫ equitem dominũ Al-
bertuꝫ de guaſchis fratribus ſuis tam in bonis allo-
dialibus q̃ꝫ feudalibus ſcripſit abunde eleganter:⁊ ſubtiliter ꝓ-
ſtantiſſimus iuriſcõſultus dominus Ceſar de guaſchis:⁊ quãtũ
cũq̃ opus nõ eſſet plures doctores preſtantiſſimi papienſes eius
ſentẽtiã confirmauerũt:ita ꝙ nullũ dicẽdi locũ reliquere:tamen
ex eoꝝ ꝯſilijs eliciã quaſdã concluſiones breuiſſimas illas confir
mando vt petẽti a me cõſiliũ ſatiſfaciã lꝫ opus nõ fuiſſet.¶ Pri
ma igit̃ ſit cõcluſio ꝙ renũciatio dñi Alber.ꝑ quã renũciat oĩb⁹
bõis ⁊ iuribus ſibi cõpetentibus ⁊ cõpetituris in bonis ⁊ here-
ditate dñi Anto.patris ſui tã allodialib⁹ q̃ꝫ feudalibus fratrib⁹
ſuis nõ excludit ipſũ quo min⁹ admitti poſſit:⁊ debeat ſi vult ad
hereditatẽ ⁊ bona tã allodialia q̃ꝫ feudalia que ex bõis ⁊ heredi-
tate paterna prouenerũt ad fratres tanq̃ꝫ ad bona fratrũ ꝑ mor-
1 tem ipſoruꝫ† q: immediate mortuo patre qđ ſuccedũt filij nõ di-
cũtur ampli⁹ hereditas ⁊ bõa paterna ſꝫ fratrũ q: ſunt vnita cũ
bonis ⁊ hereditate filij.l.ſed ſi plures.§.ſi filio.ff.de vul.⁊ pup.l.ſ.
§.veteres.ff.de acqui.poſ.Igitur renũciatio facta in bonis ⁊ iuri
bus paternis nõ extẽdit̃ ad bõa ⁊ iura fratrũ que nõ ſunt ampli⁹
paterna.arg.l.ſi vnus.§.ante oĩa.ff.de pac.⁊ ita in terminis con-
ſuluit Ang.i ſuo cõſi.mihi.lij.incipit.Dñs Sili⁹.Et illđ cõſiliũ
referũt ⁊ ſequũtur ambo p̃ceptores mei dñs Franci.areti.⁊ dñs
Alex.de imo.i.l.j.§.veteres.ff.de acqui.poſ.⁊ ꝓbat̃ ex his que cõ-
ſuluit Bar.i cõſi.lvij.icip.Ex themate p̃dicto.⁊ Pet.de anch.in
ꝯſi.xxxvij.icip.Mortua dicta dña.Et aret.p̃ceptor me⁹ in ꝯſi.iij.
Idẽ ꝯſuluit Lado.roma.i cõſi.clxviij.inci.Circa primũ q̃ querit̃.
Bal.in cõſi.ccxiiij.incip.Ex ṽbis dicte renũciatiõis.Uidem⁹ idẽ
in ſtatuto qñ filia excludit̃ ab hereditate pr̃is ꝓpter fratres.Naꝫ
nõ cẽſet̃ excluſa ab hereditate fratris ſm̃ Roma.Are.⁊ dñꝫ Alex.
in.d.§.veteres.cũ ꝯcordãtijs de qb⁹ ibi ꝑ do.Alexã.⁊ ꝯſuluit dñs
Bñdict⁹ capra ꝯſi.lxxij.incip.Quidã Petr⁹.⁊ ĩ materia feuda-
li ꝙ renũciãs fratrib⁹ feudo patris:poſſit poſtea ad p̃tẽ fratris
venire ꝓbat̃ in.c.j.de eo q ſinẽ fecit agnato.Ubi tꝫ Jac.aluaro.⁊

in.c.ſi titius cū ſempronio.ſi ꝺ feu.fue.cōtrouer.⁊ tenet Bal.i.l.j.
in.xj.⁊.l.q.ff.de rerū diuiſio.⁊ Bald.i.c.j.§.decedēte.q̄ feu.da.poſ.
⁊ glo.⁊ Bal.i.c.j.imperator.Lotharius.Et Bal.i ꝯſi.j.in.j.volu.
dñs Alex.in cōſi.xiij.in.v.volu.⁊ ratio eſt q꞉ nō venit ad illā por-
tionē ꝑ ius accreſcēdi.Et multominus ex ſucceſſione pr̄is:ſed ex
iure inueſtiture paterne ſeu antique:vt eſt caſus i.c.ſi capitanei i
verbo ꝑ inueſtiturā pr̄is de feu.marchie:ex quo patet ꝙ male lo-
quit̃ Bal.in.l.vnica.circa vlti.co.C.qñ nō petē.par.q꞉ nō admit-
tit̃ ꝑ ius accreſcēdi ꝓut ipſe arbitratur ſed iure paterne vel antiq̄
inueſtiture.¶Scōa ꝯcluſio colligit̃ ex dictꝭ ꝯſilijs ꝙ renūciatio fa
cta ꝑ Raph.de iuribus cōpetētibus in bōis dñi Pauli abſentis
Bernardino ⁊ Nicolao recipiētibus pro ipſo dño Paulo cuius
ratificatio nō ꝓbat̃ reſpectu bonoꝝ allodialiū nō valuit tāꝙ̄ fa-
cta de bōis viuētis eo nō cōſentiēte.Dū hoc pactū duplex habet
caput alterū per ꝙ dñs Albertus abſtinet ⁊ excludit̃ a bonis dñi
Pauli:⁊ hoc reſpectu nō ē turpe q꞉ nedū ꝙ metuat imo excludit
votū captāde mortis nec efficit̃ ille q̄ renūciat ſolicitꝰ de heredi-
tate viuētis.Alterū caput ꝑ qꝺ portio fratrū ipinguat̃:⁊ hoc re-
ſpectu eſt turpe q꞉ reddūt̃ fratres ſoliciti de hereditate viuētis:⁊
īducit votū captāde mortis:⁊ ſic militat ratio.l.fi.C.de pactis.vbi
eſt caſus in ratiōe ſui ſm̄ do.Anto.de but.in ſuo ſolēni cōſilio qꝺ
inci.In noīe virginis glorioſe.Et ideo dicit̃ tale pactū nō firma
ri iuramēto.⁊ hoc cōſiliū refert ⁊ ſeqtur īſignis ꝑceptor meꝰ dñs
Jo.Baptiſta de ſctō ſeuerino i.l.pactū dotali.C.de colla.eādē ꝯſi
derationē fecit bal.i ſuo ꝯſi.cclxxij.i.iij.vo.incip.Quedā puella.
Et Pe.de anch.Jmo.⁊ Geminia.in.c.q̄uis de pac.i.vj.vbi Pe.
de an.dicit ita ſe ꝯſuluiſſe ⁊ habet̃ i ꝯſi.ſuo.xxviij.incip.Pro cla
riori deciſione.⁊ per hāc cōſiderationem idem tenuit Areti.ꝑce-
ptor meꝰ in.l.qui ſuperſtitis.ff.de acquirēda hereditate ad quam
nō aduertit Roma.cuiꝰ opi.nō eſt tenenda q꞉ nihil boni allega.
Nam ratio per eum alleg.procedit reſpectu capitis excluſiui ⁊ re
nūciātis:ſꝫ nō aduertit ad impugnationē patris recipiētis Are.
⁊ Fed.⁊ Bald.quos alleg.loquuntur mortuo patre:nō autem eo
viuente ⁊ nō conſentiente.hanc etiam opinio.qꝺ nō valeat tenuit
do.Rapha.fulgo.in dicta.l.pactū dotali.⁊ dicit ita ſe conſuluiſſe
⁊ habetur inter cōſilia ſua cōſilio.lxxiij.icip.Pater familias ha-
bens filiā.quia eſt contra bonos mores vt dictum eſt.Unde iura
mento nō firmat̃ vt in regula non eſt obligatorium.de reg.iuris
lib.vj.cum ſimi.Et hāc opi.tenēt Rapha.cu.⁊ do.Alexā.ꝑceptor
meus in.l.ſtipulatio hoc modo concepta.ff.de verbo.obli.cōſide-
ratione predicta per quam reſpōdet ad obiecta Roma.Et ꝑ pre
2 dicta dicit Bart.ibi dum ponit qꝺ pactum firmatur† iuramēto
quando per ſororem fit fratri de nō ſuccedendo patri debet itel-
ligi quando fit patre cōſentiente ⁊ ꝙ ita debeat intelligi pꝫ ex di-
ctis Barto.in.l.fi.C.de pac.vbi voluit ꝙ in terminis.d.c.quam-
uis.Jdeo pactum firmatur iuramēto quia non inducit̃ votū ca
ptande mortis ſed tollitur:⁊ ꝙ tex.i.d.l.fi.non obſtet q꞉ ibi indu-
cit̃ votum captande mortis.Jgitur vult Bart.ꝙ quādo per tale
pactum hereditatis perdende induceretur votum captāde mor-
tis non valeret etiam iuratū per rationē.d.l.fi.ſed ita eſt i caſu no
ſtro vt probatum eſt.Jdeo Barto.idem vult.⁊ ſic in.d.l.ſtipula-
tio hoc modo concepta intelligi debet.vt dicit do.Alex.patet ꝙ
primo conſiderat ꝙ eſt ꝯtra bonos mores q꞉ inducit votū captā
de mortis ⁊ impedit liberaꝫ teſtamēti factionē:⁊ ideo dicit ꝙ pa
ctuꝫ de ſuccedēdo non valet nec iuramento firmatur ſed quādo
dicit ꝙ ſi renūciat fratribꝰ poteſt patri ex teſtamēto ſuccedere ne
impediatur libera teſtamēti factio nō autem pōderat ratiōe vo-
ti captāde mortis quā ceſſare prius dixerat in terminis.d.c.quā-
uis.patet q꞉ loquitur eo caſu quo dicta ratio:⁊ ſic patre cōſentiē
te vt dicit do.Alex.faciūt nota.per Bal.in.c.moribus ſi de feudo
3 fuerit controuerſia.¶†Ex quibus infertur tertia cōcluſio ꝙ etiā
quis non pōt renunciare bonis feudalibus viuentis eo nō cōſen
tiēte nō ſoluꝫ ad ſe excludēdū ſed etiā ad impugnandā portionē
illius cui fit renūciatio:⁊ ratio eſt illa de qua in precedēti ꝯcluſio
ne q꞉ nō eſt licitum ſperare mortē alterius.l.inter ſtipulantem.§.
ſacrā.ff.de ver.ob.⁊ ne inducatur votū captande mortis per no.i
d.l.fi.C.de pac.⁊ hec opi.eſt cōmuniter de mente do.And.de yſer.
Jaco.alua.⁊ aliorum in.c.j.qui ſucceſſores teneātur.⁊ i.c.moribꝰ
ſi de feudo fuerit ꝯtrouerſia.⁊ in.c.ij.de feudo dato in vicem.l.cō-
miſſo.que volūt ꝙ iure cōſuetudinario ꝓcedat ꝙ dñs feudi poſ
ſit inueſtire aliuꝫ vaſallum ꝙ res ad eum reuertatur:⁊ ſic non ſo
lū in caſu mortis ſed caducitatis quomodocūꝗ.Si ergo eo caſu
ex iure conſuetudinario admittitur talis cōtractus ꝑ quē indu-
citur votū captāde mortis ꝯtra bonos mores:talis cōſuetudo tā
ꝙ̄ odioſa nō eſt extēdēda vt in terminis dicūt doct.in.d.c.j.q̄ ſuc-
ce.i feudo teneantur.faciunt no.per Bar.in.l.j.§.ſiquis hoc iter-
dicto.ff.de iti.actuꝗ priua.⁊ maxime q꞉ i caſu noſtro tātūmodo
ſit pactū ꝙ ſibi bōa Pau.nō querātur que querēda erant per eiꝰ
mortē:⁊ ſic ꝙ querāt̃ Bernar.⁊ Nico.Unde ceſſat rō Bal.q꞉ nō
ſit pactū in caſuꝫ caducitatis:ſed qñ per mortem ad do.Rapha.
feudū eſſet ꝑuenturū.in quo caſu nulla reperitur ꝯſuetudo.Jgi
4 tur ſtat firma regula iuris cōis.¶†Probat̃ dicta ꝯcluſio q꞉ di-
cte ꝯſuetudines nō debēt extēdi vltra caſum in eis expreſſum aut
extra ꝑſonas in eis nominatas ſm̄ And.de iſer.in rub.de ꝯſuet.
recti feudi.⁊ tradūt Jo.an.do.Ant.⁊ Joā.de imo.in.c.j.extra de
feudis.Uñ cū iſte caſus de quo agimus ſit deciſus per rōneꝫ.d.l.
fi.⁊ per ea que dicta ſunt in precedēti cōcluſione ⁊ nō reperit̃ con
ſuetudo feudoꝝ in cōtrariū ſequit̃ ꝙ ſtat firma diſpoſitio iuris
cōis:⁊ iſte tres cōcluſiones ſufficiant ꝓ victoria dñi Rapha.que
ſunt veriſſime.¶Quarta cōcluſio licet renūciatio i bonis Pau
li tenuiſſet qꝺ tñ eſt falſum:tñ ex quo renunciauit iura q̄ hꝫ i bo-
nis Pauli ꝑ mortē eiꝰ in tali generali renūciatiōe nō veniūt bo-
na feudalia vel emphyteotica.Jta decidit Bald.in terminis in
aut.in ſucceſſione.i fi.C.de ſuis ⁊ legi.⁊ eſt tex.in.c.in generali.ſi ꝺ
feu.fue.cōtrouer.inter dñm ⁊ agnatū per quē dicūt ibi doc.ꝙ in
gñali trāſlatione bonoꝝ nō veniūt bona feudalia:⁊ ita tenet ibi
dñs Cardi.alexā.Jdē voluit Bald.in.c.j.an agnatus vel filiꝰ idē
voluit ibi Jaco.aluaro.in vlti.charta ꝑ tex.in.d.c.in generali.⁊ ē
de mente Bal.in ꝯſi.lxx.in primo vol.incipit.Queſtio ⁊c.¶Cō-
firmat̃ iſta opinio rōne euidēti.nā de bonis nō fit mētio gñalis
q꞉ nō ꝺr in omnibus bonis quo caſu eſſet generalis renunciatio
omniū bonoꝝ.vt per Bart.in.l.ſi ita.ff.de auro ⁊ argē.lega.Sed
indefinita in bonis q꞉ renūciat generaliter omnia iura q̄ habet
5 in bonis ⁊ ſic reſpectu bonoꝝ eſt indefinita.†Tūc ſuccedit regu-
la quādo nō eſt eadem ratio omniū contentoꝝ indefinita nō eq-
pollet vniuerſali.l.obligatione generali.ff.de pigno.⁊ notat Dy.
in rub.extra de reg.iur.in.vj.⁊ Bar.in.l.ſi pluribꝰ.ff.de leg.ij.Sꝫ
in caſu noſtro nō eſt eadem ratio bonoꝝ allodialiuꝫ ⁊ feudaliū
vt patet ex plene nota.in.d.c.in generali.Jgitur nō includūt feu
dalia.¶Solū huic cōcluſioni videt̃ obſtare q꞉ in precedēti capi-
tulo qñ renūciat iura i bonis dñi Raph.ꝺr tā allodialibꝰ ꝙ̄ feu
dalibus mobilibus ⁊ imobilibꝰ ſubditur.⁊ in bonis dicti dñi
Pauli.Jtē annectit̃ alia oratio ꝑdictis que regitur a verbo po-
ſito in ꝑcedenti oratione.Jgitur qualitas appoſita in precedēti
oratione videt̃ in iſta repetita prout videtur eſſe doctrina Bart.
in terminis in.l.in repetēdis.ff.de leg.iij.in ver.qñꝗ eſt identitas
rerū ſed diuerſitas ꝑſonarū.Sed hoc non hꝫ obſtare qm̄ partes
volūt ꝙ dicta renūciatio habeat effectū qñ oēs qbꝰ eſt facta dicta
renūciatio decederēt ſine filijs maſculis ⁊ legitimis q̊ caſu volūt
qꝺ ſalua ſint iura tā ex teſtō ꝙ̄ abinteſtato in eodē ergo caſu loq
tur renūciatio in quo loquitur reſeruatio in caſu tā ex teſtamen
to ꝙ̄ abinteſtato.arg.l.nam qꝺ liquide.ff.de penu lega.quē ꝓ ſin
gulari allegat Jmo.in.l.filio preterito in.xx.col.ff.ꝺ iniu.irritoꝗ
teſtō.⁊ eſt tex.optimus in.l.lucius.§.pluribus.ff.ad treb.ſm̄ An-
ge.in.l.j.ff.de reg.iur.Sꝫ talis exceptio ⁊ reſeruatio loquit̃ de bo
nis q̄ renūcianti obuētura erāt ꝑ mortē fratrū ſine filijs maſcu-
lis tā ex teſtamēto ꝙ̄ abinteſtato.Jgitur non veniunt bona feu-
dalia q̄ obuenire debebāt ꝓpter inueſtituras paternas vel anti-
quas:⁊ nō ex teſtō vel abinteſtato:vt eſt caſus quem ſemꝑ allega
ui in.c.ſi capitanei.⁊ ibi Bal.notat de feudo guardie.⁊ ita cōſu
luit dñs Alex.in quodā ſuo cōſilio qꝺ incipit.Cōſideratis his q̄
in themate narrant̃.Cū ergo ex ꝑdictis colligitur mēs ꝙ noluit
bonis feudalibus renūciare tollit̃ tacita mens ex qua ſolet fieri
dicta qualitatū repetitio vt eſt de mēte Bart.in.l.ſeie.§.gaio.ff.
de fundo inſtruc.⁊ Bal.in cōſi.xxiiij.in.ij.col.⁊ in.ij.vol.Una em̄
preſumptio aliā tollit.l.diuus.ff.de integ.reſti.tit.generali.nam
ex tacitis cōiecturis in cōtrariū ceſſat tacita repetitio.l.licet im-
perator.⁊ ibi Bar.Bal.⁊ Pau.de ca.ff.de lega.j.⁊ ex tacita volū
tate inducit̃ repetitio cōtra regulā:vt notat Barto.in.d.l.ſeie.§.
gaio.ita tollitur tacita repetitio cōtra regulā ex tacita mente de
functi vt contrariorum eadem ſit regula.l.⁊ ſi cōtra.ff.de vulg.⁊
pup.¶Confirmatur premiſſa cōcluſio.Nā iſta qualitas.⁊ feuda
libus appoſita in precedenti capitulo non cōuenit bonis expreſ-
ſis in alio capitulo imperfecto i quo loquitur de bonis q̄ ſunt ꝑ
morteꝫ obuentura renuncianti ex teſtamento vel abinteſtato in
quibꝰ nō cadit qualitas feudaliū qñ debentur ex inueſtitura pa-
terna:vel antiqua vt dictū eſt.Jgit̃ cū qualitas adiūcta ꝑceden-
tibus nō ꝯueniat ſequētibus nō cenſet̃ facta repetitio ſm̄ Bar.
in.d.l.in repetendis.arg.d.l.cū pater.§.cum imperfecto.ff.de leg.
ij.tenet Bart.in.l.ſeie.§.gaio.ff.de fundo inſtructo.¶Preterea
hic non agit̃ de repetitione ſolius verbi ad validitatē actꝰ in ca-
ſu Bar.in cōſi.xxv.incip.Uiſa facti narratione.Nec de repetitio
ne dici vel cōdictione.ſed ꝓ repetitione volumus ꝙ includātur
bona que alias non includerent̃ ad quē effectū nō pōt repetitio
fieri ſm̄ Albe.in.l.leges.C.de legi.⁊ Bal.i.l.ꝑ retentionē.C.de vſu
ris.Jtē hic eſt diuerſitas rerū ⁊ ꝑſonarū i ſequēti orōne.Jgit̃ nō
inducit̃ repetitio ſm̄ Bar.in ſuo cōſil.xxxvij.incip.Pola relīqt.
Jtē cū nō ſit eadē ratio:renūciatio bonoꝝ allodialiū ⁊ feudaliū
vt in.d.c.in generali nō debet cēſeri repetita ſm̄ Bal.i.l.in actio
nibus.ff.de his qui notant̃ infamia.⁊ Aret.in ſuo cōſi.vlt.¶Ex
quibus

quibus ita breuiter enarratis ne videamur ꝑfunctorie ſcripſiſſe ⁊ aliis copioſiſſime adductis ꝑ eximios ꝯſultores q in hac cā ſcripſere ⁊ partes maxime ꝑ do. Ceſarē primū ꝯſultorē intrepide cōcludendū eſt ꝙ do. Alber. nō excludit a ſucceſſiōe do. Pau. neqꝫ in allodialibus neqꝫ in feudalibus. Laus Deo. Bartho. ſoci. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ Statutū diſponens ꝙ maritus nō poſſit relinquere vxori quocunqꝫ titulo vltra certam ſummam non procedit econuerſo in vxore relinquente marito.

1 Diſpoſitum in vno extenditur ad aliud in correlatiuis ⁊ etiam in materia correctoria.

2 Statutū probibēs ne maritus poſſit vxori relinquere in vltima voluntate eſt fauorabile inductum ne mutuo amore ſe ſpolient.

3 Donationes probibite ſi fiant inter virum ⁊ vxorem confirmatꝰ donatio morte donatoris.

4 Legitimatus per oblationem curie ſuccedit patri ⁊ nō agnatis: ⁊ econtra pater ſuccedit ſibi ⁊ non agnati.

5 Regula de correlatiuis ꝙ diſpoſitum in vno ad aliud extendatꝰ procedit reſpectu eiuſdem actus.

6 Probibitio alienationis quando ſit in ſingulares perſonas dicitur fieri odio illarum perſonarum.

7 Probibitio vna cōtinens limitationes ⁊ plura equalis omniū debet eſſe determinatio.

¶ Conſilium. lxxiiij.

¶ Dn̄s labia mea aperiat ⁊ ſpūs ſanctus illuminet intellectuꝫ.

Difficultatem que in puncti cōſultatiōe vertitꝰ nō reperio a maiorib⁹ nr̄is i ſpecie traditā. ¶ Nūqd ſtāte ſtatuto ꝑut i magnifica ciuitate Parme ꝙ marit⁹ nō poſſit in vltima volūtate quocūqꝫ titulo vxori vltra certā quātitatē relinquere tale ſtatutū militet ecōtra ꝙ vxor eodē mō nō poſſit viro relinquere ⁊ videbatꝰ ꝙ ſic duplici rōne. ¶ Prima rō eſt q̄ maritus ⁊ vxor ſunt correlatiua. 1 †Sꝫ in correlatiuis ēt in materia correctoria diſpoſitū i vno extēditꝰ ad aliud. l. fi. C. de indi. vidui. ⁊ ibi Bar. ⁊ alij ⁊ in. l. fi. C. de cupreſ. ⁊ luco dāphe. li. xj. ⁊ in ꝓpoſito ꝙ no. Bald. in aut. qō locū. C. ſi ſecū. nup. vū extēdit cōſuetudinē Bulgari de vxore ad virū. ⁊ qō no. in fiñ idē Bar. in aut. dos data. C. de dona. añ nup. ⁊ ad hoc pn̄t infinita allegari q̄ cumulat Reuerēdus pr̄ auditor Rote do. Feliñ. ferrarien. in ꝓemio gregoriano igitꝰ lꝫ ſtatutum Parmēſe ſit correctoriū ⁊ loquatꝰ in marito videtꝰ extendēdū ad 2 vxorē viro relinquētē. ¶ Scđa rō eſt †nā ſtatutū ꝓhibēs ne marit⁹ poſſit vxori relinquere in vltima volūtate eſt fauorabile inductū ne mutuo amore ſe ſpolient. vt dicit Bal. in. l. j. C. de ſum. tri. ⁊ fi. catho. in. vj. q. prin. ⁊ iō includit delinquētes ſubditos extra territoriū ⁊ idē dicit ibi Bar. de ſaly. in. vj. col. ⁊ Ludo. ro. in cōſi. xxxix. incip. in ꝓpoſita q̄ſtione ſi ergo ſtatutū eſt fauorabile in fauorabilibus licita eſt extēſio de vno ad aliud. vt no. Bar. in l. ſi cōſtāte. in prin. in. ix. q. prime partis. ff. ſol. mat. cū ſi. ibi alleg. ꝑ do. Alex. ⁊ iſta rē difficultare videbantꝰ. ¶ Sꝫ premiſſis nō obſtātibus cōtrariā ſn̄iam veriorē eſſe exiſtimo ꝙ imo vxor nō cenſeatꝰ ꝓhibita relinquere viro ſuo nā clarū eſt qō de iure cōi inter virū ⁊ vxorē ꝓhibita relicta in vltima volūtate. l. j. §. ſciēdū. ff. de 3 rei vxo. act. ⁊ in aut. preterea. C. vū vir ⁊ vxor cū vulgar. †q̄nimo ſi fiant donationes ꝓhibite inter eos morte donatoris cōfirmatur donatio: ⁊ hꝫ vim relicti. l. donatiōes. ⁊ ibi no. C. de dona. inter virū ⁊ vxorē licet ergo ſtatutū corrigēdo ius cōe ꝓhibeat qō marit⁹ nō poſſit vxori relinquere nihil tm̄ dicit ꝙ vxor poſſit relinquere viro igitꝰ hic caſus tanq̄ omiſſus remanere debet in diſpoſitione iuris cōis. l. ſi cū dotē. in prin. ff. ſol. mat. l. ſi extraneus. ff. de cōdi. ob cauſam. ⁊ non debet ſtatutū extendi de vna ꝑſona ad aliā in materia ſtricta. l. ſi vero. §. de viro. ff. ſol. mat. ⁊ ꝑ Bar. in. l. oēs populi. in. vj. q. prin. ff. de iuſti. ⁊ iure. in materia interꝑtationis extēſiue itē adeſt ratio naturalis q̄ dꝫ quēlibet indicantē mouere nā ſtatuētes in tali ꝓhibitione multū late diſponēdo ꝓceſſerūt ⁊ mature plena cōſideratione ſi totū ſtatutū cōſideretꝰ vnde pro certo voluiſſent etiā probibere: ne vxor poſſet viro ſuo relinquere ꝑ certo aliquod verbū ꝓtuliſſent. l. vnica. §. ſin autem ad deficiētis. C. de cadu. tol. c. ad audiētiā. de deci. c. inter corporalia. de trāſla. prela. cū ſi. cū ergo nihil dicāt ex mēte ſtatuētiū conſtat ꝙ vxorē ꝓhibere noluerūt cū regulariter vnius incluſio ſit alterius excluſio. l. cū pretor. ff. de iudi. l. maritus. C. de ꝓcur. mēs autē ſtatuētiū predominari debet. l. cū mulier. ff. ſol. mat. l. nominis ⁊ rei. §. verbū ex legibus. ff. de verb. ſig. l. ſcire oportet. §. ſuffi4 cit. ff. de excu. tuto. cū ſi. ¶ †Cōfirmatꝰ iſta opi. in ſimili nā ſi vna perſona ꝓhibetꝰ alteri ſuccedere ita econtra vnde videmus qō legitimatus ꝑ oblationē curie ſuccedit patri ⁊ nō agnatis ita ecōtra pater ſuccedit ſibi ⁊ nō agnati. vt in. §. filiū. in aut. quib. mo. natu. effi. ſui. facit tex. in. l. ab eo. C. de legi. her. itē ſi ſoror ꝓhibetꝰ ſuccedere fratri ex forma ſtatuti frater nō ꝓhibetꝰ ſuccedere ſorori ita decidit Bal. in. l. lege. xij. tabu. C. de legi. hered. q̄ dato vno incōuenīēti nō dꝫ aliud dari ⁊ tm̄ frater ⁊ ſoror dicuntꝰ correlatiua ⁊ illā deciſionē ſequitꝰ Pet. de ancha. in repe. c. j. de conſtit. in xiiij. q. prin. in materia interpretationis extēſiue ⁊ ſequitꝰ etiā do. Alex. in. l. inter ſtipulantē. §. ſacrā. ff. de ver. ob. ⁊ ꝓbatꝰ iſta cōcluſio ex his q̄ ſtatim infra dicā in rn̄ſionib⁹ ad argumēta in cōtrariū ad q̄ venio. ¶ Et ꝑ ſolutione cōſiderāda eſt in primis ratio ſtatuti. ⁊ in hoc lꝫ Bar. cōſideret rationē ne mutuo amore ſe ſpoliēt quaſi ratio cōſiderata a lege in donatione inter viuos. vt in. l. j. ij. ⁊. iij. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. fuerit ꝓpter ſtatutū extēſa ad donationē ⁊ relicta q̄ fiunt in vltimis volūtatibus tm̄ ratio ſua pōt in caſu ſuo ꝓcedere q̄ loqtꝰ qn̄ marit⁹ ꝓhibetꝰ relinq̄re vxori. ⁊ ecōtra vxorē relinquere viro: q̄ non vꝛ ꝙ tūc poſſit alia rō cōſiderari q̄ pōt aſſignari qn̄ marit⁹ reperitꝰ ꝓhibit⁹ vxori relinquere ⁊ de vxore nihil dicitꝰ nā reperio in primis qō Bal. in ſua ſolēni repetitione. d. l. cūctos populos. in ſtatuto de quo agim⁹ dicit ꝙ tale ſtatutū eſt odioſum ⁊ penale ꝓpter cām motiuā: ar. l. q exceptionē. ff. de condi. inde. q̄ cauſa motiua ſtatuti fuit ꝓpter infeſtationes mulierū vū lex eſt penalis ad ſedādas importunitates mulierū introducta. ar. l. iiij. ff. de inoffi. teſta. vbi lex ſuſpicatꝰ ne mariti etiā ꝯ filios inducantꝰ ad teſtādū de linimētis vxorum ⁊ malitijs ⁊ aliqn̄ etiā filij ꝓprij priuentꝰ quā rōnē leges nō cōſiderāt in viris ⁊ vxorib⁹ teſtātib⁹ q̄ nō intēdūt iſtis blāditijs ⁊ infeſtationibus ſicut vxores vt etiā experiētia docet q̄ eſt rerū magiſtra. vt in. c. quā ſit de elec. in. vj. vū ſicut ius cōe voluit occurrere blāditijs vxorū ⁊ infeſtationibus ita ſtatutū nō aūt ecōtra q̄ in hominibus in q̄bus datꝰ maior virtus ꝑfectiōis: iſta ratio nō fuit a lege cōſiderata vel a ſtatuto ꝙ a iure cōi declarationē recipit. l. fi. vbi gl. §. in cōputatiōe. C. de iure delib. ⁊ ꝑ Bart. in. l. oēs populi. in. vj. q. princi. ff. de iuſti. ⁊ iur. ⁊ iſta ꝓhibitio dicta rōne inducta fuit ne agnati ⁊ exiſtētes de familia teſtatoris priuarentꝰ bonis ⁊ cōſeruarentꝰ agnatiōes ⁊ familie ſicut in ſiñ dicit Bal. in l. maximū vitiū. C. de libe. p̄te. nā ſi lex cōis ſuſpicatꝰ de nouercalib⁹ malitijs i dānū ꝓprij ſanguinis teſtōris. ſ. filiorū ſuorū quāto magis debuit ſtatutū cōſiderare ne teſtatores inducerentꝰ ad priuādū agnatos ⁊ relinquēdū vxorib⁹ q̄ bona aliorū deferēt in alienas familias ⁊ domos q̄ rōnes nō militās ecōtra: tm̄ q̄ lex ⁊ ſtatutū nō ita ſuſpicantꝰ ꝙ viri vtantꝰ tot blāditijs ⁊ infeſtationibus ſunt cū mulieres mobiles ⁊ incōſtātes vt in. c. for⁹. de verb. ſig. viri aūt dicuntꝰ a virtute animi. vt no. in. c. j. extra de clā. deſp. vū nō dubitauit ſtatutū de blāditijs ⁊ infeſtationib⁹ viroꝝ ſunt ēt femine auariſſime vū nō ita faciliter inducuntꝰ. ff. ad velleia. l. ſꝫ ſi ego. ⁊ habetꝰ in. l. nēſenius. ff. de neg. geſt. ita iura ſuſpicantur ipſas cōiter eē malas. vt in aut. vt mr̄es debitrices. §. q̄ vō. ⁊ habēt multas malitias ⁊ vitia q̄ numerari difficille eēt: vt dicit Albe. de roſa. in. l. filia in orbitate. C. de inof. teſt. tm̄ ēt q̄ ex quo bōa mulierū cōiter ſunt dotes q̄ iā exiuerūt de p̄rimonio agnatoruꝫ ſtatuta nō ita curarūt ꝙ remanerēt in alienis domib⁹ ad quas iā trāſiuerāt ex qb⁹ ptꝫ ꝙ qn̄ vtriqꝫ ſtatutū ꝓhiberet relinq poſſet ꝑ eādē rōnē Bar. q̄ rō de qua. ſ. aſſignari nō poſſet tm̄ in caſu noſtro poſſet rō de qua. ſ. ⁊ melior aſſignari q̄ ſtatutū ꝓhibuit relinq̄re vxori ⁊ nō ecōtra vū ſtāte diuerſitate rōnis q̄ aſſignari pōt de qua. ſ. nō hꝫ locū rō de correlatiuis vt diſpoſitū in vno ad aliud extēdatꝰ vt dicit Bar. in. l. fi. ff. de accepti. ⁊ no. bar. ⁊ alij in. d. l. fi. C. de indi. vidui. ⁊ no. gl. in. c. j. ⁊ ibi doct. de loca. ⁊ eſt cōis cōcluſio doc. igitꝰ in caſu nr̄o nō dꝫ fieri extēſio ꝓpter di5 uerſitatē rōnis. ¶ †Quinimo dico ꝙ marit⁹ ⁊ vxor ſint correlatiua tm̄ diſpoſitū in vno nō dꝫ extendi ad aliud q̄ regula p̄dicta ꝓcedit reſpectu eiuſdē act⁹ nā ſi aliqs ꝓhibit⁹ eſt vēdere cenſetꝰ qs ab eo ꝓhibit⁹ emere vt in. d. l. fi. ⁊ ibi Bar. ff. de accepti. itē hꝫ locū regula correlatiuoꝝ qn̄ ſit reſpectu rei q̄ ꝓhibetꝰ vēdi: q̄ cēſetꝰ ꝓhibita emi: ⁊ ita loquitꝰ. l. fi. C. de cupreſ. ex luco dāphe. li. x. ⁊ ibi Bar. vū in caſu nr̄o ꝓhibit⁹ eſt marit⁹ in vltima voluntate vxori relinq̄re cēſetꝰ vxor ꝓhibita capere ex vltima volūtate a marito adeo ꝙ ſi pena eſſet marito relinq̄ēti īpoſita cēſeretꝰ īpoſita ēt vxori capiēti ⁊ ita loquitꝰ materia correlatiōis ſec⁹ aūt eſt ī diuerſo actu itē qn̄ ſtatutū reſpicit ꝑſonā ⁊ nō rē. ¶ Primū tenet ſolidus ⁊ elegās doc. do. Nellus de ſancto gemi. in ſuo ſolēni tra. bānitorū. i ſcđa p̄te ſecūdi tp̄is. q. cx. ⁊ iō dicit qō ſi ſtatutū dicit qō viri bāniti debeāt de ciuitate expelli vxores bānitorū nō debēt expelli nō obſtāte regula correlatiuorū q̄ vā eſt ex eodē actu nō ex diuerſo ⁊ iō licet ex bāno vxoris expellatꝰ vir: nō tm̄ ex bāno viri ⁊ ſic ex diuerſo actu expelli dꝫ vxor ita in caſu nr̄o lꝫ relictuꝫ viri in vxorē ſit ꝓhibitū ⁊ ſic vxor ex eodē actu ſit ꝓhibita accipere ex relicto facto a viro ⁊ ſic nō eſt ꝓhibita vxor relinq̄re: q̄ diuerſus eſt actus ⁊ diuerſa diſpoſitio. ¶ Scđm vero tꝫ Bal. in. l. j. C. de cōi ſer. ma. vbi dicit ꝙ ſi habens domū paruā iuxta magnā teneatꝰ ex forma ſtatuti illā vendere habēti amplā: nō tm̄ ille compellitur emere: q̄ ſtatutum reſpicit perſonā ⁊ non rem ſecus quādo rē quo caſu dicit procedere text. in. d. l. fi. C. de cupreſſis ex

luco damphe.lib.xj.vbi hāc diſtinctionē ſequit̄ inſignis doc.do. Jo.de pla.ſed in caſu noſtro ſtatutū reſpicit perſonā relinquen-tis ⁊ cui relinquit̄ igitur nō debet extēdi de perſona ad pſonam ſm̄ Bal.arg.l.j.ff.de conſti.princi.ſed in caſu noſtro cōcurrit qđ actus eſt diuerſus a ꝓhibito.⁊ probibi.reſpicit pſonā ⁊ non rez quibus cōcurrētibus nō dz fieri extēſio ꝑ p̄dicta ex qbus tollun-tur multa q̄ in contrariū adduci poſſunt q̄ ſi recte inſpiciant̄ lo quunt̄ vel reſpectu eiuſdē depoſitiōis vel qn̄ probibitio reſpicit rē ⁊ non perſonā ⁊ ita loquit̄ tex.ſi.C.de indi.vidui.que loquit̄ reſpectu eiuſdem viduitatis ⁊ reſpectu eiuſdem actus ⁊ rei ſed in caſu noſtro ſtatutū reſpicit perſonā ⁊ refert extentio reſpectu di uerſi actus ⁊ rei ꝙ non reperitur iure cautum ſi iura que in ma-teria allegantur bene inſpiciantur.¶ Confirmantur ſuperiora ex alio etiā qꝛ talis probibitio relinquendi vxori dicitur eſſe indu
6 cta odio vxorū.† Nam qn̄ probibitio alienationis fit in ſingula res perſonas dicitur fieri odio illarum perſonarū.l.codicillis.§. matre.ff.de lega.ij.⁊ in.l.cum ita legatum.ff.de condi.⁊ demon.⁊ not.dn̄s Alex.in.l.filiuſfami.in.§.diui.ff.de leg.j.vnde tale ſtatu-tum cenſetur odioſum in odium vxorum editum ⁊ impediēs eo rū malitias ⁊ ſagacitates in fauorem maritorum qđ odium ⁊ q̄ ratio odij non militat econtra igitur nō babet locum illa regula de correlatiuis.¶ Poſtremo oſtenditur boc idem ex mente ſta-tuti Parmēſis nam ſtatutum predictum cum bac ꝓbibitione ꝙ mariti non poſſint vxoribus relinquere multa alia annectit q̄ non conueniūt vxori relinquēti viro qđ patet:qꝛ ſtatutū probi-bet relinqui vltra certā quātitatē preter alimēta:iuxta autem cō muniter accidētia alimenta relinquunt̄ a maritis vxoribus ⁊ nō cōtra lex autē adaptatur ad communiter accidētia.l.nā ad ea.ff. de legi.itē diſponit ꝙ ſi acceptat alimēta nō debet interim dotes petere qđ in viro cui relinqueretur ab vxore boc non credit item qđ dicta alimenta debeat percipere quouſqꝫ vitam vidualē ⁊ bo neſtā ſeruauerit que exigūtur communiter ab vxoribus non a vi-ris validū autem eſt argumētum a cōiter accidentibus.l.neqꝫ na tales.⁊ ibi gl.C.de proba.¶ Ex quibꝰ omnibus ⁊ alijs de quibꝰ in dicto ſtatuto apparet qđ loqui voluit de probibitione viri in vxorē ⁊ non econtra igit̄ dicta mens eſt ſeruāda.l.ſiue oportet.§. ſufficit.ff.de execu.tuto.ex bis patet ꝙ talis probibitio ſtatuti cū limitationibus ſuis dicit̄ vna diſpoſitio qualificata ⁊ limitata. arg.eorū que not.Bar.in.l.aurelio.§.idē queſijt.ff.de libe.lega. vnde dicta diſpoſitio ſit ecōtra proportionabilis vxore relinquē te viro ſicut econtra non babet locum regula correlatiuorum vt voluit notāter dn̄s Antonius in.c.vniuerſitatis.de ſentētia excō mu.ex dictis Jnno.ibi pro boc glo.optima in.l.mācipia.in ver-bo aduocandū in ratione ſui ⁊ ibi Jac.bu.Fulgo.⁊ Pau.de ca. C.de ſeruis fugiti.pro boc etiam facit qꝛ qđ eadem probibitio cē ſeatur vxori facta ſit per viam extentionis ⁊ repetitionis que fie-ri non debet ex quo non eſt probibitio eiuſdez qualitatis in per ſona vxoris diſponentis in virum per ea que notanter ponit bar. in.l.ſeie.§.gaio.ff.de fun.inſtru.ad intellectum.l.ſi.§.ſeio.ff.de le-
7 ga.ij.¶ † Preterea ex quo eſt vna probibitio continens limita-tiones ⁊ plura equalis omnium debet eſſe determinatio.l.iam boc iure.ff.de vulg.⁊ pupil.⁊ in.l.ſi legatarius.§.j.ff.de le.iij.vbi per Bar.igitur ex quo in caſu noſtro in vxore relinquēte viro nō cadit omniū equalis determinatio non babet locū in ea ⁊ banc puto fuiſſe indubitatā mentē ſtatuentiū qui bene ſciuiſſent boc diſponere ſi voluiſſent ex quibus patet clara ſolutio ad vltimam rationem.¶ Primo non eſt verū qđ in caſu noſtro ſit materia fauorabilis imo odioſa ⁊ penalis nec Barto.loquitur boc caſu vt clare probatū eſt.¶ Secundo quia diſpoſitio que loquit̄ in vi ro non poteſt in vxore verificari.ar.eorum que no.Bar.in.l.j.§. lex falcidia.ff.ad.l.falci.¶ Tertio qꝛ procedit quando militat eadem ratio ⁊ ita loquit̄ Bar.in.d.l.ſi conſtante.ſed in caſu no-ſtro non militat eadem ratio igitur non poteſt fieri extenſio quā tumcūqꝫ materia eſſet fauorabilis vt per Bar.in.d.l.omnes po puli.in.vj.q.princip.in materia interpretationis extenſiue.ff.de iuſti.⁊ iure.¶ Ex quibus intrepide concludendum arbitror qđ diſpoſitio dicti ſtatuti locū non babet in vxore relinquente viro: ⁊ ita ſentio. Laus Deo. Bartbo.Soci.ſeneñ.⁊c.

¶ Summarium.

☞ Non obſtāte ſtatuto excludēte filias dotatas a ſucceſſione legi-tima filij maſculi eſt triens partis in qua ſuccederet de iure cōi.

1 Statutū ſi excludit filias feminas donec vel quouſqꝫ ſeu quādiu ſuperuixerint maſculi ceſſantibus maſculis femina reintegratur ad ſuā portionem quā a principio babuiſſet ſi nō fuiſſet excluſa.

2 Filia preterita poteſt dicere teſtamentum nullum deficientibus maſculis exiſtentibus vero non.

3 Filia excluſa a ſtatuto non eſt connumeranda ad faciendum par tem cum filio maſculo ⁊ babetur pro mortua.

4 Verbum relinquo adiectum quantitati relicte pro dote impor-tat ſimplex legatum in quo non datur ius accreſcendi.

5 Filius adoptiuus cōtra teſtamentū patris naturalis preteritus non babet cōtra tabulas ⁊ tn̄ inſtitutus babet bn̄ficiū preteriti.

6 Filius inſtitutus in re certa facit partem alijs in legitima.

7 Frater quando eſt omnino in teſtamento a fratre preteritus nō obſtat matri nec partem facit in computatione legitime.

8 Filia excluſa a fratre deſinit eſſe ſua qn̄ eſt ſimpliciter excluſa.

9 Filia non dicitur penitus excluſa cum excludatur ⁊ eſt ei dos da-ta promiſſa vel relicta.

10 Legitima inſtituti non augetur ſi pater non exberedat in totuz ſed admittit ad aliquam partem loco legitime.

11 Filia non cogitur eſſe contenta dote ſi clare apparet de nimia in-diſcretione patris ſed petere poteſt congrue ſe dotari.

¶ Conſilium.lxxv.

¶ Dn̄s labia mea aperiat ⁊ ſpūs ſanctus illuminet intellectum.

Viſo teſtamēto petri geor-gij ⁊ ſtatutis inclyte ciuitatis Ferrarie ⁊ bis q̄ i facto narrant̄ recte pēſatis videbat̄ primo aſpectu dicendū ꝙ legitima Caroli inſtituti a Petro eius patre ⁊ grauato de re ſtituēdo bereditatē Paule ⁊ Catberine ſororibꝰ ſuis ⁊ filiabꝰ di cti teſtatoris eſſet tertia pars omniū bonorū Petri deductis de bitis ⁊ funeris impēſa iuxta.l.papinianꝰ.§.quarta.ff.de inoffic. teſt.nō tn̄ deductis duabꝰ milibꝰ librarū relictis filiabꝰ iure in-ſtitutionis pro dotibꝰ dictarū Paule ⁊ Catberine cū legata nō minuāt legitimā.vt traditur in.d.§.quarta.⁊ per conſequēs ſi in bonis teſtatoris deductis debitis teſtatoris ⁊ funeris impēſa cō-putatis in bonis dictis dotibus legatis remanſiſſent.xij.tertia pars ⁊ ſic quatuor videnť eſſe legitima Caroli in qua granari nō potuit:⁊ ſic in ea ſuccedūt veniētes abinteſtato.l.qm̄ in prioribꝰ. cū ibi no.C.de inoffi.teſta.iſta cōcluſio ꝓbat̄ nā ex quo filia pro-pter exiſtētiā maſculi ſi eſt dotata vel promiſſa dos excludit̄ a ſuc ceſſiōe inteſtati ⁊ ſtare dz doti ſibi ꝓmiſſe a patre vel ſibi relicte iuxta no.ꝑ Bal.in.l.ſi.de do.ꝓmiſ.⁊ in aut.res que.C.cōia de le-ga.videt̄ exberedata a ſtatuto ⁊ redacta ad inſtar extranei vt di-cit Bal.in.l.maximū vitiū.C.de libe.p̄te.⁊ Bar.in.l.ij.§.ſciēdū. ff.de ſuis ⁊ legi.⁊ ſic lz ſit aliqd ꝓ dote relictū nō videt̄ legitimaz diminuere ſicut ſi factū eſſet pſone extranee qm̄ ex quo filia eſt ex cluſa a ſucceſſione videt̄ excluſa etiā a legitima iuxta plene no.per Bal.⁊ Moder.⁊ maxime p̄ceptores meos.d.Alexā.⁊ Aret.in.l. gallꝰ.§.⁊ qd ſi tm̄.ff.de libe.⁊ poſtbu.⁊ ꝑ ꝯn̄s vr̄ ꝙ in cōputatiōe legitime ꝙ babeant̄ ac ſi nō eſſet in rerū natura cū ſint a ſucceſ-ſione ⁊ legitima excluſe.l.ſiue.§.ſi.ff.de iure pat.l.ſi poſt mortē.§. liberi.ff.de bo.poſ.cōtra tab.⁊ in.§.ſꝫ noſtra.inſti.de ſucceſ.lib.⁊ ita al's vidi cōſultū ꝑ collegiū Paduanū ⁊ bāc partē in filia ſim pliciter excluſa tenere vr̄ do.Pau.de caſt.in ſuo cōſi.ccliij.incip. qm̄ fundamētū.⁊ eſt de mēte Bal.in.l.ſi defunctꝰ.C.de ſuis ⁊ le-gi.⁊ ſm̄ iſtā opi.conſuluerūt dn̄s Nellus de ſancto geminiano:⁊ plures alij aduocati Florētini.¶ Sed tn̄ p̄miſſis nō obſtantibꝰ in caſu nr̄o arbitror ꝙ legitima Caroli ſit triēs portiōis quā ba biturus eſſet abinteſtato ſi filie nō fuiſſent ꝑ ſtatutū excluſe ⁊ in effectu puto ꝙ beredes abinteſtato Caroli in caſu noſtro ſint ba bituri maiorē portionem ꝓ legitima Caroli q̄ babiſſent de iure cōi nullo exiſtēte ſtatuto ⁊ ſic poſſunt detrabere tantū tertiū ter tie partis deductis debitis ⁊ funeris impēſa bāc cōcluſionē ꝓbo fundamēto multū claro ⁊ pro declaratione premitto ꝙ ſtatutuz Ferrariēſe qđ incip.ſi autem decidit nullis relictis filijs.in ꝓpo-ſito nibil facit:qꝛ ſtatutū loquit̄ qn̄ pater moritur nullis relictis filijs vel deſcēdētibꝰ maſculis ſed in caſu noſtro teſtator mortuꝰ eſt relicto filio maſculo igitur non verificant̄ verba ſtatuti.l.non eſt ſine liberis.ff.de ver.ſig.⁊.l.j.C.de condi.inſer.igit̄ non verifi-catur diſpoſitio.l.bos accuſare.§.omnibus.ff.de accu.l.ſi ſeruū. §.nō dixit p̄tor.ff.acqui.bere.l.ſi ſeruū.§.de viro.ff.ſolut.matri. vnde dictū ſtatutū nibil facit in ꝓpoſito.¶ Quare capio ſtatu-tum qđ inci.ſtatuimus qđ filia vel neptis ⁊c per qđ ſtatutum ni fallor arbitror queſtionē noſtrā determinari nam ſtatutū predi-ctū in effectu vſqꝫ ad verbū donec vult ꝙ filia debet remanere cō tēta dote ſibi data vel ꝓmiſſa ſeu relicta ne occaſione alicuius le-gitime debite vel bereditatis poſſit fratres inquietare demuz in verbo donec ſubditur donec erunt aliqui de deſcendentibus vel aſcēdētibus natis ex legitimo matrimonio que verba propter di ctionem donec pūctualiter in caſu noſtro ſignificāt ꝙ debeāt eſſe cōtente exiſtentibus maſculis ⁊ non moleſtare ſed eis mortuis ſi ne deſcēdētibus maſculis quod poſſint dicere ſe non eſſe cōtētas ⁊ maſculos moleſtare ac ſi in p̄ncipio nō fuiſſet a ſtatuto excluſi l.pater ſeuerinā.in ſi.ff.de condi.⁊ demon.⁊ in.l.titius.verſi.quo ad.ff.de execu.tut.cū multis alleg.per Bart.in.l.fin.ff.ad tertu.⁊
1 † ideo Bar.ibi ꝑ dicta iura decidit queſtionē in propoſito qđ ſi ſtatutū excludit filias feminas donec vel quouſqꝫ ſeu quādiu ſu ꝑuixerint maſculi ceſſantibꝰ maſculis femina reintegrat̄ ad ſuaz portionez quam a principio babuiſſet ſi nō fuiſſet excluſa ⁊ ideo dicit

2 dicit Bal.in.l.ij.C.de libe.ꝓte.†ꝙ lʒ exiſtētibꝰ maſculis filia ꝑte
rita nō poſſit dicere teſtm̄ nullū iuxta plene no.ꝑ Bar.⁊ alios in
l.gallus.§.⁊ qd ſi tantuʒ.ff.de lib.⁊ poſthu.Tn̄ deficientibꝰ ma
ſculis poſſunt poſtea dicere teſtm̄ nullum.⁊ita tranſeūt ibi Bar
tho.de ſaly.⁊ cōiter Mod.⁊ eſt cōis opi.doc.in locis ibi locuple
tiſſime alleg.per do.Alex.preceptorē meū vbi videri poſſunt.Uñ
in ꝓpoſito ſi pater deceſſiſſet inteſtatus lʒ filie a maſculo fuiſſent
excluſe exiſtēte filio:tn̄ eo mortuo ſine liberis maſculis fuiſſēt ad
miſſe q̄libet ad tertiā partē hereditatis abinteſtato:⁊ cōdito te
ſtō ſi fuiſſent ꝑterite:vel ſine iuſta cā exheredate potuiſſent dice
re teſtm̄ nullū iuxta tex.in aut.vt cū de app.cognoſcit̄ in.§.aliud
quoqꝫ capitulū.Uñ cū fuerint inſtitute in rebꝰ certis.Idē eſt ac
ſi eſſemꝰ in terminis iuris cōis quo iure lʒ inſtitute in re certa:ex
quo admittebant̄ ad partē faciūt partē:⁊ ſic legitima filiorum ⁊
filiarū dicit̄ eſſe triens totiꝰ:⁊ꝑ ꝯn̄s hodie.⁊ a tp̄e mortis ſemper
legitima cenſet̄ fuiſſe triens triētis:q꞉ abinteſtato non remanet
ſucceſſibilis niſi ꝓ tertia ⁊ꝓ duabꝰ tertijs fuiſſent filie admiſſe:⁊
ꝑ cōſequens legitima ⁊ tertia tertie iuxta no.in.d.l.papinianus.
ff.de inof.teſt.⁊ in aut.nouiſſima.C.e.ti.cū ſi.⁊ hoc eſt clariſſimū
3 fundamentū ⁊ ineuitabile.†Sʒ adhuc maiorē confirmationem
ꝑdicte cōcluſionis oſtēdo.illaʒ etiā cōfirmo alio cōcludenti fun
damēto.Nā lʒ abinteſtato filia non eſſet cōnumerāda qn̄ exclu
dit̄ a ſtatuto ad faciēdū ꝑtē filio maſculo:vl̄ ēt ꝑterita q̄ dotē ha
buiſſet:ex quo tāq̄ excluſa habet̄ ꝓ mortua.d.l.ſi necē.§.ſi depor
tatus.ff.de bo.liber.l.j.§.filiū.ff.de cōtra ta.Tn̄ ex quo fuit a pa
tre inſtituta in re certa fuit cognita a teſtatore ⁊ hoc caſu nō cēſe
tur excluſa a ſtatuto:q꞉ ſtatu tn̄ excludit abinteſtato ⁊ nos ſumꝰ
in cauſa teſtati qn̄ eſt īſtituta quo caſu ſtatutū nō vēdicat ſibi lo
cū.vt declarat Pe.de ancha.in.l.tres fratres.ff.de pac.⁊ Angel.
Imol.⁊ Moder.in.l.gallus.§.⁊ quid ſi tantū.ff.de libe.⁊ poſth.
Et lʒ ſtatu tn̄ predictū qd incipit.Statuimꝰ.velit ꝙ ſtare debeat
cōtēta ea re q̄ ſibi relicta eſt ꝓ dote ⁊ ꝙ vltra petere nō poſſit:nō
obſtat q꞉ loquit̄ qn̄ aliquid ꝓ dote eſt relictū quo caſu inſtituta
4 nō cēſet̄.†Nā verbū relinquo:adiectū quantitati relicte pro do
te importat ſimplr̄ legatū in quo nō dat̄ ius accreſcēdi iuxta no.
ꝑ gl.⁊ doc.in.l.his verbis.ff.de hered.inſti.⁊ ꝑ Imo.late in.l.ſi ex
fundo.ff.eo.ti.⁊ in.c.raynutius.extra de teſta.⁊ ſic loquit̄ ſtatutū
qn̄ aliq̄d eſt legatū pro dote quo caſu non dicit̄ inſtituta ⁊ cogni
ta.Sed qn̄ eſt inſtituta lʒ in rebus certis ſumus in caſu non cōſi
derato a ſtatuto ⁊ſic dicit̄ cognita ⁊hʒ ius accreſcēdi iuxta no.in
l.ſi qs priore.ff.ad treb.⁊ vt ſua ſuccedit in rebꝰ certis ⁊ trāſmit
tit ⁊ in ea habēt locū iura ⁊ affectus ſuitatis prout ꝑ plura cōſu
luit no.d.Alex.ꝓceptor meꝰ in cōſi.cxxxj.in.j.volu.incipit.Trāſ
miſſum eſt ad me.rōnes ibi videri poſſunt pro quo cōſilio al's le
gēdo.l.ſi filiꝰ q patri.ff.de vul.⁊ pup.adducebā tex.in.l.cū ī ado
ptiuis.C.de adop.Ubi adoptiuꝰ hodie abinteſtato nō eſt cogni
tus.⁊ tn̄ inſtitutꝰ eſt ſuꝰ.pōderat ibi Bal.tex.ī.l.nō putauit.§.ī
5 adoptiōe.ff.de bo.poſ.cōtra tab.†vbi filiꝰ adoptiuꝰ contra teſta
mentū patris naturalis preteritus nō habet cōtra tabulas:⁊ ta
mē inſtitutus habet bn̄ficium ꝑteriti ⁊ lʒ Bal.in.l.quoties.ff.de
here.inſti.dicat ꝙ inſtitutꝰ in re certa nō eſt ſuus heres.tn̄ cōtra
riū tenent cōiter moderni Se.roma.in.l.apud iulianū.§.idē iu
lianus.ff.ad trebel.Ita ēt tenuit inſignis doctor dn̄s Ioānes de
mōte ſperello de Peruſio in.l.ſi fratris.C.de iure delibe.q꞉ talis
inſtitutio hʒ ius accreſcēdi ⁊ virtualiter ⁊ in potentia ius hʒ ad
vniuerſalē ſucceſſionē ⁊ ſequuntur ibi moderniores peruſini vcʒ
dn̄s Petrus Philippus dicēs ita fuiſſe cōſultum per dn̄m Ri
chardū ⁊ Barth.de ſaly.in cōſi.ꝙ incipit.Uiſo pūcto.⁊ ꝑ Bar.
in cōſi.qd incipit.Sup eo qd querit̄.Siue ergo dicat̄ ſue ſiue nō:
nō tn̄ conſiderant̄ vt extranee ⁊ excluſe ſʒ vt filie a teſtatore cogni
te rōne inſtitutiōis:vt cōſuluit.d.Ale.in.d.cōſi.⁊ ſic admiſſe ad
partē ⁊ cognite a teſtatore tanq̄ filie propter inſtitutionē faciūt
partē maſculo in cōputatione legitime argumēto notabili in.l.
plenū.§.ſi cōiunctim.ff.de leg.j.⁊ in.l.hmōi.§.j.⁊ ibi Dy.⁊ Bar.
ff.de le.j.Uidebimꝰ enī ꝙ ille qui admittit̄ ad aliquam partē fa
cit partē.vt pʒ ex no.ſubtiliter ꝑ Bar.in.l.j.in ſi.ff.de bo.poſ.cō
tra tab.arg.l.j.§.aduerſus.ff.ne qd in frau.patro.¶†Cōfirmat̄
6 hoc idē nā filius inſtitutꝰ in re certa etiā ſi minus ſit in illa inſti
tutiōe q̄ ſit in legitima ⁊ vocet ſe contentū in illa re facit partem
alijs in legitima.vt clare voluit Ang.in.l.pater filiū.ff.de inoffic.
teſta.in ver.Qd aūt eſſet ſi vnus filiorū fuiſſet inſtitutus in re mi
nima.ita etiā dicendū eſt in caſu noſtro ꝙ lʒ filie deberēt ſtare ta
cite ⁊ contente rebus certis in quibus ſunt inſtitute tn̄ inſtitute
7 faciūt partē in cōputatiōe legitime.¶†Iſta cōcluſio etiā ꝓbat̄
optime ꝑ ea que voluit Bal.in aut.nouiſſima.ad ſi.C.de inoffi.
teſta.vbi dicit ꝙ qn̄ frater eſt oīno in teſtamēto a fratre ꝑteritus
nō obſtat matri nec partē facit in cōputatione legitime q꞉ habet̄
pro mortuo:ſed ſi ſit inſtitutus etiā in vno nūmo tūc obſtat ma
tri ⁊ facit partē in cōputatione legitime nā ſi ſunt plures filij in
ſtituti etiā in re certa faciūt partem ⁊ omnes veniunt ad vnā ter
tiam vel vnū ſemiſſem.vt in aut.de triē.⁊ ſemiſſe.§.j.⁊ in.d.aut.
nouiſſima.⁊ in iſtis terminis cōſuluit ēt.d.Pau.de ca.in cōſi.cc
liij.inci.ſuper primo puncto.vbi in fine dicit ꝙ excluſe nō facerēt
partē:tn̄ vocate a teſtatore bene faciunt partē nec ſunt extraneis
equiparāde q꞉ alia ratio eſt in filiabus q̄ in extraneis nā filie ha
bēt ſpem de propinquo extraneus nullā vel valde remotā.iuxta
no.ꝑ Bar.in.l.is poteſt.ff.de acqui.here.vnde iudicari debēt vt
incluſe nō vt excluſe idē voluit etiā Pau.de ca.in ſeq.cōſi.cccliij.
incip.quoniam fundamentum.ex quibus concludo qd cū in ca
ſu noſtro filie fuerint inſtitute in maiori quātitate q̄ eſſet legi
tima ꝓ dote ⁊ qd fortiꝰ eſt maſculis ſubſtitute iudicari debēt nō
vt excluſe ſed vt incluſe a teſtatore ⁊ honorate titulo inſtitutiōis
ꝓut de iure cōi teſtator tenebat̄.vt in aut.vt cuʒ de appel.cogno.
§.aliud quoqꝫ capitulū.⁊ in hoc fundamēto non reperio contra
dictores qm̄ Bal.Ang.⁊ Rapha.in.d.l.papinianꝰ.§.vnde ſi qs.
ff.de inoffi.teſt.⁊ alij quos refert.d.Alex.in.l.plenū.§.ſi duobus.
ff.de leg.j.loquit̄ in filia ſimpliciter dotata ⁊ſic excluſa nō inſtitu
ta in dote ⁊ ſic incognita in quo caſu alias etiā conſulendo ⁊ de
cidēdo rn̄di.¶Ad ꝑdictorū cōfirmationē accedat.nam etiā pro
babilis eſt opinio qd ex quo in caſu noſtro filia non eſt ſimplici
ter excluſa ſʒ ſtare dʒ doti ſibi date promiſſe vel relicte ⁊ ſic debet
8 eſſe dotata videtur qd partem faciat.†nam dicit do.Alex.prece
ptor meus in.d.cōſilio.cxxxj.qd tunc filia excluſa a fratre deſinit
eſſe ſua qn̄ eſt ſimpliciter excluſa ſecus qn̄ filia dotata eſſet exclu
ſa qm̄ dos ſuccedit loco legitime vt in.l.qm̄ nouella.C.de inoff.te
ſta.⁊ in aut.res que.⁊ ibi Saly.in ſcdo no.C.cōia.de le.ſʒ qn̄ filia
haberet legitimā vel aliquid loco legitime non cēſetur exhereda
ta ⁊ ſic excluſa.l.papinianꝰ.§ ſi quis mortis.⁊ ibi ponderat An
ge.ad ſtatutū excludens feminas.ff.de inoffi.teſta.ſi ergo non cen
ſetur exheredata igit̄ nō deſinit eſſe ſua ⁊ per aliā rōnem de qua
ibi latiꝰ per eum ⁊ ſic ſi cenſetur ſua ⁊ nō excluſa ſed ad legitimaʒ
vocata ⁊ incluſa debet partē facere.¶Preterea aliud eſt qn̄ ſta
tutū ſimpliciter excludit:quo tn̄ caſu dʒ dotari.iuxta.l.q liberos
ff.de ritu nup.vel ſi ſtatutū dicit ꝙ nō ſuccedit ſed ſi nō eſt dota
ta ꝙ dotari debeat:quo caſu dos nō videt̄ ſuccedere loco legitīe:
⁊ aliud qn̄ vult ꝙ dotata excludat̄ quo caſu dos ſubrogat̄ loco le
gitime.vt no.diſtinguit Pau.de ca.in.l.titio cētū.§.titio genero
ff.de cōdi.⁊ demō.⁊ dicit ꝙ eſt ipſa veritas rationibꝰ de quibus
ibi per eum:⁊ ſm̄ illā ſepius conſuluit ⁊ prius idē dixerat ibi do
mi.Cuma.⁊ conſuluit Pau.de ca.in cōſi.cviij.inci.Sup eo quo
queritur.⁊ in pluribus alijs conſilijs ſuis.⁊ſm̄ iſtā late cōſuluit
9 do.Alex.in cōſi.xiij.in.iij.vol.†Ex qbus infero in ꝓpoſito ꝙ cū
filia excludatur cui eſt data dos ꝓmiſſa vel relicta:talis dos ſuc
cedit loco legitime:⁊ ſic filia nō cēſetur penitus excluſa ſed ad le
gitimā ſue portiōis que de iure cōi debebatur vocata:⁊ ꝑ conſe
quēs partē facere dʒ maſculis in cōputatiōe legitime.Secus quā
do cenſetur excluſa:⁊ non vocata ad legitimā:quando eſt ſimpli
citer excluſa: licet etiam ſtatutum dicat ꝙ dotari debeat:vl̄ ꝙ do
tē petere poſſit.¶Confirmat̄ iſta opinio in terminis.Nā qn̄ ſta
tutum vult ꝙ filia ſtare debeat contēta dote ſibi relicta in teſta
mēto tunc non dicitur correctum ius commune in mō relinquē
di:⁊ ſuccedit loco legitime.ita dicit Bal.poſt Iaco.butri.ī.l.qm̄
in ꝓoribus.in.ij.q.C.de inoffi.teſta.⁊ late do.Alex.ī cōſi.lv.iij.vo
lu.⁊ſic relictū pro dote non patit̄ dilationem.q꞉ ſurrogatur loco
legitime vt declarat do Alex.in cōſi.clxxix.in.v.vol.⁊ do.Bene.
capra in ſuo conſi.lxxxviij.ī prīo dubio.¶Ex quibus in ꝓpoſi
to infertur ꝙ ſi filie dicūtur ad legitimā vocate partem facere de
bent in computatione legitime cū omnium vna ſit filiorum legi
tima in aut.nouiſſima.C.de inoffi.teſta.⁊ in corpore vn̄ ſumit̄:a
qua filie nō cēſent̄ excluſe.⁊ hoc caſu videtur de plano procede
re opinio illoꝝ qui dicūt qd filie dotate excluſe a ſtatuto faciūt
numerū in computatione ⁊ conſideratiōe legitime ratiōe dotis
quam habēt.nec ſit maior legitima ꝓpter excluſionem feminarū
a ſucceſſione abinteſtato:q̄ eſſet illis ſuccedētibꝰ hoc voluit bal.
in.l.huiuſmodi.§.ſi filio.ff.de leg.j.cū quo tranſeunt ibi Io.de
Imo.⁊ Bal.in.d.aut.nouiſſima.in vlt.q.⁊ in.l.vnica.in.vj.q.C.
qn̄ nō pe.par.⁊ ī.l.j.§.j.C.de ca.tollē.⁊ in cōſilio qd incip.Statu
to cauet̄ ꝙ filie.⁊ in pluribus alijs ſuis cōſilijs.¶Et ad maiorē
declarationem premiſſoꝝ conſidera qd quādo filia eſt excluſa li
cet debeat dotari nō dicitur aliquo modo ad legitimā vocata vt
dixi.nimirū ſi legitima filioꝝ eſt tertia totiꝰ reliq patrimonij q꞉
nulla filiabus legitima attribuit̄ ⁊ quia filijs relinqui totū abi
teſtato debeatur ⁊ filiabus ⁊ filijs debebatur tertia eius qd abī
teſtato ⁊c.vt habet̄ in.d.l.papinianus.§.quoniaʒ autem quarta:
⁊ hoc caſu ꝓcedūt que dicit Ang.in.d.§.vnde ſi quis.qui loqui
tur quando filia nō dotata dotari debet.⁊ hoc caſu procedere po
teſt gloſ.in.d.§.vnde ſiquis.in qua potiſſimū eſt fundamentum.
pro cuius intelligētia ꝯſidero ꝙ de iure antiquo ī hereditate aui
nepos ex filia tanq̄ agnata nō ſuccedebat in aliquo in heredita
te aui.Sed poſtea ſtatutū fuit ꝙ ſuccederet cū diminutiōe tertie

partis:vt in.§.itẽ vetuſtas.inſti.de here.que abinteſt.Unde ſtan
te filio ⁊ nepote ex filia ſucceſſio filij eſt in octo vncijs ꝙ priꝰ ad to
tũ admittebatur nepotis aũt in quatuor vncijs qui prius nõ ad
mittebat̃ ad aliqd.Unde nepos nõ excluditur a ſucceſſione aui
materni:ſed admittit̃ ad partẽ ſucceſſiõis abinteſtato de nouo.
Nõ mirũ ſi legitima eſt ibi quarta octo vnciarũ ⁊ nepos nõ facit
partẽ.Sed in caſu noſtro filia ex forma ſtatuti excluditur ⁊ exhe
10 redatur a ſucceſſiõe ſibi delata de iure cõi.¶†Unde ſicut qñ ex
heredatur a parte ſi in totũ valide exheredatur legitima aliorũ
eſſet triẽs totiꝰ ſm Dy.Bal.⁊ cõiter doc.in.l.pater filiũ.ff.de in
offi.teſt.a quo nõ diſcrepat Bar.reſpectu filij vniuerſaliter inſti
tuti de quo articulo late tradit pceptor meꝰ do.Alex.in.l.plenũ.
§.ſi duobꝰ.ff.de leg.j.⁊ſi pater nõ exheredat in totũ ſed admittit
ad aliquã partẽ loco legitime ⁊ tunc legitima inſtituti nõ auget̃
ſed eſt eadẽ ac ſi ille nõ fuiſſet excluſus ſm Bal.in.d.aut.nouiſſi
ma.⁊ Ang.⁊ alios in.d.l.pater filiã.Ita dicamꝰ in ſtatuto cũ de
exhereda.patris ad excluſionẽ ſtatuti arguãt doc.vt ꝑ Bar.in.l.
j.§.ſciẽdũ.ff.de ſuis ⁊ legi.⁊ in materia propria in.d.l.pater filiũ.
vt ſi ſtatutũ excludit in totũ etiã a legitima tũc nõ faciãt partẽ.
⁊ ita pcedit opi.Ang.⁊ aliorũ relatoꝝ ꝑ.d.Ale.in.d.§.ſi duobꝰ.
Si vero nõ excludit in totũ a ſucceſſiõe iuris cõis ſed aliquid re
ſeruat loco legitime tũc faciunt partẽ ⁊ non augetur legitima fi
liorũ ſed eadẽ debet̃ ſicut ſi filie nõ eſſent excluſe:cum vna ſit legi
tima filioꝝ omniũ de iure cõi a qua filia non reperit̃ excluſa:alś
nedum filia excluderet̃ per ſtatutũ ſed pater grauaretur:qꝛ in mi
nus poſſet filiũ grauare qđ nõ fuit intẽtionis ſtatuentiũ reſeruã
do aliquid pro legitima filiarũ:licet eñ fuerit intẽtio ſtatuentiũ
impinguare portionem maſculorum ad conſeruandã agnationẽ
reſpectu vniuerſalis ſucceſſionis:non tñ fuit intẽtio arctare po
teſtatẽ paternã in reſtituẽdo ꝙ arctat̃ qꝛ in maiori portione poſ
ſet grauare ſi legitima augmentaret̃ iuxta.l.qm̃ in priorib⁹.C.de
inoffic.teſta.Unde inducta ad vnũ effectũ non debet aliũ opera
ri.l.legata inutiliter.ff.de leg.j.maxime in arctãdo patrẽ in teſtã
do.arg.no.in.l.ſtipulatio hoc mõ cõcepta.ff.de verb.obli.Unde
dicatur impinguata ſucceſſio vniuerſalis filij propter quã ſatiſ
fit menti ſtatuentiũ ⁊ non arctatur poteſtas paterna ⁊ nõ legiti
ma filij ppter quam arctaretur ⁊ vltra in hoc exorbitaret a iure
cõmuni.c.cum dilectus.de cõſue.¶Et puto hanc eſſe veriſſimã
conſiderationẽ per quã opiniones ad concordiã reducũtur.Sꝫ
in caſu noſtro nõ fuit in totũ excluſa qꝛ ex quo voluit ꝙ filia ſit
cõtẽta dote ſibi data pmiſſa vel relicta ⁊ non poſſit aliud petere
de legitima vel hereditate patris voluit ꝙ tẽpore mortis patris
ꝙ qñ agitur de ſucceſſione patris ⁊ legitima eſſet dotata vel dos
promiſſa vel relicta alias nõ cenſeretur excluſa iuxta not.per Bal.
in.l.ſi pater.C.de ſpõ.Bar.in cõſi.quod incip.Quidam deceſſit
inteſtatus.⁊ Pau.de caſt.in.l.de diuiſione.ff.ſolu.matri.Unde
ſtatutum nõ in totum excludit a ſucceſſione:ſed reſeruat qđ de
beat per patrem dos dari vel per aſcendentem vel promitti loco
legitime:fuit enim ſtatutũ tunc confiſum de patre ꝙ ipſe in do
te eſſet moderator ⁊ arbiter vt dicit Bal.⁊ Pau.de ca.in aut.res
que.C.commu.de ſucceſ.qꝛ preſumit ſtatutum ꝙ pater cõpeten
ter de dote prouidebit cum nullus amor vincat paternum.l.fin.
C.de cura.fur.Nec patre amicus melior inuenitur.l.quidã cum
filiũ.⁊ ibi Ang.ff.de here.inſti.voluerunt ſtatuta ꝙ dos eſſet da
ta promiſſa vel relicta ad hoc vt a ſucceſſione excluderetur:et ſic
reſeruatã loco legitime.qđ etiam patet ex forma ſtatuti dũ ſtatu
tum dicit.Nec vltra illud occaſione legitime ⁊c.Unde vult ꝙ vl
tra dotem vt ſupra nõ poſſit petere occaſione legitime vel heredi
taris.⁊ ſic excludit tantum a ſupplemento legitime qđ relictum
11 eſt.arg.l.õimodo.C.de inoffi.teſt.¶†Nec tñ licet ſtatutũ dicat
ꝙ ſit contẽta dote pater poſſet eſſe nimis indiſcretus quia ſtatu
tum intelligi debet ꝙ in dubio preſumitur pro patre ſed ſi clare
appareret de nimia indiſcretione filia nõ cogeretur eſſe cõtenta
ſed petere poſſet cõgrue ſe dotari vt pulchre ꝯſuluit Pau.de ca.
in conſi.cviij.incipit.Super primo queſito.¶Ex quibus iterũ
concludo ꝙ aliquãdo ⁊ primo ſtatutum excludit filias ſimplici
ter:⁊ tũc lꝫ debeant dotari illa non eſt loco legitime vt per Bar.
in.d.l.titio centũ.§.titio genero.Aliquando ⁊ ſecundo ſtatutũ
ſimpliciter excludit filias vult tamen quod dotari debeant:⁊ tũc
etiam dos non ſuccedit loco legitime ſm Cuma.⁊ Pau.in.d.§.
titio genero.⁊ tunc quia filiabus nec reſeruatur legitima nec ali
quid loco legitime qꝛ his duobꝰ caſibus cenſent̃ excluſe a ſucceſ
ſione ⁊ a legitima iuxta plene not.per preceptores meos.d.Alex.
⁊ do.Are.in.l.gallus.§.⁊ quid ſi tantũ.ff.de lib.⁊ poſth.Non mi
rum ſi non faciunt partẽ in cõputatione legitime,⁊ ita loquunt̃
alique autoritates ex alleg.per do.Alex.in.d.l.plenum.§.ſi duo
bus.¶Aliqñ et tertio filiabus debet eſſe dos data vel promiſſa
ad excluſionem.⁊ tunc dos debetur loco legitime:⁊ ſic ſtatutum
non excludit in totũ.Sed reſeruat aliquid loco legitime:⁊ tunc
de neceſſitate faciũt partẽ:⁊ pcedunt alie opiniones.⁊ eſt veriſſi
ma concordia ⁊ bene ſuperioribus probata.quã etiam confirmo
autoritate illuſtris doct.do.Anto.de butr.in ſuo ſubtili cõſilio ⁊
notabili.xxviij.in ſtampa alias.xlj.incip.In queſtione iſta varia
ſunt ſcripta ſcribentiũ.vbi vult ꝙ quãdo filie excludũtur ⁊ reſer
uatur dos habet illã iure ſucceſſiõis inteſtati:qꝛ excipitur a ſuc
ceſſione inteſtati.Igit̃ debet eſſe eiuſdem nature ⁊ in tali dote in
eſſe legitimã vt ibi ſubtiliter per eum qui in effectu concludit ꝙ
reſpectu legitime faciunt partẽ ⁊ impinguant ſucceſſionẽ maſcu
lorũ vniuerſalẽ ⁊ nõ legitimam lꝫ intẽdat ⁊ declaret alio modo
cuius autoritatem magnifacio attẽta eius doctrina ⁊ bonitate.
⁊ qꝛ refert ſe cõſuluiſſe alś:⁊ qđ ita tunc dicit maturius etate, co
operante:rõnes cuius non refero:qꝛ in ſtampa videri poſſunt.et
ita concludo.¶Illud autem habeo pro indubitato qđ ſi partẽ
non facerẽt qđ tamẽ reputo non verum in caſu noſtro:tamẽ do
tes relicte tanꝙ̃ es alienũ primo eſſent detrahende prout voluit
Ange.in.d.§.vnde ſi quis.cũ cõcordantijs alleg.per domi.Alex.
in.d.§.ſi duobꝰ.⁊ ꝑ do.Rapha.cuma.in conſi.xxxv.⁊ Fulg.cõſil.
xxvj.⁊ in terminis qñ cenſentur excluſe a ſucceſſione ⁊ a legitima
vt ſupra alias in quodam cõſilio deciſiuo in magna cauſa deter
minauimus cõicato collegio inſignis preceptor meus dñs Ioã.
bapti.de ſancto ſeuerino ⁊ ego.⁊ apparet illud conſiliũ in ſtam
pa poſt quedã ſcripta mea in titulo de exceptionibus prout ibi
videri poteſt.Laus Deo.Bartho.Soci.Seneñ.⁊c.

¶Summarium.

☞Subſtitutio facta de fribꝰ filijs maſculis morientibꝰ ſine here
de/nõ pcedit teſtõre moriẽte abſqꝫ filijs maſculis relictis filiabꝰ.
1 Uoluntas defuncti preualere debet in vltimis voluntatibus.
2 Pluralitas reſoluitur in ſingularitates quãdo teſtator ſimpli
citer ſubſtituit filijs poſt mortem ſine expreſſione nominis colle
ctiui ſi deceſſerint ſine filijs.
3 Inſtitutio directa non includit perſonas non expreſſas.
4 Subſtitutio facta in vno caſu in perſona ſubſtituti non extendi
tur ad alium caſum in eadem perſona.
5 Subſtitutio facta vno tempore non extenditur ad aliud tẽpus.
6 Subſtitutio facta filio ſuperſtiti ſi deceſſerit ſine filijs non exten
ditur ad caſum quando predeceſſit.
7 Subſtitutio vulgaris facta in caſu quo poſthumus naſcat̃ ⁊ nõ
ſit heres non extẽditur ad caſum quo poſthumus nõ naſcatur.

¶Conſilium.lxxvj.

¶Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectum.

Viſis teſtamento ſpectabi
lis Io.and.ſubſtitutionibus in eo factis ⁊ oĩbus ꝙ in
facto narrant̃ recte pẽſatis.Uidebat̃ pma ꝯſideratio
ne dicẽdũ ꝙ ꝙ̃uis teſtator ꝺ̃ceſſerit nullis relictis filijs maſculis
ſed tñ filiabꝰ predefunctis:tñ prius Richardo ⁊ Bartholomeo
eius fratribꝰ inſtitutis filijs ⁊ ſubſtitutis ꝙ virtute dicte ſubſti
tutiõis admittant̃ filij dictoꝝ fratrũ virtute ſubſtõnis vulgaris
ad minus.Nã ipſi ſunt ſubſtituti ſub cõditione ſi filij nati ⁊ in
ſtituti deceſſerint ſine filijs quo caſu ſunt ſubſtituti eoꝝ parẽtes
⁊ ipſis deficiẽtibꝰ ipſi ſunt ſubſtituti:⁊ ſic iſto caſu deficiẽtibꝰ fra
tribꝰ ſunt ſubſtituti in caſu quo filij nati nõ eſſent heredes.Igit̃
extẽdi debet ſubſtitutio vulgaris ad aliũ caſum ſi filij non naſcẽ
tur:⁊ ſic non potuerũt eſſe heredes:quoniã ſubſtitutio vulgaris
facta in vno caſu extendit̃ ad alium.l.gallus.§.⁊ quid ſi tãtũ.ff.
de lib.⁊ poſthu.⁊ ibi Bar.⁊ Ang.Imo.⁊ Moder.⁊ per Bal.in
ij.q.ff.de vulg.⁊ pupil.¶Cõfirmat̃ iſta opinio per text.in.l.fi.ff.
de inſti.⁊ ſubſti.ſub cõdi.fac.Ubi ſubſtitutio facta ſi poſthumꝰ
nõ naſcatur ⁊ nõ ſit heres videt̃ extendi ad caſum quãdo poſthu
mus non naſcit̃:qꝛ contrariorum eadem eſt diſciplina.l.⁊ ſi con
tra.ff.de vulg.⁊ pupil.l.inter ſtipulantẽ.§.ſacrã.ff.de verb.obli.⁊
ibi Bar.¶Tertio pro eadẽ parte facit.Nam teſtator excluden
do filias propter filios maſculos ⁊ ppter fratres ⁊ filios fratrũ
ab vniuerſali ſucceſſione videt̃ conſideraſſe conſeruationẽ agna
tionis ⁊ vnicã rationẽ conſideraſſe ſicut in ſimili in ſtatuto dicit
Bal.in.l.maximum vitiũ.C.de libe.prete.⁊ Io.and.late referen
do diſputationẽ Iaco.de are.in rub.de ſucceſ.abinteſt.in addit.
ſpec.⁊ in ſpecie ponit in teſtõ Io.and.in addi.ſpe.in tit.de teſta.
referendo diſputationẽ Richar.malum.Sed iſta ratio militat
in caſu noſtro quãdo nulli reperti ſunt filij maſculi tẽpore mor
tis.Igitur debet fieri extenſio fideicõmiſſi ad iſtum caſum.arg.
not.per Bal.in.d.l.maximũ vitiũ.quia ſi hoc dicimus in ſtatu
tis fortius in fideicõmiſſis.Itẽ a ratione ampliat̃ ⁊ reſtringitur
fideicõmiſſum.l.cũ pater.§.dulciſſimis.⁊ ibi Bar.ff.de lega.iij.⁊
in ſpecie etiã glo.Bal.⁊ alij in.l.quãuis.C.de fideicõ.¶Quarto
1 eadem cõcluſio cõfirmatur.†Nam in vltimis voluntatibus pre
ualere debet voluntas defuncti.l.in cõditionibus primum locũ.
ff.de cõdi.⁊ demon.l.ex facto.la grãde.ff.de here.inſti.⁊ in.l.iij.§.
cõditio.ff.de adimen.leg.⁊ ideo videmus ꝙ fideicõmiſſaria ſub
ſtitutio põt induci tacite ⁊ ꝑ coniecturas.vt in.l.titia ſeio.§.ſeia
libertis.

libertis.⁊ ibi Pau.de caſt.ff.de leg.ij.⁊ in.l.cũ ꝓponebať.eo.tit.
⁊ not.Pau.de caſt.in pulchra queſtione in.l.pen.C.de impub.⁊
alijs ſubſti.ſed in caſu noſtro videť conſtare de voluntate defun-
cti ꝙ voluit preferre fratres ⁊ filios fratrum filiabus igiť illa vi
detur attẽdẽda:⁊ videť induci tacita ſubſtitutio fratrũ etiã hoc
caſu.¶ Quod autẽ iſta videatur fuiſſe voluntas oſtenditur pri-
mo nã filijs ſuperexiſtentibus poſt mortem ⁊ demũ mortuis ſi-
ne filijs nõ ſuperexiſtentibus fratribus vocantur filij fratrũ ex-
cluſis filiabus igiť pꝫ ꝙ ꝑponere voluit filios fratrũ filiabus:⁊
per conſequens hoc idem cenſetur voluiſſe ſi ſine filijs decederet
fratribus nõ ſuperexiſtẽtibus nam vna pars teſtamẽti per aliaꝫ
declarať.l.qui filiabus.in prin.⁊.l.ſi ſeruus pluriũ.in fi.ff.de leg.
ij.hoc idẽ videtur ſecũdo oſtendi ex alio qñ teſtator dicit ⁊ ſi quẽ
vel quos ex dictis filijs maſculis mori cõtigerit ⁊c.videť velle ꝙ
exiſtẽtibus pluribꝰ filijs maſculis ſi vnꝰ decederet ſine liberis ad
2 mitterenť fratres ⁊ filij fratrum deficientibus fratribus.† nã qñ
teſtator ſimpliciter ſubſtituit filijs poſt mortẽ ſine expreſſiõe no-
minis collectiui ſi deceſſerint ſine filijs:pluralitas reſoluiť in ſin
gularitates iuxta.l.falſa.in fi.ff.de cõdi.⁊ demon.⁊ vno decedẽte
ſine liberis ſupſtite fratre admittiť ſubſtitutus.vt videť ꝓbari
in.l.titius.§.gaio.ff.ad treb.⁊ tenẽt Imo.⁊ Pau.de ca.in.l.here
des mei.§.cũ ita.ff.ad trebel.vbi hãc opi.ſuſtinui igiť fortius in
caſu noſtro in quo oĩbus ⁊ cuilibet facta eſt ſubſtitutio ſi deceſſe
rit ſine filijs ꝑ illud verbũ ſi quẽ qꝺ eſt diſtributiuũ ⁊ cuilibet in
ſolidũ actũ attribuit.l.qui filiabus.in prin.⁊ ibi not.ff.de leg.ij.
⁊ ſic cuilibet cenſeť facta ſubſtitutio ſi ergo in portione vniꝰ filij
predilexit fratres ⁊ filios fratrũ ipſis filijs maſculis igiť fortius
in portione omniũ filiorum maſculorũ predilexit filiabus ipſos
fratres ⁊ filios fratrũ:⁊ ſic videť ſeruãda volũtas defuncti.¶ Ul
timo ex prima ſubſtitutione colligiť ꝙ ꝑdilexit primo filios ma-
ſculos ſecũdo loco filios filiorũ quos poſuit in cõditione iuxta
l.luciꝰ.de here.inſti.tertio loco fratres quarto loco filios fratrũ
excluſis filiabus feminis quãꝗ ergo non venit caſus a teſtatore
expreſſus ex verbis cõſideratis ſcilicet qꝺ filij ſupereſſent ⁊ dece-
derent ſine filijs ſed caſus quo filij non ſuperfuerũt nõ expreſſus
tamẽ ſi de hoc caſu fuiſſet interrogatus teſtator idẽ diſpoſuiſſet
vt ex alio caſu prouiſo colligitur igitur concludendũ eſt ꝙ etiaꝫ
hoc caſu habeat locũ fideicõmiſſum in perſonis filiorũ fratrũ.
argu.glo.not.quã ibi approbant docto.in.l.tale pactũ.in fi.ff.de
pac.⁊ tex.cũ ibi no.in.l.titius.§.luciꝰ.ff.de lib.⁊ poſth.⁊ in.l.fi.C.
de poſthu.heredi.inſtit.⁊ in.l.iij.C.de inoffi.teſta.cum multis ſi
mi.⁊ hec ſunť que ſentio difficultatem facere contra filias in pre
ſenti cõſultatione.¶ Sed premiſſis non obſtantibus cõtrariam
ſententiã veriorẽ eſſe exiſtimo qꝺ imo ex nullo capite dictarum
ſubſtitutionũ poſſint filij fratrũ admitti excluſis filiabꝰ teſtato-
ris neqꝫ ex teſtamẽto neqꝫ abinteſtato virtute clauſule codicilla-
ris ſed puto dictas filias ſuccedere eorũ patri abinteſtato iuxta
auť.in ſucceſſione.C.de ſuis ⁊ legit.⁊ in corpore vnde ſumiť.⁊ in
primis ꝙ nõ admittanť ex teſtamẽto cõſidero ꝙ teſtator duas fe
cit directas inſtitutiões primo eñ inſtituit filios maſculos qui
ſupeſſent tẽpore mortis ſecundo non exiſtentibus filijs inſtituit
fratres ⁊ in ſecunda inſtitutione directa tantũ ſunt inſtituti fra-
tres ⁊ nõ filij fratrũ quo grauauit debere filias dotare in quibꝰ
dotibꝰ eas heredes inſtituit vnde nõ poſſumus dicere ꝙ veniãt
filij fratrũ ex quo teſtator hoc non dicit.l.labeo.ff.de ſupel.leg.⁊
in.l.in ambiguo.ff.de reb.dub.ſi enim habuiſſet in mente hoc fa
cere ex quo nõ fecit hoc nõ releuat.l.quidã cũ filiũ.ff.de here.in-
3 ſtituẽ.† Itẽ inſtitutio directa non includit perſonas non expreſ-
ſas qꝛ fieri dꝫ expreſſe ⁊ palam ⁊ non inducitur ex tacita mẽte,vt
in.l.heredes palam.ff.de teſtamẽ.in princ.⁊ in.l.j.ff.ſi tabu.teſta.
exta.verũtamen eſt qꝺ ſi teſtator nõ potuit prouidere ne teſtamẽ
tum ſubuerteretur aliquo caſu tũc inducitur directa inſtitutio
ex coniecturata mente iuxta tex.in.l.iij.C.de inoffi.teſta.ꝙ eſt ibi
ſpeciale igitur in contrarium eſt ius cõmune quando potuit ſi-
cut in caſu noſtro prouidere nam ſicut in prima ſubſtitutiõe co-
gitauit ſubſtituẽdo nõ ſolũ de fratribus ſed etiã de filijs fratruꝫ
ita potuit vocare in ſecũda inſtitutione filios fratrũ deficiẽtibꝰ
fratribus potuit etiã ꝓuidere ex quo poſt mortẽ filij maſculi na
ti in vita ⁊ fratrum inſtitutorum teſtator vixit tanto tempore ꝙ
poterat teſtamentum mutare vnde non poteſt induci inſtitutio
directa ex mẽte teſtatoris vt ꝓbat tex.in.d.l.iij.quinimo hoc idẽ
eſt in ſubſtitutionibꝰ qñ teſtator mutare potuit ⁊ non mutauit:
qꝛ nõ inducunť ex tacita mẽte.l.qꝺ ſi filiꝰ.ff.de capti.ſcꝺm ꝙ illã
intelligit Bar.in.l.j.ff.de vulg.⁊ pupil.in ſecundo effectu.ver.vl
terius quero.¶ Ex quibus patet qꝺ friuolũ eſt fundamentũ ꝙ
ex quo teſtator.ſ.in reſtitutiõe nõ ſolũ vocauerat fratres ſed etiã
filios fratrũ ita enim in inſtitutione videtur vocaſſe quoniã hoc
non dixit igitur nec nos dicere debemus.l.ſi ſeruum.§.non dicit
pretor.ff.de acqui.here.⁊ in ſpecie optime ꝓbať in.l.cõmodiſſi
me.ff.de lib.⁊ poſth.vbi in inſtitutione directa diſpoſitio in vno
caſu nõ extẽdiť ad aliũ etiã ad cõſeruandũ teſtamẽtũ preteritio-
4 ne filij† vnde dicimus ꝙ eſt fortius ꝙ ſubſtitutio facta in vno ca
ſu in ꝑſona ſubſtituti nõ extẽdiť ad aliũ caſum in eadẽ perſona:
⁊ ideo ſi ſubſtituo filiũ meũ naſciturũ in vita non includiť ſi na
ſcatur poſt mortẽ.arg.d.l.cõmodiſſime.ſcꝺm Bart.in.l.gallus.§.⁊
quid ſi tãtũ.ff.de lib.⁊ poſthu.⁊ Bar.in.l.luciꝰ.§.titius.eo.tit.⁊
eſt caſus.⁊ ibi not.Ioã.de imo.in.l.ſi pater filio.ff.de here.inſti.⁊
hoc nõ eſt ex alio qꝛ ſi eſt ſubſtitutꝰ naſciturus in vita qui naſciť
poſt mortẽ non diciť eſſe perſona ſubſtituta:vt not.in.d.l.cõmo-
diſſime.niſi qñ teſtator diſpoſuiſſet referẽdo ſe ad certã perſonã
quo caſu ex mente poteſt dici in alio caſu inſtituta eadẽ ꝑſona:vt
in.l.lucius.⁊ ibi Bar.⁊ in.l.fi.C.de poſthu.here.inſti.qꝛ admitti
tur certa ꝑſona inſtituta igiť in caſu noſtro inſtitutis fratribus
nõ extẽdiť ad filios fratrum qꝛ ſunt diuerſe perſone,⁊ ſic nõ in-
5 ſtitute ⁊ fortius quã in.d.l.cõmodiſſime.¶ Uidemꝰ etiã ꝙ† ſub
ſtitutio facta vno tpe non extendiť ad aliud tempus.l.ſi ita qs.⁊
ibi Bart.ff.de vulga.⁊ pupil.⁊ not.Bar.in.l.ſi mulier.eo.tit.§.j.
igitur fortius non debet extẽdi ad aliã perſonã ſi enim voluiſſet
teſtator in inſtitutione filios fratrum vocare expreſſiſſet ſicut ex
preſſerat in precedenti ſubſtitutione.argu.l.vnice.§.ſin autem ad
deficientis.C.de cadu.tol.⁊ in.c.ad audientiã.de deci.⁊ iſta ſuffi
ciunt qꝛ in hoc concluſio caret probabili dubitatione nec ſuper
ea dixiſſem niſi ab aliquibus eſſet factum fundamentum nunꝗ
enim inueni qꝺ prima ſubſtitutio directa extendať de caſu ad ca
ſum niſi qñ teſtator nõ potuit ꝓuidere vt teſtamẽtũ cõſeruareť
non autẽ in terminis noſtris vt eſt caſus in.d.l.cõmodiſſime.mi
nus etiam dici poteſt qꝺ fratres tranſmiſerũt hanc hereditatem
non aditã:tũ quia hereditas fratris non trãſmittiť.l.quoniã ſo-
rorem.C.de iure delib.item qꝛ hereditas eſt affecta vnde non tra
ctatur de tranſmiſſione.l.vnica.§.pro ſecundo.C.de cadu.tollẽ.⁊
qꝛ erat ſub conditione delata.l.vnica.§.ſin autem ſub conditio-
ne.C.de cadu.tol.cum ſimi.aut filij fratrũ volunt admitti ex pri-
ma ſubſtitutione,⁊ nullo modo poſſunt lꝫ ſint pupillariter ſub-
ſtituti ex quo filius poſtea natꝰ mortuus eſt viuente teſtatore.ca
ſus eſt in.l.qꝺ ſi filius.ff.de capti.nec querẽdũ eſt de tacita vulga
ri cõprehenſa in pupillari:tũ quia iſto caſu non includebatur ex
quo facta fuit in perſona eiuſdẽ vulgaris expreſſa.l.cũ filio.⁊ ibi
not.ff.de vulg.⁊ pupil.prouiſio enim hominis ceſſare facit ꝓui-
ſionem.l.l.maritus.C.de procura.preterea non habet locũ tacita
vulgaris ex quo poſt mortẽ pupilli teſtator multo tẽpore ſuper-
uixit:vt in.d.l.qꝺ ſi filiꝰ.quã ita intelligit Bar.in.d.l.j.ff.de vul.
⁊ pup.in ſecũdo effectu.¶ Aut iſti volũt admitti ex fideicõmiſ-
ſaria ⁊ hoc nõ poſſunt triplici rõne prima quia inſtitutus mor-
tuus eſt viuẽte teſtatore:⁊ ſic inſtitutio effecta fuit caduca ⁊ non
potuit adiri hereditas igiť fideicõmiſſum extinguiť caſus eſt in
l.eam quã.C.de fideicom.⁊ eſt regula in.l.ſi nemo.C.de teſta.tut.
¶ Scꝺa ratio eſt qꝛ ſunt inſtituti ⁊ honorati filij mortui in vita
teſtatoris qꝛ illi nõ ſunt inſtituti neqꝫ honorati.ar.d.l.cõmodiſ-
ſime.igiť non cenſentur grauati per regulam.l.ab eo.C.de fidei-
com.¶ Tertia ratio eſt qꝛ diſpoſitio facta vno caſu non extẽdiť
ad aliũ vt per Bar.in.l.gallus.§.⁊ qd ſi tãtũ.ff.de lib.⁊ poſthu.
⁊ in.d.l.cõmodiſſime.⁊ ſtatim latius diceť aut iſti filij fratrũ vo
lunt admitti ex vulgari ſubſtitutione hic videť aliqualis difficul
tas propter rationes in contrariũ allegatas.¶ Sed tamen illis
non obſtantibus arbitror contrariam ſententiã veriorem eſſe qꝺ
imo filij fratrũ ex nullo capite admitti poſſunt ⁊ in primis dici
poteſt ꝙ dictũ teſtamentũ fuerit ⁊ ſit nullũ nã inſtituti ſunt filij
maſculi naſcituri qꝛ ſupereſſent tempore mortis teſtatoris ſed fi
lius maſculus poſtea natus tempore mortis non ſupererat igiť
nõ fuit inſtitutus:caſus eſt clarus.⁊ ibi doc.in.l.cõmodiſſime.ff.
de lib.⁊ poſthu.⁊ ex quo eſt inſtituta perſona filij naſcituri in re
certa nõ hꝫ locũ.l.qm̃ in prioribus.C.de inoffi.teſta.vt concludit
Bart.in.d.l.cõmodiſſime.⁊ ſequiť.d.Alex.ſi ergo teſtamentũ eſt
nullũ virtute preteritionis non valet etiã ſubſtitutio vulgaris.l.
iij.§.fi.ff.de lib.⁊ poſthũ.⁊ per cõſequẽs ex vulgari non poſſunt
ſubſtituti admitti ⁊ ſi dicatur poſthumus preteritꝰ mortuus eſt
viuẽte teſtatore igitur teſtamentũ reconualeſcit,vt in.l.poſthu-
mus.in prin.ſcꝺm cõem intellectũ.ff.de iniuſt.teſta. Reſpondeť
qꝺ reconualeſcit de iure pretorio ſcꝺm doct.communiter ibi.vnde
erat neceſſarium ſubſtitutis tranſuerſalibus agnoſcere bonoruꝫ
poſſeſſionẽ coram iudice,vt in.l.fi.C.qui admit.⁊ intra tempus
c.dierũ,vt in.l.ij.C.eo.tit.quod cum factũ non fuerit ſunt exclu-
ſi etiã a bonorũ poſſeſſione ⁊ ſic ex teſtamẽto virtute vulgaris nul
lo modo admitti poſſunt.⁊ eſt vrgens ratio ni fallor.¶ Secũdo
principaliter iſta concluſio probatur nam cum filij fratrum ſint
ſubſtituti filijs ſuperuenientibꝰ ⁊ mortuis liberis maſculis ⁊ fra
tribus deficientibus nõ debet extendi ſubſtitutio ad aliũ caſum
filijs nõ ſuperexiſtẽtibus tempore mortis qꝛ talis extenſio tende
ret ad excluſionem filiarũ teſtatoris.arg.l.cum auus.ff.de condi.
⁊ demon.⁊.l.cum acutiſſimi.C.de fideicom.ita voluit not.Bart.

defendẽdo glo.in.l.ſi mater.§.ſi.ff.de vul.⁊ pup.qḋ Jmo.Pau.
de ca.⁊ Mod.reputāt multū no.lꝫ Bal.⁊ Ange.contrarium te
neāt cuius rationes optime tollūt Jo.de imo.⁊ Mod.ibi quas
omitto ⁊ voluit Pet.de ancha.in conſi.cccxl.incip.ex ſerie teſta-
menti.¶Et ſi dicaꝛ hoc cõſtat de cõtrario qḋ magis dilexit fra
tres ⁊ filios fratrū q̄ proprias filias.rñdeo ꝙ in vno caſu licet ex
cludat filias non tamen cenſetur velle excludere in alio caſu qꝛ
excluſio talis eſt exheredatio.l.omnimodo.C.de inoffi.teſta.⁊ ſic
odioſa ⁊ nõ extẽdibilis.l.cū quidā.ff.de libe.⁊ poſthu.vnde licet
vno caſu voluerit excludere ⁊ predilexerit fratres ⁊ filios fratruꝫ
nõ dicere debemus ꝙ idẽ voluerit in alio caſu imo cõtrariū:qꝛ ſi
idem in alio caſu voluiſſet de facili prouidere poterat.l.vnica.§.
ſin autẽ ad deficiẽtis.C.de cadu.tollẽ.¶Et ꝓ hoc facit qḋ dicit
do.Bene.de plum.in.l.filius a patre.ff.de libe.⁊ poſthu.in.v.lec.
vbi vult ꝙ nõ ſit extẽſio de caſu ad caſuꝫ niſi in alio caſu teſtatoꝛ
ſpāliter ꝓuiderit ſꝫ hic in alio caſu ſpāliter ꝓuidit.ſ.ꝙ nõ ſuper
exiſtẽtibꝰ filijs tp̄e mortis inſtituit tm̄ fratres nihil autẽ dixit de
filijs fratrū igiꝛ diſpoſitio in caſu qñ filij ſupereſſent tp̄e mortis ⁊
decederẽt ſine filijs nõ extẽdiꝛ ad caſum qñ filij ſunt p̄mortui:aſ-
ſumptū ꝓbaꝛ lege ⁊ rõne.nā de hoc eſt caſus i.l.cū ex filio.§.filiꝰ.
ff.de vulg.⁊ pup.nā vulgaris exp̄ſſa ſi heres nõ erit includiꝛ taci-
tā pupillarẽ.l.iā hoc iure.ff.de vul.⁊ pup.⁊ tñ illā nõ includit qñ
in pupillari eſt facta exp̄ſſa ꝓuiſio rõne probaꝛ qꝛ extẽſio ſit ex ꝓ-
uiſione legis cõiecturãtis volũtatẽ teſtatoris in alio caſu ſed vbi
habemꝰ expreſſam ꝓuiſionẽ teſtatoris ceſſat tacita ꝓuiſio legis
l.maritꝰ.C.de ꝓcur.l.ſi.C.de pac.conuen.tradiꝛ in.l.ſi cum dotẽ.
in prin.ff.ſol.ma.⁊ probatur in ſpecie in.d.§.filio.⁊ ex iſtis tribꝰ
fundamẽtis colliguꝛ tres reſpõſiones ad omnia in contrarium
allegata.¶Quarto ad idem.nā caſus ſi filij ſupererunt tẽpore
mortis ⁊ caſus ſi filij predeceſſerint ſunt caſus diſſimiles igiꝛ diſ
poſitio facta in vno caſu non extendiꝛ ad aliū diſſimilẽ vt ꝓbaꝛ
in.l.cõmodiſſime.ꝑ quā dicit Bar.in.l.gallus.§.⁊ quid ſi tantuꝫ
ff.de libe.⁊ poſthu.vnde dicit Ange.in.l.j.ff.de vulga.⁊ pupil.qḋ
ſubſtitutio facta in vno caſu particulari nõ trahiꝛ ad aliū caſuꝫ
diſſimilẽ allegat etiā tex.in.l.pater ſeuerinā.ff.de cõdi.⁊ demon.
⁊ ꝓ hoc dicit ſe cõſuluiſſe Florẽtie qḋ ſi teſtatoꝛ inſtituit heredeꝫ
titiū ⁊ ſi titiꝰ eo viuo decederet ſubſtituit gaiū nõ hꝫ locū ſubſti
tutio titio ſuꝑueniẽte ⁊ hereditatẽ repudiāte.argu.l.ſi ita qs.ff.
de vulg.⁊ pup.⁊ tenet idẽ Ang.in.l.ſi pater filiū.ff.eo.ti.idẽ vo-
luit Ange.in.l.quādiu.l.ultima.ff.de acq.here.vbi voluit ꝙ ſi pu
pillꝰ fuit inſtitutꝰ ⁊ titiꝰ pupillariter ſubſtitutꝰ ⁊ ſi dictus titiꝰ
decederet viuo teſtatore ſubſtituit gaiū ⁊ ſi cõtingat titiū decede
re mortuo teſtatore viuo pupillo mortuo poſtea pupillo nõ ad-
mittiꝛ gaius ex pupillari ſubſtitutiõe:ar.d.l.cõmodiſſime:⁊ ita
dicit ſe cõſuluiſſe Florẽtie faciūt not.per Bal.in.l.ſi mater.§.ſi.
ff.de vul.⁊ pup.¶Quinto eadẽ cõcluſio cõfirmaꝛ ex his que cõ
ſuluit Old.in ſuo conſilio.clxxvij.inci.teſtatoꝛ in ſuo vltimo te-
ſtamento.vbi ponit queſtionem ſi teſtatoꝛ dixit filium mihi na-
ſciturum ex ventre vxoris inſtituo ⁊ ſi filius deceſſerit in pupilla
ri etate vel poſtea ſubſtituo alterum filium mihi naſciturum ⁊ ſi
dictus ſecundus filius moriatur in pupillari etate vel poſtea ſine
filijs ſubſtituo.B.fratrẽ meū accidit ꝙ vnus tantum natus eſt
filiꝰ ⁊ deceſſit in pupillari etate decidit qḋ.B.frater nõ admitti
tur qꝛ talis cõditio ſubſtitutionis nõ euenerat:ex quo ſecūdꝰ nõ
erat natus:arg.l.qui habebat.ff.de vul.⁊ pupil.⁊ hāc deciſioneꝫ
ſequiꝛ Jo.an.in addi.ſpe.in tit.de teſta.in additione que incip.
huic q̄ſtioni occurrit ita in caſu noſtro nõ videꝛ habere locū ſub
ſtitutio qꝛ nõ euenit cõditio ꝙ filij inſtituti ſuperfuerint tẽpore
mortis ⁊ nõ eſſent heredes.¶Sexto probaꝛ ratione nam ſubſti-
tutio facta fuit filijs inſtitutis q ſupeſſent tp̄e mortis teſtatoris
ſed illi qui p̄mortui ſunt non cẽſentur inſtituti:nec eis facta ſub
ſtitutio:qꝛ ſunt alie perſone:vt in.d.l.cõmodiſſime.vnde filij fra
trum non poſſunt dicere ſe illis ſubſtitutos virtute prime ſubſti
tutionis qꝛ ſunt alie pſone ⁊ maxime qꝛ in teſtamẽto dꝛ illi vel il
lis ſic decedẽti vel decedẽtibus ſubſtituit vulgariter ⁊c.⁊ ſic facta
eſt ſubſtitutio illis filijs inſtitutis ⁊ ſuperexiſtẽtibus tp̄e mortis ⁊
decedẽtibꝰ ſine filijs poſt mortẽ:nõ autẽ filijs nõ inſtitutis dece-
dẽtibus in vita qui cenſenꝛ eſſe alie pſone:vt.d.l.commodiſſime.
¶Et ſi dicaꝛ ſit extenſio ad aliū caſum qñ filij nati non ſunt:vt
in.l.ſi.C.de inſti.⁊ ſubſti.rñdeo qḋ procedit qñ perſona inſtituta
cui ſit ſubſtitutio ex varietate caſus nõ cenſeꝛ alia pſona nõ inſti-
tuta qꝛ fuit ſimplr̄ īſtituta ⁊ ſi decederet viuo teſtatore ſit ſubſti-
tutio nā extendiꝛ ad caſum quādo ſuperuiueret ⁊ repudiaret:qꝛ
eſt eadẽ perſona nec cenſeꝛ diuerſa:ſecus in caſu noſtro qꝛ ſubſti-
tutio ſit filio inſtituto ⁊ nos ſumꝰ i filio nõ īſtituto ⁊ ſic in diuer
6 ſa pſona vt dictū eſt.¶† Poſtremo iſta cõcluſio cõfirmaꝛ vrgen
tiſſimo fundamento nā lꝫ qñ filio ſit ſubſtitutio ſi viuo teſtatore
deceſſerit extẽdaꝛ ad caſuꝫ qñ ſuꝑuixit ⁊ repudiauit vt eſt caſus
in.l.ſi.C.de inſti.⁊ ſubſti.ſub cõdi.fac.tñ qñ eſt facta filio ſupſti-
ti ſi deceſſerit ſine filijs non extenditur ad caſum qñ predeceſſit.

¶Et rõ diuerſitatis eſt qꝛ primo caſu ſubſtitutio ſit in vno caſu
ex neceſſarijs ad ſubſtitutionẽ vulgarẽ q̄ hꝫ duo capita.ſ.caput
impotẽtie ⁊ caput nolũtatis vñ ſi ſit ſubſtitutio in vno caſu im-
potẽtie ſit extẽſio ad aliū caſuꝫ.ſ.nolũtatis:⁊ hic eſt ꝓprie caſus
in.d.l.ſi.⁊ eſt caſus.⁊ ibi Bar.in.l.gallꝰ.§.⁊ qd ſi tātū.ff.de libe.⁊
poſth.ſcḋo vo caſu ſit ſub cõditiõe in caſu nõ neceſſario nā ꝙ ſu
ꝑuiuat inſtitutꝰ ⁊ qḋ moriaꝛ ſine filijs eſt de caſibus non neceſſa-
rijs qꝛ ſiue ſuꝑuiuat ſiue nõ:ſiue decedat cū filijs:ſiue nõ põt nõ
eſſe heres:⁊ fortiꝰ in caſu noſtro qꝛ filij fratrū ſunt ſubſtituti ſub
duplici cõditiõe.Prima eſt ſi filij ſupſtites deceſſerint ſine filijs
ſcḋa eſt ſi deceſſerint ſine filijs nõ ſuperexiſtẽtibꝰ fratribꝰ iſta ergo
ſubſtitutio ſub iſta duplici cõditione cogitatiue dꝛ facta ſub cõ-
ditiõe volũtaria quo caſu diſpoſitio in vno caſu nõ extẽditur ad
aliū.d.l.cõmodiſſime.¶Et rõ eſt qꝛ primo caſu in cõditione ne-
ceſſaria teſtatoꝛ diciꝛ magis cõſideraſſe effectū quā modū implẽ
di:arg.l.mulier.in prin.ff.ad treb.⁊.l.ſi mater.C.de inſti.⁊ ſubſti.
ſub condi.fac.ſecundo caſu videꝛ conſideraſſe modum implẽdi
ideo debet conditio in forma ſpecifica impleri.l.meuius.⁊.l.qui
heredi.ff.de cõdi.⁊ demõ.vnde nõ ſit extẽſio ad aliū caſum.⁊ hāc
doctrinam tradit Bar.⁊ ſequuꝛ doct.in.d.l.gallus.§.⁊ quid ſi
tantū.ff.de libe.⁊ poſthu.⁊ ideo fere in ſpecie ad caſum noſtrū cõ
ſuluit Ange.in cõſi.mihi.lxxviij.incip.viſis ⁊ inſpectis oībꝰ ſu
7 pradictis.†vbi vult quod ſubſtitutio vulgaris facta in caſu quo
poſthumus naſcaꝛ ⁊ nõ ſit heres nõ extendiꝛ ad caſum quo poſt
humus non naſcaꝛ qꝛ licet caſus ſi poſthumus non naſcatur ſit
de neceſſarijs tamen caſus ſi naſcatur non eſt de neceſſarijs ideo
non excludiꝛ idem cõſuluit Pe.de ancha.in conſilio mihi.cccl.j.
incip.ex ſerie teſtamẽti colligiꝛ magna dilectio vbi concludit qḋ
ſubſtitutio facta in caſu quo filij naſcanꝛ nõ includit caſum quo
filij nõ naſcanꝛ:qꝛ eſt cõditio volũtaria vnde alias ꝯſului ꝙ erat
facta ſubſtitutio cõpẽdioſa qñcūqꝫ inſtitutus decederet ſine libe
ris in qua contineꝛ vulgaris nõ tamẽ habebat locū inſtituto de-
cedẽte cū liberis licet repudiaſſet hereditatẽ:qꝛ illa conditio ſine
liberis erat voluntaria.⁊ hoc in terminis voluit Oldra.in conſi.
mihi.cxxxix.incip.thema tale eſt dñs ⁊c.cuius dicta ponit Joan.
an.tacito autore in addi.Spec.in titu.de teſtamen.§.j.in vltima
additione.cum ergo in caſu noſtro ſit facta ſubſtitutio filio qui
ſupeſſet tẽpore mortis ⁊ ſi deceſſerit ſine filijs itẽ ⁊ non ſuperſtiti
bus fratribus ⁊ oẽs iſte cõditiones ſint voluntarie indubitāter
ſubſtitutio vulgaris nõ extendiꝛ ad alium caſum.¶Ex qbꝰ pa-
tet ſolutio ad oẽs rationes in cõtrariū allega.⁊ maxime ad qua-
tuor primas rationes ⁊ etiā ad vltimā ex quo teſtatoꝛ cẽſetur cõ-
ſideraſſe modū vnde debet conditio ex mente teſtatoris in forma
impleri.⁊ ita rñdiſſet ſi fuiſſet interrogatus nam etiā in caſibus
ſuperioribus idẽ poſſet dici qḋ ſi fuiſſet interrogatus eueniente
alia cõditione idẽ ſtatuiſſet cuiꝰ ꝯriū eſt in cõditiõe volũtaria vt
ſupra dicūt doc.ex quibꝰ cõcludo ꝙ virtute dictarū ſubſtitutio
num ex teſtamento dicti filij fratrū non ſunt vocati.¶Supereſt
videre an admitti poſſint ex fideicõmiſſaria virtute clauſule co-
dicillaris ꝓpter quā ſi res reduciꝛ ad caſum inteſtati venientes
ab inteſtato cenſentur rogati reſtituere vocatis in teſtamento iu-
xta no.per Bart.in.l.j.ff.de iure codi.⁊ ſic filij fratrum vocati ex
fideicõmiſſaria licet nõ potuerint admitti ex teſtamento:qꝛ non
fuit adita hereditas tamen videꝛ ꝙ poſſint admitti adita here-
ditate ab inteſtato lꝫ fratres primo vocati p̄deceſſerint iuxta not.
ꝑ Bar.in.l.quādiu.la tertia.ff.de acqui.here.¶Sed tamen hoc
non obſtante contrarium eſt verius nam aut iſti volūt admitti
virtute fideicõmiſſi ꝑ fratres primo vocatos:⁊ hoc eſt falſum du
plici ratione prima eſt qꝛ fratribus in vita eorum nūquam fuit
fideicõmiſſum delatū qꝛ predeceſſerunt grauato.iuxta nota.per
Bar.in.l.cū filio.ff.de leg.j.ſecunda qꝛ conditione pendente fra-
tres deceſſerūt ⁊ in tranſuerſalibus ſiue deſcendentibus diciꝛ qḋ
fideicõmiſſum nõ trāſmittitur.vt no.in.l.vnica.C.de his qui an-
te aptas tab.⁊ in.l.heredes mei.§.cū ita.ff.ad treb.¶Aut volūt
admitti ex pſona propria ⁊ non poſſunt qm̄ clauſula codicillaris
operaꝛ:quod illud ꝙ nõ põt ex teſtamẽto deberi ex defectu vali-
ditatis teſtamẽti debeaꝛ ab inteſtato nõ autẽ qñ non debeꝛ ex de-
fectu voluntatis quia non euenit caſus prouiſus a teſtatore ſicut
enim tunc non deberetur ex teſtamento ita etiam non debebitur
virtute clauſule codicillaris cuius virtute non debetur niſi quā-
do ex teſtamento debebaꝛ nec virtus teſtamenti trāſfunditur in
codicillos vt declarat Bart.in.l.j.in prima queſtione.ff.de iure
codicillorum. Laus Deo.Bartho.Soci.⁊c.

¶Summarium.

☞An per mortẽ dicatur reuocatum beneplacitum ſuſpenſionis
inſtātie quā ꝓcuratores ſuſpenderunt ad beneplacitum eorum.
1 Beneplacitū non diciꝛ per mortem reuocatum in contractibus.
2 Reuocatio non inducitur ſi aliquis commiſit vices donec reuo
cauerit per mortem.
3 Judex parte non petente poteſt ad ſuam diffinitiuā peruenire.

4 Benigna interpretatio in penalibus eſt accipienda quando ver
ba ſunt dubia.
5 Precarium morte non reuocatur.
6 Preſentia ⁊ citatio requiruntur ad hoc vt altera pars non poſſit
ignorantiam pretendere.
7 Prorogatio ⁊ ſuſpenſio pro eodem habeatur quantum ad cur-
ſum ⁊ tempus inſtantie cuiuſcunq; conditionis.
8 Suſpenſio fieri poteſt quomodocunq; longiſſimo tempore.

¶ Conſilium.lxxvij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectum.

Super predicta difficulta-
te nũqd ꝑ mortẽ dicat̃ reuocatũ beneplacitũ ſuſpen-
ſiõis inſtãtie quã ꝓcuratores ſuſpẽderũt ad benepla-
citũ eoꝝ ꝙ beneplacitũ reuocari noluerunt niſi altera pte pñte
vel legitime citata. Et nõ inſiſtẽdo in vbis cõcludẽdũ eſt ꝙ nõ di
cit̃ reuocatũ lʒ ꝓcurator alterius partis ſciuerit ꝓcuratorẽ alte-
riꝰ partis mortuũ qr itͤrfuit ſepulture ⁊ ꝓ fundamẽto pmitto
ꝙ illa vba. Q̃ð bñplacitũ reuocari noluerũt niſi altera pte pñſen-
te vl' legitime citata ſignificãt duo. Primũ ꝙ beneplacitũ debeat
reuocari. Scðm ꝙ talis reuocatio fieri nõ poſſit niſi altera pte
pñſente vel legitime citata ar. l. celſus. ff. de ar. ⁊ i. c. cũ dilecti. extra
de dolo ⁊ cõtu. cũ ſi. ſʒ ꝑ mortẽ ꝓcuratoris in caſu nr̃o nec dicit̃
reuocatũ bñplacitũ ſuſpẽſiõis nec pñſente pte vel legitime citata.
1 † Primũ ꝓbat̃ qr in ꝯctibꝰ bñplacitũ nõ dr̃ ꝑ mortẽ reuocatũ.
caſus eſt in. l. j. in pñ. iũcta. l. q̃ſitũ. §. j. ff. de pca. ⁊ ita ꝯcludit bar.
⁊ ſequunt̃ cõiter doc. in. l. cẽteſimis. §. j. ff. de vb. obl. Sʒ nos ſumꝰ
in cõtractibꝰ. ſ. in cõuẽtione partiũ. l. j. in fi. ff. de pac. Igit̃ ꝑ mor-
tẽ nõ iducit̃ reuocatio. ¶ Scðo cõfirmat̃ ꝑ tex. vbi eſt caſus in. c.
2 ſi delegatꝰ de offi. dele. li. vj. Nam † ſi aliqs cõmiſit vices donec re-
uocauerit ꝑ mortẽ nõ iducit̃ reuocatio. Igit̃ ꝑ mortẽ nõ induci-
tur reuocatio ſuſpẽſiõis inſtãtie. ¶ Cõfirmat̃ ⁊ tertio ꝑ ea q̃ ele-
gãter ponit Io. de fantu. poſt Pau. de eleaza. in. d. c. ſi delegatꝰ. ⁊
ſequit̃ Dñicus de ſctõ gemi. ꝙ aliqñ clauſula ſonat in actũ poſi
tiuũ noue volũtatis ſicut i illa. donec dixero reuocãdas. q̃ ſonat
in actũ poſitiuũ noue volũtatis ⁊ tunc ꝓcedit ille tex. qr non ex-
pirat morte ſuperueniẽte re nõ integra ⁊ rõ eſt qr mors nõ inclu-
dit poſitionẽ noue volũtatis i quẽ caſũ erat limitata extẽſio actꝰ.
¶ Aliqñ apponit̃ clauſula ſonãs in pſeuerationẽ actꝰ antiq̃ vo-
lũtatis ⁊ tũc qr ille ꝑ mortẽ nõ durat expirat cõmiſſio ⁊ affectꝰ vo
lũtatis ꝓpter illã clauſulã. ⁊ ita ꝓcedit tex. i. c. ſi gratioſe. de reſcri.
in vj. Sʒ in caſu noſtro nõ ſolũ requirit̃ perſeuerãtia volũtatis
ſicut qñ ſimpliciter fuiſſet additũ beneplacitũ. Sʒ etiã requirit̃
noua volũtatis beneplaciti reuocatoria que nõ inducit̃ ꝑ mortẽ.
Igit̃ inſtãtia nõ dicit̃ expirata ⁊ ꝑ hoc ptʒ reſpõſio ad aliqua q̃
in cõtrariũ adduci poſſent. ¶ Quarto idẽ ꝓbat̃ ex no. ꝑ Bar. in
d. l. cẽteſimis. §. j. Ubi ponit queſtionẽ qñ iudex dicit pono te ad
cõfinia donec reuocauero. Et tũc dicit ſi verba intelligunt̃: vt in
vltimis volũtatibꝰ ꝑ mortẽ inducit̃ reuocatio. l. vxorẽ. §. pe. ff. de
leg. iij. Si vo intelligunt̃ prout in cõtractibꝰ ſecus arg. l. j. iuncta
d. l. queſitũ. §. j. ff. de preca. ⁊ in. d. c. ſi delegatus cõcludit tñ in. d.
q. ꝙ inducit̃ reuocatio: qr iſta i materia penali eſt benignior iter
pretatio. ar. l. ſi pñſes. ⁊. l. ſi de interpretatiõe. ff. de pe. Sʒ in. c. ſi de-
legatus: ideo non inducit̃ reuocatio ꝑ mortẽ: qr interpretatio eſt
benignior ne expiret iuriſdictio delegati. vt ibi dicit gl. Io. and.
cõiter approbata. Igit̃ in caſu nr̃o aſſumat̃ benignior ps ꝙ inſtã
3 tia nõ dicat̃ perempta. † Nã hac rõne ne pereat: iura concedũt ꝙ
iudex etiã parte nõ petẽte poſſit ad diffinitiuã ꝑuenire. vt voluit
no. Bar. in. l. ſeiꝰ ⁊ augeriꝰ. ff. ad. l. falc. ¶ Quinto ⁊ vltimo cõfir
matur. nã cõiter doc. in. d. l. cẽteſimis. in. §. j. volũt ꝙ ẽt in. q. bar.
per mortẽ non inducat̃ reuocatio. lʒ volũtas non dicatur perſeue
4 rare: † qr benigna interpretatio in penalibus eſt accipiẽda qñ ver
ba ſunt dubia ⁊ nõ repugnãt ꝓprie ſignificationi al's ſecus. l. ille
aut ille. §. cũ in verbis. ff. de le. ij. Sʒ reuocatio nõ iducit̃ ꝑ mortẽ
nec noua volũtas. d. l. q̃ſitũ. ⁊. d. c. ſi delegatꝰ. Igit̃ ⁊c. ⁊ ita tenẽt
Ang. ⁊ Io. de imo. per plures rõnes de quibꝰ ibi per eos. ⁊ idẽ te
nẽt ibi. d. Rapha. cuma. ⁊ idẽ do. Alex. dicẽs ꝙ iſta opi. fortiter
ꝓbat̃ ꝑ. d. l. q̃ſitũ. §. j. ⁊. l. cũ pcario. iũcta. d. l. j. in quibꝰ patet qð
5 pcariũ morte nõ reuocat̃. rõ † qr cõceſſio cenſet̃ tacite facta donec
reuocet̃. ⁊ tñ ꝑ mortem nõ inducit̃ reuocatio. ſecus ſi aliquid cõce
deret̃ vel cõceſſuʒ intelligeret̃ ſimpliciter quoad vellet vel ad be-
neplacitũ: qr tũc morte cõcedentis finiret̃. l. iiij. ff. loc. ⁊ ita diſtin
guit no. Bal. in. l. ſi in diẽ. §. j. ff. de cond. ⁊ demõ. Et dictã opi. te
nẽt Bar. ⁊ Bal. in. l. fi. C. de cõtrahẽ. emp. Bal. in ꝓemio ffoꝝ. §.
hec aũt tria. ⁊ Ang. in. d. l. q̃ſitũ. ⁊ ſic eſt cõis opi. cõtra bar. quaʒ
per plura cõprobãdo ſecutꝰ ſum in. d. l. cẽteſimis. §. j. Igit̃ fortiꝰ
in caſu noſtro dicamꝰ beneplacitũ ſuſpẽſiõis nõ reuocatũ qr be-
nignior eſt iſta interpretatio. Itẽ qr fortiꝰ in caſu nr̃o qualifica-
ta. ſ. pñſente pte vel legitime citata. aut. multo magis. C. de ſac. ſan.
eccle. ¶ Ex quibus cõcluditur ꝙ per mortẽ nõ eſt inducta reuo
catio dicti beneplaciti ⁊ ſuſpenſionis. ¶ Infert̃ etiã deciſio alte-
rius dubij ſi ſuſpendentis officium finiret̃. qr lʒ nõ dicat̃ durare
volũtas ſed ceſſare tñ nõ inducit̃ volũtas reuocatoria ⁊ poſitiua
ſm bar. in. l. eũ q ad fi. ff. de iur. om. iud. Unñ dr̃ bar. d. l. cẽteſimis.
§. j. ꝙ illud idẽ ꝙ dicimꝰ de morte dicẽdũ eſt qñ finitũ eſt officiũ.
⁊ ſequunt̃ Io. de imo. d. Alex. ⁊ cõiter moderniores. ⁊ ita ibi ſe-
cutus ſum hãc opi. ¶ Sed dato etiã ꝙ reuocatio ſuſpẽſiõis fuiſ
ſet ꝑ mortẽ inducta ꝙ tñ falſiſſimũ reputo: tñ nõ fuit facta legiti
me ꝓut partes cõuenerũt. nã partes cõuenerũt ꝙ non poſſet fie-
ri niſi altera parte pñſente vel legitime citata. Igit̃ nõ valuiſſet re-
uocatio tanq̃ facta ꝯtra partiũ ꝯuẽtionẽ. l. legẽ. C. de pac. ex quo
nõ facta eo mõ voluerũt ſuſpẽſionẽ nõ reuocari: nõ cẽſet̃ reuoca-
ta vel minꝰ legitĩe reuocata. Nec puto ꝙ obſtet ꝙ ꝓcurator alte
riꝰ ptis fuit pñſens ſepulture: ⁊ ſic morti ꝑ q̃ inducit̃ tacita reuo-
catio. Et ſic factũ videt̃ pñſente altera parte: qm̃ volũtas ⁊ bñpla-
citũ dicerent̃ ceſſare eo tpe quo qs morit̃: qr ſi ꝑ mortẽ ſi qua idu
ceret̃ reuocatio: induceret̃ eo tpe quo qs morit̃. qm̃ eo tpe induci
tur ꝑuatio vite ⁊ ſeparatio aĩe a corpore. vt in. c. ꝓ humani. de ho
mi. in. vj. ⁊ ꝑ gl. i. l. veꝝ. §. fi. ff. ꝓ ſocio. vbi ſocietas q̃ morte finitur
dr̃ eo tpe finiri quo oĩa ſeparat̃ a corpore ⁊ tũc dr̃ finiri volũtas:
qr tũc mors oĩa ſoluit. l. in ſumma. ff. de re. iu. ⁊. l. neratiꝰ. ff. de re.
iu. ⁊ i aut. de nup. §. deinceps. Immediate ergo ꝙ mortuꝰ fuit in
ducta fuit reuocatio. lʒ ergo altera pars iterfuiſſet ſepulture quo
tpe ꝑ plures forte horas ante ⁊ ꝑ diẽ expirauerat nulla fiebat tũc
reuocatio. Igit̃ nõ dr̃ fuiſſe pñſens reuocationi ſi qua inducta fuiſ
6 ſet. ⁊ ſic reuocatio nõ noceret alteri pti. ¶ Sʒ iterũ poſſet altera
ps iſtare ꝙ pñſentia ⁊ citatio videt̃ reqri ad hoc vt altera ps non
poſſet ignorãtiã ptẽdere: ſed cũ vidit ⁊ ſciuit eũ mortuũ fuit cer
tus de morte: ⁊ ꝯñr de reuocatiõe. Igit̃ non debuit amplius cer-
tiorari. c. eũ q certus. de re. iu. lib. vj. ⁊ ibi ꝑ Dy. Rñdeo ꝙ imo vt̃
reqſita legitima citatio vel pñſentia que idem operat̃ ꝙ citatio vt
per Guil. de cu. Bar. ⁊ doc. in. l. j. ff. de i ius vo. Nõ vt ſimpliciter
aduerſariꝰ reddat̃ certꝰ: qr tũc ptes dixiſſent etiã de notificatiõe:
ſʒ vt cõſtitueret aduerſariũ in negligẽtia pſequẽdi iudiciũ. quo
caſu nõ ſufficit ſciẽtia ſm bar. i. l. denũciaſſe. ff. d adul. vbi ẽt dr̃ ꝙ
qñ reqrit̃ denũciatio vt nõ ſolũ certꝰ qs redderet̃ ſʒ vt iterſit. pu
ta vt veniat ad ꝓſequẽdũ iudicium tũc nõ ſufficit ſola ſciẽtia. ita
hic reqſita fuit pñſentia vel citatio vt iudicium ꝓſequeret̃. ⁊ ſic nõ
ſufficit ſola ſciẽtia. hoc idẽ voluit Bar. in. l. nõ ſolũ. §. morte. ff. de
no. ope. nun. ¶ Ex quibꝰ indubitãter cõcludo ꝙ dicta ſuſpẽſio
neq; fuit reuocata nec expirauit. ¶ Sʒ adhuc ps aduerſa iſurgit
dicẽs ꝙ ex forma ſtatuti poſiti ſub rub. de vocatis in iure. in ver.
7 † Et quãtũ diſponit̃ ꝙ quãtũ ad curſum ⁊ tp̃s inſtãtie cuiuſcũq;
conditionis prorogatio ⁊ ſuſpẽſio pro eodem habeatur. ⁊ ſic quã
tum ad curſum inſtãtie ſtatutũ diſponit ⁊ vult ꝙ a pari ꝓcedãt
prorogatio ⁊ ſuſpẽſio. ⁊ ſic ꝙ idẽ ius ſit in vtroq;. c. tranſlato. de
cõſti. l. illud. ff. ad. l. aquil. ſed idẽ ſtatutũ diſponit qð prorogatio
inſtãtie nõ poſſit fieri niſi his ⁊ quelibet nõ poſſit excedere. x. dies
vtiles. Idẽ dicit ſtatutum ſub rubri. de appel. Igitur ideʒ eſt di
cendum in ſuſpenſione. arg. glo. in. l. ſi quis ſeruo. C. de furtis. cuʒ
vulg. Sed in caſu noſtro durauit ſuſpenſio iam per annos. Igit̃
nõ valuit ⁊ per ꝯſequẽs videtur ꝙ inſtantia ſit perempta. ¶ Sʒ
8 hoc nõ obſtante contrarium eſt verũ. † Nam ſuſpẽſio quomodo
cũq; lõgiſſimo tempore fieri poteſt. vt eſt caſus in aut. ſi tamẽ. C.
de tempo. appel. ⁊ in corpore vnde ſumit̃ ⁊ no. gl. in cle. q̃diu. de
appel. vnde de iure communi eſt fundata intentio dictam ſuſpẽ-
ſionẽ durare: nec in hoc reperio ius cõmune correctũ ꝑ dicta ſta-
tuta que loquũtur in ꝓrogatione. c. ⁊ nõ induci debet legũ corre-
ctio. vt voluit gl. in. c. cupiẽtes. §. ꝙ ſi per. xx. de elec. in. vj. ⁊ ad ſta
tutũ predictũ qð vult prorogationẽ ⁊ ſuſpenſionem pro eodem
haberi. dico qð nõ ſimpliciter ſed quãtum ad curſum ⁊ tẽpus in
ſtantie. ſ. qð ſicut tempore ſuſpenſiõis nõ currit inſtãtia. ita tẽpo
re prorogationis non currit. Nã lʒ de iure communi nõ curreret
tempus inſtantie durante ſuſpẽſione: tamẽ bene currebat tempo
re prorogatiõis quãdo tempus a ſtatuto erat inſtãtie prefixũ. vt
concludunt. d. Ant. Imo. ⁊ moder. in. c. ex ratione. de appel. Un
de ſtatutũ voluit qð tpe prorogatiõis etiã tẽpus nõ curreret cor
rigẽdo ius cõe ſicut tpe ſuſpẽſionis. ⁊ ideo dicit quãtũ ad curſuʒ
⁊ tẽpus inſtãtie: ⁊ maxime vt ſtatutũ minꝰ corrigat: vt in. l. pcipi
mus. C. de appel. ¶ Preterea ſtatutũ de appellationibꝰ limitat
dictã diſpoſitionẽ niſi aliud ꝓceſſerit de partiũ volũtate ⁊ ſic vult
ſtari volũtati partiũ qð cũ loquat̃ in cã appellatiõis ſpecialiter
⁊ ſic vltimũ attẽdi debet. vt ꝑ Bar. in. l. oẽs populi. in. iij. q. prin.
ff. de iuſt. ⁊ iu. ⁊ iſta opinio eſt in ſe clariſſima: ⁊ clarior etiã reddi
tur: qr practica vt dicit̃ obſeruat ſuſpenſiões cuiuſcũq; tpis. Unñ
minime ſunt mutanda. l. minime. ff. de legi. Laus deo. Bar. ſoci.
ſenen. I. U. doc.

¶ Summarium.

☞ Qui dicit contractum nullum: non poteſt vti pacto executiuo
in eo appoſito.

1 Iudicium licet pendeat principaliter ſuper nullitate ſentẽtie vel
inſtrumenti qđ habet executionẽ: tamen interim ſententia ⁊ in-
ſtrumentum poſſunt executioni mandari.
2 Donatarius poteſt ingredi poſſeſſionem mortuo donatore.
3 Poſſeſſio non tranſfertur quando principalis cõtractus eſt nul
lus per conſtitutum vel precarium.
4 Donatarius non poteſt vti pacto executiuo.
5 Cum prius intentatum fuit iudicium nullitatis contractus nõ
poteſt executioni mandari.
6 Exceptio pendentie litis ſuper validitatẽ pacti impedit quomi
nus quis vti poſſit executione conceſſa ex pacto.
7 Quis nõ põt vti pacto executiuo cõtradicẽte illo qui dicit poſſi
dere qñ in cõtractu eſt pactũ executiuum cũ clauſula conſtituti.
8 Donatarius contradicentibus heredibus donatoris nullo mo-
do poteſt ingredi poſſeſſionem bonorum donatorum.

Conſilium. lxxviij.

Dñs labia mea aperiat: ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectũ.

LIcet pendeat iudicium ſu
ꝑ nullitate cõtractus: nõ videt ꝙ donatarius cuiꝰ nõ
mine donator ꝯſtituit ſe poſſidere reſeruã d°vſumfru
ctũ donec viueret cũ pacto executiuo impediat vti pacto executi
1 uo nũc mortuo donatore ſicut in ſimili dicimus † ꝙ lꝫ iudiciũ pẽ
deat principaliter ſuꝑ nullitate ſñie vel inſtrumenti qđ hꝫ execu
tionẽ. Tñ interim ſñia ⁊ inſtrm̃ poſſunt executioni mandari vt
voluit no. Inno. i. c. cũ in iure. extra de off. deleg. dicẽs ꝙ nullo iu
re ꝯrium canet. ⁊ ſequi videt Bal. in. l. tale pactũ. §. q ꝓuocauit.
ff. de pac. ⁊ Ang. in. l. j. C. qñ ꝓuo. nõ eſt ne. ⁊ in. l. fi. C. ſi ex fal. iſtr.
Idẽ voluit Inno. in. c. dilecto. extra de appel. Ex qbus videt con
cludi ꝙ lꝫ dictũ fuerit de nullitate donationis viuẽte donatore.
2 † tñ nũc mortuo donatore vr̃ ꝙ poſſit donatariꝰ ingredi poſſeſ-
ſionẽ: ⁊ vti pacto executiuo nõ obſtãte pẽdẽtia iudicij nullitatis
⁊ cõtractus. nã põt eo vti etiã cõtra debitorẽ ſeu eius heredẽ reſi
ſtentes propter cõſtitutũ in inſtrumẽto appoſitũ. vt inqt Bart.
in. l. creditores. ⁊ infra dicet. Sed premiſſis nõ obſtãtibus cõ-
trariã ſententiã in caſu noſtro veriorem eſſe exiſtimo ꝙ imo non
poſſit vti dicto pacto executiuo cõtra heredẽ. Et ꝓ fundamẽ-
to dico ꝙ ſi donatio fuiſſet nulla nõ fuiſſet ꝑ cõſtitutũ tranſlata
poſſeſſio nec valuiſſet pactũ executiuũ in inſtrumento appoſitũ.
3 † Primũ ꝓbat qꝛ qñ principalis cõtractus eſt nullus ꝑ cõſti-
tutũ vel precariũ non trãſfert poſſeſſio. vt voluit no. Bal. in. l. ex
teſtamẽto. C. de fideicõ. ⁊ Bal. in. c. ij. de feu. da. in vicẽ. l. cõmiſſo.
⁊ late ex pluribꝰ ita cõcludit do. Alex. in. l. j. §. x. vxori. ff. de acqr.
poſ. Et maxime in caſu noſtro qꝛ dicitur donatio nulla: qꝛ dona
tor nõ erat ſane mẽtis. Unde cõſtituẽdo nõ potuit amittere poſ
ſeſſionẽ ⁊ in aliũ tranſferre. l. ſi is qui. cũ ibi not. ff. de acquir. poſ.
Scđm probat qꝛ ſi non erat ſane mẽtis non potuit cõtrahere
nec pactũ executiuũ apponere. l. negotijs. ff. de regu. iur. Item qꝛ
principalis cõtractus eſt nullus: eſt nullum pactũ executiuũ ad
eum acceſſoriũ. ſm̃ qđ dicit Bal. in guarẽtigia in inſtrumẽto ap
poſita in. l. ſi abſentis. C. ſi cer. pet. alleg. l. ſi. ff. de conſti. pecu. qu
reputat ad hoc ſingularẽ. ⁊ eſt gl. not. in. l. ſi patronus. §. ſi patro
4 nũ. ff. de his q̃ in frau. patro. † Quibꝰ ꝑmiſſis extãtibus cõclu
do ꝙ dictus donatarius non põt vti dicto pacto executiuo. Pri
mo nã ſuꝑ nullitate ꝯtractus pẽdet lis ꝓceſſum eſt lite cõteſtata
ad teſtiũ examinationẽ. Unde iam iudici cõſtat ſi contractus eſt
nullus vel nõ, ⁊ nõ reſtat niſi vt publicetur ꝓceſſus. Cũ ergo ſit
liquidũ iudici qui etiã poteſt proceſſu nõ publicato ſi nõ petat
ſentẽtiã ferre prout not. in. c. cũ. I. ⁊ A. de re iud. Talis exceptio
nullitatis nõ videt requirere altiorẽ indaginẽ. Ex quo dicit con
ſtare iudici ⁊ incõtinẽti põt patri cõſtare ꝑ publicationẽ ꝓceſſus
ꝑ ea q̃ not. Bar. in. d. l. iiij. §. cõdẽnatũ. ff. de re iudi. Sed qñ exce-
ptio nullitatis nõ reqrit altiorẽ indaginẽ tunc impedit executio
ſentẽtie ⁊ inſtrumẽti vt cõcludũt cõiter doc. in. l. iiij. §. ꝯdẽnatũ.
ff. de re iud. Ita dꝫ ĩpediri executio pacti executiui. Et ſi dicat
tũc nullitas ĩpedit executionẽ ſentẽtie vel inſtrumẽti qñ deducit
per viã exceptionis. ſecus ſi per viã principalis petitiõis. vt dicit
Inno. in. d. c. cũ in iure. ⁊ ſequit Ang. in. d. §. cõdẽnatũ. ⁊ ibi late
ꝑ Moder. Sed hic fuit dictũ de nullitate ꝓceſſus principaliter.
Igit non videt impediri executio. Rñdeo ad hoc dupliciter.
Primo qđ Bar. in. l. ſi expſſim. ff. de appel. in pe. col. in ver. Que
ro qñ iſta duo ⁊c. Tenet qđ idẽ ſit qñ nullitas intẽtat ꝑ viã prin
cipalis petitionis, vel opponit ꝑ viã exceptiõis: vt diſtinguat an
requirat altiorẽ indaginẽ: vel nõ. ⁊ hãc opi. tenet Pan. de ca. vbi
etiã eã cõprobat: ⁊ approbat do. Alex. in. d. §. cõdẽnatũ. Secũ
do qꝛ lꝫ nullitas ſit principaliter intẽtata: tñ põt reus de tali nul
litate opponere: ⁊ executionẽ ꝑ viã exceptiõis impedire. ita dicit
Io. de imo. ⁊ ſequit do. Alex. in. d. §. cõdẽnatum. arg. tex. cũ gloſ.
in. c. ſi. extra de ord. cog. Scđo principaliter dico qđ lꝫ iudiciũ
ſuꝑ nullitate actus nõ habeat illius actus executionẽ impedire:
puta qñ peteret executio inſtrumẽti vel ſñie. Tñ qñ ille q intẽtat
iudiciũ nullitatis ꝑuenit anteꝙ peteret executio tũc impedit exe
cutio. Iſta cõcluſio ꝓbat ex dictis Bal. in aut. que ſupplicatio.
C. de pci. impe. offer. vbi dicit ꝙ dictũ Inno. in. d. c. cũ in iure. dꝫ
intelligi ꝙ ſi fiat executio nõ debet reuocari per viã attẽtati: non
autẽ ꝙ interim impediri nõ debeat: qꝛ diceret falſum cũ interim
ſit dubiũ iudici. Unde nõ debet eſſe velox ad exequẽdũ. Et hoc
ſequit multũ clare do. Pan. de ca. Ubi dicit ꝙ qñ incipit a nul-
litate anteꝙ petita ſit executio qꝛ ille cõtra quẽ lata eſt ſñia dat li
bellũ ſuꝑ nullitate: tũc dicit ꝙ indiſtincte ſupſedet ſuꝑ executio
ne ꝓpter ꝑuẽtionẽ iudicij. arg. l. q prior. ff. de iudi. ⁊ dicit ꝙ vidit
ita ſeruari Florẽtie ꝓpter illud dictũ Bal. nã feſtinãter dẽt libel
lũ nullitatis anteꝙ imploret executio faciunt inhiberi tã iudici
5 ꝙ parti ne lite pendẽte ſuꝑ nullitate ꝓcedat ad executionẽ. † Ex
qbꝰ in ꝓpoſito dico ꝙ cũ prius intẽtatũ fuit iudiciũ nullitatis
cõtractꝰ nõ põt executioni mãdari: ⁊ põt etiã pars petere a iudi-
ce ꝙ inhibeat ne propria autoritate ad aliquam executionẽ peti
procedat lite pendẽte. Tertio probatur. Nam quicquid dicẽ-
dum ſit in materia in qua ꝑceſſit diſcuſſio. Tamẽ in executione
inſtrumenti q̃ peteret ex forma ſtatuti exceptio nullitatis videt
impedire executionẽ: qꝛ cõtra illud opponi põt exceptio perẽpto
ria ad impediendã executionẽ: qꝛ non cenſet reiecta ex quo non
preceſſit iudiciũ in quo opponi potuerit. ita dicit no. do. Raph.
cuma. in. d. §. cõdẽnatũ. Nã ꝙuis ſtatutũ tribuat executionẽ in-
ſtrumẽtis: tamẽ ad impediendum executionẽ poteſt opponi ex-
ceptio perẽptoria. vt inquit Bal. in. l. peremptorias. C. ſen. reſcin
di non poſ. Et hac ratione in ſimili vtitur Bart. in. l. eũ qui. §. j.
ff. de iureiur. Dicit etiã Raphael ꝙ in oĩbus caſibus in quibus
admittitur exceptio perẽptoria: in illis impedit executio ſentẽtie
ſm̃ eũ per not. in. l. j. C. de iur. ⁊ fac. igno. Et ſequit iſta dicta do.
Alexã. in. d. §. condemnatum. Ita etiã dicendũ eſt in caſu noſtro
qđ exceptio peremptoria nullitatis contractus impediat execu-
tionẽ cõceſſam parti virtute pacti ſicut impediet qñ cõceditur a
ſtatuto: que non eſſet minoris ſed maioris virtutis. arg. eius qđ
habetur in. l. non impoſſibile. ff. de pac. ⁊ in rubr. de decre. decur.
lib. x. ⁊ per Bar. in. l. omnes populi. in. iij. q. prin. ff. de iuſti. ⁊ iur.
Quarto ⁊ vltimo probatur fundamẽto multũ claro. Nã qc-
quid ſit dicendũ in executione que cõpetit ratione ſentẽtie: que
tranſiuit in rem iudicatã: ſiue ratione inſtrumẽti ex forma ſtatu
torum in iure executiuo qđ conceditur parti ratione pacti execu
6 tiui † dico ꝙ exceptio pendẽtie litis ſuꝑ validitate pacti impedit
quominꝰ quis vti poſſit executione cõceſſa ex pacto: ita cõcludit
Bar. maxime ꝑ iura q̃ allegat in. l. iij. §. ſi ſeruus. ff. de acqui. poſſ.
vbi querit poſt Dy. ſtatuto cauetur qđ bãnitus petit ſe cãcellari
de banno: qꝛ dicit non fuiſſe iure latum querit an interim poſſit
impune offendi. ⁊ in effectu concludit qđ nõ per tex. in. l. cũ vero.
poſt princi. ff. de fideicõ. liber. Ubi ille qui ſperat libertatem con
ſequi interim dicitur eſſe in quaſi poſſeſſione libertatis. Igitur
qui petit bannum nullũ declarari dicitur eſſe in quaſi poſſeſſio-
ne libertatis a banno: ⁊ pro hoc. l. debitor. ff. de verb. ſig. per quã
dicit ꝙ debet intelligi ſtatutũ de rite ⁊ iuſte bãnito. Ita dicamꝰ
in caſu noſtro. Nã cum petitũ eſſet declarari donationẽ nullã do
nator erat in quaſi poſſeſſione libertatis ab obligatiõe donatio-
nis ⁊ dicti cõſtituti ⁊ pacti executiui. Igit interim virtute eorũ
non poteſt vti executione propria autoritate. ⁊ dictam opinionẽ
Bar. ſequunt magis cõmuniter moderni licet ſint opiniões quã
poſt longam diſputationem ſequitur do. Alex. in. d. §. ſi ſeruus.
dicens qđ opinio Bar. preſertim procedit quãdo executio eſt ir-
retractabilis prout eſt in queſtiõe Bar. ⁊ ſic idẽ vult quãdo eſſet
retractabilis vt eius rationes oſtendunt. Et hanc opinionẽ poſt
ſubtilem diſputationem tenet Areti. preceptor meus in. l. qui a
latronibus. in prin. ff. de teſta. quorum dicta non refero: qꝛ habẽ-
7 tur in ſtampa. ⁊ opus eſſet latiſſimo folio. † Cõfirmat iſta opi
nio in terminis: quãdo in cõtractu eſt pactũ executiuũ cũ clauſu
la conſtituti: nam tũc non poteſt quis vti pacto executiuo cõtra
dicẽte illo qui dicitur poſſidere: quando iuſta cauſa contradicit.
arg. l. non ab re. C. vnde vi. l. ⁊ colonus. in fi. vbi caſus. ff. de vi ⁊ vi
arma. ⁊ ita per illa iura concludit Bar. in. l. creditores. C. de pig.
in. vj. col. verſi. ⁊ predicta vera. Et ſequitur Bartho. de Salyc. in
ix. col. verſic. Concludo ergo. Sed in caſu noſtro pro parte dona-
tarij dicendo donationẽ nullam ex defectu intellectus donantis
⁊ ſic omnia contenta in eo dicitur cõtradici ⁊ donatiõi ⁊ pacto.
Igitur nõ poteſt vti executione virtute dicti pacti contra here-
des donatarij iuſte cõtradicẽtes donationi pacto et conſtituto.
Non omitto etiam qđ per dictũ iudiciũ intentatũ: ius donatio-
nis conſtituti ⁊ pacti redditur dubiũ ⁊ obſcurũ. iuxta nota. in. l.
poſt rem. ff. de tranſact. Igitur non eſt exequibile. vt concludit
8 Barto. in. d. l. creditores. C. de pigno. † Ex quibus cõcluditur
ꝙ donatarius contradicẽtibus heredibus donatoris nullo mo-
do poteſt ingredi poſſeſſionem dictorum bonorũ donatorum.

Poſtremo

Poſtremo ex quo vxor pri⁹ habebat oĩa bona mariti obliga
ta ⁊ in eã ꝑ ↄſtitutũ fuit trãſlata poſſeſſio.iuxta not.in.l.ꝙ meo.
ff.de acq.poſ.⁊ in.l.ab emptiõe.ff.de pac.põt vxor inſiſtere poſſeſ
ſioni:vel qꝛ poſſidet ipſa ⁊ nõ donatarius:qꝛ ex quo tp̃e cõſtituti
donator nõ poſſidebat:nõ potuit in eũ ꝑ cõſtitutũ poſſeſſio trãſ
ferri:vt in.l.q̃uis.§.ſi donator.⁊ ibi Ang.⁊ alij.ff.de acq.poſ.vel
qꝛ res ad eũ ꝑuenit ſine vitio:vel etiã qꝛ ps dedit hãc autoritatẽ
prout cõiter in inſtrumẽtis dotalib⁹ fieri põt.Ex qbus vel alte
ro eoꝝ põt pro iuribus dotiũ ſuarũ inſiſtere poſſeſſioni:⁊ rẽ reti
nere.vt ↄcludit Bal.in.l.pe.C.de nõ nu.pecu.⁊ Bal.in.l.pe.C.de
digni.tradit plene per Ro.⁊ Moder.in.l.filio.la.j.ff.ſolu.mat.
Et ex iſta cauſa nõ põt donatarius rẽ ꝓpria autoritate accipere:
⁊ ſuper hoc non inſiſto qꝛ dubitatione caret. Laus deo.

Summarium.

Cõmunitas nõ põt facere cluſam vel ponere aliquid in ripa flu
minis que ſit a latere alterius cõitatis.Et inibi multam ſubtili
ter quis dicatur fluminis alueus:⁊ quomodo cognoſcatur.
1 Quilibet vſq₃ ad medium fluminis habet iuriſdictionem.
2 Flumina publica ſunt perpetua.
3 Quilibet poteſt edificare in flumine non nauigabili tanq̃ in lo
co publico ⁊ in eius ripis.
Item nõ poteſt quis cluſam facere in eo vt ducat aquam ad ſuũ
molendinum nec edificare in ripa vicini eo inuito.
4 Si aliquis in ripa mea edificauit:mea ꝓpria autoritate deſtrue
re poſſum.
5 Edificium acquiritur vicino faciendo cluſam vna cum tignate
ſeu muro ſi tranſcendit medium fluminis.
6 Perenia dicunt̃ qñ flumina continuo fluunt lʒ in eſtate areſcãt.
7 Torrentia dicunt̃ ſi non cõtinuo fluũt lʒ aliqñ in hyeme fluant.
8 Alueus dr̃ eſſe ↄſuetus ⁊ cognoſcit̃ magis in eſtate q̃ in hyeme.

Conſilium.lxxix.

Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectum.

Super queſtione que verti-

tur inter hoĩes Mũdanij ⁊ hoĩes caſtri Curinaldi oc
caſione cluſe quam intendũt facere hoĩes Mũdanij
in flumine Cexani ꝓ ducẽda aqua dicti fluminis ad eorũ molẽ
dinũ.Cõſuluerũt ⁊ eleganter inſignes doc.do.Bart.Gratianus
de monte monico.⁊ do.Matthe⁹ de vico.Idcirco ſubſtãtialiter
loquar.Et in primis cũ flumen Cexani diuidat territoria di
ctorũ caſtrorũ exiſtens in medio:⁊ ſit perẽne nõ tamẽ nauigabile
nec efficit aliud nauigabile dicit̃ flumẽ cõe inter dictas duas cõi
tates.Et publicum.Primũ probatur per Bar.qui hoc dicit
in tractatu tyberiadis ſuꝑ verbo.Acquirit̃ nobis.verſi.Itẽ vidẽ
1 dum.†Ubi concludit ꝙ quilibet vſq₃ ad mediũ fluminis hʒ iu
riſdictionẽ.arg.l.arbor.ff.cõi diui.⁊ tenet Bal.in.c.ex literis.de
ꝓba.Secũdũ tenet Bart.in tractatu tyberiadis in verbo flu
2 mẽ.†Ubi dicit ꝙ flumina ꝑpetua ſunt publica.l.ij.§.ij.ff.de flu.
Et habet̃ in.l.nemo.§.fi.ff.de rerũ diui.⁊ not.Bar.in.l.quomi
nus in.ij.q.ff.de flumi.Ex quibus infero in propoſito ꝙ licet qñ
3 flumen non eſt nauigabile.†Videatur tanq̃ in loco publico au
toritate iuris gentium in eo:⁊ in eius ripis quis poſſit edificare
vt videtur caſus in.l.fluminum.in princ.in verbo in littore.⁊ ibi
glo.ff.de dam.infec.⁊ ibi pleriq₃ hoc colligũt.Et videt̃ probari
inſti.de rerũ diui.§.flumina.⁊ in.§.riparũ.et not.Bar.in.l.quo
minus.in.ij.q.ff.de flu.Tamen non poteſt quis cluſam facere vt
ducat aquam ad ſuũ molendinũ:⁊ tigna ⁊ alia edificia immitte
re in ripa vicini q eſt ↄtra ab alia pte fluminis eo inuito vt aquã
ducat ad ſuũ molẽdinũ.Ita in terminis determinat Bar.in.d.
l.quominus.ff.de flumi.in.vij.q.Mouetur qm̃ riparũ proprie
tas eſt ipſorũ quoꝝ predijs adherent:vt in.l.riparũ.ff.de re.diui.
Et inſtit.de rerũ diui.§.riparũ.Uſus enim riparũ eſt publicus
vt conſtat in dictis iuribus.Conſtat autem cũ quis habet vſuʒ
vel etiam vſumfructũ nõ poſſe inuito domino in ipſius p̃dio no
uum edificiu facere.l.nouũ.⁊.l.vſufructuarius nouũ.ff.de vſufr.
Et per hoc adducit.l.cũ in littore.cum.l.ſeq.ff.de acqui.rerũ do.
4 Quinimo dicit Bal.in dicto loco ꝙ† ſi aliqs in ripa mea edifi
cauit non ſolũ ꝑ iudicẽ deſtruet̃.Sed etiã mea ꝓpria autoritate
deſtruere poſſum.ar.l.queãdmodũ.§.j.ff.ad.l.aquil.⁊.l.ſi vitẽ.§.
ſi ad ianuam.ff.qd vi aut clã.Et ſic Bar.decidit queſtionem no
ſtram in terminis.Et idem voluit Bartho.⁊ ſequuntur Ang.⁊
Pau.de caſt.in.l.fluminum.in prin.ff.de dam.infec.vbi Bar.re
ſpondet ad illũ tex.qui videbat̃ cõtrariũ probare.Dicẽdo ꝙ pu
blice licet cuilibet in ripa edificare.Verũ eſt principis autorita
te alias in tali ripa nõ licet edificare vicino inuito.Et hanc deci
ſionem ſequitur Bal.in.l.lapilli.ff.de rerum diui.dicens qd lex
riparum.ff.eo.tit.cum ſimi.in quibus dicitur qd vſus eſt publi
cus.loquitur quo ad quoſdam vſus non quo ad omnes.Idẽ ſe
quit̃ Bal.in.l.ſi manifeſte.in fi.C.de ſerui.⁊ aqua.⁊ Bartho.Ve
ronẽ.in tracta.ſeruitu.predio.ruſti.in.c.de ripa.in.vij.cõcluſio.

5 †Quinimo dicit Bar.in.d.l.quominus.in.x.q.ff.de flumi.ꝙ vici
nus faciẽdo cluſam vna cum tignate ſeu muro prout fit in caſu
noſtro poſtq̃ trãſcendit mediũ fluminis:edificium acquirit̃ vi
cino ſm̃ no.in.l.adeo.§.inſula.ff.de acq.re.do.Et ſic edificãs ha
bet vſum ſicut quilibet de populo.l.penul.§.fi.ff.de acq.rerũ do.
Igitur tanq̃ vſuarius nõ põt opus nouo dño ꝑficere.l.vſufru
ctuarius nouũ.ff.de vſufruc.⁊ tenet Bal.in.d.l.lapilli.ff.de rerũ
diuiſi.Unde dicimus ꝙ quilibet ex dominis ſeu quelibet ex vni
uerſitatib⁹ que ſunt ab vtroq₃ latere habet iuriſdictionẽ vſq₃ ad
dimidiũ fluminis ſm̃ Bar.in tractatu tyberiadis.in ver.acq̃rit̃
nobis.in ver.videndũ eſt.quia omnia que ſunt in cõmuni ſunt
cõmunia eorum qui ab vtraq₃ parte poſſident vt.ſ.dixi.et tenet
Bal.in.d.c.ex literis.Ex quibus cõcluditur ꝙ homines mũ
danij non poſſunt in flumine ceſani conſtruere cluſam:⁊ immit
tere aliqd in ripa ab alia parte fluminis q̃ ꝑtinet ad hoĩes caſtri
Curinaldi:⁊ iſta cõcluſio eſt clara ⁊ cõmuniter tenet̃ a doctis vi
ris.Unde cõſulẽdo ⁊ iudicãdo nõ eſt ab ea recedendũ.Sʒ ho
mines mũdani inſurgũt qd alueus fluminis eſt ita latus ꝙ ipſi
cũ eorũ cluſa non trãſcendunt dimidium aluei.Et vt narrat̃ ali
quãdo qñ eſt magn⁹ impetus fluminis maxime in hyeme tot⁹ di
ctus alue⁹ inundat̃ vſq₃ ad quaſdã ripas verſus territoriũ Curi
naldi.Ũñ videt̃ ꝙ ꝓprietas riparũ hominũ Curinaldi ſit ĩ illis
ripis vſq₃ ad quas impetus maximus fluminis ſe extẽdit:ita vr̃
ꝓbare tex.in.l.littus eſt.ff.de ver.ſig.Ubi dicit̃ littus eſt quouſq₃
maximus fluctus hybernus ſe extẽdit.⁊ eo.tit.l.littus publicum
dicit̃.littus publicũ eſt catenus quaten⁹ maxime fluctus exuat.
⁊ text.in ꝓpoſito dicit in.l.pe.ff.de flumi.Ripa ea putat̃ eſſe que
pleniſſimum flumẽ continet.Ex quibus videtur concludi ꝙ
ex quo maximo impetu flumẽ aliqñ fluit vſq₃ ad illas ripas qd
totus dicat̃ alueus fluminis:⁊ ſit cõis.arg.d.l.arbor.ff.cõi diui.
⁊.l.labeo.§.fi.ff.de acqui.rer.do.⁊ per cõſequens ꝙ illi homines
mundanij poſſint edificare vſq₃ ad mediũ dicti aluei:⁊ nõ dican
tur immittere aliqd in alienũ per ea que.ſ.concluſa ſunt.Sʒ
ad p̃dicta rñdet̃ preſuppponẽdo in facto id qd narratur.ſ.ꝙ flu
men ceſani nec in eſtate nec in hyeme qñ eſt etiã magnus nõ fluit
vſq₃ ad ripas predictas.Sed in medio erat quoddã vecticbetũ:
⁊ demum poſt ſunt ripe fluminis:licet aliqñ propter maximum
aquarũ impetum dictum vecticbetum a flumine inundet̃:tñ cõ
ſuetus curſus fluminis pleni in hyeme nõ inundat.Ex qbus
in facto ſuppoſitis dico ꝙ ante locus vbi eſt dictũ vecticbetũ nõ
fuit alueus fluminis:qꝛ nõ cõſtat qd vnq̃ fuerit ibi flumẽ:⁊ tũc
dico ꝙ nõ põt dici qd ibi vel fuerit vel ſit vel flumẽ vel alue⁹ flu
minis.Primũ probatur.Nã flumen non dicitur ibi eſſe:qꝛ non
ſemper fluit:lʒ aliquando impetu aquarũ ille locus inundet̃.l.j.
§.itẽ flumina.ff.ne quid in flumi.publi.alˢ dicunt̃ torrẽtia ſi cõ
6 tinuo nõ fluũt ⁊ ſunt priuata ⁊ nõ publica.Ũñ ſi† ↄtinuo fluũt
lʒ aliquãdo in eſtate exareſcãt dicuntur perennia ⁊ publica.Itẽ
7 ecõtra † ſi nõ cõtinuo fluũt lʒ aliquãdo in hyeme fluant dicunt̃
torrentia ⁊ priuata.vt dicit glo.in.l.j.§.item fluminũ.⁊ probant̃
etiam iſta in.l.nemo.in fi.⁊ ibi glo.ff.de rerũ diui.⁊ probat̃ in ſi
mili in.l.j.§.duo ſunt genera.ff.de aqua quoti.⁊ eſti.Si ergo ibi
nõ põt dici eſſe flumẽ.Igit̃ nec alueus qui dicit̃ venter fluminis
vt dicit Bar.in trac.de alueo.qꝛ nõ entis nulle ſunt ptes.Se
cũdũ aũt ꝙ ibi nõ ſit alue⁹ fluminis ꝓbat̃ rõne p̃miſſa:⁊ etiã oſtẽ
ditur qꝛ alue⁹ naturalis dr̃ eſſe alueus conſuetus.l.j.§.ripa.⁊ ibi
no.ff.de flumi.qd quidẽ cognoſcit̃ magis in eſtate q̃ in hyeme.l.
j.§.is aũt.ff.ne quid in flu.publi.ſm̃ Bar.in dicto tractatu de al
ueo.alˢ enim ſi aliqñ impetu fluminis locus inundat̃.non dicit̃
ibi eſſe alueus.vt in.d.l.adeo.§.ſi toto.ad fi.⁊ ibi gl.ff.de acquir.
rerũ do.⁊ per Bar.in tractatu de alueo:ad fi.Nam ſi ibi flumen
nõ fluit naturaliter nõ põt dici alueus:quia dicit̃ lect⁹ fluminis
ſuper quo flumen cubat ſm̃ Bald.in rubr.ff.de re.diui.in.xij.col.
ver.nunc videamus.Ex quibus concluditur ꝙ dictũ vecticbe
tum non poteſt dici flumen nec venter fluminis ſed dicitur eſſe
alueus fluminis vbi flumẽ continuo fluit ⁊ tam flumẽ q̃ alue⁹
vbi flumẽ fluit dicunt̃ publici iuris.l.j.§.nõ eñ in flumine.in fi.
ff.de flumi.⁊ ꝑ ↄſequẽs remanet firma cõcluſio ꝙ nõ poſſunt ho
mines mũdanij immittere ⁊ edificare in ripa ab alia parte flumi
nis in qua flumẽ nõ ↄtinuo fluit.Aut vbi eſt vecticbetũ fuit ali
qñ alue⁹ fluminis:⁊ tũc an dicat̃ eſſe in totũ derelict⁹:itaq₃ acq̃
rat̃ his q ꝓpe p̃dia poſſidẽt dubitat̃:qꝛ tũc vt cedat vicinis op₃
ꝙ in totũ ſit derelictus vt dicit Bar.in.d.tract.de alueo.in prin.
⁊ hoc caſu vt ipſe dicit.Cognoſcit̃ magis in hyeme q̃ in eſtate:
qꝛ an alue⁹ ſit eſtate cognoſcit̃.Nã ſi eſtate locus occupat⁹ detine
tur ⁊ ſic eſt alueus fortius in hyeme.Ita ecõtra.An alue⁹ ſit de
relictus in totũ hyeme cognoſcit̃:qꝛ ſi in hyeme apparet dereli
ctus fortius in eſtate patet qꝛ etiam quãdo flumina perẽnia exa
reſcunt.l.j.§.j.ff.de flumi.ibi Bartho.qui ſubdit derelictum in
telligi etiam ſi aliquantulũ aqua fluat per antiquũ alueum ſed
ſit ita modica qd fluminis nomen perdidit.qd ex opinione cir

ſũ colentium defendit. d.l.j.§.j.ff.de fluminibus. Si enĩ aqua in de fluens non eſt flumen. Igit locus ille nõ eſt alueus fluminis. Uñ ſi ĩ dicto loco vbi eſt vecticbetũ: vel nõ eſt flumẽ ſeu alueus vel receſſit flumen ⁊ alueus eſt relictus illẽ locus eſt hominũ qui ab ea pte fluminis p̄dia poſſident. d.l.adeo.§.ſi toto.ff.de acq.re.do.⁊ p Bar.ĩ dicto trac.de alueo.in ver.relicto. Et Bal.in rub. de rerũ diui.in.xij.col.⁊ ad iura in cõtrarium allegata dicẽdũ eſt ꝙ ibi dicit eſſe ripa: ſeu dicit ripa quẽ cõtinet pleniſſimũ flumẽ. ſ.naturale ⁊ cõſuetũ: non aũt inſolitũ ſi aliquãdo imbrib⁹: vel im petu ad tẽpus flumẽ creſcit. dicit enĩ text.in.d.l.adeo.§.inſulã in fi. Nãq; inundatis ſpeciẽ fundi nõ mutat: ⁊ ob id cũ receſſerit a qua palam eſt eiuſdem eſſe cui⁹ fuerat. Itẽ dicit tex.in.l.j.§.ripa.ff.de fluminibus. Ripa dicitur id ꝙ flumen cõtinet naturalẽ rigorẽ curſus ſui tenens. Ceterũ ſi quando vel imbrib⁹ vel mari: vel qua alia ratione ad tẽpus excreuit ripas nõ mutat: ⁊ gl.ibi ſu per verbo naturalem dicit.i.cõſuetũ curſum fluminis. ⁊ dicit ibi Ang.⁊ per curſum fluminis nõ naturalem: non ampliatur ripa fluminis ſed per ſolitum curſum p̄petuũ ſeu cõtinuũ ampliat. ⁊ ſic alia iura ſunt ex p̄dictis intelligẽda ꝙ ripe cõtinẽt pleniſſimũ flumen ſolitum ⁊ cõſuetum. ¶ Ex quibus cõcludit ꝙ ille locus vbi eſt vecticbetuʒ eſt priuati ⁊ nõ publici iuris. ⁊ vltra illũ locũ prope flumen dicuntur ripe fluminis in quibus ab exiſtẽtib⁹ ab alia parte fluminis nihil immitti poteſt: imo nõ poſſunt edificã do trãſcẽdere mediã partẽ fluminis capiẽdo flumẽ iuxta ſolitũ ⁊ conſuetum curſum: non inſolitũ ⁊ ſuper naturalem. Laus deo. Bartho. ſoci. J. U. doctor.

¶ Summarium.

☞ Quando res vendita eſt cum pacto retrouendendi: licet ab emptore fuerit in alium alienata: tamen primo venditori pretium offerenti tenetur eam reſtituere per vtilem rei vẽdicationem. Itẽ eſt in quacunq; conceſſione ſimiliter facta.

1 Edificia effecta communis expenſis ſunt cõia iure ſocietatis.

2 Actio communi diuidundo oritur ex contractu ſocietatis.

3 Ementes ab eo qui vendit alieno nomine ⁊ non oſtendit de mã dato vendendi dicuntur in mala fide.

4 Fructus veniunt a die interpellationis.

5 Carcerato non poteſt imputari negligentia ⁊ mora in non reſol uendo contractum pro ſolutione pecunie.

6 Ignorantiam iuſtam dicitur pretendere ille qui ſuccedit in ius alterius.

¶ Conſilium. lxxx.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectuʒ.

In queſtione que vertit inter illuſtriſſimũ ducẽ Aurelianẽſem ⁊ p̄ticipes quorũ dã edificioꝝ. Elegãter ⁊ copioſe cõſuluit inſignis doctor dñs Uincẽtius paliott⁹ mihi tanq; pater: ⁊ cũ ſim de ſubſcriptiõe requiſit⁹ aliqua breuib⁹ ⁊ ſubtiliter p̄currã. Et in primis puto ꝙ capl'a inita inter p̄fatũ dñm ⁊ participes ſup cõfectiõe dictorũ molẽdinorũ ⁊ edificiorũ induxerũt ſocietatẽ quãdã: ⁊ emẽdi loca ⁊ cõſtituẽdi edificia cõib⁹ expẽſis ⁊ p̄cipiẽdi fruct⁹ caſus eſt in.l.ſocietas cõtrahit q̃ eſt lex quinta.ff.p ſocio. ⁊ in.l.actione.§.itẽ ſi

1 ſocietatẽ.e.ti.⁊ ĩ.l.cũ pponas.C.e.ti. † Ex quo infert ꝙ dicta edificia cõfecta cõib⁹ expẽſis effecta ſunt cõia iure ſocietatis: vt ĩ.l.ij. ff.eo.ti. Cũ ergo appoſitũ fuerit pactũ ꝙ finitis.xv.annis prefat⁹ dñs poſſit ſoluere expẽſas factas participibus q̃ legitime pbarẽtur. ⁊ facta ſolutiõe ꝙ dicta edificia inſolidũ ptineãt ad p̄fatum dñm. Non eſt dubium ꝙ cõtra ipſos participes: vel eoꝝ heredes vniuerſales cõpetebat actio virtute iſti⁹ pacti.l.j.C.ſi cer.pet.l.p hereditariis.C.de here.acti. Sʒ dubiũ eſt qũo poſſit agi cõtra ſingulares ſucceſſores: cũ preſupponat ꝙ multi ex participib⁹ eorũ partẽ alienarũt cum videat cõpetere actio p̄ſonalis: que non trãſit cõ ſingularẽ ſucceſſorẽ.l.fi.ff.de cõtrahẽ.emp. ⁊ pbatur ꝙ datur p̄ſonalis in.l.iij.de pac.inter emp.⁊ vẽd. Sʒ ad hoc rñdeo ꝙ quãdo vẽditur res cum pacto de retrouendendo lʒ emptor alteri vẽdat ſoluto p̄tio ſingulari ſucceſſori reſoluit cõtract⁹ ⁊ cõpetit primo venditori vtilis rei vẽdicatio. Ita multũ ſingulariter voluit d.Pau.de ca.in.l.cũ vẽderet.ff.de pigno.act. ⁊ ita dicimus in caſu noſtro ꝙ cũ cõceſſio fuerit fc̄ã a principe ⁊ cõcta ſocietas hoc acto ꝙ ſoluta pecunia expẽſaꝝ res ĩ totũ ptineat inſolidũ ad p̄ncipẽ: poterat ſolui pecunia ſingulari ſucceſſori: ⁊ reſoluebant ⁊ ſocietas: ⁊ conceſſio. ⁊ ius trãſferri debebat in principẽ. ⁊ ſic cõpetebat vtilis rei vẽdicatio. ⁊ lʒ dñs Alex. multũ late in ſuo cõſilio.x. in.ij.vo.cõtrariũ cõſuluerit reprobãdo hoc dictũ Pau.de ca. Tñ põt ſuſtineri cõſiderãdo qd aut querim⁹. Nũqd nõ obſtãte iſto pacto poſſit alienãdo in aliũ dñiũ trãſferri. ⁊ dicẽdũ eſt qd ſic. lʒ et dictũ fuiſſet ꝙ alienare nõ poſſent ſm̃ qd habet in.l.ſi ita qs. §.ea lege.ff.de verb.obli.⁊ in.l.qui abſenti.§.j.ff.de acqui.hered. ¶ Aut querim⁹ ⁊ ſcdo nũqd ſoluto p̄tio ⁊ ſic reſciſſo cõtctu dñiũ ipſo iure trãſferat ⁊ cõpetat directa rei vẽdicatio: ⁊ dicẽdum eſt ꝙ nõ. qr iſtud eſt ſpeciale ĩ pacto.l.cõmiſſorie ⁊ addictiõis in diẽ: vt no.in.l.ſi ager.ff.de rei vẽd.⁊ in.l.traditionibus.C.de pac. al's reſolutione cõtctus regulariter dñiũ nõ retranſfert vt eſt glo. quã bal.ibi reputat no.in.l.j.in gl.fi.in fi.C.de inoffi.dot. ⁊ hoc modo põt intelligi tex.in.l.iij.C.de pac.inter empto.⁊ vẽdi. Dũ vult ꝙ agat ex vendito ⁊ nõ agatur directa rei vendicatione prout etiaʒ videt velle glo.cõiter approbata in.l.j.in fine.ff.de dona. ¶ Aut querimus nunqd ſoluto p̄tio licet ipſo iure nõ retrãſferat dñiũ cõpetat vtilis rei vẽdicatio. Et põt dici ꝙ ſic p illũ tex.in.d.l.ſi cũ vẽderet ſm̃ Pau.de caſt. Et idẽ allegãdo eũdẽ tex.voluit domi. Rapha.cu.in.l.j.in fin.ff.de dona.in vltimis verbis. Ex quibus patet reſpõſio ad oĩa adducta p dñm Alex.in.d.cõſilio. Nec eſt minus deferẽdũ autoritati Pau.de ca.⁊ Cuma. ꝙ dñi Alexandri. ¶ Preterea ⁊ ſecundo põt ſuſtineri iſta cõcluſio. Nam ſoluta pecunia dicit in cõtractu ꝙ abĩde in antea dicta edificia ptinebũt ⁊ ſpectabũt ad dictũ ⁊ p̄fatum dñm. ⁊ ſic ſtatim ſoluta pecunia. Unde cũ illa verba ſint cõmunia: vt p Bart.in.l.cẽturio ad fi.ff. de vul.⁊ pu.tñ ponunt in ſignificatione directa. Itẽ dicit ꝙ ſoluta pecunia poſſit accipere reddit⁹ ⁊ emolumẽta ꝙ vbũ capere eſt directũ.l.titia cũ teſtã.§.fi.ff.de leg.ij.ſm̃ Bal.⁊ Jo.de li.in.c. ſi pater.de teſt.in.vj. Et hoc caſu qñ ſunt appoſita vba directa ꝙ ſoluta pecunia cõpetat vtilis rei vẽdicatio loqt tex.in.d.l.ſi cũ vẽderet dũ dicit. licet ei recipe rẽ ſuã. Et ita intelligit d.Raph.ful. ibi ⁊ voluit idẽ Cu.in.d.l.j.ĩ fi. In pacto aũt de reuẽdẽdo loquit d.Alex. ¶ Preterea ⁊ tertio dico ꝙ ſicut ĩ pacto addictiõis ĩ diẽ lʒ ſit fc̄ã alienatio in ſingularẽ ſucceſſorẽ vtute illius pacti reſoluit ⁊ annullat.l.iij.§.ſʒ ⁊ marcell⁹.ff.de ĩ diẽ addic. Itẽ qñ apponit pactũ de retrouẽdẽdo qr ſoluto p̄tio dʒ ad eũ reuerti nõ põt ille in aliũ alienare: ⁊ ſi alienat nõ vʒ in p̄iudiciũ illi⁹ ad quẽ dʒ reuerti vtute pacti ſine cõſenſu ſuo vt declarat not. Bar.per illũ tex.in.l.in diẽ.ff.de aqua plu.arcen. Et ſequit Cu.ibi. Et iõ forte tex.ĩ.d.l.ſi cũ vẽderet vult ꝙ cõpetat vtilis rei vẽdicatio. ¶ Pre

2 terea iſtud pactũ fuit appoſitũ in cõtctu ſocietatis. † Ex cõtractu aũt ſocietatis orit actio cõi diuidũdo.l.ij.ff.cõi diuidũdo. q̃ dat ad ea q̃ deuenerũt in pacto.l.in bone fidei cum ibi no.C.de pac.l. iuriſgẽ.§.quinimo.ff.e.ti. Actio aũt cõi diuidũdo eſt mixta ⁊ in rẽ ſcripta vt ibi no.gl. Ja.bu.⁊ mod. Igit dat cõ ſingulares ſucceſſores ⁊ poſſeſſores vt ibi ⁊ p bar.in.l.ſi terti⁹.§.pri⁹.ff.de aq̃ plu. arcẽ. ¶ Ex qb⁹ patet ꝙ principi cõpetebat ius rehabẽdi iſta edificia ⁊ reddit⁹ ſoluta pecunia p portione q̃ a p̄ncipio ſpectauit ⁊ ptinuit ad participes. Reſpectu aũt portionis quã gubernator vẽdidit q̃ erat cũ pacto de reuendẽdo videbat maior difficultas: nã lʒ poſſet ſoluto p̄tio recuperari ab emptorib⁹ immediatis iuxta.l.ij.⁊.iij.C.de pac.inter ẽptorẽ ⁊ vẽditorẽ. Tñ difficultas eſt reſpectu eoꝝ in quod facta eſt alienatio p primos emptores nã videt ꝙ cõtra eos non cõpetat actio ad reemẽdũ que tanq; p̄ſonalis nõ trãſit ĩ ſingularẽ ſucceſſorẽ vt.l.q̃dã.§.is aũt.ff.de edẽ.⁊ in l.fi.§.fi.ff.de cõhẽ.emp. Sʒ ad hoc dicẽdũ eſt altero de duob⁹ modis vel tenẽdo opinio. Pau.de ca.in.d.l.ſi cũ vẽderet. ⁊ Cuma.in d.l.j.in fi.de do. Cõpetat vtilis actio in rẽ quoꝝ opi.ſupra extitit defenſata. ¶ Uel tenẽdo ſcdo opi. Bart.⁊ Cu.in.d.l.in diẽ.ff.de aqua plu.arcẽ. ꝙ ex quo debebat res reuerti ad venditorẽ nõ potuerũt participes q reemerũt a gubernatore vẽdere in p̄iudiciuʒ domini irreuocabiliter. ⁊ ſic quominus poſſit illa vẽditio a dño reuocari. Et maxime qr fiſcus ⁊ p̄nceps videt habere hoc ſpeciale ꝙ actiões p̄ſonales p rebus poſſit cõ tertios poſſeſſores intẽtare.ar.l.ij.cũ ibi no.C.ſine cenſu vel reliquis. ¶ Uel etiam ⁊ tertio p̄mi emptores in publico inſtrumẽto obligauerũt bõa ſua p obſeruãtia cõtract⁹. Uñ poteſt dñs agere hypothecaria pro obſeruãtia ⁊ velle incũbere pignori p obſeruãtia cõtctus.l.debitoreʒ.C. de pig.⁊ lʒ nõ videat cõpetere niſi excuſſio principalis vt in aut. hoc ſi debitor.C.de pignorib⁹. Tñ cõpetit Saluianũ interdictũ ſine excuſſione vt tradit in.l.rem alienã.ff.de pigno.actio.⁊ tra

3 dit in.§.item ſeruiana.inſtitu.de actio. ¶ † Preterea venditio facta a gubernatore fuit nulla quia nõ habebat mandatũ vẽdẽdi. Et ſic ẽmẽtes ab eo qui vẽdit alieno noĩe ⁊ nõ oſtendit de mãdato fuerũt in mala fide.l.fi.⁊ ibi Bar.ff.de vſucap.p emptore.⁊ p Bar.in.l.cũ vir.ff.de vſucap. Nec potuit eſſe adminiſtrator ex aliqua ſua narratione in eo cõtctu alienatiõis ſumẽte fundamẽtũ poteſtatis alienãdi: cũ alias alienare non poſſet. arg.eorum que dicit Jo.an.in addi.ſpe.in ti.de re.ec.nõ alie. ⁊ ei⁹ ꝙ no gl.cõiter approbata in.l.ſi donatiõe.C.de colla. Nec ex longiſſimo tp̄e mãdatũ p̄ſumit. vt dicit Bal.ĩ.l.j.C.de re.alie.nõ alie. Et.d.Alex.in l.q in aliena.in p̄n.ff.de acq.here. ¶ Ex qbus infero ꝙ cũ nõ potuit fieri alienatio. nullũ fuit p̄mis emptorib⁹ acq̃ſitũ dñiũ. Nec primi ẽptores tanq; male fidei poſſeſſores potuerũt p̄ſcribere vt in regula poſſeſſor cũ materia. extra de re.iur.ĩ.vj. Cũ ergo nõ eſſent dñi nõ potuerũt in ẽptores dñiũ trãſferre vt ĩ regula nemo plus iuris.ff.de re.iu.cũ materia. ¶ Ex qb⁹ infero ꝙ cũ iam plurib⁹ annis elapſis fuerit facta legitima interpellatio p prefatuʒ dñm

ipſis

ipſis participibus circa traditionem ⁊ reſtitutionē dictorū edi
ficiorum ⁊ reddituū ⁊ nō fuerunt reddita ſeu reſtituta iuxta le-
gitimā interpretationē q: prefati principes tenētur a die inter-
pellationis ad fructus perceptos. ¶ Prima pars cōcluſionis ꝓ
bat. Nā facta fuit iterpellatio ⁊ fuerūt p̄dicta inſtra ⁊iura ipſi⁹
dn̄i liqdata: adeo ꝙ nō potuerūt ꝑticipes aliquā ignorātiā iu-
ſtā p̄tēdere iuxta ea q̄ no. ponit Bar. in. l. ſi qs inficiatus. ff. depo
ſiti. ⁊ moderni in. l. quod te. ff. ſi cer. petat. ¶ Preterea ⁊ ſcd̄o fa
cta fuit depoſitio certe pecunie cū datione fideiuſſoris ꝓ reliquo
ex quo debitū nō erat liqdū ſm̄ practicā q̄ habet in. l. ſtatuliberi
a ceteris. ff. de ſtatulib. ⁊ Ang. ⁊ Imo. in. l. iiij. §. p̄tor ait. ff. de no
ui ope. nūcia. cū cōcordātijs ibi alleg. ꝑ dn̄m Alex. Quinimo ſa-
tis erat p̄tiū offerre ſine alia diſpōne in tali pacto de vēdendo: vt
no. voluit Jo. and. poſt Ja. de belui. in addi. ſpec. in tit. de emp.
⁊ ven. in rub. in prin. Sʒ ad cautelā fuit facta diſpoſitio cū datio
ne fideiuſſoris ⁊ pura ⁊ loco ꝓut fieri dʒ ſm̄ bal. ⁊ Saly. in. l. ac-
ceptā. C. de vſur. ⁊ ſi nō eſſet oīno depoſitio legitime facta nō no-
ceret ex quo nō reqrebat vt dictū eſt arg. l. vnice. C. de rei vxo. act.
⁊ eius qd̄ dicit Bal. in. l. j. in prin. ff. de edē. qn̄ exprimit nomā a-
ctiōis inepte ⁊ nō neceſſariū ⁊ ei⁹ ꝙ no. gl. in. l. vinū. ff. ſi cer. peta.
quādo porrigit libellus inept⁹ in cauſis in qb⁹ libellus nō req-
4 rit. ¶ † Scd̄a pars cōcluſionis probat qd̄ a die interpellationis
veniūt fruct⁹: caſus eſt in. l. ij. C. de pac. inter emp. ⁊ vē. ⁊ no. gl. in
verbo fructus: in. c. illo vos de pignori. ⁊ glo. in. c. cōqſtus. extra
de vſur. Nā ſiue loquātur de p̄rio pacto adiecto in ꝯctu ſocieta-
tis ſine dubio in ꝯctu vēditionis ex quo ambo ſunt bone fidei.
inſti. de actio. §. actionū. ⁊ ſic actio informat a pacto: vt in. l. iuriſ
gē. §. qnimo. ff. de pac. Ideo a tpe veniunt fructus: vt in. d. l. ij. et
ita determinat ēt bal. in. l. petēs in repe. in vlti. col. C. de pac. Nec
poſſunt ſe iuuare participes ex eo q: ꝓduxerūt quoddā extractū
expēſarū factarū in dictis edificijs. Nā cū iuxta formā cōtractus
deberēt legitime docere de expēſis nulli dubiū qd̄ ꝑ dictos extra
ctos nō dicūt legitime docuiſſe: tū q: ſunt ꝓuate ſcripture: vt in
l. rōnes. ⁊ in. l. exēplo. C. de ꝓba. tū q: ſunt exēpla q̄ ēt ſi eſſent pu-
blicarū ſcripturarū nō ꝓbarēt q: nō apparet rite ⁊ ſolēniter ex-
tracta iuxta plene no. in aut. ſi qs in aliquo documēto. C. de edē.
⁊ in. c. albericus. de teſti. Poterāt em̄ inuenire ⁊ ꝓducere libros
vn̄ fuerūt dicte ſcripture extracte q forte ꝓbaſſent ſi fuiſſent ſcri
pture autētice. Itē ⁊ ꝑ teſtes ⁊ peritos in arte qd̄ cū minime fece
rint ⁊ maxie itra terminū aſſignatū eis iputari dʒ vt i regula dā
nū cū materia. ff. de reg. iu. Et ſic ſatis fuit offerre maxie cū depo
ſitiōe certe q̄titatis ⁊ datiōe fideiuſſoris ꝓ reliq̄ ad ꝯſtituēdum
eos i mora vt dictū eſt a q̊ tpe more tenent ad fructus: vt in. l. ij.
cū alijs alle. s. ¶ Poſtremo ſi aduerſarij volūt ſe tueri exceptio
ne p̄ſcriptiōis quaſi vt lapſum longiſſimū tp̄s. iuxta. l. ſicut. ⁊. l.
oēs. C. de p̄ſcrip. xxx. ānorū. dr̄ in primis ꝙ ſi fiat recta cōputatio
dr̄ decurſa p̄ſcriptio. xxx. vel. xl. annorū q̄ currit in actionibus ꝑ-
ſonalibus vt in. d. l. ſicut. ⁊ in. d. l. oēs. Nā primo eximunt. xv. an-
ni. qbus p̄nceps nō poterat hoc petere. l. j. in fi. C. de annali exce.
¶ Scd̄o eximunt alij. xv. anni a die interpellationis: vt in. l. fi. C.
de p̄ſcrip. xxx. vel. xl. annorū. ¶ Tertio loco extrahunt tpe pupil
laris etatis moderni principis ⁊ ꝑtis ſui q̄ aſcēdūt ad tp̄s. xxviij.
annorū. ⁊ ſic indubitāter extrahit tēpus. lviij. annorū. ¶ Quar-
to loco habemus conſiderare ꝙ pater moderni p̄ncipis tāq̄ ho-
ſtis ſtetit in carceribus tanq̄ hoſtis Regis Anglie ꝑ tēpus. xxv.
anno. qd̄ tp̄s ſi extra hit de medio habebim⁹ tūc in totū extrahe
re tp̄s. lxxxiij. an. ⁊ ſic reſtarūt. x. an. vel ad min⁹ tp̄s nō aſcēdit ad
tp̄s. xxx. an. vel etiā. xl. que vr̄ habere locū in his bonis princeps.
iuxta no. ꝑ bar. i. l. oīb⁹. ff. de diuerſis ⁊ tēpo. preſcrip. S aūt p̄di-
cto tpe p̄ſcriptio nō ſit decurſa vr̄ ꝓbari i. c. ſignificāte. de pigno
rib⁹ vbi nō currit tp̄s nec cōmittit pactū. l. cōmiſſorie ꝑ nō ſolu
tionē exiſtēti carcerato. Itē ēt ex eo q: ſi decurſa fuiſſet p̄ſcriptio
ibi carcerat⁹ nō poterat ꝓuidere indēnitati ſue ab eo q impedi-
uerat ita dicit do. Abb. in. c. breui. de iureiur. facit q: talis p̄ſcri-
ptio currit ob merā negligētiā vt dicūt doc. i. l. fi. C. de edict. diui
5 adria. tol. † Sʒ carcerato nō pōt imputari negligētia ⁊ mora in
nō reſoluēdo cōtractū ꝓ ſolutiōe pecunie q: dʒ ſoluere ꝯtractū
reſoluere: ⁊ ſic tenet ad factū. Vn̄ tale impedimētū tollit ꝙ non
dicat fuiſſe negligēs arg. l. thais. §. j. ff. de fideicō. liberta. quā ita
intelligit bar. in. d. l. cōtinu⁹. §. illud. ff. de ver. ob. ¶ Preterea cū
detineret in carcere vt hoſtis tpe hoſtilitatis nō currit p̄ſcriptio
vt eſt caſus in. c. ex trāſmiſſa extra de p̄ſcrip. vbi Inn. ⁊ doc. dicūt
ꝙ hoc ꝓcedit etiā de iure ciuili inter laicos ⁊ ſic ſuſtineri pōt ꝙ
nō ſit decurſa p̄ſcriptio. Nec hʒ nocere ꝙ ibi i loco aderāt guber-
natores qm̄ tex. in. d. c. ex trāſmiſſa loquit gn̄aliter iō gn̄alr dʒ in
telligi. l. de p̄tio. ff. de pub. Itē hoc nō hʒ etiā nocere ex quo igno
rabāt hoc ius cōpetere ꝑ ea q̄ no. Bar. in. l. ſi publican⁹. ff. de pu-
bl. Sʒ poſito ꝙ eēt decurſa dico ꝙ cōpetebat reſtō i integ. aduer-
ſus decurſaʒ p̄ſcriptionē. Et p̄mitto ꝙ tp̄s reſtōnis nō currit ni
ſi ad diē ſcie q: ab initio eſt vtile ⁊ rō ſi leſus ꝑ. c. an nō peteret ſe
reſtitui nunq̄ ſibi ignorāti factū ⁊ ſe leſum curreret tp̄s vt dicit
bal. in. l. falſi. C. ſi ex falſis inſtrumētis ⁊ Hēge. ⁊ do. Cardi. in cle.
6 j. de reſtit. in integ. q. xxv. † Ille autē q ſuccedit in ius alterius dr̄
iuſtā p̄tendere ignorātiā. l. q in alterius. ff. de reg. iur. ⁊ in. c. q in
ius alterius. cū materia. de regulis iuris. in ſexto. ¶ Aut ergo vo
lumus dicere ꝙ p̄ſcriptio fuerit decurſa tpe quo eius genitor ex-
titit captus: ⁊ tūc incipit cōpetere reſtitutio ar. l. ab hoſtibus. C.
qb⁹ nō obſtat longi tēporis p̄ſcriptio. ⁊ eius qd̄ hr̄ in. l. fi. C. ex q
bus cau. maio. q̄ loquunt etiā in p̄ſcriptiōe lōgiſſimi tēporis et
nō currit tēpus ſibi ignorāti ⁊ fuit trāſmiſſum ius petēdi reſtitu
tionē in integrū. l. nō ſolū. ff. de in integ. reſti. tit. gn̄ali. ⁊ ibi Mo
der. dicūt ꝙ nō currit tp̄s dn̄o. ¶ Aut volum⁹ dicere ꝙ tpe hu-
ius dn̄i ante interpellationem fuerit decurſa: ⁊ tūc incipit cōpete
re reſtō rōne maioris etatis q̄ dat cōtra p̄ſcriptionē etiā lōgiſſi-
mi tēporis vt hr̄ in. l. ſicut. C. de p̄ſcrip. xxx. vel. xl. ann. ¶ Aut vo-
lumus ꝙ ſit decurſo tpe quo pr̄ erat maior ⁊ nō capt⁹: ⁊ tūc etiā
daret reſtitutio ex capite ignorātie ſm̄ bar. i. l. j. §. ſi qs aūt. ⁊ ibi
ſequit ang. ff. de itinere actuq̄ꝫ priua. ⁊ eſt cōis opi. de qua ꝑ do.
Alex. in. l. cū filius. §. in hac. ff. de verbo. obli. ⁊ late per precedētē
cōſultorē. Que cōcluſio procedit etiam aduerſus preſcriptioneʒ
lōgiſſimi tēporis. xl. anno. ſm̄ cōmunē opi. de qua. in. c. j. de reſti.
in integ. ⁊ Hoſti. in. c. cōtingit. de trāſact. ⁊ in ſum. in ti. de in in-
teg. reſti. §. vtrū p̄ſcrip. Et Pau. de leaza. ⁊ do. Car. in cle. j. eo. ti.
⁊ hāc tenēt do. Joā. de imo. ⁊ Abb. in. c. vigilanti. eo. tit. Et licet
vario mō loquat do. Alex. in cōſilijs ſuis. Tn̄ latius q̄ alibi at-
tingēdo articulū tʒ hanc opi. eſſe veram ⁊ cōmunē in ſuo cōſilio
clxix. in ſecundo vol. incip. Viſo themate ſupra ſcriptorū. Ex q-
bus concludo ꝙ cum Mod. dn̄s petierit dicta bona cēſet tacite
petijſſe reſciſſionem cōtractus ⁊ preſcriptionū vt voluit glo. quā
ibi approbat do. Ant. in. c. conſtitutus de religioſis domi. cū cō-
cordā. deductis per primū conſulentem ⁊ per do. Alex. in rub. C.
qui admitti ad bonorum poſſeſſionē poſſunt. Et per conſequēs
cōſtituit aduerſarios in mora ⁊ tenetur ad eorum reſtitutionem
⁊ fructuū ſm̄ ea q̄ ſupra cōcluſa ſunt. Laus deo. Bartho. ſoc. ⁊c.

¶ Summarium.

Vxor fit de domicilio mariti. Non obſtante ſtatuto probiben-
te legatū relinqui mulieri extranee: debetur legatum factum vxo
ri teſtatoris licet poſtea tranſiuerit ad ſecunda vota.
1 Domiciliū retinet mulier ſoluto matr. donec ꝑſiſtit i viduitate.
2 Vidua ꝑdit domiciliū primi viri immediate ꝙ iterum nubit:
3 Finita cauſa priuilegij finitur priuilegium.
4 Actus qn̄ nō eſt perfectus ſed deuenit ad eum caſum a quo in-
cipere non poteſt vitiatur qn̄ ſuperuenit defectus mixta conſide
ratione rei ⁊ perſone.
5 Diſpoſitio legis habet locum qn̄ lex conſiderat effectum ⁊ non
modum qualitercunq̄ꝫ ſequatur ille effectus.
6 Mulier nubendo non habita mentione de dote videtur omnia
bona ſua in dotem dediſſe.
7 Sufficit ꝙ qualitas requiſita adſit tempore verbi a quo diſpoſi-
tio ſumit effectum.
8 Diſpoſitio in caſu ſimplici in materia exorbitanti non extendit
ad caſum mixtum.
9 Statutum cum ſit exorbitans debet intelligi vt minus receda-
mus a diſpoſitione iuris communis.
10 Finis qn̄ habet neceſſariam conſequentiam a principio attendi
tur principium ⁊ non finis.
11 Perſona qn̄ eſt inhabilis toto tempore acquiſitionis ad acqui
rendum in loco ⁊ tempore acquiſitionis ſit habilis ſatis eſt.
12 Alienatio ſi eſt probibita in eccleſias generaliter ⁊ quis efficiat
monachus res in cōſequentiam efficiuntur monaſterij ex diſpo-
ſitione legis.
13 Statutum factum a domino loci cui ciues nō cōſenſerūt nō vʒ.
14 Conditio ſi ſine liberis: reijcitur quādo grauatus vult tranſire
ad religionē ne intimidetur ingreſſus timore amiſſiōis bonoꝝ.
15 Regula ceſſante cauſa ceſſat effectus: qn̄ in aliqua acquiſitione
requiritur habilitas perſone ſatis eſt ꝙ tempore acquiſitionis
ſit habilis licet poſtea ceſſet habilitas.
16 Actus perfectus ⁊ cōſummatus dicitur etiam pro tempore fu-
turo quo patientia preſtari debebat.
17 Fructus vel vſuſfructus fundi qn̄ legantur non facta expreſſa d
numeratione annorum eſt vnum legatum.
18 Bona omnia ſi cēſeretur quis generaliter in dotem dediſſe oīa
veniunt preter probibita alienari.

¶ Conſilium. lxxxj.

¶ Dn̄s labia mea aperiat ⁊ ſp̄us ſanctus illuminet intellectum.

NOn eſt dubiū ꝙ lʒ mulier
ſit forēſis origine cōtracto mr̄imonio efficit de domi
cilio viri. gl. eſt ſing. in. l. origine. C. de munici. ⁊ ori. li.
x. Et tenēt Bart. ⁊ alij in. l. cum quedā puella. in prin. ff. de iuriſ.

1 om.iud.cū cōcordātijs de qbꝰ ibi ꝙ †domiciliū retinet etiā ſolu
to mrīmonio donec pſiſtit ī viduitate:vt ē caſus ī.l.filij.§.vidua.
ff.ad munici.⁊ tenet Bar.in.l.fi.§.idē reſcripſerūt.ff.ad muni.⁊
2 Bar.in.l.quoties.C.de priuileg.ſchola.li.x.†Sed immediate ꝙ
vidua iterū nubit ꝑdit domiciliū primi viri.arg.l.femine cū ibi
no.ff.de ſenato.q̄r efficiť de domicilio viri ſecūdi.Nā ſi nubendo
prīo loco mutat originē ꝓpriā paternā:vt dicūt Cy.Bal.⁊alij in
l.ij.C.de in.om.iu.fortiꝰ dr̄ mutare domiciliū primi viri trāſeū-
do ad ſcōm.¶Ex qbus ꝓſuppoſitis ptꝫ ꝙ ſtāte ſtatuto mātua
no ꝙ ꝓhibet tale legatū reddituū ad vitā factū de quo agimꝰ in
pſonā forēſem nō erat ꝓhibitū dn̄o Petro mantuano facere ta
le legatū vxori lꝫ origine bononiēſi effecte mātuane.Et ſic donec
ſtetit vidua poterit tale legatū retinere ſine dubio.¶Sꝫ oritur
nūc difficultas.An illud retinere nūc poſſit ex q̄ trāſiuit ad ſcōa
vota:⁊ nupta eſt forēſi ⁊ nō mātuano.Et videbať ex pluribꝰ ꝙ
retinere nō poſſet.¶Primo q̄r ipſa nō fuit origine mātuana:⁊
ſic attēta naturali ſua q̄litate nō potuiſſet tale legatū fieri.Sed
q̄r ꝓp mrīmoniū fuit effecta de domicilio viri ꝯſecuta eſt hoc ꝓ-
uilegiū vt poſſet ſibi relinq.Igiť vr̄ ꝙ immediate ꝙ definit eſſe
de domicilio viri ⁊ effecta eſt forēſis ꝙ nō poſſit tali legato gau-
3 dere.†qm̄ finita cā priuilegij finiť ꝓuilegiū.l.titia lultima.§.vſu
ras.ff.de le.ij.l.ex facto.ī ꝓn.⁊ ibi bar.⁊ Bal.ff.de vul.⁊ pup.Fa-
cit regula q̄ hꝫ ꝙ ceſſante cā ceſſet effectꝰ.l.adigere.§.q̄uis.ff.de
4 iurepatro.c.cū ceſſante.extra de appel.¶†Scōo arguiť etiā vgē
ti rōne.Nā regula eſt ꝙ qn̄ actus nō eſt pfectꝰ ſed deuenit ad eū
caſum a quo incipere nō pōt:actꝰ vitiať qn̄ ſupuenit defectꝰ mix
ta cōſideratiōe rei ⁊ pſone:put eſt in caſu nr̄o q̄r rōne rei mātua
ne iūcta qualitate pſone legatarij q̄r forēſis caſus eſt.⁊ ibi Bart.
⁊ oēs in.l.pluribꝰ.§.⁊ ſi placeat.ff.de ver.ob.Sꝫ in caſu nr̄o a ꝓn
cipio ſi ipſa fuiſſet forenſis legatū nō valuiſſet.Igiť dꝫ vitiari ex
quo eſt forēſis effecta ꝙ aūt actꝰ nō eſſet pfectꝰ pꝫ q̄r tūc dr̄ pfectꝰ
in ꝓpoſito qn̄ eſt pfectꝰ vltima pfectione:q̄r habuit executionē
vt ꝓbať in.d.§.⁊ ſi placeat.⁊ ibi moderni.maxime p̄ceptor meus
Areti.⁊ eſt tex.in.l.ſi ſub vna.§.j.⁊ ibi pōderat Are.in ſcōo not.
ff.de ver.ob.Igiť in caſu nr̄o reſpectu ſequētiū annorū vr̄ ꝙ nō
ſit legatū pfectū ⁊ cōſequenter vitieť.Nā qd̄ iuris eſt de toto ad
totū.Idē vr̄ eſſe iuris de parte quo ad ptē.l.q̄ de tota.ff.de rei vē
di.l.ſi qs cū totū.ff.de exce.rei iudi.¶Tertio iſta cōcluſio vr̄ ꝓ-
bari.Nā p̄dictū ſtatutū mātuanū loquiť p v̄ba multū ꝓgnātia
ꝓhibēdo oēm ſpeciē alienatiōis ⁊ obligatiōis quorūcūqꝫ bono-
rū.Ex cuiꝰ v̄bis clare colligiť ꝙ effectꝰ ⁊ intētꝰ ſtatuti eſt ꝙ bo-
na nō ꝑueniāt ī forēſes nō curādo ꝑ quē modū vel actū ꝑueniāt
ꝙ maxime pꝫ ꝑ illa verba ſtatuti dū dicit.Ita ꝙ res p̄dicta quā
tū ad p̄dictas pſonas ſit inalienabilis effecta.Et ſic voluit ſtatu-
tū nō ꝯſiderādo modū alienatiōis ꝙ bona nullo mō ꝑuenirent
5 ad forēſes.†Sꝫ qn̄ lex ꝯſiderat effectū ⁊ nō modū q̄litercūqꝫ ſe-
quať ille effectꝰ locū hꝫ diſpoſitio legis:caſus eſt ⁊ ibi bar.ponit
hāc regulā quā approbāt doc.in.l.gallus.§.⁊ qd ſi tm̄.ff.de libe.
⁊ poſth.⁊ eſt caſus ⁊ ibi doc.in.l.ſi mr̄.C.de inſti.⁊ ſubſti.ſub cō-
di.factis.Sꝫ in caſu nr̄o res ꝓhibita alienari deuēta eſt in foren
ſem.Igiť vr̄ ꝙ ſtatutū vēdicet ſibi locū.Et ꝓ his faciūt v̄ba ſta
tuti in principio dū dicit.Uel mō aliquo vel tit.ſeu cā transferre
per que dicta intentio etiā clare probatur.¶Quarto cōprobať.
Nullus Mantuanus pōt aliquo modo bona Mātuana aliena
re in forenſes ſub pena ꝯfiſcatiōis.Igiť diſponēdo curare debēt
ne ꝓhibita alienari deueniant in forenſes:alias vr̄ incidere in a-
lienationē ꝓhibitā licet talis alienatio nō fieret a ſe ſꝫ a lege glo.
eſt cōiter approbata in.l.ſi ita qs.§.ea lege.ff.de verb.ob.⁊ caſus ī
l.codicillis.§.neratie.ff.de leg.ij.Igiť in caſu nr̄o ex quo vxor nu
bēdo efficiebať forenſis videbať ꝙ maritus relinquendo curare
deberet ꝙ ea tranſeūte ad ſcōa vota nō gauderet ampliꝰ relicto:
al's vr̄ incidiſſe in ꝓhibitionē ſtatuti ex q̄ ex facto ſuo ſecuta eſt
alienatio in forēſem lꝫ ipſe illā nō fecerit.¶Quinto cōfirmo cō
cludēti rōne.Nā clarū ē ꝙ tale legatū reddituū ſingulis ānis eſt
multiplex tū q̄r legatū ānuū eſt multiplex.l.cū ī ānos.⁊.l.ſi in ſin
gulos.ff.qn̄ dies lega.ce.l.ſtichū.§.ſtipulatio.⁊ ibi no.ff.de verb.
ob.tū q̄r eſt facta exp̄ſſa denūciatio annorū q̄ caſu eſt ſtipulatio
ānua q̄ ſolet eſſe nō vna ſꝫ multiplex.l.pluribꝰ.⁊ ibi doc.ff.de v̄b.
obli.Igiť fortius hoc idē eſt in legato.dr̄ ergo ꝓ prīo āno purū
ꝓ ſequētibꝰ ꝯditionale vt dr̄ in.d.§.ſtipulatio.Ad idē tex.in.l.j.
in fi.ff.qn̄ dies lega.vſuſfruc.cedit.Si ergo ſunt plura legata q̄li
bet anno dr̄ nouū legatū ꝙ ptꝫ q̄r quolibet anno inchoať noua
p̄ſcriptio ſi aūt eſſet vnū legatū a pricipio inchoareť preſcriptio
ꝓ toto tp̄e.gl.eſt no.quā ibi approbāt doc.in.l.cū notiſſimi.§.in
his.C.de preſcrip.xxx.anno.idē voluit Bal.poſt Jac.butri.in.l.
j.C.de ſenten.que ſine cer.quāti.ꝓferť.vbi dicit hoc eſſe notabile
⁊ ſubtile.Si ergo quolibet anno cēſetur factū ⁊ repetitū nouū
legatū ⁊ ſic eſt noua acq̄ſitio ſeq vr̄ ꝙ licet donec vidua fuit:po-
tuerit quolibet anno acq̄rere nouū legatū.Tn̄ poſtq̄ eſt nupta
q̄r eſt forēſis nō poſſit.¶Qd̄ etiā clarius vr̄.Nam pau.de caſt.in
d.l.ſtichū.§.ſtipulatio.ff.de verb.ob.qn̄ ponit vtilitatē an ſtipu-
latio vel legatū diciť vnū vel multiplex dicit ꝙ qn̄ legatū vel ſti-
pulatio eſt vna naſciť obligatio:⁊ a principio inſpiciť conditio
ſtipulatoris tp̄e ſtipulatiōis cōtracte:⁊ tūc ſi erat in patria ptāte
acquiritur patri pro omnibus annis.l.ſi filius.in prin.ff.de ver.
ob.Sed qn̄ ſtipulatio vel legatū eſt annuū in principio cuiuſli-
bet anni noua naſciť obligatio.d.l.cū ī annos.Un̄ ī ꝓncipio ali-
cuius anni filius eſſet emācipatꝰ q̄reretur ſibi ⁊ nō patri.prout
habetur in.l.ſenatus.in fi.ff.de donatio cauſa mortis.⁊ ſequunť
ibi Moderni ⁊ ꝓbat tex.in.d.l.in annos.lultima.⁊ ſic ptꝫ ꝙ in
legato annuo in principio cuiuſlibet anni eſt nouū legatū ⁊ no-
ua acquiſitio ⁊ inſpiciť conditio legatarij ſi eſt mutata a princi-
pio cuiuſlibet anni.⁊ ſm̄ illā conditionē iudicari dꝫ.Igitur vi-
detur ꝙ mutata conditione mulieris quia effecta eſt forenſis ꝓ
ſequentibus annis ſit forenſis iudicāda ⁊ acquirere nō poſſit q̄r
in vſufructu annuo vel menſtruo pro eo tempore quo pſona eſt
effecta inhabilis nō acquirit licet a principio eſſet habilis:vt di-
cit gl.in verbo habebūt.in.l.j.§.j.ff.qn̄ dies lega.vſuſfru.cedit.⁊
eſt tex.quē allegāt in.l.j.§.fi.ff.quibus modis vſuſfr.amittatur.
Igiť iſta effecta inhabilis videť ꝙ amplius non poſſit precipe-
6 re ⁊ hoc videť ſtrīgere.¶†Sexto ⁊ vltimo poteſt adduci ꝙ iſta
nubendo nō habita mentione de dote videť omnia bona ſua in
dotē dediſſe ar.eius ꝙ nota.in.l.mulier bona.ff.de iure do.⁊ hoc
quando attenta qualitate viri cōficerent dotē ei dignā ſm̄ Bal.
in.l.ſi nulla.C.de iure do.⁊ Bal.in.l.fi.C.de ſenten.que ſine certa
quātita.⁊ Bar.in.l.ſi conſtante in prin.in.iiij.q.iiij.partis.ff.ſo.
matrimo.Cū ergo maritꝰ ſit forenſis non videtur potuiſſe dicta
iura in dotē dare.⁊ ſic in forēſem alienare cōtra ꝓhibitionē ſta-
tuti.⁊ iſta q̄ dicta ſunt primo videbanť rem difficultare.¶Sed
premiſſis non obſtantibꝰ que vere nō obſtant contraria ſentētia
eſt verior ⁊ probabilior in caſu noſtro.Quinimo nō obſtante ꝙ
ſit de nouo nupta nō amittit legatum iam queſitum etiam pro
annis ſequentibus.iſta cōcluſio probať ex pluribus.¶Primo
vbicūqꝫ tempore quo actus celebratur qualitas perſone habet ꝑ
ſonam inhabilitare.⁊ altera qualitas habilitare.ſi tunc tempore
quo celebrať adeſt qualitas ꝑ quā habilitatur perſona licet poſt
ea ſuperueniat qualitas inhabilitās nō tollit ius queſitum text.
eſt nota.quē ibi ad hoc notat Ang.in.l.ſciendum.§.fi.ff.q ſatiſ-
da.cogā.⁊ in.l.eum qui.in fi.⁊ ibi Ang.ff.de publi.Facit tex.⁊ ꝙ
ibi notat Bar.in.vj.q.in.l.ij.§.nō ſolum.ff.de excu.tuto.Igitur
cū tempore legati facti ⁊ mortis eſſet habilis qualites inhabili-
tans ſuperueniens non tollit ius queſitum virtute legati iā facti
⁊ queſiti.¶Secūdo iſta opinio cōfirmatur per ea q̄ notat Bal.
quaſi in terminis maxime in rōne decidēdi in.l.ſi viua matre.C.
de ſuis ⁊ legi.Ubi q̄rit:dicit ſtatutū mediolani:ꝙ mulier nupta
extra territoriū mediolani nō ſuccedat in mediolanenſi territo-
rio:modo quedā mulier mortuo patre immiſcuit ſe hereditati
paterne deinde nupſit cuidā mutinēſi.Nunquid perdat heredi-
tatē paternā:⁊ reſpōdet ꝙ dictū ſtatutū intelligi debet in acqui
rēdis nō in acquiſitis perdēdis prius q̄ nuberet.ar.l.ſi poſtea.ff.
vnde liberi.Igiť in caſu noſtro cum ſit ius acquiſitum ſaltem in
ſpe iuxta.l.ſpem.C.de dona.nō debet tolli ꝑ ſuperueniētē inha-
bilitatē:⁊ illā deciſionē ſequuntur Cuma.⁊ Roma.in.l.heres ꝑ
ſeruum.ff.de acqui.heredi.⁊ Cuma.⁊ dominus Alexā.in.l.j.§.
veteres.ff.de acqui.poſſeſ.⁊ hoc multū facit:⁊ hanc opinionē ſe-
quitur Pet.de anchar.in repetitione.c.j.de cōſti.ver.Sed pone
per ſtatutū.¶Tertio probatur iſta concluſio.Nam ſtatutū ꝓ-
hibet in propoſito noſtro relinquere in vltima volūtate perſone
non ſubdite ⁊c.ſed tēpore relicti ⁊ ꝙ fortius eſt tempore mortis
⁊ aditionis nō erat nō ſubdita:ſed erat habilis ⁊ ſubdita.Igiť
licet poſtea nō durauerit:nō videtur eſſe in conſideratione:quia
ſatis eſt fuiſſe habilem illis tēporibus vt ꝓbat text.in.l.mella in
prin.ff.de alimē.⁊ ciba.leg.Ubi teſtator relinquit alimenta pue-
ro:vel puelle.diciť ꝙ ſufficit ꝙ tempore teſtamenti eſſet puer vel
7 puella licet poſtea nō durauerit:†quia ſufficit ꝙ qualitas req̄ſi
ta adſit tēpore verbi a quo diſpoſitio ſumit effectū:⁊ ita per illuꝫ
tex.in.l.mella dicit Bar.in.l.ex facto.in prin.ff.de vulga.⁊ pupil.
⁊ ſequuntur doc.⁊ allegat plures leges hoc probātes.Unde di-
camus in caſu nr̄o ꝙ ſufficit ꝙ a principio fuerit habilis lꝫ poſt
ea non durauerit vt dixi.¶Quarto confirmatur.Nam ſtatutū
predictū eſt exorbitans cum in re ſua quilibet debeat eſſe mode-
rator ⁊ arbiter.l.in re mandata.C.māda.l.nemo exterus.C.de iu
de.⁊ maxime in teſtādo.l.ſtipulatio hoc modo cōcepta.ff.de ver.
obli.l.j.C.de ſacroſan.eccle.⁊ in.l.fi.C.de pac.Igiť cū ita a ſtatu-
to reſtringatur debet ſtricte intelligi.l.ꝙ vero.ff.de legibus.c.cū
dilectus.de cōſue.ſtatutū ergo loquitur quādo res trāſfertur in
non ſubditū aliquo titulo alienationis contra ꝓhibitionem ſta
tuti.Sed in caſu noſtro nullo titulo alienatiōis fit trāſlatio.Sꝫ
tantū ex eo:q̄r ipſa nō ſubdita per contractum matrimonij effe-
cta eſt ſubdita:⁊ ſic nullus fit actus ꝓhibitꝰ a ſtatuto:ex quo ſe-
quitur

quitur alienatio.⁊ cõſequenter ſtatutum non eſt hoc caſu intelli-
gendũ.l.hos accuſare.§.omnib⁹.ff.de accuſa.l.ſi vero.§.de viro.ff.
ſolu.matri.cum ſimilibus.Non obſtat ſi dicatur ꝙ imo ſi legatũ
adhuc durat:hoc eſt virtute legati facti a teſtatore quod eſt ꝓhi-
bitum:quoniã hoc negatur quia hoc non fit ſimpliciter virtute
legati:ſed ſm quid ſcilicet ſoluto matrimonio.Statutũ autẽ de-
bet intelligi ſimpliciter:⁊ nõ ſm quid.l.hoc legatum.ff.de leg.iij.
tradit per Bal.in.l.j.ff.de ſucceſ.edict.Et notatur in.l.ij.in prin.
ff.de verbo.obliga.¶Quinto comprobo eandẽ opinionem. Nã
aut volumus dicere ꝙ factum fuit contra prohibitionẽ ꝑ mari-
tum teſtatorẽ:aut per vxorẽ nubentẽ:aut ꝑ vtrũqȝ. ¶Primũ nõ
põt dici qđ teſtator legauit ꝑſone habili cui⁹ habilitas durauit
eo viuente.Unde nihil põt ei imputari.ar.l.iij.C.de inoffi.teſta.⁊
l.tractabatur.in fi.cũ ſequenti.ff.de teſtamẽ.militis. ¶Scđm nõ
habet nocere duplici rõne.Prima rõ eſt qꝛ fecit actũ licitũ ꝯtra
quẽ ſtatutũ nõ põt diſponere i.c.ſtatutũ de hereticis in ſexto.Itẽ
qꝛ hoc eſt cauſatũ poſt ꝯtractũ matrimoniũ quo tpe ipſa nõ erat
amplius ſubdita:de quo nõ loquit̃ ſtatutũ.l.ſi ſeruũ.ver. Non di
xit ꝑtor.ff.de acq.here.nec ligat̃ ſtatuto.l.cũctos ppl'os.C.de ſum-
ma trini.⁊ fide catho.¶Tertium etiam nõ obſtat per predicta.
8 Itẽ †qꝛ diſpoſitio in caſu ſimplici in materia exorbitanti nõ extẽ
ditur ad caſum mixtũ.l.ſi ita ſcriptũ.ff.de libe.⁊ poſthu.⁊ ibi no.
9 in.l.ij.in princi.ff.de verbo.obli.¶Sexto ad idẽ adducit̃. †Nam
cum ſtatutũ ſit exorbitans debet ita intelligi vt minus recedam⁹
a diſpoſitione iuris cõis.iuxta no.in.l.oẽs populi.per Bar.in.vj.
q.prin.in materia interpretationis correctorie.ff.de iuſti.⁊ iure.⁊
in.c.cũ dilectus de conſuetu.Igit̃ intelligamus qñ ex titulo alie-
natiõis res directo perueniret in forẽſes. Sed in caſu noſtro res
fuit directa in nõ forenſem.Sed res deuenit in forenſem neceſſa-
rio in conſequentiã ſecundi matrimonij cõtracti propter qđ effe
eta eſt de domicilio viri qđ matrimoniũ erat ei permiſſum ⁊ lici
tũ.Sed qñ actus prohibitus nõ fit directo:ſed ſequit̃ in cõſequẽ
tiam actus permiſſi talis actus dicit̃ iuſte fieri:⁊ nõ cõtra ꝓhibi
10 tionem.caſus eſt ⁊ ibi Dy.⁊ Bar.in.l.j.ff.de autori.tuto. ¶†Ad
idẽ qñ finis habet neceſſariã cõſequentiã a principio attẽdit̃ pri-
cipium ⁊ non finis.l.iij.§.ſcio.ff.de mino.l.dãni infecti. §. ſabini.
ff.de dãno.infec.Igit̃ cum oĩa habeãt neceſſariã cõſequentia a le
gato ꝙ iuſte factũ fuit.Igit̃ ſequela fuit iuſta. Itẽ per talẽ interp̃
tationem reducimur ad ius cõe. Ideo illa eſt amplectenda vt eſt
glo.no.in.c.ſtatutũ.in verbo numerãdũ de prebẽ.lib.vj. Facit.l.ſi
vnus.§.pactus ne peteret verſi.ꝙ in ſpecie dotis.ff. de pac.cum ſi.
11 ¶†Septimo ſi toto tẽpore acquiſitiõis perſona eſt inhabilis ad
acquirendũ in loco:⁊ tñ tpe acquiſitionis ſit habilis ſatis eſt:qꝛ
attendi dȝ tẽpus acquiſitionis.arg.eius ꝙ no. Bar.in.l.j. ff.de re
gula catoniana.⁊ per Bal.in.l.ſeruus.C.de legatis.Et Paul.de
caſt.in.l.cetera.§.j.ff.de lega.j.dñs Alex.in cõſi.xix.in.iij.vo.Igi-
tur dicamus etiã in caſu noſtro ꝙ ſatis ſit ꝙ tẽpore acquiſitiõis
legati fuerit habilis:licet poſtea fuerit inhabilis qꝛ non videt̃ qđ
dari poſſit rõ differẽtie.Igit̃ idẽ ius eſſe debet.l.illud.ff. ad.l.aql.
c.trãſlato.de cõſtitutio.Imo plus videretur vitiare inhabilitas
tẽpore teſtamẽti ⁊ mortis ꝙ̃ poſt acquiſitionẽ per id qđ habetur
in.d.l.j.ff.de regula catoniana.Et in.l.ſi alienuȝ.§.extraneis.ff.de
heredib⁹ inſtitu.⁊ in.d.l.cetera.in prin.vbi plene notatur. Sed il
la nõ vitiat.Igitur minus vitiare debet quãdo poſt ſuperuenit.
autẽ.multo magis.C.de ſac.ſanc.eccle. ¶Octauo eadẽ concluſio
probatur.Nã totũ dictum ſtatutũ loquit̃ quãdo alienatio ⁊ trãſ
latio fit mediante facto hominis quo caſu ſub prohibitione nõ
cadit alienatio que fit immediate a lege ita voluit Barto. in. l.ſi
ita quis.§.ea lege.ff.de verbo.obliga.Et ideo dicit Bar. ⁊ ſequũ
tur alij ꝙ licet res ſit ꝓhibita alienari in certũ genus perſonarũ
puta in forenſes.Tamen forenſis poteſt abinteſtato ſuccedere ex
legis diſpoſitione.argu.l.cũ pater.§.cum inter.ff.de lega.ij. ⁊ in.l.
pater.§.iulianus agrippa.ff.de lega.ij.Et ſequunt̃ Pau.de caſ.⁊
⁊ alij Moderni.ita ⁊ fortius dicendũ eſt in caſu noſtro.quia alie
natio non eſt facta in perſonã prohibitam a teſtatore neqȝ a lega-
tario Sed qꝛ legatario eſt de nouo nupta lex afficit eũ forenſem.
Et ſic ſequit̃ ꝙ ex diſpoſitione legis res non dicit̃ alienari ſed eſſe
12 apud forenſem.¶†Confirmat̃ iſta opinio in ſimili.Nã ſi prohi-
bita eſt alienatio in eccleſias generaliter ⁊ quis efficiat̃ monach⁹
res in cõſequentiam efficiunt̃ monaſterij ex diſpoſitione legis vt
in auten.ingreſſi.C.de ſac.ſanc.eccle.quo caſu nõ habet locũ pro-
hibitio ſm Barto.in.d.l.ſi ita quis.§.ea lege.ff.de verbo. oblig.⁊
ibi notat̃.¶Poſtremo vt dixi illud ſtatutũ eſt exorbitans:⁊ ma
xime qꝛ ſtatutũ diſponit ꝙ res alienate in forẽſem intelligant̃ pu
blicate:⁊ imponit etiã penã adeo ꝙ Ioã.and.in.c.fi. de immuni.
eccle.in nouella vult ꝙ nõ valeat niſi reſpectu eorũ qui fecerũt ſta
13 tutum:vel illi cõſenſerũt:⁊ †ſic ſi ſtatutũ eſt factum a dño loci:cui
ciues nõ cõſenſerũt nõ valet:⁊ nõ poſſunt dicta bona ꝑ fiſcũ in fo
ro cõſcientie retineri.Unde cum ſit exorbitans ⁊ penale eſt reſtri
gibile vt in regula odia.⁊ in regu.que a iure.vbi per Ioan.andr.
de regu.iur.in.vj.Igit̃ nõ intelligat̃ hoc caſu quo nulla fit aliena
tio ⁊ trãſlatio vt dixi.Sed tantũ mutatur qualitas ꝑſone:⁊ ma-
xime ne mulier intimidetur trãſire ad ſecũdas nuptias ꝓpter du
biũ amiſſiõis rei legate per ea que nota.maxime per dñm Abba.
in.c.j.⁊.ij.extra de ſecun.nup.⁊ pulchre per dñm Anto.in ſtatuto
mutinẽſi in ſuo cõſilio mihi.xxxvj.incip.Uiſa forma cõtract⁹.Et
14 †in ſimili habemus quod illa cõditio ſi ſine liberis.reijcit̃ qñ gra
uat⁹ vult trãſire ad religionẽ ne intimidet̃ ingreſſus timore amiſ
ſionis bonorũ vt tradit̃ in autẽ.niſi rogati.C.ad trebel.⁊ in corpo
re vnde ſumit̃.⁊ in.c.in pñtia.de ꝓba.Igit̃ in caſu noſtro dicam⁹
ꝙ ſtatutũ nõ icludit iſtũ caſum ne mulier itimidet̃ matrimoniũ
cõtrahere ꝑ p̃dicta.¶Ex quib⁹ ⁊ alijs infra dicẽdis in reſpõſio
nibus ad cõtraria cõcludo ꝙ dicta dña Ludouica nõ obſtãte di-
cto tranſitu ad ſecunda vota dictũ legatũ retinere poteſt.¶Non
obſtant nũc in cõtrarium allegata.Nã ad quodlibet patet multi
plex reſpõſio ex fundamẽtis ſupra in cõtrariũ adductis. Attamẽ
etiam ad vnumquodqȝ argumentũ dabo particulares reſponſio
nes.Et ad primum dico ꝙ etiã in materia priuilegij dicimus ꝙ
priuilegiũ qđ ſemel cõpetit dicit̃ eſſe perpetuũ: vt in regula decr.
de reg.iur.in.vj.Et ad tex.in.d.§. vſuras.dicẽdũ eſt ꝙ ibi erat cõ-
menſuratuȝ tẽpus.Igit̃ eo finito priuilegiũ finit̃ ſecundũ Bal.⁊
15 Imo.ibi.†Sed in caſu noſtro ſumus in aliqua materia.ſ.quãdo
in aliqua acquiſitiõe requirit̃ habilitas ꝑſone quo caſu ſatis eſt
ꝙ tẽpore acquiſitionis ſit habilis lȝ poſtea ceſſet habilitas vt tra
dit̃ ꝑ Bar.in.d.l.ex facto.ff.de vulg.⁊ pupil.Et ſic nõ hȝ locũ illa
regula ꝙ ceſſante cauſa ceſſet effectus:ad quã etiã dico ꝙ ex quo
cauſa eſt momẽtanea ⁊ hȝ effectũ acqſitionis legati momẽtaneũ
ceſſante cauſa nõ ceſſat effectus in eſſe ꝓductus.d.l.fi.ff.vnde libe
ri ita ꝑ illaȝ.l.dicunt ſubtiliter Pet.⁊ Bal.in.l.generaliter. C.de
epiſ.⁊ cleri.Unñ appellant cauſam momentaneã: ⁊ effectũ momẽ
taneũ qñ hereditas defertur agnato que poſtꝙ̃ eſt queſita lȝ deſi
nat eſſe agnatus nõ ceſſat effect⁹ per.d.l.fi. ⁊ ſupra dictũ eſt plene.
Ita in caſu noſtro legatũ defert̃ nõ forenſi:licet poſt acquiſitionẽ
deſinat eſſe nõ forẽſis:tamẽ nõ ceſſat acquiſitio.¶Preterea ⁊ cla
re reſpondeo ꝙ cauſa finalis nõ fuit:qꝛ mãtuana. Sed qꝛ vxor li-
beralitas:⁊ affectio.l.j.ij.⁊.iij.ff. de dona.inter virũ ⁊ vxo. que nõ
ceſſat:ideo nõ ſumus in illa materia.Sed in materia inhabilita-
tis perſone legatarij q̃ adfuit vſqȝ ad acquiſitioneȝ legati: lȝ poſt
ea ceſſet:legatuȝ nõ annullat.Unde dicit Bal in conſilio.cclvij.
in prima parte incipit. In chriſti nomine nulla mulier ſe nubat
ꝙ ſtãte ſtatuto Mediolanenſi ꝙ nulla mulier ſe nubat extra ter-
ritoriũ ⁊c.ſi prius nupſit poſtea mutauit domiciliũ nõ cõprehen
dit̃ i ſtatuto:qꝛ ad initium nuptiarũ ſtatutũ ſe retulit. l.quid er-
go.in principio.ff.de his qui notã.infa. ¶Ad ſecundũ argumen
tum reſpõdetur dupliciter:⁊ primo qñdo actus deuenit ad euȝ
caſum a quo principio nõ potuiſſet celebrari mixta cõſideratio-
ne rei ⁊ perſone tũc ſi erat perfact⁹ ⁊ cõſummat⁹ nõ vitiat̃. caſus
eſt in.d.l.pluribus.§ ſi plȝ.in fi. ⁊ ibi no.Bar. ff.de ver.obl.Ubi ſi
fundo ꝓprio fuit q̃ſita ſeruit⁹. Uel in fundo ꝓprio ĩpoſita a dñ-
no:lȝ poſt impoſitã ſeruitutẽ pars fundi ſeruiẽtis fuerit alienata
16 tñ ſeruitus durat que a pricipio imponi nõ potuiſſet.† Unñ dicit̃
ibi act⁹ ꝑfect⁹ ⁊ cõſummat⁹ etiã pro tẽpore futuro quo patiẽtia
preſtari debet ita in caſu nr̃o ex quo legatũ recepit ꝑfectionẽ a te-
ſtamẽto morte ⁊ aditione.Itẽ ⁊ ex quo.inceptũ eſt executioni mã
dari:etiã ꝓ tpe futuro dicit̃ eſſe ꝯſummatũ.⁊ ſic nõ vitiatur:vnde
regula ibi poſita in contrariũ retorquetur.¶Scđo rñdeo ꝙ res
nõ deuenit ad eum caſum a quo incipere nõ potuiſſet.Igit̃ regu
la nõ ꝓcedit.Sed poti⁹ oppoſitũ a ꝯtrio ſenſu.l.⁊ ſi cõtra.ff.de vul
ga.⁊ pupil.l.ſi vt ꝓponis.C.de nup.cũ ſi.ꝙ aũt potuiſſet incipere
ptȝ qꝛ ſtatutũ ꝓhibet alienationẽ ⁊ trãſlationẽ titulo legati.licet
ergo a principio fuiſſet nõ mantuana potuiſſet in eam transferri
ius per ea que no.Bar.in.d.l.j.ff.de regula catoniana.⁊ ſupra la-
tius dictũ fuit.Igit̃ pari rõne in caſu nr̃o nõ debet vitiari ex quo
tẽpore acqſitionis fuit habilis.¶Preterea hoc etiam probat̃:qꝛ
tũc ſtatutũ locuȝ hȝ qñ directo ſequitur alienatio ex diſpoſitione
hoĩs.ſecus ſi nõ ſequit̃ directo ex ea ſed mediante legis diſpoſitio
ne qꝛ tũc ſtatutũ nõ habet locũ vt ſupra ꝓbatũ fuit: ⁊ tradit bal.
in.c.j.§.⁊ qꝛ vidimus qui feu.dare poſ. Unñ dicit no. do. Rapha.
fulg.in ſuo cõſi.cij.incip.Preſuppoſito ſtatuto. Ubi loquẽdo in
ſimili ſtatuto ſicut eſt hoc de quo agimus vult ꝙ taliter prohibi
tus nõ dicat̃ prohibitus acquirere per ius accreſcẽdi: qꝛ dicit̃ fie
ri ex legis diſpoſitione vt habetur in.l.ſi titio ⁊ meuio in.§. iulia
nus.ff.de leg.ij.Ita in caſu nr̃o: qꝛ mutatio domicilij fit mediãte
legis diſpoſitione ex qua ſequit̃ retẽtio a perſona que a principio
fuiſſet inhabilis ꝙ facilius fieri debet ꝙ̃ ſi fieret noua acquiſitio:
ſi ergo ex legis diſpoſitiõe potuiſſet de nouo fieri fortius põt reti
neri:argu.l.patre furioſo.ff. de his qui ſunt ſui vel alieni iur. Unñ
videmus ꝙ ſucceſſio abinteſtato a principio nõ fuiſſet ꝓhibita:
qꝛ fit ex legis diſpoſitiõe vt dixi ⁊ cõſuluit do. Raph.cu. cõſi.lxx-
iij.incip. Preſuppoſito caſu.Dicẽs ꝙ tale ſtatutũ eſt ꝯtra ius ci-

nile ⁊ naturale: ꝙ etiã voluit Bal. in. l. ea lege. C. de conditio. ob
cauſam. licet aliud eſſet dicẽdũ quãdo perſona eſſet ſpecialiter ꝓ-
hibita: ſꝫ nõ eſt materia noſtra. ¶ Nõ obſtat tertiũ argu. qꝛ illud
debet attẽdi penes tp̃s alienatiõis ⁊ tranſlatiõis: qꝛ ſatis eſt ꝙ il-
lo tp̃e nõ fuerit facta alienatio in pſonã ꝓhibitã neqꝫ ꝓprie neqꝫ
equipollẽter ſed in pſonã pmiſſaꝫ. ⁊ lꝫ qualitas nõ durauerit hoc
nõ eſt in cõſideratione vt ꝓbat Bart. ꝑ vnã columnam in. d. l. ex
facto in ꝑncipio. ff. de vul. ⁊ pupil. Itẽ nõ ꝓcedit qñ alienatio ſe-
quereꝛ facto legis vt dictũ eſt. ¶ Ad quartũ arg. reſpondeꝛ ꝙ di-
ctũ argu. ꝓcedit qñ ꝓhibitio eſt facta alienatiõis in certas perſo-
nas ⁊ ita loquiꝛ tex. in. d. §. matre. ⁊ glo. in. d. §. ea lege. ⁊ Bal. in. l.
ea lege in. ij. q. C. de cõdi. ob cauſam. ſecꝰ ſi generaliter puta in non
ſubditos ſm̃ Bar. Ange. ⁊ alios in. d. §. ea lege. ⁊ Bart. ⁊ alios in
d. l. peto. §. mater. ff. de leg. ij. ⁊ Bald. in. d. l. ea lege in. iij. q. Rñdeo
etiã ꝙ tũc hꝫ locũ argumẽtũ qñ ex actu in cõſequentiã ſequiꝛ alie-
natio legalis prout eſt in terminis. d. §. ea lege. ⁊. d. §. mater. ⁊ pro-
batur in. l. magis puto. §. ſi fundus. ff. de rebus eorũ: ⁊ ex not. per
gl. ordi. in. l. Item qꝛ. ff. de pac. ſed in caſu nr̃o ex actu legati facti
vxori nõ ſequebaꝛ in cõſequentiam alienatio legalis. Igitur non
habet locũ ratio predicta vt eſt de mẽte Saly. in. l. hac edictali in
princi. C. de ſecun. nup. ⁊ declarat ſubtiliter Areti. preceptor meꝰ
in. d. l. ſi ita quis. §. ea lege. ¶ Reſpectu autẽ legatarij nec fit alie-
natio de nouo: nec includiꝛ mutato domicilio. Itẽ fit in cõſequẽ-
tiã actus matrimonij ꝙ debet eſſe liberũ vt dictũ eſt. ¶ Ad quin-
tam rationem que videbatur magis vigere reſpondeo in primis
ꝙ imo legatum fructuum ⁊ redditũum poſſeſſionum eſt vnum ⁊
17 non multiplex. † Nam quãdo legantꝛ fructus vel vſuſfructus fun-
di non facta expreſſa dinumeratione annorũ. legatum eſt vnũ vt
ꝓbat text. in. l. defuncta ad fi. ff. de vſufructu quem ita intelligunt
Pau. de caſtro ⁊ Mod. in. l. ſi ſtichum. §. ſtipulatio. ff. de verboꝝ
obliga. ⁊ ita voluit Bal. poſt Iaco. butri. in. l. j. in fi. C. de ſenten.
que ſine certa quãtita. profertur. ⁊ Bald. in. c. inter pares in fi. de
lege corradi. Et eſt caſus in. l. j. in prin. ff. qñ dies legati vel vſuſfru-
ctus cedit. ⁊ ibi hoc determinat gloſ. in verbo aliter atqꝫ. Sed in
caſu noſtro nõ eſt facta expreſſa dinumeratio annorũ. Igitur eſt
vnum legatũ. ¶ Nõ obſtat ſi dicatur ꝙ imo expreſſe eſt facta di-
numeratio annorũ qꝛ ſunt ſepiꝰ repetita iſta verba. quolibet an-
no. Quoniã pmũ ſunt appoſita illa v̾ba legato facto ex dictis fru-
ctibus Iacobo mantuano germano ipſius teſtatoris. Demũ ſub-
diꝛ reliquos vero fructus ſeu redditus ⁊ ꝓuẽtus eorũdẽ bonorũ
aſcẽdẽtes ad ſummã ducatorũ. ccl. quodlibet anno reliqt ⁊c. q̃ ver-
ba quolibet anno veniũt ad declarationẽ p̃cedẽtiũ. ſ. ꝙ quolibet
anno aſcendũt ad ſummã ⁊ nõ ſequentiũ ꝙ quolibet anno leget
vxori ⁊c. ptꝫ prio qꝛ poſtq̃ quolibet anno donec vixerit legauerat
cẽtũ ex dictis redditibus Iacobo ⁊ ſubdit. Reliquos v̾o fructꝰ.
Et ſic refert ſe ad fructus oĩm ãnorũ durãte vita vxoris vñ ptꝫ ꝙ
ſub vno legato reliquit: vt in. d. l. j. ff. qñ dies lega. vel vſuſfru. ced.
Si ergo verba quolibet anno haberẽt determinare ſequẽtia ꝯdi-
cerẽt precedẽtibus ꝙ nõ eſt dicẽdũ. l. nã ad ea. ff. de cõdi. ⁊ demõſt.
¶ Scd̃o clare oſtẽdiꝛ qꝛ cũ dixerat reliquos vero fructus aſcẽdẽ-
tes ad quãtitatẽ ducatorũ. ccl. Et facta eſſet relatio ad oẽs fructꝰ
annorũ q̃bus factũ erat legatum Iacobo voluit declarare ꝙ nõ
omnes fructus aſcẽdebant ad dictã quãtitatẽ ſed quolibet anno:
⁊ ſic magis cõuenıẽter: ⁊ ſimiliter adaptanꝛ ad ſupiora. Facit ad
hoc regula inſpicimus cũ materia de regu. iur. in. vj. Item dicta
verba. quolibet anno. Bis repetit ĩ legato facto Iacobo ⁊ in pri-
cipio ⁊ poſt legatũ factũ vxori. Si enim idẽ voluiſſet in legato fa-
cto vxori idẽ expreſſiſſet arg. l. vnice. §. ſin autẽ ad deficientis. C. de
cad. tol. ⁊ in. c. ad audientiã. extra de decimis. Nec dici põt ꝙ cõ-
ditio adiecta in legato facto Iacobo cẽſeaꝛ poſtea repetita in le-
gato facto vxori in diuerſa oratione ſecundũ Barto. in. l. in repe-
tendis. ff. de lega. iij. ⁊ Barto. in. l. ſeie. §. gaio. ff. de fun. inſtruc. Et
maxime iſta interpretatio ſi qua eſſet ambiguitas eſt facienda vt
q̃ tutiſſimo loco legatũ ſit. l. vbi eſt verborũ cũ materia. ff. de reb.
dubijs. ¶ Preterea iſta eſt rea ⁊ poſſidet: qui autẽ agit debet cla-
re probare ad fundandã intentionẽ ꝙ plura ſint legata. l. nõ hoc
C. vnde cognati vulgato. c. in preſentia. de ꝓba. ¶ Sed adhuc vi-
detur ꝙ dictum legatũ dicatur annuũ propter illa verba. Durã-
te vita ⁊c. arg. l. legatũ cũ glo. ff. de annu. leg. hoc parum obſtet qꝛ
lex legatum loquitur per dictiones donec vel q̃diu que ſunt repe-
titiue: ⁊ faciũt legatũ eſſe annuũ. l. qui cõcubinã. §. vxori. ff. de leg.
iij. ⁊ in. l. ſi q̃s ita cũ gl. ff. de cõdi. ⁊ demõ. ⁊ ita declarat illã. l. Lu-
do. roma. in. l. ſtichũ. §. ſtipulatio. ff. de ver. obli. ¶ Cõfirmaꝛ hoc
idẽ qꝛ tale legatũ ñ durabat niſi durãte vita vxoris. d. l. defuncta.
in fi. ⁊ ibi no. Alb. de roſa. ⁊. l. fundi trebatiani. ff. de vſufruc. leg. ꝑ
illa v̾ba ergo durãte vita ſine aliqua dictiõe repetitiua exprimiꝛ
ꝙ tacite inerat ex diſpoſitiõe legis. Igiꝛ expreſſio nihil debet ope-
rari. l. nõ recte. C. de fideiuſ. ⁊ in. l. iij. cũ ibi plene nota. ff. de lega. j.
cum ſimi. Unde ſi eſt vnum ſatis fuit ꝙ tempore legati acquiſiti
⁊ trãſlationis perſone fuerit habilis: licet poſtea ceſſauerit vt di-
ctum eſt. ¶ Et pro his etiã facit quod dicit Bald. in. l. fi. C. de in-
dic. vidui. vbi dicit ꝙ ſi pater legat filie alimẽta ſub condtione ſi
aduerſa fortuna vidua erit: nõ põt petere legatũ anteq̃ ſit vidua:
ſed ſtatim ꝙ eſt vidua aperiꝛ via ad legatũ nubat poſtea vel non
nubat. ⁊ ſequunꝛ ibi Moder. ⁊ cõſuluit Paul. de caſt. in cõſi. cxl-
vij. incipi. Illud pro eodẽ etiã in legato annuo. Qua ergo rõne in
vltima volũtate ſufficit ꝙ qualitas reqſita a teſtatore adſit in ꝑ-
ſona legatarij tempore quo acquiritur legatũ. Idem dicamus in
ſtatutis que interpretantur ſcd̃m iura loquẽtia in vltimis volun-
tatibus ſm̃ Bar. in. l. ſuus quoqꝫ. ff. de hered. inſtitu. ⁊ in. l. j. C. de
his qui. vt indig. cũ ꝯcordãtijs de q̃bus ibi ꝑ dñm Alex. Et ſic eſt
clare ſublatũ fundamẽtũ. Uel etiam poſſumus reſpondere ꝙ iſta
noua acquiſitio in pſonaꝫ ꝓhibitã nõ cauſaꝛ ſimpliciter ex facto
teſtatoris. Sed etiã ex diſpoſitiõe legis. vnde ad talẽ caſum mixtũ
ſtatutũ ita odioſum trahi nõ debet vt in. l. vim paſſam. §. preſcri-
ptione. ff. de adul. ⁊ in. l. ſi ita ſcriptum. ff. de libe. ⁊ poſthu. No. do.
Anto. in ꝓe. decretaliũ. Et Bar. ⁊ alij in. l. ij. in prin. ff. de ver. ob.
¶ Ad vltimũ reſpondeꝛ ꝙ nõ eſt verũ ꝙ videaꝛ dediſſe oĩa bona
ſua in dotẽ ſm̃ Bar. in ſua diſputatiõe que ĩcipit. Mulier habẽs
amplũ patrimoniũ. Et eſt text. ⁊ ibi Bar. de ſaly. in. l. fi. C. de pac.
Et Io. de imo. ⁊ alij. ff. ſolu. matri. videꝛ enim potius nupta cum
prima dote. argu. autẽtice ſed q̃uis cũ ibi no. C. de rei vxore actio-
18 ne. ¶ Preterea ſi omnia bona cenſereꝛ † gñaliter in dotẽ dediſſe
omnia venirent preter ꝓhibita alienari. arg. eius qd̃ no. Bart. in
l. codicillis. §. inſtituto. ff. de leg. ij. ⁊ Bal. in. l. volũtas. C. de fidei-
com. ⁊ qd̃ notat Bal. in. c. imperialem in prima col. de probi. feu.
aliena. per Fed. cum concordand. de quibus ibi in. d. §. inſtituto.
Laus deo. Bartho. Soci. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ Inſtrumentũ cõfeſſiõis dotis licet cõfectũ conſtante matrimo-
nio eſt validũ ⁊ preiudicat marito. Idẽ inſtrumentũ fortius pre-
iudicat alteri idẽ confitenti: ⁊ heredibus. Pacto executiuo licet
vti ꝯ ſucceſſorem ſingularẽ eo nõ citato qñ eſt cõſtitutũ vel preca-
riũ ĩ inſtrumẽto. Et pleraqꝫ alia ĩ materia aditiõis hereditatis.

1 Tempora lapſa ſunt ad opponendum exceptionem non numera-
te dotis.
2 Iuramentum aſſertiuum veritatis probat contra iurantes qui
confeſſi fuerunt ſe dotem recepiſſe.
3 Inſtrumentum confeſſionis probat quãdo apparent indicia nu-
merate dotis.
4 Probatiões recepte ꝯtra autorẽ nocẽt ſingulari ſucceſſori ſi priꝰ
fuerunt recepte q̃ res de qua agitur in alium transferetur.
5 Maritus ⁊ heredes non ſolum ſunt aſtricti virtute inſtrumenti
dotalis ſed etiã tertius q ſimul ꝯfeſſus eſt ⁊ in ſolidũ ſe obligauit.
6 Uxor virtute pacti executiui nõ poteſt propria autoritate ingre-
di: niſi liquidato inſtrumento de morte mariti.
7 Pacta que apponuntur in pignoribus valent: niſi reperiantur
probibita.
8 Conſtitutũ vel p̃cariũ qñ eſt in inſtrumento pactũ executiuũ põt
exerceri cõtra tertiũ poſſeſſorẽ nõ citatũ ⁊ negocio nõ liquidato.
9 Pater quando non vult preſtare cõſenſum ꝙ pupillus adeat he-
reditatem poteſt ſolus adire.
10 Acceptio tenute eſt quid indiuiduum.

¶ Conſilium. lxxxij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectum.

SUper queſtionibus prepo-
ſitis ſubſtantialiter procedam. ¶ Prima cõcluſio in-
ſtrumentũ cõfeſſionis dotis licet cõfectũ cõſtante ma-
tri. eſt validũ ⁊ ꝓbat ⁊ cõfeſſio ⁊ alia in eo cõtenta ſunt valida et
probãt. Nã licet cõfeſſio dotis cõſtante matri. facta in dubio p̃ſu-
maꝛ facta animo donãdi ⁊ nõ ꝓbet nec marito p̃iudicet. l. qd̃ de
ſuo. C. de dote cauta non numerata. tradit late Io. an. ĩ additio.
ſpe. in tit. de do. inter virũ ⁊ vxo. in rub. ⁊ Bar. in. l. ſi diuortio. ff.
de ver. ob. cũ ꝯcordã. ibi alle. per dñm Alex. Tamẽ in caſu noſtro
1 dico ꝙ valet ⁊ tenet. ⁊ hoc triplici rõne oſtẽdo. ¶ † Prima ratio
eſt ꝙ lapſa ſunt tẽpora ad opponendũ exceptionẽ non numerate
dotis iuxta no. ꝑ gl. in. l. j. C. de dote cauta nõ numerata ſm̃ Iac.
bu. Ray. ⁊ Ang. ac Bar. in. l. aſſiduis. C. qui potio. in pig. habe. ⁊
Spec. in ti. de ꝯfeſſis. §. ſequiꝛ. ver. xvj. Bal. in rubri. C. de priuile.
dotis do. Ant. ⁊ Io. de imo. in. c. ex literis. de pigno. cũ ſimi. ⁊ iſta
2 videꝛ cõis opinio. ¶ † Scd̃a ratio eſt: qꝛ in inſtrumẽto qui cõfeſſi
fuerũt ſe dotẽ recepiſſe iurãt omnia ⁊ ſingula vera eſſe qd̃ iuramẽ-
tum aſſertiuum veritatis probat cõtra iurãtes ſm̃ Bal. ⁊ Saly.
poſt Bar. in. l. fi. C. de non numerata pecunia. Unde nõ poteſt di-
ci cõtractus ſimulatus in fraudem donatiõis ſm̃ dñm Ant. Io.
de imo. ⁊ do. Abb. in ſua ſolenni diſputatione que incipit. Stãte
ſtatuto ciuitatis Senarum. Idem Ioã. de imo. in. l. nemo poteſt
ff. de lega. j. ⁊ in. l. ſeius ⁊ Augerius. ff. ad legem falc. in hoc etiam
iſta eſt cõmunis opinio. ¶ Tertia rõ eſt. Nã nõ ſolũ vir ſꝫ aliꝰ cũ
eo ſimul

eo ſimul cōfitentur ſe dictā dotē habuiſſe: quo caſu probat̄ qḋ ad
vnūquēqꝫ pro dimidia ꝓuenit. l. vir vxori. ff. ad velleia. ꝑ quam ita
ꝯcludit Bal. ⁊ ſequunt̄ Moderni i. l. ſi cū dotē. §. trāſgrediamur
ff. ſol. mat. cōcordā. de quibꝰ ibi late ꝑ dn̄m Alex. ſed reſpectu alte
rius cōfeſſio ꝓbat. l. vnica. C. de cōfeſſis. ⁊ l. gn̄aliter. C. de non nu-
merata pecunia. q꞉ nō militat cōtra eū preſumptio donatiōis: ⁊
exceptio nō numerate dotis nō pōt ampliꝰ opponi qua ergo rō-
ne ꝓ illa parte cōfeſſio preſumit̄ vera ⁊ nō ſimulata pari rōne in
totū p̄ſumit̄ vera vt fiat equalis interpretatio. ar. l. iam hoc iure.
ff. de vulg. ⁊ pup. ¶ Cōfirmo q꞉ ſicut ꝯfeſſio q̄ alias vera preſume-
retur ſi pro aliqua parte oſtendit̄ falſa: in totū preſumit̄ falſa iux-
ta not. per gl. ⁊ doc. in. l. ij. C. de nō nume. pecu. Ita ecōtra lꝫ cōfeſ
ſio dotis cōſtante matrimonio p̄ſumeret̄ ſimulata. Tn̄ ex quo in
caſu nr̄o apparet vera ꝓ parte preſumi dꝫ vera in totū vt ꝯ̄riorū
eadem ſit regula. l. ⁊ ſi ꝯ̄. ff. de vulga. ⁊ pup. l. inter ſtipulantē. §. ſa-
3 cram. ff. de ver. obli. ⁊ ibi per Bar. ¶ † Pro quibꝰ facit. Nā dicit
bal. in rubri. C. de ꝓuile. dot. ꝙ inſtrumētū cōfeſſionis ꝓbat qn̄ ap
parēt indicia numerate dotis. Vn̄ dicit ibi Bal. ꝙ ſi ꝑ vim poſt
ea exhibuit alimēta vxori tāq̄ dotate: ⁊ dote ſoluta probat̄ nume
ratio ex tali cōfeſſiōe. ar. l. cū vltra. C. de nō nume. pecu. ⁊ ita alias
vidi cōſultū per doctiſſimos viros. Et licet alias diſputatiue in-
ſteterim cōtra talia fundamēta in. l. j. ff. ſolu. ma. Tamē in iudicā
do nō eſt recedendū a cōibus opinionibus doctiſſimorū virorū.
¶ Scđa cōcluſio ꝙ ſicut talis cōfeſſio p̄iudicat marito vt ꝓbatū
eſt: ⁊ fortius alteri qui ſimul cū marito ꝯfeſſus eſt: ita preiudicat
cuilibet ſucceſſori etiā ſingulari: qm̄ vt inqt Io. an. in addi. ſpec.
4 in ti. de teſte. §. nunc tractemus in additi. magna. † Sicut ꝓbatio
nes recepte ꝯ̄ autorē nocēt ſingulari ſucceſſori ſi prius fuerūt rece
pte q̄ res de qua agit̄ in aliū trāſferret̄: vt no. Bart. in. l. ſi mater.
§. fi. ff. de excep. rei iudi. ⁊ Bar. in. l. ſi ſuꝑatus. in prin. ff. de pigno.
ita ⁊ confeſſio. ⁊ ita conſuluit Areti. preceptor meus in ſuo conſi.
xxxvj. incipit. Caſus talis eſt p̄ſupponit̄ in facto ꝙ quidā Cardi-
nalis. ⁊ tenet Pet. de anc. in conſil. xlj. incipit. Primo de viribus
tenet Iaco. but. in. l. ſcripturas. C. q potio. in pigno. habeant̄. Et
idē notāter cōſuluit Bal. in conſi. cccclxvj. In quinto volumine.
5 incipit. Ad intelligētiā huius materie. ¶ Tertia cōcluſio. † Non
ſolū maritus ⁊ heredes erūt aſtricti virtute dicti inſtrumēti dota
lis: ſed etiā tertius q ſimul ꝯfeſſus eſt: ⁊ inſolidū ſe obligauit. Nā
licet etiā ꝓ dote reſtituēda nō poſſint ꝯſtitui fideiuſſores: vt in. l.
j. ⁊. ij. C. ne fideiuſ. do. den. ⁊ ibi Bar. in. l. ſi cōſtāte. ff. ſolu. matri. ⁊
ita etiā nō videant̄ poſſe cōſtitui duo rei q vident̄ iuicē fideiube-
re: vt i. l. vir vxori. §. fi. ff. ad velleia. ⁊ tꝫ Bar. in. d. l. §. quoties cū cō-
cordātijs de qbꝰ ibi. Nec ſatiſdatio videat̄ iuramēto firmari ſm̄
Bar. in. l. ij. C. ne fideiuſ. do. den. ⁊ i. l. ſi qs ꝓ eo. ff. de fideiuſ. ⁊ dn̄s
Ant. in. c. cū ꝯtingat. extra de iureiur. Tn̄ in caſu noſtro cōcludē
dum eſt ꝯ̄riū ꝙ imo fuerūt inſolidū obligati. ¶ Primo tenēdo
cōem que videt̄ magis cōis qcqd ſit in datiōe fideiuſſoris ꝙ duo
rei cōſtitui poſſunt ꝓut tenēt gl. ⁊ Cy. in. l. j. C. ne fideiuſ. do. den. ⁊
Dy. in. d. §. quoties. quē ſequunt̄ Ang. ⁊ Io. de imo. Idem tenet
Spe. in ti. de do. inter virū ⁊ vxo. ver. illud. ⁊ Bar. in. l. fi. C. de do-
te cau. nō nume. ⁊ Roma. i. d. l. ſi cōſtante. in prin. ⁊ Pau. de ca. in
cōſi. clxviij. Et lꝫ dicta ꝓmiſſio poſſet multipliciter ſaluari vt pa
tet ex his q̄ late ponit dn̄s Alex. in. d. §. quoties. Tamen iſtud eſt
ſolidū fundamētū q꞉ interuenit iuramētū qḋ ſine īteritu ſalutis
eterne ſeruari pōt: vt in. c. cū cōtingat. de iureiu. ſcđm dn̄m Abb.
ibi ⁊ Imo. ibi in decimo mēbro. Et cōſuluit Pau. de ca. in. d. l. ſi
quis ꝓ eo. ⁊ in. d. §. quoties. ⁊ ibi latius dn̄s Alex. dicēs ꝙ funda-
mētū Bar. vbiqꝫ reprobat̄: ⁊ ꝙ eius opinio ſuſtineri non poteſt.
¶ Quarta ꝯcluſio eſt ꝙ licet pactū tale executiuū nō poſſit regu
lariter exerceri negotio nō liquidato ſm̄ Bar. in repetitiōe. l. cre
ditores. C. de pigno. ver. Tertio principaliter quero. arg. l. j. C. de
execu. rei iudi. Et liquidatio fit dato libello ⁊ citata parte: vt ibi
6 dicit Bar. ⁊ ideo per p̄dicta cōſuluit Areti. cōſi. xxxij. † ꝙ vxor vir
tute pacti executiui nō pōt propria autoritate ingredi: niſi liqda
to īſtrumēto ſcꝫ de morte mariti: ⁊ ꝙ euenit caſus dotis reſtituē
de. allegat etiam ad hoc Bal. in. l. ſi cauſam iudicati. in fine. C. de
executi. rei iudi. vt ibi latius per eū. Tn̄ in caſu noſtro dico ꝙ po
tuit vti dicto pacto executiuo ēt negocio nō liqdato: hoc ꝓbo rō-
ne cōcludēti. Nā querit Bar. in. d. ver. Tertio ponit̄ qḋ. An poſ-
ſit dari remediū ꝙ creditor poſſit ingredi negocio nō liquidato
⁊ rn̄det ꝙ ſic vt dicat̄ exp̄ſſe in cōuentiōe ꝙ liceat ingredi poſſeſ-
ſionē: ⁊ eā retinere an̄ liqdationē ꝓ ea quātitate. Et ſm̄ hoc pote
7 rit ante liqdationē ingredi. † Qm̄ oīa pacta q̄ in pignoribus ap-
ponunt̄ valēt niſi reperiant̄ ꝓhibita vt in. d. l. fi. §. j. C. de iure do.
impetrādo. Sed in caſu noſtro dictū fuit ꝙ poſſit ingredi abſqꝫ
alicuius iudicis licētia vel reqſitione. Itē abſqꝫ reqſitiōe dictorū
debitorū ſuorū heredū vel alterius ſi ergo pōt pactū exerceri ante
aditionē iudicis ⁊ citationē. Igitur ante liquidationē ex quo in
liquidatiōe debet iudex adiri: ⁊ pars citari. Unde ex quo cōcedit̄
hoc cōſequēs ꝙ ſine iudicis reqſitiōe: ⁊ ſic ſine aliqua requiſitiōe

videt̄ cōcedi antecedēs ꝙ ante liquidationē. l. ij. ff. de iuriſdi. om.
iudi. ⁊ in. l. ad rē mobilē. ⁊ in. l. ad legatū. ff. de procura. ⁊ iſta con-
8 cluſio probatur clare ex dicēdis in ſequēti cōcluſiōe. ¶ † Quinta
concluſio ſit, licet qn̄ in inſtrumento nō eſt conſtitutum vel preca
riū nō liceat vti pacto executiuo ꝯ̄ ſingularē ſucceſſorē ſeu tertiū
poſſeſſorē eo nō citato vt ꝯcludit Bar. in. d. l. creditores. i ver. Et
aduerte tamē in quarta prin. q. Et idem voluit Inno. quē ſequit̄
do. Anto. in. c. q꞉ Guil. extra de iudi. cum ſimi. Tamen quādo in
inſtrumento eſt conſtitutū vel precarium prout eſt in caſu noſtro
tunc pactum executiuū pōt exerceri cōtra tertium poſſeſſorē nō
citatum ⁊ negocio non liquidato: q꞉ ex quo ciuiliter poſſidet pōt
ingredi ⁊ inſiſtere in ſua poſſeſſione: ⁊ turbare poſſeſſorē natura-
liter iuxta no. in. l. clam poſſidere. §. qui ad nūdinas. ff. de acqren.
poſ. Si vero creditores ſunt in poſſeſſione ciuili ⁊ naturali vt nō
eſt in caſu noſtro: tūc ſi debitor tradit alteri priuat eū poſſeſſiōe.
Unde creditor poteſt propria autoritate ingredi etiā ꝑ vim ꝯtra
reſiſtentē non citatum: quia dicit̄ potius defenſio q̄ occupatio. l.
cū fundū. Cū ibi no. ff. de vi ⁊ vi arma. ita cōcludit Bar. in. d. iiij.
q. prin. in fi. ¶ Ex quibus infert̄ ꝙ iſta cōtra quēcūqꝫ poſſeſſorē ⁊
hominē mundi exerceri poſſunt vt probat̄ in. d. l. clā poſſidere. §.
qui ad nundinas. ⁊ in. d. l. fi. C. de acquir. poſſeſ. ⁊ per Bart. in. l. j.
C. vnde vi. Igitur non eſt curandū hoc caſu an poſſeſſor habue-
rit cauſam a debitore prout eſt de mente Bar. in dicto loco. In-
fertur etiam ꝙ poteſt exerceri dictum pactum anteq̄ ꝯſtet habe-
re ius inſiſtendi vel recuperandi. ⁊ ſic ante liquidatū negociū per
ea que ponit Bal. in. l. j. circa fi. C. ſi mancipiū ita fuerit alienatuꝫ
ne veneat. ⁊ Bar. in. l. ij. C. de iure emphyteoti. Bald. nota. in. l. ij.
C. de ſerui. ⁊ aqua per ea que ita in terminis conſuluit inſignis p̄
ceptor meus do. Franciſ. areti. in ſuo no. conſi. xxij. incipi. Si dili-
genter ⁊ mature conſideretur inſtrumētum. in tertio dubio. ⁊ ſic
potuit exerceri cōtra tertium poſſeſſorem eo nō citato ⁊ negocio
nō liquidato. ¶ Ex quibus infert̄ ꝙ nō obſtat ſtatutū poſitum
ſub rubrica que dicit. deciſio ſuper pacto de ingrediēdo qḋ deter
minat tale pactum non poſſe exerceri cōtra tertium eo nō citato
quoniam loquitur de pacto de ingrediendo ſimpliciter nō quan
do eſt adiecta clauſula conſtituti vel precarij inter que eſt magna
differētia vt clare patet ex no. per Bar. in. d. l. creditores. in dicta
quarta queſtione principali iuxta finem. Unde ex diuerſis nō eſt
bona illatio. l. papinianus exuli. ff. de mino. ⁊ in. l. naturaliter. §.
nihil cōmune. ff. de acqui. poſ. ¶ Sexta cōcluſio ſit ꝙ licet ſit adi-
tus iudex qui nō debet ad executionē procedere parte non citata
vt determinat Bar. i. d. l. creditores in quinta q̄ſtione principali
tn̄ vt ibi dicit Bar. perinde eſt ac ſi ſua autoritate intraſſet poſſeſ
ſionē qn̄ iudex cōceſſit parte nō citata ⁊ ideo infert Bar. ꝙ poſt-
ea per iudicem citata parte confirmandus eſt in poſſeſſione. l. iij.
§. miſſum. ⁊ ibi Bar. ff. de carbo. edicto. ⁊ quando potuiſſet pro-
pria autoritate vt in caſu noſtro. ⁊ ibi latius per Bar. vnde recte
petitū fuit eam confirmari: ⁊ confirmari debet vt dicit Bar. Et
ita qn̄ ingreſſus fuit contra tertium poſſeſſorē nō citatū: ⁊ nego-
cio non liquidato conſuluit prefatus Aret. in. d. conſi. xxij. in fine
quibus non obſtat ſtatutū ſub rubr. de pena officialiū: qa loquit̄
quo ad aſportationē fructū: de qbus impreſentiaruꝫ non agitur.
¶ Septima concluſio eſt ꝙ aditio hereditatis facta per Eneam
9 pupillum valuit ⁊ tenuit duplici ratiōe. † Prima q꞉ qn̄ pater nō
vult preſtare cōſenſum ꝙ adeat hereditatem iuxta. l. ſi infanti. in
fi. C. de iure delibe. poteſt ſolus pupillus hereditatem adire. caſus
eſt clarus in. l. fi. §. ſin aūt in ſecunda etate. C. de bonis q̄ lib. ꝑ quē
vt dicunt ibi doct. limitat̄ tex. in. §. neqꝫ inſti. de auto. tuto. ⁊ hoc
rōne neceſſitatis: quia tutorē habere non poteſt. l. j. ff. de tutel. q꞉
eſt in poteſtate patris nec ſufficit curatoris autoritas ad adeūdū
hereditatē. l. cū in vna. §. j. ff. de appel. Ideo ſine alicuius cōſenſu
adire poteſt: ⁊ q꞉ competit reſtitutio in integrū ſi ledit̄ agitur de
modico preiudicio. Ideo hoc concedit̄ ſm̄ Fulg. ibi. Nam ratio
eſt: q꞉ ex quo pater cōſenſit vt daret̄ curator etiā ad hūc effectū vt
pupillus poſſet eo autore hereditatem adire cenſetur aditiōi he
reditatis conſenſiſſe. argu. eorū que dicit notāter Bal. ⁊ ſequunt̄
moderni in. d. §. ſin autem. in. ij. col. vbi voluit ꝙ ſi pater conſenſit
dationi curatoris: ⁊ ſic officio cēſetur executioni conſenſiſſe. arg.
glo. ſingu. in. l. lucius titius gaiū in. ij. gloſ. ff. de admi. tuto. Unde
fortius in caſu noſtro i quo cōſenſit ad hoc vt hereditatē adiret:
⁊ ſic videt̄ adita de patris cōſenſu: lꝫ curator nō fuerit neceſſariꝰ.
¶ Nam licet per ſe curator non poſſit aditionem nullā validare.
Tamen in caſu noſtro ſolus pupillus potuiſſet patre nolēte con
ſentire: vnde fuit vtile vt curatore autore adiret. Unde videt̄ de
conſenſu patris adita. Et ſuſtinet̄ dicta aditio omni meliori mo
do quo pōt ſuſtineri ex quo in aditiōe eſt adiecta clauſula omni
meliori modo que facit actū valere eo modo quo pōt. l. cū pater.
§. filius matrē. ff. de leg. ij. Et ꝑ Inno. ⁊ doct. in. c. ij. de ordi. cogni.
per Bal. in. l. quoties. C. de here. inſtit. ⁊ Imo. in. l. ſi cum nulla. ff.
de rē iudi. ¶ Octaua concluſio: ex quo pater ꝓteſtatus eſt ꝙ nole

bat ſe intromittere iuridice: ⁊ legitime datꝰ fuit curator bonis: ⁊ adminiſtrationi dicto Enee qui põt agere ⁊ ꝯueniri: vt eſt caſus in. d. §. ſin autẽ. in ſecunda etate. Et quia pater cõſenſit datiõi curatoris: vt diri cenſeť executioni officij conſenſiſſe. argu. gl. in. d. l. lucius titius ſm Bal. in. d. §. ſin autem. Vñ curator agendo dicit agere de conſenſu patris prout videť requiri ſm Bal. ibi. ⁊ Specula. in titu. de actore. §. primo. verſiculo ſed ſi filius. Sed etiã cum pater renũciauerit vſufructui ⁊ hereditati etiã ſine conſenſu videtur ꝙ poſſet agere attenta opinione glo. ⁊ Bar. in dicta. l. fi. in §. neceſſitatem. C. de bonis que lib. Quibus nõ obſtat qđ dicitur qđ nõ conſtat ꝙ legitime ſit citatus curator cũ nõ conſtet de morte Petri antonij: quoniã cum in tali datiõe curatoris interpoſitum fuit decretũ iudicis preſumunť omnia ſolenniter acta: ⁊ curatorẽ rite ⁊ iuſte datũ ſecundũ Spec. ſingulariter in ti. de emp. ⁊ vendi. §. nunc dicendũ. el primo. ver. breuiter. Unde volens dicere contrarium habet hoc probare allegat. c. in preſentia. de renũcia. cum ſimilibus. Idẽ voluit Bald. in. l. quecunqȝ. §. fin. ff. de publi. Et idẽ voluit Ang. in. l. ſciendũ. ff. de ver. obli. vbi late examinando: ⁊ plura adducendo hanc opinionem ſequitur dñs Alerand. Ex quibus patet ꝙ nõ obſtãte dicta exceptione iuſte pronunciatũ fuit mãdata eſſe legitima. ¶ Nona cõcluſio ſit: ꝙ licet cauſa ꝑtineat ad maiorẽ ⁊ ad pupillũ: tamẽ talis cauſa põt agitari corã

10 iudice pupillorũ. Iſta cõcluſio ꝓbať. † Nã acceptio tenute eſt qd indiuiduum. l. ſi nõ ſortẽ. §. ſi centũ. ff. de cõdi. indebi. ⁊ ibi Paul. de caſt. ⁊ ponit Bal. in. l. certi ꝯdictio. §. quoniã igiť. ff. ſi cer. pet. Itẽ q2 eſt cõceſſa ratiõe obligationis bonorũ que eſt indiuidua: vt in. l. ꝗdiu. C. de diſtra. pigno. Igitur cũ ꝓdicta in hac cauſa vꝫtantur: faciunt cauſam indiuiduã ⁊ per cõſequẽs poteſt tota cauſa agitari corã iudice pupillorꝫ caſus ẽ ⁊ ibi hoc determinat bal. in. l. precipimus. §. eadẽ obſeruando. C. de appel. probať etiã in. l. ſi cõmunem. ff. quẽad. ſer. amit. ⁊ ꝓbatur ex his que ponit Bar. in. l. ſolent in vlti. col. v. Sed ponamus. ff. de alimẽ. ⁊ ciba. leg. Et bar. in. l. fi. ver. Sȝ corã quibꝰ. ff. de collegijs illicitis. ⁊ tȝ genitor meus in. c. ij. ver. Octauo fallit de mutuis pet. ¶ Decima ⁊ vltima ꝯcluſio ſit ꝙ licet ſtaret ĩ domo cuiꝰ eſt accepta tenuta dicať idẽ ꝙ fructus ꝑcipere tñ illi q ſunt in tenuta ꝑcipere pñt nõ obſtãte ſtatuto poſito ſub de pena officialium. qñ ſtatutũ predictũ prohibet aſportationẽ fructuũ. Sed in caſu nr̃o habitãdo domũ nõ cadit aſportio fructuũ. Igiť nõ hȝ locũ ſtatutũ hoc decidit quaſi in terminis gl. ſingularis. in. l. mãcipia. in vbo aduocãdũ. C. de ſeruis fugiti. per quã dicũt Iaco. butri. Fulg. ⁊ Pau. de ca. ꝙ ſi ſtatutũ dicit ꝙ ſi aliquis inquietauerit aliquẽ in poſſeſſione puniať in retum: ⁊ in reſtitutione poſſeſſionis: licet ſtatutũ loquať per verbũ inquietauerit. nõ hȝ locũ in vi ingetatiua ⁊ turbatiua q2 in ea nõ cadit reſtitutio poſſeſſionis: ſed in vi expulſiua in qua hoc cadit. Ita dicamus in caſu nr̃o ꝙ ſtatutũ habet locũ qñ cadit aſportatio fructuũ puta in ꝓdio ruſtico in quo cadit talis aſportatio vltra retentionẽ poſſeſſiõis: vel etiã in ꝓdio vrbano qñ ꝓſtareť pẽſio ⁊ illa capereť. ¶ Cõfirmať iſta opinio. Nã ex quo cõcediť ꝙ poſſit poſſeſſionẽ accipere ⁊ retinere cõcediť ꝙ poſſit recipere fructꝰ habitãdo ex quo ſine hoc ꝙ ſequiť cõceſſio nõ põt habere effectũ. l. ij. ⁊ ibi no. ff. de iuriſdi. om. iudi. ⁊ per bar. in. l. ambitioſa in tertia regula permiſſiua. ff. de decre. ab ordin. facien. cum ſimilibus. ¶ Cõprobo nam licet acceptio fructuũ ⁊ exportatio ſit ꝓhibita. Tamẽ ex quo in caſu nr̃o venit in neceſſariã conſequentiã actus permiſſi. Igiť habitare põt. l. j. ⁊ ibi Dy. ⁊ Bar. ff. de auto. tut. ſecus quãdo perceptio fructuũ ſeparari põt ab ipſa reſtitutiõe poſſeſ. quo caſu cadit aſportatio: q2 iure locũ habet ſtatutũ predictũ ⁊ ita concludo. Laus deo.

¶ Summarium.

☞ De contrarietate. l. nec intereſt. cũ. l. fi. ad velleia. Item pleracȝ de materia ſimulati cõtractus. Et an nõ obſtãte iuramẽto poſſit eius ſimulatio allegari.

1 Mulier nõ iuuatur velleiano ſi rem ſuã inſolutũ ꝓ marito debitore dederit creditori mariti.

2 Color queſitus nihil aliud eſt dicere ꝙ ſub velato cõtractu vẽditionis fuit contractus interceſſorius.

3 Simulatio probanda eſt per allegantẽ ex cõiecturis veriſimilibꝰ.

4 Cõtractus ſimulatus non dicitur firmari iuramento.

5 Modus implendus dicitur cõtinere cauſam finalem ⁊ reſpicit commodum alterius.

¶ Conſilium. lxxxiij.

¶ Dñs labia mea aperiat: ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectum.

Pro certo tex. in. l. fi. §. item ſi mulier. ff. ad velleia. ĩ quo habeť ꝙ ſi mulier creditori mariti vẽdit fundũ hac lege vt maritũ a debito libe-

1 raret iuuať velleiano multũ ꝯdicit tex. in. l. nec intereſt. c. ti. † Ubi habeť ꝙ ſi mulier creditori mariti rem ſuã inſolutũ ꝓ marito debitore dederit nõ iuuať velleiano: ⁊ tñ datio ĩ ſolutũ nõ eſt aliud ꝗ̃ vẽditio. l. litis eſtimatio. ff. ꝓ emptore Iaco. butriga. bar. ⁊ cõiter alij dicũt ꝙ in dicto. §. Itẽ ſi mulier fuit color queſitus nõ tñ declarãt qualiter magis ibi dicať color ꝗ̃ſitꝰ ꝗ̃ in. l. nec intereſt. Barth. de ſaly. in. l. ſenatus. C. ad velleianũ. vř intelligere ꝙ videatur color queſitus qñ mulier primo obligauerit rẽ ſuã ꝓ illo debito ſicut dicit ĩ. l. ſi ꝓdicta. §. j. qđ ſi verũ eſſet in caſu nr̃o nõ fuerat poſſeſſio primo obligata. Igiť nõ hȝ locũ tex. ĩ. d. §. Itẽ ſi mulier. Sed tex. in. d. l. nec intereſt. Uel dicẽdũ ꝙ ex quo color ꝗ̃ſitus dicitur: nec diciť quomodo ĩtelligi dȝ ꝙ ex quo ſimulatio allega-

2 tur dȝ illa ꝓbari. ¶ † Nihil enim aliud eſt dicere ꝙ fuit color ꝗ̃ſitus niſi ꝙ ſub velato ꝯctu vẽditionis fuit ꝯctus interceſſorius: ⁊ ſic ſimulatus. regulariter aũt ꝯctus non dȝ cenſeri ſimulatus: ſed qualis ex facie inſtrumẽti apparet cui ĩ dubio ſtandũ eſt. l. cũ precibus. C. de probationibus. l. labeo. §. idẽ tubero. ff. de ſuppellectili legata. ⁊ notat bal. ĩ. l. rogaſti. §. ſi tibi. ff. ſi cer. pe. Et bal. ĩ. c. j. §. ſi

3 inſtrumentũ. de notis feudorũ. † Igiť ꝓbanda eſt ſimulatio ꝑ allegantem ex cõiecturis veriſimilibus iuxta ea que ponit Bart. in ſimili in. l. poſt contractũ. C. de dona. ⁊ in ſuo cõſi. lxiij. incip. Petrus nicole et Pe. de ancha. in cõſi. ccxxviij. incipiẽte. Ex iſta cauſa preexiſtenti. ¶ Et q2 iſta materia pendet ex cõiecturis: q2 non põt ſimulatio cõiter ꝓbarť per veras ꝓbationes. Uñ ſufficit ꝓbatio per cõiecturas ſm Bal. ⁊ Saly. in. l. emptor. C. plus valere qđ agiť. ⁊ in. c. ad noſtrã. ⁊ in. c. illo vos. de pigno. multũ pẽdet ab arbitrio iudicis ſi iudici videreť color queſitus videbať iuramentũ

4 nõ iuuare de ſeruãdo ꝯctum † quoniã cõtractus ſimulatus nõ videť firmari iuramẽto vt voluit glo. quã ibi ꝓbant Bal. ⁊ Saly. ⁊ cõiter doc. in. l. emptor. C. plus valere ꝙ agiť. ⁊ dominus Ant. in c. cũ contingat. de iureiurã. Uñ licet qñ vere interceſſiſſet ꝓ marito: ⁊ iuraſſet ⁊ renũciaſſet velleiano. ⁊ auť. ſi qua mulier. ꝓcederent q̃ habenť in. d. auť. ſi qua mulier per Alberi. Bal. ⁊ ſequẽtes glo. ⁊ doc. cõiter in. c. ex reſcripto. de iureiurã. Tñ q2 fuit ſimulata interceſſio ſub velato ꝯctu venditionis nõ videť iuramẽtũ releuare per illã gl. in. d. l. emptor cõiter approbatã. ¶ Sed ad hãc obiectionẽ rñdeo dupliciter. Primo ꝙ talis obiectio poſſet ꝓcedere qñ tantũ ſeruare cõtractum iuraſſet: quo caſu loquenť autoritates ſupra allegate. Sed in caſu nr̃o preſtitit aliud iuramẽtũ: q2 iurauit omnia ⁊ ſingula vera eſſe ꝓpter qđ iuramentũ repelliť ab allegãdo contractũ ſimulatũ ſm dñm Anto. in. d. c. cũ contingat in octauo caſu. ⁊ Imo. in ſexto mẽbro pŕicipali. ⁊ dñm Abb. in ver. Decimus caſus. Et dñs Abb. in diſputatione que incipit Statuto ciuitatis Senarum. ver. Decimus caſus. ⁊ Saly. in. l. fi. C. de nõ nume. pecu. ⁊ Io. de imo. in. l. nemo põt. ff. de leg. j. ¶ Secundo rñdeo ꝙ obiectio ꝓcederet qñ renunciatũ nõ fuiſſet expſſe velleiano. ⁊. d. auť. ſi qua mulier. Sed in caſu nr̃o ꝓpter dictas renũciatiões ſpecifice factas cũ iuramento cõſtat ꝙ nõ ad aliũ effectũ fuerũt poſite ⁊ iuratũ niſi qñ mulier vellet iuuari velleiano quoniã reſpectu vere venditionis nõ erat talis renunciatio neceſſaria. Unde dicta verba cenſenť appoſita vt operenť iuxta plene notata per Bal. in rubrica. C. de cõtrahen. emptio. q. xj. ⁊ ſic ad effectum excludẽdi eam a dictis beneficijs: que cũ fuerit iurata ſeruari debẽt: vt in. d. c. ex reſcripto per gl. ⁊ doctores. ¶ Ex quibus etiã in propoſito dico ꝙ nõ poteſt dici color queſitus: ⁊ non militat tex. in. d. §. ſi mulier. Cum iurauerit ⁊ ſingula vera eſſe vt probatur ex no. per Bal. Saly. ⁊ alios in. d. l. fi. C. de nõ nume. pecu. ⁊ alios ĩ locis ſupra proxĩe allegatis. ¶ Sȝ alia fit difficultas: q2 videtur ꝙ domina Ioanna mota fuerit ad vendendũ vt conſeruaret domum: ⁊ illã haberet in locũ poſſeſſionis: alias nõ vẽditura: nam iſta cauſa eſt expreſſa: ⁊ ſic eſt finalis iuxta not. in. l. fi. ff. de here. inſtitu. cũ ibi nota. que cauſa cũ non videť ſequuta videť cõdictio ob cauſaȝ ad repetendũ poſſeſſionẽ ex capite nõ ſequute cauſe. l. cum te. C. de pac. inter empt. ⁊ ven. ⁊ not. per Barto. ⁊ clarius Pau. de caſt. in. l. fi. ff. de cõdict. cauſa data. Sed ad hãc obiectionem multipliciter ⁊ ſubtiliter reſpondet eximius conſultor dñs

5 Io. Maria. ruminaldus. ⁊ † vltra eum dico ꝙ ex quo modus implendus reſpicit cõmodũ alterius dꝫ cõtinere cãm finalẽ diſpoſitionis. l. titius in ꝓn. ff. de cõdi. ⁊ demõ. ⁊ no. ſm bar. in. l. ſi fundũ ꝓ fideicõmiſſum. §. iulianꝰ. ff. de lega. ij. ⁊ tñ lȝ talis cã finalis deficiat ꝓ annũ nõ reſoluiť. caſus eſt ĩ. d. l. ſi fundũ ꝓ fideicõmiſſum. §. iulianꝰ. alias ĩcipit ſi titio. ⁊ eſt cõis ꝯcluſio gl. ⁊ doc. ĩ. l. j. C. de iſti. ⁊ ſubſti. ſub ꝯdi. fac. ⁊ bar. ĩ. l. qbus diebꝰ. §. termilius. ff. de cõdi. ⁊ demõ. Igiť in caſu nr̃o cã finalis nõ deficit facto creditorũ: ſȝ cã euictiõis ſuꝑueniẽtis. Igiť vẽditio nõ dȝ reſolui. Nã ſi hoc nõ nocet illi q ꝓtẽdit cãm lucratiuã q habebat modũ ĩplere ꝗ̃ caſu defectꝰ ꝯditiõis ꝑ caſum ꝑ cũ implẽde vitiat: vt. l. legatũ. C. de ꝯdi. inſer. ꝗ̃to magis defectꝰ hmõi cauſe finalis nõ dȝ nocere iſtis creditoribꝰ habẽtibꝰ cãm oneroſam q ẽt nõ tenebanť aliqd ĩplere ſed cã finalis deficit ꝑ caſuȝ euictiõis ſuꝑueniẽtẽ. ¶ Cõfirmať ex his q̃ dicit dñs Raph. cuma. ĩ. d. §. ſi iulianꝰ. alias ĩcipit ſi titio referẽdo Dy. vbi nõ facit differẽtiã inter ꝯctus ⁊ vltimas volũtates ⁊ allegat que habentur in. l. ſi pecuniam in fine. ff. de cõdictione ob

cauſam

cām.ꝛ in.l.damus.ff.de cōdi.indebi.Dicit tñ ꝙ aliqñ modus eſt
in totū cā finalis.ꝛ tūc ſoluit̃ ɔctus ꝛ vltima volūtas ꝛdat̃ repeti
tio ꝛ ita loquunt̃ iura ꝑallegata.¶Aliqñ nō eſt ī totū cā finalis:
ſed eſt alia ēt cauſa ꝛ tūc nō dat̃ repetitio ꝛ nō reſoluit̃.ꝛita ꝓbat
eſſe in caſu.d.§.iulian⁹.ꝛ ita eſt in caſu nr̃o qꝛ ſi eſt cauſa liberādi
maritū ne caperet̃ vltra cauſam cōſeruādo domum.Jmo illa ma
gis principaliter in cōtractu videt̃ cōſiderata. Jgit̃ conſeruatio
domus nō fuit in totū cā finalis ꝛ per conſequēs nō debet cōtra
ctus reſolui per dictū tex.iunctis no.per Dy.ꝛ Cuma.ꝑ quē ꝓba
tur vna reſponſio data ꝑ prefatū inſignē doc.Jo. Mariā Rumi
naldū ꝛ maxime qꝛ vt dixi vr̃ ꝙ mota fuerit amore viri.ar.l.j.ij.ꝛ
iij.ff.de dona.inter virū ꝛ vxorē. ꝛ ꝙ poti⁹ vellet pſonā cōſeruare
ꝙ bona facit.l.Quāuis cū ſequenti.ff.ſo.ma.ideo cū non fuerit il
la ſola finalis nō datur reſolutio ɔct⁹ ſm Cy.in. d.l.cū te. ꝛ Bar.
ꝛ Saly.in.l.ij.C.de ɔdictiōe cā data.Quinimo dicit Pau.de ca.
ꝙ qui dicit cauſaʒ fuiſſe finalē debet hoc probare ita dicit in.l.ſi.
ff.de condictiōe cauſa data.Sed in caſu nr̃o nō videtur alienare
ex quo deficit cauſa per caſum ſuperueniētē euictionis ſine culpa
emptoris per ea que ſupra dixi.¶Ex quibus ꝛ alijs pleniſſime ꝛ
eleganter adductis per prefatū inſignē doc.domi. Jo.mariā Ru
minaldū ꝛ poſtea cōfirmatis ꝑ preſtātiſſimū doctorē ꝛ patrē do.
Uincentium Paleotum in eandē ſententiā cōcurro de ſubſcri
ptione requiſitus. Laus deo. Bartho.ſoci.ꝛc.

¶Summarium.

☞ Priuilegiū cōceſſum alicui cū familia ſua ob merita an trāſeat ad alios heredes.

1 Priuilegiū qñ ineſt vni tm̃ tanq̄ principali ꝛ exinde deriuat̃ ad alios illo mortuo finitur priuilegium.

2 Pater gaudet priuilegio propter filios non econtra.

3 Teſtator ſi legat alicui ꝛ ſi cū alijs habitauerit legatū nō debet̃ ſi caſu habitare non poteſt.

4 Priuilegiū perpetuum imunitatis nō dicit̃ eſſe ꝑpetuū qñ extinguitur cū perſona ꝛ non tranſit in ſucceſſores.

5 Perpetuuʒ non dicitur eſſe qđ cum vita finitur:ſed qđ continue durat ſine prefinitione temporis.

6 Papa ſi cōcedit gratiam duraturam ad beneplacitum ſui expirat per mortem ipſius.

7 Appellatione familie veniunt omnes qui ex eorum ſanguine ꝓditi ſunt.

8 Liberi admittunt̃ ad heredes ī re nō trāſitoria muliere mortua.

9 Priuilegiū ceſſare nō dꝫ qñ cauſa finalis priuilegij non ceſſat in totum ſed alique reliquie remanſerunt.

10 Geſta nō ſolum dicuntur acta iudicialia ſed etiam ea que extra iudicium fiunt.

11 Remuneratio dꝫ eſſe cōdigna ꝛ equiualēs meritis ꝓcedentibus.

12 Priuilegium conceſſum ob beneficia ꝛ merita precedentia non dicitur contra ius ſed ſm iuris diſpoſitionem.

13 Donatio remuneratoria inter virum ꝛ vxorem contra prohibitionem valet.

14 Conceſſio ob benemerita ꝛ ſeruitia dicitur beneficium reale ꝛ nō perſonale.

15 Uerba prolata ad demonſtrationem perſonarum non aſtringūt diſpoſitionem perſonarum.

¶Conſilium.lxxxiiij.

¶Dñs labia mea aperiat ꝛ ſpūs ſanctus illuminet intellectum.

A Ccuratiſſime et eleganter
abſoluta fuit p̄ſens cōſultatio per inſignē iuriſcōſultū
ꝛ patrē do.Uincentiū paleotū.ego v̄o de ſubſcriptiōe
requiſitus ꝓcedam ſicut ille qvadit poſt terga optimi agrimenſo
1 ris colligēdo ſpicas aliq̄s. ¶†Difficultatē nō modicā faciebāt
ea q̄ dicit bal.in.l.ij.C.de epiſ.ꝛ cle. dū dicit ꝙ qñ priuilegiū ineſt
vni tm̃ tanq̄ principali ꝛ exīde deriuat̃ ad alios illo mortuo fini
tur priuilegiū ꝑ illū tex.cū ibi no.Jta videbat̃ in caſu nr̃o.nā pri
uilegiū inerat tm̃ ī pſona Dionyſij ꝓpter merita ſua tm̃:ꝛ exinde
deriuatū fuit in fratrē ꝛ in eorū familias vt pꝫ ex aſſertione ɔce
dentiū quib⁹ ſtādū eſt:vt declarat in caſu nr̃o no. bar.in.l.ambi
tioſa.ff.de decre.ab ordi.fa.Nec rō meritoꝝ videbat̃ huic ɔcluſio
ni obſtare:qꝛ ex quo erāt merita Dionyſij tm̃ poti⁹ arguit̃ priui
legiū nō trāſitoriū eo mortuo.l.j.in fi.ff.de cōſti.princi. Et maxie
qꝛ exprimit̃ in priuilegio ꝙ ꝓpter neceſſitatē familie quo caſu nō
videt̃ trāſire ſm Cy.ꝛ mod.in.d.l.ij.vt dicit dñs Cōſulens. ¶Et
vltra eā duo alia cōcurrūt ꝓpter que nō videat̃ cōceſſum eis mor
tuis.Primū qꝛ dicit̃ ꝙ habeāt priuilegiū ſicut haberēt qñ habe
rēt.xij.filios iuxta.l.ſi qs decurio.C.de decurio.lib.x. quo caſu nō
2 durat priuilegiū mortuo patre†nā pater ꝓpter filios gaudet pri
uilegio nō ecōtra.l.fi.C.q numero liberorū.lib.x.¶Secūdū qꝛ di
citur in priuilegio cū vniuerſis familijs veſtris in domo ſeu domi
bus veſtris vobiſcū habitātibus.Sed iſta v̄ba non pñt verificari
mortuis parētibus.Jgit̃ non dꝫ verificari priuilegiū. l. ſi vero.§.
de viro.ff.ſol.mat.l.ſi ſeruum.§.nō dixit pretor.ff.de acq.heredi.c.
3 porro.de priuile,†Uidemus enim ꝙ ſi teſtator legat alicui ꝛ ſi cū
alijs habitauerit non debet̃ legatū ſi caſu habitare non poteſt ca
ſus eſt ꝛ ibi Bar.in.l.qui concubinā.§.vxori.ff.de lega.iij.Sed il
la verba in domibus veſtris vobiſcum habitātibus:importāt cō
ditionē.l.a teſtatore.ff.de condi.ꝛ demō.Jgitur cū poſſit cōditio
per caſum verificari videt̃ ꝙ poſt mortē filij dicto priuilegio gau
dere non poſſint propter que conſultatio predicta admodū diffi
cilis viſa fuit.¶Quibus tamē nō obſtātibus concluſioni firmāte
ꝑ prefatū preſtātiſſimū iurecōſultū inhereo per rōnes ꝑ eū ele
ganter in mediū adductas:ꝛ vltra allegata per eum multum me
mouent illa verba priuilegij dū dicitur.Uos cuʒ familijs veſtris
decetero:ꝛ in perpetuū.Unde noto verbum in perpetuū qđ licet
poſſit exponi vſq̄ ad mortē:vt per gloſ.in.l.j.ff. pro ſocio.ꝛ in.c.j.
4 §.j.ꝛ ibi Dominic⁹ de cleri.egrotā.li.vj.†Tamē ī materia noſtra
perpetuū priuilegiū immunitatis nō dicit̃ eē perpetuū qñ extin
guitur cū perſona:ꝛ nō trāſit in ſucceſſores caſus eſt in.l.ſordido
rū.C.de excuſ.munerū.lib.x.vbi dicit̃ ꝙ priuilegiū qđ cōcedit̃ rōne
perſone nō pōt eſſe perpetuū:ꝛ ſic patet ꝙ tūc dicit̃ eſſe perpe
tuum qñ non eſt perſonale.Unde dicit ibi elegans doctor domi
5 nus Jo.de plateis.†Nota ꝙ illud non dicit̃ eſſe perpetuū qđ cuʒ
vita finitur:ſed qđ continue durat ſine ꝑfinitione temporis:ꝛ ad
heredes trāſit:ꝛ ita dicit ibi eſſe tex.Et ſubdit ꝙ licet dicat̃ ꝑpe
tuum ad vitā hominis:vt in.d.l.j.ff.pro ſocio.vt ibi gl.illud dicit̃
improprie.Jgit̃ non recedendo a ꝓprietate verborū in propria
materia ex quo eſt in perpetuū cōceſſum debet ad ſucceſſores trāſ
ire.l.non aliter.ff.de leg.iij.l.j.§.ſi is qui naueʒ.ff.de exerci. Unde
dicit Bal.notanter in.l.fi.de conſti.princi.ꝙ ſi priuilegiū cōcedi
tur perſone que non moritur eſt reale qꝛ perſonale eſſe non poteſt
cū ſit perpetuum.l.forma.§.ꝑꝑ.ff.de cenſibus.Et ſic bal.in ratio
ne decidēdi decidit caſum noſtrum.ex quo vult ꝙ illud qđ eſt per
petuū non poſſit eſſe perſonale pro quo eſt caſus quem nō allegat
in.d.l.ſordidorū.hoc idē probat tex.in.c.ſi gratioſe.de reſcript.in
6 vj.†Ubi ſi papa concedit gratiam duraturā ad ſui beneplacituʒ
expirat per mortē ipſius.Sed ſi ad beneplacituʒ ſedis apoſtolice
tunc quia illa nō moritur durat perpetuo ꝛ trāſit ad ſucceſſores.
¶Ex quibus concludit̃ ꝙ cū in caſu noſtro dictū fuerit in ꝑpe
tuum debet ad ſucceſſores eorum quibus conceſſuʒ eſt priuilegiū
tranſire.¶Cōfirmant̃ premiſſa vrgenti rōne.Nā ponderādo dili
genter verba priuilegij iuxta.c.porro.extra de priuile.dicit̃ ꝙ ɔce
ditur eis priuilegiū exēptionis ita ꝙ intelligant̃ exēpti eo modo
quo eximunt̃ habētes.xij.filios per q̄ verba dicebant̃ eſſe exempti
quouſq̄ viuerent.vt late diſputādo determinat Jo. an.in regula
decet priuilegiū.de reg.iur.in.vj.in mercuria. ꝛ ideo ne ad mortē
ipſorū reſtringeret̃.Jdcirco cōcedēs addit quorū exēptiōis priui
legio referēdo ſe ad ꝓria.ſ.habētiū.xij.filios.Decernimus vos cū
familijs veſtris decetero ꝛ in ꝑpetuū gaudere.ꝛ ſic voluit ꝙ dura
ret vſq̄ ad vitā ſicut durare ſolet piuilegiū habētiū.xij.filios.ſʒ ꝓ
pter ꝛ ꝙ trāſiret ad ſucceſſores. Nā ēt ſine illis verbis ꝛ ī ꝑpetuū
duraſſet eis viuentibus.Jgit̃ illa verba eſſent apposita ſine effectu
aliquid operādi:qđ nullo modo eſt dicendū vt eſt tex.optim⁹ in
c.ſi papa.de priuile.lib.vj.ꝛ probat̃ in.l.ſi qñ.ff.de lega.j. tradit̃ in
l.ſi quādo.C.de inoffi.teſta.cū ſimi.Jtem reſtringeretur verbū in
perpetuū cōtra ꝓpriam ſignificationeʒ.vt in.d.l.ſordidorum. Et
maxime adiecta copula:ꝛ de cui⁹ natura eſt augere diſpoſitionē
vt in.l.ea tamē adiectio:ꝛ ibi plene Bar.ff.de leg.iij.cum ſimi.ꝛ ꝑ
iſta patet reſponſio ad id qđ in contrarium allegabat̃:ꝙ videba
tur ꝙ tale priuilegium haberet eandē naturā quā habet illud qđ
leges habentibus.xij.filios concedunt:qꝛ concedens voluit eq̄pa
rare quo ad naturā priuilegij:non autem quo ad tempus dura
tionis:qꝛ quo ad hoc ſeipſum per verba ſequentia declarauit per
que declarant̃ precedētia.l.ſi ſeruus plurū.in fin.ꝛ.l. qui filiabus
in prin.ff.de leg.primo.ꝛ iſta ratio ita confirmata eſt multū pon
deranda:qꝛ eſt vrgens ꝛ per eam patet clara reſponſio ad omnia
que in contrariū obijciuntur.¶Secundo cōſidero in hac cōſul
tatione ꝙ concedētes priuilegiū moti fuerunt tantū propter be
nemerita Dionyſij.ita probat̃ in ꝓemio priuilegij:ex quo ꝛ oſten
dit̃ cauſa finalis motiua conceſſionis:ꝛ aſſertiōis concedētis ſta
tur.¶Primū probatur in.l.fi. ꝛ ibi Barto.ꝛ alij.ff.de heredib⁹
inſtituen.Et in.l.regula.verſi. Jnitiū conſtitutionis demōſtrat.
ff.de iuris ꝛ facti ignorā.quem pro ſingulari allegat dñs Ant. in
clemen.prima de electione.¶Secundū probat Bart. in.l.ambi
tioſa.ff.de decre.ab ord.faci.in pen. colū.vbi dicit ꝙ qñ tales con
ceſſiones fiūt a prepoſitis alicui officio cui nō ſunt ꝑpoſiti niſi ꝑ
ſone elegātes.ꝛ ex procmijs fiunt narrationes ex q̄bus inferūt cō
ceſſiones ſtatur eorum aſſertioni.arg.l.j.ff.de officio prefecti pre
torio:ꝑ quem dicit patere rñſioneʒ ad obiecta:cuius doctrina de
plano verificat̃ in caſu noſtro cū conceſſio fuerit facta a Reuerē
diſſimo domi.Cardi.qui equiparat̃ prefecto pretorio vt dicit gl.
in.l.j.ff.de offi.prefecti pretorio.ꝛ Bal.in.l.ad ſimilitudineʒ. C.de

epiſ. ⁊ cle. ꝑſertim cũ eſſet legatꝰ de latere: cui plures ꝓuincie com
miſſe erãt q̃ equiparat̃ ꝓcõſuli vt in. c. ij. de offi. deleg. li. vj. Et ma
xime qꝛ ꝯceſſio dr̃ facta de volũtate magnificoꝝ dñoꝝ Sexdeci:
quibꝰ ſumma totiꝰ reipublice Bononiẽſis cõmiſſa eſt. ¶ Ex q̃
bus in ꝓpoſito dico ⁊ ꝯcludo ꝙ dictũ priuilegiũ fuit tñ ꝯceſſuꝫ
ꝓpter benemerita ſolius Dionyſij ꝓut in dicto ꝓemio narrat̃: ⁊
tñ cõcedit̃ ꝓuilegiũ nõ ſolũ Dionyſio ſꝫ ẽt Catelano eiꝰ fratri cũ
7 eoꝝ familijs. † Appellatione aũt familie eoꝝ veniũt oẽs q̃ ex eo
rũ ſanguine ꝓditi ſunt vt dicit tex. in. l. pronunciatio. §. familie. ff.
de verb. ſigni. de q̃bus agimus. vñ notanduꝫ eſt ꝙ ſi ꝓpter merita
Dionyſij iudicauerũt Catelanũ dignũ tali ꝓuilegio q̃ ẽt vti pote
rat mortuo Dionyſio cũ eque ꝓ̇ncipaliter eis ꝯceſſuꝫ eẽt. fortius
ergo iudicauerũt filios Dionyſij dignos eſſe tali priuilegio poſt
mortẽ Dionyſij. Nã nõ reperio ꝙ priuilegiũ vni cõceſſum ita trã
ſeat ĩ fratres ſicut ĩ filios. vt habet̃ in. l. ẽt. ff. ſol. ma. ⁊ in. l. aſſiduis.
§. exceptis. C. q̃ potio. in pig. habe. Magis em̃ ⁊ iuri ⁊ nature con
ſonũ eſt ꝙ priuilegiũ deriuet̃ ĩ filios q̃ꝫ in fratres cũ ꝑ liberos me
moria patris in eũ relinquatur vt dicit text. in terminis in. l. libe
roꝝ in fi. ff. de vb. ſig. ⁊ cenſeat̃ vna pſona. l. fi. C. de impub. ⁊ alijs
ſubſti. ⁊ pater plus diligat filiũ q̃ꝫ ſeipſum. l. iſti quideꝫ. ff. ꝙ met.
cau. ⁊ merita patris etiã debẽt trãſire in filios vt inq̃t Bal. in ꝯſi
lio allegato per ꝑcedẽtẽ cõſultorẽ habet̃ hodie in vltima ſtãpa in
conſi. cclv. in prima parte incipit. Premittendũ eſt pulchrũ con
ſiliũ in materia. Igit̃ nõ eſt cenſendũ ꝙ magis voluerint priuile
giare fratrẽ Dionyſij q̃ꝫ filios ſed fortiꝰ filios. aut. multomagis.
C. de ſa. ſan. ec. Videmus em̃ ꝙ eſtimũ patris ꝓdeſt filio. vt ꝑ glo.
in. l. j. C. q̃ etate. lib. x. ⁊ ꝑ Bal. in. d. l. fi. C. de impub. ⁊ tñ fratri non
ꝓdeſſet. ⁊ ꝑ hoc ꝙ ſtatim dicet̃ in alia rõne. Si ergo cẽſebat̃ cõceſ
ſum Catelano eiꝰ fatri ⁊ poſt mortẽ Dionyſij fortius ⁊ filijs Dio
nyſij. Itẽ ⁊ filij Camilli. q̃m lꝫ dixerit cũ familijs. Cũ eque princi
paliter dr̃ familijs relictum. inſti. de legatis. §. ſi quis ancillas. ⁊ in
l. mulieri cũ liberis. ⁊ ibi bal. ff. de vſufru. accre. Quinimo etiã ibi
8 probat̃ ꝙ † mortua muliere in re nõ trãſitoria ad heredes admit
tunt̃ liberi ex quo dictũ fuit mulieri cũ liberis. ¶ Cõfirmat̃ hoc
qꝛ ſub vna oratione ⁊ determinatione cõcedit̃ priuilegiũ Diony
ſio ⁊ Catelano cũ eoꝝ familijs qua ergo ratione vni fratrũ clare
cenſet̃ cõceſſum priuilegiũ poſt morẽ alterius fratris pari ratio
ne ⁊ premortui: vt equalis ſit omniũ determinatio. l. iã hoc iure.
ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊ in. l. ſi legatarius. §. j. ⁊ ibi bar. ff. de legatis ter
tio. ¶ Confirmat̃ ratio premiſſa qꝛ etiã de iure nõ habeo pro in
conuenienti dicere ꝙ tale priuilegiũ trãſiret in filios. Nã vt inq̃t
notãter Io. an. in. d. regula. decet priuilegiũ in mercurialibus in
pulchra queſtione diſputata in propoſita materia immunitatis
9 † q̃ñ cã finalis priuilegij nõ ceſſat ĩ totũ ſed alique reliquie remã
ſerunt nõ dꝫ priuilegiũ ceſſare ſm̃ Dy. arg. l. ſed ſi vnus. §. ſeruus.
ff. de q̃ſtio. l. fi. ff. de decurio. l. ij. ⁊. iij. ff. rerũ amotarũ cũ ſimil. Sed
in caſu noſtro nõ dicit̃ ceſſaſſe cã finalis in totũ. Igit̃ nõ dꝫ ceſſa
re priuilegiũ ꝑ mortẽ parentũ. Sed vt inq̃t Io. and. paternitas ⁊
filiatio durabilis eſt ⁊ perpetua in. c. j. de tẽpo. ordi. li. vj. l. penult.
ff. de ſenato. l. aſſumptio. ff. ad municip. cũ ſimi. Vñ ſi remanet pa
ternitas ita ⁊ fama cõfirmat̃ in liberis: vt dicit tex. in. d. l. liberoꝝ
in fi. Itẽ dicũt̃ eadẽ caro in. §. ĩ hac autoritate. xxxv. q. iiij. ⁊ pars
corporis pr̃is filiꝰ: vt ĩ. c. ſtudeat. l. diſtin. Igit̃ nõ dr̃ omnino ceſſa
re cã finalis patris: ſed in filijs ꝯſeruari: vel ad minus dicere debe
mus per predicta ꝙ poſt mortẽ Dionyſij dictũ priuilegiũ nõ mi
nus debet filijs ſuis potuiſſe ꝓdeſſe q̃ꝫ fratri: ⁊ ſi fratri filijs Dio
nyſij pariter prodeſt filijs fratris vt omniũ ſit equalis determina
tio. d. l. iam hoc iure. ¶ Poſtremo adhuc triplici ratione oſtẽdi
põt ꝙ dictũ priuilegium tranſit ad liberos Dionyſij ⁊ Catelani.
Prima ratio eſt qꝛ priuilegium eſt conceſſum Dionyſio ⁊ Cate
lano cũ familijs ſuis: ꝙ idẽ eſt ac ſi dictum fuiſſet: ⁊ familijs ſuis
vt in. d. l. mulieri cũ liberis. ff. de vſufru. accreſcen. Sed quãdo pri
uilegium concedit̃ perſonis ⁊ generi trãſit ad liberos maſculos.
vt no. gl. in. d. l. ſordidoꝝ. ⁊ ibi Io. de plateis ⁊ Dy. ⁊ Io. an. in re
gula ꝓuilegiũ. de reg. iur. lib. vj. Illi aũt dicunt̃ eſſe de genere qui
deſcẽdunt gl. in. l. j. ff. de proba. ⁊ Bal. in repetitio. c. ſi pater. de te
ſta. in. vj. Et idẽ q̃ñ dictũ eſt tali ⁊ poſteris. l. ij. ff. de iure immuni.
Bar. ⁊ docto. in. l. qꝛ perſonale. ff. ſol. matri. Igit̃ idem eſt in caſu
nr̃o ex quo dictũ priuilegiũ cõceſſuꝫ eſt perſonis ⁊ eoꝝ familijs.
qꝛ includunt̃ oẽs ab eis deſcẽdẽtes per maſculinũ ſexũ in hac ma
teria. argu. in. d. §. familie. iũcta. l. j. in fi. ff. de iure immuni. Vnde
idẽ eſt ac ſi dixiſſet vobis cũ poſteris veſtris: quo caſu trãſiret ad
liberos deſcendentes per lineã maſculinã. d. l. j. in fin. ⁊ no. gl. in. d.
l. ſordidoꝝ. ⁊ Ange. in. d. l. fi. ff. de conſti. principũ. ⁊ nullus extat.
¶ Secũda ratio eſt. Nã in dicto priuilegio dicitur. Necnõ pñſens
decretum poni ⁊ regiſtrari faciãt in libro capionis datioꝝ predi
ctoꝝ ad plenã omniũ intelligẽtiã ⁊ notitiã. Geſta autẽ tranſlata
in publica monumenta perpetuam habent firmitatem. ita dicit
10 tex. in. l. geſta. ff. de re iudicata. ¶ † Geſta autẽ non ſolũ dicuntur
acta iudicialia. Sed etiã ea que extra iudiciũ fiunt: vt in. c. Quis

de elec. in fi. ⁊ per Inno. in. c. quoniã cõtra falſam. extra de proba.
ſm̃ Odofre. ⁊ Alberi. in. d. l. geſta. Nã geſta dicuntur que autori
tate iudicis fiunt. vt in aut. vt preponat̃ nomen impe. in fin. Eſt
nomen generale. Vnde Io. and. in regu. decet. de reg. iur. in. vj. al
legauit illũ tex. in materia noſtra ꝓuilegij cõceſſi. Dicẽs geſta trãſ
lata in publica monumẽta perpetua ſunt. l. geſta. C. de re iudi. Ex
quo ergo Reuerendiſſimus dñs Legatꝰ voluit ꝙ tale priuilegiũ
regiſtraret̃ in autẽticas ſcripturas ⁊ libros cõis vt ꝑpetuo ibi ap
pareret: apparet ſue intẽtiõis fuiſſe ꝙ ꝑpetuã firmitatẽ haberet.
¶ Tertia rõ multũ naturalis eſt. Nã reuerẽdiſſi. dñs legatꝰ nar
rat multa merita Dionyſij erga rẽpublicã Bononiẽſem. Et vert̃
ſimiliter tpe priuilegij erat iã ſenex. Et ꝯſiderari põt ⁊ dꝫ ꝙ pote
rat illo anno mori: ⁊ minima aut nulla cenſeret̃ facta remunera
tio ꝓut in ſimili cõſiderat tex. i. l. ſancimus. §. pe. C. de dona. Vbi
in donatiõe annua alicuius q̃ntitatis lꝫ cumulata pluriũ anno
rũ excederet ſummã: ⁊ ſic deberet iſinuari. tñ qꝛ nõ ſit cumulatio.
ex quo in ꝓ̇mo anno mori potuiſſet eandẽ conſiderationẽ habere
debebat dñs Legatꝰ: ⁊ maxime attẽtis cõiter accidẽtibꝰ qꝛ hoies
ſenes vt pluriũ cõiter moriunt̃ ⁊ cito ⁊ ſunt ĩ cõtinuo ꝑiculo mor
tis. ar. l. neqꝫ natales. C. de ꝓba. Si ergo vt dixi ꝓuilegiũ cõceſſuꝫ
fuit tñ ad vitã. Modica tũc vel quaſi nulla fuiſſet cẽſenda remu
neratio attẽta q̃litate meritoꝝ ⁊ poſſibilitate mortis Dionyſij:
11 q̃ poterat eẽ multũ vicina. † Quare cũ remuneratio meritis ꝑce
dẽtibꝰ debeat eẽ cõdigna ⁊ equalẽs iuxta no. in. l. aq̃lius regulus
ff. de dona. ⁊ ꝑ Bal. in. l. illud. C. de ſac. ſan. ec. ⁊ in. l. fi. cum gl. ⁊ ibi
Ang. C. de iure do. pñſumi dꝫ ꝙ ꝓ maxima remuneratiõe quã tũc
ĩ vna ſumma ⁊ vno tẽpore merebat̃: voluerit ꝙ eſſent ipſi ꝑpetuo
⁊ eoꝝ deſcẽdẽtes ꝑ lineã maſculinã immunes a dictis oneribꝰ: ad
hoc bona glo. in. l. ſemꝑ ĩ ſtipulationibꝰ. ff. de re. iu. ⁊ ꝙ no. gl. in. l.
j. ff. de ſuperficiebꝰ. ⁊ Bar. in. l. cotẽ ferro. §. maximos. ff. de publi.
Bene facit tex. in. l. quoti. ff. ad trebel. ⁊ tex. in. l. vtrũ. §. q̃ſitũ. ⁊ ibi
in ꝓpoſito põderat Cuma. ff. de reb. dub. Facit tex. cũ ibi no. in. l. ſi
vero nõ remunerãdi. §. idẽ papi. ff. mãda. cũ ſimi. q̃ ꝯcluſio ẽt opti
me infra ꝓbabit̃ ex rñſionibꝰ ad ꝯtraria: ⁊ ex his q̃ infra dicent̃.
¶ Supereſt ergo vt reſpõdeamꝰ ad cõtraria alleg. Et ad primã
rationẽ reſpõdeo ꝙ ideo in. d. l. ij. filijs cõcedit̃ priuilegiũ quando
ſunt ĩ ſeruitio vt faciliꝰ ⁊ liberiꝰ ſeruiãt: ꝓut eſt de mẽte gl. ⁊ hoc
declarat ibi Albe. de roſa. ⁊ Bar. de ſaly. Sꝫ ob merita Dionyſij
fuit cõceſſum priuilegiũ ſibi ⁊ fratri cũ familijs eoꝝ q̃ merita ad
huc durãt vel dicendum prout dicunt Cy. in additio. ⁊ Pau. de
caſt. in. d. l. ij. ꝙ ibi cõcedit̃ rõne officij publici. Ideoqꝫ tãdiu durat
q̃ꝫdiu durat officiũ: q̃ ratio nõ militat ĩ caſu noſtro. ¶ Preterea
ibi cõceditur priuilegiũ ob cauſam ſucceſſiuã in futurum. Ideo
ea ceſſante ceſſat effectus. facit. l. adigere. §. quãuis. ff. de iure pa. l.
titia. §. vſuras. ff. de leg. ij. In caſu autẽ noſtro conceditur priuile
gium ob cauſam de ꝑ̇terito propter multa beneficia collata ĩ pre
teritũ. ⁊ ſic cauſa priuilegij nõ habet cauſaꝫ ſucceſſiuã in futurũ.
Igitur nõ poteſt dici ꝙ ceſſante cauſa ceſſet effectus. Imo durat
vt probatur per ea que ſubtiliter ponit Bal. poſt Pet. in. l. gene
raliter. C. de epiſ. ⁊ cle. vbi vidẽdum. ¶ Et ad illud quod dicit̃ ꝙ
merita non debent facere ꝙ priuilegiũ tranſeat in filios. argu. l. j.
in fi. ff. de conſtit. princip. Reſpondeo imo hoc poſſunt operari:
⁊ operantur in caſu noſtro. Nã vt inquit no. Bal. poſt Nicolauꝫ
de matarellis ſi princeps a ſuſcipiente priuilegium eſt aliquid lu
cratus puta aliquã datione vel factũ que habent perpetuam cõ
menſurationem cum re conceſſa tunc non poteſt reuocare. qꝛ cõ
mitteret dolũ. argu. l. ſi cũ mihi. ff. de dolo. ⁊ ſequitur etiã Paul.
de caſt. in. l. ſi mihi ⁊ tibi. ff. de legatis primo in lectura bononiẽſi.
Si ergo eſt irreuocabile. Igitur trãſit in naturã cõtractus alias
ſi eſſet ſimplex priuilegium etiã ſine cauſa poſſet princeps reuoca
re. l. qui fundos. C. de omni agro deſerto. libro. xj. ⁊ tradit Bal. in
d. l. qui ſe patris. de natura aũt contractus eſt ꝙ tranſeat ad here
des. l. ſi pactum. ff. de probationibus. ¶ Confirmantur predicta.
12 † Nam ex quo dicitur priuilegium conceſſum ob beneficia ⁊ meri
ta precedentia: non dicitur cõtractus ſed potius beneficiũ ſcdm
iuris diſpoſitionẽ. Nam licet priuilegium immunitatis a mune
ribꝰ dicat̃ ꝯtra ius: vt notat Bar. in. l. ſi quis. ff. de iure immuni.
⁊ patet in. l. j. eo. titu. Vbi nõ trãſit ad poſteros: qꝛ eſt contra ius.
Tamen quãdo conceditur ob ſatiſfactionẽ bñficioꝝ ⁊ meritoꝝ
precedentium nõ dicitur contra ius. Quinimo quãdo fiũt tales
conceſſiones remuneratorie relaxatur ius prohibitionis. Nã con
tra ꝓhibitionẽ valet donatio remuneratoria ĩter virũ ⁊ vxoreꝫ. l.
q̃ꝺ autẽ. §. ſi vir. ff. de donatiõibꝰ inter virũ ⁊ vxorẽ ⁊ licet lex gñа
liter prohibeat poteſt prelatus ex dicta cauſa donare. l. iubemus
nulli: ⁊ ibi Bar. Bal. ⁊ Pau. de caſtr. C. de ſacroſanc. eccle. c. rela
tum. et. c. cum in officijs. de teſtamentis. Item donatio remune
ratoria non poteſt ob ingratitudinem reuocari. vt voluit gloſſa
nota. in. l. ſi pater. §. fina. ff. de donationi. et Bal. in. l. ſi cum mihi
ff. de dolo. Videmus etiam ꝙ licet feudum eccleſie non eſſet ſo
litum concedi niſi maſculis: ⁊ vſqꝫ ad certum tempus poteſt ob
remunerationem

remunerationē etiam cōcedi vt tranſeat ad feminas ⁊ perpetuo
ſm̄ Nicolaū de neapoli Jaco.de bel.⁊ Aluarotum in.c.j.in prin.
qui feu.dare poſ.do.Car.in.c.ex parte in.iij.q.extra de feu.¶Ex
quibꝰ dico ꝙ tale priuilegiū nō eſt in preiudiciū tertij neqꝫ eſt cō
tra ius cōmune.Igiť eſt beneficiū ⁊ latiſſime interpretandum:⁊
per cōſequens nō cenſeť eſſe pſonale:ſed reale.Ita ɔcludit Bart.
in.l.pe.ff.de ſerui.lega.⁊ ſequūtur Imo.⁊ dn̄s Alexā.in.l.qꝛ tale.
ff.ſolu.matri.ar.l.fi.ff.de cōſti.prin.⁊.c.cū dilecti.de dona. Et ita
tenuit Spe.in tit.de inſtru.edi.§.nunc vero.ver. Quid ſi fuit.⁊ ſi
dicas hoc eſt cōtra caſuz in.l.j.in fi.ff.de ɔſti.prin.Dico ꝙ ille tex.
nō loquitur in ꝓpoſito:loquitur enim in remiſſione pene ob ali
quod meritū:que remiſſio nō dz in exemplū trahi ⁊ ita exponit
gl.inſti.de iure natu.gen.⁊ ciui.§.ſz ꝙ principi.ſz poſito ꝙ loque-
reť in priuilegio ꝑncipis ob aliqđ meritū itelligi dz qn̄ mere pri-
uilegiū reſpicit qualitatē pſone nō autē cōcediť in ſatiſfactionez
⁊ remunerationē ſeruitioꝝ ⁊ beneficioꝝ qꝛ tunc eſt ſcđm ius ⁊ nō
eſt pſonale ſed reale ⁊ tranſitoriū vt ꝓbatū eſt:⁊ ꝓbať etiam eui-
denti rōne.Nā tex.in.d.l.j.dicit ꝙ nō egrediť pſonā ⁊ ꝙ nō debet
trahi in exemplū.Sed remuneratio ⁊ p̄mia fiunt ⁊ fieri debēt:vt
homines premioꝝ exhortatiōe boni efficianť qui eſt ꝑncipalis fi
nis ⁊ intētus legalis ſapiētie:vt eſt caſus in.l.j.⁊ ibi doc.ff.de iu-
ſti.⁊ iure.⁊ ſic p̄mia bonis ⁊ bene agentibꝰ dari debēt ⁊ in exēplū
trahi:vt homines ad bene operandū inuitenť:⁊ eſt pulcher text.
in.l.⁊ virtutū.ff.de ſtatuis ⁊ imagi.⁊ in.l.antepe.in fi.ff.ad ſille.⁊
14 in aut.de nō alienā.§.fi.† Cōcludiť igiť indubitāter qđ cōceſſio
ob benemerita ⁊ ſeruitia nō eſt cōtra ius ⁊ ſic eſt beneficiuz ⁊ per
cōſequēs reale ⁊ nō pſonale.Et eſt iſta etiā cōcludēs ratio ꝑ quaz
patet reſpōſio ad obiecta.¶Sed reſpondendo etiaz particulari
ter dico ad aliud qđ neceſſitas occaſiōe magne familie nō fuit cā
motiua ꝑncipalis ꝑuilegij:ſed benemerita Dionyſij que ſola al-
leganť in principio.Uerum cum reuerendiſſimus dn̄s Legatus
vellet remunerare Dionyſum ⁊ fratrem videns graues familias
vtriuſqꝫ hanc ſpeciē remunerationis elegit:⁊ ſic cōſiderando te-
norē priuilegij iuxta.c.porro.de priuile.Merita Dionyſij fuerūt
ſola cā ⁊ principalis que induxerāt ad remunerandum:ſed gra-
uitas familiarū fuit cauſa electionis remunerationis.¶Primuz
patet qꝛ poſtq̄ narrauit merita Dionyſij equū cenſuimꝰ vt vos
aliquo modo pro tot laboribꝰ remunerare debeamꝰ.Et ſic decla
rať clare quā ob cām faciat ad hoc ꝙ no.Bar.in.d.l.ambitioſa.
ad finē.⁊ cū verba ſint clara nō eſt opus alia interpretatiōe.l.non
aliter.ff.de leg.iij.¶Scđm pz qꝛ poſtea concedens dn̄ dicit.Cuz
igitur animaduertimus vos ⁊ Catelanū fratrem veſtrū maxima
⁊ pene inutili familia ⁊c.¶Ex quibus patet ꝙ ex precedentibꝰ
infert prout eſt de natura dictionis igiť.vt in.c.q̄ ſit.de elec.in.vj.
⁊ per Jo.an.in.c.qualiter ⁊ qn̄.el ſecundo in.§.debet.extra de ac-
cu.⁊ ſic ꝙ cauſa fuit prius narrata ex qua infert ad remuneratio
nis ſpeciē propter grauem familiā que fuit cauſa electionis ⁊ nō
remunerationis ad hoc qđ habetur in.l.rogaſti.in prin.ff.ſi cert.
peta.cū ſimi.¶Ad illam rationez ꝙ equiparat eos habentibus
xij.liberos fuit ſupra reſpōſum:qꝛ fit ad augendū priuilegiū cir-
ca qualitates priuilegij nō circa tempus vt patet ex ſequentibus
verbis.Decetero ⁊ imperpetuū:vt ſupra declaratuz fuit.¶Con-
firmanť predicta.Nam dicta verba prolata fuerunt ad augendū
priuilegiū:vnde non debent operari diminutionem.l.legata inu
tiliter.⁊ qđ ibi dicūt Dy.⁊ Bar.ī pulchra queſtiōe.ff.de adimē.
lega.¶Poſtremo nō obſtant illa verba.Uobis cuz heredibus.
Quoniam illa verba fuerūt adiecta ad demonſtrandū de qua fa
milia loquebatur.Nā cū appellatione familie multi alij de agna
tione veniſſent.iuxta no.in.d.l.ꝓnunciatio.§.familie.⁊.l.fi.cū ibi
no.C.de verbo.ſignifi.dixit veſtris vobiſcū habitantibus.vt oſtē
deret ꝙ nō intelligebat de alijs de familia ⁊ agnatione de Caſtel
15 lo.ſed de eorū deſcendentibus qui cum eis habitabant.† Uerba
autem ꝓlata ad demonſtrationem perſonarum diſpoſitionē per
ſonarum nō aſtringūt.caſus eſt in.l.meſſa.in princi.⁊ ibi colligit
Bar.ff.de alimen.⁊ ciba.lega.alias poſſet abſurduz reſultare cō-
tra intentionē concedentis:qꝛ ſi aliter intelligeretur: altero tātū
eorū mortuo expiraſſet priuilegium ex quo dicit vobiſcū habitā-
tibus:ꝙ non eſt dicendū.l.nam abſurdum.ff. de ope.liber.cuz ſi.
Itē dicta verba fuerunt prolata ad augmentum non debēt ope-
rari diminutionē.l.legata inutiliter.⁊ maxime quia vt dixi dictū
priuilegiū eſt beneficium tranſitoriū ⁊ latiſſime interpretanduz:
vt ſupra ꝓbatū fuit.¶Poſtremo ſi qua dubitatio fuiſſet ī hoc
priuilegio an eis mortuis tranſiret in liberos ⁊ deſcendētes.Ta
lis dubitatio eſt in totū ſublata ⁊ eneruata qꝛ ex quo poſt mortē
eorū liberi ⁊ deſcendentes ſteterunt circa an.xxx.quibus non ſol-
uerunt.obſeruatū fuit dictum priuilegium.⁊ hoc duplici ratiōe.
Prima ratio eſt qꝛ talis cōſuetudo nō ſoluendi eſt priuilegiuz in
terpretata que eſt optima legū interpres.l. minime.ff.de legi.etiā
ſi verba tali interpretationi cōtradicerent caſus eſt multū no.in
c.cū dilectus.⁊ ibi domi.Ant.⁊ domi.Abb.extra de conſuetudi-
ne.tradit domi.Abb.in.c.fi.in.x.charta.eo.ti.Et pulchre Aret.
in ſuo conſi.xj.incip.Procedendū eſt breuiter.¶Secūda eſt qꝛ
ſuperiores cōcedentes ſcienter paſſi ſunt ⁊ cōſenſerunt qđ liberi
eorum poſt mortē eorum gauderēt dicto priuilegio.⁊ ſic illud in
terpretati ſunt quod trāſeat ad eorū heredes eis mortuis.ar.l.de
qbus ⁊.l.ſi publicanꝰ.§.in vectigalibus per Bart.ff.de publica.
⁊.l.paulus.ff.rē ratā haberi.⁊ que notat Bar.in.l.que dotis cum
materia.ff.ſolu.matrimo. Laus deo.
Barto.ſoci.⁊c.

¶Summarium.

☞ Donatio facta de rebus immobilibus vſqꝫ ad certā eſtimatio
nem dicitur donatio rerum immobiliuz ſimpliciter quo ad diſ-
poſitionem ſtatutorum.
2 Res communi eſtimatione tantum dicitur valere quantum com
muniter venderetur ⁊ emeretur.

¶Conſilium.lxxxv.

¶Dn̄s labia mea aperiat ⁊ ſpiritꝰ ſanctus illuminet intellectū.

Uxta morez bene cōſulen-
tium breuiter ⁊ bene abſoluta eſt p̄ſens cōſultatio per
inſignem iuriſconſultū do.Alexā.de paltronibꝰ mihi
1 fratrē honorādum.† Nā nō poteſt negari quin dicta donatio fa-
cta de tot bonis immobilibꝰ que equalēt cōmuni eſtimatiōi va-
loris ac quātitatis librarū mille quingētarū bononenoꝝ dicitur
diſpoſitio ⁊ donatio ſup rebꝰ immobilibꝰ qꝛ eſt donatio rerū im
mobilium vſqꝫ ad certā eſtimationē.⁊ ſic facta de rebus immo-
bilibꝰ per ea que ponit Bal.in.l.liberti liberteqꝫ.C.de ope.liber.
⁊ in.l.qm̄ nouella.C.de inoffi.teſta.⁊ Ang.ī.l.ſi qn̄.§.fi.C.eo.ti. qn̄
tractat ſi teſtator prohibet qđ plus petere nō poſſit ſuper bonis
ſuis.Nā ⁊ cōtractus pignoris dicitur ſuper bonis fieri ſm̄ Bar.
in.l.codicillis.§.inſtituto per illū tex.ff.de lega.ij.ergo ſequiť cla-
ra deciſio ſtatuti in verſi.Et ſaluo preterq̄ in venditionibꝰ volē-
tis ꝙ quādo contrahiť vel geritur actus ſuper rebus immobili-
bus ⁊ fit mentio de libris bononenorum intelligi debet de bono-
nenis argenteis:⁊ nō quatrinoruz.cuius verba ſunt clara. Unde
in hoc nō eſt opus alia interpretatione.l.ille aut ille.§.cum in ver
bis.ff.de lega.iij.⁊.l.ſi alij.de vſufruc.legato. ¶Nec obſtat ſtatu-
tū in alia pte dū dicit.Ac ſolui ⁊ ſatiſfieri.Et duz dicit.qn̄ de ſo
lutione faciēda tractareť.qm̄ ad hoc bene reſpōdet prefatus exi-
mius conſultor qꝛ verbū:ſoluit:intellgi debet qn̄ pecunia eſſet ſol
uēda.Uerbū autē:ſatiſfieri:qn̄ alio modo eſſet ſatiſfaciendū ali-
ter q̄ ſolutione pecunie numerate vt verbū quodlibet aliqđ ope-
retur.ar.eorū que pulchre ponit Bal.in rub.C.de cōtrahen.emp.
q.ix.⁊ no.in.c.ſi papa de priuileg.in.vj. Uerbū enim: ſatiſfieri: eſt
magis gn̄ale q̄ ſolui.vt habeť in.l.iiij.§.ait ꝑtor.⁊ in.§.ſoluiſſe.
ff.de re iudi.Unde nō tractat tantū ſtatutum quando venit pecu
nia ſoluenda.Cōfirmo ex duobus alijs.Primo ex verbis ſtatuti
dū dicit. Intelligi ⁊ interpretari ac ſolui ⁊ ſatiſfieri. Ex qbus
verbis colligiť ꝙ cuz iſta verba ſint copulata principaliter ⁊ pro-
pter ſe quomodolibet per ſe verificātur.l.j.ff.de his qui notan.in
fa.⁊ no.Bart.in.l.ſi is qui ducenta.§.vtruz.ff. de rebus dub.⁊ ſic
vult ſiue tracteť de interpretatione ſiue de ſolutiōe vel ſatiſfactio
ne ꝙ intelligať de bononenis argenteis expēdibilibus ⁊c. ¶Se
cundo hoc etiā clarius demōſtrať: qꝛ ſtatutū vult ꝙ intelligatur
de bononenis argēteis expēdibilibus quādo de ſolutione facien
da tractareť ꝙ aduerbium:quādo ſignificat tempus ⁊ conditio
nē vt declarat Bart.in.l.j.ff. de condi.⁊ demon. Unde illa verba
ſunt adiecta ad qualificandū verbū ſolui:⁊ diſponūt duo.Pri-
mū ꝙ qn̄ tractať de ſolutione:tunc de bononenis argēteis expē-
dibilibus fieri debet.Secundū ꝙ in tali ſolutione bononenoruz
fienda de bononenis argenteis attendať tēpus ſolutionis ⁊ non
aliud tēpus:qꝛ includēdo tempus ſolutiōis omne aliud tēpus vi
deť excludere.l.ſtatuliberū.§.ſtichū.ff.de leg.ij. cū vulga.¶Pre
terea dico ꝙ in caſu noſtro eſtimari debēt bona donata bonone
nis argēteis hoc clare probať ex verbis cōtractus dū dicit in duo
bus locis. De bonis immobilibꝰ que equiualeāt cōmuni eſtima
tione quātitati librarū mille quingentarū bononenoꝝ.Que v̄ba
ſignificāt ꝙ dicta bona valeāt cōi eſtimatione libras .M. cccc.
2 bononenoꝝ.† Res autē cōi eſtimatione tm̄ diciť valere q̄tū cōiter
vendereť ⁊ emeretur vt cōcludūt gl.⁊ Bar.in.l.ij.C.de reſcin.ven.
⁊ Bar.in.l. pretia rerū.ff.ad.l.fal. Igiť debēt eſſe tot bona que ſi
vendereńť cōiter vendereńť pro libris .M. cccc.bononenorum.
Et per cōſequens referēdo ſe ad cōem eſtimationē:que fit ꝓut cō
muniter vēdereť intelligi dz de bononenis ſicut intelligereť in cō
tractu vēditiōis:⁊ ſic de argenteis.Relatio enim ad cōem eſtima
tionē:⁊ ꝙ debeāt equiualere cēſetur facta cum qualitatibus ſuis
l.ſi prior.⁊ ibi Bal.ff.ſolut.matri.⁊ in.l.a filio.§.pater.ff. de ali-
mē.⁊ ciba.leg.⁊ ſic ꝙ eſtimatio fiat de libris bononenoꝝ argēteo
rū ꝓut fieret in cōtractu emptionis ⁊ venditionis.¶Ex quibus
⁊ alijs plene adductis per primū cōſulētē cōcurro ī eandē ſn̄iam

ꝙ eſtimatio bonoꝝ donatorum de quibꝰ in donatiõe relata per
primũ cõſulentez fieri debet de libris. M.ccccc. bononenoꝝ ⁊ ar-
gẽtoꝝ. Quare de ſubſcriptione reqſitus ita concludo. Laus deo.
Bartholo. ſoci. ſeneñ. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ An ex iſtis verbis volo eligere inducatur electio legitima ſi nõ apparcat voluntatem mutatam.

1 Electio vt valeat debet eſſe pura ⁊ non conditionalis.

2 Voluntas qñ eſt libera ⁊ nõ impedita actus aditionis ⁊ electionis conſiſtunt in mera voluntate.

3 Verbum volo iunctũ cuz infinito importat actum de cuiꝰ natura eſt pendere in futurum: ⁊ tunc inducit diſpoſitionem.

4 Verba iſta: volo eligere: inducunt electionem ſi poteſt cõſtare ꝙ deliberate fuerunt prolata.

5 Deliberatio ⁊ acceptatio requirunt̃ i eligẽte ⁊ nõ ſolũ explicatio voluntatis.

6 Verbũ volo iunctũ cũ infinito qñ reſpicit actũ explicandum ab alio ⁊ in ꝓferendo nõ requiritur niſi explicatio voluntatis inducit diſpoſitionem.

7 Iudex ſi dicit volumꝰ te ire in poſſeſſionẽ inducit diſpoſitionẽ ⁊ data eſt licentia ingrediendi.

8 Plures aliqñ vocant̃ ſub noĩe collectiuo q ſunt equaliter cõiuncti ⁊ inter quos non cadit ordo charitatis ⁊ affectiõis.

9 Quãdo oẽs de familia vel agnatione vocant̃ ſub virtute alicuiꝰ ſubſtitutionis vulgaris tunc cenſentur vocati illi qui ſunt proximiores teſtatori.

10 Voluntas ⁊ intentio patris ſubſtituẽtis attẽditur ⁊ nõ pupilli cui fit ſubſtitutio.

11 Perſona pupilli eſt in conſideratione reſpectu ꝓximitatis ⁊ affectionis preſumpte in pupillo.

12 Alienatiõe prohibita vt ad filios perpetuo bona deuenirẽt extẽditur in infinitum.

13 Conditio: ſi ſine liberis: appoſita ad excluſionẽ ſubſtituti attenta qualitate pſone teſtatoris ⁊ dignitate nõ verificat̃ in naturalibꝰ.

14 Qñ a recipiente ꝓceſſerũt plures linee mortuo feudatario ille q eſt proximior decedenti admittitur ad feudum.

¶ Conſilium. lxxxvj.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanctꝰ illuminet intellectũ.

Viſis teſtamẽto magnifici domini Saluatoris ſureda: ꝓhibitiõibꝰ alienationis ⁊ ſubſtitutiõibꝰ in eo cõtentis ac cõtingẽtia facti
recte pẽſata. Qm̃ in ordine ꝓcedere oz: an Paulus venire poſſit
ex fideicõmiſſo virtute electiõis q̃ dicit̃ de eo ab herede inſtituto
facta: q2 ſi diceret̃ legitime electꝰ oẽs alie difficultates ceſſarent.
idcirco capio ſcđam difficultatẽ qua querit̃. Nũquid ex eo ꝙ he-
res iſtitutꝰ corã fidedignis dixit ſe velle eligere dictũ Paulũ ad
dictũ fideicõmiſſuz ſi ſine filijs decederet: ⁊ nõ cõſtat ꝙ volũtatẽ
mutauerit dicat̃ electio legitime fcã vel nõ. ¶ Circa q̃ difficulta
tẽ primo videbat̃ dicẽdũ ꝙ electio nõ diceret̃ legitime facta: q2 ex
quo nõ ꝯſtat ꝙ heredi grauato ſtatutꝰ eſſet terminꝰ ad deliberã
dũ vl' ꝙ eſſet iterrogatꝰ ab eo cuiꝰ itereſſet: vel ꝙ cõuocatis ami-
cis talia verba ꝓtulit cẽſet̃ nõ deliberate protuliſſe: ſ3 primũ ani-
mi motũ expreſſiſſe: q2 volebat eligere vñ nõ iducit̃ electio: q2 dif-
ferũt iſta eligo ⁊ volo eligere: iſta colligunt̃ ex notabili doctrina
Bar. in. l. ſerui electiõe. in prĩ. ff. de leg. j. quã ibi oẽs fere doc. ap-
probãt iura ⁊ rõnes omitto q̃ ibi videri pñt. ¶ Poſito etiã ꝙ ꝑ
dicta verba iduceret̃ electio: tñ nõ vr̃ valere: q2 fuit nõ pure facta
ſed ſub cõditiõe dixit ſe velle eligere dictũ Paulũ ſi ſine liberis
1 decederet: † electio aũt vt valeat oz eſſe pura ⁊ nõ cõditionalis. l.
actꝰ legitimi. ⁊ ibi gl. ff. de reg. iur. ⁊ no. Bar. i. l. ſerui electione in
prin. cũ ſi. ¶ In ꝯ̃riũ aũt ꝙ dicta electio valuerit adducit̃ Are.
ſubtilis doc. ⁊ ꝓ̃ceptor meꝰ q dicit ꝙ de iure forte opi. bar. nõ eſt
2 vera. † Nã ſicut actꝰ aditiõis ita ⁊ electiõis cõſiſtunt in mera vo-
luntate qñ volũtas eſt libera: ⁊ nõ ipedita vt declarat Bar. in. d.
l. ſerui electiõe. in prin. Vñ ſicut ꝑ iſta v̾ba volo eſſe heres iducit̃
aditio. Ita ꝑ iſta verba volo eligere inducit̃ electio. ꝙ ꝑ iſta ver-
ba volo eſſe heres iducat̃ aditio ꝓbat̃ in. l. iã dubitari. ff. de here-
di. inſti. Nec vr̃ ꝙ ratio differẽtie dari poſſit inter iſta. ſ. iter volo
adire ⁊ volo eligere ⁊ volo eſſe heres: cũ oĩ caſu v̾bũ volo ſit adiũ
ctũ cũ ĩfinito. Igit̃ eadẽ ẽẽ oz iuris diſpoſitiõ. l. ꝙ dictũ. ff. de pac.
c. trãſlato de cõſti. cũ ſi. ⁊ pro hoc facit ꝙ voluit Bal. in. l. verbuz
volo. C. de fideic. vbi dicit ꝙ qñ electio fieri poterat nuda volũta
te ſine alia ſolẽnitate inducit electionẽ. Sed q2 iſta dicta nõ ſunt
3 cõia eſſent periculoſa. ¶ † Scđo ꝓ iſta pte. Nã Bart. in. d. l. ſerui
electione dicit ꝙ qñ v̾bũ volo iũctũ cũ ĩfinito iportat actũ de cu-
ius natura eſt pẽdere ĩ futurũ: tũc inducit diſpoſitionẽ: p3 q2 ſi te
ſtator dicit volo reliquere inducit̃ fideicõmiſſuz. vt in. l. pamphi-
lo. §. ꝓpoſitũ. ff. de leg. iij. q2 de natura vltime volũtatis eſt pẽdere
in futurũ. S3 in caſu nr̃o heres inſtitutus ſi decederet cũ liberis
tenebat̃ relinquere vni ex filijs ſuis liberis maſculis. ſi autem ſine
liberis maſculis tenebat̃ relinq̃re alijs de cognatiõe de Sureda.
Cũ ergo dixerit volo eligere Paulũ q eſt de cognatione ſi ſine li-
beris decederet. p3 ꝙ talis electio habebat depẽdẽtiã in futurum
vſq3 ad mortẽ ſi ſine liberis decederet ẽt de natura poteſtatis da
te relinquendi. ⁊ ſic eligẽdi tpe mortis ⁊ non ante: iuxta not. in l.
vnũ ex familia. in prin. ff. de le. ij. ⁊ in. l. cũ pater. §. a filio. e. ti. Igit̃
debet diſpoſitionẽ iducere. ⁊ ꝓ̃dictã opinionẽ ſequunt̃ Cy. ⁊ bal.
in. d. l. ſerui electione. ⁊ Bart. in. l. cunctos populos. C. de ſum. tri.
⁊ fide catho. ⁊ do. Cardi. in. c. ex literis el primo de ſponſa. ⁊ Lu-
do. roma. i. l. j. §. ſi quis ita. ff. de ver. obli. Et l3 Ang. Imo. Pau.
de ca. ⁊ plerīq3 Moderni teneãt cõtra Bar. in. d. l. ſerui electiõe.
Tamẽ nõ ẽẽt hereticũ ſm opi. tantoꝝ viroꝝ iudicare. Nõ diſcu-
tio aliter articulũ q2 ſtatim hec ꝯcluſio clariꝰ ꝓbabit̃ ꝙ ſit indu-
4 cta electio. ¶ † Tertio iſta cõcluſio ꝓbat̃. Nã vt cõcludũt Bar.
⁊ oẽs in. d. l. ſerui electione iſta verba volo eligere. ſi põt cõſtare ꝙ
deliberate fuerũt prolata inducũt electionẽ prout etiã cõcludũt
Bart. ⁊ alij in. d. l. cũctos populos. ⁊ dñs Anto. in. d. c. ex literis.
el primo. S3 in caſu noſtro prudẽs iudex arbitrari poteſt q̃ iſta
verba deliberate fuerunt prolata. Igit̃ eſt inducta electio ꝙ autẽ
poſſit hoc arbitrari patet q2 l3 non ſimus in caſu in quo datus
fuerit terminus ad deliberandũ. Tamen prout verum eſt cũ ha-
buerit poſt mortem teſtatoris plurimum tẽpus ad deliberanduz
anteq̃ dicta verba proferet veriſimile eſt ꝙ ſup hoc cogitauerit
arguẽdo a cõmuniter accidentibus iuxta. l. neq3 natales cum ibi
no. C. de ꝓbatio. ¶ Secundo quia dicta verba protulit coram fi
dedignis ex quo datur intelligi ꝙ l3 nõ cõſtet ꝙ illis accerſitis ꝓ
tulerit prout in ſimili dicit tex. no. i. l. pamphilo. §. ꝓpoſitũ. ff. de
leg. iij. Tamen apparet ꝙ occaſionẽ cepit faciẽdi dictam electio-
nẽ quando erat coram fidedignis hominibus coram quibus nõ
eſt veriſimile ꝙ verba iactãtia proferre voluerit ſed diſpoſitoria
vnde dicit in ſimili do. Ant. in. d. c. ex literis ꝙ ſi aliquis protule-
rit ſimilia verba puta volo capere talẽ in vxorẽ in apparatu ma
trimonij preſumptio eſt ꝙ deliberate ꝓferat ⁊ diſponũt. Ita in
caſu noſtro ex quo fuerũt prolata in apparatu fidedignoꝝ viro-
rũ. ¶ Tertio hoc etiã conſtat q2 dixit ſe velle eligere Pau. ſi de-
cedetet ſine liberis que cõditio erat neceſſaria ſm voluntatem te
ſtatoris q2 nõ poterat Pau. eligere niſi ſine liberis d̾cederet. Vñ
ex quo cõformauit ſe cum voluntate teſtatoris ſibi cõmittẽtis ele
ctionẽ. Item q2 voluit liberis ſuis tranſuerſales preferre iuxta. l.
cũ acutiſſimi. C. de fideicõmiſſis. Apparet multũ clare ꝙ nõ ide
liberate ſed multũ deliberate ꝓtulit dicta verba conſiderãdo po
teſtatem ſibi datã a teſtatore. Si enim non animo eligendi tũc ꝓ
tuliſſet ſimpliciter dixiſſet ſe velle eligere Paulũ nec aduertiſſet
ad volũtatẽ teſtatoris ⁊ poteſtatem ſibi datã. ¶ Quarto idẽ col-
ligit̃ ex qualitate pſone electe. Nã ceſſantibꝰ liberis elegit Pau-
lum de agnatione teſtatoris proximiorẽ ſibi: ⁊ ſic in dubio magis
predilectum ar. l. ſi quis cũ nullũ. ⁊ l. conficiunt̃. ff. de iure codicil.
¶ Quinto ⁊ vltimo: q2 nõ cõſtat ꝙ vnq̃ voluntatez mutauerit:
nec preſumitur mutatio. l. iij. ⁊ l. euz qui. ff. de proba. Ex quo dat̃
intelligi ꝙ deliberate dixit ꝙ volebat eligere: al's veriſimiliter ele
ctionẽ feciſſet ꝑ quã poterat ſe gratificari: ⁊ vti liberalitate ĩ cui
dãdo. Unde cenſendũ eſt ꝙ non fecerit. ex eo quia iam electionez
fecerat: non enim tantũ verbis ſed etiam facto datur volũtas in
telligi. l. paulus non tantum verbis. ff. rem ratã habe. ⁊ in. l. repre-
hendẽda. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ſub condi. fac. Ex quibꝰ omnibꝰ ad
minus ſimul iunctis quia que nõ proſunt ſingula multa iuuãt. l.
ſpadonez. §. q iura multa. ff. de excu. tuto. videt̃ omnino dicendũ
etiã ꝙ deliberate protulerit illa verba ⁊ per conſequẽs ꝙ iducta
5 fuerit electio. ¶ Quarto iſta concluſio probat̃. † Naz aliqñ in eli-
gente nõ ſoluz requirit̃ explicatio volũtatis ſed deliberatio ⁊ ac
ceptatio. Tunc iſta verba volo eligere nõ inducũt electionẽ quã
do quis habet eligere vnã rẽ ex pluribus relictis ⁊ ita loquũtur
Bar. ⁊ doc. i. d. l. ſerui electio. Aliqñ nõ reqrit̃ niſi explicatio vo-
luntatis: ⁊ tũc verbũ volo cũ infinito inducit diſpoſitionem ſm
Bar. ibi ⁊ doc. Et Bar. ⁊ doc. in. d. l. cũctos populos. ⁊ ſtatim di
cã. Sed in caſu noſtro qñ ex poteſtate data a teſtatore quis habet
eligere perſonã cui debet̃ legatuz vel fideicõmiſſum: nõ requirit̃
niſi explicatio volũtatis nõ autẽ acceptatio. Igit̃ inducit̃ electio
q̃ pt3 q2 prima poteſtas eligendi alterum ex rebus legatis non
competeret deportato. l. j. C. de here. inſti. Secũda autez poteſtas
eligendi perſonã cui deberet̃ fideicommiſſum competit etiaz de-
portato: vt in. l. cũ pater. §. hereditatẽ. el primo. ff. de leg. ij. ⁊ in. l.
ex facto. §. ſi quis rogatus. el ſecundo. ff. ad treb. Et ſic patet q̃ ſo
la explicatio voluntatis requiritur in tali electione. Igitur ꝑ di
6 cta verba eſt inducta electio. ¶ † Quinto ⁊ vltimo eadẽ cõcluſio
probatur fundamento clariſſimo: quoniam quando verbũ volo
iunctũ cum infinito reſpicit actuz explicandum ab alio: ⁊ in pro
ferẽdo nõ requirit̃ niſi explicatio volũtatis inducit diſpoſitionẽ.
Unde ſi teſtator dicat volo heredẽ meum dare titio centũ quia
datio

datio eſt ab herede explicanda inducit fideicommiſſum.l.qm̃ in
dignũ.C.de teſta.Itẽ ſi aliquis dixerit volo titiũ gerere negocia
mea.q: a mãdatario ſunt negocia explicãda inducit mãdatũ.l.j.
ff.mãdati.iſta eſt doctrina Bar.ab omnibꝰ approbata in.d.l.ſer
ui electiõe.in prin.⁊ in.d.l.cũctos populos.Sʒ ita eſt in caſu no-
ſtro nã explicata volũtate nihil aliud requirit.immediate eñ illi
qui eligitur debet fideicõmiſſuʒ ex primo teſtõ.l.vnũ ex familia.
§.ſi de falcidia.ff.de le.ij.Itẽ reſtitutio fideicõmiſſi fieri dʒ ab he-
rede eligẽtis:⁊ acceptatio ⁊ petitio ab electo.igit cũ ſola explica-
tio volũtatis requirat ab herede:ꝑ iſta verba volo eligere indu-
cta eſt electio.¶Cõfirmant ꝓdicta ꝑ ea que notãter ponit Bal.
in aut.ei qui in.viij.col.in verſi.Quero vlteriꝰ an per hec verba.
7 † Ubi querit ſi iudex dicit volumꝰ te ire in poſſeſſionẽ an videat
data licentia ingrediẽdi:⁊ primo arguit ꝙ nõ per not.in.d.l.ſer-
ui electione in ꝯtrium allegat text.in.d.l.pamphilo.§.ꝓpoſituʒ.ff.
de leg.iij.⁊ cõcludit ꝙ iducit diſpoſitionẽ:q: eſt iunctũ cũ ĩfinito:
⁊ reſpicit actũ ꝑ aliũ explicãdũ Cũ ergo in caſu nr̃o requirat ſo-
la explicatio volũtatis vt dixi inducũt diſpoſitionẽ.¶Ex qbus
pʒ multiplex ſolutio ad notata per Bar.in.d.l.ſerui electiõe. Nõ
ob.ſcd̃a ratio in ꝯtrium allegata.Nam rñdetur dupliciter. Pri-
mo ꝙ dicta cõditio erat neceſſaria iuxta poteſtatẽ ſibi datã a te-
ſtatore q: nõ poterat alr̃ eligere Paulũ trãſuerſalẽ:niſi ſine libe-
ris decederet.Uñ ſicut expreſſio cõditionis neceſſarie ex diſpoſi-
tione legis nõ reddit actũ conditionalẽ:vt in.l.ſi.§.ſi titius.ff.de
vulg.⁊ pu.⁊ in.l.qui liberis.in prin.eo.tit.⁊ in.l.iij.ff.de lega.j.ita
expreſſio cõditionis inerat de neceſſitate ex diſpoſitiõe teſtatoris
nõ dʒ reddere actũ cõditionalem cum voluntas teſtatoris ſit pro
lege ſernãda.in aut.de nup.§.diſponat.¶Scd̃o rñdeo q: ex quo
teſtator ꝑſeuerauit in eadem voluntate vſqʒ ad mortem quo tem
pore verificata eſt cõditio:electio dicitur confirmata ex perſeuerã
tia volũtatis vt voluit no.Ange.in.l.ex facto.§.ſi quis rogatus.el
ſecũdo.ff.ad treb.⁊ ꝓbatur ex his que ſtatim dicam.¶Ex quibꝰ
patet ſolutio ad vnum aliud qd̃ poterat in contrarium allegari
ꝙ ex quo heres fuit grauatus ꝙ relinqueret vni ex cognitione ſi
decederet ſine liberis:cenſet grauatus eligere tempore mortis.l.
verbum relinquẽdi.ff.de verbo.ſignifi.⁊ no.Bar.in.l.vnum ex fa-
milia in princi.ff.de leg.j.⁊ ſic videbat ꝙ ante mortẽ non poterat
fieri electio.l.ſed ſi alio.⁊.l.ſed ſi ante.ff.ad trebel.⁊.l.cum pater.§.
ſi a filia.⁊ ibi no.ff.de leg.ij.Quoniã ꝓdicta ꝓcedunt ꝙ nõ valet ſi
reuocetur vel electus predecedat ante mortẽ.Sʒ ſi ꝑſeuerat in ea-
dẽ volũtate electus tempore mortis ſupereſt electio habet effectũ
vt no.Bart.⁊ Imo.in.d.l.cũ pater.§.a filia.vbi tex.cũ gl.⁊ Bart.
⁊ Imo.in.d.l.vnũ ex familia.in prin.⁊ Imol.⁊ do.Alexan.in.d.l.
ſed ſi alio.⁊ habet in.l.filiuſfami.§.diui.ff.de leg.j.⁊ traditur in.l.
poſt mortẽ.C.de fideicommiſſis.In caſu autẽ noſtro electio colla
ta fuit in caſum ꝓmiſſum ⁊ in tẽpus ſi decederet ſine liberis: ⁊ ſic
in tẽpus mortis.vnde valuit.l.in tempus.ff.de heredi. inſtituen.l.
ꝙ ſponſe.C.de donatio.ante nup.Et ita ſentio in hac prima dif-
ficultate.¶Capio nunc primã difficultatẽ in ordine que eſt ſubti
8 lis ⁊ nõ vulgaris pro cuius intelligẽtia ⁊ deciſione ꝓmitto† ꝙ ali
quando vocant plures ſub nomine collectiuo q ſunt equaliter cõ
iuncti:⁊ inter quos nõ cadit ordo charitatis ⁊ affectiõis:⁊ tũc ſi-
mul omnes vocant vt ꝓbat in.l.ſi qs titio.§.fi.ff.de leg.ij.vt quan
do vocat familia libertorũ q ſunt equaliter cõiũcti in.l.cũ qdam.
eo.ti.⁊ in.l.cũ pater.§.libertis.eo.ti.⁊ eſt caſus in.l.is q cũ plures.
⁊ ibi gl.Bar.⁊ Ray.ff.de leg.iij.⁊ita dicit Bar.qñ quis relinquit
familie alicuiꝰ extranei in.l.ſi cognatis.in fi.ff.de reb.dub.¶Ali-
quando vocant plures ſub noie collectiuo inter quos cadit ordo
charitatis ⁊ affectionis gratia exẽpli qñ quis reliquit familie vel
cognatiõi ſue.⁊ tũc vocant illi de familia ordine ſucceſſiuo:q: in-
ter illos cadit ordo charitatis⁊ affectionis vt eſt text.in.l.peto.§.
fratre.⁊ ibi no.ff.de leg.ij.⁊ in.l.cũ ita.§.in fideicõmiſſo.⁊ibi no.ff.
de leg.ij.Et ꝑ dicta iura ita in indiuiduo ĩ terminis nr̃is qñ gra-
uatus eligere vnũ de familia elegit quo caſu oẽs vocant ꝙ intelli
gant vocati ordine ſucceſſiuo tenet gl.quã ibi approbant Ray.⁊
Bar.in.d.l.is q cũ plures.ff.de leg.iij.Et iſta eſt cõmunis conclu-
ſio Bar.⁊ doc.in.l.gallus.§.qdaʒ recte.ff.de lib.⁊ poſth.Et ideo
dicũt ibi Cuma.⁊ Alex.qñ vocant liberi q: appellatione liberorũ
veniũt oẽs deſcendẽtes.l.liberoꝝ.ff.de verb.ſigni.cenſentur vocati
ordine ſucceſſiuo.⁊ idẽ voluit Ang.in ſuo cõſi.xxxvij.cuʒ ſequẽ.⁊
ita ſequutus ſum in.d.§.qdaʒ recte.¶Scd̃o pro vera intelligen-
tia ꝓſentis difficultatis quã nõ reperio in ſpecie bene cõſideratã
⁊ deciſaʒ animaduertendũ puto ꝙ aliqñ:⁊ primo vocant omnes
de familia vel agnatione inter quos cadit ordo charitatis ⁊ affe-
ctionis qui cẽſent vocati ordine ſucceſſiuo:⁊ primo ꝓximiores vt
9 dictũ eſt,†Sʒ vocant ſub virtute alicuiꝰ ſubſtitutiõis vulgaris.⁊
tũc cẽſent vocati illi q ſunt ꝓximiores teſtatori nõ illi q ſunt ꝓxi-
miores illi cui fcã ẽ ſubſtitutio.q: ꝑ illã ſuccedit directo teſtatori.
Et ſubſtitutꝰ accepit immediate hereditatẽ de manu teſtatoris.
Uñ ꝑſona illiꝰ cui facta eſt ſubſtitutio q nõ vult vel nõ põt eẽ he-
res iũxta.l.cũ ꝓponas.C.de here.inſti.nõ eſt in cõſideratiõe.Iſta
cõcluſio probat ex his que ponit Bar.in.l.luciꝰ.in pe.q.ff.de vul.
⁊ pu.vbi vult ꝙ ſi fratres ſunt adinuicẽ ſubſtituti vulgariter ad
mittunt pariter fratres vtrinqʒ cõiũcti ⁊ cõſanguinei tm̃ ⁊ rõneʒ
aſſignat q: pater parẽ hʒ affectionẽ ad filios prime vxoris ⁊ ad fi-
lios ſcd̃e vxoris.Igit attẽdi dʒ ꝓximitas ⁊ affectio teſtõris ⁊ opi
nio Bar.eſt magis cõis in.l.coheredi.§.q diſcretas.eo.ti.⁊ in.l.in
teſtõ.C.de teſta.mili.¶Cõfirmat iſta cõcluſio per tex.cuʒ gl.in.l.
fi.C.de inſti.⁊ ſubſti.ſub cõdi.fac.vbi cõcludit ꝙ lʒ tacita pupilla
ris nõ admittat ꝯ matrẽ:q: agit de ſuccedẽdo filio:tñ tacita vul-
garis admittit:q: agit de ſucceſſiõe teſtatoris ⁊ ſic attẽdi vr̃ affe-
tio teſtatoris.Et hic nõ eſt caſus nr̃:q: nõ ſumꝰ ĩ ſubſtitutiõe vul
gari:ſed fideicõmiſſaria.Ex qbus ẽt dico idẽ eſſe qñ tales eſſent
admittẽdi ꝑ ius accreſcẽdi qd̃ dicit tacita ſubſtitutio vulgaris.l.
ſi titio ⁊ meuio.§.iulianꝰ.ff.de le.ij.Nã ſiue admittant ꝑ ius accre
ſcẽdi:ſiue ex tacita ſubſtitutiõe vulgari directo ſuccedit teſtatori
in hereditate ⁊ illã de manu teſtatoris accipiũt que nunqʒ alteri
fuit queſita.Ideo ẽt attendit affectio:⁊ ꝓximitas teſtatoris:non
aũt coheredis ꝑ cuius nõ aditionẽ admittit ita decidit Bar.in
l.re coniuncti in pe.col.ver.Tertio q̃ro circa hoc.ff.de leg.iij.vbi
cõcludit ꝙ qñ agit de hereditate patris teſtatoris:nõ attẽdit ma
ior cõiunctio inter fratres.⁊ id̃ vno mortuo nõ adita hereditate
ita admittit cõſanguineꝰ tm̃ ſicut vtrinqʒ cõiũctꝰ.⁊ ſic vr̃ ꝙ ꝑſo-
na primi teſtatoris attẽdi debeat.Infert ẽt ex premiſſis ideʒ eſſe
eadẽ rõne ĩ legatis ⁊ aliis relictis ad q̃ aliq vocant ordine ſucceſ-
ſiuo ⁊ illaʒ capiũt de manu teſtatoris anteqʒ alii acquirat.⁊ nõ ꝑ
obliquũ de manu alteriꝰ.quo caſu loquit Bar.i.l.ſi cognatis.ff.
de reb.dub.vbi vult ꝙ in legato facto cognatis prius admittunt
primo vocati ⁊ eis deficientibꝰ ꝓximiores teſtatoris ⁊ intelligit
deficientibꝰ nominatis.i.nõ exiſtẽtibꝰ tẽpore quo cedit dies lega
ti.nã eis exiſtẽtibꝰ ⁊ admiſſis expirat legatũ:ſicut ſubſtitutio vul
garis primo adeũte vt declarãt Bar.⁊ doc.in.d.l.gallus.§. qdaʒ
recte.⁊ ibi latiſſime dixi.ff.de lib.⁊ poſth.⁊ iſta etiã nõ tãgunt ca
ſuʒ noſtrũ in quo agit de his q admittunt ordine ſucceſſiuo:⁊ ca
piunt bona relicta iã queſita grauato manu ipſius grauati vt in
fra declarabit.Aliqñ ⁊ ſcd̃o agitur de pluribus admittendis ex
pupillari ſubſtitutiõe ĩ qua reperio Bar.⁊ doc.aliqñ cõſideraſſe
ꝑſonã patris teſtãtis aliqñ perſonã pupilli cui per pupillarẽ ſub
ſtitutionẽ ſuccedit:⁊ quãqʒ ĩ hoc ẽt nõ verſet difficultas pñtis cõ
ſultatiõis tñ nõ omitto referre ꝙ alias viſum fuit pro concordia
opinionũ q: ẽt ad deciſionẽ rei de qua agimus cõferunt.Et conſi
dero ꝙ pater põt ꝑ ſubſtitutionẽ pupillarẽ quoſcũqʒ veniẽtes ab
inteſto ipi pupillo ꝓuare eius hereditate: ⁊ fratres ipſiꝰ pupil
li.l.papinianꝰ.§. ſʒ nec impuberis.ff. de inoffi. teſt ⁊ in.c.ſi pater.
de teſta.in.vj.⁊ cõſeqnẽter vocare quos vult.¶Uñ cũ in vltimis
voluntatibꝰ in primis inſpiciat volũtas defuncti.l.cõditionibus
10 primũ locũ.ff.de cõdi.⁊ demon.† Cõſiderauit ẽt ꝙ aliqñ ⁊ primo
agimꝰ de excludẽdo dictas ꝑſonas ꝑ tacitã pupillarẽ:⁊ tũc ſi põt
apparere de mẽte teſtatoris ſubſtituẽtis ꝙ voluit mediante illa
ſubſtitutione matrẽ fratrẽ pupilli vel aliã ꝑſonã excludere atten
dit volũtas ⁊ ĩtẽtio pr̃is ſubſtituentis ⁊ nõ populi cui fit ſubſti-
tutio: ⁊ hoc caſu ꝓcedit doctrina Bar.ĩ.l.ij.in prin.ĩ ver.Tertio
ꝓbari põt qñ orte ſunt inimicitie inter vxorẽ ⁊ teſtatorẽ.ff.de vul.
⁊ pup.⁊ ꝓcedit ẽt qd̃ dicit Guil.de cu.in.l.ꝓcibus.C.de impube.
⁊ aliis ſubſtit.vñ vult ꝙ illa opinio ꝙ tacita pupillaris ſubſtitu-
tio facta ab auo nepoti nõ excludit patrẽ pupilli eſt vera niſi pr̃
pupilli fuiſſet a patre ſuo reclamãte exheredatꝰ.¶Aliqñ ⁊ ſcd̃o
agimus de dictis ⁊ ſimilibus ꝑſonis nõ excludẽdis: q: iſte conie-
cture nõ extant per quas veriſimilter pater pupilli voluit patrẽ
vel matrẽ excludere.Tũc ſuccedit q̃ ẽt in dubio ex tacita pupilla
ri nõ cenſet excluſa illa ꝑſona quã teſtator nõ excluſiſſet attẽta ra-
tione.l.cũ acutiſſimi.C.de fideicõ.put voluit Bar.in.d.l.ij.ff.de
vul.⁊ pup.in prin.ver.Ulterius quero an tacita pupillaris exclu
dat fratrẽ. Et ſic ad cõſiderandũ an ꝑ tacitã pupillarẽ excluſa fu
erit mater:vr̃ ẽt frater cõciderat mẽs ſubſtituẽtis. ¶Aliqñ ⁊ ter
tio agimus de ꝑſonis ſubſtitutis vocãdis ex pupillari ſubſtõne:⁊
tũc ꝯſiderat ꝓximitas ⁊ affectio reſpectu ꝑſone pupilli cui fit ſub
ſtitutio:⁊ an acqrat hereditas ⁊ de eius manu capiat. Uñ ſicut
mr̃ nõ excludit q: pupillo ſuccedit:⁊ ita ⁊ auia matre nõ exiſtẽte
vt no.Bar.in.d.l.ij.ver. Ulteriꝰ quero an tacita pupillaris exclu-
dat auiã.Idẽ ẽt patet ex his que ponit Bar.in.d.l.ij.ver.Sed qd
de matre defuncti,⁊ iſta nõ tãgũt caſum noſtrũ cõferũt tamẽ ali-
quid ex quo hereditas querit pupillo ⁊ de manu pupilli accipit
11 ſicut ſtatim dicemus in fi.de fideicõmiſ.†Unde ꝑſona pupilli eſt
in cõſideratione reſpectu ꝓximitatis ⁊ affectionis preſumpte in
pupillo vt dictũ eſt.Et ꝓbat multũ clare ex dictis Barto.in.l.re
cõiuncti.ff. de leg.iij.ver. Tertio quero iuxta hoc in pe.col.vñ de
fendit Dy.ĩ.l.coheredi.§.qui diſcretas.ff.de vulг.⁊ pupilla.⁊ vult
ꝙ eſt pupillari fratres vtrinqʒ cõiuncti preferãtur coniunctis ex
vno latere tantũ: q: agitur de ſucceſſiõe pupilli accipiẽda de ma

nu pupilli lz ex diſpoſitiõe patris quod multũ in ꝓpoſito facit.
¶ Aliqñ ⁊ quarto ⁊ vltimo ſumus in ſubſtitutiõe fideicõmiſſa
ria de qua querim⁹ in caſu noſtro. Et tunc in ea ſi plures ſub no
mine collectiuo admittunt̃ ⁊ ordine ſucceſſiuo dico ꝙ gradatim
ꝓrimiores debẽt admitti.ſ.ꝓrimiores ipſi grauato cui iaz bona
ſubiecta ꝑ fideicõmiſſuz ſunt q̃ſita: ⁊ de cui⁹ manu bõa ſunt acci
piẽda iſta cõcluſio multipliciter oſtendit̃ in p̄mis ex dictis Bar.
in.d.l.re cõiuncti dñ defendit Dy.vt modo dixi. ⁊ pro ea videtur
caſus i.l.cũ ita.§.in fideicõmiſſo.ff.de leg.ij. Ubi in fideicõmiſſo
ad qđ admittũt̃ illi de familia ordĩe ſucceſſiuo ſi aliq ſunt ſpecia
liter nominati.p̄mo noĩati admittunt̃. Demũ alij de familia in
telligo ꝓrimiores iuxta.l.fi.C.de ver.ſig.cũ ſimi. Et ſubdit tex.in
ꝓpoſito. Et qui ex his primo gradu procreati ſunt. Et ſic patet
ꝙ attendi dz ꝓrimitas reſpectu eoꝝ q primo vocati ſunt ſeu no
minati. ⁊ ſic nõ cõſideratur ꝓrimitas reſpectu teſtatoris. ⁊ hoc vo
luit ibi glo.in ſecũda expoſitiõe q̃ dicit. Et q ex his.ſ.ꝓrimis tẽ
pore mortis. Unde cõſideratur ꝙ ſint ꝓrimi admiſſoꝝ ⁊ nõ teſtato
ris hoc etiã magis ꝓbat glo.in verbo gradũ.q̃ vult ꝙ exiſtẽtes in
pari gradu ꝓrimis iã ad fideicõmiſſuz admiſſis admittantur ⁊
ſubdit ꝙ aliqñ exiſtentes in gradu diſpari pariter admittunt̃ vt
frẽs ⁊ filij alteri⁹ fratris ⁊ ſic glo.relata ad tex. ⁊ ad glo.preceden
tem vult ꝙ filij fratris ꝓrimi primo vocato admittant̃ cũ fratre.
⁊ hoc ex eo qꝛ ſuccedũt in locũ fratris ꝙ nõ eſſet cõſiderata ꝑſona
primi teſtatoris q̃ nõ ponitur ꝙ eſſet frater ſeu aſcendẽs.arg.eius
qđ habet̃ i aut̃.poſt fratres.C.de legiti.heredi. ⁊ licet illã gl. Bal.
reprobet tñ Jo.de imo. ⁊ Moder.ſequunt̃ hãc etiã opi.tz in ꝓpo
ſito noſtro Bald.in.d.§.in fideicõmiſſo dũ vult ꝙ nominati nõ
mittunt̃ oẽs ſimplr̃ ſz quodã ordine: vt q ex his ſunt ꝓrimiores
illi p̄ferunt̃. ⁊ qui ex his ꝓrimioribus deſcendunt.quibus extin
ctis recurrit̃ ad alios q reperiunt̃ in ordine ꝓrimitatis ita dicit̃
in ſcđo no. Et ſic attẽdit̃ ꝓrimitas perſonaꝝ admiſſaꝝ ⁊ graua
taꝝ ⁊ nõ primi teſtatoris cũ iſta ſint diuerſa hoc clare ibi voluit
domi. Pau.de ca.q vult ꝙ ibi fideicõmiſſuz trãſeat de ꝑſona ad
ꝑſonã de familia ſm ꝓrimitatẽ grad⁹ reſpectu perſone proxime
admiſſe: ꝙ patet. Nã qñ inducit ad qõnẽ ſi aliqs recipit emphy
teoſim ꝓ ſe ⁊ alijs de familia dicit ꝙ ipſe primo. ⁊ poſtea deſcẽdẽ
tes ex eo. ⁊ ſic vult quod admittantur ꝓrimiores primi admiſſi.
¶ Confirmat̃ iſta opi.ex his que ponit Joã.de imo.in.l.heredes
mei.§.cũ ita.ff.ad treb. Circa illã doctrinã ꝙ excludit̃ ſubſtitut⁹
qñ ſupeſt perſona que ex p̄ſumpta mente defuncti excludit ſubſti
tutuz nã vult ꝙ tũc dicant̃ ſupereſſe: qñ grauato abinteſtato ſuc
cederet excluſo ſubſtituto: nec attẽdi dz ꝙ attĩeat teſtatori. Adeo
ꝙ ſi teſtator iſtituit viꝝ ⁊ vxorẽ. ⁊ ſi deceſſerit ſine filijs ſubſtituit
Titiũ ſi vn⁹ ſine filijs morit̃ excludit̃ ſubſtitut⁹ ſi alter ſuccedat
ſibi abinteſtato lz teſtatori nõ ſuccederet: ⁊ ad hoc qđ no. Pau.
de ca.poſt Snil.de cu.in.l.hr̃dib⁹.§.gaio.ff.ad treb. ¶ Cõproba
tur iſta ꝯcluſio in ꝓpoſito. Nã ex quo teſtator ꝓhibuit dicta bo
na ꝑpetuo alienari: ⁊ voluit ꝙ ſemper per maſculos de ſubreda
poſſiderent̃ apparet ꝙ teſtator voluit ꝙ admitterent̃ de familia
illi q diu ẽt poſt mortẽ ſuã eſſent ꝯcepti ⁊ nati: vt ꝓbat tex.cuz gl.
in.d.§.fideicõmiſſo. ⁊ eſt caſus in.l.peto.§.fratre.ff.de leg.ij.quem
ad hoc allegat Pau.de ca.in conſi.xiij.incipit. In cauſa q̃ vertit̃
12 coraz me.† Ad idẽ qđ voluit Jac.de bel.in aut̃.de reſti. ⁊ ea q̃ pa
rit vbi vult ꝙ ꝓhibita alienatiõe vt ad filios perpetuo deuenirẽt
extẽdit̃ in infinitũ ⁊ ſic cũ poſſent ſuccedere qui nõ cõcepti eſſent
tẽpore mortis.arg.l.lege.xij.tabu.C.de legi.her. ⁊ in.§.item vetu
ſtas.in aut̃.de here.que abinteſt. Nõ poſſum⁹ dicere ꝙ fuerit cõſi
derata prioritas grad⁹ in ſuccedẽdo teſtatori. Sed ꝙ fuerit habi
tus reſpect⁹ prioritatis ſucceſſionis reſpectu perſonarũ grauata
rũ: ⁊ ſic ꝙ fideicõmiſſum trãſiret de perſona in perſonã ſicut trã
ſiret hereditas abinteſtato. Et ad hoc optime facit ꝯſiliũ Pe.de
anc.in ſuo cõſi.xxv.incipit. Non ſeruato ordine dubioꝝ. Ubi vo
luit ꝙ fideicõmiſſum trãſeat de perſona in ꝑſonã: ⁊ de ſucceſſiõe
i ſucceſſionẽ ſicut trãſiret hereditas abĩteſtato ex quo dicunt̃ ſuc
ceſſores: ⁊ ſic heredes.l.nihil aliud.ff.de ver.ſig.l.ſi filius.ff.quod
cũ eo. ¶ Cõfirmant̃ predicta ratione fortiſſima. Nã ille admittit̃
ad fideicõmiſſuz q eſt potior in gradu reſpectu ſucceſſionis vt eſt
gl.cõmuniter approbata in.d.§.fideicõmiſſo. ⁊ ſic fideicõmiſſum
regulat̃ ſm naturã ſucceſſionis abinteſtato. Ut ad quem tranſi
ret hereditas trãſeat fideicõmiſſum ſz hereditas trãſit de ꝑſona
in ꝑſonã ꝓrimiorẽ defuncte ꝑſone: ita ⁊ fideicõmiſſuz tranſire dz
ad hoc qđ notat Bar.in.l.fi.ff.ad ter. ⁊ Bal. ⁊ alij in.l.ij.C.de li
be.prete. ¶ Sed adhuc ꝓ maiori declaratione eſt aduertendũ ꝙ
ſi querim⁹ an alique perſone vel tanq̃ poſite in cõditiõe ad exclu
ſionẽ ſubſtituti q habet exp̄ſſam volũtatẽ teſtatoris: vel tanq̃ ex
tacita mẽte predilecte excludant ſubſtitutũ: ⁊ tunc cõſiderãda eſt
mẽs teſtatoris q̃ ſubſtitutum vocauit an aliqua ex illis perſonis
illũ excludat: ⁊ iſto caſu ꝓcedunt que dicũt Ang. ⁊ Joã.de imo.
13 in.l.ex facto.§.ſi quis rogat⁹.ff.ad treb.† Ubi volunt ꝙ cõditio ſi
ſine liberis appoſita ad excluſionẽ ſubſtituti attenta q̃litate ꝑſo
ne teſtatoris ⁊ dignitate nõ verificat̃ i naturalib⁹ licet eſſet appo
ſita filie familias ne cui naturales ſuccederẽt qꝛ nõ vr̃ teſtator ſen
ſiſſe de ſobole que denegaret famã teſtatoris tradit do. Abb.i.c.
in p̄ſentia.de ꝓba. ⁊ bar.de ſaly.i.l.generaliter.§.cũ aũt.C.de iſti.
⁊ ſubſti.ſub cõdi.fac. Eodẽ modo qꝛ volumus in ſubſtitutiõe fa
cta plurib⁹ ſub nomine collectiuo ꝙ ꝑſona tacite predilecta ex
cludat ſubſtitutũ ex tacita mẽte teſtatoris: qꝛ tunc attẽdi dz mẽs
teſtatoris. ⁊ ꝑ cõſequens an ſit ꝓrimior in gradu ſucceſſiõis ipſi
teſtatori. ⁊ ita ꝓcedit qđ no.voluit Bar.in.d.l.heredes mei.§.cũ
ita. Ubi vult ꝙ lz ibi nepos exiſtẽs in pari gradu cũ nepote nõ ex
cludat dictã neptẽ ſubſtitutã. Tñ illã excludit ſi ex forma ſtatuti
excludit dictã neptẽ a ſucceſſiõe abinteſtato ex forma ſtatuti. Et
ita etiã ꝓcedũt dicta modernoꝝ Peruſinoꝝ i.d.l.gñaliter.§.cũ
aũt.C.de inſti. ⁊ ſubſti.ſub cõd.fac. Et iſta materia multũ differt
a materia noſtra in qua nõ tractam⁹ de excluſiõe ſubſtituti a te
ſtatore ex tacita mente.ſed de intellectu ſubſtituti qñ vocat̃ fami
lia vel agnatio perpetuo quo ordine admitterent̃.quo caſu ꝓba
tũ eſt ꝙ ſicut hereditas teſtatoris trãſiret de perſona in perſonaz
ita dz trãſire fideicõmiſſum vt ꝓbatũ eſt: ⁊ ſic ꝙ attẽdi dz ꝓrimi
tas admiſſi ⁊ grauati: ⁊ nõ teſtatoris. ¶ Et ꝓ iſta cõcluſiõe etiaz
adduco tex.i quo eſt caſus i.c.j.de natu.ſucceſ.feu.vbi ſi feudũ pa
ternũ deuoluat̃ ad deſcẽdẽtes maſculos.iuxta.c.j.de natu.ſucceſ.
feu. ⁊ i diuiſiõe deuenit ad vnũ ex dictis fratrib⁹ donec ſupereſſet
aliqs ex linea ſua excluſis alijs de alia linea lz ꝓrimiorib⁹ primo
q accepit. ⁊ ſic cõſiderat̃ ꝓrimitas reſpectu vltimi admiſſi lz feu
dum deferat ex ꝓuiſione primi cui facta fuit cõceſſio. Ita in caſu
noſtro dz attẽdi ꝑſona admiſſa ⁊ grauata vt ꝓrimiores eius ad
mittant̃: vt i.c.j.de natura ſucceſ.i feudũ. ¶ Cõprobo qꝛ hoc deci
dit in terminis dñs And.de yſer.i.d.c.j.i fi.de natura ſucceſſiõis
14 feudi.† Ubi vult ꝙ qñ a recipiẽte ꝓceſſerũt plures linee mortuo
feudatario ⁊ agit̃ an qs admittat̃ ad feudũ mortuo feudatario
ille admittit̃ qui eſt ꝓrimior decedẽti ⁊ in ſimili allegat tex.in.d.
§.in fideicõmiſſo. ⁊ in.l.fi.C.de verb.ſig. ⁊ ſic vult clare ꝙ in termi
nis illoꝝ iuriũ ſemper admittunt̃ illi q ſunt ꝓrimiores in gradu
decedẽti ⁊ non primo teſtatori. ¶ Preterea alias vidi conſilium
Pau.de ca.qđ nõ reperit̃ in volumine ⁊ erat deciſiuum in ciuita
te Camerini. Ubi volebat ꝙ ſi quis ſtipulat⁹ eſt pro ſe ⁊ deſcẽdẽ
tibus ſuis vſq; in tertiã generationẽ ꝙ ſuccedere ſemper dz ꝓri
mior vltio decedẽti ad quẽ tota emphyteoſis erat deuoluta lz nõ
eẽt ꝓrimior ſtipulatori ꝑ tex.i.d.c.j.de natura ſuc.feu. Et pro iſta
etiã cõcluſione eſt bonus tex.i.l.cũ auus.ff.de cõdi. ⁊ demõ. Ubi ſi
cut grauatus fuit p̄dilect⁹ ita eius deſcẽdentes in hereditate gra
uati dicunt̃ p̄dileti ẽt ꝓrimiorib⁹ teſtõri. ¶ Pro hoc etiã tex.i.l.
generaliter.in pri.C.de iſtitu. ⁊ ſubſti.ſub cõdi.fac. ⁊ optime cõſe
rũt no.per Bal.in.l.gallus.§.etiã.ff.de lib. ⁊ poſth. Accedat etiaz
tex.in.l.fi.ff.ad tre.a cõtrario ſenſu. Ubi ex cõiecturata mẽte teſta
toris admittunt̃ oẽs pariter ſibi ꝯiũcti qua ceſſante admitti de
bent ꝓrimiores grauato. ⁊ hãc partẽ ſentit manifeſte Bal.i.l.iij.
§.ſi duo.ff.de legiti.tuto. ¶ Ex qbus oĩbus ꝯcludo ꝙ poſito i ca
ſu noſtro qđ electio non cenſeretur facta de dicto Paulo de ſub
reda qđ tamen eſt falſum.tñ dictus paulus ſubreda tanq̃ proxi
mior heredi lz nõ ꝓrimior teſtõri dz ad dictũ fideicõmiſſum p̄fer
ri. ⁊ cũ alias eſſem valde iuuenis ita ꝯſului exiſtẽs in ciuitate Se
nenſi. Et ita cõſuluit inſignis p̄ceptor me⁹ do. Alex.de imo. De
muz cũ eſſem i ſtudio Piſano in principio ita cõſului ⁊ ſubſcri
pſerũt ſe inſignes doc.peruſini do. Bar.de bartholinis ⁊.d. Pe.
Philipp⁹ de corneo. Uidi etiã cãm poſt agitari in ciuitate Flo
rẽtie ⁊ doctiſſimũ aduocatũ cui cauſa iudicanda fuit ꝯmiſſa ita
iudicaſſe. Demũ cum q̃dã magna cauſa i curia romana verteret̃
ita cõſului. ⁊ cõſuluerũt inſignis preceptor meus ⁊ tũc primari⁹
aduocatus do. Jo. Baptiſta de ſancto ſeuerino. ⁊ p̄fatus domi.
Pet. Philipp⁹ ꝓpter que in p̄ſentiarũ nõ dubitaui hãc partez
ſeq ⁊ amplecti tot iuribus rationibus ⁊ autoritatib⁹ roborata.
¶ Ex quib⁹ patet ꝙ ſuperflua eſt tertia.q.ſi ꝓrimiores teſtatori
admitterent̃ de noĩe d ſubreda quomõ poſſent diuidere dicta bo
na ne deuenirẽt cõtra mẽtez teſtatoris i breui rñdet̃ ꝙ diuiſio in
caſu iſto nõ reperit̃ ꝓhibita ſz tm̃ alienatio extra familiã. Uñ oĩs
diuiſio ⁊ alienatio i familia eſt ꝑmiſſa.l.volũtas. ⁊ ibi oẽs.C.d fi
deicom. Si tñ vellẽt dicta bona indiuiſa reſeruare aſſignẽt vni q
alijs i pecunia d portiõe ꝓut eſſet eſtimãda ſatiſfaciat iuxta no.
in.l.ſi familie.C.fami.ercíſ. ¶ Super primo nõ ſcribo qꝛ non eſt
neceſſarium.

Laus deo.

¶ Summarium.

☞ Subtiliſſime hic tractat̃ materia feudi ⁊ iueſtiture ⁊ ꝑuatiõis

1 Cognitio ⁊ iuriſdictio d cauſis reſpiciẽtib⁹ res feudales habitas ab imperatore ad ſolum imperatorem ſpectat.

2 Uaſalli habentes feudũ ab eodẽ in queſtiõibus vertẽtib⁹ iter eos de reb⁹ feudalib⁹ non poſſunt in alium iudicem ignorãte domino prorogare.

3 Papa vl̃ imperator quãdo ſibi iuriſdictionẽ reſeruat nõ põt ali

quo modo

quo modo declinari ⁊ in alium prorogari.

4 Poteſtas arbitrorum ſemper pendet a compromiſſo.

5 Dictio ſolus: eſt taxatiua ⁊ dictio aliorum excluſiua.

6 Lauda lata per arbitros ſeu arbitratores per que oſtẽderetur bona feudalia eſſe communia non obſtant tanꝙ inualida ⁊ nulla.

7 Actus quando annullatur ex clauſula decreti conſenſus partiũ nihil operatur.

8 Laudum nullum in vim laudi vel ſententie non poteſt ratificari a partibus quando arbitramentum non valet.

9 Error iuris probatur ex qualitate perſonarum ⁊ facti.

10 Tranſactio permittitur quando vaſallus retinet feudum ⁊ aliquid dat.

11 Imperator ſine cauſa non poteſt vaſallum feudo priuare. Item non poteſt auferre feudum per priuilegium.nu.12.

13 Priuilegium ⁊ gratia conceſſa a principe poſſunt ab eo reuocari etiam ſine cauſa.

14 Feudum conceſſum ex mera liberalitate per viam priuilegij non poteſt reuocari ſine cauſa de potentia ordinaria.

15 Dominus poteſt vaſallum feudo priuare quando contracta eſt amicitia cum ſuo inimico.

16 Ciuilis poſſeſſio eſt apud dominũ: ⁊ apud vaſallū eſt naturalis.

17 Sententia principis ex qualibet cauſa expreſſa ⁊ non expreſſa ſuſtinetur.

18 Imperator quando aliquid affirmat ſtandum eſt ſue aſſertioni cum habeat omnia iura in ſcrinio pectoris ſui ⁊ probatio nõ admittitur in contrarium.

19 Pro aſſertione principis preſumitur eſſe ſuper facto alieno niſi contrarium probetur.

20 Princeps de plenitudine poteſtatis poteſt vbicũq; alteri eſt ius queſitũ tantũ in ſpe ⁊ non in re illi iuri ꝑiudicare illo nõ citato.

21 Papa in beneficialibus habet plenam ⁊ liberam poteſtatem et priuat ſine cauſa.

22 Quando parti competit defenſio quā tollere poteſt tunc valet proceſſus etiam parte non citata.

23 Tela iudicij inuenta eſt ad ſubleuamen bonorum non ad tutelam malorum.

24 Exceptio dominij obſtat quando agitur recuperande reſpectu fortilitij vel caſtri propter dubium recuperationis.

25 Verbum Introniꝫamus ſignificat tranſlationem poſſeſſionis.

¶ Conſilium.lxxxvij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanctꝰ illuminet intellectũ.

Viſis inueſtitura feudi de caſtro Carpi cũ pertinẽtijs facta Illuſtribus domino Marco ⁊ Leonello ab imperatore: ⁊ renouatiõibꝰ inueſtiture facte in perſonã Illuſtrium viroꝝ dñoꝝ Giberti ⁊ Alberti de dicto feudo: ⁊ illis in partibꝰ ſuis conſideratis. Itẽ viſis laudo dato per Illuſtriſſimũ Ducẽ Ferrarie ⁊ Mutine ⁊ inſtrumẽto pacis inite inter prefatos dñm Gibertũ ⁊ Albertũ: ⁊ ꝯſiderata bene cõtingẽtia facti circa ea que narrant̃ fuiſſe geſta in Caſtro Carpi. Item viſo reſcripto Maximil. Regis Roma. in quo dictus dñs Albertꝰ priuat̃ feudo dicti Caſtri. Et de nouo īueſtitur ꝑfatus dñs Gibertus. Et omnibꝰ recte penſatis ac cõſideratis: que in facti cognitione verſant̃. Ex pluribus reddit̃ materia valde lata ſubtilis ⁊ diſputabilis. In qua ſi qs vellet ſimbrias dilatare ſicut faciũt multi ne parũ multa ſcire videant̃: īplere poſſet multas chartas. Tũ qꝛ moris mei eſt ſubtiliter loqui omiſſis filaterijs. Et qꝛ corã prudentiſſimo ⁊ iuſtiſſimo ꝑncipe de his amicabiliter agendũ eſt breuibꝰ ꝙ res tanta dici poſſit: ⁊ maxime qꝛ de ſuprema Ceſaris poteſtate agendũ ſit rẽ ipſā abſoluã. Quare omnibꝰ cõſideratis ſeptẽ ſunt diſcutienda. ¶ Primũ in ordine ꝓcedere dꝫ. Ad quẽ ſpectet vel ſpectare poſſit cognitio controuerſiarũ que nunc vertunt̃ inter ꝑfatos dños. ¶ Scdm ad quem ex eis virtute inueſtiturarũ dictũ feudũ ꝑtineat nõ obſtãtibꝰ ſententijs laudi ⁊ alijs poſtea geſtis. ¶ Tertiũ neceſſariũ eſt diſcutere: ⁊ nõ extra rẽ. Nũqd imperator de plenitudine poteſtatis poſſit ſine cã vaſallum feudo a ſe cõceſſo priuare. ¶ Quartum nunquid poſito ꝙ feudũ pro parte pertinuiſſet ad dñm Albertũ: an Maximilianus ex cauſis expreſſis potuerit eũ dicto feudo legitime priuare. ¶ Quintuꝫ poſito ꝙ ſic ſuppoſita veritate cauſarũ. An ſi allegat̃ falſitas cauſarũ admittatur ꝓbatio in ꝯtriũ: ⁊ poſito ꝙ ſic ad quẽ ꝑtineat probatio falſitatis. ¶ Sextum poſito qd fuerit iuſte priuatus. An fuerit rite ⁊ ſolẽniter ꝑuatꝰ. ex quo dñs Albertꝰ a rege romanoꝝ nõ fuit citatus ¶ Septimũ verſabitur circa ſpoliũ ⁊ iiurias vltimo loco vtrinq; illatas ⁊ cõtra factiões pacis vltimo loco facte ꝓpter ea que dicunt̃ vltimo loco geſta in

1 caſtro Carpi. † Capio primũ cõſultatiõis articulũ ꝯcludendo in primis ꝙ cognitio ⁊ iuriſdictio de cauſis reſpicientibꝰ res feudales habitas ab imꝑatore ad ſolũ Imperatorẽ ſpectat ⁊ hec duplici ratiõe. ¶ Prima ratio eſt ꝙ iſti dñi nõ recognoſcunt in dictis locis habitis in feudũ ab imperatore alium in dñm ꝙ imperatorẽ. Igit̃ cognitio ⁊ iuriſdictio eſt Imperatoris qꝛ eſt dñs ordinariꝰ omniũ locoꝝ ⁊ dñoꝝ ſibi ſubiectoꝝ: vt in.l.de precatio.ff.ad l.rodiã de iactu. ⁊ in.l.bene a zenone.C.de quadri.preſcrip. Nam ẽt videmus ꝙ qñ domino eſt cõceſſa iuriſdictio in feudũ in loco dñs inter vaſallos in loco de quibuſcunq; cauſis cognoſcit vt voluit Inno. ⁊ ſequunt̃ domini Canoniſte in.c.ceterū.de iudi.pro quo dñs Ab.allegat tex.cũ gl.in.c.romana.i.§.debet.extra de ap.lib.vj. Igit̃ fortius Imperator qui hꝫ directam iuriſdictionē ⁊ plenã īter dictos dños ſibi ſubditos in dicto loco. ¶ Secũda rõ eſt queſtiões vertẽtes inter dictos dominos ſunt de rebus feudalibꝰ cõceſſis ab Imperatore. Unde ipſe ſolus tanꝙ dñs feudi cognoſcere põt: vt eſt caſus in.c.Imperialē.§.ꝑterea.de ꝓhibi.feu.alie.per Fede. ⁊ in.c.ceterũ.extra de foro cõpe. vbi fortiꝰ ꝓbat̃ qd etiã ſi vaſalli eſſent clerici queſtio de rebus feudalibus agitari dꝫ corã dño feudi licet laico. Et clariꝰ iſta cõcluſio patebit ex mira dicẽdis. ¶ Scdo cõcludo ꝙ de queſtionibꝰ vertẽtibus in locis ꝑdictis habitis in feudũ ab īperatore nõ põt alius ꝙ ſolus Imperator ſe intromittere ⁊ iudicare ẽt cõſentiẽtibꝰ dictis dñis qꝛ nõ poſſunt ignorãte ſeu inuito īperatore iuriſdictionẽ in aliũ ꝓroga-

2 re. Iſta concluſio ꝓbat̃ duplici rõne. ¶ † Prima rõ eſt qꝛ vaſalli habentes feudũ ab eodẽ in queſtionibꝰ vertẽtibꝰ inter eos de rebus feudalibꝰ nõ poſſunt in aliũ iudicē ignorante dño ꝓrogare vt voluit glo. in vna opinione in.c.īperialẽ.§.penul. ⁊ ſequuntur And.de yſer. ⁊ cõmuniter doc. ⁊ tenent do.Ant. ⁊ do.Abb. in.c.ceterũ.de iudi. ⁊ Bar.in.l.j.§. ⁊ poſt operis.ff.de noui ope.nũ.cũ multis cõcordãtijs ibi allegatis per do.Alexã. ¶ Scda ratio eſt qꝛ vt dicit do.Pau.de ca.in.d.§.poſt operis.ꝙ lꝫ regulariter laici poſſent iuriſdictionẽ nõ ſui iudicis ſine eius licentia vel ſciẽtia in aliũ ꝓrogare: hoc ꝓcedit in iudicibus temporalibꝰ ꝓut ſunt poteſtates terrarũ: ſecus ſi ſunt perpetui vt cõmunitates reges ⁊ principes. qꝛ tũc eorũ ſubditi nõ poſſunt ꝓrogare iuriſdictionē alteriꝰ ſine eoꝝ cõſenſu dicit ẽt tex. quẽ doc. non allegant in.c.per venerabilẽ.§.inſuper.extra qui filij ſint legitimi. Et licet do.Alexan. ibi dicat qd eius opinio iure nõ ꝓbat̃: ⁊ ꝯtrium eſſe de mente Bar. ⁊ Imo. ibi. ⁊ ad tex.in.d.§.inſuper.reſpõdet ꝙ in reſeruatis principi ꝓcedit. In qbus ſubditi īperatoris nõ poſſunt prorogare iuriſdictionẽ pape. ⁊ ecõtra ſm Hoſtiẽ. Io.an. ⁊ do.Ant.ibi. ⁊ Io.de imo in.c.p. ⁊.g. extra de offi. delega. Tũ in caſu noſtro ſumus in terminis dicti.§.inſuper.qꝛ īperator cõcedendo in feudũ dicta loca reſeruat ſibi iuriſdictionẽ: ⁊ nõ vult ꝙ aliꝰ dñs ſe intromittat vt patet ex tenore ꝑuilegiorũ inueſtiturarũ. Igit̃ cũ dicta iuriſdictio ſit ꝑncipi reſeruata expſſe nõ poſſunt dicti dñi vt ſubditi iuriſdictionẽ alterius ꝓrogare. ⁊ eſt etiam concluſio clara ꝙ

3 quãdo † Papa vel imperator ſibi iuriſdictionẽ reſeruat prout in caſu noſtro nõ põt aliquo modo declinari: ⁊ in aliũ ꝓrogari: vt no. Inno.in.c.cũ.M.ferrariẽſis.extra de cõſti. ⁊ Archi.in.c.tibi.de reſcrip.in.vj. ⁊ tradit̃ in.c.inter dilectos.de exceſ.ꝑlato. ⁊ bal. ⁊ Moder.in.d.c.imperialẽ.§.pe. Et ſic clare cõcludit̃ ꝙ etiã volentes nõ poſſunt ſub alio litigare. ¶ Tertio cõcludo ꝙ etiã per viã cõpromiſſi nõ poſſunt corã alio litigare ſiue fiat cõpromiſſuꝫ in arbitratorẽ ſiue in arbitrũ. ¶ Primũ ꝓbat̃. Nam in materia feudali ſtatute ſunt curie iudicia ⁊ ꝑſone que poſſunt de feudo determinare ⁊ de arbitratore nullibi habet̃. vñ vaſa. nõ dꝫ vti poſſe determinatiõe vel iudicio alteriꝰ ꝑſone ꝙ illarũ q̃ tradite ſunt a iure cõſuetudinario feudoꝝ. ar.l.j.cũ ſimi.ff.ad munici. ⁊ ita cõcludũt An.de yſer. Ia.Alua. ⁊ Moder.in.c.j.§.ſꝫ inter pares de lege corradi. Quinimo dicũt ꝙ qñ ex tali cõpromiſſo ſequuto laudo ſequeret̃ alienatio rei feudalis vaſallus feudũ amitteret ꝑ id qd habet̃ in.c.ſi vaſallꝰ.ſi de feudo fuerit cõtrouerſia. ¶ Secũdũ probat̃. Nã hodie eſt ſublata oĩs via ⁊ machinatio ex qbꝰ poſſet ꝑ vaſallos ad alienationẽ deueniri. vt in.c.imperialẽ.in prin. ⁊ in.§.callidis.de ꝓhi.feu.alie.per Federi. Sed per cõpromiſſum poſſet apiri via fraudãdi ⁊ circũueniẽdi dictas cõſtitutiões qd eſſe nõ dꝫ.l.ſcire opꝫ.ff.de excuſ.tuto. Igitur ⁊c. Et per hanc rõnem hanc partẽ ꝙ ẽt in arbitrũ nõ poſſit fieri compromiſſum tenet ſolẽnis doc. ⁊ optimꝰ Auriga in materia feudoꝝ And.de yſer. in.d.§.ſꝫ inter pares. Cuius opi. ꝓbat̃ ẽt alia rõne: qꝛ vaſallus iurat nõ alienare vt patet ex iuramento qd ꝑſtat̃ in.c.vni.de noua forma fidelitatis: que iura optime ad hoc inducit Are. ꝑceptor meus in ſuo cõſi.xiiij.in.xj.col. Sed qñ quis nõ poteſt alienare etiã iuramẽto aſtrictus ſine licẽtia ſuperioris nõ põt cõpromitere vt dicunt do. Ant. ⁊ alij.i.c.cũ tpe: de arbi. Igit̃ ⁊c. Et iſtā opi. vr̃ approbare do.Ant. poſt Hoſtien.in.d.c.cũ tẽpore ⁊ poſſet optime defendi. Sed nõ inciſto. Tum quia opinio cõtraria videtur eſſe magis cõmunis vt late tradit Iaco. aluaro in dicto.§.ſed inter pares. Tũ quia alijs rationibus probat̃ euidenter quod de his queſtionibus vertẽtibꝰ ſuper rebus cõceſſis in feudũ nec in arbitratorẽ nec in arbitrũ poſſunt cõpromiſſuꝫ facere. ¶ Prima ratio eſt qꝛ princeps in priuilegio inueſtiturarũ cõceſſarũ de dictis locis re-

ſeruat ſibi cognitionē ⁊ iuriſdictionē dicti Caſtri ⁊ eius mēbroꝝ
⁊ vult ꝙ ſint imediate ſubiecta romano impio. Cū ergo iuriſdi-
ctio ⁊ cognitio ptineat ad pricipē ⁊ ſic ad maiores iudices nō pt
ſuper his cōpromiſſuꝫ fieri. caſus eſt i. l. nō diſtinguemꝰ in. §. de li
berali. ff. de arbi. ⁊ ibi Bar. ⁊ alij. ⁊ i. c. cauſa reſtitutiōis i fi. ff. de
in ite. reſti. ¶ Cōfirmaꝛ clare iſta cōcluſio. Nā dictū Caſtrum et
eius mēbra ſunt imediate iperatori ſubiecta. Igitur ſine licentia
nō pōt de his fieri cōpromiſſum ita dicūt per illū tex. Pe. Abb.
⁊ Hoſt. ac Jo. an. i. c. cū tpe. de arbi. quos ſequiꝛ ibi inſignis doc.
Henricꝰ Bohic: ⁊ do. Ant. ⁊ Jo. de imo. ¶ Scđa rō. Nā etiam
dn̄s inferior ꝓhibere pōt ne vaſalli ſup rebꝰ feudalibꝰ faciāt cō-
promiſſum. vt dicit Spec. i ti. de arbi. §. reſtat. verſi. Sed nunqd
vaſallus. ar. l. j. ff. ſi qs ius dicēti nō obtēperauerit. Tenent Jaco.
aluaro. ⁊ Mod. in. d. c. imperialē. §. penul. de ꝓhi. feu. aliena. per
Fed. Sed in caſu noſtro ꝓhibitū eſt ne de dicto caſtro vel eiꝰ mē
bris cognoſcatur ab alijs: etiā p viā cōpromiſſi. Igitur ⁊c. ꝙ aūt
hoc ſit ꝓhibitū oſtēdiꝛ: qꝛ imperator ꝓhibet ne aliqs reſpectu di
cti Caſtri vł mēbroꝝ poſſit aliquā poteſtatē vł iuriſdictionē exer
cere. Arbitri aūt licet dicanꝛ iuriſdictionē exercere. vt i. l. ait pre-
tor. in pri. ff. de re iudi. tn̄ dicunꝛ poteſtatē ſibi datā a partibꝰ exer
cere. eſt enī verbū poteſtatis latū: vt i. l. poteſtatis verbo. ff. de vb.
ſigni. ⁊ per gl. i. §. rurſus. inſti. de actio. ⁊ qđ no. Azo in ſumma de
patria poteſtate. ⁊ Jo. an. ⁊ doc. in rubri. extra de offic. deleg. vbi
4 † volūt ꝙ ſint ſynonyma poteſtas ⁊ officiū: ⁊ clarū ē ꝙ arbitri of
ficiū exercēt. l. nō diſtinguemꝰ. §. de officio. ff. de arbi. Unde cū po
teſtas dicaꝛ etiā ſine iuriſdictiōe vt in dictis iuribus. igiꝛ arbitri
dicūtur exercere poteſtatē. Uñ doctores ſemp dicūt ꝙ ptās arbi
troꝝ pēdet a cōpromiſſo ⁊ ſic dicta verba includūt exercētes po-
teſtatē per vim arbitrij conceſſi a partibus qđ etiā ex eo maxime
apparet: qꝛ in iueſtitura dicitur ꝙ nō poſſit aliquā poteſtateꝫ vel
iuriſdictionē exercere. ¶ Que verba ſunt notāda primo dū dicit
poteſtatē vel iuriſdictionē. naꝫ dictio vel poniꝛ inter diuerſa vt i
rubri. ff. de iuris ⁊ facti igno. per gl. Igiꝛ loquitur de poteſtate q̄
exerceꝛ ſine iuriſdictione qualis eſt arbitroꝝ. ¶ Scđo qꝛ cū di
cit aliquā iuriſdictionē ꝓpter vniuerſalē aliquā: vt per gl. in cle. j.
de foro cōpe. Igiꝛ dū loquitur de poteſtate. Intelligi debet etiaꝫ
ſine iuriſdictiōe: ne alias verbū poteſtatem dicatur appoſitū ſine
effectu aliqd operandi cōtra. c. ſi papa. de priuileg. in. vj. ¶ Ter-
tio qꝛ dicit aliquā poteſtatē. ⁊ ſic cōcludit quālibet minimā pote
ſtatē iuxta. d. gl. i. d. cle. j. Igiꝛ arbitri ſunt etiā ꝓhibiti cognoſce-
re: ⁊ ſic de his nō poteſt fieri cōpromiſſum tanq̄ ꝓhibitū ex quo
arbitriū eſt ꝓhibitū. l. oratio. ff. de ſpōſa. ⁊ ꝓbatur in. d. l. nō diſti-
guemꝰ. §. de liberali. ¶ Ex quibus cōcludo ꝙ nō poteſt magnifi
cus dn̄s Sibertus cōpromiſſum facere ſine periculo penaruꝫ ap
poſitarū in dictis inſtrumētis inueſtitutarū. Ex eo qꝛ veniret cō
tra indultū ⁊ icurreret indignationē Impatoris: qđ nihil aliud
ſignificat niſi feudi priuationē ſm̄ Bal. ⁊ Jac. aluaro. i. c. j. §. ſꝫ et
delator que fuerit pma cauſa beneficij amittēdi. ¶ Circa ſcđꝫ di-
co ꝙ virtute inueſtituraꝝ pfatus Magnificus dn̄s Sibertus ſo
lus eſt dn̄s caſtri Carpi: ⁊ alioꝝ locoꝝ in feudo conceſſorum ab
imperatore. Iſta cōcluſio clare ꝓbatur ex tenore inueſtiture ꝯceſ
ſe illuſtribꝰ dn̄is Leonello ⁊ Marco ꝺ pijs vbi apte diciꝛ ꝙ poſt
mortē ne ꝓpter plurimoꝝ ſeu cuiuſlibet heredum diminui: ſeu i
ſuis iuribus ⁊ libertatibꝰ dedecus diſtrahi ſeu deſtitui cōtingat
ꝙ primogenitꝰ alterutriꝰ veſtrū ſolus qui ſit maior natu ⁊ etate
poſt ſui patris obitū etiā ſi a principio non ſit primo natꝰ in hu-
iuſmodi feudo ſuccedere debeat: ⁊ nullꝰ alius non obſtātibꝰ ⁊c.
¶ Ex quibus verbis clare colligitur ꝙ magnificꝰ dn̄s Sibertꝰ
ſolus ſuccedit in dicto feudo: qꝛ eſt primogenitꝰ ⁊ maior etate: pꝫ
ex dictione alteriꝰ veſtrū que dictio idē ſignificat ꝙ primogenitꝰ
alteriꝰ ex eis qui erit maior natu ⁊ etate: prout eſt magnificus do
minus Sibertꝰ put de dicta dictiōe ꝓbaꝛ in. l. ſi ex toto. §. j. ⁊ ibi
Bart. ff. de le. iij. ⁊ ibi clare Ang. ⁊ Pau. de ca. ſummādo illū tex.
⁊ eſt caſus clarꝰ inſti. de rerū diuiſi. §. ſed ſi ab alterutro veſtrū. et
clarior eſt tex. in. c. cū contingat. extra de reſcrip. ⁊ ita dicūt periti
in lingua latini: vt patet i Cornucopie epigrāmate. xxviij. vbi di-
citur ꝙ alteruter eſt quis ex duobꝰ. ¶ Cōfirmaꝛ qꝛ ſub hac ſigni
ficatione in eodē loco pauloante ponitur dum dicit poſt veſtruꝫ
ſeu alterutrius veſtrū diſceſſuꝫ in eadē ſignificatione cenſeꝛ illud
vbū poſitū paulo poſt. l. vtrū. ⁊ ibi Bar. ⁊ Ang. ff. de peti. here. l.
qui filiabus. in prin. ff. de leg. j. ¶ Preterea poſt illa verba. alter-
utrius veſtrum adijciꝛ ſolꝰ q ſit maior natu ⁊ etate. ¶ Ex qbꝰ pꝫ
5 ꝙ loquiꝛ de vno tm̄ ex filijs coꝝ. † Dictio enī ſolꝰ taxatiua: ⁊ alio
rum excluſiua. l. aduerſus. C. ſi aduer. reꝫ iud. ⁊ l. his ſolis. C. de re-
uo. dona. ⁊ in. c. in omni negocio. extra de teſtibꝰ. ⁊ i. c. queſiuit. ex
tra de ver. ſig. ⁊ etiā oſtēdūt illa verba qui ſit maior natu ⁊ etate
que verba non poſſunt duobꝰ cōuenire ꝙuis quilibet dicaꝛ ma-
ior: ſed vni tm̄. facit qđ habeꝛ in. l. qui duos. in princip. ff. de reb.
dub. ⁊ ibi qn̄ ambo eēnt eodē tēpore nati: quo caſu eſt dubitatio
qs debeat ſuccedere: qđ nō eſt noſtre cōſiderationis qđ etiam pa
tet ex ratione aſſignata per principē cōcedētē ne ꝯtingat iura feu
di p diuiſiōes diminui. Unde voluit huic feudo attribuere natu
rā feudi comitatus marchionatus ⁊ ducatus: que nō diuiduntꝛ
vt in. c. imperialē. §. preterea ducatꝰ. de probi. feud. alie. per Fede.
qꝛ huiuſmodi dignitates vnite ſtare debēt: nō diuiſe: ne per diui-
ſionē diminuanꝛ ⁊ deducanꝛ ad deſtructionē: vt no. gl. i. c. lꝫ extra
de voto: ⁊ no. i. c. ſi hr̄des. extra de teſta. Unde inqt Cicero regnū
nō capit duos. Entia enim nolunt male diſponi: pluralitas ma-
la vnus ergo princeps vt habetur primo metaphyſicē. ⁊ vij. qđ. j.
in apibꝰ. ⁊ i. l. ſi. ff. de rerū diui. ⁊ hāc rōnē cōſiderauit impator q
rē diuiſibilem ſeu feudū diuiſibile poteſt indiuiduū facere: ⁊ ecō-
tra: vt p doc. in. d. §. preterea ducatus. ⁊ p Joā. an. in rub. de feu-
dis. ¶ Ex qbus cōcluditur ꝙ virtute inueſtituraruꝫ magnificꝰ
dn̄s Sibertus q eſt maior natu ⁊ etate eſt ſolus dn̄s Caſtri capri
cū alijs coherentijs in dicta inueſtitura cōceſſis. Et caret hec cō
cluſio probabili dubitatiōe. ¶ Quibꝰ premiſſis cōcludo primo
ꝙ pmiſſe cōcluſioni nō ob. ꝙ dn̄s Albertus etiam fuerit inueſti-
tus ab iperatore de dicto Caſtro Capri qm̄ talis inueſtitura cen
ſeꝛ ꝯceſſa ⁊ facta ſine piudicio iuris tertij cui priceps cēſeꝛ nō vo
luiſſe piudicare vt dicit no. Bal. in. l. j. ff. de cōſtitu. pric. vbi ponit
verba notāda ad hoc. ⁊ i. l. ij. §. ſi quis a principe. ff. ne quid i loco
pub. no. gl. in. l. ratas. C. de reſcin. vend. ⁊ no. glo. in. c. ad aures. ex-
tra de reſcrip. ⁊ in. c. dudū. ad fi. de decimis. etiā qn̄ conceſſio ſit a
principe motu ꝓprio vt dicit Hoſti. in. c. cauſaꝫ. de teſti. Joā. cal.
in. c. mādatū. de reſcrip. ⁊ do. Abb. in. c. j. i. xiij. colū. extra de iudi.
Unde cōcludiꝛ ꝙ inueſtitura cōceſſa magnifico do. Alberto non
piudicat iuribus magnifici domini Siberti. ¶ Secūdo nō piu-
dicat. qꝛ princeps nō poteſt vaſallū ſine cauſa feudo priuare niſi
de plenitudine poteſtatis vt dicit Aluarotꝰ in tit. de his qui feu-
dare poſ. in fi. Sed priceps in dubio non cenſetur velle vti pleni-
tudine poteſtatis. vt no. Inno. in. c. innotuit. extra de elec. ⁊ Bal.
in. l. ſi teſtm̄. C. de teſta. ⁊ i. c. j. §. ſacramēta. de pace iura. fir. ⁊ eſt ca-
ſus i. l. ꝙꝙ. C. de teſta. mili. ⁊ ibi no. Moder. ⁊ eſt caſus ⁊ ibi etiaꝫ
ponderat Raph. cuma. in. l. ex facto. in prin. ff. de vulg. ⁊ pup. cuꝫ
multis ſimilibus. ¶ Ex quibꝰ infertur ꝙ nō ob. qđ in reſcripto
in quo priuat do. Albertū feudo narrat ſe illud ſibi ꝓ parte cō-
ceſſiſſe: qꝛ p hoc nō intelligitur derogare voluiſſe iuribus domi
ni Siberti vt dictū eſt: nec in hoc ſtatur ſue aſſertioni: qꝛ non fun
dat ſe in ea vt ꝯcludunt doc. in. d. cle. j. de ꝓba. Unde poterat ſibi
dici vos fallit opi. vt in. c. pterea. xxiij. diſt. Item ſicut non preiu-
dicauit inueſtitura facta do. Alberto. Ita minus piudicat aſſer
tio pricipis referentis ſe ad illam inueſtituram in qua nihil intē
dit diſponere ex quo errore ductus fuit ad inueſtiendū eodeꝫ ad
ita narrādū. l. doli clauſula. §. diuerſum. ff. de noua. Facit qꝛ non
valet ſcđm priuilegiū cōtra primum in preiudicium iuris iam q̄
ſiti. vt tradiꝛ in. c. j. de reſcrip. ¶ Secundo conclude ꝙ ſententie
a quocūqꝫ iudice late per quas oſtendereꝛ dictū feudū cōceſſum
ab imperatore de caſtro Carpi cuꝫ alijs expreſſis in eo eſſe cōmu-
ne ſunt nulle: qꝛ vt ſupra oſtenſum eſt cognitio imediate pertinet
ad imperatorē: ⁊ nullus alius poteſt ſe intromittere etiā per viā
ꝓrogationis vt ſupra ꝓbatū fuit. Unde tanq̄ late ab omnino iu
dicibus incōpetentibꝰ ⁊ carentibꝰ iuriſdictiōe ſunt nulle vt per
totū. C. ſi a non cōpetenti iudice de qua nullitate ex defectu iuriſ-
dictiōis pōt qn̄cūqꝫ opponi etiā ſi alias contra tales ſentētias nō
poſſet opponi de nullitate: qꝛ talis nullitas ex defectu iuriſdictio
nis nō cenſeꝛ excluſa vt voluit gl. reputata ſingularis quam ap-
probāt cōiter doc. in cle. j. de ſequeſtra. poſ. ⁊ fruc. ⁊ illā gl. ſequun-
tur do. Ant. ⁊ Jo. de imo. in. c. itē cū quis. extra de reſtitu. ſpol. et
in. c. ex parte. el ſcđo. extra de offi. delega. ⁊ Bal. in. l. exceptionem.
C. de ꝓbatio. ⁊ conſuluit Ange. in ſuo conſi. cciij. incipit domina
Suilielmina. tenent Ang. ⁊ Imo. in. l. de pupillo in. §. q opus. ff.
de noui ope. nun. ⁊ cōmuniter doc. in cle. j. in terminis illiꝰ litere
6 extra de re iudi. ¶ Tertio cōcludo ꝙ lauda lata p † arbitros ſeu
arbitratores p que etiā oſtēderetur dicta bona feudalia eſſe com
munia nō obſtāt tanq̄ inualida ⁊ nulla qm̄ vt i prima difficulta
te ꝓbatū eſt dictus dn̄s Sibertus nō poterat facere ꝯpromiſſuꝫ
ſuper dictis bonis i feudū cōceſſis: ⁊ ſic ex cōpromiſſo nullo facto
nulla fuit cōceſſa poteſtas laudādi qm̄ qđ nullū eſt: nullū ꝓducit
effectū. l. iij. §. cōdēnatū. ff. de re iudi. cū ibi no. l. nō putauit. §. non
queuis. ⁊ ibi Bar. ff. de bo. poſ. cōtra tab. ad idē tex. ⁊ ibi Bal. i. l.
j. ff. de feri. ⁊ gl. in. l. ſi pater. C. ne de ſtatu defun. cuꝫ multis vulga.
Si ergo nulla fuit attributa poteſtas laudū inde latū fuit nullū:
⁊ de eiꝰ nullitate ex defectu poteſtatis arbitroꝝ dici pōt vt voluit
Ang. i. l. nō erit. §. dato. ff. de iureiurā. ⁊ Ang. in conſi. cclxxiiij. in
cipit Philippꝰ in fi. Idē Bal. in. l. ſuam iudicati. C. de execu. rei
iudi. ⁊ tꝫ Bar. in. l. ij. §. pretor. ff. qui ſatiſda. cogan. ⁊ Bart. ⁊ bal.
in. l. diuus. ff. de teſta. mili. ⁊ Ang. in conſil. clxxiiij. incipit. Uiſa
facti narratione. ¶ Confirmanꝛ premiſſa ⁊ etiam que dicta ſunt
in pcedēti cōcluſiōe. Nā impator reſeruat oēꝫ poteſtatē ⁊ iuriſdi-
ctionē ſibi. ⁊ iubet ne aliq pricepes vel alij ſe itromittāt exercēdo
aliquam

aliquã poteſtatem vel iuriſdictioneꝫ: ⁊ ſic ꝙ non poſſint ſe intro
mittere tanꝙ arbitri ⁊ arbitratores: vt probatũ eſt. demũ appo
nit clauſulã decreti que annullat quicquid a quocũqꝫ in ꝯtrariũ at
tentatur quo caſu ad validitatẽ act⁹ cõſenſus partiũ nihil põt
operari: vt no. glo. in. c. ſtatutũ in verbo. cõmittaꝛ de reſcrip. li. vj. ⁊
no. in. c. j. ⁊ in. c. diſpẽdia. in verbo proceſſus eo. ti. ⁊ glo. in. l. a diuo
pio. in verbo actiõe. ff. de ritu nup. quã ad hoc allegat Bal. i. c. la
tor. de re iudi. ⁊ Bal. i. l. nõ dubium. in. xij. col. C. de legi. ⁊ Bal. in
l. iubemus. C. de ſacroſan. eccle. cum multis ſimi. ¶ Ex quib⁹ cõ
cludiꝛ ꝙ pars cõſentiẽdo per viam cõpromiſſi nõ potuit facere
iudiciũ validũ cõtra clauſulam decreti vt dictum eſt. ¶ Quarto
cõcludo ꝙ dicta lauda ⁊ ſententia partium ratificatiõe ⁊ appro
7 batiõe validari nõ potuerunt. ¶ † Primo qꝛ vt dixi cum actus
annullatur ex clauſula decreti cõſenſus partiũ nihil operaꝛ: que
clauſula decreti ligat etiam ignorantes: vt no. gl. ⁊ doc. i. c. ſi eo tẽ
pore. de reſcrip. in. vj. ⁊ in. c. dudũ. ⁊ i. c. pe. de preben. in. vj. ⁊ no. gl.
in verbo attentari. in cle. j. de cõceſ. prebẽ. facit gl. in verbo exnũc
8 in cle. volẽtes de hereticis. ¶ † Scdo qꝛ lꝫ laudũ nullũ defectu po
teſtatis ratificetur tamen in vim laudi vel ſentẽtie nõ poteſt rati
ficari a partib⁹ qñ tale arbitramentũ nõ vꝫ vt eſt caſus: ⁊ ibi do
cto. maxime do. Abb. i. c. examinata. de ꝯfirma. vti. vel inuti. ⁊ tra
diꝛ in. l. ij. C. communia vtriuſqꝫ iudi. ⁊ in. c. niſi eſſent. de preb. ⁊
per Bald. in extrauaganti de pace conſtantie in verbo ſententie.
¶ Et ſi cõtra hoc dicaꝛ ꝙ ſnia ⁊ laudũ ratificata: licet nõ valeãt
vt ſnia ⁊ vt laudũ: tñ valeant vt trãſactio iuxta no. ꝑ glo. ⁊ doct.
in. d. l. ij. ⁊ ꝑ doct. i. d. c. examinata. In primis dico ꝙ ꝓpter clau
ſulam decreti nõ poſſunt per cõſenſum partiũ aliquo modo va
lidari vt ſupra dictũ eſt. ¶ Preterea dico ꝙ mihi non eſt exhibi
ta ratificatio. Nã ſi tñ tacite ſunt ratificata vel expreſſe ſimplici
ter citra ſtipulationẽ ex q̃ nudo cõſenſu eſt facta ratificatio talis
nuda cõuẽtio nõ obligat ad actionẽ dãdã: ſed tñ ad exceptionẽ
ꝓdeſſet qñ eſſem⁹ in eo qui cõſentire poſſet. l. iuriſgẽtiũ. §. igitur
nuda. ff. de pac. ſm Pau. de ca. in. d. l. ij. ⁊ tenet Bal. in. c. cum cãꝫ.
de teſti. in vlti. col. ⁊ Pet. de anch. in conſi. xxvj. icipit. Prima fa
cie. ⁊ dñs Abb. in. c. dilecti. circa fi. de arbi. ſentit dñs Abb. in cõ
ſilio. xciij. incipit. Cõtra ſniam. Et Jo. de imol. in. l. ꝙ iuſſit. ff. de
re iudi. ⁊ Pet. de anch. in cõſi. lxvj. incipit. Querela expoſita. Sꝫ
in caſu nro dico ꝙ nõ valeret vt pactũ vel vt trãſactio ex alio fũ
damẽto. ¶ Unde quinto ⁊ vltimo loco in hac difficultate cõclu
do qđ ſi que trãſactiones cõcordie vel cõtract⁹ factis ſint ꝑ quos
videaꝛ dñs Sibert⁹ feudi ꝯmunionẽ confeſſus vel diuiſibile ſeu
alio modo ſuper his cõtraxiſſe ſeu ſuper coꝝ adminiſtratiõe vel
fructib⁹ ita ꝙ ſeqnaꝛ alienatio vel diuiſio: dico tales cõuẽtiones
nõ valuiſſe: ſed fuiſſe nullas: qꝛ ſi in dictis conuentionib⁹ agiꝛ de
feudo dicti caſtri tanꝙ de re cõmuni ⁊ cõſentiãt eſſe cõmune vł
diuidũt ſeu eius adminiſtrationẽ vel fruct⁹ põt dicere. M. dñs
Sibert⁹ ꝙ ignorabat feudũ iſolidũ ad eũ pertinere: que ignorã
tia videꝛ ꝓbabilis qꝛ in ius alterius ſucceſſit: vt in regula qui in
alteri⁹. ff. de re. iur. ⁊ ibi Bar. ⁊ tenet Jac. aluaro. in. c. ſi vaſallus
alias pe. ſi de feu. fue. ꝯtro. Et ſi dicaꝛ ꝙ in iueſtitura ꝑfati domi
ni Siberti inſeriꝛ tenor iueſtiture magnificoꝝ dñi Marei ⁊ Leo
nelli: in qua pꝫ ꝙ feudũ ꝑtinet ad eũ ſolũ. Rñdeo ꝙ inueſtitura
fuit per ꝓcuratorẽ ipetrata. Unde dñs põt ꝑtendere ignorãtiam
eoꝝ que a ꝓcuratoribus gerũtur vt per Bar. in. l. nõ fatetur. ff. de
confeſſis. ⁊ hoc maxime in iſtis dñis qui gerũt eoꝝ negocia ꝑ ꝓcu
ratores: in qb⁹ cõfidũt cõiter accidentia a quibus validũ eſt. arg.
l. neqꝫ natales cũ gl. C. de probatio. ⁊ feudo antiquo ꝙ vaſall⁹ ꝑ
ſumatur ignoraſſe qualitatem ſui feudi. eſt gl. ⁊ ibi doc. in. c. j. §. j.
de feudo guardie. Et ſi dubiũ eſſet de errore facti debemus preſu
mere ꝙ duct⁹ fuerit errore iuris credens feudum eſſe commune:
ſicut erat parẽtũ ſuoꝝ: cũ feuda ſoleãt ad filios trãſire: vt i. c. j. de
9 ſuc. feu. † Unde fuit iuſta cauſa hoc credẽdi: ⁊ probaꝛ error iuris
ex qualitate perſonarũ ⁊ facti vt habetur in. l. ſi adulteriuꝫ cum
inceſtu. §. j. ff. de adulte. ⁊ per Bar. ibi in vltima col. In caſu autẽ
noſtro vtrũqꝫ verificaꝛ ad ꝓbãdum iuris errorem. ¶ Primum
apparet ex qualitate perſone quia eſt dominus ⁊ intẽdit militie
vt eſt caſus i. l. ſi. in pri. C. de iure delibe. ⁊ not. in. l. j. C. de iur. ⁊ fac.
igno. ¶ Scdm ex qualitate facti ꝓbaꝛ: qꝛ in dubio non eſt cẽſen
dũ ꝙ donare voluerit. l. cum de indebito. ff. de ꝓbatio. ⁊ maxime
quia ſemper fuerũt in contẽtione in rixis ⁊ inimicitijs. ar. l. iij. §.
fi. cũ ibi not. ff. de adimẽ. lega. Et maxime dimidiã tãti feudi. arg.
gl. ⁊ qđ ibi per Bar. ⁊ doc. no. in. l. cũ quid. ff. ſi cer. pet. ⁊ no. ꝑ bar.
in. l. que dotis. ff. ſolu. matri. Unde potius error ꝑſumitur ꝙ do
natio ⁊ ꝓditio. Unde ſi diuiſio vel alius contract⁹ fuerũt facti de
feudo ꝓprio vt de feudo cõmuni ſiue facti fuerint ex errore iuris
ſiue facti nõ nocent caſus eſt in. l. ſi poſt diuiſionẽ. C. de iuris ⁊ fa
cti ignorã. qꝛ eſt error q in damnis vitãdis nõ nocet. l. iuris igno
rãtia. la ſecũda. ⁊ l. error. cũ ibi not. C. de iur. ⁊ fac. ignorã. ⁊ ꝓ his
eſt etiã tex. cum glo. ⁊ ibi doc. in. l. cum putarẽ. in fi. ff. fami. erciſc.
niſi diuiſio fuiſſet facta vͣtute ſentẽtie diffinitiue valide vt ibi ẽ ca
ſus in prin. loquiꝛ enĩ qñ ſententia erat valida vt ibi dicũt doct.
in. l. ſi titi⁹. ff. de verb. oblig. Secus autẽ in caſu noſtro in quo ſnia
erat nulla ſi qua lata erat. ⁊ ſic non habet effectũ ſententie. l. iiij.
§. condẽnatũ. ff. de re iudi. cũ ibi notatis. ¶ Diuiſio ſeu geſta tan
ꝙ ſup re cõmuni nõ valent qꝛ ex quo erat ꝓhibitũ diuidi ⁊ alie
nari de iure cõmuni vt in. c. imperialem. in princi. de ꝓhi. feu. ali.
ꝑ Fede. Itẽ ex tenore inueſtiture. Prohibit⁹ autẽ alienare ⁊ diui
dere non potuit ſuper his aliquã conuentionẽ facere: vt in. l. j. cũ
ibi notatis. C. ſi aduerſus rẽ iudi. ⁊ in. l. preſes. C. de trãſac. ⁊ in. c.
10 cum veniſſet. ⁊ in. c. de cetero. de trãſac. ¶ † Nec ob. tex. in. c. ſi vaſal
lus. lultimo. ſi de feudo fuerit ꝯtrouerſia. vbi vr̃ ꝑmitti trãſactio
qꝛ ꝓcedit qñ vaſallus retinet feudum ⁊ aliqd dat ſm Jaco. ard.
And. de yſer. ⁊ Jaco. aluaro. in. d. c. ſi vaſallus. Et Bald. in. c. j. in
prin. de ꝓhi. feu. alie. ꝑ Fede. Uel dicẽdũ ꝙ ille tex. ꝓcedit qñ denũ
ciauit dño vel nõ ſtetit ꝑ eũ ſm Bald. Uel qñ lis eſſet dubia q̃ de
facili liquidari nõ poſſet alias nõ valet ſm Bal. i. d. c. j. ⁊ lꝫ And.
de yſer. dicat ꝙ tenet in preiudiciũ vaſalli ſed non domini tñ ille
intellectus nõ eſt cõmunis. Itẽ nõ procederet in caſu noſtro pro
pter ignorantiã iuris vel facti. ar. l. error. ⁊ l. iuris. ff. de iuris ⁊ fa
cti ignoran. ¶ Ex qbus omnibus cõcluditur ꝙ dictũ feudũ Ca
ſtri carpi pleno iure pertinet ad prefatũ dominum Sibertũ tã
ꝙ maiorẽ natu ⁊ etate. ¶ Capio tertium articulũ in quo primo
aſpectu videbatur dicendum ꝙ imperator etiam de plenitudine
poteſtatis ſine cauſa nõ poſſit auferre feudũ a ſe ꝯceſſum. Et hoc
primo ꝑ regulam generalem que hꝫ quod princeps ſine cauſa nõ
põt priuare aliquem dominio ſuo ſibi queſito: vt no. Cy. ⁊ alij in
l. ſi. C. ſi ꝯtra ius vel vti. publi. Inno. ⁊ Canoniſte in. c. que in eccle
ſiarũ. de cõſti. ⁊ hoc ꝓcedit nõ ſolũ in dñio directo ſed in vtili vt
voluit Bart. in. l. ij. per illũ tex. C. de fun. patri. lib. xj. ¶ Secundo
hoc in ſpecie videtur decidere glo. in. c. de his q feu. da. poſ. in fin.
11 † Ubi vult ꝙ etiaꝫ Imperator ſine cauſa non põt vaſallũ feudo
priuare quã glo. ſequitur ibi Bald. ⁊ ſequũtur alij ⁊ tradiꝛ in. c.
penul. q̃ fuerit prima cauſa beneficij amittendi. ⁊ no. in. c. j. in fin.
qui ſucceſſores teneanꝛ ⁊ dñs Abb. in. c. que in eccleſiarum de cõ
ſtitu. ꝑ tex. in. c. j. que fuerit prima cauſa bñficij amittendi. ¶ Ter
tio etiã hoc in terminis decidere videꝛ do. Pau. de caſt. in conſi.
clvj. incipiẽ. Uiſo ⁊ examinato. Ubi dicit ꝙ papa non poteſt va
ſallo auferre feudũ ſine cauſa per not. ꝑ Bart. in. l. ij. C. de feudis
patri. ⁊ ꝑ Bald. in. c. j. de noua forma fidelitatis. Et qꝛ licet vtile
dñium ſit de iure ciuili: ⁊ ſic videaꝛ poſſe tolli ſine cauſa vt tradi
tur in. d. l. fin. ⁊ in. d. c. q̃ in eccleſiarũ. tñ effectus vtilis dominij eſt
de iuregentiũ ⁊ tamẽ ſine cauſa tolli nõ poteſt. argu. text. inſti. de
vſu ⁊ habi. §. fi. ⁊ eorũ que notat Barto. in extrauagãti quoniã
nuper in verbo rebellãdo in. iiij. col. ver. itẽ quero: ⁊ iſta videban
tur in contrariũ multũ vigere. ¶ Sed premiſſis nõ obſtantibus
cõtrariam ſniam veriorem eſſe exiſtimo: qm̃ imo feudũ a ſe cõceſ
ſum ex mera liberalitate princeps poteſt de plenitudine poteſta
tis ſine cauſa a vaſallo auferre iſta cõcluſio probatur ex plurib⁹.
12 ¶ † Primo fundamẽto ſatis claro per ea q̃ inquit Bald. ſingu
lari. ⁊ in. l. qui ſe patris. C. vnde liberi. vbi vult ꝙ imperator non
põt auferre feudũ per priuilegiũ: qꝛ ſpeciale eſt in principe ꝙ poſ
ſit ius ⁊ dñium trãſlatũ per ſuum priuilegium etiã ſine cã aufer
re. ar. tex. no. in. l. q fundo. C. de omni agro deſerto. lib. xj. Si autẽ
non per viam priuilegij ſed cõtractu ⁊ conuentionis non. arg. l.
fundi. C. de fundis patri. lib. xj. ⁊ ideo dicit ꝙ ſi ꝯcedit recepto ꝑ
tio erit ꝯtus ⁊ irreuocabilis: ⁊ idẽ voluit Bal. in. l. nupta. C. de
ſenato. allegãdo. d. l. qui fundos. ſed in caſu noſtro vt clare patet
ex tenore priuilegij fuit feudũ conceſſum ex mera liberalitate ⁊ ꝑ
viam priuilegij ⁊ nõ per viam ꝯtractus. Igiꝛ poterat ſine cauſa
ab Imperatore auferri intelligẽdo de plenitudine poteſtatis vt
ſtatim diceꝛ. ¶ Scdo confirmatur per ea q̃ dicit Paul. de caſ. in
l. ſi mihi ⁊ tibi. §. in legatis in lectura bonoñ. ff. de leg. j. Nã Nico
laus de mata. vt refert Bald. in. d. l. q ſe patris. dicebat ꝙ priuile
giũ reuocari poterat ſicut lex: niſi princeps aliqd conceſſiſſet qđ
haberet ꝑpetuam cõmenſurationẽ cum re cõceſſa: qꝛ reuocando
dolum cõmitteret. arg. l. ſi cum mihi. C. de dolo. Sed cõtra Nico
laum de mata. ⁊ Bal. inſurgit do. Pau. dicẽs ꝙ contra Nicolaũ
⁊ Bal. facit. l. titius puerũ. ff. de obſequijs patro. preſtandis. Ubi
ſit differẽtia an ſeruus pro libertate ꝯſequẽda det pecuniam dño
ſuo: ⁊ tũc dñs dicatur vti liberalitate. aut daꝛ pecunia domino
ab alio ⁊ tũc ſecus. Ita dꝫ diſtingui in caſu noſtro ꝙ aut ꝓpter
priuilegiũ datuꝛ pecunia a ſubdito: ⁊ tunc dicatur priuilegiũ et
liberalitas ⁊ poſſit reuocari ſicut in ſimili not. i. l. lꝫ. ff. ſi qs omiſ.
cauſa teſta. aut a nõ ſubdito: ⁊ tunc ſecus. Dicit tamẽ ꝙ opi. Ni
colai de mata. ſaluari põt dicendo ꝙ aut daꝛ aliquid equiualẽs
rei ꝯceſſe ⁊ nõ poſſit reuocari. ⁊ ita ꝓcedat opi. Nicolai ⁊ Bald.
vt nõ poſſit reuocari. Aut nõ daꝛ aliquid equiualens: ⁊ tũc poſ
ſit reuocari: ⁊ ita intelligiꝛ tex. in. d. l. ſi tibi vbi pecunia ꝓ liberta
te ꝯſequenda daꝛ: q̃ eſt res ineſtimabilis. Sed in caſu noſtro ceſ
ſant iſte obiectiones qꝛ apparet ex mera liberalitate qđ priuile

gium fuit conceſſum.⁊ ſic habet locũ quod dicit Bal.per.d.l.qui fundos ſupra allegatam.¶ Tertio ↄfirmat iſta opi.per ea q̃ voluit notãter Ange.in.l.antiochẽſiũ.ff.de priuile.credito.vbi vult ꝙ ſi prĩceps aliquid cõceſſit vel donauit poteſt reuocari:qꝛ iuſta cauſa reuocãdi eſt qꝛ ipſe cõceſſit allegat no.per Innoc.in.c.q̃ in eccleſiarũ.de cõſti. Idẽ in ſimili voluit Ang.i.l.lucius.ff.de euict. ⁊ Bal.in ſimili in.l.fi.i pe.col.C.ſentẽ.re.nõ poſ. Sʒ tale feudũ de quo agim⁹ fuit ex priuilegio cõceſſum ab imperatore.igiť idẽ imperator põt reuocare vt dictũ eſt.⁊ eſt iuſta cauſa reuocatiõis.qꝛ
13 ipſe cõceſſit.¶ † Quarto vt dictũ eſt priuilegium ⁊ gratia cõceſſa a principe poſſunt a principe reuocari etiã ſi ſine cã ſʒ Bal.in.d.l.qui ſe patris.ſed feudũ licet hẽat aliquid oneris plus in ſe tñ hʒ cõmodi. Igitur diciť gratia.ar.l.q̃riť.ff.de ſtatu ho. Ita cõcludit no.bal.in preludijs feudoꝝ.⁊ Bar.dicit ꝙ eſt beneficiũ in.l.j.C.de iuris ⁊ fac.igno.⁊ in.l.fi.C.ſi ↄ ius vel vtili.pub. Igiť ⁊c.¶ Quinto nam videm⁹ ꝙ minores valuaſores olim feudũ dãtes poterãt pro libito voluntatis reuocare vt in tit.de his qui feu.dare poſ.i fi.qua ergo rõne imperator in illis ↄſtituit pari rõne in alijs põt hoc facere:cum ipſe ſit ſuper oẽs leges.⁊ omnis poteſtas ſit in principe.c.ꝓpoſuit.de cõceſ.preben.¶ Poſtremo iſta cõcluſio eſt vera ſaltez de plenitudine poteſtatis de qua põt etiã ſine cã vaſallũ ſuũ feudo ſibi dato priuare hoc in terminis decidit do.Ia.alua.in.d.tit.de his qui feu.dare poſ.vbi dicit ꝙ de plenitudĩe poteſtatis poteſt auferre feudũ vaſallo ſine cã:tñ de iure nõ põt.vt.in.c.j.de natura feudi.arg.l.digna vox.C.de legi.⁊ idẽ dt Aluarotus i.c.j.de natura feu.allegat no.per Innoc.in.c.ad apoſtolicã.de ſimo. alias nõ poteſt priuare ſine cauſa.¶ Ex qb⁹ patet ſolutio ad cõtraria ⁊ pro ſolutiõe eſt aduertẽdũ ꝙ aliqñ ⁊ primo feudũ eſt cõceſſum per viã cõtractus.⁊ tũc nõ põt ſine cauſa reuocari etiã de plenitudine poteſtatis ita ꝓcedũt notata p doc.i.d.c.que in eccleſiarum.⁊ per bart.in.l.ij.C.de fundis patrimonialibus.libro.xi.
14 ¶ † Aliqñ ⁊ ſecũdo per viã priuilegij ex mera liberalitate fuit cõceſſum. Et tũc aut querim⁹ nunqd poſſit reuocari de potẽtia ordinaria.⁊ diſtinguitur ꝙ ſine cã nõ.ſed cũ cã ſic.⁊ ita procedit gl.in.d.tit.de his qui feu.dare poſ.in fin.cum alijs ſupra allegatis.¶ Aliquãdo ⁊ tertio fuit cõceſſum per priuilegium vt ſtatĩ dixi.⁊ queritur. Nunqd ſine cauſa poſſit reuocari.⁊ dicendũ eſt ꝙ ſic ⁊ ita ꝓcedit opi. Aluaroti cũ alijs ſupra allegatis.⁊ ita ꝓcedũt ea que dicit bal.in.d.l.qui ſe patris.¶ Ex quibus infertur ꝙ ea que dicit Pau.de ca.in.d.cõſilio vel ſunt intelligenda de potẽtia ordinaria:vel qñ feudũ queſitum fuit per viam contract⁹ al's eẽt cõtra iura ⁊ autoritates in ↄ̃riũ adductas. Nec ratio ſua videtur vera:qꝛ ſi imperator põt tollere vtile dñium inductum de iure ciuili iuxta not.i.l.ex hoc iure.ff.de iuſti.⁊ iur. Pariter põt tollere effectuz vtilis dominij qui ab eo cauſať vt probatur ex his q̃ ponit Bal.in.l.fi.in pe.col.v. Sed immediate oppono.C.ſenten.reſcin.non poſ.⁊ Paul.de caſt.in.l.cũ heredes.C.de acqui.poſ.⁊ in l.iij.ff.de teſta.⁊ do. Abb.in cõſil.lxxxv.incip.illud in ſumma ⁊c.¶ Ex quib⁹ cõcludiť ꝙ feuduz conceſſum ex liberalitate per priuilegiũ ab imperatore pront eſt feudũ de quo agimus poteſt ſine cauſa ab eodẽ reuocari ex plenitudine poteſtatis.⁊ iſta cõcluſio nõ eſt extra rem ꝓpoſite materie ſed ex re ⁊ ad rem vt ex infra di-
15 cendis apparebit.¶ † Capio nũc quartã difficultatẽ.in qua clara eſt cõcluſio ꝙ Maximilianus imperator ex cauſis expſſis potuit iuſte ⁊ legitime priuare illuſtrẽ dñm Albertum feudo poſito ⁊ feudũ etiã ad eum pertineret iſta cõcluſio probať.in primis narrať ꝙ adheſit Regi Francie ſuo inimico vt ex narratis ↄſtat ⁊ baronẽ illius ſe fecit. Ex qua amicitia ↄtracta cuʒ inimico poterat feudo ꝑuari ex quo i pnicie domini apparet hoc feciſſe populum incitãdo ⁊ inducẽdo in fauorẽ Regis Francie:vt no.glo. que ita intellecta cõmuniter approbať in.c.j.§.ſi fidelis.quibus mo.feu.amit.no.etiã Aluarotus in.c.j.§.porro.que fuerit prima cauſa bñficij amitten.⁊ per Bart.in.l.j.ff.de rerum diuiſi.qõ.xij.⁊ traditur in.c.j.qui teſtes ſunt neceſſarij.¶ Scdo probať iſta concluſio qꝛ vbicũqꝫ preſumi põt ꝙ vaſallus ſit inimicus dñi:qꝛ geſſit talia ex quib⁹ clare preſumi poteſt inimicus domini:vt voluit glo.⁊ ſequunť doc.in.d.c.j.§.ſi fidelis.debet reputari ⁊ puniri vt inimicus dñi ſui ſed ex dicta adheſione ↄcitatione populi ⁊ alijs que facta narranť in fauorẽ Regis. Francie oſtẽdit ſe ſatis clare inimicum regis romanorũ. Igitur ⁊c.vt in.c.j.§.illud.que fuerit prima cã bñficij amittẽdi. Nã per geſta per ipſum dñm Albertũ qlibet iudex boĩ ⁊ ſtrenui iudicij iudicaret ipſuʒ feudo priuãdũ fuiſſe.¶ Tertio cõfirmať nã Imperator ⁊ dñs hʒ directũ dñiuz vaſall⁹ vtile vt habeť in.c.j.de ↄtrouer.iter vaſallũ ⁊ aliũ de bñfi-
16 cio ⁊ no.i rub.ff.de rei vẽd.⁊ p ↄſequẽs † apud dñʒ eſt ciuilis poſſeſſio apud vaſallũ eſt naturalis vt no.per gl.⁊ doc.in.l.naturaliter.in prin.ff.de acqui.poſ. Unde dñs Albertus faciẽdo inſultũ ad caſtrũ cũ ſeditione in populo cũ bõbardis ⁊ alijs ad expugnãdũ illuſtrẽ dñm Gibertũ. In rẽ dñi diciť inſultum feciſſe:⁊ grauiter vt narrať qꝛ in pnicie dñi directi:⁊ cõtra ſacramẽtum fidelitatis:vt in.c.j.de noua forma fide.⁊ per ↄſequẽs meruit feudo priuari vt traditur plene i.c.j.§.ſimiliter quib⁹ modis feu.amittať.¶ Quarto qꝛ nõ eſt dubium ꝙ delinquẽdo venit cõtra iuramẽtũ fidelitatis ⁊ grauiter ex geſtis ⁊ narratis. Igiť debet feudo ꝑuari.vt in.d.§.ſimiliter.⁊ not.in.c.j.§.illud que fuit prima cã beneficij amittẽdi. Item ex eo qꝛ incurrit grauem infamiaʒ veniẽdo ↄ iuramẽtũ ⁊ delinquẽdo vt tradiť in.d.§.illud.¶ Preterea licet tãtum deliquiſſet in.M.dñm Gibertũ. Ex quo tñ grauiter deliquit venit feudo priuãdus:vt in.c.j.§.deniqꝫ.⁊ ibi Aluaro.q̃ fuit prima cã beneficij amittẽdi. Et ſi qs bene procuret cauſas ꝓpter quas vaſallus poteſt feudo priuari ⁊ filius exheredari:iudicabit cauſas cõmiſſas p dñm Albertũ in.d.reſcripto priuatiõis narratas multo grauiores:ſed vaſall⁹ venit feudo priuãdus nõ ſolũ ex cauſis expreſſis ſed etiã ex grauioribus ⁊ ſimilibus nõ expſſis.⁊ hoc dictat rõ tam naturalis q̃ ciuilis vt eſt caſus in.c.j.§.p̃dictis modis.que fuerit pria cã beneficij amittẽdi.¶ Poſtremo imperator iudicat eũ ex dictis cauſis rebellẽ imperij ⁊ priuatione dignũ. Igitur debẽt ſufficientes ad priuationẽ iudicari. Nã ſi iudex põt iudicare ꝙ ex aliqua cã nõ expreſſa vaſallus ſit priuatione dign⁹:vt in.d.§.p̃dictis modis.⁊ ibi Bal.⁊ alij fortius imperator q hahet omnia iura in ſcrinio pectoris ſui.l.oĩum.C.de teſta.⁊ eſt ſup omnia iura humana:vt in.c.ꝓpoſuit.de cõceſ.prebẽ. Itẽ in principe ſufficit quelibet cã motiua ſm Bal.in.l.reſcripta ad fi.C.de preci.impera.offerẽ.¶ Preterea cum princeps fundet ſe in iure ꝙ dignus erat priuatione adeo ſibi crediť ꝙ nõ admittiť ꝓbatio in ↄ̃riũ vt pulchre p plura cõſuluit Pe.de an.i ſuo ↄſi.cclxxxviij.
17 incipi. Ultra alia ſolẽniter ⁊c. † Et notãdum ꝙ ſententia principis ex qualibet cauſa expſſa ⁊ etiã ex nõ expreſſa ſuſtinetur:vt i.l.emilius.⁊ ibi Bar.ff.de euic.¶ Capio nunc quintã difficultatez in qua cõcludo ꝙ cõtra narrata per regem romanoꝝ in dicto reſcripto priuationis nõ admittiť ꝓbatio in ↄ̃rium vel ꝙ ꝓbatio ꝙ narrata nõ fuerint vera pertinet ad magnificũ dñm Albertũ. Sed prima pars cõcluſiõis videbať nõ ꝓcedere. Sed videbať qõ admitteref probatio in ↄ̃riũ. Nã doctores cõmuniter in cle.j.de ꝓba.videnť cõcludere ꝙ qñ ĩtẽtio principis fundatur ſuper facto alieno nõ geſto coram ſe:nõ ſtatur aſſertioni principis ita ꝙ non admittať ꝓbatio in ↄ̃riũ. Sed princeps in caſu noſtro fundat ſe ſuper geſtis per dñm Albertum:⁊ nõ coraʒ principe. Igiť nõ ſtatur adeo ꝙ nõ admittať probatio in ↄtrariũ ita etiã tenet Ioã.calde.⁊ Ant.i.c.poſt ceſſionẽ.de ꝓba.¶ Cõfirmatur iſta opi. Nã vt dicit notãter dñs Areti.ꝑceptor me⁹ in.c.cũ a nobis.extra de teſti. Si ſtareť aſſertioni pape de non geſtis corã eo hoc nõ poſſet eſſe niſi qꝛ papa fidẽ ⁊ ꝓbationẽ ab alio recepiſſet. Sed iſta fides nõ vr̃ eſſe ſufficiens ad ꝓbãdum aliquid geſtũ in preiudiciũ ptis quoniam ꝓbatio in preiudicium partis nõ poteſt recipi pte nõ citata.c.ij.extra de teſti.quã defenſionẽ papa tollere nõ pt:vt i cle.paſtoralis.extra de re iudi. Igitur eius aſſertioni non eſt ſtandũ.¶ Sed tñ predictis nõ obſtãtibus poteſt in caſu noſtro ↄtrariũ probabiliter dici.¶ Primo qꝛ papa nõ ſolũ narrat factũ alienũ ita eſſe ⁊ fundat ſe ſuper facto:quo caſu ꝓcedũt ⁊ loquũť doctrĩne in ↄtrariũ allegate. Sed in caſu noſtro tria facit.¶ Primum qꝛ dicit talia fuiſſe geſta a dño Alberto ⁊ accepiſſe ex relatiõe illuſtriſſimorũ principũ ⁊ ꝓcerũ ſacri Imperij.⁊ i hoc ꝙ ita ſibi relatũ fuerit.qꝛ atteſtať de geſtis corã eo ſtať ſue aſſertioni:ita qõ nõ dʒ admitti ꝓbatio in ↄ̃rium:vt in.d.cle.j.de ꝓba.⁊ hoc tenẽt oẽs.
18 ¶ † Scdʒ ꝙ facit Imperatorẽ ꝙ affirmat ꝙ illa relata ſunt adeo notoria ⁊ manifeſta vt nulla poſſint tergiuerſatiõe celari:nec alia ꝓbatiõe indigẽt iſta aũt ſuper qbus fundat ĩtẽtionẽ ſuã ſunt iuris. Unde cũ habeat omnia iura i ſcrinio pectoris ſui ſtãdum eſt ſue aſſertiõi ita ꝙ nõ admittať probatio in ↄ̃riũ.¶ Tertiũ indicat ꝙ ſuper illa dign⁹ eſt priuatione.⁊ in eo qõ eſt iuris.⁊ in his duob⁹ que ſunt iuris ꝙ ſtetur eius aſſertioni ita ꝙ nõ admittať probatio in ↄ̃riũ tenet elegãter Pet.de anch.in ſuo cõſilio p̃allegato.cclxxxviij.icipit. Ultra alia ſolẽnia.¶ Confirmatur ex quo princeps dicit illa eſſe notoria potuit ſe informare pte nõ citata:vt voluit Archi.i.c.corã.xj.q.iij.⁊ dñs Ant.in.c.fi.in pe.chart.de ↄſue.⁊ Inn.⁊ do.Anto.in.c.bone.el primo de elect.⁊ Innoc.i.c.j.de poſtu.pla.que ad hoc alleg.dñs Ant.in.c.ij.de teſti.⁊ ſequunť ibi Moder. Ualuit ergo receptio probatiõis ſuper tali notorio ꝙ prĩceps iudicat eſſe tale ꝙ illa probatiõe nõ ĩdiget:⁊ in hoc ſtãdũ eſt aſſertioni ſue. Quinimo glo.Ioã.an.quã ibi multi ſequuntur in.d.cle.j.vult ꝙ illa procedat etiam quãdo papa fundat ſe in facto alieno vt patet ex gl.in verbo feciſſet dũ exemplificat de papa aſſerente quẽ mortuũ.nec eſt credibile ꝙ intelligat de mortuo corã papa ⁊ hãc partẽ tenet dñs Ant.in.c.fi.de ſucceſ.ab inteſta.⁊ lʒ tex.i.d.cle.j.loquať in papa. Tñ locũ hʒ etiã in Imperatore vt ↄſuluit dñs Card.elegãter in ↄſi.cliiij.incip.in qõne que vertitur inter And. Et per hoc qꝛ tex.in.d.cle.j.qui vr̃ fundatus ſm doct.in.d.c.cũ a nobis.de teſti.ꝓcedit ꝓpter ãplã poteſtatẽ quã hʒ ⁊ qꝛ habens ſupremã poteſtatẽ põt ↄcedere vt credať ſibi ſoli:vt in.c.quicunqꝫ.

quicūq̨.xj.q.iij.hoc priuilegiū hꝫ in ſe:qꝛ ſm Philoſophum ꝓ
pter vnū quodq̨ tale:⁊ illud magis.Et hoc maxime ꝓcedit in ca
ſu noſtro.qꝛ Imperator in huiuſmodi feudis a ſe ꝯceſſis hꝫ ſup
mā poteſtatē de plenitudine poteſtatis vt dictū eſt in ſcda diffi
cultate.igitur eius vbis ſtandū eſt ſicut verbis pape vt pꝫ ex no.
per dnm Abb.in.d.c.cū a nobis vbi dicit ꝙ in ſpiritualibus ſtat
aſſertioni pape.qꝛ in his hꝫ ſupremā poteſtatem.igit idem eſt in
Imperatore in his in quibꝰ habet ſupremā poteſtatē i qua mili
tat eadē ratio.vt in.c.ſolite de maio.⁊ obe.⁊ in.c.ad verū.xcvj.di.
⁊ maxime qꝛ vt infra dicā potuit in hoc caſu ꝓcedere Imperator
ſine partis citatione.igit ceſſat ratio Areti.ſupra allegata que vi
debatur vigere.Nam ceſſante cauſa dꝫ ceſſare effectus.c.cū ceſſan
te.de appel.⁊ ibi dñs Abb.⁊ eſt text.i.l.adigere.§.quis.ff.de iure
patro.¶ Sed poſito ꝙ ex tali aſſertiōe nō ſumeret talis ꝓbatio
que nō admitteret ꝓbationē in cōtrariū tanꝙ fundata ſuper fa
cto alieno:tn̄ dico ꝙ ſumit talis ꝓbatio que trāſfert onus ꝓban
19 di aſſerta nō eſſe vera in dnm Albertū.¶ †Quoniam ꝓ aſſertio
ne principis preſumit eſſe ſuper facto alieno niſi cōtrarium ꝓbe
tur vt elegāter voluit Lap.in ſua.allega.vij.que incipit.An lite
re vbi cōſuluit ꝙ per literas pape qbꝰ cōmendat plebanū talis
eccleſie ꝑpter occupationē bonoꝝ ꝓbat illū eſſe plebanū quo ad
illū effectū.niſi ꝯriū ꝓbetur.⁊ ita fuit de mente Ioā.calde.in ꝯſil.
vij.in tit.de reſcript.igit fortius in caſu noſtro i quo fundat ſe in
geſtis corā eo.⁊ ſuper iure reſpectu illoꝝ geſtorū debet talis aſſer
tio in qua princeps ſe fundat ꝓbare donec ꝯrium ꝓbet.¶ Cōfir
mat dicta opi.Nā dicit Ioā.an.in regula nō licet de regul.iur.in
vj.ꝙ talis aſſertio i facto alieno equipollet ꝓbationi fame.vt i.c.
ſi.extra de ſucceſſio.abinteſta.Fama autē poteſt eſſe tāta ꝙ trāſeat
in notoriū quod aſſerere eſt iudicis.Ideo ſtatur aſſertioni eiꝰ an
ſit notoriū vt dictū eſt.¶ Preterea ꝙ ꝓbet qn̄ fundat ſe i narra
tis:dūmō non referat ſe ad partis narrationē ſed cōtrariū tn̄ ꝓ
bari poſſet vt tenet gl.⁊ ſequit Lud.⁊ Pau.in.d.cle.j.⁊ gl.pe.i.c.
nōnulli.ꝺ reſcrip.Qꝺ maxime ꝓcedit qn̄ papa oſtēdit ſe ſup nar
ratis informatū prout in caſu noſtro ſm dnꝫ Ant.⁊ Io.de imo.
in.d.cle.j.allegāt Ioā.and.ſuper gloſſ.in.d.c.nōnulli.¶ Confir
mat qꝛ pīceps in caſu noſtro ꝓcedit ꝓprio motu quo caſu credi
tur licet admittatur ꝓbatio in contrariū.arg.no.in.c.ſi motu ꝓ
prio.de preben.in.vj.ſm Lappum Card.⁊ Imol.in.d.clementi.j.
¶ Ex quibus concluditur ꝙ cū in caſu noſtro pīceps dicat ſibi
cōſtare ex principum relatione ſibi facta.⁊ adeo rem eſſe notoriā
ꝙ non indigeat ꝓbatiōe:⁊ reſcribat ꝓprio motu ſm fere opinio
nē oīum ad minus ſtatur eius aſſertioni ſuper qua fundat inten
tio per no.i.d.cle.j.q̄ ꝓcedunt etiam indubitanter in Imperato
re ⁊ in inferioribꝰ.qꝛ nō eſt ſpeciale in papa vt non admittat pro
batio in cōtrariū.non autē vt ſtetur aſſertioni licet contrarium
ꝓbari poſſit ſm Bar.no.in.l.ambitioſa.ff.de decre.ab ordi.faciē.
Ex quibꝰ remanet ſoluta quinta difficultas.¶ Capio ſextā dif
ficultatē in qua videbatur primo aſpectu dicendū ꝙ dicta priua
tio nō valuerit quaſi nō rite ꝓceſſerit:ex quo nō ꝓceſſit parte nō
citata:qꝛ etiam princeps procedere non poteſt non citata cum ci
tatio ſit de iure diuino:⁊ qꝛ eſſet auferre parti defenſionē:vt eſt ca
ſus proprie in Imperatore in cle.paſtoralis.ꝺ re iudi.⁊ eſt gl.ple
na.Ioan.mona.in extrauagāti Bonifacij octaui incipit rem nō
nouā in fi.qꝛ citatio eſt de iure naturali:late ⁊ ſolēniter cōſuluit
Areti.ꝓceptor meus in cōſi.clxv.in fauorē Florentinorum ſuper
interdicto promulgato per Sixtū papā quartū in quo caſu ego
cōſului ⁊ multi ſolēnes doctores.⁊ qꝛ in eo cōſilio quod habet in
ſtāpa allegant autoritates ⁊ rationes.Ideo illas omitto:⁊ mul
ta allegant Moder.in.c.cū olim.de re iudi.⁊ videtur communis
concluſio ꝙ etiā contra ſubditū princeps.ſ.papa vel Imperator
nō poteſt ꝓcedere parte non citata:⁊ principale fundamentum
eſt in.d.cle.paſtoralis vbi caſus.¶ Sed tamē premiſſis nō obſtā
tibus in caſu noſtro puto ꝙ dictuꝫ reſcriptū in quo declarat do
minū Albertū tanꝙ indignū feudo priuatū eo nō citato ſuſtine
ri poſſit ex pluribꝰ.¶ Primo tenēdo ꝙ in veritate tale feudū in
p̄ſentiarū in totū pertineat ad p̄fatū dnm Gibertū vt dictū fuit
in.ij.q.ſupra qꝛ dñs Albertus nō hꝫ ius niſi in ſpe iuxta id qꝺ ha
20 bet in.c.j.de ſuccel.feu.⁊ iuxta tenorē inueſtiturarū.† Sed vbicū
q̨ alteri eſt ius queſitū tm̄ in ſpe ⁊ non in re pōt princeps de ple
nitudīe poteſtatis illi iuri p̄iudicare illo nō citato:pꝫ i legitima
tione per quā p̄iudicat iuri queſito in ſpe qꝛ fieri poteſt parte nō
citata ſecꝰ eſſet qn̄ eſſet perfecte queſituꝫ:⁊ concludunt Barto.⁊
alij in.l.gallus.§.⁊ quid ſi tm̄.ff.de lib.⁊ poſth.⁊ eſt tex.in.l.ij.ff.de
natura.li.in ver.nō facile:qui nō negat potentiaꝫ ſed facultatē:⁊
tenet dñs Anto.de but.in.c.per venerabilē.in.xxj.col.ver.Secū
do requirit.⁊ ver.ſequēti.extra q̨ filij ſint legitimi.⁊ tenet Bal.i
l.naꝫ ita diuus.ff.de adoptio.⁊ do.Abb.in.c.cū olim.de re iudic.
¶ Secundo nā ſupra concluſum eſt ꝙ imperator procedendo de
plenitudine poteſtatis pōt ſola volūtate auferre feudum qꝺ con
ceſſit ſubdito ſuo ex mera liberalitate ꝑ priuilegiū ſine aliqua cā
ex quo patet ꝙ in hoc imperator habet liberam ⁊ plenā poteſta
tē.Igitur potuit procedere parte non citata.Iſta cōcluſio ꝓba
21 tur:† Nam videmus ꝙ papa in beneficialibus habet plenā ⁊ li
beram poteſtatem ⁊ pōt ſine cā priuare:vt in.c.ij.de p̄ben.in.vj.⁊
in cle.j.vt lite pēdē.Ideo poteſt quē beneficio priuare etiam nō
citatū licet etiā potuiſſet prius cām ſuā defendere.Ita cōcludit
notāter do.Anto.poſt Hoſti.in.c.ſicut vnire ꝑ illū text.de excel.
prelato.⁊ tenet Aret.in preallegato cōſilio.clxv.ſupra allegato.
¶ Tertio cōfirmat:qꝛ vt ex ſuperioribus patet imperator etiā
potuiſſet ipſum inuitum etiam ſine cauſa feudo priuare de pleni
tudine poteſtatis.igitur cū in caſu noſtro ꝓceſſerit de plenitudi
ne poteſtatis.potuit eum nō citatum priuare per regulā q̄ hꝫ ꝙ
illud qꝺ poſſum facere te inuito:poſſum ⁊ te ignorāte.l.q̨ poteſt
ff.de regu.iur.⁊ in.l.iij.§.illud.ff.de fideicō.liber.vt concludit do.
Abb.in.c.inter quatuor de maio.⁊ obediē.⁊ Ludo.ro.in ſuo ꝯſi.
cclxix.vbi eſt videndū.¶ Quarto.Nā ea geſta fuerunt in caſtro
Carpi concitando populū ⁊ inducēdo in partes Regis Frācie
inimici Imperatoris,⁊ affirmando ſe adheſiſſe Regi Frācie oc
cupādo Caſtrū.Item apponēdo arma Regis Frācie ſupra por
tas palatij q̄ de conſuetudine apponunt in ſignū ſubiectionis.
vt inquit Bar.in tractatu de inſignijs ⁊ armis.¶ Ex quibꝰ pꝫ
ꝙ grauiter deliquit cōtra iuramētū fidelitatis ⁊ debebat feudo
priuari vt pꝫ ex his que habentur in.c.j.de noua forma fidelita
tis.⁊ in.c.j.q̄ fuerit prima cauſa benefi.amittē.in locis ſupra alle
gatis in alia.q.¶ Ex qbꝰ patet ꝙ nulla ſibi cōpetebat defenſio:
quo caſu nulla requiritur citatio gl.cōmuniter approbata in.c.
cū olim.de re iudi.tenet do.Abb.in.c.j.ꝺ cā poſ.⁊ ꝓprie.nā dicit
Lud.ro.in.l.j.C.de heredi.inſti.ꝙ citatio non reqrit ꝓpter ſe:ſed
propter defenſionē:⁊ ibi cōſtat ꝙ nō cōpetebat potuit parte nō
citata ꝓcedi allegat Bal.in.l.executorem.C.de execu.rei iudi.tra
ditur ꝑ Ang.⁊ Imo.in.l.decem.ff.de verb.obli.⁊ dñs Ant.in.c.
22 tuā.in.iiij.col.de ordi.cogni.cū multis ſimi.¶ †Quinto regula
eſt ꝙ qn̄ parti cōpetit defenſio quā princeps tollere poteſt: tunc
valet ꝓceſſus etiā parte nō citata ita limitādo dictā cle. paſtora
lis.dicit do.Abb.in.c.dilecti.extra de excep.allegā.dicta Bal.i.l.
cū mulier.ff.ſolu.matrimo. Sed in caſu noſtro ea que dicuntur
ſupra fuerūt notorie geſta in caſtro Carpi nulla alia cōpetebat
defenſio:niſi ꝙ nō erant priuatione digna.Sed hanc defenſionē
tollere poterat p̄nceps:qꝛ poterat iudicare ꝓpter illa eſſe dignū
priuatiōe vt in.c.j.§.ſed qꝛ.que fuerit prima cauſa benefi.amit.⁊
ibi no.igit potuit eo nō citato feudo priuare.¶ Sexto dñs im
perator affirmat a principibus ita relatuꝫ fuiſſe:ꝙ geſta ꝑ dnm
Albertū erāt notoria ita ꝙ nulla poterant tergiuerſatiōe celari
qui cū fundet ſe in iure ꝙ ex dictis relatiōibꝰ reſultabat notoriū
vel ꝙ cōſtabat rē eſſe notoriam nō excuſabilē ſtatur aſſertioni ſue
vt ad minus transferat onus in cōtrariū ꝓbandi vt in ſuperio
ribus plene probatū ⁊ cōcluſum fuit.Sed vbi iudex ꝓcedit ſup
notorio nō excuſabili pōt procedere parte nō citata vt in.c.repre
henſibilis ⁊ ibi Abb.de app.⁊ in.c.peruenit.⁊ ibi Abb.el primo
eo.titu.ſecus ſi nō eſſet notoriū:vt per glo.in cle.preſenti.de cenſi.
Et tenet Hoſt.⁊ dñs Abb.in.c.accepta.de reſtitu.ſpolia.⁊ Lud.
roma.in ſuo ꝯſil.cccclxxxiij.incip.Dubitatur prīo ⁊c.Quinimo
fortius dicit ꝙ ſi res eſt notoria licet iudici nō conſtet pōt proce
di p̄te nō citata vt voluit no.Inno.in.c.tua ad fi.ꝺ cohabi.cleri.
⁊ mulie.⁊ ſequitur dñs Abb.in.d.c.cū olim.de re iudica.¶ Non
omitto ⁊ ſeptimo ꝙ ex quo p̄nceps ꝓceſſit ex certa ſciētia motu
ꝓprio.⁊ de plenitudine poteſtatis cōſtat ꝙ voluit ius auferre ēt
do.Alberto nō citato:⁊ ſic potuit hoc ex cā allegata facere ⁊ pſu
mit iuſta:vt no.ꝑ Inno.in.c.que in eccleſiarū.de cōſti.⁊ ſequunt
late do.Ant.⁊ Ioā.de Imol.⁊ late ꝓſequit.d.Alex.in ſuo ꝯſilio
lxxiij.in.ij.volu.incip.Viſis codicillis.iuxta fin.vbi videndū eſt.
¶ Poſtremo ſi vera ſunt q̄ narrantur:qꝛ palam geſta in caſtro
Carpi legitime fecit imparator iſpecta notorij veritate p̄uādo ali
ter nō citatū.Nā hoc in iudicādo p̄cipue aduerti debet:ne qd ꝯ
veritatē agatur:ne ve pro paruis delictis grauior pena imponat
vel multa cauēdū eſt ne quis iniuſte grauetur.iniuſte autem gra
uatur q̨ aut ex non veris:aut non idoneis plectitur cauſis. nam
veritas eſt iudicij domina cui iudicātes de ſeruitute debent.Si
vero ex cā vera ⁊ magna quis grauat nō eſt iniuſta ſentētia q̄uis
ordinarius non interceſſerit proceſſus.Innocentibus em̄ iura
23 ſubueniunt nō criminoſis.† Nam ad ſubleuamē bonorū:nō ad
tutelam maloꝝ inuenta eſt tela iudicij.Cū igitur p̄dicta cōmiſ
ſa fuerint palam ⁊ notorie geſta nō pōt princeps accuſari ſi p̄te
nō citata ad priuationē proceſſit prout hec ⁊ multa exēpla p̄nci
pū a qbus ita proceſſum eſt adducit ſummꝰ pōtifex Pius ſecun
dus ſenenſis ad ſui excuſationē in priuatione quā fecit de epiſco
po magūtino:vt hr̄ in epiſtola.v.in prīa ſtāpa ſcripta ad vniuer
ſos chriſti fideles in germania cōſtitutos ita i cā etiā procedi dꝫ
vt videret qs ſit vere dñs iſtius feudi.An ꝯmiſſa publice ⁊ palā
ſunt p̄uatione digna a qbus deuiare nō dꝫ optimus princeps ꝙ

amicabiliter ita intelligere oꝫ: iudicare aūt ſolus impator pōt ⁊
hec de ſexta difficultate. ¶ Capio nunc ſeptimā difficultatem in
qua duplex vertit̄ cōſideratio. Prima quis teneatur ad penam
pacis fracte. Secūda verſabitur circa ſpolium dicti Caſtri carpi
propter ea que de nouo geſta ſunt in dicto nr̄o. ¶ Circa primam
pro fundamēto p̄mitto ꝙ in inſtrumēto pacis quilibet eoꝝ. ſ. M.
dn̄s Sibertꝰ ⁊ M. dn̄s Albertus pro ſe patre; ⁊ eoꝝ adherētibꝰ
cōplicibꝰ: ⁊ ſequacibꝰ facit pacē: ⁊ ꝓmittit ſub pena nō offende-
re: ⁊ ſic quilibet cēſet̄ promittere ⁊ facere ⁊ ꝓmittere vice ⁊ noīe fra-
tris ⁊ alioꝝ heredū. l. j. §. nūciatio. ff. de noui oper. nun. per Bart.
cum cōcordantijs de quibus ibi per dn̄m alex. Itē ⁊ ſecundo pro
mittunt ꝙ vnus de vna parte aliquē de altera parte nō offendet:
neqꝫ offendi faciet: ⁊ hoc factū fuit qꝛ ſi alias vnus vniꝰ partis: ⁊
ipſe principalis offendiſſet fratrē alterius partis vel aliū nō fuiſ-
ſet cōmiſſa pena vt cōcludūt Bar. Imo. ⁊ Moder. in. l. ſi ſtipula
tus. §. griſogonus. ff. de ver. obli. ⁊ tenet ēt Ioā. an. in regula fru-
ſtra de reg. iur. in vj. Ideo illud fuit in inſtrumēto pacis expꝛeſſuꝫ.
Sed qꝛ videbat̄ ꝓmiſſa pena nō ſolū pro facto proprio. Sed etiā
pro alieno iuxta. l. ſtipulatio iſta. cū ibi not. ff. de ver. obl. ⁊ tradit̄
in. l. ſi. ff. de duo. reis. Idcirco adiectū fuit in iſtrumēto ꝙ alter ex
facto alterꝰ nō teneret̄ ⁊ ſic dn̄s Sibertus nō teneret̄ ſi aliq̄s ve-
niſſet cōtra inſtrumētū pacis. ⁊ econtra dn̄s Albertus ſi aliquis
ex ſuis ꝯtra faceret niſi de mādato oſtēderet̄: ⁊ ad hoc nō oſtēdit̄
mādatū quātūcunqꝫ generaliſſimū niſi oſtēdat̄ iuxta no. ī. l. ſi ꝓ-
curator. ff. de cōdi. indebi. ⁊ in cle. nō pōt de ꝓcur. Ex quibus de-
fendit ſe vt audio dn̄s Albertus a pena ꝯ factionis. Sed tamen
ipſe tenetur ſi nō facit ꝙ alij pro quibꝰ pacem fecit ratificent me
diāte qua ratificatione cōueniri poterāt pena pacis fracte alias
ipſe cōueniri poteſt. arg. eoꝝ que ponit Bar. in. l. procurator q. ꝓ
euictione. ff. de procur. ⁊ Bar. in. l. iꝫ. C. eod. tit. Quibus premiſſis
ex his que narrātur in facto apparet fratrem dn̄i Alberti con-
plices in pluribus cōtrafeciſſe dicto inſtrumento pacis. ¶ Pri-
mo faciēdo inſultum cōtra complices adherētes ⁊ ſequaces dn̄i
Siberti. Et qꝛ frater ⁊ alij adherētes domini Alberti cōcitaue-
rūt factionē popularē faciētes tumultū in populo. ¶ Tertio of-
ferēdo. ¶ Quarto occupādo portas. ¶ Ex quibus ⁊ quinto ap
paret ꝙ moliebant̄ cōtra ſtatuꝫ prefati domini Siberti: que oīa
promiſerūt nō facere. ¶ Unde nō eſt dubiū ꝙ prefatꝰ dominus
Leonellus ⁊ adherētes inciderunt in penam pacis fracte cū iſta
per prius fuerint commiſſa ⁊ attentata cōtra tenorē inſtrumēti
cuius verba ſunt clara. igitur nō eſt opus alia interpretatione. l.
ille aut ille. §. cū in verbis. ff. de leg. iij. ⁊ ſic poſſunt conueniri licet
magnificus dominus Albertus nō poſſit cōueniri: niſi qn̄ nō ſe-
queretur ratificatio vt dictū eſt. ¶ Ex quibus clariſſime cōcludē
dum eſt ꝙ neqꝫ dn̄s Sibertus neqꝫ eius adherētes ⁊ ſequaces in-
ciderūt in aliquā penaꝫ pacis fracte. Et hoc oſtēditur clariſſime
triplici ratione. ¶ Prima ratio eſt qꝛ ex quo dn̄s Leonellus ⁊ ad
herentes fecerunt inſultum cū armis ⁊ occupauerūt portas ⁊ cō
citauerunt populum: licitū fuit incontinenti dn̄o Siberto: ⁊ ad
herentibus reſiſtere ⁊ ſe opponere qꝛ erat defenſio que eſt omni iu
re permiſſa. l. iij. §. cum igit̄. ff. de vi ⁊ vi arma. ⁊ traditur in. l. j. C.
vnde vi. ⁊ in cle. j. de homi. ⁊ p̄ſupponit̄ ꝙ hoc fuit incōtinēti fa-
ctum qđ ⁊ ſi nō probaret̄ p̄ſumitur: vt ꝓbat do. Alex. in. l. non ſo
lum. §. ſed vt probari in ſi. ff. de noui oper. nū. ⁊ in ſuo cōſi. xiiij. in
iij. volu. incipit. Pōderatis narratis. ex quo ergo iure ⁊ natura-
li ⁊ humano ꝓmittentibus hoc fecerūt nullā penā merent̄ incur
rere. l. gracchꝰ. C. de adul. cū ſimi. ¶ Scđo qꝛ a fratre ⁊ adherēti-
bus do. Alberti fuit pax rupta ⁊ illi ꝯtrauētum licet poſt eſſet cō
trauētū p do. Sibertū ⁊ adherētes tn̄ nullam penā merent̄ vt cō
cludūt Bal. Imo. ⁊ Roma. in. l. ſemel mora. ff. ſolut. matri. ⁊ Io.
And. in regula fruſtra in mercurialibus alleg. Guid. de ſuza. ita
tenuiſſe in q̄onibus ſuis. ⁊ Bal. ⁊ Paul. de ca. in. l. cum ꝓponas.
la ſecūda. C. de pac. ⁊ Bal. ⁊ Pau. de ca. in. l. qui fidē. C. de trāſact.
cū multis ſimilibꝰ in ꝓpoſito: ⁊ licet ſint opi. an iſte ſecūdo offen
dens poſſit penā exigere a primo qn̄ ſcđa offenſa fuit ex interual
lo tn̄ in hoc oēs ꝯcludūt ꝙ primus nullo mō tenet̄ vt p do. Alex.
late recitātē opi. in. l. ſemel mora. ff. ſol. matri. ⁊ ēt qn̄ ſecūdꝰ offen-
dit incōtinēti inſultātē nō eſt dubiū ꝙ pōt a ſecūdo penā exigere
qꝛ nō dr̄ offendiſſe ſed ſe defendiſſe vt ſupra dictū eſt qđ fuit licitū
⁊ nō penale. ¶ Cōfirmat̄ p̄dicta ꝯcluſio ⁊ tertio. qꝛ dicta ꝯfactio
do. Siberti apparet facta ex tūc inſtāti ⁊ noua cā. Un̄ nō dicit̄ ru
pta pax iuxta no. p Bar. in. l. aut facta. §. cā. ff. de penis. ⁊ bal. in. c.
j. in ſi. principij de pace tenen. Et do. Ant. in. c. cū inter. de renū. ⁊
Pau. de ca. ⁊ Moder. in. l. qui ſeruū. ff. de ver. ob. ⁊ qꝛ offenſa fuit
in inſtāti ⁊ ꝯueniēs noue cā eſſe cōſtat qđ facta fuit ex noua cā iu
xta ea que no. voluit in. l. ſi p̄diū. C. de edil. acti. Ex quibus cōcludit̄
ꝙ do. Sibertꝰ ⁊ adherētes p̄nt penā petere vt ſupra dixi ⁊ ad nul
lā penā tenent̄. ¶ Circa ſcđm videbat̄ cōcludendū qđ do. Alber-
tus eſſet ſpoliatus poſſeſſione dicti caſtri. ⁊ p cōſequēs tanq̄ ſpo
liatus primo eſſet reſtituēdus. ¶ Primū vr̄ ꝓbari. nam. M. dn̄s
Albertus exiſtēs Ferrarie retinebat poſſeſſionē p ſuos procura-
tores ⁊ miniſtros exiſtentes in caſtro Carpi. l. clam poſſidere. §. q
ad nūdinas cū gl. in verbo neminē. ff. de acq. poſ. ⁊ ibi doc. ⁊ in. l.
peregre. §. quibus. eo. ti. Un̄ ſiue ipſi fuerint expulſi ſiue armoꝝ ter-
rore receſſerit: vt ī. l. iij. §. q armati. ff. de vi ⁊ vi arma. Et ſic do. Al
bertus etiā ignorās fuit omni poſſeſſiōe priuatus vt eſt caſus in
l. peregre. §. quibus ⁊ ibi nota. Unde dicit ibi Ioā. de imo. ſe ꝯſu
luiſſe ꝙ ſi vicariꝰ epi fuit expulſus eps ēt ignorās dicit̄ poſſeſſiōe
priuatus. ¶ Ex quibus videbat̄ ſcđo loco ꝯcludēdum ꝙ tanq̄ ſpo-
liatus ante omnia reſtitui deberet. l. ſi quis a ſe fundū. C. ad. l. iu-
liā de vi pub. cū multis ſimilibus. Nā interdictū vn̄ vi competit
etiā vaſallis ſpoliatis. l. iij. §. vnde vi. ff. de vi ⁊ vi arma. ⁊ no. Alua
ro. ī. c. j. §. ſi vero vaſallus que ſit inueſtitura. ⁊ Cardi. in. c. ceteruꝫ.
de iudi. q. vij. ¶ Sed tn̄ his nō obſtātibꝰ in caſu noſtro puto ꝯriū
ꝙ imo nō ſit reſtituēdus ex pluribus ex qbꝰ oſtēditur ꝙ dicta re-
gula. d. l. ſi q̄s a ſe fundū ī caſu noſtro locū nō hꝫ. ¶ Primo qꝛ p
inſtrumētum inueſtiture genitoꝝ ſuoꝝ. Et per inſtrumētū priua-
tionis feudi ipſiꝰ dn̄i Alberti cōſtat notorie de nō iure ipſiꝰ dn̄i
Alberti ⁊ de iure dn̄i Siberti. Nā ex quo cōſtat p dicta inſtrumē-
ta dr̄ notorie cōſtat ſm̄ Ioā. an. in addi. ſpec. in tit. de excep. §. j. v.
Sed an reus ⁊ ſequit̄ do. Ant. in. c. ſi. de libelli obl. ⁊ in. c. ſup lite-
ris. de reſcrip. ⁊ no. Bart. in. l. j. in prin. ff. de noui op. nū. Cyn. in. l.
ij. C. qn̄ fiſcus vel priuatus. cū ſimi. Quinimo hoc cōſtat ex decla-
ratione priuationis principis ⁊ noua inueſtitura dn̄i Siberti. ⁊
ſic notorie vt in. c. veſtra. de cohabi. cleri. ⁊ mulie. ⁊ in. c. ſignificaue
rūt. de teſtibus. Un̄ exceptio notorij defectus iuris agēdi poſſeſſo
rio recuperāde obſtat ſibi agēti: vt in. c. ad decimas. de reſtit. ſpol.
⁊ ibi Ioā. mo. ⁊ Io. an. in gl. Et dn̄s Ant. ī. c. ij. de cā poſ. ⁊ ꝓprie.
⁊ Ang. ⁊ Moder. qcq̄d dixerit Bar. in. l. generaliter. §. nihil com
mune. ff. de acqui. poſ. cū cōcordātijs ibi allegatis p dn̄m Alexā.
¶ Scđo qꝛ qn̄ nō poſſet fieri reſtitutio ſine irrecuperabili p̄iudi-
cio tūc ſit exceptio iuris agētis reſpectu dn̄ij ⁊ ꝓbatio eſt ī ꝓmptu
dꝫ de dn̄io cognoſci ⁊ impedit̄ reſtitutio ſm̄ bal. ⁊ Moder. in. d.
§. nihil cōe allegat tex. ī. c. literas. de reſti. ſpo. Sꝫ hic nō poſſet fie-
ri reſtitutio ſine irreparabili p̄iudicio ſi admitteret̄ iterū ad poſ
ſeſſionē quā poſſet poſtea vt retinere ꝑut pluries tētatū ē: ⁊ expe-
riētia docet q̄ eſt rerū magiſtra: vt in. c. q̄ ſit. de elect. in. vj. igit̄ ⁊c.
24 †Un̄ in propoſito dicit dn̄s Paul. de caſtro in. l. ij. C. de edic. diui
adri. tollē. ꝙ qn̄ agit̄ recuperāde reſpectu fortilicij vl̄ caſtri pp du
biū recuperationis obſtat exceptio dn̄ij. Quinimo no. dicit do.
Ant. ī. c. ex pte in vl. col. de reſti. ſpo. limitādo. d. l. ſi q̄s a ſe funduꝫ
ꝙ vbicūqꝫ poſſet ſcandalū ſequi ſi reſtituat̄ poſſeſſio nō admiſſa
exceptiōe dn̄ij tūc dꝫ ſup dn̄io diſcuti omiſſo iudicio recuperāde.
Sꝫ ita eſt ī caſu noſtro. Nā ſi iterū dn̄s Albertꝰ admitteret̄: iteꝝ
poſſet oriri ſcandalū: ꝑut iam bis ortum eſt. Igit̄ ſup dn̄io eſt q̄-
rēdū ⁊ iſta dicta refert ⁊ ſequit̄ do. Alexan. ī. d. l. naturaliter. §. ni-
hil cōe. ¶ Tertio ⁊ vltimo qꝛ dicimus ꝙ poſſeſſione nō fuit iniu-
ſte ſpoliatꝰ ſꝫ iuſte: qꝛ dn̄s Sibertꝰ ꝓ defenſione ſua acquiſiuit poſ-
ſeſſionē totiꝰ vt ꝓbatū eſt. Un̄ cū ꝑueniret ad eū ſine vitio pt illā
retinere ꝓ ſuo iure ꝙ habet̄. ar. l. p̄tor. ff. ꝯmoda. Poſtremo aduer
tēdū eſt ꝙ rex romāoꝝ declarat dn̄ꝫ Albertū priuatū feudo: ⁊ cō
cedit feudum dicti caſtri domino Siberto eū inueſtiēdo ⁊ intro
25 nizādo †quod verbū Intronizamus ſignificat trāſlationē poſſeſ
ſiōis: vt in. c. in nomine dn̄i. ⁊ ibi Archi. xxiij. di. ⁊ ī. c. trāſmiſſam.
⁊ ibi Io. and. ⁊ doc. de electione. Un̄ trāſlata fuit poſſeſſio in dn̄ꝫ
Sibertū: qm̄ ſi lege ſtatuto ⁊ ꝯſuetudine pōt poſſeſſio trāſferri ſi
ne traditione: vt in. l. raptores. ⁊ ibi no. C. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ no. bal. in
l. ſi. C. de ſacroſan. eccle. ⁊ Bal. in. l. traditionibꝰ. C. de pact. cū mul
tis ꝯcor. allegatis p dn̄m Alex. ex quibus in ꝓpoſito dico fortius
princeps cuius maior eſt poteſtas pōt. l. princeps. ff. de legi. c. ꝓpo
ſuit. de cōceſ. p̄bē. Cuius intētio fuit poſſeſſionē totius feudi trāſ
ferre in dn̄m Sibertū ⁊ ꝯſequēter priuare dn̄m Albertū. l. iij. §. ex
cōtrario. ff. de acq. poſ. ⁊ p cōſequēs ipſum etiā ignorātē priuauit.
Nam videmus hoc idem in iudice in quo nō eſt tanta poteſtas q
pōt aliquem mittere in poſſeſſione ⁊ priuare poſſeſſorē etiā igno
rantē iuxta no. p Bart. in. l. peregre. §. quibus. ff. de acq. poſ. ⁊ habe-
tur in. l. qui vniuerſas. §. item cum p̄tor. ff. de acqui. poſ. ⁊ Ang. in
l. clam poſſidere. §. qui ad nundinas. ff. eo. titu. cū ꝯcor. ibi allega-
tis p dominū Alex. Cum ergo effectus eſſet poſſeſſor dn̄s Siber-
tus paulo ante lꝫ ꝓmitteret dn̄m Albertū: ⁊ heredes ibi ſtare cē-
ſetur iure familiaritatis hoc ꝓmiſiſſe. l. qui iure familiaritatis cū
ibi no. ff. de acqui. poſ. ⁊ nō velle preiudicare. l. cum de indebito. ff.
de ꝓba. Item ex quo dominus Sibertus nō potuit de nouo poſ
ſeſſionem querere ſtando ibi iuxta. l. ꝙ meo in ſi. ff. de acquir. poſ.
⁊ in. d. §. q ad nundinas a contrario ſenſu. ¶ Ex qbꝰ in ꝓpoſito
dico ꝙ dn̄s potius defendit ſe in ſua poſſeſſiōe q̄ alium ſpoliaue
rit ⁊ iuſte fecit. d. l. iij. §. cū igitur. ff. de vi ⁊ vi arma. Et conſequen-
ter prefatus illuſtris dominus Sibertus iuſtitiam fouet neduꝫ
in proprietate ſed etiam in poſſeſſione. Laus deo.
Bartho. Soci. ⁊c.

Summarium.

Si in inueſtitura duorum fratrum dicatur ꝙ maior natu ⁊ eta
te alterutrius ſolus ſuccedat in feudum an primogenitus cuiuſ
libet vel alter tantum ſuccedat.
1 Primogenit⁹ eſt ſemꝑ maior natu reſpectu filioꝝ eiuſdeꝫ pr̃is.

Conſilium.lxxxviij.

Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpirit⁹ ſanct⁹ illuminet intellectũ.

Viſis ineſtitura feudi ð ca

ſtro carpi cũ pertinẽtijs facta illuſtrib⁹ dño Marco
⁊ Leonello: ⁊ renouationib⁹ inueſtiture in ꝑſonã illu
ſtriũ Uirorum domini Siberti ⁊ dñi Alberti. Conſului in fauo
rẽ illuſtris dñi Siberti ꝙ virtute inueſtiture facte in perſonã ma
gnificoꝝ quondã Marci ⁊ Leonelli ſuccedit ſol⁹ magnific⁹ dñs
Sibertus tanq̃ maior natu prout clariſſime dicũt verba ineſtitu
re ſuper quib⁹ de nouo fit difficultas ex eo q̄ i ea dicitur poſt ſui
patris obitũ que verba videtur romanus imperator cõſideraſſe
particulariter ſucceſſionẽ cuiuſlibet ineſtitoꝝ videlicet Marci ⁊
Leonelli: ⁊ ꝓpterea in ſucceſſione cuiuſlibet primogenit⁹ alteri⁹
poſt obitũ patris ſui ſuccederet Marco. Et primogenitus Leo
nelli ſuccederet Leonello: ⁊ ſm̃ iſtum ſenſum verbum alterutri⁹
ſtabit ꝓprie ⁊ alterius: ſed illa verba ſolus ⁊ nõ alius habebũt re
lationẽ ad alios filios ſcd̃o loco natos: ⁊ non ad aliũ primogeni
tũ: que interpretatio licet primo aſpectu videat̃ ingenioſa tñ nõ
põt ſuſtineri q̄ in ꝑmis recedimus a ꝓprietate verboꝝ. Nam
ſi volumus ꝙ primogenit⁹ cuiuſlibet ſuccedat tunc ſuccederet ꝑ
mogenit⁹ vtriuſqꝫ nõ alteri⁹ vt pꝫ tex. in. c. cũ cõtingat. de reſcri.
quoniã imperator nõ refert ſe ad ſucceſſionẽ toti⁹ feudi qd̃ pꝫ dũ
dicit. Ne huiuſmodi noſtrũ feudũ ſeu dñiuꝫ: ⁊ maxime dũ ſubdi
tur: per regimẽ plurimoꝝ. Si ergo iperator loquit̃ de ſucceſſiõe
toti⁹ feudi ⁊ vult ꝙ primogenit⁹ alterius ſolus ſuccedat q̄s non
videt ꝙ ille qui eſt ꝑmogenitus alteri⁹ eoꝝ dꝫ in totũ feudũ ſuc
cedere. Si enim ꝑmogenit⁹ cuiuſlibet ſuo patri ſuccederet nõ di
ceretur ſol⁹ ſimpliciter in toto feudo ſuccedere: ſed ſimul cũ alio
cõmuniter. Uerba autẽ intelligi debẽt ſimpliciter ⁊ nõ ſm̃ qd̃. l.
hoc legatũ. ff. de leg. iij. De facili eniꝫ iperator ſi voluiſſet ambos
primogenitos ſuccedere: erat dicere ꝙ vtriuſqꝫ ſeu cuiuſlibet pri
mogenit⁹ ſuccederet. arg. l. vnice. §. ſin autẽ ad deficiẽtis. C. de cad.
tollẽ. Sed q̄ ad cõſeruationẽ feudi qd̃ fuerat duob⁹ cõceſſum vo
luit iperator ꝙ feudũ reduceret̃ ad vnũ iuxta plene no. i. c. impia
lẽ. §. ꝑterea ducat⁹. de prohi. feud. alie. ꝑ Fede. loco dixit ꝙ primo
genit⁹ alterutri⁹ eoꝝ q̄ ſit maior natu ⁊ etate ſuccederet etiam ſi
non ſit a principio ꝑmo nat⁹. Iſta interpretatio multũ clare pro
bat̃ ex verbis p̄cedẽtibus dum dicit ꝓpter regimẽ plurimoꝝ ſeu
cuiuſlibet heredũ diminui. Ex q̄b⁹ colligit̃ ratio motiua con
cedẽtis. l. ſi. ⁊ ibi no. ff. de here. inſti. cũ vulga. que fuit ne regimine
plurimoꝝ diminueret̃: ⁊ ſignãter dicit imperator ne ꝓpter regi
men cuiuſlibet heredũ: ⁊ ſic vult occurrere ne propter regimẽ cu
iuſlibet eorũ in futurum regat̃. nam illa verba cuiuſlibet heredũ
cõprehẽdunt etiã caſum qñ regeret̃ per heredem vnicũ ⁊ primo
genitũ cuiuſlibet: nã v̄bũ cuiuſlibet ſtat diſtributiue ⁊ collectiue
vt per Bar. in. l. hoc articulo. ff. de here. inſti. ⁊ ſic rõ ⁊ intẽtio con
cedẽtis eſt ꝙ nõ regat̃ per heredẽ cuiuſlibet generaliter. ⁊ ſic gene
raliter dꝫ intelligi. l. j. §. ⁊ generaliter. ff. de legat. p̄ſtã. Cõfirmo
ꝙ huic cõſiderationi cõuenit finis intẽt⁹ cõcedẽtis ne ꝓpter regi
men eoꝝ: ⁊ ſic pluriũ contingat diminui ⁊ deſtitui: q̄ ratio ſeu di
ctus finis ⁊ intent⁹ verificat̃ etiã qñ primogeniti fratrũ ſuccede
rent: q̄ regnũ nõ capit duos vt dicit̃ in. d. §. ꝑterea ducatus. igit̃
ſm̃ finẽ ⁊ rõnem conſideratã a cõcedẽte fieri dꝫ interpretatio. d. l.
ſi. ⁊ l. j. ff. ad macedo. cũ ſimi. Perſuadet̃ etiã q̄ dicit primo qd̃
primogenit⁹ alterutri⁹ veſtrũ ſolus ⁊c. Si enim ambo primoge
niti deberẽt ſuccedere loqueret̃ in numero plurali. arg. l. pluralis
loquutio. ff. de reg. iur. Itẽ nõ diceret ſolus. vt i. c. i omni extra de
teſti. ⁊ i. c. requiſiuit. de ver. ſig. Itẽ verbũ ſolus eſſet ſuperfluũ cõ
tra. l. ſi qñ. ff. de le. j. ⁊ no. ꝑ Bal. in rub. C. de ꝯhẽ. empt. q. ix. ⁊ ideo
dixit ſolus primogenit⁹ alterutrius vt excluderet primogenituꝫ
alterius. Preterea ad hunc effectũ fuere appoſita verba ſequẽ
tia dũ dicit ꝙ ſit maior natu ⁊ etate. Nã ſi ꝯſideraſſet ſeu voluiſſet
primogenitũ vtriuſqꝫ nõ fuiſſent appoſita illa verba: q̄ ſit maior
1 natu ⁊ etate cõtra regulã. d. l. ſi qñ. † Nã quilibet primogenit⁹ re
ſpectu alioꝝ eſt maior natu ⁊ etate vt de ſe pꝫ ſed nõ reſpectu alte
ri⁹ ꝑmogeniti ex alio fratre ſeu dño cui facta eſt cõceſſio. Ideo vo
luit ꝙ inter iſtos primogenitos ille qui eſſet primogenit⁹ alteri⁹
maior natu ⁊ etate ille ſuccederet ⁊ huic itelligẽtie omnino cõſo
nãt q̄ vt dicit Philoſophus. j. Ethicoꝝ. Uero omnia cõſonãt.
falſo autẽ cito diſſonat qd̃ verũ eſt. Ex q̄b⁹ pꝫ ꝙ v̄ba ſeq̄ẽtia
nõ obſtãt dũ dicit poſt ſui patris obitũ qm̃ dicta v̄ba habẽt hũc
intellectũ ꝙ ille primogenitus alterutri⁹ ſuccedat q̄ ſit maior na
tu ⁊ etate poſt ſui patris obitũ. ſ. ꝙ nõ attẽdat̃ ꝙ a p̄cipio nõ fue
rit maior natu ⁊ etate: ſꝫ ſatis ſit ꝙ tp̄e mortis ſui pr̃is fuerit ma
ior natu. Si eñ a principio alterius fratris fili⁹ fuiſſet maior na
tu: ⁊ demũ eo mortuo fili⁹ alteri⁹ fratris tp̄e mortis eſſet maior
natu: ille debebat ſuccedere: ⁊ id̃ ſubdit̃ etiã ſi a p̄ncipio nõ eſſet
primo nat⁹: vñ fit cõparatio de maiore natu vni⁹ ad maiorem na
tu alterius cõſiderãdo tẽpus mortis parẽtũ cuiuſlibet ⁊ iſta in
telligẽtia cõuenit ſuperioribus vt pꝫ ex ſupradictis: ſequẽtia autẽ
per p̄cedentia declarant̃. l. qui filiabus. in ſi. ⁊ l. ſi ſeruus plurium
in ſi. ff. de leg. iij. Quinimo dicta verba ꝯfirmãt dictã interpre
tationẽ: q̄ ſi fieret ſeparata ⁊ diuerſa ꝯſideratio i ꝑſona cuiuſli
bet illa fuiſſet valde varia ⁊ fruſtra apponerent̃ illa v̄ba q̄ ſit ma
ior natu ⁊ etate: qm̃ ꝑmogenit⁹ ẽ ſemꝑ maior natu reſpectu filio
rũ eiuſdẽ patris. Itẽ ſemꝑ q̄ eſt maior natu primo nat⁹ eſt maior
etate. Uñ fruſtra copulatiue requirerentur iſta duo que deberẽt
ambo verificari. l. ſi heredi plures. ff. de cõdi. inſtitu. Sed oĩa iſta
optime cadũt inter ꝑmogenitos ⁊ maiores natu diuerſoꝝ fratrũ
ꝙ ille ſuccedat in quo cõcurrũt iſta duo ꝙ ſit maior natu ⁊ etate
poſt obitũ ſui patris. a quibus vltimis verbis q̄ ſit maior natu ⁊
etate quaſi talis qualitas requirat̃ tp̄e mortis ſui patris: ⁊ tunc
bñ ſuccedit ꝙ in fine dicit ſuccedere debeat in huiuſmodi feudo
ꝑ q̄ v̄ba fit relatio ad feudũ dicti caſtri: ⁊ ſic ad totũ feudũ de q̄
habita fuerat ſupra mẽtio. arg. eoꝝ q̄ no. Bar. in. l. talis ſcriptu
ra. in ſi. ff. de le. j. ⁊ tractat̃ ð ſucceſſione totius feudi. Cõueniũt ẽt
vltima verba dũ dicit ſolus ⁊ nõ ali⁹ q̄ ſunt valde clara: ⁊ nõ eſt
opus alia interpretatione. l. ille aut ille. §. cũ in v̄bis. ff. de leg. iij.
⁊ falſum eſt dicere ꝙ haberi dꝫ relatio ad alios filios eiuſdẽ pr̃is
poſtea natos: primo q̄ ex p̄cedẽtibus patꝫ ꝙ agit̃ de ſucceſſione
in toto feudo dicti caſtri vnde reſpectu toti⁹ nõ cadit dicta rela
tio q̄ nõ diceret̃ ſuccedere ſol⁹ ⁊ nõ ali⁹. d. l. hoc legatũ. ff. de le. iij.
Scd̃o q̄ nõ ſimpliciter dicit ꝙ primogenit⁹ ſuccedat ſed q̄ ſit
maior etate ⁊ cũ in fine dicat̃ ſol⁹ ⁊ nõ alius nõ cenſet̃ excludere
alios eiuſdẽ patris: q̄ ex precedẽtibus erant excluſi: ſed voluit ex
cludere alios. ſ. eiuſdẽ fratris que verba ſunt intelligẽda vt aliq̄d
operent̃. c. ſi papa. de priuile. ⁊ iſta interpretatio cõuenit finali in
tẽtioni recipiẽtiũ ⁊ ꝯcedẽtis q̄ prudẽtia pollebãt: ⁊ cognoſcẽtes
ꝙ regnũ nõ capit duos volẽtes ꝙ in eoꝝ domo: ⁊ familia feudũ
cõſeruaret̃ voluerũt deuenire ad vnũ tm̃ vidẽtes ꝙ deueniẽdo in
plures poterãt ſcãdala ⁊ diſcordie oriri ꝓpter q̄ feudũ ⁊ dñium
de facili ad alios poſſet deuenire ꝓut experientia docet que eſt re
rũ magiſtra. vt in. c. que ſit. de elect. in. vj. nec longe ſunt exempla
petenda. ⁊ ita ſentio iterum. Laus Deo. Bartho. ſoci.

Summarium.

An quando ſtatutũ concedit executionem inſtrumento anteq̃
petatur executio liquidari debeat.
2 Inſtrumentum prime obligationis nõ dicitur amplius inſtru
mentum debiti poſt laudum.
3 Nouatio in omnib⁹ caſibus in quibus inducitur ſiue ipſo iure
ſiue ope exceptionis illud ꝓcedit quando ſecunda obligatio fit
mediante ſtipulatione.
4 Nouatio non fit incontinenti interpoſita ſtipulatione ſuꝑ alio
contractu.
5 Stipulationes que ex neceſſitate interponũtur non nouãt niſi
expreſſe agatur.
6 Statutũ quando vult ſtari iuramento alicuius nõ expectatur
ꝙ iuramentum deferatur a parte vel a iudice.

Conſilium.lxxxix.

Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectũ.

Dubium ẽ apud doctores

an qñ ſtatutũ ꝯcedit executionẽ inſtrumẽto anteq̃ pe
tat̃ executio liquidari debeat: ⁊ in hoc Bar. videt̃ ſibi
1 cõtrari⁹. nã in. l. ꝓinde. §. notãdũ. ff. ad. l. aquil. per illũ text. † dicit
ꝙ prius peti dꝫ ꝙ liq̄detur: ⁊ poſt fiat executio ⁊ hãc opi. appro
bat Bal. i. l. ſi cãm iudicati. C. de execu. rei iudi. Sꝫ ipſe idẽ Bar.
in. l. j. in ꝑn. ff. de edẽ. tenuit poſſe peti executionẽ inſtrumẽti nõ li
q̄di in iudicio liq̄dãdi. ⁊ idẽ tenuit in. l. j. in ſi. ff. de le. ij. ⁊ i. l. defen
ſionis facultas. C. de iure fiſci. lib. x. Inferẽdo ad ꝓpoſitũ ð ſoluẽ
do qñ fit executio: vt in. l. ſi debitori. ff. de iudi. ⁊ in. l. debitorib⁹. ff.
de re iu. ⁊ vtrobiqꝫ notat̃. Et ſm̃ primã opinionẽ ex quo nõ erãt
inſtrumẽta liq̄data. q̄ iſti erãt ceſſiõarij. ⁊ hr̃des adhuc ceſſio ha
bita erat ab heredib⁹ creditoris. Itẽ petebat̃ executio ꝯ heredes
debitoris: que omnia erãt liq̄dãda iuxta no. ꝑ Bal. in. l. ꝑ diuer
ſas. C. mãda. ſequit̃ ꝙ petitio nõ ꝓceſſit rite: ſꝫ nulliter. Sed ſm̃
aliã opi. ſi in ꝓceſſu ſunt liq̄data liquidanda videt̃ qd̃ rite fuerit
ꝓceſſũ: ⁊ lꝫ ſuꝑ iſta difficultate multa dici poſſent tñ puto ex tri
bus in caſu nr̃o ꝑmã opi. ꝓcedere qd̃ liq̄datio p̄cedere debebat.
Primo ꝑ ea q̄ cõcordãdo opi. cõſuluit Lud. ro. in ſuo ꝯſi. ccxj.
in vltimo dubio. Ubi diſtinguit qd̃ aut ſum⁹ i iudicio vniuerſa
li. ſ. qd̃ i inſtr̃o ꝯtinet̃ aliq̄d vniuerſale nõ liq̄datũ ⁊ tũc procedit
ſcd̃a opi. Bar. ꝙ ſatis ẽ ꝙ fiat liq̄datio i ꝓceſſu. Hoc pꝫ q̄ Bar.

monetur per gl.in.d.l.j.que loquit in ſentẽtia lata in iudicio vni-
uerſali. Itẽ qꝛ habet i.l.defenſiõis facultas vbi ſnia fuit lata ſup
vniuerſo patrimonio. Igitur itelligi dꝫ ſm iura que alleg.iuxta
no.p Bar.in.l.nõ ſolũ.§.liberatiõis verbũ.ff.de libe.lega. Aut ſu
mus in iudicio particulari ſicut eſt caſus noſter:ꝛ tũc peti nõ pt
executio inſtrumẽti nõ liquidi niſi prius liqdet:ꝛ ſm iſtam cõcor
diã caſus noſter eſt deciſus. ¶ Scdo ↄcordãdo illas opi.alio mõ.
Nã aut ſtatutum ſimpliciter vult ꝙ inſtrumẽtũ habeat executio
nem:ꝛ petitur executio inſtrumẽti nõ liquidi:ꝛ tunc qꝛ imediate
nõ ↄceditur executio ſed diſputatur i iudicio executiuo:an execu
tio ſit cõcedẽda:ꝛ tũc poteſt ꝓcedere opi.Bar.in.d.l.j.vt ſatis ſit
ꝙ inſtrumẽtũ liquidet pendẽte iudicio executionis. Aut ſtatutũ
immediate petita executione inſtrumẽti illã ↄcedit:ꝛ tunc nõ pt
cõcedi executio inſtrumẽti liqdi:ꝛ ita loquit Bar.in.d.§.notãdũ.
ꝛ ita ↄcordat opi.elegãs ꝛ verus iuris interpres do. Jo.de mõte
ſperello de peruſio alias do. Jo.petenarius ꝛ ſm iſtã opi.ego ſe-
pius cõſului:qꝛ primo etiã caſu ↄcedit executio ante liqdationẽ
in proceſſu. Igit ſi a principio ↄcedit executio dꝫ eſſe liquidũ. Sꝫ
in caſu noſtro a pñcipio ↄcedit executio qꝛ eſt ꝑceptũ de ſoluẽdo:
vt in.d.l.debitoribus.ff.de re iudi. Igit inſtrumentũ liquidũ eſſe
debet. ¶ Et ꝙ executio cõcedi nõ poſſit ante liqdationẽ tꝫ Are.
in ſuo ↄſi.xxj.in tertio dubio.ꝛ in ſuo ↄſi.xxxij.i primo dubio. Et
licet ſtatutũ in caſu noſtro cõcedat illi in quẽ eſt factũ ꝑceptũ ter
minũ quindecim dierũ ad ſoluẽdũ.ꝛ interim ad allegandũ ꝛ pro
bandum quare ſoluere nõ teneat nõ tñ per hoc dici poteſt ꝙ nõ
ſit facta executio inſtrumẽti ꝛ datus termin⁹ ad ſoluẽdũ ſi nõ oſtẽ
dat cãꝫ qꝛ nõ debeat ſoluere.ꝛ eſt vnus mod⁹ exequẽdi quẽ ponit
Bar.in.l.defendẽte.ff.de autori.tuto. Quinimo dico indubitan-
ter p dicta verba ꝙ ꝑcedere dꝫ liquidatio.ꝛ oſtẽdo clariſſime.nã
ponamus ꝙ ꝓducatur inſtrumẽtũ nõ liquidũ put in caſu nr̃o.ꝛ
re⁹ nihil ꝓbaret.qꝛ ſoluere nõ deberet.ꝛ etiã actor nihil ꝓbaret.
ſtatutũ vult ꝙ reo nihil ꝓbante virtute precepti facti reus oĩbus
iuris remediis ſublatis ſoluere cõpellat.ꝛ ſic cõcederet executio
inſtrumẽti nõ liquidi ↄtra omnia iura ꝛ autoritates:ex quo pꝫ
ꝙ qñ deuenit ad dictũ preceptũ inſtrumẽtũ dꝫ eſſe liquidũ ꝛ nõ
liquidãdum ex intentione dicti ſtatuti:ꝛ tunc bene ſtat ꝙ re⁹ hꝫ
probare ꝙ ſoluere nõ dꝫ:ꝛ ſic reo nihil ꝓbante fieret actualis exe
cutio:alias ſi ꝑceptum fieret reo poſtea nihil probante fieret actu
alis executio inſtrumenti non liquidi qđ nõ eſt dicendũ vt ꝓbat
clare Areti.ꝑceptor meus in dictis duobus cõſiliis.ꝛ iſtud funda
mentũ apud me eſt clariſſimũ. ¶ Tertio ꝛ vltimo cõcluſio firma
ta in ꝑcedẽti capitulo firmat multũ clare ex verbis ſtatuti dũ di-
cit.ſi qs prima facie apparuerit aliqd habere debere p chartã ꝛc.
que verba ſignificãt ꝙ ad hoc vt habeat locũ ſtatutũ ex pria facie
inſtrumẽti apparere dꝫ ꝙ ſit creditor alias ſtatutũ ꝙ ẽ exorbitãs
non hꝫ locum.l.ꝙ vero.ff.de legi. Sed in caſu nr̃o non apparet ex
prima facie ꝙ ſit creditor. Igitur tale preceptũ fieri non debuit.
¶ Stante enim iſta ſimul ꝙ qs in veritate ſit creditor:ꝛ tñ ex pri
ma facie inſtrumẽti debiti nõ cõſtat iſtos creditores qꝛ ſunt here
des eoꝝ qb⁹ ſunt iura ceſſa:ꝛ tñ i veritate ſunt creditores ſm bal.
ꝛ alios in.l.j.ff.ſi cer.pe. Itẽ ꝙ ex pria facie appareat creditor ali-
quis ꝛ tñ in veritate nõ ſit:ſi poſt inſtrumẽtũ eẽt facta ſolutio pa
ctũ de nõ petẽdo:liberatio vl' qd ſimile iuxta.l.creditores.ff.de v.
ſig. Unde ſtatutũ cũ vult ꝙ deueniatur ad iſtũ actũ executiõis ſi
apparet ex prima facie ꝙ ſit debitor. Ideo cõcedit ꝙ reus ꝓbare
poſſit contra preceptũ qđ ſoluere non tenet de qua executiõe po-
nit bar.in.d.l.defendente.ff.de auto.tu.ꝛ ſic ſi apparebit nõ debi-
tor reſoluet preceptũ alias compelleret ſoluere. Ex quo ſeqtur ꝙ
qñ prima facie nõ apparet creditor non cõcedit tale preceptũ:qꝛ
executio vt dictũ ẽ:qꝛ reo nihil ꝓbãte cõcederet cõpulſio actualis
etiã actore nihil ꝓbãte:ꝛ ſic iſtrumẽti nõ liquidi cõtra notata in
d.§.notandũ.ꝛ p Bal.in.d.l.ſi cãm iudicati. Uerba enim prima
facie ſignificãt ꝙ ex facie inſtrumẽti iſta ↄſtet:lꝫ poſſet aliter res
ſe habere vt ꝓbat tex.i.l.alieno i.§.fi.ff.de fideicõ.liber.ꝛ pꝫ i.c.ad
audiẽtiã.extra de reſcri.ꝛ in.c.dilectis filiis.de app.ꝛ i.l.vnica.§.
ſi võ.C.de cadu.tollẽ.ꝛ ſic ſtatutũ nõ ↄſiderat veritatẽ ex pte rei ſꝫ
apparentiã ex parte ſcripture ꝛ figure. Ideo vult qđ ex apparen
tia ↄcedat executio ꝛ poſt de veritate cognoſcatur ſi reus ſe oppo
nit ꝛ ꝓbat qđ ſoluere nõ dꝫ. ¶ Ex qbus indubitãter ↄcludo nõ
potuiſſe deueniri ad iſtũ actũ executiõis ꝑcepti de ſoluẽdo ante-
ꝗ̃ inſtrumentũ eſſet liqdatũ.ꝛ iſta ſunt extra diſputationẽ facta
in allegationib⁹.qꝛ lꝫ idẽ eſſet dicẽdũ in heredibus ꝛ ceſſionario
debebat hoc ante liqdari in aliis me remitto ad dños ſubtiliter
allegãtes. ¶ Sꝫ poſito qđ rite ꝓceſſum fuiſſet ad iſtum actũ exe-
cutionis p viam ꝑcepti de ſoluẽdo tñ ex quo p reos probatur de-
bitũ de inſtrumẽto feciſſe ſolutum.dicitur precepto ſatiſfactum.
ex quo iuxta formã ſtatuti ſatiſfactũ fuit ꝙ aut ſoluerẽt infra.xv.
dies aut probarẽt quare ſoluere nõ tenẽtur. Sed i caſu noſtro ꝓ-
bata eſt ſolutio. Igit ſublatum eſt debitum.inſti.qui.mod.tolli.
obli.in prin.dicit ꝓbatum p id qđ ſoluere nõ tenẽtur.ꝛ dicit ꝑce-
pto alternatiuo ſatiſfactũ.nam ad veritatem alternatiue ſufficit
alterum implere.l.ſi heredi plures.ff.de cõdi.inſti.ꝛ in.l.ſi is q du
centa.§.vtrunqꝫ.ꝛ ibi Bar.ff.de reb.dub. Quod autẽ ſit probata
ſolutio patet. Nã extat ſtatutum ſub rubrica de probatiõe libera
tionis contra publicũ inſtrumẽtum.vbi dicit ꝙ ſi inſtrumẽtũ de
biti quod ſit cõmune ſit penes debitorem ꝑſumitur debitũ eſſe ſo
lutum debitore iurante ꝙ debitũ eſt ſolutum.cũ ergo in caſu no
ſtro reperiatur inſtrumẽtũ debiti nõ cõmune apud debitorẽ ꝑſu
mitur debitũ eſſe ſolutum ex ꝑſumptione inducta a ſtatuto que
dicitur eſſe liqdiſſima probatio.l.licet imperator.ff.de leg.j.l.ſi qs
locuples.ff.de manu.teſta. ¶ Sed cõtra hanc cõcluſionem plura
allegãtur. Primo cum laudum emologatum habeat inſtar trãſ
actionis.ꝛ ſic cõtractus ꝛ ſecũda obligatio contineat longũ tẽp⁹
ſolutio dr facta nouatio. Primũ ꝓbat in aut.ſi vero cõtigerit.C.
de iudi.ꝛ per Bar.in.l.ſi ſocietatẽ.§.arbitroꝝ.ff.pro ſocio. ¶ Se-
cundũ tenet Bar.in.l.pe.ff.de preto.ſtipu.ꝛ cõmuniter approba-
2 tur.† Igitur inſtrumẽtum prime obligationis non dicit ampli⁹
inſtrumẽtum debiti poſt laudũ:ꝛ cõſequenter verba ſtatuti dum
dicit ꝛ ſi inſtrumẽtum debiti non verificant.ꝛ per conſequẽs non
verificatur diſpoſitio.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſolu.matrimo. Itẽ nõ
ſubeſt rõ ſtatuti qꝛ nõ videt curaſſe creditor de tali iſtrumẽto cre
diti nouati. Igitur nõ dꝫ ſolutio ꝓbari vt dicit dñs iudicãs. Sꝫ
ad hoc rñdetur ꝙ nõ cẽſetur facta nouatio:hoc eſt vnius obliga
tionis in aliam trãſfuſio. Sed eſt noue actiõis ad veterẽ adiectio
ſicut dicimus in ſententia i.l.j.C.de iudi.cui eqparatur laudũ ar-
bitratoris emologatũ qñ hꝫ executionẽ paratam. Imo ſententia
eſt ſm Bar.in.l.quid ergo.§.ex compromiſſo.ff.de his q notã.in-
fa.ꝛ per Bar.ꝛ Bal.in.l.ij.vbi ꝛ apud quos. ¶ Preterea ꝛ ſecũ-
do poſito ꝙ habet inſtar tranſactionis nõ preſumitur nouatio
hodie nec ipſo iure nec ope exceptionis per tex.in.l.fin.C.de noua
tio.ꝛ iſta videt hodie magis cõmunis opi.ſm quã dñs Alex.pre
ceptor meus ſepe conſuluit de quo plene per ipſum in.l.qui vſum
fructum.ff.de ver.obl. ¶ Tertio qꝛ arbitrator abſoluit a pño de
bito inſtrumenti ſaluo ꝙ infra dicaꝫ que reſeruatio operat ꝙ in
quãtitate in qua poſtea ſit cõdẽnatio nõ vult ꝙ ſit abſolut⁹.ꝛ ſic
remanet obligatus virtute prime obligatiõis ad hoc text.in.l.itẽ
labeo.§.j.ff.fami.erciſ.ꝛ ibi glo.ꝛ doc.ſi ergo voluit obligationeꝫ
remanere. Igit non ſit nouatio ſm Bart.in.l.pe.ff.de ꝑto.ſtipu.
ꝛ hoc maxime:qꝛ in cõdẽnatione dicit pro reſiduo q̃ verba ſigni-
ficant ꝙ dicta quãtitas reſidui debetur eodẽ iure quo totuꝫ ꝙ ꝓ
ſupponit ꝙ debebatur.arg.eius quod habetur i.l.cũ ex plurib⁹.
3 ff.de ſolu.cum ſimi. ¶ † Poſtremo dico ꝙ in omnibus caſib⁹ in
quibus inducit nouatio ſiue ipſo iure:ſiue ope exceptionis:illud
ꝓcedit qñ ſcđa obligatio ſit mediãte ſtipulatiõe.qꝛ p ſtipulatio-
nẽ ſit nouatio:ſꝫ p aliũ ↄtũ nõ ſit nouatio niſi expſſe agat.l.item
illa.§.ſi.ff.de cõſti.pecu.no.Bar.i.l.j.ff.de nouatio. Igit licet quã-
do in ſecunda ſtipulatione continet eadẽ ſumma longiori die ſol
uenda ſiat nouatio non ſit qñ quis dicto modo obligatur p aliũ
cõtractũ. Igitur licet de nouo per arbitramẽtũ ad idem obliget
longiori die nõ ſit nouatio niſi expreſſe agatur.quinimo vt ſupra
dictum eſt potius eſt actũ ↄtrium. ¶ Nec ob.emologatio cum pro
miſſione de obſeruãdo contenta in laudo:qꝛ per illã non ſit no-
uatio triplici ratiõe. Prima ratio eſt qꝛ in illa quilibet ꝓmittit
obſeruare contenta in laudo:nõ autẽ in prima obligatiõe ꝛ pro-
miſſione. Unde nõ agit de coꝝ nouatiõe ſed contẽtoꝝ in laudo ad
4 que habetur relatio.† Sed illa nouare nõ cẽſet.qꝛ incõtinẽti iter
poſita ſtipulatione ſup alio ↄtractu nõ ſit nouatio.l.duo ſocieta-
tem.ꝛ ibi Bar.ff.pro ſocio.ꝛ per Bar.in.l.ſingularia.ff.ſi cer.pet.
¶ Secũdo qꝛ emologatio ꝓceſſit qꝛ ptes iuſſu arbitratoris illã
fecerũt. Unde cenſent coacti illã feciſſe ſm Bar.in.l.furti.§.qui iuſ
5 ſu.ff.de his qui.no.infa.† Sꝫ ſtipulatiões q̃ ex neceſſitate interpo
nunt nõ nouant niſi expſſe agat.l.iij.ff.de ꝑto.ſtipu.ꝛ.l.ij.§.j.ꝛ ibi
no.Bar.eo.ti.cuꝫ ſi. ¶ Preterea ꝛ tertio clauſula emologatiõis
venit ad fortificationẽ ↄtract⁹ ꝛ eius executionẽ. Igit nõ dꝫ am-
pliare effectũ arbitramẽti primi:vt in cle.j.de ꝓbẽ.ꝛ gl.in.l.patro
nus.§.patronũ.ff.q̃ in frau.patro.ſꝫ poti⁹ intelligi dꝫ ſm naturã
act⁹ ſuper quo apponit.l.ſi ſtipulat⁹.ff.de vſur.ꝛ ex quo ꝓmittũ-
tur ↄtenta in trãſactione:ꝛ reſpectu tranſactiõis nõ inducit no
uatio:qꝛ incõtinenti ptꝫ ꝙ nõ fuit inducta aĩo nouãdi. Igit nõ
dꝫ nouationẽ inducere.l.nõ oĩs.ff.ſi cer.peta. Si ergo nõ fuit idu-
cta nouatio igit cũ reperiat inſtrumẽtum debiti penes debitoreꝫ
iurãtẽ ſe ſoluiſſe ꝓbat ſolutio ex forma ſtatuti.ꝛ ſic ꝙ eſt ſublata
nõ ſolũ obligatio iſtrumẽti ſꝫ ẽt arbitramẽti ꝛ emologatiõis qꝛ
ſolutiõe ei⁹ quod debet oĩs tollit obligatio.iſtitu.quib⁹ mo.tol.
obliga.in prin. Unde ſi eſſent mille oẽs tollunt qñ vniuerſalis oĩs
omnia comprehendit.l.a ꝓcura.C.manda.ꝛ.l.omnes.C.ſine cẽſu
vel reliquis. ¶ Scđꝫ qđ allegat i ↄtriũ ẽ qꝛ dr ꝙ creditor cogitare
poterat illud eſſe inutile ꝓpter arbitramentum. Unde cũ ſumi
poſſit alia cõiectura nõ debet preſumi liberatio.ſm Bart.in.d.l.
labeo.§.j.ff.de pac.ſed ad hoc reſpondet ꝙ cum eſſet inſtrumẽtuꝫ
vtile

vtile qꝛ cõtinebat obligationẽ validã cum noſtra intereſſit plures
habere actiones ad hoc no. Bar.in.l.iij.§.ſi rem.ff.de leg.iij. Itẽ
dicũt aduocati ꝙ intererat qꝛ non poterat peti executio arbitra
mẽti nõ ꝓducto inſtrõ obligationis alleg. Alberi.de roſa.in aut.
ſi quis in aliquo documento.C.de edẽ.⁊ quilibet preſumit̃ ſcire iu-
ra.l.leges.C.de legi.itẽ in caſu noſtro apparet ꝙ ceſſionarius vo-
luit in actu ceſſionis dicti inſtrm̃ vnde reputauit vtile.⁊ volun-
tas mutata non preſumit̃.l.cum tacitũ.ff.de ꝓba.itẽ videmus qḋ
poſt ꝓduxit.⁊ ſic reputauit vtile vnde a principio et nũc apparet
qualis fuerit intẽtio eadẽ ergo fuiſſe cenſet̃ medio tpe.argu.eius
qḋ no. Bar.in.l.celſus.ff.de vſucap. ¶ Preterea contradictã pre-
ſumptionẽ ſtatuti.itẽ iuris cõis cũ repiat̃ inſtrm̃ cãcellatũ ⁊ inci-
ſum penes debitorẽ.l.chirographũ.ff.de.ꝓba.⁊ ꝑ Bart.in.d.l.la-
beo.§.j.adeſt ẽt p̃ſumptio alia ꝙ ẽt inſtrm̃ arbitramẽti repit̃ can-
cellatũ q̃ ẽt arguit vt in dictis iurib⁹ itẽ adſunt p̃ſumptiões plu
res qꝛ multo tpe ſtetit quo mortuo debitore nõ petiit:⁊ alie dedu
cte ꝑ p̃ẽ dño ius dicẽti:ex qb⁹ clare tollit̃ modica preſumptio in
ꝯtrũ allegata.l.ſi.ff.de in inte.reſt.ti.gñali.⁊ in.l.ob carmẽ.§.teſtes
ff.de teſti.cũ ſimilibus. ¶ Tertiũ qḋ allegat̃ eſt ꝙ iuramẽtũ ſolu-
tionis nõ eſt p̃ſtitũ ꝑ debitorẽ:ſed ꝑ heredes q interrogati de cau
ſa neſciũt rõnẽ reddere p̃tẽſe ſolonis vnde vr̃ ꝙ tale iuramẽtũ nõ
trãſeat ad heredes tanq̃ nõ informatos:vt no.d.Alex.in.l.ſi.§.ſi.
ff.ne qs eũ q in ius vocat⁹ eſt vi eximat.⁊ no.Bal.in.l.bone fidei.
C.de reb.cre. ¶ Sʒ ad hoc rñdẽt dñi aduocati ꝙ motiuũ procede
ret qñ eſſet a iudice deferẽdũ ſec⁹ qñ deferret̃ a lege qꝛ tũc ẽt heres
iurare põt de facto defuncti ita voluit glo.in.d.l.ſi.§.ſi.ff.ne quis
eũ.⁊ ita tʒ ibi dñs Alex.dicẽs qḋ idẽ tenuit Guil.de cu.⁊ Roma.
in.d.l.q bona.§.dãni.ff.de dã.infec.ꝙ autẽ in caſu nr̃o dicat̃ dela-
6 tũ a lege ptʒ:† qꝛ qñ ſtatutũ vult ſtari iuramẽto alicuius nõ expe-
ctat̃ qḋ iuramẽtũ deferat̃ a parte vel a iudice ſm Bal.no.in.l.ad
monẽdi.ff.de iureiur.⁊ d.Alex.in.l.ait p̃tor.in prin.ff.eo.tit.⁊ hoc
maxime ꝓcedit in filio in quo p̃ſumit̃ ſciẽtia geſtoꝝ a patre:iuxta
l.octaui.ff.vñ cogna.⁊.l.de tutela.C.de in integ.reſti.titu.gñali.ſo-
lẽt enĩ parẽtes ꝯferre facta dom⁹ cũ filiis valet aũt argu.a cõiter
accidẽtibus.l.neqꝫ natales.C.de proba. ¶ Preterea allegat̃ debi-
tũ eſſe ſolutũ:⁊ p̃ſtat̃ iuramentũ ꝑ heredẽ iſta autẽ pñt referri ad
ſolutionẽ defuncti ⁊ ad ſolutionẽ heredis igit̃ fiat relatio ad id
qḋ fieri põt meli⁹ ⁊ validius.ſ.ad ſolutionẽ heredis.argu.l.ſi qs
intentione ambigua.ff.de iud.de cã aũt nõ allegata in iuramẽto
remitto me ad aduocatos.ſ.ꝙ nõ fuit interrogat⁹:⁊ ſi fuiſſet vel
interrogaret̃ ⁊ cogeret̃ dicere bñ rñderet vñ nõ obſtat ſicut dici-
mus in teſte in.l.ſolã.C.de teſti.⁊ in.c.cãm.de teſtibus. ¶ Ad vlti-
mum dicit̃ ꝙ vtraqꝫ obligatio durabat ex vtroqꝫ inſtrõ ſed qꝛ ꝓ
batur ſolutũ oĩno tollit̃ obligatio vt dixi.inſti.qb.mo.tolli.obli.
in prin.ſed qñ tolleret̃ vna ex duabus cauſis puta annullata eſſet
cã inſtri vel cã arbitramẽti tũc remaneret alia ⁊ ita loquunt̃ q̃ in
ꝯtrũ allegant̃:ad hoc tex.cũ ibi not.in.l.ſi mater.§.eãdẽ.ff.de exce.
rei iudic.ſicut in ſimili qñ iurat̃ ſup facto ꝙ non eſt debitũ tollit̃
reſpectu omniũ p̃ſonarũ q̃ p̃tẽdunt̃ obligate puta reoꝝ debendi
⁊ fideiuſſorũ ⁊ cauſarũ:vt in.l.duob⁹.§.a fideiuſſore.⁊ ibi no.⁊ in
l.ſi.ff.de iureiu.⁊ no.Bar.in.l.duob⁹.in.iiij.⁊.v.q.ff.de duob.reis.
Laus deo. Bartho.Soci.⁊c.

¶ Summarium.

☞ Ibi ex narratis in libello põt colligi poſſeſſoriũ intentatũ cenſe
tur intentatũ ⁊ ante cãm ꝓprietatis dʒ de illo cognoſci ⁊ poſtea
ſubiiciuntur quedam alia in materia ſimulati contractus.

1 Appoſitio clauſularũ inſolitarum in inſtrumento arguit ipſum
ſimulatum.

2 Cauſa timoris ⁊ ſuſpitionis apparere debet ad hoc vt actus alie
nationis ſimulatus cenſeri debeat.

3 Bona piratarũ poſſunt a quocũqꝫ capi quouſqꝫ durant pirate.

4 Clauſula ⁊ ꝯiectura nõ eſt ſufficiẽs ad augẽdũ ꝯtractũ ſimulatũ.

5 Lex vel ſtatutũ ſi non exigit plenã ꝓbationẽ ſed cõtenta ſunt ſo-
lis argumentis ſufficit teſtes examinare ſine partis citatione.

6 Probatio ſufficiens dicitur que inducit iudicẽ ad credulitatẽ.

7 Poſſeſſio acquirit̃ per procuratorem dño ignoranti ⁊ nõ actio.

8 Receptare differt a receptatum habere.

9 Ille qui tenetur ex receptatione ſi illam ſine culpa ⁊ coacte fecit
non tenetur.

10 Treuga licet ab vna parte ſit rupta tamẽ altera pars illam cor-
rumpere non poteſt ſed ſeruare tenetur.

¶ Conſilium.xc.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſctũs illuminet intellectum.

In cauſa magnifici Petri de medicis ⁊ ſocioꝝ eius ſr ꝑ reſtitutione nauis agi-
tata in magnifica Ianue ciuitate in qua alias breui-
bus propter tẽporis breuitatẽ ⁊ celeritatẽ conſului viſis relatiõe
facta per quoſdã iuriſcõſultos:⁊ ſentẽtia lata iuxta eoꝝ reuela-
tionẽ arbitroꝝ partes illuſtriſſimi domini Ludouici ad que ha-
bitus eſt recurſus iuxta capitula treuge etiã in ꝓnũtiãdo bene
fuiſſe ⁊ eſſe recurſum ad illuſtriſſima dominationẽ ſuam ⁊ male
fuiſſe:⁊ eſſe iudicatũ ꝑ primos iudices ⁊ cõdemnando ad reſtitu
tionem poſſeſſiõis dicte nauis cũ aliis reb⁹ ablatis:⁊ ad dãna ex
penſas ⁊ intereſſe ⁊ ſuppoſitis aliis dictis ⁊ his que late ſunt de
ducta in prima inſtãtia ꝑ dños aduocatos circa multa q̃ in ꝯtrũ
obiiciebant̃ ſup qbus dñi ꝯſulentes referẽtes nõ faciũt fundamẽ
tum ꝓ pte aduerſa tñ ꝓſequar q̃ in eoꝝ cõſilio adducunt̃ pro-
pter que referũt partes dñoꝝ iudicũ eſſe in abſoluẽdo reos eſſe vi
ctos ⁊ in primis nõ põt negari ꝙ agẽdo poſſeſſorio recuperande
non fuiſſet aptius ⁊ melius cõcluſum ad reſtitutionẽ poſſeſſiõis
nauis per que verba vr̃ petitoriũ intẽtari ſm Spec.in ti.de reſti.
ſpol.⁊ Bal.in.l.pe.C.de ſentẽ.q̃ ꝓ cert.quãtita.qm̃ aliud eſt res
aliud poſſeſſio rei.l.ſi duo.ad ſi.ff.vti poſſidetis.l.qui reſtituere.ff.
de rei vendi.⁊ cõſuluit Fede.de ſe.con.cclxxxiij.incip.conſilium
latum.⁊ Archi.in.c.reintegrãda.iij.q.j. ¶ Attamẽ ⁊ dicta verba
peto rem reſtitui poſſunt etiam concludere in poſſorio:vt dicit
Spe.in.d.verſi.⁊ not.Bal.in.d.l.pe.⁊ eſt caſus clarus in.c.cũ ad
ſedẽ.extra de reſti.ſpol.vbi petitio eccleſie cũ ptinẽtiis habet ſe ad
petitoriũ ⁊ poſſeſſoriũ ⁊ ad hoc illũ tex.põderãt ibi do. Anto.et
Jo.de imo.ſʒ in caſu noſtro lʒ petitũ ſit nauẽ reſtitui:⁊ ſic iſta ver
ba poſſent ſe habere pariter ad petitoriũ ⁊ poſſeſſoriũ tñ conce-
di dʒ ſolũ poſſeſſoriũ intẽtatũ:qꝛ narratio tñ ſe hʒ ad poſſeſſoriũ
cũ narret̃ tñ pacifica poſſeſſio ⁊ nõ dñium ⁊ nõ ſpoliatio ꝑ vim
⁊ petit̃ reſtitutio rei:itẽ ⁊ dãna illata rõne iniuſte inuaſiõis ⁊ oc
cupationis. ¶ Ex qbus primo narratis apparet ꝙ ſolũ poſſeſſo
rium eſt intẽtatũ ex qua narratione declarat̃ intẽtio libellãtis vt
in ſpecie in caſu noſtro dicit do.Anto.in.d.c.cũ ad ſedẽ.ꝑ illũ tex.
licet qñ ꝯcluſio nõ põt ad narrata adaptari poti⁹ inſpici debeat
cõcluſio.⁊ ita intelligit tex.in.c.ex parte.h.de foro cõpe.cũ ſimili-
bus. ¶ Cõfirmant̃ ſcdõ nã ex illa ſcdã pte cõcluſionis in qua pe-
titur cõdẽnatio et dãna rõne iniuſte inuaſionis ⁊ occupationis
oſtẽdit̃ qḋ eſt inteſtatũ poſſeſſoriũ in quo iſta ꝓprie eſt cõcluſio.l.
j.§.q autẽ.⁊.§.nõ ſolũ.ff.de vi ⁊ vi arma.vna autẽ pars concluſio-
nis ab alia declarat̃.l.vtrum.ff.de peti.here.bene facit text.in.l.j.
ff.de reb.dub.cũ ſimili. ¶ Tertio hoc idẽ ptʒ:qꝛ ipſemet actor in
oĩbus replicationibus ſuis declarat ſe poſſeſſoriũ intẽtaſſe:⁊ i eo
ſolo inſiſtit ⁊ qḋ nõ audiat̃ pars aduerſa ſup his exceptionibus
ante reſtitutionẽ verba autẽ libelli ſunt intelligẽda ⁊ declaranda
ſcd̃m intentionẽ libellãtis.l.ſi quis intẽtione ambigua.ff.de iudi.
cũ ibi no.idẽ ſi opus eſt improprtari dʒ vt intẽtio petẽtis ſalue-
tur.l.ſi olei.ff.loca.⁊ in.l.ſed ſi poſſeſſori.§.itẽ ſi iurauero.ff.de iure-
iuran.cum vulgaribus. ¶ Ex qbus cõcludit̃ ꝙ intentatum fuit
ſolũ poſſeſſoriũ recuperãde ſed poſito ꝙ eſſet ſolũ petitorium in-
tentatũ nõ põt negari quinetiam poſſeſſoriũ fuerit intẽtatũ cũ
cõis narratio cõcludat ad poſſeſſorium vnde illa verba nauẽ re
ſtitui cõcludũt ad vtrũqꝫ caſus eſt clarus.⁊ ibi do.Anto.Joã.de
imo.in.d.c.cũ ad ſedẽ ⁊ maxime qꝛ actor poſtea hoc declarat per
d.l.ſi quis intentione ambigua.quinimo ex quo narrata ſunt re-
ſpicientia poſſeſſorium licet ſpecifice ⁊ expreſſe tantum cõcluſum
eſſet in petitorio:tñ ſi ꝓbatum eſſet in poſſeſſorio propter narra
tionẽ ⁊ clauſulã iuſtitiã miniſtrari dʒ actor in poſſeſſorio obtine
re vt voluit no.Inno.quẽ ſequit̃ Jo.cal.⁊ do.Anto.⁊ Abb.in.c.
cum dilectis.de ordi.cogni. ¶ Ex qbus in propoſito dico qḋ po
tuiſſet ſimul intẽtari ⁊ petitoriũ ⁊ poſſeſſoriũ recuperande:qꝛ nõ
habẽt adinuicẽ repugnãtiã.l.cũ fundũ.§.ſi.ff.de vi ⁊ vi arma.⁊ eſt
tex.in.d.c.cũ ad ſedẽ.tradũt oẽs in.l.naturalr.§.nihil cõe.ff.de acq
ren.poſ.⁊ in.l.⁊ ordinarii.C.de rei vẽdi. ¶ Scdõ dico ꝙ cum con-
ſtiterit primo de poſſeſſorio debuit prius ſup eo iudicari ſm Cy.
in.l.incerti.C.de interdic.⁊ Inno.in.c.ſuborta.extra de re iudi.et
Bar.in.l.naturaliter.§.nihil cõe.ff.de acq.poſ.⁊ Jo.and.in.c.pa
ſtoralis.de cã poſſeſ.⁊ ꝓprie.⁊ hoc quo ad libellum. ¶ Scdõ inue
ſtigãdum eſt an verũ ſit ꝙ referunt prefati inſignes iuriſcõſulti
ꝙ inſtrumentum vẽditionis factũ Petro de medicis ⁊ ſociis de
anno dñi.1490.⁊.1491.eſt ſimulatum ⁊ nõ verum in quo faciunt
magnũ fundamẽtũ hoc aũt conant̃ oſtẽdere ex duobus. Primo
qꝛ vltimo inſtrumẽto venditionis eſt appoſita clauſula inſolita
apponi in huiuſmodi inſtrumẽtis voluit enim dñs venditor nõ
teneri ſi nauis euinceret̃ ⁊ moleſtaret̃ occaſione alicuius prede fa
cte piratarum more per dictum venditorem cũ dicta naui:qꝛ no
1 luit teneri propter Jannenſes cum quibus erat bellum † appoſi-
tio autẽ clauſularum inſolitarum arguit inſtrumentum ſimula
tum vt voluit glo.⁊ ibi Bal.Ange.⁊ Pau.de caſtr.in.l.ſi qs ſub
conditione.ff.de cõdi.inſti.ſed hoc fundamẽtum eſt multũ fragi-
le primo qꝛ falſum eſt qḋ dicta clauſula ſit inſolita nã de iure cõi
approbat̃ ꝯuentio gñalis qḋ qs de euictione non tenet̃.l.empto-
rem.in ſi.⁊ ibi glo.⁊ Bar.ff.de act.emp.⁊ ꝑ Bald.in.l.j.C.de pe-
ric.⁊ cõmo.rei vendi. ¶ Preterea ⁊ ſcdõ iſta clauſula manifeſte
2 arguit contractũ verũ ⁊ nõ ſimulatũ.iſta cõcluſio ꝓbat̃ † nam ad
hoc vt actus alienationis ſimulatus cẽſeri debeat debet cauſa ti-

moris ⁊ ſuſpitionis apparere ꝓpter quā ad defenſionē bonoꝝ
fiat alienatio vt declarat Bar. in ſuo conſil. lxiiij. incip. Petrus
nicole. ⁊ Bar. in. l. poſt cōtractum. ff. de dona. ⁊ per Pet. de ancb.
in ſuo conſi. ccxxviij. ſed in caſu noſtro non potuit dici quod ven
ditio fuerit ſimulata niſi ex eo qꝛ vēditor tenebat Jannenſes cō
tra quos piraticam artem exercuerat ⁊ ideo partes in veritate
nullū cōtractū fecerint ſed venditio ſimulata fuit ⁊ ſic imagina
ria ⁊ nulla iuxta. l. nuda. cū glo. ff. de cōtraben. emp. ⁊ in. l. imagi
naria. ff. de regu. iur. ⁊ p Bar. in. l. emptor. ff. de aqua plu. arcē. ⁊ in
d. conſi. qđ incip. Petrus nicole. ¶ Sed ſi iſta fuiſſet intētio par
tium pari mō rem tāq̄ ꝓpriam magnificus ⁊ ſocij defendere po
tuiſſent nauim. nam ſi nō fuiſſet appoſita illa clauſula eſt ac ſi eſ
ſet appoſita igit̄ non dꝫ cōtractū ſimulatū oſtendere illa eñ ar
guūt ſimulationē q̄ oſtendūt nimiaꝫ cautelam iuxta no. p Bart.
⁊ Saly. in. l. emptor. C. plus vale. q̄ agit̄. ſꝫ hec clauſula nō indu
cit nimiā cautelā: qꝛ idē fuiſſet ſi nō fuiſſet appoſita qñ ꝯct⁹ fuiſ
ſet ſimulatus ſolent eñ ſcđm cōiter accidētia a q̄bus validum eſt
argumentū in huiuſmodi. l. neqꝫ natales. ⁊ ibi gl. C. de ꝓba. ſ. cīe
tes cōtractū ſimulatū id q̄ eſt cā ſimulatiōis tacere ⁊ tacite agere
⁊ aliud exprimere: put ēt dicit Bal. per illū tex. in. l. ab anaſtaſio.
C. manda. facit. l. iiij. §. ſi ab ignoto. ff. de manu. ⁊ qđ no. Bal. in. c.
beneficiū. ſi de feu. fue. ꝯtrouer. inter dñm ⁊ agnatū. ⁊ Joā. mona.
in. c. auaricie. de elec. lib. vj. ſed in caſu noſtro expreſſerūt id quod
poterat eſſe cā ſimulationis: qꝛ timebat vēditor nauim moleſtari
ab his cōtra quos cū dicta naui piraticā artē exercuerat qꝛ vēdi
tor declarat ſe nolle in dicto caſu teneri volēs indēnitati ſue ꝓui
dere ⁊ ſic palā ⁊ aperte cōtraxit ⁊ nō ſimulate nō enim tali clau
ſula in cōtractu ſimulato opus erat. ¶ Quinimo talis clauſula
fuit cōueniēs rōne negocij de quo agebat̄ qꝛ cū venditor timeret
ne dicta de cā nauis ſua auferret̄: ⁊ ipſe cū ea eſſent ī loco tuto no
luit dicte nauis amplius periculū ſubire ſed hoc pacto vendidit
vt emptor periculū incurreret: hoc autē nō dꝫ in huiuſmodi caſi
bus videri inſolitū p id qđ plene tradit̄ in. l. ſed ſi quis. §. queſitū.
ff. ſi qs cau. ⁊ in. l. j. C. cōmo. ⁊ p doc. in. c. j. de cōmodato. ⁊ maxime
qꝛ emptor nō habebat hoc periculū timere dicta de cā qꝛ nauis
3 non erat ad hoc obligata † qꝛ lꝫ bona pirataꝝ poſſint a quocūqꝫ
capi: vt in aut. nauigia. C. de fur. tñ illud habet locū quouſqꝫ du
rant pirate ſeu quando ſunt piratarū tpe quo capiunt̄. qꝛ quali
tas adiuncta verbo debet eſſe tēpore verbi. l. in delictis. §. ſi detra
cta. ff. de noxa. l. ſi tibi. ff. de teſta. mili. p Bart. in. l. ex facto. in prin.
ff. de vulga. ⁊ pupil. nam finita cā odij finitur odium: vt. l. titia. §.
vſuras. ff. de leg. ij. per quē tex. dicit ibi Jac. de are. quem ſequitur
Bar. q̄ ſi ſtatutū dicat q̄ vxores rebelliū non poſſint ſtare in ci
uitate mortuis viris ſtare potuerūt. qꝛ nō ſunt ampli⁹ vxores re
belliū facit. l. cui eorum. §. affinitates. ff. de poſtulan. et notat Bal.
in. l. cum acutiſſimi. C. de fideicō. idem concludendum eſt in caſu
nr̄o qđ bona piratarū capi poſſunt donec ſunt in dominio ipſo
rum ſed ipſis alienatis capi non poſſunt qꝛ nō ſunt amplius pi
ratarum nec ſunt hypothecata qꝛ licet Bal. in. l. furti. C. de furt.
videat̄ hoc dicere bonis vſurarioꝝ quadā equitate canonica. tñ
contrariū cōiter tenet̄: vt voluit Jo. an. in. c. quāq̄. de vſur. in. vj.
⁊ Hoſtien. ⁊ dominus Anto. ⁊ dñs Abb. in. c. tua nos. de vſuris.
¶ Cōprobant̄. predicta qm̄ illa diſtinctio habita in dicta clauſu
la iūctis alijs obligationibus de q̄bus in inſtrumēto arguit veri
tatē cōtractus qm̄ ab his caſibus de quibus in clauſula venditor
non poterat nauim defendere: ſed emptor ſic ideo vēditor de his
teneri ⁊ emptor non curauit ſe ad illos caſus obligare ſed qꝛ ven
ditor ſciebat q̄ ob aliam cauſam ⁊ obligationem nauis non po
terat moleſtari quin ipſe defenderet extra illū caſum ſe ad defen
ſionē gn̄aliter obligauit emptor autē qui ex alijs cauſis vel qꝛ na
uis nō fuiſſet vēditoris: vel qꝛ fuiſſet alteri obligata: vel ſimilib⁹
cauſis nō poterit defendere voluit q̄ iuxta naturā cōtractus vē
ditionis venditor ad defenſionē ⁊ de euictione teneret̄ iuxta ple
ne not. per Bal. in. l. venditores. ff. de ver. obli. igitur vt dixi dicta
clauſula non fuit inſolita ſed ꝯueniens ⁊ veriſimilis negocio de
quo agebat̄ inſpicimus autē q̄ eſt veriſimile vt in regula inſpici
4 mus cum materia. de reg. iur. in. vj. † nec vna clauſula ⁊ ꝯiectura
ſufficiens eſt augēdū contractū ſimulatuꝫ licet inſolita quo ad
plenā probationem licet preſumptionē faceret et hoc eſt de mēte
glo. in. d. l. ſi quis ſub cōdi. ⁊ doc. eā allegātiū: ad hoc faciunt q̄ ha
bentur in. c. ad noſtram. ⁊ in. c. illo vos. de pig. ⁊ per Bal. Petr. ⁊
Cyn. in. l. iij. C. plus valere quod agitur. nec ſimulatio eſt ſpecifice
appoſita ⁊ allegata put fieri dꝫ iuxta ea que plene nota. ⁊ ponit
Bar. in. d. conſi. qđ incipit Petrus nicole. ⁊ Bald. in. d. l. ab ana
ſtaſio. C. manda. cum ſimil. ¶ Ex quibus ſine heſitatione conclu
dendum eſt qđ dicta clauſula contractū ſimulatū non facit imo
cōtractus talis iudicari dꝫ qualis ex facie inſtrumenti apparet
l. cū precibus. ⁊ ibi not. C. de proba. ⁊ p Bal. in. l. rogaſti. §. ſi tibi.
ff. ſi cer. pet. ⁊ Bal. in. c. j. §. ſi inſtrumentū. de notis feudo. ¶ Secū
do principaliter conatur pars aduerſa oſtēdere ſimulationē con

tractus ꝓpter aliū ꝯtractū alias factū de dicta naui inter dictas
partes quē ex multis conant̄ oſtendere ſimulatū. ¶ Ex quo infe
runt q̄ contractus poſtea de nouo factus ſimulatus cenſeri dꝫ ⁊
lꝫ dñi referētes non ꝓbent hāc conſequentiā de primo cōtractu
ad ſecundū videt̄ tñ oſtendi poſſe tū ratione vicinitatis tēporis
iuxta id qđ habet̄ in. l. ſi vētri. §. in bonis. ff. de priuile. credi. ⁊ per
Bar. in. l. poſt contractū. tū etiā qꝛ alias contractū ſimulatū fece
runt argu. no. in regula ſemel malus. de reg. iur. in. vj. ⁊ qđ tradūt
de ſolito fenerari in. c. ad noſtrā. de emp. ⁊ vend. ⁊ qꝛ per preceden
tia declarant̄ ſequentia. l. j. ff. de here. inſti. l. titia. §. idē reſpōdit. ff.
de verb. obl. ſed ꝓ certo iſta cōſequētia eſt multū a remotis. naꝫ ſi
ſimulata ſunt in primo contractu que arguūt contractū ſimula
tum non ſunt in ſecundo cōtractu igit̄ de vno ad aliū nō eſt bo
num argumentū: qꝛ ex diuerſis nō eſt bona illatio. l. naturaliter.
§. nihil cōmune. ff. de acqui. poſ. l. inter ſtipulāteꝫ. §. ſacrā. ff. de ver
bo. ob. in verbo ſed hec diſſimilia ſunt. ⁊ in. l. papinianus exuli. ff.
de mino. nec ex hoc qđ partes fecerint vnū contractum ſimulatū
re arguit̄ ſufficiēter qđ in eadē ſpecie contractus ſuper eadem re
fecerint cōtractū ſimulatū ſicut in ſimili dicimus. in vſurario qđ
licet ſolitus ſit facere contractus feneratitios ſimulatos tamen
non arguit̄ ſufficiēter qđ aliquis cōtractus ſit feneratitius ⁊ hoc
ſolo niſi adſint alie ſufficientes coniecture ſm̄ Pet. Cyn. ⁊ alios
in. l. iij. C. plus valere qđ agit̄. ⁊ p canoniſtas communiter in. c. ad
noſtraꝫ. extra de emp. ⁊ vendi. ⁊ in. c. illo vos. de pigno. ⁊ hoc ma
xime in caſu noſtro in quo oſtēdit̄ vnus cōtractus tm̄ ⁊ nō cōſue
tudo put in vſurario vna aūt hirundo nō facit ver. vt dicit Ari
ſtoteles primo ethicoꝝ. facit qđ no. in. l. iij. C. de epiſ. audiē. cuꝫ ſi
milibus. ⁊ fortius in caſu noſtro in quo arguit̄ de vno cōtractu
ſuſpecto ex facie ſui ⁊ alijs geſtis ad contractum non ſuſpectū q̄
nullibi reperit̄. l. illā. C. de colla. ¶ Preterea primus contractus
ſimulatus dici poſſet arguit potius ſcđm cōtractū fuiſſe veruꝫ ⁊
non ſimulatū: nā in primo contractu non cōſtat de venditiōe ſꝫ
ſolū confeſſio venditionis in ſecūdo apparet vera venditio: con
feſſio autē eſt magis ſuſpecta iuxta not. in. l. ſi. C. de ſponſa. ⁊ in. l.
qui teſtamētū. ff. de proba. ¶ Secūdo in primo eſt promiſſio pre
tij ſoluēdi: in ſecūdo eſt actualis ſolutio: ꝓmiſſio autē eſt magis
ſuſpecta ſicut cōfeſſio: arg. eius qđ habet̄ in. l. per diuerſas. C. mā
da. ¶ Item ⁊ tertio in prīo fuit ſtatutū p̄tiū. 2400. florenoꝝ in ſe
cūdo. 2000. florenos. qꝛ qñ vere emerūt Petrus de medicis et ſo
cij noluerūt emere pro tāto pretio ſed qñ ſimulate nō curauerūt
de pretij quātitate. ¶ Preterea ⁊ quarto qñ ſimulate fuit geſtus
contractus nō curauit vēditor teneri de omni caſu euictionis ſi
cut tenebat̄ ex natura venditionis: qꝛ vtiqꝫ in veritate periculuꝫ
erat ſuū ſꝫ qñ vere vēdidit voluit ſue indēnitati ꝓuidere q̄ nō te
neret̄ de caſu expſſo in ſcđo ꝯctu quē timebat vñ ex p̄miſſis mul
tū clare oſtendit̄ q̄ ſcđs ꝯct⁹ fuit vere geſt⁹ neqꝫ hꝫ aliquā ſuſpi
tionē ſufficiētē ad cōtractū ſimulatū: qꝛ ꝓpter appoſitionem pa
cti de quo in dicta clauſula ceſſat oīs timor ⁊ oīs ſuſpitio. argue
re ergo de ꝯctu multipl̄r ſuſpecto ad ꝯctū nō ſuſpectū pro certo
eſt multū a remotis vt dixi. l. papinianus exuli. ff. de mino. ¶ Cō
probant̄ p̄dicta nā inter primū contractū ⁊ ſecundū fuit maius
tēpus vnius anni ⁊ inter redditus nauis ex primo cōtractu: ⁊ ſe
cundū cōtractū fuit tp̄s duoꝝ menſiū decurſum ⁊ ſic inter hos
cōtract⁹ fuit tp̄is interuallū vnde ex geſtis ante per interuallū tē
poris nō pōt argui ꝯctus ſimulat⁹ ſm̄ Bal. Alexā. Saly. Pau. ⁊
Moder. in. l. pacta noniſſima. C. de pac. ⁊ Bal. Ang. ⁊ Jmo. in. l.
ſi quis cū aliter. ff. de verb. obli. ⁊ Bal. in. l. multū intereſt. C. ſi qs
alteri vel ſibi tradit̄ in. l. quoꝝ. ff. de here. inſti. cum multis ſimili.
¶ Ex quibus intrepide cōcludo qđ nedū ſufficienter: ſed neduꝫ
preſumptiue oſtēdit̄ ſcđm cōtractū ſimulatū ⁊ qđ rōnib⁹ nō pro
babili⁹ moti fuerūt dñi referētes ad dicendū contractū ꝓbari ſi
mulatū. ¶ Ex quibus inferēdo in ꝓpoſito noſtro cōcludēdū eſt
q̄ ꝓbata eſt poſſeſſio nauis Petri de medicis ⁊ ſocioꝝ quoniaꝫ
cū nauis poſſideret̄ a Joanne vēditore ⁊ in inſtrō vēditiōis fue
rit appoſitū fuit trāſlata poſſeſſio in emptore. l. quāuis. vbi gl. et
doc. ff. de acqui. poſ. ⁊ in. l. qđ meo. vbi Bar. in. l. celſus. ff. de vſuca
pio. ⁊ conſequēter preſumit̄ continuata ex quo poſſeſſio allegat̄
vſqꝫ ad tēpus ſpoliationis: vt eſt glo. ordi. cōiter approbata in. l.
ſiue poſſidetis. C. de ꝓba. ⁊ late ponunt dñs Anto. Abb. ⁊ alij in
c. cū ad ſedem. de reſti. ſpol. ⁊ per Bart. ⁊ doct. in. d. l. celſus. et ſic
ꝓbata poſſeſſione ⁊ ꝓbata ſpoliatione q̄ ex cōfeſſionibus partis
oſtēdit̄ ⁊ p teſtes examinatos in terra trapani qui ſup cā ſpolia
tionis ibi examinati poterūt etiā parte nō citata ſm̄ Bar. in. l. ij.
C. de naufra. lib. xj. ſequit̄ qđ Petr⁹ ⁊ ſocij ante oīa ſunt reſtituen
di ad nauim qñ oīa alia remedia ceſſarēt remedio canonis. c. redin
tegrāda. iij. q. j. ⁊ tradit̄ plene ī. c. cū ad ſedē. ⁊ ī. c. ſepe. de reſti. ſpol.
¶ Preterea ēt ex alio ꝓbat̄ poſſeſſio nauis petri ⁊ socioꝝ nā hoc
deponit vn⁹ ex teſtib⁹ ptis aduerſe ſup īterrogatorijs cui⁹ pſona
eſt approbata a pte aduerſa iuxta. l. ſi qs teſtib⁹. C. de teſti. q dicit
q̄ tpe occupationis Andreas Biacinus patrono negabat dictā
nauim

nauim noīe Petri ⁊ ſocioꝝ:⁊ſic ꝓbatur poſſeſſio Petri ⁊ ſocio
rum:qꝛ is dicit tenere ⁊ poſſidere cuius noīe poſſidet.l.qḋ meo.
cū ibi not.ff.de acq.poſſ.iſta ꝓbatio coadiuuat̃ ꝑ teſtes examina
tos in terra trapani ī qua primū potuerūt examinari ſup ſpolia
tione nauis ⁊ qs dicta naui fuerit ſpoliat⁹ ⁊ qs erat patron⁹ tūc
dicte nauis:q̄ teſtes potuerūt examinari parte nō citata attento
periculo ꝙ a loco vbi poterat iuſtitia hr̄i multū diſtabat nec poſ
ſent poſtea dictis teſtes examinari vt voluit Bar.notāter ī.d.l.ij.
C.de naufra.lib.xj.quē refert ⁊ ſequit̃ Ludo.roma.in.l.ſi vo.§.de
viro.ff.ſo.ma.xij.⁊.liiij.fallē.ex cuius dictis poſſet dicta opinio ſer
uari ⁊ cōꝓbari.bn̄ facit tex.in.c.j.ne ſede vacan.lib.vj.⁊ qḋ pul
chꝛe no.Bal.dicēs ſe ꝯſuluiſſe in.l.ius ciuile.ff.de iuſti.⁊ iu.¶Cō
firmat̃ hoc idē qꝛ patronus dicte nauis aſſeruit tpe capture ſe te
nere ⁊ traſigare noīe petri ⁊ ſocioꝝ ex quo ēt eſt p̄ſumptio ꝙ poſ
ſidebat̃ a petro ⁊ ſocijs ꝑ ea q̄ habent̃ in.l.ij.C.vbi in rē ac.facit gl.
l.ſi in rē.§.tignū.ff.de rei vē.¶Cōfirmat̃ hoc idē ꝑ teſtes examina
tos in ciuitate Piſarū:⁊ lꝫ teſtes fuerīt examinati pte nō citata
tn̄ talis examinatio excuſari pōt ex eo qꝛ iminebat neceſſitas par
uj tpis itē diſcrimina viarū pp bellū:⁊ attēta diſtātia loci vnde qꝛ
pīculū eſt in moꝛa:qꝛ foret ēt poſtea tpe debito nō fuiſſent reperti
potuerūt examinari parte nō citata.arg.eoꝝ que dicūt Hoſti.et
Jo.an.ī.c.qm̄ freqnēter.in p̄n.extra vt li.nō ꝯte.⁊ ſequit̃ do.Abb.
in.c.ij.in.iiij.col.de teſti.⁊ ꝙ pp pīculū in moꝛa valeat talis exami
natio cōſuluit Pe.de anch.in cōſi.cclxxij.inci.ex p̄dicta facti nar
ratione.⁊ in cōſi.ccccxx.⁊ tradit Domi.poſt Hoſt.in.c.j.ḋ homi.
5 lib.vj.¶†Cōfirmat̃ qꝛ ⁊ ſi examinatio facta pte nō citata nō pꝛo
baret tn̄ facit argumētū vn̄ dicūt Hoſt.⁊ Lap.in.d.c.j.de homici
dio.in.vj.qḋ ſi lex vel ſtatutū nō exigit plenā ꝓbationē:ſꝫ cōtenta
ſunt ſolis argumētis ſufficit teſtes examinare ſine partis citatio
ne ⁊ illos ſequit̃ Domi.in.d.c.j.§.fi.in.iiij.col.arg.autē dicunt̃ per
ſpicue p̄ſumptiones ſm̄ Jnn.ī.c.cū in dioceſi.de vſur.facit qḋ no.
Bal.in.l.ea qdē.de accu.vn̄ lꝫ ſingula nō ſufficerēt tn̄ oīa ſimul iū
cta ꝓbāt:qꝛ q̄ nō ꝓſunt ſingula multa iuuāt ſm̄ Bar.⁊ oꝛdina.
late in.l.admonēdi.ff.de iureiurā.⁊ ꝓ certo niſi velim⁹ nos ipſos
decipere oīa iſta inducere debēt iudicē ad perfectiſſimā credulita
6 tem.†illa aūt dꝛ ſufficiēs ꝓbatio q̄ iudicē ad crudelitatē inducit
qꝛ virt⁹ ꝓbatiōis arbitrio iudicis pōderat̃ ⁊ iudicat̃ an ſit ſuffi
ciēs.l.iij.§.tu magis ſcire potes.ff.de teſti.⁊ in.l.qnquagita.ff.de ꝓ
ba.vn̄de dicit eleganter do.Pau.de ca.in.l.admonēdi.ff.de iure
iurā.ꝙ lꝫ teſtes ſingulares nō pꝛobent tn̄ ſi ex illis iudex in credu
litatē deducit̃ pōt illis plene fidē adhibere licet iudices capitoſi
credere nolint:⁊ hoc idē exclamat Pau.de ca.in.l.luci⁹.ff.de his
q̄ not.infa.⁊ dicit hoc velle Bar.ibi vbi vult ꝙ lꝫ teſtes ſint cōte
ſtes tn̄ ex aliqb⁹ pōt iudex moueri ad nō credēdū ita pariter ecō
tra ſi nō ſunt ꝯteſtes dicit Pau.iudex pōt ſe mouere ad credēdū.
¶Pꝛobata igit̃ poſſeſſione ſuccedit cōcluſio de qua ſupꝛa:qꝛ ꝓ
bata eſt ſpoliatio:⁊ cōſequēter pꝛonūciari dꝫ nauis poſſeſſionē
reſtituendā eſſe.¶Sed reſtat rn̄dere ad duo in qnibus ſe fundāt
dn̄i referētes pꝛimū eſt qꝛ qḋ nō oſtēdit̃ ꝙ Joā.cābij ſit ſocius vel
inſtitoꝛ ſocietatis Petri ⁊ ſocioꝝ in ciuitate Piſarū qḋ erat ꝓ
bandū vt poſſeſſio q̄reret̃ Petro ⁊ ſocijs allegāt ea que dicit do.
Alex.in cōſil.clxxxvj.in.ij.vol.vn̄ nō fuit poſſeſſio acqſita Petro
⁊ ſocijs cū nō cōſtet ꝙ an̄ appꝛehēſam poſſeſſionē ꝑ aliū Petr⁹ ⁊
ſocij ratificauerint.ar.l.cōis ſeru⁹.in fi.ff.de acq.poſ.alleg.d.Ale
xā.in cōſi.ix.in.j.vol.inci.viſis acutiſſimis dubitationib⁹ in.xj.co.
vn̄ nō ꝓbata poſſeſſione petri ⁊ ſocioꝝ nō cōpetit poſſeſſoꝛiū re
cuperāde ꝑut tꝫ do.Ant.alleg.dn̄os de rota in.c.cū veniſſent.ex
tra de reſti.ſpol.ſꝫ ad hoc rn̄deo in p̄mis ꝙ imo Jo.cābij pꝛobat̃
ſoci⁹ ⁊ iſtitoꝛ hoc ptꝫ ꝑ plura inſtra pꝛo qb⁹ cū ſint plura p̄ſumū
tur ꝙ verū cōtineāt vt dicit no.Bal.in.l.optimā.arg.gl.ibi.C.de
ꝯhen.⁊ cōmit.ſtipu.⁊ ſic donec pꝛobet̃ ꝯtrariū ſtādū eſt iſtis inſtrīs.
¶Scḋo rn̄det̃ ꝙ nō ſolū Jo.cābij emit tanq̄ ſocius ⁊ inſtitoꝛ:⁊
ſibi tradita fuit poſſeſſio recipiēti noīe petri ⁊ ſocioꝝ ſꝫ ēt pꝛedi
cta oīa tabellio recipit noīe Petri ⁊ ſocioꝝ vnde cū ꝑ tabellionē
q̄rat̃ vtilis ignoꝛāti ſine ceſſione ſm̄ Bal.in.l.nō quaſi.ff.rem pu.
ſal.foꝛe.⁊ Bar.in.l.nō em̄.ff.de adop.⁊ ſequit̃ ibi Bar.dicens qḋ
totus mūdus ita obſeruat igit̃ etiā queſiuit poſſeſſionē ignoꝛan
ti q̄ facilius querit̃ quā actio ⁊ obligatio.l.ea q̄.ff.de acquir.rerū
7 domi.⁊ dicit no.Bar.in.l.q̄ mihi.in fi.qḋ†iō ꝑ pꝛocuratoꝛē acqui
ritur poſſeſſio dn̄o ignoꝛāti ⁊ non actio qꝛ poſſeſſio facilius ꝑ li
berā pſonā querit̃ igitur ſi acqrit̃ ignoꝛāti actio ꝑ notariū foꝛti⁹
⁊ poſſeſſio.¶Tertio ⁊ vltimo rn̄deo qḋ ꝓbat̃ ratificatio petri ⁊
ſocioꝝ ante appꝛehēſionē nauis nā pꝛobat̃ per vnū teſtē partis
aduerſe ⁊ per alios teſtes examinatos ī terra trapani ꝙ nauis qn̄
fuit capta erat ibi patron⁹ Andreas Biacin⁹ noīe petri ⁊ ſocio
rū vnde p̄ſumit̃ qḋ fuerit poſit⁹ a petro ⁊ ſocijs ex p̄cedēti cā em
ptionis:argu.l.ij.C.de acqr.poſ.⁊.l.quedā mulier.ff.de rei vēdi.et
tradit Bart.in.l.celſus.⁊ in.l.cū ſolus.ff.de vſuca.ex quibus con
cludit̃ nō obſtare dictā obiectionē.¶Scḋm ꝙ obijcit̃ ꝑ dn̄os re
ferētes eſt qḋ in capitulis treugue ꝯtinet̃ ꝙ neutra partiū poſſit
piratas receptare:nec eis aliquā cōmoditatē pꝛeſtare:ſꝫ domini
Floꝛētini ſciebāt vēditoꝛē eſſe piratā quē receperāt itē habuit cō
moditatē ptij nauis quē dicit̃ vēdita itē vendendi que ſi nō fuiſ
ſet vendita potuiſſet capi a quocūq̄ iuxta no.ꝑ Bal.⁊ Salyc.in
aut.nauigia.C.de fur.vnde ex quo dicti Floꝛētini venerūt contra
treuguā nō videt̃ qḋ debeāt gaudere beneficio treugue nec ꝙ eis
eſſet ſeruāda qm̄ qui in legē cōmittit legis beneficio gaudere nō
debet.l.fi.§.⁊ ſi perfectā.C.de iure delibe.nec etiā pacti:⁊ cōuētio
nis.l.cū pꝛoponas.C.de pac.nā etiā vno capitulo non ſeruato to
ta cōuentio nō eſt ſeruāda vt ꝑ Bal.in.l.pacta cōuenta.ff.de con
trahē.emp.voluiſſem videre capitula treugue que nō vidi.¶Jtē
qḋ ſunt pꝛobata in pꝛoceſſu neceſſaria ad oſtendēdūꝫ id qḋ affir
māt ꝑ qḋ dicūt vētū eſſe contra treuguā ſed iſtis omiſſis ad hanc
obiectionē rn̄deo dupl'r vel qḋ nō oſtēdit̃ vētū eſſe ꝯtra treuguā
vel qḋ poſito ꝙ oſtēderet̃ ventū eſſe ꝯ treuguā tn̄ Januēſes cōtra
treuguā venire nō poterāt.¶Pꝛimū ꝓbat̃:qꝛ poſito ꝙ ꝓbaret̃
ipſos receptaſſe dictū vēditoꝛē ipſum receptauerāt an̄ treuguā cū
pleno ſaluo cōductu:⁊ exiſtēte bello inter Januēſes ⁊ Floꝛētinos
vnde nō dicunt̃ receptaſſe ſꝫ bn̄ receptatū tenuiſſe ⁊ habuiſſe ar.
eius ꝙ no.in.l.iij.in pꝛin.ff.de acq.poſ.⁊ eius qḋ habet̃ in.l.ſemꝑ
§.hoc interdictū.ff.quod vi aut clā.qm̄ hoc receptare eſt qd facti
8 neq̄ ab aīo depēdet.†igit̃ aliud eſt receptare ⁊ receptatū habere
vt declarat notāter Bar.in.l.eū q.§.in popularib⁹.ff.de iureiur.
⁊ ſequunt̃ cōiter doc.¶Pꝛeterea ⁊ ſcḋo dictū capitulū factū cen
ſetur reſpectu piratarū qui artē tūc exercēt ne poſſint mediāte re
ceptione dāna inferre ⁊ ita fuit ptiū itētio ⁊ ad hūc finē tēdūt:
que intentio in pꝛimis ſeruāda eſt.l.cū mulier.cū ibi no.ff.ſo.ma
tri:ſꝫ in caſu noſtro Joānes poſt treuguā nunq̄ talē artem exer
9 cuit igit̃ nō includit̃ in.d.c.ex mēte partiū.¶†Pꝛeterea ⁊ tertio
ille q̄ tenet̃ ex receptatione non tenet̃ ſi illam ſine culpa:et coacte
fecit vt dicit Bal.in.l.delictis.in pꝛinc.ff.de noxa.⁊ Ludo.roma.
in.l.j.§.ſi meo.ff.ad ſille.ſed Floꝛētini hoc coacte fecerūt poſt treu
guam qꝛ dederāt fidē ⁊ publicū ſaluū cōductū quē ſeruare tene
bantur:vt in.l.j.⁊ ibi not.ff.ad.l.iuli.maieſta.igit̃ ⁊ maxime cum
poſtq̄ receptauerūt eum nunq̄ exercuit artē piraticā ⁊ ſic nullū
damnū potuit inferre Januenſibus:⁊ ſi ab eo empta fuit nauis
qua mediāte exercebat artē piraticā de hoc conqueri nō poſſunt
qꝛ nullā cōmoditatē pꝛeſtiterunt qua mediante dictā artem faci
lius exercere poſſet imo inimico modo abſtulerunt quo poterāt
Januēſes offendi dādo pecuniā qua ſine armis offendi nō pote
rant vnde potius dn̄i Floꝛētini ex hoc pꝛemiū conſequi deberent
igit̃ non debēt dāno affici potuiſſe.argu.eius qḋ habet̃ in.l.ſiue
hereditaria.ff.de nego.geſt.⁊ in.l.ſi cui.ff.ex qui.cau.maio.⁊ in.l.ſi
10 tutoꝛ.de ſuſpec.tut.⁊ notat̃ in.c.peruenit.extra de fideiuſ.¶†Se
cundo vero pꝛobatur qꝛ qcqd ſit in alijs conuentionibus.iſta eſt
natura treugue ꝙ licet ab vna parte treugua ſit rupta:tn̄ altera
pars illā coꝛrūpere non pōt ſed ſeruare tenet̃ licet ſecus ſit in pa
ce:hoc fuit oꝛiginale dn̄i Vincentij in.c.inter verba.x.q.iij.idē vo
luit Arch.in.c.illi q.xxiiij.q.iij.⁊ Jo.an.⁊ poſt eū do.Ant.in.c.ꝑ
uenit.de iureiur.idē Jo.an.in addi.ſpe.in rub.de treugua ⁊ pace
quē ſequunt̃ Ang.⁊ Pau.de caſt.in.l.q̄ ſeruū.ff.de verb.obli.vbi
Jmo.dicit ꝙ de ꝯſuetudine ſeruat̃ ⁊ hāc viā ⁊ ꝯſuetudinē ſequu
ti ſunt dn̄i Floꝛentini ⁊ Januēſes nam in quodā.c.treugue ꝙ in
cipit.itēꝫ ciaſcuna di eſſe parte ꝑ caſone de le offeſe.Jn quo diſpo
nitur ꝙ offenſus petere poſſit reſtitutionē dāni ꝑut in.d.c.diſpo
nit̃.⁊ quod treugua remaneat firma.vn̄ lꝫ fuiſſet cōtra treuguam
ventū nō dicit̃ rupta nec ꝑ hoc altera pars pōt venire cōtra treu
guam.¶Ex qbus patet dn̄os iudices referentes minus bene re
tuliſſe multa alia que in pꝛoceſſu adducunt̃ alias fuerūt ſoluta
etiā apparent ſoluta per dominos Aduocatos patronos cauſe.
¶Ex quibus puto partes illuſtriſſimi domini Ludouici eſſe in
pꝛonūciando bene fuiſſe recurſum per.M.Petrū de medicis et
ſocios:⁊ male per pꝛimos iudices fuiſſe pꝛonunciatum ⁊ partē
aduerſam cōdemnare ad reſtitutionem poſſeſſionis nauis cum
oībus ablatis et omnibus dānis expenſis et intereſſe pꝛout fieri
debet contra violentum poſſeſſoꝛē.l.j.§.cū autē.⁊.§.nō ſolum.ff.de
vi ⁊ vi arma. Laus deo. Bartho.ſoci.ſenen.⁊c.

¶Summarium.

☞An bona Cardinaliū pꝛeſumant̃ acqſita ex pꝛopꝛijs pecunijs.
Et poſtea ſubdit̃ de viribus cuiuſdā donatiōis facte cū poteſta
te reuocandi vt in caſu an cōfirmetur aditione hereditatis.
1 Queſita ꝑ pꝛelatū vident̃ queſita ex bonis ⁊ redditibus eccleſie.
2 Queſita ex ſimplici pꝛebēda in eccleſia ſunt ꝓpꝛia ipſius pꝛelati.
3 Clericus bn̄ficiatus habēs patrimoniū ꝓpꝛiū pōt viuere de red
ditibus eccleſie ⁊ dare bona patrimonialia ſuis conſanguineis.
4 Pꝛelatus qn̄ retinet bona eccleſie ⁊ nomine pꝛopꝛio dicitur eſſe
in culpa.
5 Computatio fieri debet ſecundū quantitatē patrimonij ⁊ reddi
tus eccleſie ſubtractis expenſis.
6 Donatio facilius permittitur pꝛelato quam teſtamentum.

7 Relatiuum: quis vel qui: poſitū ſine copula reſtringit preceden-
tem diſpoſitionem.
8 Relatiuū quis: vel qui: iūctū bonis deſcriptis ⁊ ſic certis ſpecie-
bus ⁊ corporibus nō ponitur reſtrictiue ſed demonſtratiue.
9 Donatio feri nō pōt ſine trāſlatiōe dñij cū donatio ſit doni datio.
10 Mādās ſi hȝ notitiā reuocatiōis adito hereditatis inducitur.
11 Jus illorū qui veniūt ad cauſam motam contra alium defendē
do regulat̄ quo ad executionem iudicij ſecundū ꝙ regulatur ius
principalis litigatoris.
12 Venditor cōparens poteſt cōpromiſſuȝ petere: q꞉ poteſt allegare
defenſiones ex perſona propria.
13 Cōuentus qñ hȝ ius in re q꞉ feudatarius vel imphyteota ⁊ cle-
ricus nominatus venit volūtarie ad defendendum tunc interuē-
tu perſone clerici non debet fieri deterior conditio agentis.
14 Clericus nominatus a laico in iudicio pōt forum declinare ⁊ al
terare iudicium de perſona in perſonam.

¶ Conſilium .xcj.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpūs ſctūs illuminet intellectum.

Caſus ſuper quo conſiliuȝ

poſtulat̄ talis eſt. Reuerēdus dñs Cardina. Papien-
ſis ti. donationis inter viuos donauit irreuocabiliter
ita ꝙ ex cā ingratitudinis reuocari nō poſſet in plena forma dño
Chriſtophoro nepoti ſuo nōnulla bona empta per eum Cardi-
nalē in ciuitate ⁊ territorio Senēſi que bona in dicto inſtrumen-
to donationis aſſeruit ſe emiſſe de ꝓprijs pecunijs acqſitis in of-
ficijs ꝑ eū habitis ⁊ geſtis reſeruato vſufructu ⁊c. reſeruata etiaȝ
prefato dño Cardinali facultate ⁊ ꝑtāte apponēdi in ſupradicta
donatiōe qñcūqȝ ⁊ quoties ſeu quaten⁹ ſibi placuerit etiā in ab-
ſentia p̄fati dñi Chriſtophori ipo inſcio ⁊ abſqȝ ipſi⁹ cōſenſu vel
ſuoꝝ hr̄dū aut ſucceſſoꝝ quaſcūqȝ cōditiones modos limitatio-
nes modificationes reſolutiōes deuolutiones ⁊ ſub aliq̄ euētu di
ctarū rerū donatarū aut partis ipſaꝝ trāſlationis in aliū de qui
bus eidē dño Cardinali videbit̄ quas ſi cōtingerit apponi inſeri
vel adijci i futurū exnūc ꝓut extūc ⁊ extūc ꝓut exnūc illas inſerit
apponit ⁊ adijcit ⁊ ꝓ inſertis appoſitis ⁊ adiectis haberi voluit
⁊ mādauit in pr̄cipio medio ⁊ fine p̄ſentis ꝯct⁹ ⁊ inſtr̄i: ⁊ ſi eideȝ
dño Cardinali videbit̄ reſeruat ſibi ꝑtātē reuocādi dictā dona-
tionē in totū vel in ꝑtē exp̄ſſe hoc acto ꝙ qñcūqȝ fuerit reuocata
intelligit̄ ex iuſta ⁊ rōnabili cā reuocata nec ſit op⁹ allega. ſȝ ſol⁹
mot⁹ animi ſui ſit ⁊ habeat̄ ꝓ iuxta cā reuocādi nec poſſit ꝑ dcm̄
Chriſtophorū aut eius hr̄des aliqd in ꝯtrariū allegari dici obijci vl'
opponi quouis mō adeo ꝙ intelligat̄ ꝑtātē donationē hr̄e hanc
ꝯditionē annexā ⁊ on⁹ ꝓpter dictas reſeruatiōes vt in oī ⁊ toto
ꝑ dcm̄ reuerēdiſſimum ſiue inter viuos ſiue in vltima volūtate et
quocūqȝ tp̄e de p̄dicta donatiōe ſeu ꝑte ei⁹ ſeu bonis in dicta do-
natiōe ꝯtētis aut ꝑte dictorū bonoꝝ eſſe mutatū annullatū corre
ctū aut qūocūqȝ diſpoſitū exnūc ꝓut extūc: ⁊ extūc ꝓut exnūc di
cta donatio debeat ſolū ⁊ dūtaxat hr̄e effectū ſcd̄m ipſi⁹ dñi Car
di. mutationē annullationē correctionē ſeu diſpoſitionē ſine ali-
qua exceptione ⁊ nō al̄r vl' alio mō ſemꝑ itelligēdo vt in ea ꝑte in
qua nō foret ꝑ dñm Cardinalē mutatū annullatū correctū vl' al̄r
diſpoſitū habeat dicta donatio plenū effectū ſtātib⁹ firmis reſer
uationib⁹ ſupradictis in oīb⁹ ꝑtib⁹ ⁊ virtutib⁹ ſuis de qua dona
tiōe cū cl̄a ꝯſtituti ⁊ alijs clauſulis cōſuetis ꝯſtat inſtr̄m ꝯfectuȝ
de anno dñi .1468. die .xvij. octobris. demū de anno .1470. die .xvj.
octobris. idē Reuerēdiſſim⁹ dñs Cardinalis donauit plura alia
bona cū eiſdē narrationib⁹ reſeruatiōib⁹ ⁊ clauſulis ꝓut fecerat
in p̄ria donatione. ¶ Preſupponit̄ ēt in facto lȝ illa nō oſtēdant̄
ꝙ p̄fat⁹ Reuerēdiſſim⁹ dñs Car. dū viuebat ſil̄r reuocauit dictā
primā donationē: nō diſponēdo al̄r de dictis bonis donatis pri
mo loco ⁊ demū inteſtat⁹ mortu⁹ eſt. ¶ Preſupponit̄ ēt in facto
ꝙ poſt mortē dicti dñi Cardinalis p̄dicta bona p̄mo' loco dona-
ta fuerūt occupata ꝑ camerā apoſtolicā tāq̄ bona dñi Cardina-
lis ⁊ ꝑtinētia ad camerā ⁊ demū titulo vel donatiōis inſolutū vl'
vēditiōis in quēdā trāſlata q̄ ꝑ eū in p̄ſentiaꝝ poſſident̄. ¶ Pre-
ſupponit̄ ēt ꝙ poſt mortē dñi Cardi. de anno .1480. ⁊ die .xij. Ju-
lij p̄fatus Chriſtophorus poſtea dñs Chriſtophorus factus fecit
ſuos ꝓcuratores Blaſiū de turchis ⁊ Mariānū de ciſtis ſpāliter
ad donādū titulo donationis irreuocabilis inter viuos dñe Cō
ſtātie ſorori ſue: ⁊ ſuis ſucceſſorib⁹ ⁊ Blaſio ei⁹ marito poſſeſſio-
nes in fine inſtr̄i deſcriptas pecuniaꝝ ſummas ⁊ bona alia mobi
lia cū ſuis annexis quas ⁊ q̄ poſſidet de p̄ſenti: ac poſſedit in qui
bus ⁊ ad q̄ ⁊ in iurib⁹ ⁊ ꝑtinētijs ſuis ius ſibi qūolibet cōpeti cō-
ſiſtētes ⁊ ꝯſiſtētia in locis infraſcriptis quas ⁊ q̄ reuerēdiſſimus
dñs Cardina. eidē dño Chriſtophoro donauit ꝓut de donatione
dixit ꝯſtare manu Sermini ⁊c. ad habendū ⁊c. reſeruato vſufru-
ctu ⁊c. cū clauſulis cōſuetis. ¶ Subdit̄ poſtea iſto mō. bona aūt
de qb⁹ ſupra ſit mētio q̄ ipſe dñs Chriſtophor⁹ poſſidet: ſunt hec
⁊ narrant̄ bona q̄ tūc dict⁹ dñs Chriſtophor⁹ poſſidebat. ⁊ q̄ ho
die poſſident donatarij dicti dñi Chriſtophori. ¶ Demum illis
enarratis ſubdit̄ in dicto inſtr̄o item infraſcripta bona in qbus
ad q̄ ius ſibi cōpetere aſſeruit ſunt vȝ in p̄mis vna domus ⁊c.
⁊ enarrant̄ bona ꝯtēta in donatiōe quā reuocauerat q꞉ tunc nō
poſſidebat ſȝ occupata fuerūt ꝑ camerā apoſtolicā. ¶ Demū ſub
ditur in fine. ⁊ gñal̄r oīa ⁊ ſingula iura q̄ ipſi dño Chriſtophoro
cōſtituēti rōne p̄fatoꝝ bonoꝝ vel depēdētiū ab eiſdē cōpetūt cō-
petierūt vel ꝯpetāt actiōes reales ⁊ perſonales vtiles ⁊ directas
mixtas tacitas ⁊ expreſſas anomalas ꝯuētionales ⁊ p̄torias ac pi
gnorū obligatiōes ⁊ alias quaſcūqȝ ſibi ac in ipſis bonis ⁊ depē
dētib⁹ ꝯpetētia ⁊ ꝑtinētia poſtea ꝓcuratores immediate fecerūt
donationē iuxta tenorē ſupraſcripti mandati quā donationē di-
ctus dñs Chriſtophor⁹ poſtea ratificauit. ¶ Preſupponit̄ ēt in
fctō ꝙ poſt donationē p̄dictā ⁊ dictā ratificationē dict⁹ dñs chri
ſtophor⁹ tāq̄ nepos ex fr̄e ⁊ ꝓximior adiuit hereditatē dicti dñi
Cardinalis. ¶ Poſtremo p̄ſupponit̄ qd̄ p̄fat⁹ reuerendiſſimus
dñs Cardinalis Papiēſis tp̄e Pij .ij. fuit ſecretari⁹ ⁊ demuȝ ha
buit legationes ⁊ ex bñficijs multis q̄ habuit multo maiorē ſum
mā acqſiuit q̄ ſit p̄tiū oīum dictoꝝ bonoꝝ donatoꝝ p̄fato dño
Chriſtophoro. itē vſqȝ ad tp̄s dicte donatiōis nūq̄ habuit reddi
tus bñficioꝝ: ex qb⁹ attēta dignitate poſſet expēſas facere imo ꝓ
pter has vltra reddit⁹ capelli papa multo tp̄e dedit ſibi ꝓ expē-
ſis ducatos cētū ſingulis mēſib⁹ itē tp̄e mortis dimiſit bona eſti-
mata mille quadringētoꝝ ducatoꝝ. ⁊ bona nō aſcēdūt ad eſtima
tionē mille ⁊ ducētoꝝ ducatoꝝ. ¶ In p̄ſentiaꝝ vō reperit̄ ꝙ qdā
Jo. Frāciſc⁹ Lucēſis poſſidet dicta bona donata a p̄fato Cardi.
nepoti ſuo quoꝝ bonorū donationē reuocauit q ꝓximior aſſerit
ſe hr̄e donationē a camera apoſtolica ſeu ab hoſpitali ſancti ſpi
ritus vrbis rome: qb⁹ ſtātib⁹ de plurib⁹ ꝯtingit dubitari. ¶ Pri
mo an bona p̄dicta de qb⁹ agit̄ p̄ſumant̄ acqſita ex ꝓprijs pecu-
nijs acqſitis in officijs ſeu ex bñficioꝝ pecunijs. ¶ Scd̄o poſito ꝙ
cenſeant̄ q̄ſita ex pecunijs q̄ſitis in officijs an potuerit illa dona-
re ita qd̄ donatio ſortiat̄ effectū ſi illi⁹ aſſerta reuocatio nō oſten
ditur. ¶ Tertio poſito ꝙ aſſerta reuocatio oſtēdat̄ vtrū ſi non
oſtēdit̄ ꝓximior in illis bonis dñs Chriſtophor⁹ nepos ex fr̄e ab-
inteſtato ſucceſſerit tāq̄ heres dicti dñi Cardi. ¶ Quarto an di-
cta bona ſeu ius ad dicta bona venerint in mādato facto a dicto
dño Chriſtophoro nepote ſuo ex quo tūc non erat heres dñi Car
di. ¶ Quinto an ꝑ dictā donationē poſito ꝙ icludant̄ heredita
tē dñi Cardi. adiuiſſe dicat̄ ⁊ ſic donationē valuiſſe. ¶ Sexto an
mediāte aditione hereditatis videat̄ dicta donatio confirmata.
¶ Septimo ⁊ vltimo ſi ꝯuēti denūciāti litē motā camere vel ho-
ſpitali: ⁊ ſuſcipiāt defenſionē poſſint iuriſdictionē iudicis decli-
1 nare. ¶ † Capiēdo primū cōſultationis articulū ꝓ eccleſie vigo-
re vr̄ ꝙ in dubio q̄ſita ꝑ p̄latū videant̄ his q̄ſita ex bonis ⁊ reddi-
tibus eccleſie vt ꝓbatur in .c.j. vbi do. Abb. extra de teſta. ⁊ in .c.j. ⁊
ibi not. de pecu. cleri. tȝ Jo. an. quē ſequunt̄ cōiter doc. in .c.iij. eo.
tit. ⁊ glo. Bal. ⁊ doc. in auť. licētia. C. de epi. ⁊ cle. ¶ Confirmatur
hoc in caſu nr̄o triplici alia p̄ſumptione. ¶ Prima q꞉ non dr̄ cō
ſtare ꝙ ante ꝓmotionē ad ep̄atuȝ haberet bona patrimonialia
per ea q̄ no. Jo. an. in .d.c.iij. cū quo trāſeūt communiter doct. vt
ibi dicit dñs Abb. ⁊ ſequit̄ Bal. in .d. auť. licentiā. ⁊ propter hoc
dicit ibi Albe. de roſa. ita fuiſſe iudicatum Mediolani in cauſa
dñi Cardi. pergamēſis ita etiā fuit ꝯſultū i dño Frāciſco patriar
cha Padue vt refert .d. Cardina. in .c. cum in officijs. de teſtamen.
¶ Secūda preſumptio quia tenuit bona eccleſie. ⁊ propria com-
munia ⁊ permixtim ſine aliqua cōfectione inuētarij. arg. eius qd̄
habet̄ in .c. ſunt manifeſte .xij. q.j. et vt cōcludunt pleriqȝ prout re-
citat Joan. de imo. in .c. vt vnuſquiſqȝ. de pecu. clerico. ¶ Tertia
eſt quia eccleſia reperitur in poſſeſſione vt in .c.j. de pecu. cleri. ſm̄
Jo. an. ⁊ doc. in .d.c.iij. eo. titu. ⁊ hec ſunt in effectu que in contra-
rium adduci poſſunt. ſed tm̄ in caſu noſtro cōſiderata facti cōtin
gentia contrariū indubitanter concludendū eſſe arbitror ⁊ res
caret ꝓbabili dubitatione: ⁊ in primis pro fundamēto ⁊ clara de
ciſione p̄mitto duo. ¶ Primū eſt qd̄ acquiſita ex officijs puta ex
officio ſecretarie legationis ⁊ alijs officijs q̄ etiā ꝑ ſeculares exer-
ceri ſolēt indubitāter erāt propria dñi Cardi. ⁊ de eis ad libituȝ
diſponere poterat ſm̄ Hoſt. ⁊ communiter doc. in .c. q꞉ nos. extra
de teſta. de quibus non heſitant doc. Itē idē dicenduȝ eſt ſine du-
bio de pecunia queſita per eum: quia continuo erat iuxta latus
pape Pij cuius erat ſecretarius: ⁊ a quo fuerat creat⁹ Cardina-
lis propter qd̄ veriſimiliter multū lucratus fuit ex donis ſibi fa-
ctis ab illis qui medio ſuo grātiā a papa obtinebāt arguendo a
communiter accidentibus. l. neqȝ natales. C. de proba. ⁊ ꝓut expe
rientia docet que eſt rerū magiſtra. in .c. quā ſit. de elec. in .vj. iſta
concluſio probatur: q꞉ fuit acquiſita per amiciciā principis: ⁊ ex
donationibus ſibi factis intuitu p̄ſone ad hoc bonus tex. in auť.
licentiam. in verbo: aut amicorum dono. C. de epiſ. ⁊ cleri. ⁊ pate-
bit ex his que ſtatim dicam. quinimo idem dicendū eſt in acqui-
ſitis intuitu ordinis vel dignitatis clericalis ita ꝙ nō intuitu ec-
cleſie

clesie ſm Hoſt.⁊ Jo.an.in.d.c.qꝛ nos.quos ſequunt̃ do. Ant.do.
Cardi.Pet.de anch.⁊ Jo.de imo.⁊ ſic idē cōcludēdū eſt in queſi
tis ratione capelli Cardinalatus ſingulis annis qꝛ rōne dignita
tis ⁊ non eccleſie ſunt q̄ſita ita tenēt etiā Hoſti.⁊ Jo.an.in.d.c.cū
in officijs.et vbi idē ſequit̃ do.Abb.idē Hoſti.⁊ Jo.an.in.c.regſi
ſti.eo.tit.⁊ elegans doc.Henricus bohic.in.c.ſi quis.de pecu.cler.
volunt enī qḋ queſita aliter q̄ꝫ intuitu eccleſie ſint propria ipſius
clerici ita qḋ excipiant̃ tanq̄ꝫ nō queſita intuitu eccl̃ie ſm Jmol.
in.d.c.cū in officijs.ita etiā tꝫ Jac.but.in aut̃.pſbyteros.⁊ in.l.ſan
ctio ſancta.de epiſ.⁊ cle.⁊ Bal.⁊ Saly.in.d.aut̃.licētia.idem do-
mi.in.c.j.preſenti.de offi.ord.li.vj.⁊.d.Abb.in repetitio.c.cū eſſes
extra de teſta.in.iij.q.principa.¶ Confirmat̃ iſta opi.nam queſi-
ta ex ſimplici prebēda in eccleſia ſunt ꝓpria ipſius prelati ex quo
non habet aliquā adminiſtrationē ſm Jo.an.do.Anto.⁊ alios
in.c.ij.de pecu.cleri.igitur idem dicenduꝫ eſt in queſitis ſingulis
annis dicto dn̄o Cardinali qui videt̃ illa percipere ratione offi
cij ⁊ propter aſſiſtentiā ſummi pontificis:fortius in pecunijs ſibi
datis ex liberalitate a ſummo pontifice:⁊ cum iſta opi.concurrit
communis obſeruātia vt refert ſolēnis doctor dn̄s Nicolaus de
vbaldis de peruſio auditor rote in ſuo tractatu ſucceſſionis ab-
inteſtato in fi.tractatus ſucceſſionis ab inteſtato clericorū igitur
3 minime ſunt mutanda.l.minime.ff.de legibus.¶ †Secundū qḋ
preſupponit̃ eſt ꝙ clericus beneficiatus habens patrimoniū pro-
prium ⁊ qui ſibi lucrat̃ poteſt viuere de redditibus eccleſie ⁊ reſer
uare alia bona conſanguineis ſuis ⁊ dare:qꝛ qui altari ſeruit de
altari viuere debet.c.cū ſecūdum apoſtolū.de preben.ita tenet Jn
no.in.c.ep̄s.de preben.quē ſequit̃ Hoſtien.⁊ communiter doct.⁊
dicit ibi dn̄s Abb.qḋ omnes ſcribentes ſequūtur idem Jo.de li
gna.in.c.gratia.de reſcrip.in.vj.⁊ Archi.in.c.ſtatutū.de reſcript.
eo.lib.⁊ Jo.de fantucijs ⁊ Archi.in.c.clerici.in.q.ij.⁊ Laurent.et
Archi.in.c.illi aūt.xij.q.j.multuꝫ late diſputat dn̄s Abb.⁊ reſpō
det ad omnia cōtraria in ſua ſolēni diſputatione que incipit.ti-
tius clericus ⁊c.¶ Quibus premiſſis oſtendit̃ euidēter ꝙ dicta
bona preſumi debent empta ex bonis acq̄ſitis pecunijs ipſi⁹ dn̄i
Cardinalis.in primis qꝛ ipſe dn̄s Cardinalis aſſerit ſe emere de
propria pecunia acquiſita ex officijs ſuis cuius aſſertioni ſtandū
eſt hoc ꝓbat̃ ex his q̄ dicit dn̄s Anto.⁊ ſequit̃ Joā.de imol.in.c.
vnuſquiſq;.de pecu.cleri.querūt enī ſi reperit̃ rectorē eccleſie mu-
taſſe pecuniā nomine ꝓprio an preſumat̃ dicta pecunia queſita
nomine eccleſie ⁊ cōcludūt in dubio ꝙ ſic niſi probet̃ qḋ habeat
bona tp̄e ꝓmotionis vel qḋ erat talis pſona q̄ licite poterat acq
rere puta ratione aduocationis vel lecture qꝛ tūc pſumit̃ ꝓpria
⁊ dicit Jmo.menti tenendū ſed ita punctualiter contingit in ca
ſu nr̄o qꝛ do.Card.multa potuit querere ex officijs ⁊ ex cauſis ſu
pra in pūcto enarratis ⁊ emit noīe ꝓprio itē ꝯcludēdū eſt ꝙ ex ꝓ
pria pecunia quā veriſimiliter vt ꝓpriā acq̄ſiuit quinimo in caſu
noſtro non ſolum emit noīe ꝓprio ſꝫ etiā aſſeruit ſe emiſſe ex pe-
cunia acquiſita ex officijs ⁊ pecunia ipſius dn̄i Card.qḋ eſt mul
tum pōderādū cū pſumendū ſit maxīe ex tali aſſertione qḋ iuris
diſpoſi.nō ignorauit.iuxta.l.leges.C.de legi.itē ꝙ non fuit imme
mor ſalutis eterne iuxta illud qḋ enī ꝓdeſt hmōi ⁊c.⁊ ſic dicendū
eſt ꝙ nō aſſeruerit cōtra cōſciētiā facit.l.merito.ff.ꝓ ſoc.¶ Con-
firmant̃ p̄miſſa ſcḋo.nā vt dicit Jnn.in.d.c.cū in officijs.⁊ ſequū-
tur ibi dn̄s Anto ⁊ doc.index ex preſumptionibus arbitrari de-
bet an talē pecuniam potuerit querere ex proprijs redditibus et
lucris an vero ex bonis eccleſie conſiderādo qualitatem lucroꝝ ⁊
redditnū ac expenſarū ⁊ ita ēt tꝫ Bal.in.d.aut̃.licētiā.cuꝫ ergo in
caſu noſtro attenta ſua dignitate redditus ex beneficijs non ha-
beat magnos ſꝫ ex officijs ⁊ donis ſibi a papa ⁊ ꝓpter eius ami-
citiā veriſimiliter multo maiorē pecuniā lucratus fuit index er-
go intrepide indicareꝫ talia bona ex ꝓpria pecūia empta fuiſſe.
4 ¶ Cōfirmat̃ ⁊ tertio iſta opin. qn̄ prelatus retinet bona eccleſie
⁊ proprio nomine ꝓut fuit in caſu noſtro ꝑlatus dr̄ eſſe in culpa
vt in.c.ſunt manifeſte.xij.q.j.⁊ ideo tūc ex bonis eccleſie ⁊ ꝓprijs
preſumunt̃ q̄ſita ſi facultates vtriuſq; patiunt̃ ſm Jnno.in.d.c.
cum in officijs.⁊ ſequit̃ dn̄s Abb.in.d.repetitione.c.cum eſſes.in
iij.q.princi.itē videret̃ dicendum ꝙ viderentur queſita ex bonis
vtriuſq; ſed in caſu noſtro duo cōcurrūt ꝓpter q̄ pſumi debeant
queſita ex ꝓprijs.¶ Primū qꝛ redditus eccleſie hoc nō patieban
tur.¶ Secūdo qꝛ lꝫ bona queſita pſumant̃ ex bonis vtriuſq; ipſe
in morte multo maiorē quātitatē reliq̄t:qꝛ pecunia qua emit di
cta bona fuit.xj.miliū ducatorū vel circa ⁊ ipſe dimiſit bona eſti
mata.xiiij.miliū ducatorū vel circa vnde cōſtat ꝙ ex q̄ſitis voluit
pro parte emere bona ꝓpria ꝓ pte dimittere eccl̃ie ⁊ pro maiori
parte ⁊ ſic dicta bona queſita ſeparare.¶ Poſtremo iſta opinio
ꝓbat̃ rōne multū ꝯcludētiſſima ⁊ ineuitabili nā in puncto pſup
ponit̃ ꝙ fruct⁹ ⁊ redditus bn̄ficioꝝ attēta ſua dignitate nō erāt
ſufficiētes ad expēſas neceſſarias ⁊ cōueniētes et ideo multo tem
pore etiā ante tp̄s donationis vltra reddit⁹ pilei ſummus ponti
fex pro expēſis dabat ſibi ducatos centū ſingulo menſe cum ergo
ſupra ꝯcluſum fuerit ꝙ ꝑlatus pōt de redditib⁹ eccleſie viuere ⁊
ꝓprios redditus reſeruare ſucceſſorib⁹ ſuis ſequit̃ ꝙ deductis ex
pēſis dicta pecunia nō pōt dici q̄ſita ex redditib⁹ eccleſie ſꝫ ex offi
cijs ⁊ alijs ꝓprijs lucris ⁊ hāc cōſiderationē in hac q̄ōne faciunt
dn̄s Cardi.⁊ Jo.de imo.in.d.c.cū in officijs.⁊ ēt dn̄s Abba.⁊ la-
5 tius in.d.c.cū eſſes. † vbi dicit ꝙ ſubtractis neceſſarijs dꝫ fieri cō-
putatio ſcḋm quātitatē patrimonij ⁊ reddit⁹ eccleſie allegat Jn
no.in.d.c.cū in officijs.⁊ Jac.de rauē.in dicta aut̃.licētia.itē ſub-
tractis neceſſarijs expēſis in caſu nr̄o nedū veriſil̃r ſꝫ neceſſario
cōcludit̃ ꝙ dicta pecunia habita fuit ex ꝓprijs lucris ⁊ nō benefi
ciorū redditib⁹ ⁊ ſi recta fieret cōputatio ⁊ cū bona relicta perti
nuiſſent ad hr̄des ab inteſtato etiā eis deberent̃ alia ſꝫ hoc non
querit̃ idō ommitto ⁊ itrepide ꝯcludo ꝙ dicta bona cēſent̃ empta
ex bonis ꝓprijs dn̄i Cardinalis ⁊ nō redditib⁹ eccleſie.¶ Circa
ſcḋm q̄ſituꝫ breuiter cōcludo ꝙ dicta bona empta ex ꝓprijs pecu
nijs ad libitū potuit nepoti ſuo donare nā ex quo bona erāt pro
pria dn̄i Cardinalis ſequit̃ ꝙ de illis potuit ad libitū diſponere
qꝛ rei ſue quilibet eſt moderator ⁊ arbiter.l.in re manda.C.man
6 da.l.nemo exterus.C.de inde.¶ † Preterea pōt de his teſtari in
c.placuit.xij.q.ij.⁊ in.d.aut̃.licētia.itē et donare cum facilius per
mittat̃ donatio ꝑlato q̄ꝫ teſtamētū vt ptꝫ ex no.in.c.ad hec.de te-
ſtamen.vbi tenet̃ ꝙ libere pōt de illis diſponere ⁊ qḋ poſſit dona
re eſt caſus in aut̃.pſbyteros.la prima.C.de epiſ.⁊ cleri.⁊ in.c.j.de
ſucceſ.ab inteſta.⁊ eſt de mente doc.in.d.c.cū in officijs.⁊ in.c.quia
nos.et expreſſe Henric⁹ bohic.i.d.c.j.de pecu.cler.imo voluit dn̄s
Cardinalis in.d.c.ſi.e.ti.ꝙ etiā fructus eccl̃ie in magna quātita
te donare pōt.⁊ idē in.c.relatū.verſi.ceterū.de teſta.item fortius
bona propria:⁊ hoc eſt ſine dubitatione vnde nō ꝓſequor.¶ Cir
ca tertiū dubiū dico qḋ etiā illud non hꝫ difficultatē qꝛ in bonis
ꝓprijs ipſius clerici ſuccedūt venientes ab inteſtato caſus eſt in.c.
j.de ſucceſſionib⁹ ab inteſtato qui proprie loq̄tur de acquiſitis in
tuitu pſone ⁊ ꝓbat̃ in aut̃.de eccleſiaſti.tit.§.pſbyteros.⁊ in aut̃.
licentia.C.de epiſ.⁊ cleri.⁊ probatur in.c.cum in officijs.⁊ in.c.qꝛ
nos.⁊ in.c.relatū.⁊ de teſtamen.in gloſſ.iuncta.l.poſt conſangui-
neos.§.hereditas.⁊.§.legitima.ff.de ſuis ⁊ legi.¶ Circa quartam
difficultatē faciebat qꝛ in dicto mandato cōceditur facultas do-
nandi bona que poſſidebat in preſenti ⁊ poſſederat in preterituꝫ
vt ptꝫ per verba poſita in mādato dū dicit quas et que poſſidet
7 de preſenti ⁊ poſſedit.† Nam relatiuum quis vel qui poſitum ſine
copula reſtringit precedentem diſpoſitionem.l.ea tn̄ adiectio.et
ibi Bar.ff.de lega.iij.⁊ ſic videt̃ mandatū reſtringi ad bona que
tunc poſſidebat ⁊ poſſederat in preteritū:quia tūc non poſſide-
ret tempore mandati bona de quibus agimus videtur qḋ in tali
mandato non comprehendantur confirmari videtur hoc idem
per alia verba mādati que ſequunt̃ dum dicit in quib⁹ et que et
iuribus ⁊ pertinētijs ſuis quomodolibet ſibi competit ꝑ que ver
ba non videntur includi bona de quibus agimus cū in his nul-
lum ius ſibi competeret propter reuocationem donationis vnde
cum verba non cōueniāt non includuntur.l.ſi ſeruum.§.non di-
xit pretor.ff.de acqui.here.maxime in mandatis de donādo quo
rum verba ad vnguem ſunt ſeruāda.l.diligenter.ff.mandati.c.di
lecta.de reſcriptis.¶ Sed premiſſis non obſtantibus que vere
nullo modo obſtant contrariam ſn̄iam veriorem eſſe puto nam
in principio dicitur qḋ cōceditur mādatum ad donanduꝫ bona
in fine inſtrumēti deſcripta lꝫ enim videat̃ ſe reſtringere ad bona
que poſſedit ⁊ poſſidebat tamen in fine inſtrumenti enarrantur
bona de quibus agimus q̄ tūc nō poſſidebat tempore mandati
ſed erāt occupata per cameram apoſtolicaꝫ conſtat certitudina-
rie qḋ voluit concedere mādatū ad donandum dicta bona vnde
in incertis nō certis locus eſt coniecturis.l.continuus.§.cum ita
ff.de verbo.obliga.cum ſimi.⁊ ad dictas clauſulas que videntur
reſtringere reſpondetur multipliciter in primis vt dicimus ꝙ cū
dicit quas poſſidet de preſenti ac quas poſſedit.⁊ ſic facit repeti-
tio relatiui quas ⁊ ꝓpter copulā ac ſtet augmentatiue.iuxta no.
in.l.ea tn̄ adiectio ⁊ ſit ſenſus vt cōcedatur mandatum ad donā
dum dicta bona que poſſidet ⁊ poſſedit licet non poſſideret ſed
iſta ſunt huiuſmodi qꝛ fuerunt donata reſeruato vſufructu ⁊ ſic
trāſlata fuit poſſeſſio in donatariū.l.quiſquis.C.de dona.⁊ ſic il
la poſſedit licet de preſenti nō poſſideret.¶ Secundo quia poſt
deſcriptionē bonorū que poſſidebat ſubditur in dicto inſtrumē
to ⁊ generaliter omnia iura que ſibi competunt an competerent
⁊ cōpetierūt rōne prefatorū bonorū vnde notādum eſt vbū pre-
fatorum qḋ refert ſe ad bona ſupra in inſtrumēto deſcripta.l.ta-
lis ſcriptura.⁊ ibi Bar.ff.de leg.j.⁊ ſic ad bona de q̄bus agimus
⁊ tn̄ cōcedit poteſtatē donandi iura que ſibi cōpetēt rōne prefa-
torū bonoꝝ ꝑ verbū competent.⁊ futuri tēporis comprehendun
tur iura poſtea acq̄rēda mādati ex cauſa dictorū bonoꝝ.vt in.l.
ſi a colono.ff.de ver.ob.⁊ not.ꝑ Bart.in ſimili in.l.q rome.§.duo
fratres.in.ij.q.ff.de verbo.obli.⁊ ſic includit̃ ius queſitū mediāte
aditione hereditatis.¶ Tertio dico ꝙ in primis mādās ꝯcedit

mādatū ad donādū bona q̄ poſſedit ⁊ poſſidet.enumerant etiā
bona q̄ tūc poſſidebat qbus enumeratis poſtea in inſtrumēto ad
ditur.itē cūcta bona in qb⁹ ſibi ius cōpetere aſſerit que verba
pñt dupliciter intelligi.¶ Primo ꝙ veniāt declaratiue ad v̄ba po
ſita in principio dñ dr̄ in qb⁹ ⁊ ad q̄ ⁊ iurib⁹ ⁊ ptinētijs ſuis ius
ſibi qūolibet ꝯpetit lꝫ relatiuū qs vel q reſtringat p̄cedētē diſpo
ſitionē.l.ea tñ adiectio.ff.de ꝯdi.⁊ demō.ſꝫ dico ꝙ q̄uis dñs Chri
ſtophorus nō poſſederit iſta v̄ba in qb⁹ ⁊ ad q̄ interp̄tant ꝙ ve
niāt denūtatiue ⁊ ampliatiue.⁊ lꝫ nō ſit copula tñ pōt cēſeri poſi
tus punctus ꝓ copula vt in ſiīi in.l.in triplici.ff.de v̄b.ſig.⁊ hoc
qꝛ verba ſequentia ad dictā interp̄tationē aſtringūt ⁊ tūc habe
mus dicere ꝙ tūc mādās ſeipſum declarat q̄ bona vult ī illis bo
nis includi ⁊ illa enumerat iuxta.l.ſi ſeru⁹ pluriū.in fi.ff.de leg.j.
⁊ cū habeam⁹ clarā mētē mādātis fruſtra recurrim⁹ ad interpre
tationē.l.j.C.de libe.p̄te.¶ Scdo qd̄ in.d.c.mādati velit dare no
uum mādatū ad donādū ius ꝙ hꝫ vel habitur⁹ eſt in dictis bo
8 nis deſcriptis de qb⁹ agim⁹ ⁊ tunc etiā res eſt clara ¶ † Poſtre
mo dico ꝙ cū relatiuū qs vel qui adiungat bonis deſcriptis ⁊ ſic
ceteris ſpeciēb⁹ ⁊ corporib⁹ nō ponit reſtrictiue ſꝫ demōſtratiue
vt no.Bar.in.l.ea tñ adiectio.ff.de leg.iij.⁊ ꝓbat in.l.ſtichum qui
meus erit.⁊ ibi Mod.ff.de lega.j.lꝫ ergo demōſtratio ſit falſa tñ
nō vitiat mādatū ad donandū qꝛ ſum⁹ in cōtractu non vltro ci
troqꝫ obligatorio itē qꝛ ꝯſtat d̄ corpore cū ibi reperit ⁊ nō deficit
ſubſtātia mādati vt ptꝫ ex no.p Bar.in.l.demōſtratio falſa.ī ma
teria demōſtratiōis falſe in.iiij.qd̄.ff.de condi.⁊ demon.¶ Circa
quintā difficultatē arbitror cōcludēdū ꝙ ſi nō ꝓbaret ſciētia do
natarij ꝙ ſciuerit donatiōis reuocationē p talē donationē nō in
duceret additio heredi.dñi Cardinalis ex quo cū ignorabat do
nationē reuocatā cēſet voluiſſe donare ſeu dare mādatū ad donā
dū reſpectu iuris ſibi ꝯpetētis ēt rōne donationis ſibi facte.⁊ ſic
pōt cēſeri factū citra ius ⁊ nomē hr̄dis.⁊ cōſequēter nō inducit
aditio.l.p herede.in princ.ff.de acquir.here.eſt enim vt ibi habet
aditio magis animi q̄ facti:vnde conſiderand⁹ eſt animus ipſi⁹
mādātis qd̄ non potuit eſſe in adeundo ſi ignorabat donationē
reuocatā:ſꝫ in donando ius qd̄ ſibi putabat competere rōne do
nationis ⁊ nō rōne delationis hereditatis qd̄ ius ignorabat ſibi
cōpetere.l.mater decedens.ff.de inoffic.teſta.ſi non oſtenderet qd̄
ſciuiſſet reuocationē factam tunc indubitanter induceret aditio
hereditatis nam cū dederit mādatum ad donandū dicta bona
que donare nō poterat in adeūdo hr̄ditatē cenſet hereditas adi
ta in primis qꝛ ſi induceret aditio mādatū eſt verū ⁊ iuſtū ſi nō
eſt iniuſtū qꝛ ad donādū rē alteri⁹ ⁊ nō verū qꝛ nō hꝫ ius ideo cē
ſeri dꝫ potius aditio vt iuſtū ſit mandatū.l.merito.ff.p ſocio.et
per Bar.in.l.gerit.ff.de acq.here.⁊ in.l.p herede.⁊ p totum co.ti.
¶ Secūdo qꝛ ſi non inducat aditio mādatū ⁊ donatio erāt nul
lius effectus item vt actus valeat hereditas adita cenſet.argu.l.
quoties.ff.de rebus dubijs.⁊ no.Bar.in.d.l.gerit.in tertio mem
9 bro principali.¶ † Tertio qꝛ donatio fieri nō pōt ſine trāſlatio
ne dñij cū donatio ſit doni datio.l.ſenatus.§.j.ff.de dona.cā mor.
niſi ergo illud mediante aditione acquireret nō poterat illud in
aliū trāſferre.l.traditio.ff.de acqui.rerū domi.ergo ſi noluit con
ſequēs noluit antecedēs neceſſariū ad illud.ff.de acqui.here.l.ad
rem mobilē.l.ad legatum.ff.de procura.vnde cum illud fieri non
poſſet citra ius ⁊ nomē heredis inducit aditio.d.l.pro herede.p
totū.¶ Quarto ſicut relinquēdo ptē hereditatis ſibi delate pōt
iure qs hr̄ditatē adire.l.ſi auia.C.de iure deli.ita legādo cū lega
10 tū ſit donatio legatū.ff.de leg.ij.¶ † Ex qbus concludit ꝙ ſi mā
dans habebat notitiā reuocationis inducit aditio hereditatis.
⁊ hec de quinto dubio.¶ Circa ſextū dubiū pono aliquas cōclu
ſiones.¶ Prima cōcluſio eſt ꝙ ſi reuocatio fuit nota donatario
ex quo donās poſtea ſciēter poſſedit ſciēte ⁊ patiēte donatario cē
ſetur donatariū retro tradidiſſe ⁊ voluiſſe dñiuꝫ trāſferre ex p̄ce
denti cā reuocationis iuxta tenorē donationis per id qd̄ habet
in.l.quedam mulier.ff.de rei vendi.⁊ in.l.ij.C.de acquir.poſ.ex ſic
trāſferetur dñiuꝫ in donantē iuxta no.in.l.j.in fi.ff.de dona.¶ Se
cunda cōcluſio eſt ꝙ ſi donatarius ignorauit reuocationē nō cen
ſetur retro tradidiſſe aīo trāſferēdi dñiū qꝛ ignorauit cāꝫ ex qua
dñium transferre tenebat ⁊ illū poſſidere ex illa cauſa per ea que
not.glo.⁊ doct.in.d.l.quedā mulier.ff.de rei vendi.nec per reſolu
tionem donationis ſolū eū traditione trāſfert dñium vt eſt gl.
quā approbant Bar.⁊ cōiter doc.in.l.j.in fi.ff.de dona.⁊ eſt glo.
multū not.in.l.j.C.de inoffi.dona.¶ Tertia cōcluſio ſiue donata
rius adhuc eſſet dñs ſiue non cū nō poſſideret p ſolā donationeꝫ
ſine traditione rei vera vel ficta nō poterat nec ipſe nec mādata
rius dñiū trāſferre.l.traditionib⁹ cū materia.C.de pac.¶ Quar
ta concluſio ſi donatarius nō erat dñs a principio nō valuit do
natio ſꝫ ex quo poſtea per aditionē hereditatis fuit effectus dñs
vt in.l.cū heredes.ff.de acq.poſ.⁊ ſic ex cā q̄ retrotrahit ad tēpus
mortis ⁊ ad mādatū.vt.l.heres qñqꝫ.ff.de acq.hered.vbi doc.plu
res qōnes determināt in ꝓpoſito ſequit ꝙ mādatū ⁊ donatio fue
runt cōfirmata morte.l.pe.in fi.ff.de caſtrē.pec.no.Bar.⁊ cōmuni
ter doc.in.l.cū vir prediū.ff.de vſucap.¶ Quinta cōcluſio lꝫ do
natio fuerit cōfirmata tñ ſine traditione nō fuit dñiū trāſlatū lꝫ
eū donās fuerit de nouo effectus dñs tñ nō trāſit dñiū ſine tradi
tione ita voluit glo.quā approbāt Bar.⁊ cōiter doct.in.d.l.cum
vir prediū.⁊ ſic legatarius nō eſt dñs.¶ Sexta ⁊ vltima cōcluſio
ꝙ ſi cōceſſa ſit actio realis ⁊ nō ſit trāſlatū dñium nō dꝫ agens ꝯ
poſſeſſorē dicere rē ad ſe pertinere iure dñij vel quaſi itē ꝙ dona
tarius donauit ⁊ ceſſit ſibi actionē realē ſibi cōpetētē.⁊ petat di
cto ceſſionario noīe declarari dictū donatariū dominū ⁊ poſſeſ
ſorē cōdēnari ſibi dicto noīe ad tradēdū ⁊ reſtituēdū rē poſſeſſaꝫ
hāc practicā ponit Bar.p illū tex.in.l.certi.C.de heredi.vel actio.
vendi.⁊ in.l.ſi culpa.ff.de rei ven.¶ Circa vltimā difficultatē vide
batur primo aſpectu cōcludēdū ꝙ camera apoſtolice poſſit decli
nare iuriſdictionē ⁊ cauſam quam defendere vult ad ſuū forū ad
uocare iſta ꝯcluſio videt p̄mo ꝓbari autoritate gl.in.c.clericū nul
lus.xj.qd̄.j.q̄ dicit ꝙ lꝫ ille q tenet de euictione poſſit in foro em
ptoris iuxta.l.vēditor.ff.de iudi.tñ hoc nō hꝫ locū in clerico qꝛ lꝫ
deteneat de euictione ⁊ autoritatē p̄ſtet nō fit de foro illi⁹ ⁊ illā gl.
ſeqtur Spe.in ti.de.j.decre.§.reſtat.v̄.qꝛ ſi cleric⁹.⁊ ita p illā gl.de
terminat Ang.⁊ Pau.de ca.in.d.l.vēditor.idē tenet Jo.de imo.
l.nō ſolū.§.ꝙ vulgo.ff.de vſucap.¶ Scdo ꝯfirmari vr̄ dicta opi.
p tex.cū gl.in.l.ſi pactū.C.de euic.vbi glo.ſentit qd̄ vēditor ex per
ſona ſua implorare pōt bñficiū pſonale in cā agitata cū emptore
dū dicit vbi eſſent minores poſtulātes ex pſona ſua.¶ Tertio vr̄
cōfirmari p tex.cū gl.in.l.iij.C.de iure fiſ.li.x.vbi gl.mag.in verſi.ſi
aūt ꝯ emptorē vult ꝙ ſi ēptor emit a fiſco ⁊ fiſc⁹ vult eū defende
re cā agitāda ſit corā ꝓcuratore ceſaris q eſt iudex īter fiſcū ⁊ pri
uatū ergo idē in clerico ⁊ pſonis eccleſiaſticis ⁊ p illā gl.hāc opi.
tꝫ ibi Jo.de pla.¶ Quarto vr̄ ꝯfirmari autoritate inſignis doct.
dñi Ang.de are.inſti.de exce.in rub.cū diſtinctiōe tñ ꝙ ſi eſt lis cō
teſta.p̄cedat cōis opi.ſi v̄o nō eſt cōteſtata cū ante iudiciū non di
catur ceptū.l.cū gl.C.de iudi.⁊ l.ꝓperādū in prin.eo.tit.non pōt
dici ꝙ fiat mutatio iudicij de pſona in pſonā in preiudiciū acto
ris.¶ Sꝫ his nō obſtātib⁹ ꝯriā ī ſniam veriorē eſſe exiſtimo p̄mo
p tex.vbi eſt caſus hui⁹ qōnis.in.l.vēditor.ff.de iudi.vbi eſt caſus
apert⁹ in quo gñaliter ꝓbat ꝙ vēditor veniēs ad defenſionē non
pōt ex parte ſua forū declinare.⁊ ita p illū tex.in clerico tenet ibi
Bal.quē ſequit dñs Raph.fulgo.⁊ elegās doctor dñs Jo.petru
cij de mōte ſperello de Peruſio hoc idē ꝓbat in.l.j.C.vbi in rem
actio.⁊ dicit Fulg.in.d.l.vēditor.qd̄ vr̄ ſibi iniurioſum ⁊ iniquū:
vt ꝓpter hoc ꝙ vēditor velit defendere cām cogat actor litē apud
iudicē eccleſiaſticū agitare p rōnes quas ibi adducit gl.¶ Scdo
ꝯfirmat iſta opinio qm̄ ex perſona defenſoris veniētis ad cām in
nullo dꝫ fieri deterior cōditio aduerſarij.l.iij.§.defēdi.ff.ex q.cau.
11 in poſ.eat.¶ † Cōfirmat ⁊ tertio.nā ius illorū q veniūt ad cām
morā ꝯ aliū defendēdo regulat quo ad executionē iudicij ſecūdū
ꝙ regulat ius principalis litigatoris vt a quibus ipſe principa
lis litigator excludit excludant ⁊ illi caſus eſt in.c.fi.vt lite pēdē.
lib.vj.facit ꝙ no.Inno.in.c.cū ſuper.de re iud.ita vr̄ cōcludēdum
in caſu nr̄o ⁊ p has rationes hāc partē tꝫ ſolēnis doctor dñs Pe.
de ancha.in regula ea q̄ fiunt.de regu.iur.in.vj.q.xvij.¶ Confir
mat ⁊ quarto nā venditor ſolū ꝯparet ad aſſiſtendum emptori ⁊
defendēdū.d.l.j.C.vbi in rem actio.vnde iudiciū inſtitutum con
tra emptorē nō trāſfert in venditorē.l.venditor ff.de iudi.non er
go dicitur hoc caſu clericus conueniri corā ſeculari ſed ſolum em
ptori preſtat autoritatē ⁊ per hāc rōnem hanc opinionem tenet
dñs Abb.Moder.in.c.fi.extra de em.⁊ vēdi.q dicit not.qꝛ quo
tidianū.¶ Confirmat ⁊ quinto p ea q̄ ponit Bar.in.d.l.j.C.vbi
in rem actio.⁊ in ſua diſputatiōe q̄ incipit.piſtorie ciuitatis:vbi
12 voluit ꝙ † ſi venditor comparēs petit compromiſſum qꝛ actor eſt
pſona ſibi cōiūcta licet nō ſit coniunctus emptori poteſt hoc pe
tere:qꝛ poteſt allegare defenſiones ex perſona propria.l.idēqꝫ.§.
defenſiones.ff.māda.no.Bar.in.l.ad exigendum.ff.reꝫ ratam ha
he.⁊ ratio eſt ſecundū Bar.qꝛ per talem defenſionē ⁊ p petitio
nem compromiſſi non declinatur forus neqꝫ fit mutatio iudicis
ſed eſt quoddam beneficium ꝯpetēs per qd̄ finitur cauſa p viam
trāſactionis corā iudice:⁊ ita reſpondet ad.l.venditor.⁊ ſic vult
qd̄ ſecus eſſet ſi iuriſdictio mutaret ⁊ q̄tum ad hoc ita cōcludūt
ibi Bal.⁊ cōmuniter doct.licet in principali deciſione Bar.ſint
varie opin.¶ Vltimo comprobat nam quādo diſputat de com
petētia iudicis forma petitionis eſt inſpicienda.l.cum quedam
puella.§.quarū.ff.de iuriſdi.om.iudi.l.ampliorem.§.fi.ff.de app.
ſed forma iudicij ⁊ petitionis eſt directa ⁊ intentata cōtra poſſeſ
13 ſorem laicū tanq̄ reum ⁊ non contra autorem.igitur ⁊c.¶ † Cō
firmatur ſeptimo per ea que ponit Jo.an.in.c.quoniam frequē
ter.§.qd̄ ſi ſuper.extra vt lite non cōteſtata vbi querit ſi laicus eſt
cōuentus corā iudice ſeculari ⁊ nominat clericū in iudicio vtrū
clericus poſſit iudiciū declinare ⁊ arguit primo ꝙ non per.d.l.j.
C.vbi in rem actio.⁊.d.l.vēditor.in contrariū allegat qd̄ actor ſe
quitur

quitur forū rei.ꝛ ſic ꝙ poteſt declinare:ꝛ cū hac opiniōe reſidet.
Demū allegat in cōtrariū no.p Spe.in ti.de primo decreto.§.re-
ſtat.v.qd̄ ſi dominus.ſ; reſpōdet ꝙ Spec.loqtur qñ cōuent⁹ ha-
bet ius ī re:qꝛ feudatarius vel emphyteota:ꝛ cleric⁹ noīat⁹ venit
volūtarie ad defendēdū:qꝛ tūc interuētu pſone clerici nō d; fieri
deterioꝛ cōditio agētis.d.l.j.§.defendi.ex qbus cau.ma.q̄ deciſio
eſt oīno ſimilis caſui noſtro cu; emptoꝛ habeat ius ī re:ꝛ ſit eadē
ratio deciſionis:cū nō ſit defenſoꝛ neceſſarius ſi eſt noīat⁹ ſed vo-
luntarius:qꝛ alteri aſſiſtere debet ſꝫm do.Ant.ꝛ do. Abb.in.d.§.
ꝙ ſi ſuper.Igitur eadē debet eſſe iuri diſpoſitio:ꝛ cū illis dictis
tranſeunt do.Ant.ꝛ do.Car.❡Octauo cōfirmaꝶ iſta opinio cla
re ex his que dicunt do.Ant.ꝛ do.Abb.ꝛ Io.de imo.in.d.§.ꝙ ſi
14 ſup.† Ubi dicūt ꝙ ſi cleric⁹ eſt noiatus a laico ī iudicio pōt forū
declinare ꝛ alterare iudiciū de pſona ī pſonā:ꝛ daꝶ libell⁹ nou⁹.
Sed in terminis.d.l.vēditoꝛ.nō detur nouus libell⁹:nec iudiciū
de perſona ad perſonā alteratur.ꝛ ſic eſt deciſio omniū Canoni-
ſtarū in.d.§.ꝙ ſi ſuper.quibus ſtādū eſt cū ſoleant oīa trahere ad
eoꝝ molēdinū.ꝛ ꝙ d.l.vēditoꝛ.habeat etiā locū ī clerico tenet Al
be.de ro.Idē dicit Floꝛia.q dicit ꝙ ita de ꝯſuetudine obſeruaꝶ.
Idē tenet Ang.q ſibi fuit ꝯtrari⁹ ī.l.nō ſolū.§.ꝙ vulgo.ff.d vſuc.
Idē tenet Guil.de cu.in auꝶ.cleric⁹.quē ſequiꝶ ibi bal.C.de epiſ.
ꝛ cle.❡Ex qb⁹ patet ꝙ iſta opi.eſt cōiter approbata a Legi. ꝛ ca
no.Unde ab ea neq; in iudicando neq; in ꝯſulēdo eſt recedēdu;.
❡Reſtat rñdere ad ea q̄ in ꝯtrariū allegaꝶ.ꝛ pmo ad gl.in.d.l.
clericū null⁹.ſꝫm Ful.ꝙ nō dicit id ad qd̄ alle.p Ang.qꝛ l; dicat ꝙ
clericus q de euictione teneꝶ nō ſequaꝶ foꝝ emptoꝛis licet preſtet
autoꝛitatē pōt intelligi duob⁹ modis.Primo ꝙ ſi res eſt euicta
cōuēt⁹ apud iudicē eccleſiaſticū de euictiōe:ꝛ tūc nihil facit ad p
poſitū.❡Uel ſcd̄o intelligaꝶ ꝙ cleric⁹ vēditoꝛ nō pōt aſſiſtere li-
ti coꝛā iudice laico ſ; nō dicit ꝙ pōt cauſam ad ſuū forū trahere.
❡Tertio poſſum⁹ dicere ꝙ Io.gloſſatoꝛ vult ꝙ l; cleric⁹ defen
ſoꝛ pſtet autoꝛitatē emptoꝛi vt poſſit vti iuribus ꝛ defenſiōib⁹ ex
ꝓpria pſona coꝛā eodē iudice nō tñ efficiꝶ d illo foꝛo qꝛ iuſtus ad
illū nō trahiꝶ ſꝫm Pe.de anch.in.d.regula ea que.ꝛ ſic vult gl.qd̄
poſſit aſſiſtere ꝛ defendere:ꝛ ſic nō pōt declinare:qꝛ ſi nō eſſet ſu⁹
iudex dicto caſu non poſſet etiā volūtarie cōparere vt in.c.ſi dili
gēti.de foꝛo compe.Et ideo do.Abb.ī.d.c.ſi.de emp.ꝛ vendi.dicit
ꝙ illa gl.bene intellecta tenet hanc opi.❡Nō obſtāt ſcd̄o allega.
per Spe.in.d.ver.ꝙ ſi dñs.qꝛ non vult id ad qd̄ Ange.alleg.Sed
vult notabiliter ꝙ cleric⁹ defenſoꝛ neceſſari⁹ audiaꝶ volēs defen-
dere coꝛā ſeculari vnde nō dicit ꝙ nō pōt admitti ſed qd̄ non eſt
idone⁹ defenſoꝛ alle.l.placet.C.de epi.ꝛ cle.ꝛ ita ſe declarat in ver-
ſi.ſeq.Et nō ōt ꝙ clericus dicere poſſit dñe iudex nō cognoſcatis
de hac cā ſꝫ Ful.ī.d.l.vēditoꝛ.dicēs etiā ſe dubitare an dictū ſpec.
ſit verū ꝙ clerici nō debēt volūtarie defendere:ſed qñ ſunt neceſſa
rij:qd̄ nō poſſit vī durū p id quod habeꝶ in.l.j.§.in ꝓpria.ff.quā-
do appel.ſit.et in.l.filiuſfami.§.veterani.ff.de ꝓcurato. ❡Uel ſe-
cūdo reſpondeꝶ ſꝫm Pe.de anc.vbi ſupra qui loqtur quādo cleri
cus nō aſſiſtit defenſioni cauſe alterius ſed ad ius ſuū defendēdū
principaliter:puta emphyteota conuent⁹ a laico clericus domi-
nus nominatus in iudicio venit ad defendendū p ſuo directo do
minio quo caſu eſt iudiciū oꝛdinandum coꝛa; ſuo iudice qua ra
tione dictū eſt ꝙ omni caſu quo tertius venit ad defenſionē pro
ſuo iure tuendo remittēdus eſt ad ſuū iudicem nunq̄ venit aſſi-
ſtēdo alteri.ꝛ ſic nō obſtat.❡Uel tertio ꝙ Specu.vult ꝙ qñ cle-
ricus nominaꝶ ab eo q habet ius ī re qꝛ venit vt defenſoꝛ volunta
rius licet p ſuo intereſſe non audiꝶ.ꝛ ratio eſt quia ſi audiretur.
Uel audiretur:quia habet locū nominatio ꝛ hoc non eſt verum
vt declarat Spec.in verſicu.precedēti. Uel audiretur tanquam
defenſoꝛ ſuſcipiendo iudiciū ꝛ hoc nō poteſt facere.d.c.ſi diligen-
ti.in caſu autē noſtro auditur vt aſſiſtēs ꝛ autoꝛitatē preſtans ſꝫ
doc.in.d.§.ꝙ ſi ſuper.ꝛ ſupra retuli.non autem cogitur actoꝛ ſu-
ſcipere venditoꝛē tanq̄ defenſoꝛem animo nouandi iudiciū.l.mā
dato meo.§.j.ff.manda.tradiꝶ in.d.l.vēditoꝛ.ꝛ in.l.iudicium ſol-
uitur.ff.de iudi.❡Nō obſtat gl.d.l.parētes. qꝛ aliud eſt querere
vtrum poſſit ex perſona mutare iudicium:ꝛ cauſam trahere a iu
dice coꝛā quo inchoatū eſt cōtra.l.vbi ceptū.ff.de iudi.ꝛ dicendū
eſt ꝙ nō p.d.l.venditoꝛ.Et aliud eſt querere vtrū defenſoꝛ poſſit
vti iure ꝛ beneficio ſibi cōpetētibus coꝛā eodē iudice ſꝫm Pet.de
anc.d.regula ea que. ❡Preterea dicta gl.loquiꝶ in minoꝛe qui
fuiſſet foꝛte leſus in defenſione legitima non facta. nā tunc pote-
rit reſtitui ī integrū ex pſona ſua ꝛ erit nouū iudiciū principalr
intētatū ſuper reſtitutione quod coꝛa; ſuo iudice intētandū erit
licet de hoc in gl.nihil dicatur.❡Nō obſtat glo.in.l.iij.C.de iure
fiſci.qꝛ dato ꝙ illa gl.ꝓcedat in caſu ſuo. tñ vult ꝙ cauſa ichoa-
ta coꝛā procuratoꝛe Ceſaris ibi finiꝶ:ꝛ loquiꝶ etiā ſi fiſcus non aſ-
ſumat defenſionē.Fiſcus enim ibi erat obligat⁹ agenti ꝯtra em-
ptoꝛē ſibi rē reſtituere qd̄ nō cōtingit in caſu nr̄o.l; enim vēditoꝛ
teneaꝶ de euictione emptoꝛi:nō tñ tenetur ad aliqd̄ euincēti:ꝛ cō
ſequēter termini ſunt diuerſi.ꝛ ex ſeparatis nō ſitillatio.l.natura
liter.§.nihil cōmune.ff.de acqui.poſ. ❡Preterea ibi emptoꝛ cō
uenitur ꝓpter cōtractū fiſci:qꝛ emit minoꝛi pretio nimirū ſi co-
ram iudice fiſci cōueniꝶ.In caſu aūt noſtro nō ratione ꝯctus:ſed
vt poſſeſſoꝛ videꝶ coꝛā ſuo iudice res vētilāda.d.l.vēditoꝛ. ❡Nō
obſtat poſtremo limitatio dñi Ang.de are.qꝛ illa eſt ꝯtra mentē
oīm tenentiū cōtrariū qꝛ generaliter loquunꝶ. Itē rationes eoꝛū
ꝯcludūt ēt dicto caſu quo ꝯcludit gñaliter.d.l.vēditoꝛ. Itē mota
qꝛ deterioꝛ fieret ꝯditio actoꝛis ex pſona defenſoꝛis ꝯ. d. §. defen-
di.cū ſi.qñ enim actoꝛ q poteſt agere coꝛā laico cogitur ex pſona
clerici adire iudicē eccleſiaſticū:diciꝶ ei⁹ cōditio fieri deterioꝛ vt
patet ex his q̄ no.Bar.in.l.ſi.ff.de alie iud.mu.cau.fac.❡Itē non
obſtat ratio aſſignata p Bar.ꝛ doc.ī.l.j.C.vbi in rē actio. qd̄ de-
fenſoꝛ nō poteſt forū mutare per illum.tex.ꝛ etiā ratio aſſignata
per Abb.ī.d.c.ſi.ꝛ per doc.in.d.§.ꝙ ſi ſuper. Unde ei⁹ opinio nō
eſt tenēda ꝯtra quā etiā arguo:aut clerico competit declinatoꝛia:
ꝛ tūc l; ceptū eēt iudiciū nō tolleret ſibi iſta exceptio:qꝛ qñcunq;
opponi pōt iuxta no.per gl.in cle.j.de ſequeſt poſ.ꝛ fru. Aut non
cōpetit:ꝛ l; ſit ceptū:tūc nō pōt opponi:ꝛ hāc diſtinctionē nō pa
tiunꝶ.d.l.j.ꝛ.d.l.venditoꝛ in qbus ſe fundāt doc. ❡Ex quibus in
trepide ꝯcludo ꝙ venditoꝛ ex pſona ſua nō pōt foꝛu; declinare:ꝛ
ꝯſequēter iudex ſecularis nō debet aliquā ihibitoꝛiā admittere
vt declarat notā.Bald.in.l.j.C.qñ ꝛ qñ iudex.vbi oīno videas.

Laus deo.Bar.ſoci.ſeneñ.ꝛc.

❡Summarium

☞ Teſtibus cōtradicētibus dictis in inſtrumēto teſtamenti teſtm̄
reprobaꝶ.Et quedā alia in materia fideicōmiſſi.

1 Teſtamētu; nō erit de falſo redarguēdu; ſi duo teſtes de neceſſa
rijs depoſuiſſent ꝯtra teſtamētum ꝛ duo pro teſtamēto.
2 Teſtis vn⁹ ex neceſſarijs ſi ꝯtradicit inſtrumēto ꝛ duo depoſuīt
p inſtrumēto ſtabiꝶ dicto duoꝝ teſtium.
3 Teſtis preſens in teſtamēto ſi deponit p verbum credere allegās
cauſam quia continuo lamentabaꝶ ꝛ nō intendebat lecture teſta
menti probat.
4 Teſtimonia per extra deſcripta non iuuatur teſtamentum.
5 Articulus de vnitate actus debet fieri quando teſtes contradi-
cunt inſtrumento.
6 Dictū vnius teſtis p alios declaratur ꝛ ſuppletur.
7 Teſtis qñ eſt varius ſtaꝶ ſcd̄o dicto ī quo magis aſſertiue.
8 Teſtis ſi dixit primo nō credere:ſecūdo credere ꝛ allegat cauſas
ſtatur ſecundo dicto.
9 Cōfeſſio non nocet qñ nō ſufficit veritas ſine ſolēnitate ꝛ aliqs cō
ſiteꝶ aliqd factum qd̄ apparet non ſolēniter factum.
10 Confiteri aliquē fuiſſe teſtatum:ꝛ talē fuiſſe volūtatē teſtatoꝛis
ſunt diuerſa.
11 Confirmatio ꝛ ratificatio act⁹ nulli nihil eſt aliud q̄ noui act⁹
celebratio.
12 Inſtrumētum pōt reprobari ſtante veritate contētoꝛum ꝓbato
rum per confeſſionē partis.
13 Conſuetudo poteſt probationem inualidam approbare ꝛ vali-
dam improbare.
14 Conſuetudo d; eſſe rationabilis ad hoc vt introducaꝶ contra
ius commune ꝛ ꝓbari d; rōnabilitas conſuetudinis.
15 Inſtrm̄ reprobatur per duos teſtes etiā non deſcriptos.
16 Fides tabellionis aufert oēm ſuſpitionem falſitatis.
17 Exiſtēs in extremis ꝛ habēs linguā groſſam ꝛ balbutientē dum-
modo ſit ſane mentis poteſt teſtari.
18 Infirmus infirmitate grauat⁹ ad ſingula reſpōdet ꝙ ſic.
19 Suſpicio potius q̄ teſtamētum diciꝶ qñ aliquis ad inſtantiam
eius qui vult eſſe heres interrogat an illum velit eſſe ſuum here-
dem ꝛ teſtatoꝛ dicit ꝙ ſit.
20 Mulier adire hereditatē nō pōt ſine ꝯſenſu conſanguineoꝛum.
21 Si in aliquo actu requiriꝶ pſentia ꝓpinquoꝝ debent tales ꝓpin
qui preſentes factum pfecte intelligere.
22 Allegans ſcientiam debet illā probare.
23 Diſpoſitio q̄ loqtur ī inteſtato reſpectu certe rei verificaꝶ in eo
qui deceſſit teſtatus ſi reſpectu illius rei inteſtatus deceſſerit.

❡Conſilium.xcij.

❡Dñs labia mea aperiat ꝛ ſpūs ſanctus illuminet intellectum.

In cauſa domini Antonij
de cōſtabilis plura ſunt diſcutienda:ꝛ ī pmis. Nunqd
ex teſtib⁹ examinatis ꝛ ex ꝓceſſu teſtm̄ qd̄ diciꝶ factu;
per Albertū reprobeꝶ tanq̄ nullū ꝛ ſuſpectū. Ex ī hoc dubio re-
perio late cōſultū p dñ; Bulgarinū doctoꝛē inſignē ꝛ conciuem
ꝛ olim acutiſſimū diſcipulū meū qui diligētiſſime omnia diſcu-
tit. Unde faciā ſicut ille qui vadit poſt terga optimi meſſoꝛis ſpi
cas aliquas colligēdo ꝛ in primis eius concluſio placet dum vult
ꝙ cū ex ſeptē teſtibus inſtrumentarijs tres expreſſe contradicant
dicētes ꝙ l; tabellio legerit teſtamētū ſcriptum ante per eum in
abſentia:tñ teſtatoꝛ illō nō approbauit put deducit dñs Bulga

rinus cõmunis autẽ cõcluſio eſt ꝙ quando teſtes deſcripti in in-
ſtrumẽto ꝯdicũt inſtrõ teſtamẽti tũc reprobatᷣ teſtm̃ ſꝫ Bar. ⁊ a-
lios i.l.j.§.ſi qs neget queadmodũ teſtamẽta aperiãtur. ⁊ Inno.
⁊ alios in.c.cũ ioannes eremita.extra de fide inſtru. ¶ Nec obſtat
ꝙ in caſu noſtro inſtrumentũ teſtamẽti coadiuuatᷣ teſtimonio a-
liorũ teſtiũ quo caſu nõ vr̃ ꝙ talis teſtiũ ꝯdictio tollat virtutẽ te-
ſtamẽti ſm Ang. ⁊ Imo.notãter in.d.l.ſi quis neget. Naꝫ ad hoc
reſpõdet optime dñs Bulgarinus ꝙ nõ ꝓcedit quando numerꝰ
deponẽtium ꝓ inſtrumẽto nõ eſt ſufficiẽs ad teſtamẽtum ꝓut in
caſu noſtro:⁊ hoc rõne euidẽti:qꝛ ſi a principio appareret teſta-
mentũ ſeu inſtrumẽtũ in quo inſcripti eſſent quatuor teſtes non
ꝓbaretᷣ teſtamẽtũ ẽt ſi nulli teſtes inſtrumẽto ꝯdicerẽt:lꝫ ẽt ipſi de-
ponerẽt ꝓ teſtamẽto.l.hac conſultiſſima.in princ.C.de teſt. Igitᷣ
fortiꝰ ſi ꝯ teſtamẽtũ ẽt teſtibꝰ roboratũ. Deponũt aliĳ teſtes neceſ-
ſarĳ iſcripti ꝓpter quos iſtrumẽtũ reprobatᷣ:vt.i.d.l.i exercẽdis.⁊
in.d.c.cũ ioãnes. Debet inſtrm̃ vitiari ſi ꝓ eo deponẽtes non ſunt
in nũero ſufficiẽti:⁊ ita tenet Inn.⁊ ſequuntᷣ doc.i.d. c.cũ ioãnes.
ex cuiꝰ dictis hoc declarat ibi Jo.de imo.dicẽs ꝙ qñ ꝓ teſtes co-
adiuuatᷣ inſtrm̃ ꝯ teſtes q dicũt rẽ aliter fuiſſe geſtã debẽt eſſe tot
qui in numero ſufficiẽti deponere poſſunt de cõtentis. nam ſi eſ-
ſet inſtrꝫ in quo requirerentᷣ quinqꝫ vt in codicillis nõ ſufficit ad
coadiuuandũ inſtrm̃ ꝓducere duos:ſꝫ debẽt eſſe quinqꝫ.l.ſi.C.de
codi.⁊ ita dicit velle Inn.ibi. ¶ Ex quibus infertᷣ qd quatenus
Ang.⁊ Imo.vellẽt ꝙ coadiuuaretᷣ quo ad hoc vt inſtrumentum
fidẽ faceret requirerentᷣ in teſtes quot ſunt neceſſarĳ ad cõficiẽdũ
teſtm̃. ¶ Secundo ipſe reſpõdet ꝙ doctrina Ange.⁊ Jo.de imo.
ꝓcedit nõ ad hoc vt teſtm̃ ſeu iſtrumẽtũ teſtamẽti ꝓbet ſꝫ ad hoc
1 vt defendatᷣ a vitio falſitatis †:qꝛ ſi duo deponũt ꝯ teſtm̃ ⁊ ſunt de
neceſſarĳs:⁊ duo pro teſtõ:nõ erit teſtũ de falſo redarguẽdum:⁊
ita loquuntᷣ Ang.⁊ imo,⁊ eſt verũ qꝛ q̃rũt de reprobatiõe inſtri;⁊
de falſitate iuxta.l.optimã.C.de ꝯbẽ.⁊ cõmit.ſtipu.ſtat aũt hoc ꝙ
inſtrm̃ reddatᷣ ſuſpectũ ⁊ nõ ꝓbet:⁊ tñ nõ reprobetᷣ vt falſuꝫ: caſꝰ
eſt in.c.inter dilectos.extra de fide inſtru. ⁊ hãc declarationẽ no.
2 ponit dñs Car.i.d.c.cũ ioãnes.i.v.q.vbi alle.dicta Inn.ibi † volẽ-
tis ꝙ ſi vnus ex neceſſarĳs ꝯdicit inſtrõ ⁊ duo deponũt ꝓ inſtru-
mẽto ſtabitᷣ dicto duoꝝ deponẽtiũ ꝓ inſtrõ.vt in.c.cuꝫ dilecti.de
elec.dicit ꝙ dictũ Inn.ꝓcedit quantũ ad hoc vt nõ ꝓnũcietᷣ fal-
ſum teſtm̃ ſi inſtrm̃ erat cõfectũ ſup teſtõ ⁊ vnus de deſcriptis qui
eſt de.vĳ.dicit ſe nõ interfuiſſe. Stant aũt iſta ſimul ꝙ inſtrumen-
tũ reprobetᷣ vt dixi adeo ꝙ non probet ⁊ tamẽ non redarguatᷣ de
falſo:qd pꝫ qꝛ ſi vnus ex.vĳ.de neceſſarĳs teſtibus cõtradicit te-
ſtamẽto:nõ ꝓbatᷣ teſtm̃:⁊ tñ certum eſt ꝙ nõ redarguitᷣ de falſo iu-
xta no.in.l.in exercendis.C.de fide inſtru.vbi no.dicit Bar.de ſa-
ly.in ꝓpoſito ꝙ licet per duos teſtes reprobetᷣ inſtrumentum non
tamen quantum ad hoc reprobatur vt notarius poſſit de falſo
accuſari qꝛ in criminalibus requiruntᷣ teſtes luce meridiana cla-
riores.l.ſi.C.de proba. Sufficiũt autẽ vt ſiat acerrima indagatio
de falſo:etiã veniẽdo ad torturã iuxta nota.in.l.ſi.ff.de queſtioni.
ſed per tres bene reprobatᷣ de falſo ſi aliter inſtrumẽtũ non coad-
iuuaretᷣ. ¶ Tertio reſpõdet dñs Bulgarinꝰ ex dictis met Ang.
⁊ Imo.in.d.§.ſi quis neget:ꝙ tunc eorum dictum procedit in ca-
ſibus de quibus ſupra quando ſunt plures vel pares numero te-
ſtes:qꝛ tunc preualent ꝓpter autoritatẽ tabellionis.ſecus ſi eſſent
numero pauciores vel attẽta qualitate ⁊ dignitate minꝰ ꝓbarẽt:
quia tunc redarguitur de falſo ſm Inno.⁊ docto.in.d.c.cũ Joã-
nes.⁊ in.l.ob carmẽ.§.ſi teſtes.ff.de teſti.per quem tex.dicit Bart.
in.l.admonendi.ff.de iureiur.⁊ Bal.in ſua diſputatione que inci-
pit accuſatus de vi turbatiua:ꝙ ꝓbatio q̃ eſt potẽtior extinguit
ꝓbationem ꝯriã minus potentẽ:adeo ꝙ aduerſarius dr̃ nihil ꝓ-
bare. Sed in caſu noſtro lꝫ ꝓ inſtrõ ſint tres teſtes.tamen inter il-
los eſt tabellio q habet geminare ꝓbationẽ cũ ab eius autoritate
pendeat inſtrumẽtũ ſꝫ Jo.de imo.i.d.c.cũ Joannes.⁊ maxime qꝛ
in caſu nr̃o pſona tabelliõis redditᷣ valde ſuſpecta vt deducit.do.
Bulga.ex pluribꝰ quo caſu teſtes preualerent ſm Bar.poſt Jac.
butri.⁊ Nico.de mata.in.§.ſi quis neget. Antonius calimbracĳ
quartus teſtis teſtamentariꝰ:lꝫ dicat ꝙ lecta ſcriptura teſtamẽti
Albertus teſtator dixerit ſi tamẽ duo dicit. Primo ꝙ non intel-
ligebat cum legebatᷣ. Sed cõtinuo ſe lamentabatur. Unde arguẽ-
do a cõmuniter accidentibus iuxta.l.neqꝫ natales.C.de probati.
quando teſtatores voluũt teſtari ſtant intẽti lecture teſtamẽti ma-
3 xime quando nõ fuit eo preſente ſcriptũ.† Unde lꝫ teſtis diſponat
per verbum credere:tñ quia dicit ſe fuiſſe preſentẽ. ⁊ allegat cau-
ſam qꝛ cõtinuo lamẽtabatᷣ.⁊ non intendebat lecture teſtamẽti ꝓ-
bat ſm Bal.in.l.conuenticulam in.vĳ.col.C.de epi.⁊ cle.⁊ Bald.
in.l.data opera.C.qui accuſare nõ poſſunt.in.viĳ.col.⁊ bal.in.l.ſo-
lam.C.de teſtibus. Unde apparet ꝙ nõ dixit ſi:qꝛ vellet tunc face-
re teſtm̃.ſꝫ ꝙ facere volebat.quod etiam pꝫ ex alio qꝛ dicit ꝙ te-
ſtator poſtea ſubdit ⁊ dicit:tornate domane che io voglio dire an-
cora altre coſe:que verba ſignificant ꝙ nõ habuit teſtamẽtũ pro
perfecto ⁊ abſoluto qꝛ forma perfectionis teſtamẽti concluditur
in vltimo pũcto teſtamẽti ſecundũ Bal.⁊ Moder.in.l. ſi is qui.
ff.de teſtamẽtis arg.l.furioſum.C.qui teſtamẽta facere poſſunt vn-
de dicit Joan.de imo.ibi ꝙ quando teſtator dixit ꝙ alia volebat
diſponere nõ habuit illud teſtamẽtũ pro abſoluto:⁊ ſic nõ oritur
aliquod ius ex illis. Unde cum ex teſtificatu iſtius licet dicat ꝙ
dixerit ſi inferatur illud quod dicũt aliĳ teſtes cõtra teſtamentuꝫ
qui dicit ꝙ nihil reſpondit ſed dicit quod deberent redire:⁊ ſic
quod tunc noluit teſtari ꝙ etiam colligitur ex verbis que dicit
prolatis a notario qui dicit:hauemo facto mente.ſequitᷣ qd qua-
tuor teſtes inferunt in eundẽ rei finẽ.ſ.ꝙ tunc teſtm̃ non fuit per-
fectũ ⁊ abſolutũ:licet differant in verbis:⁊ ſi potius dr̃ cõteſtis.l.
qui ſniam.C.de penis.⁊ in.c.cũ eccleſia ſutrina:⁊ ibi ꝑ dominum
Ant de cauſa poſſeſ.⁊ ꝓprie.⁊ ſic habemus quatuor teſtes cõtra
teſtamentũ.pro quo tantũ deponũt duo teſtes ⁊ tabellio qui oẽs
redduntᷣ ſuſpecti maxime tabellio ⁊ lꝫ aliqui teſtes non inſtrumẽ-
tarĳ inducantᷣ pro teſtamento tamen aliĳ ⁊ alie pſumptiões indu-
cuntur in contrarium ⁊ fortiores vt late decidit dñs Bulgarinꝰ
⁊ in conflictu probationũ ſicut in conflictu ꝓbationum preualet
potẽtior.l.diuus.⁊ ibi Bar.ff.de in integ.reſt.ti.generali.⁊ in.l.ſi.
4 ⁊ ibi Bal.ff.de here.inſti.⁊ in.c.tuã.⁊ ibi gl.extra de ſponſa.† Itẽ
per teſtimonia extra deſcripta non iuuatur teſtamẽtum:qꝛ ſunt
teſtimonia duarũ mulierum que non poſſunt eſſe teſtes in teſta-
mento.l.qui teſtamento.§.mulier.ff.de teſta.etiã de iure canonico
vt in.c.forus.§.teſtes.⁊ ibi gl.extra.de ver.ſigni. ¶ Quinimo diſ-
putatur an in teſtamento ad pias cauſas in quo etiam Ludoui.
roma.in repeti.autᷣ.ſimiliter.C.ad.l.fal.in.xvĳ.ꝓuilegio in vltimis
voluntatibꝰ vult ꝙ non poteſt eſſe teſtis ⁊ allegat Feder.de ſenis
ita cõſuluiſſe licet dicat ꝙ cõtraria opi.ſeruaretᷣ in practica ſꝫ nõ
ad pias cãs nõ ſit difficultas. Uñ remotis quatuor teſtibꝰ in ſcri-
ptis in teſtamẽto:de quibus ſupra teſtm̃ remanet cõditũ corã mi-
nus legitimo numero teſtiũ:⁊ ſic remanet nullũ. Nec poteſt teſta-
mentum iuuari per teſtes nõ deſcriptos in caſu nr̃o duplici reſpe-
ctu. Tũ qꝛ ẽt cũ deſcriptis remotis ꝯtradicẽtibꝰ:⁊ mulieribꝰ nõ
ſunt in numero ſufficiẽti ad teſtm̃ qd requiritᷣ ſm Inn. ⁊ alios ⁊
maxime Imo.in.c.cũ Joan. Tũ qꝛ lꝫ eſſent in numero ſufficiẽti
nõ deſcripti nõ faciũt numerũ ad teſtiũ:qꝛ non ſunt rogati:⁊ ſic
non probatᷣ teſtm̃.l.hac cõſultiſſima.C.de teſta.in prin. qd ꝓcedit
etiã de iure canonico vt voluũt canoniſte in.c.relatũ.de teſta.vbi ẽt
multi magne autoritatis voluũt ꝙ hoc procedat ⁊ in teſtamentis
ad pias cauſas:⁊ id dicit Bald. notanter in.l.j.C.de bono.poſ-
ſeſ. ſecundũ tabul. ꝙ non defertur iuramẽtum parti in defectuꝫ
probationis teſtamẽti:quia pars nõ poteſt ſubrogari loco vnius
teſtis teſtamentarĳ ex quo non reperitᷣ rogata. ¶ Ex quibus in-
dubitanter concluditᷣ ex premiſſis ꝙ dictum teſtamentum repro-
batᷣ. Reſtat nunc reſpondere ad duo que in fauorem teſtamenti
adducuntᷣ:que non ſunt declarata in conſilio reddito per domi-
nũ Bulga. Primum eſt quia tres teſtes adducti contra teſtm̃ nõ
videntᷣ probare duplici reſpectu. ¶ Primo qꝛ videntᷣ varĳ in tẽ-
pore. Igitᷣ non videntur probare.l.teſtiũ.C.de teſti. Naꝫ qdaꝫ di-
cit ꝙ teſtm̃ fuit factũ de nocte poſt mediã nocteꝫ:qdam de mane
ſꝫ ſummo mane:qdaꝫ in aurora. ¶ Secũdo qꝛ teſtes deponũt de
teſtamẽto inualido:vr̃ ꝙ nõ deponãt de teſtamẽto de quo agimꝰ
qd in ſua facie apparet validũ ꝑ ea q̃ dicit Bal.poſt Ja. but.i.l.
ĳ.C.de bono.poſ.ſm tabul.vbi dicũt ꝙ lꝫ pluralitas teſtamẽtorũ
nõ preſumatᷣ illud eſt verũ niſi ex actis ꝯtrariũ appareat qd dicit
5 apparere.qꝛ dicit teſtm̃ nullũ ⁊ validũ non ſunt idem.† Uñ dicit
Bar.in.l.j.§. ſi quis neget ꝙ quãdo teſtes ꝯdicunt inſtrõ dꝫ fieri
articulus de vnitate actus. Sed ad primũ reſpondetur ꝙ primus
teſtis qui dicit poſt mediã noctẽ põt intelligi ſummo mane ante
diẽ:qꝛ dictio poſt intelligi põt incõtinẽti ex interuallo ſm Dy.⁊
Bar.q loquuntᷣ in teſte.in.§.fructus.ff. ſol.ma. Igitᷣ vt nõ diſcor-
det ab aliĳs intelligatᷣ de mane i aurora añ ortũ ſolis. Aliĳ duo cõ-
cordãt:qꝛ dicũt alter ſummo mane alter in aurora. Uñ intelligitᷣ
primus ſummo mane.ſ.in aurora vt nõ ſint diſcordes iuxta.c.cuꝫ
tu cũ ibi no.extra de teſti.qd autem ſit ſummo mane in aurora di-
citur fieri de nocte añ ortũ ſolis ſm Bar.in.l.aut facta.§ tp̃s.ff.
de penis. ⁊ Ang.i.l.more romano.ff.d ferĳs.⁊ eſt tex.⁊ ibi Jo.an.
in.c.ſi pfodiẽs.extra de homicidio:⁊ hãc partẽ poſt multa reſpõ-
dẽdo ad cõtraria ſequitᷣ domi.Alex.in.l.titiꝰ.§. lucius.ff.de lib.⁊
poſthu.⁊ idẽ dr̃ de nocte factũ qd in fine noctis ſit ⁊ in principio
ad hoc qd in ſimili no.bar.in.l.i operis.ff. locati.⁊ tex.i.l.ſi duos.
⁊ ibi Bar.ff.de excu.tut. ¶ Ad ſecundũ reſpondeo qd ex quo te-
ſtes referũt ſe ad certũ ⁊ determinatũ teſtamẽtũ de quo agimus
factũ tali tp̃e ⁊ rogatũ per talẽ tabellionẽ ⁊ notant ſe ꝯteſtes:ap-
paret ꝙ loquuntᷣ de eodẽ teſtamẽto:qꝛ i incertis nõ certis locꝰ eſt
cõiecturis.l.cõtinuus.§.cũ ita.ff.de verb.ob.l.ſi alia.ff.de vſufru-
ctu lega.⁊ ꝑ hoc eſt caſus in.c.cũ Joãnes.extra de fide iſtru. Ubi
inquãtũ dicit qd ſiat vnica vẽditio ⁊ cõditionalis.qꝛ teſtes pro-
bãt ꝯditionẽ appoſitã. Nã Bar.opponit qd rõ pape nõ ꝯcludit:
qꝛ potuit ex iteruallo apponi cõditio que nõ hꝫ ſuſpẽdere cõtra-
ctũ purũ.

ctū purū.l.perfecta.C.de dona.q̄ ſub modo rñdet Bal.not.ꝙ.ibi
teſtes ꝓbauerūt ꝙ interfuerūt eidem cōtractui ſic celebrato. Vñ
fuit totū vnū inſtrumētū ⁊ vnus ꝯct⁹ nec allegata eſt pluralitas ⁊
vnitas p̄ſumit.vt in.d.c.cū Joannes.⁊ in.l.omniū.C.de teſtamen.
¶Scōm q: duo ex trib⁹ teſtibus deponētibus cōtra teſtamētuꝫ
multū clare videntur repellendi ⁊ tanq̄ ꝯtrij ⁊ varij non videntur
probare.l.qui falſa vel varia.ff.de teſti.Nā in antiquo examine de
ipſis facto qd̄ nō vidi dici ꝙ ſup alijs capitulis vidētur in diſcur-
ſu ⁊ incidēter cōceſſiſſe ꝙ Albertus fecerit teſtamētū vt vr̄ innue
re magiſter Jo.de ſancta Anna ī pr̄io examine dū dicit ꝙ ſciebat
Albertū cōdidiſſe teſtm̄ prout cōſiderat ⁊ ꝙ Albertus ſibi dixe-
rat ſe eſſe male cōtētū ꝙ ꝯdiderat teſtm̄.Sꝫ ꝙ fecerat vt matri cō
placeret nō putās mori.Alter teſtis eſt Carolus de tholomeis q
dicit ꝙ dū publicabat teſtamētū Alberti fuit in voce publicatuꝫ
p̄dictū legatuꝫ dn̄e marie p dictū Jo.de caſte.ꝑut dicto teſtamē
to dicti Alberti ad qd̄ ſe refert ⁊ ſubdit ꝙ dicta minuta fuit ſcri
pta de volūtate ⁊ ꝯſenſu dn̄e Ludouice ⁊ dn̄i Nicolai ſtroce ⁊ di
cti Alberti nō vt ſupra dixit.⁊ aliter nō:⁊ cū diuerſis tēporib⁹ va
ria videat deponere vr̄ ꝙ nō ꝓbet ꝯtra teſtm̄.l.q falſa vel varia.ff.
de teſti.⁊.iiij.q.iij.c. Itē q falſa:⁊ ꝙ ſtādū ſit pr̄io dicto ⁊ nō ſcd̄o.
vt eſt caſus ⁊ ibi Bar.in.l. eos.ff.de falſis.¶Sed ad predicta reſ
pondet in primis ꝙ nō deponunt de teſtamēto valido. Nā teſtes
plures videlicet Franciſchinus domin⁹ Jo. ⁊ Carolus de tholo-
meis in priori teſtificatu appellāt teſtm̄ Alberti ⁊ tamen ipſimet
deponūt fuiſſe nullū:q: non approbatur vñ arguendo ab vſu lo-
quēdi dictoruꝫ teſtiū tollitur dicta varietas vt pr̄io loco dixerat
de teſtamento.ſ.illa lectura illius minute corā teſtibus.quod te-
ſtamentū nō approbatū dr̄ ip̄ropꝛie teſtm̄ ⁊ abuſiue.l.ij. ff. quēad.
teſt.aperiā.⁊ tn̄ teſtes alij appellāt teſtm̄ vt dixi qd̄ clare ptꝫ ex te-
ſtificatu p̄ore Caroli de tholomeis q dicit ꝙ Albertus ꝯdiderat
teſtm̄ ꝑut īfra:⁊ tn̄ poſtea narrādo factū dicit Alber. nūq̄ locu-
tū ꝓ approbatiōe teſti.Sꝫ ꝙ dixit tornate.¶Ex quo infero ꝙ lꝫ
teſtis dicat ꝙ minuta fuit ſcripta d volūtate Alberti tn̄ nō ꝯdi-
cit q: ſtat ꝙ Albertus voluerit ꝙ ſcriberet ei⁹ teſtm̄: ⁊ ꝙ poſtea
in publicatiōe illud nō approbauerit. ⁊ ſic Carolus nō cōtradi-
cit his q̄ ſcd̄o loco teſtificat⁹ eſt lꝫ ꝙ pr̄io appellauerit teſtm̄ ſcri-
ptū ⁊ lectū lꝫ nō approbatū ⁊ qd̄ ip̄ropꝛie dr̄ ⁊ ita itelligat etiā ma
6 giſter Jo.†Nā dictū vni⁹ teſtis p alios declarat ⁊ ſupplet ſꝫ bal.
i.l.ij.C.de bo.poſ.ſm tab.ex qb⁹ tollit varietas ītelligēdo p̄mum
dictū impropꝛie ⁊ iuxta vſum loquēdi dictorū teſtiū de teſtamen
tō ſcripto ⁊ lecto corā teſtatore ⁊ teſtibus. Sꝫ nō approbato a te
ſtatore.Fit enim cōcordia ex vſu loquēdi ⁊ interpretatiōi teſtib⁹
ſm Bal.ī extrauagāti de pace cōſtātie.in fin. in verbo Obizoni.
Item capiendo verba propꝛie ⁊ impropꝛie ſm do.Anto. Abb.⁊
Imol.in.c.cū tu extra de teſti.¶Preterea quantūcūq; magiſter
Jo.eſſet cōtrari⁹:q: Carol⁹ nō eſt aliquo modo ſibi cōtrarius di
co potius ſtandū eſſe ſecūdo dicto q̄ꝫ primo triplici de cā: q: ſi in
primo teſtificatu dicit Albertū teſtatū nō pn̄cipali ⁊ ſup hoc te-
ſtificādo.Sed in diſcurſu ⁊ incidēter.Vñ non vr̄ ita affirmatiue
afferre ſicut ſi principaliter ⁊ aſſertiue ſup hoc fuiſſet teſtificatus
ꝑut in ſimili vult Bal.in.l.pretiū.C.de libe.cā. maxime q: verba
incidēter ꝓlata ſunt de incerto teſtamēto.arg.eius qd̄ dicit Bal.
in.d.loco.facit tex.⁊ quod ibi p Bar.in.l.q familie.ff.fami. erciſc.
Ad idē quod nota.domi.Anto.in.c.illud.extra de preſump, vbi
vult qd̄ incidēter enūciata inter partes ſi tamē poſtea principali
ter diſputat de illo enunciato nō probant.¶Ex qbus īfero in ꝓ
poſito:ꝙ ſi incidenter in diſcurſu dixit Albertū teſtatum non di
xit hoc aſſertiue animo deliberato.prout poſtea dixit in ſecundo
7 teſtificatu principaliter ſup hoc interrogatus.† Sed quando te-
ſtis eſt varius ſtat ſecundo dicto in quo magis aſſertiue:vt patet
quādo primo deponit per verbū credit ſecundo loco per verbuꝫ
aſſertiuū veritatis eſt gl.communiter approbata in.l. de tutella.
C.de in integrū reſti.mino.¶Preterea licet dicant teſtes quod
fecit teſtamentū deponunt de his que ſunt iuris ⁊ ſic non ꝓbant
iuxta nota.in.l.ſolā.⁊ in.l.teſtium.C.de teſtib.Igitur hoc dictum
quod nō probat non contradicit ſecūdo dicto ſicut in ſimili dici
tur in.d.l.tutela.⁊ in.l.q bona.§.ſi quis ſtipulatus.ff.de dā.infect.
Item q: prima vice depoſuit obſcure:vt dictū eſt.Item non aſſi-
gnando cauſam:⁊ nō narrando plene factū:ſecundo loco teſtifi-
cando vario modo narrat plene factuꝫ:⁊ explicite:⁊ aſſignat cau
ſas. Igitur ſtandū eſt ſecundo dicto ſicut in ſimili dicit elegan-
ter Jaco.butri.in quadā ſua diſputatione vbi voluit quod ma-
gis ſtatur duobus teſtibus deponentibus cū cauſa vbi non req-
ritur ſermo interrogatorius etiam non interrogatis q̄ꝫ duobus
deponentibus ſine cauſa refert ⁊ ſequitur Bal.in.l.preſbyteri.C.
de epiſc.⁊ cle.⁊ licet loquat quando ſunt plures teſtes inter ſe va-
rij.nos quando vnus ⁊ idē q: eadē eſt ratio.l.illud. ff.ad. l.aqui.⁊
ita reperio deciſuꝫ a quodā ſolēni doc.peruſino domino Tinda
ro in ſuo tractatu q habetur in formis de teſtibus variātib⁹ lib.
j.c.xij.vbi reſpondet ad aliqua que in cōtrariū obijci poſſent ⁊ ꝓ
8 hoc dicit Roma.allegādo Cy.in.d.l.teſtium.† ꝙ ſi teſtis pr̄io di-
xit non credere:ſecundo credere:⁊ allegat cauſas ſtatur ſecundo
dicto.ita dicit in.l.q bona.§.ſi qs ſtipulatus.ff.de dam.infec.⁊ ibi
late dn̄s Alex.¶Itē etiā ex alio q: dicit idem doctor in.d.tracta
tu.c.xiiij.ꝙ ſtatur ſecūdo dicto q: ea que dicit ſunt veriſimiliora:
vt ī.c.literas.de p̄ſump.⁊ in.c.p tuas de ꝓba.⁊ in.l.eos pr̄io reſpō
ſo.ff.de falſis.que iura ipſe late ⁊ ſerioſe inducit in.ij.li.c.vij. Sed
in caſu noſtro veriſimiliora ſunt ſecundo loco teſtificata vt patet
ex deductis in puncto:late ⁊ diligenter cōſideratis per dominuꝫ
Bulgarinū.igitur ⁊c.Et hec maxime procedūt in caſu noſtro:q:
dictis atteſtationibus nō cōtradicunt:ita ꝙ non poſſunt ſaluari
Itē q: in primo teſtificatu ſimpliciter dicit Albertum teſtatum:
et nō refert ſe p̄ciſe ad teſtamentū de quo agimus arg. eius quod
habetur in.l.ij.C.de bono.poſſeſ.ſm tabu.⁊ in.d.c.cum Joannes
eremita.¶Sed iterū adhuc aducūtur ī fauorē teſtamēti aliqua.
ſ.poſitio ꝓcuratoris dn̄i Raynaldi ī alio iudicio.itē reſpōſio ad
poſitionē partis aduerſe dn̄i Raynaldi p que vr̄ oſtendi ꝙ dict⁹
Albertus lecto teſtamēto reſpōdit ꝙ ſic:⁊ ꝙ fuit teſtatus ad quē
oīa diligēter ⁊ iuridice reſpōdet dn̄s Bulga.Addo tamen in pri
mis ꝙ cū in poſitionib⁹ partis aduerſe tantū ꝯtineat ꝙ Alber.
fuit teſtatus.ꝑut patet manu ſer Joānis:⁊ dn̄s Raynaldus di-
cat credit ꝙ teſtatus ſit.Sꝫ nō tenet iſta rñſio ⁊ ꝯfeſſio tenet vnū
factū qualificatū.Vñ nō pōt ꝓ p̄te acceptari ⁊ ꝓ parte renuncia
ri ſm bar.ī.l.aurelius.§.idē q̄ſiit.ff.de lib.leg.⁊ maxime q: rñſio-
nes ſunt ītelligēde ne qs ſibi ſit cōtrari⁹ ſm Bal.poſt Pet.⁊ Cy.
in.l.cū falſa ī fi.C.de iur.⁊ fac.igno.Igit prima pars reſpōſiōis de
claratur per ſecundam partem:q: dicit primo fuiſſe teſtatum ſed
nulliter.¶Preterea ex quo nō ſimpliciter fuiſſe teſtatū lꝫ cōfite
tur fuiſſe teſtatū:ꝑut apparet ex teſtamēto rogato per ſer Joan-
nē:q: reſponſio eſt referēda ad articulū.l.ſi defenſor.§. qui iterro-
gat⁹.ff.de interro.actio.Vñ vr̄ cōfeſſus ſub fiducia iſtrumēti ſer
Joānis ex quo cōfeſſio eſt relata ad iſtrumētū.Vñ reprobato in
ſtrumēto ꝯfeſſio corruit:⁊ nō nocet tanq̄ erronea:⁊ nō nocet ſm
Bar.no.ī.l.poſt legatū.ff.d his qb⁹ vt indi.Vbi dicit ꝙ eoipſo ꝙ
reprobat inſtrm̄ probat error cōfeſſiōis relate ad inſtrumentum.
⁊ ponit do.Abb.in.c.cū venerabilis.de excep. Unde cum in caſu
noſtro fuerit confeſſio relata ad inſtrumentū:⁊ inſtrumentum re
9 probetur probat error ⁊ non nocet confeſſio.¶†Preterea quod
cōfeſſio predicta noceat.patet q: vbicūq; non ſufficit veritas ſine
ſolennitate ⁊ aliquis confitet aliquid factum qd̄ apparet nō ſo-
lenniter factū cōfeſſio non nocet ſm Bal.not.in. l. alia. C. de his
quib⁹ vt idig.Unde dicit ꝙ ſi cōfiteor teſtm̄:⁊ poſt apparet non
ſolēne:nō nocet:quia non ſufficit veritas ſine ſolennitate.l.ſi veri-
tas.C.de fideicom.Sed in caſu noſtro apparet nō ſolenne q: non
probat per legitimum numerū teſtiū vt deductum eſt. igitur con
10 feſſio nō nocet.¶†Preterea etiam iſta ſunt diuerſa confiteri ali
quē fuiſſe teſtatum ⁊ talem fuiſſe voluntateꝫ teſtatoris. Unde de
vno ad aliud non eſt bona illatio.l.papinianus exuli.ff. de mino.
hoc ꝓbat ex dictis dn̄i Car.ī.d.c.cū Joānes in. v.q.vbi ex dictis
Inn.dicit ꝙ ſi quinq; teſtes dicant ſe nō interfuiſſe teſtamento:⁊
duo teſtes dicāt ꝙ imo interfuerūt valebit teſtm̄ ſup quo dicit do
min⁹ Cardi.ꝙ ad excludendā cauſam inteſtati ſufficiūt duo te-
ſtes p̄dicti ad ꝓbādū ꝙ teſtat⁹ fuerit iuxta no.ī.l.iiij.C.d bo.poſ.
ſecundū tab.Sed duo non ſufficiunt ad probandā voluntatē te-
ſtatoris ꝙ ſic teſtatus fuerit:ſed.vij.requiruntur iuxta no. p gloſ.
in.d.l.ij.qd̄ tamen dictum intelligit domi.Card. qd̄ ſtatur dicto
duorū vt nō pronuncietur falſum.tamen ꝓnunciatur inualiduꝫ.
Si ergo alia eſt ꝓbatio aliquem fuiſſe teſtatum . alia eſt ꝓbatio
volūtatis teſtatoris ꝙ ſic fuerit teſtatus.igit confeſſio vnius non
trahitur ad aliud.c.in preſentia.de proba.Itēꝫ quia interp̄tatio
fit in fauorem reſpōdentis vt per Bar.in.l.ſi quis intētione am-
bigua.ff.de iudi.¶Ex quib⁹ infertur ꝙ etiam ratificatio que dr̄
facta non nocet q: illa non probatur legitime per legitimum nu-
merū teſtium vt late demōſtratur in cōſilio domini Bulgarini.
11 ¶†Confirmatio enī ⁊ ratificatio act⁹ nulli nihil eſt aliō q̄ꝫ noui
act⁹ celebratio.l.aſſe toto.ff.de her.inſti.⁊ in.l.lege obuenire ſolet
ff.de ver.ſig.Et ideo oīs forma ⁊ ſolēnitas q̄ dꝫ interuenire ī actu
vt valeat īteruenire dꝫ iuxta ratificationē vt valeat ſꝫ Bar.ī.l. he
redes palā.§.ſed qd poſt.ff.de teſt.Sꝫ iſta ratificatio reprobatur
vt late demōſtrat.d.Bulga.ꝙ nō pōt vt teſtm̄ valere.igit ⁊c.Qui
imo vt ipſe optime dicit talis cautela inſolida arguit ſuſpitionē
p̄mi teſtamēti iuxta no.per gl.⁊ doc.ī.l.ij.ff.de cōdi.⁊ demō.⁊ cum
teſtamēta ſunt valida qd̄ poſtea ratificētur eſt ꝯtra ſtilū notario-
rū vt ꝓbatū eſt.vñ talis ſtili varietas arguit ambiguitatē.vt dicit
Bal.p illū tex.ī cōſti.Cōradi.C.de emēdatiōe iuſtiniani codicis.
¶Unde infert ſolutio ad id qd̄ in cōtrarium allegatur qd̄ dn̄s
Raynaldus cōfeſſus eſt ꝙ ſer Joānes rogat⁹ fuit de ratificatio-
ne:q: nō ſequitur ergo eſt confeſſus Albertū ratificaſſe qd̄ prius
negauerat in alia poſitione ne ſit ſibi contrarius iuxta no.p bald.
in.d.l.cū falſa.in fi.Unde omnia q̄ adducūtur ꝯtra ꝯfeſſionē te-

ſtamẽti factã per do. Raynaldum procedunt in iſta cõfeſſione ꝙ
ſer Joãnes fuerit rogatus cũ dr̃ nouum teſtm̃ ſi non ꝓbatur vali
dũ.ſ.qꝛ facta fuit ſub fiducia teſtamẽti ꝙ poſtea reprobať.⁊ ſic cõ
feſſio nõ nocet.itẽ nõ nocet ex quo non probať ſolẽnis.Jtẽ nõ in
fertur qđ ꝓbeť volũtas qđ ſic ratificat⁹ fuerit prout ſupra cõtra
teſtm̃ dictũ eſt.Dicit ẽt Bald.in rub.C.de cõſtit.pecu.ꝙ contra-
ctus nullus non firmať per cõfeſſionẽ partis.¶ Preterea ex quo
cõfeſſio eſt relata ad inſtrumentũ ſi inſtrumentũ non eſt verũ cõ-
feſſio nõ nocet.Nã vt inquit Pau.de ca.in ſuo cõſilio.cccvj.inci.
Aduertẽdũ.ille qui ꝯfitetur inſtrm̃ cẽſetur cõditionaliter cõfite-
ri ſi inſtrm̃ eſt verũ alleg.Jnn.in.c.cũ venerabilis.de excep.⁊ Jo.
an.in regula inſpicim⁹.de re.iur.in.vj.¶ Poſtremo lꝫ dñs Ray
naldus ꝯfiteatur notariũ fuiſſe rogatuꝫ de ratificatione:⁊ ꝙ for
tius eſt cõfitereť inſtrumentũ ratificatũ verũ:non tñ per hoc cen-
ſetur confiteri ratificationem que cõtineť verã ⁊ validã.¶ Pri
mũ probatur ꝙ nõ videať cõfiteri ratificationẽ contentã: qꝛ iſta
ſtant ſimul ꝙ fuerit rogatus de ratificatiõe Alberti:⁊ tñ nõ ſcri-
pſerit veritatẽ.Sꝫ aliter.Unde nõ ꝓbať hoc eſſe ⁊c.l. non hoc. C.
vñ cogna.c.in p̃ſentia.de ꝓba.Sed poſito ꝙ fatereť inſtrm̃ verũ:
tñ non cenſeť fateri ratificationẽ validã:qꝛ ex quo in ratificatiõe
requirantur tot teſtes quot in teſtamento ſtat hoc ꝙ ratificatio
non fuerit ſolẽniter facta:aliud enĩ eſt inſtrm̃:aliud ſunt contenta
in inſtrumẽto:vñ põt inſtrm̃ reprobari ſtante veritate contento-
rum probatorũ per cõfeſſionem partis ſecundum Jnno.⁊ doct.
in.c.cũ venerabilis.de excep.ita poſſunt dici nulla contenta ſtan-
te veritate inſtrumenti.Vñ dixit Bar.in.l.in teſtamento.ff. de fi-
deicõ.liber.ꝙ inſtrumẽtũ probat teſtamentũ imperfectũ. ⁊ ideo
dicit Ange.in.l.j.C.de p̃ſcrip.xxx.anno.qđ per inſtrumẽtũ proba-
tur contractus factus a muliere licet nulliter non ſeruata forma
ſtatuti:⁊ faciũt notata per Bal.in.l.labeo.§.j.ff.de pac.cum ſimi-
libus.Ex quib⁹ infero qđ cõceſſio rogitus nullo modo infert ad
validitatẽ ratificationis in inſtrumento cõtente:⁊ ſic patet qđ cũ
ratificatio ſit reprobata:talis cõfeſſio nullo modo habet dictã ra
tificationẽ cõfirmare.Sed pars aduerſa adhuc inſtat in vno qđ
declaratur in conſilio.ſ.quod ciuitas Ferrarie eſt de tẽporali iu-
riſdictione eccleſie ⁊ ſic videť quod ibi ſeruandũ ſit ius canonicũ
⁊ nõ ius ciuile iuxta nota.in.c.ij.de arbi.in.vj. ⁊ in.c.ſi duobus.de
appel.⁊ in ſpecie in ſolẽnitate teſtamẽti Doct. cõmuniter in.c.cũ
eſſes de teſta.Sed de iure canonico videť valere teſtamẽtum corã
duobus vel tribus teſtibus:qꝛ in ore duorum vel triuꝫ ſtat omne
verbum vt dicit Panor.in.d.c.cum eſſes.⁊ ideo dicit ibi domin⁹
Anto.qđ attenta dicta generali ratione valebit teſtamentum co
ram duobus teſtibus tantũ licet non interuenerit preſentia pre-
ſbyteri parochiani:quia quatenus fit ibi mentio denotať cõtin-
gentia facti.Sꝫ qꝛ iſta materia eſt multũ vulgaris ⁊ trita breuiter
me expedio:⁊ in primis dico quod cõmunis opinio Joan.an. ⁊
aliorum eſt qđ ad non pias cauſas non valet teſtamentum coram
duobus teſtibus tantũ:⁊ ibi interuenit etiam preſentia p̃ſbyteri
parochiani:put late diſputat dominus Abbas impugnando di
cta dñi Ant.in.d.c.cũ eſſes.Unde cũ in caſu noſtro nõ interuene-
rit p̃ſentia parochiani:neqꝫ in inſtrumento:neqꝫ in ratificatione
ſeqtur quod nõ põt ſuſtineri teſtamentũ iuxta diſpoſitioneꝫ tex.
in.d.c.cum eſſes.¶ Sed pars aduerſa iterũ confugeret ad aliud.
ſ.quod valeat teſtamentum coram quatuor ⁊ quod loco preſby-
ri parochiani ſufficiũt alij duo teſtes:⁊ ſic valeat coram quatuor
teſtibus vt tenuit Spec.in ti. de inſtru.edic.§.compendioſe. verſ.
Jtem ſi per ius canonicũ:⁊ hanc ſequuntur dñs Abbas ⁊ Jmo.
in.d.c.cum eſſes.⁊ Lud.roma.in repeti.auť.ſimiliter.C.ad.l.falci.
in.xxiiij.priuilegio in vltimis voluntatib⁹ qꝛ teſtimoniũ duoruꝫ
videtur fortius teſtimonio vnius cuiuſcũqꝫ ſit autoritatis.c. cuꝫ
a nobis.⁊ in.c.licet ex quadam.extra de teſtibus.Unde ſatis vide
tur eſſe quod dictũ teſtamẽtum probeť factum vel ratificatio co-
ram quatuor teſtibus.¶ Sed ad hoc dicendũ videť in primis ꝙ
dicta opinio non videť eſſe de mente dictorum cõmuniter in.d.c.
cũ eſſes.qui volunt vt ibi exprimit dominus Card.qđ ſuſpitio fal
ſitatis ſup qua fundata eſt lex ciuilis.l.fi.C.de fideicom.tollitur p
teſtes idoneos:⁊ p preſentiam preſbyteri parochialis qui cenſeť
habere notas voluntates parochianorũ. Unde dicit Jo.de imo.
in.l.nemo poteſt.ff.de lega.j.cum lex canonica ſit correctoria non
habet locũ niſi in caſu in quo loquitur.l.precipimus.C. de appel.
⁊ hanc partẽ conſulendo ſequitur dominus Rapha. fulg.in ſuo
conſilio.xxix.⁊ hoc dicit ex dictis Joan.andr. in. d.c.cum eſſes. ⁊
videť de mẽte Federici de ſenis in ſuo cõſilio.ccx.¶ Sꝫ poſito ꝙ
opinio Spec.eſſet vera tñ in caſu noſtro nõ habemus quatuor te
ſtes ꝓ teſtamẽto rogatos.Nã ẽt de iure canonico debẽt eſſe roga-
ti vt dictũ eſt. Jgiť nõ valet teſtm̃:qꝛ ex.vij.quatuor ſunt cõtra te-
ſtamẽtũ. Jtẽ nec ẽt ratificatio valet tanqꝫ facta corã quatuor teſti
bus.qꝛ reprobať p tres teſtes inſtrumentarios p quos reprobať
teſtamẽtum de falſo.vt dr̃ in.d.l.in exercendis.⁊ in.d.c.cũ ioãnes.
vt late deducit dñs Bulgarin⁹.Nec coadiuuať p alios teſtes ido
neos deponẽtes pro teſtamẽto:qꝛ illi teſtes poti⁹ ꝓbãt ꝯ ratifica-
tionẽ vt declarat dñs Bulgari.Vñ etiã opinio Spe.nõ põt locũ
habere in caſu noſtro.¶ Preterea vt diciť i pũcto cõſuetudo eſt
antiqſſima Ferrarie ꝙ i teſtamẽtis apponanť ſeptẽ teſtes.Jgitur
illa eſt ſeruãda.poteſt enĩ cõſuetudine introduci ex cã rationabi
li ꝙ maior ſolennitas requiriť in actu q̃ exigat ius cõe vt voluit
Jo.an.in addi.ſpe.in ti.de inſtrumẽ.orũ editione.§.cõpendioſe.
13 ver.ſed nunqd.qꝛ ſicut cõſuetudo † põt ꝓbationẽ inualidã appro
bare.vt in.c.cũ dilectus de cõſue.ita validã ĩprobare:⁊ ſequuntur
dñs Ant.Jmo.⁊ do.Abb.in.c.ij.de ꝓbatio.¶ Sꝫ ad hoc funda
mẽtũ duo videnť obſtare.Primũ qꝛ dicit ꝙ reperiť ꝙ aliqua te-
ſtamẽta ſunt facta corã tribus teſtib⁹.Jgiť ex actib⁹ difformib⁹
vr̃ ꝙ non ſit inducta cõſuetudo.argu.l.ſcio amico. §. medico.ff.đ
annuis le.⁊ tradiť i.l.de qb⁹.ff.đ legi. ¶ Sꝫ ad hoc rñdeo ꝙ cũ ſit
ꝓbatũ hãc eẽ vniuerſalẽ ꝯſuetudinẽ lꝫ aliq̃ teſtamẽta aliter facta
eſſent tñ non tollitur quo minus ex longiſſimo tpe ſit inducta cõ
ſuetudo.Sicut qñ maior pars populi aliqua pte contradicente
facit ſtatutũ iuxta.l.ꝙ maior.ff.ad munici.⁊ ita decidit barto.in
l.de quibus.in.iij.q.prin.ff.de iuſti.⁊ iur.tradiť.in.l.ij.C.q̃ ſit lon-
ga ꝯſue.⁊ in.c.fi.extra eodẽ ⁊ maxie qñ illa teſtamẽta aliter facta
14 eẽnt ad pias cãs.¶ † Scõꝫ qđ videbať obſtare eſt qꝛ ad hoc vt cõ
ſuetudo introducať cõtra ius cõe debet eſſe rõnabilis ⁊ ꝓbari dꝫ
rationabilitas ꝯſuetudinis maxie qñ lediť ius diuinũ put vr̃ le-
di in caſu nr̃o iuxta illud.Jn ore duorũ vel triũ ſtat omne verbũ.
vt in.d.c.cũ eſſes Abb.in.c.ij.de ꝓba. Sꝫ hic nõ eſt ꝓbata ratio-
nabilitas cõſuetudinis.igiť ⁊c.¶ Sed ad hoc rñdeo dupliciter.
Prĩo ꝙ eſt ꝓbata rõ ex diſpoſitiõe ⁊ p̃ſumptione legis que ſuſpi
cať falſitates ⁊ ad illas ſecundas inducta eſt legalis ſolennitas. l.
fi.C.de fideicõ.l.hac cõſultiſſima.C.qui teſta.facere poſ.⁊ licet lex
canonica hoc nõ ſuſpicareť tñ ſtatuta ⁊ cõſuetudines locorũ poſ
ſunt ſuſpicari.Vñ cũ iſta ſit rõ exp̃ſſa in.l.antiqua ab illa recipit
interpretationẽ paſſiuã ⁊ declaratiuã lex noua.item conſuetudo
noua.l.nam ⁊ poſteriores.ff.de legi.⁊ res de facili redit ad naturã
ſuam.l.ſi vnus.§.pactus.ff.de pactis.xxxv.di.c.ab exordio.legum
aũt p̃ſumptiones ſunt liquidiſſime ꝓbatiões.l.licet Jmperator.
ff.de legat.j.l.ſi qs locuples.ff.de manu teſta.¶ Scđo reſpondeo.
Nã vt dicit Jnno.ꝓbatio que fit p inſtrumẽtũ dr̃ miraculoſa ꝙ
credať pelli animalis mortui.Jta dicit in.c.cũ. p.tabellio.de fide
inſtru.Unde virtus cõſiſtit in p̃ſumptione que eſt pro notario.c.
15 ad audiẽtiã.de preſcri.¶ † Unde videmus ꝙ per duos teſtes etiã
nõ deſcriptos reprobať inſtrm̃.qꝛ eorum probatio eſt vera vt con
cludũt doc.in.d.c.cũ ioãnes.⁊ in.l.in exercẽdis.C.de fide inſtr. lꝫ
ergo dubitatũ eẽt an cõſuetudo potuiſſet ĩtroducere ꝙ nõ stareť
dicto duoꝝ vel triũ deponẽtiũ viua voce ꝓ teſtamẽto p no.i.d.c.
cũ eſſes.tñ bene poſſet introducere ꝙ non ꝓbaretur p publicum
inſtrumẽtũ.niſi in eo eſſent deſcripti ſepteꝫ teſtes.qꝛ huic nõ ꝯdi
cit lex diuina nec ẽt lex poſitiua qnimo de rigore p ſolũ publicuꝫ
iſtrm̃ in q̃ ſunt deſcripti ſeptẽ teſtes nõ ꝓbať.put diſputãt mul-
ti doc.poſt gl.i.l.fi.C.de fideicõ.⁊ in.l. heredes palã in pri .ff. de te
ſta.Jgiť potuit talis cõſuetudo introduci q̃ videť poti⁹ iuris diſ
poſitiõi cõſona. ex quo inferť ꝙ lꝫ i teſtamẽto ⁊ ratificatione ſint
deſcripti. vij.teſtes tñ nõ ſufficit qꝛ ĩtelligi dꝫ cõſuetudo dũmõ a-
liq ex eis nõ cõtradicãt inſtrumẽto put ĩ caſu nr̃o ſm̃ bar.⁊ doc.
i.d.l.heredes palã. ¶ Ex qb⁹ apparet ꝙ nõ obſtat ꝙ ciuitas Fer
rarie ſit de terris eccleſie ⁊ ibi ſeruari debeãt canones.¶ Poſtre
mo impugnať dictũ teſtamẽtum.qꝛ vt teſtes deponunt fuit ſcri-
ptũ p tabellionẽ lectũ corã teſtatore ⁊ teſtib⁹. Unde poſito ꝙ te-
ſtator ĩterrogat⁹ an ſcripta ⁊ lecta ſibi placerẽt.reſpõdiſſet ſic ta
le teſtamẽtũ i caſu nr̃o dꝫ valere: ẽ enĩ q̃ſtio antiq̃ pilei ĩ q̃ſtionib⁹
ſabbatinis .q. cxvij. ĩ q̃ determinat teſtamẽtum nõ valere qꝛ teſta-
tor nõ exp̃ſſit nomẽ heredis.l.iubem⁹ .C. de teſt.ſꝫ gl.ibi determi-
nat ꝯtrariũ quã cõiter ſequunť doc.ĩ eo q põt articulate loq.⁊ maxi-
16 me qñ talis ĩterrogatio fit a tabelliõe:† qꝛ fides tabelliõis aufert
oẽm ſuſpitionẽ falſitatis cum ei cõmittatur tota ſubſtãtia verita
tis arg .l.ſi quãdo .C.de teſti. Sed in caſu nr̃o poterat articulate
loqui qꝛ poſtea loquutus fuit.Jgitur videť ꝓpter hoc teſtamen
tũ nõ vitiari. Jtẽ nec grauis infirmitas habet vitiare qꝛ valet te
ſtamẽtũ cõditũ ab ĩfirmo ſemimortuo ⁊ balbutiẽte.vteſt caſus in
17 l. qm̃ indignũ C. de teſt.⁊ ibi gl.p quẽ tex.cũ gl.dicit ibi Ang. † ꝙ
exiſtẽs in extremis ⁊ habẽs linguã groſſaꝫ ⁊ balbutientem dũmo
do ſit ſane mẽtis põt teſtari.ita etiã dicit Ange.in.l.in fraudem
§.j.ff.de teſta.mili.⁊ Ang.⁊ Jo. de imo.in.l.in aduerſa.ff.de teſta.
⁊ ita p maximo fundamẽto adducit dñs alex.ĩ ſuo cõſilio.xxxiij.
in.iij.volumi.ita dicit Areti. preceptor meus in .l. heredes palã.
aut volumus ꝙ nõ valeat ĩſtitutio qꝛ nõ exprimit teſtator nomẽ
heredis ⁊ hoc dicit non poteſt qꝛ ſatis dr̃ exprimi per relationem
ad aliud.l.j.§.ſi qs ita.ff.de ver.obli.qꝛ ſi ſufficit ꝙ exprimať taci
te p ſubanditionẽ .l.j.§. diuus.ff. de here.iſti.fortius qñ exprimiť
exp̃ſſe p relationẽ ad aliud.Aut volumus ꝙ nõ valeat qꝛ factum
p ſuggeſtiões:⁊ hoc dicit nõ põtqꝛ inſtitutio facta per blãditias
valet.

valet.l.fi.C.ſi quis aliquē teſta.probi.Igiť minus dꝫ vitiare ſola
ſubrogatio ſcdm eum. ¶Sed premiſſis nō obſtantibus contra
riā ſniam veriorē exiſtimo in caſu nr̄o qn̄ ex deductis ⁊ ꝓbatis
apparet teſtatorē nō reſpōdiſſe ſic qꝛ voluerit teſtari vel ꝑfecte te-
ſtari ſed potius inconſiderate ⁊ propter importunitates ⁊ ſugge-
ſtiones vt illas remoueret oppreſſus maxima īfirmitate ⁊ oppreſ
ſus importunitate matris que volebat ꝙ ita teſtareť ⁊ nō reſpon
dit ex ſua volūtate ſed ꝓut faciunt aliquando infirmi q grauati
ad oīa reſpōdēt ſic.⁊ iſta probanť arguendo a priori ⁊ poſteriori.
ꝓut in ſimili arguūt Bal.⁊ Saly.in probanda ſimulatione in.l.
multum intereſt.C.ſi quis alteri vel ſibi.Itē ab his q̄ geſta in pri
mo actu a ꝑori qꝛ vt late deducit dn̄s Bulgarinꝰ plures teſtes in
ſtrumētarij ⁊ nō īſtrumētarij ꝓbāt ꝙ nolebat facere teſtm̄ ſꝫ ꝙ vo
lebat decedere cū teſtō patris nec ab eo diſcedere. Vn̄ cuꝫ appeat
de voluntate cōtraria pauloante nō videť habere locū glo.in.d.l.
iubemꝰ.ſcdm Pau.de ca.in ſuo ꝯſilio.ccclxiiij.vbi vult ꝙ qn̄ pre
cedit aliud teſtamētū de lōginquo.In dubio nō videť voluiſſe ab
eo recedere ⁊ nō hꝫ locū gl.i.d.l.iubemꝰ.Ita ī caſu nr̄o ex quo ap
paret de volūtate contraria pauloante ⁊ maxime qꝛ aſſerebat ꝙ
ita rogatꝰ fuerat a patre.Vn̄ nō preſumitur ī dubio mutatio vo-
luntatis.l.cū tacitum.ff.de probatio. ¶A poſteriori ꝓbať quia
ipſemet tabellio dixit ꝙ nihil erat actū.vt deponūt aliqui teſtes.
Itē apparet hoc qꝛ q̄ſiuerūt ꝙ albertꝰ teſtamētū ratificaret ꝙmi
nus erat neceſſariū:qd̄ arguit ſuſpitionē vt ſupra deductum fuit
Itē ex his q̄ dicta ⁊ geſta ſūt ī ipō actu qꝛ teſtes deponūt ꝙ lamē-
tabať ⁊ reuoluebat ſe ſup lecto ⁊ nō itelligebat qd̄ legereť.Qd̄ ꝯſi
derat etiā Pau.de ca ī.d.ꝯſilio.Itē qꝛ plures teſtes dicunt ꝙ al-
bertꝰ dixit tabellioni ꝙ rediret qꝛ volebat ſub alia forma teſtari
⁊ addere plura:⁊ ſic pꝫ ꝙ nō reſpōdit habēdo teſtm̄ ꝓꝑfecto ꝓut
oīa iſta deducit dn̄s Bulgarinꝰ:quo caſu cōcludēdū eſt nō velere
tanq̄ nō ꝓcedens a voluntate alberti.Imo contra voluntatem
ſuā in hoc caſu.Hoc etiā a fortiori tꝫ Pau.de ca. in.d.conſi.in.l.
hac cōſultiſſima.C.q teſta.face.poſ.⁊ Ludo.roma. in cōſi. cccvj.ꝑ
ea que voluit Albertus Papien̄.quē refert Io.an.in addi.ſpec.in
ti. de teſta.§.j.in additione que incipit.Pileꝰ.Ubi vult ꝙ qn̄ ali
quis de teſtatoris volūtate īformatus vel forte meditās qd illi te-
ſtamētū prudēter agēdū eēt fecit ſcribi teſtamētū ſm ꝙ ipſe vult
quo ſcripto notariꝰ legat īſtitutionē heredis teſtatori ⁊ īterroget
an velit facere:reſpōdit ꝙ ⁊c.tale teſtamentū nō valet eo ꝙ dareť
18 de facili materia fabricandi falſuꝫ.† ad ſingula enim infirmꝰ īfir
mitate grauatus rn̄det ꝙ ſic.Itē qꝛ talis modꝰ teſtādi non eſt in
vſu.⁊ ſic iproba ſupſtitio eſt illū inuenire.c.ij.extra de trāſla.p̄la.⁊
hanc opinionē alberti Papien̄.ſequiť ibi Io.and.⁊ Pau.de ca.
Ita allegat Io.and.in.d.conſi.⁊ dn̄s anto.in.d.c.cum tibi.⁊ Lu-
do.in.d.ꝯſi.Et licet Bal.⁊ Saly.in.l.iubemꝰ.⁊ Io.de imo.in.d.
c.cum tibi.⁊ do.alex.in.d.cōſi.⁊ areti.in.d.l.heredes palam dicant
qd̄ Io.and.nō ſequiť opinionē alberti Papienſis ſed gloſſ.in.d.
l. iubemus.⁊ hoc dicūt ex eo qꝛ recitata opiniōe accurſij dicit qd̄
illa videť verior.Unde licet poſtea ponat opi.Alberti non vr̄ ab
alia recedere:ſed mihi videť ꝙ Io.an.ſequať albertū.Nā vex eſt
qd̄ in queſtiōe ſimpliciter poſita per gl.ī qua dubitatur an valeat
inſtitutio facta ad īterrogationē nō expreſſo noīe heredis ꝑ teſta
torē qd̄ ipſe ſequiť opi.Accurſij per rationes de quibꝰ ibi per eū
reprobatis rationibꝰ tenētiū opi.contrariaꝫ.Sed poſtea ſubdit
Inuenio Albertū Papienſem tenuiſſe contrariuꝫ tamen in his
terminis ⁊c.Unde pōderandum eſt in primis qd̄ non ſimpliciter
dicit alber.papien̄.tenere cōtrariū.ſed in terminis de quibꝰ loq-
tur ⁊ recitata opi.alber.nihil dicit ⁊ ſic trāſit cū ea.Unde iſta nō
ꝯtradicūt ꝙ opi.gl.regulariter procedat ⁊ quod in terminis po-
ſitis ꝑ albertū regulariter ꝓcedat eius opi.⁊ limitetur opi.gl.qn̄
fuit ſcriptū ⁊ dictatū ī abſentia ⁊ poſtea lectū.⁊ ꝙ iſta fuerit mēs
Io.an.pꝫ etiā ex alio qꝛ rōnes adducte pro opi.Accurſij nō ꝯtra
dicūt opi.Alber.ſi recte īſpiciantť ⁊ iſta eſt vera itelligētia cui nō
cōtradicūt bal.⁊ Saly.qui dicūt ꝙ Io.an.tꝫ opi.gl.qꝛ poteſt te-
nere ⁊ illā illo caſu limitare.ſi ergo ſuſpicať alber.Io.an.⁊ ſequa
ces qn̄ nō conſtat in primis de cōtraria voluntate fortiꝰ ī caſu no
ſtro qn̄ aū in ipſo actu cōſtat de cōtraria voluntate.vt dictum eſt
⁊ poſt.⁊ huic cōcluſioni nō cōtradicit cōis opi.Dū vult ꝙ valeat
qn̄ pōt articulate loqui:nō loquiť ꝑcie in terminis alberti:ſꝫ tm̄
qn̄ teſtator interrogať an velit talē heredē inſtituere ⁊ fortiꝰ non
ꝓcedit in caſu noſtro in quo tot cōcurrūt ita ꝙ eſt magna ſuſpi-
tio falſitatis.¶Ex quibꝰ apparet ꝙ nō obſtat ꝙ diciť de tabel-
liōe interrogāte qꝛ apparet ꝙ fuit adhibitꝰ a matre que fuit īſti-
tuta ꝙ arguit magnā ſuſpitionē vt cōſiderat Pau.de ca.in.d.cō
19 ſil.† Nam ſicut qn̄ aliquis ad īſtātiā eius q vult eſſe heres īterro-
gat an illū velit eſſe ſuū heredē ⁊ teſtator dicit ꝙ ſic eſt potiꝰ q̄dā
ſuſpitio q̄ teſtamētū ſm Nico.de mata.⁊ bal.in.d.l.iubemus ita
cōcludēdū eſt qn̄ notarius eſt adhibitꝰ ab eo q vult eſſe heres qui
ita interrogat an vult illum eſſe heredē ⁊ teſtator reſpōdet ꝙ ſic.
Unde refert inſignis doc.dn̄s Franciſci.paduanꝰ de capite liſte.
in.l.j.§.ſi quis ita.ff.de verb.oblig.ꝙ qn̄ is qui volebat eſſe heres
adhibuit notariū ⁊ fecit ſcribi teſtm̄ ⁊ ſe ſcribi heredē ⁊ fecit ꝙ ta
bellio grauiter infirmatū interrogaret ⁊ reſpondeat ſic ꝙ tale te
ſtamētū nō vꝫ ſicut dicūt in terminis Bal.⁊ Nico.de mata.⁊ di-
cūt ſe ita cōſuluiſſe ⁊ ſubſcripſerūt ſe oēs doc. Paduani.⁊ ita lo-
quiť etiā albertus papienſis.Reperio etiā ꝙ inſignis doc.Pau.
de caſt.in.l.j.§.ſi qs ita.ff.de ver.obli.limitat glo.in.d.l. iubemus.
niſi teſtator interrogatꝰ eſſet in graui infirmitate cōſtitutus ⁊ in
terrogatus fuiſſet ſubmiſſus ad peti.cōſanguinei q fuit inſtitutꝰ
⁊ ita ſequunť eū Moderni peruſini ⁊ ſenēſes allegantes ad hoc
predictā no.Io.an.Ex qbꝰ patet ꝙ cū tabellio fuerit adhibitus
a matre ꝙ nō debet valere.⁊ ſic hoc caſu ꝑſona tabelliōis qꝛ ſub-
miſſus a matre nō tollit ſuſpitionē ⁊ hoc maxime in caſu nr̄o in
quo vt ſupra eſt oſtenſuꝫ arguiť perſona tabelliōis multū ſuſpe-
cta.⁊ ſic ceſſat ratio Bal.in.d.l.iubemus.Ex quibꝰ patet ꝙ non
obſtāt alleg.ꝑ do.alex.qꝛ loquuntur qn̄ allegatur ſola infirmitas
Sꝫ in caſu nr̄o plura alia cōcurrūt ⁊ eſt alia q̄ſtio.⁊ maxime iſta
procedunt in caſu nr̄o.qꝛ tres teſtes deponunt ꝙ nihil reſpōdit
propter quos arguiť ſuſpectū teſtamētū de falſo ꝑꝑ quā ſuſpitio
nē Albertꝰ ⁊ Io.an.noluerūt teſtamentū valere ⁊ ꝓ certo q̄libet
iudex in caſu iſto iſtā partē ſeq dꝫ.¶Suppoſita validitate teſta-
mēti ꝙ tn̄ eſt falſiſſimum videndum eſt an ꝓbať legitime heredi-
tas adita per matrē alberti q̄ dr̄ īſtituta ⁊ cōcluditur ꝑ dn̄ꝫ Bul
garinū ꝙ nō in cōſilio ſuo.qꝛ mulier adire nō pōt ſine cōſenſu cō
20 ſanguineoꝝ.† Igitur cū nō ꝓbeť aditio facta cū ꝯſenſu eſt nul-
la.l.ſi qs mihi bona.§.iuſſum.ff.de acquirē.heredi.⁊ per bal.in.l.
j.ad fi.C.q admitti.Sed ad hoc conatur dupliciter reſpondere.
¶Primo ꝙ dicta mulier multos cōtractꝰ fecit tanq̄ heres Al-
berti adhibito cōſenſu cōſanguineorū per quos actus īducebať
aditio.iuxta.l.ꝓ herede.ff.de acquir.here.Igitur ipſi adeūti cen-
ſenť cōſenſum preſtitiſſe arg.eorū que no.Bald.in.l.j.C.q admit-
ti.ī.j.q.vbi vult ꝙ ſi filꝰ emācipatus preſente iudice recipit a de-
bitoribꝰ hereditarijs cēſeť bonorū poſſeſſionē agnouiſſe.pro hoc
vltra eū adduco doctrinā Bal.in.l.gerit.ad fi.ff.de acqui. hered.
vbi vult ꝙ ſi pupillus facit aliquē actū ꝑ quē inducať aditio mā
dante vel laudāte tutore induciť aditio hereditatis ⁊ ſic cēſetur
aditioni autoritatē ꝓſtare qn̄ ꝓſtat autoritatem actui ꝑ quē idu-
citur aditio.ita pūctualiter videť dicēdū cōſanguineis cōſentien
tibus mulieri cōtrahēti per quē cōtractū induciť aditio.¶Sed
ad hoc reſpōdeť ꝑ dn̄m Bulgarinū ꝙ ſi geſſit ſeu cōtraxit tanq̄
heres nō diciť tunc velle adire ſed iā adiuiſſe ⁊ eſſe heredē.Unde
cōſanguinei qui hoc nō intelligūt nō cēſentur aditioni conſenti
re qꝛ forte cōſenſerūt cōtractui tanq̄ vtili ea exiſtēte herede q nō
cōſenſiſſent aditioni hereditatis magis ꝑiculoſe ⁊ remittit ſe ad
dicta ꝑ eū ī rub.C.q admitti.Et certe hoc deciditť ex dictis Bal.
21 ibi dū vult.† ꝙ ſi in aliquo actu requiriť preſentia propinquorū
debēt tales ꝓpinqui ꝑſentes factū ꝑfecte intelligere.alias nō di-
cunť ꝑn̄tes allegat gl.in.l.tutor.ff.de bono.poſ.dū dicit amicis ⁊
iudice ſciētibꝰ.Igiť fortiꝰ qn̄ requiriť cōſenſus qꝛ ignorās nō cō
ſentit.l.ſi per errorē.ff.de iuriſ.om.iud.iūctis dictis Bal.ī.l.j.ff.e.
dū ponit q̄ſtionē qn̄ filius emācipatus recipit a debitoribꝰ here-
ditarijs corā iudice:an videať agnoſcere bonorum poſſeſſionē ⁊
cōcludit ꝙ ſi iudex intelligebat hūc filiū eſſe in caſu agnoſcendi
bonoruꝫ poſſeſſionē tunc videtur agnoſcere corā iudice ſicut ecō
tra videreť repudiaſſe.l.ſi preteritus.ff.de bono.poſſ.cōtra tabu.
Sed ſi iudex hoc non intelligebat non cenſetur factū corā iudice
Nam non diciť intelligere ille qui cauſam ignorat.l.ſi is ad queꝫ
⁊.l.pupillus.ff.de acq.here.qua ergo ratione quādo per actū in-
duciť agnitio ſi fiat ꝑſente iudice nō induciť qn̄ fit iudice igno-
rāte an faciat cauſa agnoſcēdi vel qꝛ ſit acquiſita pariter. Idem
dicendū eſt in aditione quādo poteſt fieri actus animo adeundi
vel qꝛ hereditas fuerit adita ⁊ fortius in caſu nr̄o quia non ſolū
requiritur ꝑſentia ⁊ intelligētia ſed etiam conſenſus. ¶Ex quo
aūt ſumus in facto alieno ꝑſumitur ignorantia.l.verius.ff.de ꝓ-
ba.⁊ ꝑ Bar.in.l.non fatetur.ff.de confeſ.⁊ in.l.ſi poſt diuiſioneꝫ.
22 C.de iur.⁊ fac.igno.† Itē qui allegat ſcientiā debet illā probare.
l.ei q.ff.de proba.⁊ maxime cū ſit fundamentū intentionis ⁊ va-
liditatis aditionis.iuxta not.ꝑ Bar.in.l.in illa.ff.de verb.oblig.
⁊ Bar.⁊ etiam no.Bal.in.l.j.in quarta oppoſitione.ff.de bono.
poſ ſm tab.Confirmo optima ratione.Nā tale ſtatutū cenſetur
editū ne mulieres in aditione decipiātur ſecūdū Bald.⁊ doc.in
l.trāſactioneꝫ.C.de tranſac.⁊ Bal.in.l.ij.C.de adoptio.Sed per
talē ſolennitatem adhibitaꝫ in contractu non ſatiſfit menti ſta-
tuentiū ex quo examinať ꝑ conſanguineos qualitas ꝯctus ⁊ non
qualitas hereditatis an ſit lucroſa vel dānoſa.Igiť nō dr̄ ſeruatū
ſtatutū ex quo mēs nō eſt ſeruata ſm bal.in.l.curatoris.C.de neg.
geſt.¶Cōfirmať hoc idē nā cū reqratur in aditiōe cōſenſus con
ſanguineorū:ꝯſanguinei ſcire debēt hr̄ditatē delatā ⁊ an ex teſta-
mēto vel ab īteſtato ⁊ ꝓ q̄ parte ſicut in ſimili dicit Bar.ī tutore
in.l.is poteſt.in fi.ff.de acq.here.Sed iſta nō ꝓbātur in caſu no-

ſtro. Igit̄ nō pōt dici ꝙ aditiōi hereditatis conſenſerint. ¶ Ad
aliud aūt qḋ opponitur per partem aduerſam optime reſpōdet
dn̄s Bulgarinus: ⁊ cū eo tranſeo. Nā licet mater tanꝗ̄ heres cō
traxerit cū Comite Raynaldo: ⁊ ſic v̄ba enunciatiua vident̄ pro
bare ipſam heredē inter dictas partes iuxta. l. optimam. C. de cō-
trahen. ⁊ cōmit. ſtipu. ⁊ per Bart. in. l. ſciendum. ff. de verb. obli.
Tamen concludēdū eſt illud non obſtare. Quoniam aut queri-
mus nunqd probet̄ aditio hereditatis illi⁹ qui poteſt heres eſſe
⁊ cui delata eſt hereditas: ex eo qꝛ enunciat ſe heredē. ⁊ dicendū
eſt ꝙ ſic. ⁊ ita loquit̄ bar. in. l. gerit. ff. de acqren. heredita. ¶ Aut
querim⁹ nunqd ꝓbetur heres inter eaſdem partes cōtrahentes
virtute cōfeſſionis ⁊ tūc quo ad effectū ꝯtract⁹ geſti dicēdū eſt ꝙ
ſic. ⁊ ita loquit̄. l. optimā cum ſimi. ¶ Aut querimus nunqd pro
betur heres ſi poſtea diſputat̄ principaliter an ſit heres ⁊ dicēdū
eſt qḋ nō ſm̄. d. An. in. d. c. illud ꝑ illū tex. ⁊ ibi ſequit̄ do. Abb. q
reſpōdet ad aliqua que in ꝯtrariū allegari poſſunt. ¶ Preterea
ex quo partes cōtrahentes attēta forma ſtatuti nō poterant face
re illam heredē niſi ſolēniter adiuiſſet. nec poterant illi ſolēnitati
renunciare videt̄ qḋ talia verba non probent ſm̄ Bar. in. l. ſcien-
dum. ff. de verb. obli. Quoniā ad hoc vt ſit heres requirit̄ ſolēnis
aditio. Sed vbicūqꝫ requirit̄ in actu nō ſolū veritas ſꝫ ſolēnitas
nō ꝑiudicat cōfeſſio ſm̄ Bal. in. l. alia. C. de his quib⁹ vt īdignis
Cōfirmat̄ hoc per ea que not. ſpec. ⁊ ſequit̄ Jo. an. in addi. ſpecu.
in ti. de locato. §. nūc aliqua verſi. lſ̄. vbi cōcludūt poſt antiquos
ꝙ ſi aliquis recipit rē in emphyteoſim ab eccleſia vt dn̄a illi⁹ rei
nō tn̄ inter eaſdē perſonas probatur dominiū iuxta. l. optimā. qꝛ
dicūt ꝙ certi ſunt modi acquirēdi dominiū ⁊ per quos quis dn̄s
efficiat̄. Igitur ex tali aſſertione nō probatur dn̄s. Ita dicam⁹ in
caſu noſtro ꝙ ex quo mulier non pōt effici heres niſi certo modo
interueniente certa ſolēnitate: nō debemus dicere ꝙ ꝓbet̄ heres
ex tali inſtrumento. ¶ Et per hec tollit̄ ſi diceret̄ ꝙ aliud eſt que
rere nunquid probet̄ heres ſi apparet illam nō eſſe heredem qꝛ re
probet̄ teſtamentū: ⁊ tūc eſt clarū ꝙ non noceret confeſſio: qꝛ pro
batur rē aliter ſe habere. l. ſi poſt diuiſionē. C. de iur. ⁊ fac. ignorā.
⁊ per Bal. in. l. nō idcirco ꝑ illū tex. C. de iuris ⁊ facti ignorantia.
Et aliud eſt ꝗrere ſuppoſita validitate teſtamenti an ipſa probet̄
heres: ſi aliter non probaret̄ teſtamentū nullum ⁊ in hac difficul-
tate ſumus in caſu nr̄o in qua vt dixi qꝛ iſta non poteſt eſſe heres
niſi ſolēniter adiuerit. talis cōfeſſio non facit ipſam heredē quia
nō poſſunt partes illi ſolēnitati renunciare ſcḋm Bar. in dicta. l.
ſciendū. ⁊ probatur in clemen. prima vt lite pendente iuncto. c. j.
de regulis iuris in. vj. ⁊ confitendo illam heredē confitetur illam
ſolēnitate adiuiſſe. ſed difficultas eſt an ꝑſumat̄ heres donec pro
betur contrariū: ⁊ cōcludendum eſt ꝙ non ſm̄ Cy. Bal. ⁊ Saly.
in. l. nō epiſtolis. C. de probatio. vbi concludunt ꝙ qn̄ reſultat cō-
feſſio ex aſſertione ſcripture qualitatis ꝑſone: ſi talis aſſertio ſit
principaliter propter ſe preſumit̄ eſſe talis donec probetur cōtra
riū licet ſuper tali qualitate partes diſponere non poſſint. d. l. nō
epiſtolis ſi aūt ſit natiue ⁊ propter aliud ⁊ tunc non reſultat pre-
ſumptio alleg. Inn. in. d. c. illud. de preſump. Si ergo in caſu nr̄o
cōtrahit vt heres: ⁊ ſic iſta qualitas eſt ꝓpter aliud enunciata nō
preſumit̄ per heredes ex quo hoc nomen heres ꝓpter aliud fuit
enūciatū. Propterea ꝓbabiliter dici pōt ꝙ licet dn̄a Ludouica
contraxerit cū comite Raynaldo vt heres alberti: tn̄ ꝓpter hoc
dn̄s Raynaldus nō videtur fateri ipſā eſſe heredē imo ipſa que
cōtrahit vt talis ad inſtātiā dn̄i Raynaldi tenebat̄ oſtēdere ſe eſ-
ſe talē. ⁊ ſic ſe eſſe heredē: caſus eſt in. l. j. C. creditorē euictionē pi-
gnoris nō debere. ⁊ no. Bar. in. l. procurator qui pro euictione. ff.
de ꝓcura. ſec⁹ ſi fuiſſet enūciata heres dn̄o Raynaldo qꝛ tūc pro
cedunt que dicta ſunt ſupra. ⁊ ſic cōcludit̄ ꝙ non probatur dictā
dominā Ludouicā adiuiſſe legitime hereditatē. ¶ Succedit aūt
tertia difficultas poſito ꝙ Alber. teſtat⁹ fuiſſet ⁊ ꝙ dn̄a Ludoui
ca legitime hereditatē adiuiſſet: nunqd ſit locus fideicōmiſſo fa-
cto in teſtamento dn̄i Pauli ſi Albertus decederet inteſtatus ⁊
ſine liberis ex quo Alber. deceſſit teſtatus ſuper quo memini me
alias conſuluiſſe ꝙ ſic licet in cōtrariū videtur tex. in. l. generali-
ter. in principio. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ſub cōdi. factis. ⁊ qꝛ copulati-
ue ſunt appoſite due cōditiones iuxta. l. ſi heredi plures. ff. de cō-
di. inſtitu. allegādo ad hoc ꝙ intelligēda erat illa cōditio ſi inte-
ſtatus deceſſiſſet qn̄ fuiſſet teſtatus de illis bonis dn̄i Pauli de
qbus nō fuit teſtat⁹ qꝛ nō potuit ex quo ꝑdeceſſit matri: ⁊ ſic eo
tp̄e quo de illis teſtari nō potuit allegaui quoddā cōſiliū Ange.
⁊ verba Raph. ful. in. l. generaliter. in ſi. prin. ⁊ no. in. l. ſi mater. C.
de inſti. ⁊ ſubſti. ſub cōdi. fac. cuius cōſilij copiā reperire non po-
tui. Sed in preſentiarū dicta opinio ēt placet. ⁊ pro ea preceptor
meus dn̄s Jo. bap. de ſancto ſeuerino ī ſuo cōſilio in hoc caſu al-
legat tex. optimū. inſti. de legiti. agna. tutel. §. ꝙ autē. vbi tex. for-
maliter dicit ꝙ aut lex ab inteſtato vocat ad tutelā agnatos: ⁊ nō
hꝫ hāc ſignificationē ſi nō fecerit teſtm̄ is q poterat tutores dare.
23 ſꝫ quātū ad tutelā ꝑtinet inteſtat⁹ deceſſit. † Igit̄ diſpoſitio q̄ lo-
quit̄ in inteſtato reſpectu certe rei verificat̄ i eo qui deceſſit teſta
tus ſi reſpectu illius rei inteſtatus deceſſerit ⁊ ſic cū pater in caſu
nr̄o adiecerit illā conditionē: ſi inteſtatus deceſſerit reſpectu bo-
norū ſubiectorū fideicōmiſſo qꝛ voluit ſibi poteſtatē auferre ꝙ ſi
vellet nō poſſet de illis bonis teſtari dicit̄ inteſtatus reſpectu di-
ctorū bonorū deceſſiſſe. ⁊ ꝓ his eſt ſimilis tex. in. l. inteſtato paren
te mortuo agnatis defert̄ tutela. que verba reſoluunt̄ in cōditio-
nē ſi pater mortu⁹ fuerit inteſtat⁹. l. a teſtatore. ff. de cōdi. ⁊ demō.
⁊ tn̄ tex. ſubdit. inteſtatus aūt videt̄ nō tantū qui teſtamētū nō fe
cit ſꝫ ⁊ is qui teſtamēto ſuo liberis ſuis tutores non dederit. quā
tū em̄ ad tutelā ꝑtinet inteſtatus eſt: ⁊ ſic ꝓbat ꝙ illa verba con-
ditionaliter ꝓlata ſi inteſtatus deceſſerit. Verificant̄ qn̄ quis nō
diſpoſuit de ea re cui⁹ cōtēplatiōe fuit ea cōditio adiecta. ¶ Pre
terea illa litera notāter ꝓbat in ver. nō tm̄. ꝙ iſta duo a pari ꝓce
dūt quo ad effectū parificāde cōditiōis: ſi inteſtat⁹ deceſſerit vel
ꝙ teſtm̄ nullo modo fecerit vel lꝫ fecerit non diſpoſuerit de illa re
cui⁹ cōtēplatiōe fuit dicta cōditio appoſita ⁊ iſta lectura multū
facit ꝓ iſta cōcluſiōe. Cōfirmat̄ iſta pars qꝛ illa verba ſi deceſſerit
inteſtat⁹. nihil aliud īportāt ꝗ̄ ſi teſtādo nō diſpoſuerit de dictis
bonis ⁊ ſic nō voluerit bona ad aliū ꝗ̄ ad fideicōmiſſariū ꝑueni-
re. alia em̄ rōne nō pōt cēſeri appoſita. ⁊ ſine effectu nō cēſet̄ appo
ſita. l. ſi qn̄. ff. de leg. j. Igit̄ dicta ratione cenſet̄ appoſita. l. quāuis
cū gl. C. de fideicō. Si ergo habuit hūc intellectū ſi teſtādo nolue
rit de his bonis diſponere. Igit̄ talis cōditio extēdit̄ ad aliū ca-
ſum ſi teſtādo nō potuerit diſponere qꝛ ēt in legatis ⁊ fideicōmiſ
ſis diſpoſitio facta in vnū caſum voluntatis extēdit̄ ad aliū caſū
īpotētie ſm̄ Bar. in. l. pater ſeuerinā. ff. de cōdi. ⁊ demō. cui⁹ opi-
nio approbat̄ cōiter in. l. j. ⁊ ibi late dixi. ff. de vul. ⁊ pupil. ¶ Pre
terea alia rōne oſtēdit̄. Nā teſtator inſtituit filiū in ſola legitima
in quā voluit īputari bona eccleſiaſtica ⁊ vxorē inſtituit donec vi
xerit ⁊ vitā vidualē ſeruauerit. ⁊ poſt mortē vel trāſitū ad ſcḋa vo
ta inſtituit ⁊ ſubſtituit filiū Albertū ex quo pꝫ qḋ ea viuēte ⁊ ſer
uāte vitā vidualē noluit qḋ fili⁹ poſſet de bonis ſuis diſpōere: qꝛ
ꝑ talē diſpoſitionē eſt ablata poteſtas diſponēdi ⁊ inter viuos et
in vltima volūtate: igit̄ illa cōditio. Si inteſtat⁹ deceſſerit ꝑ quā
videt̄ cōcedi poteſtas diſponēdi intelligi dꝫ poſt delatū fidecom-
miſſū quo tp̄e poterat diſponere qꝛ an̄ talis cōceſſio poteſtatis
diſponēdi erat īpoſſibilis ⁊ ꝯtra volūtatē. ar. l. ſub cōditiōe. ⁊ ibi
Bar. ff. de cōdi. ⁊ demon. Igit̄ cēſet̄ appoſita cōditio eo caſu quo
pōt verificari ⁊ ſic poſt delatū fideicōmiſſū. ⁊ ſi dicat̄ cōditio ſi ſi
ne liberis pōt ēt verificari viuēte matre ⁊ vitā vidualē ſeruāte.
Igit̄ idē in caſu nr̄o arg. l. iā hoc iure. ff. de vul. ⁊ pupil. Reſpōdet̄
ꝙ ratio neceſſitatis que militat in ea cōditiōe ſi inteſtatus deceſ-
ſerit opat̄ ꝙ nō fiat equalis determinatio ſꝫ difformis. quo caſu
limitat̄ regula in. l. iā hoc iure. ⁊ ꝓut notanter dicit dn̄s Alex. in
l. in teſtamēto. C. de teſta. mili. allegādo no. in. l. gall⁹. §. j. ff. de lib.
⁊ poſth. ⁊ ſic eſt ſenſus verus iudicio meo qḋ quādocunqꝫ Albe.
decederet ſine liberis expiraret fideicōmiſſum vel ſi decederet te-
ſtatus ⁊ diſponeret de illis bonis poſt delatum fideicommiſſum.
Vn̄ cū fideicōmiſſum nunꝗ̄ fuerit delatū non purificat̄ dicta cō-
ditio. Illa em̄ v̄ba. ſi ſine liberis ⁊ inteſtat⁹ deceſſerit. reſoluunt̄
ꝙ ſi cū liberis vel teſta. deceſſerit non hꝫ locū fideicōmiſſum. Sꝫ
nulla ex cōditionib⁹ alternatiuis eſt purificata ad excluſionē fi-
deicōmiſſi. nō prima qꝛ deceſſit ſine liberis. nō ſcḋa qꝛ fuit appo-
ſita qn̄ teſtatus deceſſiſſet poſt delatū fideicō. quo caſu poterat ve
rificari ⁊ nō an̄. ⁊ iſta videt̄ vera intelligētia. ¶ Preterea ex quo
Alber. nō poterat diſponere de bonis paternis q̄ ex voluntate pa
tris debebāt in agnatiōe remanere: ꝙ pꝫ ex tali ꝓhibitiōe aliena
tiōis extra familiā iuxta. l. puto. §. frē. ff. de leg. ij. Itē ex excluſione
filiarū admittēdo agnatos maſculos. Itē ex eo qꝛ ꝓbat̄ ꝙ pater
ita filiū rogauit. Itē apparet ꝙ filius volebat venire cōtra vo-
luntatē patris vt pꝫ ex proceſſu Diuerſū pro certo eſt qn̄ fili⁹ de-
cederet teſtatus: poſt delatū fideicōmiſſum quo caſu fili⁹ forte nol
let venire cōtra volūtatē paternā: ⁊ ſic forte nō fuiſſet teſtatus: vel
in illis bonis idē diſpoſuiſſet qḋ pꝫ: ⁊ qn̄ fili⁹ teſtat̄ an̄ delatum fi
deicōmiſſū: quo caſu cū non diſponat de bonis pr̄nis facili⁹ in
duceret̄ fili⁹ ad teſtādū. Igit̄ ītelligi dꝫ cōditio eo caſu quo fili⁹
teſtādo appet clare de volūtate filij ꝙ voluerit fideicōmiſſū nō
habere locū nō aūt eo caſu quo dubiū eſt an voluerit venire ꝯ fi-
deicōmiſſū paternū ex quo ſcit ꝙ de illis bonis diſponere non
pōt. Poſtremo nō pōt negari quin iſte caſus ſit ſimilis caſui qn̄
nō fuiſſet teſtat⁹ quo ad bona dn̄i Pauli caſus eſt clar⁹ in. d. l. in
teſtato. Sꝫ diſpoſitio facta in vno trahit̄ ad ſimilem caſum. vt di
cit Bar. in. l. gallus. §. ⁊ quid ſi tantū. ff. de lib. ⁊ poſthu. dūꝫ reſpō
det ad. l. cōmodiſſime. ff. eo. titu. ⁊ ſequūtur magis communiter
doc. ⁊ maxime quia excluderent̄ agnati predilecti ipſi matri arg.
eorum que dicit Bar. ſaluādo glo. in. l. ſi mater. in ſi. ff. de vulg. ⁊
pupil. Accedat qꝛ vt dictū eſt ex quo illa cōditio fuit adiecta. ſi in
teſtatus deceſſerit. ad hoc vt Albert⁹ poſſet de illis bonis diſpone
re ⁊ teſtari ſi non diſpoſuit qn̄ deceſſit quū poſſet an̄ dꝫ ad fideicō
miſſum

miſſum admitti. q2 nõ euenit caſus quem teſtator ꝯſiderauit per quem voluit fideicõmiſſum. ſed ſimilis quẽ etiã ſi teſtator cõſideraſſet idẽ diſpoſuiſſet ex quo fili⁹ eo tẽpore deceſſit quo nõ potuit diſponere de illis bonis nec potuit ſm volũtatẽ paternã. Igit debet habere locũ fideicõmiſſum ar. l. tale pactum. in fi. ff. de pac. ⁊ l. titius. §. luci⁹. ff. de lib. ⁊ poſthu. ⁊ bene facit deciſio Jo. an. in addi. ſpe. in rubri. de ſecũ. nup. relata per Pau. ⁊ Moder. in. l. iij. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ſub cõditio. factis. Et ideo ſum in eadẽ opinione in qua alias iam ſunt anni. xiij. cõſulendo fui. multa alia dicũtur in conſilio domini Bulgarini. que tanquam eleganter ⁊ iuridice omitto ⁊ in eandẽ ſentẽtiã cõcurro. Ex quibus omnibus ꝑꝫ per eũ ⁊ ꝑ me ſup concluſum eſt arbitror iuris eſſe. Laus deo.

Bartho. ſoci. iuris vtriuſqꝫ doctor Senenſis.

Summarium.

☞ Agitur de interpretatione priuilegij eximentis aliquos a ſolutione decimarum.

1 Jura nõ habẽt pro incõuenienti ꝙ ex fructib⁹ collectis ex eadẽ terra dñs pro parte ſua non ſoluat ⁊ colonus pro ſua parte ſoluat.
Itẽ põt cõtingere ꝙ colonus non teneatur ſoluere ⁊ dñs ſic. nu. 2.
3 Coloni partiarij ſiue pẽſionarij poſſunt cogi ab eccl'ia parochiali ad ſoluendã integram decimã tam pro parte eorum ꝙ̃ pro parte domini anteꝙ̃ dñs cõſequutus fuerit partem ſuam.
4 Dos eccleſie nõ debet eſſe deterioris conditionis ꝙ̃ perſone.

Conſilium. xciij.

Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpirit⁹ ſanct⁹ illuminet intellectum.

Eleganter ⁊ ſubtiliter diſcuſſa fuit preſens cõſultatio per preſtantiſſimũ doctorẽ domi. Carolum ruinã olim acutiſſimũ diſcipulum meũ: mihi tamẽ prima cõſideratione viſa fuit dubia preſens conſultatio ⁊ difficultatẽ faciebat. Nã licet incõuenies videreť ꝙ ſi de vna terra certi fructus colligant decime non debeantur: ſi alij fructus colligantur qꝺ decime debeantur: cum vna ⁊ eadem res non debeat diuerſo iure cenſeri. l. eũ qui edes. ff. de vſucapio. quo
1 caſu procedit diſpoſitio. c. cũ in tua. extra de decimis. † tamen iura non habent pro incõuenienti ꝙ ex fructibus collectis ex eadeꝫ terra dominus pro parte ſua nõ ſoluat ⁊ colonus ꝑ parte ſua ſoluat. Unde licet dominus ſit exemptus a decimis colonus nõ cẽſetur exemptus pro parte ſua vt eſt gl. in verbo excolendas commu
2 niter approbata in cle. j. de decimis. † Ita etiã põt contingere qꝺ colonus nõ teneatur ⁊ dominus ſic. Igitur ſtare videť regula qꝺ licet eccleſia cui debetur decima ſit excluſa a parte colonorũ nõ tamen ex hoc infertur ꝙ ſit eccleſia excluſa a parte eccleſie dñe quia priuilegiũ eſt cõtra ius cõmune ⁊ preiudicat tertio. Igitur debet ſtricte interpretari neqꝫ debet extendi de perſona ad perſonam. c. ex multiplici. c. licet. ⁊ c. duduꝫ. de decimis. Nec reſultabit abſurditas in cõſilio cõſiderata ꝙ eccleſia ſoluet integrã decimaꝫ ꝑ terris quas ſuis ſumptibus laboraret ⁊ pro terris alijs excolẽdis traditis tantũ partem ſuam ⁊ nõ colonorũ qꝺ videtur abſurduꝫ vt patet in. c. ex parte. el primo. ⁊ in. c. licet. de decimis. in qbus religioſi magis ſunt priuilegiati in terris quas ſuis ſumptibus colũt ꝙ̃ in alijs excolendis traditis. quoniã ex quo priuilegiũ cõceditur in terris proprijs monaſterij: ſi illas proprijs ſumptib⁹ colerẽt religioſi nõ eſſent ad aliquas decimas obligati. caſus eſt ⁊ ibi nota. in clemẽ. j. extra de decimis. ⁊ quia quãdo locarent religioſi colonis partiarijs tenerent pro eorum parte decimas ſoluere. q2 non reperiunt exempti ſi locant colonis penſionarijs vel qui nũmis vel pro certa penſione fructuũ colunt. non eſt dicendum ꝙ ꝑ eorũ parte non teneant ad decimas quia de cenſu qui ſoluitur eccleſie decima erit ſoluẽda ſicut in ſimili dicunt Paul. de eleaza. ⁊ doc. in. d. cle. j. de decimis. vł ecõtra qñ religioſi nõ tenentur ſoluere decimas q2 ſunt in priuilegio exempti ſi locant colonis partiarijs coloni pro eorũ parte tenent ad decimas. Si vero pẽſionari⁹ talis fructus ſuccedit loco fructuũ. ⁊ pro illa pẽſiõe nõ ſoluit decima q2 qꝺ operat ꝓpoſitũ in ꝓpoſito operari debet oppoſitũ in oppoſito. l. ⁊ ſi cõtra. ff. de vulg. ⁊ pupil. l. ſi vt proponis. C. de nup. cũ vulg. ⁊ iſta videnť facere difficultatẽ ꝓpter que videť remanere firma regula ꝙ de perſona ad perſonã non fiat extẽſio per iura vulgaria. Sed tamẽ his non obſtantibus indubitanter cõtrariã partem veriorẽ ⁊ probabiliorem exiſtimo. Et in primis q2 per dños precedẽtes cõſultores tota difficultas fit quia verba priuilegij hunc caſum includere non videnť. ſ. ꝙ religioſi pro eoruꝫ parte nõ teneant: oſtẽdo ꝙ imo verbis ꝑuilegij hoc multũ clare deci
3 ditur ſi verba diligenter cõſiderenť. † Et pro fundamento premitto ꝙ ſiue ſint coloni partiarij ſiue coloni pẽſionarij tenent ⁊ cogi pñt ab eccl'ia parochiali ad ſoluẽdã ĩtegrã decimã tã ꝑ eorũ parte ꝙ̃ ꝑ parte dñi anteꝙ̃ dñs cõſequut⁹ fuerit partẽ ſuã q2 decima eſt onus reale ⁊ ſequit fructuũ detẽtorẽ: vt no. gl. i. c. tua nobis. de decimis. ⁊ eſt tex. ⁊ ibi doc. i. c. cũ nõ ſint. e. ti. Unde dicit Jo. de imo. in. d. cle. j. de decimis. allegando no. in. d. c. tua nobis. ꝙ ſi religioſi tradũt terras alijs excolẽdas ſiue ſint coloni partiarij ſiue pẽſionarij tenent ad decimas ita ꝙ ante oĩa totus aceruus decimabit ⁊ dat integra decima eccleſie parochiali. ⁊ ſic lꝫ coloni nõ ſint obligati obligatione perſonali ad decimas predictas tãꝙ̃ detentores primo tenere ad decimas. nã quis ad aliqd teneri dicit ſiue teneatur actione reali ſiue perſonali lꝫ nõ ſit obligat⁹: vt nota. gl. inſti. de actio. in principio. in ṽbo debet ⁊ clare gl. eo. ti. §. in verbo nullo iure. Quibus premiſſis cõſiderãda ſunt verba indulti in quo dictis religioſis concedit ꝙ de predictis terris poſſeſſionib⁹ ⁊ omnibus eorũ quas traderẽt alijs excolẽdas poſſint decimas ꝑcipere ⁊ habere quas coloni qui eas excolent ſoluere alijs tenerẽtur. Ex quib⁹ verbis percipit ꝙ poſſint percipere ⁊ habere nõ ſolũ decimas ꝑ parte colonorũ ſꝫ etiã ꝑ parte dominorũ ad quam etiã coloni tanꝙ̃ detẽtores dicunt teneri licet nõ ſint obligati vt probatũ eſt. ⁊ ſic verba priuilegij non ſoluꝫ adaptant ad decimas percipiendas ex dictis poſſeſſionib⁹ pro parte colonorũ ſꝫ etiã ꝑ parte religioſorũ. Igit ad illã adaptat diſpoſitio dicti ꝑuilegij. l. j. §. loquitur. ff. de fluminib⁹. l. iiij. §. tenẽs. ff. de dãno infec. i. c. porro. extra de priuile. Nec ſunt verba reſtringẽda vt ius tertij nõ ledat vel minus ledatur vt no. Jo. an. in. c. cauſam. de reſcrip. et eſt tex. cũ glo. in. c. fi. de verbo. ſigni. facit tex. i. c. is cui. de preben. in. vj. Facit q2 verba intelligi debẽt primo ⁊ ꝑ prius. l. hoc legatũ. ff. de leg. iij. Bal. in. l. j. C. de ſucceſ. edic. Sed ꝑ primo ⁊ per prius tenent coloni etiã ꝑ parte dñoꝝ q2 ꝑ prius obtinẽt. Igit verba priuilegij intelligi debẽt de tota decima toti⁹ acerui de quo pri⁹ eſt detrahẽda vt dictũ eſt q2 nõ dicit in ꝑuilegio ꝙ dicti religioſi poſſint decimas de ꝓprijs terris exigere ab eorũ colonis quo caſu dubitari poſſet an parte colonoruꝫ loqueretur quaſi aliam partem dicerent a ſeipſis ⁊ nõ a colonis exigere. Sed dicit ꝙ poſſint habere ⁊ percipe decimas ad quas coloni tenerent illi eccleſie vel ꝑſone que eſſent quaſi in poſſeſſione decimandi. ⁊ ſic fit relatio nõ ad decimas exigẽdas a colonis per ipſos religioſos. quo caſu habet relatio ad partẽ colonorũ q2 aliã partẽ haberent religioſi tpe locatiõis ſeu quaſi ſocietatis. l. ſi merces. §. vis maior. ff. locati. ſed ad decimas quas alij exiſtentes in quaſi poſſeſſiõe a colonis ꝑciperẽt ſeu coloni eis ad illas tenerent. Sed hec põt eſſe integra decima totius acerui ad quã coloni a pricipio tenerent anteꝙ̃ dñs partẽ ſuã ꝑcipiat ⁊ dimidia poſtꝙ̃ ſuã partẽ ꝑcepit iuxta no. i. d. c. tua nobis. ⁊ d. c. cũ nõ ſint. Itẽ fit relatio ad decimas terrarũ et poſſeſſionũ dictorũ religioſorũ. ⁊ ſic ad integras decimas nec alibi pontifex ſe reſtringit ad partem colonorũ tamen ſi hoc voluiſſet de facili exꝑſſiſſet. c. ad audiẽtiã. de decimis. Et ideo forte ĩ priuilegio dicit ꝙ poſſint decimas percipere ⁊ habere q2 verbũ ꝑcipere appoſitũ ſit ꝑ parte decimarum ꝑcipiẽdarũ a colonis quaꝫ prius nõ habebant ⁊ nõ percipiebant ꝑ parte vero ipſorũ concedebatur ꝙ habebant qñ proprijs manibus vł ſumptibus excolebant prout hec differentia probat in. c. ij. de decimis. lib. vj. ĩ prin. Cõfirmant ẽt ꝑmiſſa q2 coloni eccleſie parochialiter decimas ſoluere nõ tenent nõ ipſoꝝ cauſa ſꝫ ex priuilegio religioſorũ q̃ ſoluere nõ tenent. Si ergo coloni ꝓpter religioſos nõ tenent eccleſie de dictis terris decimas ſoluere ꝓpter religioſos ſed ꝙ fortius eſt tenent ipſis ſoluere. Igit fortius religioſi nõ tenent de dictis terris. q2 ꝓpter vnũ qꝺqꝫ tale ⁊ illud magis in aut. multo magis. C. de ſac. ſan. eccle. Unde dicũt ibi Jac. but. bal. Sal. ⁊ Pau. de caſt. ꝙ potentius opat diſpoſitio i cauſa ꝙ̃ in cauſato. Si ergo religioſi ſunt cauſa ꝙ eccl'ie parochiali a colonis decima nõ debeat. Igit hoc potentius operat in ipſis religioſis vt de illis terris ad decimas nõ teneant. Itẽ ꝯcurrit ꝙ eis dat actio ⁊ ius ꝑcipiendi decimas ex illis terris. Igit forti⁹ cẽſet cõceſſum ius retinẽdi in regula cui dam⁹. de reg. iur. cũ materia. i. vj. Preterea dr indulto. noſtrũ ꝓpter ꝑmiſſa tũ ꝑꝑ tenuitatẽ reddituũ ⁊c. ⁊ ſic allegat duplex cã cõceſſiõis ꝑuilegij. Prima eſt ꝙ ad hoc vt poſſint diuinis officijs intẽdere ⁊ nõ ſint occupati ĩ colẽdo ꝓprijs manib⁹ ⁊ ſumptibus ꝯcedit vt poſſint decimas ꝑcipe ⁊ habere ſi tradũt poſſeſſiones alijs excolẽdas ne vt decimas nõ ſoluerẽt ꝓprijs manib⁹ ⁊ ſumptibus excolerẽt ⁊ ſic a diuinis officijs diſtraherent. Scd'a cã fuit tenuitas reddituũ ꝓpter quã noluit fruct⁹ religioſoꝝ diminui ad hoc vt cõmode poſſint ſuſtẽtari ⁊ diuinis officijs intẽdere. Iſte aũt ambe rõnes ꝯcludũt ꝙ ẽt ipſi ad decimas ſoluẽdas ꝑ eoꝝ ꝑte nõ teneant q2 ſi tenerent poſſent poti⁹ velle ꝓprijs ſumptib⁹ excolere: ⁊ ſic a diuinis officijs diſtraherent ꝑꝫ pri⁹ excolebãt qꝺ nõ ex alio hoc facere cẽſebat niſi ad decimarũ ſolutionem euitandã. Ne aũt hoc facerẽt cõceſſum fuit. vñ eadẽ ratio militat quãdo ſoluerẽt ꝑ eorũ parte. Secũda etiã ratio militat q2 noluit ꝑꝑ reddituũ tenuitatẽ redditus diminui a decimis ꝙ̃ diminuerent ſi ꝑ eorũ ꝑte decimas ſoluerẽt. Quinimo voluit reddit⁹ augeri cũ voluerit ꝙ poſſint a colonis decimas ꝑcipere ad quas coloni alijs tenerent etiã ſi ipſi eſſent exẽpti. Unde cauſe habent declarare ⁊ extendere diſpoſitionẽ. l. cũ pater. §. dulciſſimis. ⁊ ibi no. Bar. ff. de leg. ij. ⁊ per Bar. in. l. pater. §. fundũ. ff. de lega. iij. ⁊ in. l.

ſi.C.de teſta.mili.Itē ſi ſimpliciter dictū fuiſſet in ꝑuilegio ꝙ re-
ligioſi nō tenerent̄ ad decimas: tñ coloni tenebant̄ eccleſie ſolue-
re:vt per gl.in.d.cle.j.de decimis.Cū ergo fuerit expreſſum ꝙ poſ
ſent percipere decimas ad quas alij coloni tenerent̄: hoc fuit ex-
preſſum in augmentū reddituum.Unde nō debet operari dimi-
nutionē reſpectu partis religioſorū.l.legata inutiliter.cū ibi ple-
ne no.ff.de leg.j.Et ex premiſſis patet ꝙ nō ſumus in materia ex-
tēſionis ꝑuilegij.Quoniā ⁊ verba ⁊ mens priuilegij includūt hūc
caſum vt ipſi pro eorū parte nō teneantur.Nam ⁊ ſi verba defice-
rent mens tamē ſatis clare apparet que in primis in quacūqꝫ di-
ſpoſitione magis attendi dꝫ ꝗ̄ verba.c.preterea.c.intelligētia.de
ver.ſig.l.ſcire oportet.§.ſufficit.ff.de excuſ.tut.⁊ maxie qꝛ vt mihi
dicitur de rebus alijs traditis excolēdis ꝗ priꝰ habebāt decimas
pro eorū parte nō ſoluerūt.Unū priuilegiū talem recipit interpre-
tationem.c.cū dilectus.⁊ ibi late dñs Anto.extra de conſuetu.cū
ſimilibus.¶ Nec predictis obſtat ꝙ iſta ſunt bona poſtea queſi-
ta.⁊ ſic priuilegiū non debet ad illa ſe extendere iuxta no.per Jo.
an.in addi.ſpecu.in ti.de cenſibus.§.nūc vidēdum.in additione
magna ꝗ incipit.Caſum reuoluit Guido de ſuza.⁊ late Ludo.ro
ma.i.l.damni.§.ſi is ꝗ vicinas.ff.de dā.īfec.Quā ad hoc optime re
ſpōdet ꝑfatus inſignis cōſultor ad id qꝺ iſte res fuerūt ꝑmutate
cū rebꝰ dotalibꝰ monaſterij ex quibꝰ nō ſoluebat̄ decima ⁊ in illa
rū locū ſubrogate ⁊ ſic ſapere debēt ⁊ ſortiri eādē naturā per not.
per Joā.an.in regula qui ſentit onus.de regu.iur.in.vj.⁊ Joā.de
imo.in.d.§.ſi is ꝗ vicinas.addo ꝙ ex quo ſunt ꝑmutate cū rebus
dotalibus monaſterij dicunt̄ a lege ſubrogate in locū bonorū ⁊ re
rū dotaliū monaſterij ⁊ ſic effecta bona dotalia monaſterij: ⁊ per
conſequens cū ſubrogatio fiat a lege res ſubrogata ſapit eādē na-
turā.l.res in dotē.⁊.l.res eſtimata.⁊.l.ita ꝯſtante.ff.de iure dotiū.
⁊ ita dicit inſignis doctor Henricꝰ Bohic.in.c.eccleſia.vt lite pē
4 dēte.† nō enī debet eſſe deterioris cōditionis dos eccleſie ꝗ̄ perſo
ne.l.ſunt perſone.ff.de relig.in.c.ſi.extra de re iudi.Preterea poſi
to ꝙ eſſet ſubrogatio hominis id qꝺ eādē naturā ſortiatur eſt fa-
uorabile monaſterio ⁊ nititur res ſubrogata eadē equitate. Igit̄
dꝫ eandē ſortiri naturā ſm Henricū in eo loco.ar.l.imperator.§.
ſi.l.ſequēti.cū ibi no.ff.de leg.ij.Ex quibꝰ ⁊ alijs adductis ꝑ prefa
tū inſignē doc.⁊ ꝑ ꝑfatos dños aduocatos Papienſes allegantes
ꝗ repetere nō expedit.ꝯcludo indubitāter ꝙ dicti religioſi ſunt a
tali ſolutiōe decimarū imunes.Laus deo.Barth.ſoci.ſenēſis ⁊c.

¶ Summarium.

☞ An agenti corā vno iudice obſtet pendētia litis coram alio quā
do habebat electionē iudicis.Item an per ſniam lataꝫ in vna cu-
ria obſtet exceptio rei iudicate in alia.
2 Reus habens plures iudices de iure cōi habet acta electioneꝫ vt
poſſit reum conuenire ⁊ iudicem eligere quem velit.
3 Nemo cogit̄ agere vel accuſare vt in rubro ⁊ nigro:vt nemo inui-
tus agere vel accuſare cogatur.
4 Exceptio qñ deducitur in iudiciū ſeparatū ab ipſa actiōe pōt de
duci coram iudice ipſius actoris coram quo per ipſum creditorē
actio eſſet mouenda.
5 Cauſe iter mercatores nō rigoroſe ſꝫ de bono ⁊ eq̄ tractari debēt.
6 Cauſa ſummaria nō pōt ordiarie tractari niſi ꝑtibꝰ cōſentiētibꝰ.
7 Sententia lata ſuper exceptione in fauorē rei nō debet parere ex-
ceptionem rei iudicate.
8 Sentētia abſolutoria lata in cauſa ſeculari vel in foro fori ſeu cō-
demnatoria pōt diſcuti de veritate ſententie per viam denuncia-
tionis euangelice.

¶ Conſilium.xciiij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpūs ſanctus illuminet intellectum.

IN cauſa vertēte iter Joā-
nem de perpignano ⁊ Bernardū de bandis coram cō
ſulibus mercātie ciuitatis Florentie Uiſis ⁊ recte pen-
ſatis actis ⁊ ſubtilibus allegatiōibus inſignis doc.dñi Anto.de
1 malegrinellis.† Duo ſunt principaliter diſcutiēda.Primū an di
cto Joāni agēti ī dicta curia obſtet exceptio pēdētie litis ī curia
poteſtatis.Scdm nūquid lata ſnia ī curia ꝑtātis obſtet exceptio
rei iudicate dicto Joāni agēti in curia cōſulum mercātie.¶ Ca-
pio primū cōſultatiōis articulū in quo primo aſpectu ꝯcludēdū
videbat̄ ꝙ dicto Joāni obſtaret exceptio pēdētie litis ⁊ preuētio-
nis:nā clarū eſt ꝙ dictus Bernardinus potuit implorare officiū
iudicis vt ex cauſis deductis ī libello declararet̄ nō eſſe debitoreꝫ
dicti Jo.vt ē cōis doctrina bar.⁊ doc.ī.l.ſi ꝯtēdat.ff.de fideiuſſo.
⁊ bar.in.l.ſi finita.§.elegāter.ff.de dā.infec.cū multis cōcordātijs
ibi allegatis ꝑ do.Alex.⁊ lꝫ ſubſint opiniones tñ non diſcutio qꝛ
nō eſt neceſſariū.Ex quo infert̄ ꝙ licet dictꝰ Bernardus ſit Flo-
rētinus ⁊ dictus Jo.ſit de ꝑpignano.tñ ex quo dictus Bernardꝰ
eſt originaliter reus potuit adire iudicē ſuū ⁊ implorare officiuꝫ
iudicis ꝙ declararet̄ nō eē debitorē ex cauſis ex ꝗbus dictus Jo.
pretendit ſe eſſe creditorē ⁊ ꝙ dicto Joā.perpetuū ſilentiū impo-
neret̄.vt decidit in terminis dñs Anto.in.c.cuꝫ ſit gñale.⁊ in.c.ſi
clericꝰ laicū in ſi.de fo.cōpe.⁊ late do.Abbas in.c.ſi quis ꝯtra cle
ricū in primo no.eo.ti.⁊ late cōſuluit do.Alex.qui multa alleg.ſu
per ꝓpoſito ī ſuo ꝯſi.ciij.incip.ꝯſideratis his que in themate nar
rant̄ in quinto volu.¶ Ex quibꝰ infero in propoſito ꝙ cū dictꝰ
Barnardus ceperit iudiciuꝫ ſuꝑ iure dicti crediti corā poteſtate
Florētie iudice ſuo vr̄ ꝙ ſuꝑ dicto iure nō poſſit cōueniri corā di-
ctis cōſulibꝰ quātūcūqꝫ illi ſint ſui iudices ſꝫ obſtet exceptio ꝑuē
tiōis ⁊ pēdētie litis ⁊ hoc duplici reſpectu ꝑmo qꝛ ibi ceptū eſt iu
dicium.ff.de iudi.cū materia.⁊ tradit̄ in.c.ꝓpoſuiſti.de fo.cōpet.
Scdo qꝛ cū in vtroqꝫ ſit mota eadē cauſa ⁊ adſit idētitas ꝑſonaꝝ
⁊ idētitas cauſe debiti ⁊ crediti vr̄ qꝺ ſnia lata in curia dñi pote-
ſtatis pariat exceptionē rei iudicate reſpectu iudicij intētati corā
cōſulibꝰ.l.cū ꝗrit̄ cū materia.⁊ in.l.ſi ꝗs cū totū.ff.de excep.rei iu-
di.Igit̄ obſtat exceptio pēdētie litis coraꝫ ꝑtāte vt eſt regula in.l.
nulli.⁊ in.l.nullū.⁊ ibi ꝑ Bar.ff.de excep.ex ꝗbus videbat̄ inferē-
dū ꝙ obſtaret exceptio preuētiōis ⁊ litis pēdētie.¶ Sed ꝑmiſſis
nō obſtātibꝰ cōtraria ſnia eſt verior ⁊ probabilior.quātūcūqꝫ ego
nō reperiā hāc ꝗſtionē in ſpecie tactā vl' deciſaꝫ ſcilicet ꝙ qñ ſunt
plures iudices ⁊ īplorādo officiū iudicis ſuꝑ exceptiōe petit de-
clarari nō eſſe debitorē ex cā ex qua creditor ꝑtēdit ſe eſſe credito-
rē ⁊ petit creditori īponi ꝑpetuū ſilētiū adit vnū ex iudicibꝰ ſuis.
⁊ actor agit ⁊ petit corā alio iudice ipſiꝰ rei nā puto ꝙ cauſa ſit re
mittenda ad iudicē actoris.Moueor in primis qm̄ qñ reꝰ hꝫ ele-
ctionē iudicū ex priuilegio ⁊ cōuenit̄ corā vno pōt declinare illuꝫ
iudicē ſi petit ſe remitti ad aliū quē eligit vt ē caſus.⁊ ibi hoc de-
2 rat̄ in ſcholaribꝰ in aut.habita.C.ne filiꝰ ꝓ patre.Sꝫ † clarū ē qꝺ
qñ reꝰ hꝫ plures iudices de iure cōmuni hꝫ actu electionē vt poſ-
ſit reū ꝯuenire ⁊ iudicē eligere quē velit.vt ī.l.ſi.C.vbi in rē actio.
⁊ in.c.cū ſit gñale.de fo.cōpe.ſi ergo reus qui hꝫ electionē ex priui
legio pōt hoc facere poſtꝗ̄ eſt cōuētus ita ⁊ actor qꝛ reus ⁊ actor
nō debēt ad imparia iudicari:vt in.l.ſi.C.de fructibꝰ.⁊ litis expē-
ſis.Quinimo fauorabilior eſt cā actoris hoc caſu vt infra dicet̄.qꝛ
actor hꝫ electionē de iure cōi reus vero ex priuilegio potētius aūt
dicit̄ eſſe ius cōmune ꝗ̄ priuilegiū.l.eiꝰ militis.§.militia miſſus.
ff.de teſta.mili.⁊ hoc multū cōſiderāt doctor.in hac materia in.l.
ij.§.ſꝫ ſi agatur.ff.de iudi.inferēdo ergo in propoſito cū iſte Ber-
nardus iudicet̄ vt reꝰ in hac cauſa electio iudicū eſt actoris vt di
3 xi.ꝙ aūt iudicet̄ vt reus ſtatim patebit.¶ † Moueor.naꝫ duplex
eſt regula.prima eſt qꝛ nemo cogit̄ agere vel accuſare vt in rubro
⁊ nigro.vt nemo inuitus agere vel accuſare cogat̄.Sꝫ hec regula
qñ ꝗs hꝫ plures iudices actoris ⁊ rei electio eſt actoris ⁊ credito
ris.vt in.d.c.cū ſit gñale.de foro cōpe.Unde cū reperiatur diſpē-
ſatū aduerſus primā regulam per no.in.d.l.ſi cōtendat.ff.de fide
iuſſo.⁊ nō aduerſus ſecundā regulā. Igitur ſecūda regula rema-
net firma ꝙ electio ſit creditoris.l.ſancimus.C.de teſtamen.⁊ in.l.
precipimus.C.de appellatio.Igit̄ cū implorans officium iudicis
vt ſupra ſit vere reus iudicandus.electio iudicis eſt creditoris.⁊
conſequenter eſt remittēdus creditor ad iudicem per eum electū
vt in.d.autē.habita.C.ne filius ꝓ patre.In ſimili cōfirmatur qꝛ
ſi aliter diceremus cōcurrerent duo ſpecialia.Primū cōtra regu
lā vt nemo inuitus agere ⁊c.Scdm cōtra regulā ꝗ vult ꝙ electio
ſit creditoris.Duo aūt ſpecialia dubia dari nō debēt etiā in mate
ria fauorabili:vt in.l.j.cuꝫ ibi nota.C.de do.ꝓmiſ.⁊ hoc maxime
in caſu nr̄o in quo vertit̄ magnꝰ fauor creditoris reſpectu electio
nis iudicū.que ratio cōſiderat̄ in tali electione vt patet in.d.c.cū
ſit gñale.¶ Tertio mouet̄ ex his que notabiliter dicit Bar.in.l.
4 ſi ſocietatē.§.arbiter.ff.ꝓ ſocio.dū dicit ꝙ † qñ exceptio deducit̄ in
iudiciū ſeparatū ab ipſa actiōe pōt deduci corā iudice ipſiꝰ acto
ris corā quo ꝑ ipm creditorē actio eēt mouēda:⁊ aſſignat rationē
qꝛ in hoc creditor preſumit̄ grauatus cū ipſe principaliter agēdo
habeat neceſſe talē iudicē adire.Unū ſi debitor potuiſſet tantū co
rā vno iudice ꝯueniri tūc corā illo potuit reus implorare officiū
iudicis.Sed qñ creditor pōt eū cōuenire corā pluribus iudicibꝰ
vt in caſu noſtro.tūc videtur ꝙ militet deciſio Bar.qꝛ videt̄ mi-
litare eius ratio ⁊ eſt multū impedimentū creditori.Igit̄ ſtat fir-
ma regula ꝙ electio ꝑtineat ad creditorē.⁊ hoc idē videt̄ eē de mē
te dñi Anto.in.d.c.ſi clericus laicū.de foro cōpe.⁊ ī.c.ꝗntanallis.
de iureiurā.⁊ Abb.ī.c.ſi ꝗs ꝯ clericū.cū ſimilibꝰ.qui oēs volūt ꝙ
reus ſuꝑ ſua exceptione implorādo officiū iudicis pōt iudicē ſuū
adire corā quo fuiſſet cōueniēdus a creditore ſed ipſe fuiſſet cōue
niēdus nō iuxta electionē ſuā ſed creditoris.Igit̄ dꝫ adire iudicē
5 ſuū iuxta electionē creditoris.¶ † Quarto mouet̄.Nā cauſe inter
mercatores nō rigoroſe.Sꝫ de bono ⁊ equo tractari debent vt in-
qt ī.l.ſi fideiuſſor.§.ꝗdā.ff.māda.Igit̄ nō debēt corā iudice rigo-
roſo tractari cōtra naturā ipſius niſi ambabꝰ partibus cōſentiē-
6 tibus.hoc ꝓbat tex.in ſimili in cle.ſepe in ſi.de ver.ſig.† Ubi quā-
do cā eſt ſummaria non pōt ordinarie tractari niſi ambabus ꝑti
bus cōſentientibꝰ.¶ Quinto mouet̄.Naꝫ qñ reus implorat offi-
ciuꝫ iudicis vt ſupra pōt adire iudicē ſuū ſicut qñ actor implorat
illud

illud iuxta.l.diffamari.ff.de inge.⁊ manu.Et in vtroq; caſu idez
eſt ius ⁊ eadē vr̄ eſſe regula.vt voluit do.Ant.in.d.c. quitauallis.
⁊ in.d.c.ſi clericus laicū.in fi.vbi ponit iſta duo a pari:put ēt po
nit do.Abb.in.d.c.ſi qs ꝯ clericū.Sed in terminis.l. diffamari.lʒ
re⁹ iplorauerit officiū iudicis corā vno ex ſuis iudicib⁹: tū actor
ꝓuocatus pōt eūꝯuenire corā alio iudice ipſi⁹ rei.Jta repio tene
re ꝑceptorē meū in.c.ꝓpoſuiſti.de foro cōpe.⁊ ſequit̃ inſignis ꝑce
ptor meus do.Jo.bapti.de ſctō Seueri.in.d.l.nulli.in fi.⁊ hoc fun
damētū probo ſubtili rōne.Nā qñ reus implorat officiū iudicis
ſm terminos.d.l.diffamari.tūc actore cōparēte ⁊ petēte petitionē
rei ſolui in vim exceptiōis ⁊ reſoluit̃ virt⁹ primi libelli ipſi⁹ rei ⁊
euaneſcit ⁊ deducit̃ ad vim defenſiōis ſeu exceptiōis ⁊ ſic petēdū
tm̄ ſup exceptiōe ipſius actoris caſus eſt no.quē ibi ad hoc pōde
rāt oēs doc.in.c.in ꝑſentia.de ꝓba.Unde termini.d.l. ſi contēdat
a terminis.d.l.diffamari nō videnť differre niſi i hoc qꝛ remedio
l.diffamari.actor intētās actionē cogit̃ agere in termino quo ela
pſo imponit̃ ſilētiū:ſʒ in terminis.d.l.ſi ꝯtēdat actor cogit̃ ſtatim
agere al's iudiciū ꝓcedit ſup exceptione ⁊ imponit̃ ſilentiū. cū er
go iſta ſint ſimilia ideo eadeʒ dʒ eſſe iuris diſpoſitio.l.illō.ff.ad.l.
aql.⁊ i.c.trāſlato.de cōſti.¶ Sexto moueor.Nā iſta qſtio iudicio
meo deducit̃ in terminis in quadā diſputatiōe Ja. de bel.quē re
fert ⁊ ſequit̃ Jo.an.⁊ poſt eū oēs doc.moder.in.c.ij. de priui.li.vj.
vbi ponit quādam qōnē qñ additus eſt vnus iudex ⁊ re⁹ ⁊ actor
ꝯtēdūt de iudice in qua multa dicit ⁊ inter alia nō ꝯſiderādo vbi
iudiciū ſit ceptū ꝯſiderat primū ꝙ ille dʒ ꝑferri q hʒ cām fauora
bilē.ar.l.ꝑuilegia.de priuile.credi.ff.cū ſi.Scdm ꝙ ille prefert̃ qui
eſt iudex de iure cōi.vñ ſi re⁹ hʒ iudicē de iure cōi ⁊ aliū ſibi ex pri
uilegio actori ꝑfert̃ ille q forū elegit ſm ius cōe eligēti ꝑ ꝑuilegiū
arg.l.ſi.C.de edic.diui adri.tol.⁊ i aut.de cōſanguineis ⁊ vterinis
fratrib⁹.in fi.Uñ ex ꝓpoſito dicēdū eſt ex ꝑdictis ꝙ actori ꝑfera
tur:tū qꝛ eius cauſa eſt magis fauorabilis vt de bono ⁊ equo tra
ctetur:tū qꝛ eſt magis ſm ius cōmune quo cōcedit̃ electio actori.
vt in dicto.c.cū ſit gñale.Quinimo vt ibi dicit Joā.an.qñ cetera
ſunt paria ꝑfert̃ ipſe actor qꝛ in principio iudicij magis fauem⁹
actori ꝙ̄ reo.l.ſi qs intētiōe ambigua.ff.de iudi.⁊ in.l. inter ſtipu
lantē.§.ſtichū.ff.de ver.ob.q̄ iura.Jo.an.extēdit ad electionē iudi
cis qñ eſt cōtētio iter actorē ⁊ reū.¶ Poſtremo alia rōne hoc idē
deducit̃ qꝛ tm̄ obijcit̃ exceptio litis pēdētie qñ ſunt pempta in il
lo iudicio pendēte pariter exceptiōe rei iudicate in iudicio in q̄
alias ſecus vt eſt in regula que tradit̃ in.l.fulcinius.§.ſi fundus.⁊
ibi ꝓbatur.ff.de except.⁊ eſt limitatio quā patit̃.l. vbi ceptū.ff.de
iudi.Sed in caſu nr̄o nō pareret exceptionem rei iudicate ſniā la
ta in curia poteſtatis vt ſtatim dicet̃. Igitur nō obſtat exceptio
litis pendentie.¶ Capio ſecundū cōſultationis articulū in quo
videbatur ꝯcludendū ꝙ lata ſententia in curia poteſtatis ꝑ quā
imponit̃ perpetuū ſilentiū. Talis ſentētia videt̃ parere exceptio
nē rei iudicate qꝛ eſt eedē cā eedē ꝑſone vt in.d.c.cū querit̃ de exce
ptione rei iudi.cū ibi notatis.¶ Sed hoc nō obſtāte ꝯtrariā ſen
tentiā veriorē eſſe exiſtimo.⁊ in primis aduertenduz eſt ꝙ ſi reus
implorādo officiuʒ iudicis nitat̃ tm̄ ex non iure actoris qꝛ negat
actori ius cōpetere.tūc non pōt tale officiū iudicis iplorare.Sed
tamē pōt illud implorare qñ dicit ſibi cōpetere ius ſup aliqua ex
ceptione.Nā primo caſu ꝓcedit regula vt nemo inuitus agere vel
accuſare pōt.¶ Scdo caſu procedūt termini dicte. l. ſi cōtendat.
ita voluit notabiliter Inno.in.c.abbate.de verbo.ſigni.quod di
ctū refert pro multū notabili.⁊ ſequit̃ domi.Pau. de ca.in.d.l.ſi
cōtendat.pro quo dicit videri caſum in.l.pater. in prin. ff.ſi pars
here.peta.⁊ ſequit̃ hoc dictum dñs Alex. in.l.ſi finita.§. elegāter.
ff.de dam.infec.Ex quo dicto infertur ꝙ in caſu noſtro ſi petitio
rei fundaret̃ in non iure actoris nō procederet iudicium.⁊ conſe
quenter actor nō cogeret̃ deducere iura ⁊ ſuper illis diſcutere.In
fertur ⁊ ſecūdo ꝙ licet poſtea ferretur ſentētia per quam declare
tur actori actionē non competere ex hoc ſolo qꝛ non eſt probatuʒ
per actorē nō obſtaret exceptio rei iudicate ſi actor agēdo poſtea
vellet deducere ⁊ ꝓbare ius ſuū quia illud quod deducitur in ſe
cūdo iudicio nō fuit diſcuſſum in primo ſed tantū fuit lata ſentē
tia qꝛ non probatū. Nam quādo fertur ſententia ſup exceptione
qꝛ non probatur per actoreʒ nō obſtat agenti poſtea exceptio rei
iudicate ſi actor poſtea petit qd̄ in exceptione deducebat̃.vide in
reg.quā ponit Bar.in.l.fundū.ff.de exceptio. vbi vlterius ſubdit
qd̄ in dubio preſumitur lata ſentētia quia non probatum prout
etiā voluit Bar.in.l.iulianus verum debitorem.ff.de cōdictio.in
debi.¶ Ex quibus etiā infertur ꝙ nō debet iſto caſu aliquo mo
do ferri ſniā ſup exceptione impoſitiua perpetui ſilentij duplici
reſpectu.¶ Primo qꝛ nō debuit iudex admittere ipſum fundan
7 tem ſe ſuper iure nō ipſius actoris.¶ †Secundo qꝛ lata ſententia
ſuper exceptione in fauorē rei nō debet parere exceptionem rei iu
dicate quādo eſt lata quia nō probatum. Igitur nō debet eſſe im
poſitiua perpetui ſilentij ex eo enim ꝙ apparet nō probatū in iu
dicio nō preſumit̃ ſentētia lata.arg.gl.in.l.ſi qs ad exhibēdū.ff.de

exceptiōe rei iudicate.Quib⁹ ſuppoſitis deueniēdo ad caſum no
ſtruʒ.videt̃ qd̄ nullo modo obſtet exceptio rei iudicate ⁊ cōſequē
ter litis pēdentie ex quo ſniā q̄ ſperatur ferenda iuſte nō pareret
exceptionē rei iudicate.vt in regula quā ponit bar.in dicta.l.fun
dū.Nā ſi bene percipio reus petit declarari ſe nō teneri qꝛ inſtru
mentū Bernardi qui emit pannos nō habebat mādatū ad illud
vt in libello deducit̃.Ergo fundat̃ libellus in eo qd̄ actori nulluʒ
cōpetit ius.Nō aūt ſup exceptiōe cōpetenti contra ius cōpetens
actori quo caſu videt̃ habere locuʒ regula Bar.in.d.l. fundum.⁊
dictum Innoc.in loco preallegato.¶ Cōfirmatur iſta opinio qꝛ
ipſe petit declarari ſe non debitorem obſtāte exceptione mādati.
Unde ſniā que ſperatur ferenda actori ius nō cōpetere non ſpe
ratur ex alio ꝙ̄ ex defectu mādati.ꝓpter qd̄ non tenetur ipſe ex fa
cto inſtitoris ⁊ ſic ex nō ꝓbatione mādati.ſi ergo poſtea actor de
duceret principaliter ꝙ tāꝙ̄ mādans tenet̃ probādo mādatū: qꝛ
prima ſniā cenſeret̃ lata qꝛ nō ꝓbatū mādatū vt ꝑ bar.in.d.l.fun
dū.⁊ i.l.iulian⁹ verū debitorē.ff.de cōdi.idebi.actor poſſet poſtea
illud principaliter deducere ⁊ nō obſtaret exceptio rei iudicate in
re nō ꝓbate:vt in.d.l.fundū.ergo nō obſtat exceptio litis penden
tie.Preterea qñ libell⁹ rei fundat⁹ ſup exceptiōe nō iure actoris
nō ſperat̃ ſniā ferenda q̄ habeat parere exceptionē rei iudicate qꝛ
ius actoris i illo iudicio nō eſt diſcuſſum.ita etiā videt̃ ꝯcludēdū
i caſu nr̄o:qꝛ in iudicio rigoroſo ⁊ corā rigoroſo iudice nō ſpera
tur diſcuti illud qd̄ ex bono ⁊ eq̄ mercātialiter cognoſcēdū erat
⁊ ꝓbandū. Igit̃ nō ſperat̃ ſentētia ferēda que habeat parere exce
ptionē rei iudicate:vt nota.per Bar.in.d.l. fundū. faciunt nota.
in.l.ſi nautē.§.ſi.ff.de neg.geſt.¶ Preterea cōfirmant̃ premiſſa ex
his que voluit notanter bal.in.l.receptitia.ff.de ꝯſti.pecu. Ubi vo
luit ꝙ qñ ius alicuius partis in vno iudicio diſcuti non potuit ſi
ſniā ferat̃ nō obſtat poſtea in alio iudicio ſup illo iure non diſcuſ
ſo.Uñ ſi in curia mercatorū virtute ſcripture priuate fuit qs ꝯdē
nat⁹ qꝛ nō potuit aliqua exceptio opponi virtute ſtatuti:poterit
poſtea repeti illō tāꝙ̄ indebitū ⁊ diſcuti de exceptiōe qꝛ illa nō po
tuit admitti ⁊ diſcuti i illa curia ⁊ fuit regu.bar.i.l.j.§. parui.i fi.
ff.qd̄ vi aut clā.Si ergo eſſem⁹ in caſu in quo debitor eēt obliga
tus ſolo nudo pacto ⁊ i curia ptātis nō eēt talis petitio admittē
da q̄ eſſ; tñ admittēda in curia mercatorū vt ꝓbat̃ in.l. fideiuſſor.
§.q̄dā.ff.mādati.ſequeret̃ ꝙ ſi poſtea i curia mercatorū ageret̃ ex
pacto nudo nō obſtaret exceptio rei iudicate.Nā vt inquit Bal.
in.d.l.receptitia.⁊ ſequit̃ Barth.de ſaly.illud qd̄ eſt indiſcuſſum
nō intelligit̃ ſentētialiter determinatū.faciunt no.ꝑ Bart.in.d.l.
ſi nautē.§.ſi.ff.de neg.geſt.⁊ ꝑ Bart.in.l.a ꝓcedēte.C.de dila.Et ꝑ
iſtis etiā bene facit qd̄ dicit Bald.in repeti.l.ij.i.v.ij.charta.ff.de
iureiurā.Ubi ponēdo itellectū ad.c.debitores de iureiur.dicit ꝙ
ille modus repetēdi indebitū ſolutū ꝓpter iuramētū.fuit irregu
laris ꝓpter iuramētū.Uñ ex quo regula iuris poſita in antecedē
ti neceſſario corrūpit̃ in ſequēti:⁊ cū exactio excedat ſuos termi
nos excedit̃ a iure ſuus terminus.l.j.in fi.C.de edic.diui adri.tol
len.Ita dicamus in ꝓpoſito cū iſte modus agēdi ſit ꝯ regulas iu
ris vt ſupra probatū eſt.Sed ſi ſumus in caſu in quo aliqua ꝓba
tio vel ius admitteret̃ in curia mercātie que nō admitteret̃ in cu
ria rigoroſa ptātis.debēt poſtea inſeri ⁊ diſcuti in curia mercato
8 rū que nō poterūt diſcuti in curia poteſtatis. ¶ †Cōfirmant̃ pre
miſſa ꝑ ea q̄ ponit dñs Ant.in.c.nouit.extra de iudi.vbi vult qd̄
ꝙ̄tūcūq; lata ſit ſniā abſolutoria in cauſa ſeculari vel in foro fori
ſeu cōdēnatoria.Tñ rōne naturalis obligatiōis pōt diſcuti de ve
ritate ſnīe in foro aīe ꝑ viā denūciationis euāgelice in quo attēdit̃
iuſtitia ⁊ veritas ⁊ nō obſtat ſniā lʒ illud diſcuti nō poſſit in foro
ſeculari obſtāte ſniā.⁊ hoc qñ ſemꝑ reclamauit ⁊ nūꝙ̄ acqeuit ⁊
ſic ptʒ ꝙ ius qd̄ nō eſt deducibile in vno foro ⁊ in alio ſic ſi dedu
catur in foro in quo eſt deducibile nō obſtat ſniā lata i alio foro.
Et lʒ ſniā dñi Ant.ſit dubia qꝛ ꝯtrium tenuit Bar.in extrauagā
ti ad reprimendā in verbo ꝑ denūciationē. ⁊ Bal.in aut.ad hoc.
C.de vſur.Tñ locū hʒ qñ ius tertij fuit diſcuſſum ⁊ deduxit illud
idē qd̄ potuit deduci in primo iudicio ⁊ diſcuſſuʒ fuit.Sed in ca
ſu nr̄o in primo iudicio multa nō admittunt̃ i iudicio rigoroſo
que admittunt̃ in iudicio mercatorū. Igit̃ illud ꝙ remāſit indiſ
cuſſum qꝛ nō admiſſum a rōne rigoroſitatis admitti debet in iu
dicio vbi agit̃ de bono ⁊ equo ⁊ ſola veritas equitas ⁊ iuſtitia at
tendit̃.⁊ hoc maxime dicēdū eſt in caſu nr̄o ex quo ipſe actor tra
hit̃ inuit⁹ vñ nō dʒ eſſe in ptāte rei auferre actori ius ſuū ⁊ ſibi pre
iudicare quominus mercātiliter cōſequeret̃ ius ſuū ſicut mercan
tiliter cōtraxit vt in regula nō dʒ. ⁊ in regula id qd̄ noſtruʒ.ff.de
reg.iur.cū materia.qꝛ vt dictum eſt ius qd̄ nō ꝓdeſt ⁊ non diſcu
titur in vno iudicio pōt diſcuti ⁊ prodeſſe i alio iudicio.⁊ ꝑ hoc
optime facit qd̄ no.Bal.in aut.ad hec.C.de vſuris.in prima col.
vbi dicit ꝙ illud ꝙ eſt ſentētiatū pōt deduci per viā denūciatio
nis euāgelice i iudicio eccleſiaſtico lʒ nō poſſit deduci i iudicio ſe
culari qñ ille q obtinuit ſniam fuit in dolo vel fraude q̄ probat̃ ex
indicijs.l.dolum.C.de dolo.Sed in caſu noſtro apparet de ma

nifeſta fraude ⁊ dolo dicti Bernardi qꝛ cū ſemꝑ reorū ſit fugere ⁊ ipſe reꝰ ꝓuenit ꝯ foreſem ⁊ abſenteꝫ appet ꝙ nulla alia de cauſa hoc fecit niſi ꝙ voluit ꝙ res rigoroſe tractaret̃ ⁊ nō ex bono ⁊ eq̃ talis ſnīa nō debet nocere ꝓpter fraudē dicti Bernardi q tanq̄ fallitus dꝛ eſſe ⁊ ita appellat̃ a lege: qꝛ a cōiter accidētibus falliti ſunt fraudatores: vt inq̄t bal. in ꝯſi. mihi. lxvj. incip. In q̄one dn̄i Milani. Igit̃ nō obſtāte fraude dicti Bernardi q̄ nō dꝫ ſibi ꝓdeſſe agi pōt in alio iudicio ⁊ nō obſtat ſnīa in quo attēdit̃ mera iuſtitia ⁊ veritas ⁊ nō rigoroſitas. ⁊ fortiꝰ hoc in caſu nr̄o q̄ in caſu bal. qꝛ in caſu Bal. illud diſcuſſuꝫ potuerat diſcuti: ⁊ lata fuit ſnīa re diſcuſſa lꝫ iiuſta. Sꝫ in caſu nr̄o iura creditoris nō pn̄t diſcuti qꝛ nō ſumus in iudicio rigoroſo. Igit̃ fortius nō dꝫ admitti exceptio rei iudicate: qꝛ vt. ſ. dictū fuit qn̄ fert̃ ſnīa ſup exceptiōe ſimplr̄ qꝛ nō ꝓbatū nō obſtat exceptio rei iudicate actori poſtea de rigore agēti. Ita dicēdū eſt i caſu nr̄o ꝙ nō obſtat exceptio qn̄ lata eſt ſnīa qꝛ ꝙ fuit deductū nō fuit admiſſuꝫ: ex quo natura iudicij rigoroſi admittere nō potuit ⁊ hec opi. hꝫ in ſe iuſtitiā ⁊ eq̄tatē q̄ maxie ſeruāda eſt inter mercatores. omiſſis apicibus iuris iuxta no. ꝑ bar. i. d. §. quedā. Laus deo. Bartho. ſoci. ſeneñ. ⁊c.

¶ Summarium.

☞ Quid in hoc cōſilio agat̃ oſtendūt due ꝓpoſite dubitationes.

1 Compromiſſum in quo eſt pena appoſita eſt nullum.

2 Syndici ſimpliciter habentes liberam non poſſunt compromittere: quia non poſſunt alienare.

3 Uniuerſitas ad hoc ꝙ ſit debite cōgregata requirit̃ ꝙ ſit in loco ſolito ⁊ ad ſonum campane ſeu tabelle.

4 Actus geſtus ab vniuerſitate ad hoc vt valeat requiritur ꝙ due partes ex tribus ſint preſentes.

5 Tabellio quando affirmat ꝙ homines preſentes aſcendunt ad duas partes vniuerſitatis tunc ſtatur eius aſſertioni donec contrarium probetur.

6 Uniuerſitates nō pn̄t alienare ſine decreto qn̄ agit̃ de alienatiōe rerum quas minores nō poſſunt ſine decreto alienare.

7 Qui nō pōt immobilia alienare nō poteſt ſuper imobilibus bonis compromiſſum facere.

8 Aduerſarius agere ⁊ experiri poteſt contra vniuerſitatem.

9 Uerbum curia principaliter dꝛ iuriſdictio ⁊ ſic ius vniuerſale ⁊ etiam dominium rerum.

10 Omnis poteſtas arbitrorum dependet a compromiſſo.

11 Pena appoſita in contractu ⁊ promiſſa intelligitur ſi contractꝰ eſt valebit.

12 Partes ſi promittūt non dicere contractum nullū: pn̄t tn̄ dicere nullum ex defectu compromiſſi.

13 Iurans ſeruare ſtatuta intelligitur de validis.

14 Laudo parere ⁊ nō contrauenire ſonat in factum.

15 Uniuerſitas quādo cōtrahit obligatur ⁊ tenetur ad ſoluendum vel aliud ſatiſfaciendum.

16 Libellus procedit parte nō oppponente qn̄ nulla ſpecialis cauſa fuerat deducta ⁊ narrata in libello ſed fuerat generaliter cōceptꝰ cum clauſula peto ſuper premiſſis iuſtitiam miniſtrari.

17 Clauſula peto iuſtitiam miniſtrari: nō refertur ad ea que nō ſunt narrata.

18 Uniuerſitates ſolēt poſſidere per ſyndicos vel regētes ſeu ꝑ alios poſſidentes nomine vniuerſitatis.

19 Teſtes ſingulares licet probent aliquam poſſeſſionem in genere nō tamē probant poſſeſſionem alicuius temporis.

20 Actum faciens animo continuandi nō dicitur aliquem turbare in ſua poſſeſſione.

¶ Conſilium. xcv.

¶ Dn̄s labia mea aperiat ⁊ ſpiritꝰ ſanctꝰ illuminet intellectum.

In cauſa cōmunis Bulſigliane cōtra quoſdā Antoniū ⁊ Laurētiū Siluigniato viſo ꝓceſſu ⁊ teſtibꝰ vtrinq̄ꝫ examinatis duo principaliter ꝓ deciſiōe ſunt diſcutiēda. ¶ Primū eſt nunq̄d Antoniꝰ ⁊ Laurētius cōuenti ad penā in cōpromiſſo cōtentaꝫ ꝓut petitū eſt cōdēnari poſſint. ¶ Scōm poſito ꝙ ad dictā penā condēnari nō poſſint. An cōdēnari poſſint ad intereſſe rōne turbate poſſeſſiōis. ¶ Circa primū indubitāter cōcludēdū eſt ꝙ ad penā in cōpromiſſo cōuētam cōdemnari nō poſſint ex eo ꝙ ingreſſi fuerint in locū de quo in petitione fit mētio ad paſturādū cū beſtijs. iſta cōcluſio ꝓbat̃. ¶ Primo qꝛ cōpromiſſuꝫ ⁊ laudū legitime nō ꝓbant̃. Reperio em̄ in ꝓceſſu negatū ꝙ ſer Ioānes q dꝛ de cōpromiſſo rogatus ⁊ ſer Nicolaus q fuit rogatꝰ de laudo ſint publici tabelliones quo caſu lꝫ in ſubſcriptione aſſerat ſe eſſe notariū eiꝰ aſſertioni nō ſtatur ſm̄ Spec. in ti. de inſtru. edit. §. viij. ⁊ bal. eo. ti. in verſi. lꝫ qs. ⁊ Pau. de caſt. i. l. ſcriniarios. C. de teſta. mili. Un̄ ad hoc ꝓbādū ps adducit duas ꝓbatiōes. Prīo adducit inſtr̄m priuilegij notariatꝰ ꝙ nō obſtat duplici rōne. Nā in ꝓuilegio fit mētio qualiter ſer Nicolaus fuit factꝰ tabellio ſeu creatus a quodā dn̄o Paulo comite Palatino ꝓut de eius autoritate dꝛ ꝯſtare ꝑ literas imperatoris bullatas q̄ nō oſtēdunt̃. Un̄ tale inſtr̄m nō ꝓbat ꝯtēta i dictis literis. ad quas ſe refert. vt eſt caſus in aut̃. ſi qs in aliquo. C. de edē. vbi bar. bal. ⁊ alij qḋ ꝓcedit etiā ſi notarius dixiſſet cōſtare ꝑ tales literas a ſe viſas ⁊ lectas ſm̄ Albe. de roſa. ibi ⁊ Spec. in ti. de inſtru. edit. §. reſtat. ver. pe. ⁊ dicit ſe obtinuiſſe ꝯ Spec. ⁊ ſequunt̃ Ange. Pau. de ca. ⁊ moder. ⁊ Ang. in. l. ſciendū. ff. de ver. ob. cū ſi. ¶ Preterea priuilegium loquit̃ tantū reſpectu ſer Nicolai ⁊ nō reſpectu ſer Ioānis ⁊ ſic licet ꝯſtaret de laudo nō cōſtaret de cōpromiſſo. ⁊ ſic laudū eſſet nullū. l. nō diſtinguemus. §. de officio. ff. de arbitris. ¶ Scḋo adducit ad ꝓbationem quinq̄ꝫ teſtes qui nituntur ꝓbare qualiter publice ⁊ palā gerebāt ſe pro tabellionibus conficiēdo publica inſtrumēta: que ꝓbatio videt̃ ſufficiēs. iuxta no. per Innoc. ⁊ Io. and. in. c. j. de fide inſtru. ⁊ Ang. in aut. de here. ⁊ fal. §. hinc nobis. ⁊ Ang. in aut. de tabellio. circa principium. cuꝫ ſimilibus. ſed talis probatio in caſu noſtro nō eſt ſufficiens: quoniā Ioan. an. ⁊ Imo. volunt ꝙ talis probatio fiat per teſtes ꝓbantes ꝙ tēpore confecti inſtrumenti ita ſe gerebāt ⁊ ita referūt moderni: maxime dominus Abb. in dicto. c. j. ⁊ eſt veriſſimum. qꝛ ex quo pars fundat ſe in tēpore ſcilicet ꝙ illo tēpore erat tabellio debet tempus probare. l. matreꝫ. C. de probatio. ⁊ per Bar. in. l. non ſolum. §. ſed vt probari. ff. de noui operis nuncia. Sed ex teſtibus examinatis quatuor tantuꝫ ꝓbant de tempore depoſitionis ⁊ parum ante dum dicūt ꝙ fuit ⁊c. Unde nō probāt de tempore confecti inſtrumenti cōpromiſſi facti per mēſes quindecim ⁊ vltra ante vnus tantū ſcilicet vltimus probat de tēpore compromiſſi. Unde tāq̄ vnicus ⁊ ſingularis nō ꝓbat. l. iuriſiurandi. C. de teſtibus. ⁊. l. vbi numerus. ff. de teſtibus. ¶ Preterea licet omnes ita dicerent ꝙ tēpore confecti inſtrumēti gerebāt ſe pro tabellionibus ⁊c. tamē non videt̃ bona ꝓbatio. Nam contra Inno. tenet Spec. in ti. de inſtru. edi. §. reſtat. verſi. ⁊ ſcias. Et ita ibi ſequit̃ Io. an. allegādo Mart. ſili. ita diſputaſſe. ⁊ hāc opi. approbat Bar. in. l. herēnius. ff. de euic. ⁊ hāc opi. approbat Bart. in. d. c. j. de fide inſtru. niſi longo tempore fuiſſet in quaſi poſſeſſione tabellionatus. ꝓut etiā voluit Bald. in. l. j. C. de fideicommiſ. quādo longo tēpore geſſit ſe pro tabelliōe quod nō eſt probatū in caſu noſtro. Igitur nō probātur publica inſtrumē

1 ta. ¶ † Secūdo principaliter iſta concluſio probatur. qꝛ compromiſſum in quo eſt pena appoſita eſt nullū. Igitur non valuit laudum nō procedente cōpromiſſo. d. §. de officio. a pari enim procedunt compromiſſuꝫ nō precedere vel precedere ⁊ nullū fuiſſe. Qḋ enim nullū eſt nullum producit effectum. l. iiij. §. condemnatuꝫ. ⁊ ibi Bar. ⁊ doc. ff. de re iudi. ⁊ i. l. nō putauit. §. nō queuis. ff. de bono. poſ. ꝯ tabu. Qḋ aūt compromiſſum fuerit nulluꝫ probat̃. Nā reperio compromiſſum factū a ſyndicis dictarū vniuerſitatuꝫ ſimul cum quibuſdam hominibus aſſerētibus ſe eſſe duas partes vniuerſitatis. Aut ergo volumus ꝙ compromiſſum ſuſtineat̃: qꝛ factū a ſyndicis aut qꝛ factū ab ipſis vniuerſitatibꝰ ſed nullo iſtorum modorū ſuſtineri poteſt igit̃ nō valet. ¶ Primo modo non ſuſtinetur ex pluribus: qꝛ licet ſyndici iſtarum vniuerſitatum habeāt liberā adminiſtrationē. vt. l. j. C. etiā per procu. cauſam in integrum reſtitu. ⁊ ſic poſſint trāſigere. vt in. l. preſes. C. de tranſact. tn̄ videt̃ ꝙ non poſſint in arbitratorē compromittere: qꝛ arbitrator habet poteſtatē auferendi vni ⁊ dare alteri. l. ſi de meis. §. recepiſſe. ff. de arbitris. Igit̃ licet habeāt liberam non poſſunt gratis remittere. l. contra iuris. §. fi. ff. de pact. ⁊ per cōſequēs nō poſſunt ta'e compromiſſum facere. ⁊ ita concludūt Ang. ⁊ Paul. de ca. i l. ſi plures. ff. de pac. ⁊ Ang. in. l. imperator ſeuerus. ff. eo. ti. ⁊ lꝫ hoc nō tranſiret ſine difficultate quādo fuiſſent ſimpliciter cōſtituti ſyndici. qꝛ Barto. videtur contrarium tenere in. l. mādato generali. ff. de procurato. ¶ Secūdo clare probat̃ ſi verum eſt ꝙ in quibuſdā cōſilijs ſcriptum reperio ꝙ eſſent ſyndici cōſtituti ad lites ⁊ cauſas ⁊ nō ſimpliciter tūc res eſſet clara: quia nō poſſent neq̄ꝫ trāſigere neq̄ꝫ cōpromittere. l. trāſactiōis. ⁊ ibi Bar. C. de trāſac. ⁊ in. l. qui rome. §. callimachus. ff. de verb. oblig. ⁊ in. l. ſi procura-

2 tor. C. de procura. ¶ † Tertio probat̃ concludenter etiā in ſyndicis habentibus liberā. Nam qn̄ vertitur queſtio ſuper re immobili ſi ſyndici ſimpliciter habētes liberā non poſſunt compromittere qꝛ nō poſſunt alienare. ita cōcludūt Bal. Saly. Pau. de ca. ⁊ moder. in. d. l. preſes. C. de trāſac. ⁊ Bar. in cōſi. inci. viſa quadam conſtitutione. ⁊ Bal. in. l. j. C. ſi aduer. rē iudi. ¶ Quarto ⁊ vltimo cōfirmatur nā vniuerſitas ſimpliciter nō potuiſſet de ſe cōpromittere ſine decreto ſuperioris vt ſtatim declarabo. Igit̃ nō potuit hoc facere per alium dando illi mandatū ad compromittenduꝫ. iſta concluſio probat̃ quoniam illum actum quē quis poteſt per ſe perficere pōt per procuratorem aīs ſecus regula eſt quam tradit gl. ⁊ ibi Bart. ⁊ Ange. in. l. iij. circa prin. ff. rem ratam habe. ⁊ ponit bar. in. l. filiuſfamilias. in prin. ff. de ꝓcura. Et domini Cano. in. c. cū. I. ⁊. A. extra de re iudi. ¶ Scḋo etiā modo nō ſuſtinetur. qꝛ lꝫ ſi vere fuiſſet vniuerſitas cōgregata lꝫ nō mandato ſuperioris

rioꝛis potuiſſet actus ſuſtineri.ſm no.per Bar.in.l.obſeruare.C.
3 de decurio.lib.x.⁊ in.l. vniuerſa.C.de pci.impe.offe.† Tū in caſu
nr̄o nō fuit congregata in loco ſolito ⁊ ad ſonū cāpane ſeu tabel-
le ꝓut requirit.iuxta no.per gl.in.l.aliud.§.referre.ff.de regu.iur.
⁊ no.bar.in.l.obſeruare.C.de decu.li.x.⁊ bal.late in l.j.§.quib⁹.ff.
ꝙ cuiuſq; vniuer.no.Igit̄ nō valēt geſta q2 nō fuit legitime con-
4 gregata reſpectu dictarū ſolēnitatū tn̄ non conſtat †ꝙ due ptes ex
tribus fuerint pſentes ꝓut requirit̄ ad hoc vt valeat actus geſtus
ab vniuerſitate.vt in.l.plane.⁊ in.l.nulli.⁊ ibi bar.⁊ doc.ff.qō cu-
iuſq; vni.noīe.⁊ no.Bart.in.l.oēs populi.in.j.q.prin.ff.de iuſti.⁊
iu.⁊ Jo.an.do.Anto.⁊ alij in.c.j.de his que fiunt a ma.part.ca.⁊
per do.Abb.in.c.oēs.de conſti.qui dicit hāc eſſe cōem opi.legiſta
rū ⁊ canoniſtarū.cū eni pꝛeſentia ſit facti.Et ſolēnitas extrinſeca
ſi opponatur de nō pꝛeſentia nō pꝛeſumit̄.vt dicunt compoſtola.
Joā.an.⁊ alij in.d.c.j.⁊ pꝛobat̄ in.l.quecūq;.§.fi.ff.de publicia.⁊
tradūt Ange.⁊ Moder.in.l.ſciendum.ff.de ver.obli.⁊ qō tradit
Spe.in ti.de ſyndico.ver.ſed ſi ante.¶ Nec obſtat qō tabellio at-
5 teſtatur de pſentia duarū partiū.Nā diligēter ſunt †aduertenda
verba tabellionis qm̄ qn̄ tabellio affirmat ꝙ hoīes pꝛeſentes aſcē
dūt ad duas partes vniuerſitatis tunc pōt ꝓcedere ꝙ ſtatur eius
aſſertioni donec ꝯtrariū pꝛobet̄.vt voluit Guido de ſuza.⁊ ſequi
tur Albe.in.d.l.nulli.⁊ do.Anto.⁊ Car.in.c.ea noſcit̄.de his que
fiunt a pꝛela.poſt Fede.de ſenis in ſuo cōſi.clxiij.Et late tradit in
ſignis doct.do.Laurētius de rodulphis in ſua repetitione.c.ſine
exceptione.ij.q.xxiij.Sz in caſu nr̄o tabellio hoc nō affirmat ſed
dicit ⁊ rogat⁹ eſt qualiter cōgregati aſſerebāt eſſe duas partes ex
tribus quoꝝ aſſertiōi ſtari nō debet ex quo ſi nō fuiſſent due par
tes ex tribus nō potuiſſent dictū cōpꝛomiſſum facere argumēto
eius qō habet̄ in.l.ſi foꝛte.ff.de caſtrē.pecu.⁊ ibi p Bar.⁊ in.l.qui
teſtamentū.ff.de pꝛoba.tradūt doc.in.l.ſi donatione.C.de colla.⁊
Jo.an.in rub.de reb.ec.nō alienā.¶ Tertio oſtendit̄ ꝙ lz vniuer
ſitas fuiſſet legitime cōgregata nō potuiſſet tale cōpꝛomiſſum fa
cere.¶ Pꝛimo q2 lz in ciuitatibus nō recognoſcētib⁹ ſuperioꝛez
deliberationes per cōſilia fieri poſſent ſine decreto alicui⁹ officia
lis:q2 nullus officialis eſt ſuperioꝛ ex quo a populo cōſtituit̄ quo
caſu de plano ꝓcedere pōt gl.l.actoꝛ.ff. rem ratā habe. tn̄ qn̄ vni-
uerſitas caſtri vel ville ſuperioꝛē recognoſcit a quo ponit̄ officia-
lis in loco vt terre ſubiecte alteri ciuitati vel dn̄o tūc requirit̄ de-
cretū illius officialis in eoꝝ deliberatione al's ſunt nulle.⁊ ita ꝓ-
cedere pōt gl.in.d.l.nulli. Ubi ita foꝛmaliter diſtinguit do.paul.
de ca.dicēs ꝙ videt̄ ſibi ꝙ ita de facto ſeruet̄ nā in ſingulis delibe
rationibus que fieri ſolēt in ſimilib⁹ locis dicit̄ ꝙ ſemper adſint
rectoꝛes ⁊ ptātes repꝛeſentātes dn̄ium hn̄s autoꝛitatē cōſilijs.
¶ Secūdo oſtendit̄ hoc idē:q2 qcquid ſit qn̄ tractat̄ de alijs deli
6 berationibus:†tamen qn̄ agit̄ de alienatione rerū quas minoꝛes
nō pn̄t ſine decreto alienare nō poſſunt huiuſmodi vniuerſitates
alienare ſine decreto:vt i.l.j.⁊.ij.C.de ſeruis reipublicē manumit.
⁊ ita per illum tex.dicūt Guil.de cunio Jac.bu.Alber.de roſa.⁊
Bar.in.d.l.nulli.ſi ergo non potuiſſet vniuerſitas alienare dicta
bona ſine decreto ſuperioꝛis vt dictum eſt.ſtat regula que habet
7 †ꝙ ille qui nō pōt immobilia alienare:nō pōt ſuper dictis bonis
immobilibus cōpꝛomiſſum facere.ita cōcludunt Bal.⁊ alij in.d.
l.pꝛeſes.C.de trāſac.⁊ in.l.j.C.ſi aduerſus trāſac. Tradūt domini
Canoniſte in.c.certū.extra de trāſac.⁊ docto.maxime dn̄s Cardi-
nalis ⁊ dn̄s Abb.in.c.cū tpe extra de arbitris. ⁊ dominus Abb.
in.c.per tuas.eod.ti.¶ Ex quibus infert̄ ſolutio ad vnū qō in cō
trariū allegat̄.videlicet ꝙ vniuerſitas patit̄ pꝛimū ⁊ ſcd̄m decre-
tū:vt i.l.j.§.ꝙ ſi nemo.ff.qō cuiuſq; vniuer.nomi. ⁊ ibi bar.⁊ bal.
qui in tertio nota.dicit ꝙ in vniuerſitate multi ſunt ſapientes: ⁊
ſic patet ꝙ pupillo nō equiparat̄ qui nō patit̄ pꝛimū ⁊ ſecūdū de
cretū.l.apud iulianū.ff.ex quibus cauſis in poſſeſſiōe eat̄. ¶ Pꝛi
mo q2 ratio eſt ſm glo.⁊ bar.in.d.l.ꝙ ſi nemo. Nā in pupillo ſpe-
rat̄ ꝙ fiat maioꝛ ideo expectare debet actoꝛ ſi nō cōparet ſed vni-
uerſitas nunꝙ fit maioꝛ.Ideo ſi non cōparet patit̄ pꝛimū ⁊ ſcd̄m
decretū ⁊ non equiparat̄ pupillo.ſecus in caſu nr̄o in cōpꝛomittē
do ſuper īmobilibus:q2 nō pōt fieri ſine decreto ex quo non mili
8 tat ratio de qua.ſ̄.†q2 pōt aduerſarius agere ⁊ experiri cōtra vni
uerſitatē.¶ Scd̄o dico ꝙ iſta ratio parū valet patit̄ pꝛimū ⁊ ſecū
dum decretū.Igit̄ pōt alienare ⁊ cōpꝛomittere ſup immobilib⁹.
Uidemus enim ꝙ minoꝛ patit̄ pꝛimū ⁊ ſecundū decretū. vt i.l.ſi
minoꝛ.ff.de bo.auto.iud.poſſi.⁊ per bar.in.l.ſi.ff.de in integ.reſti.
⁊ Bal.no.in.l.cū ⁊ minoꝛes.C.ſi aduer.rē iudi. ⁊ tn̄ nō pōt aliena
re ⁊ cōpꝛomittere ſine decreto.vt tradit̄ in.d.l.j.C.ſi aduer.trāſac.
qd plura hoc patet in vniuerſitate.vt patet ex not.in.d.§. ꝙ ſi ne
mo.iunctis his q̄ habent̄ in.d.l.j.⁊.ij.C.de ſer.reipubli.manu.Ūn̄
iſta differūt igitur nō eſt bona illatio.l.papinia.exuli.ff. de mino.
¶ Tertio ⁊ vltimo qn̄ in caſu nr̄o dicit̄ factū cōpꝛomiſſum ſup
finibus curie ⁊ locoꝝ ſuper quibus erat cōtētio:⁊ ſic ſuper curia
⁊ iuriſdictione dictoꝝ locoꝝ q̄ curie iuriſdi. ⁊ fines deſignabāt.
Iſta aūt nō ſolum pertinent ad vniuerſitates pꝛedictas ſed etiaz
ad ſuperioꝛē:vt patet ex no.per bal.in.c.j. ad fi.de natura feudi. ⁊
eſt tex.in.c.lz cauſam.de ꝓba.faciunt no.p Bal.in.c.j.de allodijs.
Sed vbicūq; vniuerſitas facit deliberationē ſup his que etiaz ad
ſuperioꝛē pertinent non pōt facere ſine decreto ſuperioꝛis.vt no.
Spec.in ti.de ſyndico.§.j.ver.qō eſt cōſtitut⁹.facit tex.in.c. edoce
ri.cū ibi no.de reſcrip.⁊ ita cōcludit bar.in.l. acta.ff.rez ra.habe.
Igitur cū nō interuenerit decretum non valuit compꝛomiſſum.
¶ Tertio pꝛincipaliter pꝛobat̄ nullitas laudi lz compꝛomiſſum
valuiſſet;fuit enim cōpꝛomiſſum factū occaſione nōnulloꝝ confi
nium certoꝝ locoꝝ dictoꝝ communium.Unde conſiderandū
eſt diligenter ꝙ tria ſunt valde aduerſa quoꝝ vnū non eſt alterū
ſed ſunt diſtincta.¶ Pꝛimū eſt iuriſdictio loci que coheret per-
ſone habēti iuriſdictionē in loco iuxta no.per bar.in.l.j.ff.de iur.
om.iudi.¶ Scd̄m eſt dn̄ium locoꝝ qō eſt penes coꝛpus vniuerſi
tatis caſtri vel ville.¶ Tertiū eſt dn̄ium bonoꝝ qō eſt penes ſin
9 gulas perſonas.†Unde dicimus qō verbum curia pꝛincipaliter
dicitur iuriſdictio:⁊ ſic ius vniuerſale ⁊ etiā dominiū rerū.vt in
c.cū bertoldus.in verbo cum vniuerſitate.extra de re iudi.⁊ eſt de
mente tex.in.c.j.§.itē ſi quis.⁊ ibi bal.ff.qui.mo.feu.amit. faciunt
no.per Bal.in.l.ſi plures.C.de condi. inſer.pꝛobant̄ pꝛemiſſa per
tex.cū glo.⁊ ibi no.per Bal.in.c.j.de capitaneo qui curiaz vēdi.p
quem tex.dicit ibi Bal.ꝙ ſi imperatoꝛ cōcedit vni caſtrum cū p-
tinentijs in iſta conceſſione nō veniunt molendina pertinētia ad
caſtrū que nō ſunt imperatoꝛis ſed tm̄ iuriſdictio loci quā impe-
ratoꝛ pōt cōcedere.vt in.d.c.lz cauſam.⁊ in.d.c.j.⁊ ibi Bal.de na-
tura feu.Ūn̄ iſta ſunt ſeparata qō etiam multū clare pꝛobatur ex
no.per Bal.in.c.j.§.ex cōtrario.de inueſtitura de re aliena facta.
¶ Ex quibus infero clarā cōcluſionē in pꝛopoſito ꝙ compꝛomiſ
ſum de quo agimus includit cōtrouerſias locoꝝ reſpectu finiū
⁊ reſpectu dominij ipſoꝝ locoꝝ pertinētis ad ipſas vniuerſita-
tes non autē reſpectu iuriſdictionis dictoꝝ locoꝝ. Quod etiā
oſtendit̄ ex alio q2 cum iuriſdictio ad eos non pertineret vt decla-
rat Bar.in.l.omnes populi.in.j.q.pꝛinci.de iuſti.⁊ iur.nō eſt cen-
ſendum in dubio qō fecerint ſuper eo ſuper quo facere non pote
rant arg.no.per Bar.in.l.ſi quis ſub cōditione.ff.de condi.inſti.
⁊ vt actus potius valeat.l.quoties.ff. de reb. dub. Sed ego repe-
rio ꝙ arbitratoꝛes laudant ⁊ ſententiam fuerunt ſup finib⁹ iuriſ
dictionis dictoꝝ locoꝛum ⁊ nō ſuper finibus dominij dictoꝝ lo
coꝛum:⁊ ſic laudū eſt latum ſuper iuriſdictiōe de qua nullū erat
factū cōpꝛomiſſum neq; fieri poterat inter dictas vniuerſitates.
10 Igitur laudū eſt nullū tanꝙ latū extra cōpꝛomiſſum.†Quoniaz
omnis arbitroꝛum poteſtas dependet a compꝛomiſſo.l.nō diſtin
guemus.§.de officio.ff.de arbi.ad idem text.in.l.arbitroꝛ.§.veſti-
bulo.ff.communi diui.⁊ no.bar.in.l.cuz aquil.ff. de tranſac.cū ſi.
¶ Ex quibus omnibus reſultat clara cōcluſio ꝙ dictum laudū
eſt nullū.ad quā concluſionem tenendam etiam iudex non paruz
moueri debet q2 vnus ex arbitris met ⁊ alius qui fuit moderatoꝛ
cōteſtes deponūt qualiter dictus arbiter coꝛruptus pꝛomiſſioni
bus ita laudauit:quo caſu ſi coꝛruptio legitime pꝛobaret̄ vl' eſſet
nullū vel reſcindēdū veniret iuxta plene no.in.c.ij. extra de arbi.⁊
per doc.⁊ per Ange.in ſua diſputatiōe que incipit. Duo ad inui
cem litigātes.⁊ in penul.col.⁊ tradit̄ per gl.Bar.⁊ alios in.l.vena
les.C.qn̄ pꝛouo.nō eſt ne.facit tex.⁊ qō ibi p Albe. no.in.l. demū.
ff.de arbitris.⁊ qō no.Joā.an.in additionibus Specu. in titulo
de ſentētie ꝓlatione,in additione incipiente.At ſi duobus.⁊ Ro
ma.in.l.in ſeruum.ff.de arbitris.⁊ licet ſit dubiū an eis credatur.
allegādo ſe fuiſſe participes delicti.vt plene notatur ī dicto capi-
tulo ſecūdo.⁊ ibi per Angelum in dicta diſputatiōe,⁊ p Barto-
lum in ſimili in.l.ſi qs in graui.§.ſi quis moꝛiens. ⁊ ibi Angelus
⁊ Romanus.ff.ad ſilleianū.Tamē iudex cuius arbitrio hoc cō-
mittitur maxime hoc attēto ꝙ plures teſtes partis aduerſe depo
nunt idē de auditu non paruū moueri debet ad laudū annullan
dum.l.iij.§.tu magis ſcire potes.ff.de teſti.¶ Ex quib⁹ infero ꝙ
non ſolū dicti duo particulares potuerūt laudo nullo cōtraueni
re ſine metu pene ſed etiā ipſamet vniuerſitas potuiſſet,Quoniā
licet pꝛomiſerit ſtare omni ſentētie ſeu laudo ⁊ non cōtrauenire
ſub pena ⁊c.Intelligi dz talis pꝛomiſſio ſi valide fuerit laudatū.
caſus eſt ⁊ ibi doc.in.l.iiij.§.condemnatū.ff.de re iudicata.⁊ in.l.
nō putauit.§.nō quenis.ff.de ꝫ tabu.⁊ eſt gl.notabilis in. c.ſigni-
11 ficantibus.in glo.fina.de officio delega.†que vult ꝙ pena appoſi-
ta in cōtractu ⁊ pꝛomiſſa intelligitur ſi cōtractus valebit.⁊ idem
dicit dominus Abbas in pena appoſita in cōpꝛomiſſo.Unde di-
cūt ibi Bal.⁊ dominus Cardina.ꝙ pena appoſita per partes ſu
per iuriſdictiōe data ab eis intelligit̄ appoſita ſi tenet datio iuriſ
dictiōis ⁊ ꝙ ꝯtrauenies laudo nullo modo incidat in penā: etiā
12 decidit Bar.in.l.iij.§.ſi ſeruus.ff.de peculio.¶ †Quinimo etiaz
ſi partes pꝛomiſiſſent nō dicere cōtractum nullum poſſent tamē
dicere nullū ex defectu cōpꝛomiſſi. vt voluit Angelus ⁊ ſequunt̄
Mod.in.l.non erit.§.dato.ff.de iureiurando.⁊ late Ange.in ſuo
cōſi.ccxviij.incip.Uiſa facti narratione.⁊ in ſuo cōſi.ccxlviij.inci.

Philippus ciuis Florentinus.etiã ſi partes iuraſſent nõ dicere
13 nullũ ſecundum Ange.in.d.cõſilio.ccxviij.pro quo facit† nam il-
le qui iurat ſeruare ſtatuta ĩtelligit de validis: vt dicit Oldra.in
ſuo conſi.cclix.⁊ Alberi.de roſa.in.l.de quib⁹.ff.de legi. Sed iſta
non proſequor:qꝛ non neceſſaria ex quo hoc neqꝫ premiſſum neqꝫ
iuratum fuit.¶Tertio principaliter defendunt dicti ꝯuenti ex
alio qꝛ compromiſſum factũ fuit inter ipſas vniuerſitates nõ in-
ter homines particulares vniuerſitatũ. Vñ ipſa vniuerſitas ꝓut
eſt corpus obligata fuit.nõ ſinguli homines de vniuerſitate. l. in
tantũ.§.vniuerſitatis.⁊ ibi doct.ff.de rerũ diuiſi.⁊ in.l.ſed ſi hac.
§.q manumittit.ff.de in ius voc.Igit rei ꝯuẽti qui tanqꝫ ſingu-
lares perſone fuerũt ꝯuenti non poſſunt cõdẽnari ad penã com-
promiſſi:ex quo enim tñ duo de vniuerſitate fuerũt ꝯuẽti ⁊ cita-
ti vt ſinguli nõ vt vniuerſitas.vt declarat Rota in ti.de dolo ⁊ cõ
tu.deciſ.j.in antiquiorib⁹.tũc enim potuiſſet citari vniuerſitas ci
tãdo illos duos qñ fuiſſent regentes vniuerſitatẽ ſm glo.in.c.cau
ſam.de dolo ⁊ contu.⁊ gl.⁊ Inn.in.c.bone memorie.de elec. Pre
terea iudiciũ non dirigit cõtra vniuerſitatẽ: vt ptꝫ ex cõcluſione
libelli que attẽdi debet.vt i.c.ex parte.ꝗ.de fo.cõpe.⁊ ibi doc. ⁊ ſic
in hoc iudicio nõ eſt intẽtandũ nunqd vniuerſitas puniri poſſit.
tũ qꝛ ab ea nihil eſt petitum.l.fi.C.de fideicõ.liber.tũ qꝛ nũqꝫ fuit
citata.l.de vnoquoqꝫ.ff.de re iudi.nec ſi fuiſſet ꝯuẽta ⁊ citata po
tuiſſet puniri.Tum per ſupradicta tum etiã qꝛ nõ tenent niſi cõ-
municato cõſilio mãdauerit vel ratũ habuerit.iuxta no. per gl.⁊
Bar.in.l.aliud.§.refertur.ff.de reg.iur.⁊ per Bar.in.l.aut facta.
§.fi.ff.de pe.cũ multis ſi.¶Ex quibus cõcludit ꝙ vniuerſitas nõ
tenet qꝛ non dicit ꝯueniſſe: neqꝫ etiã particulares pſone qꝛ ſe ad
14 hoc nõ obligarũt.¶†Sed contra ipſos allegat per partẽ aduer-
ſam qꝛ parere laudo ⁊ nõ cõtrauenire ſonat in factum. vt tradit
Bal.in.l.promiſſis.C.de trãſact.⁊ bal.in.l.cũ ꝓponas.C.de dolo.
tradunt late moderni in.l.v.§.fi.ff.de ver.obli.Sed qñ mandatur
aliquid vniuerſitati qđ nõ ſonat in ius ſed in factũ tũc obligant
ſinguli hoĩes de vniuerſitate:puta ſi caplm mãdat ꝙ recipiãt ali
quẽ iam factũ canonicũ.Ita cõcludũt Inno.do.Ant.⁊ alij.i.c.eã
te.extra de reſcrip.⁊ Jo.an.⁊ Domi.in.c.romana.§.in vniuerſita
tem.de ſen.excõ.in.vj.⁊ ſic cũ obſeruantia ſonet in factũ videt etiã
ꝙ particulares perſone ad hoc tenerentur.argumẽtatio eſt colo-
rata ſed falſa.Unde pro veritate animaduertendũ eſt ꝙ aliquan
do aliquid mãdatur vniuerſitati quod cõſiſtit in mero facto ſeu
vniuerſitas tenet ad merum factũ qđ nõ procedit ab aliqua obli
gatione cõſiſtẽte in iure.Puta ſi papa mãdat capitulo ꝙ aliquẽ
recipiant ſeu eligãt ⁊ tũc tenent etiã ſingulares. Ita tenẽt Inno.
dominus Anto.⁊ omnes in.d.c.eam te.⁊ qđ dicunt Joan.and.⁊
Domi.in.d.§.vniuerſi.⁊ Fede.de ſenis cõſilio.ccxcj.incipit. Et qꝛ
in preſenti.⁊ Innocẽ.in.c.bone.el ſecundo de poſtu. prelatorum.
¶Aliquãdo vniuerſitas non tenet ſimpliciter ad merum factũ
ſed eſt obligata iuris vinculo cuius occaſiõe tenet ad executionẽ
illius iuris quatenus eſt obligata ⁊ tunc ſingulares nõ obligant
ad illud factũ.⁊ ita procedũt que habentur in.l.in tantum.§.vni
uerſita.⁊ in.d.l.ſed ſi hac.§.qui manumittitur.¶Ratio quia ea
tenus tenet ad faciendũ quatenus de iure eſt obligata. ſed de iu-
re nõ ſunt obligate perſone ſingulares. Igit neqꝫ ad factũ qđ eſt
executiuum illius iuris ⁊ hoc bene probatur in.c.cũ in illis. i fi.⁊
in.c.fi.de preben.in.vj.Nam ibi mandatũ de prouidendo de bene
ficio ſpectante ad collationẽ capituli nõ includit prouiſionẽ de
beneficio ſpectante ad prouiſionẽ aliquorũ de capitulo.⁊ tamen
verbũ prouidere ſonat nõ ſolum in ius ſed etiam in factum.⁊ for
tius vt no.doc.in.c.pro illorum.de preben.⁊ ꝓ iſta cõcluſione alle
go deciſionem Pet.de anc.in terminis noſtris in ſuo cõſilio mi-
hi.cc.incip.Uiſis ⁊ ponderatis verbis pacis. vbi cõſuluit in pace
facta inter Uenetos ⁊ Regem Ungarie in qua Ueneti promiſe-
runt nõ facere quedã in certis locis expreſſis ⁊ dubitabat nunqd
ſingulares perſone tenerent ⁊ concluditur ꝙ ſingulares perſone
ciues Uenetiarum non tenentur id non facere:quia ꝓhibitio re-
ſpicit cõmune ⁊ nõ ſingulares perſonas.argu.c.qui manumittit.
xij.q.ij.⁊.l.⁊ ſicut.§.j.ff.ꝙ cuiuſqꝫ vniuerſitatis noĩe. Iſta conclu-
15 ſio probatur rõne concludenti.†Nam quãdo vniuerſitas cõtra-
hit obligatur ⁊ tenetur ad ſoluendũ vel aliud ſatiſfaciendũ qđ
ſonat in factum.⁊ tamen quia tenetur ad aliud factũ virtute ob-
ligationis ⁊ cõtractus precedẽtis:ſicut ſingulares nõ ſunt obliga
ti:ita ad aliud factum non aſtringuntur.ad hoc glo.⁊ qđ ibi no.
doc.in.l.j.§.quibus.ff.ꝙ cuiuſqꝫ vniuerſitatis nomine.⁊ eſt caſus
in.l.ſicut.§.j. ⁊ ibi oẽs.ff. ꝙ cuiuſqꝫ vniuerſitatis noĩe. ⁊ eſt bona
glo.in.c.cum dilecta.de reſcrip.Ita eſt dicẽdũ in caſu noſtro. Nã
vniuerſitas que eſt obligata ex compromiſſo dicitur ẽẽ obligata
ex quodã cõtractu ſm Bar.i.l.labeo.la.j.ff.de arbi.tradit in aut.
ſi vero cõtigerit.C.de iudi.Unde ſicut obligatio que eſt iuris nõ
aſtringit ſingulares ita obſeruatio ad quã tenentur virtute illi⁹
ꝯtus ſingulos non aſtringit ⁊ iſta eſt clara ⁊ vera reſponſio. ⁊ eſt
ſublata vna alia obiectio que fit per partem aduerſam. ¶Po-
ſtremo dico ꝙ ex alio indubitanter veniũt abſoluẽdi a pena cõ-
promiſſi:qꝛ non probat ꝙ cõtrauenirent aliquo modo dicto cõ-
promiſſo neqꝫ ꝙ cũ eorũ beſtijs paſcuauerint. Nã vndecim de te-
ſtibus ſuis faciunt mentionẽ de Laurẽtio vel Mattheo paſcuã-
tib⁹ cũ beſtijs videlꝫ primus qui nihil ꝓbat:dicit eñ Mattheũ
vidiſſe in capite loci ſꝫ nõ in loco ⁊ ſe vidiſſe beſtias paſcuãtes in
loco ſed neſcit cuius eſſent beſtie ⁊ nihil cõcludit ꝙ Matthe⁹ pa
ſcuauerit cũ beſtijs:ex quo poterãt ibi eſſe beſtie aliene ⁊ ipſorum
met agentiũ.c.in preſentia.de probatio.l.nõ hoc.C.vnde cognati.
Itẽ eſt ſingularis ⁊ nõ habet conteſtes.l.iuriſiurã.C. de teſti.cũ ſi.
Itẽ reſpectu loci deponit de auditu ꝙ erat in loco.de quo depo-
nit pars aduerſa.⁊ ſic probat.l.teſtium.cum ibi no.C.de teſtibus.
¶Tertius teſtis nihil probat de tempore de quo ponit pars ad-
uerſa:ſed de alijs mẽſibus dicti anni.⁊ ſic in alijs menſibus eſt vni
cus ⁊ ſingularis ⁊ nõ probat.d.l.iuriſiurã.¶Quart⁹ ⁊ Quintus
nihil probãt qꝛ deponũt de auditu ſi quid deponũt:⁊ ſic non pro-
bant:vt in.d.l.teſtiũ.⁊ in.c.cũ cauſam que inter archiepiſcopum.
de teſti.¶Nonus teſtis etiã eſt ſingularis qꝛ dicit ꝙ ipſe ſolus ſe-
mel vidit Mattheum ⁊ ſic nõ probat vt dictũ eſt. Alij aũt teſtes
nihil deponũt:ꝓpter qđ probẽt vel deponit de alijs pſonis.ſ.famu
lis:pueris ⁊ ſimilib⁹ que nõ poterãt facere Laurẽtiũ ⁊ Mattheũ
incidere in penã cõpromiſſi:qꝛ nemo ſine ſpeciali mãdato poteſt
facere aliũ incidere in penã. l. ſi ꝓcura.⁊ ibi late Bar.⁊ doc.ff.de
condi.inde.¶Uel deponũt ꝙ viderũt beſtias tñ quo etiam caſu
niſi probaret ꝙ dñs duxit illas ad illũ locũ non inciderent in pe-
nam:vt voluit Bar.per illum tex.in.l.interdũ.§.ſerui.ff.de publi.
Et ſuper his vlterius nõ inſiſto qꝛ pleniſſime ſunt tacta per aliũ
conſultorẽ:⁊ qꝛ etiã vltra quã opus eſſet oſtẽſum eſt eos nõ ĩcidiſ-
ſe in penã ꝯuẽtionalẽ:omitto etiã alia q̃ dici poſſent: ⁊ venio ad
ſcđam difficultatẽ.Capio ſcđam difficultatẽ in qua aduertendũ
eſt ꝙ de natura clauſule petẽs iuſtitiã fauorabiliter miniſtrari ſo
let eſſe ꝙ nõ attẽta cõcluſiõe libelli omne ius ⁊ oĩs actio q̃ ex nar
ratis colligi poſſunt deducta cenſeant:vt colligit ex plene no.per
Inn.do.Ant.⁊ alios maxime do.Abb. in.c.cũ dilect⁹. de or.cog.
⁊ per Mod.in.l.j.ff.de eden.⁊ ſic in caſu noſtro poſſet dici dedu-
ctũ iudiciũ ciuile turbate poſſeſſionis quaſi hoc ex narratis colli
gat.Tum qꝛ narrat proteſtationẽ de vi turbatiua ⁊ ſpolia.poſſeſ
ſionis.Tũ qꝛ narrat ꝙ rei ꝯuenti ingreſſi ſunt ad paſcuandũ cũ
beſtijs in eorũ graue damnũ ⁊ preiudiciũ. ¶Ex quibus ſatis cla
re videt colligi ꝙ cõpetebat etiã iudiciũ poſſeſſoriũ turbatiuũ.
¶Ex quibus in propoſito videbat inferẽdũ ꝙ dicti Laurẽtius
⁊ Mattheus debẽt cõdẽnari ad intereſſe rõne turbate poſſeſſio-
nis quãqꝫ intereſſe ſit incertũ ſm Bar.in.l.ꝗꝗ.C.de ſent.que ſine
cer.quãti.profe.⁊ Bal.in addi.ſpec.in tit.de ſen.ver.ſentẽtia con-
ſeruat.qđ aũt ita videat condemnandus videtur oſtendi qꝛ com
mune Barſigliane videtur probare de ſua poſſeſſiõe. Nã plures
teſtes probãt ꝙ peregrinus arauit ⁊ ſeminauit in illo loco:ex quo
ſit ꝙ cũ poſſederit ſciente ⁊ patiẽte vniuerſitate: patientia habet
loco mandati ⁊ acquiritur poſſeſſio vniuerſitati ſm Bal. in.l.ſi-
cut.ff.ꝙ cuiuſqꝫ vniuer.no.⁊ maxime qꝛ videt tractari de conſer-
uatione poſſeſſionis iam queſite.arg.l.gñaliter.ff. de acquir. poſ.
Iſta ſunt in effectu que per partẽ aduerſam in difficultate addu
cunt.¶Quibus tñ nõ obſtantibus ꝯria ſnĩa verior eſt ⁊ ꝓbabi-
lior ⁊ incipiẽdo a primo dico ꝙ nõ ſunt narrata ea per que cõclu
dit intẽtatũ interdictũ vti poſſidetis.Nam vt inquit Bar.in.l.j.
§.interdictũ.ff.vti poſſi.⁊ Bald.in ſua diſputatione que incipit.
Accuſatus de vi turbatiua.Narrari debet in libello qualr actor
poſſidet.Itẽ qualiter ꝯuentus turbatus inquietat eũ in poſſeſ-
ſione que nõ vident narrata clare in libello. ¶Primũ eñ nõ re-
perio narratũ:licet eñ dicat ꝙ ꝓteſtata fuit vniuerſitas de vi tur
batiua.Itẽ de pena ſpoliate poſſeſſiõis:tñ nõ ꝑ hoc aſſerit ſe poſ
ſidere tũc tpe ꝓteſtationis:tũ hodie nõ aſſerit ſe poſſidere: lꝫ eñ
qui ſemel poſſedit hodie poſſidere preſumat hoc eſt verũ qñ ille
qui ſemel poſſidet hodie aſſerit ſe poſſidere ſm gl.⁊ doc.in.l. ſiue
poſſidetis.C.de ꝓba.⁊ per dñm Anto.late in.c.cũ ad ſedẽ.de reſt.
ſpo.¶Scđꝫ etiã nõ inuenio narratũ. Nã licet dicat ꝙ Laurẽti⁹
⁊ Matthe⁹ pluries ⁊ ſic duabus vicibus.l.ſi gemina arbor.⁊ ibi
Bart.ff.arbo.fur.ceſa.ingreſſi ſunt intra cõfines cõis Barſiglia-
ne cũ beſtijs ad paſcuandũ in graue dãnũ ⁊ preiudiciũ ipſorũ ⁊
cõtra formã laudi.Tamẽ non narrãt qualiter turbati fuerint in
poſſeſſiõe ita ꝙ nõ potuerit libere tenere ⁊ poſſidere quo caſu di
cerent i poſſeſſiõe turbati arg.l.vim facit.ff.de vi ⁊ vi arma.cũ ibi
no.per Bar.Reperio autẽ ꝙ narrata omnia inferũt ad cõcluſio
nem ꝙ dicti Laurentius ⁊ Mattheus cõdemnent ad penam de
qua in cõpromiſſo.Primo enim narratur cõpromiſſum.¶Se-
cundo narratur laudũ.Tertio proteſtatio de pena compromiſſi
qualiter inciderunt in penã:⁊ concluditur ꝙ ad penam compro
miſſi cõdemnentur.Unde attenta ratione ⁊ cõcluſione que maxi
me debet attendi iuxta nota.in.c.ex parte.de foro cõpe.⁊ in.l.cer-
ti condictio.in prin.ff.ſi cer.peta.tantum apparet actum ad penã

de qua

de qua in cõpromiſſo.ꝛ nõ ad intereſſe ratiõe turbate poſſeſſiõis.
16 ¶† Ex quibꝰ patet reſpõſio ad clauſulã petẽs ſibi iuſtitiã mini-
ſtrari:ꝛ ad dicta Inn.in.c.cũ dilectꝰ.de ord.cogni.q loquit̃ quã-
do nulla ſpecialis cã fuerat deducta ꝛ narrata in libello ſꝫ fuerat
gñaliter conceptus cum clauſula peto ſuper premiſſis iuſtitiã mi
niſtrari. quo caſu libellus procedit parte non opponẽte.l.fi.C.de
anna. excep.ꝛ fert̃ ſñia ſecundũ ꝙ probatum apparet:vt notant
Bal.ꝛ doc.in.d.c.cũ dilectꝰ.ſed in caſu noſtro eſt clare ſpecificata
ꝛ cõcluſio eſt clara ꝛ apta ex qua actione cenſet̃ eſſe concluſum in
cã ꝛ expreſſe ad penam cõpromiſſi ꝛ ſuper ea fuit proceſſum non
ſuper cõcluſiõe generali peto iuſtitiã miniſtrari.Nam ex quo op-
poſitũ fuit de generalitate libelli iudex nõ debuiſſet petitionẽ ge-
neralẽ admittere peto iuſtitiã miniſtrari.ſm Inno.in.d.c. cũ di-
lectꝰ ꝛ Spe.in ti.de libel.cõcep.§.nũc videndũ.ver.itẽ talis iuſti-
tiã:ꝛ Ange.in.l.j.in prin.ff.de eden.Vñ pſumit̃ ꝙ libellus fuerit
admiſſus ꝓpter ſpecificã cauſam ꝛ cõcluſionẽ ꝛ nõ reſpectu gña-
litatis q nõ debuit illius reſpectu admitti preſumitur eñ iudicẽ
feciſſe qđ facere debebat.l.ij.C.de officio ciuiliũ iudi.ꝛ in.c.in pre-
17 ſentia.extra de renuncia.¶†Preterea dicta clauſula nõ refert̃ ad
ea q̃ nõ ſunt narrata ꝓut dicunt docto.in.d.c.cũ dilectus:ꝛ iſtas
reſponſiones late ponit do.Alex.in conſi.xxxj.in primo vol.Sed
poſito qđ cõmunitas Barſigliane cenſeret̃ intẽtaſſe iudiciũ tur-
batiuũ.qđ tamen eſt falſum tamẽ non video quomodo poſſit ob-
tinere cõtra dictũ Laurẽtiũ ꝛ Mattheũ.Nã ad victoriam cõtra
eos duo erãt ꝓbanda alterũ reſpectu comitatꝰ ſcilicet poſſeſſio.
Alterũ reſpectu conuentorũ ſcilicet turbatio vt cõcludit Bal.in
d.diſputa.q̃ incipit accuſatus ꝛ canoniſte in.c.licet cauſaꝫ.de pro
batio.ꝛ Cy.Bar.ꝛ aliȷ̃.in.l.j.C.vti poſſidetis cũ ſimi. Sꝫ neutrũ
iſtorũ ſufficiẽter ꝓbat̃.Igitur actore nõ probante conuenti ſunt
abſoluendi.l.qui accuſare.C.de edẽdo.c.cũ eccleſia de cauſa poſſeſ-
ſiõis ꝛ ꝓprietatis.Qđ aũt poſſeſſio nõ ſit probata oſtenditur q
ego nõ inuenio ꝓbatũ ꝙ cõmune Barſigliane poſſederit dicta
bona aliquo tẽpore licet iueniã ꝓbatũ de actibꝰ poſſeſſorȷ̃s qua-
rundã perſonarũ particulariũ de quibus ſtatim dicam.clarũ au
tẽ eſt qđ vniuerſitas poteſt per ſe ꝛ per aliũ poſſidere.caſus eſt in
l.j.§.fi.cum.l.ſeq.ff.de acquiren. poſſeſſi.ex quo infero qđ alia eſt
poſſeſſio cõmunis et alia poſſeſſio particularis dicti cõmunis lꝫ
ergo ꝓbaret̃ poſſeſſio aliqua aliquorum particulariũ.nõ infert̃
ergo ꝓbat̃ cõmune poſſediſſe q ex diuerſis nõ eſt bona illatio.l.
papinianus exuli.ff.de minoribꝰ.¶Itẽ q ſtat hoc ꝙ particula-
res poſſederint ꝛ nõ cõmune ꝛ ecõtra.Unde nõ ꝓbat̃ hoc eſſe qđ
ab hoc contingit abeſſe.probatio aũt debet eſſe concludens .l.nõ
hoc.C.vnde cognati.c.in pſentia.de ꝓba.Et hoc eſt ſolidũ funda
mentuꝫ.Ex quo infertur reſpõſio ad id quod ꝑ partẽ aduerſam
in cõtrariuꝫ allegabatur.Dum dicit ꝙ ex quo probatur ꝙ Pe-
linus roſete arauit ſeminauit ꝛ recollegit in illo loco ſciẽte ꝛ pa-
tiente vniuerſitate acquiritur poſſeſſio vniuerſitati.l.qui patit̃.ff.
manda.ſecundum Bal.in.l.ſicut.§.i.ff. ꝙ cuiuſqꝫ vniuerſi.noĩe ꝛ
fortius cõſeruatur in.l.generaliter.ff.de acquirenda poſſeſſione.
¶Nam in primis reſpectu cõſeruationis poſſeſſionis iaꝫ queſite
Dico qđ nullibi reperio quod commune Barſigliane vnq̃ poſ-
ſederit etiam poſito ꝙ declaratio finium reſpiceret curiam ꝛ iu-
riſdictionẽ ad effectũ iuriſdictionis eſt facta vt exprimũt arbitri
nõ autẽ reſpectu dominȷ̃ vel poſſeſſionis bonorũ exiſtẽtiũ intra
fines quia iſta differunt vt patet ex no. ꝑ do.Abb.poſt antiquos
18 in.c.ſi diligenti.de preſcrip.ꝛ ſupra latius dixi. † ſolent enim vni-
uerſitates poſſidere per ſyndicos vel regentes iuxta not.per gloſ.
Bart.ꝛ docto.in.d.l.j.§.fi.ff.de acqui.poſ.vel etiã per alios poſſi-
dentes nomine vniuerſitatis.vt dicit Bal.in.d.l.ſicut.§.i.qui lo-
quitur quãdo particularis gerit actũ poſſeſſoris in re tãquã in re
vniuerſitatis.Itẽ ſciente ꝛ patiẽte vniuerſitate per.l.qui patitur.
ff.mãda.Sed neutrũ iſtorũ nedũ eſt probatũ in proceſſu. ſed nec
allegatum ꝙ Pelinus arauerit ꝛc.tanq̃ in re communi ſciente
ꝛ patiente cõmuni igitur cum hec ſint facti non preſumũtur.l.in
bello.§.facte.ff.de captiuis ꝛ cum ſint fundamentũ cõmunis per
ipſum erãt probanda.iuxta not.per Bart.in.l.in illa.ff. de verbo.
obligatione.ꝛ maxime q quilibet in dubio cenſetur actũ gerere
nomine proprio nõ alieno.l.ꝛ magis.ff.de ſolutio.ex quibꝰ cõclu-
ditur ꝙ cũ nulla ſit probata poſſeſſio communis nõ poteſt obti-
9 nere in iudicio poſſeſſorio.¶† Confirmatur iſta cõcluſio ex alio
q dico ꝙ imo nulla eſt probata poſſeſſio neqꝫ cõmunis neqꝫ ſin-
gulariũ perſonarũ.nã omnes teſtes deponentes ſũt ſingulares vt
oſtendam teſtes autem ſingulares licet probent aliquã poſſeſſio
nẽ in genere nõ tamen probãt poſſeſſionem alicuius temporis vt
declarat Bart.in.l.ob carmen.§.item ſi teſtes.ff.de teſti.ꝛ tradit̃
per Bal.in.l.j.C.de teſta.ꝛ in.l.inter pares.ff.de re iudi.per doct.
qđ autem ſint ſingulares patet q ſunt ſingulares in tempore ſi
bene inſpiciantur vel in perſonis quas viderunt facere actũ poſ-
ſeſſionis ſolum videbantur eſſe conteſtes reſpectu Pelini roſete
quatuor ex dictis teſtibus. Uerum ſeptimus teſtis qui de eo de-
ponit a ſex annis ꝛ citra.Itẽ quartꝰ quintus ꝛ nonꝰ q deponũt
iam ſunt tres anni:ꝛ ſic de principio triũ annorũ de quo ẽt depo
nit ſeptimus teſtis ꝓpter dictionẽ ꝛ citra prout vtrũqꝫ declarat
Bar.in.l.celſus.ad fi.ff.de vſucap.et do.Ant.ꝛ aliȷ̃ in.c.lꝫ cauſam
eo.ti.ſi tñ ſubtiliter ꝯſiderent̃ ſunt ſingulares.Et primo ſeptimꝰ
non eſt conteſtis q licet dicat a ſex annis ꝛ citra tamen poſtea ſe
declarãdo dicit ꝙ vno ãno tantũ vidit Pelinũ nec dicit quo an
no vñ potuit eſſe alio anno q̃ teſtes deponũt ꝛ ſic probatio non
cõcludit.c.in preſentia de proba.ꝛ ſtatim dicam.Nonꝰ ẽt teſtis eſt
ſingularis q dicit ꝙ ipſe ſolꝰ vidit.Remanẽt igit̃ quartꝰ ꝛ qntꝰ
q ãbo dicũt iã ſunt tres anni ſed ex duobꝰ dico eos eẽ ſingulares.
¶Prĩo q q̃rtꝰ deponit de ſolo pelino.Quĩtꝰ vo đ pelino ꝛ mul
tis aliȷ̃s ſimul ꝛ ſic de diuerſis actibꝰ.¶Scđo q eodẽ ãno potue
rũt videre diuerſis tꝑibꝰ ꝛ diebꝰ ex quo nõ allegãt ſe in ꝯteſtes.ꝛ
ſic debẽt iudicari potius ſingulares q̃ ꝯteſtes vt volũt multũ no.
Bart.ꝛ doc.in.l.celſus.ad fi.ff.de vſuca:Et ſic ſubtiliter intuendo
oẽs ſũt ſingulares.Nõ omitto ꝙ ꝓbat̃ ꝙ a.xxx.annis ꝛ citra ho-
mines de liuignano poſſederũt paſcuãdo cũ eoꝝ beſtȷ̃s.Nã quin
tus teſtis ꝓbat iam ſunt quadraginta anni ꝛ citra ꝛ ſic de tẽpore
cõtinuo.xl.annoꝝ.Sextus vero teſtis.xxxx.ãnis ꝛ citra quod pa-
tet q primo deponit iã ſunt.xxx.anni quidã Anto.de ſouigliana
arauit deinde dicit ꝙ a recordatũ ſuo ꝛ citra vidit hoĩes de liui-
gnano paſcere ꝛc.pꝫ aũt ꝙ recordabat̃ a.xxx.ãnis ad minꝰ ꝛ ſic a
dicto tꝑe ꝛ citra depõit.Ex quo infero primo.nam poſito ꝙ cõe
de ſouigliana poſſediſſet ꝛ eſt dñs illius loci.Tamen hoĩes de li
uignano ſunt in q̃ſi poſſeſſiõe iuris paſcẽdi ad minꝰ.Ad hoc qđ
habet̃ per Bart.in.l.j.§.hec interdictum.ff.de itine.actuqꝫ priua.
ꝛ per Inn.ꝛ doc.in.c.cum eccleſia ſutrina de cã poſſeſ.ꝛ ꝓprie.ꝛ
20 in.l.pecoris.ff.de ſerui ruſti.predi.¶† Infero etiam ꝙ continuã-
do poſſeſſioneꝫ paſcendi quam longiſſimo tempore poſſederunt
ꝛ retinuerũt nõ dicunt̃ turbaſſe aliquẽ in ſua poſſeſſiõe. Ille eñ
qui actũ facit animo ꝯtinuãdi nõ dicit̃ turbare.ita dicit notãter
Gloſa. de ſancto pe.i.l.quicqđ.ff.cõia ꝑdioꝝ. nemini eñ iniuriã
facit q iure ſuo vtit̃.l. iniuriantur .§.j.ff. de iniurȷ̃s.l. fluminum.
§.j.ꝛ.l.proculus.ff.de dã.infec. confirmatur hoc quia ſtant iſta ſi-
mul ꝙ cõe ſouigliani poſſideret dicta bona ꝛ tñ iſti ſint i q̃ſi poſ-
ſeſſione iuris paſcẽdi ꝑ nota.in.d.l.pecoris.ꝛ in.d.§. interdictum
qua nũq̃ reperiũtur priuati nec de facto priuari poterãt ſed age-
re debebãt negatoria ſm glo.ꝛ Bar. in.d.§. hoc interdictũ. Igit̃
non ſunt propter hoc tanq̃ turbantes condemnandi.Quinimo
dico ꝙ hominibus de liuignano cõpeteret poſſeſſorium iudiciũ
retinẽde ex quo turbant̃ in quaſi poſſeſſione iuris paſcẽdi. vt cõ-
cludit Bar.in.d.l.j.§.hoc interdictũ. fortius ẽt dicenduꝫ eſt ꝙ ex
quo cõmune ſouigliane ſi aliquã poſſeſſionẽ ꝓbaret illã ꝓbaret
a triẽnio citra q eius teſtes ſunt ſingulares vt dixi.ꝛ nõ ꝓbãt de
aliqua cõtinua poſſeſſione cũ iſti de liuignano paſcuando ꝓbant
poſſeſſionẽ iuxta no.ꝑ Bal.in.l.ſolẽnibus.ꝛ in.l.iudicia .C. de rei
vendi.Et a tꝑe.xxx.annorũ ꝛ citra cõtinue ꝛ ſic ꝓbet̃ de antiqua
poſſeſſione ẽt in iudicio poſſeſſorio dictorũ locorũ.in quibus pro
batur eos paſcuaſſe debẽt obtinere vt ꝓbant Bar.Bal. Saly.ꝛ
aliȷ̃.in.l.j.C. vti poſſi.ꝛ Bar.in.l.j.§.fi.ff.vti poſſi.Ex qbꝰ indubi-
tãter cõcludo Lau.ꝛ Mattheũ abſoluẽdos eſſe quã cõcluſioneꝫ
ꝓbabili dubitatiõe carere puto.Et cõſequẽter aduerſarios tãq̃
temere litigãtes indubitanter in expẽſis cõdemnãdos iuxta no.l.
cũ quẽ temere.ff.de iudi.ꝛ in.c.finẽ litibꝰ.đ dolo ꝛ cõtu.Laus deo.

¶¶Summarium.

An finita linea primi emphyteote ſit finita ẽphyteoſis ſecũdi.
1 Uaſallus ſi concedit rem feudalem in emphyteoſim de conſenſu
domini reſoluto iure vaſalli non reſoluitur ius emphyteote.
2 Emphiteota primus nõ habet niſi vtile dominium ꝛ illud trãſ
fert facta traditione ꝛ inueſtitura.
3 Ius non dicitur in totum extinctum cuius reliquie remanent.
4 Primus emphyteota alienando deſinit eſſe dominus ꝛ deſinit
ciuiliter ꝛ naturaliter poſſidere.
5 Pars dubia recipit interpretationem a parte clara quando vna
pars alternatiue eſt clara ꝛ altera dubia.

¶Conſilium.xcvj.

¶Dñs labia mea aperiat ꝛ ſpiritus ſanctus illuminet intellectũ.

SI in preſenti cõſultatione
eſſet qđ de iure ſcđi emphyteote ſeu liuellarȷ̃. Nunqđ
finita linea primi.ꝛ ſic iure dationis cẽſeat̃ extinctum
ius ſcđi q̃ſtio eſſet facilis q ex quo a ꝓmo emphyteota res eſt cõ-
ceſſa ſecũdo domino directo.Conſentiente ipſo acceptãte ꝛ pẽſio-
nẽ recipiẽte.Tunc licet eſſet finita linea primi.non extingueretur
ius ſecũdi inueſtiti dño cõſentiente ſiue dicamus qđ in ſcđm eſſet
tranſlatum omne ius primi ſiue nõ.¶Primũ tenet Bal.in aut̃.
ſi quas ruinas.C.de ſacroſan.eccle.ꝛ Pet.de anc.in cõſil.lxij.inci-
pit motiua iudicis inferendo ſñiam vbi allegat optimũ tex.in.c.j.
de iure patro.lib.vj. ¶Secundũ probat tex.in.c.j.§. ꝛ ſi clientu-

1 lus.de feudi alienatione vbi eſt caſus ſecundū Bal.⁊ alios† ꝙ ſi
vaſallus cōcedit rē feudalē in emphyteoſim de conſenſu domini
reſoluto iure vaſalli nō reſoluit̃ ius emphyteote ⁊ tñ nō transfert̃
ius in totū q̃ remanet res feudalis ⁊ remanet vaſallꝰ vt eſt caſus
in.c.j.qd iuris ſit poſt aliena.feudi ⁊ eſt rō ſm Albe.in.d.§.ſi cliē-
tulus q̃ ex quo ipſe dñs cōſenſit vr̃ cōſenſiſſe ꝓ ipſo acceptore in
perpetuū ⁊ ꝓ liberis ſuis ſicut ſi principaliter pro ipſo in feudū
conceſſiſſet ⁊ ita tenēt Ja.de.bel.⁊ Jac.Aluarotus in.c.j.in fi.de
controuerſia ineſtitu.¶Sed in caſu nr̃o nō agimꝰ ꝙ finita linea
primi in totū reſoluatur emphyteoſis tā reſpectu ſecūdi ꝙ̄ primi
ſed tm̃ an finiat̃ ius primi quo ſcd's ſibi tenet̃ ſoluere libras.v.ſin-
gulis annis donec ſoluat libras.c.marcheſanoꝝ qbꝰ ſolutis priꝰ
tenebat̃ facere chartā vēditionis.In q̄ difficultate p̄mo aſpectu
dicendū videbat̃ ꝙ iſtud ius primi emphyteote dicat̃ finitū fini-
ta linea ſua ſicut ſi finitꝰ eſſet liuellus ſi in aliū ius ſuū nō trāſtuli-
ſet: iſta ꝯcluſio vr̃ ꝓbari ꝑ tex.cū ibi no.ꝑ Bal.quē ſequunt̃ doc.
ibi in.c.qd iuris ſit poſt alienationē feudi vbi colligit̃ ex illo tex.
ꝙ qñ vaſallꝰ alienauit ad liuellū de volūtate dñi:puta vt debeat
habere qnqꝫ ſingulis ānis iſtud ius ꝑcipiēdi.v.ſolidos ſingulis
ānis retinet̃ iure feudi ⁊ ſic vaſallꝰ cōmittit feloniā iſtud ius acq-
rit̃ dño qḋ ē no.ſm Bal.Vñ ifert Bal.ꝙ religꝫ feudi iure feudi
cēſeri debēt.ita vr̃ cōcludēdū in caſu nr̃o ꝙ illud ius ꝑcipiēdi illa
qnqꝫ ſingulis ānis retineat̃ iure liuelli:⁊ ſic finita linea p̄mi illud
ius reuertat̃ ad dñm ſicut reuerteret̃ liuellꝰ ⁊ ꝓ hoc facit qḋ di-
cūt Ja.d bel.⁊ Alua.in.d.c.j.vbi dicūt ꝙ lʒ trāſlatū ſit vtile dñiū
in emphyteotā.Tñ illud iꝰ dr̃ vaſallꝰ retine re i feudū vt ē caſus
ibi in vbo:illud ⁊ in fine:⁊ iō dicūt ꝙ videt̃ adhuc rē ipſaʒ feuda-
lem poſſidere ꝓpter pēſionē quā recipit.l.nō vtit̃ cū ſeq.ff.de vſu-
fru.Cōfirmari vident̃ p̄miſſa.Naʒ inſignis doc.do.Jo.fab.inſti.
de locato.in.§.adeo aūt querit qd ſi primus emphyteota cōcedit
alteri ad liuellū ⁊ reſeruat ſibi pēſionē ſingulis annis an in ſecun-
dū trāſferat vtile dñiū:ita ꝙ apud eū nihil remaneat ꝯcludit̃ ꝙ
dr̃ habere ius ꝑcipiēdi pēſionē ⁊ cōmittit̃ ſibi res niſi penſio ſol-
uat̃ ⁊ hoc reſpectu ſecūdi primis pōt dici dñs arg.c.j.§.illud de
probi.feu.alie.per Fed.iſtud ergo ius percipiēdi vr̃ recedere in iu-
re qḋ remanet apud primū qui hoc reſpectu dicitur habere dñiū
lʒ ēt in ſecundū dicat̃ dñiū trāſlatū q̃ hoc nō incōuenit diuerſis
reſpectibus ſm Jo.fab.vt in.d.§.illud ⁊ probat̃ in.l.in rebus.C.
de iure do.cū ſimi.ſi ergo percepit rōne illius iuris qḋ hʒ ſeu reti-
net in re iſtud eſt propter ius liuelli qḋ hēbat ⁊ ſunt reliquie prio-
ris liuelli ꝓpter quod retinet ⁊ habet iſtud ius iure liuelli a dño.
Ideo vr̃ ꝙ eius linea finita ad dñm redeat.¶Sed premiſſis nō
obſtantibꝰ ꝯtraria ſnīa eſt verior ⁊ probabilior iudicio meo ⁊ ꝓ fun-
damento p̄mitto quod iſte primus emphyteota cōcedendo in ſe-
cundū ad liuellū q ſecūdꝰ fuit volēte dño iueſtitꝰ ⁊ ab eo recepit
capſoldū ⁊ penſionem.Itē inſcripſit eū inter alios emphyteotas
omne ius ſuū.dr̃ in ſecundū emphyteotā trāſtuliſſe qḋ hēbat in
2 re emphyteotica.† Nā primus emphyteota nō hʒ niſi vtile dñiū
⁊ illud trāſfert facta traditiōe ⁊ iueſtitura.vt in caſu nr̃o ſʒ bar.⁊
Ange.in.l.ſi qs in.§.dñia.ff.de acq.poſ.⁊ Bar.⁊ doc.in.l.ex aſſe.
ff.ad trebellia.⁊ eſt gl.inſtitu.de locato in.d.§.adeo.Confirmatur
q̃ ex quo ſecundus ſoluit capſoldum dño directo apparet ꝙ eſt
emphytota cōſtitutꝰ q̃ hoc ſolui dʒ a nouo emphyteota ad hoc
glo.in verbo accipere in fi.C.de iure emphy.Idem enim ſoluitur
pro noua inueſtitura ⁊ receptiōe noui emphytote vt eſt caſus in
d.l.fi.⁊ ibi doc.Igit̃ ſi eſt nouus emphyteota in eum dicitur vtile
dominiū trāſlatum.l.j.ff.ſi.ager.vecti.vel emphy.pe.Tradit̃ in
l.ſi vt certo.§.ſi duobus vehiculū.ff.cōmoda.⁊ propter hoc q̃ ius
primi videtur trāſlatū in ſecūdum.Dicimus ꝙ ſi ſecundus vult
alienare nō eſt requirendus primus emphyteota ſed dñs directꝰ
ſecundū glo in.d.l.fi.C.de iure emphy.in glo.magna ⁊ tʒ Spec.in
titu.de locato.§.nunc aliqua.verſi.cxxvj.Unde dicit Bal.in.c.j.§.
illud de ꝓhibita feu.aliena.ꝑ Federi.ꝙ primus emphytota alie-
nando deſinit eſſe dominus cum directū dominiū nō habeat ſʒ
tātū vtile quod in ſecundum emphyteotā trāſtulit.Iteʒ deſinit
naturaliter ⁊ ciuiliter poſſidere: vt not.in.l.ſi vt certo.§.ſi duobꝰ
vehiculum.ff.cōmoda.Igit̃ videtur omne ius ſuum in ſecūdum
emphyteotā transtuliſſe.¶Ex quibus videtur inferēdū ꝙ cum
nullū ius i re emphyteotica remāſerit apud primū q̃ nō directū
vel vtile dñiū nec poſſeſſio.Iſta quinqꝫ debita erāt actiōe perſo-
nali.Igitur talis obligatio eſt in quoſcūqꝫ heredes trāſlata.l.ſi
pactū.ff.de proba.cū ſimi.Et pro ſolutione eoꝝ que in cōtrariuʒ
adducta ſunt.¶Conſiderandū etiam eſt ꝙ aliquādo ⁊ p̄mo pri-
mus emphyteota concedit rē ad liuellum ⁊ reſeruat ſibi pēſionē
ita ꝙ ſecūdus debet penſionē prio ⁊ primus dʒ illam dño directo
⁊ iſto caſu dico ꝙ ſi ſecūda cōceſſio eſt facta de voluntate dñi ſi fi-
nitur liuellus in perſonā primi illud ius recipiendi penſionē ac-
quiritur dño directo.Nec dicit̃ tranſlatū omne ius in ſecūduʒ q̃
ſibi debet̃ penſio q̄ ſi nō ſoluat̃ res reuertit̃ ad eū ⁊ oīa iura hʒ ac
ſi eſſet dñs directus per que directo dño nō preiudicetur ⁊ ſic qui
prio cōcedit dicit̃ dñs primi emphyteote.Ita primus emphyteo-
ta dicitur dñs reſpectu ſecūdi ſecundū Jo.fabri in.d.§.adeo ꝑ id
quod habet̃ in.d.c.j.§.illud de prohibita feu.aliena.per Fede.per
quē dicit ibi nota.Bal.qḋ ſi vaſallus conſtituat alium vaſallum
licet vtile dñiū trāſtulerit tamē remanēt reliquie:debent̃ eni ſibi
ſeruitia ⁊ ipſe eſt dñs quo ad ſuū vaſallū ⁊ ei debet fieri recogni-
3 tio ⁊ ſibi p̄ſtari fidelitas.† Nec ius dr̃ in totū extinctuʒ cuius reli-
quie remanēt.l.tale in fi.ff.de here.inſti.per Bal.⁊ hoc caſu vt di-
xi ſi fuiſſet conſtitutus ſecundus feudatarius cū cōſenſu dñi tūc
iſtḋ ius reuertit̃ ad dñm ⁊ hic nō eſt caſus noſter.q̃ emphyteota
cōceſſit ad liuellū alteri qui recognouit a directo dño ⁊ ſibi pēſio-
nē debitam occaſione liuelli ſoluit ⁊ licet etiam in caſu nr̃o prio
emphyteote ſoluat̃ certum qd ſingulis annis tamē iſtud nō reci-
pit̃ ratione pēſionis liuelli q̃ illam ſoluit dño ſʒ alio iure.Donec
ſoluatur pretiū iuris tranſlati per primum emphyteotā in ſecun-
dū qḋ ad primū ꝑtinebat ⁊ nō ad dñm directū ⁊ in hoc ſecundo
caſu quando domino directo ſatiſfit.Sed primꝰ emphyteota cō-
ſtituit nouū cenſum annuū ſibi ſoluendū.Cōſiderandū etiā eſt ⁊
ſecūdo ꝙ ſi primus emphyteota transferret vtile dñiū in alterū ⁊
ꝓ iſta trāſlatione recipit annuū cenſuʒ hʒ iſtud ius annui cenſus
in perpetuū ⁊ hoc caſu loquit̃ tex.cū ibi no.in.d.c.j.Nam ſi vaſal-
lus rem feudalem concedit ad liuellum dñium vtile transfert̃ in
emphyteotā tamē vaſallus remanet ⁊ res feudalis ⁊ ipſi vaſallo
debet̃ annuꝰ ſenſus.⁊ hoc caſu verum eſt dicere qḋ ius vaſalli nō
eſt in totū extinctū ſed remanent reliquie.Veruʒ eſt dicere ꝙ fini-
to iure vaſalli quomodocūqꝫ iſtḋ ius reuertit̃ ad dñm ꝓut eſt ca-
ſus in.d.c.j.⁊ ibi Bald.q̃ iſtud ius debet̃ ex eo q̃ res feudalis re-
māſit ⁊ ipſe vaſallus.⁊ ſic eſt fundatū in iure iſto reali.Igit̃ dici-
tur ius feudale q̃ in feudo eſt fundatum ⁊ ꝓpter feudū debet̃ ſe-
cundū doc.in.d.§.illud.Nimirū ergo ſi tale ius deficiat in ꝑſona
vaſalli ꝙ reuertit̃ ad dominū per no.in.d.§.illud ſicut etiam di-
cemus ſi emphyteota cū cōſenſu dñi ad longū tempus locaret q̃
tūc remanet emphyteota ⁊ cōductor ab eo recognoſceret ⁊ ſi nō
ſolueret reuerteret̃ ad emphyteotam tunc finita emphyteoſi pro-
pter quā debetur pēſio.Iſtud ius accquireretur domino directo
ꝑ tex.in.d.c.j.quid iuris ſit poſt alienatio.feudi.Et hic non eſt ca-
ſus noſter q̃ iſte nō remanet emphyteota nec res dicit̃ eſſe in em-
phyteoſi primi.Vñ iſte annuus cenſus non debetur q̃ dicat̃ em-
phyteota vel quia dicat̃ rem in emphiteoſim habere: ſed q̃ ius
ſuum tranſtulit donec ſoluatur pretium ⁊ conſtitutus eſt annꝰ
cenſus.Quod etiā patet quia ſecundus recognoſcit dominuʒ di-
rectū ⁊ non primum emphiteotam.Item ſoluit ſibi capſolduʒ ⁊
penſionē ⁊ nō primo emphyteote ſicut faciebat primꝰ emphyteo-
ta preciſe ⁊ ſic oīa iura primi ſunt in iſtū ſecūdū trāſlata ⁊ ſubro-
gata ⁊ ſecūdus loco primi.Igit̃ oīa iura primi emphyteote cēſen
in ſecundum trāſlata ad hoc quod hr̃ in.l.j.per Barto.ff.ſi quis
teſtō iuſſus eſſe liber fuerit.Nam hoc caſu dicit̃ primꝰ cōſtituiſſe
ſecundū in emphyteoſi loco ſui de qua cōſtitutiōe an fieri poſſit
dño requiſito tradit Spe.in ti.de locato.§.nūc aliqua.verſi.cxxv.
4 ⁊ Joā.de imo.late in.c.potuit.in.xiiij.col.de locato.† Et hoc caſu
de plano ꝓcedit qḋ dicit̃.in.d.§.illud dū dicit ꝙ primꝰ emphyteo-
ta alienando deſinit eſſe dñs ⁊ deſinit ciuiliter ⁊ naturaliter poſſi-
dere vt in.d.l.ſi vt certo.§.ſi duobꝰ vehiculuʒ.⁊ ideo dicit ꝙ ſi iſte
ſecundus vult alienare nō habet requirere cōſenſum a primo em-
phyteota ſeu domino qui nullū ius reale retinet lʒ aliqua iura
ꝑſonalia retineret.Et hoc caſu cōſidero ⁊ tertio ꝙ iſte annꝰ cen-
ſus nō debet̃ ex eo q̃ remāſerit aliquo iure emphiteota neqꝫ ꝙ di-
cat̃ adhuc in emphyteoſim tenere ⁊ ſecundus a prio ex quo reſpe-
ctu rei ſecundus in totū recognouit dñm directū.ſʒ dicit̃ cōſtitu-
tus annꝰ cenſus ſuꝑ pecunia ſibi debita qḋ oſtendit̃.Nā primꝰ
emphyteota ꝓmittit facere chartā vēditionis ſoluto pretio libra-
rum centū marcheſanoꝝ ⁊ donec ſoluat̃ cōſtitutus eſt ānꝰ cen-
ſus.Unde p̄tiū alienatiōis qḋ debet̃ eſt librarū centū ⁊ donec iſta
ſoluant̃ debet̃ annuus cēſus.Igit̃ patet ꝙ debent̃ rōne obligatio-
nis ꝑſonalis ad cētū nec cōuenit hoc ꝙ ſuꝑ pecunia quā mihi de-
bes cōſtituat̃ annꝰ cēſus vt cōſiderat Inn.in.c.ſalubriter.de vſu-
ris.⁊ ibi Jo.an.⁊ doc.nec diſcutio nūc an licitū ſit.Igitur cū iſta
ſit obligatio ꝑſonalis ⁊ nō ius reale ⁊ nō dicit̃ ius emphyteoticū
ſʒ ꝓpriuʒ.Unde finita linea nō reuertit̃ ad dñm ſʒ vadit ad here-
dē emphyteote ¶Confirmat̃ iſta opinio rōne multū vrgēti.Naʒ
iſte emphyteota ꝓ p̄tio cētū cōcedit qḋ ſuū eſt nō qḋ eſt dñi dire-
cti.Unde ſi tantū centū fuiſſent ſoluta.Item etiā tantum ꝓmiſſa
talis ꝓmiſſio ⁊ ſolutio cederet commodo heredis primi ⁊ nō di-
recti domini licet primi finita eſſet linea que deberent pro pretio
eius qḋ erat proprium primi emphyteote vt eſt caſus in.l.iij.C.de
iure emphyteo.qua ergo rōne illa cētum ſi fuiſſent ſimpliciter ꝓ-
miſſa deberent̃ heredibus emphyteote ſi finita eſſet linea pari ra-
tione debet̃ iſte annuus cenſus quoniam eodem iure ex eadeʒ cā
debet̃ iſte annuus cenſus ex q̄ cā debētur centum quod pʒ quia
ſolutis centum tollit̃ annuus cenſus qḋ nō eſſet niſi alternatiue
alterum

alterū de his duobus ex eadem cauſa deberet cū illi cauſe nō eſſet ſatiſfactū ad hoc quo habetur in .l.ij.in princi .ff.ſi certum peta.
5 Si ergo centum debentur obligatione perſonali ita ⁊ annuꝰ cē-ſus quoniaꝫ qñ vna pars alternatiue eſt clara ⁊ altera eſt dubia pars dubia recipit interꝑtationē a parte clara .l.j.⁊ ibi doc .ff. de rebꝰ dub.bñ facit tex.in.l.vtrū.ff.de peti. here.cū ibi not.Itē cum ſufficiat alterū ex duobꝰ adimpleri apparet ꝙ ambo recipiūt eū dem fineꝫ ⁊ effectū iuxta not.in.l.ſi heredi plures.ff.de cōdi.inſti. ⁊ in.l.ſi is qui.cc.§.vtrū.ff.de rebꝰ dub. ¶ Preterea ſicut centum ita annuus redditus eſt loco ptij. Sꝫ ſi vaſallus vl emphyteota trāſfert ius ſuū p certo pretio rōne ptij nō remanet ēphyteota vl vaſallus:vt.c.ſi vaſal.l.ultimo ⁊ ibi bald.ſi de feu.fue. contro.inter dñm ⁊ agna.⁊ p bar.in.c.j.in fin.de feu.nō habēte ppriā naturam feudi.Sꝫ rōne pmiſſiōis cētū ſoluit āuuus cēſus.Igit nō ſoluit vt ēphyteote ⁊ hāc cōcluſionē puto veriſſimā.Si q̄ aūt fieret diffi cultas q̄ in pūcto nō tāgit ex eo qꝛ prius ſolu.c.pmiſit chartā fa-cere pro ſolutione videat ſo[illegible]niter per Alex.in cōſi.clx.incip.lōga eſt iſta conſultatio.in.ij.dubio. Laus deo.

¶ Summarium.

☞ An hodie ſi filiꝰ in poteſtate inſtituat ſub cōditione q̄ nō eſt in eius ptāte valeat teſtm̄ reijciendo cōditionē vſqꝫ ad legitimā.
1 Filius inſtitutꝰ ſub cōditione caſuali vel mixta ⁊ nō exheredatus teſtamentum eſt nullum in defectum conditionis.
2 Relictum filio ſub conditione que nō eſt in eius poteſtate nō dr aliquid ſibi relictum.
3 Filius hodie debet habere legitimam ſine omni conditione.
4 Fideicommiſſuꝫ vniuerſale tēpus certe etatis per dictionē cuꝫ:ſi relinquit filio nō inſtituto per partē nō dicit cōditionale:ſed potius in diem ⁊ trāſmiſſibile.

¶ Conſilium.xcvij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpūs ſanctus illuminet intellectum.

PResens cōſultatio pendet

ab illa difficultate. Nunqd hodie ſi filius in ptāte inſtituat ſub cōditione q̄ non eſt in eius poteſtate valeat teſtamentū reijciēdo ꝯditionē vſqꝫ ad legitimā prout vr velle gl. in l.ſi pater.C.de inſti.⁊ ſubſti.ſub cōdi.fac.vel teſtm̄ ſit nullum put volebāt iura vetera ⁊ tenuerunt fere oēs doct.vſqꝫ ad tēpora bar. ⁊ qꝛ de iure ātiquo erat hoc clariſſimū vt eſt caſus in.l.ſuꝰ quoqꝫ
1 §.j.ff.de here. inſti.⁊ i.d.l.ſi pater.† In quibus aperte probat qđ ſi filiꝰ inſtituit ſub cōditione caſuali vel mixta ⁊ non exheredet in defectū cōditionis teſtamentū eſt nullum ⁊ hoc omnes fatent. Videndū eſt ergo an hec diſpoſitio iuris antiqui ſit correcta:⁊ in primis in materia allegat.l.oīmodo.C.de inoffi.teſta. que potius hoc confirmat.vult eñ ꝙ iura loquentia de filijs preteritis remaneāt incorrecta ſed quādo filius inſtituitur ſub ꝯditione caſuali vel mixta cenſet preteritus:vt in.d.l.ſi pater.cum gloſ.⁊ ibi doc. Igit iura ſupra allegata remaneāt incorrecta vt probat tex. in.d. l. oīmodo qñ filius eſt ex toto preteritꝰ quo caſu nihil eſt immutatū.Sed in caſu noſtro nō pōt dici omnino preteritus vt probatur in.l.non tantū.§.ſi ſub ea.ff.de bono.poſſeſ.cōtra tabu. Nam ſi diceret oīno preteritus filiꝰ emācipatus haberet ꝯtra tabulas qđ denegat.d.§. ſi ſub ea.Sed in ppoſito hoc nō hꝫ obſtare quia lꝫ.d.l.oīmodo nō diceret tñ per illā nullo modo probat ꝙ qñ ſit inſtitutio ꝯditionalis ꝙ hoc caſu teſtamentū non ſubuertat ſeu teſtm̄ non ſit nullum ſatis eñ eſt ꝙ hoc per iura vetera ſit determinatū.quinimo dici poteſt ꝙ ibi hoc probet. Nam vt dictuꝫ eſt quando filius ſub tali conditione eſt inſtitutus cenſet preteritꝰ. ſed tex.in.d.§.ſi.vero vl.pterierit ponit duo reſpōſa. ¶ Primum eſt generale qñ preterit eo mō ſub quo pōt caſus noſter includi ſecundū magis ſpeciale quādo facta mētione de filio nihil ei penitus reliquerit ⁊ loquitur p alternatiuam vel que ſolet poni inter diuerſa.l.ſi is qui ducenta.§.vtrū.ff.de reb.dub. Igit intelligit in filio preterito ſiue ſibi aliquid fuerit relictū dūmodo dicat preteritus: puta quādo ſub conditione caſuali vel mixta ſiue nihil ei penitus fuerit relictū ⁊ hoc oſtēdit tex.in.l.quoniam in priorībꝰ. que aperte dicit.l.oīmodo nō loqui qñ aliqđ eſſet ſub cōditiōe relictū.Unde patet ꝙ per legē omnimodo ad minꝰ nihil eſt innouatū ſuperuenit ergo lex in prioribus.C.eo.titu. quoniā glo.in.l. ſuꝰ quoqꝫ videt velle in.§.j.ꝙ omne grauamē ⁊ ſic omnis conditio reijciatur ⁊ ita in conditione mixta ⁊ caſuali videt velle gl.in l.ſi pater in vltima gl.ſupra allegata. ¶ Sed in primis videndū eſt an.d.l.quoniā hoc probet in hoc reperio ꝙ inſignis preceptor meus dominus Alex.de imo.in.d.l.ſi pater.dixit ꝙ opinio glo.pbatur in.d.l.quoniā in prioribus quia .d.l.quoniā venit ad interpretationem.d.l.omnimodo.de qua fit mētio .in.d.l.quoniā. Vñ cū lex oīmodo loquat ēt qñ filius habet p pterito ptꝫ in ver.inofficioſum.vel alio mō ſubuertēdū iūcta gl.q̄ dicit vel alio mō ⁊c.p cōtra tabulas.q̄ bonorū poſſeſſio ꝯtra tab.datur qñ filiꝰ in poteſtate eſt preteritꝰ vel habitus p preterito ⁊ ſic teſtamētū eſt nullū vt in.l.ſi filius qui in poteſtate.ff.de libe.⁊ poſthu.igit.d.l.qm̄ veniens ad interpretationē.d.l.oīmodo.intelligi debet ſecundū illā l.ad cuiꝰ interpretationē venit:vt in aut. de filijs ante dota.iſtrunatis ab ſinē ⁊ verbū inofficioſum ſeu querela poſitū.i.d.l.qm̄ cōprehendit largo mō ꝯ tabu.ſeu teſtamētum in quo filius eſt preteritus .l. pater filiū.⁊ ibi glo.ff.de inoffi.teſt.l.filij.⁊ ibi no .C.fami.erciſ.⁊ no.glo.i.l.ij.de inoffi.teſt.⁊ ꝙ illa .l.loquat etiā qñ non poterat habere querelā patet i verbo cōditio.qꝛ aut intelligit de conditione nō poteſtatiua ⁊ tūc ibi caſus p iſta opinione.aut intelligit de cōditione ptātiua ⁊ tūc filio inſtituto ſub ꝯditione poteſtatiua nō cōpetebat q̄rela qꝛ tūc iure pmittēte īſtituebat filiꝰ ſub tali ꝯditione.l.ſi.ad ſi.de ꝯdi.inſti.Voluit ergo tex.ſolum dicere ꝙ puiſio illiꝰ tm̄ locū habeat in illis pſonis qbꝰ de iure poterat q̄rela competere puta in deſcēdētibꝰ q de neceſſitate erāt inſtituendi vel exheredādi nō aūt voluit dicere ꝙ in caſu illo actualr locū haberet q̄rela.Sꝫ p certo iſte ſue ꝯſideratiōes q̄ fuerūt pſtātiſſimi docto.dñi Jo.petrucij de peruſio in.d.l.ſi pr inducendo.l. qm̄ in verſi.conditionibus generaliter intelligendo nō ſūt vere ⁊ ſunt ꝯ mentē dictorum iurium ⁊ doc.cōiter ⁊ in primis.d.l.omnimodo.tm̄ loquitur qñ filijs relictū eſt minꝰ legitima vt pbat
2 clare litera i verbo.⁊ hec quidē. † Sꝫ qñ filio eſt aliqd ſub ꝯditione relictū q̄ nō eſt in eiꝰ poteſtate nō dr aliquid ſibi relictū qm̄ q̄ ſunt in ꝯditiōe nō ſunt in diſpoſitione .l.j.§. ſi qs ſub ꝯdi .ff.ſi qs omiſ.cā te.⁊ per glo.in.l.lucius.ff.de here.inſti.⁊ de reg.iur. antiq ēt eſt in filio in ptāte ꝙ a pari procedūt nihil eſſe relictum vel ſub tali ꝯditiōe relictū:vt in.d.l.ſi pater.Igit in.d.l. oīmodo. noua i eo in quo nō corrigit recipit interpretationē a regul.iur.antiq .l. nā ⁊ poſteriores.ff.de legibus.Igitur nō loquit in filio qui habetur pro pretio ex eo quia aliquid ſub dicta conditione fuerit relictū.Et hoc patet qꝛ tex.in.d.l.qm̄ in prioribus. aperte dicit ꝙ.d. l.omnimodo loquit qñ minꝰ legitima fuerat relictū ⁊ ꝙ vult addere qm̄ in relicto adijcerent cōditiones per quas fieret mora in ꝯſequenda legitima. ¶ Si igit de nouo ad.d.l.omnimodo.qñ relinquit filio ſub ꝯditione.Igit hoc nō includebat in.d.l.oīmodo ex quo.l.qm̄ venit aditiue ⁊ non correctiue: ⁊ ſic argumentū preceptoris mei retorquet in cōtrariū qꝛ ſi.l.oīmodo nō loquit in filio preterito put etiā ſupra adduxi per verbū ſi vero .Igit nec in d.l.qm̄ i prioribꝰ.q̄ venit ad illiꝰ iterꝑtationē .l. nihil. ⁊ ibi Bar. ff.de cōiungē.cū emācipa.lib.⁊ ad inductiones ſuas facilis eſt rñſio.Ad primā ꝙ.d.l.omnimodo.loquit in filijs preteritis quibꝰ pure aliquid fuerat relictū minus legitima.ti.de lega. vel quādo erant inſtituti in minori portione ꝙ̄ in legitima. Naꝫ primo caſu tanꝙ̄ preteriti habebāt bo.poſ.cōtra tabu.Scdo caſu habebat q̄relā ¶ Primum probatur in.l.filium.§.oībus.ff. de bo.poſ. contra tabu. ¶ Secundū pbat in.l.omnimodo in prin. hodie vero vtrunqꝫ corrigit per.d.l.omnimodo qꝛ omni caſu teſtamentū valet ⁊ agitur ad ſupplementū legitime.⁊ ita doc.cōmuniter intelligunt illā.l.ad tex.in.d.l.qm̄ in prioribus.dico ꝙ illa .l. cōmuniter intelligit in conditione poteſtatiua q̄ illationē inducit ⁊ p illam teſtamētū nō ſubuertitur. Nam cū per.l.oīmodo eſſet inductum qđ nō eſſet relictū minus legitima quantitate quo caſu de iure antiquo dabat querela.quod agatur ad ſupplementum nō vendicabat ſibi locum qñ erat relictum minus tēpore cū eſſet lex correctiua.l.percipimꝰ.C.de appella.ſm Jaco.but.Bal. ⁊ cōmuniter doc.loquit enim.d.l.qm̄ in prioribus qñ teſtamentū eſſet validū nō aūt qñ erat nullū qꝛ cū eſſet nullū nō poterat dici appoſitū onꝰ in legitima.l.ij.ff.quēad.teſta.ape.l.nō putauit .§. nō queuis.ff.de bo.poſ.cōtra tabu.maxie qꝛ cū veniat ad interpretationē l.oīmodo q̄ loquit qñ teſtamentū erat validū vt dictū eſt dꝫ intelligi ſm naturā.l.iterpretate.l.nihil.ff.de cōiungē.cū emācip.libe. ⁊ ad argumētū dñi Alex.rñdeo ꝙ verbū cōditio intelligit in poteſtatiua put cōmuniter intelligūt doc. ⁊ dū dr tunc teſtamentuꝫ nō ſubuertat per querelā per.l.finalē.ff.de cōditio.inſtitu. ¶ Reſpōdeo dupliciter pmo ꝙ verū eſt qñ filius īſtituebat ſub cōditione poteſtatiua ita ꝙ attēta cōditione nō dicebat relictū minus legitima ⁊ ita loquit .d.l.ſi.ſꝫ qñ eſſet relicta legitima ſub cōditiōe ita ꝙ appoſitio cōditionis poteſtatiue ꝙ minꝰ legitiā cēſeret relictū hoc caſu cōpetebat querela qꝛ minꝰ igit dicebat relictū vt declarat Pau.de caſt.in.d.l.qm̄ ar.l.ſi pater.l.filiꝰ matrē.C.de inoff. teſta.⁊ hoc caſu loquit.d.l.qm̄ in pꝛibꝰ vt dixi.Nā in.l.oīmodo. fit ſupplementū vere per acceſſionē quantitatis in.d.l.quoniā fit interpretatiue per admonitionē conditiōis vel grauaminis ſecūdum Alberi.de roſate ibidē. ¶ Secundo reſpōdeo ad argumētum domini Alex.ꝙ.d.l.quoniā.in ſecūda parte nō dicit ꝙ teſtamentum per querelaꝫ ſemper ſubuerteret.ſed diſponit generaliter qđ omnis dilatio ⁊ grauamē de legitima reijciatur qñ teſtamentū alias ſubuerteret.⁊ ita intelligit glo.in.l.ſuus quoqꝫ .§.j. ⁊ i.d.l.ſi pater.vt infra dicet ⁊ qđ illa lex nō loquatur quando teſtamentum erat nullū filij preteritione.patet etiam quia.d.l.quoniam.voluit filijs puidere.Sed ſi diceremus dicto caſu teſtamen

tum valere cõditio filiorum fieret deterior plus eñ intereſt filioꝝ
ꝙ teſtamentum ſit nulluz. q2 totum habebũt ſtatim abinteſtato
ꝙ ſit aliqđ q2 tũc legitimam tãtũ ſtatim haberet in reſiduo expe-
ctaret euẽtus cõditionis cõtra regu. l. qđ fauore. C. de legi. ⁊ ſic di-
catur ꝙ per cõditionem poteſtatiuã filij nõ videnť grauati Bal.
reſpondet ibi ꝙ imo grauanť q2 de neceſſario ⁊ ſuo effectu mere
volũtarius ⁊ ſi decederet anteꝙ̃ declararet nõ tranſmitteret here
ditatem ad ſuos heredes iure ſuitatis .l. ſi ita. §. illi ſi volet. ff. de
lega. j. intereſt aũt ſua ꝙ trãſmittat ⁊ ſic ꝙ ꝯdõ reijciať qđ Paul.
de ca. putat mẽti tenẽdũ. ¶ Põt etiaz rñderi ꝙ verificari põt qñ
eſſet legitima ſub cõditiõe dãdi aliquã quãtitatẽ cui9 datio eſſet
difficilis ⁊ tñ diceretť relictũ min9 legitima data illa quantitate:
q2 dicta conditio diciť poteſtatiua. l. ſuus quoqꝫ. §. ⁊ puto. ff. de he
re. inſti. probať in. l. in teſtamẽto. ff. de cõdi. ⁊ demõ. ¶ Ex quibus
patet ꝙ eſt ſublatũ fundamentũ glo. per. d. l. quoniã in prioribus.
¶ Sed vidẽdum eſt ꝙ voluerint gloſſatores ⁊ certe vt dicit Bal.
in. d. l. ſuus quoqꝫ ⁊ dñs Rapha. ful. in. d. l. ſi pater. gl. in. d. l. ſuus
quoqꝫ aperte tenuit ſequẽdo opinionẽ Joãnis ꝙ teſtamentũ ſit
nullũ. Nam primo dum loquiť de cõditione poteſtatiua dicit ꝙ
remoueť vſqꝫ ad debitũ bonorũ ſubſidiuz allegat. d. l. qñ in prio-
ribus. ⁊ ſtatim q̃rit qđ iuris qñ inſtituiť ſub cõditione mixta et
reſpõdet ſm Jo. ꝙ teſtm̃ eſt ab initio nullũ ꝓpter iſtã gl. Fulgo-
ſius dicit ꝙ. d. l. ſi pater. nõ vult ad aliud qđ allegať ſcz ꝙ cõditio
caſualis vel mixta reijciať cuz. d. l. ſuus. dicat ꝙ teſtm̃ ſit nullũ ſed
bene voluit ꝙ licet olim cõditio poteſtatiua ſuſpẽderet hodie nõ
ſuſpẽdit. ⁊ iſta fuit intentio gl. licet generaliter loquať ſcđm eũ: ⁊
puto ꝙ recte loquať. Nam gl. ſupra declarauerat ꝙ filij poterant
inſtitui. ſub conditione poteſtatiua ſed nõ ſub caſuali vel mixta ⁊
3 ꝙ primo caſu teſtamẽtũ valebat. ¶ † Scđo nõ ⁊ ſubdit ꝙ hodie
filius dz habere legitimã ſine omni ꝯdõne per. d. l. qñ ⁊ ſic nõ ſo-
lũ ſine cõditione caſuali vel mixta quo caſu teſtamentũ eſt nullũ
prout in pncipio dicit gl. ſed etiã ſine ꝯdõne ptãtiua quo caſu a-
giť ad ſupplementũ vt dixi nõ eñ declarat gl. nec dicit ꝙ qñ con-
ditio in legitima adijciať teſtm̃ ſit nulluz vel validũ ſed tm̃ ꝙ legi
timã ſine cõditione dz habere. Unde. d. gl. que obſcure loquiť eſt
declarãda ꝑ glo. in. d. l. ſuus quoqꝫ que clare loquiť. arg. l. vtrũ. ff.
de pe. her. ⁊ eoꝝ que dicit Bar. in. l. ꝑtor. §. eritqꝫ differentia. ff. vi
bo. rap. etiã nõ põt dici ꝙ pro validitate teſtamẽti ſit autoritas
gl. cũ in vno loco gl. dicat apte ꝯtrium ⁊ in alio poſſit multiplici-
ter intelligi ad hoc qđ no. Bar. in. l. in ambiguo. ff. de rebus dub.
Et hãc opinionẽ ꝙ teſtamẽtũ ſit nullũ. tenuit Azo. vt refert Al-
beri. in. l. qñ. ⁊ dñs Alex. ⁊ oẽs moderni ibi. ⁊ hãc opinionem te-
nuerũt omnes ãtiq vſqꝫ ad tempora Bar. ⁊ Bal. aliquãdo illam
ſequutus fuit contrarium tamẽ tenuit diſputãdo Ricar. malũ. vt
refert Bar. in. d. l. ſi pater. ⁊ conſulendo dicit eſſe caſuz ꝓ iſta opi-
nione a ſe ſoluz notatũ in .l. ſcimus. §. cum autẽ. C. de inoffi. teſta.
Nam ibi extraneus a patre inſtitutus rogatus fuit filio reſtitue-
re poſt mortẽ ipſius heredis extranei quo caſu filius diciť ad fi-
deicõmiſſum inuitatus ſub conditione caſuali cũ filius premori
poſſit ante illũ heredẽ extraneũ. Igiť dies fideicommiſſi nõ cede-
ret. l. heres meus. ff. de ꝯdi. ⁊ demõ. ⁊ tñ ibi dicit ꝙ vſqꝫ ad legiti-
mã reijciť cõditio. cõcludit ergo Bar. per illũ tex. ꝙ teſtamẽtũ in
quo filius eſt inſtitutus ſub cõditiõe caſuali vel mixta nõ eſt ho-
die nullũ ⁊ vt referũt multi doc. Bar. inuẽto illo tex. ſcripſit dño
Ray. de forli. ꝑceptori ſuo legẽti Padue qualr ꝓ Guilielmo in-
uenerat illũ tex. cui Ray. rñdit ꝙ ille tex. nõ merebať allegari q2
nõ loquiť in filio ꝯdõnalr inſtituto. Sed Bar. replicauit ꝯ Ray.
ꝙ tpe dicti. §. cũ aũt ſufficiebat qđ fili9 haberet legitimã quouis
titulo relicti vt in. d. l. oĩmodo. Sed Ray. iteruz ad hoc rñdit ꝙ
hodie iure autẽticorũ titulus inſtitutionis requiriť: vt in auť. vt
cũ de appellatiõe cognoſciť. §. illud quoqꝫ capitulũ. ⁊ ſic ꝙ. §. cuz
autẽ. in hoc corrigebať. Sed Bar. iterũ replicauit qđ licet illa lex
eſſet in hoc correcta qđ requiriť titulus inſti. nõ eſt correcta quo
ad alia. Nã illo tpe quo ſufficiebat vt haberet legitimam quoquo
relicti titulo ſi filius erat ꝑteritus dicebať teſtamẽtũ nulluz. Igiť
dicto caſu debuiſſet dicere nullũ. ⁊ tamẽ ibi expſſe teſtamentũ cõ-
ſeruať reiecta cõditione vſqꝫ ad legitimã. igiť idẽ videť dicendũ
hodie ꝙ lz titulus inſtitutiõis ſit neceſſarius. tñ ſi adiecta fuerit
cõditio mixta vel caſualis teſtamẽtũ ſubuerteret. ⁊ hoc maxime
q2 titulus legati vel fideicõmiſſi fuit per .l. oĩmodo. ſubrogat9 lo-
co tituli inſti. vnde debebat ſapere eãdẽ naturã. l. ſi cũ. §. iniuria-
rum. ff. ſi quis cautio. ⁊ ſic forma tradita in inſtõne ꝙ non fieret
ſub conditione debebat ſeruari in legatis vel fideicõmiſſis. ⁊ hãc
opi. ſequiť Joan. de imo. in. l. fi. ff. de condi. inſti. ⁊ in. l. iam dubita
ri. ff. de here. inſtit. Sed potuiſſet dñs Ray. reſpõdere Bart. ꝙ cũ
de iure antiquo requireretť titulus inſti. quo caſu filius nõ pote-
rat inſtitui ſub cõditiõe caſuali vel mixta lz hodie ſufficiat quo-
quo relicti titulo quo caſu reijciť conditio caſualis vel mixta nõ
tamẽ hodie quo requiriť titulus inſti. reijciať cõditio ſicut olim
nõ regrebat. quaſi talis titulus honorabilis inſtitutionis nõ pa-
tiať ꝯditionẽ caſualẽ vt mixtã ſicut titul9 legati vel fideicom. qđ
ptz: q2 eo tpe quo regrebať non poterat fieri ſub ꝯditiõe ⁊ teſtm̃
erat nullũ. Igiť ẽt hodie cũ requirať teſtm̃ dz dici nullũ. ⁊ ſic ꝑ le
ges ãtiquas declararenť leges nouiſſime. l. nã ⁊ poſteriores. ff. de
legi. cũ ibi not. ⁊ maxime q2 ꝑ iſtã interpretationẽ redim9 ad ius
antiquũ ad hoc glo. multũ no. in. c. ſtatutũ. in. §. numerandũ. de ꝑ
ben. in. vj. Itẽ cuz leges nouiſſime regrãt titulũ de inſti. ⁊ ſic veniãt
correctiue ad. l. codicis qb9 ſufficiebat ꝙ quoquo relicti titulo nõ
debẽt a legib9 correctis determinari ſcꝫ Bal. in. l. maximũ vitiũ. C.
de lib. ꝑte. ⁊ ꝑ Bal. in. l. cũ nõ liceat. de ꝑſcriptiõib9. ⁊ Pau. de ca.
in. l. fi. §. in cõputatione. C. de iure delib. ſed poti9 debẽt declarari
a legib9 antiquis ad quas fit reditus per leges nouiſſimas vt di
xi. bñ facit tex. cum materia in. l. ſi vnus. §. pactus. ff. de pac. ⁊ in. c.
ab exordio. xxxv. di. ꝯfirmatur iſta opi. per tex. in auť. vt cũ de ap-
pel. cogno. in. §. ceterũ. in verſi. in hoc caſu. quẽ tex. ſic induco. Naz
per. l. oĩmodo. fuit inducta petitio ſupplementi proprie per viam
acceſſionis quando fuerat relictuz minus legitima. Sed quando
eſſet relicta integra legitima ſeu appoſita dilatio vel grauamen
ex quo min9 cã vel tempore ⁊ non quantitate fuerat relictum ad
iſtum caſum nõ poterat extendi dicta. l. oĩmodo. ⁊ ideo neceſſaria
fuit diſpoſitio. d. l. quoniã in prioribus. vt declarat Jac. but. bal.
⁊ Paul. de caſt. ibi Mod. in propoſito. tex. in. d. §. ceterum dicit
ꝙ ſi filij ſunt inſtituti in ceteris rebus ꝙ hoc caſu teſtm̃ non ſub-
uertitur ſed debet peti per ſupplementum ſm alias leges quãdo
eſt relictum minus legitima quantitate igiť denegat qđ petatur
per viã amotionis conditionis quo caſu loquiť. d. l. qñ in priori-
bus. ⁊. d. §. cum autẽ. l. cum pretor. ff. de iudi. ⁊ hoc etiam ſumpto
argu. a ꝯtrario ſenſu. l. qui teſtamento. §. mulier. ff. de teſtamen. cũ
ſimi. ⁊ licet per hoc aliqua corriguanť iura. C. tamen reddim9 ad
ius antiquũ: ⁊ ſic iſta videť potior vt per glo. in. d. c. ſtatutũ. Item
cũ tex. dicat ꝙ in illo caſu petitur ſupplementuz ⁊ non ſubuertiť
teſtamentũ certe illud erat de iure. C. vt in. d. l. omnimodo. Igitur
niſi ſumať argu. a contrario. Illa diſpoſitio eſſet ſupflua. quo ca-
ſu etiã ad correctionẽ ſumiť argu. a ꝯtrario ſenſu. vt in auť. ex teſtõ
C. de colla. ⁊ per Moder. late in. l. j. §. huius rei. ff. de offi. ei9 ex qui-
bus ptz rñſio ad vnũ qđ dicebat dñs Onofrius de peruſio ſequẽ-
do opi. Bart. ꝙ. d. l. oĩmodo. ⁊. d. l. qñ cũ ſimi. nõ ſolũ fuerant in-
ducte in fauorẽ filiorũ ſed etiã teſtatoris ⁊ teſtamentoꝝ vt ꝓbať
in. d. l. oĩmodo. in prin. iuncta. glo. d. l. quoniam in prioribus. ⁊ ſic
videť tolli ratio ãtiquoꝝ de qua ſupra: q2 hoc totum proceſſit eo
tẽpore quo ſufficiebat titulus legati vel fideicõmiſſi. Sz nõ pro-
cedebat neqꝫ olim neqꝫ hodie quo tẽpore requiriť titul9 honora-
bilis inſti. vt ex predictis patet. Paul. de caſt. ſequutus eſt ẽt opi.
Bar. in. d. l. ſuus quoqꝫ. ⁊ in. d. §. cũ autẽ: ⁊ in. d. l. ſi pater. ⁊ dicit
qđ cõiter teneť. ⁊ eã ſeruat totus mundus. pro qua dicit pluries
ꝯſuluiſſe ⁊ ꝙ reſpõſiões Bal. ſunt poti9 verbales ꝙ̃ reales. Ma-
xime q2 tex. in. l. omnimodo. in verſi. ſi vero vel nõ ꝑterierint. non
loquiť de ꝑteritis quibus aliquid titulo legati eſſet relictũ quia
talis preteritio nõ cadit: cuz titulus inſti. non requirať: ⁊ tamen
cadit ꝑteritio quãdo nihil eſt relictũ. Unde dicit ꝙ dicto iure di
cebať preteritus ille cui titulo legati aliquid cõditionaliter eſſet
relictũ ſub conditione non poteſtatiua ⁊ tamen teſtamentũ non
eſt nullũ. Ita quando hodie iure inſti. ⁊ eſt iſta ratio Bal. in effe-
ctu fundata in. d. §. cũ autem cui eſt reſponſum. ⁊ repõdebiť etiaz
infra. ⁊ ꝙ cõmunis opinio ſit Bal. neſcio vnde ſumpſerint ꝙ fe-
re omnes añ Bar. teneãt contrariũ. ⁊ poſt eũ viri maxime autori
tatis idem tenentes. Nam hanc partem ſequũtur Bald. ⁊ Ange.
in. d. l. ſuus quoqꝫ ⁊ in. d. l. ſi pater. ⁊ Bal. in. d. l. quoniaz in priori-
bus. Idem Franciſcus de rampo. dominus Chriſtophorus de ca
ſtiglione Raph. ful. ⁊ dñs Benedi. de plumbi. in. d. l. ſi pater. ⁊ cõ-
ſuluit Angel. in ſuo cõſi. cxvij. incipit Dña catharina. ⁊ tenet in. l.
filius a patre. in prin. ff. de lib. ⁊ poſth. Et dominus Ant. de but.
etiã cõſulendo vt ſtatim dicam. Unde potius dicẽdũ eſt ꝙ cõtra
Bar. eſt cõmunis opinio. ⁊ qđ totus mũd9 ſeruet hoc eſt facti: ⁊
deberet ꝓbari quo in loco illa opinio ſeruet. alias ſibi nõ eſt ſtan
dum. Unde ea que ſunt facti ẽt prudentiſſimos fallunt. l. regula.
ff. de iuris ⁊ facti igno. ⁊ licet Bar. in repetitio. l. de quibus. ff. de
legi. ſi eſt Bart. videť tenere ꝙ vni doctori credatur tamen Bal.
in. l. ſi is qui. §. j. ff. de pigno. in lectura antiqua. tenet ꝙ lz glo. di-
cat aliquid de cõſuetudine ſeruari: tamẽ illa cõſuetudo probari
debet ſi eſt cõtra ius cõe. Et idẽ tenet Bal. in. l. conſentaneũ in. v.
oppo. C. quomodo ⁊ qñ iudex. Jo. etiam de imo. in. l. j. §. nuncia-
tio. ff. de noui ope. nunci. vult qđ credať ſi docti id cõmuniter aſſe
runt teneri ⁊ obſeruari: ⁊ ita intelligi per no. per Jo. an. in. c. j. de
cõſuetudine ⁊ per Bal. in. l. fi. C. de pena iudi. qui male iudi. ſecus
ſi vnus aut duo hoc dicerẽt alij nõ. Sed de iure ſimpliciter cõtra-
rium tenereť. Quinimo dicit dñs Alexan. in. l. poſt dotem. ff. ſolu.
matri. ſe putare ꝙ ſi plures ⁊ plures docti affirmarẽt in lectu. ita
de cõſuetudine obſeruari ꝙ eis nõ creditur q2 nõ reperiť iure cau
tum ꝙ eorũ voce mortua conſuetudo probeť quod eſt facti. l. ij. C.

que ſit longa ꝯſuetu. Jura aũt allegata per Jmo. ſequunt̃ in dubijs iuris nõ aũt in dubijs facti in quibꝰ nedũ docꝰ ſed etiaꝫ legiſlator erat ignarꝰ. c. ſi. de ꝯſti. li. vj. ¶ Preterea dñs Raph. fulgo. alio modo reſpõdet ad tex. in. d. §. cũ aũt q loquit̃ qñ filiꝰ erat habitus ꝓ exheredato: qꝛ cenſebat̃ inſtitutus in minori portione ꝙ̃ in legitima ſicut loquit̃. d. l. qm̃ i prioribus. ⁊ ſic teſtm̃ tenebat: ⁊ habebat querelã. Unde eodẽ modo loquit̃ tex. in. d. §. cũ anteꝫ. arg. d. l. nihil. ⁊ ibi Bar. ff. de coniũgen. cũ emãcipa. libe. ⁊ ita puto intellexiſſe Fulgo. dum dicit ꝙ loquit̃ quãdo filius erat exheredatus. ſ. qꝛ quãdo filius exheredatus habebat querelã ſicut loqtur. d. l. quoniam in prioribus. ⁊ fuit reſponſio dñi Chriſtophori caſtagliono quaſi ſicut quãdo relinquebat̃ minus legitima propter conditionẽ poteſtatiuam appoſitam tanquã exheredatꝰ habebat querelam. Jta quando apponebat̃ conditio non poteſtatiua cenſebatur exheredatus eo tempore ⁊ non preteritus ⁊ ſic agitur ad ſupplementum ſecus autem quando teſtamentũ cenſeretur nullũ ſicut olim ⁊ hodie quo tẽpore requirit̃ titulus inſtit. ⁊ ita intelligendo non obſtãt reprobationes dñi Alexã. in. d. l. ſi pater dum dicit ꝙ reſpõſio Fulg. diuinat qꝛ in. d. §. cũ aũt nihil dicitur ꝙ filius fuerit exheredatꝰ. ⁊ ẽt leges ad quas ſe refert. d. §. cum autem non loquũt̃ preciſe in exheredato nec erat exheredatio neceſſaria in caſu illius. §. cũ ſufficeret tempore illo relinquere quoquo relicti ti. que reprobatio vt patet nõ obſtat ſi rñſio Fulg. intelligat̃ in non exheredato expreſſe: ſed habito pro exheredato: qꝛ competebat querela: ⁊ ſic vult euitare ꝙ non loquat̃ in caſu qñ teſtamentum poteſt dici nullum preteritione ſicut olim ⁊ hodie in inſtituto ſub conditione caſuali vel mixta. Reperio etiã ꝙ prefatus domi. Benedi. de plũbi. in ſua ſolenni repetitiõe. d. l. ſi pater tenendo contra Bart. reſpondet ad. §. cũ autem. quia illa verba adiecta ex mente teſtatoris non important condi. principalr̃: ſed ſolum moram ⁊ tẽporis dilationẽ. ⁊ glo. ibi intelligit hoc autem demonſtrat primo dum ibi equiparat tempus certuꝫ ⁊ incertũ. Scdo per tex. ibi omnẽ dilationem ⁊ omnẽ morã p quẽ innuit̃ ꝙ reſtitutio reſidui omnino ſit facienda in euentũ mortis heredis.

4 ¶ † Preterea videmus ꝙ ſi filio nõ inſtituto per patrẽ relinquit̃ fideicõmiſſum vniuerſale tẽpus certe etatis per dictionẽ cũ non dicitur conditionale ſed potius in diem ⁊ tranſmiſſibile. l. ſeius ſaturninus. ff. ad treb. lꝫ alias in alia perſona ſit conditionale: vt per docto. in. l. ſi cui legetur. ff. de lega. j. Jdeꝫ ergo dicit cõtingere in fideicommiſſo vniuerſali facto filio nõ inſtituto: quando adijcitur tempus incertũ mortis heredis qđ eſt oĩno exiturũ vt ſignificet dilationem ⁊ nõ conditionem ſpeciali fauore filij lꝫ aliãr ſecus: vt in. d. l. ſi cui. ⁊ in. l. heres meꝰ. ff. de cõditio. ⁊ demon. ⁊ hoc latius ibi proſequitur in. d. l. ſi pater. ⁊ hanc reſpõſionem etiã dabat Franci. de ramponi. vt refert Jmo. in. d. l. ſuus quoqꝫ q etiam reſpondebat ꝙ lꝫ de forma teſtamenti eſſet ꝙ inſtitutio conditionalis facta de filio qñ eſſet nõ poteſtatiua nõ teneretur vt hic tamen hec forma nõ reperit̃ poſtea tradita in titulo legati vel fideicõmiſſi nec videt̃ ꝙ recipiat dictã interpretationem iuxta no. per Bal. in. d. l. maximũ vitium. ⁊ ſupra latius dixi. Reperio etiã dominũ Rapha. cu. in. d. l. ſuus quoqꝫ. Jdeꝫ ſequit̃ dicẽdo ꝙ lex omnimodo voluit prouidere nõ ratione legitime alias teſtamẽtũ validũ ſubuerteretur. ⁊ loquit̃ etiam tex. in. d. l. quoniam. ⁊ in. d. §. cũ autẽ. q venit ad interpretationem illius legis integerrime aũt ⁊ magne cõſcientie doctor domi. Ant. de butri. cõſulendo idẽ tenuit vt ptꝫ in eius conſilio. lxix. incipi. Viſis actis ⁊ iuribus. vbi rñdẽdo ad. §. cum autẽ dixit ꝙ diſponit ꝙ remoueatur conditio quando habebat quoquo relicti titulo. vbi autem haberet tit. inſti. nihil reperit̃ correctus remanẽt ergo antiqua iura inſtitutione incorrecta. lꝫ eadem ſit ratio qꝛ ius ex rõnis idẽtitate non corrigitur iuxta no. in aut. quas actiões. C. de ſacroſanc. eccle. ⁊ dicit ꝙ ita vidit plures ſtipulatio. ⁊ ꝙ repetendo ita tenuit ſubdit ꝙ lex quoniã prouidet quando teſtamentuꝫ ſubiacet. l. omnimodo. qñ eſt aliquod ⁊ aliter poteſt ſubuerti. §. cum autem quando hꝫ iure codicillorum quoquo relicti titulo vbi ergo haberet iure inſtitutionis nihil eſt immutatuꝫ ⁊ hec autoritas me multum mouet. Reperio etiam qđ egregius commentator Alberi. de roſa. in d. l. quoniaꝫ allegat tex. in. d. §. cũ autem. ⁊ ſic non fuit ſola inuentio Bar. vt plures dicũt ⁊ tamen eo non obſtante contra tenet ⁊ reſpõdet ad. d. iura vt ſupra. ex quibus patet quod. §. cum autem multipliciter poteſt intelligi. ⁊ ſic non põt in eo fieri preciſuꝫ fundamentuꝫ ſecundum Bart. in. l. in ambiguo. ff. de rebus dub. maxime ad correctionẽ iurium vt per glo. in. c. cupientes. §. qđ ſi per ex. de elec. in. vj. ⁊ ſic ꝯcludo in effectu ꝯ opi. Bar. qđ teſtamentuꝫ ſit nullum quando filius in poteſtate inſtituitur ſub conditione caſuali vel mixta quoniã iſta eſt cõis opinio pro qua eſt glo. clara in. d. l. ſuus qꝫ. ⁊ gl. in. d. l. ſi pater. nõ dicit contrariũ ſed tantũ ꝙ legitima debet̃ ſine cõditione: nõ aũt ꝙ omnis conditio reijciat̃: ⁊ hoc dicit glo. ex eo qꝛ poterat ſub conditione poteſtatiua deberi vt dixerat. glo. vnde hodie debetur etiam ſine conditione poteſtatiua: ⁊ ſic ſine oĩ conditione: qꝛ reijcit̃ ſine caſuali vel mixta: qꝛ teſtm̃ rumpitur vt dicit glo. in precedentibus ⁊ in vlti. gl. ⁊ precedentia per ſequẽtia declarantur ⁊ econtra. l. qui filiahꝰ. in prin. et l. ſi ſeruus plurĩũ. in ſi. ff. de leg. j. ¶ Ex qua concluſione in ꝓpoſito concludo ꝙ teſtm̃ inſinis doctoris ⁊ equitis dñi Chriſtophori de rangonibꝰ eſt nullũ reliquit enim filie in ptãte iure inſtõnis ducatos quatuor milia: ⁊ hoc ſi deceſſerit ſine filijs legitimis ⁊ naturalibus q̃ verba lꝫ referant̃ ad teſtatorẽ ſiue ad filiaꝫ importãt ꝯditionẽ caſualẽ: ⁊ ꝑ ꝯſequẽs cũ res certa ſit relicta filie in ptãte iure inſtõnis ſub conditiõe caſuali teſtm̃ eſt nullũ: vt in. d. l. ſi pater. put latiſſime declaratũ eſt. ¶ Ex qbꝰ infero ꝙ dñs Chriſtophorus dr̃ inteſtatus deceſſiſſe caſus eſt: ⁊ ibi gl ⁊ doc. in. d. l. ſi pr̃. vbi dicitur ꝙ nõ iure dicit̃ teſtatus: ⁊ qꝛ a pari procedũt teſtm̃ nõ eſſe factũ: ⁊ nulliter factũ. l. nõ putauit. §. non quenis. ff. de bono. poſſeſ. ꝯtra tabu. ⁊ ibi Bar. ⁊ in. l. ij. ff. quẽadmo. teſta. aperiantur. ⁊ in. l. iij. §. condẽnatũ. ff. de re iudicata. ¶ Ex quibus poſtremo infert̃ ꝙ cũ comes Gaſpar pater dñi Chriſtophori ⁊ Joãnis ſubſtituat per fideicommiſſuꝫ Joannẽ prefato dño Chriſtophoro ſi dñs Chriſtophorus deceſſerit ſine filijs maſculis. Jteꝫ ſine teſtõ: ex quo teſtm̃ eſt nulluꝫ: qđ teſtamẽti nomẽ nõ meret̃: ⁊ verba cõditionalia ſunt ꝓprie intelligẽda. l. meuius. ⁊ l. qui heredi. ff. de ꝯdi. ⁊ demõ. Jgit̃ debent intelligi ſine teſtõ valido: ⁊ per conſequens etiã nõ verificaret̃ ſi dictũ teſtm̃ valeret iure codicillorum: qꝛ codicilli nõ ſunt proprie teſtm̃. inſti. de teſta. in prin. ⁊ in. l. j. ff. eo. Jgit̃ nõ verificant̃ verba ꝯditiõis vt dixi: vt in. d. l. meuius. ⁊ in. d. l. q heredi tradit̃. in. l. j. §. bonorum. ff. ad treb. ⁊ hoc ſit ẽt in ſimili materia ſtricte interpretandũ tꝫ Ange. in ſuo cõſi. vij. icip. Ex hoc themate. Ex qbꝰ ꝯcludo ꝙ filia dñi Chriſtophori tanq̃ heres abinteſtato ipſiꝰ dñi Chriſtophori tenet̃ reſtituere hereditateꝫ dñi Gaſparis retẽta legitima ⁊ trebellianica iuxta notata i. c. raynutiꝰ. ⁊ in c. raynaldus. extra de teſtamentis. cũ vulgaribus. Laus deo.

Bartho. ſoci. J. U. doctor ſeneñ.

¶ Summarium.

Tractatur materia conſilij precedentis.

1 Teſtm̃ in quo filius eſt inſtitutus ſub conditione caſuali et in eiꝰ defectum non eſt exheredatus eſt nullum.

2 Jnſtrumentũ adeo ſuſpectũ ꝓpter cõtrarias pſumptiones nõ facit legitimã pſumptionẽ licet nõ probet̃ falſum.

3 Naturalis ratio mouet ⁊ inclinat ſanos mẽtis bona ſua ad ſuos poſteros peruenire.

4 Naturale eſt ꝙ filij procreentur ⁊ educentur vt ex his liberi deſcendant per quos conſeruetur memoria patris.

5 Cõditio ſi ſit appoſita in teſtõ cõtra ius naturale cõtra naturale votũ parentũ ⁊ cõtra humanitatẽ: teſtator dicit̃ mente alienatus.

6 Teſtatores aliquando ſolent facere teſtamentum cum clauſulis derogatorijs ne inſtigationibus ⁊ deceptionibus aliquorum ad aliud faciendum inducãtur.

7 Jmpium eſt nolle filios ſuccedere.

8 Conditio poteſtatiua quando eſt turpis non reijcitur de inſtitutione filij vſqꝫ ad legitimam.

9 Tabellio poteſt in eo quod omiſit ſine iudicis autoritate corrigere in ſpectantibus ad ſuum officium.

10 Notarius ſi omittit de ſolennitatibus inſtrumenti dicitur potiꝰ error quam dolus ⁊ falſitas.

11 Notarius ſi dicit ſe erraſſe circa ſolennitatem teſtamenti que conſiſtit in inſtitutione filiorum non creditur ſibi.

12 Ualiditas legati pendet a validitate teſtamenti.

13 Uerba teſtatoris Tabelliões pſumunt̃ bene ⁊ legaliter ſcripſiſſe.

14 Teſtes repetiti ſeu examinati ſi deponunt ſe referendo in omnibus ⁊ per omnia ad ea que prius dixerunt depoſitio hoc modo facta non probat.

15 Uariatio in circũſtantijs in materia ſuſpecta inficit fidẽ teſtiuꝫ.

¶ Conſilium. xcviij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanctꝰ illuminet intellectũ.

Alias cõſului in fauorem

1 magnifici viri Joãnis de rãgonibꝰ ꝙ † teſtm̃ in q̃ erat inſtitutus filius ſub cõditiõe caſuali ⁊ in eius defectũ non erat exheredatus erat nullum in totum fretus autoritate cõmunis opinionis ſcribentiũ ſuper iſto puncto a qua nõ eſt recedẽdũ in iudicando ⁊ cõſulendo ſm Bar. in. l. ſi. C. de pena iudi. qui male iudi. placet nunc ponere doctores tenẽtes ꝙ nõ valeat: ⁊ illos qui tenẽt ꝙ valeat: tale teſtamentũ tenuerũt infraſcripti doc. videlicet Ricar. malũ. Bar. de ſaxo ferrato dominus Onofrius de peruſio Bartho. de ſaly. Joã. de imo. dñs Alex. Pau. de caſt. Ecõtra qđ nõ valeat tenent Azo in ſumma Ja. de are. Jac. de ra. Pet. de bella per Guil. de cuneo Ray. de forli. Rodulphus in libellis Cy. de piſtorio Odofre. Albe. de roſa. Oldra. Bald. Ange. dñs Bene. de plumbi. Rapha. fulgo. Rapha. cuma. dñs Franci. de rãpo. Deciſores rote dñs Ant. de but. in conſilijs. Et licet pro

ſta opinione allegeť gl.in.l.ſi pater.C.de inſtitu.⁊ ſub.ſub condi.
fac. tñ in cõſilio ego allegaui qꝺ ꝯtrariam opinionẽ tꝫ glo.in.l. ſuus
quoqꝫ.ff.de heredi.inſti.⁊ dixi qꝺ glo.nõ dicebat illud ad qꝺ alle
gabať.⁊ vltra tunc allegata oſtenditur qꝺ glo.in.d.l. ſi pater.alle
gat tex.in.l.quoniã in prioribus.C.de inoffi. teſta. que loquiť qñ
teſtm̃ erat validuꝫ ⁊ dabať querela prout ibi tenent cõiter doct.⁊
dixi in ꝯſi.glo.antẽ ſunt intelligẽde ſm iura q̃ allegant ſm Bal.
in.l.non ſolum in.§.liberationis verba.ff.de libe.leg. Igiť ex pre
miſſis apparet quod magis cõis opi.eſt contra teſtm̃.⁊ vltra tũc
allegata addo quod idẽ ꝯſuluit dñs Rapha.fulg.in ſuo ꝯſil. xxi.
⁊ ideꝫ fuit deciſum in rota prout refert inſignis doc.dñs Egidiꝰ
bellamere auditor rote in ſua deciſio.xxvi.⁊ licet ipſe arguat ꝓ ⁊
contra ⁊ in fine dicat tene quãuis:tñ ita refert deciſum fuiſſe qꝺ
eſt magnifaciendũ qꝺ tam venerãdũ collegiũ deciſerit hãc.q.idẽ
tenent Odof.⁊ Oldra.vt refert Albe.in.d.l.qm̃ in priorıbꝰ.Ideꝫ
Rofre.in ſuis libellis in.vij.lib.in rubrica.de bono.poſ.ꝯtra tab.
Nõ puto multũ curandũ de moderniorıbus qui ſe in varias ſen
tentias in ꝯſulẽdo ⁊ legẽdo diuidũt.Unde ſi bene ponderenť au
toritates ꝯ teſtm̃ ſunt autoritates que preualẽt pondere numero
⁊ mẽſura.⁊ ſi in aliquo caſu iſta opinio eſt ſequenda:per maxime
in caſu noſtro in quo teſtm̃ nõ parua falſitatis ſuſpitiõe laborat.
Uel ad minus vt laborat ſuſpitionibꝰ qꝺ inſtrumẽto teſtamẽti
nõ eſt fides adhibendã:⁊ minꝰ teſtibꝰ:⁊ ꝓ fundamẽto huiꝰ ꝯclu
ſionis premitto verba tex.in l.ſi ex falſis.C.de tranſactio.vbi dicit
falſo reuelato:qꝺ verbum vt ibi dicit Bald.de raro inuenitur in
aliis maleficiis:qꝛ in falſo eſt quodãmodo diuina reuelatio vt in
2 aut.de teſti.poſt principiũ.† Itẽ ꝓſuppono qꝺ licet aliqꝺ inſtrm
non probeť falſum:tñ põt eſſe adeo ſuſpectum propter ꝯtrarias pre
ſumptiões qꝺ nõ facit legitimã probationẽ caſus eſt:⁊ ibi not. in
c.inter dilectos extra de fide inſtru.Quibus premiſſis in primis
illud in mediuꝫ afferendũ eſt.Nã teſtator vt in primis ꝓtocollis
afferebať inſtituit filiam:ſeu reliquit filie iure inſtõnis ducatos
4000.⁊ hoc ſi decederet ſine filiis q̃ cõditio adiecta inſtõni indu
bitãter annullat dictum teſtm̃: Tum ex pleniſſime adductis in
alio conſi.⁊ ex additis ſupra in prin.Tũ etiam alia vina ⁊ natu
rali cõſideratione.Nã aut propter dictam cõſiderationem ſatis
ineptaꝫ ⁊ inconuenientẽ iudicare debemus teſtatorẽ nõ fuiſſe ſa
ne menti qꝺ magis eſt preſumenduꝫ.⁊ tũc teſtm̃ non valebat.l.fu
rioſum.C.q teſta.face.poſ.⁊ in.§.iteꝫ furioſi inſti. quibꝰ non eſt ꝑ
miſſaꝫ facere teſtm̃:qꝺ ita iudicandum ſit oſtẽdiť. Nã ſi ſanꝰ mẽte
fuiſſet qua rõne voluiſſet filiam ſuam oĩbꝰ ꝓferre pari rõne oẽm
eius poſteritateꝫ preferre voluiſſet.l.cũ acutiſſimi vbi gl.C de fidei
3 cõ.† Itẽ ſi ſane mẽtis fuiſſet voluiſſet bona ſua ad ſuos poſteros
ꝑuenire prout eſſe ſolet cõe votũ parentũ q ſunt ſane mẽtis ad qꝺ
naturalis rõ monet ⁊ inclinat.l.ſcripto.ff.vnde lib.⁊ in.l.cũ rõ.ff.
de bo.dãna.¶ Preterea dicit tex.no.in.l.liberoꝝ in ſi.ff.de verbo.
ſig.Etenim idcirco filios filiaſue cupimus atqꝫ edimus vt ex ꝓ
le eoꝝ earũve diuturnitatis nobis memoriam in euũ relinquamꝰ
ꝓpter que neceſſitamur ad dicẽdum qꝺ ꝓfatus dñs Chriſtopho
rus vir prudentiſſimus ⁊ iſignis iuriſcõſultus taleꝫ ꝯditionẽ ap
poſuiſſet ꝑ quã oſtenderet ꝙ nolebat hereditatẽ in poſteros trãſi
re ꝯ.d.l.cũ acutiſſimi. ⁊ ibi no.⁊ in .l.cũ auus.ff.de ꝯdi.⁊ demõ.l.
generalr.§.cũ aũt.C.de inſti.⁊ ſubſti.ſub condi.factis ꝑ q̃ iura ta
lis ꝯditio ⁊ a iure nõ apppoſita ſubintelligiť ex cõiectura pietatis
vt bona in deſcẽdẽtes remanerẽt in caſu aũt nr̃o expreſſe operať
contrariũ effectũ. Itẽ talis cõditio eſt impeditiua liberoꝝ ꝓcrea
tionis ⁊ conſeruatiõis memorie teſtatoris naturale votũ vt dicit
tex.in.d.l.liberoꝝ in ſi.quod ꝓ certo nõ eſt aliquo modo cẽſendũ
in homine ſane mentis ad hoc ho.tex.in.l.ſi ita qs in ſi.duꝫ dicit
qꝺ vtiqꝫ nemo ſanus probabit per quẽ dicit Bal.in.l.j. in.iij. col.
C.de ſeruis fugit.ꝙ verificari debẽt ſermones ſecunduꝫ cõmuneꝫ
opi.habentiũ intellectũ:⁊ ideo illud qꝺ eſt a lõge veriſimili eſt q̃
dã facilitatis imago:⁊ ꝓ certo cerdere ꝙ homo prudẽs:ãtiquus
practicus ⁊ eruditꝰ iuriſcõſultus fecerit talẽ abſurdam inſtõnẽ in
bono ſenſu ⁊ intellectu rediculoſuꝫ ⁊ abſurdiſſimum vr̃ ⁊ his hñ
ſeruit tex.in.l.quidã in ſuo.ff.de condi.inſti.vbi teſtator iſtituit he
redẽ ſub cõditione ſi eiꝰ reliquias in mari proiiceret in q̃ iuriſcõ
ſultus dicit.¶ Sed hoc prius inſpiciendu ꝫ eſt ne homo qui talẽ
cõditioneꝫ poſuit neqꝫ cõpos mẽtis eſſet. Igiť ſi ꝑſpicuis rõnibꝰ
hec ſuſpitio remoueri põt per quẽ tex.dicũt glo.⁊ doc.ibi ꝙ lꝫ qſ
qꝫ preſumať ſane mẽtis.vt i.l.nec codicillos.C.de codicil. Tñ ibi
per appoſitionẽ illius cõditionis ꝙ oſſa in mari ꝓiicerenť preſu
miť qs fatuus ſi nõ probeť ꝯtrariũ ꝑſpicuis iudiciis ⁊ rõ eſt qꝛ talis
cõditio ꝯ humanitatẽ eſt iuri naturali contaria.⁊ ideo reiicitur
ibi:qs aũt dubitat ꝙ in caſu noſtro apponere cõditionẽ in inſti
tutiõe filioꝝ ſi ſine filiis deceſſerint eſt iuri naturali ꝯtraria.Tum qꝛ
naturalis eſt liberoꝝ ꝓcreatio ⁊ educatio ⁊ ſic cõſeruatio.l.j.in ſi.
4 ff.de iuſti.⁊ iure.† Tũ qꝛ naturale eſt ꝙ filii ꝓcrenť ⁊ educenť vt
ex his liberi deſcendant per quos conſeruenť memoria teſtatoris.
Nam vt dicunt naturales homo qui non põt in indiuiduo ꝯſer
nari cupit dicto modo in ſpecie ꝯſeruari:⁊ hoc eſt qꝺ voluit.d.l.
liberoꝝ in ſi. Iteꝫ ſicut ſubaudire conditionẽ ſi ſine liberis vt bo
na in liberos conſeruenť eſt humanũ ⁊ piuꝫ. vt in.d.l. cũ auus. ⁊
in.d.l.generaliter.§.cuꝫ anteꝫ. Ita appoſitio talis ꝯditionis per
quã liberi hereditate parentũ priuenť dr̃ impiũ ⁊ inhumanũ qꝛ
qꝛ cõtrarioꝝ eadẽ eſt regula.l.⁊ ſi cõtra.ff.de vulga.⁊ ⁊ pu.l.inter
5 ſtipulanteꝫ.§.ſacrã.ff.de ver.ob.⁊ ibi Bar.¶ † Ex quibꝰ infero in
ꝓpoſito ꝙ cũ dicta ꝯditio ſit ꝯ ius naturale ꝯ naturale votũ pa
rentũ:⁊ ꝯ humanitatẽ per appoſitionẽ dicte ꝯditiõis ꝓſumitur
ꝙ do.Chriſtopho.fuerit mẽte alienatꝰ: ⁊ lꝫ tabellio atteſtetur ꝙ
erat ſane mentis:⁊ ẽt teſtes hoc atteſtenť:tñ nõ videť dictaꝫ iuris
ꝓſũptionẽ eneruare. Teſtes eñ examinati nõ citato dicto Ioãne
de cuiꝰ preiudicio agebať ad videndũ iurare teſtes nihil ꝓbãt ꝯ
Ioanneꝫ nõ citatũ adeo ꝙ nec faciunt iudiciuꝫ ſm Bar.in.l.ma
ritꝰ poſt principiuꝫ.ff.de q̃ſtionibꝰ ⁊ eſt caſus in.c.ij. in verbo nul
lius momẽti quẽ ibi ad hoc põderat dñs Abb.extra de teſti.⁊ ſe
quiť ibi inſignis preceptor meꝰ dñs Fran.areti. nec aſſertio nota
rii ꝙ eſſet ſane mentis ꝓbat per illa verba talis ſane mẽtis lꝫ cor
pore languens ſm Cy.⁊ Bal.in.l.ij.ff.de teſta.qm̃ non eſſe ſanum
vel furioſum nõ percipiť imediate ꝑ ſenſuꝫ auditus vel viſus nec
videť ꝙ de his notariꝰ poſſit eſſe rogatꝰ ⁊ idem voluit Angel.in
d.l.quidã in ſuo.⁊ Bar.de ſaly.in.l.furioſuꝫ.C.qui teſta.face.poſ.
⁊ lꝫ Io.de imo.videbať impugnare Cy.⁊ Bal. Tñ inſignis ꝓce
ptor meus dñs Franciſ.areti.impugnat dicta Io.de imol.ꝑ mul
tas rõnes vt ibi videri põt ꝑ quas apparet ꝙ Io.de imol.opi.nõ
põt ꝓcedere. Quinimo dicit Ioã.de imo.ꝙ aſſertio notarii nihil
releuat qñ ex tenore vboꝝ ꝓlatoꝝ i teſtõ reſultat ꝯtraria ꝓſũptio po
ſita in.d.l.qdã in ſuo.ff.d ꝯdi.inſti. Et idẽ voluit bar.de ſaly. in.d.
l.furioſum.⁊ dñs Areti.in.d.l.ij.ff.de teſt.⁊ ꝓ his faciũt nota.per
Bal.⁊ moder.in.d.l.furioſum qñ ponũt.q.de teſtõ illius q habe
bat dilucida iterualla. ⁊ volũt ꝙ iudiceť ex tenore teſtamẽti vt di
cit Bar.in tractatu de teſte i.c.incipiẽte oppoſita prudẽtie. Quid
eñ ſi matrẽ vel aliuꝫ cõiũctũ offendit certe iſte actꝰ oſtẽdit ꝙ tũc
erat in furore. Sꝫ ſi actũ fecit quẽ qlibet diligẽs feciſſet cẽſebať ſa
ne mẽtis fuiſſe. Sꝫ i caſu nr̃o apparet ꝙ diligẽs h̃ nõ feciſſet. Iteꝫ
qꝛ offẽdit filiã ꝑ appoſitionẽ illiꝰ ꝯditionis. Itẽ fratrẽ fatuũ ⁊ ne
potes ex fratribꝰ de quibꝰ nullam fecit mentionem. Igiť ꝓſumi
tꝫ ex dictis Bart.ꝙ non erat in ſana mente. Cuius dicta refert ⁊
ſequitur dñs Alex.preceptor meus in.d.l.furioſum.⁊ cõfirmatur
hoc etiã ex dictis Angel. Pau.de caſt.⁊ Roma. ibi.¶ Preterea
ponderandũ eſt ſm Bal.ibi an tempus teſtamenti fuerit vicinũ
tẽpori furoris ſequẽtis.vnde dicebat Bar.de ſaly.in.d.l. furioſuꝫ
ꝙ maxime in infirmo ꝓſumẽda eſt inſanitas mẽtis. Ad hoc bonꝰ
tex.in.l.hac cõſultiſſima.C.q teſta.facere poſ.vbi dicit.at cũ huma
na fragilitas mortis cogitatione turbata. Quo magis in caſu nr̃o
i dño Chriſto.attẽto tenore teſtamẽti hoc ẽ iudicãdũ ex ꝓdictis ꝙ
non fuerit ſane mentis qui poſt teſtm̃ ꝑ tres horas vel circa mor
tuꝰ ẽ eo tp̃e quo iaꝫ ſarcinulas colligebat.⁊ ibi erãt fr̃es q hodier
nis tẽporibꝰ ſunt magis bonoꝝ adiui q̃ laici ibi erãt filii ⁊ alii q
cõtinuo eũ moleſtabãt ꝑ experiẽtiã veriſimile eſt:q̃ eſt rerũ magi
ſtra.vt.c.q̃ ſit de elec.in.vj.ꝓpter quã importunitateꝫ ꝓfatus dñs
Chriſtophorus fecit ſi quid fecit:⁊ ad hoc bene cõferũt que dicit
Pau.de ca.in ſuo cõſi.cclxvj.incip. Viſo pũcto ⁊ allegationibꝰ
vbi ponderat qꝺ verba prolata a teſtatore exiſtente ꝓlata fuerũt
teſtatore in articulo mortis conſtituto:ptꝫ qꝛ ꝑ modicũ iteruallũ
poſt mortuꝰ ẽ:quo caſu dr̃ ꝙ teſtator mortis ꝓpinque cogitatiõe
turbatus ꝓſumiť nõ fuiſſe compos mẽtis.d.l.hac cõſultiſſima .§.
at cũ humana fragilitas:⁊ mortuo ſimilis cẽſetur.l. iubemꝰ poſt
principiũ.C.de teſta.⁊ ibi.per Pet.⁊ Cy.qui dicũt ꝙ tũc eſt vera
gl.de qua ibi qñ teſtator nõ erat nimis grauatꝰ infirmitate qꝺ q
dẽ ꝓſumiť qñ teſtator eſt ita ꝓpinquus morti ⁊ licet hoc nõ ſuffi
ceret ex quo dr̃ ꝙ ꝓprio ore teſtatꝰ eſt articulate loquẽdo:tñ attẽ
ta qualitate ⁊ cõditiõe appoſita hoc plurimũ cõfert ꝑ tex.ibi no.
in.l.quidã in ſuo.iunctis hic que ſupra dicta ſunt:qꝛ fratrẽ furio
ſuꝫ ⁊ nepotes in aliquo nõ nominauit:⁊ nõ eſt teſtatus ꝓut pru
dẽs paterfamilias teſtatus fuiſſet ꝓut erat ꝓfatus dominꝰ Chri
ſto.vt dictũ eſt. Et eo maxime qñ ſi dictum teſtm̃ factũ fuit cenſen
dum eſt ꝙ fuerit extortũ ab hoĩe nõ exiſtẽte in ſuo intellectu qui
iam ſarcinulas colligebat a ſeptẽ fratribꝰ ſibi exiſtentibꝰ filia ⁊
6 genero cũ eorum vtilitate totũ teſtm̃ factum fuerit.† Naꝫ vt inqt
no.Bart.in extrauagã.ad reprimẽ.in verſi.nõ obſtãtibꝰ ꝙ ſolent
aliqñ teſtatores facere teſtamẽta cũ clauſulis derogatoriis iuxta
l.ſi quis in pinci.teſtamenti.ff.de leg.iij.ne inſtigationibꝰ ⁊ dece
ptionibꝰ aliquorũ ad aliud faciendũ inducanť ꝓut cõtingere ſo
let qñ ſunt in grauiſſima infirmitate cõſtituti prope mortẽ.⁊ hoc
ptꝫ in caſu nr̃o qꝛ ante pluries iterrogatꝰ dixit ꝙ nolebat facere
teſtm̃:⁊ hoc põderat Pet.de ancha.in ſuo cõſi.cclxvj .inci. Viſo
pũcto ⁊ allegationibꝰ.vbi inter alia cõſiderat ꝙ teſtator ibi ſepiꝰ
ſtimulatus recuſauerit teſtari.Unde nõ ꝓſumiť ꝙ teſtari volue
rit:cuius volũtas mutata nõ preſumit.l.iij.⁊.l.eũ q .ff. de ꝓbatio

Voluit

volnit eſſ prudēs teſtator ꝙ iuxta voluntatē paternā cui conue
nire nolebat:lʒ poſſit per viam fideicōmiſſi bona in agnatiōe ⁊
familia remanerēt:⁊ fama ⁊ dignitas familie ꝯſeruaret ꝑut ſo
let eſſe cōe votū prudentum viroꝝ.l.j.ad fi.ff.de ventre inſpi.cum
alijs plene allegatis p Bal.in.l.maximū vitium.C.de lib.preteri.
¶Cōfirmant ꝑmiſſa ex alio.Nam ego inuenio ⁊ reperio in atte
ſtationib⁹ ꝙ frater Andreas de ibernia dicit ꝙ teſtator ꝓtulit
iſta verba videte an ſim ſane mētis vel intellect⁹:⁊ nolite vacilla
re qm̄ ſciēs ⁊ prudēs omnia feci:⁊ denuo facerē.¶Ex qbus con
ſtat ꝙ teſtator dubitabat ipſemet an eſſet in bono ſenſu qḋ colli
git ex qualitate diſpoſitionis vt dictū eſt:ex ſupiorib⁹ eſſ colligi
tur alienatio mentis:⁊ ad hoc bene ſeruit tex.in.l.his q.§.diuus.
ff.de tuto.⁊ cura.talis ab his.Dum dicit nō eſt nouū quoſdam.
⁊ ſi mentis ſue videbant ex ſermonibus cōpotes eſſe tn̄ in effectu
nō eſſe ſani intellect⁹.Ita cōtingit in do.Chriſtopho.q̄ iā mēte
alienatus dicebat ſe eſſe prudētē q̄ verba cōmuniter ꝓferri vt plu
rimū ſolent ab his qui a mēte alienati ſunt:vt experientia docet
q̄ eſt rerū magiſtra.vt in.c.quā ſit.de elec.in.vj.Nō enim ſolēt ho
mines ſciētes ⁊ prudētes talia verba ꝓferre ⁊ maxime in ꝯuenien
tia dño Chriſtopho.prudentiſſimo ⁊ erudito iuriſcōſulto q bn̄
ſciuiſſet ꝙ teſtm̄ factū ab eo cēſebat factū ab hoīe ſane mētis.Vn̄
conſtat ꝙ vacillabat ⁊ ſarcinulas colligebat q̄ tēpus peregrina
tionis ꝓpe erat qḋ clare colligit ex qualitate teſtamēti ⁊ diſpoſi
tionis vt dictū eſt.Nō ēt in paruā ſuſpitionē me inducit ꝙ nunc
aduerſarij fecerūt nouū originale fabricari:in q̄ dr̄ ꝙ teſtes ad in
terrogationē notarij dixerūt ꝙ erat ſane mētis ꝙ eſt ꝯ oēm ꝯſue
tudinem ⁊ ſtillū notarioꝝ.Unde magnā arguit falſitatis ſuſpi
tionē vt dicit Bal.in cōſtōne Cōradi de emendatione Iuſtinia
ni codicis.Vn̄ pōt dici ꝑut dicit tex.in.l.qḋ meo.§.ſi a furioſo.ꝙ
ſane mētis forte eſtimabat eo ꝙ forte in cōſpectu inūbrate quie
tis fuerat cōſtitutus.Unde illuſtriſſimus ⁊ iuſtiſſim⁹ princeps
imitari dʒ iudiciū alias datū in ſtatuto romanoꝝ vbi teſtamen
tū cuiuſdā q nō ſane mētis exiſtimabat fuit approbatū q̄ ex te
nore cōſtabat ꝙ a prudētiſſimo factū eſſet vt dicit Io.an.i.c.ſi.de
ſucceſ.ab inteſta.referēdo autoritatē Valerij maximi.Ita i teſtō
de q̄ agim⁹:lʒ facto ab hoīe q̄ ſane mētis reputabat ex tenore te
ſtamēti cōditi a cōſtituto in paruiſſima infirmitate ꝓpe mortem
qḋ iudicari dʒ nō factū a prudēte ſed ab alienato a mēte reproba
re ⁊ annullare qm̄ ꝯrioꝝ eadē eſt regula.l.⁊ ſi ꝯ.ff.de vulg.⁊ pup.
l.ſi vt ꝓponis.C.de nup.rectuʒ enim ſui iudex eſt ⁊ obliqui vt di
cit Philoſophus.j.topicoꝝ ⁊ iſtud ſufficeret ad victoriam.Aut
volumus ſcḋo loco dicere ꝙ teſtator erat ſane mētis ꝙ pro certo
non eſt credēdū vt ex ſuperiorib⁹ patet ⁊ tūc etiam dico ꝙ teſtm̄
cui⁹ primo data eſt copia qḋ attēdi dʒ vt ſtatim declarabit.⁊ hoc
ex rōnibus adductis in alio cōſilio meo ⁊ cōfirmatis ſupra i ꝑn
cipio ꝯſilij.⁊ etiā alia rōne incōuincibili nā ꝯditio illa adiecta i
inſtōne filie ꝙ ſi deceſſerit cū filijs nō ſit heres.ſʒ ſi deceſſerit ſine
filijs:eſt primo ꝯ votū parentū.l.ſcripto.ff.vn̄ liberi.¶Secundo
contra ius naturale q̄ retrabit a ꝓcreatione ⁊ educatiōe libero
rū.l.ſi.in ſi.ff.de iuſti.⁊ iure.¶Tertio ledūt memoriā honorem ⁊
9 eſtimationē deſcendētiū.d.l.liberoꝝ in fine.¶†Quarto eſt ꝯ pie
tatē q̄ impiū eſt nolle filios ſuccedere.l.cum auus.ff.de cōdi.⁊ de
mon.¶Quito ledit verecūdiā filie retrahēdo eā a ꝓcuratiōe et
educatione.¶Sexto hoc eſt ꝯ bonos mores ad idē.l.cōditiōes.
la prima.ff.de cōdi.inſti.⁊ cenſet reprobata q̄ retrahit a procrea
tione liberoꝝ ſicut cōditio ſi nō nupſerit:vt in.l.hoc mō.ff.de cō
di.⁊ demō.⁊ in ſimili dicim⁹ ꝙ cōditio:ſi ſine filijs hr̄ pro non ad
iecta:⁊ ꝓ nō ſcripta ſi grauatus ingredit religionē ne habeat eū
trahere timor amiſſiōis bonoꝝ ab ingreſſu religiōis ⁊ vita ꝯtē
platiua:vt in aut.de ſanctiſ.epiſ.§.ſed hec ꝑſenti.⁊ in aut.niſi ro
gati.C.ad trebel.⁊ in.c.in ꝑſentia.de ꝓba.ꝑut in dictis iurib⁹ ple
ne tradit:ita i caſu nr̄o dr̄ reprobata ex quo timore amiſſiōis bo
noꝝ retraheret filia iſtituta a ꝓcreatiōe liberoꝝ ⁊ eoꝝ educatiōe
ſed clarū eſt ꝙ qn̄ hmōi cōditio que ledit pietatē eſtimationem ⁊
verūdiā noſtrā ⁊ generalr̄ qn̄ eſt ꝯ bonos mores vel iprobata a
lege apponit in filij inſtōne inſtitutio ē nulla.caſus eſt clarus in
l.filius.ff.de cōdi.inſti.que lex lʒ loquat in cōditione poteſtatiua
tn̄ Bal.in.l.ſi pater.quē ſequit do.Alexā.in.l.ſi.C.de inſtit.⁊ ſub
ſti.ſub cōdi.fac.in.ij.col.limitat glo.ibi que loquit in caſuali vel
mixta p.d.l.filius.vbi hoc idē voluit Pau.de ca.quā legit ſimul
cū.l.ꝯditiōes.nec mirū.nā conditio turpis de iure ſſoꝝ.reijcit de
qualibet inſtōne.l.j.⁊.l.cōditiones.⁊ tn̄ nō reijcit de inſtitutione
8 filij q̄ in hoc nō reperit correcta.¶†Preterea cōditio poteſtati
ua reijcit de inſtōne filij vſqʒ ad legitimam:vt in.d.l.qm̄ in priori
hus.C.de inoffi.teſt.⁊ tn̄ nō reijcit qn̄ eſt turpis vt ē caſus in.d.l.
filius.Igit ideʒ in caſuali vel mixta qn̄ eſt turpis vel reprobata.
Iſta pōt dici ptātiua:q̄ poſſet filia nō imiſcere ſe cū viro ꝯ ſub
ſtantialia matrimonij vnde dr̄ non poſſe facere.Igit reprobata
⁊ vitiat inſtitutionem:vt ibi eſt caſus in.d.l.filius.dicit preterea
Iaco.de are.in.d.l.filius quē ſequit Bald.in.d.l.filius.dum dicit

ac ſi ꝯditio nō eſſet in ei⁹ poteſtate.i.ac ſi cōditio alia eſſet appoſi
ta quē nō eſſet in eius poteſtate idem eſſet cōcludendū quia pro
pter vnū quoqʒ tale:⁊ illud magis.aut.multo magis.C.de ſacro
ſan.eccle.¶Ex qbus cōcludendū eſt ꝙ talis inſtitutio ſi deceſſe
rit ſine filijs que ſignificat ꝙ ſi deceſſerit cuʒ filijs nolo ꝙ ſit heres
tanq̄ turpis ⁊ reprobata non reijcit ſed vitiat teſtamentū ⁊ hic
bene cadit illa ꝯſideratio ꝙ cum magnificus dñs Chriſtophor⁹
fuerit homo prudens practicus ⁊ eruditus iuriſconſultus ꝑſu
mit ꝙ iuris diſpoſitionē non ignorauerit.l.ij.§.ſeruitus autem
ſulpitius.ff.de origine iuris.⁊ in.l.j.⁊ ibi not.C.q ⁊ aduerſus q̄s.
⁊ eſt tex.cū glo.in.l.neqʒ profeſſio.C.de muneribus patri.lib.x.ex
per cōſequens vult ꝙ a mēte fuerit alienatus ita inſtituēdo filiā
vt eſt dictum qḋ magis credendū eſt vel ſi erat ſane mētis ⁊ intel
ligebat que agebat voluit actum inutilē facere vt ſe liberaret a
vexatione circūſtantiū ſciens ſe nihil agere.⁊ ad hoc bonus tex.
no.in ꝓpoſito in.l.an inutilis.ff.de acceptila.dū dicit ſingamus
eū qui accepto ferebat ſcientē prudentēqʒ nullius eſſe momenti.
ad idem in.l.cū de indebito.§.j.ff.de proba.vbi text.notāter dicit
homo diligens eſt ⁊ ſtudioſus paterfamilias cuius perſonā in
credibile eſt in aliquo facile erraſſe.Vn̄ cēſendū eſt ꝙ poti⁹ actū
nugatorium ⁊ nullum facere voluerit:vt dicūt in ſimili Rapha.
cuma.Pau.de ca.⁊ do.Alex.in.l.j.§.ſi quis ita.ff.de verb.obliga.
faciunt no.per Saly.⁊ Fulgo.in.l.nō codicillū.C.de teſt.Et ma
xime q̄ cū eſſet iuris peritiſſimus in eo non preſumitur ignoran
tia iuris ſed potius cū eſſet pluries vexatus ⁊ denegaſſet ſe teſtm̄
facere velle ⁊ volens iuxta fideicōmiſſum paternū ꝙ bona in fa
milia remanerēt voluerit actū nullū ⁊ negatoriū facere ad idem
tex.in.l.nō ſolū.ff.de actio.⁊ oblig.dū dicitur quoꝝ proculdubio
in huiuſmodi actualis cogitatio eſt vt nihil agi eſtimet appoſi
ta ea cōditiōe quā ſciuit eſſe ipoſſibilē.Si ergo dñs Chriſtopho
rus erat ſane mentis q erat eruditiſſimus iuriſcōſult⁹ intellige
bat ꝙ talis cōditio reprobata a iure reddebat inſtōnē nullā igit
cenſendum eſt ꝙ actum inutilem ⁊ inualidum facere voluerit ⁊
fideicōmiſſum paternū habere effectum vt bona in familia ꝑpe
tuarent.⁊ ſic cōſeruaret fama familie teſtatoris.l.j.§.publice.ff.d
ventre inſpi.⁊ plura in ꝓpoſito allegat Ioā.an.poſt Iac.de are.
in addi.Spec.in rub.de ſucceſſiōibus ab inteſta.⁊ iſta ꝑma ꝯſide
ratio ſola ſufficeret ad victoriā q̄ cōcludit ni fallor.¶Preterea
etiā alio fundamēto pōt ſe Ioānes defendere ꝙ dicto inſtrumē
to teſtamēti nō eſt fides adhibēda.Nā de ꝓtocollo his coram pu
blicis perſonis fuit copia adhibita de mādato officialis.⁊ tn̄ cō
ſtat ꝙ i dicto inſtr̄o ꝓtocolli teſtamēti nō erat indictio.⁊ ſic defi
ciebat vna ex neceſſarijs ſolēnitatib⁹ inſtrumēti ſine q̄ inſtrumē
tum eſt nullum:⁊ nō probat niſi aliter ſe habeat cōſuetudo.ſm
Bar.in.l.ſi librarius.ff.de reg.iur.⁊ Io.an.in data.vj.li.⁊ oēs ca
noniſte in.c.inter dilectos.de fide inſtru.⁊ Bal.in.l.imperator.ff.
9 de ſtatu homi.¶†Nec ob.ſi diceret ꝙ apponere inductionē ſpe
ctat ad officiū notarij ſed in ſpectantib⁹ ad ſuū officiū tabellio
poteſt in eo quod omiſit ſine iudicis autoritate corrigere q̄ cre
dit officiali i officio ſibi cōmiſſo.l.apparitores.C.de exact.tribu.
lib.x.ſm Bar.in.d.l.ſi librarius.⁊ Bart.⁊ doct.in.l.imperator.ff.
de ſtatu homi.Cū ergo tertio loco producat protocollū cū indi
ctione videt ꝙ tabellio potuerit illā apponere ⁊ corrigere errorē
ſuum ne ſcribentis error partibus noceat.l.errore cū ibi no.C.de
teſta.Quoniā ad hoc reſpondetur ex his que ponit Bar.in.l.im
perator.ad ſi.ff.de ſtatu homi.vbi ponit queſtionē nunqd tabel
lio qui fecit inſtrumentū ſine die ⁊ cōſule poſſit reficere ⁊ appo
nere.⁊ allegat Spec.in ti.de inſtrumē.edit.§.poſtremo.v.ſed nun
quid.vbi Spec.prīo diſtinguit ſm vnā opinionē ꝙ aut inconti
nenti vel modico interuallo corrigit ⁊ poteſt aut magno inter
uallo ⁊ nō poteſt allegat quod habet in.l.j.poſt prin.ff.de verbo.
oblig.⁊ in.c.preterea.de teſti.cū ſimi.refert alios poſtea dicere ꝙ
nullo modo etiā incōtinenti poſtq̄ facta eſt copia parti cū fun
ctus officio ſuo nec etiaʒ tabellioni credit:vt in aut.de here.⁊ fal
ci.§.ſi vero.dicit tamē Specu.ꝙ multi ſapientes ab eo cōſulti cō
cordauerūt ⁊ bene qḋ ſi tabellio poteſt oſtēdere ſe ꝑ errorē ⁊ non
ex certa ſciētia hoc omiſiſſe tamen pōt ita facere ⁊ ꝑdicta omiſſa
apponere.⁊ hoc ſeqt Bar.⁊ ꝯſuluit ꝙ illud de licētia iudicis fa
ciat.Cū ergo in caſu nr̄o his habita fuerit copia ſine indictione
ex interuallo non probato qḋ per errorē omiſerit an ex certa ſciē
tia ⁊ ſine licētia iudicis fecerit aliud ideo nō potuit qḋ ſuſpitio
nem falſi non euadit.⁊ predicta videntur procedere indubitan
10 ter in inſtrumento teſtamēti.†Nam licet alias ſi notari⁹ omittit
de ſolēnitatibus inſtrumēti preſumatur potius error q̄ dolus ⁊
falſitas vt eſt caſus ⁊ ibi cōmuniter docto.⁊ hoc tenent in.l.iube
mus.C.de teſtamētis.nec curo an dicat falſitas preſumpta an ve
ra de quo per Richardū malumbra Bald.⁊ alios in.d.l.iubem⁹
vbi latiſſime domi.Alexand.ſatis eſt quod preſumitur falſum
commiſiſſe ſcḋm omnes.Igitur non potuit propria autoritate
indictioneʒ apponere quia ſibi tanq̄ preſumptio falſario ⁊ qui

deliquit in officio nõ credit.l.ſi quis ex argẽtariſs.§.j.ff.de edẽ.et
p Jo.and.in data.vj.lib.ꝛ Bal.in.l.iperator.in.iij.col.ff.de ſtatu
hoīum. ¶ Ex quibus concludit ꝙ non potuit ꝓpria autoritate
aliud cõficere inſtrm cũ indictione.ꝛ per cõſequẽs primũ non ſo
lẽne non valet ꝛ non ꝓbat contẽta in inſtro teſtamẽti. Preterea
ex alio iuuatur Joannes. Nam clarũ eſt ꝙ inſtrumentum teſta
menti de quo agimus continebat inſtitutionẽ filie cũ illa condi
tione de qua ſupra dictuꝫ eſt dicebat enim ꝛ hoc ſi deceſſerit ſine
filijs.ꝛ infra dicebat quo caſu voluit ꝛ rogauit ꝛ tabelliones caſ
ſauerũt ꝛ abraſerunt ꝛ poſuerunt hoc caſu ꝛ qđ vt vbi dicebat
quo caſu caſſauerũt ꝛ poſuerunt hoc caſu q̃ caſſationes fieri nõ
potuerũt ꝛ nihil releuãt imo arguũt ſuſpitionẽ falſi ꝛ teſtamẽti
ꝛ eoꝝ que geſta ſunt vt predicte caſſationes fierẽt. Nã ꝙ non po
tuerit fieri dicta caſſatio per notariũ ptꝫ qꝛ fiebat caſſatio ꝛ mu
tatio circa ſubſtãtialia ꝛ que ſpectabant ad partes a quibus pẽ
debat põdus dici ꝛ eſtus qꝛ facta fuit nõ incõtinenti ſed ex inter
uallo.ꝛ poſtq̃ data fuit copia parti vt voluit Bart.in.d.l.impe
rator.in fi.ꝛ in.d.l.ſi librari⁹.ff.de reg.iur.ſicut dicim⁹ in teſte in.c.
preterea.extra de teſti.ꝑterea vt dicit Bald.in.d.l.imperator aut
qđ prius ſcripſit eſt verũ ꝛ tũc mutari nõ dꝫ aut nõ:ꝛ ſic notari⁹
deliquit in officio ꝛ ſibi non creditur.d.l.ſi quis ex argẽtariſs.§.
11 j.ff.de edẽ.ꝛ maxime† qꝛ dicit ſe erraſſe circa ſolẽnitatẽ teſtamẽti
que cõſiſtit in inſtitutione filioꝝ.l.inter cetera.ff.de libe.ꝛ poſth.
quo caſu ꝓſumit falſitas ꝛ nõ error vt eſt caſus clarus i.d.l.iube
mus.vbi oẽs ꝛ per Jo.de imo.in.l.quoties.§.j.ff.de here.inſtitu.
ꝛ per Bal.in rub.C.de fide inſtru.in.x.col.ꝛ per Bal.in.l.cũ pro
ponebat.ff.de leg.ij.cũ cõcordãtijs allegatis per dñm Alex.in.d.
l.iubemus. Unde aduertendũ eſt.nã vt inquit Bal.in.d.l.ipera
tor.qñ data ẽ copia parti dꝫ error allegat⁹ corrigi docto de erro
re.alias notari⁹ nõ dꝫ ex interuallo nec põt errorẽ corrigere ſm
Bar.in.d.l.ſi librarius.ꝛ in.d.l.imperator. Ubi Bal.cõcludẽdo
dicit ꝙ error nõ põt corrigi niſi de mandato iudicis cõpetẽtis ꝛ
oblato libello ſuper correctione erroris ꝓbato ꝙ errore ꝛ parte
de cuius agit ꝓiudicio citata allegat Jac.de belui.in aut.de q̃li
tate dot.§.j.ꝛ Guli.in ſpec.tit.de inſtru.edit.§.inſtrm v.ſed nun
quid.ꝛ Guli.de cu.ꝛ Cy.in.d.l.iperator. Quare videndũ eſt nun
quid in correctione de qua agimus fuerint predicta oĩa neceſſa
ria ſeruata. Et qꝛ in primis agẽdũ eſt đ perſonis dico ꝙ nõ fuit
oblatus libellus nec facte fuerunt ꝓbationes corã iudice cõpetẽ
ti prout requirebat. Nã filia q̃ dicit heres inſtituta erat pſona lai
ca. Itẽ inſtitutio ꝛ teſtm̃ tendũt ad extinguendũ fideicõmiſſum
quo Joãnes pretẽdit ſe vocatũ ex teſtõ patris. Joannes aũt etiã
eſt laicus ꝛ tabelliones đ quoꝝ errore tractat. Unde cũ ꝓncipali
ter ageret ꝛ q̃ſtio ſua erat talis in qua agebat de preiudicio lai
coꝝ ꝛ inter laicos erat vertẽda ꝛ ſic corã iudice laico agitãda:vt
in.c.cũ ad verũ.xcvj.diſt.niſi in caſib⁹:vt in.c.lꝫ ex ſuſcepto.de fo
ro cõpe.cũ ibi plene no. Cũ ergo cã ꝓncipalis ptineret ad iudicẽ
laicũ. Igit eodẽ modo iſta cã erroris inſtituta vt ꝓbat ex his q̃
ponit Bal.in.l.teſtamẽtis.C.de teſta.vbi notanter dicit qđ ſi iu
dex ſecularis eſt iudex cauſe ita eſt iudex oĩm q̃ dicte cauſe adeſſe
debent. Uñ eſt iudex ſup inſinuatione teſtamẽti ꝛ tenet Pet.de
ancha.referendo Bal.in repeti.regule ea q̃ fiũt in.xvij.q.de regu.
iur.in.vj. Nã iudex cauſe principalis eſt iudex incidentiũ.l.quo
ties.C.de iudi.ꝛ in cle.diſpẽdioſam.e.ti. Unde eſt iudex examina
tionis teſtiũ ad ppetuã rei memoriã q eſt iudex cauſe pricipalis
ſm Federicũ cõſ.cclxxx.ꝛ plura in ꝓpoſito allegat do. Abb.mo
dernus in.c.ſi qs cõtra clericũ.in primo no.extra de foro cõpet.ꝛ
Pe.de anch.in repetitio.regule ea q̃ fiunt qđ.xvij. ¶ Ex quo in
fert ꝙ oẽs ꝓbatiões ꝛ examinationes teſtiũ poſtea facte corã vi
cario fuerunt ꝛ ſunt nulle ꝛ faciunt ꝓbationẽ.vt in.l.fi.ꝛ per to
tũ.C.ſi a nõ cõpe.iudice.ꝛ in.c.at ſi clerici.in princ.extra de iudi.ꝛ
ibi not.in.l.ſi pr̃.C.ne de ſtatu defunctoꝝ tradit in.l.magiſtrati
bus p Guli.Bar.ꝛ doct.ff.de iuriſdi.om.iudi. Ex alio etiã dicta
correctio nõ tenuit qꝛ dñs Uicarius epi proceſſit ad dictum pre
ceptũ multũ animoſe leuato velo ꝛ ſine cauſe cognitione ꝓceſſit
enim ad examinationẽ teſtium motus ex aſſertiõe ſolius ꝓcura
toris dicẽtis ꝙ erat differẽtia inter tabelliões ſup tali inſtitutio
ne de qua differẽtia nihil dictũ fuit imo ſi veritateꝫ inueſtigaſſet
inueniſſet ꝙ ambo tabelliones ſcripſerũt cũ tali conditione con
ditionali teſtatore dictãte vt dicit. Itẽ poſtea publicauerũt corã
teſtatore ꝛ teſtibus eo modo. Item poſt mortẽ teſtatoris in eius
aula multis aſtantibus ꝛ iter alios fratre Mattheo vno ex teſti
bus de ordine auſcultatis ſimul ambo protocollis cõcordib⁹ in
preſentia dñi poteſtatis ꝛ alioꝝ dederũt copiã Joã.pretẽdẽti ma
ximũ intereſſe ſi teſtm̃ nõ fuit valide confectũ vt in alio conſilio
deductũ fuit. Uñ cum ꝓceſſerint ſine cauſe cognitione proceſſus
eſt nullus.l.ſi vero.§.ſubuẽtũ.ff.de fideicõ.liberta.ꝛ maxime hoc
oſtendit rõne concludenti. Nã ſm formã protocolloꝝ teſtm̃ erat
nullũ vt ꝓbatũ eſt:ꝛ ſic acq̃ſitũ erat ius Joanni in bonis reper
tis in hereditatẽ do.Chriſtopho.q̃ fuerant patris eoꝝ virtute fi
deicõmiſſi facti ſi do.Chriſtopho.decederet ſine liberis ꝛ ſine te
ſtamẽto:ꝛ ſic tabelliones corrigẽdo nõ potuerũt ꝓiudicare poſt
ius queſitũ.l.patrẽ.§.fundũ.ff.quẽad.ſerui.amit.l.ſi.C.de pact.ꝛ
in ſpecie in caſu noſtro per Bald.poſt Guli.ꝛ Cy.in.d.l.impera
tor.vt dixi. Hec etiã iudex ꝑcipere poterat ꝙ corrigerent nõ cita
to Joanne de cuius preiudicio ꝛ auferendo ius queſitũ agebat
contra regulã.l.de vno quoq̃.ff.đ re iudi.ꝛ no.Bal.vt dixi i.d.l.
imperator.ꝛ Bal.in.l.cũ ꝓponeret.ff.đ lega.ij.ꝛ qđ no.Bar.in.l.
ſi.ff.de tabu.exhibẽ.ꝛ in.l.chirographis.in princip.ff.de admi.tu.
Uñ talis correctio nõ põt Joanni preiudicare. Nec probatiões
facte eo nõ citato probauit ꝯtra eum.l.ſi maritus per Bar.ff.de
queſtio.ꝛ in.c.ij.vbi canoniſte.extra de teſti.cuꝫ ſimi. Preterea ẽt
teſtes examinati nõ fuerũt tales:nec taliter probant ꝙ talis erro
ris correctio fieri debuiſſet ex plurib⁹. ¶ Primo qꝛ ex quo venie
bant ꝯ inſtrumẽta duoꝝ tabellionũ debebant eſſe teſtes idonei
omni exceptiõe maiores.ꝛ ita deducẽdũ erat ſm Ange.in.l.ij.§.ſi
quis neget.ff.quẽadmo.teſta.aperiã.ꝛ in.l.cũ ab initio.eo.titu.ꝛ
do.Alexã.in conſi.xcij.in.iiij.volu.ꝛ in cõſi.lxxxij.in primo volu.
¶ Scđo qꝛ oẽs preter vnum ſunt religioſi eccleſie cui inſtrumẽto
12 ſit magnũ legatum.† Uñ ratione affectiõis ꝛ intereſſe nõ vident
eſſe omni exceptiõe maiores ex quo validitas legati pẽdet a vali
ditate teſtamẽti iuxta notata p Joãnẽ andree dñm Abbatem et
do.Anto.in.c.inſuper de teſtibus.ꝛ Joan.and.in addi.ſpe.in ti.
de teſte.§.j.ver.Itẽ ꝙ eſt talis do.Alexã.in conſi.clxxviij.in.ij.vol.
ꝛ licet ſtante nullitate teſtamenti deberent habere legatum. Tñ
in caſu noſtro impedit in totũ vel pro parte.qꝛ ſunt reſtõni ſub
iecta ſtante nullitate teſtamenti in totũ vel pro parte imo in to
tum ſi teſtm̃ cenſeretur nullũ ex defectu ſenſus. Uñ non ſunt ido
nei ad reprobãdũ inſtrumentũ.per ea que no.Archi.in ſumma.
xij.q.ij.ꝛ do.Anto.ꝛ do Abb.in.d.c.inſuper q volunt ꝙ nõ ſunt
integri.ꝛ in ſpecie conſuluit do.Alex.in cõſi.xl.in.iiij.vol.ad hoc
l.optimã.ꝛ ibi Bal.C.de cõtrahẽ.ꝛ cõmit.ſtipu.ꝛ qđ not.Bal.in
rub.ff.de rerũ diui.circa mediũ verſicu. Nunc de quinto mẽbro.
¶ Tertio qꝛ aliq ex dictis fratrib⁹ ſunt literarũ ignari ꝓut di
citur eſſe duos conuerſos. Uñ non video quomodo ſint habiles
ad deponendum cõtra inſtrumenta confecta a duobus eruditis
tabellionib⁹ quinimo nõ vr̃ ꝙ alij ſint habiles cõtra duos tabel
liones peritos iuxta.l.generali.C.de tabu.li.x.ꝛ maxime qꝛ teſtes
nõ ita aduertũt ad verba teſtatoris ſicut tabelliones q continuo
ſcribunt verba prolata a teſtatore prout dicit:ꝙ fecerũt prefati
13 tabelliones.† Uñ preſumuntur bene ꝛ legaliter ſcripſiſſe verba te
ſtatoris iuxta no.p Bal.ꝛ Pau.de caſt.in.l.errore.C.de teſta.ꝛ p
Bal.in.l.ſi quis filiab⁹.in fi.ff.de teſta.tu.ꝛ Bald.in.l.j.in fi.C.de
priuile.dotis Roma.conſi.clxvij. ¶ Poſtremo etiã teſtes nõ ſuf
ficienter probarũt errorẽ. Et omitto teſtes iudicialiter examina
tos.qꝛ illi nihil releuãt:vt in.c.cũ cãm per glo.ꝛ doc.extra de teſti
14 bus.† Quinq̃ aũt ex dictis teſtibus fuerũt corã vicario epi repe
titi ſeu examinati q depoſuerunt ſe referendo in omnibus ꝛ per
omnia ad ea que prius dixerant quoꝝ depoſitio dicto modo fa
cta non probat in caſu nr̃o. Nam licet Bart.in.l.oẽs.ff.de falſis.
Uelit ſi teſtes ſimul examinati in vno iudicio ſi iterũ examinant
in alio poteſt dicere ꝛ deponere hoc modo dico in omnibus ꝛ p
omnia ꝓut in alio iudicio teſtificatus ſum ſi iudex illũ admittit
qꝛ põt iudex nõ admittere ꝛ velle quod extenſe teſtificetur ſequi
tur Bal.in.l.geſta.ff.de re iudi.ꝛ dominus Antonius in.c.cũ in
tua.extra de teſti. Pet.de ancha.in clemẽti.teſtibus.de teſtibus.
Bartho.de ſaly.nota.in.l.iuriſiuran.C.de teſti. Angel.ꝛ ibi late
dominus Alex.in.l.legata inutiliter.ff.de legatis primo. Tamẽ
Bal.in.l.iuriſiurãdi.ꝛ in.l.fina.C.de teſti.dicit quod teſtis debet
clare ꝛ explicate reſpondere.l.iij.§.idẽ diuus.ff.de teſti.ꝛ licet iſta
opinio nõ videatur cõmunis. Tamen in caſu noſtro videtur in
dubitanter ꝓcedere ex quo teſtes priuatim ad inſtãtiã partis de
poſuerũt in quoꝝ examinatione non preſumitur adhibita dili
gentia quã bonus iudex adhibuiſſet iuxta.d.l.iij.§.itẽ diuus pro
cuius examinatione preſumeret cũ ſit preſumptio pro diligentia
publica officialis.l.j.C.de offic.ciui.iudi. Et ideo inſignis prece
ptor meus dominus Frãciſcus areti.pro cõcordia diſtinguit qđ
aut examinatio fuit facta diligẽter in iudicio plenario:ꝛ tũc lꝫ
minus rite ꝛ ſolenniter quia preſumitur diligẽs examinatio va
lebit teſtimonium redditum dicto modo.ꝛ ita loquitur Bart.
in dicta.l.eos.ꝛ pleriq̃ ſequentes cũ quia ſecundus iudex poteſt
eſſe cõtentus diligẽtia primi iudicis. ¶ Aut prima examinatio
nõ fuit diligẽter facta in iudicio plenario ſed ĩ ſummario:ꝛ tũc
qꝛ non preſumitur adhibita tanta diligentia in examine nec ad
mittunt tot exceptiones in perſonas teſtium ſicut in plenario:
vt in capitulo veniẽs.de teſtibus.ꝛ tunc procedit opinio Baldi
que optime probat ex dictis Bartholomei de Salyceto in.l.fin.
C.de teſtibus per illum text.vbi vult quod ſi teſtis primo depo
ſuit coram arbitro non poteſt poſtea coram iudice deponere p
iſta verba prout alias coram arbitro teſtificatus fuit quia coraꝫ

arbitro minꝰ ꝓ teſtimonio p̄ſumitur.qꝛ timet poſſe puniri ſicut
corā iudice qui poteſt eū punire:vt in.l.nullum.C.de teſti.Item
pro diligentia arbitri minꝰ p̄ſumit̃.Igit̃ fortiꝰ hoc dicendū eſt
in caſu noſtro.Cū examinatio fuerit facta ad inſtantiam partis
in loco priuato ⁊ p̄ſumptio eſt ꝙ examen minus diligēter factuꝫ
fuerit ad veritatē habendā ſed bn̄ diligenter vt examen in fauorē
eius quadraret.Vn̄ fortius dicta opi.ꝓcedit in caſu noſtro quā
etiā tenuit p̄fatꝰ Inſignis preceptor meus Aretinus in.d.l.lega
ta inutiliter.ff.de leg.j.vbi in ſpecie decidit caſum nr̄m qn̄ teſtis
fuit primo nulliter examinatꝰ extra iudiciū ꝙ nō poteſt poſtea
corā iudice.vcꝫ deponere dicto mō.⁊ dicit hoc nō eſſe iure dubiū
qꝛ defecit induſtria iudicis interrogātis.De nouo ergo debebit
extenſe dictū ſuū deponere.l.iij.§.ideꝫ diuus ibi eos interrogare
ſoleo ⁊ remittit ſe ad dicta ꝑ eū in.d.c.cū ī tua.⁊ eſt veriſſima opi
nio maxime in caſu nr̄o in quo malicioſe pria examinatio facta
fuit:⁊ teſtes potius ſe ingeſſerūt examinationi q̄ tēdebat in eoꝝ
cōmodū.ꝓpter que ſuſpecti p̄ſumunt̃.arg.glo.ſingu.in.l.poſt le
gatuꝫ.§.his vero.ff.de his quib.vt indig.⁊ ea q̄ habent̃ in.l.ſi qn̄
C.de teſti.⁊ in.c.j.extra eo.tit. ¶ Addo etiam ꝙ dicti qꝫ teſtes
nihil dicunt̃ ſufficienter ꝓbare.Nā frater Martialis ď placētia
⁊ frater Nicolaus de mutina nihil ꝓbāt.Nā frater Martialis
poſtꝙ̄ dicit ꝙ iure inſtōnis reliqt ducatos.4000.ſubdit qđ hec
eadē fuit concluſio ⁊ intentio ac volūtas ipſius dn̄i Chriſtophoro.
ſic per certa verba clara exp̄ſſa.Unde ipſe non deponit qbus ver
bis vſus fuerit teſtator:ſed dicit ꝙ v̓ba fuerūt clara ⁊ certa.⁊ ꝙ
dn̄a Iulia hꝫ iure inſti.⁊c.hoc aūt eſt iudicare:⁊ nō teſtificari.et
ſic eodē mō deponit frater Nicolaus de mutina cuius atteſtatio
laborat eodē morbo:qꝛ dicit̃ iudicare ⁊ nō teſtificari.⁊ ſic nō ꝓ
bat.l.teſtiū:cū ibi not.C.de teſti.vbi Bal.⁊ alij ⁊ ꝑ Bal.in.l.ſolā.
C.de teſti.⁊ in.l.qui teſtō.§.ſi.⁊ ibi doc.ff.de teſt.Eodē etiā morbo
laborat atteſtatio fratris Gregorij qui dicit:⁊ ſic voluit:⁊ ſic fuit
ſua vltima ⁊ indubitata volūtas ꝙ.d.dn̄a Iulia ſine aliq̄ condi
tiōe vel exceptiōe dictos.4000.ducatos haberet.⁊ ſic dicit ꝙ fuit
volūtas indubitata:⁊ vltima.Vn̄ dicit̃ iudicare:⁊ nō teſtificari
⁊ ſic nō probat.Ultimus aūt etiā non ꝓbat vcꝫ do.Anto.preſby
ter mutinenſis.Nam ipſe deponit de legato iure inſtitutionis:⁊
nihil dicit de conditione neqꝫ illā negat interueniſſe.Vn̄ dictum
ſuū ſtat cum inſtr̄o:⁊ ſic non probat cōtra inſtr̄m per text.vbi eſt
caſus.⁊ ibi do.Ant.⁊ Imol.poſt Inno.in.c.cū Ioannes eremi
ta.de fide inſtru.Primus autē non ſufficit ⁊ deponit de multis
de quibus alij nihil deponūt.Vn̄ ipſe eſt varius a multis:⁊ alij
15 inter ſe multū variāt ſi qs recte īſpexerit.†Igit̃ nō eſt fides adhi
bēda.l.q falſa vel varia.ff.de teſti.⁊ in materia ſuſpecta etiam va
riatio in circūſtantijs inficit fidē teſtiū.vt voluit no.Bal.in.c.cū
cām.de teſti.Et ſic ex p̄miſſis oībus indubitāter cōcludēdū ē ꝙ
nō poterat ex talibus ꝓbatiōibꝰ immutari tenor originalis ſcri
pture:⁊ ſi aliter notariꝰ ſcripſerat veniret de falſo puniēdꝰ.vt eſt
caſus clarꝰ in.d.l.iubemꝰ.C.de teſt.⁊ ibi doc.ꝯcludo ergo ꝙ huic
nouo ꝓtocollo ita correcto ex mādato incōpetentis non ꝓbato
ꝙ cōmiſit ꝑ errorem ⁊ per teſtes examinatos non citata parte:et
nō rite examinatos ⁊ nō probātes ſufficiēter nulla eſt fides adhi
bēda in preiudiciū dicti Ioānis ⁊ vr̄ mihi ex p̄miſſis ꝙ iſta ſit in
dubitata cōcluſio.Faciūt ad ꝓbationē iſtius cōcluſionis multa
alia no.⁊ elegāter adducta in cōſilio reddito in fauorē Ioānis ꝑ
inſignē iuriſcō.⁊ fratrē do.Ioā.de ſadoletis.¶ Poſtremo dico
etiā ꝙ ex ſcđo nō pn̄t aduerſarij obtinere.vt ex pluribꝰ inconuin
cibiliter eſt demonſtratum ꝓ quo etiā non omitto:qꝛ ex quo te
ſtes deponebant teſtatorē aliter diſpoſuiſſe debebat probari qđ
erāt idē teſtes q erant deſcripti.⁊ lꝫ eiſdem nominibus vocentur
nō tn̄ ſequit̃ ꝙ eſſent illi ijdē:qꝛ poterāt eſſe alij ⁊ ijdē nominibꝰ
vocari.Vn̄ nō infert̃ ꝙ eſſent illi ijdē.lꝫ pars aſſereret.ita dicit ſe
dixiſſe in ardua qōne cuiuſdā teſtamēti do.Cardi.i.c.cū Ioānes
eremita ꝑ illū tex.extra de fide inſtru.⁊ ſequitur do.Abb.item ex
quo aliter deponūt ꝙ̄ in inſtr̄o teſtamēti cōtineret̃ preſumit̃ plu
ralitas factoꝝ potius ꝙ̄ falſitas tabellionū.vt in.d.c.cū Ioānes
vbi eſt caſus ⁊ ibi doc.Sed factū de quo deponūt nō probant qꝛ
nō rite depoſuerūt neqꝫ ſufficiēter probant vt dictum eſt:neqꝫ fa
ctū de quo cōfectū eſt inſtr̄m:qꝛ de eo non deponūt neceſſario ex
quo preſumitur pluralitas ad euitationē falſi ſm̄ doc.in.d.c.cū
Ioānes per illū tex.Nec poſſunt obtinere ex prima ſcriptura per
ea que plene dicta ſunt in alio conſilio ⁊ etiā ex alio qꝛ multa vr
gentia veriſimilia ſunt ⁊ violēte coniecture ꝯ dictū teſtamentū ⁊
oīa ſcripta ⁊ probata que in ꝯtrium adducunt̃ vel ꝙ prefatꝰ dn̄s
Chriſtophorus nō fecerit in ſuo ſenſu vl̕ nihil facere voluerit cū
enim eſſet vir prudētiſſimus cēſendū eſt ſicut ⁊ alij cōiter faciunt
voluiſſe ⁊ conſideraſſe ꝙ bona in familia ꝯſeruarent̃ ꝑ quā fami
liarū dignitas ⁊ cōſeruat̃ ⁊ auget̃:qđ contingit qn̄ apud maſcu
los remanet ⁊ nō trāſeūt ad feminas vt pulchre ꝑ multa demon
ſtrat Io.an.allegādo diſputationē Ia.de are.in addi.ſpe.in rub.
de ſucceſ.abinteſta.⁊ Bald.late in.l.maximū vitiū.C.de lib.p̄teri.

¶ Scđo qꝛ ex teſtō apparet ꝙ talis fuerat volūtas patris ⁊ eadē
cenſetur fuiſſe filij qꝛ cenſebat̃ eadē pſona cum patre.l.ſi.C. de im
pube.⁊ alijs ſubſti.¶ Tertio ptꝫ qꝛ ſepiꝰ requiſitꝰ pluries recu
ſauit facere teſtm̄ qđ nō ex alio recuſaſſe cēſet̃ niſi vt iure fideicō
miſſi patris bona in familia remanerēt facto enim dat̃ volūtas
intelligi.l.paulus non tm̄ verbis.ff.rē ratā habe.¶ Quarto qꝛ ď
aſſertū teſtm̄ factū per paucas horas tres vel circa ante mortem
quo caſu infirmi in tali ſtatu colligūt ſarcinulas ⁊ incipiūt eē a
ſana mente alieni iuxta no.in.l.hac ꝯſultiſſima.§.at cū humana
fragilitas.C.q teſta.face.poſ.⁊ in.l.iubemꝰ.C.de teſta. ¶ Quinto
ex his q̄ omiſit teſtator qꝛ de fratre patruo ⁊ quibuſdam nepoti
bus q̄s diligebat nullā fecit mētionē:qđ arguit eū ſane mētis nō
fuiſſe.¶ Sexto ex his q̄ fecit:nā appoſuit talē ꝯditionē ꝙ ſi filia
ſua decederet cū filijs ꝙ nō eſſet heres ꝙ eſt ꝯ pietatē ⁊ votuꝫ pa
ternum.l.ſcripto.ff.vnde liberi.l.cū auus.ff.de cōdi.⁊ demonſtra.
¶ Septimo tabellio in hoc vltimo teſtō dicit qualr̄ ipſi interro
garūt teſtes an eſſet ſane mētis ⁊ ipſi rn̄derūt ꝙ ſic: vnde duo re
ſultant q̄ arguūt ſuſpitionē vnū ꝓpter ſtiliū inſolitū:vt in.d.cō
ſtitu.C.⁊ habet̃ in.c.ad falſarioꝝ.de crimine falſi.alterū qꝛ tabel
liones dubitabāt an eſſet ſane mētis.Vn̄ nō debebāt ex relatiōe
teſtiū ꝯficere inſtr̄m vel ſuo ſenſu percipere iuxta no.in.d.l.teſtiuꝫ
⁊ in rub.de fide inſtru.per Bald.circa medium.¶ Octauo ipſe
met teſtator videt̃ dubitaſſe cū vnus teſtis dicat ꝙ teſtator dixit
ꝙ teſtes viderent an eſſet ſane mētis qđ in viro doctiſſimo ⁊ pru
dētiſſimo nō eſt preſumēdū niſi a ſua mente ſana alienato.¶ No
no nō eſt modica admiratiōe dignū ꝙ ex.viij.teſtibꝰ adeſſent.vij.
fratres illius eccleſie cui erat factū amplum relictū qui non ſunt
oī excepti.maiores vt dictū eſt per no.in.c. inſup.extra de teſtibꝰ.
¶ Decimo magna admiratione dignū eſt ꝙ cū ne teſtō eēt cōfe
ctum publicū inſtr̄m cui de iure adhibēda erat fides ſine alia te
ſtiū examinatiōe:vt no.in.l.ſi.C.de bono.poſ.ſm̄ tab.⁊ in.l.fin.C.
de fideicom.⁊ in.l.publicati.C.de teſta.ꝙ filia heres inſtituta ſeu
eius ꝓcurator fecerit teſtes ī ſcriptis clācul̄ū examinari īſcio Io
anne de cuiꝰ p̄iudicio agebat̃ ⁊ extra iudiciū ab examinatore ꝑ
eū poſito vt apparēt dicta teſtiū ad q̄ poſtea coram iudice ſe refe
rūt eſt eīn̄ iſta cautela inſolita ab his q habēt ꝓ ſe publicū inſtr̄ꝫ
ſi illud nō impugnaret̃.Igit̃ arguit ſuſpitionē gl.in.l.vj.ff.de cō
di.inſtitu.¶ Undecimo examinati ſunt teſtes corā incompetēti
quē ſciebāt ꝙ leuato velo ī eoꝝ fauorē ꝓcedere debebat ꝓut fecit
vn̄ ꝑ ſequētia declarant̃ p̄cedētia.l.ſi ſeruus pluriū.§ ſi.ff.de leg.j.
¶ Duodecimo nō citata parte.⁊ ſic ſine cauſe cognitiōe.l.i cauſe
§.cā cognita.ff.ď mio.¶ Decimotertio fuit factū p̄ceptū de corri
gēdo aſſertū errorē nō ꝓbatū ⁊ nō citata parte ꝯ regulā.l.de vno
quoqꝫ.ff.ď re iudi.¶ Decimoquarto dicūt teſtes ꝙ latino ſermo
ne teſtatus eſt ⁊ tn̄ ibi erant quidā cōuerſi q hoc nō intelligebāt.
¶ Decimoqnto multū ponderādū eſt.ꝙ ſi teſtator dictauit ⁊ ta
belliōes ſcripſerūt.ſi poſtea publicatū fuit corā teſtatore iuriſcō.
peritiſſimo.ſi poſtea data copia auſcultatis ambobus protocol
lis.⁊ corā poteſtate fuit copia extracta qn̄o teſtator nihil dixit ſi
bn̄ intelligebat qn̄o teſtes ſi intellexerāt teſtatorē incontinēti nō
ꝑceperūt errorē.quare tabelliones toties viſo teſtō hoc non vide
rūt ſi bn̄ teſtatorē intellexerūt.Non video ꝓ certo quo pacto hō
alicuius ſenſus vel intellectus poſſit hoc nedū credere ſed opina
ri aliquo mō.Adeo eīn̄ iſta diſtant a veriſimili ꝙ habēt imaginē
falſitatis vt dicit Bald.in.l.j.C.de ſer.fugi.Nec crederē etiā ꝙ ali
quis iſta in tali qōne fateret̃.¶ Decimoſexto dicant mihi iſti te
ſtes ſi nō aduerterūt ad errorē qn̄o poſtea ꝑceperūt ex internallo
nō dico rē notatā ⁊ facile memorie tenēdā ſꝫ obſcurā.⁊ cū diffi
cultate mēti tenendā nā ꝙ teſtator nō dixerit ⁊ hoc ſi ſed dixerit
⁊ ꝙ ſi.Itē ꝙ nō dixerit quo caſu ſed dixerit ⁊ hoc caſu pro certo
nedū religioſi iſti ſed nec eruditi tabelliōes hoc nō aduertiſſent
ex interuallo.Maxime cū teſtes ad iſta parū aduertāt vt experiē
tia docet q̄ eſt rerū magiſtra.vt in.c.ꝙ̄ ſit de elec.¶ Decimoſepti
mo etiā tabelliones nō debebāt caſſare.ſed apparet ꝙ animoſe
hoc fecerūt qꝛ debebāt dicere ꝙ ſcripſi ſcripſi ſed potiꝰ voluerūt
ſe periculo ſubiacere ⁊ alteri parti fauere.nā ſi verum erat quod
ſcripſerant nō debebāt immutare ſi falſum.igitur ipſi erāt falſa
rij caſus eſt in.l.iubemꝰ.C.de teſta.¶ Decimooctauo dicti tabel
liones erant in eoꝝ protocollis concordes circa dictam inſtitu
tionem:vt patet quādo data fuit copia:⁊ tamen procurator nar
rat ꝙ non erant cōcordes ad hoc vt teſtes examinent̃.vnde ex ta
li mēdacio arguit̃ etiā ſuſpitio.¶ Decimonono tabelliones mu
tarūt teſtamentū.qꝛ vbi erat.⁊ hoc ſi poſuerūt.⁊ quod ſi.Et vbi
erat quo caſu poſuerūt ⁊ hoc caſu hoc autē nō reperio probatū
a teſtibus qđ teſtator ita dixerit.Igitur nō potuerūt iſto modo
corrigere.ſed incidunt in ſuſpitionē falſi.vt in.c.inter dilectos.de
fide inſtrumentorum.⁊ in.l.finali.C.de edicto diui adria. tollē.et
in dicta.l.iubemus.¶ Preterea ⁊ vigeſimo Uicarius nō perce
pit qđ iſto modo corrigerentur:ſed concordarent qđ inſtitutio
filie eſſet pure facta.ſed pro certo cum eſſet additus ſuper errore

corrigēdo poterat tm̄ indicare q̄ verba eſſent caſſanda: ⁊ que ponenda tanq̄ plata a teſtatore ⁊ male ſcripta a tabellione ⁊ ſuper hoc additus fuit. ⁊ ita petitū. Vn̄ pronūciauit ſup nō petitis et non pertinētib⁹ ad officiū ſuū. igit̄ preceptū fuit nullū vt p totū C. ſi a nō cōpetēti iudice. ⁊ in. l. impator. ff. de ſtatu hoīum. ⁊ in. l. iiij. §. hoc aūt iudi. ff. d dā. infec. igit̄ qcqd ſequutū eſt virtute illi⁹ precepti fuit nullū ⁊ reuocari dʒ vt in. c. eccleſia veſtra vt lite pendente. p Bal. in. l. tale pactū in. §. q prouocauit. ff. de pac. Item et xꝗ. tabelliones plura alia addiderūt: vt ptʒ ex prima copia data poſt dictā copiā ꝙ facere nō potuerūt citra falſi ſuſpitionem vt p Bar. ⁊ alios i. d. l. impator. ⁊ i. d. l. iubem⁹. Itē vnus ex tabellionibus aſſerit in quadā ſua ſcriptura ꝙ correxit incōtinenti. ⁊ tm̄ data fuit copia poſtea ſine illa correctione ex quo patet ꝙ falſum aſſerit. Itē duo teſtes dicūt ꝙ ſimul ſcribebāt ⁊ ipſe dicit ꝙ nō ⁊ in his teſtes examinati male deponūt ⁊ i multis ſunt varij ⁊ parū pbantes vt dictū eſt. Ex qbus oībus q̄ cōſiderāda diligēter veniunt a ſtrenuo iuriſcō. non dubito iudicē ſi oīa recte ⁊ lynceis oculis cōſiderabit iudicaturū eſſe rē eſſe i cā inteſtati ⁊ teſtamētū p̄dictū nō valere propter multas ſuſpitiōes iuxta. d. c. inter dilectos. ⁊ alias rōnes ſupra in cōſilijs adductas. Illa em̄ dr̄ pfecta pbatio q̄ ducit iudicē ad pfectā credulitatē. l. qnquaginta. ff. de pbatio. p Bal. in. l. admonēdi. ff. d iureiu. ⁊ in. l. j. ver. tu magis ſcire potes. ff. de teſti. ⁊ ita ſine trepidatione ⁊ heſitatione concludo in premiſſis. Laus Deo. Bartho. Soci. ⁊c.

¶ Summarium.

An cauſa delegata a papa ſemp ad iuriſdictionē ſuā pertineat ⁊ an ⁊ qn̄ nō ptinuerit rite ⁊ valide pceſſum fuerit vel nulliter p ſuos delegatos ⁊ cuius effectus fuerit dictus proceſſus. An ⁊ qn̄ iuſte ⁊ rite proceſſum fuerit p iudices delegatos regis romanoꝝ.

1 Compromiſſum de duobus menſibus debet intelligi ſecundum numerum dierum menſis in quo factum fuit compromiſſum.

2 Prorogatio que non valet vt prorogatio an valeat vt nouū cōpromiſſum.

3 Subditus domino ſuo ſi iurauit aliquid obſeruare non poteſt ad aliud iuramentum extendere.

4 Arbitrium datum poteſtati in condēnando nō poteſt vltra terminum in ſtatutis ſtatutum procedere ⁊ condemnare.

5 Religioſus ſancti Franciſci non poteſt eſſe arbitrator ſine licentia ſuperioris.

6 Papa quādo fecit actum non diſpoſitiuū ſeu inductiuū vt pmouendo ſcienter inhabilem intelligitur diſpenſare voluiſſe.

7 Pactio eſt actus paciſcendi qui pcedit ex quo ſequitur effect⁹.

8 Pax publica nec priuata dicit̄ rūpi per cōtrouerſias iudiciales

9 Iudex eccleſiaſticus de cauſa mere prophana inter laicos nō habet iuriſdictionem.

10 Iuriſdictio collata ſub iſta ꝯditiōe: ſi ꝯſtiterit ita eſſe iudex ſub illa cōditione dat⁹ nō hʒ iuriſdictionē niſi ꝯditione purificata.

11 Sententia interlocutoria dicit̄ omnis vox iudicis faciēs ad cām.

12 Quicquid ſit in diffinitiua ſententia interlocutoria lata ex falſa cauſa eſt nulla.

13 Error ⁊ nullitas que ineſt in actis cenſetur in ſententia.

14 Iudex qn̄ eſt talis ꝙ citat⁹ nō poſſet facere eū iudicē ſi vellet: tūc nō valet pceſſus in cauſa principali nec contumacie punitiuus.

15 Proceſſus: ſentētia: ⁊ omnia inde ſequuta: ⁊ oīs executio fundata in v̄tute ſtatuti inualidi ſunt nulla ⁊ reuocāda ad hūc effectū.

16 Imperator eſt iudex ordinarius omnium ciuitatū ⁊ dominoꝝ ſibi ſubiectorum.

17 Iudex motus aliqua rōne p̄t iudicare vaſallū eē fendo priuādū.

18 Imperator eſt inferior papa.

Et ſic delegatus imperatoris dicitur eſſe inferior delegato pape.

19 Iudex ſecularis poteſt cognoſcere de validitate vel nullitate ſententie quando incidenter reuocatur in dubium in cauſa matrimoniali cum non tangatur cauſa matrimonialis.

20 Epiſcopus qn̄ habet iuriſdictionem ab imperatore tunc papa non poteſt ſe intromittere niſi omnino iuſtitia deficeret.

21 Iudices eccleſiaſtici inhibēt aliquādo iudicibus ſecularibus ne de aliqua cauſa cognoſcant ſub penis ⁊ cenſuris eccleſiaſticis: iudices ſeculares non debent curare tales inhibitorias quando iuriſdictionem ab eis non habent cognoſcendi.

¶ Conſilium. xcix.

¶ Dn̄s labia mea aperiat ⁊ ſpūs ſanctus illuminet intellectuʒ.

Sereniſſim⁹ rex romano.

anno p̄terito cām vertentē inter illuſtres dn̄os d ꝯcordia mihi delegauit quā partibus inſtātibus ⁊ petētibus ad prefatū Regē terminādaʒ remiſi in p̄ſentiarū ab illuſtre comite Galeoto inſtāter reqſitus vt qd in ea cā ſentirē reſcribere deberē denegare nō potui iuſtis qdē de cauſis. Quare eoꝝ cōtrouerſia tres: ni fallor: difficultates hʒ. ¶ Prima verſat̄ in declarādo an cauſa delegata a papa iuxta petitionē dn̄i Antonij attēta facti v̄itate ad iuriſdictionē Pape ptineret vel nō. ¶ Scd̄a poſito ꝙ nō pertineret an rite ⁊ valide pceſſum fuerit vel nulliter p ſuos delegatos ⁊ cuius effectus fuerit dictus pceſſus. ¶ Tertia ⁊ vltima inueſtigatio erit an fuerit iuſte ⁊ rite pceſſuʒ p iudices delegatos regis Romano. cōtra p̄fatuʒ illuſtrē comitem Anto.
¶ Capio primū cōſultationis articulū in quo p fundamento ⁊ intelligētia p̄mitto ꝙ inter p̄fatos dn̄os factū fuit cōpromiſſum die. x. Decēbris. M. cccclxxiij. iuratū duraturū p duos mēſes in duos arbitros quoꝝ alter erat religioſus fratrū minoꝝ q acceptauit ſine licētia ſupioris: ⁊ hoc cōpromiſſuʒ acceptatū fuit. xxvj. die eiuſdē mēſis Decembris demū. xvij. Mēſis Februarij facta fuit progatio ad qnq; dies ſine iuramento deinde etiā ſine iuramēto facta fuit alia prorogatio die. iij. Mēſis Martij prime ſequētis ad. xx. diē eiuſdē mēſis latū fuit laudū. ¶ Ex qbus in primis elicio in pposito ꝙ primū cōpromiſſum finitum erat. xxvij. mēſis Februarij tpe quo facta fuit prima progatio ſiue dicamus ꝙ tp̄s cōpromiſſi duoꝝ mēſiū inceperit a die facti cōpromiſſi qđ eſſet clarū ſiue ꝙ inceperit a die acceptatiōis prout voluit Bal. in. l. ſi cū dies. in princ. ff. de arbi. nā dictū compromiſſum factum fuit. xxvj. menſis Decēbris. vn̄ nō diſputando an tp̄s curreret de momento ad momentū q2 nō eſt neceſſarium die ſequēti incepit currere ⁊ ſic de mēſe Decēbris q hʒ. xxxj. dies decurſi ſunt quinq; dies de menſe Ianuarij qui totidē. xxxj. dies hʒ oēs ſunt decurſi demū de mēſe Februarij. xxvj. qbus oībus cōputatis faciunt. lxij. bene capiēdo menſem etiā. xxxj. dieꝝ prout erat mēſis Decēbris i quo fuit factum cōpromiſſum elapſi erāt. xxvj. Februarij duo mē-
1 ſes ⁊ ſic. lxij. dies intelligi enim dʒ † compromiſſum de duob⁹ mēſibus ſm̄ numerum dierū menſis in quo factū fuit cōpromiſſuʒ vt voluit gl. no. in. c. q̄ ſit in verbo mēſeʒ. de electione. li. vj. ⁊ Bar. in. l. cū biſſextus. ff. de ver. ſig. ⁊ Bal. ⁊ imo. in. l. de diuiſione. ff. ſol. mat. ⁊ per docto. in. c. licet. de ſupplē. negli. pla. ⁊ late genitor me⁹ in. c. ſacro. de ſentē. excō. ¶ Ex qbus clare infertur ꝙ tpe quo facta fuit prima progatio ſcʒ. xxvij. Februarij die precedenti expirauerat cōpromiſſum ⁊ arbitroꝝ ſeu arbitratoꝝ ptās. ⁊ p ꝯſequēs d. progatio in virtute progationis fuit nulla qm̄ ad eſſentiam ⁊ validitatē progationis reqrebat̄ ꝙ fieret durāte tpe cōpromiſſi. Cū ergo facta fuerit poſt finitū tēpus nō valuit. l. in rebus cum ſequēti. ff. de p̄ca. ⁊ per Bar. Ang. ⁊ Moder. in. l. iiij. ff. de dā. īfec. ⁊ p Bal. in. c. de cauſis. de offi. dele. ⁊ Ang. in cōſi. cxxix. ⁊ Imo. in c. ſi. in. ij. col. ff. de p̄ca. ⁊ p cōſequēs minus valuit ſcd̄a prorogatio reſpectu primi cōpromiſſi q2 p primā tp̄s non fuit extenſum vn̄ ſcd̄a non reperit tp̄s aliqđ quod extēderet. ⁊ per cōſequens pari ratione qua prima eſt inualida ⁊ ſcd̄a facit tex. cū ibi no. in. l. priuato. C. de iuriſ. om. iudi. ⁊ quod plene not. in. l. j. ij. ff. de iudi. cum ibi plene not. Ex qbus reſultat clara concluſio ꝙ. d. prorogatio-
2 nes in virtute progationis nō valuerūt vt dictum eſt. ¶ † Succedit aliud diſcutiēdū nūquid. d. progatio que nō valuit vt progatio valuerit vt nouū cōpromiſſum in qua difficultate lʒ dici poſſet progationē nō valere vt nouū cōpromiſſum. arg. gl. ſing. in. l. ij. in p̄n. ff de acq. poſ. ⁊ videt̄ tenere Spec. i tit. de dila. in. §. nunc videam⁹. ver. ⁊ ſunt hec. ⁊ p hoc eſt bon⁹ tex. in. l. lega. inutil. ⁊ ibi Bal. ⁊ Imo. ff. de leg. i. Tn̄ Ioā. de imo. tʒ ꝯ̄riū in. d. l. iiij. ff. de dā. infec. ⁊ ſequuntur Roma. ⁊ do. Alex. alleg. etiā no. p Bal. in. l. titio centū. p illū tex. ff. de leg. ij. ⁊ Bal. in. l. j. C. de tēp. appel. Et maxime dicit Io. de imo. qn̄ appoſitū eſſet iuramētū q2 hʒ vim illi⁹ clauſule vt valeat omni meliori mō. l. cū pater in. §. filius matreʒ. ff. de leg. ij. Unde cū dicat̄ ꝙ in progatione eſt clauſula omni meliori mō videtur valere in vim noui cōpromiſſi. Quare poſito ꝙ valeret in vim noui cōpromiſſi vidēdū eſt nūquid dictū nouū cōpromiſſum dicat̄ iuratū ⁊ in hoc qcqd dicēdū eſſet in alijs clauſulis appoſitis in primo cōpromiſſo. Cū clauſula iuramēti non cēſet̄ repetita: qm̄ lʒ voluiſſent partes d nouo facere cōpromiſſū cū eiſdē clauſulis tm̄ q2 in inſtr̄o requirit̄ ſpecificata expreſſio nō cenſetur tale cōpromiſſum iuratū caſus eſt ſingularis vbi hoc tenēt doc. in. c. cleric⁹ qđ eſt pe. extra de iureiurā. ⁊ illū text. p ſingu. alleg. d. Ant. in. c. ab excōicato. in. vj. col. extra de reſcrip. per queʒ dicit ꝙ ſi aliqd pmitto ⁊ iuro demū dico p iuramentū qđ alias p̄ſtiti pmitto dare decē per hoc nō obligor ad iuramētuʒ nec ad periuriū q2 reqrit formalē expreſſionē. Vn̄ nō ſufficit expreſſio p relationē ad aliud. Igit̄ forti⁹ in caſu noſtro in quo nulla eſt facta exp̄ſſio iuramēti ſed tm̄ progatū cōpromiſſum cuʒ eiſdē clau-
3 ſulis. ¶ Cōfirmat̄ hoc p ea que † dicit Io. an. in addi. Spec. in ti. de iureiurā. ad ſi. vbi dicit ꝙ ſi ſubditus dn̄o ſuo iurauit aliqnid obſeruare ſi vult extēdere iuramētū ad aliud non p̄ōt. Vn̄ opʒ ꝙ de nouo iuret nā ſimplex ꝯſenſus nō hʒ iuramētū extendere ex q̄ reqrit̄ notabilis exp̄ſſio ⁊ forma in iurādo. Vn̄ lʒ ptes progauerint cōpromiſſum referēdo ſe ad p̄mū nō p hoc poterāt extēdere iur̄m ad hāc progationē q̄ hʒ vim noui cōpromiſſi. Preterea dicit Io. cal. i. d. c. pe. ꝙ ſi aliqs pmiſit aliqd ſuare p iur̄m p̄ſtitū i alia pmiſſiōe qđ lʒ ſi teneat̄ v̄tute p̄mi iur̄i tenebit̄ v̄tute hui⁹ ſcđi

iuramenti

iuramēti qꝛ iurauit ꝑ creaturā cū iuramentū ſit quedā creatura
arg.c.etſi chꝛiſtus.de iureiur.Sed Butrius Jmol.⁊ alij dicūt ꝙ
iſte vꝛ potius voluiſſe pꝛimū iuramētū extēdere ꝙ̄ de nouo iura:
re per ea q̄ no.Archi.in.c.ne qs.xxij.q.ij.qd̄ nō potuit qꝛ iuramē
tū reqrit certā foꝛmā.verū eſt ꝙ dn̄s Abb.in.d.c.pe.dicit qd̄ ſi di
xerit iuro ꝑ iuramētū ꝙ tūc obligatꝛ ex nouo iuramento.Jgitꝛ in
caſu nr̄o cū nulla ſit facta mētio iuramēti vt clariſſime apparet.
pꝫ ꝙ ꝑtes voluerūt ꝓꝛogare pꝛimū cōpꝛomiſſuꝫ ⁊ clauſulas po
ſito ꝙ valeret vt nouū cōpꝛomiſſuꝫ tn̄ nō dꝛ iuratū facit etiā pꝛo
pꝛedictis ꝙ ſi detꝛ notario ptās extendendi inſtr̄m ad ſenſum ſa
piētis nō poterit apponere iuramētū.ita dicūt.d.Ant.⁊ moder.
in.d.c.pe.ꝑ illū text.Ex qbꝰ ꝯcluditꝛ ꝙ lꝫ.d.pꝛoꝛogatio valeret in
vim noui cōpꝛomiſſi tn̄ tale nouū cōpꝛomiſſū nec obligat ad iu
ramētū nec ad ꝑiuriū.Quinimo foꝛtiꝰ puto ꝙ ſi iuramētū eſſet
ꝓſtitū ſuꝑ cōpꝛomiſſo d̄ obſeruādo laudū latū itra certū tp̄s:cre
do ꝙ lꝫ tp̄s extēderetꝛ ⁊ eēt idē cōpꝛomiſſū tn̄ poſt tp̄s cōpꝛomiſſi
pꝛimi nō obligarentꝛ ꝑtes ad iuramētū ⁊ ad ꝑiuriū qꝛ iuramētū
reqrit foꝛmalē expꝛeſſionē hoc autē eſſet extendere de tp̄e ad tp̄s qd̄
nō pn̄t reſpectu iuramēti vt pꝫ ex no.ꝑ Bar.in.l.ſi is q ꝓ empto
re.in materia fictionis trāſlatiue.ff.de vſuca.lꝫ eni̅ pꝛoꝛogans ⁊ ꝓ
rogatum dicatꝛ iuris fictione vnū cōpꝛomiſſum tn̄ reſpectu tp̄is
pꝛoꝛogati ꝓpter diuerſitatē pꝛincipij ⁊ tp̄is a quo vere dꝛ nouū
cōpꝛomiſſum ſꝫ ficte idē cōpꝛomiſſum ꝑ extēſionē:vt dicit Cy.in
l.ſi cū dies.in pn̄.ff.de arbi.⁊ refert ⁊ ſequitur Bal.in.c.j.extra de
iudi.Jgitꝛ nō pōt dici iuratū niſi ꝑ viā extēſionis ⁊ fictiōis qd̄ fie
ri non potuit ex quo requirebatur expꝛeſſio ꝑ ſupꝛadicta. ¶Ex
quibus pꝫ ꝙ nō obſtat vnū qd̄ allegatꝛ vcꝫ ꝙ.xxvij.menſis Decē
bꝛis factū fuit quoddā inſtrumētū in quo data fuit poteſtas ar
bitris ampla ⁊ talē qualem habebat ꝓcurator comitis Galeoti.
Vn̄ cū ꝓcurator haberet ptātē nō limitatā tp̄e videbatꝛ ꝙ eadem
data eēt arbitris ⁊ ſic tp̄e nō limitata ex q̊ eſt facta relatio ad po
teſtatē ꝓcuratoꝛis.Jgitꝛ vꝛ facta cū q̄litatibus ſuis.arg.l.ſi poꝛ.⁊
ibi Bal.⁊ alij.ff.ſol.mat.⁊.l.aſſe toto.⁊.l.inſtitutio talis.ff.de cō
di.⁊ demō.Nā ad hoc rn̄detꝛ ꝙ ſi dictū inſtr̄m non fuit iuratum
res eſt deciſa ex ſuꝑioꝛibus qꝛ ad hāc nouā ptātē nō extēditꝛ iura
mentū.Sꝫ poſito ꝙ eſſet iuratū adhuc nō hꝫ obſtare qm̄ ex quo
erat ꝑ cōpꝛomiſſum ꝓfixū tp̄s arbitratoꝛibus ad iudicādum po
teſtas de nouo data intelligitꝛ data reſpectu poteſtatis nō tēpo
ris ſꝫ vt deberet expedire intra tēpus ꝓfixū.Hoc eleganter ꝓbatꝛ
ex ſingulari deciſiōe Bar.quā ponit in.l.ſi in lege.in pꝛin.ff.loca.
4 †vbi dicit ꝙ q hꝫ arbitriū ſuꝑ facto nō hꝫ ſuꝑ termino facti:⁊ id̄
dicit ꝙ ſi poteſtati ſit datū arbitriū in ꝯdēnādo nō tn̄ pōt vltra
terminū i ſtatutis ſtatutū ꝓcedere ⁊ cōdēnare.⁊ ſequuntꝛ Raph.
Pau.de ca.⁊ Bal.i.l.ij.ff.de teſta.mili.⁊ in.l.obſeruare.§.pꝛofici
ſci.ff.de offi.ꝓcō.⁊ leg.q.xj.⁊ Pau.de ca.in.l.qui rome.§.callima
chus.ff.de ver.ob.cū multis cōcoꝛ.de qbus per dn̄m Alexā.Con
firmatur qꝛ vt dicit Pau.de caſt.in.d.§.callimachus.ſi data eſſet
ptās reſpectu modi pꝛocedendi arbitris videtꝛ includere etiā tp̄s
pꝛout vꝛ de mēte Bar.in.d.l.ſi in lege.⁊ tꝫ do.Ant.poſt Joā.cal.
in.c.clerici.de foꝛo cōpe.Sꝫ talis poteſtas ſuo ꝓcuratoꝛi nō fuit
cōceſſa ꝓcedēdi ſed tm̄ terminādi ⁊ trāſigēdi.Jgitꝛ ꝑ relationem
ad illā nō cenſetꝛ talis poteſtas vltra terminū conceſſā.Pꝛeterea
hoc apparet manifeſte de mēte partiū qd̄ voluerūt tp̄s ꝓꝛogare
ſeu ꝙ cōpꝛomiſſum in q̊ erat tp̄s determinatū haberet tp̄s inde
terminatū apparet.Nā in fine tēpoꝛis cōpꝛomiſſi quo tp̄e debe
bat ꝓmū cōpꝛomiſſuꝫ expirare ⁊ nō expiratū eē fecerūt ꝓꝛogatio
nē quinqꝫ dierū deinde aliā ꝓꝛogationē decē ⁊ ſeptem dierum.
¶Ex qbus collegio in ꝓpoſito pꝛimo ꝙ intētio partiuꝫ ꝑ dictū
inſtr̄m nō fuit dare vltra tp̄s ꝓmi cōpꝛomiſſi alias fruſtra occu
paſſet mēbꝛanas i faciēdo dictas ꝓꝛogationes qd̄ nō eſt creden
dū.arg.l.ſi qn̄.ff.de leg.j.Nā ex poſtea geſtis colligitꝛ mens in pꝛe
cedētibꝰ.l.ſi ſeruus pluriū.i fi.ff.de leg.j.l.ſed ⁊ iulianus.§.ꝓinde.
ff.ad macedo.l.ſi ventri.§.in bonis.ff.de pꝛiuil.credi. ¶Scdo ꝙ
ex q̊ in cōpꝛomiſſo ⁊ ꝓꝛogatiōibꝰ adiectū fuit tēpus bꝛeue appa
ret ꝙ de mente partiū tā ante dictum inſtr̄m qn̄ fecerūt compꝛo
miſſum ꝙ̄ poſt in ꝓꝛogatiōibus nō fuit qd̄ cōpꝛomiſſum ⁊ arbi
troꝝ poteſtas lōgo tp̄e duraret ſꝫ bꝛeui.Jgitꝛ cēſendū eſt ꝙ volue
runt ptātē dare citra tp̄s quare ex quo mēs eſt clara illa attendi
dꝫ in pꝛimis.c.intelligētia.⁊.c.ꝓterea.de ver.ſig.l.j.C.de lib.pꝛete.
cū vulga.Pꝛeterea poſt dictū inſtr̄m facte ſunt ꝓꝛogatiōes ꝓmi
compꝛomiſſi qd̄ ſi diceremus ꝙ durabāt ꝓꝛogationes nō valuiſ
ſent vt ꝓꝛogatiōes.Jgitꝛ ꝓma valuit vt nouū cōpꝛomiſſū qꝛ lꝫ ꝓ
rogatio fieri nō poſſet poterat fieri nouū ꝯpꝛomiſſū.⁊ ſic nō vale
ret vt ꝓꝛogatio valeret vt nouū cōpꝛomiſſū vt actꝰ potius valeat
ꝙ̄ ꝑeat.l.quoties.l.vbi vboꝝ.ff.de reb.dub.vel ad minꝰ dicēdum
eſt ꝙ partes voluiſſent de nouo tp̄s arctare.⁊ ſic diceretꝛ ⁊ etiā no
num cōpꝛomiſſum.arg.l.j.§.ſi qs ſimpl̄r cū ibi no.ff.de ver.ob.vꝛ
habere locū pꝛimū cōpꝛomiſſum pꝛout erat factū cū dicto tēpo
re adiecto ⁊ ſic qd̄ poſt tēpus arbitrari nō poſſint.l.ſtatuliberū.
§.ſtichū.ff.de leg.ij.⁊ per cōſequens diceretꝛ nouum cōpꝛomiſſum
vt dixi.Jgitꝛ pꝛimū cenſetꝛ ſublatū quatenꝰ diceremꝰ illū eſſe ſine
tēpoꝛe determinato qꝛ ꝑ ſcdm̄ cōpꝛomiſſum tollitꝛ pꝛimum ſm̄
Spe.quē ſeqtur Jo.an.in ti.de arbi.§.finitꝛ ad finē.tenēt Jmol.
Jo.an.⁊ do.Ant.Joā.de imo.⁊ do.Abb.in.c.innotuit.de arbi.⁊
ſic cū in ꝓꝛogatione nō fuerit iuramētū appoſitū nō diceretꝛ cō
pꝛomiſſū iuratū.Nō omitto vnū qd̄ ex tali poteſtate videbatꝛ po
tius data poteſtas arbitris ꝓꝛogādi tp̄s cōpꝛomiſſi vt pꝫ ex no.ꝑ
do.Ant.i.d.c.clerici.⁊ ponit do.Alex.in.d.§.callimachus.in fin.
Si ergo nō ꝓꝛogarūt finitū fuit tp̄s cōpꝛomiſſi.ar.l.cū ſtipulatꝰ
ſim mihi a ꝓculo.cū ibi no.ꝑ Ang.⁊ moder.ff.de v.ob.Jgitꝛ poſt
nō potuerūt laudare.Jtē nō potuiſſent tp̄s ꝓꝛogare ꝓꝛogatiōe
partibꝰ nō notificata in.l.eos.§.apoſtolos.C.de app. Poſtremo
dꝛ ꝙ iudices delegati a papa nō habuerunt notitiā dicti inſtru
mēti.Vn̄ nō pōt allegari ad validitatē geſtoꝝ ꝑ eos iuxta plene
no.ꝑ Bar.in.l.multū intereſt.ff.de ꝯdi.⁊ demō.⁊ ꝑ Bar.in.l.ſi fi
nita.§.iulianꝰ.ff.de dā.īfec.Ex qbꝰ pꝫ ꝙ ad obſeruātiam laudi
Jlluſtris do.Galeotꝰ nō tenebatꝛ virtute alicuiꝰ iuramēti nec in
aliqd̄ ꝑiuriū incidere potuit ꝑ aliquā iobſeruātiā laudi ide lati.
5 ¶†Scdo ꝓncipali fundamento firmatꝛ iſta ꝯcluſio qꝛ cōpꝛomiſ
ſum factū fuit in duos inter q̊s alter erat ex fratribꝰ ſācti Frāci
ſci ſine licētia ſuꝑioꝛis ſui in quē non poterat fieri cōpꝛomiſſuꝫ.
Nā non pn̄t eſſe executoꝛes quoꝝ offi̅m in ſe pietateꝫ hꝫ vt in cle.
exiui.de v.ſig.Jgitꝛ minꝰ arbitratoꝛ eſſe pōt ita cōcludit.d.Ant.
in.c.qntauallis.de iureiur.⁊ ſeqtꝛ ibi Jo.de imo.l ꝯtia differētia.
⁊ ita ꝯſuluit.d.Alex.ꝯſi.lxxx.in.v.vol.Jgitꝛ cōpꝛomiſſum factum
iter duos ſimpl̄r quoꝝ alter erat frater minoꝛ ⁊ oīno ihabilis nō
valuit ſeu in totū fuit nullū.l.pediꝰ.⁊ ibi no.ff.d arbi.⁊ no.Bar.
in.l.grece.§.illud.ff.de fideiuſ.Sꝫ ad h̄ vꝛ poſſe rn̄deri ꝙ lꝫ frater
minoꝛ nō poſſet eē arbitratoꝛ tn̄ vꝛ ꝙ eſſe poſſit cū diſpēſatione
Pape.Sꝫ in caſu noſtro ſummus ponti.ſcripſit bꝛeue dicto reli
gioſo ſcti Franciſci in q̊ eū hoꝛtabatꝛ ad expeditionē dicti cōpꝛo
miſſi ⁊ dicte litis ꝓp qd̄ videtur voluiſſe diſpēſare ⁊ etiā potuiſſe.
¶Pꝛimū ꝓbatꝛ.Nā cū papa ſcribat dicto religioſo tanq̄ arbi
tro ꝙ debeat cām ⁊ cōpꝛomiſſū expedire:⁊ ſic ex certa ſcientia eiꝰ
vꝛ cū eo diſpēſare voluiſſe ſicut in ſili habemꝰ ꝙ qn̄ Papa com
mittit cām clerico nō exiſtēti in dignitate cēſetꝛ cū eo diſpēſare ꝯ
diſpōnē.c.ſtatutū.in pn̄.d reſcrip.in.vj.vbi hoc tꝫ glo.quā ibi cōi
ter appꝛobāt doc.⁊ vꝛ hoc eē regula gn̄alis quā ponit gl.in.c.j.de
conſti.in.vj.⁊ Joā.and.in.c.vnico.de exceſ.ꝓla.in.vj.⁊ late Jmo.⁊
Moder.in.l.qdā cōſulebat.ff.de re iudi.cū ſimi. ¶Scdm̄ etiā ꝓ
bari vꝛ.Nā talis ꝓhibitio eſt de iure poſitiuo. Jgitur Papa ꝑt
c.pꝛopoſuit de conceſ.ꝓbē.Vn̄ dicit Spec.in tit.de legato.§.nunc
oſtēdendum.v.lxxxix.ꝙ Papa eſt Vicariꝰ chꝛiſti vicem nō puri
hoīs ſed veri dei gerēs in terris:vt in.c.ij.⁊.iij.de trāſla.ꝓlato.dū
modo nō veniat ꝯ fidē vt dicit Bal.in.l.certum.C.vn̄ legitimi. ꝙ
monachꝰ cū licētia Pape teſtari pōt ⁊ tꝫ Angel.⁊ Jo.de imo.in
l.ſi ſeruus communis meuij.ff.de ſtipu.ſeruo.lꝫ regule monacha
li hoc contradicat. ¶Sed ad hanc obiectionem multipliciter
reſpondetur ⁊ in pꝛimis hoc vltimum nō videtur abſolute verū
quia ſi ipſi non poſſunt eſſe arbitratoꝛes cōtradicente regula ex
qua ex voto tenentur ad obſeruātiā regule eſſet diſpēſatio ꝯ vo
tū religionis maxime qꝛ acceptādo ſine licētia ſuꝑioꝛis vꝛ diſpē
ſare ꝯ votū obedientie qd̄ quidē papa non vꝛ facere poſſe ſine ve
ra magna ⁊ legitima cā alias diſpēſatio eſſet nulla ſm̄ Jnnoc.in
c.cū ad monaſteriū.de ſtatu monacho.⁊ ſequuntꝛ ibi Joan.and.
Hoſt.⁊ cōiter cano.⁊ Jo.an.⁊ do.Abb.in.c.de multa.de pꝛeben.
Vnde nō eſt tutū oīno dicere ꝙ Papa ſimpl̄r ⁊ ſine cā vera ⁊ le
6 gitima potuerit diſpenſare non tn̄ hoc affirmo.†Sed reſpōdeo
ꝙ non intelligitur Papā diſpenſare voluiſſe qn̄ fecit actū non
diſpoſitum ſeu inductiuum vt pꝛomouendo ſcienter inhabilem
vel aliū actum vt eſt caſus in clemē.ſi ſummus ponti.de ſenten.ex
cōmu.Vbi Papa ſi etiam ex certa ſcientia communicat literis
oſculo vel aliter excommunicatis non cenſetur cū eis diſpēſare.
Vnde Papa nō diſponēdo ſed nominādo literis vel aliter aliū
actū faciēdo nō videtur diſpēſare ita dicunt Jnno. ⁊ dominus
Alexā.in.l.quidā conſulebat.ff.de re iudica.ſecus ſi diſponendo
vel pꝛomouēdo ſm̄ eos quia faciēdo ex certa ſcientia cēſetur diſ
penſare vt in iuribꝰ per eum allegatis allegant nota.per Jnno.
in.c.veniens de filijs ꝓſby.cū ergo in caſu noſtro ſimpliciter ſcri
pſerit exhoꝛtādo qd̄ cōpꝛomiſſum expedire deberet non videtur
cum eo diſpēſare. ¶Secūdo reſpondeo qd̄ dici poteſt ꝙ religio
ſus ſancti Franciſci lꝫ nō poſſit eſſe arbitratoꝛ ſine licentia ſupe
rioꝛis.Tn̄ ꝙ cū licētia ſuperioꝛis nō poſſit nō bn̄ pꝛobatur iure
nec doc.ſpecifice hoc negant.Jmo dicūt ꝙ cū licētia poſſunt eſſe
arbitratoꝛes vt per Jmo.poſt do.Anto.in.c.ꝯ dn̄i potuit papa
credere ipſum legitime electū cū licētia ſuperioꝛis.⁊ ſic ex duplici
capite dici pōt ꝙ noluit cū eo diſpenſare.pꝛimo qꝛ cū non fuerit
narratū plene factū nō pōt dici ꝙ ſciēter exhoꝛtādo voluerit cū
eo diſpēſare ad hoc bonus tex.cū ibi no.per Joā.an.⁊ alios in.c.
poꝛrecta de cōfirma.vtili vel inutili.ad idē gl.⁊ ibi Jo.and.⁊ alij

in.c.j.de cõſti.in.vj.Scđo qꝛ vtrũ hic religioſus cũ licentia ſupio
ris poſſit vel nõ poſſit eſſe arbitratoꝛ eſt dubiũ vt patet ex no.in
locis ſupꝛa allegatis.⁊ do.Alex.in.d.cõſi.nõ firmat ſꝫ qñ ius nõ
eſt clarũ in ꝯꝛiũ papa nõ cenſet̃ ſup illo diſpẽſare.potuit tñ eſſe
in caſu noſtro illũ eſſe arbitratoꝛẽ cũ ſnĩa ſuperioꝛis:⁊ ſic nõ ha
buiſſe animũ diſpẽſandi.Ita cõcludit no.do.Ant.in repe.c.j.de
cõſti.in.vj.verſi.oppono cũ gl.⁊ refert Nellus in ſuo repertoꝛio.
in ver.ꝑuilegiũ.ver.xiiij ¶Tertio rñdeo ꝙ nõ potuit eſſe arbi
tratoꝛ ſine licẽtia ſuperioꝛis mouent̃ doc.per tex.ĩ cle.exiui de pa
radiſo de vͦb.ſig.q̃ in fi.habet clauſulã derogatoꝛiã.ſed qñ lex hꝫ
clauſulã derogatoꝛiã nõ ſufficit certa ſciẽtia niſi illiꝰ iuris ſpeci
fica mẽtio fiat ita fuit de mẽte do.Anto.de but.⁊ ibi firmat clare
do.Abb.in.c.nõ vlli patris ⁊ eſt bona gloſſ.in.l.j.C.de pet.bono.
ſubla.lib.x.⁊ tradit do.Alexã.ꝓceptoꝛ meus in.l.iij.§.ſi is ꝓ q̃.ff.
qđ quiſq; iuris.vbi in ſimili allegat duas alias gloſſ.¶Secũdo
rñdeo ꝙ qñ tp̃e electionis ⁊ cõpꝛomiſſi arbiter eſt inhabilis qꝛ
cõpꝛomiſſum eſt nullũ nõ ſufficit habilitas ſupueniẽs vt decidit
no.Bal.in.d.l.pedius cũ ſequẽtibus.vbi eſt caſus.⁊ in ſimili eſt
glo.in.c.ſtatutũ.in pꝛin.de reſcri.in.vj.vbi adeſſe dꝫ habilitas tẽ
poꝛe date nec ſufficit inhabilitas ſupueniẽs.Nec ob.ſi diceret̃ ꝙ
Bal.ĩ.l.ſꝫ ſi in ſeruũ.intelligit hoc verũ niſi interueniat nouus
cõſenſus partiũ pꝛout videt̃ eſſe in caſu noſtro ſi ꝓbaret̃ ꝙ poſt
tẽpus bꝛeue partes coꝛã eis litigaſſent ꝓpter qđ tacitꝰ ꝯſenſus ꝓ
baret̃.Iuxta no.in.l.ſi cõuenerit.ff.de iuriſ.om.iudi.⁊ in.c.j.extra
de iudi.qꝛ nõ ſolũ vͦbis ſed facto volũtas dat̃ intelligi.l.paulus
non tñ verbis.ff.rẽ ra.ha.l.de quibus.§ de quibus.qm̃ hoc non
hꝫ obſtare in caſu noſtro triplici rõne.¶Pꝛima eſt qꝛ nõ cõſtat
ꝙ ex parte illuſtris dñi Galleoti fuerit habita ſcientia dicti bꝛe
uis.⁊ ignoꝛãtia p̃ſumit̃ in facto alieno.l.fi.ff.ꝓ ſuo.⁊ traditur in
c.ab excõicato extra de reſcript.Unde non poteſt dici ꝙ nouus
cõſenſus ſuperuenerit per que conſenſerit de nouo in eũ habilez
effectũ qꝛ nihil tã ꝯꝛiũ ꝯſenſui ꝙ erroꝛ.l.ſi per erroꝛẽ.ff.de iuriſdi.
om.ind.cũ ibi notatis.¶Scđa ratio eſt qꝛ Bald.dicit ꝙ nouo
cõſenſu cõfirmat̃ nam declarat quõ conſenſus adhiberi debeat.
Unde põt dubitari an litigãdo ⁊ ꝓcedẽdo coꝛã eo ſufficiat ⁊ in
hoc do.Frã.accurſij tenet ꝙ nõ qꝛ in lr̃a reqrit̃ expꝛeſſus conſen
ſus idẽ voluit Iac.de ra.Sed Guli.de cu.videt̃ dicere ꝙ de nouo
vident̃ cõpꝛomittere.ar.l.j.ff.de iud.cũ ſimi.qđ verũ intelligit niſi
in ſeruitute lis fuerit cõteſtata.⁊ tꝫ idẽ Iac.đ ra.⁊ p̃dicta ſimpli
citer refert Alberi.de roſa.ex qbꝰ põt dici ꝙ cũ ꝓcederet̃ non in
foꝛma iudicij ⁊ eſſet litigatũ coꝛã eis ita vt ad laudũ ꝑueniri de
beat idẽ iudicari dꝫ ac ſi ĩ foꝛma iudicij lis fuiſſet ꝯteſtata.argu
mẽto eiꝰ qđ hr̃ in.l.nulla.⁊ in.l.nihil.C.de ꝓcurato.⁊ ꝑ gloſſ.in.c.
j.de electione in.vj.pꝛeterea tex.in.d.l.ſed ⁊ ſi in ſeruũ dicit laudũ
valere ſi liber factꝰ arbitriũ receperit cõſentiẽtibꝰ partibus ꝓbã
dũ ergo erit ꝙ poſt receptionẽ bꝛeuis arbiter acceptauerit parti
bus cõſentiẽtibus alias nõ valet.tertia rõ eſt qꝛ vt dicũt Guli.⁊
Ia.de ra.ex nouo cõſenſu vident̃ de nouo cõpꝛomittere.ar.l.j.ff.
de leg.iij.⁊.l.tribunꝰ.§.cũ aliqs.ff.de teſta.mili.pꝛo quibus eſt rõ
qꝛ qui cõfirmat actũ inualidũ videt̃ de nouo facere ſm̃ Barto.⁊
alios in.l.⁊ qꝛ.ff.de iuriſdi.om.iudi.Si ergo nouũ cõpꝛomiſſum
fuit nõ iuratũ.⁊ ſic non obligauit ad iuramẽtũ ergo nec ad per
iuriũ.¶Ex qbus oibꝰ reſultat vna cõcluſio valde clara qđ dñs
Comes Galeotus nõ erat aſtrictus laudũ obſeruare virtute ali
cuius iuramẽti ⁊ nõ obſeruãdo nõ incidit in aliquod periuriũ.
¶Succedit in p̃ſentiarũ diſcutiẽdũ.Nunquid illuſtris dñs Ga
leotꝰ dici poſſit pace fregiſſe illuſtri Comiti Antonio.in q̃ diffi
cultate tñ adducit̃ ad ꝓbandũ ꝙ pacẽ fregit nõ obſeruãdo lau
dũ latũ.quaſi dicendũ ſit ꝙ ex cõpꝛomiſſo ſequuto laudo reſul
tet trãſactio ⁊ cõcoꝛdia inter partes.Iuxta notata in aut.ſi vͦo
cõtigerit.C.de iudi.⁊ ꝑ Bar.in.l.ſi ſocietatẽ.in.§.arbitroꝝ.ff.pꝛo
ſocio.ſed in trãſactione ⁊ pacto ineſt actꝰ pacis ⁊ cõcoꝛdie vt di
cit glo.⁊ ibi Bal.⁊ alij in.l.j.ff.de pac.Igit̃ violando pactuꝫ vel
trãſactionẽ videt̃ quis pacẽ ⁊ cõcoꝛdiã violaſſe.Sed tamen hoc
nõ obſtãte ꝯꝛiũ eſt verius.Nam pactum ⁊ trãſactio ſunt ſpecies
pacti in genere.vt ꝓbat̃ in.d.l.j.§.j.⁊ ibi Bal.Pau.de ca.⁊ Mo
der.omnis cõuentio ⁊ ꝯctus dicitur pactũ.vt in.d.l.j.in fine.Igi
tur trãſactio ⁊ pactum ſunt ſpecies differentes.⁊ per ꝯſequens
violatio trãſactionis nõ dicit̃ violatio pacis quoniã ex diuerſis
nõ fit bona illatio.l.papinianus exuli.ff.de mino.⁊ in.l.naturali
7 ter.§.nihil cõe.ff.de acqui.poſ.¶†Confirmatur iſta concluſio ex
diffinitione pacti per quã pꝫ ꝙ pactio eſt actus paciſcendi q pꝛo
cedit ex quo ſequit̃ effectus ⁊ ſic pactũ partiuꝫ vt ibi dixi.accipi
tur ꝓ pacto ſpeciali qđ fit ſuper diſcoꝛdia ſiue inimicitia ideo
pꝛius ponit̃ pactũ tanq̃ genus poſtea ſubijcitur pax tanq̃ ſpẽs.
vt dicit Pau.de caſt.ibi ⁊ ſequit̃ do.Alexã.dicẽs ꝙ ita declarat
Ioan.de lignano in pꝛincipio ſui tractatus.Ita etiã tranſactio
deſcendit a pacto.vt ſpecies.l.vbi pactũ ⁊ ibi gl.⁊ doc.C.de trãſ
act.⁊ dicitur coniunctio per quã aliter receditur aliquo dato vͥ
retẽto.l.j.ff.de trãſact.differũt ergo multũ vt dixi violatio tranſ
actionis ⁊ pacis.confirmat̃ nam ſuper adulterio nõ poteſt fieri
neq; pactũ neq; trãſactio.l.tranſigere.C.de trãſact.⁊ ibi not.⁊ tñ
põt fieri pax vt in aut.ſed hodie.C.de adulte.ꝑ quã ita conſuluit
Bar.in ſuo cõſilio in ſtampa.clxxv.incipit domino poteſtati do
cte ꝯtracte ſequitur do.Alexã.in.l.tranſigere ĩ.ij.colũ.Si ergo
iſta ſunt diuerſa igit̃ veniens contra vel nõ obſeruãs tranſactio
nem non dꝛ pacem violare faciunt notata per Bart.in.l.verſi.ff.
de fur.⁊ in.l.licitatio.§.qđ tamẽ licite.ff.de publicanis ⁊ hãc qđ.
decidit Bal.in terminis in ſuo cõſi.cxcv.incipit laudare vos vbi
8 †dicit ꝙ per controuerſias iudiciales nõ dicit̃ pax publica imo
nec pꝛiuata rũpi.arg.l.venditoꝛes.ff.de ver.ob.⁊ ita debent intel
ligi capitula pacis q̃ ſunt ſtricti iuris.ar.c.in nr̃a extra de iniu
rijs ſm̃ eũ.In caſu autem noſtro foꝛtius p̃dicta procedũt qm̃ ex
compꝛomiſſo ⁊ laudo nulla reſultabat tranſactio quoniã com
pꝛomiſſum ⁊ laudũ fuerunt nulla a pꝛincipio:⁊ poſito ꝙ valuiſ
ſet cõpꝛomiſſum expirauit:⁊ cõſequenter laudum non valuit.l.
nõ diſtinguemus.§.de officio.ff.de arbi.vnde nulla tranſactio ex
his q̃ fuerũt nulla reſultare potuit quoniã ꝙ nullum eſt nullum
poteſt pꝛoducere effectum.l.non putauit.§.non q̃uis:⁊ ibi Bar.
ff.de bono.poſ.contra tab.l.ſi pater.C.ne de ſtatu defuncto.l.iiij.
§.cõdẽnatũ cũ ibi no.ꝑ docto.ff.de re iud.⁊ in regula non pꝛeſtat
9 impedimentũ cum materia de reg.iur.in.vj.†Ex quibus in pꝛo
poſito dico ꝙ iſta cã nullo modo pertinebat ad iudicẽ eccleſiaſti
cum qui inter laicos de cauſa mere pꝛofana non habet iuriſdi
ctionẽ.qꝛ iuriſdictiones ſunt indiſtincte.xcvj.di.cũ ad verũ.c.ſoli
cite de maio.⁊ obediẽ.⁊ in.c.cum ſit generale.⁊ in.c.ſi clericus lai
cũ extra de foꝛ.compe.niſi in qbuſdã caſibus de quibus in.c.lꝫ ex
ſuſcepto eo.ti.Et idõ illuſtris comes.Antonius narrauit duo ꝓ
pter q̃ poſſet trahere cãm ꝓfanam inter laicos ad curiã eccleſia
ſticã.ſ.illuſtrem comitem Galeotum fuiſſe periurum pꝛopter qđ
cauſa poterat coꝛã eccleſiaſtico agitari.vt in.c.cũ.C.laicꝰ de foꝛo
cõpe.in.vj.Itẽ pacem violaſſe quo etiã caſu cã ad foꝛũ pape per
tinere poterat vt in.c.nouit extra de iudi.Sed vt ex ſuperioꝛibꝰ
clariſſime pꝫ nec fuit aliq̃ iuramẽto aſtrictus ad obſeruãtiã lau
di nec fuit periurꝰ ⁊ minꝰ pacis violatoꝛ.Igit̃ clarũ eſt ꝙ cã nõ
ꝑtinebat ad eccleſiaſticũ.⁊ idẽ ſummus pontifex iuſte ⁊ legitime
cãm cõmiſit iudicibus cõſtito de pꝛedictis.ſ.de ꝑiurio ⁊ violatio
ne pacis ꝙ iudices cognoſcerent in cã ꝓcederent ⁊ hec de pꝛima
difficultate dicta ſufficiãt.¶Capio nunc ſcđam difficultatẽ.An
dñi cõmiſſarij recte ⁊ rite ꝓceſſerint ꝯ pꝛefatũ illuſtrẽ Comitem
Galeotũ virtute dicte cõmiſſiõis.Nã ſummus pontifex decreuit
monitoꝛium fieri per ipſos iudices contra dictum do.Galeotũ
cõſtito ſummarie de aſſertis cui clauſule vt ſatiſfieret pꝛefatus co
mes Antonius deduxit in obſeruãtiã laudi:vt ſupꝛa late ꝓpter
ꝙ aſſerebat comitẽ Galeotũ fuiſſe ꝑiurũ ⁊ pacis violatoꝛẽ: quia
dñi Cardinales cõmiſſarij nõ ſatiſfecerũt cõmiſſioni facte ⁊ mo
nitoꝛiũ miſerũt ad comitẽ Galeotũ nõ obſeruãtes ꝯmiſſionẽ:qꝛ
ſummarie debebat eis ꝯſtare de aſſertis.⁊ inde ſequuta fuit ſen
tẽtia declaratoꝛia ⁊ ſequute cẽſure.Ex qbꝰ cõcludẽdum eſt ꝙ oĩa
acta fuerunt ⁊ ſunt nulla.¶Pꝛimo qꝛ dictũ reſcriptũ impetra
tũ a ſummo põtifice in quo narrabat̃ periuriũ ⁊ violatio pacis
cũ iſta eſſent falſa ⁊ nõ vͦa reſcriptũ fuit nullũ qm̃ lꝫ reſcripta ad
lites ſubꝛeptitia nõ ſint nulla vt eſt hodie caſus ĩ.c.ſup his extra
de reſcrip.⁊ ibi no.⁊ tradit̃ in.c.ad audiẽtiã.e.ti.tñ qñ vitiũ ſubꝛe
ptiõis cauſat̃ a cã fonditꝰ ãnullãte.tũc reſcriptũ ẽ ipſo iure nul
lũ ꝓut in caſu nr̃o qꝛ ſubꝛeptio cauſat̃ ab effectu poteſtatis ⁊ iu
riſdictionis ſi enĩ verũ fuiſſet narratũ ⁊ nõ falſum ꝙ eẽt ꝑiurꝰ et
pacis violatoꝛ ꝑꝑ q̃ ipm̃ cõcedi poterat qbꝰ ceſſantibus papa ex
defectu iuriſdictionis cõcedere nõ poterat.⁊ cã funditus annul
labat reſcriptũ ideo dꝛ ipſo iure nullũ vt cõcludit do.Ant.⁊ ſeq
tur Io.đ imo.in.d.c.ad audiẽtiã.de reſcri.per text.in.c.ſua nobis
⁊ ibi hoc tꝫ do.Anto.de officio vicarij tenent Io.mo.Io.and.⁊
Geminia.in.c.ij.de filijs p̃ſby.in.vj.⁊ do.Cardi.in.c.ſuper literis
de reſcrip.ex qbꝰ infert̃ ꝙ dictũ monitoꝛiũ ⁊ oẽs cenſure inde ſe
quute fuerũt ⁊ ſunt nulle.⁊ oĩa alia geſta ꝯ do.Galeotũ abſentẽ
vt ꝑ totũ.C.res inter ali.acta ⁊ per totũ.C.ſi a nõ cõpetenti iudi
ce.⁊ in.c.ſi duobus cũ pluribus alijs ibi allegatis per.d.Abb.de
appel.⁊ idẽ eſt in ſentẽtijs cẽſure.vt eſt gl.no.cõiter appꝛobata in
c.p̃nti.de ſen.excõ.ĩ.vj.Et de iſta nullitate põt ſemꝑ dici vt eſt gl.
no.in.cle.j.de ſeque.poſ.⁊ fructuũ.Nec ob.huic fundamẽto ꝙ ex
cõmunicatio lata in cõtumacẽ etiã ꝑ incõpetẽtem valet cũ excõi
catio ſit remediũ puniendi contumaciam ita voluit glo.no.cõi
ter appꝛobata in.d.c.ſi duobꝰ.extra de appel.Nam ad hoc rñdet̃
ꝙ ex ꝓceſſu ꝯſtabat ꝙ nõ erant ꝓbata narrata in reſcripto.⁊ ſic
ꝙ eis nulla cõpetebat iuriſdictio.vel p̃ſumebant̃ tali p̃ſumptiõe
qđ nõ admittit̃ ꝓbatio in contrariũ.Nã foꝛtius voluit notãter
Cy.poſt Pe.ꝙ ſi cã delegat̃ canonico vel exiſtẽti in dignitate qꝛ
electus fuit ad talem dignitatez vt peritus:⁊ talis ſnĩa facit ius
quo ad omnes.l.ingenuum.ff.de ſtatu homi.⁊ ſic non admittit̃
pꝛobatio in contrariũ:⁊ hoc voluit Ioan.an.⁊ ſequuntur Io.

de imo.⁊ Dominicus in.c.ſtatutū de reſcrip.in prin.⁊ maxie hoc
dicēdū eſt in dominis Cardinalibus electis ad tm̄ culmē digni-
tatis quoꝝ cōſilio multa ſunt per papā gerēda.vt in.c.per venera
bilē qui fi.ſint legit.cū ibi no.⁊ ad ipſos totū pōdus gubernatio
nis vniuerſi ſpectat ſm Joā.de ligna.in trac.de bello ⁊ ſunt colla
terales ⁊ ps corpis pape.vt i.c.felicis.de penis in.vj.⁊per Oldr.cō
ſi.iiij.ex quo infero ꝙ dicta ſnīa delegatoꝝ q̄ clare ex actis appa-
rebat ꝙ nō erāt iudices cōcludiṫ ꝙ totus proceſſus fuit null⁹.taꝫ
ſuper cauſa principali ꝙ̄ contumacie protinus vt pbaṫ in.d.c.ſi
duobus.⁊ ibi concludūt hoc doct.Jnn.⁊ alij.⁊ Bart.in.d.l.iij.ff.
de iudi.⁊ habeṫ in.l.ſi ptor.§.marcellus.cū ibi no.eo.tit. quaten⁹
autē pceſſus ꝯcerneret cōmodū ptis nō valeret etiā ſi iudex igno
raſſet ſe cōpetentem vt tradiṫ plene in.d.c.ſi duobus.Sꝫ quando
ſciuit omnis pceſſus eſt nullus.prout late proſequiṫ ibi inſignis
iuriſcōſultus.d.Philippus de peruſio:⁊ hoc ni fallor:eſt claruꝫ
fundamētum in materia.¶ Preterea ⁊ ſcdo iudices delegati ex
quo oīno incōpetentes nullo modo pcedere poterāt in cauſa
principali.⁊ ſic pcedēdo in ea pceſſus eſt null⁹:qꝛ pars dolo nar
rauit pacē violataꝫ ꝙ̄ ſciebat violatā nō eſſe.Cuꝫ in facto pprio
nō poſſit ignorantiā ptēdere.iuxta not.in.l.ꝙ̄ꝙ̄.ff.ad velleia.⁊ in
c.ab excōmunicato extra de reſcrip.Jtē narrauit periuriū.⁊ lꝫ in
hoc poſſet forte excuſari tm̄ prima narratio doloſa afficit totū re
ſcriptū.vt tradiṫ p do.Abb.in.c.ſedes de reſcrip.⁊ do.Ant.in.c.
exhibita ad fi.extra de iudi.⁊ Jmo.in cle.fi.de reſcrip.Jgiṫ etiaꝫ
ſi iudex ignoraſſet.qḋ tm̄ eſt falſum pceſſus totus quaten⁹ eſt ad
cōmodū partis eſt nullus ſm Jo.cal.in.c.dilectus el.ij.de preben
dis ponit late prefatus Dñs Philippus in.d.c.ſi duobus vbi la
te materiā examinat.Sed quatenus eſt cōtumacie punitiu⁹ ſup
articulo ꝯpetētie vel incōpetētie valet ſentētia a cēſure lata in cō
tumacem.Super tali articulo ſup quo poterat iudicare:⁊ ita lo
quiṫ ibi tex.⁊ pcedit gl.ſm prefatū doctorē pꝫ in ſimili nā iudex
q cognoſcit an ſua ſit iuriſdictio pōt pronūciare ⁊ ſe incōpeten-
tem ptē in expēſis cōdēnaſſe cū ergo in caſu noſtro cōceptū fuerit
monitorium ſupponēdo ſe cōpetentem.⁊ ſic ad cōmoduꝫ partis
⁊ Citra articulū cōpetētie quicquid geſtū fuit nulluꝫ exiſtimari
10 dꝫ.¶ †Tertio cōfirmaṫ nam dictum monitorium fuit nullum
propter defectū iuriſdictionis delegatorum a quibus emanauit
ex eo qꝛ eis iuriſdictio collata fuit ſub cōditiōe ſi ꝯſtiterit eis ita
eſſe.Sꝫ iudex ſub cōditione dat⁹ nō hꝫ iuriſdictionē niſi ꝯditiōe
purificata nec añ iudex dici poteſt.c.ab excōmunicato cūꝫ ibi no.
de reſcrip.⁊ hoc regulare eſt in qualibet ꝯditionali diſpoſitione
vt non prius ex ea agi vl' excipi poſſit ꝙ̄ cōditio extiterit.l.cedere
diem.ff.de ver.ſignifi.l.q heredi.ff.de cōdi.⁊ demon.c.j.de plus pe
ti.Confirmaṫ hoc qꝛ ⁊ ſi dicta verba nō inducerēt conditionem
tamen tradūt formā mandato quā iudex exacta diligētia obſer-
uare debet.l.diligenter.ff.mandati.c.cū dilecta.de reſcript.⁊ ſi ea
non ſeruata actus eſt nullus.Si ergo monitoriū fuit nullū.Jgi
tur omnia que ſunt ſupdicto monitorio fundata ⁊ inde ſequuta
ſunt nulla in.c.acceſſoriū.de regu.iur.in.vj.⁊ in.c.ſuper gratia de
offi.dele.eo.lib.⁊ ita cōſuluit Pet.de ancha.cōſilio mihi.ccxciiij.
Jncipit efficacibus ⁊ quaſi incōuincibilibus rationibus.¶ Cō-
firmaṫ predicta ⁊ quarto:qꝛ in clauſula cōſtito de predictis red
dit cōceſſionē nullaꝫ ſi nō cōſtat de aſſertis ſi princeps non fuiſſet
alias conceſſurus qñ clauſula nō verificaṫ ſm Bart.de ſaly.in.l.
preſcriptione.C.ſi cōtra ius vel vtilitatē publicā in verſi.ad idem
qꝛ cōditio arg.l.cū ad preſens.ff.ſi cer.pe.⁊ eſt de mēte Jnn.⁊ dñi
Cardinalis in.c.ij.de reſcrip.ſed ita eſt in caſu noſtro:qꝛ papa nō
fuiſſet alias ꝯceſſurus cū nō potuiſſet.⁊ volūtas nō pſumiṫ circa
impoſſibilia diſponēti.c.a nobis de ſen.excō.⁊ p Bar.i.l.ſi qs ſub
cōdi.ff.de cōd.inſti.Jgiṫ ex quo cōſtat de falſitate aſſertoꝝ totus
proceſſus eſt null⁹:qꝛ qñ talis clauſula ſonat potius in ꝯditionē
ꝙ̄ monitionē qḋ eſt qñ nō fuiſſet alias conceſſurus reſcriptum ⁊
tunc ſi narrata nō probantur totus pceſſus eſt nullus ſm gl.cō-
muniter approbatā quā ibi optime declarat Jo.de imo.in clem.
j.de offi.deleg.tradūt canoniſte in.c.fi.extra de preſump. ¶ Con-
firmatur ⁊ quinto qꝛ qñ qs admittiṫ ad actum prohibitum ſub
aliqua cōditione ſubintelligitur alia cōditio ſi eſt ita ⁊ iō proba
to poſtea contrario proceſſus eſt nullus gl.eſt ſingularis in ſimi-
li:⁊ ibi Dñs Pau.de ca.in.l.ſi eum.C.cōmunia vtriuſqꝫ iudi.vbi
dicit ꝙ ſi aliquis admittiṫ ad pbandū per teſtes poſt concluſuꝫ
in cauſa ſi iurauit ſe habuiſſe notitiā ď nouo:⁊ qꝛ ita iurauit ſub
intelligitur clauſula ſi eſt ita:⁊ ſic cōſtito de ꝯtrario proceſſus eſt
nullus ⁊ tenet do Abb.in.c.paſtoralis.de excep.ſꝫ ita in caſu nro
qꝛ nō poterat comes Antoni⁹ admitti vt comes Galleotus mo
nereṫ ⁊ citareṫ coram iudice eccleſiaſtico:vt in.d.c.cuꝫ ſit genera-
le:⁊ in.l.i criminali.C.de iuriſdi.om.iudi.⁊ in.c.ſi diligēti.de foro
cōpetē.Unde ſi fuit admiſſus ſub conditione cōſtito de aſſertis
ſubintelligiṫ conditio ſi ita eſt adeo ꝙ ſi aſſerta nō ſunt vera:pro
ceſſus eſt nullus.¶ Sexto iſta cōcluſio probaṫ ꝙ dictum monito
rium quod fuit ſentētia interlocutoria ⁊ ita ſententie cenſure in
11 cōtumaciā.¶ †Primum pbaṫ qꝛ omnis vox iudicis faciens ad
cauſam dicitur ſentētia interlocutoria gl.in.§.ad excludēdas.in
auṫ.de litigio.⁊ ibi Ang.⁊ eſt gl.in cle.j.de ſequeſtra.poſ.⁊ fruc.et
in ſimili videmus qꝛ ſnīa in aſſignatione termini eſt interlocuto
ria.in.c.j.cum ibi no.de dilatio.⁊ ſentētia inhibitionis ſm But.
⁊ .d.Abb.in.c.cū teneamur.de appel.Scōm de ſentētijs cēſure te
nent gl.⁊ Arch.ij.q.j.in ſumma.⁊ gl.⁊ do.Ant.⁊ do.Abb.in.c.ſa
cro .de ſentē.excō.¶ Ex qbus in pposito ſeqtiṫ ꝙ cauſe ex qbus
moti fuerūt iudices delegati ad pcedēdū in pdictis.ſ.periuriū et
12 violatio pacis falſe tales pnūciationes iō fuerūt nulle:†quoniā
quicqd ſit indiffinitiua ſnīa interlocutoria lata ex falſa cauſa eſt
nulla.ita decidūt Dñi de rota in antiquis deciſionibus in tit.de
ſenten.⁊ re iudi.in duabus deciſionibus.⁊ Egidi⁹.Bellamere in
ſuis deciſionibus deciſione.ccxvij.⁊ ita cōcludit Ang.in.l.ij.ff.qḋ
qſqꝫ iuris.⁊ Cuma.in.l.ſi is apud quē.ff.de acq.here.dicens ſe ita
conſuluiſſe quē ſequunṫ ibi ambo preceptores mei dñs Alexan.
de imo.⁊ do.Frā.de are.allegāt Cyn.in.l.cōſentaneum.C.quomō
⁊ qḋ iudex.⁊ in auṫ.offeratur.C.de litis cōteſt.⁊ in ſentētia cēſure
hoc tenet do.Abb.per illū tex.in.c.per tuas.de appel.⁊ Are.in.c.
p tuas qui filij ſint legi.cum ſimili.¶ Septimo diciṫ nullū dictū
monitorium ⁊ ꝯſequēter cēſure late in cōtumaciā:qꝛ iudices de-
legati illud cōmiſerūt aſſerētes cōſtare eis de aſſertis.⁊ ſic p rela-
tionem ad acta ⁊ tamē in actis hoc non conſtabat ſed oppoſitū.
13 †Ex quo apparet ꝙ predicta pceſſerunt ex expreſſo errore per re
lationē ad acta quo caſu ſentētie redduntur nulle.quoniaꝫ error
⁊ nullitas que ineſt in actis cenſeṫ etiam in ſententia.l.ait pretor.
§.j.ff.de re iudi.l.j.§.j.ff.que ſentē.ſine appel.⁊ ita ꝯcludit Jnno.in
c.cum bertoldus.de re iudi.quē ibi ſequunṫ do.Ant.⁊ do.Abb.
ac Jo.de imo.Jtē voluit Jnno.do.Abb.⁊ Joā.de imol.in.c.qm̄
cōtra falſam de proba.⁊ Cy.⁊ Bar.in.l.j.C.de erro.calcu.⁊ Abb.
in.c.inter ceteras.de re iudi.⁊ eſt cōmunis opi.⁊ in ſentētia excōi
catio.tenet do.Abb.in.c.per tuas.de ſentē.excō.nec ſtatur relatio
ni dictorū cōmiſſarioꝝ aſſerētiū ſibi ꝯſtare de aſſertis. ¶ Primo
qꝛ eis non creditur in materia tāti preiudicij ⁊ penali:vt no.glo.
in.c.ſicut de ſentē.excō.¶ Scdo qꝛ lꝫ ex cōſuetudine Romane cu
rie dñis Cardinalibus credaṫ in cōmiſſis ſibi a papa:vt in.c.no-
biliſſimus.xcvij.diſt.tamē in alijs nō crediṫ ⁊ ita dicit Egi.in ſuo
ꝯſilio.xvj.vidiſſe in curia iudicari per tres ſentētias diffinitiuas.
¶ Tertio qꝛ ꝯtrarium conſtat ex inſpectiōe actorū per quā proba-
tur iſta negatiua ſm Jnn.in.c.quoniam contra de proba.⁊ Bal.
14 in.l.ij.C.de erro.aduoca.¶ Octauo etiā oſtenditur.†Nam qñ iu
dex eſt talis ꝙ citatus nō poſſet etiā ſi vellet facere euꝫ iudicē tūc
non tenetur cōparere ⁊ nō valet proceſſus nō ſolū in cauſa princi
pali ſed nec etiā contumacie punitiuus.arg.c.ſignificaſti.de foro
cōpe.⁊ no.Spec.in tit.de citatiōe.§.j.ver.ſꝫ pone ꝙ iudex.⁊.§.pe.
in ſi.⁊ Jo.an.in reg.ſciēti.de reg.iur.in.vj.no.do.Philip.in.d.c.ſi
duobus de appel.Jgiṫ idē dicendū eſt in caſu noſtro cum prefati
comites ſint vaſalli Jmperatoris:vnde in cauſis non pertinenti
bus ad eccleſiam nō poſſunt iudicē facere eccleſiaſticū ſi vellēt:vt
no.Bar.in.l.j.§.⁊ poſt operis.ff.de noui op.nū.⁊ Ange.in.l.j.ff.de
iudi.⁊ do.Ant.in.c.ceterū.extra de iudi.⁊ p ꝯſequēs non potuit
vt cōtra ꝯtumacē procedi ⁊ fuit nullus proceſſus qꝛ lꝫ p dictos de
legatos nō fuiſſet expſſe facta relatio ad acta.tm̄ qñ ex actis noto
rie cōſtat de falſitate aſſertorū pceſſus dicitur notorie iniuſtus ⁊
non valet nam ex actis reſultabat notoriuꝫ: vt in.c.cum olim.in
ſi.de verb.ſignifi.⁊ no.Jnn.in.c.ex inſinuatione.de app.⁊ in.c.per
tuas.extra de teſti.Jgiṫ ex actis cōſtat de notoria iniuſtitia.et ſic
ſentētia eſt nulla.Jta decidit do.Abb.in.c.inter ceteras.de re iu.
qꝛ notorietas equipollet expreſſioni ſm Jnn.i.c.j.de offic.vica.⁊
Oldra.cōſi.cvj.Bal.⁊ Saly.in.l.j.C.ne liceat tertio prouoca.Pe.
de anch.ꝯſi.ccvij.incip.De iure cōmuni late dñs Alexā.pceptor
meus in.l.de pupillo.§.qui opus.ff.de no.ope.nun.¶ Ex quibus
cōcludo ꝙ monitorium ꝙ emanauit ⁊ cēſure nulliter emanarūt
maxime ex defectu iuriſdictiōis de qua nullitate etiā hodie dici
pōt qm̄ cum poſt tres ſentētias diffformes de nullitate dici poteſt.
Nam hoc caſu non pcedit gl.in cle.vnica.de re iudi.ſed gl.in cle-
men.j.de ſequeſtra.poſ.⁊ fruc.Jta colligiṫ ex dictis Jnno.in.c.in
notuit.de eo qui furtiue ordines recepit.⁊ ita tenēt Jmo.⁊ mod.
in.l.de pupillo.§.qui opus.ff.de noui oper.nun.⁊ tenet Bal.in.l.
reos.in.xij.col.C.de accuſa.⁊ in.l.generaliter.in prin.C.de epiſco.⁊
cleri.⁊ tenet Lapus ⁊ Pet.de anch.in cle.vnica.de ſequeſtra.poſ.
⁊ fruc.⁊ Ang.in.l.ſi expreſſim.ff.de appel.Jdem Pau.de caſt.in
l.iiij.§.cōdēnatū.ff.de re iudi.⁊ plura allegat do. Alex.in.l.de pu-
pillo.§.qui opus. Ex quibus ſequiṫ ꝙ tot⁹ proceſſus agitatus
a dictis commiſſarijs fundatus ſup dicto monitorio qḋ fieri nō
potuit ⁊ omnis ſententia inde ſequuta ſup eo fundata ſunt nul
la:qm̄ deficiēte fundamēto deficiūt ſuperinde edificata.j.queſtio.
j.c.cū paulus.l.arthei⁹.§.ſi.cū.l.ſeq.ff.de aqua plu.arcē.Vñ dicit
Bal.in.l.vnica.§.j.ff.de cadu.tollē.ꝙ maior eſt defectus fundamē
ti ꝙ̄ medij vel finis.Nam principium ⁊ fundamētum diciṫ deeſſe

principati ⁊ ſuperinde edificati ſicut ps dicitur deeſſe totius.l.j.
ff.de orig.iur.l.ſi quis cum totum.ff.de excep.rei iudi.l.qui res.§.
aream.ff.de ſolu. Unde reperio ꝙ preſtantiſſimus preceptor me⁹
do. Jo. Bap. de ſancto Seuerino cuius anima requieſcat in pace
in quibuſdam breuibus allegationibus dicit ꝙ quedam ſenten
tia interlocutoria dictoꝝ cõmiſſarioꝝ fundata in veritate aſſer⸗
toꝝ fuit ⁊ eſt nulla ⁊ eſt iuridice dictũ vt ex ſuperioribus:pꝫ quã
etiam dicit nullã fuiſſe q: pars citata fuit ad ſnĩam ferãdam in
vno loco ⁊ lata fuit in alio ⁊ ſic ſnĩa fuit nulla p ea q̄ ponit Bar.
in.l.q aut aliter.in prin.ff.qd vi aut clam.vbi voluit qd citatio ſit
vt citatus cõpareat ad aliquem actum certo tempore.ſi actus ſit
alio tẽpore nõ vꝫ. Igit̃ pari ratione qñ ſit in alio loco.ar.de tem⸗
pore ad rem ⁊ ad locũ.ar.eius qd habet̃ in.l.vinũ.ff.ſi cert.peta.et
in.l.ſi.ff.de tritica. ¶ Confirmant̃ premiſſa ꝙ omnia geſta ⁊ ꝓnũ
ciata fundatã in dicto monitorio ⁊ in aſſertis ſint nulla pꝫ ex
his que elegãter ponit Bal.in.c.eccl'ia ſancte Marie.extra de cõ
15 ſti.†vbi dicit per illũ tex.multũ notãter ꝙ ꝓceſſus ſnĩa ⁊ oĩa inde
ſequuta ⁊ oĩs executio fundata in virtute ſtatuti inualidi ſunt
nulla ⁊ reuocãda ad hũc effectũ dicit illũ tex.alibi nõ reperiri vñ
omnia iudicia inde ſequuta ſunt nulla neq꞉ trãſeũt in rẽ iudica⸗
tam.⁊ ſequit̃ dñs Philip.doc.illuſtris.in.c.dilecto.de appel.alle⸗
gant etiã Bal.in.c.que in eccl'ia.de ꝯſti.arg.text.in.l.ſenatus.ff.de
cõtrahẽ.emp. Ex quibus pꝫ ꝙ ꝓceſſus fundatus ſuper aliquo
actu inualido nõ vꝫ. Igit̃ in caſu nr̃o proceſſus delegatorum fun
datus i reſcripto nullo ⁊ monitorio nullo nõ valet.⁊ pro hoc eſt
bonus tex.in.c.ij.vt lite pẽdẽ.⁊ ibi doc.ꝙ geſta ⁊ agitata fundata
in ſnĩa nulla nõ valẽt facit ꝙ not. Ange.in.l.j.in ſi.ff.de ferijs. Ex
quibus etiã concludit̃ ꝙ ex quo cẽſure ſunt nulle nõ ligãt vt tra
ditur in.c.p tuas.de ſentẽ.excõ.⁊ ibi doc.maxime do. Abba.facit
gloſ.xj.q.iij.in ſumma.⁊ qd notat̃ in.c.literas.de reſti.ſpol.vnde
dicit̃ qd illud qd dicit̃ ꝙ ſnĩa cenſure ſiue iuſta ſiue iniuſta timẽ⸗
da eſt procedit ſi eſt valida alias nõ meret̃ nomẽ ſentẽtie vt tradit̃
in.d.c.per tuas.⁊ ꝓbat̃ in.l.nõ putauit.§.non quenis.ff.de bono.
poſ.cõtra tab.⁊ ꝓbat̃ ex no.per gl.ſi.in.c.cũ plures de offi.delega.
lib.vj.⁊ eſt gl.notab.in ſimili in.l.ſi pater.C.ne de ſtatu defunc.et
glo.in.l.ſi accuſato.C.de accuſa.⁊ ꝙ cõſuluit Ludo.roma.conſil.
ccccxxxiij.incipit. Circa primum ⁊c.⁊ hec ſufficiãt quo ad ſcdaꝫ
16 difficultatem. ¶ †Capio nũc tertiã difficultatẽ ⁊ p̄mitto ꝓ fun⸗
damẽto ꝙ Imperator eſt iudex ordinarius oĩum ciuitatũ ⁊ Do
minoꝝ ſibi ſubiectoꝝ.l.j.deprecatio.ff.ad.l.rhodiã de iactu.l.bene
a zenone.C.de quadriẽ.preſcrip.⁊ eſt maxima dubitatio nũquid
dñi ⁊ ciuitates q̄ nõ obediũt dicantur libertatẽ p̄ſcripſiſſe.de quo
per Bar.⁊ Jo.de imo.in.l.infamẽ.ff.de pub.iudi.cũ infinitis vul
garibus q̄ referre in propoſito inutile eſſet ſed i ꝓpoſito iſti dñi
ſunt vaſalli Imperatoris ⁊ ꝙ magis põderãdum eſt licet iuriſ⸗
dictio in vaſallos ⁊ cognitio vulgariter ſit in materia feudali vt
plene notatur in.c.ceterũ.extra de iudi. Tñ qñ dñi habẽt iuriſdi
ctionẽ in loco in feudũ ⁊ ſic fuerũt de iuriſdictione iueſtiti:q: tũc
ſiue q̄ſtio ſit feudalis ſiue nõ cognitio eſt dñi. Ita voluit Inno.⁊
ſequunt̃ domini Canoniſte in.d.c.ceterũ.de iudi.ꝓ quo do. Abb.
ibi allegat tex.cũ gl.in.c.romana.§.cõ de appel.i.vj. ¶ Ex qb⁹ in⸗
fero duo. Primũ ꝙ ſupra dictũ eſt ꝙ nõ poſſet aliqs ex eis ꝯſen⸗
tire in aliũ iudicẽ ſine licẽtia Imperatoris dicit Bart.in.d.l.j.§.
⁊ poſt ope.ff.de noui ope.nũ.⁊ dñs Anto.⁊ alij in.c.ceterũ.extra.
de iudi.cũ ſimi. ¶ Scdm ꝙ ex quo prefati dñi habẽt iuriſdictio
nem in feudũ ab Imperatore ⁊ ſic ſub iuramẽto fidelitatis i om
nibus ſint ſubditi ſicut alij vaſalli. Et ſic potuit Imperator eis
vel alteri coꝝ ſub debito fidelitatis ꝓhibere ⁊ p̄cipere ne litigent
corã alio iudice vt eſt caſus clar⁹ in.c.ex trãſmiſſa.⁊ in.c.ex tenore
⁊ vtrobiq꞉ hoc tenẽt.d. Ant.⁊ Mod.de fo.ꝯpe.⁊ do. Ant.in.c.ve
rum.e.ti.⁊ Abb.in.d.c.ceterũ. ¶ Ex qb⁹ infero vnã cõcluſionẽ ꝙ
Imperator p̄cipiẽdo comiti Antonio ꝙ remoueret vel curaret
ita ⁊ taliter ꝙ lites corã eccl'iaſtico ſopirent̃ ⁊ ꝙ lites quas habe⸗
bat corã eo vel ſuis delegatis tractaret:⁊ comes Antoni⁹ hoc nõ
ſeruauerit ꝓut tenebat̃ ex debito fidelitatis potuit eũ punire et
cõmittere cãm priuationis feudi vt voluit gl.⁊ do. Abb.in.d.c.ce
terũ de iudicis. Ubi dicit ꝙ dñs ꝓpter hoc ſeruata ſolẽnitate de
qua in.c.j.de mili.vaſallo q cõtumax eſt põt ꝓcedere ad p̄uationẽ
17 feudi. ¶ †Preterea ſi iudex aliqua rõne motus iudicare põt va⸗
ſallũ eſſe feudo priuandũ licet nõ reperiat̃ expreſſa in iure in pro
cedẽdo de ſimili ad ſimilia vt eſt caſus clar⁹ in.c.j.§.ſed q: natura
que fuerit p̄ma cã hñi.admittẽ.⁊ ibi Bal. Aluarotus ⁊ alij quã
to magis princeps q hꝫ oĩa iura in ſcrinio pectoris ſui.vt in.c.j.
de cõſti.in.vj.⁊ in.l.oĩum.C.de teſtamẽ.iudicare põt cãm aliquam
dignam eſſe priuatiõe. ¶ Preterea Imperator ꝯminatus eſt ſeu
ecõtra delegati:ex cõmiſſiõe p̄ncipis ꝙ niſi deſiſteret etiã curaret
ꝙ cauſa ab eccl'iaſtico remoueret̃ ⁊ cẽſure relaxarent̃ ꝙ feudo pri
uaretur que cõminatio arguit indignationẽ principis ⁊ ꝯſequẽ
ter cõminationẽ priuatiõis feudi. Unde cũ princeps poſſet cãm
de nouo inuenire talis cõminatio hꝫ vim legis.arg.l.j.ff.de cõſti.

principũ.⁊ inſti.de iure natu.gentiũ ⁊ ciuili.§.ſꝫ ꝙ principi.⁊ pre
ſumitur in eo ꝙ oĩa ex iuxta cauſa ⁊ legitima faciat vt cõcludũt
plene Cy.⁊ Legiſte in.l.ſi.C.ſi contra ius vel vtilitatẽ publicam:
⁊ do. Ant.⁊ Cano.in.c.que in eccleſiarũ de cõſti.extra. Quinimo
cũ feudũ p̄ticipet magis de gr̃a q̄ꝫ de onere dicit̃ gratia:q: cõti⸗
net plus cõmodi q̄ꝫ oneris.argu.l.queritur.ff.de ſtatu homi.⁊ in
l.ariſto.ff.de dona.⁊ declarat notãter Bal.in ꝓemio feudorũ in
vj.col.verſi. Circa primũ. Faciũt notata per Pau.de caſt.in.l.di⸗
gna vox.C.de legibus potuiſſet p̄iceps etiã ſine cauſa priuare ſe⸗
cundũ Bal.in.l.q ſe patris.C.vnde liberi:⁊ no. Pau.de caſ.in.d.
l.digna vox.⁊ in.l.ſi mihi ⁊ tibi.§.in lega.in lectura bononiẽſi.ff.
de leg.j. ¶ Preterea in huiuſmodi p̄icipe ſufficit q̄libet cã mo⸗
tiua ſm Bal.in.l.reſcripta ad finẽ.C.de precib⁹ impera.offerẽ.vñ
cum ſubdito poſſit princeps ex cã ius auferre.ſm Inn.⁊ alios in
d.c.que in eccl'iarũ.⁊ Bar. Bal.⁊ alios in.d.l.ſi.vbi dicit Cyn.qd
adeo preſumit̃ cauſa ꝙ non admittitur probatio in ꝯrium. Vñ
q: tñ preſumitur qd ſine cã põt:⁊ q: ſufficit quelibet cã motiua
potuit princeps predicta cõminari ſub pena p̄uatiõis feudi. Nã
etiam inferiores a p̄ncipe proclamare:⁊ precepta penalia ſub pe
na cõfiſcatiõis bonoꝝ facere poſſunt.l.relegati.ff.de penis.⁊ no.
Ludo.roma.in ꝯſi.lix. Igit̃ poterat Imperator ita cõminari et
illam ſuis iudicibus delegatis cõmittere. Nam rõne cõminatio⸗
nis etiã cã iuſta efficitur ſm Oldra.conſil.xvj.incipiẽ.circa ꝓceſ⸗
ſum. Et per ꝯſequẽs cũ iudices delegati executi ſint cõmiſſionẽ
⁊ delegationẽ eis factã a principe citãdo:cõminando:⁊ cognoſcẽ
do an delegati põtificis potuerint ita ꝓcedere et priuãdo feudo
iuxta ꝯminationẽ ſeruãdo formã mãdati dicunt̃ iuſte ⁊ legitime
ꝓceſſiſſe.l.diligẽter.ff.mã.⁊.c.cum dilecta de reſcrip.q: omnia pre
dicta autoritate Ceſaris fecerũt:cõſequenter ipſe Ceſar feciſſe vi
detur.c.ſane.extra de offi.deleg.⁊ ibi no.l.j.§.q mãdatã.ff.de offi⸗
cio eius cui mãda.eſt iuriſdi. Ex qbus cõcludit̃ qd comes Anto⸗
nius ex iuſta ⁊ legitima cauſa priuat⁹ fuit:ſed adhuc remouẽde
ſunt alique difficultates que ꝯtra dictã cõcluſionẽ vt ſupra fir
18 matã fieri poſſent. ¶ †Prima difficultas eſt:q: ſicut Imperator
eſt papa inferior ſm opinionẽ canoniſtarũ in.c.venerabilẽ.extra
de elec. Ita delegatus imperatoris dicit̃ eẽ inferior delegato pa⸗
pe qñ quilibet delegantis vice fungit̃.c.ſane.extra de offi.delega.
ſed regula eſt ꝙ inferior nõ põt cognoſcere d̃ nullitate ſentẽtie ſu
perioris vt ꝓbat̃ in.l.aduerſus.C.ſi aduerſus rem iudicatam:vbi
ita cõcludit Bal.poſt Jac.butr.⁊ Bal.poſt Jo.an.in.c.ſup eo.de
offi.dele.videt̃ igit̃ ꝙ delegat⁹ imperatoris nõ cognoſcere potuit
de nullitate ſentẽtie late a delegato pape:ad quã obiectionẽ rñ⸗
deo:ꝙ lꝫ inferior nõ poſſit cognoſcere de nullitate ſentẽtie ſupio
ris qñ addit̃ ad finẽ vt ſentẽtia declaret̃ nulla:⁊ reuocaretur quo
caſu ꝓcederet obiectio. Sed in caſu noſtro princeps nõ eſt addit⁹
ad iſtum finẽ ſed ad effectum vt cognoſceret̃ ſi comes Antonius
iniuſte moleſtabat ⁊ trahebat comitẽ Galeotũ coram eccleſiaſti⸗
co incõpetẽti.⁊ ſic de cauſa que mouit principẽ ad precipiendum
comiti Antonio vt ſi reperirent̃ geſta fuiſſe coram incompetẽti ⁊
nulliter geſta delegati procederẽt ſm commiſſionẽ eis factã po⸗
tuit eñ princeps cõmittere ad effectũ puniendi ſubditum ſuum
turbantẽ p̄ncipẽ in ſua iuriſdictione iuxta.l.ſane cũ ibi notatis.
ff.de iniurijs.⁊ per Bar.in.l.ſepulchri.ff.de ſepulch.violato:⁊ hoc
caſu ꝓcedere poſſet qd dicit Bal.poſt glo.in.l.ſi vt proponis in
ſi.C.quomodo ⁊ qñ iudex.vbi dicit ꝙ q̄libet ordinarius declara
re poteſt ſnĩam nullã. ¶ Cõfirmatur:q: in caſu noſtro nõ cogno
uerũt de nullitate geſtoꝝ ad finẽ reuocãdi vt ſupra eſt dictum ſed
incidenter ad finẽ iuſtificãdi preceptũ factũ comiti Antonio de
reuocãdo geſta:⁊ nõ proſequendo coram eccleſiaſtico incõpeten⸗
te:quo caſu icidẽter põt inferior etiã cognoſcere de nullitate ſen
tentie ſuperioris.arg.l.quoties.C.de iudi.ſm Bal.in.d.l.ſi aduer
ſus.C.ſi aduerſus rem iudicatã.faciũt notata in ſimili in.c.cũ ve
19 niſſent extra de iudi.†Uidemus ẽt ꝙ qñ incidẽter reuocat̃ in du
bium de validitate vel nullitate ſnĩe late in cã matrimoniali po⸗
teſt de hoc coraꝫ ſeculari cognoſci cum non tangatur cauſa mrĩ⸗
monialis ⁊ ſic ſpiritualis.argu.l.cũ proponas.C.de rebus credi⸗
tis cũ ibi no.⁊ ita notãter decidit do. Anto.in.c.tuam ad finẽ de
ordine cogni.late dñs Philip.de peruſio in.d.c.dilecto.q.xxviij.
⁊ iſta maxime ꝓcedũt maxime q: nullitas pꝫ per oſtẽſionẽ acto⸗
rũ factorũ corã delegatis pape Ex quibus notorie cõſtat qd non
cõſtabat eis de aſſertis ⁊ ſic ꝙ erãt incõpetens de notoria autem
nullitate ſentẽtie ſuperioris põt etiam inferior cognoſcere.q: nõ
requirit̃ ſolẽnitas declarati vt talis nullitas ſeipſam demõſtret
⁊ ſit vitium patẽs ſm Bal.in.d.l.aduerſus.faciũt nota.p Joan.
an.in.c.ſtatutũ.de reſcrip.in.vj. ¶ Ex quibus concluditur quod
incidenter ad aliũ finem potuit de tali nullitate coram ſeculari
cognoſcere ⁊ ſi dicat̃ p̄nceps ſecularis nõ erat in principio. Igit̃
in defectũ potuit adiri princeps eccleſiaſticus.iuxta no.in.c.lꝫ ex
20 ſuſcepto.de foro cõpe. ¶ †Quoniam verum eſt ꝙ tunc potuiſſet
adiri epiſcopus loci ⁊ non papa.q: epiſcopus tũc nõ habet iuriſ
dictionem

ditionē a papa ſ; ab Imperatore.vt in aut.vt differ.iudi.§.ſi ve
ro contigerit.⁊ ſic in hac iuriſdictione recognoſcit imperatorē vt
no.glo.in.c.ſolicite.de maio.⁊ obedie.⁊ Bart.Imo.⁊ alij in.l.j.§.
ſi quis.de appel.vñ papa nō pōt ſe intromittere niſi qñ omnino
iuſtitia deficeret ſm docto.ibi late do.Anto.in.d.c.l; ex ſuſcepto.
Nec obſtat ſi dicat̃ qḋ imo cognitio erat eccleſiaſtici.q2 agebatur
an comes Galeotus de virtute iuramenti ⁊ periurij iuxta.c.cū.c.
laicus de foro cōpe.in.vj.⁊ tradit Io.de imo.in.c cu; contingat.
de iureiuran.qm̄ iſta differūt. Primum an ſit preſtitū iuramen-
tum vel nō de quo dubitatur in caſu noſtro:⁊ q2 erat q̄ſtio poti⁹
facti ⁊ nō iuris cognitio īter laicos eſt iudicis ſecularis ſm com
munē opinio. Bar.⁊ legiſtarum.in.l.titia.ff.ſolu.matri.⁊ Io.an.
⁊ canoniſtarū in.c.tuam de ordi.cogni.⁊ in.c.cum ſit generale.de
foro cōpe.cum infinitis autoritatibus allegatis per do. Alexan.
in.d.l.titia.¶Scḋm eſt an nouum compromiſſum factū cū clau
ſulis de quibus in primo in quo erat iuratū cenſeatur repetitū
iuramentū:⁊ q2 promiſſio ⁊ prorogatio non eſt iurata:de hac in
ter laicos poteſt cognoſcere iudex ſecularis q2 non agitur de ali-
qua virtute iuramenti ſed ꝯpromiſſi nō iurati.iuxta no.in.d.l.ti
tia.⁊ in.d.c.cū ſit gn̄ale. ¶Tertium an compromiſſum tempore
laudi eſſet expiratum ⁊ illa nō erat etiā cognitio eccleſiaſtica ſed
ſecularis.¶Quartū ⁊ vltimū ſi conſtaret iuramentum preſtitu;
⁊ ageretur de eius virtute:tunc cognitio eſſet eccleſiaſtici ⁊ ita lo
quunt̃ doc.in locis p̄allegatis.Et ſic cū in caſu noſtro nō ageret̃
de virtute iuramenti ſed cōpromiſſorum ſeu prorogationu; que
non erāt iurate nō erat cognitio eccleſiaſtici.iuxta plene no.in.d.
c.cū ſit generale.¶Preterea papa permittit ꝯſtito de periurio
⁊ de violatione pacis.de qbus nullo modo ꝯſtitit.Igitur nō po
tuerūt in cauſa ꝓcedere vt probatum eſt.Nec per proceſſum ad
vlteriora dicunt̃ iudices ſuper incōpetētia ita ꝓnunciaſſe ꝙ non
poſſit dici amplius de incōpetētia.iuxta not. per Bar.in.l.ij.ff.ſi
quis in ius voc.nō ierit q2 nō ſufficit tacita pronūciatio ſed req-
rebat̃ expreſſa pronūciatio ſm Bal.in.l.j.C.de ordi.iudi.⁊ l; Do
mini.in.c.diſpēdia.in fine principij.vbi dicit eſſe glo.de reſcrip.in
vj.⁊ Io.de imo.in.l.ſi queramus.ff.de teſta.⁊ Pau.de caſt.in.l.ex
quacūq;.ff.ſi qs in ius voc.nō ierit. ¶Preterea nō obſtat ꝓnun
ciatio quin dicatur clare cōſtare coram iudicibus delegatis Im
peratoris:ꝙ comes Antonius minus legitime traxit ad iudice;
eccleſiaſticū comitē Galeotum contra probationē legis in crimi
nali.C.de iuriſdi.om.iud.ꝓpter qḋ Imperator potuit cōmittere
cām prout fecit:ī qua iudices iuxta ꝯmiſſionē ꝓceſſerūt.Et l; cō
tra ꝓceſſū delegatoꝝ multa alia opponant̃.tn̄ ad illa clare ⁊ mul
tum serioſe rn̄de:ſup illis cōſulēdo inſignis Doctor dn̄s Carol⁹
Ruinus acutiſſimus olim diſcipulus meus:cuius concluſiones
q2 mihi placēt approbo ⁊ confirmo:⁊ l; aliqua addi poſſent.ta-
men cū ſit optime rn̄ſum non puto neceſſariū vlterius in illis in
ſiſtere:⁊ maxie cū ex ſupioribus clariſſime ꝯſtet ꝙ illuſtris comes
Galeotus fuit iniuſte ⁊ nulliter moleſtat⁹ corā eccleſiaſtico ⁊ nul
liter monitus ⁊ excōmunicatus.⁊ ſic ꝙ excōicatio nō ligat ī qb⁹
21 vertitur principalis intētus comitis Galeoti.†Anū tn̄ nō omit
to ꝙ l; iudices eccl'iaſtici inhibeant iudicib⁹ ſecularib⁹ ne de ali
qua cā cognoſcāt ſub penis ⁊ cēſuris eccl'iaſticis nō debēt iudices
ſeculares curare tales inhibitorias qñ iuriſdictionē ab his non
hn̄t cognoſcēdi.h̄ p; ex his q̄ ponit Bal.in.l.j.in fi.C.qñ ⁊ quomo
do iudices.vbi q̄rit nūqt ſuperior poſſit inferiori inhibere ne in
aliqua cā iudicet.⁊ rn̄det ꝙ ſi qdē īferior recognoſcit iuriſdictio-
nē a ſuperiore tūc pōt.l.iudiciū ſoluit̃.ff.de iudi.ſi v̄o ab alio nō
pōt vt no.Hoſti.in.c.volētes.extra de offi.dele.⁊ Arch.in.c.de per
ſona.xj.q.j.Vñ Federi.de ſenis cōſuluit ꝙ ſi clericus ꝯtra laicum
falſos teſtes corā iudice ſeculari ꝓduxit:deīde accuſat̃ de falſo co
rā epō ꝙ non pōt ꝓpter pēdentiā litis de falſo eps inhibere iudi
ci ſeculari ne fungat̃ par tibus ſuis ꝙ̄ꝙ̄ accuſatio falſi ſit p̄iudi-
cialis ⁊ maior tn̄ hoc accidit ꝓpter diuerſitatē magiſtratuū quo
rū qlibet h; iuriſdictionē principalē diuerſi loci ⁊ ſi eps propter
hoc excōicaret iudicē ſecularē excōicatio eſſet nulla:cū incipiant
a p̄cepto ipſo iure inualido ſm Fede.de ſenis ꝙ dicit eſſe notabi-
le.verba ſunt.Bal.ad cōtextū.in.d.l.j.que ſunt multu; notāda in
ꝓpoſito propter duo.¶Primū q2 dn̄i delegati imperatoris po
terāt cognoſcere ꝺ cā p̄dicta ſpectāte ad eoꝝ iuriſdictionē nō ob
ſtāte inhibitiōe eis facta quā etiā ex alijs elegāter impugnat p̄fa
tus dn̄s Carolus.¶Scḋm q2 omnis cēſura emanata ꝯ comite;
Galeotū fuit inualida ⁊ nō afficit:q2 icepit a monitorio ipo iu-
re inualido vt ꝓbatū eſt.Cōſulo tn̄ illuſtrē comitē Galeotum:vt
oī cura conatu:⁊ diligētia operā det ꝙ a p̄fatis cēſuris liberetur
quaten⁹ opus eſſet.q2 in his que ſalutē animarū concerunt.tu
tior pars eſt eligēda.vt inquit ſummus pōtifex in.c.iuuenis.de
ſpōſalibus.⁊ maxime querendo pacem ⁊ concordiam cū illuſtri
Comite fratre ſuo vt omnia eoru; ſint rebus conſequentia.cum
concordie comites appellentur.iuxta tex.in.§.eſt ⁊ aliud.inſtitu-
ta de donationi. Laus deo. Bartho.ſoci.ſenen.⁊c.

¶Summarium.

☞ Pater ſecundo loco filiam tradēdo nuptui ſi aliquid in dotem
promiſerit nouam dotem de proprio conſtituere voluiſſe iudica
tur ſolutione prime dotis non obſtante.
1 Pater dotando filiam videtur de proprio dotare niſi ſit legiti-
mus adminiſtrator.
2 Pater tenetur iterum dotare filiam ſi dos ſit deperdita ſine cul
pa filie:⁊ ſi culpa filie non tenetur.
3 Pater obligatus ad dotandū filiam ⁊ iterum dotauit adminiſ-
tratorio noīe nō videt̃ dotare voluiſſe:ſed aīo repetendi feciſſe.
4 Pater ſi aliquid gerit pro filijs ⁊ ſoluit qḋ ſpectabat ad filium
⁊ non ad patre;:non facit vt legitimus adminiſtrator ſed pater
dicitur donaſſe filio.
5 Speciale eſt in dote qḋ preſumitur animo donandi.
6 Legatum factum in cauſam dotis preſumitur maior donatio ⁊
dotatio facta a patre.
7 Pater ſi legat centum pro dote poſtea dat eandem quantitatem
in dote dicitur animo compenſandi cum legato dediſſe.
8 Pater qui tenetur ad dotandam filiam licet ſit legitimus admi
niſtrator ⁊ ſic faciat adminiſtratorio nomine cenſetur dotare de
bonis ſuis ⁊ non filie.
9 Dos augeri debet vſq; ad mortem ⁊ in morte peti poteſt ſupple
mentum congrue dotis.
10 Dos data primo viro poteſt diminui attentis facultatibus pa-
tris diminutis.
11 Dos debet augeri que ſecundo loco promittit̃ quando augetur
congruitas dotis.
12 Conditiones quaſcunq; poteſt quis adijcere in donatione ⁊ tra
ditione rei ſue.
13 Cauſa obligatoria allegata in inſtrumento preſumitur facta ex
illa cauſa ⁊ non animo donandi.

¶Conſilium.c.

¶Dn̄s labia mea aperiat ⁊ ſpūs ſctūs illuminet intellectum.

SUper cōtrouerſia que ver-
titur inter filios Cōſtātie ⁊ filios ⁊ hr̄des Chechi de
Butijs ⁊ eorum auūculos.Viſis inſtrumētis dotium
⁊ his que in facto narrant̃ recte pēſatis:videbat̃ pria ꝯſideratio
ne dicēdū ꝙ dictus Chech⁹ qñ ſcḋo loco nupſit dictā ꝯſtātiā pro
mittēdo florenos octingētos videat̃ ꝓmiſiſſe ⁊ demū ſoluiſſe aīo
repetēdi a filia:exacta dote a prio marito:nō aīo dādi iterū alia;
dotē vltra primā.Nā pater iam videbat̃ liberat⁹ ab onere dotā-
di ex quo iā dotauerat iuxta id qḋ hr̄ in.l.fi.C.de dotis promiſſio
ne.Vñ ex quo nubēdo ſcḋo viro tanq̄ adminiſtrator filie dotem
ꝓmittit.cēſet̃ ꝓmittere de bonis filie reſpectu antique dotis iam
ſolute.hoc videt̃ decidere Bart.in.l.nenſenius.ff.de nego.geſtis.
1 † vbi dicit̃ ꝙ l; pater dotādo filiā videatur de proprio dotare:vt
in.l.fi.C.de dotis ꝓmiſſione.Tn̄ hoc verum niſi pater ſit legiti-
mus adminiſtrator.allegat ad hoc glo.in.d.l.fi.in prin. ⁊ l; Ioā.
de imo.⁊ Moder.in.l.j.in prin.ff.ſo.mat.impugnēt Bar.q2 opi.
ſua vr̄ eſſe cōtra tex.in.d.l.fi.vbi filius habebat bona materna:⁊
ſic pater erat legitimus adminiſtrator : vt in.l.j.C.de bonis ma-
ternis.⁊ tamen in dubio videt̃ de ꝓprio dotare:tamen in.d.l.j.de
fendebā opinionē Bar.ꝙ itelligi debebat qñ pater nō erat obli
gatus dotare:q2 tūc cenſebat̃ adminiſtratorio noīe filie dotaſſe:
per ea que habent̃ in.l.poſt mortē.ff.qñ ex facto tutoru; ſecus qñ
fuiſſet obligat⁹:q2 tūc ꝓcedit impugnatio doctorū p; q2 mouet̃
per illū tex.in quo cenſet̃ preſtitiſſe alimēta ad minus tutorio no
mine filie ad que nō tenebat̃.⁊ q2 ibi equiparet patre; ⁊ fratrē q
nō tenebat̃ dotare ſororē q pōt tn̄ dotare vt habet̃ in.l.cū plures
ad finē.ff.de admi.tut.Itē ⁊ tertio q2 gl.quā allegat nō loquitur
in p̄re ſed in extraneo q videt̃ donare niſi ſit adminiſtrator.Idē
ergo voluit in patre.Ex qbus infero in ꝓpoſito qḋ cū pater iam
ſemel dotaſſet dictā Conſtātiam filiā ſuā videbat̃ ꝙ nō eſſet am-
plius obligatus ad dotādū durāte prima dote iuxta id qḋ habe
2 tur in.l.ſi cū dotē.§.j.ff.ſo.ma.† vbi cōcludit̃ cōmuniter qḋ ita de-
mum tenet̃ iterū dotare ſi dos eſſet ſine culpā filie deperdita:ſec⁹
etiā ſi eſſet deperdita culpa filie:q2 tūc nō tenet̃ iteꝝ dotare:vt cō
cludūt ibi Bar.Ang.⁊ cōiter moderni in aut.ꝙ locū.C.de colla.
dote autē extāte nō eſt difficultas q2 ſolutione eius ꝙ debet̃:om-
3 nis tollitur obligatio.inſti.qb.mo.tol.obl.in prin.†Si ergo non
erat obligatus ad dotādū ⁊ iterū dotauit adminiſtratiorio noīe
nō videt̃ voluiſſe dotare ſed animo repetēdi feciſſe.ar.gl.in.d.l.fi.
que cōmuniter approbat̃.⁊ no.in.d.l.nenſeni⁹.ff.de neg.geſt.⁊ ma
xime q2 nō eſt p̄ſumēda donatio vbi alia p̄ſumptio ſumi pōt.l.ſi
cū auus.ff.de ſolu.l.elegāter.§.q reprobos.ff.de pig.act.⁊ ſic videt̃
ꝙ poti⁹ ſit ſumēda p̄ſumptio ꝙ de bonis filie voluerit dotē ſolue
re vel repetere.¶Quib⁹ tn̄ nō obſtātibus cōtraria ſententia eſt
verior ⁊ probabilior:ꝙ imo dictam nouam dotem pater de pro-
prio ꝯſtituere voluerit nō obſtāte ſolutione prime dotis.Et pro

r iij

fundamēto p̄mitto ꝙ pater in ſolutiõe p̄me dotis ſtipulatus
eſt dotē reddi p̄me filie. Ex qua ſtipulatione actio eſt filie q̄ſita
in totū: ita ꝙ adueniēte caſu reſtitutionis actio ſoli filie erat cõpe-
titura: ⁊ ſic mortuo primo viro ſoli filie ꝯpetebat vt probatur in
l.ſi cū dotē.in prin.⁊ ibi Bar.ff.ſo.ma.⁊ eſt caſus ſm̄ ſextā lecturā
Dy.⁊ ibi Bar.⁊ in.l.poſt dotē.ff.eo.ti.⁊ tenent Bal.Jmo.⁊ Mo-
der.in.l.ij.§.ꝙ ſi in patris.eo.ti.referentes ita tenere Jaco.butr.⁊
Jaco.de belui. Ex quo inferꝛ ꝙ pater videbaꝛ donaſſe filie actio-
nem de dote ⁊ dotem: vt in.d.l.ſi cū dotē.quoniam in dote conſi-
ſtebat donatio inter patrē ⁊ filiā.l.pomponius philadelphus.ff.
fami.erciſ.nedū in dote data ſed etiā ꝓmiſſa nõ ſequuta poſtea
matrimonio: vt eſt caſus ſingu.quē ibi ad hoc põderat Roma.⁊
ſequiꝛ do.Alex.in.l.ſi extraneus.§.fi.ff.de cõdi.ob cauſam.⁊ adeo
acquiriꝛ dos mulieri: ꝙ patri nõ queritur vſuſfructus.ita voluit
Bart.in.d.l.poſt dotem.in.iiij.q.ff.ſolu.matri.qui dicit ꝙ in tali
dote pater nihil habet facere ⁊ ꝓbatur rõne cõcludēti: q2 diſpo-
ſitio.l.cū oportet.C.de bonis q̄ libe.fuit inducta in recõpenſatio-
nem proprietatis: q2 de iure digeſtorū acq̄rebaꝛ ꝓprietas ⁊ vſuſ-
fructus: qđ hodie remanet vſuſfruct9.ſꝫ in dote dicto caſu patri
nihil acq̄rebaꝛ. Jgiꝛ nec hodie queriꝛ vſuſfructus. Et hoc rõne
7 hoc voluit do.Raph.Fulg.in.l.fi.§.neceſſitatē.C.de bonis q̄ libe.
⁊ ita etiā tenēt Moder.Peruſini in.d.l.ij.§.qđ ſi in patris.ff.ſol.
matrimo.⁊ in eoꝝ tractatu de dotibus in.x.parte octauo priuile-
gio ad finē de iure digeſtoꝝ nõ erat inuēta acq̄ſitio vſuſfructus
patri ⁊ ſic filie q̄rebaꝛ dos donata pleno iure.d.l.põpon9 phila-
delphus.ſꝫ in p̄fectitijs nihil eſt hodie immutatū: vt not.gl.in.l.
frater a fratre.ff.de ꝯdi.inde.⁊ traditur in.l.cū oportet prin.C.de
bonis q̄ libe.igiꝛ ⁊c. ¶ Ex q̄bus in ꝓpoſito infero ꝙ pater con-
ſtantie in illa dote primo data ⁊ ſoluta pro ea nõ erat legitimus
adminiſtrator: ex quo nõ habebat vſumfructū.ita decidit Bart.
in.l.pupillus.ff.de verb.obl.⁊ Bal.⁊ Moder.in auꝛ.ꝙ locū.C.de
colla. Quibus tanq̄ neceſſarijs premiſſis aduertēdū eſt ꝙ in ſecū-
do inſtrumēto dotali pater facit actū nõ ſolū tanq̄ adminiſtra-
tor filie ſed etiā tanq̄ pr̄ proprio noīe obligando ſe ⁊ ſua pro di-
cta filia.iuxta.l.ꝓcurator q ꝓ euictione.cū ibi plene no.ff.de pro-
cur. Unde licet nõ valuiſſet act9 tāq̄ factus ab eo adminiſtrato-
rio nomine: q2 non erat in veritate adminiſtrator.valet tanq̄ fa-
ctus a p̄re q remanebat obligat9 ⁊ hoc duplici reſpectu. ¶ Prio
q2 ſi nõ oſtēdit ſe ꝓcuratorē ſeu adminiſtratorē vel ꝙ faciat domi-
num ratū habere ipſe ꝓprio noīe tenetur: vt no.Bart.in.d.l.pro-
curator q pro euictione.in fi.⁊ in.l.licet.C.de ꝓcurato. ¶ Scđo q2
aſtrinxit ſe ⁊ obligauit ſe ⁊ ſua vt in.d.l.ꝓcurator.⁊ maxie appo-
ſito iuramēto ꝙ facit actū valere eo mõ quo põt.l.cū pater.§.fili9
matrē.ff.de leg.ij.⁊ ꝑ Bar.⁊ Moder.in.l.j.§.ſi quis ita.ff.de ver.
obli. Cum ergo filia nūq̄ ratificauerit remāſit ipſe pater obliga-
tus proprio noīe ⁊ nõ adminiſtratorio noīe: ⁊ lꝫ ꝓmittat tāq̄ ad-
4 miniſtrator nõ ꝓmittit vice ⁊ noīe filie ſꝫ ſe ⁊ ſua obligādo. † Sꝫ
ſi pater aliq̄d gerit ꝑ filijs ⁊ ſoluit ꝙ ſpectabat ad filiū ⁊ non ad
patrē quatenus nõ facit vt legitim9 adminiſtrator vt in caſu no-
ſtro in dubio pr̄ donaſſe cenſetur. Nā lꝫ pater filiū diuitē alere
nõ teneaꝛ tn̄ ſi preſtat alimēta cenſeꝛ donare voluiſſe vt habetur
in.d.l.nenſenius.ff.de neg.geſt.⁊ in.l.alimēta.C.e.ti. ¶ Preterea vi-
demus idē in extraneo q dotādo vr̄ donare ex quo dotare nõ te-
nebaꝛ.l.vnica.§.accedit. Jdē eſt ergo dicēdū in patre qui nõ tene-
tur dotare ⁊ forti9 q̄ in extraneo: q2 facili9 p̄ſumi dꝫ donatio in
aſcēdente q̄ in extraneo ⁊ traditꝛ in.l.q̄ dotis.ff.ſo.ma.vbi Bart.
5 ad fi.iij.col.dicit † ꝙ ſpeciale eſt in dote ꝙ p̄ſumiꝛ aīo donādi licet
al's ſecus. Jgiꝛ ꝯcludēdū eſt ꝙ filia nõ ratificāte voluit eē obliga-
tus ꝓprio noīe ⁊ ſic illo caſu cēſeꝛ donaſſe ex q̄ ēt voluit tūc oīno
teneri. Et ſi dicaꝛ ſi filia nõ ratificauit nõ põt agere ad dictā do-
tem quā pater ſtipulat9 fuit noīe filie rn̄deo ꝙ verū eſt tn̄ q2 pa-
ter cenſeꝛ eo caſu donaſſe cõpetit ſibi actio de iure cõi iuxta ꝓui-
ſionē tex.in.d.l.vnica.§.accedit que opi.etiā cõfirmaꝛ. Nā hic ſub-
eſt ratio ſanguinis. Jtē ꝙ dos fuit primo ꝓmiſſa poſtea ſoluta a
patre de bonis ſuis ⁊ lapſus poſtea lõgi tp̄is quo pr̄ nihil dixit.
¶ Ex quibus etiā p̄ſumiꝛ donatio.arg.l.ſi ſeruus.ff.de don.inter
virū ⁊ vxorē.⁊.l.ꝓcula.ff.de ꝓba.⁊ eoꝝ q̄ ponūt doc.ad intelligē-
tiā dictoꝝ iuriū in.l.q̄ dotis.ff.ſol.mat. Cõfirmo q2 ex p̄miſſis ⁊
alijs indicijs p̄ſumi põt anim9 donādi. Nā vt voluit gl.⁊ ibi bar.
⁊ alij in.l.cū q̄d.ff.ſi cer.pet.⁊ plene traditꝛ in.d.l.q̄ dotis.ſꝫ in ca-
ſu noſtro adeſt alia vrgētiſſima p̄ſumptio ⁊ violēta. Nā dicitur ꝙ
pater dicte cõſtātie q̄n prīo eā dotauit habebat quatuor alias fi-
lias feminas quas maritare ⁊ dotare tenebaꝛ. ¶ Scđo vo loco
q̄n ſcđam dotē ꝓmiſit exiſtēs diues.xxx.mil.ducatoꝝ iā erāt mor-
tue ille quatuor filie quare licet ꝓpter numerū filiarū pater non
dederit primā dotē maiorē tn̄ cēſendū eſt ꝙ ſi cogitaſſet al's qua-
tuor filias morituras maiorē dotē dediſſet ⁊ ꝓpter hoc pater iā
mortuis filiab9 omnibus voluit filiā alia dote vltra primā hono-
rare.⁊ predicta probantur per tex.in.l.qui filiabus.§.j.ff.de leg.j.
vbi teſtator dixit. Si qua filia mihi nata erit lego ſibi centū.pluri-
bus natis centū cuilibet deberi ꝓpter diſtributionē.ſi qua.hoc
tn̄ limitat illa litera niſi ꝯtraria ſn̄ia teſtatoris ꝓbeꝛ.quē tex.decla-
rat no.Jac.de are.ſi plures filias habebat teſtator ⁊ attēta modi-
ca patrimonij quātitate nõ ſit veriſimile ꝙ cuilibet centū legaſ-
ſet.q̄m tūc oībus filiabus in totū legāda erūt centū non cuilibet
arg.l.ſi filie.la prima.ff.de lega.iij.qđ dictū reputant nota. Bald.
Cuma.⁊ Moder.in.d.§.j.⁊ lꝫ Bal.in.l.lucius.la prima.ff.de leg.
6 ij. ¶ Ex q̄bus patet ꝙ preſumitur † maior donatio ⁊ dotatio fa-
cta a patre: cū legatū in dubio cenſeatur factū in cauſam dotis.
l.qđ aūt.⁊ ibi Bar.ff.de iure dotiū.⁊ pater ex no.in.l.ſi cū dotem.
§.ſi pater.ff.ſol.matr.ex paruo ⁊ magno numero filiarū dotāda-
rum. Si ergo ꝓ dote vni cõſtituit octingentos florenos: ⁊ ſic du-
catos circiter q̄ngentos q̄n habebat quinq̄ filias: nõ eſt mirum
ſi mortuis poſtea quatuor voluit addere alios q̄ngētos cū exone-
ratus fuerit a duobus milibus ducatoꝝ ꝓpter mortē quatuor fi-
liarū faciūt no.ꝑ Bar.in.l.filio preterito.ff.de iniuſto teſt.dū tra-
ctat an auꝛ.ex cā habeat locū in ꝑteritione poſthumi. Et ex iſtis
tolliꝛ vna p̄ſumptio q̄ adduci poterat in caſu nr̄o ꝙ ex quo ean-
dem quātitatē quā primo dederat ꝓmiſit ſcđo viro videaꝛ facta
ꝓmiſſio aīo cõpenſandi cū prima dote.arg.l.filia.C.de leg.ꝑ quā
7 dicūt ibi doc. † ꝙ ſi pater legat cētū ꝓ dote: poſtea dat eādē quan-
titatē in dotem cenſetur animo cõpenſandi cū legato dediſſe: fa-
cit.l.titia.§.qui inuita.ff.de leg.ij.quoniā iſtud tollitur per prece-
dētia. Ex q̄bus preſumitur donaſſe q2 vna preſumptio tollit aliā.
l.ij.ff.de in integ.reſt.titulo generali. Nam videmus ꝙ ꝓpter plu-
ralitatē ⁊ numerū filiarum poſt natarū recedimus a proprietate
ſermonis vt minor cenſeaꝛ relicta q̄titas ꝓ dote attenta p̄rimo-
nij paruitate: vt in.d.l.qui filiab9.§.j.⁊ ibi no.vt.ſ.dictū eſt. Jgiꝛ
ecõtra ꝓpter mortē ſuperuenientē in quatuor filiabus vna rema-
nente p̄ſumi debet ꝙ poti9 vltra dotē aliā dare voluerit quā ean-
dem.arg.ſumpto a q̄titate patrimonij ⁊ defectu liberoꝝ poſt pri-
mam dotem: q2 ꝙ operaꝛ propoſitū in propoſito operari debet
oppoſitū in oppoſito.l.ſi vt ꝓponis.C.de nup.l.ſi ⁊ ꝯtra.ff.de vul-
ga.⁊ pup.rectū eīm ſui iudex eſt ⁊ obliqui vt inq̄t Ariſto.prīo to-
picoꝝ ⁊ maxime q2 in dubio pater ꝓmittēdo dotē ſcđo viro nõ
exacta dote a prīo nõ videꝛ aīo cõpenſandi cū prima ꝓmiſiſſe fi-
lie ad ad quā de iure ꝑtineret in exactio dotis nõ obſtāte ſcđa da-
tione dotis põt exigere ab heredibus primi viri. Nam lꝫ imo.i.§.
cū pater reliquerit hoc cogitandū tn̄ hoc ibi in terminis decidit
inſignis preceptor meus do.Alexā.q2 cū pater dederit ſecūdo vi-
ro ſecūdā dotem ad quam de iuris neceſſitate nõ obligabatur vt
notant Bar.Bal.⁊ alij in.d.l.ſi cum dotē.§.j.⁊ Bal.in.l.fin.C.de
dot.ꝓmiſ.non videꝛ dediſſe aīo compenſandi cum prima dote.l.
creditorē.⁊ in.l.cū quidam vxori.ff.de leg.ij.⁊ in.d.l.ſi cum dotē.
§.ſi pater.iūcta doctrina Bart.poſt Jac.de are.vt ibi latius per
8 eū. Cõfirmaꝛ iſta opinio fundamēto multū ꝯcludēti. † Nā pr̄ qui
teneꝛ ad dotādā filiā lꝫ ſit legitim9 adminiſtrator ⁊ ſic faciat ad-
miniſtratorio noīe cēſeꝛ dotare de bonis ſuis ⁊ nõ filie.⁊ ita te-
nent Jmo.⁊ mod.in.d.l.j.ff.ſol.mat.ꝑ tex.vbi eſt caſus in.d.l.fi.C.
de do.ꝓmiſ.⁊ ita cõiter teneꝛ. Sꝫ in caſu nr̄o pr̄ tenebaꝛ ad id qđ
dedit in dotē igiꝛ ⁊c.ꝙ teneꝛ oſtendiꝛ q2 pr̄ tenebaꝛ ad ꝯgruā do-
tem attētis facultatib9 ⁊ numero liberoꝝ vt in.l.ſi filie.ff.de le.iij.
⁊ in.l.q̄ro.⁊ in.l.fine gn̄alis ⁊ in.l.cū poſt.§.gener.ff.de iure dot.et
per doc.maxime Bal.in.l.fi.C.de do.ꝓmiſ.lꝫ ergo quando primo
dotauit attento numero tot filiarū diceretur congrua dos tamē
q̄n ſecundo loco dotauit nõ dicebatur cõgrua mortuis quatuor
9 filijs. † Quinimo etiā dicta additio nõ dicebatur congrua: quia
auctis facultatib9 poſt datā dotē augeri debet dos vſq̄ ad mor-
tem ⁊ in morte peti põt ſupplementum congrue dotis ſecundū
Pau.de ca.in cõſi.cxix.incip. Licet iſta dn̄a Lixa.⁊ refert ⁊ ſequiꝛ
domi.Bald.noue.in.d.tractatu.in.vij.parte.in.xvij.priuilegio.et
ſequiꝛ etiam do.Alex.in ſuo conſ.xxxij.in.iiij.volu. Nam vt dicit
Pau.de caſt.in dicto conſ.quādo filia excluditur a ſtatuto vt in
caſu noſtro diciꝛ dos aſſignari loco legitime portiõis: ⁊ ita etiā
decidit Bal.in.d.l.quoniam in prioribus.C.de inoffi.teſta.⁊ in.l.
ſancimus.poſt Cy.⁊ Ric.malū.C.de nup. Jtē debet cõgrue dota-
ri vt dicit Bal.poſt Jac.de are.in.d.l.fin.C.de do.promiſ.⁊ Bal.
poſt Jacob.butri.in.d.l.quoniam in prioribus. Jgitur tempore
10 ſecūde date dotis tp̄e dꝫ congruā dotē ꝓmittere ⁊ dare filie. † Cõ-
firmatur hoc q2 ſicut ex cauſa ſuperueniēti dos data prīo viro at-
tentis facultatibus patris diminutis diminui põt vt in auꝛ.ſed
q̄uis.⁊ ibi glo.⁊ doct.C.de rei vxo.actio.⁊ in corpore vnde ſumiꝛ
11 ita ⁊ in caſu ſuperueniēti † quādo augetur cõgruitas dotis debet
dos que ſecūdo loco promittiꝛ augeri: q2 qđ operaꝛ propoſitū in
propoſito operaꝛ oppoſitū in oppoſito.l.ſi vt proponis.C.de nu.
xxxv.diſt.hoſpitiolū.⁊ cõtrarioꝝ eadē dꝫ eſſe regula.l.inter ſtipu-
lantē.§.ſacrā.ff.de ver.obl. Sed ſi attēdatur tp̄s ſecunde donatio-
nis: quis nõ videt ꝙ in patre q hꝫ tres filios tm̄ ⁊ vnicā filiam ⁊
hꝫ in bonis.xxx.mil.duca.attētis his facultatibus dignitate ciui-
tatis ⁊ familie dos q̄ngētoꝝ ducatoꝝ nõ eſt ꝯgrua imo nec mille
ducatorum:

ducatoꝝ:⁊ ita quilibet bonus ⁊ diligẽs arbitraretur vnde ſi ſim
pliciter attẽdatur arbitrium boni viri ⁊ congruitas dotis iuxta
id qđ habetꝛ in.d.l.ſi filie.ff.de leg.iij.⁊ in.d.l.quero.cũ ſimilibus il
la erat dos congrua ſuperaddita ſcđa dote ⁊ nõ dicamus quod
dos debeat aſcendere vſq₃ ad legitimã:ita ꝙ bonus vir poſſet ar
bitrari plus legitima ſed nõ minus quo caſu congrua dos in ca
ſu noſtro attẽta legitima aſcẽdiſſet tpe ſecundi matrimonij cum
eſſent tres filij maſculi.⁊ ita ſepius cõſuluit Bal.⁊ conſuluerunt
ſemꝑ doc.peruſini.Angel.in cõſi.cccxj.incipit do.Gregorius do.
Joã.petrucius.⁊ do.Benedictus capra cõſuluerũt pro iſta par
te vidi etiam cõſilia dñi Bal.nouel.⁊ do.Petri philippi qui re
ferebat plura ꝯſilia Bal.⁊ do.Bal.nouellus in trac.de dotibus.
in.vj.parte in.xvij.priuilegio idẽ voluit Bart.de ſaly.in aut.res
que.C.cõia de leg.⁊ in ſua diſputatione que incipit.ſtatuto cauetꝛ
⁊ ita cõſuluit do.Rapha.cuma.in ſuo cõſi.xlvj.item conſuluit in
ſignis preceptor meus.d.Alex.de imo.in conſil.lxix.in primo vo
lu.⁊ hoc idem repetit in pluribus alijs conſilijs.⁊ cum alias ver
teretur ſuper hoc cõtrouerſia in magna cauſa in ciuitate florẽtie
in qua erant conſilia doctorum totiꝰ Italie pro iſta pte ꝓnũcia
tum fuit rõnes non referam:qꝛ habentur in ſtampa ⁊ ad plenu₃
refert autoritates etiã ⁊ rationes preſtãtiſſimis doctor do.Pet.
de vbaldis in ſua repetit.que etiã habetur in ſtampa in.c.raynu
tius.de teſta.in.iiij.char.vbi loquitꝛ latius in alijs ⁊ ibi videndu₃
vnde ſi ſtatutũ excludit filias dotatas vel diſponit ꝙ debeant do
tari:et hoc ſolo fundamẽto optinere deberẽt filij dñe Conſtantie
ſiue ex eo ꝙ pater licet adminiſtrator cẽſeretꝛ ſoluiſſe de ſuo.iuxta
tex.in.d.l.ſi.C.de dotis promiſ.ſiue poſito ꝙ voluiſſet ſoluere ani
mo compenſandi cũ prima dote mortuo patre nũc cõpetit actio
petendi ſupplementũ congrue dotis ſcđm ꝙ ſupra declaratũ eſt:
⁊ ſic in his facio fundamẽtũ ſi ſtatutum eo modo loqueretꝛ ſi ve
ro ſtatutũ diceret ꝙ filia d₃ ſtare ꝯtẽta dote ſibi data:tũc Bal.te
nuit ꝙ nullũ competit ſupplementum congrue dotis prout ipſe
tenuit in.d.aut.res que.C.cõia de lega.⁊ in.d.l.fin.C.de dotis pro
miſ.quo etiã caſu aduertendũ eſt ꝙ quatenus dos non eſſet cõue
niens alimentis debitis filie adhuc vſq₃ ad aliã quãtitatem peti
poſſet qm̃ dos ſuccedit loco alimentorũ:vt p Bar.in.l.cũ de in rẽ
verſo.ff.de vſuris.⁊ pro alimẽtis datur.l.pro oneribus.C.de iure
dotium.ius aũt alimẽtorũ ſtatutũ tollere nõ poteſt ſm Bald.in
l.j.§.ius naturale.ff.de iuſti.⁊ iure.⁊ Jo.de imo.in.l.titio centum.
§.titio genero.ff.de condi.⁊ demon.igitꝛ eſt dos aſſignãda ex qua
percipi poſſint cõueniẽtia alimẽta iuxta conueniẽtiam patrimo
nij ⁊ dignitatẽ familie iuxta id quod habetur in.l.ſi qs a liberis.
§.deniq₃.ff.de libe.agno.⁊ in.l.ſeruis vrbanis.ff.de leg.iij.⁊ in.l.cũ
hi.§.modus.ff.de trãſac.⁊ in hoc verſari debet arbitrium iudicis
iuxta.l.cũ vnus.§.ſi.ff.de bonis auto.iudi.poſ.⁊ ita tenet declaran
do Bal.⁊ prefatus inſignis doct.do. Bal.nouellus.in.d.vj.parte
in.xvij.priuilegio vbi videndũ qꝛ notabiliter loquitur in caſu au
tem nr̃o pro certo filia diuitis ⁊ nobilis viri.xxx.duca.millia vix
poteſt ⁊ mille ducatis cõgrua pcipere alimẽta ſm quãtitate₃ pa
trimonij a familie conditionẽ ⁊ dignitatẽ. Ex quibus infero in
ꝓpoſito vel qꝛ pr̃ cenſetur addidiſſe alia₃ dotẽ vt ſe a debito pre
miſſo exoneraret vel hoc peti poteſt hodie de nouo poſito ꝙ ex
verbis inſtrumẽti dotalis nõ apperet ꝙ voluerit addere hãc ſecũ
dam dotẽ ad primã ꝓut clare apparet in caſu nr̃o vt ſtatim dicetꝛ
placuit tñ iſta ſcripſiſſe:qꝛ nõ ſunt extra rem ſed ad rẽ ⁊ ad ꝓpoſi
tũ noſtrũ:niſi decipiat:ſ₃ his etia₃ ceſſantibus in caſu noſtro res
eſt multu₃ clara ex verbis inſtrumẽti in quo dicitꝛ cũ dote ⁊ noĩe
dotis noua libera ⁊ francha a ſucceſſione filiaꝝ primi matrimo
nij per que verba voluit ꝓuidere nõ ſolũ ſcđo iuxta conuentionẽ
ſ₃ etiã filie addẽdo nouã dotẽ ad veterẽ:ſi enim tm̃ voluiſſet dare
animo compẽſandi cũ veteri ⁊ obligare ſe ad id in quo de neceſſi
tate vel alio mõ ſuccederẽt filij pͥmi matrimonij vt dicũt aduer
ſarij ſatis erat cõſultũ ſcđo viro ſi pr̃ ꝓmiſiſſet dotẽ franchã ⁊ li
berã a ſucceſſione liberoꝝ pͥmi mr̃imonij:qꝛ in eo in quo ſuccede
rẽt erãt obligati pater ⁊ eiꝰ heredes verbũ aũt noua fuiſſet appo
ſitu₃ ſine effectu aliqđ operãdi qđ nõ eſt dicẽdũ qꝛ minimum ver
bum in cõtractu appoſitũ nõ d₃ cẽſeri appoſitũ ſine effectu aliqđ
operãdi.l.ſi qñ.ff.de leg.j.⁊ pulchre in hoc loquitꝛ Bal.in ru.C.de
cõtrahẽ.emp.in.ix.q.ſi vero dicamus ꝙ noluerit dotẽ nouã cõſti
tuere tũc operatꝛ reſpectu filie ⁊ etiã melius cõſultũ erit ſecundo
viro preterea verbũ noua hoc ẽ ꝓprietate importat nec põt intel
ligi facta ꝓmiſſio dotis antique:l₃ eñ res antiqua renouetꝛ non
đr noua ſed antiqua:vt in.c.j.⁊ ibi colligitꝛ in notabilibꝰ de pͥhẽ.
lib.vj.videmus etiã ꝙ l₃ antiquũ feudũ renouetꝛ non đr nouũ ſed
antiquũ:vt in.c.j.⁊ ibi plene notatꝛ de vaſallo decrepite etatis cu₃
ſimi.⁊ eſt bona gl.pe.in cle.ſi.de reſcrip.¶ Preterea dicit Bal.in
l.fiſtulas.§.ſi.ff.de ꝯhen.emp.ꝙ noua res dicitꝛ res inſolita.igitur
nõ dicitur noua dos que iam fuerat data preterea l₃ circa ſolu
tionem dotis iã date que veniſſet ſoluẽda in ſecũdo matrimonio
iuxta id quod habetꝛ in aut.ſed q̃uis.C.de rei vxo.actio.fuiſſet al
teratus modus ſoluendi per ipſum patrem ſi voluiſſet ꝓmittere
de dote antiqua nõ dicebatur noua dos:qꝛ talis alteratio circa
obligationẽ qua fuiſſet mulier aſtricta nõ ꝯſtitueret nouã dotẽ
vt ꝓbatꝛ in.l.miles.§.pacem.ff.de re iudi.⁊ per plura notãter hoc
probat do.Pet.de ancha.in ſuo cõſil.mihi.lj.incipit.apparet ex
themate.vbi videndũ.⁊ l₃ in tali promiſſione ſit aliquid nouitatis
inductũ:⁊ ſic aliquo reſpectu poſſet noua dici iuxta id ꝙ habetꝛ
in.l.j.§.opus.ff.de no.ope.nunci.⁊ in.l.j.§.ſi quis ſimpliciter.ff.de
ver.ob.tñ in ſubſtãtia nõ diceretꝛ noua dos:vt voluit Pet.de an.
in.d.cõſi.arg.c.nouit.de appel.item non dicitur noua ſimpliciter
ſed ſcđm quid verba autẽ debent ſimpliciter intelligi ⁊ nõ ſcđm
quid.l.hoc legatũ.ff.de leg.iij.itẽ in potiori ſignificatu.l.j.§.qui in
perpetuũ.ff.ſi ager vectigal.vel emphy.pet.⁊ ſi quilibet vulgaris
interrogaretur intelligeret nouã dotẽ que de nouo ꝯſtituitꝛ facit
l.labeo.ff.de ſupel.lega.confirmãtur predicta ex alijs verbis que
poſtea ſequuntur dum dicit libera ⁊ francha a ſucceſſione libero
rum primi mr̃imonij dotẽ autẽ antiquã nõ potuiſſet ꝯcedere ita
liberã ⁊ frãchã:tñ qꝛ de ea nihil diſponere poterat qꝛ in totũ pti
nebat ad filium cui ſtipulatus fuerat ⁊ ipſe nihil habebat facere
vt dicit Bar.in.d.l.poſt dotẽ.in.iiij.q.ff.ſo.mat.tũ qꝛ l₃ nõ fuiſſet
ſtipulatus nõ potuiſſet pater nec filia nubẽdo ſcđo viro tollere di
ctã ſucceſſionẽ in dote antiqua data ĩ primo matrimonio in pre
iudicium filiorũ.iuxta no.in.l.hac edictali.C.de ſecũ.nup.igitur
vt illa verba ꝓprie verificentꝛ intelligantur de noua dote addita
ad primam nam aut pater erat obligatus:et tũc videtꝛ de ſuo ſol
uiſſe.d.l.ſi.C.de dot.promiſſio.⁊ ſupra plene dictum fuit aut non
erat obligatꝰ:⁊ tũc potuit vtẽdo hac liberalitate apponere dictã
12 cõditionẽ:†quia in donatione ⁊ traditiõe rei ſue põt quis quaſ
cunq₃ cõditiones vult adijcere.l.traditionibus.cum materia.ff.
de pactis.l.legem.C.eodem titulo ⁊ ſic potuit dare cum conditio
ne:ne filij primi matrimonij in ea ſuccederẽt.l.codicillis.§.mater
⁊ ibi nota.ff.de leg.ij.⁊ per Bar.in.l.ſi ita quis.§.ea lege.ff.de ver
bo.obligatio.cum ſimilibus.Et ſic dicta verba cõueniũt doti de
nouo date ⁊ nõ doti antique.Igitur cẽſetur noua dos promiſſa
⁊ ſoluta.Nam a verbis in dubio non eſt recedendum.l.nõ aliter.
ff.de leg.iij.⁊ dotibus eſt fauendum.l.in ambiguis.ff.de regu.iur.
⁊ in.c.fina.extra de re iudica.inſtrumentũ aute₃ conuentionis ſu
per ſolutione dotis ⁊ reſtitutiõe faciẽda ⁊ pro parte facta per pri
mum ſocerũ cõſtantie cũ patre ipſius conſtantie:neq₃ habet ꝓiu
dicare cõſtantie cui reſtitui debebat ⁊ non patri.vt per totum.C.
res inter alios acta.⁊ in.l.ſi vnus.§.ante oĩa.ff.de pac.⁊ in rubro
⁊ nigro.C.ne fili.pro patre.nec ipſi ſocero promittẽti.⁊ hoc quia
promiſit ⁊ ſoluit patri cõſtantie indebitũ vt per totũ.C.de condi
ctio.indebi.Nec obſtant verba appoſita in principio inſtrumẽti
13 dum dicitur.†Et certa ſciẽtia ⁊ nõ per errorẽ.Nam ad illa verba
reſpõdetur ꝙ ex quo allegatur in inſtrumẽto cauſa obligatoria
preſumitꝛ facta ex illa cauſa:⁊ non animo donãdi vt declarat no.
Bar.in.l.ſi.§.j.ff.de condi.inde.quia putauit ſe eſſe obligatum ex
illa cauſa:⁊ eo errore quo lapſus fuit ad ꝓmittẽdũ cenſetꝛ lapſus
ad ponendu₃ dictam clauſulam.l.doli clauſula.§.diuerſum.ff.de
noua.⁊ no.Bar.in.d.§.j.ſed in caſu nr̃o tollitꝛ omnis difficultas
qꝛ dictꝰ ſocer primi viri in inſtrumẽto ꝓuidit ꝙ caſu quo cogere
tur dictã dotẽ alteri ſoluere.⁊ ſic ab eo cõueniretꝛ dictꝰ pater cui
facta fuit ꝓmiſſio teneretur eũ defendere:⁊ ꝙ de euictione obli
gatus eſſet ⁊ ad conſeruandũ ipſu₃ indemnẽ:ex quo clare datꝛ in
telligi ꝙ valebat indebitu₃ ſoluere animo donandi in certis eñ
non certis locus eſt cõiecturis.l.continuus.§.cum ita.ff.de verbo.
obligatio.⁊ ſic patet ꝙ dictu₃ inſtrumẽtum in nihilo obſtat filijs
conſtantie primi matrimonij nepotibus ex filio prio viro ꝓmor
tuo dicti primi ſoceri cõſtantie dicti primi mr̃imonij.Quinimo
dictum inſtrumẽtum multum iuuat dictos nepotes quia conuẽ
ti a conſtantia matre tanq̃ heredes promittẽtis vt dicitꝛ denũcia
uerũt litem patri conſtãtie ſeu eius heredibus vt venirẽt ad de
fenſionem:vt ipſius non venientibus fuerunt condẽnati ad dictã
dotem ⁊ ſoluerunt:vnde iuxta conuẽtione₃ in inſtrumẽto cõten
tam competit eis actio de euictione ⁊ ob rẽ nõ defenſam.l.ex clau
ſula.ff.iudi.ſol.l.cũ ex cauſa.ff.de verbo.obligatio.cum vulgari
bus.¶ Nec habet obſtare ꝙ nõ fuit appellatu₃:quia clare appa
rebit quod fouebãt cãm iniuſtam quia actio filie competebat ex
inſtrumẽto dotali:ſed qñ quis fouet cauſam iniuſtam vel eſt du
bium:⁊ agit proprio nomine appellare non tenetur: ⁊ licet non
appellet poteſt agere de euictione.Ita voluit gl.ſingu.quam ibi
approbant Bar.Bal.⁊ Saly.in.l.herennius.§.gaia.ff.de euictio
⁊ tenet Pau.de leaza.⁊ ibi ſequitur Joan.de imo.in.c.fin.de em
ptio.et venditio.et Barto.⁊ docto.in.l.inuitus.C.de procurator.
Et ſic etiam ex iſto capite filij dicte conſtãtie ex primo matrimo
nio debent obtinere. Laus deo.

¶ Summarium.

☞ Utrum donatio omniũ bonorum ⁊ iurium valeat tam preſen
tium q̃ futurorum.

1 Donatio omnium bonoꝝ preſentium ⁊ futuroꝝ valet reſer
uata certa quantitate vel re.
2 Conſueta apponi veniūt in inſtrumēto lʒ nō reperianꝭ appoſita.
3 Monachus qñ efficiꝭ dominiuʒ ⁊ poſſeſſio bonorum monachi
transfertur in monaſterium.
4 In eccleſiam trāſfertur quaſi dominium ⁊ publiciana ſine tranſ
latione poſſeſſionis.
5 Laudum cum fuerit emologatum dicitur res iudicata ⁊ deciſa:
ita ꝙ non poſſit amplius in dubium refricari.
6 Laudum eſt nullum quando continet euidentem iniquitatem.
7 Autor non poteſt habenti cauſam ab eo preiudicare in iure rea-
li eo ignorante.

¶ Conſilium .cj.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpūs ſctūs illuminet intellectum.

Viſis duobus teſtamētis factis vt dr̄ a Guidone de camura oblatiōe facta ⁊ ꝑ Caſſandrā eiꝰ filiā laudo lato ⁊ ratificato inter Caſſā drā filiā .d. Guidonis ⁊ frēs ſuos patrueles ⁊ aliꝭ q̄ in facto pre- ſupponuntur in primis fundabo intētionē monaſterij ſup bōis oblatis ꝑ dictā Caſſandrā monaſterio ſctē Marie vallis vmbro ſe. deinde rn̄debo ad obiectiones q̄ in ꝯtriū ſūt. ¶ Et in ꝑmis re- perio ꝙ ſ anno .M.cccclxxxvi.xvij. Aprilis dicta Caſſandra ob- tulit ꝑſonā ſuā volēs vitā ⁊ ſeculū mutare ⁊ altiſſimo famulari. Itē oīa mobilia ⁊ imobilia q̄ reperienꝭ tpe mortis ſue mōaſterio ſctē Marie vallis vmbroſe: ⁊ .d. Abb. recipienti pro .d. mōaſterio ⁊ .do. Abbati recipiēti ⁊ acceptāti ꝓmiſit obediētiā ⁊ recepit eaʒ in cōuerſam ⁊ ꝯmiſſam dicti monaſterij. Itē obtulit ⁊ donauit oīa iura q̄ habebat cōtra poſſeſſores ⁊ hr̄des bonoꝝ patris virtu te ſnīe obtēte ī curia ꝑrātis. Et reſeruauit ſibi vſumfructū: ⁊ ius exigēdi credita ſua. ¶ Ex qbꝰ infero ꝙ potuit eo mō donare oīa bona mobilia p̄ntia futura: ⁊ iura q̄ obtulit ⁊ donauit. Nā nō in ſiſtēdo in verbis vna rōne ꝯcludēti ꝓbaꝭ ꝙ valuit donatio p̄ntiū ⁊ futuroꝝ nā nō donauit oīa iura: ſʒ aliqua reſeruauit. Igiꝭ vʒ donatio ⁊ reſeruatio ſm Bar. ī .l. ſtipulatio hoc mō ꝯcepta .ff. de
1 ver. ob. †Ubi dr̄ ꝙ vʒ donatio oīm bonoꝝ p̄ntiū ⁊ futuroꝝ reſer-
uata certa quātitate vel re ⁊ ſequunꝭ cōiter doc. Plura alia poſ- ſeʒ adducere q̄ ī hac .q. colligunꝭ ex late no. ꝑ p̄ceptorē dn̄m Alex. in .d. l. ſtipulatio: ſʒ q2 hoc eſt claꝝ: iō vlteriꝰ nō inſiſto. ¶ Ex qua ꝯcluſiōe p̄io infero ꝙ cū Guido pr̄ Caſſandre reliq̄rit dicte Caſ ſandre iure inſtitutiōis ꝓ dotibꝰ ſuis florenos octigētos ſoluen- dos futuro marito cū erit annoꝝ q̄ndecim lʒ eā poſtea maritaue rit ⁊ tm̄ dederit florenos quadringētos virtute legati ꝙ tūc erat extinctū ī quadrigētis ī dotē datis ⁊ nō in aliꝭ q̄dringētis. ita ꝯcludūt Old. Bar. ⁊ Bal. ī .l. luciꝰ. la ꝑma ꝑ illū tex. ff. de le. ij. Idē Bal. ⁊ Saly. in .l. filia legatū .C. de lega. Idē Bal. Pau. de ca. ⁊ do. Alex. in .l. hmōi. §. cū pr̄. ff. de le. j. Ubi dn̄s Alex. rn̄det ad obiectio nem quā facit Imo. q̄ ꝯtriū tʒ ī .d. l. luciꝰ. ſup q̄ nō inſiſto q2 iſta eſt cōis opi. ⁊ bn̄ defenſata ꝑ do. Alex. ⁊ ꝑ ꝯn̄s dicta iura fuerūt q̄ſi- ta dicto mōaſterio qm̄ dicta Caſſandra exp̄ſſe donauit iura q̄ ha bebat ꝯ hr̄des ⁊ poſſeſſores bonoꝝ p̄ris virtute ſnīe late in curia dn̄i ꝑrātis. quā ſnīam obtinuerat ꝓ reſiduo dicte dotis legate: vn̄ immediate fuit q̄ſita actio ꝑſonalis vtilis ſine ceſſione .l. illam .C. de dona. ⁊ no. glo. ⁊ doc. in .l. j. C. de acti. ⁊ obli. item cū competeret etiā hypothecaria: vt in .l. j. C. cōia de leg. ꝑ Bar. ⁊ doc. ī .l. j. ff. de le. j. cenſeꝭ illa ceſſa q̄ in inſtrumento oblationis ⁊ donatiōis eſt ap poſita obligatio bonoꝝ. iuxta .l. nomē. cū ibi no. C. q̄ res pig. obli. poſ. ⁊ maxime q2 ſub illis dictionibꝰ ⁊c. ſubintelligiꝭ ceſſio actio nū realiū perſonaliū ⁊ mixtarū q̄ de ꝯſuetudine ſolet in omnibꝰ ſimilibus inſtrumētis apponi: igiꝭ ſubītelligiꝭ ſub illa ꝯditione ⁊c. ſm Bar. ⁊ cōiter doc. in .l. gallꝰ. §. idē credēdū. ff. de lib. ⁊ poſth. quinimo ſi fuiſſet omiſſa p̄ſumereꝭ ꝑ errorē omiſſa ⁊ habeꝭ ꝓ ap poſita vt eſt caſus quo nō eſt dare meliorē in iure ſm bal. ibi in .l. fi. C. ō fideiuſ. ⁊ eſt tex. optimꝰ in .l. ꝙ ſi nolit. §. q2 aſſidua. ff. de edil. edic. cū ſi. ⁊ ſic ī dictis q̄dringētis florenis eſt fundata intētio mo naſterij quo ad poſſeſſionē ſeu podere de Fōtiano. Nā cū diceret ꝙ tpe oblationis dicta Caſſādra poſſidebat podere de Fōtiano nō eſt dubiū ꝙ cū reſeruauerit vſumfructū dicti poderis ꝙ ī mo naſteriū trāſlata fuit ciuilis poſſeſſio .l. q̄ſqs. C. de dona. ⁊ no. gl. ⁊ doc. in .l. iij. in prin. ff. de acq. poſ. ſʒ ī inſtrumēto oblatiōis ⁊ dona tiōis repio ꝙ tm̄ eſt reſeruatꝰ vſuſfructꝰ bonoꝝ de Bruuigliāno inter q̄ nō declaraꝭ an ꝯtineaꝭ dictū podere. Un̄ tm̄ ꝓcedit ꝙ vir tute vſuſfructꝰ ſit trāſlata ciuilis poſſeſſio reſpectu dictoꝝ bono rū inter q̄ ſi illud nō includereꝭ adhuc crederē poſſeſſionē trāſla- tā ⁊ ciuilē ⁊ naturalē ꝑ ꝯſtitutū. iuxta no. ī .l. ꝙ meo. in ꝑn. ⁊ ī .l. iij. in ꝑn. ff. de acq. poſ. ꝙ lʒ fuerit omiſſuʒ cū inſtrumētis oībꝰ dona tionū de ꝯſuetudīe tabellionū ſoleat apponi p̄ſumiꝭ ꝑ errorē ta- bellionis omiſſum: ⁊ hr̄ ꝓ oppoſito vt hr̄ in .d. l. ꝙ ſi nolit. ī §. q2 aſ ſidua ⁊ ī .d. l. fi. ⁊ ibi bal. C. de fideiuſ. Itē dʒ intelligi ſub illis cōdi tionibꝰ ꝓ qbꝰ ⁊c. iuxta plene no. ī .d. l. gallꝰ §. idē credēdū. ⁊ in ter minis dicit no. Io. an. in addi. ſpe. in titu. de inſtru. edit. §. inſtru.
2 mentū. v. ꝙ ſi a ꝯtrahentibus †ꝙ ꝯſueta apponi veniūt lʒ nō reperiā
tur appoſita .l. ꝙ ſi nolit. §. q2 aſſidua. ff. de edi. edic. ⁊ p̄nt addi qm̄ inſtrumētū pōt extēdi ad ſenſuʒ ſapiētis q̄ clauſula adijciꝭ ad tol lēdū dubietatē: lʒ ſine illam veniāt: ⁊ inter alia enumerat Io. an. clauſulā cōſtituti in ꝯtractu emptionis ⁊ vēditiōis. Iteʒ in ꝯtractu do natiōis. Igiꝭ dicēdū eſt ꝙ haberi dʒ dicta clauſula ꝯſtituti ꝓ ap poſita. ad idē eſt tex. quo nō eſt dare ī iure meliorē ſm Bal. in .c. cū M. ferrarīēſis. de ꝯſti. ⁊ ibi etiā Mod. ⁊ erit vtile etiā talē ꝯſuetu dinē allegare ⁊ ꝓbare vl̄ ꝑ teſtes vl̄ ꝑ ꝓductionē multoꝝ īſtrumē- toruʒ ad hoc vt ꝓbeꝭ poſſeſſio tranſlata ꝓpter ea q̄ infra dicam.
3 †¶ Preterea dico ꝙ ſicut qñ qs efficiꝭ monachus trāſferꝭ ⁊ dn̄iū
⁊ poſſeſſio bonoꝝ monachi in mōaſteriū vt in .l. ſi adoptauero. ⁊ ibi Bar. ff. de ꝑca. ⁊ ꝑ Bart. ī aut. ſi qua mulier. C. de ſac. ſan. eccle. ⁊ Bar. in aut. ingreſſi. C. eo. ti. Idē qñ qs mutādo habitū ⁊ vitaʒ offert ſe ⁊ ſua eccl̄ie regulari: vt voluit Bar. ⁊ ſequunꝭ Mod. in .l. cū hr̄des. §. itē qñ. ff. de acq. poſ. vbi late Arc. p̄ceptor meꝰ eodem modo dr̄ tranſlatū dn̄iū ex titulo habili dona. ⁊ fict. tradit. ꝑ cō- ſtitutū iuxta .l. traditionibꝰ cū materia. C. de pact. q̄nimo q̄tū ad trāſlationē dn̄ij eccl̄iaʒ ex titulo donationis trāſferꝭ dn̄ium ⁊ nō fuit opus traditiōe vera vel ficta q2 ip̄o iure ſine aliqua traditio ne trāſferꝭ. caſus eſt clarꝰ in .l. fi. C. de ſac. ſan. eccl. ⁊ ibi tenēt oēs et hoc ſi ꝓbabiꝭ ꝙ tpe oblatiōis dicta Caſſandra eēt dn̄a alꝭ ſecꝰ. vt in regula nemo plus iuris cū materia. ff. ō reg. iu. ꝙ aūt in ꝑſona Caſſandre ꝓbeꝭ dn̄iū vr̄ dn̄di. nā vt dr̄ ī p̄ūcto ꝓbaꝭ poſſeſſio .xx. an. Itē ꝓbaꝭ p̄io titulꝰ pro herede. q2 diciꝭ ꝙ occupauit tanquā bona materna. Idē titulꝰ ꝓ dote q2 dedit in dotē. demū titulꝰ ꝓ donato in eccl̄ia. Un̄ in poſſeſſiōe .xx. ann. iūctis dictis titulis ꝓ- baꝭ dn̄iū. arg. l. pōpo. §. j. ⁊ §. in dotē. ff. de acq. poſ. iūctis notatis ꝑ Bar. in .l. rē alienā. §. pignoribus. ⁊ in .l. traditionibus ⁊ vſuca- pionibꝰ cū materia. C. de pac. Et caſu quo dn̄iū nō ꝓbareꝭ ꝓbaꝭ quaſi dn̄iū. qñ ſicut ī eccl̄iaʒ ip̄o iure ex ſolo titulo donatiōis ha bito a dn̄o trāſferꝭ dn̄iū ita ex habito a nō dn̄o bona fide trāſfer tur quaſi dn̄iū ⁊ cōpetit publiciana. ar. l. clauibꝰ. ff. de ꝯtrahē. emp. ⁊ p̄io ꝓcedit ſine dubio ſi dicamus poſſeſſionē trāſlatā vel ꝑ con- ſtitutū vel q2 obtulit ſe in cōuerſum vt dictū eſt .l. eū q in prin. ⁊ in
4 l. j. in fi. cū ſeq. ff. de publi. †Quinimo ſm opinionē multoꝝ ī eccle
ſiaʒ trāſferꝭ q̄ſi dn̄iū ⁊ publiciana ſine trāſlatiōe poſſeſſionis ſm Inno. in .c. in p̄ntia. de ꝓba. ⁊ ſequiꝭ do. Ant. in .c. ij. extra de ꝯſue. ⁊ hāc opinionē dicit equiorē Ang. in .l. ſiue aūt. §. ſi ſeruꝰ. ff. de pu blicia. licet plerīqꝫ ꝯ vt ponit do. Abb. ī .c. ij. de ꝯſue. Sed in caſu noſtro q2 ip̄a Caſſandra titulo poſſidebat vt dcm̄ eſt ⁊ habebat q̄ſi dn̄iū fuit indubitāter trāſlatū. ſine traditiōe poſſeſſiōis. arg. d. l. j. in fi. cū ſeq. ⁊ .l. cū ſp̄ōſus. §. is cuiꝰ. ff. de publicia. Nā ſic quaſi dn̄iū ꝙ erat apud defunctū trāſferꝭ in hr̄dē ſeu fideicōmiſſariū vniuerſalē ſine apprehēſiōe poſſeſſiōis vt in dictis iuribꝰ. ita ī ec- cleſiā. ⁊ ita pluries ꝯſuluit genitor meꝰ ⁊ eſt v̄a opi. ¶ Ex qbꝰ cō cludiꝭ ꝙ reſpectu poſſeſſiōis ſeu poderis de quo agimꝰ eſt funda ta intētio monaſterij p̄io in rei vēdicatiōe ſi ꝓbaꝭ ꝙ Caſſandra erat dn̄a ſi v̄o ꝙ tm̄ erat quaſi dn̄a tūc eſt fundata in publiciana. Si vero ꝙ tm̄ poſſidebat ⁊ poſſeſſio tm̄ fuit trāſlata in ꝯditione canonis reintegrāda .iij. q. j. ō quo ego latiſſime dico in .l. rē q̄ no bis. ff. de acq. poſ. Bar. Quibꝰ fundamētis factis ī fauorē mona- ſterij deueniēdū eſt ad ea q̄ ī ꝯtriū obijciunꝭ. ¶ Et in ꝑmis obijci tur ſʒ teſtm̄ factū ꝑ Guidonē patrē Caſſandre ꝓp ꝙ dr̄ ꝑmū fuiſ ſe reuocatū. vt in §. poſteriore. iſti. qbꝰ modis teſta. infir. ⁊ ī .l. ſi qs in ꝑn. teſtamēti. ff. de lega. iij. Et ꝑ ꝯn̄s ꝙ legatū octingētoꝝ flore norū factū ꝓ dotibꝰ dicte Caſſandre eſt reuocatū .l. ſi iure cū ma- teria. ff. de leg. iij. ¶ Sʒ ad hoc rn̄deꝭ ꝙ teſtm̄ fuit nullū multipli ci rōne. ¶ Primo q2 in eo filia fuit p̄terita. vt in autētico vt cum de appellatione cognoſciꝭ. §. aliud quoqꝫ capitulū. ⁊ per gloſſ. in autētico de heredibus ⁊ falſi. §. exheredatos. tradiꝭ in .l. poſthu- mo. C. de contra tabu. ¶ Secūdo fuit nullū quia teſtes non fue- runt rogati .l. hac ꝯſultiſſima. in principio. C. de teſtamē. ⁊ in .l. he redes palam. §. in teſtamentis. ff. de teſtamen. nec preſumiꝭ rogitꝰ teſtiū quia eſt ſolennitas extrinſeca. vt cōcludūt Dy. Cy. ⁊ Bart. in .d. l. heredes palam. §. in teſtamētis. ⁊ Bar. in .l. ſciendum. ff. de verbo. obligatio. ¶ Tertio eſt nullum ex defectu numeri teſtiuʒ quia licet ſeptem teſtes fuerint adhibiti ex .vij. tres fuerūt mulie res que nō poſſunt eſſe teſtes in teſtamentis. inſtitu. de teſtamen. ir. §. teſtes. ⁊ in .l. qui teſtamento. §. mulier. ff. eodem titulo. ⁊ ſic re manent quatuor qui nō ſufficiūt cum requirantur ſeptem .l. hac conſultiſſima. in principio. C. de teſtamen. cuʒ ſimilibus cōtra te ſtamentum etiā facit magnam preſumptionem quia ex teſtibus ſunt propter illud cōdemnati ex eo ꝙ falſum depoſuerunt. iuxta no. per Bal. in .l. lucius. ff. de his qui notā. infa. Nec ob. ꝙ teſtamē tum dicatur factū tempore peſtis: ⁊ ſic videatur propter vrgētem neceſſitateʒ remiſſa ſolēnitas in teſtādo. ar. eius ꝙ ponit Bar. in .l. j. ff. de bo. poſ. ex teſta. mili. ⁊ tenet Bal. in .l. fi. C. de teſt. ⁊ Cuma. in .l. cōficiunꝭ. §. codicilli. ff. de iure codi. vbi dicit hanc opinioneʒ

eſſe equiorē.qm̄ reſpondeo primo ꝙ iſta opinio nō eſt cōis:nā cō-
trarium tenet Ang.in.d.§.codicilli.per illū tex.qui hoc bene pro
bat dū dicit.Nō enim ſi ſufficiētiā teſtamentū facultatem nō ha
buit ⁊ hoc eſt magis de mēte Bart.i.d.l.j.idē tꝫ Paul.de caſt.i.l.
caſus per illū tex.C.de teſta.⁊ Ludo.roma.in aut.ſimiliter ī repe
titiōe.C.ad.l.fal.in.xxxiiij.ſpeciali in vltimis voluntatibus.Idē
Jaco.de belui.in aut.qui.mo.natu.effi.ſui.Idem tenet Rapha.⁊
Paul.de caſt.in.l.fi.C.de teſtamē.quos ibi ſequiť preceptor meus
dn̄s Alex.⁊ reſpondet ad obiecta in cōtrariū.¶Preterea lꝫ eſſet
diſpenſatuꝫ aduerſus numerū teſtiū de qua ſolēnitate loquūtur
doc.nō cēſetur diſpenſatū aduerſus aliā ſolennitatē rogitus te-
ſtiū.Itē inſtitutio vel exheredatio filioꝝ que etiā reddit teſtamē-
tū nullū vt dictū eſt.⁊ ſic patet ꝙ dictū teſtamentū tāq̄ nullum
nō haberet aliquo modo obſtare.¶Secūdo obijcitur laudū la-
tum in quo ꝓnunciať primū teſtamētū reuocatū ⁊ ſcđꝫ validū ⁊
ſic dicti heredes fuerūt abſoluti a ſnīa lata ī fauorē Caſſandre ⁊
annullate fuerūt ſnīe late ⁊ Caſſandre perpetuū ſilētiū impoſitū
5 †qđ laudū cū fuerit emologatū dř res iudicata ſꝫ Dy.⁊ bar.ī.l.j.
ff.de re iudi.traditur ī.l.cū antea.⁊ in.l.cū in arbitris.C.de arbi.
⁊ ſic vř res deciſa ita ꝙ nō poſſit amplius in dubiū refricari.l.res
iudicata.ff.de reg.iur.⁊ in.l.j.cū ibi plene no.ff.de re iudi.cū ſimi.
Ad qđ fundamētū reſpondeť in primis reſpectu dicte poſſeſſio-
nis de fontiano nō narrať an venerit in cōpromiſſū vel non:⁊ qđ
fuerit laudatū tn̄ dici poteſt ꝙ nō potuit ꝑiudicare iuri reali iā
queſito monaſterio faciēdo ꝯpromiſſuꝫ ſine eius conſenſu:vt ī.l.
ſepe.ff.de re iudi.⁊ ibi Bar.late ī.ij.q.item etiā reſpectu actionis
que ꝯpetebat ad dotes nō dicitur ſuper quibꝰ excep.fuerit factū
cōpromiſſuꝫ qꝛ ſuper iductis nō potuit fieri nec factū nō valuit
niſi expreſſe fuerit renūciatū ſententie:vt in.l.ſi cā cognita.⁊ ibi ꝑ
bar.⁊ moder.C.de trāſac.Sed tn̄ ēt ex alijs dico ꝙ laudū fuit nul
lum qm̄ vnus ex arbitratoribus ſeu arbitris fuit mōachus q nō
potuit eſſe arbiter vel arbitrator ſine ꝯſenſu ſui abbatis.¶Pri
mū ꝙ nō poſſit eſſe arbiter tenet gl.in.l.pediꝰ.ff.de arbi.niſi abba
te iperāte ⁊ ꝓ vtilitate ſui monaſterij ſm̄ Spe.⁊ Jo.an.in ti.đ ar
bi.§.ſequiť.ver.qđ de ſimplici ⁊ do.Ant.⁊ alij in.c.qntauallis ex-
tra de iureiur.¶Scđm ēt ꝙ nō poſſint eſſe arbitratores ſine licē
tia abbatis tꝫ Spe.⁊ Joā.and.in.d.ver.qđ de ſimplici.Idē tenet
do.Ant.in.d.c.qntauallis in differētia pri.ſi eius verba intelligā
tur.Nā dn̄s Ant.primo dicit referendo ſpeculatorē ⁊ Jo.and.ꝙ
nō pōt eſſe arbiter niſi pro vtilitate monaſterij ⁊ de licētia abba-
tis ſicut nō pōt eſſe procurator:vt in.c.ij.de poſtula.Subdit mul
to fortiꝰ nō pōt eſſe arbitrator illo caſu extra caſuꝫ vtilitatis mo
naſterij.Unde cū dn̄s Anto.poſt Specu.primo velit ꝙ duo req-
rātur ad hoc vt poſſit eſſe arbiter.Primū ꝙ abbas imperet.Se-
cundum pro vtilitate mōaſterij licet dicat ꝙ dicto caſu poſſit eſ-
ſe arbitrator extra caſum vtilitatis monaſterij:tamē includit ꝙ
abbate ipetrante qꝛ alias dixiſſet etiā ſine licentia abbatis:⁊ alſ
ſuper dicto dn̄i Ant.habui contentionē cū magno doctore q tā-
dem ꝯfeſſus eſt me dicere veritatē.Et hāc opinionē ꝙ ſine licētia
nō poſſit tꝫ Pau.in cle.j.de reſcrip.⁊ ſequitur do.Abb.ī.d.§.qui
tauallis differentia.vj.vbi alleg.Jo.de lig.idē tenuiſſe.⁊ text.ī.c.ij.
de teſta.in.vj.vbi ſine licētia nō pōt eſſe executor qđ eſt officiū piū
Idē tenet Jo.de imo.in.d.c.quintauallis.differentia nona.Ideꝫ
tenet Cy.⁊ Bal.ī.l.ſi q ex cōſenſu.C.de epiſ.audiē.Et ſic pꝫ ꝙ eſt
cōis opi.lꝫ aliq ꝯ.⁊ ita alias obtinui Piſis ⁊ fuit ſnīa lata p do-
ctiſſimū iuriſcōſultū ad quē delata fuit cā ad ꝯſiliū ſapiētꝫ.¶Ex
qbꝰ īfero ꝙ laudū eſt in totū nullū.l.pedius.ff.de arbi.no.Spec.
in ti.de arbi.§.pōt aūt ver.qđ ſit ꝯpromiſſuꝫ.⁊ tenet Alberi.poſt
Ubertū de bobio in.d.l.pediꝰ.⁊ Bar.in.l.grece.§.illud.ff.de fide
iuſſoribꝰ.¶Preterea laudū eſt nullū ex duplici cā.Nam eſt nul-
lum qꝛ ſi crediderūt ꝓut expſſerūt ꝙ ſcđꝫ teſtamētū eſſet validuꝫ
moti fuerūt ex cā manifeſtiſſime falſa.Igiť laudū eſt nullū.ſicut
dicimꝰ in ſnīa in.l.ſi is ad quē.ff.de acquirē.here.⁊ conſuluit Pe.
de anc.in ſuo cōſilio mihi.cxiiij.qđ fuit cōfirmatū per cōſiliū col-
6 legij Paduani vt habeť in conſilio ſequē.ccxiiij.⁊ †cōcludūt etiā
eſſe nullū laudum qn̄ cōtinet euidētē iniquitatē prout in caſu no
ſtro quoniā clarū erat ꝙ ſcđꝫ teſtamentū non valebat ⁊ ita ꝓnū-
ciatum iam eſt ⁊ ſentētiatū.Unde etiā ꝑpter euidentē iniqtatē
⁊ etiā enormiſſimā leſionē laudum erat indubitanter nullū ꝓut
not.determināt illa duo notabilia cōſilia ⁊ Pe.de anch.ī ſua diſ
putatione q̄ incipit.Cū.c.laicꝰ.⁊ Ange.in ſua diſputatione que
incipit.Duo adinuicē litigātes.⁊ firmat Bal.ī.c.inter pares.de
l.corradi ⁊ bal.ī.l.fi.C.de cōtrahē.emp.⁊ Bal.in ſuo cōſilio qđ in-
cipit.Premitto ad euidentiam.⁊ dn̄s Ant.⁊ dominus Abb.in
c.qntauallis.de iureiurā.ī quibꝰ locis plene traditur vbi eſt vidē
dū.Itē videť ꝙ dicta Caſſandra nō potuit cōpromittere ſine li-
cētia ſui ſupioris lꝫ bōa fuiſſent affecta ⁊ etiā perſona vt fieret cō
promiſſuꝫ tn̄ nō vt fieret ſine autoritate ſuperioris.arg.eorum q̄
not.Spec.in tit.de ſtatu monachoꝝ.§.j.ver.xij.⁊ Bal.poſt Jaco.
de rauē.in aut.cauſa q̄ fit cū mōa.C.de epiſco.⁊ cle.Item tale lau-
dum latū ignorāte monaſterio cui erat ius queſitū nō poterat ꝑ
iudicare vt.l.ſepe cum materia.ff.de re iudica.⁊ in.l.ij.C.qbus res
iudica.nō nocet.Igitur tale laudū in ꝑiudiciū maxime monaſte
rij nō videť aliquo modo poſſe allegari cum etiā fuerit nullū vt
dixi.¶Tertio ⁊ vltimo allegať ꝙ lꝫ laudū fuiſſet nullum tn̄ fuit
emologatū a dn̄a Caſſandra ⁊ ſic licet nō valeret in vim laudi po
teſt valere in vim pacti.vt voluit gl.cōmuniter approbata in.l.ij.
C.cōmunia vtriuſq̄ iudi.vbi late ꝑ doc.⁊ tradit dn̄s Abb.ī.c.exa
minata.de cōfirma.vtili vel inutili.⁊ ī.c.dilecti.ꝓpe finē extra
de arbitris.¶Ex quibus videtur inferendū ꝙ cū apud dominā
Caſſandrā eſſent iura directa ⁊ nō probeť ꝙ aduerſarij ſcirēt ob
lationem factaꝫ:⁊ per cōſequēs videatur preſumēda ignorātia.l.
veriꝰ.ff.de ꝓbatio.ꝙ ipſa potuerit emologare ⁊ pacto gratuito
remittere dictū debitū ꝓut videť eſſe magis ꝯmunis ꝯcluſio doc.
in.l.ſi cū emptore.ff.de pac.⁊ in.l.fi.ff.de tranſac.vbi videndū.Sed
ad hanc vltimā queſtionē ⁊ obiectionē reſpōdeo multipliciter ⁊
primo reſpectu poſſeſſionis ⁊ ſic iuris realis.ſ.dominij vř quaſi di
7 cta Caſſandra nō potuit mōaſterio ꝑiudicare† qm̄ autor nō pōt
habēti cauſam ab eo preiudicare in iure reali eo ignorāte:vt ī.d.
l.ſepe.⁊ ibi Bar.in.ij.q.⁊ maxime per pactū.l.ſi vnus.§.an̄ omnia
ff.de pac.nec in tali iure locū hꝫ.l.iij.C.de noua.prout declarant
Pe.Cy.⁊ Bal.in.l.cū tibi.C.de here.vř actio.vēdi.⁊ ſic nō obſtāt
no.in.d.l.ſi cū emptore.ff.de pac.cū ſimi.Preterea ēt ī caſu noſtro
iſta Caſſandra mutauit vitā ⁊ ſeculū reliqt volēs altiſſimo famu
lari obtulit ſe abbati vallis vmbroſe recipiēti ⁊ acceptāti in obla
tā ꝯmiſſam ⁊ cōuerſaꝫ oīa ſua bona p̄ntia ⁊ futura exceptis qbuſ
dā iuribꝰ.Itē ꝓmiſit obediētiā ⁊ habitū mutauit vnde dꝛ plene
trāſlata ad eccleſiā regularē de qbꝰ trāſlatis loquunť doct.in cle.
j.de deci.⁊ glo.in.c.vt lex cōtinētie.xvij.q.j.⁊ Bal.in aut.īgreſſi.C.
de ſac.ſan.eccle.⁊ Jo.de imo.ī.c.ꝙ ad te.extra de cleri.cōiug.ī fin.
de qbus iudicādū eſt vt de monachis vt tradiť in dictis iuribꝰ ⁊
per do.Abb.ī.c.nō eſt de regula.Et ꝑ cōſequēs lꝫ deberet fieri cō
promiſſuꝫ nō poterat fieri ſine licētia ſuperioris vt per Bal.ī.d.
aut.cauſa que fit cū monacho.⁊ per Inno.⁊ Joā.and.in.c.ī pre-
ſentia.de ꝓba.⁊ ſic etiā nō potuit ratificare in ꝑiudiciū monaſte-
rij eo nō cōſentiēte:huic em̄ Caſſandre ſolū obijci poterat ꝙ ī do
mo ꝓpria habitat ⁊ nō in religione ꝑ tex.ī.c.penul.de priuile.Sꝫ
illud.c.loqť de nō reliquētibꝰ ſeculū ⁊ nō offerētibꝰ ſe ⁊ ſua ſꝫ Jo.
and.⁊ clariꝰ dn̄ꝫ Abb.ī iſta q̄ſtione nō deficiebat niſi habitatio ī
religiōe ⁊ in domo religioſe vixit obediētiā ꝑpetuā ſeruauit ⁊ ſic
erat ſub obediētia abbatis.Igiť ſine illiꝰ licētia nō potuit cōpro
mittere arg.eoꝝ q̄ dicit Spe.in ti.de actore.§.j.ver.itē excipitur cō
tra actorē qđ eſt monachꝰ.⁊ ſic ēt nō potuit ratificare.Alio etiaꝫ
modo rn̄deť nā Bar.⁊ doc.ī.l.cū heredes.§.itē quero.ff.de acqui.
poſ.vt dixi volūt ꝙ ꝑ iſtos oblatos ⁊ cōuerſos queriť ēt dominiū
⁊ poſſeſſio ſine traditione ꝑ.l.ſi adoptauero.ff.de preca.⁊ ſic ſicut
qn̄ qs dat ſe ī adoptionē adoptāti acquirūť iura directa:vt iſti.
de acqſi.ꝑ arroga.circa prīc.⁊ ibi h̄ declarat Jo.Fabri.igiť ⁊ hoc
caſu.Nā in acqrēdo equiparanť monachis vt dictū eſt qꝛ querūt
iura directa ſꝫ Jo.an.poſt Inno.in.c.in preſentia.de proba.Si
ergo iura directa fuerūt trāſlata Caſſandra non potuit aliq̄ mō
ꝑiudicare dicto mōaſterio qꝛ nullū ius remāſerat apud eā ſꝫ po-
ſito ꝙ fuiſſet laica adhuc dico ꝙ talis ratificatio q̄ hꝫ vi pacti no
cere nō potuit qm̄ ex quo ceſſio facta fuit ad vtilitatē ceſſionarij
nō potuit ceſſiōariꝰ paciſci cū debitore ſciēte ceſſionē factā caſus
eſt a ꝯtrio ſenſu ⁊ ibi doc.ī.l.ſi cū emptore.ff.de pac.Bar.ī.l.mulier
§.ex aſſe.ff.ad treb.Sꝫ ī caſu nr̄o aduerſarij habebant notitiā di-
cte ceſſiōis pꝫ qꝛ ī iudicio an̄ agitato ꝓcurator partis aduerſe op
poſuit de iſta ceſſione cuius acta fuerūt ꝑ pn̄cipalē ratificata ⁊ in
dubio ꝑſumiť ciꝰ noticia ex quo illa ratificauit vt eſt caſus queꝫ
ibi ad h̄ pōderat Bal.in.l.vnica.C.ſi in cōi eadēq̄ cā in īteg.reſti.
poſtu.Et ꝓbať ex dictis Barto.in.l.j.circa fi.ff.quēad.teſta.ape.⁊
Pau.de ca.in.l.ne in arbitris.C.de arbit.⁊ late do.Alex.ī.l.ſi ita
ſtipulatus.§.griſogonꝰ.ff.de ver.obli.⁊ maxime rōne ſtricte cōiun
ctionis ⁊ cōſanguinitatis.l.octaui.ff.vn̄ cogna.l.de tutela.C.de in
integ.reſti.ti.gn̄ali.Ex quibꝰ patēt reſolute obiectiōes que fiunt
contra monaſterium ⁊ ita concludo in premiſſis. Laus deo.
Bartho.ſoci.J.U.doc.Seneñ.

¶Summarium.

☞An ſcriptura priuata faciat plenā probationē.Itē quid impor
tet verbum hereditare.Itē an ſpurij dicātur de caſato nouo vel
familia.Item qn̄ teſtator legat aliquam rem ad vſum vel vſum-
fructum titio donec vixerit cenſeatur etiam legare propietatem.
1 Scriptura priuata plene probat ex forma ſtatutorum.
2 Scriptura priuata facit plenam probationem quādo in tali ſcri
ptura continetur aliquem promittere aliquid dare vel facere.
3 Statutū tollit exceptionē doli q̄ cōpetit ꝯ ꝓmiſſionē ſine cauſa.
4 Statuta ſunt ſm̄ vulgarem modū intelligenda ⁊ interpretāda.
5 Verbum hereditare idem importat ꝙ ſuccedere ⁊ eſt vulgare.
6 Succedere diciť ille q̄ ſuccedit in ius alteriꝰ in qua re ꝑticulari ſi

ne per viam contractus ſiue per viam vltime voluntatis.
7 Verbum hereditare capitur pro ſuccedere ſingulariter in domo
per viam contractus donationis inter viuos.
8 Domus eſt verbum equiuocum ⁊ non ciuile.
9 Spurij dicuntur de domo caſata ⁊ familia
10 Teſtator quando legat aliquam rem ad vſum vel vſumfructum
donec vixerit cenſetur legare proprietatem.
11 Expreſſio nihil operatur ſed facta cēſeꝛ cauſa dubitatiōis tollē
de q̄n exprimiꝛ illud qđ tacite ineſt ex tacita voluntate teſtatoris.

¶Conſilium.cij.

¶Dn̄s labia mea aperiat ⁊ ſpiritꝰ ſanctꝰ illuminet intellectū.

Viſis ſcripta compoſitiōis facte inter Bartholomeū ⁊ Jacobū de ſtiatis teſtamē
to dicti Bartholomei ⁊ alijs q̄ in facto narrāꝛ pro de
ciſione preſentis heſitationis in primis duo ſunt ꝯſiderāda. Pri
mū de validitate dicte ſcripte. Scđm effectu dicte ſcripte reſpe
1 ctu domus de q̄ q̄riꝛ. ¶†Circa pͥmū dico ꝙ qcqd ſit de iure cōi đ
q̄ late in.l.admonēdi.ꝑ bar.⁊ moder.ff.de iureiu.dico ꝙ dicta ſcri
ptura lꝫ priuata plene ꝓbat ex forma ſtatutoꝝ prout clare diſpo
nit ſtatutū poſitū ſub rub.de ſcripturis ꝑuatis icipit.Statuimꝰ
ꝙ omnibꝰ ⁊ ſingulis ſcripturis ⁊c.Vn̄ dicta ſcripta ꝯfecta a bar.
⁊ Jaco.ꝓmittētibꝰ ꝯtēta i ſcripta ꝯtiet ꝓmiſſionē de dādo illis
de caſata de ſtiatis:lꝫ ſtatutū vult ꝙ quādo ſcriptura cōtinet ꝓ
miſſionē de dādo vel faciēdo lꝫ priuata faciat plenā fidē.Igiꝛ in
caſu noſtro dicta ſcripta plene ꝓbat.potuit em̄ ſtatutuꝫ facere ꝙ
ſcriptura priuata plene probet vt eſt caſus ⁊ ibi no.in.c.cum di
lectꝰ de fide inſt.⁊ tradit Jo.and.poſt Martinū ſili.in addi.ſpe.
in tit.de fide inſtr.i magna addi.v.vij.ſupplemētū.⁊ Bal.i ru.de
fide inſtr.idē Pet.de anch.i repeti.c.j.de cōſti.in.x.q.prin.Nec ob
ſtat ꝙ reſpectu Baldaſaris ⁊ alioꝝ de caſato facta fuerit eis ab
ſentibꝰ q̄m iuſtū ē reſpectu ꝓbatiōis ēt de iure ꝯmuni imediate ꝙ
ſcriptura ꝑuenit ad manꝰ abſentis qꝛ ſꝑ loqꝛ ꝓbat.l.publia.i fi.
ff.depoſiti.no.Bar.⁊ Pau.de ca.i.l.nuda.ff.de dona.⁊ Bal.i.l.vni
ca in.iij.col.C.de ꝯfeſ.⁊ Bal.in rub.C.de ꝯſti.pecu.Preterea hoc
obſtaculū tollit ſtatutū qꝛ vult ꝙ ꝓbet ēt lꝫ ſcriptura facta fuerit
abſente ꝑte in fauorē abſentis.Sꝫ iterū obſtare videꝛ.Nā lꝫ ſtatu
tū dicat ꝙ plene ꝓbēt cōtēta in eis cōtra ſcribētes ⁊ eoꝝ heredes
tn̄ ſtatutū nō videꝛ ꝑ hoc iducere ꝙ ex tali ſcriptura iducaꝛ obli
gatio i fauorē abſentis ⁊ ſic dōatio.l.abſenti.⁊ ibi no.ff.de dona.
Itē nec pōt dici ꝙ qlibet ipſorū ſtipulatꝰ fuerit illis de caſata qꝛ
alteri ſtipulari nemo pōt neqꝫ paciſci.l.ſtipulatio iſta.§.alteri.⁊
ibi no.ff.de v.ob.ſꝫ qcqd ſit de iure cōi dico ꝙ p̄dicta tollūꝛ ꝑ ſta
2 tutū ſub rub.de ſtatu.priua.ꝙ clare vult ꝙ†q̄n in ſcriptura ꝑua
ta cōtineꝛ aliquē ꝓmittere aliqd dare vel facere ꝙ talis ſcriptura
facit plenā ꝓbationē lꝫ cōfecta fuerit abſente parte ꝯ ſcribētes ⁊
eorū heredes ēt ſi cauſa appoſita non eſſet ⁊ ſic abſentia nō nocet
quominus dicta ꝓmiſſio de dādo dictā domū valeat.Nā licet i
duci poſſit ꝙ obligatio abſenti queraꝛ:vt i.c.ſi tibi abſenti.de ꝑ
ben.in.vj.Igiꝛ ⁊ ſtatuto:vt.l.omnes populi.ff.de iuſti.⁊ iure.Et
ſi dicaꝛ ſtatutū loquiꝛ reſpectu ꝓbationis nō autem exprimi re
ſpectu obligatiōis iducēde iſta aūt multū differūt.l.publi.in fi.
ff.depoſi.⁊ ibi notaꝛ ⁊ tradiꝛ in.l.nuda.ff.de dona.Ad hoc reſpō
deo ꝙ imo intētio ſtatuētiū fuit ꝙ ēt p̄iudicaret reſpectu obliga
tiōis iducēde.iſta cōclu.probaꝛ.¶Primo quia dicit plena fides
adhibeaꝛ ⁊ probationē faciāt.ex quo em̄ dicit plena fides.loquiꝛ
reſpectu obligatiōis iducēde.¶Scđo loco dū dicit.⁊ ꝓbationē
faciāt.loqꝛ reſpectu ꝓbationū.alias dicta verba ⁊ ꝓbationē fa
ciāt.nihil opareꝛ ꝯ.l.ſi q̄n.ff.de leg.j.⁊.c.ſi papa de priuilegijs i.vj.
¶Tertio qꝛ ēt ſtatutū dicto caſu reſpectu ꝓbatiōis lꝫ fuiſſet ab
ſens ſtatutū nihil operareꝛ cū ⁊ ſcriptura facta ꝑte abſēte ꝯ ſcri
bentē ſꝑ ꝓbet iuxta no.ꝑ bar.⁊ Paul.de ca.in.l.nuda.ff.de dona.
Igiꝛ loqꝛ reſpectu effectualis ꝓbationis.ſ.reſpectu obligatiōis
inducēde.¶Quarto ad quid ſtatutū inueniſſet ꝙ ſcriptura pro
baret ꝓmiſſionē de p̄ſenti de dādo vt da.vel ſe ꝓmecte:lꝫ ꝑs eſſet
abſens tēpore ſcripture ⁊ ꝓmiſſionis ex quo promiſſio nō valeret
qꝛ ſcriptura ꝓbaret ꝓmiſſionē factā tēpore ſcripture abſenti.d.l.
abſenti.ff.de dona.cū ibi no.⁊ per glo.⁊ doc.in.l.illud.C.de ſacro
ſan.eccle.Vnde nō eſt cēſendū ꝙ ſtatuētes dicto caſu intellexerit
de ꝓbatione ſine effectu aliquid operādi.d.l.ſi quando ⁊ ꝑ Bar.
3 in.l.iiij.§.p̄tor ait.ff.de noui operis nunciatione.¶†Quinto eui
denter oſtendiꝛ ꝙ ſtatutū vult ꝙ plena fides adhibeaꝛ etiam ſi in
ſcriptura promiſſiōis dādi vel faciēdi nulla ſit appoſita cauſa ⁊
ſic tollit ſtatutū exceptionē doli que cōpetit ꝯtra ꝓmiſſionē ſine
cauſa iuxta.l.ij.§.circa.ff.de doli exceptiōe.que exceptio cōcernit
nullitatem obligationis ⁊ debiti ⁊ non probate promiſſionis:vt
in.l.cū de indebito in fine.ff.de probatio.⁊ i.c.ſi cautio.extra de fi
de inſtrumētoruꝫ traditur in.l.a titio.ff.de verborum obligatio.
Igitur apertiſſime patet ꝙ vult ꝙ adhibeaꝛ plena fides effectua
liter etiā quo ad obligationem inducēdam.Nā ex eo ꝙ tollit ob
ſtaculū dicte exceptionis que cōcernit nullitatē obligationis de
claratur quod intentio fuit ꝙ obligatio induceretur ſicut dixit
Bal.not.de clauſula nō obſtāte in.l.eā quā de fideicō.⁊ ſicut dixi
mus ꝙ caſus excepti declarāt regulā.l.nā quod liqde.ff.de penu
lega.⁊ vna pars per aliā declaraꝛ.l.q filiabꝰ.⁊.l.ſi ſeruus pluriū.
in fine.ff.de lega.j.¶Quinto etiam in fine ſtatutum dicit etiā ſi
exceptioni non numerentur pecunie vel alij exceptioni de iure cō
petenti renunciatū non eſſet.Nā exceptio nō numerate pecunie
reſpicit etiā obligationē.inſtitu.de literarū obliga.Item ſtatu
tū dicit vel alij exceptioni de iure competenti.Igitur cū de iure
poſſint competere exceptiones recipientes nullitatem obligatio
nis ex cauſis expreſſis in ſtatuto.qꝛ promiſſio ſit facta abſenti vl̄
ſine cauſa:vt in.d.l.abſenti.⁊.d.l.cū de indebito in fi.vult ꝙ licet
illis nō ſit renūciatū.Tamē ſcriptū effectum habeat.¶Poſtre
mo ſi qlibet q nō eſſet in iure peritus cui de his verbis adhibeaꝛ
plena fides interrogareꝛ.reſponderet ꝙ.ſcriptura etiaꝫ deberet
4 effectū habere reſpectu obligatiōis.†Ita em̄ ſolent cōiter vulga
res loqui:⁊ ſtatuta ſunt ſm̄ vulgarem modū intelligēda ⁊ inter
pretāda.l.libroꝝ.§.quod tamen caſſius.ff.de lega.iij.l.labeo.⁊ ibi
Bar.ff.de ſupel.lega.Nec habet obſtare ꝙ ex tali ſcriptura nō hꝫ
reſultare niſi pactum nudum ex quo non oriꝛ efficax remedium
ad agēdū.l.iuriſgentiū.§.igiꝛ nuda.ff.de pact.q̄m continet dona
tionem.⁊ ex pacto nudo donationis oriꝛ actio.l.ſiquis argētū.C.
de dona.⁊ inſtit.de donat.Et ſi dicaꝛ verba dicte ſcripte nō cōti
nēt donationē ſed cōuentionē de donādo adueniente condi.defi
ciētiū deſcēdētiū.Ex pacto aūt nudo de donādo etiā hodie non
vr̄ actio oriri vigore.d.l.ſiquis argētū q̄ videꝛ loqui in donatiōe
nō in pacto de donādo q̄ differunt:vt in.l.in bone fidei.⁊ ibi gl.
⁊ doc.ff.de eo qđ certo loco.⁊ ſic cū dicta lex ſit exorbitans nō dꝫ
extēdi.l.ſi vero.§.de viro.cū ibi no.ff.ſol.mat.⁊ ita tenuit do.Frā.
de rampo.in.l.ſi.ff.de cōdi.cā data.⁊ Saly.in.l.ij.C.eo.ti.⁊ in.d.l.
ſiqs argētū ⁊ Joā.de imo.⁊ Roma.in.l.in edibus.§.j.ff.de dona.
⁊ hanc opin.in pūcto iuris veriorem dicit do.Alex.in.l.iuriſgen
tiū in prin.ff.de pac.licet magna ſit autoritas Bar.Ad hoc i pri
mis reſpondeo ꝙ imo dicta verba continent donationē aduenie
te cōditione nō promiſſionē de donādo quia dicit ⁊ manachan
do che de tutti dui nō vi fuſſe heredi che quelli a quello tempo
del caſato ſi trouarano debiano hereditare.Et ſic voluerūt qđ i
dicta domo illi de caſato aduenie te ꝯditiōe ſuccedāt:⁊ ſic donāt
non aūt ꝓmittūt donare:⁊ poſito ꝙ eſſet conuētio de donādo.
idem in iudicando cōcludendū eſſet.prout tenuit Barto.in.d.l.
in edibus.§.j.⁊ Ange.in.d.l.ſiquis argentū.⁊ glo.in.§.perficiun
tur.inſti.de dona.⁊ Bar.in.d.l.iuriſgentiū in p̄n.ff.đ pact.quem
ibi ſequitur do.Pau.de ca.⁊ Rapha.fulg.q allegat hoc tenuiſ
ſe Jaco.butri.Ideꝫ voluit do.Pau.in.l.ſi.ff.de cōdi.cā data.Et
hanc opi.oſtenderem eſſe veram in puncto iuris:ſed omitto:tuꝫ
quia non eſt promiſſio de donādo.tū qꝛ in iudicādo non eſt rece
dēdū ab opinione glo.Bart.⁊ magis cōi.propter autoritates in
cōtrariū allegatas.¶Capio ſcđm in quo breuiter cōcludo.In
primis ꝙ exiſtētes de caſato de ſtiatis qbus cenſeꝛ facta donatio
poſſunt petere dictam domū virtute dicte conuentionis.vt ex ſu
perioribus ptꝫ.Sed ꝯ hanc concluſionem arguiꝛ multipliciter.
Et primo qꝛ dicit ꝙ poſt mortē deſcēdētiū illi de caſato debeant
hereditare dictā domū.⁊ ſic dicta verba videnꝛ importare ꝙ vel
iure hr̄ditatis debeāt habere dictā domū vel ex dōatione cā mor
tis.Primū ꝓbaꝛ qꝛ hereditare vr̄ hoc iportare.ſ.hr̄dē effici ab
hereditate ad minus i illa re certa.iuxta.l.j.§.ſi ex fundo.ff.de he
re.inſti.¶Scđo probaꝛ qꝛ facta eſt mētio mortis.iuxta.l.ſi cui.ff.
de dona.cā mortis.Et neutro dictoꝝ modoꝝ ꝯſequi poſſunt:qꝛ
nō adeſt ſolēnitas quinqꝫ teſtiū.l.ſi.C.de codicil.⁊ in.l.ſi.C.de do
na.cā mor.Ad qđ reſpōdetur ꝙ cum verbum hereditas dicatur
5 ſucceſſio.l.nihil aliud.ff.de verb.ſigni.†Verbū hereditare idē im
portat ꝙ ſuccedere ⁊ eſt vulgare.ſuccedere aūt dicitur quis quā
do vniuerſaliter ſuccedit ꝓprie.l.q̄dā.§.is autē.⁊ ibi no.ff.de edē.
6 †Itē dꝛ ſuccedere ille q ſuccedit in ius alterꝰ in aliqua re parti
culari.ſiue ꝑ viā ꝯctus ſiue ꝑ viā vltime volūtatis.l.fluminum.§.
adijcitur.ff.de dā.infect.⁊ in.l.j.§.illud.ff.quoꝝ legatorum tradi
7 tur in.l.ſi tertius.§.ſi prius.ff.de aqua.plu.arcē.†Vn̄ in caſu nr̄o
ex quo hoc exprimitur in ꝯctu capiꝛ verbū hereditare ꝑ ſuccede
re ſingulariter in illa domo per viā cōtractus donationis inter
viuos ſub illa condit.vt cōcludit in terminis nota.Oldra.in cō
ſil.cxxix.incipit ad habēdā aliquā notitiā cuius dicta ſequitur
Jo.and.in addit.Speculi.in titu.de inſtru.edi.§.porro ad fi.i ad
di.magna.⁊ dn̄s Alexā.in.d.l.lꝫ inter priuatos in fine.C.de pac.⁊
in ſuo cōſil.lxxiij.in.ij.volu.⁊ maxime quia in.d.trāſac.nō ſunt te
ſtes ad vltimā volūtatē vl̄ dōationē cā mortis ſufficiētes quo ca
ſu cenſeꝛ per viā cōtractus inter viuos diſpoſuiſſe ſm̄ Pet.Cy.
Bart.⁊ alios in.d.l.lꝫ inter priuatos.Sed iterū videbaꝛ obſtare
ſtatutum ſub rub.de dona.qđ incipit ſtatuimus vbi nō vꝫ dona
tio vltra valoreꝫ.l.florenoꝝ auri.niſi fiat cū decreto ⁊ alijs ſolēni
tatibus

tatibꝰ de quibꝰ in ſtatuto que in caſu nr̃o nõ interueneriſt. Igit̃
donatio videtur nulla ſi excedit.l.aureos.l.cũ hi.§.ſi pretor.ff.de
tranſac.⁊ per Bal.⁊ Ange.⁊ moder.in.l.⁊.ij.ff.de libe.⁊ poſth.ſʒ
ad hoc reſpondetur dupliciter ꝙ cũ ſtatutũ p̃dictũ ſit exorbitãs
a iure cõi debet intelligi de pura ⁊ ſimplici donatiõe vel ẽt de cõ-
ditionali quãdo cõditio nõ reſpicit ꝯmodum vel affectionẽ teſta
toris.⁊ ſic donator tm̃ ex mera liberalitate mouet̃.ſecꝰ in donatio
ne cõditionali que reſpicit vel cõmodum vel affectũ teſtatoris: q̃r
illa nõ eſt ꝓprie donatio. Ideo i ea nõ hʒ locũ ſtatutũ exorbitãs
ter.eſt cũ glo.in verbo ſequentiũ in.l.j.ff.de dona.⁊ita determinãt
ibi Bar.Imo.⁊ Pau.de caſt. Sed in caſu noſtro iſti nõ fecerunt
donationẽ ex mera liberalitate ſed ex affectu vt domꝰ i familia cõ
ſeruet̃ vel remaneret donec aliq̃s de familia ſupereſſet.iuxta no.
per glo.Cy.⁊ alios in.l.quoties.C.de fideicõ.⁊ in.l.filiuſfami.i.§.
diui.ff.de leg.j. Itẽ fuerũt grauati illi de domo ad nõ alienãdum
vt domus de familia nõ exiret. Vñ fuerunt moti ex mera liberali
tate qḋ etiã patet q̃r noluit ꝙ perueniret prius ad deſcẽdẽtes ma
ſculos ⁊poſtea ad illos de caſato. Unde nõ fuit mera liberalitas.
ſʒ põt dici cõditio etiam appoſita ad commodũ donãtiũ ex quo
voluerũt primo ꝙ tm̃ poſt mortẽ eoꝝ.ſcḋo nõ exiſtentibus deſcen
dentibꝰ ⁊ ſic conditio reſpicit cõmodum.vt dicit do. Raph.Cu.
in.d.l.j.ergo nõ fuit ꝓprie donatio. Et ſic nõ habet locũ dictũ ſta
tutum per no.i.d.l.j.ff.de dona. ¶ Secundo poſito ꝙ ſtatutũ loq̃
ret̃ in iſta donatiõe.qḋ tm̃ eſt falſum dico ꝙ q̃cq̃d ſit in inſinuatio
ne que requirit̃ de iure cõi.vt in.l.ſancimus in princi.cũ glo.C.de
donati.⁊ in aut.vt fratrum filij.§.illud. Tñ dico ꝙ ſtatutũ hʒ lo
cuʒ in caſu noſtro qñ tpe donatio facta examinatiõe dubij enẽtꝰ
dicte dona.ꝯditionalis aſcẽderet ad eſtimationem centũ floreno
rum auri cuʒ ſint duo donatores.iuxta nota.ꝑ Guil.⁊ Paulum
de caſtr.in.l.ſi plures.ff.de pac. Iſta ꝯcluſio ꝓbat̃ ex v̇bis ſtatuti.
Duʒ dicit ꝙ liceat donare vſq3 ad valorẽ florenoꝝ.l.auri.⁊ ſic illa
qualitas valoris ⁊ eſtimatiõis ꝯſiderat̃ tẽpore donationis an ſo-
lẽnitas de qua ibi iteruenire debeat ad hoc.l.in delictis.§.ſi extra
neus.ff.de noxali.⁊ in.l.ſi titius.ff.de teſtamẽto mili.vnde vidẽdũ
eſt quante eſtimationis erat tunc tẽporis illas ſpes que nõ debet
attendi in eſtimatiõe rei date ſub ꝯditione ſi tunc fieri dʒ eſtima
tio valoris ⁊ eſtimatio rei ſed tãtuʒ ſpei illiꝰ.l.cuʒ titio:⁊ ibi bar.
⁊ alij.ff.ad.l.falci.⁊ i.l.hereditatẽ eo.ti.cum ſimili.⁊ ſic i tm̃ valeret
dicta donatio inquantum illa ſpes non aſcenderet ad eſtimatio
nẽ cẽtũ florenoꝝ auri alias i totũ eſſet nulla vt clare diſponit ſta
tutũ:⁊ ſic prima reſponſio eſt tutior. Ex quibus deueniẽdo ad id
de quo querit̃ concludenduʒ eſt ꝙ ex quo virtute dicte conuẽtio
nis ceſſantibus ⁊ deſcẽdentibus maſculis Bartholomei ⁊ Iaco
bi domꝰ deuenire debet ad illos de caſato dictoꝝ Bartholomei
⁊ Iacobi.⁊ ſic cum voluerint ꝙ veniat ad illos de caſato eoꝝ cen
ſent̃ inſtituti gradatim ⁊ ordine ſucceſſiuo.vt concludit Bar.i.l.
ſi cognatis.ff.de rebꝰ dubijs.⁊ probatur in.l.cum ita.§.in fideicõ.
⁊ in.l.peto.§.fratre ⁊ vtrobiq3 not.doc.ff.de leg.ij. Cũ ergo dictus
Baldaſar ſit in ſcḋo gradu ſcḋm ius canonicũ ⁊ ꝯtẽdẽtes cuʒ eo
ſint in vlteriori gradu p̃ferri dʒ. Et licet p̃dicta iura loquant̃ i vl
timis voluntatibꝰ: tm̃ Bal.Imo.⁊ moder.in.d.§.in fideicõmiſſo
extẽdunt ad ꝯctꝰ ⁊ doc.in.l.gallus.§.q̇dã recte.ff.de lib.⁊ poſthu.
Reſtat igit̃ tm̃ vnus ſcrupulus ꝙ dictꝰ Baldaſar eſt filiꝰ Gaſpa
rini ſpurij: ſpuriꝰ aũt nõ v̇r dici de caſato ⁊ ſic cũ pater nõ dicere
tur de caſato donatoꝝ ita nec filius arg.l.fi.C.de natura.lib.ꝙ au
tẽ ſpuriꝰ nõ videat̃ eſſe de domo vel familia pʒ: q̃r nõ eſt agnatus
inſti.de legi.agna.ſucceſ.§.qḋ vulgo.ſm̃ Bart.⁊ alios in.l.fi.C.de
ver.ſigni.⁊ in.l.tutelas.ff.de capi.dimi.⁊ in tracta.de inſignijs ⁊
armis.col.iiij.facit qḋ no. Bal.in.l.cum acutiſſimi.C.de fideicõ.⁊
cũ nõ dicatur de domo nõ dicit̃ de caſato q̃r idẽ iportãt ſm̃ imo.i
l.ex facto.§.ſiq̃s rogatus.ff.ad treb.⁊ ſic v̇r ꝙ dictꝰ Baldaſar non
includat̃ in dicta donatiõe ⁊ probat̃ ex no.ꝑ Bal.i.d.l.id qḋ pau
peribus.in penul.colũ.C.de epiſ.⁊ cleri.⁊ Bal.in.l.gñaliter.§.cuʒ
autẽ.C.de inſti.⁊ ſubſti.ſub cõdit.fac.⁊ Bal.in.l.filium diffinimꝰ.
ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iur.vbi dicit ꝙ non dicunt̃ de caſata
⁊ ſeq̃tur ibi Ang.cuʒ multis alijs allegatis ꝑ do. Alexã.in.d.l.ex
facto.§.ſiq̃s rogatus.ff.ad trebel. Sed hoc nõ obſtãte in ꝯtrauʒ eſt
8 veritas. ¶ Primo tenẽdo ꝙ dicant̃ de domo qui ſunt †ſpurij q̃r
domus eſt verbum equiuocũ ⁊ nõ ciuile vt declarat bar.in.l.pro-
nunciatio.§.familie.ff.de ver.ſigni.⁊ in.l.tutelas.ff.de capi.dimi.⁊
idẽ voluit Saly.i.l.fi.C.de ver.ſigni.qui dicit ꝙ dicunt̃ de caſata
⁊ idem dicit Bal.in.l.iulia.in lectura antiqua.ff.de ritũ nup.q̃ di
cit qḋ dicuntur de caſata q̃r eſt verbum ſignificãs naturalitatem.
¶ Secundo quia vocabatur Gaſparinus de ſtiatis ⁊ eadẽ arma
deferebat. Nam ex vetuſtiſſima cõſuetudine ſpurij deferũt eadem
arma prout legitimi ſm̃ Bar.i tractatu de inſignijs ⁊ armis.col.
iiij.⁊ de domo dicuntur interdũ portãtes eadẽ arma ſm̃ bar.i.d.
l.tutelas. ¶ Tertio q̃r ex cõi vſu loquẽdi vniuerſaliter dicunt̃ de
eadẽ domo caſata ⁊ familia: vt ꝑ Bar.in.d.l.ꝓnunciatio.§.fami
lie.⁊ in.d.l.fi.C.de verbo.ſigni.⁊ ibi per docto.q̃ vulgaris vſus lo-
quendi preualet ꝓprio ſignificatui.l.libroꝝ.§.qḋ tamẽ caſſius.ff.
9 de leg.iij.l.labeo.⁊ ibi no.ꝑ Bar.ff.de ſupel.lega.cũ ſimi. ¶ †Po-
ſtremo dico ꝙ de mẽte donatoꝝ conſtat quo caſu ſpurij dicũtur
de domo caſata ⁊ familia ſm̃ Bar.i.d.l.tutelas.⁊ Imo.⁊ moder.
i.d.§.ſiquis rogatus.ꝙ aũt in caſu noſtro cõſtet de mẽte patet q̃r
Bartholomeus qui conficit dictam cõuẽtionẽ teſtãdo appellat
pluries dictũ Baldaſarem de domo de ſtiatis.ex qua ſcriptura
mẽs eiꝰ declarat̃.l.nẽſenius.cũ ibi no.ꝑ Barto.ff.de neg.geſt. Vñ
ꝯtũcũq3 nõ eſſet: tm̃ ex quo ipſum habebant ⁊ nominabãt de do
mo de ſtiatis includitur in dicta diſpoſitione pro hoc tex.no.i.l.
alimẽta.ff.de alimẽ.⁊ ciba.leg. Ubi licet libertus liberti mei nõ di
catur libertus meus tamen ſi ipſum nominabam libertũ meuʒ ⁊
habebã pro liberto meo: includit̃ in diſpoſitiõe mea quã dirigo
ad libertos meos ⁊ ideo dicit ibi Barto.ꝙ licet alias in diſpõne
appellatione filioꝝ nõ ꝯtinerent̃ nepotes: tm̃ illud verũ niſi diſpo
nẽs noĩaſſet eũ filiũ ⁊ pro filio habuiſſet. Cũ ergo ab eis noĩaret̃
de ſtiatis apparet ꝙ icludit̃ tanq̃ꝫ exiſtens de caſato de ſtiatis cũ
etiã vulgariter de caſata apellent̃. Ex quibus concluditur ꝙ vir
tute dicte cõuentionis domus ꝑuenire dʒ ad dictum Baldaſarẽ
vt ex ſuperioribꝰ clare pʒ. ¶ Supereſt poſtremo deuenire ad illã
difficultatẽ nũq̃d prelegata facta Iacobo per Bartholomeũ te
ſtatorẽ veniãt in reſtõne fideicomiſſi vniuerſalis hereditatis q̃
venit reſtituẽda dicto Baldaſari: ⁊ in hac difficultate excludo ca
ſũs indubitabiles. Nã prelegata q̃ fuiſſet ſimpliciter facta dicto
Iacobo venirẽt ex quo fuerũt ꝑmo facta p̃legata poſtea fuit ro-
gatus vt eſt caſus ſm̃ cõem ĩtellectũ in.l.titia.ff.ad.l.fal.⁊ eſt cõis
cõcluſio in.l.cũ virũ.C.de fideicõ.⁊ in.l.marcellꝰ.§.q̇dã liberis.ff.
ad treb.cõſuluit do. Alex.in cõſil.xxv.i primo volumine.⁊ in ꝯſil.
lxvj.i.ij.vol.habeo etiã ꝑ indubitabili ꝙ portio domus de qua ſu
pra dictũ eſt q̃ ꝑtinebat ad Bartholomeũ qñ nõ deberet̃ Gaſpa
ri virtute cõuentionis.q̃r quo ad eũ eſſet nulla: qḋ tamẽ eſt falſuʒ
non veniret reſtituẽda lʒ p̃legata dicto Iacobo. Quoniã ẽt quo
ad eũ cõuentio valeret vt pʒ in dicto cõſilio Oldra.⁊ ꝑ dñʒ Alex.
in.d.l.licet.C.de pac.⁊ ſic domꝰ ſeu dicta portio deberet̃ Iacobo
ex cõtractu licet p̃legata nõ venirẽt in reſtõne fideicõmiſſi vniuer
ſalis caſus ẽ in.l.luciꝰ.in.§.maritus.⁊ ibi Barto.⁊ alij.ff.ad treb.
⁊ traditur ꝑ bar.⁊ alios i.d.§.q̇dã liberis.vñ opꝰ ẽ dicto Balda
ſari fundare ſe in dicta cõuentione ⁊ in dicto fideicõ. Vñ difficul
tas ꝯſiſtit nõ mediocris q̃d iuris i rebus legatis vxori ⁊ poſt mor
tem p̃fato Iacobo grauato fuerũt eñi multa legata vxori i infra
ſcriptis verbis. Itẽ reliq̃t dñe Magdalene vxori ſue quouſq3 vi-
tam vidualẽ duxerit ⁊ quouſq3 vidua ſteterit ad vſuʒ ⁊ gaudimẽ-
tũ toto tpe vite ſue ipſa vidua ſtãte: ⁊ demũ i fine dicit ⁊poſt mor
tem dñe Magdalene remanere voluit eiꝰ fratri aut eiꝰ heredibꝰ
Pro cuiꝰ difficultatis declaratiõe p̃mitto ꝙ dictũ p̃legatũ factũ
fratri aut eiꝰ hr̃dibꝰ aut Iacobo ſeu eiꝰ hr̃dibꝰ: cũ iter eos cadat
ordinata affectio vt plus cenſeat̃ fratrẽ dilexiſſe q̃ꝫ eiꝰ hr̃des: cẽſet̃
eos vocaſſe ordine ſucceſſiuo. Primo fratrẽ ſeu Iacobũ eo exiſtẽ
te. Scḋo eo nõ exiſtente eiꝰ hr̃des ꝓut infra dicã. caſus ẽ ⁊ibi bar.
⁊ alij in.l.cũ pater.§.pe.ff.de leg.ij.⁊ ꝓbat̃ ex not.ꝑ glo.⁊ doc.in.l.
gallus.§.fi.ff.de lib.⁊ poſthu.⁊no.in.l.pen.C.de ver.ſig. ¶ Ex qua
declaratiõe primo infero ꝙ ſi tpe mortis Iacobi vxor Bartholo
mei erat premortua.⁊ ſic ſumus in caſu in quo Iacobꝰ fuit voca
tꝰ ⁊ nõ eiꝰ heredes: talia p̃legata veniũt in reſtõne.d.fideicõmiſſi
per tex.i.d.l.titia.cũ alijs allegatis. ¶ Ex quibꝰ ẽt ſequit̃ ꝙ ſi qua
prelegata eſſent facta Iacobo: tm̃ ſine illis v̇bis.aut eiꝰ hr̃dibꝰ.lʒ
Iacobus p̃mortuꝰ eſſet venirẽt in reſtõne fideicõmiſſi. ¶ Ex q̃ eñi
teſtator ab vxore p̃legauit Iacobo: ⁊ Iacobũ grauauit de dãdo
Baldaſari: lʒ in ꝑſona Iacobi defeciſſet ſm̃ ꝙ ſtatim dicet̃ tm̃ nõ
defeciſſet ſed deberet̃ dicto Baldaſari q̃r vxor cenſeret̃ grauata
reſtituere Baldaſari vt eſt expreſſa deciſio Bar.cõiter approbata
in.l.cũ in.la.iij.ff.de acqui.here. Si vero ſupponat̃ vxorẽ ſuperui-
xiſſe Iacobo. Tũc qñ poſt mortẽ vxoris bona ſunt p̃legata Iacõ
bo aut eius heredibꝰ difficultatẽ facit q̃r p̃legata tũc nõ videt̃ fa
cta Iacobo grauato ſed eiꝰ heredibus nõ grauatis videt̃ ꝙ non
veniãt in reſtitutiõe fideicõmiſſi ex quo heredes nõ reperiuntur
grauati.l.ſtichũ q̃ meꝰ erit in ꝑn.ff.de leg.j.l.vnica.§.finaũt ad de-
ficiẽtis.C.de cadu.tollen.l.labeo.§.idẽ tubero.ff.de ſuppellectili le
gata. ꝯtrauʒ puto in caſu noſtro vno fundamẽto ſatis claro. Nã pu
to ꝙ vxori in bonis relictis vt.ſ.p.d.verba ad vſum ⁊ gaudimẽtũ
toto tẽpore vite ſue nõ ſit relicta ꝓprietas ſed vſus ⁊ gaudimẽtũ
10 dictorum bonoꝝ. †Nã lʒ qñ teſtõr legat aliquã rẽ ad vſuʒ vł vſum
fructũ donec vixerit cenſeat̃ legare ꝓprietatẽ vt ꝯcludit bar.in.l.
iiij.ff.de ali.⁊ ciba.lega.⁊ traditur in.l.cuʒ hi.§.ſi vni.ff.de trãſac.
⁊ in.l.titia.la prima.§.fin.ff.de leg.ij.⁊ in.l.donatiões.§.ſpẽs.ff.de
dona.q̃r cã vel modꝰ adiectus q̃ reſpicit fauorẽ legatarij nõ limi
tat legatũ vt i dictis iuribꝰ: tm̃ hoc verũ eſt niſi ꝯtrauʒ appeat de mẽ
te defuncti vt voluit bar.in.d.l.iiij.ponit do. Alex.i ſuo ꝯſilio pe.
ad fin.in.ij.volu.⁊ And.ro.in cõſ.ccccciij.incipit. Viſis ⁊ diligẽter
inſpectis. Sʒ in caſu noſtro cõſtat de mẽte: igit̃ ⁊c. Nam teſtator

fecit legatū vxori de dicta parte domus ꝑ dicta v̄ba formalia de
qb⁹ ſupra per q̄ verba facit ēt alia legata ⁊ demū ipſemet teſtator
i.c.inſti.heredis ꝓhibet heredeʒ venire contra legatū factū vxori
de vſu ⁊ vſufructu dictarum partium domus.q̄ verba clare ſigni-
ficāt vſumfructum:vt dicit Bar.i.d.l.iiij.allegando tex.in.l.ij.in
fi.⁊ in.l.lucius.eo.ti.Si ergo teſtator declarat ſe legaſſe vſumfru-
ctū dictarū partiū dom⁹.Igit̄ ē iſto caplo ita declarato habem⁹
ꝙ teſtator ꝑ dicta v̄ba nō voluit legare ꝓprietatē ſed vſuʒ ⁊ vſum
fructū.⁊ ꝑ cōſequēs eadē verba poſita in alijs capitulis declarāt
caſus eſt in.d.l.vnica.⁊ ibi Bar.Ang.⁊ alij.ff.de peti.here.ad idē
tex.in.l.heredes palā.§.ſed ſi notā.in verbo.ex vicinis ſcriptis.ff.
de teſtamen.¶ Ex qbus pʒ ꝙ teſtōr tm̄ voluit relinq̄re vſumfru
ctū ⁊ vſuʒ ⁊ nō ꝓprietatē.Voluntas aūt teſtōris p̄dominat̄.l.in cō
ditionib⁹ p̄mū locū.ff.de cōdi.⁊ demō.⁊ non pōt dari dictis v̄bis
melior interp̄tatio q̄ꝫ illa q̄ꝫ ipſemet teſtator dat:facit ad hoc qd
habet̄ i.l.ab executore.ff.de appel.ad idem.l.labeo.ff.de ſupel.lega.
¶ Ex quib⁹ īfero in ꝓpoſito ꝙ ꝓprietas ⁊ cā ſit ī hr̄ditate dicto
rū bonoꝝ ⁊ venit reſtituēda:⁊ ꝯſequēter finito vſufructu fuit vſuſ
fruct⁹ conſolidatus cum ꝓprietate penes eum penes quē erat ꝓ
prietas.l.ſi titio.ff.de vſufru.tradit Bar.in.d.l.marcellus.§.qdaʒ
liberis.Sʒ poſito ꝙ cēſeret̄ relicta ꝓprietas adhuc idē vr̄ ꝯcludē
dum.Nā ſi teſtator ſimpl'r legatū feciſſet vxori de dictis bonis ad
vſum ⁊ vſumfructū donec vixerit:quouſqꝫ vixerit mortua vxore
bona legata reuertebātur ad Iacobuʒ eo ſupſtite tpe mortis vxo
ris:⁊ eo nō ſuperſtite ad eius heredes vt decidit no.Bar.i.d.l.ti-
tia.§.fi.allegat.l.ſi ita.ff.de ſtatulibe.ibi Paul.de ca.aſſignat rō-
nē:q2 tūc finito tpe biēnij redeunt bona ad heredē nō iure fideicō
miſſi ſʒ ꝯſolidatiōis q2 legata ꝯſolidātur cū hereditate ſicut vſuſ
fructus cū ꝓprietate:⁊ ſic penes quēcūqꝫ reperit̄ hereditas bona
legata redeūt finito tpe:vt in.l.fi.C.de leg.⁊ ita intelligit bar.⁊ re
ſpondet ad.l.in cauſe.§.pōponius.ff.de euic.q̄ videbat̄ facere ī ꝯ-
riū ꝙ loquatur qn̄ legatū eſt ſimpl'r factuʒ ⁊ grauatus eēt legata
rius poſt mortē de reſtituēdo heredi:ſecus ſi quouſqꝫ vixerit lega
tarius vt ibi latius per euʒ.⁊ idē tenet in.l.fi.C.de leg.⁊ ſeqtur ibi
lati⁹ do.Alex.igit̄ in caſu noſtro licet teſtator dixerit ꝙ poſt mor
tē bona remaneāt Iacobo aut eius heredibus iſta verba nō hn̄t
dictā deciſionē alterare.Nā hoc idem in caſu noſtro volūt Pau.
de caſt.⁊ ſequentes eum dum reſpōdēt ad dictū.§.pōponi⁹.Nam
volunt ꝙ ſi factū fuiſſet legatuʒ tēporale quouſqꝫ viueret legata
rius:ꝙ tunc hʒ locū illud qd dicit̄ ꝙ cōſolidant̄ legata cū heredi
tate ſic vſuſfructus cū ꝓprietate ⁊ nō debet̄ iure fideicōmiſſi ⁊ tm̄
in.d.§.pōponi⁹ dictū fuit ꝙ poſt mortē perueniret legatū ad he-
redem.¶ Cōfirmat̄ hoc idem rōne.Nā ſi illa verba nō fuiſſent ex
p̄ſſa ex tacita mente teſtatoris bona legata fuiſſent reuerſa ad Ia
cobū ⁊ eo nō ſuperſtite ad ei⁹ heredes ex tacita mēte teſtatoris ſʒ
ii bar.⁊ alios i.d.l.titia.§.fi.† Sʒ qn̄ exprimit̄ illud ꝙ tacite inerat
ex tacita volūtate teſtatoris expreſſio nihil operat̄ ſed facta cēſet̄
cauſa dubitationis tollende.l.cū qd.ff.ſi cer.pe.⁊.l.q̄ dubitatiōis.
ff.de reg.iur.⁊ eſt regula Barto.cōiter approbata in.l.iij.ff.de leg.
j.⁊ ſic cū hereditas tranſeat in fideicōmiſſum trāſeunt etiā dicta
bona per p̄dicta:⁊ licet nō reperiā hanc queſtionē in ſpecie deci-
ſaʒ puto hāc eſſe veritatē.¶ Poſtremo iſta ꝯcluſio eſt manifeſte
ex mēte teſtatoris.Nā teſtator ſi Iacobus decederet ſine filijs ſub
ſtituit Baldaſarē:⁊ ſic apparet ꝙ predilexit Iacobum heredē in
ſtitutū ⁊ ei⁹ filios poſitos in cōditione.d.Baldaſari.l.lucius ī fi.
ff.de here.inſti.Sed Baldaſarē ſubſtitutum mortuo Iacobo p̄-
dilexit heredibus extraneis dicti Iacobi:⁊ ſicut predilexit in ſub
ſtitutiōe fideicōmiſſi vniuerſalis ita cēſet̄ predilixiſſe in dictis p̄-
legatis arg.l.publius.ff.de condi.⁊ demō.Ex qbus dico ꝙ q̄uis
poſt mortem vxoris ſint vocati Iacob⁹ ⁊ eius heredes:ītelligi dʒ
ī.filij:ne reſultet abſurdum ꝙ videat̄ p̄tuliſſe heredes extraneos
Iacobi dicto Baldaſari ꝯ mentē teſtatoris.arg.tex.no.cū ibi no.
ī.l.ex facto.§.fi.ff.ad treb.⁊ ad hoc optime ſeruiūt q̄ no.ponit bar.
in.l.gall⁹.§.⁊ ſi parēte.ff.de libe.⁊ poſthu.in iſtis aūt multū eſt in
cōſideratiōe voluntas defuncti.l.cū virū.C.de fideicō.¶ Ex qb⁹
oib⁹ ꝯcludo ꝙ dicta p̄legata veniūt ī reſtōne.¶ Vltio.nō obſtat
q̄ ad no.per Paul.de caſt.⁊ alios in.d.l.penul.⁊ in.d.§.fi.diceret̄
ꝙ habent locū qn̄ bona reuerti debent ad heredem tanq̄ heredē
vel ad hereditatē q2 tunc dicunt̄ reuerti iure cōſolidatiōis:q2 ha
bit⁹ eſt reſpect⁹ ad hereditatē.Sed in caſu noſtro reuerti dn̄t ad
Iacobū ⁊ ſic nō vt ad heredē.⁊ per cōſequēs nō vr̄ habitus reſpe
ctus ad heredē ſed ad perſonā Iacobi ⁊ ꝑ cōſequēs ꝙ Iacobo ⁊
heredib⁹ deberent̄ iure fideicōmiſſi.⁊ ſic in pſona hr̄dū habuit lo
cū ꝙ nō veniūt ī reſtōne fideicōmiſſi vniuerſalis q2 hr̄des nō ſunt
grauati vt dixi.Nā ad hoc rn̄deo ꝙ teſtator aliqn̄ vocat fratrē vl'
eius heredes:aliqn̄ fratrem ⁊ heredeʒ aut eius hr̄des.Vn̄ ex quo
vno caplo vocat Iacobū heredē ab eodem recipiūt interp̄tatio-
nē alia capitula:vt in.d.l.vtrū.⁊ in.l.q filiab⁹.⁊ in.l.ſi ſeruus plu-
riū ī fi.ff.de leg.j.⁊ ſic vult qd remaneant apud fratrē aut heredē.
¶ Scdo rn̄deo q2 non dicit̄ ſimpl'r Iacobo ſeu fratri ſed aut ei⁹
heredib⁹.⁊ ſic pʒ qd habit⁹ fuit reſpectus ad fratrē vt heredē ⁊
hr̄ditatē:nā vna pars alternatiue ꝑ aliā declarat̄ caſus eſt not.
⁊ ibi Dy.⁊ Bar.in.l.j.ff.de reb⁹ dubijs.cū his q̄ pulchre ibi dicit
do.Raph.cu.qd no.Bar.allegando dictā.l.primā.⁊.l.ſi poſt me
diū.ver.Itē faciunt ad aliā q̄ōnem.ff.ſiquis cau.⁊ Lud.ro.cōſil.
cxxviij.inci.Premiſſoꝝ dictoꝝ.¶ Cōfirmat̄ qd ex quo voluit ꝙ
ēt reuerteret̄ ad ei⁹ hr̄des:pʒ qd habit⁹ fuit reſpectus ad here-
ditatē.⁊ ſic qd ꝯſolidaret̄ cū hr̄ditate:⁊ p̄ꝯn̄s trāſit ſeu reuertit̄
vt cū hereditate ꝯſolidet̄ ⁊ reſtituatur ꝑ no.in.d.l.titia.ff.de le.ij.
Ex p̄miſſis clariſſime pʒ qd dicta p̄legata veniūt ī reſtōne maxi-
me tenēdo qd ſit legat⁹ ſolus vſuſfruct⁹ vel ſi vxor teſtōris p̄mor
tua eſt Iacobo vt ex ſupiorib⁹ pʒ. Laus Deo.Bartho.ſoci.⁊c.

¶ Summarium.

☞ An ex offenſione heredis qd hereditatem adiuit poſſit contra
ipſum executio inſtrumenti teſtamēti peti.⁊ ſic contra heredem
peti poſſit a legatarijs ⁊ circa nonnulla legata.

1 Legatarij de iure communi poſſunt incipere a petitione execu-
tionis inſtrumenti in parte legatorum.

2 Voluntas nō verſatur nec preſumitur eſſe circa ſibi impoſſibilia.

3 Qn̄ eſt iuratum in rem obſtat exceptio ex quacūqꝫ cauſa agatur.

4 Ratio adminiſtratiōis qn̄ ſpecialiter fuerit reddita occaſiōe ad
miniſtrationis tutele liberatio nō extenditur ad aliam cauſam.

5 Verba in contractibus non debent eſſe ſuperflua.

6 Renunciari pōt cum iuramēto legibus prohibitiue loquētib⁹.

¶ Conſilium.ciij.

¶ Dn̄s labia mea aperiat ⁊ ſpūs ſanctus illuminet intellectuʒ.

In caſu conuentionis ⁊ re
ꝯuentionis vertētib⁹ inter Alexā.⁊ magiſtrū Anto.
de Fauētia in primis cām cōuētionis ⁊ recōuētionis
diſcutiā.¶ Circa p̄mā cām Alexāder hʒ intentionē fundatā cō
tra magiſtrū Anto.apparet em̄ publicū inſtr̄m teſtamenti in q̄
do.Frāci.teſtator inſtituit dictū magiſtrū Anto.heredē ⁊ dicto
Alexādro legauit libras.cc.bon̄.peruētas ad manus ipſi⁹ teſtō-
ris de rebus ⁊ bonis dicti Alexādri.Itē reliquit dicto Alexan-
dro iure inſtōnis libras cētū bon̄.de bonis ipſius teſtōris.Itē ex
proceſſu cōſtat ꝑ ꝯfeſſionē dicti magiſtri Antonij qualr̄ ipſe he-
res inſtitut⁹ adiuit hr̄ditatē.Vn̄ merito ꝓ dictis libris retentis
petere potuit Alexā.ꝯ.m.antoniū hr̄dē executionē inſtr̄i teſtamē
1 ti.⁊ hoc dictāt ſtatuta vt dr̄ ī pūcto.† Itē de iure cōi legatarij īci-
pere pn̄t a petitiōe executiōis inſtr̄i in pte legatoꝝ ſm̄ Ang.per
illū tex.in autētico de here.⁊ fal.§.pe.Solū ergo eſt vidēdū an.d.
Alex.obeſt liberatio ⁊ ꝯtatio facta ꝑ dictum Alexā.dicto.M.
Ant.Circa quā difficultatē nō inſiſtēdo ī reb⁹ claris aduertēdū
eſt dict⁹.d.Frā.teſtōr duo fecit legata alteꝝ libraꝝ.cc.alterū libra
rū.c.bon̄.Et incipiēdo ab iſto vltimo dōm eſt ſine heſitatione ꝙ
dicta ꝯtatio ⁊ liberatio ad hoc nō extēdit̄ poſito ꝙ Alexā.de di
cto legato milies clarā noticiā habuiſſet.Nā alexā.liberat magi
ſtrū Anto.ab oī eo ⁊ toto ad qd fuiſſet obligat⁹ occaſiōe admini-
ſtratiōis tutele.d.dn̄i Frāciſci ⁊ ēt.d.M.antonij:ex eo q2 rō fuit
ſufficiēter reddita cū plena reſtōne reliquoꝝ:⁊ liberat ab oī alia
quātitate ad quā teneret̄ ex cā ātiq̄ depēdēte ab ipſa adminiſtra
tiōe tutele.ſʒ h̄ debitū.c.librarū legataꝝ de qb⁹ in teſtō non debe
bat̄ ex aliq̄ cā depēdente a dicta adminiſtratiōe tutele ſed tm̄ ex
teſtō.Igit̄ nō venit ī dicta quātitate ⁊ liberatiōe cū ſint facte ex
exp̄ſſa cā adminiſtratiōis tutele tā dn̄i Frāciſci q̄ꝫ.m.antonij:ca-
ſus ē ſm̄ vnū ītellectū cōiter approbatū ī.l.age cū geminiano.C.d
trāſ.⁊ ibi hoc tenēt Bal.Saly.Pau.⁊ cōiter doc.⁊ Bal.⁊ Saly.
ī.l.ſub p̄textu ſpēꝝ.C.de trāſ.⁊ Bar.ī.l.ſi certa.C.e.ti.⁊ dn̄i Cano
niſte maxie.d.Abb.ī.c.j.d trāſ.Et hoc ſolū ſufficeret ad victoriā:
nec ī hoc curat̄ ſciuerit vl' ignorauerit.Sʒ ex abūdāti ēt ꝯfirmat̄
q2 ꝙ ex q̄ ꝯtatio ⁊ liberatio emanauerūt pp dictā redditionem
rōnis adminiſtratiōis tutele ēt ſi gn̄aliter fuiſſent ꝯcepte d oī de-
bito tn̄ erāt reſtringēde ad cām adminiſtratiōis tutele caſus eſt
in.l.emptor.i.§.luci⁹.ff.de pac.q tex.gn̄aliter ꝓcedit ī trāſactiōib⁹
⁊ ī pactis liberatorijs ſm̄ doct.cōiter ibi qcqd ibi dixerit gl.Igi-
tur multo forti⁹ in caſu nr̄o in quo fuit expreſſa cā adminiſtrate
tutele.Vn̄ lʒ fuiſſet poſtea appoſita gn̄alis clauſula ꝙ liberaſſet
ex quacunqꝫ alia cā reſtringi debebat.ſ.rōne adminiſtrate tut.vt
cōiter ꝯcludit̄ ꝑ Bar.⁊ alios in.d.l.ſi decreta.C.de trāſ.⁊ ꝑ Bar.
in.l.aurelio.§.fi.ff.de libe.leg.⁊ Cy.⁊ Bal.in.d.l.ſub p̄textu ſpecie
rū.⁊ do.Anto.⁊ do.Abb.in.d.c.j.de tranſac.q̄ ꝓcedūt ēt ſuppoſi
ta ſciētia dicti legati:ſʒ ſuppoſita ignorātia ē ēt aliud fundamē
tū clariſſimū:q2 ñ valuiſſet ſup depēdētib⁹ ex teſtō.l.de his.⁊.l.nō
eſt ferēd⁹.ff.de trāſac.ſi aūt ſciuiſſet ⁊ in v̄bis liberatorijs potuiſ-
ſet includi:tunc lʒ nō eēt debitū legati ſpecificatū ⁊ nō eſſet dictū
viſis ⁊ cognitis v̄bis teſti tunc forte dici potuiſſet liberationē ex-
tēdi q̄ ī ſui gn̄alitate includebat tale debitū cognitū ab ip̄o libe
rāte ſm̄ Bar.Ang.Ful.⁊ Pau.de ca.in.d.l.de his.⁊ Bar.⁊ doc.
in.l.q rome.§.duo fratres.ff.de ver.ob.Sed in caſu nr̄o vtrūqꝫ de
ficit

ſici:qr tale verbum nõ includitur in v̈bis liberationis. Jtẽ dict⁹ Alexãder p̄ſumit ignoraſſe legatũ ſibi factũ:tũ qr ignorãtia p̄ſumitur.l.verius.ff.de ꝓba.⁊ maxie in Alexãdro q erat minor.l.cũ de indebito.§.final.ff.eo.ti. Nec obſtãt duo teſtes examinati per partẽ aduerſaꝫ per quos ꝓbare eſt conata ſcientiã dicti Alexandri qm̃ nõ ꝓbãt cũ ſint ſingulares in loco ⁊ tpe.l.iuriſiurãdi.C.d teſti.⁊ in.c.bone.el.j.extra de elec.⁊ in.c.lꝫ cãm.extra de ꝓba.⁊ maxie qr agit de ꝓbatiõe ſubſtãtie añ ꝯctũ liberatiõis:⁊ ſic certi tpis q̃ caſu lꝫ alias eſſem⁹ in his q̃ ſolẽt ꝑ teſtes ſingulares ꝓbari iuxta no.per gl.⁊ Jaco.butri.i.l.arriani.C.de hereti.ꝑ Spe.in ti.de inq̃ſitione.§.j.v̈.qd ſi vnus.⁊ Jnn.in.c.qualr ⁊ quãdo.el.ij.de accuſa.extra tñ qñ debẽt illa ꝓbari certo tpe:puta quẽ fuiſſe vſurariũ vel hereticũ ⁊c.tunc teſtes ſingulares nõ ꝓbãt gl.eſt ordi.quã ibi oẽs ſequunt in.l.ob carmẽ.§.fi.ff.de teſti.⁊ tenẽt Bart.⁊ alij in l.celſus.ff.de vſuca.Bal.in.l.fi.in.xv.oppo.C.de edi.diui adri.tol. ⁊.d.Ant.in.c.licet cãm in.xviij.col.extra de ꝓbat.¶ Ex q̇bus infero ꝙ data ignorãtia lꝫ nõ eſſet de depẽdentib⁹ ex teſtõ:tñ ad tale debitũ nõ extenderet dicta liberatio qr ignorãs nõ põt dici ꝙ remittat ex q̃ nõ cõſentit.l.q cũ tutoribus.ff.de trãſac.⁊ no.Bart.⁊ doc.ſequunt in.l.ſi de certa.C.de tranſac.⁊ do.Abb.in.c.j.de trãſac.⁊ habet in.l.tres fratres.cũ ſimi.ff.de pac. Sꝫ iterũ inſtari põt ꝙ imo ꝓbetur ſciẽtia. Nã ĩ inſtr̃o quietatiõis ſit mẽtio qualr dñs Frãciſcus erat mortu⁹ relicto magr̃o Antonio herede vniuerſali:⁊ ſic Alexãder videt fateri ip̃m heredẽ vniuerſalẽ iuxta no.per Bart.in.l.ſciẽdũ.ff.de ver.ob. Jtẽ dñs Alexãder liberat eũ tanq̃ heredẽ vniuerſalẽ ab adminiſtratiõe dñi Frãciſci:hoc aũt ꝙ eſſet heres vniuerſalis non poterat cõtingere niſi ex teſtõ qm̃ ab inteſtato nõ erat vniuerſalis heres.ſꝫ Alexã.ſuccedebat pariter cũ eo: vt in aut.poſt fratres.C.de legi.her.e.ex quo ergo geſſit actũ cũ eo tanq̃ herede ex teſtõ vr̃ habuiſſe noticiã teſtamẽti iuxta plene no.ꝑ Bar.i.l.q rome.§.duo fratres in.iij.q.ff.de ver.ob. Ad hoc motiuũ reſpõdet ꝙ cũ p̄ſumat ignorãtia iuxta.l.qm̃ ſororẽ.C.d iure delib.⁊.l.fi.ff.pro ſuo.⁊ in.l.veri⁹.ff.de ꝓba.licet Alexãder videat fateri ip̃m eſſe hr̃dẽ:tñ non exprimit ex teſtõ vel ab inteſtato.potuit eñi fateri ipꝫ heredẽ ab inteſtato qr ipſe nolebat eſſe heres vł ẽt ex aſſertiõe dicti magiſtri Antonij. Vñ cũ ꝓbatio reſultãs ex dicta aſſertione de neceſſitate nõ cõcludat nihil releuat.l.nõ hoc.C.vñ cogna.c.in preſentia.de ꝓba.⁊ ita rñdet ſimili motiuo.d.Alex.p̄ceptor meus i.d.l.qui rome.§.duo fr̃es.in addi.ad.iij.q.Bar.ff.de verb.obl. Nec p̄miſſis obſtat iuramẽtũ appoſitũ ĩ ꝯctu q̇etatiõis ⁊ liberatiõis qr nõ extẽdit cõſenſum ad ignorata ſꝫ Bar.no.in.l.ſi q̇s ꝓ eo in p̄n.ff.de fideiuſ.⁊ Bal.i.c.cũ ꝯtigat.in.vij.cõcluſio.ff.de iureiurã.bar.de ſaly.i.l.j.C.cõmo.⁊ Are.p̄ceptor me⁹ ĩ ꝯſi.xxiiij. ⁊ do.Alex.cõſi.xxviij.in.j.volu.⁊ ſi dicat in caſu nr̃o renũciauit cõdictioni indebiti ſine cã ĩ factũ actiõi:⁊ oĩ alij.ll.⁊ iuris auxilio.q̃ clauſula gñalis poſt ſpãles renũciatiões opat ꝙ cẽſeatur ſpãlr renũciatũ iuri ſibi cõpetẽti ſm bar.in aut.mr̃i ⁊ auie.C.qñ mali.officium tute.fungi põt ⁊ bart.i.l.ſi ſub cõditiõe.ff.de teſta.tu. Et hoc attẽto iur̃o qr vr̃ ꝙ poſſit cũ iuramẽto renũciari diſpõni.d.l.de his.ff.de trãſa.vt voluit Joã.de imo.ĩ repe.d.c.cũ cõtigat.ĩ vlt.char.extra de iureiur.⁊ ita in ſpecie ĩ tali renũciatiõe in terminis nr̃is dicit do.Alex.ĩ ſuo ꝯſi.xj.ĩ.ij.volu.arg.eoꝝ q̃ no.bar.in.l.ſciẽdũ.ff.de verb.ob.cũ ꝯcor.⁊ tenet do.Rapha.cu.in.d.l.ſi q̇s ꝓ eo.⁊ do.alex.in.d.§.duo fratres circa.v.q.Bar.¶ Ad hoc rñdet ꝙ.d.l.de his nõ põt cũ iuramẽto renũciari ſꝫ bar.in.l.cũ hi.ĩ ſi.p̄n.ff.de trãſa. ⁊ Ange.ꝯſi.xciiij.incip.Cum lis ⁊ qđ.ad ſi.⁊ Bal.in.c.cũ ĩter de renũ.facit glo.pen.in.l.fi.C.de reb.cre.¶ Preterea lꝫ cũ iuramẽto poſſet renũciari tñ ſine iur̃o nõ põt:ſm Jaco.de bel.Ja.but.bar.Bal.⁊ cõiter doct.in.d.l.de his no.gl.in.l.pcm̃ inter heredẽ.ff.de pac.⁊ ꝑ ꝯſequẽs ꝑ illã gñalẽ renũciationẽ non cẽſetur renũciatũ. Ex quo ĩfert ꝙ ẽt cũ iur̃o talis renũciatio nõ opat.p̄dicta ꝓbãtur.¶ Pr̃o ꝙ talis gñalis renũciatio nõ valeat pꝫ:qr ꝙ ex q̃ nõ põt ſpãliter renũciari:vt ĩ.d.l.de his hoc nõ venit in tali dicta re-
2 nũciatiõe qr†volũtas nõ v̈ſat nec p̄ſumit eẽ circa ſibi ĩpoſſibilia ſꝫ Bar.i.l.ſi q̇s ſub cõdõne.ff.de cõdi.inſti.⁊ Bal.ĩ.l.fi.§.in cõputatiõe.C.de iure deli.⁊ lꝫ cũ iuramẽto fieri poſſet:tñ illud põt ꝓcedere qñ q̇s exp̄ſſe renũciaret bñficio.d.l.de his. Sꝫ ĩ caſu nr̃o renũciatio fuit gñalis q̃ ſine iur̃o nõ ĩcludit auxiliũ illi⁹ legis. Jgitur nec iuramẽtũ:qr renũciatio cũ iuramẽto nõ includit caſus q̃s nõ iurata nõ ĩcluderet.l.fi.C.de nõ nu.pecu.l.fi.ff.q ſatiſda.cogã.ſm bar.bal.⁊ doc.i.l.ſꝫ ⁊ ſi q̇s.§.q̃ſitũ.ff.ſi q̇s cau.⁊ Jo.an.do.ant.⁊ pe.de anc.in.c.j.de cõmo.⁊ Saly.in.l.j.C.cõmo.⁊ tꝫ do.Alex.ĩ.d.cõſi.xxviij.⁊ ſic nõ vr̃ verũ qđ dicit do.alexã.ĩ.d.cõſi.xj.vel ꝓcedere poſſet qñ liberatio ĩ ſui gñalitate ĩcluderet ẽt debita ex teſtõ ꝓut ip̄e loq̇tur in.d.l.q rome.quo caſu renũciãdo vt ſupra ⁊ iurãdo ſup facto renũciationis vr̃ velle ꝙ valeat eo mõ quo poteſt.l.cũ pr̃.§.fili⁹ matrẽ.ff.de leg.ij.vt ꝑ Bar.ĩ.d.l.ſi q̇s ꝓ eo.ĩ.viij.mẽbro.⁊ cogitare in genere de oĩ remedio ꝑ qđ contrauenire poteſt ꝑ ea q̃ no. Bar.ĩ.d.l.ſciẽdũ.ff.de v̈bo.obli.⁊ in.l.ij.C.de reſcin.ven. Sed in caſu noſtro v̈ba liberationis non includũt iſtũ caſum quia non includit ignorata ⁊ depẽdẽtia ex teſtamento. Jgit nec renũciatio nec iuramẽtũ includũt iſtũ caſum vt declarat Pau.de ca.in terminis ĩ ſuo ꝯſi.lxx.incip.viſo p̄ũcto. Jtẽ ſi q̇etatio nõ ĩcludit hoc debitũ igit nec renũciatio qr eatẽn⁹ cẽſet bñficijs.ll.renũciatio q̃tẽn⁹ extẽdit liberatio ⁊ nõ vltra. Nã clauſula renũciatiõis ⁊ alie regulãt ſꝫ naturã ꝯct⁹ principalis ſm gl.not.in.l.ſi p̄ron⁹.§.p̄ronũ.ff.ſi qd in fraudẽ p̄roni.⁊ ẽ tex.in.l.j.§.j.⁊.§.debitũ.ff.de cõſtit.pec.quã ad hoc alleg.Bal.in.l.ſi abſentis.C.ſi cer.pet.⁊ no.bal.ĩ.l.ẽt.C.de execu.rei iu.⁊ Cy.ĩ.l.in ꝯctib⁹.C.de nõ nu.pec. Si ergo nec q̇etatio nec renũciatio extẽduntur ad hoc debituꝫ:igitur nec iuramẽtũ.qr ꝑ illud iſta nõ extẽdunt ad caſum ad quẽ nõ extẽderẽt ſine iur̃o vt dixi ⁊ declarat Salyc.in.l.j.C.cõmoda.⁊ Pau.de caſt.in cõſi.cxlij.incip.primo videdũ.⁊ Ang.in conſi.xciiij.incip.cũ lex ⁊ qđ.⁊ qđ dicit Fede.de ſenis cõſi.cxcviij.incip.queritur an domina Margarita ⁊ Pau.de ca.cõſi.cccix.incip.aduertẽdum maxime qr hmõi clauſule apponunt de ꝯſuetudĩe tabellionũ.vt dicit.d.Car.ꝯſil.cxx.⁊ iſta percurri lꝫ nõ neceſſaria ꝓpter p̄mũ fũdamẽtũ.Sꝫ ex abũdãti.¶ Venio nũc ad p̄mũ legatũ.ſ.cc.lib.ĩ q̃ vertit pluſculũ difficultatis ex eo qr.d.Frã.legat.cc.libras boñ.ꝑuẽtas ad man⁹ ſuas de bonis ⁊ reb⁹.d.alex.clarũ aũt ẽ ꝙ teſtõr noluit ꝙ dicte.cc.lib.peterent vt debite itẽ vt legate alias diceremus ꝙ ſemꝑ legatũ factũ a debitore creditori de quãtitate quã dr̃ valere cõtra.l.ſi creditori.ff.de leg.j.cũ ibi not. Vñ vr̃ ꝙ aut debem⁹ dicere ꝙ ex quo erãt debite legatũ nõ valeat iuxta.d.l.ſi creditori.vł poſito ꝙ valeret ex quo eadẽ q̃titas ⁊ debebat ⁊ legata erat ⁊ ſic ad illã duplici obligatiõe.m.Ant.tenebat ⁊ ale.fatet ſe habuiſſe oĩa reliqua q̃ ꝑuenerãt ad man⁹ do.Frã.⁊ liberat:qr ſolutione ei⁹ qđ debebat oĩs obligatio ex quacũq̃ cã ſit ſublata eſt.iſti.q.mo.tol.obli.in p̄n.ad idẽ text.in.l.ſi duobus.§.j.⁊ in.§.q̃ iurauit.ff.de
3 iureiur.⁊ in.l.fi.poſt p̄cipiũ.in qb⁹ † qñ eſt iuratũ in rẽ obſtat exceptio ex quacũq̃ cã agat. Sꝫ hoc nõ obſtãte ꝯtrũ p̄uto veri⁹ ĩ caſu noſtro ꝙ imo illud legatũ nõ cẽſeat eẽ ſublatũ ⁊ pro ſolutione p̄mitto ꝙ dato ꝙ magiſter Frãciſcus p̄dict⁹ nihil debuiſſet legatũ valuit.l.ſi ſic.§.j.ff.de leg.j.⁊.l.ſi nõ deſignata.C.de fal.cã adiec.leg. Si eñi.d.cc.lib.nõ debebant ex eo qr ꝑueniſſent ad manus domi.Franciſci de bonis Alexãdri:hoc ſciebat magiſter Franciſc⁹ ſeu ſcire p̄ſumebatur qr in facto ꝓprio.l.q̃q̃.ff.ad velleia.⁊ ꝑ bar.in.l.non fatet.ff.de cõfeſ.cum ſimi. Vñ preſumit ꝙ ex certa ſciẽtia fecerit:vt eſt caſus in.l.ij.⁊ ibi Pau.de ca.C.de fal.cã adiec.leg.⁊ ideo nõ ſufficit ꝓbare rẽ aliter ſe habere niſi ꝓbetur error ex quo aſſertio eſt ſuꝑ facto ꝓprio vt per bar.in.d.l.nõ fatetur.⁊ Paul.de ca.in.l.j.C.de fal.cauſa adiec.lega.¶ Ex q̇bus tollit obiectio ſi diceret ꝙ aut erat debitum ⁊ legatũ nõ vꝫ. Aut teſtator credebat ⁊ nõ erat ⁊ nõ vꝫ ſm pe.⁊ refert ⁊ ſequit.d.alex.in.d.l.ſi ſic.⁊ tenet do.Pau.de caſt.ĩ.d.l.ij.C.de fal.cã adiec.leg.qr eſt terti⁹ caſus qñ nõ erat debitũ:⁊ teſtõr ſciebat ꝙ tũc exp̄ſſa certa quãtitate legatũ vꝫ.d.l.ſi nõ deſignata. Quinimo ſola ꝯfeſſio debiti in teſtõ ĩ certa quãtitate inducit legatum ſi aliter debitũ nõ probatur:vt in.d.l.ij.⁊ eſt tex.ſm Dy.in.l.j.in fi.ff.de dot.prele.¶ Ex quibus infero in ꝓpoſito ꝙ niſi ꝓbet ꝙ.d.cc.lib.erãt debite cẽſent ſimpliciter legate. Et habet tale legatum naturam legati:⁊ ſm naturã legati:⁊ leges legati regulat. Jſta probãtur per text.no.in.l.qui vxori.ff.de aur.⁊ argẽ.leg.per quẽ dicit ibi Bar.ꝙ ſi aliq̇s legat alicui aliquid tanq̃ debetur vt ſimpliciter legatũ niſi probetur debitũ ꝑ teſtes vel inſtr̃a:⁊ id defalcatur ſicut alia legata:⁊ id refert bar.ꝙ legata ꝓ vſuris ⁊ male ablatis defalcant niſi probẽt debita ꝑ illũ tex.ꝙ Bart.dicit eſſe mirabile:⁊ ſequit Paul.de ca.in.d.l.ij.C.de fal.cã adiec.leg.¶ Ex quibus dico ꝙ niſi.cc.libre probentur debite ꝙ iudicãdũ eſt de hoc legato.cc.libra.ſicut de legato cẽtũ librarum ad qđ quietatio non extẽditur vt ſupra dictũ eſt.¶ Preterea ex q̃ nõ appet ex qua cã eſſent debite:⁊ qñ fuiſſet dictũ debituꝫ ꝯctũ nõ põt cõcludẽter ꝓbari ꝙ ex tali cã fuerit debite cũ ſimplr cõfiteat ꝙ deuenerũt ad man⁹ ſuas nõ expreſſa cã vñ nõ põt debituꝫ oſtẽdi niſi ꝓbatiõe ĩcerta:⁊ nõ cõcludẽti q̃ nõ releuat.l.nõ h̃ C.vñ cog.c.ĩ p̄ñtia.extra de ꝓba.vñ potuit deberi ex aliq̃ cã ꝙ legatuꝫ valuiſſet poſito ꝙ fuiſſent debite.iuxta plene no.ĩ.l.ſi creditori.ff.de leg.j.⁊ maxime qr ꝓ legato cõpetit executio ex forma ſtatuti rõne cui⁹ ĩtereſſe legatuꝫ vꝫ vt cõcludũt pleriq̃ moderni.ĩ.d.l.ſi creditori.⁊ hoc intereſſe cõſiderat in ſimili Bar.in.l.q tabulas ff.de fur. Jtẽ clariores ſunt ꝓbationes quas cõſiderabat Bar.in l.qui bis idẽ.ff.de v̈.ob. Jtẽ ſi ꝓ p̄rio debito bona nõ fuiſſent hypothecata ꝓ iſto eſſent ⁊ vꝫ ſꝫ Bar.⁊ bal.in.d.l.ſi creditori. Jtem vertit ĩtereſſe ꝓpter minores expẽſas qđ cõſiderat bar.ĩ.d.l.q bis idẽ.ff.d v̈.ob.¶ Ex qb⁹ in ꝓpoſito ĩfero ꝙ q̃tũcũq̃ diceremus.cc.lib.legatas fuiſſe debitas.ex quo nõ appet qñ ⁊ q̃uo debitũ fuerit ꝯctũ dici dꝫ legatũ valuiſſe ꝑ qđ ẽt debitũ facili⁹ ꝓbat ⁊ p̄ſcriptio ĩterrumpit ſꝫ Bal.ĩ.l.falſus.C.de fur.¶ Ex q̃ ꝯclõne iteruꝫ infero ĩ ꝓpoſito ꝙ cuꝫ idẽ debituꝫ.cc.lib.deberet ex diuerſis cauſis.ſ. ex cã ex qua debebat.itẽ ex cã legati:vel dicẽduꝫ eſt ꝙ ex nulla cã debitum eſt extinctum cum liberatio tñ ſit facta de debitis ꝯtra

etiſ occaſione adminiſtrationis tutele per no.in.d.l.age cũ gemi
niano.C.de trãſac.Vel poſito φ eſſet extinctum ex cauſa admini
ſtrationis tutele.licet hoc nõ conſtet tñ nõ dicitur extictũ ex cau
4 ſa legati.†quoniã cũ ratio adminiſtratiõis ſpecialiter fuerit red
dita occaſiõe adminiſtratiõis tutele liberatio nõ extẽdit ad aliã
cauſam.licet ſit idẽ debitũ.l.ſi ita qs.§.ſi.ff.de verb.obli.ſm bart.
in.l.ſi de certa.C.de trãſac.⁊ ſic nõ extendit ad cauſam teſtamẽti.
Et hãc opi.bar.ſequunt cõiter doc.ibi vbi bal.ẽt dicit φ i dubio
videtur habitus reſpectus ad cãm que vẽtilabat:⁊ nõ ad cauſaȝ
que nõ fuit propoſita.arg.d.l.ſi de certa.⁊ tenet do.Abb.in.d.c.j.
de trãſac.Cũ ergo in caſu noſtro nõ fuerit ventilata cã teſtamẽti
imo pſumit ignorãtia p Alex.ad talem caſum pactũ liberatoriũ
nõ extẽdit.¶Ex quibus oibus cõcludo φ dicta qetatio non ob
ſtat.d.Alex.petẽti executionem legati p dictis.ccc.libris:⁊ p con
ſequẽs remanet intẽtio dicti Alexãdri bñ fundata.¶Circa cau
ſaȝ recõuẽtionis primo dici põt φ Alexãder nõ potuit recõueni
ri:qr cũ.M.Ant.fuerit cõuentus executiue virtute inſtrumenti
qd hȝ executionẽ ex forma ſtatuti nõ potuit recõueniri ſm Bal.i
aut.⁊ cõſequẽter.C.de ſentẽ.⁊ interlocu.omnium iudi.Sȝ poſito
φ potuerit recõueniri cũ intẽtio.M.Anto.ſit fundata in codi
cilis q̃rit an dicto.M.Ant.obſtet inſtrm liberatiõis ⁊ qetatio
nis facte Alexãdro ⁊ difficultatẽ facere videbat:qr.m.ant.liberat
a qbuſdã debitis ſpãlib⁹.Vñ videbat poſtea φ liberatio gñalis
reſtringeretur ad ſpecificata per tex.cũ ibi plene no.i.d.l.ſi de cer
ta.C.de trãſa.⁊ maxĩe ſcdo qr pſumit ignorãtia codicillorũ Hiero
nymi in qb⁹ factũ ẽ legatũ.d.Frãci.ſ.φ.m.Ant.ignorauerit.l.qñ
ſororẽ.C.de iure delib.l.verius.ff.de pba.⁊ ſic φ talis liberatio nõ
extẽdat ad legatũ factũ in codicillis iuxta.l.de his cũ ibi not.ff.de
trãſa.⁊ ſic allegata ſupra in fauorem Alex.vident nũc militare in
ſua liberatiõe facta a.d.m.Ant.ↄ dictũ Alex.¶Sȝ tñ his nõ ob
ſtãtib⁹ ↄria ſnĩa eſt verior φ imo dicta liberatio obſtat.d.m.An
to.Nã poſtq̃ magiſter ant.liberat dictũ alex.ex cauſis ſpecificatis
dicit i dicto iſtrumẽto.Et gñalr de oi ⁊ toto eo ⁊ de oi iure actio
nib⁹ debitis ⁊ obligatiõib⁹ ↄtu.⁊ de oib⁹ ⁊ ſingulis ⁊ ad q̃ dict⁹
alex.d.m.ant.hacten⁹ tenebat.q̃ verba vltra liberationẽ ex cauſis
ſpãlib⁹ factã cõtiet liberationẽ gñalẽ ⁊ vniuerſalẽ ab oib⁹ ↄtib⁹
⁊ obligatiõib⁹ q̃ nõ pñt reſtringi ad cauſas ſpecificatas.ſalua rõ
ne recti ſermonis qr ſi reſtringeret ad cãs ſpecificatas nõ eẽt libe
ratio gñalis ſȝ ſpãlis.l.ſȝ ⁊ ſi qs.§.q̃ſitũ.ff.ſi qs caut.⁊.l.j.§.dixerit
aliqs.ff.de publi.⁊.l.q ex plurib⁹.ff.de ver.ob.Igit tãq̃ gñalis fa
cta p viã pacti ad oia debita ex quacũq; cã extẽdi dȝ.l.plurib⁹.ff.
de accep.⁊ tenẽt Iac.but.⁊ Saly.i.l.age cuȝ geminiano.C.de trãſ
ac.⁊ Saly.in.l.ſi de certa.C.eod.titu.⁊ ita tenẽt Pet.⁊ Cy.i.l.ſub
ptextu ſpecierũ.C.de trãſac.⁊.d.Ant.in.c.j.extra de trãſa.⁊ Bal.i
l.pactũ dotali.in.xiiij.xv.xvj.q.C.de colla.Iteȝ pbat dũ ſubdit q̃
cũq; cã qñolibet dicẽda q̃ vba nõ pñt ad cãs ſpecificatas referri ſȝ
ad alias obligatiões.⁊ cãs nõ ſpecificatas ad hoc bon⁹ tex.i.l.ali
mẽta.§.baſilice.ff.de ali.⁊ cib.leg.⁊.l.coheredi.§.q pri.ff.de vulg.⁊
5 pup.l.doli clauſula.ff.de v.ob.†Facit qr vba in ↄtib⁹ nõ dñt eẽ ſu
pflua p Bal.no.in rub.C.de ↄhẽ.emp.q.ix.Patet ẽt p vba ſequẽ
tia dũ dicit vl excogitãda cũ ſcriptis vl ſine publica vel pnata pu
re vel in diẽ vel ſub cõditiõe vſq; in pñtẽ diẽ q̃ verba reſtringi nõ
poſſunt ex quo volũt φ trahat ad cauſas excogitãdas qb⁹ tene
ret vſq; ad illũ diẽ.⁊ ſic itẽtio ptiũ fuit φ extẽderent ẽt ad icogni
ta ſȝ excogitãda ex poſtfacto.⁊ ſic ẽt incognita veniũt ſm bart.in
l.Aurelio.§.gai⁹.ff.de libe.leg.⁊ tȝ bar.i.l.cũ aqliana.ff.de trãſa.⁊
ẽ bon⁹ tex.i.l.ſub ptextu ſpẽrũ ⁊ ibi hoc tenẽt oẽs.C.de trãſac.qn
imo voluit not.Bal.in.l.tres fratres.ff.de pac.φ pactũ generale
ſui nõ extẽdat ẽt ad icognita.Et p pmiſſa ita cõſuluit i terminis
d.alex.vbi pmiſſa latius habent in ſuo cõſi.xj.in.ij.volu.Et ad il
lud qd dicebat φ nõ extẽdebat ad dictũ legatũ factũ in codicillis
iuxta.l.de his cũ ibi no.Rñdeo ⁊ p rñſiõe premitto φ in caſu nr̃o
probatur φ dictus.m.Ant.tpe dicte liberationis habuit noticiã
dictorum codicillorũ hoc pbat in pceſſu.fo.xxxij.Nã Alex.ponit
φ tpe dicti iſtrumẽti.m.ant.habuit plenã noticiã dictorũ caplorũ
ad qd caplȝ rñdit.m.ant.φ credit habuiſſe noticiã de codicillis.
⁊ lȝ nõ dicat.ſ.tpe trãſactiõis.Tñ ita dȝ intelligi iuxta iterroga
tionẽ precedẽtẽ.l.ſi defenſor.§.q interrogatus.ff.de iter.actio.Et
pbat iſta cõcluſio p tex.no.in.l.qd.§.ſi.ff.de edil.edi.cũ glo.vbi ha
bet φ ſeruus fuit interrogatus an fugerit:an vendit⁹:⁊ rñdet ſe
fuiſſe:tñ lȝ nõ dicat ante venditionem intelligit ſe feciſſe ante vẽ
ditionẽ.⁊ ſic videt cõfeſſio facta cũ eodẽ tẽpore appoſito in inter
rogatione.⁊ ad hoc illum tex.allegat Bald.in.l.j.in vlti.col.C.de
edil.actio.Unde dicit ſingulariter Bar.in.l.ſi qs intẽtione ambi
gua.ff.de ind.φ qñ interrogatio eſt certa ⁊ limitata:⁊ reſpõſio eſt
ambigua declarat reſpõſio ſm iterrogationẽ.argu.d.§.ſi quis in
terrogatus.Cũ ergo in caſu noſtro reſponſio ſit ambigua qñ ha
buit notitiã ⁊ iterrogatio ſit certa ab eo debet reſpõſio declarari.
Et iſta dicta ſequũtur pceptores mei.d.Areti.⁊.d.Alexã.de imo.
in.l.ſi cui.§.ſi a filio.ff.de leg.j.vbi plura allegãt in pposito ↄ vnã
opi.Bar.ibi.Stãte ergo ſciẽtia.m.Antonij qualitercũq; φ illã
habuit talis gñalis liberatio extendit ad tale legatũ ſm Bar.⁊
alios in.l.q rome.§.duo fratres.in.iiij.⁊.viij.q.ff.de v.ob.¶Pre
terea ⁊ ſcdo rñdeo φ licet ſine iuramẽto nõ poſſit renũciari.d.l.de
his ſm doc.tamẽ cum iuramẽto bene poteſt renũciari ſm Ioã.
6 de imo.in repeti.c.cũ cõtingat.in vltima char.extra de iuretur.†
qr legib⁹ etiã phibitiue loquẽtibus põt cũ iuramento renuncia
ri ſm Io.and.i addi.ſpe.i tit.de iſtru.edi.§.porro.ad finẽ.⁊ Bal.
in.l.antique.in ſi.C.ad velleia.⁊ Bal.⁊ Ange.in.l.ſi qs p eo.in.iij.
⁊.iiij.q.ff.de fideiuſ.Sed tñ in caſu nr̃o dicit renũciaſſe cũ iuramẽ
to.igit ⁊c.Nã ſpecialiter renũciat qbuſdã.ll.bñficijs enumeratis
poſtea dicit ⁊ omni.ll.auxilio ⁊c.quo caſu vr̃ qbuſcũq; alijs auxi
lijs renunciatũ vt no.Barto.in auc.matri ⁊ auie.C.qñ muli.offi.
tute.fun.põt.⁊ Barto.in.l.ſi ſub conditione.ff.de teſtamẽ.tute.⁊
doc.in.l.ij.C.de reſcin.vẽdi.⁊ maxime qr iuramentũ interuenit in
dicta renũciatiõe.Nã ex quo liberatio ẽ generalis ⁊ põt include
re ẽt debita ex teſtõ.Iõ renũciatio cẽſet gñalis ⁊ iuramentũ opat
φ valeat eo mõ quo põt vt gñalis:⁊ cẽſet iurãs cogitare de oi re
medio quo talis renũciatio poſſet ipugnari.arg.l.cũ pr̃.§.filius
mr̃em.ff.de le.ij.⁊ p Ioã.an.i.c.ij.de pac.i.vj.⁊ Bar.i.l.ſciẽdũ.ff.de v.
obli.cũ ↄcor.ibi allegatis p.d.Alex.⁊ ita in terminis tȝ.d.Alexã.
in.d.§.duo fr̃es.ſup.vj.q.Bar.⁊ late in.d.conſi.xj.Et ſic hic caſus
differt a caſu liberatiõis facte p Alexan.m.Anto.qr ibi non fuit
gñalis:ita φ extẽderet ad oia debita vltra ſpecificata.Iteȝ ⁊ ibi
pactũ nõ fuit ẽt ſup incognitis.Vñ ibi agebat de extẽdendo con
ſenſum pp iuramentũ hic aũt de non reſtringẽdo.Vñ ſi põt vba
ſunt gñaliter intelligẽda ar.l.cũ pr̃.§.fili⁹ matrẽ.ff.de leg.ij.iũcta
l.j.§.⁊ gñaliter.ff.de leg.preſtã.Et ſic cõcludit φ Alexãder i caſu
recõuentionis ⁊ abſolutionis fouet iuſtitiam. Laus Deo.

¶Summarium.

☞An per illa vba in inſtõne poſita ⁊ oẽs ⁊ quoſcũq; alios filios naſcituros ex dicto teſtõre ⁊ quacũq; ei⁹ vxore icludant nepotes. Et qd p verba in ſubſtõne poſita ⁊ eos ⁊ quẽlibet eorũ ⁊ cuilibet eorum filios ⁊ deſcendentes maſculos legitimos ⁊ naturales.

1 Dictiones quoſcũq; geminare adiecta dictione alius alia aliud reſtringuntur ad ſimilia expreſſis.

2 Nominatio prima natorũ proprio nomine nõ includit nepotes nec nominatio filiorum naſciturorum.

3 Qualitas iſta:in ſtirpẽ ⁊ non in capita:appoſita in teſtamento reſpicit perſonas deſcendentium ⁊ non filiorum.

4 Verba iſta:in ſtirpem ⁊ non in capita:non conueniũt in ſubſti tutione adinuicem ſed bene caderent quãdo deſcendentes vni⁹ ex filijs ſunt alteri filio ſubſtituti.

5 Subſtitutio facta vulgariter pupillariter ⁊ p fideicõmiſſum iter deſcendentes adinuicem:intelligi debet facta reſpectu eorũ quorum pater premortuus eſſet teſtatori.

6 Liberi poſiti in conditione videntur honorati quando teſtator digreditur ad plures gradus ſubſtitutionis.

7 Subſtitutio fideicõmiſſaria ſimpliciter qñ eſt facta poſt morteȝ plurium illi videntur inuicem ſubſtituti.

8 Subſtitutio qñ eſt facta in tota hereditate licet non ab vltimo ſed ſimpliciter poſt mortem omniũ illi vidẽtur inuicẽ ſubſtituti.

9 Liberi premortuorũ poſiti in conditione ſunt vocati poſt mortẽ patrui decedentis ſine liberis.

10 Deſcendentes adinuicem ſubſtituti vocati per nomẽ collectiuũ dicuntur vocati ordine ſucceſſiuo.

11 Donatio a principio inutilis operatur ademptionem legati.

¶Conſilium.ciiij.

¶Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanct⁹ illuminet intellectum.

Quoniam preſens cõſultatio potiſſimũ pẽdet an attẽtis inſtõnib⁹ ⁊ ſubſtõnib⁹ factis i teſtõ aſtrigi Raphael ⁊ Nicola⁹ hodie poſſint dici ex altera earũ vocati an nõ.Et i pmis ab inſtitutiõe incipiã cui⁹ vtute arbitror φ nullo mõ Nicola⁹ ⁊ Raphael ſint vocati. Nã teſtõr iſtituit hr̃des Nicolaũ ⁊ Raphaelẽ filios natos:⁊ oẽs ⁊ quoſcũq; alios filios naſcituros ex dicto teſtatore ⁊ quacunq; ei⁹ vxore eqs portiõib⁹.Quare lȝ p illa vba oẽs ⁊ quoſcũq; filios viderent includi nepotes:tum qr appellatione filiorum in vltimis volũtatib⁹ vident includi nepotes:vt in.l.iuxta.ff.de vb.ſig. ⁊ tenet Bart.in.l.gall⁹.§.inſtituẽs.ff.de libe.⁊ poſth.⁊ in.l.liberorũ.ff.de verb.ſig.tum qr dicit omnes ⁊ quoſcũq; pp ter q̃ vba includi vident illi q largo mõ dicuntur filij ſicut ſunt nepotes ar. eius φ notat glo.in cle.de re iudi.⁊ glo.in.l.etiã penã.ff.de arbit. ⁊ Bal.in.c.iperialẽ.in pn.l.viij.col.de phi.feu.alie.p Frede.⁊ in.l.j. in.xxij.q.ff.de rer diui.Tñ i caſu nr̃o oppoſitũ eſt verũ:φ imo nõ includunt nepotes ⁊ poſito φ icluderent nihil refert i pposito. ¶Primũ pbat:nã lȝ Bar.tenuerit φ ſi teſtõr pcedit diſponẽdo puta iſtituẽdo vl legãdo:appellatiõe filiorũ veniũt nepotes vt dixi.Tñ Bal.Imo.⁊ magr̃ cõiter Mod.⁊ multi ãtiq tenuerũt

contrarium

ꝯtrariū ꝙ tūc nepotes nō includant̄ in.l.gallꝰ.§.inſtituens.ff.de
li.⁊ poſtb.ar.l.qđ ſi nepotes.ff.de teſta.tu.in rōne decidēdi ⁊hoc
de plano ꝓcedit in caſu nr̄o:ex quo dixit naſcituris ex dicto teſta
tore ⁊q̄cūq; eiꝰ vxore:quo caſu nō includit̄ nepos qn̄ reptꝰ fuit fi
liꝰ in quo diſpoſitio verificabat̄ vt in caſu nr̄o ita ꝓbat tex.in.d.
l.gallꝰ.§.idē credēdū ꝑ quē tenet Bar.in.d.l.liberoꝝ.in pe.co.ff.
de ver.ſig.⁊ lȝ teſtator dixerit:⁊ oēs quoſcūq; alios filios naſcitu
1 ros ⁊c.†tn̄ iſte dictiōes geminate adiecta dictiōe alius alia aliud
⁊c.reſtringunt̄ ad ſilia exꝑſſis vt eſt caſus cū gl.cōiter approbata
in.l.ſi fugitiui.C.de ſer.fug.⁊ no Bar.in.l.ſed ⁊ ſi qs.§.q̄ſitū.ff.ſi
quis cau.⁊ elegāter voluit Old.in ſuo cōſ.cviij.⁊ ſequit̄.d.Ant.
in.c.cū dilecti.de dona.⁊ qđ no.d.Card.in cle.nō pōt in.ij.q.de
ꝓcu.⁊ Lapus in ſua allega.lxx.⁊ maxime q̄ꝛ vltra dictionē alio cō
currit dictio de qua ſupra.⁊ q̄ꝛ dixit eq̄s portionibꝰ ꝙ nō eſt veri
ſimile dicta verba in nepotibꝰ ꝓlata fuiſſe:q̄ꝛ ſi tp̄e mortis ex vno
filio p̄mortuo extitiſſent nepotes plures ⁊ alter filiꝰ teſtatoris ēt
natꝰ tp̄e teſtamēti q̄libet nepotū admitteret̄ ꝓvirili.iuxta.l.inter
dū.cū ibi no.ff.de here.inſti.ꝯ iuris diſpoſitionē.vt in.§.cū filiꝰ.
inſti.de here.q̄ abinteſt.volūtas aūt teſtatoris in dubio cēſet̄ cō
formis diſpoſitiōi iuris:vt ꝑ gl.⁊ Bal.in.l.ſi duo.ff.de acq here.
⁊ ꝑ Bal.in.l.p̄cibꝰ.C.de impu.⁊ aliis ſubſti.⁊ maxime q̄ꝛ idē di
cēdū eſſet in nepotibꝰ filij ēt nati tp̄e teſtamēti quē predilexiſſet
vt in.l.qui filiabꝰ.in p̄n.ff.de le.j.cū ibi no.⁊ tn̄ plꝰ cōſequerent̄ ne
potes ex eo ꝙ pr̄ ſi viueret ꝙ vr̄ abſonū.ar.eiꝰ ꝙ habet̄ i.l.publiꝰ.
ff.de cōd.⁊ demō.⁊ in.l.ſi viua matre.C.de bonis mater. ¶ Cōfir
mo q̄ꝛ dicēdo ⁊ oēs ⁊ quoſcūq; alios nō includit filios quos iaȝ
ſpāliter inſtituerat arg.no.ꝑ Bar.in.l.q̄ſitū.§.ſi qs fundū.ff.de
2 fun.inſtru.⁊ eiꝰ qđ habet̄ in.l.generi ꝑ ſpeciē.de re.iu.in.vj.†vn̄ ſi
cut prima nominatio filiorū natorū ꝓprio noīe nō includit ne
potes vt in.d.l.gallꝰ.§.idē credēdū.⁊ no.Bar.⁊ doc.in ea.l.in.§.
inſtituēs.ita noīatio filiorū naſciturorū non includit nepotes:vt
equalis ſit determinatio.l.iā hoc iure.ff.de vulg.⁊ pup. ¶ Scđm
ꝓbat̄ q̄ꝛ dato ꝙ Frāciſcꝰ eoꝝ pater fuiſſet inſtitutꝰ ⁊ etiā ipſi ne
potes:tn̄ dicti nepotes cēſent̄ inſtituti quadā neceſſitate cauſati
ua ne ſi Frāciſcꝰ p̄deceſſiſſet filijs an̄ mortē teſtatoris nepotes rū
perēt teſtm̄.⁊ ſic cēſent̄ inſtituti ordine ſucceſſiuo.ſi p̄mo cēſet̄ in
ſtitutꝰ filius ⁊ eo nō exiſtēte tp̄e mortis cēſent̄ inſtituti nepotes
eo aūt exiſtēte tp̄e mortis nō cēſent̄ inſtituti iſta eſt determinatio
gl.quā ſequunt̄ Barto.⁊ cōiter doc.in.d.l.gallꝰ.§.q̄dā recte.ff.de
libe.⁊ poſtbu.⁊ hāc opi.ſequunt̄ ibi p̄ceptores mei.d.Are.⁊ do.
Alex.⁊ defendūt rn̄dēdo ad obiecta cū ergo in caſu nr̄o tp̄e mor
tis teſtatoris Frāciſcus ſupueniret nepotes iſto caſu non cenſent̄
inſtituti ⁊ caret hec cōcluſio ꝓbabili dubitatiōe. ¶ Capio nunc
capitulū prime ſubſtitutionis in qua dicit̄ ⁊ eos ⁊ quēlibet eorū
⁊ eorū ⁊ cuilibet eorū filios ⁊ deſcēdētes maſculos legitimos ⁊ na
turales in ſtirpē ⁊ nō in capita ad inuicē ⁊ viciſſim ſubſtituit vul
gariter ⁊ pupillariter ⁊ ꝑ fideicōmiſſum:in qua ſubſtitutiōe ha
bui iſto anno cōſulere in ardua q̄one de facto in qua tenui ꝙ in
tētio teſtatoris fuerat ꝙ altero filio ſine filijs decedēte:alter filiꝰ
ſeu eorū filij ⁊ eorū deſcēdētes cenſerent̄ ſubſtituti ordine ſucceſ
ſiuo ⁊ ſic in ſingulis filijs ſi decederēt ſine filij alter ⁊ eorum deſcē
dētes cenſerent̄ ſubſtituti ordine ſucceſſiuo.⁊ ſic qđ illa verba ad
inuicē ⁊ viciſſim verificabātur ex eo ꝙ q̄libet ex filijs cū decedēti
bus ſuis erat alteri ſubſtitutꝰ.⁊ ſic vtrinq; eadē erat ſubſtitutio
⁊ dicit̄ reciproca ⁊ inuicē facta reſpectu filiorū cū deſcēdētibꝰ or
dine ſucceſſiuo ⁊ ad hoc dicēdū mouebat q̄ꝛ teſtator mētionē fece
rat de deſcēdētibꝰ filiorum in ſubſtitutione actiua ⁊ non in ſub
ſtitutione paſſiua in qua imperſonaliter facta eſt ſubſtitutio.vn̄
voluit actiue ſubſtituere aliquo filio decedēte alterum ſeu alios
⁊ eorū deſcēdētes nō autē paſſiue ꝙ alteri filio ⁊ eiꝰ deſcēdētibꝰ
voluerit ſubſtituere:⁊ hoc factū fuiſſe arbitrari debemus:ne al
tero decedēte cū filijs:⁊ altero ſine filijs ⁊ expiraret ſubſtitutio nō
trāſmiſſa ad liberos ꝑ primā p̄cedētem iuxta gl.cōiter approba
tā in.l.vnica.C.de his q ante aper.tab.⁊ eſt tex.⁊ ibi docto.in.l.he
redes mei.§.cū ita.ff.ad trebel. ¶ Preterea cōfirmat̄:q̄ꝛ reſpectu
ſubſtitutiōis actiue ſubſtituti ſunt filij ⁊ deſcēdētes ordine ſuc
ceſſiuo ſed reſpectu ſubſtitutionis paſſiue ſubſtitutio eſt imper
ſonaliter facta vnde in dubio dr̄ facta tm̄ filijs inſtitutis ⁊ nō de
ſcēdētibus nō inſtitutis neq; honoratis vt ꝓbat̄ ex no.per Bar.
in.l.cēturio.ff.de vulg.⁊ pup.in illa.q.qn̄ finita eſt ſubſtitutio ſi
filiꝰ deceſſerit ſine filijs vel filij filiorū ſine filijs nā ſubſtitutio dr̄
facta filijs inſtitutis ⁊ nō filijs filiorū tm̄ poſitis in cōditiōe ⁊ nō
honoratis q̄ꝛ cēſent̄ grauati qui potuerūt grauari ⁊ nō q nō po
tuerūt iuxta no.ꝑ Bar.in.l.q duos.ff.de vul.⁊ pup.⁊ pulchre per
Pau.de ca.in.l.ex tribꝰ.C.de inoffi.teſta. ¶ Cōfirmat̄ etiam iſta
interpretatio ꝓpter illa verba in ſtirpē ⁊ nō in capita.q̄ verba in
primis cōueniūt ſubſtitutioni actiue ⁊ nō paſſiue.⁊ ſic deſcēden
3 tes appoſiti ſunt reſpectu ſubſtitutiōis actiue ⁊ nō paſſiue.†nā
iſta qualitas in ſtirpē ⁊ nō in capita reſpicit ꝑſonas deſcendētiū
⁊ nō filiorū q̄ꝛ nō cadit verba cū rebꝰ ⁊ ꝑſonis conuenire debēt.c.
ſi pater.de teſta.in.vj.l.plenū.§.equitij.ff.de vſu ⁊ habi.⁊ ſic qua
lificat ꝑſonas deſcēdētiū tantū itē illas qualificat in capite ſub
ſtitutiōis actiue q̄ quidē qualitas nō cōuenit in capite ſubſtitu
tiōis paſſiue igit̄ nō cēſent̄ repetite ꝑſone deſcēdētiū i capite ſub
ſtitutiōis paſſiue:q̄ꝛ nō cadit qualitas eis annexa.ar.eius qđ no.
voluit bar.in.l.ſeie.§.gaio.ff.de fun.inſtr.ad intellectū.l.ſi.§.ſeio
4 ff.de leg.ij. ¶ †Scđo q̄ꝛ iſta verba in ſtirpē:⁊ nō in capita bene ca
derēt qn̄ deſcēdētes vnius ex filij ſunt alteri filio ſubſtituti non
autē cōueniunt in ſubſtitutione deſcēdētiū ad inuicē. Primum
ꝓbat̄ q̄ꝛ voluit vocādo in ſtirpes ⁊ nō in capita qđ nō ſolū filij ſȝ
etiā deſcēdētes ex alijs predefunctis admitterent̄ ⁊ tollere diffi
cultatē quā facit gl.⁊ poſt eā Bal.⁊ Mod.in.l.cū ita.§.in fidei
commiſſo.ff.de leg.ij.⁊ qđ non admitterent̄ in ſtirpes ⁊ non in ca
pita ſicut in ſucceſſione abinteſtato:vt in aut.ceſſante.C.de legi.
here.⁊ ſic fuit in hoc conformis diſpoſitiōi iuris prout in dubio
eſſe cenſet̄ vt per Bal.in.d.l.precibus.C.de impub.⁊ alijs ſubſti.
¶ Secūdū autē probat̄.nā inter deſcendētes ex filijs non ſuccedi
tur in ſtirpes ſed in capita:vt in aut.poſt fratres.C.de legi.here.
vnde cū volūtas in diſpoſitione preſumat̄ cōformis nō cadit iſta
ſubſtitutio inter dictos deſcēdentes:ſed tantū facta filijs de alijs
filijs ⁊ deſcēdētibus ex eis arg.eius qđ dicit̄ in.d.c.ſi pater.⁊ ma
xime q̄ꝛ reſpectu ſubſtitutionis facte filijs ꝑ dicta verba vt ſupra
apparet ꝙ voluit diſpoſitionē ſuam eſſe diſpoſitioni iuris cōfor
mē ſi autē voluiſſet etiā deſcēdentes inter ſe ſubſtituere ꝑ illa ver
ba in ſtirpē ⁊ non in capita voluiſſet diſpoſitionē ſuam eſſe iuris
diſpoſitioni difformē qđ non eſt cēſendū:ar.l.eum qui edes.ff.de
vſucap.⁊ in.l.iam hoc iure.ff.de vul.⁊ pup. ¶ Poſtremo iſta in
terpretatio parū captionis habet q̄ꝛ per eam etiam verificari poſ
ſunt illa verba adinuicem ⁊ viciſſim que faciebant difficultateȝ
ex quo vtrinq; eſt facta ſubſtitutio filiorū ⁊ deſcēdētium actiue ⁊
ordine ſucceſſiuo ⁊ omnibus filijs tantū ⁊ non deſcēdentibus eſt
facta paſſiue:⁊ ſic eſt reciproca ſubſtitutio ⁊ equalis reſpectu om
nium iuxta.d.regulā.l.iam hoc iure.ſed interpretatio ꝙ inter
deſcēdētes dicat̄ ſubſtitutio facta multas patit̄ difficultates ꝓ
ut ſtatim apparebit igit̄ iſta eſt amplectēda niſi intelligamus ēt
ſecundū aliā interpretationē quā ſtatim ponā:quam etiā poſui
5 in illo conſilio meo reddito ſuper tali ſubſtitutione. ¶ †Capio
aliā interpretationē que eſt talis qđ ſi dicamus ꝙ dicta ſubſtitu
tio ſit facta vulgariter pupillariter:⁊ per fideicommiſſum inter
deſcēdētes ad inuicē intelligi debet facta reſpectu eorū quorū pa
ter premortuus eſſet teſtatori:q̄ꝛ tunc teſtator ſubſtituēdo ad in
uicē filios ⁊ deſcēdētes ꝓpter ſubſtitutionē vulgarē inuicem fa
cta cenſet̄ ⁊ teſtatorē breuibus verbis dictos deſcēdētes inſtituiſ
ſe per prius ⁊ adinuicem ſubſtituiſſe iſta eſt glo.ſolēnis in.l.ſi pa
ter impuberis.ff.de vulga.⁊ pup.quā Jo.de imo.⁊ Pau.de caſt.
diligēter dicunt eſſe notandā deſcendentes autē nō cenſentur in
ſtituti:ex quo preceſſit inſtitutio filiorū:niſi ordine ſucceſſiuo ſcȝ
premortuis filijs teſtatoris eorum parentibus vt eſt gl.⁊ ibi bar.
⁊ alij in.d.l.gallus.§.quidā recte.igit̄ cenſeat̄ facta ſubſtitutio ad
inuicē reſpectu deſcendentium ex filijs eo caſu eueniente quo re
periunt̄ inſtituti ⁊ honorati ſcilicet qn̄ filij eorū parentes teſta
tori eſſent premortui non autem eo caſu quo nō reperiuntur ho
norati:arg.no.per Bar.in.l.qui duos.ff.de vul.⁊ pu.⁊ per paul.
de caſt.in.d.l.ex tribus.C.de inoffi.teſta.ſed in caſu noſtro nullꝰ
ex filijs inſtitutis eſt teſtatori premortuꝰ igitur iſto caſu deſcēdē
tes non ſunt inſtituti igitur nec grauati vel adinuicem ſubſtitu
ti niſi ſecundū precedentem interpretationē ⁊ iſta etiā interpreta
tio habet minus captionis ⁊ difficultatis ita probata vt ſupra ꝙ
ſi dicamus ⁊ quod filij ⁊ quod deſcendentes ſimpliciter ⁊ genera
liter dicant̄ inuicem ſubſtituti vt ſtatim apparebit quoniaȝ per
tam incidimus in multas difficultates igitur illa nō ſequēda.nō
enim ſequēdus eſt intellectus qui rem ad magnam difficultateȝ
deducit vt in.l.vnica.⁊ ibi no.Bal.C.de ſentē.que ꝓ eo qđ inter
eſt.deuenio ergo ad hāc vltimam interpretationem quod dica
mus filij ⁊ deſcendentes inuicem ſubſtituti ſimpliciter ⁊ genera
liter ⁊ ſic Nicolaus ⁊ Rapha.admittantur ex ſubſtitutiōe fidei
commiſſaria ex quo alij deſcendentes vcȝ Nicolaus eius patruꝰ
⁊ filij ⁊ Franciſ.eius pater mortui ſunt que interpretatio nullo
modo videtur adaptari poſſe ⁊ verificari in caſu noſtro aut em̄
volunt admitti vt ſubſtituti Franciſco eorum patri vltimo loco
mortuo aut ⁊ ſecundo vt ſubſtituti Nicolao eorum patruo aut ⁊
tertio vt ſubſtitutis filij Nicolai ⁊ ſic fratribus patruelibꝰ aut
⁊ quarto ⁊ vltimo vt heredes Franc.patris vocati ad fideicom
miſ.per mortem filiorum Nicolai fratris virtute tranſmiſſionis
⁊ dico quod ex nullo ex dictis capitibus poſſunt dici vocati in
caſu noſtro igitur non ſunt vocati quia illa videtur ſufficiēs enu
meratio.argu.§.actionum.inſti.de actio.⁊.l.patre furioſo.ff.de
his qui ſunt ſui vel alieni iuris. ¶ Primum probatur nam pre
cedentibus nepotibus poſt mortem teſtatoris ipſi filio nulla po
teſt habere locum ſubſtitutio non vulgaris:q̄ꝛ nō preceſſit inſti

tutio nepotē filio ſuperſtite.l.ex facto la picola.ff.de here.inſti.ꝛ
pari rōne nec pupillaris itē q: tpe mortis reperiebant in poteſta
te patris.l.ij.in pn.ff.de vul.ꝛ pu.nec ēt fideicōmiſſaria:q: autez
mortē filiorū nepotes nō ſunt honorati p regulā.l.ab eo.C.de fi
deicō.igit ecōtra nō pñt Raph.ꝛ Nicola⁹ dicere aliquo ex dictis
capitib⁹ ſe ſubſtitutos p.d.regulā.d.l.iā hoc iure.ꝛ ꝙ Bart.in.l.
luci⁹.ff.de vul.ꝛ pu.ꝛ in ſpecie qñ ſubſtitutio vulgaris eſt annexa
cū cōpēdioſa qḋ intelligat facta eo caſu quo vtrinq; ꝛ ad inuicez
pōt habere locū ſubſtitutio ſiue vulgaris ſiue fideicōmiſſaria cā
equalitatis ſeruāde put pbat tex.cū gl.in.l.i teſtō.C.de te.mi.cū
cōcor.ibi alle.ꝛ.d.Alex.q ſequit opi.Jo.de imo.cōtra Paul.de
ca.vñ ꝯcludit ꝙ nullo mō tanq̄ ſubſtitut⁹ patri ſuo admitti dz.
¶ Scōm pbat clare qḋ nō pōt admitti tanq̄ ſubſtitutus nico
lao patruo:q: nō ex pupillari q: deceſſit pubes.l.in pupillari.ff.
de vul.ꝛ pu.nō ex vulgari:q: deceſſit adita hereditate.l.poſt adi
tā.C.de impu.ꝛ alijs ſubſti.nō erat fideicō.q: cū Nicolao patruo
fuerit iniūctū ſub cōditiōe ſi decederet ſine liberis.caſus eſt in.l.
cū auus.ff.de cōdi.ꝛ demon.ꝛ in.l.cū acutiſſimi.C.de fideicō.ſed
Nicolaus deceſſit cū filijs Joāne ꝛ corſio.igit nō habuit locū fi
deicōmiſ.ſed expirauit.l.ex facto.§.pe.ff.ad treb.ꝛ hec concluſio
poſſet alijs rationib⁹ pbari ſed omitto.q: hoc fundamētū eſt de
indubitabili.¶ Tertiū pbat.nā deſcēdētes in caſu nr̄o hoc eſt
fratres patrueles nō pñt dici ſuperuenientib⁹ filijs poſt mortē te
ſtatoris inuicē ſubſtituti:patet q: nō vulgariter neq; pupillari
ter:q: non inſtituti vel exheredati:vt in.d.l.ex facto.ꝛ in.d.l.ij.in
prin.ff.de vul.ꝛ pu.ꝛ nō ex fideicō.q: non reperiunt honorati.d.
l.ab eo.C.de fideicō.nec ex eo q: vident grauati cenſeri debent ho
norati q: ſi hoc eſſet tolleret in totū regula.d.l.ab eo.vt cōcludūt
ibi cōiter doc.ꝛ cōcludit late Jo.de imo.ꝛ.d.Alex.in.l.cēturio.
ff.de vul.ꝛ pu.ꝛ iſta eſt cōis opi.itē ex alio q: ex quo eſſent vtrinq;
filij ꝛ deſcēdentes ſubſtituti inuicē cēſeri debēt ſubſtituti ordine
ſucceſſiuo iuxta no.in.l.cū ita.§.in fideicōmiſſo.ꝛ in.l.peto.§.fra
tre.ff.de leg.ij.ꝛ in.l.fi.C.de ver.ſig.vñ cū Frāci.pater eorū viueret
eo tpe quo mortuus eſt corſius vltimus fili⁹ nicolai delatū fuiſ
ſet per prius fideicōmiſſum ad Frāciſcū qḋ trāſmiſiſſet ad ſuos
heredes iuxta no.p Bar.ꝛ doc.in.l.cū filio.ff.de leg.j.Itē ex alio
ex pſona eoꝝ nō pñt admitti ad fideicōmiſſuz p mortē fratrū pa
trueliū:q: tpe mortis eoruz quo ceſſit dies fideicōmiſſi ipſi neq;
nati neq; cōcepti erāt ꝛ ſic nō pñt dici ſe vocatos vt determinat
Jo.an.in addi.ſpe.in ru.de teſt.in addi.q̄ inci.Itē Lābertin⁹ de
rāponib⁹.ꝛ pbat ex no.Bar.in.l.ſi cognatis.ff.de reb.dub.ꝛ cō
ſuluit.d.Alex.allegādo illā deciſionē Jo.an.in ꝯſi.xiij.in.iiij.vo.
ex quib⁹ cōcludit ꝙ nullo modo ex pſona eorū Raphael ꝛ nico
laus admitti poſſunt ad fideicōmiſſum ſi qḋ diceret iniūctū di
ctis filijs nicolai eorū patruelibus.¶ Quartū pbat q: pari ra
tione Franciſcus nō ḋr ſubſtitutus eis nepotib⁹ ex fratre:q: dicti
fratres nō dicunt honorati igit nō potuerūt grauari.d.l.ab eo.ꝛ
ſupra lati⁹ dictū eſt in precedētib⁹ itē ſi iſti Raphael ꝛ nico.nol
lēt eſſe heredes patris nullo modo poſſunt admitti nō iure trāſ
miſſionis:q: trāſmiſſio fit ad heredes.l.vnica.C.de his qui ante
aper.tab.ſi ergo nolūt eſſe heredes nō poſſunt venire ad fideicō
miſſum iure trāſmiſſionis:ꝛ minus ex pſona ppria vt pbatū eſt
igit ꝛc.¶ Ex qb⁹ cōcludit qḋ min⁹ pericoloſe ſunt interpreta
tiones de quib⁹ ſupra reſtat vltimo loco videre an Raphael ꝛ ni
colaus dicere poſſint ſe vocatos virtute ſcḋe ſubſtitutiōis in qua
dicit ꝛ in caſu quo vltim⁹ dictorū ſuorū filioꝝ vel deſcēdētiū ma
ſculorū legitimorū ꝛ naturaliū qñcūq; deceſſerint ſine filijs ꝛ de
ſcēdētib⁹ maſculis legitimis ꝛ naturalib⁹:tūc ꝛ eo caſu ſibi here
des vniuerſales inſtituit filios ſuos ꝛc.ꝛ in hac difficultate ex di
ctis verbis videbat cōcludi poſſe Rapha.ꝛ Nic.vocatos eſſe du
plici fundamēto.Primū eſt q: p illa verba ꝛ in caſu quo vltim⁹
deceſſerit ſine filijs ꝛc.duo vr̄ teſtator feciſſe.ſ.poſuiſſe oēs deſcen
dētes maſculos in cōditione in ſubſtitutiōe facta de filiab⁹ femi
nis itē decedētes ſine filijs maſculis grauaſſe ex qb⁹ duob⁹ vr̄ re
ſultare tacitū fideicōmiſſum inter deſcēdētes nā lz ſi eſſent ſimpli
citer grauati nō p hoc cēſerent grauati.d.l.ab eo.itē ſi ſimplici
ter etiā fuiſſent poſiti in cōditiōe nō cenſerent grauati vt voluit
gl.cōiter approbata in.l.luci⁹.ff.de here.inſti.tñ qñ cōcurrūt iſta
duo qḋ liberi ſint poſiti in cōditione ꝛ ſint grauati videntur ta
cite honorati ſm Bar.in.l.cēturio.ff.de vul.ꝛ pu.ꝛ multi docto.
hoc ſequuntur quos refero in.l.cū filio.ff.de lega.j.ꝛ aliqñ ſcḋm
iſtā conſiderationē conſului ꝛ ſecūdū iſtā cōſiderationem conſu
luit.d.Alex.in ſuo cōſi.lxiiij.in.iiij.volu.¶ Cōfirmatur hoc fun
6 damentum.†nā quando liberi ſunt poſiti in conditione ꝛ teſta
tor diſgredit ad plures gradus ſubſtitutionis tūc liberi poſiti
in cōditiōe vident honorati put vr̄ tenere.d.Alexā.in.d.cōſi.lx
iiij.allegat Pet.de anc.in ſuo cōſi.lxx.incip.cōtra Philippū p
rationē.l.cū acutiſſimi.C.de fideicom.ꝛ ita dicit limitari gl.in.d.
l.lucius.ſed ita eſt in caſu noſtro q: teſtator diſgreditur ad alias
ſubſtitutiōes feminarū ꝛ pauperū hoſpitalis igit ꝛc.ſecundum

fundamētū eſt q: ſubſtitutio eſt facta poſt mortē vltimi deceden
tis ſine filijs maſculis.ꝛ ſic ſubſtitutio videt facta ab vltimo:tuz
etiā ex eo q: eſt facta poſt mortē omniū deſcēdētiū maſculorum:
igit vr̄ facta ab vltimo.l.codicillis.in prin.ꝛ ibi Bar.ff.de vſufr.
le.ꝛ pbat ex dictis Bar.in.l.q duos.in fi.ff.de vul.ꝛ pu.idem ex
quo ſimplr̄ eſt facta ſubſtitutio ab vltimo vr̄ gñaliter in tota he
reditate facta.l.j.§.ꝛ gñaliter.ff.de le.pſtā.vñ vr̄ ſuccedere regula
q̄ hz qḋ qñ ſubſtitutio facta eſt ab vltimo in tota hereditate oēs
liberi ꝛ deſcēdētes vident inuicē ſubſtituti vt vr̄ caſus ꝛ ibi Dy.
Bar.ꝛ alij in.l.titia ſeio.§.ſeia libertis.ff.de le.ij.ꝛ Bart.ꝛ alij in
l.vel ſingulis.ff.de vul.ꝛ pu.ꝛ Bal.in.l.ſi pater.eo.ti.Imo.ꝛ pau.
de ca.in.l.ſi pater impuberis.eo.ti.Jo.de imo.in.c.cū tibi.de te
ſta.ꝛ Pau.de ca.in cōſi.ccliiij.quinimo dicit Pau.de ca.in.l.pe.
7 C.de impu.ꝛ alijs ſubſti.ꝙ†qñ ſubſtitutio fideicommiſſaria ſim
pliciter eſt facta poſt mortē pluriū illi vident inuicem ſubſtituti
idē voluit Pau.de ca.in.d.§.ſeia libertis.ꝛ Pau.de ca.in.l.here
des mei.§.cū ita.ff.ad trebel.ꝛ in ſuo cōſi.lvij.inci quāq̄ multa:ꝛ
8 in cōſi.cccxlvij.inci.duo vidēda.dicit etiā.d.Alex.ꝙ†qñ ſubſtitu
tio eſt facta in tota hereditate lz nō ab vltimo:ſz ſimpliciter poſt
mortē omniū illi vident inuicē ſubſtituti ita dicit.d.Alexā.in.l.
pater illā.in fi.pōderādo gl.ibi ad hoc.ff.ad.l.fal.ꝛ idē voluit.d.
Alex.in.l.ſi pater impuberi.ff.de vul.ꝛ pu.ꝛ in.cōſi.xcj.in primo
vo.ꝛ hec reſpectu vltime ſubſtitutiōis vident induci poſſe vt Ra
phael ꝛ frater dicant vocati.¶ Sed pdictis minime obſtantib⁹
que vere nō obſtāt cōtraria ſnīa eſt veriſſima in cōſulēdo ꝛ iudi
cādo ꝛ in ſimili caſu ꝛ fortiori iſto anno cōſului ꝙ talia fundamē
ta nō erāt ſufficiētia ad hoc vt deſcēdētes cēſerent grauati:eſt enī
regula ꝙ ſubſtitutio locū nō hz niſi in caſib⁹ cōprehēſis ꝛ dici po
teſt:hic caſus nō eſt cōprehēſus in verbis ſubſtitutiōis igit non
hz locū ſubſtitutio:vt voluit Jo.an.in addi.ſpec.in ti.de teſta.§.
j.ver.occurrit.in fi.ꝛ Old.in ſuo cōſi.xxj.inci.thema tale eſt:ꝛ lz
leges conent volūtates defunctorū imitari ꝛ cōſeruare vt in.l.in
cōditionib⁹ pmū locū.ff.de cōd.ꝛ demō tñ noluerūt in tm̄ volū
tati defuncti fauere ꝙ ſufficiat imaginari cū prudēti cōſideratio
ne defunctū ita voluiſſe niſi talis volūtas trāſiuerit in diſpoſitio
nē vt eſt caſus ꝛ ibi Bal.ꝛ imo.in.l.quoties.§.tātūdē.ff.de here.
inſti.vñ ſi vel teſtā̄ diſpoſuit vel colligit ex diſpoſitis tūc ſeruat
volūtas vt dicit bal.in.l.vnica.in fi.C.de his q añ aptas ta.q: ita
dicit pcedere tex.in.l.iā hoc iure.ff.de vul.ꝛ pu.ꝛ in.l.tale pactū.
in fi.ff.de pac.al's nō releuat imaginari teſtatorē ita ſenſiſſe ꝛ vo
luiſſe:vt in.l.labeo.§.idē tubero.ff.de ſupel.le.ꝛ in.d.l.qdā cū fi
liū.ꝛ in.l.ambiguo.vbi plene dico.ff.de re.du.quare cū in caſu no
ſtro talis ſubſtitutio in teſtamēto nō legat vidēdū eſt an diſpoſi
tio de qua ſtatim dixi inducat ꝛ indubitanter cōcludēdū eſt qḋ
nō:ꝛ ad primū rñdet dupliciter.¶ Primo qḋ imo null⁹ deſcen
dētiū reperit grauatus.vnde in dubio cenſet facta inſtitutis ſub
ſtitutio ſub duplici conditione.Prima ſi ſine filijs deceſſerint.
Scḋa qñ vltimus ex deſcēdētibus maſculis deceſſerit ſine filijs
vt concludit Bar.in.d.l.cēturio.in illa.q.qñ eſt facta ſubſtitutio
filio ſi deceſſerit ſine filijs:vel filij filiorū ſine filijs:ꝛ ſequunt cōi
ter Mod.ꝛ in dubio filijs inſtitutis ꝛ honoratis facta cenſet p
ea que ponit Bar.in.d.l.qui duos.ſed ad hoc vt filij poſiti in cō
ditione cenſeant honorati eſt neceſſe ꝙ expreſſe ꝛ ſpecifice fuerint
grauati:vt dicit Bar.in ſuo conſi.qḋ incip.Andreas ꝛ clare Jo.
de imo.in.d.l.centurio.ꝛ in.c.raynutius.extra de teſtamē.in ma
teria compēdioſe ꝛ eſt clara reſponſio.¶ Scḋo rñdeo qḋ etiā qñ
liberi poſiti in conditione ſunt grauati non cēſentur honorati vt
concludunt Bal.ꝛ Saly.poſt quoſdā antiquos in.l.precib⁹.C.
de impu.ꝛ alijs ſubſti.vbi idē voluerunt Ricar.malum.ꝛ Ray.
idē Imo.in.d.c.raynutius.ꝛ in.d.l.centurio.quē ſequunt domi.
Alex.ꝛ reſpondēt ad iura que in contrariū allegant.ꝛ ita conſu
luit domi.Alex.in cōſi.xxij.ꝛ in conſi.xxiiij.in.ij.volu.ꝛ in conſi.
xiij.in.iiij.vol.qui dicit qḋ iſta eſt magis cōis opi.ꝛ licet alias qñ
filij ſint expreſſe grauati ſecutus fuerint ꝯtrariā opi.tñ qñ expreſ
ſe nō apparet non qḋ expreſſe ꝛ ſpecifice ſint grauati ſemper ſe
cutus ſum pluries conſulendo iſtam opi.ꝛ ad confirmationem
iſtius fundamenti reſpondeo prout al's etiā cōſulēdo dicebā qḋ
Pet.de anch.in cōſil.lxx.in terminis his non loquebat ꝛ poſito
qḋ in his terminis loqueret eius opinio erat fundata ſola ei⁹ au
toritate ꝛ cōtra eū ſunt multe doctorū autoritates.¶ Primū p
batur.nā Pe.de ancha.loquit qñ teſtator plures filios inſtituit
ꝛ eos inuicē ſubſtituit ſi ſine liberis ꝛc.ꝛ poſt mortē omniū ſine
liberis quēdā ſubſtituit ꝛ cōtingat aliquos filios iſtitutos dece
dere cū liberis ꝛ vltimū ſine liberis q̄rit an liberi pmortuoꝝ ad
mittant ꝛ certe nō iure trāſmiſſiōis.iuxta no.p glo.in.l.vnica.C.
de his q añ ap.tab.ſi ergo nō eſſent vocati poſiti in cōditione ſe
queret abſurdū qḋ ſubſtitut⁹ admitteret excluſis liberis teſtato
9 ris cōtra.l.cū acutiſſimi.C.de fideicō.†igit liberi pmortuorū po
ſiti in conditione ſunt vocati poſt mortē patrui decedentis ſine li
beris.ſed caſus queſtionis noſtre eſt multū diuerſus.item caſus
glo.

gl.in.d.l.luciꝰ.qꝛ filij poſiti in cõditiõe nõ pñt a ſubſtituto exclu
di.igiꝭ nõ põt dictũ abſurdũ reſultare imo excludũt:⁊ ſic ceſſat
rõ.d.l.cũ acutiſſimi.in caſu autẽ Pet.de anc.nõ tractaꝭ an libe-
ri vocenꝭ ad hereditatẽ grauati in cuiꝰ ſubſtitutiõe ſunt in cõdi
tiõe poſiti.ſꝫ an ſint vocati ad hereditatẽ alteriꝰ filij reſpectu cu-
ius nõ fuerũt poſiti in cõditiõe nã pꝛio caſu lꝫ liberi nõ ſint voca
ti excludũt ſubſtitutũ:vt in.d.l.luciꝰ.⁊ ſic nõ reſultat abſurdũ ſꝫ
in caſu Pe.de anc.ſic.vñ ex diuerſis nõ eſt bona illatio.l.papinia
nus exuli.ff.de mino.cũ vulg.¶Scdm oſtẽdiꝭ:nam etiã ſi loque
remur in terminis gl.in.d.l.luciꝰ.Pe.de anc.nõ ꝓbat opi.ſuã.vt
dicit.d.Alex.in.d.cõſi.lxiiij.⁊ cõtra ſuã autoꝛitatẽ:qñ teſtatoꝛ di
grediꝭ ad plures gradus ſubſtitutiõis qð habeat locũ gl.in.d.l.
lucius.alꝭ allegaui plura cõſilia:in qbꝰ ex narratis facti appare-
bat ꝙ teſtatoꝛ erat digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionũ:⁊
tñ voluit ꝙ gl.in.d.l.luciꝰ.locũ habeat vt ptꝫ in cõſi.dñi Alex.cõ
ſi.clxxv.in.ij.vo.cõſi.xxij.in.iij.vo.ꝯſi.xxix.in.iiij.vo.⁊ in cõſi.Old.
cxlj.⁊ Ang.cõſi.lv.inci.Dñe andrea.⁊ Jo.de ana.cõſi.ij.⁊ Cuma.
cõſi.cxxj.nec eſt credẽdũ ꝙ tot ſolẽnes viri aliqñ nõ aduertiſſent
ad iſtã cõſiderationẽ quoꝛũ autoꝛitas ꝑualet autoꝛitati Pet.de
an.¶Ad ſcdm pncipale fundamẽtũ in cõtrariũ factũ rñdeꝭ in pꝛi
mis vna clariſſima rñſione.nã vt ſupꝛa dictũ eſt deſcẽdẽtes tñ re
periunꝭ poſiti in cõditiõe ⁊ nõ vocati ſꝫ tũc ꝓcedit.q.an ſubſti-
tutio facta poſt moꝛtẽ pluriũ cẽſeaꝭ facta ab vltimo qñ ſit poſt
moꝛtẽ pluriũ vocatoꝛũ.ſecus ſi fiat poſt moꝛtẽ pluriũ poſitoꝝ in
cõditiõe:qꝛ tũc nunq̄ cẽſenꝭ inuicẽ ſubſtituti:ita declarat Jo.de
Jmo.in.d.l.cẽturio.ff.de vul.⁊ pu.⁊ Jo.de imo.in.c.raynutiꝰ in
materia cõpẽdioſe.extra de teſta.faciũt no.per Bar.in.l.codicil-
lis.in pꝛin.ff.de vſufr.leg.⁊ Bal.⁊ Sal.in.l.pꝛecibꝰ.C.de impu.
⁊ alijs ſubſti.dixi late in.l.heredes mei.§.cum ita.ff.ad trebel.ſꝫ
poſito ꝙ ſubſtitutio eſſet facta poſt moꝛtẽ pluriũ vocatoꝛũ non
tñ dꝛ facta ab vltimo nã qcqd dixerit.d.Alex.in.d.l.pater filiam.
in ſi.⁊ in alijs locis de qbꝰ ſupꝛa:tñ dꝛ facta ab vltimo qñ expꝛeſ-
ſe vltimꝰ grauaꝭ.ſed in caſu noſtro hñ fuit facta poſt moꝛtẽ vlti-
mi nõ tñ vltimꝰ eſt grauatꝰ nec ſibi facta eſt ſpecifica ſubſtitutio:
ꝓut reperiꝭ ad hoc vt facta in tota hereditate cẽſeant inuicẽ ſub
ſtituti:eq̄pollẽt em̄ iſta duo:ſi dicaꝭ poſt moꝛtẽ omniũ maſculoꝝ
deſcẽdẽtiũ:⁊ ſi dicaꝭ ſi vltimus deſcẽdẽs deceſſerit ſine liberis ma
ſculis nã nõ diciꝭ facta ab vltimo.vnde ex hoc concludiꝭ qð licet
ſubſtitutio ſit facta poſt moꝛtẽ pluriũ in tota hereditate nõ di-
cunꝭ inuicẽ ſubſtituti.ſcdm Bar.in.d.§.cũ ita.quẽ ibi ſequuntur
Ang.Jmo.Pau.de ca.⁊ Bar.in.l.codicillis.in pꝛin.ff.de vſufr.
leg.⁊ ꝓbaꝭ in.l.pater filiã.in ſi.ff.ad.l.fal.⁊ ibi Ang.⁊ Jmo.⁊ te-
nẽt Ang.⁊ Jmo.in.l.ſi pater impuberis.ff.de vul.⁊ pu.cõſuluit
late.d.Alex.cõſi.xcj.in.j.vo.⁊ in eo.vo.cõſi.cv.quicqd dixerit.d.
Alex.¶Preterea poſito ꝙ fuiſſet facta ab vltimo ſubſtituto eſt
ſimpliciter facta ⁊ nõ in tota hereditate quo caſu nõ videnꝭ inui
cẽ ſubſtituti:vt in.d.l.pater filiã.§.ſi.⁊ ibi Ang.⁊ Jmo.⁊ tenent
Bart.⁊ cõiter alij.in.d.l.heredes mei.§.cũ ita.⁊ ſic ſublata ſunt
10 fundamenta in contrariũ facta.¶†Poſtremo licet oẽs deſcẽdẽ
tes cẽſeanꝭ ad inuicem ſubſtituti:ex quo ſunt vocati per nomen
collectiuum:cẽſenꝭ vocati oꝛdine ſucceſſiuo pꝛout eſt cõis cõclu-
ſio Bar.⁊ doc.in.l.gallus.§.quidã recte.ff.de lib.⁊ poſthu.⁊ pꝛo
batur in.l.cũ ita.§.in fideicõmiſſo.⁊ in.l.peto.§.fratre.ff.de lega.
ij.⁊ in.l.ſi.C.de ver.ſig.⁊ per Ang.conſi.xxx.incip.quidam Joan
nes.igitur in caſu noſtro in poꝛtione Nicolai pꝛius fuiſſent voca
ti Joãnes ⁊ Coꝛſius demũ poſt moꝛtẽ Joannis Coꝛſius:⁊ poſt
moꝛtẽ Coꝛſij Frãciſcꝰ.ſed qñ plures vocanꝭ oꝛdine ſucceſſiuo di
cũtur ſubſtituti ⁊ vocati vulgariter ita qð vno admiſſo expirat
tota ſubſtitutio ſequentiũ ita eſt de mẽte glo.⁊ Bar.in.d.§.qui-
daꝫ recte.quã appꝛobãt do.Alex.⁊ Are.⁊ ſcdm hãc cõſuluit do.
Alex.cõſi.xiij.i.iiij.vo.⁊ ibi eſt ſubſcriptio ſolẽnis ſine nomine in
cõſi.xiiij.⁊ fuit pceptoꝛis mei dñi Jo.bap.de ſancto ſeuerino que
cõſilia Piſis exiſtẽs ꝑuenerũt ad manꝰ meas:vt illis me ſubſcri-
berẽ ⁊ tenet Rapha.cu.in.§.qdã recte.eſt pulchꝛa cõſideratio in
materia per quã immediate ꝙ filij Nicolai fuiſſent ad fideicom
miſſum admiſſi ceſſaſſet ſubſtitutio reſpectu alioꝛũ deſcẽdẽtium
maſculoꝝ ⁊ optime in ꝓpoſito faciũt q̄ notã.ponit Jo.an.in ad
di.ſpec.in ti.de teſta.§.j.ver.occurrit.¶Ex quibꝰ cõcludiꝭ ꝙ di
cti Rapha ⁊ Nicolaꝰ nõ pñt petere dictã domũ tanq̄ ex dicto fi-
deicõmiſſo debitã.ſꝫ poſito qð poſſent:ꝙ tñ eſt falſiſſimũ adhuc
alio fundamẽto cõcedi põt ꝙ poſſeſſoꝛ eſt abſoluẽdus qm̄ lꝫ filij
fuiſſent grauati de reſtituẽdo hereditatẽ ⁊ oĩa bona tñ ꝓpter
donationẽ inter viuos fuit poſtea fideic.reuocatũ.l.itẽ legatã.ff.
de adi.le.l.iij.§.cõditio.eo.ti.⁊ in.l.j.C.de pac.nec ob.ꝙ hoſpita
lariꝰ renũciauerit donationi qꝛ poſito ꝙ potuiſſet habemꝰ men
tem teſtatoꝛis ꝙ noluit dicta bona eſſe fideicõmiſſo ſubiecta ex
quo illa alienauit donãdo ⁊ grauauit donatariũ de dãdo poſt
moꝛtẽ ſuã Frãciſ.ꝓ legitima q̄ nõ venit in reſtõne fideicõmiſſi:vt
in.l.qm̄ in pꝛioꝛibꝰ.C.de inoffi.teſta.⁊ ſic etiã patet ꝙ noluit a fi-
deicõmiſſarijs vniuerſalibꝰ admitti:ꝙ ẽt patet:qꝛ donãdo Frã-
ciſco poſt onus impoſitũ in tali donatione nõ hꝫ locũ fideicõ.ar.
l.marcellꝰ.§.quidã liberis.ff.ad tre.vñ talis donatio cũ onere re
ſtituẽdi Frãci.ꝓ legitima maxime oſtẽdit ꝙ voluit a fideicõ.vni
uerſali adimere licet ergo donatio effecta fuiſſet inutilis fuit adẽ
ptio vtilis:vt in.l.ſi trãſferã.ff.de adimẽ le.⁊ ibi declarat Bar.⁊
11 tradiꝭ in.l.plane.la pꝛima.ff.de le.j.†nã ⁊ donatio a pncipio inuti
lis operaꝭ adẽptionẽ legati vt eſt caſus in.l.legatũ.§.pater oꝛtos
ff.de adi.le.⁊ ibi bar.igiꝭ hoc foꝛtiꝰ dicẽdũ eſt in caſu nr̄o in quo
donatio fuit a pꝛincipio valida:⁊ trãſlatũ dñiũ in hoſpitale:vt
in.l.ſi.C.de ſac.ſan.eccle.lꝫ poſtea effecta fuiſſet inutilis remanet
adẽptio firma maxĩe qꝛ nõ video quare nõ debereꝭ Frãc.ꝓ legiti
ma ſua nõ obſtãte donatiõe iuxta no.i.l.quoties.C.de do.q̄ ſub
mõ.⁊ ꝑ Bar.in.l.ſtipulatio iſta.§.ſi ſtipuler.ff.de ver.obli.⁊ h oc
eſt clarũ fundamẽtũ in fauoꝛẽ poſſeſſoꝛis.omitto ꝙ in cãꝫ dotis
neptis potuerũt alienari.iuxta auꝭ.res q̄.qm̄ ex his q̄ i facto ver-
ſanꝭ nõ ſum hñ ex ſcripturis trãſmiſſis infoꝛmatꝰ ſꝫ remitto ad
allegationes dñoꝛũ aduoca.in cã aduertãt:tñ qꝛ qð eſſent alia bo
na ex qbꝰ poſſet ſatiſfieri ꝓbatio ꝑtinet ad agnatos ar.gl.not.in
l.cũ de lege.ff.de ꝓba.cũ multis cõcoꝛdãtijs.⁊ ita alꝭ vidi in ter-
minis noſtris cõſultũ per doctiſſimos viros.Laus Deo.

¶Summarium.

☞Titio abinteſtato moꝛtuo relicta vnica filia legitima ⁊ natura
li ⁊ contra eam ac eius maritũ querela per fratrem defuncti mo-
ta quod pꝛohibuerit titium teſtari ⁊ eum inſtituere queritur cir
ca querelam quenam eſſe debeant iudicis partes.
1 Filia vnica legitima ⁊ naturalis ſuccedit abinteſtato.
2 Duo debet pꝛobare ille qui dicit aliquem pꝛohibitum teſtari.
3 Uerbum pꝛohibuerit adiectum verbo volenti teſtari debet ad-
eſſe tempoꝛe verbi.
4 Dicta teſtium ad concoꝛdiam quoad fieri poteſt reducẽda ſunt.
5 Jmpedimentum teſtandi non pꝛobatur per pꝛohibitum acceſ-
ſum tabellionis.
6 Conſuetudo attinentium ⁊ amantium eſt ſubminiſtrare neceſ-
ſaria infirmis graui infirmitate grauatis.
7 Metus nõ releuat niſi oſtẽdaꝭ ꝙ ab aliquo metus inferebatur.
8 Maritus quando vxoꝛi infirme non adhibuit medicum perdit
lucrum quod ſequeretur per moꝛtem vxoꝛis.

¶Conſilium.cv.

¶Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectum.

Viſo pꝛoceſſu in cauſa que
rele intẽtate p.d.Oliueriũ de Bꝛixia cõtra ſer Anto-
niũ ⁊ dñam Margaritã eiꝰ vxoꝛẽ dubitaꝭ:quenã de-
beãt eſſe partes iudicis in iudicãdo:in qua cã puto ꝙ indubitã
ter ptes dñi iudicis ſunt in abſoluẽdo dictos ſer An.⁊ dñaꝫ mar
ga.a dicta q̄rela ⁊ p fundamẽto ego p̄mitto ꝙ cũ.d.Jac.pater di
1 cte Marg.⁊ deceſſerit inteſtatꝰ relicta.d.do.Mar.†vnica filia le
gitima ⁊ naturali:ipſa ſuccedit abinteſtato de iure cõi excluſo.d.
Oliue.fratre.d.do.Jac.vt in auꝭ.in ſucceſſiõe.C.de ſuis ⁊ legi.⁊
in coꝛpoꝛe vñ ſumiꝭ cũ ſi.nec allegaꝭ aliqua municipalis cẽſura
in cõtrariũ ſꝫ.d.Oliue.frater ponit q̄relã cõtra Mar.⁊ ſer anto.
maritũ dicẽdo ꝙ.d.Jac.volebat eũ inſtituere heredẽ ⁊ qð ꝓhi-
buerũt ipſum qð nõ poſſet teſtari ꝓhibẽdo acceſſum qbuſcũq̄ ⁊
notario:⁊ ſic q̄riꝭ vt punianꝭ vt culpabiles:vñ petit eos cõdẽna-
ri ad dãna ⁊ intereſſe dicti do.Oliuerij:ex quo ꝓhibuerũt ne he
redẽ inſtitueret.iuxta no.in.l.j.⁊.ij.C.ſi qs aliquẽ teſta.ꝓhibue.⁊
in.l.titiꝰ.§.ſempꝛonia.ff.de le.ij.¶Scdo pꝛincipaliter obijciꝭ di
ctis marga.⁊ ſer Ant.ꝙ moꝛtuꝰ eſt culpa ⁊ facto eoꝛũ nõ p̄ſtãdo
alimẽta neceſſaria ⁊ vtilia:ſꝫ potiꝰ cõtraria ⁊ nociua infirmitati
⁊ p ꝯñs conaꝭ filiã tanq̄ ingratã excludere a ſucceſſiõe abinteſta
to.iuxta tex.in.§.ingratitudinẽ.in auꝭ.de nupt.vbi hoc ponit
Ang.⁊ p cõſequẽs qð ipſe ſit in pꝛima cã ſucceſſiõis:vt in auꝭ.ceſ
ſante.C.de legi.here.verũ qꝛ iſta veniũt ꝓbanda per Oliue.tñ qꝛ
ex quo fundata eſt intẽtio filie exiſtẽtis in poſſeſſiõe dꝫ ꝓbare id
qð eſt fundamẽtũ ſue intẽtiõis ad excluſionẽ filie.iuxta not.p gl.
in.l.ij.C.de iur.emphy.⁊ p Jnn.in.c.ſup his.de accu.⁊ per Bar.
⁊ doc.in.l.illa.ff.de ver.ob.tñ qꝛ nemo p̄ſumiꝭ delinquere.l.meri
to.ff.ꝓ ſo.⁊ p Bar.in.l.gerit.ff.de acqr.hered.⁊ in.l.nõ ſolũ.§.ſꝫ
ꝓbari.ff.de no.ope.nun.idcirco videndũ eſt an dñs Oliuerius ꝓ
bauerit ſibi incũbẽtia:⁊ in p̄mis quo ad ꝓbationẽ habemꝰ theo
ricã Bar.quã ponit in pꝛopꝛia materia in.l.ſi.ff.ſi qs aliquẽ te-
2 ſta.ꝓhi.†qui dicit qð duo debet pꝛobare ille qui dicit aliquẽ ꝓ-
hibitũ teſtari.Pꝛimum ꝙ ille volebat teſtari.Scdm ꝙ alter ꝓ-
hibuit.l.j.in pꝛin.eo.ti.Jtẽ ꝙ hoc ſecundũ dupliciter ꝓbaꝭ.pꝛi-
mo ſi pꝛohibuit intrare notariũ.d.l.j.in pꝛin.ſecũdo ſi ꝓhibuit
teſtes.l.ij.eo.ti.⁊ in.l.marcellꝰ.§.ſi.ff.ad tre.⁊ in.l.cũ qui.in ſin.ff.
de his qui.vt indi.cũ ſuni.⁊ iſta dicta ſequunꝭ Bald.⁊ Bart.de
Sely.in.l.j.C.ſi quis aliquẽ teſta.ꝓhi.¶Capio igiꝭ pꝛimũ nun-
quid ꝓbatũ ſit ꝙ.d.Ja.volebat teſtari.in quo in pꝛimis aduertẽ
dum eſt quod illa doctrina Bar.dñ vult qð debet ꝓbari ꝙ pro-

ꝓhibit⁹ volebat teſtari. intelligi dꝫ qđ volebat teſtari eo tpe quo
fuit ꝓhibitus itē ꝙ ꝓhibit⁹ fuit eo tpe quo volebat teſtari al's
ſi vno tpe ꝓbaret̃ ꝓhibitio: ⁊ qđ alio tpe volebat teſtari nō eſſet
3 ſatiſfactū† vbū enī ꝓhibuerit adiectū vbo volēti teſtari dꝫ adeē
tpe verbi ſicut dicim⁹ qđ qualitas adiecta verbo intelligi dꝫ ſm
tp̄s verbi. l. ſi titius. ff. de teſta. mili. l. in delictis. §. ſi extrane⁹. ff.
de noxali. ⁊ ꝑ Bar. in. l. ex facto. in prin. ff. de vul. ⁊ pu. ⁊ in. l. fi. ff.
ad tertul. ¶ Ex qua declaratiōe infero in ꝓpoſito ꝙ eo tpe quo
teſtari volebat ⁊ diſpoſuerat nō ꝓbat̃ aliqđ ipedimētū adhibi-
tū nec deducit̃ iſta ꝯclu. oſtēdit̃. nā nō ꝓbat̃ ꝙ aliquo tpe deter-
minato iſte dñs Jaco. voluerit teſtari. itē nō ꝓbat̃ ꝙ alio tpe de-
terminato notario fuerit aliqđ ꝑſtitū ipedimētū ꝗnimo probat̃
totū oppoſitū. Primū probat̃ primo: qꝛ oēs teſtes primo exami
nati ad ꝓbādā ꝗrelā: q dicūt qđ dñs Jaco. ꝓtulit illa verba ꝙ
volebat teſtari ⁊ inſtituere do. Oliueriū heredē nō probāt de ali-
quo tpe certo ⁊ determinato qđ erat fundamētū intētionis ꝗre
lantis. arg. eius qđ habet̃ in. l. eū actū. ff. de neg. geſt. ꝑ Bar. in. l.
nō ſolū. §. ſed vt ꝓbari. ff. de noui ope. nuncia. ⁊ doc. poſt gl. i cle.
ſi. extra de reſcrip. ¶ Scđo qꝛ oēs ſunt ſingulares qꝛ null⁹ ꝓbat
de aliqbus aliis deponētib⁹ cōteſtib⁹: vt ptꝫ ex eorū lectura igit̃
nō ꝓbāt tanꝙ̄ ſingulares do. Jac. aliquo tpe determinato teſta-
ri voluiſſe lꝫ in gñe ꝓbet̃ habuiſſe volūtatē teſtādi iuxta not. per
Bar. in. l. ob carmē. §. ſi teſtes. ff. de teſti. ⁊ tradit̃ ꝑ Bal. in. l. j. C.
de teſti. ⁊ ꝑ Cano. in. c. cū oporteat. ⁊ in. c. qual'r ⁊ qñ. extra de acc.
ꝑ Jmo. in. l. inter pares. ff. de re iudi. ¶ Tertio qꝛ teſtes dicūt ꝙ
volebat teſtari ⁊ inſtituere do. Oliueriū heredē nō tñ dicūt neqꝫ
probāt qđ tūc vel quo tpe incerta nō releuat. l. nō hoc. C. vñ cog.
c. in ꝑſentia. de ꝓba. cū ibi no. ſi ergo nō apparet quo tpe volue-
rit teſtari nō poſſum⁹ dicere ꝙ ꝑ aliquo tpe voluerit ſufficienter
probet̃ ad probādū impedimētū. ¶ Scđm ēt ꝓbat̃ nā oēs teſtes
q dicūt qđ ſer Jacobus notarius voluit ad dictū dñm Jacobū
accedere ⁊ nō potuit qꝛ fuit ſibi dictū vel a genero vel a filia qđ
erat ipedit⁹ ſomno vel alio ipedimēto nō ꝓbāt neqꝫ deponunt
de aliꝗ tpe determinato. igit̃ nihil ꝓbāt qm̄ vt dictū eſt vt ꝓhi-
bitio acceſſus puniat̃ ꝓbari dꝫ tpe quo volebat teſtari. igit̃ tp̄s
eſt de neceſſitate ꝓbatiōis ⁊ cōſequēter ſi nō ꝓbat̃ nō releuat de-
poſitio vt ꝑ Bar. late i. d. l. nō ſolū. C. ſed vt ꝓbari. ff. de no. ope.
nūc. ⁊ ꝓbat̃ in. c. in ꝑſentia. de proba. ⁊ ꝑ Saly. late in. l. teſtiū. C.
de teſti. ¶ Confirmat̃ hoc ⁊ ſcđo nā oēs teſtes qui hoc deponūt
ſunt ſingulares: qꝛ ex lectura eorū apparet nullus ex deponētib⁹
in dicto ſuo aliquē hꝫ conteſtē. pro hoc etiā facit qꝛ niſi ſpecifice
appareat ꝙ deponat de certo ⁊ eodē tpe ex quo nō ꝓbāt de cōte
ſtualitate preſumunt̃ ſingulares ſꝫ Bar. no. i. l. celſus. in fi. ff. de
vſucap. ⁊ no. Bal. in. l. edicto. in. xv. opp. C. de edic. di. adri. tol. ſi
ergo ſint ſingulares ex quo tp̄s eſt de neceſſitate ꝓbatiōis nihil
ꝓbāt etiā in gñe: ita eſt de mente gl. ordi. quā ibi Bar. ⁊ doct. ſe-
quunt̃ in. d. l. ob carmē. §. ſi teſtes. ff. de teſti. ⁊ do. Ant. in. c. lꝫ cāꝫ.
de ꝓba. ⁊ no. glo. in. c. nihilomin⁹. iij. q. ix. ⁊ Jo. de imo. in. l. inter
pares. ff. de re iudi. ¶ Tertiū ꝓbat̃ nā teſtes plures ꝓbāt qđ vel
adhuc nolebat teſtari vl' qđ volebat teſtari diebus paſchatis re-
ſurrectionis poſt diſceſſum gñi. ⁊ ipſe in prio die paſchatis mor
te preuēt⁹ eſt. vel poſtꝙ̄ Brixiā ꝑueniſſet ſeu rediſſet. ¶ Primū
ꝓbāt ꝑſbyter Thomaſi⁹ q hoc deponit tpe cōfeſſionis. ⁊ ēt poſt
cōmunionē dicit enī qđ cū ſibi diceret qđ deberet teſtari rñdit ꝙ
nolebat adhuc teſtari: ſꝫ faceret qñ vellet ⁊ ſic ptꝫ qđ habebat li-
bertatē teſtādi. l. ſideic. §. quāꝙ̄. ff. de leg. iij. idē deponit Bartho
lomeus q dicit qđ cū do. Oliue. veniſſet pluribus aſſociat⁹ ⁊ di-
xiſſet qđ vellet teſtari. rñdit. nō mi ſuffocare. Jdē ꝑſbyter Anto.
q dicit ꝙ interrogat⁹. rñdit. Haro bene. ¶ Scđm ꝓbat notari⁹
vocat⁹ cū quo rōcinatus erat facere teſtm̄ ꝙ nolebat añ paſcha
teſtari. ⁊ qđ ſibi dixerat qđ in dieb⁹ paſchatis rediret poſt diceſ-
ſum ſer Ant. generi qꝛ nolebat vexationes dū teſtaretur idē de-
ponit Pet. de frāchis. ſolēt enī teſtatores qñ in infirmitate teſtā
tur vexari a cōſanguineis vt inqt Bart. in extrauag. ad repri. in
vbo nō obſtātib⁹. ⁊ experiētia docet ꝗ eſt rerū magiſtra. in. c. quā
ſit. de elec. in. vj. quas euitare volebat. ¶ Tertiū ꝓbāt multi te-
ſtes ex teſtibus. d. Oliuerij. d. Ant. ex teſtib⁹ filie magiſter Mar
cus Joā. frater Marc⁹ ⁊ ſer Joā. Frāci. q oēs deponūt ꝙ vole-
bat Brixiā reuerti ⁊ ibidē facta ſua adaptare ⁊ ſic ex ꝑdictis ptꝫ
ꝙ ante paſcha reſurrectionis ⁊ anꝙ̄ Brixiā reuerteret̃ volūtas
ſua nō erat teſtm̄ facere. ⁊ lꝫ teſtes ſint ſingulares. tñ probāt hanc
fuiſſe volūtatē in gñe añ mortē ex quo mortuus eſt in primo die
paſchatis anꝙ̄ Brixiā eſſet reuerſus. ſ. qđ añ nō habebat volūta
tē teſtādi qm̄ ad ꝓbādū aliqđ in gñe ſufficiūt teſtes ſing. vt no.
Jac. bu. in. d. l. ob carmē. §. ſi teſtes. ⁊ Jnn. in. c. qual'r ⁊ qñ. extra
de accu. ⁊ Bal. in. l. j. C. de teſta. ⁊ Bal. in. l. actor. C. de proba. ⁊ in
l. j. C. qui numero tutelarū. Pau. de eleaꝫa. in ſua diſputatione
ꝗ incipit ꝯ inſtrm debiti ſatis enim eſt ꝙ teſtes in eūdē rei finē
cōcordēt ſcꝫ qđ ante paſcha nō volebat teſtari. l. q ſnīa. C. de pe.
ꝑ Old. in. l. j. C. ſi vnus ex pluribus appellauerit. ¶ Cōfirmātur
ꝑdicta. nā vt ex proceſſu colligere poſſum do. Jo. erat homo q ſi
tūc tēporis habuiſſet volūtatē teſtādi: teſtat⁹ fuiſſet maxime at-
tēta infirmitate hydropiſis ꝗ nō ipedit quominus infirm⁹ vſqꝫ
ad mortē deambulare poſſit ⁊ deambulādo moriat̃ nā video qđ
aliqñ filiā expellebat vt deponūt duo teſtes itē exibat vſqꝫ ad ho
ſtiū vt deponit vn⁹ teſtis itē notari⁹ deponit ꝙ qñ acceſſit fecit
ꝙ filia ⁊ gener recederēt idē deponit Jo. ⁊ ſunt cōteſtes alij duo
deponūt qđ ſtetit in ſecreto cū notario ꝑ plures horas. ꝓbat̃ ēt
ꝑ teſtes filie qđ in cibo ⁊ potu decipiebat ⁊ filiā ⁊ generū imo ꝯ
eorꝫ volūtatē aſſumebat ſi ergo in iſtis minimis ſibi nociuis eidē
reſiſtere nō poterāt. fortius nō potuiſſent ſi voluiſſet teſtari qꝛ ſi
dixiſſet ſe velle teſtari ⁊ vidiſſet ꝙ notari⁹ ⁊ teſtes ꝑ eū petiti nō
veniſſent bene cognouiſſet ꝙ filie ⁊ generi opera hoc cōtigiſſet ⁊
ſic potuiſſet vocare alios cōuicinos ⁊ filiā ⁊ generū de domo ex-
pellere ſicut faciebat qñ volebat vt dictū eſt ⁊ deponit idē magi
ſter Jo. nā ipſe pridie ꝙ̄ moreret̃ iocabat̃ vt dicit qdā teſtis: quia
vt dixi moriunt̃ deambulādo hoc violētia eſt preſumēda. l. nō eſt
veriſimle. cū ibi no. ff. qđ me. cau. ⁊ maxime qꝛ dicūt teſtes filie oī
bus patebat acceſſus nunꝙ̄ deducit̃ ipſum dixiſſe ꝙ teſtes voca-
rent̃ vel notarius qꝛ volebat teſtari ad hoc. l. pāphilo. §. ꝓpoſitū
ff. de leg. iij. ſcđm qđ illū tex. declarāt Moder. in. l. ſerui electiōe.
in prin. ff. de leg. j. ¶ Ex qbus oībus habem⁹ clarā cōcluſionem
qđ nūquā firmū ꝓpoſitū teſtādi de ꝑſenti habuerit qđ etiā cla-
re ptꝫ ex teſtimonio cōfeſſoris qui ſibi dicēti qđ teſtaret̃ dixit ꝙ
adhuc nollet. ⁊ qđ qñ vellet teſtaret̃ ⁊ ſic non ꝓbat̃ illud primuꝫ
qđ dicit Bar. qđ habuit volūtatē teſtādi ꝑ eo tpe ꝗ aſſerta im-
pedimēta deducunt̃ ſed. d. Jaco. illud vſu euenit qđ multis eue
nit q differūt teſtm̄ nō credētes ſe morituros nō cōſiderātes illđ
veritatis. vigilate ⁊ orate qꝛ neſcitis diē neqꝫ horā. ⁊ hoc maxie
euenit laborātib⁹ morbo hydropico. ¶ Ex qb⁹ ifero ꝙ lꝫ teſtes
dñi Oliuerij q deponūt ꝙ dñs Jaco. volebat teſtari ⁊ do. Oliue-
riū heredē inſtituere. poſito ꝙ hāc volūtatē ꝓbaret qđ tñ eſt fal
ſum ex ꝗ nō deponūt qñ volebat teſtari intelligi ⁊ declarari de-
bēt ex dictis aliorū teſtiū. ſ. ꝙ volebat teſtari poſt aduētū paſche:
⁊ aduentū ſer Antonij generi vel poſtꝙ̄ Brixiā rediſſet: ⁊ hoc
ex duplici regula. Prima qꝛ verba obſcura dicta a dño Jac. qui-
buſdā debēt declarari ex verbis claris dictis ab aliis teſtib⁹. arg.
l. vtrū. ⁊ ibi Bar. ⁊ Ang. ff. de peti. here. ⁊ in. l. ſi ſeruus pluriū. in
4 fi. ⁊ in. l. q filiab⁹. in prin. ff. de leg. j. † Scđa regula qꝛ dicta teſtiū
ad cōcordiā quoad fieri pōt reducenda ſunt vt tradit̃ in. l. ij. §.
creditū. ff. ſi cer. pe. ⁊ eſt tex. ⁊ ibi canoniſte in. c. cū tu. extra de te-
ſti. ꝑ Jmo. late in. l. inter ſtipulantē. §. ſacrā. ff. de verb. obli. ⁊ iſta
ſola ſufficeret ad victoriā. ¶ Capio nunc ipedimētū teſtandi ꝙ
deducit̃ ⁊ pars ꝓbare nitit̃. ſ. ꝙ impediuerūt acceſſum tabelliōis
⁊ in hoc deponit maria prima teſtis: que teſtis cū ſit reprobata
tanꝙ̄ meretrix ⁊ adultera non ꝓbat vt ꝑ Spe. in tit. de teſte. §. j.
ver. itē ꝙ eſt criminoſus. ⁊ in. c. teſtimoniū. ⁊ ibi canoniſte late. ex
tra de teſti. ¶ Preterea etiā non probat primo dū dicit qđ cum
dñs Jaco. eſſet in coquina ⁊ ſuperueniſſet ſer Jaco. notarius ce
pit ordinare teſtm̄ ⁊ qđ ſuperuenit ſer Anto. q interrogauit qđ
faceret. d. Jaco. rñdit. Va impaꝫati de li facti tuoi. in hoc nō ꝓ-
bat qꝛ nō ꝓbat̃ de tpe itē eſt vnica ⁊ ſingularis in hoc. l. iuriurā-
di. C. de teſti. itē ꝯtrariū dicit ipſe ſer Jaco. nota. ꝙ imo qñ imo
qñ venit ibi erat ſer Ant. ⁊ ꝙ oēs receſſerūt cui magis eſt ſtandū
tū qꝛ eſt ꝑſona magis digna. c. in nr̃a. in gl. extra de teſti. tū qꝛ ta
bellio q aliis ꝑfert̃ ſcđm gl. in. §. ſi vero abſint. in aut. de hered. ⁊
falc. tū qꝛ in hoc hꝫ cōteſtē Joānē: ⁊ ſic in hoc reddit̃ falſum ei⁹
dictū. igit̃ iſta depoſitio reddit̃ nulla ſm Bald. ⁊ alios in. l. ſi ex
falſis. C. de trāſac. itē ex ipſo teſtificatu apparet ꝙ ſi ſer Antoni⁹
voluiſſet impedire nō poterat vt patet qđ ſi ſer. Antonius dicti
dñi Jacobi: dū ſibi dixit. Jmpaꝫati de li facti tuoi. ¶ Scđo lo-
co Maria deponit qđ dñs Jocobus dicebat qđ ordinauerat te-
ſtamētū ⁊ qđ notari⁹ nō accedebat ⁊ qđ notarius nunꝙ̄ potuit
accedere: qꝛ aliqñ dormiebat vel ꝓpter aliud impedimētū itē ſe
cūdus teſtis q dicit ꝙ pluries dñs Jac. dixit no. qđ ad eū accede
ret qꝛ volebat facere teſtm̄ ⁊ qđ notari⁹ nō ꝑmittebat̃ ingredi qñ
ad ipſum reuertebat̃ q etiā teſtes nō ꝓbāt vt dixi: tū qꝛ nō depo-
nunt de certo tpe: tū qꝛ ſunt ſingulares qꝛ nō allegāt ſe in conte-
ſtes ſup tali impedimēto. l. teſtiū. C. de teſti. itē ꝑſona marie non
eſt fidedigna itē ſunt adinuicē ꝯtrarij. nā maria dicit qđ natari⁹
non potuit vnꝙ̄ alloqui dñm Jaco. ſed Palamenō dicit ꝙ dñs
Jaco. pluries dixit notario qđ ad eū accederet: ⁊ ſic ptꝫ qđ eum
alloquebat̃ verbū enim pluries ad minus verificat̃ in duabus vi
cibus: vt in regula pluralis locutio. de re. iur. in. vj. ſi ergo primo
dixerat ꝙ accederet: qꝛ volebat teſtari. quare ſi acceſſit nō fuit te
ſtatus ſed iterū dixit ꝙ accederet: vñ varia deponētes nō ꝓbant.
arg. l. qui falſa vel varia. ff. de teſt. ¶ Preterea deponunt ꝙ dixit
qđ accederet quia volebat teſtari non tamen quando hoc autē
declarat̃ per no. ⁊ Joānē quod intelligebat poſt aduētū paſche
vnde non probatur quod prius vellet teſtari. igitur nec impedi-
mentum

mentum ad teſtādū. ¶ Preterea licet Maria multipliciter re-
probata dicat qđ reuertebat̃ nō cauſa faciēdi teſtm̄: tñ hoc ſcire
nō poterat Palamenon. nō aūt dr ſed tm̄ ꝙ notarius reuerteba
tur ⁊ nō deponit ex qua cā vñ ipſa eſt ī hoc vnica. l. vbi numerꝰ.
ff. de teſti. itē tabellio dicit oppoſitū in hoc ⁊ in alijs nā dicit no-
tarius qđ pluries viſitauit: ⁊ qđ aliqñ cū iret ad inueniendū di-
ctū dñm Jaco. rñdebat̃ qđ dormiebat vel aliter erat occupatus
vñ nō eſt verū qđ ſemꝑ impediret̃ accedere itē nō eſt verū qđ ac-
cederet cā faciendi teſtm̄: qꝛ ſi hoc fuiſſet notariꝰ atteſtatus fuiſ-
ſet cā euitādi falſum in qđ incidit etiā ille q verū tacet: vt in. c. ſ.
extra de crimi. fal. imo nō poterat hoc dicere cū atteſtet̃ qđ remā
ſerat cū dño Jaco. ꝙ rediret in feſtiuitatibus paſchatis. vnde ſi
aūt accedebat patet ꝙ nō cā faciēdi teſtm̄ ſed viſitādi prout ipſe
dicit cui credēdū eſt qꝛ de facto ꝓprio teſtificat̃ ar. eius ꝙ habet̃
ꝑ Pau. de caſt. in. l. ſi qs ſeruo. C. de fur. ⁊ ꝑ Bartho. de Saly. in
l. ſi qs decurio. C. de fal. cū ſimi. itē nō probāt qđ ex nō amiſſione
notarij ꝑſtitū fuerit impedimentū ad teſtādū: ex quo nō probat̃
qđ tūc tpis vellet teſtari imo probat̃ oppoſitū ꝙ ante paſcha et
anteꝗ reuerteret̃ Brixiā nolebat igit̃ nō fuit impeditꝰ teſtari ſm
Bar. in. d. l. ſi. vt ſupra in principio dixi. ¶ Nō omitto etiā qꝛ ex
quo ꝓbat̃ qđ non ſemper notarius fuit ꝓhibitus ſed aliqñ vt
Palamenō dicit ⁊ notarius licet maria dicat ꝯriū ꝗ deponit ſu
per negatiua nō coarctata ⁊ ſic eſt falſaria ſm Jnn. in. c. cū eccl'ia
ſutrina. de cā poſſeſſ. ⁊ proprie. lʒ notariꝰ ⁊ Palamenō deponāt
qđ notarius nō potuit accedere qꝛ rñdebat̃ ꝙ dormiebat vel ali
ter erat impeditus nō probāt ꝙ hoc fieret cā impediēdi ne teſta
ret̃ ſed potius quod cauſa allegata erat vera vnde nō ꝓbat̃ con-
cludēter: qꝛ potuit eē vera vnde nō ꝓbat hoc eſſe ⁊c. l. nō hoc. C.
vñ cogna. c. in ꝑſentia. extra de ꝓba. cū ſi. maxime ne ꝑſumat̃ deli
ctū. l. merito. ff. ꝓ ſocio. ꝑ Bar. in. l. gerit. ff. de acq. here. ¶ Nota
rius aūt nihil probat de ſua ꝓhibitione: qꝛ nō deponit a ꝗ fue-
rit ſibi dictū ꝙ non potuerit accedere qꝛ dormiebat vñ ſi fuiſſet
ſibi dictū ab alio ꝗ̄ a filia tale ipedimētū ab alio ꝑſtitū ad quē
nō ꝑtineret cauſa ſucceſſionis ab inteſtato nō noceret filie vt in
l. j. ⁊ ibi Bar. ff. ſi qs aliquē teſtari ꝓhibuerit. infert̃ ꝙ etiā ſi ſer
Ant. preſtitiſſet impedimētū non nocuiſſet ex quo etiā redditur
dubia ꝓbatio dictorū teſtiū qđ aliqñ probibeat̃ a filia: aliqñ a
genero nō poterat eſſe ꝙ qñ probibitus fuiſſet a filia non fuiſſet
cā faciendi teſtamētū: ſed viſitandi prout deponit notarius ſed
5 qñ a genero. ⁊ dubia probatio non releuat. d. c. preſentia. ¶ † Ex
qbus indubitāter cōcludo ꝙ nō ꝓbat̃ impedimētū teſtādi ꝑ ꝓ-
hibitū acceſſum tabellionis ⁊ caret hec cōcluſio probabili dubi
tatione ſtantibꝰ his que ſupra cōcluſa ſunt. ¶ Capio nūc aliud
impedimētū cōſideratū a Bar. ſ. qñ teſtes ꝓhibent̃ accedere ad
teſtatorē teſtari volētē ⁊ in hoc ego nō reperio deductū nec ꝓba
tū hoc impedimētū vnde ſuꝑ hoc nō eſſet aliquo modo inſiſtē-
dū ſʒ qꝛ ꝗdā deducunt̃ ꝗ aliqualiter arguūt aliquod impedimē
tū igit̃ illa paucis abſoluā. in primis conat̃ pars aduerſa ꝓbare
qđ cōtinuo vel filia vel gener erāt penes iſtū. d. Jac. adeo ꝙ nul-
lus in ſecreto poterat cū alio q ita deponūt duo ſeu tres teſtes ꝗ-
ſi hoc facerēt ne vel eſſent teſtes vel ad teſtādū inducerent̃ ſʒ hoc
6 nihil eſt. ¶ † Primo qꝛ poterant ibi eſſe ambo vel alter eorū ad
minus vt ſubminiſtrarent neceſſaria ⁊ iſta eſt conſuetudo attinē
tiū ⁊ amantiū infirmos graui infirmitate grauatos arguēdo a
cōiter accidētibus. l. neqʒ natales. C. de ꝓba. itē potius ꝑſumi dʒ
ꝙ bona mēte ⁊ nō doloſe ibi ſtarent. d. l. merito. ff. pro ſocio. iteʒ
qñ volebat ſtricte loq iubebat illos recedere vt patet ex teſtimo-
nio notarij. itē ex teſtimonio Jo. q ꝓbāt ꝙ notarius locutus eſt
plures horas in ſecreto ⁊ iuſſit alijs ꝙ recederēt ptʒ etiā ex teſti-
monio. m. Joā. q atteſtat̃ ⁊ loquutus eſt cū eo in ſecreto ꝙ eius
iuſſu gener ⁊ filia receſſerūt qbꝰ magis eſt credēdū qꝛ deponunt
de affirmatiua. ar. eius ꝙ habet̃ in. l. diē ꝓferre. §. ſi plures. ff. de
arbi. ⁊ in. c. cū eccleſia ſutrina. de cā poſ. ⁊ ꝓprie. ⁊ no. inn. in. c. ſu
per hoc. de renū. quē refert Bal. in rubri. ſi qs aliquē teſtari ꝓ-
hibuerit. ¶ Preterea hoc nihil eſt quo ad actū ꝓhibitiōis de ꝗ
ꝗrimꝰ: ſcđo conant̃ ꝓbare ꝙ gener ⁊ filia nō ꝑmittebāt alios ad
eū accedere ⁊ ita deponūt aliq ſʒ hoc nihil eſt in primis qꝛ non
ꝓbat̃ neqʒ allegat̃ ꝙ illi vellēt accedere vt eſſent ꝑſentes teſtō vñ
nō ꝓbat̃ qđ vt teſtes eſſent ꝓhibiti ꝙ erat ꝓbādū ar. eius ꝙ ha-
bet̃ in. l. diuus. ff. de re iudi. ⁊ in. c. lʒ cām. extra de ꝓba. ⁊ in. l. deli
ctis. §. ſi detracta. ff. de nora. ¶ Preterea multi teſtes examinati
ꝓ parte filie ⁊ aliq ex teſtibꝰ dñi Oliue. dicūt oppoſitū q ꝑualēt
numero ⁊ dignitate dicētibꝰ ꝯriū vñ eis magis ſtādū eſt tū rōne
qꝛ potētius eſt iudiciū plurimorū. c. prudētiā. de offic. dele. ⁊ per
Bar. in. l. ſi duo. ff. vti poſ. ⁊ ꝑ gl. ⁊ doc. in. c. in nr̃a. de teſti. tū qa
medici ⁊ alie ꝑſone digniores magis eñ credit̃ duobꝰ dignis ꝗ̄
multis alijs nō dignis ſm Hoſt. ⁊ doc. in. d. c. in nr̃a. facit gl. in. c.
clerici. lxxxj. di. tertio deducit̃ ꝙ filia ⁊ gener ꝑſuadebāt ei ꝗ̄ in-
firmitas erat leuis ⁊ qđ cito ſanaret̃ quaſi hoc faceret vt de teſtō
nō cogitaret: argu. l. j. §. ſi dñs. ff. ſi qs aliquē teſtari ꝓhibu. Sed

ad hoc clare reſpōdet̃ ꝙ imo hoc dicebāt ne timorē incuterēt: ſʒ
remouerēt prout ſoliti ſunt facere filij ⁊ alij cōſanguinei arguen
do a cōmuniter accedentibus iuxta. l. natales. C. de ꝓba. ⁊ maxi-
me ne preſumat̃ delictū vt in. d. l. merito. ⁊ ad minꝰ probatio nō
eſt cōcludēs vt in. d. c. in preſentia. itē qꝛ teſtes ſuper hoc deponē-
tes in ſuis dictis nō habēt cōteſtes ſed ſunt ſingulares vnde nō
probāt: vt in. d. l. iuriſiurādi. ¶ Preterea patet ꝙ hoc nō dabat
impedimētū: qꝛ ipſe adhibuit notariū: ⁊ cū eo de teſtamento rō-
cinatus eſt ⁊ cōpoſuit velle teſtari poſt paſcha: itē non reperio ꝙ
iſte ſuaſiones ſunt prohibite nec qđ inducāt prohibitionē in te-
ſtādo facit in argumētū. l. ſi. ff. ſi quis ali. teſta. ꝓhi. ¶ Preterea
cōfeſſor dicit qđ gener in eius ꝑſentia hortatus eſt ſocerū ꝙ vel-
let teſtari ⁊ tñ noluit ita magiſter Joannes atteſtat̃ ꝙ ad inſtan
tiā filie ⁊ verbis ⁊ literis hortatꝰ eſt ꝙ teſtari vellet idē dicit fra-
ter Marcus vt ſuaſus a dicto ſer Antonio genero. ¶ Ex qbus
oībus indubitāter cōcludit̃ ꝙ dicta verba nō nocent que tñ nō
ꝓbant̃ qꝛ teſtes ſunt ſingulares vt dictū ē. ¶ Ex qbꝰ quarto lo-
co etiā minus obſtāt illi teſtes q dicūt qđ filia ⁊ gener ſuadebāt
ꝙ nō deberet Brixiā reuerti qꝛ infirmitas erat leuis ⁊ qđ cito ſa
naret volēdo forte pars aduerſa ex hoc inferre ꝙ ſi fuiſſet reuer-
ſus teſtatus fuiſſet ⁊ cū heredē inſtituiſſet quoniā ex diuerſis nō
eſt bōa illatio qꝛ vtiqʒ erat ī dicto caſtro in domo ꝓpria ⁊ pote-
rat teſtari ⁊ a nemine ꝓhibebat̃ item ꝙ fortius eſt vt dici nota-
rius deliberauerat ibi teſtari vnde iſta ſunt multū a longe ⁊ ſuc
cedit regula qđ probatio eſt dubia. d. l. nō hoc. ⁊ qđ nō eſt preſu-
mēdū delictū. d. l. merito. ⁊ etiā teſtes nō ſunt cōteſtes. d. l. iuriſiu-
rādi. ¶ Quinto etiā loco non obſtat ꝙ ex dictis teſtiū. ſ. notarij
Joannis ⁊ aliorū vr̃ ꝓbari qđ ibi tunc non teſtabat̃ qꝛ dubita-
bat̃ ne teſtm̄ ꝑueniret in notitiā fratris ⁊ generi itē ſuſpicabat̃
vexationes qñ habuiſſet tunc vel poſtea notitiā ⁊ ſic hoc teſtari
impediebat ſed nō reperio ꝙ habeat nocere quaſi videant̃ ꝓhi-
buiſſe q eñ hoc dicit alleget. l. hoc dicentem. l. illam. C. de colla.
¶ Preterea lʒ ſuſpicaret̃ tñ ex quo nō deducit̃ neqʒ ꝓbat̃ a quo
7 vexatio aliqua inferret̃ talis ſuſpitio nō releuat. † ſicut dicimꝰ
ꝙ metus nō releuat niſi oſtendat̃ qđ ab aliquo metus inferebat̃
l. metū autē. ⁊ ibi Bar. ff. qđ metus cā. ¶ Sexto etiā loco nō ob
ſtat qđ multi teſtes dicūt qualiter ipſe dicebat qđ volebat teſta-
ri ⁊ relinquere fratrē heredē ⁊ nō relinquere aliqd filie qm̄ nihil
ad rhombum ex quo hoc nō fecit quinimo qñ ꝑparaſſet ſe: ⁊ eſ-
ſet in actu teſtādi ⁊ incepiſſet ⁊ ex hoc frater nō poſſet aliqđ ius
cōſeq teſtamēto nō perfecto in totū. l. ſi is q. cū ibi no. ff. de teſta.
l. furioſuʒ. C. q teſta. face. poſ. ⁊ in. l. fideicōmiſſa. §. quoties. ⁊ ibi
Bar. ff. de teſt. igit̃ fortius ſi nullū teſtm̄ facere incepit. ¶ Pre-
terea ex quo iſte ſepius ita dicebat vt ex dictis teſtiū oſtenditur
erāt potius iactātia verba ꝗ̄ ex animo procederēt: vt dicit tex. in
d. l. diuus. ff. de teſta. mili. ⁊ in. l. ſi. ff. de teſta. ſi eñ voluiſſet diſpo
nere adhibuiſſet notariū ⁊ teſtes ſecūdū ꝙ habet̃ in ſimili in. l.
pāphilo. §. ꝓpoſitū. ff. de lega. iij. ⁊ ꝑ Moder. vbi late dñs Alex.
in. l. ſerui electione. in prin. ff. de lega. j. cum ſim. ¶ Preterea hoc
nō ꝓbāt niſi teſtes ſingulares nō omitto qđ iſta vident̃ verba ꝓ
lata vt fratrē alliceret nō ꝙ ita ſentiret vt ſatis clare patet ſi recte
verba cōſiderent̃ ex teſtificatu magiſtri Joānis ſecundi teſtis in
ducti ꝓ parte filie ꝙ etiā ex eo ptʒ qꝛ nō ſemꝑ ita dicebat vt ptʒ
ex teſtificatu dicti magiſtri Joānis. item fratris Marci. itē Jo-
annis qñ referebat literā ſibi trāſmiſſam ꝑ Oliuerū in qbus cō
tinebat̃ qđ cito cito cito faceret teſtm̄ ꝓpter ꝗ valde indignatꝰ
fuerat cōtra dictū dñm Oliuerū ꝓpter indignationē eñ efficit̃
volūtas teſtatorū varia. l. iij. in ſi. cū ſeq. ff. de adimē. lega. itē nec
eſt verū ꝙ fuerit volūtas firma excludēdi filiā ī totū patet ex at-
teſtatione notarij idē atteſtat̃ Pet. de frāchis. nā primus teſtis
partis aduerſe ſuꝑ ſecūdo capitulo dicit qđ ꝑdicta dicebat con-
tra filiam qñ erāt nati ſʒ poſtea fuerūt recōciliati vnde ex verbis
dicti dñi Jacobi: nō pōt ſumi ꝙ volūtatē ſuā firmaſſet: qꝛ ex ver
bis difformibus non ꝓbatur volūtas. l. ſcio amico. §. medico. ⁊
ibi Bar. ff. de annu. lega. ⁊ qđ firmā volūtatē relinquēdi nō ha-
buit oñdit̃ ex effectu: qꝛ exitus acta ꝓbat: vt habet̃ in. l. rē nō no-
uā. in ſi. C. de iudi. ⁊ in proe. ffo. rū. in ſi. per Bal. in. c. j. ver. Sexto
ꝗro. qbꝰ mo. feu. amit. ſi eñ voluiſſet fratrē heredē facere ⁊ filiā
excludere poterat hoc facere nec gener ⁊ filia ꝓhibere potuiſſent:
ſi totus proceſſus inſpiciat̃ qꝛ eos expellebat qñ volebat ⁊ potuiſ
ſet domū egredi vt dictū eſt vnde ſi nō fecit cōſtat qđ voluit dece
dere inteſtatus. arg. l. vnice. §. ſin autē ad deficiētis. C. de cad. tol-
lē. vnde ſi nō fecit cōſtat ꝙ filie ſue tacite bona ſua relinquere vo
luit. l. cōficiunt̃. §. ſi qs. ff. de iure codi. nec hoc veriſimile eſt qꝛ qđ
bona ad filiā ꝑueniant ⁊ nō ad fratrē hoc dictat. l. diuina. iuxta
illud filius ergo heres ⁊ naturalis. l. cū ratio. ff. de bo. dāna. ⁊ hu
mana cū qua volūtas defunctorū in dubio cēſet̃ eſſe cōformis. d.
l. conficiuntur. ⁊ per Bal. in. l. precibus. C. de impube. ⁊ alijs ſub-
ſti. ⁊ Bar. in. l. heredes mei. §. cū ita. ff. ad treb. ¶ Poſtremo ca-
pio illud ꝙ vltimo loco adducebat̃ ꝙ filia ⁊ gener nō habebant

bonā curā: nec ſubminiſtrabant vtilia ⁊ neceſſaria: ſed inutilia ⁊
nociua vt multi teſtes ꝓbare conant: ⁊ ſic vr̄ filia tāq̄ igrata ab
hereditate excludenda iuxta no. per Ang. in. d. §. ingratitudinē.
ad qḋ dico ꝙ hoc nullo modo hȝ obſtare. in primis q2 nō ꝓban
tur ea q̄ teſtes ꝓbare conant q2 nō ſunt cōteſtes ſed ſingulares.
l. iuriſiurā. C. de teſti. c. lȝ ex quadā. extra co. ti. ¶ Preterea lȝ ali
qd ꝓbēt ſunt multo plures deponētes ꝯriū. ſ. in fauorē filie ⁊ ge
neri ꝙ imo diligēter ſe habebāt in eius cura ſubminiſtrādo ne-
ceſſaria ⁊ denegādo nociua ⁊ ſi qn̄ ſubminiſtrabāt nō cōuenien-
tia hoc eueniebat q2 violēter cōtra volūtatē eorū illa volebat ⁊
aliqn̄ capiebat ipſe ipſis ignorātibus quos decipiebat ꝑut ptȝ
ex atteſtatione plurium maxime ⁊ medicorū vnde illis magis ſtan
dū eſt q2 plures numero gl. eſt in. c. in materia. de teſti. itē digni o
res Hoſtiē. in. d. c. in noſtra. itē periti in arte iuxta. l. q ſemel. C. de
re mili. lib. x. itē veriſimile. l. iij. §. ideoq ꝓ diu. ff. de teſti. ¶ Ex q-
bus reprobat dictū cuiuſdā Barbitōſoris qḋ nullo modo eſt ve
riſimile. itē eſt vnic⁹ vn̄ ſibi nō credit. l. vbi numerus. ff. de teſtib.
cū ſi. ¶ Preterea cū infirmitas eſſet incurabilis nō pōt filia dā
nari ſi aliqn̄ voluiſſet patri obtēperare in rebus nociuis ſolent
eñi dicere tūc medici. Datili zo che vole che ello eſpazato. Unde
8 als cōſultū fuit ꝑ ſolēnes doc. † qḋ licet qn̄ marit⁹ vxori infirme
nō adhibuit medicū ꝑdit lucrū ꝙ cōſequeret ex forma ſtatuti ꝑ
mortē vxoris vt tradit in. l. ſi ab hoſtibus. §. ſi. ff. ſolu. mat. tn̄ nō
ꝑdit qn̄ eſſet morbo incurabili infirma. arg. l. an in totū. ff. rerū
amo. ⁊. l. ſi alius. §. eſt ⁊ alia. ff. qḋ vi aut clā. ⁊ qḋ no. Bar. de ſer-
uo ⁊ vaſallo nō ſuccurrētib⁹ dn̄o omnino perituro in. l. ſi qs in
graui. in prin. ff. ad ſille. ⁊ gl. no. in. l. ſi id. ff. de euic. ⁊ ad hoc plu-
ra ſimilia allegari poſſent q̄ omitto. ¶ Preterea igratitudo nō
excludit a ſucceſſiōe inteſtati: vt eſt tex. in. l. cognatis. ff. vn̄ cog. ⁊
ita tenent Guli. Bart. Bal. ⁊ alij in. l. fratres. C. de inoffi. teſta. ⁊
reſpondent ad dictū. §. ingratitudinē. ⁊ hoc tenet ⁊ late probat
inſignis preceptor meus do. Franci. Areti. in. l. iij. §. fili⁹ quoq.
ff. de lib. ⁊ poſthu. vbi videri pōt. ¶ Preterea non omitto ꝙ ex
quo intētat ꝙ filius excludat ꝑpter delictū prohibitionis ne te
ſtaret. itē propter vitiū ingratitudinis debebāt intētari iſta exp̄ſ
ſis loco ⁊ tpe ⁊ illa ita probari. arg. l. itē exigit. ff. de dolo. ⁊ ꝑ bar.
in. l. p̄tor edixit. in prin. ff. de iniur. ⁊ eius ꝙ habet in. c. pia. de ex-
cep. in. vj. ⁊ ita ꝑ p̄dicta in terminis cōſuluit Bal. in cōſi. inci. ꝓ-
poſito ꝙ Lucarellus ꝙ refert ⁊ ſequit. d. Alex. p̄ceptor meus in
aut. nō lȝ. C. de lib. p̄te. ſȝ in caſu noſtro iſta nō ſunt deducta neq
ꝓbata certo loco ⁊ tpe cōmiſſa. igit ⁊c. ¶ Ex qb⁹ cōcludo qḋ fi-
lia ⁊ gener ſunt i cā manifeſte victorie. ⁊ ſic a q̄rela abſolui debēt
⁊ querelans in expenſis legitimis condemnari. Laus Deo.

¶ Summarium.

Per receptionem mercedis an locator poſſidere probetur ⁊ a-
lijs modis vltra quod ⁊ locatio probetur.
1 Poſſeſſio non probatur per locationem.
2 Poſſeſſio probatur per receptionē mercedis in preiudiciuȝ ter-
tij ſi non probatur ꝙ eo tempore alius poſſideret.
3 Penſio licet nulla fuerit ſoluto: tn̄ probat poſſeſſio locatorū ēt
locatio q̄ poſſeſſio preſumitur cōtinuata viuētibus locatorib⁹.
4 Mala fides patris nocet filie heredi que tenebatur conſcientiā
defuncti exonerare.
5 Reſtō cōpetit ex iuſta ignorātia aduerſus p̄ſcriptionē decurſaȝ.
6 Jus dicēdi cōtractū nullū preſcriptum eſt longiſſimo tempore.

¶ Conſilium. cvj.

¶ Dn̄s labia mea aperiat ⁊ ſpūs ſanctus illuminet intellectum.

Libenti animo ſubſcribo
cōſilia ſupraſcripti inſignis iuriſcōſulti dn̄i Alexā. de
paltronibus fratris bonorādi. cū ſemp magna diligē
tia ⁊ lucubratione diſcutit omnia neceſſaria qḋ maxime in p̄ſen
ti cōſultatiōe oſtēdit quare paucis me abſoluā eūdo poſt terga
1 optimi meſſoris aliquas neceſſarias ſpicas colligendo. † ⁊ in pri-
mis illud videt expeditū ꝙ eſt maximū fundamētū preſentis cō
ſultationis ꝙ p̄fati locatores ꝓbauere poſſediſſe cū ꝑ locationē
nō probet poſſeſſio. vt in. l. q̄uis. §. ſi cōductor. ff. de acq. poſ. ⁊ in
c. inter dilectos. de fi. inſtru. niſi ꝯ conductorē ſm Ang. in. l. q̄dā
2 mulier. ff. de rei vēdi. ⁊ dr̄ in cōſi. † tn̄ ꝑ receptionē mercedis ꝓbat
poſſeſſio ⁊ in p̄iudiciū tertij. Si nō ꝓbat ꝙ eo tpe alius poſſide
ret ſm Ange. in. d. l. quedā mulier. Et hoc voluit Bart. in. d. l. ſi
cōductor. ⁊ Bar. Jmo. ⁊ d. Alex. in. l. q vniuerſas. §. ꝑ colonū. eo.
tit. Et lȝ fortiter in ꝯriū arguat hoc ſequit ibi ſubtilis p̄ceptor
meus Are. dicēs qḋ iſta eſt cōis opi. ⁊ qḋ ſeruat in practica. Idē
voluit Bal. in aut. quas actiōes. C. de ſa. ſan. ecc. ⁊ hoc maxie qa
apparēt quatuor inſtr̄a ꝑceptiōis ex qb⁹ ſumit p̄ſumptio qḋ cō
ductor detinebat ſeu naturaliter poſſidebat ⁊ vtebat ⁊ fruebat
tanq̄ ꝯductor alias nō eſt veriſimile qḋ pēſionē ſoluiſſet ⁊ ſic vo
luiſſet illā ꝑdere. ar. l. cū de indebito. ff. de ꝓb. ¶ Cōcurrit ēt in-
ſtr̄m in q̄ eſt cōſtitutū ⁊ lȝ nō ꝓbet poſſeſſio niſi ꝓbet ꝯſtituētē
poſſidere vt in. d. l. q̄uis. §. ſi cōductor. tn̄ ꝯ cōſtituētē ꝓbat. vt ꝑ
Ang. in. d. l. quedā mulier. tn̄ in antiquis nō ꝓbat ꝯ oēs. vt ſen-
tit do. Abb. de p̄ſcrip. nos aūt ſum⁹ in antiqs. pȝ q2 agim⁹ de ꝓ
bāda poſſeſſiōe. lxxiiij. ānorū. ⁊ ſic reqrant teſtes ad hoc vt ꝓba-
re poſſint. lxxxiiij. annorū ad min⁹: q hodie inueniunt de raro. ⁊
ſi aliqs inuenit nō inueniunt habētes notitiā vnius petie terre.
Un̄ vel debebat dicere qḋ dr̄ factū antiquū: q2 excedit tp̄s. lx. an-
norū ſm do. Ant. in. c. veniēs. el primo. de teſti. vel qḋ excedit me-
moriā hominū: vt dicit. d. Anto. poſt dn̄os de rota i. c. cū ad ſedē.
de reſti. ſpol. vel ad minus qḋ eſt de facili tale factū ꝓbabile: quo
caſu vult. d. Ant. qḋ fama ita plene ꝓbet ſicut i antiqs: vt i. d. c.
3 veniēs arg. eius qḋ habet in. c. preterea. de teſti. ¶ † Ex qb⁹ oi-
bus infert vna indubitata cōcluſio qḋ probat ⁊ locatio ⁊ poſſeſ
ſio locatorū q̄ poſſeſſio etiā preſumit ꝯtinuata viuētib⁹ locatori
bus lȝ nulla fuerit ſoluta pēſio: ſi nō p̄bat interuerſa: ita voluit
Bal. ꝑ illū tex. i. l. pōponi⁹. ff. q. mo. vſuſfr. amit. vn̄ ſi hodie ꝓba
ret interuerſa pt itētare q p̄tēdit cām a locatorib⁹ poſſeſſoriū re-
cuperāde vel canōis reintegrāde. iiij. q. iij. vel. l. ſi qs ꝯductiōis. C.
loca. ꝙ vltimū tn̄ cōpetit ꝯ ꝯductorē ⁊ ſucceſſores vniuerſales:
vt in. d. l. ſi qs cōductiōis. ſȝ primū ꝯ oēs q poſſidere inueniunt:
vt no. Inn. ⁊ alij in. c. ſepe. ⁊ in. c. cū ad ſedē. de reſti. ſpol. dico late
in. l. rē q̄ nobis. in. iiij. q. princ. ff. de acq. poſ. ¶ Et i alijs duob⁹
nō obſtat exceptio dn̄ij ⁊ illa dolo facis petere ſm Bart. ꝑ illum
tex. i. l. ſi coloni. C. de agri. ⁊ cēſi. li. xj. ⁊ tenēt do. Ant. ⁊ do. Abb.
in. d. c. ſepe. ⁊ d. Alex. i. l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acq. poſ. la-
te dico i. d. l. rē q̄ nobis. q. ix. vn̄ vr̄ ꝙ remediū canonis reintegrā-
de ſit magis lecturū ſi nō ꝓbat ꝙ poſſidentes eſſent heredes cō
ductoris. ſȝ iſtis agētibus obſtare vr̄ exceptio preſcri. xxx. anno-
rū quo tpis ſpatio vr̄ ſublata cōdictio. d. l. ſi qs cōductiōis. ⁊. l.
ſicut. ⁊. l. oēs. C. de preſcrip. xxx. annorū. itē remediū canonis rein-
tegrāde: etiā ſublatū vr̄ ita concludunt. d. Anto. ⁊ do. Abb. in. c.
ſolicite. de reſti. ſpo. imo dixit ibi dn̄s Jo. de Jmo. ꝙ nō preſcri-
bit niſi ſpatio. xl. annorū. dico de hoc in. d. l. rē que nobis. q. viij.
¶ Sed huic fundamento rn̄deo ꝙ magiſter Joānes nullo tpe
potuit preſcribere triplici reſpectu: tū q2 p̄ſumit ſemꝑ poſſediſ-
ſe tanq̄ conductor ⁊ locatores nō fuerūt poſſeſſiōe priuati: vt in
d. l. pōponius. tum q2 erat in mala fide nō ſoluēdo pēſionē vt in
regula poſſeſſor cū materia. de regu. iur. lib. vj. ⁊ in. c. ſi de p̄ſenti.
cū vtrobiq notatis. nec filia ſua p̄ſcribere potuit duplici reſpe-
4 ctu. † Primo q2 mala fides patris nocet filie heredi que tenebat
cōſcientiā defuncti exonerare: vt i. c. ſi. de ſepul. ⁊ iſta eſt cōis opi.
quā tenēt multi doc. relati per do. Alexā. in. l. pōponius. §. cū qs
ff. de acq. poſ. ⁊ latius pluries cōſuluit ſm iſtā opi. q̄ cōſilia ⁊ alia
ad plenū refert Reuerendus pater do. Philin⁹ in. c. ſi diligēti.
de p̄ſcri. in. vj. col. Scḋo q2 eius adminiſtratores fuerūt in mala
fide: vt ex aſſumptione negatiue. itē ex legato facto in teſtamēto
q̄ vident nocere dicte filie. vt in. d. l. nō ſolū. ff. de lib. cā. ⁊. l. q ex le
gati cā cū ſequēti. cū ibi no. ff. de ver. obl. ⁊ no. Bar. in. l. q duos.
ff. de re. dub. alij aūt q reperiunt poſſidere poſt mortē filij nō poſ
ſederūt. xxx. an. vn̄ nō eſt reſpectu eorū decurſa p̄ſcriptio q̄ requi
rit ſpatiū. xxx. an. ad minus vt dixi. ſ. ¶ Nō omitto ꝙ iſta q̄ fue
rūt geſta ꝑ tutorē habuerūt iuſtā cām ignorātie ⁊ cōſequēter ſuc
5 ceſſores eorū. † Un̄ aduerſus p̄ſcriptionē decurſam ex iuſta igno
rantia cōpetit reſtitutio vt cōcludit Bart. in. l. j. §. ſi qs aūt. ff. de
itine. actuq priua. ⁊ cōiter ſequunt doc. quos ad plenū refert. d.
Alex. in. l. cū filij. §. in hac. ff. de ver. ob. vbi late hāc opi. defēdo: ⁊
late ēt refert tenētes hāc opi. d. Philin⁹ in. c. vigilāti de p̄ſcript.
¶ Supereſt nūc videre ſi reſtituta poſſeſſiōe aduerſarij agere vo
lētis poſſint obtinere ⁊ clarū eſt ꝙ ſi ꝓprio dn̄io niterent ꝙ obti
nerēt: ſȝ ſi niterent dn̄io magiſtri Joānis ⁊ ꝯur̄ filiorū ⁊ heredū
dico qḋ obtinere nō pn̄t nā aut agēt rei vēdica. vel ēt ꝯdictiōe ſi-
ne cā: ⁊ tūc vtroq caſu haberēt ꝓbare dn̄iū magiſtri Joānis in
rei vēdica. ptȝ in. l. vnica. C. de alie. iudi. mu. cā. fac. in cōdictione
ſine cā ptȝ: q2 hȝ declarare ꝙ magiſter Joan. erat dn̄s ⁊ lȝ fuerit
dn̄iū trāſlatū ex cā vēditiōis: tn̄ cā fuit redacta ad nō cām: ⁊ tūc
cōpetit cōdictio ſine cā iuxta no. ꝑ Bar. ⁊ doc. in. l. ſi ita qs. §. ea
lege. ff. de ver. obli. ¶ Probatio aūt dn̄i magiſtri Joā. erit valde
difficilis ſȝ poſito ꝙ ꝓbaret dn̄iū magiſtri Joā. adhuc nō pote-
rāt obtinere nā ſequēdo diſtinctionē p̄mi ꝯſultoris aut volum⁹
ꝙ ſtatutū annullet inſtr̄m hoc eſt ꝯctū cōtētū in inſtr̄o in q̄ hn̄
vident illa verba ipſo iure nō valeat ⁊ tūc ꝯctus a principio va-
luit ⁊ fuit trāſlatū dn̄iū vnde nō cōpetit rei vēdi. vt ꝑ Bar. in. d.
§. ea. lege quinimo ſi ſtatutū a principio annullaſſet ex traditio
ne fuiſſet dn̄iū trāſlatū ſm Bal. ⁊ cōiter doc. in. l. j. ſup gl. j. ff. ſo.
ma. ¶ Cōpeteret aūt ſola cōdictio ſine cā aduerſus quā triplex
cōpetit defēſio. primo q2 cū ꝯct⁹ eſſet annullat⁹ poterat magiſter
Joānes dicere ꝯctū nullū ⁊ ſic dn̄iū cōdicere ⁊ a cōdictione rece
dere. ¶ Sȝ elapſo tpe ad renūciādū ꝯtractus fuit effectus null⁹
poſt ꝙ tp̄s magiſter Joānes quatuor annis ꝯtinuis ſoluit pēſio
nē vn̄ tacite vr̄ illos ꝯtract⁹ de nouo approbare: quorū approba
tio ⁊ reprobatio

tio ⁊ reprobatio pẽdebat a volũtate ſua. Igit̃ nõ põt ꝯtractũ im
probare: quẽ approbauit tacite pluries: ⁊ cõcludit do. Abb. per
iura ibi in gl. alle. in. c. eñ. de excep. ¶ Scḋa defenſio eſt ꝙ cõdi-
ctioni ſine cã ⁊ cuilibet alteri actioni ꝑſcriptũ eſt lõgiſſimo tpe.
l. ſicut. ⁊. l. oẽ. C. de ꝑſcri. xxx. an. Nec aliqua mala fides imputari
põt pp duos titulos ⁊ tot ſolutiones pẽſionũ iuxta no. in. l. cel-
6 ſus. ff. de vſucap. cũ ſi. ¶ †Tertia defenſio eſt: q2 ius dicẽdi ꝯctuȝ
nullũ ꝑſcriptũ eſt lõgiſſimo tpe ſm Bal. ⁊ Ang. ar. gl. ibi in. l. ſi-
cut. C. de ꝑſcrip. xxx. an. Aut volumus dicere ꝙ ſtatutũ annullet
inſtr̃m: ⁊ ſic ꝓbat̃ inſtr̃m qḋ putarẽ veriſſimũ niſi practica eſſet
in contrariũ. Et tũc etiã cõpetit triplex defenſio. Prima ꝙ ꝓce-
dit qñ ꝓbaret̃ eorũ intẽtio ſolo dicto inſtrumẽto. Sȝ in caſu no
ſtro ꝓbat̃ ex plurib⁹ deductis ꝑ primũ cõſultorẽ. Igit̃ ꝓbatio
mixta nõ cẽſet̃ reiecta ſm bar. ⁊ doc. in. l. certi ꝯdictio. §. cũ igit̃.
ff. ſi cer. pe. ⁊ ponit late prim⁹ cõſulẽs. ¶ Scḋa ꝙ ſtatutũ ex defe-
ctu poteſtatis nõ potuit facere ꝙ iuramẽtũ de nõ obſeruãdo vẽ
ditionẽ ⁊ probat̃ per dictũ inſtrumẽtũ. ar. c. cũ. L. laicus. de foro
cõpe. in. vj: vt elegãter ⁊ iuridice ꝓbat Io. de imo. in. c. cũ cõtin-
gat. de iureiu. in. vj. mẽbro principali. ¶ Tertia q2 iuri dicendi
inſtr̃m nullũ eſſe preſcriptũ ſpatio. xxx. an. vt in. l. ſicut. per Bal.
Ang. ⁊ Imol. omitto etiã ꝙ poſtꝙ̃ inſtr̃m fuit nullũ ⁊ ſic nulla
poterit ꝓbari vẽditio ex cõdictiõe ⁊ ſolutione pẽſionũ quatuor
annorũ cẽſet̃ tacite approbaſſe. Uñ non poterat pactũ reproba-
re vt dixi. ¶ Ex qb⁹ oĩbus ⁊ aliis adductis ꝑ primũ eximiũ con
ſultorẽ arbitror cõcluſionẽ ſuã verã: ⁊ hec ſcripſi iam libris inca
pſatꝫ, vt paduã ad legẽdũ ꝓficiſcerer. Laus deo. De ſubſcriptio
ne reqſit⁹ ꝓut ſupra ꝯſului arbitror iuris eẽ. Ego Bartb. ſo. ⁊c.

¶ Summarium.

An inter patrẽ ⁊ filiũ dãdo aliqd vel aſſignãdo cõtract⁹ teneat
vt inde per filium rem tradendo dñium transferri poſſit.
1 Obligatio naturalis oritur inter patrem ⁊ filium in poteſtate.
2 Commune dicitur qñ quis habet aliquam partem iure dñij.
3 Poſſeſſorium iudicium non datur contra titulo poſſidentem:
preſertim etiam habentem cauſam a poſſeſſore bone fidei.

¶ Conſilium. cvij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectum.

In cauſa mota ꝑ Gerardũ
Leuantis de tunicella cõtra Franciſcũ Petri eſt. Ui-
ſo ꝓceſſu inſtrumẽtis ⁊ teſtibus arbitror ſine dubi-
tatiõe ptes dñi iudicis eſſe in abſoluendo dictũ Frãciſcũ. Et ꝓ
fundamẽto premitto ꝙ datio ⁊ aſſignatio facta de dicto molẽdi
no Nicolao eius filio valuit ⁊ tenuit: q2 fuit facta aſſignatio ꝓ
pte ſua ſm Ang. ĩ. l. ſi nõ mortis. ff. de inoffi. teſta. ⁊ dicit ſe ita cõ
ſuluiſſe. ⁊ Pau. de ca. in. l. cũ quo. de pecu. §. fi. ff. ad. l. falci. Sed
fortius hoc pȝ ꝓpter iuramẽtũ de obſeruãdo preſtitũ a patre: lȝ
Nicolaus eſſet in ptãte ꝓpter qḋ validit̃ ipſa aſſignatio. ita deci
dit Bal. in terminis in. l. iij. C. ꝑ dona. in vl. col. ⁊ Bal. in repe. l.
1 ij. ff. de iureiu. †Nõ eſt eñ dubiũ ꝙ ĩter patrẽ ⁊ filiũ in ptãte orit̃
naturalis obligatio ſm Bar. in. l. frater a fratre. in vlt. q. ff. de cõ
di. inde. Sȝ qñ orit̃ naturalis iuramẽtũ facit eam efficacem. ſm
bar. in. l. ſi qs ꝓ eo. in. vj. mẽbro. ff. de fideiuſ. ꝑ iſtã rationẽ ⁊ plu-
ra alia hãc opi. tenet do. Alexã. in. l. ſi donatione. C. de colla. ⁊ eſt
cõis cõcluſio ꝗcqd cõſuluerit Pau. de ca. ⁊ minus bñ. ¶ Ex q-
bus infero ꝙ ſi aſſignatio fuit valida potuit Nicolaus vendẽdo
dñiũ trãſferre in Frãciſcũ vel vſucapiẽdi cõdictionẽ. l. clauib⁹. ff.
de cõtrahẽ. emp. Nec habẽt obſtare iura q̃ in cõtrariũ allegant̃.
¶ Primũ ꝙ per teſtes probat̃ qḋ iſte Nicolaus prius vendide-
rat Baldaſari fratri ſuo. ⁊ ſic prior ĩ tpe videt̃ potior in iure. vt
in reg. q prior. cũ materia. de reg. iur. in. vj. Sed hoc nõ hȝ obſta-
re. q2 res fuit prius tradita dicto Frãciſco. igit̃ tpe eſt potior. qa
attendit̃ prioritas traditionis ⁊ nõ tituli. caſus eſt clarus. ⁊ ibi
doc. in. l. quoties. C. de rei ven. ¶ Secundũ qḋ imo res fuit pri⁹
tradita Baldaſari. q2 venditio facta fuit in ipſa re vendita: ⁊ ſic
videt̃ facta traditio. l. eius rei. cũ ſi. ff. de rei. vẽ. inſti. de rerũ diui.
§. interdũ. ⁊ ſic vr̃ ꝙ debeat obtinere. Ad hoc reſpõdet: ꝙ lȝ res
eſſet in ꝑſentia reqrebat̃ traditio poſſidẽtis. l. j. §. ſi iuſſerim. ⁊. l.
qḋ meo. §. ſi vẽditorẽ. ff. de acq. poſ. tradit̃ in. l. quarũdã. ff. eo. ti.
Nec ex eo qḋ eſſent in re vẽdita. q2 tex. in. §. interdũ. loquit̃ qñ añ
vẽditionẽ res tota erat apud emptorẽ. q2 tũc vẽdẽdo vr̃ voluiſſe
rẽ emptoris fieri ex quo etiã ẽptor remãſit in poſſeſſiõe. Sȝ in ca
ſu nr̃o res erat apud venditorẽ ⁊ facta vẽditione remãſit iure vẽ
dita. Uñ apparet ꝙ noluit tunc tradere ⁊ rẽ emptoris fieri ꝓut
requirit tex. in. d. §. interdũ. Imo ꝙ potius voluit rẽ retinere ⁊
nõ tradere donec de ꝓ̃tio ſibi ſatiſfieret: vt in. l. iulianus. §. offer-
re. ff. de act. emp. Uel dubia apparet intẽtio igit̃ non releuat. c. in
ꝑſentia de proba. ¶ Tertiũ q2 allegat̃ quoddã ſtatutũ ſub rub.
de reb⁹ cõibus nõ alienãdis. qḋ tñ nõ vidi. ſed tñ nõ dicit̃ cõe. lȝ
Gerardus ⁊ filij poſſet ire ad molẽdinũ ⁊ molere ꝓ eorũ victu
2 ſine ſolutiõe mercedis† qñ cõe dicit̃ qñ quis habet aliquã partẽ
iure dñij. l. ij. C. cõi diui. l. recte dicim⁹. ff. de ver. ſig. cũ vulgarib⁹.
Ex quibus pȝ ꝙ actor nõ poteſt obtinere poſtremo aut vult ob
tinere in rei vendicatione q2 dñs ⁊ non poteſt q2 nõ ꝓbat dñiuȝ
aliquo modo: aut in publiciana ⁊ nõ põt: tum q2 nõ probat tra
ditionẽ: tũ q2 cõtra titulo poſſidentẽ. l. ſiue aũt. §. ſi duob⁹. ff. de
pub. Aut in poſſeſſorio ⁊ non põt. q2 aut ex antiqua poſſeſſione
anteꝙ̃ Nicolaus poſſideret: ⁊ non inuenio hoc probata ⁊ ſi pro-
baretur dictus Gerardus cecidit facto ſuo a poſſeſſione aſſignã
do in partẽ Nicolao ſm doc. moder. cõiter in. l. rẽ q̃ nobis. ⁊ ibi
late dico. ff. de acq. poſ. ⁊ do. Alex. cõſi. xiij. in. j. vol. aut ex poſſeſ-
ſione acqſita Nicolao poſſidente ⁊ iſta nõ ex quo tpe erat in poſ
ſeſſione ⁊ remanſit ⁊ nullum verbum ⁊ nullus actus traditiu⁹
poſſeſſionis interuenerit ⁊ ſic colligit̃ ꝙ noluit tradere ⁊ a poſſeſ
ſione recedere: ⁊ per conſequens nõ fuit trãſlata poſſeſſio q̃ non
amittit̃ niſi corpore ⁊ animo. l. iij. §. in amittenda. ⁊. l. quẽadmo
dũ. ff. de acq. poſ. ⁊ maxime q2 ſemꝑ ſterit in re. lȝ alij ſint ingreſſi.
l. ꝙ meo. §. fi. ff. e. ti. ꝑſertim q2 ingreſſi nõ ad iſtũ finẽ ſed iure fa-
miliaritatis. l. qui iure familiaritatis. cum ibi no. ff. de acq. poſ.
Ex quibus cõcludit̃ ꝙ nulla eſt probata poſſeſſio. ⁊ ſic non põt
3 in poſſeſſione obtinere. †Preterea poſſeſſorium iudicium non
datur contra titulo poſſidentem: preſertim ẽt habentẽ cauſam
a poſſeſſore bone fidei. ⁊ lȝ in hoc ſint opiniones: tñ de hoc videt̃
caſus cui male poteſt reſponderi in. d. §. ſi duob⁹ vbi hoc tenet
Ange. in cõſi. cxiij. incipit. Dictus libellus. ⁊ tenet Bar. in. l. fi. §.
ſed cũ in ſecũda. ff. de furtis Alex. in cõſi. cxiij. in. iij. vol. ⁊ in cõſi.
xc. in. v. vol. ⁊ late defendo hanc opi. in. d. l. rem q̃ nobis. Sȝ in ca
ſu noſtro dubitatio ceſſat q2 nõ probat̃ poſſeſſio vt dixi. ex qbus
cõcludo dictũ Franciſcũ abſoluendũ. Laus deo. Bartho. ſo. ⁊c.

¶ Summarium.

1 Uocatus vn⁹ nomine proprio ⁊ alij nomine collectiuo oẽs
admittuntur pro virili portione.
2 Uocati nomine collectiuo vocantur ⁊ admittuntur pro virili
portione cum vocato nomine proprio.
3 Ratio expreſſa in conceſſione hȝ regulare ipſam conceſſionem.

¶ Conſilium. cviij.

¶ Dñs labia mea aperiat: ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectũ.

Caſus ſer Frãciſcus Cara
uita habebat duo officia a cõmuni Bononie donec
viueret: cũ certo ſalario impetrauit a Reuerẽdiſ. Le-
gato qḋ cõcederentur dicta officia dicto ſer Frãciſco ⁊ Thome
ei⁹ filio ⁊ cuilibet ad vitã cuiꝗ eorũ. ⁊ hoc de anno dñi. m. cccc-
lxxix. viij. menſis Septẽbris. deinde anno. m. cccclxxx. x. die mẽſis
Aprilis mortuo ſer Franciſco fuit dicta cõceſſio cõfirmata per
dominos Sexdecim cũ infraſcripta declaratione vȝ Cũ hoc tñ
ꝙ predictus Thomas cõmunicare debeat ſalarium predictorũ
officiorũ cũ filijs ⁊ heredibus ſer Frãciſci eius pr̃is maxime cuȝ
ſuperioribus dieb⁹ obierit ⁊ grauẽ ⁊ inutilẽ familiã reliquerit.
Et hec cõfirmatio attendi dȝ: qrit̃ pro qua parte facienda ſit cõ
municatio alijs filijs ⁊ heredibus ſer Franciſci cũ ſint numero
tres: ſpiritus ſanctus adſit. Suꝑ iſta difficultate videbatur pri-
mo aſpectu qḋ ſit dicẽdũ qḋ ſit deciſa per caſuȝ in terminis in. l.
ſi qs titio. ff. de vſufr. accreſcendo vbi teſtator reliquit titio ⁊ he-
redibus ſuis vſumfructũ. deciditur qḋ dimidiã titius dimidiã
heredes habebũt. ita hic dimidiã habeat Thomas dimidiã alij
1 filij ⁊ heredes. †⁊ ideo dicimus qḋ qñ vnus vocat̃ nomine pro-
prio ⁊ plures alij nomine collectiuo: vocatus noĩe ꝓprio admit
titur ad dimidiam: alij omnes vocati nomine collectiuo ad aliã
dimidiam: ita concludunt omnes in. l. fina. C. de impub. ⁊ alijs
ſubſtitu. ¶ Hoc tñ nõ obſtãte puto qḋ contraria ſentẽtia in ca-
ſu noſtro ſit veriſſima ⁊ vincat ſi recte verba cõſiderentur. Pri-
mo qñ mandatur alicui qḋ debeat aliquid cõmunicare tale mã
datũ intelligitur qḋ debeat cõmunicare ꝓ equalibus partibus
tex. eſt per quẽ ita dicit Bar. in. l. luci⁹. in prin. ff. ad treb. ⁊ tenet
Bar. in. l. cũ pr̃. §. dulciſſimis. in fi. ff. de leg. ij. vnde dicit Cuma.
ꝑ illũ tex. in. l. fi. §. lucius. eo qḋ appellatione communis intelli-
git̃ de equali. ⁊ ſic patet qḋ verbũ communicare ſignificat ꝙ pro
equalibus partibus fieret debeat. Sed clarum eſt etiã qñ vnus
vocat̃ nomine proprio alij nomine collectiuo ꝓ equalibus por-
tionibus oẽs admittũtur ꝓ virili portione: caſus eſt clarus in. l.
interdũ. ⁊ ibi oẽs. ff. de here. inſt. Igitur in caſu nr̃o cũ verbũ cõ
municare ſignificet qḋ ꝓ equali portiõe debeat viriliter alijs fi-
2 lijs cõmunicare. ¶ †Scḋo tex. in. d. l. interdũ vult qḋ vocati no
mine collectiuo vocent̃ ⁊ admittant̃ ꝓ virili portiõe cũ vocato
noĩe ꝓprio q2 teſtator dixit eq̃ hr̃des ſunto. quẽ tex. gl. in. d. l. lu-
cius. §. lucius extendit qñ eſſet poſitũ aliqḋ verbũ equipollẽs. ſȝ
in caſu noſtro eſt appoſitum verbũ equipollẽs. q2 verbũ cõmu-
nicare ſignificat qḋ eque fiat cõmunicatio vt eſt caſus. in. d. l. fin.
§. lucius. ⁊ in. d. l. lucius. ff. ad treb. ⁊ ſic equipollet verbo eq̃: igit̃
cẽſet̃ eq̃ facta ꝯceſſio ⁊ ſic viriliter. vñ dt Bar. in cõſi. cxviij. incip.

Quidam habens bona cõia ꝙ qñ verba ſignificãtia cõiõnẽ refe
runt ad res ſeu bona ſine dubio ſignificãt ꝙ bõa ſunt cõia equa
liter. ⁊ loquit̃ de hoc verbo cõicare facit q̃ equipollẽtiũ idẽ eſt
iudiciũ. l. ſi. ff. manda. ⁊ in. l. gallus. §. ⁊ qd ſi tm̃. cũ ibi no. ꝑ bar.
⁊ doc. ff. de lib. ⁊ poſth. ¶ Tertio probat̃ ꝑ tex. no. ſm̃ intellectũ
glo. Dy. ⁊ Bar. in. l. lucius. §. lucius. el. j. ff. de lega. ij. vbi teſtator
iuſſit dari ꝑdiũ ſeie ⁊ libertis ſuis. ⁊ ne illud extra familiã aliena
ret dicit̃ ꝙ ſeia ⁊ liberta viriliter ⁊ equaliter cẽſentur vocati: q̃a
prouidendo alienationi extra familiam voluit familie ꝓuidere.
Sʒ ita eſt in caſu noſtro cũ ex verbis cõcedentiũ dñ dicũt marie
cũ ſuperioribus diebus obierit ⁊ grauẽ ⁊ inutilẽ familiã reliq̃rit
⁊c. appareat qd voluit familie ꝓuidere igit̃ debẽt equaliter ⁊ ꝓ
virili portione admitti ⁊ illũ intellectũ ad. d. §. lucius. tʒ Bart.
Pau. de ca. ⁊ cõiter doc. in. l. ſi. C. de imp. ⁊ aliis ſubſti. ¶ Quar
to ↄfirmat̃ ꝑ eũdẽ text. in. d. §. lucius. ſm̃ intellectũ dñi Rapha.
cu. vbi dicit qd illa ſeia erat de familia libertorũ: vnde lʒ eſſet ꝓ
prio noĩe vocata q̃ fuiſſet etiã incluſa ſub noĩe familie ſeu inclu
debat̃ ideo admittit̃ ꝓ virili. Sʒ ita eſt in caſu noſtro q̃ etiam
Thomas erat de filiis ⁊ heredibus ſer Franciſci. ⁊ ſic appellatio
ne filiorũ ⁊ heredũ ſer Franciſci includebat̃: igitur viriliter cum
aliis admittat̃. ¶ Quinto ꝑ ea q̃ ponit in. d. §. lucius. vbi dicit
ꝙ illa verba: ita vt ne de noĩe familie exeat: manifeſte oſtẽdũt re
lictũ fuiſſe cõtẽplatione familie. ⁊ ideo ſeia lʒ noĩata noĩe ꝓprio
admittit̃ ad virilẽ. vnde dicit Bal. ꝙ paritas affectionis indu
cit paritatẽ in diſtributionibus faciẽdis. q̃ ↄcludunt in caſu no
ſtro q̃ ꝑ illa verba: maxime cũ ſuperioribus diebus ⁊c. oſtendit̃
ꝙ cõtẽplatione familie factum fuit ⁊ affectio cauſe equalis: igit̃
ꝓ virili cenſet̃ facta cõceſſio. ¶ Sexto pondero eũdẽ tex. in pro
poſito. nã iuriſcõſultus qñ vult q̃rere an ſeia ibi noĩata noĩe ꝓ
prio admittat̃ equaliter pro virili loquitur per iſta verba: quero
an ſeia in cõione cũ libertis meis habeat portionẽ: an vo ſibi ptẽ
dimidiã ⁊c. deinde reſpõdẽdo dicit ꝑſpicuã eſſe teſtatoris volũ
tatẽ oẽs ad viriles ptes vocatos. Ex quibus ptʒ ꝙ eq̃pollẽt iſta
habere portionẽ in cõione cũ familia ⁊ habere partẽ virilẽ qñ eſt
facta conceſſio vni noĩe ꝓprio ⁊ aliis noĩe collectiuo. Sʒ in caſu
nr̃o cõcedẽtes voluerũt ꝙ cõicaret ⁊ ſic ptẽ habere in cõione cũ
aliis filiis heredibus: igit̃ voluit ꝙ haberẽt filii ⁊ hr̃des oẽs eq̃
liter viriles portiones: ⁊ illa litera ita inducta multũ bene pro
3 bat iſtã opinionẽ. ¶ † Septimo rõ expreſſa in cõceſſione hʒ regu
larẽ ipſam cõceſſionẽ. caſus eſt ⁊ ibi Bar. i. l. cũ pr̃. §. dulciſſimis.
ff. de lega. ij. ⁊ per Bar. in. l. pater. §. fundũ. ff. de leg. iij. facit. l. ſi is
q. ff. de acq. poſ. Sʒ rõ aſſignata ⁊ expſſa ꝑ illa: marie cũ ſuperio
ribus diebus ⁊c. ſignificat ꝙ cõcedẽtes equaliter moti fuere pie
tatẽ grauiſſime ⁊ inutilis familie: igit̃ equaliter fieri dʒ diuiſio ⁊
ꝑtertim q̃ maxime fuerũt dicta rõne moti cũ dicat̃. maxime. cũ
ſuperioribus diebus ⁊c. qd verbũ maxime ſtat cõparatiue. vt no.
gl. i. c. ad abolẽdũ. de filiis preſby. ⁊ in. c. j. de renũ. li. vj. ⁊ gl. Inn.
Hoſt. ⁊ doc. in. c. qm̃ frequẽter. §. porro. extra vt lite nõ cõte. ⁊ ſic
lʒ moti fuerint aliis rõnibus: tñ fortiꝰ rõne inutilis ⁊ grauis fa
milie: nõ familia dʒ equaliter admitti cuʒ dicto Thoma ꝓprio
noĩe noĩato. ¶ Octauo ꝓ iſta pte faciũt no. per Bar. in. l. ſi com
munis ſeruus. ff. de ſtipu. ſeruo. vbi q̃rit̃ cõiter in libris ⁊ ſcriptu
ris mercatorũ dicit̃ titius ⁊ ſocii ꝓ qua parte titius cẽſeat̃ noĩa
tus ⁊ dicit ꝙ rigor importat ꝙ titius acquirat ꝓ dimidia ⁊ alii
ſocii ꝓ alia dimidia ꝑ ea que ibi nõ. equitas ⁊ vſus cõis ſuggerit
cõtrariũ. nã ille titius ad hoc noĩatur vt magis illi q̃rat̃ ſed vt
oſtendat̃ ꝙ caput ſocietatis obtinet: que oĩa cõferunt ad caſum
noſtrum. Primo equitas q̃ equiꝰ eſt ꝙ pariter admittant̃. Itẽ
puto ꝙ cõis vſus admitteret̃ ꝙ cõicatio deberet eſſe equalis. itẽ
in caſu noſtro fuit facta noĩatio Thome nõ ꝙ plus haberet: ſʒ
q̃ in conceſſione legati exprimebat̃: tñ Thomas ↄfirmãdo illã
⁊ volentes rẽ eſſe cõem cũ aliis ad iſtum finẽ noĩarũt Thomam
iam in cõceſſione legati noĩatũ vt cõicaret: nõ aũt ad finẽ vt plꝰ
haberet: expreſſio aũt ad vnum finem non debet aliũ effectũ opẽ
rari vt dicit Bar. i. l. nõ oẽs. ff. ſi cer. pe. cũ ſi. ¶ Nono accedat ad
idẽ: nã vt ex cõceſſione apparet ⁊ veritas etiã facta fuit ꝓpter ſer
uitia ⁊ bñmerita patris diũ reipublice Bononiẽſi preſtita: qua
ergo rõne cetera bona ⁊ iura trãſeũtia iure hereditario: trãſeunt
ad filios ⁊ heredes equaliter: vt in. l. j. C. ſi cer. pe. ⁊ in. l. ꝓ hr̃dita
4 riis. C. de here. actio. † ita dʒ gratia ob benemerita ↄceſſa tranſire
equaliter ad filios. ⁊ maxime cum ſit facta filiis ⁊ heredibꝰ. vñ ꝓ
qua parte oẽs ſunt heredes ꝓ ea parte equaliter debent admitti
iuxta no. in. d. l. ſi. C. de impu. ⁊ aliis ſubſti. ¶ Decimo ⁊ vltimo
hãc interpretationẽ ſequi debet dñs iudicãs ea rõne: q̃ ꝑ eã tolli
tur inuidia inter fratres ⁊ ſeruatur equalitas propter que legiſ
latores multum hoc exiſtimantes recedunt a regulis iuris vt in
l. ſi. C. cõia vtri. iud. ⁊ in. l. queſitũ. §. ſed an ipſe. ff. de fun. inſtruc.
tradit Bar. in. l. cũ pater. §. euictis. ff. de leg. ij. ⁊ Bar. in. l. ſi pr̃. ff.
pro dona. Ex quibus ptʒ multiplex ſolutio ad. d. l. ſi quis titio.
Et ita ſentio in fauorem Caruitelle. Laus Deo. Bartho. ⁊c.

¶ Summarium.

¶ Qñ mere ciuiliter agitur iudicio famoſo intẽtato an in libello
eorum que extrinſeca ſunt neceſſaria ſit expreſſio.
1 Expreſſio loci ⁊ temporis videtur requiri qñ ciuiliter agitur ſi
cut quando crimi naliter.
2 Libellus ſine expreſſione loci ⁊ temporis etiam ſi non opponat̃
videtur ipſo iure nullus.
3 Delictum apponendo locum ⁊ tempus dicitur ſingulariter de
ſignari appoſita ſubſtantia ⁊ qualitate delicti.
4 Locus ⁊ tempus edi debet qñ agitur ciuiliter ex crimine.
5 Exceptio debet eſſe clara ⁊ ſpecifica ⁊ nõ generalis.
6 Statutũ reſeruat exceptiones oppoſitas ante litẽ conteſtatam.
7 Pars ſi permittit terminum labi ad exceptionem proponendã
cenſetur illi exceptioni renunciaſſe.

¶ Conſilium. cix.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectũ.

Clarum eſt ꝙ iudicium de
quo agimꝰ in quo actor dicitur reũ armata manu cũ
pluribus hominibus rapuiſſe animalia ex curte agẽ
tis eſt iudiciũ famoſum ſaltẽ enim irrogat infamiã facti. l. j. cir
ca principiũ. ff. de infami. l. j. §. interdictũ hoc. ff. de vi ⁊ vi arma.
1 ⁊ not. gl. in. l. necꝫ. eodem tit. † Sed quando intentatur iudiciũ
famoſum: etiã quando ciuiliter agitur videtur requiri expreſſio
loci ⁊ tẽporis ſicut quando criminaliter agit̃: alias libellus non
ꝓcedit. l. itẽ exigit. ⁊ ibi Bar. ff. de dolo. ⁊ in. l. pretor edixit. ⁊ ibi
bar. in principio ⁊ ſequitur Ang. ff. de iniu. vbi dicunt ꝙ nõ re
fert an producat infamiã iuris vel facti allegat etiã. c. tue. extra
de ꝓcu. ⁊ notat Bar. in. l. edita. ff. de eden. ⁊ Bar. in terminis in
l. j. §. ſiue autẽ. ff. de vi ⁊ vi arma. ⁊ in pleriſꝗ aliis locis. ⁊ hãc opi
nionem ſequitur Petrus de anchara. poſt Card. in. d. c. tue. ⁊ ſe
quuntur ibi Ioan. de imo. ⁊ Abb. poſt dominum anto. Barth.
etiã de ſalyce. in. l. atrocem. C. de iniuriis. ⁊ Lud. roma. cõſi. cxcj.
2 † Quinimo etiam videtur libellꝰ ſine expreſſione loci ⁊ tempo
ris ipſo iure nullus etiã ſi non opponatur ſm̃ dominũ Alex. ꝑ
ceptorem meũ in. l. edita. C. de eden. quia iſta requirunt̃ ſicut in
criminalibus. ſʒ in criminalibus reddit̃ ipſo iure nullus etiã ſi
nõ apponatur ſm̃ magis cõmunem opinionem in. l. libellorum.
in principio. iuncto verſicu. ꝙ ſi libelli. ⁊ ibi Bart. ⁊ Ange. ff. de
accu. Sed in caſu noſtro nõ fuit appoſitus menſis. Igitur videt̃
concludendũ ꝙ libellus fuerit ipſo iure nullus: ⁊ per conſequẽs
ꝙ ſuper dicto libello nõ poſſit ꝓcedi ⁊ ſententia ferri. ¶ Sed ꝓ
miſſis nõ obſtantibus videtur mihi ꝙ cõtraria ſentẽtia in caſu
nr̃o ſit verior ⁊ ꝓbabilior. ⁊ in primis licet communis opinio vi
deat̃ eſſe illa de qua ſupra tñ in puncto iuris videt̃ ꝙ quando a
gitur mere ciuiliter cõtraria ſententia ſit verior ſcilicet ꝙ nõ re
quiratur expreſſio loci ⁊ tẽporis. verum eſt enim ꝙ requiritur ꝙ
apponatur certa ſubſtãtia ⁊ certa qualitas delicti ⁊ ꝙ nõ vaget̃
actor: ita loquitur tex. in dicta. l. pretor. ⁊ in dicta. l. itẽ exigit. nõ
autẽ ꝙ apponatur iſta extrinſeca. ſcilicet locus ⁊ tempus: q̃ non
requirunt̃ in iudicio ciuili. l. fina. C. de anna. excep. ⁊ hoc quãdo
agitur mere ciuiliter. quãdo autem iudicium eſt mixtũ tũc loq
tur tex. in. d. c. tue. vbi propter iudicium de quo ibi appellat iudi
ciũ mixtũ: ita notabiliter declarat Bal. in. c. j. quibꝰ modis feu.
3 amit. ⁊ vere iudicio meo † q̃ appoſita ſubſtantia ⁊ qualitate de
licti apponendo locum ⁊ tẽpus dicit̃ deſignari ſingulariter deli
ctum ſm̃ ꝙ requirit tex. in. d. l. libellorũ. ſed tex. in. d. l. pretor edi
xit vult qd ſpecialiter exprimat̃ delictũ. ſi ergo exprimitur ſub
ſtantia ⁊ qualitas dicitur ſubſtãtialiter exprimi vt declarat bar.
in ſimili in. l. j. ff. de vulga. ⁊ pupil. ⁊ Bar. in. l. j. ff. ſi qs in ius vo
ca. nõ ierit. Ita etiã tenent domini de rota in quinta deciſione q̃
habet̃ in nouis in ti. de accu. vbi per optime reſpondẽt ad ea q̃
habent̃ in. c. preſentiũ. de teſti. li. vj. ⁊ in aliis locis in quibus obii
ciẽtes crimina tenent̃ exprimere locũ ⁊ tẽpus vbi videndũ ⁊ dici
tur ibi qd ita determinatũ fuit per oẽs dños de rota. iſtam opi.
approbat Rofre. in libellis ſuis vt refert Bart. in. d. l. pretor. in
prin. Idẽ voluit Spec. in ti. de rapto. vbi in libello vi bonorum
raptorũ qñ ciuiliter agit̃ nõ apponit iſta: ⁊ tamen immediate in
ti. de fur. qñ agitur criminaliter vult qd iſta apponant̃. Sʒ in ca
ſu noſtro fuit certa ſubſtantia ⁊ qualitas delicti: itẽ ⁊ locꝰ ꝑ q̃
aduerſarius reddebatur certꝰ. igitur ſm̃ dictam opinionem po
teſt ꝓcedi ⁊ ſentẽtia ferri. ¶ Secundo principaliter iſta opinio
confirmatur: nã videtur qd ſolẽnitas. d. l. libellorũ. locum nõ ha
beat de equitate canonica. ar. c. dilecti. extra de iudi. vbi hoc tenet
inſignis doctor dominꝰ Andreas barba. ⁊ dicit qd vidit. d. Io.
de ana. allegantem quoſdam repetẽtes. c. j. de accu. q̃ ita tenebant
allegat etiã Laurentiũ ⁊ Arch. hanc opi. tenere in. c. libellorum
ij. q. viij. ꝑ tex. i. d. c. dilecti. Et lʒ iſta opi. forte nõ poſſet ꝓcedere
quando agitur criminaliter tamen qñ agitur ciuiliter videt̃ opi
nio multũ ꝓbabilis per tex. in. d. c. dilecti. per quã dicit ibi dñs
Anto.

Ant.ꝙ procedi debet de equitate canonica excluſis ſolēnitatibꝰ
iuris ciuilis.dicit enim ſummꝰ pōtifex ꝙ procedi dꝫ ſimplicter
⁊ pure factũ ipſum ⁊ rei veritas ſm formā canonũ attēdi omiſ-
ſis ſubtilitatibus.ſ.iuris ciuilis ſm Hoſt.Jo.an.do.Car.⁊ do.
Anto.lꝫ Abb.cōtra q̄ꝛ videmꝰ ꝙ in multis etiā de iure canoni-
co ſeruat̄ ordo iudiciariꝰ ciuilis:vt in.c.examinata.de iudi.⁊ in
c.cũ ad ſedē.de reſti.ſpo.Sed ꝑ hoc nō recedo a dicta expoſitio-
ne q̄ eſt cōis.⁊ probat̄ etiā q̄ꝛ vult ꝙ ꝓcedat̄ ſm formā canonũ.
igit̄ excludit̄ forma iuris ciuilis.l.cũ pretoꝛ.ff.de indi.⁊ in.c.nō-
ne.extra de preſump.Vñ ad argumēta do.Abb.dico ꝙ cēſetur
receſſum a rigoroſitate iuris ciuilis in procedēdo ꝙ etiā pꝫ q̄ꝛ ex
quo vult q̄ ꝓcedat̄ de eq̄tate ⁊ viſa veritate vr̄ talis ſolennitas
iuris ciuilis remiſſa ⁊ ſublata.vt probat tex.quā ibi ad hoc pon
derat do.Ant.in.c.ij.extra de iura.cal.Sed q̄ requirat̄ in ſertio
mēſis eſt ſolēnitas inducta a iure ciuili poſitiuo.vt in.d.l.libello
rũ.⁊ in.d.l.p̄toꝛ.ꝓut intelligit Bar.igit̄ cenſet̄ ſublata.⁊ ita cō-
ſuluit do.Alexā.in ſuo cōſi.vj.in.iij.volu.Et hoc niſi quo ad ea
q̄ ſunt de ordine iudiciario de iure ciuili reperiunt̄ cōfirmata a
canone ſeu reperiunt̄ exp̄ſſe req̄ſita de iure canonico ad hoc q̄
no.Bar.in.l.j.§.ꝓui.ff.q̄ vi aut clā.⁊ per Bal.in.l.ita nobis pu
doꝛ.C.de adulte.Quinimo in terminis nr̄is eſt caſus de iure ca
nonico in.c.cũ dilectis.de oꝛ.cog.vbi ſimpliciter fuit narratũ ꝙ
manu armata ⁊ cũ exercitu q̄dā ad caſtrũ monaſterij veniētes in
ꝑdijs animaliũ ⁊ alijs dānificare dictũ cenobiũ p̄ſumpſerunt:de
q̄bꝰ iuſtitiā fieri poſtulabat̄.⁊ ſic fuit libellꝰ ſine tp̄e ⁊ ſatis gn̄a
lis:⁊ tñ ſm oēs ibi talis libellꝰ valuit:⁊ ſic vr̄ ibi caſus q̄ſtionis.
¶ Tertio principaliter eadē cōcluſio ꝓbat̄ ſolido fundamēto.
nā q̄cq̄d dixerit do.Alex.in.d.l.edita.dico ꝙ dictus libellus in
cā ciuili ꝓcedit ſi nō opponat̄ a parte hoc ſuadet rō.q̄ꝛ tex.in.d.
l.p̄toꝛ edixit.vult ꝙ exprimat̄ ſubſtātia ⁊ qualitas delicti.nā d̄t
q̄ actoꝛ nō dꝫ certũ deſignare ⁊ ſpecialiter dicere quā iniuriam
paſſus eſt.Et ſic pōderat̄ icertitudo ad irritationē libelli q̄ ſui
natura nō annullat niſi opponat̄.vt eſt caſus.⁊ ibi no.in.l.fi.C.
de anna.exce.Et hāc opi.agēdo ciuiliter tenet do.Rapha.fulg.
in.d.l.edita.C.de eden.quā ſequit̄ ibi inſignis p̄ceptoꝛ meꝰ do.
Fran.are.rōne de qua.ſ.vnde q̄cq̄d ſit in criminalibus in q̄bus
agitur ad vindictam.vt in.l.agraria.ff.de termi.moto.ꝑ Bar.in
q̄bus reus nō p̄ōt defenſionibus renũciare.vt no.gl.in.l.pactũ
inter heredes.ff.de pac.in ciuilibus.⁊ ſic qñ agit̄ ciuiliter incer-
titudo nō vitiat niſi opponat̄.Et hoc etiā ſenſit Bal.in.d.l.edi
4 ta.oppo.viij.vbi dicit Bal.†ꝙ qñ agitur ciuiliter ex crimine edi
dꝫ locus ⁊ tēpus reo petente hāc partē nō ſolũ in ciuili ſꝫ etiā in
criminali tꝫ Dñicus Sandinus in trac.maleficioꝝ ſub rub.q̄-
liter fiat accuſatio.⁊ ſic eſt magis cōis opi.ꝓ qua allego caſũ in
terminis q̄ cauillari nō poteſt iunctis no.ꝑ Inn.in.d.c.cũ dile-
cti.de oꝛ.cog.vbi in libello de q̄ ibi:vt declarāt doct.includebat̄
actio vi bonoꝝ raptoꝝ.Et narrat̄ violētia armata manu ⁊ tñ
nō ſolũ ꝙ deficeret tēpus ſed in alijs erat generalis.vñ Inn.du-
bitat quō potuerit ſup illo libello ꝓcedi r̄ndet q̄ꝛ pars non po-
ſuit ꝑ.d.l.fi.C.de anna.exce.Et hāc declarationē Inno.ſequunt̄
do.Anto.d.Car.Jo.de imo.⁊ do.Abb.Mod.Et ſic ibi actum
fuit ex publica violētia:vt gl.⁊ doc.⁊ tñ procedit libellus ſine tē
poꝛe ꝑte nō opponēte.Ex q̄bus cōcludo q̄cq̄d dixerit do.Alex.
ꝙ in caſu noſtro añ litē cōteſtatā nō fuerit oppoſitũ ⁊ petita de-
claratio libellus ꝓceſſit ⁊ nō fuit nullus.¶ Sed huic ꝯcluſioni
duo vident̄ obſtare.Primũ ꝙ imo fuit oppoſitũ ꝙ petitio erat
inepta vaga generalis incerta obſcura.⁊ ſic cũ fuerit oppoſita vi
det̄ ꝙ ꝓcedi nō potuerit iuxta no.in.l.fi.cũ ibi plene no.ff.de ex-
cep.⁊ in.l.edita.C.de edē.¶ Scđo q̄ꝛ ſtatutũ loci reſeruat exce-
ptiones diſcutiēdas in fine cauſe.Reſeruatio aũt eſt huiꝰ effectꝰ
ſi apparet exceptiōes eſſe veras ⁊ iuridicas quicq̄d eſt factũ ha-
bet̄ ꝑ nō facto.l.pretoꝛ.in prin.⁊.l.ſi q̄s vias.§.j.ff.de dā.infec.⁊
5 in.l.ille a quo.§.ſi de teſtamēto.⁊ ibi Bart.ff.ad trebel.¶ †Sed
ad primũ reſpōdetur ꝙ exceptio debet eſſe clara certa ⁊ ſpecifica
⁊ nō generalis ad hoc vt releuet recipiētē ſm Bar.in.l.j.ff.de ex-
cep.⁊ eſt bonus tex.in.l.ſcire opoꝛtet.§.ſcire.ff.de excu.tuto.Sed
in caſu nr̄o fuit gn̄alis q̄ꝛ nō fuit dictũ qua ſpecie icertitudinis
eēt incerta ⁊ in quo eſſet obſcura:iō nō releuat vt etiā ꝓbat̄ in.l.
j.§.labeo.⁊ ibi bar.ff.de flumi.⁊ eſt gl.fi.in cle.fi.de appel.⁊ Bal.
in.l.j.in fi.C.vñ vi.vñ dicit Bal.in.l.edita.antepe.col.ꝙ exceptio
dꝫ eſſe apta loco tempoꝛe ⁊ oꝛdine.Alio modo poſſet r̄nderi ex
6 his q̄ ſtatim dicā in ſequenti fundamēto principali.¶ † Ad ſe-
cundum reſpondeo ꝙ ſtatutũ reſeruat exceptiōes oppoſitas añ
litem conteſtatam.nō autem illas que non fuerunt expoſite vt
ꝓbat ſtatutũ maxime in duobus locis.primo dum dicit ꝙ nul-
la exceptio perēptoꝛia vel dilatoꝛia vel declinatoꝛia q̄ in futurũ
opponeret̄.Et in alio loco dũ dicitur.Si oppoſite fuerint.ex q̄-
bus clare patet ꝙ loquit̄ in oppoſitis.igitur nō hꝫ locũ in caſu
noſtro:q̄ꝛ nō fuit oppoſita:q̄ꝛ nō verificātur verba ſtatuti.l.hos
accuſare.§.omnibus.ff.de accu.l.ſi ſeruum.§.nō dixit p̄toꝛ.ff.de
acqui.here.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſol.ma.Et ſi diceretur imo fuit
oppoſita.fuit inutiliter oppoſita q̄ a pari ꝓcedũt.l.nō putauit.
§.nō queuis.ff.de bo.poſ.contra tab.cũ ibi no.ꝑ Bar.⁊ in.l.iiij.
§.condemnatũ.⁊ ibi Bar.⁊ doc.ff.de re iud.Ex quibus conclu-
dit̄ ꝙ nō oppoſita legitime dicta exceptio libellꝰ procedit ⁊ hoc
clarũ ⁊ cōcludēs fundamentũ in caſu noſtro.¶ Quarto princi-
paliter comꝓbo hanc partem q̄ꝛ reus nedum paſſus eſt proce
di ſuper hoc libello imo expreſſe conſenſit.Primum probat̄ q̄a
paſſus eſt litem conteſtari que quidem litis conteſ.eſt terminus
excluſoꝛius dilatoꝛie exceptiōis que iam erat oꝛta.vt in.l.ita tñ.
⁊ ibi late doc.C.de proc.⁊ in.l.qui procuratoꝛem dat.§.j.ff.de ꝓ
cura.⁊ ꝑ Inn.in.c.cũ in tua.qui matri.accu.poſ.⁊ per Saly.in.l.
nō ignoꝛat in fi.C.q̄ accu.nō poſ.⁊ in.c.paſtoꝛalis.vbi late cano.
extra de excep.¶ Secundũ probatur etiam ꝓpoſt litē conteſtatā
reus petijt menſem ⁊ diem vt eſſet certus ⁊ poſſet facere defenſio
nes ſuas ⁊ imploꝛauit officiũ iudicis ꝙ ad hoc reum requirere
7 dꝫ:⁊ ſic patet ꝙ voluit ad vlterioꝛa procedere.†Clarum aũt eſt
ꝙ qñ ꝑs p̄ōt exceptioni renunciare ſi permittit terminũ labi ad
talē exceptionē proponendam cenſetur illi exceptioni renũciaſſe
vt declarat do.Abb.in.d.c.paſtoꝛalis.Sꝫ huic exceptioni ꝙ mē
ſis apponat̄ poteſt pars renunciare.vt decidit Bal.in.d.l.edita.
in.viij.oppo.in repetitione paduana.ff.de eden.Et tenet Sādi-
nus in.d.tractatu in.c.ſ.alleg.¶ Poſtremo eadem cōcluſio cō-
firmatur.nam iudex pronunciauit ⁊ declarauit dictum titium
teneri ⁊ obligatum eſſe ad declarandum diem cōmiſſi delicti.et
ſic patet in effectu ꝙ iudex pronunciauit ad vlterioꝛa procedēdũ
q̄ ſententia iudicis cũ ab eo non fuerit appellatũ facit ius inter
partes ⁊ habetur pro veritate.l.ꝙ iuſſit.ibi plene not.ff.de re iu-
di.⁊ in.c.ceſſante.⁊ ibi domini Canoniſte late extra.de appella.⁊
Bar.no.in.l.ij.ſi q̄s in ius voca.nō ierit cũ infinitis vulgaribꝰ.
Et hoc etiam fundamentum multũ concludit ni falloꝛ.Laus
deo.Bartho.ſoci.legum fons ⁊ monarcha.

¶ Summarium.

☞ An ſtatuto diſponēte ꝙ mulier teneatur relinquere fratri ter-
tiam partem dotis ⁊ augmenti omnium bonoꝛum habeat locũ
in muliere indotata que aliunde acquiſiuit bona.
1 Soroꝛ poteſt bona ſua alijs relinquere in totum excluſis fratri-
bus niſi inſtituatur turpis perſona.
2 Quilibet debet diſponere ad libitum de bonis ſuis.
3 Quicũq; dotem dederit dos acquiritur mulieri licet dans do-
tem ſtipulatus fuerit reddi ſibi.
4 Conueniens eſt ꝙ bona paterna redeāt ad domũ vñ ꝓceſſerũt.

¶ Conſilium.cx.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectum.

VIſo ſtatuto inclyte ciuita
tis Bononie ſub rubrica de dotibꝰ reſtituēdis.in v̄-
bo.Et ſi deceſſerit dicta mulier.Queritur nunquid
mulier q̄ ſemꝑ fuit indotata ⁊ bona aliunde queſiuit teneat̄ ter
tiā ꝑtē bonoꝝ ſuoꝝ relinquere fratri.Et in hac q̄ſtione primo
aſpectu viſum fuit ꝙ ſic quoniam ſtatutũ ſimpliciter ⁊ generali
ter d̄t ꝙ mulier teneat̄ relinquere tertiā partē dotis augmenti ⁊
alioꝝ bonoꝝ fratribus nō extantibus aſcendentibus neq; libe-
ris prout in caſu noſtro vnde notandum ꝙ dicit alioꝝum bono
rũ gn̄aliter:igitur in omnibus bonis generaliter debet intelli-
gi.l.j.§.⁊ generaliter.ff.de leg.preſtā.xix.diſt.ſi romanoꝝ.¶ Nec
videt̄ ꝙ debeat fieri aliqua diſtinctio bonoꝝ duplici reſpectu.
Primo q̄ꝛ iſta verba ponuntur etiam quādo ſtatutũ arctat ad
relinquēdā legitimā filijs:⁊ tamē nō eſt dubium ꝙ illa debet̄ ex
omnibꝰ bonis patris:vt in.l.omnino.⁊ in.l.quoniā in prioꝛibꝰ.
C.de inoffi.teſta.vnde cum habeant iſta verba.Et alioꝝ bono-
rũ clarā determinationē in.c.filioꝝum.declarātur poſtea eadem
verba poſita in.c.fratrum.vt intelligant̄ generaliter de omnibꝰ
bonis ꝑ tex.cũ ibi no.per Bar.⁊ Ange.in.l.vtrum.ff.de peti.he-
re.facit.l.qui filiabus.ff.de leg.j.Secundo q̄ꝛ quando in ſequen
ti.c.loquit̄ de poꝛtione relinquenda fratribus ⁊ filijs fratrũ ſta
tutũ d̄t.Et alioꝝ omniũ bonoꝝ.qui autē omne dicit nihil ex-
cludit.l.a procuratoꝛe.C.manda.⁊ in.l.ſi is qui ducenta.§.vtrũ.
ff.de rebus dubijs igitur hoc idem dicendũ eſt in fratribus.aut.
multo magis.C.de ſac.ſan.eccle.⁊ precedentia per ſequētia decla
rant̄.l.ſi ſeruus pluriũ in fi.ff.de leg.j.¶ Sed premiſſis nō obſtā
tibus circũſcripta interpꝛetatione quā ſtatutũ recepiſſet iuxta.l.
minime.ff.de legi.Contrariā ſententiā venioꝛem exiſtimo ꝙ imo
mulier potuerit de dictis libere teſtari ⁊ ꝙ nō fuerit aſtricta ad
1 relinquendā tertiam fratribus.†Et pro fundamēto certũ eſt ꝙ
iſta cōcluſio de iure cōi eſt clara ⁊ vera ꝙ ſoroꝛ p̄t bona ſua alijs
relinquere in totũ excluſis fratribus niſi inſtituat̄ turpis ꝑſona
ꝓut habet̄ in.l.fratris.⁊ in.l.fratres.C.de inoffi.teſta.hoc fũda-
mēto ſtāte reſpondēdũ eſt ad ſtatutũ in quo ſe fundant fratres.
¶ Et ꝑ rōne p̄mitto ꝙ iſtud ſtatutũ eſt vel coꝛrectoꝛiũ vel exoꝛ

bitans a iure cõi pꝫ q2 aſtringit eo caſu ſororē ad relinquēdū fra
tribus quo de iure cõi non tenet vt dictū eſt imo ad relinquēdū
patruis ⁊ filiīs fratrū quibus de iure cõi nullo mõ aſtringit etiā
turpi ꝑſona inſtituta: vt in.l.j.ff.de inoffi.teſt.⁊ eſt caſus.⁊ ibi gl.
Bal.⁊ alij in.l.fratris.C.de inoffi.teſt.¶ Premitto etiā ꝙ dictū
ſtatutū reſpectu mulieris eſt odioſum: lꝫ in cõſequētiā ſit in fa
uorem fratrū ⁊ aliarū perſonarū expreſſarū in ſtatuto ſm̄ Pe.
de anc.ſuo.no.conſi.ccclxij.inci. Ante determinationē.⁊ loquit
qñ mulier habēs filios ꝓhibet alienare. Sꝫ rõnes pungūt ĩ caſu
noſtro. Primo q2 ꝓhiberet mulierē diſponere de bonis ſuis ni
ſi de certa parte. hoc aūt eſt cõtra ciuilē ⁊ naturalē equitatē q̄ hꝫ
2 †ꝙ quilibet de bonis ſuis dꝫ ad libitū diſponere.l.in re mādata
C.man.l.etiam.§.licet.ff.ſo.ma. itē ⁊ ſecūdo eſt cõtra ordinē iuris
cõis.vt pꝫ in.d.l.fratris.⁊ q2 aufert liberā diſponēdi facultatē.l.
ſtipulatio hoc modo cõcepta.ff.de ver.obli.cū ſi.¶ Ex q̄bus in
fero ꝙ cū ſtatutū ſit exorbitās ⁊ odioſum vtroq; reſpectu dꝫ ſtri
cte intelligi probatur primū in.l.ꝙ vero.ff.de legi.⁊ in regula q̄
a iure cõi exorbitant de reg.iu.in.vj.cū materia. Secūdū ꝓbatur
in.l.cū quidā.ff.de libe.⁊ poſt.⁊ in regula odia.cū materia.de re.
iur.in.vj.igitur intelligi debet in terminis tm̄ in quib⁹ loquit ⁊
ſtricte vt min⁹ corrigat ius cõe iuxta no.in.l.fi.§.in cõputatione
de iure deli.⁊ in.c.cū dilect⁹.extra de cõſue.¶ Ex quib⁹ infert cla
ra reſpõſio dicit em̄ ſtatutū. Itē dicim⁹ ꝙ mulier ꝓ qua data eſt
vel fuerit vel cõfeſſata dos vel ei⁹ augmētū extātib⁹ liberis vel nõ
a quocūq; data vel cõfeſſata fuerit.⁊ ſic loquit de muliere q̄ fuit
dotata a quocūq;. Sꝫ mulier de qua agim⁹ nõ fuit dotata ab ali
quo.igitur nõ verificant verba ſtatuti.⁊ per cõſequēs non veriſi
catur diſpoſitio.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſo.ma.l.ſi ſeruū.§.nõ dixit
pretor.ff.de acqui.here. Et maxime in materia exorbitāti ⁊ odio
ſa vt dictū eſt.d.l.ꝙ vero.⁊ in.d.c.odia. Et hoc videm⁹ in ſimi
li.nā ſi ſtatutū excludit filiam dotatā a ſucceſſione ſtātib⁹ maſcu
lis nõ excludit illa q̄ nõ reperit dotata tp̄e mortis patris lꝫ fra
tres velint dotare ſm̄ Bar.in cõſi.xxxj.inci. Quidā deceſſit inte
ſtatus etiā ſi ante non potuiſſet dotari ſm̄ Bal.in.l.ſi plures.in
penul.char.C.de cõd.inſer.q2 eſt caſus omiſſus.igit remanere dꝫ
in diſpoſitiõe iuris cõis.l.ſi cū dotē.in ꝓn.ff.ſo.ma. Vñ ſatis eſt
dicere in hoc ſtituto exorbitāti ⁊ in odioſo ꝙ nõ ſum⁹ in caſu ſta
tuti.vt in.d.§.de viro.⁊ ibi no. Et hoc ſolū ſufficit ad victoriaꝫ.
¶ Cõfirmat ⁊ ſcđo iſta rõne.nā qñ mulier eſt dotata honorat ⁊
priuilegiat in duob⁹. Primo q2 etiā exiſtēs in ꝑtāte põt teſtare
3 cõtra.l.ſi fili⁹ q in poteſtate.ff.de teſt.† Scđo q2 quicūq; dotē de
derit dos acquirit mulieri lꝫ dās dotē ſtipulat⁹ fuerit ſibi reddi
cõtra no.in.l.quoties.ff.ſo.ma.⁊ in.l.vnica.§.extraneum.C.de rei
vxo.act. Et in his duobus ſtatutū eſt exorbitans ⁊ correctoriū nõ
mirū ergo ſi in reliquo grauat per regulā.l.eū qui.ff.de iureiur.
in prin.cū ibi no. In ea aūt que nõ fuit dotata nõ cõcurrunt di
cta priuilegia.igit nõ cenſet grauata in tali ſtatuto tā exorbitan
ti ⁊ odioſo.¶ Cõprobo.nā ſtatutū dꝫ ita interpretari vt inquā
tū fieri poſſit reducamur ad diſpoſitionē iuris cõis intelligendo
verba late reſtringēdo vt eſt gl.no.in.c.ſtatutū.in verbo numerā
dum.de prebē.in.vj.facit tex.in.l.ſi vnus.§.pactus.ff.de pact. Sꝫ
per iſtam interpretationē reducimur ad ius cõmune per qđ mu
lier habet liberas habenas in diſponēdo dūmodo nõ turpi per
ſona inſtituta.igit talis interpretatio eſt recipienda ⁊ iſta ſunt q̄
me mouēt.¶ Poteſt ēt attentari ꝙ illa verba aliorū bonorū in
cludant bona ſimilia.nam ſicut dotes cõiter habentur ex domo
paterna.iuxta.l.fi.C.de do.promiſ.ita etiam loquatur de bonis
habitis ex domo paterna q2 illa verba.⁊ aliorū.includūt ſimili
lia.l.fi.§.cui dulcia.ff.de vino triti. oleoq; leg.⁊ ꝑ gl.in.l.ſi fugiti
4 ui.C.de ſer.fugi.c.ſedes apoſtolice.de reſcrip.† Et eſt hoc conue
niēs qđ ex quo ex domo paterna ꝓceſſerūt qđ ad eā redeāt.arg.
eius qđ habet in.l.dos a patre.C.ſo.ma. Et nõ irēt in totū ad ex
traneas ꝑſonas de quo ſtatutū ſuſpicatum fuit ꝓpter mulierū
mobilitatem ⁊ fragilitatem. Que rõnes nõ militant in alijs bo
nis aduētitio iure ꝓueniētibus.facit qđ habetur in.l.pe.⁊ fina.
C.de colla.⁊ in.l.cū oportet.in prin.C.de bo.que lib. Et tenendo
hoc ad allegata in cõtrariū reſpondetur.¶ Et ad primū quate
nus ſtatutū loquit de legitima reſeruanda deſcēdētibus ⁊ aſcen
dētibus intelligi dꝫ omniū bonorū indiſtincte: q2 hoc eſt ſm̄ ius
cõe ⁊ non dicitur eſſe exorbitans vel odioſum.l.nam ⁊ ſi parenti
bus.ff.de inoffi.teſta. Sꝫ quatenus ſtatutū loquitur de tertia re
linquenda fratribus ⁊ filijs fratrū factū eſt exorbitās ⁊ odioſuꝫ
igitur reſtringibile: vt in.d.l.qđ vero.⁊ in.d.c.odia.merito diuer
ſa cadit interꝑtatio iuxta no.plene per Bar.in.l.oēs populi.ff.de
iuſti.⁊ iur.intelligat igit ſtatutū in.c.de deſcēdētibus ⁊ aſcēden
tibus ſimpliciter ⁊ generaliter.iuxta.l.de ꝑtio.ff.de pub.in.c.aūt
de fratrib⁹ ⁊c.illa vba. Et aliorū bonorū intelligant de ſimilib⁹:
q2 ſumus in materia reſtringibili ⁊ diuerſa eſt rõ interpretatiõis
igitur diuerſa debet fieri interpretatio. Nam videm⁹ in ſimili ꝙ
licet virtute orationis qđ eſt forti⁹ plura debeāt equaliter deter
minari.l.iā hoc iure.ff.de vul.⁊ pu.tñ ꝓpter diuerſam rationem
determinabiliū diſſormiter intelligunt.vt voluit Jo.de imo.in
l.gallus.ff.ſo.ma.in.iij.col.⁊ Ang.in aut.de here.⁊ fal.§.habere
nobis.⁊ eſt bonus tex.cū gl.in.l.gallus.§.quidam recte.ſm̄ vnā
lecturam approbatā.ff.de lib.⁊ poſth.non obſtat ꝙ dicitur in.c.
ſequenti dū loquitur de filijs fratrū. Nā lꝫ ſtatutū dicat. Et alio
rū oīm bonorū.propter talē vniuerſalem omnium non tollitur
includantur tantum ſimilia expreſſis ꝓut in terminis noſtris vo
luit Lapus in ſua allegatione.lxx.⁊ eſt glo.in.d.l.ſi fugitiui.⁊ in
c.ex literis.de offi.dele. Et lꝫ plura poſſent in ꝯtrariū allegari de
quibus latiſſime per honorandū Fratrem dñm Felynuꝫ audito
rem Rote in.c.ſedes.extra de reſcrip.tñ in hac materia odioſa ex
orbitanti ⁊ reſtringibili ſequēda videt iſta interpretatio.per q̄
etiam pro aliqua parte reducimur ad ius commune iuxta glo.in
d.c.ſtatutū in verbo numeranduꝫ. Et ſic fit cõcluſio ꝙ dicta mu
lier potuit de dictis bonis diſponere. Laus deo. Bartho.ſo.
J.V.doc.ſenenſis.

¶ Summarium.

☞ Creditores poſt mulierem in bonis mariti non poſſunt bona
mariti aduocare offerendo dotem.
1 Creditor ſecundus poteſt offerre primo creditori ⁊ bona aduo
care ſi primus accipit inſolutum bona debitoris.
2 Mulier in petitiõe dotis cõſtāte matrimonio hꝫ idē ius ꝙ ſi ſo
lutum eſſet matrimonium ꝓpter vergentiam viri ad inopiam.
3 Creditores poſt mulierem non poſſunt dotem offerre ⁊ bona ad
uocare
4 Creditores conſtante matrimonio ſi ſe inueſtiunt de bonis ma
riti non poteſt vxor pro dote ſua eos impedire: niſi prius faciat
pronunciari locum conſignationi dotis.
5 Jus offerēdi ꝙ cõpetit ſecūdis creditorib⁹ cõtra primos agētes
hypothecaria: cõpetit etiā cõtra mulierem ſoluto matrimonio.
6 Mulier poteſt retinere ⁊ expellere poſteriores creditores agētes
qui non poſſunt agere niſi oblato debito.

¶ Conſilium.cxj.

¶ Dñs labia mea aperiat: ⁊ ſpūs ſanctus illuminet intellectuꝫ.

Viſa cõſignatiõe dotis fa
cte dñe Frāciſce vxori ſer Ludouici ⁊ dñe Antonie ei⁹
nurui ob vrgētiā ad inopiā dicti ſer Ludouici. Dubi
tat an creditores hñtes hypothecā poſteriorē poſſint dotē offer
re ⁊ petere bõa cõſignata eis relaxari ⁊ ſibi iura dotiū cedi. In
qua queſtione videbat cõcludēdū ꝙ poſſent aduocare dicta bo
na cõſignata vt ſupra. Nā aut ſunt cõſignata tm̄ in pign⁹: ⁊ tūc ſe
cūdus creditor põt aduocare a primo offerēdo debitū.caſus eſt
in.l.creditor.§.ſi pign⁹.ff.qui po.in pig.habe.⁊ in.l.potior.§.fin.
eo.ti.⁊ no. Bal.in ru.C.de priui.do.aut ſunt inſolutū aſſignata.
1 ⁊ idē vr̄ dicēdū vt videt caſus in.l.j.C.ſi anti.cre.† vbi ſi primus
accipit inſolutū bona debitoris põt ſecūdus creditor offerre pri
mo creditori ⁊ bona aduocare. Igit videbat idē dicēdū in caſu
noſtro vt ſecūd⁹ creditor poſſet mulieri offerre dotē ⁊ bona cõſi
gnata offerre vt ſupra.¶ Scđo cõfirmat iſta opinio. Nā marit⁹
ſoluēdo pecuniā liberat.l.ſed ⁊ ſi ideo.ff.ſo.ma. Igit ⁊ creditor
ſecūdus qui cauſaꝫ habet a marito.ar.l.mulier.ff.qui po.in pig.
habe.⁊ per hāc rationē hanc opinionē tenet Bal.in aut.qđ locū
C.de colla.in.v.q.¶ Tertio quoniā licet talis cõſignatio cõſtāte
matrimonio fiat ad effectū vt mulier alere poſſit ſe maritū ⁊ libe
ros.vt in.l.vbi adhuc.C.de iure do.⁊ vt dos ponatur in tuto
ad hūc finē poterit faciliter prouideri huic effectui ponēdo dotē
apud mercatores ad honeſtum lucrum vt videtur caſus in.c.per
veſtras.extra de donat.inter virum ⁊ vxorem.ꝓpter qđ videtur
2 ſublata ratio tenentium contrariam opi.¶ † Quarto ⁊ vltimo
iſta cõcluſio videt ꝓbari.naꝫ tex.in.l.vbi adhuc.C.de iure dotiū.
vult ꝙ mulier in petitione dotis cõſtante matrimonio ob vrgen
tiā viri ad inopiā habeat idē ius qđ habet ſi ſolutū eſſet matri
moniū ſed ſi ſolutum eſſet matrimoniū ſecūdi creditores habe
rent ius offerendi.vt eſt caſus in.l.cū tibi.C.qui po.in pigno.ha
be.igit idē dicendū videtur eo conſtante.⁊ hāc opi.tenēt Bald.
Ang. Jo.de imo.⁊ Pau.de ca.in.l.ſi cõſtāte.in prin.ff.ſo.ma.⁊
ſequit do. Alex.preceptor meus dicens ꝙ iſta opi.videtur verior
⁊ ꝙ ex rationib⁹ Bal.patet reſpõſio ad rationē Cy.in qua videt
fundari cõtraria opinio. Et iſta videbant primo aſpectu cõſulta
3 tionē difficultare.¶ † Sꝫ ꝑmiſſis nõ obſtātib⁹ cõtraria ſentētia
eſt ꝓbabilior ⁊ verior ꝙ imo creditores poſt mulierē nõ poſſunt
dotē offerre ⁊ bõa aduocare hāc q̄ſtionē decidit in terminis Jo.
an.in addi.ſpec.in ti.de dona.inter virū ⁊ vxo. Sꝫ cū mulier quo
niam dicta bona retinere debet pro ſe marito ⁊ filijs alēdis.vt in
l.vbi adhuc.C.de iure do. Soluto autē matrimonio poſſunt of
ferre: ita dicit tenuiſſe Ja.de are.in.l.cū tibi.C.qui pot.in pig.ha
be.¶ Secundo loco reperio quod inſignis doct.domi. Albe.de
roſa.qui plene diſcutit articulū hanc queſtionem decidit in ter
minis

minis allegãdo autoritatẽ Dy. ⁊ Jac. de are. in. d. l. vbi adhuc. in
v. col. v. Ex p̃dictis ſoluit Dy. aliã queſtionẽ ⁊c. q2 cũ non ſit tp̃s
ſoluẽde dotis oblatio nõ fit cõgruo loco ⁊ tpe. l. ſi ſoluturꝰ. ff. de
ſo. ⁊ q2 expedit ne mulier ſit indotata. l. generaliter. C. ad velle. ⁊
q2 fauore mulieris ĩductũ eſt ꝙ agere poſſit hypothecaria lꝫ per
ſonalis nõdũ cõpetat. igiť nõ dꝫ in leſionẽ retorqueri. l. ꝙ fauore.
C. de legi. ⁊ idõ nõ põt ei offerri. ꝑ hoc adducit tex. in. d. l. cuꝫ tibi.
cõtrario ſenſu. ⁊ ita dicit tenere Cy. in. d. l. vbi adhuc. vñ dicit qd̃
dicta bona aſſignanť ad adminiſtrationẽ ⁊ ſecuritatẽ dotis vt ſe
⁊ ſuos alat. ⁊ hãc opi. in. d. l. vbi adhuc. tenuit Bal. ſibiipſi cõtra
riꝰ. ¶ Tertio loco repio ꝙ hãc opi. in terminis tenẽt Ja. de are.
Cy. Albe. de roſa. Bar. ⁊ Sal. in. d. l. cũ tibi. idẽ tenẽt bal. ⁊ Ang.
in. l. j. ff. ſo. ma. idẽ tenuit Bal. in. c. cõtingit. extra de dolo ⁊ cõtu.
¶ Quarto reperio ꝙ hãc opi. tenet. d. Pau. de ca. q fuit ſibiipſi
cõtrariꝰ in. l. ij. ff. ſo. ma. in prin. vbi patet ꝙ cõſtãte matrimonio
dos nõ debet reſtitui. vñ dicit Bar. cõſuluiſſe in cõſi. qd̃ incipit.
4 Queritur vtrum. ꝙ † ſi creditores conſtãte matrimonio ſe inue-
ſtiunt de bonis mariti nõ põt vxor pro dote ſua eos impedire ni
ſi prius faciat ꝑnunciari locũ etiam conſignationi dotis: q2 ma
ritꝰ vergit ad inopiã cũ prius non habeat ius petẽdi dotẽ poſtq̃
autẽ hoc feciſſet poſſet creditores impedire ꝙ dos dꝫ deſeruire
onerībꝰ matrimonij nec audirenť creditores offerẽtes ⁊ volẽtes
aduocare bona allegat no. ſing. ꝑ Cy. in. d. l. cũ tibi. bene aũt poſ-
ſent ſoluto matrimonio ꝙ dicit mẽti tenẽdũ q2 quotidianũ. Et
iſta dicta ſequiť elegãs preceptor meus. d. Franciſ. are. in. d. l. ij. q
dicit ſe vidiſſe illud cõſiliũ Bar. Ego nõ reperi tñ credenduꝫ eſt
5 iſtis doctiſſimis viris q affirmãt ſe vidiſſe illud cõſiliũ. ¶ † Po
ſtremo reperio ꝙ hanc q̃ſtionẽ decidit in terminis Bar. in repe.
d. l. ſi cõſtãte. in prin. in. vij. q. tertie partis. vbi dicit ꝙ ius offerẽ-
di ꝙ cõpetit ſecũdis creditoribꝰ contra primos agẽtes hypothe
caria competit etiã contra mulierẽ ſol. ma. vt in. d. l. cum tibi. ſed
eo caſu quo agiť propter inopiã contra eum talis exceptio non
operať vt no. Cy. in. d. l. cum tibi. iſta enim repetitio dotis nõ eſt
ſimplex ſed limitata ſm̃ ſuũ effectũ: vnde cũ omnis exceptio nita
tur ſua equitate. l. q2 equitate. ff. de doli excep. contra mulierem
nõ opponunť oẽs exceptiões q̃ opponunť ſoluto matrimonio q2
equitas hoc nõ dictat vult dicere q2 nõ fit cõſignatio ad finẽ ple-
ne reſtitutiõis vt debito dotis ſatiſfiat. ſed vt in cauſam alimen-
torũ. ⁊ ideo vult ibi Bar. ꝙ non opponitur compenſatio. vñ nõ
eſt ſimplex petitio. ſed ex dicta cauſa ideo eſt qd̃ nõ põt fieri dicta
oblatio: q2 poſſet impediri cauſa ſeu effectus ꝑpter quã fit dicta
petitio. Secus qñ ſoluto matrimonio: q2 diciť ſimplex petitio
ad finem ſatiſfactionis. vnde oblatio pecunie nõ tollit dictũ effe
ctum ⁊ ſic ſublata eſt vltima rõ. ʒ. in contrarium facta allegãdo
d. l. cum tibi. que etiam arguẽdo a cõtrario ſenſu ꝑbat cõtrariũ.
Et ad tex. in. d. l. vbi adhuc. dico ꝙ loquitur reſpectu facultatis
petẽdi ꝙ ita poteſt peti eo caſu dos ſicut ſoluto matrimonio nõ
autem reſpectu finis ⁊ effectus propter que volunt doc. talẽ obla
tionẽ nõ eſſe admittendam. ⁊ hanc opi. etiã reperio tenuiſſe inſi-
gnẽ do. d. Jac. de puteo in. d. l. ſi cõſtãte. in prin. hanc etiã opi. te-
net preſtãtiſſimꝰ doc. do. Bal. nouellus de peruſio in ſuo ſolẽni
tractatu de dotibꝰ. in. vij. parte principali. in vltimo priuilegio ⁊
penultimo. Nec obſtãt dicte ratiões in cõtrariũ adducte. Et ad
primã patet reſpõſio ex proxime dictis ꝙ lꝫ illud ius offerẽdi cõ
peteret cõtra primũ creditoreꝫ non competit cõtra mulierẽ que
ſpeciali priuilegio retinere poteſt vt ſe maritum ⁊ familiam alat.
iuxta tex. in. d. l. vbi adhuc. in prin. ¶ Ad ſecũdã rationem Bal.
in. d. auť. ꝙ locum reſpõdetur q2 primo poſſet negari qd̃ maritꝰ
offerẽdo pecuniã poſſet hoc impedire ex quo per talẽ petitionem
nõ minuitur dos nec tollitur quominꝰ ſoluto matrimonio ſit
eodem modo cõſultum viro: vt dicit tex. in. d. l. vbi adhuc. in fi. ⁊
ideo hac rõne dicit Bar. in. d. l. ſi cõſtãte. in. d. vij. q. tertie partis.
qd̃ maritus nõ poteſt exceptionẽ compenſatiõis opponere. Sed
poſito qd̃ maritus poſſet offerre ſpeciali priuilegio dotis eſt ſta-
tutũ ꝙ ſecũdus creditor hoc facere nõ poſſit ad hoc vt magis ſit
cautũ mulieri iñ dote. ⁊ vt poſſit ſe maritũ ⁊ ſuos alimẽtare ad
quẽ effectũ permittiť petitio: vt in. d. l. vbi adhuc. quã creditores
poſteriores impedire nõ poſſunt. vt ꝑbať in. d. l. vbi. in pñ. ⁊ ideo
tantum pro quantitate dotis dicitur agere ſm̃ Cy. ibi in. xiiij. q.
⁊ Bar. in. l. ſi cõſtante. in. iij. q. iiij. partis princi. ¶ Nec obſtat ter
tia ratio allegata p̃ Roma. in. d. l. ſi conſtante. q2 potius intereſt
mulieris habere apud ſe dicta bona hypothecata quã pecuniaꝫ
ſibi oblatam a creditoribꝰ q2 magis ſibi eſt cautũ ex quo nõ de fa
cili inueniť apud quã pecunie ſint in tuto ⁊ poſſit fructꝰ percipe
re cũ ſepe iſti mercatores efficianť falliti: vt experiẽtia docet que
eſt reruꝫ magiſtra. vt in. c. quã ſit. extra de elec. in. vj. ⁊ in ſimili gl.
in. d. l. vbi adhuc vult ꝙ talis petitio nõ impediť oblata cautio-
ne quã ſequunť doc. ⁊ inter alia illa ratione propter fragilitateꝫ
cau. l. qui ita. §. j. ff. ad treb. que ratio militat in mercatore. Et q2
doctores magis communiter non admittunt ꝙ mulier poſſit re
tinere pecuniam ad certum lucrum ⁊ nõ poſſit periculũ ſeu dam
num pati. vt patet ex no. in. d. §. ꝑ veſtra s. Et memini me al's cõ-
ſuluiſſe ſm̃ iſtam partẽ in ciuitate Florẽtie ⁊ ſubſcripſerũt ſe do-
ctiſſimi viri. Et in caſu noſtro videť fortius hoc ꝑcedere q2 mu
6 lier poſſidet vnde datur ſibi retentio. † Et in hoc videť caſus cla
rus in. d. l. vbi adhuc. in prin. vbi habeť ꝙ mulier põt retinere ⁊
expellere poſteriores creditores agẽte qui non poſſunt agere niſi
oblato debito. vt in. l. fi. C. ſi anti. credi. cũ ergo dicat agẽtes p̃ſup
ponit ꝙ agebãt p̃cio oblato al's nulla fuiſſet dubitatio. nec text.
poneret ſpecialitatẽ aliquã in muliere ꝑut ponere videť. igiť po
teſt expellere agẽtes oblato pretio. ⁊ ſic ſit ibi caſus q̃ſtionis ⁊ in
hoc dici poſſit ꝙ nullꝰ cõuocat. ¶ Preterea etiã ex alio poſſunt
euitari opi. qñ mulier virtute pacti in inſtrumẽto appoſiti põt
retinere ⁊ inſolutum accipere ⁊ ſic fuit queſitũ ius tẽpore obliga
tiõis anteq̃ res eſſet obligata poſterioribꝰ creditoribꝰ. igiť illis
nõ competit ius offerẽdi per ea que dicunt doct. cõmuniter oẽs
in ratiõe decidẽdi in. l. j. C. ſi antiqui. credi. quãdo creditor prior
vẽdit rem debitoris iure creditoris que militãt hoc caſu vnde ibi
videndum eſt. Et predictam opi. Bar. ⁊ Jo. an. in terminis eorũ
etiam ſequi debemus. nã Bal. ⁊ Ang. ⁊ Pau. de ca. fuerunt con
trarij. ⁊ Bal. conſuluit ſm̃ iſtã opi. in prima parte cõſiliorũ. ⁊ in
prima ſtampa conſiliorum. cclxxxij. incipi. Premittẽdũ. Solum
habemus Jmo. Ro. ⁊. d. Alex. contra hãc opi. Econtra habemꝰ
Dy. qui vt dicit Cy. in. l. j. C. de ſen. que pro eo ꝙ intereſt ⁊c. quan
do decidebat aliquã queſtionẽ dicebatur ibi adeſſe tota ſynodus
iuris ciuilis habemus Jac. de are. Cy. Albe. de roſa ⁊ Barth. de
ſaly. item Bar. his in lectura ⁊ cõſulendo in cuiꝰ dictis ſemper
ſolet eſſe veritas. vt dicit Ro. in cõſi. cccclxvij. Jtẽ Jo. an. in ſolen
ni opere addit. qui vt inquit Bal. in cõſilijs fuit vtriuſq; iuris
fons ⁊ tuba. habemus Aretinum ⁊ alios moderniores ſupra
relatos. vnde iudex poſſet de temeritate rep̃hẽdi q diſcederet ab
opi. tantorum viroruꝫ ⁊ communi iuxta no. in. l. fi. C. de pena iu.
qui male iudi. Et maxime in cauſa dotis cõtra dotem cum ꝑ ea
in ambiguis iudicãdũ ſit. vt in. l. in ambiguo. ff. de iure do. Etiã
ſi ꝑ ea eſſent pauciores opiniões. vt in. c. fi. vbi ita voluit. d. Abb.
extra de re iud. Laus deo ⁊c.

¶ Summarium.

☞ An valeat collatio ordinarij facta aduerſus reſeruationem le-
gati non facta intimatione ordinario.
1 Legatus poteſt reſeruare beneficia in loco ſue legationis.
2 Nullus inferior a papa poteſt diſponere ſupra vel cõtra ius cõe.
3 Decreta opponuntur in reſeruationibus legatorum ⁊ fiunt de-
nunciationes.
4 Papa cum velit irritare actum in ſua reſponſione ponderat re-
ſeruationem a qua cum decreto procedit irritatio actus.
5 Reſeruatio pape ſuper incerto cum clauſula decreti non afficit.

¶ Conſilium. cxij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſp̃us ſanctus illuminet intellectum.

Quod collatio ordinarij nõ
valeat propter reſeruationẽ locũ tenentis Reuerẽdiſ.
domini legati de latere videť caſus in. c. cum dilectus.
de iurepatro. Et lꝫ illa litera loquatur qñ reſeruatio cũ clauſula
decreti fuit ordinario collatori inſinuata: tñ papa irritãdo colla
tionẽ ordinarij nõ fundat ſe ſuper intimatione ſi fuiſſet collatio
facta ab ordinario ignorante videť ꝙ nõ valuiſſet. Et ita Domi.
qui tenet iſtã opinionẽ induxit illũ textũ in capitu. ſi apoſtolice.
de preben. in ſexto. licet ergo in caſu noſtro ordinariꝰ collator fue
1 rit ignorãs videtur ꝙ collatio nõ valuerit. ¶ † Cõformari vide
tur ⁊ ſecũdo nam legatus poteſt reſeruare beneficia in loco ſue le
gatiõis: vt in dicto capitulo ſi apoſtolice. ⁊ in capi. p̃ſenti. de offi.
lega. libro ſexto. Sꝫ reſeruatio cũ clauſula decreti afficit ẽt igno
rantes: vt in. c. dudum. ⁊ in capitulo penul. de prebẽ. in ſexto. igiť
talis reſeruatio cum clauſula decreti afficit ordinariũ etiã igno-
rantem. ¶ Tertio iſta queſtio videtur ſopita q2 dominꝰ locum
tenens qui habet eandem poteſtatem quã habet Reuerẽdiſſimꝰ
dominus Legatꝰ. Expreſſe in clauſula decreti annullat quicqd
in contrarium attentaretur ſiue ab ignorãte ſiue a ſciẽte. vnde vi
detur ꝙ in caſu noſtro ſumus in caſu certo. ⁊ ſic videť ꝙ non ſit
opus alia interpretatione. l. ille aut ille. §. cũ in verbis. ff. de le. iij.
l. ſi alij. ff. de vſufru. lega. ⁊ in. l. continuus. §. cum ita. ff. de verbor
obligatio. vnde dicit Jo. an. ⁊ poſt eum Domi. in dicto capitulo
ſi apoſtolice. ꝙ legati hodie vtunť dicta clauſula ſiue ſciẽter ſiue
ignoranter in contrariũ contigerit attentari. ¶ Poſtremo hãc
opinionẽ tenet Hoſtien. in ſumma. in ti. de p̃bẽ. §. ⁊ a quo. idẽ te-
nent Hoſtien. Jnno. ⁊ dominus Cardi. in. d. c. cum dilectꝰ. idem
Jo. de ligna. ⁊ Domi. in. d. c. ſi apoſtolice. ⁊. d. Car. in cle. j. de con
ceſ. preben. ¶ Sꝫ premiſſis nõ obſtantibus contraria ſentẽtia ve
rior ⁊ probabilior mihi videť ꝙ imo talis reſeruatio cum dicta
clauſula clerici nõ affecerit ignorãtẽ ordiariũ quominꝰ potuerit

2 dictum beneficiũ cõferre. †Fundatur iſta cõcluſio nã nullus infe
rior a papa poteſt diſponere ſupra vel contra ius cõmune. c. cũ in
ferior. extra de maio. ⁊ obe. ⁊ in. c. penul. de filiis presby. li. vj. Etiã
ſi ſit legatus de latere: vt voluit gl. cõmuniter approbata in. c. ſta
tuta. de here. lib. vj. Sed ꝙ ignorãs liget decreto inferioris eſt cõ
tra ius: vt i. l. fi. ff. de decre. ab ordi. faci. ⁊ in. c. ij. de cõſti. li. vj. igit
legatus etiã de latere nõ poteſt ꝑ ſuã reſervationẽ cũ clauſula de
creti ligare manus ordinarij collatoris. Et lȝ Jo. de ligna. vt re
fert Domi. in. d. c. ſi apoſtolice conetur reſpondere ad iſtã rationẽ
dicens ꝙ hoc ꝙ ligent ignorantes in caſu noſtro nõ eſt cõtra ius
quoniã tunc dicit̃ diſpoſitio cõtra ius quãdo ligat̃ ignorãs quo
ad penam: nam tunc quo ad hunc effectũ non ligat etiaȝ decretũ
pape ſed ligare quo ad annullationẽ actus ignorantẽ non eſt con
tra ius ſecundum eum quaſi velit ꝙ annullatio actus nõ ſit pena
Unñ concludit Pau. de leaza. in proemio cle. ꝙ lȝ cõſtitutio pena
lis non liget probabiliter ignorãtes hoc procedit in pena extrin
ſeca non in pena nullitatis actus ⁊ hũc allegat Jo. de imo. in. l. ſi
vero. §. de viro. ff. ſol. matri. Jn cõtrariũ tamen allegat ꝙ imo an
nullatio actus ſit pena. Jo. an. in. c. diſpẽdia. de reſcri. li. vj. Et lȝ
articulus ſit vulgat⁹ ⁊ dubius tamẽ quãdo ꝑ annullationẽ act⁹
quis iure queſito priuatur vel inchoato queri. tunc dicitur pena
ſecũdũ Bal. in. l. nemo martyres. C. de ſac. ſan. eccle. q ad hoc alle.
Jo. an. in. c. ſi. de elec. li. vj. ¶ Jtẽ q̃ qñ nõ eſt null⁹ rõne ſolẽnita
tis omiſſe: ſed q̃ ſit ꝯtra ꝓhibitionẽ ſm̃ bal. in. l. nõ dubiũ. C. de
leg. ⁊ Bal. in ru. ſeu in. c. j. de reſcrip. extra. Sed in caſu nr̃o act⁹
diceret̃ null⁹: q̃ factus contra ꝓhibitionẽ. itẽ ex quo facta eſt col
latio ab ordinario ignorante incipiebat ius acquiri impetrãti. ⁊
ſic videt̃ ꝙ annullatio actus ſit pena. Sȝ q̃ iſta eſt difficultas in
qua reperiunt̃ iura multum varia ⁊ multa ſunt iura que ꝓbãt ꝙ
annullatio act⁹ eſt pena. vt in. l. ſenat⁹. ff. de cõtrahẽ. emp. ⁊ in. c.
ſi religioſus. de elec. li. vj. cũ multis ſi. alle. ꝑ Mod. in. c. ij. de cõſti.
nõ pt̃ negari qn aliquo reſpectu ſit pena: qua nõ ligant̃ ignoran
tes iuſta ignorãtia. hoc ꝓbat tex. in. c. ij. de cõſti. in antiqs. vbi nõ
ligant̃ iũcta gl. in verbo diſpẽdijs. q̃ exẽplificat etiã in retracta
tiõe actus. Et gl. ſi. que vult ꝙ etiã nõ ligant̃ act⁹ geſti poſt ſtatu
tuȝ qñ potuit iuſta ignorãtia ꝓtẽdi. Et nec etiã reſpectu retracta
tionis act⁹. facit tex. in. c. ij. de cõſti. in. vj. in ſua gñali rõne decidẽ
di. ⁊ tex. in. l. generali. C. de tab. li. x. cũ ſi. igit̃ ꝙ decreto liget̃ igno
rãs iuſta ignorãtia eſt cõtra regulas iuris cõis ẽt reſpectu retra
ctationis act⁹. Unñ lȝ reperiat̃ ſtatutũ ꝙ talia decreta ligẽt igno
rantes qñ emanãt a papa. vt in. d. c. ſi eo tp̃e. cũ ſi. nõ tñ debem⁹ di
cere ꝙ idẽ ſit in legatis q nõ poſſunt ſtatuere ꝯtra regulas iuris
ſicut põt papa: vt in. d. c. ſi ſtatuta. de here. l. vj. ¶ Cõfirmant̃ pre
miſſa. Nã q̃ vt dicebat zenze. in. d. c. apoſtolice. ꝙ clauſula decre
ti afficiat ignorãtes hoc nõ reperit̃ niſi in papa. l. illã. C. de col. ꝙ
fortificat̃. nã materia reſeruatiõis eſt reſtringibilis: q̃ ptãs ordi
narij collatoris ledit̃ in. c. ꝓſenti. §. j. de offi. le. igit̃ cũ nõ reperia
mus qȯ cuȝ ſua clauſula decreti poſſit afficere ignorãtes. hoc nõ
eſt dicẽdũ. l. ſi vo. §. de viro. ff. ſo. ma. Et pro iſta opi. multũ bñ fa
cit tex. in. d. c. ꝓſenti. in pñ. vbi dicit tex. qȯ finito officio legatiõis
expirãt reſeruatiões: decreta: inhibitiões: denũciatiões: ⁊ alia de
3 quibus ibi. †Et ſic tex. innuit ꝙ in reſeruationib⁹ legatoꝝ appo
nũtur decreta ⁊ fiũt denũciatiões. Nõ ob. tex. in. c. cũ dilect⁹. q̃ vt
dicit Pe. de ancha. in. c. ſi bñficia. de ꝓbẽ. in. vj. ibi ponitur caſus
in quo poſt reſeruationẽ fuit facta denũciatio. Et ad idductionẽ
Domi. de ſancto gemi. Rñdeo dupliciter. Primo qȯ lȝ põderet̃
reſeruatio ſimpliciter a papa ⁊ nõ denũciatio. tñ reſponſio pape
intelligitur facta iuxta ꝓpoſitã cõſultationẽ: que fuit qñ poſt re
ſeruationẽ ſecuta eſt intimatio. l. ſi defenſor. §. qui interrogat⁹. ff.
de interro. act. ⁊ in. l. j. C. de diuerſis reſcri. in. §. ꝓterea. inſti. de in
uti. ſtip. ¶ Scdõ reſpõdeo ꝙ intimatio non eſt illa q̃ irritet actũ
ſed operat̃ ꝙ decretũ incipit habere vires poſt intimationẽ. arg.
4 c. j. de cõceſ. prebẽ. †Jgit̃ cum papa in ſua rñſione velit irritare a
ctũ põderat reſeruationẽ a qua cũ decreto ꝓcedit irritatio act⁹.
¶ Uel tertio dico ꝙ illa in litera nõ meruit in ꝓpoſito allegari
q̃ nullibi reperio qȯ in dicta reſeruatiõe fuerit appoſita clauſu
la decreti. Sȝ ꝙ bñ facta fuit reſeruatio cũ inhibitiõe quo caſu
ad hoc vt liget reqrit̃ intimatio. vt voluit gl. in. c. ſi eo tp̃e. de ꝓbẽ.
in. vj. ⁊ no. doc. in. c. j. de cõceſ. ꝓbẽ. Unñ ille tex. nõ loqtur in mate
ria nr̃a ⁊ fuit ibi neceſſaria intimatio cũ tñ fuerit facta inhibi
tio cũ clauſula decreti vt dictũ eſt. ¶ Nõ ob. ſcdã ratio q̃ lȝ repe
riat̃ expreſſuȝ ꝙ legati i reſeruatiõe poſſunt apponere clauſulaȝ
decreti: nõ tñ reperit̃ ꝙ liget ignorãtes ſicut i papa q̃ papa eſt ſu
pra ius: c. ꝓpoſuit. de cõceſ. ꝓbẽ. in antiquis legati nõ poſſunt cõ
tra ius diſponere. Sȝ ſi clauſula decreti ligaret ignorãtes eſſet diſ
ponere cõtra ius. igit̃ nõ poſſunt ex quo cõceſſum nõ reperit̃ ma
xime cũ materia ſit reſtringibilis vt dictũ eſt. ¶ Ex qb⁹ ptȝ rñſio
ad tertiã: q̃ lȝ tũc adſit volũtas legati nõ adeſt poteſtas vt ꝓba
tũ eſt. Unñ ẽt Pet. de an. in. d. c. ſi beneficia. qȯ lȝ cõferẽdo legati
ligẽt ordinarios ignorãtes: vt in. c. ſi a ſede. co. ti. tñ reſeruãdo cũ
decreto etiã cũ dicta clauſula de qua dictũ eſt: nõ ligant ignoran
tes per no. ꝑ Jo. an. in. d. c. ſi apoſtolice. ¶ Poſtremo lȝ cõtrariã
opi. teneãt doc. ſ. allegati. tñ in contrariũ videt̃ eſſe cõis opi. quã
tenet glo. in: c. j. de cõceſ. ꝓbẽ. in. vj. quã ibi ſequit̃ ſimpliciter Do
mi. qui fuit ſibiipſi cõtrari⁹. eã deȝ tenet Cõpo. in. c. capitulũ ſan
cte crucis. de reſcrip. idẽ ſentit glo. in. c. ſi eo tp̃e. Jdẽ tenet Jnn.
Pau. zenzeli. Lap. Jo. an. ⁊ Pet. de anc. in. d. c. ſi beneficia. ⁊ do.
Ant. ⁊ Jo. de imo. in. c. ij. de reſti. in integ. ⁊ Jo. de imo. in. cle. j. de
cõceſ. prebẽd. Unde tum q̃ eſt opi. magis cõis: tũ q̃ cũ ea eſt opi.
gl. illã in iudicando ⁊ cõſulẽdo ſequi debemus. iuxta no. in. l. fin.
C. de pena iudi. q male iudi. ⁊ Ja. bu. in. l. j. C. q ꝓ ſua iuriſ. ¶ Ul
timo videt̃ mihi ꝙ in caſu noſtro via ⁊ ratiõe multũ clara habẽs
collationẽ ab ordinario ſit in caſu victorie ſi bene reſeruatio cõſi
deret̃. Reuerẽd⁹ enim domi. Locum tenens reſeruauit ſibi vnuȝ
quodqȝ beneficiũ ⁊c. qȯ reperiret̃ vacans ſeu in antea vacaret ⁊c.
ꝙ ꝓſentis reſeruatiõis vigore ſimpliciter cõferendũ ſeu de eo diſ
ponẽdũ dixerit. Unde dicta reſeruatio eſt omnino ſuper incerto:
q̃ nõ refert ſe ad primũ vacaturum iuxta no. in. c. j. de conceſ. pre
bẽ. in. vj. Jtẽ afficit generaliter omnia beneficia illius loci iuxta
no. per Lappũ. Pe. de an. in. c. dudum. de preben. in. vj. Jtem re
5 ſeruat quod dixerit cõferẽdũ. †Unde iſta reſeruatio ſuper incer
to etiã cum clauſula decreti nõ afficit etiã ſi eſſet reſeruatio pape
caſus eſt ⁊ ibi hoc oẽs tenent in. c. j. in ver noſtrum de conceſ. ꝓbẽ.
⁊ eſt cõcludẽs fundamentum ni fallor. Laus deo. Bartholo
meus ſocinus. J. U. doc. Seneñ.

¶ Summarium.

☞ Tractatur de materia capture debitoris fugitiui. Et de virtu
te obligationis in forma camere.
1 Captura non poteſt irritari ſeu nulla iudicari.
2 Suſpitio ꝓbat̃ ꝑ ꝯiecturas quas iudex hȝ diſcutere ⁊ arbitrari.
3 Fugitiuus ſine aliqua commiſſione iudicis poteſt capi non ſer
uata aliqua ſolennitate.
4 Capture conſentire cenſet̃ ille qui preſtat fideiuſſores de non re
cedendo vt habilius retineatur.

¶ Conſilium. cxiij.

¶ Dñs labia mea aperiat: ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectuȝ.

Quoniaȝ in cauſa capture
Leonardi vincte: q̃ vertitur in ciuitate Senarum nũ
ci⁹ inſtat ⁊ res celeritatẽ deſiderat: ⁊ multa veniũt diſ
cutiẽda nõ vtar multiloquio ſed ſubſtãtialiter loquar in hac cã
ꝓſequẽdo duas queſtiones principales. Prima verſabitur circa
validitatẽ capture ⁊ nullitatẽ. Secũda verſabit̃ circa merita cau
1 ſe ⁊ iuſtitiã. ¶ †Circa primam queſtionẽ cõcludo ꝙ captura nõ
põt irritari ſeu nulla iudicari. Et in primis cũ cõſtet ꝙ Leonar
dus in ciuitate Florẽtie incepiſſet ſe domi cõtinere ſaluum cõdu
ctũ accipere ⁊ ire per ciuitatẽ cum collegis dñoꝝ. quo caſu ex for
ma ſtatuti capi nõ poterat. cõſtat ꝙ iã erat ſuſpect⁹ de fuga vt eſt
tex. in. l. quid ſit fugitiuus. §. idẽ vt interrogat⁹. ff. de edi. edi. ⁊ in
ea. l. ver. plane. ⁊ ibi gl. Ray. ⁊ Albe. Et ideo vicari⁹ domini Ar
chiepiſcopi cũ conſtaret ſibi ex confeſſione ꝓcuratoris dicti Leo
nardi habẽtis ad hoc mandatũ iuxta formã obligationis in for
ma camere pleniori de debito de ſuperueniẽti determinatiõe ⁊ de
ſuſpitiõe fuge commiſit Leonardũ capi tanq̃ ſuſpectuȝ: que cõ
miſſio facta in preſentia procuratorũ vtriuſqȝ partis eſt q̃dã in
terlocutoria: q̃ facit ius inter partes. iuxta no. in. l. ꝙ iuſſit. ff. de
re iu. ⁊ in. c. cũ ceſſante. extra de appel. Et ꝙ ſuſpect⁹ fuiſſet de fu
ga ⁊ licita fuiſſet captura ipſemet Leonard⁹ poſtea oſtẽdit q̃ nõ
ſol⁹ ſȝ cum vno ex collegijs exiuit ⁊ receſſit a ciuitate Florẽtie ad
hoc ne in itinere caperet̃. ⁊ ſic pri⁹ erat ſuſpect⁹ de fuga deinũ effe
ctus eſt fugitiu⁹: q̃ receſſit ita aſſociat⁹. vt probat tex. in. d. l. qd ſi
fugitiu⁹. §. idẽ celius. ⁊ in. d. ver. plane. ⁊ ibi gl. Ray. ⁊ Albe. ⁊ la
te proſequit̃ preceptor meus do. Jo. bap. de ſancto Seueri. in ſuo
tractatu de debito. ſuſpec. ⁊ fug. in. j. q. ¶ Ex qb⁹ infero ꝙ aliud
eſt quẽ eſſe ſuſpectum de fuga qui dicitur qñ ſuſpicat̃ anteq̃ ſit
2 in actu fuge: ſiue anteq̃ ſe latitet: ⁊ ꝓparet ſe ad fugã: q̃ †ſuſpitio
ꝓbatur per cõiecturas: quas iudex habet diſcutere ⁊ arbitrari:
vt in. l. ſi fideiuſſor. §. ſi. ⁊ ibi gl. ⁊ doc. late. ff. q ſatiſd. co. Et aliud
eſt quẽ eſſe fugitiuũ qñ eſt in actu fuge: vt in. l. fugitiu⁹. ff. de ver.
ſig. vel qñ latitat ⁊ preparat ſe ad fugã. vt in. d. §. idẽ celi⁹. ⁊ in. d.
ver. plane. ⁊ probat̃ ex plurib⁹ que adducit idem preceptor meus
3 in dicto tractatu ad finẽ. j. q. vbi ita diſtinguit. ¶ †Ex qb⁹ in ꝓ
poſito infero ꝙ dict⁹ Leonard⁹ quẽ ꝓcurator Marij inſecutus
fuit: capi potuit tãq̃ fugitiu⁹ ⁊ exiſtẽs in fuga ſine aliqua cõmiſ
ſiõe iudicis: ⁊ nõ facta aliqua debiti liquidatiõe neqȝ ſeruata ali
qua ſolẽnitate: q̃ requirit̃ i capto tãq̃ ſuſpecto de fuga iuxta no.
ꝑ Ang. in. l. nemo carcerẽ. C. de exac. trib. li. x. ⁊ ꝑ Bal. ⁊ alios in
l. apertiſſimi. C. de iud. ⁊ late in. d. trac. q. vij. priñ. Et hoc cõcedit̃
ꝓpter periculũ in mora qñ debitor eſt in fuga caſus eſt per queȝ
ita dicunt ibi Barto. Ange. Cuma. ⁊ alij in. l. ait pretor. §. ſi dela
torem

torem.ff.que in frau.credi.⁊ dicit ibi Ang.ꝙ hoc proprie cadit in mercatoribꝰ ⁊ campſoribꝰ: qui fugiūt quotidie cū pecunia aliena ad idē tex.in aut.vt iudi. ſine quoquo ſuffra.§. neceſſitatē.in gl.⁊ per gl.inſti.de actio.in prin.cū ſi. Unū fruſtra diſputat in caſu nro de ſolēnitatibꝰ requiſitis in eo qui eſt captus antequā ſuſpectus de fuga.ex quo ſumus in eo qui actu erat fugitiuus vt ex ſuperioribus patet.quo caſu locū habet diſpoſitio tex.in.d.§.ſi debitorez. ¶ Preterea etiā ex alio nō eſt opus intrare dictam difficultatē: quia cū captura fugitiui itē ⁊ ſuſpecti de fuga in dubio fiat vt p̄ſtet ſatiſdatio iuxta no.in.l.ſi creditores.ff.de priui.credi.⁊ in.d.l. ſi fideiuſſor.§.fi.cū ibi no. Et ideo dato fideiuſſore relaxatur. vt ī dictis iuribus ⁊ tradit in.l.ſi pecunia.⁊ ibi Barto.ff.vt in poſ.lega.⁊ per Bar.in.l.ſi fugitiui.§.iulianus.ff.de dam.infec.⁊ per cōſequens prima emanauit ⁊ facta fuit vt ſatiſdaret.⁊ ad iſtū finez fuit poſtea expreſſe cōceſſum ꝙ caperetur ⁊ detineret. Et lz dictꝰ Leonardus ex eo ꝙ ī prima nulla p̄ceſſerat cōmiſſio. Et qꝛ neqꝫ debituz neqꝫ ſuſpitio probata erant dixerit ſe iniuſte captum tamen poſtea preſtitit fideiuſſores de ſtādo iuri ⁊ iudicato ſoluēdo ad quē finem fuerat captus.per quā preſtationē fideiuſſoris dicit approbaſſe capturā ex quo capture ſatiſfecit.l.ad ſolutionē.C.de re iudi.vbi caſus in ꝓpoſito.Et ideo voluit Bar.in ſua diſputa
4 tione que īcipit. † Lapus captus ꝙ ille qui preſtat fideiuſſores de nō recedendo vt habilius retineat cenſetur capture cōſentire.Et idem dicit ſi quocūqꝫ alio modo de volūtate carcerati appareat. Sed luce clarius eſt: qd̄ magis de cōſenſu apparet quādo preſtat fideiuſſor de iudicio ſiſti ⁊ iudicato ſoluendo: quia hoc nō eſt niſi exequi capturam ⁊ illi acquieſcere ⁊ conſequenter non poteſt amplius impugnari.d.l.ad ſolutione.⁊ per Bar.in.d. diſputatiōe ⁊ ita pluries allegaui ⁊ obtinui in ciuitate Piſana.Et licet preceptor meus in.d.tracta.alleget quoſdam ſequi opinionē Bar.⁊ de iure dicat ſe dubitare p aliquas rationes vt patet in.d. tractatu. q.xv.⁊ qd̄ ſibi videt dura opi.tamē ab opi. Bar. etiā per alios vt ipſe dicit approbata in iudicando non eſt recedenduz. Quinimo eius rationes non obſtant. Mouetur enim primo cōtra Barto. ex nota.per eundē Bar.in.l.ſi conuenerit.ff.de iuriſdi.om. iudi.⁊ in aut.offerat.C.de litis conteſta.⁊ Ang.in.l.fi.ff. ꝙ metus cauſa. vult enim Bar.ꝙ per preſtationem ſatiſdationis de iudicio ſiſti non tollit quominus poſſit iuriſdictionem declinare. ¶ Sed ad hoc reſpōdeo dupliciter. Primo ꝙ dicta ratio procederet quando captura impugnaret ratione incompetentie iudicis: qꝛ quantuncunqꝫ quis etiā expreſſe promittat ſe velle poſſe cōueniri coraz incompetenti ſemper pōt iuriſdictionem declinare vſqꝫ ad litis cōteſt.vt eſt tex.⁊ ibi notatur in.d.l.ſi cōuenerit. ideo ille qui preſtat dictā ſatiſdationē adhuc poteſt declinare. Sed quādo captura ex alio capite poſſet impugnari ex quo dicit acqeſcere nō pōt illaz impugnare ſecūdū Bart.in dicto loco. Sed in caſu noſtro ex defectu iuriſdictionis non pōt impugnari propter amplam obligationē ⁊ iuramentū in forma pleniori camere igitur ⁊c. ¶ Reſpondeo etiā ⁊ clare alio modo.qꝛ dicta Bar.in dictis locis procedūt qn̄ preſtita eſt tantū fideiuſſio de iudicio ſiſti per quez nō inducitur prorogatio iuriſdictionis ſm̄ doc.in dictis locis ⁊ in.l.nō videt.ff.de iudi. Sed ſi preſtita eſt fideiuſſio etiā de iudicato ſoluendo: qꝛ tūc inducit prorogatio irreuocabilis ſm̄ Saly.i.d.l.ſi cōuenerit.qui dicit ita intelligi poſſe gl. in.l.fi.ff.qn̄ appel. ſit.⁊ ſequit preceptor meꝰ do.Jo.bap.in.d.l.ſi cōuenerit.qd̄ dicit eſſe bn̄ not. ¶ Secundo monet: qꝛ captꝰ videt dare fideiuſſorē quodāmodo cōpulſus: qꝛ alias nō relaxaret niſi illū daret.igit nō videt approbare argu.l.rem legatā.ff.de adi.leg. ¶ Sed iſta rō ſalua pace nihil facit cōtra Bar. Primo qꝛ nō eſt verū ꝙ captus nō relaxaret niſi ſatiſdaret: qꝛ imo relaxaret mādato iudicis p quo preſumit. l.herēnius.§.gaia.ff.de euic. Si fuiſſet nulliter ſeu iniuſte captus. Nec eſt veriſimile ꝙ violētia inferret maxime in actu iudicis iuxta no.in.l.nō eſt veriſimile.ff.ꝙ met.cau. ¶ Scd̄o reſpondet clare ꝙ lz ſatiſdatio fuiſſet meticuloſa: tn̄ ꝓpter hoc nō dicit minus captura approbata adeo ꝙ non poſſet irritari: vt ſtatim apparebit in rn̄ſione ad ſequentē rationem quā facit cōtra Bar. ¶ Tertio ⁊ vltimo monet cōtra Bart.quia is qui ſoluit neceſſitate preciſa cōpulſus ex diſpoſitione legis vel aliter nō perdit cōdictionē indebiti ſed poterit poſtea repetere vt tradit in.l.ſi ob turpem.ff.de cōdictio.ob cau.⁊ in.l.ij.C.qd̄ metus cauſa. ¶ Sed ad hāc reſpōdeo ⁊ ad precedentē ꝙ iſte Leonardus tanꝙ ſuſpectus capi poterat ſi legitime fuiſſet proceſſum vt probatū eſt ſtante obligatione pleniori in forma camere ⁊ iurata. Quādo ergo ſeruatis ſeruandis quis capi pōt ſi non ſeruant ſeruanda captura iniuſta a iudice cōceditur ⁊ infert vis expulſiua adeo ꝙ debet ante omnia relaxari iuxta reg.l.ſi quis ad ſe fundū.C.ad.l.iuliam de vi.⁊ ſic prius reſtituēdus eſt priſtine libertati. Sed immediate ꝙ quis aliquo modo cōſentit capture: illa vis expulſiua trāſit in vim cōpulſiuā. quo caſu quādo per vim cōpulſiuā peruenit ad me qd̄ mihi debetur poſſum retinere caſus eſt notabilis in.l.fi.in fi.ff.ꝙ met.cau.p quem ſe monet Bar. Sz creditori cōpetit ius dicendi debitorem donec ſibi caueret. Igitur licet metu hoc ſit conſequutus.tamen ex quo erat ſibi debitū nō tenet reſtituere ⁊ ſic nō tenetur relaxare ſeu nō debet relaxari.⁊ ita loquit text.in dicta.l.fi.in fi.faciunt no.per Ang.⁊ alios in.l.ſi finita. in principio.ff.de dā.infec. ſecꝰ ſi cōſequutꝰ fuiſſet qd̄ nō erat efficaciter debitū.quo caſu procedere poſſet ratio predicta. Et ſic in caſu nro remanet optime defenſata predicta opi. Bar. ¶ Poſtremo nō omitto ꝙ ex quo ex confeſſione ꝓcuratoris Leonardi in ciuitate Florētie apparet ꝙ omnino captura erat cōcedenda.que ꝯfeſſio preiudicat iuxta formā ⁊ practicam obligatiōis in forma camere nō debet captura reuocari minus legitime cōceſſa.ex quo ex cōfeſſione apparet ꝙ de nouo erat concedenda ſecundū Bal. in.l. fundus qui lucij titij.ff.de reſcinden.venditio.argu.notabili in.c.piſanis. de reſtitutio. ſpoliato.⁊ eorum que dicit Bar.in.l.ſi cōfeſſus.ff.de cuſto. reorum.⁊ Inno.in.c.qualiter ⁊ quādo.extra de accuſatio.⁊ Ang.in.l.denūciaſſe.ff.de adulterijs.⁊ hoc etiam tenet Ludoui.roma.in ſuis ſingularibus ſingulari.cclvj.predicta refert ⁊ ſequit preceptor meus in dicto tractatu queſtione.xiiij. Laus deo.

Bartho.ſoci.J.U.Doctor Seneſ.

¶ Summarium.

☞ Bona alienata per heredē in eū in quē trāſire debeāt ex fideicōmiſſo nō imputantur in legitimā ⁊ trebellianicam.
1 Teſtator diſponere poteſt ꝙ alienata nō imputentur in preiudicium fideicommiſſarij.
2 Poteſtatem habens alienandi omnia bona poteſt fideicommiſſarios priuare fideicommiſſo preter quartam.
3 Alienatione ſequuta in deſcendentes deſcendentiū in quos facta eſt alienatio dicunt habere a primo teſtatore ⁊ non ab alienante.

¶ Conſilium.cxiiij.

¶ Dn̄s labia mea aperiat ⁊ ſpūs ſanctus illuminet intellectum.

ET ſi alias in hac cauſa conſuluerim exiſtens in ciuitate Lucana ſine libris: tamē placet impreſentiarū aliqua addere. Circa vltimā difficultatē cōſilij nunqd bona alienata per heredē in fratrē ſint cōputanda in legitimā ⁊ trebellianicā. In qua vltra adducta in dicto cōſilio addo infraſcriptas rōnes per quas oſtendit ꝙ aliena-
1 ta nō ſunt imputāda. ¶ Prima ratio eſt. † Nā teſtator diſponere poteſt ꝙ alienata non imputant in preiudiciū fideicōmiſſarij: qꝛ poterat fideicōmiſſam non relinquere argu.eius qd̄ habet in.l. ſi fundū per fideicōmiſſum.§.fi.ff.de lega.j. ⁊ eius qd̄ ponunt Cy.⁊ Bar.in.l.j.§.fi.ff.de vulg.⁊ pupil. Sed in caſu noſtro cenſendum eſt teſtatorē noluiſſe alienata imputari. Igit minor probat quoniam teſtator nō ſimpliciter dedit poteſtatē alienādi liberā. Sed tantum in deſcendentes maſculos ⁊ ſic coarctatam ⁊ limitatā.poteſtas autē alienandi bona imputata in legitimam ⁊ trebellianicam debet eſſe libera quoniā in legitima nulluz debet pati onus ipſe filius vt in.l.quoniā in prioribus.⁊.l.ſancimus.§. cū autē. C. de inoffi.teſta.ergo nō cenſendū ꝙ pater voluerit ꝙ illa bona nō libera in legitimā imputant quoniam voluntas teſtatoris eſt ita interpretāda vt cū iuris diſpoſitione ſit cōformis iuxta nota.per Bart.in.l.iuriſiurandi.§.ſi liberi.ff.de oper.liber.⁊ per Barto.⁊ ibi late per domi.alexan.in.l.heredes mei.§. cum ita.ff. ad trebel. ¶ Secunda ratio eſt. Nā teſtator conceſſit poteſtatem alienandi immobilia. Itē vt dicitur aſcendunt ad dimidiū patrimonij: que cōceſſio vt dictū eſt nō eſt extēdēda ad quartam partem: qꝛ in illa debet eſſe libera poteſtas alienandi.vnde in filio cui debetur legitima ⁊ trebellianica idem eſt cōcedere poteſtatem coarctatā ⁊ nō liberam alienādi dimidiam ⁊ cōcedere poteſtatem alienādi omnia bona cum quādo conceditur poteſtas alienādi dimidiā vt ſupra habeat poteſtatē alienandi dimidiam iure proprio: ⁊ aliā di-
2 midiam ex permiſſione teſtatoris. † Sed quādo quis habet poteſtatem alienādi oīa bona pōt fideicōmiſſarios priuare fideicōmiſſo preter quartā: vt in aut.cōtra rogatus.C.ad trebel. vbi no. Igit fideicōmiſſarij nō pn̄t admitti ad plus petēdū ꝙ quartaz. ¶ Tertia rō eſt. Nā heres grauatus fideicōmiſſo q habet ptātez alienādi a teſtatore habet illā liberā ⁊ abſolutā non regulatā aliqua iuris diſpoſitiōe.hoc ꝓbat tex.ī aut.de inſti.col.viij.§. nobis in verbo voluerūt qd̄ notat liberā volūtatē iuxta no.per Bar.in extrauagāti ad reprimendū in verbo videbit ⁊ ꝓbat idē tex.ad fi. dū dicit.vti quēadmodū pfectis dominis cōpetit: ⁊ qd̄ ibi notabiliter dicit Ang.p illū tex. Sz habere ptātē alienādi cū onere imputādi nō eēt habere poteſtatē liberā ⁊ nō regulatā a iuris diſpoſitiōe ſed regulatā cū onere imputādi ſm̄ regulā.l.omnimō.§.imputari.C.de inoffi.teſta.⁊ no.in.l.ī quartā.ff.ad.l.falci. Ergo ſi volumꝰ dicere ꝙ habeat ptātē liberā: habemus dicere ꝙ illā hz ſine onere imputādi. ¶ Quarta rō eſt. Nā bar.i.l.marcellꝰ.§. res q̄.ff. ad trebel.opponēdo de tex. in aut.res q̄.C. cōmunia de lega.⁊ rn̄det ꝙ vbi pōt fieri alienatio ibi ⁊ in certis caſibꝰ voluit intellige

re caſibus expreſſis in glo. Subdit Barto. tamen ſi conuertitur
in vtilitatem ſuā computabitur in quartā vt ibi patet. ⁊ ſic Bar.
vult ꝙ aliquādo nō poteſt fieri abſolute alienatio ⁊ tūc habet lo
cū tex. in dicta. l. marcellus. §. res q̄. Aliquādo pōt fieri alienatio:
quia ſumus in caſibus permiſſis ⁊ tunc aut ex alienatione aliqd
conuertitur in vtilitatē heredis ⁊ illud imputatur. aut nō cōuer
titur ⁊ nō imputatur. ⁊ ſecundū hāc diſtinctionē ēſt intelligēda
glo. in. d. §. res que. dum allegat tex. in dicta aut. res que. ⁊ in dicta
aut. cōtra rogatus. Sed in caſu noſtro ex alienatione facta ab he
rede nō eſt aliquid cōuerſum in eius vtilitatē. ergo alienatio non
imputat. Sed adimpleuiſſe volūtatē ſuam eſt dicere illum conſe
quutum fuiſſe vtilitatem imputandā. cum legitima ſit habita ex
ſubſtantia teſtatoris vel in rebus ſubrogatis prout in pretio: quā
vtilitatē Bar. conſiderauit per dictam aut. res que. ¶ Quinta et
vltima ratio eſt quoniā teſtator nō ꝯceſſit liberā poteſtatē alienā
di in rebus īmobilibus. ſed duo fecit. Primū q̄ ꝓhibuit aliena
tionē extra deſcēdentes. ex qua ꝓhibitione oēs deſcēdentes cēſen
tur vocati ad fideicōmiſſū immobiliū caſu quo fieret alienatio
cōtra ꝓhibitionem. caſus eſt in. l. peto. §. fratre de leg. ij. ¶ Scōm
q̄ cōceſſit ptātē alienādi in deſcendētes quos voluerit. ex qua cō
ceſſione deſcendētes etiā vlteriores in quos facta eſſet alienatio ſe
quuta tali alienatione dicunt vocati ad fideicōmiſſum vt eſt ca
ſus in. l. vnū ex familia. §. ſed ſi fundū. ⁊ ibi per Bart. ff. de leg. ij. ⁊
tradūt Pau. de ca. ⁊ Cuma. in. d. l. peto. §. fratre. ¶ Ex qbus duo
bus ifert ꝙ ſequuta alienatiōe in deſcēdētes talia alienata in legi
tima nō imputant. Iſta cōſequētia ꝓbatur duplici ratione. Pri
ma ratio eſt q̄ alienādo dicit puriſicaſſe conditionē fideicōmiſſi
adiectam a teſtatore ⁊ ſic ſatiſfeciſſe fideicōmiſſariis ipſius teſta
toris. Sed alienatio que fit vt ſatiſfiat creditorib⁹ vel fideicōmiſ
ſariis nō imputat in quartā vt dicūt gl. bar. ⁊ doc. in. d. §. res que.
Igit talis alienatio in caſu noſtro nō debet in quartā imputari.

3 ¶ † Secūda ratio eſt. q̄ ſequuta alienatione in deſcendētes deſcē
dentiū in quos facta eſt alienatio dicunt habere a primo teſtato
re ⁊ nō ab alienante. quoniā bona debebāt omnino peruenire ad
deſcendētes nō facta alienatione ⁊ facta alienatiōe ad illos deſcē
dentes in quos fieret alienatio. vñ tales deſcēdētes dicūtur habe
re a primo teſtatore ſequuta alienatione caſus eſt in dicta. l. vnū
ex familia. §. ſi de falcidia. ⁊. §. ſꝫ ſi fundū. ⁊ ibi Bar. de leg. ij. bene
facit tex. in. l. aſſignare. ff. de aſſigna. lib. Igit ſi dicta bona dicunt
eſſe habita a primo teſtatore nō poſſumus dicere ꝙ in legitimā
imputētur. ¶ Nec eſt ſimilis caſus qñ probibita eſt alienatio ex
tra familiā ſimpliciter ⁊ alienatio eſt facta in vnū ex familia. quia
tūc ille in quem facta eſt alienatio nō dicit habere a primo teſta
tore. ⁊ ratio eſt q̄ illi de familia ſunt tantū vocati a primo teſtato
re qñ fieret alienatio extra familiā. vt. d. §. fratre. Vñ facta aliena
tione in familia nō eſt locus fideicōmiſſo. ideo ille in quem facta
eſt alienatio nō dicitur habere a teſtatore. ⁊ ita ꝓcedit gl. in. l. vo
luntas. C. de fideicommiſſis. que allegatur ad hoc tex. eſt in. d. l. pe
to. §. fratre. Quoniā caſus noſter eſt valde diuerſus. in quo vltra
ꝓhibitionem extra familiā voluit ꝙ nō obſtāte ꝙ nulla ſequuta
alienatione ꝓximiores de familia admitterent voluit tñ ꝙ poſſet
alienare ī quos vellet. ſicut qñ teſtator ponit in volūtate heredis
electionē vnius de familia. quo nō eligēte omnes admittunt ⁊ eo
eligēte admittit electus. ⁊ his caſib⁹ dicit habere a teſtatore. vt. d.
§. ſed ſi fundū ⁊ ibi no. cū ſi. ¶ Ex quibus videt indubitanter cō
cludendū ꝙ talia alienata nō imputant. ⁊ ex his multū clare ap
paret ꝙ tres difficultates ſunt valde diuerſe. Prima difficultas
eſt qñ bona ſunt apud heredē nō alienata: que ſunt illa que impu
tantur ⁊ hec eſt materia quā ad plenū ponunt Bar. ⁊ doc. in. d. l.
in quartā. ff. ad. l. falcidiā. ¶ Secūda eſt ſi bona ſunt alienata per
heredē in caſibus non conceſſis. qñ talia alienata imputent. ⁊ iſta
plene examinant in. l. marcellus. §. res que. ff. ad trebel. ¶ Tertia
⁊ vltima difficultas eſt qñ bona ſunt alienata ex permiſſione teſta
toris qui teſtator cōceſſit ptātem alienādi nō liberā ſed in certas
perſonas ⁊ eſt facta alienatio iuxta licentiā cōceſſam a teſtatore. ⁊
dubitat an talia alienata īputent. ⁊ hāc difficultatē puto multū
differre a precedentibus. In qua concludo alienata nō imputari
rationibus quibus ſupra. Laus deo.
Bartho. ſoci. ⁊c.

¶ Summarium.

Hic agitur de virtute clauſule motus ꝓprij. Itē an collatio fa
cta per papā preſente ⁊ nō contradicente cardinali qui habebat
ius i bñficio valeat nō facta mētiōe iuris acqſiti dño Cardinali.
1 Litere ſubreptitie ad beneficia ſunt nulle.
2 Mandatum de prouidendo de dignitate proprio motu non eſt
ſubrepticium: licet cura ſit illi annexa ⁊ non fuerit expreſſa.
3 Clauſula motus proprij tollit vitium ſubreptitiōis niſi reſpiciat
preiudicium tertij.
4 Pontifices de facili conferunt bñficia nepotibus ⁊ coniunctis.
5 Cōſentiēs collatiōi bñficij in quo hꝫ ius ad rē ſiue ius in rē ſibi ꝓ
iudicat ⁊ valet alteri facta.
6 Regreſſis poſt acceptationem dicitur queſitum ius in re ⁊ ante
dicitur ius ad rem.

¶ Conſilium. cxv.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpūs ſanctus illuminet intellectum.

FUndata eſt intētio Reue
rendi patris domini Io. bap. protonotarij apoſtolici
in bulla collationis Innocentij cuius virtute ꝑ plu
res mēſes fuit in pacifica poſſeſſione. Quare videndū eſt nūquid
ea q̄ poſſunt obiici ꝑ reuerendiſſimū dominū Cardinalē habcāt
annullare ⁊ irritare dictā collationē domini Io. bap. Et ſi recte
ꝑcipio duo cōtra eā principaliter opponi poſſunt. ¶ Primū qđ
1 dicta collatio fuit ſubrepticia igitur nulla. † nā litere ad beneficia
ſubrepticie ſunt ipſo iure nulle: vt eſt caſus in cle. j. de preben. ibi.
veluti ſubrepticie nullius penitus ſunt momēti. ⁊ in. c. ſi motu ꝓ
prio. de ꝑben. in. vj. ⁊ in. c. ad aures. ⁊ in. c. cōſtitut⁹. ⁊ in. c. poſtula
ſti. de reſcri. in quibus locis ita cōmuniter tenēt doc. cū ſi. ¶ Nō
aūt litere domini Ioannis ſint ſubrepticie videt ꝓbari q̄ nō ſit
in eis mētio iuris queſiti domino Cardinali cui preiudicaret. de
iure autē tertij cui preiudicat eſt faciēda mētio. alias ſi fuerit hoc
omiſſum etiā ex probabili ignorantia tūc tanꝙ ſubrepticie ad be
neficia ſunt nulle. vt in. c. cōſtitutus. ⁊ ibi Abb. in. ij. no. per illum
tex. de reſcrip. ⁊ tenet do. Abb. in. c. ſuper literis. eo. ti. ⁊ Io. cal. in
conſi. xiij. in ti. de reſcrip. ⁊ do. Domi. in. c. gratia de reſcript. in. vj.
Ex quo videbat inferri qđ cū in iure habeamus ꝙ exprimi debet
de ꝑiudicio tertij ꝙ inferret talis taciturnitas videt vitiare etiā
ſi princeps cōceſſiſſet ita faciliter etiā ſi hoc ſciuiſſet vt in. c. ſi mo
tu proprio iuncta gl. pe. de preben. in. vj. ⁊ no. Domi. in. c. poſtula
ſti. ⁊ in. c. ſuper literis. de reſcrip. ⁊ in. c. dudū. eo. ti. ¶ Videbatur
etiā ⁊ ſecūdo inferri ꝙ cōſenſus reuerēdiſſimi domini cardinalis
nō habeat ſibi nocere: q̄ cōſenſus aduerſarij nō facit quominus
vitiū ſubreptiōis vitiet reſcriptū. ita dicit Inno. ꝑ illum tex. in. c.
cū olim. extra de re iudi. ⁊ ſequit ibi domi. Anto. in vlti. no. ⁊ do.
Abb. idē etiā tenet do. Anto. in. c. cū olim. de cauſa poſ. ⁊ proprie.
in. vj. col. poſt Io. an. ¶ Sed ad hoc vitiū ſubreptionis reſpōde
tur qđ illud tollit ꝓpter clauſulā motu ꝓprio appoſitā in literis
que tollit vitiū ſubreptionis. vt eſt caſus in. c. ſi motu proprio. de
preben. in. vj. ⁊ ratio eſt q̄ tūc gratia dicit ex mera liberalitate ꝓ
cedere ꝓpter quā rationē Io. an. ibi extēdit illū tex. ad alias ſpēs
2 ſubreptionis. † vnde dicit Io. an. in. c. ei cui. in prin. eo. ti. ꝙ māda
tū de prouidēdo de dignitate ꝓprio motu nō eſt ſubrepticiū lꝫ cu
ra ſit illi annexa ⁊ nō fuerit expreſſa ⁊ ſequit ibi Domi. Et in ſi
mili Rota in antiquis cōclu. xxxj. ⁊. lvj. ⁊ no. Io. an. ⁊ do. Abb. in
c. dilectus. de prebē. el ſecundo ⁊ eſt bonus tex. in cle. ſi roman⁹. de
preben. ⁊ Lu. roma. in cōſi. cccxxvij. incipien. iſte ſunt. ¶ Cōfirma
tur ex clauſula pro expreſſis habētes ⁊c. que vr̃ tollere vitiū ſubre
ptionis vt per glo. in extrauaganti execrabilis vt in verbo ꝑſona
tus in fin. ⁊ per Ange. in. l. ſed ⁊ ſi quis. §. queſitum. ff. ſi quis cau.
Pau. ⁊ Imo. in cle. j. ad fi. de ſepul. ⁊ no. per. d. Ant. in ſuo ꝯſil. lv.
alias. ij. in impreſſis incipit. Viſis literis legitimationis. ¶ Sed
cōtra premiſſa fortiter inſtatur. nā licet clauſula motu ꝓprio ⁊ ſi
milis tollat vitiū ſubreptionis tñ nā ampliat mentē cōcedētis in
ꝑiudiciū iuris tertio queſiti. Et ſic nō tollit vitiū ſubreptiōis in
preiudiciū iuris tertij de quo nulla eſt habita mētio ⁊ ideo dici
mus ꝙ mot⁹ ꝓprius nō tollit ius queſitū ad rē vel in re ſcōm glo.
⁊ Io. an. i. c. ſi motu ꝓprio. de ꝑben. in. vj. ⁊ Rota in antiqs cōclu.
lxv. ⁊ in nouis i ti. de ꝑben. cōclu. vj. do. Car. ꝯſi. cxviij. incip. Caſus
talis eſt agitat. de do. Abb. i. c. ad aures. de reſcri. Io. de lig. ⁊ Do
3 mi. in. c. ſi ꝓpter. de reſcrip. in. vj. cū multis ſimilib⁹. † Ex qbus pa
tet ꝙ clauſula motus ꝓprij tollit vitiū ſubreptionis niſi reſpiciat
preiudiciū tertij talis cōceſſio q̄ non cenſet princeps velle tertio
ꝑiudicare. vt in. c. ex parte. de officio delega. ⁊ ꝑ Io. an. in. c. ſi tibi
abſenti. de prebē. in ſexto ⁊ in. c. q̄uis. de reſcript. e. lib. l. ij. §. ſi qs a
principe. ff. ne qd in loco publi. cū multis ſimi. ¶ Sed ad ꝑmiſſa
reſpōdeo ꝙ vitiū ſubreptionis tollit ꝓpter clauſulā motu ꝓprio
vt ꝓbatū eſt. ⁊ dū dicit nō ampliat cōtra mentē cōcedētis q̄ nō eſt
velle tertio ꝑiudicare. Rñdeo ꝙ hoc tollit in caſu nr̃o q̄ vtiq; ſi
narratū fuiſſet pōtifici de iure dñi Cardi. cui reſeruat⁹ fuerat re
greſſus idē feciſſet. Quis enim nō videt ꝙ Cardi. cōſentiente idē
feciſſet cōferēdo in perſonā nepotis in quā talē abbatiā gratis cō
tulit ad hoc tex. optimus cū gl. in. l. ſi ſeruus cōmunis. ff. de dona.
inter virū ⁊ vxo. vnde tū rōne cōiuncti nepotis tū ratione conſen
ſus domini Cardi. cui preiudicabat ſi papa etiā ſciuiſſet idē veri
ſimiliter feciſſet q̄ volēti nulla fit iniuria. l. j. §. vſq; adeo ⁊. l. non
ſolū. §. j. ff. de iniur. igit nō debet collatio irritari ex defectu mētis
pōtificis: nā qñ impetrans tacet aliquid ꝑ ignorātiā tñ gratia te
net ſi ꝑinceps ēt fuiſſet alīs cōceſſur⁹ ſi id fuiſſet expſſum do. Abb.
i. c. ſup literis. de reſcri. arg. in. c. gratia. de reſcri. i. vj. vbi hoc opti
me ꝓbat. Etiā lꝫ nominata de facili ⁊ hoc qñ taciturnitas cauſat

ab ignorantia

ab ignorãtia alias ſi nõ ex ignorãtia fuiſſet ita de facili cõceſſurꝰ
gratia nõ ꝓcederet.vt ĩ.c.poſtulaſti cũ ibi notatis extra de reſcri.
¶ Põt ergo ſe tueri duplici clypeo: aduerſus vitiũ ſubreptiõis
clypeo clauſule motu ꝓprio. Aduerſus aũt pſumptã mẽtẽ põtifi
cis ꝙ idẽ fuiſſet cõceſſurꝰ cõſentiẽte do.Cardi. ſi ſciuiſſet talẽ re-
4 greſſum.† nã pontifices de facili conferunt beneficia nepotibus et
cõiunctis.⁊ ſic attento cõi ⁊ ſolito ſtilo põtificũ iudicandũ eſt ꝙ
fuiſſet ẽt cõceſſurus ad hoc ꝙ no. Lap.alleg.lxxix. incip. Duo p-
lati.in.iiij.col. Ex qbus etiã patet rñſio ad ea q̃ dicũt Inno.⁊ do.
Abb.in.c.cũ olim.de re iudi.dũ volũt ꝙ qñ impetratio per ſubre
ptionẽ eſt nulla iuxta.c.poſtulaſti. de reſcrip.⁊. c.ſi eo tpe eo.tit.li.
vj.nõ validatur cõſenſu aduerſarij interueniẽte qꝛ validitas non
depẽdet a facto ptis:ſ; a ſupiore vt ibi dicit do.Abb. Oñi vitiu;
ſubreptiõis tollit pp clauſulã motu ꝓprio ⁊ ſupra latiꝰ eſt dictũ.
¶ Et illud ꝙ dicta clauſula motu ꝓprio nõ operat in pͥudiciu;
iuris ia; qſiti alteri.vt per Jo.an.in.c.ſi motu ꝓprio ⁊ ſupra dixi
procedit qñ tolleret ius queſitũ nõ cõſentiente illo cui eſt ius que
ſitũ.ſ; qñ tollit illo cõſentiẽte nulla fit ſibi iniuria.⁊ ſic nõ infert
preiudiciũ volẽti.d.l.j.§.vſq; adeo.vñ tale preiudiciũ ⁊ius non eſt
in cõſideratione ꝙ pt; qꝛ iura q̃ loquunt de iniuriã paſſis vel fur
tũ nõ habent locũ qñ fit iniuria volẽti remiſſibilis per partem vt
per Bar.in.d.§.vſq; adeo.⁊ qñ furtũ fit volẽti.l.inter oẽs.§.recte.
ff.de fur. ¶ Ad hoc ẽt:nã videmus ꝙ l; ſtatuto nõ poſſit mihi p-
iudicari ſine cã ꝯtra ius naturale tamẽ per ſtatutũ preiudicatur
cõtra ius naturale illi q facit de ſtatuẽtibus qui potuit ſibi ſine cã
preiudicare ſm Jo.an.⁊ Do.in.c.ſi.de immuni.eccle.lib.vj.vñ fa-
ctũ pͥncipis ſibi nõ pͥudicat ſed cõſenſus illius cui fit preiudiciũ
ſi ergo ſtatuens ſtatuendo cenſet ſtatuto cõſentire ⁊ tale ſtatutu;
ſibi preiudicat ꝙ alias ſibi nõ preiudicaret ita in caſu nr̃o:ex quo
dominus Cardinalis exiſtẽs in collegio dedit votũ tali collatio-
ni cẽſetur iuri ſuo preiudicaſſe. ¶ Videmus quod licet factũ col
legij ⁊ a maiori parte nõ preiudicet iuri alicuius ſingularis per-
ſone tamẽ ſi talis perſona cõſentit tacite vel expreſſe ſibi preiudi-
cat ſm Ange.ꝯſi.mihi.cclxx.incip. Viſis ⁊ examinatis.allegat gl.
in.l.ij.in verbo. S; in his.C.q̃ ſit longa cõſue.⁊ Inn.in rub.de cõ
ſue.dicentẽ ꝙ vbi cõſuetudo derogat iuri ſingulariũ perſonaru;
oportet illorũ tacitũ vel expreſſum conſenſum interuenire. ¶ Sed
magis ꝓprie ĩ materia nr̃a ⁊ in fortioribꝰ terminis dicit Archi.
poſt Tancredũ in.c.ſi ſeruus.liiij.di.ꝙ ſi ordinariꝰ pͥſente aliquo
electo ad aliquã dignitatẽ ⁊ tacente cõferat beneficiũ ꝙ ad ipſu;
ſpectabat ante electionẽ intelligit iuri ſuo ꝙ habebat in tali be-
neficio renũciare adeo ꝙ nõ poteſt ad illud redire ⁊ licet contra-
rium teneat Jo.an.in reg.is qui tacet in mercuria. tñ ſm Jo. de
imo.ĩ.c.ex ore.de his q̃ fiũt a maio.parte capituli.ꝓ prima opi. fa
cit qꝛ vbi agit de pͥudicio iuris realis tacẽtis ſi eius cõtradictio
impedire põt preſumit cõſenſus ineſſe iuxta no. per gloſ.⁊ doc.in
l.gaius.ff.de pig.act.⁊ in.c.nonne extra de preſump. ⁊ per Bar.in
l.que dotis.ff.ſoluto matrimo. Sed ille de cuius pͥudicio ageba-
tur poterat impedire igitur ⁊c. ¶ Sed hoc habet difficultatem
tũ ꝓpter autoritatẽ Jo.an.tum etiam qꝛ dño Cardinali videt cõ
petere ius ad rem vt ſtatim dicet cui ex pñtia ⁊ taciturnitate nõ
preiudicatur.l.filiuſfamilias.§.inuitus.ff.de procura.⁊ Bar.in.l.
que dotis.ff.ſolu.mat.⁊ per Ino.in.d.c.ex ore. Tamẽ in caſu nr̃o
nõ fuit ſola preſentia cũ taciturnitate ſed cõſenſus in dãdo votũ
per qd̃ cenſet actui cõſentire vt ſupra dixi allegando Jo. an.in.c.
ſi.de immuni.eccle.⁊ Ang.in.d.cõſi.cclxx. ¶ Ad hoc notat Bar.
in.l.quo enim.ff.re; ratã habe.⁊ in puncto cõſenſus dñi Cardi.ex
5 preſſe preſupponit.† Vbi autẽ preſupponitur cõſenſus ſiue quis
cõſentiat collationi beneficij in quo habet ius ad rẽ ſiue ius in re
ſibi pͥudicat ⁊v; collatio alteri facta. Primũ probat tex.clare in
d.c.ſi tibi abſenti.de prebẽ.lib.vj. Scdm̃ tenet Fede. de ſenis cõſil.
lxij.incip. Verius videt in.iij.col.⁊ in ſuo tractatu permutatiõis
beneficiorũ.q.xxvij.⁊ Domi.de rota in nouis in tit.de rerũ pmu.
conclu.vj.⁊ tenẽt Jo.an.⁊ alij in.d.c.ex ore.de his que fiũt a maio.
par.capi.ad hoc tex.cũ ibi no.in.c.beneficiũ.de regularibꝰ.lib.vj.
faciũt plene no.in.l.mater.C.de rei vẽdi. ¶ Sed adhuc videntur
remanere due difficultates quarũ prima eſt ꝙ ideo dominꝰ Car.
cenſet renunciaſſe qꝛ preſens conſenſit. Sed hoc põt procedere qñ
dominus Card.ſtatuiſſet ſibi tale ius cõpetere alias ſi ignoraſſet
nõ induceret renunciatio.l.mater.ff.de inoffi.teſta.⁊ nihil tam cõ
trariũ cõſenſui q̃ error.l.ſi per errorẽ.ff.de iuriſ.om.iudi. In caſu
autem noſtro videt preſumenda ignorantia tum rõne longi tem-
poris annorũ pene.x.ex quo lapſu preſumit obliuio.l.peregre.cu;
ibi no.ff.de acqui.poſ.⁊ per glo.in.l.j.C.de ſeruis fugi.tum etiã ra
tione multiplicitatis negociorum que per dominos Card.expli-
cant iuxta no.per bar.in.l.ꝙ iuſſit.in fi.ff.de re iudi.⁊ p do.Abb.
in.c.cũ olim.eo.tit. Sed ad predicta reſpõdetur ⁊ ad primum qd̃
ex quo ipſe interfuit negocio preſumit ſcientia ſecundũ gl.⁊ bar.
in.l.ſi tutor.C.de pericu.tuto.⁊ ipſemet do.Card.fatet in ſuis po-
ſitionibus quas cenſet fateri vt per Barto.in.l.poſt legatu;.ff.de
his qui.vt indig. Quinimo dicit exponitur ꝙ ſcit de preſenti ⁊ ꝙ
ſciuit reſeruationẽ regreſſus ⁊ ſic in preteritũ vnde ſi ſciuit nõ po
teſt ignorantia; allegare. ¶ Preterea primũ ꝓcedit qñ eſt factũ
valde antiquũ vt dicit Bar.in.l.ſi qs deleganerit.ff.de noua.⁊ in
l.ſi res obligata.ff.eo.ti. S; in caſu noſtro nõ erãt lapſi.x.anni tem
pore vltime collationis igit preſumit ignorãtia. ¶ Preterea ta-
lis ignorantia preſumitur ex tali tẽpore in damnis vitandis alias
ſecus.l.qui fundũ.iuxta principiũ.⁊ ibi gl.⁊ Bar. ff.de vſuca.pro
emp. Sed do.Card.tractat de lucro querẽdo:igitur nõ preſumit
ignorãtia. Ad ſcdm̃ de multiplicitate negociorũ dicit ꝙ illud ꝓ-
cedit vbi eſſet factũ notabile ꝓut fuit reſignatio notabilis abba-
tie cũ tali notabili clauſula regreſſus qꝛ in iſtis nõ pͥſumit ignorã
tia in facto etiã poſt longũ tẽpus:vt in.c.cũ illorũ.de ſen. excom.p
quã ita dicit do. Ant.in.c.ab excõicato.extra de reſcrip. itẽ ẽt idẽ
dicit do.Abb.in implicito multis negocijs ꝓut limitando dicta
Bar.i.d.l.ꝙ iuſſit.dicit do.Abb.in.d.c. cũ olim ⁊ refert ⁊ ſequit
preceptor meus do. Alex.in.d.l.ꝙ iuſſit.⁊ maxime qꝛ do.Car.non
allegat in preteritũ ignorãtiã ſed ſcientiã. ¶ Poſtremo videbat
fortius obſtare qm̃ videtur ꝙ tunc collatio facta conſentiente eo
cuius eſt beneficiũ valeat quia videt renunciare quãdo ille qui cõ
fert põt renunciationẽ acceptare qꝛ videt illam acceptare alteri
cõferendo alias ſecus vt colligit ex his que no.gl.⁊ doc.in.c. bñfi-
cium.de reg.lib.vj.⁊ Jo.an.in.c.ex ore.extra de his q̃ fiũt a maio.
par.capi.⁊ do. Ant.in.c.admonet.⁊ in. c. ꝙ in dubijs.de renũcia.
¶ Ex quibus infert in propoſito ꝙ niſi acceptata fuerit renũcia
tio cõſentientis nõ operat talis cõſenſus renũciatione; in effectu.
Sed in caſu noſtro nõ põt dici acceptata renũciatio igit ⁊c.rõ qꝛ
ex quo põtifex ignorabat gratiã regreſſus dñi Cardinalis ſeu p-
ſumebatur ignoraſſe iuxta tex.⁊ ibi no. in.c.j.de cõſtitu.lib.vj.nõ
poteſt dici ꝙ renũciationẽ talẽ acceptauerit ex quo ignorauit illã
fieri arg.d.l.ſi p errorẽ.ff.de iuriſ.om.iudi.⁊ in.l.mater. ff.de inof-
fi.teſta. ¶ Sed ad hoc rñdeo ⁊ pro reſponſione dico ꝙ põderan-
da ſunt verba gratie regreſſus:vt ĩ.c.porro.de priuile. dicit eñ in
gratia liceat q; tibi extũc ac etiã cedente vel decedẽte ⁊c. ꝙ verbũ
liceat nõ importat neceſſitatẽ ſ; pmiſſionẽ ⁊ facultatẽ.xlv.diſtin.
qui ſyncera.⁊ eſt caſus ⁊ ibi no.doc.in.l.q̃uis.ff.de pig.actio.⁊ p-
batur in aut.licentia;.C.de epiſ.⁊ cle.⁊ in.l.j.C.de ſac. ſanc. eccle.ſi
ergo regreſſus poſitus erat in ptãte domini Cardi.igitur potuit
illi renuciare ſine autoritate ſuperioris ad hoc etiã tex.in.d.c.ſi ti
bi abſenti. ¶ Confirmat iſta reſpõſio qꝛ verũ eſt ꝙ beneficium va
6 cabat per regreſſum domini Protonotarij de columna † vnde li
cet domino Cardi.daret regreſſus adeo ꝙ poſt acceptationẽ di-
ceretur queſitũ ius in re tamẽ ante acceptationẽ dicet tantũ queſi
tum ius ad rẽ vnde ſecuta acceptatione poterat propria autorita
te redire ſicut in ſimili in.d.c.ſi tibi abſenti vbi ante acceptationẽ
eſt queſitũ ius ad rẽ poſt ius in re ⁊ põt ꝓpria autoritate regredi
ſm Jo.an.⁊ Domi.ibi. Et ĩ ſimili quãdo fit pmutatio beneficio
rũ ⁊ euincitur alteri beneficiũ l; vacauerit renũciatiõe. ſuũ tamẽ
ad illud h; regreſſum ꝓpria autoritate ſm nota.per Jo.an. in.c.
j.de rerũ permu.lib.vj.⁊ per Fede.de ſenis in tractatu permũ.be-
nefi.q.viij. Et per cõſequẽs potuit regreſſui renũciare ſine autori
tate ſuperioris:vt ĩ.d.c.ſi tibi abſenti cũ ibi no. Et tenet Pet.de
anch.⁊ Jo.de imo.in.d.c.ex ore. ¶ Preterea dico ꝙ l; talis renũ
ciatio nõ valeat ſine autoritate ſuperioris in preiudiciũ ſuperio-
ris quominus poſſit talẽ ad beneficiũ renũciatũ reuocare nõ va-
let cõtra ipſum renunciantẽ ad hoc vt de ipſa exigi poſſit in iudi
cio in omnibus ⁊ per oĩa ac ſi renũciatio eſſet legitime facta
ſecundũ do.Cardi.in.d.c.ex ore per illũ tex.cũ glo.ꝙ dicit ſingula
riſſime notandũ ⁊ ſequit Jo.de imo. ¶ Ex quibus cõcludit pͥfa
tum Jo.bap.contra dictum domi.Cardinalem nõ obſtante gra
tia dicti regreſſus. Laus deo. Bartho.ſoci.⁊c.

¶ Summarium.

1 ☞ Pater ſi ſubſtituit filio iſtituto ⁊ ſi deceſſerit ſine filijs nepo
tes poſiti in cõditione ad excluſionẽ ſubſtituti nõ cenſent ex fidei
cõmiſſo vocati ad hereditatem aui ſed tñ abinteſtato.
2 Liberi qñ ſunt poſiti in cõditione in vno capitulo ⁊ in alio priꝰ
vel poſt ſunt expreſſe vocati:in illo capitulo in quo ſunt poſiti in
conditione non dicuntur vocati.
3 Locutio pluralis verificatur ad minus in duobus.
4 Mandatũ ſub pena factũ heredi nõ ſolũ afficit heredẽ ſcriptũ in
teſtamento ſed heredem heredis abinteſtato.
5 Filia ſi renũciat cum iuramento ſucceſſioni paterne dicitur renũ
ciaſſe abinteſtato ⁊ non ex teſtamento.
6 Alienatio non poteſt fieri in preiudicium ſubſtitutorum.
7 Pater aliqñ obliuiſcitur ſuſpſius vt filios diuites relinquat.
8 Filij poſiti ſimpliciter in conditione dicũtur tantum prelati ab-
inteſtato.

¶ Conſilium.cxvj.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpiritꝰ ſanctꝰ illuminet intellectum.

IN cauſa filioꝛum excellentiſſimi iuriſconſulti domini Andree barba. viſo teſtō
henrici ⁊ cōſi. elegāter reddito per inſignē iuriſcōſultū
⁊ fratrē dominū Pet. de canonicis confirmato ab approbatiſſi
mis doctoꝛibꝰ ſatis erat eius ſniām ſola ſubſcriptiōe cōfirmare.
Sed tamē vt difficultates deguſtaſſe videar illas ſubſtātialiter ⁊
breuibꝰ proſequar. Et qꝛ in pꝛimis diſputatio an filij poſiti poſt
mortē patris ab auo in cōditione dicant̄ tacite vocati de qua la
te in. l. lucius. ff. de here. inſti. Eſt late vulgata ⁊ trita adeo ꝙ qui
libet doctoꝛ mediocris ī ſcribēdo pōt fimbꝛias dilatare: itē qꝛ dōcs
1 affirmāt opi. gl. eſſe cōem ꝙ † ſi pater filio īſtituto ſubſtituit ſi de
ceſſerit ſine filijs nepotes poſiti in cōditione ad excluſionē ſubſti
tuti nō cēſent̄ ex fideicōmiſſo vocati ad hereditatē aui ſed tantū
abinteſtato ꝑut latiſſime vltra alios ꝓſequitur preceptoꝛ meus
domi. Alex. de imo. in ſuo cōſi. clxxxv. in. ij. vol. adducēdo multas
autoꝛitates quas adducit precedēs cōſultoꝛ quare cū iſta ſit cōis
opi. a qua in cōſulēdo ⁊ iudicando nō eſt recedēdū iuxta no. in. l.
fi. C. de pena iudi. qui male iudi. ⁊ in. c. ne innitaris. extra de cōſti
tu. ⁊ cū cōi opi. ſit autoꝛitas gl. a qua in dubijs nō eſt recedēdū: vt
dicit Ja. bu. in. l. j. C. qui ꝓ ſua iuriſ. qm̄ autoꝛitas glo. ceteras an
tecellit vt dicit Bal. in. l. cū hereditas. C. depoſiti. foꝛtius ergo qn̄
cū glo. eſt cōis opi. optimis iuribꝰ ⁊ rōnibꝰ cōpꝛobata. Sed quo
niaʒ fideicōmiſſa aliqn̄ ex veriſimili ⁊ cōiecturata mēte defuncti
inducunt̄ iuxta no. in. l. cū pꝛoponebat̄. de leg. ij. aliqn̄ doctoꝛes ex
mēte defuncti cōſulunt ꝙ dicti nepotes cenſeātur vocati qn̄ talis
mens ⁊ volūtas colligit̄ ex diſpoſitis in teſtamento alias nō ſuffi
cit dicere ꝙ talis fuit mens ⁊c. vt in. l. quidē cuʒ filiū. ff. de heredi.
inſtitu. ⁊ tradit bal. in. l. vnica. C. de his ꝗ ante aper. tab. in illa. q.
an fideicōmiſſum cōditionale trāſmittat̄ ad heredes. Videnduʒ
eſt ergo in caſu nr̄o an militent alique cōiecture ꝓpter quas dice
re debeamus nepotes Herici teſtatoꝛis ⁊ ſic filios Joānis fuiſſe
vocatos ⁊ audio aliquas cōiecturas in ꝯtͥuʒ adduci ꝓpter quas
quidē ꝯſuluerūt filios Joānis eſſe vocatos tacite. ¶ Pꝛima ad
ducit̄ ꝗ colligit̄ ex pꝛelegato vſuſfructꝰ facto vxoꝛi certarū petia
rum terre cui poſt mortē in ꝓpꝛietate ⁊ vſufructu ſubſtituit Joā
nē filiū ⁊ ipſo nō exiſtēte Joānis filios ⁊ ipſo Joāne deficiēte abſqʒ
filijs ſubſtituit Vrſatū filiū legitimatū ⁊ eius filios. Ex quibꝰ ṽ
bis vr̄ colligi duplex ꝯiectura. Pꝛia qꝛ ſicut vocauit filios Joan
nis in ꝑlegato ita videt̄ vocaſſe in fideicōmiſſo vniuerſali in quo
ſunt poſiti in cōditione quoniā vnū capitulū teſtamēti per aliud
declarat̄. l. qui filiabus. in pꝛin. ⁊. l. ſi ſeruus pluriuʒ. §. fi. ff. de lega.
j. Scōa qꝛ deficiente Joanne ſine filijs vocat Vrſatum. vnde filij
Joannis ſunt poſiti in cōditione ⁊ tamē ſunt vocati expꝛeſſe ⁊ ſic
videt̄ colligi ꝙ teſtatoꝛ ponēdo in cōditione videt̄ velle vocare qꝛ
ſequentia per pꝛecedētia declarant̄. l. heredes palā. §. ſed ⁊ ſi notā.
ff. de teſta. l. titia cū teſtō. §. lucius. ff. de leg. ij. facit. l. vtruʒ. ff. de pe
ti. here. vnde cōcludūt ꝙ in vniuerſali fideicōmiſſo filijs heredi
bus extantibus cenſent̄ vocati ex tacita mēte ex qua ꝓcedit arg. a
contrario ſenſu. l. apud antiquos. C. de furtis. ¶ Sʒ ad iſtā conie
cturā optime rn̄det dominus conſultoꝛ ꝙ imo ex dicto capitulo
pꝛelegati colligit̄ cōiectura in cōtrariū ꝙ ex quo voluit in eo nō
ſolū vocare Joannē ſed etiā filios Joānis hoc expꝛeſſit vn̄ ſi hoc
idē voluiſſet in vniuerſali fideicōmiſſo vtiqʒ expꝛeſſiſſet ꝙ cuʒ nō
fecerit noluiſſe cēſet̄. l. cū pretoꝛ. ff. de iudi. c. nōne. extra de ꝓſump.
⁊ in. c. ad audiētiā. extra de deci. ⁊ ita in ſimili dicūt cōcludere do.
Jo. de ana. in ſuo cōſi. xxij. ¶ Addo etiā aliā rn̄ſionē. naʒ in dicto
pꝛelegato vocat filios Joānis pꝛemoꝛtuo Joāne ante mortē ma
tris ſed ipſo Joanne ſuperexiſtēte ponit filios Joānis tantū in
conditione nec vocat eos ⁊ ſic Joānes nō cenſetur rogatus reſti
tuere filijs ſuis. Et rō fuit qꝛ Joāne ꝑmoꝛtuo potuit defunctus
cogitare fideicōmiſſum ꝯditionale nō trāſmitti ad heredes: ideo
vocauit filios eo pꝛedefuncto iuxta no. per gl. in. l. vnica. C. de his
qui ante aper. tab. Sed Joāne ſuperexiſtēte ſatis fuit poſtea pone
re filios in cōditione ad excluſionē ſubſtitutoꝛū. nos aūt ſumꝰ in
hoc ſcōo caſu in quo ſicut in pꝛelegato filij Joānis poſt moꝛtem
Joānis nō ſunt Joāni ſubſtituti ſed tātū poſiti in cōditione iu
xta gl. in. d. l. lucius. pari ratiōe idē dicēdū in fideicōmiſſo vniuer
ſali. quod etiaʒ oſtendit̄ nā Joāne moꝛtuo ſine filijs in pꝛelegato
vocat Vrſatum ⁊ eius filios ⁊ ſic nō vocat filios Vrſati ꝑmoꝛtuo
Vrſato ſed ſimpliciter ſicut vocauit filios Joānis ꝑmoꝛtuo Joā
ne: ex quo datur intelligi ꝙ voluit filios Joannis tantuʒ vocare
Joāne pꝛemoꝛtuo: ſed eo ſuperuiuente ponere tātū in cōditiōe ſe
cus in filijs Vrſati qꝛ cenſet̄ vocaſſe oꝛdine ſucceſſiuo poſt mortē
Vrſati ⁊ ipſo etiā ꝑmoꝛtuo iuxta no. ꝑ Bar. ⁊ Pau. de ca. Raph. ⁊
alios ī. l. gallus. §. qdā recte. ff. de lib. ⁊ poſth. Et rō aſſignari pōt
qꝛ filiū oībꝰ ꝑdilexit vt ꝑtʒ qꝛ vniuerſalr̄ īſtituit. facit. l. publiꝰ. ff.
de cōdi. inde. Et qꝛ cogitauit ꝙ ex voto veriſimilr̄ īſtitueret nepo
tes iuxta. l. ſcripto. ff. vn̄ libe. ideo tm̄ poſuit nepotes ī cōditiōe co
gitās ꝙ bn̄ meritos filios nō excluderet vt dixit Jo. de imo. i. d. l.
lucius. ⁊ nolens male meritos nō poſſe excludere ſcđm no. in aut.
vt cū de app. cog. §. cauſas. nolens etiā filio diſpoſitiones impedire
quominꝰ poſſet de dictis bonis diſponere ſi cū filijs decederet qꝛ
iniquū eſt liberis hominibus impedire rerū ſuarū alienatiōnē di
xit tex. in. l. nō vſqʒ adeo. ff. ſi qs a parē. fue. manu. Ex quibus ſub
lata eſt pꝛecōiectura que potiꝰ vr̄ oppoſitū ꝓbare ⁊ dicere ꝙ filij
Joānis a cōtrario ſenſu ſunt vocati poſiti in cōditiōe eſt ſomniū
qꝛ cōtrariꝰ ſenſus eſt ꝙ ſi Joānes deceſſerit cū filijs nō ſubſtituo:
nō aūt eſt filios ſubſtituo vn̄ nec directo nec a cōtrario ſenſu ſunt
vocati nec ex dicto pꝛelegato ſufficiēs cōiectura elicit̄ pꝛo fideicō
2 miſſo. ſed potius in ꝯtrariū vt ſupꝛa ꝓbatū eſt. † Et in terminis
quādo liberi ſunt poſiti cōditiōe in vno capitulo ⁊ in alio pꝛius
vel poſt ſunt expꝛſſe vocati qō ī illo capitulo in quo ſunt poſiti tā
tū in cōditione nō dicant̄ vocati ꝯſulit do. Alex. in. d. cōſi. clxxxv.
in. ij. vol. vbi pꝛimo vocauit filiū ⁊ omnes liberos inſtituēdo ⁊ ta
men vult qō ponēdo eos in cōditione ſubſtituēdo nō dicant̄ voca
ti. idē cōſuluit in cōſi. xxiiij. ⁊ in conſi. xxij. in. iij. vol. ¶ Scōo loco
adducit̄ ꝑlegatū factū Joanni filio inſtituto de certis petijs ter
rarū in cōmunione pꝛo indiuiſo cū Bartolino conſanguineo in
quo facta eſt ſubſtitutio ꝙ quādocūqʒ Joānes decederet abinte
ſtato nō relictis filijs voluit dicta bona ꝑuenire ad Vrſatuʒ eius
filiū legitimatū. igit̄ filijs extantibꝰ a cōtrario voluit ad illos per
uenire. ¶ Mirū eſt ꝙ hoc alleget̄ qꝛ eſt pūctualiter ꝯtra gl. in. d.
l. lucius. ⁊ ſi qua cōiectura colligi pōt eſt in contrariū qm̄ teſtatoꝛ
voluit ꝙ ita demuʒ ſubſtitutus admitteret̄ ſi decederet inteſtatꝰ
igit̄ cōſtat ex hoc capitulo ꝙ in dictis bonis noluit auferre pote
ſtatem teſtādi. igit̄ dicamus ꝙ in fideicōmiſſo vniuerſali noluit
auferre ad minus exiſtētibus filijs poſitis in cōditione: nā vnū ca
pitulum per aliud declarat̄. d. l. qui filiabus cū ſimi. Vn̄ vel nulla
coniectura ſumi pōt vel in cōtrarium ex quo apparet ꝙ reſpectu
dictoꝛū bonoꝛū voluit aliter diſponere ꝙ̄ de vniuerſali ſubſtitu
tione tū qꝛ fit ſubſtō tm̄ qn̄ decederet abinteſtato etiā nō ſtātibꝰ li
beris tū qꝛ poſiti ſunt filij ſimpliciter in cōditiōe. ⁊ ſic includunt̄
etiā femine vt tradit̄ in. l. j. C. de cōdi. inſertis. in vniuerſali ſubſtō
ne ponunt̄ in cōditione filij tm̄ maſculi. ⁊ ſic ex tali capitulo non
pōt ſumi ꝯiectura. Et ſi qua pōt colligit̄ ꝙ teſtatoꝛ habuit reſpe
ctū non pꝛiuare filiū ꝑtāte teſtādi de dictis bonis ꝙ facit ad vni
uerſale fideicōmiſſum qꝛ ſi filij eſſent vocati eſſet pꝛiuatꝰ ꝑter legi
timā ⁊ trebellianicā. Sʒ vt dixi ſumus in terminis gl. ī. d. l. lucius.
¶ Tertio loco vident̄ obſtare duo que colligūtur ex alio capitu
lo cuiuſdā legati in quo teſtatoꝛ diſpoſuit ꝙ Bartol. poſſit ſtare
in domo teſtatoꝛis cū dicto Jo. ⁊ ꝙ habeat victū a dicto Jo. ⁊ ab
alijs ſuis heredibus ipſo Bartolino exiſtente in cōione dictaruʒ
terrarū cū Jo. ⁊ cū alijs ſuis heredibꝰ vn̄ pōderanda vident̄ duo.
¶ Pꝛimū cū ī numero plurali loquit̄ nō ſolū de Jo. ſʒ etiā de alijs
3 ſuis heredibꝰ. † pluralis aūt locutio ad minus verificat̄ ī duobꝰ vt
in regula pluralis locutio cū materia de regu. iur. in. vj. ⁊ Bar. in
pꝛin. q. in. l. fi. ad treb. ⁊ ſic nō refert ſe ſolū ad Jo. ⁊ cū dicat repli
cādo his ⁊ alijs ſuis heredibꝰ vident̄ verba intelligēda. ſ. ex teſtō
ꝓpter dictionē alijs que implicat ſimilem expꝛeſſis. l. fi. §. cui dul
cia. ff. de vino triti. ⁊ oleo leg. ⁊ ſic cū Jo. ſic heres ex teſtō replica
re vr̄ de alijs heredibꝰ ex teſtō ⁊ ſic innuit ꝙ filij Joānis ꝗ tenent̄
ſint heredes ex teſtō ⁊ ſic ſint iure fideicōmiſſi ad hereditatē teſta
toꝛis vocati. ¶ Scđm videt̄ ponderādū ꝙ ad hoc vt filij Jo. te
neantur ad victū ⁊ veſtitum relictū Bartolino eſt neceſſe qō ſint
vocati qꝛ ſunt grauati alias nō videntur potuiſſe grauari per re
gulam. l. ab eo. C. de fideicō. igit̄ dicamus ꝙ fuerint fideicōmiſſo
honoꝛati vn̄ dici ſolet ꝙ licet qn̄ filij ſunt ſimpliciter poſiti in con
ditione nō dicant̄ vocati tamē qn̄ etiā hoc cōcurrit ꝙ ſint graua
ti tūc vt grauamē valeat his duobꝰ cōcurrentibus cenſentur ho
noꝛati ſm̄ Bar. in. l. cēturio. ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊ tenēt Pau. de ca.
⁊ ſequunt̄ Mod. peruſini in. d. l. ab eo: ⁊ ita ſepe cōſultū vidi ⁊ cō
ſului ꝑut latius dico in. l. cū filio in pꝛimo no. ff. de lega. j. ¶ Licet
iſta videant̄ ſatis coloꝛata tn̄ habent obſtare. Et ad pꝛimum di
co ꝙ verbū heredibus includit filios Joan. heredes abinteſtato
Joan. nā heres heredis pꝛimi teſtōꝛis eſt heres. l. fin. C. de here. in
ſti. ⁊ ibi bar. ⁊ alij. ⁊ in. l. paterfami. ⁊ ibi bar. ff. eo. ti. ⁊ ideo Bar.
4 in cōſi. qō incipit. Andreas Martini. dicit † ꝙ mandatuʒ ſub pe
na factū heredi non ſolum afficit heredem ſcriptū in teſtō ſed he
redē heredis abinteſtato quod conſiliū refert ⁊ foꝛmaliter ſequit̄
do. Alex. in. d. l. fi. ¶ Cōfirmat̄ iſta rn̄ſio: nā cū dr̄ a Jo. ⁊ ab alijs
ſuis heredibꝰ nō pōt ſimilia includere qꝛ nō ſunt alij heredes ni
ſi filij Jo. ⁊ ſubſtituti. vn̄ nō pōt includere ſimilia reſpectu filioꝛū
Jo. heredū abinteſtato eſt diſſimilitudo de qua eſt reſpectu etiaʒ
alioꝛū ſubſtitutoꝛū per fideicōmiſſum: eſt etiaʒ diſſimilitudo qꝛ
nō dicuntur pꝛopꝛie heredes. l. poſtulante. §. j. ff. ad treb. in verbo
loco heredis iuncta. l. mercis. ff. de ver. ſigni. ⁊ eſt tex. in. l. qui here
di. §. cum hereditas. ff. de conditio. ⁊ demō. ⁊ no. Joan. de imo. in
l. qui liberis. §. hec verba. ff. de vulg. ⁊ pupil. que diſſimilitudo eſt
maioꝛ qꝛ heres heredis etiam in materia penali dicitur pꝛimi te
ſtatoꝛis

ſtatoris heres vt tradit̃ in.d.l.fi. Non eſt ergo mirum ſi includantur filij Jo. licet ſint heredes abinteſtato. ¶ Ad ſecundū dico qđ illud nō meruit allegari qꝛ error eſt dicere ꝙ heres heredis indefinite nō exprimēdo nomē propriū ꝓut in caſu nr̄o nō pōt grauari; ꝗm̄ hoc eſt contra caſum clarū ⁊ ibi oēs in.l.ſi fuerit.⁊ in.l.ſed ⁊ ſi ſic.ff.de leg.iij. vbi ptꝫ ꝙ heres heredis pōt grauari lꝫ nō poſſit grauari titius heres heredis ꝙ ēt late dico i.d.l.cū filio in primo no. Et ideo dicimus ꝙ ſi teſtator ꝓhibet alienationē heredibus ſuis nō exprimēdo nomina ſed ſimpliciter cēſent̃ ēt ꝓhibiti heredum heredes ſcđm bar.in.l.lucius.ff.de leg.iij. ⁊ Joā.de imo.in.l.filiuſfami.§.diui.ff.de leg.j.⁊ ſic dictum fundamētum nihil valet. ¶ Quarto fit magnū fundamētū per partē aduerſaꝫ in alijs ſubſtitutionibus factis poſt ſubſtōnē factaꝫ Joanni quas nō repeto qꝛ in teſtamēto videri poſſunt. Ex quibꝰ colligūt plura in argumētū ꝙ dicti filij Joānis cenſeant̃ vocati: primū ꝙ teſtator videt̃ voluiſſe bona in familia ⁊ agnatione conſeruari hoc colligunt qꝛ alij de agnatiōe fuerūt ſubſtituti Joāni decedēti ſine filijs maſculis filie femine teſtatoris nō fuerūt vocate nec ēt inſtitute ꝓpter ꝙ videt̃ voluiſſe in agnatiōe cōſeruari ⁊ hoc per pulchre demōſtrat Pau.de ca.in ſuo cōſi.lxxix. Itē ēt ex alio qꝛ ſemꝑ apponit in cōditionibus ſubſtituto filios maſculos vn̄ cōſiderādo ſemper maſculinitatē videtur cōſideraſſe cōſeruationē agnatiōis que ꝑ maſculos ⁊ nō per feminas cōſeruat̃ ſm̄ Jo.an.poſt Richar.malū.i tit.de teſta.in addi.ſpec.in rubri. Faciūt no.per Joā.an. referēdo diſputationē Jac.de are.in addi.Specul.in rubri.extra de ſucceſ. abinteſta. Si ergo voluit cōſeruare agnationē cenſenduꝫ eſt ꝙ filios vocauerit ꝓpter qđ aufert̃ poteſtas Joanni ne poſſit de bonis vltra legitimā ⁊ trebellianicā diſponere iuxta.l.fi.§.ſin autem.C.cōmunia de le. alias potuiſſet alienare ⁊ diſponere ⁊ filiꝰ heres abinteſtato nō potuiſſet cōtrauenire iuxta not.in.d.l.lucius.⁊ in l.filiuſfamilias.§.diui.de leg.j. Et ſic bona nō ꝯſeruarent̃ in alienatione ſicut ſi fuiſſent vocati. qꝛ poſſunt filij repudiare hr̄ditatē patris petere fideicōmiſſum ⁊ reuocare alienata vt declarāt doc. in.d.l.lucius. ¶ Scđm colligūt ex eo nā filij Joānis ſunt predilecti alijs ſubſtitutis tū qꝛ poſiti in cōditione ad excluſionē aliorū ſubſtitutorum vt probat̃ in.d.l.lucius in fi. tum quia ſunt de deſcendentibus: vt in.l.cū acutiſſimi.C.de fideicō. Sꝫ in dictis ſubſtitutionibꝰ nō ſolū ſunt vocati aliqui de agnatione. Sed etiam eorū filij qꝛ erant minus dilecti. igit̃ magis cenſeant̃ inuitati filij Joānis tāq̄ magis dilecti.arg.l.cū ita.§.in fideicōmiſſo.ff.de leg.ij. facit in aut.multo magis.C.de ſac.ſan.eccle. ¶ Tertiū colligūt nam ſi Joannes mortuus fuiſſet ſine filijs maſculis nō potuiſſet vltra legitimā ⁊ trebellianicā alienare in preiudiciū aliorū ſubſtitutorū minus dilectorū q̄ filij Joānis ſed ſi dicamus filios Joānis nō eſſe vocatos poterit Joānes etiā alienaſſe legitimā ⁊ trebellianicā in preiudiciū dictorū filiorū magis dilectorū qđ vr̄ abſurdū. igit̃ ad hoc euitandū dicamus ipſos eſſe vocatos arg.l.nā abſurdū.ff.de ope.lib.⁊ in.l.ij.C.de cōdi.inſer. cū ſi. ¶ Ex quibus videt̃ colligi ⁊ quartū ꝙ ſi teſtator fuiſſet de hoc interrogatus reſpondiſſet ꝙ eſſet vocati tū vt cōſeruarent̃ bona in agnatione tū vt nō videatur filios aliorū minus dilectos vocaſſe ⁊ nō nepotes magis dilectos ⁊ ne videatur habuiſſe ampliorē ꝑtātē alienandi in preiudiciū nepotū q̄ aliorū. igit̃ dicamus ex cōiecturata mēte ipſos vocatos arg.l.titius.§.lucius.⁊ ibi per bart.ff.de lib.⁊ poſthu.⁊.l.tale pactū.§.fi.ff.de pac. nā fit extētio fideicōmiſſi ad aliuꝫ caſum ex idētitate rōnis.l.ſi mater.C.de inſtit.⁊ ſubſti.ſub condi. fac.⁊ in.l.q̄uis.⁊ ibi gl.⁊ Bal.C.de fideicō. Et iſta in effectu multū verboſe deducunt̃ in quodam conſilio partis aduerſe. ¶ Que oīno nō habēt aliquo modo obſtare recte cōſiderata in caſu nr̄o ⁊ ad primum dico ꝙ videt̃ voluiſſe bona cōſeruari in agnatione qn̄ Joānes decederet ſine filijs maſculis quo caſu excluſis filiabꝰ ēt per prius vocauit alios de familia. ſed quādo Joannes decederet cū filijs maſculis nō apparet ꝙ voluerit bona in familia conſeruari ex quo tūc expirāt omnes alie ſubſtōnes que ſunt facte caſu quo Joānes ſine filijs maſculis decederet vt eſt caſus in.l.ex facto.§.pen.ff.ad trebel.⁊ ſic ceſſant ſuſtitutiones per quas videtur voluiſſe bona in familia ꝯſeruari. vn̄ ratio iſta nō fuit a teſtatore cōſiderata in caſu ſuperexiſtētiū filiorū maſculorū ex dicto Joā. Preterea mortuo Jo. cū filijs: ego nō reperio ꝙ filijs Joā. ſit facta aliqua ſubſtitutio ⁊ per cōſequens dicti filij pn̄t in quēcunqꝫ volunt ⁊ inter viuos alienare: ⁊ de his in vltima voluntate diſponere.l.in re mādata.C.māda.l.nemo exterus.C.de iudeis. Si ergo hoc caſu euenięte.ſ.mortis Joannis cū filijs filij habeant liberas habenas quos teſtator nō cognouit ⁊ minus dilexit arg.l. qui filiabus.in ꝓn.ff.de lega.j.⁊ qꝛ inſtitutus Jo. igit̃ magis dilectus.l.publias.ff.de cōdi.⁊ demon. quāto magis dicto caſu euenięte cenſendū eſt ꝙ voluerit Joā. habere liberas habeas in alienando ⁊ diſponēdo: ⁊ ſic ratio retorquet̃ in ꝯtrariū. preterea ponēdo filios maſculos tantū in cōditione ſucceſſores tm̄ abinteſtato ⁊ nō feminas dꝛ cōſiderata rō agnatiōis: videmus in ſimili nā ſtatutū vocat maſculos excluſis feminis dꝛ factū ratione cōſeruande agnationis vt per Bal. late in.l.maximū vitium.C.de lib.prete. ⁊ tamē nō dicit̃ maſculos preferre excluſis feminis niſi abinteſtato. alias ſtatutū impediret liberā teſtificationē. qđ facere nō poteſt vt per Bal.in.l.ij.in.iij.colū.C.que ſit longa cōſuetudo cū alijs allegatis per do.Alex.in.l.ſtipulatio hoc modo concepta.ff.de verbo.obliga.

5 †Videmus etiā ꝙ ſi filia renunciat cū iuramento ſucceſſioni paterne iuxta.c.q̄uis de pac.in.vj. cenſetur renunciaſſe abinteſtato ⁊ nō ex teſtamēto ſm̄ Bar.in.d.l.ſtipulatio hoc modo cū alijs ibi allegatis per do.Alex.⁊ ſic preferēdo filios filiabus abinteſtato dicitur editum ratione conſeruāde agnationis: ita in caſu noſtro preferendo filios maſculos Joānis filiabus feminis licet ab inteſtato dicit̃ cōditio adiecta ratione cōſeruāde agnationis. Sꝫ cōtra hoc poſſet ingenioſe inſtari: ꝙ niſi filij ſint vocati voluntas teſtatoris nō habebit intentū cōtra.l.in cōditionibus.ff.de cōdi.⁊ demon.⁊.§.diſponat.in aut.de nupt. ꝓbatur ſequela qꝛ teſtator voluit filios maſculos Jo. preferre ſuſtitutis ⁊ ſubſtitutos feminis ſꝫ ſi Joannes deceſſiſſet cū filijs maſculis ⁊ feminis certe defecta cōditione ſubſtituti excluderent̃.l.filiuſfamilias.§.cū quis.ff.de lega.j.⁊ ſic abinteſtato maſculi ſimul cū feminis ſuccederēt cōtra intentū teſtatoris. Sed ſi dicamus ꝙ ſint vocati tūc habebit locū voluntas teſtatoris. Pro certo iſta ratio multū concluderet ſi eſſemus in terminis iuris communis. Sed quia ſumus in ciuitate Bononie in qua viget ſtatutū ꝑꝑ qđ filie Joā. debent dotari ⁊ excluduntur ab eius ſucceſſiōe habebit locū intentio teſtatoris: quia filij maſculi ſuccederent abinteſtato ⁊ femine dotabunt̃ ꝓut diſpoſuit teſtator ⁊ diſponit ſtatutū cū quo ſe cōfirmat teſtator prout cenſetur ſe cōfirmare ſemper cū diſpōne ſtatutorum in huiuſmodi fideicōmiſſis ſecundū Bar.⁊ doc.in.l.heredes mei.§.cū ita cū multis concordantijs ibi adductis per do.Alex.⁊ ſic primum motiuum eſt ſublatū. ¶ Secundum vero tollitur faciliter: quoniā Joāne decedente ſine filijs maſculis: quo caſu deuenit̃ ad alias ſubſtōnes in quibus apparet ꝙ teſtator voluit bona in familia ⁊ agnatiōe cōſeruari. Vn̄ poſt mortē Joānis ſine filijs maſculis vocauit Bartolinū ⁊ filios. Iteꝫ Vrſatū ⁊ filios. Item eis mortuis ſine filijs maſculis vocat alios de familia ⁊ eorum filios maſculos q̄ſdā de familia ⁊ eorū filios cenſet̃ vocare eis nō exiſtentibus ſm̄ Paul. de caſtro. Areti.⁊ alios in.d.l. gallus.§.quidā recte.⁊ hoc ex eo qꝛ ſi ſubſtituti ꝓmortui eſſent licet grauati deceſſiſſent ſine filijs maſculis ſubſtō expiraſſet: quia fideicommiſſarius predeceſſiſſet iuxta glo.in.l.j.C.de his qui āň aper.tab.⁊ tex. in.l.vnica.§.ſin autē ſub cōditiōe.C.de cad.tol.⁊ bona nō fuiſſent conſeruata iuxta intentuꝫ teſtatoris: ⁊ ideo hac ratione vocauit ſubſtitutos ⁊ eorū filios. Sed mortuo Joā. cū filijs maſculis non habuit hāc cōſiderationē: cū oēs ſubſtōnes expirent. Cōſiderauit enī teſtator ꝙ filijs maſculis exiſtentibꝰ expirarent ſubſtōnes: ⁊ ꝙ veriſimiliter vt diſſiparet ex voto filijs nō demeritos inſtitueret iuxta.l.ſcripto.vn̄ liber.⁊ voluit ꝙ demeritos excludere poſſet ⁊ ꝙ nō minorē poteſtatē in diſponendo haberet Joā. filius natus ⁊ cognitꝰ q̄ nepotes nati ⁊ nō cogniti. Preterea pōderādū eſt ꝙ filios etiā Vrſati ⁊ Bartolini in grauamine iniūcto eorū parētibus nō vocauit teſtātor qꝛ nō grauauit eos qđ eorū filijs reſtituerēt hereditatē ſed tantū eorū filios maſculos poſuit in cōditiōe: ſed vocādo parentes ad fideicōmiſſum vocat etiaꝫ eos filios. ita etiā cōtingit in Joāne: nā quatenus teſtator illū grauauit: nō grauauit de reſtituendo filijs ſi cū eis decederet: ſed tantū illos poſuit in cōditione. Sed vocando Joannē ad fideicommiſſum vocauit etiā filios.⁊ ſic eſt par cōditio in hoc vt patet in prelegato de quo ſupra. ¶ Ex q̄bus ptꝫ ꝙ ſatis habuit teſtator ꝙ filij grauati maſculi eēnt in ꝯditiōe ⁊ ſic excluderēt ſubſtitutū ⁊ nō curauit ꝙ haberēt iure fideicōmiſſi a patre iuxta.d.l.lucius cū gl. Sed vocādo parētes ad fideicōmiſſum cogitauit ꝙ eis premortuis expiraret ideo vocat ēt filios: q̄ rō nō militat ī grauatis ſi ſine filijs ⁊c. Preterea in pluribus ſubſtōnibus apparet ꝙ qn̄ voluit vocare filios ad fideicommiſſum expreſſe vocauit. igit̃ ſi voluiſſet vocare filios Jo. ad fideicōmiſſum exꝑſſe vocaſſet.d.c.ad audiētiā.de decimis vt dicebat Jo.de ana. itē vt ſupra dixi qn̄ ijdem poſiti in cōditione ſunt in alio capl̄o vocati: nō tn̄ in eo capl̄o in quo ſunt in cōditione cenſent̃ vocati vt ſupra retuli cōſuluiſſe do.Alex. igit̃ fortiꝰ qn̄ alij ⁊ etiā qn̄ alij ꝯſuluit do.Alex.conſil.cviij.in ſecundo volu. do.Benedictus capra ꝯſi.ij.in ſecundo queſito. ¶ Tertiū fundamentū videt̃ coloratum ⁊ eſt ridiculoſum: qꝛ eſt contra glo.cōmuniter approbatā in.d.l.lucius. ſi enī verū eſſet glo.in.d.l.lucius. eēt falſa. Nam tenēdo illam glo. quando filius eſt grauatꝰ a patre de reſtituendo penitus extraneo ſi deceſſerit ſine filijs: tūc filij poſiti in cōditione nō ſunt vocati: ⁊ ſuccedūt abinteſtato: ⁊ tamē eis extātibus poterit pater alienare totū in preiudiciū filiorum vt ibi nota. eis vero nō extātibus in preiudiciū extranei ſubſtituti non poterit alienare vltra legitimam ⁊ trebellianicam iuxta not.in.l.marcellus.§.res que.ff.ad trebel.⁊ ſic plus poterit pater alienare

in preiudiciũ filiorum ꝙ̃ extranei ſubſtituti. Et tamẽ hac cõſide-
ratione nõ obſtante contrarium decidit in.d.l.lucius.⁊ rõ eſt illa
6 †q̃r in preiudiciũ ſubſtitutorum nõ poteſt fieri alienatio. d.§.res
que. Sed in preiudiciũ venientiũ abinteſtato ſic: ⁊ hoc euenit ex
natura ſucceſſionis in conſequentiã: ⁊ ſic nõ eſt in cõſideratiõe vt
in.l.j.in fine.cum ibi not.ff.de auto.tuto. ¶ Ad vltimũ etiam eſt
facilis reſponſio quando illa procedunt vt dixi quãdo ex diſpoſi
tis in teſtamẽto hoc colligitur: ⁊ ita patet ex no.in dictis iurib⁹ ⁊
per Bal.in.d.l.vnica.C.de his qui ante aper.tab.alias ſi hoc non
colligeret ex diſpoſitis nõ ſufficit dicere ita feciſſet vt eſt caſus in
d.l.quidã cũ filium.⁊ ibi no.ff.de here.inſti. Sed in caſu noſtro ex
diſpoſitis nullibi colligit imo aliq̃ñ ↄ̃riũ vt probatũ eſt: igitur
⁊c. Preterea regula eſt ꝙ ſubſtõnes nõ habeãt locũ niſi in caſib⁹
ſpecifice cõprehẽſis in verbis ſubſtõnis: ⁊ põt ſemꝑ dici de hoc nõ
loquit ſubſtõ. ita vult Jo.an.in addi.ſpe.in tit.de teſta.§.j.ver.oc
currit ad ſi.idẽ oldr.conſi.xxj.incipit. Thema tale eſt. Itez ſentit
do.Abb.in cõſi.cxl.incip. Facti contingentia. ⁊ Pau.de caſtro in
conſi.qõ incipit. Viſis atteſtationibus. ¶ Sed adhuc in fine cõſi
lij redditi in fauorẽ filiorum Jo. vt dicant vocati quatuor addu-
cũtur cõiecture. ¶ Prima eſt q̃r teſtator voluit ꝙ ſi Joãnes de-
cederet ſine filijs maſculis ⁊ cũ filiabus filias dotari in quingen-
tis libris ⁊ vltra voluit ꝙ haberẽt.cc.libras. Et ſic talia relicta vo
luit habere locũ nõ remanentibus filijs maſculis. Ipſis ergo ſuꝑ
exiſtẽtibus talia relicta nõ debentur. Sed teſtator illas relinquit
diſpõni patris ⁊ fratrũ. ⁊ nõ ex alio niſi vt filij Joannis haberent
hereditatẽ opulentiorem. qõ poſſet nõ habere effectũ ſi Joannes
potuiſſet oĩa alienare filij nõ vocatis: ſed eis vocatis haberet effe
ctum per not.in.d.l.lucius. ¶ Secũda eſt: q̃r nõ eſt dubiũ vt ex te
ſtamento conſtat: ꝙ teſtator in plus dilexit filios Jo. ꝙ̃ filias. ſed
ſi diceremus filios nõ fuiſſe vocatos plus filias dilexiſſet qõ patet
q̃r fortior fuiſſet ꝓuiſio erga filias ꝙ̃ erga maſculos: nam maſcu-
lis nõ exiſtentibus nõ obſtante alienatione paterna filie ſunt ha-
biture.ccccc.libras ꝓ dotib⁹. ⁊.cc.vltra. Sed extãtibus filijs ſecu
ta cõſumptione patris filij nihil ſunt habituri qõ nõ eſt credẽdũ
cũ plus dilexerit filios: igit dicam⁹ ipſos tacite vocatos. ¶ Ter-
tia eſt nã teſtator diſpoſuit qõ ſi Vrſatus filius legitimatus mo-
leſtaret Joã. filiũ legitimũ ⁊ naturalem in dicta hereditate priua
uit eum ⁊ eius filios omni commodo dicte hereditatis ac bonis
dicti teſtatoris: que voluit peruenire ad quoſdã alios de agnatio
ne ⁊ domicellas maritãdas quos dicto caſu heredes vniuerſales
inſtituit ſubſtituit ⁊ eſſe voluit: ⁊ ſic alios de agnatiõe honorauit
titulo honorabili iſtõnis iuxta tex.i aut.vt cũ de app.cog.§.aliud
quoq; capl'in multo magis cẽſendũ ĩ ꝙ voluerit nepotes ſuos q̃s
magis dilexit honorare titulo fideicõmiſſi. ¶ Quarta ⁊ vltima
cõiectura adducit. nã circa finez teſtamẽti voluit qõ Vrſat⁹ eius
filius naturalis ⁊ eius vxor ⁊ ipſoꝝ filij ⁊ filie ſtarẽt ⁊ habitarẽt in
domo teſtatoris ⁊ victũ haberent: quo relicto ꝑ alienationẽ vl' cõ
ſumptionẽ Joãnis nõ poterant priuari. Vnde fortius cenſendũ
eſt ꝙ voluerit nepotes ex filio hoc idẽ cõſequi poſſe ⁊ priuari non
poſſent: qõ nõ aliter velle potuit niſi eos vocãdo ad fideicõmiſſuz
vt in.d.l.ſi.§.ſin autẽ.C.cõia de leg. ⁊ iuxta plene no.per Bart.in.l.
imperator.ff.ad treb. ¶ Iſta omnia ſunt ſupina ⁊ ad primum di
co ꝙ exiſtentibus filijs Joã. voluit eos in totum abinteſtato ſuc-
cedere ſicut volũt ſtatuta quibus teſtator cẽſet ſe ↄformare iuxta
no.per Bar.in.d.l.heredes mei.§. cum ita. ⁊ filiabus de dotibus
nõ prouidit quia ſtatuta prouidẽt ꝙ dotari debeãt filijs autẽ nõ
extãtibus: ideo filiabus de dotibus prouidit: q̃r voluit habere do
tes pinguiores cũ eas a ſua hereditate excluderet. Vnde filijs ma
ſculis ſuperexiſtẽtibus voluit habere hereditatem pinguiorem.ſ.
abinteſtato ex quo poſuit eos in cõditione tm̃ vt per gl.in.d.l.lu-
cius. ⁊ dum dr̃ ꝙ pater potuerit oĩa diſſipare ⁊ cõſumere in p̃iu-
dicium filiorũ ad hoc dico ꝙ diſſipatio ⁊ cõſumptio nõ preſumi
tur imo patrimonij ampliatio.l.ſi.C.arbi.tut. ⁊ maxime ab habẽ
te filios. q̃r lex nõ preſumit ꝙ vellet alienare ⁊ filios priuare argu.
l.ſi nunq̃.C.de reuoc.dona.ad idẽ.l.ſcripto.ff.vnde liberi. ⁊.l.cum
acutiſſimi.C.de fideicõ.preſumit enĩ ꝙ pater magis diligat filios
ꝙ̃ ſeipſum.l.iſti quidem.ff.ꝙ metus cau.nec caſus aduerſaq; for-
tuna ſunt in cõſideratione.l.inter ſtipulantẽ.§.ſacram.ff. de verb.
7 obli. imo videmus vt experientia docet ꝙ† pater aliquando obli
uiſcit ſui ipſius vt filios diuites relinquat: eſt enim experiẽtia re
rum magiſtra.c.quã ſit.de elec.in.vj. ⁊ ſi de raro aliquando cõtra
ueniat lex ad iſtos caſus nõ adaptatur ſed ad eos qui frequenter
⁊ vt plurimuz eueniunt.l.nã ad ea.ff.de legi. Vnde lex conſiderat
patrem futurũ bonum adminiſtratorem. Item etiam teſtõr qui
ſi dubitaſſet de cõſumptione filij nepotes expreſſe vocaſſet: ſed q̃r
hoc nõ cogitat totuz cõmittit p̃ri: ⁊ ſic filij ſui adminiſtratiõi ⁊ ſa-
tis fuit diſpoſuiſſe ꝙ abinteſtato haberẽt hereditatẽ ⁊ nõ aufer-
re filio de quo cõfidebat adminiſtrationẽ ⁊ teſtamẽti factionẽ: qõ
alienũ eſt a liberis hominib⁹ vt dixi. ¶ Ad ſecundũ obſtat ſecundũ
q̃r filiabus prouidit de dotibus non ſtantibus filijs quia voluit
eas habere dotes pinguiores. Et ad rõnez dico ꝙ imo pinguius
eſt nepotibus ꝓuiſum: q̃r ex forma ſtatutorũ ⁊ ex diſpõne teſtõris
in totũ abinteſtato ſuccedũt qõ ſufficiẽs reputauit teſtõr per ea q̃
dicta ſunt in p̃cedẽti rñſione ⁊ ꝓbatur hoc punctaliter per gl. cũ
tex.in.d.l.lucius. nã ibi teſtator predilexit filios fratris ſubſtituto
⁊ illos pretulit vt dicit tex.in ſi. vbi dicit Prudẽs cõſiliũ teſtato-
ris ⁊ liberi non ſuccedũt niſi abinteſtato: ⁊ tñ ꝓuiſio ſubſtituti ẽt
extranei eſt fortior q̃r in eius preiudiciũ alienatiõe facta nõ valet
vt in.d.l.ſi.C.cõmunia de leg. ⁊ in p̃iudiciũ filiorũ valet ⁊ dicitur
prudẽs ꝓuiſio ꝙ nõ p̃t eſſe ex alio niſi q̃r lex ↄfidit de patre ⁊ teſta
tor q noluit patri adminiſtrationẽ ⁊ diſpõnẽ auferre per rationẽ
de q̃bus ꝓxime dictũ eſt. ¶ Tertia ẽt coniectura nihil obſtat ad
illã ex ſuperioribus apparet rñſio. Sed rñdendo particulariter
dicto ꝙ teſtator reliquit p̃rio dicto Vrſato certa bona iure inſtõ
nis pro ſua legitima ſibi debita demũ illũ ſubſtituit in certis bo
nis aduenĩẽtib⁹ q̃buſdã conditionib⁹. Vñ dicẽdo ꝙ moleſtando
Joãnẽ priuabat cõmodo hereditatis ⁊ bonorũ ſuorũ non cenſet
voluiſſe priuare bonis ꝓ legitĩa relictis: q̃r nõ poterat niſi ex cau
ſis legitimis: vt in.d.§.aliud quoq; capl'm. Itẽ q̃r illa applicaſſet
veriſimil'r Joãni: ſz eo mõ reſpectu ſubſtõnũ de eo factarũ in qui
bus nõ cadebat honorabilis titul⁹ inſtõnis reſpectu vocatoꝝ: ſed
fideicõmiſſi q̃r in illis bonis alios teſtator habuit heredes.l.ĩ ſub
ſtõne.ff.de vulg. ⁊ pupil. ⁊.l.ſi ſine.§.ſz ꝙ papinianus.ff.de mino. ⁊
ſic ſunt vocati mortuo Joãne ſine filijs maſculis. quo caſu cõmo
dũ ſubſtitutionũ ꝑtinere poterat ad Vrſatũ: lz ergo fuerint voca
ti iure fideicõmiſſi ⁊ nepotes nõ: hoc nõ ẽ in ↄſideratiõe: q̃r ẽt q̃ñ
filio ſunt extranei ſubſtituti ſi deceſſiſſet ſine filijs extranei ſũt ho
norati titulo fideicõmiſſi ⁊ nepotes nõ: ſz abinteſtato ſuccedũt ⁊
dr̃ prudẽs ꝓuiſio teſtatoris vt eſt caſus gl.in.d.l.lucius. ex eo q̃r ab
inteſtato eos p̃tulit per rõnes de q̃bus ſupra dictũ eſt. ¶ Ad vlti
mã ↄiecturã patet rñſio ex ſuꝑioribus etiã q̃r lex habet ꝓ prudẽti
prouiſione qõ nepotes abinteſtato ſint a teſtatore p̃lati: ⁊ hoc mo
do ad eos bona deuoluant: ⁊ ex illis percipiãt alimẽta: vt i.d. l.lu
cius: cũ glo. nec curat ꝙ pater poſſit diſſipare ⁊ priuare: q̃r lex ⁊ te
ſtator hoc nõ arbitrat ꝙ ↄtingere poſſit lz de raro euenire poſſit.
d.l.nã ad ea.vt.ſ.dixi. Videmus etiã ꝙ extranei ſubſtituti vt dixi
non poſſunt priuari plena ꝓprietate ⁊ nepotes poſſunt: vt in.d.l.
lucius. ⁊ tamẽ dicit prudẽs prouiſio reſpectu nepotum. vnde.d.l.
lucius. cũ glo. tollit omnes dictas coniecturas ⁊ oſtendit illas nõ
eſſe in ↄſideratione: ⁊ niſi iſta fuiſſent particulariter in cõtrariuz
adducta non occupaſſem mẽbranas in reſpondẽdo: ⁊ ſic ſunt ſub
late dicte quatuor coniecture. ¶ Preterea ad oĩa iſta etiã reſpon
detur qõ quando teſtator voluit aliquem honorare aliquo reli-
cto ſeu fideicommiſſo hoc fecit expreſſe vocãdo ⁊ honorãdo vt pa
tet in multis ſubſtitutionibus de quibus ĩ dicto teſtõ. Si ergo in
caſu noſtro nepotes nõ vocauit: expreſſe cenſendũ eſt hoc noluiſſe
argu.l.vnice.§.ſin autem ad deficientis.C.de cadu.tol. ⁊.l.ſi ſine.§.
ſed qõ papinianus.ff.de mino. Ex quo enĩ poſuit eos in cõditio-
ne apparet ꝙ de eis cogitauit. Vñ ſi voluiſſet vocare expreſſiſſet ſi
cut in alijs quos min⁹ diligebat. Vñ ſi nõ fecit cenſet noluiſſe ↄfi
dens de filio: cui ẽt noluit teſtamẽti factionẽ auferre ſtãtib⁹ filijs:
⁊ dr̃ prudẽs ꝓuiſio vt dicit tex.ĩ.d.l.luci⁹. Videm⁹ ẽt ꝙ q̃ñ p̃r do-
nat ⁊ cogitat de filijs q̃r ſunt nati vel aliter cenſet eos priuare vo-
luiſſe alias ſec⁹: vt ĩ.l.ſi vnq̃.C.de reuo.dona. iũctis no. ꝑ bar.in.l.
titia.§.ſi.ff.de leg.ij.facit.l.ſi vt certi. ⁊.l. ſi cũ vel in vtero. C. de te-
ſta.mili. ⁊ qõ cõſuluit Roma.cõſi.ccclxviij.incipit. Impoſita con
ſultatione. ⁊ ad hoc bene deſeruit ↄſiliũ Petri de anch.in ſuo cõ
ſi.cxiij.incip. Pro clariori deciſione. in ſimili caſu in rõnib⁹ deci-
dendi: naz in caſu ſuo teſtator fecit duo capita ſubſtitutionũ ⁊ in
primo fecit mentionem ſimpliciter de filijs in ſecũdo de filijs ma
ſculis cõſuluit ꝙ in primo capite intelligit de maſculis ⁊ feminis
duplici ratiõe. Prima q̃r verba ſunt referẽda ad intellectũ iuris.
l.quero.§.inter locatorẽ.ff.loca.c.cauſam q̃.de reſcrip.que rõ mili
8 tat in caſu noſtro: †q̃r quãdo filij ſunt ſimpliciter poſiti ĩ ↄditiõe
cenſentur tãtũ prelati abinteſtato.d.l.lucius. ¶ Secũda rõ eſt q̃r
quãdo teſtator voluit includere ſolos maſculos hoc exp̃ſſit: Ita
in caſu noſtro quia quando voluit aliquos ad fideicommiſſum
vocare hoc expreſſit. ita expreſſiſſet in filijs Joannis cum hoc fa-
cile eſſet teſtatori ꝙ cũ alijs fecerit ⁊ non in eis eſt vrgens preſum-
ptio qõ noluerit.d.§.ſed qõ papinianus cum ſimilibus.ſ.relatis
Ex q̃b⁹ patet qõ multa q̃ in cõtrariũ adducũtur: retorquẽtur cõ-
tra allegantes vt ẽt ſuperius dixi. ¶ Poſtremo allegatur in caſu
noſtro vrgens fundamentum ex quo poſt ſubſtitutionem factaz
Joanni in qua eius filij ſunt poſiti in ↄditiõe teſtator ea ſubſtitu
tione nõ ↄtentus deuenit ad plures alios gradus ſubſtitutionũ:
vt ex teſtamento ⁊ ex ſuꝑioribus apparet: quo caſu videt ꝙ tales
filij poſiti in cõditione ſint vocati ſecundũ Pet. de ancha. in ſuo
conſilio.lxx. quod incipit. Contra philippuz. dicẽs qõ ita limitat
glo.in.d.l.lucius. ⁊ dicta docto. ſequentiũ illaz. ⁊ illud conſilium
reaſſumit ⁊ ſequi videtur elegãs preceptor meus.d. Alex.de imol.

in ſuo cõſi.lxiiij.in. v.volu.ſed aduertendũ nam.d.Alexã.dicit qð
Pet.de anch.nõ probat ſuam cõcluſionẽ nec loquit̃ in terminis
noſtris ſed diuerſis loquit̃ enĩ qñ plures filios inſtituit ⁊ innicem
ſubſtituit ſi ſine liberis ⁊c.⁊ poſt mortẽ oĩum ſine libe.aliũ ſubſti
tuit ⁊ cõtingat aliquos decedere cũ liberis ⁊ vltimuʒ ſine.ibi q̃ri
tur an liberi p̃mortuoꝝ admittant̃ ⁊ certe non iure trãſmiſſiõis
vt p gl.in.l.vnica.C.de his qui ante aper.tab.Si ergo nõ ſunt vo-
cati poſiti in cõditione ſequit̃ abſurduʒ ꝙ ſubſtitutus admittet̃
excluſis liberis teſtatoris contra.l.cũ acutiſſimi.C.de fideicõ.igit̃
liberi ẽt premortuoꝝ poſiti in ꝯditione cenſent̃ ſubſtituti.Sʒ hic
caſus multũ differt a caſu noſtro ĩ quo primo Joãne mortuo cũ
filijs nulla alia facta ẽ ſubſtitutio vñ nullũ põt reſultare abſurdũ
cõtra.d.l.cũ acutiſſimi.⁊ ẽt poſſet negari qð aliqð in caſu noſtro
reſultaret abſurdũ:q2 dici poſſet ꝙ vl̃ fideicõmiſſuʒ ex mẽte dice
ret̃ trãſmiſſum ad liberos ſm̃ not.per Bal.in.l.vnica.C.de his q
ante aper.ta.prout ẽt plene dico in.l.cum filio.ff.de leg.j.vel qð li-
beri premortuoꝝ excluderẽt ſubſtitutũ tanꝙ ſupereſſent perſone
que ex tacita mẽte excludũt iuxta no.in.l.pe.C.de impube.⁊ alijs
ſubſti.⁊ in.l.heredes mei.§.cũ ita.ff.ad treb.¶ Preterea reſpon-
deo multũ clare.Nam in caſu Pet.de anc.nõ tractatur qð libe-
ri poſiti ĩ ꝯditiõe ſunt vocati ad hereditatẽ grauati reſpectu ſub-
ſtitutionis facte ſibi.Sed an ſunt vocati ad hereditatẽ alteri⁹ filij
reſpectu cui⁹ nõ fuerãt poſiti in ꝯditione qui caſus ſunt valde di
uerſi.nã in primo caſu licet liberi poſiti in cõditiõe nõ ſint vocati
tamẽ excludit̃ ſubſtitutus ⁊ illi ſuccedũt abinteſtato:vt.d.l.luci⁹
cũ gl.⁊ hic eſt caſus noſter in quo nõ põt vnꝙ reſultare abſurdũ
Pet.de anch.Sed in caſu ſuo niſi liberi eſſet vocati premortuo-
rum ad hereditatẽ vltimi q ſine liberis deceſſerit poſſet abſurdũ
reſultare.Vñ cũ caſus ſit valde diuerſus habẽs diuerſam rõnẽ in
quo ceſſat potiſſima deciſio Pet.de anch.non eſt bona illatio de
vno caſu ad aliũ.l.põponi⁹ excu.ff.de mi.⁊ in.l. naturaliter.§.ni-
hil cõe.ff.de acq.poſ.Nõ omitto ꝙ ẽt teſtator in caſu deficientium
oĩum liberoꝝ ꝙ vidit de vlteriori ſubſtituto:filij poſiti ĩ cõditiõe
non dicant̃ vocati conſuluit dñs alex.pluries in terminis noſtris
vt ptʒ in.d.cõſi.clxxxvj.in.ij.volu.⁊ in ꝯſi.cc.in.iij.volu.⁊ in conſil.
xix.in.v.volu.idẽ cõſuluit Old.in cõſi.cxli.idẽ Ang.in cõſi.lv.in-
cip.dña And.⁊ do.Joan.de ana.in ꝯſi.lxviij.⁊ dñs Bñdi.capra
de peruſio in ꝯſi.ij.in rñſione ad tertiũ q̃ſituʒ thematis in fortio-
ribus terminis qñ multi grad⁹ ſubſtitutiõis ſunt poſtea facti cõ
ſuluit Raph.cu.in ſuo cõſil.cxxj.qui oẽs loquunt̃ in ſimili caſu ⁊
tñ ſimplr̃ cõſulũt ꝙ nõ ſint vocati ex teſtõ:⁊ mirũ eſt ꝙ tot ſolẽ-
nes doc.nõ aduertiſſent ad hoc:⁊ hoc nõ ex alio niſi q2 diuerſa ẽ
materia caſus Pe.de anc.a caſu nr̃o vt ſupra oſtẽſum eſt.Ex qb⁹
ptʒ ꝙ cõiecture allegate nihil obſtãt.⁊ lʒ Saly.ĩ.l.j.C. de cõdi.in-
ſer.faciat differẽtiã an grauati fuerint deſcẽdẽtes ſi deceſſerint ſi-
ne liberis.⁊ tũc dicẽtur vocati ſicut trãſuerſales p.d.l.cũ acutiſſi-
mi cũ ibi no.p Cy.tñ cõis opi.eſt in ꝯ̃riũ.nã Bar.in.d.l.luci⁹ loq
tur ĩ liberis deſcẽdẽtib⁹ ⁊ tñ tʒ ꝙ nõ ſint vocati.⁊ ita tʒ cõis opi.
quã ſequit̃ Bar.⁊ videat̃ in locis pleniſſime adductis p do. Pe.
de canonicis:ĩ qb⁹ ptʒ ꝙ oẽs quaſi loquunt̃ ⁊ tenẽt qñ deſcẽdẽtes
ſunt grauati:nec communiter fit iſta differentia nec.l.cum acu-
tiſſimi ꝓbat vt ded ucit.d.Alex.in.d.ꝯſi.clxxxvj.⁊ in alijs allega-
tis ꝯſilijs p do.Pe.⁊ pleriqʒ alij ꝯſulẽtes p eũ allegati ⁊ maxime
q2 opi.cõis fundat̃ ĩ.d.l.ex facto.§.ex facto.ff.ad treb.q̃ ineuitabi
liter ꝓbat ſm̃ Cuma.ĩ.d.ꝯſi.cxxj.⁊ tñ loquit̃ in liberis deſcẽdẽti-
bus.⁊ lʒ diſputãdo multa poſſent dici ꝓ ⁊ contra tñ doc.fere oẽs
maioris autoritatis ⁊ ꝓbatiſſimi ſunt in iſta opi.a qua vt dixi in
iudicã nõ eſt recedẽdũ qcqd diſputãdo dici poſſet ⁊ qñ op⁹ erit
ꝓbabit̃ ꝙ cõis opi.ꝓcedit per puncta etiã rõnis.nec in caſu nr̃o
eſt aliqua cõiectura que ꝯ̃riũ vigeat vt ex ſupiorib⁹ clare oſtẽdi-
tur.Ex quib⁹ cõcludo quod filij Joã.inſtituti nullo modo dicũ
tur ex teſtamẽto vocati ad fideicõmiſſum:ſed tamen poſſunt ſuc-
cedere Joan.abinteſtato ſi volunt ⁊ ſuccedẽdo non poſſunt veni
re cõtra alienata p Joã.iuxta no.in.l.cũ a matre.C. de rei vendi.
⁊ per docto.in.d.lucius. Laus deo.Bartholo.Soci.⁊c.

¶ Summarium.

1 ☞ Reſeruatio in certum tempus eſt ſimplex ⁊ pura.
2 Gratia ⁊ clauſula decreti dicunt̃ ſub conditione conceſſa ⁊ pen-
dente conditione ſuper incerto beneficio non afficiunt.
3 Reſeruatio ⁊ decretum dicũtur ſub conditione conceſſa ſi intra
menſem acceptauerit.
4 Conditio non reſoluitur ⁊ non irritat ante conditionis euẽtuʒ.
5 Collatio facta a papa motu proprio valet contra decretũ ipſiuſ-
met pontificis.

¶ Conſilium.cxvij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectum.

In facto proponitur ꝙ pa-
pa cõceſſit reſeruationẽ bñficij ĩ certo loco cuidã Car
dinali qð ĩtra mẽſeʒ duxerit acceptãdũ cũ clauſula de
creti decernẽtis irrituʒ ⁊ inane ſi ſecus etiã per nos factuʒ fuerit
demũ Papa cõtulit bñficiũ incluſuʒ in reſeruatiõe ꝓprio motu
⁊ intra dictũ mẽſeʒ cuidã ſuo familiari exiſtẽti ĩ dignitate ẽpali:
poſt cuius collationẽ elapſus eſt mẽſis intra quẽ p̃fatus do. Car-
dinalis beneficiũ non acceptauit.Querit̃ nun qd collatio Pape
1 nõ obſtãte dicta reſeruatiõe teneat.†Sup qua qõne ꝓ declaratio
⁊ intelligẽtia aduertẽdũ puto ꝙ aliqñ ⁊ p̃mo reſeruatio in certũ
tẽpus eſt ſimplex ⁊ pura gratia exempli bñficia vacantia in curia
ſunt reſeruata pape intra mẽſeʒ ⁊ ligate ſunt man⁹ alioꝝ cũ clau
ſula decreti vt eſt caſus ĩ.c.ij.de p̃bẽ.ĩ.vj.⁊ hoc caſu collatio facta
intra illũ mẽſeʒ ab ordinario eſt adeo nulla ꝙ lʒ papa poſtea non
cõferat nõ recõualeſcit ⁊ hoc decidit Jo.an.⁊ ſequit̃ Pe.de anc.
in.c.ſtatutũ.de p̃bẽ.in.vj.Et rõ eſt q2 tale decretũ cõſtitutiõis de
quo in.d.c.ij.nullã hʒ cõditionẽ tacitã vel fauorẽ alicuius ꝯcernit
ſed eſt p̃ciſum nõ põt igit̃ cõualeſcere ꝙ agit̃ contra ipſum.ar.l.ſi
filij qui in poteſtate.ff.de libe.⁊ poſth.ſm̃ Pet.de anch.in.d.c.pe.
⁊ hic nõ eſt caſus noſtr.Aliqñ ⁊ ſcðo conceditur gratia reſeruatio-
nis ad futurũ bñficiũ ꝙ duxerit acceptãdũ caſu eſt in cle.j.de cõ-
ceſ.p̃bẽ.⁊ ꝓbat̃ rõne q2 illa verba ꝙ duxerit acceptãdũ ſignificãt
ſi duxerit acceptãdũ:caſus eſt ĩ.l.ſtichũ q me⁹ erit.⁊ ibi doc.ff.de
leg.j.Et ſub eadẽ cõditione ſub qua cõceſſa cẽſet̃ reſeruatio dicit̃
appoſita clauſula decreti:caſus eſt ĩ.d.cle.j.Et ſic ſub cõditiõe ſi
acceptauerit.Et hinc eſt ꝙ ſi pẽdẽte cõditione collatio fiat ab or
dinario tʒ collatio nec irritat̃ p acceptationẽ illi⁹ cui facta erat
primo ſub cõditione lʒ cõditio poſtea euenerit caſus eſt in.d.cle.
j.Et ibi tenẽt doc.⁊ de rõne ibi videndũ ⁊ ponũt gl.⁊ doc.in.c.ſi
ꝓ te.de reſcrip.in.vj.Vñ talis clauſula hoc caſu nõ afficit añ puri
ficationẽ cõditionis vt ibi habet̃ alias afficeret ſuper incerto bñ-
ficio cõtra id qð habet̃ in.c.j.de ꝯceſ.p̃ben.li.vj.⁊ ex hoc declarat̃
qð tex.in.c.penul.de p̃ben.in.vj.non facit in ꝓpoſito.ſ.ꝙ clauſula
añ ferri in gratia ſecũdi appoſita cũ clauſula decreti nõ eſt eiuſdẽ
virtutis reſpectu gratie primi cuius virtutis eſt clauſula decreti
in gratia primi ſi enĩ eſſet eiuſdẽ virtutis collatio ibi executorum
p̃me gratie factũ tenuiſſet ẽt poſtea ſecuta acceptatione ſecũdi cũ
in ſecũda gratia nõ eſſet appoſitus termin⁹ ad acceptandũ p tex.
in.d.cle.j.de cõceſ.p̃bẽ.igit̃ forti⁹ idẽ dicẽdũ fuiſſet reuocata ſcða
gratia q̃ nõ habuit effectũ.ar.c.relatũ.de cleri.nõ reſi.⁊ tñ ibi de
cidit̃ cõtra ꝙ collatio primi nõ vʒ lʒ ſcða gratia poſtea reuocet̃ ⁊
nõ habeat effectũ.Alia ergo fuit rõ illius tex.⁊ forte fuit illa quã
aſſignãt qdã quos refert.d.Car.in.d.c.dilectus.el.ij.extra de p̃bẽ.
⁊ in cõſi.j.allegãdo qui dicũt ꝙ ibi Bonifacius nõ ſic reuocauit
gratiã Celeſtini qð fingeret eã a principio non fuiſſe factã:⁊ rõ
q2 tẽpore executionis facte ſuper gratia Nicolai durabat decre
tũ Celeſtini vitiat̃ illa executio nec per ſuperuenientem reuocatio
neʒ Nicolai dici poteſt aliquid interueniſſe propter qð appareat
ipſum qui a celeſtino impetrauit noluiſſe gratia vti tẽpore colla-
2 tionis facte primo impetrãti.†Secus ergo eſt dicẽdũ qñ quis hʒ
primã gratiam cum clauſula decreti beneficij ꝙ duxerit acceptan
dum:q2 tunc gratia ⁊ clauſula decreti dicũt̃ ſub cõditione ꝯceſſa
⁊ pendẽte conditione ſuper incerto beneficio nõ afficiũt:vt in.d.
clemẽ.j.de cõceſ.preben.¶ Aliquando ⁊ tertio eſt conceſſa gratia
ad beneficium vacaturũ quod intra mẽſem duxerit acceptandũ
iuxta ſtilum curie cũ clauſula decreti ⁊ intra mẽſem ab alio ſit fa
cta colatio ⁊ demũ intra mẽſem ille non acceptauit ⁊ hoc caſu re
perio quod do.Cardi.in.d.c. dilectus.el.ij. de preben.tenet quod
talis collatio nõ tenet nec recõualeſcit ſi prius intra mẽſem nõ ac
ceptauerit.mouet̃ ex aliquibus que ſupra apparet non obſtare ⁊
non tangere caſum noſtrũ.Sed potiſſime mouetur tex. ⁊ autori-
tate dicit enim de hoc eſſe caſum in.d.clemẽ.j.in verbo ſecus de cõ
ceſ.preben.nam in principio dicitur quod gratia cõditionalis cũ
clauſula decreti nõ operatur effectũ nec afficit ante purificationẽ
cõditionis.in verbo ſecus declarat aliud eſſe quãdo eſt appoſit⁹
terminus ad acceptãdũ:quia tunc gratia afficit etiam ante puri
ficationẽ conditionis ⁊ hoc operatur appoſitio menſis vt dicit̃
in tex.Nec dici poteſt ſcðm eũ prout dicebant quidam ꝙ intelligi
debet ſecuta acceptatione primi quia eſt diuinatiua:itẽ q2 tũc col
latio vel acceptatio ſecundi nõ eſſet nulla ſed in pendẽti ſi ſequat̃
acceptatio primi vel nõ ⁊ tamen tex.ibi vult quod eſt nula ⁊ hoc
operat̃ appoſitio termini de acceptando vt ibi dicit tex. Mouet̃
etiã autoritate q2 dicit ꝙ hoc tenet ſummus doctor Joã.and.in
d.§.ſecus in gl.⁊ Paul.de helaza.qui vult quod ꝙuis primus nõ
acceptet collatio ſecundi nõ vʒ tanꝙ facta tẽpore in cõgruo.arg.
c.bone.el.ij.de elec.que ratio non eſt vera imo voluntas ⁊ accepta
tio adhibita tẽpore ĩcongruo poſſunt operari tempore cõgruo.
l.filio.§.cõtra.⁊ ibi gl.ff.de inoffi.teſta.⁊ eſt caſus ſingularis in ꝓ
poſito quẽ ibi ad hoc põderant Saly. Roma.⁊ Moder.in.l.fi.ĩ
fi.C.qui admitti.hanc opi.poſt collegiũ Paduanum tenet etiaʒ
do.Cardi.in cõſi.cv.incip.Redẽptoris ⁊c.incip. Super premiſſo
caſu conſulturi:vbi lʒ multa aducat tamẽ reſtringit ſe potiſſimũ
ad tex.in.d.clemẽ.j. in verbo ſecus vbi idem tenet ⁊ ad autorita-

tes Ioã.an.⁊ Pau.ſupra relatas.⁊ hanc opin. videntur tenere
Lap.⁊ Domi.in.d.c.penul.ar.no.per Ioã.an.in.d.c. ſtatutũ que
tamẽ nõ faciunt in ꝓpoſito.❡Sed mihi videt̃ ꝙ contraria opi.
ſit multo ꝓbabilior ⁊ verior ꝙ imo hoc caſu collatio facta pen-
dẽte cõditione.ſ.menſem teneat ſi ille prim⁹ virtute reſeruatiõis
3 nõ acceptat.† Et ꝓbat̃ iſta opi.viua ratiõe nã reſeruatio ⁊ decre
tũ dicunt̃ ſub cõditione cõceſſa ſi intra mẽſez acceptauerit vt eſt
caſus in.d.cle.j.⁊ ibi do.Card.no.Io.an.⁊ Pe.de anch.in.c.ſta-
tutũ de prebẽ.in.vj.q̃ aũt ſunt in cõditione nõ ſunt in diſpoſitio-
ne.l.ſi quis ſub conditione.ff.ſi quis omiſ.cã te.⁊ no.glo.in mate-
ria etiã fauorabili in.l.lucius.ff.de here.inſti.⁊ cõmuniter appro
bata.igit̃ decretũ cõditionale nõ afficit pẽdẽte cõditiõe.⁊ idõ tex.
in.d.cle.j.in ꝑn.vult ꝙ interim valeat collatio facta ab ordinario
nec reperio alicubi ꝙ qñ vltra conditionẽ eſt appoſitus termin⁹
adimplẽdã cõditionẽ ꝙ cõditio min⁹ ſuſpẽdat intra illũ termi-
num q̃ꝫ nõ appoſito termino vt i.l.hoc iure.⁊ i.l.in illa.ff.de verb.
obli.Et ad tex.in.d.cle.j.in verbo ſec⁹ dico ꝙ rñſio illoꝝ quos re
fert do.Cardi.eſt veriſſima ⁊ nõ diuinatiua declaro nã in princi
pio illa litera vult ꝙ clauſula decreti ſine appoſitione mẽſis non
afficit.⁊ ideo dicit ꝙ interĩ añ purificatã cõditionẽ poſſunt ordi
narij ⁊ alij executores libere cõferre adeo ꝙ eoꝝ collatio non põt
per acceptationẽ primi irritari ita ꝙ dicta collatio ẽ libera:⁊ ſic
nullo modo affecta ⁊ inualida.❡Subdit ſumm⁹ põtifex ſec⁹ eẽ
qñ in pria gratia eſt appoſitũ tp̃s ad acceptãdũ:qꝛ tũc dicit ſum-
mus põtifex ꝙ appoſitio mẽſis aliqd dꝫ impedimenti afferre vñ
in primis nõ video quomodo do.Card.eliciat ex illo tex.ꝙ colla
tio pẽdẽte illa cõditione ſit nulla qꝛ hoc tex.nõ dicit:ſed ꝙ appo-
ſitio mẽſis dꝫ aliqd afferre impedimenti vt aliqd operetur iuxta
c.ſi papa de priuile.li.vj.impedimẽtuꝫ autem eſt qꝛ qñ non fuiſſet
appoſit⁹ mẽſis collatio valuiſſet irreuocabiliter:ſꝫ appoſitio mẽ
ſis operat̃ ꝙ valeat reuocabilr̃.ſ.ſi ꝑm⁹ nõ acceptauerit vñ mul-
tũ operat̃ appoſitio mẽſis qꝛ acceptãte ꝑmo reuocat̃ collatio ſecũ
di q̃ alias nõ reuocaret̃ mẽſe nõ appoſito.Et ꝙ hoc ſit verũ oſtẽ-
do ex tex.dupliciter.ꝑmo ex dictiõe:ſecus.que eſt aduerſatiua.l.ſi
res.in fi.C.de ordi.cogni.Sed in prĩci.nõ dicit̃ ꝙ collatio teneat.
Sed ꝙ ordinarij pñt libere cõferre:igit̃ aduerſat̃ vt appoſito mẽ
ſe nõ poſſint libere cõferre que verba nõ ſignificant ꝙ non poſ-
ſint ſimpliciter ſed ꝙ nõ libere ex eo qꝛ ſubiacet irritationi ꝑ ac-
ceptationẽ itra mẽſez habẽtis gratiã.Scdõ dicit tex.ꝙ mẽſis ap-
poſitio dꝫ aliquid impedimẽti afferre no.ergo verbũ aliqd ꝙ ve-
rificat̃ etiã in quolibet minimo impedimẽto iuxta no.ꝑ gl.i cle.
j.de foro cõpe.Et ſic no.ꝙ nõ dicit ſimpliciter qd̃ ĩpediat ſeu im-
pedire debeat ſed aliqd impedimẽti afferat ſatis aũt impedimẽ-
ti dicit̃ afferre ſi operat̃ qd̃ nõ poſſit cõferre irreuocabilr̃ qd̃ al̃s
4 ſine appoſitione mẽſis poterat irreuocabiliter cõferri.† Et iſta ẽ
veriſſima interpretatio ⁊ eſt ſcd̃m regulas iuris qꝛ cõditio non re-
ſoluit̃ ⁊ nõ irritat ante cõditionis euẽtũ.l.ſub cõditione ⁊ ibi ſub
tiliter per Bar.ff.de ſol.Et de natura diſpoſitiõis cõditionalis
eſt qd̃ defecta ꝯditiõe habet̃ ac ſi nũq̃ꝫ diſpoſitio facta fuiſſet vt ĩ
l.pecuniã cũ ibi no.ff.ſi cer.pe.Et mirãdũ eſt illd̃ qd̃ dicit.d. Car.
in.d.c.dilecti.⁊ in.d.cõſi.ſupra allega.qd̃ iſtud qd̃ habeatur ac ſi
nunq̃ꝫ diſpoſitio facta fuiſſet eſt ꝑ viã fictionis que nõ põt habe-
re locũ ad validãdã collationẽ nullã medio tp̃e factã.ar.c.lꝫ de ſen
ten.excõ.li.vj.⁊ ad hoc alleg.plura in ſimili qꝛ nõ põt fingere va-
lidã ſcdãm a ꝑncipio ex quo defecta cõditione in extremo a quo
reperit̃ nulla.⁊ extremũ nõ eſt habile.ar.l. huic ſcripture.ff.ad.l.
aqui.Nã ipſe ꝑſupponit fundamẽtũ falſum ꝙ pẽdẽte cõditione
collatio ſit nulla per tex.ĩ.d.cle.j.qd̃ reputo falſum ⁊ qd̃ ibi ſit po
tius caſus in ꝯriũ ⁊ ſtatim dicã.Preterea ipſe nõ bene cõſidera-
uit materiã fictiõis nã tũc eſt verũ qd̃ ſuper eo qd̃ non eſt nõ põt
fingi qꝛ extremũ a quo nõ eſt habile qñ volum⁹ fingere aliquã re
tro fuiſſe:⁊ ita ꝓcedũt tex.ĩ.d.l.huic ſcripture.⁊ multa q̃ poſſent
in ꝯriũ allegari.ſꝫ qñ volum⁹ fingere retro non fuiſſe:tũc princi-
paliter ſuper re que nõ eſt poteſt fictio induci ⁊ in ei⁹ cõſequẽtiaꝫ
fingitur aliquã retro fuiſſe:iſte eſt caſus multũ notabilis ꝑ quem
Bar.ibi ponit hãc diſtinctionẽ in.l.q̃dã.ff.de reb.du.vbi relega-
ta perẽpta ſi legatari⁹ repudiat fingit̃ a principio rẽ nunq̃ꝫ fuiſſe
legatarij ⁊ ſic aliqd retro nõ fuiſſe ⁊ in cõſequẽtiã fingit̃ fuiſſe he
redis ſemꝑ:⁊ ita etiã voluit Bar.allegãdo eãdẽ.l.in.l.ſi is q pro-
emptore.ff.de vſuc.Unde ĩ ꝓpoſito ꝙ renũciãte illo ſeu tp̃e exclu
ſo fingat̃ retro nũq̃ꝫ habuiſſe talẽ grãm eſt fingere retro aliqd nõ
fuiſſe q̃ induci põt etiã ſuper re que nõ ſit tũc tp̃e excluſiõis ex ta
cita etiã renunciatiõe ꝑ lapſum tp̃is iuxta.l.bonorũ.⁊ ibi Dy.⁊
Ang.ff.rẽ ratã habe.Et in conſequẽtiaꝫ fingit̃ collationẽ factaꝫ
nullo obſtãte impedimẽto q̃ fictio non tendit in alicui⁹ preiudi-
ciũ ⁊ eſt vera cõſideratio lꝫ nõ neceſſaria qꝛ vt dicit inſignis doc.
Pe.de anc.in.d.c.ſtatutũ.vbi ſequendo Io.an.q ſi recte inſpicia
tur tꝫ iſtã opi.Ex quo clauſula hꝫ in ſe tacitam cõditionẽ ſi im-
petrãs voluerit vt ibi dicit Io.an.⁊ loquunt̃ qñ dat̃ tẽp⁹ ad acce
ptandũ facientes differẽtiam inter clauſulaꝫ decreti conſtitu.de
qua in.c.ij.eo.tit.⁊ clauſulã decreti appoſitã in reſcripto.ſi ergo
pendet cõditio reſeruationis ⁊ clauſule ꝙ in ꝯrium ſit nõ eſt nul
lum ſed pẽdere dꝫ ex futuro euentu.ar.eius ꝙ habet̃ in.l. poſthu
mus in ꝑn.ff.de iniuſt.teſt.⁊ in.l.iij.in.fi.ff.de lib.⁊ poſthu.⁊ in.c.
q̃ꝫq̃ꝫ.de vſu.in.vj.vñ habem⁹ pro iſta parte Io.an.⁊ Pet.de an-
cha.in caſu nr̃o.❡Nec puto ꝙ Io.an.in.d.§.ſecus in prima glo.
contrariũ dicat ſi recte intelligat̃ dicit eñ ꝙ text.in.§.ſecus vult
ꝙ licet in prĩcipio tex.velit ꝙ collatio ordinarij valeat tñ ibi vult
ꝙ nõ valeat lꝫ añ acceptationeꝫ fuerit facta collatio vnde loquit̃
primo ſecuta acceptatiõe quo caſu verũ eſt dicere ꝙ nõ vꝫ ⁊ hoc
operat̃ appoſitio mẽſis vt ibi dicit tex.nõ autẽ loquit̃ non ſecuta
acceptatione de quo querim⁹.ſcdõ ptꝫ hoc ex illis verbis licet añ
acceptationẽ fuerit facta collatio.dubitatio ergo iuxta mẽtẽ Io.
an.eſt ex eo qꝛ videbatur ꝙ valeret qñ ante acceptationẽ erat fa-
cta collatio.ſꝫ in caſu nõ arguit̃ validitas ex hoc ſed ex eo qꝛ poſt
collationẽ ſecuta fuit tacita renũciatio per lapſuꝫ temporis quo
caſu nõ loquit̃ Ioã.and.vt ex eis verbis patet. vnde puto ꝙ illa
gl.nõ meruit allegari vñ autoritas Ioan.and.eſt potius pro iſta
parte in.d.c.ſtatutũ.❡Poſt ſcripta inueni ꝙ Bartho.de ſaly.tꝫ
hãc opi.⁊ intelligit tex.in.d.cle.j.qñ prim⁹ acceptauit ⁊ dicit qd̃
hoc ibi colligit̃ in v̉.qd etiã ⁊ in ver.ceterũ.⁊ declarat tex.fere vt
ſupra ꝑ me declaratũ fuit ⁊ ita poſt longam diſputationem con-
cludit in.l.fi.§.fi.C.q admit.ad bono.poſſ.⁊ dicit ꝙ in queſtione
de facto ita cõſuluit.Et audiuiſſe ꝙ ita cõſuluit Ioã.calde.⁊ qd̃
in q̃ſtione illa ita per tres doctores determinatum fuit.vnde pro
iſta parte iudicarẽ ſemper ſi aliud non oſtenderet̃ qꝛ pro ea etiaꝫ
ſunt magne autoritates ⁊ eſt veritas quã ſequẽdo tam venerãdũ
collegiũ Auditoꝝ Rote illã amplecti formidare non dꝫ.❡Sed
quãdo ꝑdicta ceſſarent q̃ tñ ſunt veriſſima tñ in caſu nr̃o omnis
5 tollit̃ dubitatio ex eo † qꝛ collatio fuit facta a papa motu ꝓprio
valuit cõtra decretũ ipſiuſmet pontificis.nam licet lapus quem
ſequitur Domi.in.d.c.penul.de preben.in.vj.velit quod clauſula
decreti afficit etiã collationem ipſiuſmet pape.argu.illius text.et
text.in.d.clemẽ.j.de conceſ.preben.tamẽ predicta autoritas eſt in
telligenda quando collatio facta fuit ad impetrationem nõ quã
do motu ꝓprio ita ſeipſos declarant idem Lapus ⁊ Domi.in.d.
c.ſtatutũ.de preben.in.vj.vbi querunt an factum contra decretũ
valeat ⁊ diſtinguunt quod aut decretũ reſpicit factũ interponẽ-
tis decretũ aut alterius.in primo caſu qui eſt caſus noſter dicũt
ꝙ ſi veniatur contra ab interponente per ſe ⁊ valet.arg.c.j.de cõ-
ſti.cũ ibi no.Aut pro alio ⁊ tunc dicit quod aut ad impetrationẽ
⁊ nõ valet aut proprio motu ⁊ valet allegant nota.in.c.ij. eo.titu.
⁊ libro.Et ſic volunt ꝙ factum a papa in fauorem alterius con-
tra decretũ ſuum ꝓprio motu valet prout eſt caſus noſter.Et ꝓ-
batur iſta cõcluſio in ſimili ex his que no.Lap.⁊ ſequitur Domi
nicus in.c.ij.de ꝑben.in.vj.vbi volunt quod ſi papa confert bene-
ficiũ vacãs in curia quod eſt de reſeruatis non valet collatio niſi
exprimatur ꝙ vacuit in curia quando fit ad impetrationem ſe-
cus ſi ꝓprio motu qꝛ vt inquit Domin.non diſputatur an papa
potuerit ſed an voluerit.In caſu autẽ noſtro etiam ideꝫ eſt ſi pa-
pa vult vnde cum fecerit proprio motu cenſetur valuiſſe vt tradi
tur in.d.c.ij.ꝙ etiam ſatis oſtenditur quoniam etiam ſi cogitaſ-
ſet beneficiũ reſeruatum tale beneficiuꝫ contuliſſet ex eo quia cõ-
tulit beneficiũ ſuo digniſſimo ⁊ benemerito familiari.Iteꝫ ex eo
quia potuiſſet de facili cogitare tale exile beneficium Reueren-
diſſimũ dominum Cardinalẽ nõ acceptaturũ ad hoc bon⁹ text.
in.l.aliquis.ff.ad velle.nam veriſimile eſt ꝙ omnino conceſſiſſet.
igit̃ collatio ꝓprio motu valere debet per no.in.c.ſi motu ꝓprio
de preben.in.vj.⁊ per ea q̃ ſupra dicta ſunt.❡Preterea nõ omit-
to qd̃ text.in.d.cle.j.de conceſ.preben.in qua fit maximum funda
mentũ non loquitur quando collatio fit motu ꝓprio cũ hoc ibi
non exprimatur:vt in.c.ſi motu proprio.de prebẽ.igit̃ cuꝫ ſit exor
bitans vt dicunt Pau.⁊ domi.Cardina.non debet trahi ad ca-
ſum quando collatio fit motu proprio vt in regula ea que a iure
cum materia.de reg.iuris in.vj.videmus in ſimili quod licet pro
ceſſus factus vigore primarũ literarum non facta fide ſecũdaruꝫ
reuocatoriarum valeat licet aliunde ſit habita noticia tñ ſecus
eſt quãdo ſecunde ſunt proprio motu conceſſe vt dicũt do.Ant.
⁊ alij in.c.ceterũ de reſcriptis.Nã etiam videmus quod licet re-
ſcriptũ contra.l.non valeat ſine clauſula non obſtantibus vel eq-
pollenti tamen quando apponitur clauſula motu ꝓprio valet vt
declarat Ioannes andr.in capitulo primo de exceſſi.prelato. Ex
quibus infero qd̃ lex ſimpliciter loquitur de aliquo actu princi-
pis nõ includit caſum quando ſi motu proprio fieret vt in iurib⁹
preallegatis licet ergo tex.in dicta clementi.j.loquitur de ſecun-
da gratia principis ſimpliciter non habet locum quando fieret
motu ꝓprio.Ex quibus omnibus concludo dictam collationeꝫ
valere ⁊ tenere ex quo non fuit ſecuta acceptatio illius cui reſer-
uatio erat conceſſa. Laus deo.
Bartholomeus ſocinus ⁊c.

❡Summarium

¶Summarium.

☞ Quomodo intelligatur ſtatutū diſponens quod ſoluatur gabella de donatione vendition ⁊ alijs contractibus.

1 Gabella ſoluitur de contractu donationis.

2 Pater ſi donat filio non dicitur titulus lucratiuus: ſed potius ſolutio debiti.

3 Bona viuente patre non dicuntur debita filio: imo filius viuente patre in eius bonis nullum habet eius.

¶Conſilium .cxviij.

¶Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanct⁹ illuminet intellectū.

Si volumus q̄ de donatione inter patrē ⁊ filium donatariū ſoluatur gabella vir-
tute ſtatuti ciuitatis Jmole illud dicēdū eſt q̄ ſtatutū
vult generaliter quod de contractu donatiōis ſoluatur gabella.
1 † ⁊ ſic cum generaliter loquatur includere cenſetur ēt donationē
factā a patre filio vt ſic generaliter intelligat̄ .l.j.§.⁊ generaliter.
ff.de lega. preſt.xix.diſt.ſi romanorū ⁊ in.c.ſolite. extra de maio.et
obe.¶Sz in 𝔠triū facit q̄ donatio eſt titulus lucratiuus vt eſt
caſus in.l.j.in ver.lucratiuas vero res.C.de impo.lucra. deſcrip.
lib.x.igit̄ quaten⁹ ſtatutū imponit gabellā donationi dicit̄ illam
2 imponere titulo lucratiuo † ſed qñ pater donat filio nō dicit̄ titu
lus lucratiu⁹: ſed potius ſolutio debiti: vt dicit tex.in.d.l.j.circa
principiū.⁊ ideo dicit Bar.ibi q̄ ſi gabella imponit̄ de eo q̄ trāſ
fertur titulo lucratiuo tm̄ nō hz locū tale ſtatutum inter patrē ⁊
filiū per rōnem illius tex.q̄ nō videt̄ lucrari: ſed poti⁹ ſolutionē
debiti recipere videt̄ facit.l.ſi.C.de codicil.⁊ pro hoc facit q̄ in ſi
mili dicūt Ang.⁊ Jmo.in.l.in ſuis.ff.de lib.⁊ poſthu.¶Sz his
nō obſtātibus cōtraria ſnīa eſt verior ⁊ probabilior q̄ imo in ter
minis nr̄i ſtatuti ſit gabella ſoluēda de dicta donatiōe facta a pa
tre filijs virtute dicti ſtatuti quo diſponit̄ q̄ de cōtractu emptio
nis ⁊ vēditionis pmutationis ⁊ de donatiōe inſolutū volūtaria
ſit ſoluenda gabella: preſupponendo q̄ donatio fuit valida: q̄ vt
mihi dicit̄ fuit iuramēto firmata ſm̄ Bal.in.l.ij.C.p donato.⁊
in repeti.l.ij.ff.de iureiur.⁊ Jmo.⁊ Abb.in.c.cū cōtingat.de iure
iur.ſcd̄m quā opi.cōmuniter ⁊ quotidie cōſulunt doc.Et in pri
mis Bar.⁊ Bal.in.l.ſi emācipata.C.de iur.⁊ fac.igno.vbi voluīt
q̄ imo filius dicitur lucrari bona paterna: lz quaſi debita ⁊ vt de
lucro iudicandū eſt.⁊ ſic attenta iſta opi.de iſta donatiōe eēt ſol
uenda gabella: q̄ lucrū cenſetur ſm̄ Bart.⁊ Bal.¶Confirmat̄
iſta opi.nā ſtatutū nō loquit̄ de donatiōe obueniēte titulo lucra
tiuo ſz de donatiōe ſimpliciter.⁊ lz de iure cōmuni donatio ſit ti
tulus lucratiu⁹: vt in.d.l.ij.tñ qñ ſit filio a patre nō vr̄ titulus lu
cratiuus ſz potius ſolutio debiti vt dixi.quare cū ſtatutū ſimpli
citer loquat̄ de donatione locum hz in donatione etiam inter pa
trem ⁊ filium: q̄ ſtatutū non reſtringit ſe ad titulū lucratiuū ſz
generaliter loquitur igit̄ generaliter intelligi dz.l.de pretio.ff.de
publi.⁊ hoc fuit de mēte Bar.ſi recte intelligatur in.d.l.j.dū vult
q̄ tunc non teneant̄ pater ⁊ filius qñ ſtatutū loquit̄ de his q̄ trāſ
ferunt̄ titulo lucratiuo tm̄.ſec⁹ aūt voluit ſi ſtatutū ſe nō reſtrin
geret ad titulū lucratiuū ſz loqueret̄ de alio titulo.⁊ ita itelligit̄
d.Alex.pceptor meus in.l.in ſuis.ff.de libe.⁊ poſthu.¶Et id dicit
q̄ lz de iure cōi hereditas dicat̄ continere cām lucratiuam: vt
in.l.ſi.C.de codi.⁊ in.d.l.j.tñ dicit q̄ aliud eſt qđ ſtatutū loquat̄
de hereditate obueniēte titulo lucratiuo: q̄ tūc nō includit here
ditatē paternā per.d.l.j.⁊ aliud eſt qđ ſtatutum loquat̄ ſimplici
ter de hereditate obueniēda q̄ tūc locū habet etiā in heredita
te paterna.ita preſentialiter eſt dicēdū in caſu noſtro vt ſupra di
xi.Preterea Bar.vult p dictionē tm̄ q̄ eſt taxatiua vt in.l.ob es
C.de predi.mino.q̄ ſtatutū non habet locū tm̄ qñ loquit̄ de titu
lo lucratiuo.Sed i caſu nr̄o loquit̄ de titulis lucratiuis ⁊ onero
ſis igit̄ Bar.vult hoc caſu patrē ⁊ filiū includi quaſi ſtatutū tūc
nō cōſiderat an cōtractus cōtineat cām lucratiuā vel nō: ſz tantū
q̄ talis cōtract⁹ geſtus fuerit.Preterea ſi ideo dicerem⁹ nō ſolui
gabellā: q̄ nō eſt titul⁹ lucratiuus ſz potius ſolutio debiti vt di
cit tex.in.l.j.⁊ ibi Bar.Statutū in caſu nr̄o p volūtaria ſolutiōe
debiti put fuit in caſu nr̄o vult gabellā ſolui debere.igit̄ ſi nō p
donatiōe tanq̄ p titulo lucratiuo locū hz ſtatutū vēdicat ſibi lo
cū quaten⁹ iponit gabellā ſolutiōis debiti adeo q̄ ſtatutū ſimul
determinat circa oēs dictos 𝔠ct⁹: igit̄ dz equaliter determinare
l.iā hoc iure.ff.de vul.⁊ pu.Sz circa alios 𝔠ct⁹ includit 𝔠ctus fa
ctos inter patrē ⁊ filiū: vt in.d.l.j.⁊ ibi determinat Bar.igit̄ idē
3 dicēdū eſt in 𝔠ctu donatiōis.¶† Poſtremo nō omitto q̄ bona
viuēte pr̄e nō dicunt̄ debita filio imo filius viuente patre in eius
bonis nullū hz ius.l.j.§.impuberi.ff.de colla.bo.hz cū tm̄ ſpē ſuc
cedēdi.vt p Bar.in.l.is pōt.ff.de acq.he.Et lz dicerent̄ quaſi de
bita ⁊ ſic fictiōe iuris vere nō ſunt debita bona patris ipſi filio.pz
ex no.in.l.in ſuis.ff.de lib.⁊ poſth.⁊ in.l.ij.C.de iur.⁊ fac.igno.fa
ciūt no.per Bar.in.l.ſciēdū.in prin.ff.qui ſatiſda.cog.Igit̄ vere
nō dicit̄ debiti ſolutio ſed ficte.Et per cōſequēs dicit̄ vera dona
tio.Statuta autē ſunt intelligēda in caſu vero ⁊ nō in caſu ficto
l.iij.§.hec vba.ff.de neg.geſt.l.j.§.hoc interdictū de ciſterna.⁊ ibi
Bar.ff.de fonte.¶Ex qb⁹ cōcludo q̄ virtute dicti ſtatuti ſoluē
da eſt gabella de donatiōe valida facta filio a patre. Laus deo.
Bartholo.ſoci.J.V.doc.ſeneñ.

¶Summarium.

☞ In foro conſcientie non obſtantibus deſpōſatiōe ⁊ copula carnali creditur dicenti non conſenſiſſe matrimonio.¶In foro iudiciali dictū vnius ſtantis pro matrimonio primo clādeſtino nō valet contra ſcd̄m matrimoniū in faciem eccleſie contractum.

1 Conſenſus debet interuenire de ſubſtantia ⁊ forma matrimonij.

2 Matrimonium nō diſſoluitur qñ quis cognouit vxoris conſanguineam poſt contractum matrimonium.

¶Conſilium .cxix.

¶Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanct⁹ illuminet intellectū.

Circa primum conſultationis articulū pono duas cōcluſiones.¶Prima conclu
ſio eſt qđ dictus iuuenis in foro cōſcientie nō dicit̄ vir
ſeu marit⁹ dicte mulieris ⁊ iter eos nullū fuit matrimoniū.Iſta
cōcluſio pbat̄ lege rōne ⁊ autoritate.¶Primo nā de hoc eſt ca
ſus ſm̄ cōem itellectū in.c.tua nos in.§.nos aūt.extra de ſpō.Nā
ibi interuenerāt ſponſalia per verba de pſenti ⁊ copula carnalis
⁊ tñ q̄ ille aſſerebat q̄ pdicta nunq̄ fecerat animo cōſentiēdi nec
in eā vnq̄ cōſenſerat vt in vxorē eū in cōſciētia ſtet̄ ſue aſſertioni.
1 Papa determinat q̄ nō eſt matrimoniū i.d.§.nos āt.¶† Scd̄o
rōne nā de ſubſtātia ⁊ forma matrimonij dz cōſenſus interueni
re vt pbat tex.in.d.c.tua nos.i vbo nec forma nec ſubſtātia.⁊ ibi
ita cōcludūt oēs doc.Igit̄ deficiēte 𝔠ſenſu deficit matrimoniū:
qm̄ remota ſubſtātia ab actu nō pōt actus in eſſe pduci.ſm̄ dñs
Ant.⁊ Abb.ibi ⁊ tz Bar.in.l.plātā.C.de ſen.Preterea quo ad
eū inſpicim⁹ mentē ⁊ non verba vt in.c.merito.xvj.q.j.⁊ in.c.qui
bona.xvij.q.j.cū ſimi.¶Tertio pbat̄ autoritate.nā oēs doc.ita
cōcludūt poſt gl.in.d.c.tua nos.ita ēt vult Hoſti.in ſum.in ti.de
ſpon.in rubricella de matrimonijs.in.§.qualiter 𝔠bat̄.ver.hec in
iudicio eccleſie 𝔠tētioſo.⁊c.Et q̄ 𝔠cluſio clara ē nō inſiſto.¶Se
cūda cōcluſio eſt q̄ predict⁹ iuuenis ēt in foro fori nō poſſet con
uinci: q̄ vt dicit̄ mater eſt mortua ⁊ hoc duplici rōne.Primo q̄
ēt ſi puella eſſet ſoluta ⁊ peteret iſtū in virū ⁊ iſte negaret nō pba
ret matrimoniū p vnū teſtē: qm̄ in ore duorū vel triū ſtat omne ver
bū.c.noluit.extra de iudi.⁊ in.c.in omni.extra de teſti.⁊ habet̄ deu
teronomij.xvij.⁊ pulchre hoc demōſtrat ſanct⁹ Tho.l.ij.ij.q.lxx.
arti.ij.¶Sed in caſu noſtro ⁊ ſcd̄o hoc forti⁹ oſtēdit̄: quia puel
la poſtea cōtraxit aliud matrimoniū ⁊ non inſtat pro primo ⁊ po
ſito q̄ inſtaret ex quo illud apparet clandeſtinū.licet pro eo eſſet
vnus teſtis de veritate ⁊ fama nō preualeret ſecūdo cōtracto per
mulierē de quo vere conſtat ⁊ fuit publice cōtractum.ita ſingula
riter voluit Vincentinus ⁊ ſequuntur cōmuniter domini Cano
niſte in.c.ij.extra de clandeſti.deſponſa.¶Circa ſcd̄m cōcludo q̄
ſi conſtat per legitimas probationes quod anteq̄ puellā caperet
in vxorem iam matrē cognouerat matrimonium poſtea contra
ctum cum puella fuit nullum nec cōtrahi potuit: quoniā cogno
ſcendo matrē fuit cōtracta affinitas.vt in.c.diſcretionē.⁊ in.c.
penul.de eo qui cogno.cōſan.vxo.ſue.Affinitas aūt impedit ma
2 trimoniū cōtrahi: vt in.c.non debet.de conſan.⁊ affini.† Proba
tur etiā q̄ tunc non diſſoluitur matrimoniū quādo quis cogno
uit vxoris conſanguineā poſt cōtractū matrimonium: vt in.d.c.
diſcretionē ⁊ in.c.tue.eo.tit.cum ſimili.Igitur a cōtrario ſecus
quando ante contractum matrimonium: q̄ tunc nulliter cōtra
hitur.¶Poſtremo probatus.vt in.c.fraternitati.eo.tit.⁊ in.c.ij.
eodem etiam tit.ſcd̄m vnam expoſitionem ⁊ ibi hoc tenent Joā.
and.⁊ cōmuniter doc.⁊ eſt clara omnium concluſio.Et quia non
bene narrantur probationes quod matrē cognouerit: quia dicit̄
quod vltra id qđ in puncto dicitur habet alias probationes ideo
ſuper his non ſcribo. Laus deo.
Bartolo.ſoci.⁊c.

¶Summarium.

☞ Legitimatio facta abſq̄ legitimorum preiudicio excludit a ſucceſſione bonorum alioquin legitimis ⁊ naturalibus debitorum etiam ſi legitimans habuerit facultatem ſuper hoc.

1 Pater non poteſt filium proprium legitimare in preiuditium filiorum legitimorum.

2 Error vel omiſſo notarij non nocet partibus.

3 Princeps non poteſt in preiudicium partis ſententiam ferre parte non citata.

4 Clauſula: ſupplens omnes defectus ex certa ſcientia ⁊ de plenitudine poteſtatis: non operatur niſi quo ad defectus ſurgentes ex defectu ſolennitatis introducte a iure poſitiuo.

5 Priuilegia principis que ſunt contra ius commune vitiantur.

6 Princeps ſine cauſa poteſt legitimare filium poſt mortem.

7 Clauſula ex certa ſcientia tollit omnẽ vitium ſubreptionis.

8 Princeps ſine cauſa poteſt aliquem legitimare poſt aditã hẽditatẽ in preiudiciũ eoꝝ quibus dominiũ eſt queſitũ virtute aditionis hereditatis cum clauſula non obſtantibus.

9 Quãdo nõ apparet de cauſa poteſt veriſimiliter imaginari ⁊ pſumendum eſt pro actu principis.

10 Papa in beneficialib⁹ hꝫ pleniſſimam poteſtatẽ: ⁊ poteſt ꝓ libito voluntatis quem beneficio ſuo priuare.

11 Actus principis ſine citatione non valet qñ ſumus in ciuilibus ⁊ procedit contra non ſubditum.

12 Defenſio extraiudicialis non poteſt tolli nec iudicialis.

Conſilium. cclxx.

Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſanctus illuminet intellectum.

Emini me alias conſuluiſſe dictũ Jo. virtute legitimationis de eo facte a patre ſuo nõ poſſe illi ſimul cũ filio legitimo ⁊ naturali ſuc-
1 cedere duplici principali fũdamẽto. † Primo qꝛ pater nõ põt filiũ ꝓpriũ legitimare in pĩudiciũ filioꝝ legitimoꝝ. Scdõ qꝛ in priuilegio cõceſſo comiti ⁊ ĩ legitimatiõe pſẽti erat inſerta clauſula. Abſq; tñ legitimoꝝ heredũ pĩudicio ⁊c. per q̃ dicebã ꝙ exiſtẽtib⁹ filijs legitimis ⁊ naturalib⁹ patri ſuo ſuccedere nõ poterat ⁊ qꝛ has cõcluſiones in cõſilio per me reddito plene ꝓbaui ĩ pſentiarũ nõ ĩſiſtã. Quãobrẽ vidẽs aduerſari⁹ legitimat⁹ iuſtitiã non fouere impetrauit indultũ a ſereniſſimo imperatore ſuper quo ad preſens heſitat̃ in quo duo prĩcipaliter cõtinentur in propoſito. Primũ qꝛ imperator conatur tollere predicta duo fundamẽta q̃ legitimatiõi a patre facte obſtabãt. Scdm quoniã de nouo imperator legitimat dictũ Joãnẽ in forma etiã ſi ſit adita hereditas per filiũ legitimũ ⁊ naturalem. ſuper quibus eſt inſiſtẽdũ an habeãt obſtare cõcluſioni firmate alias in cõſilio meo. Circa primũ imperator pmo conatur tollere in ſuo indulto illã difficultatẽ que fiebat per illam clauſulã abſq; tñ legitimoꝝ heredũ preiudicio. quoniã declarat imperator qualiter a principio tempore cõceſſiõis dicti priuilegij fuit ſue intẽtiõis ꝙ iſerta eẽnt illa verba videlꝫ quin ⁊ ipſi ſuccedat equaliter cũ filijs legitimis: ⁊ ſic vult ꝙ habeat̃ ac ſi a prĩcipio ſint expreſſa ⁊ ſcribẽtium negligentia omiſſa. Ex qua declaratione principis ſequit̃ ꝙ habet̃ ac ſi a principio dicta verba inſerta fuiſſent cũ ad eũ talis priuilegij declaratio ſpectet. l. fin. cũ gloſ. C. de legi. ⁊ c. cum veniſſent. de iudi.
2 † Quinimo cenſetur ꝙ ex errore ſcribentiũ fuerit omiſſa. ⁊ ſic ꝙ talis error nõ noceat partibus: ſicut in ſimili qñ aliqd omittit̃ a notario eſt tex. no. vbi Bar. ĩ. l. ſi. C. de fideiuſ. l. errore. C. de teſta. vbi doc. cenſet̃ enim plus fuiſſe dictum ⁊ minus ſcriptũ ſicut ĩ. l. quoties. §. j. ff. de here. inſti. ⁊ l. cũ auus. ff. de cõdi. ⁊ demõ. Sꝫ ſi a prĩcipio dicta verba fuiſſent inſerta ex quo pr̃ legitimauit iuxta poteſtatẽ quam habebat ⁊ iuxta clauſulam in reſcripto appoſitã dicta verba fuiſſent etiã in legitimatione appoſita. ⁊ per conſequẽs potuiſſet legitimat⁹ cũ legitimis ſuccedere. ſtãdũ eſt enim declarationi principis adeo ꝙ nõ admittit̃ ꝓbatio in ꝯ̃riũ cũ ſit aſſertio ⁊ declaratio ſuper facto proprio. vt cle. j. vbi no. de ꝓba. ⁊ tradit̃ in. c. cũ a nobis. extra de teſti. que quidẽ declaratio retrotrahitur ad tempus confecti priuilegij. l. heredes palam. cum ibi no. ff. de teſt. Scdõ princeps conatur tollere illam aliã difficultatẽ ꝙ pater nõ poſſet propium filium legitimare. nam contrarium declarat eſſe de iure ꝙ imo virtute dicti priuilegij pater poterat propriũ filiũ legitimare. cuius priuilegij interpretatio ad principẽ qui cõceſſit ſpectat: vt in. d. l. ſi. ⁊. d. c. cum veniſſent. ⁊ habet talis declaratio vim legis: vt in. d. l. ſi. ad idẽ tex. in. §. ꝙ principi. inſti. de iure natu. gẽ. ⁊ ciui. ⁊. l. j. ff. de cõſti. pri. Nec a tali ſentẽtia appellari põt. l. j. ff. qui ⁊ a qui. appel. nõ lꝫ. vñ dixit glo. no. in c. qm̃. x. diſt. ꝙ non licet appellare ad papã ⁊ ſi fuerit ſnĩa declaratoria nihil de nouo ĩducit ſed tm̃ declarat a prĩcipio dictã legitimationẽ tenuiſſe: vt. d. l. heredes palam. circa prin. ⁊ in aut. de filijs ante dota. inſtru. na. §. j. ⁊ no. gl. date. vj. lib. in pñ. ⁊ eſt bonus tex. in aut. de rapto. muli. q. rap. dũ dicit. tanq̃ ſi lex ab initio cũ tali interpretatione ꝓmulgata fuiſſet. Ex quibus videbant̃ ſublata fundamẽta facta in priori cõſilio ꝑ me reddito. Sed premiſſis nõ obſtãtib⁹ adhuc arbitror indubitãter ꝙ firma remaneat ꝯcluſio firmata in cõſilio meo. Vñ eſt aduertẽdũ qđ in hac difficultate q̃ orit̃ virtute dicte clauſule. Abſq; tñ legitimoꝝ heredum pĩudicio ⁊c. Ego in dicto cõſilio firmaui duas cõcluſiões Prima erat ꝙ virtute dicti priuilegij pr̃ non potuiſſet legitimare in pĩudiciũ filioꝝ legitimoꝝ ita qđ cũ eis ẽt eq̃liter ſuccederẽt ⁊ hãc cõcluſionẽ reperio ſublatã ꝑ dictum indultũ: per quẽ declarat̃ qđ imo intẽtio pncipis fuit qđ poſſet legitimare ita ꝙ poſſet cũ legitimis equaliter ſuccedere. ⁊ ſic ſi ita pr̃ legitimaſſet videretur ſublata. d. difficultas ꝑ. d. indultum declaratoriũ dicte legitimationis quod an ſit verũ ſtatim dicetur. Secũda declaratio igitur fuit firmata in dicto cõſilio ꝙ quãcũq; poteſtatẽ habuiſſet pater ipſe tñ legitimauit cum clauſula limitatiua ſcilicet abſq; legitimoꝝ heredũ preiudicio ⁊ contra hanc indultũ non prouidet licet enim indultũ prouideat patrem. ſ. d. p. talem habuiſſe in veritate poteſtatẽ tamẽ indultum nõ declarat talem fuiſſe patris voluntatẽ reſpicit enim reſcriptum poteſtatem patris comitis. Circa iſtam ſecundã cõcluſionẽ indultũ nihil declarat ergo adhuc ſtat quoniã ex diuerſis nõ fit illatio. l. naturaliter. §. nihil cõmune. ff. de acq. poſ. l. papinianus exuli. ff. de mino. Cum ergo hoc fuerit omiſſum habetur pro omiſſo. c. ſuſceptũ. de reſcrip. in vj. l. ſi vero. §. de viro. ff. ſo. matri. Nec vitio hoc fuit omiſſum declarari in indulto: qꝛ clare apparet intẽtio legitimãtis qui appoſuit. d. clauſulã abſq; tñ legitimoꝝ heredũ pĩudicio que verba ſunt multũ clara: ⁊ clare demõſtrãt intẽtionẽ principis legitimãtis. Unde in incertis nõ certis loc⁹ interpretatiõi ⁊ declarationi eſſe debet. l. cõtinuus. §. cũ ita. ff. de ver. obli. l. ille aut ille. §. cũ in verbis. ff. de leg. iij. l. ſi aliꝫ. ff. de lib. leg. lꝫ ergo princeps certus eſſet de intẽtione ſua: tñ princeps nõ erat cert⁹: ꝙ ſi pater ſciuiſſet talẽ poteſtatẽ habere vt poſſet cũ legitimis ſuccedere qđ pater hoc feciſſet imo ꝯ̃riũ ſibi apte ex legitimatiõe ꝯſtabat iuxta. l. labeo. §. idẽ tubero. ff. dẽ ſupel. leg. Et lꝫ principis aſſertioni circa cõceſſionẽ ſuã ſtet̃ nec admittat̃ ꝓbatio in cõtrariũ: vt no. gl. in cle. j. de ꝓba. tñ nõ ita dicẽdũ fuiſſet ſi dixiſſet eãdẽ fuiſſe patris volũtatẽ quo caſu cũ eſſet aſſertio facti alieni nõ corã ſe geſti talis aſſertio nõ ſufficiẽter ꝓbaret qꝛ nõ poſſet ſcire niſi ꝑ ꝓbatiões a filio habitas que facte parte nõ citata nõ releuãt. c. ĩ nomine dñi de teſti. cle. paſtoralis. de re iudi. ⁊ hoc tenuit illuſtris doc. Oldr. ĩ ſuo ꝯſi. cccxlviij. ⁊ Jo. calde. ⁊ do. Ant. in. c. poſt ceſſionẽ. de ꝓba. c. fina. de ſucceſ. ab inteſt. ⁊ ꝓbat̃ ꝑ no. ꝑ Archi. ⁊ Joã. and. in. c. ſi papa. de priui. li. vj. ⁊ ita tꝫ Alre. in. c. cũ a nobis. de teſti. ⁊ in ſuo cõſilio iterdicti cõtra do. Florẽtinos cõſi. cxlj. incip. Sanctus Joãnes dixit in apocalypſi. col. iij. ⁊ ita etiã tunc cõſului ⁊ cõſuluerũt multi doctiſ. viri tot⁹ Italie. Cõfirmo pmiſſa ⁊ alia rõne. nã ex quo tẽpore legitimatiõis in priuilegio erãt tm̃ illa verba. Abſq; tñ legitimoꝝ hẽdũ pĩudicio. ⁊ nõ illa videlꝫ. qui ipſi ſuccedãt equaliter cũ filijs legitimis ⁊c. legitimatio facta ſꝫm tenorẽ tꝑis: expſſis tantummodo illis verbis pmis lꝫ impator demũ declarauerit ꝙ fuerant illa alia verba omiſſa tñ cẽſent̃ ꝙ ſꝫm pmũ tenorẽ clauſule facte. cuius clauſule tenor ſine illa additiõe fuit ĩ legitimatiõe expſſus. iſtud ꝓbat̃ in ſimili ꝑ no. ꝑ Jo. an. do. Anto. ⁊ doc. in. c. ſi. de cõſti. vbi volũt ꝙ ſi cõſtitutio fuit interpretata ⁊ male: ſcdm illã lata ſnĩa lꝫ fuerit poſtea ꝑ legis ꝯditorẽ aliter dclarata illa ꝯſtitutio: tñ ſnĩa nõ retractat̃ ⁊ ſic lata cẽſet̃ a iudice ſcdꝫ primã interpͥtationẽ lꝫ erroneã ⁊ ꝓbat̃ ex no. ꝑ Inn. in. c. nihil. extra de elec. ita etiã legitima ratio q̃ ſe refert ad ꝓuilegiũ intelligi dꝫ ſꝫm tenorẽ priuilegij ꝓut tũc erat. facit qđ no. Inno. in. c. ꝑ tuas. el. ij. extra de ſimo. Cõprobat̃ hoc idẽ qꝛ ſi pater voluiſſet hũc legitiatũ ſuccedere ſimul cũ legitimis cũ videret ſe nõ habere mulierẽ ⁊ eſſet homo diues adiuiſſet aliũ comitẽ illã autoritatẽ habẽtẽ q dictũ filiũ eo modo legitimaſſet ꝙ cũ nõ fecerit apparet ꝙ nõ erat ſue intẽtionis. ar. l. j. §. ſin autẽ. C. de cadu. tol. ⁊ c. ad audiẽtiã. de deci. arguẽdo etiã a veriſimili iuxta regulã inſpicim⁹. cũ materia de re. iur. li. vj. ⁊ qꝛ cõiter nõ habẽtes autoritatẽ. faciũt filios legitimari iuxta eoꝝ ĩtẽtionẽ ab habentib⁹ autoritatẽ validũ eſt autẽ argumẽtũ a cõiter accidẽtib⁹: vt no. gl. in. l. neq; natales. C. de ꝓba. Et ꝙ hoc ſit verũ oſtẽdit̃. Nã ĩ quadã cã ſup falſitate cuiuſdã teſtamẽti ĩterdictũ vnicũ filiũ dñi Petri ⁊ ceſſionariũ dicti legitimati q ad pſens moleſtat nepotẽ legitimũ: fuerũt examinati ſeptẽ teſtes: q ꝓbant ꝙ inſtantib⁹ qbuſdam vt dñs Petrus teſtm̃ cõciperet rñdit ſe velle omnia bona ſua relinquere vnico filio legitimo ⁊ naturali. q̃ vba ſiue fuerint añ legitimationem ſiue poſt prolata: aperte ꝓbãt do. Pe. fuiſſe eius intẽtiõis vt legitimatus cũ legitimo nõ ſuccederet. ſꝫ tm̃ eo deficiente nõ enim pſumit̃ mutatio volũtatis: vt. l. ſi cui. §. j. ff. de accu. l. cum tacitũ. ⁊. l. eum qui. ff. de ꝓba. Et qꝛ pcedẽtia declarant ſequentia ⁊ econtra. l. qui filiab⁹. in prin. ⁊. l. ſi ſeruus pluriũ in ſi. ff. de leg. j. cũ ſimi. Ex quibus clare concluditur ⁊ oſtenditur ꝙ non eſt veriſimile ꝙ ſi pater etiã potuiſſet hoc feciſſet. Sed potius oppoſitum vt dixi: qꝛ de facili adeundo aliũ comitẽ hoc facere poterat ⁊ quia per dictos teſtes oſtendit̃ eius voluntas ⁊ poſito ꝙ ita feciſſet tamẽ ex quo nõ fecit nihil releuat. l. quidã cũ filium. cum ibi no. ff. de here. inſti. l. ſi per retentionẽ cum materia. C. de vſur. ⁊ quia omiſſũ habet̃ ꝓ omiſſo. c. ſuſceptum cum materia. de reſcrip. lib. vj. cum ſimilib⁹ maxime in materia ꝓhibita a iure cõmuni vt ibi habetur. ⁊. c. cum dilectus. de conſuetu. Ex quibus multum clare concludit̃ quod additio dictorum verborum tanq̃ omiſſorum licet releuaret quo ad priuilegiũ tamẽ non releuat quo ad legitimationem domini petri. Ex quib⁹ redditur ſuperflua inueſtigatio alterius difficultatis nunq̃ preiudicet declaratio principis declarantis patrem potuiſſe filiũ legitimare quia licet potuiſſet ita quod cum filijs legitimis equaliter ſuccederet: tamen hoc

non fecit

non fecit vt dictũ eſt ad perficiendũ aũt quelibet actũ requiritur
nedũ poteſtas ſed volũtas.l.multũ intereſt.C.ſi quis alteri vel ſi-
3 bi.c.cũ ſuper abbatia.de offi.deleg.¶†Sed ad abundãtiorẽ cau-
telã oſtẽdo ꝙ ẽt dicta ſententia principis declaratoria poteſtatis
non valuit qꝛ princeps nõ potuit in ꝑiudiciũ partis cui erat ius
queſitũ talem declarationẽ facere parte nõ citata ⁊ ſic ſublata ci-
tatione ⁊ defenſione que ſunt de iure naturali ꝓut in ſñia princi-
pis eſt caſus clarus in cle.paſtoralis.extra de re iud.⁊ no. Bal.in
l.fi.C.de legi.⁊ infra latiſſime dicã.Et punctualiter in ſñia decla-
ratoria hoc voluit gl.in cle.fi.de cenſi.⁊ in cle.j.⁊.ij.de penis ⁊ late
hoc fuit cõcluſũ ꝑ multos solẽnes doctores in.d. cõſi.interdicti.
Nõ ob.ꝙ in dicto indulto ꝑnceps ex certa ſciẽtia de plenitudine
poteſtatis ſupplet defect⁹ ⁊ ſic vr̃ ſupplere defectũ citatiõis. Quĩ
ad hoc rñdetur ⁊ ꝑmo in declaratiõe qua impator declarat ꝙ pa
ter potuit filiũ legitimare nõ eſt aliqua clauſula ꝑ quã appareat
ꝙ ꝑnceps voluit vti plenitudine poteſtatis ⁊ in dubio nõ eſt hoc
cẽſendũ vt voluit Inn.in.c.inotuit.de elec.⁊ Bald.in.l.ſi teſtm̃.C.
de teſta.⁊ eſt tex.in.l.quanq̃.⁊ in.l.ſi cum in vtero.C.de teſta.mili.
qñ aũt nõ ꝓcedit ex plenitudine poteſtatis nõ põt ſine citatiõe ꝓ
cedere.l.cũ ibi no.C.de legi.c.in cauſis.de re iu.vbi ꝑ doc.Quan-
tũ vero ad ſcdaꝫ declarationẽ ꝙ erat ſue intẽtionis ꝙ apponerẽ-
tur illa v̓ba vcꝫ quin ⁊ ipi ſuccedãt equaliter: apponat̃ clauſula
ex certa ſcia ⁊ de plenitudĩe poteſtatis tñ illa tm̃ reſpicit defectũ
dictoꝝ v̓boꝝ quã exnũc ꝓut extũc ſupplet nõ aũt adeſt clauſula ꝑ
quã de plenitudĩe poteſtatis ⁊ ex certa ſcia ſuppleat oẽs defectus
inducta aũt ad vnũ effectũ aliũ omiſſũ operari nõ debẽt.d.c.ſu-
ſceptũ.de reſcrip.in.vj.l.cũ tale.§.falſũ.ff.de cõdi.⁊ demõ.cum ſi-
mi.maxĩe cũ iſta ſint ꝯ iuris cõis diſpoſitionẽ debẽt ſtricte intel-
4 ligi.c.cũ dilect⁹ cũ materia de ꝯſue.¶†Quinimo poſito ꝙ eſſet
appoſita clauſula ſupplens oẽs defect⁹ ex certa ſciẽtia ⁊ de pleni-
tudine poteſtatis talis clauſula nõ operat̃ niſi quo ad defect⁹ ſur
gẽtes ex defectu ſolẽnitatis introducte a iure poſitiuo nõ ĩtrodu
cte a iure naturali ꝓutẽ citatio vt dicit Spe.ĩ ti.d lega.§.nũc oſtẽ
dẽdũ.ver.xvj.⁊ ſequit̃ ibi Io.an.ar.tex.in cle.paſtoralis.idẽ tenẽt
do.Ant.⁊ Io.de imo.in.c.j.de tranſac.⁊ Io.de imo.in.l.qdã con
ſulebat.ff.de re iudi.⁊ ita alias conſului ⁊ cõſultũ vidi ꝑ multos
doctiſſimos viros ⁊ de huiuſmodi defectu citatiõis ſtatim latiſ-
ſime dicã id vlteri⁹ nõ inſiſto.Ex qbus ⁊ aliĳs infra dicendis de
defectu citatiõis clariſſime cõſtat ꝑ dictũ impatorẽ in prima pte
dñ ſupplet ⁊ declarat ꝙ ꝑuilegiũ dñi Pet.nullo mõ hꝫ nocere fi
lio legitimo ⁊ naturali dñi Pet.Imo adhuc alias in alio ꝯſilio
legitĩo ⁊ naturali cõcluſa firma manẽt.⁊ hec de ꝑma difficultate
dicta ſufficiant.Circa ſcdam difficultatẽ q̃ vertit̃ in ſecũda parte
indulti que incipit.Inſuꝑ volẽtes prefatũ Ioan.in qua ꝑnceps
de nouo legitimat dictũ Ioan.vult qd pater ſuccedat cũ filiĳs le-
gitimis ⁊ naturalib⁹ ꝙ talis legitimatio effectum ſortiat̃ ſiue ſit
adita hereditas ſiue nõ.⁊ hec ex certa ſcia ⁊ de plenitudĩe poteſta
tis cũ ampliſſima ⁊ ſpeciali clauſula nõ obſtãtiũ:ꝑ quã nouã legi
timationẽ videbat̃ ꝯcludẽdũ ꝙ dictus Ioan.ſuccedere poſſet ſi-
mul cũ filio legitimo ⁊ naturali nõ obſtãte ꝙ hereditas eſſet adi
ta põt eñ princeps de plenitudĩe poteſtatis legitimare filios ſpu
rios in ꝑiudiciũ eorũ quibus eſt ius queſitũ etiã illis nõ requiſi-
tis.ita concludit Bar.⁊ doc.ſpãliter in.l.gallus.§.⁊ quid ſi tm̃.ff.
de lib.⁊ poſthu.ꝑ tex.in.l.ĳ.ad fi.in verbo.nõ facile.ff.de nata.re-
ſti.⁊ tenet do.Ant.in.c.per venerabilẽ qui filĳ ſint legi.⁊ Bal.in
l.nã ita diuus.ff.de adop.idẽ Bald.in.l.ĳ.in.vĳ.col.C.de ſerui.et
aqua.⁊ do.Abb.in.c.cũ olim.de re iudi.vbi refert ita cõſuluiſſe.
faciũt no.ꝑ Hoſti.⁊ Io.an.in.c.in nr̃a.de ꝓcu.vbi dicũt ꝙ prin-
ceps de plenitudine poteſtatis ꝓcedere põt pte non citata.⁊ no.
Bal.in.l.fi.C.ſentẽ.reſcin.nõ poſ.⁊ ſic cũ fuerit facta legitimatio
ẽt ſi hereditas fuerit adita de plenitudine poteſtatis ſequi videt̃
ꝙ dictus legitimat⁹ poſſit ſuccedere ſimul cũ filio legitimo ⁊ na-
turali de cuius ꝑiudicio agebat̃.¶Confirmat̃ iſta cõcluſio qꝛ in
indulto dicit̃ nõ obſtãte.l.nã ita diu⁹.ff.de adop.⁊ ſic ptꝫ derogã
do illi.l.ꝙ voluit tollere citationẽ quã cã ſubſiſtẽte tollere põt vt
eſt gl.no.in.l.antepenul.ff.ex qui.cau.maio.⁊ no.Bal.C. quomo-
do ⁊ qñ iud.⁊ Bal.in.l.nec cãs.C.de appel.vbi Bal.rñdet ad cle.
paſtoralis.de re iudi.ſed in principe ſemꝑ preſumit̃ cã vt dicunt
Inno.⁊ aliĳ in.c.que in eccleſiarũ.de cõſti.⁊ legit̃ in.l.fi.C.ſi cõtra
ius vel vti.pub.⁊ infra dicã.Ex qb⁹ ꝯcludẽdũ videbat̃ dictũ Io.
licet poſt habitã hereditatẽ habilitatũ ⁊ legitimatum ſuccedere
poſſe cũ filio legitĩo ⁊ naturali vt dictũ eſt.¶Sꝫ ꝑmiſſis nõ ob-
ſtãtibus cõtraria ſñia eſt verior ⁊ ꝓbabilior in caſu nr̃o quã ꝓbo
triplici fundamẽto principali.Primo rõne deficiẽtis volũtatis.
Scdo ratione eiuſdẽ deficientis poteſtatis.Tertio ratione defi-
cientis requiſite ſolẽnitatis.¶Primũ probatur ⁊ pro fundamẽ
to ꝑſuppono.Primo ꝙ dicta legitimatio eſt ꝯtra iuris cõis diſ
poſitionẽ.vt in aut.qui.mo.natu.effi.ſui.§.fi.⁊ de ꝓprio ſumpto
vocabulo priuilegiũ:vt voluit gl.in.c.j.de cõſti.lib.vj.⁊ Ioan.an.
in.c.cũ olim.de priui.⁊ Bal.⁊ Abb.⁊ aliĳ in rub.de reſcrip.⁊ Cy.

5 ⁊ Bal.in.l.j.C.de di.reſcrip.¶†Scdo preſuppono ꝙ ſicut reſcri-
pta ad beneficia per ſubreptionẽ ipſo facto vitiantur.vt in.c.po-
ſtulaſti.de reſcrip.cũ ibi no.ita etiam priuilegia principis q̃ ſunt
cõtra ius cõmune ita ſingulariter dicit Cõpoſtellan⁹ in.c.ad au-
dientiã.de reſcript.quod vt ibi dicit Abb.omnes ſequunt̃ ita ẽt
tenet Inno.in.c.cũ dilecto.de reſcrip.⁊ do.Abb.in.c.ꝙ ſuper his
de fide inſtru.⁊ Io.calde.ti.de feu.conſi.j.Que concluſio ꝓcedit
etiam ſi ignoranter cõmiſſa fuit ſubreptio ita dicit Abb.in.d.c.
ad audientiã:per tex.in.c.cõſtitutus.eo. titu.⁊ late.d. Abb.in.c.
ſuper literis.e.ti.vbi.d.Ant.Io.de imo.⁊ Dominic⁹ tenẽt ꝙ qd
quid ſit in literis gratioſis ad beneficia in ꝑuilegĳs ſubreptio ẽt
nõ doloſa vitiat.allegant Iaco.but.⁊ Cy.in.l. preſcriptiões.C.ſi
cõtra ius vel vti.publi.⁊ Io.an.in.c.cũ dilect⁹.de reſcrip. Quin-
imo qñ aliter probabilis ignorantia excuſaret nõ excuſat qñ iuri
tertĳ preiudicat̃: vt dicit Abb.per illũ tex.in.c.conſtitutus.de re-
ſcrip.⁊ Abb.in.d.c.ſuper literis.⁊ Io.calde.in tit.de reſcrip.cõſi.
xiiĳ.⁊ Domi.in.c.gratia.de reſcript.libr.vj.¶Ex quibus infero
duo.Primũ qd priuilegiũ legitimationis per ſubreptionẽ etiã
non doloſam maxime qñ preiudicat̃ iuri tertĳ vitiat̃ caſus eſt in
l.j.ff.de nata.reſti.quẽ tex.allegant generaliter in priuilegĳs cano
niſte in locis ſupra allegatis.⁊ probat̃ in priuilegio legitimatio
ex no.per Io.an.in addi.ſpec.ti.de ſuc.ab inteſt.§.j.ver. Itẽ ſcias.
⁊ do.Ant.in.c.per venerabilem.qui filĳ ſint legi.xx.colũ.⁊ Bald.
plura ponit in.l.eam quã.C.de fideicom.¶Scdm quod ſi legiti-
matio ſeu priuilegiũ legitimationis eſt ſubreptitium talis ſubre
ptio facit volũtatẽ principis ceſſare ⁊ deficere preſupponit eñ le-
giſlator ꝙ niſi talis fuiſſet ſubreptio princeps nõ conceſſiſſet: vel
non. ita de facili:vt in.c.ſuper literis.⁊ ibi oẽs de reſcript.⁊ in.c.
cõſtitutus.⁊ in.c.ad audientiã eodem titulo ⁊ vtrobiq̃ docto.⁊
per Cal.nota.in.d.cõſi.xiiĳ.in ti.de reſcrip. ¶Ex quibus omni-
bus infero in propoſito ꝙ priuilegiũ legitimationis de quo agi-
mus in caſu noſtro eſt ſubreptitiũ ⁊ conſequenter nullum.iſta cõ
cluſio probat̃ multum clare.Nam illa omiſſa ⁊ non narrata red-
dunt ſcriptũ ſubreptitium que ſi fuiſſent expreſſa princeps nõ cõ
ceſſiſſet vel nõ ita de facili vt ꝓbat tex.in.d.c.ſuper literis.⁊ in.d.
c.cõſtitutus.⁊ in.d.c.poſtulaſti.eodẽ titulo.c.ſi motu proprio. de
preben.in.vj.Sed ita eſt in caſu noſtro ergo ⁊c.probat̃ minor. nã
in caſu noſtro cõcedit̃ priuilegiũ legitimato:ſiue ſit adita here
ditas ſiue nõ neq̃ narrat̃ ꝙ bona hereditaria fuerint iam poſſeſ-
ſa ſpatio .xl.annorũ.per filium legitimum ⁊ naturalẽ:qd ſi fuiſſet
expreſſum:princeps vel non conceſſiſſet:vel nõ ita de facili.proba
6 tur hoc: † nam multi tenent quod princeps ſine cauſa poteſt legi
timare filiũ poſt mortem:⁊ aditã hereditatem: quia dominium
videt̃ queſitũ ficte ⁊ de iure poſitiuo ꝙ imperator ſine cauſa tolle
re poteſt:vt traditur in .d.l. fina .C. ſi contra ius vel vti.pub .⁊.d.
c. que in eccleſiarum. ¶Sed quando eſt adita hereditas ⁊ appre
henſa poſſeſſio : ⁊ ſi dominiũ iuregentium eſt queſitum nõ poteſt
princeps auferre ſine cauſa vt eſt cõmunis concluſio docto.in di-
ctis locis ⁊ tenet Pau.de caſt.in.l.iĳ.ff. de teſta.⁊.l.cũ heres.ff. de
acquir.poſſeſſio.⁊ in ſuo. cõſilio.ccxv.incip. In primo dubio ⁊c.
⁊. Bal. in.c.domino guerrã. hic finitur lex coradi. Unde non eſt
veriſimile quod princeps cõceſſiſſet vel non ita de facili inductus
fuiſſet ad concedendum. Quoniam facilius princeps inducitur
ad preiudicandũ ⁊ tollendum actũ aditionis: qui eſt de iure po
ſitiuo q̃ actũ apprehenſionis poſſeſſionis qui eſt de iuregentiũ.
l.j.ff.de acquirẽ.poſſeſſio.⁊ licet vtroq̃ caſu tollat̃ dominium qd
eſt de iuregentiũ.vt declarat Barto.in.l. ex hoc iure.ff.de iuſti.⁊
iure.⁊.j.dicam.Tamen primo dicit̃ queſitum per actũ furtiue
aditionis introductũ de iure poſitiuo:cui facilius ⁊ ſine cã prin-
ceps preiudicat. Sed ſecundo caſu acquirit̃ per actum verum in-
troductum iuregentiũ. Unde nõ ita de facili princeps tollit qd
non dedit argu.quod habet̃ in.l.aſſiduis.C.qui potio . in pigno.
habe. ¶Confirmat̃ iſta cõcluſio.Nam auferre dominiũ queſitũ
tertio quod eſt de iuregentiũ eſt diſpenſatio cõtra ius gentium:
vt.d.l.fi.C. ſi cõtra ius vel vti.pub.⁊ tradit̃ late in.d.c.que in eccle
ſiarum.Si ergo princeps diſpẽſat ꝙ poſſit ſuccedere nõ obſtante
ꝙ hereditas ſit adita.⁊ ſic qñ dñium eſt q̃ſitũ de iure poſitiuo nõ
eſt diſpẽſatio extẽdenda ad caſũ: qñ eſt apprehẽſa primo ⁊ ſic q̃ſi
tũ dñiũ per actũ iuriſgentiũ:⁊ cõtra poſſeſſorẽ qui diu poſſeſſio
nẽ retinuit qm̃ de natura diſpẽſationis eſt ꝙ nõ extendat̃ de caſu
ad caſum lꝫ eadẽ eſſet cã maior:⁊ neminẽ lederet niſi ius gentiũ:
vt dicit gl.no.in verbo diſpenſatur.c. ordinarĳ.de offi.ordi.lib.vj.
tradũt Hoſti.⁊ doc.in.c. poſtulaſti.de ꝑben.qꝛ diſpenſatio cẽſet̃ o-
dioſa.vt in.c.in fine de filĳs preſbyt.in.vj.⁊ notat Domini.in.c.
q̃uis. §.j.de ꝑben.in.vi.ergo fortius in caſu nr̃o in quo volumus
extẽdere ad caſũ in quo eſt minor ratio:⁊ agit̃ de auferendo iure
tertĳ queſito per actũ iuriſgentiũ. Et in ſpecie in caſu noſtro in
materia legitimationis probat̃ ex nota.per Bar. ⁊ docto.in.l.ĳ.
in prin.ff. de verbo.obli. ⁊ per cano.in.c.at ſi clerici.§. de adulte
rĳs.de iudi.⁊ per dominũ Anto. in .c. per venerabilẽ.xx.col. qui

filij ſint legitimi. ¶ Cōfirmanť predicta ratione vigenti. Naʒ in
materia ſubreptionis doc. arguūt de literis ad beneficia ad alia
priuilegia q̄ ſunt cōtra ius cōmune vt ſupra ꝓbatū eſt: qua ergo
ratione in literis ad beneficia ſi nō fit mentio de iure alteriꝰ etiā
colorato ⁊ nō vʒ ꝯceſſio ꝓut eſt caſus i. c. cū noſtris. vbi oēs doc.
de cōceſſione prebēde. Videmꝰ enim ꝙ q poſſidet colorate ſine cā
amoueri nō poteſt vt voluit Compoſt. in. c. capitulū de reſcrip.
quem ad hoc allegat Domi. in. §. ſed obijcit. ij. q. j. ſecus in benefi-
cio nō conceſſo vt concludunt doc. in. d. c. cūʒ noſtris. Faciūt in ꝓ-
poſito que pulchre ponit Pet. de anc. in. c. ſi propter tua debita
xxxviij. col. ver. Ad queſtionem ꝓpoſitam de reſcrip. in. vj. Pari
ergo ratione idem ⁊ fortiꝰ concludēdū eſt in caſu noſtro in quo
in ꝑuilegio nō fit mentio de diutina poſſeſſione iuſta ⁊ legitima.
¶ Cōfirmatur hoc: qꝛ diſpoſitio. d. c. cum noſtris non eſt exorbi-
tans: vnde locū habet nedum in beneficialibus. Sed etiā in alijs
impetrationibꝰ vt nō intelligantur de poſſeſſis per alios niſi ex-
primatur: caſus eſt ⁊ ibi gl. Jo. and. in. c. ij. de decimis in. vj. ⁊ per
c. dudū eo. tit. Rūdet enim. d. c. cū noſtris eſt generalis. ſ. ꝙ ſi fuiſ-
ſet pape expoſitū ꝙ aliꝰ erat in poſſeſſiōe colorate nō ita de facili
cōceſſiſſet rē ab alio poſſeſſam. ergo impetratio fuit ſubreptitia:
vt. c. poſtulaſti. de reſcri. ⁊ ita dicit Domi. i addi. ad cōſilia Cald.
cōſi. xxix. in tit. de prebē. Idē ergo in tali impetratione in qua vi-
get eadē ratio dicendū eſt. Cōprobo vt dixi iſta eſt diſpoſitio cō-
tra ius gentiū: ex quo agitur de auferēdo dn̄io alteri queſito: non
ſimpliciter legitimato qꝛ ꝑ illā nō auferť: vt patet ex no. ꝑ Bart.
⁊ alios in. l. gallus. §. ⁊ quid ſi tm̄. ff. de lib. ⁊ poſth. Sed tūc ſucce-
dit illa. Nam ea que arctant ad expreſſionem certarū qualitatuʒ
in impetrationibus beneficiorū vēdicant ſibi locuʒ in alijs diſpē-
ſatiōibꝰ impetrādis: ita voluit glo. quā ibi Domi. reputat nota-
bilē in. c. non poteſt in fi. de preben. in. vj. ⁊ ita eſt de mente Abb.
in. c. ad audiētiā. ad fi. de reſcrip. ⁊ tenet Egidiꝰ bellamere in ſua
deciſione. ccccxxvij. incip. Si epſ. Igiť ideʒ concludendum eſt vt
dixi ⁊ fortiꝰ in caſu noſtro ex quo nō fit mētio de poſſeſſiōe iuſta
⁊ legitima. ¶ Nō omitto ꝙ ex quo in iure reperiť expreſſum qđ
fieri debet mētio de poſſeſſione alteriꝰ vitiať gratia ⁊ reſcriptuʒ
etiā ſi facta mentione poſſeſſionis dicendum eſſet idē principem
conceſſiſſe: vt eſt tex. cū gloſ. in. c. ſi motu proprio de preben. in. vj.
tenet Domi. in. c. poſtulaſti. ⁊ in. c. ſup literis. de reſcrip. ⁊ in. c. du-
dū. de prebē. in. vj. Et hoc fundamentum non poſſunt aduerſarij
euitare. Nō ob. ꝙ talis legitimatio ⁊ diſpēſatio ſit facta cuʒ clau-
ſula motu ꝓprio per quā videť tolli omne vitium ſubreptionis:
vt in. c. ſi motu proprio cū ibi no. de preben. in. vj. Et probatur ex
dictis Joā. an. ⁊ aliorum in. c. dilectꝰ el ſcdo de preben. Quoniam
ad hoc clare rūdeť ꝙ ex quo in caſu noſtro per premiſſa arguitur
defectus voluntatis principis clauſula motu ꝓprio nihil operať
ar. gl. in cle. ſi romanus pontifex. de prebē. ⁊ tenet do. Abb. in. d. c.
ad aures de reſcrip. Idē Jo. and. in. d. c. ſi motu proprio. ⁊ domi.
Abb. in. c. cū noſtris de cōceſ. preben. Et do Maria. ſoci. genitor
meus in. d. c. poſtulaſti. xvj. colū. de reſcrip. ¶ Confirmatur hoc ⁊
fortius in caſu noſtro in quo agiť de ꝑiudicio tertij: ⁊ iure aufe-
rēdo queſito per poſſeſſorem quo caſu clauſula motu proprio nō
releuat ex quo non eſt expreſſa qualitas poſſeſſiōis reſpiciētis ius
tertij vt determināt Domini de rota in antiquis deciſionibꝰ tit.
de reſcri. deciſione. lxxv. Et Domini. poſt Jo. de ligna. in. d. c. ſi ꝓ-
pter tua debita. viij. col. Jo. de ligna. poſt Joā. Cald. in. c. manda-
tū de reſcrip. ⁊ Domi. in repe. d. c. poſtulaſti. xvj. colū. Hoſtiē. do.
Anto. ⁊ alij in. c. cām. el ſcdo. de teſti. ⁊ do. Ant. in ꝓpoſito in. c. ꝑ
venerabilē. xxxiij. col. qui filij ſint legit. ¶ Preterea qn̄ de poſſeſ-
ſione alterius nō eſt facta mētio ꝙ gratia non releuat etiam ſi ſit
adiecta clauſula motu proprio. Ita ꝯcludūt do. Ant. ⁊. d. Abb.
in. d. c. cū noſtris. qui addunt ceſſare veriſimilē mētem conceden-
tis contra que dicta clauſula nihil operatur vt dictū eſt. ⁊ eſt tex.
optimus ⁊ ibi ponderat Domi. in vlti. no. in. c. ſi pluribꝰ. de ꝓbē.
in. vj. ¶ Non omitto ꝙ etiā in caſu noſtro ex quo ſi diceremꝰ ꝙ
nō narrata poſſeſſione princeps cōceſſiſſet quo caſu reſcriptū nō
dicitur ſubreptitiū vt habetur in. d. c. ſuper literis. ⁊. d. c. poſtula-
ſti. ⁊. c. gratia. de reſcrip. in. vj. tamē priuilegiū non teneret ex quo
caſus narrate poſſeſſiōis eſt in iure expreſſus vt dictū eſt ſupra lʒ
enim eſſet ſublatū vitium ſubreptionis per clauſulam motu pro-
prio non eſt ſublatū aliud vitium nō narrate poſſeſſionis ꝙ licet
non adeſſet vitiū ſubreptionis propter ꝙ iniuncta cenſetur clau-
ſula motu proprio. Unde de vno caſu ad alium nō eſt bonum ar-
gumētuʒ in reſcriptis derogatorijs: vt in. c. cum dilectus. de ꝯſue-
tudine. ⁊ in. c. j. ⁊ ibi notatur de reſcri. in. vj. Magis autē videba-
tur obſtare ꝑdictis clauſula ex certa ſciētia ⁊ de plenitudine po-
7 teſtatis. † Clauſula enī ex certa ſciētia videť omne vitiū ſubreptio-
nis tollere vt no. Jo. an. in. c. olim. de verbo. ſignifi. ⁊ no. glo. in. c.
j. de cōſti. in. vj. ⁊ gl. in. c. ad hec de reſcrip. ⁊ cōſuluit Pau. de ca.
cōſi. cccxiij. in fi. ⁊ maxime cū ſit adiecta clauſula nō obſtantibꝰ ꝑ
quā videť principē ius quoquo modo alteri q̄ſitū tollere ꝓut cō-
cludūt late do. Ant. ⁊ Jmol. in. d. c. que in eccleſiarum. de conſti.
alleg. gl. ⁊ Cy. in. l. fi. C. ſi cōtra ius vel vti. pub. ⁊ eſt glo. in. l. iij. §. ſi
is pro quo. ff. ꝙ quiſqʒ iuris. cuʒ ſimi. Sed ad omnia predicta rū-
deť in primis ꝙ nō habet releuare clauſula ex certa ſcientia: ⁊ de
plenitudine poteſtatis. De clauſula ex certa ſciētia patet: quia nō
operať in notabile priuilegiū tertij prout etiā in caſu nr̄o Bald.
in preludio fecit in. xiiij. col. ⁊ tenet do. An. in. d. c. q̄ in eccleſiarū.
⁊ Bal. in auť. hoc inter liberos. C. de teſta. ⁊ Bal. in. l. impetrato
in penul. colum. C. ſenten. reſcin. non poſ. ⁊ Paul. de caſt. conſilio
clj. incip. Queſtio iſta vertitur. ¶ Preterea dicta clauſula ex cer-
ta ſcientia nō operať. l. habentē clauſulam derogatoriam: vt not.
firmat Abb. Moder. in. c. nonnulli. de reſcriptis allegādo domi.
Ant. ⁊ Jo. and. in. c. j. de exceſ. prela. in. vj. prout eſt in caſu noſtro
ꝙ aut clauſula de plenitudine poteſtatis nō habeat obſtare q̄te-
nus eq̄pollet clauſule ex certa ſciētia vt dictū eſt. Quatenus vero
equipollet clauſule nō obſtātibꝰ iuxta no. per Bal. in. l. eā quā in
p̄ci. C. de app. argu. c. cum acceſſiſſet. de conſti. ⁊ Bal. in. l. fi. poſt
principiū. C. ſentē. reſcin. nō poſſe. Reſpondetur ſimul ad clauſu-
lā de plenitudine poteſtatis ⁊ clauſulam non obſtantibus ꝙ ꝑui-
legium virtute dicte clauſule nō augetur vt eſt caſus in cle. j. de ꝑ-
bē. ⁊ no. Bal. in. l. eaʒ quā. xiiij. col. verſi. ſed pone ꝙ. C. de fideicō.
Sed in caſu noſtro concluſum eſt gratiā nō extendi ad heredita-
tem aditā cuius bona fuerunt diu poſſeſſa. ergo ad id nō extēdi-
tur. Reſpondetur etiā ꝙ tunc dicte clauſule operātur in his in q-
bus preſumitur principē habuiſſe noticiaʒ: vt ſunt illa que in iu-
re conſiſtunt: non autē operatur in his que princeps preſumitur
ignoraſſe ſicut ſunt facta particularia partiū: ⁊ prout eſt poſſeſſio
in caſu noſtro: vt in. c. j. de conſti. in. vj. Ita inquit Bald. in. l. fi. C.
ſenten. reſcin. non poſ. Et probať ex no. per Joā. and. in. c. porre-
cta. extra de cōfir. vti. vel inuti. faciunt no. per Bal. in proe. feudo.
⁊ Bar. ſuo cōſi. clxxxvj. ici. Ciuitatis camerini ⁊c. ⁊ ſic eſt expedi-
tum fundamentū primum. ¶ Scdm principale fundamentū ꝙ
dicta legitimatio nō haberet effectū: ratione deficiētis poteſtatis
oſtendo ⁊ cōſidero primo ꝙ p̄ceps legitimauit filiū poſt mortē
patris exiſtentibꝰ filijs legitimis ante aditam hereditatē: ⁊ tunc
poteſt de plenitudine poteſtatis legitimare etiā nō req̄ſitis alijs
filijs: ⁊ ſine cā qꝛ ius adeūdi delatū non eſt in bonis: vt. l. ꝓ̄tia re-
rū. ff. ad. l. fal. ⁊ dicitur queſitum de iure poſitiuo: vt. l. lege obueni-
re. ff. de ver. ſig. ꝑ Bar. in rub. ff. de acqui. here. Unde tali iuri po-
ſitiuo poteſt p̄ceps ſine cauſa ꝑiudicare: qꝛ ē ſupra ius poſitiuū.
c. ꝓpoſuit. de cōceſ. prebē. ſm̄ Inno. ⁊ omnes in. d. c. que i eccleſia-
rum. ⁊ hoc caſu loquitur Bart. quē ſupra ꝯtrium allegaui in. d. l.
gallus. §. ⁊ qđ ſi tm̄. dū vult ꝙ princeps poſt morteʒ poſſit legiti-
mare etiā irrequiſitis his de quorū preiudicio agitur allegando
tex. in. l. ij. ff. de nata. reſti. ⁊ ita loquūtur alij qui eū ſequunť quos
ſupra allegaui: ⁊ hic nō eſt caſus noſter ⁊ ſi aliter loquerenť nō lo-
8 querenť verum vt ex infra dicendis apparebit. ¶ † Aliqn̄ ⁊ ſecū-
do princeps vult aliquē legitimare poſt aditam hereditatē in ꝑ-
iudiciuʒ eorū quibus dn̄iū eſt queſitū virtute aditionis heredi-
tatis: ⁊ iſto etiā caſu Pau. de ca. in. l. cum heredes. ff. de acqui. he-
re. ⁊. l. iij. ff. de teſta. ꝓut ſupra allegaui tenuit ꝙ princeps pōt ſine
cauſa hoc facere: qꝛ iſta acq̄ſitio eſt d iure ciuili. l. lege obuenire. ff.
de ver. ſig. ⁊ no. gl. in. l. j. ff. de acq. re. do. Ergo princeps ſine cauſa
cū clauſula nō obſtātibus tollere pōt vt cōcludūt gl. ⁊ doc. in. l. fi.
C. ſi cōtra ius vel vti. pub. Sed qcq̄d dicat Pau. de ca. nō eſt ve-
ꝙ ſine cā poſſit. qm̄ lʒ actꝰ acquiſitiōis dn̄ij ſit de iure ciuili tm̄ do-
miniū queſitū eſt de iure gētiū: vt no. Bar. in. l. ex hoc iure. ff. de iu-
ſti. ⁊ iure. Ergo nō pōt p̄ceps illđ ſine cā auferre ſm̄ Inno. ⁊ oēs
in. d. c. q̄ in eccleſiarū. ⁊ doc. in. l. fi. ⁊ hoc i ſpecie in legitimatiōe tʒ
Pau. de caſt. rōne ꝑmiſſa: ⁊ ſequiť do. Alexā. in. d. l. gallus. §. ⁊ qđ
ſi tm̄. vbi etiā ſequunť antiq ſubtiliter diſcutiēdo. ⁊ Bal. i. c. j. hic
finiť lex corradi. ⁊ Bal. in. l. deo nobis. C. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ idē Bald.
in. l. ij. C. de iur. ⁊ fact. ignoran. ⁊. l. j. C. de iure aure. anul. ⁊ Bald.
in rubrica. C. de preci. impe. offe. ⁊ ita etiā tenuit Are. in. d. l. iij. C.
de teſt. ⁊ do. Alex. in. d. l. cū heres. C. de acq. poſ. ¶ Ex qbꝰ ptʒ ꝙ
Bar. in. d. §. ⁊ qđ ſi tm̄ nō dʒ itelligi poſt aditā hereditatē ſʒ an̄:
⁊ ita intelligūt ibi Moderni maxime areti. ⁊ qꝛ regula eſt ꝙ p̄n-
ceps nō pōt aliquē dn̄io priuare ſine cā: qm̄ princeps nō pōt ſine
cauſa aliqd ſtatuere in damnū tertij in his que ſunt de iure natu-
rali vel gētiū: vt. d. cle. paſtoralis. de re iudi. ⁊ no. Inno. in. c. quia
precedēti. de immuni. eccle. ⁊ Bar. in proe. ffoꝝ. ⁊ in. l. j. in fin. ff.
de conſti. p̄ci. ⁊ eſt tex. in. l. vēditor. §. ſi conſtat. ff. communia pre-
dio. ⁊ Abb. late in. d. c. que in eccleſiarū. ¶ Aliquando ⁊ vltimo
princeps legitimat non ſolū poſt aditam hereditatem: ſed etiam
poſt apprehenſam poſſeſſionē. ⁊ tunc etiam cōcludendū eſt quod
non pōt ſine cauſa. Nam militant fortius iura in proxima cōclu-
ſione allegata ⁊ adducta. Quinimo Pau. de caſt. in. d. l. cū heres
⁊ i. d. l. iij. ff. de teſta. ⁊ in cōſi. eius ſupra allegato qui tenuit quod
poteſt princeps legitimare poſt aditaʒ hereditatē ſine cauſa vult
ꝙ quando eſt apprehenſa poſſeſſio princeps hoc facere nō poſſit

quia tunc

q꞉ tūc dicit̃ dñium queſitū de iure gentiū꞉ ⁊ etiā auferẽ poſſeſſio de iure gentiū q̃ſita꞉ vt.l.j.in prin.ff.de acq.poſ.⁊ hoc caſu eſt cōis oīum opinio꞉ q eſt caſus noſter cū filius legitim⁹ ⁊ naturalis diu poſſediſſet. ¶ Ex qb⁹ ſit ccluſio ꝙ nō potuit impator filio legitimo ⁊ naturali auferre dñiū rerū hẽditariarū꞉ quas diu iaꝫ poſſederat. Solū vna obiectio declaranda eſt꞉ q꞉ habemus duas regulas. Una eſt ꝙ princeps cū cauſa pōt auferre priuato dominiū rei ſue.l.itē ſi verberatum.ff.de rei ven.⁊.l.vēditor.§.ſi cōſtat.ff.cōia pdio.quē tex.Bar.in pemio.ffoꝛ.dicit eſſe meliorē de corpore iuris Bal.i.l.reſcripta.C.de pcib⁹ ipe.offe.⁊ eſt cōis opi.l.ſi.C.ſi contra ius vel vtili.pub. ¶ Scđa regula eſt ꝙ qñ princeps puat aliquē re ſua꞉ pſumit̃ hoc ex iuſta cā facere ſꝫ Cy.in.d.l.ſi.⁊ Bal.i.d.l.reſcripta.vbi dicit ꝙ qualiter mot⁹ habet̃ p cauſa ⁊ tenēt Inn.d.Ant.⁊ cōiter doc.i.d.c.q̃ i eccleſiarū vbi.d.Ant.q ſequit̃ Ioā. Allegādo Cy.i.d.l.ſi.dicit ꝙ adeo pſumit̃ cā i pncipe ꝙ nō admittit̃ pbatio in cōtrariū.⁊ do.Abb.⁊ doc.i.c.lege.x.di.ergo videbat̃ ccludēdū talē legitimationē pſumi ex cā factaꝫ.⁊ ſic pіudicare filio legitimo ⁊ naturali. ¶ Sꝫ hoc nō obſtāte ꝯtrariū puto veri⁹ i caſu nr̃o꞉ ⁊ in pmis dici ſolet ꝙ qñ ex cauſa princeps alicui vult dñiū rei ſue auferre de ptio vl̃ equalēti pnidere dꝫ ꝙ i caſu factū nō apparet꞉ ita tꝫ Arc.i.c.p pncipalē.ix.q.iij.⁊ eſt tex.quē ibi bal.no.ad hoc.l.ſerui.C.p qb⁹ cauſis ſerui libertatē꞉ ⁊ tenet gl.licet dicat ꝙ hoc nō ſernat̃.l.ſi locus.§.ſi.ff.quēad.ſerui.amit. Et Bart.in.l.ſi.§.titius.ff.de pigno.actio.⁊ gl.in.c.j.§.ad hec vbi bal.de pace iuramēto fir.i vſib⁹ feu. Rñdeo etiā ad obiectionē. ¶ Nā aduertēdū eſt꞉ ꝙ aliqñ ⁊ pmo cōſtat de cauſa꞉ ⁊ tūc caſus eſt clar⁹.

9 † Aliqñ ⁊ ſcđo nō apparet de cauſa. Sed pōt veriſimiliter imaginari꞉ ⁊ tūc preſumendū eſt p actu principis.nec admittit̃ probatio in contrarium.⁊ ita pcedit dictū Cy.in.d.l.ſi.⁊ eſt bñ rationabile꞉ ⁊ ita vr̃ de mente doc. ¶ Aliqñ ⁊ tertio non pōt veriſimiliter cā imaginari꞉ ⁊ tunc non eſt preſumenda illa cōis opi.ꝙ ſine cauſa princeps non pōt dñium rei ſue alteri auferre parue eſſet vtilitatis ita concludit.d.ant.⁊ Io.de imo.in.c.nam concupiſcentiam ij.col.verſic.extra gl.de conſti.⁊ probatur ex no.per glo.in.l.añpe.ff.ex qb⁹ cau.maio. Et domi.abb.in.c.ſi.verſi.ego ſuſtinēdo.de cōſti. Et do.Abb.in rub.de appel.iij.col.ſi.ver.finaliter.⁊ hoc voluit no.Bal.in ppoſito in.d.l.reſcripta col.ſi.vbi vult ꝙ princeps nō pōt legitimare ſpurium poſt aditā hereditatē꞉ quia aufert dominiū quod eſt de iure gentiuꝫ꞉ quod facere nō poteſt ſine cauſa etiā ſubdit ꝙ in tali actione nulla ſubeſt cauſa niſi pater in vita hoc preoꝛdinaſſet.alleg.no.per Bar.in.d.l.gallus.§.⁊ quid ſi tantuꝫ꞉ vult ergo Bal.ꝙ in caſu nr̃o nō preſumatur cauſa꞉ quia illa veriſimiliter imaginari nō poteſt niſi pater preoꝛdinaſſet꞉ ⁊ ita eſt de mente doctoꝝ tenentium ꝙ princeps non poteſt poſt aditaꝫ hereditatē legitimare꞉ q꞉ ſi cauſa pſumitur dicendū eſt legitimationē valere꞉ ⁊ hoc exprimit Bal.dū dicit ꝙ nulla cauſa imaginari pōt niſi pater preoꝛdinaſſet in vita volūtas ergo patris eſt legitima cauſa꞉ vt dicūt Bart. ⁊ doc.in.d.§.⁊ quid ſi tātū.ergo ſi ꝯſtat de cōtraria volūtate patris꞉ ⁊ de cauſa cōtraria per quā hoc pnceps facere nō debebat꞉ q꞉ cōtrarioꝝ eadē eſt regula.l.⁊ ſi cōtra.ff.de vul.⁊ pupil.l.inter ſtipulātē.§.ſacram.ff.de verbo.obli.⁊ ibi Bar.cū vulga. Rectuꝫ eñ ſui index eſt ⁊ obliq vt dicit ariſto.primo thopicoꝝ. Sꝫ in caſu noſtro apparet de cōtraria voluntate patris. Tū q꞉ nō legitimauit hac cōſideratione ne legitimis heredibus preiudicaret. Tū q꞉ dixit ſe nolle teſtari corā.vij.teſtib⁹꞉ q꞉ volebat ꝙ bona ſua pertinerent ad vnicum filium legitimum ⁊ naturalem vt ſupra deductū eſt. Et ſic potius conſtat de cauſa per quam princeps ſe abſtinere debeat quaꝫ diſpenſare vt etiam ſi adita eſſet hẽditas ſuccedere poſſet꞉ ⁊ iſta eſt clara ⁊ reperta reſponſio. ¶ Preterea tūc preſumitur pro actu principis quod ex cauſa hoc fecerit qñ ventilato negocio꞉ ⁊ habita cauſe cognitione hoc fecit꞉ pꝛout not.declarat Bald.in.l.ſi.C.de legi. Amplius etiā dico quod quādo princeps procedit parte nō citata p eius actu nō preſumitur꞉ pꝛout declarat do.Abb.in.c.j.de cauſa poſ.⁊ pꝛopꝛie.⁊ in.c.cum olim.de re iud.⁊ ſtatim latius dicetur. Cū ergo in caſu noſtro nō fuit habita ei⁹ cognitiōe꞉ nec pars citata nō preſumitur ex legitima cauſa proceſſiſſe. Preterea princeps dicit hoc facere de ſue ma.munere ⁊ liberalitate ad nullius petitionē. Unde nō ſum⁹ in caſu dubio꞉ ſed in caſu claro quia pīceps cauſam exprimit liberalitatis. In incertis enim nō certis loc⁹ eſt cōiecturis.l.continuus.§.cum ita.ff.de verb.obliga.l.ſi alij.ff.de vſufru.lega.liberalitas autē pptea nō eſſet ſi cauſa ſubeſſet iuxta no.in.l.j.in pri.ff.de dona. Princeps autem ex liberalitate nō poteſt donare rē alterius꞉ ⁊ illum dominio priuare vt dictum eſt p nota.in.c.que in eccleſiarū. Non omitto quod cauſa non debet pſumi qñ imperator legitimat etiam ſi eſſet adita hereditas.non autem qñ legitimus poſſediſſet. Unde hoc non poteſt dici factū niſi preſumat̃. Unde ſi cauſa preſumeretur ꝯcurrerēt due preſumptiones ⁊ duo ſpecialia contra not.in.l.j.C.de dotis promiſ.⁊.l.cum poſt.§.gener.ff.de iure dotium. ¶ Ex quibus expeditum eſt ſecundū principale fundamētū. Poteſt etiā dici quod cauſa nō preſumitur cōtra cōe Lucanum꞉ ⁊ pro bonis exiſtentibus in ciuitatibus que libertatem pꝛeſcripſerunt cōtra imperatorē ad priuandū eum dominio dictarū rerū. Cū ciuitates italie libertatem pꝛeſcripſerint iuxta not.per Bart.in.l.hoſtes.ff.de capti.⁊.l.infamem.ff.de pub.iudi.⁊ in extrauaganti qui ſint rebelles i verbo lombardie optime in propoſito faciunt nota.p Ioā.de imo.in cle.j.i.iiij.col.vt lite pendēte.⁊ Pau.de ca.cōſil.lvij.incip. Viſo ⁊ examinato.⁊ q꞉ contrariū nō ſubditur cauſa nō preſumit̃ ſcđm dñ Inno.in.c.inquiſitionis.de ſentē.excom.⁊ domi.Abb.in.d.c.que in eccleſiarum.allegat tex.in.d.cle. paſtoꝛalis.⁊ infra etiā dicam. ¶ Tertium autem principale fundamentum eſt rōne omiſſe ſolēnitatis ⁊ foꝛme꞉ q꞉ ex quo agebat̃ de auferēdo dominio rei ſue legitimo ⁊ naturali꞉ non potuit hoc facere omiſſa ſolēnitate citatiōis q̃ eſt de iure naturali vt eſt caſus in cle.paſtoꝛalis.de re iudi.faciūt no.in.l.nā ita diuus.ff.de adop.⁊ in.l.j.ff.de nata.reſt.⁊ ibi Benedict⁹ de plumbino. Et hoc fundamentū nō reſpicit ſolum actū legitimationis.ſed declarat ⁊ additiones indulti de qbus ſupra dictū eſt.ſed quia materia nunqd valeat actus principis per quē alteri aufert ius queſitū ſeu dominiū rei ſue eo nō citato eſt ſatis ampla ⁊ difficilis. Conſiderabo aliquos caſus q̃s etiā aliter compꝛobaui. Primus caſus eſt quando princeps voluit vti plenitudine poteſtatis. Sed ſua poteſtate oꝛdinaria facere voluit ⁊ tūc nō pōt auferre alteri dominium rei ſue eo nō citato.tex.glo.⁊ doc.in.l.ſi.C.de legi.⁊ tex.in.c.in cauſis.vbi not.extra de re iudi.⁊ ponit Bal.in.l.defenſiōes fiſcales.C.de iure fiſci.lib.x.⁊ Bart.in extrauaganti ad repꝛimendum in verbo ſine figura iudicij.⁊ Bar.in.l.cū mulier.ver.quero de vna.q.ff.ſolu.mat.Lu.ro.in.l.j.ff.de arbi.⁊ eleganter voluit Angel.in ſuo ꝯſilio.ccccij.incipi. Dicta interlocutoꝛia꞉ ⁊ hic non eſt caſus. Nā q꞉ princeps vti voluit plenitudine poteſtatis꞉ ⁊ ſumus in cauſis bñficialibus ⁊ tūc valet declaratio pape ſine citatiōe caſus ē vbi hoc colligūt Hoſti.⁊ do.Anto.in.c.ſicut vnire.extra de exceſ.pꝛela.⁊ eſt bonus tex.qui ita poteſt intelligi in.c.noſtra extra de pcur.⁊ ibi Inno.

10 Hoſtiē.⁊ do.Anto.⁊ do.Abb. † ⁊ ratio eſt quia papa in bñficialibus habet pleniſſimam poteſtatē꞉ ⁊ poteſt pro libito volūtatis quem beneficio ſuo priuare vt cōcludūt domi.Anto.⁊ do.Abb.in.c.cōſtitutus.extra de relig.domi.⁊ pꝛobatur in.c.per venerabilem.ix.q.iij.⁊.c.ſi.de pꝛebē.in.vj.⁊ tradit domi.Abb.in.c.cū a nobis.de teſti.⁊ in.c.inter quatuoꝛ.de maio.⁊ obe.⁊ hic etiam nō eſt caſus noſter cū non ſit cauſa beneficialis꞉ ⁊ non ſumus in papa. ¶ Tertius caſus eſt qñ princeps vult vti plenitudine poteſtatis ⁊ ſumus in cauſis criminalibus꞉ in qbus agitur d̃ cauſa ſtatus꞉ ⁊ de graui pіudicio꞉ ⁊ tūc licet Bal.in.l.nec cauſas.C.de appel.ſentiat ꝙ valeat procedere princeps cōtra ſubditum alias ſecus tamen contrarium eſt verum pꝛout tenēt omnes qui hoc tenent in ciuilibus de quibus ſtatim dicam.⁊ pūctualiter in cauſis criminalibus tenuit Bald.in.l.iij.§.ſi is p quo.ff.qđ quiſqꝫ iur.⁊ pꝛopterea videtur caſus ineuitabiliter.d.cle.paſtoꝛalis.⁊ licet Ang.in.l.ſi accuſatoꝛibus.C.de accu.⁊ Bal.in.l.vtrum.ff.de iuſti.⁊ iur.vbi dicit ꝙ defenſio iuris non poteſt auferri꞉ ⁊ maxime in criminalibus.⁊ ita ego conſului in cauſa interdicti pꝛomulgati p Sixtum pontificem contra dominos floꝛentinos.conſuluit etiā.d.Arc.vt patet in ei⁹ conſi.cclxx.inci. Sicut Ioānes dicit ⁊ ꝯſuluerūt multi ſolēnes docto.toti⁹ Italie. Et hic caſus adaptari poteſt optime ad caſum noſtrum꞉ q꞉ agitur cā ſtatus legitimati in pꝛeiudicium legitimi in qua vertit̃ pꝛeiudicium dimidie hereditatis q̃ fuit a pncipio relicta q̃ aſcēdit ad eſtimationem.xxv.M.ducatoꝝ ⁊ vltra.ſed cā huiuſmodi impoꝛtantie equiparant̃ cauſis criminalib⁹.vt no.glo.Bar.⁊ doc.in.l.admonēdi.ff.de iureiu.⁊ eſt caſus in.l.pp litem.ff.de excu.tut.⁊ doc.in.l.parētes.ff.de teſt.ergo ſicut in criminalib⁹ requirit̃ citatio ita pariter in cā iſta requirit̃ ēt citatio p pdicta ⁊ iſto mō arguēdo ita ꝯcludit i terminis

11 do.Ant.⁊ Io.de imo.in.d.cle.paſtoꝛalis. ¶ Quart⁹ caſus eſt qñ ſumus in ciuilib⁹ ⁊ princeps pcedit ꝯ nō ſubditū꞉ ⁊ iſto caſu ēt cōcludēdū eſt ꝙ nō valet actus principis ſine citatiōe꞉ lꝫ pcedat de plenitudine poteſtatis꞉ qm̄ in non ſubditum non poteſt vti plenitudine ptātis.ita determinat do.Ant.p illū tex.in.d.cle.paſtoꝛalis.ita dicit ſe rñdiſſe in qōne de facto.⁊ ſequit̃ Ioā.de imo. Idē tꝫ.d.Ant.in cle.ne romani.de iureiu.⁊ tenēt oēs q tenent ꝙ nō vꝫ ēt ꝯ ſubditū quos ſtatim referā꞉ ⁊ ita ꝯſultū fuit p oēs.ſ.dictos doc.in.d.cā interdicti. Et hic caſus etiā pōt adaptari ad caſuꝫ noſtrū꞉ q꞉ vt dixi.ſ.ciuitates italie pſcripſerūt ſibi libertatē ꝯ pncipē tāto tpe.cui⁹ initij memoꝛia nō exiſtit꞉ q̃ hꝫ vim priuilegij iuxta no.in.c.ſup qbuſdā.§.preterea.de v̄.ſig.⁊ in.c.j.de pſcrip.in.vj. Unde videtur ꝙ ciues taliuꝫ ciuitatū quo ad eoꝝ bona in eoꝝ territoꝛijs exiſtentia꞉ nō cenſentur ſubditi imperatoꝛi iuxta no.p Bart.in.d.l.hoſtes.ff.de capti.⁊ in.d.l.infamē.ff.de pub.iudi.⁊ Bart.in extrauagāti q ſint rebelles.in verbo lombardie꞉ q ſuperioꝛes ⁊ dñi ciuitatis tantā poteſtatem habent quantā im-

peratoꝛ in terris ſuis vt dt Bar.in dictis locis.⁊.l.acta.§.de am‑
plianda.ff.de reg.iur.⁊ Cano.oēs i.c.per venerabilē.extra qui filij
ſint legi Unde quo ad bona particularia nō cenſent ſubditi im‑
peratoꝛi.⁊ pro hoc quod voluit Pau.de caſt.in ſuo ꝯſi.cclxxxj.in
cipit.Primū dubiū.vbi vult ꝙ clericus quo ad bona tp̄alia que
poſſidet vt laicus nō iudicetur vt ſubditus pape ſed vt nō ſubdi‑
tus:ꝓ hoc quod dicit Joā.de imol.in cle.j.vt li.pē.vbi dicit quod
papa nō pōt ꝓprio motu declarare ꝙ hoſpitale priuatū ſit pub.⁊
in laico nō ſubdito imperatoꝛi determinat Pau.de caſt.ſuo ꝯſi.
clvj.icip.Viſo ⁊ examinato.Et per hoc ꝙ voluit domi.Ant.in.c.
cōſtitutus.de reli.do.vbi dicit ꝙ plenitudo poteſtatis pape nō pt
in clericis exerceri reſpectu bonoꝝ patrimonialiū ſicut princeps
nō pt reſpectu nō ſubditoꝝ:⁊ dt ibi do.Abb.ꝙ hoc dictū eſt ſin‑
gulare:⁊ nō recoꝛdari ſe alibi legiſſe ad ampliationē ei⁹ qd dicit
Jmo.in.c.inqſitiōis.de ſenten.excō.q voluit ꝙ in non ſubditum
nō poſſit exerceri plenitudo poteſtatis:⁊ nō p̄ſumatꝛ cauſa vt.ſ.
dictū eſt.ergo forti⁹ in caſu noſtro in quo territoꝛia de qb⁹ agim⁹
ſunt libera ex lōgiſſima p̄ſcriptiōe.⁊ hoc eſt etiā optimū funda
mētū in ꝓpoſito noſtro.¶ Quintus caſus eſt:qñ princeps laicus
ꝓcedit ſuꝑ his q̄ ſunt diſpoſita a iure poſitiuo:⁊ iſto caſu de ple‑
nitudine poteſtatis pt ius q̄ſitū tollere nulla facta citatiōe qꝛ pōt
ꝓ libito diſpōere ꝓut eſt caſus qñ eſt ſimpliciter delatū ius ſucce
dēdi:⁊ nō eſt delata hereditas:⁊ ita itelligo Bar.in.d.l.gall⁹.§.⁊
qd ſi tm̄ ⁊ Bal.i.d.l.nā ita diuus.⁊.d.Ant.i.c.ꝑ venerabilē quos
ſupꝛa lati⁹ retuli.⁊ Bal.i.l.ij.viij.col.C.de ſeruitu.⁊ aqua.Et ita
in multis locis poſſunt itelligi doc.q dicūt ꝙ p̄iceps ꝓcedere pt
parte nō citata quos ſtatim referā in ſeqūēti caſu.¶ Sext⁹ ⁊ vlti
mus caſus eſt qñ princeps ꝓcedit i ciuilib⁹ ꝯtra ſubditū de pleni
tudine poteſtatis ⁊ tunc caſus vꝛ magis dubius qꝛ multi viri nō
parue autoꝛitatis tenēt ꝙ pōt ꝓcedere ſine citatione.ꝓut vꝛ tene‑
re Jo.an.in.c.j.de cauſa poſſeſ.⁊ ꝓprie.⁊ do.Ant.in.c.cū oli.de re
iudi.⁊ bal.in.l.nec cauſas.C.de ap.⁊ bal.in.l.iij.§.ſi is ꝓ quo.ff.ꝙ
q̄ſqꝫ iuris.⁊ Hoſt.⁊ Joā.an.i.c.noſtra.de ꝓcu.⁊ bal.in.l.ij.C.qñ
⁊ qñ index.⁊ bal.in.l.ſi.C.de fruc.⁊ litis expē.Et ſic autoꝛitates in
iſto caſu hāc ꝯſultationē difficultare videbātꝛ.¶ Sed p̄miſſis nō
obſtātibus cōtraria opinio eſt veriorꝛ ꝙ etiā i caſu iſto p̄iceps nō
pōt ꝓcedere pte nō citata.ita cōcludūt.d.Ant.⁊ Jo.de imo.in.d.
cle.paſtoꝛalis.vbi eſt caſus.§.i.ij.reſcripto.Nā pontifex expꝛeſſe de
clarat ꝙ etiā in ſubditū p̄iceps nō poteſt de plenitudīe poteſta‑
tis ſupplere defectuꝫ citationis qꝛ eſſet auferre defenſionē que eſt
de iure naturali.⁊ ideo dicunt do.ant.⁊ Jo.de imo.qd non valet
ſtatutum vel cōſuetudo qd qs nō citetꝛ ad ſciētiā:⁊ lꝫ tex.loquatꝛ
in cauſa criminali ⁊ graui tñ do.ant.⁊ Jo.de imo.idē dicūt i ciui
libus grauibus:in qbus agitur de iure auferēdo q̄ſito de iuregē‑
tiū.Nā rō illius tex.in qua ſe fundat pōtifex.eſt generalis.ſ.ꝙ ci‑
tatio nō poſſit tolli qꝛ tollitꝛ defenſio que eſt de iure naturali:vn
de lꝫ ſit dictū ſpecialiter ampliatꝛ a ſua rōne generali.l.cū pater.§.
dulciſſimus.⁊ ibi Bar.ff.de leg.ij.⁊ not.ꝑ bal.in.l.ꝗēticulā.C.de
epi.⁊ cle.cū ſimi.⁊ hāc opin.appꝛobat Car.floꝛē.⁊ ſeqtur Abb.in
d.c.j.de cā poſ.⁊ do.abb.in.d.c.in cauſis.de re iudi.⁊ abb.i.c.cum
inter de elec.⁊ idē in.d.c.iter quatuoꝛ.de elec.⁊ i.c.cām de p̄ſcript.
⁊ eſt de mente Jo.an.⁊ Inn.vbi hoc tenet abb.in.c.cū oli de re iu
di.vbi adducit qd cū citatio ſit de iure diuino.j.q.j.c.dñs.ꝫ iſtud
p̄ceptū negatiuū ꝙ non poſſit ꝓcedi pte nō citata in caſu in quo
ei⁹ cognitio verti pōt papa vel impatoꝛ nō diſpēſat:qꝛ nūq̄ tali
p̄cepto reperitꝛ in lege diuina diſpenſatū iuxta no.ꝑ Inn.⁊ doc.i
d.c.q̄ in eccleſiarū:⁊ ꝑ Bar.i.l.oēs populi.ff.de iuſti.⁊ iure.⁊ p̄di‑
ctā opinionē etiā tꝫ bal.q ſibi fuit ꝯtrari⁹ poſt gl.i.l.ſi.C.de legi.
quē ibi ſeqtur Pau.de ca.⁊ in p̄ludijs feud.i.iiij.charta dū dicit
arg.ꝫ cle.paſtoꝛalis.de re iud.⁊ hāc opi.appꝛobat ang.i.l.p̄nceps
ff.de legi.ꝑ tex.in.d.cle.paſtoꝛalis.vbi dicit eſſe caſuꝫ.Et hāc opi.
tenēt do.ant.⁊ Jo.de imol.in cle.j.vt lite pēdente.⁊ in cle.j.de iu‑
reiur.vnde intelligatꝛ contraria opin.in caſibus in quibus papa
ſine cā p̄iudicare poteſt:ſecus quādo non poteſt ſicut quando
vult dñiū de iure gentium acq̄ſitum auferre ⁊ hāc opi.appꝛobat
Card.Mediola.in.d.cle.paſtoꝛalis qꝛ citatio non eſt ſub illa po‑
teſtatiue ſꝫ naturali.Primo ex pte iudicis in q̄ liqda cauſe cogni
tio adeſſe debet qꝛ vnuſquiſqꝫ eoꝝ que nouit bonus eſt iudex vt
pꝛimo topicoꝛuꝫ ſcribit ariſto.q̄ ſunt p̄ſentia:vt in.l.finali.C.ſi
14 per vim vel alio modo.¶ †Secundo defenſio ex parte partis:qꝛ
ſicut non poteſt defenſio extraiudicialis tolli:vt in.l.vt vim.ff.de
iuſt.⁊ iure.ita nec iudicialis.l.facultas.l.j.C.de iure fiſ.lib.x.Sed
pars ſe defendere non pōt niſi citetur ⁊ ſic reqriritur ſcientia ve
ra vel interpꝛetatiua vnde cū per citationeꝫ ad defenſionem p̄e‑
ueniantꝛ ſubtrahitur ⁊ citatiōis nō eſt aliud quā defenſionē ſub‑
trahere:⁊ ſubdit poſtea idē doctoꝛ loquēdo de plenitudine pote
ſtatis ꝙ poteſtas eſt de genere honoꝝ.nam poſſe malum non eſt
poſſe ſed magis nō poſſe vt dicit text.de peni.diſt.ij.ver.charitas
adeſt.Jd eſt em̄ plenitudo poteſtatis in diſpoſitiōe bōitatis:nō
aūt p̄uitatis.Nā poti⁹ tūc dici deberet plenitudo tempeſtatis
hāc etiā partē multū late ⁊ ſubtiliter diſputādo ad vtrāqꝫ ptē te
net gl.Jo.mo.in extrauag.Bonifacij octaui q̄ icipit:rē nō nouā.
cui⁹ rōnes multas ⁊ ſubtiles nō refero:qꝛ lōga ⁊ eſt extrauagātis
hmōi:⁊ ita alꝭ ꝯſului ⁊ ꝯſultū fuit vt dixi ꝑ multos ſolēnes doc.
in cā iterdicti:de qua.ſ.dixi ⁊ demū iter duas ciuitates marchie
idē ꝯſului.Et hāc ptē tāq̄ veriorē ⁊ rōnabiliorē ſeq debem⁹ ma‑
xie ne plenitudo ptātis cā ſit nō leuis iniqtatis.¶ Sꝫ adhuc re‑
ſtare vꝛ vnus ſcrupulus qꝛ vꝛ ꝙ cōſiderari poſſit.vij.⁊ vltim⁹ ca‑
ſus vt dicta in p̄cedēti caſu ꝓcedāt:qñ p̄iceps alr ꝓcedit q̄ reſcri
bēdo:Sꝫ qñ ꝓcedit reſcribēdo vel priuilegiādo maxie de pleni‑
tudīe ptātis quo caſu dicēdū vꝛ ꝙ citatio nō reqratꝛ ꝓut videntꝛ
cōcludere gl.⁊ doc.in.d.c.cū olim.de re iud.⁊ tenet Bal.in.l.ſi.C.
de fruc.⁊ lit.expē.ad ſi.qꝛ actus ꝯcedēdi priuilegiū eſt ſup̄me ptā‑
tis.vt no.do.Ant.in.c.cū dilecta.de ꝯſir.vti.vel inuti.⁊ do.Ant.i
c.veniēs.de fil.p̄ſby.i qb⁹ locis dꝛ ꝙ p̄uilegiū ⁊ diſpēſatio ꝯcedūtꝛ
pte nō citata.Cū ergo i caſu nr̄o dicatꝛ ꝯceſſuꝫ priuilegiū reſcribē
do:vꝛ dici poſſe illud parte nō citata ꝯcedi potuiſſe.Sꝫ ad hāc
obiectionē ergo rñdeo ꝙ p̄dicta ꝓcedūt qñ reſcriptū vl' p̄uilegiū
ſunt mere dōatio ꝓut videm⁹ in collatiōe bñficij i qua nemo ci‑
tatꝛ vt i.c.lꝫ eps.de p̄bē.i.vj.Sec⁹ ſi decidūt ꝯtrouerſiā ⁊ ſunt deci‑
ſiōes actus iudicij ꝯdictoꝛij ꝓut ē i caſu nr̄o ex quo priuilegiū de
cidit lites vertētes inter legitimatū ⁊ legitimū:qꝛ tūc reqritꝛ cita
tio.vt iquit bar.i.d.c.cū olim.Quinimo procedūt predicta qñ in
impetratione reſcripti altera pars nō multū lederetur:prout in
caſu noſtro:qꝛ tūc etiā in impetratione literarū reqritꝛ citatio ſꝫ
Bar.i.l.ij.C.de tēp.ap.Uñ dicit ibi Bal.ꝙ citatio ptis nō eſt de
eſſentia in conceſſionibus principū.Sed bene poſtea in ꝓceſſu
ad vlterioꝛa.¶ Ex qbus aperte ꝯcluditꝛ ꝙ vbi ꝑ reſcriptū cā deci
deretꝛ cū priuilegio partis tūc reqritꝛ citatio.Unde videm⁹ ꝙ pri
uilegia ⁊ diſpenſationes nō nocent eis qbus eſſet ius q̄ſitum nō
citatis.vt declarāt do.Ant.⁊ do.Abb.in.c.at ſi clereci.§.de adul‑
te.extra de iudi.⁊ punctualiter videm⁹ ꝙ hoc eſt in reſcripto pri‑
cipis legitimātis aliquē poſt moꝛtē patris:⁊ poſt aditā heredita
tē.⁊ maxie poſt appꝛehēſam poſſeſſionē vt in caſu noſtro:ꝓut cō
cludit Bal.in.d.l.reſcripta.⁊ in.d.l.ij.C.de iur.⁊ fac.igno.Jmo.⁊
Pau.de ca.in.l.iij.C.de teſta.⁊ do.Alex.in.d.l.gallus.§.⁊ quid ſi
tantum.vbi idem ſequitur Are.late diſcutiendo hoc quē nō refe
ro qꝛ habetur in foꝛmis.⁊ hoc.ſ.latius dixi.¶ Ex quibus cōclu‑
ditur ꝙ ratione deficiētis ſolēnitatis citatiōis inducte a iure di‑
uino ⁊ naturali predictū indultū ſuſtineri non poteſt.¶ Ex his
omnibus cōcludēdū eſt ꝙ dictus filius legitimatus virtute dicti
idulti nō poteſt dimidiā dicte hereditatis a legitiō auferre poſt
q̄ adiuit ⁊ diu poſſedit:⁊ ꝓ certo iſta opinio ex.ſ.dictis eſt ſequē
da dicere ꝙ illam auferret magna iniquitas eſſet.Ex quo dñs ⁊
ignoꝛans iuribus ſuis priuaretur quod eſt ab omni equitate ⁊
naturali ratione alienum.Laus deo.Bartho.⁊c.

¶ Summarium.

☞ Parte inſtante ꝙ ſententia feratur an per temporis a ſtatuto
determinati exitum cauſe inſtantia pereat ac currat.
Negatiua conceſſa an laudū teneat facto compꝛomiſſo ſuper ven
ditionis datij queſtione ⁊ eius conditionum condemnādo par‑
tem ad certam quantitatem in compꝛomiſſo non cautam ⁊ alia.
Item eadem die laudum ferendo qua compꝛomiſſum eſt.
Preſuppoſito aliquo ſi cōpꝛomiſſum ſit poſſe laudare de facto
⁊ leuato velo item aſſumere ab vno ⁊ alteri attribuere in parua
magna quātitate ⁊c.ac nō reduci petere:an reductio peti poſſit.
Si reductioni locus ſit quales iudicis partes eſſe debeant.
1 Judex non debet procedere ad ſniām niſi ad petitionem partis.
2 Proteſtatio facta iudici anteceſſoꝛi in officio non pꝛodeſt coꝛaꝫ
ſucceſſoꝛe.
3 Laudum dicitur nullum ex defectu poteſtatis arbitroꝛum:quo‑
rum poteſtas tota pendet a compꝛomiſſo.
4 Quando quis poteſt gerere actum de facto poteſt illum gerere
ſine cauſe cognitione.
5 Arbitratoꝛ licet non poſſit condemnare ad rem qua non erat
compꝛomiſſum:tamen ſi erat compꝛomiſſum ſuper vna re poteſt
in totum illam rem vni adiudicare.
6 Pꝛomiſſiones iurate poſſunt opponi ad perimendū iudicium.
7 Dolus futurus remitti non poteſt.
8 Arbitramentum nō dꝫ reduci niſi dolus arbitratoꝛis pꝛobetur.
9 Judex debet vno verbo terminare ⁊ pꝛonunciare inſtantiam pe‑
remptam ⁊ partem in expenſis condemnare ſi ſibi conſtat ꝙ in‑
ſtantia ſit perempta.

¶ Conſilium.cxxj.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpirit⁹ ſanct⁹ illuminet intellectū.

In cā reclamationis ⁊ nul‑
litatis intentata per ſer Nicolaū a quodam laudo la‑
to plura ſunt diſcutiēda.¶ Primū an inſtātia dicte
cauſe ſit perēpta.¶ Scōm poſito ꝙ nō:an dictū laudū ſit nullū.

¶ Tertium

¶ Tertium poſito ꝙ nõ: an reductio peti potuerit. ¶ Quartuz
poſito ꝙ ſic quales debeant eſſe partes iudicis. ¶ Capio primuz
cõſultationis articulum concludẽdum eſt inſtãtiã cauſe perem-
ptam q2 lapſa ſunt tempora appoſita a cõſtitutiõe alas: vt pz ĩ ſta-
tuto poſito ſub rub. qualiter ꝓcedat ĩ cauſis appellationũ ⁊ ex ꝓ-
ceſſu ⁊ de hac nõ eſt heſitatio q2 temp⁹ apparet lapſum ⁊ ſtatutũ
clare loquit. Sed difficultas videbat eſſe ex eo q2 pars reclamãs
diligẽter inſtetit pluries ⁊ requiſiuit iudicẽ ꝙ ſniam ferret ꝓpter
quã inſtãtiã ⁊ diligẽtiã dicimus inſtãtiam nõ currere vt in aut.
vt ſpõſa. largit. §. ⁊ hoc quoqꝫ. in ver. Nullũ ex hoc partib⁹ ꝑiudi-
ciũ penitus generaui. ⁊ ibi glo. ⁊ eſt communis opi. Iaco. de are.
Cy. ⁊ Bal. in aut. Itẽ ſi appellationẽ. C. de tempo. appel. ⁊ domi.
Anto. ⁊ alioꝝ in. c. ex rõne. de appel. Que qdẽ difficultas tollit q2
in facto ꝑſupponit ꝙ corã vno iudice fuit facta talis inſtãtia co-
rã quo iſtãtia nõ fuit deſerta. Sed mutato illo iudice corã ſucceſ-
ſore ꝑſentatis actis nõ fuit facta aliter iſtãtia ꝙ ſnia ferret. Sola
enim ꝑſentatio actoꝝ nõ ſufficit. Nã etiã ſi feciſſet oẽm diligẽtiã
vſqꝫ ad cõcluſionẽ in cã tñ ſi poſtea nõ adit iudicẽ ⁊ reqrat de ex-
peditiõe cauſe ⁊ proteſtet ꝙ per eũ nõ ſtat quominꝰ cã expediat
1 currunt fatalia ſibi† q2 iudex nõ debet ꝓcedere ad ſniam niſi ad
petitionẽ partis. l. ad peremptoriũ. ff. de iudi. ⁊ in. c. j. extra de iu-
di. Et ita determinat Bal. in. d. aut. Itẽ ſi appellat ⁊ ſequit inſi-
gnis doctor do. Philip. peruſin⁹ in. c. ex rõne. de appel. in verſic.
Circa quintũ impedimẽtũ. Ubi notabiliter ſubdit ꝙ nõ ſufficit
ꝓteſtatio facta iudici ꝙ cãm expediat etiã cũ ꝓductione actoruz
niſi cũ inſtãtia petat ꝙ pars citet ad audiendũ ſniam alas nõ di-
cit ſtare per iudicẽ ex quo non dicit ſumma ope inſtare. vt reqrit
tex. in. l. fi. §. illud. C. de tẽpo. appel. Et ita dicit Bart. cõſuluiſſe in
2 quodã ſuo ꝯſilio.† Et ſubdit no. ĩ ꝓpoſito ꝙ ꝓteſtatio facta indi
ci anteceſſori ĩ officio nõ ꝓdeſt corã ſucceſſore. Sz dz ſucceſſor adi
ri ⁊ corã eo debẽt acta ꝓduci ſꝫ qđ habet ĩ. l. mortuo. ff. de fideiuſ.
⁊ ĩ. l. ꝓponebat. ff. de iudi. Et iterpellare iudicẽ de expeditiõe cau-
ſe ⁊ petere aduerſariũ citari ad audiẽdũ ſniaz ⁊ ꝓ hoc tex. ĩ. l. poſt
edictũ. ff. de iud. vbi corã ſucceſſore reqrit noua citatio dato ꝙ co-
rã anteceſſore omnia edicta expedita fuiſſent. Et ita dicit bar. cõ-
ſuluiſſe in. d. cõſilio qđ dicit no. ⁊ ſic decidit caſuz noſtrũ in ſpecie
cũ ꝑdicta corã ſucceſſore minime facta fuerint. ¶ Sed interiz ſit
difficultas q2 dicit ꝙ lz cõſtitutio velit ꝙ cã nullitatis dicat poſt
dictũ tẽpus deſerta nõ cludit nullitatẽ que ꝯſtat notorie ex actis
per ea que ponis Bal. in. l. j. C. ne lice. tertio ꝓuo. in fi. ⁊ Ang. ĩ. l. ſi
pars. ff. de inoffic. teſta. ⁊ late ꝓbauit ꝑfat⁹ do. Philip. ĩ. c. dilecto
de appel. ĩ. lij. q. ĩ. viij. limi. ver. Aliqñ ⁊ tertio. Ex ſic ĩ hac nullita-
te q̃ ptz ex cõpromiſſo ⁊ laudo non vr habere locũ ꝯſtitutio. Pro
certo iſta allegatio eſt multũ friuola ĩ caſu maxime nr̃o. Qm̃ ſta-
tutũ ſimpliciter ⁊ gñaliter diſpõit ꝙ petẽs reduci: ⁊ agẽs de nul-
litate appellãs ⁊ petẽs reſtõnẽ ĩ integrũ dz ſe diligẽter habere ita
qđ faciat cãm terminari intra tẽpora ibi deſignata. Qđ ſtatutuz
loquit ſimul ⁊ qñ ſeparatim enarrata a ſtatuto intẽtant. ar. l. j. ⁊
qđ ibi ꝑ Bar. ff. de his q notã. infa. q2 ſunt ꝑ ſe principalr emana-
ta ⁊ diſpoſita nõ reſpectu alterius ad aliud ⁊ not. Bart. in. l. j. in
prin. ff. de iuſti. ⁊ iure. ⁊ l. ſi is q ducẽta. §. vtrũ. ff. de reb. dub. Item
cũ generaliter loquat de nullitate generaliter dz intelligi. l. j. §. ge-
neraliter. ff. de leg ꝑſtan. c. ſolite. de maio. ⁊ obe. xix. diſt. c. ſi roma-
noꝝ. Ceſſat enim illa difficultas an deſerta appellatiõe dicat de-
ſerta cauſa nullitatis de qua in. l. ſi expreſſim. ff. de appel. ⁊ ĩ. c. dile-
cto. extra. e. ti. Qm̃ in caſu noſtro eadẽ fatalia ſunt circa ſtatutuz
qñ appellat: item qñ petitur reductio ⁊ quando dicit de nullita-
te: quo caſu ſtatutũ debet ĩ qualibet nullitate verificari ſm ang.
cõſil. cclxvj. incipit. Conſtitutio ſancte matris eccleſie ⁊c. ¶ Pre-
terea aliud eſt ꝙ qñ ſtatutũ excludit ꝙ de nullitate dici nõ poſſit
quo caſu non excluditur nullitas: que pz ex actis vt dictũ eſt. Et
aliud eſt qñ ſtatutũ vult qđ poſſit dici de nullitate ſz appõit tps
proſequutiõi nullitatis ſicut apponit tps ꝓſequutioni appella-
tionis: quo caſu ꝓcedit ſtatutũ noſtruz ⁊ generaliter loquit. itẽ
generaliter itelligat vt dixi. Nec eſt ratio quare magis includat
vna nullitas q̃ alia. Igit idẽ ius ſtatui debet. l. a titio. ff. de verb.
obl. l. illud. ff. ad. l. aql. Itẽ ſtatutũ apponit tempus ꝓſecutiõi ad
puniẽdum negligentiã: q2 pz dum dicit. Sic ſe habeat diligẽter
que ratio militat quacũqꝫ rõne laudũ dicatur nullũ. Igit eadez
eſſe debet iuris diſpoſitio. l. quod dictum. ff. de pact. c. tranſlato.
de ꝯſtit. Et ita fuit de mẽte Aretini preceptoris mei in ſuo cõſil.
lxxv. in ver. circa ſcđm ſtatutũ. ⁊ ꝓ hũc tex. iunctis not. per Bald.
in. l. ꝓperãdũ. in prin. C. de iud. vbi dicit Bal. ⁊ ſequunt Moder-
ni ꝙ ex quo illa tñ loquit in criminalibus generaliter locũ hz ẽt
qñ ꝓcedit pro inquiſitis. Ita ſtatutũ intelligit ex quo loquitur
generaliter de iſtã. cauſe nullitatis. ¶ Cõfirmat. Nã ſtatutũ vnũ
ꝑſupponit ⁊ aliud diſponit. preſupponit enĩ ꝙ ſnia ⁊ laudũ poſ-
ſint dici nulla nec reſtrĩgit ſe ad aliq̃ ſpeciẽ nullitatis nulli añt
dubiũ qđ ĩ hoc generaliter dz intelligi: q2 cõcordat eã cũ iure cõ-
muni. d. l. j. §. generaliter. Itẽ ꝑſupponit qđ poſſit dici qđ nullum

quacũqꝫ ſpecie nullitatis. Diſponit añt ſtatutũ ꝙ ĩ ꝓſequutiõe
cauſe nullitatis ſeruẽtur illa fatalia. alas qđ inſtãtia pereat. Igit
loquit in qualibet ſpecie nullitatis. Nã qđ diſponit regulat ab
eo qđ preſupponit ad hoc gl. in. l. mãcipiũ in verbo aduocãdũ.
C. de ſeruis fugi. Preterea de iure cõmuni eſt inſtãtia triẽnij: vt
in. l. ꝓperãdũ. in ꝑn. vbi ponit inſtãtia tẽporis in omnib⁹ cauſis
ciuilibus. ⁊ tenent Moder. in. d. c. dilecto. dicentes ita eſſe de mẽ-
te Bar. ĩ. l. ſi exꝑſſim extra de app. Statutũ añt ſupueniẽs abbre-
uiãs tẽpus inſtãtie. quo lapſo vult qđ inſtãtia ꝑeat. dr abbreuia-
re tẽpus ⁊ talẽ inſtantiã in cãm nullitatis ſubrogare loco inſtã-
tie iuris cõmunis in cauſis nullitatũ per ea que vult not. Ioan.
and. in addi. ſpec. in ti. de iudi. delega. §. reſtat. ver. qđ ſi ſtatuto. et
no. Io. de imo. in. c. de cauſis. de offi. deleg. ⁊ do. Alex. i. d. l. ꝓperã-
dum in prin. ¶ Ex qbus etiã dico qđ iſta q̃ſtio multũ differt ab
illa qñ ſtatutũ dicit qđ intra certũ tẽpus poſſit tñ dici ſnia nul-
la. quo caſu dubitabat an cõprehẽdant oẽs ſpẽs nullitatũ qđ la-
te diſputãt Moder. in. d. c. dilecto. de appel. Sz in qõne nr̃a agit
quãto tpe duret inſtãtia in cã nullitatis ex forma ſtatuti appo-
nentis tẽpus inſtantie. quo caſu non video neqꝫ reperio qđ tale
ſtatutũ reſtringi debeat. Et maxime q2 vt dicit Io. and. tale ſta-
tutũ vr abbreuiaſſe tẽpus inſtantie odio litiũ finiẽdarum. arg. l.
quidam eſtimauerunt. ff. ſi cert. pet. ⁊ dicit fuiſſe de mente glo. in
d. l. properandum. in princ. in verbo triennij. ⁊ tenet Imo. in. d. c.
de cauſis. Igitur tanq̃ reſpiciens publicam vtilitatẽ debet late
intelligi. d. l. ꝓperãdũ. in ꝑn. ⁊ ſic in q̃libet ſpẽ nullitatis. ¶ Con-
firmo. Nã ſi ſtatutũ excluderet qđ nõ poſſet dici de nullitate niſi
aliqua ſpẽ nullitatis: quã ꝓſeq deberet intra certũ tẽp⁹: ⁊ tñ alie
ſpẽs nullitatis nõ exꝑſſe poſſent intẽtari. Dico qđ etiã tẽpus in-
ſtantie in illis alijs eſſet idẽ. Iſta cõcluſio ꝓbat per ea que nota-
biliter dicit elegãs doct. do. Ant. de camia. in ſuo tracta. Guarã-
tigie: qui habet in ſcãpa. q. x. vbi dicit qđ ſi extat ſtatutũ qđ ꝯtra
executionẽ iſtrumẽti nõ poſſit aliqua exceptio opponi niſi ſolu-
tiõis ⁊ falſitatis: q̃ debeãt intra certũ terminũ ꝓbari ⁊ opponã-
tur alie iuſte: q̃ nõ intelligantur reiecte etiã ille debẽt probari in-
tra dictũ terminũ ſtatuti alleg. no. per Bar. in. l. ſi legatũ in pri.
ff. de annu. lega. ⁊ glo. in. l. fi. ſinantẽ in locis. C. de iure deliberã. in
verbo. conſumat. per quã ibi idẽ dicunt Mod. peruſini. Igitur
fortius ⁊ multomagis hoc dicendum ẽ in caſu noſtro in quo ge-
neraliter apponitur tempus in oĩ cã nullitatis. aut. multoma-
gis. C. de ſacroſan. eccle. Inſtantia autem cauſe ⁊ laudi indubitã-
ter eſt perempta. prout clare determinatur in. d. ꝯſtitutione. vbi
eſt caſus de hoc. ¶ Circa ſcđm articulũ ex duobus videbatur cõ-
cludendum dictũ laudum vel arbitramentũ iudicandum eſſe in-
ualidum ⁊ nullũ. Primo q2 inter partes: vt dicitur in cõpromiſ-
ſo erat queſtio de venditione Datij Salis. ⁊ eius conditionib⁹
facta per ſer Nicolaum Hieronymo. Et ſup hoc fuit factũ com-
promiſſum ⁊ arbitri laudãt cõdemnãdo ad certam quantitatez
ſer Nicolaum de qua nõ erat cõpromiſſum. Item ⁊ ſecundo cõ-
demnant dictum ſer Nicolaum ad ſoluendũ certam quãtitatẽ
3 perſonis non incluſis in compromiſſo.† Unde videtur clare con-
cludendũ laudum nullum ex defectu poteſtatis arbitroꝝ: quoꝝ
poteſtas tota pendet a cõpromiſſo. l. nõ diſtinguemus. §. de offi-
cio. ff. de arbi. Unde quicquid laudant extra contenta in cõpro-
miſſo eſt nullum. l. ſi cum dies. §. plenũ. ff. eo. tit. no. Spec. in ti. de
arbi. §. excipitur. verſi. item qđ nõ eſt latum Bal. in. l. cũ antea. C.
de arbi. Bar. in. l. ſi ſocietatẽ. §. arbitroꝝ. ff. pro ſocio. Ioã. and. in
c. humilis. de maio. ⁊ obe. cũ multis ſimilibus. ¶ Secundo clare
videbatur concludendũ ꝙ laudum eſſet nullum: q2 apparet la-
tũ eadẽ die quo factum fuit cõpromiſſum: imo corã eiſdem teſti-
bus ⁊ in eodem loco. Uñ videtur latũ ſine cauſe cognitione ⁊ cõ-
ſequenter qđ ſit nullũ per ea que notãt Iaco. butri. Barto. ⁊ alij
vbi Bal. hoc decidit in arbitro. in. l. prolata. C. de ſentẽ. ⁊ in arbi-
tratore hoc tz. Bal. in. c. j. de inue. in mar. facta. ⁊ Pet. de anch. in
cõſi. mihi. xxxiij. incipit. Uiſa quadã petitione. Facit qđ cõſuluit
Pet. de anc. in ꝯſi. mihi. lxxx. incipit. Uiſis diligẽter actis. ⁊ ĩ ꝯſil.
mihi. clxxxiij. icipit. Uiſis cõſilijs famoſiſſimoꝝ doc. Et hoc tenet
do. Abb. in. c. quintauallis. in pe. col. extra de iureiurã. ⁊ Lud. ro-
ma. in. l. ſtichũ. in pe. col. ff. de v̄. ob. ⁊ in hoc vt arbitror multũ ſe
fundat pars aduerſa. ¶ Sed ꝑmiſſis nõ obſtãtibus cõtraria ſen-
tentia in caſu noſtro verior eſt ⁊ ꝓbabilior ſi volum⁹ veritati et
nõ preſumptioni inniti prout debet facere dñs iudicãs vt infra
dicet. ¶ Et ꝓ fundamẽto premitto ꝙ imo dictũ laudum ſeu ar-
bitramentũ nõ poteſt dici latũ ſine cauſe cognitione. Hoc in pri-
mis probatur q2 dicti arbitratores atteſtãtur medio iuramẽto
ſe preſentes audiuiſſe ante factũ cõpromiſſum pluries: ⁊ qđ diſ-
cuſſe fuerãt pluries eoꝝ differentie ⁊ ratiões. Hoc idem atteſta-
tur Ioãnes Franciſcus procurator vtriuſqꝫ partis. Uidi dieb⁹
meis plures arbitratores ⁊ amicabiles cõpoſitores diſcutere iu-
ra ptiũ ⁊ qñ vidẽt ſe poſſe cõponere faciũt fieri cõpromiſſuz ⁊ im-
mediate laudãt. Uñ non poteſt dici laudũ latũ ſine cauſe cogni-

tione:ꝛ conſeqnenter ceſſant in contrariū allegata. Sꝫ cōtra hoc
inſtāt pars aduerſa ꝙ dictis arbitratoribus non eſt ſtandū neqꝫ
creditur in his que tendūt ad iuſtificationem laudi lati ꝑ eos vt
videt̃ cōcludi per Jac. de are. Jac. but. Bar. bal. ꝛ alios in. l. ne in
arbitris. C. de arbi. ꝛ do. Ant. ꝛ alij in. c. cū nobis. de teſti. eo maxi
me qꝛ ex tali atteſtatione reſultaret validitas actoꝝ. Jtē nō vitu-
periū arbitratoꝝ vbi cōcludūt domi. Ant. ꝛ alij l. d. c. cū nobis.
¶ Quibus tñ non obſtantibꝰ ꝯriū eſt verū in caſu nſo. Primo
qꝛ teſtificari ꝙ audiuerūt iura partiū ante cōpromiſſaꝫ nō teſtifi
cātur ſuper iuſtitia vel iniuſtitia laudi. Sꝫ potiꝰ de geſtis corā ſe
reſpiciētibus rectitudinē. Sup qbus doc. cōiter videtur cōclude-
re ꝙ poſſunt teſtificari vt cōcludūt Jac. but. Jac. de are. Cy. bart.
Bal. Barth. de ſaly. ꝛ Paul. de caſt. in. l. ne in arbitris. Qm̄ hoc
non cōcernit iuſtitiā in qbus ꝯſiſtit laus vel vituperiū. ſꝫ rectitu-
dinē geſtoꝝ vt dixi. Et ſm hāc partē cōſuluit dñs Cardinalis in
ſuo ꝯſi. clxiiij. ¶ Preterea eoꝝ dictū ꝯfirmat̃ ꝑ dictū Joānis q
idē atteſtat̃ ꝛ eſt ꝓcurator vtriuſqꝫ ptis ad emologādū laudū: cu
iꝰ pſona vltra legalitatē fuit ab vtraqꝫ pte approbata ſicut i arbi
tro dicit Bald. i. d. l. ne in arbitris. arg. l. ſi qs teſtibus. C. de teſti.
Jtē qꝛ in eo eſt par affectio ſicut dicimus in cōſanguineo pariter
vtriuſqꝫ. l. non ſolum. ff. de ritu nupt. Unde eiꝰ habilitas ſupplet
inhabilitatē alioꝝ duoꝝ arbitratoꝝ. iuxta no. per Bal. in. l. ſi qs
ex argētarijs. §. penul. ff. de eden. ꝛ ꝑ Ang. in ſuo conſi. j. Unde at-
tēta legalitate arbitratoꝝ ꝛ iſtiꝰ tertij iudex dꝫ eis credere cū ſint
homines ꝓbi ꝛ honeſti pro quibus in dubio preſumitur: vt in. c.
niſi eſſent. extra de prebē. de quoꝝ cōditiōe iudex ad habēdā veri-
tatē poteſt ex officio ſe informare vt dicit Bar. in. l. iij. §. hoc aūt
iudiciū. ff. de dā. infec. ꝛ Jnno. in. c. intimauit. extra de teſti. ꝛ bal.
in. l. quos prohibet. ff. de poſtu. ꝛ habita fide ꝙ ſunt viri ꝓuidi ꝛ
honeſtiſſimi vt mihi dr̃ poterit eis credere ꝙ verū dicāt ꝙ diſcuſ
ſa fuerint per ptius iura ptiū corā eis. ¶ Nā lꝫ ꝓpter breuitatē tē
poris actus prima fronte p̄ſumat̃ iniuſtꝰ. ꝛ tamē ex quo geſtꝰ eſt
a viris prouidis ꝛ honeſtis ꝛ pōt iuſtificari ex his que medio iu
ramēto deponūt arbitratores ꝛ tertiꝰ qui vt ꝓcurator emologa
uit nō dꝫ p̄ſumi iniuſtus ſꝫ iuſtus ex cā p̄miſſa. caſus eſt in termi
nis noſtris in. c. niſi eſſent. iūcta gl. j. extra de p̄bē. ꝛ ibi ponderat
Jo. de imo. ꝛ do. Abb. Uñ dicit no. Jnn. in. c. j. extra de cleri. pere-
gri. qđ ordiata a viro ꝓuido ꝛ honeſto p̄ſūptio ē ꝙ habeāt alios
ordines p̄cedētes. Uñ dicit ibi do. Abb. ꝙ ē p̄ſumptio ſolēnis ex-
trinſece rōne ꝓbitatis gerētis actū maxime qꝛ habebāt poteſtatē
ꝓcedēdi ſine ſcriptis per ea que voluit Bar. in auť. niſi breuiores.
C. de ſentē. ex peri. reci. ꝛ ꝑ Bar. in. l. ſocietatē. §. arbitroꝝ. ff. pro ſo
cio. ꝛ ꝑ Raph. cuma. in ſuo cōſil. cxliij. ¶ Cōfirmant̃ p̄miſſa. qꝛ ex
quo dicti arbitratores ptes audiuerūt ſeu dicūt ſe audiuiſſe ante
cōpromiſſum ꝛ nō aderant alij teſtes facilius admittunt̃ ad teſti
ficandū ſm do. Ant. in. d. c. cū nobis. de teſti. ꝛ eſt tex. cū gloſ. ꝛ ibi
pulchre do. Ant. i. viij. col. in. c. cū dilecti. de elect. ¶ Preterea ipſe
met ptes cōpromittētes in cōpromiſſo narrāt factū ſpecifice earū
differētias ꝛ rōnes ꝛ ꝯpromittūt tanꝙ in arbitros ꝛ amicabiles
cōpoſitores qui talē differētiā habeāt cōponere. Jtē ꝙ fortius eſt
dicti arbitratores pleniꝰ ꝛ latius in proemio laudi narrāt alter
catiōes ꝛ rōnes ptiū ex quo ꝓemio arguit̃ fuiſſe cū maturitate
ꝓceſſuꝫ ſm Bal. in ſuo conſi. cc. Ex qbus tꝫ ꝙ erāt inſtructi ante
cōpromiſſuꝫ ꝛ laudū ſeu ante laudū: vñ ex oibus p̄miſſis ptꝫ ꝙ q̄
nō ꝓſunt ſingula multa iuuāt. l. ſpadonē. §. q multa. ff. de excu. tu.
in. c. ſi. de ſucceſ. ab inteſt. ꝑ Bart. ꝛ alios in. l. admonēdi. ff. de iure
iurā. apparet ꝙ arbitratores cōpoſuerūt talē litē bene inſtructi ꝛ
nō ex arrupto. Et cōſequēter ceſſat p̄ſumptio ꝙ ex breuitate tpis
ꝓceſſerint ex arrupto ſine cauſe cognitiōe. Qđ etiā oſtēdit̃ vltra
narrata in proemio ex qualitate laudi ꝙ attēta maxime vēditiōe
poſtea facta ꝑ Nicolaū nō redarguit̃ de iniquitate: ſed tm̄ de nul
litate. ſicut i ſimili dicimꝰ ꝙ p̄ſumit̃ teſtm̄. in ſana mēte factū quā
do fit ab habēte dilucida interualla ſi teſtm̄ eſt hominis ſane mē
tis ſm Bal. Ang. ꝛ Mod. in. l. furioſuꝫ. C. q teſt. face. poſ. ¶ Pre
terea ex oibꝰ p̄miſſis nō pōt negari qn̄ nō reſultet magna p̄ſum
ptio ꝙ habuerūt cognitionē iuriū ptiū: vñ lꝫ nō habuiſſet plenā
vt dicitur tñ laudū tꝫ. caſus eſt quē ita ibi no. declarat. d. Abb. in
c. tam ex literis extra de reſti. in integr. ꝛ not. do. Abb. in. c. afferte
gladiū in. ij. col. de p̄ſum. ¶ Ex qbus oibꝰ ꝯcluditur ꝙ dictū lau
dū appet latū ab arbitratoribus iuſte. Et ſic ceſſat ſcđa obiectio
in ꝯriū allegata. ¶ Poſtremo ēt dico ꝙ dictū laudū tꝫ licet latū
p̄ſumeretur ſine cauſe cognitiōe. Primo qꝛ factū fuit cōpromiſ-
4 ſum qđ poſſent de facto ꝯponere ꝛ leuato velo quo caſu † quādo
quis poteſt actū gerere de facto poteſt illum gerere ſine cauſe co
gnitione vt eſt tex. cum glo. mag. in pri. in. l. ictus fuſtiū. ff. de his
qui. no. infa. Et ita cōſuluit Bar. in ſuo conſil. mihi. lxxxij. incip.
Punctus queſtionis vertētis. Et maxime adiūcto illo verbo le
uato velo. qđ importat manū regiā ſm Bal. in. l. ij. in princ. ff. de
origi. iur. Et ꝙ laudū latū ex arrupto ꝛ ſine cauſe cognitione ab
arbitratore q pōt de facto iudicare valeat ꝯſuluit do. Card. flo-
ren. in ſuo cōſi. clxv. qꝛ vr̃ voluiſſe ſtare ſimplici dicto arbitratoꝝ
ꝙ etiā patet in caſu nſo qꝛ cōſtituerūt cōmuni cōſenſu ꝓcuratorē
ad emologandū laudū cum libera ꝛ ampliſſima poteſtate vt pa-
tet in mandato. ¶ Secundo confirmatur ꝙ tale laudūꝫ ita latū
ſtatim poſt factū ꝯpromiſſum valet qñ in laudum partes primo
cōſenſerūt ita dicit Bal. in. d. l. prolatam. C. de ſentē. ar. l. j. §. ꝛ poſt
operis. ff. de noui ope. nun. ꝛ probatur ex not. per Bal. in. l. fi. C. de
cōtrahē. emp. Sꝫ ita fuit in caſu noſtro qꝛ ſer Nicolaꝰ añ laudū
cōſenſit vt atteſtat̃ ſer Baptiſta vnus ex arbitris ꝛ Joānes Fran
ciſcus ꝛ lꝫ pſona ſer Baptiſte nō eſſet in totū habilis cuius inha
bilitas ſupplet̃ ex habilitate Joānis Frāciſci vt per Bal. i. d. l. ſi
quis ex argētarijs. §. pe. Nec eſt reprobādus ſer Baptiſta ſi errat
in quātitate p̄tij vēditionis datij qꝛ fuit ex obliuiōe cū in laudo
appareat ꝙ habuerat notitiā ꝛ ſatis eſt ꝙ in eo in quo depōit cō
cordet cū alijs. l. q ſniaꝫ. de penis ꝛ per do. Ant. in. d. c. cuꝫ eccleſia
ſutrina de cā poſſeſ. ꝛ ꝓprie. ꝛ per do. Alex. in. l. j. §. fin. in fin. ff. de
verb. ob. ¶ Tertio qꝛ tūc laudum ex breuitate temporis p̄ſumit̃
nullū niſi latum fuerit parte preſente ꝛ non reclamāte ſm bal. in
d. l. ꝓlatā qꝛ imputare ſibi debet pars que nō reclamauit. Et ita
tenet. Lap. in ſua allegatiōe. lxxviij. ꝛ. d. Ant. in. c. q̄ꝙ in antepe.
col. de proba. ꝛ ſequit̃ Joā. de imo. ibi in. x. col. facit. l. j. C. de rela. ꝛ
qđ no. bar. in. l. acta. ff. de re iud. Sꝫ in caſu noſtro latū fuit preſen
te procuratore ꝛ approbāte igitur nō poteſt dici nullū. Ex qbus
omnibus intrepide iudex poteſt validitati laudi adherere ꝛ ad
cautelā cōfirmare iuxta no. per bar. ꝛ doc. in. l. ſi expreſſim. ff. de ap
pellatio. omiſſis cauilloſis allegationibus circa nullitatē laudi.
5 ¶ † Reſtat rñdere ad primā rōnem ſupra in ꝯriū adductam ad
quā dico ꝙ licet arbitror non poſſit condēnare ad rē de qua nō
erat compromiſſum tñ ſi erat compromiſſum ſuper vna re poteſt
in totū illam rē vni adiudicare ꝛ illū in pecunia ꝯdēnare. ita con
cludit no. bar. in. l. cū aquiliana. ff. de trāſa. ita fuit in caſu noſtro
qꝛ datium ſalis de quo erat q̄ſtio adiudicauit ſer Nicolao ꝛ illū
cōdemnauit in quātitate pecunie ꝛ hāc opi. ſequit̃ ibi bal. domi.
Franciſ. de albergot. Ange. ꝛ cōiter Moder. hoc ſequitur domi.
Anto. in. c. niſi eſſent. de p̄bē. vbi eſt caſus. Nā ibi q̄ſtio erat tātū
de titulo bñficij ꝛ arbitratoris aſſignāt beneficiū vni quē tñ ꝯdē-
nant ad certos fructꝰ de quibus nō erat queſtio. Quinimo ang.
in. d. l. cū aquiliana. quē ſequit̃ elegans doctor. d. Joan. de monte
Sperello de Peruſio. vult ꝙ arbitrator poſſit cōdēnare ar. vnā
rem pro altera de qua erat queſtio ꝙ etiā tenet do. Ant. ꝛ. d. Ab.
in. c. quintauallis. de iureiur. ¶ Quinimo etiā ex ibi dictis poteſt
tolli ſecūda obiectio prime rationis ꝙ potuerint cōdēnare illos
qui nō includebant̃ in cōpromiſſo per tex. in. d. c. niſi eſſent. ꝛ hoc
pro bono pacis. Nā ibi probat̃ ꝙ poſſunt extēdere manꝰ arbitra
toris ad res tertie pſone nō icluſe in cōpromiſſo illo tertio ꝯſen-
tiente ſm Jo. de imo. ibi qđ dicit menti tenendū ꝛ de facili alibi
non reperiri. Jta dicamus in caſu noſtro ꝙ valuerit talis cōdēna
tio exiſtenti extra compromiſſum illo ꝯſentiēte. Et maxime ſicut
dicit̃ mihi talis condemnatio in dicta exēptione eſt de cōnexis ꝛ
dependētibus a compromiſſo ſm bal. ꝛ bart. de ſaly. in. l. neqꝫ de
ſcriptura. C. de cōpenſa. in vlti. q. Sed poſito ꝙ illud capitulū nō
valeret valēt tñ alia capitula ſeparata iuxta no. ꝑ gloſſ. in. l. papi-
nianus. §. ſi ex cauſa. ff. de mino. ꝛ in regula vtile ꝑ inutile cū ma-
teria extra de re. iur. ꝛ eſt caſus ꝛ ibi glo. ꝛ doc. in. c. cū tpe. de arbi.
ꝛ. d. c. niſi eſſent. de prebē. ꝛ not. glo. in. c. ſi quis ex pluribus. ij. q. vj.
ꝛ cōſuluit do. Abb. in conſi. lxiiij. in. j. volu. ꝛ hoc eſt clariſſimum.
Jdeo nō inſiſto. Et per iſta iudex nullo modo dꝫ laudum nullū
ꝓmittere. Et ſic eſt expedita ſcđa queſtio p̄cipalis. ¶ Circa ter-
tium articulum late cōſuluit do. Alex. de ſancto Uitali vñ breui
bus me abſoluam. Et in primis vltra reſpōſiones datas a ꝯſtit.
legat. rñdeo clare ꝙ iſta multū differūt. Nā aliud eſt ꝙ peti poſ-
ſit reductio ad arbitriū boni viri lꝫ ꝓmiſſum ſit nō petere redu-
ctionē ꝛ iuratū. Jtē ſi ſit renunciatū reductiōi cū iuramēto quo ca
ſu procedere poſſet allegatio conſtitutionis legat. que nō vult qđ
claudat̃ via petitionis reductionis propter iuramētū. Et ſic nō
vult ꝙ claudat̃ via ꝛ porta quominus reductio in iudiciū intro-
ducat̃. Et quominꝰ iudex poſſit cognoſcere an talis reductio ſit
concedenda. ꝛ aliud eſt an reductio ſit cōcedēda ſtantibus ꝓmiſ
ſionibꝰ partium de quibus in cōpromiſſo. ꝛ ſic an laudum ſit re-
ducendū ad arbitriū boni viri ſicut dicimus in ſimili ꝙ adhuc
vt iudex poſſit cognoſcere in libello ſufficit ſola narratio in libel
lo ſed ad hoc vt illa narratio tribuat iuriſdictionē reqrit̃ ꝙ illa
narratio ſit vera. vt in. l. cū q̄dā puella. §. quoties. cum ibi no. per
Paul. de caſt. ꝛ Moder. ff. de iuriſdi. omn. iud. ꝛ in. c. ſi iudex lai-
cus de foro compe. lib. vj. vult ergo conſtitutio ꝙ nō obſtātibꝰ q-
buſcūqꝫ renūciationibus ꝛ pactis etiā iuratis ꝙ petita reductio
audiat̃. Sed ſi talia ſunt ꝓmiſſa ꝛ laudata ſiue iurata ſiue nō ꝓ-
pter que reductionē non mereatur reductio non ſit cōcedēda vo
luit eñ cōſtitutio ꝙ tales renūci. appellationū ꝛ reductionū nō
īpedirēt ingreſſum litis ꝛ petitionis vt faueret officio appellātis
vt proba

vt ꝓbat ſtatutū in proemio qđ hoc clare exprimit ex quo ꝓemio
colligitur intētio conſtitutionis.l.regulam.ff.de iur.⁊ fac.igno.l.
fi.⁊ ibi not.ff.de here.inſtit.⁊ in.l.j.ff.ad macedo.Non autē voluit
cōſtitutio tollere ius queſitū parti ⁊ ꝓmiſſionibus iuratis:quia
in dubio hoc facere non creditur nec velle.ad hoc bene ſeruit gl.i
c.cū nō deceat de elec.lib.vj.⁊ in cle.dudū.§.pen.de ſepul.⁊ late.d.
Alexā.in cōſi.xxvij.in.j.vo.¶Ex quibus infero in propoſito qđ
cū cōpromittentes dederint plenam poteſtatem arbitratoribus
laudādi de facto ⁊ leuato velo.Item accipiendi de iure vniꝰ par
tis ⁊ dare alteri parti in parua magna ⁊ maxima quātitate.Itē
obſeruātiā laudi ⁊ non petere reduci ⁊c.lȝ reſpectu petitionis re
duc.non ſit clauſa porta tñ denegāda eſt reductio non per viā de
clinandi iudiciū reductionis ſed ꝑ viā perimēdi iudicium ſicut
dicimꝰ in exceptionibꝰ ꝓcuratoris que ſolent impedire litis in-
greſſuȝ iuxta no i.l.ſi fratris.C.de trāſact.⁊ in.c.j.de lit.cōte.in.vj.
licet nō poſſint opponi ex forma ſtatuti ad īpediēdū iudiciū poſ
6 ſent tñ opponi ad ꝑimēdum iudiciū.¶†Ita dico in caſu nr̄o lȝ
ꝓmiſſiones iurate non poſſint opponi ad īpediēdū iudiciū pñt
tamē opponi ad perimēdū.Et ꝑ cōſequens cū dederint poteſta-
tē ledēdi etiā in maxima quātitate ⁊ ꝓmiſerint ſtare laudo ⁊ nō
cōtrauenire lȝ ꝓbarēt ꝙ data fuiſſet maxima quātitas tenet̄ ſer-
uare ex quo pōt iuramētuȝ ſeruare ſine interitu ſalutis eterne:vt
in.c.cū cōtingat extra de iureiur.dummodo dolus malꝰ arbitra
7 toris abſit:† qȝ dolꝰ futurus remitti non pōt.l.ſi vnus.§.illud.ff.
de pac.ne det̄ materia delīquēdi.l.cōuenire.ff.de pac.do.Et ē ma-
gis cōis cōcluſio ꝙ qñ eſt data poteſtas cōcedēdi de iure vniꝰpar
tis alteri etiā in maxima quātitate ꝙ niſi ꝓbet̄ dolus arbitrato
ris tenet̄ ſtare laudo cuiꝰ obſeruātiā medio iuramēto promiſit.
Nec in dubio ex eo ꝙ de iure vniꝰ alteri dedit etiā ī maxima quā-
titate ꝑſumitur dolꝰ arbitratoris niſi ꝓbet̄.l.dolū.C.de dolo.⁊ qȝ
data fuit talis poteſtas ſcienti nō infert̄ dolus vt in regula ſciēti
de regu.iur.li.vj.cū materia.⁊ hāc opi.tenuit Hoſt.in.c.ad aures
de tem.ord.⁊ ita diſputādo tenuit Jo.calde.cuiꝰ diſputationem
refert ⁊ ſequit̄ Jo.an.in addi.ſpe.in tit.de arbi.§.fin.ver.Quid ſi
cōpromiſſum.⁊ hāc opi.in fortioribꝰ terminis tenuit Fede.de ſe-
nis in ſuo cōſi.ccxxv.⁊ in cōſi.ccxlj.⁊ hāc opi.qñ verba ſunt ita la-
te cōcepta tenet Ang.in ſua diſputatione que īcipit.Duo adin-
uicem litigantes.⁊ tenet do.Ant.in.c.quintauallis.i.vij.mēbro.
extra de iureiur.quē ſequuntur hoc caſu Jo.de imo.⁊ d.Abb.vñ
quatenꝰ data eſt poteſtas arbitratori tenet̄ ſtare laudo ſi hoc ꝓ-
miſit cū iuramēto niſi dolꝰ interuenerit.Et ita diſputādo tenuit
Ray.de for.vt refert Bal.in.l.pe.C.de arbi.⁊ Bal.dicit ꝙ nō au-
det recedere ab opi.dictorū diſputantium ⁊ Joā.an.ꝙ etiā ſi eſt
leſio ī magna q̄titate qs teneat̄ ſtare laudo:ſecus ſi enormiter le-
det̄ hoc vltimum dicit qȝ ex verbis etiā in magna quātitate nō vi
det̄ ꝯceſſa enormis leſio vnde etiā Bar.⁊ ſequaces non loquunt̄
qñ eſt data talis ampliſſima poteſtas.Nā ſuꝑ ea quātitate ſuper
qua eſt iuratū nō poſſant partes ꝯtrauenire prout etiā tenēt Ho
ſtien.⁊ Jo.an.in.d.c.quintauallis.⁊ ſequitur Bartho.de ſaly.in
d.l.pe.C.de arbi.Sequēdo Jo.cal.⁊ ſcđm iſtam partem cōſuluit
Barth.de ſaly.in ſuo cōſilio.ꝙ incipit.In nomine ſaluatoris in
qōne ⁊ cā predicta ⁊ tenet etiā opi.Joā.calde.Bartho.de ſaly.in
l.ſi ſocietatē.§.arbitroꝝ.ff.pro ſocio.in.xiij.q.¶Ex qbus conclu-
dit̄ ꝙ ex quo ſuper leſiōe etiā enormiſſima partes conceſſerint ar
bitratoribꝰ illā faciēdi ⁊ dandi vni parti de parte alterius in ma
xima quātitate ⁊ iuratū eſt de obſeruādo.† Nō debet reduci di-
ctū arbitramētum niſi dolus ꝓbetur arbitratoris.Et iſta eſt cō-
munis opi.a qua ī cōſulēdo ⁊ iudicādo nō eſt recedēdū.Et maxi
me in caſu noſtro ī quo eſt ſecuta emologatio ꝓcuratoris ⁊ ꝑtes
ꝓmiſerūt obſeruare ⁊ ſtare eius ratificationi ⁊ emologationi ꝓ-
pter quā dicit̄ res iudicata inter partes ſcđm Dy.⁊ Bart.in.l.j.ff.
de re iudic.Et debet executioni mādare:vt in.l.cū antea.C.de ar-
bi.Et maxime qȝ ī cōpromiſſo ē regula rato manēte pacto ⁊ iura
mēto vt ē caſus ī.c.ꝑ tuas.extra đ arb.vbi latiſſime per do.Abb.
in repe.ponit enim ꝓcurator ad hoc habēs ſpeciale mādatū emo
logare dūmodo nō oſtendatur eius dolus vel qđ iura liquida do
nauerit.l.nā ⁊ nocere.cū ibi no.ff.de pac.debet eniȝ vti bona fide
⁊ nō dolo emologare ſcđm bal.i.l.ſi.C.de ꝯhē.emp.niſi ergo oſtēdat̄
qđ iura erāt liqda vel qđ verſatus fuerit in dolo emologatio ꝑiu
dicauit cū in mandatis habuerit plenū ⁊ liberū mandatū appro
bandi omne laudū ꝑ eos ferendū in ꝓpoſito.Ex qbus in ꝓpoſi-
to etiā īfero qđ cōſtitutio legati nō loq̄t̄ qñ ſecuta eēt poſtea emo
logatio.vñ tanq̄ exorbitās nō dȝ ad hūc caſum extēdi.l.q̄ vo.ff.
de leg.⁊ i regula q̄ a iure cōi exorbitāt cū materia.de re.iur.in.vj.
¶Ex qbꝰ ꝯcludo ⁊ aliīs adductis ꝑ ꝑfatū do.Alex.ꝙ dictū lau
dū nō eſt reducibile vbi ꝓbat̄ dolus arbitratoꝝ.Sȝ dȝ executiōi
mādari ⁊ hec de tertia difficultate.¶Circa quartū ⁊ vltimū bre-
uiter ꝯcludo qđ dictꝰ dñs iudicās aditꝰ ī cāȝ reductiōis nō tene-
tur ſeq ſeu ꝓcedere more iudicioꝝ.ſȝ arbitratoris ī cuiꝰ locū ſub-
rogat̄.arg.d.l.ſi eū.§.q iniuriarū.ff.ſi qs cau.pȝ qȝ vt vir bonꝰ ar-
bitrari dȝ confirmādo primū ſi ei equū appareat vel corrigendo
in ea parte in qua modū excedent qđ quilibet bonus vir fuiſſet
arbitratus.Et ſic ſcđm poteſtatē prioribus arbitratoribus cōceſ-
ſam arbitrari pōt ⁊ recedere ⁊ nō ſcđm primeuam iuſtitiam ac ſi
nullū cōpromiſſum factū fuiſſet vt probat̄ in.d.§.arbitroꝝ.vbi
iſta ſunt no.verba Bartho.de ſaly.in.xix.q.Et ita diſputādo te-
nuit ſolēnis doctor do.Ruſticanus de Bon.cuiꝰ diſputationeȝ
refert ⁊ ſequit̄ Jo.and.in addi.ſpec.in tit.de appel.§.in qbus.vſ.
ꝙ ſi cōuenit.Et ita etiā tenet do.Cardi.floren.poſt aliū ſolēnem
9 doctorē cōſulēdo habent̄ cōſilia in cōſi.cxxxix.⁊ in ꝯſi.cxl.¶†Ex
quibus cōcludendo materiam dico in primis qđ ſi iudici cōſtat
prout rei veritas eſt qđ inſtātia ſit perempta dȝ ſe vno verbo ter
minare ⁊ pronunciare inſtantiam peremptā ⁊ partē in expenſis
cōdēnare iuxta.l.ꝓperādū.§.illo proculdubio.cū ibi no.per doc.
C.de iudi.Scđo ſi pur ſuadetur inſtantiā nō eſſe perēptā ⁊ iudi-
ci videatur laudū nullū qđ tñ dȝ videri aliquo modo vt ex ſupra
dictis patet:dȝ illud cōfirmare pro ea parte pro qua equū videt̄
iuxta no.in.l.ſi expreſſim.ff.de app.per Bar.⁊ alios ⁊ ꝑ Inno.et
alios in.c.dilecto.extra eo.titu.Tertio ſi videbitur laudū valere
prout videri dȝ pronūciare dȝ ſi non probet̄ dolus arbitratoris
attentis promiſſionibꝰ iuratis ⁊ emologa.reductionē cōcedēdā
non eſſe ratione alicuius leſionis.Quarto ſi videret̄ reduct. con-
cedēdā vel rōne doli arbitratoris vel alia rōne qđ tñ nō dȝ videri
niſi rōne doli arbitratoris tūc dȝ diligēter ſe informare de iuribꝰ
partium que exprimunt̄ late a dño Alex.in cōſil.ſuo ⁊ procedere
diligenter habendo informationes ⁊ inueſtigando veritatē mo-
re arbitratorum ⁊ iuxta poteſtatem primis arbitratoribus da-
tam ⁊ iudicare vt bonus vir iudicare debet. Laus Deo.

¶Summarium.

1 ¶Si ſtatutum diſponat qđ ſtantibus maſculis femine nō ſuc-
cedant an neptis ex filio excludatur a ſucceſſione.
2 Stante ſtatuto qđ extantibus filiīs maſculis filie femine nō ſuc-
cedant filia excludetur a nepote ex filio.
3 Correctio legū non dȝ induci ꝑ tacitos ⁊ ſubauditos intellectꝰ.
4 In materia correctoria ⁊ odioſa reſtringi debet inquātum fieri
poteſt vt ius commune non corrigatur.
5 Bona paraphernalia ſunt illa que mulier ꝓ vſu ſuo defert ad
domum viri.
6 Sarnimenta ſeu corredia que mulier dedit in dotem ſi apparēt
conſumpta vel deteriorata illa ſibi imputare debet ⁊ ſic illa accī
pere talia qualia ſunt.
7 Confeſſio ⁊ aſſertio iurata viri de donamentis alienatis ꝓbat
contra virum ⁊ eius heredes.
8 Mulier id quod habet in dotem ⁊ donamēta non eſt viri neq̄
re neq̄ ſpe:⁊ poteſt ad libitum diſponere.

¶Conſilium.cxxij.

¶Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpūs ſanctus illuminet intellectus.

Circa primum cōſultatio-
nis articulum duo ſeu tria videbant̄ attento ſtatuto
1 Piſano difficultatē facere.¶†Primuȝ qȝ ſtatutum
qđ filiī maſculi ⁊ deſcēdentes maſculi ex filiīs maſculis admittā
tur ad ſucceſſionē qbus ceſſantibꝰ vult ꝙ filie femīe ⁊ deſcēdētes
ex eis equalr̄ ſuccedāt.Et ſic ꝑdictū ſtatutū hȝ duo capita.Unū
excluſiuū.ſ.filiaꝝ feminaꝝ ⁊ deſcēdētiū ex eis ex hoc capite nō ex-
cludit̄ neptis ex filio qȝ de illa ſtatutū nō loquit̄.l.ſi vero.§.de vi-
ro.ff.ſol.ma.l.qđ vo.ff.de legi.Aliud caput incluſiuū vel maſculo
rū ⁊ deſcēdētiū ex eis ⁊ ex hoc capite neptis ex filio vr̄ excludi qđ
vniꝰ īcluſio alioꝝ eſt excluſio.l.cū ꝑtor.ff.de iudi.l.maritꝰ.C.de ꝓ-
cur.⁊ ſic excludit̄ neptis ex filio ⁊ ita ī ſili qōne determinat Bar.
in.l.ij.§.vidēdū.ff.ad tertul.Iſta aūt ꝓbant̄ ī ſtatuto in vo.hoc tñ
diſtinguēdo ⁊ obſeruādo.¶Scđȝ qȝ nō alia rōne filiī maſculi ⁊
deſcēdētes maſculi excludūt feminas ⁊ deſcēdētes ex eis niſi vt cō
ſeruet̄ agnatio ⁊ familiarū dignitas vt plene probat Jo.and.re-
ferēdo diſputationē Jac.de are.in addi.ſpec.in rub.de ſucceſ.ab
inteſt.⁊ Bald.late in.l.maximū vitiū.C.de libe.prete.Sed iſta rō
militat ī nepte ex filio.Igitur etiā militare dȝ diſpoſitio ex quo
neptis ſaltē lato ſumpto vocabulo venit appellatiōe filiarū arg.
glo.in cle.j.in verbo eligatur.de elec.lib.j.⁊ in.c.j.de rerū permu.
lib.vj.⁊ glo.in cle.j.de rerū ꝑmu.⁊ per Bal.in.l.maximū vitium.
C.de lib.ꝑte.cū ſimi.Et hāc partē tenet do. Raph.fulg.i.l.venia.
C.de in ius voc.qȝ nō dȝ eſſe melioris conditionis neptis q̄ filia.
l.ſi viua matre.C.de bo.mater.¶Tertiū qȝ vt dicit do.Alexā.ſe-
quēdo opi.dñi Raph.adducit rōnē qđ aut neptis vult ex ſua ꝑ-
ſona ſuccedere ⁊ nō pōt qȝ filiꝰ eſt in primo gradu ipſa in ſecūdo.in
§.j.ff.de ſuis ⁊ legit.aut vult ſuccedere ex ꝑſona patris ⁊ nō videt̄
poſſe qȝ qualitas maſculini ſexus q̄ erat ī patre nō eſt in ea.ergo
non pōt preſentare ꝑſonā patris in terminis dicti ſtatuti.argu.
l.ſi.C.de natu.lib.⁊ hoc arg.in ſimili vtit̄ Bar.in vo.Quero pone
retento.⁊ in ver.ſequē.¶Quibus tñ nō obſtantibus ꝯtriā ſniam

veriorem eſſe exiſtimo ꝙ primo dicta neptis ex filio ī ſucceſſionē aut
nō excludaꝫ a patruis ſuis ⁊ ī primis de iure cōi hocē clariſſimū
qꝛ ſuccedit ſimul ex equalitate cū patruis ſuis ſicut pr̄ eius ſucce-
deret ita pbaꝫ in aut. ī ſucceſſiōe de ſuis ⁊ legit. ī aut. de here. q̄ ab
inteſt. §. j. Et iſti. de here. q̄ ab inte. §. cū filius. ¶ Secūdo ex forma
ſtatuti Piſani ſub rub. de ſucceſ. abīteſt. ēt oſtēditur in pᷓo rn̄ſo
vn̄ d̄t ī ſucceſſione ſemp prima cā ſit liberoꝝ. ⁊ ſi vlteriori gra-
du qs ſit ꝯſtitut⁹. qꝺ ſtatutū ī pri. ponit reg. q̄ īcludit ⁊ maſculos
⁊ femīas cū verbū liberoꝝ ſit termin⁹ cōis q de ꝓprietate īcludit
⁊ maſculos ⁊ femīas. l. liberoꝝ. ⁊ ibi Bar. ff. de ver. ſi. Et ſic ꝯcor-
dat ī pri. cū diſpōne iuris cōis de qua ī. d. aut. in ſucceſſiōe. ¶ Ter-
tio iſta cōcluſio ꝯfirmaꝫ qꝛ ſtatutū poſtq̄ poſuit regulā q̄ īcludit
liberos ⁊ maſculos ⁊ femīas excipit īmediate ī ver. Dūmō caſuꝫ
ꝙ qn̄ extāt filij maſculi vel deſcendētes ex eis maſculis filie femīe
deſcēdētes ex eis nō ſuccedāt. Que exceptio excludit tm̄ filias ⁊ ex
eis deſcēdētes nō aūt neptes ex filijs maſculis. Igitur non cēſenꝫ
excluſe ex duplici regl̄a. Pᷓa ē ꝙ exceptio firmat regulā ī nō exce-
ptuatis. vt tradit Bar. ī. l. j. ff. de re. iur. ēt Dy. ⁊ Pe. de anc. ī rub.
de re. iur. ī. vj. cū ſi. Scđa regulā eſt qꝛ ex quo ſumus ī materia cor-
rectoria correctio ī pᷓa pſona non dꝫ ad aliā extēdi. l. ſi vero. §. de
viro. ⁊ ibi late per Imo. ff. ſol. ma. ⁊ per bar. in. l. oēs populi ī ma
teria interpretatiōis extēſiue. ff. de iuſt. ⁊ iur. ⁊ maxime qꝛ caput ex
cluſiuū eſt odioſum iuxta not. p Bal. in. l. venia. C. de in ius vocā.
Igiꝫ reſtringi dꝫ ⁊ nō extēdi. l. cū qdā. ff. de lib. ⁊ poſth. Et in re-
gula odia cū materia. de reg. iur. in. vj. cū ſimi. ¶ Quarto ſtatutū
hꝫ caput incluſiuū maſculoꝝ ⁊ excluſiuū feminarū in capite īclu
ſiuo eſt odioſuꝫ ſm̄ Bal. ī. l. venia. C. de in ius vocā. ꝓpter qꝺ bal.
2 ibi decidit. q. noſtrē in terminis dicēs ꝙ † ſtāte ſtatuto ꝙ extātib⁹
filijs maſculis filie femine nō ſuccedāt filia excludeꝫ a nepote ex fi
lio qꝛ ī hoc ſtatutū eſt fauorabile ſꝫ a filio nō excludiꝫ neptis ex fi
lio qꝛ ſtatutū in hoc capite eſt odioſuꝫ. Vn̄ lꝫ in pᷓo capite appel
latiōe filij veniat nepos ex filio ī ſcđo nō venit neptis ex filio. ⁊ ita
videꝫ ſingulariter trāſire Pau. de ca. ⁊ illā decisionē refert ⁊ ſeq-
tur Pet. de anch. in repe. c. canonū. de ꝯſti. in ver. his igiꝫ quinqꝫ
membris. Et maxime qꝛ iſta filia repreſentat patrē qui ſuccederet
Et pſertī in ſtatuto noſtro vt ſtatī3 diceꝫ. ¶ Quinto ꝓbaꝫ ex for
ma eiuſdē ſtatuti in ver. ⁊ liberi. ī quo ſtatutū diſponit ꝙ liberi cu
iuſcūqꝫ ſex⁹ loco ſuoꝝ parētū defunctoꝝ vel defunctaꝝ ſuccedāt
auo. ⁊ ſic vult ꝙ in ſucceſſiōe liberi ſubrogenꝫ in locū parētū. ſi er
go neptis ex filio ſubrogaꝫ ī locū patris ſeqꝫ ꝙ ſicut pater equa-
liter ſuccedebat. ita ⁊ neptis ex quo ſubrogaꝫ ſape dꝫ naturā ei⁹
in cui⁹ locū ſubrogaꝫ. l. ſi eū. §. q iniuriarū. ff. ſi quis caut. ⁊ in. l. j.
§. hec actio. ⁊ ibi bar. ff. ſi qs teſtō liber eſſe iuſſus fuerit ⁊ in ſpē in
materia ꝓpria Bart. late ī. l. ſi. §. j. ff. de ſuis ⁊ legiti. ¶ Cōfirmanꝫ
premiſſa nā ꝓpter iſtā rōnē dubitat Bar. in. l. liberoꝝ. ff. de v̄. ſig.
an ſtāte dicto ſtatuto neptis ex filio excludebat filiā lꝫ demū rō-
ne de qua ibi p eū decidit ꝙ nō. Et p p̄dicta tolliꝫ ar. d. Ale. qꝛ ſta
tutū vult ꝙ liberi cuiuſcūqꝫ ſex⁹ loco ſuoꝝ parētū defunctoꝝ vel
defunctarū ſuccedāt auo. vn̄ notādū ꝙ liberi cuiuſcūq̄ ſex⁹ ſucce
dāt loco parētū defunctoꝝ. ⁊ ſic femīe loco patris ī ſucceſſiōe aui
qꝛ ad v̄itatē determinatiue defunctoꝝ vel defunctarū ſufficit vi
ficari alterā partē. l. ſi heredi plures. ff. de ꝯdi. inſti. ⁊ in. l. ſi is qui
ducēta. §. vtrū. ff. de reb. dub. ⁊ ſic ſtatutū p̄dictū voluit tollere diffi
cultatē Bar. de qua in. d. l. liberoꝝ. ¶ Sexto eadē opi. cōfirmaꝫ qꝛ
in correctorijs nō dꝫ fieri extēſio de pſona ad pſonā ēt ex idētita-
te ratiōis: vt voluit gl. in aut. quas actiones. C. de ſac. ſanc. eccle. ⁊
3 in. l. illā. ⁊ ibi Moder. C. de colla. † qm̄ p tacitos ⁊ ſubauditos in-
tellect⁹ nō dꝫ induci. ll. correctio vt eſt glo. no. in. c. cupiētes. §. qꝺ
ſi per. xx. de elec. lib. vj. Et eſt glo. quā ibi ad hoc pōderat Fulg. in
l. vt liberis. C. de colla. Igiꝫ nō dꝫ fieri extēſio de filia ⁊ deſcēdenti-
bus ex ea ad neptē deſcēdētē ex filio ex qbus talijs ſtatim dicēdis
dico ꝙ neptis ex filio nō eſt excluſa. ¶ Nō obſtat primū qꝛ vt īqt
Bal. ī. l. illā. C. de colla. talis incluſio nō eſt ſimplex ſꝫ correſpecti-
ua ad excluſionē filiarū ⁊ deſcēdētiū ex eis ⁊ ſequiꝫ Pe. de anc. in
repe. c. j. de ꝯſti. ī verſic. vlterius quero. Vel ſcđo ⁊ melius dico qꝺ
tunc incluſio vni⁹ eſt excluſio oīum. ſ. ꝯiunctoꝝ mediāte perſona
excluſa. ⁊ ita loquiꝫ Bart. ī. d. §. videndū. ⁊ Io. and. in addi. ſpec.
in rub. de ſucceſ. abinteſt. ⁊ bar. ī. l. liberoꝝ. ff. de v̄. ſi. cū ꝯcor. alleg.
p do. Alex. in. d. l. illā. nō aūt reſpectu aliarū perſonarū non ꝯiū-
ctarū mediāte perſona excluſa ita declarāt Pau. de ca. Moder.
in. d. l. illā. Vn̄ videmus ꝙ excluſa nūc admiſſis agnatis ex capite
incluſiuo agnatoꝝ nō excludiꝫ ſoror. Et ita tenuit collegiū peru
ſinuꝫ ꝙ refert ⁊ ſequiꝫ Pet. de anc. in repe. d. c. ad ſi. in ver. ꝙ inci-
pit. Inter ꝯſilia q̄ habeo ⁊c. ⁊ idē ꝯſuluit Io. de imo. put refert ⁊
ſeqꝫ do. Alex. ī. d. l. illā faciūt q̄ dicit Ang. ī ſuo ꝯſ. cclxxxviij. inci.
Statuto bononiēſi. Vn̄ bal. ī. l. ꝙ vo vult ꝙ excluſa amita nō cen
ſeaꝫ excluſa matertera faciūt no. p Bart. ī. l. ſi defunct⁹. ⁊ in. l. ſi. C.
de ſuis ⁊ legit. ¶ Vltertio dicam⁹ ꝙ ī caſu noſtro nō cadit dicta
ꝯſideratio qm̄ ſtatutū pᷓo admittit liberos cuiuſcūqꝫ grad⁹ de-
mū ab hac regl̄a excludit filias ⁊ deſcēdētes ex eis. Igiꝫ iſta neptis
ex filio excludit filias ſicut fili⁹ tū qꝛ in nō exceptuatis remanet re
gula firma ⁊ rōne ſubrogaꝫ. ¶ Nō ob. ſcđa rō in ꝯᷓriū allegata qꝛ
rn̄deꝫ. Primo qꝺ illud ꝓcederet duob⁹ cōcurrētibus. Primo ꝙ
4 caſus ad quē ſit extēſio īcludaꝫ late ſumpto vocabulo. † Scđo ꝙ
ſit rō expſſa ī ſtatuto qꝺ ſcđꝫ deficit vn̄ in materia odioſa ⁊ corre
ctiua reſtringi dꝫ inq̄tū fieri pōt vt ius cōe nō corrigaꝫ. arg. eius
qꝺ habeꝫ in. c. cū dilectus. de cōſue. Et ita tꝫ Io. de imo. in. l. ſi vo.
§. de viro in ſimili qōne. Et ī fortiorib⁹ terminis in vlt. col. ff. ſol.
ma. ¶ Vel ſcđo dicamus qꝺ minor eſt rō in nepte ex filio q̄ ī filia
Igiꝫ nō dꝫ fieri extēſio iuxta no. p gl. ī cle. ij. de eta. ⁊ quali. ptꝫ mi-
noritas rōnis qꝛ filia ſubrogaꝫ loco pr̄is. Et d̄ iure cōi ⁊ ex forma
ſtatutoꝝ ꝓpter quā rōnem neptis ex filio diciꝫ habere pluſculū
iuris qꝺ ptꝫ qꝛ bar. dubitat an ab ea filia excludaꝫ qꝺ vr̄ velle ſta
tutū in ver. ⁊ liberi ibi hꝫ iam dictū modū vt ſupra dixi niſi ſtatu
tū vlterius ꝓcederet ī alio v̄. ſequēti. qꝺ ēt ptꝫ ex alio ſtatuto ſub
ru. De eo qꝺ pater filijs iuſſe. vbi in cōputatiōe legitime cōputaꝫ
neptis ex filio cui debeꝫ ⁊ tn̄ nō cōputaꝫ filia vt ibi habetur: facit
etiā ſtatutum ſub rub. de legitima fili. in v̄. cēteri etiā filij vbi vult
qꝺ neptis ex filio percipit eā legitimā q̄ patri debebatur cū licen
tia de qua ibi vn̄ de filia ad neptē ex filio in qua eſt minor ratio ex
cluſionis ⁊ maior incluſionis nō dꝫ fieri extēſio iuxta no. ī. d. cle. ij.
de eta. ⁊ q̄li. ⁊ hec de prima difficultate. ¶ Circa ſcđam difficul-
tatē q̄ cōſiſtit ſup intellectu ſtatuti poſiti ſub rub. De garnimen-
tis tota dubitatio inſurgit qꝛ apud legū doc. nō habem⁹ iſta vo
cabula garnimēta ⁊ corredia nec de cōi vſu loquēdi cōſtat aliqd
clare qꝛ iuxta illud fienda eſſet īterpretatio. l. liberoꝝ. §. qꝺ tn̄ caſ-
5 ſius. ff. de ſupel. lega. † Reperio eñ tn̄ qꝺ text. in. l. ſi ego. §. dotis q
loquiꝫ de his rebus que mulier ꝓ vſu ſuo defert ad domum viri:
quas tex. appellat bona parafernalia. ⁊ dicit ꝙ galli appellāt pe
culiū: reperio etiam ꝙ Bald. in. l. de his. C. de dona. inter virū ⁊
vxo. no. illū tex. ꝙ arredia que vxor defert ad domū viri reſtituūꝫ
mulieri ſolu. matri. quatenus reperiuntur nō ꝯſumpta de corre-
dijs etiā facit mentionē do. Alex. preceptor meus in. l. cū in teſta-
mento. ff. de aur. ⁊ argē. leg. Et allegādo Petr. de peruſio vult ꝙ
corredia dari poſſunt ab vxore viro ⁊ ecōtra a viro vxori. Nec pu
to differentiam eſſe inter arredia ⁊ corredia. De qbus ſtatutū loq
tur poſitū ſub rub. De guarnimētis q̄ autē ſint talia corredia de
quibus ſtatutū loquiꝫ vr̄ hoc ſtatutū ſatis ſeipſum declarare in
ver. Duntamen mulier dum ponit ea que ſunt ⁊ ad vſum ⁊ orna
mentū mulieris. Sed nō vr̄ ꝯcordare cū iure cōi qꝛ ſtatutū loquiꝫ
etiā de corredijs q̄ danꝫ in dotē: vt pꝫ ī ſi. dicti ſtatuti. de iure aūt
cōi nō appellanꝫ corredia: ſed aut danꝫ ineſtimata. ⁊ tūc dicunꝫ
dotalia. l. in rebus. C. de iure do. aut eſtimata. ⁊ tūc aut eſtimatio
facit emptionē ⁊ pecunie cēſenꝫ eſſe in dote aut nō ⁊ dicuntur do
talia iuxta no. in. l. quoꝝ. ⁊ in. l. ſi inter virū. C. de iure do. Ampli⁹
etiā ē aduertēdū ꝙ verbū guarnimēta nec reperio ī iure nec a do
ctorib⁹ poſitū. Sꝫ q̄tuꝫ ex dicto ſtatuto percipi poſſunt guarni-
mēta vxoris ⁊ corredia ſunt ſynonyma ⁊ ſunt illa q̄ ſunt ad vſuꝫ
⁊ ornatū mulieris de quibus in dicto ſtatuto in ver. dū tn̄ mulier
hoc premiſſuꝫ ꝓbaꝫ qꝛ Rubrica dicit ſimplr̄ de guarnimētis ⁊ ī
nigro permiſſore ſit mētio de guarnimētis ⁊ corredijs. arg. ei⁹ qꝺ
habeꝫ in. l. Imperatores. ff. de in diē addi. ⁊. l. ij. ff. de ſtatu homi.
⁊ ei⁹ qꝺ no. gl. in verbo titulis. ī ꝓemio. vj. li. ¶ Cōfirmaꝫ hoc idē
in v̄. ⁊ ſi poſtea vbi guarnimēta renouata a viro vel de nouo fctā
appellat corredia. Et ſic hꝫ illa ꝓ eiſdē. nec dici pōt ꝙ corredia vi
denꝫ eſſe illa que renouāꝫ a viro ſed ornamēta q̄ portanꝫ ab vxo
re ad vſum ſuum. Nā hoc tollit ſtatutū in ſi. dū loquitur de corre
dijs datis ab vxore viro in dotē. Preterea ſtatutū in pri. in v̄bo.
Et ſi poſtea ⁊ ſequēti vult ꝙ corredia que extāt vl̄ alienata debeā
tur vl̄ iuxta eſtimationē oīum guarnimētoꝝ. ſi extāt vel iuxta eſti
mationem duoꝝ parentum guarnimētoꝝ. ſi maritus iurauit ſe
alienaſſe ⁊ tn̄ qn̄ extabāt tp̄e mortis nec cōſtabat de eſtimatione
correrdioꝝ datoꝝ ī dotē. Et ſic videꝫ duo īferri. Pᷓo ꝙ corredia
⁊ guarnimēta ſunt idē. Scđo ꝙ guarnimēta ſunt corredia q̄ vxor
dat in dotē. ¶ Ex qb⁹ inferꝫ ꝯcluſio ꝙ dn̄a Pippa habuit ī do-
tē florenos. cccc. ī poſitis. cc. ī corredijs ſeu in guarnimētis. Quib⁹
pmiſſis ex ſtatuto de guarnimētis elicio infraſcriptas cōcluſiōes
3 † prima ſit in princ. ꝙ mulier guarnimēta ſeu corredia que dedit
in dotē ſi apparēt ꝯſumpta vel deteriorata illa ſibi imputare dꝫ.
⁊ ſic illa accipere talia qualia ſunt. Et ita ī libro cōis reperio ſum
marium valde antiquū differt tn̄ ſtatutū in hoc a iure cōi qꝛ ſi dā
tur in dotem eſtimata debeꝫ eſtimatio. l. quoꝝ. C. de iure do. ꝯcor-
daret aūt cū iure cōi qn̄ nō eſſent data in dotē. vt in. l. de his. ⁊ ibi
Bal. C. de dona. īter virū ⁊ vxo. Et hoc forte diſpoſuit ſtatutū qꝛ
voluit heredes viri vel virū teneri ad ea que in cōi vſu ſunt ꝯſum
pta. ¶ Scđa ꝯcluſio eſt ī v̄. Et ſi poſteā: qꝛ ſi talia guarnimēta ſeu
corredia ſint renouata a viro ſimilia vl̄ diſſimilia illa ſibi dꝫ īpu-
tare vſqꝫ ī quātitate eſtimatiōis guarnimētoꝝ ſeu corredioꝝ da
toꝝ ī dotē: vn̄ qn̄ appet corredia renouata voluit ſtatutū ꝙ vſqꝫ
ad quātitatē eſtimatiōis traditoꝝ ī dotē mulieꝝ retinere poſſit.

¶Tertia ꝯcluſio in ver.dñ tñ mulierũ eſt ꝙ mulier nõ põt hr̃e
corredia ſeu guarnimẽta vltra ꝙ̃ ibi exprimat̃ ſup filiũ remane-
re dʒ i domo viri hoc idẽ ptʒ ex forma ſtatuti ſub rub.de exac.do.
in ṽ.ſʒ ⁊ qd de corredíjs ex quo capitulo colligit̃ ꝙ loquit̃ de cor
redijs datis in dotẽ ꝓut ſupra dicebã. ¶Quarta ꝯcluſio i ṽſi.ad
dimꝰ ẽt eſt ꝙ ſi guarnimẽta vel corredia nõ extãt lʒ vir iurauit ſe
alienaſſe credita eiꝰ iuramẽto vſqꝫ ad q̃titatẽ duarũ partiũ eſti-
mationis eiꝰ ꝙ habuit i guarnimẽtis ⁊ ſic i corredíjs ſeu guarni
mentis datis i dotẽ de qbꝰ loquitur in ſi.⁊ hoc qñ eſt cõtẽtio ſiue
cũ creditoribꝰ ſiue cũ viro ſeu cũ eiꝰ heredibꝰ qñ eſt iuratũ ſi vero
maritꝰ ſine iuramẽto cõfitet̃ creditori vſqꝫ in medietatẽ ⁊ hoc qñ
cũ eo vel eiꝰ heredibꝰ ꝯtẽdit̃. ¶Quinta cõcluſio in ver.ſtatuimꝰ
eſt ꝙ ſi guarnimẽta ſiue corredia extãt tpe mortis tũc dñt eſtima-
ri ab eſtimatoribꝰ cauſe p̄ſentibꝰ duobꝰ cõſanguineis. ¶Sexta
vltima cõcluſio ſit ꝙ qñ ornamẽta ſeu corredia extabãt tpe mor-
tis ⁊ nõ fuerũt eſtimata i dubio p̄ſumunt̃ fuiſſe meditatẽ eſtima
tionis corredoꝝ datoꝝ i dotẽ ex quo vltimo capitulo colligit̃ qđ
corredia ſeu guarnimẽta iuxta q̃ fieri dʒ eſtimatio corredorũ ſeu
guarnimẽtorũ ſunt illa q̃ dant̃ i dotẽ:vt pʒ in hoc vltimo capitu
lo ꝑ quẽ declarant̃ capitula p̄cedẽtia.l.q filiabꝰ i pñ.⁊ l.l.ſi ſeruus
pluriũ.i ſi.ff.de leg.j.⁊ optime ꝓbat̃ in.l.vtrũ.⁊ ibi Ange.ff.de pe-
ti.here.ampliꝰ ẽt ꝑmitto ꝙ ſi corredia ⁊ guarnimẽta ſunt idẽ et
ſunt ſynonyma ſequit̃ ꝙ cũ Frãciſcꝰ maritꝰ fatet̃ ſe alienaſſe me
dio iuř d̃ donamẽtis corredíjs ⁊ guarnimẽtis illa ṽba corredíjs
⁊ guarnimẽtis idẽ ſignificãt.⁊ ſic cẽſet̃ poſita copula ⁊ ĩter dona-
mẽta ⁊ corredia ſeu guarnimẽta ⁊ ꝑ ꝯñs iurat ſe ꝓ dimidia alie-
naſſe de corredíjs ſeu guarnimẽtis ⁊ ꝓ dimidia de donamẽtis.l.
reos.§.cũ in tabulis.ff.de duobꝰ reis.⁊ in.l.j.C.ſi plures vna ſñia.
cũ ſi. ¶Ex qbꝰ ĩfero p̄rio qđ ex.cccc.florenis de auro largis faten
tur ſe recepiſſe dimidiã pro donamẽtis ⁊ dimidiã pro corredíjs ⁊
guarnimẽtis. ¶Scđo ĩfero ꝙ reſpectu corredoꝝ ⁊ guarnimẽtoꝝ
attẽta forma ſtatuti ſtãdũ eſt iuramẽto viri vſqꝫ in duas partes
eſtimatiõis corredoꝝ datoꝝ in dotẽ vt i.d.ver.addimꝰ.⁊ ſic cũ cor
redia data fuerit eſtimatiõis.cc.florenoꝝ auri ſtat̃ iuř viri i quã
titatẽ.cxxxiij.cũ dimidio q̃ ſunt due tertie partes ex tribꝰ faciẽti
bus totũ nec dicat aliqs ꝙ loquit̃ de duabꝰ ptibus.cxxij.iuxta.l.
interdũ.ff.de here.inſti.⁊ ibi no.qꝛ ſequeret̃ ꝙ plus crederet̃ viro
ſine iuramẽto ꝙ̃ cũ iuramẽto ſtet̃ vſqꝫ ad dimidiã eſtimationem
corredorũ.igit̃ loquit̃ de duabꝰ partibꝰ quarũ tres totũ ꝯficiũt.
7 ¶†Tertio etiã cõcludo ꝙ cõfeſſio ⁊ aſſertio iurata viri de dona
mẽtis alienatis ꝓbat ꝯ̃ virũ ⁊ eius heredes qꝛ lʒ ſit cõfeſſio iter ꝑ-
ſonas ⁊ ſic nõ videat̃ ꝓbare iuxta no.ꝑ Bart.ꝑ illũ tex.in.l.cũ qs
decedẽs.§.titia.ff.de leg.iij.⁊ in.l.q teſtiũ.ff.de ꝓba.tñ in caſu nr̃o
talis cõfeſſio ꝓbat qꝛ tũc cõfeſſio iter ꝑſonas ſuſpectas nõ ꝓbat
niſi cũ ꝯfeſſione cõcurrãt veriſimiles cõiecture ita voluit elegan
ter Bal.i cõfeſſione iter virũ ⁊ vxorẽ i rub.C.de priui.ſʒ i caſu nr̃o
ſunt veriſimiles cõiecture.igit̃ ⁊c.vna cõiectura eſt qꝛ in cõfeſſiõe
nõ dr̃ ſimplr̃ ꝙ donamẽta alienauit ⁊c.ſed enumerant̃ q̃ res fue-
rint alienate ⁊ cui nominando noĩa ⁊ loca.⁊ pro q̃titate ſingula
ter vñ nõ eſt veriſĩle ꝙ in oĩbꝰ inſtr̃m fuerit ſimulatũ vel ſuſpectũ
cũ tãtis expreſſionibꝰ.arg.eiꝰ ꝙ notabiliter voluit Bar.de pluri-
bus ſcriptis appoſitis in ſcriptura ꝑuata i aut.⁊ ſi ꝯctus.C.de ſi
de inſtru.⁊ eius ꝙ habet̃ in aut.ſʒ iã neceſſe.C.de dona.ante nup.
alia cõiectura eſt qꝛ in ſtatuto ſub rub.de exact.dotis ſit mẽtio de
iſtis donamẽtis i pluribꝰ ⁊ hñ ex ſtatutis habet̃ mẽtio iſtorũ do-
namẽtorũ ⁊ ſic appet ꝙ iſta donamẽta ſiebãt ⁊ ſiũt ꝙ deducere ⁊
ꝓbare erit vtile ⁊ ſic p̄ſumunt̃ facta donamẽta arguẽdo a cõiter
accidẽtibus iuxta.l.neqꝫ natales.⁊ ibi glo.C.de ꝓba. ¶Alia etiã
eſt cõiectura que ſumit̃ ex ſtatuto ſub rubri.quid mariti ex morte
vxoris ſine pacto lucrant̃ in quo primo habet̃ ꝙ maritus lucrat̃
dimidiã dotis ⁊ donamẽtorũ.ſecus in ver.antecedẽti:vbi vult ꝙ
annuli ſponſalitíj in totũ reſtituant̃ heredi vxoris ex quo ſtatuto
ptʒ p̄mo donamẽta vltra annulos ſpõſalitios ſiebãt alicuiꝰ eſti
matiõis.⁊ ita bonũ erit deducere ⁊ ꝓbare. ¶Scđo ptʒ ꝙ viro p̄-
moriẽte mulier primo hʒ annulos ſpõſalitios.ſcđo donamenta
facta a viro.tertio facta a ꝯſanguineis ſuis iuxta no.in.l.ſʒ ſi plu
res.§.interrogato.ff.de vulg.⁊ pupil.⁊ attenta quãtitate dotis ⁊
qualitate ꝑſonaꝝ veriſimile eſt ꝙ habuerit donamẽta.cc.ducato
rũ auri ⁊ multo maioris eſtimationis vñ illi ꝯfeſſiõi ſtandũ eſt ⁊
maxime hoc confirmat̃ ex pluribus. Primo qꝛ idẽ bis cõfitet̃ in
eodem inſtr̃o ꝑ ea que notãt pleriqꝫ doc.in.l.in ꝯctibꝰ.§.illis ſecu
ritatibus.C.de nõ nu.pec. ¶Scđo qꝛ iuramentuʒ eſt exceptioni
nõ habitarũ rerũ ⁊ nõ habiti pretíj.⁊ lapſa ſunt tẽpora ad oppo
nendũ omnẽ exceptionẽ non habitarũ rerũ ⁊ pretíj iuxta no.per
Bar.in.l.aſſiduis.C.q pot.in pig.habe. ¶Tertio qꝛ maritꝰ bis
iurauit rera eſſe ⁊c.⁊ ſic tale iuramẽtũ vr̃ vera receptio.probare ⁊
venditio.iuxta not.ꝑ Bartho.de Salyce.in.l.ſi.C.de non nume.
pecu.⁊ per Jmo.in.l.nemo poteſt.ff.de lega.j.cum ſimili.⁊ maxi-
me quia fuit ꝯfeſſio geminata ⁊ iurata que magis probat iuxta
no.per.Bar.in.l.ſcimus.C.de agri.⁊ cẽſi.lib.xj.⁊ per Ludo.roma.
in.l.ſi vero.§.de viro.in fallentia ꝓpter geminationẽ.ff.ſolu.mat.
¶Quarto qꝛ cõfeſſiones ⁊ ꝓmiſſio facta eſt in inſtrumẽto gua-
rẽtigiato ꝙ hʒ executionẽ ſicut ſñia ex forma ſtatutoꝝ ⁊ ſic ꝓbat
ẽt inter ꝑſonas ſuſpectas qꝛ habet̃ ꝓ veritate ſm Bal.ſingu.i.d.
rub.C.de priui.do.arg.l.res iudicata.ff.de reg.iur.⁊ loquit̃ etiam
cõſtãte m̃rimonio vt ex ṽbis ſuis p̄cedentibꝰ apte cõſtat ex qbꝰ ẽt
improbabiliter dici põt ꝙ ẽt alienatio corredoꝝ ⁊ guarnimẽtoꝝ
in totũ ꝓhibeat̃ qꝛ i eis ⁊ veriſimilibꝰ rõnes ſupra aſſignate mili
tãt igit̃ militare dʒ diſpõ ꝯnimo nõ iprobabilr̃ ꝯcludi põt ꝙ qua
tenꝰ ex dicta cõfeſſiõe reſultaret donatio:talis donatio cẽſet̃ mor
te cõfirmata iuxta not.in.l.dona.C.de dona.inter virũ ⁊ vxo.⁊ in
l.ij.C.de dot.cau.nõ nu. ¶Nec ob.ſtatutũ ſub rubri.de his q̃ a vi-
ro in vxorẽ dant̃.in ver.vt nec ẽt ſimplices donatiões vbi diſponi
tur ꝙ ſimplex dõatio iter viuos nõ ꝯfirmat̃ morte qm̃ ad hoc rñ
deo ꝙ dictũ ſtatutũ eſt correctoriũ iuris cõis.corrigit enĩ ea q̃ ha-
bent̃ in.d.l.donationes.⁊ i.d.l.ij.C.de dote cau.nõ nu.igit̃ reſtrin-
gi dʒ inquãtũ fieri põt vt minus corrigat̃ ius cõe.c.cũ dilectus.ex
tra de cõſue.cũ ergo loquat̃ inſtr̃m de cõfeſſione donamẽtorũ alie
natoꝝ ⁊ corrediũ ſed dicimꝰ ꝙ maritꝰ voluit facere ſimplicẽ do-
nationẽ hoc nõ ꝯſtat ex inſtr̃o cui in dubio ſtãdũ eſt:vt in.l.cũ p̄-
cibꝰ.C.de ꝓba.vñ hoc nõ põt dici niſi ꝑ viã p̄ſumptiõis ſit p̄ſum
pta donatio ⁊ nõ vera ergo ſtatutũ ꝙ eſt correctoriũ q̃tenus vult
ꝙ ſimplex donatio nõ ꝯfirmat̃ locũ hʒ in vera donatione ⁊ non
p̄ſumpta ita dicit Bar.poſt Gul.in.l.exorbitãti.⁊ in.l.iuris gen.
§.quinimo.ff.de pac.ad ſi.⁊ eſt caſus in.l.ſeruũ filíj.in fin.ff.de lega.j.
ſcđm qđ illũ tex.intelligit Bar.in.l.j.eo.ti.⁊ ꝓbat̃ ex notatis per
Jmol.in.l.ſi aliquã rẽ.ff.de acq.poſ.fortiꝰ idẽ dicẽdũ eſt in.l.corre
ctoria q̃ magis dʒ reſtringi:vt ptʒ ex late notatis ꝑ Jo.de imo.in
in.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſol.ma.ex qbꝰ etiã nõ improbabiliter con-
cludi ꝙ tota eſtimatio corredorũ ⁊ ornamẽtorũ debebat̃ domine
Pippe. ¶Capio tertiã difficultatẽ q̃ vertit̃ circa intellectũ ſtatu
ti ſub rub.qualiter mulieribꝰ ꝑmiſſum eſt alienare ꝓ cuius decla
ratione eſt aduertẽdũ ꝙ ſtatutũ p̄dictũ hʒ duas partes. Jn p̄ma
parte diſponit qualr̃ mulier inter viuos poſſit alienare ⁊ ſic tra
ctat de prima parte ſub rub.q̃ dicit qualiter mulieribꝰ ꝑmiſſum
eſt alienare vſqꝫ ad verſi.tpe vero mortis vbi eſt ſcđa pars in qua
tractat̃ qualr̃ mulier poſſit in vltima voluntate relinquere. ⁊ ſic
de ſcđa parte rubrice dũ dicit in vltima volũtate relinquere qua
re cũ ſimus in donatione inter viuos et ſic in alienatione inter vi
uos ſumus in prima parte ſtatuti in qua conſidero i muliere ma
iore.xxv.anno.ꝑut eſt iſta de qua agimꝰ ꝙ aliqñ ⁊ primo mulier
nõ habet virũ neqꝫ filios:⁊ tũc totũ qđ habet põt alienare ratio
eſt qꝛ alienat bona propria nulli alteri debita actu vel ſpe:⁊ in re
ſua qlibet eſſe debet moderator ⁊ arbiter.l.in re mãdata.C.man-
da.l.nemo externus.C.de iudeis.cũ ſimi. ¶Aliqñ ⁊ ſecũdo mulier
hʒ virũ ⁊ nõ liberos:⁊ tũc põt totũ ꝙ hʒ alienare p̄ter dotẽ ⁊ do
8 namẽta.†Et rõ eſt qꝛ id ꝙ hʒ in dotẽ ⁊ donamẽta nõ eſt viri neqꝫ
re neqꝫ ſpe.igit̃ dʒ poſſe mulier ad libitũ diſponere.d.l.in re man
data.⁊ ꝑ Bar.in.l.ſi qs in.§.differẽtia.ff.de acq.poſ.cũ ſi.ideo au-
tem noluit dotẽ ⁊ donamẽta poſſe alienare qꝛ dos eſt mariti.l.do
te ancillã.C.de rei vendi.⁊ dʒ oneribus matrimonij deſeruire do-
nec viuit.l.ſi is qui ſtichũ.§.vbi dos.ff.de do.itẽ ꝓhibet donamẽ-
ta qꝛ maritꝰ lucrari dʒ dimidia vt ptʒ in ſtatuto ꝙ mariti ex mor
te vxoris ⁊c.⁊ rõ qꝛ qñ dos ⁊ donamẽta veniũt reſtituenda etiaʒ
de illis mulier diſponere põt vt ptʒ in ſecũda parte dicti ſtatuti.
¶Aliqñ ⁊ tertio mulier habet liberos ſine viro ⁊ tũc pro medie-
tate.⁊ ſic poteſt medietatẽ omniũ bonorũ alienare nec excipiunt̃
dos ⁊ donamẽta. ¶Aliqñ ⁊ quarto mulier habet virũ ⁊ liberos
⁊ tũc exceptis dotibꝰ ⁊ donamẽtis quartã partẽ poteſt alienare
oĩa iſta ꝓbant̃ in.d.ſtatuto in prin. ¶Ex qbꝰ ptʒ qđ ſupra i ter-
tio caſu qꝛ habebat liberos ⁊ non virũ ⁊ dicit ꝙ dimidiã vñ ſtat
difficultas nunqd in iſta parte ſit conceſſum mulieri alienare di
midiã bonorũ ſimplr̃ an cũ iſta exceptio.p̄ter dotẽ ⁊ donamenta
in qua difficultate videbat̃ in p̄ia facie dicendũ ꝙ illa verba pre
ter dotẽ ⁊ donamẽta q̃ qualificãt duos caſus cẽſeant̃ qualificare
oẽs alios caſus poſitos in eadẽ oratione arg.eius qđ habet̃ in.l.
doli verbũ.vbi Bar.ff.de ſer.corrup.⁊ ꝑ Bar.in.l.ſeie.§.ſeio.ff.de
fun.inſtru. ¶Sed hoc nõ obſtãte cõtrariũ eſt verius indubitan
ter.ſ.ꝙ põt alienare dimidiã bonorũ ſine illa exceptione p̄ter do
tem ⁊ donamẽta iſta concluſio probat̃ multipliciter ⁊ primo nã
qđ mulier exiſtẽtibꝰ liberis de bonis ſuis diſponere nõ poſſit eſt
odioſum ⁊ cõtra diſpoſitionẽ iuris cõis.l.nõ vſqꝫ adeo.ff.ſi quis
a pa.fu.ma.⁊ late tradit Petr.de anch.in ſuo conſi.cclxxxj.inci-
pit.ante determinationẽ ⁊c.igit̃ intelligi debet vt quanto minus
fieri poteſt deuieta diſpoſitione iuris cõis vulgato.c.cum dilecti
de conſuetu.ſi minus deuiabit a diſpoſitione iuris ſi poterit diſ-
ponere de dimidia bonorũ ſine illa exceptione igit̃ ⁊c. ¶Secun-
do qꝛ ſtatutũ ſimpliciter loquit̃ de medietate bonorum nec in di
cto capite excipit dotẽ ⁊ donamenta igitur ſimpliciter debet in-
telligi.l.j.§.⁊ generaliter.ff.de lega.p̄ſtã. ¶Tertio qꝛ per ſaltim

interpretationẽ ſtatuti operaꝛ vltra ius cõe cũ de iure cõi poſſet
donare duas tertias partes omniũ bonoꝝ vt ptꝫ ꝑ totũ.C.de in
offi.dona.igitur intelligi dꝫ ſine dicta exceptione qꝛ magis tũc re
ducunꝛ ad diſpoſitionẽ iuris cõis.arg.eius ꝙ no.in gl.in.c.ſtatu
tũ.in verbo numerandũ.de preben.in.vj.⁊ eius qd habetur in.l.ſi
vnus.§.pactũ.in ver.q̃ i ſpecie dotis.ff.de pac.¶Quarto qꝛ quã
uis oĩa capitula dicti ſtatuti in prin.regulẽtur ab eodẽ verbo in
eadẽ oratiõe tñ iſta exceptio q̃ reſpicit iuris diſpoſitionẽ appoſi
ta in duobus capitulis nõ cẽſetur in alijs repetita in eadẽ orõne
qꝛ eſſet ꝯ iuris cõis diſpoſitionẽ caſus eſt in.l.vxori.§.j.ff.de le.iij.
per quem hoc voluit Bar.in.l.pretor.§.criticꝫ.ff.vi bono.rap.naꝫ
Bar.ſimpliciter dicit ꝙ dicta in vno capitulo nõ cenſenꝛ in alio
repetita qñ ſunt ꝯ iuris cõis.diſpõnẽ nec diſtinguit an i eadẽ ora
tione vel nõ igiꝛ vtroqꝫ caſu intelligi dꝫ.d.l.j.§.⁊ gñaliter.qd etiã
oſtẽdiꝛ ex duobus ita Bar.voluiſſe nã in caſu p̃cedẽti qñ tractat
de his q̃ ptinẽt ad facti narrationẽ Bar.facit differentiã an capi
tuli ſint in eadẽ oratione ⁊ regãꝛ ab eodẽ verbo vel in diuerſa vt
ibi ꝑ eũ ſꝫ qñ deinũ immediate tractat de his q̃ ptinent ad iuris
diſpoſitionẽ ſimpliciter dicit ꝙ ea q̃ ſunt ꝯ ius cõe nõ cẽſenꝛ repe
tita igiꝛ hoc vult indiſtincte alias diſtinxiſſet put in caſu p̃cedẽ
ti:argu.l.vnice.§.ſinantẽ.ad deficiẽtis.C.de cadu.tol.¶Preterea
Bar.allegat duas leges ad ꝓbandũ concluſionẽ ſuã videlicet tex.
in.d.l.vxor.§.j.q̃ hoc ꝓbat qñ plura capitula ſunt in eadẽ orõne.
⁊ tex.in.l.talis ſcriptura.in ſi.q̃ ꝓbat in diuerſis orationibus vn
de intelligẽdo Bar.ſm iura q̃ allegat tenet idẽ vtroqꝫ caſu ⁊ aĺs
vidi dubitari ſup intellectu dictoꝝ Bar.ibi ex qua rõne tollitur
fundamẽtũ in ꝯriũ allegatũ.¶Quinto eadẽ ꝯcluſio cõfirmatur
qꝛ ſi voluiſſet opponere illã exceptionẽ qñ extant filij ⁊ non vir ſi
cut qñ extat vir vtiqꝫ expſſiſſent.ar.l.vnice.§.ſinaũt ad deficiẽtis.
C.de cadu.tol.c.ad audientiã.extra de deci.¶Sexto qꝛ qñ nõ hꝫ
virũ neqꝫ liberos quo caſu pmittiꝛ alienatio in totuꝫ nemo dice
ret ꝙ intelligi deberet exceptio p̃ter dotẽ ⁊ donamẽta qꝛ nulla rõ
ꝓhibitiõis alienatiõis aſſignari põt ⁊ eſt hoc odioſuꝫ arg.l.illõ.
ff.ad.l.acql.⁊.d.l.nõ vſqꝫ adeo.qua ergo rõne tũc totũ ita ẽt qñ
vult ꝙ exiſtẽtibus liberis dimidiã ſimpliciter qꝛ nõ eſt ratio qua
re ſi dicta exceptio nõ qualificat caſum qñ nõ hꝫ neqꝫ virũ neqꝫ fi
lios q̃re debẽt qualificare qñ hꝫ liberos tm̃ ⁊ ſi diceres hoc ope
rari dꝫ fauor liberoꝝ rñdeo ꝙ fauor eoꝝ operaꝛ ꝙ tm̃ dimidiam
alienare poſſit q̃bus nõ exiſtẽtibꝰ põt totũ.¶Septimo qꝛ cõſtat
ꝙ tm̃ ſuperexiſtẽtes viri operanꝛ ꝙ nõ poſſit alienare dotẽ ⁊ do
namẽta vt ptꝫ qñ hꝫ tm̃ virũ vel liberos ⁊ virũ qñ aũt virũ nõ hꝫ
in duobꝰ caſibꝰ nõ fit dicta exceptio hoc ẽt clare patet qꝛ qñ alie
natio fit in vltima volũtate de qua loquiꝛ ſtatutuꝫ in ſcda parte
ibi tp̃e vo mortis ⁊c.ex quo ꝯfirmatur alienatio in tẽpore ſoluti
matrimonij ſtatutũ permittit ꝓ aliqua parte ẽt alienationis do.
⁊ qñ tp̃e mortis mulieris nõ ſupereſt maritus ſꝫ liberos habeat
adhuc omniũ bonoꝝ maiorẽ pmittit alienationẽ.ex quibus daꝛ
intelligi ꝙ ſola exiſtẽtia viri eſt illa q̃ impedit alienationẽ dotis ⁊
donamẽtorũ declarantur em̃ p̃cedentia ꝑ ſeqñtia ⁊ ecõtra.l.qui
filiabus.⁊.l.ſi ſeruus pluriũ.in ſi.ff.de leg.j.cũ vulgaribꝰ ex q̃bus
indubitãter cõcludo ꝙ dicta dña Pippa potuit dimidiã oĩum
bonorũ inter viuos dõare ſue nepti qua habita virtute donatio
nis neptis pro quarta parte cum aliȷ̃s ſuccedit. Laus deo.
Bar.Soci.⁊c.

¶Summarium.

☞Quando relictum eſt fideicõmiſſum de bonis que relinquunꝛ
tempore mortis an alienata computentur in quartam.
1 Appellatione alienationis venit alienatio in vltima volũtate.
2 Virtꝰ termini ad quẽ fit ꝯparatio trãſfundiꝛ i terminũ ꝯparatũ.
3 Teſtator poteſt concedere heredi poteſtatem alienandi ⁊ ſubuer
tendi fideicommiſſum.
4 Res qñ eſt ſubiecta reſtitutioni dicitur prohibita alienari.

¶Conſilium.cxxiij.

¶Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſctũs illuminet intellectum.

VIſo conſilio inſignis do
ctoris do.Bartholomei de raynerijs ⁊ ſubſcriptiõe p̃
ſtãtiſſimi iuriſcõ.dñi Baglionis de peruſio ſup teſtõ
ſer Ludouici ſer Nicolai q̃o plene in quolibet dubio ſcriptũ eſt
in paucis me abſoluã ⁊ ſup p̃ria difficultate nõ ſcribo qm̃ plene
ſcriptũ eſt ꝙ bona habita ex fideicõmiſſo iniũcto fr̃i nõ iputanꝛ
in legitimã ſꝫ illa fuerint alienata vt aĺs ſcripſi i hac cã vñ ſniam
ꝯſultoꝝ approbo ⁊ cõfirmo ſup ſcdo dubio ſi ſimpĺr fuiſſet facta
ſubſtitutio in eo ꝙ tp̃e mortis ſupeſſet i hẽditate tunc.q.oĩno ho
die fuiſſet reſeruãda.vt i aut.ꝯ rogatus.C.ad trebel.⁊ in corpore
vnde ſumiꝛ ſed difficultas fuiſſet in alienata ꝑ viã legatoꝝ vel vl
time volũtatis gñaliter veniret in reſtitutiõe qꝛ ſupſunt tp̃e mor
tis grauati in qua Bal.in aut.ꝯ rogatꝰ.tenuit ꝙ quaſi alienata
nõ veniũt in reſtitutiõe ſi quarta nõ eſt diminuta ⁊ ſm hãc opi
nionẽ ꝯſuluit.d.Alex.in cõſi.xiiij.in primo volu.⁊ ſꝫ do.Rapha.
cuma.⁊ do.Alex.in.l.titiꝰ.ff.ad trebel.voluit qd ꝓ alienatione in
vltima volũtate non minuiꝛ fideicõmiſſum qꝛ tũc bona tp̃e mor
tis dicuntur ſupeſſe.item per tex.in aut.nunc autem.C.de ſecun.
nup.pro quorũ opinione bñ facit tex.in.d.l.titius.vbi diciꝛ ꝙ me
dio tẽpore alienata ⁊ diminuta non veniũt in reſti.fideicom.⁊ ſic
loquiꝛ de alienatiõe facta in vita ſꝫ aũt teſtamẽtũ fiat in vita nõ
diciꝛ qs diſponere in vita ſed poſt mortẽ vt plene declarat Bar.
in ſuo cõſi.lxxvij.incip.pater filio emãcipato.ſed ꝓ opiniõe Bal.
facit tex.in aut.de reſti.vnde ſumiꝛ.d.aut.contra rogatus.vbi re
ferendo ſe ad dictũ Papiniani de quo in.d.l.titius.diciꝛ qd per
mittebat alienationem dũmodo nõ ſubuertẽdi fideicõmiſſum.
1 ¶†Appellatione autẽ alienationis venit etiã alienatio in vlti
ma volũtate.l.ſi qs pretoris.§.certũ.C.de ſecũ.nupt.⁊ ſi dicamus
illa lex venit ad interpretationẽ.l.titiꝰ.igiꝛ dicta in ea cenſentur
repetita in.l.interpretãde nihil.⁊ ibi Bar.ff.de coniung.cũ emã.
lib.dici põt qd Jmo.in.d.l.titius declaraꝛ ꝑ.d.tex.in.d.aut.de re
ſti.qd loquatur de alienatione ſimpliciter ⁊ dum tex.dicit medio
tempore alienatum vel diminutũ intelligo ſcilicet medio tp̃e an
te tp̃s reſtitutionis fideicõmiſſi qd eſt poſt mortem ſed tunc res
diciꝛ alienata ꝑ viã inſti.vel legati ⁊ nõ diciꝛ ſupereſſe in heredi
tate q̃ venit reſtituẽda.¶Cõfirmaꝛ iſta opinio per eundẽ tex.in
d.aut.de reſti.dũ diciꝛ ꝙ non põt minuere niſi vſqꝫ ad tres quar
tas reſeruata quarta ⁊ ſic concediꝛ generaliter poteſtas minuen
di fideicõmiſſum igiꝛ gñaliter dꝫ intelligi.l.j.§.⁊ gñaliter.ff.de le.
p̃ſtan.dicit ẽt tex.etiã donationibꝰ vti aliquibꝰ notãdũ qd diciꝛ
donationibus nã includunꝛ donatio cã mortis.l.alienatũ.§.j.
ff.de ver.ſigni.que habẽt vim legatorũ.l.in donatione.C.ad legeꝫ
falci.itẽ legata qꝛ legatũ eſt donatio.l.legatũ.ff.de lega.ij.⁊ addiꝛ
verbũ aliquis ꝙ eſt vniuerſale.vt not.glo.in cle.j.de foro compe.
¶Preterea in eodẽ tex.melius probaꝛ dũ vult qd reſeruetur.q.⁊
ſubditur alijs oĩbus in eius poſitis poteſtate ⁊ licẽtiam habere
cũ his ſicut volũt vti queadmodũ perfectis dñis ꝯpetit ⁊c.vnde
notãdũ primo ꝙ tres quarte cõmittunꝛ poteſtati heredis graua
ti ſimpliciter igiꝛ poteſt de illis diſponere.l.in re mãdata.C.man
da.¶Scdo ꝙ poſſit illis vti ſicut voluerit ſignificat liberã volũ
tatẽ ⁊ nõ regulatã.l.ſi ſic.ff.de lega.j.⁊ per Bar.in extrauagãti ad
reprimẽdũ in verbo videbitur igiꝛ habebit liberas habenas diſ
ponẽdi ẽt in vltima volũtate.¶Tertio fortiꝰ dicit queadmodũ
perfectis dñis cõpetit:ſꝫ perfectis dominis competit etiam pote
ſtas diſponẽdi etiã in vltima voluntate igitur ⁊ illis heredibus
2 grauatis †qꝛ virtus termini ad quẽ fit cõparatio trãſfundiꝛ i ter
minũ ꝯparatũ vt per Bart.in.l.j.ff.de lega.¶Poſtremo in illo
tex.ad recuperationẽ quarte alienate cõcediꝛ actio in rẽ:itẽ hypo
thecaria cõtra emptores aut aliter accipiẽtes notãdũ verbũ aut
aliter accipiẽtes qꝛ icludit etiã accipiẽtes ꝑ viã vltime volũtatis
generaliter intelligẽdo iuxta.l.de pretio.ff.de publi.⁊ ſic illa bene
clare probat qd permittitur diminutio fideicõmiſſi vſqꝫ ad tres
quartas etiã ꝑ viã vltime volũtatis.¶Nõ obſtat ratio ꝙ dicunꝛ
ſupereſſe tẽpore mortis qꝛ nõ dicuntur ſupereſſe ex quo ſunt alie
nata hoc eſt deuentũ eſt ad titulum alienationis licet adhuc nõ
ſit dñium trãſlatũ nam immediate poſt mortẽ trãſferꝛ dñium.l.
heres quãqꝫ.ff.de acq.here.l.ſi tibi hõ.§.tã ſeruus.ff.de lega.j.vnde
tẽpore quo fideicõmiſſum venit reſtituendũ nõ dicunꝛ ſupereſſe
ex quo veniunt in aliũ trãſferendũ a pari em̃ vꝛ p̃cedere qd ſit
facta alienatio vel ſit peruentũ ad actũ ex quo ſequi poſſit aliena
tio ad hoc glo.in.l.ſi ita qs.§.ea lege.ff.de verbo.obli. Jteꝫ ſi tres
eſſent vendite ⁊ nõ tradite quis dubitat ꝙ viderenꝛ alienare i ter
minis noſtris ſꝫ nõ eſſet dñiũ trãſlatũ vt probat text.in.d.aut.de
reſti.in verbo donationibꝰ hodie donatio ſolo cõſenſu ꝑficiatur
vt inſti.de dona.§.ꝑficiunꝛ.nec iura dicũt ꝙ oĩa que ſunt in dñio
grauati tp̃e mortis veniãt reſtituenda ſed ea que nõ ſunt diminu
ta vel alienata.vt in.d.aut.de reſti.ſꝫ per heredis inſti.diciꝛ facta
alienatio igiꝛ ⁊c.Jtem ex quo eſt permiſſa alienatio ſicut pfectis
dñis diciꝛ alienatũ ꝑ heredis inſtitutionẽ.l.ſi qs prioribꝰ.§.certũ
C.de ſecun.nup.¶Ex quibus concludiꝛ qd in terminis.d.aut.ꝯ
rogatus.põt grauationẽ fideicõmiſſi minuere vſqꝫ ad tres quar
tas ẽt per viã vltime volũtatis text.autem in.d.aut.nunc autem.
potiꝰ facit ꝓ iſta opi.vt ſtatim diceꝛ.ſicut ergo qñ tacite a teſtato
re permittiꝛ alienatio vſqꝫ ad tres quartas ſcdm terminos antẽ.
cõtra rogatus.C.ad trebel.põt fieri alienatio in vltima volũtate.
ita ⁊ fortius poteſt in totũ fieri alienatio in vltima voluntate.qñ
expreſſe datur poteſtas alienandi a teſtatore prout in caſu noſtro
3 †põt em̃ teſtator concedere heredi poteſtatẽ alienandi ⁊ ſubuer
tendi fideicõmiſſum ex quo põt nõ fideicõmittere.l.ſi fundũ.ꝑ ſi
fideicõmiſſum.in.ſi.ff.de leg.i.⁊ in.l.in conditionibus primũ locũ
ff.de condi.⁊ demon.item ſi pro parte vt in.d.aut.de reſt.igitur ⁊
in totum.l.que de tota.ff.de rei vend.ſi ergo teſtator concedit po
teſtatẽ alienandi prout in caſu noſtro poteſt grauatus in totum
alienare nec aliqua lex dicit contrarium in caſu noſtro ⁊ poteſtas
dicitur libera conceſſa:vt in.d.aut.de reſtitutio.⁊ ibi Angelus.

¶Confirmatur

¶Cõfirmaṫ iſta opinio per text.in.d.l.titius.nam ſcdm cõem lecturã pmiſſa ẽt tacite alienatione de ꝓprietate ſermonis poterat heres in totũ alienare dũmodo nõ in fraudẽ lʒ enim tm̃ inter viuos eſſet permiſſa inter viuos in totũ fieri poterat ꝗ poteſtas eſt hodie reſtricta in fauorẽ fideicõmiſſarij:vt in.d.aut.contra rogatus.ꝛ per Cuma.ꝛ.d.Alexã.in.d.l.titius.in caſu autem noſtro in quo a teſtatore eſt expreſſe permiſſa in totuʒ fieri poteſt nec debet talis permiſſio reſtringi ad actum alienatiõis inter viuos:ſed intelligi ẽt in vltima volũtate quoniã primo caſu permiſſio alienationis induciṫ per illa verba ꝙ reſtituatur illud qd̃ ſupereſt tempore mortis ꝙ aũt nõ eſt in vita alienatũ tꝑe mortis dr̃ ſupereſſe ꝛ iſta eſt rõ.d.l.titi⁹.ſʒ in caſu nr̃o eſt exꝑſſa ꝛ gñaliter pmiſſa alienatio igiṫ dicit cõceſſa per viã vltime volũtatis vt ꝓbaṫ in.d.l.ſi qs prioris.§.certũ.ꝛ tenẽt ſimpliciter Bar.ꝛ doc.in.d.l.ſi ita quis §.ea lege.ff.de ver.ob.nõ ob.ꝙ in caſu noſtro teſtator dixit qd̃ teſtator diſponit ꝙ in diſpoſitiõe predicta veniant ea que tꝑe mortis reperirenṫ ꝛ ſic videṫ ꝙ voluerit ꝙ nõ poſſet fieri alienatio niſi vſqȝ ad tres quartas iuxta.d.aut.ꝯ rogatus.vt inter viuos iuxta no.in.d.l.titius.quoniam ad hoc reſpondeo tribus modis.

¶Primo ꝙ ex quo teſtator cõceſſerat ptãtem alienãdi generaliter ꝛ expreſſe que verba importãt ꝙ poſſet alienare etiã in vltima volũtate:vt in.d.l.ſi quis prioris.§.certum.ꝛ licet in ꝯtrariũ allegatur.tex.in aut.nũc autẽ.ꝗ ſequiṫ vbi lʒ permittaṫ ſimpliciter alienatio a lege non poteſt fieri per viam inſtitutionis heredis.tñ ille tex.facit pro iſta opi.nã de iure antiquo dicebaṫ facta alienatio ẽt p heredis inſtitutionẽ in terminis illi⁹ tex.imperator autem cõtra diſpoſuit ꝙ lʒ expreſſe legando dicantur bona alienari potuiſſe tñ p hãc generalẽ inſtitutionẽ dicit tex.non cenſeṫ voluiſſe alienare:ſed filijs reſeruare voluiſſe vt ibi dicit tex.vnde niſi emanaſſet prouiſio illius tex.poteſtas alienandi trahebatur ab etiã heredis inſtitutione per.§.certũ.ꝛ ita cõcludunt Bar.ꝛ oẽs in.d.§.ea lege.teſtatore ita permittente.¶Ex quibus in propoſito dico ꝙ primo ſit generaliter pmiſſa alienatio per illa verba ꝙ in fideicõmiſſo veniãt que reperirenṫ tẽpore mortis voluit teſtator ꝙ venirẽt nõ alienata iuxta facultatem ꝛ ptãtem datam a teſtatore nã talis poteſtas habet regulare verba ſequẽtia nõ autem verba ſequẽtia habẽt reſtringere precedẽtia tum qꝛ ſequentia magis regulanṫ a precedentibus ꝙ ecõtra ſm Bart.in.l.quiſquis.ff.de leg.iij.tũ qꝛ ſi ptãs primo cõceſſa reſtringereṫ ad intellectum verborũ ſequẽtiũ eſſent penitus ſuperflua contra.l.ſi quando.ff.de lega.j.ꝛ.c.ſi papa.extra de priuile.lib.vj.ꝛ iſta fuit mens teſtatoris.¶Scdo reſpondeo ꝙ ex quo vltra poteſtatem tacite conceſſam per illa verba ꝙ reſtituat illud qd̃ reperieṫ:vt in.d.l.titi⁹.ẽt in totũ lʒ ſit reſtricta in fauorẽ fideicõmiſſarij in aut.cõtrã rogatus.eſt expreſſione conceſſa poteſtas alienandi ꝛ ſic per viam vltime volũtatis:vt in.d.§.certum concurrente vtraqȝ permiſſione ꝛ tacita ꝛ expreſſa dʒ in totũ poſſe ꝛ per viam vltie volũtatis:qꝛ talis pmiſſio expreſſa operari debet ſecũdũ ſuã propriam ſignificationẽ vel vltra tacitam ꝛ ſic vtraqȝ ſimul etiã iuncta videm⁹ enĩ

4 in ſimili ꝙ † qñ res eſt ſubiecta reſtõni diciṫ ꝓhibita alienari tñ poteſt alienari ꝛ valet ante euentũ cõditionis:vt in.l.ſi.§.ſin autẽ.C.cõmu.de lega.ꝛ tñ quãdo ꝓhibitio eſt expreſſa ſtatim alienatio eſt nulla.l.cum pater.§.liberis.ꝛ.l.peto.§.frater.ff.de leg.ij.itẽ videmus qd̃ text.in.l.ſi.§.fina.ff.de legat.ij.qui loquitur quando alienatio eſt tacite ꝓhibita nõ habet locum qñ eſt expreſſe ꝓhibita ſecundum Pau.de caſt.in ſuo conſil.xvj.deciſiuo incipit in cã que vertiṫ.ſequiṫ do.Alexã.in.l.marcellus.§.res que.ff.ad trebel.facit ꝙ voluit Bald.in.c.j.§.donare.qualiter feu.olim alie.pote.ꝛ dicit idem Bal.in aut.res que.C.cõia de lega.in antiqua lectu.qua ratione qñ vltra tacitã ꝓhibitionẽ alienationis cõcurrit expreſſa fortius operaṫ ꝙ exꝑſſa pari ratione qñ concurrit vltra tacitam promiſſionẽ alienationis expreſſa operari dʒ in ſua virtute ꝛ ſic in totũ etiã per viã vltime volũtatis quoniã ꝙ operatur propoſitũ in propoſito operatur oppoſitũ in oppoſito.l.ſiue proponis.C.de nup.l.ſi ex toto.in prin.ff.de lega.j.ꝛ in.l.ꝛ ſi contra.ff.de vulg.ꝛ pup.cum ſimilibus.¶Tertio ego reſpondeo ꝙ cuʒ teſtator primo loco ſimpliciter grauauerit de reſtituendo ꝛ poſtea dixerit ꝙ in ſubſtitutione veniãt ea que reperirenṫ tempore mortis iſta verba ſunt diminutiua prime ſubſtitutionis ꝛ hoc nõ ex alio niſi quia data erat poteſtas alienãdi.vnde inducta ad diminutionẽ nõ debẽt operari augmentũ ꝛ licet data fuerit dicta poteſtas non poſſit fieri alienatio vltra tres quartas ꝛ inter viuos tm̃.l.legata inutiliter.ff.de lega.j.ꝛ in.l.legata inutiliter.ff.de adimẽ.leg.itẽ reſtat firma cõcluſio ꝙ potuit grauatus alienare totuʒ etiam per viã vltime voluntatis voluit enim teſtator ſubſtituere filio nõ diſponẽte cui voluit dictorũ bonorũ diſpoſitionẽ impedire.¶Ex quibus patet ſolu.ad quartum dubium ex quo omnia ſunt alienata ꝛ inter viuos ꝛ in vltima voluntate nihil eſt reſtitutũ vel determinando.q.de bono ꝛ equo dicamus put dicit primus ꝯſultor ꝙ quatuor tm̃ ſit reſtituẽda ꝛ ſic lʒ difficultas in terminis.d.aut.ꝯ rogat⁹.an p alienationẽ in vltima volũtate diceretur diminutũ fideicõmiſſum tñ qñ ſumus in exꝑſſa pmiſſione alienãdi cõceſſa a teſtatore ſum⁹ extra illos terminos.d.aut.ex ſic ſtandũ eſt verbis ꝙ poſſint diminuere fideicõmiſſum etiã p heredis inſtitutionẽ.d.l.ſi qs prioris.§.certũ.ꝛ p Bart.ꝛ doct.in.§.ea lege.nõ eñ in dubio a verborũ ꝓprietate recedẽdũ eſt.l.nõ aliter.ff.de leg.iij.cũ vulga.ꝛ operabiṫ exꝑſſa poteſtas alienãdi conceſſa a teſtatore vt videaṫ cõceſſa poteſtas diminuẽdi etiã per heredis inſtitutionẽ iuxta.l.ſi qñ.ff.de lega.j.qd̃ autẽ ex iſta.q.ꝗ venit reſtituenda ſit detrahẽda trebellianica nõ video tũ qꝛ de parte primi moriẽtis fuit iam detractũ qꝛ apud heredes grauatos remanent tres quarte. Laus deo. Bartho.ſoci.ſenen.

¶Summarium.

☞Statutum diſponẽs ꝙ filius nõ poſſit ſuccedere vxori occiſe a marito non hʒ locum in filio nato ex matre occiſa ꝛ multa poſtea diſcutiuntur ſuper declaratione talis ſtatuti.

1 Filius ex delicto patris non obligatur ad penã corporalem:ſed tantum eſt priuatus hereditate perſone occiſe.

2 Statutum odioſum exorbitans ꝛ penale reſtringi debet inquãtum fieri poteſt a diſpoſitione iuris communis.

3 Occiſor non ſuccedit perſone occiſe ſed bona applicantur fiſco.

4 Pater quando priuatur bonis ꝓpter delictũ ꝛ aliqua portio reſeruatur filijs non debet pater de illis alimentari.

5 Statuta generaliter loquentia includunt infantes qñ loquuntur ſimpliciter in rem ꝛ non in perſonam.

6 Filius quando excluditur a ſucceſſione propter ſuum delictũ verum vel preſumptum excluditur etiam a legitima.

¶Conſilium.cxxiiij.

¶Dñs labia mea aperiat ꝛ ſpũs ſctũs illuminet intellectum.

Viſo ſtatuto inclyte ciuitatis Bononie ſub rub.de ſucceſ.ab inteſt.aſcẽdentiũ et collateraliũ in ver.inſup ſtatuim⁹ qd̃ qlibet homicida ꝛc.dubitaṫ ſi marit⁹ occidit vxorẽ relicto cõi filio ĩfante an vigore dicti ſtatuti dictus fili⁹ pr̃e viuẽte ſit excluſus ab hereditate mr̃is ſue occiſe a ſuo pr̃e in qua difficultate cõtingit de pluribus dubitari.¶Prĩo an dictũ ſtatutũ valeat reſpectu filioꝝ occiſoris attẽta ei⁹ iniqtate.¶Scdo poſito ꝙ valeat an filij ſint a ſucceſſiõe matris excluſi.¶Tertio poſito ꝙ ſint a ſucceſſiõe excluſi

1 an ſit ẽt excluſi a legitima debita de iure cõi.¶†Capio primum ꝯſultatiõis articulũ in quo breuiter cõcludo ꝙ cũ fili⁹ ex delicto pr̃is nõ obligeṫ ad penã corpalẽ ſʒ tm̃ ſit priuat⁹ hereditate pſone occiſe tale ſtatutũ eſt validũ caſus eſt in.l.qſqs.C.ad.l.iul.maie.vbi hoc ſit a lege ciuili igiṫ põt ẽt a ſtatuto introduci.l.oẽs populi.cũ materia.ff.de iuſt.ꝛ iur.tʒ Inn.in.c.grauẽ.ad fin.extra de ſen.excõ.ꝛ Bal.in rub.C.res inter alios acta.ꝛ Bal.i.l.j.C.ne fili⁹ p pr̃e.ꝛ Sal.in.l.fili⁹.eo.ti.cũ ĩfinitis cõcordãtijs alleg.p.d.Alex.in ſolẽni repeti.l.ſepe.ff.de re iudi.in.vj.col.vbi eſt videndũ.¶Circa ſcdm ꝯſultatiõis articulũ videbaṫ prĩo dicẽdũ ꝙ dict⁹ fili⁹ eẽt excluſus ab hereditate mr̃is viuẽte eoꝝ pr̃e nã ſtatutũ diſponit qd̃ occiſor nõ poſſit ſuccedere pſone occiſe neqȝ ex teſtõ neqȝ ab inteſtato neqȝ ei⁹ aſcẽdẽti vel deſcẽdẽti ita dr̃ in ṽ.inſup ſtatuim⁹.demũ i eodẽ caplõ i ṽ.itẽ vxor filij vel nepotes vult ꝙ filij homicide nõ poſſint ſuccedere pſone occiſe ꝛ alijs qb⁹ pr̃ nõ põt ſuccedere:ergo videbaṫ caſus clar⁹ in ſtatuto ꝛ ſic ꝙ nulla eſſet dubitatio.l.ꝙ labeo.ff.ad carbo.l.ancille.C.de furt.ṽba eñi ſtatuti videnṫ valde clara vñ nõ vr̃ ꝙ op⁹ ſit alia interꝑtatione.l.ille aut ille.§.cũ in ṽbis.ff.de leg.iij.l.ſi alij.ff.de vſufru.leg.cũ ſi.¶Cõfirmaṫ qꝛ in eodẽ ſtatuto dr̃ in ṽ.declarãtes ꝙ ea ꝗ dicta ſunt in homicida locũ habeãt in quocũqȝ parricida.ſʒ marit⁹ interficiẽdo vxorẽ dr̃ parricida vt in.l.j.ff.ad.l.põpe.de parrici.igiṫ vr̃ ꝙ ſim⁹ in caſu claro marie cũ ſtatutũ dicat ĩ quocũqȝ parricida ꝗ dictio quocũqȝ dr̃ geminata ꝛ nõ ſolet reſtrictionẽ pati iuxta no.p gl.in.l.cũ penã.ff.de arbi.ꝛ p glo.in cle.j.de re iudi.cũ ſi.¶Sʒ pmiſſis nõ obſtantib⁹ ꝯtraria ſn̄ia plʒ qꝛ ꝓbabilior ꝛ humanior ꝙ imo dict⁹ fili⁹ non ſit ab hereditate matris excluſus nã ꝙ fili⁹ graueṫ ꝓpter delictũ pr̃is eſt cõtra ius diuinũ iuxta illud fili⁹ nõ portabit iniqtatẽ patris:vt ĩ.c.inde⁹.j.q.iiij.ꝛ iuxta illud aĩa ꝗ peccauerit ipſa punieṫ in.c.iã ita.j.q.iiij.ꝛ in.c.ſi heres.xxiiij.q.iij.itẽ eſt contra eqtatẽ naturalẽ vt dicit tex.no.ĩ.c.j.d̃ iniur.ꝛ dãno dato.itẽ eſt ꝯ ius canonicuʒ vt in.c.queſiuit.de his que ſi.a ma.parte capituli.ꝛ in regula nõ dʒ cũ concordãtijs ibi alleg.de reg.iur.lib.vj.Itẽ cõtra ius ciuile vt in rubro ꝛ nigro.C.ne fili⁹ pro pr̃e.l.ij.§.in filijs.vnde videmus qd̃ in.l.ſi qs in ſuo.ad ſi.C.de inoffi.teſta.reuocaṫ lex antiqua que permittebat matrẽ poſſe filiũ exheredare propter odiuʒ

2 paternũ.¶†Ex quibus infero ꝙ tale ſtatutũ odioſum exorbitans ꝛ penale reſtringi dʒ inqñtũ fieri põt a diſpoſitiõe iuris cõis l.cũ quidã.ff.de libe.ꝛ poſthu.l.qd̃ vero.ff.de legi.in regula in penis.de reg.iu.in.vj.¶Quibus premiſſis.Primo dico ꝙ tale ſtatutum recipere dʒ interpretationẽ a iure cõi.l.ſi.§.in cõputatiõe.

C.de iure deli.⁊ in.c.cū dilecti.de conſuetu.etiam ſi nihil operare
tur vltra ius cōe ex quo agitur de magno preiudicio ſecūdū Jo.
de imo.⁊ do.Alex.in.l.iiij.§.ptor.ff.de dam.infec.⁊ per do.Anto.
3 ⁊ Jmo.i.c.cām que.de reſcri.†Sz habeo ꝙ de iure cōi occiſor nō
ſuccedit pſone occiſe ſed bona applicantur fiſco ⁊ preiudicatur
oībus exiſtentibus in poſteriori gradu poſt occiſorē non autem
exiſtentibus in pari vel priori gradu vt dicit Bar.in.l.j.ff.ſi quis
aliquē teſtari prohi.arg.l.ij.§.fratris.eo.tit. Et idē dicit Barto.
in.l.fi.e.tit.⁊ Bar.in.l.fi.in fine.ff.de bo.dam.Jta dicamꝰ in caſu
noſtro ꝙ filij nō excludant cū ſint in priori gradu.Et licet nō ſit
opus vt dixi ꝙ ſtatutū aliqd operet cū de magno piudicio agat
tū in caſu nr̄o pōt opari.Nā dicit Bal.i.l.ſi qs inceſti.p illū tex.C.
de ince.nup.ꝙ ſi ſtatutū dicit ꝙ filiꝰ occidēs patrē non poſſit illi
ſuccedere poterit ſuccedere nepos ⁊ nō erit vex i caſu nr̄o.Jtem
operat reſpectu vxoris.Jtē ex ꝗ qꝛ filij nō excludunt ꝑpetuo ſed
donec occiſor viuit ⁊ eſt equa interpretatio qꝛ ſi ſunt vlterioris li
beri.illo nō delinquēte.nō ſucceſſiſſent:ſecus ſi piores aut pares ⁊
hoc ſatis oñdere vr̄ ſtatutū dū dt decernētes hr̄ditatē pdictā ēt
interim ad ſequētes ꝑuenire:vñ vr̄ innuere ꝙ hereditas veniat ad
ſequētes exceptis liberis ꝗs tpaliter excludit.ꝗ vba cū poſſint pa
ti iſtū itellectū ita ſunt itelligēda ad fugiēdā iniqtatē iuxta no.p
Bar.in.l.oēs ppli i materia iterpretat.reſtrictiue.ff.de iuſt.⁊ iur.
Cōfirmat iſta ꝯcluſio:nā ſi dicta verba gñaliter intelligant et
qs occideret ſocerū vxor nō poſſet ſuccedere.⁊ ſic puaret pr̄e ⁊ eiꝰ
hr̄ditate ad tps ꝙ vr̄ valde abſurdū rōne aūt euitāde abſurdita
tis fit reſtrictio ſtatuti.l.nā abſurdū.ff.de ope.lib.⁊ p bar.i.d.l.oēs
ppli i loco pallcg.Jta dicamꝰ i caſu nr̄o:nā abſurdū eſt ꝙ filij pri
uati ſint mr̄e ⁊ adhuc ēt puent ſucceſſiōe ꝯ illud ꝙ nō eſt danda
afflictio afflicto.l.diuus.cū ibi no.ff.de offi.pſi.fiat ergo iterpreta
tio vt excludant ſm ius cōe qñ nō eſſent priores i gradu ſz exclu
ſo pr̄e ſuccedere debuiſſēt.Ex hoc etiā ad fugiēdā iniqtatē ⁊ cru
delitatē.Nā tex.in.d.l.ſi qs in ſuo ad fi.appellat.l.iniquā ⁊ crude
lēp quā filij ob factū pr̄is ⁊ odiū puant hereditate mr̄na.Equa
ergo eſt interptatio pdicta vt filij excludant qñ poſt pr̄ez fuiſſent
admiſſi vt factū patris tūc noceat nō autem qñ patre eſſent prio
res in gradu.Preterea i odioſis ⁊ penalibꝰ debet fieri reſtrictio
ſcōm ius cōe:ſm Bart.de Saly.in.l.ſi ſerui veſtri.p illū text.C.de
nora.Preterea etiā iſta videt iterpretatio rationabilis quia
ſtatutū pſupponit ꝙ occiſor ab hereditate excludat non ſolū ipe
ſed ēt filij ⁊ vxor vñ voluit ſtatutū ꝙ qñ occiſor excludit ex teſta
mēto excludant etiā vxor ⁊ filij qꝛ in caſu teſtamēti nō ꝯſiderabit
prioritas vl̄ poſterioritas al̄s ſi nō intelligeremꝰ ꝙ occiſor exclu
deret ſequeret ꝙ ſi pater vxoris inſtituiſſet filiā ꝙ ipſa non poſſet
ſuccedere ex teſtō ſi poſtea a marito fuiſſet occiſus.Et ſi filiꝰ emā
cipatus iſtituiſſet filiū ſuū q poſtea a patre fuiſſet occiſus ꝙ filiꝰ
inſtitutus nō poſſit ſuccedere.Vñ vt ſtatutū ꝯtineat minꝰ iniq
tatē ⁊ abſurditatē intelligat quādo pater a dicta ſucceſſiōe teſta
ti excluderet ne ſucceſſiōe omni iure diuino naturali ⁊ poſitiuo
debita priuet.l.cū ratio.ff.de bo.dā.⁊ ꝯ voluntatē defuncti.argu.
§.diſponat in aut.de nup.Jtē cū intelligat ſtatutū qñ pater occi
ſor excludit ab inteſtato ꝙ filij excludant ⁊ priuent ea hereditate
qua pater priuat ꝑpter delictū vt oium equalis ſit determinatio
l.iam hoc iure.ff.de vulg.⁊ pupil.l.ꝗuis.C.de impu.⁊ alijs ſubſti.
Sed hereditate vxoris nō priuat in caſu noſtro ꝑpter delictū qꝛ
priuatio preſupponit habitū ⁊ hereditatē delatā ꝗ nō erat i caſu
noſtro.l.decē.ff.de verb.obl.⁊ in.c.ad diſſoluendū.extra de deſpō.
impu.l.j.§.decretalis.ff.de ſucceſ.edic.Preterea ſtatutū pſuppo
nit prius occiſorem excludi ſtatutum autem continuendo dicit.
Jtē vxor filij vel nepotes.Nā dictio item eſt continuatiua.vt in.l.
iure petēdis.ff.de leg.iij.Et ſic priuatio iſtorū preſupponit priua
tionē occiſoris.ſz qñ ſtatutū alterū preſupponit alterū diſponit
diſpoſitio nō habet locū niſi ſtante preſuppoſito.vt voluit gl.ſin
gularis in.l.mancipia in verbo aduocandū.C.de ſeruis fugi.⁊ ibi
Jaco.but.Ful.⁊ Pau.de caſt.⁊ quod notat Bal.poſt Cy.in.l.j.§.
4 itē illud.ff.ad ſille.†Cōfirmat iſta opi.vrgēti ratione.Nam qñ
pater propter delictū priuat aliqbꝰ bonis ⁊ filijs aliqua portio
reſeruat nō debet pater de illis alimētari.Jta dicit Bal.i aut.bo
na dānatoꝝ.C.de bo.dā.allegat tex.in.c.j.§.ſi nō pacis.de pace te
nenda.⁊ ibi etiā colligit Bal.Et ideo tex.vult ꝙ bona filijs con
cedant hac lege ꝙ debeāt iurare ꝙ pater nullū eis cōſentientibꝰ
percipiet emolumentum ⁊ ſi poſtea percipit priuātur dictis bo
nis ſed ſtatutum de quo agimus vult ꝙ filij viuēte patre priuen
tur.Sed eo mortuo debeāt bona reſtitui quoniā voluit cautius
agere ⁊ ſecurius ꝙ pater commodum non ſentiret dum viueret.
Ex qbꝰ infero i ꝓpoſito ꝙ tūc pr̄ puari dozmodo bonoꝝ que
filio applicant ſeu applicari debēt qñ puatꝰ eſt dictis bōis ꝑpter
delictū nō ob aliā cām velit ꝙ pr̄e viuēte admittat ad ſucceſſionē
niſi qꝛ noluit ꝙ ex dictis bonis aliqđ cōmodum pcipere poſſet.
Dat intelligi ꝙ ſtatutū loqt de ſucceſſiōe qua ꝑpter delictū pua
tur.ſz in ſucceſſiōe vxoris nō priuat ꝑpter delictū qꝛ ēt ſi nō deli

quiſſet nō admittet ſtātibꝰ filijs agnatis vel cognatis iuxta.l.j.ff.
qñ vir ⁊ vxor.Jgit ſtatutū nō vēdicat ſibi locū i caſu nr̄o.Et iſta
eſt ꝯcludēs ⁊ vera rō.Poſtremo ſic addo aliud fundamētū ꝙ in
5 gñali ſtatuto nō vr̄ includi ifans.†Nā lz regl̄r ſtatuta gñaliter lo
quētia includāt infantes.l.ſi ſine herede.§.lucius vbi glo.Dyn.⁊
Bar.ff.de admi.tut.⁊ p Cy.⁊ Albe.in.l.ij.C.ꝗ ſit longa conſue.tū
in caſu nr̄o nō vr̄ includi qꝛ nō loqt ſimpl̄r in rē ſed in perſonam
dū dicit idē vxores filij vel nepotes quo caſu infans nō includit:
vt ſentit Bar.ſummādo.d.§.luciꝰ.Jtē nō eſt eadē rō diſponēdi ꝯ
filios infantes ꝗ eſt ꝯ filios maiores qꝛ ifantes nullā culpā cōmit
tere poſſunt ⁊ ptz in.d.§.ſi qs in ſuo.§.legis.Jgitur cū non ſit ea
dem rō non includit infantes ſcdz Guil.de cu.in.l.ingenuū.ff.de
ſtatu homi.Jtem ꝙ filiꝰ priuetur hereditate matris ꝑpter factū
patris eſt iniquū crudele ⁊ ꝓhibitū a lege.d.l.ſi qs in ſuo ad finē.
Jgitur ex quo gñaliter loquit nō includunt infantes i caſu a iu
re ꝓhibito.ar.l.vnice.C.qñ Jmperator iter pupillos vel viduas.
Et iſta dicta ponit inſignis doctor.d.ziliolus de Cremona i ſuo
ꝯſi.ꝙ incipit.Articulus ſiue caſus talis eſt.dñs Anto.de laſcala
poſito inter cōſilia Bal.in vltima ſtampa.nume.cxxxv.in.iij.pte.
Ex quibꝰ oībus ſi nō vt ſingulis tū ſimul iūctis dico ꝙ nō pōt
negari quin ad minus qđ ſit valde dubia p pmiſſa igit dicendū
eſt in fauorē filij infantis qm̄ lex ⁊ ſic opinio cōtraria eſſet crude
lis ⁊ iniqua.Jgitur iſta interpretatio eſt pia ⁊ equa ⁊ humanior.
vt in.l.cū apud.C.de cōi ſer.ma.⁊ in.l.i bis.C.de ꝯdi.inde.Jtez in
penis mitior interpretatio eſt ſequēda regula i penis cū materia.
de reg.iur.in.vj.⁊ in.l.ſi de interpretatione.ff.de pe.cū ſimi.Jtem
vt minꝰ ꝯdicat iuri diuino eqtati naturali ⁊ iuri poſitiuo.ar.l.ſi
ſerui veſtri cū materia.C.de noxa.⁊ in.l.fi.§.in cōputatione i gl.C.
de iure deli.⁊ in.c.cū dilectꝰ.de conſue.Poſtremo p iſtā interp
tationē reducimur ad ius cōe.Jgit talis interptatio eſt amplectē
da iuxta no.p glo.in.c.ſi ſtatutū.in ver.numerādū de prebē.in.vj.
Jtē iſta interptatio fauet infanti q dr miſerabilis pſona ⁊ digna
fauore ꝑpterea recedimꝰ aliqñ a iuris diſpoſitione.l.vnica cum
ibi no.C.qñ impator inter pupil.vel vidui.⁊ qđ hr̄ in.c.fi.extra de
re iudi.Et iſta qđ ad ſcōm ſufficiat.Capio nūc tertium articu
lū poſito ꝙ eſſet excluſꝰ a ſucceſſiōe an dicat excluſus a legitima
in qua prio aſpectu concludēdū videbat ꝙ ſic ex duobꝰ.Primo
qꝛ regulariter excluſus a ſucceſſiōe videt excluſus a legitima qꝛ
legitima eſt portio eiꝰ qđ filiꝰ habiturus fuiſſet ab inteſtato.l.pa
pinianꝰ.§.ꝗrta.ff.de inof.teſt.l.cū ꝗrit.C.eo.tit.Sz filiꝰ non ſucce
dit ab iteſtato.Et ſic nihil fuiſſet habiturꝰ.igit ⁊c.Et iſta voluit
Bal.i ſuo ꝯſi.ꝙ inci.Antiquū ſtatutū.⁊ do.Alex.⁊ Areti.plura
6 adducētes in.l.gallꝰ.§.⁊ qd ſi tm̄.ff.de libe.⁊ poſthu.†Scđo qꝛ
qñ filius excludit a ſucceſſiōe ꝑpter ſuum delictū verum vel pre
ſumptum excludit etiā legitima caſus eſt in.l.qſquis.C.ad.l.iul.
maie.vbi filij damnati lege Julia maie.excludunt etiā a legitima
qꝛ lex preſumit ꝙ idē delictū ſicut pater perpetraret.⁊ hoc tenet
in ſua diſtinctione Bar.de ſaly.in aut.nouiſſima.C.de inoff.teſt.
q.xj.Jta in caſu nr̄o quaſi ſtatutū preſumat ꝙ filij idē ꝑpetrarēt.
Sed premiſſis non obſtantibꝰ ꝯria ſentētia verior eſt ⁊ proba
bilior.Et in primis nō eſt dubiū ꝙ ſi ſtatutū ſimpliciter excludit
filiā a ſucceſſione ſtātibꝰ maſculis ꝙ eſt magna difficultas nūqd
dicat excluſa a legitima.Nā Bart.de ſaly.in aut.nouiſſima.C.de
inoffi.teſt.p pulchras rationes tz ꝙ nō.Et refert ꝙ tēpore Vrba
ni.v.in ciuitate Bonoñ.fuit ita ꝓnūciatū p auditores do.Card.
albanēſis.Jta etiā tenet do.Bar.de ſaly.i.l.ſi ſerui veſtri.C.de no
xal.pulchra rōne.Jdē ꝯſuluit Bal.in conſi.ccccliij.in prima pte
p ſubtiles rationes.Cui conſi.ſe ſubſcripſit Bar.de ſaly.vt habet
in ꝯſi.ſeq.⁊ vt ſepe arguit Bal.ſi pactū liberatorium a ſucceſſiōe
non excludit a legitima.l.ſi quando.§.fi.C.de inoffi.teſta.ꝙ eſt fa
uorabilis fortiꝰ nō debet excludere ſtatutū aliqua ex parte odio
ſum.l.cū quidam.ff.de lib.Et iſtā partē ego defendo ab obiectio
nibus preceptorū meorum in.l.gallus.§.⁊ qd ſi tantū.ff.de lib.et
poſthu.Et dico in effectu ꝙ legitima poteſt dici portio ſubſtātie
teſtatoris vt in aut.nouiſſima.C.de inoffi.te.⁊ nō eius ꝙ habitu
ra fuiſſet ab inteſtato.nā videmꝰ ꝙ aliqñ aſſignat legitima atta
mē nulla debet ſucceſſio ab inte.patet in.l.ſi arrogator.ff.d adop.
⁊ i aut.ſi ꝗ mulier.C.de ſac.ſan.ec.Jtē legitima debet habito reſpe
ctu ad ſucceſſionē ab inte.ſ.reſpetu portiōis mēſurāde.Nō reſpe
ctu ſucceſſionis ab iteſt.neceſſario acgrēde ita ſubtiliter declarat
Bar.de ſal.in.d.l.ſerui veſtri.Et iſta ⁊ plura alia deduco in.d.§.
⁊ qd ſi tātū.Ex qbꝰ apparet ꝙ ꝗſtio eſt dubia.Non dico tū ꝙ in
illis terminis ego ꝯſulerē p iſta pte.ſz in terminis noſtris in qui
bus excluſio dr crudelis ⁊ iniq̄ vt dicit text.in.d.l.ſi qs.in ſuo.ad
fin.Sequēdo vtiliorē partem non eſſet abſurdū tenere illaz opi.
Quinimo dico ꝙ illa opinio eſt veriſſima per tex.vbi eſt caſus
in.l.qſquis.C.ad.l.iuliā maie.vbi lz filiꝰ excluſus ab hr̄ditate ma
tris ꝑpter delictū patris excludit ēt a legitima vt ſupra dixi:qꝛ
excludit ꝑpter ſuū delictū pſumptū qꝛ lex preſumit ⁊ ſtatuit qđ
talia perpetraret ſi poſſet vt ibi dicit lex.ſz qꝛ in filia non eſt talis
preſumptio

ꝓſumptio excluſa ab hereditate matris ꝓpter delictū patris nō
excludit̃ a legitima vt ibi eſt caſus ita pũctaliter eſt dicendū in ca
ſu noſtro ꝓut ibi dr̃ in filia qm̃ ſi lex idē ꝓſumit ĩ alijs maleficijs
cōmiſſis a pr̃e ptʒ q2 filijs pr̃is bona reſeruant̃ iuxta plene not.
in aut̃.bona dānatorū.C.de bo.dā.⁊ in.l.fi.ff.eo.tit. ¶Quinimo
in caſu noſtro ſtatutū hoc nō ꝓſumit:ſed potius cōtrariū q2 tm̃
priuat filiū viuēte patre ⁊ nō poſt vn̄ ꝯſiderauit ſtatutū qḋ pater
nō poſſit aliqḋ cōmodū ꝑcipere iuxta not.ꝑ Bal.in.d.aut̃.bona
dānatoꝝ.⁊ in.d.c.j.de pace tenē.vnde qua rōne filia non excludit̃
a legitima in.d.l.qſquis.pari ratione maſculus nō debet in caſu
noſtro excludi. ¶Cōfirmat̃ iſta cōcluſio q2 filius minus eſt odio
ſus in caſu noſtro ꝙ̄ filia in.d.l.quiſqs.⁊quia ibi filia priuat̃ etiā
materna ſucceſſione ēt ex teſtamēto ⁊ admittit̃ ad legitimā in bo
nis matris ⁊ eius priuatio eſt ꝑpetua ⁊ nō tēporalis ſed filius nō
priuat̃ perpetuo:ſed veniēte homicida.item filia priuatur vt non
poſſit ſuccedere ex teſtamēto cōdito a matre ēt poſt ꝯmiſſum de-
lictū a pr̃e in.d.l.quiſqs.ſʒ in caſu noſtro filij poſſunt ex teſtamen
to poſtea facto poſt cōmiſſum homicidiū igit̃ ſi ibi filie reſerua-
tur excluſe a ſucceſſiōe mr̄is ꝓpter delictū pr̄is reſeruat̃ legitima
forti9 in caſu nr̄o in iſto filio min9 odioſo ſtatuētib9 q nō dicunt̃
excludi tp̄alr̄ ꝓpter ꝓpriū delictū vt ꝓbatū eſt quo caſu nō cēſet̃
excluſus a legitima vt ĩ.d.l.qſqs.ꝓut loquit̃ ĩ filia ꝑ quā tʒ Bar.
de ſaly.ĩ.d.aut̃.nouiſſima.⁊ ĩ dicta ſubſcriptiōe ad ꝯſiliū Bal.de
quo ſupra ⁊ in hac qn̄ fili9 excludat̃ ab hr̄ditate mr̄is ꝑꝑ delictū
pr̄is ꝙ nō cēſeat̃ excluſus a legitima nō reꝑio ꝯdicētē ⁊ merito q2
cū lex ſit crudelis ⁊ iniqua vt dicit tex.in.d.l.ſi qs ĩ ſuo dʒ ĩterꝓta-
ri ſm̄ diſpoſitionē iuris cōis.l.ſi ſerui veſtri.C.de nox.⁊ ibi late
Saly.⁊ ꝙ nō cēſeat̃ excluſus a legitima mr̄is ꝓpter delictū pr̄is
cū nō excludat̃ ꝓprio delicto vō vl̄ ꝓſumpto. ¶Preterea ēt nos
habem9 ꝙ de iure antiquo ffoꝝ filij priuabant̃ aliqn̄ ſucceſſione
ꝓpter delictū parētū ⁊ tn̄ lex nō vult ꝙ ꝓuent̃ legitima qua ꝓua-
ri nō poterāt niſi certis d̾ cauſis ne delictū parētū noceat filijs in
ea portiōe qua filios ꝓuare nō poterat ⁊ ne filij ēt ſine eoꝝ culpa
in ſummā egeſtatē deducant̃ vt dicit tex.no.in.l.fi.in pn̄.ff.de bo-
dā.facit.l.crimē.ff.de pe.vn̄ ex.d.l.fi.dū dicit placuit vt qui ad vni
uerſitatē vēturi erāt iure ſucceſſiōis ex ea ſucceſſione ⁊ portiōes ſi
bi ꝯceſſas haberēt colligit̃ ꝙ alia eſt rō excludēdi a legitima etiā
pr̄is delinquētis qua ab eo filij priuari nō poterāt ⁊ alia rō exclu
dēdi a reliquo ſucceſſiōis qua pr̄ poterat filios ſola volūtate pri
uare iḋ eſt ꝙ lʒ ꝑꝑ delictū pr̄is ſint a ſucceſſiōe excluſi nō excludū
tur ibi a legitima ēt in bonis pr̄is delinquētis ne in ſummā ege-
ſtatē incidāt ita forti9 eſt dōm in caſu nr̄o cū ꝓuet̃ ſucceſſiōe mr̄is
ꝓpter delictū pr̄is vt nō dicat̃ legitima ꝓuari facit q2 ꝑ iſtā inter
pretationē reducit̃ ad ius antiquū iuxta gl.no.ĩ.c.ſtatutū.in v̾bo
nōdū.de p̄bē.li.vj.⁊ vt melior ⁊ humanior fiat interpretatio.l.ſi de
interꝓtatiōe.ff.de pe.⁊ ꝑ alia.ſ.in fin.ꝓcedētis difficultatis addu-
cta ⁊ maxīe q2 ex.q̇ ſtatutū pōt hr̄e effectū interꝓtari dʒ inq̄tū fie-
ri pōt ne ledat̃ ius cōe.vt ĩ.c.cū dilect9.de ꝯſue.⁊ ꝑ Jo.an.in regu-
la in gn̄ali in mercurialib9.ex qb9 oib9 cōcludo qḋ nullo mō dici
pōt ꝙ dict9 fili9 infans ſit excluſus a legitima ſucceſſionis mater
ne ⁊ ſic a tertia parte iuxta no.in aut̃.nouiſſima.C.de inoff.teſt.et
in.l.papinian9.§.quarta.ff.eo.tit. ¶Poſtremo poſito ꝙ pr̄ vxo-
ris hr̄et repetere dotes tn̄ nō pōt illas an̄ annū repetere qm̄ confi
ſcatis bonis viri actio dat̃ cōtra fiſcū.l.ſi marito.in princ.ff.ſolu.
ma.⁊ oīs defenſio q̄ marito cōpetebat cōpetit fiſco vt eſt caſus in
d.l.ſi marito.⁊ eſt caſus in.l.ij.C.ad.l.iul.de vi.ibi.ſi nulla preſcri-
ptio habuit locū ⁊ ibi gl.⁊ doc.quinimo cū talis dilatio cōcedat̃
a iure cōi.l.vnica.§.exactio.C.de rei vxo.act.lʒ cōueniret̃ tēpore bā
ni:tn̄ poſſet vti hoc bn̄ficio qm̄ lʒ ꝑdat bn̄ficiū ſtatuti nō ꝑdit bn̄
ficia iuris cōis ſm̄ Bar.in ſua diſputatiōe q̄ incipit.ſtatuto luca
ne ciuitatis cauet̃.⁊ magis cōis opinio doc.in.l.j.C.de here.inſti.⁊
q2 q̄ſtio eſt ſatis lata in.d.l.j.q2 quidā ꝯ ꝙ imo perdit bn̄ficiū iu-
ris cōis ĩ loco bāni.ad ibi dicta me remitto nā cōis opinio eſt cū
Bar.ſm̄ quā vidi ſepi9 ꝯſultū nec eſt hoc neceſſariū in caſu nr̄o
ex quo bona ſunt cōfiſcata. Laus deo. Bar.Soci.⁊c.

¶Summarium.

☞Donatio cā mortis quā in defectu teſtamēti inualidi voluit diſ
ponens valere facit rem trāſire ad donatarios cum onere ſuo.
1 Stipulatio olim requirebatur ad hoc vt valeret donatio cauſa
mortis hodie ad minus requiritur nudum pactum.
2 Filius quamuis poſſit ex voluntate patris donare,tamen volun
tate ceſſante inhibetur donatio.
3 Seruus qui nō pōt dn̄o preiudicare:tn̄ in ꝯtractu geſto per eum
poteſt modum ⁊ conditionem apponere.
4 Donationes plures ſi eſſent in eodē cōtractu facte quarū altera
haberet onus annexū non poſſet donatarius alterā acceptare.
5 Generalis intentio pretoris eſt ꝙ legata non pereant ⁊ dolus nō
remaneat impunitus.
6 Legatarius qn̄ eſt oneratus onere fideicōmiſſi ſi deficit legatum
in perſona legatarij remanet apud heredem cum eodem onere.

¶Conſilium.cxxv.

¶Dn̄s labia mea aperiat ⁊ ſpirit9 ſanct9 illuminet intellectum.

Non inſiſtēdo in his in qui
bus nō eſt difficultas clarū eſt qḋ teſtamētū factum a
Philippo filio ĩ ꝑtāte ſer Joānis ſer Thome de mā-
ciolino nō valuit vt teſtm̄ lʒ pr̄ ꝯſenſerit.l.qui in ꝑtāte.⁊ inſti.qui
bus nō eſt ꝑmiſſum facere teſtm̄.in prin.nec etiā valuit vt codicil
lus ꝑ regulā q̄ habet̃ in.l.ij.ff.de leg.j.⁊ in.l.diui.§.pe.ff.de iure co-
dicil.vn̄ quo ad hoc nihil operat̃ clauſula codicillaris in teſtamē
to appoſita relinquit̃ ergo ꝙ cū ĩ teſtō appoſita clauſula ſi nō va
leret iure teſtamēti vel codicilloꝝ valeat vt donatio cā mortis.vʒ
vt donatio cā mortis cū pr̄ ꝑmiſerit ⁊ cōſenſerit ꝙ poſſet cā mor
tis donare.vt in.l.filiuſfa.§.pari aūt rōne.ff.de dona.⁊ ĩ.l.tam is.
§.fili9.ff.de dona.cā mort. ¶Quinimo ſi fili9 feciſſet teſtm̄ ⁊ adie-
cta eſſet clauſula ꝙ ſi nō valeret iure teſtamēti valeret iure codi-
cillorū vel cuiuſcūqʒ alteri9 vltime volūtatis ſuſtineret̃ tale teſtm̄
vt donatio cā mortis ꝓut eſt cōis ꝯcluſio doc.quos ad plenū reci
tat dn̄s Alex.ĩ.l.ſeniū.C.q teſta.fa.poſ.ſʒ in caſu nr̄o ſumus in ca-
ſu claro q2 Philip. dixit qḋ valeret iure donationis cā mortis
quo caſu nulla eſt difficultas ſolū reſtat rn̄dere ad aliqua q̄ in ꝯ-
1 riū obijciunt̃.†⁊ in primis ꝙ olim reqrebat̃ ſtipulatio ad hoc vt
valeret donatio cā mortis.l.iter mortis.ff.de dona.cā mor.hodie
ad min9 reqrit̃ nudū pactū.vt voluit gl.no.cōiter approbata.ĩ.l.
cū pr̄.§.merito.ff.de leg.ij.⁊ gl.ĩ.l.ij.C.d̾ iu.do.ſʒ ĩ caſu nr̄o fratres
qb9 facta fuit donatio erāt abſentes nec facta fuit mediātib9 nū
cio vel epiſtola.igit̃ nō vr̄ valere.l.ꝯſenſu.cū ibi no.ff.de acti.⁊ ob-
li.ſʒ ad hoc facilis eſt rn̄ſio ꝙ lʒ fr̄es fuerint abſentes tn̄ donator
dedit ⁊ tradidit poſſeſſionē ⁊ dn̄iū notario ſtipulāti ⁊ recipienti
vice ⁊ noīe abſentiū.quo caſu valuit donatio vt determinat Bar.
in terminis ĩ.d.l.tā is.§.j.⁊ Barth.de ſaly.ĩ.l.j.C.de dona cā mor.
⁊ ꝓbat̃ ex not.ĩ.l.hmōi.ĩ pn̄.ff.de leg.j.⁊ in.l.ſi ego.ff.de neg.geſt.et
ꝑ Bar.ĩ.l.ſtipulatio iſta.§.ſi ſtipuler.ff.de ver.ob. ¶Ex qua ſolu-
tione appet rn̄ſio ſi diceret̃ ꝙ ſubſtō ĩ donatiōe cā mortis non po
tuit fieri niſi ꝑ viā ꝯct9.ſ.ꝙ prim9 donator ꝓmittat ſubſtituto:ex
quo ſubſtō facta a filiofa.nō pōt valere niſi ꝑ viā donationis cā
mor.vt tradit̃ in.l.ſi cui mortis.al's incipit ei cui mortis.vbi Bar.
⁊ alij.ff.de dona.cā mor.⁊ ĩ.l.vt heredib9.⁊ ibi doc.maxime Pau.
de ca.ĩ caſu nr̄o.ff.de leg.ij.qm̄ ipſemet donator a notario recipiē-
te ſtipulat9 ē vice ⁊ noīe ſubſtitutoꝝ dico nō ꝓmittēte vice ⁊ noīe
donatarioꝝ iuxta not.ĩ.d.l.hmōi.ĩ pn̄.⁊ ꝑ Bar.⁊ Mod.ĩ.l.ſtipu-
latio iſta.§.ſi ſtipuler.preterea ipſe donator qn̄ dixit ꝙ volebat ꝙ
valeret iure dona.cā mor.cū onere ſubſtōnis.ſ.ꝙ ꝑueniret de vno
ad aliū.⁊ ſic ꝑ pactū potuit acqrere donator illis ſubſtitutis iu-
xta.l.q̄ties.cū ibi no.C.de dona.q̄ ſub mō.q̄ lex ꝯtinet caſum ſpālē
fauore exercētis liberalitatē ſm̄ Bar.in.d.§.ſi ſtipuler.⁊ doct.ibi
locū hʒ ēt ĩ donāte cā mortis:arg.l.ſi qs argētū.cū ibi no.C.de do
na.⁊ qḋ donator poſſit ſubſtitutis ſtipulari vt.ſ.⁊ paſciſci in ter
minis.d.l.quoties.pūctaliter in caſu nr̄o determinat Bar.de ſa-
ly.ĩ.l.j.C.de dona.cā mor.⁊ idē determinat Jo.de imo.in.d.l.quo
ties.⁊.d.l.ſi cui.ſ.alleg. ¶Sʒ iterū ⁊ ſcḋo videbat̃ obſtare.naʒ ad
hoc vt valeat donatio facta a filiofa.cū ꝯſenſu pr̄is videbat̃ ꝙ cō
ſenſus reqreret̃ tp̄e donationis iuxta no.ꝑ Bal.in.l.ſi vxore.C.de
ꝯdi.inſer.⁊ ꝑ Bal.ĩ.l.j.ad fi.C.q admit.⁊ ꝑ do.Ant.in.c.cū conſue
tudinis.de ꝯſue.cū multis ſimi.ſʒ omittēdo theoricas regulares
in idiuiduo ĩ terminis noſtris Bart.determinat qōnē in.l.tā is
§.j.ꝙ ſufficit ꝙ cōſenſus interuenerit an̄ donationē ex interuallo
ꝓut fuit ĩ caſu nr̄o de hoc dicit eſſe caſum ſi bn̄ aduertatur in.l.fi
liuſfa.§.pari aūt rōne.ff.de dona.ꝑ quē tex.dicit ibi Bar.not.qḋ
nō eſt neceſſe ꝙ cōſenſus ĩteruen iat in ipo actu donatiōis ſʒ ſatis
eſt ꝙ interueniat ante donationē ⁊ ſic poterit conſenſus preſtari
2 per nūciū vel epiſtolā ⁊ vere probat hoc illa litera:†.q2 dicit ꝙ ꝙ̄
uis filius poſſit ex volūtate patris donare:tn̄ cū ceſſat voluntas
inhibet̃ donatio ⁊ ſic loquitur illa litera ꝙ inter voluntatē ⁊ do
nationē poſſit eſſe tp̄s ⁊ interuallū:ex quo tex.cōſiderat an volun
tas preſtita a pr̄e duret vſqʒ ad donationē vel ante ceſſet nec repe
rio doctorem aliquē contradicentē imo Rapha.Cuma.in.d.l.fi-
liuſfamilias.refert Bar.in vtroqʒ loco ⁊ ſequit̃. ¶Quarto obij-
citur ꝙ notarius ſtipulādo vice ⁊ noīe fratrū donatarioꝝ q̄rere
potuit vt dictū eſt:tn̄ promittēdo vice ⁊ noīe eoꝝ de reſtituendo
bona ſub conditione ⁊c.non potuit eos obligare vnde noluit he
redes acceptare acq̄ſitionē ⁊ nō ratificare dictā obligationē tāꝙ̄
rem diuerſam ⁊ ſeparatā arg.eius ꝙ hr̄ in.l.publia.in fi.ff.depo-
ſiti.⁊ no.in.l.etiā.§.j.ff.de mino.cū ſimil. ¶Pro certo iſta eſt fri-
uola obiectio nā in iſta donatione eſt vnū factū qualificatū qua-
litate oneris iniūcti ⁊ ꝯnexi ad hoc ꝙ no. Bar.in.l.aureli9.§.idē
q̄ſit.ff.de lib.leg.⁊ per glo.in.d.l.etiā.ff.de mino.⁊ probat̃ in.l.ne-
minem.ff.de leg.ij.vn̄ fateor ꝙ non potuit eos inuitos obligare
attamē nō poſſunt factū notarij ratificare reſpectu donationis
⁊ onus annexū ⁊ conditioneʒ non acceptare:quia vel factum eſt

acceptandũ cum qualitatibus ⁊ oneribus ſuis: vel eſt in totũ re-
probandũ. vt p plura iura ⁊ ratiões decidit Bal. in. l. obſeruare
§. pe. ver. Quinta queſtio. ff. de offi. pcõ. ⁊ leg. arg. d. l. neminem. ff.
de leg. ij. ⁊. l. cũ queritur. ff. de admit. tut. vt ibi latius p eũ ⁊ pbaṫ
ex no. per gl. magnã. in fi. in. d. l. etiã. §. j. ⁊ ex no. per Bar. in. l. ſi ne
3 gocia. ⁊ in. l. qui negocia. ff. de neg. geſt. cũ ſi. ¶ † Cõfirmaṫ hoc idẽ
Nam videmus ꝙ ſeruus qui nõ põt dño ꝑiudicare. tñ in ꝯtractu
geſto p eũ põt modũ ⁊ cõditionẽ apponere. ⁊ dñs nõ põt ꝯtractũ
acceptare. niſi acceptet modũ ⁊ ꝯditionẽ ſm Bal. ⁊ Saly. in. l. ſer
uus. C. de pac. argu. l. ſinantẽ. ff. de pact. ⁊. l. gaius. ff. de manumiſ.
4 ¶ † Quinimo ⁊ ſcdo forti⁹ dico ꝙ ſi eſſent in eodẽ cõtractu facte
plures donatiões quarũ altera haberet onus annexũ: nõ poſſet
donatari⁹ alterã acceptare ſine onere: ſꝫ cogereṫ etiã aliã accepta
re cũ onere. Nã hoc videm⁹ in legatis vt ẽ caſus i. l. neminẽ cũ ſeq.
ff. de leg. ij. ⁊ ibi late ponit Bar. Igiṫ idẽ ĩ donatiõe cauſa mortis
que p oĩa ðr legatis adequata: nec in hoc reperiṫ ꝯriũ per ea que
habentur inſti. de dona. §. hoc mortis cauſa. ⁊ ibi plene gl. ⁊ eſt re-
gula quã tradit tex. in. l. illud. ff. ð dona. cau. mor. iũctis plene no.
per Bar. ⁊ doc. in. l. j. ff. de leg. j. Igiṫ forti⁹ nõ põt quis acceptare
donationẽ ⁊ eius on⁹ ⁊ ꝯditionẽ annexã renũciare. ¶ Preterea
⁊ tertio in clauſula donatiõis exprimiṫ ꝙ vult ꝙ valeat ſub illis
onerib⁹ ⁊ cõditionib⁹. Unde cũ donatio pficiaṫ ex cõſenſu duoꝝ
vt per gl. in. d. l. cũ pater. in. §. meuio. ſi donatarij tñ acceptaſſent
ſine onere. nõ eſſet cõſenſus duoꝝ in idẽ ſed diuerſus in qualitate
⁊ nõ valeret donatio. caſus ⁊ ibi plene no. in. l. j. §. ſi quis ſimplici
ter. ff. de verb. obl. ¶ Conantur ⁊ alia via aduerſarij heredes fra-
trũ ſe defendere dicendo ꝙ fratres cũ eſſent heredes abinteſtato
poterũt bona fratris poſſidere virtute ſucceſſionis abinteſtato.
Nec pbaṫ ꝙ vnꝗ dictã donationem acceptauerint: reqriṫ eñ qđ
acceptauerint donationẽ queſitã p notariũ ad hoc vt teneaṫ. ar.
l. ſi ego. cũ ibi no. ff. de neg. geſt. videṫ ergo ꝙ ſtãdũ ſit declaratiõi
heredũ quo iure defuncti poſſederint. l. ſi qs a filio. §. ſi qs plures.
⁊ ibi no. ff. de leg. j. ⁊ maxime ꝙ poti⁹ pñſumerenṫ poſſediſſe iure
ſucceſſionis abinteſtato ꝙ̃ iure donationis cũ hoc videaṫ eis vti
lius. ar. l. j. cũ ibi no. ff. de ſolu. ⁊ eoꝝ q̃ no. Bar. ĩ. l. gerit. in. iij. q. pn.
ff. de acq. her. ¶ Sed ad hoc rñdeṫ multipliciter. Priõ ꝙ imo po
tius cenſenṫ poſſediſſe virtute dicte donationis ⁊ conſequenter
donationis cũ ſuis modis ⁊ conditionib⁹ acceptaſſe. al's ſi dicerẽ
tur poſſediſſe iure ſucceſſiõis abinteſtato: viderenṫ hoc feciſſe in
fraudẽ ſubſtitutoꝝ: ⁊ ſic animo eos fraudendi ⁊ ſubuertẽdi iudi
ciũ defuncti. arg. tex. no. in. l. ſi quis pecuniã. ff. ſi qs omiſ. cau. teſt.
Igitur cenſenṫ potius poſſediſſe iure donationis cui poſſeſſioni
nõ eſt admixta aliqua fraus. ar. l. merito. ff. pro ſocio. ⁊ eoꝝ q̃ po-
nit Bar. in. d. l. gerit. in. d. iij. q. prin. circa princi. ⁊ maxime qꝛ hoc
vtilius erat. vt. ĩ. diceṫ. ¶ Scdo reſpõdeo qꝛ vt dixi: ſi diceremꝰ qđ
cenſerenṫ poſſediſſe iure ſucceſſionis abinteſtato: cẽſerenṫ hoc fe-
ciſſe aĩo ſubuertẽdi iudiciũ dicti donatoris. Nã poſſidẽdo ex cau
ſa donatiõis perſequebanṫ maiorẽ portionẽ ꝙ̃ abinteſtato: qꝛ ſi-
mul cũ eis abĩteſtato ſuccedebat etiã pater. vt in auṫ. defuncto. C.
ad tertul. Si ergo. cẽſerenṫ feciſſe ad ſubuertẽdũ iudiciũ donato-
ris tenenṫ ſubſtituti ac ſi donationẽ acceptaſſent ex mẽte edicti. ff.
ſi qs omiſ. cã teſta. Si nõ ex v̾bis. vt pbat tex. in. d. l. ſi qs pecuniã.
in v̾bo ſi ob ſubuertẽda iudicia id fecit. iũcto v̾bo ꝙ̃ꝙ̃. vbi pbaṫ
ꝙ lꝫ edictũ loquaṫ de hrdibus etiã locũ hꝫ in legatarijs ⁊ alijs
ſubuertentib⁹ iudicia defunctoꝝ. Unde dicit ibi Bal. ꝙ lex indi
gnaṫ qñ volũtas defuncti circũueniṫ: ſi hꝫ locũ ĩ legatarijs circũ
ueniẽtibus: igiṫ ⁊ in donatarijs cã mortis: ⁊ p illũ tex. ĩ. d. l. ſi pa-
5 cuniã. dicit Bal. in. l. j. C. ſi q omiſ. cã teſta. † ꝙ generalis ĩtẽtio p̃to
ris eſt ꝙ legata nõ pereãt: ⁊ dolus nõ remaneat ipunit⁹. Igiṫ idẽ
habem⁹ dicere in donationib⁹ cã mortis p regulã. d. l. illð. ſ. alleg.
¶ Tertio rñdeo fundamẽto multũ claro. Nam lꝫ dicere poſſent
ꝙ donatio nõ fuit acceptata tñ donatio cenſeṫ ad heredẽ reuerſa
6 cũ onere annexo ipſi donationi cã mortis ſicut dicim⁹ † qñ legata
rius eſt onerat⁹ onere fideicõmiſſi ſi deficit legatũ in pſona lega-
tarij remanet apud heredẽ cũ eodẽ onere. Caſus eſt. in. l. vnica. §.
pro ſcdo. ⁊. §. in nouiſſimo. C. de cadu. tol. ⁊ pbaṫ ex doctrina bar.
ibi cõiter approbata in. l. ꝙ̃diu. la. iij. ff. de acq. her. Igiṫ idẽ ꝯclu-
dendũ eſt in donatiõe cã mor. Nã talẽ puiſionẽ in legatis ⁊ fidei
cõmiſſis extẽdit ẽt imperator ad donationẽ cã mor. ꝙ remaneãt
apud heredes cũ onere fideicõmiſſi: qꝛ etiã in illis fieri põt ſubſti
tutio: ita dicit imperator. in. d. §. in nouiſſimo. in vltimis v̾bis. C.
de cadu. tol. in fi. illius. l. ⁊ hoc eſt clariſſimũ fundamẽtũ in mate-
ria. ¶ Quarto ⁊ vltio etiã alio fundamẽto multũ claro oſtẽdo.
Nã dict⁹ donator inſtituit oẽs ffes heredes eqs portionib⁹ eos ſi
mul ⁊ copulatiue nominãdo: deinde diſponit ꝙ ſi nõ valeret iu
re teſtamẽti valeat iure donatiõis cã mor. Et hac diſpõne allega-
ta iſti prio inſtituti: poſtea vocati ex ti. donatiõis cã mortis dicũ
tur tñ v̾bis ꝯiũcti. l. triplici. ff. ð ver. ſig. ⁊ no. Bal. in. l. re ꝯiũcti. ff.
de leg. iij. quinimo caſu quo nõ valeret vt teſtñ ꝯiũxit dictos fra
tres re ⁊ verbis: qꝛ dicit qđ vult ꝙ fratres predicti ſui habeant

bona ſua: quo caſu dicunṫ ꝯiũcti re ⁊ verbis. l. interdũ. ff. de here.
inſti. ⁊ per Bar. in. d. l. re ꝯiũcti. hoc cõfirmaṫ qꝛ poſtea immedia
te dedit ⁊ tradidit dñiũ oĩm bonoꝝ notario recipiẽti vice ⁊ noĩe
fratrũ abſñtiũ. ⁊ ſic in donatione nõ eſt repetitũ verbũ equis por
tionib⁹. ⁊ ꝯñr ſunt cõiuncti re ⁊ verbis. vt per Bar. in. d. l. re ꝯiũ-
cti. Ex quibus infero in ppoſito ꝙ ſiue dicanṫ cõiũcti donatarij
verbis tñ ex quo partes nõ ſunt facte ad oculũ demõſtrabiles lo
cum habere põt ius accreſcẽdi. l. re ꝯiucti. ⁊ ibi Bart. ſiue dicanṫ
etiam re ꝯiũcti habet locũ ius accreſcẽdi: vel nõ decreſcẽdi. l. vni-
ca. §. ſinañt. ⁊ ibi no. C. de cad. tol. ſm varias opi. ⁊ per Bar. in. d.
l. re cõiuncti. ¶ Ex qb⁹ cõcludẽdũ dico ꝙ aut alij fratres mortui
acceptauerũt donationẽ ⁊ cẽſenṫ acceptaſſe cũ onere: qꝛ al's acce-
ptare nõ poterãt. ⁊ ſic locũ hꝫ ſubſtitutio facta in dicta donatio
ne. Aut voluit dicere ꝙ nõ acceptauerũt: ſed fuerũt heredes abin
teſtato. ⁊ tũc hrdes fratrũ ponũt ſe in maiori periculo: qꝛ ex quo
iſte ſupeſtes dicit ſe poſſediſſe ex cauſa donatiõis tenebaṫ imme-
diate reſtituere dicta bona: ⁊ ſic ponũt ſe in periculo ad min⁹ re
ſtituẽdi fruct⁹ etiã cõſumptos bona fide ex qbus effecti eſſent lo-
cupletiores iuxta plene no. p Bar. in. l. ex diuerſo. in repetitiõe. ff.
de rei. ven. ⁊ per do. Ant. ⁊ do. Abb. in. c. grauis. de reſti. ſpol. Uñ
vtili⁹ erat eis acceptaſſe ex titulo donatiõis cã mor. vt dixi. ¶ So
luꝫ reſtat vnus ſcrupul⁹. Nã donator intẽdebat teſtari de bonis
ſuis ⁊ de hereditate ſua. vt pꝫ ex inſti. hrdis. Sed hereditas non
põt cõcedi titulo donatiõis cã mor. l. hereditas. C. de pac. ꝯuen. ⁊
no. gl. in. l. inter mortis. ſ. de dona. cã mor. Igitur vr̃ ꝙ nõ poſſit
fieri trãſlatio de teſtamẽto ad donationẽ cã mortis p quã heredi
tas cõcedi nõ põt. hãc obiectionẽ facit Lud. ro. in. d. l. taꝫ is. §. j. ⁊
dicit ꝙ eo ipſo ꝙ actus valet vt donatio cã mortis verbũ heredi
tas impropriaṫ eſt aſſumiṫ p bonis. l. queſitũ. §. ſi mihi. ff. de leg. j.
p quẽ ðr ibi Bart. ꝙ ſi dono tibi hereditatẽ exponiṫ. i. bona mea
vt act⁹ valeat. ar. l. quoties. ff. de ver. ſig. ⁊ probaṫ ex cõi mẽte doc.
loquentiũ de tali clauſula quos recitat dñs Alex. in. d. l. ſenium.
ſed in caſu tolliṫ difficultas: qꝛ caſu quo nõ poſſit vt teſtamẽtũ va
lere vel iure codicilloꝝ donat cauſa mortis exprimẽdo ꝙ donat
bona vnde nõ eſt op⁹ dicta expoſitiõe ⁊ ceſſat obiectio qꝛ in incer
tis non certis locus eſt ꝯiecturis. l. contin⁹. §. cũ ita. ff. de ver. obli.
Laus deo. Bartho. Soci. ⁊c.

¶ Summarium.

¶ Donatio omnium bonorum ac iurium competentium ⁊ cõpe
titurorũ cõfirmata poſtea cũ reſeruatione legitime filijs naſcitu-
ris an reuocetur per filios poſtea natos.

1 Donatione ⁊ confirmatione attenta vbi in bonis donatis eſt le-
gitima reſeruata non poteſt dici inofficioſa.
2 Probationes euidentiores ⁊ multum clare requiruntur ad pro
bandum natum ex quinquagenaria.
3 Donans põt cogitare ſe poſſe habere filios ⁊ tñ ſi ſimpliciter do
nat non preſumitur in dubio cogitaſſe ⁊ reuocatur donatio.
4 Arguendum eſt a priori a' poſteriori ⁊ a geſtis in ipſo actu ad
probandam voluntatem in aliquo.
5 Matrimonium eſt coniunctio viri ⁊ mulieris indiuidua.
6 Inſtitutio poſthumi licet comprehẽdat omnẽ poſthumũ tamen
exheredatio nõ includit poſthumum naſciturum ex alia vxore.
7 Donatio non reuocatur ſi pater nõ reuocauit quãdo filij nati
premoriantur patri.
8 Donans ſi donauit omnia bona ⁊ iura ſibi competentia ⁊ com-
petitura: donatio nõ valet.

¶ Conſilium. cxxvj.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpũs ſctũs illuminet intellectum.

VIſum fuit primo aſpectu
ꝙ donatio facta per Albertũ Antonio Bernardi in
fringi nõ poſſet. nã Albert⁹ donauit oĩa bõa ſibi cõ-
petentia ⁊ cõpetitura titulo donationis inter viuos q̃ regulari-
ter reuocari non põt. l. perfecta. C. de dona. que ſub modo. ¶ Nec
videbatur obſtare ꝙ liberos poſtea ſuſceperit. ⁊ ſic videaṫ potuiſ
ſe dictam donationem per Albertũ reuocari iuxta. l. ſi vnquam.
C. de reuo. dona. quoniam licet prima donatio potuiſſet reuoca-
ri quaſi non cenſeretur in dubio cogitaſſe de liberis futuris. ta-
men ex quo poſtea illã confirmauit: ⁊ de nouo donauit ⁊ noluit
per liberos poſtea ſuſcipiẽdos poſtea reuocari: ſed tñ legitimaꝫ
petere poſſe: ſum⁹ in caſu claro in quo cogitauit de liberis ⁊ vo-
luit illos excludi a legitima ſupra quo caſu nõ hꝫ locũ. d. l. ſi vnꝗ̃.
vt ibi no. ⁊ declarat Bar. in. d. l. titia. la ſecũda. §. imperator. ff. de
lega. ij. ⁊ Bald. ⁊ alij in. l. j. C. de reuocan. dona. ¶ Minuſꝗ vide
batur obſtare ꝙ dicta donatio dicatur inofficioſa iuxta. l. j. ⁊ per
1 totum. C. de inoffi. dona. † qꝛ attenta confirmatione ⁊ donatione
vbi in bonis donatis eſt legitima reſeruata nõ põt dici inofficio
ſa vt tradiṫ in. d. l. j. ⁊ in. d. l. titia. §. impator. ff. de le. ij. ſicut nõ põt
dici

dici teſtamētū inofficioſum quādo filio eſt reſeruata legitima vt
in.l.oīmodo.C.de inoffi.teſta. Ita nō cōpetit q̄rela inofficioſe do
nationis qñ filijs eſt legitima reſeruata q̄ regulaꝶ ad inſtar que-
rele inofficioſi teſtamenti.l.ſi.C.de inoffi.dona.ꝛ probaꝶ in.l.j.in
ſi.dum dicit vtpote quartā partē nō habentibus deſiderantes ꝛ
ſic cum tex.ille loquaꝶ in donatione inofficioſa tam re ꝛ conſilio
q̄ re ipſa ꝛ velit ꝙ ita demū cōpetat querela inofficioſe dōatiōis
ſi filij non habent legitimā. Igiꝶ qñ habent nullo caſu cōpetit.ꝛ
ſic videbaꝶ ꝙ fili⁹ Alberti poſſit tm̄ legitimā retinere ꝛ reliquū
teneaꝶ donatario reſtituere iuxta formā donatiōis p̄dicte. ¶ Sꝫ
p̄miſſis nō obſtātib⁹ puto dictā dōationē p dictū Albertū poſt
ſuſceptionē liberoꝝ reuocari potuiſſe.ꝛ p̄mitto ꝓ fundamēto: ꝙ
prima dōatio duplici rōne reuocari potuiſſet. ¶ Prīo pp ſuſce-
ptionē liberoꝝ iuxta.l.ſi vnq̄.ſm cōeꝫ intellectū ꝛ i.c.ſi.ꝛ ibi doc.
maxime imo.extra d̄ dona.ꝛ hoc nō hꝫ difficultatē vt pꝫ ēt ex ple
ne no.p Bar.ꝛ doc.in.l.titia.§.Imperator.ꝛ p Bal.in.d.l.j.C.de
inof.dōa. ¶ Scdo ex q̄ donauit oīa bona ꝛ iura cōpetētia ꝛ cōpe
titura.apparet ꝙ ēt ſi de filijs cogitaſſet re ꝛ cōſilio donatio po-
terat dici inofficioſa. Et ſic cū eēt facta extraneo poterat in totū
reuocari vt voluit Ugolin⁹ antiqu⁹ gloſſator.quē magis cōiter
ſequunꝶ doc.i.d.l.j.C.de inoff.dona.ꝛ Bar.ꝛ doct.cōiter in.d.§.ſi
Imperator.ꝛ ſic prima dōatio oīno potuiſſet reuocari ꝛ fuiſſet
cōcluſio clara. ¶ Sed difficultas oriꝶ ex eo q2 illā ꝯfirmauit reſer
uata legitima filijs naſcituris ꝛ noluit ꝙ p filios ſupuenietes re-
uocareꝶ donatio.ꝛ ſic ceſſare videnꝶ dicta remedia. Sed tñ vt di-
xi puto ꝙ dicta donatio reuocari poterat ꝛ ꝓ fundamēto iterū
p̄mitto ꝙ pria donatio fuit facta tpe prime vxoris. q2 deſtitutus
erat oī ſpe habendi filios prout ipſe narrat in ꝓemio donatio-
nis ex quo colligiꝶ principalis intentio donātis.l.ſi.ꝛ ibi Bart.
ff.de here.inſti.ꝛ in.l.j.ꝛ ibi Bar.ff.ad mace.ꝛ in.l.regula.ff.d̄ iur.
ꝛ fac.igno.ꝛ nō ſine cā erat deſtitutus q2 vxor vt d̄r erat talis eta-
tis ꝙ ipoſſibile erat ꝙ ex ea filios hēret. Scda vero donatio ꝛ cō-
firmatio facta tpe ſcde vxoris: fuit ēt facta eo tpe q̄ erat deſtitut⁹
oī ſpe habendi filios: lꝫ hoc nō dicaꝶ in dōatione: hoc pꝫ q2 ei⁹
vxor erat q̄nquagenaria ꝛ vltra quo caſu nō ampli⁹ apta ad ꝓ-
creādū liberos: q2 naturaliter generare nō pñt vt dicūt natura-
les.ꝛ ideo tex.i.l.ſi mater.C.de legiti.heredi.dicit ꝙ eſt mirabile:
2 ꝛ de raro cōtingēs. Uñ dicūt ibi Fulgo.ꝛ Mod.peruſini † ꝙ ad
probandū natū ex quinquagenaria requirunꝶ ꝓbationes euidē
tiores: ꝛ multū clare: ꝛ refert ibi Ang.ꝙ Hēric⁹ iperator: cuius
vxor in ea etate peperit voluit ꝙ palā pareret ad euitādas ſuſpi-
tiones: vñ dicit glo.in.l.ſi ſterilis.in princi.ꝛ ibi Saly.ff.de actio.
emp.ꝙ preſumiꝶ de iure quinquagenariā nō poſſe parere: ꝛ ſi cō
trariū accidit eſt miraculoſe alleg.d.l.ſi maior faciūt no.p Bart.
in.l.pupillari in ſi.ff.de vul.ꝛ pup.ꝛ p Bal.in ſuo ꝯſil.lix.i.iij.pte
ꝛ pulchre vltra alios in hoc loquiꝶ dñs Rapha.fulg.in ſuo ꝯſi.
ccxij.incip.quedā mulier. ¶ Ex qbus infero in ꝓpoſito ꝙ ea rō-
ne qua motus fuit ad donandū primo loco: q2 lꝫ de filijs futuris
cogitaret: erat deſtitut⁹ ſpe habēdi filios: pari rōne fuerit mot⁹
ad donādū ſcdo loco. Nā p p̄cedētia ēt facta ex interuallo decla-
ranꝶ ſequentia vt dicunt Angel.ꝛ Imo.ꝛ ibi dixi in.l.ſi quis cū
alleg.ff.de ver.obli.ꝛ Bartho.de ſaly.in.l.p retentionē.C.de vſu.
¶ Scdo q2 vxor nō erat apta ad generādū ꝛ ipſe cōſtitutus erat
in maiori etate q̄ tpe ſecunde vxoris. Nā cū vxor eſſet quinquage
naria ꝛ vltra: ꝛ ſic naturalr̄ generare nō poſſet vt dicūt Phyſi-
ci: ꝛ ſi aliqñ illud euenit fuit miraculoſum ꝛ inopinabile ſm na-
turā inopinabilia aūt ſm naturā cogitare nō poſſum⁹ vt dicit
tex.cū gl.in auꝶ.vt hi q obligatas ſe phibent hēre res minoꝝ.§.ꝛ
hec dicimus: nec mens ꝛ cogitatio trahiꝶ ad id qd̄ nunq̄ vel de
raro euenit vt dicit tex.i.c.corā.extra de offi.delega.ꝛ ſunt icredi-
bilia: ꝛ id̄ incogitabilia: vt in.l.antiqui.ff.ſi pars hr̄ditatis petaꝶ
Uñ ex qualitate pſone ſue: qui ex prima vxore filios non habue-
rat ex qualitate ſecunde: q2 erat etatis nō apte naturaliter ad ge
nerandū niſi miraculoſe ſi tempore prime vxoris miraculoſe erat
deſtitutus omni ſpe habēdi filios: ꝛ rō primo loco dōauit: vt pa
tet ex ꝓemio prime donationis concluditur ꝙ eadē ratione mo
tus fuerit ad donandū ſecundo loco. Quare his premiſſis ꝯſide
3 randū eſt ꝓut etiā aliter conſulendo dicebam ꝙ aliqñ ꝛ primo †
donans poteſt ecogitare ſe poſſe habere filios: ꝛ tamen ſimplici-
ter donat: ꝛ tūc nō preſumitur in dubio cogitaſſe: ꝛ reuocaꝶ do-
natio per.d.l.ſi vnq̄.ſm Bar.ꝛ cōiter doct.in.d.l.titia.§.Impa-
tor. ¶ Aliqñ ꝛ ſcdo qs veriſimilr̄ pōt filios habere quare natura
liter eos hēre poterat ꝛ cogitat de filijs futuris ꝛ exp̄ſſe dicit ꝙ
non vult donationē reuocari p ſuperuenientiaꝫ liberoꝝ.ꝛ tunc
nō reuocaꝶ ſm opi.Bar.ꝛ.d.Cuma.in.d.§.Imperator.ꝛ Bald.
in.d.l.j.C.de reuo.dona.ꝛ hoc caſu loquunꝶ prefati docto. ¶ Ali-
qñ ꝛ tertio ſumus in eo q nō pōt opinari ꝙ naturaliter ſit ha-
biturus filios: ſed eſt deſperat⁹ ſe poſſe filios habere. ꝛ tūc lꝫ de
filijs cogitauerit tamen q2 deſperatus credidit ſe non habiturū
filios nec hr̄e poſſe.ꝛ hoc caſu lꝫ nō inueniā expreſſe hūc caſum
a doctoribus cōſideratū puto ꝙ habeat locum diſpō.d.l.ſi vnq̄.
Qm̄ ratio in qua eſt fundata.d.l.ſi vnq̄.eſt q2 nō preſumiꝶ ꝙ do
nās filijs voluerit extraneū p̄ferre ſi de filijs cogitaſſet vt ibi dicit
gl.alle.tex.in.d.l.cū acutiſſimi ſed iſta rō ſicut militat in eo q non
cogitauit de filijs ita militat i eo q cogitabat ſed erat deſtitutus
ſpe habēdi filios.q2 ſi nō fuiſſet deſperatus hr̄e filios ꝛ nō eſt cen
ſendū ꝙ donaſſet extraneis in preiudicium filiarū per.d.l.cū acu
tiſſimi. Uñ cū pater ꝓpoſitū p mortē ſecūde vxoris mutauerit ꝛ
euenerit ꝙ tertiā accepit vxorē ꝛ habuit filios diſpō.d.l.ſi vnquā
tolli debet ꝛ hoc eſt ꝙ voluit tex.in.c.quicūq̄.xvij.q.iiij.dū dicit
nec filios habebat nec habere ſperabat.quod verbū ſperabat eſt
generale ſiue q2 nō cogitabat.ſiue ſi cogitabat nō tñ ſperabat: vt
in.c.j.ꝛ ibi p Archi.in vbo ſpē.de elec.li.vj.prout fuit in caſu no-
ſtro.q2 credebat vxorē ſterilē q2 naturaliter generare nō poterat ꝛ
nō cogitauit mortē vxoris.vt i.l.inter ſtipulātē.§.ſacrā.ff.de verb.
obli.ꝛ ſe trāſiturū ad tertiū matrimonium maxime ex quo libe-
ros habere poſſet.ꝛ ita ꝓbat text.in.l.tale pactū.in ſin.ff.de pact.
iunctis his q̄ ibi ponūt Guido de ſuza.ꝛ Albe.d̄ roſa.inducētes
illū tex.ad.q.ſi aliquis nō habēs filios deſpatos de filijs emptio-
nes faciebat nomine fratris.ꝛ tamē preter intentionē poſtea ha-
buit filios.ꝛ ꝯcludunt ꝙ filij repetere poterūt dicta bona p illū
tex.ꝛ ſic voluit ꝙ p̄ſumptio illius.l.que eſt fundata in eadem pre
ſumptione in qua fundaꝶ.d.l.ſi vnquam.per.d.l.cum acutiſſimi
locū hꝫ nō ſolū in eo qui cogitauit de liberis.ſed etiaꝫ in eo q co
gitat ſed eſt deſtitut⁹ ſpe habēdi liberos. Nā licet nō dicatur ſpe
rare ille etiā qui non cogitat tamē nō dicitur deſperans de filijs
niſi ille qui cogitat cuius eſt animi motus nō habēdi filios vt ꝓ
baꝶ.vj.ethicorum.ꝛ ſic decidunt caſum noſtrum in eo q cogitat
ſed eſt deſperat⁹ ꝛ omni ſpe deſtitutus conſiderabili ꝛ opinabili
4 ¶ † Confirmaꝶ iſta cōcluſio.nam ad probandum voluntatē in
aliquo arguim⁹ a p̄ori a poſteriori ꝛ a geſtis in ipſo actu.vt per
Bal.ꝛ Saly.in.l.multū intereſt.C.ſi quis alteri vel ſibi.ſed in ca-
ſu noſtro arguēdo a priori pꝫ ꝙ quando fecit primam donatio
nē illaꝫ fecit q2 erat deſtitutus omni ſpe habendi filios prout in
proemio donationis diciꝶ. Ex quo datur intelligi ꝙ ſi ſperaſſet
ſe filios habiturū illam non feciſſet vt probaꝶ in.l.ſi.cum ibi no.
ff.de here.inſtit.ꝛ in.d.l.cum acutiſſimi.ꝛ ſic cenſetur ꝙ ſemp fue-
rit in eadem voluntate: q2 p̄ſumitur perſeueratio ꝛ nō mutatio
voluntatis.l.fideicōmiſſa.§.ſi rem.ff.de leg.iij.ꝛ in.l.iij.ꝛ in.l.eum
qui.ff.de ꝓba. A poſteriori patet q2 immediate ſuſceptis liberis
ex tertia vxore mortua ſecūda dictā donationē reuocauit.ꝛ ſic pꝫ
qualis fuerit volūtas in ſecunda donatione: quia etiā per ſequē
tia declaraꝶ volūtas in precedentibus argu.l.ſi ſeruus plurium.
in ſi.ꝛ in.l.qui filiab⁹.i prin.ff.de leg.j.ꝛ talis preſumiꝶ fuiſſe vo-
luntas medio tēpore qualis apparet fuiſſe in extremis.arg.l.j.cū
ibi no.ff.ſi quis ius dicē.nō obtem.ꝛ eius quod habetur in.c.cuꝫ
eccleſia ſutrina.de cauſa poſ.ꝛ proprie.ꝛ p Bart.in.l.celſus.ff.de
vſuca. ¶ Ex qbus etiā ꝛ ex eo quia mulier non erat naturaliter
apta ad generandū tēpore ſecunde donationis nō eſt cenſendū
aliquo modo ꝙ ſi credidiſſet ſe filios habiturum ꝙ talē imēſam
donationē feciſſet: ſed ꝙ poti⁹ deſperatus ꝛ deſtitut⁹ ſpe habēdi
liberos crediderit ſe nūq̄ liberos habiturū.nā qñ qs credit vxo
rē ſterilē: certū eſt ꝙ nō ſentit filios naſcituros ſm Bar.in.l.ex fi-
liab⁹.in p̄n.ſed ita erat in caſu nr̄o ex quo naturalr̄ erat ſterilis:
ꝛ ſic tali deſperatiōe ꝛ errore duct⁹ fecit talē donationē q̄ p ſup-
iora ſuſceptis liberis p̄ter oēm mētē ꝛ intētionē reuocari pōt nō
obſtāte ꝙ dixerit ꝙ dicta donatio p ſupuenietiā liberoꝝ reuoca
ri nō poſſet.q2 dicta cōuētio nō cenſeꝶ adiecta ex eo ꝙ crediderit
ſe liberos hr̄e poſſe: ꝛ q2 voluerit etiam ſi liberos ſuſceperit ꝙ di
cta dōatio nō poſſet reuocari. Sꝫ poti⁹ quaſi ea deſperatiōe du-
ctus ad donādū pari deſperatiōe ꝛ credulitate ꝛ errore p̄ſumiꝶ
duct⁹ ad apponēdū talē cōuentionē ꝛ renūciandū remedio.d.l.
ſi vnquā arg.tex.in.l.doli clauſula.§.diuerſum.ff.de noua.ꝛ eius
quod no.ponūt Barto.Ange.ꝛ cōiter Moder.in.l.ſi.§.idē q̄ſiit
ff.de condi.vbi ſi ſoluens indebitum renūciauit iuri repetendi p
condictionē indebiti talis renūciatio nō obſtat q2 preſumiꝶ du-
ctus errore ad ſoluendū: q2 crediderit debitum ꝛ eodē errore ad
renūciandū.ita in caſu noſtro eadē deſperatione qua inductus
fuit ad donandū primo loco eadem ꝛ ad donādū ſecundo loco
ꝛ confirmandū primam donationem ꝛ conſequēter eadē credu-
litate ꝛ deſperatione ad ita promittendū faciunt no.in.l.ij.C.de
reſcin.vēdi.ꝛ notāter p Bart.ꝛ Ang.in.l.ſi.ff.ad velleia. Ex quo
enim cogitauit de liberis ꝛ credebat ſe liberos habere nō poſſe:
poti⁹ cenſendū eſt ꝙ talē promiſſionem fecerit exiſtimando illā
inutilē q̄ ꝙ voluerit filios propter extraneum excludere ar.l.an
inutilis.in verbo ſinge.ff.de accepti.ꝛ.d.l.cuꝫ acutiſſimi cū ſimi.
¶ Nō omitto etiā ꝙ p̄dicta multū clare ꝓbanꝶ. Nā in ꝯfirmatio
ne dicte donatiōis de nouo tpe ſcde vxoris dictus donans refert
ſe ad oia contēta in dicta prima donatione in oīb⁹ ꝛ per oīa.ꝛ ſic
ex virtute relationis oia cōtēta in dicta prima donatione cēſenꝶ

relata ⁊ trãſcripta in dicta ſcḋa cõfirmatiõe ⁊ donatione.l.ſi ita
ſcripſero.cũ ibi no.ꝑ Bar.⁊ doc.ff.de cõdi.⁊ demõ.⁊ i.l.aſſe toto.
⁊ in.l.inſtitutio talis cũ vtrobiq̃ nota.ff.de heredit.inſti.⁊ in.l.ſi
prior.⁊ ibi Bal.⁊ alij.ff.ſo.ma.Et maxĩe q: dr in oibus ⁊ ꝑ oĩa q̃
clauſula facit ꝙ oĩa ibi dicta ⁊ facta cẽſent̃ repetita in ſcḋa dona
tiõe.l.ij.§.furioſus.Et ibi Ang.ff.d iure codi.cũ alijs alleg.ꝑ do.
Alexã.in.l.j.ff.de leg.j.Sȝ ĩ pria dõatione dr cõſiderãs ſe filios nõ
habere.Jmo ab oĩ ſpe creandoꝝ filiorũ deſtitutus.Jdcirco ⁊c.
q̃ vba vt dixi poſita in ꝓemio demonſtrãt cãm finalẽ dõationis.
l.ſi.cũ ibi no.ff.de here.inſti.q̃ cõiter cenſet̃ repetita in ſcḋa dona
tione.Ex quo ſequit̃ ꝓmiſſio de nõ reuocãdo ⁊ renũciatio.d.l.ſi
vnq̃ cẽſent̃ ꝓceſſiſſe ab eadẽ cã.q: erat deſtitut⁹ oĩ ſpe ꝓcreando
rũ liberoꝝ.Et ſic ꝙ hac deſperatiõe ductus ꝓmiſit ⁊ renũciauit
Jgit̃ ꝓcreatis liberis ex tertia vxore ꝑter oẽm intentionẽ nõ ob
ſtãtib⁹ p̃dictis põt donationẽ reuocare.cui nõ obſtat iuramẽtũ
appoſitũ de obſeruãdo ⁊ nõ ↄtraueniẽdo q: intelligit̃ niſi filios
ꝑter intẽtionẽ ſuſceperit ꝓut decidũt Bar.⁊ doct.⁊ ſequunt̃ oẽs
in.l.titia.§.iperator.ff.de leg.ij.⁊ Bal.in.l.j.C.de inoffi.dõa.Pet.
de an.⁊ Joã.de imo.in.c.ſi.de dona.Ex qbus cõcludit̃ ꝙ in caſu
nr̃o locũ hȝ diſpõ.d.l.ſi vnq̃.Et lȝ ĩ ſpẽ nõ reperiã.q.poſitã arbi
tror ↄcluſionẽ veriſſimã.⁊ ita alias conſului.Quã ẽt cõcluſionẽ
cõfirmo alia ↄſideratione.Nã ꝓmiſſio de nõ reuocãdo ꝓpter li
beros ſuſcipiẽdos.⁊ renũciatio.d.l.ſi vnq̃ vident̃ intelligẽda re
ſpectu liberoꝝ ⁊ de liberis ꝓcreãdis ex illa vxore quã tunc habe
bat.nõ aũt de liberis ꝓcreãdis ex alia vxore. Et ſic ꝙ locut⁹ fue
rit de liberis vxoris q̃ tũc viuebat quos tñ nõ ſperabat habere.⁊
5 ſic nõ curabat dictas ꝓmiſſiões facere.†Nã matrimoniũ eſt con
iunctio viri ⁊ mulieris indiuiduã.d.l.j.ff.de ritu nup.Vñ cũ qui
libet p̃ſumat̃ viuere vſq̃ ad.c.annos.vt in.l.ij.§.ſi dubitet̃.ff. quẽ
admodũ teſta.ape.ſequit̃ ꝙ nõ cogitat qs niſi de liberis ex vxore
quã hȝ ſeu nõ p̃ſumit̃ cogitare ⁊ maxime q: nõ cẽſet̃ ſperare mor
tem vxoris.vt in.l.ſtipulantẽ.§.ſacrã.ff.de ver.ob.⁊ ꝙ hoc ſit verũ
probat̃ ex his que habentur in tex.⁊ glo.⁊ ibi per doc.in.l.placet.
ff.de lib.⁊ poſthu.vbi ſi in inſtitutione fit mẽtio de poſthumo cõ
prehẽdit̃ oĩs poſthumus ex quacũq̃ vxore fauore teſtamẽti cõſer
uandi.Jgit̃ alias vbi nõ viget.d.ratio in contrariũ eſt ius cõmu
ne.ꝓut in caſu noſtro.l.ius ſingulare.ff.de legi.¶Quinimo hoc
tenderet ad deſtructionẽ teſtamẽti.nã filij non habẽtes bona nõ
adirent.l.j.§.j.ff.ad.l.falci.Jgit̃ nõ dȝ includi poſthumus ex alia
vxore:⁊ ꝓ iſta opi.magis ꝓxime facit qḋ dicit Jo.de imo.in.d.l.
6 placet.†vbi vult ꝙ lȝ inſtitutio poſthumi cõprehẽdat oẽm poſt
humũ.tñ exheredatio non includit poſthumũ naſciturũ ex alia
vxore.⁊ rõ eſt quia exheredatio eſt odioſa.⁊ q: potuit moueri ꝑꝑ
vxorẽ quã tũc habebat.ar.l.ſi qs in ſuo.§.legis.C.de inoff.teſt.Jta
etiã in caſu nr̃o.Nã talis donatio eſt exheredatio.ꝑȝ q: ẽ excluſi
ua filioꝝ a bonis paternis ↄ̃ eã dat̃ querela inofficioſe dõatio
nis ad inſtar q̃rele inofficioſi teſtamẽti q̃ dat̃ exheredatis vt ha
bet̃ in.l.ſi.C.de inoffi.dona.Jgit̃ dicamus ꝙ filij ex alia ⁊ tertia
vxore nõ includant̃ in dictis ꝓmiſſiõe ⁊ renũciatiõe ⁊ ꝑ ↄñs ꝙ
propter dictos liberos dicat̃ dicta donatio reuocari ⁊ ꝓ his fa
cit ꝙ dicit Pau.de caſt.in.d.l.j.C.de inoffi.dona.in.v.col.ibi vnũ
tñ ſcias.vbi vult ꝙ lȝ pr̃ nõ poſſit reuocare donationẽ per.d.l.ſi
vnq̃.ꝓpter liberos de nouo ſuſceptos qñ tpe dõationis liberos
habebat.q: vt dicit Ja.bu.ſicut voluit fraudare iã natos.ita cen
ſendũ eſt ꝙ voluerit naſcituros fraudare.niſi exp̃ſſe dicat ſi libe
ros nõ habuero.Tñ vult ꝙ in totũ poſſit reuocare qñ donator
de liberis deſperaſſet:q: habebat vxorẽ ſterilẽ:⁊ poſtea illa mor
tua aliã accepit ⁊ filios habuit ⁊ ſic vult Pau.de ca.ꝙ qñ dona
tor cogitat de liberis.Jta demũ nõ põt reuocare qñ nõ deſpera
uerat de liberis:ſec⁹ qñ deſꝑauerat:q: vxor erat ſterilis ꝓut ẽt di
cit Bar.ĩ.d.l.q filiab⁹ q: tũc lȝ d liberis cogitet:tñ ſi mortua vxo
re ex alia ſuſcepit liberos donatio reuocat̃.⁊ ſic Pau.de ca.deci
dit caſum nr̃m.Poſtremo ẽt cõprobat̃ dicta opi.Nã voluit illu
ſtris doc.Old.ĩ ſuis ↄſilijs.cõſi.clxxiij.incipit.Quidã habẽs filiũ.
dicit ꝙ dõator nõ põt renũciare bñficio.d.l.ſi vnq̃.C.de reuo.do.
q: nõ fuit inducta ĩ fauorẽ donãtis ſȝ filioꝝ arg.l.ꝙ de bonis.§.
ſi.ff.ad.l.fal.Jdẽ voluit Joã.an.in addi.ſpe.in.ti.de inſtru.edit.§.
porro.ver.põt dici ẽt:q: illa nõ fuit inducta in fauorẽ donãtis ſȝ
filioꝝ:ideo illi legi pater renũciare nõ põt.l.ſcire debetis.C.vt in
poſſeſ.legato.Et hãc partẽ tȝ Albe.de roſa.in.d.l.ſi vnq̃.⁊ ita di
cit obtentũ ĩ.q.de facto.Jdẽ tȝ ibi Bartho.de ſaly.in.l.j.C.de re
uo.dona.Jdem tȝ ſolẽnis doctor do.Pe.de ferra.in ſua practica
Papiẽſi in libello quo agit̃ ꝓ dõatione.Jdẽ tȝ Lud.ro.ↄſi.cclx
viij.incipit.Nõ eſt dubiũ ꝙ donatio ⁊.d.Nico.miles ĩ ſuo reꝑto
rio in verbo dõatio in penul.no.Jdẽ dñs Uitalis in ſuo tracta
tu clauſularũ qñ tractat an.d.l.ſi vnq̃ renũciari poſſit vbi refert
Old.ſimpliciter ⁊ ſequit̃.⁊ lȝ Bar.in.d.l.titia.§.iperator ſit in cõ
traria opiniõe ꝙ donãs renũciare poſſit q: dõatio reuocatur ex
p̃ſumpta mente donãtis nõ fauore filioꝝ: vt in.d.l.ſi vnq̃ cũ gl.
⁊ in.d.c.qcũq̃.xiij.q.iiij.q: nõ eſt veriſimile ꝙ ſi d filijs cogitaſſet

talẽ immẽſam donationẽ feciſſet.d.l.cũ acutiſſimi.⁊ cũ Bar.trãſ
eũt ibi Jo.de imo.⁊ Raph.cu.⁊ Bald.in.l.j.C.de reuo.dona. tñ
opinio eſt multũ ꝓbabilis.nã difficultas cõſiſtit in hoc an dicta
diſpoſitio.d.l.ſi vnq̃ ſit inducta ſimpliciter in fauorẽ donãtis q:
nõ eſt p̃ſumptio ꝙ ſi de filijs cogitaſſet dõaſſet:an ẽt in fauorẽ fi
lioꝝ certe renũciatio nõ tȝ ſicut videm⁹ qñ ſit reuocatio ex titulo
de inofficioſis donationib⁹ ꝙ huic iuri inducto in fauorẽ filioꝝ
pater renũciare nõ põt:vt declarat Bar.in.§.imperator.⁊ Bal.
in.d.l.j.C.de inoffi.dona.⁊ qḋ not.Bar.in.d.l.hac edictali.in fin.
principij.C.de ſecũ.nup.cũ ſimilibus.Vñ probabiliter ẽt dici pȝ
ꝙ lȝ ſubſit ratio p̃ſumpte voluntatis de qua ſupra rõ ẽt fauoris
filioꝝ cõſiderari põt.Unde vna ratione ceſſante nõ ceſſat diſpoſi
tio.l.liberoꝝ.§.notãter.ff.de his q no.infa.Quod autẽ etiam fa
uor filiorũ ſit in cõſideratione:ꝑȝ q: lȝ natis liberis pater nõ re
uocauerit:ſȝ tacuerit vſq̃ ad mortẽ tñ liberi nõ pñt reuocare ſe
cũdũ Albe.de roſa.in.d.l.ſi vnq̃.⁊ fuit de mente Bald.in.d.l.j.C.
7 de inoff.dona.Et tñ Bal.ibi†vult ꝙ ſi filij nati p̃moriant̃ patrĩ
ꝙ donatio nõ reuocatur ſi pater nõ reuocauit:igitur conſiderat̃
etiã fauor filioꝝ.⁊ ꝓ his alias inducebam ſubtiliter tex.in.l.tale
pactũ in ſi.ff.de pac.vbi pr̃ cogitauit de liberis.⁊ tamen paterna
ſtipulatio reuocat̃ eorũ fauore ſeu ſtipulatio deficit extẽditur ad
liberos poſtea natos:ꝙ aũt cogitauerit oſtẽdo q: ibi ĩ ſtipulatio
ne adiecta fuit cõditio ſi filia ſua decederet ſine filijs.ex qua dat̃
intelligi ꝙ ẽt de ſuis cogitauerit ar.l.q filiabus in princ.ff.de leg.
j.⁊ eius qḋ cõſuluit Rapha.vt refert Barba.in.d.l.cum acutiſſi
mi.Uoluit enim ꝙ ſi pater filios duos inſtituit ⁊ eis aliũ ſubſti
tuit in perſona vnius appoſuit cõditionẽ ſi ſine filijs.q: cenſetur
cogitaſſe de liberis alterius non hȝ locũ.d.l.cũ acutiſſimi.ſi ergo
ibi cogitauit.⁊ tamen reuocat̃ ſtipulatio paterna dicendũ eſt al
terũ de duob⁹.vel ꝙ cogitatio patris poſſit tollere diſpoſitionẽ
d.l.ſi vnq̃.vel ꝙ dictus.§.ꝓcedat ꝙ licet cogitauerit tñ ſperabat
veriſimiliter ſe poſſe filios habere ꝓut in caſu nr̃o.vt ſupra oſten
ſum eſt.Vñ licet iſta opinio ſit dubia ⁊ periculoſa regulariter tñ
in caſu nr̃o propter ea q̃ ſupra dicta ſunt ⁊ infra dicẽtur ſequẽda
8 eſt.¶†Ultimo loco dico ꝙ dicta donatio eſt nulla.q: donãs do
nauit omnia bona ⁊ iura ſibi cõpetentia ⁊ cõpetitura.⁊ ſi bona
preſentia ⁊ futura quo caſu donatio nõ valet nec iuramento fir
matur ꝓut cõcludũt Barto.⁊ cõmuniter doc.in.l.fin.C.de pact.
⁊ in.l.ſtipulatio hoc modo ↄcepta.ff.de verboꝝ obligatio.⁊ que
materia eſt trita:⁊ multũ ſcartafazata: remitto me ad pleniſſi
me dicta per domi.Alexã.in.d.l.ſtipulatio hoc modo cõcepta ſe
quendo cõmunes cõcluſiones ibi relatas:nec obſtat ꝙ reſeruaue
rit donator ſibi fructus in vita quoniã nõ ſimpliciter reſeruauit
quo caſu potuiſſet de illis teſtari:⁊ donatio nõ eſt nulla ſȝ reſer
uauit cũ hoc qḋ in vita poſſet de illis diſponere:quo caſu nõ po
terat de his teſtari.⁊ ſic non operat̃ validitatẽ donatiõis que eſt
nulla q: ĩpedit teſtamẽti factionẽ.Jta ĩ terminis ↄſuluit Bart.ĩ
cõſi.qḋ ĩcipit.Punctus talis eſt pr̃ filio ſuo emãcipato.⁊ ꝓbat̃ q:
ꝓmiſſio qḋ poſſit in vita diſponere operat̃ ꝓhibitionẽ poſt mor
tẽ.ar.l.ſtatuliberũ.§.ſtichũ.ff.de ſtatulib.ſicut econtra prohibitio
alienatiõis in vita nõ tollit quomin⁹ ĩ morte nõ poſſit fieri alie
natio.l.pr̃ in.§.fundũ.⁊ ibi Bar.ff.de leg.iij.q: ↄ̃riorũ eadẽ eſt re
gula.l.⁊ ſi cõtra.ff.de vul.⁊ pu.cũ vulga.¶Nec obſtat qḋ pr̃ dixe
rit qḋ tot bona reſtabãt ꝙ poterat filijs de legitima ſatiſfieri: q:
hoc erat falſiſſimũ cũ oĩa bona p̃ſentia ⁊ futura donaſſet:⁊ lȝ in
oĩb⁹ donatis legitimã aſſignauerit in dicta donatiõe filijs ſi na
ſcerent̃ natis eis fuit ius q̃ſitũ iuxta.l.quoties.C. de dona.q̃ ſub
modo:⁊ ſic cũ aſſignatio fuerit iurata ⁊ irreuocabilis iuxta no.
ꝑ Bal.in.l.iij.C.ꝓ dõato.⁊ ꝑ Mod.in.l.frater a fr̃e.ff.de cõdi.in
debi.ad hoc tex.cũ ibi no.in.l.eũ q.§.ſi.ff.ad.l.fal.nihil donãti re
mãſit ex quo poſſet teſtari.⁊ ſic donatio fuit nulla maxime cũ in
inſtr̃o ſit clauſula cõſtituti iuxta plene no.ꝑ.d.Alex.ĩ.l.ſtipulatio
hoc mõ cõcepta.Nõ omitto ꝙ ꝑ teſtes ꝓbabit̃ vt dicit̃ ꝙ donãs
erat homo nõ multũ ſtabilis ⁊ nõ multũ ſane mẽtis ꝓ certo dñs
iudicãs dijudicare deberet eũ nõ fuiſſe ſane mẽtis:q: vltra teſtes
hoc ꝓbãtes ⁊ hoc ꝓbaret̃ ex qualitate diſpoſitoꝝ:q ẽt quoſcũq̃
filios vltra legitimã ꝓpter extraneũ voluit p̃uare ↄ̃ cõe votũ pa
rentũ iuxta.l.ſcripto.ff.vñ liberi facit text.in ſimili in.l.quidã in
ſuo cũ ibi no.ff.de cõdi.inſti.Quod ẽt oſtẽdit̃.Nã donauerat oĩa
bona p̃ñtia.Ex qb⁹ clare colligit̃ quãte ſagacitatis fuit donãs.
Sed bñ oſtendit̃ fraus ⁊ ſagacitas donatarij:q prio duplici do
natiõe eũ decepit:⁊ voluit rẽ in clericũ trãſferre ꝑ donationẽ fa
ctã ꝑ primũ donãtẽ ⁊ donatariũ quã nõ ſine cã clericus ↄſciẽtia
ductus renũciauit.q: noluit ꝙ donatarius ad obtinẽdã dõatio
nẽ vteret̃ clypeo ſuo.Jſte eñ cautele arguunt fraudẽ iuxta no.ꝑ
gl.in.l.v.ff.de cõdi.inſtit.⁊ oſtendit̃ ex alienatione in clericũ facta
iuxta no.in.c.j.de alienatione iudi.mu.cã fac.Demũ q: prima do
natio poterat reuocari ꝑ.d.l.ſi vnq̃ id in ſecũda apponi fecit re
nũciationẽ reuocatiõis ꝑꝑ liberos ſuſcipiendos.Sed ẽt tanquã
inoffi.reuoca.vel pro ꝑte:vel in totũ inofficioſa re ⁊ cõſilio iuxta
not.in.l.

no.in.l.j.C.de inoffi.dona.Ideo fecit ꝙ legitimā haberēt in bōis donatis.Vñ attēta aſtutia ⁊ fraude donatarij ⁊ donātis ſimplicitate ꝑuātis q̄ſcūq; filios naſcituros ſine aliqua cā ꝓ certo nullus iudex timorate cōſcientie hāc donationē ſeq3 dʒ:ſʒ eā penitꝰ nullā declarare.⁊ hāc partē tanq̄ equā iuſtā ⁊ humaniorē ī caſu noſtro intrepide amplector. Laus Deo. Bartho.ſoci.

Summarium.

An manifeſtus vſurarius q vſuras non exercet tpe cōditi teſtamenti nec poſt validū cenſeatur. Vide inſuper pleraſq; alias.q.

1 Vſurarius manifeſtus dicitur ille qui coram teſtibus ⁊ ſacerdote publice fateatur ſe vſurarium ⁊ vſuras mandat reſtitui.

2 Res dicitur prius manifeſta in vno loco q̄ in alio.

3 Preſtatio cautionis eſt nulla quando preſtita fuit ſine fideiuſſore ⁊ ſine pignoribus.

4 Appellatione idonee cautionis venit cautio cum fideiuſſore vel pignoribus.

5 Recipiēs qcūq; ſit ille nō pōt trāſigere niſi eēt ꝓuilegiatꝰ a papa.

6 Epiſcopus poteſt tranſigere quando quantitas eſt incerta.

7 Donationes dicuntur ſimulate ⁊ apparentes qñ partes agunt quod nihil in veritate actum ſit.

8 Mulier ſi diuertit ⁊ incontinenti reuerſa eſt non videtur diuertiſſe ⁊ cenſetur idem matrimonium.

9 Epiſcopus quando eſt pauperū adminiſtrator non poteſt que deberenter in pauperes erogari gratis remittere.

10 Pater ſi ſtipulatur emphyteoſim pro ſe ⁊ filijs videtur filijs donaſſe:⁊ poteſt reuocare illam ⁊ vni ex filijs concedere.

11 Pactum pōt apponi in dōatione vt certo caſu reuocari poſſit.

12 Reſtitutio vſurarum ⁊ incertorum eſt de iure diuino.

13 Donatio facta filio in premium emācipationis dicitur ſimplex donatio inter viuos.

14 Illud quod ex mente colligitur dicitur expreſſum.

15 Teſtm̄ qđ nō vʒ nec codicilli nec donatio cā mortis ī teſtō facta.

Conſilium.cxxvij.

Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpūs ſanc.. ꝯ illuminet intellectū.

Quoniā in preſenti cōſultatione multe veniūt diſcutiēde difficultates:ſi vellem oēs per rationes vtrinq; diſcutere: longus eſſet earū proceſſus ⁊ tractatus.⁊ q2 tm̄ per veritatē quid ſentiam a me cōſiliū querit.Idcirco omnis multis q̄ a pōpā dici poſſent ſubſtātialiter dubitatiōes ꝓpoſitas examinabo.Capio igit primū cōſultationis articulū ꝑ cuius deciſiōe venit prīo declarāda vna difficultas An manifeſtꝰ vſurariꝰ q certo tpe manifeſte vſuras publice exercuit ⁊ demū ꝑ aliqđ tp̄s non exercuit teſtm̄ fecit dicatur potuiſſe teſtari poſtq̄ vſuras amplius nō exercebat nec poſt teſtm̄ exercuit.in qua difficultate reperio Bal.cōſuluiſſe ꝙ tale teſtm̄ valet.q2 vt teſtm̄ manifeſti vſurarij ſit nullū oportet ꝓbare eū fuiſſe manifeſtū vſurariū tpe teſti.dicit eñ decretalis q̄q̄ de vſuris in.vj.teſtamēta manifeſtoꝝ vſurarioꝝ ſunt irrita.q̄litas aūt adiuncta v̄bo determinat̄ ſm tp̄s verbi.l.ī delictis.§.ſi detracta.ff.de noxa.l.in ſeruoꝝ.ff.de ſta.ho.igit ⁊c.ita conſuluit in ſuo cōſi.ccccl ix.in quarta parte incipit.Viſa dicta petitione atq; articulis.Itē dicta rōne cōſuluit Ang.in ſuo ꝯſilio mihi.x.incipit In cā ꝑdicta eſt hoc ordine ꝓcedēdū in q̄bus latiꝰ ꝑ eos Quibꝰ tm̄ nō obſtātibꝰ ꝯtrariū cōcludēdū eſt ꝙ imo manifeſtus vſurariꝰ ſi deſierit vſuras exercere ante reſtitutionē vſurarū non pōt teſtari nō ſeruata forma.d.c.q̄q̄.de vſuris in.vj.Ita al's repio ꝯſuluiſſe Bal.ī ſuo ꝯſi.clxij.icip.Caſus ſup q̄ ꝯſiliū petit̄ in ſcđa pte.vbi voluit ꝙ q̄ſcūq; qs ante mortē detegat̄ manifeſtꝰ vſurariꝰ teſtm̄ nō valeat ad fraudes euitādas.⁊ hāc opi.tʒ ēt Ang.in ſua diſputatiōe q̄ incipit Aſtēſis miles.vbi voluit ꝙ effectꝰ ſemel manifeſtꝰ vſurariꝰ nō pōt teſtari niſi ſm formā.d.c.q̄q̄.de vſur.in.vj.añ reſtitutionē vſurarū.lʒ tpe teſti vſuras nō exerceat ar.l.palā.§.q̄ in adulterio.ff.de ri.nu.⁊ ꝑ alia de q̄bus ibi ꝑ eū.⁊ ſic in hoc Bal.⁊ Ang.in hoc fuerūt ſibijpſis ꝯtrij.⁊ iſtā ſcđam opi.ſenſit Paul.de eleaza.ī.cle.j.de vſur.vbi hāc opi.clare tʒ.d.Car.florē.ī cle.j.de vſu.in.xix.q.ad fi.Ita ēt tenēt Capꝰ ⁊ do.ī.d.c.q̄q̄.ad fi.q volūt ꝙ ſiue qs efficiat̄ manifeſtꝰ vſurariꝰ añ ſiue poſt teſtm̄ nō pōt teſtari.⁊ ꝓbat̄ dicta opi.ex his q̄ ponit Bar.ī.d.l.palā.§.nō ſolū ꝑ queʒ ptʒ ꝙ lʒ deſerit eē vſurariꝰ non abolet̄ turpitudo.facit ad hoc ꝙ no.Bar.ī.l.qđ ſit fugitiuꝰ.§.caſſiꝰ.ff.de edi.edi.vbi dicit ꝙ lʒ vſurariꝰ deſinat fenerari adhuc dr̄ vſurariꝰ nec ꝯdicit Bal.ī rub.C.de vſur.q2 loq̄t̄ de eo q reſtituit vſuras.ar.eiꝰ ꝙ hētur ī tex.⁊ gl.ī.c.cū tu.ex̄ de vſuris.⁊ in.d.c.q̄q̄.ī ꝑnci.nos v̄o loq̄mur ī eo q nō reſtituit.q̄ caſu Bal.idē ſentit ⁊ iura allegata ꝑ eū ⁊ ita ꝯcordat inſignis doc.arc.Bonoñ.d.Io.de ana.in.c.q2 ī oībꝰ.extra de vſur.col.xxiiij.vbi hāc opi.ſeq̄t.quā ēt tʒ.d.Lādinꝰ de rodulphis ī ſuo tractatu vſurarū.q.lxxviij.⁊.q.c.rōnes omitto:q2 pñt ī dictis locis videri ⁊ ab iſta opi.nō eſt recedēdū.Tū q2 eſt cōis vt ꝑ Bart.ī.l.fi.C.de pena iudi.q male iudic.Tū q2 eſt tutior anime vt ī.c.iuuenis.de ſpōſa.Hoc ꝓſuppoſito vidēdū eſt.Nūqd Melchion q in ciuitate ſue originis.ſ.Aſtēſi corā tribꝰ teſtibus fidedignis ⁊ epo ordinario loci ꝯfeſſus ē in cautiōe ꝑ eū ꝓſtitis manifeſte ⁊ publice ſe vſuras exercuiſſe in partibꝰ Alemanie ⁊ ſe fuiſſe vſurarium manifeſtū ꝓbat̄ eū fuiſſe vſurariū manifeſtū:⁊ breuiter ꝯcluden

1 dū ē ꝙ ſic triplici fundamēto.†Prīo ꝑ ea q̄ in terminis no.gl.in c.q̄q̄.de vſuris in.vj.q̄ vult ꝙ ſi aliqs corā ſacerdote ⁊ teſtibꝰ publice fatea̅t ſe vſurariū ⁊ vſuras mandat reſtitui.Forte libros rōnū tradēs dr̄ manifeſtꝰ vſurariꝰ allegat Gulielmū de cuneo ideʒ tenuiſſe.Sʒ iſte corā tribꝰ teſtibꝰ nō modice autoritatis ⁊ epo ordinario loci ita ꝯfeſſus eſt ⁊ remiſit bōa ſua ī manibꝰ epi.⁊ ſic nō occulte ſʒ publice ⁊ ꝑ publicū notarium in domo epi:⁊ lʒ libros tradiderit dicit ſe nō hr̄e ſed ſine libris mutuaſſe:⁊ cū.d.glo.trāſeūt cōiter do.⁊ Matthēꝰ Ioā.de ligna.⁊ do.Car.ī cle.j.de ſepul.⁊ Ang.in ſua diſputa.q̄ icipit Aſtēſis miles.⁊ Bal.ſcđm vltimā ſtāpā ī cōſi.clxij.⁊ in ꝯſi.ccccix.in quarta pte.⁊ ī ꝯſi.ccccl ix.ī q̄rta parte.⁊ vr̄ eſſe magis cōis opi.Scđo q2 ſi qua eſt difficultas in tali cōfeſſiōe eſt qñ qs cōfiteret̄ ſe vſurariū ⁊ vſuras exercuiſſe.et ita loquunt̄ gl.⁊ autoritates ſupra allegate.Sʒ ī caſu nr̄o coraʒ epo ordinario:⁊ tribꝰ teſtibꝰ cōfeſſus eſt nō ſimpl̄r vſurariū ſed vſurariū manifeſtū.Quo caſu vr̄ ceſſare oīs difficultas:⁊ ita conſultus a vicario epi Florētini reſpōdit ex romana curia famoſiſſimus doc.⁊ aduocatꝰ cōſiſtorialis do.Barth.de nouara prout refert inſignis doc.d.Laurē.de rodulphis in dicto trac.vſurarū.q.lxxviij.⁊ ſequit̄ iſtā opi.qñ cōfeſſus eſt ſe manifeſtū vſurariuʒ.Iſtā etiā queſtionē ſequit̄ inſignis doc.Arch.bonoñ.do.Ioan.de ana.in.d.c.q2 in oībꝰ.de vſuris.⁊ eſt clarū fundamētū.Tertio ⁊ vltimo q2 iſte primo ꝯfeſſus fuit corā epo ⁊ ordinario ⁊ tribus teſtibus fidedignis in domo dñi epi ſe vſurariū manifeſtū.Deinde poſt plures mēſes iterū corā alio epo ſucceſſore ⁊ ordinario in eiꝰ domo:⁊ tribꝰ teſtibꝰ dignis idē cōfeſſus fuit.⁊ ſic non pōt negari eū nō fuiſſe publice ꝯfeſſum ſe manifeſtū vſurariū ⁊ trāſiuiſſe in notitiā multoꝝ.iuxta no.ꝑ domi.in.d.c.q̄q̄.⁊ ꝑ do.Lau.in.d.q.lxxviij.Preterea geminata ꝯfeſſio: lʒ extra iudiciū haberet eādē virtutē quā hʒ iudicialis:⁊ facta in iudicio ſm Bar.in.l.cū ſcimus.C.de agri.⁊ cēſi.li.xi.Lud.rom̄.in.l.ſi v̄o.§.de viro.ff.ſo.ma.in fallētia.xxxj.vbi multa in ſiti alleg.Sed ſi ꝯfeſſus fuiſſet ī iudicio nulla eēt dubitatio ꝑut ē gl.cōiter approbata in

2 c.j.de vſur.ī.vj.⁊ ꝑ Fed.de ſenis ī ꝯſi.viij.Igit ⁊c.†Ex q̄bꝰ īfert̄ ꝙ cū ex dictis ꝯfeſſiōibꝰ dicat̄ detectꝰ manifeſtꝰ vſurariꝰ: in ciuitate originis Aſtēſis ibidē dicebat̄ manifeſtꝰ vſurariꝰ:q2 res ī vno loco manifeſta priꝰ dr̄ eſſe manifeſta in illo loco quā in alio.vt ī c.j.de poſtula.ꝑlato.⁊ ī.c.ꝓpoſuiſti.lxxxj.di.⁊ ꝑ do.Ant.in.c.nr̄a.de cohabi.cleri.⁊ mulie.facit ad hoc qđ habent̄ ꝑ gl.in.l.ſi tutor.C.de picu.tuto.⁊ ꝑ Bar.ī.l.is pōt.ff.de acq.here.⁊ ꝑ gl.⁊ Bart.ī.l.j.ī.fi.ff.de recepta.Preterea cū ꝯfeſſio ⁊ ꝓbatio tēdāt ad litis ꝯte.effectꝰ ꝓbatiōis forte ꝑmo ꝯſiderat̄ ī loco ī q̄ fit ar.l.ſi fundꝰ.ff.de euictio.ꝑ quē tex.ita tēnit Io.cal.⁊ refert ⁊ ſeq̄t bal.ī.l.cūctos populos ī pe.char.C.de ſum.tri.⁊ fide cath.Vñ ex tali ꝯfeſſiōe fcā ꝑ quā defectꝰ ē māifeſtꝰ vſurariꝰ ꝯuicit̄ idubitāter ī loco fctē cōfeſſiōis.Et ꝓbat̄ ex hieq̄ hñtur in.l.ij.C.quēad.teſtamēta aperiant̄.Preterea de tali cōfeſſiōe appet publicū iſtr̄ʒ ꝙ ē vſurariꝰ manifeſtꝰ:cuiꝰ ꝓbatio cū ſit ſolēnis ꝓbat ī q̄cūq; loco.l.cū precibꝰ.C.de ꝓbatio.⁊ dr̄ ꝓbatio ꝑ iſtr̄ʒ ꝓbatio māifeſta vt ī.c.accedēs.el prīo vt lite nō ꝯteſt.⁊ in.c.cū ꝯtingat.de reſcrip.Itē dr̄ euidēs.vt ī.c.cū inter.de re iudi.⁊ ī.c.cū acceſſiſſent.de ꝯſti.Euidēs aūt ⁊ māifeſtū eq̄parant̄ vt not.gl.ī.c.ſi forte.de electio.ī.vj.Preterea in duobus publicis iſtr̄is ꝯſtat de publica ꝯfeſſiōe q̄ hʒ iſtar ꝯfeſſiōis iudicialis.l.cū ſcimꝰ.C.de agri.⁊ cē.li.ix.ꝑ bar.vt ſupra dixi.Ex q̄ inferuntur duo.Prīo ꝙ tales ꝯfeſſiōes faciūt rē notoriā vt ꝑ bal.ī l.ꝓperādū ī fi.ꝑncipij.C.de iudi.ꝑ canoniſtas ī.c.vr̄a.de cohabi.cleri.⁊ mulie.Scđm ꝙ talis ꝯfeſſio ꝓbat ī q̄cūq; loco: ſm Bal.ī.l.ij.C.de edē.cū alijs ibi alle.ꝑ.d.Alex.Itē videmꝰ ꝙ lʒ qs aliq̄ tpe eēt vſurariꝰ ⁊ nō manifeſtꝰ vſurariꝰ ꝑ ꝯfeſſionē efficit̄ manifeſtꝰ poſt cōfeſſionē:vt no.gl.⁊ doc.ī.c.j.⁊.ij.de vſuris ī.vj.Igit lʒ qs ī aliq̄ loco nō eēt māifeſtꝰ ⁊ ī alio ꝯfitea̅t h̄ efficit̄ manifeſtꝰ ī illo loco arguēdo de tpe ad locū iuxta tex.cū ibi no.ī.l.vinū.ff.ſi cer.pe.⁊ hec q̄ ad primū dubiū. Circa ſcđm ī q̄ ēt plura veniūt declarāda.Primū an ꝓſtatio dicte cautiōis ſine fideiuſſore vel pignoribꝰ valuerit:⁊

3 q2 de h̄ q̄rit̄ ad effectū teſti poſtea facti ꝑ.d.melchionē.†ꝯcludo ꝙ ꝓſtatio dctē cautiōis fuit nulla q2 ꝓſtita fuit ſine fideiuſ.⁊ ſine pignoribꝰ tex.aūt ī.d.c.q̄q̄.de vſu.ī.vj.cū gl.fi.req̄rit ꝙ vſurariꝰ manifeſtꝰ ad h̄ vt poſſit diſponere de rebꝰ ſuis teſtādo codicillādo vl̄

4 donādo cā mortꝭ ꝓſtet idoneā cautionē.†Appellatiōe āt idonee cautiōis venit cautio cū fideiuſſore vl̄ pignoribꝰ ſm gl.cōiter approbatā ibi ī.l.ſi mādato titij.ff.mā.§.fi.nec ſufficit hypotheca bonoꝝ ſm do.ibi ⁊ Io.an.ī addi.ſpe.in rub.de pigno.⁊ Cald.ī ꝯſil.xvij.ī tit.de vſuris.⁊ lʒ tex.tm̄ loquat̄ in teſtō gl.⁊ doct.cōiter extēdunt ēt ad donationē cā mortis.Idē in q̄ pr̄ diuidit bōa inter filios.Cal.ī.d.cōſi.xvij.⁊ q2 iſta ſunt clara nō inſiſto.Scđo vidēdū eſt de virtute ⁊ effectu prīe donationis ⁊ remiſſionis oīm bo

noꝝ ĩ manib⁹ reuerẽdi dñi epi. In qua ↄcludo ꝙ iſta fuit q̄dã cõ
poſitio. Nã dñs Melchion dr̃ remiſiſſe ⁊ donaſſe dño epo hac le
ge ⁊ pacto ꝙ ipſe eps retẽtis .ccc. ducatis reſiduũ remitteret ⁊ do-
naret dño Melchioni ⁊ eius filijs ⁊ heredib⁹ ꝓut fecit. Nã ex q̄
donatio facta ab epo fuit facta incõtinẽti anteq̃ ↄct⁹. ſ. prima re
miſſio ⁊ donatio haberet̃ ꝓ abſoluto: talis remiſſio ⁊ dõatio cẽ-
ſet̃ facta ex tacita partiũ ↄuẽtiõe: ⁊ ineſſe cẽſet̃ p̄me remiſſioni et
donatiõi: q: q̄ incõtinẽti fiũt cenſent̃ ineſſe. l. lecta. ver. dicebã. ff. ſi
cer. pe. ⁊ in. l. iuriſgẽ. §. qnimo. ff. de pac. ⁊ vtrobiq; no. faciũt not.
p Bar. in. l. cũ qui ita. §. qui ita. ff. de v̄b. ob. ⁊ ſic eſt ac ſi ab initio
dictũ fuiſſet ꝙ Melchiõi dõabat hac lege vt eps retẽtis .ccc. duca
tis retro donaret ꝓut fecit. Preterea anteq̃ ↄctus haberet̃ ꝓ ab
ſoluto fuit facta retro dõatio ab epo cẽſet̃ facta p̄ia dõatio epo
hac de cã ⁊ hoc pacto vt retro fieret dõatio: ⁊ ſic reſultat cõpoſi-
tio habita ⁊ relatio vnius contractus ad aliũ. vt voluit Cy. poſt
vltramõtanos. C. de pac. ⁊ lʒ Bal. ſubtiliter arguat ↄ̄ vltramon-
tanos in repetitione. l. petens. Ubi conat̃ oſtẽdere ꝙ ex duob⁹ cõ
tractibus nominatis habita correlatione nõ põt reſultare cõtra
ctus innominat⁹. Cũ Saly. ⁊ alij ibi defendunt vltramõtanos.
¶ Preterea Bal. dicit ꝙ reſultat cã: q: cẽſet̃ factus vnus ↄctus
cã alteri⁹ ↄctus: ⁊ ſic in caſu nr̃o fuit facta prima dõatio hac de
cã vt fieret ſcda cũ retẽtiõe trecẽtoꝝ ducatoꝝ. ¶ Quibus p̄miſſis
⁊ tertio dubitat̃ an dicta cõpoſitio ſuper inuẽtis ⁊ male ablatis
facta cũ dicto epo ordinario originis valuerit ⁊ in primis reſpe
ctu perſone epi cõcludit̃ ꝙ eſt iudex cõpetens: lʒ vſure fuerint ex
torte in partibus Alemanie. Ita cõſuluit Federi. de ſenis conſil.
xxxij. qd̃ refert ⁊ ſequitur Angel. in ſua diſputatione q̄ incipit.
Aſtenſis miles. ⁊ dñs Laurẽ. de rodulphis in tractatu vſurarũ
q. xxiij. ⁊ dñs Jo. de ana. in. c. cũ tu. de vſuris. Sed dubitatur nun
quid talis trãſactio ⁊ cõpoſitio valeat: ſuper quo reperio quod
Pau. de eleaza. in clemẽ. ij. de penitẽ. ⁊ remiſ. tenet ꝙ non: q: talis
receptio fieri debet nomine pauperum: ⁊ in eoꝝ vtilitatẽ conuer
5 ti: ⁊ ideo recipiens quicũq; ſit ille nõ põt trãſigere niſi foret pri-
uilegiatus a papa per illum tex. ⁊ per tex. in. c. fin. de offi. vica. lib.
vj. Et hanc opinionẽ approbant ibi Lap. poſt Hoſtiẽ. ⁊ refert ⁊
ſequitur Jo. de imo. dicẽs. nota bene hoc dictũ Pau. ⁊ Lap. con
tra ipſos cõponentes cũ heredibus vſurarioꝝ ſuper vſuris ⁊ ma
le ablatis: q: non videtur valere talis cõpoſitio: nec patrocinari
quãtũ ad deũ eis qbus ſit remiſſio vt in regula peccatũ de regu.
iur. in. vj. ꝙ dicit bñ notandũ: q: quotidie ſit ↄ̄riũ. Et hãc opi. ſe
quitur Bal. in. l. poſt deciſionẽ. C. de fur. quẽ ſequit̃ Jo. de ana. in
c. cũ ſit. de iude. Sed ↄtrariũ in terminis nr̃is qñ quãtitas eſt in-
certa tenet. d. Card. in cle. ij. de peni. ⁊ remiſ. in. v. notabili. vbi di-
6 cit ꝙ † eps põt trãſigere qñ q̃titas eſt incerta. ſecus ſi certa ar. d. c.
q̃q̃ in v̄. ceterũ. ⁊ iſtã opi. late diſputãdo tʒ Ang. ĩ foro ↄtẽtioſo
in dicta diſputatiõe q̄ incipit. Aſtẽſis miles. vbi punctaliter loq-
tur qñ vſure fuerũt extorte nõ ↄfectis libris: ⁊ ignorat̃ a qb⁹. Re
perio ẽt ꝙ ſolẽnis doctor dñs Laurẽ. de rodulphis in dicto tra-
ctatu vſurarũ. q. xxv. vbi rñdet ad iura allegata p Lappũ: ał̃s ẽm
eũ illaqueant̃: q: eſt cõis practica: nã taxant̃ hmõi ĩcerta ⁊ papa
diu tolerauit: dñs Car. ĩ. c. cũ tu. p̄ſupponit hãc practicã validã ⁊
q: practica eſt ↄſuetudine approbata forte dicta opinio ĩ practi-
ca eẽt ſeruãda ĩ termis p̄fatoꝝ doct. Sʒ ĩ caſu nr̃o putarẽ oppoſi
tũ: qm̃ dict⁹ Melchion ↄ̄fitet̃ in inſtr̃o trãſactionis ſe in ptibus
Alemanie extorſiſſe vſuras nõ ↄfectis libris: ⁊ ꝙ oĩa bõa q̄ hʒ tã
mobilia q̃ ĩmobilia hʒ ex vſuris: vñ lʒ reſpectu pſonarũ bona eſ-
ſent ĩcerta: tñ ex ↄfeſſiõe ſua erat certũ ꝙ erãt q̄ſita ex vſuris. l. pu
blia in fi. ff. depoſiti. Ex q̄ inferunt̃ duo. Primũ ꝙ imo eps trãſe
git ſup re liqda ſeu bonis q̄ liqdo appebãt q̄ſita eẽ ex vſuris: quo
caſu nõ potuit: vt in. d. c. fi. de offõ vicarij. ⁊ ĩ h̃ oẽs ↄcordãt. Scdʒ
ꝙ nõ dr̃ feciſſe bõa fide ſʒ fraudulẽter: cũ ꝓ tot bonis paruã quã
titatẽ recepit q̄ caſu nõ ſtat̃ trãſactiõi vt radit̃ ĩ. l. ↄ̄ iuris. §. fi. ff. d̃
pac. Et in terminis hoc dicit Ange. in. d. diſputatione Aſtenſis
miles: dũ rñdet ad tertiũ argumẽtũ factũ ꝓ illa pte ꝙ trãſactio
nõ valeat. ¶ Nec obſtat ꝙ eps ꝓ alijs recepit cautionẽ ⁊c. q: vtiq;
melchion erat obligat⁹. Uñ parũ releuauit cũ nõ idoneã recepit
prout dr̃ in. d. c. q̃q̃. Itẽ veriſimile erat ꝙ nullus eſſet vẽturus ad
petendũ. vñ dr̃ remiſiſſe poti⁹ debitũ liquidũ: vel ad minus nõ fe
ciſſe bona fide facta pauperũ: ⁊ ſic illi trãſactioni ſtãdũ nõ eſſe.
Cuius aũt effectus fuerit donatio facta in dicta prima cautiõe a
dño epo dicto Melchiõi ⁊ filijs ſtatim apparebit ex his q̄ dicẽt̃
in ſequẽti difficultate. Circa tertiã difficultatẽ qua q̄rit̃. An vir-
tute donationis fuerit queſitũ ius filijs in dictis bonis adeo ꝙ
teſtõr teſtãdo vel alr̃ diſponere nõ potuerit in qua difficultate vi
debat̃ ĩ p̄mis ꝙ oĩa bona p dictũ Melchio. conferent̃ dõata epo
⁊ demũ ꝙ eps dõauerit ſibi ⁊ filijs ſuis ad hoc vt vtraq; dõatio
valeret. nã ẽt ſi p̄us eps donaſſet ⁊ in eodẽ cõtextu Melchiõ epo
tñ propter validitatẽ vtriuſq; donationis p̄us cẽſeret̃ facta do-
natio epo p ea q̄ no. Bar. gl. in. l. vt iuriſiur. in prin. ff. de oper. li-
ber. ⁊ Cy. Bal. Ang. ⁊ Jo. de imo. in. l. cũ in teſtõ per illũ tex. ff. de
heredib⁹ inſtitu. Igit̃ fortius in caſu nr̃o ĩ quo cenſet̃ per prius
facta donatio epo: ⁊ epiſcop⁹ retro cenſet̃ donaſſe. Et ſic inferri
vr̃ ꝙ dicta bona ꝓ dimidia fuerint ab epo dõata Melchioni: ⁊
pro dimidia filijs ex quo donauit ſibi ⁊ filijs ſuis. l. ſi qs titio cũ
ſequenti. ff. de vſufru. accreſcen. ⁊ in. l. fi. cũ ibi plene not. C. de im-
pube. ⁊ alijs ſubſti. ¶ Ex quibus in ꝓpoſito videbat̃ ꝙ in caſu
virtute dicte dõationis fuerit ius queſitũ filijs irreuocabilr̃ arg.
regule. id quod noſtrum. ff. de reg. iur. ⁊ hoc ex duplici doctrina.
¶ Prĩa eſt ꝙ qñ aliqd donat̃ alicui vt ad aliũ puenire debeat: ⁊
ſum⁹ in tpe quo illi tertio eſt ius q̄ſitũ: tũc talis dõatio ſibi irre-
uocabilr̃ acqrit̃ vt probat̃ ĩ. l. ſi partẽ. §. fi. ff. queãd. ſerui. amitta. ⁊
no. gl. in. l. certi cõdi. §. ſi nũmos. ff. ſi cert. pet. Cũ ergo in caſu nr̃o
facta fuerit donatio epo hac lege vt bona dõarent̃ ⁊ puenirẽt ꝓ
dimidia ad filiũ vr̃ ꝙ fuerit ſtatiʒ ius q̄ſitũ: ⁊ ſic reuocari nõ poſ
ſit: ⁊ ponit. d. Alex. in. l. q rome. §. flaui⁹ hermes. in v̄. ſcdõs caſus. ff.
de ver. ob. ¶ Scda q: nõ ſolũ hic fuit facta donatio eccleſie vt bo
na puenirẽt ꝓ dimidia ad filios. Sʒ hac tacita ↄuentiõe ꝙ fieret
de dictis bõis retro dõatio ꝓut facta fuit ⁊ ſic vr̃ ꝙ reuocari nõ
potuerit arg. l. pfecta. C. de dona. ⁊ eius qd̃ ponit Jo. an. in addi.
Spec. ĩ ti. d̃ inſtru. edi. §. nũc vero aliqua ĩ additiõe q̄ ĩcipit. Per
ſuperiora refert Pau. de caſt. in. d. §. flaui⁹ ⁊ ponit. d. Alex. ibi in
ver. prim⁹ caſus. ¶ Tertia nã ex quo pr̃ recepit donationẽ ꝓ ſe
⁊ vice ⁊ noĩe filioꝝ ⁊ ſic venit ingrẽdũ mediãte eoꝝ ratificatione
nõ põt dõatio reuocari in p̄iudiciũ filioꝝ: vt ĩ. l. ſi ego. cũ ibi not.
ff. de neg. geſt. ⁊ no. Bal. ĩ. l. cũ a ſocero. C. de iure do. ⁊ Jo. de imo.
in. c. potuit. de loca. ⁊ Cuma. in. d. §. flauius. vbi dñs Alex. p̄dicta
refert ⁊ ſequit̃. ¶ Ex qbus videbat̃ cõcludendũ ꝙ p nullũ actuʒ
patris potuit dicte donationi p̄iudicari. Sʒ lʒ p̄dicta multũ ob
ſtare videantur ↄ̄ria ſnĩa eſt verior ⁊ probabilior ꝙ imo vel dicta
donatio facta fuit nulla vel p p̄reʒ ⁊ reuocabilis: hãc cõcluſionẽ
probo rõne prĩo multũ clara. Nã niſi velimus veꝝ inficiari ptes
egerũt vt dixi tranſigere ſup incertis ⁊ male ablatis taxata quã-
titate in trecentis ducatis. Dõatiões aũt reciproce fuerũt appa-
renter ⁊ nõ exiſtẽter ⁊ in veritate facte ſed vt appareret ꝙ oĩa bo
na remiſiſſet: ſʒ in veritate nihil aliud volebãt facere niſi ſimula-
tionẽ donatiõis ⁊ apparẽter fecerũt ad remouẽdas moleſtatiões
7 q̄ ſibi vel in futurũ p eccleſiaſticos eis inferri poſſent † vñ dici de-
bẽt ſimulate ⁊ apparẽter ea ſimulatiõe qñ partes agũt ꝙ nihil ĩ
veritate actũ ſit: ⁊ cõſequẽter nulle iuxta. l. imaginaria. ff. de reg.
iur. ⁊ in. l. nuda. ff. de ↄ̄hen. emp. ⁊ in. l. emptor. ff. de aqua plu. arcẽ.
⁊ ponit late Bar. in ſuis cõſilijs in cõſ. lxv. incip. Petrus nicole
¶ Qd̃ aũt voluerit tm̃ trãſigere datis .ccc. ducatis ⁊ nõ trãſactio
nẽ facere oñdit̃ p̄mittẽdo ꝙ lʒ in dubio ↄctus p̄ſumat̃ ver⁹ ⁊ nõ
ſimulatus: vt in. l. ſi maritus. in fi. ff. qui ⁊ a qbus. ⁊ in. c. fin. de re-
nun. lib. vj. ponit Bar. in. d. cõſ. lxv. ⁊ Bal. in. c. j. §. ſi inſtr̃m de no
tis feudoꝝ cũ ſimilib⁹. tñ ſimulatio ꝓbat̃ p ꝓbabiles cõiecturas
⁊ p̄ſumptiones vt ĩ iurib⁹ preallegatis. ⁊ p Bal. in. l. emptorẽ. C.
plus vale. ꝙ agit̃. ⁊ probat̃ in. c. illo vos. ⁊ ibi p Inno. ⁊ doc. extra
de pigno. ⁊ Card. in cle. ex graui. de vſuris. ⁊ p Bar. ĩ. l. poſt ↄctũ
ff. de dona. cũ multis ſilibus. In caſu aũt nr̃o multe ſunt ꝓbabi-
les ⁊ vrgentes cõiecture ꝙ partes dictas dõatiões ſimulauerunt
⁊ illas facere noluerũt. In primis quia hic eſt inſolitus modus
ↄ̄hendi ⁊ donãdi ꝙ eodẽ inſtr̃o fiat donatio ⁊ redonatio eorũdẽ
bonoꝝ ⁊ fiat vtriſq; donatio eodẽ momẽto cõcluſio ⁊ rogit⁹: lʒ
in re donata adiecta fuerit pſona filioꝝ qd̃ nõ tollit ſuſpitionẽ:
ſed magis vrget vt ĩ. l. in hac. C. de donatio. ⁊ no. p. Bart. in. l. poſt
ↄctum. ff. eo. ti. ⁊ he fuerunt eodẽ tpe rogate ⁊ cõcluſe: q: donat⁹
alias nõ cõſitebat de dicto epo: nam ſi prius libere donaſſet: eps
non redonaſſet: ideo voluit ꝙ eodẽ tempore rogaret̃. Nam mo-
dus cõtrahendi inſolitus arguit ſimulationẽ vt concludũt glo.
Bal. Ange. ⁊ docto. in. l. ſi quis ſub cõditione. ff. de cõditio. inſti.
⁊ no. Bald. in. c. j. ver. Quero de quibuſdã pactis. de feudo dato
in vicẽ legis cõmiſſorie: ⁊ ꝓbatur in. c. illo vos: ⁊ ibi do. Anto. ex
tra de pigno. ⁊ Bal. in. l. emptorẽ. C. prius valere qd̃ agit̃ facit. l. q
ſic. ff. de ſolutio. Preterea arguit̃ ſimulatio ſecũdo qm̃ dict⁹ mel-
chion remãſit in poſſeſſiõe dictoꝝ bonoꝝ ⁊ in donatariũ nulla
fuit trãſlata poſſeſſio neq; dñiuʒ neq; ĩ filios iuxta no. ĩ. l. iij. ĩ p̄n.
ff. de acq. poſſeſ. ⁊ ĩ. l. traditio. C. de pac. ꝓut ꝓbat̃ iſta p̄ſumptio p
tex. cũ gl. fi. ĩ. l. ſicut. §. ſupuacuũ. ff. qb⁹ modis pign⁹ vel hypothe.
ſol. ⁊ ibi p Bar. ⁊ ĩ. l. ſi is q bõis. ff. de acq. here. ⁊ p Bart. ĩ. d. l. poſt
cõtractũ. ¶ Cõfirmat̃ ⁊ tertio ex eo ſ: qñ paruo tpe duraſſet dõa
tio argueret̃ ſimulatio ꝙ ptes cẽſent̃ nõ voluiſſe cõtractus dona
tiõis ↄ̄here. Igit̃ fortius in caſu nr̃o qñ eodẽ momẽto facte ſũt.
8 Nã † videm⁹ ſi mulier diuertit ⁊ incõtinẽti reuerſa ẽ nõ vr̃ diuer-
tiſſe ⁊ cenſet̃ idẽ matrimoniũ. vt in. l. pleriq;. ff. de ritu nup. facit
lex qd̃ calore in fi. ff. de reg. iur. Ita ĩ caſu nr̃o p̄ſumunt̃ nõ habuiſ
ſe animũ ↄ̄hendi donationẽ. ſicut ibi nõ p̄ſumit̃ habuiſſe animũ
diuertẽdi. faciũt no. p Bar. ĩ ↄſ. qd̃ ĩcipit Petr⁹ Nicole. ⁊ ex no-
tatis in. iiij. §. ſi ab ignoto. ff. de manumiſ. ⁊ no. Pau. de ca. ĩ cõſil.
cccxxv. ĩcip. In cã mota p dominã Dorotheã. cũ ſimilib⁹. ¶ Cõ-
probo ⁊

pꝛobo ⁊ quarto qꝛ ex quo facta eſt in eodē ꝯctu redonatio reſul
tat ꝙ hac de cā ⁊ hac lege dꝛ facta dōatio vt fieret redōatio quo
caſu dꝛ vera ſimulatio.vt dicit Bar.in.d.ꝯſil.Petrꝰ Nicole.arg.
d.§.ſi ab ignoto.Sꝫ tñ qñ ēt nō cēſeret eē actū dꝛ pſumpta ſimula
tio.vt in.d.§.ſi ab ignoto.⁊ tradit do.Barth.cepola veroneñ.in
tractatu ſimulationū.pſumptione.xxv.q̄ pſumptio nō minuit ſꝫ
augetꝛ ex redōatiōe ꝑ parte filiꝭ facta vt ꝑ Bar.i.d.l.poſt ꝯctū ⁊
qꝛ vtraqꝫ tāq̄ ꝓfectitia ſtatim patri acqrebant iuxta dictā.l.cuꝫ
opꝫ cū ibi no.i pn.C.de bōis q̄ libe.Vñ ex pmiſſis qlibet prudēs
iudex cuiꝰ iudicio hoc totū cōmittitꝛ arbitraretꝛ partes iudiceꝫ
donare noluiſſe vere:ſꝫ apparēter vt dixi.Sꝫ tñ trāſigere taxata
quātitate ab ordinario ꝓut fieri cōſuetū eſt vt ſupꝛa dixi:⁊ ꝙ ita
in principio conuenerūt iuxta illud exitus acta ꝓbat.l.rē nō no
uā.in fin.C.de iudi.⁊ i ꝓemio.ff.oꝝ.i fi.⁊ Bal.i.c.j.qbꝰ modis feu
dū amittatꝛ.¶Scdō iſta ꝯcluſio ꝓbatꝛ qꝛ aut donatio fcā ꝑ mel
chionē epō eſt nulla:⁊ tūc clarū eſt ꝙ nullū ius ⁊ nulla actio eſt
queſita filiꝭ.⁊ ſic ſine actiōe nemo experitꝛ.l.ſi pupilli.§.videamꝰ.
ff.de ne.ge.aut donatio facta epō valuit:ſed dōatio facta ab epō
melchioni ⁊ filiꝭ fuit nulla:qꝛ nō potuit ꝓ parua quātitate re
tēta donare tot bona:⁊ donare tot bona ab incertis ꝑ ꝯfeſſionē
Melchionis iuxta no.in cle.ij.de pe.⁊ remiſ.⁊ ꝑ Paul.⁊ omnes
9 quos ſupꝛa retuli.⁊ ꝑ legiſtas in ſimili in.l.pꝛeſes.C.de tranſac.†
Nā cū epꝭ ſit pauperū adminiſtratoꝛ.vt in.l.nulli.⁊ in.l.ſi qs ad
declinādā.C.de epiſcopis ⁊ clericis.nō pōt q̄ deberentꝛ in paupe
res erogari gratis remittere:qꝛ eēt donare.l.ſi qs obligatione.ff.
de re.iur.traditꝛ i.l.aqliꝰ.ff.de donatio.vti tradit in iuribꝰ palle
gatis ⁊ late i.l.ꝯuꝰ.§.ſi.ff.de pactis.Igitꝛ nō valuit remiſſio ⁊ do
natio facta filiꝭ:ſequitꝛ ꝙ illi filij q ſunt i poſſeſſiōe dicere pñt q̄
ad te liberas edes habeo.l.loci corpꝰ.§.cōpetit.ff.ſi ſeruitꝰ vendi
cetꝛ.⁊ ibi notatꝛ cū ſimilibꝰ.¶Tertio iſta cōcluſio cōfirmatur ex
alio.Nā clarū eſt ꝙ ſi Melchiō donaſſet iſta bona ſeu partē bo
noꝝ filiꝭ ſuis iſta donatio fuiſſet nulla.l.j.§.ſi pr̄.ff.ꝓ dōato.Ita
donādo filiꝭ ꝑ interpoſitā pſonā donatio nō vꝫ.l.iij.§.nō ſolū.ff.
de dona.inter virū ⁊ vxoꝛē.⁊ in.l.j.C.de naturalibꝰ.⁊ ꝑ Bal.in.l.
nō dubiū.C.eo.ti.Sꝫ vt in pncipio dictū fuit donatio facta fuit
epō eadē cā ⁊ lege vt retro dicta donatio fieret ab epiſcopo.Igitꝛ
cenſetꝛ donatio facta a patre filiꝭ ꝑ interpoſitā pſonā ⁊ cōſequē
ter fuit nulla.Quarto ad idē accedat.Nā donatio facta ab epi
ſcopo dicto Melchioni ⁊ filiꝭ facta fuit patris cōtēplatiōe ptꝫ
ex verbis donatꝛ.dñi:pꝛimo cōſiderās magnificā liberalitatē dicti
Melchionis cōditionē ⁊ ſtatū ipſius cū oībꝰ aliꝭ narratis vſqꝫ
ad ver.Quibꝰ oībus idem reuerendus dñs.¶Ex quibus oībus
colligūtur due rōnes motiue.¶Pꝛima magnifica liberalitas:
quā exercuit in donādo oīa bona ſua epiſcopo ob quā epiſcopꝰ
dicit ſe liberalitate vti erga eū ꝓut naturalis rō dictabat.l.ſed ſi
lege.§.cōſuluit.ff.de peti.hr̄di.ad idē.l.ſi vō nō remunerādi.§.idē
papinianus.ff.mād.¶Scda multa onera filioꝝ ⁊ filiarū tā na
toꝝ quā naſcituroꝝ cōſiderata egeſtate ipſius Melchionis ⁊ ſic
ipſiꝰ contēplatione expꝛeſſe apparet ſibi ⁊ filiꝭ facta donatio.ꝙ
etiā ptꝫ qꝛ fecit etiā illā reſpectu naſcituroꝝ:erga quos nulla po
terat ꝓcedere affectio.l.ſi qs in ſuo.C.de inoffi.teſta.Igitꝛ habitꝰ
fuit reſpectus ad patrē:vt ergo equalis ſit determinatio iuxta.l.
iā hoc iure.ff.de vulg.⁊ pupil.etiā reſpectu natoꝛū cenſetur facta
patris contemplatione.⁊ maxime quia nulla cadit affectio erga
filios vt ptꝫ ex expſſa donatione ꝙ illa cōtēplatione ⁊ bñficio pa
tris fuit facta iuxta plene no.in.l.ſꝫ ſi plures.§.in arrogato.ff.de
vulga.⁊ pup.cū pr̄.vt ex pdictis ptꝫ fuerit cā pꝛoxima ꝙ filiꝭ fie
ret donatio maxime cū id ex cōuentione pr̄is ꝓceſſerit vt ſtatim
dicetꝛ.¶Ex qbus in ꝓpoſito dico ꝙ dicta bona donata fuerūt
bona ꝓfectitia:vt ꝑ Bar.⁊ doc.i.d.§.in arrogato.⁊ ꝑ Bart.i.l.cū
opꝫ in pn.C.de bonis q̄ libe.⁊ ſic fuerūt patri q̄ſita ēt q̄ ad ꝓpꝛie
tatē.l.placet.ff.de acq.heredi.q̄ lex hodie in ꝓfectitiꭍ nō reperitꝛ
immutata.d.l.cū opꝫ.⁊ ibi glo.⁊ oēs doc.⁊ traditꝛ in.l.ſi.in pn.C.
de bonis q̄ libe.⁊ in.l.j.C.q admit.⁊ hoc ēt eſt ſolidiſſimū funda
mētū.¶Quinto iſte Melchion nō ſolū ſtipulatus eſt ꝓ ſe:ſꝫ ēt
pꝛo filiꭍ ⁊ ꝓ filiꭍ recepit.⁊ ex re ſua.Igitꝛ vr̄ hic Melchion filiꭍ
donaſſe ꝑ ea q̄ habentur in.l.filie cuius.C.famil.erciſ.⁊ not.Bal.
in aut.ſi quas ruinas.C.de ſacroſan.eccle.⁊ Ioā.de imo.in.c.po
tuit.in vlt.char.extra de locato.vbi foꝛtius volūt ꝙ ēt qñ nō ex re
patris ꝙ cenſeatꝛ dōaſſe filiꭍ vel inter viuos:vel cā moꝛtis ⁊ vtra
10 qꝫ eſt reuocabilis ꝑ patrē.† ⁊ iō dicūt ꝙ ſi pr̄ ſtipulatꝛ emphyteo
ſim ꝓ ſe ⁊ filiꭍ videtꝛ filiꭍ donaſſe:⁊ pōt reuocare illam ⁊ vni ex
filiꭍ cōcedere:⁊ lꝫ i hoc vltimo ſint opiniōes tñ iſta eſt cōmunis
opi.ſm dñm Alex.pceptoꝛē meū in.l.apud iulianum in.§.ſi quis
aliū.ff.de leg.j.Tā ex re patris:⁊ eiꝰ ſubſtantia vr̄ indubitatū qđ
cenſeatꝛ donatū.Igitꝛ potuit ꝑ patrē reuocari.l.donationē.C.de
dona.inter virū ⁊ vxoꝛē:nec pōt dici donationē cōfirmatā moꝛte
ſua qꝛ i ſcda cautiōe voluit illā haberi ꝓ īfecta:⁊ ſic illā annulla
uit ⁊ reuocauit ꝙ potuit vt i.d.l.dōationē.Igitꝛ nō potuit moꝛ
te cōfirmari.¶Preterea nō potuit moꝛte ꝯfirmari:qꝛ nō fuit fi
liꭍ bonoꝝ donatoꝝ traditio facta imo ſemp melchiōi in poſſeſ
ſione remāſit.l.papinianus.C.de dona.inter virū ⁊ vxoꝛē.⁊ notatꝛ
in.l.ij.C.de inoffi.dona.cū ſilibꝰ.Iſta opinio ꝓbatꝛ rōne nō mul
tū cōcludēti.Nā qñ pr̄ ſtipulatꝛ filiꭍ vt heredibꝰ ⁊ ſic oꝛdine ſuc
ceſſiuo glo.eſt quam Bar.⁊ cōmuniter doctoꝛes ſequuntur in.l.
ſi tibi.§.ſi pactꝰ.ff.de pactis.⁊ tenēt Bar.⁊ aliꭍ in.l.quod dicitur
ff.de verb.oblig.vnde ſi in caſu noſtro eſſemus in dubio melchiō
cenſeretꝛ ſtipulatꝰ fuiſſe filiꭍ vt heredibus:ſed ꝙ foꝛtiꝰ eſt ꝙ cen
ſeatꝛ ſtipulatus vt hr̄dibus:ptꝫ ex appꝛobata coniectura qꝛ ſtipu
latus eſt rē ſui natura tranſituram ēt in hr̄des extraneos vt ꝯclu
dūt Bar.⁊ doc.in.§.ſi pactꝰ.⁊ in.d.l.ꝙ dicitur.Quinimo in caſu
nr̄o hoc eſt expꝛeſſum:qꝛ melchiō ſtipulatꝛ ꝓ ſe ⁊ filiꭍ ⁊ hr̄dibꝰ ⁊
ſucceſſoꝛibꝰ.Vñ cū vba ſint clara nō opus eſt alia interpꝛetatiōe
l.ille aut ille.§.cū in vbis.ff.de leg.iij.l.ſi aliꭍ.ff.de vſufruc.le.qꝛ in
incertis nō certis locꝰ eſt ꝯiecturis.l.ꝯtinuꝰ.§.cū ita.ff.de vb.ob.
Et hoc etiā ptꝫ:qꝛ obligatio ſumit oꝛiginē in pſona patris ſm
Bal.in.d.§.ſi pactꝰ.⁊ ſequitꝛ ibi do.Alex.⁊ ponit Io.de imol.in
d.l.qđ dꝛ ⁊ hoc i dubio:ſꝫ vt dixi nos ſumus in caſu claro.¶Ex
qbꝰ in ꝓpoſito clare infertꝛ ꝙ pr̄ potuit de hꭍ rebꝰ dōatis diſpo
nere ⁊ eis vindicare ſicut incertis rebꝰ hr̄ditariꭍ.ita determinat
clare Io.de imo.in.d.c.potuit.in vlt.char.ar.l.ex facto.ff.de here
di.inſtituē.⁊ in.l.nēſeniꝰ.ff.ad.l.fal.⁊ ſumꝰ hoc caſu extra alterca
tionē doc.de q̄ ꝑ Bar.in.d.l.iniurā.§.ſi liberi.ff.de ope.liber.⁊ in
aliꭍ locis allegatis ꝑ.d.Alex.i.d.l.apud iulia.§.ſi qs alicui cum
aliꭍ ibi ꝑ do.Alex.allegatis.quia in dictis locis loquūtur doct.
qñ pater ſtipulatur filiꭍ vt filiꭍ:nō filiꭍ vt heredibus:⁊ hec cō
cluſio eſt de mēte doctoꝛum in dictis locis.¶Confirmatur etiā
alia via.nā bona empta ab vſurario efficiuntꝛ vſurariꭍ:lꝫ ad vſu
ras teneantur actiōe pſonali:⁊ nō illoꝝ ex quoꝛum pecunia fene
bꝛi empta fuere.¶Quinimo neqꝫ illis obligata vt voluit Fede.
de ſenis cōſi.xxij.⁊ Io.an.in.c.ij.de vſur.in.vj.⁊ Io.and.⁊ docto.
cōmuniter in.c.cū tu.de vſu.⁊ do.Lauren.de rodulphis in dicto
tractatu.q.lxviij.¶Ex quo infero ꝙ dictus Melchion donādo
dicta bona ſi eius donatio valuiſſet potuit quaſcūqꝫ cōditiones
apponere.l.legē.C.de pactis.cum ibi notatis.⁊ in.l.traditionibꝰ
C.eo.tit.⁊ ꝑ cōſequens Melchion potuit legem apponere quod
Reuerendus dñs epiſcopꝰ retro donaret ſibi ⁊ filiꭍ cū clauſula
ꝙ pater poſſet ad libitū diſponere ⁊ inter viuos ⁊ in vltima vo
lūtate ꝓut facta fuit retro donatio q̄ ꝓceſſit ex tacita cōuētione
partiū vſqꝫ ab initio vt i pꝛīcipio ꝓbatū fuit:⁊ ꝑ ꝯñs potuit ēt
Reuerēdus dñs epꝭ vt id quod cōuentū erat exequeretur retro
donare cū clauſula ptātis diſponēdi de qua ſupꝛa vñ tam ex par
te filioꝝ quā ex pte donātiū dicta clauſula debet effectū habere.
¶Ex pte filioꝝ dupliciter oñditꝛ qꝛ ſi ſunt hr̄des non pñt venire
ꝯtra factū defuncti.l.ex q̄ pſona.ff.de re.iur.l.cū a mr̄e.C.de rei vē
di.ſi vō nō ſint hr̄des tūc qꝛ ſtipulatio ē facta ipſis vt hr̄dibꝰ non
admittuntꝛ ad dicta bona donata vt ꝑ Bar.⁊ alios in.l.gallꝰ.§.j.
ff.de liberis ⁊ poſthumis:ſi vero admitterentꝛ ēt vt filij admitte
rentꝛ mediāte eoꝝ ratificatione.l.ſi ego.ff.de neg.geſt.Sꝫ dictā do
nationē receptā per patrē nō pñt filij ratificare niſi etiā ratificēt
qualitatē pdictā poteſtatis diſponēdi vt declarat Barth.de ſa
ly.in.l.ſeruus.C.de pac.⁊ ꝑ Bal.in.l.pe.§.poſt hoc.ff.de offi.ꝓcō.
⁊ leg.Ex parte vero donātiū ſuppoſita validitate donationum
11 ptꝫ† qꝛ in dōatione pōt pactū apponi vt certo caſu reuocari poſ
ſit vt ꝑ totū.C.dō dōa.q̄ ſub mō ēt ſi fiat ecclie vt eſt caſus:⁊ ibi pō
derat Ioā.de imo.in.c.cū dilecti.extra de dona.in notabi.vt dixi
in dōatione rei ſue pōt quaſcūqꝫ ꝯditiones apponere dicta.l.tra
ditionibꝰ.ff.de pac.Vñ dicit Bal.in.l.nulla.C.de iure dotiū ꝙ in
alienatiōe rei ſue qcqd nō inuenitꝛ ꝓhibitū cēſetꝛ pmiſſum.Vide
mus in ſimili ꝙ lꝫ res minoꝝ non poſſint alienari ſine ſolēnitati
bus iuris:tñ ſecus ſi teſtatoꝛ diſpoſuit ꝙ alienētur.l.magis puto
§.ſi fundus.ff.de rebꝰ eoꝝ.⁊ in.l.cum ſequentibus.C.quando de
creto opus nō eſt.potuit ergo donās apponere conditionē ꝙ re
donarentꝛ filiꭍ cū illa clauſula qđ pr̄ diſponere poſſet.¶Ex qui
bus oībus apparet multiplex reſpōſio ad allegata in cōtrariū.
Nā ex quolibet fundamēto apparet vna rñſio ad obiecta i ꝯtriū
vt de ſe clariſſime ptꝫ.¶Ex qbꝰ intrepide ꝯcludo qđ Melchiō
potuit in teſtō diſponere de dictis bonis filiꭍ donatis ad q̄ acce
dant etiā q̄ dicentꝛ in qnta difficultate.qd opetꝛ declaratio ponti
ficis declarātis pꝛimā cautionē ⁊ cōtēta in ea nō valere ⁊ appꝛo
bātis ſecūdā cautionē ⁊ contenta in ea pꝛout ibi latius dicetur.
ex qbus ſit expedita tertia difficultas.¶Capio quartā difficul
tatē de qua nō poſſum non admirari quod ſuper ea cōſultatio
petatur quoniā nulla eſt difficultas:nā ſiue pꝛimuꝫ fuerit teſtm̄
potuit mutari.l.ſi qs in pꝛincipio teſtamenti.ff.de legatis.iij.⁊ in
§.poſterioꝛe.inſti.qui.mo.teſt.infir.ſiue fuerit diuiſio facta a pa
tre inter filios etiā potuit reuocari vt eſt caſus in.l.ſi filia.§.ſi pa
ter.ff.fami.erciſ.⁊ in.l.ancillam.§.ſi pater.ff.ꝓ ſuo.⁊ not.Bald.in
l.iij.C.pꝛo donato.¶Nec obſtat cōfirmatio ſententie quoniam
ſnīa dicit qđ teſtm̄ intelligatꝛ ꝯfirmatū niſi fuerit mutatū:ſeu ca

ſu quo non fuerit mutatū. Igit cōfirmatio ſnie nō bȝ effectū. qn
imo ſi hoc nō fuiſſet dictū idē dicendū fuiſſet ſi nō fuerit muta-
tū q2 vba intelligi debēt ſm ſubiectā materiā. l. ſi vno. ff. locati. et
vt nō cōtineāt abſurdū vt videaꝛ voluiſſe auferre ptātē teſtādi:
t nō mutādi teſtiū. ad hoc gl. in. l. puto. ff. fami. ercíſ. ꝛ q2 in libel-
lo ita petitū fuerat. Verba aūt ſnie ſunt adaptāda: vt iuri in li-
bello deducto adaptenꝛ ſm Spec. in ti. de reſti. ſpo. §. j. v. Et no.
ꝛ. d. Ant. i. c. cū ad ſedē. in. iij. col. ḋ reſti. ſpo. ꝛ hoc ſatis ſit quo ad
quartā queſtionē. ¶ Capio quintā q̄ſtionē in q̄ ꝯcludo in pmis
ꝙ papa pōt determinare: nūqd reſtō incertoꝝ ꝛ male ablatoꝛuȝ
ex vſuris dicaꝛ legitime fcā q2 ē materia eccl'iaſtica: ꝛ eſt qḋ iuris
nec ſecularis cognoſcere pōt iuxta plene no. p Pau. ꝛ alios ī cle.
j. de vſuris ꝛ p doc. in. c. cū ſit gnāle de foro cōpe. ꝛ p legiſtas ī. l. ti-
tia. ff. ſo. ma. ꝛ in. l. quoties. C. de iudi. ¶ Ex qbus infero ꝙ papa
potuit declarare primā cautionē: ꝛ ꝯtēta in ea nulliter eſſe fcā p
ſuū reſcriptū. ¶ Nec obſtat ſi dicaꝛ ꝙ nō potuit hāc declaratio-
nē facere citatis filiȷ̄s de quoꝝ preiudicio agebaꝛ iuxta. l. de vno
quoq3. ff. de re iudi. lȝ ēt fuerit declaratio pape vt cle. j. cū ibi no. ḋ
re iudi. ꝛ in. l. ſi. ꝛ ibi Bald. C. de legi. tradiꝛ plene in. c. cū olim ex
tra de re iudi. nā ad hoc rñdeꝛ ꝙ ex quo de nullitate cauꝛ. erat ca
ſus in. c. q̄ꝗ̄. de vſuris ī. vj. ꝛ de nullitate retro dōationis ꝛ remiſ-
ſionis oēs ꝯcludūt ꝙ nō valebat ī. d. cle. ij. ḋ peni. ꝛ remiſ. ꝯſtabat
pōtifici ꝙ filiȷ̄s nulla cōpetebat defenſio: ꝛ ꝙ eis citatis ꝛ inuitis
pōtifex idē feciſſet nō dȝ dici declaratio nulla ex defectu citatio-
nis ita tȝ glo. ꝛ ibi late dn̄s Abb. in. c. cū olim. extra de re iudi. et
dn̄s Abb. in. c. ex inſinuatione. de appella. Lud. roma. in conſilio
cccclxxxiij. incipi. Dubitaꝛ primo. ꝛ tradit do. Alexā. in. l. de vno
quoq3. ff. de re iudi. ꝛ in ꝯſi. cxxx. īcip. Quidā Nicolaus. ꝛ hoc ma
xime q2 talis declaratio tēdit tm̄ in p̄iudiciū filioꝝ: qbus tm̄ di-
cebaꝛ q̄ſitū ius in ſpe ꝛ p̄nceps ꝓceſſit de plenitudine ptātis ꝓ-
pter clauſulā nō obſtātibꝰ iuxta no. p Bar. Bal. ꝛ alios in. l. gal-
lus. §. ꝛ qd ſi tm̄. ff. de lib. ꝛ poſth. Idē Bal. ī. l. ſi. C. qbus res iudi.
nō nocet. ꝛ. d. Ant. in. c. p venerabilē in. xxj. col. q filiȷ̄ ſint legiti. ꝙ
aūt tm̄ in ſpe diceret ius q̄ſitū: patȝ q2 cenſeꝛ pr̄ ſtipulatus filiȷ̄s
vt hr̄dibꝰ: vñ illis hr̄dibꝰ nō exiſtētibꝰ nihil debebaꝛ. Quinimo
nullū ius ēt in ſpe q̄ſitū erat: ꝛ de nullo p̄iudicio agebaꝛ filioꝛuȝ
vt ptȝ ex'his q̄ dicta ſunt in. iij. q. prin. Ex qbus ptȝ ꝙ valuit de-
claratio pōtificis ꝙ dicta prima cautio ꝛ cōtēta in ea fuerūt nul
la. Ex qbus etiā infero ꝙ valuit ēt cōfirmatio ſcḋe cautionis et
teſtamēti q2 iſta ſunt ḋ iure poſitiuo potuit papa approbare. q2
ex quo ꝓceſſit cū clauſula nō obſtātibꝰ vt in. c. ꝓpoſuit de cōceſ-
ſione p̄ben. ꝛ tradunt Lappus Cardina. ꝛ aliȷ̄ in cle. ij. de peni. et
remiſ. ꝛ tradiꝛ p Io. an. in. c. cū ad monaſteriū de ſtatu monacho
12 rū. ꝛ gl. in. c. q ad ꝑpetuā. xxv. q. j. doc. in. c. de multa. de p̄ben. † So
lū ſubeſt difficultas q2 ex q̄ reſtō vſurarum ꝛ incertoꝝ eſt de iure
diuino vt ī regula peccatū cū materia. de re. iur. in. vj. vꝛ ꝙ papa
nō potuerit abſoluere ꝛ liberare niſi fiat integra ſatiſfactio ſm
Hoſt. quē referūt ꝛ ſequūtur Lappus. d. Car. ꝛ Ioā. de imo. in. c.
ij. de peni. ꝛ remiſ. ¶ Sȝ ad hoc breuiter dico ꝙ licet prima com-
poſitio nō valuerit non eſt mirū q2 ibi cautio erat nulla: que fuit
valida ī ſcḋa cōpoſitiōe. Itē in ſcḋa q̄ fuit facta poſt annos. xvij.
eꝑs affirmat dictū Melchionē multa arrogaſſe affirmat ꝛ ero-
gare ꝯtinuo ꝓ reſtōne: ꝛ ēt expēdiſſe ſcutos ſexcētos vt redditus
ꝑpetuo ī paupes erogarenꝛ. vñ attētis p̄miſſis lȝ papa nō poſſet
gratis remittere: tū potuit interpretari ꝙ attentis erogatis et
cautione legitime preſtita vſq3 ad illud tēpus dignus erat abſo-
lutiōe ꝛ liberatiōe ꝛ ꝙ poſſet teſtari ꝛ diſpōere de aliȷ̄s bonis. nā
dubia ī tali materia vſuraria interpretari ad pōtificē ſpectat vt
ptȝ ī. c. cōqueſtus. ꝛ in. c. cū tu. ꝛ in. c. ſalubriter. de vſuris. Facit q2
in papa preſumitur cā iuſta vt per Innoc. ꝛ alios in. c. q̄ in eccle-
ſiarū. de cōſti. ꝛ p Cy. ꝛ alios in. l. ſi. C. ſi ꝯ ius vel vtil. publi. ¶ Cir
ca ſextā qōnem modica aut nulla eſt difficultas q2 vltimū teſtm̄
eſt ſeruādū. vt in. l. ſi qs ī p̄ncipio teſtamēti. ff. de leg. iij. ꝛ in. §. po-
ſteriore. inſtitu. qbus modis teſtamēta īfirmanꝛ. ꝛ diuiſio p patrē
facta in quacūq3 vltima volūtate valet. l. ſi. C. familie erciſc. imo
ꝓ. l. eſt ſeruāda. §. diſponat. in auꝛ. de nup. Dūmodo nō ſit legiti-
ma priuatio quia poteſt filiȷ̄ que eſſent inſtituti in minus legiti
ma hr̄e ſupplemētū legitīe: vt in. §. ceterū in auꝛ. vt cū de appella
tiōe cogno. ꝛ miroꝛ ꝙ fiat difficultas ꝙ vni ex filiȷ̄s p pte fuerint
in teſtō aſſignata aliq̄ bona q̄ erāt litigioſa: q2 nō repio ꝙ ī vltīa
volūtate ſit ꝓhibitū diſponere de rebꝰ litigioſis imo ꝑmiſſuȝ vt
ꝓbaꝛ ī l. ſi. ꝛ in auꝛ. ibi poſita. C. de litigioſis. ꝛ ī. l. ex hoc edicto. §.
ſed hr̄dē. ff. de alienatio. iudicij mutādi cā facta. ꝛ not. gl. ī. l. j. C. ne
liceat potē. ꝛ Ang. in auꝛ. de litigioſis in p̄n. Verūtū ē ꝙ filiȷ̄ qbꝰ
bona ſunt aſſignata ſi euincerenꝛ poſſent vſq3 ad legitimā de eui
ctiōe agere. Caſus eſt ꝛ ibi Bal. ꝛ aliȷ̄ in. l. ſcimꝰ in p̄n. C. de inoff.
teſta. a legitīa aūt ſupra nihil petere poſſent: q2 ita diſpoſuit te-
ſtatoꝛ ī codicillis q habuit ptātē ſine aliq̄ cā p̄iudicādi filiȷ̄s vſq3
ad legitimā. vt in. l. oīno. ꝛ in auꝛ. nouiſſima. C. de inof. teſta. cū ſi.
13 ¶ † Circa ſeptimā q̄ſtionē nō eſt dubiū ꝙ donatio facta filio in

premiū emācipatiōis dr̄ ſimplex dōatio inter viuos ꝛ eſt valida
vt cōiter cōcludiꝛ in. l. vt liberis. C. de colla. in q̄ donatione inter
viuos nō hȝ locū diſpoſitio. d. §. q̄ꝗ̄. vt ē de mēte gl. ſi. ibi dū vult
ꝙ habeat tm̄ locū in vltimis volūtatibꝰ. Quinimo diſputāt ibi
doc. An habeat locū in donatiōe cā mortis in q̄ ſunt opiniōes.
ſed Pau. tȝ ꝙ nō qn̄ eſt facta ſeparatim a teſtō quē ſequunꝛ Io.
de imo. ꝛ Domi. de ſancto gemi. in dōatione aūt inter viuos ē de
mēte oīm: q2 ꝯſtō ē penalis vt ibi ī gl. ſi. Ex qbus īferēdo in ꝓpo-
ſito videbaꝛ ꝙ tā ex teſtō quā ab inteſtato talia donata filio emā
cipato deberēt ꝯferri alteri filio in ptāte vt cōiter ꝯcludiꝛ ī auꝛ.
ex teſtō. ꝛ ī. d. l. vt liberis. ꝛ ī. l. ſi emācipati. C. de coll. Sȝ hic inſur-
git difficultas: q2 collatio eſt fiēda niſi pr̄ expreſſe hoc deſignaue-
rit ꝙ nō fieret collatio: vt in. d. auꝛ. ex teſtō. ꝛ in corpoꝛe vñ ſumiꝛ
cū in caſu nr̄o oſtēdi poſſit ꝙ pr̄ exp̄ſſim deſignauerit ꝙ talia do
nata nō ꝯferanꝛ. ꝛ in hoc tenēdo opinionē Ange. ī. §. illud. ī auꝛ.
de triē. ꝛ ſemiſ. vñ ſumiꝛ. d. auꝛ. ex teſtō. Dicēdū eēt ꝙ nō q2 ex quo
reqriꝛ exp̄ſſio: ꝛ ſumus in. l. correctoꝛia reqritur exp̄ſſio ſingulr̄
ſm eū ſcȝ ꝙ nō fiat collatio allegat in ſimili tex. cū ibi no. p eū in
auꝛ. de hered. ꝛ fal. §. ſi vero expreſſim. Sȝ illa opinio Ang. nō vr̄
vera ſȝ ꝙ ſufficiat ex tacita mente teſtōꝛis appeat ꝙ voluit dona
14 tariū habere p̄cipua. ¶ † Nā ēt illud qḋ ex mēte colligiꝛ dr̄ exp̄ſ-
ſum. l. p̄toꝛ. in p̄n. ꝛ ibi Bar. ꝛ aliȷ̄. ff. de noui ope. nūci. Iura antē
allegata p Ange. non ꝓbant vt dicunt p̄ceptoꝛes mei dn̄s Alex.
de imo. ꝛ. d. Fran. are. in. l. j. in addi. ad ſcḋam qōnē Bar. ff. de vul.
ꝛ pupil. ꝛ ꝙ ſatis ſit ꝙ ex mente teſtōꝛis appareat probaꝛ in. l. ex
parte. §. inteſtato iūcta gl. j. ꝛ ibi Odofre. ꝛ Bal. ff. fami. erciſ. ꝛ ex
his que dicūt Ful. ꝛ Lud. roma. in. l. ſi emācipati. C. ḋ colla. quos
ibi refert ꝛ ſeqtur dn̄s Alex. in vlti. col. in ſi. optime conferunt q̄
pulchꝛe dicit dn̄s Pau. de caſt. in conſi. cl. ¶ Ex quibus in ꝓpo-
ſito puto qḋ ſi tentamus qḋ teſtm̄ ꝛ codicilli ſint valida cōcludē
dum ēt cōſtare ex mēte teſtōꝛis ꝛ diſpoſitis in teſtō nullā collatio
nem fiendā. ꝛ in primis q2 teſtōꝛ multa fecit Bernardino tā ī te-
ſtamēto q̄ in codicillis q̄ nō veniūt ꝯferēda. l. filiā. la ſcḋa. ꝛ. l. filie
lȝ. C. de colla. l. j. §. vel maxie. ff. de colla. bo. Itē ptȝ q2 ſingulariter
diuiſit multa alia bona. Facit ad hoc qḋ habeꝛ in. d. §. inteſtato.
cū glo. ex quibus cōſtat ꝙ teſtatoꝛ voluit filios eſſe inequales ꝛ
nō equales. Vñ nō poſſumꝰ dicere ꝙ fiat collatio rōne equalita
tis ſeruāde iuxta. l. vt liberis. ꝛ in. l. vt illud. ī ſi. C. de colla. q2 hoc
eſſet ꝯ mentē teſtōꝛis. Vñ multi dixerūt ꝙ qn̄ filiȷ̄ ſunt inequali-
ter inſtituti non hȝ locū colla. arg. d. §. inteſtato. cuȝ ibi notatis.
¶ Scḋo hoc idē oſtendiꝛ clare ex verbis teſtamēti cū teſtōꝛ decla
rat q̄dā bona exp̄ſſa ī diuiſiōe ꝛ īſtitutiōe ſpectare ad dn̄m Ant.
ꝓ portione ſua ſubdēdo. Dūtaxat ꝛ nō vltra. p q̄ verba oñdiꝛ cla
re ꝙ noluit ꝙ plus ex bonis paternis: q̄ dictio taxatiua dūtaxat
excludit oīa alia p̄ter exp̄ſſa iuxta no. in. l. ob es. C. de p̄di. mino. ꝛ
in. l. ij. C. de patri. qui filios diſtraxe. ꝛ in cle. exiui. §. cū autē. extra
de verb. ſig. ¶ Ptȝ etiā ex illis verbis ꝛ nō vltra q̄ negāt ꝛ taxāt
ꝙ tantū hēat bona expreſſa ꝛ nō alia. l. ꝑperādū. in p̄nc. in verbo
nō vltra. C. de iudi. ꝛ in. c. qualiter. extra de cleri. nō reſidē. ꝛ in. c.
de multa. de prebē. ꝛ tradiꝛ in. c. q2 pp. de elec. ſed ſi fieret collatio
cōſequereꝛ Antonius plura bona vltra expreſſa ꝯ mentē teſtato
ris. Igiꝛ vr̄ ꝓhibita. ¶ Tertio clarius oſtenditur ex illis verbis
teſtamenti dū dr̄. voluit ꝛ vult dictus teſtatoꝛ dictum Antoniū
iure ꝛ titulo inſtitutionis de eo vt ſupra facte remanere ꝛ eſſe de
bere tacitū ꝛ contentū ita vt nihil vltra petere poſſit in bonis ꝛ
hereditate dicti teſtatoꝛis: q̄ vba ſunt p̄gnātia ꝛ multū clara qḋ
de bonis ſeu hereditate dicti teſtōꝛis nullo modo vltra aliqd cō
ſequi poſſit p ea q̄ notat Bar. in. l. iuriſiurandi. in ſi. ff. de ope. lib.
ꝛ Bar. in. l. fideicōmiſſa. §. ſi quis ita. ff. de leg. iij. ꝛ Bal. in. l. ij. ad
finē. C. de iure dotiū. ꝛ per Bal. in. l. liberti liberteq3. C. de operis
liber. ꝛ in. l. ſi adulta. C. de heredit. vel actio. vendi. cum ſimilibus.
¶ Preterea multa donata ſunt etiā in teſtamēto prelegata. ꝛ ta-
men poſt donationē pater faciēdo codicillos dicit ꝙ volebat qḋ
dicta bona legata ſolida ꝛ firma remanerent ſine quouis onere.
Igiꝛ ſine onere collatiōis alias nō remanerēt ſolida ſi ꝯferrētur
vt donata ꝛ diuiderenꝛ. l. q ſolidū. ff. ḋ leg. ij. ꝛ. l. ergo. §. illud vidē
dū. ff. de fideicō. liber. Item dicitur ſine quouis onere que verba
vniuerſalia ꝛ geminata excludūt omne onus: nec reſtrictionē pa
tiunꝛ iuxta no. per gl. in. l. cū penā. C. de arbi. ꝛ in cle. j. de re iudi.
Et per glo. in cle. j. de ſupplen. negli. prelato. ¶ Ex quibꝰ ꝛ mul-
tis aliȷ̄s que ex teſtamēto ꝛ codicillis diligēter inſpectis colligū
tur. ex quibꝰ apparet ꝙ pr̄ multum Bernardinū predilexit. Cō-
ſtat qḋ voluit eū eſſe melioꝛis conditionis ꝛ eos inequales eſſe ꝛ
aſſignata ſibi eſſe p̄cipua: prout ēt particulariter ptȝ: duȝ voluit
ꝙ ſi bona alteri aſſignata euincerenꝛ: ꝙ nihil poſſet a Bernardi-
no petere niſi quouſq3 ſuā legitimā cōſequeꝛ. Vñ tutum eſt Ber
15 nardino viā teſtamēti ꝛ codicilloꝝ ſeqni per predicta. ¶ † Si vo
diceremus teſtamentum nō valere: ꝛ ſic nec codicillos: nec dona-
tionē cauſa mortis in teſtō factā iuxta no. in. d. c. q̄ꝗ̄. ḋ vſuris. in
vj. Tūc maioꝛ eſt difficultas q̄ſi in ſucceſſione inteſtati nō repiaꝛ

neq3 ex

neq; ex verbis neq; ex mente prohibita collatio:per tex.cũ ibi no.
in.d.auẽ.ex teſtõ ⁊ in corpore vñ ſumitur. Tamen licet res nõ ſit
ſine dubio potius amplectetur qð nõ fieret collatio intelligendo
tamẽ qð bona prealleg ata in teſtamẽto ⁊ codicillis Bernardino
facta ex quo nõ valent nõ ſunt precipua ſed cõmunia ⁊ cõiter di-
uidẽda.Sed donata ex mẽte patris debent eſſe precipua.Iſta cõ-
cluſio probat̃:nam ſi mens patris oſtẽditur qð omnia prealleg a-
ta ⁊ aliter data Bernardino voluit eũ habere illa precipua:for-
tius ſi nõ valet diſpoſitio reſpectu prelegatorum voluit illũ habe-
re donata precipua.¶ Nec ob.qð voluntas patris declarata in te
ſtamento fuerit nulla:qm̃ etiam ex teſtamẽto nullo probat̃ volũ-
tas ⁊ habet effectũ.caſus eſt no.in.l.ſi.ff.de rebus eorũ.⁊ plura ꝓ-
pter hoc determinat Dy.Iaco.de are.⁊ Bal.Ad idem tex.in.l.q
a parte.ff.qñ ex facto tutoris.¶ Preterea patet etiã. Nam ꝓpter
clauſulam codicillorũ volũtas teſtatoris fuit qð filiis ſuccedenti-
bus abinteſtato diſpoſita in teſtamento ſortirẽtur effectuʒ iuxta
not.per Bar.in.l.j.ff.de iure codicil.⁊ ſic probatur qð etiã abinte-
ſtato fuit volũtas teſtatoris qð Bernardin⁹ haberet illa ꝓcipua
⁊ nõ fieret collatio qð etiã patet ex diſpoſitis in codicillis. Unde
eadem voluntas oſtenditur fuiſſe teſtatoris qñ ſuccederet ex teſtõ
que etiã volũtas qð noluerit collationẽ fieri colligitur ex alio :qꝛ
prelegando aſſignando in partem ⁊ donando nihil remãſit indi
uiſuʒ ⁊ plus vni aſſignauit quã alteri.Ita determinãt gl.i.d.l. ex
parte.§.inteſtato.quã ibi ſequuntur doc.maxime Ricar.malum.
⁊ hanc opin.ſequitur alberi.per ea que dicit imperator in.l.iiij.in
fi.C.de libe.prete.Sed tutius eſt Bernardino proſequi cauſaʒ te
ſtati quã cauſaʒ inteſtati etiã ꝓpter multa prelegata facta.¶ Ca
pio octauaʒ queſtionẽ in qua reperio varias opiniones.Nã Iac.
de are.Ricar.malũ.alberi.⁊ Floria.in.l.cetera.§.mala medicamẽ-
ta.ff.fami.erciſ.tenent quod queſita per vſurariuʒ.quia dominiũ
eſt apud defunctum veniunt inter heredes diuidenda:⁊ hanc opi
nionem approbat Bal.in.l.bona.C.fami.erciſ. argu .l.qð autem
cum ſequenti.ff.pro ſocio.Sed reperio quod contrarium volue-
runt Odofre.⁊ Guido de ſuzaria prout refert albe.in .d .§.mala
medicamenta.⁊ ſequitur ibi Bal.per illũʒ tex.⁊ ideo dicit ꝙ po
tior eſt cõditio filii poſſidentis.⁊ hanc opinionẽ approbat Bart.
de ſaly.in.d.l.bona:vbi dicit ꝙ leges allegate per bal.non probãt
Ideo ſanctius putat qð ſiue dñium ſit tranſlatuʒ ſiue nõ veniũt
diuidenda:⁊ ita dicit eſſe de mẽte.d.§.mala medicamẽta.qui vult
qð iniuſte queſita nõ veniunt diuidenda.Et hanc opinionem ſe-
quitur preſtãtiſſimus doctor magne cõſcientie domi. Io.de ana.
Archi.bonoñ.in.rub.extra de vſuris in fin.dicit ꝙ ſm iſtã opin.
ipſe cõſuluit:⁊ hãc opi.amplector.⁊ ſic poſſeſſor dicitur tutus in
male queſitis.¶ Circa nonam queſtionẽ dico ꝙ ſepoſita validi-
tate teſtamẽti non eſt dubium ꝙ ſi alter ex filiis nõ obſeruat teſta
mentũ qð excepta legitima patit̃ penaʒ priuationis ⁊ trãſlatiõis
bonorũ ex quo preceptũ ſeu diſpoſita nõ cõtinẽt aliqð turpe vel ꝑ
uerſum.Caſus eſt inſtit.de leg.§.fi.⁊ in.l.vnica.cũ ibi plene not.C.
his que pene nomine:facit tex.cũ ibi no.in auẽ.hoc amplius.C.de
fideicom.¶ Circa decimã ⁊ vltimam queſtionem dico ꝙ ſi alias
dicta fideiuſſio preſtita qꝛ nõ eſt ſoluendo pro quãtitate pro qua
fideiuſſor interceſſit:nõ diceretur legitime preſtita:propter cõiun
ctionem fideiuſſoris nõ diceretur legitima ⁊ idonea quoniã tan-
tum hoc admittitur in fideiuſſore de repreſentãdo aliquem iudi
ci ⁊ nõ in aliis fideiuſſoribus ſm Guliel.Bar.⁊ omnes in .l.j.ff.
in ius voca.vt eant: ⁊ non extenditur ad alios caſus: tenent etiã
Ange.in.l.ij.§.ꝙ ait pretor.ff.qui ſatiſda.cogã.Sed arbitror ꝙ ex
aliis dicta cautio defendi põt. Nam ego reperio ꝙ incertum erat
inquãtum ipſe eſſet obligat⁹ pro vſuris reſtituẽdis:⁊ ꝙ pro mul-
tis incertis ꝓceſſerat ſatiſfactio.Nec reperio ꝙ interceſſerit ꝓ ali
qua quãtitate.Unde nõ video quomodo dici poſſit ꝙ nõ ſit ſuf
ficiens pro tota quãtitate.Ex quo enim ita preſtita eſt ⁊ recepta
preſumitur idonea donec contrariũ probet̃:vt in.c.in preſentia.⁊
ibi do.Abb.⁊ alii extra de proba.¶ Scðo dico ꝙ ꝓperã hoc non
dicit̃ minus ſatiſfactũ.d.c.ꝗꝗ.ꝗtum ad annulationẽ teſtamenti
vt in.d.c.ꝗꝗ.in v.ceterũ.vbi ſi ordinari⁹ recipit pro minori quã
titate ipſe obligat̃:nõ tñ teſtũ irritat̃.¶ Tertio qꝛ ex quo ꝓ ali-
qua quãtitate eſt idoneus ⁊ principalis eſt idone⁹ dicit̃ ſatiſfactũ
qꝛ ꝓpter hoc ꝙ eſt idone⁹ principalis dr̃ idoneus fideiuſſor tex.
eſt no.⁊ ibi hoc tenet bal.in.l.mulier.C.de iure dot.¶ Poſtremo
papa ꝯfirmat hãc rõnẽ cũ triplici clauſula.Pro expꝛeſſis habẽtes:
per quã oĩa q̃ erãt exprimẽda habent̃ pro expreſſis:late do.Ant. i
cõſi.lv.Scða ſupplẽtes oẽs defect⁹ tam iuris ꝗ facti quarũcũq;
ſolẽnitatũ cũ clauſula nõ obſtãtibus ꝓpter quã ptʒ ꝙ papa vti
voluit plenitudine ptãtis ſm Bal.in .l.ſi teſtm̃.C.de teſta. cum ſi.
¶ Ex qbus ptʒ ꝙ talis cõfirmatio caut.cũ dictis clauſulis dicit̃
cõfirmare ipſam nõ obſtãtib⁹ qbuſcũq; defectib⁹ iuris ⁊ facti:⁊
ſic defectu facultatũ.Si qs adeſſet ſm no.ꝑ Abb.⁊ alios in.c.j.de
cõfir.vti.vl' inut.⁊ in.c.j.extra de trãſac.cũ ſimi.⁊ ſic cõcludo ꝙ de
fidẽtitate dicte cautionis oppoui non põt:ad quod etiam facit qꝛ
fuit ab ordinario approbata ĩ cui⁹ arbitrio hoc ſedebat.l.ſi fide-
iuſſor.in fi.ff.qui ſatiſda.cogan. Laus deo.
Bartholo.Soci.ſenenſis.

1 ¶ Cõtractus vẽditionis ſit ad mẽſurã pro pretio incerto reſpe-
ctu totius fundi certificando ſecuta menſura.

2 Emptio contrahit̃ quãdo pretiũ principale eſt purũ:lʒ augmen
tum ſit in conditione.

3 Cõuentio appoſita in cõtractu cenſetur appoſita in cõtractu cuʒ
effectu aliquid operandi.

¶ Conſilium.cxxviij.

¶ Dñs labia mea aperiat ⁊ ſpiritus ſanct⁹ illuminet intellectũ.

Duo videbantur facere dif
ficultatẽ in preſenti cõſultatione.¶ Primũ ꝙ vẽditio
facta dicit̃ ad mẽſurã ex q̃ vẽdit̃ res tot tornaturarum
intra tales fines pro tãto pretio ad rõnẽ certe quãtitatis pro qua
libet tornatura:hoc acto ꝙ vtraq; pars poſſit augere ⁊ minuere
facta menſuratione ſi apparebit eſſe maioris vel minoris mẽſure
hoc probat̃.ex his que ponit bar.in.l.iulian⁹.§. ſi titius.ff.de act.
emp.⁊ bal.in rub.C.de ꝯhẽ.emp.q.xxij.⁊ Saly.in.l.ij eo.ti. tradit
Io.an.in addi.ſpec.in tit.de empt.⁊ vẽdi.§.j.ad fi. ⁊ Pet.de anc.
⁊ Io.de imo.in.c.per tuas extra de dona.Ex qua cõcluſiõe videt̃
inferri ꝙ ſi dicta vẽditio dicit̃ facta ad menſurã videt̃ ꝙ dici poſ-
ſit ꝙ ſit cõditionaliter facta. ⁊ ꝙ ãte mẽſurationẽ nõ dicat̃ perfe
ctus ꝯctus vt cõcludit bart.in.d.§.ſi titius.per illũ tex.⁊ vr̃ caſus
in.l.ſʒ ſi in vẽditione.⁊ ibi Bartol.ff.de peri.⁊ cõmo.rei vẽdi.⁊ in
l.ꝙ ſepe.§.in his.⁊ ibi Bal.ff.de ꝯhen.emp.⁊ videt̃ ꝙ cũ ante mẽ-
ſurationẽ nõ videat̃ perfectus cõtractus nec pretiũ certũ ꝙ nõ di
catur fuiſſe in mora ex quo pretiũ non erat certũ ⁊ liquidũ ſed li-
quidatũ per mẽſurationẽ.ſed ſuper nõ liquidis ſed liquidandis
nõ contrahit̃ mora ita inqt Bal.in.l.acceptã in.vj. oppoſitiõe.C.
de vſuris.⁊ eſt bonus tex.in.l.in fideicõmiſſi in princi.⁊ ibi colli-
git Bal.in antiqua lectura.ff.de vſuris ⁊ ꝓbat̃ in.l.ij.C.de vſuris
⁊ fructib⁹ lega.Si ergo nõ fuit in mora nõ põt in aliquã penã in-
cidere.l.ita ſtipulatus ⁊ ibi Bart.in.vj.⁊.vij. oppoſi .ff.de verbo.
obli.¶ Scðm ꝙ faciebat difficultatẽ eſt qꝛ licet ꝯctus poſſet dici
perfect⁹ ãte mẽſurationẽ ⁊ pretiũ certũ.⁊ ſic emptor eſſet obliga-
tus in ſex annos ꝑut in inſtrumẽto ſoluere reſiduũ pretij tñ etiaʒ
intra dictũ tẽpus tenent̃ vẽditores ad alterũ de tribus vel preſtã-
dũ fideiuſſorẽ euictiõis vel ad inueſtiendũʒ pretiũ ꝓ ſecuritate rei
empte vel ad deponẽdũ.Cũ ergo tenerent̃ eodẽ tpe ⁊ null⁹ eoꝝ ob
tulerit ſe pro pte ſua impleturũ videt̃ elapſo tpe reſpectu nullius
ſit mora ꝯcta.l. iulia.§.afferri.⁊ ibi not.ff.de actio. emp. facit lex
quero.§.inter locatorẽ.ff.locati.q eñ ex pte ſua nõ impleuit nec le-
gitime obtulit nõ põt agere ad implẽdũ.l.ediles.§. fi.⁊ ibi gl.bal.
⁊ Ange.ff.de edil.edic.⁊ ſic vr̃ ꝙ vltĩa die ſex anno.nõ fuerit mora
ꝯcta.⁊ per ꝯñs poſtea non fuerit ſine mora interpellatio ꝯcta ſm
bar.in.l.itẽ illa.ff.de cõſti.pecu. ⁊ ſic nõ fuerit cõmiſſa pena.¶ Sʒ
predictis nõ obſtãtibus q̃ veriſſime nõ obſtãt ꝯria ſnĩa eſt verior
⁊ ꝓbabilior ꝙ imo ꝯctus fuit perfectus ⁊ certũ pretiũ debebat̃.⁊
1 ſic elapſo tpe fuit mora ꝯcta.† Et vt breuib⁹ rẽ abſoluã dico ꝙ cõ
tractus vẽditionis ſit ad mẽſurã pro ꝓtio incerto reſpectu toti⁹
fundi certificãdo ſequata mẽſura puta ſi vẽdit̃ fund⁹ intra tales
cõfines ad rõnẽ.xx.ꝓ qualibet tornatura.⁊ tũc ante mẽſurationẽ
cõtractus eſt incertus ⁊ cõditionalis:⁊ ita loquunt̃ iura ⁊ autori
tates in ꝯriuʒ allegata qm̃ totus ꝯctus dicit̃ ſub cõditiõe celebra
tus.¶ Aliqñ ⁊ ſcðo vẽdit̃ fundus intra tales fines qui affirmat̃
eſſe tot tornaturarũ ꝓ tãto ꝓtio puta mille ad rõneʒ .xx.ꝓ q̃libet
tornatura adiecta tñ lege ꝙ q̃libet ptiũ poſſit mẽſurationẽ pete
re ⁊ iuxta mẽſurationẽ augeat̃ ⁊ diminuat̃ ꝓtiũ ſicut augeat̃ ⁊ di
minuat̃ menſura expꝛeſſa ⁊ affirmata.⁊ tũc eſt caſus noſter ĩ quo di-
co ꝙ ꝯctus eſt certus ⁊ pfectus ⁊ ꝓtiũ certũ verũ augmẽtũ vel di-
minutio ꝓtij ſunt incerta ⁊ cõditionalia que nõ reddũt ꝯctũ in-
certũ vel ꝯditionalẽ.hoc ꝓbat tex.vbi ẽ caſus de hoc in.l.hec vẽdi
tio.§.fi.ff.de ꝯhẽ.emp.vbi habet̃ qð ſi emo fundũ ꝓ cẽtũ ⁊ pro eo
pluri qð eum vendidero dicit̃ ibi qð cõtractus eſt perfect⁹ ⁊ pre
tium eſt certũ pretium autẽ augebit̃ ſi pluris eum vẽdidero.⁊ ſic
qñ eſt res certa vendita ⁊ expꝛeſſum eſt certum pretiuʒ licet pretiuʒ
ex lege in cõtractu adiecta poſſit alterari tñ ꝯctus dicit̃ pfectus
⁊ pretiũ dicit̃ certũ:⁊ tñ dicit ibi Bal.in ꝓpoſito ꝑ illũ tex.quem
ita ſummat.Venditio põt eſſe pura tñ pars pretij cõditionalis.
2 ¶ † Unde dicit qð qñ pretiũ principale eſt purũ.licet augmentũ
ſit in cõditione emptio ꝯhitur ſtatim agi põt ad rem tradendã.
⁊ ſic etiã ad pretiũ qð eſt purũ.⁊ ita etiã ꝓbat tex.in .l. ſi pater .§.
pe.ff.de pac.dotali.vbi eſt idẽ caſus.cũ ergo in caſu noſtro res vẽ-
dita ſit expꝛeſſa ⁊ ſtatũ certuʒ pretium licet poſſet augmentari ⁊
diminui petita mẽſuratione ab aliqua partium.tamen cõtract⁹
dicit̃ perfectus ⁊ certũ dicit̃ eſſe purũ ⁊ exigibile. ¶ Cõfirmatur
⁊ ſcðo iſta opin.Nam differunt iſta qð actus a principio ſit cõdi-
tionalis.vel qð ſit purus ſed reſolui poſſit in cõditionis euẽtum

¶ Primo caſu dicitur incertus: puta ſi venditio eſſet facta vt di
xi ad menſuram pro tanta quantitate pro qualibet tortura. nam
tũc dicitur cõditionalis ⁊ in ſuſpenſo donec fiat mẽſuratio: ⁊ ita
loquunt̃ in cõtrarium allegata. ¶ Secũdo caſu dicitur certus et
purus: ⁊ interim exigibilis. ⁊ ſi conditio verificat̃ poſtea reſoluit̃
quaten⁹ conditio verificatur. Primo enim caſu dicitur cõditio
ſuſpẽſiua. ¶ Secundo reſolutiua vt eſt glo. nota. ⁊ ſubtilis in. l. ij.
ff. de in diem addicti. ⁊ ideo bar. in. l. iudex poſtea. ff. de re iudi. de-
cidit pulchram queſtionem in propoſito de qua ibi per eum. vbi
facit eãdẽ con. Cum ergo in terminis noſtris ſit expreſſa certa res
⁊ certum pretium: licet pretium alterari poſſit: ⁊ reſolui ſi ſequt̃
menſuratio tamen ante dicitur cõtractus perfectus ⁊ pretiuz cer
tum: ⁊ ſic interim debetur ⁊ exigi: ⁊ ſolui debet. ¶ Tertio iſta cõ-
cluſio probatur. Nam partes exprimẽdo rem certam ⁊ certũ pre-
tium habuerũt contractum pro perfecto ⁊ abſoluto. Voluerunt
autem ꝙ eſſet in facultate cuiuſlibet petere menſurationem put
in inſtrumẽto ⁊ ſic quod augmentũ ⁊ diminutio pretij penderet
caſu quo peteretur mẽſuratio ⁊ aliter mẽſura oſtenderet̃ ꝙ eſſet
expreſſa. Unde talis adiectio incerta ⁊ dubia nõ facit contractũ
minus certũ ⁊ minus perfectum. l. cũ furti. ff. de in litẽ iuran. ⁊. d.
3 l. hec vẽditio in fi. ⁊ patet † quia omnis conuentio appoſita in cõ
tractu cenſetur appoſita in cõtractu cum effectu aliquid operãdi
vt dicit no. Bal. in rub. C. de contrahen. emp. q. ix. Sed partes cõ-
uenerant quod certi fructus eſſent venditoris poſt cõtractum fa-
ctum quod pactum fuiſſet inutile niſi cõtractus fuiſſet ꝑfectus
qꝛ fructus omnes fuiſſent vẽditoris cõtractu non perfecto: vt in
l. j. C. de pericu. ⁊ cõmo. rei vendi. ⁊ in. l. fructus. ⁊ in. l. curabit cum
glo. C. de actio. emp. ex quo datur intelligi qđ ſi nõ fuiſſet pactum
intelligebant qđ fructus eſſent emptoris. Igitur habuerunt con
tractum pro perfecto: cõtractus autem ex conuentione. partiũ. l.
accipiunt. l. legem. C. de pact. ⁊ in. l. legem. C. loca. cũ ſimi. ¶ Com-
probatur ⁊ vltimo ex his que nota. voluit Bar. in. l. iulianus ve-
rum debitorez in fi. ff. de cõditio. indebi. vbi voluit qđ quãdo pre-
ſens ſtatus rei nõ excludit debitum certũ. Sed eſt dubiũ an indu
catur excluſio pendẽte dubio diſpoſitio habet executionem. l. ſi ex
duobus. §. ſed ⁊ marcellus. ff. de in diem addic. ⁊ ideo dicit Bar.
qđ ſi erant cõceſſe multe repreſalie ⁊ facta eſt lex ꝙ eligerent̃ duo
qui haberent illas reuidere ⁊ iniuſtas caſſare: iterum ante remiſ-
ſionem habẽt executionem: qꝛ illa dubietas nõ impedit executio
nem Ex quibus patet quod dubietas qđ pretium diminui poſſit
nõ habet impedire executionẽ promiſſionis certi pretij: ⁊ ſic patet
ſolutio ad ea que in contrariũ allegant̃. ¶ Nõ obſtat ꝙ ſecundo
loco allegatur qꝛ reſpondeo ꝙ illud erat per venditorem implen
dum ſoluto pretio. Debebat igitur primo ſolui pretiũ vel offerri
in tempore: ⁊ tũc niſi per vẽditorez fuiſſet impletũ illud ad qđ te-
nebatur facta ſibi oblatiõe de pretio fuiſſet tẽpore excuſatus: iſta
cõcluſio probatur per ea que ponit Bal. in. l. j. in. iiij. colum. C. de
vſur. ⁊ fruc. lega. vbi querit: an vſufructuarius debeat incipere ab
oblatiõe cautionis de vtẽdo ⁊ fruendo. An proprietarius tradẽ
do rem ⁊ determinat qđ prius debet res tradi: ⁊ poſtea caueri. ⁊
rationẽ aſſignat qꝛ illa cautio nõ eſt preſtanda niſi tempore quo
tradit̃ vſuſfructus qđ apparet in verbis cau. ſ. de vtendo ⁊ fruen-
do que verba reſpiciũt vſumfructum. l. ſi vſuſfructus intra bien-
nium. ff. de vſufur. lega. Cum enim prius debeat tradi ⁊ immedia
te caueri nõ debet incipere legatarius ab offerẽdo caut. ſed heres
ab offerẽdo rẽ: qꝛ ordo ſeruãdus eſt. l. nõ fuerint. ff. de iureiuran. ⁊
ibi in. d. l. j. Bal. reſpõdet ad. §. offerri ꝙ ibi nõ contraheretur mo
ra ſi reus exciperet de pretio neq; ſoluto neq; oblato. Quare cũ in
caſu nr̃o ſolutio pretij ꝓcedere debeat de neceſſitate illud qđ erat
implendũ per venditorem. ſ. reſpectu depoſitionis vel inueſtiture.
ſequit̃ ꝙ emptor ad minus debebat offerre pretiũ vt a mora excu
ſaretur. Ex quibus concludit̃ ꝙ nõ ſoluẽdo pretiũ certum: ⁊ pre-
tium fuit in mora: ⁊ ſic incidit in penã cõuentionalẽ ⁊ in alias pe
nas de quibus in. l. ſi quis maior. C. de tranſac. ¶ Poſtremo non
omitto ꝙ ſi aliqua dictarum partium pretendebat ſe deceptam
in mẽſura expreſſa: ⁊ ſic pretẽdebat pretiũ debere diminui vel au-
geri debebat hoc petere vel intra. lx. dies: alias ſtandũ eſt mẽſura
tioni expreſſe per tex. in. l. ꝙ ſi nolit. in. §. ſed qd. ita. ff. de edil. edic.
ſm̃ Joã. de. imo. qui hoc dicidit in terminis in. c. p tuas. de dona.
vbi late per eum. ¶ Cõfirmatur hoc qꝛ ſi menſura expreſſa nõ pla
ceret fuit appoſitum pactũ ꝙ poſſet ille cui diſpliceret petere qđ
de nouo fieret menſuratio: qđ intra quinquaginta dies petendũ
erat ⁊ ita eſt de mente Bald. Ang. ⁊ aliorum in. l. ſi quis arbitrat̃
allegando. d. §. ſi quid ita. ⁊ ibi late dixi. ff. de verb. obli. ⁊ Jmol. vt
dixi decidit hoc in indiuiduo: vel ad plus hoc peti poterat intra
annũ alias vlterius nõ eſt audiẽd⁹ vt per bart. in. l. qui grauatos.
C. de cenſitoribus ⁊ queſtoribus. lib. xj. per quẽ tex. ita in terminis
cõſuluit Bald. refert inſignis doctor dominus Cataldin⁹ in ſuo
conſ. xlviij. incip. Si venditor ⁊c. Quãcũq; igitur opinionem ten
tamus per quinq; annos ⁊ vltra erat lapſum tempus ad peten-
dũ menſurationez: ⁊ ſic ſuper ea nulla partium erat amplius au-
dienda ⁊ cõſequẽter in termino ſex annorũ emptor tenebat̃ ſolue
re certũ pretium expreſſum qđ cum nõ ſoluitur incidit in penam
⁊ in moram. l. magnam. C. de contrahen. emptio. ⁊ committenda
ſtipulatione. §. de illo. ff. de actione. ⁊ obligatio. ⁊ maxime propter
iuramentũ per ea que notãter dicit Jo. de imol. in. c. breui. de iure
iuran. ⁊ tex. cum ibi no. in. l. ſi quis maior. C. de tranſac. ⁊ ſic reuo-
cato executio inſtrumenti peti poterit. Laus deo.
Bartholo. ſoci. J. U. doctor ſenenſis ⁊c.

¶ Finis.

¶ Domini Bartholomei ſocini Seneſi. J. U. doctor. Cõſilia ter
tij voluminis feliciter expliciunt.

Repertoriũ Singulariũ materiarũ Conſiliorũ Bartho. Soci.

¶Repertorium conſiliorum tertij voluminis.D. Bartholomei Socini Senenſis.J.U.docto.Jn quo accuratiſſimo ordine ⁊ ſtilo ſingula queq; ſitu digna deſignantur.

¶De litera A.

ABſentes ex cauſa ꝓbabili ⁊ neceſſaria vel ꝓbabili tantũ non tenent̃ ꝓcuratorẽ relinquere.cõſi.lxvj.nu.16.fo.58.
Acceptio tenute eſt quid indiuiduum.conſilio.lxxxij. numero.10.fo.74.
¶Actus principis ſine citatione non valet quando ſumus in ciuilibus ⁊ procedit contra non ſubditum. conſilio.cxx. nu.11.fo.115.
Actus quando nõ eſt perfectus ſed deuenit ad eum caſum a quo incipere nõ põt vitiatur qñ ſuperuenit defectus mixta cõſideratione rei ⁊ perſone.cõſi.lxxxj.nu.4. fo.72.
Actio cõmuni diuidundo oritur ex contractu ſocietatis.conſil.lxxx. numero.2.fo.71.
Actus qñ annullatur ex clauſula decreti conſenſus partiũ nihil operatur.conſi.lxxxvij.nu.7.fo.79.
Actus perfectus ⁊ cõſummatus dicitur etiã pro tẽpore futuro quo patientia preſtari debet.ↄſi.lxxxj.nu.16.fo.73.
Actus geſtus ab vniuerſitate ad hoc vt valeat requiritur ꝙ due partes ex tribus ſint preſentes.conſi.xcv. nu.4.fo.90.
Actum faciens animo continuandi nõ dicitur aliquem turbare in ſua poſſeſſione.cõſi.xcv.nu.20.fo.91.
Quando nõ apparet de cauſa poteſt veriſimiliter imaginari ⁊ preſumendum eſt pro actu principis.cõſi.cxx.nu.9.fo.115.
Actiones actiue ⁊ paſſiue regulariter trãſeunt in heredes. cõſi.xxiiij. numero.4. fo.21.
Ubi deficit intereſſe regulariter etiam deficit actio.conſi.xviij.numero.1.fo.16.
¶Adhibitus ad ſcribendum teſtamentum poteſt vt teſtis ꝓbare. conſi. xxxj.nu.5.fo.26.
Quilibet adminiſtrator tenetur reddere rationem ſue adminiſtrationis.conſi.lxxij.nu.10.fo.65.
Adminiſtrator habens poteſtatem cõtrahẽdi ſuper rebus quas adminiſtrat videtur contrahere adminiſtratorio nomine: ⁊ facere contractum ſeu diſpoſitionem realem ⁊ non perpetualem. cõſilio xxxiiij.nu.3. fo.28.
¶Aduerſarius agere ⁊ experiri poteſt cõtra vniuerſitatez. cõſil.xcv. numero.8. fo.90.
Aduerſatiua:ſi vero:aduerſat in iure ⁊ in facto:⁊ repetit qualitates precedentis capituli.conſi.lij.nu.6.fo.42.
Aduerſus decurſam preſcriptionem quomodo detur reſtitutio.conſilio.ij.nu.17.fo.3.
Et ibi de intellectu multarum legum loquentiũ in materia preſcriptionis.nu.eodem.
Agnati ſuccedunt vſq; ad decimum gradum.cõſil.xij.nu.9.fo.11.
¶Alienatio fictitia dicitur quando prohibitus ſum alienare in titium ⁊ alieno in ſempronium.cõſi.xxvj.nu.3. fo.22.
Alienans rem qua non põt alienare cenſetur alienaſſe commoditatem tantum.conſi.vij.nu.7.fo.8.
Alienatio ſi eſt prohibita in eccleſias generaliter ⁊ quis efficiat̃ monachus res in cõſequentiam efficiuntur monaſterij ex diſpoſitione legis.cõſi.lxxxj.nu.12.fo.73.
Alienatione ſequuta in deſcendentes deſcendentium in quos facta eſt alienatio dicuntur habere a primo teſtatore ⁊ non ab alienante.conſi.cxiiij.nu.3.fo.109.
Alienatione prohibita vt ad filios perpetuo deuenirent extenditur in infinitũ.conſi.lxxxvj.nu.12.fo.77.
Alienatio põt fieri ſi teſtator prohibuit alienationem extra familiã requiſitis illis de familia ⁊ emere noluerint.conſi.lvij.nu.3.fo.45.
Alienatio aliqñ eſt neceſſaria propter debita teſtatoris:tunc alienatio nõ reuocat̃.cõſi.xliij.nu.12.fo.37.
Alienatio nõ poteſt fieri in preiudicium ſubſtitutorũ. conſilio.cxvj. numero.6.fo.111.
Alienatio in cauſam dotis irritari poteſt.ↄſi.xxxvj.nu.3.fo.30.
Alienatio qñ facta fuerit fideicõmiſſario ſciente non poteſt ſibiipſi rem euincere.conſi.xvj.nu.25.fo.15.
Aliquibus dictio eſt vniuerſalis ⁊ comprehendit omnia decreta.cõſilio.iij.nu.10.fo.4.
Aliud eſt habere iuriſdictionem :aliud territorium:⁊ aliud ius paſciendi.cõſi.xv.nu.5.fo.14.
Allegans ſcientiam debet illã probare.cõſi.xcij.nu.22.fo.87.
Ad veritatem alternatiue ſufficit alteram partẽ verificari. conſi.xxj. numero.10.fo.19.
Alueus dicitur eſſe cõſuetus ⁊ cognoſcitur magis in eſtate ꝙ̃ in hyeme.cõſi.lxxix.nu.8.fo.71.
A pari procedũt dicere.nõ obſtãte tali lege:⁊ nõ obſtante aliqua lege.conſi.iij.nu.22.fo.4.
Appoſitio clauſularum inſolitarum in inſtrumẽto arguit ipſum ſimulatum.cõſi.xc.nu.1.fo.82.
¶Appellatione familie veniunt omnes qui ex eorum ſanguine proditi ſunt.cõſi.lxxxiiij.nu.7.fo.75.
Appellatione heredis in teſtamentis veniunt deſcendentes tãtũ.cõſilio.lvij.nu.5.fo.45.
Appellans viua voce ſaluo iure appellandi in ſcriptis non ſunt due appellationes:ſed vna que eſt primo ſine ſcriptis facta ſecũdo eſt redacta in ſcriptis.cõſi.xxxj.nu.6.fo.26.
Appellatione idonei cautiõis venit cautio cũ fideiuſſore vel pignoribus.conſi.cxxvij.nu.4.fo.122.
Appellatione fratris ⁊ ſororis:veniunt frater vel ſoror:vterini vel cõſanguinei.conſi.xxv.nu.3.fo.21.
Appellatione deſcendentium veniunt etiã non concepti tẽpore mortis auie.conſi.x.nu.7.fo.10.
Appellatione heredum non veniunt fideicõmiſſarij heredes vniuerſales in materia prohibente alienationem.cõſi.xiij.nu.7.fo.12.
Appellatione alienationis venit alienatio in vltima voluntate.conſilio.cxxiij.nu.1.fo.118.
A proprietate verborum nõ eſt recedendum.cõſi.xij.nu.15 fo.12.
Omnis poteſtas arbitrorum dependet a compromiſſo.conſi.xcv.numero.9.fo.90.
¶Arbitrium datum poteſtati in condemnando non poteſt vltra terminum in ſtatutis ſtatutum procedere ⁊ cõdemnare.cõſi.xcix. numero.4.fo.96.
Arbitria ſunt redacta ad inſtar iudiciorum.conſi.xxvij.nu.11.fo.23.
Arbitramentum nõ debet reduci niſi dolus arbitratoris probet̃.cõſilio.cxxj.nu.8.fo.118.
Arbitrator licet non poſſit condemnare ad rẽ de qua nõ:erat cõpromiſſuꝫ: tñ ſi erat cõpromiſſum ſuper vna re poteſt in totum illaz rem vni adiudicare.cõſi.cxxj.nu.5.fo.116.
¶Arguenduz eſt a priori a poſteriori ⁊ a geſtis in ipſo actu ad probandam voluntatem in aliquo. conſilio.cxxvij.nu.4.fo.121.
Arguendo de tempore ad locum ſicut ratione vicinitatis arguitur fraus legis:ita ratione vicinitatis loci. conſilio.xxvj. numero.2. folio.22.
Argumentum valet a communiter accidentibus.conſilio.xvj.numero.8.fo.14.
Argumentum eſt validum de teſtamento inter liberos ad teſtamentum ad pias cauſas.conſi.v.nu.12.fo.7.
Argumẽtum a contrario ſenſu eſt validum etiam in cõtractibus cõſilio.xviij.nu.10.fo.16.
Pro aſſertione principis preſumitur eſſe ſuper facto alieno niſi contrarium ꝓbetur.cõſi.lxxxvij.nu.19.fo.80.
¶Articulus de vnitate actus fieri debet quando teſtes cõtradicunt inſtrumento.cõſi.xcij.nu.5. fo.85.
Autor non poteſt habenti cauſam ab eo preiudicare in iure reali co ignorante. conſi.cj.nu.7.fo.100.

¶De litera. B.

BAnnitus priuatur omni actu legitimo ⁊ poteſtate teſtandi.conſi.xxviij. nu.41.fo.25.
Bartoli dictis ſemper ineſt veritas.cõſi.ij.nu.14.fo.3.
Beneficium ſi cõferatur a ſede apoſtolica vni: ⁊ ab ordinario alteri nec apparet que collatio fuerit prior:ſi nõ obſtat poſſeſſio potior eſt collatio pape.cõſi.lxvij.nu.4.fo.59.
Beneplacitum nõ dicitur per mortem reuocatuz in cõtractibus.cõſilio.lxxvij.nu.1.fo.70.
Begnina interpretatio in penalibus eſt accipiẽda qñ verba ſunt dubia.conſi.lxxvij. nu.4.fo.70.
¶Bona fides cauſatur ex iniuſtis ⁊ temerarijs. cõſil.xj.nu.10. fo.11.
Bona hereditaria alienata ex cauſa permutationis imputantur filijs in tertiam legitimam .cõſi.xxxvj.nu.2.fo.30.
Bona quando reperiuntur in eſtimatione probantur eſſe in bonis illius quãdo reperiuntur per aliuz poſſeſſa eo tempore alias preſumũtur per illum poſſeſſa donec probetur in cõtrarium.conſil. xlvj.nume.2.fo.38.
Bona viuẽte patre nõ dicuntur debito filio:imo filius viuẽte patre in eius bonis nullũ habet ius.conſi.cxviij.nu.3.fo.113.
Bona fides cauſari poteſt nedum ex iuſtis rationibus verũ etiaz ex iniuſtis ⁊ temerarijs.cõſi.xxxviij.nu.4.fo.32.
Bona rebellium ſi ſint cõceſſa tempore rebellionis alijs perſonis:facta pace ſunt reddenda primis dominis.cõſi.lviij.nu.2.fo.47.
Bona fides potius preſumi debet ꝙ̃ mala. conſil.xxxviij.nu.5. fo.32.
Bona clericoruz ſunt exempta a iuriſdictione laicorum. cõſilio.lxv. numero.6.fo.56.
Jtem ſtatuta laicorum nõ poſſunt diſponere ſuper bonis patrimonialibus clericorum.ibidem.
Bona omnia ſi cẽſentur generaliter in dotem dediſſe omnia veniũt preter prohibita alienari.cõſi.lxxxj. nu.18.fo.73.
Bona vendita non ſunt in partem imputanda.cõſi.xvj.nu.26.fo.15.

Bona parapbernalia ſunt illa q̄ mulier ꝑ vſu ſuo defert ad domuz viri.cōſi.cxxij.nu.5.fo.118.
Bona piratarū poſſunt a quocūqꝫ capi quouſqꝫ durant pirate.conſilio.xc.nu.3.fo.82.
Qui non pōt immobilia alienare nō poteſt ſuper immobilibus bonis compromiſſum facere.conſi.xcv.nu.7.fo.90.

¶De litera C.

Captura nō poteſt irritari ſeu nulla iudicari.cōſilio.cxiij. numero.13.fo.108.
Capture cōſentire cēſetur ille q̄ pſtat fideiuſſores de nō recedendo vt babilius retineatur. cōſi.cxiij.nu.4.fo.109.
Unum caput ſtatuti per aliud declaratur.ꝯſi.ix.nu.8.fo.9.
¶Carcerato nō poteſt imputari negligentia ⁊ mora in non ſoluēdo contractum pro ſolutione pecunie.cōſilio.lxxx. nu.5.fo.72.
Caſus mortis: ⁊ tranſitus ad ſecunda vota equiparantur. cōſil.xxx. numero.2.fo.25.
Si aliquis ſuſceperit caſum fortuitū eo caſu quo prius nō tenebaꝛ tunc non tenetur ſi caſus ille euenit culpa alterius.conſilio.lxx.numero.3.fo.63.
¶Cauſa ſummaria non poteſt ordinarie tractari niſi partibus conſentientibus.cōſi.xciiij. nu.6.fo.88.
Cauſe inter mercatores nō rigoroſe ſed de bono ⁊ equo tractari dn̄t conſi.xciiij.nu.5. fo.88.
Cauſa mortis ⁊ ſuſpitionis apparere debet ad hoc vt actus alienationis ſimulatus cenſeri debeat.conſi.xc.nu.2. fo.82.
Caſtra babent territorium ſine iuriſdictione.cōſi.xv.nu.6. fo.14.
Ceſſante cauſa ceſſare debet effectus.cōſi.xxvj.nu.6. fo.22.
¶Ciuilis poſſeſſio eſt apud dominum: ⁊ apud vaſallum eſt naturalis.conſi.lxxxvij.nu.16.fo.72.
Ciuitates caſtra ⁊ vicus a ſuperiore neglecta poſſunt ſe ſubijcere alteri dominio potentiori ⁊ maiori: vt regantur ⁊ cōſeruentur.conſi. xxxix. nu.9.fo.33.
Ciues preſumuntur habere voluntatem conformem diſpoſitioni ſtatutorum.cōſi.xxxv. nu.6.fo.29.
¶Clericus nominatus a laico in iudicio poteſt forū declinare ⁊ alterare iudiciū de perſona in perſonam.cōſi.xcj.nu.14.fo.85.
Clerici in minoribus conſtituti nō ligantur ſtatutis laicorū: nec aliqua ciuitatis contra eos agitata valent.conſil.lvij.nu.12. fol.46.
Clericus beneficiatus babens patrimoniuꝫ proprium poteſt viuere de redditibus eccleſie ⁊ dare bona patrimonialia ſuis conſanguineis.cōſi.xcj.nu.3.fo.84.
¶Clauſule acceſſorie regulantur ſm naturam principalis contractus.conſi.lxvj.nu.6.fo.57.
Clauſula poſtea poſita non eſt referenda ad ea per que reſultaret abſurditas ⁊ correctio plurium.conſi.lvij.nu.10.fo.46.
Clauſula: decreti: appoſita in collatione pape annullat omnia in cōtrarium geſta poſt collationem: ligat etiaꝫ ⁊ afficit ignorātes. cōſilio.lxvij.nu.1.fo.60.
Clauſula in fine poſita ſi non poteſt oīa ſuperiora determinare determinat illa que pōt.cōſi.xxj.nu.12.fo.19.
Clauſula omni meliori modo: equipollet clauſule: non obſtantibus quibuſcūqꝫ verbis in contrarium facientibus vel ordinatis.cōſi. ij.nu.12.fo.2.
Clauſula ex certa ſcientia: quādo in reſcripto apponitur: tollit legē babentem clauſulam derogatoriam ad futura reſcripta. conſilio iij.nu.12.fo.4.
Clauſula: plures eſſe vocatos.ordine ſucceſſiuo: ſumiꝛ duobus modis.conſi.xij.nu.12. fo.12.
Clauſula generalis: non obſtante: nō tollit decreta annullatiua principis conſi.iij.nu.5.fo.3.
Fallit quādo cōceſſio eſſet motu proprio.nu.11.
Item fallit quādo ex certa ſcientia.ibidem.
Clauſula codicillaris an operetur fideicōmiſſum in ſubſtōne pupillari.cōſi.vj.nu.7.fo.7.
Clauſula codicillaris operatur ꝙ ſi teſtamētū non valet vt teſtamentum valet vt codicillus quo iure valere poteſt. cōſilio.lxvj. numero.10.fo.57.
Clauſula motus proprij tollit vitium ſubreptionis.niſi reſpiciat iudicium tertij.conſi.cxv.nu.3.fo.109.
Clauſula: ſupplens omnes defectus ex certa ſcientia ⁊ de plenitudine poteſtatis non operatur niſi quo ad defectus ſurgentes ex defectu ſolennitatis introducte a iure poſitiuo.conſilio.cxx. numero.4.folio.114.
Cauſa iuſta eſt preſumenda in principe ſi imaginari poteſt. conſi.iiij. nu.13.fo.5.
Clauſula: motu ꝓprio: facit ꝙ in paritate gratie preferꝛ ille qui pri⁹ occupat.conſi.lxvij.nu.7.fo.59.
Clauſula ex certa ſcientia tollit omne vitium ſubreptionis.conſi.cxx. numero.7.fo.114.
Clauſula peto iuſtitiā miniſtrari: nō refertur ad ea q̄ nō ſunt narrata.conſi.xcv. nu.17.fo.91.
Cauſa obligatoria allegata in inſtrumēto preſumiꝛ facta ex illa cauſa ⁊ nō animo donandi. conſi.c.nu.13.fo.99.
Clauſula ⁊ cōiectura nō eſt ſufficiēs ad augēdum cōtractum ſimulatum.conſi.xc. nu.4.fo.82.
Clauſula: ꝙ ſi nō valet: vel valebit iure teſtamēti: valeat iure fideicōmiſſi.conſi.vj.nu.5.fo.7.
¶Collationem babens ab ordinario prefertur ſi apparet de eius prioritate ⁊ ſic pertinet ad eum qui habet collationem ab ordinario probare prioritatem.cōſi.lxvij.nu.5.fo.59.
Collatio pape ⁊ ordinarij qn̄ apparēt facte eadē die preualet collatio pape.cōſi.lxvij.nu.1.fo.59.
Collatio facta a papa motu proprio valet cōtra decretum ipſiuſmet pontificis conſi.cxvij.nu.5.fo.112.
Coloni partiarij ſiue penſionarij poſſunt cogi ab eccleſia parochiali ad ſoluendam integram decimam tā pro parte eorū q̄ꝫ pro parte domini anteq̄ꝫ dominus conſecutus fuerit partem ſuam.conſilio.xciij.fo.9.nu.98.
Conceſſio ob benemerita ⁊ ſeruitia dicitur beneficiuꝫ reale ⁊ nō perſonale.conſilio.lxxxiiij.nu.14.fo.76.
Conceſſio expectatiue ad beneficia ⁊ officia eſt probibita.cōſilio.liij. numero.3.fo.43.
¶Conditio mortis importat fideicommiſſum. conſilio.xij. numero.17.folio.12.
Conditio poteſtatiua qn̄ eſt turpis nō reijcitur de inſtitutione filij vſqꝫ ad legitimam.conſi.xcviij.nu.8.fo.94.
Conditio ſi ſine liberis: appoſita ad excluſionem ſubſtituti attenta qualitate perſone teſtatoris ⁊ dignitate non verificaur in naturalibus.cōſi.lxxxvj.nu.13.fo.77.
Conditio appoſita in teſtamento cōtra ius naturale cōtra naturaꝫ votum parentū ⁊ cōtra humanitatē: teſtator dicitur mēte alienatus.conſi.xcviij.nu.5.fo.93.
Id quod ponitur conditionaliter cenſetur appoſitum pro forma. conſilio.xxxj.nu.2.fo.26.
In conditionali attenditur ſolus euentus conditionis: qn̄ cōditio non eſt turpis nec impoſſibilis conſi.xxj.nu.1.fo.18.
Conditio qn̄ eſt explicanda in perſona alicuius ſub noīe proprio nō pōt explicari in perſona heredis.cōſi.xxiiij.nu.11.fo.21.
Conditio ſi ſine liberis: reijcitur qn̄ grauatus vult trāſire ad religionem ne intimidetur ingreſſus timore amiſſionis bonorum.conſilio.lxxxj.nu.14.fo.73.
Conditio non reſoluitur ⁊ nō irritat ante cōditionis euentum.cōſi. cxvij.nu.4. fo.112.
Conditiones quaſcūqꝫ poteſt quis adijcere in donatione ⁊ traditione rei ſue.cōſi.c.nu.12 fo.99.
¶Conductor poteſt in ſua conditione perſeuerare per vnū annum poſt finitam conductionem nouem annorum.conſilio.xvij.numero.1.⁊.nu.2.fo.15.
Cōductores dicūtur naturaliter ⁊ ciuiliter poſſidere rōne cōſtituti ⁊ ratione precarij ciuiliter.conſi.xvij.nu.17.fo.16.
Cōductores quando ſunt a domino expulſi: ad recuperandum ſuaꝫ detentionem rerum conductarū: babent duo remedia.conſi.xvij. numero.15. fo.16.
Cōductor poteſt perſeuerare in cōductione duplici capite.conſi.xvij. numero.3.fo.15.
¶Confeſſio non nocet quando poſt confeſſionem ſecuta eſt promiſſio incontinenti.conſil.lxiiij.nu.8.fo.55.
Confeſſio facta in ſcriptis ꝑiudicat: licet facta abſente parte. cōſi.xlvj.nu.4.fo.38.
Cōfeſſio nō nocet quādo nō ſufficit veritas ſine ſolēnitate ⁊ aliquis confitetur aliquid factū quod apparet nō ſolēniter factuꝫ. conſi. xcij.nu.9.fo.86.
Cōfeſſio ⁊ aſſertio iurata viris de donamētis alienatis ꝓbat contra virū ⁊ eius heredes.cōſi.cxxij.nu.7.fo.118.
Cōfiteri aliquē fuiſſe teſtatū: ⁊ talem fuiſſe volūtateꝫ teſtatoris: ſunt diuerſa. cōſi.xcij. nu.10.fo.86.
Confirmatio ſuperioris ſupplet defectum perſone ſolēnitatis ⁊ forme.conſi.lxiij nu.4.fo.51.
Confirmatio ⁊ ratificatio actus nulli.nihil eſt aliud quā noui actus celebratio. cōſi.xcij.nu.11.fo.86.
¶Cognati non naſcuntur auie materne: nec ſuccedunt de iure communi.cōſi.x.nu.4.fo.10.
Cognitio ⁊ iuriſdictio de cauſis reſpiciētibus res feudales habitas ab imperatore ad ſolum imperatorem ſpectat. conſil.lxxxvij. numero.1.fo.78.
Color queſitus nihil aliud eſt dicere ꝙ ſub velato cōtractu venditionis fuit cōtractus interceſſorius.cōſil.lxxxiij.nu.2.fo.74.
Coniuncta reſoluitur in diſiunctam qn̄ plures copulatiue vocātur ordine ſucceſſiuo.cōſi.lxix.nu.5.fo.62.
Cōueniēs eſt ꝙ dotes redeant ad domū paternā ꝯſi.cx.nu.4.fo.103.

Commune dicitur quādo quis habet aliquā partem iure dominij. conſi.cxvij.nu.2.fo.106.
Conuentio appoſita in cōtractu cenſeꝛ appoſita in cōtractu cū effectu aliquid operādi.conſi.cxxviij.nu.3.fo.124.
Compenſatio ſine facto hominis nō fit ipſo iure regulariter.cōſilio xvij. nu.7.fo.15.
Compromiſſum non extēditur ad non proſecuta de quibus non apparet commiſſum.cōſi.xxxj.nu.2.fo.25.
Compromiſſum de duobꝰ menſibus debet intelligi ſm numerū dierum menſis in quo factū fuit compromiſſum.ꝯſi.xcix.nu.1.fo.95.
Compromiſſum in quo eſt pena appoſita eſt nullū.conſilio.xcv. numero.1.fo.89.
Compromiſſum excluditur quādo ius eſt certum.conſilio.lix.numero.3.fo.47.
Comparatio facit plenā probationeꝫ quādo comparatio fit ad probādum librum rationū manu vnius.cōſi.xlj.nu.2.fo.34.
Computatio fieri debet ſm quātitatē patrimonij ⁊ reditus eccleſie ſubtractis expenſis.conſi.xcj.nu.5.fo.84.
Conſenſus preſumitur ex ſciētia ⁊ patiētia longi tēporis: in his que ſunt parui preiudicij. cōſilio lxj.nu.6.fo.50.
Conſenſus probatur per epiſtolas. cōſi.xlj.nu.1.fo.34.
Conſenſus debet interuenire de ſubſtantia ⁊ forma matrimonij.ꝯſi. cxix.numero.1.fo.113.
Cōſentiēs collationi beneficij.in quo habet ius ad rē ſiue ius in re ſibi preiudicat ⁊ valet alteri facta. cōſi.cxv.nu.5.fo.110.
Conſuetudo an inducta eſt per cōplures actus alienationis cōtra prohibitionē interuenientes diuerſis temporibus: ⁊ longo tempore.xx.ann.ꝯſi.lxj.nu.4.fo.49.
Conſuetudo de lucranda dote data:nō habet locū in dote promiſſa conſi.xxxj.nu.3.fo.26.
Cōſuetudo ꝙ primogenitus ſuccedat in regno:intelligi debet de eo qui eſt habilis ad regnādum.cōſi.xlvij.nu.2.fo.38.
Conſuetudo poteſt probationem inualidā approbare ⁊ validā improbare.conſi.xcij.nu.13. fo.86.
Conſuetudo cuius initij memoria nō extat habet vim priuilegij.cōſilio.vij.nu.4.fo.8.
Cōſuetudines nō debēt extendi vltra caſum in eis expreſſum aut extra perſonas in eis nominatas.cōſi.lxxiij.nu.4. fo.66.
Cōſuetudo debet eſſe rationabilis ad hoc vt introducaꝛ contra ius commune ⁊ ꝓbari debet rationabilitas conſuetudinis. cōſi.xcij. numero.14.fo.86.
Conſueta apponi veniunt in inſtrumēto licet nō reperiantur appoſita. cōſi.cj.nu.2.fo.99.
Conſuetudo attinētium ⁊ amātium eſt ſubminiſtrare neceſſaria infirmis graui infirmitate grauatis. conſi.cv.nu.6.fo.105.
Conſtitutum vel precariū quando eſt in inſtrumento pactum executiuuꝫ poteſt exerceri contra tertium poſſeſſorem nō citatum ⁊ negotio nō liquidato. conſi.lxxxij.numero.8.fo.74.
Conſtitutio maioricatus fit vt bona vnita conſeruētur in perſonis primogenitorum.conſi.xlvij.nu.6.fo.38.
Conſtitutus in graui infirmitate ⁊ ſi interrogatio fieret a perſona ſummiſſa ⁊ ſuſpecta:tunc nō valet vt teſtamentū. conſilio.xxviij. numero.12fo.24.
A pari procedūt cōſtitutio donationis: ⁊ pactum de lucrando.cōſilio.xxiij.nu.7.fo.20.
Contractus ſimulatus nō dicitur firmari iuramento. conſilio. lxxx.nu.4.fo.74.
Contractus ⁊ cōuētiones debēt ſtricte intelligi. ꝯſi.xxiiij.nu.2.fo.21.
Tot dicuntur cōtractus quod feri debēt particulares ponderationes ⁊ numerationes ex diuerſa pretij nominatione.conſilio.xxvj. numero.7.fo.22.
Contrahens ⁊ iurans per metum teneꝛ ad obſeruantiaꝫ niſi a iurāte prius abſoluatur.conſi.xxxviij.nu.1.fo.31.
Contractus quando hꝫ plures particulas: ⁊ in vita fit mentio officij ipſius cōtrahentis qualificans ipſam obligationē in alijs contrahens loquitur ſimpliciter.cōſi.lxiiij.nu.1.fo.54.
Contractus principis geſtus cū ſubdito ligat principem ⁊ eius ſucceſſorem nec poteſt reuocari.cōſi.iiij.nu.1.fo.5.
Contractum preſumitur ex precedenti cauſa alia nō apparēte. conſi. xvj.numero .5.fo. 14.
Contractus realis obligat ſucceſſorem ⁊ non perſonalis.cōſi.xxxiiij. numero.2.fo.28.
Iteꝫ ad hoc vt ꝯtractus realis poſſit fieri requiriꝛ autoritas epi.ibidē.
Contractus vēditionis fit ad mēſurā pro pretio incerto reſpectu totius fundi certificādo ſecuta mēſura. cōſi.cxxviij.nu.1.fo.124.
Conuentiones ⁊ cōtractus dicunꝛ initi ſm intellectum iuris. conſili. xlviij. nu.3.fo.61.
Conuētus qū habet ius in re qꝛ fundatarius vel emphyteota ⁊ clericus nominatus venit volūtarie ad defendēdum: tūc interuentu perſone clerici nō debet fieri deterior conditio agētis conſilio xcj.nu .13.fo.84.
Conuentio eſt exorbitans a regulis iuris. conſi.xxiiij.nu.3.fo.21.
Copula ⁊:qū ſtat amplificatiue ad alias pſonas ampliat ꝑcedentem diſpoſitionē.ꝯſi.lxij.nu.5.fo.50.
Copula:cum:poſita inter perſonas cōiungit eque principaliter. Et idem ſignificat ꝙ copula: ⁊.cōſi.lxxij.nu.13.fo.65.
Copula: ⁊:quādo cadit inter diuerſas orationes per ſe principaliter copulatas nō habet vim copule:ſed vim dictionis cōtinuatiue. cōſilio.xxij. nu.2.fo.20.
Correctio legum non debet induci per tacitos ⁊ ſubauditos intellectus. conſi.cxxij.nu.3.fo.117.
Creditor debet rem poſſidere ⁊ pignori incumbere donec ſibi de debito ſatiſfiat qꝛ res non oblata non pōt retineri pro debito. cōſi.xx.nu.4.fo.17.
Creditor quando retinet pignus pro debito non pōt facere fructus ſuos quia reciperet pro debita pecunia: ⁊ ſic eſſet vſura.cōſilio.xx. numero .5. fo.18.
Creditores conſtante matrimonio ſi ſe inueſtiunt de bonis mariti nō poteſt vxor pro dote ſua eos impedire:niſi prius faciat pronūciari locū cōſignationi dotis.cōſi.cxj.nu.3.fo.108.
Credere fidedigno cauſat iuſtā credulitateꝫ.cōſi.xj.nu.9.fo.11.
Creditor ſecūdus poteſt auferre primo creditori ⁊ bona aduocare ſi primus accipit inſolutum bona debitoris.conſi.cxj.nu.1.fo.107.
Creditores poſt mulierem nō poſſunt dotē offerre ⁊ bona aduocare. conſi.cxj.nu.3. fo.107.

De litera.D.

Data paritate tēporis ⁊ in certis prefertur qui primo preſentat.cōſi.lxvij.nu.6.fo.59.
Datia regalia que ſint.cōſi.vij.nu.1.fo.8.
Et ibi quid de datio piſtrini an ſit regale.ibidem.
Debitor poſt mortem ſuam nō poteſt dici debitor licet reliquerit heredem qui repreſentet perſonam ſuam. cōſi.xxiiij.nu.10.fo.21.
Debitor liberatur nolēte creditore per ſolutionem vel legitimā oblationem pecunie.cōſi.xxxj.nu.8.fo.26.
Debitum cuius dies ceſſit ⁊ nō venit nō pōt in compēſatione deduci. conſi.xvij. nu.5.fo.15.
Decedens non facta ſubſtitutione dicitur ab inteſtato decedere. conſi.xxxv. nu.2.fo.29.
Decedēs inteſtatus ⁊ poterat teſtari videꝛ relinquere tacite hereditatē illis perſonis quas ſciebat ex forma ſtatuti vocari ab inteſtato ad ſucceſſionem.conſi.xxxv.nu.3.fo.29.
Decretum habet vim diffinitiue qū interponitur etiam poſt litē conteſt.conſi. lix.nu.10. fo.48.
Decretū non debet interponi ſuper incerto alias eſt nullum.conſilio lxxij.nu.6.fo.65.
Demania nō poſſunt infeudari.conſi.iiij.nu.17.⁊.18.fo.5.
Defenſio extraiudicialis nō poteſt tolli nec iudicialis . conſilio.cxx. numero.12.fo.115.
Quādo parti competit defenſio quā tollere poteſt tūc valet ꝓceſſus etiam parte non citata.cōſil.lxxxvij.nu.22.fo.80.
Demens quādo nullo modo habet vſum rationis nō pōt contrahere matrimonium. ꝯſi. xlvij. nu.9.fo.38.
Demens pōt ſuccedere in bonis allodialibꝰ.ꝯſi.xlvij.nu.3.fo.38.
Demens nō dicitur totaliter quando habet aliquem intellectuꝫ ad matrimonium contrahendū ⁊ ſic habilis ad feudum.conſi.xlvij. numero. 11.fo.39.
Deliberatio ⁊ acceptatio requiruntur in eligente ⁊ nō ſolum explicatio voluntatis.conſilio.lxxxvj. numero.5.fo.76.
Delictum patris nocet filijs qū vaſallus venit priuādus propter delictum directo.cōſi.iiij.nu.27.fo.6.
Non tamē nocet agnatis tranſuerſalibus.ibidem.
Demōſtrationes tot ſunt quod nomina redduntur clara poſtea repetita in eorū atteſtationibus.cōſi.xxviij.nu.8.fo.24.
Derogatoria verba poſita in primo teſtamento nō tollunt ſcdm qū conſtat teſtatorem voluiſſe teſtari etſi de illis non faciat mentionem. conſi.ij.nu.11.fo.2.
Deſcēdentes adinuiceꝫ ſubſtituti vocati per nomē collectiuū dicunꝛ vocati ordine ſucceſſiuo.cōſi.ciiij.nu.10.fo.104.
Dictio ſolus:eſt taxatiua ⁊ dictio aliorum excluſiua.conſilio lxxxvij.nu.5.fo.78.
Dictio ſeu:multoties ponitur augmentatiue. conſil.xxj.nu.17.fo.19.
Dictiones quoſcūqꝫ geminate adiecta dictione alius alia aliud reſtringuntur ad ſimilia expreſſis.cōſi.ciiij. nu.1.fo.103.
Dictio nec:copulat. cōſi.x.nu.6.fo. 10.
Dictio tūc tempus ⁊ eius extremitatē ſignificat. cōſi.v.nu.7.fo.7.

Dictio per:non denotat improprietatem.cōſi.xxv.nu.6.fo.21.
Dicta teſtium ad concordiam quoad fieri poteſt reducenda ſunt.cōſilio.cv.nu.4.fo.104.
Dictuȝ vnius teſtis per alios declaratur ⁊ ſuppletur.cōſi.xcij. numero.6.fo.86.
Dictum procuratoris vel ſerui cauſat bonam fidē conſilio.xj.numero.8.fo.11.
Diſpoſitio que loquitur in inteſtato reſpectu certe rei verificatur in eo qui deceſſit teſtatus ſi reſpectu illi⁹ rei inteſtat⁹ deceſſerit.cōſi.xcij.nu.23.fo.87.
Diſponere de iurib⁹ viuētis eo inuito eſt cōtra iuris diſpoſitioneȝ ⁊ bonos mores.cōſi.liij.nu .1. fo.43.
Diſpoſitio teſtatoris que loquiť de filijs legitimis ⁊ naturalib⁹ p interpretationē paſſiuam iuris communis verificatur in filijs legitimatis.cōſi.lxiij.nu. 22.fo.54.
Diſpoſitum in vno extenditur ad aliud in correlatiuis ⁊ etiā in materia correctoria.cōſi. lxx. nu.1.fo.67.
Diſpoſitio nō habet locū:niſi probetur preſuppoſitum. cōſi.xxij.numero.1.fo.20.
Diſpoſitio quādo magis adaptatur ad modū ꝙ ad cōditioneȝ:nō eſt curandū de illo verbo:⁊ conditione.cōſi.xxj.nu.22.fo.19.
Diſpoſitio legis habet locū quando lex cōſiderat effectum ⁊ nō modum qualitercunqȝ ſequatur ille effectus.conſil.lxxxj. nu .5.fo.72.
Diſpoſitio ſtatuti loquētis ō promiſſore nō habet locū in herede in materie in qua fit ſtricta interpretatio.cōſi.xxiiij.nu.7.fo.21.
Diſpoſitio que fit de filia in ſtatuto trahiť per interpretationē paſſiuam ad nepotem ex ea.cōſi.x.nu.3.fo.10.
Una ⁊ eadē diſpoſitio dicitur circa filias ⁊ neptes ex filijs: inſpecta vnitate rationis ⁊ cauſe.cōſi.xiiij.nu.5.fo.13.
Diſpoſitio contractus in caſu vero nō debent extendi ad caſuȝ fictū. conſi.xxiiij.nu.9.fo. 21.
Diſpoſitio in caſu ſimplici in materia exorbitāti nō extendiť ad caſum mixtum.conſi.lxxxj.nu.8. fo.73.
Diſponere pōt quilibet de bonis ſuis ad libitum.cōſilio.cx.numero 2.fo. 107.
Diuerſa eſt ratio in fratre ⁊ filio fratris ad excluſioneȝ ſororis ⁊ in patruo.cōſi.lx.nu.17.fo.10.
Diuiſio fit per adiudicationem rerū mobilium vel immobilium:qr res vna integra attribuitur vni:⁊ fit in totū vnius ꝙtū erat in ſe pro parte.cōſi.xviij. nu.9.fo.16.
Dolus ex propoſito ſub inuolucro verboruȝ eſt remiſſus a renunciante ignorante dolum commiſſum conſilio .lxxj. numero.2.fo.64.
Dolus futurus remitti; non poteſt. conſi.cxxj.nu.7.fo.117.
Dolus quādo ineſt liberationi nō purgatur per liberationem.cnoſilio.lxxij.numero .1.fo.64.
Dolus preteritus nullo modo videtur remiſſus.cōſilio. lxxij. numero.4. fo.64.
Quis a dolo nō ſolū excuſatur ex iuſtis cauſis: ſed etiaȝ ex iniuſtis ⁊ temerarijs.cōſi.lix. nu.18.fo.49.
Dolus futurus non cenſetur remiſſus nec remitti poteſt.conſi.lxxij. numero .8. fo.65
Domicilium retinet mulier ſoluto matrimonio donec perſtitit in viduitate.ꝯſi.lxxxj. nu.1.fo.72.
Dominium probatur per inſtrumentū locationis cū alijs indicijs. conſi.xj.nu.2.fo.10.
Dominus poſt mortem vnius vaſalli viuentis poteſt feudum ſuum cōcedere.cōſil.liij. numero.3.fo.43.
Dominus ſolus ſine cōſenſu dominū caſtri nō pōt illud alteri ſubijcere cōſi.xxxix.nu.6.fo.32.
Dominus ſolus ex cauſa neceſſitatis pōt inuitis ſubditis ſe ſubijcere: ita etiam ſubditi ſine conſenſu domini.conſi.xxxix.nu.8.fo.32.
Dominus ſicut reaſſumendo cām vel adminiſtrationem quā mādauerat preſumptiue dicitur reuocaſſe mādatū: ita etiā ſi alia preſumptio eſt in cōtrariū ꝙ nō intendat reuocare nondū reuocatū eſt.cōſi.xvij.nume.9.fo.15.
Dominus reaſſumēdo dicitur reuocaſſe mādatū quādo procurator deſtitit.conſi.xvij.nu.12.fo.16.
Dominus poteſt vaſallū feudo priuare quādo cōtracta eſt amicitia cum ſuo inimico.conſi. lxxxvij.nu.15.fo.79.
Domus eſt verbum equiuocum ⁊ nō ciuile.cōſi.cij.nu.8.fo.100.
Donatarius contradicentibus heredibus donatoris nullo modo pōt ingredi poſſeſſionem bonorum donatorum.cōſi.lxxviij.nu.8.fo.70.
Donans poteſt cogitare ſe poſſe habere filios ⁊ tamen ſi ſimpliciter donat non preſumiť in dubio cogitaſſe ⁊ reuocatur donatio cōſilio.cxxvj.nu .3.fo.121.
Donans ſi donauit omnia bona ⁊ iura ſibi competentia ⁊ competitura:donatio nō valet.cōſi.cxxvj.nu.8.fo.121.
Donatio inter viuos nō cōcludit cōtractui dationis in feudū.cōſil. lxvj.nume.5.fo.57.
Donatio cauſa mortis nō trāſit ad heredes ſi premoriť donatari⁹. conſi.lxxij.nu .5.fo.64.
Donatio cauſa mortis.participat de natura cōtract⁹ ⁊ vltime voluntatis.conſi.xlvij.nu.17.fo.38.
Donatio reuocata diciť per ſuſceptionem liberorum.cōſi.xxxix. numero .10.fo.33.
Donatarius poteſt ingredi poſſeſſionē mortuo donatore.conſil.lxxviij. nu.2.fo.70.
Donatarius non poteſt vti pacto executiuo.ꝯſil. lxxviij. nu.4.fo.70.
Donationes prohibite ſi fiant inter virum ⁊ vxorem cōfirmatur donatio morte donatoris.conſi.lxxiiij.nu.3.fo.67.
Donationes dicuntur ſimulate ⁊ apparentes qñ partes agūtq̄ꝺ nihil in veritate actum ſit conſi.cxxvij. nu.7.fo.122.
Donatio omnium bonorum preſentium ⁊ futurorum valet reſeruata certa quantitate vel re.conſi.cj.nu.1.fo.99.
Donatio non reuocatur ſi pater nō reuocauit qñ filij nati premoriatur patri. conſi.cxxvj.nu.7.fo.121.
Donatio facilius permittiť prelato ꝙ teſtamentum. conſili. xcj.numero.6.fo.84.
Donatio a principio inutilis operatur ademptionem.legati.cōſilio ciiij. numero.11.fo.104.
Donatio remuneratoria inter virum ⁊ vxorem cōtra prohibitioneȝ valet. cōſi.lxxxiiij.nu.13.fo.75.
Donatione ⁊ cōfirmatione attēta vbi in bonis donatis eſt legitima reſeruata non poteſt dici inofficioſa. conſi.cxxvj.nu.1.fo.120.
Donatio facta filio in premiū emācipationis diciť ſimplex donatio inter viuos.cōſi.cxxvij.nu.13.fol.123.
Donatiōes plures ſi eſſent in eodem cōtractu facte quarū altera haberet onus annexū nō poſſet donatari⁹ alterā acceptare ſine onere.cōſi.cxxv. nu.4.fo.120.
Donatio fieri nō poteſt ſine tranſlatione dñij cū donatio ſit doni datio. cōſi.xcj.nu.9.fo.84.
Dos data nepti.ab auo contemplatione filij imputatur nepti in legitimam quā habere debet in bonis patris.cōſi.xxxiij.nu.16.fo.28.
Dos licet reddiderit trāſactionē nullam vel annullandā:nō tamen reddit ſententiaȝ diffinitiuam.cōſi.lix.nu.19.fo.49.
Dos integra an ſit reſtituenda ſoluto matrimonio:⁊ integra donatio propter nuptias.cōſi.xxxij. nu.1.fo.26.
Dos debet augeri que ſecūdo loco ꝓmtititur quādo augeť cōgruitas dotis.cōſi.c.nu.11.fo.98.
Dos data primo viro poteſt diminui attētis facultatibus patris diminutis. cōſi.c.nu.10.fo.98.
Dos eccleſie nō debet eſſe deterioris cōditionis ꝙ perſone.cōſi.xciij. numero.4.fo.88.
Dos augeri debet vſqȝ ad mortem ⁊ in morte peti poteſt ſupplementum cōgrue dotis. conſi.c.nu.9.fo.98.
Dos accquiritur mulieri.quicūqȝ dotē dederit:lȝ dans doteȝ ſtipulatus fuerit ſibi reddi.conſi.cx.nu.3.fo.107.
Ducere vxorem in periculo mortis nō eſt honeſtū:ſed cōtra mores ciuitatum.conſi.viij.nu.7.fo.9.
Quo debet probare ille qui dicit aliquē ꝓhibitū teſtari. conſilio.cv. numero .2.fo.104.

¶ De litera E.

Eccleſia que reperiť diu culta pro eccleſia ꝑſumiť habuiſſe cōſenſum epiſcopi in fundatione.cōſi.j.nu.2.fo.2.
In eccleſiā trāſferť quaſi dñium ⁊ publiciana ſine trāſlatione poſſeſſionis. conſi.cj.nu.4.fo.99.
Edificia effecta cōmunis expēſſis ſunt cōmunia iure ſocietatis. cōſi.lxx.nu.1. fo.71.
Edificiū acquiritur vicino faciēdo cluſam vna cū tignate ſeu muro ſi tranſcēdit medium fluminis. conſi.lxxix.nu.5.fo.71.
Electio vt valeat debet eſſe pura ⁊ non cōditionalis.conſilio.lxxxvj. numero.1.fo.76.
Ementes ab eo qui vendit alieno nomine ⁊ nō oſtendit de mādato vendendi dicuntur in mala fide.conſi. lxxx.nu.3.fo.71.
Ille qui emit prediū ad vitā ſi moritur fructibus pendētibus:fruct⁹ veniunt pro rata anni diuidēdi.cōſi.xlij.nu.7.fo.35.
Emphyteoſis pōt alteri cōcedi emphyteota nō citato quādo cecidit in cōmiſſum.ꝯſil.iiij. numero.25.fo.6.
Emphyteoſis data pro ſe ⁊ eo cui dederit poteſt incōſulto domino alienari. cōſi.iij.nu.24.fo.4.
Emphytota primus nō habet niſi vtile dominiū ⁊ illud trāſfert facta traditione ⁊ inueſtitura.cōſi.xcvj.nu.2.fo.91.
Emptor an liberetur ratione caſus ſuperuenientis in re vendita.cōſilio.xxvj.nu.5.fo.22.
Emptio cōtrahitur qñ pretium principale eſt purum:lȝ augmentū ſit in conditione.conſi.cxxviij.nu.2.fo.124.

Epiſcopus

¶Epiſcopus qñ habet iuriſdictionē ab imperatore tunc papa nō poteſt ſe.intromittere niſi omnino iuſtitia deficeret.conſi.xcix.nu mero.20.fo.97.
Epiſcopus poteſt tranſigere qñ quantitas eſt incerta.cōſi.cxxvij.nu mero.6.fo.122.
Epiſcopus qñ eſt pauperū adminiſtrator non pōt que deberent in pauperes erogari gratis remittere.cōſi.cxxvij.nu.9.fo.123.
Equalitas eſt pacis conſeruatiua ⁊ inequalitas oppoſitū operatur conſi.xxj.nu.7.fo.19.
¶Error tabellionis non preualet diſpoſitioni teſtatoris:ne nocere debet heredi.conſi.lj.nu.6.fo.41.
Error iuris licet nō proſit in lucro vel quaſi lucro prodeſt in damno vitando.conſi.lix.nu.17.fo.48.
Error iuris probatur ex qualitate perſonarum ⁊ facti.cōſil.lxxxvij. nu.9.fo.79.
Error vel omiſſio notarij nō nocet partibus.cōſi.cxx.nu.2.fo.113.
Error ⁊ nullitas q̄ ineſt in actis cenſet in ſnīa.ꝯſi.xcix.nu.13.fo.97.
Error ⁊ coniecture erroris probari poſſunt per duos teſtes.conſil.j. nu.8.fo.42.
Euictio.Quem de euictione tenet actio agentē repellit exceptio.cō ſil.iiij.nu.2.fo.5.
Excluſis filiab⁹ deſcendētes ex eis cēſent excluſi.cōſi.lxiij.nu.17.fo.53.
¶Exceptio dotis fit a ſucceſſione:qñ filia excludit ⁊ reſeruatur dos. conſi.xxxiij.nu.14.fo.28.
Exceptio pēdentie litis ſuper validitate pacti impedit quomin⁹ qs vti poſſit executione cōceſſa ex pacto.conſi.lxxviij.nu.6.fo.70.
Exceptio oppoſita licet reqrat altiorē indaginēꝫ: tñ qñ eſt queſita reo pro poſſeſſione retinēda admittitur.conſi.lix.nu.6.fo.47.
Exceptio qñ dicitur requirere altiorē indaginē cōmittitur arbitrio iudicis.conſi.lix.nu.2.fo.47.
Exceptio renunciationis iurium ſuorū poſt ſpoliationem preſentibus iudicibus quorū preſentia operat non dicitur metu facta. conſi.lix.nu.1.fo.47.
Exceptio deficientis poteſtatis arbitri ex defectu cōpromiſſi nunq̄ intelligitur reiecta.conſi.xxxj.nu.3.fo.25.
Exceptio qñ deducit in iudiciū ſeparatū ab ipſa actiōe pōt deduci corā iudice ipſius actoris corā quo per ipm creditoreꝫ actio eſſet mouenda.cōſi.xciiij.nu.4.fo.88.
Exceptio dñij obſtat qñ agit recuperande reſpectu fortilitij vel caſtri propter dubiū recuperationis.cōſi.lxxxvij.nu.24.fo.80.
Exceptio ad hoc vt releuet excipientem debet eſſe clara certa ⁊ ſpecifica ⁊ non generalis.cōſi.cix.nu.5.fo.107.
Quando eſt iuratū in rem obſtat exceptio ex quacūq; cauſa agatur. conſi.ciij.nu.3.fo.102.
Excluſa matre excluditur auia materna conſi.ix.nu.12.fo.9.
Exiſtens in extremis ⁊ habens linguā groſſam ⁊ balbutientē dummodo ſit ſane mentis pōt teſtari.cōſi.xcij.nu.17.fo.86.
Exiſtentes in grauiſſima infirmitate ſolent reſpondere ad oīa.cōſi. xxviij.nu.11.fo.24.
¶Expectatiua beneficij certi hominis nō pōt dari:nec expectatiua prime prebende vacantis in eccleſia.conſi.liij.nu.2.fo.43.
Experientia eſt rerum magiſtra.conſi.xxj.nu.8.fo.19.
Expreſſio loci ⁊ tēporis requiritur qñ intentatur iudicium famoſum.conſi.cix.nu.1.fo.106.
Expreſſio nihil operatur ſed facta cenſetur cauſa dubitationis tollende qñ exprimitur illud qđ tacite ineſt ex tacita volūtate teſtatoris.conſi.cij.nu.11.fo.101.
Extenſio non debet fieri in ſtatuto correctorio de inteſtato ad inteſtabilem.conſi.xxxv.nu.4.fo.29.
Extenſio nō fit in materia fauorabili de caſu in quo militat maior ratio ad caſum in quo militat minor.conſi.ix.nu.15.fo.9.
In materia extendibili nō fit extentio.conſi.ix.nu.16.fo.9.

¶De litera F.

Factum heredis non dicitur proprie factum defuncti nominati nomine proprio.conſ.xxiiij.nu.12.fo.21.
Quando factum narratur incertum non pōt dari certa reſponſio.conſi.vij.nu.8.fo.9.
Ad probandam falſitatem inſtrumenti ſufficit ꝓbatio per veriſimile non per impoſſibile.conſi.xxviij.nu.9.fo.24.
Quando omnes de familia vel agnatione vocant ſub virtute alicuius ſubſtitutionis vulgaris tūc cenſent vocati illi qui ſunt proximiores teſtatori.conſi.lxxxvj.nu.9.fo.77.
Illi de familia tenentur reſtituere de vno in alium proximiorem.cōſil.xliiij.nu.10.fo.36.
¶Femina qñ excluditur ab hereditate propter dotem filia eſt dotāda de bonis aui.conſi.xxxiij.nu.13.fo.28.
Femine reintegrantur ad hereditatē deficientibus filijs ſine deſcendentibus.conſi.xxxiij.nu.6.fo.27.
Femina non debet includi ad excluſionem filiorum maſculorum.cōſilio.lv.nu.1.fo.44.
Feudū qñ admittit propter inueſtituram non petitā:ſi eſt nouuꝫ reuertitur ad dñm:ſi eſt paternū tranſit ad filios ex eis deſcendētes ⁊ ad agnatos cōprehenſos.cōſi.lxvj.nu.18.fo.58.
Feudum nō eſt filio auferendū propter feloniā cōmiſſam a patre:ſi queſtio nō fuerit patri mota.conſi.lxvj.nu.19.fo.58.
Feudum qñ habet originem a patre ⁊ tranſit ad filios:hꝫ locum ius accreſcendi inter filios.conſi.lxvj.nu.2.fo.57.
Feudū beneficium recte appellatur.conſi.iiij.nu.6.fo.5.
Feudum amittitur propter contumaciā in non petendo inueſtituram.conſi.lxvj.nu.17.fo.58.
Quis non pōt renunciare bonis feudalibus viuentis eo non cōſentiente.conſi.lxxiij.nu.3.fo.66.
Feudum cōceſſum ex mera liberalitate ꝑ viā priuilegij nō pōt reuocari ſine cauſa de potentia ordinaria.cōſi.lxxxvij.nu.14.fo.79.
Qñ a recipiēte proceſſerūt plures linee mortuo feudatario ille q eſt proximior decedēti admittit ad feudū.ꝯſi.lxxxvj.nu.14.fo.77.
Feudum qñ origine habet in perſona patris vel alterius aſcendētis vſq; ad quartū gradū dicitur paternum.cōſi.lxvj.nu.1.fo.57.
Flumina publica ſunt perpetua.conſi.lxxix.nu.2.fo.71.
Quilibet vſq; ad medium fluminis habet iuriſdictionem.cōſ.lxxix. nume.1.fo.71.
Quilibet pōt edificare in flumine nō nauigabili tanq̄ in loco publico ⁊ in eius ripis.conſi.lxxix.nu.3.fo.71.
Item non poteſt qs cluſam facere in eo vt deducat aquaꝫ ad ſuum molendinū nec edificare in ripa vicini eo inuito.ibidem.
¶Fideicōmiſſarius ſi fuit negligens in faciendo ſibi fideicōmiſſum aſſignari:⁊ ſic heres nō fuit in mora fructus percepti medio tempore ſpectant ad heredem.conſi.xlij.nu.5.fo.35.
Qñ ad fideicōmiſſum vocant ſimplr illi qui ſunt de familia veniūt tm̄ q reperiunt in familia tpe mortis teſtatoris.ꝯſi.x.nu.12.fo.10.
Fideicōmiſſum trāſmittitur ſi poteſt oſtendi ex cōiectura ta mente defuncti φ voluerit heredibus deſcendentibus prouidere.conſi. vj.nu.12.fo.8.
Fideicommiſſarius pōt facere vt heredi in quartā imputet:qñ alienatio eſt voluntaria ⁊ non ꝓmiſſio facta in vtilitatem heredis. conſi.xvj.nu.14.fo.14.
Fideicōmiſſa iudicant ex tacita volūtate defūcti.cōſi.xij.nu.18.fo.12.
Si fideicōmiſſum eſt factū alicui ⁊ ſuis deſcēdentibus maſculis nō veniunt deſcendentes ex feminis.conſi.xij.nu.5.fo.11.
Fideicōmiſſum vniuerſale tēpus certe etatis per dictionē cū:ſi relinquitur filio non inſtituto per patrem non dicitur cōditionale ſꝫ potius in diem ⁊ tranſmiſſibile.conſi.xcvij.nu.4.fo.93.
Fideicōmiſſum ſimpliciter inducitur ex ſimplici prohibitione ⁊ alienatione extra familiam.conſi.lvij.nu.2.fo.45.
Fideicommiſſum factuꝫ illis de familia: quomodo ⁊ qualiter intelligatur.conſi.xliij.nu.8.fo.36.
Fidecommiſſum conditionale non tranſmittitur in deſcendentes conſi.lxiij.nu.16.fo.53.
Fideicommiſſarius pōt pretiū conſequi:ac ſi res euicta fuiſſet in initio.conſi.xvj.nu.28.fo.15.
Fides tabellionis aufert omnem ſuſpitionem falcitatis.conſil.xcij. nume.16.fo.88.
Filius dotando filiā ex proprio videtur facere contēplatione ſui qꝛ ad hoc tenebatur.conſi.xxxiij.nu.17.fo.28.
Filij liberti vel liberte nō dicuntur de familia patroni.tñ dicūtur de familia patris ⁊ matris.conſ.xliij.nu.11.fo.37.
Filius inſtitutus ſub cōditione caſuali vel mixta ⁊ nō exheredatus teſtamentū eſt nullū in defectū cōditionis.cōſi.xcvij.nu.1.fo.92.
Filius naturalis qui eſt ſimpliciter legitimatus non ſuccedit in feudum.cōſi.iij.nu.1.2.⁊.3.fo.3.
Etiam legitimatus ad feudum nō ſuccedit in eo:ſi legitimatio deficiat in ſolennitate.ibidem.
Filia ⁊ deſcendentes excluduntur quouſq; extāt maſculi.cōſil.x.numero.5.fo.10.
Quando filij maſculi ſunt inſtituti heredes vniuerſales ⁊ filia eſt inſtituta in rebus certis:tūc in ſubſtitutiōe adinuicē facta locū hꝫ inter filios vniuerſaliter inſtitutos.conſi.xiiij.nu.1.fo.13.
Filij fratris ſunt equiparati fratri in ſuccedēdo.conſi.ix.nu.19.f.16.
Filius fratris eſt poſitus loco patris.conſi.ix.nu.20.fo.10.
Filia tantum excluſa ſi premoritur nullus alius a ſtatuto vocatur. conſi.x.nu.8.fo.10.
Filius ſi expendit pecuniā ⁊ nō apparet φ habuerit propriā preſumitur de pecunia paterna ex coniecturis.conſ.xvi.nu.3.fo.14.
Filius licet debeat legitimā cōſequi ex ſubſtantia patris:ſatis eſt qđ ab alio patris contēplatione conſequatur.conſi.xxxiij.nu.15.f.28.
Filij filiorum in conditione appoſiti:licet non habeant voluntateꝫ defuncti diſpoſitiuam:tamen habent qualemqualem.cōſi.vj.numero.19.fo.8.
Filij maſculi inſtituti nō ſunt prelati ſubſtituto qꝛ filij:ſed propter qualitatem maſculinitatis.conſi.vj.nu.20.fo.8.

Filius pōt alienare ⁊ obligare res ſubiectas reſtitutioni:,quatenus pater tenebatur.conſi.xxiij.nu.2.fo.20.
Filius ⁊ filia poſſunt obligare ⁊ alienare ꝓ dote ⁊ donatione ꝑpter nuptias qn̄ legitima non ſufficit.conſi.xxiij.nu.4.fo.20.
Filij filioꝝ in cōditione appoſiti lȝ non habeāt voluntatē defuncti diſpoſitiuā habent tamen qualem qualem.cōſi.xiiij.nu.4.fo.13.
Filius ab hoſtibus captus impedit alios ſuccedere:ꝑpter ſpē poſtliminij.conſi.xix.nu.6.fo.17.
Ea que trāſeunt ad filios:vt filios: ⁊ nō vt heredes:non veniunt in reſtitutione fideicommiſſi.conſi.xlij.nu.4.fo.35.
Filij poſiti in cōditione non poſſunt a ſubſtituto excludi.cōſil.lxix.nume.8.fo.63.
Filie femine ſtātibus maſculis in hereditate ſunt ꝑpetuo excluſe et nō tēporaliter donec maſculi extiterint.conſi.l.nu.1.fo.40.
Filius hodie debet habere legitimā ſine omni conditione.cōſi.xcvij.nume.3.fo.92.
Filius legitimatus venit appellatione filioꝝ.cōſi.lxiij.nu.18.fo.53.
Filia preterita pōt dicere teſtm̄ nullum deficientibus maſculis exiſtētibus vero non.cōſi.lxxv.nu.2.fo.68.
Filia excluſa a ſtatuto nō eſt cōnumerāda ad faciendū partem cū filio maſculo ⁊ habetur pro mortua.conſi.lxxv.nu.3.fo.68.
Filij ſunt poſiti in conditione reſpectu parentū tantū ⁊ nō honorati fideicommiſſo.conſi.lxix.nu.4.fo.62.
Filius poteſt patri ſuccedere qui naturaliter ex eo naſci potuit nō ſecūdum poſſibiliter accidentia:ſed ſm̄ cōmuniter accidentia.cōſilio.lxv.nu.2.fo.56.
Filius nō perdit ius patronatus propter delictū patris.ꝯſi.lviij.numero.1.fo.47.
Filij poſiti in conditione nō cenſent̄ inuitati ad fideicōmiſſum.cōſi.lxvij.nu.1.fol.50.
Filia nō cogit̄ eſſe ꝯtēta dote ſi clare apparet de nimia indiſcretione patris ſed petere poteſt congrue ſe dotari.cōſi.lxxv.nu.11.fo.68.
Filius adoptiuus cōtra teſtamentū patris naturalis preteritus nō habet contra tabulas:⁊ tn̄ inſtitutus habet beneficiuȝ preteriti.conſi.lxxv.nu.5.fo.68.
Filius ex delicto patris nō obligatur ad penā corpalē:ſed tn̄ eſt priuatus hereditate perſone occiſe.cōſi.cxxiiij.nu.1.fo.119.
Filius qn̄ excludit̄ a ſucceſſione ꝑpter ſuū delictū verum vel preſumptum excluditur etiā a legitima.cōſi.cxxiiij.nu.6.fo.119.
Filij poſiti ſimpliciter in conditione dicunt̄ tantū prelati abinteſtato.conſi.cxvj.nu.8.fo.111.
Filia excluſa a fratre deſinit eſſe ſua qn̄ eſt ſimpliciter excluſa.conſil.lxxv.nu.8.fo.68.
Filia non dicit̄ penitus excluſa cū excludatur ⁊ eſt ei dos data ꝓmiſſa vel relicta.cōſi.lxxv.nu.9.fo.68.
Filia ſi renunciat cū iuramēto ſucceſſioni paterne dicitur renūciaſſe abinteſtato ⁊ nō ex teſtamento.conſi.cxvj.nu.5.fo.111.
Filius primogeniti ſuccedit excluſo patruo qn̄ feudum defertur primogenito.conſi.xlvij.nu.12.fo.39.
Filius mortuo patre etiam anteꝗ̄ ſit heres dotē percipit.conſil.xiij.numero.3.fol.35.
Filius inſtitutus in re certa facit partem alijs in legitima.ꝯſil.lxxv.nu.6.fo.68.
Filia an aliquid poſſit conſequi de bonis aui materni:q̄ꝛ pater auo predeceſſit.conſi.xxxiij.nu.12.fo.28.
Filia vnica legitima ⁊ naturalis ſuccedit abinteſtato.conſi.cv.num.1.folio.104.
Filius ꝙ̄uis poſſit ex voluntate patris donare tn̄ voluntate ceſſante inhibetur donatio.conſi.cxxv.nu.2.fo.120.
Filiuſfamilias pōt teſtari de bonis caſtrenſibus ⁊ de acquiſitis in caſtris.conſi.xxxiij.nu.3.fo.27.
Finita cauſa priuilegij finitur priuilegium.conſi.lxxxj.nu.3.fo.72.
Finis qn̄ habet neceſſariā conſequētiam a principio attendit̄ principium ⁊ non finis.conſi.lxxxj.nu.10.fo.73.
Fiſcus admittit̄ cōtra poſſeſſorem ⁊ preualet ſi nō apparet de ꝓprietate temporis.conſi.lxvij.nu.3.fo.59.
Frater quando eſt omnino in teſtamento a fratre preteritus non obſtat matri nec partem facit in computatione legitime.ꝯſl.lxxv.nu.7.fo.68.
Fratres patrueles veniunt appellatione parentū:largo ſumpto vocabulo.conſi.ix.nu.5.fo.9.
Fratres carnales nature conſortio ſe inuicem adherent.conſil.xxvij.numero.1.fo.22.
Frater vtrinꝗ̄ coniunctus dicitur frater in potiori ſignificatu.cōſi.xxv.nu.1.fo.21.
Frater ⁊ filius fratris cenſentur vocati ſi lex vocat ꝓximiores pariter.conſil.ix.nu.18.fo.10.
Fructus vel vſuſfructus fundi qn̄ legant̄ nō facta expreſſa dinumeratione annoꝝ eſt vnum legatum.conſi.lxxxj.nu.17.fo.73.
Fructus veniunt a die interpellationis.conſi.lxxx.nu.4.fo.72.
Fugitiuus ſine aliqua cōmiſſione iudicis pōt capi nō ſeruata aliqua ſolennitate.conſi.cxiij.nu.3.fo.108.
Fundatio eccleſie preſumitur facta epiſcopi autoritate.conſilio.j.numero.3.fo.2.
Furioſus ⁊ demens licet ſit inhabilis ad ſucceſſionē iuris vt in hereditate extranei tamē qn̄ debet alteri reſtituere eſt habilis ad talem ſucceſſionem.conſi.xlvij.nu.13.fo.39.
Furioſus qui caret intellectu non pōt matrimonium contrahere.conſi.xlvij.nu.8.fo.38.

De litera G.

Gabella ſoluitur de contractu donationis.cōſil.cxviij.numero.1.fo.113.
Guarnimenta ſeu corredia que mulier dedit in dotē ſi apparet ꝯſumpta vel deteriorata illa ſibi imputare dȝ:⁊ ſic illa accipere talia qualia ſunt cōſi.cxxij.nu.6.fo.117.
Geminatio actus magis oſtendit volūtatem.ꝯſi.xx.nu.1.fo.17.
Ille qui liti renunciauit intelligitur fateri ſe nō habere ius.cōſi.xx.numero.2.fo.17.
Generalis ſubſtitutio ⁊ ſic de liberis in liberos nō eſt referēda ad filios qbus facta eſt ſpecialis ſubſtitutio.conſi.lxij.nu.8.fo.50.
Generalis relatio reſtringi debet ad ſpecificata.ꝯſi.lix.nu.9.fo.48.
Generalis reuocatio idem debet operari ꝙ ſpecialis.conſilio.ij.numero.13.fo.3.
Generalis intentio pretoris eſt ꝙ legata non pereant ⁊ dolus nō remaneat impunitus.cōſi.cxxv.nu.5.fo.120.
Quando quis pōt gerere actum de facto:pōt illuȝ gerere ſine cauſe cognitione.conſi.cxxj.nu.4.fo.116.
Genus mulierum auariſſimum eſt.conſi.xx.nu.8.fo.18.
Geſta non ſolū dicuntur acta iudicialia ſed etiā ea que extra iudicium fiunt.conſi.lxxxiiij.nu.10.fo.75.
Gratia ⁊ clauſula decreti dicuntur ſub cōditione cōceſſa ⁊ pēdente conditione ſuper incerto beneficio nō afficiunt.conſi.cxvij.nume.2.fo.112.
Gratia ob benemerita cōceſſa tranſire dȝ equaliter ad filios ſi ſit facta filijs ⁊ heredibus.conſi.cviij.nu.4.fo.106.
Gratie ⁊ conceſſiones mere dependent a voluntate regis.conſ.lviij.nu.5.fo.47.
Quando quis eſt grauatus ſi deceſſerit ſine liberis ex legitimo matrimonio natis:legitimati nō dicuntur nati ex legitimo matrimonio.cōſi.lxiij.nu.18.fo.53.

De litera H.

Habilitas extremorum non requiritur in his que in conſequentiam finguntur.conſi.lx.nu.2.fo.49.
Hereditas patris eſt magis filijs debita quā aſcēdentibus ⁊ collateralibus.conſi.l.nu.3.fo.40.
Hereditas aliquando datur pure:ademptio vero fit ſub conditione.conſi.xxj.nu.2.fo.18.
Hereditas non pōt adiri ex teſtamento nullo:⁊ non dicitur dominium tranſlatum.conſi.xx.nu.3.fo.17.
Itē ex ſolo titulo nullo modo trāſfertur dn̄iuȝ ſine traditiōe.ibidē.
Hereditas ſimpliciter relicta ſub conditione in aliū transfertur.cōſil.xxj.nu.24.fo.19.
Hereditas eſt ſucceſſio in vniuerſum ius quā defunctus habuit tempore mortis.conſi.lj.nu.3.fo.41.
Heredis appellatione non comprehenditur niſi heres vniuerſalis.conſi.l.nu.4.fo.41.
Heredes mariti nō tenentur ad legatū interuſurij dotis q̄ꝛ teſtator in teſtamento non pōt vſuras permittere.cōſi.lvj.nu.1.fo.44.
Heredes non poſſunt redarguere teſtatorem de mendacio.cōſi.xiij.nu.5.⁊.6.fo.12.
Heredes non dicūtur niſi poſt mortem.conſi.xij.nu.7.fo.11.
Heredes non poteſt habere quis in vita.conſi.xij.nu.6.fo.11.
Heres grauatus reſtituere bona per fideicōmiſſuȝ alienādo aliqua ex illis fideicōmiſſario conſentiente:alienata imputare debet.cōſil.xvj.nu.13.fo.14.
Heres q adiuit hereditatē nō ꝯfecto inuētario in reſtitutione hr̄ditatis non pōt deducere illud ꝙ ſi debetur.ꝯſi.xliiij.nu.1.fo.37.
Heres non tenet̄ ad legata relicta vxori:quādo repetit dotem.conſi.lvj.nu.3.fo.45.
Heres grauatus in bonis ſubiectis habēs partē dimidiā rōne legitime ⁊ trebellianice alienando ex eis volente fideicōmiſſario:illa imputantur in partem ſuam.conſi.xvj.nu.19.⁊.20.fo.15.
Heres ⁊ defunctus cenſentur eſſe vna ⁊ eadem perſona ⁊ factum heredis dicitur factum defuncti.conſi.xxiiij.nu.5.fo.21.
Heres poteſt alienare vnam rem:vtendo arbitrio boni viri: ⁊ in ea ſibi legtimam eligere.conſi.xvj.nu.24.fo.15.
Heres ſi poſt mortē teſtatoris ſoluerit debitum relictū per dictuȝ teſtatorē:an cenſeatur ſoluiſſe de pecunijs ab alijs mutuo receptis.conſi.xvj.nu.1.fo.14.

De litera I.

Ignorantiam

Ignorantiam iuſtam dicitur pretendere ille qui ſuccedit in ius alterius.conſi.lxxx.nu.6.fo.72.
Ignorans nō incurrit periuriū.cōſi.lviij.nu.10.fo.47
Ille qui ignorat nō dicitur habere poteſtatē experiendi conſi.lvij.nu.9.fo.46.
¶ Indeſinita non equipollet vniuerſali qñ nō eſt eadem ratio omnium cōtentorum.cōſi.lxxxiij.nu.5.fo.66.
Infirmus infirmitate grauatus ad ſingula reſpōdet ꝙ ſic.cōſi.xcij.numero.18.fo.87.
Illatio bona nō eſt ex diuerſis que nullo modo ſe tangūt.cōſi.xxiiij.nume.13.fo.21.
Illud qđ ex mēte colligit̃ dicit̃ expreſſum.cōſi.cxxvij.nu.14.fo.123.
Impedimētum teſtandi nō probatur per prohibitū acceſſum tabellionis.conſi.cv.nu.5.fo.105.
¶ Imperator eſt inferior papa.conſ.xcix.nu.18.fo.97.
Et ſic delegatus imperatoris dr̃ eſſe inferior delegato pape.ibidem.
Imperator eſt iudex ordinarius omnium ciuitatū ⁊ dominorū ſibi ſubiectorū.cōſi.xcix.nu.16.fo.97.
Imperator poteſt legitimare infantē ſpuriū.ꝯſi.lxiij.nu.1.fo.51.
Et comes palatinus hꝫ priuilegiū legitimādi ſpurios.ibidem.
Imperator ⁊ habens poteſtatē ab eo:pōt legitimare filium ſacerdotis.cōſi.lxv.nu.4.fo.56.
Imperator tantū electus ⁊ ante coronationē poteſt legitimare.cōſ.lxiij.nu.3.fo.51.
Imperator qñ aliquid affirmat ſtandū eſt ſue aſſertioni cū habeat omnia iura in ſcrinio pectoris ſui ⁊ ꝓbatio nō admittitur in cōtrarium.cōſil.lxxxvij.nu.18.fo.79.
Imperator ſine cauſa non pōt vaſallum feudo priuare.ꝯſil.lxxxvij.numero.11.fo.79.
Item nō poteſt auferre feudum per priuilegium.nu.12.ibidem.
Imperium regni non inducit iuſtum metū.cōſi.xxvij.nu.12.fo.23.
Implens non inuitatur ad hereditatem altero nō implente.ꝯſi.xxj.nu.4.fo.18.
Impium eſt nolle filios ſuccedere.conſi.xcviij.nu.7.fo.94.
Improprie dicitur aliquid fieri qñ per te nō ſtat quominus fiat.cōſil.viij.nu.13.fo.9.
Impuberes includunt̃ qñ illa verba:ſine filijs:ſunt adiecta:⁊ verbū ſine liberis:ſe ꝓmiſcue hꝫ ad oēm etatē.ꝯſi.xxxv.nu.7.fo.29.
¶ Indicium directo probatur per vnū teſtem qui deponit ſe vidiſſe maleficium committi.conſi.liiij.nu.1.fo.43.
Indiciū ⁊ ſuſpitio cauſat̃ ex fuga ⁊ abſentatione a principio cōmiſſi criminis.conſi.liiij.nu.11.fo.44.
Indultum principis non valet ſuper cōdemnatione ſecūda niſi fiat mentio de prima.conſi.lxv.nu.12.fo.56.
Nulla infirmitas quantumcūꝗ grauis exiſtētis in articulo mortis impedit matrimonium cōtrahendum.conſ.viij.nu.5.fo.9.
Inhabilitate data primogeniti ꝓpter dementiā:an filij ipſius ſuccedant in maioricatu.conſil.xlvij.nu.10.fo.39.
Inimici nō poſſunt ad amicitiā reduci niſi reſtituant̃ ablata in quibus argnitur de vtilitate ⁊ honore.conſi.lviij.nu.9.fo.47.
Iniquum eſt liberis hominibus rerum ſuarum diſpoſitionem impedire.conſi.lxij.nu.9.fo.51.
¶ Inſtitutio facta ad interrogationem non expreſſo ꝓprio nomine per teſtatorem an valeat etiam ab exiſtente in infirmitate.conſil.xxviij.nu.13.fo.24.
Quis inſtitui pōt ſub cōditione que pendeat a libera volūtate alterius:qui pōt illā implere ⁊ inſtitutū excludere.cōſi.xxj.nu.5.fo.18.
Inſtitutio directa non includit perſonas non expreſſas.conſi.lxxvj.nume.3.fo.69.
Si aliquis inſtituat ſacerdotem ⁊ eius heredes intelligit̃.i.agnatos qr ſacerdos nō pōt habere deſcendētes.cōſi.xiij.nu.1.fo.12.
Teſtatoris affectio eſt cōſideranda nō heredū inſtitutorū.conſi.xiij.numero.2.fo.12.
Inſtitutio heredis nō cenſetur ꝓhibita qñ alienatio eſt ſimpliciter prohibita in omnes perſonas.conſi.xiij.nu.10.fo.13.
Inſtitutio poſthumi lꝫ ꝯphēdāt oēm poſthumū tñ exheredatio nō includit poſthumū naſciturū ex alia vxore.ꝯſi.cxxvj.nu.6.fo.121.
¶ Inſtrumentum in quo requirunt̃ quinꝗ teſtes(vt in codicillis) nō ſufficit ad coadiuuādum inſtr̄m ꝓducere duos vel tres teſtes: ſed debent eſſe quinꝗ.conſi.xxviij.nu.2.fo.24.
Inſtrumentū eſt id qđ partes faciūt vt locatio ⁊ venditio ⁊ non ipſum inſtrumentum ſeu charta.conſi.xxxj.nu.4.fo.26.
Inſtrumentū cōtractus ſeu teſtamēti:vel ſcriptura contract⁹ ſeu teſtamenti differūt ab ipſo cōtractu ⁊ teſtamento.conſ.ij.nu.1.fo.2.
Inſtrumētum eſt ꝓbatio ꝓbata q̃ cōtinent̃ in inſtr̄o.ꝯſi.ij.nu.2.fo.2.
Inſtrumentum teſtamenti coadiuuat̃ teſtimonio trium teſtium.conſilio.xxviij.nu.1.fo.24.
Inſtrumētū non probat qñ atteſtatio eſt extraiudicialis actus ſine duobus teſtibus in ſcriptis.conſi.xl.nu.4.fo.33.
Licet per ſolū inſtr̄m non probet̃:tñ ſi probat̃ ꝙ colonus laborauerit nomine locatoris ꝓbatur poſſeſſio locatoris.ꝯſ.x.nu.4.fo.10.
Inſtrumentum adeo ſuſpectū ꝓpter ꝯrias ꝓſumptionis non facit legitimā ꝓſumptionē lꝫ nō ꝓbet̃ falſum.ꝯſi.xcviij.nu.2.fo.93.
Inſtrumentum pōt reprobari ſtāte veritate cōtentorū ꝓbatorū per confeſſionem partis.cōſi.xcij.nu.12.fo.86.
Inſtrumētum cū vno teſte nō facit fidem aliquam.cōſi.ij.nu.9.fo.2.
Inſtrumentum antiquum nō ꝓbat ſi apparet ꝙ deficiat aliqua ſolennitas.conſi.ij.nu.10.fo.2.
Inſtrumētum prime obligationis nō dicit̃ amplius inſtrumentum debiti poſt laudum.cōſi.lxxxix.nu.2.fo.81.
Inſtrumētum confeſſionis probat qñ apparent indicia numerate dotis.conſi.lxxxij.nu.3.fo.74.
Inſtrumentorum fides eſt de iure ciuili:cū alias pelli mortue nō credatur.conſi.ij.nu.7.fo.2.
Inſtr̄m reprobat̃ ꝑ duos teſtes ēt nō deſcriptos.ꝯſ.xcij.nu.15.fo.86.
¶ Intentio agentiū fundata in facto an dicatur ex ſuppoſitis.ꝯſi.xxxix.nu.1.fo.32.
Intentio ſtatuti in primis eſt attēdenda.conſi.x.nu.10.fo.10.
Interpretatio ſimpliciter ſumpta:habet multes abſurditates.cōſ.xxj.nu.18.fo.19.
Interpretatio fieri dꝫ de bono ⁊ equo qñ materia verſat̃ circa interpretationē verborum teſtatoris.conſi.xxxvij.nu.14.fo.31.
Inuaſor dr̄ ille q poſſeſſionē acquirit:qñ poſſeſſio aufert̃ virtute reſcripti inualidi cōceſſi ordine iuris nō ſeruato.ꝯſi.lix.ñ.11.fo.48.
Inuocatio diuini nominis de iure nō requirit̃ in inſtrumēto, tamē qr de cōſuetudine apponi ſolet eius omiſſio vitiat inſtrumentū conſ ij.nu.4.fo.2.
¶ Iudex quādo ꝓcedit contra naturaliter nō ſubditū nō eſt ſtandum eius aſſertioni.conſi.xxvij.nume.7.fo.23.
Iudex in cauſa viduarū pōt ꝓcedere ſola facti veritate inſpecta et ferre ſnĩam ex cauſa nō deducta ⁊ nō allegata.cōſ.x.nu.12.fo.11.
Iudex ſi dicit volumus te ire in poſſeſſionē inducit diſpoſitionē et data eſt licentia ingrediendi.conſi.lxxxvj.nu.7.fo.77.
Iudex qñ eſt talis ꝙ citatus nō poſſet facere eum iudicem ſi vellet: tunc non valet proceſſus in cauſa principali nec cōtumacie punitiuus.conſi.xcix.nu.14.fo.97.
Iudex parte non petente poteſt ad ſententiam diffinitiuam peruenire.conſi.lxxvij.nu.3.fo.70.
Iudex ſecularis pōt cognoſcere de validitate vel nullitate ſententie qñ incidēter reuocatur in dubiū in cauſa matrimoniali cum nō tangatur cauſa matrimonialis.cōſil.xcx.nu.19.fo.97.
Iudex eccleſiaſticus de cauſa mere prophana inter laicos nō habet iuriſdictionem.cōſil.xcix.nu.9.fo.96.
Iudex motus aliqua ratione poteſt pronūciare vaſallum eſſe feudo priuādum.cōſil.xcix.nu.17.fo.97.
Iudex nō debet procedere ad ſentētiam niſi ad petitionem partis.conſil.cxxj.nu.1.fo.116.
Iudex debet vno verbo terminare ⁊ pronūciare inſtantiam peremptam ⁊ partem in expenſis condemnare ſi ſibi conſtat ꝙ inſtantia ſit perempta.conſi.cxxj.nu.9.fo.117.
Iudicium licet pendeat principaliter ſuper nullitate ſentētie vel inſtrumenti ꝙ habet executionē:tñ interim ſentētia ⁊ inſtrumētū poſſunt executioni mandari.cōſil.lxxviij.nu.1.fo.70.
Cum prius intentatum fuit iudicium nullitatis cōtractus nō poteſt executioni mandari.conſi.lxxviij.nu.5.fo.70.
Iudices eccleſiaſtici inhibent aliqñ iudicibus ſecularibus ne de aliqua cauſa cognoſcāt ſub penis et cenſuris eccleſiaſticis:iudices ſeculares nō debent curare tales inhibitorias quādo iuriſdictionem ab eis nō habent cognoſcēdi.conſi.xcix.nu.21.fo.98.
Omnia iura ⁊ actiones actiue ⁊ paſſiue trāſeunt in fideicommiſſarios extraneos.conſi.xxij.nu.3.fo.20.
Quando alicui adiudicantur iura contra principalem trāſeunt in eum etiam iura contra fideiuſſorem.conſi.xviij.nu.2.⁊.3.fo.16.
Iura nō habent pro incōuenienti ꝙ ex fructibus collectis ex eadem terra dominus pro parte ſua nō ſoluat ⁊ colonus pro ſua parte ſoluat.conſi.xciij.nu.1.fo.88.
Item poteſt contingere quod colonus nō teneatur ſoluere ⁊ dominus ſic.nume.2.ibidem.
¶ Iuramentum appoſitum ſuper actu libero nō facit actū neceſſarium.cōſi.lviij.nu.6.fo.47.
Iuramētum non operatur quando generalis oratio non includit acuſam de qua agitur.conſi.lxx.nu.6.fo.63.
Iuramentum habet vim ſpecifice ⁊ ſpecialis expreſſionis.cōſ.lxx.numero.1.fo.63.
Iuramentum nō debet eſſe iniquitatis vinculum.cōſi.xx.nu.7.fo.18.
Iuramentum licet nō liget animam ſucceſſoris:tamen quo ad obligationes ⁊ contractus ligat ſucceſſorem.conſilio.xxxviij.numero.2.fo.31.
Iuramentum qñ eſt appoſitū ſi non valet actus eo modo quo agitur valet vt valere poteſt.conſi.lxvj.nu.11.fo.57.

Jurans ſeruare ſtatuta intelligit͂ de validis.conſi.xcv.nu.13.fol.90.

Juramentũ aſſertiuũ veritatis ꝓbat cõtra iurantes qui cõfeſſi fuerunt ſe dotem recepiſſe.conſi.lxxxij.nu.2.fo.73.

Juriſdictio collata ſub iſta cõditione:ſi cõſtiterit lita eſſe:iudex ſub illa cõditione datus nõ h꜡ iuriſdictionem niſi cõditione purificata.conſi.xcix.nu.10.fo.97.

¶ Jus accreſcendi h꜡ locũ in conceſſione recti feudi ⁊ ſimplicis facta a pꝛincipe que dicit͂ gratia ⁊ donatio.cõſi.lxvj.nu.13.fo.58.

Jus exigendi datia eſt mixti imperij.conſi.vij.nu.2.fo.8.

Et ibi quid ſi ille qui recognoſcit ſuperioꝛem alienet: an eo a duca tu remoto retractetur alienatio.nu.3.ibidem.

Quando plures pꝛetendũt ius in ſpecie:ille d꜡ citari de cuius pꝛeiudicio pꝛius ⁊ pꝛincipaliter agitur.conſi.xxxvij.nu.9.fo.31.

Jus de futuro non recipꝛocũ:nõ cenſetur remiſſum per diuiſionem conſi.xviij.nu.6.fo.16.

Jus nõ dr in totũ extinctũ cuꝰ reliq̃e remanẽt.ꝯſi.xcvj.nu.3.fo.91.

Jus dicẽdi ꝯctũ nullũ pſcriptũ eſt lõgiſſimo tpe.ꝯſi.cvj.nu.3.fo.106.

Jus illoꝛũ qui veniunt ad cauſam motam cõtra alium defendendo regulat͂ quo ad executionẽ iudicij ſcd̃m ꝙ regulat͂ ius pꝛincipalis litigatoꝛis.conſi.xcj.nu.11.fo.84.

In materia coꝛrectoꝛia ⁊ odioſa reſtringi d꜡ in quantum fieri põt vt ius commune nõ coꝛrigatur.conſi.cxxij.nu.4.fo.117.

Jus offerendi qd̃ competit ſecundis creditoꝛibus cõtra pꝛimos agẽtes hypothecaria:cõpetit etiam cõtra mulierẽ ſoluto matrimonio.conſi.cxj.nu.5.fo.108.

Jus maioꝛicatus qd̃ cõpetit pꝛimogenitis põt renũciari donari et vendi.conſi.xlvij.nu.16.fo.39.

Judicium petitoꝛium nõ competit nec ratione dñij nec quaſi dñij. conſi.xxxix.nu.4.fo.32.

Juſſus penalis inducit iuſtum metũ.cõſi.xxvij.nu.13.fo.23.

¶ De litera L.

Laicus nullã h꜡ iuriſdictionẽ in clericũ ⁊ clericus ſi vult nõ põt ꝯſentire i iuriſdictionẽ laici.ꝯſ.lxv.nu.5.fo.56.

¶ Laudum eſt nullum qñ cõtinet euidentem iniquitatẽ conſi.cj.nu.6.fo.100.

Laudum cũ fuerit emologatũ dicit͂ res iudicata et deciſa:ita ꝙ nõ poſſit amplius in dubiũ refricari.conſi.cj.nu.5.fo.100.

Laudum nullũ in vim laudi vel ſentẽtie nõ põt ratificari a partibꝰ quando arbitramentũ nõ valet.conſi.lxxxvij.nu.8.fo.79.

Lauda lata per arbitros ſeu arbitratoꝛes per que oſtenderet͂ bona feudalia eſſe cõmunia non obſtant tanq̃ inualida ⁊ nulla.conſi. lxxxvij.nu.6.fo.78.

Laudum dicitur nullum ex defectu poteſtatis arbitroꝛũ:quoꝛũ poteſtas tota pendet a compꝛomiſſo.conſi.cxxj.nu.3.fo.116.

Laudo parere ⁊ nõ cõtrauenire ſonat in factũ.cõſi.xcv.nu.14.fo.90.

¶ Legatarius ſi emit rem ſub conditione ſibi legatã ignoꝛãter pꝛetium cõſequi poteſt.conſi.xvj.nu.27.⁊.29.fo.15.

Et ſi ſcienter emit non poteſt conſequi pꝛetium.ibidem.

Legatarius ſi emit rem ſibi legatam põt agere ex teſtamẽto ad pꝛetium qd̃ ſibi abeſt:⁊ ad pꝛetiũ ſolutũ tantũ.conſi.xvj.nu.30.fo.15.

Legatus poteſt reſeruare beneficia in loco ſue legationis.conſi.cxij. nume.1.fo.108.

Legatarij de iure cõi poſſunt incipere a petitiõe executionis inſtrumenti in parte legatoꝛũ.conſi.ciij.nu.1.fo.101.

Legatarius qñ eſt oneratus onere fideicõmiſſi ſi deficit legatum in perſona legatarij remanet apud heredem cum eodẽ onere.conſi. cxxv.nu.6.fo.120.

Legatum factũ in cauſam dotis pꝛeſumit͂ maioꝛ donatio ⁊ donatio facta a patre.conſi.c.nu.6.fo.98.

Legata non adaptant͂ ad perſonas odioſas.cõſi.lxxij.nu.3.fo.64.

Legatum pꝛeſumitur perpetuum attẽta qualitate pſone legatarij. conſi.xlviij.nu.3.fo.93.

Legatum alimentoꝛu꜡ factum vxoꝛi debet intelligi de omni futura vxoꝛe.conſi.xlviij.nu.5.fo.39.

Legatum in cauſa fauoꝛabili pſumitur annuum ⁊ nõ finitur in pꝛima ſolutione pꝛimi anni.conſi.xlviij.nu.2.fo.39.

¶ Leges quãtũ poſſunt querũt imitari ⁊ conſeruare volũtates defunctoꝛum.conſi.lxix.nu.1.fo.61.

Leges volũt qd̃ ante partem dos eſt filio cõſignanda:qñ heredes diuiduntur:⁊ ſic integra.conſi.xlij.nu.1.fo.35.

¶ Legitima inſtituti non augetur ſi pater non exheredat in totum ſed admittit ad aliquam partem loco legitime.conſilio.lxxv.numero.10.fo.68.

Legitimati ſuccedunt iure agnationis in hereditatibus agnatoꝛũ. conſi.lxiij.nu.21.fo.54.

Legitimatus in nullo ſuccedit ſi extant legitime nati filius vel filia. conſi.xlj.nu.6.fo.34.

Legitimatus ſi ſuccedit patri cu꜡ fratre legitimo nõ pꝛeiudicat fratri.conſi.xlj.nu.8.fo.34.

Legitimatus per oblationẽ curie ſuccedit patri ⁊ nõ agnatis ⁊ ecõtra pater ſuccedit ſibi ⁊ nõ agnati.conſi.lxxiiij.nu.4.fo.67.

Legitimatus ab imperatoꝛe non eſt vere legitimus qñ obſtaculum eſt inductu꜡ a iure canonico:ſed requirit͂ legitimatio a ſede apoſtolica.conſi.lxv.nu.8.fo.56.

Legitimi heredes dicuntur heredes ſuccedentes abinteſtato.conſi. xij.nu.4.fo.11.

Legitimatio pape qñ nõ diſpẽſat ſuper radice matrimonij nõ extenditur ad bona tempoꝛalia laici.conſi.lxv.nu.7.fo.56.

Legitimatio non poteſt fieri niſi citatis his quoꝛũ intereſt conſi.iij. numero.7.fo.4.

Et quid in allodialibus.nu.9.

Legitimatio non valet ſi in legitimatione nõ eſt facta mẽtio de ſubſtitutionibus ⁊ fideicommiſſis factis in teſtamentis parentum. conſi.lxiij.nu.5.fo.51.

Legitimatio dicitur facta conſentiẽte dño feudi ⁊ agnatis cõſentiẽtibus.conſi.iij.nu.20.fo.4.

Legitimoꝛum ⁊ naturalium appellatione nõ veniunt legitimi tantum.conſi.iij.nu.9.fo.4.

Legitimatio nõ valet:niſi de licẽtia pꝛincipis facta ſit.ꝯſi.iij.n.2.f.3.

Legitimatus ex ſubſequenti matrimonio ſuccedit in feudũ.cõſi.iij. numero.16.fo.14.

Qui nõ poteſt legitimare filios nobiliũ nõ legitimabit eos qui habent patrimonium.conſi.iij.nu.6.fo.4.

Ex pꝛeſenti legitima ratione pꝛeſumitur in pꝛeteritum.cõſi.xvj.numero.6.fo.14.

Et ſic pꝛeſumptio legitima ratione iuuatur.ibidem.

Legiſlatoꝛes non ſolent iuuare actus in fraudem factos.conſil.viij. nume.14.fo.9.

¶ Lex pomponius filadelphus.ff.fami.erciſ.non h꜡ locum in dote pꝛomiſſa deſtinata.conſi.lxxij.nu.16.fo.66.

Lex vel ſtatutum ſi nõ exigit plenã pꝛobationem ſed cõtenta ſunt ſolis argumentis ſufficit teſtes examinare ſine partis citatione.cõſil.xc.nu.5.fo.83.

Lex hac edictali.nõ h꜡ locũ qñ in ſtatuto ſunt appoſita aliqua verba per que apparet illi legi derogatum.cõſi.lij.nu.4.f.42.

Lex ſi vnq̃.C.de reuocã.dona.nõ habet locũ in filia renũciante hereditati patris.conſi.xxxix.nu.11.fo.33.

Lex domini in vaſallum nullã tribuit iuriſdictionẽ niſi reſpectu rei feudalis.conſi.xxvij.nu.2.fo.22.

Lex paterfamilias.ff.de her.inſti.ꝓcedit qñ inſtitutio fuit pura adẽptio vero ſub conditione in odium contumacis ⁊ non obedientis.conſi.xxj.nu.3.fo.18.

Lex ſi vnq̃.C.de reuo.dona.ad hoc qd̃ habeat locu꜡ habeat omnia bona eſſe donata ad minus dimidia.conſi.xx.nu.9.fo.18.

Lex interpꝛetans intelligitur ſecũdu꜡ terminos legis interpꝛetate. conſi.ij.nu.18.fo.3.

Lex adaptari debet ad ea que frequenter eueniunt:nõ que raro accidunt.conſi.x.nu.11.fo.10.

¶ Libellus pꝛocedit parte nõ opponente quando nulla ſpecialis cauſa fuerat deducta ⁊ narrata in libello ſ꜡ fuerat generaliter cõceptus cum clauſula peto ſuper pꝛemiſſis iuſtitiam miniſtrari. conſi.xcv.nu.16.fo.91.

Libellus eſt ipſo iure nullus ſine expꝛeſſione loci ⁊ tẽpoꝛis etiam ſi non opponatur.conſi.cix.nu.2.fo.106.

Liberi poſiti in ꝯditione videntur honoꝛati qñ teſtatoꝛ digreditur ad plures gradus ſubſtitutionis.conſi.ciiij.nu.6.fo.103.

Liberi qñ ſunt poſiti in conditione in vno capitulo ⁊ in alio pꝛius vel poſt ſunt expꝛeſſe vocati:in illo capitulo in quo ſunt poſiti in cõditione non dicuntur vocati.conſi.cxvj.nu.2.fo.110.

Liberi admittuntur ad heredes in re nontranſitoꝛia muliere moꝛtua.conſi.lxxxiiij.nu.8.fo.75.

Liberi pꝛemoꝛtuoꝛum poſiti in cõditione ſunt vocati poſt moꝛtem patrui decedentis ſine liberis.conſi.ciiij.nu.9.fo.103.

Libertas relicta ſeruo:ſi dece꜡ dederit heredi:dicitur iuſſus libertatem dare.conſi.xxj.nu.25.fo.19.

Licet pꝛelatus iurauerit nõ infeudare de nouo:põt tñ infeudare ea que ſunt modici pꝛeiudicij.conſi.iiij.nu.19.folio.6.

Linea paterna eſt linea cuius pater eſt caput ⁊ ab ipſo tanq̃ a fonte pꝛocedat.conſi.xxxiij.nu.8.fo.27.

Quando pꝛopꝛie fit mentio de linea intelligitur de recta ſurſum et deoꝛſum.conſi.xxxiij.nu.9.fo.27.

Litere ſubꝛeptitie ad beneficia ſunt nulle.conſi.cxv.nu.1.fo.109.

¶ Locatoꝛ tenetur agere ⁊ curare vt conductoꝛi vti ⁊ frui liceat re locata alias tenetur ad intereſſe.conſilio ſeptuageſimo.numero ſecundo.folio.63.

Locatoꝛ ſi poſſidebat ⁊ ꝯductoꝛes tenebant nomine locatoꝛis tunc ſpolij iudex debet de meritis cognoſcere.conſi.xvij.nu.16.fo.16.

Loquutio pluralis verificantur ad minus in duobus.conſi.cxvj.numero.3.fo.110.

Locus ⁊ tempus edi debet quãdo agit͂ ciuiliter ex crimine reo petẽte hanc

te hanc partem:non ſolum in ciuili ſed etiam in criminali.cõſil. cix.numero.4.fo.107.

¶De litera M.

Mala fides patris nocet filie heredi que tenebat̃ conſcientiam defuncti exonerare.conſi.cvj.nu.4.fo.105.
Mala fides ſuperueniens licet interrũpat preſcriptionẽ tamen interrumpit reſpectu illius cuius habeo malã fidem:non reſpectu alterius.conſi.xlvij.nu.17.fo.39.
Mala fides patris non nocet filijs exiſtentibus in bona fide.conſi. xj.numero.11.fo.11.
Maleficium contra vicinos prius preſumitur:⁊ maxime qñ ſoliti ſunt.arma portare.conſi.liiij.nu.12.fo.44.
¶Mandatum de prouidendo de dignitate proprio motu non eſt ſubreptitium:licet cura ſit illi annexa ⁊ non fuerit expreſſa.conſilio.cxv.nu.2.fo.109.
Mandatũ ſub pena factũ heredi non ſolũ afficit heredẽ ſcriptũ in teſtõ ſed heredẽ heredis abinteſtato.conſi.cxvj.nu.4.fol.110.
Mandans ſi habet notitiam reuocatiõis aditio hereditatis inducitur conſi.xcj.nu.10.fo.84.
Mandatarius tenetur mandatum ſibi factum conſummare ⁊ executioni mandare.conſi.lxiiij.nu.5.fo.55.
Non inconuenit ꝙ q̃tum ad mandatum pro eo dicatur actum qs gerere:tamen reſpectu illius cum quo actum gerit proprio noĩe obligatur.cõſi.lxviij.nu.2.fo.61.
Maior ⁊ dignior hʒ in totũ maioricatũ ſiue ꝙ cõſtituat̃ in omnibꝰ bonis ſiue in parte bonorũ excluſis.conſi.xlvij.nu.5.fo.38.
¶Maritus ⁊ heredes non ſolum ſunt aſtricti virtute inſtrumenti dotalis ſed etiam tertius qui ſimul confeſſus eſt ⁊ inſolidum ſe obligauit.conſi.lxxxij.nu.5.fo.74.
Mariti donec vxores ſtant vidue ⁊ non vltra ſolent neceſſaria relinquere eis ad victum.conſi.lvj.nu.6.fo.45.
Maritus quando vxori infirme non adhibuit medicum perdit lucrum qđ ſequeretur per mortem vxoris.conſi.cv.nu.7.fo.105.
Maſculinũ nõ cõcipit femininum qñ teſtator in teſtamento diſtrictiue facit mentionẽ de maſculis ⁊ feminis.cõſi.lxiij.nu.15.fo.53.
Maſculi ⁊ femine comprehenduntur appellatione deſcendentiuꝫ. conſi.lxiij.nu.13.fo.52.
¶Matrimonium eſt coniunctio viri ⁊ mulieris indiuidua.conſi. cxxvj.nu.5.fo.121.
Matrimonium non diſſoluitur qñ quis cognouit vxoris cõſanguineam poſt contractum matrimonium.conſi.cxix.nu.2.fo.113.
Matrimonium qñ eſt de proximo cõſummandum habetur pro cõſummato.conſi.viij.nu.3.fo.9.
¶Mẽdaciũ eſt ſufficiens indiciũ ad torturã.cõſ.liiij.nu.13.fo.44.
Mentio facta de herede intelligit̃ de liberis.conſi.lvij.nu.4.fo.45.
Ubi requiritur ſpecialis mentio ſufficit eqpolens.ꝯſi.3.nu.18.f.4.
Metus nõ releuat niſi oſtendat̃ ꝙ ab aliquo metus inferebat̃.cõſ. cv.nu.7.fo.105.
Si aliquis timet metũ inferri in ꝯhendo matrimoniuꝫ:⁊ proteſtat̃ ꝙ non intẽdit cõtrahere iuuat.conſi.xxvij.nu.12.fo.13.
Metus purgat̃ per cõſenſum ſuperuenientem.cõſi.iiij.nu.22.fo.6.
Miles non poteſt de bonis paternis ⁊ profectitijs teſtari.conſilio. xxiij.nu.2.fo.27.
Milites qui vacant armis pro ſuo ſuperiore gaudẽt priuilegio militum.conſi.xxiij.nu.4.fo.27.
¶Modus implendus dicitur continere cauſam finalem ⁊ reſpicit commodum alterius.conſi.lxxxiij.nu.5.fol.74.
Modus eſt moderatio quedã diſpoſitioni adiecta e ũ q h dorat̃ aggrauãs in tẽpus diſpoſitionis perfecte.conſi.xxj.nu.20.fo.19.
Monachus qñ efficitur dominium ⁊ poſſeſſio bonorum monachi transfertur in monaſterium.conſi.cj.nu.3.fo.99.
Mortuo patre immediate ꝙ ſuccedunt filij nõ dicunt̃ amplius hereditas ⁊ bona paterna ſed fratrum.conſi.lxxiij.nu.1.fo.66.
Mors equiparatur matrimonio ⁊ mutationi vite ad effectum cõſequẽdi legatũ in euẽtũ mutationis vite debitũ.ꝯſi.v.nu.3.fo.6.
Motus ꝓprius nõ preiudicat tertio.conſi.j.nu.7.fo.2.
Mulier ſi diuertit ⁊ incontinẽti reuerſa eſt nõ videtur diuertiſſe ⁊ cenſetur idem matrimonium.conſi.cxxvij.nu.8.fo.123.
Mulier põt retinere ⁊ expellere poſteriores creditores agentes qui non poſſunt agere niſi oblato debito.conſi.cxj.nu.6.fo.108.
Mulier in petitione dotis conſtante matrimonio hʒ idem ius ꝙ ſi ſolutum eſſet matrimonium propter vergẽtiam viri ad inopiã. conſi.cxj.nu.2.fo.107.
Mulier nubendo non habita mentione de dote videtur omnia bona ſua in dotem dediſſe.conſi.lxxxj.nu.6.fo.72.
Mulier id quod hʒ in dotem ⁊ donamenta nõ eſt viri neqꝫ re neqꝫ ſpe ⁊ poteſt ad libitum diſponere. conſi.cxxij.nu.8.fo.118.
Mulier adire hereditatem non poteſt ſine conſenſu conſanguineorum.cõſi.xcij.nu.10.fo.87.
Mulier trãſeundo ad ſcđa vota cenſet̃ dare dotẽ:ita ꝙ nõ plus acquiratur ſcđo viro ex lucro plusq̃ vni ex filijs primi matrimonij cui minus queritur.conſi.lij.nu.2.fo.42.
Mulier que admittitur in criminalibus dicitur omni exceptione maior.conſi.liiij.nu.9.fo.44.
Mulier dotata non ſuccedit.conſi.x.nu.1.fo.10.
Mulier non iuuatur velleiano ſi rẽ ſuã inſolutũ pro marito debitore dederit creditori mariti.conſi.lxxxiij.nu.1.fo.74.
Mulier eſt teſtis idonea qñ per mares veritas haberi non poteſt. cõſi.liiij.nu.6.fo.43.

¶De litera N.

Natura termini reſtrictiui eſt ꝙ ponit quicquid non excipit.conſi.lij.nu.5.fo.42.
Naturale eſt ꝙ filij procreent̃ ⁊ educentur vt ex his liberi deſcendant per quos conſeruetur memoria patris. conſi.xcviij.nu.4.fo.93.
Naturalis ratio mouet ⁊ inclinat ſane mentis bona ſua ad ſuos poſteros peruenire.conſi.xcviij.nu.3.fo.93.
Natus legitimus dicitur poſt decem menſes ⁊ duos dies in materia ſucceſſionis:⁊ in contrarium militat fauor matrimonij.conſilio.lxv.nu.3.fo.56.
¶Neceſſaria ⁊ legitima in dubio preſumi debet potius q̃ voluntaria ⁊ minus legitima.conſi.xvj.nu.16.fo.14.
Negotium qñ partim ad duos pertinet quilibet dicit̃ in rem propriam indemnitatem promiſiſſe.conſi.lxxj.nu.1.fo.64.
Nemo carnem ſuã odio habuit.conſi.lviij.nu.7.fo.47.
Nemo cogitur agere vel accuſare vt in rubro ⁊ nigro:vt nemo inuitus agere vel accuſare cogatur.conſi.xciiij.nu.3.fo.88.
Nepotes non includuntur qñ teſtator facit mentionem de filijs eis prouidendo.conſi.lxij.nu.6.fo.50.
Non ſolum nepos:ſed etiã neptes reintegrant̃.conſi.x.nu.14.fo.10.
Nepos ſuccedit in locum filij ⁊ in rumpendo teſtamento abinteſtato.conſi.x.nu.2.fo.10.
¶Nominatio prima natorum proprio nomine non includit nepotes nec noĩatio filiorum naſciturorum.conſi.ciiij.nu.2.fo.103.
Notarius ſi omittit de ſolennitatibus inſtrumenti dicitur potius error q̃ dolus ⁊ falſitas.conſi.xcviij.nu.10.fol.94.
Notarius ſi dicit ſe erraſſe circa ſolennitatem teſtamenti que conſiſtit in inſtitutione filiorum non creditur ſibi.conſilio.xcviij.numero.11.folio.94.
Nouatio non fit incontinenti interpoſita ſtipulatione ſuper alio cõtractu.conſi.lxxxix.nu.4.fo.81.
Nouatio nõ fit hodie interuẽtu noue perſone nec ipſo iure nec ope exceptionis.conſi.lxiiij.nu.7.fo.55.
Nouatio in omnibus caſibus in quibus inducitur ſiue ipſo iure ſiue ope exceptionis illud procedit qñ ſecũda obligatio fit mediãte ſtipulatione.conſi.lxxxix.nu.3.fo.81.
¶Nullus inferior a papa poteſt diſponere ſupra vel contra ius cõmune.conſi.cxij.nu.2.fo.108.
Nullus inferior a principe poteſt ſententiare ⁊ de facto procedere iuris ordine non ſeruato.conſi.xxvij.nu.9.fo.23.
Numerus ſingularis vnum caſum proprie tantum includit.conſi. xxj.nu.11.fo.19.
Nuptie nõ contrahunt̃ tempore ſeptuageſime.conſi.viij.nu.9.fo.9.
Id qđ detrahit̃ ex fideicõmiſſo ex cauſa dotis vel donationis propter nuptias perpetuo detrahitur in dote.conſi.xxiij.nu.6.f.20.

¶De litera O.

Obligatio naturalis oritur inter patrem ⁊ filium in poteſtate.conſi.cvij.nu.1.fo.106.
Obligatio patris in dotando filiam:⁊ in dando donationem propter nuptias:nõ extinguitur patre mortuo.conſi.xxiij.numero.5.fo.20.
Obligatione facti licet quis nõ cogatur preciſe:tñ liberatur preſtãdo intereſſe.conſi.xvij.nu.13.fo.16.
Quicquid omittitur in contractibus:re:loco:tempore:⁊ pſonis habetur pro omiſſo.conſi.lxiij.nu.6.fo.55.
Obligatio:in obligatione facti ſuccedit obligatio ad intereſſe.conſi.iiij.numero.3.fo.5.
¶Occiſor non ſuccedit perſone occiſe ſed bona applicantur fiſco. conſilio.cxxiiij.nu.3.fo.119.
¶Officiales cauere debent ne aliquid iniuſte faciant.conſilio.lxx. numero.4.fo.63.
Officio fanguntur furis ⁊ non bone fidei qui animo delinquendi tutelam aſſumunt.conſi.lxxij.nu.9.fo.65.
Quicquid omittitur re:loco:tempore:⁊ perſonis habetur pro omiſſo.conſi.lxx.nu.5.fo.63.
Omnia ⁊ ſingula.Iſta operantur ſpecificationem ⁊ expreſſionem omnium.conſi.iij.numero.17.fo.4.
¶Onus perſonale eſt quando teſtator prohibet illos de familia alienare.Et ſi dicit rem non poſſe alienari eſt reale.conſilio.lxij. numero.10.fo.51.

Oppoſitũ in oppoſito debet operari: qd operatur propoſitum in propoſito.conſi.xvj.nu.15.fo.14.
Ordinata charitas incipit a ſeipſo.conſi.viij.nu.6.fo.9.
In odioſis ſub ſimplicibus nõ ↄprehẽdit caſus mixt⁹.ↄſ.j.ñ.9.f.2.
Due orones aliqñ copulant principaliter ⁊ per ſe ⁊ non requiritur conſenſus copulatorum.conſi.xxxiij.nu.5.fo.27.
Ordinarius expreſſe procedens vt delegatus proceſſus valet vt agitatus ab ordinario ex poteſtate quã habet: qñ eſt appoſita illa clauſula omni meliori modo ⁊c.conſi.lxvj.nu.8.fo.57.
Ordo charitatis ⁊ affectionis idem operatur qd ordo ratione neceſſitatis.conſi.xij.nu.13.fo.12.

De litera P.

Papa cõtra clericũ naturaliter ſubditum diſponit ſuper bonis tẽporalibus ⁊ ſic ſibi nõ ſubditis non põt vti plenitudine poteſtatis.conſi.xxvij.nu.6.fol.23.
Papa in beneficialibus hʒ plenam ⁊ liberam poteſtatẽ ⁊ priuat ſine cauſa.conſi.lxxxvij.nu.21.fo.80.
Papa ſi concedit gratiam duraturam ad bñplacitũ ſui expirat p mortem ipſius.conſi.lxxxiij.nu.6.fo.75.
Papa cũ velit irritare actũ in ſua reſpõſione ponderat reſeruationẽ a qua cũ decreto pcedit irritatio actus.cõſi.cxij.nu.4.fo.108.
Papa qñ fecit actũ nõ diſpoſitũ ſeu inductiuum vt promouendo ſcienter inhabilẽ intelligit diſpẽſare voluiſſe.ↄſ.xcix.nu.6.fo.96.
Papa vel imperator qñ ſibi iuriſdictionẽ reſeruat non põt aliquo modo declinari ⁊ in aliũ prorogari.conſi.lxxxvij.nu.3.fo.78.
Papa nõ vult ꝙ per ſuã diſpẽſationẽ inferat preiudiciũ illis qui alias eſſent ſucceſſuri abinteſtato.conſi.xlj.nu.7.fo.34.
Papa in bñficialibus hʒ pleniſſimã ptãtem: ⁊ põt pro libito volũtatis quem beneficio ſuo priuare.conſi.cxx.nu.10.fol.115.
Pactio eſt actus paciſcendi qui procedit ex quo ſequitur effectus.conſi.xcix.nu.7.fo.96.
Pactum firmatur iuramento qñ per ſororẽ fit fratri de non ſuccedendo patri: patre conſentiente.cõſi.lxxiij.nu.2.fo.66.
Pacta que apponuntur in pignoribus valent: niſi reperiantur phibita.conſi.lxxxij.nu.7.fo.74.
Omnia pacta ⁊ conuentiones inferiores reſpiciunt vnum factum initum: te/contractũ geſtorio nomine.conſi.lxviij.nu.1.fo.60.
Illud qd põt fieri per pactũ: põt fieri per ſtatutũ.ↄſi.lxj.nu.1.f.49.
Pactum poteſt apponi in donatione vt certo caſu reuocari poſſit.conſi.cxxvij.nu.11.fo.123.
Pacta in feudo adiecta ꝗtumcunqȝ extranea ſeruari debent.conſilio.lxvj.numero.12.fo.57.
Quis nõ põt vti pacto executiuo ↄdicẽte illo qui dr poſſidere: qñ in ↄctu ẽ pactũ executiuũ cũ clauſula ↄſtituti.ↄ.lxxviij.ñ.7.f.70.
Pactum apponere inter virum ⁊ vxorem licitum eſt: tãꝗ ſuper re propria.conſi.xxiij.nu.8.fo.20.
Partes ſi promittunt non dicere ↄctũ nullũ poſſunt tñ dicere nullum ex defectu compromiſſi.conſi.xcv.nu.12.fol.90.
Pars ciuitatis põt facere ſtatutũ in concernentibus adminiſtrationem rerum ſuarum.conſi.lxj.nu.3.fo.49.
Una pars alternatiue recipit interpretationem ab alia parte alternatiue.conſi.xxj.nu.16.fo.19.
Pars dubia recipit interpretationem a parte clara qñ vna pars alternatiue eſt clara ⁊ altera dubia.conſi.xcvj.nu.5.fo.92.
Pars vna teſtamenti per aliam declaratur.conſi.vj.nu.17.fo.8.
Pars qñ poteſt exceptioni renunciare ſi permittit terminum labi ad talem exceptionem proponendam cenſetur illi exceptioni renunciaſſe.conſi.cix.nu.7.fol.107.
Parẽtela vna ⁊ familia ĩ ciuitate põt ĩtra ſe ĩducere ↄſuetudinẽ circa ſucceſſiões vł ſolẽnitates alicui⁹ diſpoſitiõis.ↄſ.lxj.nu.5.f.50.
Si parentes volunt ꝙ parentes maſculi excludant feminas intelligi debet ſcʒ parentes agnati.conſi.xij.nu.3.fo.11.
Pater legitimus adminiſtrator tutor ciuitatis.⁊ prelatus eccleſie collegiate ponuntur a pari.conſi.lxvj.nu.20.fo.59.
Pater ſi relinquit filio rem certam non valet teſtamentum niſi dicat titulo inſtitutionis.conſi.lxvj.nu.9.fo.57.
Pater qñ non vult preſtare conſenſum ꝙ pupillus adeat hereditatem poteſt ſolus adire.conſi.lxxxj.nu.9.fo.74.
Pater non poteſt filium proprium legitimare in preiudiciũ filiorum legitimorum.conſi.cxx.nu.1.fo.113.
Pater qñ priuat bonis pp̄ter delictũ ⁊ aliqua portio reſeruatur filijs non dʒ pater de illis alimentari.conſil.cxxiiij.nu.4.fol.119.
Pater dotando filiam videtur de proprio dotare niſi ſit legitimus adminiſtrator.conſi.c.nu.1.fo.98.
Pater tenetur iterum dotare filiam ſi dos ſit deperdita ſine culpa filie ⁊ ſi culpa filie non tenetur.conſi.c.nu.2.fol.98.
Pater aliqñ obliuiſcitur ſuiipſius vt filios diuites relinquat.cõſi.cxvj.nu.7.fo.111.
Pater petendo filium legitimari requiritur expreſſa qualitas perſone patris.conſi.lxv.nu.10.fo.56.
Pater ſi aliquid gerit pro filijs ⁊ ſoluit qd ſpectabat ad filium et non ad patrẽ: nõ facit vt legitimus adminiſtrator ſed pater dicitur donaſſe filio.conſi.c.nu.4.fo.98.
Pater ſi ſtipulatur amphyteoſim p ſe ⁊ filijs vr̃ filijs donaſſe: ⁊ põt reuocare illã ⁊ vni ex filijs cõcedere.conſi.cxxvij.nu.10.fo.123.
Pater gaudet priuilegio propter filios non econtra.conſil.lxxxiiij.nu.2.fo.75.
Pater ſi ſubſtituit filio inſtituto ⁊ ſi deceſſerit ſine filijs nepotes poſiti in conditione ad excluſionem ſubſtituti nõ cenſentur ex fideicommiſſo vocati ad hereditatem aui ſed tantum abinteſtato.conſi.cxvj.nume.1.folio.110.
Pater ſi donat filio non dicitur titulus lucratiuus: ſed potius ſolutio debiti.conſi.cxviij.nu.2.fo.113.
Pater qui tenetur ad dotandũ filiam licet ſit legitimus adminiſtrator ⁊ ſic faciat adminiſtratorio nomine cẽſetur dotare de bonis ſuis ⁊ non filie.conſi.c.nu.8.fo.98.
Pater ſi legat centum pro dote poſtea dat eandem quantitatem in dote dicitur animo compenſandi cum legato dediſſe.cõſilio.c.numero.8.fo.98.
Pater obligatus ad dotandum filiam ⁊ iterum dotauit adminiſtratorio nomine non videtur dotare voluiſſe: ſed animo repetendi feciſſe.conſi.c.nu.3.fo.98.
Patronus probatur ex poſſeſſione preſentandi.cõſilio.j.nu.1.fo.2.
Patronus apponit conditiones ⁊ modos quos vult in preſentando.conſi.j.nu.4.fo.2.
Pax non habet vim ſimplicis indulgentie: ſed reſti.in integ.conſi.lviij.nu.3.fo.47.
Pax publica nec priuata dicitur rumpi per controuerſias iudiciales.conſi.xcix.nu.8.fo.96.
Pena appoſita in contractu ⁊ promiſſa intelligitur ſi contract⁹ eſt valebit.conſi.xcv.nu.11.fo.90.
Pena que imponitur cõmittenti falſitatem in teſtamento: hʒ locũ in cõmittente falſitatem in contractu qui fit in teſtamento.ↄſil.lxxij.numero.2.fo.64.
Penſiones locationum ⁊ liuellorum qñ debent pro fructibus iam perceptis pertinent ad heredem.conſi.xlij.nu.6.fo.35.
Penſio licet nulla fuerit ſoluta: tñ probatur poſſeſſio locatorum ⁊ locatio que poſſeſſio preſumitur continuata viuentibus locatoribus.conſi.cvj.nu.3.fol.105.
Perẽnia dicuntur qñ flumina continuo fluunt licet in eſtate areſcant.conſi.lxxix.nu.6.fo.71.
Perpetuum non dicitur eſſe qd cum vita finitur: ſed qd continue durat ſine prefinitione temporis.conſi.lxxxiiij.nu.5.fo.75.
Perſona pupilli eſt in conſideratione reſpectu proximitatis ⁊ affectionis preſumpte in pupillo.conſilio.lxxxvj.num.11.fol.77.
Perſone odioſe teſtatori: in generali ſermone relato ad perſonas non includuntur.conſi.xxxvij.nu.6.fo.30.
Et generalis ſermo vocando parentelam non includuntur odioſi de parentela.ibidem.
Perſona quando eſt inhabilis toto tempore acquiſitionis ſi ad acgrẽdum in loco ⁊ tempore acquiſitionis ſit habilis ſatis eſt cõſilio.lxxxj.numero.11.fo.73.
Petere inueſtituram eſt quidam quaſi cenſus deuotionis ⁊ reuerentie que domino preſtari debent: ⁊ ſi non fiat incidit res quaſi in commiſſum.conſi.lxvj.nu.5.fo.58.
Pluralitas reſoluitur in ſingularitates qñ teſtator ſimpliciter ſubſtituit filijs poſt mortem ſine expreſſione nominis collectiui ſi deceſſerint ſine filijs.conſi.lxxvj.nu.2.fo.69.
Pluralitas non preſumitur niſi probetur.conſi.xxviij.nu.7.fo.24.
Plures aliquando vocantur ſub nomine collectiuo qui ſunt equaliter coniuncti ⁊ inter quos non cadit ordo charitatis ⁊ affectionis.conſilio.lxxxvj.nu.8.fo.77.
Plures ſemiplene probationes licet non coniũgantur ad faciendã vnam plenam probationem: tñ coniunguntur ad faciẽdum indicium.conſi.liiij.nu.3.fo.43.
Pluralitas non preſumitur ad euitandum dolum.conſilio.xl.numero.3.folio.33.
Pontifices de facili conferunt beneficia nepotibus ⁊ coniunctis.conſi.cxv.nu.4.fo.110.
Poſſe dicimur qd honeſte ⁊ ſine difficultate poſſumus.conſil.viij.numero.8.fol.9.
Poſſeſſio eſt iuſtificata autoritate iudicis per ſnĩam inde ſecutã ⁊ tranſactionẽ autoritate iudicis confirmatã.conſ.lix.nu.5.fo.47.
Poſſeſſio non transfertur qñ principalis cõtractus eſt nullus per conſtitutum vel precarium.conſi.lxxviij.nu.3.fo.70.
Ad acquirendam poſſeſſionem quis debet intentare remediũ quorum bonorum ⁊ in adipiſcẽda actuali poſſeſſione per remediũ.conſi.xlix.numero.3.fo.40.
Poſſeſſori rei donate contra prohibitionem iuris non acquiritur donatio.conſi.lxvij.nu.10.fo.60.

Poſſeſſio probatur per inſtrumentũ locationis.conſi.xj.nu.5.fo.10.
Poſſeſſio probatur per receptionẽ mercedis:in preiudiciũ tertij ſi non probatur ꝙ eo tpe alius poſſideret.cõſi.cvj.nu.2.fol.105.
Poſſeſſio nõ probatur per locationem.conſi.cvj.nu.1.fo.105.
Pſſeſſio acquiritur per procuratorem domino ignorante ⁊ non actio.conſi.xc.nu.7.fo.83.
Poſſeſſorium iudicium nõ datur cõtra titulo poſſidentẽ pſertim etiã habentẽ cãm a poſſeſſore bone fidei.conſi.cvij.nu.3.fo.106.
Potentius habet quis ius in portione quam habet iure proprio: ꝙ in illa quam habet a teſtatore.conſi.xvj.nu.23.fo.15.
¶ Poteſtas libera diſponendi de re propria de iure cõmuni debet competere vnicuiqꝫ.conſi.lxj.nu.2.fo.49.
Poteſtas legitimandi eſt fauorabilis ⁊ extendi debet ad feuda.cõſilio.iij.nu.15.fo.4.
Et conceſſa eſt poteſtas legitimandi cum preiudicio tertij ibidem.
Poteſtas arbitrorum ſemper pendet a compromiſſo.conſi.lxxxvij.numero.4.fo.78.
Poteſtas legitimandi eſt beneficium late interpretandũ.conſi.iij.numero.14.fo.4.
Omnis poteſtas arbitri vel arbitratoris pẽdet ex compromiſſo.cõſilio.xxvij.nu.3.fo.22.
Poteſtatẽ habẽs alienandi omnia bona põt fideicõmiſſarios priuare fideicommiſſo preter quartam.conſi.cxiiij.nu.2.fo.109.
Predeceſſor pro ſuo contractu ligare ſucceſſorem non poteſt:quominus poſſit regalia exercere.conſi.iiij.nu.8.fo.5.
¶ Prelatus ſi locauit ſuo noĩe nõ intẽdẽs obligare eccleſiam non tenetur ſucceſſor.conſi.xxxiiij.nu.4.fo.29.
Quando agitur de prelatione ratione prioritatis temporis ⁊ non conſtat de prioritate:tunc ſi ex priuilegio cauſe quis debet obtinere preferri debet contra poſſeſſorem.conſi.lxvij.nu.8.fo.60.
Prelatus quãdo retinet bona eccleſie ⁊ nomine proprio dicitur eſſe in culpa.conſi.xcj.nu.4.fo.84.
Preſcriptio longi temporis excludit omnem actionem perſonalẽ ⁊ hypothecariam.conſi.ij.nu.20.fo.3.
Precarium morte non reuocatur.conſi.lxxvij.nu.5.fo.70.
Preſcriptio.xl.annorum parit pleniſſimam ſecuritatem.conſilio.xxxviij.numero.6.fo.32.
Securitas autem pleniſſima dicitur quando in integrum reſtitutio peti non poteſt ibidem.
Preſcriptio an habeat locũ ſup maioricatu inter conſanguineos collaterales etiam cõtra diſpoſitionẽ cõſtitutionis maioricatꝰ: Et que qualis ⁊ quanta eſſe debeat.cõſi.xlvij.nu.14.fo.39.
Preſentia ⁊ citatio requiruntur ad hoc vt altera pars non poſſit ignorantiam pretendere.conſi.lxxvij.nu.5.fo.70.
Si in aliquo actu requiritur preſentia ppinquorũ debẽt tales propinqui preſentes factũ perfecte intelligere.conſ.xcij.nu.21.fo.87.
Preſtatio cautionis eſt nulla qñ preſtita fuit ſine fideiuſſore ⁊ ſine pignoribus.conſi.cxxvij.nu.3.fo.122.
¶ Preſumptio longi temporis non iuuat in poſſeſſione.conſilio.xj.numero.7.fo.11.
Omnis preſumptio mentis teſtatoris recipit probationem in contrarium.conſi.xxxvij.nu.2.fo.30.
Preſumptio non eſt ꝙ teſtator voluit diſponere inter filios:ita ꝙ diſpoſitio dicatur continere repugnantiam:iniquitatem:⁊ abſurditatem.conſi.xxj.nu.14.fo.19.
Preſumptio.l.cũ accutiſſimi nõ hꝫ locum qñ apparet ꝙ teſtator voluit conſeruare lineam maſculinam.conſi.xiiij.nu.7.fo.13.
Preſumptio circa media oritur in extremitatibus ex preſenti.cõſi.xvj.nu.7.fo.14.
Preſumptio ſufficiens ad cõdẽnationẽ eſt qñ aliqui viſi ſunt rixari ⁊ poſtea reperitur vnus vulneratus.cõſi.liiij.nu.10.fo.44.
¶ Primogenitus qñ eſt ſtultus aut demens:ſi vitium ſit naturale ⁊ perpetuum ſecundogenitus erit rex.conſi.xlvij.nu.1.fo.38.
Primogenitꝰ nõ hꝫ locũ in bonis nõ feudalibꝰ ſi eſt cõſuetudo vel ſtatutũ ꝙ in feudalibus ſuccedat.cõſi.xlvij.nu.4.fo.38.
Primogenitꝰ eſt ſemper maior nato reſpectu filiorꝫ eiuſdẽ patris.cõſi.lxxxviij.nu.1.fo.81.
Primus conductor habet ius retentionis melioramentorum donec de illis fuerit ſatiſfactum.conſi.xvij.nu.14.fo.16.
Primũ teſtm̃ cũ clauſula derogatoria tollitur per ſcõm ſimpliciter factũ:qñ in eo eſt appoſitũ iuramentũ.ꝯſi.liij.nu.5.fo.43.
Primus emphyteota alienãdo deſinit eſſe dñs ⁊ deſinit ciuiliter ⁊ naturaliter poſſidere.cõſi.xcvj.nu.4.fo.91.
Prima legitimatio comitis in aliquo principis poteſtatem excedere non poteſt.conſi.lxiij.nu.8.fo.52.
¶ Principes ad validitatẽ actus a ſe geſti poſſunt fingere expreſſum qđ expreſſum non eſt.conſi.lxiij.nu.7.fo.52.
Princeps in dubio non cenſetur velle preiudicare iuri tertij.conſi.xv.numero.4.fo.14.
Princeps ſi vtit̃ verbis generalibus includẽtibꝰ qualitates ſup quibus diſpenſat gratia non vitiatur.cõſi.lxiij.nu.6.fo.52.
Princeps qñ procedit de plenitudine poteſtatis:an poſſit ꝯtra ſubditum procedere eo non citato.conſi.lxiij.nu.11.fol.52.
Princeps de plenitudine poteſtatis poteſt vbicunqꝫ alteri eſt ius queſitum tantum in ſpe ⁊ non in re illi iuri preiudicare illo nõ citato.conſilio.lxxxvij.nu.20.fo.80.
Quando de principis clara voluntate conſtat in legitimatione nõ habemus aliud querere:licet mentio ſpecialis non ſit facta.cõſi.lxiij.numero.10.fo.52.
Princeps qñ reſcribit cõtra ius ſingulariũ perſonarũ requiritur clauſula:non obſtantibus.cõſi.lxiij.nu.9.fo.52.
Princeps ſine cauſa ⁊ de plenitudine poteſtatis non poteſt tollere ea que ſunt de iure gentium.conſi.lix.nu.13.fo.48.
Princeps qñ reſcribit contra ius poſitiuũ ſufficit generalis clauſula non obſtantibus legibus quibuſcunqꝫ.cõſi.xlj.nu.5.fol.34.
Princeps poteſt tollere ea que ſunt de iure ciuili ſine cauſa cum clauſula nõ obſtantibus.conſi.xlj.nu.3.fo.34.
Princeps ſeu habens iura principis cuius aſſertioni ſtandum:ꝓcedit contra ſubditum:⁊ tunc ſuper geſtis coram eo ſtatur ſue aſſertioni.conſi.xxvij.nu.4.fo.23.
Aliqñ procedit cõtra non ſubditũ:⁊ tunc nõ ſtatur eius aſſertioni: quia vti non poteſt plenitudine poteſtatis.nu.5.ibidem.
Princeps nec per cõtractũ nec alio modo contrahere poteſt ſuper regularibus in preiudicium ſucceſſorum.cõſi.iiij.nu.9.fol.5.
Princeps non poteſt regalia alienare in preiudicium ſucceſſoris:⁊ ſic contrahere in eius preiudicium.conſi.vij.nu.9.fo.8.
Princeps poteſt ex certa ſcientia expreſſa in literis legitimare ad ad feuda non derogando nominatim. Et eadem poteſtas eſt data comiti ab imperatore.conſi.iij.nu.21.fo.4.
Princeps habens poteſtatem legitimandi quo ad feuda:ſimpliciter legitimando nõ dicitur legitimare quo ad feuda.cõſi.iij.nu.4.folio.3.
Princeps vbi de re aliqua cognoſcit dꝫ negocium diſcutere citatis partibus.conſi.lix.nu.14.fo.48.
Princeps non poteſt in preiudicium partis ſententiam ferre parte non citata.conſi.cxx.nu.3.fo.114.
Princeps non poteſt venire contra ſuum contractum cum ſubdito ſine cauſa.cõſil.iiij.numero.10.fo.5.
Princeps ſine cauſa poteſt aliquam legitimare poſt aditã hereditatẽ in ꝑiudiciũ eorũ quibus dñium eſt queſitũ virtute aditionis hereditatis cũ clauſula nõ obſtãtibus.cõſi.cxx.nu.8.fo.114.
Princeps ſine cauſa poteſt legitimare filium poſt mortem.cõſi.cxx.numero.6.fo.114.
Princeps qñ procedit cõtra ſubditum de plenitudine poteſtatis poteſt procedere parte non citata.conſi.iiij.nu.26.fo.6.
Princeps poteſt reuocare priuilegiũ a ſe conceſſum:lꝫ alteri ſit ius queſitum:etiam ſine cauſa.conſi.iiij.nu.4.⁊.7.fo.5.
Sed conuentionem reuocare non poteſt ibidem.
Princeps poteſt ex noua cã infringere cõtractũ geſtum a ſe tñ non põt venire contra actum a ſe geſtum.conſi.lviij.nu.4.fol.47.
¶ Priuilegium conceſſum ob beneficia ⁊ merita precedentia non dicitur contra ius ſed ſm iuris diſpoſitionem.conſilio.lxxxiiij.numero.12.fo.75.
Priuilegiũ ceſſare dꝫ qñ cã finalis priuilegij non ceſſat in totũ ſed alique reliquie remanſerunt.cõſi.lxxxiiij.nu.9.fo.75.
Priuilegia non debent extendi ad diuerſa:qñ ſunt ſtricti iuris.cõſi.xv.nu.7.fo.14.
Priuilegia principis q̃ ſunt ꝯ ius cõe vitiant̃.cõſi.cxx.nu.5.fo.114.
Priuilegiũ perpetuũ immunitatis nõ dr̃ eſſe ppetuũ qñ extinguit̃ cũ perſona ⁊ nõ trãſit in ſucceſſores.ꝯſi.lxxxiiij.nu.4.fo.75.
Priuilegiũ ⁊ gratia conceſſa a principe pñt ab eo reuocari etiam ſine cauſa.conſi.lxxxvij.nu.13.fo.79.
Priuilegium gratuitum auferri poteſt.conſi.iiij.nu.14.fo.5.
Priuilegiũ qñ ineſt vni tm̃ tanꝙ principali ⁊ exinde deriuatur ad alios illo mortuo finitur priuilegium.conſi.lxxxiiij.nu.1.fol.75.
Priuilegium hypothece doti conceſſum locum nõ habet in lucro donationis propter nuptias.cõſi.xxiij.nu.3.fo.10.
¶ Probatio potentior in totum extinguit probationẽ minus potentem.conſi.xxxvij.nu.13.fo.31.
Probationes recepte contra autorem nocent ſingulari ſucceſſori ſi prius fuerunt recepte ꝙ res de qua agitur in alium trãſferre.cõſilio.lxxxij.nu.4.fol.74.
Probatio ſufficiens dicitur que inducit iudicem ad credulitatez.conſilio.xc.nu.6.fo.83.
Probatio ſufficiẽs dr̃ q̃ ĩducit iudicẽ ad credulitatẽ.ꝯſ.xj.ñ.6.f.11.
Et relinquitur conſcientie iudicis ibidem.
Probatio per coniecturas debet ſufficere in his que cum difficultate probari poſſunt.conſi.xvj.nu.9.fo.14.
Probationes luce meridiana clariores requiruntur ad probandũ dolum ⁊ delictum.conſi.xl.nu.1.fo.33.

¶Probatio ꝑfecta eſt illa que iudicem ad credulitatē inducit.cōſi.xvj.nu.12.fo.14.
Probatio dubia nō infringit liq̄dā ꝓbationē.ꝯſ.lxvij.nu.2.fo.59.
Probationes euidentiores ⁊ multum clare requiruntur ad probandum natum ex quinquagenaria.ꝯſi.cxxvj.nu.2.fo.121.
Proceſſus:ſententia:⁊ oīa inde ſequuta:⁊ omnis executio fundata in virtute ſtatuti inualidi ſunt nulla ⁊ reuocanda ad hunc effectum.conſi.xcix.nu.15.fo.97.
¶Procurator promittens indēnitatem tenetur iudicium ſuſcipere ⁊ oſtendere ſe eſſe procuratorem conſi.xxix.nu.3.fo.25.
Procuratores ſi ſuſceperint defenſionem ⁊ interuenerunt in iudicio ad defendendum ⁊ probationes deducendo:habentur ꝓ legitime citatis.conſi.xxix.nu.2.fo.25.
Si aliq̄s tanq̄ ꝓcurator ſoluit penſionē:ad id vr̄ habere mādatū: cum nemo preſumatur iactare ſuum.conſi.xlvj.nu.3.fo.38.
Producta per aduerſarios videntur fateri contenta in inſtrumētis vera eſſe.conſi.xj.nu.1.fo.10.
¶Probibitio alienationis velut odioſa non extenditur de vna ꝑſona ad aliam.conſi.xliij.nu.1.fo.35.
Probibitum vno tpe cēſetur alio permiſſum.cōſi.xxj.nu.21.fo.19.
Probibitio alienationis porrigitur vſq̄ ad quartum gradum.cōſi.xliij.numero.3.fo.35.
Probibitio alienatiōis extra familiā vt bona in familiā relinquātur ſunt reducta ad perſonam grauati.cōſi.xliij.nu.6.fo.36.
Probibitio alienationis q̄n ſit in ſingulares perſonas dicitur fieri odio illarum perſonarum.cōſi.lxxiiij.nu.6.fo.67.
Probibitio vna cōtinēs limitatiōes:⁊ plura:equalis omnium debet eſſe determinatio.conſi.lxxiiij.nu.7.fo.67.
Probibitio vno ex correlatiuis vel mandato facto cenſet̄ etiā alteri correlatiuo mandatum ⁊ probibituꝫ.conſi.lxxij.nu.12.fo.65.
¶Promiſſiones iurate poſſunt opponi ad perimendum iudiciū.conſi.cxxj.nu.6.fo.117.
Promiſſio certe quantitatis ex cauſa alimentorum ſpeciali fauore preſumitur annua.conſi.xlviij.nu.6.fo.39.
Promittēdo ſimplr̄ dicit̄ ꝓprio noīe ꝓmittere.ꝯſ.lxiiij.nu.4.f.54.
Propoſitum in propoſito:idem operatur ꝙ oppoſitum in oppoſito.conſi.vj.nu.16.fo.8.
Prorogatio que non valet vt prorogatio an valeat vt nouum compromiſſum.conſi.xcix.nu.2.fo.95.
Prorogatio ⁊ ſuſpenſio pro eodem habeatur q̄tum ad curſum et tempus inſtantie cuiuſcunq̄ conditiōis.cōſi.lxxvij.nu.6.fol.70.
¶Proteſtatio iuncta cum metu facit deficere conſenſum ⁊ actum non valere.conſi.lix.nu.15.fo.48.
Proteſtationi nō ꝯdicens conſentire videt̄.cōſi.viij.nume.11.fol.9.
Proteſtatio contraria actui non releuat.cōſi.iiij.nu.21.fo.6.
Proteſtatio facta per verba denunciatiua actus futurus operatur qd̄ fieret in futurum:⁊ non ſolum reſpectu eius ꝙ tunc fieret.cōſi.xxvij.numero.14.fo.23.
Proteſtatio facta iudici anteceſſori in officio non prodeſt coram ſucceſſore.conſi.cxxj.nu.2.fo.116.
Prouiſio ⁊ diſpoſitio facta in vno caſu:per modū cōditiōis nō extenditur ad aliū caſum nō prouiſum diſſimilē.cōſi.v.nu.5.fo.6.
Pupillus ſi habitat in domo tutoris preſumitur alimentatus a tutore.conſi.xvj.nu.4.fo.14.

¶De litera Q.

Qualitas iſta:in ſtirpē ⁊ nō in capita:appoſita in teſtō reſpicit ꝑſonas deſcēdētiū ⁊ nō filioꝝ.ꝯſ.ciiij.n̄.3.f.103.
Qualitas vna appoſita inter plura q̄ regunt̄ ī eadē oratiōe ab eodē v̄bo dꝫ oīa qualificare.ꝯſ.lxvj.n̄.14.f.58.
Qualitas illa:de legitimo matrimonio:appoſita in cōditione apparet ꝙ nati ex legitimo matrimonio a fideicōmiſſo non excluduntur.conſi.lxiij.nume.20.fo.54.
Qualitas adiūcta v̄bo intelligi dꝫ ſm̄ tp̄s v̄bi.cōſi.xix.nu.4.fo.17.
Qualitas maſculinitatis appoſita in vno capitulo non eſt in alio repetita.conſi.lxix.nu.6.fo.62.
Qualitas appoſita perſone in vna oratione ⁊ in alia continet diſpoſitionem eque principalem non intelligitur repetita.ꝯſilio.lxiiij.numero.2.fol.54.
Qualis fuit animus in precedentibus:talis cenſetur fuiſſe in ſequētibus:⁊ econtra.conſi.xvij.nu.10.fo.15.
Qualitas adiuncta verbo intelligi debet ſm̄ tempus verbi.conſi.l.numero.5.fo.41.
Qualitas appoſita in vna oratione non cenſetur in alia repetita q̄n eſt idētitas ꝑſonarū ⁊ diuerſitas rerum.ꝯſi.lxiiij.nu.3.fo.54.
Que: relatiuum de ſui natura eſt reſtrictiuum.cōſi.xvj.nu.18.f.14.
¶Queſita per prelatum videntur queſita ex bonis ⁊ redditibꝰ eccleſie.conſi.xcj.nu.j.fo.83.
Queſita ex ſimplici prebenda in eccleſia ſunt propria ipſius prelati.conſi.xcj.nu.2.fo.83.
Qui vult conſequens vult antecedēs neceſſariū ad illud.cōſil.xvij numero.6.fo.15.
Quicunq̄ eſt dictio vniuerſalis ⁊ geminata includens ea de quibus requiritur ſpecialis mentio.conſi.iij.nu.23.fo.4.

¶De litera R.

Ratio adminiſtratoris q̄n ſpecialiter fuerit reddita occaſione adminiſtrationis tutele liberatio non extenditur ad aliam cauſam.conſi.cij.nu.4.fo.102.
Ratio expreſſa in conceſſione habet regulare ipſam conceſſionem.conſi.cviij.nu.3.fo.106.
Maior ratio militat excludendi remotiorem q̄ proximiorem.cōſi.ix.numero.14.fo.9.
Ubi vna tm̄ ratio aſſignari poteſt illa habetur pro expreſſa.conſil.ix.numero.4.fo.9.
¶Recepta per metum non veniunt reſtituēda:ſi oſtenditur de iniuſtitia inferentis metum.conſi.xxxviij.nu.3.fo.32.
Recipiens quicunq̄ ſit ille non poteſt tranſigere niſi eſſet priuilegiatus a papa.conſi.cxxvij.nu.5.fo.122.
Receptare differt a receptatum habere.conſi.xc.nu.8.fo.83.
Ille qui tenet̄ ex receptatione ſi illam ſine culpa ⁊ coacte fecit non tenetur.conſi.xc.numero.9.fo.83.
¶Regreſſus poſt acceptationem dicitur queſitum ius in re ⁊ ante dicitur ius ad rem.conſi.cxv.nu.6.fo.110.
Regula de correlatiuis ꝙ diſpoſitū in vno ad aliud extendatur ꝓcedit reſpectu eiuſdem actus.cōſi.lxxiiij.nu.5.fo.67.
Regula ceſſante cā ceſſat effectus:q̄n in aliqua acquiſitione requiritur habilitas perſone ſatis eſt ꝙ tempore acquiſitionis ſit habilis licet poſtea ceſſet habilitas.conſi.lxxxj.nu.15.fo.73.
Quis poteſt cogi vt relaxetur iuramentum de non petendo relaxationem quo relaxato petetur relaxatio alterius iuramenti de ſoluendo.conſilio.lix.nu.7.fo.48.
¶Relatio non fit ad illud:q̄n ex tali relatiōe leditur rectitudo ſermonis.conſi.xxj.nu.13.fo.19.
Relatiuum:quis vel qui:poſitum ſine copula reſtringit precedentē diſpoſitionem.conſi.xcj.nu.7.fo.84.
Relatiuum:quis vel qui:iunctum bonis deſcriptis ⁊ ſic certis ſpeciebus ⁊ corporibus nonponitur reſtrictiue ſed demonſtratiue.ꝯſi.xcj.numero.8.fo.84.
Relictum factum ſub conditione mortis vxoris ipſa trāſeunte ad ſecunda vota non poteſt dici legatum extinctum ex defectu conditionis:ſed ipſa mortua conditio ſub qua factum eſt relictum deficit.conſilio.v.nu.6.fo.7.
Relictum filio ſub conditione que non eſt in eius poteſtate non dicitur aliquid ſibi relictum.conſi.xcvij.nu.2.fo.92.
Religioſus ſancti Franciſci non poteſt eſſe arbitrator ſine licentia ſuperioris.conſi.xcix.nu.5.fol.96.
Remitti non poteſt ꝙ factum non eſt.conſi.xxviij.nu.10.fo.24.
Remuneratio debet eſſe condigna ⁊ equiualens meritis precedentibus.conſilio.lxxxiiij.nu.11.fo.75.
Renunciari poteſt cum iuramento legibus probibitiue loquentibus.conſi.ciij.nu.6.fo.102.
Repudiatio patris facta de legato profectitio facto filio nō noceat q̄n legatum eſt factum conditionale.conſi.lxxij.nu.11.fo.65.
¶Reſeruatio pape ſuper incerto cum clauſula decreti non afficit.conſi.cxij.nu.5.fo.108.
Reſeruatio ⁊ decretum dicuntur ſub conditione conceſſa ſi intra menſem acceptauerit.conſi.cxvij.nu.3.fo.112.
Reſeruatio in certū tēpus eſt ſimplex ⁊ pura.ꝯſi.cxvij.nu.1.fol.112.
Reſtitutio vſurarum ⁊ incertorum eſt de iure diuino.conſil.cxxvij.numero.12.fo.123.
Reſtitutio cōpetit ex iuſta ignorātia aduerſus preſcriptionem decurſam.conſi.cvj.nu.5.fo.105.
¶Res dicitur prius manifeſta in vno loco q̄ in alio.cōſilio.cxxvij.numero.2.fo.122.
Res quando eſt ſubiecta reſtitutioni dicitur probibita alienari.cōſilio.cxxiij.nu.4.fo.119.
Omnis res preſcribi poteſt que non reperitur probibita conſilio.xlvij.numero.15.fo.39.
Res de facili reuertitur ad naturam ſuam.conſi.iiij.nu.12.fo.5.
Res q̄n venditur cū pacto de retrouendendo licet emptor alteri vēdat ſoluto pretio ſingulari ſucceſſori reſoluitur contractus ⁊ cōpetit primo venditori vtilis rei vendicatio.cōſi.lxxx.nu.1.fol.71.
Res quando alienatur ceteris paribus preferuntur vicini.ꝯſil.xlv.numero.3.fo.37.
Res cōmuni eſtimatione tm̄ dicitur valere q̄tum communiter vēderetur ⁊ emeretur.conſi.lxxxv.nu.2.fo.76.
Res non eſt in dotem computanda poſt ſolutum matrimonium: que ſine vitio eſſe non poteſt.conſi.lx.nu.1.fo.49.
Ille qui non pōt alienare in aliquē:ſeu ꝙ res nō perueniat ad certam perſonam:non debet occaſionem preſtare propter quam in talem perſonam fiat alienatio.conſi.xxvj.nu.1.fo.22.

Res manet in eodem ſtatu ſi cōtractū nouuz debitum non apparet fuiſſe extinctum.conſi.xvj.nu.11.fo.14.
¶ Renocatio non inducitur ſi aliquis commiſit vices donec reuocauerit per mortem.conſi.lxxvij.nu.2.fo.70.
Reuocatio preſupponit mandatum: ⁊ priuatio preſupponit habitum.conſi.xvij.nu.11.fo.6.
Reus habens plures iudices de iure cōmuni hz actu electionem vt poſſit reū ꝯuenire ⁊ iudicē eligere quē velit.ꝯſi.xciiij.nu.2.fol.88.
¶ Rex in regno ſuo dicitur imperator regni: ⁊ in eo hz ſupremā poteſtatem.conſi.iij.nu.19.fo.4.
Et dicitur legitimare ex poteſtate conceſſa ad feuda.ibidem.
Rex non poteſt vnā ſuā ciuitatē vēdere inuitatis ciuibus.ꝯſi.xxxix.numero.7.fo.32.
Rex alienare pōt qñ regnum parū diminuitur.conſi.vij.nu.5.fo.8.
Si aliquis in ripa mea edificauit: mea propria autoritate deſtruere poſſum.conſi.lxxix.nu.4.fo.71.

¶ De litera S.

Scholaris qñ accipit pecuniā mutuo ꝑſumitur expēdiſſe in cauſas ſcholaſticas neceſſarias.conſi.xvj.nu.10.fol.14.
Scriptura priuata plene probat ex forma ſtatutoruz.cōſilio.cij.nu.1.fo.100.
Scriptura priuata facit plenā ꝓbationē qñ in tali ſcriptura ꝯtinetur aliquē ꝓmittere aliqd dare vel facere.ꝯſi.cij.nu.2.fo.100.
Omnia que ſunt in ſcriptura ad quā fit relatio cēſentur repetita ⁊ trāſcripta in ſcriptura referente.conſi.xl.nu.2.fo.33.
Securitas pleniſſima eſt: quando reſtitutio in integrum peti nō poteſt.conſi.ij.nu.19.fo.3.
¶ Sententia licet ſit iniuſta tñ tranſit in rem iudicatā: ⁊ habetur pro vera.conſi.lix.nu.4.fo.47.
Sententia interlocutoria dicitur omnis vox iudicis faciēs ad cāz.cōſilio.xcix.nu.11.fo.97.
Sententia lata ꝯ abſentes omni caſu eſt nulla.cōſil.lix.nu.12.fol.48.
Quicquid fit in diffinitiua ſñia īterlocutoria lata ex falſa cā eſt nulla.conſi.xcix.nu.12.fo.97.
Sententia abſolutoria lata in cā ſeculari vel in foro fori ſeu cōdēnatoria poteſt diſcuti de veritate ſententie per viam denūciationis euāgelice.cōſi.xciiij.nu.8.fo.89.
Sententia lata ſuper exceptione in fauorē rei nō dz parere exceptionem rei iudicate.cōſi.xciiij.nu.7.fo.89.
Sententia lata a iudice nō ſuo eſt nulla ex defectu iuriſdictionis.cōſilio.xxvij.nu.8.fo.23.
Sententia lata parte nō citata eſt nulla.conſi.xxvij.nu.10.fo.23.
Sententia qñ eſt ſtricti iuris intelligitur ſimpliciter vt iacet: nec recipit interpretationem a iure.cōſi.xviij.nu.7.fo.16.
Sententia reſtitutionis in integ.ſuper principali nō trahitur ad fructus qui acceſſorie veniunt.cōſi.xviij.nu.8.fo.16.
Si aliquis obtinuit tres ſentētias conformes: nō poteſt dici de nullitate aliarum ſententiarum.cōſi.xxix.nu.1.fo.25.
Sententia principis ex qualibet cauſa expreſſa ⁊ nō expreſſa ſuſtinetur.conſi.lxxxvij.nu.17.fo.79.
Sequentia declarant precedentia.conſi.vj.nu.10.fo.8.
Fideicōmiſſū cōditionale an trāſmittatur ad heredes.ꝯſi.vj.nu.11.f.8.
Seruus eſt idoneꝰ teſtis in his que fiunt in domo ꝓpter difficultatem probationis.cōſi.liiij.nu.8.fo.43.
Seruus qui nō pōt dño preiudicare tñ in cōtractu geſto per eū pōt modū ⁊ cōditionē apponere.cōſi.cxxv.nu.3.fo.120.
Syndici ſimpliciter habentes liberā non poſſunt cōpromittere: qr nō poſſunt alienare.conſi.xcv.nu.2.fo.89.
¶ Solēnitas acceptilationis non eſt curanda inter mercatores inter quos valet tm̄ pactum nudum quantū valet ſtipulatio.cōſil.lxiiij.nu.9.fo.55.
Solennitas preſumitur in inſtrumento antiquo.cōſil.ij.nu.8.fol.2.
Solutio facta cēſetur pro credito pro quo bona ſunt hypothecata.conſi.xxiiij.nu.1.fo.20.
Solutione eiꝰ qđ debetur omnis tollitur obligatio.cōſil.viij.nu.10.fo.9.
Soror poteſt bona ſua aliis relinquere in totū excluſis fratribꝰ niſi inſtituatur turpis perſona.conſi.cx.nu.1.fo.107.
Si ſoror excluditur exiſtentibꝰ fratribus intelligitur de fratribus carnalibus ⁊ non includuntur patrueles.conſi.ix.nu.9.fo.9.
Soror vterina īcluditur a ſtatuto ad excluſionē mr̃is.ꝯſ.xxv.nu.8.f.21.
Sorores nō excluduntur in totū ſi nō extant fratres carnales ex vtroque parente vel ex patre tantū.conſi.ix.nu.11.fo.9.
Sorores fundatam intentionē habēt de iure ciuili.ꝯſi.ix.nu.6.fo.9.
Simulatio probanda eſt per allegantē ex coniecturis veriſimilibꝰ.conſi.lxxxiij.nu.3.fo.74.
¶ Speciale eſt in dote quod preſumitur animo donandi.cōſilio.c.numero.5.fo.98.
Spēs cōis nō dz eſſe potētior ꝙ̄ ſit ad actū deducta.ꝯſi.xvj.ñ.22.f.15.
Singula multa iuuant que non proſunt.conſi.xj.nu.3.fo.10.
Spes eſt ꝙ qui eſt potior in ſucceſſione ſeu qui poteſt eſſe: poſſibile eſt ꝙ admittatur.conſi.xix.nu.5.fo.17.
Spes ⁊ poſſibilitas impedit alios ſuccedere.ꝯſi.xix.nu.7.fo.17.
Spurii dicuntur de domo caſata ⁊ familia.cōſi.cij.nu.9.fo.101.
Spurius nō dz legitimari exiſtētibꝰ legitimis.cōſi.lxv.nu.11.fol.56.
¶ Stante ſtatuto ꝙ extātibꝰ filiis maſculis filie femine nō ſuccedāt filia excluditur a nepote ex filio.cōſi.cxxij.nu.2.fo.117.
Statutum tollit exceptionē doli que competit cōtra promiſſionem ſine cauſa.cōſi.cij.nu.3.fo.100.
Statutū qñ loquitur in rem afficit rem ipſius laici ſubditi: ⁊ ita affecta tranſit in clericū.conſi.xlv.nu.2.fo.37.
Qui fundat ſe in aliquo ſtatuto dz ꝓbare ꝙ oēs q̃litates ſtatuti verificentur.conſi.lvij.nu.8.fo.45.
Statutū odioſum exorbitans ⁊ penale reſtringi dz inq̃tū fieri pōt a diſpoſitione iuris cōmunis.conſi.cxxiiij.nu.2.fo.119.
Statuta ſunt ſm̄ vulgarē modū intelligenda ⁊ interpretēda.conſil.cij.nu.4.fo.100.
Statuta generaliter loquētia includunt infantes qñ loquntur ſimpliciter in rem ⁊ non in perſonam.cōſi.cxxiiij.nu.5.fo.119.
Statutū qñ vult ꝙ pater teneatur pro debitis filii ceſſantis ⁊ fugitiui non habet locū filio ceſſante per cōtumaciā.cōſi.lvij.nu.11.fo.46.
Statutum reſeruat exceptiones oppoſitas ante litē ꝯteſtatā: ſed nō illas que nō fuerunt oppoſite.cōſi.cix.nu.6.fo.107.
Statutū ꝓhibēs ne maritꝰ poſſit vxori relinq̄re ī vltia volūtate ē fauorabile īductū ne mutuo amore ſe ſpoliēt.ꝯſi.lxxiiij.nu.2.fo.67.
Statutū ſi excludit filias feminas donec vł q̄uſqȝ ſeu ꝙ̄diu ſupuixerint maſculi ceſſātibꝰ maſculis femina reītegratur ad ſuā portionē quā a principio habuiſſet ſi nō fuiſſet excluſa.ꝯſi.lxxv.nu.1.fo.67.
Statutum factū a domino loci cui ciues non cōſenſerunt nō valet.conſi.lxxxj.nu.13.fo.73.
Statutū cū ſit exorbitēs dz intelligi vt minus recedamus a diſpoſitione iuris cōmunis.conſi.lxxxj.nu.9.fo.73.
Statutū exorbitans loquens in vxoribus ductis: nō dz habere locū in vxoribus que improprie ⁊ ficte dicūtur ducte.ꝯſ.viij.nu.12.f.9.
Statutū ſi vult ꝙ ſtantibꝰ parētibꝰ maſculis filie nō ſuccedāt exponitur verbū parētibꝰ.i.agnatis.cōſi.xxxvij.nu.10.fo.31.
Statutū ꝙ ptās dz habere.x.ꝓ executiōe q̄ fit ꝯ ꝯdēnatū nō dz habere decē de executione q̄ fit ꝯ heredē ꝯdēnati.ꝯſi.xxiiij.nu.8.fol.21.
Statutū loquens de patruo: nō verificatur in patruo magno.cōſil.xxv.nu.2.fo.21.
Statutum faciens mentionē de fratre intelligitur de fratre ſimpliciter.conſi.xxv.nu.7.fo.21.
Statutum excludens filiam propter filiuz: excludit neptē ex filio.cōſilio.xiiij.nu.6.fo.13.
Statutum ſi vult ꝙ poſſit carcerari ꝓmiſſor: poterit etiam carcerari heres promiſſoris dz interpretari paſſiue a iure communi.conſilio.xxiiij.numero.6.fo.21.
Statutum florentinū permittit ꝙ ad hoc vt forēſis gaudeat beneficiis ſtatutorum dicte ciuitatis debet preſtare ſatiſdationē in cauſa conuētionis ⁊ recōuentionis intra quinqȝ dies vtiles a die petitionis.conſi.xix.nu.1.⁊.2.fo.17.
Statutum vel conſuetudo qñ ſimpliciter loquitur locuz hz in dote promiſſa.conſi.xxxj.nu.7.fo.26.
Statutum loquens de copulata non hz locum in ſponſa anteꝙ̄ ducatur.conſi.viij.nu.4.fo.9.
Statutū loquens in dote data an habeat locum in dote ꝓmiſſa.cōſilio.viij.nu.1.fo.9.
Statutū volēs quod maritus lucretur partem dotis vxoris defuncte an habeat locum in ea que tantum deſponſata eſt.conſil.viij.numero.2.fo.9.
An ſtatutum excludens ſororem a tribus quartis ꝓpter exiſtentiaz patrui habeat locum quando exiſtunt tantum filii ex patruis.cōſilio.ix.nu.1.fo.9.
Statutū in cā ꝓrima cenſetur ſtatutū in remota.cōſi.ix.nu.2.fol.9.
Statutū excludēs ſorores ꝓpter fratres ⁊ patruū eſt exorbitās ⁊ correctorium.conſi.ix.nu.7.fo.9.
Statutū ſi ſimpl̃r dicit ꝙ vxore ꝑdecedēte maritꝰ lucretur dotē: habet locum ſtantibus filiis ex primo matrimonio.conſi.lij.nu.3.fo.42.
Quando plures ſunt ſubordinate ſubſtituti ſi prima ſubſtitutio expirat: bona q̄ ſunt fideicō.ſubiecta remanēt libera penes heredes grauati.conſi.lxij.nu.7.fo.50.
Qñ ſtatutū aliquid requirit in inſtr̃o pro ſolēnitate formali: ſi illud nō ſeruetur annullat actum.cōſi.ij.nu.5.fo.2.
Statutū excludens materterā magnā eſt maior rō ꝙ̄ materterā ſimpliciter.conſi.ix.nu.13.fo.9.
Statutū quando loquitur per verbum ab inteſtato pupillus includitur: ⁊ ſic accipitur pro omni caſu quo quis decedit ſine teſtō: ſiue ſit habilis ad teſtandū ſiue non.conſi.xxxv.nu.5.fo.29.
Statutum vz qđ inſtrumētum non regiſtratum in memorialibus preſumatur falſum ad malos mores ſupplantandos.conſilio.ij.numero.3.fo.2.

Statutum non recipit interpretationem de habilitate quādo eſt excluſiuum iuris iam cōceſſi.conſi.xxxv.nu.8.fo.30.

Statutū ſi dicit q̄d non ſoluta gabella quis nō audiatur ⁊ agat nō ſoluta gabella: ſi pendente iudicio gabella ſoluatur: iudiciū ⁊ inſtantia roborantur ⁊ cōdēnatio ſequitur.ꝯſi.xlj.nu.4.fo.34.

Statutū ſi dicat ꝙ ſtantibꝰ maſculis filia femina nō ſuccedat: excluditur filia legitima ⁊ naturalis.ꝯſi.lxv.nu.9.fo.56.

Statutū q̄d loquit̃ vel cōſuetudo de dote a marito recepta ſeu ſoluta locum hꝫ in dote ſatiſfacta volēte marito.ꝯſil.xxxj.nu.9.fo.26.

Statutum ligare pōt oēs res in territorio exiſtentes penes laicos ⁊ ſubditos.ꝯſi.xlv.nu.1.fo.37.

Statutū poteſt facere ꝙ illa que eſſet in loco plena probatio nō probet.conſi.xlix.nu.1.fo.40.

Statutū per q̄d debitū a cētū libris ſupra nō pōt probari per teſtes non ligat clericum etiam in iudicio.ꝯſi.xlix.nu.2.fo.40.

Stipulatio olim requirebat̃ ad hoc vt valeret donatio cauſa mortis hodie ad minus requiritur nudū pactū.cōſi.cxxv.nu.1.fo.120.

Stipulationes q̄ ex neceſſitate interponuntur nō nouāt niſi expſſe agatur.conſi.lxxxix.nu.5.fo.81.

¶ Subditus dn̄o ſuo ſi iurauit aliquid obſeruare nō pōt ad aliud iuramentū extendere.ꝯſi.xcix.nu.3.fo.95.

Subſtantia ⁊ qualitate delicti apposita dicitur deſignari ſingulariter delictū apponendo locū ⁊ tempus.conſi.cxix.nu.3.fo.106.

¶ Subſtitutio pupillaris que alꝭ nō erāt tranſmiſſibilis qñ vnitur cum iure accreſcendi ſit tranſmiſſibilis.conſi.vj.nu.14.fo.8.

Subſtitutio directa cōuertitur in fideicōmiſſariā cū ſua natura.cōſilio.vj.nu.15.fo.8.

Subſtitutio facta de heredibus maſculis ſimpliciter quomodo intelligatur.ibidem nu.2.

Subſtitutio ⁊ fideicōmiſſa nō habent locū niſi in caſibus cōprehenſis in verbis ſubſtitutionis.cōſi.lxiij.nu.14.fo.53.

Subſtitutio facta: ſi heres deceſſerit ſine filijs vel filij filioꝝ ſine filijs filij poſiti in cōditione cenſent̃ vocati.cōſi.xij.nu.19.fo.12.

Subſtitutio facta per verbūꝫ ſubſtituo ſine tractu tēporis valet tm̄ vt vulgaris.conſi.xv.nu.14.fo.12.

Subſtitutio que non pōt valere iure directo: valet iure fideicōmiſſi. conſi.vj.nu.3.fo.7.

Subſtitutio vulgaris adita hereditate expirat.cōſi.vj.nu.1.fo.7.

Subſtitutio facta mulieri de re ſibi relicta donec caſte vixerit: an ꝓcedat ipſa tranſeunte ad ſecūda vota.cōſi.v.nu.2.fo.6.

Subſtitutio breuiloqua an trahatur ad fideicōmiſſariam inter pupillos.conſi.vj.nu.2.fo.7.

Subſtitutio in vno caſu extēdit̃ ad aliū qñ veriſimiliter hoc voluit ſubſtituens.conſi.v.nu.4.fo.6.

Subſtitutio fideicōmiſſaria ſimpliciter qñ eſt facta poſt mortē plurīū illi vident̃ inuicem ſubſtituti.cōſi.ciiij.nu.7.fo.103.

Subſtitutio qñ eſt facta in tota hereditate lꝫ nō ab vltimo ſꝫ ſimpl'r poſt mortē oīm illi vident̃ inuicē ſubſtituti.ꝯſil.ciiij.nu.8.fol.103.

Statutū qñ vult ſtari iuramēto alicuius nō expectatur ꝙ iuramētum deferatur a parte vel a iudice.cōſi.lxxxix.nu.6.fol.82.

Subſtitutio facta ꝑ verbū inſtituo dr̄ vulgaris.ꝯſi.xliij.nu.9.fol.36.

Subſtitutio facta vulgariter pupillariter ⁊ ꝑ fideicommiſſuꝫ inter deſcendētes adinuicē: intelligi debet facta reſpectu eoꝝ quorum pater premortuus eſſet teſtatori.cōſi.ciiij.nu.5.fo.103.

Subſtitutio facta in caſu mutationis vite vel trāſitus ad alia vota. an verificetur in caſu mortis.cōſi.5.per totum.fo.6.

Subſtitutio breuiloqua facta filijs impuberibus cuꝫ clauſula codicillari: an valeat iure fideicōmiſſi: adueniēte pubertate.conſil.vj. numero.4.fo.7.

Subſtitutio in pſona vniꝰ nō includit̃ in ſubſtōne reciproca in qua includit̃ fideicōmiſſaria cauſa equalitatis ſeruāde: quin includatur in perſona alterius.conſi.69.nu.3.fo.61.

Subſtitutio facta poſt mortem plurīū dicitur facta ab vltimo.cōſil.lxix.nu.7.fo.62.

Subſtitutio facta in vno caſu in perſona ſubſtituti nō extendit̃ ad aliū caſum in eadem perſona.conſi.lxxvj.nu.4.fo.69.

Subſtitutio facta vno tēpore non extenditur ad aliud tempus.cōſil.lxxvj.nu.5.fo.69.

Subſtitutio facta filio ſuperſtiti ſi deceſſerit ſine filijs nō extēditur ad caſum qñ predeceſſit.cōſi.lxxvj.nu.6.fo.69.

Subſtitutio vulgaris facta in caſu q̄ poſthumꝰ naſcat̃ ⁊ nō ſit heres nō extēdit̃ ad caſuꝫ q̄ poſthumꝰ nō naſcat̃.cōſil.lxxvj.nu.7.fo.69.

Subſtitutio qñ a principio nō poteſt valere iure directo valet iure fideicommiſſi.conſi.xij.nu.16.fo.12.

Secus quando a principio valuit iure directo.ibidem.

Subſtitutio pupillaris quomodo exponatur ſm̄ mentē teſtatoris. conſilio.vj.nu.8.fo.7.

Subſtitutio directa conuertitur in fideicōmiſſariam virtute clauſule codicillaris.ibidem nu.9.fo.8.

Subſtitutus admittit̃ qñ pater inſtituit filiū maſculū ⁊ feminis tm̄ reliquit dotem: ⁊ ſi filius moriatur ſine liberis ſubſtituit pīum locū ſi filius decedat relictis filiabus tantū.cōſi.vj.nu.18.fo.8.

Succedere dicitur ille qui ſuccedit in ius alterius in aliqua re particulari ſiue per viam contractus ſiue per viam vltime voluntatis.conſi.cij.numero.6.fo.100.

In materia ſucceſſionis ſi dubitatur an aliquis ſit ex aliquo neceſſe eſt quod potuerit naturaliter generari ſm̄ communiter accidētia.cōſilio.lxv.nu.1.fo.56.

¶ Sufficit ꝙ qualitas requiſita adſit tempore verbi a quo diſpoſitio ſumit effectum.cōſi.lxxxj.nu.7.fo.72.

Sufficit quecūqꝫ aſſertio in principe ad iuſtificanduꝫ beneplacitū. cōſil.iiij.nu.11.fo.5.

Suſpitio probatur per coniecturas quas iudex habet diſcutere et arbitrari.conſi.cxiij.nu.2.fo.108.

Suſpitio potius q̄ teſtm̄ dicitur qñ aliquis ad inſtātiam eius qui vult eſſe heres interrogat an illum velit eſſe ſuum heredem ⁊ teſtator dicit ꝙ ſic.conſi.xcij.nu.19.fo.87.

¶ De litera T.

Tabellio qñ affirmat ꝙ homines preſentes aſcendunt ad duas partes vniuerſitatis tunc ſtatur eius aſſertioni donec contrarium probetur.conſi.xcv.nu.5.fol.90.

Tabellio pōt in eo ꝙ omiſit ſine iudicis autoritate corrigere in ſpectantibus ad ſuum officium.cōſi.xcviij.nu.9.fo.94.

¶ Tela iudicij inuenta eſt ad ſubleuamen bonorum non ad tutelā malorum.conſi.lxxxvij.nu.23.fo.80.

Tempora lapſa ſunt ad opponendum exceptionem non numerate dotis.cōſi.lxxxij.nu.1.fo.73.

Qui obſeruat tempus in ſtatuto appoſituꝫ dicitur formā ſeruare. conſilio.xix.nu.3.fo.17.

Tempus de cuius initio memoria non extat.cōſi.xv.nu.1.fo.13.

Quicquid repetitur in termino ad quem fit relatio cenſetur repetitum in termino referente.conſi.l.nu.2.fo.40.

Territorium poteſt habere aliquis locus licet non habeat iuriſdictionem.conſil.xv.nu.2.fo.13.

Exactio collectarum arguit locum eſſe de territorio.ibidem.

Territoria diuiduntur ⁊ deſignantur per fines ⁊ appoſitionē terminorum.cōſilio.xv.nu.3.fo.14.

¶ Teſtamentum non erit de falſo redarguēdum ſi duo teſtes de neceſſarijs deponunt contra teſtamentum ⁊ duo pro teſtamento. cōſi.xcij.nu.1.fo.85.

Teſtamentū nō probatur ꝑ inſtrumentū nō ſolēne.ꝯſil.ij.nu.6.fo.2.

In qualibet parte teſtamenti pōt cōmuniter poni ⁊ nō pōt imaginari ꝙ teſtator ad alium finem poſuerit heredis inſtitutionem. cōſi.lj.nu.7.fo.41.

Teſtamentum in genere predicat̃ de teſtō falſo.cōſi.ij.nu.15.fo.3.

Teſtamentum falſum abuſiue eſt teſtamentum.nu.eodem.

Teſtamentum capitur multipliciter.cōſi.ij.nu.16.fol.3.

Teſtamentum inter filios ꝓbant tantū duo teſtes.cōſi.v.nu.9.fo.7.

Teſtm̄ in quo eſt filius inſtitutus ſub cōditione caſuali ⁊ in eius defectum non eſt exheredatus eſt nullum cōſil.xcviij.nu.1.fo.93.

Teſtamentū quando nō valet nec codicilli nec donatio cauſa mortis in teſtamento facta.cōſi.cxxvij.nu.15.fo.123.

Teſtamentum ad pias cauſas valet coram duobus teſtibus.cōſil. v.numero.11.fo.7.

¶ Teſtator poteſt concedere heredi poteſtatem alienandi ⁊ ſubuertendi fideicommiſſum.cōſi.cxxiij.nu.3.fo.118.

Teſtator ſi legat alicui ⁊ ſi cum alijs habitauerit legatum non debetur ſi caſu habitare nō poteſt.cōſi.lxxxiiij.nu.3.fo.75.

Teſtatores aliquando ſolent facere teſtamentum cum clauſulis derogatorijs ne inſtigatiōibus ⁊ deceptionibus aliquoꝝ ad aliud faciendum inducantur.cōſi.xcviij.nu.6.fol.93.

Teſtator ſi reliquit vxori predium: ⁊ poſt mortem vxoris filiabus ſuis ⁊ eorum heredibus: intelligitur ſcilicet liberis. cōſilio.lvij. numero.6.fo.45.

Teſtator ſi aliter diſpoſuit ⁊ aliter reperiatur ſcriptum a tabellione ſtatur diſpoſitioni teſtatoris ⁊ nō ſcripture tabellionis. cōſi. lj.nume.5.fol.41.

Teſtator poteſt precipere vt quis ſtet in cōmunione vſqꝫ ad certum tempus: ⁊ nō poteſt diſponere ꝙ quis ſtet in cōmunione perpetuo.cōſi.lxxij.nu.15.fo.66.

Teſtator quādo legat aliquam rem ad vſum vel vſumfructum donec vixerit cenſetur legare ꝓprietatem.cōſi.cij.nu.10.fo.101.

Teſtator quando inuentarium fecit nō eſt obligatus alium facere: preſertim cum alia bona q̄ in inuentario appoſita non veniant reſtituenda.cōſil.lj.nume.1.fo.41.

Teſtator nō poteſt heredi remittere cōfectionem inuentarij in preiudicium creditorum.cōſi.lj.nu.2.fo.41.

Teſtator debet ſpecialiter penitere prioris voluntatis ad hoc vt ſecūda valeat quādo precedit voluntas derogatoria ſequentis voluntatis. cōſi.xxxvij.nume.4.fo.30.

Teſtator quãdo diſpoſitiue dixit volo q̄ bona in familia remaneãt verbũ volo eſt diſpoſitiuum ⁊ inducit fideicõmiſſum.conſi.xliij. numero.7.fo.36.

Teſtator qñ relinquit ꝓprie familie in qua ꝯſideraꝛ ordo ſucceſſionis charitatis ⁊ affectionis.conſi.xxxvij.nu.3.fo.30.

Teſtator qñ apponit penã annuatim preſtãdã: ſi in ſolutione ceſſatum fuerit dicitur eſſe vſura.ꝯſi.lvj.nu.2.fo.44.

Teſtator ſi dixit q̄ ꝓhibuit liberos vel heredes alienare: volens ad deſcendentes ſuos perpetuo peruenire: iſta prohibitio extẽditur in infinitũ.cõſi.xliij.nu.2.fo.35.

Teſtator qñ eſt ſolitus nepotem nominare ⁊ tractare vt filiũ tũc de eo vt de filio iudicatur.conſi.xxxvij.nu.7.fo.30.

Teſtator ſi ſimpliciter abſoluit filium a geſtis ⁊ gerẽdis: abſoluit ⁊ liberat eum a dolo.ꝯſi.lxxij.nu.7.fo.65.

Si teſtator inſtituit fratrẽ ⁊ liberos: cẽſenꝛ vocati ordine ſucceſſiuo. conſi.xij.nu.10.fo.11.

Teſtator nõ ſuſpendit acquiſitionem hereditatis: ſed ſimpliciter inſtituit.conſi.xxj.nu.19.fo.19.

Teſtator ſi inſtituit titiũ ⁊ ſi ſine filijs deceſſerit ſubſtituit ſemproniũ ⁊ ei⁹ heredes maſculos: an tũc cenſeanꝛ ſubſtituti tm̃ heredes deſcẽdentes a ſempronio an antẽ extranei.conſi.xij.nu.1.fo.11.

Secus autem quando ſubſtituit ſempronium ⁊ heredes ſimpliciter ibidem numero.2.

Teſtator quos cõiunxit in inſtitutione cenſetur in ſubſtitutiõe coniunxiſſe.conſi.xiiij.nu.2.fo.13.

Filie femĩe nõ faciũt cõditionẽ fideicõmiſſi deficere.ꝯſ.xiiij.ñ.3.fo.13.

Teſtator ſi legat fratribus minorib⁹ vnam pictãtiaꝫ in feſto ſancti Franciſci debebitur tantũ vna ⁊ ſingulis annis.conſil.xlviij.numero.1.fo.39.

Teſtator diſponere poteſt q̄ alienata nõ imputenꝛ in preiudicium fideicõmiſſarij.conſi.cxiiij.nu.1.fo.109.

¶ Teſtes plures deponentes ſingulariter de ſingulis indicijs ꝓbãt plures preſumptiones que faciunt indicium ad torturã.conſilio liiij.nu.2.fo.43.

Teſtes ſingulares ſi tendũt in eũdẽ rei finẽ per diuerſas cõiecturas ſibi adinuicẽ patrocinãtes ꝓbãt ſemiplene.ꝯſil.liiij.nu.4.fol.43.

Si vnus ex.vij.teſtibus neceſſarijs cõtradicit teſtamento nõ ꝓbatur teſtamentum.conſi.xxviij.nu.3.fo.24.

Teſtes ſingulares lꝫ ꝓbent aliquã poſſeſſionem in genere nõ tñ ꝓbant poſſeſſionem alicuius temporis.ꝯſi.xcv.nu.19.fo.91.

Teſtes idonei ſunt illi qui non poſſunt aliqua occaſione repelli.ꝯſi. liiij.nu.7.fo.43.

Teſtis qñ eſt varius ſtatur ſecundo dicto in quo magis aſſertiue.cõſilio.xcij.nu.7.fo.86.

Teſtis preſens in teſtamẽto ⁊ deponit per verbũ credere allegãs cãꝫ quia cõtinuo lamentabaꝛ ⁊ nõ intendebat lecture teſtamẽti probat.conſi.xcij.nu.3.fo.85.

Teſtes repetiti ſeu examinati ⁊ deponunt ſe referẽdo in oĩb⁹ ⁊ per omnia ad ea que prius dixerunt depoſitio hoc modo facta nõ ꝓbat.cõſi.xcviij.nu.14.fo.94.

Teſtes tot requirunꝛ ad probandũ errorẽ teſtamẽti quot requiruntur ad probandũ teſtamentũ.cõſi.v.nu.10.fo.7.

Teſtis ſi dixit primo nõ credere: ſcđo credere ⁊ allegat cauſas ſtaꝛ ſecundo dicto.ꝯſi.xcij.nu.8.fo.86.

Teſtis fide dign⁹ facere ſolet ſemiplenã ꝓbationẽ.ꝯſ.xxxvij.ñ.8.f.31.

Teſtis redditur ſuſpectus ꝓpter affectionem quã hꝫ ad teſtm̃.cõſil. xxviij.nu.5.fo.24.

Item qñ dicit ſe nolle a teſtamento recedere: ſed referre ſe ad teſtm̃. ibidem nu.6.

Teſtis ſi in actu capaſſibili per viſum deponit de auditu ꝓbat dũmodo ſenſus auditus nõ ſit oĩno improportiõabilis tali actui. conſilio.liiij.nu.5.fo.43.

Teſtis vnus ex neceſſarijs ſi cõtradicit inſtrõ ⁊ duo deponũt pro inſtrumẽto ſtabitur dicto duoꝝ teſtiũ.ꝯſi.xcij.nu.2.fo.85.

Teſtimonia extra deſcripta non iuuãt teſtm̃.ꝯſi.xcij.nu.4.fol.85.

Teſtimoniũ quatuor clericorum tantũ valet quãtũ ſex laicoꝝ.cõſil. xxviij.nu.4.fo.24.

Tex.in aut.res q̃.C.cõia de leg.nõ hꝫ locuꝫ qñ cã fideicõmiſſi preceſſit cãm dotis.cõſi.xxiij.nu.1.fo.20.

Titulus reqriꝛ ad hoc vt cõpetat publiciana.ꝯſi.39.nu.3.fo.32.

¶ Tortura iterum permittitur: quãdo indicia nõ ſunt leuia ſed vrgentia.conſi.liiij.nu.14.fo.44.

Torrentia dicuntur ſi nõ continuo fluunt licet aliquãdo in hyeme fluant.conſi.lxxix.nu.7.fo.71.

¶ Tranſactio permittitur quãdo vaſallus retinet feudum ⁊ aliqđ dat.conſi.lxxxvij.nu.10.fo.79.

Tranſactio ſi pendet a voluntate duoꝝ nõ poteſt fieri altera parte abſente ⁊ ignorante.conſi.lix.nu.16.fo.48.

Tranſiens ad ſecunda vota diciꝛ iniuriã inferre marito: ⁊ aĩa mariti contriſtatur.conſi.lvj.nu.5.fo.45.

Trenga licet ab vna parte ſit rupta tamẽ altera pars illam corrũpere non poteſt ſed ſeruare tenetur.conſi.xc.nu.10.fo.83.

Tutor poteſt rem pupilli emere tanq̃ tutor: ⁊ ſic ipſe ſibiipſi palam ⁊ bona fide.conſi.xlij.nu.2.fo.35.

¶ De litera V.

Validitas legati pendet a validitate teſtamenti.conſilio xcviij.numero.12.fo.94.

Variatio in circũſtantijs in materia ſuſpecta inficit fidẽ teſtium.conſi.xcviij.nu.15.fo.95.

In materia ſuſpecta quelibet varietas eſt in conſideratione.conſil. xl.numero.5.fo.33.

¶ Vaſallus ſi concedit rem feudalem in emphyteoſim de conſenſu domini reſoluto iure vaſalli non reſoluitur ius emphyteote.cõſilio.xcvj.numero.1.fo.91.

Vaſalli habẽtes feudũ ab eodem in queſtionibus vertentibus inter eos de rebus feudalibus non poſſunt in alium iudicem ignorante domino prorogare.lxxxvij.nu.2.fo.78.

Vaſallus poteſt ſibi nouum auxilium acquirere infeudando ei feudum ſine licentia ſuperioris ſi ſit equalis conditionis vaſallo.cõſilio.lxvj.numero.3.fo.57.

Vaſall⁹ non priuaꝛ feudo abſq̄ legitimo ꝓceſſu.cõſi.iij.nu.23.fo.6.

Vaſallus ſeu feudatarius quando concedit rem feudaleꝫ in feudũ dicitur dominium vtile in ſecundum feudatarium.cõſilio.lxvj. numero.4.fo.57.

¶ Venditor comparens poteſt compromiſſum petere: qr poteſt allegare defenſiones ex perſona propria.conſi.xcj.nu.12.fo.84.

Duo extrema requiruntur ad victoriam in rei vendicatione.conſil. xxxix.nume.2.fo.23.

Si aliqs vendit rẽ quã hꝫ cõmunẽ cũ altero: illo nõ conſentiẽte non dꝫ ſibi rẽ venditam in partem imputare.conſi.xvj.nu.21.fo.15.

¶ Verbuꝫ hereditate ideꝫ importat quod ſuccedere ⁊ eſt vulgare. conſi.cij.nu.5.fo.100.

Verba in ꝯtractibus nõ debent eſſe ſuperflua.conſi.ciij.nu.5.fo.102.

Verba: qr volo: prolata diſpoſitiue per modum cauſe inducũt fideicommiſſum.conſi.lvij.nu.1.fo.45.

Verbũ volo iunctum cuꝫ infinito qñ reſpicit actũ explicandum ab alio ⁊ in proferendo non requiritur niſi explicatio voluntatis inducit diſpoſitionem.conſi.lxxxvj.nu.6.fo.76.

Verba iſta: in ſtirpem ⁊ non in capita: non conueniunt in ſubſtitutione adinuicem ſed bene caderent qñ deſcendentes vnius ex filijs ſunt alteri filio ſubſtituti.conſi.ciiij.nu.4.fo.103.

Verbuꝫ maſculos: poſitum poſt verbum: liberos ⁊ filios qualificat vtrũq̄ verbum.conſi.lxiij.nu.12.fo.52.

Verba iſta: volo eligere: inducunt electionẽ ſi poteſt conſtare q̄ deliberare fuerunt prolata.conſi.lxxxj.nu.4.fo.76.

Verba teſtõris pſumunꝛ bñ ⁊ legalr ſcripſiſſe.ꝯſi.xcviij.nu.13.fo.94.

Verbum naſcituri intelligitur.i.liberi quatenus extenditur verbuꝫ familie.conſi.xliij.nu.4.fo.35.

Verbũ heredes exponiꝛ.i.liberi qñ ſit mentio de herede in materia non tranſitoria in heredes extraneos.conſi.lviij.nu.7.fo.45.

Verba diſpoſitiue prolata per viã cauſe ⁊ diſpoſitiõis ampliãt gratiam diſpoſitionis.conſi.lxij.nu.3.fo.50.

Verba iſta nolo extra familiã alienari: ⁊ nolo exire de familia equipollent.conſi.xliij.nu.5.fo.36.

Verba ſunt ĩtelligẽda ſꝫ q̃litatẽ pſone loquẽtis.ꝯſi.xxxvij.nu.12.f.31

Verbũ volo iunctuꝫ cum infinito importat actum de cuius natura eſt pendere in futurũ ⁊ tunc inducit diſpoſitioneꝫ.conſil.lxxxvj. numero.3.fo.76.

Verbum relinquo: adiectũ quantitati relicte pro dote ĩportat ſimplex legatũ in quo nõ datur ius accreſcendi.ꝯſi.lxxv.nu.4.fo.68.

Verbum curia principaliter diciꝛ iuriſdictio ⁊ ſic ius vniuerſale ⁊ etiam dominium rerum.conſi.xcv.nu.9.fo.90.

Verba prolata ad demonſtrationem perſonarum non aſtringunt diſpoſitionem perſonarum.ꝯſi.lxxxiiij.nu.15.fo.76.

Verbum premortuorũ liberos: appoſitum in teſtamẽto facit q̄ liberi filiorum premortuorum ſuccedant aĩis.conſil.lxix.nu.2.fo.61.

Verba iſta q̄ debeant cõmuniter viuere: ſeu in cõmunione: ſignificant q̄ oẽs fructus cõmuniter ⁊ equaliter percipiantur ⁊ expendantur.conſi.lxxij.nu.14.fo.66.

Verbum prohibuerit adiectum verbo volenti teſtari debet adeſſe tẽpore verbi.ꝯſi.cv.nu.3.fol.104.

Verba: heredes maſculos: poſſunt intelligi de extraneis heredib⁹. conſi.xiij.nu.3.fo.12.

Item poſſunt reſtringi ad deſcendentes.ibidem.

Verba: de linea paterna: poſſunt intelligi effectiue.ſ.de linea patris ⁊ a patre procedere.ꝯſi.xxxiij.nu.10.fo.27.

Verbum procedẽtibus: poſitũ in ſtatuto eſt ablatiuus abſolut⁹ ⁊ reſoluitur in conditionem.conſi.xxxiij.nu.7.⁊ nu.11.fo.27.

Verba enunciatiua inter eaſdem partes videntur plene probare.cõſil.xxxix.numero.5.fo.32.

Repertorium ſingularium materiarum

Verba indefinita in materia fauorabili equipollent vniuerſali conſil.xlviij.numero.4.fo.39.
Verba intelligi debent ne poſſint a ſapiente reprehendi.conſil.xxj.numero.9.fo.19.
Verbum minimũ non debet eſſe ſine virtute aliquid operandi.ꝯſil.xviij.nu.11.fo.17.
Verbũ vterinus:non denotat improprietatẽ.ꝯſi.xxv.nume.4.fol.21.
Verbum intronizamus ſignificat tranſlationem poſſeſſionis.conſilio.lxxxvij.nu.25.fo.80.
Verba iſta per tempus ꝛ tẽpora:diuerſimode ſumuntur.conſil.lix.numero.8.fo.48.
Verbum pactum:includit omnes contractus.ꝯſi.xxvj.nu.4.fol.22.
Verbũ hereditare capitur ꝓ ſuccedere ſingulariter in domo ꝑ viam cõtractus donationis inter viuos.ꝯſi.cij.nu.7.fo.100.
Verbũ aſſigno vel arbitror:importat vel nõ importat tranſlationeꝫ dominij ſm ꝙ ratio iuris patitur.ꝯſil.xviij.nu.5.fo.16.
Verba teſtatoris ſunt intelligenda ſm cõmunẽ vſum vulgarẽ loquẽdi ꝛ intelligẽdi loci.ꝯſi.xxxvij.nu.11.fo.31.
Verbum debet regulariter neceſſitatem importare ſolet.cõſilio.xlj.nume.9.fo.34.
Verba ſtatutoꝝ ſunt intelligenda prout in vltimis voluntatibꝰ quibus magis equiparantur.conſi.xix.nu.8.fo.17.
Verba illa:ꝙ tunc ꝛ eo caſu:de proprietate nõ includunt niſi vnũ caſum.ꝯſi.xxi.nu.15.fo.19.
Verba poſita in vna parte alternatiue:reſtringunt ꝓpter verba poſita in alia parte alternatiue.conſi.xiij.nu.9.fo.13.
Verba ſtatutorum interpretari debent ſicut verba vltimarum voluntatum.conſi.x.nu.13.fo.10.
Verbum heredes:eſt collectiuum exiſtentium in diuerſis gradibus conſi.xij.nu.8.fo.11.
Quando verba ſunt clara non eſt opus interpretatione.conſi.ix.numero.10.fo.9.
Verba vtrinqꝫ cõiunctos:nõ improprietatẽ:ſed differentiã ſignificant.conſi.xxv.nu.5.fo.21.
Verba iſta:onera pertinent ad fideicõmiſſarios:dupliciter ſumunt conſi.xvj.numero.17.fo.14.
Verba pacti ſm ſubiectam materiam debent intelligi.conſi.xvij.numero.4.fo.15.
Verba ſunt intelligenda ſimpliciter:non ſm quid.conſil.j.nu.1.fo.2.
Verbũ liberos:cõprehendit omnes deſcendẽtes:ꝛ ſic eſt collectiuuꝫ ſicut familia ꝛ cognatio.conſi.xij.nu.11.fo.11.
Verbum vendere habet ſe ad alienationem inter viuos.cõſilio.xiij.numero.8.fo.13.
Verba iſta:arbitri in laudo poſita:intelligẽda ſunt ꝓut de iure ſubiecte materie conueniunt.ꝯſi.xviij.nu.4.fo.16.
Verba:ſi heres non erit:includunt impotentiaꝫ ꝛ nolūtatẽ.cõſilio vj.nu.6.fo.7.
Verba diſpoſitionis penalis ſunt intelligenda:ita ꝙ diſpoſitio nõ videat eluſoria vel ꝙ nõ inferatur magna plaga.conſilio.xlj.numero.10.fo.35.
Verba quando ſunt clara non indigent probatione.ꝯſilio.xviij.numero.12.fo.17.
Vnio non fit niſi cum conſenſu patroni.conſi.j.nu.6.fo.2.
An vnio facta de beneficio qđ ſpectat ad collationẽ cõprehendat illud quod ſpectat ad preſentationem.conſi.j.nu.1.fo.2.
Et ibi aliquid de materia vnionis per totum.
Vniuerſitas ad hoc ꝙ ſit debite congregata requiritur ꝙ ſit in loco ſolito ꝛ ad ſonum campane ſeu tabelle.conſi.xcv.numero.3.folio.90.
Vniuerſitates non poſſunt alienare ſine decreto qñ agit de alienatione rerum quas minores nõ poſſunt ſine decreto alienare cõſi.xcv.nu.6.fo.90.
Vniuerſitas quando contrahit obligatur ꝛ tenetur ad ſoluendum vel aliud ſatiſfaciendum.cõſi.xcv.nu.15.fo.90.
Vniuerſitates ſolent poſſidere per ſyndicos vel regentes ſeu ꝑ alios poſſidentes nomine vniuerſitatis.conſi.xcv.nu.18.fo.91.
Vocati nomine collectiuo vocantur ꝛ admittuntur pro virili portione cum vocato nomine proprio.conſi.cviij.nu.2.fo.106.
Vocatus vnus nomine ꝓprio ꝛ alij nomine collectiuo oẽs admittuntur pro virili portione.conſi.cviij.nu.1.fo.106.
Vocando liberos maſculos videtur agna.cõſeruare voluiſſe conſiderando maſculinitatem.conſi.lxij.nu.4.fo.50.
Quando plures vocantur ſub nomine collectiuo cenſentur vocati ordine ſucceſſiuo.conſi.xxxvij.nu.1.fo.30.
Voluntas defuncti preualere debet in vltimis voluntatibus.conſilio.lxxvj.nu.1.fo.68.
Voluntas teſtatoris talis cenſetur qualis de iure eſſe debet.conſil.xxj.numero.6.fo.19.
Voluntas defuncti preualet verbis prolatis a defuncto in vltimis voluntatibus.conſi.lj.nu.4.fo.41.
Voluntas non verſatur nec preſumitur eſſe circa ſibi impoſſibilia.conſi.ciij.nu.2.fo.102.
Voluntas quando eſt libera ꝛ non impedita actus aditionis ꝛ electionis conſiſtunt in mera voluntate.conſi.lxxxvj.nu.2.fo.76.
Voluntas ꝛ intentio patris ſubſtituentis attenditur ꝛ non pupilli cui ſit ſubſtitutio.conſi.lxxxvj.nu.10.fo.77.
Voluntas defuncti quomodocũqꝫ cõiecturata appareat predominari debet.conſi.xxxvij.nu.5.fo.30.
Voluntas teſtatoris in ſubſtituẽdo preſumitur eſſe talis qualis eſt voluntas ſtatuentium in deferendo hereditatẽ.ꝯſi.vj.nu.21.fo.8.
Voluntas defuncti ſemper predominatur in vltimis voluntatibꝰ conſilio.v.nu.8.fo.7.
Voluntas teſtatoris in fideicommittendo cenſetur eſſe conformis diſpoſitioni ſtatutorum in deferendo hereditatem abinteſtato.conſi.xiij.nume.4.fo.12.
Voluntas teſtatoris eſt ſeruanda:dũmodo ſit rationabilis.cõſilio xxj.nu.23.fo.19.
Voluntas teſtatoris per atteſtationem verborum conſeruari debet omni modo quo ſeruari poteſt.conſi.xij.nu.20.fo.12.
Voluntas in mente retenta non operatur.conſi.vj.nu.13.fo.8.
Voluntas colligitur ex facto ſicut ex verbis.cõſil.iiij.nu.24.fo.6.
Vidua perdit domicilium primi viri immediate ꝙ iterũ nubit conſil.lxxxj.nu.2.fo.72.
Virtus termini ad quem fit comparatio trãſfunditur in terminũ equiparatum.conſi.cxxiij.nu.2.fo.118.
Vſurarius manifeſtus dicitur ille qui coram ſacerdote ꝛ teſtibꝰ publice fatetur ſe vſurarium ꝛ vſuras mandat reſtitui.conſilio cxxvij.nu.1.fo.122.
Vſufructuarius ſi alienat vſumfructũ ex quo non põt ſed redit ad proprietatem:dicitur potius alienaſſe cõmoditatem vſuſfructꝰ quam poteſt.conſi.lxvj.nu.7.fo.57.
Vtilitas publica eſt ꝛ euitatio ſcandali reducere vaſallos regni ad pacem ꝛ vnionem.conſi.lviij.nu.8.fo.47.
Vxor virtute pacti executiui nõ poteſt propria autoritate ingredi:niſi liquidato inſtrumento de morte mariti.conſi.lxxxij.num.6.folio.74.
Vxor tranſiens ad ſecunda vota non dicit amplius vxor primi mariti ꝛ perdit omnia priuilegia ꝛ dignitates ipſius.cõſilio.lvj.numero.7.fo.45.
Vxor non amittit legatum per tranſitum ad ſecunda vota.conſil.lvj.numero.4.fo.45.
Vxor ſi reperitur habere bona ꝛ non poteſt oſtendere ꝙ habuerit ex proprijs:preſumitur ex bonis viri.conſi.xvj.nu.2.fo.14.

Finis.

Regiſtrum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r ſ t v x y.
Omnes ſunt terni.

¶ Secunde partis conſiliorum Mariani ⁊ Bartholomei de Socinis Seneſiuum eruditiſſimorū iuriſcōſultorū precipuas ꝓdens deciſiones Index alphabeticus fauſte incipit.

ABſens an poſſit legitimari ⁊ an ſufficiat ratificatio.conſi.ccxij.nu.3.fo.62.
¶ Accipere eſt verbū multum generale.conſi.ccix.nu.1.fo.61.
¶ Actio an oriatur ex ꝓmiſſione de vēdendo.cōſi.clxxiiij.nu.5.fo.32.
Actio ex teſtamento an ſit bonefidei.cōſi.clxxiiij.nu.7.fo.32.
Actio perſonalis vel hypothecaria an trāſeat ſine ceſſione.conſilio clviij.nume.30.fo.11.
Actio ſine ceſſione an cōpetat creditori contra donatarium.conſil.ccxxxvj.nu.1.fo.81
Actione mandati quis teneatur.conſi.ccxliij.nu.1.fo.91.
Actiones quādo datur ad quid mobile idem iudicatur de eis prout de re mobili.conſi.clxxv.nu.1.fo.33.
Actiones que competunt pro legato quando dicantur competere.conſi.cclxix.nu.1.fo.132.
¶ Actor vniuerſitatis executor teſtorū ⁊ curator ad lites ⁊ hopitalarij tenent reddere rōnē adminiſtratiōis.ꝯſi.ccxiij.nu.2.fo.63.
¶ Actuum vicinitate quādo aliquid dicatur factū alterius cōtemplatione.conſi.cclxxiij.nu.4.fo.137.
Actus celebratus a prouidis ⁊ honeſtis perſonis ꝑſumitur iuſtus.conſi.clxiiij.nu.4.fo.19.
Actus declaratio oſtēdit qualis fuerit a ꝑncipio.ꝯſ.clvj.nu.17.fo.8.
Actus dubius cognoſcitur ex ſignis.cōſi.clxv.nu.10.fo.21.
Actus noīe meo geſtus ratihabitiōe dr meus.conſi.clviij.nu.7.fo.10.
Actus preſumitur iuſtus ⁊ legitime geſtus.cōſi.cclviij.nu.3.fo.114.
¶ Aditio hereditatis probatur per teſtes ſingulares.cōſ.ccxcv.numero.4.fo.161.
¶ Adminiculum quid ſit.conſi.clxxxvij.nu.4.fo.41.
¶ Adminiſtrator quando dicat predo.conſi.ccxiij.nu.12.fo.64.
¶ Affinis an ſit idoneus teſtis.cōſi.ccxxix.nu.9.fo.78.
¶ Agens ex cōtractu vt impleatur primo debet oſtendere ſe impleuiſſe ex parte ſua.conſi.cclxxiij.nu.2.fo.137.
Agi an poſſit contra fideiuſſorem indēnitatis vt defendat.conſilio ccxliij.nu.12.fo.92.
¶ Agnate que etiam ſint cognate non includunt in illis verbis et alijs cognatis.conſi.ccvij.nu.9.fo.59.
Agnitio voluntatis defuncti non preiudicat in legitima.cōſi.ccxxx.nume.5.fo.78.
¶ Alia dictio includit ſimilia expreſſis.conſi.cclxxxv.nu.2.fo.151.
¶ Alienans quādo poſſit contra eum in quem facta eſt alienatio allegare cōtractum ſimulatum.conſi.cclxiiij.nu.7.fo.123.
Alienare extra familiam an quis dicatur inſtituēdo filias nuptas.conſi.ccxxvij.nu.4.fo.74.
Alienare in certam perſonam ꝓhibitus videtur etiam prohibitus actum facere ex quo ſequatur alienatio ex diſpoſitione legis.ꝯſi.ccxlj.nu.11.fo.88.
Alienatio an valeat pendente conditione.cōſi.ccxxxvij.nu.2.fol.73.
Alienatione bonorū ꝓhibita an cenſeatur ꝓhibita ſucceſſio abinteſtato.conſi.ccxcij.nu.2.fo.160.
Alienatio eſt prohibita in feudis nec currit preſcriptio.cōſil.clxvj.numero.5.fo.24.
Alienatio facta per minorē cum iuramēto ſicut eſt valida ita facta per procuratorem habentem ſpeciale mandatum ad iurandum.conſi.ccxxxix.nu.5.fo.83.
Alienatio prohibita in vita an cenſeatur ꝓhibita in morte.conſil.ccxlix.nu.26.fo.100.
Alienatione prohibita an videatur ꝓhibita heredis inſtitutio.cōſ.ccxxvij.nu.9.fo.75.
Alienatione prohibita etiā in caſu neceſſitatis an videat etiā prohibita alienatio ꝑ viā vltime volūtatis.cōſi.cclj.nu.1.fo.120.
Alienatione prohibita niſi in deſcendentes maſculos an veniant legitimati.conſi.cclj.nu.10.fo.104.
Alienatione prohibita prohibetur ⁊ preſcriptio.conſil.cclxvj.numero.44.fo.130.
¶ Alimenta preſtantur vxori in domo viri.conſilio.cclxxxj.numero.5.fo.152.
Alimenta preſtita per extraneū repetunt ab illo ad quem pertinebat onus alimentandi.conſi.clxj.nu.2.fo.15.
Alimētorum appellatione quid cōtineatur.cōſi.clxj.nu.4.fo.15.
¶ Aliqua dictio eſt dictio vniuerſalis.conſi.ccxlij.nu.3.fo.89.
Aliquis eſt dictio vniuerſalis.conſi.clv.nu.8.fo.6.
¶ Anima cunctis rebus preponenda eſt cōſi.cxcj.nu.7.fo.47.
Anima vnius nō ligat animā alterius.conſi.ccij.nu.3.fo.56.
¶ Animus qualis fuerit in precedentibus ꝓbatur ex ſequentibus conſi.clxij.nu.6.fo.16.
¶ Anglicus ⁊ de anglia qūo differant.conſil.cclxxxviij.nu.2.fo.153.
Annullatio contractus vel actus nō inducitur ſi ille per quē inducitur annullatio non ſortitur effectum.conſi.clxviij.nu.1.fo.27.
¶ Apoſtata non recuperat bona.conſi.ccxxij.nu.ij.fo.69.
¶ Appellare tertio an quis poſſit.coſi.clviij.nu.1.fo.10.
Appellari an poſſit a ſententia principis.conſi.cxcv.nu.5.fo.50.
Appellatio regulariter eſt permiſſa in omni cā.cōſi.cxcv.nu.1.fo.50.
Appellationi qn̄ quis videatur renunciare.conſi.ccxx.nu.12.fol.69.
Appellationi ſemper deferendū eſt in dubio.conſi.cxcv.nu.3.fol.50.
¶ Approbatio non extendit ad doloſe adminiſtrata vel ignorata.conſi.clix.nu.31.fo.30.
¶ Arbitrator poteſt tam de iure cōi ꝙ ex forma compromiſſi auferre rem vnius ⁊ dare alteri.conſi.ccxx.nu.1.fo.67.
Arbitratores quando poſſint iubere generalem quietationē partibus ex quacunqꝫ cauſa.conſi.cclxxxiij.nu.5.fo.150.
Arbitratoris quanta ſit poteſtas.conſi.clx.nu.22.fo.15.
Arbitri non poſſunt laudare virtute cuiuſcunqꝫ compromiſſi: niſi ſit aliqua lis.conſi.cclj.nu.19.fo.105.
Arbitriū in puniēdo extenditur vſqꝫ ad penā mortis.cōſi.clxxxviij.numero.8.fo.44.
¶ Aſſerenti caſum ꝑmiſſum in prohibitis certo caſu permiſſis nō ſtatur.conſi.cclxxxiiij.nu.2.fo.151.
Aſſertio notarij cenſetur aſſertio partium.conſi.clix.nu.14.fo.12.
Aſſertio partium quando probet quo ad preiudicium tertij.conſi.clxxxvij.nu.17.fo.42.
¶ Aſſignatio dotium ſi fiat in diuiſionibus inter fratres an ꝑ talem aſſignationem probentur dotes.conſi.clviij.nu.4.fo.10.
¶ Argumentum a cōiter accidentibus valet.conſi.clix.nu.16.fo.12.
Argumentum a conſuetudine valet.conſi.clx.nu.9.fo.14.
Argumentum a contrario ſenſu an habeat locum in priuilegijs.conſi.ccxlvj.numero.11.fo.94.
Argumentū a contrario ſenſu an ſumatur in feudis vel contra ius ⁊ an dicatur proprie ⁊ ficte.conſi.clxv.nu.24.fo.23.
Argumentū a contrario ſenſu etiā ad correctionem iuriū valet qn̄ lex aliter nihil operaretur.conſi.cclxxviij.nu.3.fo.145.⁊.146.
Argumentum a contrario ſenſu habet locum in ſtatuto qđ nō extantibus filijs ⁊c.conſi.ccxcvj.nu.1.fo.162.
Argumentum a contrario ſenſu non habet locum in feudis.cōſil.cclxxviij.numero.9.fo.146.
Argumentū a contrario ſenſu quando habet locū in ſtatutis.ꝯſil.ccvij.numero.11.folio.59.
Argumentū de alimētis ad dotē non ꝓcedi.cōſi.ccxcj.nu.12.fo.159.
Argumentum de feudo ad emphyteoſim an valeat.conſil.clxvij.nu.24.folio.26.
Argumentum de parte quo ad partem valet ſicut de toto quo ad totum.conſi.cxcviij.nu.3.fol.52.
Argumentum de toto quo ad totum quando ſit bonū ſicut de parte quo ad partem.conſi.cclij.nu.12.fo.107.
Argumētū ſumptū a particulari ꝯſuetudine vꝫ.cōſil.clix.nu.6.fo.12.
¶ Auxiliū ꝑſtās ante maleficiū qn̄ teneat.cōſi.clxxxviij.nu.2.fol.43.
Auxiliū ꝑſtans qn̄ puniat eadem pena.cōſi.clxxxviij.nu.6.fol.43.
Auxilium quid ſit.conſi.clxxxviij.nu.3.fo.43.

BAnnitū iterficiēs ꝑ furto ad penā furcaꝝ an poſſit rebānniri facere bānitū ꝑ homicidio patrui ſtāte ſtatuto ꝙ talis bānit⁹ poſſit eximi de bāno.cōſi.clvij.nu.2.fo.8.
Bannitus ꝑ furto an dicatur bānitus ꝑ maiori maleficio ꝙ bannitus qui patruum interfecit.conſi.clvij.nume.3.fol.8.
¶ Beneficium reſtitutionis in integrum an tranſmittatur ꝑ infantem decedentem hereditate non adita.conſi.cliij.nu.30.fo.4.
Beneficium reſtitutionis in integrum cōpetens minori leſo an trāſmittatur ad heredes.conſi.ccvij.nu.5.fo.59.
¶ Bona clericorum non gaudent priuilegio clericorum niſi in caſibus a iure expreſſis.conſi.ccxxx.nu.9.fol.78.
Bona conditionalia non veniunt in publicatione bonorum.cōſil.cclxxv.nu.18.fo.143.
Bona fides ab initio requiritur in preſcribenda iuriſdictione cōſi.clxxxvij.nu.16.fo.43.
Bona fides ꝑſumit ex poſſeſſione lōgiſſima.cōſi.clxxxj.nu.3.fol.38.
Bona inter fratres cōicanda que ſint.conſi.cxcij.nu.3.fol.47.
Bona piratarū qn̄ poſſint a quocūqꝫ capi.conſi.cclxij.nu.5.fol.119.
Bona prohibita alienari an poſſint peruenire ad ſucceſſores abinteſtato ipſoꝝ filioꝝ prohibitorū alienare.conſi.cclj.nu.3.fol.103.
Bona prohibita alienari an poſſint preſcribi.cōſi.cclj.nu.23.fol.105.
Bona vxoris cuius preſumantur eſſe.cōſi.ccxlix.nu.30.fo.100.
Bone fidei poſſeſſor ad quos fructus teneatur etiam ſi ſit elapſum triennium.conſi.cclj.nu.25.fol.106.
Bonorum appellatione ſimpliciter an veniant iura ⁊ actiones.cōſil.clxxv.nu.2.fo.33.
Bonorum poſſeſſio non agnita tranſmittitur ad deſcendentes.cōſil.cliij.nu.15.fol.3.

Calculatio facta a partibus quãdo continet pactum vel tranſactionem generalẽ vel ſpecialem an faciat preiudicium.cõſi.cxcix.nu.5.fo.45.
¶ Cauſa cauſe eſt cauſa cauſati.cõſi.clvj.nu.19.fo.8.
Cauſe ciuiles graues eqparant͂ criminalibus.cõſi.clxiiij.nu.17.f.20.
Cauſa finalis cuiuſlibet diſpoſitionis colligitur ex proemio.cõſilio.clxv.nu.7.fo.21.
Cauſa finalis reſtringit ⁊ ampliat ſuos effectus.ꝯſi.clxv.nu.6.fo.21.
Cauſa iuſta quando preſumatur in principe.conſilio.cclxxiij.numero.11.fo.138.
Cauſa legitima an preſumat͂ in principe.cõſi.clxiiij.nu.8.fo.19.
Cauſe finales que dicantur.conſi.clix.nu.23.fo.12.
¶ Cautelarum ⁊ clauſularum multitudo arguit fraudem.conſilio ccxv.nu.6.fo.66.
¶ Citãdus quõ ſit ille q̃ eſt extra territoriũ.cõſi.clxvij.nu.20.fo.26.
Citari qñ debeat ille tm̃ cuius principaliter intereſt ⁊ qui habet ius de preſenti in ſpe.conſi.cclj.nu.13.fo.104.
Citatio ad oẽs ⁊ ſingulos actus quid operet͂.cõſi.cxcv.nu.7.fo.50.
Citationes ad ſententiam fiunt in ſummarijs etiã poſt concluſum in cauſa.conſi.cxc.nu.7.fo.45.
Citatio an requiratur in legitimatione vel diſpenſatione.conſilio.ccxlvj.nu.5.fo.93.
Citatio an requiratur in impetratione officij iudicis de expellendo emphyteota.conſi.clxvij.nu.18.fo.26.
Citatio cõtinẽs expreſſum iuris errorẽ eſt nulla.ꝯſi.clviij.nu.15.f.10.
Citatio ⁊ alie ſolennitates preſumuntur interueniſſe in antiquis.cõſi.clxxxvij.nu.9.fo.41.
Citatio ⁊ conſenſus agnatorum ⁊ cõſanguineorum an requiratur in citatione.conſi.ccxxvj.nu.3.fo.71.
Citatio nõ requiritur in impetratione literarum ⁊ collatione beneficij.conſi.clxiiij.nu.19.fo.20.
Citatio requiritur qñ cauſa deciditur cũ preiudicio tertij per reſcriptum.conſi.cclxvj.nu.52.fo.130.
Citatio requirit͂ qñ ſententia exequitur ſuper eadem re qua lata eſt cõtra tertium.conſi.clviij.nu.3.fo.10.
¶ Ciuitas lucãna ex quo nõ recognoſcit ſuperiorem an in ea cõmittatur crimen leſe maieſtatis.conſi.cclxxv.nu.1.fo.141.
Ciuitas que tenet vicẽ principis poteſt cõdendo legem facere ꝙ lex cõprehendat preterita etiam deciſa.ꝯſi.cclxxxviij.nu.23.fo.155.
Ciuitas ſi eſt diuiſa per quarteria quo ad adminiſtrationẽ iuriſdictionis nõ poteſt vnũ ſtatuere quo ad deciſionem cauſarũ.conſi.cclxxij.nu.3.fo.135.
Ciuitas ſubiecta vtitur ſtatutis ciuitatis ſuperioris.cõſi.cclxxj.nu.2.fo.134.
¶ Clauſula autoritate ap̃lica an tribuat iuriſdictionẽ ordinariam vel delegatã qñ ponit͂ in aliqua cõceſſione.ꝯſi.cclx.nu.4.fo.116.
Clauſula derogatoria dicitur adeſſe in teſtamẽto ad pias cauſas et inter liberos.cõſi.ccxxix.nu.11.fo.78.
Clauſula generalis adiecta poſt ſpecialem prouiſionẽ qñ reſtringatur ad ſimilia expreſſis.conſi.ccxcvij.nu.1.fo.163.
Clauſula generalis in fine poſita refertur ad omnia ſpecificata.ꝯſil.clxxxviij.nu.5.fo.43.
Clauſula generalis qñ reſtringatur.conſi.ccc.nu.2.fo.165.
Clauſula in oĩbus ⁊ per oĩa quid importet.conſi.clxv.nu.14.fo.22.
Clauſula omni meliori modo qd importet.ꝯſi.clxxiij.nu.4.fo.31.
Clauſula ſine tñ preiudicio venientiuꝫ abinteſtato quomodo intelligatur.conſi.ccxij.nu.2.fo.62.
Clauſula ſi omnes deceſſerint quid operetur in ſubſtitutione.conſi.ccxlix.nu.9.fo.97.
Clauſula ſpecialiter ⁊ expreſſe reſtringit generalitatẽ precedentem.conſi.cclx.nu.18.fo.118.
Clauſula vbicũq; voluerint quõ intelligat͂.cõſi.ccix.nu.2.fo.61.
Clauſula vna inſolita appoſita in cõtractu non arguit eius ſimulationem.conſi.cclxij.nu.6.fo.120.
Clauſule ex certa ſcientia ⁊ nõ obſtantibus ſolẽt apponi per principem qñ vult preiudicare iuri tertij.conſi.cclxxij.nu.11.fo.136.
Clauſule ex conſuetudine notariorum appoſite an probent.conſil.clix.nu.25.fo.13.
Clauſule inſolite arguũt ſimulationẽ contractus.conſi.cclxij.numero.4.fo.119.
¶ Clericus agens cõtra laicum an poſſit in cauſa ciuili reconueniri coram eodem iudice.conſi.ccliij.nu.11.fo.110.
¶ Cogi preciſe ad tradendũ an quis poſſit in obligatiõe rem tradi.conſi.ccxxviij.nu.9.fo.76.
Cognitio cauſe requirit͂ quando defertur iuramentum ſuppletorium.conſi.clv.nu.9.fo.6.
¶ Collecta ſi debeat ſolui ſecũdum eſtimationem bonoruꝫ nũquid bona vxoris eſtimabuntur.conſi.cclxxxix.nu.2.fo.157.
Collecte quãdo poſſint imponi pro rebus ciuilibus poſitis in alio loco ⁊ territorio.conſi.ccciij.nu.4.fo.166.
¶ Comitatenſis ⁊ ciuis differũt.conſi.cclxxxviij.nu.10.fol.153.
¶ Cõmentum quid ſignificet.conſi.ccxxvj.nu.9.fo.72.
¶ Cõmune an dicatur proprie meum.conſi.ccxl.nu.5.fo.85.
Communio generalis oĩm quõ probetur.conſi.ccxiij.nu.9.fo.64.
¶ Compromiſſum facere obligatus tenet͂ ipſum facere cum effectu.conſi.ccxxj.nu.3.fo.69.
Compromiſſum facere obligatus tenetur ip̃m facere toties quoties opus fuerit.conſi.ccxxj.nu.4.fo.69.
¶ Compromiſſum factum ſuper litibus ortis ⁊ que in futurũ oriri poſſent non includit legatum nec fideicõmiſſum conditionale.conſi.clxxxiij.nu.6.fo.150.
Compromiſſum in quo eſt facta mentio de teſtamẽto qñ cõprehendat contenta in teſtamento.conſi.cclxxxiij.nu.1.fo.149.
Compromiſſum nõ cadit ſuper articulis iuris claris.ꝯſi.cclxxxiiij.numero.1.fo.151.
Compromiſſum qđ nõ põt fieri ſuper inſtrumento nõ fiet ſuper obiectis contra inſtrumentũ.cõſi.cclxxxiiij.nu.4.fo.151.
Compromiſſum ſi fuit factum ⁊ in eo cõprehendantur nominatim teſtamenta codicilli ⁊ quelibet alia vltima volũtas an includat͂ legatum in codicillis factum ſi de eo nõ ſit facta ſpecialis mẽtio conſi.cclxxxij.nu.1.⁊.2.fo.148.
Compromiſſum ſi non fiat ſuper principali nõ fiet etiã ſuper incidenti.conſi.ccc.nu.7.fo.165.
Compromiſſum ſi petat͂ fieri in fraudem ⁊ index ex hoc cõiecturis cognoſcat debet talẽ petitionẽ reijcere.conſi.ccc.nu.8.fo.165.
¶ Computatio facta a p̃tibus ſi cõtineat pactum vel tranſactionẽ generalem an faciat preiudiciũ.conſi.clix.nu.13.fo.12.
Conceſſio generalis nõ cenſetur continere id per qđ iuri ſuperioris concedentis preiudicaretur.conſi.ccciij.nu.6.fo.166.
Conceſſio ſi ſit facta in qua concedens reſeruauit ſibi nonã partem an quolibet circuitu ſit cõſtituẽda nona pars.ꝯſi.ccxj.nu.2.fo.61.
¶ Cõcludendi modus attendit͂ maxie in libello.ꝯſi.clv.nu.14.fo.6.
¶ Cõcluſio libelli magis attendit͂ ꝙ narratio qñ concluſio ad narrata adaptari non põt.conſi.cclxij.nu.2.fo.119.
¶ Condẽnatus ⁊ exactus in loco delicti nõ põt contra eum in loco domicilij procedi.conſi.ccciij.nu.5.fo.166.
¶ Conditio in legatis quo ad obligationẽ perſonalẽ ⁊ hypothecariam trahitur retro.conſi.cclxix.nu.2.fo.133.
Conditio quando retrotrahitur an debeat attendi tempus.cõſilio clxxxiij.nu.3.fo.39.
¶ Cõductor qñ excipiat de iure proprij dominij cõtra locatorem.conſi.cclxxxvij.nu.1.fo.152.
Conductor ſi non poteſt fructus percipere an ⁊ quando locator teneatur ad intereſſe.conſi.clvj.nu.11.fo.7.
¶ Confeſſio an dicatur ſimulata ſi poſtea ſequatur ꝓmiſſio per emptorem facta.conſi.clxxix.nu.4.fo.36.
Confeſſio extraiudicialis facta preſente parte an ꝓbet.cõſi.ccxxviij.numero.3.fo.76.
Confeſſio facta a perſona prohibita non valet.conſilio.ccxlj.nume.15.folio.89.
Confeſſio facta incõtinenti poſt tormenta preſumit͂ facta metu tormentorum.conſi.cclxiij.nu.10.fo.121.
Confeſſio facta per virum in eius teſtamento ſcilicet ſe habuiſſe a titio centum pro vxore veſtienda an ſibi preiudicet.conſi.ccxciiij.nume.1.fo.161.
Confeſſio facta ſine cauſe cognitione contra ius gentiũ dicitur eſſe priuilegium proprie ⁊ per ſubreptionem vitiatur.conſil.cclxxiij.numero.12.fo.138.
Confeſſio in preſentia partis nõ acceptata an probet ſi ſit geminata.conſi.ccxxviij.nu.6.fo.76.
Confeſſio vxoris qđ matrimonium fuerit conſummatũ an probet pro viro contra vxorem.conſi.ccxxiij.nu.3.fo.70.
Confirmans quando videat͂ confirmare cum omnibus ſuis qualitatibus.conſi.cclviij.nu.10.fo.114.
¶ Confirmatio quãdo ꝓbetur ex narratione.ꝯſi.cclviij.nu.9.fo.114
Confirmatio quelibet etiam principis intelligitur etiã ſine preiudicio tertij conſi.clxiiij.nu.12.fo.20.
¶ Coniecture legum dicuntur liquidiſſime probationes.conſilio cclxiij.nu.3.fo.122.
Coniecture que ſint q̃bus ꝓbetur qđ filius negotiet͂ animo ꝯtrahẽdi ſocietatẽ cũ patre ⁊ fratribus.conſi.clxij.nu.5.fo.16.
Coniecturis proceditur in coniecturanda mente teſtatoris.conſilio cxcj.nume.5.fo.46.
¶ Coniunctio reſpectu grauati vel primitas gradus reſpectu teſtatoris ⁊ non reſpectu grauati an attendat͂ in fideicommiſſo reſtituendo.conſi.ccxlix.nu.20.fo.98.
¶ Conſanguineus abſens non preſumitur ſcire facta cõſanguinei.conſi.cliij.nu.35.fo.4.
Conſanguineus preſumitur ſcire facta conſanguinei quo ad iura ſanguinis etates ⁊ ſimilia.conſi.cliij.nu.36.fo.4.

¶ Conſenſus

Notabilium Deciſionum Alphabeticus Index.

Conſenſus an preſtari poſſit in facto proprio ad ſui cōmodum.conſi.clx.nu.16.fo.14.
Conſenſus an probetur ex patientia.cōſi.ccxx.nu.11.fo.69.
Conſenſus ex poſtfacto interuenire pōt.ꝯſi.cclx.nu.20.fo.118.
¶Cōſtitutum cōtra conſtituentem probat poſſeſſionē de recenti.cōſilio.clxxxvij.nu.14.fo.42.
¶Conſuetudine ſtante qđ primogenitus preferatur in regno an filius primogeniti excludat ſecūdogenitū.conſi.cclij.nu.7.fo.107.
¶Conſuetudo ꝛ cōmunis obſeruantia pōt ſcripture inualide validitatem ꝛ ꝓbationem tribuere.conſi.cclxxvij.nu.4.fo.144.
Conſuetudo etiā inualida excuſat a pena.cōſi.ccix.nu.4.fo.61.
Conſuetudo interpretatiua cōtra iuris diſpoſitionē debet eſſe preſcripta.conſi.cclx.nu.19.fo.118.
Conſuetudo preualet in opinionibus.conſi.clxix.nu.13.fo.29.
Conſuetudo ſeruanda in regalibus q̄tum ad ſucceſſionem.conſi.cclxxviij.nu.2.fo.145.
¶Contentio poſſeſſionis etiā de magna re nō dicitur magna cauſa.conſi.cclxvj.nu.26.fo.128.
¶Contractus an preſumat̃ vſurarius ſi aliquid ſingulis annis ſoluatur propter dilationem.conſi.clxxvj.nu.2.fo.33.
Cōtractus an ſit feudi vel locationis vel emphyteoſis quomodo cognoſcatur.cōſi.clxvij.nu.3.fo.25.
Contractus celebratus a filia cū patre quando preſumatur metu extortus.conſi.cclxiij.nu.6.fo.121.
Contractus celebratus metu reuerētiali reſcinditur iudicis officio.conſi.cclxiij.nu.3.fo.121.
Contractus ſenſualis quomodo cognoſcat̃.conſi.clxvij.nu.6.fo.25.
Contractus debet talis cenſeri qualis ex facie inſtrumēti apparet.conſi.cclxiiij.nu.1.fo.122.
Contractus emphyteoticus an requirat ſcripturā.conſi.clxvij.numero.9.fo.25.
Contractus emphyteoticus quando probet dominiū.cōſi.cclxvij.nu.9.ꝛ nu.13.fo.127.
Contractus ꝛ obligatio minorum carentium tutore valent.conſil ccxxxv.nu.2.fo.80.
Contractus factus non ſeruata ſolēnitate ſtatuti ſi ſit iuratus valet.conſi.ccxxxix.nu.4.fo.83.
Contractus feudi dicitur cōtractus ſtricti iuris ꝛ cōſuetudinarius.conſi.clxv.nu.8.fo.21.
Contractus liuellarius ꝛ emphyteoticus quomodo differant.cōſi.clxvij.nu.7.fo.25.
Contractus natura cognoſcitur ex pactis.cōſi.clxx.nu.6.fo.30.
Contractus qñ cenſeat̃ emphyteoticus.conſi.cclxvj.nu.5.fo.127.
Contractus qñ dicatur perfectus.conſi.clxix.nu.9.fo.28.
Contractus cenſualis quis dicatur.conſi.ccviij.nu.5.fo.60.
Contractus ſi eſt geſtus domini contemplatione dominus ſolus tenetur.conſi.cliiij.nu.3.fo.5.
Contractus venditionis an preſumat̃ ſimulatus ex pacto de retrouendendo ꝛ paucitate precij.conſi.ccxlviij.nu.1.fo.95.
Contractus verba improprientur propter pacta in eo appoſita.cōſi.cclxj.nu.3.fo.119.
¶Contractuum pluralitas qñ arguatur.cōſi.ccxiiij.nu.2.fo.65.
¶Contrahentes qñ videātur conſentire.cōſi.cc.nu.2.fo.54.
¶Contrariorum natura eſt vt mutuo ſe expellant.conſi.clxv.num.20.folio.22.
¶Copulatiua ad hoc vt verificetur quid requiratur.conſi.ccxliiij.numero.11.fo.92.
¶Copulatiue pars declaratur per aliā.conſi.cclxxx.nu.2.fo.147.
¶Crimen opugnate patrie diſtinguitur a crimine leſe maieſtatis tanq̄ ſpecies ſeparata.conſi.cclxxv.nu.2.fo.141.
¶Curator datus bonis filij abſentis an poſſit petere legitimam ab inſtitutis.conſi.ccxxxiiij.nu.2.fo.80.
¶Curia quid ſit ꝛ an probetur per inſtrumenta.conſilio.clxvj.numero.3.fo.24.
Damnum quando dicatur grauiſſimum.conſilio.cclxvj.nu.25.fo.128.
Debitor ex duabus cauſis ſi ſoluat in quam cauſam preſumatur ſoluere.conſi.ccxxv.nu.2.fo.71.
Debitor poſt mortem ſuam non poteſt dici debitor.conſi.ccxciij.numero.4.fo.161.
Debitor ſi reperiatur in loco deſtinate ſolutionis an videatur ibi cōtraxiſſe.conſi.clxxv.nu.5.fo.39.
Debitor ſpeciei quando excuſetur a mora propter difficultatem.cōſilio.cclxxxviij.nu.32.fo.156.
¶Decernimus dictio importat nouam conceſſionem.ꝯſi.cclx.numero.11.fol.117.
¶Decima eſt onus reale ꝛ ſequitur fructuum detentorem.conſilio.cclxviij.nu.2.fo.132.
Decima eſt onus reale ꝛ videtur tranſire cum predio.conſi.ccxcvij.numero.4.fo.163.
¶Decime an conſuetudine vel preſcriptione minuat̃.conſi.ccxcvij.nume.2.fo.163.
¶Declaratio facta poſt ſpecialem declarationē nō dicitur declaratio ſed noua conceſſio.conſi.cclx.nu.10.fo.117.
Declaratio quando addat aliquid.conſi.ccxiiij.nu.8.fo.65.
¶Decreto iudicis interueniente omnia preſumūtur ſolēniter acta.conſi.clviij.nu.17.fo.10.
Decretum interpoſitum ad inſtātiam petentis ſe immitti in poſſeſſionem rei poſſeſſe per Titium eo nō citato non valet.cōſi.clviij.numero.19.fo.10.
Decretum interpoſitum cōtra certum aduerſarium citatū ſuper re tanq̄ ipſi ſpectante que tamen ad tertium nō citatum pertinebat tale decretum licet ſit iniuſtum nō tamen eſt nullum.conſilio clviij.nu.21.fo.10.
Decretum ſi eſt interpoſitum ſuper re tāquam pertinente ad titiū per tale decretum iudex nō intendit preiudicare tertio.conſilio.clviij.nu.23.fo.11.
¶Defenſio iuris auferri nō poteſt in cauſis criminalibus.ꝯſ.cclxvj.nume.47.fo.130.
¶Delegatio an dicatur facta ſi debitor ad mandatum creditoris promiſit ſoluere titio centum.conſi.cclxvij.nu.3.fo.131.
¶Delicti futuri venia nemini cōcedi pōt.conſi.ccj.nu.2.fo.55.
Delicti qualitas ꝛ q̄titas cognoſcitur ex qualitate ꝛ q̄titate pene.conſi.clv.nu.5.ꝛ.6.fo.8.
¶Delictum ex quibus aggrauetur.conſi.clvij.nu.12.fo.9.
¶Deputati ad ſcribēdum introitus cōmunis ſi perfecte nō ſcribūt puniuntur.conſi.clix.nu.9.fo.12.
¶Determinatio equalis qñ debeat fieri in duobus determinabilibus.conſi.ccxcj.nu.11.fo.159.
¶Dies lapſus appoſitus creditori cōſtituit in mora.cōſi.cclxxxviij.nu.26.ꝛ.29.fo.155.ꝛ.156.
¶Difficultas excuſat a mora quādo factum eſt in obligatione.cōſi.cclxxxviij.nu.30.ꝛ.31.fo.156.
¶Difficultas que cauſat̃ a tertio nolēte implere qñ implementum ab eo depēdet nō excuſat a mora.cōſi.cclxxxviij.numero.33.fo.156.
¶Dimidia non venit ſi in diſpoſitione fiat mentio de aliqua parte conſi.cclxxij.nu.10.fo.136.
¶Dyni autoritas q̄ta ſit.conſi.ccxxvj.nu.11.fo.72.
¶Diſcedi qñ poſſit a pacto ꝙ diuiſio nō fiat.ꝯſ.cclxxviij.n.13.f.146.
¶Diſpenſatio ꝛ priuilegia nō nocent eis quibus eſt ius queſitum.conſi.clxiiij.nu.20.fo.20.
Diſpenſatio quando vitietur expreſſione falſitatis.conſi.ccxlvj.nu.8.folio.94.
Diſpenſatio requirit cauſe cognitionem.conſi.ccxlvij.nu.6.fo.93.
¶Diſpenſatur facilius cum fure quam cum homicida volūtario.conſi.clvij.nu.9.fo.8.
¶Diſpoſitio aut̃.ſacramenta puberū.habet locum in donatione.conſi.cclxxix.nu.1.fol.146.
Diſpoſitio.c.reintegranda.habet locū etiam in rebus ꝓfanis laicorum conſi.cclxvj.nu.18.fo.128.
Diſpoſitio.c.reintegranda.non habet locū quando quis culpa ſua vel aliqua iniuſta cauſa cecidit a poſſeſſione.conſi.cclxvj.nu.19.folio.128.
Diſpoſitio ceſſat ceſſante cauſa.conſi.clxiiij.nu.10.fo.19.
Diſpoſitio cōtractus in caſu vero nō trahitur ad fiſcum.cōſi.ccxciij.nu.3.fo.160.
Diſpoſitio facta in caſu vero quādo habeat locum in ficto.cōſ.cclx.nu.6.fo.117.
Diſpoſitio hominis verificatur in primo actu:ſed non legis.conſi.ccxcj.nu.4.fol.158.
Diſpoſitio in caſu vero an habeat locum in caſu ficto.cōſi.cclij.nume.6.fo.106.
Diſpoſitio in qua fit ſtricta interpretatio loquens in ꝓmiſſore non habet locum in eius herede.conſ.ccxciij.nu.2.fo.160.
Diſpoſitio.l.a diuo pio.§.ſi ſuper.ff.de re iud.habet locū in ſecundo decreto.conſi.clviij.nu.14.fo.10.
Diſpoſitio.l.ſi vnq̄.an habeat locū in filio iam nato.cōſi.ccxxvj.nume.10.fo.82.
Diſpoſitio.l.cum auus.ff.de cōd.ꝛ demō.an habeat locū qñ tpe teſtamenti filius grauatus iam liberos habebat de quibus teſtator potuit cogitare.conſi.cxcj.nu.1.fo.45.
Diſpoſitioni.l.de his.an renūciari poſſit etiam cū iuramento.cōſil.ccxiiij.nu.6.fo.65.
Diſpoſitio.l.ꝛ teſtatoris equiparant̃.conſi.ccxxj.nu.2.fo.69.
Diſpoſitio.l.octaui.ff.vnde cog.non habet locū in abſente.ꝯſi.cccj.nu.2.fo.166.
Diſpoſitio.l.quiſquis.que loquit̃ in perſonam nō habet locum in vniuerſitate.conſi.cclv.nu.10.fo.141.
Diſpoſitio.l.ſi vnq̄.an habeat locum ſi donās habebat filios.conſi.ccxv.nume.5.fo.66.

Diſpoſitio non militat vbi preſuppoſitum ſtatuti nõ habet locuꝫ. conſi.ccc.nu.10.fo.166.
Diſpoſitio odioſa ⁊ penalis que loquit̃ in imperatore nõ hꝫ locum in eo q̃ nõ eſt proprie imperator.conſi.cclxxv.nu.6.fo.141.
Diſpoſiti o.§.in venditione.nõ habet locuꝫ in hypothecaria.conſil. clviij.nu.27.fo.11.
Diſpoſitio penalis quando extendat̃ de caſu ad caſum ex identitate rationis.conſi.cclxxv.nu.8.fo.141.
¶Diuerſitas verborũ teſtium an noceat.conſi.ccliij.nu.1.fo.109.
¶Diuiſibile ſemel debet durare diuiſibile.conſi.clxv.nu.18.fo.22.
¶Diuiſio facta de re communi an preiudicet abſenti etiã requiſito conſi.cxcv.nu.6.fo.50.
¶Diuiſio preſumitur ex diutina poſſeſſione.cõſ.clxiiij.nu.23.fo.20.
¶Doctori excellenti atteſtanti aliquid eſſe de ꝯſuetudine creditur. conſi.cclxxv.nu.4.fo.141.
¶Dolus an videatur remiſſus ex generali remiſſione ſeu liberatione.conſi.clix.nu.19.fo.12.
Dolus ex quibus arguatur factus in adminiſtratione.cõſi.cxc.nu. 2.fol.44.
Dolus futurus quãdo remitti poſſit per teſtatorem.conſi.cclxxxij. nu.8.fo.149.
Dolus futurus remitti non põt.conſi.cclxxxij.nu.5.fo.148.
Dolus preſumitur in tutore ſi cõuertit pecunias pupilli in ſuã vtilitatem.conſi.clix.nu.10.fo.12.
Dolus qñ preſumat̃ cõtra adminiſtratores.conſi.ccxiij.nu.5.fo.63.
Dolus quid ſit.conſi.clix.nu.15.fo.11.
Dolus tutoris quibus modis arguatur.cõſi.clix.nu.3.fo.11.
¶Dominia an probent̃ per indicia ⁊ famã.cõſi.ccv.nu.3.fo.57
¶Dominio antorũ probato probatur ⁊ dominiũ de preſenti.conſ. clxxxvij.nu.11.fo.41.
¶Domini ⁊ cõmunitates habẽt fundatam intentionẽ quo ad res ſitas in eorum territorio.conſi.clxxxj.nu.2.fo.38.
Dominium an dicatur tranſlatũ in emptorem ꝓpter promiſſionẽ de vendẽdo pretio ſoluto re tradita.conſi.clxx.nu.1.fo.29.
Dominium non probatur ex inſtrumento locationis.cõſ.cclxvj.nu. 11.fo.127.
Dominium nõ probatur ex tranſlatione poſſeſſionis.conſil.cclxvj. nu.10.fo.127.
Dominium non trãſfertur ex contractu ſimulato.conſi.cclxiiij.nu. 6.fol.123.
Dominium quando probetur per inſtrumentũ emptionis vel locationis.conſi.clxxxvij.nu.2.fo.41.
Dominium quãdo trãſferatur ex cõtractu nullo facta traditione. conſi.cclxiiij.nu.5.fo.123.
Dominium quid ſit.conſi.clxxiiij.nu.5.fo.34.
Dominium ſuperficiei an poſſit tranſire ſine ſolo.conſi ccxxxiij.nume.3.fo.79.
Dominium totius iuriſdictionis ⁊ rerũ particulariũ transfertur per verba ampla ſubmiſſionis .conſi.clxvj.nu.6.fo.24.
¶Dominus an et quando obligetur ex confeſſione inſtitoris.cõſi. cliiij.nu.14.fo.5.
Dominus an poſſit emphyteoſim alteri locare ante expulſionẽ emphyteote.cõſi.clxvij.nu.23.fo.26.
Dominus partis ſuperioris an habeat dominiũ partis inferioris. conſi.ccxxxiij.nu.1.fo.79.
Dominus patiẽdo emphyteotam durare in emphyteoſi poſt ceſſationẽ an videatur denuo emphyteoſim renouaſſe.cõſi.clxvij.numero.8.fo.25.
Dominus preſumitur ignorare factum procuratoris.conſi.cclxiij. nu.12.fo.122.
Dominus qñ poſſit auferre feudũ vaſallo male tractãti ſubditos. conſi.cclxxij.nu.9.fo.136.
Dominus recipiendo penſionẽ an videatur remittere caducitateꝫ. conſi.clxvij.nu.10.fo.25.
¶Domus miſericordie an ligent̃ ſtatutis ſecularibus. conſi.ccxlvij. nume.7.fo.95.
Domus ſi ſit diuiſa per ſolaria an additus debeatur.conſi.ccxxxiij. nu.2.fo.79.
¶Donatio an reuocet̃ ſi filius ſpurius tempore donationis facte a patre poſtea legitimetur.cõſi.ccxxvj.nu.1.fo.71.
Donatio cauſa mortis equiparatur actibus inter viuos.ꝯſi.ccxxxv. nume.5.fo.81.
Donatio collata poſt mortem an dicatur inter viuos an cauſa mortis.cõſil.ccxxxij.nu.1.fo.79.
Donatio dicitur facta ⁊ ſimulata ad euictionẽ alicuius caſus qñ ille caſus ꝓbatur inſtare.cõſi.cclxiiij.nu.2.fo.122.
Donatio facta patri per filium reuocatur per ſuſceptionem liberorum.cõſi.ccxcv.nu.6.fo.161.
Donatio que in ſui figura apparet donatio inter viuos ⁊ põt etiaꝫ iudicari cauſa mortis:iudicatur potius cauſa mortis.ꝯſi.ccxxxij. nu.2.fo.79.
Donatio que nõ valet inter viuos nec cauſa mortis an valeat iure fideicõmiſſi.conſ.ccxxxv.nu.10.fo.81.
Donatio ſi nõ põt valere in vim donationis inter viuos quãdo valeat in vim donationis cauſa mortis.conſ.ccxxxv.nu.3.fol.81.
¶Donans vel tradẽs aliquid qñ cenſeatur tradere vel donare animo tollendi debitum.cõſil.ccxcj.nu.16.fo.159.
¶Dos an ſubrogetur loco legitime.conſi.cclxxxviij.nu.16.fo.154.
Dos ante omnia deducitur tanq̃ es alienuꝫ de cõmunibus bonis. cõſilio.ccxiij.nu.13.fo.64.
Dos cõpetens que dicatur.cõſil.cclxxxviij.nu.15.fo.154.
Dos cõtinet cauſam piam ⁊ fauorabilem.conſi.ccxcj.nu.9.fo.159.
Dos eſt quid vniuerſale.conſi.clxxx.nu.4.fo.37.
Dos imputatur in legitimam.conſi.cclxxxviij.nu.24.fo.155.
Dos poteſt arbitrari in minus q̃ ſit legitima.cõſi.cclxxxviij.nu.18 folio.154.
Dotandi onus an trãſmittat̃ ad heredes.cõſi.ccvij.nu.4.fo.58.
Dotata verbum quomodo intelligatur in ſtatutis.cõſi.ccvij.numero.3.fo.58.
Dotis debitum an dicatur voluntarium.conſ.ccxcj.nu.3.fo.158.
Dotis loco ſuccedit id qδ datur mulieri ingredienti religionem.cõſil.ccxlj.nu.8.fo.87.
¶Dumtaxat aduerbiũ excludit nõ expreſſa.ꝯſi.cclxxxv.nu.1.fo.151.
Dumtaxat aduerbium quid importet.cõſi.cxcix.nu.7.fo.53.
¶Dux comes vel marchio quis dicatur proprie.conſil.clxv.numero.1.fo.21.
Ecclesia minor vel abſens qñ poſſit implorare iudiciũ vt reſtituat̃ in pꝛiſtinũ ad ſuã poſſeſſionẽ qñ ipſaꝫ amiſit eius culpa vel negligẽtia.cõſi.cclxvj.nu.22.fol.128.
Eccleſie res an poſſint ꝯcedi in emphyteoſim vt trãſeant etiam in extraneos heredes.cõſil.cclxvj.nu.33.fol.129.
¶Eius dictio quid denotet.conſil.cclij.nu.16.fo.108.
¶Elector nõ debet eligere perſonã incertã.ꝯſil.cclxxvij.nu.3.fo.144.
¶Emere in veritate an quis poſſit apponendo ſimulate nomen alterius in inſtrumento.cõſi.ccxxviij.nu.1.⁊.2.fo.76.
¶Empta ex mercantijs vẽditis an cõputentur inter immobilia teſtatoris ꝓhibẽtis alienationẽ immobiliũ.cõſi.ccxlix.nu.26.f.100.
Empta per vnum ex ſocijs etiã cõmuni nomine ſunt communicanda.cõſil.clx.nu.11.fo.14.
Emptor lucratur fructus ex promiſſione de vendendo ſi venditor fuit in mora.cõſil.clxx.nu.10.fo.30.
¶Emphyteoſis eccleſiaſtica an veniat in cõfiſcatione bonorum.cõſil.cclxvj.nu.32.fo.129.
¶Emphyteoſis eccleſiaſtica cõfiſcatur ob crimen leſe maieſtatis.cõſil.cclxvj.nu.40.fo.130.
Emphyteoſis cõceſſio dꝫ mãdari in ſcriptis.cõſi.clxix.nu.1.fo.129.
Emphyteota an poſſit expelli propria autoritate:⁊ quid in cõductore.conſi.clxvij.nu.14.⁊.15.fo.25.
Emphyteota an poſſit expelli propter graues iniurias.conſ.clxvij. nu.13.fo.25.
Emphyteota an poſſit interuertere poſſeſſionem dñi.conſil.clxvij. nu.16.fo.25.
Emphyteota an poſſit referre queſtionem dominij.conſi.clxvij.nume.22.fo.26.
Emphyteota eccleſie ſi rem quã habebat in emphyteoſim ꝯceſſit alicui ad vſum cũ pacto reemendi an ⁊ qñ dicatur cõſtituiſſe nouũ emphyteoticũ.conſi.cclxj.nu.1.fo.118.
Emphyteota primus ꝯcedens ſecũdo in emphyteoſim an retineat aliquid iuris.cõſil.cclvj.nu.1.fo.112.
Emphyteota ſi negat bona eſſe emphyteotica ad quẽ pertineat probatio.cõſil.clxvij.nu.21.fo.26.
Emphyteota tenetur reſtituere fructus ſi poſſidet poſtq̃ cecidit a iure ſuo.cõſil.clxvij.nu.12.fo.25.
Emphyteote ſecundi ius extinguit̃ finita linea primi emphiteote. conſi.cclvj.nu.2.fo.112.
¶Emptio ⁊ venditio ex quibus preſumantur ⁊ quõdo ꝓbentur. conſi.ccviij.nu.1.fo.60.
¶Emptor licet nõ percipiat fructus tamen tenet̃ ad vſuras ⁊ intereſſe:⁊ quõ peti debeat.conſi.clxxiiij.nu.10.⁊.11.fo.32.
Emptor quando faciat fructus ſuos ex pacto de vendendo.cõſilio. clxx.nu.5.fo.30.
Emptor ſi nõ põt vti re vendita quo remedio ei ſuccurratur aduerſus venditorem.conſi.clxvj.nu.4.fo.7.
¶Epõs q̃ renũciauit epatui retinet ordinem ⁊ dignitatẽ epalẽ lꝫ adminiſtrationem ⁊ iuriſdictionem amiſerit.cõſi.cclx.nu.5.fo.116.
¶Error an poſſit allegari qñ confeſſio eſt geminata.cõſil.ccxxviij nu.4.fo.76.
Error quando preſumatur in proprio facto.conſi.clix.nu.26.fol.13
Error quomodo probetur.conſi.clix.nu.24.fo.13.
¶Et ideo dictio quid ſignificet.conſi.clix.nu.21.fo.12.

¶Exceptio

Notabilium Deciſionum Alphabeticus Index.

¶ Exceptio bãni vel excõmunicationis que obſtat cedenti qñ obſtet ceſſionario.cõſi.cclxiiij.nu.14.fo.124.
Exceptio dominij non oſtat agenti interdicto reintegrande.conſi.cclxvj.nu.17.fo.128.
Exceptio inuẽtarij an opponatur poſt ſniam.cõſi.ccxlij.nu.6.fo.90.
Exceptio litis finite impedit ꝯpromiſſum.cõſi.ccc.nu.3.fo.165.
Exceptio litis pendentie oppoſita reddit acta nulla.conſi.cxcix.nu.9.folio.53.
Exceptio nullitatis nõ impedit executionem trium ſententiarum.conſi.clviij.nu.3.fo.10.
Exceptio preſcriptionis inducta per ſtatutũ an impediat ꝯpromiſſum fieri ⁊ litis ingreſſum.cõſi.cciij.nu.5.fo.57.
Exceptio que inheret rei obſtat ceſſionario etiã ex cauſa onerosa.cõſil.cclxiiij.nu.12.fo.123.
Exceptio qđ res nõ eſt communis impedit petitionem cõpromiſſi.conſi.ccc.nu.4.fo.165.
Exceptio rei iudicate an ⁊ quando obſtet agenti ſuper eo qđ deductum erat in alio iudicio per viam exceptionis.cõſil.cclxiiij.numero.15.fo.124.
Exceptio rei iudicate nõ obſtat illi qui ſuccubuit in exceptione ſpoliationis volẽte iterato agere principaliter ex tali ſpoliatione.ꝯſ.cclxiiij.nu.16.fo.124.
Exceptio rei iudicate quando obſtet.cõſi.cclv.nu.4.fo.111.
Exceptio rei nõ libere tradite qñ obſtet.conſi.ccviij.nu.4.fo.60.
Exceptioni cedendaruꝫ an poſſit renũciari ⁊ qñ renũciatum videatur.conſi.cc.nu.1.3.⁊.4.fo.55.
¶ Exceſſus magnus facit preſumere dolũ.cõſi.cclxiij.nu.7.fo.121.
Excluſo primo admittitur ille qui illum excluſit.cõſilio.ccij.numero.2.fo.56.
Excluſus ſemel a ſucceſſione non admittitur amplius.cõſi.ccij.numero.1.fo.56.
Executor teſtamenti an incidat ſine alia monitione in penam ſi nõ exequitur quamprimum poteſt.conſilio.clxxiiij.numero.12.⁊.13.folio.32.⁊.33.
¶ Exemplatio quãdo peti poſſit ⁊ quando probet.conſilio.cxciiij.nu.9.fo.49.
Exemplum nõ probat cõtra tertiũ.conſi.cclxxiiij.nu.1.fo.138.
¶ Extenſio an fiat in materia penali.conſi.ccxl.nu.4.fo.85.
¶ Extenſio in penalibus inequiparatis quando fiat.conſil.cclxxv.nu.11.fo.141.
¶ Extentio non fit quando pene inferuntur ipſo iure.conſi.cclxxv.nu.12.fo.141.
Extenſio quando fiat in correctorijs.conſi.cclxxx.nu.3.fo.147.
Extenſio quando ſit licita in limitatorijs.conſi.clxiij.nu.3.fo.17.
¶ Extraneus promittens nõ in plus obligatur quam principalis.conſi.clix.nu.33.fo.13.
Facta antiqua ex quibꝰ ꝓbentur.cõſi.ccv.nu.4.fo.57.
Facta magis attenduntur quam verba.cõſi.clx.nume.4.folio.14.
Factor preſuppoſitus ab abſente ſi cõtrahit nomine domini tñ ipſe obligatur.conſi.cliiij.nu.17.fo.5.
Factum de facto: de facto reuocatur.cõſi.cclxvj.nu.58.fo.131.
¶ Falſitatis ſuſpitio an habeat locum inter liberos.conſilio.clxiij.nume.2.fo.17.
¶ Fama probat dominium ⁊ poſſeſſionẽ in antiquis.conſi.clxxxvij.nume.6.fo.41.
Fama qđ res ſpectat ad alium inducit malã fidem ⁊ impedit preſcriptionem.conſi.clxxxvij.nu.27.fo.43.
¶ Fauorem preſtare quis dicatur.conſi.clxxxviij.nu.1.fo.43.
¶ Femina quando ſuccedat in feudo.conſi.cclvij.nu.1.⁊.2.fo.112.
¶ Feuda iuriſdictionis ⁊ inferioris qualitatis que dicanť.conſil.clxv.nu.3.fo.21.
Feuda poſſunt diuidi quo ad exercitium ⁊ adminiſtrationẽ.conſi.clxv.nu.17.fo.22.
Feuda que diuidũtur inuito conſorte que ſint.conſi.cclxxviij.nume.4.folio.145.
Feuda ſic ſe habent vt nõ poſſit de eis diſponi in teſtamento.conſil.cclij.nu.2.fol.106.
Feudi natura ſi alteretur an deſinat eſſe feudum.conſi.cclvij.nume.4.folio.113.
Feudum an tranſmittatur ad filios vel heredes an vero reuertatur ad dñm.cõſi.clxv.nu.11.fo.21.
Feudum comitatus an ſit diuiſibile de iure vel conſuetudine ⁊ quid de alijs feudis.cõſil.clxv.nu.15.16.⁊.23.fo.22.
Feudum comitatus eſt indiuiſibile non iuriſdictionis.conſi.cclxxij.nu.2.fo.135.
Feudum comitatus habens annexã dignitateꝫ quando diuidi poſſit.couſi.cclxxviij.nu.1.fo.145.
Feudum dicitur accedere cõtractui ⁊ non vltime voluntati.conſil.clxv.nu.4.fo.21.
Feudum dicitur contractus nominatus.cõſi.clxv.nu.5.fo.21.
Feudum nõ dicitur accedere cõtractui.conſi.clxvij.nu.5.fo.25.
Feudum nouum qđ dicať ⁊ qđ paternum.conſi.cclj.nu.1.fo.106.
Feudum paternum auitum ⁊ antiquũ ſi de vno in plures deueniat vnus ſiue alij iuriſdictionẽ inſolidum exercere nõ poteſt.conſili.cclxxij.nu.5.fo.136.
Feudum paternum qđ dicatur ⁊ quod antiquum.conſil.clxv.numero.13.fo.22.
Feudum quomodo differat ab emphyteoſi vel locatione ad longũ tempus.conſi.clxvij.nu.4.fo.25.
Feudum quid ſit ⁊ quid pro eo preſtetur.cõſi.clxvij.nu.1.fo.25.
¶ Fictio ceſſat ceſſante equitate.cõſi.ccvij.nu.7.fo.59.
¶ Fideicommiſſum an inducatur inter filios tam in bonis ꝓhibitis alienari ꝙ non ꝓhibitis.conſi.cclj.nu.5.fo.103.
Fideicommiſſum an videať remiſſum per diuiſionem.conſil.cclj.nume.18.fo.105.
Fideicõmiſſum factum poſt mortem plurium an videatur factum ab vltimo moriente.conſi.ccxxxviij.nu.5.fo.83.
Fideicõmiſſum inducitur ex quibuſcũqꝫ verbis teſtatoris.conſi.cclj.nu.7.fo.104.
Fideicommiſſum per que verba inducatur. conſilio.ccxxvij.nume.1.folio.73.
Fideicõmiſſum reciprocum an inducať inter inſtitutos oneratos ⁊ ſubſtitutos.cõſi.ccxlix.nu.6.7.⁊.8.fo.97.
¶ Fideiuſſor qui interceſſit pro inquiſito de vulnere ꝓ quo erat pena centum ſi homicidiũ ſequatur in quo eſt pena mille fideiuſſor nõ tenetur.conſi.cclxxiij.nu.8.fo.138.
¶ Filia an debeat dotari de bonis ꝯmunibus fratrũ an vero ſolius patris.conſi.cxcij.nu.4.fo.47.
Filia an ſit dotanda de bonis communibus ſociorũ vel de proprio.conſi.ccxiij.nu.14.fo.64.
Filia dotata a patre dicitur competenter dotata.conſilio.cclxxxviij.nu.21.fo.154.
Filia eſt agnata.conſi.cxcj.nu.6.fo.47.
Filia excluſa ab hereditate patris nõ cenſetur ab ea excluſa ſuccedẽdo fratri.cõſi.cclxxxviij.nu.36.fo.156.
Filia excluſa a ſtatuto cõputatur in numero filiorum quo ad legitimam.conſi.cclxxxviij.nu.20.fo.154.
Filia excluſa a ſtatuto habetur ꝓ mortua.conſil.ccxcvj.nu.5.fo.162.
Filia dotata excluſa a ſtatuto nõ petit ſupplementum legitime.cõſi.cclxxxviij.nu.19.fo.154.
Filia excluſa a ſucceſſiõe an cenſeať excluſa a legitima.cõſi.cclxxxviij.nu.17.fo.154.
Filia excluſa propter maſculum eo mortuo reintegratur ad portioneꝫ in qua ſucceſſiſſet ſi maſculus non excluſiſſet eam.cõſi.cclxiij.nu.1.fo.120.
Filia nupta an dicatur aghata.conſi.ccxxvij.nu.5.fo.74.
Filie dotate an excludanť per legitimatũ vel an cum ipſis admittať legitimatus.conſi.ccxlvj.nu.12.fo.94.
Filie excluſe a ſtatuto nõ faciunt partem filijs.conſ.cliij.nu.12.fol.2.
Filie excluſe non computantur numero filiorũ ac ſi non eſſent in rerum natura.conſi.cclxxxviij.nu.26.fo.155.
Filie excluſe per ſtatutũ ab inteſtato nõ habent querelã inofficioſi teſtamenti.nec inofficioſe donationis.cõſ.cclxxxviij.nu.14.fo.154.
Filie quando dicantur congrue dotate.conſ.ccxlvj.nu.9.fo.94.
Filie ſi reperiãtur dotate an excludantur per ſtatutũ.conſ.cclxvj.nume.10.fo.94.
Filij an habeãt ius retinẽdi doteꝫ matris tutricis ꝓ adminiſtratione.conſi.clxxx.nu.1.fo.37.
Filij filiorũ ⁊ alij deſcendentes poſiti in conditione cenſenť onerati a teſtatore.conſi.ccxlix.nu.5.fo.97.
Filij quando dicantur poſiti in conditione ⁊ ſubſtituti.conſ.ccxlix.nu.1.fo.96.
Filij ſi ſint grauati in ſubſtitutione an etiam intelligantur grauati nepotes.conſi.ccl.nu.4.fo.101.
Filij vocati per fideicommiſſum an excludantur per fideicõmiſſum.conſi.cclj.nu.8.fo.104.
Filius an preferatur nepoti ex filio in feudis.conſi.cclij.numero.3.folio.106.
Filius comitatenſis natus in ciuitate eſt comitatẽſis.cõſi.cclxxxviij.nu.11.fo.154.
Filius cõceptus ante damnationem patris in crimine leſe maieſtatis quando faciat deficere fideicõmiſſum in fauorem fiſci.conſil.cclxxv.nu.15.fo.142.
Filius deſinit eſſe ſuus qñ ſtatutum concedit poteſtatem repudiandi.conſil.clxxxiij.nu.1.fo.39.
Filius dicitur portio corporis paterni.conſi.cclij.nu.18.fo.108.
Filius excludens ſororem debet illã excludere ſi velit eſſe heres.cõſil.ccxvj.nu.3.fo.162.
Filius inſtitutus ſi heres eſſe noluerit an dicatur tunc ſuccedere ve

ſuus.cõſi.cliij.nu.24.fo.4.
Filius inſtitutus ſub cõditione caſuali vel miſta a patre vel a matre an dicatur preteritus.cõſi.ccxxxiiij.nu.1.fo.80.
Filius legitimatus ſi aliquid donet patri an talis donatio dicatur remuneratoria.cõſi.ccxcv.nu.10.fo.162.
Filius legitimatus ſub ↄditione an poſſit in aliquo ſuccedere vltra conditionem.cõſi.ccxlvj.nu.1.fo.93.
Filius naturalis an excludat ſubſtitutũ.cõſi.clxxxij.nu.1.fo.38.
Filius natus qui naturaliter viuere non põt an faciat deficere fidei cõmiſſum.conſi.cclxxv.nu.20.fo.143.
Filius negocians de mandato patris cui acquirat.conſ.clxij.nume ro.3.fo.16.
Filius ſi aliquid acquirat ſine aliqua ſubſtãtia patris non acquirit patri.cõſil.cxcij.nu.1.fo.47.
Filius ſi lucratur cũ pecunia patris quomodo lucruʒ ſibi vel patri acquiratur.cõſi.clxij.nu.1.fo.15.
Filius ſi negocietur proprio nomine vel ſimpliciter qd interſit.cõſi. clxij.nu.4.fo.16.
Filius ſi priuatur ſucceſſione nõ tamẽ priuatur legitima.cõſ.cclxxv. nu.14.fo.142.
Filius tenetur reddere rationeʒ adminiſtrationis.conſilio.clxij.nu mero.17.fo.17.
Filius tranſmittit hereditatẽ cum beneficio excluſiuo feminarũ.cõ ſil.cliij.nu.23.fo.3.
Filius tranſmittit nõ ſolum portionem delatam de iure ↄmuni ſed etiam de iure ſpeciali.conſi.cclij.nu.14.fo.107.
Filius vel filia an nõ obſtante conſenſu debeat habere integrã legi timam.conſi.ccxxx.nu.1.fo.78.
¶ Fines an probentur per inſtrumẽta.conſi.cxciiij.nu.8.fo.49.
Fines ⁊ dñium iuriſdictionis an probentur per famam ⁊ cõmuneʒ opinionem.conſ.clxvj.nu.1.fo.23.
Fines probantur per antiqua inſtrumenta quãdo agiẽ de modico preiudicio.conſi.cclxvj.nu.12.fo.127.
Finis ſemper conſideratur.conſi.clxv.nu.21.fo.22.
¶ Florentia dicitur idem ius habere in ſuo territorio ꝙ imperator. conſi.cclxxiij.nu.9.fo.138.
¶ Forenſes nõ gaudent beneficio ſtatutorũ.conſi.ccxlj.nu.5.fo.86.
Forenſes nõ gaudent beneficio ſtatutorũ.cõſi.ccxcij.nu.1.fo.160.
¶ Fornicatio eſt maius peccatum quem mendacium.conſi.clvij.nu mero.17.fo.9.
Forum ſortiri ⁊ ſtatutis ligari a pari procedunt.conſilio.cclxxj.nu mero.5.fo.134.
¶ Frater an excluſa a ſorore admittatur ad partem ſororis.conſil. ccxlj.nu.12.fo.88.
Frater an ſit idoneus teſtis pro fratre.conſi.ccxxxv.nu.7.fo.81.
Frater eſt teſtis pro fratre in caſu graui iudicis arbitrio.cõſi.ccxxxv. numero.8.fo.81.
Frater negocians cũ pecunia fratris an acqrat.cõſi.ccliiij.nu.7.f.111.
Frater patruelis negligẽs in petẽdo tutorẽ dari pupillo an ⁊ qñ pri uetur hereditate ipſius pupilli.cõſi.cliij.nu.34.fo.4.
Frater ſciens ⁊ cõſentiens filiam alterius dotari de cõi preſumiẽ fa uore dotis donaſſe.conſi.ccxcj.nu.8.⁊.10.fo.159.
Frater ſocius an teneatur reddere rationẽ de adminiſtratis etiã vi uente patre.conſi.cxcij.nu.5.fo.48.
Frater tenetur reddere rationem adminiſtrationis geſte bonorum tam paternorũ ꝙ maternorũ.conſi.ccxiij.nu.1.fo.63.
Frater vnus ex fratribus ſi dotat filiam de cõmunibus bonis ſcien te ⁊ patiẽte altero fratre cenſetur dotaſſe de communi.cõſi.ccxcj. nume.7.fo.159.
Frater vterinus nõ dicitur proprie frater.conſi.ccciiij.nu.3.fo.168.
Frater vterinus quare dicatur vterinus.conſi.ccciiij.nu.2.fo.168.
Fratres tertij ordinis.S.Franciſci an poſſint eſſe heredes vel dona re vel cedere.conſi.ccxlv.nu.2.fo.92.
Fratris appellatione an veniat ſoror.conſi.ccxxvij.nu.6.fo.74.
¶ Fraus cedentis qñ noceat ceſſionario.cõſi.cclxiiij.nu.13.fo.123.
¶ Fructus an preſcribantur.conſi.cclj.nu.26.fo.106.
Fructus an quis lucreẽ ex ↄctu cõditionali.conſi.clxx.nu.9.fo.30.
¶ Fundans ſe in ſtatuto debet deducere ⁊ probare omnes qualita tes requiſitas a ſtatuto.conſi.ccxx.nu.9.fo.68.
¶ Furcarum pena dicitur maior pena ꝙ abſciſſio capitis.conſilio. clvij.nu.4.fo.8.
¶ Furtum eſt delictum priuatum.conſi.clvij.nu.10.fo.8.
¶ Fuſtigatio ratione ignominie equiparatur pene mortis.conſil. clvij.nume.15.fo.9.
Gabella an ſolnatur per emptorem vel venditorem.conſil. ccxlvij.nu.2.fo.94.
Gabella debet ſolui in loco contractus.conſi.ccciij.nume ro.1.⁊.3.fo.166.
Gabella ſoluitur in loco contractus.conſ.ccciiij.nu.1.fo.168.
Gabellam ſoluere quis teneatur.conſi.ccxlvij.nu.3.fo.94.
Gabellarum exactio arguit imperiũ.conſi.clxxxvij.nu.3.fo.41.
Gabelle exactio probat quaſi poſſeſſionẽ iuriſdictiõis.cõſi.clxxxvij. nu.15.fo.42.
¶ Garentigia habet vim ſententie.cõſi.cxcix.nu.4.fo.53.
¶ Gratia ſcda quando valeat nõ facta mẽtione de prima.cõſi.ccxlvj. nu.4.fo.93.
Gratia ſecunda ſuper eadem re facta nõ valet niſi fiat mẽtio de pri ma.conſi.cclx.nu.2.fo.116.
¶ Geſta per tutorem in fauorem pupilli tenent.conſi.cliij.nu.5.fo.2.
Habere licere ⁊ nõ moleſtare equiparatur.cõſi.cclxxxviij. nu.35.fo.156.
¶ Heredes ſi ſint inſtituti ſub cõditione ſi filius non re uertatẽ ad patriam quid petere poſſint pendente con ditione.conſi.ccxxxiiij.nu.4.fo.80.
Heredis nomen ponitur quatuor modis.cõſi.ccxlix.nu.13.fo.98.
Heredis vel ſucceſſoris appellatione quid contineatur.conſi.cclvij. numero.3.fo.113.
Hereditas trãſmittitur cum eadem qualitate ⁊ priuilegio.conſilio. cliij.nu.19.fo.3.
Hereditas ex quibus probetur acceptata.conſi.ccxcv.nu.1.fo.161.
Hereditatem nõ adit qui eſt in extremo mortis articulo.conſi.cliij. nu.33.fo.4.
Hereditatis eſtimatio an probeẽ per teſtes ⁊ ex acceptilatione legiti me.conſi.ccxlix.nu.28.⁊.29.fo.100.
Heredum appellatione quando veniant extranei.conſilio.cclxj.nu me.5.fo.119.
Heres an preſumaẽ ſcire ſe inſtitutum.conſi.clxiij.nu.11.fo.18.
Heres qui maritauit virginem iuſſu teſtatoris nõ tenetur iterũ do tare.conſi.ccxcj.nu.5.fo.158.
Heres velle eſſe quis dicatur.conſi.cliij.nu.26.fo.3.
Heres vnus an poſſit cogi in totum ⁊ an teneaẽ agere cõtra omnes ad reſtituendum ex obligatione defuncti.conſi.ccliij.nu.8.fo.110.
¶ Hirundo vna non facit ver.cõſi.cclxij.nu.7.fo.120.
¶ Homicidium eſt delictum attrociſſimum ⁊ omni iure ꝓhibituʒ conſi.clvij.nu.11.fo.9.
Homicidium in patruum dicitur maius delictum ꝙ furtum.conſi. clvij.nu.8.fo.8.
¶ Hoſpitalarij equiparantur tutoribus ⁊ curatoribus.cõſi.clxxxj. numero.1.fo.38.
Hoſpitale an teneaẽ ad ſolutionẽ gabelle.cõſi.ccxlvij.nu.1.fo.94.
¶ Hypotheca tacita pro dote quando contrahatur.conſi.cclxix.nu me.4.fo.133.
Ignorantia in facto proprio in damnis vitandis excuſat. conſi.cclxiij.nu.11.fo.122.
Ignorantia preſumitur in facto proprio ob multitudi nem negociorum.conſi.cclx.nu.3.fo.116.
¶ Immiſtio legitima ex quibus cauſis preſumatur facta cuʒ auto ritate tutoris.conſi.cliij.nu.6.fo.2.
¶ Impedimentum an excuſet a mora.conſi.clxx.nu.11.fo.30.
¶ Impedimentum quomodo probetur per vẽditorem.conſi.clxx. me.12.fo.30.
¶ Imperator eſt dominus totius mũdi nec dignitas illius per pa pam ſupprimi poteſt.conſi.cclxxv.nu.6.fo.141.
Imperatoris ſuprema poteſtas an preſcribatur.conſilio.cclxxv.nu me.5.fo.141.
¶ Incorporalia quomodo diuidantur.conſi.clxv.nu.26.fo.23.
¶ Indefinita in materia ſtricta non eqpollet vniuerſali in materia feudorum.conſi.cclxxviij.nu.6.fo.145.
¶ Inductum in fauorem quando retorqueatur in odiũ.cõſ.cclxxv. nu.17.fo.144.
¶ Indultum gratioſum ſeu priuilegiatum ſubreptitium eſt nullũ conſi.cclx.nu.1.fo.116.
¶ Induſtria ſocij an ſit minus eſtimãda in ſocietate ꝙ pecunia.cõ ſil.cclxv.nu.8.fo.126.
¶ Ineptitudo nõ vitiat vbi nõ requiritur libellus ſeu inquiſitio. conſi.clxxxviij.nu.10.fo.44.
¶ Infans non legitimatur.conſi.ccxcv.nu.11.fo.162.
¶ Inferior a principe non poteſt vti plenitudine poteſtatis.conſil. clvij.nu.31.fo.11.
Inferiores ordinarijs non cognoſcũt de delictis.conſil.cclxxxv.nu mero.3.fo.151.
¶ Infra dictio quid ſignificet.conſ.cclxxxj.nu.5.fo.38.
¶ Ingrediens poſſeſſionem alterius virtute decreti inualidi nõ ex cuſatur a pena legis meminerint.conſi.clviij.nu.16.fo.10.
¶ Inimicus an probet.conſi.ccxxviij.nu.8.fo.76.
¶ In prepoſitio quid ſignificet.conſi.ccxj.nu.3.⁊.4.fo.61.⁊.62.
¶ Iniuſta non veniunt in generali commiſſione.conſil.ccciij.nume ro.7.fo.166.
¶ Inſtitutio conditionalis vnitaʒ cu iure accreſcẽdi trãſmittitur. conſi.cliij.nu.10.fo.2.

Notabilium Deciſionum Alphabeticus Index.

¶ Inſtrumenta cõtraria a diuerſis partibus producta reducũtur ad concordiam.conſi.cclxxvij.nu.9.fo.145.
Inſtrumenta debent intelligi ne cõtineant contrarietatem.conſil.ccc.nu.1.fo.164.
Inſtrumẽto an ſtetur qđ teſtes fuerint rogati.cõſi.ccxxix.nu.3.fo.76.
¶ Inſtrumentorum probatio in antiquis eſt melior quaȝ teſtium.conſi.clxvj.nu.2.fo.23.
¶ Inſtrumentum conceſſionis principis facit plenaȝ ꝓbationem.conſi.clxxxvij.nu.7.fo.41.
Inſtrumentum fidelitatis ꝓbat quaſi poſſeſſionem iuriſdictionis in antiquiſſimis.conſi.clxxxvij.nu.12.fo.41.
Inſtrumentum liberationis probat obligationẽ.conſi.clxxxvij.numero.1.fo.41.
Inſtrumentũ non habet executionem paratã.conſil.cclv.nu.1.fo.111.
Inſtrumentum preſumitur eſſe verum.conſi.ccxiij.nu.7.fo.64.
Inſtrumentum quando dicatur probatio probata.conſi.cclxvj.numero.3.fo.127.
Inſtrumentum qđ refert aliud inſtrumentũ confectũ inter eaſdem perſonas quando probet.conſi.cclxvj.nu.1.fo.126.
Inſtrumentum ſumptuȝ ex protocollo differt a protocollo.cõſilio.cxcix.nu.1.fo.52.
¶ Interdictum recuperande competit etiam pro iuribus incorporalibus.conſi.clxxxvij.nu.24.fo.42.
¶ Intereſſe conſideratur ſi res vendita cum qua negociari põt non tradatur conſi.clvj.nu.10.fo.7.
¶ Interpretatio in dubio fit pro herede contra fideicõmiſſarium.conſ.ccxxxviij.nu.4.fo.83.
Interpretatio omnis deſiderat equitatem.conſi.clix.nu.28.fo.13.
Interpretatio paſſiua habet locũ etiã in ſtatutis.cõſi.cliij.nu.14.f.2.
Interpretatio per quam reditur ad ius antiquũ ſequẽda eſt.conſil.ccciij.nu.4.fo.168.
Interpretatio quotuplex ſit.conſi.cclx.nu.12.fo.118.
Interpretatio paſſiua non põt habere locũ reſpectu iuris noui niſi ſuper eodem ſuper quo lex antiqua diſponit.ꝯſi.cciij.nu.4.fo.56.
Interpretatio paſſiua ſemper habet locũ in materia correctoria et penali.conſi.cclij.nu.9.fo.107.
¶ Inuentarium probat contra tutorem nec ꝓdeſt dicere ſe res proprias in inuentario ſcripſiſſe.conſi.clix.nu.1.fo.11.
¶ Inueſtiture tenor derogat oĩ nature feudorũ.ꝯſi.clxv.nu.9.fo.21.
¶ Ipſe pronomen quid importet.conſi.ccl.nu.5.fo.101.
¶ Ita qđ dictio quid importet.conſi.ccxlj.nu.16.fo.89.
Ita vt dictio ſignificat modum.conſi.cclxxxv.nu.4.fo.152.
¶ Iudex an poſſit deuenire ad torturã cõtra vſurarios deficientibus probationibus.conſi.ccxix.nu.4.fo.67.
Iudex an ꝓſumaꝛ adhibuiſſe cauſe cognitionẽ.cõſi.ccxliiij.n.8.fo.91.
Iudex arbitratur an iuramẽtum ſit deferendũ.conſi.clv.nu.2.fo.6.
Iudex arbitratur penes queȝ morari debeat pupilla.cõſi.cxciij.numero.2.fo.48.
Iudex eccleſiaſticus quando poſſit inhibere iudici ſeculari q primo preuenit.conſi.ccxxxvij.nu.1.fo.82.
Iudex ex officio eſtimat rem petitam.conſi.clv.nu.4.fo.6.
Iudex ex officio ſe informat de conditione teſtis etiaȝ ſi pars nihil opponat.conſi.clv.nu.3.fo.6.
Iudex in propria cauſa quando ſit ille qui non recognoſcit ſuperiorem.conſi.clxxxvij.nu.29.fo.43.
Iudex quando poſſit inquirere ex officio cõtra vſurarios non precendente diffamatione.conſi.ccxix.nu.3.fo.67.
Iudex poteſt teſtibus ſingularibus plenam fidem adhibere.cõſilio.cclxij.nu.12.fo.120.
Iudex quando poſſit procedere ex officio ad priuatam vtilitatẽ.cõſilio.ccxix.nu.1.fo.67.
Iudex ſi adeatur pro expulſione emphyteote qua via breuiori agendum ſit.conſi.clxvij.nu.17.fo.26.
¶ Iudicandum eſt idem de lucro qđ de ipſo principali.conſ.ccliiij.numero.8.fo.111.
Iuramento non obſtante an ⁊ quando pars dicat cõtractum ſimulatum.conſi.clv.nu.11.fo.6.
Iuramentuȝ an excludat.l.ſi vnq̃.C.de reuo.do.ꝯſi.ccxv.nu.2.fo.66.
Iuramentũ an ſuppleat defectũ inſinuationis.ꝯſi.ccxv.nu.3.fo.66.
Iuramentum an tollat reductionem ad arbitrium boni viri.conſi.ccxx.nu.6.fo.68.
Iuramentũ deferꝛ filio ſuper factis patris.cõſi.cclxiiij.nu.9.fo.123.
Iuramentum dicitur continere clauſulam qđ valeat omni meliori modo ⁊c.conſi.clxiiij.nu.14.fo.18.
Iuramentum eſt ſtricti iuris.conſi.ccxiiij.nu.7.fo.65.
Iuramentum in litẽ veritatis qñ deferaꝛ.cõſi.ccxiij.nu.4.fo.63.
Iuramentum nõ debere deferri dicens quia eſt magna cauſa an habeat id probare.conſi.clv.nu.1.fo.5.
Iuramentum non ligat quando contractus eſt probatus ⁊ concurrit dolus partis.conſi.ccxiiij.nu.9.fo.66.
Iuramentum ſuppletiuũ nõ defertur periuro.cõſi.clv.nu.10.fol.6.
Iuramentum ſuppletoriũ ad hoc vt deferaꝛ que debeant cõcurrere.conſi.clv.nu.5.fo.6.
Iuramẽtum ſuppletoriũ an deferatur in cauſa magna ciuili ⁊ quid in criminali.conſi.clv.nu.6.fo.6.
Iuramentum ſuppletoriũ nõ defertur vbi requiruntur probationes liquide.conſi.clv.nu.7.fo.6.
Iuramentũ tollit remedium.l.ij.C.de reſcin.ven.ꝯſi.clv.nu.13.fo.6.
Iuramentum veritatis an deferatur contra ſocium.conſi.ccxiij.numero.11.fo.64.
¶ Iurandi facultas an tranſeat ad heredes.cõſi.cxciij.nu.1.fo.49.
Iurari an debeat in litẽ veritatis cõtra adminiſtratores nõ facientes inuentariũ vel doloſe verſantes.cõſi.ccxiij.nu.3.fo.63.
¶ Iuris cõis appellatione venit ius cõmune romanorũ.cõſi.cclxxj.nu.4.fo.134.
Iuris preſumptione intentionem ſufficit ex narratis colligere etiã in criminalibus.conſi.clxxxviij.nu.11.fo.44.
¶ Iuriſdictio an expiret morte delegantis.conſi.lxix.nu.15.fo.29.
Iuriſdictio preſcripta reſpectu certi loci ⁊ perſonarũ nõ extẽditur ad diuerſam ſpeciem.conſi.clxxxvij.nu.28.fo.43.
Iuriſdictio probaꝛ per inſtrã in antiquis.cõſi.clxxxvij.nu.5.fo.46.
Iuriſdictio probatur per teſtes ſingulares.conſi.ccxcv.nu.5.fol.161.
Iuriſdictionales actus exercendo dicitur queſita quaſi poſſeſſio iuriſdictionis.conſi.cclxxxvij.nu.19.21.⁊.23.fo.42.
Iuriſdictionẽ habẽs in principali hȝ eã etiam in dependentibus et connexis.conſi.ccxliij.nu.4.fo.91.
Iuriſdictionis quaſi poſſeſſio queriꝛ ex longeua poſſeſſione cũ titulo.conſi.clxxxvij.nu.25.fo.43.
¶ Ius adeundi quando immediate transferatur in monaſterium.conſi.ccxlv.nu.3.fo.92.
Ius an probetur tranſlatuȝ per inſtrumentũ venditionis.ꝯſi.clxvj.nu.4.fo.24.
Ius de futuro an poſſit tolli pacto vel renũciatione.conſi.ccxxx.numero.3.fo.78.
Ius deliberandi quando tranſmittatur.conſi.cxcvij.nu.1.fo.52.
Ius ingrediendi an poſſit cedi.conſi.clxvij.nu.25.fo.26.
Ius primogeniture an ſeruetur in feudis diuiſibilibus.ꝯſi.cclij.numero.19.fo.109.
Ius primogeniture vel filiationis an tranſmittatur.conſil.cclij.numero.15.fo.107.
Ius retentionis tranſit in ſingularem ſucceſſorem quicquid dicatur in iure agendi.conſi.cclviij.nu.28.fo.11.
Ius vaſalli quando preſcribatur ab eo qui ſe gerit pro vaſallo.cõſi.cclxvj.nu.41.fo.130.
¶ Iuxta dictio diuerſimode exponitur.conſi.ccxj.nu.1.fo.61.
Laborator ⁊ colonus an ſint idonei teſtes.conſi.ccxxviij.nume.1.fo.76.
¶ Laicus non eſt capax iuris decimandi.cõſil.cclx.nu.7.folio.117.
¶ Laudum latum contra diſpoſitionem iuris etiaȝ errore iuris expreſſo eſt nullum.conſi.cclxxxiij.nu.11.fo.150.
Laudũ latũ ex falſa cauſa eſt nullũ.conſi.cclxxxiij.nu.9.⁊.10.fo.150.
Laudum latum per dolũ arbitratoris nõ obſtãte quocunq̃ pacto ⁊ iuramento põt irritari.conſi.cclxxxiij.nu.12.fo.150.
Laudum nullum an ratificari poſſit ſaltem vt tranſactio.ꝯſil.ccxx.nu.3.fo.68.
Laudum ſuſtentaꝛ etiã ſi nõ appẽat de ꝯpromiſſo dũmõ appẽat qđ laudũ fuerit latũ pñtibꝰ ptibꝰ ⁊ ꝯſentiẽtibꝰ.cõſi.ccxx.nu.2.fo.68.
¶ Legata an debeanꝛ poſthumo preterito.conſi.cxcj.nu.3.fo.46.
Legatarius põt domum locare quando eſt legata ipſi habitatio domus.conſi.cclxxxj.nu.1.fo.147.
Legatũ cõditionale nõ venit in cõpromiſſo.ꝯſi.cclxxxij.nu.3.fo.148.
Legatum factũ filiabꝰ pro eis maritãdis includit etiã poſthumas.conſi.cccj.nu.1.fol.166.
Legatum factum filie pro dote quando dicatur conditionale.cõſil.cclxxxviij.nu.26.fo.155.
Legatum de florenis largis qñ intelligaꝛ.conſi.ccxlvij.nu.4.fo.95.
Lege reſcripto ⁊ pacto poteſt fieri qđ vni ſoli credatur ⁊ qđ priuate ſcripture ſtetur.conſi.cclxvj.nu.30.fo.129.
¶ Legitima filie monialis quanta ſit.conſi.ccxlj.nu.1.fo.85.
Legitima quid ſit.conſi.ccxxx.nu.7.fo.78.
Legitimã petẽs nõ dꝫ venire cõtra teſtm̃.conſi.ccxxx.nu.6.fo.78.
Legitimatio an poſſit fieri citatis filijs legitimis ⁊ naturalibus vel agnatis.conſil.cclj.nu.11.fo.104.
Legitimatio an ſit nulla ratione ſolennitatis omiſſe.conſilio.cxlvj.nu.7.fo.93.
Legitimati poſt teſtamentum dicuntur quodammodo nati poſt teſtamentum ⁊ ideo rumpunt teſtamentum.conſilio.ccxxvj.numero.5.folio.71.
Legitimatus an habeaꝛ ꝓ vero legitimo.ꝯſi.ccxxvj.n.2.⁊ n.4.fo.71.

Legitimatus an ſuccedat vna cum legitimo.cõſi.ccxij.nu.1.fo.62.
Legitimatus ⁊ adoptiuus equiparantur.conſi.ccxxvj.nu.8.fo.72.
Legitimatus ꝑ reſcriptũ an ſit vere legitimus.ↄſ.ccxlvj.nu.13.fo.94.
¶Lex aurelio.§.menia.ff.de lib.leg.habet locum etiã in liberatione inter viuos.conſi.cxc.nu.6.fo.45.
Lex generalis non tollit priuilegiũ ſpeciale.conſi.cliij.nu.31.fo.4.
Lex inferioris ciuitatis non offendit leges ciuitatis ſuperioris.ↄſil. cclxxxviij.nu.4.fo.153.
Lex manifeſte an habeat locum ſi actor nihil ꝓbauit ⁊ iuramentuz deferatur.conſi.clxxxiiij.nu.1.fo.40.
Lex non cenſetur tollere ſpeciale beneficium reſtitutionis ꝑ verba generalia.conſi.ccxcix.nu.7.fo.164.
Lex non debet prodeſſe non ſeruãti legem.conſi.cclxij.nu.14.fo.120.
Lex vbi requirit adiri debere teſtes bone opinionis hoc ꝓbari ⁊ articulari debet in actu.cõſi.cclxtiij.nu.10.fo.140.
¶Libelli intentio attendit penes cõcluſioné.conſi.clx.nu.20.fo.15.
Libelli verba largo modo intelligi debent imo improprianẽ ad ſaluandum libellum.conſi.clx.nu.19.fo.15.
¶Liber an probet maxime contra ſcribentem.conſi.clix.nu.2.fo.11.
Liber rationum factoris qualiter debeat eſſe compoſitus.conſi.cxc. nume.1.fo.44.
Liber rationum tutoris quid cõtinere debeat.cõſi.clix.nu.4.fo.12.
Liber ſociorum an probet inter ſocios.cõſi.ccxl.nu.6.fo.85.
¶Liberatio an contingat per primũ actũ.ↄſi.clxxiiij.nu.6.fo.32.
Liberatio euidenter iniqua eſt nulla.conſi.clix.nu.12.fo.12.
Liberatio facta ex errore falſe cauſe eſt nulla vel ſaltem reſcindi poteſt.conſi.clix.nu.22.fo.12.
Liberatio generalis an extendaẽ ad fideicõmiſſum generale.conſil. cclj.nu.22.fo.105.
Liberatio generaliter legata non impedit exactionem reliquorum. conſi.cclxxxij.nu.6.fo.148.
¶Libere dictio quid importet.conſi.clxx.nu.8.fo.30.
¶Libri cõmunitatis exiſtentes in archiuo quam probationem faciant.conſi.clxxxvij.nu.20.fo.42.
Libri eccleſiarum quando probent.conſi.ccxcv.nu.3.fo.161.
Libri gabellariorum an probant.conſi.ccviij.nu.2.fo.60.
Libri ſociorum quando probent.conſi.ccxcj.nu.14.fo.159.
Libris domeſticis an fides adhibeatur.conſi.clxj.nu.3.fo.15.
Libris publicis an credatur.conſi.ccl.nu.2.fo.57.
¶Licentia debet precedere actum.conſi.ccxxij.nu.3.fo.69.
Licentia expellendi emphyteotam coram quo iudice petẽda ſit.conſilio.clxvij.nu.19.fo.26.
¶Liquere de cauſa per inſtrumentum nõ dicitur niſi fuerit concluſum in cauſa.conſi.cclxvj.nu.4.fo.127.
¶Lis ſeu queſtio quando profertur a lege intelligitur poſt litẽ conteſtatam.conſi.ccxliiij.nu.13.fo.92.
¶Litere gratie ⁊ iuſtitie quomodo differũt.conſi.clxix.nu.8.fo.28.
Litere gratie ſi ſunt nulle proceſſus executionis eſt nullus.cõſi.clxix. nu.7.fo.28.
Litere habentur loco tituli in beneficialibus.cõſi.clxix.nu.14.fo.29.
Litere probant contra ſcribentem.conſi.clxij.nu.11.fo.16.
Litere ſigillate an ꝓbent contra ſigillantẽ.conſi.cclviij.nu.8.fo.114.
¶Locus contractus inſpicitur quo ad deciſionẽ ipſius cõtractus conſi.cclxxxviij.nu.13.fo.154.
¶Loqui quis dicitur per literas.conſi.clxij.nu.13.fo.16.
¶Lucri ratio quomodo ⁊ quando ſit habenda.ↄſi.clvj.nu.9.fo.7.
Lucrum applicatur illi cuius contemplatione remouetur.ↄſi.ccxlj. nu.10.fo.88.
Lucrum dotis qđ deferẽ marito vxore predecedẽ tetrãſmittiẽ etiam nõ acceptatum per ipſum virum.conſi.ccxcvj.nu.6.fo.163.
Lucrum filij ſi ex proſpera eius fortuna multum excedit quantitatẽ pecunie patris cuius ſit patris vel filij.conſi.clxij.nu.2.fo.15.
Maior natu quis dicatur.conſi.cclij.nu.4.fo.106.
¶Mala fides defuncti an noceat heredibus in preſcriptionibus.conſi.cciij.nu.2.fo.56.
¶Maleficia extra territorium cõmiſſa qualificant maleficium in territorio commiſſum ad ipſius punitionem.conſilio. clvij.nu.13.fo.9.
¶Mandatum factũ per creditorem debitori ſuo vt alij ſoluat quãdo reuocari poſſit.conſi.cclxvij.nu.4.fo.132.
Mandatum habens ad exigendum non poteſt dilationes ↄcedere conſi.cclxxiij.nu.7.fo.137.
Mandatum non preſumitur ex tempore.conſi.ccliiij.nu.5.fo.111.
¶Marchiones epiſcopi ⁊ ſimiles habẽt poteſtatẽ pretoris.ↄſi.cliij. numero.22.fo.3.
Maritus an poſſit aliqđ petere rõne more dotis.ↄſi.clxxix.n.1.f.36.
Maritus an poſſit petere vſuras vel intereſſe ratione retardate ſolutionis dotis.conſi.clxxvj.nu.3.fo.33.
Maritus non preſtat alimẽta vxori ſeorſum habitanti.ↄſi.cclxxxvj. numero.2.fo.152.
Maritus ſi confitetur dotẽ accepiſſe partẽ in pecunia ⁊ partẽ in corredis que fuerũt eſtimata adueniẽte caſu reſtituẽde dotis an corredа ipſa an vero ipſorũ eſtimatio debeaẽ.cõſi.cclxxxix.nu.1.f.156.
Maritus ſi promittiẽ pro vxore in donationẽ ꝙ habebit ratũ ⁊c.ſi poſtea conueniat per legẽ ſi vnqꝫ.an in aliquo teneatur maritus. conſi.ccxv.nu.7.fo.66.
¶Maſculorum deſcendentium appellatione an veniãt maſculi deſcendentes ex femineis.conſi.cclj.nu.9.fo.104.
¶Maſculus an tranſmittat hereditatẽ ſeu ius adeundi ad eius filiam cum beneficio excludendi ſororem.conſil.ccxcvj.nu.2.fo.162.
¶Mater an poſſit capi pro adminiſtratione tutele.conſilio.clxxx. numero.2.fol.37.
¶Matrimonium an probetur per ductionem mulieris ad domũ viri.conſi.ccxxiij.fo.70.
¶Mater tutrix an poſſit petere alimenta.conſi.clxxx.nu.5.fo.37.
¶Mercator an teneatur edere libros rõnis.conſi.clxij.nu.16.fo.17.
Mercatorum ſtatuta ligant ipſos mercatores in alia curia.conſil. cclxxxviij.nu.9.fo.153.
¶Melioramenta ſuper emphyteoſi facta alienanẽ irrequiſito domino.conſi.cclxj.nu.2.fo.119.
¶Meritorum generalis menſio ſi fuit facta in donatione an talis donatio dicatur ſimplex ſi etiã fuerit adiecta clauſula qđ pure libere ⁊ ſimpliciter donatur.conſi.ccxcv.nu.9.fo.162.
Meritorum mentio ſi fiat in donatione tũc merita dicũtur probata quo ad donantem.conſi.ccxcv.nu.7.fo.161.
¶Metus leuius inducitur in muliere quã in maſculo.cõſi.cclxiij. nu.5.fo.121.
¶Mine non debent probari quando conſtat de enormi leſione.cõſilio.cclxiij.nu.4.fo.121.
¶Minor an poſſit diuiſionẽ facere ſine autoritate tutoris ⁊ decreto iudicis vel alius eius nomine ⁊ vice.conſi.ccliiij.nu.2.fo.111.
Minor an poſſit petere reſti.in integ.cõtra ſententiã latam contra conſi.ccxiij.nu.1.fo.29.
Minor an poſſit prouocare ad diuiſionem rerum immobilium.cõſilio.clxv.nu.27.fo.23.
Minor ex forma ſtatuti habilitatus ad contrahendum ⁊ obligandum an poſſit donare vel immobilia alienare ſine decreto.conſil. ccxxxv.nu.1.fo.80.
Minor leſus per peremptionem inſtantie in cauſa principali nõ reſtituitur ſecus in cauſa appellationis.conſi.ccxcix.nu.3.fo.164.
Minor põt alienare etiã immobilia cũ iuramento.conſi.ccxxxix.numero.1.fol.83.
¶Minimum an debeatur in legatis ad pias cauſas.conſil.ccxlvij. nu.6.fo.95.
¶Miſſio in poſſeſſionem qñ fit in iudicio qđ non dirigitur contra certũ aduerſarium ſi alius eſt in poſſeſſione talis debet citarẽ alias immiſſio nõ tenet.conſi.clviij.nu.20.fo.10.
¶Monachus an licite poſſit tranſire ad ſecundũ monaſteriũ.cõſilio.ccxxij.nu.1.fol.69.
¶Moneta ſi forte varieẽ quomodo debeat fieri ſolutio dotis promiſſe.conſi.ccxcviij.nu.1.fo.164.
¶Monopolium fit etiã ſtatuendo ad proprium commodum.conſilio.cclxxij.nu.6.fo.136.
¶Mora irregularis an obliget moroſuz ad fructus perceptos vel ꝑcipiẽdos ſicut mora regularis.conſi.clxxiiij.nu.9.fo.32.
Mora qñ cõmittaẽ contra heredem.conſi.ccxlvij.nu.9.fo.95.
Mora regularis que contrahitur citra interpellationẽ diei vel hominis committitur ad finem pene conuentionalis committẽde. conſi.clxxiiij.nu.2.fo.32.
More purgatio quando admittatur.conſi.cxcix.nu.5.fo.53.
¶Mulier poſt annum etiam data mora in reſtitutione dotis non poteſt alimenta petere.conſi.clxxx.nu.6.fo.37.
Mulier rapta an poſſit nubere raptori.conſ.ccxlj.nu.4.fo.86.
Mulier que renunciauit beneficio velleiano qñ dicatur ſibi preiudicaſſe.conſi.cclxiij.nu.14.fo.122.
Mulier renũcians relictis ſibi factis in teſtamento an includat iura dotalia ex teſtamento.conſi.ccxiiij.nu.1.fo.64.
¶Mulierum genus eſt auariſſimum.conſi.ccxiiij.nu.10.fo.66.
¶Mutatio perſone mutat priuilegium.conſi.cliij.nu.18.fo.3.
¶Mutuans filioſa.in ſtudio bene operanti contra patris prohibitionem an a patre repetat mutuatum filio.conſi.cclxxxvj.numero.4.folio.152.
Mutuans pecuniã ꝓcuratori ſi nõ ſolũ numerauerit ſꝫ etiã ſtipulatus fuerit a ꝓcuratore an tũc teneaẽ ꝓcurator.cõſ.cliiij.nu.16.f.5.
Nati in caſtro capto ab aliqua ciuitate qñ dicanẽ habere in eo domiciliũ originis.cõſ.cclxxxviij.nu.6.fo.153.
¶Natura contractus curatur in contractibus ⁊ nõ verba.conſi.clvj.nu.2.fo.7.
¶Negatiua prepoſita verbo poteſt: inducit neceſſitatẽ.ↄſi.cclxxxiij. numero.2.fo.149.

¶Negligentia

Notabilium Deciſionum Alphabeticus Index.

negligentia tutoris quomodo conuincatur.conſilio.cclxxiij.numero.5.fo.137.

¶Negocium alterius vtiliter gerẽs cõtra ipſius ꝓhibitionez qñ repetat expenſas factas in gerendo.conſi.cclxxxvj.nu.3.fo.152.

¶Nepos an ⁊ quando ſubintret locuz patris.cõſi.cclij.nu.5.fo.106.

Nepos quomodo cenſeatur in eodem gradu prout erant filij.conſi.cclij.nu.13.fo.107.

Nepotes an veniant appellatione filiorum.conſil.cliij.nu.28.fol.3.

Nepotes an veniant filiorum appellatione.conſil.ccxlix.nu.2.fo.96.

¶Neptis ex filio quando excludat amitam vigore ſtatuti excludentis feminas propter filium.conſi.cliij.nu.21.fo.3.

¶Nihil dictio quid importet.conſi.ccxxvj.nu.7.fo.72.

¶Nobilis quis dicatur.conſi.ccxlvj.nu.3.fo.93.

¶Nomina debitorum an dicantur eſſe in loco vbi contractum fuit debitum.conſi.clxxv.nu.3.fo.33.

Nomina debitorum an dicantur mobilia vel immobilia.cõſil.clxxv.nu.4.fo.33.

Nomina debitorum reſident in perſona creditorum.conſi.clxxx.numero.3.fo.37.

¶Notarij aſſertioni quando ſtetur.conſi.ccxliiij.nu.10.fo.92.

Notario atteſtanti quem eſſe ſane mentis creditur.cõſilio.ccxxix.numero.2.fo.76.

Notarius debet atteſtari de cãcellatione.conſi.cclxxvij.nu.8.fo.144.

Notarius quando poſſit inſtrumentũ ab eo confectũ corrigere ſine iudice data ſiue non data copia parti.conſi.cclxxvij.nu.6.fo.144.

¶Nullitas reſultans ex defectu compromiſſi poteſt opponi nõ obſtante ſtatuto quod non poſſit dici de nullitate.cõſilio.ccxcix.numero.1.fo.164.

¶Nummi ad quid inuenti ſint.conſi.cclxv.nu.6.fo.125.

OBlatio licet non poſſit fieri agenti rei vẽdicatione tamẽ quando datur rei vtilis vendicatio in ſubſidiuz oblatio conceditur.conſi.ccxxxiiij.nu.2.fo.71.

¶Obligatio ciuilis an cadat inter patrem ⁊ filiũ in aduentitijs.conſi.clxij.nu.8.fo.16.

Obligatio perſonalis an ſequatur ſingularem rei ſucceſſorẽ vel vniuerſalem.conſi.ccxxxvj.nu.3.fo.81.

Obligatio perſonalis licet diuidatur inter heredes tamẽ hypothecaria remanet contra quamlibet rem hereditariã inſolidum.cõſilio.clviij.nu.29.fo.11.

Obligatio rem tradi eſt indiuidua ⁊ tranſit ad quemlibet heredem inſolidum.conſi.ccliij.nu.10.fo.110.

Obligatio verbalis an idem operetur qđ realis.cõſi.cxcix.n.3.fo.52.

Obligatione principaliũ annullata annullatur ⁊ obligatio fideiuſſorum acceſſoria.conſi.cclxxiij.nu.1.fo.137.

¶Obliuio preſumitur poſt decennium.conſi.cliij.nu.8.fo.2.

¶Occaſio dictio denotat cãm remotiſſimam.conſi.clvj.nu.21.fo.8.

Occaſionem damni prebens tenetur de damno ſi occaſio illa fuit ad hoc ordinata.conſi.clvj.nu.20.fo.8.

¶Omnino dictio ⁊ verba geminata in ſubſtitutione quid operentur.conſi.ccxlix.nu.14.fo.98.

¶Onera ſoluere non debet in loco originis ille qui ſe tranſtulit ad ciuitatem ſuperiorẽ ⁊ ibi ſubiuit onera.conſi.ccciij.nu.2.fo.168.

Onera ſupportare dicitur quis per fratres ⁊ cõiunctos.conſi.ccxcij.nu.4.fo.160.

¶Onus dotandi an pertineat ad matrem.conſi.ccxv.nu.4.fol.66.

¶Opera an equiualeat interuſurio pecunie an vero capitali in cõtractu ſocietatis.conſi.cclxv.nu.5.fo.125.

¶Opinionem ſuam vltimam quis videtur approbare.conſil.cclij.numero.17.fo.108.

¶Oppoſitum operatur in oppoſito quod propoſitũ in propoſito.conſilio.clxiij.nu.8.fo.18.

¶Ordo tertius ſancti Franciſci an ſit exemptus a iuriſdictiõe ſeculari.conſi.ccxxx.nu.8.fo.78.

PActum celebratum inter ſocios quod immittens operã teneatur etiam ad amiſſionem capitalis licet iniuſtuz an teneat.conſi.cclxv.nu.9.fo.126.

Pactum de retrouendendo ⁊ paruitas pretij nõ arguũt contractum ſimulatum.conſi.clv.nu.12.fo.6.

Pactum inter ſocios initum qđ immittẽs tñ operas teneatur ad dimidiam capitalis amiſſi eſt iniuſtum.conſil.cclxv.nu.7.fol.126.

Pactũ inter ſocios initũ qđ qui immittit tñ operã ꝓ ea pte q̃ ſuſtinet lucrũ ꝓ eadẽ ſuſtineat dãnũ an teneat.ↄſil.cclxv.nu.4.fol.125.

Pactum ita intelligi dz ne cõtineat iniuſtũ.cõſi.cclxv.nu.10.fol.126.

Pactum per quod quis priuatur ſucceſſione ingrediendo monaſterium non valet.conſi.clxxiij.nu.4.fo.39.

Pactum quod apponitur contra naturam feudi non facit feuduz non dici feudum.conſi.clxv.nu.12.fo.21.

¶Papa an p̃ſumat̃ p̃iudicare trãſactiõi iurate.ↄſi.clxix.nu.5.f.28.

Papa eſt viuus fons iuſtitie.conſi.clxiiij.nu.5.fo.19.

Papa hz pleniſſimã ptãtem in beneficialibus ⁊ põt pro libito voluntatis quem ſuo beneficio priuare.conſi.cclxvj.nu.46.fo.130.

Papa non intendit preiudicare tranſactionibus firmatis iter partes.conſi.clxix.nu.2.fo.28.

Papa poteſt conceſſionem factam ſubdito poſt ius queſituz tertio reuocare.cõſi.clvj.nu.6.fo.7.

Papa poteſt eximere aliquos in totuz a ſolutione decime.conſilio ccxcvij.nu.5.fo.163.

Papa quando poſſit ius queſitum tertio auferre ſine citatione.cõſilio.clvj.nu.7.fo.7.

Papa quando poſſit ſine cauſe cognitione ⁊ citatione auferre ius alterius ⁊ quid in beneficialibus ⁊ criminalibus.conſi.clxiiij.numero.13.14.⁊.15.fo.20.

Papa quãdo dicatur vti plenitudine poteſtatis.cõſi.clvj.nu.8.fo.7.

Pape aſſertioni in antiquis ſtatur.conſi.cclxvj.nu.29.fo.129.

¶Partem alteri facere dz ille qui admittitur ad aliquam partem etiam minimam.conſi.ccij.nu.3.fo.56.

Partes quando dicantur habere contractum pro abſoluto.cõſilio ccliij.nu.4.fo.109.

¶Paſcendi ius quomodo probetur.conſi.clxvj.nu.7.fo.24.

¶Pater an teneatur iterum dotare filiaz ſi filia ſine ſua culpa perdidit dotem.conſi.ccxcj.nu.4.fo.158.

Pater quando cogatur ſe obligare pro dote recepta a filio.cõſilio.cclxix.nu.3.fo.133.

Pater quando non teneatur reddere rationem adminiſtrationis.conſi.ccliiij.nu.6.fo.111.

Pater ſi inſtituit filiũ grauauit de reſtituendo hereditatẽ ſi ſine filijs deceſſerit nepotes filij grauati faciũt deficere hereditatẽ ſubſtitutionis ⁊ excludunt ſubſtitutum.conſi.ccxxvj.nu.6.fo.72.

Pater tenetur alimẽtare filios ⁊ nepotes ⁊ neptes ex filijs: ⁊ potius pater quam auus.conſi.clxj.nu.1.fo.15.

¶Patientia habetur loco traditionis ⁊ ratificatiõis.conſi.clxiiij.numero.22.fo.20.

¶Patronorũ conſenſus an ſit neceſſarius in permutatione.ↄſilio.cclviij.nu.2.fo.114.

Patronus an poſſit diſponere de iuribus vicarie.cõſi.cclviij.nu.4.folio.114.

¶Patrui appellatione nõ venit patruus magnus.conſi.cclxxx.numero.1.fo.147.

¶Pecunia ſi tradatur ⁊ conſtituatur annuus cenſus ſuper ea an contractus ſit licitus.conſi.cclxj.nu.4.fo.119.

¶Pena cõuentionalis an peti poſſit.conſi.ccliij.nu.13.fo.110.

Pena in foro cõſcientie non eſt exigibilis.conſi.clxxiiij.nu.1.fol.31.

Pena.l.quiſquis.C.ad.l.iul.ma.in qb⁹ locũ habeat.conſi.cclxxv.nume.3.fo.141.

Pena.l.ſciant cuncti.C.de leg.tut.nõ egreditur matrem.conſi.cliij.nu.39.fo.4.

Pena quando dicatur maior vel minor.conſil.clvij.nu.14.fo.9.

¶Permutatio ipſo iure non valet quãdo vnus ex permutantibus habet ius in beneficio alter vero non.conſi.clxviij.nu.2.fol.27.

¶Perpetuum dictio quid importet.conſi.cclxxviij.nu.12.fo.146.

¶Perſona cõiuncta non admittitur in requirẽtibus ſpeciale mãdatum.conſi.ccliiij.nu.3.fo.111.

Perſona que non admittitur ad partem non facit partez.conſilio ccxlj.nu.13.fo.88.

¶Petitoriũ an dicatur intentatum vel poſſeſſorium quando in remedio rei reintegrande cõcluditur in libello ad reſtitutionẽ rei.conſi.cclxij.nu.1.fo.119.

Petitorium ⁊ poſſeſſorium ſi cumulẽtur debet prius de poſſeſſorio iudicari ſi de eo conſtat primo.conſi.cclxij.nu.3.fo.119.

¶Piſanus qui tranſtulit domicilium in florẽtiam nõ poteſt piſis collectari.conſi.clxxxviij.nu.5.fo.153.

¶Pius locus an petere poſſit intereſſe ſi heres fuerit in mora ſoluẽdi.conſi.ccxlvij.nu.8.fo.95.

¶Plebeius quis potius preſumitur quã nobilis.conſil.ccxlvj.nu.2.folio.93.

¶Pluralitas quando reſoluatur in ſingularitates.cõſil.cclxxviij.nu.5.⁊.7.fo.145.

¶Portio filie monialis excluſe a ſtatuto an applicet̃ fratri vtrinq; coniuncto an vterino tantum.conſi.ccxlj.nu.6.fo.87.

¶Poſiti ſi ſint plures in conditione quis primo admittatur.cõſil.ccxlix.nu.25.fo.100.

Poſitione aduerſari qñ quis poſſit ſe fundare.ↄſi.clviij.nu.8.fo.10.

¶Poſſeſſio acqrit̃ ꝑ notariũ etiã ignorãti.conſi.cclxij.nu.13.fo.120.

Poſſeſſio an probetur per inſtrumentum locationis ⁊ perceptiõis fructuum.conſi.ccv.nu.5.fo.57.

Poſſeſſio an transferatur per cõſtitutũ.conſil.ccxxxix.nu.8.fol.84.

Poſſeſſio ciuilis acqrit̃ ex negligẽtia lõgi tpis.ↄſ.clviij.nu.24.fo.11.

Poſſeſſio diuturna facit omnia preſumi eſſe ſolenniter acta.conſil.cclxvi.nu.34.fo.129.

Poſſeſſiõe ſua an qs ꝓuari poſſit ſine citatiõe.ↄſi.clviij.nu.10.fo.10.

Poſſeſſionis clandeſtinitatem allegans quando poſſit ſe in ea fundare.conſi.cclxvj.nu.16.fo.128.
¶ Poſſidendi omne exercitium per inſtrumentum probari poteſt conſilio.ccv.nu.6.fo.58.
Poſſidens bona prohibita alienari an teneatur ad fructus.conſi.cclj.nu.24.fo.106.
Poſſidens bona vt diuiſa cum alijs fratribus an ex hoc ꝓbetur diuiſio.cõſi.clviij.nu.5.fo.10.
¶ Poteſtas aliqua quando cõpetit pluribus vt vniuerſis ad actũ gerendum maior pars duarum partium debet conſentire.conſi.cclxxij.nu.4.fo.135.
Poteſtas diſponendi pro libito voluntatis emptori conceſſa ꝑ venditorem quid importet.conſi.clxx.nu.7.fo.30.
Poteſtas eſt de genere bonorum.conſi.cclxvj.nu.51.fo.130.
Poteſtas ꝛ arbitrium quod datur iudici in procedendo ꝛ etiam in pronunciando intelligitur in his que ipſe iudex facere dȝ.conſil.cxcv.nu.4.fo.50.
Poteſtatem habẽs a põtifice cõferendi quecunqȝ beneficia regularia ꝛ ſecularia an poſſit conferre dignitates.ꝯſi.cclx.nu.13.fo.118.
Poteſtates ciuitatum hodie non habent iuriſdictionem niſi quatenus a ſtatutis conceditur.cõſi.cclxxv.nu.19.fo.143.
¶ Prebenda quando veniat appellatiõe beneficij.conſi.cclx.numero.14.ꝛ.21.fo.118.
¶ Precepto teſtatoris iubentis ſocietatem nunquid videatur ſatiſfactum ſi ſocietas fuerit inita quamuis lucra non fuerint cõmunicata.conſi.clxxiiij.nu.3.fo.32.
¶ Preces importune equiparantur metui.cõſil.cclxiij.nu.8.fol.121.
¶ Pretium certum ſi eſt cõſtitutuȝ pro ſingulis annis licet dicatur venditio tamen talis contractus regulatur ſecundum naturã locationis.conſi.clvj.nu.3.fo.7.
Pretium ſuccedit loco rei.conſi.clxij.nu.12.fo.16.
¶ Preſcriptio cuius initij ꝛc.habet vim conceſſionis ꝛ priuilegij.conſi.clxxxj.nu.4.fo.38.
Preſcriptio currit contra emphyteotam eccleſie ſine preiudicio iuris eccleſie.conſi.cclxvj.nu.42.fo.130.
Preſcriptio equiparatur pacto ꝛ habet vim contractus.cõſi.clxvj.numero.12.fo.24.
Preſcriptio ꝛ longiſſima ꝛ ſtatutaria quãdo impediatur.cõſ.clxvj.numero.8.fo.24.
Preſcriptio nõ extẽdit̃ de ſimilibꝰ ad ſimilia.ꝯſi.cclxxv.nu.7.fo.141.
Preſcriptio tanti temporis cuius memoria in cõtrarium nõ extat licet habeat vim priuilegij non tamen eſt priuilegium.conſi.cclx.nu.22.fo.118.
Preſcriptio.xxx.an.valet etiam contra eccleſiam romanam.cõſilio.cclxvj.nu.43.fo.130.
Preſcriptione.xxx. annorum queritur pleniſſima ſecuritas.conſilio.clxiiij.nu.24.fo.20.
Preſcriptioni an renunciari poſſit.conſi.clxvj.nu.11.fo.24.
¶ Prelati aſſertioni an ſtetur in teſtamento.cõſil.ccxvj.nu.4.fo.67.
Prelatus ſi diu fuerit in poſſeſſione prelature preſumitur qđ legitime fuerit inſtitutus.conſi.cliij.nu.4.fo.2.
¶ Preſentandi vel eligendi quaſi poſſeſſio quomodo probet̃.cõſil.cclviij.nu.1.fo.113.
¶ Preſentia ꝛ collaudatio actus probant conſenſum.cõſilio.ccxcj.numero.13.fo.159.
¶ Preſumitur aliquando pro citatione.conſi.clviij.nu.11.fo.10.
Preſumitur magis pro iuſtitia ſententie quam pro rititudine.cõſi.clviij.nu.12.fo.10.
Preſumitur pro ſententia.conſi.ccxlij.nu.7.fo.90.
Preſumitur pro ſententia etiã ſecundi decreti lata in abſenteȝ ꝛ cõtumacem que tranſiuit in rem iudicataȝ.conſi.clviij.nu.9.fol.10.
Preſumitur pro ſolennitate enunciata.conſi.clviij.nu.18.fo.10.
¶ Princeps an ꝛ quando poſſit ius tertij auferre eo non citato.cõſil.cclxvj.nu.45.fo.130.
Princeps an poſſit cum cauſa inter non ſubditos auferre ius queſitum.conſi.clxiij.nu.9.fo.19.
Princeps non poteſt per reſcriptuȝ indulgere quod appelletur tertio.conſi.clviij.nu.2.fo.10.
Princeps non poteſt ſtatuere cõtra ea que ſunt de iure naturali vel gentium ſine rationabili cauſa.conſi.cclxxiij.nu.10.fo.138.
Princeps non tollit citationem.conſi.cclxvj.nu.50.fo.130.
Princeps non vtitur plenitudine poteſtatis in non ſubditum.cõſil.cclxvj.nu.48.fo.130.
Princeps priuãs aliquem dominio rei ſue preſumitur hoc ex iuſta cauſa facere.conſi.cclxvj.nu.55.fo.131.
Princeps ſubdito non citato non poteſt actum facere per queȝ dominiũ ſibi de iure gentium queſitum auferatur.cõſilio.cclxvj.numero.49.fo.130.
Priuatio preſupponit habitum.conſi.clxiij.nu.6.fo.17.
¶ Priuilegij verba ſunt intelligenda proprie. conſilio.cclxviij.nu.3.folio.132.
Priuilegia an poſſint concedi ꝛ tolli per papam parte non citata cõſi.clxiiij.nu.10.fo.20.
Priuilegium cõceſſum ordini ſancti Auguſtini nõ extenditur ad ad eius colonos.cõſi.ccxcvij.nu.6.fo.163.
Priuilegium ꝛ reſcriptũ ad beneficia vitiatur propter ſubreptionem.cõſi.clxiiij.nu.2.fo.19.
Priuilegium excluſionis feminarum competens filio nõ competit eius heredi.cõſi.ccxcvj.nu.4.fo.162.
Priuilegium interpretatur vt minus ledatur ius tertij.cõſil.cclxvj.nu.56.fo.131.
Priuilegium non acceptatum quando tranſmittatur ad heredes.cõſi.cliij.nu.13.fo.2.
Priuilegium non extenditur ad bona poſtea queſita. cõſil.cclxviij.numero.4.fo.132.
Priuilegium per non vſum.lxx.annorum dicitur ſublatum.ꝯſilio.clxiiij.nu.21.fo.20.
Priuilegium principis quando late interpretetur.conſi.cclx.numero.15.fo.118.
Priuilegium quando extendatur de perſona ad perſonam.cõſilio cclxviij.nu.1.fo.132.
¶ Pro dictio ſignificat cauſam.conſi.ccxxvij.nu.7.fo.75.
¶ Probare quis teneatur in literis ad beneficia impetrans vel excipiens.conſi.clxiiij.nu.6.fo.19.
Probatio certa etiam in matrimonio prefertur probationi ꝑſumpte.conſi.cclxx.nu.3.fo.134.
Probatio indirecta admittitur contra preſumptionem iuris.cõſi.cxcj.nu.2.fo.46.
Probatio inducitur ex his que ſolent fieri.conſi.clxij.nu.10.fo.16.
Probatio meritorum in donatione expreſſorũ quãdo requiratur.conſilio.ccxcv.nu.8.fo.161.
Probatio per coniecturas ſufficit in his que aguntur inter domeſticos.conſi.ccxiij.nu.10.fo.64.
Probatio per coniecturas ſufficit in his q̃ geruntur inter fratres.conſi.ccxcj.nu.15.fo.159.
Probatio qualis requiratur ſuper morte vel abſentia diuturna.cõſilio.cclxiiij.nu.7.fo.91.
Probatio que fit per inſtrumenta in antiquis eſt melior illa que fit per teſtes.conſi.clxxxvij.nu.18.fo.42.
Probatio per famam in antiquis plene probat.conſilio.cclxvj.numero.28.fo.129.
Probationes ꝛ ſentẽtia contra actorem lata quãdo preiudicet habenti cauſam ab eo.conſi.cclxvj.nu.2.fo.127.
Probationes debẽt eſſe luce clariores vbicũqȝ agit̃ de retractatiõe ſententie ꝑ viã reſtitutionis in integrũ.conſi.cxciiij.nu.7.fol.49.
Probatiões leniores requirunt̃ in antiquis.ꝯſi.cclxvj.nu.31.fo.129.
¶ Procurator an conſtituatur a matre ante litem conteſtatã.cõſi.cclv.nu.3.fo.111.
Procurator nõ tenetur quando explicatur actus qui ſoli domino conuenit.conſi.cliiij.nu.4.fo.5.
Procurator quando aliquid cõfitetur ꝛ ad nihil ſe obligat dominus ſolus tenetur.cõſi.cliiij.nu.2.fo.5.
Procurator quãdo cõtrahit ꝓcuratorio nomine ꝛ nihil ꝓcuratori acquirit̃ tũc ſolus dominus tenetur.cõſi.cliiij.nu.1.ꝛ.5.fo.5.
Procurator tenetur quando aliquid queritur ꝓcuratori.Itẽ quãdo cõfitetur ſe aliquid recepiſſe.conſi.cliiij.nu.12.ꝛ.13.fo.5.
Procurator tenetur quando gerit actum qui conuenit ſoli ꝓcuratori ꝛ ipſum tantum reſpicit.conſi.cliiij.nu.15.fo.5.
Procurator tenetur qñ ipſius contẽplatione celebratur ꝯtractus.Itẽ qñ cõtrahit ꝛ nulla fit mentio officij.cõſi.cliiij.nu.10.ꝛ.11. fo.5.
Procurator tenetur quando ad obſeruantiã ſe obligat nomine ꝓcuratorio.cõſi.cliiij.nu.7.fo.5.
Procurator tenetur quando expreſſe fidem ſuam aſtringit.cõſilio.cliiij.nu.6.fo.5.
Procurator tenetur qñ facit ſe ꝓcuratorẽ in eo in quo nõ erat.Itẽ quando ſe obligauit ꝛ ſuos heredes.cõſi.cliiij.nu.8.ꝛ.9.fo.5.
¶ Prodigo nõ poteſt interdici adminiſtratio bonorum eo nõ citato.cõſi.cclxxix.nu.3.fo.146.
¶ Proemium cauſam finalem demonſtrat.cõſi.clix.nu.20.fo.12.
Proemium ſtatuti denotat finalem intẽtionẽ.cõſi.cliij.nu.27.fol.3.
¶ Prohibitio alienationis an inducat fideicommiſſum.conſil.ccl.numero.3.fo.100.
Prohibitio tacita nõ ſolet irritare actum ſequentem poſt prohibitionem ſicut expreſſa.conſi.cxcviij.nu.5.fo.52.
¶ Promiſſio de ratificando ꝛ approbãdo intelligitur de his que ſunt licita ꝛ honeſta. conſi.clix.nu.32.fo.13.
Promiſſio de retrouendendo an ſit efficax ad agendum.cõſil.ccliij.numero.3.fo.109.
¶ Promittens ſub pena quod titius ratificabit cõtractum an eo nõ ratificante committatur mora ꝛ pena.cõſil.ccliij.nu.12.fo.110.

Notabiliũ Deciſionũ Alphabeticus Index.

Promittens vendere ad certum tempus an finito tẽpoꝛe ſit liberatus ⁊ quid ſi promittat reuendere.conſi.ccxlj.nu.14.fo.89.

Promittẽs reddere terras reſtituto ſibi pꝛetio an poſſit cogi pꝛeciſe ad dandum ⁊ reddendũ an vero liberetur pꝛeſtando intereſſe. conſi.ccliij.nu.6.fo.110.

¶ Promitto verbum appoſitum in ſcriptura.ſiue publica ſiue priuata intelligitur per ſtipulationem ⁊ illam pꝛobat.conſi.cclxvij. nu.1.fo.131.

¶ Propterea dictio denotat cauſam remotam.cõſi.clvj.nu.13.fo.7.

Propterea dictio ſignificat cauſam pꝛoximã.conſil.clvj.nu.18.fol.8.

¶ Proteſtatio facta clam ⁊ non parti quando iuuat.cõſilio.cclxiij. numero.9.fo.121.

¶ Protocollo tanq̃ magis oꝛiginali ſtatur.conſilio.cclxxvij.numero.7.fo.144.

¶ Proximitas ⁊ coniunctio an attendat reſpectu teſtatoꝛis in ſubſtitutiõe vulgari.Et quid in pupillari.nu.23.Et quid in fideicõmiſſaria.nu.24.conſi.ccxlix.nu.22.fo.99.

¶ Purgatio moꝛe an admittatur.conſi.cxcix.nu.6.fo.53.

Purgatio moꝛe non admittitur vbi dies eſt appoſitus ⁊ pena.ꝯſil. cclxxxviij.nu.34.fo.156.

¶ Pupillus factus maioꝛ poteſt ratificare geſta per fratrem maiorem nomine pupilli.conſi.clx.nu.13.fo.14.

Pupillus poſſidendo bona ſimul cum tutoꝛe quando dicatur adire. conſi.cliij.nu.1.fo.2.

Qualitas cõtractus ex pactis appoſitis magis cognoſcitur quã ex verbis.conſi.cclxvj.nu.6.fo.127.

Qualitas contractus ex qualitate pꝛetij cognoſcitur.ꝯſi. cclxvj.nu.8.fo.127.

Qualitas in ſtatuto requiſita pꝛobanda eſt.conſi.ccvij.nu.2.fol.58.

Qualitas oꝛiginis immutatur pꝛiuilegio.ꝯſi.cclxxxviij.nu.7.fo.153.

Qualitas perſone grauati vel grauãtis an attendatur.conſi.ccxlix. nu.21.fo.99.

Qualitas requiſita in teſte que regulariter non pꝛeſumitur debet pꝛobari.conſi.cclxxiiij.nu.11.fo.140.

Qualitates potentioꝛes attendi debent in qualitatibus miſtis.ꝯſil. cclxxxviij.nu.12.fo.154.

¶ Queſtio ſi ſit inter vaſallum ⁊ non vaſallum de re feudali qđ nõ ſit feudalis tunc dominus feudi non cognoſcit.conſilio.cclxxiiij. nu.13.fo.140.

¶ Quocũq; modo dictio quid impoꝛtet.cõſi.cclxxvj.nu.3.fo.143.

¶ Quota bonoꝛũ non acceptata an tranſmittatur.conſi.ccxxxiiij. numero.3.fo.80.

Radice infecta omnia ſequentia ab ea coꝛrupta cẽſentur. conſi.ccxlj.nu.7.fo.87.

¶ Ratificatio actus ſit per abſentẽ.cõſi.clviij.nu.6.fo.10.

Ratificatio addit ſolum robur confirmato ⁊ non extenditur ad id qđ in cõfirmato nõ includebatur.cõſi.clix.nu.30.fol.13.

Ratificationis natura que ſit.conſi.cclj.nu.21.fo.105.

¶ Ratio adminiſtrationis de quibus reddi debeat.cõſilio.cxcij.numero.5.folio.48.

Ratio nõ ſufficienter reddita iterũ reddi dz.conſil.cxc.nu.3.fo.44.

Ratio quãdo dicatur non ſufficiẽter reddita.cõſi.cxc.nu.4.fol.44.

Ratiocinata inter partes quando pꝛobent.conſi.ccxiiij.nu.3.fol.65.

¶ Receptans ſine culpa ⁊ coacte non tenetur ex receptatione.conſi. cclxij.nu.15.fo.120.

¶ Reconuentio an habeat locum contra nouum emphyteotam.cõſilio.clxvij.nu.27.fo.26.

Recõuentio an habeat locum in iure expellendi emphyteotam.ꝯſi. clxvij.nu.26.fo.26.

¶ Rectoꝛ an poſſit dare bona in emphyteoſim ⁊ tranſigere.cõſilio. clxix.nu.11.fo.29.

¶ Reddere ⁊ reſtituere v̾ba qđ ſignificent.ꝯſil.ccliij.nu.7.⁊.8.fo.110.

¶ Reductioni ad arbitrium boni viri an renunciari poſſit per iuramentum.conſi.ccxx.nu.7.fo.68.

Reductio ad arbitrium boniviri intra quantum tempus petatur. conſi.ccxx.nu.5.fo.68.

Reductio ad arbitriũ boni viri qñ peti poſſit.ꝯſil.ccxx.nu.4.fol.68.

¶ Reges duces ⁊ comites an poſſint tollere ius tertij vel rẽ alterius cum cauſa ⁊ an talis poteſtas pꝛeſcribatur.conſi.clviij.nu.32.fol.11.

¶ Regula fratrum tertij oꝛdinis ſanc.Franciſci an dicatur pꝛopꝛie regula.conſi.ccxlv.nu.1.fo.92.

¶ Relatio ad pꝛoxima referri debet.conſi.clvj.nu.16.fo.7.

Relatio debet referri ad omnia.conſi.clxvj.nu.15.fo.7.

Relationi magni viri ſtandum eſt conſi.cclij.nu.11.fo.107.

¶ Religioſa pꝛofeſſa in vno monaſterio an tranſire poſſit ad aliud monaſterium equalis regule ⁊ vite ſine licentia ſuperioꝛis.conſi. cclxx.nu.1.fo.133.

¶ Religioſi an ſint idonei teſtes.conſi.ccxxix.nu.8.fo.77.

Religioſum eſſe ⁊ habere pꝛiuilegia religionis non eſt idem.cõſilio cclxxxviij.nu.8.fo.153.

¶ Remediũ canonis reintegrande quando detur contra titulo poſſidentem.conſi.cclxvj.nu.14.fo.127.

Remedium oꝛdinarium an faciat ceſſare extraoꝛdinarium ⁊ econtra.conſi.clxxvij.nu.1.fo.35.

Remiſſio non ſit pꝛopter guerram ſi tempoꝛe conductionis vigebat guerra.conſi.clvj.nu.12.fo.7.

Remiſſio ſi ſit fienda pꝛopter guerrã ⁊ debitoꝛes ob id ſint effecti nõ ſoluendo tale damnũ ꝯpꝛehenditur in pacto.conſi.clvj.nu.14.fo.7.

¶ Renuncians dicitur alienare.conſi.ccxxx.nu.2.fo.68.

Renunciatio circa ea que dependẽt a teſtamento an valeat.conſi. ccxiiij.nu.4.fo.65.

Renunciatio expꝛeſſe facta per mulierem beneficio.l.ſi vnquã.quando ſibi pꝛeiudicet.conſi.cclxiij.nu.13.fo.122.

Renũciatio facta per filiam patri de bonis ⁊ hereditate pꝛo parua dote non valet.conſi.cclxiij.nu.2.fo.121.

Renunciatio ſpecialis requiritur in legitima.cõſi.ccxxx.numero.4. fol.78.

¶ Repetitio ſermonis ſit in teſtibus ne contradicant.item ⁊ in inſtrumentis.conſi.cclxxvij.nu.11.fo.145.

¶ Repugnantia nõ pꝛeſumitur eſſe in ſtatutis.cõſi.ccvij.nu.10.fol.59.

¶ Res an tranſeat cum onere: ⁊ quid in re legata.cõſi.ccxxxvj.nu.2. folio.81.

Res cenſualis alienatur cum onere ſoluendi cenſum domino irrequiſito.conſi.cclxvj.nu.7.fo.127.

Res de facili redit ad naturam ſuam: quomodo hoc ſit intelligendum.conſi.cclx.nu.6.fo.116.

Res empta ex pecunia dotali an efficiatur dotalis.conſi.ccxxiiij.numero.1.fo.71.

Res minus valet cum onere retrouendendi quam ſi eſſet libera.conſilio.ccxlviij.nu.2.fo.96.

Res perit periculo moꝛoſi.conſi.ccxiij.nu.16.fo.64.

Res quando non poteſt alienari pꝛeterquam in fauoꝛem pꝛohibiti talis res ob delictum non confiſcatur.conſil.cclxvj.nu.38.fol.130.

Res quando pꝛopꝛie dicatur euicta.conſi.cxcix.nu.8.fo.54.

Res ſi ſemel concedatur vt tranſeat ad heredes extraneos põt ſemper etiam a ſolo pꝛelato concedi.conſi.cclxvj.nu.35.fo.129.

Res vna non ſuccedit loco alterius in rebus ſingularibus.conſil. cclxxxix.numero.3.fo.157.

¶ Reſcriptum contra diſpoſitionez iuris communis dicitur pꝛiuilegium pꝛopꝛie ⁊ ſtricte.conſi.clxiiij.nu.1.fo.19.

Reſcriptum pꝛincipis ad beneficia: tum etiam pꝛiuilegium vitiatur pꝛopter ſubꝛeptionem.conſi.clxix.nu.1.fo.27.

¶ Reſeruatio iurium quid operetur.conſi.cclxxxvij.nu.2.fo.152.

¶ Reſtitutio aduerſus pꝛeſcriptionem competit ob leſionem enormiſſimam poſt quadriennium.conſi.cclxvj.nu.24.fo.128.

Reſtitutio in integrum an competat aduerſus pꝛeſcriptionem longi tempoꝛis vel longiſſimi.conſi.cxciiij.nu.6.fo.49.

Reſtitutio in integrum an competat aduerſus trãſactiõem vel laudum.conſi.cxciiij.nu.3.fo.49.

Reſtitutio in integrum durat quadriennio.conſilio.cxciiij.nume.5. folio.49.

Reſtitutio in integrum facilius conceditur minoꝛi quam abſenti etiam reipub.cauſa.cõſi.cliij.nu.29.fo.4.

Reſtitutio in integrum quando competat eccleſie aduerſus pꝛeſcriptionem decurſam.conſi.cclxvj.nu.23.fo.128.

Reſtitutione aduerſus ſententiam ſublata an intelligatur etiã ſublata aduerſus aditionem.conſi.ccxlij.nu.5.fo.90.

¶ Rex quilibet eſt monarcha in regno ſuo.conſi.clxv.nu.2.fol.21.

Sacrilegium committit diſputans de poteſtate pape.cõſil.clxiiij.nu.7.fo.9.

¶ Salarium quibus debeatur etiam ſi nihil conuentuz ſit.conſi.cxcvj.nu.1.fo.51.

¶ Scandalum vt euitetur multa conceduntur que alias non concederentur.conſi.clxv.nu.22.fo.23.

¶ Scientia cum patientia non arguit conſenſum quando non poterat actus impediri.conſi.clxxviij.nu.22.fo.42.

Scientia geſtoꝛum pꝛeſumitur ratione coniũctionis.conſil.cclxiiij. nu.10.fo.123.

¶ Scriptura antiqua reperta in aliqua eccleſia an pꝛobet: ⁊ quot requirantur ad hoc vt pꝛobet.conſilio.cclviij.numero.5.6.⁊.7.folio.114.

Scriptura pꝛiuata ad hoc vt pꝛobet ſine cõparatione que requirantur.conſi.cclxxiij.nu.6.fo.139.

Scriptura pꝛiuata a partibus non ſubſcripta quando pꝛobet contra ſcribentem ſi inueniantur tres teſtes qui deponant quod fuerit ſcripta manu debitoꝛis.conſi.cclxxiiij.nu.7.fo.139.

Scriptura pꝛiuata facta a nobili quã fidez faciat.conſilio.clxxxvij. numero.16.fo.42.

Scriptura pꝛiuata manu trium teſtium ſubſcripta ⁊ ab eis recognita plene pꝛobat.conſi.cclxxij.nu.3.fo.137.

Scriptura priuata quando probet cõtra debitorem.conſi.cclxxiiij.nu.5.fo.139.
Scriptura a ſumpta ex protocollo per tabellionez dicitur originalis.conſi.cclxxvij.nu.2.fo.144.
Scriptura priuata trino teſte notata quando preualeat publico inſtrumento.conſi.cclxxiiij.nu.8.fo.140.
Scripturis ſociorum an detur fides.cõſi.clxij.nu.15.fo.17.
¶ Sententia contra tertium ſcientem ⁊ nõ appellantem nocet.ꝯſi.ccxl.nu.7.fo.85.
Sententia diffinitiua ex falſa cauſa lata eſt nulla.conſilio.cclxvj.numero.53.fo.130.
Sententia ex qua cauſa preſumatur lata.conſi.cclv.nu.6.fo.111.
Sententia lata contra debitorem quando noceat fideiuſſori nõ citato.conſi.cclxxiij.nu.13.fo.150.
Sententia lata contra vnum ex contutoribus quando noceat alteri non citato.cõnſi.cclxxxiij.nu.14.fo.150.
Sententia lata in iudicio ſummario an preiudicet in ordinario.cõſil.cclv.nu.2.fo.111.
Sententia non preiudicat nõ citato licet principaliter de eius intereſſe non agatur.conſi.clxxxij.nu.4.fo.148.
Sententia nulla dicitur iniuſta.conſi.cclv.nu.5.fo.111.
Sententia primi ⁊ ſecundi decreti preiudicat tertio citato.conſilio clviij.nu.22.fo.10.
Sententia qua pronũciatur compromiſſum fiendu; eſt interloquutoria habens vim diffinitiue ⁊ ab ea appellatur.conſilio.ccc.numero.9.fo.165.
Sententia ſubito lata eſt nulla.conſi.ccxliiij.nu.9.fo.91.
¶ Separatio bonoru; quando impetretur.conſi.cclxix.nu.5.fo.133.
¶ Seu dictio quid importet.conſi.cclxxvj.nu.2.fo.147.
¶ Si res vendatur minus dimidia iuſti pretij ⁊ dictum ſit illud qđ plus valet donatur an requiratur inſinuatio.cõſi.ccxv.nu.1.fol.66.
¶ Sicut dictio quid denotet.conſi.cclij.nu.10.fo.107.
¶ Simulatio contractus allegatur iuramẽto non obſtãte.conſilio.cclxiiij.nu.11.fo.123.
Simulatio contractus non arguitur ex geſtis ante contractum per interuallum.conſi.cclxij.nu.8.fo.120.
Simulatio quid ſit.conſi.cclxiiij.nu.4.fo.123.
¶ Similiter aduerbium quid denotet.conſi.cclxxxj.nu.3.fo.147.
¶ Sinautem cõiunctio aduerſatiua aduerſatur in iure ⁊ in facto.conſi.cliij.nu.32.fo.4.
¶ Socer qui alimentauit filiam vxorem titij infirma; quando poſſit a titio expenſas petere.conſi.cclxxxvj.nu.1.fo.152.
¶ Societas an dicatur contracta cũ nepotibus pupillis ⁊ patruis conſi.clx.nu.12.fo.14.
Societas an dicatur contracta vno tamen negociante.conſi.clx.numero.6.fo.14.
Societas an finiatur morte vnius ex ſocijs vel intelligatur renouata in filios ⁊ heredes nepotes ⁊ patruos.conſi.clx.nu.2.fo.13.
Societas an probetur ex intitulatione librorum.conſi.clxij.nu.9.fo.16.
Societas dicitur largo modo in qualibet re communi.conſi.clx.numero.18.fo.15.
Societas ex quibus coniecturis preſumatur contracta vel nõ.conſi.clx.nu.3.⁊.8.fo.13.
Societas in qua ille qui ponit tantũ opera; ſuſtinet periculũ amiſſionis totius capitalis eſt iniuſta.conſi.cclxv.nu.3.fo.125.
Societas non ſolum expreſſo ſed tacito conſenſu contrahitur.cõſil.clx.nu.1.fo.13.
Societas quomodo contrahatur inter fratres.ꝯſi.cxcij.nu.2.fo.47.
Societas tacita cum alijs perſonis an inducatur ex ſcientia ⁊ patiẽtia tutorum.conſi.clx.nu.14.fo.14.
Societas vniuerſalis etiam tacite contrahitur.conſilio.ccxcj.numero.1.fo.158.
¶ Socijs que dilationes concedi debeant in redditione ratiõis.cõſilio.cxcij.nu.7.fo.48.
Socius omnium bonorum an dotet filias de bonis ſocietatis.cõſi.ccxcj.nu.2.fo.158.
Socius quomodo teneatur reddere rationem.conſilio.ccxiij.numero.6.folio.63.
Sociorum vnus ſi tãtum immittat operam pro qua percipit certã partem lucri an amiſſo capitali teneatur ad aliquam parte; dãni.conſi.cclxv.nu.1.fo.124.
Socio ſatiſfaciendum eſt arbitrio boni viri.conſi.clx.nu.4.fo.13.
¶ Solẽnitas inducta ex forma ſtatutorum in actu gerendo cum pupillo non attenditur ſi qua geſta ſunt in vtilitatem minorũ.conſil.clx.nu.17.fo.14.
Solẽnitas in quibus rebus eccleſie alienandis requiratur.conſilio ccviij.nu.3.fo.60.
Solẽnitas quãdo ⁊ per qđ tempus preſumatur interueniſſe in actu conſi ccliiij.nu.4.fo.111.
¶ Soluere onera quis teneatur.conſi.ccxliij.nu.1.fo.90.
¶ Solutio penſionis quando probet poſſeſſionem.conſil.cclxvj.numero.13.fo.127.
Solutio pretij annua ſi eſt cõſtituta pro ſingulis annis vſq; ad certum tempus dicitur conductio ⁊ locatio.conſil.clvj.nu.1.fo.7.
Solutionis retardate ratione an aliquid promitti poſſit.conſilio.clxxix.nu.2.fo.36.
¶ Soror vterina an veniat appellatione ſororis in ſtatuto.conſilio ccciiij.numero.1.fo.168.
¶ Spes quando poſſit donari.conſi.clxxxiij.nu.2.fo.39.
¶ Sponſalia de preſenti non poſſunt contrahi ſi pupilla ſit impubes.conſi.cxciij.nu.3.fo.48.
¶ Stare in communione quis cogitur ex pacto.conſilio.cclxxviij.numero.10.fo.146.
Stare per illum dicitur qui non vtitur remedijs opportunis ad habendam rem.conſi.cclxxiij.nu.6.fo.137.
¶ Statuta an comprehendant preterita negocia.cõſilio.cclxxxviij.numero.22.fo.155.
Statuta an patrocinentur eccleſijs ⁊ eccleſiaſticis pſonis.ꝯſil.ccxlj.numero.2.fo.85.
Stata contra libertatem eccleſiaſticam eſſe que dicantur.conſilio.ccxlj.nu.3.fo.86.
Statuta ciuitatis vendicant ſibi locum quo ad ſuos ciues quo ad bona exiſtentia in eorum territorio.cnoſil.cclxxxviij.nu.3.fol.153.
Statuta loci contractus in deciſiuis ſunt ſeruanda.conſil.cclxxxj.nu.7.fo.135.
Statuto diſponente quod debitor capiatur an etiam capiatur heres ipſius debitoris.conſi.ccxciij.nu.1.fo.160.
Statuto diſponente qđ extantibus maſculis filie non ſuccedant ⁊ pater inſtituat filios ⁊ filias heredes itelligitur inſtituere filias deficientibus filijs.conſi.cclxxx.nu.4.fo.147.
Statuto ſtante quod cauſe compromittantur ⁊ ſit dubium an debeat fieri compromiſſum ſuper hoc dubio an fiet cõpromiſſum.conſilio.ccc.nu.5.fo.165.
Statuto ſtante quod in cauſa dãni dati admittatur probatio per iuramentum an ſuper quolibet incidenti admittatur talis probatio.conſi.ccc.nu.6.fo.165.
Statuto ſtante ꝙ nulla exceptio poſſit opponi niſi talis ⁊ talis tñ alie iuſte non cenſentur excluſe.conſi.cclxxxiiij.nu.3.fo.151.
Statuto ſtante qđ vbi ſtatuta loci nõ prouident recurratur ad ius commune an de iure cõi romanorum intelligatur an vero de iure ciuitatis dominantis.conſi.cclxxj.nu.3.fo.134.
Statutum an liget forenſes.conſi.ccxxxix.nu.3.fo.83.
Statutum an poſſit inducere hypothecam in bonis debitoris ex libro ſcripto propria manu.cõſi.ccxl.nu.1.fo.84.
Statutum an poſſit inducere preſcriptionem.cõſi.cciij.nu.1.fo.56.
Statutum concedens executionem inſtrumenti in reſtitutione dotis habet locum in ficta ſtipulatione.cõſi.ccxc.nu.5.fo.157.
Statutum cõcedens poteſtatem accuſandi cuilibet an comprehendat alias inhabilem.cõſi.cclxxvj.nu.1.fo.143.
Statutum cõcedens premium occidenti bãnitum valet ⁊ cenſetur fauorabile.cõſi.clvij.nu.1.fo.8.
Statutum diſponens ꝙ maritus vxorem ducens ⁊ matrimonium conſummans lucretur dotem quomodo intelligatur.cõſilio.ccxxiij.numero.1.fo.70.
Statutum diſponens quod pater teneatur pro filio delinquente non ligat patrem forenſem.cõſi.cclxxj.nu.8.fo.135.
Statutum diſponens qđ pater teneatur ſoluere cõdẽnationem filij pecuniariam non habet locum quãdo filius delinquit extra territorium.cõſi.cclxxj.nu.9.fo.135.
Statutum diſponens qđ quis cogatur vendere cõſortibus quãdo valeat.conſi.cclxxij.nu.7.fo.136.
Statutum diſponens qđ vxore decedente in matrimonio vir lucretur dotem habet locum quando matrimonium eſt contractum per verba de preſenti.cõſi.ccxxiij.nu.5.fo.70.
Statutum excludens feminas facit eas haberi pro mortuis.cõſilio cliij.numero.11.fo.2.
Statutum excludens feminas propter maſculos an extendatur ad nepotem maſculum.cõſi.cclij.nu.8.fo.107.
Statutum excludẽs feminas ob filios intelligitur de his qui velint vel poſſint eſſe heredes.cõſi.cliij.nu.25.fo.3.
Statutũ excludens filiam legitime dotatã quid requiratur ad hoc vt locum habeat.cõſi.ccvij.nu.1.fo.58.
Statutum loci contractus an inſpiciatur.cõſi.clxxvj.nu.6.fo.34.
Statutum loci originis an attendatur in ſucceſſione abinteſtato illius qui habet bona in loco originis ⁊ in loco domicilij in quo effectus eſt ciuis an vero ſtatutũ loci domicilij.ꝯſ.cclxxxviij.numero.1.fo.153.
Statutum loci originis debet attendi ⁊ non incolatus.cõſil.ccliiij.numero.9.fo.111.
Statutum loci vbi res eſt ſita an attendatur.cõſi.clxxvj.nu.7.fo.34.

Statutum

Notabiliũ Deciſionũ Alphabeticus Index.

Statutum poteſt in totũ tollere legitimã.cõſi.cclxxxviij.nu.25.f.155.
Statutum ꝓhibens alienatiões intelligitur de calumnioſis.conſil.clxx.nu.4.fo.29.
Statutuʒ ꝓhibẽs appellari ab interlocutoria vel diffinitiua quid reſpiciat.conſi.cxcv.nu.2.fo.50.
Statutum ꝓhibẽs nullitatem non ꝓhibet peruenientem ex defectu iuriſdictionis.conſi.cclxxiiij.nu.14.fo.140.
Statutum non annullat contractum iuratum ex eo quod certa ſolennitas non interuenit.conſi.cclxxix.nu.2.fo.146.
Statutũ ſi diſponat qd omnia ⁊ ſingula fideicommiſſa executioni mandenť cõprehendit etiam fideicõmiſſa tacita comprehenſa in ſubſtitutione compendioſa.conſi.ccxc.nu.4.fo.157.
Statutũ ſi diſponat qd procedatur de ſimilibus ad ſimilia videť in totum receſſum a iure cõmuni in penis imponendis.conſil.clvij.nu.6.fo.8.
Statutum ſimpliciter loquens non ligat ſubditum contrahentem extra territorium.conſi.ccciij.nu.1.fo.166.
Statutum quando non debeat extendi.conſi.ccvij.nu.12.fo.59.
Statutum quod extantibus agnatis vſq; ad quartum gradum nõ ſuccedant cognatis vel agnate femine quomodo intelligatur.cõſil.ccvij.nu.8.fo.59.
Statutũ quod nõ poſſit peti reductio nec aliqua exceptio opponi: quomodo intelligatur.conſi.ccxx.nu.8.fo.68.
Statutũ qd pacta ſeruenť intelligiť de validis.ꝯſi.clxiij.nu.12.fo.18.
Statutum quod pater teneatur ꝑ filio valet.cõſi.cclxxi.nu.1.fo.134.
Statutum tollens appellationem ⁊ nullitatem non tollit reſtitutionem in integrum.conſi.ccxcix.nu.4.fo.164.
Statutum tollens exceptionem non tollit reſtitutioneʒ in integrũ.conſi.ccxcix.nu.5.fo.164.
Statutum tollẽs reductionẽ qũo intelligať.conſi.ccxx.nu.10.fo.68.
Statutum vnuʒ ⁊ vna pars ſtatuti declaratur per aliam.cõſi.ccxlij.nu.9.fo.90.
¶ Stylus notariorum attenditur in eorum inſtrumẽtis interpretãdis.conſi.cclxxvij.nu.1.fo.144.
¶ Subditi tenerẽtur parere iuſto ꝓcepto ſupioris.ꝯſi.clvj.nu.5.fo.7.
Subditus punitur pena ſtatuti loci originis in quocũq; loco delinquat.conſi.cclxxi.nu.6.fo.35.
¶ Subreptio ex quibus colligatur.conſi.clxiiij.nu.3.fo.19.
Subreptio vitiat ꝑuilegia ⁊ reſcripta gratioſa.cõſi.cclj.nu.12.f.104.
¶ Subrogatio quãdo fit a lege res ſubrogata ſapit eandẽ naturaʒ.conſi.cclxviij.nu.5.fo.132.
¶ Subſequẽtia declarant ꝓcedẽtia ⁊ eʒ.ꝯſi.cvj.nu.7.⁊ nu.10.fol.14.
¶ Subſtitutio verbum non importat fideicommiſſariam ſed ſoluʒ vulgarem.conſi.ccxxviij.nu.3.fo.81.
Subſtituti inter ſe inuicẽ qui filij ⁊ deſcẽdentes cenſeanť.ꝯſi.ccxlix.nu.9.fo.97.
Subſtituti ſub cõditiõe qñ cenſeantur grauati.cõſi.ccl.nu.6.fo.102.
Subſtitutio breuiloqua lʒ poſſit cõtinere octo ſubſtitutiões:tñ nõ poteſt continere tres quinq; vel ſeptem.conſil.ccxc.nume.3.fo.157.
Subſtitutio cum cõditione ſi liberi nõ receperint arma ⁊ cognomẽ teſtatoris talis ſuccedat:qũo intelligatur.conſi.cclix.nu.1.fo.114.
Subſtitutio facta in vnum caſum non extenditur ad alium quãdo minus dilectuſ a teſtatore prefertur magis dilecto.conſilio.cclix.nu.6.fo.116.
Subſtitutio pupillaris indirecta in dubio cenſetur facta vltimo decedenti.conſi.ccxlix.nu.4.fo.97.
Subſtitutio quando fit de patre ⁊ filijs indefinite intelligitur facta ordine ſucceſſiuo.conſi.ccxxviij.nu.2.fo.82.
Subſtitutio quando intelligatur facta vltimo morienti.cõſi.ccxlix.nu.11.fo.97.
Subſtitutio quid importet qñ fit vulgariter pupillariter ⁊ ꝑ fideicommiſſum.conſi.ccxc.nu.2.fo.157.
Subſtitutio reciproca facta per verbum:quandocunq;:importat etiam fideicommiſſariam ſubſtitutionem.conſi.ccxc.nu.1.fo.157.
Subſtitutio ſeu tranſlatio hereditatis facta in penam an verificetur in caſu impotentie.conſi.cclix.nu.5.fo.115.
Subſtitutio tacita pupillaris an excludat matrem.conſi.cxcj.nu.4.folio.46.
¶ Succeſſio dictio verificatur in qualibet ſucceſſione.conſil.cclxxv.nu.13.fo.142.
Succeſſio impuberis lʒ deferatur ad matrem tamen mater in tutela prefertur.conſi.cliij.nu.37.fo.4.
Succeſſores dictio:an comprehendat omnes heredes vniuerſales an vero deſcendentes.conſi.ccl.nu.1.fo.100.
Succeſſores qui dicantur proprie.conſi.ccxlix.nu.16.fo.98.
Succeſſoris appellatione venit id quod venit appellatione heredis.conſil.ccl.nu.2.fo.100.
¶ Superficiarius quando cedat ſuperficieʒ domino irrequiſito cõſil.cclxxvij.nu.3.fo.103.
Superficies quando perit vitio ſoli ſuperficiarius amittit ius ſuuʒ.conſi.ccxxiij.nu.4.fo.80.
¶ Superior an ⁊ quando poſſit ſtatuere ⁊ prohibere ne ſubditꝰ exerceat mercantiam extra territorium.conſi.cclxxij.nu.1.fo.135.
Superiorem recognoſcẽtes quando poſſint preter ius ſtatuere.conſil.cclxxij.nu.8.fo.136.
Superioris autoritas an intelligatur excepta in iuramento.conſil.clxix.nu.6.fo.28.
¶ Suus an tranſmittat hereditatem vt aditam vel vt adeundã.conſil.cliij.nu.17.fo.3.
Suus tranſmittit beneficium reſtitutionis in integrum aduerſus non aditionem hereditatis.conſi.cliij.nu.28.fo.4.
Suus trãſmittit ius adeundi ad quoſcunq; ⁊ an hoc intelligatur etiam in portione ſibi delata per ſtatutum ob excluſionem feminarum.conſil.cliij.nu.9.fo.2.
Tabellio cui conceſſum eſt ſumere inſtrumenta notarij mortui an ille poſſit ſumere parte non citata.conſil.cclxxvij.numero.5.fo.144.
Tabellio ſi extendit ſtylum vltra ſolitum ſuum ⁊ aliorũ tabellionũ ſtandũ eſt protocollo abbreuiato.cõſi.cxcix.nu.2.f.52.
Tabellionatus probatio non requiritur in antiquis.conſi.clxxxvij.nu.10.fo.41.
¶ Tacens an videatur conſentire.conſi.clxvij.nu.11.fo.25.
Tacite loquimur in tacitis.conſi.cliij.nu.2.fo.2.
Taciturnitas an ⁊ quãdo inducat ſurreptionẽ.ꝯſi.clxix.nu.3.fo.28.
¶ Tanq; dictio denotat omnimodam ſimilitudinem.conſil.ccxl.numero.3.fo.84.
¶ Taxatiua dictio quid importet.conſi.cxcviij.nu.1.fo.53.
¶ Tempus cuius initij memoria non exiſtit habet vim conſtõnis.conſi.ccxcvij.nu.3.fo.163.
¶ Terminus referens continere cenſetur id quod eſt in termino relato.conſi.clxxxviij.nu.4.fo.43.
¶ Teſtamẽta tot ſunt quot capitula teſtamẽti.ꝯſil.clxiij.nu.7.f.47.
Teſtamẽti pars vna per aliam declaratur.conſi.ccxlix.nu.14.fo.98.
Teſtamẽtum factum ab infirmo turbato mortis cogitatione an valeat:⁊ an dicta ipſius probent.cõſi.ccxxix.nu.7.fo.77.
Teſtamentum inter liberos an dicatur habere clauſulam ſpecialeʒ derogatoriam.conſi.clxiij.nu.13.fo.18.
Teſtamentũ nullum nõ dicitur teſtamẽtum.conſi.clxiij.nu.5.fol.17.
Teſtamẽtum ſecundum an ⁊ quando tollat primum.conſil.ccxxix.nu.1.fo.76.
Teſtamentum ſecũduʒ non tollit primum in quo eſt clauſula derogatoria niſi faciat de ea ſpecialẽ mẽtionẽ.cõſi.clxiij.nu.1.⁊.4.fo.17.
Teſtamẽtũ põt fieri in ſcriptis ⁊ ſine ſcriptis.cõſi.clxxiij.nu.3.fol.31.
Teſtamentum ſi non valet vt teſtamentum in ſcriptis non valet vt nuncupatiuum.conſi.clxxiij.nu.1.fo.30.
¶ Teſtator an poſſit ꝓcipere qd fiat cõpromiſſuʒ.ꝯſ.ccxxj.nu.1.f.69.
Teſtator an preſumatur mutaſſe voluntatem propter offenſam vel indignationem conſi.clxiij.nu.9.fo.18.
Teſtator non poteſt immittere ius publicum.conſil.ccj.nu.1.fol.57.
Teſtator poteſt facere quod bona non ſint hypothecata pro legatis.conſil.cxcviij.nu.2.fo.52.
Teſtator quando conſiderat effectum non eſt curandum quomodo ille effectus ſequatur.conſi.cclix.nu.2.⁊.3.fo.114.⁊.115.
Teſtator quando videatur inſtituere vel relinquere animo compenſandi cum dote ⁊ legitima.conſi.ccxxv.nu.1.fo.71.
Teſtator ſi dixerit:relinquo illis quos nominaui in quadaʒ ſchedula quam depoſui penes guardianum fratrũ minorum:quando valeat tale teſtamentum vt teſtamentum nuncupatiuum.conſil.clxxiij.nu.2.fo.31.
Teſtator ſi liberãdo tutoreʒ ei legat oẽ id ⁊ totũ qd ab eo petere poſſet rõne admiſtratiõis an tale legatũ valeat.ꝯſ.cclxxxij.ñ.9.f.149.
Teſtator ſi reliquit vxorem dominam ⁊ vſufructuariam quando cẽſeať religſſe vſumfructũ omniũ bonoꝝ.cõſi.cclxxix.nu.5.fo.146.
Teſtator ſi ſubſtituat titium ⁊ filios ⁊ nepotes an omnes admittãtur ſimul an ordine ſucceſſiuo.conſi.ccxxviij.nu.1.fo.82.
Teſtatoris diſpoſitio limitatur ⁊ aliquãdo ampliatur equalitatis ſeruande cauſa inter filios.conſi.ccxliij.nu.2.fo.91.
Teſtatoris verba an interpretentur ſecundum communem vſuʒ loquendi an ſcõm morem regionis.conſi.ccxlvij.nu.5.fo.95.
Teſtes an debeant cognoſcere cõtrahentes.conſi.ccxxxv.nu.6.fo.81.
Teſtes an debeant eſſe rogati.conſi.ccxxxv.nu.4.fo.81.
Teſtes an ⁊ quando poſſint examinari nõ citata parte.cõſil.cclxxij.nu.10.⁊.11 fo.120.
Teſtes debent intereſſe toti teſtamento.conſil.ccxxix.nu.6.fo.77.
Teſtes deponẽtes nõ veriſiſſa an ⁊ qñ ꝓbẽt.ꝯſi.ccxliiij.nu.14.fo.92.
Teſtes deponentes per eundem premeditatumq; ſermonem preſumuntur ſubornati.conſi.cclxxiiij.nu.12.fo.140.
Teſtes dicẽtes qd credũt ⁊ firmiter tenẽt an ꝓbẽt.ꝯſ.ccxiiij.ñ.5.f.65.
Teſtes interrogantur de auditu fama ⁊ credulitate ad preſumptionem non ad probationem.conſi.ccxcv.nu.2.fo.161.

Teſtes quando dicantur deponere de veritate inſtrumenti.conſil. cclxxiiij.numero.2.fol.138.
Teſtes quando examinentur in cauſa ſpolij parte non citata.conſi. cclxij.nu.9.fo.120.
Teſtes quot requirantur in teſtõ.conſi.ccxxix.nu.4.fo.77.
Teſtes rogare quid ſit.conſi.ccxxix.nu.10.fo.78.
Teſtes ſi concordẽt in ſubſtantia ⁊ in facto principali ſufficit.conſi. ccxliiij.nu.2.fo.91.
Teſtes tot deponere debent de actu quot requiruntur in actu pro ſolennitate.conſi.cclxxiiij.nu.9.fo.140.
Teſtis abſuturus quotuplex iuramentum preſtet.conſi.ccxliiij.nu. 6.folio.91.
Teſtis deponens de ſtipulatione vel mutuo vel poſſeſſione an ꝓbet ſi dicat ꝙ neſcit quid ſit.conſi.ccliij.nu.5.fo.110.
Teſtis per quẽ ⁊ coram quo debeat examinari etiã vbi eſt periculũ mortis.conſi.ccxliiij.nu.5.fo.91.
Teſtis periurus in vno ex capitulis repellitur in omnibus.conſil. clv.numero.9.fo,6.
Teſtis verba intelligi debẽt ꝑut ſonãt in factũ. ꝯſi.clviij.nu.25.fo.11.
Teſtis vnius fides ſupplet͛ ex alijs teſtibus.cõſil.cxciiij.nu.2.fo.49.
Teſtis vnius inhabilitas ſuppletur per alios.ꝯſi.ccxxxv.nu.9.fo.81.
Teſtis vnus an faciat vacillare inſtrumentũ.cõſi.ccxiij.nu.15.fo.64.
Teſtis vnus ex teſtibus deſcriptis in teſtõ contradicens teſtõ an faciat ipſum vacillare.conſi.ccxxix.nu.5.fo.77.
Teſtis vnus ſi plura verba dicat ꝙ alter non per hoc dicũtur variare.conſil.ccxliiij.nu.3.fo.91.
Teſtium dicta interpretantur contra producentem.conſil.cclxxiiij. numero.3.fo.138.
Teſtium plurium dicto ſtatur.conſi.ccliij.nu.2.fo.109.
¶ Titulus dotis an dicatur lucratiuus.conſi.ccxxiij.nu.5.fo.70.
Titulus generalis pro ſuo non ſufficit ad preſcriptionem de iure communi.conſi.clxvj.nu.9.fo.24.
Titulus non preſumitur in clerico ex lõga poſſeſſione beneficij ſi de vitioſo ingreſſu conſtat.conſi.cclxx.nu.2.fo.133.
¶ Totaliter eſt dictio vniuerſalis.conſi.cclxvj.nu.39.fo.130.
¶ Traditio poſſeſſionis an probetur per inſtra.cõſil.ccv.nu.1.fo.57.
Traditio preſumitur facta ex precedenti cauſa debiti.conſ.clviij.numero.26.fo.11.
¶ Traficum quid ſit.conſi.ccliiij.nu.j.fo.111.
¶ Tranſactio facta inter heredem ⁊ alium ſicut non nocet ita nec prodeſt legatarijs.conſi.cclix.nu.4.fo.115.
Tranſactio non reſcinditur per inſtrumenta de nouo reperta.conſil.cxciiij.nu.4.fo.49.
¶ Tranſlatio dominij non poteſt impediri per contractuꝫ nec ius hypothece.conſi.cxcviij.nu.4.fo.52.
¶ Tranſmiſſio an ceſſet vt lucrum quando aliquid tranſfertur.cõſil.cliij.nu.16.fo.3.
Tranſumptum dꝫ fieri citata parte.conſi.clxxxvij.nu.8.fo.41.
¶ Trenga ſi ſit rupta ab vna parte tamen altera pars non debet illam rumpere.conſi.cclxij.nu.16.fo.120.
¶ Turpitudinem ſuam allegans an ⁊ quando audiatur.conſilio. cclxiiij.nu.8.fo.123.
¶ Tutela que defertur matri eſt irregularis ⁊ extraordinaria.conſil.cliij.nu.38.fo.4.
¶ Tutor an teneatur edere librum rationum.conſi.clix.nu.18.fo.12.
Tutor an contrahat cum pupillo ⁊ qñ nõ.conſi.clx.nu.15.fo.14.
Tutor curator ⁊ procurator an trãſferant poſſeſſionẽ.conſi.ccxxxix. nu.9.fo.84.
Tutor debet ſcribere introitus ⁊ redditus pupilli.conſi.clix.numero.8.folio.12.
Tutor dꝫ tenerͥ rõnes ſuas ſeparatas a rõnibꝰ pupilli.ꝯſ.clix.nu.7.f.12.
Tutor poteſt ſoluere ſeu conſtituere dotem in puncto mortis ne minor incidat in penam ſeu moram.conſi.ccvij.nu.6.fo.59.
Tutor non datur a iudice deficiente vno ex tutoribus teſtamentarijs.conſi.cxciij.nu.1.fo.48.
Tutor quomodo excuſetur a dolo.conſi,cclxxxij.nu.7.fo.148.
Tutor qui geſſit ſe pro tutore ex diuturnitate temporis preſumitur fuiſſe decretus.conſi.cliij.nu.3.fo.2.
Tutor qui non exegit a cõtutore non exigibili non tenetur de negligentia.conſi.cclxxxiij.nu.8.fo.150.
Tutor qui non geſſit ⁊ paſſus eſt alium contutorem gerere quando teneatur de negligentia.conſi.cclxxxiij.nu.7.fo.150.
Tutor relictus in teſtamento ⁊ codicillis ſi tutelam ſuſcepit ⁊ adminiſtrauit an dicatur habuiſſe notitiam teſtamenti ⁊ codicillorũ. conſi.cclxxxiij.nu.3.fo.149.
Tutor ſi rationem adminiſtrationis non reddidit ſufficienter iterum peti poteſt ⁊ reddi debet.conſi.clix.nu.11.fo.12.
Tutores duo ſi dentur in teſtamẽto quorũ ſi vnus ſolus detur in codicillis alter cenſetur reuocatus.conſi.cclxxxiij.nu.4.fo.150.
Tutori dicenti ſe confeciſſe librum ſed poſteã perdidiſſe nõ creditͬ. conſi.clix.numero.5.fo.12.
Variatio in verbis ⁊ non in effectu non inducit varietatem conſiderabilem etiam in teſtibus. conſil.clxxvij. numero.10.folio.145.
¶ Vaſallus an cadat a feudo ob non ſolutum cenſum. conſilio.clxvij.numero.2.fo.25.
Vaſallus ſi conueniatur coram aliquo tanq̃ dño feudi ille dñs nõ poterit cognoſcere ſi negatur feudum ad eum pertinere.conſil. clxxxvij.nu.30.fo.43.
Vendere damnatus an ſit liberatus ſola venditione ſine traditiõe. conſi.clxxiiij.nu.4.fo.32.
Vendere immobilia an liceat cariori pretio ꝓpter conceſſam dilationem ad ſoluendum.conſi.clxxvj.nu.9.fo.34.
Venditio ⁊ promiſſio de vendendo differũt.cõſi.clxx.nu.2.fo.29.
Venditio habetur pro perfecta oblato pretio.conſi.eo.nu.3.fo.eo.
Venditione exiſtente valida quis dicatur potior an qui habet cauſam a domino an qui a procuratore.conſi. ccxxxix.nu.7.fo.83.
Venditor an elapſo biennio poſſit aliquid petere contra emptorẽ ratione retardate ſolutionis.conſi.clxxix.nu.3.fo.36.
Venditor an percipiat fructus ante ſolutionem pretij.conſi.clxxvj. numero.8.folio.34.
Venditor non debet gaudere eodem tempore re ⁊ pretio.conſi.clxx. numero.13.fo.30.
Venditor quando poſſit petere vſuras vel intereſſe ratione pretij non ſoluti.conſi.clxxvj.nu.1.fo.33.
¶ Vera eſſe omnia contenta in inſtrumẽto iurans ſi poſtea allegat ſimulationem incidit in periurium.conſi.clv.nu.15.fo.6.
¶ Verba ad ſucceſſores in poſterum peruenire quomodo intelligãtur in ſubſtitutione.conſi.ccxlix.nu.12.⁊.15.fo.98.
Verba aliquo modo quid importent.conſil.ccxlij.nu.4.fo.89.
Verba appoſita in feudo ꝙ vaſallus habeat feudum ⁊ cui ipſe dederit quid operentur.conſi.cclvij.nu.5.fo.113.
Verba debẽt intelligi ne ꝯtineãt repugnãtiã.conſi.clix.nu.29.fo.13.
Verba de equitate de facto ⁊ de veritate quid importẽt in arbitratore.conſi.clx.nu.21.fo.15.
Verba directe ⁊ indirecte nec aliquo queſito colore quid importẽt. conſi.cclj.nu.5.fo.103.
Verba eidem ⁊ eiſdem an eqpolleãt vniuerſali.ꝯſi.ccxlix. nu.2.f.96.
Verba enunciatiua an probent.conſil.ccxiij.nu.8.fo.64.
Verba enunciatiua an probent.conſil.ccxxviij.nu.5.fo.76.
Verba indulti quando intelligantur ſm qualitatẽ perſone ad quã diriguntur.conſi.cclx.nu.8.fo.117.
Verba inſimul quid importent.conſi.cclxxxj.nu.2.fo.147.
Verba narratiua pape quando probent ⁊ illis ſtãdũ ſit.cõſi.cclxvj. numero.27.fo.129.
Verba nõ aliter nec alio modo qd importẽt.conſi.cclj.nu.4.fo.103.
Verba non debent remanere ſine virtute operandi.conſi.clix.numero.27.fo.13.
Verba omnino ⁊ perpetuo poſita in teſtamento prohibitiuo alienationis quid operentur.conſi.ccxlix.nu.19.fo.98.
Verba perpetuo attendere ⁊ obſeruare quid importẽt.conſil.clxvj. numero.10.fo.24.
Verba perpetuo remanere quid importent.conſi.ccxxvij.nu.3.fo.73.
Verba quomodocũq; ⁊ qualitercũq; quid importent.conſi.cclj.numero.17.fo.105.
Verba ſpoliatis ⁊ eiectis quid ſignificẽt.conſil.cclxvj.nu.20.fo.128.
Verba ſucceſſioni ſue ſignificãt etiam ſucceſſores vniuerſales extraneos.conſi.ccxlix.nu.18.fo.98.
Verba ſuis heredibus ⁊ ſucceſſoribus in emphyteoſi eccleſiaſtica qñ comprehendant extraneos.conſi.cclxvj.nu.36.⁊.37.fo.129.
Verba tunc ⁊ eo caſu quid importent.conſi.ccl.nu.7.fo.102.
Verba vniuerſalia ⁊ geminata quãdo includant maiora expreſſis. conſil.ccix.nu. 15.fo.118.
Verba vulgariter pupillariter ⁊ per fideicommiſſum apponũtur de conſuetudine ex capite tabellionum. conſi.ccl.nu.8.fo.102.
Verbum poſſent quid importet.conſi.cclj.nu.16.⁊.20.fo.105.
¶ Veritas obumbratur per ſubtilitates iuris ⁊ plerunq; erratur. conſilio.clvij.nu.7.fo.8.
¶ Vero omnia conſonant falſo autem diſſonant.conſi.cliij.nume. 7.folio.2.
Veritas ſola coram principe attendi debet.conſilio.clxiiij.numero. 11.folio.19.
Vicarius prelati ad hoc vt poſſit beneficia conferre que requirantur.conſi.cclx.nu.17.fo.118.
¶ Vim cum armis intuliſſe dicitur qui peruenit ad locum cum armis licet arma proiecerit.conſi clxxxviij.nu.7.fo.44.
¶ Virtualiter ſufficit dicere in libello licet non formaliter.conſilio clxxxviij.numero.9.fo.44.
Virtus termini ad quem fit equiparatio transfunditur in terminum equiparatum.conſi.clxv. nu.19.fo.22.

Vniuerſitas

Notabilium Deciſionum Alphabeticus Index.

¶ Uniuerſitas quando reſtituatur ex lapſu inſtantie perempte culpa ſyndici.conſilio.ccxcix.nu.2.fo.164.

¶ Voluerint verbum quid importet.conſi.ccix.nu.3.fo.61.

¶ Voluntas datur intelligi non ſolum verbis ſed etiam facto.cõſi.clxij.nu.7.fo.16.

Voluntas in dubio non extenditur ad impoſſibilia.conſi.cclxvj.nu.54.folio.13.

Voluntatis mutatio quomodo probetur.conſi.clxiij.nu.10.fo.18.

¶ Uſura an peti poſſit ratione retardate ſolutionis.cõſi.clxxvj.numero.10.fol.34.

Uſura dicitur pena.conſi.clxxiiij.nu.8.fo.32.

Uſurarius qñ poſſit ex officio iudicis cogi ad reſtitutionem vſurarum.conſi.ccix.nu.2.fo.67.

Uſure an petantur contra emptorem ꝛ quando.conſil.clxxvj.nu.11.folio.33.

Uſure ſeu intereſſe an poſſint deduci in pretium ratiõe retardate ſolutionis.conſi.clxxvj.nu.4.fo.34.

¶ Ut dictio eſt coniunctio ſimilitudinis.conſi.ccxl.nu.2.fo.84.

¶ Ut ſupra dictio quid importet.conſi.cclj.nu.2.fol.102.

¶ Vulgares non intelligunt quid ſit ſtipulatio.conſil.cclxvij.nu.2.folio.131.

¶ Uxor quando dicatur ducta in domum viri.conſil.ccxxiij.numero.4.folio.70.

Uxor ſi eſt relicta domina ꝛ vſufructuaria ꝛ per heredem medietas bonoꝝ fuerit donata an in bonis donatis vxori debeatur vſufructus.conſi.cclxxix.nu.4.fol.116.

Uxor relicta domina ꝛ vſufructuaria omnium bonorum mobiliuꝫ ꝛ ſtabilium an habeat poteſtatem eligendi dominium vel vſumfructum.conſil.ccx.nu.1.fo.61.

¶ Regeſtum.

aa.bb.cc.dd.ee.ff.gg.hh.ii.kk ll.mm.nn.oo.pp.qq.rr.ss.tt.vv.xx.yy.Omnes ſunt quaterni.